СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVI ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1963 — JULY-AUGUST Ч. 7 (487)

Ціна 30 ¢

ВПИСУЙТЕСЯ В ЧЛЕНИ

ЛІТУРГІЙНОГО СОЮЗУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

ПРИ НОВІЦІЯТСЬКОМУ МАНАСТИРІ В МОНДЕРІ, АЛЬБЕРТА

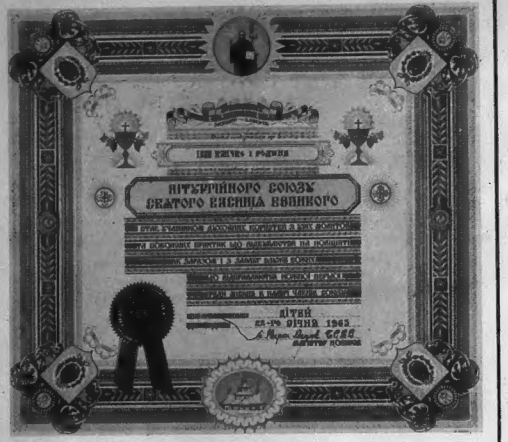

КОРИСТІ З ТАКОГО ВПИСУ:

1) Через такий впис дана особа чи родина стає духовно сполучена з нашою новіціятською родиною під особливішим покровом Найсв. Христового Серця, св. Василія Великого, св. Йосафата та св. Йосифа—цих вибраних покровителів нашого Василіянського Новіціяту.

2) Служби Божі будуть правитися в Ваших намірениях кожної першої середи місяця через ціле Ваше життя й навіть по смерти.

3) Ви будете учасниками духовних користей з усіх молитов і побожних практик, що відбуваються кожного дня на новіціяті.

4) Вашою жертвою Ви допоможете нам насамперед збудувати гарну й велику каплицю при новіціятському манастирі Отців Василіян у Мондері; а заразом і до покриття коштів вишколу нових місіонарів до великої апостольської праці над спасінням людських душ.

5) Як за життя так і по смерти Ваша душа буде користати з молитов, що линуть щоденно перед Божий престіл у цій новіціятській каплиці.

6) На пам'ятку дістанете багато розмальовану золоту грамоту з іменем Вашим чи Вашої родини, виписаним на ній.

7) Ваші рідні чи близькі також будуть собі дуже цінити Вашу приязнь до них, коли при нагодах уродин, ювілею чи тому подібних оказій, вони одержуть таку грамоту за Вашим стараннім.

Впис поодиноких осіб у постійне членство в Літургійному Союзі св. Василія Великого виносить тільки $10.00; а впис цілої родини $25.00.

Свої пасхалії пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

LITURGICAL SOCIETY OF ST. BASIL THE GREAT
Basilian Fathers Monastery
Mundare, Alberta

На здоров'я!

Made from the famous House of Lethbridge formula

Another Quality Product of
SICKS' LETHBRIDGE BREWERY LTD.

СВІТЛО

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $5.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Telephone: LE 5-6483

Адреса Редакції:
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
Telephone: CH 1-9203

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Catholic Monthly
Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЗМІСТ:

На теми дня — *о. В. Дрібненький, ЧСВВ* 290

Добрий Пастир — *о. В. Дрібненький, ЧСВВ* 291
"...чоловік посланий від Бога, а ім'я йому Іван"...

Вимоги модерного часу в письменників і проповідників 293

Духовний вишкіл молоді — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 294
Наміреня Апостольства на липень і серпень 1963

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 295

Каторжник — вірш — *Дан Мур* 297

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 298
Екскомуніка за згонювання плоду — Чи можна жити без тяжких гріхів — Нечисті спокуси

Мир на землі — *енцикліка Папи* 301

Листи Никодима — *І. Добрачинський* 303
Лист сьомий — повість

Арфа пустині 310
Давид у скруті

Замок Янгола Смерти — *Б. Полянич* 312
"Закон ловців"

Нова повість Н. Королевої — *Ол. Мох* 316
Quid est veritas (Що є істина)

Бл. пам. Папа Іван XXIII про святкування пам'яті св. Кирила й св. Методія 321

ЗДАЛЕКА И ЗБЛИЗЬКА 322
Діямантовий ювілей оо. Василіян в Едмонтоні — Посвячення Колегії св. Василія В. на Вестоні — Прийняття Вівтаринх Дружинників, Едмонтон — Хрестини — Похорони

ENGLISH SUPPLEMENT

A Man of God Who Made History in a Stalemated Century of Turmoil — *by Bernard Dribnenky, OSBM* 329

Tributes to Pope John XXIII 330

"I Met Archbishop Slipyj in Siberian Slave Camp" 332

The Image of Pope John — *by Romeo Maione* 334

Solemn Blessing of the Basilian College 336

ОБКЛАДИНКА:

Високопреосвященний Митрополит Кир Йосиф в Квітну Неділю, 7-го квітня, 1963 р. в Римі рукополагав на священників п'ятьох Василіян.

ВСЕЛЕНСЬКИЙ АРХИЄРЕЙ ПАПА ПАВЛО VI

Дня 21 червня кардинали зібрані на конклявє в Сикстинській каплиці у Ватикані вибрали на Папу Кардинала й Архиепископа Міляну Джовані Батісту Монтіні. Як Папа він вибрав ім'я Павло VI.

У 65-ім році життя, Папа Павло VI є в силі віку, щоб ще на многі літа за поміччю Св. Духа вести Церкву в тім благодійнім напрямі "відмолодження" й усе-християнського з'єднання, що його так успішно розпочав і далеко запровадив у своїм короткім правлінні святої пам'яті Папа Іван XXIII.

Як просекретар Стану за Папи Пія XII-го і потім Архиепископ найбільшої дієцезії в Італії, новий Папа Павло VI виявився близьким співмислителем обидвох попередніх папів. У своїй проповіді зараз по смерти Папи Івана XXIII-го висказав він такі знаменні слова: "Він (Іван XXIII) зарисував певні шляхи, що їх ми повинні не тільки пам'ятати, але й ними прямувати; бо чи можемо ми збочити з того шляху, який він так відважно отворив для майбутньої релігійної історії: шляху вселенської Католицької Віри?"

Справді, у цей благословенний і Богом даний час піднесімо наші серця вгору і своїми молитвами, мисленням і ділами підімо назустріч проводові Богом даного нам нового Христового Намісника, щоб Він міг із якнайповнішим успіхом здійснювати великий намір, за який жертвував свою смертну агонію Папа Іван Добрий: "За Вселенський Собор, за Церкву і за всіх людей, що прагнуть миру."

СВІТЛО Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1963 РІК XXVII Ч. 7-8 (317-8)

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

ДОБРИЙ ПАСТИР

Це був "чоловік посланий від Бога, а ім'я йому Іван" — як сказав про нього царгородський православний Патріярх Атенагорас.

Він правив вічною Церквою всього чотири роки, сім місяців, сім днів. Це тільки шматочок часу в порівнянні до майже двадцяти століть історії, що їх ця Церква вже має за собою.

По його виборі на Папу почали кружляти неясні але вперті поголоски, що його правління мало бути тільки "тимчасове". Так думали люди.

Боже ж Провидіння дало було нам Папу, якого коротке правління стало епохальним, справді історичного значення.

Бо в цьому розмірно короткому часі, майже незамітно але в незаперечній дійсності, прийшло до великих змін у Церкві — не в її законах чи правдах віри, але в живих душах. І ця добродійна зміна поширилася на всіх християн, навіть дальше, бо на всіх людей на світі.

Це відрадне явище має силу тривкости і на довший час останеться предметом глибокої застанови для всього світу — та замітного і справді щирого захоплення.

Стежки життя, діяння й навчання цього Папи відзначалися приступною простотою — але вони йшли за дороговказами незломної, глибокої, надприродної віри; вони були основані на розумінні вічних, важних і головних правд Божого Об'явлення: 1) Кожна людина сотворена на образ Божий і подобу Бога. 2) Христовий заповіт любови ближнього.

Папа Іван XXIII відзначався кріпкою вірою в провід і дію Св. Духа у житті Христової Церкви. Раз-у-раз, у своїх промовах і заявах, він висказував свою віру й уповання в життєдайний вплив Св. Духа в Церкві. "Суть і життя Вселенського Собору" (Ватиканського II-го) — сказав він — "походитиме з духа й науки Зшестя Святого Духа".

Відношення Папи Івана XXIII до людей — до всіх людей — було наскрізь позитивне. У його очах всі вони були сотворені на образ божий і подобу Бога — себто в першу міру — це були безсмертні душі, з повною гідністю свобідної волі до добра, й наділені розумом для пізнання правди. Тому він із щирими й отвертими руками вітав у себе всіх, називаючи себе їхнім "братом". Всі ж вони були не тільки його братами на основі старозавітньої біблійної правди про надприродну гідність людини, всі вони без винятку були теж ціллю приходу на світ Христа-Месії — Його діла Відкуплення. Тому Папа Іван без вагання простягав свою помічну й привітну руку далеко поза "юридичні" границі Церкви. Його щирість, дбайливість і співчуття сягало так далеко поза всякі границі в людстві, як далеко сягає Жертва Відкуплення Божого Сина. Тому, між іншим, у своїй останній енцикліці "Мир на землі", він — перший раз в історії папських енциклік — звертається до "всіх людей доброї волі". Цей божий напрям душпастирства, який виявив Папа Іван уже з самого початку свого правління як Первоєрарх Католицької (себто Вселенської) Церкви, стрінувся з подивугідним, щораз більш зростаючим благодійним відгуком — справді вселенським. А скільки добра для людей цей напрям може принести, коли б його поширити до самих низів душпастирської діяльности священиків по парафіях всього світу?

Щоб зробити сучасну Церкву видатнішою як також і більш зрозумілою для сучасного розгубленого людства, він скликав Вселенський Собор і надав йому мету: відмолодження Церкви до краси, добра й святости християнського життя перших ісповідників Христової євангелії, які вводили старинних поган у явний подив своєю любов'ю ближнього.

Цією любов'ю ближнього захоплював нас усіх Папа Іван XXIII. Цю, за словами Христа, головну признаку християнської релігії, Папа Іван благовістив усім людям не навчанням, а своїм поведенням — ділами. Ця його любов проявлялася в його погляді, в його щирості,

людяності й жертві. Деколи вона проявлялася в чарівний спосіб: наприклад, коли він відвідував в'язнів, бо як сказав: "вони не можуть мене відвідати"; або коли подав дитині-каліці в лікарні відложену забавку, бо "вона калічка й не може ходити." А деколи ця його любов виявляла свою велич у жертві, — коли він на смертній постелі відвертав свою увагу від діймавих болів і в молитві: "Щоб усі були одно" просив Бога за ліпшу долю для світу, який уже лишав.

Любов ближнього, без розбору, була признакою Папи Івана XXIII.

Єдність, якої він так бажав для всіх християн, не здійснилася за його життя. Він певно і не сподівався цього особистого щастя. Але як багато за той короткий час його правління християни зблизилися до себе, позбуваючись обопільної ненависти й упередження — зростаючи в щирості й добрій волі?! І наскільки по всьому розгубленому сучасному світі його слова, приклад і вплив зробили значення Христової Євангелії більше дійсним й змістовним?

Він же справді був, за зразком Христа, Добрим Пастирем.

Бл. пам. Папа Іван XXIII

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ВИМОГИ МОДЕРНОГО ЧАСУ В ПИСЬМЕННИКІВ І ПРОПОВІДНИКІВ

НАМІРЕННЯ НА ЛИПЕНЬ 1963

Не скоро забудемо покійного великого й доброго Папу Івана 23-го. Великі досягнення його короткого понтифікату будуть нам довго про нього пригадувати. Найціннішою пам'яткою по тім Старці в білій рясі буде те, що він мріяв і розпочав чудову дію омолодження св. Церкви. Подих свіжого повітря, неначе весняний легіт, неменш життеносний від буревію Зелених Свят, зайшов у найдальші закутки двох-тисячилітньої будівлі Христової Церкви. І отворилась нова сторінка церковного життя! Понад прірву між модерним часом і давніми способами навчання, заряду й самого життя — Папа і Його Собор (бо так він називав Ватиканський Собор II) перекинули сміливий міст.

Наміреннія на місяць липень для членів Апостольства Молитви дібрано за бажаннями Папи Івана 23-го. Він хотів, щоб усі ми молилися Христовому Серцю за те, щоб письменники й провідники звертали увагу не лише на старі традиції, але й на модерні потреби нашого часу.

Служіння "словом"

Письменники й проповідники це великі суспільні працівники. Їх праця звернена на вироблення людського ума й серця, на ушляхотнення людської, нєзмірно достойної, безсмертної душі. Працюють же вони словом. Одні словом писаним, другі словом казанним у проповіді.

Дехто чекає від оцих "працівників словом" насамперед служіння самому слову, себто красі висказу, фрази, опису та милозвучної гармонії вміло дібраних слів. Але не про таке служіння нам тут ідеться, не про нього ми будемо молитись. Воно добре для гарної літератури, але часто воно безкорисне для душ. Вже св. апостол Павло знав таких, що любувалися словом задля самої його милозвучности. "Настане час, коли не будуть триматися здорової науки, але за своїми бажаннями доберуть собі вчителів, що зуміють влещувати їх уха. Вони слух свій відвернуть від правди, а перейдуть до байок" (2 Тм. 4, 3-4).

Щоб служити народові словом, не вистане дбати лише про "солов'їний" звук мови, але треба говорити правду і писати правду. А це нераз дуже тяжко, часом і небезпечно. — Щоб служіння словом було вартісне, треба писати й говорити не лише для попису, але для потреб душі нинішнього читача й нинішнього слухача. Тому і письменник і проповідник мають цінувати своїм словом, бо ж повинні знати сильне діяння слова і його вплив на людей. Казав же ж поет:

"Як би ти знав, як много важить слово, одно сердечне, теплеє слівце,

Ти сіяв би слова потіхи і принуки, мов теплий дощ на спраглі ниви й луки...

Якби ти знав, які глибокі чинить рани одне сердите, згірднее слівце,

Як чисті душі кривить і поганить і троїть на ввесь вік, як би ти знав оце,

Ти б злість свою, неначе пса гризького у найтемніший кут душі загнав...

Якби ти знав! Та це знання предивне відчути треба, серцем зрозуміть!"

Нав'язуючи до того, що в книзі Битія слово Боже покликує до буття і світло й землю і все на цій землі, вчені говорять нам, що й тепер у людей слово науки, слово напімнення, слово заохоти попереджує в нас наші добрі діла. І навпаки: зле слово приводить людину, громаду й цілий нарід до злого. Направду: слово писане і слово казане можуть бути грізніші від куль і бомб. Котра переміна в людській історії, котра революція сталася без революційного слова в письмі й у промовах?

Тому самі письменники й проповідники повинні просити Бога, щоб вони вміли на добро вживати свого слова. Писав у своїх листах Л. Мосендз: "Письменником бути, та ще в наші часи — це щось більше ніж пером водити по папері. Це покликання Боже. Як колись Джьотто перед початком картини молився і постив — так тепер дух письменника мусить бути чистий і вартий тих високих слів, що їх комбінує на папері його вправлена рука". (Життя і Слово, 3-4, ст. 285).

Але й ми, читачі та слухачі слова, молімося за тих, що своїм словом служать нам. Просімо в Бога, щоб кермував їх слова до добра та щоб давав їм хмілість так писати і так говорити, як вимагає того наш час, наші потреби. Якщо письменники будуть писати, а проповідники говорити не під міру вимог нашого

часу, праця їх пропаде на марне. Писав св. Павло: "Коли сурма дає невиразний звук, хто буде готовитись до бою? Так і ви, коли мовою не подасте зрозумілого слова, то як пізнати, що ви кажете? Ви говоритимете на вітер... Коли я не знатиму значення слів, то буду чужинцем промовцеві, а промовець чужинцем мені" (І Кор. 14, 8, 9, 11).

Молімося ж отже, щоб легкою була служба "словом" для письменників і для проповідників та щоб із цеї багато користи було для людини нашої модерної доби.

ДУХОВНИЙ ВИШКІЛ МОЛОДІ

НАМІРЕННЯ НА СЕРПЕНЬ

"Оссерваторе Романо" ватиканський щоденник із дня 4-го червня ц. р. подав дещо з останніх слів умираючого Папи Івана Доброго. Він між іншим сказав: "Ліжко моє тепер як жертовник... Жертви треба... я готовий... — я спокійний... я завжди хотів творити Божу волю!! завжди!! завжди!! я молюсь за св. Церкву, за дітей, за священиків і єпископів... за ввесь світ!"

Умираючи пам'ятав про дітей. Живучи благословив їх. Визначуючи намірення молитви членам Апостольства на місяць серпень, просив їх молитися за духовний вишкіл МОЛОДІ. Напевне вдячним серцем молитись будуть за ту ціль і батьки і сама молодь-діти.

1. Бо і хто ж не знає ціни молодих душ? Із них же мають вирости колись зрілі мужі-жінки! З них мають вирости добрі люди! Людина ж — це Божий образ, Боже "подобіє". Адам був таким сотворений. А ми — люди, тому що гріх цей образ Божий у нас попсував, мусимо добрим вихованням самі в собі той образ викінчити.

Всі знаємо, що людина то не звірина. В неї є безсмертна душа. Її призначення: вічне життя в небі! Тому хто виховує молодь, приготовляє її до вічного щастя. Тому також праця виховання така свята й достойна. Св. Іван Золотоуст каже у своїй 60-ій гомілії (на євангелію св. Матея): "Що ж може бути більше від того, щоб управляти умами й формувати обичаї молодих!" Чи не висказують тієї ж думки слова Христові, коли Він говорив: "Дозвольте дітям приходити до мене й не бороніть їм, бо їх є царство небесне!" (Мр. 10, 14).

2. Добре виховання молоді мусить провадити дітей і молодь до Христа. Добре виховання має творити в дитині — в молоді: нову людину, людину добру, людину чесну, людину Божу. Св. апостол Павло наказував нам "відновлятися духом нашого розуму, зодягнутися в нового чоловіка, сотвореного по Богу в справедливості й святості правди!" (Єф. 4, 23-24).

Так, правдиво добре виховання мусить провадити молодь до Бога, мусить бути "теоцентричне". Серед постійно змінного світу та його кличів, серед стільки всяких метод і програм виховання мусимо знайти якусь стійку, опірну точку. Нею є один Бог, незмінна Правда й незмінне, повне Добро. Виховання ж має дати умам молоді Правду, а серцям молоді Добро. Бо не лише про зрілих людей говорив св. Августин, як писав: "Неспокійне наше серце, Боже, доки не спічне в Тобі!"

3. Та й справді: яке ж неспокійне серце нинішньої молоді, як вона кидається неначе в передсмертних судорогах. Вона подібна до дитини бідної Хананеянки, що плакала перед Христом: "Господи, Сину Давидів, змилуйся надо мною; доня моя люто біситься". (Мт. 15, 22). Неначе в завороженому крузі крутиться молодь, і шукає та не знаходить виходу, не має рятунку! Батьки, виховники й Церква мусять їх їй показати.

4. І в нас, Українців Канади й Америки, всюди слідне загальне занепокоєння духовим станом нашої молоді. Але, на жаль, дуже часто бувають у нас суперечки, сварні й ворожнечі між тими, хто відповідає за виховання молоді. Бувають люди, що заперечують Церкві право впливу на виховання молоді. Буває, що молодечі організації не стараються про релігійне виховання, не доцінюють його, а то просто і відкидають його. Чому ж немає між нами співпраці в такій святій справі? Чому хтонебудь розумний може думати, що вплив Церкви й надприродні засоби її діяння непотрібні для молоді, або і шкідливі? Церква то не "конкуренція" виховникам з організацій, це не ворожа сила, але найбільша їх помічниця. Не вірите? Чи пробували ви співпрацювати разом із Церквою своєї молоді для добра тієї ж молоді? Навіть у час вакацій, у літніх

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

За частинне вислухання молитов у день Воскресіння Христового, як я бажала — складаю безмежну подяку Найсвятішим Ранам Христа Воскреслого, Пресвятому Серцю Ісуса в Найсв. Тайнах, заступництву Страдальної Матері Божої Її Непорочного Серця, Матері Божої Неустаючої Помочі, Успенської, Люрдської й Фатімської та за молитвами різних Святих, як і нашого Митроп. Андрія Шептицького, — Сестри Лукії, ще живучої і помершого Франціска, котрим об'явилася Преч. Діва Марія в Фатімі..

Молитва моя: це щоденне вислухання Сл. Божої, відмовлювання вервиці, часте приймання Найсв. Тайн, піст і добрі діла.

І. А.

Дякую Матері Божій Неустаючої Помочі, Слузі Божому Митрополитові Андрієві, св. Моніці і св. Августинові за вислухану молитву.

Е. С.

Дякую Найсолодшому Серцю Ісуса, Непорочному Зачаттю Матері Божої та св. Йосифові за вислухані молитви та прошу дальшої помочі.

Марія Процик

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор,

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

Складаю якнайщирішу подяку Слузі Божому Митрополитові Андрієві за багато вислуханих молитов та прошу дальшого заступництва й ласку повного повороту до здоров'я.

Леся Куриленко

Прошу молитов за поміч у моїх тяжких терпіннях і скоре виздоровлення з недуги. На цю інтенцію залучую 2 дол.

Д. І.

Складаю подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Матері Божій і святій Ріті за виздоровлення з тяжкої недуги і за многі ласки.

Е. Шевчук

таборах молоді, маємо подбати про священиків, про духовних порадників для юних людей. Дитина або молодь, відсунена від впливу Церкви на кілька літніх тижнів, може повернутись до батьків зведена злими розмовами або прикладами.

Сумна тоді була б потіха, що всетаки дитина перевела літо в своїй, національній літній оселі. Чи справді легше буде на серці мамі-батькові, що їх дитину зопсували таки ж свої? Ми духово банкротуємо на таких оселях! Діти наші, як говорили по-англійськи перед вакаціями, так і говорять після них. Навчання українознавства приймають з неохотою, а то й з проклоном (розуміється в англійській мові, щоб виховник не розумів). А чи не буває, що ми літні оселі для молоді даємо в руки невідповідних провідників! Де є ті жорнові камені, про які Христос кличе на шию гіршителів невинної душі молодих хлопців-дівчат? (гл. Лк. 17, 2). "Горе людині, через яку приходить соблазнь!" (Мт. 18, 7). Гробокопателів молодих душ аж надто багато! Діють вони словом, прикладом, подаванням невідповідної лектури, примиканням очей на розперезаність шаліючих молодих поривів. Їх назвала О. Теліга: "партачами життя". "Псуючи життя", каже вона, "заплутуючи правду... вони зробили собі з того свій фах!"

Як сумно було нам глядіти на почорнілий цвіт садів, знищений приморозками цьогорічної весни. З нього ніякого овочу не буде! Ще сумніше глядіти, як розцвітаючу молодь нашого часу нищить гниль зіпсуття!

СВІТЛО
THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати $3.00
(Renewed Subscription)

☐ Нова передплата $3.00
(New Subscription)

☐ На пресовий фонд ..... $ .....
(For the Press Fund)

Ім'я .....
(Name)

Адреса .....
(Address)

.....

Без сумніву знайдуться такі, що скажуть: пощо кричати так прилюдно? Бо багато нас вірить ще сьогодні в політику примикання очей і потурання злому. Не бачимо, не чуємо, не говоримо! А це — щоб не наробити собі ворогів, щоб когось там не образити.

Немає компромісу з тими, хто смертну яму копає ще нерозвиненому добре життю молоді! Ми не сліпі ні не глухо-німі! Ми бачимо небезпеки й перестерігаємо батьків і організації! Перегнила молодь не виросте на повновартісних мужів-жінок! Хіба ви вірите, що вона буде спосібна на жертву, на боротьбу або на щиру працю для добра народу? Ніколи! Це буде тічня дезертирів, хоч як би ви їх мобілізували! А властиво, чи дезерція з народніх позицій уже не зачалась у нас масово? Видно, таки судилося нам бути народом розбитим, мов паралітик той на роздоріжжі, людським призирством наче струпом вкритий! О, то не лише "посивіла наша цивілізація", як казав еп. Ф. Шін. Вона загибає! Щораз жахливішою стає втеча з-під святих прабатьківських прапорів! Розпаношується зрада християнських і народніх наших традицій! Молодь бунтується проти всяких традицій. Відкидає прийняті правила чемности, правопорядку, соромливости. Ломить усяку дисципліну: вдома, в родині, в товаристві... Воює зо старшим поколінням! Син проти батька, доня проти мами! Між ними викопано непроходиме провалля. І повне воно небезпек таки ж для тієї молоді.

Для рятунку молоді треба нам щиро молити Христове Серце, що так дуже любило дітей і молодь, щоби повторило тепер над ними чудо своєї ласкавої всемогучости й дало: "щоб сліпі прозріли, хромі ходили, прокажені очистились, глухі почули, мертві воскресли"! (Лк. 7, 22).

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛКИ

У травневому числі "Світла" у вірші "Проміння Ласки" закралась помилка. Надруковано:

О, віри нам, зневоленим віками!
Ні атоми, ні космонавтів льоти
У дні страждань, хрестів важких Голготи,
Святий Покров, Пречистої руками!

Має бути:

О, віри нам, зневоленим віками!
Ні атоми, ні космонавтів льоти
Не спинять нас, як розпростресь над нами,
У дні страждань, хрестів важких Голготи,
Святий Покров, Пречистої руками!

Дан Мур

КАТОРЖНИК

Великому Ісповідникові, Довголітньому Каторжникові, Високопреосвященному Митрополитові Кир Йосифові
присвячую

Не буря ревуча — стихія стихій...
Розгнуздало пекло всі сили у бій!
Не хвилі, — а гори пруть з безвісті дна...
Сичить, скаженіє цар зла — сатана!
Чорніша від ночі мутна каламуть...
Громи, блискавиці осліплюють путь!
Спокійно і певно, в грозі згубних скель,
Везе своїх вірних Христа Корабель.

Сліпі лиходії змітають в злу мить
За борт подорожніх в обійми страхіть...
Конають у муках під регіт Кремля,
Задивлені в святість ясну Корабля.

— "Діли з ними долю!" — велів Сам Христос.
— "Ти мій непоборний, безстрашний матрос!"
— "Рятуй моїх вірних в хиткому човні!"
— "Яви силу правди, насильству й брехні!"

Проплив Ти стихію шаліючих вод...
Терпів враз з народом, терпів за народ.
Тортури і каторга, звірства Колим...
Отруя спокуси — "Двигни Третій Рим"...
Та крицею віра, сталь слово одно:
— "Не зломиш, йди геть, не зігнеш, сатано!"

На подив для світу, на славу небес —
Мук років сімнадцять, — не вмер, а воскрес!
Зішли свого духа в сумнівні ті дні,
Братам в Україні і на чужині,
Хай віра не гасне, — палає свята,
Що правда безсмертна і зійде з хреста!

Три зламані ребра, не жезл в руках, — кий,
Великий Відсутний явився живий!
Гурт Томів невірних торкається ран...
— "Вернуся в кайданах, або без кайдан!"

Сумна Вія Апія... В даль рідну йдеш...
Сумний Петра голос: — "Ти камо грядеш?"...

Е. 5. 5. 1963

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Дотепер я весь час була спокійна в сумлінні, бо я так знала й так вірила, що всякий гріх може бути прощений, якщо чоловік щиро кається й висповідається з нього. Тепер, однак, у розмові, в товаристві між добрими й освіченими католиками, я почула, що гріх зігнання плоду ніколи, або тільки в виїмкових випадках, може бути прощений та що жінка, яка допустилася такого гріха, не може дістати Св. Причаста навіть у годині смерти, бо вона екскомунікована. Декотрі ж казали, що такий гріх тільки єпископ може простити. А я знаю, принаймні за один випадок, коли священик розрішує каяника від того гріха. Як властиво мається справа з тих гріхом? Чи він узагалі ніколи не може бути прощений, або тільки єпископ має право розрішити від нього?

Ті, що говорили про цей гріх у товаристві, видно, не мали ясного поняття про те, про що говорили, або особа, яка про це запитує, не розуміла добре того, про що пише. Правдою є, що гріх зігнання плоду є тяжчим і страшнішим гріхом, ніж деякі інші, і тяжче, прощається, ніж деякі інші гріхи. Правдою є також і те, що під екскомуніку підпадають не тільки жінка, що допустилася такого гріха, але також і всі інші, що позитивно помагали до зігнання плоду, отже лікар, чи хтонебудь, що виконував функцію лікаря (операцією, чи приписуванням ліків), далі всі ті, що грошима помогли, або намовою чи погрозами були вирішальні в тому, що нещасна мати допустилася такого гріха (хто тільки радив, але не вплинув вирішаюче на справу, або хто вказав на відповідного несовісного лікаря, чи завів до нього, той не підпадає під екскомуніку, бо мати, рішена на гріх, була б це зробила і без них). Правдою є також і те, що такий гріх є задержаний. Церковним Правом зарезервований єпископові, але єпископ, звичайно, уповноважнює священиків своєї епархії розрішати також і від того гріха та знімати екскомуніку, принаймні у Великому Пості, чи підчас місій або відпустів, а звичайно, уділяє таку власть священикам-монахам. Священик, що не має такої власти від єпископа, не може розрішити каяника, що має на душі такий гріх. Він або відішле каяника до іншого священика, що має таку власть, або мусить писати до єпископа (не виявляючи імени каяника), щоб у даному випадку міг дати розрішення.

Але не є правдою те, що гріх зігнання плоду не може бути прощений. Хоч який він страшний, бо це ж убивство найбільш невинної людської істоти, все ж таки Боже милосердя не має меж і Церква ніколи не вчила, що того гріха не можна простити. Тут треба, однак, добре знати, коли зігнання плоду є тяжким гріхом, а коли, є також і екскомуніка за такий гріх. Бо ж напр. вийнти дитину з утроби матері в 7-ому, 8-ому, чи 9-ому місяці вагітности, коли дитина вже може жити поза матір'ю, не вважається зігнанням плоду, а тільки передчасним породом, — не є ані гріхом (коли це діється з конечности і в доброму намірі), ані не попадається в екскомуніку. Не є зігнанням плоду також те, коли лікар лікує жінку на зовсім іншу хворобу, а при тому нехотячи, хоч може і передбачено, дійде також і до того, що плід загине. Властиве зігнання плоду є тоді, коли тим чи іншим способом, із розмислом усувається живий плід, який ще не може жити поза матір'ю, усувається його, щоб позбутися вагітности, сорому, ітп. Тяжко грішить жінка, що вживає якихнебудь засобів для такого ж усунення плоду, але вона не підпадає під екскомуніку, якщо вона не є зовсім певна, що вона справді вагітна. Подібно тяжко грішить жінка, яка все зробила для зігнання плоду, але не стягнула на себе екскомуніку, якщо наслідок не показався. Грішить тяжко через те, що має тяжко грішний намір, намір убити живий людський плід, що його носить під серцем, або припускає, що його носить. Або також може статись і таке, що хтось є винуватий у тому грісі, але він, чи вона, розкаялись і висповідались із того гріха ще перед тим, заки наслідок прийшов. Хоч мали тяжкий гріх на душі, все ж таки не впали в екскомуніку.

Багато є річей, які в цій матерії або облегшують вину, або захоронюють від церковної клятви-екскомуніки і ті, що не вчилися церковних наук, не можуть того всього знати. Тому, в такому випадку, треба тільки щиро розповісти священикові все, що сталося, чому сталось і як сталось, а він уже буде знати, як судити каяника та від чого його розрішати. Але понад усякий сумнів певним є те, що навіть і такий страшний гріх убивства найбільш невинної і ненародженої ще дитини може бути прощений, якщо каяник направду щиро кається того гріха і сповідається з нього. Якщо висповідався і дістав розрішення, то спокійно може приступати до Св. Причаста навіть і кожного дня, щоб тим більше надолужити Г. Богові за свій тяжкий гріх.

У товаристві зійшла мова на те, що всі люди грішать і не є можливе, щоб хтось перейшов усе своє життя без тяжких гріхів. Дехто навіть наводив приклади негідних священиків, монахів і монахинь, мовляв, навіть і духовні особи часто попадають у тяжкі гріхи, бо ж жити зовсім безгрішно — не можливе. Чи справді ніхто з людей, навіть і духовні особи, не можуть устерегтися тяжких гріхів?

Дуже жаль, що хтось може мати такі викривлені поняття, а ще й накидати їх іншим. Найкращою відповіддю на повище питання є майже двотисячілітня історія Христової Церкви з її тисячами мучеників і мученць, які радше пішли на смерть, ніж мали б допуститися тяжкого гріха. Адже ж Христова Церква має тисячі дівиць і юнаків (такий вік найбільше виставлений на небезпеки гріхів, особливо нечистих!), яких сьогодні почитаємо як Святих саме за те, що вони не піддались моральному зіпсуттю. В останньому часі маємо таких канонізованих св. Джемму Гальгані та св. Марію Горетті, а кілька подібних героїнь чекає ще на свою канонізацію. Це молоді люди, які жили 15 - 20 - 30 років тому, пройшли все своє життя без усякого тяжкого гріха та чистоту своєї душі й тіла обороняли аж до мучеництва.

Історія Церкви ще більше знає таких праведників, канонізованих і неканонізованих, які все своє життя пройшли без тяжких гріхів. Були це не тільки священики, монахи й монахині, але також і світські люди, чоловіки й жінки, самітні й одружені. Хоч священик ніколи і під ніякими умовинами не може виявити гріхів своїх пенітентів, то в деяких випадках і під деякими умовинами він може виявити, що даний його пенітент не поповнив тяжкого гріха в своєму житті. А таких свідчень під присягою є багато в різних процесах беатифікацій і канонізацій. Ба й сьогодні священик - сповідник нераз натрапляє на душі, які сповідає і провадить десятки років, знає все їхнє життя від дитинства по сьогоднішній день і він міг би з чистим сумлінням під присягою зізнавати перед церковним судом, що ті душі (а вони ще живуть сьогодні, просто між нами і то світські люди!) за ціле своє життя не допустились ані одного свідомого й добровільного тяжкого гріха.

Казати ж, що навіть і священики й інші духовні особи не потраплять устерегтись тяжких гріхів, це, як не злобне, то принаймні дуже низьке й жалюгідне. Якщо немало є мирян, які потраплять жити чистим життям, без тяжких гріхів, то тим більше можуть жити й живуть без тяжких гріхів особи духовні, яких безпосередня близькість до джерела святости, до Бога, та щоденне користування засобами освячення, як молитва і Св. Тайни, — особливо бережуть їх перед тяжкими упадками. Правдою є, що були, є і завжди будуть також і негідні одиниці в духовному стані, які допускаються тяжких гріхів і вони самі здаватимуть строгий рахунок за це перед Божим судом. Але ж упадки одиниць, хоч би і багатьох одиниць духовного стану приписувати всім священикам, монахам та монахиням — це дуже низьке і примітивне. Люди люблять нераз дуже широко роздувати зґрішення якогось одного-другого священика, а не бачать, чи не хочуть бачити несплямленого життя тисячів інших осіб духовного стану.

Правда, не є це легка річ пройти все, нераз довге життя, не поповнивши такого, чи іншого тяжкого гріха, особливо в молодості. І певно ніхто з людей не устерігся б тяжких гріхів, коли б уповав тільки на свої власні, людські сили. Але при помочі Божої ласки, при помочі щирої молитви, частих Св. Тайн, належної обережности й самозаперечення, — дослівно кожний є здібний устерегтись від тяжких гріхів. Твердити ж противне, це єресь, яку Церква вже нераз осудила. А осудила тому, що таке твердження є абсолютно незгідне з правдою, противне дійсним фактам, понижаюче для освяченої людської природи, ба й для самого Бога понижаюче. Бо ж із такого твердження виходило б, що навіть і сам Бог і вся Його Божа ласка є безсилі супроти гріха.

Люди, що так думають і говорять, повинні б трохи більше вчитуватись у духовні книжки, коли вже хочуть говорити про духовні чи душевні речі. Бо найбільшими "всезнайками" бувають саме такі, які нічого не читають і не знають того, про що говорять.

Часто мучать мене дуже брудні, нечисті думки й уявлення, яких я не хочу, але вони так напастують мене, що я боюся, що я весь час живу в тяжких гріхах. Дуже бажаю щоденно приступати до Св. Причастя, але не смію, бо ті нечисті думки напастують мене щоденно, деколи й по кілька разів денно, навіть і при Св. Причасті. Якщо й іду до Св. Причастя, то тільки один раз після Сповіді й то тільки тоді, коли можу йти від сповідальниці просто до Св. Причастя. Я чуюся дуже нещаслива через це і в мені зміцнюється переконання, що Бог відкинув мене та що я вже пропала. Чи інші люди також мають такі нечисті думки?

Так, і інші люди також мають нечисті думки. Але нечисті думки й уявлення, які напастують нас, аж ніяк не є доказом того, що Бог не любить нас, чи відкинув нас. Бог нераз дозволяє, щоб злий дух підсував нам такі думки, але робить це тільки на те, щоб випробувати нашу вірність і відданість Йому. Хтось може мати і тисячі найбрудніших думок денно, може мати нечисті уяви й почуття, які аж стрясають люди-

му й викликують змислову приємність, а, однак, усе те не буде жадним гріхом, якщо наша особа не хоче того, не любується в тому добровільно, а, навпаки, відкидає їх, як уміє, і молиться за Божу поміч, щоб не згрішити.

Нечиста думка, — це тільки спокуса, яку ми можемо приймити або відкинути. Це мов принада на гачку. Принада несе смерть рибі. Як риба злакомиться і вкусить, тоді зачепиться на гачок і згине. Але як риба відвернеться від принади й утікає від неї, тоді нема такого рибалки, що зловив би її навіть найбільш спокусливою принадою.

Нечиста думка, — це щось зовнішнє, що мов злодій намагається дістатися до нашої душі. Вона може впливати на наш розум, пригадуючись, докучливо напастуючи, може продіставатись до нашого тіла, зворушуючи його, викликуючи змислові почуття, але як довго ми не приймаємо цієї думки добровільно до нашої душі, як довго в душі ми боремося проти неї і заявляємо Г. Богові, що ми не хочемо образити Його, так довго ми не маємо жадного гріха.

З того виходить, що хтось може мати дуже часті й дуже живі нечисті думки, а, однак, не згрішити. Тому така душа зовсім сміливо може і щоденно причащатися, навіть тоді, коли б такі погані думки мучили її також і при самому Св. Причасті. Не тільки може, а деколи навіть і повинна, щоб у щоденному Св. Причасті черпати все нової й більшої сили до боротьби проти спокус.

Щоб потішити тих, що часто терплять від спокус і думають, що через це вони вже немилі Богові та що Бог уже відкинув їх, наведемо деякі приклади про гіркі досвіди навіть великих Божих угодників.

Ось, св. Павло також жалівся на сильні тілесні спокуси. Він пише про себе: "Я маю задоволення в Законі Божому, за внутрішнім чоловіком, але бачу інший закон у членах моїх, що воює проти закону мого розуму і полонить мене законом гріховним, що находиться в членах моїх. Нещасна я людина! Хто визволить мене від тіла цієї смерти? (Рим. 7, 22-24). На іншому ж місці він пише: "А щоб я через пребагато об'явлень не величався, то дано мені в тілі колючку — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступив від мене. І сказав Він (Господь) мені: "Досить тобі моєї благодати, — бо сила Моя здійснюється в немочі". Отож краще я буду хвалитися моїми немочами, щоб сила Христова вселилася в мене" (2 Кор. 12, 7-9).

Св. Григорій Великий каже: "Ошукують себе ті, які думають, що Бог опустив їх і що не любить їх, коли напастують їх погані думки. Це великий самообман. Навпаки, ти повинен розуміти, що спокуси, — це уділ кожної людини, а головно тих, що щиро прямують до досконалости".

"Брате мій, — каже пустинник Теодор до молодогоченця, який жалівся йому на часті і сильні нечисті спокуси — ти скаржишся, що вже 8 років тяжко борешся з тим лихом, а я 70 років прожив на самоті і за ввесь той час я не мав ані одного дня вільного від злих думок. Навпаки, я мусів кожного дня поборювати мої злі схильності, щоб удержати їх у карбах. Наша боротьба проти спокус скінчиться тоді, коли скінчиться наше життя на землі."

У життєписі св. Катерини Сієненської читаємо, що за Божим допустом, через повних 5 років безустанно переслідували її найбрудніші спокуси й уявлення. Вони тривали нераз так довго й були такі нагальні, що св. Катерина нераз уже знеохочувалась і побоювалася, що вона може хоч частинно мала в них уподобання та що через це Бог опустив її. Але раз Господь змилувався над нею і з'явився перед нею повний задоволення. "Де ж Ти був, Ісусе, — закликала вона, — коли я так довго переживала страшну хуртовину спокус?" А Спаситель відповів їй: "Катерино, Я перебував увесь час у самій глибині твоєї душі і з подивом та приємністю приглядався тобі, як гарно ти боролася."

Св. Франциска де Шанталь пише про себе ось таке: "Нечисті спокуси нераз так сильно напастують мене, що я не знаю, де сховатися. Нераз здається мені, що я вже трачу сили й ось-ось, перестану боротися, бо вже все мовби втрачене. Сатана буває такий насильний, що я бажала б радше вмерти, ніж мала б дальше так терпіти."

Чи ж не потішаюче є це для нас, звичайних смертельників, коли бачимо, що святі Божі угодники мали нераз ще тяжчі нечисті спокуси, ніж ми, а все ж таки Бог не тільки не опустив їх, а, навпаки, дав їм нагоду саме в тих спокусах ще більше освятити себе і зібрати безмірні заслуги на вічність. Отож не треба знеохочуватись тим, що маємо сильні нечисті спокуси. Не треба дивуватись собі, бо ж такі спокуси має кожна жива й нормальна людина на землі. Не треба боятись їх, бо спокуса, — це ще не гріх, а тільки примана до гріха. А, головно, не треба соромитися того, що маємо нечисті спокуси, бо така вже наша, Богом нам дана, а первородним гріхом зіпсована, людська природа: схильна до зла й виставлена на найрізніші небезпеки. Але, як небезпека занедужання ще не є недугою, як недуга ще не є смертю, так і спокуса до гріха ще не є гріхом. Тому навіть у найтяжчих спокусах ми зовсім спокійно можемо приступати до Св. Причастя, якщо ми справді щиро боролися проти них, щиро старалися не мати в них уподобання та щиро не хотіли образити Господа Бога.

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXIII

(Продовження)

ЧАСТИНА II

ВЗАЄМИНИ МІЖ ОДИНИЦЯМИ І ВЛАДОЮ В ДЕРЖАВІ

Необхідність влади і її Боже походження. — Людська спільнота не може бути ні добре впорядкована, ні цвісти, якщо вона не має відповідної кількости людей, наділених законною владою зберігати її інституції та присвячуватися так, як це потрібне для праці і дбання про добро всіх. Їхня влада, одначе походить від Бога, як про це вчить св. Павло словами: "Влада походить тільки від Бога". Ці слова св. Павла так пояснює св. Іван Золотоустий: "Що ти говориш? Невже ж кожного володаря настановляє Бог? Я цього не кажу — відповідає він — бо я не займаюся тепер окремими володарями, але владою, як такою. Я кажу, що Божа мудрість, а не звичайний припадок, установила, що повинна існувати влада та що одні повинні наказувати, а інші повинуватися". Що більше, тому що Господь створив людей суспільними з природи, і тому, що жадна спільнота не може втриматися разом якщо не буде одного, який є над усіми, який спрямовує всіх поважно змагати до спільного добра, тому то кожна цивілізована спільнота мусить мати пануючу владу, і ця влада, не менше, як і сама спільнота, має своє джерело в природі, і — послідовно — її творцем є Господь."

Одначе влади не можна трактувати, як силу, над якою нема ніякої контролі. Бо, насправді, якщо це є сила, що має командувати згідно зі справедливим розсудком, то влада мусить виводити свою зобов'язуючу силу з морального порядку, який у свою чергу, має в Господі своє джерело й остаточний кінець. І це була причина, чому Наш, світлої пам'яті, попередник, Пій XII, сказав: "Той самий абсолютний порядок людських створінь і їхні цілі, які роблять з людини автономну особу, себто, як підмет непорушних обов'язків та прав, і разом із цим основа спільноти та ціль, для якої вона існує, включає також державу, як конечну спільноту, наділену владою. Без неї вона не могла б заіснувати чи жити... І тому, що цей абсолютний порядок, як це нас навчає здоровий розум, зокрема християнська віра, не може мати свого початку в нічому іншому, як лише в особовому Бозі, Який є нашим Творцем, доводить до висновку, що гідність державної влади до деякої міри співучаснюється з владою самого Бога."

Одначе там, де цивільна влада вживає, як свій єдиний або головний засіб погроз і страху перед карою або обіцянки нагород, вона не може успішно спонукувати людей сприяти загальному добру для всіх. І навіть, якщо б так удалося спонукати їх, було б воно повністю суперечне з їхньою гідністю, як людей, наділених розсудком і свобідною волею. Тому, що авторитет відноситься головно до моральної сили, виходить із цього, що світська влада мусить звертатися перш-усього до сумління поодиноких громадян, себто, апелювати до кожного, що їхнім обов'язком є радо співпрацювати для спільного добра.

А що всі люди за своєю природою є рівними в людській гідності, виходить, що нікого не сміється примушувати виконувати внутрішні акти. Такою є лише сила самого Бога, Який бачить та судить скриті бажання людських сердець. Тому то ті, які мають владу в державі, можуть зобов'язувати людей у їхньому сумлінні тільки тоді, коли їхня влада є істотно споріднена з владою Бога та має з нею щось спільного.

Такий принцип охороняє гідність громадян. І коли дійсно люди покоряться своїм володарям, то це зовсім не тому, що вони є людьми, яким підкоряються, але тому, що вони є послушні Богові, передбачливому Творцеві всіх речей, Якого вони почитають, бо ж це Він установив, що взаємновідносини між людьми повинні регулюватися порядком, що його Він сам установив. Щобільше, вивляючи цю належну пошану до Бога, люди не то не принижують себе, а радше вдосконалюються й ушляхетнюються. Бо служити Богові значить панувати.

З огляду на те, що право наказувати є вимогою морального порядку й має своє джерело в Господі, виходить з цього, що коли цивільна влада видає закони або дозволяє на щонебудь таке, що противиться цьому порядкові і тому йде в розріз із волею Бога, тоді ні ухвалювані закони, ні уповноваження тієї влади, не можуть зобов'язувати сумління громадян, бо треба радше слухати Бога ніж людей. Якщо так не є, влада заломлюється цілком і в висліді маємо безсоромні надужиття. Бо як учить св. Тома з Аквіну: "Людське право має дійсну природу права тільки тоді, коли воно згідне з дійсним розсудком, себто має своє джерело у вічному праві. Якщо воно не відповідає цим вимогам, тоді таке право називається неморальним правом. І так, по-

збавлене справжньої природи права, воно є радше родом насилля."

Одначе не можна приходити до висновку що тому, що влада походить від Бога, люди не мають права вибирати собі тих, що мають володіти в державі, рішати про форму правління та встановляти способи, якими ця влада може виконуватися та її межі. Тому ясно, що доктрина, яку Ми виклали, є вповні співзвучна з дійсно демократичним режимом.

Осягнення загального добра є ціллю прилюдної влади. — Окремі громадяни й посередні групи зобов'язані причинитися своїм вкладом до спільного добробуту. Однією з головних послідовностей цього є те, що вони мусять узгіднювати свої особисті інтереси з потребами спільноти і мусять розподіляти їхні добра й їхні послуги так, як цивільна влада приписала, згідно з нормами справедливости, у відповідній формі та в межах їхніх компетенцій. Це вони мусять робити, стосуючи формально досконалі дії, зміст яких мусить бути морально добрим або принайменше здібним бути спрямованим до добра.

Бо направду, коли ціле узасаднення існування цивільної влади лежить у здійснюванні загального добра, то є очевидно конечним, щоб в осяганні тих цілей, вони шанували її основні елементи і одночасно пристосовували свої закони до потреб даної історичної ситуації.

Основи загального добра. — Безперечно, етнічні особливості різних людських груп слід шанувати, як один із складових елементів загального добра, але ці вартості й особливості ніяк не вичеркнуть змісту загального добра. Бо загальне добро тісно пов'язане з людською природою. Воно ніколи не може існувати всеціло й повно, якщо не візьметься до уваги людської особи, її властивої природи та зрозуміння того, чим вона є.

По-друге сама природа загального добра вимагає, щоб усі члени політичної спільноти мали право з неї користати, хоч і в різний спосіб, залежно до кожного їхнього завдання, заслуг та обставин. З цієї причини, кожна цивільна влада мусить докладати зусиль, щоб сприяти загальному добру для всіх, не фаворизуючи ніяких поодиноких громадян чи суспільних груп. Бо як сказав Наш Попередник вічної пам'яті Лев XIII: "Цивільна влада не сміє служити для користи будь-якої однієї особи чи небагатьох людей, бо вона була встановлена для спільного добра всіх." Одначе з огляду на справедливість та рівність, інколи ті, які є в уряді, повинні більше займатися менше щасливими членами спільноти, бо такі менше здібні оборонятися свої права та доходити своїх законних прав.

Із таким зіставленням, Ми вважаємо, що треба зрозуміти, що загальне добро заторкує цілу людину, себто її тілесні потреби і потреби душі. З цього виходить, що цивільна влада мусить здійнювати засади спільного добра такими засобами та способами, які є для неї властиві. Це означає, що, шануючи єрархію вартостей, цивільна влада повинна сприяти одночасно матеріяльному й духовому добру громадян.

Ці принципи ясно викладені в доктрині Нашої Енцикліки "Мати й Учителька", в якій Ми підкреслили, що спільне добро для всіх обіймає загальну суму таких умов соціяльного життя, в яких люди були б здібні осягнути їх всеціло досконаліше повніше і легше.

Але люди, які складаються з тіл і безсмертних душ, ніколи не спроможні за час свого смертного життя добитися заспокоєння всіх своїх потреб, чи осягнути досконале щастя. Тому всі намагання сприяти спільному добру, не загрожуючи вічному спасінню людей, повинні радше служити сприянню цього.

Відповідальність прилюдної влади і права та обов'язки осіб. — Треба погодитися з тим, що в наш час спільне добро є головно тоді гарантоване, коли забезпечені особисті права й обов'язки. Тому то головною турботою цивільної влади мусить бути забезпечення й виконування цих прав та довинні вони гармонізувати з іншими правами, які треба обороняти і їм сприяти, так, щоб таким чином кожний міг легко вив'язуватися зі своїх обов'язків. Бо забезпечення непорушних прав людини і допомога їй сповняти її обов'язки, повинні бути основним завданням кожної прилюдної влади.

Це означає, що кожний уряд, який не признає прав людини або їх порушує, не тільки не сповняє свого обов'язку, але й видає розпорядки, які не мають ніякої законної сили.

Узгіднення та охорона прав і обов'язків одиниць. — Тому одним з основних обов'язків цивільної влади є координувати суспільні взаємини в такий спосіб, щоб здійснювання прав людини не загрожувало іншим у здійснюванню їхніх прав, ані не перешкоджало їм у сповнюванню їхніх обов'язків. Вкінці, права всіх повинні бути успішно забезпечені, а якщо вони були нарушені, мають бути повністю привернені.

Обов'язок сприяти правам одиниць. — Загальне добро вимагає також, щоб цивільна влада зробила чесно все можливе, щоб індивідуальні громадяни могли легко користуватися своїми правами, як теж вив'язуватися зі

(Продовження на 321 стор.)

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ СЬОМИЙ

Дорогий Юсте!

А тепер, признаюся, не знаю, про що Тобі писати. Те, що я побачив, змінило всі мої погляди про Нього. Запевняв я тебе нераз, що це зовсім звичайна людина. Сьогодні мушу сказати: не знаю, хто Він такий — людина, чи якась інша таємнича істота, котра тільки вдає людину...

Коли б я не бачив Його кожного дня, як Він їсть і п'є звичайно, наче кожний із нас, коли б я не побачив як Він одного дня, увійшовши до робітні якогось нагара, піддався покусі пилок, стругів, молотків і сверлів та, раптом, кинувши все, почав оброблювати лежачу в куті колоду, ретельно, показуючи за кожним дотиком, що знається на ділі — коли б не сльози, які частенько відкриваю в Його очах, коли б не смуток, що нераз бренить у Його словах — я перестав би мабуть вірити, що Він справді існує... А проте Він є людиною. Його стопи залишають слід на піску і трава вгинається під ними. Коли Він утомлений, видно це по Його обличчі: блідне, наче хтось, що стратив чимало крови. Тоді, бувае, зіпреться на якунебудь скалу і — засне. Якраз так саме заснув, коли ми пливли — кам'яним сном утомленого робітника, готового спати настоячки... Але зачекай; розкажу тобі все, як було.

Ходить, навчає й уздоровляє. Рідко перебуваємо довше, ніж одну ніч на тому самому місці. Мандруємо дорогами і стежками Галилеї, не звертаючи уваги, що настав гарячий час. Літо вже в повні. Біля нас усе розцвіло й дозріло. Жнива кінчаться і ось-ось можна буде рвати дактилі. Щораз більша посуха. В містах і присілках чути наклики: "Вода, вода!" Ставки й менші потоки повисихали. Йордан став і миготить срібною струєю на дні гору.*)

Як тільки зачне смеркати над озером чути покрики людей, що тягнуть воду і скрип коліс. Ця буйна рістня, що покриває довколішні узгір'я, тримається при житті тільки безупинною працею галилейських селян. Коли б не стало тієї праці, чорні скелі виглянули б із-під зелені, наче кості кістяка зі спорохнявілого трупа. Біла шапиця Гермону поплила, на тлі неба підноситься сіро зелений верх, малощо вищий від розлогої грані.

Денебудь Він пройде, — зараз там починає навчати. Проповідує в синагогах, але найрадше промовляє під голим небом. Любить узгір'я зі стрімкими узбіччями, передовсім такі, звідки широкий вид і звідкіля можна взивати далекі міста, гори або моря на свідка своїх слів. Але я помітив одне: в останньому часі змінився спосіб Його вислову. Якщо раніше користувався гагадами — змісця пояснював їх значення. Сьогодні говорить тільки притчами, але майже ніколи не пояснює що мав на думці. Тільки своїм учням, якщо Його не зрозуміли, пояснює річ пізніше.

Це мабуть має відношення до трудноців, з якими зустрівся Він в останньому часі. Юрба, як і давніше, бігає за Ним, слухаючи всього, що Він говорить і захоплюючись чудами. Але Назареї не дармують: по всій країні рознесли вістки, що зневажають їх земляка. Звернули уваги святині на нього. Щораз частіше серед людей, що слухають Ісуса, видно священиків, левітів і соферім. Є там також і фарисеї. Прийшли і до мене спитати що думаю про нового Вчителя. Вони самі намагалися зловити Його на слові або на вчинку. Кілька разів висловився зле про наших хаберім,*) а вони не забули ні одного слова. Про кожне знають у Кедровій Залі. — Чи не помітили ви, равві, — питали мене — що Він не пам'ятає про миття перед їжею і бере хліб нечистими руками? Годі з ним їсти при одному столі! І не шанує також шабасу! Одного дня ми самі бачили в шабас — ще ячмінь стояв у полі, — він ішов зі своїми учнями стежкою поміж збіжжям а вони рвали колоски, терли їх пальцями і їли зерно. Чи ж цього не заборонюють наші міцвот?**) Але коли ми звернули Йому увагу на те, що роблять Його учні, знаєш, равві, що Він сказав? Пригадав, як великий король Давид — нехай Всевишній буде з його духом — узяв із святая святих покладні хліби і їв. Порівняв цих нечистих амгаарезів до великого короля! Та й ще додав: "Тут є хтось більший від святая святих..." Хто? Може Він? Що ж це за хула порівню-

*) Глибока долина, якою пливе Йордан.

*) Фарисеї.

**) Приписи релігійні, бережені в скриньках.

вати себе до "святая", до якої входить первосвященик одягнутий у свої найсвятіші ризи! А потім сказав: "Наш Бар*) є паном шабасу..." Але ж це є хула! Кого він називає Сином Чоловічим? Даниїл говорить так про Месію... Але Він, показуючи на себе, каже: "Наш Бар..." Називає себе іменем Того, що має прийти! Це хула! Тільки Всемогучий Бог володіє шабасом. А коли ми сказали Йому, що це Вел Зевуб викидає при Його допомозі опутаних дияволом, крикнув, що ми змії і що не один а сім нечистих духів вселились у нас... Ти, равві, вчений, належиш до Великої Ради, до Синедріону. Твоє ймення значить: "переможець" Переможи Його. Згани Його науку в прияві брудних амгаарезів. Нехай ним не хваляться. Ти чув, що про нього говорять? Що походить із роду Давида! Хулять! Хулять! Це простий нагар. Ірод спалив книги поколінь — нехай прокляте буде його ім'я і нехай вічно карається у найнижчому пеклі за те, що тепер кожний жебрак має лице називати себе нащадком королівського роду! Ти, равві, запереч Йому. Ти мудрий, ще й який мудрий... Ти знаєш закон. Тобою промовляє голос із неба. Коли ти скажеш — самі небеса замовкнуть. Галакка ж навчає: вчений у законі має більшу гідність від ангела. Повели Йому мовчати. Вже скінчився час пророків! Тепер ви, тільки ви, соферім, говорите в імені Всевишнього. Вели Йому мовчати, равві. —

Їхні очі блистіли з-під насунених на чоло турбанів, довгі темні пальці спліталися гнівно на шнурках таліса. Ненавиділи Його всі — звідкіля б хто не прийшов. Але хотіли, щоб це я виступив проти Нього. Натискали на мене, заманювали мене прелюбими словами. Ах, таке слово діє більше вбивно ніж меч приложений до горла. А проте я думав: якщо піду проти Нього, хто врятує Руту? Я знаю — Він справді хулить і ломить закони. Але є в Ньому щось, що робить мене безсильним проти Нього. Хто знає, може Він мене закляв коли сказав, що я недалекий Царства? Або ж я знаю? Але не можу виступити проти Нього. Сказав я їм, що ще за-рано, що треба ще слухати, що Він говорить. Загуділи: — Досить уже сказав! Скільки хули. Ця банда амгаарезів слухає і ковтає Його слова, наче солодкі фіги. Згани Його, равві, і вели Йому мовчати! Коли їх зведе на манівці, ніхто не схоче слухати наших наук. —

Я переконував їх, що не можу. Мушу побачити більше Його вчинків і почути Його слова. Ми перемовлялися довго в ніч. Коли відходили обиджені, один із них, фарисей із Гіталі, сказав: — Це велике згіршення, що ти слухаєш Його і мовчиш... — Потім я не міг спати до ранку. Може так і є, як він сказав... Але що ж мені робити? Хто його знає, де правда? Якщо б Він тільки доглядав своїх учнів, щоб дбайливо мили руки й шанували шабас — ніхто не міг би Йому нічого закинути. Його наука не має помилок. Чуда, які творить, мабуть свідчать, що Всевишний є з Ним. Чому ж Він такий нерозважний? Чому так ускладнює мою поведінку?

А може з уваги на тих, які Його слухають у нетерплячому вичікуванні, що їм пощастить Його на чомусь приловити, може тому Він тепер говорить гагадами, але їх не пояснює. Одного дня розказував:

— Царство небесне подібне до сівби. Чоловік вийшов сіяти. Але одно зерно впало між будяки, і вони його придусили, друге впало при дорозі, подорожній наступив на нього ногою, інше на камінь — і сонце спалило його, ще інше на неглибоку землю — отже воно швидко випустило парості, але і швидко зів'яло. Але були такі, що впали на добру землю і зародили важке колосся, яке дало господареві більше того, що стратив на іншім, неплідним зерні...

— Царство Небесне — знову казав при іншій нагоді — подібне до зерна, яке хтось посіяв, а воно росло тихо, днем і ніччю, і сівач навіть не оглянувся, коли побачив перед собою дозріле до жнив колосся. І дивувався, бо зерно і земля, дощ і сонце зробили все, а йому залишилися тільки жнива...

Тут над озером люди починають сіяти вдруге — і тому всі Його гагади говорять про сівбу. Скриплять колеса керниць, ведра з водою хлюпочуть і посуваються червоними, розритими узбіччями. Він ніколи не говорить про те, чого б Його слухачі не могли побачити або не вміли собі уявити. — Погляньте на лілеї... Сівач вийшов сіяти... — В його притчах нема ні вчених у Законі, ні ангелів, ні чортів, ані голосу з неба. Є тільки звичайні люди, амгаарези, подібні до тих, яких видно на кожному кроці. Але саме так веліли навчати великий Шамай, Абталій, Гілей — наблизити Закон до народу... Отже Він говорить доречі. Але водночас не іншим шляхом, а від Осії до пророків, від пророків до вчених, до Шамая, пізніш до Гілея перейшла наука про вмивання і стала святістю від Закону, бо ж ми цей обов'язок добровільно взяли на наші плечі для прослави імени Текінах... Чому ж у Нього ця суперечність? Коли б Він схотів бути іншим, коли б тільки схотів зрозуміти... Бо ж із Ним годі так поступати, як поступається з першим-ліпшим мудрагелем, що зводить людей на манівці пустою балачкою, незгідною з навчанням учених.

*) Син Чоловічий.

Незчисленна юрба ходить за Ним, наче б то не був час праці на полі. Тисячі людей! Від раннього світанку до пізньої ночі йдуть скрізь за Ним. Чекають на кожне Його слово і кладуть перед ним своїх хворих. Видно по Ньому, що це вже втомило Його. Але ніколи нікому не скаже: ні. Його учні намагались недавно відігнати людей, щоб мав хоч хвилину спокійну на відпочинок і їжу. Але Він, побачивши, що не хотіли дозволити прийти до нього громаді матерів, які принесли своїх дітей по Його благословення, гостро їх зганив. Сказав: — Чому забираєте дітей від мене — Царство Боже належить до них... — (Знову: Він і Царство — це одне...). А проте Він виглядає щораз більше втомлений. Як тільки має хвилину спокою, спирає голову на руку і шукає відпочинку. В такій хвилині почув я вчора, як Він сказав до Симона: — Приготуй човен, вечором виплинемо на море. — Я зрозумів, що Він хоче втекти від тих поклонників, що замучують Його. Але мене напав страх, що коли від'їде, не легко знайду Його пізніше. А я — чи повіриш — ані не просив Його досі про здоров'я для Рути, ані навіть не пробував із Ним розмовляти... Ця юрба така докучлива... Я мусів би пхатися разом із хворими, амгаарезами, з митарями й повіями — бо всяке шумовиння видно в юрбі, що Його оточує. Треба було б у їхній прияві розказати свою справу... Крім цього я й досі не знаю, як до Нього звернутись... Але коли я почув, що Він хоче відплинути на східній берег озера, вирішив попросити Його, щоб узяв мене зі собою. На пустому березі Декаполю легше буде, думав я, спокійно з Ним поговорити. Я підійшов і сказав: Равві, Ти мабуть хочеш відплинути на той берег. Дозволь мені поїхати з Тобою і твоїми учнями!..

Підніс сперту на долоні голову і поглянув на мене. Спека й надмірна праця вчинили, що Його лиця запалися і на чілє Його обличчя наче б розпростерлася фіолетна занавіса. Чорні очі під темною хвилею волосся — яке Він має чудове обличчя. Ніжні жилки б'ють на Його скронях, мережі морщин у кутиках очей збігаються і розбігаються... Не носить філактерій*) ні на чолі, ні на рамени. Таліс накладає тільки тоді, коли входить до синагоги. Коли б не нашивки — сісі — на Його плащі, можна б подумати, що це гоїм... Вп'ялив у мене свій утомлений зір. Він завжди так дивиться на людину, наче б видів у ній все, навіть те, чого ми самі не знаємо.

— Якщо хочеш — сказав — пливи... Але затям: лиси мають свої нори, птиці мають гнізда, тільки Син Чоловічий не має хати, де б міг замкнутися...

Я подякував Йому і хотів відійти, коли якраз надійшов один із Його учнів, Тома, якого звуть також Близнюком, простоволосий, із піском на голові. Зупинившись перед Учителем він зачав голосно плакати. Виявилось, що дістав вістку про смерть свого батька.

— Равві — ридав — мушу віддати останню прислугу тому, що мене зродив. Не поплину з Тобою, а піду зайнятися похоронами і стипою...

— Пливи з нами — сказав як звичайно, спокійно і більш благально як приневолюючи, а проте неуступливо. — Нехай грабарі займуться померлим...

І знову — що маю думати про Його слова? Заповідь Божа каже: шануй батьків. Стільки приписів існує про обов'язки сина у відношенні до батька. Хто ж має похоронити батька, якщо не син? А Він велить: залишити це грабарям! Ще в одному відкидає науку соферім. І чим пізніш оправдати Його поведінку?

Над вечір ми зійшлися на побереіжі. Симон і Андрій приготовили в міжчасі човен, зіпхнули його у воду, піднесли вітрило. Вся дванадцятка мала плисти з Учителем. Не бракло серед них Томи. Мав тепер причесане і олійком намащене волосся. Всміхався. Не виявляв у нічому жалоби. Який же великий вплив мають його слова на цих амгаарезів! У слід за Назареєм зійшлась на березі велика людська юрба. Дивувалися, що Вчитель відпливає. — Але повернешся, Вчителю, правда, повернешся? — падали неспокійні питання. Відповідав рухом голови. Був мабуть такий утомлений, що важко було йому говорити. Хитався на ногах.

Я вже раніше помітив, що Симон, Андрій і сини Заведея набоці гостро про щось перемовляються. Долітали до мене слова: — Але у "Великій скрині" гуділо... Учитель сказав, що сьогодні ми повинні поплисти... попереди Його... Він усе знає... А якщо...? — Я відчув у душі неспокій. "Велика скриня"... таку назву мають скелі поміж галилейською Ветсаїдою і Капернаумом, де, як кажуть тутешні рибалки, чути гук хвиль Великого моря, коли надходить буря із заходу. Із деяким неспокоєм поглянув я на небо. Виглядало на певну погоду. Але мабуть не тільки учні чули перестороrу, бо в юрбі тут і там прогомоніло: — Не пливи сьогодні, Равві, кажуть, що "Велика скриня" гуде. Може бути буря... — Він мабуть не звертав уваги на ці слова. В одній хвилині виплигнув із людської юрби начальник тутешньої божниці, Яір, син Геділаха, якраз цей самий, що намовляв Учителя уздоровити слугу римського сотника. Розпростер руки під талісом та сказав:

*) Слова псальму на малих шматочках напіруса, прив'язані до чола і руки.

— Краще не плини сьогодні, Равві. Кажуть, що буде буря. Сонце заходить червоно...

Здається останнім зусиллям Він переміг утому, щоб відповісти:

— Вміємо, дивлячись на небо, пізнавати погоду. Чому ж не потрапите спостерегти часу, що надійшов?...

Симон і Йоан подали Йому руки і при їх допомозі Він перейшов вузькою дошкою до човна. На передні судна підстелено Йому плаща і підложено подушку. Іще західній вітер не віяв, наче спізнився, отже рибалки вхопили за весла. Я байдуже ввійшов до човна. Думка про грозючу бурю відібрала мені охоту до їзди. Я навіть вагався хвилину, чи не залишитись мені. Певен був, що і на обличчях Його учнів появився неспокій. Але подумав, що для Рути я таки повинен поплисти. Зрештою ніхто вже не говорив про бурю. Мовчки відбили ми від берега. Сонце обсипало багрянцем верхів'я галилейських гір і визолотило східній берег, до котрого ми їхали. Люди на березі махали до нас руками і голосно бажали щасливої дороги. Але Назарей наче б не чув того. Як тільки опинився в човні, важко впав на подушку. Замкнув очі. Я й не оглянувся, як Його віддих став рівним віддихом сплячої людини.

Я глядів неспокійно щохвилини на небо, на якому, як тільки сонце зайшло за узгір'ями, почали запалюватись тут і там перші зорі. Ми відпливали щораз дальше від галилейського берега, що мов зливався в одно з гладкою поверхнею води. Перед нами горіли безупинну верхів'я гір, але їх рожевий блиск із кожною хвилиною тратив на силі. Весла спокійно занурювались у воду. Вітру і дальше не було, вітрила опали непорушно. Мій неспокій почав дещо пригасати. Мабуть не буде бурі — думав я — лякали нас тільки. Хотіли затримати Вчителя... Не розуміюсь на морі, і тому мариво дужання з хвилями здавалося мені чимсь жахливим. Але спокій повністю не повернув. Трепетне вичікування загналося під шкіру мов скалка. Поки видно було берег, його близькість додавала відваги: я знав, що завжди можна буде туди втекти, навіть коли б зірвалася буря. Але вкінці сонце зайшло і все покрила темнота, тільки дещо прояснена відблиском зірок. Ми не бачили берега, не бачили нічого і пливли наче накриті шатром кедару. Я навіть не був певний, чи пливемо ми. Виглядало, вода скам'яніла й ув'язнила нас на середині озера. З трудом міг я доглянути сильветку Вчителя. Лежав зігнутий на задній лавці. Частина учнів веслувала, інші дрімали, поспиравшися на себе. Ніхто не говорив, плюскіт води був єдиним звуком, що полошив тишину.

Неспокій знову почав рости. Я не міг спати, як інші. Думка родила передбачування. А якщо буде буря — я ставив собі питання — чи зуміємо втекти перед нею? Чи рибалки, що тривожились самою її можливістю, зуміють боротися з нею? Я намагався скерувати увагу в інший бік, почав думати про Руту. Але це були чорні думки, подібні до ночі довкола нас, важкі й душні. Коли вертаюся пам'яттю до Рути, не стає мені віддиху... О Адонай, що вона робить? Зразу здається мені, що вона в цій хвилині лежить з отвертими і вп'ялениими в темінь очима, на чолі піт, спалені вуста — і не відзивається, щоб не збудити кого своєю жахливою жалістю. Як вона прагне здоров'я, якого ми в собі навіть спостерегти не вміємо! О, Руто... Здавалось мені, що говорю до неї і вуста зараз викривились і голос заломавсь у ридання. Але вона мовчала... Що вона думає, безупинну прислухуючись до безжалісного ритму недуги, яка нережирає її тіло? Чому так дуже мовчить і так часто не відповідає на наші слова. Руто... Я нічого не зробив для неї. Усе, що я вчинив, це велике ніщо... Звідкіля ця недуга? Чому впала якраз на неї? О Адонай... Еліфаз мав правду кажучи, що навіть небо не е досить чисте перед Тобою, і зорі, і янголи... Але не зважаючи на це, мушу розмовитись з Тобою. Мусиш мені сказати, чому вона так страждає? За які гріхи? Чиї? Наче Йов буду надіятись на Тебе хоч би Ти мав мене всіляко досвідчати... Хочу надіятись... Хочу. О, Адонай... Якщо Він уздоровлює Твоїм іменем, чому сам не обіцяв мені повернути їй здоров'я? Інші не просять — а дістають. Я жебраю мовчанкою. Чи Він не бачить цього?

Ти мабуть ніколи не чув, як несподівано серед тихої ночі налітає західній вітер на Галилейське море. Ти б сказав: небачений, величезний кулак вирвався зі сумерку й ударив у наш човен. Затріщав, вітрило змісця розпростерлося зі страшним гуком. Пірвало нас і винесло на верх хвилі а пізніше кинуло з величезної висоти в чорну, розрівлу глибінь. Тишина відлетіла мов перелякана пташина, залишаючи місце тисячі звуків. Чорна скам'яніла поверхня води ожила. Перемінилась у суміш білої піни. Ми знову полетіли вгору і знову нас погребано в ямі без дна. Гаркітлива коса піни перекотилась понад нашими головами, занурюючи нас у воду. Я бачив, як сини Йони кинулись до вітрила. Хотіли його придушити. Але воно вирвалося з їх рук мов жива істота. Щераз могутня стіна води піднесла нас угору — а пізніше під ногами зробилась пустка, в яку ми летіли, здавалось без кінця. Учні хитаючись і вимахуючи руками боролися з вітрилом. Вкінці придушили його і придавили оглушливий лопіт полотна, порваного на шматки. Але гук моря тривав дальше, в усьому подібний до оглушливої музики. Хвилі били твердо, наче камінці, що вискакують з води. Ми відчували крізь дошки, як кидаються наче зацьковане стадо вовків. Удари валилися на нас з усіх боків. Ми мали враження, що обертаємось мов людина, яку звідусіль б'ють батогами. Раптом із темряві, з-під чуба човна вирвався стовп води і звалився на нас. Захлюпотіло під нашими ногами. Ми стояли по кістки у воді, причіплені до буртів і лавок, перемочені, оглушені й роздерті свистом вітру, що притолочував нам віддих у глибину грудей. Друга хвиля перелетіла крізь правий облавок. Водночас невидима сила втиснула нас, здавалось, на саме дно озера. Вода переливалась, доходила до половини литок. Я усвідомив собі, що хтось біля мене говорить перелякано шепотом. Але це був крик. Це мабуть Симон верещав: "Виливайте воду!" Тримаючись лавки одною рукою я присів і простягнув другу руку до дна човна. Вода переливалася з облавка на облавок. Безрадний, я намагався черпати її долонею. Але якраз у цій хвилині винесло нас на гору і вергнуло долів. Я притулився нервово до мокрих дощок. Хвиля звалилася наче розбита в куски колюмна. Я був мокрий і знівечений. Знову почув біля себе людський голос, якого звук утікав за вітром: "Виливайте воду, воду! Тонемо!" Саме в цій хвилині човен підскочив, наче б хвилі метнули його на вбитий у воді стовп. Лавка вихопилася мені з руки. Я сів на дні човна, просто у воді. Відрухово глянув угору. Розшаліла піна була мов сніг на розгойданих верхів'ях гір. Але вище, на блимучому крайчику неба зорі горіли спокійно, як дивляться очі сліпця, байдужі до всього, що діється перед ними.

Я намагався повстати. Хтось перескочив через мене. Щераз дійшов до мене голос, який вітер то приглушував, то знову дозволяв йому гриміти всією силою існуючої в ньому розпуки:

— Вчителю! Вчителю!

Саме тоді пригадав я собі Його. Ще перед хвилиною був він у човні, спав... Я намагався знову повстати. Новий струм води залляв мене цілого. Причіплений до облавка я піднісся на коліна. Вітер звіяв з моєї голови мокрий турбан, смалив мое обличчя. Вода заливала нас з усіх сторін. Якийсь довгань зупинився біля мене. Мабуть Симон. Далеко на стерні, не зважаючи на жах темряви, побачив я білу постать, у зігнутій як і раніше поставі. Цього чоловіка не збудила буря! Спав у човні, що тонув, спав наче на ліжку в затишній хатині.

— Учителю! — рвався захриплий голос Симона. — Вчителю! Гинемо! Учите... — кричали також інші. Кричав увесь човен повний загублених у вітряниці й темряві людей. Я почав теж кричати: — Учителю!

Підкинуло нас угору. Я вп'ялив долоню в тверді рамена рибалки, щоб зйов не впасти. На дні човна було так багато води, що важко було втриматись на ногах. Я вп'ялив зір у темряву, де сильветка Сплячого жахала своєю непорушністю. Але врешті Він здригнувся і прибрав постать велетня. Мабуть пробудився. І мабуть онімів на вид цього жахливого безголов'я. Раптом понад рев моря я почув Його голос, безмежно спокійний, утомлений, мов болючий.

— Де ваша віра? Чому не вірите мені?

Вірити... Щось запекло мене в грудях, наче б там була рана завдана ножем. Як відгомін пісні, що спізнено до нас прилітає, нагадалися мені слова Йова, якими молився ще до початку бурі: "Що б там не сталось, я буду вповати на Тебе..." Як він безмежно вповає, — усвідомив я собі — і якої безмежної надії домагається. Ця буря наче роздирала світ до глибини. Увесь світ, не тільки той, що оточував нас. Струнка біла сияьвета несподівано виросла переді мною. Він устав. Я почув, що Він говорить, але тепер промовляв Він інакше як раніш: не втомленим, сумним голосом даремне взиваючого Вчителя. Тепер це був грім серед громів, громовиця проти гуку вітру і моря... Сказав це, навіть не крикнув. Але цей звичайний, а повний наказу голос дійшов до зір і до дна моря. Почався загубленим у хаосі звуком бурі, закінчився покликом у ніч, тиху мов сама тишина. Все те, що було: змаг вітру, води і темряви змісця перестав бути, наче б ніколи не існував... Розумієш? Перед хвилиною хвилі заливали нам зорі і змивали небо. Свист вітру вірвався як порвана струна... над нами знову було розлоге небо, а зорі як і раніше падали в море та лягали безпечно на його легко поморщеній поверхні. Якщо б ми не були перемочені, виснажені, побиті вітром, повні глибокої напруги, коли б не було в човні води, — ми могли б подумати, що вся ця буря—то був тільки сон.

Він знов ізсунувся на лавку, скулився, зніяковів. Може знову заснув? Симон сказав півголосом, щоб ми виливали воду. Роблючи це, ми дивилися на Нього. В часі бурі ми забули про Нього. Тепер, при всякій роботі, наші думки були з Ним. Голови наші були замалі зрозуміти, що Він по тім, що сталося, може знову спати, як згонена дитина, може впасти в безсилля сну, що є провісником смерти...

Але це ще не все, Юсте! Ранком ми наблизились до берега. Перед нами видніло стрімке узберіжжя. Можна було до нього причалити тільки в одному місці — там, де вода підмила

скалу і потрощила її на румовище великого й гострого каміння. Учитель збудився і, не кажучи ні слова, показав рукою місце причалу Симонові, що, наче вірний собака, не спускав з Нього очей. Обережно, міряючи веслом дно, ми вплинули поміж каміння. Вода хлюпотіла тут, але море Ним упокорене було таке спокійне, що без остраху ми покинули човен і подалися на кам'яний берег. Із-під чорних каменюк добувалася трава й безліч червоних цвітів. Румовище творило щербину в високому, майже недоступному березі, а вело лагідними ступнями на узгір'я, покрите буйною рослинністю й деревами. Недалеко побачили ми місто. — Це Гераза — сказав Яків, що знав найкраще тутешнє побереж'я. Величезне стадо свиней паслося в тіні розлогих дубів. Воно було під доглядом кількох хлопчаків на пів нагих, ледве прикритих чорною шкурою. Приглядалися нам цікаво. Раптом один із них гукнув у наш бік, наче хотів нас перестерегти, та підніс руку. Ми повернулись у вказаному напрямі. Водночас почули дикий і пронизливий рев.

Щось бігло в наш бік. У першій хвилині годі було пізнати: людина чи звірина? Превелика постать, нага, але покрита кудлами, болотом і засохлою кров'ю. На рукаві одніеї руки звисав кусень порваного ланцюга. Ми зрозуміли, що перед нами божевільний. А він тимчасом не переставав кричати нелюдським голосом. Зупинивши зір на пастухах я побачив, що кожний із них хапає важку довбенку. Їх собаки почали пронизливо брехати. Божевільний був мабуть небезпечним. Мав відчинені уста і наче звірюка кланцав рідкими, гостро закінченими зубами. Його п'ястуки стиснуті, мов велетенські молоти. На грудях і раменах нещасного я побачив ще криваві рани. Симон підбіг кілька кроків і верещав: "Учитель" — і обидва з Томою завернули, щоб Його заслонити. Інші також зупинились. Тимчасом божевільний допав Ісуса, що стояв без руху, зовсім спокійно. Але хворий не кинувся на Нього. Впав усім тілом на землю й почав ревіти і в цьому реві чути було водночас плач і сміх. Важко вдарив головою об камінь аж кров обризкала йому чоло. Обидвома руками рвав траву і викидав її поза себе. Із широко відкритих уст летіла слина густими, білими пасмами. Нагло я усвідомив собі, що в реві божевільного є такі слова:

— Геть! Геть! Іди звідсіля, Ісусе, — верещав. — Геть! Іди Його сину! Яке Тобі діло до нас! Твій час ще не надійшов! Геть, геть!

Я задрижав. У серце божевільного мусів вселитися диявол. Ще ніколи, кажу тобі, не був я так близько біля опанованого чортом. Знаю науки: знаю, чим заворожувати Замаїла, батька Каїна, а чим зродженого в кровомісті Асмодея.. Але я був такий схвильований, що пам'ять про це пригасла. Чоловік ревів, дер нігтями землю, всім тілом бив об каміння, блював кров'ю й піною. Одно мені тільки пригадалося: мабуть так саме кидався отець брехні перед троном Всевишнього, коли мусів признатися, що не переміг Йова... Я дрижав.

Раптом Він сказав:

— Залиши цього чоловіка.

Як завжди — спокійно й рішуче. Так само сказав уночі до бурі: "Успокійся". Не було в Його словах схвилювання, не було піднесеного голосу. Просто наказ, якого не можна не сповнити.

Лежучий завив ще голосніше, ніж раніш. Хрипливо кричав (коли Він тільки говорить — біснуваті завжди верещать до Нього):

— Чому? Чому? Чому ж Ти нас мучиш? Ми не боїмося Тебе! — раптом запіяв. — Нас бабато!

— Як називаєшся? — запитав.

— Безліч! Чуеш? Безліч! Замало дня, щоб вичислити наші імена. Ми тут усі. Цілий легіон!

— Отже всі: залишіть його!

— Ой — закричав чоловік наче в тортурах. Уп'ялив зуби в рам'я і вирвав з нього кусень м'яса. На дні вереску чути було щораз виразніше його ридання.

Защемів. — Іди! Залиши нас! Чого хочеш від нас? Чому нас мучиш? — Одним скоком чоловік підірвався, викинув ноги вперед, сів. На його чорному обличчі, на скривавлених губах появилася усмішка стривоженого прохання. — Куди ж підемо? — спитав. — Ти знаєш, як там є...

Корч переляку викривив йому губи.

— Дозволь нам залишитись... Тут — чорним пальцем показав на доми Герази — вони нас хочуть. Тебе там не очікують... Дозволь... поділімся! Ти там, ми тут. Ми давали тобі ввесь світ. Ти не хотів — але береш... Вони Тебе не хочуть, правду Тобі кажу. Ці стада дорожчі їм за Тебе...

— Саме тому пускаю вас у ці стада. Йдіть!

Чоловік упав назадузь і добру хвилину лежав у дрижаках. Щось наче вітер, зірвалось біля нас і в пошумі свисту, рвучи наші перемочені плащі, полетіло в простір. Ми почули крик пастухів і зойкіт собак, що втікали підібгавши під себе хвости. Свині вже не рили землі. Бігали довкруги, пищали дико і підносили рила вгору. І за хвилину—несподівано, цілим стадом,наче чорна лява болота, погнались лукою в море. Тупіт тисячів ратиць розлягся мов відгомін далекої громовиці. Перші ряди

свиней допали прірви і, не зменшуючи бігу, кинулись у воду. За ними бігли наступні. Не було сили їх зупинити. Всі до останньої вибігали понад скальний берег і нездарно вимахуючи короткими ногами летіли в воду, що замикалася над ними мов накрива. Ані одна не випливла наверх. Море безслідно пожерло величезне стадо.

Тоді Вчитель указав на розпростерту без життя людину та сказав:

— Займіться ним.

Сам подався помалу до великого каменя. Сів на ньому й закрив обличчя долонями. Молився чи плакав? Не спускаючи ока з Нього, ми почали заходитись біля недужого. Він опритомнів. Слухав нас наче дитина. Одягнувся в подерту кутону, яку найшов у недалекій ямі. Обмив лице і руки з крови. Я спостеріг, що він з острахом дивиться на своє порване тіло. Не говорив нічого, тільки дивився з-під лоба. Пізніше, коли ми пішли до Вчителя, щоб поснідати з Ним, він також наблизився. Вп'ялив у Нього свої очі, сповнені подиву, остраху і вдячности. Мовчав і тепер. Його дике, звіроподібне обличчя набрало людських прикмет. У міжчасі Ісус розділив хліб і рибу, що ми привезли. Кивнув також на біснуватого. Він не прийшов змісця по свою частину. Мабуть не міг повірити, що ця їжа для нього. Вкінці приклякнув і нездарно витягнув долоні, а Вчитель поклав на них хліб. Ковтав його помалу, наче б цілував передтим кожний шматочок. Не підвівся, тільки присів на п'ятах і, як раніш хліб, так тепер ловив слова, що їх Учитель говорив. А Він казав:

— Ви налякалися бурі? Невже думаєте, що вас покликано тільки на погідні жнива? Ні, кажу вам: більші бурі прийдуть і Сина Чоловічого заберуть від вас. Але не лякайся, малее стадо, Отець ваш обіцяв вам дати царство. І коли я Духом Божим виганяю дияволів, то значить, що воно вже надійшло. Вже стоїть на порозі... Не лякайтеся: щоб там не сталось, я з вами. Не відречуся нікого, хто не відречеться мене! І хоч би втратив життя — здобуде такий життя...

Ми слухали так уважно цих подивугідних і несподіваних слів, що й не помітили, як із міста наближалась до нас велика юрба людей. Ішли з криком, та коли підійшли ближче — втихомирились. Я помітив, що дивляться на нас з острахом. Напереді йшли старі сивобороді люди, в довгих одягах. Це були, очевидно, погани. Їхніми поводарями були пастухи, одягнені в чорні шкури. Показували на нас, на луку, по якій перед годиною бігали свині, на море, що замкнулось над вепрами. Люди зупинилися кілька кроків перед нами. Мабуть боялися наблизитись. Один із старців висунувся дещо вперед і, поклонившись низько, сказав по грецьки до Вчителя:

— Благаємо Тебе, Кіріе, що знівечив наші стада, йди собі геть від нас. Ти мабуть є могутнім чарівником, коли зумів обласкавити цього божевільного. Не хочемо Тебе зневажати... Але відплинь... просимо в Тебе цього. Бачимо по одязі, що Ти жид. Отже вертайся до своїх. Ти натворив нам шкоди, хоч ми Тебе нічим не образили. Благаємо Тебе — відплинь, Пішло на марне велике багатство наше. Можна було б улаштувати не один пир... Але ми не відказуємо на Тебе, Кіріе. Тільки покинь нас. Ти надто великий, щоб мешкати в нашому місті. До того ви, жиди, не хочете нашої гостини і наша їжа для вас — нечиста. — Відплинь — схилився покірно.

— Відплинь, просимо — повторила за ним юрба. Люди почали низько кланятися. Я думав, що Він їм відповість. Але Вчитель встав і без слова подався на побереж'я. Ми йшли за Ним. Юрба залишилась, утворила півколо та слідкувала за нашими рухами. Ми дійшли до човна, що колисалося легко на зеленкуватій воді. Вчитель вступив до нього перший, потім ми почерзі займали місця. Коли ми вже сиділи всі, я помітив, що на камені при човні стоїть чоловік, звільнений від нечистої сили. Непевно поставив стопу на облавку і благально глянув на Назарея. Вперше від хвилини звільнення від ворогів він сказав тихо:

— Візьми і мене, Кіріе...

Але Ісус потряс головою (ніколи не знати, що Він зробить).

— Залишися тут — сказав. — Вертайся домів і розкажи всім про Боже милосердя. Всім розкажи... — повторив твердо.

Я писав Тобі — досі Він завжди велів: Не кажіть нікому. А цьому сказав: Дай знати всім. Чоловік подався назад. Мав сумні очі й покірне обличчя. Симон відштовхнув веслом човен і ми випливли з-поміж скель.

***

На третю годину ми повернулися до Капернауму. Ще човен не добився берега, а вже зійшлася юрба звідусіль, привітати Вчителя. Вітали Його піднесеними руками й радісними вигуками. Поміж очікуючими на березі я побачив Яіра.

Він знову вчинив зворушливу річ. Але про це напишу тобі мабуть у наступному листі. Мушу хоч якнебудь упорядкувати мої думки і вирішити... Хто Він насправді такий, Юсте? Хто є цей Чоловік, що успокоює бурю, виганяє цілі легіони чортів і втомлений спить серед вихру і бурі?

(Кінець 7 листа)

В. Юстинів

АРФА ПУСТИНІ

3.

У КЛІЩАХ

Схили гір, що ними гнався Савло, були лагідні, — протилежні ж, куди втікав Давид, спадали стрімко до пустині. Тимто Савло із своїми трьома тисячами випередив Давида і відсік йому дорогу.

***

Серед друзів Давида настала зневіра, багато пішло врозтіч. Та даремно: в усіх просмиках стояли противники.

Над світом була ніч. З'єднювала стежки з непроходимим проваллям, скелі з лісом та небо з землею. Із гір прикотилась імла; повільно, німо, ворожо. Проковтнула гори і сплила на низину.

— Смерть, смерть — заголосила сполохана птаха й відлетіла.

— Смерть, смерть, смерть — скрипів у дуплі сверщок раз-по-разу.

З-підо скелі добувався мізерний потічок. Цяпотів поміж камінцями, ледве слідний, але й він журчав своїм одностайним голосочком те зловіще слово і втікав звідсіля.

Гуртками сиділи Давидові хлопці; шепотом згадували рідних, один одного просили сповістити їх, коли хто врятується. Онтам у кущах якась метушня. Не стало вже єдности ні братерства. Вниз ізбігло їх кількох, намагаючись зійти у відкриту пустиню й утекти. Післали розвідника, але той скоро повернувся і задихано розповів, що і там уже застави противників. Ніхто більш не важився.

Смуток посіяв тишину.

Десь там, високо понад хмарами може мерехтіли зорі, може і місяць спасав когось від погибелі, але тут було темно і гнітуче, здавалося: сам Бог забув про цих людей.

Години минали й невблагано надходив ранок. Звідкись то доносилися приглушені звуки людської мови, наче хтось стихи проказував.

Насторожились. А звуки вривались і знов поновлялися та плили довго, довго в темінь ночі.

Що це було? Невідоме родить забобони. Питаюче гляділи по собі марні обличчя, але ніхто не зрушився.

***

І вислухав Бог моління Давида. Перед світанком прибув до Савла післанець та сповістив, що Филистими вдерлися до Юдеї. На таку вістку цар покинув облогу та подався негайно туди. Прогнав напасників і тоді, вибравши собі знову три тисячі вояцтва, повернувся проти Давида.

За той час Давид, подякувавши Богу за несподіваний порятунок, пробрався в інші околиці. Серед мешканців тих сторін кружляли дивні оповідання про нього. Вчора бачили його тут, сьогодні онтам, та ніхто не знав, де він найдеться завтра. Савлові прийшлося прочісувати ліси й гори, але ж і тим способом не спіймав він нікого з Давидової ватаги. Інколи лава Савлових вояків проходила лісом, а Давид ішов слідом за нею. Коли ж царські бійці завертали, Давидові розбігались і пропадали в нетрях. Одної ночі наткнулись Давидові розвідники на розвідників Савла і ув'язнивши їх, розпитали та дізналися, що Савлове військо подвоїлось і завтра розпічне нову облаву з двох сторін.

Нарада була коротка: ніччю розкладуть осьтут декілька ватр і покинуть. Ранком Савло вдарить туди всією силою, а тимчасом вони відійдуть та скриються в недоступних скелях Ен-Геді, що по той бік гірських верхів.

***

Отвір печері глядів чорною безвістю. Давид увійшов.

— Гляди — сказав юнак. — Одинадцять стіп уперед; більше ні п'яді, бо там обрив. Шістнадцять стіп управоруч; найдеш другу вузьку відтулину. Пролізь і поповзни стільки ж уліво. Нащупаєш купку моху, що ми поклали. Перед тобою буде друга печера, що і кінця її не знати, та ти не ворушся, дожидай нас. Відведемо погоню назад у Маон, і тоді прийдемо сюди.

***

Давид просувався напотемки по холодній, слизькій скелі. Годину, дві — байдуже. Шукав м'якого моху. Ось він. А вузлик із хлібом? Десь загубився. Нічого, якось перебуде той день.

Був радий із такого положення. Підступ добрий, і Савло, подумавши, що розігнав нашу ватагу, відійде. Околиця тут безлюдна; ніхто не зрадить. А як усе затихне, можна буде продістатись у Филистію. Задомовитись і відпочити.

Душа Давида бажала спочинку і він згадав свої роки хлоп'ячої безжурности. Навіщо Бог завів його до дому Савла? Навіщо стільки страху, переслідувань? Як важко жити таким собачим життям? Коли те вже скінчиться і чи врятує він своє життя?

Думки в нього розбігались. Не находили відповіді на важкі питання; мотались і розпливалися в закутинах свідомости.

***

Здавалося, що тільки на хвилинку заснув, але холод проникнув уже всі члени його тіла, добирався до костей. Роса, чи імла, насіла йому на голову й одежу. Скулився, підібгавши коліна під бороду.

Хвилі воліклися годинами. Нудьга вбивала тверезі думки і він уже жалів, що зайшов у печеру. Сидів, немов живий у гробі. Довкілля лякало його і примикало віддих.

Тиша дзвеніла в ушах, пітьма балушила очі.

Щось плюснуло оподалік, наче капля води. І передтим недавно також так було плюснуло. Десь, мабуть із склепіння печері слезить вода, збирається в каплю і паде. Одна капля на пів а то й на чверть години, по плюскоті ж пізнати, що вдолі вже ціле озерце — може й велике. Скільки ж треба тих каплин, щоб утворили озерце? Та тільки одна капля на пів години: треба тисячів літ. Оце й вічність. Рахуба часу, в котрій існує Бог.

Відгороджений від світу, почувся Давид ближче Того, що існує всюди, що від Нього все залежить, то й життя кожної людини.

Ось і знов упала капля. Доросла своєї ваги і відірвалася та й полетіла вниз. Таксамо і людина: народжується, росте, а потім гине. Після неї приходить нове покоління і ще нове. Що тут значить його одне життя? Нічого. Колись не буде на світі його ні Савла, і будуть інші люди, а потім ще інші. Але ж вони будуть краще жити, бо тоді буде Месія та й заведе мир.

Та коли те станеться?

***

І знов прокинувся Давид із пів-дрімоти. Може вже й сотий раз повернувся, та всюди давило каміння; не було місця на його тілі, яке не боліло б. Голод відібрав йому силу, а суглоби закостеніли холодом. Хвилями не був спроможний розгадати — на яві він, чи у сні? День тепер, чи ніч, котрий це день із черги? Може оце вже й смерть йому приходить? Нехай. Він не боявся вже Савла і покинув би печеру, але не сила йому відси вийти. Лежав горілиць і бездушно слухав власного віддиху. Кожної півгодини плюскала капля води, але він їх уже не числив.

Нараз загуркотіло в печері, мов світ завалився, і важка каменюка, покотившись, бухнула в воду. Давид стулився, завмер зо страху, а як за нею посипались і дрібніші відламки, стиснув голову руками та скрикнув несвоїм голосом. Але проти того гуркоту його голос прозвучав тендітно, як писк пташини в дуплі. І почув Давид свою неміч і заплакав мов дитина.

Тепер усе затихло, затихло й ридання Давида. Здавалося: навіть і каплі перестали плюскати в озерце. Звалили камінь і поплили іншим руслом. А він сидів на купинці моху і дрижав цілим тілом.

"Боже мій, навіщо залишив Ти мене?..." — промовив упоблизу людський голос. Давид ніколи досі його не чув, але ж він йому якийсь близький, немов рідний. Давид застиг зі зчудування та широко відкритими очима глядів перед себе, хоч і нічого не бачив. У печері було темно й тихо як передтим, і він став недовіряти своїм ушам. Через хвилину заговорив знову той Голос:

"Хробак я, не чоловік; людям посміховище а народові погорда" — жалівся покірно.

Тут почулися захриплі голоси роз'яреної юрби: самі насмішки, глузування. Але Голос немов і не чув їх.

Тепер Давид побачив світло веселки та посеред неї Того, що говорив: Муж-Страдалець схилив увінчану голову, з якої котилися самоцвіти. Одну тільки голову бачив Давид, бо довкола неї широким колом блистіли надземські світла. Муж повів зором на оба боки:

"Пробили руки й ноги мої, почислили всі кості мої: за одіж мою кинули жереба."

Давид чув ті слова і пізнавши в Мужеві тому Божого Сина, руки Йому простягнув. Але Він заплющив очі й умер. І не було вже обличчя ні авреолі, тільки тойсамий Голос іще продовжував, віддалюючись:

"І повім ім'я Твоє братії Моїй і в церкві Моїй воспою Тебе..."

Накінець почулась із віддалі ще й повість майбутнього:

"І навернуться до Господа всі кінці землі, і поклоняться перед Ним усі народи."

І віддалився Голос і знову затихло в печері, але Давид повірив, що воно так станеться. Він же, Давид, має передати ті слова з покоління в покоління, щоб увесь Ізраїль дожидав того дня.

***

— Хвала Богові, що ти живий, Давиде. Три дні зводили ми противника, але даремне. Наші всі розбіглися по горах. Облава йде тепер по цілій околиці. Треба підіждати. Ось перекуска, покріпись, а тоді підсунемося до виходу. Дихнеш свіжим повітрям.

(ІЗ ГЛ. 24) *Савло ж утомився мандрівкою і, побачивши печеру, увійшов спочити. Давид, що сидів зі своїми бійцями в глибині печері, бачив царя, але той їх не помітив ізза темряви. Коли цар уснув, Давидові хлопці сказали: — Ось надійшов день, про котрий Бог звістив тебе, коли сказав, що віддасть тобі в руки ворогів твоїх; отож не гаймось: убиймо того, що його Бог нам післав.*

Але Давид крадькома наблизився до Савла, відрізав ножем кусень царської одежі та повернувся до своїх. Коли ж дорікали йому, що не вбив ворога, відповів: — Бог почислить мені, що я не підняв руки на помазаника Його. — І заспокоїв своїх друзів та не дозволив їм наблизитись до сплячого.

Незабаром прокинувся Савло і залишив печеру. Тоді вийшов за ним і Давид та, поклонившися цареві, промовив: — Царю, длячого віриш людям, які оклевечують мене, будьто я бажаю зло тобі вчинити? Сьогодні Бог дав мені тебе в руки в печері, але я не підняв їх на тебе. Длячого ж то настаєш на моє життя і кого переслідуєш? Ось пізнай: кусень своєї нагортки в моїй руці. Хай тепер сам Бог розсудить мене з тобою і вирятує мене з твоїх рук. Я проти тебе не прогрішився. —

На те відповів Савло: — Вже й сам я бачу, що ти ліпший за мене. Хто ж бо щадить свого ворога, як оце ти зо мною вчинив? Знаю, що після мене ти будеш царем: отож заприсягнись, що коли те станеться, ти не викоріниш мого імени з дому мого батька. — Давид присягнув і тоді Савло залишив його й повернувся з військом домів.

(ІЗ ГЛ. 25) *У тому часі помер Самуїл. І зійшлось чимало людей з усього краю, щоб оплакати смерть його. І склали тіло пророка в його*

рідній Рамі та й розійшлись. Давид же заспокоївся обітницею Савла і покинув Маон та подався зі своїм військом у пустиню Паран в околицю місцевини Кармель. Там проживав багатій Навал із своєю дружиною Авігаїл. Навалеві пастухи заходили в Давидів табір і жили з його людьми дружньо. Інколи Давидові вояки стерегли їхні стада від шкоди.

Того часу Давидові забракло поживи і він послав своїх хлопців до Навала з поклоном, привітом і проханням допомогти йому в потребі. Але Навал не дав нічого та прогнав їх із свого двора. Тоді Давид розсердився і пішов проти Навала. Тоді Авігаїл налагодила чимало істівного та післала назустріч Давидові, йдучи сама позаду. Зустрівши їх, Давид сказав: — Надаремне беріг я Навалове добро в пустині, бо він мені невдякою відплатив. Тепер заберу в нього усе. — Тоді наблизилася Авігаїл, упала йому в ноги та благаючи просила Давида, щоб він простив Навалові й не плямив своєї руки кров'ю його. Давидові сподобався вчинок Авігаїл. Він прийняв подарки і сказав: — Благословен нехай буде Бог Ізраїля, що вислав тебе до нас і благословенна нехай буде мова твоя, що не дала ти мені пролляти кров твого нерозумного чоловіка. Іди в дім свій. — У той саме час Навал бенкетував із своїми друзями, а коли дружина повернулась домів, він лежав п'яний. Коли прочуняв, Авігаїл розповіла йому про все і тоді він упав від паралічу та до десяти днів помер.

Дізнавшись про те, Давид сказав: — Благословен Господь, що розсудив мою ганьбу, що Навал мені її зробив, Господь, який захоронив мене від лихого діла. — У тих днях Давид подумав про одруження, про подругу, яка розрадила б його в днях скитання і думки його були при Авігаїлі, бо її розум припав йому до вподоби.

Б. Поляний

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Григора графа Орлика

Всі права застережені

РОЗДІЛ 7

ЗАКОН ЛОВЦІВ

Маркіз де Фер-Монте затер руки і його губи безшелесно затремтіли.

— Вона тут?

— Так, ваша милостє; надолині. Згідно з наказом ми привели її сюди. Чи може сказати, щоб Анрі привів її нагору?

— Ні, ні! — живо заперечив маркіз. — Ще ні! Спершу розкажи мені, П'єр, як воно все сталося! Як ви її схопили? Боронилася вона?

— Зовсім ні, пане маркізе! Врешті нас було п'ять, а вона одна. Коли вона повернула від моря в сторону Пасквіль, за нею слідом пішли Жан і Анрі. Але що були одягнені як рибалки, то вона навіть і не глянула на них; чимало ж рибалок вештається! Але мусіла щось прочути, коли Жорж і Шарль почали заходити збоку, бо спинилася, розглянулася довкола себе, наче б хотіла помочі а потім пустилася швидким кроком у напрямі гостинниці...

— Ну, а дальше?

— Та нічого, пане маркізе! Шарль узяв її під рам'я та сказав: — Що ж, мадам, підемо? — Вона якось так глянула на нього, що мені спина стерпла, але не сказала нічого. А Жан вложив руки в кишені, мовляв, один рух — і буде тобі кришка. Вона мабуть зрозуміла, бо дала себе вже вести, куди ми хотіли...

У маркіза де Фер-Монте знову якось дивно задрижали губи, він підійшов до невеличкого бюрка, витягнув шухляду, взяв із неї мішечок із грішми й подав П'єрові.

— Це тобі, П'єр! Крім цього ви всі дістанете таку ж винагороду, як обіцяно!

П'єр низько вклонився.

— Дякую сердечно, ваша милостє, спасибіг! Чи привезти її сюди?

— Зараз, стривай! Ще одно! Чи... чи це правда, що слід до неї показала вам, чи радше тобі, ця... ця знайда від Тілєра, як вона зветься, Моніка, мабуть, що?

— Та воно правда, хоч і не зовсім. Бо правду кажучи, пане маркізе, то Моніка тут ні при чому. Правда, спершу й ваша милість думали, а теж і Анрі підозрівав, що "вона" і Моніка — це одна й ця сама особа, але я давно знав, що воно не так. Моніка не така дівчина, щоб на такі речі йти, вона спокійна, тиха дівчина та інакша якась, як усі. А коли пан маркіз веліли нам шукати або дуже близько, або дуже далеко, та коли виявилося, що дуже близько є тільки Моніка а дуже далеко Баскаліна, Сузанна й "вона", то тоді вже було нам легко найти...

— Ну, так дуже легко, то не було! — потер знову руку в руку маркіз де Фер-Монте.

— А таки, ваша милостє, таки було легко! Бо ми собі так подумали: за виїмком мене, всі парубки. Їх чотири дівки, нас чотири парубки. І зійшлися ми одного разу в Тілєра та так і вразили при склянці вина: ти, мовляв, ходи до Сузанни а ти до Баскаліни, ти до Моніки а Жан до "неї". А всі, мовляв, хочуть женитися. Та й почалися зальоти. Найскорше відпав Жорж, бо, мовляв, Моніка зразу ж йому сказала: шкода труду. А Жан, мовляв, такий був заздрісний, що ночами товся по Пасквіль, чи, мовляв, його коханка з іншим не женихається... Та так воно й дійшло до цього, що ми й пізнали, хто нашого замку пильнує...

По обличчі маркіза де Фер-Монте мигнула усмішка.

— Молодці! — сказав уголос.

— Так що ж, ваша милостє, привести її сюди, чи може, так як воно колись бувало, хай вийде на балькон і похорзнеться...

— Ні, ні! — заперечив живо маркіз. — Так ні! Ось що, П'єр: приведи її сюди, а сам із хлопцями жди за дверима доки я вас не закличу, А в міжчасі нехай один із вас побіжить на пошту й замовить диліжанс до Парижу.

— До Парижу? — здивувався П'єр.

— Еге ж, до Парижу! Не виключене, П'єр, що вам треба буде "її" перевезти в Париж...

— Ооо! — зітхнув П'єр. — То вона неабияка шишка! Що ж, як треба їхати, то треба...

— Мабуть таки треба буде! — подумав уголос маркіз і знову кинув питання: — А ви обшукали її? Не має вона ніякої зброї при собі?

— Ні, зовсім безборонна! Мала при собі оцю штучку картону, що я дав вашій милості.

— Ну й добре! Так приведи її сюди, П'єр!

П'єр зник за дверима. Маркіз помалу підійшов до невеличкої скляної шафки, витягнув із неї пляшку вина й дві чарки та поклав їх на бюрку. Присунув до бюрка широке м'яке крісло, опираючися на його спинці.

У двері застукано.

— Увійдіть! — сказав голосно маркіз.

Двері розкрилися і в кімнату ввійшла висока струнка жінка, вдягнена в довгий, рибацький халат, із відкиненим на плечі каптуром. Чорне круче волосся спадало на відкритий під шию халат. Жінка спинилася і швидким зором обкинула цілу кімнату, задержавши зір на постаті маркіза де Фер-Монте.

А зі заду жінки у відкритих дверях появилася постать П'єра, який мовчки показав рукою позад себе на стоячих там мужчин і швидко зачинив двері.

— Добрий день, мадам! — промовив маркіз де Фер-Монте, не рухаючися з місця, спертий об спинку крісла. — Заходьте ближче!

Жінка хвилину стояла мовчки та врешті поступила кілька кроків.

Де Фер-Монте знову якось дивно порушив губами а його очі наче вп'ялилися в бліде обличчя жінки.

— Будь ласка, мадам, сідайте тут, на цьому кріслі! — показав рукою на крісло маркіз, а сам помалу став за бюрком.

— Спершу, одначе, дозвольте вам сказати, що ви у кімнаті комісаря поліції охорони морського побереіжжя. І ви, мадам, придержані та кожної хвилини можете бути арештовані.

Жінка стояла мовчки. Її чорні великі очі гляділи пронизливо на маркіза довшу хвилину і вона нарешті неначе рішилася: підійшла до крісла та помалу сіла на ньому, розстібаючи байдуже халат і поправляючи рукою волосся.

Вже в кріслі, вона щераз глянула на маркіза, який теж сів за бюрко, та з легко піднесеною бровою, прижмурюючи очі, сказала:

— Та, очевидно, від вас тільки залежить, чи я буду арештована, чи ні! — і якась глумлива усмішка появилася довкруги її уст.

— Ні, мадам! — заперечив де Фер-Монте. — Ви помиляєтесь! Чи ви будете арештовані, чи будете звільнені, про це рішаєте тільки ви!

— Цікаво! — похитала головою жінка. — Так що ж мені робити, щоб я була арештована?

У маркіза знову задрижали губи.

— Арештована? Ви хочете бути арештовані, мадам?

— Те, що я хочу, пане комісаре, залишіть будь ласка мені! Якщо дозволите, то в мене є запитання до вас...

— Будь ласка! — знизав раменами маркіз.

— На якій основі ви так грубо повелися зі мною? — і очі жінки, в яких блестіли іскорки гніву, стрілися з очима маркіза де Фер-Монте. — Чи ж ви не могли стрінутися зі мною в інакший спосіб, не при допомозі цієї вашої... банди?

— Перш усього, мадам, висловлюйтеся чемніше. Вас не схоплено, вас придержано. І вас не придержала ніяка банда а помічники уряду поліції побереіжжя на мій виразний наказ. А в інакший спосіб, кажучи вашими словами, мені було не під силу з вами стрінутися, бо просто я не знав, кого я маю попрохати до себе...

— Не розумію! — хитнула головою жінка.

Очі маркіза забігали і якась жорстока усмішка майнула його обличчям:

— Зовсім просто, мадам: у Пасквіль ви живете під прізвищем Матильди Руш, передше в Парижі — а може ще й тепер — ви звалися Жанна Діверна, а коли ви минулого року, може хочете знати докладно, коли це було — тут маркіз перекинув кілька паперів на своєму бюрку і по хвилині прочитав зі записки — 7-ого травня, год. 9.30 ранком на поштовій станції Бульонь-сір-Мер коли ви сідали в диліжанс, щоб їхати до Саксонії, у вас був паспорт на прізвище Клео Патерсон. Будь ласка, мадам, скажіть мені тепер: кого я мав попрохати до себе на розмову: мадам Руш, мадам Діверна чи мадам Патерсон?

Блідим обличчям жінки пробігла луна. Вона хвилину мовчала, очі її прижмурилися, уста стиснулися і, здавалося, вона кинеться на маркіза. Але низька, скулена в фотелі постать маркіза де Фер-Монте виглядала, наче б то він готувався до скоку.

Тишину, яка запанувала після слів маркіза, нагло прорвав тихий сміх. Це почала сміятися жінка. Із початку тихо, крізь затиснені уста, згодом вибухла голосним реготом. І здавалося, що під впливом цього сміху маленька постать маркіза за бюрком ще більше скорчилася.

Нагло сміх прорвався. Жінка заложила ногу на ногу, поправила рукою зачіску і з якоюсь ніяковою усмішкою звернулася до маркіза:

— Ну, що ж, пане комісаре й пане маркізе де Фер-Монте, вас можна тільки привітати!

— Привітати? — спитав маркіз. — Що ви хочете цим сказати, мадам?

— Так, привітати! Повне признання за вашу знамениту розвідку щодо моєї особи! Що не кажіть, а належиться вам похвала від вашого, найміостивіше пануючого вам короля Людовика XV! А може й орден!

— Вибачте, мадам, ви сказали "від вашого короля" — хіба ж ви не Француженка?

— Ні!

— Он як! Але ніхто по мові й не пізнав би, що ви чужинка!..

— Не перечу, бо я вихована у Франції!

— І так їй віддячуєтесь?

— Що ви цим хочете сказати, комісаре?

— Хіба ж ви, після цього всього хочете заперечити, що ви стоїте на службі одної з ворожих нам держав?

— Не тільки хочу заперечити, але й заперечую. Я не стою на службі одної з ворожих держав Франції, я стою на службі оборони моєї держави.

— Вибачте, мадам, чи можна знати, яка це "ваша держава"?

Жінка переложила ногу на ногу і якось зневажливо глянула на маркіза:

— Хіба ж цього не сказали вам ваші знамениті агенти?

— Мадам! Це, що сказали мені мої агенти не таке важливе, як те, що скажете ви!

— А врешті! Ви, пане комісаре, вичислили тут низку моїх прізвищ, але коли ми вже так отверто говоримо, то я скажу вам, що всі ці прізвища, докладно кажучи, не мої!

— Але ви їх уживали!

— Очевидно! Зовсім від цього не відмовляюся і щераз підкреслюю справність вашої розвідки. Річ тільки в тому, що ці прізвища мені дано й то згори. А в мене є моє, власне прізвище...

— Так, без сумніву! — помалу сказав маркіз і його губи знову задрижали.

— Чому ж ви його не використали, вичисляючи решту?

Очі в маркіза забігали, нервовим рухом узяв пляшку вина, відчинив її і швидко налив чарки. Поклав пляшку знов на бюрко і тоді щойно звернувся до жінки, повторюючи її запитання:

— Чому я його не використав, мадам? Просто й отверто: я хотів, щоб цю справу ми обговорили при вині, бо в мене є пропозиція до вас... баронесо фон Гартбург!

І маркіз де Фер-Монте схилив голову в поклоні.

Легкі дрижаки пробігли тілом жінки, затиснені пальці рук здається нігтями вп'ялилися в тіло. Прислонила очі віями.

— Можна вам служити вином? — спитав помалу маркіз, підносячи чарку.

Хвилину бистро гляділа на нього, відтак помалу взяла чарку з вином, стараючись опанувати дрижання руки.

— Дозволите? — спитав маркіз, підносячи свою чарку.

Притулила чарку до уст, надпивши маленький ковток.

Маркіз теж надпив ковток і поклав свою чарку на бюрко. Жінка поклала свою чарку на коліно та, придержуючи її рукою, сказала якимсь стисненим голосом:

— Слухаю!

— Думаєте, моєї пропозиції?

— Еге ж!

— До речі кажучи, це не моя особиста пропозиція, радше пропозиція моєї влади. Я її, баронесо, маю вам тільки передати, докладніше: на випадок вашої згоди, вам доведеться говорити з кимсь іншим.

Кивнула головою на знак згоди.

Маркіз знову підніс чарку до уст і надпив ковток.

— Очевидно, ви тут рішатимете самі. Від мене ви маєте довідатися про що йдеться, щоб ви мали можність усе добре передумати. І дозволите, що скажу вам про все відкрито, як ми це кажемо, "без рукавичок". Самі ж бачите, баронесо, що ми знаємо про все більше, як ви самі думали, правда? Навіщо нам отже, бавитись у піжмурки?

— За вашу... ну, скажім, діяльність на французькій землі, вас жде кара смерти, в найкращому випадку, досмертна тюрма. З досвіду знаєте, мадам, що чимало шпигунів "щезає", щоб уникнути клопотів із судами, процесами і подібним. І мені доручено вам сказати, що — коли б ви не погодилися на дану пропозицію — теж не підпадете під суд, а просто "щезнете". Це зветься "закон ловців". Але з уваги на вашу товариську позицію і вашу вмілість, моя влада веліла запропонувати вам таке: ви дальше залишаєтеся у Франції, як шпигунка Саксонії, і ніхто не буде знати ні про це, що ви були придержані, чи про що ми тут говорили. Та рівночасно, як шпигунка Саксонії, ви працюватимете в нашу користь як наш агент. Очевидно, з хвилиною, коли ви приймаєте цю пропозицію, все ваше минуле перекреслюється.

Жінка піднесла чарку до уст, надпила ковточок вина, підвелася з крісла, поклала чарку на бюрко і знову сіла. Хвилинку думала та, врешті, глянувши маркізові в очі, спокійно-рівним голосом сказала:

— Пане маркізе, ваша щирість мене до деякої міри зобов'язує і я вам за неї дякую. І хочу вам особисто віддячитися. Повторюю: особисто. Бо якщо йдеться про моє життя, себто про моє "щезнення", то я давно своє життя закінчила. А радше може недавно. Та не в цьому річ. Ви може подумаєте, що я дякуватиму вашій владі за те, що дає мені можливість вибору між життям і смертю? Так би навіть повинно бути. Мені це одначе байдуже і я зовсім не збираюся дякувати. Річ бо в тому, що я не дуже хотіла б іти в сліди тієї людини, яку я впродовж кількох років дуже цінила, й навіть любила, а яку я покарала смертю за те, що вона служила двом панам!

Очі маркіза забігали, він якось розгублено глянув на жінку й ледве чутно, наче боячися піднести голос, спитав:

— Чи ви хочете цим сказати, що смерть барона фон Гартбурга...

— Була моїм ділом — докінчила спокійно жінка, — за те, що він служив моїй Росії і вашій Франції.

Маркіз де Фер-Монте скопився з фотелю і замахав руками:

— Баронесо, це неправда! Вас хтось хибно поінформував. Барон фон Гартбург ніколи не був на службі Франції!

Якась ненависна посмішка появилася довкола уст жінки:

— Не перечте, маркізе! А спитайте краще шефа тайної королівської канцелярії, цього вашого улюбленого Українця, запроданця Франції, графа Орлика, він вам може скаже, чи Гартбург був на службі Франції, чи ні!

Маркіз де Фер-Монте вийшов із-за бюрка й нахиляючи своє обличчя до обличчя жінки, сказав помалу й виразно:

— Мадам! Слово французького шляхтича, що барон Гартбург ніколи не був членом французької розвідки, ані не був співробітником "Секрет ді руа"!

Обличчя в жінки зблідло, вона неприємно заклипала очима і якось несамовито глянула на маркіза.

— А лист? — шепнула. — А лист?

— Який лист? — запитав у відповідь маркіз.

— Лист. Лист від Фалькенава! Про Гартбурга!..

— Фон Фалькенав писав листа до вас?

— Так! Він велів мені вбити Гартбурга... Він повідомив мене, що Гартбург зрадник. І щоб я, замість їхати в Манджурію, залишилася тут, у Франції та сповнила свій обов'язок...

— Ви мали їхати в Манджурію?! — повторив наче безвільно де Фер-Монте і по хвилині тихо додав:

— Неї-жень!

Піднялася з крісла й випрямилась. Підступила до бюрка й опираючись однією рукою на ньому, ще раз спитала:

— Пане маркізе, повторіть мені ще раз, будь ласка: ви виключаєте, щоб Гартбург працював для одної і для другої сторони?

— Виключаю, мадам! І ще раз стверджую своїм словом, що прізвища барона Оттона Гартбурга на листі тайних співробітників ніколи не було! Баронесо, ви впали жертвою якоїсь жахливої інтриги!..

— Господи! — шепнула до себе. — Що ж це таке?

Потерла рукою чоло і вгорнулась у свій халат, щільно, наче б її зморозило. А по хвилині спитала тихо:

— А не міг бути Гартбург якимсь довірочним агентом, без листи? Особистим, короля, Орлика, чи когонебудь іншого?..

— Ні, мадам! Навіть коли б барон Гартбург був на особистій службі його королівського величества, то я знав би про це!

— Сталося! — шепнула, і звертаючися до маркіза сказала:

— Віддаюся вам у руки, маркізе, робіть що знаєте!

І важко сіла на крісло.

Маркіз наповнив чарки вином.

— Перш усього, не хвилюйтеся! Те, що сталося, не відстанеться. Але при нашій помочі ви довідаєтесь, чиєю жертвою впав барон Гартбург. Будь ласка, випийте вина й заспокійтеся. Тим більше, що нам треба поспішати. Ви ще сьогодні мусите виїхати в Париж.

— Як арештована?

— Ні, ви зовсім вільні, ви тільки під опікою. Але можу вас запевнити, що вам волос не впаде з голови...

— Розумію! — шепнула.

— Не хочу вас більше мучити розмовою, врешті в загальному, ми обговорили все що треба. Ваші речі, що в Пасквіль, будуть вам переслані в Париж.

Розгорнула халат, сягнула за ланцюжок на шиї і видобула невеличкий ключик. Відчепила його з ланцюжка й подала маркізові.

— Будь ласка, візьміть це! Над ліжком у моїй спальні, під іконою є невеличка скритка, а в цій скритці коробка. Не розбивайте її, ось вам ключик до неї, це єдина пам'ятка по моєму батькові...

Маркіз узяв ключика.

— Дякую! Станеться, як бажаєте!

— Значить, можна мені йти?

— Ще хвилинку, баронесо! Чи може... — і тут губи маркіза знову задрижали — може ви хотіли б ще якоїсь помочі від мене? — Може потребуєте грошей? Будь ласка, скажіть щиро!

Хитнула заперечливо головою.

— Ні, дякую!

— Але нашої пропозиції ви не забули? Очевидно, я не наглю, крий Боже! Ви все собі передумайте докладно, уважно.

Поправила на собі халат, огортаючися ним щільно, і якось байдуже сказала:

— Я це не забула й передумаю...

Маркіз витягнув із шухляди запечатану коверту, поклав на бюрку й задзвонив маленьким дзвіночком, що стояв на бюрку.

У дверях появився П'єр.

— Баронесо, передаю вас опіці нашого урядовця, який завезе вас до Парижу. П'єр, допоможеш мадам у всіх справах а цього листа — маркіз подав запечатану коперту П'єрові — передаш на цю адресу. Туди ж і заїде мадам.

— Так, ваша милосте! — сказав П'єр.

— І ще одне: поїдете всі, крім Жана, який нехай зараз прийде до мене!

— Так, ваша милосте! — повторив мов відгомін П'єр.

— Мадам, дозвольте попрощати вас та побажати, повірте, зовсім щиро, всього найкращого! Маю надію, що ще зустрінемося в Парижі.

Схилила легко голову:

— І я вам дякую, пане маркізе за... розмову! — сказала спокійно, помалу вийшла з кімнати а за нею П'єр.

Маркіз стояв хвилину біля бюрка. Із задуми збудив його стукіт у двері.

— Увійдіть.

У дверях появився Жан.

— Ви мене кликали, пане маркізе?

— Так, Жане. Сідайте хвилину. Я зараз напишу листа і ви поїдете з ним негайно до замку Дентевіль. Берітъ розставні кові та не жалуйте грошей! Справа пильна!

Жан мовчки сів у крісло. Маркіз швидко заадресував коверту:

Григорові графові Орликові,
замок Дентевіль!
Довірочно! Тільки до власних рук!

Відклав коверту набік і на великому форматі листового паперу, писав дальше:

Дорогий Графе! Щойно виїхала в Париж під охороною, в Замку Янгола баронеса фон Гартбург. При переслуханні подала, що вона вбила свого чоловіка, барона фон Гартбурга, на приказ міністра оборони Рудольфа фон Фалькенав, бо Гартбург був шпигуном на два боки. Вашу пропозицію я їй передав до роздуми. Баронесу, згідно з наказом, передав у руки графа де Брой. Полковник Гілленборг від тижня в Парижі.

Прийміть, Дорогий Графе, вислови моєї найглибшої пошани,

Ваш слуга
Маркіз де Фер-Монте

Згорнув листа в коверту, засвітив свічку, нагрів ляк і сигнетом, знятим із пальця, запечатав листа.

— Хлопче! — звернувся до Жана. — За цього листа відповідаєш життям! Зрозумів? А коли б не було графа Орлика в Дентевіль, гони в Париж. Листа мусиш передати до рук власних графові. Нікому більше! А ось тут тобі на дорогу!

І маркіз із листом передав Жанові кілька штук золотих монет.

— Чи можна взяти, пане маркізе, коня з вашої стайні? Я його залишу на розставній станції — спитав Жан.

— Очевидно! Пам'ятай: цього листа має мати ще сьогодні в ночі граф Орлик!

Олександер Мох

НОВА ПОВІСТЬ Н. КОРОЛЕВОЇ

QUID EST VERITAS? (ЩО Є ІСТИНА?). Історична повість. Видавництво Миколи Денисюка. Чікаго 1961. Стор. 452, форм. 126x184 мм. Ціна $5.50.

Творчий спосіб писань Наталени Королевої, сказав би я, двоякий: одні її твори мають дуже живу й цікаву акцію — це твори з власних переживань авторки (напр. автобіографічна повість "Без коріння" 1936) чи деякі оповідання-спогади (напр. друковані в "Світлі" „спомини-оповідання, чи деякі оповідання з переживань авторки в книжці оповідань "Інакший світ" — 1936). Майже всі ті твори повні динаміки й переконливости своєю внутрішньою правдою, правдою дійсного життя. До них належатиме, мабуть, і недрукована ще автобіографічна повість "Шляхами і стежками життя". Другий тип творів Королевої це повісті, будовані на переважно дуже екзотичному тлі, а будовані так, що кожна така повість це властиво радше ряд широких епічних малюнків, пов'язаних із собою досить нетісно, з величезними нераз відбігами набоки від головної дії. Авторка має величезний матеріял із власного буйного в подорожі й переживання життя, поважне начитання в світовій літературі, багаті знання усної словесности, релігійних вірувань — і все те перетворює своєю незвичайною уявою на яркі барвами літературні гобелени. Коли ввійти в таку повість авторки, маємо враження якогось музею з дуже живими експонатами, але й рівночасно ми розсіяні багатством образів і вражень дотого, що нераз просто губимося в їх масі, наче в музеї без провідника. Дослідниця творчости Н. Королевої п. Олександра Копач[1]) зачисляє стиль Королевої до "вищої школи": "це святкова одежа до святкового змісту. Не всім цей стиль доступний. Не широким читацьким колам він зрозумілий. Для творів Н. Королевої треба мати вироблений літературний смак. Тоді лише велика краса, глибоке естетичне зворушення проймає душу." (27). Отим надмірном подробиць, які відводять нас від головного пляну-мотиву, грішить головно остання повість "Квід ест верітас": нам здається, що деякі цілі її розділи-полотна можна було б із неї, як осібні оповідання, відставити набік; на тому зискала б зв'язкість і видимість головного мотиву повісти... і її почитність.

Друга річ, яка псує почитність твору це — щоліш в останніх двох книжках авторки: "Предок" 1962 та рецензованій книзі — надуживання авторкою пояснень - завваг до своїх творів. У "Предку" вони поставлені під текстом кожної сторінки, а в "Квід ест верітас" при кінці кожного розділу, але все ж таки з числовими відносниками. Тимчасом ті відносники це велика шкода для читача творів: він, замість захоплюватися белетристичним умінням поетки - авторки, непотрібно відривається на всі боки такими екскурсами, як напр. "Така погода буває часто на півдні Франції" (45), чи "Легенда провансальська й така сама еспанська" (342) і под. Коли авторка хоче і може дати якийсь коментар до своїх творів, — а вони справді нераз його потребують! — то повинна написати його на закінчення твору, а не лучити чи вміщувати з текстом белетристичної оповіді. Для читача зовсім не важно, чи це "автентичний текст" чи легенда, яка погода у Франції і'т'п. Читачеві, споживачеві красного письменства, важне тільки те, чи своїм творчим умінням авторка викликує враження мистецької правди, а не те, що така правда реально була, чи звідки її авторка взяла. А вже зводити дискусію з власним видавцем (як це напр. є у "Предку"), нагадує нам створеного авторкою Пилата, що розбиває опісля власне життя на дрібниці-дурничия, які сам же наробив (267). У "Слові від автора" (13) Н. Королева пише: "Одне мене тільки в'яже з Пилатом: як і він, не люблю, щоб мене "виправляли"... Квод скріпсі, скріпсі" (що написав, то написав!). Але і сама авторка в тій же повісті осуджує за те Пилата...

"Квід ест верітас" назвала авторка історичною повістю, бо ця повість має історичну основу. Документальні дані до неї збирала авторка довгі роки, особливо цікаві записи знайшла в архівах Таррагони. Та цей твір можна до деякої міри назвати також повістю-легендою, бо вона створена не тільки на основі матеріяльних археологічних знаходок та архівних документів, але й на базі тієї "духової археології", якою є старовинний фольклор, давні легенди, міти й перекази, що, не зважаючи на свій фантастичний характер, виросли з якогось, хай і маленького, зерняти об'єктивної правди. Тому, хоч у повісті розсипано безліч легендарного матеріялу, хоч деякі сторінки читаються мов казку, треба мати на увазі, що ця фантастика, мов чарівне дзеркало, відбиває духа доби, коли "боги ходили по землі", та світ античних людей, для яких світ повір'їв, чарів і незвичайних подій був реальним фактом, живою дійсністю.[2]) Однак найістотніше в повісті, незалежно від манери писання, від містики її й символіки, від засобів поетичного виразу — це проблема людської душі, що шукає правди, проблема відповідальности людини за свої вчинки, вільні й невільні, та питання оцінки їх із погляду найвищої, Божої справедливости..." — пише на вступі ред. Роман Завадович (9).

"У повісті" "Квід ест верітас"... Наталена Королева сплела в одну цілість кілька мотивів, але головну увагу присвятила діяльності й переживанням римського прокуратора Понтія Пилата, що, хоч не бачив у вченні "Пророка Галилейського" жадної вини, (проте) своєю нерішучістю (фальшиво: треба б сказати: трусістю, лякливістю — бо так каже сама авторка устами жінки Пилата, О. М.) допустив до Його страти..." характеризує далі автор "Передмови" (8) нову повість авторки. Цю характеристику ми доповнили б так, що до мотиву життя Пилатового і його жінки й сина додали б іще інші нитки-мотиви, так же само важні своєю довжиною й містктістю: мотив життя родини Лазаря, Марії й Марти. Щоліш так доповнені дають оті мотиви головну тему-рями повісти. Складаються на неї 14 розділів-образів, які майже всі є самі для себе існуючими оповіданнями, широко переплітаними різними побічними мотивами - ідеями - малюнками. Мабуть чи не найголовнішим ідейним мотивом, що наче в операх Вагнера перебігає канвою цілого твору, є мотив "Грааля" (він же є і в повісті "Предок") — Христової чаші як лучника старої релігійности поган із дійсною релігією

---

[1]) Олександра Копач. Наталена Королева. УВАН, Серія Література, ч. 8. Вінніпег 1962.

[2]) Читаючи "Квід ест верітас" — "не слід забувати, що, хоча в ній увесь час іде мова про події, спокні з життям Христа, та про особи, більшість яких нині визнані Католицькою Церквою святими, все оповідання освітлено з погляду тодішнього світу ще не християнського, а поганського або юдейського" — пише авторка (11).

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН
У нашому видавництві вийшла другом нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.
КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ
Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.
Стор. 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.
Замовлення шліть на адресу:
THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙВІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

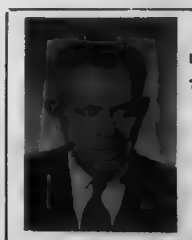
ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Христа — це, так би сказати: матеріяльний мотив, — та ідейний головний мотив: любови, як основи християнської релігії, всупереч націоналістичній ненависті юдаїзму (196, 218). Оте підкреслення любови — чинника Божого — проти ненависти — чинника диявольського, ідея справді християнська, незвичайно актуалізує твори Королевої, особливо "Квід ест верітас" та деякі "Старокиївські легенди" (1942 р. видані і допущені до друку саме в часі Гітлера!). Лазар був — на гадку письменниці — двічі хворий: "не тільки на злу недугу, що нищить життя, але й на той величавий і оспіваний юдейський "патріотизм", підвалиною якого є ненависть, що роз'їдає "душу живу" злою лепрою-проказою знищення... злоби..." (196).

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
внедиювання позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляниу, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

Попри незвичайно екзотичні, але й незвичайно живі "матеріяльні" образи (напр. образок метеликів-ліцеп, 300), мальовані красками дійсної маляри (Королева, подібно як Г. К. Честертон, також малює), маємо в цій повісті багато малюнків духових переживань, деяких можливо самої авторки, автобіографічних (305, мотив "землі рідної", отого "коріння" чи "предків", що проходить у цілому ряді творів авторки, то знову ж мотив старечої резигнації, 304) чи чужих, яких змалюванням-вчуттям авторка дає свідоцтво великої мистецької сприємливости (218, переживання гетери Магдалини, і б. п.). Цікаво, що образи поганства, мимо їх переважаючої кількости, виходять в авторки не такі теплі, як християнські (331-2). На канві життя героїв повісти авторка розвиває яскраво-барвистий образ тодішнього часу-доби. Від Римлян, Жидів аж до різних галійських племен, від фарисеїв до друїдів, від чорних до білих людей; а далі різні релігійні міти-вірування і правдива релігія. Авторка впевняє нас, що вона добра католичка і... саме тому зацікавлена всякими екзотичними мітами чи переживаннями містів, включно до гіпнози й спіритизму (340). Зроблений давніше авторці закид, що вона надмірно цікавиться всякими такими духово нездоровими явищами (о. Т. Кострубa), Наталена Королева в своїй новій повісті досить переконано спростовує (340, 379). Усе ж таки треба сказати, що малозоріляй читач може й дошукався б у неодній пасї авторки якоїсь теософії чи іншого забобону-міту. Ми такого не зробимо, маючи на увазі саме зовсім недвозначне признання авторки, що вона "добра католичка" (379), то й саме тому цікавиться такими речами, як Грааль та Альбігойці. Змальовування поганських містів, мітів, гетер і под., яке знаходимо в останній повісті, це зрештою тільки продовження опису тієї доби, яке ми вже бачили частинно у виданій (1938 р.) повісті авторки п. н. "Сон тіні" та не виданій ще другій частині згадапої повісти п. н. "Останній бог". При своїй буйній уяві — як писав мені колись пок. чоловік авторки, Василь Королів-Старий — авторка, творячи якийсь уявний образ, так ним перенимається, що бачить його зовсім реальним; звідси може й оте захоплення різними образами, які нам менше подобаються, але які Н. Королева бачить зовсім реально, то й не диво, що ними захоплюється як мистець-маляр, нпр. Рембрандт своїм трупом при секції.

Бути добрим католицьким письменником дуже важко. Цілий ряд католиків-письменників, давніх і нових, мають із боку критики, навіть католицької, цілий ряд закидів. Нпр. що поза гріхом не вміють змалювати чесноти (Франсуа Моріяк); чи: малюють усе пересічною манерою (Рене Базен); чи малюють усе викривлено-песимістично (Жорж Бернанос, Греем Грін) і т. п. Можна б зробити й нашій авторці деякі закиди. Нпр. на нашу гадку, в неї надмірно перебільшений образ погансько-мітичного світу на некористь реально-християнського, історичного. Ось нпр. немає в повісті реально змальованої психіки навернення Магдалини, чи упадку-заломання Пилата — і

отой брак відчуває читач як свого роду непереконливість твору щодо його християнських вальорів. Подібний закид зроблено зрештою Г. Сенкевичеві за його "Кво вадіс". Коли ми вже при порівняннях між авторами (яких наша авторка, отих порівняні, дуже недолюблює), то треба сказати, що Сенкевич стоїть далеко вище авторки щодо вміння зацікавити читача акцією, тоді коли Н. Королева має далеко більше знання предмету й часу, як теж і глибше ідейне наснаження. В Сенкевича динамічна акція, статична ідейність; у Королевої статична акція, динамічна ідейність. Авторка наша, при всій своїй старотрадиційній манері класиків: ідейно говорити, нагадує проте модерно-малярську плязму тим, що не має класичної міри, а виливається надміром поза береги - обриси будови твору, як цілости. Коли нпр. така Катря Гриневичева грішить надміром різьби слова, то Королева промахується надміром великих малюнків, які знов імлять "ясність строгу" архітектоніки твору.

Ми не в небі, де все досконале. То й хоч авторка лютуватиме на своїх критиків, навіть видавців, зовсім не подивуємося. Бо чеснота покори це найрідша чеснота у мистців, які всякому критикові приписують злу волю та знання на рівні "Рідної Школи" (436)... А чеснота любови рідка навіть і в тих, які про неї багато пишуть. Писав колись "великий" Гете: "Вбийте його, як собаку: він рецензент!" Отже, хоч моя освіта малощо більша від "Рідної Школи", я всетаки поважився написати досі про авторку більше сотні сторінок друку, а хоч між ними і є деякі, що авторці не подобалися, то проте, гадаю, не належав я ще до найгірших її ворогів...

Отже в небі не бувши, а на землі, вважаю досяг авторки: "Квід ест верітас" усетаки твором гідним стати серед шедеврів нашої сучасної белетристики. Справедливо: "критика називає її письменницею високої духової культури. З Лесею Українкою в неї спільне те, що, виходячи часто поза рамп національної тематики, обидві авторки збагатили літературу рідного народу загально людськими сюжетами, виводячи її тим самим на ширші всесвітні обрії. Леся в поезії, Наталена в мистецькій прозі. Входячи в круг світової літератури, ті твори ні в чому не порушують своєї приналежности до рідної літератури, бо їх створила українська духовість." (Р. Завадович, 8).

На тлі таких творів світової літератури, як нпр. "Бен Гур" Луї Вволлеса, "Кво вадіс" Г. Сенкевича, "Срібний келих" Тамеса Б. Костейна чи "Да Розб" С. Даглеса, "Листів Никодима" і "Святий меч" І. Добрачинського — нова повість Н. Королевої аж ніяк не робить гіршого враження, а приємно відбиває ще й великою ерудицією авторки. То й справедливо завважує рецензент В. М. Л.[1]): "Не тільки своєю світовою тематикою, що зрозуміла кожному народові, але і провідною думкою та обробкою й опрацюванням сюжетів і постатей повість Наталени Королевої стоїть на рівні світової літератури... Коли недавно на сторінках преси жалілися літературні критики на повільне загибання повістевого жанру в літературі через зростання сенсаційних, мало вартісних і проминаємих повістей, то повість нашої авторки заперечує такому поглядові, і вона між нечисленними повістями зі стійкою вартістю заслуговує на переклад на чужі мови, а то й нагороди Нобеля."

Останньої напевно не дістане, бо писана українською авторкою та й у християнському дусі, а таким нагороди Нобеля не признають... І тут авторка має право покликатися на Пилата: "Квод скріпсі, скріпсі — еже писах — писах!"

———

[1]) "Народня Воля" 1963, ч. 21.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

НАША ЮВІЛЕЙНА ПРОСЬБА ДО ЛЮДЕЙ ДОБРОЇ ВОЛІ

У цей 25-літній Ювілей СВІТЛА допоможіть нам поширити СВІТЛО – придбайте хоч одного нового передплатника.

ПЕРША ЛИСТА НАШИХ ЮВІЛЕЙНИХ СПІВРОБІТНИКІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ:

о. Еднійон Кальба	2	Надія Головата	1
Анна Вальсевич	4	П. Наконечний	1
Ілія Яворський	3	М. Стахів	1
Василь Яськів	3	Н. Заяць	1
Михайло Войко	3	Марія Рудницька	1
Василь Яворський	2	Семен Лужій	1
Іван Федорів	2	пані Гвоздецька	1
о. С. Юник	2	М. Банкра	1
К. Варава	2	С. Сисак	1
Василь Пілюс	2	І. Николюк	1
о. С. Хабурський	2	Юлія Дмитрів	1
Василь Водкарський	2	Ірена Дзядик	1
о. Л. Сивенький	1	Павло Лобай	1
о. С. Гарванко	1	Т. Вачинський	1
о. С. Смик	1	К. Терлецька	1
о. М. Дацюк	1	С. Дорош	1
о. А. Вишняк	1	Люба Мосевич	1
о. М. Ганас	1	Сестра Ірена	1
о. К. Стангрет	1	Г. Загородна	1
Р. Яримович	1	Н. Байлова	1
М. Вентрикович	1	А. Воронка	1
Д-р О. Погорецький	1	К. Галів	1
П. Корженівський	1	Марія Нецик	1
Михайло Дребич	1	Марія Потопник	1
Марія Гемерлінг	1	Д-р А. Василевич	1
С. Середа	1		
Самі прислали передплату	51		
	Разом 125		

Нехай у цьому Ювілейному Році наклад СВІТЛА зросте принайменше на тисячу нових передплатників.

Адреса "Світла":

THE LIGHT — 286 Lisgar St., Toronto, 3, Ont. — Canada

("МИР НА ЗЕМЛІ" — Довінчення з 302 стор.)

своїх зобов'язань. Бо досвід навчає нас, що нерівності між громадянами мають нахил щораз більше й більше поширюватися, якщо влада не поробить відповідних заходів в економічній, політичній та культурній ділянках, зокрема в модерному світі, бо в наслідку людські права стають недійсними і виконання обов'язків унеможливлене.

Із цієї причини необхідно, щоб адміністрація всеціло й пильно звертала увагу на соціяльний і економічний поступ громадян та зважала на розвиток продуктивної системи таких основних послуг, як будова шляхів, транспорт, комунікація, постачання води, будівництво домів, прилюдне здоров'я, виховання, полегшення релігійних практик і відпочинкових засобів. Також є конечним урядам подбати, щоб кожний громадянин міг користати з системи обезпечення, так, щоб у випадку нещастя чи збільшеної родинної відповідальности, ні одна особа не була позбавлена потрібних засобів для приличного життєвого рівня. Уряд повинен також поробити успішні заходи, щоб здібні до праці знаходили працю відповідно до своїх умілостей і щоб кожний робітник одержував таку платню, яка відповідає законам справедливости й рівности. Уряд повинен турбуватися не менше тим, щоб робітники могли перебирати на себе властиву їм відповідальність у промислових організаціях, що робило б їхне соціяльне життя багатшим і успішнішим. Вкінці, треба вможливити всім громадянам користуватися культурними здобутками їхньої країни, відповідно до їх спроможностей.

Гармонійні взаємини між двома формами прилюдної влади. — Загальне добро вимагає, щоб цивільна влада втримувала з однієї сторони дбайливу рівновагу між координуванням і охороною прав громадян, а з другого боку — сприяла їм. Не сміє бути такого, щоб якісь одиниці чи соціяльна група користувалися спеціяльними привілеями тому, що їхнім правам дається перевагу в охороні. Не сміє також бути такого, щоб уряди, намагаючись охороняти ці права, ставали перешкодою до їхнього повного вияву й свобідного користування. Бо завжди повинен бути збережений такий принцип: державна діяльність в економічній ділянці, якою широкою чи глибокою вона не була б, не повинна діяти так, щоб обмежувати свободу одиниці чи особисту ініціятиву. Вона радше повинна сприяти поширенню цієї свободи якнайбільше дійсною охороною основних особистих прав і кожної одиниці.

(Продовження в наст. числі)

БЛ. П. ПАПА ІВАН XXIII ПРО СВЯТКУВАННЯ ПАМ'ЯТІ СВ. КИРИЛА Й СВ. МЕТОДІЯ

Цього року припадає 1100 ліття виступу св. слов'янських апостолів Кирила і Методія до місійної праці між слов'янськими народами в далекому 863-му р. Вінцем цих святочних поминок у честь наших св. Апостолів була врочиста авдієнція у Папи Івана в понеділок 13 травня. З того приводу Папа виголосив довгу промову до зібраних представників усіх слов'янських народів. Між ними Українську Католицьку Церкву репрезентував ВПреосв. Архиепископ Гавриїл Букатко, Впр. о. Протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ, оба Ректори Українських Папських Семінарій Великої й Малої, оо. І. Назарко і Чміль, зі своїми богословами й студентами. — Свт. Отець насамперед згадав, що у свято Стрітення ц. р. він пожертвував святочну свічку до історичної катедри на Велеграді в Чехоморавії, де був похований св. Методій. Але тепер хотів би Папа щераз звернути увагу на те, що вже на початку свого папського уряду після вступної урочистої відправи по своєму виборі на Петровий престіл він з Літеранської катедри по дорозі до Ватикану таки вступив до старинної церкви св. Климента, в якій переховується великий скарб — гріб св. Кирила, що тут у Римі спочив при боці св. верховних апостолів і св. Климента, учня св. Петра та одного з перших його наслідників. І тут Папа вичислив усі слов'янські народи, в тому теж і український, що вдячно почитає св. Кирила й Методія за світло Христової віри, яка є найкращим скарбом кожного з цих народів. "Нехай св. великі слов'янські Апостоли благословлять з неба праці Вселенського Собору, що бажає здійснити їхнє задушевне бажання, яке вийшло з бажання Христового Серця: "Щоб усі були одно", а батьківське благословення папського серця нехай спочине на цьому світлому зборі усієї слов'янської ниви, щоб вона видавала далі свої великі духовні плоди відповідно до гарячого сподівання Христового Намісника і всієї св. Церкви" — сказав Папа. Немов на вічну пам'ятку цього свого окремого любовного прив'язання до слов'янських народів і країн, Папа Іван у прияві всього того слов'янського зібрання підписав свою нову енцикліку до всіх архипастирів слов'янських народів із приводу 11-сотлітнього ювілею евангельського труду св. Кирила й Методія. Це один великий похвальний гимн папського серця в честь св. Апостолів, а при тому ще один із найвищих висловів сердечного папського бажання, щоб усі слов'янські народи за їх небесним заступництвом могли відзискати свою релігійну свободу та успішно з'єднилися в одній, святій, вселенській Христовій Церкві.

ЗДАЛЕКА Й ЗБЛИЗЬКА

ДІЯМАНТНИЙ ЮВІЛЕЙ ОО. ВАСИЛІЯН В ЕДМОНТОНІ

Парохія Св. Василія в Едмонтоні величаво вшанувала 60-літній ювілей приїзду оо. Василіян святочним концертом, який відбувся 5 травня ц. р. в Пелас Театрі при 95 улиці - 82 авеню в Едмонтоні. Вступне слово мав п. Й. Лазаренко, який у своїй поемі звеличив переживання піонерських часів ОО. Василіян у Канаді. Мішаний хор парохії Св. Василія під диригентурою п. Н. Слободи відспівав пісні: "Сонце по небі колує", "Розвивайся, ой ти старий дубе" і "Гей, браття всі до зброї". П. Павло Байрак із Калгарів був головним промовцем. Прелегент коротко, але чітко насвітлив пройдений шлях 60 років праці оо. Василіян в Канаді, від самих початків, коли то 31-го жовтня 1902 р. заїхали на останню станцію степових провінцій, Страткона (теперішній полудневий Едмонтон) три оо. Василіяни в особах о. Платоніда Філяса, о. Созонта Дидика і о. Антона Строцького. Звідси почалася праця місіонарів Католицької Церкви і помимо жахливих життєвих умовин і різних перешкод оо. Василіяни промощували шлях серед пущі й осіли в трьох осередках Бівер Лейку (теперішній Мондер), Ребет Гил (теперішній Ледук) і Едмонтон, щоб звідтам пробиватися до наших по лісах загублених людей, щоб зберігати нашу католицьку віру і все те, чим український нарід завжди дорожив.

Боже Провидіння веліло з зерна посіяного оо. Василіянами зібрати стократний плід. Церкви й школи почали виростати, вірні горнулися до своєї Церкви. Сьогодні маємо в Канаді 4 Екзархати, пресу, школи, інституції та різні католицькі товариства.

У другій половині концерту мужеський хор відспівав: "Под Твою Милость" і "Молитву". Група хлопців і дівчат виконали танки: гопак і запорожець. Високопреподобний о. Протоігумен Б. Слобода, ЧСВВ в своєму слові, за словами псальмоспівця, дякував Господеві Богові за Його доброту і ласку для нас, що ми зросли числом, і можемо Його хвалити. Також заохочував усіх до дальшої інтенсивної праці для Бога й народу. На кінець мішаний хор відспівав: "Єрусалиме" і "В'язанку гагілок".

Головним організатором святкувань був п. Василь Дайчук, голова культурно-освітнього комітету і член управи сепаратних шкіл в Едмонтоні.

Хор св. Василія та оо. Василіяни по Ювілейному концерті в Едмонтоні

ПОСВЯЧЕННЯ КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

При участі кількатисячної маси народу, численного дієцезального й монашого духовенства, 26 травня ц. р. Преосв. Кир Ісидор урочисто посвятив Колегію св. Василія Великого у Вестоні, біля Торонта.

Святочний день розпочався раннім ранком рядом читаних Служб Божих у молитовниці школи, а в год. 10.00 відбулася Архиєрейська Служба Божа. Під час неї привітав Преосвященного о. Василь Ваврик, ЧСВВ, найперше вказуючи на те, що в цьому дні припадають теж п'ятнадцяті роковини консекрації Владики. Потім, вивівши традицію Василіянського Чину — виховування молоді — від давніх століть його заснування, о. Ваврик звернувся до Владики й сказав: "Вложіть своїм благословенням у ці мертві мури ласку Св. Духа, щоб із цієї школи виходили добрі провідники для народу нашого. Благословіть, Владико, початки нашої праці!"

У своїй проповіді Преосв. Ісидор найперше поручив довір'ю народа працю й виховну діяльність Отців Василіян. Говорячи про виховну працю отців у новозбудованій школі, Владика сказав, що така праця вимагає з одного боку помочі Св. Духа — а з другого боку співділання всіх батьків і широкого загалу нашого народу. Тому Преосвященний апелював до людей, щоб завжди цінили наші українські католицькі школи, бо це засіб, який не тільки оформлює наші грядучі покоління, — між іншим щодо цінностей четвертої Божої Заповіді, яка каже любити батьків і нарід, — але теж має силу і вплив "переродити ввесь нарід".

Посвячення школи Владика довершив пополудні. По обряді посвячено 23 хрести та позішено їх у кожній залі й кімнаті школи.

Між промовцями, що промовляли з нагоди цього свята, говорив один із провідних добродіїв цієї інституції, п. Гнат Поворозник. Він сказав, що кожне добре діло вимагає віри й Божого благословення. Поставлення цієї школи вимагало багато віри й великого Божого благословення. Воно вимагатиме ще багато жертви. "Отці звертатимуться до нас" — говорив п. Поворозник — "ще не раз і не два. Ми мусимо понести тягар до кінця. В заплату за це, Отці будуть навчати наших дітей їх релігійних і національних обов'язків".

У своїй черговій промові Онтарійський міністер і провінціяльний секретар п. Іван Яремко підкреслив, що Колегія св. Василія Великого представляє здійснену мрію й великий вклад у майбутнє. Бо ця установа є на те, щоб задержати все, що нам цінне, та витворити в будучності те, що потрібне нам до поступу.

Від Департаменту Освіти онтарійського уряду короткий привіт виголосив Дж. Б. Гіллі.

Замикаючи програму дня, о. Протоігумен Б. Слобода подякував усім, що в якийнебудь спосіб причинилися до здвигнення Колегії св. Василія Великого.

Преосв. Кир Ісидор посвячує хрести для кімнат і заль Колегії св. Василія Великого

ПРИЙНЯТТЯ 70-ТИ ВІВТАРНИХ ДРУЖИННИКІВ

У церкві св. Василія в Полудневому Едмонтоні в неділю 3-го березня ц. р. відбулося торжественне прийняття 70 хлопців у члени Вівтарної Дружини. В 4-ій годині пополудні до церкви св. Василія вмашерували дворядами, в гарно лискучих ризах, після посту, 70 нових лицарів Христа. Окрему відправу служив о. парох М. Ханас, ЧСВВ, Всеч. о. Д. Грещук і Впр. о. С. Кузіль. По Євангелію о. М. Ханас пояснив вартість цього торжества і присягу Цареві Христові. На прикінці відправи хлопці приступали по гісьмох зложити присягу Цареві Христові разом із своїм провідником о. І. Дзядиком, ЧСВВ. По закінченню присяг усіх хлопців, о. провідник роздав посвячені емблеми й молитовники новоприйнятим членам Вівтарної Дружини, як символ служби Богові. Церкву заповняли парохіяни, гості і бувші члени Вівтарної Дружини за часів о. Піонера С. Дидика, ЧСВВ. Між ними були о. Й. Шкварок, ЧСВВ, о. М. Грещук, д-р В. Байрак, Ед. Кей, Іван Червоняк, Микола Пилипяк, Василь Процьків, Володимир Білинський, Орест Демко, Ед. Червоняк, Володимир Мадай, Лев Червоняк, Олекса Байрак, і Мирон Шкварок. По закінченні відправи запрошено на прийняття до залі ім. св. Антонія.

О. парох М. Ханас почав гостину молитвою, а о. І. Дзядик, як господар, мав вступне слово. Він звернув увагу особливо на зорганізовану молодь, починаю-

Приняття Вівтарних Дружинників у церкві св. Василія в Едмонтоні

чи від найменших при вівтарній дружині. Дальше говорив голова вівтарної дружини Н. Козяк, який плавно в українській мові дякував у першу чергу о. парохові і о. провідникові за оформлення численної дружини при св. престолі. Дальше говорив пан Орест Демко від бувших перших членів Вівтарної Дружини, підкреслюючи піонерські часи сл. п. о. С. Дидика, ЧСВВ, коли перша Вівтарна Дружина заіснувала в Едмонтоні Пан Іван Ґулаєць дякував від родичів всім Отцям парохії св. Василія за їх дійсно щиру працю в парохії, а зокрема дякував Впр. о. І. Дзядикові за труди й працю в організуванні оцих найменших при нашій церкві. За традицією покійного піонера бл. п. о. С. Дидика хлопці внесли спеціяльний застелений і накритий різними овочами стіл на пам'ятку як колись о. Дидик з любови до Вівтарної Дружини традиційно кожного року трактував хлопців усім, чого тільки вони хотіли. Ця традиція надальше залишилася між нашою Дружиною.

В молитві з о. парохом всі дякували Богові за успіх і гарно проведений час.

Вівтарна Дружина відбуває щотижневі сходини, на яких учаться служити до Служби Божої, вивчають церковні пісні, церковну історію й загальну етикету. У різдвянім часі ходили колядувати і за ті гроші справили собі дальматики. Шкільний рік закінчать пікником на оселі св. Василія.

П-еса

ХРЕСТИНИ

Торонто, Онт.

У катедрі св. Йосафата в Торонті 24 березня ц. р. відбулося хрещення Миколи Теофіла, сина Богдана й Марусі (з родини Вонц) Юзвин. Св. Тайни Хрещення й Миропомазання довершив о. прелат В. Філевич. Хресними батьками були Ярослав Василик та Орися Вонц.

На хрестинах, що відбулися в діда малого Миколи Теофіла, були між іншими гістьми також прародичі по мамі — Михайло і Марія Хухрик. При кінці гостини Текля Вонц (бабуня Миколи Теофіла) зайнялася будучністю свого внука — перевела збірку на школу св. Йосафата, школу св. Василія Великого і на "Світло". Збірка принесла 45 дол.

Ліґа Українських Католицьких Жінок при парафії св. Василія в Торонті. Посередині о. парох П. Грабець ЧСВВ

ПОМЕР БАТЬКО СВЯЩЕНИКА

Едмонтон, Алта

"Праведна людина житиме вірою". Багато терпінь, журби, страждань та важкої праці мусить перенести кожна людина на своєму життєвому шляху. Великим тягарем пригнітає людину життя — від колиски до гробової дошки. І тільки той не зломиться під тягарем життя, у кого сильна непохитна віра в Боже Провидіння, у кого глибока, дитинно-щира надія на Божу поміч і опіку.

Такою людиною сильної віри й щирої надії на Бога був бл. п. Лука Дацюк — один із перших піонірів околиці Мондеру. До Канади приїхав він молодим хлопцем, разом із своїми батьками та й ще двома братами й трьома сестрами, 1900 року, з села Білявці брідського повіту в Галичині. Поселилися вони на фармі біля Мондеру, але що на фармі вижити не можна ще було такій великій родині, то молодий Лука ходив по роботах, головно при залізних дорогах. За 12 років сходив він тих доріг немало — нераз у холоді й голоді, без цента в кишені — шукаючи кусника твердого піонірського хліба й твердої основи під свою майбутню господарку.

У 1912 р. оженився з доброю дівчиною Ксенею, з роду Бручковських, та почали обоє господарювати на фармі. Але довгі подорожі й тяжка праця, головно при копанні ровів, знищили його здоров'я. На одній нозі зробилася болюча рана й ніякі лікарі не могли її вигоїти. Він терпів на ту ногу більше як 45 років. Молоде подружжя Господь благословив трьома синами, але й послав їм також тяжкий хрестик — вони стали сиротами, коли найменшому Михасеві було тільки три місяці.

Про ті тяжкі хвилини так говорить покійний у своїх споминах: "Мама померла 22 марця 1920 р. Вона все плакала, що я вмру скорше через ту ногу, та і сам я майже кожного дня прощався з цим світом, але Господь милосердний зарядив інакше — жінку покликав у вічність, а я лишився з тими маленькими сиротами й окалічілою ногою. Приходили люди... і конче хотіли забрати ті діточки від мене, головно ту маленьку сирітку... Один навіть хотів записати на нього цілий свій маєток, але я не хотів. Я здався на Господа Бога милосердного і на поміч Небесної Цариці Марії. І Мати Божа була цих сиріток мамою, а я, як міг, так опікувався ними — був для них татом, доглядачкою й усім..."

Справді треба було великої віри, щоб видержати під такими тяжкими ударами долі, та й не тільки видержати, але ще й так гарно виховати свою родину. Повдовівши, Лука не женився вдруге. Він щиро занявся своїми діточками, дбав про їх шкільну освіту, а головно про їх релігійне виховання. Це коштувало його багато жертви й терпіння. Нога не гоїлася — нераз рачки, на руках, повзав по хаті, щоб запалити в печі, зготовити щось для тих діточок їсти, прибрати, вислати їх до школи. А й господарка вимагала великого догляду. Та він ніколи не нарікав. Молився, може де в кутку й заплакав, як діти не бачили, але не нарікав. До останньої хвилини життя за все дякував Богові і Пречистій Діві. Це було в нього вже наче звичкою. Коли було привітати його, чи спитати як маєтеся, як здоров'я, то він завжди відповідав: "Дякувать Богові і Марії — добре".

Та не тільки самі терпіння посилав Господь у житті бл. п. Луки, але давав теж і радісні хвилини. І так діждався він тієї радісної хвилини, що один із його синів, саме той наймолодший Михась став священиком-місіонарем — сьогодні це о. Мирон ЧСВВ ігумен мондерського манастиря і виховник чернечої молоді. Про його покликання і свою радість так говорив покійний: "...Господь милосердний допоміг, що мої хлопці підростали... А коли приїздили отці благословити хату свяченою водою, то все питали тих сиріток котрий із них піде до манастиря, то той найменший все казав — я. І так у 1936 році Господь покликав його до манастиря, а за десять років він уже був священиком..." Як дуже бл. п. Лука цінив собі ту гідність — бути батьком священика — видно з цих його слів: "...Я хочу сказати, сину, що ти маєш великий дар від Господа Бога і велику посвяту в своєму священстві".

Бл. п. Лука Дацюк

Коли оба старші сини подружились і перейшли жити до Едмонтону, тоді й старенький батько покинув свою любу фарму та проживав то в одного, то в другого сина у місті. Тут також, може й чудом, загоїлася його нога. "Деякі доктори хотіли її відрізати, але д-р Якиміщак казав мені — не дай жадному докторові ні цента, бо тобі хіба тільки один Бог може помогти — і я зачав жертвувати свої молитви до Ісуса Христа і Марії, і тепер ходжу на ту ногу..." Ще кілька літ тішився він добрим здоров'ям, своїми дітьми й унуками, проводячи своє життя на тихій молитві, доки невмолима смерть не перетяла нитки його побожного, глибоко - християнського, трудящого життя. Упокоївся по короткій недузі, покріплений Св. Тайнами, 5 квітня ц. р., проживши 81 років. Лишив у смутку трьох синів: Стефана й Дмитра в Едмонтоні та о. Мирона Михайла ЧСВВ. У Мондері дві невістки, шість унуків, одного брата й три сестрі.

Похоронні богослуження відбулись у церкві св. Василія в Едмонтоні справді величаво. Вечором у неділю 7 квітня Преосв. Кир Ніл ЧСВВ, в сослуженні одинадцяти священиків-василіян з Едмонтону й Мондеру, відслужив по покійному панахиду. Другого дня ранком син покійного о. Мирон Дацюк у сослуженні багатьох отців-василіян і о. Д. Ґрещука відправив похоронну Св. Літургію й інші богослуження. Прощальне слово сказав о. Н. Свірський ЧСВВ, підкреслюючи глибоку віру Покійного та його велику гідність як "батька священика".

По богослуженнях відбувся в парохіяльній залі поминальний обід, під час якого місцевий парох о. М. Ханас ЧСВВ, зложив родині щире співчуття, а знов о. Мирон ЧСВВ від себе і від родини дякував щиро всім, що взяли участь у похороні, зложили свої жертви-вінки на Служби Божі або якнебудь причинилися до того, щоб покійному батькові облегшити останні хвилини його життя чи віддати останню прислугу. Під кінець о. Н. Свірський ЧСВВ зложив щире співчуття від усієї монашої братії своєму ігуменові о. Миронові ЧСВВ по такій дорогій утраті та рівночасно згадав про ще один вінок на могилу покійного, що ним є згадка в добрій пресі. Приявні відгукнулися на заклик збіркою, з я-

кої призначено на "Світло" 40.00 долярів.

По обіді перевезено тлінні останки Покійного до Мондеру, де в манастирській церкві в присутності численного духовенства, черпечої братії, сестер і великого числа вірних відслужено панахиду й останнє цілування-прощання; а проповідь виголосив о. Є. Пащак ЧСВВ. Похоронено Покійного на тому самому цвинтарі, де спочиває його дружина, біля церкви Святого Спаса, коло Мондеру. Вічна Йому пам'ять!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Калмар, Алта

У понеділок 13 лютня ц. р. прийнявши Св. Тайни, відійшов у вічність по важкій операції бл. п. Григорій Булат, один із передових парафіян та довголітній секретар церковного комітету парафії Пресв. Тройці в Калмар, Алта.

Бл. п. Григорій Булат

Покійний прийшов на світ 29 вересня 1900 р. в селі Ветлин, пов. Ярослав. До Канади приїхав 1927 р. і звідав до своєї сестри і швагра п-ва Карбоних, 1930 р. одружився він з Анною Бліха й коротко після вінчання вони переїшли жити до своєї хати в місті Калмар. У 1956 р. померла дружина покійного і решту свого життя він прожив сам під доглядом своїх дочок, що дбайливо ним піклувались. Покійний займався увесь час столярством.

Похоронні богослужения почалися в п'ятницю 15 лютня парастасом. У суботу 16 лютня о. Б. Лисак ЧСВВ відправив завпокійну Службу Божу і похорон та попрощав покійного від родини, приятелів і знайомих в останню дорогу. Тлінні останки покійного зложено на місцевому парафіяльному цвинтарі.

Бл. п. Григорій залишив у смутку три дочки: Максіну, заміжню за Василем Іваника, Ярину, замужню за Б. Кей, і Рузелму, зам. за Л. Ведман, а крім того — десять унуків, дві сестри в Україні і три в Канаді: Анастасія Адамкевич, Татіяна Карбоних і Анна Сафко.

Після похорону приготовили поминальний обід у хаті найстаршої дочки Максини Іваника. Під час обіду, на заклик о. Б. Лисака переведено збірку на пресу. За жертву щиро дякуємо, а покійному Григорієві вічная пам'ять.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Саскатун, Саск.

У шпиталі св. Павла в Саскатуні, помер по довшій недузі 5 травня ц. р., бл. п. Михайло Михайлюк.

До Канади приїхав у 1911 р., працював при залізній дорозі в Мус Джа, Роствн і Саскатуні. В смутку залишив жінку Марію з дому Щербань, два сини: Орест і Василь, дві дочки, Мирославу, замужню Ігнатюк, і Ольгу.

Померлий відзначався гарними прикметами, зокрема ж був релігійною людиною. Любив дуже свою церкву. Через кілька років виконував працю господаря в катедральному храмі св. Юрія в Саскатуні. Був членом парафії і виповнив чесно всі свої обов'язки. Кілька років тяжко слабував, але терпеливо і похристиянськи переносив Божі допусти. Разом із своєю дружиною гарно виховав свої діти, що держаться своєї церкви і свого народу.

Похорон відбувся 8 травня з катедрального храму св. Юрія. В похоронних богослуженнях взяли участь о. прелат І. Олійник і о. В. Івашко, рідня, знайомі і велике число вірних. Прощальне слово виголосив о. прелат І. Олійник. По похороні відбувся поминальний обід, який помогли приготовити і подати пані з катедрального Відділу ЛУКЖ. Переведено грошеву збірку на добрі цілі, з якої призначено на пресовий фонд "Світла" $10.00. Всім жертводавцям щира подяка.

Бл. п. Михайлові Михайлюкові "Вічная пам'ять!"

БЛ. П. ТЕОДОР БАЛАШ

Едмонтон, Алта

2 квітня ц. р. впокоївся в Бозі бл. п. Теодор Балаш. Покійний народився в с. Сосниця, пов. Ярослав, 1884 р. Служив три роки при австрійських уланах, а 1907 р. оженився з Анною, з роду Шкільник. До Канади приїхав 1911 р. Спочатку жив у Мондері, а потім перенісся до Едмонтону, де проживав до смерти.

Полишив у смутку дружину Анну, 5 синів, 12 унуків і 2 правнуки.

15 квітня вечором відправлено панахиду, а 16 квітня о. В. Волошин відправив Службу Божу й похоронні богослуження. О. В. Волошин теж виголосив прощальне слово на похороні.

По похороні родина приготовила спільний обід для всіх учасників похорону в сина Марка. Під час обіду промовив пан Іван Надворний, який зложив співчуття родині, подякував усім за участь у похоронному богослуженні та заохотив до жертви на пресовий фонд. Із збірки призначено на "Світло" $10.00. Всім жертводавцям щира подяка.

Покійному Теодорові "Вічная пам'ять".

Бл. п. Петро Палцат
(Допис був у 4 ч.)

ПОДЯКА

Почуваємося до обов'язку скласти щиру подяку Впр. о. В. Волошинові за похоронні богослуження, як також усім приятелям за участь у похороні. Нехай Всевишній Бог винагородить стократно вам усім!

Жінка Анна, сини, внуки і правнуки

ЩЕ ОДНА МОГИЛА

Вернон, Б. К.

1-го квітня 1963 р. помер у Ванкувері бл. п. Константин Щерба на 84 році життя. Покійний народився в с. Угринь, Галичина, 3-го червня 1879 р., а до Канади приїхав у березні 1904 р. З початку мешкав у Селкірк і Кемерон у Манітобі, а осінню переїхав до своїх односельчан у Сарто, а що вмів дякувати, то відразу став дяком при місцевій парохії. У 1906 р. одружився з Анною Ковальчук і прожив щасливо з нею аж до осени 1918 р. Цієї осени, підчас пошести інфлюенци помер його брат Петро, залишаючи сиротами 4 дітей. У тиждень пізніше смерть забрала й дружину пок. Константина, осиротила 3 дітей. 1919 р. бл. п. о. Андруховичь, за благословенством Кир Никити Будки, звінчав бл. п. Константина з дружиною його покійного брата, що відразу зробило його батьком і опікуном для 7 дітей.

Шукаючи кращої долі, покійний у 1922 р. покинув Сарто та переїхав до Сімор Арм у далекій В. К. Це було мале містечко, що з нього попередні мешканці були вибралися, бо не було там із чого жити. Після короткого побуту в цім містечку родина п-ва Щербів, разом з іншими родинами переїхала до невеличкого сільця, що звалося Грінрод. За почином покійного ті наші родини побудували першу в Британській Колюмбії українську католицьку церкву ім. св. Апостолів Петра й Павла.

Одначе мандрівка родини Щербів не була ще скінчена. Після кількалітнього побуту в Грінрод вони переїхали в околицю недалекого містечка Вернон, де земля краще надавалася на садовину й огороднину. Початки господарки для наших нових поселенців були надзвичайно важкі, бо не було за що купити землі під управу. Однак покійний, із питомою собі відвагою, взяв в околиці Колдстрім 31 акрів, вартости 22.000 на сплати, і зараз засіяв яриною та засадив овочевими деревами 18 акрів. Із часом земля почала себе виплачувати і помалу довг сплачено. З цієї землі покійний відступив частину на цвинтар і капличку, яку побудовано там майже виключно його коштом.

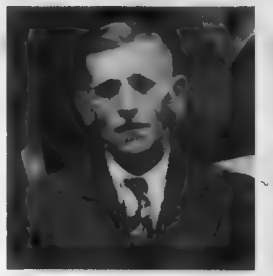

Бл. п. Константин Щерба

31 грудня 1959 р. по кількалітній важкій недузі, померла його побожна дружина Анна. Тоді пок. Константин, поладнавши маєткові справи, покинув Вернон і перебрався до Ванкувер, де замешкав у своєї дочки Марії. Тут він і закінчив свою довгу земну подорож.

Панахиду за покійного відслужив у Ванкувер о. парох В. Підскальний ЧСВВ. Звідтам перевезено тіло до Вернон. Тут о. М. Блик, місцевий парох, у сослуженні о. В. Бараника ЧСВВ, відправив Сл. Божу та похорон, у якому взяли участь усі сини й дочки покійного. Тіло бл. п. Константина спочило на цвинтарі в Колдстрім біля гробу його покійної дружини Анни.

Бл. п. Константин відзначався мертвенністю на церковні й народні цілі, був людиною очитаною, веселої вдачі, любив дякувати, був прив'язаний до своєї церкви й традиції, а його дім був завжди відкритий для отців, що в початках приїжджали на богослуження до Вернон - Колдстрім. Покійний зіставив у смутку синів Петра, Івана, Бр. Вартоломея ЧСВВ, Михайла та дочок Марію, Катерину, Павлину, Ксенію, Анну, 19 унуків та 17 правнуків.

На поминальному обіді учасники похорону здложили $22.70 на католицьку пресу. З цієї суми переслано на СВІТЛО $8.50.

ПОХОРОН ЙОСИФА КУЛІЯ

Вегревіл, Алта

18-го квітня ц. р. впокоївся у Вегревільській лікарні, бл. пам. Йосиф Кулій у 67 році трудящого життя, прийнявши останні Св. Тайни з рук свого о. пароха А. Винника ЧСВВ.

Покійний Йосиф прибув до Канади з батьками ще 1901 року малим хлопцем. Він народився був у селі Біле, повіту Чортків, 1896 року.

Його родичі, Теодор і Наталія поселилися на фармі, коло Мондеру. Йосиф подружився з Єфросинією з дому Костелна, замешкав біля Роял Парк та записався до парохії Пресв. Тройці у Вегревіл.

Молодих подругів Бог поблагословив 4-ма діточками: з них Лаврентій, який сьогодні вчительює в Едмонтоні, Зоня, працює в Едмонтоні, а Василь і Сильвія, ходять до вищої школи у Вегревел.

Першу частину похоронних богослужень відправив о. парох А. Винник, а співану Сл. Божу і прощальне слово мав о. Ю. Слота ЧСВВ.

По повороті з цвинтаря св. Ап. Петра й Павла, учасники похорону удалися до церковної залі на перекуску.

В часі похоронних богослужень приявні склалися на Служби Божі, а в часі перекуски зложили свої жертви на пресфонд

"Світла" в сумі $20.95. Всім жертводавцям щира подяка, а покійному Йосифові вічний спочинок у Господі.

Вл. п. Йосиф Кулій

ПОДЯКА

Ми, родина Покійного, щиро дякуємо всім за участь та прислуги уділені нашому мужеві й батькові. Зокрема дякуємо нашим Впр. Отцям за Богослуження, всім нашим приятелям за жертви на Служби Божі й за співчуття під час нашого горя.

Нехай Всевишній Бог винагородить Вам усім Своїми щедрими ласками.

Дружина й діти

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Вернон, В. К.

У понеділок 7-го березня по довгій недузі попрощався з цим світом Василь Павух, проживши 64 роки.

Покійний приїхав до Канади 1912 року до Вегревил, Альберта. Тут включився до парафії, в якій став діяком. В 1929 р. оженився з Марією Засійбіда. 1945 року Василь лишив Вегревил і перейшов до Вернону, Брит. Колюмбії.

У Верноні заложив своє кравецьке підприємство, а згодом купив і хату.

Покійний працював аж до 1959 р., коли зачав підупадати на здоров'ю. Він завжди учащав на богослуження і помагав співати в церкві. Був свідомим українцем, цікавився народніми справами і помагав де лише міг, матеріяльно чи морально.

Після панахиди в неділю вечором відбувся в понеділок похорон. Похоронні богослуження відправив о. М. Відник.

Вся родина покійного, себто дружина Марія й два сини Євген і Леон, приступили до Св. Тайн. По похороні відбулася перекуска, на якій п. Пилип Микитюк сказав коротку промову та заохотив присутніх до жертви на католицьку пресу. Люди склали $18.65, що розділено по $9.00 на "Українські Вісті" і на "Світло".

Вічна Йому пам'ять!

Петро Кульманицький

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ендрю, Альберта

У середу, 10-го квітня ц. р. переступив поріг вічности бл. пам. Роман Тимчак, проживши 76 років.

Покійний народився в селі Завидне, повіту Броди, Галичина. До Канади приїхав із батьками 1898 р. в околицю Пена, Альберта, де замешкали на фармі. 1911 року одружився з Наталією Ламаш. У 1923 р. переселився він в околицю Ендрю, де відразу включився до парафії у Краків. Покійний був активним її членом та довгі роки комітетовим. Також любив він церковний спів і завжди брав у хорах участь.

Покійний Роман був веселої вдачі, любив жартувати та часто бував промовцем на різних оказіях. Любив читати "Українські Вісті" і "Світло", тому був сталим їх передплатником. Часто подавав дописи до тих газет.

Не бракувало і терпінь у його житті. І так у шкільному ще віці помер його син Іван. Пізніше 1954 р. по довгій недузі померла його дружина. Останній рік хворував на серце і часто бував під лікарською опікою в мондерському шпиталі, де й помер.

Покійний залишив у смутку двох синів: Миколу й Василя, чотири дочки: Емілію, Марію, Анну і Геню, три внуки, брата Григорія й сестру Марію Королюк.

Парастас відслужив о. парох М. Химій ЧСВВ при великій участі людей. Наступного дня о. парох відслужив Службу Божу й похорон. Тіло зложено на місцевому цвинтарі біля могили його дружини. Замість вінків родина і приявні склали на добродійні цілі $37.35.

Після похорону відбувся поминальний обід у залі Молодія.

Вл. п. Роман Тимчак

Під час обіду п. П. Шліхта склав для родини співчуття від парафії й усіх приявних та заохотив до збірки на католицьку пресу; збірку перевів п. Микола Коротюк. Зі збірки, що принесла $30,00, передали $15.00 на "Українські Вісті" і $15.00 на "Світло".

Жертводавцям щиро дякуємо. Бл. пам. Романові просимо у Всевишнього щасливої вічности.

ПОДЯКА

Щиро дякуємо докторові Миколі Стрільчукові та Преподобним Сестрам за щиру обслугу в шпиталі, Всв. о. М. Химієві за відслуження похорону, дякам за спів і сусідам за участь в похороні. Також дякуємо за жертви всім, що склали їх на Служби Божі.

Сини й донька

ШУКАЄ

Іван Юрків із села Березинця, повіт Калуш шукає сестрінку Анну Прокопів, дочку Якова й Насті Юрків, що від 1942 р. перебуває закордоном. Вістки слати на адресу:

Mr. Jean JURKOW
Suzanne par Bray sur Some
(Some) France

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

A Man of God
Who Made History in a Stalemated Century of Turmoil

by Bernard Dribnenky, OSBM

He was "a man sent by God, and his name is John". This was a tribute paid to Pope John XXIII only a few days after his elevation to the Chair of Peter, by the Orthodox Patriarch Athenagoras. In all his humility, Pope John must have enjoyed this compliment. It is both simple and profound — much like the life he lived, the words he spoke, and the deeds he left behind.

Elected — as rumors had it — as a Pope of transition, he proceeded in a gentle, charitable and wise manner to bring about not only a marked transformation in the Church, but also a profoundly beneficial impact on the whole world.

In the five short years of his office as Vicar of Christ he created history in the life of the Church and in the heavily charged atmosphere of the life of humanity as a whole.

Pope John was a man of boundless faith in the operation and graces of the Holy Ghost. He fervently wished and prayed that the Ecumenical Council he had summoned would become a new Pentecost for the Church. In reality not only the Council but the entire reign of the Holy Father has become somewhat of a Pentecost, a marked divine enlivenment of the Church.

Pope John's basic outlook on the troubled humanity of our era was solidly anchored to the theological truth that every human being is created in the image of God, endowed with a will for whatever is good, and a reason which tends to the posession of truth. This enabled him to accentuate the positive in every human being, regardless how weak or lowly. He cared for all.

In his own congenial charming and often inimitable way he has brought the full and original luster to that all important Christian virtue of charity which has been for too long tarnished by the vague and vapid coating of condescending kindness. He did not teach but practised charity. This hallmark of Christian religion cannot be taught — only practice can disseminate it. He chose to substitute the measures of condemnations and excommunications with the values of mercy and goodness. To the visiting members of alien faiths he rejoiced to call himself their "brother". He broached the rules of convention to visit inmates in a penitentiary ("because they cannot come to see me"), to hand a toy to an invalid infant in a hospital ("because the child is a cripple and cannot get it herself").

He exemplified Christ's charity for mankind on his deathbed, when he ignored the pangs of his agony to pray for his Church... for the people in the world he was about to leave... "that all may be one".

He was a wise and saintly Pontiff who longed and prayed and acted to rejuvenate the Church, to make her more efficient in interpreting to the men of today the splendor, hope and perennial timeliness of the Gospel's message of salvation. With great boldness and directness he did his great part in order to realize this holy purpose.

When elected Pope, he became heir to numerous impressive titles. He preferred, however, the simple designation *servus servorum dei* — servant of the servants of God. Very likely history will bestow upon him a title of its own and number him amongst the great Popes of the Christian era.

We would like to remember him for what he has been: after the example of Christ Himself — a *Good Shepherd*.

Tributes to Pope John XXIII

JAMES C. CARDINAL McGUIGAN OF TORONTO

"Pope John XXIII has made a great impact on the world and will live in history as the Pope of unity and fraternal respect, with sincere friendship to all peoples of every creed, color and race in the world. It is a great sorrow and loss to us all to know that death took him in the midst of the Ecumenical Council.

"While we pray for the dear departed shepherd of the world, the choice of selecting another to replace him will be a difficult one. We trust implicity in the guidance of the Holy Spirit Who will find the one who must take on perhaps the most difficult task in the world."

PAUL-EMILE CARDINAL OF MONTREAL:

"In spite of the promise found in Christian hope, death is the most tragic event of our human life. It is a wound which tears all asunder.

"John XXIII belonged to that category of men who loved life. In him, all he did expressed this joy in life: he sought out human contacts; he was faithful in friendships; he was an optimist; he gave himself and, especially, he wanted to make other men happy.

"The life of a man such as Pius XII was lived on a high level of genius. Many felt that one day he would attain a point of pure spirit life and that his soul would pass into eternal life without too abrupt a transition.

"In John XXIII, all was life: the least gesture manifested an attentive and affectionate concern for others. That is why men — all men — came to love him. His death leaves a great void in the world. The granite-like thought of Pius XII sometimes struck the walls which man's egotism had erected on this earth. The heart of John XXIII opened all the doors which had so long remained closed and his mere presence was a sign of goodness and an argument which reached the intelligence through the pathways of the heart.

"He was clairvoyant enough to discern the oppositions of those who came to him and to be aware of the defects of human nature. But in him, humor was a means of drawing one's attention from anything that might serve as a pretext for discouragement.

"He had preserved the clarity of faith which is the source of hope.

"Before entering into the possession of peace in heaven — 'Pacem in Coelis' — he has shown men the way to peace on earth — 'Pacem in Terris'. This symphony of peace, always unfinished on this earth, will be heard in all its perfection by the Holy Father as he celebrates the feast of Pentecost in heaven.

"Our Holy Father is dead. Only Roman Catholics use this expression but, in the circumstances, I believe that all men of good will, will want to borrow it. Yes, this man was truly ours. He understood our times. He loved the man of modern times as he saw him.

"He was Our Father in Christ Jesus and his representative on earth. Those who knew him could say Holy Father without uttering a false note.

"His life of simplicity, his genuine humility, his legendary good humor, his love of humanity, his devotion to the Church his unwavering hope for Christian unity, his certitude in the victory of faith over all brute force and oppression of all kinds, all these traits have placed him among the great Popes of history.

"He is dead. We must pray for him. But if he were alive, what would he say to us? 'My children, love one another, work for the Council, remain calm — in obedience and peace. These two words summarize my ideal in life and were the motto which I had as priest, bishop and vicar of Jesus Christ.'

"But he lives. Yes, he lives in Christ Jesus. Holy Father, now that you are in possession of eternal peace, send us the great gift of peace — "Pacem in Terris."

ARCHBISHOP MAURICE ROY OF QUEBEC, PRIMATE OF CANADA:

"We stil can hardly believe that His Holiness Pope John XXIII has died, and the sorrow of all who knew and venerated him, both in the Church and outside it, is immense.

"From the moment he became Sovereign Pontiff, John XXIII knew how to win all hearts. He had a great dignity, a charming simplicity that attracted the most humble to him, a goodness that inspired confidence even in hearts of those who scarcely knew him. Rarely has a Pope had an influence as immediate and at the same time as universal. He applied himself to reproduce in his own life the characteristics of the Good Shepherd, solicitous for all his flock, seeking out the most lowly and weakest, opening wide the door of the fold in order to hasten the day when there will be but one flock and one shepherd. Without sacrificing any of the doctrine defined by the Church, he showed a truly pastoral sympathy and a paternal charity of those who do not share our faith. He addressed himself with communicative affection to members of the Churches that, in the source of centuries, have separated from the Catholic Church. He invited Christians to look less at what divides them than at what can unite them in the same faith around the same Pastor. He wished that the Ecumenical Council would be for all men, even those who do not know the name of our Divine Saviour, the occasion of a drawing closer together in turning towards God. It is really to the whole world that he directed the message of the light and love of Our Lord, Jesus Christ.

"At the moment when the Pope we all love has just given up his soul, we must accept the will of God with resignation, as he himself did during all his life. We will pray that he who carried so heavy a burden with such courage may receive without delay the reward of a good and faithful servant.

"We will keep, engraven in our hearts as a great and luminous lesson, the example of a life that radiated the faith and was entirely consecrated to the service of God and of souls."

ARCHBISHOP J. A. O'SULLIVAN OF KINGSTON:

"Pope John XXIII will go down in history as a pastoral Pope, as a true 'Holy Father.' His approach to all the problems facing the Church was eminently pastoral; his first concern was the welfare of souls. This was the characteristic which most deeply impressed the Fathers of the Second Vatican Council; this was the quality which won for him the respect and love of those not of our Faith, more than any other Pope in history. He left the Church and the world better than he found them."

COADJUTOR ARCHBISHOP P. F. POCOCK OF TORONTO

"Pope John, whose death we mourn, often prayed that his Council would be for the Church a new Pentecost. We may say, in all truth, that he himself has been for the Church another Pentecost, an outpouring of the Holy Spirit.

"Within the last five years, we Catholics have become conscious of a transformation in the Church. Our separated brethren have observed it and their attitude toward us has changed accordingly. We have become less complacent, a bit less boastful of our righteousness. We have become aware that the blame for the divisions within Christendom rests partly with ourselves. We have come to recognize sincerity and good will in others. We have learned to reverence one another with an understanding love and to long for the day when unity in Christ will be a fact.

"Would it not be true to say that through Pope John the Holy Spirit has come to abide more fully in the members of the Church? In Pope John we caught a clearer glimpse of the spirit of Christ. His life has had an impact on our own.

"There is a virtue called magnanimity — greatness of soul — which characterized our deceased Holy Father. He grasped the great spiritual and material problems of our day with a gift of intuition and with remarkable ease envisaged their solution in the light of Christian charity, but with similar facility he made his own the little problems and anxieties of everyone he met. He was so much one of ourselves.

"One evening in 1959, three Canadian bishops were received in private audiences, one after the other, by Pope John. With each of them he spent from 20 to 30 happy moments. He joked with them about their youth compared with his own mature years. He asked them about their problems, showing his fatherly concern. To one of them he remarked that several times each week he invariably had the joy of meeting some Canadian who had come to visit Rome. He liked Canadians, he said.

"As the last of the three was leaving his office, he enquired if the other two were waiting. If so, would they like to return and bring their secretaries? Perhaps a photograph?

"Now it happened that one of the priest secretaries who resided in Rome had received from home the sad news of his mother's death in Canada. In fact, she had been burried that very day. In presenting him to the Holy Father, the bishop related these facts.

"Pope John took him by the hand and held it. 'I am sorry,' he said. And then he mused, 'You know, I have not had a chance to say my Rosary today. Before I go to bed tonight, I shall say the 15 decades for your mother.'

"This is the simplicity, the sympathy and love that won for Pope John the affection of the entire world. He was above all a kindly father who wished to know the problems and the trials of each of his children, who wished to comfort and encourage them and bring them happiness.

"He was deeply conscious that election to the papacy had made him the Father of all Christians, and perhaps his deepest sorrow was caused by the divisions in the family. He hoped that his Council would prepare the way for the reunion of all his sons and daughters.

"But his love reached out beyond those 'who glory in the name of Christian' to all for whom Our Blessed Lord had died. In his own dying hours he frequently prayed: ut unum sint — 'that they may be one' — and his prayer embraced all men without exception.

"That our Heavenly Father should have called Pope John home during the Pentecost octave seems so fitting. 'If any man love Me he will keep My commandments, and My Father will love him, and We will come to him and make Our abode with him.' Pope John loved the Eternal Father and he shared the Father's love for men.

"At home now with the Father whom he loved, may he intercede for us that the New

Pentecost may reach its fulness in the reign of his successor."

ARCHBISHOP M. J. LEMIEUX OP,
OF OTTAWA

"The passing away of His Holiness Pope John XXIII is a cause of great sorrow, not only to all the Catholics of the world, but also to all men of good will, to whom several weeks ago the Pope addressed the encyclical, Pacem in Terris.

"Judging by the wonderful serenity that he maintained during his last hours on earth, we are firmly convinced he is now enjoying the reward of his supreme sacrifice.

"May the Lord grant to his church a successor who will be able to carry on the work of revival which the Pope began in such an apostolic spirit."

"I Met Archbishop Slipyj in Siberian Slave Camp"

A former Austrian prisoner of war in Russia, Dr. Franz Grobauer, met the Ukrainian Metropolitan Slipyj in a prison camp in Northern Siberia and shared not only the barrack life but even his bed.

On Mgr. Slipyj's release, Dr. Grobauer wrote an eye-witness report in the Viennese newspaper "Neues Osterreich." The following is an abridged version.

There was a violent jolt, and the train came slowly to a stop. Excited cries, hurrying footsteps. Outside, someone shouted an order, the heavy door of the cattle truck was slid back. A gang of soldiers (political militia) vaulted into the truck and at pistol point forced us out into the icy winter night.

The tramp through the deep snow field was extremely difficult. Again and again one of the emaciated figures threatened to sink into the snow, and I was in no different case myself. The months of travel in this god-forsaken northern land, coming upon two and a half years of grinding solitary confinement, had left my body in a very bad condition.

With nothing but straw shoes on my feet I fought my way grimly through the masses of snow. A few yards away from me yet another man collapsed, and at once a guard was beside him and tried to instill new strength into the exhausted man with the butt of a rifle. My neighbour was trying to rise up again, but only to collapse once more where he stood. With difficulty I ploughed my way over to him, took his arm without speaking, and with my other hand dragged his belongings behind us. We were told to halt in front of a wooden hut where the decision was to be taken, who was to go straight into camp and who should be put into hospital for the time being.

COMPANION

Although the "meat inspection" was of superficial order, it took a very long time, and while we waited I was able to make the acquaintance of my new companion in woe. The outward evidence, his dignified appearance and his greying beard were enough to make one guess that he was a priest. This assumption proved to be correct.

After some hesitation Slipyj admitted that he was the Archbishop of Lviv. The exertions of the hair-raising journey had made him seem much older that he was. Wearily he sat on his haversack, and, like the rest of us, waited to see what the next hours would bring forth.

Suddenly the door flew open, and two determined-looking young men appeared on the scene. They examined the room carefully, and finally their gaze fell upon the seated prince of the Church. They hurried over to him, and before we knew what was happening both had gone — and with them the priest's luggage. He himself was lying on the ground, and blood was trickling from his nose and mouth.

When Mgr. Slipyj was back on his feet his name was called out, together with mine. Both of us were lucky enough to land up in the sick bay. We agreed that luck was indeed with us, because although it was only the beginning of November, the thermometer was already standing at 40 degrees (centrigate) below zero. And to have to live in the wretchedly inadequate camps at this time of year would have been a real martyrdom.

SICK BAY

But when we opened the door of the sickbay we stood as if rooted to the ground. An eerie sight met our eyes. Stark naked, the inmates, who were reduced to nothing but skin and bone, were trailing through the long building. We were still watching the unusual scene when a bowed figure draped in blankets, came up to the Archbishop and embraced him. I was introduced to him, it was Nikolaus Alexewitch Cernetzky, also like Mgr. Slipyj from Galicia and a Bishop of the uniate Church.

On Fridays — and our arrival in Inta fell on Friday — all hospital clothing was collected. These, unlike in our parts of the world, consisted not of at least a shirt and long trousers, but of swimming shorts and sports vests, and this in the far North on bloodless, emaciated bodies. Next day, after the sauna (steam bath) each man received some set or other to put on; clean, if damp.

A Ukrainian doctor, naturally a fellow prisoner, put Slipyj — and at his request me as well — into the Bishop's bed. For months we slept, all three together, on this bunk; myself in the middle, the Metropolitan on my left, the Bishop on my right.

EASTER

I was the youngest of the three, but had received the highest sentence, namely ten years penal servitude. Mgr. Slipyj had been sentenced to eight, the Bishop to six years penal servitude. Both had been sentenced under the notorious Ukrainian law concerning "agitation" against the Soviet regime Paragraph 54/1b, point 10. The many priests whom I met in Soviet prisons and penal labour camps had all been sentenced for offending against this same clumsy accusation.

I remember one of them particularly vividly; a simple country priest from the Carpathian Ukraine. It was in a silent camp on a work-free Sunday. The prisoners had assembled for roll-call in the yard, when suddenly this priest strode into the middle of the square formation, brought a home-made wooden cross out from beneath his coat and shouted out with a loud voice: "Christ is risen! He is truly risen!" Apart from him not one of the prisoners had realised that it was Easter Day. But hardly had this impressive announcement of the Resurrection been heard, when the camp guards threw themselves upon the puny figure of this brave man, and kicked, beat and dragged him away to the cells.

A few days after my arrival in Inta a third prelate from Galizia joined our group. Of advanced age, nearly 80, no longer capable of walking a step, he had been dragged there, all the way from Lemberg. Hradiuk, as the old man's name was, was the Provincial of the ancient Order of St. Basil and a courageous opponent of Stalinism. For this he had been sentenced to ten years.

TREASURE

I took over this helpless man, cared for him and was often asked to talk to him about Vienna and Austria. Nearly always his tired eyes would then begin to light up, and in a tremulous voice he wold assure me that he had once been an Austrian and, in his heart, had always remained one.

Far more interesting than those with the Provincial were the talks among our trio. The Archbishop had an acute mind. Sometimes Slipyj talked of his student days in Innsbruck, gratefully remembered various teachers and spoke in warm terms about Austria. More than 15 years previously, Archbishop Slipyj had been working for (or "interceding for") the intentions of the Vatican Council. Even then, close collaboration between the Eastern Churches was to him of vital importance. But never for a moment did he deny his love for his Ukrainian homeland and for its inhabitants.

The Russian Communists feared the Metropolitan even in captivity and never ceased to spy on him. Even in the sickbay there were dubious creatures among us who had been put in by the OGPU to enduce certain inmates to talk and to listen to their conversation. We made this extremely difficult for them, as these fellows were certain not to know Latin, whereas the priests and I did.

Whenever one of the spies was nearby he heard only the language of Cicero. So some of them tried sham piety on the priests, and had a great success with the Bishop who was an affable man and easy to approach. He was too gullible, blessed the scoundrels, consecrated their home-made rosaries and never noticed that they were stealing from him. Once one of the robbers noticed that the Archbishop wore a gold cross under his shirt. It was not long before a carefully-planned attack on him was carried out, and he possessed it no longer.

One day the Archbishop whose temperature was always above normal and who happened to be feeling weak, asked me to fetch a parcel which had arrived for him. While I was walking down the corridor, someone suddenly threw a sack over my head and tore the package out of my hand. Hours later we found the little linen bag lying in the snow outside the hut. It contained nothing more than greasy paper, loose grains of semolina, oats and buck-wheat — and a small paper bag.

The thief must have overlooked it, as it was lying right at the bottom and contained dried grapes.

When in the land of the midnight sun the long night began to withdraw and the slave-drivers drove their prisoners to work once more, the hour of farewell struck. The Archbishop and Bishop accompanied me as far as the fence which separated the sickbay from the desolate tundra. A last embrace, an affectionate handshake, and I left the two of them behind me. Never was I to meet them again on my long pilgrimage through that valley of sorrows, the labour camps and penitentiaries of the Soviet Union.

The Image of Pope John

by Romeo Maione

The world will remember John XXIII as the Pope who because of his advanced age was called the "Pope of Transition" and who became the Pope of the transition of the Church.

It is to his eternal credit to have put the Church into the stream of current history. He will go down in history as the Pope of the Second Vatican Council, of the unity of Churches, of *Mater et Magistra*, of *Pacem in Terris*.

What comes out of the mists of my memory of Pope John? In 1956-7, I was privileged to work two years with the permanent committee of the Lay Apostolate in Rome, preparing the Second World Congress of the Lay Apostolate.

I remember the storm that swirled around the head of Cardinal Roncalli, the Patriarch of Venice, because he issued a public letter of welcome to the Pietro Nenni Socialists who were at that time walking the Communist party line. It was this genuine sense of deep Christian hospitality which was the mark of the whole life of Pope John.

When Pius XII, with whom I had five private and semi-private audiences, died, I was in Brussels as president of the International Young Christian Workers.

The ensuing papal election caused as great excitement as any championship football game. The press, radio and Eurovision (TV for all of Europe) were continually full of the papal election.

When Cardinal Canali announced the name of the new Pope, all those around me looked at each other and asked "Who is Roncalli?" In the next few months, I was to discover the man.

On the eve of the papal coronation, I flew into Rome armed with a ticket for a place in St. Peter's. The excitement of being present at my first papal coronation was to give place to disappointment. Early next morning, a nerve in my back was acting up, and though I made my way to St. Andrew's tribune the effort proved too much and I had to return to a friend's house and watch the ceremony on TV.

A few days later, lying flat on a hard bed, I received a phone call from a friend who asked me to be part of a lay delegation to pay respects to the new pope. Pope John had intimated that along with the usual official delegations he wanted to receive representatives of lay people who were working for the Church.

A few days later, eight of us arrived at the Vatican to pay our homages. (One, a Dr. Inglesis, secretary of the World Federation of Catholic Men, was to be married later by Pope John in a ceremony in Castelgandolfo.)

When I arrived in the papal ante-chambers, I told the papal secretary, who had been secretary to Pius XII, that I would be unable to kneel for the papal blessing because of my back.

A few moments later, we were all asked to come into the Pope's office, where he greeted us warmly, telling us how important the lay apostolate was in our modern world. Then he came around to speak to each one of us.

When he got to me he looked up, sized up my 250-pound bulk, and said: "I suppose that you are the man that cannot kneel."

He stepped back a few paces and continued: "You had better not. Who will ever pick you up?"

It was this free and easy bantering that marked the reign of Pope John.

A few months later, I was back in Rome on official YCW business, accompanied by Msgr. Joseph Cardijn, who had been travelling in Asia when the Pope was elected.

All those who have been privileged to receive a papal invitation will testify to the excitement, and I was victim of more than the usual tension preceding this audience. One has to know Msgr. Cardijn, who works not by minutes but by seconds. He and Pius XII got on famously because 1 p. m. meant 1 p. m. and not one minute past. Pope John would allow a good conversation to continue past the scheduled time, much to the distress of his "time" keepers.

We were scheduled to be received by the Pope at 12.15 p. m., and half an hour past the appointed time we were still waiting. By this time, Msgr. Cardijn was building up tension with every ticking second.

Suddenly the door opened and the Pope himself appeared and greeted us. He embraced 78-year-old Monsignor and greeted him with, "Come in, Youth!" and he then looked at me and said, "Come in, Vigor!"

As the excited Monsignor Cardijn started to tell the Pope about his plans for bringing young workers closer to the Church, the Pope calmly told how he had followed him and his work, "And I had to be made Pope before I could meet you. You are a pretty important man in the Church."

As Msgr. Cardijn was about to sit down in one of the chairs, the Pope held him back:

"No, no, just wait a moment. That chair is not comfortable enough. At our age we need a little comfort." With this, he hustled to the end of the office and started to carry a rather heavy-looking chair. I started to help him with the chair, but Pope John refused, saying, "If I am too old to carry a chair, how can I govern the Church?"

With that, we sat down, and as we had been told by Roman friends, that we should get our business done fast, Msgr. Cardijn gave the Pope a report of the activities of the International YCW.

Monsignor Cardijn asked if he could receive a papal autographed letter encouraging the YCW, as Pius XI and Pius XII had done. He also asked that a new social encyclical be written, focussing on the new and urgent social problems of our day.

The Pope, who was scribbling busily on a note pad, told Monsignor Cardijn: "Send me down all the documents that you think interesting for such an encyclical."

Then the Holy Father moved from behind his desk and said: "Well, now that our business is over, maybe we can talk for a while." And for the next 25 minutes we just talked.

A conversation started between Monsignor and the Pope on the subject of age. When asked, Monsignor told the Pope: "I am 78 years of age."

"I am one year older than you," the Pope replied. "What month were you born?" And when Monsignor said November, the Pope continued: "Well, could it be that you were born on the same day in November as I was."

Monsignor related that his civil birth certificate shows he was born on November 18, while his baptismal certificate shows he was baptized on November 13. His father had forgotten to register his birth with the civil authorities, he explained, and to avoid a fine had declared an erroneous later date when he did register it.

The Pope laughed at the story, and said: "I was born on the day of..." And he broke the sentence to stick out his tongue and flick it rapidly with his finger. We were a little shocked until I remembered that for Italians the gesture means "a talkative woman," and that the Pope was born on St. Catherine's day, November 25.

Then he looked at me and asked: "You surely must read the daily papers. What are they saying in Brussels about my visiting around Rome?

"Your Holiness," I replied, "it is always front page news."

"I am happy to hear that," he answered. "There are too many who feel that it is not proper. Yet 1870 has gone, 1929 with its Lateran Pact has disappeared into history, and I am the Bishop of Rome. And what else must be expected of a Bishop than that he know his people? My visits are but to help me to know my people.

"For instance," he continued, "this afternoon I have asked the new recruits of the Swiss Guards to come up to my apartment for a small glass of wine, so that we can become acquainted. I am called to receive cardinals, princes and high government representatives. This afternoon I shall spend some time with ordinary young men with no title except their dignity as persons and sons of God."

We sensed that the question of the Council weighed heavily among his preoccupations, and especially the question of the unity of the Churches. He told us of his search for the man who was to head the preparatory work of the Council, and the qualities he would need.

The unity of Churches would not come easily, he told us. But we must advance. We shall always have to take the first step. Too many of us meditate too long on the religious persecutions of the past. This makes the first step difficult. Yet is it not those who have the truth, and that truth is charity, who are called to make the first steps? After all, all we have to agree on is the articles of faith, and all the rest is open for discussion, he said, asking that the YCW movement pray for the Council and especially for church unity.

He must have felt he was getting a little too serious with us, for suddenly he asked me: "Maione, Maione, that is an Italian name. Do you speak Italian?"

Our conversation was in French, and hesitantly I told him: "Well, Your Holiness, I speak Italian but not perfectly. I speak a dialect."

He seemed to warm up at this. "Well, speak," he said. "I want to see if I can place your dilect in Italy." I spoke for a few moments, and he stopped me by saying: "Your parents must be from Campobasso."

I had to reply, "No, Your Holiness. They come from the province of Marche," which is just north of Campobasso.

The Pope gave a big laugh, exclaiming: "I was pretty close. On these things the Pope is not exactly infallible." Then he added: "But you speak Italian rather well. Where did you learn it?"

I related that my mother taught me, and that I had spent two years in Rome with the permanent committee of the Lay Apostolate.

"Oh, now I see that you are in contact with a great friend of mine, Mr. Veronese, president of the committee," said the Pope.

Taking a little courage, I said, "Yes, it was Mr. Veronese who held my first son for his baptism in St. Peter's."

The Pope raised his arms over his head: "Well, well, now you want to come into the same family!"

At the end of the audience, as we were leaving, he opened a drawer of the desk and handed me a few rosaries and medals, and I told him my mother and father would be very pleased.

"Are they still living?" asked Pope John.

"Oh, yes," I said, "and I also have four brothers and two sisters."

He put his hand back into the drawer and took out a handful of rosaries and medals: "Here, give them to all the members of your family. After all — don't tell anyone — I don't pay for them."

Some of us will remember Pope John as the Pope who opened the Church to the modern world. I will remember him for his deep and profound openess of spirit to all of humanity.

I will remember him as a man whose heavy mantle of responsibility fell on a strong set of shoulders, and who did not allow the weight of responsibility to dampen a wonderful sense of

humor and of contact with all mankind, no matter on what side of the fence.

His spirit can well rest in peace. Pope John lived up to the text of his sermon on the day of his coronation as the Good Pastor: "I know mine and mine know me."

Solemn Blessing of the Basilian College

A long cherished dream was realized on Sunday May 26, when the solemn blessing of St. Basil-the-Great College took place. Education of youth has always been part of the Basilian tradition. Already when the first Basilian Missionaries settled near Mundare, Alberta at the turn of the century, a school was established. It numbered fifty students. By 1914, this number increased to one hundred and eleven students. This school has since vanished, but in its place, a more modern edifice has arisen. St. Basil-the-Great College in Weston, Ontario can accomodate three hundred students.

God blessed the occasion with a fine sunny spring day. People began trickling into the college grounds from early morning. Masses were being offered for the faithful at 7, 8, 9 and 12 o'clock in the college chapel. At 10 o'clock, a Solemn High Mass was offered in the college gymnasium by His Excellency, Bishop Isidore Borecky. He was assisted by the Very Reverend Boniface Sloboda, OSBM, Provincial Superior, Very Rev. Bachtalovski, CSSR, Provincial Consultor, Very Reverend Katry, OSBM, Rev. A. Pekar, OSBM and Reverend B. Malowany, OSBM.

At three o'clock in the afternoon, a procession formed in front of the Basilian monastery on Weston Road. At the head of the procession were the resident students of the college. They were followed by Redemptorist and Basilian student-philosophers, priests, both secular and religious and Sisters Servants of Mary Immaculate. The Most Reverend Isidore Borecky was escorted by an honor guard of the Fourth Degree Knights of Columbus. As the procession proceeded to the college, the participants sang a hymn in honor of Our Lady. The solemn blessing of the college took place after the celebration of a Moleben to the Blessed Virgin Mary. Thence, as everyone present watched, Mr. J. B. Healy, Representative of the Minister of Education, Honorable William G. Davis, cut the ribbon officially opening the College.

This solemn occasion was brought to a close with several short address's. The program was bilingual. The master of ceremonies, Mr. Harry Nazar, B. A., B. Comm. extended a hearty welcome to all present, first in Ukrainian and then in English. Many important church dignitaries sent greetings and prayers for the success of the new college. As personal representative of the Pope, His Excellency S. Baggio, the Apostolic Delegate imparted "his most august blessing" to the Basilian Fathers and to the College Staff. The Apostolic Delegate expressed the hope that "this college will be a crucible, an organic and efficacious instrument in bringing about the marriage of all that is fine in the courageous spirit and inspiring traditions of the Ukrainian past, with all that is of value in the twentieth century." Also extending their greetings were: Metropolitan Maxime Hermaniuk, Metropolitan A. Senyshyn, Archbishop Pocock, and many others. After reading these greetings, Mr. Nazar introduced the speakers: Mr. Hnat Poworoznyk, well known Ukrainian philantropist; Honorable John Yaremko, Q.C., Provincial Secretary and Minister of Citizenship; Mr. J.B. Healy, Superintendant of Professional Developemnt of the Department of Education; Most Reverend Isidore Borecky, DD., and the Very Rev. Boniface Sloboda, OSBM, Provincial Superior of the Basilian Fathers in Canada. The program came to a close with the singing of the Ukrainian national anthem, "Ще не вмерла Україна", and God Save the Queen.

St. Basil-the-Great College School in Weston, Ontario

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК
ПРО ОБСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

Онтарійська Харчова Рада

HON. WM. A. STEWART, MINISTER

Правдоподібно жадна стадія урядової адміністрації не має впливу на економічний добробут кожного громадянина Онтаріо до такої міри, як наші сільськогосподарські і харчові промисловості.

Починаючи від фармера, а кінчаючи на остаточному консументі нас усіх, уже від найдавніших часів, ми все були узалежнені від врожайности землі. Без продуктів з нашого поля людина не може існувати. Наші міста, містечка й села змарніли б і вимерли б.

Щоб забезпечити тяглість сільськогосподарської стабільности і якости продукції, Онтарійський Департамент Сільського Господарства зробив важливий крок вперед у напрямку розв'язки деяких основних питань, які стоять перед індустрією, засновуючи Харчову Раду.

Рада складається з представників чотирьох головних заінтересованих груп у продукції і продажі харчів, а саме: продуцентів, перетворювачів, продавців і споживачів, і тим самим вона буде дуже ефективним інструментом при опрацьованні напрямних у загальному інтересі й продуцента й громадянства.

Це є ще один крок Онтарійського Уряду для інтересів продуцента і споживача високоякісних сільськогосподарських продуктів у нашій провінції.

По ближчі інформації пишіть або відвідайте:

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

For further information please write or visit:

THE ONTARIO DEPARTMENT OF AGRICULTURE

EAST BLOCK, FOURTH FLOOR, PARLIAMENT BUILDINGS, TORONTO

ВАСИЛЬ ЄМЕЦЬ

I

У ЗОЛОТЕ 50-РІЧЧЯ НА СЛУЖБІ УКРАЇНІ

II

ПРО КОЗАКІВ-БАНДУРНИКІВ

В першій частині зібрані дописі, критики і поезії з українських і чужомовних часописів та журналів про Василя Ємця, його музичні виступи, його культурну працю на американському континенті. Містить також історію про бандуру та про Козаків-Бандурників, яку описує сам Артист Василь Ємець. — Книжка є велика 9 x 12 ц., 381 сторін, поверх 250 ілюстрацій. ЦЯ МОНУМЕНТАЛЬНА КНИЖКА ПРОДАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ПО $15.00.

"Книжка прекрасна об'ємом, змістом і світлинами... Історики... можуть черпати багато матеріялів, пишучи про українську еміграцію... Книжка вказує, що проф. Василь Ємець причинився... до піднесення культури Українського Народу".

о. Михайло Колтуський
(Священик Української Католицької Церкви)

"Одержав Вашу люксусово видану книжку... і повім, що захоплений і змістом, і зовнішним виглядом. Як люксусове видання, це рідкість серед книжок, виданих в українській мові. Вона підійма престиж її високої культури... Ціна $15.00 не є висока. Не висока й в $25.00 для людей матеріяльно забезпечених".

Петро Кащенко.
(Інженір-технолог. Полковник-гарматчик за Гетьманщини і УНР).

Замовлення слати на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVI — ВЕРЕСЕНЬ — 1963 — SEPTEMBER — Ч. 8 (488)

ВПИСУЙТЕСЯ В ЧЛЕНИ

ЛІТУРГІЙНОГО СОЮЗУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

ПРИ НОВІЦІЯТСЬКОМУ МАНАСТИРІ В МОНДЕРІ, АЛБЕРТА

КОРИСТІ З ТАКОГО ВПИСУ:

1) Через такий впис дана особа чи родина стає духовно сполучена з нашою новіціятською родиною під особливішим покровом Найсв. Христового Серця, св. Василія Великого, св. Йосафата та св. Йосифа—цих вибраних покровителів нашого Василіянського Новіціяту.

2) Служби Божі будуть правитися в Ваших намірениях кожної першої середи місяця через ціле Ваше життя й навіть по смерти.

3) Ви будете учасниками духовних користей з усіх молитов і побожних практик, що відбуваються кожного дня на новіціяті.

4) Вашою жертвою Ви допоможете нам насамперед збудувати гарну й велику каплицю при новіціятському манастирі Отців Василіян у Мондері; а заразом і до покриття коштів вишколу нових місіонарів до великої апостольської праці над спасінням людських душ.

5) Як за життя так і по смерти Ваша душа буде користати з молитов, що линуть щоденно перед Божий престіл у цій новіціятській каплиці.

6) На пам'ятку дістанете багато розмальовану золоту грамоту з іменем Вашим чи Вашої родини, виписаним на ній.

7) Ваші рідні чи близькі також будуть собі дуже цінити Вашу приязнь до них, коли при нагодах уродин, ювілею чи тому подібних оказій, вони одержуть таку грамоту за Вашим старанням.

Впис поодиноких осіб у постійне членство в Літургійному Союзі св. Василія Великого виносить тільки $10.00; а впис цілої родини $25.00.

Свої ласкаві пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

LITURGICAL SOCIETY OF ST. BASIL THE GREAT
Basilian Fathers Monastery
Mundare, Alberta

На здоров'я!

Made from the famous House of Lethbridge formula

Another Quality Product of
SICKS' LETHBRIDGE BREWERY LTD.

СВІТЛО

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Telephone: LE 5-6483

Адреса Редакції:
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
Telephone: CH 1-9203

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Catholic Monthly
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario,
Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЗМІСТ:

Свято Вселенськости — *о. І. Назарко ЧСВВ* 338, 359

З'єдинення і православний Схід — *Патріярх Максімос IV* 339
Що ми представляємо в очах наших братів на Заході і на Сході

Мир на землі — 342
Енцикліка Папи Івана XXIII

Щоб Вселенський Собор викликав зріст духовних покликань та монашого життя — *омм* 343
Намірення на вересень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 345

Листи Никодима — *І. Добрачинський* 346
"Дай мені свої хрести"

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* 351
Чи мають жінки накривати голову в церкві?
Хресна Дорога — Обітниця й обіт

Герой наших днів — *о. І. Назарко ЧСВВ* 354
"Апостол мужчин"

"Вся оздоба її всередині" — *Др. М. Кушнір* 356
Нова повість Б. Маршала

"Мирові нагороди" — *А. Куновський* 359
З циклу "Донт бі е сакер"

В чуда треба вірити — *У. С.* 361

"Як м'я в синій кабат вбрали" — *С. Гевак* 362
Спомини австрійського жовніра

Із сонетів — *Б. Курилас* 364
Серпневе сонце — Вітчизна — Мадонна

Духове Святе Причастя — Нарис — *М. К. Головінська* 365

"У що може повірити хіба цьоця Кльоця" — *Ол. Мох* 366
Що писали Папи про "зелену секту"?

Арфа пустині — оповідання — *В. Юстинів* 368

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — 372
Дописи і звіти

ENGLISH SUPPLEMENT

The Rite of Catholic Church *by Brother Methodius F.S.C.* 377

Sermon of Metropolitan Joseph Slipyj 379

Lost: The Years of Girlhood *by Sister Marie Emmanuel, S.C.* 382

Young People Hold Communion Breakfast 383

На обкладинці: Свт. Отець Павло VI відвідує нашого митрополита Йосифа в шпиталі.

о. І. Назарко ЧСВВ

СВЯТО ВСЕЛЕНСЬКОСТИ

Не біймося — ми католики, вселенськості Не жахаймося універсалізму! Якщо йде про ширину горизонтів, то не даймо себе здистансувати таким рухам, як комунізм, пацифізм чи масонерія, що голосять загально людські ідеали. Ми — католики маємо глибоку науку, що вміє погодити партикулярні інтереси з вимогами одної, святої вселенської Церкви. Тому мусимо дійти до такої ментальности, щоб універсальні чинники, які нас лучать, були сильніші від чинників партикулярних, які нас ділять. Церква йде сьогодні гігантними кроками в напрямі універсалізму, а католики всіх націй повинні в цьому дотримувати їй кроку. Апостольська Столиця проголошує для всіх християн, особливо найревніших (членів Апостольства Молитви) щомісячні намірення, в яких вони повинні молитися. А ця спільна молитва в одному намірі, крім надприродної успішности, ще вчить нас думати й молитися універсальними категоріями. Такі ж категорії розширяють наші перспективи і дають візію справжньої вселенської Церкви, що охоплює ввесь світ.

Не легковажмо собі поняття візії! Нам конче треба мати візію майбутности. Всі великі діячі Божого Царства на землі: Вселенські Архиєреї, основники Чинів, реформатори й творчі одиниці мали візію того, чого хотіли довершити в майбутності при Божій помочі. Не тільки Мойсей жив візією обіцяної землі, але й св. Павло мав візію римського "орбіс террарум", в якого найдальших закутках будуть громадитися визнавці Христа. Напевно такі місіонарі як: св. Боніфатій, апостоли Слов'ян св. Кирило й Методій, св. Ксаверій і ін. поруч візії Божого царства у вічності, мали теж християнську візію цього відтинка землі, якому вони посвятили своє життя. Щось з тієї візії повинен мати в собі сьогодні кожний справжній католик!

Св. Павло часто повторяє, що Церква — це містичне Тіло Христове. З тієї правди він виводить практичні висновки. В першому листі до Коринтян (12, 25), св. Павло напоминає: "щоб не було роздвоєння в тілі, а щоб члени однаково один про одного дбали. І коли терпить один член, терплять з ним усі члени; коли ж славиться один член, радуються з ним усі члени. Ви ж Тіло Христове і члени один одного". Саме про це йдеться! Йдеться про практичне здійснювання домагань св. Павла: "коли терпить один член, терплять з ним усі". Треба, щоб цей терплячий член, нарід, чи Церква даної держави, знали, що ціла і то дослівно ціла вселенська Церква з ним спочуває, з ним співтерпить, молиться, добровільно покутує і, якщо можливе — то й матеріяльно йому поможе. На жаль — цього християнського співчуття і співтерпіння ще дуже мало в Божій Церкві. Про це боляче переконалася на собі наша українська католицька Церква. Не говоримо тут про якісь політичні інтервенції, але про сам факт дійсного співчуття. Якщо це співтерпіння буде щире й інтенсивне — то воно певно найде способи й засоби матеріяльної і моральної помочі.

Католик, який матиме візію та умові категорії вселенської Церкви, немов самочинно станеться гарячим апостолом на власному відтинку праці, не тільки через свої широкі задуми й сердечні почування, але й через щоденний апостольський чин на "своїй грядці". У першу чергу він стане ться апостолом через свою молитву, яка в своїй ширині охопить не тільки потреби своєї парафії, але й потреби цілої вселенської Церкви. Під сучасну пору одною з найважніших потреб Церкви — це Боже благословення для Вселенського Собору. Апостол правдиво католицький, не загумінковий, повинен молитися за Собор щоденно.

Візьмім до уваги ще один факт. Внаслідок небувалого розвитку техніки, простір і віддаль майже не існують, світ немов скорчився і зблизився до себе цілі континенти. А на цих континентах постають нові держави, немов з летаргу пробуджуються нові народи на просторах Африки й Азії. Ці "кольорові" народи гарячково виривнюють свій застій у ділянці цивілізації, техніки і життєвої стопи. З обридженням скидають зі себе ярмо білих панів. Кінчається доба колоніялізму. Як католики, ми не маємо причини до жалю, бо колоніялізм не був твором Церкви. Церква навіть не вспіла його охрестити подібно, як пізніше капіталізму. Церква ніколи не була безумним знаряддям колоніялізму, але були випадки, що християни надуживали святого знаку хреста до цілей зовсім несвятих, а деколи й злочинних, як напр. під час хрестоносних походів. У висліді цього зродилося недовір'я "кольорових" народів до Церкви та її місійної діяльности. Тому почулися песимістичні голоси, що водночас з докінченням колоніялізму, кінчається і місійна діяльність Церкви.

Одначе так воно не є. Місійна дія Церкви ціл-

(Докінчення на 359 стор.)

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1963 РІК XXVI, Ч. 9 (469)

З'ЄДИНЕННЯ І ПРАВОСЛАВНИЙ СХІД

Перша частина промови, що її виголосив на І-ім засіданні Вселенського Собору Максімос IV, Патріярх Мелхітів католиків. Його титул: Грекo-Католицький Патріярх Антіохії, Александрії, Єрусалиму та цілого Сходу.

ПЕРША ЧАСТИНА

Ми не відійшли б далеко від правди, як би сказали, що зв'язки між Римською Церквою та різними Церквами Сходу не були цілковито пірвані аж до того дня, коли то Рим, чи через брак терпеливости, чи через брак надії на з'єднання всіх Церков, прийняв у свої ряди якесь число східних груп, надаючи їм особну єрархію й організацію. Із того всього вийшов такий парадокс, що це якраз ті частинні з'єднання деяких східних груп із Римською Столицею звели на нівець усякі змагання над екуменічним-вселенським з'єдиненням між Сходом та Заходом.

Із тих частинних уній, що слідували по невдачному Фльорентійському Соборі,[1]) зродилися католицькі громади східнього обряду. Допускаючи їх до з'єднення з Церквою, Свята Столиця зобов'язала себе найторжественнішими обітницями, що буде шанувати їхню цілу духовну спадщину. Римський Престіл думав, що ті, вже з'єднані з ним групи, заховуючи свої обряди й дисципліну, стануть насінням та першими овочами того з'єднення, що його Рим бажав колись здійснити з цілим Сходом. Рим надіявся, що відносини цілої Католицької Церкви до цих груп будуть запорукою та зразком зносин цілої Вселенської Церкви до всіх східньо - християнських громад, якщо з'єднення з ними було б відновлене.

Однак, на жаль, воно сталося так, що ці католицькі громади східнього обряду не завжди були в змозі здійснити свою місію. Ми мусимо признати, що, з одного боку, вони ніколи не були вповні прийняті західними католиками, котрі, яко цілість, не переставали їх ігнорувати, їм докучати та їх підозрівати. Декотрі навіть були дійшли до того, що поборювали їх на їх власних землях. Ці громади ледве коли були прийняті до з'єднення з католиками без застережень — принаймні збоку нижчих властей. Із другого боку, вони іноді були такі безборонні супроти "заливу" західніх звичаїв, що в очах Сходу, вони часто представляли не ту приємливу форму з'єднення, що її можна було б осягнути у правді й пошані, але радше представляли рід закаптуреної абсорбції або майже цілковитої латинізації.

Тепер буде нам на місці поставити собі теоретичне питання: Чи основання цих з'єднених Церков було чимсь добрим чи злим для справи вселенської унії?

Однак ми не можемо заперечити, що тепер ці Церкви існують і що вони до якоїсь міри мають успіх. Якщо вони досі ще не виповнили всіх надій, що їх на них покладано, тоді ми повинні поставити собі ще і друге питання: Чи нез'єднений як також і католицький світи добре і правильно пізнали їх, себто східніх католиків, і чи вони помагали їм, себто східнім католикам, остатись вірними своєму покликанню, своїй місії?

Ми гадаємо, що на це питання є тільки одна відповідь. Східні Католицькі Церкви представляють могутній та незаступний засіб до осягнення християнської одности-з'єднення; однак, це станеться тільки тоді, коли вони будуть — і до цього їм треба помагати — придержуватися подвійної та рівномірної вірности Католицизмові та Сходові. Якщо їм недоставатиме чогось у котрійнебудь із цих двох умовин, тоді вони зможуть справі з'єднення тільки пошкодити.

Щоб це краще висвітлити, ми перш-за-все старатимемось показати що якраз ми представляємо в очах наших братів-католиків Заходу та в очах наших православних братів Сходу. Тоді, друге, ми зважимо ті перепони та ті можливі успіхи, на котрі ми можемо надіятись у сповнюванні своєї місії "з'єдинителів", а котра, ми віримо, належить до нас.

ЩО МИ ПРЕДСТАВЛЯЄМО В ОЧАХ НАШИХ БРАТІВ-КАТОЛИКІВ НА ЗАХОДІ?

У минулих часах постава наших братів-католиків Заходу до нас націхована була розширеним незнанням; якоюсь нерозумною недовірливістю або батьківським співчуттям; іноді якимсь згірдливим занедбанням, практичною байдужністю, або вирахованим використовуванням; а деколи навіть і ворожістю. Сьогодні ж їхня постава більше й більше націхована пошаною, вирозумілістю й духом щирої співпраці.

Найчастіше католицький Захід не знає нас. Навіть сьогодні Схід знає Захід ліпше, ніж Захід Схід. За виїмком орієнталістів, для котрих Схід є здебільша предметом наукових розшуків, католики Заходу, яко цілість, або вповні або майже вповні не знають про існування східнього християнства, про його історію, про йому притаманну дисципліну, єрархічну організацію, обряди та духовну спадщину. Ми є гейби "реве-

ляцією-з'явою" де тільки ми покажемся. Для пересічного західнього католика, ми надалі є "християни, що роблять знак святого хреста навиворіт". Для нього наші обряди є предметом цікавости або наукових розшуків, — і нічим більше. Навіть те все, що самі орієнталісти знають про Схід — це тільки його минулість. Зачасто, на жаль, Схід представляє для Заходу нічо більше, тільки якусь мумію або якусь музейну річ. Якщо такі переконання впливають на декотрих духовних провідників, вони примушують їх ужити способів дуже штивної консервації, заступаючи нею попередні зусилля над поступовою або навіть і насильною абсорбцією. Але небагато західніх знає про життя своїх східніх братів, про їх практичні проблеми, про ту величезну потребу вірности як також і віднови, і про ту велику місію, що її вони мусять, — не зважаючи на їх неміч, — сповнити на цьому світі.

Ми мусимо додати, що легко є зрозуміти те незнання Сходу зі сторони Заходу. Повне число Східньо-Католиків є менше ніж 7,000,000. Ціла Мелхітська Греко-Католицька Церква[2]) є ледве більша ніж пересічна діецезія в Европі. Якщо чисельність була б найважніша, то ми практично так ябби не існували. Однак, не зважаючи на наше мале число, ми переконані, що велика місія була нам дана і що наше перше завдання є якраз розголосити себе тому традиційному кружкові незнання, що ним нас Захід ще окружає.

Іноді те саме незнання зроджує якесь нерозумне та неозначене недовір'я супроти нас; цього ж однак поступування ми не можемо пояснити лише тим, що ми є "східні", а Захід уже з традиції не довіряє *"вірі грецькій"*. Цього також не можна пояснити тим наче б то ми обманули Захід. Радше є це невпорядковане враження зроджене страхом перед незнаною містерією і є воно овочем взаємного незнання, що постає через відокремлення. Тому відповідальні західні провідники думають, що нагляд і контроля над Сходом повинні бути щораз то більше скріплені. Вони відчувають той страх перед незнаним. Центральний заряд тримає між нами збільшене число "інформаторів", котрих голос, навіть якщо він є тільки особистим поглядом, більше знаходить признання, як на те заслугували б їхні особисті кваліфікації.

Воно виглядає, що багато простих душ майже жаліє того, що ми ще не стали "цілковито" католиками, себто латинниками. Для багатьох не таких простих церковників, Східня Католицька Церква — й частіше називають "Східніми Обрядами" — не є нічим іншим тільки концепційною уступкою Святого Римського Престолу перед силами прадідних традицій, що ще живуть у душах східніх; як акт вирозумілости, привілей чи виїмок. Тому що не можна зробити східніх "повно"-католиками, себто латинниками, треба вжити хитру стратегію толерувати їхню присутність у Католицькій Церкві, не зважаючи на те, що вони остаються "східніми"; або, іншими словами, терпіти їх як католиків другої кляси. При кінці свого життя, один високопоставлений церковний муж заявив як свій останній заповіт, що ті 50 років, що їх він провів як місіонар на Сході, навчили його, що східні ніколи не будуть повними католиками, якщо не стануть латинниками. Ми можемо подумати, що ті 50 років на Сході не навчили того ревного місіонаря нічого. Однак, скільки є й інших, що ще й тепер думають так, як і він!

Деякі латино-католики, що живуть із нами на Сході, уряджуються в декотрих околицях так, як би ми взагалі не існували. Не можучи нас знищити, вони вдають, що нас не знають. Роблячи це, вони на своє виправдання відкликаються до добра душ, що є загрожені через — як вони кажуть — нашу вузькоглядну орієнтальну вразливість, або через наш небезпечний спротив. Вони думають, напр. що так званий "Східній Католицизм" можна вважати в Католицькій Церкві тільки як виїмок, як групу замкнених у собі громад, котрим щонайбільше дозволяється існувати, а в ніякий спосіб вони не покликані розростатись. Услід за тим цим групам забороняється — як колись у Малабарі, а тепер у Палестині, — яканебудь апостольська діяльність між поганами, котрі, у своєму наверненні, не повинні б ставати членами жодної іншої Церкви, хіба тільки латинської. Не зважаючи на існуючі папські вказівки та офіційні прикази, ті провідники відчиняють східнім не-католикам дорогу до латинізму.

Іншими словами, для багатьох західніх, однакова причина чому Східнім Католицьким Церквам дозволено існувати та чому ці неприємні "істоти" повинні бути толеровані, є якраз та, що вони є знаряддям до навертання нез'єдинених; що вони є свого роду принадою через хитре використання подібностей обрядів та зовнішньої організації. Лише в тім значенні їхне случайне зникнення серйозно пошкодило б престижеві латинської Церкви.

У рідких випадках ми просто стрічаємося з ворожістю, спричиненою політичними чи расовими спонуками, а навіть і конкуренцією. У Польщі перед другою світовою війною, патріотизм Українців католиків був декотрим підозрілий.[1]) Навіть сьогодні, декотрі латинські провідники в Америці вважають існування Східньо-Католиків із їх власним клиром, дисципліною та обрядами, за ненормальну й неприємну річ, або, щонайменше, як причину-джерело проблем. Ми мусимо признати, що те, що через той самий факт, що ми є католики, не будучи заразом латинниками, ця навіть і сама наша "коекзистенція-співіснування" у майже цілковито латинськім католицизмі, мусить бути невигідна. Багато західніх не може думати про з'єднення в інших поняттях як одноманітність. У їхній опінії те, що ще не є актуально поглинуте, є ще далеке від повної одности. Це спричинює у Східній Церкві подвійний напрям, котрий загрожує їй розділом: перший напрям є загальною тенденцією до прямої та цілковитої латинізації; другий же є більше сумлінною, однак повільнішою, тенденцією до безкомпромісової вірности Сходові — і це якраз для більшої духовної користи самій Вселенській Церкві.

В дійсності однак, златинізований Схід, хоч

дуже мало побільшить загальне число католиків, перестане надалше бути добрим свідком в очах Православних. Незнання нас зі сторони наших західних братів є найтяжчою ціною, що ії ми досі заплатили за нашу вселенську місію.

Однак, на щастя, обставини скоро міняються. В Західній Церкві незнання, незрозуміліть, а навіть і випадкову ворожнечу переможено, головно ж в останніх роках, незмірним бажанням більшого взаїмного знайомства зі Сходом, щирою волею зрозуміння та дійсною співпрацею, чесністю й вірністю.

В дійсності, в останніх роках на Заході дуже розвинулися наукові інститути присвячені орієнтальним студіям. Існує сьогодні також багато наукових або високої якости популярних публікацій, що досліджують різнородні види духовної спадщини Сходу та відкривають ті скарби в користь своїх читачів. Подорожі, зустрічі, конвенції та праця вможливлюють Східнім та Західнім Католикам назв'язувати багато особистих зв'язків. Арабська приповідка каже: "Ми ненавидимо тільки те, чого не знаємо". Краще взаємне пізнання напевно зродить взаїмну пошану та любов між східніми та західніми. Молодше покоління апостолів, пересякнуте цим новим духом, більше й більше утотожнює себе з тією Церквою, що їй воно прийшло служити. Багато тих старих місіонарів, що були післані "на поміч орієнталам", були дуже тяжким тягарем для Сходу через їхні старання підбити або абсорбувати Схід під покришкою успішнішої помочі. Однак, молодше покоління дійсно приходить в дусі служби: адоптує Схід; утотожнює себе з ним, залишаючи на боці всі людські амбіції або скриті мотиви.

Ця зміна потішаюча та повна обітниць!

ЩО МИ ПРЕДСТАВЛЯЄМО В ОЧАХ НАШИХ ПРАВОСЛАВНИХ БРАТІВ НА СХОДІ?

Беручи тепер до уваги що ми представляємо в очах наших східніх братів що відокремлених від Риму, ми не маємо іншого виходу, як заявити, що Православний Схід, хоч він нас ліпше знає, все ж таки відноситься до нас прикріше як Католицький Захід.

У тих країнах, де з'єднені східні громади представляють числом тільки малу меншість, Православні вдають, що їх зовсім не знають.

Для більшости наших православних братів, "Схід" та "Римо-Католицизм" це протилежні поняття. По їхньому, ніхто не може бути рівночасно і орієнталом і римо-католиком.

Дуже часто вони уважають нас за шпіонів та запроданців, що служать політичному та релігійному "імперіялізмові" Ватикану. Советський світ толерує релігію в її православній і в її латинській формах, але переслідує до смерти тих, котрі відважаться бути так орієнталами як православні і так католиками як латинники, не будучи однак ані православними ані латинниками.

Православні власті є склонні вважати нас за хижих вовків в овечій шкірі і тому, послідовно, вони переслідують нас як головних агентів римського проселітизму. Ті поміж нашими православними братами, що нас трохи ліпше знають, не можуть повірити, щоб ми були спроможні на такі злі заміри: тому вони співчувають нам як несвідомим жертвам, котрі, не знаючи того, працюють над скріпленням амбіцій за начальством та за всесвітним опануванням, що — як вони гадають — завжди руководять римською Церквою.

Однак, лишаючи це на боці, не можемо заперечити, що наші православні брати почуваються дуже ображані нашим — як його називають — недозрілим та безуслівним з'єдиненням, яке вони порівнюють до окремішньої мирної угоди підписаної одною політичною потугою без знання та дозволу їх союзників.

Однак, не затримуймося довше над цими прикрими переконаннями. Що люди думають про нас — не важне воно. Важним є тільки те, щоб ми справді були тим і представляли те, чим ми самі бажаємо бути і чого від нас Бог очікує.

Переклав з англійської мови:

бр. Т. Ш., ЧСВВ.

(Друга частина тієї промови Патріярха Максімоса IV появиться в Календарі СВІТЛА за 1964 рік. — *Ред.)*

---

[1]) Фльорентійський Собор (1438-1445) був одним із так званих "унійних соборів". Головна ціль цього Собору була скінчити з роздором, котрий уже так довго розділяв східне християнство від західнього. На цьому ж Соборі були приявні, між іншими, візантійський цісар Іван VIII із своїм братом Дмитром (вони надіялися, що з'єднення християн урятує візантійську імперію перед Турками) і царгородським Патріярхом Йосипом II, які знову прибули туди з понад 700 митрополитами і єпископами та вченими. З Руси-України був приявний митрополит, пізніший кардинал, Ісидор, котрий, перед своїм від'їздом на Собор, мусів присягнути перед московським князем Васильом II, що він верне ться назад, у нічому не змінивши православної віри. На цьому Соборі, після довгих нарад, майже всі згодилися на з'єднення-унію і тому дня 5-го липня 1439 р. підписано акт-декрет унії. Його підписали перше Папа Євген IV, а відтак, із латинського боку: 8-ох кардиналів, 2-ох патріярхів, 8-ох архиепископів та 50 єпископів, а з грецького боку: цісар Іван VIII, 3-ох заступників Царгородського Патріярха (сам Патріярх Йосип II помер був 17-го червня 1439, однак, перед своєю смертю він визнав, що приймає унію, що вірить у те, чого Католицька Церква навчає), та 17 митрополитів і архиепископів, між ним був і наш митрополит Ісидор, котрий так підписав цей декрет: "Isidorus, Metropolita Kioviae et totius Russiae". Однак, на жаль, ці підписи та договори не мали бажаних наслідків та з'єднення в дійсності не здійснилося, і тому Фльорентійський Собор у цьому не був успішний. — **Заввага Ред.**

[2]) Мелхітська Східньо-Католицька Церква, котра, перед своїм наверненням у 17-ім сторіччі була в єресі монофізитизму, існує тепер передовсім у

"МИР НА ЗЕМЛІ"

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXIII

(Продовження)

Цей самий принцип повинен надхнути різні заходи, які роблять уряди, щоб уможливити громадянам легше виконування їхніх прав та сповнювання їхніх обов'язків у кожному відтинку суспільного життя.

Структура й дії прилюдної влади.— Не можливо встановити раз назавжди, яка є найбільш підхожа форма влади, або як може цивільна влада виконувати призначені їй функції найбільш успішно; такі як законодавство, судівництво й виконавчі функції держави. Окреслюючи структуру та діяння влади, що їх держава має мати, треба звернути велику увагу на історичне підложжя й обставини даної політичної спільноти, обставини, які будуть різні в різних часах та в різних місцях. На нашу гадку, одначе, притримуючися вроджених домагань людської природи, держава повинна прибрати таку форму, яка обіймає поділ влади на три ділянки, відповідно до трьох основних функцій прилюдної влади. У такому типі держави, не тільки офіційні функції уряду але і взаємовідносини між громадянами і державними урядовцями встановлені згідно з правом, яке само собою дає охорону громадянам у користуванні їхніми правами та виконуванні їхніх обов'язків.

Якщо, одначе, така політична та судова структура має дати користі, яких треба би сподіватися від них, то публичні урядовці мусять намагатися йти назустріч проблемам, які зроджуються в такий спосіб, щоб пристосуватися до даної ситуації та відповідного виконування їхньої функції. Це вимагає, щоб у постійно змінливих обставинах законодавці ніколи не забували про норми моральности, чи про конституційні постанови, чи про об'єктивні вимоги загального добра. Що більше, виконна влада мусить координувати дії громади дискретно, з повним знанням законів та після сумлінного розгляду обставин, а суди мусять діяти справедливо, безсторонно та не давати впливати на себе фаворитизмові чи піддаватися натискові. Взірцевість уладу спільноти вимагає також, щоб поодинокі громадяни та посередні організації були під успішною охороною закону там, де вони мають право діяти та сповняти свої зобов'язання. Ця охорона повинна бути признана громадянам у їхніх взаєминах між собою та кожного з них у взаєминах із державними агенціями.

Закон і сумління. — Немає сумніву, що легальна структура, згідна з моральним порядком і відповідаюча рівневі розвитку політичної спільноти, є дуже корисна для осягнення загального добра.

Та все ж, соціяльне життя у модерному світі є таке різноманітне, складне й динамічне, що навіть судова структура, яка була так розсудливо і по глибокій застанові встановлена, є завжди недостатня для потреби суспільности.

Правдою є також, що взаємини громадян із собою, громадян та проміжних груп із прилюдною владою, і вкінці — прилюдної влади з іншими, часто є такі складні й чутливі, що їх не можна регулювати негнучними легальними постановами. Тому така ситуація вимагає, щоб цивільна влада мала ясну уяву про природу та засяг своїх офіційних обов'язків, якщо вона бажає втримати існуючу судову структуру в її основних елементах і принципах, та одночасно заспокоювати пильні вимоги соціяльного життя, пристосовуючи своє законодавство до змінливої соціяльної сцени та розв'язуючи нові проблеми. Вони мусять бути людьми великої рівноваги та чесноти, настільки комплетні й відважні, щоб негайно оцінювати ситуацію та у випадку потреби приступати до дії швидко і з успіхом.

Участь громадян у прилюдному житті. — Як особи з гідністю, люди повинні брати активну участь у діях уряду, хоч спосіб, як вони мають зучаснитися в них, залежатиме від рівня розвитку політичної спільноти, до якої вони належать.

Люди знаходитимуть нові й широкі користі в тому, якщо їм дозволиться брати участь у державній владі. У цій ситуації ті, які займаються державними справами, входять у частий зв'язок із громадянами та таким чином їм буде легше вивчати, що насправді потрібне для загального добра. І також той факт, що міністри уряду займають свої пости тільки на означений час, забезпечує їх від зросту заскорузлости та дозволяє замінити їх гідно з вимогами суспільного поступу.

Характеристика сучасности. — У модерних часах, де існує питання правного організування політичної спільноти, можна завважити перш-усього тенденцію писати в стислій та прозовій фразеології хартії основних людських прав, які є, або часом не є, включені в державні конституції, чи є невід'ємними її частинами.

По-друге, існує також нахил окреслювати й укладати документ, що його називається конституцією, процедуру, згідно з якою державна влада твориться, разом із постановами про взаємовідносини, обсяги їхніх компетенцій, форми і системи, що їх вони зобов'язані притримуватися, виконуючи свій уряд.

Взаємини між урядом і тими, якими цей уряд править, є відтак заключені у сформулюванні прав і обов'язків; і так встановлено ясно, що найвищим завданням, дорученим державним урядовцям, є визнавати, шанувати, улагіднювати, охороняти та сприяти правам і обов'язкам громадян.

Очевидно, неможливим є прийняти теорію, яка встановляла б оригінальне і єдине джерело громадянських прав та обов'язків зі зобов'язуючою силою конституції і з правом уряду наказувати, тільки самою волею людей, одиниці вони чи колективи.

Одначе, тенденції, на які Ми покликалися, ясно доказують, що люди сучасности стають щораз більше свідомими своєї гідности, як людські особи. Ця свідомість піддає їм гадку домагатись участи в прилюдній адміністрації їхньої країни, одночасно виясюючи, чому вони домагаються правного забезпечення їхніх невід'ємних і непорушних прав. Вона також вимагає, щоб вибирати державних урядовців згідно з конституційною процедурою, при чому ті урядовці мають виконувати свої обов'язки в межах законів.

(Продовження буде)

Сирії і Єгипті. На початку 18-го сторіччя, ця Церква, за благословенням Папи, отримала свого власного патріярха, і це становище тепер занимає автор цієї статті. Мелхітсько-Католицький Патріярх, котрий перебуває в Каїро та Дамаску, злучує в своїй особі патріярхати Антіохійський, Александрійський та Єрусалимський. Мелхітсько-Католицька Церква, під сучасну пору, має, крім патріяршої архидієцезії, ще й шість архидієцезій, шість дієцезій та п'ять патріярших віхаріятів по різних країнах. Повне число Мелхітів-католиків є ок. 229,000, їхня рідна мова є арабська, а їх літургійна мова головно арабська, а частинно грецька або, в Америці, англійська. (Глядн: N. Liesel, The Eucharistic Liturgies of the Eastern Churches, p. 169).

Завваги Ред.

[3]) Цей приклад наведений Патр. Максімосом IV показує, що автор був добре поінформований про стан і обставини Українців католиків Західньої України під польською владою. Деякі Поляки пояснювали вірність Українців Католиків до свого обряду як брак правдивого католицизму, як прив'язання до давньої схизми. — **Завважа Ред.**

ЩОБ ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВИКЛИКАВ ЗРІСТ ДУХОВНИХ ПОКЛИКАНЬ ТА МОНАШОГО ЖИТТЯ

НАМІРЕННЯ НА ВЕРЕСЕНЬ 1963

"Я вже більше не буду називати вас рабами, бо не знає раб, що чинить його пан. А вас назвав я приятелями, бо вам об'явив я все, що почув від мого Вітця. Не ви мене вибрали, але я вибрав вас, щоб ви йшли і приносили плід та щоб остався ваш плід, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в ім'я моє." (Ів. 15, 14-16). Оце слова самого Бога до вибранців його Апостолів і до всіх, що їх Христос поставив на своїх особливих вибранців, себто "вибрав їх" до духовного свого найближчого товариства. Вже з цих слів Ісуса Христа видно, що до Своєї особливої служби покликає Ісус тільки декого, не всіх. Усі світські люди покликані до співучасти в Божому ділі, всім їм дане покликання до "царського священства", але тільки в дальшому значенні: вони мають бути апостолами між своїми братами, мають бути живими членами Таємного Христового Тіла, яким є Католицька Церква. Але найближчі Христовому Серцю, яких Він вибрав на те, щоб мали провід у Церкві, щоб приносили Богові новозавітню Жертву: Службу Божу, це ті, яких Ісус Христос особливо до цього покликав, ті, що мають, як ми кажемо, духовне покликання. Це духовне покликання може бути тільки покликанням на священика, але може теж бути особливим покликанням до монашого стану, себто стану, який особливо покликаний зберігати й жити за правилами Христових "евангельських рад": чистоти, вбожества й послуху.

Покликані до духовного життя люди — це особливіші Божі вибранці, щось наче той св. Іван Євангелист, що був особливо близький Христові та часто спочивав на Ісусових грудях. Покликані до духовного життя: священики, монахи, монахині це особливіший нарід, конечний самому Богові на те, щоб через них Бог міг посилати людям Свої найвищі ласки.

Ми в такім окруженні, яке постійно лає на всі заставки злих священиків. Але ми забуває-

мо про те, що навіть найгірший священик усе ж таки той, що править Службу Божу, найважнішу Жертву Нового Заповіту, яку встановив сам Ісус Христос. Ми забуваємо про те, що нашим обов'язком є не критикувати священиків чи монахів, бо від цього є духовна влада, яка дала їм висвяту і якій вони присягали на послух. Нашим обов'язком є молитися й жертвувати якнайбільше за тих священиків і монахів, щоб Господь дав їм силу витривати і зростати в духовному покликанні, ставати світлом для інших, ставати апостолами-приятелями Христа. Чим більше й ліпше ми сповнятимемо цей наш святий обов'язок, чим більше випросимо в Бога духовних покликань, тим легше й ліпше піде праця в Христовому винограднику, тим більший вибір матиме духовне начальство, тим більше матиме з чого вибирати на місце тих, які відпали чи то через смерть і недугу, чи навіть через гріх. Отже не критика язиком, а молитва, а жертва дадуть нам більше і кращих духовних осіб.

У нас великий брак духовних покликань. От для прикладу: в одній торонтонській великій і найстаршій парохії за 27 років було всього два покликання на священиків і ані одної монахині! Такий страшний брак священиків видно і з наших списів священиків: нпр. на Канаду, де є близько 300 тисяч наших вірних, є всього- навсього 223 священиків. А багато-багато з них уже поза 60 років мають і недовгий уже час; коли їх не стане. А спитаймо себе: чи може навіть найкращий священик обслужити якслід півтора тисячі парафіян? Католицькі школи, яких нам так дуже треба, ведуть знов же переважно монахи й монахині; і знов: чи ми їх так дуже багато маємо? Для прикладу: в Канаді маємо всього-навсього 52 монахів Василіян, себто: на 6000 Українців-католиків один Василіянин-священик.

Такий невідрадний стан є в нас. Але нпр. у Південній Америці є дієцезії, в яких на одного священика випадає понад 15-20 тисяч душ! І де ж він їх годен обслужити, хоч і який би був святий та працьовитий?!.. А ті мільйони-мільйони поган на всьому світі — де ж ті наші місіонарі, що навчили б їх світла Христової віри? Чи не каже сучасний світ, як той Каїн: "Або я сторож брата мого?" Спитаймо себе: чи ми молимося за місійні покликання, чи ми жертвували колинебудь якийсь цент на місії у поган? Тих 600 мільйонів китайських громадян, тепер большевиків, чи були б вони большевиками сьогодні, як би наш ніби християнський світ післав їм був католицьких місіонарів, які б їх були навернули на християнську віру?

Наш сучасний світ нагадує мені одного мого знакомого, який у 72 році життя став учитися грецької мови. Він не вірив у Бога і так пробував утекти перед смертю в якусь нову рухливість, у щось ніби живе й нове для нього. Так і наш світ: пробує летіти на місяць, а не бачить того, що вже смерть близька...

Просвічений Св. Духом папа Іван Добрий скликав Вселенський Собор на те, щоб, як казав, пустити свіжого духу в Церкву. Щоб оті всі "сонні християни", як нас назвав папа Пій XII, пробудилися, щоб здали собі справу зі сумного стану-положення нашої Церкви в сучасному світі. Щоб ця діягноза хвороби, яку їм подасть Собор, спонукала їх також і до лікування-поправи.

Коли хворий здає собі добре справу зі своєї хвороби, то може приступити до її лікування. Найліпшим ліком, що єдиний є на потребу для хворого світу і для сонного християнства його, є під сучасну пору якнайбільший зріст апостолів Божого діла: зріст числа тих, яких Бог кличе особливішим способом на службу Собі для рятування загроженого християнства, зріст числа духовних і монаших покликань. У вересні ц. р. зачинається нова сесія Вселенського Собору і нашим наміренням на м. вересень є молитва за зріст духовних і монаших покликань через події й хід Вселенського Собору. Не клянімо злих монахів і священиків, а молімося за їх навернення, молімося за прихід нових женців на Христове жниво, молімося за збільшення числа нових і добрих священиків, монахів і монахинь.

(омм)

СВІТЛО
THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00

☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00

☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) ..... $ .....

Ім'я (Name) .....

Адреса (Address) .....

.....

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Складаю сердечну подяку Найсвятішому Серцю Христовому, й Матінці Божій Неустаючої Помочі, Святому Йосифові і Слузі Божому Андрієві Шептицькому за вислухання моїх благань та вирятування із душевних і тілесних болів, та благаю дальшої опіки.

Іван Гінчак — МкКіс Ракс

Дякую Матері Божій Неустанньої Помочі за вислухані молитви.

Ірина Нестюк — Чікаґо

Дякую Тобі, Найсолодший Ісусе і Тобі, Божа Мати, за всі ласки. Дякую Св. Юді Тадеєві за ласки одержані через його руки.

Т. Г. — Гартфорд

Складаю сердечну подяку Найсвятішому Серцю Христовому й Матінці Божій за вислухання наших молитов.

М. Є. С.

Складаю щиру подяку Матері Божій Неустаючої Помочі, св. Антонієві та св. Терені від Дитятка Ісус за вислухання молитов, за сповнення бажань і всі інші ласки та просимо дальшої опіки й здоров'я.

Я. Г. П., Торонто

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овочов, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.
Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Ісуса і Пречистій Діві Марії за молитви вислухані за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія та св. Юди Тадея.

М. П., Торонто

Із нагоди переведених 50 років у подружньому житті, складаємо щиру подяку Найсв. Серцю Христовому, Преч. Діві Марії й св. Йосифові за всі одержані ласки.

Андрій і Параскевія Дидик

Складаю найщирішу подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Матері Божій з Люрду й Неуст. Помочі та Слузі Божому Андрієві за виздоровлення моєї жінки Ольги з тяжкої недуги.

Євген Весоловський

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ВОСЬМИЙ

Любий Юстеї

Я розстався з Ним зовсім несподівано. Вертаюся до Єрусалиму, вертаюся з почуттям, що не вияснив справи, хто цей Чоловік, чого Він поправді навчає, чого хоче від мене. За те взяв я на свої плечі тяжкий вантаж...

Кілька днів по повороті з Герази, вдосвітку, ми — себто Вчитель, Його учні і я, зупинилися на цьому самому узгір'ї, звідкіля Він недавно проголосив свої блаженства. Роса, подібна до краплин молока, що витекло з дірявого горшка, покривала траву. Збіччя узгір'я роздирає глибокий рівчак, що ділить верх на два горби. Тією щілиною, наче трикутним вікном, видно дзеркало Генезаретського озера, що нагадує велетенську арену римського цирку. В цю пору лежала перед нами столочена й густа маса сірожовтої мряки, що її сонце надармо намагалося пробити. Ми провели ніч поміж скелями, як це зрештою часто трапляється в мандрах у Його товаристві. Я спав погано, будився кілька разів. Нераз підносив голову понад вогкістю насякнутий плащ, та завжди бачив, що місце Вчителя було пусте. Ще вечором пішов на верх узгір'я — і молився там до ранку. Коли ми пробудившися, з трудом добувалися з наших плащів, Він ізгори кликнув на нас:

— Прийдіть сюди — хочу вам щось сказати!

Ми подалися до Нього. Учні, як це звичайно бувае, почали переганятися. Йоан має найдовші ноги, отже перший добіг до Вчителя, перегнавши Симона, що цим завжди хвилюється. Тільки ми обидва, я і Юда, не брали участи в цих дитячих перегонах. Він чекав на нас на узгір'ю. Мабуть був нетерпеливий, наче б дуже хотів поділитися з нами своїми думками. Стоючи на березі пропасти, що в цьому місці досить стрімко обривається в долину, Він ніжно поклав долоні на раменах Йоана й Симона. Сказав:

— Слухайте, діти, хочу, щоб ви розійшлися по Галилейській землі, і проповідували людям, що вже надійшов час і кожний повинен творити покуту...

Замовк і дивився, наче б хотів дізнатися, яке враження викликали на них ці несподівані слова. Але вони уникали Його погляду, тільки з-під лоба гляділи на себе, а їх обличчя були повні здивування, недовір'я й неспокою. Я розумів джерело їх непевности. Ці амгаарези почуваються добре тільки в гурті. Кожний із них — навіть такий мудрагель як Натанаїл — у відокремленні тратить резон і стається боягузом. Ледве Він це сказав їм, а вже з їх самопевности, хвальби і наївних мрій про "царювання в царстві Вчителя" нічого не залишилося.

Симон почухався в спину своєю великою лабою.

— А Ти, Вчителю...? — спитав. — Не підеш з нами?

Він усміхнувся погідно і потряс головою. Нагадував людину, що все передбачила і тепер спокійно чекае на закиди, щоб на кожний дати добру відповідь.

— Ні, підете самі, по двох...

Знову стояли мовчки, вкинені просто зі сну в стан запаморочення.

— Коли, Вчителю? — спитав хтось.

— Зараз, — відповів лагідно, але рішуче.

Почали штовхати себе й порозуміватися поглядами. Мабуть думали, що Вчитель по цілонічній молитві говорить недоречі. А сонячна рівновага, з якою промовляв, просто їх приголомшувала. Питали очима один одного: "А якої ви гадки про те?" Яків "Малий" (так звуть його для відрізнення від сина Заведея) надув легковажно губи. Вигадка "Брата" йому видимо не подобалася. Потер ніс вершком долоні і вже готовився щось сказати, коли якраз у цю пору вирвався Пилип. Цей завжди вискочить із чимось, коли інші забувають язика в губі. Закручуючи на палець своє кучеряве над вухом волосся, Пилип бовкнув:

— Найперше треба б зайти денебудь до міста та купити харчів на дорогу. Та й ніхто з нас не має порядних сандалів... — Глянув гордо по товаришах, наче б відкрив джерело на пустині. — У таких подертих — підніс ногу — далеко не зайдеш...

— Не маємо ні аса* — докинув Юда. Наче для підкреслення правдивости своїх слів відчинив торбу і показав її пусте дно. Це якраз йому Вчитель повелів тримати в руках цю дрібку гроша, яку люди жертвують на їх громаду.

*) Найдрібніший гріш.

Покрутили головами і піднесли запитний вір на Вчителя. Але Він усміхався дальше, мов дитина заворожена своїми вигадами.

— Не треба вам нічого — сказав піднесено: — Ані грошей, ані харчів, ані навіть торби. Ідіть у подертих сандалах і в тому, що маете на собі. Нехай кожний із вас виломить собі кий із дерева і нехай не шукае мандрівної палиці. Ідіть так, як стоїте, не оглядаючись на вабезпеку. Оце там — зробив крок до пропасти, аж каміння з-під Його стіп покотилось долів, і витягнув руку; мряка в долині порвалась, а крізь сірі сутінки було видно море, що переливалося плахтами піни, і розкинені на Його межі сотні людських осель — там — сказав — чекають вас жнива. Ідіть на роботу. Не відвідуйте поган і Самар'ян, а шукайте овець, що відбилися від ізраїльського стада. Кажіть їм: надійшов час. А на знак: уздоровлюйте хворих, намазуючи їх оливою, очищуйте прокажених і виганяйте бісів. Приймайте, що вам дадуть, наче робітник, що не звариться про плату, самі ж не домагайтеся нічого. Даром ви отримали від мене — даром давайте другим...

Не докінчив і глянув на них допитливо. Але вони дальше дивилися на себе непорушно. Його слова замість заохоти, принесли їм іще більш страху. Це інша справа уздоровлювати або братися виганяти біса, коли недалечко був Учитель, завжди готовий допомогти, а зовсім інша річ відійти далеко з дорученою силою. У тишині, що настала, пролунав пронизливий голос Якова:

— Посилаеш нас до овець... але де є вівці, там є і вовки.

— Правду кажеш — признав.

А голос Його і в дальшому звучав радісно.

— Посилаю вас як овець поміж вовків... Мусите серед них мати довір'я голуба і хитрість лиса...

— Але коли вівця повірить вовкові, вовк не пожалуе вівці — замітив Симон.

— Мертва вівця не боїться вовка — сказав, звертаючись до великого рибалки. — Ви також бійтеся тільки того, хто і по смерти матиме владу над вами. Що ж із того, що тіло мертве? Що ж із того, що поведуть вас на суд? Так — усе те промине... — сказав нагло вовсім інакше. Зрив радости, яким зустрів нас, пригас. Тепер дивився не на нас, але десь у простір, висилюючи прижмурені очі: можна би подумати, що видить далеко-далеко дальше ніж сірі гори по другому боці моря. Його блискучий зір замрячився, наче б діткнув його платочок мряки, що підносилася з озера й розпливалась у промінних сонця. Збираючи дальше свої думки з далеких світів Він казав: — Я прийшов принести мир. Але мої слова викликують війну. Вони поділять родину: брати будуть проти братів, жінка протя чоловіка. Для них брат видасть брата, син батька... Я приніс любов. Але ради неї вас зненавидять... Мене зненавиділи, отже і ви не очікуйте чогось іншого... Така доля учнів. Будуть вас гнити, як і мене, будете ховатись і ніколи не знайдете спокійного місця. Це вам кажу: ще вас не зловлять, а вже мусите двигати на плечах хрест ваших прочуттів, сумнівів і переляку...

Перестав говорити, але далі дивився в простір. Його уста легенько дрижали. Але мабуть був це такий день, що і найменший клаптик мряки мусів поступитися превеликій переможній силі сонця. Зір Його повернувся зі своїх далеких доріг до малої групки людей іще більш переляканих Його словами. Знов усміхнувся радісно.

— А пам'ятайте про те, що я вам сказав цього ранку по бурі: Я є з вами. Хто втратить життя для мене — здобуде його, хто нестиме свій хрест мене ради, — віднайде мене. А хто вас прийме у вашій мандрівці — мене прийме і зі мною Того, хто послав мене. Благословіть кожного, хто буде вас слухати. Ідіть, ідіть уже. За місяць зійдемося знову на цім узгір'ю. Чекатиму на вас. Ідіть швидко — збіжжя вже споловіло і чекае вашого серпа. Не можете дозволити, щоб висипалось на землю.

Останній раз глянули на себе. В тишині ранку чути було їх приспішені віддихи. Мряка над озером повністю розійшлась, повітря стало прозірне й неначе зі скла. Долиною котилися білі хвилі, наче вода вилита на блакитну полив'яну плиту. Недалека горяч допивала останній слід вогкости на травах і плащах. Торкнувши себе ліктями, почали вони збиратися парами, по двох. Симон кивнув на Йоана: "Ходи зі мною". (Гадаю, побоювався, щоб Йоан не залишався з Учителем). Мій Юда — я помітив — вибрав собі товариша Симона Зилота. Два мовомови Юда і Матей, колишній митар — станули побіч себе. Але ні одна двійка не мала охоти бути першою. Відкладали рішення і споглядали одні на одних. Хтось у цій невеличкій громадці зітхнув, наче втягав повітря раніше заки йти в воду. "Треба йти, не зволікати. Незабаром буде спека..." — почув я голос Пилипа. Його завжди цікавить не "що", але "як". Але і він не виривався першим. Кожний удавав мов би був чимось зайнятий. Підтягав кутону, стягав ремінці на сандалах та з-під ока слідив, що роблять інші. Ніколи мабуть не були б рушили, коли б Учитель не сказав:

— Ідіть, діти, вже йдіть. Час на вас. Шалом алейхем...")

*) Мир вам — звичайне поздоровлення на Сході.

— Алейхем шалом — відповіли. Їхнє згущене стадо заколисалося над прірвою, наче великий камінь, підмитий водою, що, заки відірветься від свого місця, колишеться довший час. Перші рушили — подумай собі — Юда "брат" Господній і Матей. Пісок зашарудів під їх ногами. А тепер вже й інші не зволікали. Пара за парою хилилася в поклоні перед Учителем і зникала поза виступом скали. По короткій хвилині на узгір'ї залишились тільки ми вдвох: Він і я. Під нами в глибині долини чути було слова йдучих і стукіт палиць об каміння. Ми не бачили їх довший час, а коли врешті знову нам показалися, були вже тільки шнуром білих плям, що рухалися стежкою, крізь середину зеленої луки. Вчитель слідкував за ними зором. Я глядів на Нього збоку: на Його обличчі появився вислів зворушення й ніжности. Я писав тобі колись: Він так милує, наче б у Його любові не було ріжниць... Можна би подумати, що громада амгаарезів ближча Йому ніж найлюбіші діти батькові, що вони для Нього не як ті, що їх зродив, але наче б їх сотворив, як Всемогучий, коли взяв чоловіка з землі долонею глини, а потім живим випустив зі своєї руки...

Перестав дивитися за ними тільки тоді, як зникли серед кущів. Підніс зір угору й мабуть шептав до неба свою коротку молитву. Оце хвилина, подумав я, на яку чекаю віддавна. Ми були тільки вдвох, далеко від людей, у долині перед нами розстелилось озеро а над нами жахливо велике небо. Я усвідомив собі: або тепер, або вже ніколи... Я збирав слова. Признаюсь, що по тім усім, що я бачив в останньому часі, я не вмію вже говорити до Нього так, як раніше. Маю завжди в ухах рев бурі, яку Він утихомирив, і вереск юрби, що прогомонів, коли жінка Яїра вибігла перед дім із криком... Про це я ще не встиг тобі написати. Але стільки новин тут стається щодня! Він воскресив дитину рош-гекенесет-а.*) Люди казали Йому, коли йшов до дому Яїра: "Нема там чого йти, Равві. Шкода твого труду. Вже вмерла... Ти ж чуєш, плачки почали свої голосіння..." Але Він не дав себе зупинити. Ішов далі і кивав головою: — Помиляєтесь, вона спить... — Ішов навіть без поспіху. Подорозі зупинився, бо якась жінка діткнула ці-ці**) Його плаща і без Його волі була уздоровлена... Про це також можна би багато говорити. А потім пішов до дому, де чути було діймаючий звук дудок. Забрав зі собою тільки Йоана, Симона і Якова. Я залишився в гурті перед хатою. Це тривало коротко. Голосіння і верески раптом утихомирились. Настала тиша і серед неї загримів пронизливо жіночий крик. Дружина Яїра вибігла перед двері, мала сльози на подряпаному обличчі й усміх на устах. Говорила швидко задиханим і порваним голосом: — Ожила! Сказав: "пробудися..." і відчинила очі. Їсть і сміється. — Як швидко вибігла — так само й повернулась домів.

Крик захоплення потряс юрбою.

Мені здається, що найкраще є мовчати в Його приявi. Але я знав, що коли відійду від Нього мовчки, вже ніде не знайду порятунку для Рути... Отже, загикуючись, я почав:

— Я, Равві...

Знову глянув на мене тим самим поглядом, у якім можна вичитати здивування: Чому мене не питаєш? Він приневолює чоловіка виявити найбільш приховану думку, якої той сам собі ще глибоко не усвідомив...

— Чи хочеш чогонебудь від мене? — спитав.

Я загикнувся. Все повинно було статися в цій хвилині. Його викличний зір влегшив моє завдання. А проте — я залишився собою. Я не згадав ні словечком про Руту. Чим більш прихованої думки Він домагається від мене, тим важче її висловити.

— Равві — вчитель я тільки, — що маю робити, щоб дійти до царства?.. Це життя, про яке Ти згадав... Життя другий раз... Пам'ятаєш?

Дав мені знак очима, що знає, про що питаю.

— Ти ж знаєш — сказав — чого домагається Закон і які є заповіді, принесені Мойсеєм.

— Знаю... — притакнув я.

— І знаєш також, що є найбільшою заповіддю... Отже про що ще питаєш?

Я розклав безрадно руки.

— Цих заповідей — слова дубіли мені в устах, я викидав їх із себе, кожне окремо, наче б виплював каміння — я ніколи не переставав сповняти. Від молодих років завжди хотів я бути в Божому Домі, завжди любувався в пишноті Його храму... Я служив Йому з усіх сил, понад усе...

— А проте... — допоміг мені.

— Так — сказав я — а проте чогось мені недостає!

— І не знаєш чого?

— Ні — відповів я дуже тихо. І відчув, як б'ється моє серце.

Мовчав хвилину, наче б надумувався. Пільні коники почали свої пісні в розігрітій траві.

— Отже скажу тобі — почув я врешті. — Ти маєш забагато турбот, клопотів, неспокою й остраху... Віддай мені їх, віддай мені це все,

*) Рош гекенесет — голова синагоги.

**) Ці-ці — законом приписані п'ять стрічок на одежі.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) — EM 3-8828 Toronto

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Никодиме, сину Никодима, і прийди наслідувати мене...

— Якже ж я віддам Тобі мої турботи, Равві? — запитав я. Мій голос нагло почав дрижати й велике зворушення навістило мене, бо я відчув, що Він торкнувся рани мого серця.

— Віддай мені всі — повторив лагідно. Не пояснював мені своїх слів. Я боявся, що скаже мені так само, як тоді: — Ти вчений, знаєш Письмо, ти повинен знати...

Що з того, що я вчений? Не знаю, не знаю, не знаю. Несміливо підніс я зір на Нього. Але вид Його обличчя підбадьорив мене: була на ньому така сама сердечність, якою прощав учнів, що відходили. Я признався:

— Равві, Ти знаєш, що не розумію Тебе...

Не скартав мене, не висміяв. Почав говорити ласкаво:

— Хочу, щоб ти віддав мені все, що тебе в'яже... Хочу, щоб ти зняв із плечей свій хрест турбот і страху та взяв мій. Обміняймось хрестами, Никодиме?

Я відчув тінь несмаку. Яке ж воно те порівняння? Хрест є знаряддям гидкої кари, то неприємно і згадувати про нього. Тільки найбільш нужденна міська голота любується оглядинам таких видовищ. На щастя, Пилат обіцяв недавно, що стосуватиме цю відразливу кару тільки у відношенні до злочинців без чести й віри...

— Навіщо, Равві, говорити про хрест? — спротивився я. — Це ганебна смерть... Чи слова Твої мають таке значення, що Ти хотів би, щоб хтонебудь ішов за Тобою у важкій спробі?

Наче гомін відбитий у гірському проваллі повторив мої останні слова:

— Так, я хотів би, щоби хтось був зі мною у важкій спробі...

Я завагався. Думки й почування змагались за першенство. Прийшло мені до голови, що Він мабуть відчув загальну неохоту, яку викликує Його особа серед фарисеїв. Може чекає на мою допомогу? Водночас я усвідомив собі: обіцяти йому допомогу — це велика легкодушність. Хіба ж я знаю, що Він ще вчинить чи скаже? Не люблю легкодушности... Я підніс обережно очі: Його зір зневолює людей. Чи розумієш, Юсте, чим є відкриття, що цей Чоловік любить мене? Коли ми були хлопцями, тоді світ наче підіймався до зір. Але скільки ж більше радости відчуває людина, якщо їй пощастить знайти любов на межі зрілого людського віку... Хлопець шукає любови, але не знає її. Людина, що переступила таємничий поріг сороківки знає, що така добича варта. І саме тому більш аніж колинебудь домагається любови другої людини... Коби ти знав, як Він дивиться!.. Юрбу можна купити чудами, але здобути її можна тільки

таким чином. У цьому мусять міститися тайна прив'язання амгаарезів. Навіть вони відчули це своєю грубою шкурою. Чи можна сказати комусь, хто жертвує нам таку любов, що не хочемо Йому чогось обіцяти? Я м'якосердий і частенько трапляється мені жаліти неодної обіцянки. Може жалітиму й теперішньої. Не знати, чого ще домагатиметься цей Чоловік. Він хоче так багато! Сказав: Дай мені свої турботи і свій страх... Усі? Це значить також турботу про Руту? Але ж це неможлива річ, щоб Він, що вгадує людські думки, не знав про цю недугу? Хоче взяти все від мене... Але що ж Він мені дасть у заміну, також якесь "усе"? Назвав це хрестом... Гидке порівняння! Я був у літах, коли хлопець перестав бути дитиною дома й переходить на науку до майстра, коли жовніри Капонія оточили Сефоріс рядом хрестів... Це було останнє велике божевілля... Яка ж це відразлива річ... Добре пише Письмо: Проклятий, кого повісили на хресті. Знаєш, Юсте, направду, я не знав, яку Йому дати відповідь. Він безупинно дивився на мене і мені здавалося, що Його прояснене обличчя знову зайшло мрякою. Але цей смуток не притьмив Його любови. Мабуть її ще більше підкреслив (якщо це можливе!), бо ніщо не є більшою любов'ю, як любов зроджена всупереч почуванням жалю! Так дальше я не міг противитися. Я сказав:

— Якщо хочеш, Равві... якщо тільки хочеш — нехай буде...

Але в цій хвилині огорнув мене страх, жахливий, діймаючий, болючий страх. Писав я тобі про цю пастку... Я мав враження, наче б станув на неї. Він обдаровує всіх, кого хоче поконати. Але чи подарує тому, хто обіцяв Йому вірність? Руто, о, Руто...! Я глянув на Нього і мій переляк збільшився. З очей Його вп'ялених у мене, з любих очей як сама любов, здавалося мені: читаю присуд... О Адонай! Я зрозумів, що вже не можу просити Його як Яїр, що навіть не можу пробувати викрасти Його силу, як ця кровотечива жінка. Я віддав Руту за цей погляд! Адонай! Адонай! Адонай! Яїр спас доньку... Жінка з Наїм здобула сина... А я? Тенета, які я прочував, зашморгнулись... Нема повороття... Адонай, милосердя...

Є ніч, коли це тобі пишу. Вітер тріпоче листям пальм і збирає з поверхні моря відбитку зір. Хто зна, може з Рутою не є так, як я думав, а може все залишиться по-старому... По-старому? Але чи те, що існує, може таким бути і на майбутнє? Коли усвідомлюю собі найжахливішу річ, думаю: все краще, ніж це! Нехай би ця недуга тривала й десятки років. Але знаю, що коли повернусь і побачу як вона страждає, то повторятиму розпучливо: це мусить якось скінчитися! Це мусить якось скінчитися!

Отже поміж мною й Учителем заіснувало домовлення. Хіба знаю, що з цього вийде? Я запитав Його на горі. Не сходячи з неї, Він мабуть чекатиме там на своїх учнів. Я вертаюсь до Юдеї. Намагатимусь боронити Його від закидів, яких мабуть чимало наспіло до Синедріону. Ні, я не є Його учнем. Не маю жодного діла з тією чередою амгаарезів. Наш договір відноситься тільки до нас двох: до Нього і до мене. Договір, чи приязнь? Сам не знаю... Правду кажучи, це навіть смішне: я віддав Йому свої турботи, які все таки залишилися зі мною, і водночас я взяв на себе зобов'язання чогось, перед чим відчуваю незрозумілий страх... Яка ж це відразлива річ: хрест... Добре, що Пилата притиснули і він дав обіцянку... Справді, дивна це думка, щоби починати розмову про такі речі...

Чи, коли і як буде

КІНЕЦЬ СВІТУ?

Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос

усе то найдете в книжці

«КІНЕЦЬ СВІТУ»

яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.

Пришліть $2.00 на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — **Toronto, Ont.**
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — **WA 2-6115-6**

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Чому жінки мають накривати голову, коли входять до церкви? В нас, у старому краю такого звичаю не було, за те жінки ходили до церкви прилично вдягнені, а не півнагі, як тут в Америці.

Є звичай у деяких народів, що жінка не ввійде до Божого храму без накриття голови; але, в дійсності, сьогодні немає ніякого церковного закону, що приписував би всім жінкам на всьому світі накривати голову, коли вони входять до церкви. (Латинське церковне право каже жінкам накривати голови в тих країнах, де є такий звичай). Що правда, св. Ап. Павло, у своєму посланні до Коринтян казав тамошнім жінкам, щоб вони не приходили до Божого храму з відкритою головою (І. Кор. 11, 6), бо вони аж надто виставно прикрашували своє волосся золотом і дорогоцінними камінням й перлами та це й було пустотою, а при тому ще й ознакою легкого життя; але св. Церква не вважає, що той припис даний коринтським жінкам обов'язує всіх жінок у всьому світі. Я переглянув книжки багатьох католицьких богословів, що писали на цю тему і не знайшов ані одного автора, який твердив би, що, на підставі слів св. Ап. Павла, жінки всюди мають накривати голови, коли входять до церкви. Вони кажуть, що це тільки звичай у деяких народів і в тих народів церковні єрархи вимагають, щоб той звичай був вірно зберіганий. Але ж звичай заведений в одній країні, не обов'язує в іншій, а вже тим менше обов'язує нас, католиків східнього обряду, звичай латинських католиків у чужих країнах. Ми можемо його придержуватися, щоби пристосуватись до місцевих обставин, але обов'язку не маємо.

Про те накриття голови я вже раз писав у "Світлі" (червень, 1962) й дістав багато подяк за моє пояснення, бо воно втихомирило довголітні спори між панями в деяких парохіях. Але один мужчина, у своєму листі, скритикував цю мою відповідь, мовляв, жінки таки повинні накривати свої голови, бо так приписує Св. Письмо. Той пан певно мав найкращий намір і хотів би, щоб наші жінки були якнайбільше скромні, принаймні в Божому храмі (і це певно не зашкодило б їм!), але загальна опінія католицьких богословів у тій справі і їх пояснення слів св. Павла про накриття голови жінок у церкві, — таки є найбільш міродайне. Читати Св. Письмо — кожний може, але належно розуміти його можуть тільки ті, що посвятились особливим студіям Св. Письма.

Католики-латинники в Польщі, Німеччині, Австрії, Чехословаччині, Угорщині чи в інших країнах, не є гіршими за католиків Еспанії, Італії, Португалії чи ЗДА, а все ж таки там не було й нема звичаю, щоб жінки накривали свої голови в церкві. Їхні єпископи в тих країнах чейже також знали Св. Письмо, а все ж таки не заводили в себе італійського чи еспанського звичаю накривати голови. А в нас, у Східній Церкві, взагалі нема ніякого припису в тій справі, бо видно, що в нас ані не треба було його, ані такого звичаю не було. Тому не робімо себе більшими латинниками, ніж самі латинники. Та й що поможе жінкам накривати голову капелюшком чи хустиною, коли неодна з них приходить до Божого храму з голими грудьми, з голими раменами, з голими плечима та й у прозорих суконках, що аж видно їїд ними все, мов на фільмі Х-Рей. От, на такі африканські одяги треба б окремої церковної заборони. Але чи аж церковної? Повинна б вистачити звичайна жіноча амбіція й соромливість та пошана до Бога в Його святині. А де нема того в дівчині чи жінці, там повинен зробити порядок авторитет батька й чоловіка, а тоді ми не бачили б у церкві дівчат і жінок, що одягаються, мов публічні грішниці-спокусниці.

Колись я любив одну дівчину, яка, однак, померла. Я дав їй приречення, що ніколи не оженюся з іншою дівчиною. Але саме тепер я маю дуже добру нагоду одружитись. Чи можу я женитись, хоч я дав вище згадане приречення померлій дівчині?

Так, ви можете спокійно одружитись і не маєте обов'язку дотримувати свого давнішого приречення. Воно обов'язувало вас так довго, як довго жила ваша дівчина. Коли ж вона померла, то з її смертю скінчилось також і ваше зобов'язання. Ви ж не складали обіту Господеві Богові, а тільки дали приречення людині, яка жила й оце перейшла в кращий світ; якщо вона спасена, а там вона щаслива Богом, отже має найбільше щастя, якого ваше одруження не може зменшити, ані ваше неодруження не може збільшити. Якщо вона щиро любила вас, тоді певно щиро бажала також і вашого щастя. Коли вона вимагала, чи приймала від вас приречення, що ви, після її смерти, не одружитеся з іншою, то тепер вона певно бачить і розуміє, що з її боку це було дуже самолюбне, а з боку вас обох було це нерозважне, а то й нерозумне, бо воно випливало з гарячого й розбурханого почуття, а не з

холодного розуму, який повинен числитися з життям та з його нераз дуже складними умовинами.

У моїй молодості я допустився багатьох тяжких гріхів, із яких, через соромливість, я ще ніколи не сповідався. Тепер, однак, на старість, сумління не дає мені спокою. Що ж мені чинити?

В першій мірі, щиро подякуйте Господеві за Його милосердя й довготерпеливість, що Він посьогодні чекав на ваше опам'ятання і не покарав вас за ваші гріхи. Бо ж ви могли загинути наглою смертю в якомусь нещасті, не висповідавшись із тих гріхів і тоді ваша душа була б навіки пропаща. Так у першій мірі, дякуйте Господеві за Його доброту. А, по друге, треба вам висповідатись із усіх ваших гріхів від того часу, коли ви почали затаювати ваші соромні гріхи. Хоч може ви й сповідались нераз по сьогодні, то ті ваші сповіді були неважні, отже й визнавані вами гріхи не були вам прощені. Тому тепер мусите визнати всі гріхи, і ті, що їх ви затаювали, і ті, з яких ви сповідалися. До такої загальної сповіди з цілого життя, чи з довшого періоду вашого життя, треба вам дуже совісно й пильно приготовитись. — Зробіть це ось так: 1) Знайдіть собі пів години часу на те, щоб спокійно передумати все ваше життя, всі гріхи, від того часу, коли ви почали затаювати гріхи в Св. Сповіді. Пригадайте собі, скільки разів у тижні, чи в місяці, чи в році ви допускалися тих гріхів та скільки разів допускались інших гріхів. 2) Пригадавши собі живо всі ті гріхи, збудіть у своєму серці щирий жаль за те, що такими і стількома гріхами ви образили свого Бога і Спасителя, розпинаючи Його на хресті. 3) До того жалю долучіть щиру постанову берегтись усіх тих гріхів у майбутньому. 4) Після того всього підіть до Св. Сповіді. Отцеві, який буде сповідати вас, скажіть на самому початку, що ви хочете зробити генеральну сповідь із таких і таких причин, із такого й такого довгого часу, та просіть, щоб отець поміг вам добре висповідатись. Будьте певні, що священик з радістю поможе вам відбути цю генеральну сповідь якнайкраще.

Які є умовини доброго відмовлення Хресної Дороги?

Набоженство Хресної Дороги має свою назву від 14 стацій із зображеннями поодиноких мук Христа Спасителя, що їх Він перетерпів від двору Пилата аж до Голготи. Єрусалимські 14 стацій, у приватному церковному набоженстві складаються з 14 дерев'яних хрестиків, до яких можуть бути долучені й образи та написи, але ні образи, ні написи не є конечні Конечні є тільки дерев'яні хрестики, які мусить поблагословити священик, що має повновласті благословити Хресні Дороги.

Спосіб відправи набоженства Хресної Дороги є — йти від стації до стації й розважати про страсті Ісуса Христа. Не є, однак, конечним фізично ходити в церкві від стації до стації, а вистачає, коли ми, клячучи в лавці, встаємо і приклякаємо до розважання, що є злучене з поєдинчими стаціями. Вистачає розважати про Христові страсті загально, а не муситься розважати точно про те, що представляє дана стація. Та й нема визначеного чи приписаного часу, як довго має тривати кожне таке розважання. Воно може тривати навіть дуже коротко, ось, одну хвилинку. Однак, при кожній стації, крім короткої роздуми, треба відмовити раз Отче наш, раз Богородице Діво й раз Слава та збудити акт жалю за свої гріхи, відмовляючи, нпр. молитовцю "Претерпівий за нас страсти..."

У церкві, де нема стацій Хресної Дороги, чи навіть дома, де збереться хоч кілька осіб і хочуть спільно відмовити Хресну Дорогу, вистачає, щоб священик, чи хтонебудь із вірних, тримав у руці хрестика, що має надані відпусти Хресної Дороги. Тоді разом усі встають і клякають з нагоди кожної стації і мовлять 1 Отче наш, 1 Богородице Діво, 1 Слава Отцю та збуджують акт жалю, чи мовлять "Претерпівий за нас..."

Ті, що не можуть піти до церкви на Хресну Дорогу (хворі, подорожуючі, або коли дуже погана погода), можуть відмовити її в себе дома, в автобусі, в поїзді, якщо мають хрестика з благословенням Хресної Дороги. Якщо не мають такого хрестика, то й тоді можуть зискати відпусти Хресної Дороги, якщо відмовлять 20 Отче наш, 20 Богородице Діво та 20 Слава Отцу (14 за кожну стацію, 5 у честь 5 ран І. Христа й 1 у наміренні Свт. Отця). Тяжко хворі, які не мають сили ані розважати про Христові страсті, ані відмовляти приписані молитви, можуть зискати повний відпуст, якщо тримають хрестик у руках і в душі збуджують жаль за свої гріхи.

У такому приватному відмовлюванні Хресної Дороги відпусту не зискує особа, яка не є власником хрестика з належним благословенням, а тільки позичає його від інших. Повний відпуст зискуємо за кожне відмовлення Хресної Дороги з жалем, а частинний відпуст за кожну стацію, якщо хтось не міг докінчити всієї Хресної Дороги.

Яка є ріжниця між обітницею і обітом?

Для тих, що нераз запитують священиків про те, що це обіт, а що обітниця, добре буде знати, що є три роди обітниць даних Г. Богові.

Перша це звичайна постанова. Постановою ми рішаємося виконати щось доброго, як: бути терпеливим, мовчазним, панувати над нервами, відмовити вервицю ітп., але тільки постановляємо, перед самими собою рішаємось, не зобов'язуючи себе під гріхом. Виконання такої постанови залежить тільки від нашої волі. Отже, якщо ми не виконали нашої постанови, то за це ще не маємо гріха, а тільки показали ми себе слабими.

Коли прирікаємо Господеві Богові виконати щось, не зобов'язуючи себе під гріхом, тоді це є обітниця. Нпр. у недузі обіцюємо Г. Богові, чи Пречистій Діві Марії, дати таку й таку пожертву, піти на прощу, ітп., але не зобов'язались до того під гріхом. Таку обітницю ми повинні дотримати, бо того вимагає честь людини, яка шанує себе й хоче, щоб і інші її шанували; але коли б ми тієї обітниці не виконали, то ще все не обтяжили б нашої совісти перед Богом.

Обіт, це не тільки постанова і не тільки звичайна обітниця чи приречення. Обіт, це особливе приречення дане Г. Богу, приречення, до якого ми зобов'язуємо себе під гріхом, себто, коли б ми його не виконали, тоді ми мали б гріх на душі.

Щоб наше приречення вчинене Г. Богу обов'язувало під гріхом та щоб воно було справді обітом, до того треба трьох істотних умовин. По-перше: треба, щоб ми складали наш обіт зовсім добровільно, себто з повною і свобідною згодою нашої волі, без застрашування, примусу чи насильства. Однак, хто обітує Господеві Богові і під гріхом зобов'язує себе зробити це й те, коли Бог поможе, нпр. хворій дитині до здоров'я, то він обітує добровільно й щиро, а не тільки підо впливом страху за дитину. По-друге: треба, щоб той обіт ми складали розважно, себто, щоб ми були свідомі того, до чого зобов'язуємо себе під гріхом. Хто складає нпр. обіт чистоти, але він несвідомий тих труднощів, які будуть зв'язані з захованням того обіту, тоді такий обіт неважний. По-третє: треба, щоби предмет обіту був не тільки добрий, але також щоби був ліпший, ніж противний йому предмет. Нпр. багатство, саме в собі, є добре, але через обіт хтось може зобов'язати себе до чогось ще ліпшого, до вбожества ради Христа. Подружній стан добрий і Богом благословенний, але стан невинности ще ліпший.

Ті три умовини мусять бути разом. Якщо бракує котроїнебудь із них, тоді нашу обітницю годі вважати справжнім і важно зложеним обітом.

Обіти може хтось зложити на якийсь означений час, або на ціле своє життя, але обіти світських осіб, звичайно, будуть завжди тільки приватними обітами й вони не мають ніяких правних наслідків перед Церквою. Переступлення обіту є не тільки гріхом, але також і святотатством. Тому ми не повинні складати якогонебудь обіту у важнішій речі без дозволу священика-сповідника, який уже довший час сповідає нас і знає наскрізь наше життя та нашу душу.

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка
славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"
Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання творів цеї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей, виєднування позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Коструби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.
Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:
A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

о. Ір. Назарко ЧСВВ

ГЕРОЙ НАШИХ ДНІВ

Уже давніше чули ми в Римі, що на гріб колишнього апостола мужчин у Мюнхені о. Руперта Маєра Т. І. спішать передовсім численно мужчини, моляться в своїх наміреннях та запевняють інших про вислухання своїх молитов. Але щойно минулого року під час реколекцій для наших священиків пощастило нам відвідати гріб о. Р. Маєра. У самому середмісті Мюнхену, при одній з найрухливіших вулиць поруч резиденції ОО. Єзуїтів св. Михаїла в долішній церкві, перед престолом Божої Матері лежить гарно різьблена мармурова плита, а на ній напис: "О. Руперт Маєр Т. І. 23. І. 1876 — 1. XI. 1945." Гріб буквально засипаний цвітами, заставлений найдорожчими вазонами, освітлений свічками й лямпадами, а перед ним сотні людей, переважно мужчин, що гаряче моляться. Нас запевняють, що тисячі людей відвідують гріб о. Маєра щодня, а в неділі й свята церква вщерть переповнена.

Хто ж був той о. Руперт Маєр?

о. Руперт Маєр, Т. І.

О. Руперт народився 22 січня 1876 р. в Штутґарті (Німеччина) як син глибоко католицької і численної родини. Батько його був купець. Учив малого Руперта не тільки плавати й їздити на коні, але й від найраніших літ учив його поконувати хиби свого характеру та набувати християнські чесноти. Приклад батьків, що їх один домашній учитель назвав "повнокровними католиками", а також напади на католицьку Церкву збоку протестантських студентів, уже в гімназії перерішили вибір стану в молодого Руперта. Після матури Руперт вступив до духовної семінарії та студіював філософію у Фрайбурзі (Швайцарія), а відтак богословію в Мюнхені і Тюбінґені. Руперт був веселої вдачі, дуже товариський, непересічно здібний і знаменитий промовець, тому студенти вибрали його зв'язковим між католицькими й протестантськими студентами. Дня 22 травня 1899 р. широко знаний проповідник єпископ П. фон Кеплер із Роттенбурга висвятив 23-літнього Руперта на священика.

Тільки один рік залишився о. Руперт у своїй єпархії, бо вже 1900 року вступив до новіціяту ОО. Єзуїтів у Фельдкірху і повних шість літ перевів у повному укритті на вишколі аскетичному й науковому. Щойно 1906 р. виступив він прилюдно, як місіонар. Богом натхнений і блискучий бесідник поривав своїми проповідями маси, навертав грішників, обновляв релігійно-моральне життя і мав великий вплив на німецьку інтеліґенцію. — Як місіонар об'їхав він із місіями, проповідями й конференціями цілі округи Німеччини, Швайцарії, Австрії й Голяндії. Але вже 1912 р. кардинал Мюнхену Беттінґер покликав о. Руперта до душпастирської праці в Мюнхені. О. Руперт осів у резиденції св. Михаїла і звідтам продовж трьох десятиліть різьбив у своїй невтомній ревності релігійно-моральне обличчя цього великого міста.

Його духовній опіці доручено в першу чергу тих католиків, що з різних протестантських околиць напливали до Мюнхену, не знали тутешніх обставин і були виставлені на різні небезпеки великого міста. О. Руперт починає вишукувати тих своїх розгублених овець: невтомно бігає сходами вгору, вдолину, пнеться на піддашшя, заходить у сутерини і шукає тих, що їх ми сьогодні назвали б "новоприбулими". Всіх їх стягає до церкви, говорить, проповідає, організує, засновує суспільну опіку, в багатих просить, бідним дає, потішає, радить, безробітним шукає праці і т. п. Серед тієї невтомної діяльности о. Руперта вибухає нагло перша всесвітня війна 1914 р.

Для о. Руперта це самозрозуміле, що він повинен бути там, де його мужчини, щоб нести їм релігійну потіху. Тому голоситься добровільно

на військового капеляна, йде найперше до полевого шпиталю і помагає там раненим, а згодом дістає номінацію на капеляна дивізії і зо своєю дивізією вирушає на фронт. Із "своїми хлопцями" о. Руперт бере участь у найтяжчих кампаніях у Воґезах, у Галичині, вкінці в північній Африці. Всюди виявляє себе наустрашним полевим духовником, із своєю трупою він у перших лініях, підтримує вояків на дусі, додає відваги і нераз своєю приявністю серед вояків рятує мілітарно безнадійну ситуацію. На румунському фронті вороже стрільно розторощує о. Рупертові ліву ногу, він піддається кільком операціям та внаслідок цього тратить ліву ногу до самого коліна. Ледве виходить з життям. За це о. Руперт дістає відзначення залізного хреста першої кляси, як перший полевий духовник. На фронт він уже нездатний, тому помагає воякам у запіллі. Одного разу в бігу паде і ломить собі ногу, але на щастя, не свою, тільки ту дерев'яну, на якій відтепер ходить.

Після війни настає революція. Клясова ненависть і моральна розперезаність розпутують жахливу анархію. "Кулявий апостол", як відтепер називають о. Руперта, є на всіх зборах, він промовляє, напоминає, заприсягає, а передовсім спокійно і ясно з'ясовує погляди Церкви на спірні справи. Він не веде ніякої політики. Ідеться про важнішу справу: тут є люди з безсмертною душею. Одна комуністка плює о. Рупертові в обличчя, він спокійно обтирає лице і довідується про адресу комуністки. Ще цього самого дня відвідує її, а побачивши її нужду і безнадійність, спомагає її грішми і домашнім знаряддям.

О. Руперт стає головним провідником Марійських Дружин Мужчин. Майже щодня проповідає він до мужчин у місті і на селах. У деяких місяцях виголошує по 70 проповідей і докладів. Число дружинників подвоюється і доходить до 7.000 членів. Щораз виринають нові проблеми. У неділі вранці маси міщан виїжджають і пішки вирушають у гори, на сонце. О. Маєр організує Службу Божу на залізничому двірці і продовж десяти літ сам відправляє дві найраньші Служби Божі в год. 3-тій і 4-ій. А не треба забувати, що напередодні він сидів у сповідальниці майже до півночі, а сьогодні має говорити на трьох чи чотирьох зборах мужчин.

У той час у Німеччині доходить до сили націонал-соціялізм. О. Маєр бачить небезпеку для Церкви збоку новопоганства і невстрашно виступає в обороні Церкви на проповідях і докладах, хоч знає, що за те чекає його переслідування. Після різних погроз у 1937 р. о. Маєра арештують уперше, але після пів. року його звільняють. Він знову підіймає невстрашно голос в обороні віри, моралі й Церкви. Приходять нові ув'язнення, важка в'язниця в Ляндсберґу, звідки його звільняють, але забороняють йому проповідати. Тоді о. Маєр говорить на різних зборах і до церковних товариств у їхніх домівках. Тисячі людей приходять на фірту резиденції св. Михаїла, а о. Маєр усіх потішає, радить і помагає матеріяльно. Гештапо знає про це і береться до насильства. 1939 року о. Маєра вивозять до концентраційного табору в Заксенгавзен. Але саме тоді, коли він унаслідок недуги й виголодження стоїть уже над берегом гробу, його звільняють і переносять до венедиктинського манастиря в Етталь, заборонивши йому всякий контакт із людьми. Під поліційним доглядом о. Маєр перевів так повних чотири роки на примусовому в'єдиненні.

Коли ж у 1945 р. до Етталь приходять Американці, о. Руперт у справжньому тріюмфі і на загальну радість вертається до Мюнхену, але з сильно надірваним здоров'ям. Бог дає своєму вірному ісповідникові ще кілька місяців радости з нової апостольської праці. Із давнім одушевленням о. Руперт, значно посивілий і з глибокими морщинами на лиці, проповідає, організує, сповідає. Та сили його що раз більше опускають. Він часто смертельно блідне на обличчі, часто говорить про смерть, але працює дальше. У празник Усіх Святих 1 листопада 1945 р. о. Руперт виходить до престола на Службу Божу. Церква переповнена по береги. В половині Служби Божої о. Руперт починає говорити проповідь. Говорить палко, блискуче й пориває слухачів. Говорить про Пресвяту Євхаристію, як джерело святости. Нараз його голос заломлюється, він блідне, бо до нього підходить Божий диякон — смерть. Дістає удар мізку і паде при престолі. У священичих ризах заносять його до резиденції, де він умирає.

Тисячі народу, особливо мужчин, беруть участь у його величавому похороні на манастирський цвинтар у Мюнхені. В дальших місяцях тисячі відвідують його гріб, що безустанно тоне в цвітах. Коли ж відновлено зруйновану церкву Марійських Дружин, тоді тіло о. Руперта переносять до його улюбленої церкви, при якій він ревно працював 30 літ. Це був такий тріюмфальний похід померлого, якого Мюнхен ніколи ще не бачив. І так о. Руперт спочиває в серці того міста, яке йому так дуже лежало на серці. Його гріб безнастанно окружений паломниками. Люди зголошують завжди нові вислухання молитов і поміч у різних недугах та потребах. О. Руперт і після смерти є помічником і потішителем. У червні 1950 р. зачався єпархіяльний процес у справі проголошення його Блаженним.

Один єпископ у проповіді до мужчин сказав: "О. Р. Маєр поставив високо на свічнику мужеські й геройські риси християнства. Як характер у стилі св. Івана Хрестителя він сказав правду в лице сильним тієї землі. Тому — він справжній герой наших днів."

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті й гарні оповідання, вісті зі світу й особливо з Арґентини.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Д-р Михайло Кушнір

"ВСЯ ОЗДОБА ЇЇ ВСЕРЕДИНІ..."

Прімадонною сучасної католицької повісти є безсумнівно — священик. Шануючий себе письменник, випробувавши своє ремесло на дрібнішому нарибку з простішою психологією, — пробує зловити грубшу рибу. Отже він прицілюється на таємничого "героя в рясі", який від віків інтригує, дивує, збирає любов — або ненависть, мимовільний і несвідомий каталізатор людських почувань, обосічний меч, устромлений у сам м'якуш життя, камінь образи — або наріжний камінь, ходячий парадокс..

Відкрив його Paul Bourget (Поль Бурже) (1852-1935), якого сьогодні вже ніхто не читає, у своєму романтичному: "Le demon de midi" (1914). Його священик — це невдячний жебрак, самозванний пророк, геніяльний колекціонер потрясень.

Leon Bloy (Лев Блюа), визначний католицький письменник, (1846-1917) — присвятив священикові найгарячіші сторінки своїх повістей. Joris-Karl Huysmans (Гюісманс, 1848-1907) — шукає його в ченці. Для Francois Mauriac (Франсуа Моріяк) він є проблемою все ще відкритою: в народинах покликання, оповитих весняним чаром першого кохання (Ален у "Ce qui etait perdu" — 1930) і як трагічний самітник посеред світу, який його не хоче, не розуміє — і потребує як земля дощу ("Les anges Noirs" — 1936). Священик є ключем і завершенням повісти Joseph Malegue (Жозеф Малег), одної з найліпших XX століття: "Augustin ou Le maitre est la" — (1929). Для Georges Bernanos (Жорж Бернанос — 1888-1948), незрівняного візіонера, якого світ починається на межі видимости і розростається в безмір вимірами духа, — священик є одинокою темою: можна б заризикувати твердження, що коли б не існував священик, — Бернанос не почав би взагалі писати, не мав би може про що писати. Треба було такої великої провокації, як l'abbe Donissan, щоби переломити обруч боязливости, якою до 36 року життя сповняв його вид білого листка паперу... Paul Claudel (Поль Кльодель — 1868-1955) у "L'otage" (1911) і в "Le pere humilie" (1920) — кладе в консекровані руки долю протагоністів. Його найбільша драма й архитвір: "Le soulier de satin" (1929) — розростається, як могутній дуб, із маленького насіння молитви, кіневої священиком-мучеником небу і непрохідимому морю, на потопаючому кораблі.

Я згадав тільки більш відомих письменників. Але подібну обсесію можна ствердити також і в менш видатних письменників, а навіть у невіруючих, як Albert Camus (А. Камю — 1913-1960) в "La Peste", який змальовує отця Панелю з більшою симпатією, ніж знайомістю таємничих побудників, що штовхають його до ці-

лопальної жертви. Це певне, що вже сьогодні в літературі не моди "скандали захристії" і що багато дечого змінилося від часів Дідеро чи Ренана. Навіть письменники, які стоять далеко від католицизму, говорять про священика з пошаною і деколи льояльно намагаються зрозуміти приводи, які його привели до такого тяжкого вибору...

В останній час католицький священик став модним і в Англії. Його увіковічнив G. K. Chesterton (Г. К. Честертон — 1874-1936) у своїх славних новелях про "Father Brown". Grahan Greene (Греєм Ґрін — 1904) розпутав справжню бурю дискусій повістю "The Power and the Glory"—(1940), якої героєм є мексиканський священик, що стоїть низько морально, слабий, навіть боягуз, а все ж таки вірний милосердній ласці, яка в день свячень вложила йому в руки надлюдську міць — "єрея на віки". Втішаються теж зростаючою почитністю, хоч без розголосу скандалу, як у випадку Греєма Ґріна — досконалі повісті шотляндського письменника Bruce Marshall (Брус Маршал — 1899).

Тут обмежусь до обговорення найкращої його повісти: "All Glorious Within" (1944), яка до сьогодні діждалася десяти постійно зростаючих накладів. Назва твору — це версія із 44 псальма, який в українському перекладі звучить: "Вся оздоба її всередині".

Ця повість, серед досі згаданих, б'є справжній рекорд: її героями є тільки священики, з єпископом включно.

Брус Маршал застерігається на вступі, що "подібності між героями і тепер живучими особами є тільки випадкові". Очевидно, ніхто йому не вірить, але прилячність збережено.

Бо його постаті не тільки мов живі, мов вийняті з якоїсь шотляндської капітули, але й знаменито підглянені. Найбільше міродатну гадку в цій матерії дають самі священики, яких не дуже то захоплює мода, що ставить їх під обстріл обсервації письменників. Отже знаменна річ: найдразливіші прелати не мають що закинути книжці Бруса Маршала.

Чудна книжка, без інтриги, без романтичного мотиву, без сенсації. Історія отця Смита, від молодости до гробу. Життя священика, таке позірно одноманітне й банальне, з загрозою навислої над ним рутини в постійно повертаючих циклах: хрещень, вінчань, похоронів. Парафія, як багато інших, десь у Шотляндії. Побіч о. Смита інші священики з цієї самої чи інших парафій. На чолі єпископ. Жіночий елемент виступає в постатях кількох монахинь і... проституток. Італійка Ельвіра, ледве нашкіцована, яку о. Смит сам охрестив, а яка стала зіркою в Голівуді і присилає йому доляри на побудову церкви, ну і капітальна мегера Ейнікокуа.

Треба було неабиякого таланту, щоб оживити таку сіру тему. А може завданням таланту було виявити, що сірина є споконвічністю? В кожному разі повстала книжка, яку читаємо одним подихом, деколи зі зворушенням, деколи з усмішкою. Бо Брус Маршал має своєрідний, дуже субтельний гумор. Гумор більше шотляндський, ніж англійський — добродушний, без дрібки злості, не так словний, як ситуаційний, виникаючий з особливого вміння підглядати комічні моменти, які приховуються в усьому, що є. Змисл гумору є передумовою витривалости на довшу мету: в тяжких і переломових періодах діє як досконала кляпа безпеки.

Таких тяжких і болючих хвилин має о. Смит багато в своєму житті. Найперше — перша світова війна. Не так сама війна з усіма стражданнями і трудами, як післявоєнний період, який так багато обіцював, а так мало з цього вийшло: "чи ми на те боролись і вмирали?" Отець Смит здецидований миролюбець, хоч не за всяку ціну; але здається було б тяжко доказати йому, що існують війни справедливі... Він забагато бачив моральних жертв війни, як Енгес МекНаб, що гине на шибениці.

Не всі його товариші думають подібно. Виникає між ними деколи гостра виміна поглядів, хоч без жовчі й завзяття. Кожний є інший, має свій власний стиль, спосіб говорити, реагувати, але всіх єднає спільна свідомість безміру ласки, що покликала цих "можливих шевців, кравців, чи різників" на заворотні вершини священства. Вони не є святі, але пнуться як можуть, здовж стрімкої стежки. Без тіні врочистої пози чи котурнів, вони виконують свої обов'язки, хрестять, сповідають, навертають, приготовляють на смерть. Тільки люди — та диспонуючі безцінним скарбом. Дуже покірні в своїй великості. Безпосередні, з'єдиуючі, конкретні.

Хто з нас не бачив захеканого священика? Та треба було субтельного пера Бруса Маршала, щоб уваглядним нам скільки посвяти, гарту духа, терпеливости і хто знає? — може гумору — вимагає такий один хоч би день на службі довірених овечок, із яких мало яка варта цієї ціни, яку заплатив за неї Бог і своїм священикам каже платити.

Повість починається в 1908 році. Отець Смит має близько 40 літ і товчеться від ранку до ночі по вибоїстих дорогах, від оселі до оселі, обслуговуючи рідко розсіяні парафії. Як засіб льокомоції має тільки колесо. Їде саме відправляти другу богослужбу до містечка, в якому немає католицької церкви і Літургію відправляють щонеділі у винаймленому на цей день бараці, на овочевій торговиці. Дах дірявий, падає дощ і вірні сидять під парасолями. На дошках огорожі погані написи під адресою "папістів". Паламар перестерігає священика, що якась протестантська боївка приготовляє "грубшу авантюру". "Що ж робити — каже о. Смит, — автім переслідування хоронять нас від заржавіння. На цьому саме і полягає глузд переслідувань; притискають нас до муру і вчать бути в формі. Не ненависть, але рутина є найгрізнішим ворогом Божої Церкви".

Паламар, старий моряк на емеритурі, не цілком переконаний: "Що б там не було, — каже — аж мене рука свербить, щоб натерти морду цьому Тамсонові" (провідникові банди).

Під час Св. Літургії міс О'Гара продукує свій мішаний хор, якого григоріянські імпровізації у високих позиціях нагадують "вищання різаного порося". Але, думає о. Смит, Господь Бог напевно не гнівається, бо ж ці бідаки фальшують від щирого серця...

Отець Смит бере за мотто своєї проповіді вересет псальма, який дасть назву цілій книжці: "Вся оздоба її, царської дочки, всередині..." Отець Смит не є вродженим проповідником. Його парафія складається з італійсько-ірляндської бідноти, ..."радше бездушної". За стіною бараку вуличники виспівують наймодніші шлягери. Опасисті перекупки розсілися вигідно і без ніякого засоромлення відмовляють вервицю. Якже вповні в таку невдячну авдиторію "погартовану золотом хвалу царської дочки"?

— "Мусимо дякувати — каже о. Смит — за загальність Божої Церкви. Тяжко нам може, дорогі браття, унагляднити собі в цій підлій шопі на брудній торговиці, в смутній, відірваній від Церкви Шотляндії, що ми, з нашим культом, нашою вірою і наукою, є тим самим — нерозривною єдністю з масами, скупченими в найсвітліших катедрах Европи, Ані єпископ у Шартр, ані кардинал у Бургос, ані навіть сам Святіший Отець не перемінить хліба в Христове Тіло і вина в Його найдорожчу Кров — успішніше від мене, вашого негідного пароха. Ця думка повинна сповнити вас гордістю і покорою; гордістю — бо ми одинокі є вірні великій європейській традиції і висказуємося за здоровими засадами Господньої граматики; покорою, бо ми самі зі себе не зробили б нічого, щоб заслужити на такий світлий привілей..."

Отець Смит знає дуже добре що він хоче сказати, але як тут привернути увагу і серця тих простих людей, які слухають із вибалушеними очима і певно думають про щось інше? "Немає мабуть тяжчої речі під сонцем, як заполонити інших вогнем, який горить у нашій душі, хоч би навіть це був Божий вогонь..."

Для о. Смита кожна проповідь є справжнім пережиттям і він почувається безпечним щойно з обличчям, зверненим до вівтаря, під крилами непомильних слів.

Після Св. Літургії о. Смит мусить охрестити двоє немовлят (не догадується очевидно, що хрестить майбутнього єпископа і фільмову зірку). Вертається поспішно додому, голодний як вовк, але оце його нагло кличуть до вмираючого моряка, якого смерть приловила в льокалі дуже сумнівної репутації, бо в публічному домі. Але о. Смит не вагається занести йому Святе Причастя, бо знає, що "Ісус відвідував ще підліші нори" і що "правдиві грішники знають як Його пошанувати". У коридорі, сповненім задушливого запаху дешевих перфум, дигають і хрестяться "веселі дамочки", що їх виганяє звідти

матрона. Моряк не сповідався від тридцяти років і зовсім не в покаянному настрої: ще один двобій між священиком і грішником, під покровом всемогутньої ласки! Грішник нарешті — випльовує, з неописаною пільгою, нагромаджене лиходійство: смерть не прийшла як злодій, але пригорнула його як мати. Коли всі відбігли, завели, знайшовся при ньому, в найсамотнішій годині, приятель, незнаний, але певний: — священик.

Перший розділ книжки, як увертюра, з багатьома мотивами, вводить нас у жахливий клімат книжки. Гротеска і струнка краса переплітаються й урелефнюють себе взаємно, як камінні дивотвори в готичних катедрах, у сусідстві зі струнними рядами святих. Отець Смит має одну хибу: він поет. Він носить у душі переконання, що "народ куди більше потребує поезії і молитви, ніж футбольних 'матчів'". Він безпардонно громить "гангстерів, що жирують на крові бідаків", як огидні, кінські мухи. З неприхованою сатисфакцією пригадує багачам не надто приємні алюзії, яких не щадить їм Євангеліє. Пливуть роки, сивиною припадає волосся, але з-поміж наростаючих морщин глядять просто завжди молоді очі: він щоденно вступає до Бога по новий еліксір молодости.

Одноманітні і завжди нові роки! Отець Смит — може тому, що він поет — ніколи не призвичаївся до буденщини. І тому дає деколи революційні проповіді, які викликають легкий переполох серед більш умріканих конфратрів. Як тоді, коли напр. закликає їх енергічніше послуговуватися вибуховим матеріялом, що його постачає їм Церква, хоч би тільки в Святих Тайнах.

У галерії капітули є неабиякі чудаки, описані з гумором, що маскує сльозу зворушення. Бо якже ж не розчулитися монсіньйором О'Даффі, що воліє радше копаний м'яч, ніж Шекспіра, п'є чай із підставки (щоб скоріше вистиг), трубить у курії в величаву червону хустку, муштрує пенітентів як рекрутів, унагляднює їм пекло з несамовитою прецизією і має таке золоте серце, що коли врешті на старості літ помре, ціле місто, включно з протестантами, хлипаючи піде за домовиною. Або майстер церемоній, крилошанин Бонібовт, який любить рубрики й тільки він один знає, коли, як і чому стати навколішки під час урочистих відправ із великою асистою, тоді як неодин прелат тратить голову і жде, щоб йому хтонебудь підшепнув, що він має дальше робити. Або сам єпископ, який є пастирем убогих і "так, як усі шотляндські єпископи, дуже просто і покірно виконує свій уряд, не як привілей, але як відповідальність". Задля ощадности сам собі куховарить, а коли під час війни забракне робітників, разом із крилошанами береться за викінчення одної з церков: дуже йому прикро, бо має звороти голови і надається тільки до мішання мулярської заправи... А коли і йому прийдеться вмирати, він залишить "дітям" у заповіті сердечну пересторогу, щоб відсвіжували слова "якимив голосять Божі правди", щоб уникали стереотипних прикметників, "які нікому вже нічого не говорять", щоб поборювали рутину й апатію, "яка переїдає душі як іржа, щоб проповідували добру новину не тільки тим, які хочуть її слухати, але також тим, які не хочуть... і щоб двигали Христовий хрест у щоденому житті..."

Від хвилини, коли ми вперше стрінули о. Смита на овочевій торговиці, минуло понад тридцять літ. Виникла друга світова війна.

На церкву, будовану від літ із таким трудом і в асисті єпископа й усієї капітули, паде в 1942 році запальна бомба. Отець Смит рятує Найсвятіші Тайни, але зазнає при цьому такого тяжкого попарення, що і йому приходиться попрощати цей світ.

"Коли так лежав, найшов нагло відповідь на все: як це криві і хворі будуть уздоровлені, а вбогі будуть нагороджені... що банкір може бути останнім, а проститутка першою; що рука священика ніколи не помиляється, які б не були ялові його слова; що Церква всередині вся хвалебна, як корабель навантажений скарбом безцінним, і що вона лікує всі прокази; і чому Господь вибирає деколи людей лихих і непорядних виконувати янгольські послуги; чому Бог терпеливий і священик теж таким повинен бути; яке велике його покликання і певне помазання; і що щасливість завтрішнього світу залежить від тихої відповіді, яку кожний дасть Христові в глибині власної душі. Все це було дійсно таке просте і він хотів їм сказати ще це перед відходом, але вже почав відбивати від берега і мав ще лише стільки часу, щоб крикнути до сотрудника: "Не забудь повідомити їх, що в неділю буде відправа на овочевій торговиці!"

Наука Ісуса Христа заєдно причинялася і причиняється до безпастанного поступу людської культури. Вона то саме осьободила колись людей від пітьми поганства, — від поганської розпусти та найдикших забобонів, — і стала підставою нової культури! Це признають навіть і ті, що не є Христовими учнями, якщо тільки без упереджения дивляться на Його діло.

І в нашому українському народі щойно зі світлом християнства почалася справжня культура. Бо в цілій нашій історії не найдете епохи такого великого й такого наглого поступу в культурі та просвіті, — як саме за часів св. Володимира Вел., коли то Русь-Україна приняла християнство.

Митроп. Андрій Шептицький

Адам Куновський

"МИРОВІ НАГОРОДИ"

Із циклу "Донт бі е сакер...")*

У своїй повісті п. н. "1313" Наталена Королева описує життєві шляхи винахідника стрільного пороху, монаха Бертольда Шварца. Авторка піддає нам суггестію, що цей винахід був просто ділом чорта. Шварц закінчив своє лихе життя в експльозії, але злий винахід залишився на нещастя людству. Подібне сталося з масонським президентом ЗДА Г. Соломоном Труменом, який вирішив уперше вжити атомної бомби. Сьогодні не тільки ЗДА, але й увесь світ страждає гірко від цього гордого мало-Соломонського почину.

Недобре закінчив своє життя і винахідник динаміту**) Швед Альфред Нобель (1833-1896). Він був лівих поглядів і, подібно як славний творець фірми Кодак Істмен, залишив великий маєток; та хоч оба вони були мільйонери, обидва покінчили життя самогубством.

Своїх $9.000,000 Нобель записав на фундацію свого імени. З річного доходу від тієї суми призначується 5 нагород для людей, яких праці за попередний від премії рік принесли людству найбільше користи. Шведська Академія Наук призначує одну таку нагороду (около $40.000) за найважніші відкриття у фізиці й хемії; Каролінський Інститут у Стокгольмі призначує другу нагороду за праці з ділянки фізіології й медицини; знов же шведська Акад. Наук вибирає того, хто в літературі — як каже Ноблеве завіщання—"створив щось наувизначнішого в ідеалістичному напрямку", так звану популярно "Нобля нагороду за літературу"; вибраний стортінгом (соймом) п'ятковий комітет дає знову ж нагороду тому, "хто найбільше причинився до збратання народів і ліквідації згл. зменшення постійного війська та для створення й поширення мировых конгресів" (так зв. "мирова нагорода Нобля").

Вже з самого тексту завіщання Нобля видно, що він — винахідник динаміту! — був пацифістом, а розподіл нагород спочиває в руках установ, у яких величезну ролю грає шведська масонерія (у Швеції навіть король звичайно буває масоном). Тому то не треба бути "немовлятем" і думати, що "нагороди Нобля" це якась об'єктивна оцінка праць направду для людства корисних, як це в нас наївні присоски гадають. Ліві ідеї, які крім за собою завіщання мільйонера-самогубця, це ті самі ідеї "сінїстризму" (лівости), якими руководяться сьогодні рух "за одним світом", так звані "Об'єднані Нації" з їх Світовою Поліційною Силою, так звана АДА в ЗДА, большевицький "Рух за миром" і подібні лівизни. Не диво, бо ідеї Нобля не були його власним винаходом, а були переважно витвором льож чи інших таємних змов соціялістичних, радикальних і ліберальних груп у XIX сторіччі. А "ідеалізм" — знову ж пояснення для читачів-немовлят

---

*) Don't be a sucker — американський вислів, означає: не будь присоском (тим, що ще ссе), себто крайне наївним.

**) Динаміт — розривна речовина, постає з дуже легко експльозивної нітрогліцерини. Нобель додав до нітрогліцерини сповільнюючі експльозивність речовини і так зробив страшну силу нітрогліцерини легшою для щоденного вжитку.

СВЯТО ВСЕЛЕНСЬКОСТИ

(Закінчення з 358 сторінки)

кмо не кінчається і вона не може скінчитися, бо завжди актуальний буде приказ Христа: "Ідіть і навчайте всі народи". Кінчається тільки одна фаза місійної діяльности Церкви, а зачинається нова. Дай, Боже, щоб вона була якнайуспішніша в навернення індивідуальні й навернення цілих народів.

Скінчився, Богу дякувати, час, у якому ми трактували "кольорові" народи як третю чи четверторядні людські істоти, яким з євангелією треба було принести европейську культуру й цивілізацію. Зачинається нова фаза чистої євангелізаційної праці, труднішої, але більше Божої, без забавок і фаєрверків, які часто визискували добродушних тубільців, а компромітували европейців і їх сфальшоване християнство. Церква пішла на зустріч бажанням нових народів у квестії тубільчого клиру, а навіть власної єрархії, в питаннях їхніх мов, а навіть у Літургії.

Внутрі ж Церква мобілізує нові сили між духовенством і світськими апостолами і старається переставити свою місійну працю на нові рейки. В цьому випадку ніхто не сміє стояти з боку. Церква кличе, заклинає і вказує шлях. Одночасно з Церквою, що "розширяє свої намети" (Іс. 54, 2), ми розширяймо свої католицькі серця, а передвсім виховуймо молоде покоління в дусі універсалізму Церкви.

— не означає в Нобля якихось святих людей із високими ідеалами: це тільки масонська гарна назва для поганої мети. Ноблева нагорода це тільки на дальшу мету мудро розроблений засіб змови, проти християнського світу: приспати його до часу, коли пробудиться вже в рабстві "єдиного світу" нехристів.

Розгляньмо найперше нагороди Нобля "за збратання народів". Отже напр. у 1945 р. дістав цю "мирову нагороду", як її популярно називають, колишній державний секретар ЗДА Кордел Гал (Cordell Hull) за те, що був "орендинейтор" ідеї Об'єднаних Націй, саме тієї організації, яку ген. Марк Клерк називає "центром совєтського шпигунства", а яка, на наших очах, за гроші американських податників, щораз більше червоніє та невхильним кроком змагає до комуністичної диктатури. Організація Об'єднаних Націй була скопіована большевицьким шпіоном Алджером Гіссом із колишньої подібної "Ліги Націй", якої мізком був президент ЗДА, масон Вудро Вилсон, що теж дістав мирову нагороду Нобля ще 1919 року. Характеристичне, що в комітеті п'ятки, яка розділює "мирову нагороду", сидить масон Ц. Й. Гамбро, інтернаціональний банкір, який був останнім президентом Ліги Націй, а в колах "єдиного світу" діє вже понад 25 років.

У 1946 році "нагороду миру" поділено між Емілією Болч (Balch), яка була почесним головою Комуністичної "Світової Інтернаціональної Ліги за Мир і Поступ", та Джаном Рейлі Мат (Mott), президентом масонської Імки (YMCA); так поставлено для присосків рівночасно ніби знак рівняння між комунізмом і християнством.

У 1947 р. мирову нагороду Нобля признано по половині Квейкрам - пацифістам Лондону й Вошингтону, які спомають "горливо" всякі Кремлівські "миролюбства". За 1948 рік нагороди не признано нікому, зате в 1949 р. дістав її британський лівак і... лорд рівночасно, Джан Бойд-Ор, президент Світової Унії Мирових Організацій, який у своїй праці про марксизм і колоніялізм заявляється за "за оконечний тріюмф соціялізму". Лорд Бойд-Ор це колишній директор ФАО, підвідділу ОНацій. Признання нагороди миру лордові, що підчас війни в Кореї заступав інтереси комуністичної Кореї та червоного Китаю, вказує виразно, по чиєму боці стоїть п'ятка мирової нагороди Нобля.

У 1950 р. нагороду миру дістав д-р Ралф Банч (Bunche), високо-заслужений медіятор ОН у Палестині 1948 р. та так же само заслужений американський лівий радикал. У Палестині д-р Банч наступив був по смерти графа Бернадота, який стояв за Арабами проти Жидів, то й був убитий жидівськими терористами.

У 1951 р. нагороду миру дістав французький соціяліст, Леон Жуо (Jouhaux), провідник Світової Спілки Юній, якої політика йде спільним шляхом із політикою Волтера Рутера (Reuther) у ЗДА.

І знов, для очковтерательства присоскам, у 1952 р. признають мирову нагороду масонові докторові Альбертові Швайцерові, протестантському місіонареві в Африці, якого богословські твори йдуть просто в напрямі заперечення християнства як об'явленої віри.

У 1953 р. дістав нагороду миру Джордж Маршал, колишній секретар держ. справ ЗДА, той самий, що в 1946-7 рр. відібрав довіз зброї Чян-Кай-Шекові та так віддав Китай у руки червоних. Правда, офіційно признано Маршалові нагороду ніби за його "плян Маршала": світової допомоги економічно загроженим народам, якого то пляну дійсним ініціятором був не Маршал, а таки сам Сталін. За тим пляном американські великі більйони долярів ідуть на допомогу в великій мірі саме комуністичним країнам, згл. т. зв. "невтралістам", що тягнуть за червоними. Про самого Маршала висловився один із його знакомих: коли б Маршал мав поступити бодай один ступінь у своїй кар'єрі, то ради цього продав би рідну бабуню...

У 1954 р. мирову нагороду видано просто Урядові для Втікачів при ОН, організації, яка спеціяльно опікується "бідними, переслідуваними, бездомними втікачами", серед яких, як пише америк. журналіст Гайлери Грей, "є велика частина комуністичного шпіонського апарату та підпілля проти країн Заходу."

У 1957 р. дістав мирову нагороду проф. Лестер Пірсон, теперішній прем'єр Канади. Кажуть, що дістав він її головно за створення при ОН Світової Поліції, яка має в майбутньому заняти в світі місце теперішніх народніх армій. Ця Світова Поліція діє вже тепер дуже успішно, напр. у примушуванні Катанги до спільного котьолка з Конґом.

У 1958 р. надано мирову нагороду таки дійсному католикові, бельгійському домініканцеві о. Домінікові Пір (Pire) за його працю між европейськими втікачами. Отець Пір зараз же віддав одержану нагороду на цілі допомоги втікачам. Це єдина мирова Ноблева нагорода, яку дістав дійсний католик. Хоч вона вповні справедлива, проте нам таки здається, що це тільки така гра, як Аджубеєва візита в Папи...

В 1959 р. нагороду миру дістав Филип Новвел Бейкер, британський соціяліст-пацифіст-квейкер. Він великий прихильник Світової Поліції ОН та диктатури ОН над світом. Нагороду дістав мабуть чи не за свою книжку Ді Армс Рейс (1958), в якій пропонує роззброєння ЗДА, Канади й Вел. Британії, а військовий лад мали би тримати в світі сили ОН...

1960 р. признано нагороду миру Альбертові Лютулі, муринському діячеві проти расової дискримінації в Півд. Африканській Республиці. Ця нагорода, зрештою зовсім справедлива, дана мабуть на те, щоб скріпити дію проти расистівської Півд. Африки. Подібно дістав був нагороду миру за Гітлера пацифіст Оссецкі, що й помер за таку "добрість" у кацеті...

У 1961 р. признано мирову нагороду, вперше: посмертно, вбитому в Африці діячеві ОН, Дар Гаммершилдові, відомому прихильникові поліційної сили ОН. Їхав він саме на пацифікацію Конґа, коли стрінула його смерть у літаку, досі "невияснена"...

Як бачимо, самогубець, лівак і винахідник динаміту Нобель — діє в своїх "мирових нагородах" зовсім подібно, як винайдений ним динаміт: вибухово й розривно, але безпечно для тих, що його вживають. Помалу, а стару злапаєш — за нашим прислів'ям.

В ЧУДА ТРЕБА ВІРИТИ

(УС) Пересічна людина сучасного технізованого світу не вірить у чуда. Вона вірить у досягнення природознавчих наук і їх практичне застосування в техніці. Така людина просто не завважує чуд, або не хоче їх сприймати. Для неї все те є ніби вияснене, з'ясоване в математичних формулах, все передбачене, а коли і є щось ще невідоме, то вона вірить, що пізніші дослідження і те з'ясують та вияснять.

Християнство у великій більшості т. зв. західніх країн вважається офіційною релігією. Але це хіба тільки номінально, бо, мабуть, домінантне становище в цьому питанні займає релігійний агностицизм. Велика більшість змасованої людности індустріяльних країн стала релігійними атеїстами — як на Заході, так і на Сході. В країнах східнього блоку є постільки інакше, що там керівна верства є не лише атеїстичною, вона є активно антитеїстичною. З другого боку, про релігійні почуття та прагнення широких верств тамошньої людности знаємо, на жаль, надто мало. Можливо, що справді віруючих є там більше, ніж у багатьох формально християнських країнах Заходу.

Наші предки, християнські і передхристиянські, вірили в чуда. Вони переживали їх кожного дня і кожної пори року: при сході сонця, в часі пробудження живої природи весною, при народинах і смерти. Тому вони радувалися весні, дякували Богові за прожиту днину, за щоденний хліб, за життя взагалі. Для технізованих людей нашого часу схід сонця це тільки вислідна обороту землі, пори року — нахилення земної осі і т. п. Багато речей і явищ є спрецизовані ніби науковою термінологією і в пересічної людини витворилося переконання, що через те вони є з'ясовані та докорінно вияснені. А так воно цілком не є.

Природознавчі науки і техніка поширяли сферу людського пізнавання, і вони увигіднюють нам фізичне життя. Тільки в тому і їхня вартість. Та коли з них робиться фетиша, чи якусь ніби розумову релігію, тоді це вже стає загрозливим, а навіть вбивчим для людського духа. Відомо, що ножем крається хліб. Але тим самим ножем можна вбити людину. Цілком подібно стоїть справа з усіма винаходами техніки, до атомової енергії включно. Техніка сама по собі є морально індиферентною, вона ані не зла, ані не добра. Технічної етики немає, і її не може бути, хоч існує уже навіть своєрідний технічний ритуал. Підставою для модерних природознавчих наук є досліджені і відкриті закони Коперником, Кеплером, Ньютоном, Галілеєм та іншими. Але істота живої природи, а зокрема людини, є набагато складнішою. Мабуть нікому і ніколи не вдасться передбачити і математично обрахувати людські задуми та вчинки. А власне це і є найважливіше та найістотніше. Тільки єдина релігія є спроможна вияснити природу людини і керувати її вчинками.

Чуда були, є і будуть, бо не все вміщається в досліджену вже людьми сферу. Життя само в собі є чудом, незбагненим нині так, як і колись, не зважаючи на досягнення природознавчих наук. Чуда відбуваються і в людських душах, і власне від них залежатиме дальша доля світу та людства. Ми повинні бути чуйні і незаскорузлі в своїх серцях, щоб не пройти повз них мимо. Роля науковця і техніка є дуже обмеженою. Наука мусить мати тло і стрижень етики, які дає тільки віра, власне релігія. Наука на це не є ані спроможною, ані це не входить в її засяг. Чуда існують і наука не є в стані їх заперечити.

"Український Самостійник"

Степан Гевак

"ЯК М'Я В СИНІЙ КАБАТ ВБРАЛИ"

За дводневного перебування*) в печерській кріпості київського гарнізону мав я змогу познакомитися з окруженням та приглянутися ближче ролі полонених, що зачисляли себе до "істінно русскіх", себто галицьких москвофілів із-під стягу їхніх виховників: Маркових, Дудикевичів, Бендасюків, Гагатків, Ваврикових. Хоч самі вони були такими ж полоненими, як і ми, то вже понатягали російські військові шапки. Поміж ними вибивався один підстаршина з Городка Вергун, а також і кілька Чехів, що дуже ревно допомагали начальству кріпости наводити порядок у висилці полонених в різні місцевості "необнятой Расеї". Полонених Німців, Австрійців та Мадярів призначували в далеку східню частину Сибіру, а Італійців, Сербів, Словінців, Чехів, а також і Українців (Русіноф) призначувано за Урал, себто в Казахстан. Отак уже другого дня відставлено нас на товаровий другий двірець міста Києва, завантаживши у вагони по 65 полонених в один. Після полудня перед заходом сонця від'їхали вони на Дарницю через Дніпро. Ми попросили конвоїрів, щоб нам дали змогу приглянутися чудовій панорамі столиці "городів руських" Києва. Видно стороже́вики були Українці, то й уволили нашому проханню та відсунули наостіж двері вагону й дали нам змогу налюбуватися красою чисельних Божих храмів, що — освітлені проміннями заходячого сонця — виблискували своїми золотими копулами. Начолі виднів Софійський Собор та побудовані на узгір'ю манастирі, що потапали в зелені садів і парків. Побіч майоріли води Славутиці-Дніпра та впадаючої до нього Десни. Це була небуденна картина такої краси, що не прийшлось мені такої ніде побачити в довгому блуканні по світі.

По короткому постоєві в Дарниці, від'їхали ми через Миргород до Полтави, де нас підкормили на "пітательному пункте". Дальша маршрута йшла на Харків і Білгород аж опинились в Курську, де нас знов підкормлено. Мабуть ніччю від'їхали звідтам до Вороніжа. Краєвид був тут уже відмінній, панорама сіл непривітна, не видно було на обрію сіл із білими хатками й садками, а сильвети дімків темні, небілені; зелені не видко, жителі непривітні до нас, не так, як це відчувалося на українській території. Навіть наші змінені конвоїри були дуже строгі, не дозволяли на залізничих станціях побігти за кип'ятком, що був нам дуже потрібний, ні також закупити харчів на власні кошти, що нам попередньо було дозволено. Вітали нас усюда тільки російськими "матюками"... Населення було також відмінне своїм виглядом: широкочоле, низького росту, рудаве, у личаках замість шкіряного взуття. І по стаційних "лавочках" (склепиках) не бачилося того всього добра, що на українських землях. Такими непривітними територіями добились ми до Пензи, а опісля до города Сизрані над берегом ріки Волги, яку проїхали б. города Самари (тепер Куйбишево), де ніччю прохарчувались на "пітательному пункті" та, їдучи дальше на схід, оглядали низинну територію Самарської губернії, дуже добре загосподаровану. Довідувались ми хто це тут так заможно проживає? Конвоїри відповіли — що ж, це ваші ґерманци, забрали найкращі землі від русских та тут проживають компактною масою. Продають огородовину за добрі "деньгі" в Москві. Дійсно це була може одна з найкраще загосподарованих земель, які стрічали ми на Московщині. Штучними каналами вода з р. Волги проходила на кількадесять кілометрів у глибину території, зрошуючи ці німецькі фарми. А вітряними помпами (себто вітряками) переносили воду вглиб фармів. Німців, у тому часі вже закліматизованих, проживало там кількадесят тисяч, на своїх добре загосподарованих господарствах.

Дальша наша траса вела вже через Казанську губернію. Населення там було чисто татарське, замість сіл, видко "аули" без сліду зелені; хати побудовані за східнім стилем, із зеленими віконницями. Красуються в аулах не церкви, а мечети, з дуже стрімкими вежами. Мечети побудовані в аулах із дерева, а на вежі находиться калатало, яке кожної п'ятниці скликає вірних магометан на молитву. Чути було тільки татарську мову, жінок стрічалося дуже рідко, а на лиці мали вони білі завої, з яких видно було тільки скісні чорні очі. Мужчини також низького росту, в питомих татарських костюмах, із завоями на головах, або в шапках свого крою. Рідкий заріст і скісні очі, одначе привітніші були від русских. Такою всеціло татарською територією приїхали ми до більшого города Уфи, чисто татарського, з чисельними мурованими мечетами, але й одним собором-церквою. Тут нам дозволено, тому що був для нас довший постій, під надзором конвоїрів оглянути це орієнтальне місто, та запастися в що треба і, навіть, у ґосударственнім банку виміняти австрійські корони по 35 копійок за корону. Тут можна було закупити й білля, якого ми дуже потребували, бо в тім, яке ми мали, ношенім майже місяць без зміни, до того ж і в таких обставинах, уже таки надобре закорінилися насікомі. Побувавши в місті майже цілий день та одержавши під вечір "піщу" від'їхали здовж ріки тої ж назви Уфа через місто Апію, що лежить у підніжжя уральських гір. Уночі проїхали дуже гарне містечко Златоуст на верхів'ях Уралу, а над ранком опинилися вже в більшому сибірському городі Челябінську, в якому були вже і фабрики. Там нас накормили, а звідтам виїхали ми вже транссибірською маґістралею до Курґану. Там нас вивантажено з ваґонів по 12-ти дневній мандрівці, яка закінчилася 23 вересня 1914 року.

ДАЛЕКИМИ СИБІРСЬКИМИ ШЛЯХАМИ

Курґан — одно зі старших сибірських міст. Населення має мішане, поміж яким стрічалося багато Поляків; був там польський католицький костел, гарно побудований та яслід розмальований. Запровадили нас до військових казарм, сильно розбудованих, мабуть на дивізію війська. Одержали ми з полевої кухні "піщу", зокрема ж три фунти хліба та кілька кісток "сахару" а вдодатку і кусок "кірпічного чаю". По приготуванні списків, уже заздалегідь на приказ начальника місцевого гарнізону, яким був полковник Поляк (говорили нам наші конвоїри, "он єсть палячок"), відведено нас на квартири, бо казарми були заняті запасними частинами російського війська. Рівночасно призначили нам із підстаршин полонених комендантів сотень. Обняв я там сотню зложену з самих "Русіноф", як нас звали, але самих свідомих Українців. Відмаршували на ті квартири. Нам припала колишня "півная", яку на час війни закрили, з приготовленими причами на нічліг, тільки без постелі. Розмістившись та трохи причепурившись, а до того одною бритвою поголившись, під вечір відмаршували ми на "ужін" (вечерю) до казарм, де знову прочитали нам новий розпорядок полковника. Отже кожного дня в 7 годині ранку всі сотні без виїмку, мають робити військові вправи під наглядом своїх підстаршин, на військовому оболонні, за що відвічальні конвоїри.

Повернувши домів на нічліг, наші хлопці задумали розвеселитись. Отже затягнули, вперше при замкнених вікнах, таки нашу тужливу пісню "Ревуть стогнуть, гори хвилі по синьому морю" і інші подібні, а навіть "Закувала та сива зазуля" й "Огні горять". Виявилося, що між нами, Українцями тієї сотні, найшовся добрий дириґент; учитель М. Івась, який дужим помахом своїх рук викликував добрий підйом у співучої 16-ки. Вже наступного дня, коли ми вийшли на військове оболоння вправляти, побачили ми, що нашим вправам приглядається чисельне російське військове старшинство. При тому робили вони і певні завваги, по-московському. Були видно неприготовані на те, що поміж нами є такі, що таки володіють московською мовою. Одначе після одної хибної завваги, я відізвався до них на це реплікою по-московському. Стало їм дивно, що поміж нами є такі, що володіють їх мовою, ще й до того з малоросійським виговором. Після цього треба було їм вияснити, що ми не "Русіни", але таки свідомі Українці, яких під Австрією проживає до 6 мільйонів і які користуються там вільністю слова, мають кілька українських гімназій та 14 катедр на університеті у Львові. На обличчях у деяких була посмішка, але деякі сприйняли це вдоволено.

Після вправ приказно співати маршові пісні, отже наша "русінська рота" таки добре затягнула "Гей, там на горі Січ іде" і за цим співом біля нашої роти згромадилося майже все старшинство. Коли ж хлопці на переході дерев'яного мосту на ріці Тобол іще на команду при співі "Ой, піду я до млина, до млина" вдарили ногами парадного австрійського марша, то тільки чути було завваги, що хлопці — хахли-маладци. Відпровадили нас відразу на обідову зупу і наша рота добре поживилася подвійною порцією за спів та марш на мості. Хоч це був кінець вересня, але погода була пополудні неначе в нашій батьківщині; ранком коли маршували на вправи, було холоднаво, але вже сполудня потепліло. Другого дня відбувалось все так, як і першого, але вже прибув і сам начальник полковник "Палячок" і йому також наша пісня припала до вподоби. Іще підчас вправ повідомлено нас, що завтра маємо явитись після обіду біля польського костела на похорон трьох наших вояків-полонених, що померли від ран у тутешньому шпиталі; мабуть усі були Італійці. Після полудня наш дириґент почав учити похоронної пісні "Со святими упокой", яку дозволено нам відспівати вже на католицькому цвинтарі над могилою. На різношерсту публику австрійських полонених і місцевих Русских зробило це велике враження. Підчас того похорону, вперше за час мого одномісячного полону, побачив я і наших австрійських старшин і то чисельний їх гурток; поміж ними полковників та нижчих ранґ із золотими й срібними ковнірами. Однак кругом них стояла варта конвоїрів із наїженими "штиками". Похорон був дуже величавий, під проводом кількох місцевих польських священиків та двох військових капелянів полонених. По закінченні конвоїрний відділ віддав сальву, а російська військова музика відограла жалібні марші. По закінченні всього наш хор відспівав "Со святими упокой", що викликало дуже додатне враження на видцях сумного похорону.

Підчас дальших щоденних вправ від російських таки старшин вИринула думка, щоб наша "хахлацька" рота приготовила концерт із "малоросійських" пісень, якщо погодиться полковник, спершу для полонених та русских салдат. Почалися проби пісень, а навіть як вечірньою порою співали при відкритих вікнах, то збиралася велика юрба сусідів і принаґідних прохожих, прислухуватись "пенію малороссійскіх" пісень. При тім почалися обопільні розмови, розуміється, як казали, на "хахлацком нарєчі". Стало для тамошніх "чолдонів" дивним, що австрійські красиві вояки, не розмавляють по "ґерманськи", а за тодішнім висловом "по хахлацьки як у Малоросії" і також як переселенці з Малоросії. Почув я також з уст місцевих чиновників вислів що "ето мазєпінство", поширюване в Под'яремной Русі" і субвенціоване "нємцамі". На запити: як ми молимось — я перехрестився тричі і виразно вимовив "Во ім'я Отця і Сина і Духа Святого, Амінь." Стало їм дивним, що так і вони начинають молитву і цими ж словами. По такій "дискусії" вже вчасним ранком, принесено в нашу квартиру печені м'ясні пиріжки, кілька сковородок та пачки чаю й цукор. Так що ми вже кип'ятку не приготовляли, а разом і з нами

---

*) Початок цих споминів у нашому календарі на 1964 рік. — *Ред.*

добре підкормились конвоїри. Вони і сказали нам, що це нагорода від місцевого населення за пробний концерт учорашнього вечора, що йому прислухались сусіди. Цей факт використали декотрі полонені і за дозволом конвоїрів почали шукати за працею, а навіть кільканадцять її одержали у млині; а наші шевці й кравці таки добре і зарабляли. Мені самому обіцяно працю в одній друкарні, що друкувала "Курґанскій Вєстнік". Рівночасно ходив я до місцевого "зубного врача" (дентиста) лікувати зуби, і то без заплати. Дуже часто місцеве населення запрошувало нас до домів на "чайочок". Однак така ідилія не тривала довго; найперше заборонено нам по приватних робітнях працю, а начальство стало в першу чергу нашу роту роздрібнювати, прилучуючи по кільканадцять із нас до транспортів, що відходили подальше вглиб Сибіру. Осталим кільканадцятьом прийшлося при кінці жовтня 1914 року від'їхати з транспортом, який, як ми вже заздалегідь через конвоїрів довідалися, буде в городі Павлодарі, Семипалатинської области. Перед від'їздом попращались ми з нашими знакомими, які нас щедро вирядили харчовими запасами на дорогу, навіть і теплими "фуфайками" на зиму та відпровадили на залізничу станцію в Курґані. 26 жовтня вже знов у ваґонах із печами, т. зв. "теплушки", від'їхали ми на схід, через Петропавловськ до города Омська, найбільшого міста в Західнім Сибірі, що був осідком губернатора та коменданта воєнної округи Західнього Сибіру; ним був тоді генерал Шмідт, за походженням російський Німець. Час їзди тривав дві ночі й один день. Опинились ми врешті в Омську на пристані ріки Іртишу, де нас завантажили гей оселедців до пароплаву "Азія", ще й до того причіпили одну "баржу", на якій також було кількасот полонених. Так протягом двох днів доставлено нас уже при сильнім зимні до города Павлодару, і коли ми туди ранком прибули, то ріка Іртиш уже була вкрита ледом. Прибулих около п'ять тисяч полонених приміщувано по різних школах, кінах і клюбах, а частину також і в військових казармах. Нам, тим розбиткам української сотні, попало приміщення в "сєльско-хазяйственной школє". Але було воно гарне, серед отого диковинного степу, де й сліду не видати деревини, тільки питомі сибірські дімки з кругляків, небілені, з віконницями, помальовані найбільше зеленою краскою. А що добрі люди в Курґані запасли нас харчами, якими ми ще й обділювали других, то не дуже відчули голод, хоч цих два дні на пароході, треба було жити на хлібі та чайку.

Б. Курилас

ІЗ СОНЕТІВ

СЕРПНЕВЕ СОНЦЕ

Люблю твою міць, сонце, що п'єш землі вино,
Вирощуєш резеди і крутих паничів,
Густий гарячий ряст, стокротки, тирличів,
В вулкан річей утягуєш мене в'одно.
Розгладжую шовк садових листків
Довго вдихаючи ледь відчутну арому,
І під намет густий вікових яворів,
Заходжу наче жрець Господнього хорому.
Усюди тут життя зливається бурхливо,
Усюди тут любов з Праджерела нам б'є;
Усюди виросте зерно на гойне живо.
Чуєш: цей сонця жар твою гартує кров
Насталює снагу до мужніх постанов,
Що до визвольних дій Закутих поведе.
15. I. 1963.

ВІТЧИЗНА

Вечірні хвилі вод хлюпочуть в береги
Вколисують до сну нагідки й кипариси.
Про тайну життя нашіптують ірися.
Про тьм'яність людських журб, нестійкість і краси.
Чому тривога ця, чому дошкульність болю,
Чому непевність дня і ночі сліз зідхань?
Як розриви ядер твою терзають волю
Химери навісні загірних чарувань.
Невже у стравах всіх потрібний посмак тризни
І чушся завжди осіннім листом клена,
Хоч он кругом весна й снага була зелена?
Невмісне щастя нам там довго у житті,
Як довго в вольних народів гурті
Не мають прапори солодкої вітчизни.
15. I. 1963.

МАДОННА

Коли весна кругом і запашними днями
Впиваєшся життям, мов чашею причастя,
Тоді душа знайде яке велике щастя
У Пані, що з небес піклується синами.
Ось ніжно там вона ворушила бровою
І янголів гурти їй служать благосклонно,
Виконують приказ. Покорою святою
Зблизи до Сина нас! О Пані, о Мадонно!
Куди вона пройде в фіялкове світання.
Повітря аж двигтить від голубого світла,
На небо лине враз сердець людських зідхання.
Із уст ладаном мчить до Панії молитва.
Ніде немає ще й не буде мудреця,
Що схопив би в псалом Мадонни чудеса.
15. I. 1963.

М. К. Головінська

ДУХОВЕ СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ

Уздовж провалля плили тони дзвонів з вежі ґотицького костела. Об скалисті й заліснені узбіччя відбивалися відгомоном, наче серцем у криси дзвону. Далеко ген-ген, де гірські шпилі в безпосередній злуці з небом.

Мелодія земська вливалася в могутню мелодію небесну.

Тонами мов нанизаним намистом перегортала прудка течія ріки. Добувалася на волю з-поміж льодових оков і бігла в напрямі протилежному від мелодії дзвонів.

Рейками прошумів притаманним дисонансом поїзд.

Здригнувся ліс. Спросоння заворушились гілки смерекові. По галявинах, доріжками, стелився з покорою іней.

Крізь прижмурені вії заглядав ранок.

А табір ще дрімав.

Лише декілька постатей висунулося з-поміж бараків на найранішу Службу Божу.

П'ятниця.

Скалистими узбіччями мигнув ранній усміх. Назустріч, проваллям, наближався день.

Просто маленьких вікон таборової каплиці спинилася заліснена збіч.

На престолі засвічені свічі.

Служба Божа.

"Со страхом Божіїм і со вірою приступіте..."

Священик до людей.

Кілька постатей з-поміж лавок, із похилими головами, до трапези Господньої.

Одна залишається поміж порожніми лавками.

...Як дуже бажала б прийняти Господа до свого серця...

Не знає, не має певної свідомости, чи була б цього достойна. Не мала змоги висповідатися.

А серце стукає все дужче, все дужче.

Голова клониться в безмірній покорі. Хиляться вії.

Думка б'ється об клітку непевности. Один мент вагання... А тоді виривається полум'яно бажанням.

Уста шепочуть:

— Ісусе... я люблю Тебе... якщо я без гріха... прийди до мене...

Не знає навіть, чи цей її висказ був добрий, чи ні.

І серце завмирає.

Душа розхиляється мов до сонячних променів і ловить картину:

Висока, аскетична постать у надприродно білій одежі від престолу... по бетоновій долівці... у напрямі лавок...

Душа просто завмирає від ненадійного.

У розхилену душу вливається солодкий бальсам.

Він і підсилюється свідомістю, що побіч є Хтось, хто пригорщами розділює надземне щастя.

Кінчається Святе Причастя. Розпливається картина.

В душі залишається багато духових променів.

...Я можу приймати духове Святе Причастя щодня...

Узбіччям розсипалися самоцвіти. Миготять райдугою.

Поміж бараками зі сердечною усмішкою день.

Сонце грається самоцвітами.

Під ногами скрипить мороз.

У пригорщах усміхненого дня багато духового щастя.

Духове Святе Причастя.

Воно для всіх... у найбільш недоступних місцях... На каторжних роботах... у пралісах — без духової обслуги... Акт совершенного жалю й полум'яна любов до Господа — Приятеля опущених.

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Олександер Мох

"У ЩО МОЖЕ ПОВІРИТИ ХІБА ЦЬОЦЯ КЛЬОЦЯ"

Був у Галичині один ґешіхта (студент 1-го року богослов'я) шляхотського священицького коліна. Але спортовий клюб у Перемишлі потребував копуна, то наш побожний богословець виступив із духовної семінарії та став спортовцем... Потім був на війні та там поклав різні заслуги, які й сьогодні ще йому виплачуються. По 1-шій світовій війні вступив до редакції "Діла" та писав там дуже симпатичні фейлетони як Галактіон Чіпка.

Але, як вище, не в усім був наш ексбогослов непомильний. Особливо ж грішив тим, що часом дав намовити себе написати такий фейлетон, який не конче збігався з етикою чи св. богослов'ям. От і напр. написав свого часу фейлетон про цьоцю Кльоцю і масонів. Галактіонові (чи радше тим, які його на такий фейлетон намовили...) йшлося про те, щоб доказати, що ніби ніхто з розумних людей у масонів не вірять, хіба якась там стара панна цьоця Кльоця. В той час були вже друковані документи, напр. С. Єфремова про масонів в "Україні", отже редактор хіба знав, що не цьоця Кльоця, але він сам "дурака валяє"... Коли він сьогодні загостив би до нашого Торонта, то на одній тільки Каледж вулиці побачив би кілька величавих будинків, деякі і по 12 поверхів, на яких пишаються масонські емблеми й написи. Видно, цьоця Кльоця була мудріша від фейлетоніста "Діла"...

Чогось зовсім противного від нашого перемиського-екс-ґешіхти навчали римські Папи. Починаючи з енцикліки папи Климентія XII в 1738 році проти масонів ще 10 інших папів видали чи енцикліки, чи спеціяльні енунціяції проти масонерії: отже папа Венедикт XIV (1751), Пій VII (1821), Лев XII (1825), Пій VIII (1829), Григорій XVI (1832), Пій IX (1846, 1854, 1859, 1865), Лев XIII (славна енцикліка проти масонів 1884, 1876, 1902), св. папа Пій X (1911, 1913), Пій XI (1932), Пій XII (1958 р. альокуція про "пасторальну формацію"). Більше про ті енцикліки подаємо в календарі СВІТЛА на 1964 рік.

У найславнішій енцикліці Лева XIII проти масонів п. н. "Гуманум ґенус" цей світлий папа доручив усім єпископам спеціяльно боротися з масонерією. Цю боротьбу треба вести так, щоб масонерію демаскувати на кожному кроці та представити її людству в її дійсному виді. Треба через усну проповідь та пастирські листи повчати людей, яких то штучок масонерія вживає, щоб людям підлизатися та їх собі приєднати. Далі треба просвічувати людей про погубність масонерії та про злобність її дій.

Усі ті заборони масонерії папами найшли свій виразний відгук у церковному Канонічному Праві з 1918 р., яке в своєму параграфі ч. 2335 каже виразно: "Всі, які дають своє імення масонським або подібним сектам, попадають уже тим самим фактом у екскомуніку (викляття з Церкви), задержану Св. Столиці звичайним способом." Це значить, що хто вступить до масонської чи масоноподібної льожі, той уже тим самим є виключений із Католицької Церкви, а це виключення (екскомуніку) може зняти з нього тільки Апостольська Столиця. Цей закон відноситься до всього світу, а не лише до якоїсь країни чи частин світу: отже він відноситься і до цілої Америки.

Ще папа Пій IX (його беатифікаційний процес уже розпочався) сказав про масонські секти: "Ті злучені секти творять синагогу диявола, а маючи повагу й силу, звертають свої засідки на Божу Церкву, щоб її якнайбільш ганебно поневолити. Вони хотіли б, якщо б це було можливе, щоб Божа Церква зникла з обличчя землі." — Світлого папу Лева XIII масони пробували обманути: підставили одного масона, Лео Таксіля, а той, ніби навернувшись, написав свої "спогади про масонерію", в яких пописав усякі небилиці й брехні. Книжок Таксіля вийшло кілька, і багато навіть єпископів дали віру його небилицям. Але Папа Лев XIII у своїй енцикліці проти масонів не дав себе обдурити, а написав не те, що хотів Таксіль і масони, а щось зовсім противного. У своєму листі з 1902 року Лев XIII ще й докинув до своєї попередньої енцикліки слова, якими неначе зібрав злочинні дії масонерії: "Масонерія, глитаючи в своїй захланній хавці майже всі народи, лучить разом усі секти, які сама витворює, та керує ними й від них бере свою силу. Вона притягає і держить при собі своїх членів жадобою матеріяльних достатків, підчиняє собі володарів то обіцянками, то погрозами. Вона поширена серед усіх соціяльних кляс та творить із них одну невидиму силу, наче незалежну державу в державі. Повна диязольського духа, масонерія знає дуже добре способи перемінюватися з янгола темноти в янгола світла. Ніби ставить собі перед очі "добро людства", говорить, що не має політичних цілей. Але впливає сильно на володарів і адміністрацію держав. Удаючи, що респектує закони й обов'язки, поправді шукає і простує до знищення цивільної влади й церковної єрархії, які вважає за ворогів людської свободи."

Папа Пій XI в енцикліці 1932 р. перестерігає знов перед масонськими засідками та каже: "Тайні організації, завжди готові спомагати боротьбу проти Бога й Церкви... безсумніву доведуть усі народи до руїни. Ця нова форма безвірства, розливаючи людські пристрасті до краю, цинічно й безлично заявляє, що на землі не буде миру доти, доки не буде викорінений і найменший вияв релігії та знищений її останній представник."

Папа Пій XII, в альокуції про "Пасторальну формацію" 1958 р. каже найвиразніше, що саме в масонерії треба шукати модерного відступництва від віри, так званого "наукового" атеїзму, діялектичного матеріялізму, марксистів, а далі каже, що масонерія є спільною матір'ю всіх погубних течій.

Кожному зі Старого Краю відомо, які то вороги між собою були редактори Осип Назарук і Дмитро Паліїв. Отже обидва ті панове, різних поглядів і різної партійної приналежности, в різні часи повідомили мене що колишній редактор "Діла" д-р Василь Панейко намовляв їх, щоби вступили до масонської льожі. З того виходить, що к. редактор "Діла" належав до масонів. У "Свободі" читав я в новинках на 1-ій сторінці повідомлення про те, що редактора "Свободи" д-ра Луку Мишуґу вибрали до виділу льожі "Ротари-клаб". Ад'ютант отам. С. Петлюри пок. Ол. Доценко в своєму "Літописі української революції" подає документ, із якого виходить, що Петлюра належав до льожі; це підтверджує В. Винниченко в кн. "Відродження нації". До масонської льожі належав Гетьман Павло Скоропадський, що й сам заявив, що належав, але "не брав участи в її діях". Підполк. Вартоломій Євтимович у своїх спогадах ("Нова Зоря" 1938 р.) подає, що презид. Михайло Грушевський належав до масонів. Хто з них був православний, той, очевидно, не підляг екскомуніці, бо католицьке канонічне право не стосується до некатоликів. Але вже з тих самих великих у політиці прізвищ видно, які то визначні люди належать до масонів. Подібно є і в інших народів. Масон 33° Дж. Л. Леніер у кн. "Месонри енд ситизеншип" (Фредеріксбурґ 1921, стор. 31 і дд.) подає, що американська революція "була визначно масонською роботою". Що найвизначніші президенти ЗДА були масони, — теж загально відома річ. Те ж саме можна сказати і про Францію аж до де Голя. Але навіть сам де Голь засудив на досмертну в'язницю марш. Петена, саме того, що заборонив масонські льожі у Франції. До масонів належить Діфенбейкер (33° у Гемилтоні), також деякі наші визначні Канадійці-Українці, з яких деякі навіть похвалилися тим друком... Масонами були далі напр. англійський король Едвард VII, Едвард VIII; німецький цісар Фридрих Великий, Фридрих III. Царі Петро I, Павло I, Олександер I були масони. Були ними теж перший "уґаваряющій" президент Росії А. Керенський, прем'єр граф Львов, Лев Троцький; президенти чи міністри Угорщини "революційної" граф. М. Каролї, Беля Кун; "революційні" президенти Еспанії й Портуґалії; багато польських міністрів уряду Пілсудського: Бек, Бартель, Ридз-Сміґли і б. і., а книгу про те, хто з Поляків належить до масонерії, уряд сконфіскував. Масоном був теж король-зрадник, що передав Польщу розборам круль Станіслав Понятовський. До "світлих" масонів, які передали на поталу Сталінові пів Европи та цілий Китай належали В. Черчил, през. Ф. Рузвелт, през. Г. Соломон Трумен. Отже хоч згаданий вище масон Леніер по-фарисейському впевняє нас, що масонерія не займається політикою, то в тій же самій книзі на іншому місці хвалиться політичними успіхами масонів. Перед своїм упадком між сусідні Росію, Австрію й Німеччину перед-розбіорова Польща була так просякнута масонерією, що навіть примас Польщі арцибіскуп Красінський належав до масонів...

Із цього всього бачимо, що масонерія це сьогодні велика світова сила. Але це сила, що діє потайно, тому про неї мало пишуть чи говорять. Але дії її викривати та пізнати злочинну роботу масонерії це обов'язок кожного порядного католика-християнина. Це обов'язок, який уже згадуваний великий Папа Лев XIII наложив на нас. Тому треба дуже радіти, що саме тепер, уперше в українській мові вийшла книжка про масонів, написана з християнського становища та має Церковне одобрення. Ця книжка називається "Масонерія — руїна віри і народів". Її автор, Володимир Ковалик, простудіював основно потайні дії масонерії та описав їх правдиво, але й дуже цікаво. Хто займається суспільною працею, хто хоче бути добрим громадянином у християнському дусі, той повинен собі цю книжку купити, прочитати та іншим поручати й позичати. Ціна книжки (виданої аж у Південній Америці, бо тут люди не відважуються про таке написати!) є $3.00 (три доляри), а можна її спроваджувати через наше видавництво.

Точніший розгляд тієї **першої** українською мовою книги про масонів, написаної в християнському дусі, подамо в наступному числі СВІТЛА. До того ж часу радимо нашим світлішим читачам цю книгу купити та прочитати, а тоді розглянути з нами разом, чи годяться вони на наші гадки про цю книгу, гадки, які ми подамо в наступному числі.

Покора є для інших чеснот тим, чим є ланцюжок для вервиці: візьміть ланцюжок геть, а всі вервичні перлини розсиплються. Візьміть покору, а пропадуть усі чесноти.

Будьте чистих намірів, будьте покірні! Робіть менше шуму в газетах, зате трохи більше перед Найсвятішими Тайнами.

Св. Іван Віяней

Тільки правдива покора приносить зі собою ясне пізнання того, чим ми є, без придатків і без відіймань.

Католицький філософ Яків Бальмес

В. Юстанів

АРФА ПУСТИНІ

3.

ОАЗА

Із пустині визирнуло ранішнє сонце і перші його промені позолотили верхів'я гір. Через хвилину збігли по стрімких узбіччях і розмалювали їх тисячними візерунками. Мертвий масив кам'яних брил, який іще перед хвилиною бовванів однотонною сіриною віків, нараз ожив казковими барвами сонця, що величалося на них своєю красою.

Кожного ранку отак вітало сонце Юдейські гори, починаючи від крайніх, Маонських, і кожний ранок записувало в книгу свою. Віки минали, тонули у вічності і щораз дрібнішими морщинами значили горам час. У свою чергу гори гляділи на низину та свідчили про події, що проходили.

Скупавшись у водах Великого Потопу, довго гляділи гори на саму пустку довкруги. Потім зазеленіли ліси, найшлися тварини, оживилась околиця.

Біля стіп тих гір мандрували оселя нащадки Ноя, йдучи на Південь. Одного дня східній вітер заніс був сюди воню сірки, що спалила Содому й Гомору, і з того часу кожного ранку блистить при сході сонця жовте дзеркало Мертвого Моря.

Бувало, ватаги розбійників забігали в Маон. Скелі не турбувались, хто і длячого шукає серед них схоронища; то і розбійникам давали вони притулок.

У ясні, безхмарні дні потойбіч їх пасем виднів старезний, віковий "дуб Авраама". Стоявши і не піддавався старості. Своїми численними ручищами немов продовжував Авраамову молитву до Бога за поворот сімени його з єгипетської неволі.

І дальше минали віки. Йошуа проганяв дотогочасних жителів обітованої землі на Південь. Усе те бачили скелі Маону й різьбили на своїй поверхні, числючи час кожного ранку, коли їх сонце золотило.

Все з волі Творця і все на свідчення про Нього. Їм, горам, призначено свідчити про віки світу. І так чинять вони.

***

Сьогоднішне сонце наткнулося на трьох вершників, що мчали високорівнею навпростець. Простелило їхні довгі тіні по піску і стало підніматись.

На північному обрії, далеко зеленіли чуби пальм, там була оаза і туди дивились очі вершників та шпарких коней, утомлених і спрагнених цілонічною дорогою.

Передній, зі шпакуватою бородою, вгледів стадо газель праворуч і показав рукою: — Перед одним левом вони так бистро летять.

Горстка тварин, підстрибуючи й закидуючи задніми ногами високо вгору, гналась майже не торкаючи землі: з віддалі видавалася пільними конями.

— Може перед левом, а може й перед нами — відказав задній. — Відколи ми тут отаборились, уся дичина сполохана.

— Що ж, друже, голод не жартує, а в нас хлопці молоді, здорові.

— А як же, здорові. От, хоч би й він, — відвертаючи злегка голову і показуючи на останнього — той, то й цілу газелю поглинув би на сніданок. А худий, як троща! — зареготав.

— Що ж для такого газеля, хіба багато? Та щоб худий я був, то брешеш! — і сіпнувши коня, під'їхав до сусіда, піймав його за шию та здавив, аж обидва панцирі заскреготіли.

— А гов, — гукнув передній. — Що ж то бійку заводите? Посли ж ви! Стривайте, за годинку по цілому баранові піднесуть кожному з нас, до того ще й міх вина принесуть. Уже й недалеко, глядіть.

Ті слова присмирили обидвох. Ще сопіли вдаваним гнівом, але згадка про багатий сніданок перемогла їх думки.

Тут уривалася рівнина і починалися лавиці піску. Де-не-де стирчали корчики терниин, а там уже й виднілі купки ялівцю та при них дрібочка обсохлої трави. З-під горбовин виникали пруткі пустинної рожі, ні то зеленої, ні то сірої. Та тільки як вершники в'їхали знов на рівнину, де голубою лентою звивався вузонький потічок, найшлися на справжній оазі. З трави, що вкривала землю суцільним килимом, виростали тонкі ніжки лілей із білими квітками. До них привітно моргали в вітрі пурпурові пугарці маків, байдужі на зависть дрібної, пустинної гірчиці. Фіолетні горошки пнялися по колючих будяках, щоб і собі глянути на красу лілей. Піднімались вище них, але не находили вже нічого, за що могли б почепитись, то й звисали безрадно до землі.

Захоронювані розлогими дубами від північних ливанських вітрів, дрімали в сонці лапасті листки фіг, а за ними, під горбом оливкові дерева. Ввесь горбок вкрили пахучі кипариси, а потойбіч стояла невелика садиба і від неї, аж до стіп пальмового гайку, простягався виноградник.

Раз-у-раз тріпотались гнучкі галузки і вирінали з них барвисті одяги виноградниць, що поралися біля збору. Дзвінкий сміх лящів на всю оазу й показував лицарям дорогу.

Випростувані в сідлах, під'їхали ближче, але тільки, як кінські копита задудніли на битій стежці, помітили їх очі жінок.

— Господи, це ж хлопці з табору Давида!

— Невже знов по харчі?

Але передний, узрівши Авігаїл, поклонився достойно: — Благословен Єгова і нехай буде слава Йому, що в доброму здоров'ї бачимо тебе, Авігаїло!

Вона зразу подумала про недостатки після смерти чоловіка і стурбувалася, чи заспокоїть їх, але привітно всміхнулась і віддала поклін:

— Благословен Бог і кожний гість моєї скромної обителі.

— Оце прибуваємо від Давида, щоб наша княгиня покинула свій дім та прибула в табір до нього і щоб дружиною йому стати схотіла.

Авігаїл розтулила губи і відкрила широко очі, над котрими двома великими луками розтягнулися брови. Знерухоміла, тільки питаюче водила зором по обличчях гостей, може й провірювала, чи це на яві, чи ві сні.

Та старший лицар іще додав: — Славного на всю Юдею лицаря дружиною будеш. Бог нагороджує тебе за добрий учинок. Не барись, Авігаїло, лагодься в дорогу, а нам, якщо ласка, дозволь посидати.

Тепер Авігаїл поклонилася лицарям до самої землі: — Слугою слуг мого князя гідна ваша рабиня бути, а більш нічого! Ноги мити вам достойна я. — А по хвилині: — Спасибі за добру вістку!

Того дня, ще заки сонце склонилося до заходу, запустіла оаза поблизу місцевини Кармель, у стіп Маонських гір, а високорівнею в південно-східньому напрямку просувалася громадка їздців. Попереду їхав літній лицар з бородою, за ним Авігаїл, а дальше двох юнаків у панцирях. П'ять служанок Авігаїл їхали позаду, ведучи кожна по кілька ослів та мулів, обвантажених усяким добром.

(ІЗ ГЛ. 26) *У той час Зіфеяни донесли Саулові, що бачили Давида на узгір'ях Гахіли. На ту вістку цар знов задумав схопити Давида і, зібравши військо, подався в пустиню Зіф. Прибувши туди, розташувався під узгір'ям Гахіли на ніч, щоб уранці почати наступ.*

Була ніч. І Саул спав у шатрі, а довкруги нього спало воїнство і вождь Авнер. Тоді зійшов Давид з Авшаєм униз і тихцем продістався в царський намет та побачив Саула, як той спав. Авішай хотів убити Саула, але Давид спинивши його від того діла, забрав у царя ратище й посуду на воду — і відійшов. Ранком станув Давид на горі та викрикнув до Авнера: — Поганий ти вождь, що дозволив мені ввійти у царський намет і забрати царську зброю. — До Саула ж промовив оці слова: — Длячого мій цар став знову переслідувати свого слугу і що злого вчинив той слуга та що злого бачить цар у його душі? Не проливай, царю, невинної крови перед обличчям Бога. Нехай будуть прокляті люди, що тебе до того намовляють! Чи не смішно, що цар Ізраїля ганяється за блохою; так ганяється, як ганяються мисливці, полюючи на куріпок! — На те відповів Саул: — Я согрішив, але ти повернись, сину, і нічого тобі мене боятися. — Але Давид відповів: — Ось твоє ратище й чаша. Пішли котрогонебудь забрати.

І повернувся Саул домів, а Давид подався в пустиню.

(ІЗ ГЛ. 27 і 28). *Важко ж було Давидові отак скитатись і він прибув до Ахіша, що був тоді царем у Гаті. І сказав Давид Ахішеві: — Коли я найшов ласку в твоїх очах, дай мені й моїм людям місце на поселення, а ми будемо тобі служити. — І дав Ахіш Давидові город Ціклаг. І зажив там Давид мирним життям і став заводити лад. Розігнав ватаги розбійників, присмирив неспокійні племена на шляху до Єгипту й утихомирив усю околицю.*

Того часу підняли Филистимці знова війну проти Ізраїля й Ахіш вступив із військом у царство Саула. І Давида забрав Ахіш у похід, але филистимські вожді побоялися зради й заставили Ахіша відправити Давида домів. Филистими станули біля Шунемі. Небаром прибув туди й Саул, але побачивши силу ворога — злякався і став просити в Бога помочі. Та Бог відвернувся від Саула. Тоді він подався до ворожки в Ен-дорі, щоб вона поворожила йому про війну. Але замість того, допустив Бог з'яву Самуїлового духа, щоб його устами ще раз заповісти Саулові упадок його. І сказав Самуїлів дух: — Ти не послухав Бога у війні проти Амаликитів і навів на себе Його важкий гнів. Отож забере Бог від тебе царство і дасть Давидові. Завтра впаде Ізраїль у филистимські руки; ти ж та сини твої прийдете на той світ.

(ІЗ ГЛ. 30) *Коли Давид повернувся в Ціклаг, застав, що Амаликити напали та, спаливши город і забравши жінок і дітей, відійшли. Увидівши що сталося, звелів Давид Евіятарові простерти ефод і спитати Бога, чи пігнатись йому за грабіжниками. І відповів Бог, щоб так зробити, і він поспішив із цілою своєю ватагою та наздігнав Амаликитів, як їли, пили й бенкетували награбованою добиччю. Злетівши на них ненадійно, звів Давид із ними битву і його воїни вбивали їх своїми мечами від вечора аж до наступного вечора, що жоден із них не спасся. І добуде всю їхню зброю та відібрав пограбоване добро і всіх жінок і дітей, що їх вороги були забрали. І обділив добиччю всіх своїх воїнів та й післав ще й усім у Юдеї, кого лиш ограбували.*

(ГЛАВА 31). *1. У той час Ізраїльтяни відбивалися від перевади Филистимів і відступили в узгір'я Гілбоа, погибаючи від їхньої зброї.*

2. І наступили Филистими, де був Саул, та й убили синів його, Йонатана й Авіданава та Малкі-Шуя.

3. І стовпились великою силою біля Саула та й поцілили його стрілами.

4. І сказав Саул своєму зброєноші: — Добий мене, щоб ті необрізані не глумились наді мною. — Але паж не посмів того вчинити і Саул сам проколов себе.

5. Увидівши те, той зброєносець також пробився мечем.

6. І вмер Саул зі своїми трьома синами та пажем зразу із многими ізраїльськими мужами тієї днини.

7. Коли ж почули Ізраїльтяни потойбіч низини та й Йордану про загибіль Саула, залишили свої городи і втекли в ліси.

8. Другої днини повернулись Филистимці на поле битви пограбувати трупів і найшли тіла, Савла та синів його в горах Гілбоа.

9. І відсікли Савлову голову та обнесли по своєму таборі з насмішками.

10. І зложили Филистими Савлову зброю в святині богині Астарти, трупа ж його повісили на мурах Бет-Шану.

11. Як почули в Гілеаді, що вороги зробили з тілом Савла,

12. зібрались відважні мужі тієї околиці, пішли ніччю до Бет-Шану і зняли та забрали трупи, Савла і синів його, і повернувшись до Гілеаду, спалили їх.

13. І згорнули кості тих трупів та й поховали їх у гаю і постили сім днів для жалоби.

ДРУГА КНИГА ЦАРІВ

(ІЗ ГЛ. 1). *Третьої днини після виправи на Амаликитів прибіг гінець із табору Савла в Циклаг: упав перед Давидом і заголосив: — Савлове військо розбите, многі полягли, сам цар Савло та Йонатан загинули в боротьбі. — Тоді спитав Давид: — Як знаєш, що Савло і Йонатан погибли? — а той гінець відповів: — Коли я був біля Савла в горах Гілбоа, сам я бачив, як Савло пробив себе мечем, бо був раненний і сила ворогів облягла його. Ще жив і, узрівши мене, казав себе добити. Я так і зробив та й забрав його корону. Ось вона.*

Почувши те, Давид роздер на собі шати і всяки, що там були породжирали свої. І провели вони той день до вечора в плачу й пості для жалоби за царем та його синами й усіми мужами Вибраного Народу і над цілим Ізраїлем, що впав у боротьбі проти Филистимів.

І спитав Давид того гінця, хто він, а той відповів, що з Амаликитів походить. І прикликав Давид одного зі своїх слуг та сказав: — Убий його, бо він підняв руку на Божого помазаника. — І вбили того Амаликита, а Давид прокляв гори Гілбоа, бо там загинув цар Савло. І візвав Давид цілий нарід до жалоби і до звеличання пам'яті Савла, його синів і всіх погибших мужів Ізраїля.

(ІЗ ГЛ. 2). *Того часу почув Давид Божий голос і послухався того голосу і прибув у Юдею та в місто Хеврон із усіми своїми слугами і зажив там. Тоді зійшлися всі знатніші мужі Юдеї та й помазали його на царя. У той самий час Авнер, вождь Савлового війська, посадив на царському стільці в Єрусалимі осталого при житті Савлового сина Іш-Бошета та проголосив його царем Єфраїма, Вен'яміна й усього Ізраїля. Таким чином Іш-Бошет став правити Ізраїлем, а Давид Юдеєю. Але Авнер зібрав військо і вступив у Юдею біля Гавону. Тоді Давид звелів Йоаву стануги проти нього. Авнер вислав своїх дванадцять юнаків проти Йоава і Йоав стільки ж вислав проти Авнерових лав. І билися ті молодці та пробивали одні одних своїми мечами, доки не розгорілася справжня битва. У ній Йоав поборов напасників і пігнався за ними, а його брат Асаїл став здоганяти самого Авнера. Але Авнер ненадійно відвернувся і пробив Асаїла і вбив його. Побачивши те, Йоав спинив погоню за ним і повернувся в Хеврон, але сутички поміж тими двома царствами не вгавали. Та царство Давидове зростало на силі. Іш-Бошетове ж підупадало.*

Того часу Авнер взяв до свого дому колишню Савлову нешлюбну жінку Ріцпу, а Іш-Бошет докоряв йому через те. Тоді узлився Авнер і сказав: — Нехай я стану собакою, коли й дальше помагатиму тобі проти Давида, котрому Бог всеодно приобіцяв царство Ізраїля!

І вислав Авнер послів до Давида, щоб нав'язати з ним дружбу й заповісти, що він бажає прилучити ввесь Ізраїль до Давида. Давид відповів, що заки те станеться, повинен Авнер прислати йому назад його першу дружину Михолю, яку Савло дав був другому. І відобрав Авнер Михолю від її нешлюбного чоловіка та післав Давидові. Після того прибув до Хеврону Авнер і договорився з Давидом про передачу Ізраїля під його правління та й відійшов.

У тому часі повернувся Йоав із виправи проти розбійників і, дізнавшися від слуг, що цар відпустив Авнера в мирі, розсердився і післав своїх слуг, щоб наздігнали Авнера й привели його назад у Хеврон. Коли так сталось, Йоав, проводячи Авнера крізь ворота, нахилився до нього, немов хотів йому розповісти про щось тихцем, і тоді пробив Авнера своїм мечем і той умер з руки Йоава, який осьтак пімстився на ньому за кров свого брата Асаїла.

Дізнавшись про те, Давид гірко заплакав і обвинуватив Йоава за нечесний учинок і зробив його винним тієї крови. І оплакував Давид Авнера ніжними словами і не їв ані пив того дня аж до вечора для жалоби.

(ГЛ. 4). *1. Коли Іш-Бошет, що був царем в Єрусалимі, почув про смерть Авнера, став безрадний та з ним і ввесь Ізраїль.*

2. Було ж при війську Іш-Бошета двох мужів, Баана і Рехав, що були синами Ріммона, Беротійця з Вен'яминового роду, і Беерот бо зачислявся до Вен'яминців.

3. Бееротійці ж перейшли були до Гіттаїму і вважалися там за приходьків.

5. Ото ж сини Ріммона, Бееротійця, що звались Баана і Рехав, прийшли у дім царя Іш-Бошета. Був же тоді гарячий день і цар спав в обідню пору на своєму ложі, а дверниця, що в той час чистила пшеницю — уснула була.

6. Тоді обидва ввійшли, де спав цар, і пробили його утробу. Рехав і Баана те вчинили й утекли.

7. Він бо, як прийшли, спав на ложі в світлиці, а вони прокололи його й убили та забрали голову вбитого.

8. І подались обидва дорогою крізь пустиню та, йдучи цілу ніч, ранком принесли Іш-Бошетову голову Давидові в Хеврон і сказали: — Ось голова Іш-Бошета, Савлового сина, що був твоїм ворогом і шукав твого життя; сьогодні Бог пімстився за тебе на Савлові та його сімейі, за тебе, нашого пана.

9. На ті слова відповів Давид Рехаву та Бананові, синам Ріммона, Бееротійця, і сказав: — Як живий Бог, що вирятував мене від усякого лиха.

10. я схопив був і вбив того, що приніс мені вістку про смерть Савла, а він гадав, що добро мені приносить та й нагороду одержить.

11. Тепер, коли ви, лукаві, вбили невинного в його домі, чи ж не маю тимбільше зажадати вашої крови і стерти обидвох із лиця землі?

12. І звелів Давид слугам і вбили їх та, відрубавши їм руки й ноги, повісили їхні трупи над ставом: голову ж Іш-Бошета похоронили в гробі Авнера в Хевроні.

(ІЗ ГЛ. 5). *Того часу прибули в Хеврон старші всіх родів Ізраїля і сказали Давидові: — Ми, твоя кров і кість, бо ще за часів Савла ти руководив нашим народом та й Бог заповів тобі, що будеш нами правити. — І сказавши ті слова, помазали Давида на царя Ізраїля.*

Тридцять літ мав Давид ставши царем, а сорок літ володів народом. У Хевроні над самою Юдеєю сім років, у Єрусалимі ж над цілим народом тридцять і три.

І вибрався Давид з усім військом та обняв місто Єрусалим і гору Сіон під своє володіння.

Того часу Хірам, цар Тиру, прислав Давидові кедрину й будівничих і каменярів, які збудували йому палату.

Зависні ж Филистимці стали непокоїти царство Давида війнами, але Ізраїльтяни боронили своєї землі та проганяли їх, доки ті не втихомирилися.

Священики мають бути лікарями, не катами, — матер'ями, а не вимогливими майстрами.
Св. Бернард

Так, у святочних священика зібране те все, що конечне, щоб зробити дійсними ті всі святі дії, з яких користає маса людей, не потребуючи для цього нічого робити, хіба тільки мати віру й повинуватий послух. І так священик вступає у ряди своїх предків і наслідників, у коді своїх співвисвячених, представляючи найвищі благословення, тим хвалебніший, що це не він є той, що його ми почитаємо, але його уряд, становище, не його руки кладуть, на який ми падаємо навколішки, а благословення, що його він уділює, а яке здається бути тим більше святим і безпосередньо з неба, що отой земний чинник (священик) не може цього благословення своїм гріховним, нераз навіть злочинним єством ослабити чи знесилити.
Німецький поет Ґете

Сказано вже й величне говорити про Бога, та що більше велична річ Богові посвятитися і для Нього освячувати.
Св. Григор Назіянзенський

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

ЗДАЛЕКА Й ЗБЛИЗЬКА

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА ВСЕСВ. О. ДЕКАНА ЯРОСЛАВА І. ЧИЖА В КИЧЕНЕР, ОНТ.

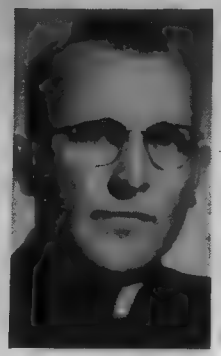

У неділю, 9-го червня ц. р., Всесв. о. декан Ярослав І. Чиж обходив 25-ліття свого священства в новопризначеній йому парохії Преображення Господнього в Киченер, Онт.

Всв. о. Ярослав Чиж народився у Львові, до Канади приїхав 1930 р. та вступив до духовної Семінарії в Едмонтоні. Висвячений був ВПреосв. Кир Ладикою на священика в Вінніпеґу 1938 р. Обслуговував парохії Етелберт і Дафин, а потім став парохом у Калґарі. По різних дальших священичих служіннях став на парафію в Форт Вилиям, опісля в Ст. Кетеринс, а тепер у Киченер. 1958 р. був іменований протопресвітером (деканом).

Наша киченерська парохія вже від довшого часу плянувала в якнайбільш торжественний спосіб відзначити срібний ювілей свого о. Пароха, з котрим усі парохіяни співпрацюють взірцево і невтомно для кращих осягів і розбудови парохії. Старанною підготовкою ювілейних святкувань займався окремо створений Ювілейний Комітет під умілим проводом п. Ісидора Шалацького.

У програму ювілейних святкувань входила найперше ювілейна Служба Божа в год. 4-ій пополудні та ювілейний бенкет того ж вечора в год. 6.30.

Згаданого дня вже в передполудневому часі парохіяльний дім о. Пароха і площа біля церкви почали виповнятися приїжджими гістьми з дальших і ближчих сторін Америки й Канади.

Між позамісцевими гістьми були кревні, дальша і ближча родина о. Ювілята, його колишні парохіяни з далекого Форт Вилиму і Порт Артура, велике число наших людей із Ст. Кетеринс, де о. Ювілят залишив гарні сліди своєї довголітньої праці, гості з Чікаґа, Детройту, Боффала, Торонта й околиць та з інших місцевостей онтарійської провінції. Між ними в день ювілею було поверх двадцять священиків.

У неділю, 9-го червня, в год. 4-ій пополудні в місцевій церкві Преображення Господнього о. Ювілят відправив перед великим числом зібраних людей соборну благодарственну Службу Божу в асисті Всесв. о. прелата В. Філевича з Торонта, Всч. о. В. Ґалярника з далекої місцевости Принц Джордж, Брит. Колюмбія, Всч. о. М. Байрака з Лондону та Всч. о. Л. Куссого з Престону. Дияконували Всч. о. М. Бутринський з Велланду і Всч. о. Б. Остапович з Лакавани, Н. Й.

Представником місцевого римо-католицького духовенства був Всесв. о. монсіньйор Р. М. Галлер.

Під час Божественної Літургії співав хор місцевої парохії під управою місцевого диригента — п. Й. Головатого.

При кінці Служби Божої Преосвященний Кир Ісидор виголосив ювілейну проповідь, підкреслюючи в ній великі заслуги у 25-літній священичій праці о. Ювілята.

Після Служби Божої відспівано "многоліття", а відтак о. Ювілят, благословлячи приступаючих по черзі, роздавав їм пам'яткові образки.

Того вечора, в 6.30 відбувся ювілейний бенкет у просторій, модерно збудованій залі Коронет Мотор готель, якою співвласниками є п-во Я. Бойки і Г. Дніпренки.

За довгими рядами старанно й гарно прибраних столів засіли місцеві й позамісцеві учасники й учасниці ювілейного бенкету. Вкоротці всі зарезервовані місця цієї просторої залі були заняті.

За головним столом засіли — Їх Ексцеленція Кир Ісидор в окруженні двадцяти священиків, співбратів о. Ювілята, з котрими він через довгі літа співжив та співпрацював у Христовому винограднику.

Функцію господаря повнив Всч. о. М. Бутринський.

На початку програми виступали діти з Рідної Школи при місцевій парохії під проводом Сестер Служебниць. Після них на сцені пописувалась танцювальна група малих дітей і танцювальна група старшої молоді з парохії Св. Духа в Гемилтоні, яких вчить п. Календар з гуртом своїх інструкторів.

Під час бенкету відчитано лише кілька важніших телеграм, що їх прислано для о. Ювілята, бо не було б навіть можливим в часі бенкету прочитати ті всі привіти, які прийшли на адресу о. Ювілята.

Першим промовцем на бенкеті був п. Антін Тронт, містопредсідник парохіяльного комітету церкви у Форт Вилиям. Він зложив щирий привіт і дар любови о. Ювілятові від Форт-Вилиямської парохії, що її в попередніх роках обслуговував о. Ювілят.

Черговим промовцем був адв. Богдан Долішний із Ст. Кетеринс, кол. парохіянин о. Ювілята і примірний член своєї Церкви. Він приїхав теж зі своєю жінкою в числі тих людей, які так численно зарепрезентували бувшу до недавна парохію о. Ювілята — Ст. Кетеринс, щоб передати о. Ювілятові сердечний привіт і побажання.

У щирих і сердечних словах промовляв теж п. Іван Тивоняк зі Ст. Кетеринс, який через довгий побут о. декана Я. Чижа на парохії у Ст. Кетеринс зжився зі своїм о. Парохом, його шанував і в усім помагав.

За ініціятивою й особливішим старанням п. Івана Тивоняка Ст. Кетеринс числом своїм приявних звертав на себе під час бенкету особлившу увагу.

Від усієї — дальшої і ближчої родини о. Ювілята говорив рідний, старший брат о. Ювілята — Володимир, складаючи о. Ярославові найсердечніші побажання.

Прийшла черга відтак на поодиноких промовців з Киченеру.

Від місцевої парохії о. Парохові-Ювілятові в гарно обдуманих словах зложив щирий привіт п. Ісидор Шалацький. Від місцевого Відділу Ліґи Українських Католицьких Жінок сердечні побажання з врученням подарунку зложила о. Ювілятові пані Анна Судук, голова ЛУКЖ в Киченер. Місцеву молодь УКЮ репрезентував наш студент п. Данило Курпель, що промовляв українською мовою, передаючи о. Парохові привіт від нашої старшої молоді враз із їх подарунком. В імені місцевого Відділу ЛВУ щирі побажання о. Парохові зложив п. Петро Шимків, голова Відділу, а при цьому вручив теж дарунок.

Англійською мовою говорив Всесв. о. монсіньйор Р. М. Галлер, а після нього в коротких словах свої щирі побажання зложив о. Ювілятові Впреп. о. Патрикій Байс, ЧСВВ, уродженець міста Киченер.

Від деканальних Отців вітав о. Ювілята о. Л. Куссий, парох близького Престону і найближчий сусід о. Ювілята.

Вкінці промовив Їх Ексцеленція Кир Ісидор, говорив про велику відвічальність і тягар праці священика та радів зокрема двадцятьп'ятилітніми здобутками ревної священичої праці о. Ювілята.

Всесв. о. декан Я. І. Чиж зложив щиро-сердечну подяку Ювілейному Комітетові за великий вклад праці у зв'язку з ювілейним торжеством, подякував усім, що промовляли, нашим дітям, що пописувались, Сестрам Служебницям, усім приявним на бенкеті, а в першу чергу Всч. Отцям і Їх Ексцеленції, що своєю ласкавою участю зволили в особливіший спосіб звеличати срібний ювілей його священства.

Дописувач

ВЕЛИКА СВЯТА МІСІЯ
Веґревил, Алберта

За старанням о. А. Винника, пароха української католицької церкви Пресвятої Трійці у Веґревил, відбулася в нашій церкві від 26 травня до 2 червня 1963 8-денна велика свята Місія під проводом оо. Василіян із Мондеру: о. Є. Пащака та о. К. Пасічного. Місійні науки відбувалися для старших кожного дня ранком після Служби Божої та вечором після Майського Богослужіння. Для дітей і молоді були науки після шкільних занять. О. Є. Пащак давав науки в українській мові для старших у церкві, а о. К. Пасічний у цьому самому часі проповідував у залі під церквою англійською мовою для тих, що або мало розуміють українську мову, або зовсім її не розуміють.

Від самого початку участь парохіян і дітвори та молоді була велика. Церква все була повна вірних, які уважно слухали цінних наук оо. місіонарів. Їх золоті слова глибоко западали в серця приявних, зрушували приспані й занедбані чесноти душі, викликали більше й основніше зацікавлення й зрозуміння св. Місії.

Отці місіонарі мали прекрасно розложений плян місійних занять на кожний день. Навіть немічні та каліки, мали свій день місійних наук зі сповіддю та Св. Причастям у церкві, а хворих отці відвідували по домах.

Дітвора та молодь парохії так і були захоплені місійними науками, що оо. місіонарі мусіли давати їм свої науки щоденно. Мабуть іще ніколи наша церква не мала разом до Св. Сповіді і Св. Причастя стільки дітей, як у суботу, 1 червня, в день для дітвори. Тоді кожна дитина одержала особливе благословення та пам'ятковий медалик.

Завершенням св. Місії, як знаку оновлення, було посвячення й закопання Місійного Хреста, що відбулося в неділю, 2 червня після співаної Служби Божої. О. Є. Пащак мав останню місійну науку та уділив учасникам папського благословення.

Тому, що 2 червня припадав храмовий празник Пресв. Трійці, жіноцтво парохії гостило приявних празничним обідом. При кінці обіду о. А. Винник та п. Д. Кубрак дякували оо. місіонарям за всі їх труди, старання й посвяту та побажали їм якнайкращих успіхів у місійній праці.

Також висловили подяку запрошеному хорові з Гілярд-Чипмен, що під проводом п. Матвіїва своїм гарним співом причинився до більшого звеличання цього великого торжества.

[illegible]
ПАРОХІЇ ПРЕСВ. ТРІЙЦІ
у Веґревил, Алта

День 18 травня 1963 р. записаний в історії нашої парохії як незвичайно радісний, бо цього ж дня святкували золотий ювілей подружнього життя наші дорогі добрі парафіяни панство Карло й Анна Баран.

Цього дня всіх їхні діти поприїздили з різних сторін Канади привітати своїх добрих родичів та щиро подякувати наперед Господеві Богові, що дав їм добрих батьків, а відтак і своїм родичам за їх труд і працю, що їх вони віддали на виховання своїх дітей.

Радісний золотий ювілей почався благодарною Службою Божою в церкві Пресв. Трійці, яку відслужив у намірі достойних ювілятів о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру. Панство Барани зі своїми дітьми, синами, доньками та подругами й дітьми приступили до Св. Причастя. Це

П-во Карло й Анна Баран

справді був милий вид для людей і ангелів, коли гляділи на цю живу віру, що їх перші кроки в цей радісний день, спрямувала до Христа, щоб подякувати Йому за все добро, що ним Він їх благословив у їх подружньому житті. На цю першу частину ювілею, себто: щоб подякувати Богові, від Котрого все добро походить, так багато ювілятів на жаль забувають...

По Службі Божій, парох о. Винник і о. Каменецький, храм пана Барана, уділили приписаного св. Церквою благословення з нагоди 50-ліття подружнього

Друга частина ювілею відбулася в залі в місті, що її заповнили вщерть рідня, приятелі і знайомі панства Баранів. Господарем бенкету був п. професор Михаїл Томин, що взірцево перевів порядок ювілейного бенкету. Наперід відчитано багато письмових привітів, нпр. від Преосв. Кир Ніла з Едмонтону, від Прем'єра Пірсона та к. прем. Дифенбейкера, від знайомих послів та інших приятелів, що не могли бути особисто на цім милім торжестві. Також привітали Ювілятів і привабні гості отці, п. посол Гордій і інші. Нарешті щирі слова подяки й любови в імені дітей і родини висказав найстарший син Бронислав. Любов дітей виявилася не тільки в словах, але і в формі різних дарунків для своїх дорогих родичів, що їх, своїх дітей навчали, виростали та в люди вивели. Заповнив син Бронислав, що всі ті гарні науки батьків і їх добрий приклад остануть цінним скарбом, що буде у великій пошані в дітей та стане дороговказом у їх житті. Справді гідні такої пошани родичі, що потрудилися над вихованим своїх діточок. Дай, Боже, щоб таких родин було якнайбільше в нашому народі.

Коротко згадаю ще про життєвий шлях панства Баранів. Родинне село пана Барана це Новосілка повіту Скалат, а пані Баран, із дому Рудик, походить із села Сущин повіту Тернопіль. Подружилися 1913 р. і замешкали у Збаражі, де проживали до 1925 року. В тому році приїхав п. Баран до Канади і осів в околиці Мондер, заробляючи у фармерів на хліб насущний. Заощадивши трохи гроша, він у 1929 році спровадив із Галичини жінку і дітей, винаймив собі дім на фармі та дальше працею своїх рук утримував родину і посилав дітей до школи до Мондеру. Важкі це були піонерські часи, та Господь благословив працю трудящого батька, бо вже в 1938 р. п. Карло винаймив собі сам фарму в околиці Києва та почав господарити. Не було ще тоді в нього машинерії, тільки 10 пальців і зав'язяття до праці. Нарешті купив собі фарму і, вже як самостійний фармер, провадив господарку. На фармі прожив до 1942 року. Коли ж побачив, що діти роблять гарні успіхи в науці, то щоб дітям допомогти й улегшити ходити до школи, перебрався до Вегревілу, де й проживає досьогодні.

Діти гарно покінчили школу та розійшлися на свої становища. Найстарший син Бронислав є власником готелю в Бонивіл, дочка Йосифа Саламандрик проживає в Едмонтоні, де чоловік її працює інспектором при оливних корпиціях. Анеля Королюк живе також в Едмонтоні, чоловік її має заняття в залізній компанії. Станислав має заняття в Вінніпегу при літаках, Богдан у бюрі електричної компанії в Едмонтоні. Всі діти гідно поводяться і є справді найкращим даром для родичів, що потрудилися, щоб їх виховати по Божому.

Нехай Господь благословить родину панства Баранів та дозволить ще цим добрим родичам прожити багато літ.

Приятель

ВАСИЛЛЯ
Едмонтон, Алта

Субота 15 червня ц. р. була пам'ятним днем для Михайла Дацишина і Марії Стачишин, бо того дня вони злучилися в Св. Тайні Подружжя та з Божим благословенням вступили на нову дорогу життя. Обряду вінчання довершили оо. Гречух і Ханас ЧСВВ в катедральній церкві св. Йосафата. Церкву прибрали свічками, заповнили людьми і хором з Едмонтону. Співав хор мужеський з Едмонтону.

Михайло Дацишин є сином Івана і Софії Дацишиних. Молода Марія є дочкою панства Матвія і Кароліни Стачишин. Родичі й молодята мешкають в Едмонтоні. Молодятам у той великий день сонце ясно засвітило й була гарна погода. Весільна забава відбулася в залі ЮАН в Едмонтоні, при великому числі гостей з Едмонтону й околиці. Вечеря почалась молитвою, яку провів о. М. Ханас ЧСВВ. По вечері промовив отець до молодят і їх родичів. Похвалив за те, що вони виховали своїх дітей у християнському дусі. Всч. о. М. Ханас сказав, щоб і молода пара, Михайло й Марія, трималися своєї Католицької Церкви й були правдивими християнами. Отець парох побажав молодій парі Божого благословення й щасливого життя. Молодій парі, родині й гостям відспівали многая літа, а там розпочалася весільна забава з музикою. Відтак обдарували молодят гарними дарунками. Так забавлялися до пізньої ночі. Другого дня родина молодят запросила всіх знакомих і кревних на поправини. По обіді п. І. Надворний промовив пару слів до молодої пари та попросив присутних гостей зложити на українську католицьку пресу. Збіркою занялися пані Марчиновська й Войтун. Збірка принесла $18.00, з чого $9.00 на СВІТЛО. За жертву щиро дякуємо, а молодій парі Михайлові й Марії, желаємо щастя й здоров'я та многих літ прожити, своїх дітей женити і нас на весілля просити.

Молода пара
Михайло й Марія Стецишин

† ВЛ. П. о. АНДРІЙ РОМАН КОВЧ, ЧСВВ
Мондер, Алта.

Хоч із великим смутком та жалобою прощаємо кожного священника, що його Господь кличе до себе, щоб нагородити, всетаки особливо прикро відчуваємо смерть молоденького священика. Він, щойно одержавши мандат нести у світ Христову науку й заступати Христа перед народом, мусить із Божої волі залишати цей світ. Із таким почуттям прощав кожний, хто знав покійного, 34-річного молоденького священика о. Андрія Романа Ковча ЧСВВ, якому сповнився трошки більше як один рік священства. Ненадійна смерть застала його в дорозі, коли він із своїм співтоваришем священиком о. Мироном Химієм ЧСВВ їхав до автомобілевого випадку, 12 миль на північ від Мондеру, щоб уділити вимираючому останні Св. Тайни. По дорозі наїхало на них інше авто і о. Андрій уже не вернувся додому живий. Одержавши останні Св. Тайни, скінчив життя на порозі до мондерського шпиталю. Цей останній акт свого священичого уряду неначе начеркує ціле священиче й монаше життя Покійного. Завжди й усюди був услужний, увічливий, милої й ніжної вдачі. Про це свідчать парохіяни Чипмену, Гіллярду (міста і фармів), які дуже відчули несподівану смерть свого молодого пароха. Про це можуть посвідчити його родина, співбрати монахи та всі, що користали з його доброти. Обдарований від Бога гарним голосом, здібністю, ідейністю й молодечим запалом будив у своїх настоятелів надію на рівного і працьовитого священика у Христовому винограднику в Василіянському Чині. У хвилину смерти займав становище бібліотекаря манастирської книгозбірні (якраз у розгарі її впорядкування), архіваря й директора Музею (виготовляв покажчик його), професора українознавства (того дня перевів іспити молодих василіянських студентів), пароха трьох колоній (друкував на циклостилі свої проповіді для роздачі між парохіянами) з їх різними організаціями. Наступний рік мав бачити його на становищі професора українознавства в Колегії св. Василія Вел. в Торонті-Вестон. Але смерть, яка не зважає на пекучу недостачу священиків, навіть і серед молодих левітів збирає своє жниво.

Бл. п. о. А. Р. Ковч, ЧСВВ

Хто ж то був той о. Андрій, що в навечір'я його похорону та в самий день погребу стільки народу прийшло, щоб віддати йому останню прислугу? О. Роман Андрій Ковч народився 1 січня 1929 р. у Львові, де його батько бл. п. Михайло, був книговодом. Малим хлопцем виїхав до Ворохти, закінчив там народню школу, а 1943 р. вернувся до Львова, де почав науку в гімназії. У червні 1944 р. вступив до Юнацтва — допоміжних військових частин при обслузі протилетунської артилерії проти большевиків. Безсовісне німецьке командування вживало тих частин до найтяжчої праці, а в час німецької капітуляції залишили їх "на призволяще", ніхто ними не опікувався, тижнями ходили голодні без кусника хліба. Там був і о. Ковч, і при тому набавився сухіт, які з трудом вилікував. Нарешті добився до батька в таборі для переселених людей "Фрайман" у Мюнхені. Там умер йому батько 1947 р. В 1948 р. прибув Роман у Канаду в Калгари, до близької рідні п-ва Шерів, які заопікувалися ним наче рідним сином. Тут працював у фільмовому підприємстві і зразу включився в зорганізоване українське суспільно-громадське життя. Співав у мішаному хорі, згодом у чоловічому хорі "Сурма", належав до юнацької організації МУН, де став секретарем. Навіть чартер місцевого відділу МУН виставлений на його ім'я. Завдяки його посильній праці відділ цей був одним із найкращих.

29 серпня 1952 р. вступив до Чину СВВ в Мондері і тут відбув свій новіціят, склавши перші обіти 14 квітня 1954 р. За три роки опісля склав монашу професію 8 вересня. По скінченні філософічних наук вніхав о. Ковч до Риму на теологію, яку закінчив із дуже гарним успіхом 1962 року в Григоріянському Університеті, із ступенем ліценціята богословії. На Благовіщення, 25 квітня т. р. прийняв рукоположення на священика від Преосв. Августина Горняка ЧСВВ в Римі. Того року приїхав до Мондеру, де з волі настоятелів душпастирював.

Похорон о. Андрія Ковча відбувся в днях 1-2 липня. В понеділок пополудні привезено тіло з похоронного заведення Парк Меморіял до манастирської вітальні, де Впр. о. Протоігумен Б. Слобода ЧСВВ в асисті Отців відправив панахиду. Вечором перенесено тіло до церкви, де відправлено монаший довгий двогодинний похоронний обряд. На наступного дня вранці була співана Служба Божа, що її відправив Впр. о. Протоігумен в асисті о. Юрія Ковальського, пароха катедри в Едмонтоні, о. Флявіяна Кальби ЧСВВ з Вінніпегу й дияконів оо. Н. Свірського та Іс. Дзядика ЧСВВ. Проповідь виголосив о. Корнило Пасічний ЧСВВ. Були на похороні й інші дієцезальні священики. Повна церква людей на дводенних відправах указувала на популярність молодого покійного Отця. Похорон відбувся на місцевому цвинтарі св. Ап. Петра і Павла, три милі на схід від Мондеру, неділеко першої Василіянської місії т. зв. "Манастиря". Невіддалужаку втрату свого сина і брата оплакують рідна мама Меланія й сестра Ліда в Польщі та брат Богдан із жінкою в Клівленді, ЗДА, бічна рідня п-во Шери в Калгарі та родина Івана Юника в Торонті. День смерти Покійного, 26 червня, 1963, буде завжди при-

гадувати всім доброго, побожного і ревного монаха-священика о. Андрія Романа Ковча ЧСВВ. Вічна Йому пам'ять!

о. Є. Пащак ЧСВВ

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА
Едмонтон, Альта.

10 липня упокоївся в Бозі бл. п. Павло Хмільяр. Покійний народився 8 червня 1870 р. в селі Вікниці пов. Броди. Павло Хмільяр одружився 16 травня 1895 р., в подружньому житті прожив 62 р. До Канади приїхав 1907 р. Після приїзду до Канади з дружиною та двома синами, Іваном і Пилипом, поселився на гомстеді в Моркемб, де жив до 1946 р., повних 39 років. За час свого фармування в Моркемб. започаткував будову церкви в тій околиці. Не жалував для тієї справи ні гроша ні праці; за його порадою та допомогою щирих і жертвенних парафіян, побудували церкву в Моркемб. Тому, що пок. Павло був добрим дяком і радо співав під час богослужень, тому що церков тоді було ще мало а відправи були рідко і то по хатах, то пок. Павлові приходилося нераз мандрувати і по 10 миль альбертійськими степами на Службу Божу як церковний дяк. Пок. Павло відзначив свій золотий дяківський ювілей, бо був дяком по різних церквах рівно 50 років.

Покійний залишив у смутку двох синів: Івана в Моргемб і

Вп. п. Павло Хмільяр

Пилипа в Едмонтоні, 9 внуків, 12 правнуків.

У п'ятницю 12 липня відправив о. В. Волошин панахиду, а в суботу 13 липня заупокійну Службу Божу відправили оо. В. Волошин і М. Ханас ЧСВВ. Після похорону жінки з Апостольства Молитви приготовили поминальний обід, на котрім були присутні оо. В. Волошин і М. Ханас. По обіді промовив п. І. Надворний, який склав родині Покійного вислови співчуття, подякував за участь у похороні та закликав до збірки на українську католицьку пресу. Зібрано $16.00, з чого $8.00 на СВІТЛО. Всім жертводавцям щиру подяка а покійному Павлові сотвори Господи вічну пам'ять!

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку Впр. Отцям В. Волошинові і М. Ханасові за відправу похоронних богослужень та прощальне слово. Дякуємо всім учасникам похорону за останню прислугу покійному. Нехай Всевишній нагородить вам сторицею.

Сини Іван і Пилип, невістки, внуки і правнуки

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

У середу 22 травня відійшла у вічність бл. п. Анна Дутка, дружина Івана, прийнявши Найсв. Тайни з рук о. декана Ст. Бориса, у загальнім шпиталі в Селкірк, Ман. де покійна пролежала повних 13 місяців. Покійна народилась у селі Монастирок пов. Броди. До Канади приїхала 1904 р. 16-літньою дівчиною, і мусіла тяжко працювати, щоб заробити на своє удержання. 1908 р. вийшла заміж за Івана Дутку, в Кенора, Онт. По короткім часі приїхали вони на сталий побут до Вінніпегу. Зараз стали членами церкви о. Миколая та членами запомогового братства св. о. Миколая. Бл. п. Анна Дутка була дагідної вдачі, то й не диво, що в скорому часі придбала собі багато приятелів і знайомих. Покійна Анна мабуть ніколи нічим не журилася, бо завжди можна було бачити усміх на її обличчі, завжди була веселою. Покійна оставила в смутку мужа Івана, дві дочки, Розалію Михайлишин у Вінніпегу і Софію Шкварок у

Вп. п. Анна Дутка

Чікаго, сина Йосифа у Вінніпегу, чотирьох внуків, двох правнуків і сестру Анастасію Челяда в Вінніпегу. У п'ятницю 24-го травня, о. ігумен Р. Мельник ЧСВВ відслужив панахиду в похоронному заведенні Завідовського, а в суботу 25-го похорон із Службою Божою. Службу Божу відправлено в церкві св. о. Миколая. Тіло покійної Анни спочило на цвинтарі Пресв. Родини.

Спочивай, моя мила дружино, по земних трудах, а земля, яку ти вибрала за свою, нехай буде тобі легкою як перо.

Горем прибиті:

муж Іван,
доньки Розалія і Софія,
і сини Йосиф

"MAK" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.

Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

The Rites of Catholic Church

by Brother Methodius, F.S.C.

"Every person who is baptized and believes in the Doctrine of Christ is a Christian." Only 38% of the people now living are Christian, and they are divided into three groups:

a) The Protestants, who, numbering about 11% of the people of the world, have no definite number of sacraments, have no valid ordination, but have a credo which varies with each sect;

b) The Orthodox — at least the Old Orthodox — who number about 8%, have seven sacraments, have a valid ordination, but do not believe in the Infallibility of the Pope, the Immaculate Conception, and some other dogmas; and

c) The Eastern and the Western Catholics, who number about 19% of the population of the world, profess and believe the truths of faith as taught by Jesus Christ, use seven sacraments, and recognize the Bishop of Rome as the Visible Head of the Church on earth.

TWENTY-ONE RITES. The Eastern and Western Catholics belong to one or other of twenty-one different Rites all of which are equal in the eyes of the Apostolic See; for, as Pope Benedict XV said:

"The Church of Jesus Christ is neither Latin, nor Greek, nor Slav, but Catholic; accordingly, she makes no difference between her children: Greeks, Latins Slavs, and the members of all nations are equal in the eyes of the Apostolic See."

And the Reverend Joseph Husslein, S. J., General Editor of the Religion and Culture Series of the St. Louis University, thus answers the question: "Why should there be more than one (Latin) Rite in America?"

"Let all continue to praise in different tongues and Rites the Trinity in Unity, and Unity in Trinity. Harmony in variety is the plan of God's Creation, and why should it not equally be the plan of His Church? Nothing is more earnestly desired by the Holy See than the creation of a better understanding among Catholics of all Rites."

Three of the twenty-one Rites are followed in the Western Catholic Church:

a) The Latin, sometimes called Roman, comprises the largest number of Catholics;

b) The Ambrosian embraces the smallest number of the faithful — Pope Pius XI belonged to the Ambrosian Rite; and so does Pope Paul VI.

c) The Mozarabic also includes a small number of adherents.

The 18 Rites of the Eastern Catholic Church are divided into five groups:

a) Byzantine, 10 Rites: Ukrainian, Ruthenian, Italo-Greek, Hungarian, Yugoslav, Rumanian, Melkite, Greek Bulgarian, and Russian;

b) Alexandrian, 2 Rites: Coptic and Ethiopian (Abyssinian);

c) Antiochene, 3 Rites: Syrian, Maronite, and Malankarese;

d) Chaldean, 2 Rites: Chaldean (proper), and Malabarese; and

e) Armenian, 1 Rite: Armenian (proper).

MEANING AND ORIGIN OF RITES. A Rite is a complete system of ritual and prayer to be used in the worship of God and in the administration of the Sacraments. A more complete definition is:

"A Rite is the manner of performing all the various services for the worship of God and the sanctification of men, including among these services the offering of the Holy Sacrifice of the Mass, the administration of the Sacraments, the recital of the Divine Office, the carrying out of all other religious and ecclesiastical functions, ceremonies, and public devotions, and, generally, everything that, in the widest sense, is included under the term "Sacramentals'."

HOW DID RITES ORIGINATE? From the very beginning of Christianity the Christian world was divided into three domains which were presided over, respectively, by the Pope, the Patriarch of Rome, and by the Patriarchs of Alexandria and of Antioch. Consequently,

in those three areas, there developed slight differences in the Liturgy of the Mass and the other Offices of the Church.

Although there were three Patriarchs, the Patriarch of Rome was always the Pope, the Head of the entire Catholic Church. Centuries later, Jerusalem and Constantinople became Patriarchates, and, with Alexandria and Antioch, were responsible for the 18 Eastern Rites, while Rome fostered the three Western Rites.

Heresies helped in the development of some of the Rites. When a nation, or a large group of people, fell away from the Catholic Church, it retained most of the services and devotions of the Church, but made certain changes in their forms. Later on, when these returned to the fold of the Church, they accepted all the teachings of the Church, and the Pope as their Supreme Pontiff, but were allowed the use of their own language in their services and Devotions. Thus, the Nestorian Heresy gave rise to the Malabarese Rite; the Monophysite, to the Coptic, Ethiopian, and the Armenian to which Gregory Cardinal Agagianian belongs; and the Greek Schism was responsible for some of the Rites of the Byzantine group.

LANGUAGES OF THE MASS. Holy Mass is offered up in twelve different Liturgical languages:

a) Five of them are termed "Dead" languages, as none of them is the language of any country at the present time. They are: Latin, Coptic, Old Greek, Eastern Syriac, and Western Syriac.

b) Three are "Living" languages, because they are spoken by certain people today: Arabic, Rumanian, and Magyar (Hungarian).

c) Four are "Older Forms" of languages still understood and spoken: Mediaeval Greek, Armenian, Georgian and Slavonic.

The Eastern and the Western Rites agree as to:

a) Dogma, or the Truths of Faith,
b) the essential elements of the services,
c) the fundamental laws, and
d) the Authority of the Papacy,

but they differ:

a) in the Liturgical Language,
b) in the local expressions in the services,
c) in the local Canon Law,
d) in the local Ecclesiastical Authority, and
e) in the local customs and practices.

While the Church maintains uniformity in the Truths which she teaches and in the moral laws which she expounds, by no means is she "uniform in all respects throughout the world." The Eucharistic Sacrifice is ONE, but MANY are the WAYS in which It can be offered.

It is regrettable that some Catholics of the Western Church are so dazzled by numbers that they ascribe inferiority to the Rites which are followed by a smaller number of the faithful. That attitude is antagonistic, causes much harm, and is un-Catholic in principle. The Catholic Church has many Rites, and the peoples of different nations, or racial groups, are born, raised and trained in those different Rites, not by personal choice, but by God's choice — Divine Providence.

The Rites with the smaller number of adherents are not inferior, nor are they a sort of halfway house to Rome, but they were responsible in no small measure for the growth and development of the Catholic Church. Greek was the language of the Western Church until the middle of the third century. During a period of seventy-five years in the sixth and seventh centuries, nearly every one of the Popes was Greek, and the first eight Oecumenical Councils were held in the East. From the Eastern Catholic Church came the Four Great Doctors: St. Athanasius, John Chrysostom, Basil the Great, and Gregory Nazianzen; and a number of lesser lights — humanly speaking: Sts. Gregory of Nyssa, Ignatius of Antioch, Cyril of Jerusalem, Cyril of Alexandria, John Damascene, Ephrem the Syrian, James of Nisibis, Gregory the Wonderworker, Gregory the Illuminator, Theodore the Studite, Anthony Abbot, Nicholas of Myra, Josaphat the Apostle of Reunion, and Cyril and Methodius, the Apostles of the Slavonic people.

Since those great preachers, teachers, and writers of the Eastern Catholic Church contributed so much to the growth and development of the Catholic Church, it would be well for us to broaden our outlook and, in all humility, to acknowledge the claims of those belonging to the Eastern Rites. In his book, The Catholic Eastern Churches, Donald Attwater says:

"Easterns as Catholics have as much right to their traditional and immemorial usages as we Latins have to ours. It is not a matter of concession, but of right. To attempt to produce a universal uniformity in these things, would be artificial, un-natural, untraditional, un-Catholic."

Benedict XIV, in 1775, in his encyclical Allatae Sunt, said: "We desire most intensely that all people should be Catholics, but not all Latins." And Pope Leo XIII emphasized that "All Rites are on exactly the same footing religiously and canonically."

Experience is the best of schoolmasters, only the school fees are heavy. — Thomas Carlyle

Sermon of Metropolitan Joseph Slipyj

The Most Reverend Joseph Slipyj, Metropolitan of Lviv, the last known Ukrainian bishop living in the Ukraine, was released by the Soviet authorities, after eighteen years of detention in Siberia. He arrived in Rome Feb. 9. At the present time, he is living in the Vatican apartments. His Excellency Joseph Slipyj delivered this sermon on Palm Sunday on the occassion of the ordination of five new priests. This is a free translation of the sermon as it appeared in the May edition of the LIGHT.

Today, the grace of the Holy Spirit has called us together and all of us, taking the cross, say: Blessed art thou who comest in the name of the Lord! *(First verse from the Vespers before Palm Sunday).*

Truly, only the blessing of God, the grace of God, His supernatural aid has called us all together here. It has called us together, in the first place Catholics, it has called those of us together belonging to our Eastern Rite. It has gathered us Ukrainians from everywhere — present in body or present in spirit only. This grace has called us together for the sake of many extraordinarily important, great problems.

In the first place, today, we are celebrating the anniversary of the raising of Lazarus to life. This was the greatest miracle which Christ performed on human nature on earth. He led everyone into awe by His already undisputable power, by His divine might. O admirable wonder! Christ was but a few miles from Bethany, where Martha and Mary, the family of Lazarus lived. When He was told that Lazarus had died, He made no reply for the time being. And everyone knew how highly Christ thought of him, for He had showered this family with many graces. A great misfortune betook them; the death of their brother. All their sustinence crumbled! Who of you, my dear (brethren), has not endured such sufferings during these last, great, dreadful wars? It seemed as if Christ heard in silence the mournful complaint of the sisters, for He still remained beyond the Jordan River for two days. Only then did he say to the Apostles: "Let us go to Bethany". Martha met Him far from town, she fell down on her knees before Him and said, "Lord if thou hadst been here, my brother would not have died." (John 11, 21). Certainly he would not have died, because Christ — they believed in His might — had the divine power which could control death, which could cure any sickness. But Christ had something greater in mind which neither Martha nor Mary nor any of the people could suspect. "I know," says Martha, "that he will rise, that he will live; I know that this will happen at the Last Judgement." And Christ said to her that the merciful grace of resurrection could come before the Last Judgement. Then the other sister came and repeated the very same thing. Christ comforted her also and went to the tomb. O how much He loved them! The Holy Gospel records that Christ cried only two times. Here was one of the times that Christ cried. Then He came and stood by Lazarus' tomb, this tomb which is shown to many even today, and He shed many grevious tears, because He had great compassion. He was grieved but some marvellous divine plan held Him back. It is reported in the Holy Gospel that the sisters, with great concern, informed Christ that the body of Lazarus had already started to decay. How could such a body rise from the tomb?

Being greatly moved, Christ called out in a loud voice: "Lazarus, I command you to come forth!" And they removed the stone from the tomb, and the dead Lazarus came forth to the astonishment of everyone. Jesus told them to unbind him and gave the risen Lazarus to his sisters for their consolation. And all the people marvelled at this strength, until now unmatched.

This was one of the miracles, which could be said to be the foundation for still one more joyous, great exploit for Christ. For Christ tells his disciples to bring him an ass on which no man had as yet sat, as a sign of his royal power. Christ sat on the ass ("on the colt of a beast of burden"). And in unprecedented glory, and at the same time in greatest humility, He makes His triumphal entry, His last entry into the capital city of Jerusalem, situated on the hill of Zion, as it was written: "behold thy king comes sitting upon the colt of an ass." (John 12, 15) — and as prophesized by Zacharius: "Rejoice greatly, O daughter of Sion, shout for joy, O daughter of Jerusalem: behold thy king will come to thee, the just and the saviour... (Zach. 9, 9). What pleasant prophesies these are! What joy overwhelmed the whole nation! How great was their excitement, when everyone threw their humble cloaks on the road under the feet of the ass instead of carpets... they broke branches from olive trees, from palm trees and they waved them or laid them on the sides of the road on which the Messiah, the Savior, entered their holy city. It seemed that the people and the children, and even the lifeless stones all sang, all greeted Christ: "Blessed is he who comes in the name of the Lord! Hosanna in the Highest!" (Mat. 21, 9).

This was perhaps the happiest moment in the

life of Jesus on earth, His greatest consolation before passion week. His consolation lay in this, that He saw how the people, starting from the youngest, the innocent children, all delighted in His labor, delighted in His deeds, and appreciating His teaching.

These two big moments in the life of Christ, my dear brethren, have called us together. We have been celebrating and remembering yearly for two thousand years these two moments of great glory of the most holy God, and in particular of the glorification of Christ in His human nature. The anniversary of Christ's entry into Jerusalem has endured from the very beginning of Christianity, for this entry is seen painted on the oldest mosaic of the early centuries. We may also see it on iconostases of our old, and sometimes so poor, wooden churches. The event of Christ's entry into Jerusalem is represented on paintings of our greatest yearly holydays.

And to these two above mentioned joys of this God-given Palm Sunday, comes still one more: warm as a mother's anniversary, as a mother's sweet embraces to a child: in all our distant Ukraine, the feast of the Anunciation is celebrated, the feast of the first news of the incarnation of Christ, our Savior. If we looked, as with an eye which could penetrate the distance of thousands of miles and the depth of the precipice which "has been fixed" between them and us, can there be something perhaps more comforting for all peoples than this, which finally ends their cries, ends their sorrows, ends the heavy burden of sin? Today, Christ comes onto earth from heaven to save the whole of mankind. The archangel Gabriel brings this news from heaven. And this news, o how important it is, how strong, how powerful in its consequences!

My beloved, look at all the centuries before our times and note how this divine "message" truely renewed the "face of the earth". At first, it cost rivers of blood, oceans of tears and suffering before the Holy Church lifted itself out of the catacombs onto the surface of the earth with the good tidings — the Anunciation. But when she lifted herself up, then she placed her holy crosses; lifted up her voice of praise and magnification of God to everyone everywhere, to all the lands and on all the roads of human life.

This due glorification of the true God came even to the land of our forefathers, it came at the dawn of their history. To our Scythian ancestors it brought the first named apostle Andrew. It brought him with his holy sermons and with his prophesies, and it spread through many centuries — it was passed on "from generation to generation", notwithstanding all the persecution and oppression of Christ's religion, not withstanding the long and bloody battles lasting centuries with the Asiatic Mongols, enemies of Christianity. And with the delight of a fortunate brother, with the delight of an old father, who quietly witnesses the growth of his sons, I must say: Christ's religion has remained with our people even to this day. For Christ said: "and the gates of hell shall not prevail against it" (Math. 16, 18).

My dear brethren, there is still something else which heightens our joy, and it is this divine service and today's ordination of five hieromonachs (priest-monks). This is a new manifestation of divine power, a new manifestation and continuation of His glory on earth. Therefore consider for yourselves and understand this: today five new priests enter the ranks of Christ's apostles. They enter with fresh strength, with enthusiasm, with the divine spirit. They are prepared to bring the name of Christ even to the ends of the earth, for they are so instructed at the ordination ceremony: "Go, therefore, and preach to all nations". They will also be offering God sacrifices! Just consider, my dear brethren, how much grace will flow from their hands onto our people... how many absolutions from sin, how many consolations in sorrow and suffering, how many Holy Communions, how many will they lead into the Church through Baptism and strenghten through Confirmation. How many consolations will come through them for the sick and for those who suffer everywhere: for the opressed or for the free, in prisons or in difficult "forced labors"! Is this an insignificant thing, my dear brethren? Only those who still want to remain "non-believers", which means that they wish to be present merely "bodily" for today's divine service, these cannot be aware of the great delight of today's occasion.

Without any doubt, today's ordination is in the first place great for the priests themselves. they know that today they are elevated by Christ to the greatest dignity, which any person could attain. Because as you all know, the greatest of earthly dignities pass, end, but the dignity of the priest acts not only on earth, it continues for all times and remains even in heaven itself. The priest through his ordination becomes Christ's chosen one. That is why he can lift up his soul in sacrifice everyday for himself and for those people entrusted to him.

Perhaps, someone of you, my dear brethren, will say: today's wars, today's woe tell us that many priests didn't live up to their dignity, failed in their vocation. It is true, my dear brethren, but this is the law of Christ. Christ chose twelve and among them was a Judas. Don't think that Judas was the least qualified or the least zealous in his calling. Nevertheless, he squandered his holy vocation. The very same reoccurs in later centuries in the history of Christ's Church. In order that there be no new traitors, it would be necessary for God to take away a person's intellect and will and make him a mechanical manikin, who would fulfil all the priestly functions for Christ. But God did not want this, neither when He created the first person nor when He instituted the sacrament

of Holy Orders. He left everyone his intellect and free will. Both Christians and priests have to serve God on their own initiative. When someone looses his faith, this is his own fault.

Still quite often this accusation is made: why do our bishops ordain such persons? "...no servant is greater than his master, nor is one who is sent greater than he who sent him" (John 13, 16). The bishops are not greater than Christ! Christ had his failure in Judas. We will have them also. We do everything humanly possible, the rest we leave to God.

However, we have stressed too much the weakness and the failures of priests. Why does not someone of us propose this. Why doesn't anyone remember those great merits which our priests have made not only for the good of the Church, not only for God, but also for all of mankind.

Because this is an undeniable and historically true fact, that each priest is a benefactor of mankind. Overlooking all his faults, all his deficiences, he was always — and the eight thousand year history of mankind is witness to this — a benefactor-helper of mankind. For he raised up the national spirit and turned everyone upwards, towards heaven... whether these were the pagan priests of Babylon or Egypt, or whether they were the priests of the Old Testament in the nation of Israel, or finally the priests of the New Testament: they all elevated their people spiritually, they reminded their people of the belief that all does not finish with the life of the body, that there awaits us something great and holy beyond the grave. And this is not the only merit of the priests, that they preached the belief of a life after death, although this was one of the truths of their teaching which they could in no way hide from their people, or deny it by their lives.

My dear brethren, let us now look at the work of Christ's priest in the history of mankind and of the Church. You yourselves see what they have done in their lifetime. They have changed the face of the earth: "Thou shalt send forth thy spirit... and thou shalt renew the face of the earth" (Psalms 103, 30). How many divine sanctuaries, how many oratories they have erected! Let each one bring to mind his impoverished village, where the parish church was the most important and the most beautiful building. Let us look here as well: what would be the worth of Rome today without its temples, big cathedrals, and small churches? What would the 'eternal' city be worth without them? Everyone, the believer and the non-believer admires them.

Let us call to mind the history of the kingdom of our ancestors: at first, the divine sanctuaries were in tents, after in wooden structures, and finally in great stone cathedrals, adorned with the best mosaics and paintings.

We all know the influence of the holy church on the soul of the person. Wilfully or not, whosoever enters a church knows and recognizes that there still exists a God over the earth and over us all. And this is why we, my dear brethren, in spite of the exaggerated criticism and the many-many calumnies, defamations, lies, falsehoods of which priests are often accused, should not loose our respect for priests because we know why all this takes place. The words of Christ must be fulfilled: "And you will be hated by all for my names sake" (Math. 10, 21). "Blessed are you when men reproach you, and persecute you, and, speaking falsely, say all manner of evil against you, for my name's sake. Rejoice and exalt, because your reward is great in heaven"... (Math. 5, 11-12).

To this delight, common to us all, my dear brethren, I add still one more, and this is my own private one. My heart rejoices that I am now able to publicly, sincerely thank you for your greetings, for your expressions of sympathy, of joy, above all for the prayers and the Masses which both our faithful and our brothers of the same rite as we, and even the whole Catholic world are offering for me literally everywhere over the whole globe. This was for me a tremendous joy! And now this universal prayer for me, the shepherd of the Ukrainian Church, is a reason for the spiritual pleasure of our whole Church. How many prayers, how many understandings, how many honors, and also how many thanksgivings for this great grace, the grace of my liberation! My dear brethren: to properly thank you for all of this and to repay adequately is beyond the power of the strongest person, and most of all for me, wearied by my many years. It is impossible for me to find a suitable expression or gesture for my sentiments. My one and only repayment and thanks will be the Masses, which I will offer for you in thanksgiving to the most holy God to the end of my life, and I will pray for all of you, wherever you may be, either here or even to the far ends of the earth, where a Ukrainian heart beats, even if it were but only one.

Therefore, my dear beloved children, accept this expression of my grateful love, even though I cannot express it with words, because the human word is too indigent, too unexpressive. My most dear ones in this world: accept my modest gratitude for all the honor, for all your sympathy, manifested for me. But most of all, for your prayers for me, which alone could break the chins, handcuffs and bonds.

For many of us, the future is disturbing, it does not give us peace. This is right and just. As an answer for these doubts and for our worry, I say to you: you all know that after the famous events in the life of Christ: after Lazarus' resurrection and after the majestic entry of Christ into the holy city of Jerusalem, followed the difficult, frightful, torturous Holy Week of Christ's passion... followed the inhuman suffering and passion of Christ. This is the centuries-old divine law: the passion of Good Friday is followed by the great day of Easter. After woe and suffering, God always

sends us joy. Therefore, let us look peacefully to our future: for God may tell me and you to suffer again, to be tortured again... and let us be assured that all this will end in glory, will end with the resurrection.

Taking advantage of the occasion of this public feast-day, with sincere gratitude I offer to you all, those here present and those who are merely here in spirit with us today, to all children of our Church and to our people scattered over the whole globe I offer my most sincere wishes, that you spend your holidays happily, in good health, in festive joyfulness, always remembering the words of Christ, our Saviour: "and whoever lives and believes in me, shall never die." (John 11, 26).

In the name of the Father and of the Son and of the Holy Ghost, Amen.

(Translated by Bro. Ignatius, O.S.B.M.)

Lost: The Years of Girlhood

By Sister Marie Emmanuel, S.C.

The serious little girl stood beside the rosebush and studied a red bud. It was a lovely thing, just beginning to open. The child looked at the full-blown flowers, then back to the bud cupped in her hands. "Hurry up, Slow Poke," she said, shaking it.

Suddenly small fingers rammed into the red heart and pulled the petals back. "There!" she exclaimed, satisfied, as she patted it affectionately. "Now *you're* a real flower, too!"

Two days later when the child returned, the forced petals were ugly and blackened: the bud was dead.

When our high school freshmen swarm in each September, I think of that incident in the garden. Girls of 13 or 14, hundreds of them, get lost in our corridors, crowd our classes, seek our counsel about schedules and classes. Many of them — thank God! — are what they should be at that age: part child, part woman, *all girl:* enthusiastic, unsophisticated, more that a bit scared and yet thrilled by the new scholastic world into which they have been plunged. Their summery dresses are pretty, but still definitely Junior Miss; there is no evidence here of hair dye, nail polish, or unnecessary, built-up bras. Some are shy, others engagingly talkative, but all of them warm our hearts as we see them before us, for they are the buds which are being allowed to open in God's good time. We pray that during the four years they are with us the miracle of their growing up continue naturally, so that when they are graduated they will be well on the way toward wholesome, well-balanced, mature Christian womanhood.

As for the poor little buds whose petals have been laid back by overeager fingers — youngsters who at 13 or 14 have (or try to have) the blase outward appearance of a woman of the world — what about them? Why are so many girls deprived of a precious and very necessary part of their lives, forced from childhood to adulthood with no lovely tiding-over place in between? In their early teens, girls should be unhurriedly packing away their toys so that when they are ready they can run lightly on, happy and secure, "to stand ... where the brook and river meet."

LET THEM GROW UP NATURALLY

There are many factors which contribute to a girl's artificial maturing. In my long career in high school, I have noticed that too often older sisters or overly-romantic or frustrated mothers project themselves in a child's life, with pitiable consequences. As early as the sixth grade, the youngster is transformed into a little fashion plate, in clothing always unsuitable for her age. Her elders fuss with her hair, worry about her "figure", push her into social contacts for which she is not ready.

By the time the little "sub deb" arrives in Grade IX or is ready for Grade X, she has been completely brainwashed: her ratted hair is tinted, her eyes are smudged with shadow, her lips are bowed with the latest shade of lipstick, her long nails are crusted in scarlet (or blue, or silver!) polish.

She has her own TV set, transistor radio, and record player. She devours Seventeen, movie magazines, and teen digests. Such listening, watching and reading complete her conversion to the cult of the Body Beautiful, and substitute an accent on unreal boy-loves-girl romance for all that is wholesome, beautiful, substantial and good in teen thinking and living.

Thanks to her thorough indoctrination course, this type of high school student, coming from a Catholic home and having eight or more years in Catholic schools, blandly answers all objections to her make-up, her reading, her ideals, her attitudes, or her engagement ring (a senior boy's class ring!) with, "I don't see anything wrong with that!" And if a concerned counsellor tries to explain, outlining, perhaps, the Church's opinions regarding steady dating when there is no imemdiate prospect of marriage, this Miss Teen lifts her plucked and penciled brows and says sweetly, "My mother approves." Period.

Is this picture an exaggeration? No. You can see such young pseudosophisticates in any high school corridor.

SOME IN EVERY SCHOOL

Are there *many* such girls, who never know the lovely, fleeting joys of girlhood? Well, there are *some* in every community — and *some* is too many in this case.

Can't the high schools do something about it? Not much. We talk, we teach, we pray, but outside of a miracle we cannot restore forced attitudes and tastes to girlhood's normal standards. We have no authority outside of school hours, and neither have the teachers in grammar schools, where the process of transforming little girls into fashion plates begins. We teachers can merely try desperately to build up right values and fire young hearts with such a love for the good, the true, and the beautiful that they themselves will refuse to trade the birthright of happy girlhood for a mess of shallow secularism or appalling paganism. But that is demanding too much of youth. It is the home which must protect the bud from ravishment.

Parents who realize that one of the most tragic figures of our age is the youngster who looks like something out of *Vogue* and indulges in all the liberties of contemporary adult life before she knows what girlhood is, will begin early to apply positive preventatives in their homes. That means saying "No!" sometimes, when "Yes" would be much easier. It means study and prayer and patience. It means vision and love — the kind of love which not only *gives* because it enjoys giving, but demands and refuses, too, so that a daughter on the threshold of womanhood may step gradually into the beautiful and frightening world about her, safe with a security rooted in the sunlit hours of girlhood.

YOUNG PEOPLE HOLD COMMUNION BREAKFAST

On Sunday, June 9th, the members of the St. Nicholas Youth Club held their concluding function of the Fall and Winter term. The day commenced with Mass celebrated by Rev. Father Flavian Kalba OSBM, assisted by members of the Junior and Senior divisions of the Knights of the Altar. After the Corporate Mass and Communion the members of the Senior and Junior Youth Clubs breakfasted in the Parish Auditorium.

The 1962-63 season was characterized by a new trend in parochial youth activities. Because all members of the youth club are students and consequently have more or less time to spend on youth activities, and effort was made to tailor the program to the free time of the members. The Junior Youth had many meetings since they, as students in Junior High schools, had a great deal of free time. The Senior Division, on the other hand, was composed of high school and university students whose free time is very limited. In the latter case, only a few functions were held but these in turn were well organized and interesting. Among the activities of the senior division were outdoor sporting events, a caroling program, private receptions, and several parochial dinners. At these events emphasis was placed on making the senior members aware of the fact that they were considered as full memebrs of the parish community.

A highlight of the Fall program was the participation of our Youth Club in a religious survey of North Winnipeg. The young adults of the Senoior Youth Club visited all the homes in an area of some forty square blocks. Each block took about one evening to complete, thus amounting to some forty evenings of work. In this survey our volunteers were required to obtain confidential information concerning the religious life of the occupants of the homes. This information was later forwarded for processing to a central office of the Winnipeg Religious Advisory Council, a committee composed of the various religious denominations in Winnipeg. The information received as result of this survey was used to evaluate the religious activities in this area of Winnipeg. Our club took particular pride in completing an area which is considered a slum region. At the present time the area we canvassed is being re-developed into a more presentable section of the city. Thus it is easily seen why a special sort of tact and discretion was required in conducting this part of the city-wide survey.

Another highlight of the year was the assistance our members rendered in the various aspects of the Building Program for the new St. Nicholas Church. Our members, in addition to conducting their own pledge campaign, have assisted in diverse ways the efforts of the Building Committee. Certainly, each member of our organization looks forward to the day of completion of the new Church which promises to be one of the most beautiful Churches in Canada. It is one of the few churches which has appealed to all segments of the parish community. To the passing generation it is a re-statement of their traditional customs and beliefs; to the rising generation it is a fresh and modern interpretation of the ageless concepts of Byzantine Orthodoxy.

With the Fall and Winter term drawing to a close the young people of St. Nicholas Church are preparing themselves for further service to their parish and the Church. Nine members of the senior division are completing courses which will authorize them to teach catechism according to the Kerygmatic methods of Christian instruction. A new section of the organization is

embarking on a program of presenting classical religious dramas following the new trends in theatrics. At the same time the social aspects of the club are being continued with barbecues, formal dinners, and weekend excursions to the Ukrainian Catholic Camp some sixty miles north of Winnipeg.

The executive is confident that this new approach to youth activities will continue to develop in the same manner it has till this point. In no small measure is the success of this program indebted to the friendly and understanding guidance and assistance of the Basilian Fathers, especially Fathers Flavian Kalba and Raphael Melnyk, and of the Church committee. Without their assistance little of what has been done, or what is being planned, could be realized. For their interest and understanding we are grateful.

U.C.Y. of St. Nicholas Parish, Winnipeg

The kindergarten class in St. Mary's Parish, Sudbury. Standing left to right: Billy Samagalski, Kathy Rosa, Eddy Zembrzycki, Anne Shewchuk, Michael Smal; kneeling: Stephanie Melnychuk, Tamara Shewchiw.

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК
ПРО УСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

Це так легко досліджувати

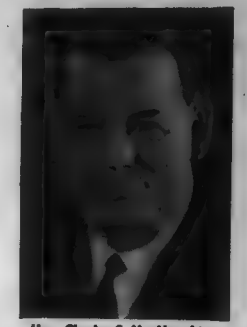

Hon. Charles S. MacNaughton

Провінція Онтаріо є особливо обдарована великими природніми і розвагови-ми засобами — багатими і в різнородність і розположеними по цілій провінції.

На щастя, більшість розвагових районів і пунктів зацікавлення можна осягнути завдяки 12,400 миль королівських гайвеїв та інших сполучних доріг. Це саме можна сказати про кожну оселю всякої величини, що є порозкидані в глибину і в широчінь нашої провінції.

Щоб вам допомогти при досліджуванні Онтаріо й збільшити вашу приємність при цьому, Департамент Шляхів видає різні подорожні порадники. Тут подаємо: Офіційяльна Мапа Шляхів Онтаріо, новий інформатор про Північне Онтаріо, який вміщає дві нові мапи — вперше випущений цього року — і "Дороги для розваги", видання 1963, яке саме вийшло друком.

Ви можете набути ці видання безплатно. Їх можна набути безпосередньо у цьому Департаменті, через Головне Бюро або через якенебудь з 18 Окружних Бюр Департаменту. Також їх можна одержати у Департаменті Подорожі і Реклями, Землі і Лісів та з багатьох інших джерел.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY
DEPARTMENT OF HIGHWAYS

JOHN ROBARTS
Prime Minister

CHARLES S. MacNAUGHTON
Minister of Highways

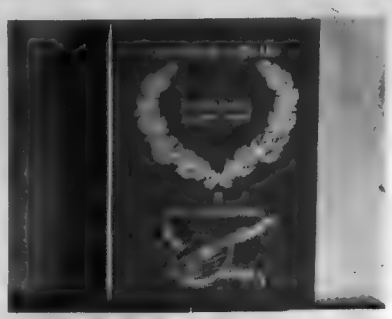

ВАСИЛЬ ЄМЕЦЬ

І

У ЗОЛОТЕ 50-РІЧЧЯ НА СЛУЖБІ УКРАЇНІ

ІІ

ПРО КОЗАКІВ-БАНДУРНИКІВ

●

В першій частині зібрані дописі, критики і поезії з українських і чужомовних часописів та журналів про Василя Ємця, його музичні виступи, його культурну працю на американському континенті. Містить також історію про бандуру та про Козаків-Бандурників, яку описує сам Артист Василь Ємець. — Книжка є велика 9 x 12 ц., 381 сторін, поверх 250 ілюстрацій. ЦЯ МОНУМЕНТАЛЬНА КНИЖКА ПРОДАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ПО $15.00.

Слава Ісусу Христу! Ватикан, дня 28 травня, 1963 р.

Високоповажаний Пане Професор!

Я одержав Вашу книжку "У Золоте 50-річчя на службі Україні. Про козаків- бандурників", і вона зробила на мене незвичайно гарне враження. Здається, що це найкраще видання, яке я бачив ось тепер за кордоном. Технічна сторінка справді осягнула вершка сучасної техніки книговидання. Очевидно і зміст, друк, папір, картини, не дозволяють читачеві відірвати своїх зацікавлених очей.

З нагоди Вашого 50-річчя мистецької творчости я складаю Вам найщиріші побажання і пересилаю моє Архиєрейське Благословення.

Благословення Господнє на Вас!

† ИОСИФ
Митрополит

Замовлення слати на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVI ЖОВТЕНЬ — 1963 — OCTOBER Ч. 410 (490)

Величаві Ювілейні Святкування

для відзначення

60-ліття праці Отців Василіян у Канаді

відбудуться в

МОНДЕРІ, АЛБЕРТА

В НЕДІЛЮ 3-го ЛИСТОПАДА, 1963 р.

з такою програмою:

РАНО: Год. 10.30: Торжественна Служба Божа й ювілейна проповідь у церкві св. Ап. Петра й Павла.

ВВЕЧЕРІ: Год. 5.00: Святочний Молебен у честь св. Йосафата та Панахида за пок. Отців Піонерів. Співатиме муж. хор Народного Дому з Едмонтону.

Год. 6.00: Ювілейний Беннет у Народнім Домі.

Год. 8.00: Святочна Академія при співучасті визначних представників Держави й Церкви та виступом різних хорів.

Ювілейний Комітет запрошує усіх дооколичних парохій і поодиноких людей до участи в цім великім святі.

СВІТЛО

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Telephone: LE 5-6483

Адреса Редакції:
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
Telephone: CH 1-9203

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Catholic Monthly Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1963

ЗМІСТ:

Нехай росте в нас благодійний рух до з'єднення — *о. В. Дрібненький ЧСВВ* 386

Редакційна на теми дня

Навернення переслідувачів Церкви — *о. В. Ваврик ЧСВВ* 387

Місячне наміреннія на жовтень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 388

Мир на землі 389

Енцикліка Папи Івана XXIII

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* 391

Секція небіжчиків — Як притягати байдужих до Церкви — Розведені жінки

Листи Никодима — повість — *І. Добрачинський* 394

Люди святкових вечорів — *Юрко Кучер* 400

Фейлетон про "патріотів"

Арфа пустині — *В. Юстинів* 401

Гріх царя Давида

На вічну пам'ять працівникам для Бога й народу — *Літописець* 403

Скиньмо з себе нікчемний плащ лінивства!

Чаша Архипастиря — *М. К. Головінська* 405

"З чашою в руках його дорога..."

Замок Янгола Смерти — *Б. Полянич* 407

Брат Флоріян із Полоцька

Крижевацька Єпархія і її новий Владика Преосв. Кир Йоахим — *о. М. М.* 412

Ноблеві нагороди за літературу — *А. Куновський* 413

З циклу "Донт бі е сакер" 2

Серед книжок 415

Нові книжки

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 417

Оселя ім. св. Василія В. — Будова храму в Буенос Айресі — 100-річчя нашого гимну.

Ті, що нам помагають — Пресфонд 483

ENGLISH SUPPLEMENT

Listening In 425

Ignorance of the Whole Church Cause of Narrowness — *by Rev. M. Bovey* 426

No Room for Jellyfish Leadership — *by Rev. Stanley M. Grabowski* 427

Multi-Culturism Instead of Bi-Culturism — *by Michael Luchkovich* 429

Obnova Congress Supports Multiculturalism 431

On the Translation of "Pacem in Terris" 432

НЕХАЙ РОСТЕ В НАС БЛАГОДІЙНИЙ РУХ ДО З'ЄДИНЕННЯ

Живемо в благодатньому часі всесвітнього старання всіх християн за з'єднання.

Цей рух виріс таки на наших очах в останніх роках, головно завдяки стараннням Святим Духом надхненним св. пам. Папи Івана XXIII, який, виконуючи всебічно Христовий заповіт любови ближнього, з'єднав усіх християн — правда, не догматично, але під оглядом доброї волі.

Цей великий Папа (історія візьме ще роки, щоб належно змірити велич і значення його постаті) ріщив, що шлях до християнського з'єднання, це внутрішня обнова чи відмолодження Церкви.

Сьогодні всі християни на світі усвідомлюють собі щораз більше, що найбільший скандал у християнському світі — це роз'єднання його на кількасот прерізних груп. Це очевидно не є наслідком Христової Віри, але витвір людського елементу, що цю віру визнає, себто нас самих. Багато з того, що ми в минулому говорили й чинили у справі християнської релігії, думаючи, що це в ім'я Христової Церкви, було не Божим але людським ділом, — це було в ім'я нашого самозадоволення чи навіть пристрасти. Найважнішу чесноту Христової Євангелії — себто любов ближнього — ми часто недоцінювали — та її не виконували.

Останні кілька років принесли тут величезні зміни.

Сьогодні, у великій більшості, християнський світ знаменують відрадні прикмети доброї волі, справжньої взаємо - пошани та щирого змагання до з'єднання.

До тієї цілі служать спільні розмови, т. зв. діялоги, богословів католицької й некатолицьких Церков. Ті розмови, ведені в щирості та взаємній пошані, багато причинюються до правдивого обопільного пізнання та цінення. До такого правдивого зближення й пізнання причинилася участь представників некатолицьких християнських Церков — у ролі обсерваторів — на першій сесії сучасного Вселенського Собору.

Цей рух до з'єднення християнських Церков у своїй суті, хоч не в його теперішній посиленій формі, не є зовсім новим явищем. Вже від десятки років у Католицькій Церкві цю справу порушувано на різних сходинах богословів, а головно багато до неї причинився т. зв. Катехитичний Рух, що поклав сильний натиск на значення Св. Письма.

Це сталося одначе аж за Папи Івана XXIII, що провалля між християнами значно зменшилося, коли він почав відзиватися до християн інших віроісповідань як до "наших нез'єднених братів" — а згодом навіть залишив і цю дещо негативну форму та просто вживав зовсім додатнього означення: "всі ті, що вірять у Христа". Вже в своїй першій різдвяній промові по своїй коронації Папа так говорив про них: "Вони теж носять знак Христа на своїх чолах. Вони читають Його святу й благословенну Євангелію, і не є вони неподатні на порушення релігійної набожности."

Для нас, Українців, справа релігійного з'єднення є так само, якщо не більше, на часі, як і в інших християнських народів. Нам треба конечно цей рух у себе посилити. Пора вже нам позбутися з-посеред нас "традиційних" релігійних полемічних розправ, які ще й тепер можна завважити, головно в деяких відламах нашої української преси. Такі розправи виявляють переважно шкідливе упередження — вони з нього родяться і його далі посилюють. Вони не мають нічого спільного з християнським духом та до з'єднання певно не ведуть.

У цей спасенний час змагаймо всі до взаємної християнської любови й пошани — а це при нашій щирій молитві й добрій волі зближить, якщо зовсім не допровадить нас до спільної Віри й Церкви.

Це завдання велике, але і не легке. Воно вимагатиме ще немало часу, серіозної праці й глибоких застанов, сильної віри й багато доброї волі — як також Божої ласки й молитви.

Але влегшать нам це сучасні всехристиянські змагання в цьому преважному напрямі.

Християнське з'єднення, це для нас справа трудна, але ніяк не неможлива.

За нього в особливіший спосіб молився — його в особливіший спосіб бажав Сам Христос!

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО Український Християнський МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1963 РІК XXVI, Ч. 10 (490)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

НАВЕРНЕННЯ ПЕРЕСЛІДУВАЧІВ ЦЕРКВИ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЖОВТЕНЬ

(Наміреня членів Апостольства Молитви укладає Головний Заряд Апостольства в Римі, а потверджує їх Свт. Отець. Наміреня цього року були потверджені покійним Папою Іваном 23-им. Папа Павло VI їх від себе нановб потвердив і поручив).

Всі ми пам'ятаємо, як багато шуму в світі наробили і скільки критики викликали "наближення" Ватикану до урядових советських кругів, хоч усі знали і було воно проголошене в часописах, що ці переговори не є схваленням нелюдської системи комунізму. Їх покійний великий Папа Іван Добрий, з доброти свого серця, нав'язував, щоб рятувати з каторг і переслідування своїх єпископів. Між іншим, щасливим успіхом тих пересправ було звільнення з 18-літньої сибірської каторги нашого ісповідника й первоерарха, митроп. Кир Йосифа. А все ж таки були автори, що писали й критикували ті кроки ватиканської зовнішньої політики. І скільки при тім було виписано несправедливих посуджень та й притинків! Просто писали: ліпше нехай вигибають там наші "мученики"; а хто їх рятує від мученицької смерти, той ворог України...

Пам'ятаю я ще давнішу річ. Був рік 1933-ий! Рік великого голоду в Україні, спричиненого розбишацькою тактикою і плянами Москви, Сталіна. Галичина бурилася; протестувала, кричала. У Львові відбувалися тоді т. зв. "академічні вечорі" — дискусії на різні теми. Директором їх був тодішній Всесв. о. Ректор Богосл. Академії, И. Сліпий. На повторені запити приділив він покійному о. И. Скрутеневі, ЧСВВ, редакторові "Записок ЧСВВ", предмет відчиту й дискусії: Чи справді "кожна влада від Бога", отже й большевицька? — Пам'ятаю, як тяжко було покійному о. Йосафатові обстояти значення цих слів Св. Письма і скільки опісля про те писали наші часописи всякої масти й покрою.

Так, наче б то в світі мали бути лише вічні весни, а ніколи зими, ніколи хуртовини, ніколи нагального дощу й грому. Яке дерево, який овоч може рости, може дозріти без них? І від Бога бувають влади над народами: одні добрі, інші подібні до буревійного й нищівного гурагану. Питали ж колись учні Господа Ісуса про причини, чому сліпим народився отой каліка при дорогах Палестини: "Чи він згрішив, чи батьки його?" А Ісус, добрий і благий Учитель, відповів: "Ні він, ні його батьки не нагрішили. Він родився сліпий, щоб діла Божі, діла Божої сили й слави й доброти явилися на ньому й через нього" (пор. Ів. 9, 3).

Христос мав оснувати свою Церкву на землі. Заповів, що Її не переможуть навіть "пекельні потуги-врата". Заповів, що буде зі своєю Церквою "аж по скінчення віків"... але ніде й ніколи не заповів своїй Церкві, що захоронить Її від переслідувань і терпінь, від ворогів видимих і невидимих. Навпаки, казав, що "сатана буде старатися пересівати вас, мов ту пшеницю" (Лк. 22, 31). Заповів учням: "У світі ви страждання зазнаєте! Але відважні будьте: Я переміг світ" (Ів. 16, 33). — На самім же початку свого прилюдного навчання, між блаженствами Нового Заповіту поставив оте, чи не найдивніше для нас: "Блаженні вигнані за правду, бо їх є царство небесне. Блаженні ви, як ганьбити та гонити вас будуть та будуть неправдою на вас наговорювати всяке лихе слово ради мене! Радійте, веселіться... бо

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв.-Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне ви-[redacted]

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій «івчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.
Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

ПОДЯКИ

Дякую Небесній Царниці, св. Йосифові і Слузі Божому Митрополитові Андрієві, за отриману ласку.

о. Т.

Дякую Всевишньому Богові Ісусові Христу й Марії Матері Божій Неустаючої Помочі за виздоровлення моєї доньки з тяжкої недуги та прошу дальшої помочі.

С. С.

Складаю сердечну подяку Преосв. Серцям Ісуса і Марії за вислухання молитви й уздоровлення мене та за поміч у кількох випадках минулої зими.

Софія Т., Торонто

Складаю щиру подяку Найсвятішому Серцю Ісуса Христа, Матері Божій Неустаючої Помочі й усім Святим за вислухані молитви та ласки Господні, одержані за посередництвом Слуги Божого Митр. Андрія Шептицького. — Долучую $2.00 на Службу Божу за душі в чистилищі.

М. Флюнт

Щиро дякую Найсвятішому Христовому Серцю, Матері Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові, св. Терені від Дитяти Ісуса, Слузі Божому Андрієві та Братові Андрієві апостолові св. Йосифа за вислухані молитви й одержані ласки.

Харабарук Марія

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

За здоров'я, за поміч у праці, за віддання довгів, за благословення апостолятові преси.

так гонили і пророків, що були перед вами" (Мт. 5, 10-12).

Неодин казав і нині скаже про ті слова Христові: "Жорстока це мова! Хто може її слухати!" (Ів. 6, 60). На це відповів колись Христос, відповість так і сьогодні: "Слова, що їх я вам говорив, то дух і життя! Але дехто з вас не вірує" (Ів. 6, 63-64).

***

Та Христова Церква повірила слову Христа. Вона приймала перші переслідування Жидів і римських цезарів та урядників "радіючи, що сподобилися прийняти зневагу за ім'я Господа Ісуса" (Діян. 5, 41).

Св. апостола Петра ув'язнили, на смерть осудили. Перші християни були тим дуже засумовані. Любили ж Петра, знали його святий уряд "верховного апостола". Що ж вони роблять? Вони моляться. "А Церква ревно молилася Богові за нього" (Ліян. 12, 5). Ще ж бо і св. апостол Павло, (апостол повний вогненних слів і готовий навіть проклясти тих, хто "Христа не любить"), каже у своїм посланні до римлян, знаючи їхні терпіння й муки від Нерона та його посіпак: "Благословляйте тих, що вас переслідують! Благословляйте, а не проклинайте!" (Рм. 12, 14). "Не дайтеся перемогти злом! Але перемагайте зло добром! Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога й існуюча влада Богом настановлена. І тому хто противиться владі, противиться Божій постанові..." (Рм. 13, 1), противиться Божому допустові. Бо як Бог дає сонцю світити над праведними й неправедними, так і допускає бого-противній владі переслідувати вірних християн. Той самий апостол у тім же листі до Римлян при кінці пише: "А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги" (16, 20). Він бачить у переслідувателях Христової Церкви та вірних християн самого сатану, що діє руками земних володарів і їх урядників. Але не каже християнам противитися, повставати проти них. "Не мстіться самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, як написано: Мені помста, — Я відплачу, говорить Господь" (Рм. 12, 19).

Молитвою за навернення тих, що переслідують Церкву й дітей Її, ми найскоріше й найліпше поможемо й самим переслідуваним. Тоді вороги Церкви та християн стануть їх приятелями, стануть добрими. І не треба їх, тих ворогів, бачити сьогодні лиш у таборі безбожних комуністів. Бо чи не більше число безбожних і ворогів Христа та Його Церкви є сьогодні поза табором комуністів? Всі вони переслідують Церкву й вірних Її дітей, як вони працюють над знищенням християнської науки й моралі, як вони хочуть виключити Церкву й Христа від їх впливу на людство. За оцих усіх, за їх навернення молімся!

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXII

(Продовження)

Поведінка супроти меншин. — Від XIX ст. почала поширюватися радше загальна тенденція в історичному розвитку, що політичні спільноти стали дорівнювати своїм значенням національно-державним спільнотам. Але з різних причин не все було можливо осягнути те, щоб географічні кордони покривалися з етнічними. З цього виникло таке явище як меншини та інші споріднені з цим складні проблеми.

На першому місці треба тут ясно сказати, що це є поважне нарушення справедливости, хто б це не робив, обмежувати силу і зріст чисельности цих меншинних народів. Ця несправедливість стає ще більша, коли ті грішні намагання спрямовані на повне винищення цих груп.

Із другого ж боку, вимоги справедливости подивугідно зберігає така цивільна влада, яка підтримує природне поліпшення ситуації тих громадян, що належать до менших етнічних груп, зокрема, коли це поліпшення стосується їхньої мови, розвитку їхніх природних талантів, їхніх предківських звичаїв та їх досягнень і зусиль в економічній ділянці.

Одначе треба при тому відмітити, що ті меншинні групи, чи то з огляду на реакцію на їхне теперішне положення, чи через їхні історичні труднощі, часто бувають схильні вивищувати себе поза належні міри, властиві їхньому народові, щоб таким чином покласти їх навіть вище від людських вартостей, так наче б те, що властиве людству, мало би служити тому, що є прикметне нації. Але розсудок

радше вимагає, щоб саме ці народи визнали теж користі, які виникають для них із їх особливих обставин. Наприклад, немала користь випливає для розвитку їхніх особливих талантів і духа з їх щоденних взаємин із народом, що розвивався в іншій культурі. Одначе це буває правдивою дійсністю тільки тоді, коли вони зуміють діяти як поміст, який улегшує життьовий обмін у його різних вимірах між різними традиціями чи цивілізаціями, а не як зона незгоди, яка може стати причиною великих шкід та придавлювати природний розвиток.

Активна солідарність. — Зовсім ясно, що взаємини між державами мусять бути регульовані нормами правди і справедливости, але вони одержують також великі користі з активної солідарности взаємною співпрацею на різних рівнях, таких, як у наших часах уже мають місце з похвальними наслідками в економіці та в ділянках: суспільній, політичній, виховній, здоров'я і спорту. Мусимо пам'ятати, що за своєю природою цивільна влада існує не на те, щоб замикати свої народи в межах своїх націй-держав, але радше для того, щоби передусім охороняти перед ким іншим спільне добро цієї окремої цивільної спільноти, якого напевно не можна відмежувати від загального добра всієї людської родини.

Це спричиняє не лише те, що цивільні спільноти повинні змагати до своїх окремих користей, без шкоди для інших, але вони повинні також об'єднувати свої сили і пляни там, де зусилля поодинокого уряду не можуть осягнути бажаних цілей. Одначе в здійснюванні таких спільних зусиль муситься дуже дбати, щоб те, що помагає одним націям, не кривдило інших.

А далі, універсальне спільне добро вимагає, щоб у кожній нації приязні взаємини плекати на всіх ділянках між громадянами і їхніми проміжними товариствами.

Існують угрупування народів із більш або менш різними расовими підгрунтями. Але елементи, які характеризують дану етнічну групу, не мусять бути перемінювані на щільно замкнені в собі спільноти, відмежовані одна від одної так, що вони не могли би входити у взаємини з людьми, які належать до інших етнічних груп. Це було б суперечне з нашою теперішньою ситуацією, в якій віддалі, що ділять народи, майже зовсім усунені. Не можна теж проочити того факту, що, хоч людські істоти різняться між собою своїми етнічними особливостями, то всі вони посідають деякі суттєві спільні елементи та мають природний нахил іти назустріч собі в обсязі духових вартостей, яких поступове уподібнення відкриває їм можливість необмеженого вдосконалювання. Тому вони мають право й обов'язок жити у близьких взаєминах із собою.

Властива рівновага між населенням, територією і капіталом. — Кожний знає, що існують країни, в яких є багато управної землі, але мало людської робучої сили, коли в інших країнах немає пропорції між природними багатствами і досяжними капіталами. Це вимагає, щоб народи встановили між собою взаємини обопільної співпраці, які полегшували б обіг капіталу, дібр і людської сили від одних народів до других.

Тут Ми вважаємо за доцільне завважити, що там, де можливо виконувати працю, треба цю працю зорганізувати там, де живуть робітники, а не навпаки.

В такий спосіб можна влаштувати кращу майбутність для багатьох осіб без того, щоб люди були приневолені покидати своє середовище, з метою шукати місця осідку деінде, що майже завжди викликає біль серця спричиняє відокремлення і важкі часи пристосування та суспільного включення.

Проблема політичних еміґрантів. — Почування універсального батьківства що його Господь вселив у Наше серце, викликає в Нас почуття глибокого смутку при застанові над явищем політичних еміґрантів; явищем, яке набрало величезних розмірів і яке все скриває в собі безчисленні та гострі терпіння.

Така втрата батьківщини свідчить про те, що існують деякі політичні режими, які не запевнюють поодиноким громадянам достатньої сфери свободи, в якій би їхні душі мали можність дихати по-людському. В дійсності під цими режімами навіть законне існування такої сфери свободи або ставиться під сумнів, або заперечується. Це без сумніву є радикальне перевернення ладу людської суспільности, бо узасадненням існування публичної влади є сприяти загальному добру, себто основного елементу, яким є признавання тієї сфери свободи і зберігання її.

У зв'язку з цим не буде зайво пригадати, що такі вигнанці є людськими особами та що всі їхні права, як осіб, мусять бути визнані, бо вони не втратили цих прав, разом з утратою громадянства країн, яких вони давніше були членами.

Між ці права людської особи мусить бути включене те, на основі якого людина може включитись до тієї політичної спільноти, де вона сподіється, що зможе більш відповідно забезпечити майбутність для себе і для своїх утриманців. Тому, наскільки загальне добро, якщо його добре розуміти, дозволяє, є це обов'язком цієї держави прийняти таких еміґрантів і помогти їм включитися як її нові члени.

Тому з цього приводу, Ми прилюдно схвалюємо і поручаємо кожний крок, оснований на засадах людської солідарности і християнського милосердя, який зміряє до полегшення переселення людей з одної країни до другої, щоб воно було менш болюче.

І нехай Нам буде дозволено звернути увагу і висловити вдячність усім морально спрямованим людям, у різнородних сторонах, які ведуть спеціяльні міжнародні агенції в цій дуже делікатній ділянці.

(Далі буде)

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Коли хтось із родини вмер у лікарні й лікарі настоюють та просять свояків дозволити їм отворити мерця для перевірення недуги, то чи свояки обов'язані погодитись на це?

Тяжко є синові чи дочці погодитись на те, щоб лікарі розтинали тіло їх покійного батька, матері чи інших найдорожчих у родині. Любов до наших найдорожчих і глибока пошана до їхнього, хоч би й мертвого тіла, бунтується проти такої думки. Але розтин тіла мерця (автопсія) нераз дуже важний для того, щоб лікарі могли стверднти властиву причину смерти. Когось лікують на одну недугу, а, оце, він помер від чогось зовсім іншого. Це велика загадка для лікарів і вони хочуть знайти причину такого явища. Так можуть умерти ще тисячі людей, якщо лікарям не дасться нагоди відкрити причину такої смерти. Часто єдиним способом відкрити причину й захоронити тисячі інших людей від подібної смерти, саме і є розтин тіла мерця.

Лікарі, звичайно, не домагаються згоди родини та не розтинають трупа без важної причини. Коли ж вони просять згоди і родина годиться на це, тоді тим вона помагає лікарям удосконалювати знання медицини, а також рятувати життя багатьох інших людей, у тім може й життя інших членів власної родини.

Але чи родина мусить погодитися на таку післясмертну операцію свого небіжчика? Ні, не мусить, хіба що того вимагає позитивне добро інших. А про це вже рішають закони держави. Держава, суд, поліція, безперечно мають право наказати розтин тіла мерця, якщо того треба для ствердження, чи його не отруєно або не згладжено якимсь іншим способом. Подібно в деяких інших випадках держава має право вимагати отворення тіла мерця, напр., щоб ствердити, чи даний мерлець не стався жертвою якоїсь небезпечної зарази, яка може загрожувати й іншим людям. У таких випадках родина є морально обов'язана погодитися на розтин тіла свого небіжчика.

Чи може розведена жінка бути урядничкою в церковній організації? Чи може вона бути кумою при хрещенні?

Внаслідок упадку християнської моралі й почуття обов'язку та відповідальности багато подруж по якомусь часі, розводиться, особливо в країнах завеликого добробуту. Багато мужчин чи жінок є розведених без того, щоб самі старалися про розвід, чи щоб вирішно причинились до нього. Такі нещасні жертви не можна виключати ані від Св. Тайн, ані від участи в парафіяльному житті. Місцевий священик найбільш компетентний рішати в таких випадках. Якщо він прослідив справу й побачив, що даву жінку чоловік покинув, або й урядово розвівся з нею, а не вона покинула чоловіка і не вона робила старання про розвід, тоді він дозволить їй приступати до Св. Тайн, Сповіді й Св. Причастя, а, послідовно, вона може бути також кумою при Св. Хрещенні, чи урядничкою якоїнебудь церковної організації. Навіть треба притягати такі нещасні жертви модерного зіпсуття до організації й спільноти в парафії, щоб тим способом облегшити їм нести їх нераз дуже важкий хрест. Однак, коли б розведена особа була згіршенням у парафії, тоді, самозрозуміло, її не можна б вибирати на урядничку в парафіяльних організаціях, ані не могла б вона бути кумою при Св. Хрещенні. Але цю справу найкраще розв'яже місцевий о. парох, який подбає про те, щоб і приписи св. Церкви були належно збережені і дана особа щоб не була незаслужено покривджена чи понижена перед людьми.

До нашого сусідства перенеслося молоде подружжя, про яке ми, я й чоловік, спочатку думали, що вони некатолики, бо ніколи не йдуть

до церкви. Згодом ми довідалися від них самих, що вони католики, тільки ж вінчалися не в католицькій церкві. У них двоє маленьких дітей. Ми й інші наші сусіда, навіть православні і протестанти, щонеділі йдемо до церкви, а це молоде подружжя не йде. Чи мій чоловік і я маємо обов'язок сумління робити щось у тім напрямі, щоб їх притягнути до церкви?

Так, у деякій мірі, ви маєте обов'язок сумління попрацювати над тим, щоб таких людей притягнути до церкви. Це буде діло милосердя відносно душі. Кожний із нас, у деякій мірі, є "сторожем свого брата". Бачити ж свого брата хворим, чи зараженим, чи голодуючим, а не порятувати його в нещасті, — було б дуже не по-християнськи. Подібно, знати, що наш ближній живе в тяжких гріхах, отже в смертельній небезпеці вічного прокляття, а не старатися, навіть не пробувати рятувати його з тієї небезпеки, мовляв, "це його приватна справа", — було б також дуже не по-християнськи. Отже кожний із нас повинен, і в деякій мірі в сумлінні обов'язаний зробити щось, щоб рятувати душу свого брата. Але ж відвертати когось від гріха й навертати до Бога, — це, подекуди, дуже делікатна справа, яка вимагає багато второпности, вміння й терпеливости. Не кожний має дар навертати душі до Бога. Але, з другого боку, це ані не аж завелика штука, якщо любимо когось та якщо зуміємо бути второпними, делікатними й виробумілими, а головно — довго-довго терпеливими. Якщо не маємо таких дарів-кваліфікацій, тоді навіть не берімося до навертання душ, бо своєю нетактовністю можемо більше їм пошкодити, ніж помогти. Тоді радше тільки молімося за них, щоб добрий Бог сам ужив якнайкращого способу для їх навернення, або, також, просім довірених приятелів даних людей, щоб вони попрацювали над навереннням їх душ.

Ті, що мають надію помогти таким душам, повинні перше наблизитись до них, запризнатися з ними, не згадуючи нічого про їхне подружжя, чи про Службу Божу в неділю і свято. Може помалу вони самі виговоряться про своє положення та про своє подружжя. Коли виговорять ся, треба мати велике вирозуміння для них, не дорікати їм і не тягнути їх зразу до церкви. На це ще прийде час. Пізніше треба вивідати від одної сторони, чому вони вінчались поза католицькою церквою. Багато таких подруж можна направити, тому розповіджмо про ту справу нашому священикові, а він, розваживши всі обставини, скаже, чи дане подружжя можна направити, чи ні. Якщо можна його направити, скажімо це особі, з якою ми говорили. Для неї це певно буде великою потіхою і тоді вона певно радо піде до священика, щоб розповісти подрібніше про все та впевнитись у можливості направи вінчання. А як піде вона до священика й домовиться про все потрібне, тоді далі вже легко піде і направа вінчання і ходження до церкви.

Гірше і тяжче є, коли таке вінчання не можна направити, бо, напр. одне або друге, або обоє вже були законно вінчані перед цим новим своїм подружжям. Але і в такому випадку не треба закладати рук. Навіть і тоді треба делікатно і второпно впливати на те, щоб такі подруги почали ходити до церкви. Запросити їх, щоб прийшли разом із нами. Запропонувати їм, що повеземо їх нашим автом. Хоч вони живуть у тяжких гріхах (і саме через це йти до церкви, для них, мовляв, "не має глузду"), треба переконувати їх, що вони все ж таки повинні ходити до церкви, повинні молитися за те, щоб Бог мав вирозуміння для них, щоб змилувався над ними, щоб якось розв'язав їхню проблему і не дав їм загинути в гріхах. Коли поведеться нам так переконати когось і притягнути до церкви, то ми зробили вже дуже багато і Бог певно щедро винагородить нас за це. Дальший розвиток і хід справи лишім Божому милосердю. Ісус Христос умирав на хресті не за ангелів, ані не за святих, а за отаких грішників, щоб рятувати їх від вічної погибелі. Він, у Своїй доброті та в Своїй премудрості знайде спосіб, як їх порятувати, хоч вони ще довший час не будуть могти приступити до Св. Сповіді і Св. Причастя. Ходження до церкви й усі інші добрі вчинки Бог може зачислить їм у добро та може дати їм ласку, що вони, хоч по довгих літах, усе ж таки будуть могти направити свій плюсь, відзискати втрачену Божу ласку і так спасти свої душі.

Серед різнородної хатньої праці мало часу лишається мені на молитву. Коли й молюся вечором, то й тоді більше молюся за покійників у моїй родині, а за себе найменше. Чи я добре роблю, або може я повинна більше молитися за себе, щоб спастися?

Той, хто молиться за других, певно ліпше робить, ніж той, хто молиться тільки за себе самого. Молитись тільки за себе й за свої потреби — це самолюбство. Молитись більше за других — це вияв великої любови ближнього і це щось багато краще, як у Божих, так і в людських очах, ніж хоч би і як "побожне" самолюбство. Маємо право молитися за себе, за свої дочасні й душевні потреби, навіть ми повинні молитися за себе. Але хто думає тільки про себе й усе хоче від Бога тільки для себе, не дбаючи про нікого іншого, того не можна назвати інакше, як тільки самолобом.

Молитися за покійників — дуже похвальна річ, хоч би при цьому ми забували, чи менше дбали про наші власні потреби. Хоч би ми не молилися за себе, бо не стає нам часу, все ж таки, як довго ми живемо, ми можемо й без особливих молитов вседнувати для себе багато Божих ласк та помочі й охорони нашим вірним заховуванням Божих Заповідей, ревним і сумлінним виконуванням нашої щоденної праці, спокійним зношенням дрикрощів і невигод, участю в Св. Тайнах і богослуженнях і т. п. Ті ж, що вже померли, не мають можливости рятувати себе самих. Якщо вони ще не дійшли до оглядання Бога в небі, а находяться в чистилищі (а це триває нераз довгі роки!), тоді єдине, що вони можуть, це терпіти муки чистилища і в них очищуватися, доки не скінчать свою покуту. Нічого іншого там вони не можуть зробити, що себе порятувати та приспішити той час, коли вже будуть могти перейти до вічного Божого щастя. І саме в тому їх болючому стані терпінь і безсилля єдино ми, що ще живемо, можемо їм помогти нашими молитвами й добрими вчинками, які жертвуємо за них. Отже молитися за них, навіть забуваючи про себе, це вияв великої любови ближнього. Такою молитвою не тільки помагаємо опущеним душам у чистилищі, але й собі збираємо великі заслуги перед Богом, саме через цю любов.

Подібно похвальним є молитися за тих, що ще живуть, за їхнє здоров'я, за ласку навернення для них, і т. п., хоч при тому менше молимося за себе. Молитва за других — завжди є вияв нашої любови ближнього і тому вона завжди миліша Г. Богові, ніж коли ми молимось тільки за себе самих.

З науки катехизму знаємо, що Св. Хрещення змиває з душі первородний гріх, а коли хреститься доросла людина, тоді Св. Хрещення змиває з її душі також і всі особисті гріхи, яких вона допустилася перед своїм охрещенням. А ось, моя сестра виходила замуж за протестанта, який перед своїм вінчанням навернувся до католицької Церкви. Перед Св. Хрещенням він учився катехизму в латинського священика, потім був хрещений, а після Св. Хрещення мусів ще й сповідатися. Як це можливе? Чому мусів він сповідатися, коли Св. Хрещення змило всі гріхи з його душі?

Вся заковика саме в тому, що наречений Вашої сестри був протестантом, а в багатьох протестантських сектах Хрещення є неважне, або сумнівне, або взагалі нема Хрещення. Тому католицька Церква заряджує, щоб тих, які приходять до католицтва з протестантизму, охрестити услівно щераз. Кажу "услівно", себто, щоб католицький священик охрестив його, якщо він іще не є важно хрещений. Якщо ж його Хрещення в протестантизмі було важне, тоді нове Хрещення не має сили. В багатьох таких випадках тяжко є впевнитись, чи даний протестант був належно охрещений і саме тому св. Церква заряджує поновне Хрещення, щоб не повторювати Св. Тайни, якої не можна два рази уділювати, а яка може вже була уділена даній особі, тільки ж тяжко про те впевнитися. Коли б наречений Вашої сестри був переходив до католицтва з православ'я, тоді не треба було б наново хрестити його, бо Св. Хрещення у всіх православних Церквах є важне і правдиве.

А тепер Св. Сповідь. Хто приймає Св. Хрещення в дорослому віці, цьому при Св. Хрещенні прощається не тільки первородний гріх, але також і всі особисті гріхи, яких дана людина допустилася аж до дня охрещення. Отже така людина не потребує тепер сповідатись і просто, після Св. Хрещення, може приступити до Св. Причастя. Але, в Вашому випадку, наречений Вашої сестри тепер тільки услівно був охрещений, а це значить: якщо він був правдиво охрещений у дитячому віці, тоді нове Хрещення не має жадного значення для нього, а є тільки непотрібною церемонією для нього, отже воно не змиває жадних гріхів із його душі. І саме тому він мусів після такого Хрещення ще й сповідатися, щоби з певністю одержати прощення гріхів, яких він допустився від дня свого першого Хрещення.

Будьте ощадними, але не скупими! — Ви, багаті, пам'ятайте, що добра, які посідаєте, — маєте від Бога. А Бог наказав давати милостиню!

З цілого Вашого майна повинниться Вам у хвилі смерти єдине те, що Ви дали убогому!

А коли спомагаєте бідніщого свого брата, — то пам'ятайте, що він потребує не лише Вашого гроша! Іще більше потребує він нераз чинної (моральної) Вашої помочі: — поради, потіхи.

Помагайте бідніщому не тільки від часу до часу, але (по своїй спроможності помагайте) й так, щоб він міг піднятиґтися з біди тай стати на своїх власних ногах. Давайте убожчому нагоду до заробку, — навчіть його, — покажіть йому, як він сам може поправити свою долю!

Митроп. Андрій Шептицький

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ДЕВ'ЯТИЙ

Любий Юсте!

Направду не знаю, як тобі дякувати. Молодий, але вчений лікар з Антіохії, якого ти мені поручив, був у моєму домі й оглядав Руту. Припав мені до вподоби: це чоловік з отвертою головою і не зважаючи на те, що він є греком, знає наші обичаї. Що сказав? Що повинна виздоровіти... Коби так сталося! Але, на жаль, усі його попередники говорили те саме. Прикро мені таке казати з уваги на твою доброту, але, бачиш, я вже нераз чув такі запевнення! Люди безупину посилають мені різних лікарів; кожний захоплено розказує про свого. Але я вже боюся кожного нового обличчя... нової невдачі... Цей Лука мабуть чесніший від інших. Його обітниці є не тільки таємними словами, якими прикривається пустка. Він розкладає своє знання одверто мов продажний товар і терпеливо пояснює чого треба б ужити, що можна б дати, що спробувати б... Цей чоловік; я впевнений, не складе зброї до кінця. Але чи котра із тих безконечних обіцяних проб принесе полегшу? Чи буде час усі їх застосувати? Віз котиться дальше. Скільки ще залишилося схилу, щоб міг далі котитися?

Він один міг її уздоровити. А проте минув мене як хворих Назореїв. Покарав їх. Але завіщо карає мене? Мене, що погодився взяти на себе те, що Він називає "хрестом"? Постає в мені неспокійний здогад, що поза Його словами приховується небезпека грізніша, ніж можна було цього здогадуватися на початку. Його заклики втягають... А Він подібний до ненаситного Чоловіка, що хоче збирати те, чого не посіяв...

Сухий жар палить усе. Земля наче попіл — м'який і легкий. Коли вечором повіє вітер, жене перед ним руда хмара пилюги. Кедрон висох. Оливна Гора відбиває горяч блискучою зеленню оливного листя. Але винниці посіріли, трави пожовкли й помервились, пальми похилили низько своє гілля, мов утомлені верблюди свої голови, фіги дозріли на важких підносах листя. Люди лежать у тіні, важко дихають і нетерпляче чекають вечірнього вітру. Все втекло із Ксистосу й Безети під портик Соломона. Тепер збирається там найгірша голота. Бо хто ж залишився в місті? Вся священича старшина і всі багачі покинули Єрусалим та подалися до своїх літніх хуторів. Я також уже давно був би на моїй дачі біля Емаус. Ніколи в часі літньої спеки не перебував я в Єрусалимі. Але тепер мусів залишитися: недуга Рути не дозволяє рушити її з місця...

Переживаємо наче облогу: червона пустиня приступила до воріт міста і наче гієна чекає мабуть на свою добичу. Кожного дня зменшується кількість води в саджавці Сілос. Цілі стада чорних мух бренять в густому мов олива повітрі. Сиджу біля Рути й відганяю їх... Має замкнені очі і дихає важко. Її білі долоні, покладені безладно на постелі, є висловом проймаючого смутку. Не можу його стерпіти.

Досі не було ще з ким говорити про Вчителя. Із членів Великої Ради я видів тільки Йоеля бар Горіона. Я вже згадував тобі, що ненавиджу його. Він малий, завжди згорблений; каже, що двигає на плечах провини всього Ізраїля. Застав я його при молитві за грішників. Стояв із піднесеними понад голову раменами і раз-у-раз коливався та бив головою об мур. Довго мусів я чекати, поки скінчить. Вкінці обернувся й удавав, що тільки тепер завважив мою приявність. Вітав мене з великою сердечністю, за якою, відчуваю, криється фальш.

— О, кого ж це мої очі бачуть? Ти вже повернувся, равві? Великий равві, мудрий равві Никодим, бар Никодим... Ти вже повернувся, равві? Який я радий. А ми тут нераз питалися людей, де ти і чому так довго немає тебе в місті. Чи це правда, равві, що ти був у Галилеї? Приходили тут такі, які розказували, що бачили тебе там... Гидкі брехуни!.. Оповідали неймовірні речі, що ти був у юрбі амгаарезів і слухав розповіді якогось дурисвіта, який, на радість Галилейців, розказує їм усякі небилиці. Я сказав Йоанаанові бар Закай — нехай ім'я великого і мудрого равві буде пошани гідне — щоб досварив тих брехунів. Я казав: Наш равві Никодим ніколи не доторкнувся б амгааreза, як ніхто з хаберім не доторкне трупа або свині...

Я мусів подякувати йому та спитав:

— Що ж ви тут чували про... пророка з Назарету?

Малі очі Йоеля блиснули з-під повік. Завжди вони йому бігають з кутка в куток наче дві малі чорні миші. Скривився, наче б гриз терпку цитрину.

— Ха, ха, ха — почав сміятися.

Сплів пальці й затирав пучечки долонь.

— Ха, ха, ха... Великий мудрий равві жартує. Пророк? Який пророк? Із Назарету? З Назарету походять тільки п'яниці, злодії і божевільні. Про цього брехуна вже була мова в Кедровій валі, говорили більше ніж варт говорити про такого море.*) Знаємо про нього все...

Затиснув уста; в їх кутках появилися білі клубки спінілої слини. Та по хвилині почав знов затирати долоні і стрілив сміхом.

— Ха, ха, ха... Це добре, що великий, мудрий равві вже повернувся. Галилея це край темноти. Там вірні мусять на кожному кроці стикатись з гоїмами...

Я бачив також Йонатаса, сина Анамії. Правду кажучи прислав його до мене архиерей. Ідеться про те, щоб ми репрезентували Синедріон на параді, яку Антипа хоче справити для відзначення своїх уродин. Це мене зовсім не захоплює: ненавиджу Іродових байстрюків. Але Каяфа просив мене дуже зробити це та, щоб мене приєднати, прислав навіть кіш чудових овочів для Рути. Знаючи, що ніхто з шанобливих Ізраїльтян не пішов би до Тиверіяди, яку побудував на цвинтарі (мабуть на цвинтарі садукеїв), Антипа приготовляє ті врочистості в Махеронті. Дві галери чекатимуть на гостей при устї Йордану. Парада буде незвичайно багата, перше тому, що Антипа якраз кінчає п'ятдесят п'ять років, друге ж, бо хоче похвалитись Геродіядою, яка його повністю омотала. Але люди кажуть, що найважнішою притокою тих урочистостей має бути сподівана на них приява прокурора Пилата. Антипа, що з ним раніше постійно спорив, тепер за намовою Геродіяди (вона також уміє керувати грою), а може в першу чергу на доручення Вітелія, вирішив собі його приєднати. І має правду — Пилат уже нераз посилав на нього скарги до Кесаря.

Отже я сказав Йонатасові, що поїду. При тій нагоді я спитав його також, що чував про Вчителя. Відповів мені вибухом веселости:

— Питаєш мене, що я чував про нього? Ха, ха, ха. Я повинен би спитати тебе. Та ж усі кажуть, що це фарисей! Хтось казав Каяфі, що повторяє науки Гіллеля, хтось інший, що творить гагади на зразок Гамаліела. Скажи, Никодиме — це ж ваша людина. Але врешті воно пусте. Нікому це не шкодило б, що Він плете щось про воскресіння, про янголів і про інші чудеса, коби тільки його особа не викликала такого великого неспокою серед юрби. Ледве скінчилося з тамтим... Хочу бути щирим із тобою — прибрав поважний тон — отже скажу тобі: ми вирішили звернути увагу Антипи на Нього. Нехай займеться Ним. Ви — фарисеї — любите робити різні дурниці, які дразнять Римлян. Нашим завданням — я ти напевно погодишся мовчки з нами, бо знаю, що ти розумна людина — чим більш самі дбатимемо про усунення з нашого життя всього, що їх нервує, тим більше довірятимуть нам Римляни і — тим більш могтимемо від них неодне дістати... Хіба не згоден ти з тим, Никодиме? Ви, доктори, любите доповняти закон усякими своїми науками. У цьому, правду кажучи, немає лиха (говоримо, розуміється, між собою), доки не нарушено едности культу і святині... Але чейже знаєш добре, що всяка наука, віра й моральність кінчається тоді, коли якийнебудь розбійник із пустині починає вдавати Юду Макавея! А Сефоріс, не забував, положене на цьому самому узгір'ї, що й Назарет...

Це правда — на цьому самому. Тільки по другім боці. Хрести, які двадцять п'ять років тому поставив Копоній, мусіли кидати свою тінь на Назарет. Я був там тепер...

Якраз передовсім про це хотів я тобі написати, а не про безліч інших справ, що застали мене знов у Єрусалимі. В часі побуту в Галилеї відвик я дещо від гарячки тутешнього життя. Там людина думає помалу та помалу вдихає в себе разом із тишиною якісь ледве чутні звуки. Тут — ніколи нема часу! Треба їсти нашвидкоруч і завжди бути готовим на тисячі несподіванок. Тут треба кричати, щоб люди почули, і не чути нічого крім крику. Дурне життя, з якого немає вороття!

Залишивши Вчителя на Узгір'ї, яке тутешні називають "Рогами Гатіми", замість вертатися попри Йордан, я подався до Назарету. Пам'ятаю твої слова: Коли хочеш добре пізнати людину, то йди і приглянься місцю, де вона прийшла на світ і де була дитиною. Слава Назарету погана слава. Але погадав я собі, що навіть загальна гадка може схибити; треба самому побачити все. Не поспішаючи, по двох днях був я на місці.

Містечко — як інші галилейські містечка. Узгір'я заточує півкола а в середині його, на уздіччі, наче котеня в обіймах дитячих рамен, лежить Назарет. Здалека вже видно розсипану пригорщу малих домиків поміж чорними кипарисами, що творять наче невеличкий гайок. У підніжжя узгір'я під кам'яним луком

*) Недотепа, дурний.

б'е джерело; його оточує загорода з каменів. Я зупинився при ньому, втомлений і спрагнений. Довгий час не було до кого заговорити — вештался тільки жінки із глечиками на голові. Тільки пізніше появився якийсь левіт, та чемно мене поздоровив. Я попросив його, щоб завів мене до гостинниці, де б можна переночувати. Ми пішли разом угору, до міста, тією самою дорогою, якою рядочком і серед сміху сходили жінки, йдучи по воду. Вони гарні, стрункі, поставні, чорноволосі. Не видно серед них дівчат із ясними обличчями й мідяним волоссям, яких можна зустрінути в Юдеї. Поза узгір'ям, перерізаним на верху білою дорогою, гора Тавор двигає свою важку лобаку. Довгими роками мусів Він глядіти на неї... Вже здалека серед домів наглянув я божницю, також окружену огорожею кипарисів. Гостинниця була при шляху, ближче ніж перші будинки містечка. Я подякував левітові і хотів його попрощати, але він не відійшов, доки не викликав господаря та не віддав мене під його опіку. Ми розмовляли подорозі і він довідався, хто я такий. Його поведінка у відношенні до мене, досі бездоганна, стала тепер просто над міру уважлива. Врешті відійшов, поздоровляючи мене раз-у-раз. Із черги господар почав проявляти свою до мене пошану. Хочу сказати, що мені припали до вподоби ці ознаки почести. Йдучи до Назарету я сподівався зустріти найгірше: простацтво й неввічливість. Зустріла ж мене мила несподіванка. Господар виніс мені під тінь розлогої фіги дещо перекусити. Я встав відмовити молитву. Але коли я помолився і хотів забратися до їжі, раптом пролумав окрик:

— Равві, не їдж!

Здивований підніс я голову. На подвір'я гостинниці ввійшли якісь люди. З одягів можна було здогадатися, що це старшина тутешньої синагоги: голова, телія, таргумист, кілька бетлянім. Провадив їх мій левіт. Усі мали таліс*) на раменах і філяктерії**) придяті на чолі. Мали вигляд побожних і гідних людей. Голова закликав господаря і гостро випитував його, чи поданої мені страви й посудин прилдково не занечищено начистим дотиком. Але, як виявилося, не було приводу до страху. Тепер рош гекенесет звернувся до мене. Вітав мене зразу церемоніяльно, висловлюючи кілька разів радість із приводу, що своїм прибуттям я відзначив їх нужденне місто, потім просив вибачення за свої вигуки.

*) Біла хустка, яку накидали на плечі в часі молитви.

**) Слова псальму написані на шматочках папірусу; їх прив'язують до чола і на руку.

— Пробач, достойний равві — казав — але ніколи не можна покладатися на цю голоту. Дозволяють жінкам дотикатись усього. А мудрець Господній каже: "На тисячу знайдеш одного справедливого чоловіка, але не знайдеш ані одної жінки..." Пробач і дозволь спокійно з'їсти те, що приніс тобі цей чоловік...

Ця ввічливість направду заскочила мене. Я запросив їх поділитися зі мною харчем. Була прекрасна пора: спека дня пригасла, вітер колисав над нами фіговим гіллям. Ми пили квасне молоко, їли печену курку з салатою з цибулі і з хлібом. До міста вертались отари, було чути мекання овець і вигуки пастухів. Під'івши, ми розсілися вигідно на лавках, які господар виніс під дерево для всіх гостей.

— Чи можна знати нам, достойний равві, що привело тебе до нашого міста? — спитав вкінці голова. — Назарет є нужденною дірою і не маємо тут нічого, що могло б урадувати очі такого достойного гостя. До того погана слава йде про містечко... Але несправедлива, равві, повір мені... Бували в нас, правда, різні люди... Де немає грішників? Але в міру того, як працюємо і навчаємо нарід про Боже слово, є їх щораз менше. Коли б ти, великий равві, зволив це сам оцінити...

— Не сумніваюся, що воно так є, — відповів я — коли слухаю вас, достойні, то починаю розуміти, що все, що говорять про Назаретян, це брехня...

— Слова великого равві є для нас наче пластер оливи на свіжу рану... — замітив один із бетланім.*)

— Ліпша від золота є наука мудреця — додав левіт.

— Чи не зволив би ти, равві, завтра у святині розрадувати наші вуха твоїми мудрими словами — почав знову дібраними словами голова. — Віддавна ніхто рівний тобі не промовляв до нас...

— Яка ж то честь для Назарету, коли в нас промовлятиме сам равван**) Никодим, син Никодима! — запіяв теліяг,***) захлистуючися приданими мені почестями.

Я відчув, що годі буде відмовити їхнім медяним словам. Я привик до почестей, але ті їх слова неначе зневолювали.

— Вчини нам ласку і пожертвуй хоч дрібку своєї мудрости — просили. Думали мабуть, що зберігаючи мовчанку, хочу намагатися з ними. — Не відказуй. "Не жалуй хліба вбогому і слова Божого спраглому", казав великий Гілель.

*) Десять побожних, що завжди були присутні на кожній службі в святині.

**) Вищий ступінь від учителя.

***) Рецитатор молитов у синагозі.

— Поїдь і промов, равві. Ніхто тут нас не відвідує. Віддавна ми не чули науки вченого з Єрусалиму...

— Завжди говорять ті самі...

— Хіба, що хтось насмілиться відізватись...

Чоловік, що почав, увірвав пригломшений поглядами приявних. Я догадався з місця що мав на думці той його виступ.

— Ви мабуть хотіли казати про цього вашого... Ісуса? — спитав я.

Нагло настала біля мене тишина, наче б я сказав якесь недоречне слово. Мої гості, дивлючись на себе з-під лоба, сиділи мовчки. Були мабуть лихі на того, що вирвався зі згадкою про Вчителя.

— Так... — сказав вкінці рош гекенесет. — Симеон бар Арак згадав тут про це... Не любимо про Нього говорити, — признався щиро. — Ми виключили цього Чоловіка за хулу зі синагоги, ми кинули на нього гайрем*)... Але Він ходить безкарно, навчає, обманює людей... Треба б Його вкаменувати! — докинув твердо.

Я глянув довкруги по людях та побачив, як усі, затиснувши уста, переконливо потакували головами.

— Равві Єгуда має правду — признав котрийсь голосно. — Цей Чоловік стягнув ганьбу на наше місто... Він причина, що люди говорять зле про Назарет!

— Невже ж Його провина така велика? — поставив я питання.

Не кажучи слова, притакнули кивком голов.

— Він походить звідсіль, з Назарету, правда? — питав я далі.

— На жаль — признав голова.

— Зріс поміж нами начеб вовче щеня між собаками — сказав левіт із ненавистю в голосі.

— Або як гадина в щілині муру! — підтвердив таким самим голосом інший.

— Ніхто Його не підозрівав... Ми давали Йому замовлення... Робив обстановку до наших домів...

— Нажаль — повторив равві Єгуда. — Хоч правду кажучи — сказав — ми могли б Його виректись. Він не народився в Назареті.

— Не тут?

— Ні. Наші родові книги, які мої попередники зуміли заховати перед людьми Герода — нехай шеоль**) ніколи не буде ласкавий для нього! — не згадують про Його народження. Його батько був Юдейецм... — процідив крізь затиснені зуби: — Низько впав королівський рід...

— Отже це правда, що походить Він із роду Давида?

— Так у нас записано. Але могла закрастися якась помилка. Та ти, достойний, знаєш найкраще, в яку поневірку пішла наша велич... Набі***) Ісая казав: "Невірні князі — товариство злодіїв..." У мудрості вчених, таких як ти, равві, а не в Давидовій крові лежить наше спасіння...

— Але — тут підніс спротив левіт — все-таки сказано, що Давид зродить Дитину Справедливости...

Равві Єгуда відповів піднесено:

— Є люди, що так пояснюють. Але найбільші вчені в Письмі — глянув на мене ввічливо й усміхом запрошував підтримати його — кажуть, що люди чисті є справжніми потомками Давида... Автім не кожне слово пророка треба брати дослівно...

— Так... — погодився я.

— Равві сказав — промовив тоном, що завершував усякий спір.

Левіт замовк, відчуваючи, що ніхто не стоїть за ним. Єгуда випростився переможно. Почав розказувати:

— Одного разу, коли ввесь край навістило страшне нещастя, мабуть за гріхи Ірода, прийшов до Назарету з Юдеї Яків син Матана, наггар... Замешкав тут у нас, почав працювати... Потім народився йому син Йосиф — це знов було тоді, коли римський вождь покидав Єрусалим, забираючи з собою Антигона, сина Аристовуля — останнього з роду Макавеїв... Цей Йосиф привіз собі дружину з Єрусалиму, дочку Йоахима, ткача. Якось недовго потім трапилось, що Римляни — нехай будуть прокляті! — вперше, всупереч законам Всевишнього, веліли почислити синів Ізраїля. Йосиф, згідно з розпорядком перепису, поїхав до місця походження свого роду, до Вифлеєму. Забрав зі собою дружину... Сподівалась якраз Дитини. Поїхали — і не вернулися більше, не знаю чому. А може і мали причину. Досвідчені жінки казали, що ця Дитина буде передчасна, наче була б почата раніше ніж у день, у котрім обручена замешкала в домі нареченого. Але правду кажучи, хто б там мав тоді час займатися ними. Це був час війни Юди, сина Єзехії, Симеона, Атронгая... Коли врешті Йосиф повернувся з Дружиною і Дитиною, вже було по всьому. Де перебували? Не відомо. Це певне, що ввесь час не сиділи у Вифлеємі. Помандрували мабуть аж до Єгипту... Так казали... Але це не важне. Поверну-

*) Великий проклін.

**) Ад, також пекло.

***) Пророк.

лись і почали працювати. Йосиф був, як і його батько, наггаром і навчив цього ремесла свого Сина. Його Дружина була робітницею, пряла, ткала, шила... Більше дітей уже не мали. Йосиф був добрим ремісником, праці не бракувало. Але занедужав і Дружина мусіла ще більше ткати, щоб мали з чого жити. Вкінці помер. Цей... Їхній Син ходив тоді до школи разом зі мною... Був багато молодший, але пам'ятаю Його, коли разом з іншими хлопцями скандував слова Тори. Мусіли бути дуже вбогі, бо ніколи не бачив я сандалів на Його ногах, а плащ, яким одягався, — це була стара сімляга його батька... Потім почав працювати і тоді також не бракло Йому роботи. Перестав бути дитиною, дійшов до літ, у яких мужчина може забирати голос у синагозі. Але Він ніколи нічого не говорив. Стояв при дверях разом із найбіднішими — з такими, до яких треба посилати збірщиків — і тільки слухав. Аж нагло одного дня...

— Покинув місто! — вигукнув цей, що перший згадав про Вчителя.

— Пішов собі, не дбаючи про ніщо — сказав інший. — Покинув варстат, дім — і пішов...

— Не подумав про обов'язок опіки над матір'ю! — крикнув обурено левіт.

— Так — потвердив суворим голосом равві Єгуда його слова. — Коли б не працювала, громада мабуть мусіла б її утримувати.

— Поганий Син! Поганий Син! — повторяв левіт, трясучи головою.

— Амгаарез завжди залишиться амгаарезом... —

— Зло приховується в людині, щоби пізніше виступити несподівано...

Усі говорили водночас щораз більше схвильовано. Вимахували руками так, що один скинув другому з чола скриньку, де були слова Св. Письма. Мусіли Його страшно ненавидіти. Згадка про Нього жевріла в їх серцях наче вперед, про якого існування годі хоч би на хвилину забути. Перекрикували себе, а їх руки підіймалися вгору щосили серед пошуму рукавів. Тільки по добрій хвилині равві Єгуда помітив, що я збентежений цим вибухом. Гостриим "ша!" втихомирив товаришів. Похилив голову й усміхнувшись, сказав:

— Пробач, великий, достойний равві... Ми схвилювалися. Цей Чоловік поганьбив ім'я нашого міста в очах цілого Ізраіля... Але це амгаарез, на якого годі звертати увагу... Пробач... Господній мудрець не повинен звертати уваги на собаку, що недалечко бреше...

— Пробач — повторили за ним інші. — Ми розказували тобі про когось, хто негідний займати твою увагу... прости...

Прижмурювали очі й щирили зуби. Але в їх поглядах безупину горіло схвилювання. Повторяли: "пробач", але не вміли знайти теми, яка б їх віддалила від справи Ісуса. А мене тільки це займало. Я спитав:

— Але яким Він був, коли ще перебував поміж вами? Кажете, що є поганим сином... Але чи таким був завжди? Чи хлопцем був злорадним, або нечесним як ремісник? А може вчинив яке погане діло? Чим придбав собі загальну нехіть? Може зводите мені сказати?.. Це цікаве мені...

Я глядів по черзі на кожного з них. Прикусували губи, щоб не вибухнути знову. Чекали, що скаже Єгуда; отже він відізвався по хвилині:

— Що ж... Нікому нічого злого не вчинив... Правду кажучи...

Знову сиділи дерев'яні, наче над несмачною стравою, яку годі зганити, але якої аж ніяк не можна проковтнути.

— А Його батьки? — допитував я немилосердно, — Його батько?..

— Кажуть, що Йосиф був добрим ремісником — бовкнув голова синагоги — добре виконував свою працю.

— А Мати?

Наче вперте яблуко, що паде долів тільки по кількакратному стрясенні деревом, прийшла відповідь:

— Ні... це добра жінка...

Хтось там докинув нерадо: — Помагала іншим...

Ще інший кинув наче гровшем, яким усе таки годиться заплатити за випите вино:

— Піклувалася, коли хто захворів...

Наче спізнений звук прогомоніло з кінця стола:

— Чимало благословило Її...

Єгуда важко спер долоню на столі, мов хотів покласти греблю цьому потокові. Сказав із холодною завзятістю:

— Але є Його Матір'ю!

— Так! Це Вона Його породила! — докинув левіт.

— Це все треба Їй приписати — додав таргумист.*)

— Але — я відчував, що ще за одно питання будуть мене ненавидіти як Цього — але коли кажете, що нікого не скривднв, не ошукав, то чому..?

— Коли б Йому хотілося чесно працювати — перервав мені задивлений десь у простір равві Єгуда — ніхто б нічого Йому не закидав. Був зручним наггаром...

*) Урядовець синагоги.

— Допомагав другим також... — промимрив один із бетланім.

— Знав Св. Письмо... — сказав теліяг.

— Вірно виконував приписи Закону...

— Так, коли б... — почав цей, який раніш висловився про Вчителя і замовк перелякний, що знову скаже щось зайве.

— Отже чому ж ворогуете на Нього? — спитав я.

Рош гакенесет вистукував щось на грані стола.

— Ворогуємо? — спитав згірдливо. Розглянувся по товаришах. — Ворогуємо? — повторив. Підніс рамена. — Грішник є ворогом Господа — процитував. — Але це так, як би сокира збунтувалася проти рубаля. Ніхто з нас не є Його ворогом... Амгаарез негідний ні усміху, ні погорди мудреця — цитував далі.

Настала тишина. Розмова вже не в'язалася. Відійшли подразнені.

На другий день покликав я малого хлопця, що порався коло ослів, і спитав:

— Знаеш, де дім Ісуса, сина Йосифа, наггара?

— Знаю — сказав.

— Заведи мене, дістанеш сикля...

Радісно погнав вперед. Був ранок. Сонце схилилося поза Тавор, мов приховане дитя із-за стіжка сіна, дивлючись, чи не шукають його. Ми вийшли на вершок узгір'я, вище оселі домиків. Під рівною стіною скали видніло декілька глиняних хаток, причеплених до каменя мов пташині гнізда. Я минув їх і зупинився на розлогому, покритому травою хребті. По другому боці узгір'я спускалося лагідно в напрямі долини Єзраель. Праворуч поза узбіччям лежало мабуть Сефоріс. Переді мною височів Кармель; зле кажу "височів" — краще витягався мов острога сперта на сіро-олив'яну рівнину моря.

Я зійшов знову вділ до глиняних хаток. Хлопець, мій поводар, підскакував радісно: мабуть надія на срібний гріш була притокою його доброго настрою. Побіг вперед, потім вертався до мене. Миготіли переді мною його смагляві, малощо не чорні стегна (О, Адонай, думаю про напухлі, нецілювані сонцем ноги Рути...!). Раптом спинився, спитав:

— Хочеш, равві, побачити, де живе цей шотег?*)

— Хочу — відповів я, — але чому так його називаеш?

Безжурно почухав живіт крізь діру подертої кутони.

— Так усі про Нього кажуть... — відповів.

Але його дитячі очі зараз же хитро заблистіли. Потряс пейсами, що звисали над вухом:

— ...Але інші кажуть, що це великий Чудотворець.

Ми спинилися перед глиняною хатою. Старі важкі двері були замкнені дерев'яною засувою, мабуть своєї роботи. Я підніс засуву. Зі середини повіяло холодом — віддавна мабуть ніхто не впустив до середини ні одного промінчика гарячого сонця. Я ввійшов до середини вкупі з жарою дня. Переді мною була нуждення хата, от така собі найбідніше хатина галилейського селюха: марна обстановка, млинок, ручна ступа, під стіною варстат. Глиняний тік був дбайливо запоранний, теслярське знаряддя висіло впорядковане на стіні, так як годиться в день шабасу. Якась нескінчена робота, мабуть стіл, лежала частинами в куті кімнати. Два кам'яні збірники при дверях були повні води. Мій зір ковзався від однієї дрібнички до другої, хотів довідатися чогось нового про людей, що тут жили. На варстаті не було ні гиблівки. На потемнілій зі старості дошці (мабуть перейшла з діда на внука) ясною плямою недавно гибльованого дерева лежав малий хрест. Знову хрест! Він мусів постійно про нього думати. Яка ж дивна любов до знаряддя такої ганебної муки!

Зрештою не було тут нічого цікавого. Я вийшов знову на двір і спитав малого:

— Його мати мабуть також уже не живе тут?

— Ні — відповів. — Кажуть, що перенеслася тепер до Ветсаїди...

Хотіла бути ближче Сина — подумав я. Очевидна річ. Зрештою, навіщо ж мала б залишатися тут, де з ненависти до Нього не подали б Їй і дрібки води? Шкода, що я Її не бачив — прийшло мені на думку. Але вже не мав я охоти вертатися над озеро. Добув я сикля і подарував хлопцеві. Поквапно вхопив його своїми брудними пальцями. Я ж повернувся й пішов у долину. Раптом огорнула мене така злість на тутешніх людей, що, замість залишатись і навчати в синагозі згідно з обіцянкою, я негайно подався в дальшу дорогу.

Отже виходить, що Він потомок роду Давида... І не народився в Назареті, а у Вифлеємі. Треба б мені піти й туди, переконатися, побачити...

У Вифлеємі... Чи ж не пригадуеш собі пророцтва набі Міхея: "Вифлееме, найменше з юдейських міст, із тебе вийде король Ізраіля, народжений у вічності". Він мае щастя до ясновидінь!

Подумай собі, цей лікар з Антіохії розказував мені, що й серед Греків живе надія на те, що хтось чи щось прийде... Живемо справді в цікавих часах... Але для мене не існуе ніщо поза недугою Рути...

Юрко Кучер

ЛЮДИ СВЯТКОВИХ ВЕЧОРІВ

Не люблю врочистих вечорів. Може воно звучить недоречно і я небезпечний дивак, але так воно є.

Гляньте, ось увійшов я до врочисто прибраної залі. Розглядаюся. В першому ряді сидить пан Х. Його обличчя застигло в торжественній поважі. Персона в нашому суспільстві вельми поважана.

Про нього говорять: страшенно мудра людина. Тому-то ми запропонували йому колись, щоб зробив нам декілька цікавих доповідей. Пан Х. довго на нас дивився, протирав хусточкою окуляри і знов із зацікавленням нам придивлявся. Нарешті вияснив, що передовсім ми повинні підготовити слухачів до доповіді вищого рівня.

— Та ж ваша авдиторія мене не зрозуміє. Вона до цього не дозріла — пояснював нам з повагою. — Ви дайте людям спочатку щось нескомпліковане, легкостравне, а опісля я до вас загляну.

При останніх словах всміхнувся, навіть приязно.

І ми ждемо. Вже довгі роки терпеливо ждемо. Все ще сподіваємося, що пан Х. до нас загляне...

У другому ряді сидить добродій У. Це знаний тутешній фахівець.

— Чому це ви, пане докторе, так рідко в нас буваєте? — спитав я його колись.

Доктор задумливо погладив себе по лисій голові:

— Запам'ятайте собі, товаришу — "Тайм із мані" — (Час — це гроші), — сказав по-англійськи. — Ми безвідповідально й легковажно тратимо десятки, сотні годин часу кожного місяця. Це наше лихо. Ось, хоч би ви! Якого чорта два, три рази на тиждень сидите в цій домівці? Зійдетесь, понарікаєте, посваритеся і, стративши 2-3 години часу, гайда з тим, з чим прийшли, домів. Я вам повторюю: час — це гроші!

Задумався я опісля над цими мудрими словами. Він дійсно не марнує часу. Приходить лише... на врочисті вечорі.

Щастя, що доктор не знає мого негативного відношення до врочистих вечорів. Запалав би на мене святим вогнем патріотичного обурення. Як же це?! Не піти на врочистий вечір — це ж ганьба!.. Але хто має їх влаштовувати — цим він не цікавиться.

А це знов хто? Власне в залю увійшов (спізнившись на 15 хвилин) молодий парубок атлетичної будови й енергійних рухів. Гріхом було б на нього нарікати. Він дуже активний і в нашому приміщенні буває часто. Себто на кожній забаві. За трьох обтанцьовує дівчат. А як він це робить! Довшу хвилину танцюють тісно сплетені разом, немов би становили одну цілість. В певній хвилині вона вирвається йому з рук. Втікає по залі — він за нею. Вона вигинається, немов в'юн, він, — вимахуючи як епілептик руками, — за нею.

Таак! Багато життя вносить цей молодець у наші ряди, шкода, що лише на забаві.

Ось власне, проходячи повз крісла, наш танцюрист мимоволі штовхнув молодого більондина. Це наш перший бриджист. Не абстинент, але патріотична душа.

— Подумайте — говорив мені з ентузіязмом, — маємо чвірку до бриджа, самих нечленів. Це ж досягнення. Кропимо так собі три рази на тиждень до пізньої ночі — часто навіть потихеньку рідну пісню затягнемо.

Порядний хлопець, хоч бриджист і не абстинент.

Таких цікавих одиниць міг би я вам начислити багато. А перечисливши їх, відчуваю, що я чомусь до них зовсім не надаюся. Це не мій світ. Тому не потраплю разом із ними зворушуватися при співі "Душу, тіло ми положим..." Я навіть ніяковію, коли бачу в цей час зворушення на їх обличчях. Знаю бо, що завтра, коли познімають декорації і розійдуться святково одягнені люди, приміщення Відділу світитиме пусткою.

І знов, як завжди, зійдемося з кількома товаришами, щоб журитись справами Відділу і спільно працювати наперекір усяким труднощам.

Ліпше ощаджувати вміє той, хто на свою працю глядить, не як на свою виняткову власність, але теж і як власність своїх дітей і будучого покоління, — а почасти і власність цілого народу. — І хто пам'ятає, що з Божих дарів має колись здати строгий рахунок перед Богом.

Митроп. Андрій Шептицький

В. Юстинів

АРФА ПУСТИНІ

БОГОВІ НА СЛАВУ

Оце вже вдруге, від часу об'єднання цілого Ізраїля під рукою Давида вибралися Филистимці походом на нього: Зайняли Рафаїмську долину і розтаборилися там, виждаючи противника. Ізраїльські ж війська стояли в Єрусалимі, укріплюючи замок. Сам цар доглядав робіт, бо знав Филистимців добре з часу свого васальства в Сицелезі та сподівався довгої облоги. Але, що вище піднімалися мури твердині, то більше їх віра в оборону маліла. Розвідники доносили раз-у-раз про пліндрування ворогом усієї околиці в західній частині краю. Зловили розвідну ватагу противників і від них дізналися, що Филистимці лагодяться до наступу.

Давид скликав раду старших країни та звелів священикам підняти ефод і спитати Бога, чи боронитись їм у місті, чи вийти проти напасників. І почулися слова відповіді Єгови: — Не йди проти них, але обійди їх табір від сторони грушевого саду. Коли почуєш шелест, немов хтось садом проходить, вийди з укриття і ставай до бою, бо тоді твій Господь поведе тебе до перемоги.

Раннім ранком малий гурт вояків викінчував іще працю біля замку, а тих сотня-дві, що ввійшли до твердині, робили гамір, немов то їх тисячі там.

Водночас лісистими горами, в західньому напрямі гусаком просувалась уся сила ізраїльського війська. Давид ішов попереду, бо ніхто краще за нього не знав, як проходити потайки. Ішов бадьоро і жартами розважав вояцьку братію. Хіба не можна було радіти, коли сам Бог був їх вождем?

Іще одна ніч тяжкої мандрівки і над ранком стануля над Рафаїмською низиною. До грушевого садку недалеко, але ніяк дістатись туди через ворожі застави.

Сонце жарило вогнем, а довкола сама пустиня вкрита піском і камінням, та більше нічого.

Але серця в них були, як у левів, бо кріпила їх віра.

— Хлопці! — гукнув цар, а в кутках його уст ховався жарт. — Котрий із вас побіжить та принесе мені води з Вифлеємської Криниці?*)

Всі зареготали, але двох юнаків, моргнувши до себе, немов два бистрі олені — побігли.

— Куди ви? Там ворожі застави — скрикнув Давид. — Я ж пожартував! — Але вони вже не чули і скрилися за горбом.

Довго ще велась у таборі розмова про них. День клонився до вечора, минула й ніч, а ранком прибігли обидва зі збанком у руках: — Ось тобі вода вифлеємська, пий царю.

Вояцтво збіглося і стануло колом, а Давид глянув їм в очі та й заплакав на вид такої вірности. Повагом узяв збанок, підняв угору і сказав:

— Нехай Бог сохранить, щоб уста мої торкнулися тієї води. Жертва, яку ви вчинили, наражуючи своє життя для мене, нехай піде Богові на славу! — І вилляв воду на землю.

***

І дав Бог Давидові перемогу і поконали Ізраїльтяни Филистимців біля грушевого саду та й прогнали їх поза Гезеру аж до їхньої Филистимії так, що більше не важилися вони нападати на Давидове царство.

ІЗ ГЛ. 6. *І настав час миру в Ізраїлі й задумав цар покласти Скинію Завіту на Сіоні. І вибрав собі тридцять тисяч мужів з усього краю та подався до Гів'ї, де в домі Авіданава була приміщена й віддана під опіку його сина Елеазара, який був для того й висвячений — Скинія Завіту. Поклавши Скинію Господа на нового воза, веденого двома іншими синами Авіданава, що звалась Уза й Ахіо, пустились у дорогу. Попереду ступав Давид. Але воли ненадійно повернули возом і Скинія похилилась; Уза піддержав Скинію своїми руками, хоч і не був для того висвячений. І розгнівався Єгова на Узу і вдарив по ньому й він помер. Увидівши те, засмутився Давид і побоявся брати Скинію в Єрусалим: спинивши похід, велів оставити її в домі Овед-Едома, що був поблизу. І благословив Бог Овед-Едома та дім його й увесь рід його, бо Скинія перебувала в тому домі. І увидів Давид, як Бог благословить Овед-Едома та й посмілився взяти Скинію в Єрусалим. І знову вибрався Давид із народом і прибули у дім Овед-Едома та й узяли Скинію Завіту і привезли її на Сіон. Давид вів похід, співав пісень, грав на арфі й танцював з утіхи, що Скинія Господа буде на Сіоні. Коли ж священики вносили її у новий намет, Давид заспівав:*

Синове Господні, складіть Богові жертву,
Ягнят молоденьких сюди принесіть,
Поклін Його славі та честі віддайте,
У храмі новому Його восхваліть!

І почув Давид у душі Голос, що був від Єгови та й став віщувати:

І Голос Господень дасть силу всім людям,
Недолю Він миром святим побідить:
Глас той Господень разів сім озветься,
И Месія їх в Тайнах Святих закріпить!

(За Псальмом 28).

*) Вифлеємська Криниця була знана на всю Юдею з чистої, холодної води.

При звуках срібних труб внесли Скинію на нове місце, а священики склали Богові жертву. Народ обсів узбіччя гори. Давид же частував їх жареним м'ясом і печивом. Мелхола ж, Давидова дружина споглянула на царя з погордою, тому, що він танцював, наче дівчак. І сказала призирливо: — Як чудово виглядав сьогодні наш цар і яким знаменитим стрибунчиком показався він перед слугами своїх слуг! — На ті слова Давид відповів: — Перед Богом, який мене вибрав і поставив царем, я буду грати й танцювати і ще меншим покажуся ніж досі був та у власних очах хочу бути скромніший як дотепер. Зате ж перед слугами, про котрих говориш, хочу бути ще величавіший, ніж досі. —

І покарав Бог Мелхолу за ті слова і не привела вона за свого життя на світ ніодної дитини.

ІЗ ГЛ. 7. *І настали мирні часи в Ізраїлі і задумав Давид побудувати Богові святиню і сказав Натанаві-пророкові: — Хіба ж це по правді, що я живу в кедровій палаті, а Скинія Господа під наметом із шкір? — На те Натан сказав: — Роби, як тобі сумління каже.*

Але тієї ночі почув Натан Божий голос, що не може Давид ставити Богові храму, бо багато він крови пролив. І сказав ще Бог, що тільки Давидів син зможе вибудувати Йому святиню. І пригадав Бог тому синові Свою ласку й царювання його сімени над народом, якщо той син буде зберігати Його Заповіді. Вислухавши від Натана ті слова, пішов Давид на гору Сіон і помолився та й подякував Господеві за всі ласки і за обітницю, що її Бог повів.

ІЗ ГЛ. 9. *Того часу дізнався Давид від Циби, що в домі Махіри живе Савлів унук, син Йонатана, його колишнього друга, та що той хлопець, на ім'я Мефівошет є калікою на ноги. І приклика Давид Мефівошета і сказав йому, що заради його батька Йонатана хоче добро йому вчинити. І віддав йому Давид усе майно його роду і звелів Цибі управляти тим майном, а всі прибутки здавати Мефівошетові. І взяв Давид Мефівошета на свій двір та до свого стола, щоб той їв і пив із ним як царський син.*

СПОКУСА

Цьогорічна весна була немов літо. Від саббату до саббату ставало щораз гарячіше, що і старі люди не тямили такої весни.

Вже другий день стояла над Єрусалимом духота; хоч небо затягнулося хмарною поволокою, дощу не було. Ніякий, навіть найлегший подув не ворушив повітря, що насичене парою, дусилося мов у лазні.

***

Невидимий продумував нову засідку.

Людська природа така, що тяжке повітря їй шкодить. Знесилює тіло, притуплює ум, послаблює волю. Ото ж і нагода добра сьогодні... Потойбіч вулиці Вирсавія... чоловіка дома нема... спробувати б... і Давид котрого досі не вдалося нам увести в славолюбіє, ненависть, зависть — упаде. Коли ж зробить один крок, зробить і другий. Потім звикне і, замість складати Богові стихи, стане таким, як і другі стали, що піддалися нам.

І тоді я, Сатана, запаную над тим помазаником, як запанував над його попередником, як паную над многими! Ось моя слава!

Ось моя велич!

***

Не найшла Вирсавія прохолоди в садку і пішла знов у світлицю, але і там не було краще.

Коби хоч дрібка дощу...

— Скупатися треба — немов ізза спини хтось піддав.

Авже ж скупатися! Чому я раніше не подумала про те?

Вийшла східцями на крівлю дому і розглянулась. Ані живої душі; зняла одіння і закурилась у збірнику.

Сатана подався на той бік вулиці, у царський двір.

***

Не найшов Давид прохолоди в садку і пішов у світлицю, але і там не було краще. Ні сидіти, ні стояти, ані подітись куди.

— На даху краще — немов ізза спини хтось піддав.

Авже ж на дах вийти треба. Як же раніше не подумав про те? Піднявся східцями на крівлю дому. Ні живої душі довкола. Сонце вкрите туманом і не так пече, а повітря тут немов чистіше.

Слуга приніс лежанку і цар спочив. Заплющив очі та й віддався споминам: Важкі дні скитальщини перед Савлом, Йонатан, Самуїл, збірка золота на будову святині — все всуміш, як звичайно в голові, що найшла спочинок і сонність її перемагає. Та благодійна сонність, миліша від самого сну. Добре отак спочивати й почувати, як із кожною хвилиною втікає свідомість. Від часу до часу людина ще напів пробуджується, думка наведе ще якусь то нісенітницю і знову піддається втомі. Як чудно той сон добирається до людини. Хотілося б свідомістю схопити ту останню хвилину, а радше її одробину перед сном. Дарма, ніхто її не може вловити.

Пальці, що ще перед хвилиною гладили з привички бороду, сковзнулися і знерухоміли.

***

Невидимий подався на другий бік вулиці.

Наглий плюскіт води пробудив Давида. Глянув і дивився. Можна так робити, чи ні — потім обміркує, а тепер дивився. Нічого тут злого немає. Зло є злом і він його не хоче, але ж йому треба знати, хто ота жінка. Цар повинен знати своїх підданих.

Вирсавія одягнулася й пішла..

ІЗ ГЛ. 11. *3. І спитав цар слуг і відповіли йому, що в домі потойбіч вулиці живе Вирсавія, жінка Урії, який тепер при Йоаві в боях проти синів Аммона.*

4. І звелів їм і прикликали Вирсавію, Урієву дружину в царський дім і перебувала вона в тому домі і цар спав біля неї.

5. Коли ж прийняла, повернулася в свій дім.

6. Тоді послав Давид у табір по Урію

7. І коли той прибув, цар, розпитавши його про війну, відпустив ночувати домів.

8. Але Урія не схотів спати в своєму домі.

11. Він сказав: — Скинія нашого Господа находиться під наметом; мій вождь Йоав та всі воїни сплять на тверді землі. Я ж мав би спати в хаті та біля дружини? Як довго ти, царю, живеш і доки душа в тобі — я того не вчиню!

13. Наступної днини Давид прикликав Урію до свого стола, випив його та й знов відправив домів. Але Урія також цю ніч проспав на землі під царським порогом.

14. Тоді Давид написав Йоаву листа і послав того листа Урієві. І написав у листі:

15. "Поставте Урію в першому ряді де боротьба найтяжча: і залишіть його там, щоб згинув.

17. І зробив Йоав, як цар написав і Урія погиб, а Вирсавія оплакувала його згідно з Законом.

26. Коли ж минув час жалоби, вернулася в царський двір.

27. І стала Вирсавія дружиною Давида і привела йому сина. Але не сподобався Богові вчинок Давидів.

Літописець

НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ ПРАЦІВНИКАМ ДЛЯ БОГА Й НАРОДУ

Цілі покоління українського народу боролися за Віру Християнську, за Землю Рідну, за свій народ, за його права бути господарем на своїй землі.

Минуло вже 1000 літ від початків християнства на українських землях.

Одначе на наших очах — ця славна наша тисячелітня традиція християнства затирається, винищується зовсім на рідних землях, — а заводиться новітне поганство, культ Москви, як "всьому міру — голови"...

Тому всі Українці у вільному світі мають найсвятіший обов'язок — зберегти для грядучих поколінь світлу традицію Християнської України.

Від найдавніших часів наші побожні предки бажали утривалити віру християнську в народі таким чином, що будували церкви, старалися про їхній якнайкращий вигляд, як зверху, так і внутрі, фундували евангелії, ризи, дзвони, корогви тощо. Деякі ставили біля своїх домів чи на своїх полях хрести з Розп'ятим чи статуї з подобою Божої Матері, або каплички, щоб Божа слава віддавалася повсякчасно з роду в рід.

Маємо сумні вістки з рідних земель, що наші церкви замикають і нищать, що немає вже там придорожніх хрестів і фігур, що в неділі й свята наші люди мусять працювати або обов'язково брати участь у різних нарочних імпрезах, що дітям заборонений вступ до церков...

Ми на далекій чужині не маємо змоги перешкодити цьому диявольському наступові на все, що для наших предків і для нас було і є найсвятіше, — одначе маємо найсвятіший обов'язок поставити на сторожі християнської України наше слово правди про нестружену працю й героїчну боротьбу наших славних предків і сучасників — на службі Богові й рідному народові. Це наше свідоцтво правди повинно бути утривалене в книжках про нашу батьківщину, про рідні села й міста, про їх славну історію, про ціле життя, про безперервну боротьбу за свої права, за кращу долю рідного народу.

Під крилами наших стародавніх, чудових церков зростали цілі наші покоління, що черпали в них свою незламну віру й силу боборювати життєві труднощі. Після впадку нашої княжої, а потім і козацької Держави — наші владики та наше духовенство своїм великим авторитетом заступали нашим предкам свою державну владу і були єдиним забороломтвердинею проти всіх ворожих наступів.

Ця вікова боротьба нашого народу під моральним проводом нашої Церкви повинна і мусить бути докладно записана й утривалена в книжках про нашу Батьківщину.

В тій цілі вже понад 10 літ почався й розвинувся загальний регіональний рух, що має на меті видавати книжки, збірники чи літописи про свою вужчу батьківщину, про своє село, місто, повіт чи область. Найкраще видавати повітові збірники, де були б описані всі села й міста даного повіту, все наше релігійне, культурне, політичне, господарське й усяке інше життя, переживання під час двох світових війн, під час визвольної війни, трьох московських окупацій, німецької окупації, вкінці й сучасний стан нашої Батьківщини.

Досі появилися збірники про Львів, Буковину, Волинь, Тернопіль ("Шляхами Золотого Поділля"), Угнів, Перемишль, Тисьменницю, Коломию ("Над Прутом у лузі"), — приготовляються збірники-літописи про Самбір, Бережани, Городенщину, Теребовельщину, Південне Поділля (Борщівщину, Заліщиччину, Копи-

чинеччину й Чортківщину), Збаражчину, Зборівщину, Стрийщину, Бібреччину, Станиславівщину, Винники, Бридщину, Калуш, Войнилів. Плянується видати збірники про інші повіти й області, зокрема всі ті, що поза кордонами советської України, як Лемківщина, Посяння й і.

Літньою порою відбуваються численні зустрічі, наради, з'їзди краянів із різних повітів і областей, щоб обговорити справу організації регіональних комітетів та цілу акцію видавання регіональних збірників.

Це нелегка справа та й дуже спізнена, бо треба було почати її бодай 10 літ тому. З кожним роком меншає число наших провідних людей, що брали активну участь у нашому релігійному, політичному, культурному й господарському житті, бо вони відходять на вічний спочинок, не залишаючи ніяких споминів чи хочби тільки коротких записок про свою працю на громадянській ниві. Всі наші великі бібліотеки залишилися на рідних землях, а в них були всі наші книжки, журнали й газети про життя нашого народу. В Канаді й Америці є дуже мало старих видань, немає навіть усіх річників заокеанських газет, бо ніхто не дбав про їх збереження для грядучих поколінь. Тут завівся такий некультурний "звичай", що після смерти старших людей родина просто нищить, палить чи викидає на смітник усі старі книжки, світлини, журнали, газети, календарі, листи, — а в них може бути багато цікавого!

Нпр. один мій знайомий, що з ним працюю, оповів мені, що тому рік помер його батько, який залишив понад 100 книжок, — але він їх усіх викинув...

Так робить багато наших несвідомих людей, і через те так трудно тепер написати історію нашої еміграції в Канаді й Америці, як теж і зібрати матеріяли про нашу батьківщину в старому краю.

Українські редакції в Канаді й Америці діставали наші старокрайові журнали й газети, як теж і книжки, але їх не мали де складати, тому або роздавали, або просто — викидали на смітник...

Для загального добра необхідно зібрати всі наші старші видання, старокрайові й заокеанські, та складати їх при великих наших бібліотеках, архівах, музеях, видавництвах, в оо. Василіян, НТШ, УВАН та інших наукових установах, щоб із них могли користати наші регіональні дослідники.

Треба пам'ятати, що після видання наших регіональних збірників про нашу Батьківщину в старому краю, — треба також видати збірники про всі осередки нашої еміграції в Канаді й Америці, щоб не пропала вся праця наших перших емігрантів-піонірів, наших священиків і оо. Василіян, що трудилися для добра нашої Церкви й вірних. У цій справі вже дещо зроблено, але ще далеко не все, що треба зробити й що повинно бути зроблене. Варт згадати, що українська Канада випередила українську Америку, бо назагал — канадійські Українці видали досі більше вартісних книжок, споминів і літературних творів про життя і працю наших перших емігрантів-піонірів, як американські Українці. Одначе — все це тільки мала частина того, що українська еміграція у вільному світі повинна видати про свою Батьківщину в рідному краю та про наші осередки тут, за океаном.

У порівнянні з іншими народами, навіть нашими сусідами, що мають велике число виданих споминів, описів життя своїх передових людей, їхніх щоденників, описів подорожей, мандрівок — у нас є тільки їх незначне число!

Наші великі владики, князі, гетьмани, державні, церковні, культурні, господарські діячі, мистці — залишили дуже мало своїх споминів і щоденників, із яких можна було б пізнати їхню діяльність, їхні наміри, що з них здійснили, які мали перешкоди?

Один із наших нечисленних козацьких літописців, Самійло Величко, сучасник Гетьмана Богдана Хмельницького, так жалується на загальну байдужість наших предків:

"Чаших козацьких предків лицарські діла залишилися без описів і пояснень, покриті нікчемним плащем лінивства, засуджені на вічне забуття. Та ж якщо і хтось щось написав, то дуже коротко, не подаючи причин, ані обставин, — як почалося, як відбулося та як що закінчилося"...

Цей "нікчемний плащ лінивства", що ним покрита вся наша історія аж до наших часів — це наша велика національна хиба, яка є причиною того, що багато наших людей стає погноєм інших народів, переходить до чужинців, через незнання своєї історії. Наші хоробрі предки, що так завзято билися на полях боїв з усіми ворогами, — майже не залишили описів своїх подвигів, і тому їхні нащадки так легко переходили у ворожий табір. Ми не маємо історії наших родів, наших місцевостей, що зроджували б у нас родову й національну гордість від приналежности до свого роду чи місцевости. Якесь страшне духове лінивство опанувало багатьох наших людей уже тут, на еміграції, — тому нелегко зібрати матеріяли до регіонального збірника-літопису. На обіцяні матеріяли треба чекати роками, а часто передчасна або несподівана смерть переривае розпочату працю...

Пам'ятаймо, що найкращий дар для наших рідних, коли повернемося на вільну рідну землю, це буде книжка про нашу батьківщину, про нашу працю на чужині, бо це буде свідоцтво, що ми не закопали наших талантів, а використали їх у вільному світі на славу Божу, нашої Церкви, Батьківщини й народу. Коли на рідних землях вороги винищують усю нашу славну традицію християнської України, то ми маємо великий обов'язок — перед Богом і рідним народом — утривалити її, як пам'ятник вічної слави для життя, праці й боротьби наших побожних і патріотичних предків.

Кожний із нас може причинитися до цього великого й боговгодного діла — написанням своїх споминів, присланням матеріялів, друкованих і писаних, світлин, своєю пожертвою, зібранням адрес краянів, — і пересланням цього до свого регіонального Комітету. Хто не знає його адреси — нехай спитає Редакцію СВІТЛА.

Бажаючі можуть дістати запитники, як описувати свою місцевість.

М. К. Головінська

ЧАША АРХИПАСТИРЯ

Вечірній легіт вбігав у хату, а пахощі весняного квіття біля вікон мішалися з пахощами пілі. Підіймалися на гілля дерев і розпливалися по небозводі засіяному вечірніми зорями.

І в таку вечірню годину Мати Небесна—Цариця осель із заквітчаними полями — спішила з Ангеликом у священичу хатину. Хитон, увесь прибраний голівками незабудьок, розсунувся біля хвіртки, а рука притулила Ангелика і вказала на хатину.

— Бережи його! Це дитя я вибрала!

Пелюстки квіття осипалися біля вікон.

Ангелик схилив голову, а руки в мережаних пільним квіттям рукавах стулилися в молитовній покорі.

Усміхнулася Небесна Мати, коли незапримічений переходив ухиленими дверима в хату.

Став біля колиски народженої дитини.

Замиготіли зорі на небі, розсунулись хмаринки.

На голубому обрію, ясною доріжкою, зникав хитон, і вслід за ним падали дальше по полях пелюстки квіття.

З-під солом'яних стріх розбігалися по городах і дорогах пасма світел. Ловили таємницю весняного вечора.

"Тут була Мати бідного люду... Яка новина поміж стріхами оцього села? Яке дитя прийшло на світ?"

***

Розцвіли соняшники й айстри, відцвітали левкої. Сутінками стелилися пахощі резеди, матіолі.

Сад наповнився овочами. В хаті кипіло життя великої священичої родини.

З хати вийшла постать молодця і скрилася поміж деревами.

Доріжкою приставав. Ловив рідні голоси, розрізняв поодинокі, всміхався, бо любив родину і прямував у тишину церковці, щоб розважати на самоті.

Похилився в молитовній покорі.

Спокій, безмежний спокій царював довкруги, а голос душі, який можна зловити лише в молитовному піднесенні, промовив:

"Узяти в руки чашу... Чашу Господа мого... Джерело життя... джерело ласк... А для мене може й джерело терпіння?... Чи може бути щось кращого?!..."

У рідній хаті й у селі кипіло життя, а його душа піднеслася понад земські радощі.

Дорогою тут і там скрипів спізнений віз. На пригорбах пеленіли китиці калини. Садами розкидав легіт перше золочене листя. Біля стріх снувався дим. Коновки чистої, джерельної води переступали вижолоблені пороги, шуміла ріка.

Далеко губився спів пільного коника, то знову виринав наче перебігав плесом бистрої, гірської ріки.

Мати Небесна всміхнулася цього вечора до Ангела-Сторожа.

Доріжкою від церкви розкинув легіт слова:

"З чашею в руках його дорога... його життя".

Із волошок хитон за лісом скрився.

Зложив навхрест руки Ангел-Сторож та схилив голову.

Над селом, над солом'яними стріхами, шумів ліс.

Наче на кроснах снував прийдешні дні.

Далекий світ... Незнаний край... безкрає море...

На кам'яних ступенях палати Ангел-Сторож: Товариш і Друг закрив очі мережаними рукавами.

Безліч розцвілих куців стелять пелюстками цвітів доріжки: дороги, попри плекані травники великого міста.

Мати Небесна — Цариця всього світу — надходить.

Удолі шумить великоміське життя.

Гілки куців, гілки зеленого плющу дотикають мережаних рукавів Ангела-Сторожа, а Ангел вичікує, бо... може цією доріжкою? А може тією надійде Небесна Мати.

А в каплиці палати тоне душею в молитві Пастир людей із земель рідних.

Важкий шлях... незнаний шлях...

Криштальна душа п'е спрагнено страждання. Болюче джерело стає насолодою.

"Для своїх людей, яких недолею закинув вихор судна по той бік світу, перенести все на славу Божу..."

На ступенях прояснюється обличчя Ангела-Сторожа.

Мати Небесна вже надходить. Вінок сіяючих зір над головою. Пелюстки райдужного квіття хитон і пахощі далеких, широких степів, пахощі піль Пастиря тієї громади. Леготом по травнику, поміж гілля дерев втискаються щілинами в кімнати.

І наче хтось закинув сіть у каплицю палати: "Пелюстки яблуневого цвіту по зеленій мураві біля рідної хати..."

Та це лиш один мент.

"Ні! Ні! У чаші Господа мого вся моя сила, в Цариці Небес усе впованя моє".

Ангел вибіг на доріжку і впав у стіп П. Голову втулив у згибки хитона.

— Що сталося? Тривогу твою ловлю скрізь по тих містах.

— Мати Небесна... Чи ж не з волі Всевишнього стала ця людина Пастирем тих людей?.. А в чаші тієї людини переважають терпіння від... своїх... Де послух?... Де покора?...

Всміхнулася Небесна Мати.

Розгубився шум великоміського життя, небо вкрилося безліччю зір.

— Це ж правдивий шлях великої людини! Від своїх і для своїх перенести все найболючіше, найважче, на славу Божу.

І Ангел знав уже в свідомості своїй, що на шляху великої людини все більше причаловатимуть кораблі з людьми з земель рідних, а дерева біля палати будуть ловити гамірну, рідну мову.

А покищо чаша наповнятиметься все більшим стражданням.

Розсунулися пахощі цвітів доріжкою біля травника і, хоч у долі будилося велике місто знову до життя, тут біля палати царював безмежний спокій.

Спокійне обличчя Ангела-Сторожа було спрямоване на Схід.

На східньому обрії гасли зорі і зникав райдужний хитон Цариці Небес.

Усе дальше... все дальше... до людей у молитві й стражданні...

31. V. 1954 р.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Б. Полянич

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Григора графа Орлика

Всі права застережені

РОЗДІЛ VIII

БРАТ ФЛОРІЯН ІЗ ПОЛОЦЬКА

Манастирський дзвінок дрібненько зателень-кав і замовк.

По хвилині, невеличке віконце фірточки відчинилося і голос зза муру спитав: — Хто там?

— Це я, брате Єроніме, Гедеон!

— О! О! То добре, то добре! Вже відчиняю.

Невеличка фірточка в мурі відчинилася і на манастирське подвір'я ввійшов високий, поставний мужчина, вдягнений у селянський одяг, із невеличким клунком під пахою.

— Мир дому сему! — сказав мужчина.

— І входящим в оны! — відповів чернець та, замикаючи фіртку, поглянув скоса на мужчину.

— Хе, хе, хе! — засміявся, — та я б вас, брате, не впізнав!

— Такі часи, дорогий брате Єроніме! А у вас ще немає такого наказу, щоб поза обителлю, не носити ряси?

— Де б пак! Та й навіщо?! Ми й так із братом Йоїлем нікуди не виходимо, то й переодягатися нема чого. А з вас парубійка, хоч куди! Хоч мабуть таки козацький кунтуш вам краще підходив би! — всміхався брат Єронім, дивлячися на о. Гедеона.

— А як здоров'я брата Йоїла?

— Нездужає він, та й не дивота, на дев'ятдесятий хрестик пішло! От-от покличе його Господь до себе й спитає: а ти, старий козарлюго, Йосифе-Йоїле Бурчимухо-Носенку, що виправляв на білому світі, поки в манастир гріхи відмолювати пішов? От тобі й кришка! Хе, хе, хе! — добродушно засміявся брат Єронім, обнімаючи за плече о. Гедеона.

— Та добре, що ви вже тут, брате! Владика вже два дні, як приїхав!

— Владика вже тут? — здивувався о. Гедеон.

Брат Єронім, хоч нікого довкруги не було, оглянувся і нахиляючися до о. Гедеона, таємничо шепнув:

— Владика нікого не велів до себе впускати, тільки вас. І велів негайно повідомити себе, як тільки ви прибудете.

— Так ходімо ж, брате Єроніме, бо я ще мушу переодягнутись у рясу.

— То добре, то добре! — погодився брат Єронім, — так ви, отче Гедеоне, йдіть у гостинну, знаєте куди, а я сповіщу владику, що ви тут, — говорив брат Єронім, ідучи враз із о. Гедеоном стежкою до невеличкого манастирця.

Та не дійшли вони ще до сходів, які вели до брами манастиря, коли брама відчинилася і на порозі манастирця станула висока, суха постать, вдягнена в чернечу рясу.

— Ваше Високопреосвященство! — підбіг до сходів, на яких стояв митрополит Флоріян, і припав до його руки о. Гедеон.

На обличчі митрополита появилася привітна усмішка.

— Вітайте, отче Гедеоне, в нашій обителі! Тішуся, що бачу вас у здоров'ї, бо тепер буде вам здоров'я дуже треба...

— Ваше Високопреосвященство, цього мені Господь, хвала Йому, не поскупив! — відповів, встаючи о. Гедеон.

— Ну, не тільки цього, ще й багато більше Господь вам не поскупив! Але, — і митрополит звернувся до брата Єроніма, що мовчки стояв оподалік — брате Єроніме, приготуйте якусь трапезу для цього подорожнього парубка — і тут знов усмішка майнула обличчям митрополита, — бо він здорожений...

— Вибачте, владико, за мій одяг! — засоромлено промовив о. Гедеон, — але згідно з наказом отця протоігумена...

— Знаю, знаю, брате Гедеоне! І добре зробив наш брат протоігумен, що дав такий наказ, так повинно бути, не треба виставляти себе на непотрібну небезпеку...

— Але якщо дозволите, Ваше Преосвященство, то я піду передягнутися...

— Навіщо? І так у нас часу обмаль, дорогий брате, а справ багато! — відповів митрополит. — От, сядьмо собі тут у затишку під липою та й поговорімо. А туди й наш брат Єронім щось перекусити винесе...

— То добре, владико, то добре! — закрутився Єронім, але о. Гедеон спинив його легко рукою.

— Пробачте, владико, — звернувся до митрополита о. Гедеон — але я вже пополуднував і коли б можна просити, то тільки щось випити...

— Як бажаєте, дорогий гостю! Хай буде за вашою волею! Так принеси нам, брате Єроніме, плящку меду, але на всякий випадок і кілька перепічок, тих, що сьогодні ними брат Йоїл нас частував. Бо як то приговорює наш Йоїл, брате Єроніме, від чого то болить спина?

— "Бо від пива болить спина а від меду голова!" — поважно заявив Єронім.

— О, бачите, отче Гедеоне! Значить, щоб нас не боліла голова, то таки п'ючи мед і перекушати треба. Ну, так заготов нам уже що треба, брате Єроніме, а ми собі з нашим дорогим гостем поговоримо, поки настане ніч.

Скрутили праворуч, поза манастирець, вузенькою стежечкою, де посеред невеличкого садку, під розложистою липою стояв дерев'яний стіл та

біля нього дві лавки. Митрополит сів на лавку і вказав о. Гедеонові місце напроти себе.

— Сідайте, отче Гедеоне!

— Дякую, Ваше Високопреосвященство! — вклонився головою о. Гедеон.

— Спершу, дорогий брате, скажіть мені, чи наш отець протоігумен сказав вам, чому я вас закликав сюди?

— Ні, Ваше Високопреосвященство, отець протоігумен не говорив мені нічого. Коли я був на місії, до мене прибув брат Степан із листом отця протоігумена, в якому було сказано, щоб я зараз по місії негайно виїхав до Підлісок, бо там ждатиме мене Ваше Високопреосвященство. Це було в четвер. А в листі стояло, що я маю бути в Підліськах між п'ятницею й неділею. І теж отець протоігумен велів дальше ведення місій передати братові Степанові та не їхати у рясі, тільки в селянському одязі. Ось і все!

Стежкою наближався брат Єронім, несучи на підносі дві чарки, пляшку меду й дзбанок води, а в миски кілька перепічок. Усе це поклав на столі та спитав митрополита:

— Чи ще чогось треба, владико?

Митрополит указав на гостя:

— Може ще чогось їсть наш бажає собі?

— Ні, сердечно дякую, брате Єроніме!

— А коли б ще чогось було треба, владико, то будь ласка покличте мене. Я буду в кухні! — показав на вікно брат Єронім.

— Гаразд! — хитнув головою митрополит, наливаючи чарки медом. — Будь ласка, отче Гедеоне!

— Дякую, владико! — і о. Гедеон напився із келиха ковток. І по хвилині сказав: — Слухаю, Ваше Високопреосвященство!

Митрополит склав руки на грудях та, опираючись на пень липи, глянув бистро в очі о. Гедеонові.

— Думаю, дорогий брате, що ви догадуєтеся в чому справа і чому я вас сюди попросив?

— Мабуть треба знову кудись їхати? — всміхнувся о. Гедеон.

— Треба, сину, і навіть дуже треба!

— Я завжди готов, Ваше Високопреосвященство! Коли скажете й куди скажете!

— Цим разом, дорогий брате, треба їхати далеко... — і сиві очі митрополита неначе гляділи в даль, понад голову о. Гедеона.

Хвилинку царила мовчанка, врешті митрополит знову глянув на о. Гедеона й немов морщина болю пробігла його обличчям.

— Можливо, дорогий брате, це й буде наша остання розмова, бо ледве чи я вже вас стріну на цьому світі...

— Ваше Високопреосвященство!.. — живо заперечив о. Гедеон.

— Ні, ні! — хитнув спокійно рукою митрополит. — Мене закликають у Петерсбург, а самі знаєте, брате, що це значить, коли київського католицького митрополита кличуть у Петерсбург... Але Богу дякувати за це! Може Господь дозволить мені принести себе в жертву, й тільки й молюся за те. Але нам треба захищати нашу Церкву, яку Москва й Польща роздирають між

собою, бо народу, поки не зруйнують Церкви його, вони не знищать. І тому, дорогий отче Гедеоне, я вас сюди покликав і все те, що я вам скажу, вважайте і слухайте під печаттю тайни сповіді.

— Так, Ваше Високопреосвященство!

— А коли б вам ще треба було щось знати, чи дещо вам неясне було з того, що вам тепер скажу, так спитайте мене. Бо висилаю вас на дуже відповідальне становище й заступатимете мене, нашу Церкву й нашу державу, там, де необхідно мати нам свого заступника в Римі, при боці Христового намісника. Ви будете представником і моїм і нашого Гетьмана Кирила...

Обличчя о. Гедеона почервоніло й він мимоволі підніс обі руки, неначе заслоняючись перед цим невидимим, що йшло на нього.

— Спокійно, отче Гедеоне, спокійно! Ваше завдання дуже важке, але Господь і Пречиста Мати Його, вам поможуть! А там, де ви не зможете зробити того, що треба, в моєму імені, то зробите те, як граф Виговський, бо це прізвище сьогодні ще живе. За сотню-дві років, про Виговських вже тільки вчитимуть у школах і писатимуть про них історичні монографії, але сьогодні це прізвище є ще атутом.

Митрополит замовк і знову вдивився в далечінь. Неначе бачив щось для інших очей недоступне. Говорив потиху:

— Страшні часи надходять для нашої Церкви й нашої держави. Все поглине Москва, не стане гетьмана, не стане держави, не стане нашої Католицької Церкви. Треба усім бути готовим на великі кривави жертви. Але коли нам Господь дасть силу видержати, коли не заломимося, коли хоч одна частина нашої України затримається при Христовому намісникові та при цьому збереже наш обряд, то ми виграли. А нам так треба мучеників, так дуже треба! Ніхто цього не хоче зрозуміти, що кожне діло потребує жертви і, чим більше діло, тим більша мусить бути жертва, чим більша будова, тим сильніші й більш тривкі підвалини. А хіба ж є кращі, могутніші підвалини як жертва життя й крови? І ось тому, дорогий брате, посилаю вас туди, де нас дуже треба. Нічого вам не даю, ніякого листа, ніякого засвідчення, бо сьогодні на шляхах України різні опричники шляються і різно може бути. Все, що треба було підготовити, щоб улегшити вам працю, зроблено. Єдиним доказом, що ви в моєму імені й в імені нашого Гетьмана виступаєте, буде цей перстень, що вам його даю і якого, коли зайде потреба, вживайте.

І митрополит зняв із пальця перстеня та подав його о. Гедеонові. Цей мовчки взяв його в руку, приложив до уст і тримаючи в руці — Ваше Високопреосвященство! — шепнув.

— Будь ласка, говоріть! — сказав лагідно митрополит.

— Ваше Високопреосвященство, прошу вибачити, чи... чи замість мене не міг би хтось другий...

— Ні! — перервав митрополит.

— Прошу мене зле не розуміти, Ваше Високопреосвященство, але... я, як на сповіді перед вами, хотів би сказати...

— Будь ласка, слухаю. І навіть прошу, щоб ви, отче Гедеоне, сказали мені всі свої сумніви!

— Ні, владико, це не сумніви, тільки... Тільки, коли кілька років тому, Ваше Високопреосвященство післали мене у Варшаву...

— Пригадую! — перервав о. Гедеонові митрополит, — ви справилися добре й справу поладнали, як слід. У чому ж річ?

— Тоді... деякі, тобто говорено, що... що, мовляв, Виговський задля кар'єри в манастир вступив... А я, владико, зовсім не для кар'єри...

— Хвилинку! — перебив митрополит і його сірі очі набрали сталевої барви. — Ви знаєте, хто це говорив, чи радше, хто розсівав ці вісті?

— Ні, ні, не знаю! — заперечив живо о. Гедеон.

— А як ви довідалися про це? — спитав митрополит.

— Від отця ігумена! — шепнув о. Гедеон.

— Не чув я про таке і тому вважаю, що це була маловажна справа. А коли б я, чи отець протоархимандрит мав щодо Вас якісь сумніви, то вірте, отче Гедеоне, що сьогодні не ви поїхали б у Рим чи Париж, тільки хтось інший... Коли ж найвищий ваш зверхник нараяв мені вас, то значить так має бути! І все в порядку! А може, дорогий брате, ви думаєте, що ця велика історична місія, яку я вам тепер саме, в цій хвилині доручаю, колинебудь буде предметом розслідів, чи хоч би навіть, занотована буде вона на сторінках нашої історії? Ні, дорогий брате, ви залишитеся в тіні для історії, так як у тіні залишиться і хіба тільки на Страшному Суді виявлена буде наша розмова між нами. Про мене ж, історія нашої Церкви згадає, що в таких то й таких роках київським католицьким митрополитом був чернець-василіянин Флоріян Гребницький, що любив він науку, бо про це всі знають, і не стрічався з Гетьманом Кирилом, бо про це ніхто, крім Бога, не знає. І ніхто, крім Бога, не буде знати, що цей же католицький київський митрополит, по нараді з Гетьманом України, Кирилом, рішив вислати до Вічного Міста Риму представника України,ченця-василіянина отця Гецеона графа Виговського, про якого ні одна історія України не згадає, але якому за його труди й жертву відплатить Господь на тому світі, а його народові на цьому світі. І тому, заховайте, отче Гедеоне, єдиний документ із яким ви їдете як наш представник, наш перстень, і слухайте уважно: — Зараз же звідсіля, ви поїдете у Варшаву, чи то пак, — вибачте, — може ви хотіли б іще вернутися до своєї обителі? — перервав собі митрополит.

— Ні, Ваше Високопреосвященство, я можу їхати зараз же — —

— Отже ви поїдете спершу в Варшаву. Заїдете до наших братів на Підвалля, де ви вже були, і зголоситеся до брата о. Йосафата Янчицького, якого мабуть знаєте?

— Так, Ваше Високопреосвященство, знаю! — потвердив о. Гедеон.

— Говоритимете з ним довірочно, в чотири очі. Покажете йому наш перстень і скажете, що тим чинцем, про якого мя, з отцем протоархимандритом йому писали, є саме ви. Розкажете йому, яка тут іде нагінка на нашу Церкву, скільки вже наших братів карається на вигнанні й по московських арештах, скільки душ українських переволюють Поляки, щоб потім могти похвалитися перед Апостольською Столицею, як то вони "навертають на віру Христову" тих, що вже давно належать до нашої Східньої Христової Церкви. І скажете, що все це діється проти волі Гетьмана Кирила, який у цьому випадку безрадний, бо його протестів у Перетерсбурзі ніхто слухати не хоче, мовляв — так кажуть Москалі, — тільки православні можуть бути Українцями а "уніяти" — це Поляки! І дальше — можливо, що брат Йосафат уже дещо знає про це, — скажете, що ми стоїмо напередодні війни й коли пічнеться війна, то в першу чергу жертвою арештів, заслань на Сибір, розстрілів чи повішень — будемо ми. І коли б не зв'язки нашого Гетьмана Кирила з Імператрицею Єлисаветою, то Гетьманщина не існувала б, а разом із упадком Гетьманщини, почалося б зразу ж нищення нашої католицької Церкви.

Митрополит замовк і знову його зір полинув у простори.

— Ваше Високопреосвященство! — шепнув по хвилині о. Гедеон.

— Слухаю вас, дорогий брате! — відповів тихо митрополит.

— Як Ваше Високопреосвященство це розуміють: адже ж Гетьман Кирило православний? При чому ж тут нищення нашої Католицької Церкви?

— Гетьман Кирило православний, так, але він Українець. І він, як Українець знає, що з хвилиною росту українського католицтва, спертого на Апостольську Столицю, росте рівночасно духова сила, якої підвалинами є найкращі людські чесноти, на яких будується міцна держава. А рівночасно, бути католиком, значить бути членом цієї надрядної, скажімо навіть, міжнаціональної родини, бути членом цієї організації, яка помалу, згідно з наказом Божого Провидіння проникне цілий світ. І тому бояться українського католицтва і Москалі й Поляки, бо для одних і других католицька Україна, це кінець їхнього володіння над Україною, кінець їхнього панування над цією найбагатшою країною світу, якою є наша батьківщина...

— Коби Бог дав! — шепнув о. Гедеон.

— Воно так буде, бо так воно мусить бути! — твердо сказав митрополит. — Шляхів історії народ собі не вибирає, шляхи історії народам указує Бог. Багато-багато проллється ще мученичої крови на Україні, бо Господь вибрав нас, щоб ми були перші католики на Сході Европи. А кожний вибраний нарід мусить приносити великі жертви. І ми їх мусимо принести. Але це вже недовго. Ще може кілька сотень років і тоді прийде наша світляна перемога, перемога, що її Господь дасть своєму вибраному народові!

— А я думав, Ваше Високопреосвященство, що Господь карає нас, не даючи нам зажити вільним незалежним життям, бо надаремні дотепер наші

жертви й труди... — сказав у задумі о. Гедеон.

Усмішка майнула обличчям митрополита.

— Сину мій, самі знаєте, що так, як існують вибрані люди серед народів, так же ж існують і вибрані народи. І ніхто з вибраних не живе в добробуті, в розкошах, але кожному з вибраних дано важку долю. Але це не є кара, це досвід, це гарт, це підготова, щоб могти сповнити своє завдання, свою ціль. Дивні ми люди, сину мій! Ми підготовляємося, щоб стати учителем, лікарем, священиком, ченцем, словом, щоб осягнути намірену ціль, а забуваємо, що такої ж самої підготови, якщо може й не більшої, потребує загал, потребує нарід, щоб сповнити свою ціль. А ціль вибраного народу вимагає велетенської підготови, великого гарту. І сповнення цієї цілі мусить собі усвідомити кожний найменший із даного народу, бо щойно ця свідомість дасть перемогу всім разом і кожному зокрема.

— Прошу вибачити, владико, що я своїми запитами надав інший біг нашій розмові, — сказав о. Гедеон.

— Це добре, це добре! Я дуже вдоволений, дорогий брате, що ми хоч і поверховно, поговорили про те, то ви тепер знаєте мій погляд. Врешті, інакше й годі, бо коли б я все це сказав у своєму пастирському посланні, то воно не дійшло б до рук наших вірних, а опинилося б... у Петербурзі!.. А так принаймні знаєте мою думку, яка що правда — і тут митрополит знову легенько всміхнувся — ніколи не появиться на сторінках історії, але дасть вам, дорогий отче Гедеоне, матеріял до напрямних вашої праці у Вічному Місті й у столицях Західньої Европи.

— То спершу маю їхати до Варшави?

— Так, дорогий брате, спершу поїдете до Варшави, до наших Отців...

І знов усмішка появилася на устах митрополита: — Може спитаєте, чому до Варшави? Ось вам іще один доказ передбачливости наших великих попередників, київських митрополитів Кир Гавриїла й Кир Лева, які закупили площу й вибудували василіянський манастир у столиці Польщі. Вже тоді наш блаженної пам'яті Кир Лев передбачував, що незабаром уся Росія відгородиться китайським муром від цілої Европи і ми, не маючи зв'язку з Західньою Европою, залишилися б у тюрмі...

— У Варшаві, в брата нашого о. Йосафата, дістанете все потрібне на вашу дальшу дорогу. А коли прибудете до Вічного Міста, то перш усього зголосіться в нашому манастирі до отця Єроніма Озимкевича; покажете йому наш перстень і скажете, що ви прибули від брата Флоріяна з Полоцька. Не забудьте: від брата Флоріяна з Полоцька! Не від київського митрополита!

— Так, Ваше Високопреосвященство, — повторив як відгомін о. Гедеон — від брата Флоріяна з Полоцька.

— А в Римі ви, щоб не збуджувати підозріння, впишетеся на університет і будете студіювати на мій кошт...

— А коли вас прийме наш Святіший Отець Папа Венедикт XIV, то розкажіть йому все-все, нічого не скривайте перед ним, бо самі знаєте з численних листів, якими він нас піддержує на дусі, із цих закликів, що їх він висилає до польського клиру, якою дбайливою опікою він нас окружає і як старається допомогти нам у всіх наших труднощах. Не його вина, що не всі владики його слухають...

— Думаю, що теж було б добре, коли б ви могли при нагоді вашого побуту у Франції, бо напевно там вам треба буде бути, могли зустрітися із Григором графом Орликом. Це велика людина, яка посвятила себе, так як його батько, незабутньої пам'яті Гетьман Пилип, нашій справі. Старайтеся з ним бачитись, а коли з ним говоритимете, скажіть йому, що і в Гетьмана Кирила й у мені, він має відомих йому друзів. І його порад слухайте!

— Так, Ваше Високопреосвященство! — прирік о. Гедеон.

— Це, мабуть, дорогий брате, було б усе! Чи може є у вас які запити?

— Ні, Ваше Високопреосвященство, я знаю вже все, що треба... — сказав у задумі о. Гедеон. А по хвилині додав:

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
внеднювання позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

— Владико, а міг би я виїхати таки зараз?

— Ще сьогодні? — спитав митрополит.

— Так, зараз, тепер! — повторив о. Гедеон.

— Як бажаєте, брате! Та подумайте, чи не краще було б, коли ви цю ніч відпочали тут, а щойно завтра вранці виїхали? Я теж від'їжджаю до Полоцька завтра раном. А дорога на Вільно далека, ледве чи перед північчю зайдете.

— Я зовсім не втомлений, владико, а... шкода часу!

Митрополит усміхнувся,

— Хвалю вас за ревність, мій дорогий сину, і коли так, то треба вам наладнати зв'язок.

І митрополит піднявся зза стола, підійшов до вікна манастирця та закликав: — Брате Єроніме!

— Слухаю, владико! — відозвався Єронім, відкриваючи вікно.

— Брате Єроніме, наш гість мусить зараз виїхати, піди но, брате, до Степанка, нехай запрягає коней і негайно приїздить сюди.

— То добре, то добре! — похитав головою Єронім, — а до повозки запрягати чи до воза? — спитав, споглядаючи на селянський одяг о. Гедеона.

— А де ж ти бачив, брате, щоб селянський парубок повозкою їхав? Тільки до воза! Але нехай добре сидження зробить, щоб не трясло.

— Добре, владико, вже біжу! — сказав Єронім і пробурмотів до себе: — От, чудасія якась! Ще добре не приїхав, а вже виїжджає!

Митрополит звернувся до о. Гедеона:

— А тепер, поки Степанко прийде, отче Гедеоне, ходімо помолитися до каплички.

Увійшли головною брамою до манастиря й митрополит відкрив праворуч двері: у світлі заходячого сонця, в невеличкій кімнатці заблистів золотом іконостас а над ним, угорі на задній стіні, ясніла невеличка ікона Богоматері.

Сумні-пресумні очі Пречистої Діви неначе глянули на входячих. Митрополит схилився до землі в глибокому метанії і клякнув на клячинку, що стояв біля порога, о. Гедеон клякнув позаду.

...Знав добре о. Гедеон цю ікону: переховувалася вона в родині Виговських із роду в рід, а батьки переказували синам, що перед цією іконою востаннє молився гетьман Іван Виговський перед своєю смертю... Ще досі о. Гедеон пам'ятає перші слова вириті над іконою: "Сія святая ікона Пресвятия Діви Богоматері, преді єю же блаженний преподобномученик схімонах Ігор Ольгович, киевскій і черніговскій князь во время убієнія своєго 1147 года молился..."

...Підпис був довгий, але дальші слова були затерті й годі їх було відчитати...

Задуму о. Гедеона перебив шепіт митрополита:

— Відмовно разом, брате, тричі "Под Твою милость", прохаючи в небесної Матері помочі для тебе!

Під вікном каплички загуркотів віз і почувся голос брата Єроніма:

— То добре, Степанку, то добре, я вже йду сказати, що все готове!

Чи, коли
і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?
Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що нам про те сам Ісус Христос
усе те найдете в книжці
КІНЕЦЬ СВІТУ
яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.
Пришліть $2.00 на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Чим ОО. Василіяни усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається
ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ
Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.
Замовлятн на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ок. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ок. Мох: Добра преса. 3) Річники згл: поодинокі числе часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Костручби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.
Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:
A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

о. М. М.

КРИЖЕВАЦЬКА ЄПАРХІЯ І ЇЇ НОВИЙ ВЛАДИКА ПРЕОСВ. КИР ЙОАХИМ

У неділю 28 липня ц. р. Митрополит-ісповідник ВПреосв. Кир Йосиф, висвятив у Римі, в базиліці св. Петра, о. Мітрата й Апост. Протонотарія Йоахима Сегеді на Єпископа-Помічника української католицької Крижевацької Єпархії в Югославії.

Єпископська хіротонія Преосв. Кир Йоахима відбулася наче на закінчення 350-літнього ювілею існування Крижевацької Єпархії: з закінченням ювілею закінчив і свою виключну для Єпархії діяльність дотеперішній її Архипастир ВПреосв. Кир Гавриїл; бо з волі Святішого Отця мусів перебрати на себе численні і важкі обов'язки Помічника Архиєпископа Білгородського. Тепер, на початок нового пятдесятліття в історії Єпархії ВПреосв. Кир Гавриїл передає частину своїх обов'язків нововисвяченому Єпископові-Помічникові Преосв. Кир Йоахимові.

Від 1941 р. Преосв. Кир Йоахим був парохом одної з найстарших і найбільших парохій у Югославії: Руського Керестура, при церкві Святителя Миколая, збудованій 1784 р. Парохія Святителя Миколая має під цю пору понад 7,000 вірних і Преосв. Кир Йоахим був 19-тим із черги її парохом.

Там же ж таки, в Руському Керестурі народився Кир Йоахим 27 листопада 1904 р. Богословські студії закінчив у Римі на Папському Григоріянському Університеті. Був довший час секретарем Преосвященного Єпископа Діонисія Няради, в 1959 році був іменований Папським Домовим Прелатом. Тепер він є 28-им з черги Крижевацьким Єпископом, і покищо, Помічником ВПреосв. Архиєпископа Кир Гавриїла та й переємцем тієї великої спадщини, що її залишив по собі Єпископ-святець Кир Діонисій Няради, коли у 1940 році помер несподівано на канонічній візитації у Мералім Полі в ночі з 3 на 4 травня, тоді, як наша Церква в Рідному Краю вже почала свою тяжку Голготу. Два роки залишалася Крижевацька Єпархія без Єпископа. Але в 1942 році відвідав з доручення Святішого Отця Папи Пія XII наших братів Українців у Югославії Архипастир Скитальців Кир Іван Бучко і висвятив для них нового Владику Янка Шімрака, який помер мученичою смертю 1946 р., чотири роки пізніше. Наші вірні і наші священики в Югославії зберігають про ті відвідини ВПреосв. Архиєпископа Кир Івана найкращу пам'ять, так як і згадують постійно ті численні відвідини, що їх довершив на початку цього століття Слуга Божий Митрополит Андрій. Бо овочі архипастирських відвідин наших старокраєвих Владик були великі: між нашими поселенцями в Югославії постали манастирі Отців Василіян, Студитів, Салезіян, манастирі Сестер Василіянок і Служебниць, а разом із тим піднеслось і громадське та народнє життя. Василіянські монахи були в Крижівській Єпархії від 1611 року, тобто від хвилини з'єднення цієї Єпархії з Святим Апостольським Престолом. А ось тепер єдина Крижевацька Єпархія має й Отців Лазаристів східнього обряду, бо в Єпархії є багато покликань і нині вона може дати навіть священиків до душпастирської праці поза океаном у Канаді й Америці.

Крижевацька Єпархія має сьогодні понад 60 тисяч вірних і складається з 60 парохій та має 63 священиків, так що на тисячу душ припадає один душпастир. Є це нормальний стан і тому, мимо всіх труднощів, ця Єпархія розвивається гарно і без перебільшення можна сказати, що це одна з найкращих наших Єпархій поза межами Батьківщини, або іншими словами це Єпархія, що втримала на чужині вже упродовж століть сильний зв'язок із Краєм, із рідною традицією, з народніми звичаями.

Високопреосвященніший Митрополит Кир Йосиф Сліпий висвячує Преосв. Кир Йоахима Сегедія. Зліва (обличчя не видно) Преосв. Кир Августин Горняк ЧСВВ, з-права Високопреосв. Кир Гавриїл Букатко.

Рим, 28 липня 1963.

Адам Куновський

НОБЛЕВІ НАГОРОДИ ЗА ЛІТЕРАТУРУ

З циклу "Донт бі е сакер" — 2.

У попередній статті про "мирові нагороди Нобля" (СВІТЛО, вересень 1963) подали ми дані про те, хто розділює нагороди Нобля. Отже нагороду за найкращі осяги в літературі присуджує Шведська Академія Наук у Стокгольмі; за тестаментом Нобля має цю літературну нагороду дістати той, "хто в літературі дав щось найвизначнішого в *ідеалістичному напрямі*". Першу нагороду за літературу дістав 1901 р. французький поет Р. Ф. А. Сюллі-Прюдом, прекрасний лірик, в ідеях агностик-анархіст. 1902 р. нагороджено німецького історика, ліберала - демократа Т. Момзена. 1903 р. дістав нагороду норвезький белетрист Б. Бернсон, теж лівий. У 1904 р. нагороду поділено між еспанського драматурга Х. Ечегарай та провансальського поета Ф. Містраль, останній творець нової "нації" Провансальців, Ечегарай міністр фінансів — отже ніби дуже велика "об'єктивність" нагороди. 1905 р. дістав нагороду Поляк Г. Сенкевіч, наш відомий "приятель", що все життя балянсував між католицтвом і масонами. 1906 р. дістав нагороду Італієць поет Д. Кардуччі, масон і автор гимну в честь Сатани; це ніби дальша "об'єктивність": за католика Сенкевіча тепер зараз дияволіст Кардуччі. 1907 рік: нагорода для англійського масона-імперіяліста Р. Кіплінга. 1908 Німець філософ Р. Ойкен, ідеалістичного напрямку. 1909 рік нагорода для визначної шведської романістки С. Лягерлеф, справді ідеалістичного напрямку, але в християнстві хаотичної. 1910 рік нагорода перша для Жида, що писав по німецьки новелі П. Гайзе, атеїста. 1911 рік нагорода для бельгійського белетриста М. Матерленка (Метерлінк), якого твори наша Церква поклала на індекс заборонених: хаотичний псевдо-містик. 1912 рік для німецького драматурга соціяліста Г. Гавптмана. 1913 рік бенґальський поет Р. Такур, якого соціяльні ідеї близькі соціялізмові "невтраліста" П. Неру. 1914 року нагороди нікому не дали, а в 1915 дістав її Француз, колись близький комунізмові, якого пізніше відперся, лівий пацифіст, романіст Р. Роллян. 1916 рік: шведський романіст В. Ф. Гейденстам, поміркований правий народник. 1917 р. нагороду поділено між данських романістів: К. А. Еллерун і Г. Понтоппідан; перший псевдомістик, другий ворог християнства взагалі. 1918 р. не дали нікому нагороди. В 1919 р. дістав її швайцарський Німець К. Шпіттелер, "побожний" атеїст-егоцентрик. 1920 рік романіст-вітаїст Норвежець К. Гамсун, тоді ще лівий. 1921 р. французький романіст А. Франс, якого всі твори на індексі, комуніст-атеїст. 1922 р. еспанський драматург Х. Беневенте, амораліст - естет. 1923 р. дають нагороду Ірляндцеві (пише по англійськи) В. Б. Єйтс, поет окультист і скептик. 1924 р. дістає нагороду польський романіст В. С. Реймонт за повість "Хлопи"; Реймонт був тоді ще лівий. 1925 рік приносить нагороду англійському драматургові-атеїстові-масонові-фебієнцеві Б. Шав. 1926 р. нагороджено італійську романістку Г. Деледда, ліву віталістку. 1927 р. приніс нагороду жидівському філософові-агностикові А. Бергсонові, що писав по французьки. 1928 рік нагороджує норвезьку романістку, конвертитку на католицизм С. Ундсет; політично вона

близька лібералам. 1929 рік "направив помилку" попереднього року: нагороду дістав німецький лібвак, близький до сальонового комунізму Томас Манн. 1930 рік нагороджує Американця Г. Сінклер-Луїс, якого Ленін назвав "соціялістом по-чування". 1931 р. нагороджують посмертно шведського поета масона Е. А. Карльфельда, лірика з легким старолютеранським посмаком. 1932 рік приносить нагороду англійському романістові Дж. Гелсворті, близькому своєю критикою суспільности до соціялізму. 1933 року нагороджують Москаля-емігранта, белетриста Ів. Буніна, аристократичного поета народу, реаліста, антикомуніста. 1934 рік признає нагороду італійському повістяреві й драматургові Л. Піранделло, ідеологічному хаотикові. В 1935 р. не дали літерат. нагороди нікому, 1936 р. признали її американському драматургові Е. Г. О'Нейл-еві, коляшньому прихильникові комуніста Ріда, поглядів песимістичних. 1937 р. дістав нагороду французький романіст Р. Мартен дю Гард, песиміст, політично лівий, прихильник Золі і Драйфуса. 1938 р. нагороджують американську романістку П. Бак, що описувала життя в Китаї. 1939 р. нагорода для фінського романіста Ф. Е. Сілляпее, атеїста, прихильника "містики" Матерленка. В рр. 1940-1943 літерат. нагород нікому не признавали, аж у 1944 р. дали її данському романістові И. В. Єнсенові, поглядів натуралістичних із нахилом до вітаїзму. В 1945 р. нагороджують велику чілійську поетку, католичку Г. Містраль. 1946 р. зараз поправляються й нагороджують німецького романіста Г. Гессе, типового анархіста в моралі, вітаїста, для якого добро і зло це тільки два обличчя тієї самої речі. В 1947 р. признають нагороду французькому романістові А. Жід-ові, гомосексуалістові, великому ворогові Церкви й християнської етики. Зате 1948 р. нагороджують англійського поета, родом з Америки, навернсного на англіканську віру Т. С. Еліот-ові. 1949 р. нагороду дістає американський повістяр В. Фалкнер, німецького походження, що з детерміністичним песимізмом описує упадок Півдня ЗДА. 1950 рік іще "поправляє" попередний: нагороджують англійського лорда-філософа А. Б. Рассела, атеїста, що винайшов прекрасне гасло "радше червоний, аніж неживий". 1951 р. нагороджують шведського письменника П. Ф. Лягерквіст-а, який постійно хитається між безвір'ям і вірою, автора роману "Бараббас". 1952 р. нагороджують "лівого" католика, французького романіста Ф. Моріяк-а; політично він тягне за лівими. В 1953 р. дістає нагороду масон-політик В. С. Черчил, що так уміло віддав половину Европи Сталінові. 1954 р. признають нагороду кол. комуністові, відступникові Е. Гемінгвей-еві, Американцеві. В 1955 р. дають нагороду ісландському письменникові Г. К. Ляхснес-ові, який навернувся на католицтво, а потім перейшов до комуністів. У 1956 р. нагороджують еспанського поета модерніста И. Р. Хіменес, містика-пантеїста, без властивої віри. В 1957 р. дістає нагороду Француз-Альжирець А. Камюз, близький до комуністів. 1958 р. нагороджують жидівського поета-романіста комуніста Б. Пастернака, що писав по московськи. Хрущов заборонив йому прияти нагороду Нобля, зате, замість тих 40 тисяч, Пастернак заробив на своїм "Доктор Живаго" 850 тисяч долярів за говорарі, які дали йому переважно американські видавці його коліна. В 1959 р. нагороду присудили італійському поетові письменникові С. Квазімодо, який був донедавна фашистом, потім, як уже не було інтересу, комуністом, а тепер тільки підтягає за лівими. Зате 1960 р. дали нагороду французькому політикові поетові "пам'яті" Сен-Жон-Перс-ові (псевд. А. Сен-Лежер). За 1961 рік нагороду дістав "Югослов'янець" хорватськгоо походження І. Андріч, довголітній голова комуністичного об'єднання югослов'янських письменників.

Беручи до уваги національність, то літературні нагороди Нобля дістали: 5 Американців, 6 Англійців, 1 Бельгієць, 1 Венгалець, 3 Данці, 3 Еспанці, 3 Жиди, 1 Ісляндець, 1 Ірляндець, 4 Італійці, 1 Москаль, 5 Німців, 3 Норвежці, 2 Поляки, 1 Провансалець, 8 Французів, 1 Фінляндець, 1 Чілійка, 1 Швайцаоець, 4 Шведів, 1 "Югослов'янець". У числі 56 нагороджених було: 4 віруючих католиків (політично з них 3 були ліві), 43 противників християнської віри взагалі, 10 комуністів. Коли взяти на увагу поетичний талант, то, якщо вірити вченим лексиконам літератури, на тих 56 письменників тільки яких 22 заслуговує на назву великих письменників; решта ж дістала свої нагороди просто з політично-світоглядових мотивів, нпр. такий Квазімодо чи Черчил. Називати їхні твори "ідеалістичними", — хотів же сам Нобель тільки письменників, які дали щось в ідеалістичному напрямі — це просто насміхатися над розумінням слова "ідеалістичний". Але одне треба признати: майже всі оті "лавреати Нобля" відповідають масочському розумінню Людини з великої букви Л: вони в 80% були нехристи в повному світоглядовому розумінні цього слова.

То й не диво, що нехристиянські видавництва в цілому світі творять окремі серії видань п. н. "Бібліотека лавреатів Нобля". Вироблена "добра марка" Нобліівської фундації допомагає популярности книжок таких видань, а динаміт лівацтва ("сініетризму"), який ті книжки заключають у собі, діє розкладово на останки християнського змісту в культурах новочасних суспільств.

Називати багатьох лазреатів Нобля большевиками, це значило б: спростачувати велику проблему лівацької революції. Багато письменників-лівакїв відвернулося політично від большевизму; аналогія: масонські творці французької революції далеко не були якобінцями, але — для якобінців були (до часу згільотинування) корисні... Отже нпр. відвернувся був від комунізму письменник-лавреат Ромен Роллян, дуже м'яка й "гуманна" (улюблене словечко масонів!) людина. Та коли московські письменники К. Бальмонт і пізніший лавреат І. Бунін звернулися були до Ролляна, щоб запротестував проти мартирології російських письменників у СССР, то "гуманний" миролюбець-культурник лавреат Роллян відповів їм: "Цей новий (большевицький) лад наскрізь перейшов кров'ю, наскрізь оплюгавлений, мов плід, що його витягнули з материного лона. Але помимо всієї відразливости, жахливих помилок і злочинів, — я йду до Дитятка, підношу його, Новонародженого: Воно ж бо надія, остання надія для майбутности людства..."

Пригадаймо врешті і забутий сьогодні, на жаль, досвід з історії нашого власного суспільства. Коли 1927 р. постав у Галичині за большевицькі гроші радянофільський журнал "Нові Шляхи", то на співробітників до нього зголосилися всі наші ліберальні письменники, навіть ундівці: О. Кобилянська, К. Гриневичева, Ю. Опільський, С. Щурат, С. Гординський, І. Шкварок, і багато інших, навіть деякі "ліві" католики... А з редакторів пішли туди: начальний редактор ундівського "Діла" др. Ф. Федорців і його "бос від ліберальної літератури" др. Мих. Рудницький...

Майже всі творці так званого культурного "відродження 20-тих років", яке один із його пропагаторів, Ю. Дивнич, називає "розстріляним відродженням" (бо багатьох із них большевики винищили), були саме такі ліваки-сініетристи, а один із провідників того "відродження" М. Фітільов-Хвильовий казав саме українським письменникам орієнтуватися на "культурну Европу", саме "Европу" сініетризму: від енциклопедистів-масонів аж до Ромен Ролляна. Як би оте "відродження" большевики пустили були на його власні ноги, то воно повело б нашу націю таки назад до большевизму: правда, не до московського сталінізму, а до жидівського троцкізму. Але отой восточний герой Троцький був першим вождем большевицької армії і він же казав винищити до сто тисяч українського населення.

Ми маємо політичні претенсії до міністра большевицької "України" Юрка Коцюбинського, що служив большевикам. Але чому ж тоді забувати про його рідного батька, письменника Михайла Коцюбинського, якого Юрко був не тільки фізичним, але і духовим сином: бо саме з лівацтва-сініетризму в літературі родиться лівацтво в політиці: перехід від правої політики до лівого "народнього фронту" большевиків завжди творять не комуністи, а саме оті їх попутчики, ліваки-сініетристи; для прикладу: президент Чехословаччини масон Бенеш, прем'єр Угорщини масон граф Каролї, перший провідник революційної Росії масон граф Львов, през. революційної Еспанії масон Азанья і Діез, ітд. ітд.

Так: винахідник динаміту, речовини, яка діє підривно на низи, Альфред Нобель, винайшов іще кращу підривну речовину: НАГОРОДИ НОБЛЯ.

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті й гарні оповідання, вісті зі світу й особливо з Аргентини.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

СЕРЕД КНИЖОК

ПЕРША УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ КНИГА ПРО МАСОНІВ

Володимир Ковалик. МАСОНЕРІЯ РУЇНА ВІРИ І НАРОДІВ. — Бразилія-Прудентополіс — Аргентина-Апостолес. (1963). Стор. 173 — 2 іл., форм. 137 x 188 мм. — Ціна $3.00.

Заходами Отців Василіян в Аргентині появилася книжка під назвою: "Масонерія — Руїна віри і народів", в якій наведено різні документальні дані про діяльність "масонських льож", що, в загальному ведуть протирелігійну, розкладову та шкідливу акцію.

Книжка видана в друкарні ОО. Василіян у Прудентополісі та загально обіймає 176 сторінок належно дібраних матеріялів, які вияснюють, що таке масонерія та які її цілі і пляни. Автор книжки о. д-р Володимир Ковалик ЧСВВ проаналізував понад 34 різних публікацій у мовах: італійській, еспанській, португальській, польській та українській, виводячи з них відповідні висновки та аргументації, що провід масонерії в основному змагає до упадку християнства, моралі та духової культури.

У зверненні й у вступному слові автор наводить: "Сьогодні щораз більше замітний поділ людей на віруючих і невіруючих у Бога. Між віруючими в Бога перед ведуть християни католики, а між невіруючими — комуністи та масони. Здається, що нема закутини землі, де не говорилось би про ці два протилежні собі табори, які є не тільки собі противні, але вони себе взаємно й поборюють! Відзначаємося до всіх тих, що чують любов у своїх серцях до Вітчизни і зазначуємо, що ворог наших традицій і нашої будучої величі — це масонерія і комунізм, які змагають знищити все, що шляхетне і свяге на нашій землі.

"В масонерії треба шукати коріння модерної апостазії (відступства), "наукового" атеїзму, діялектичного матеріялізму й раціоналізму. Масонерія є спільною матір'ю всіх цих погубних течій — і проти них треба боротися та їм протиставитися. Того вимагає від нас сьогодні: Бог, Церква, Нарід та наше спасіння. Нам сьогодні не можна чекати з заложеними руками, поки масонські та комуністичні вислапники опанують ситуацію та поведуть нас до концентраційних таборів, тюрем, до загального знищення. Те, що сталося з тими, що опинились під

комуністичною окупацією, може статися з нами, коли завчасу не будемо тому протиставитися!"

Все це взяте разом виясню̀є, що масонерія це не завмираюча секта, — але дуже активна і скрита організація, якої треба стерегтися та їй протиставитися, бо вона загрозлива для нашої культури та самостійности.

У теперішніх відносинах треба бути дуже обережним на всякі інтернаціональні клічі, які бузають тільки засобом світової масонерії на замилення очей та приспання національних почувань. Вони є причиною сучасного морального зіпсуття, що лявіною заливає цілий світ та доводить його до матеріялізму та духової руїни!

Отже тому згадана книжка і не лише дуже актуальна, але також одинока в українській мові, що цю тему обговорює та виясню̀є. Тому з її змістом повинні познайомитися всі прошарки нашої спільноти у вільному світі. Вона повинна находитися в кожній нашій бібліотеці та в кожній нашій родині, яка цікавиться громадським життям і змагається за краще завтра нашого народу.

Старайтеся цю книжку набути та прочитати. Це дасть вам змогу переконатися про загрозливу ситуацію, в якій опинилося подружжя, та дасть вам дороговказ в обороні християнської Церкви та її культури.

М. Д.

КНИЖКА ПРО СВЯТОГО КРАВЦЯ

о. Г. Цюпка. СВЯТИЙ ҐЕРАРД МАЄЛЯ. Чудотворний патрон матерей. (Накладом автора). Торонто 1963. Стор. 78, форм. 142 x 212 мм. Ціна $1.00, в полотні $1.50.

До Святих редемптористів належить також св. Ґерард Маєлля, братчик-кравець у тому Чині. Цей Святий відзначався не тільки великою покорою, але й у нагороду за те дав йому Бог силу творити великі чудеса. Він є теж патроном матерей. Життя цього Святого редемпториста, якого автором є о. Роналд Дж. Деланей ЧНІ, виданe англійською мовою мало досі 200 тисяч накладу. На основі книжки о. Деланея зладив український життєпис цього Святого о. Григорій Цюпка, душпастир при ц. св. о. Миколи в Торонті. Життєпис написаний приступно й цікаво та послужить для добра не одної християнської душі.

Крім життєпису подано в книжці ще дев'ятницю та розважання про чесноти Святого. Додано також молитви до св. Ґерарда в різних потребах.

Я сам досвідчив заступництвом цього святого різних багатих ласк, то й, дякуючи Святому, можу щиро поручити цю книжку читачам СВІТЛА.

омм

КНИЖКА ПРО КІНЕЦЬ СВІТУ

омм. КІНЕЦЬ СВІТУ. Чи, коли і як буде. Торонто 1960 (має бути: 1962!). Стор. 192 — 1 нпг., форм. 124 x 184 мм. Обкладинка роботи М. Бідняка. Ціна $2.00.

Автор книжки відомий нам із двох інших сенсаційних книжок на релігійні теми: "Появи Пречистої Діви 1830-1958" та "Чорт направду", відомий співробітник СВІТЛА, подав нам тут нову сенсацію: про кінець світу, доповнивши свою книжку 25 ілюстраціями. В основі праці автора ділиться на три частини: в першій подає нам автор сотні різних пророцтв про кінець світу (стор. 1-120), м. і. також і про долю українського народу зі слів Ангела України (як відомо зі Св. Письма — кожний нарід має свого Янгола). В другій частині п. н. "Типи пророцтв" подано на основі найкращих католицьких учених-богословів вияснення про те, які маємо пророцтва та як до них треба критично ставитися. В третій частині (стор. 145-187) п. н. "Що каже Христос про кінець світу" подано найбільш авторитетне (і як автор каже: єдино правдиве!) пророцтво самого Г. Н. Ісуса Христа.

Видані досі в українській мові книжки про кінець світу, о. П. Дзедзика і о. Ф. Шпірага, спиралися на некритичних джерелах, а книжка о. Дзедзика містила навіть заборонені Церквою пророцтва, т. зв. псевдо-Салєтні. В новій книжці омм про кінець світу подано багато різних пророцтв, дуже цікавих, але теж і вияснено критично їх вартість для нас, на основі таких великих учених-богословів як напр. о. Карло Ранер, тепер дуже популярний із нагоди Всел. Собору. Обробітка книжки і матеріял, який вона подає, зовсім нові і в нас такого ще не було. Крім того автор розкинув у книжці ще цілий ряд прецікавих історій, що вказують на його багате начитання в різних ділянках, напр. про чарівництво, і под. Не диво, що книжку читається як найцікавішу повість.

Степан Мразницький

(Всі ті книжки можна спровадити через Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada).

СВІТЛО
THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00

☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00

☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) ..... $.....

Ім'я (Name) .....

Адреса (Address) .....

.....

ЗДАЛЕКА Й ЗБЛИЗЬКА

ОСЕЛЯ ІМ. СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Для багатьох українських дітей та молоді оселя ім. св. Василія біля озера Піджон є осередком веселих вакацій та нагодою збільшити релігійне й українське знання.

За благословенням нашого Владики Кир Ніла і цього літа перші два тижні липня були призначені на цей відпочинковий та виховний час для нашої дітвори та молоді. Продовж двох тижнів оселя гомоніла веселістю хлопців і дівчат, які поз'їздилися з ближчих і дальших сторін Альберти, а теж Саскачевану, Британської Колюмбії і навіть із Квебеку.

Усіх дітей цим разом було 210.

Навчанням дівчат і хлопців від 6 до 12 року життя займалися Прп. Сестри Служебниці Арсенія, Бенігна, Марія й Маргарета. Вони навчали релігії, української мови і співу, а Сестра Арсенія підготовляла дітей до першого Св. Причастя. Про тих, що їх комарі покусали чи головка заболіла, дбала Сестра Навкратія — медсестра з вілінгдонської лікарні.

Курси для дівчат вище 12 років вели отці: Леонтій Якубів, Дам'ян Велещук, Патрикій Байс, Ісидор Дзядик і Венедикт Мулик. У програмі їх були релігія, українська мова, історія Церкви й України, обряди і співи.

Були теж окремі науки про духовне покликання.

Українських танків учив п. Орест Іванишин з Едмонтону, курси плавання вела Єлисавета Смолик із Вегревилу.

Учасники курсів мали теж визначений час на спорт. Окремі дружини змагались одні з одними. Був теж і дозільний час на плавання в озері та їзду човнами.

Приємно було дивитися на аматорську вечірку, на якій значна кількість хлопців та дівчат виявили свій мистецький хист.

На оселі кожний день починається ранньою молитвою та Св. Літургією, в часі якої відповідали спільно діти під проводом Сестер. Велике число хлопців і дівчат щоденно приступали до Св. Тайн. Вечірньою молитвою всі складали Богові подяку за щасливо проведений день.

Дуже радісним для священиків, Сестер та дітей був день відвідин Владики Ніла. Не зважаючи на дощ, Преосвященний Владика приїхав та у восьмій годині ранку відправив Архиєрейську Службу Божу й мав слово до дітей, бажаючи їм гарно й корисно провести вакаційний відпочинок на оселі ім. св. Василія.

Після спільного сніданку вся дітвора зібралася до спільної знимки, а коли Владика ввійшов у залю, Донна Січ привітала його в імені всіх, а діти заспівали грімке "Многая Літа". Преосвященний обдаровував усіх дітей цукорками.

Діти заспівали ще одну пісню, а директор курсів подякував Владиці за відвідини й благословення.

На закінчення курсів прибув Впр. о. протоігумен Б. Слобода, ЧСВВ, який відправив урочисту Св. Літургію. Співав збірний хор із Чипмену та обох Гіллярдів.

Проповідь мав о. П. Байс, ЧСВВ. Того дня 21 дітей прийняли перше Св. Причастя.

Пополудні діти, приготовані до виступу Сестрами і о. Д. Велещуком, виконали гарний концерт. Багато оплесків від глядачів одержали особливо танцюристи.

Директор курсів роздав кубки й нагороди хлопцям і дівчатам, які відзначились у вивченні релігії і добрій поведінці, та дружинам, що виграли перше місце в спортових змаганнях.

На концерті промовляв о. про-

Учні вищих курсів на оселі ім. св. Василія В. із Преосв. Кир Нілом, отцями-василіянами й Сестрами Служебницями ПДМ.

тоігумен В. Свобода, ЧСВВ. Пізні оселі — сказав він — є дуже важливим помічним засобом у виховавчі молоді.

Керівник курсів склав подяку о. Б. Лисакові, ЧСВВ, який кожного року багато праці віддає для оселі, іншим священикам та Сестрам, які навчали дітей, п. О. Іванишинові — вчителеві тенісів та паням і старшим дівчатам, що вели кухню для дітей.

"Усім помічникам, жертводавцям та добродіям" — сказав він — "щиро дякуємо, а ваші діти, дорогі батьки, нехай виростають вам на потіху, а Богові на славу".

БУДОВА БОЖОГО ХРАМУ В БУЕНОС АЙРЕСІ, АРГЕНТИНА

Про Аргентину багато Українців різно думають. Уже давніше багато наших еміґрантів вибирали радше Канаду і ЗДА, де можна було легче здобути гроші й краще жити. Однак не всім судилося поїхати туди. Багато покидали свій рідний край із конечности та їхали куди попало. Перші наші поселенці в Аргентині, не маючи відповідної опіки, здані були на ласку різних агентів і тому заїхали в далекі околиці провінції МІСІОНЕС. Пізніші мандрівники в Аргентину, маючи деякі зв'язки зі знайомими, вибирались уже з певним призначенням місця.

Велика частина нашої спільноти вибрала столицю Аргентини на свій сталий побут праці й життя. Здавалося б, що цей вибір причиниться до кращого життя Українців. Однак, хто знає обставини міста, цей напевно скаже, що гірко прийшлося нашим поселенцям проживати серед гамору столичного міста. Направду переживали там наші брати й сестри тяжкі часи. Бо хоч перші поселенці примістилися в пустарях і лісах далекого Місіонес, однак їм там не так тяжко приходилося жити: хліб щоденний мали і легше могли спільно збиратися та взаємно потішатися серед чужого окруження. А з часом забралися до будови своїх церков і тим самим одержали своїх священиків, що працювали для загального добра вірних. Ті ж знову, що залишились у столиці, тяжко гарували на щоденний хліб тай виставлені були на всякі ворожі затії. Один Бог знає, як гірко вони бідували. Однак серед ворожих настроїв, тяжких обставин життя і різних використувачів, велика частина зуміла зберегти свою віру, свій обряд і свої звичаї! Хоч довгі роки не мали змоги мати свого священика і чільніших провідників, все ж таки вповали на Бога, організувалися національно та надіялися кращих часів.

Внаслідок лихоліття 2-ої світової війни, деякі священики вибралися до Аргентини, щоб тамревно працювати між своїми забутими землякими. Не всі змогли перебороти місцеві труднощі життя. Деякі залишили Аргентину й перенеслися до ЗДА. Так, бо тут не лише тяжко було поборювати життєві труднощі, але теж і тяжко було виконувати священичі обов'язки. Кожний священик був залишений власній долі. Серед таких обставин, здавалося багатьом, що наша справа пропаща! Треба було мати сильну віру й волю, щоб не зламитись. Та, дивлячись на цих наших поселенців, які стільки пережили, стільки лиха зазнали й мимо цього зберегли себе, — родилася в серцях нових прибувших душпастирів надзвичайна мужність і посвята для спасіння душ наших вірних і загального добра української спільноти!

Сам Бог прискорив час нашої потіхи. З волі Свт. Отця призначено для нас одного Ординарія в особі Архиепископа Буенос Айресу. Рівночасно Настоятелі поручають Делегатові Ординаріяту зайнятися будовою церкви, щоб тим прискорити призначення для Українців власного єпископа. Пляни чудові й надійні! Але діло не таке легке. Часи економічної кризи, деякі з наших вірних вибралися до ЗДА, щоб там краще встаткуватися. Залишені переборювали труднощі життя, та про будову церкви, хоч радо слухали, але цілком не вірили, щоб хтось направду забрався до діла...

І це, що здавалося неможливим, остаточно виявилося реальним! Будова при дуже тяжких обставинах і ніяких матеріяльних засобах, розпочалась! Пожертви вірних Українців почали наплинати. Але цього всього було рішуче замало! І рука Божа щедро спомогла наші змагання! Обильніша пожертва прийшла від чужинців, а теж свої рідні брати в ЗДА й Канаді докинули щедрі лепти. У цей спосіб Божий і наш храм помалу наближається до мети. Правда, що дуже багато бракує. Але вірмо, що Бог не залишить нас і натхне багатьох християн до пожертви на це велике святе діло. Тут місце на сердечну подяку тим усім, що зволили зложити свої пожертви. Рівночасно звертаємося до всіх Українців доброї волі, щоби послухали благання і теж докинули свої лепти на цю велику ціль. А Бог напевно щедро нагородить не лише наші пожертви, але й здійснить наші бажання на землі. Україна матиме вірних своїх дітей, що тяжко запрацьований гріш зуміли гідно зужити! Наші мольби линутимуть до Бога й небесна ласка скріпить нас і наших ДОРОГИХ БАТЬКІВ І РІДНИХ у витривалі до кінця в своїй вірі! Віра в Бога доведе до цього, що й вороги щезнуть і настане на Батьківщині воля!

Пожертви можна слати на адресу *(однак ніяких грошей у листах!)* ЧЕКОМ:

Basilian Press, 286 Lisgar St. Toronto 3, Ontario, Canada

або:

P. Jose Halabarda,
calle: Curapaligue 760 — Buenos Aires, Argentina.

о. Йосиф Галабарда, ЧСВВ

100-РІЧЧЯ НАШОГО ГИМНУ

1963 року минуло 100 років, як був написаний текст українського національного гимну "Ще не вмерла Україна". Спочатку, в 1863-му році, він був опублікований в українських газетах як звичайний вірш, автором якого був Павло Чубинський. Слова цього вірша дуже сподобалися композиторові Михайлові Вербицькому і він написав до нього музику. Так у 1885-му році появився в друку цей вірш із нотами, який опісля став українським національно - державним гимном.

Ще до офіційного затвердження тексту і музики цієї пісні, як гимну, в 1917 році, вона поширилася по всіх землях України. До появи гимну в різних областях України співалися, як гимни, різні пісні. Так, на центральних і східніх землях України в другій половині 19 і 20 століття значення національного гимну мав "Заповіт" Тараса Шевченка. Його постійно виконували під час урочистих маніфестацій, зборів і т. п.

У Галичині співалося, як гимн, спершу "Дай нам, Боже, в добрий час" о. Ю. Добриловського, згодом "Мир вам, браття, всі приносим" І. Гушалевича, пізніше — "Не пора" І. Франка. На Закарпатті співалися, як гимни, "Я Русин бив..." і "Подкарпатськії Русини" о. О. Духновича (офіційний гимн Закарпаття до 1938 року)

Павло Чубинський, нар. 15. І. 1839 р. в містечку Баришполі, пов. Переяслав, Полтавської обл. Поет, етнограф, був автором слів українського національного гимну "Ще не вмерла Україна". Помер 14. І. 1884 р. в Києві.

о. Михайло Вербицький, нар. 1815 р. в с. Улюч над Сяном, пов. Березів, Лемківщина, Львівської області, був творцем музики до гимну "Ще не вмерла Україна". Пом. 19. 12. 1870 р. в с. Мшани, пов. Яворів, Львівської обл.

НЕХАЙ БОГ БЛАГОСЛОВИТЬ

Ґримсбі, Онт.

На склоні п'ятьлітнього душпастирювання при українській католицькій парохії в Ґримзбі Всеч. о. Севастіян Шевчук ЧСВВ, з волі своїх настоятелів переїхав у Торонто — Вестон. 20 серпня ц. р. вдячні парафіяни владили на його честь прощальну вечірку зі смачною вечерою, що її в парохіяльній залі старанно приготовили членки місночого товариства. За головним столом, ураз із членами церковного комітету, сиділи дієцезальні отці др. М. Комар, др. Ю. Небесний, Г. Войко, В. Остапович, отці Василіяни Д. Джиголин, І. Процентій, С. Шевчук, бр. Вартоломей та п. І. Колірі, представник Лицарів Колюмба. Програму вечірка вміло й зручно перепровадив п. І. Панчишин.

Після вечері промовляли: Даруся Гулевич від Рідної Школи й школи народніх танків, Микола Андрейчук мол. від УКЮ, о. др. М. Комар від священиків, Василь Люб'янецький від парохії, Марія Паламар від місночого товариства, І. Колірі від Лицарів Колюмба та Впр. о. Ігумен і його парох Денис Джиголин від місцевого манастиря оо. Василіян. Промовці висказали багато слів вдячности, подяки й признання уступаючому о. парохові за його працю для добра цієї парохії та, враз із дарунком від парохії, зложили йому свої ґратуляції й побажання сприводу його призначення до Колегії св. Василія у Вестон.

Останнім із промовців був Всеч. о. С. Шевчук. Насамперед привітав він нового пароха, побажав йому успіхів на новому уряді та заохотив парохіян до тісної з ним співпраці. Відтак щиро подякував тим, що зайнялися приготуванням вечірки, і тим, що взяли в ній чисельну участь. При кінці, подаючи коротко огляд парохіяльної праці та її гарні осяги за час свого побуту в Ґримзбі, зложив подяку й признання всім тим, що з ним щиро співпрацювали.

Вечера скінчилася й парохіяни почали підходити до о. Шевчука стиснути його руку, подякувати за все добро та побажати успіху на новому місці й відповідальному уряді. Підходили також і діточки, вимовляючи притишеним голосом: "Отче, ми будемо за вами жалувати".

Виходячи зі залі глядів я на неї й на церкву та подумав собі, як то було п'ять літ тому, коли відходячий тепер отець перебирав цю парохію. Його тоді привітали і великі довги на парохії і майже порожня церковна каса. Та Бог благословив парохії, бо продовж тих п'яти літ не тільки сплачено майже ввесь кількадесятитисячний довг, але ще вдобатку вложено понад $17.000.00 на різні поліпшення, направи, устаткування церкви й залі та закупно три-акрової площі біля церкви. Це все сталося завдяки витривалій праці та тісній співпраці свідомої громадки чоловіків, жінок і юнацтва, що до неї о. парох часто й успішно їх закликав. Ця праця буде продовжуватися, бо ґримзбійські парохіяни — це люди праці й обов'язку. Нехай добрий Бог благословить нашим отцям на їх свіжих становищах, а парафіян нехай кріпить до дальшої праці для Його слави і добра нашої Церкви.

З нагоди вечірки зложено на прес-фонд СВІТЛА $10.00.

Учасник вечірки

ПРИЙМАЮТЬ СТУДЕНТІВ ДО ІНСТИТУТУ СВ. ЙОСАФАТА

Інститут ім. св. Йосафата в Едмонтоні положений дуже близько Албертського університету, приймає студентів на 1963-64 рік.

Зголошення слати на адресу:

Basilian Fathers,
8820 - 111 Ave., Edmonton
Tel.: GE 97245

В Інституті українські студенти знайдуть вигідне приміщення і дбайливу опіку. Студентський будинок є центром українського католицького студентського життя, зокрема "Обнови".

Юліян Козак, B.A., LL.B.

КОЛИШНІЙ ГОЛОВА "ОБНОВИ" ПОЧАВ АДВОКАТСЬКИЙ ВИШКІЛ

Юліян Козак, колишній голова товариства українських студентів "Обнова" в Едмонтоні, почав адвокатський вишкіл в адвокатській спілці Касовин-Вакович.

Він народився 18 вересня 1940 р. в Ст. Майкел, Алта. 1947 року його батьки Іван Козак і Марія з роду Войткових перебралися на постійне життя до Едмонтону. Їх син здобув середню освіту в католицьких сепаратних школах в Едмонтоні і в Колегії ім. св. Йосифа в Йорктоні.

У Йорктоні здобув він медалю вмінни — "Профішенсі медал", і за найвищий ступінь в українській мові.

У 1958 р. Юліян Козак записався на юридичні студії в Альбертському університеті, де з успіхом здобув ступінь бакалавра.

У 1959-60 рр. він був головою товариства "Обнова", в якому протягом університетських студій був завжди дільним членом.

В Едмонтонському університеті 1962 р. здобув ступінь B.A., а 1963 р. ступінь, L.L.B.

Батьки Юліяна Козака і він сам є членами парафії св. Василія в південному Едмонтоні.

Молодий правник говорить добре українською мовою. Він одружений із Варварою Мельничук. Мають одну дочку Леону-Анну.

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

ЧАСОПИСЬ

Торонто, Онт.

Членки Ліги Кат. Жінок при пар. св. Василія Великого влаштували дня пані Теккі Кавун чайний вечерок з нагоди куплення нею нового дому.

Пані Т. Кавун заслужила собі на пошану не тільки серед членок Ліги, котрої є головою, але також серед усіх парохіян нашої церкви своєю невтомною працею, обов'язковістю та шляхотною вдачею. Вона також взірцева мама для своїх двох синів, котрих виховує в релігійно-патріотичному дусі.

Під час цеї несподіванки п. Грегорі перевела зірку серед приявних, яка принесла $28.00. Ці гроші поділено на 3 частини: першу 14 дол. призначено на фонд "Світла", 10 дол. на Службу Божу за членок а 14 дол. на Службу Божу за родину п. Кавун.

Серед гутірки та милого настрою проминув скоро час та й треба було вертатися домів.

Усім жертводавцям щира подяка, а п. Т. Кавун здоров'я, многих літ та сили до дальшої праці.

ВІННІПЕГ

Едмонтон, Альберта

27 жовтня м. р. відбулось вінчання Доналда і Лесі Вокер. Святу Тайну Подружжя поблагословив о. М. Грещук. Вінчання відбулось у катедрі св. Йосафата.

Панна Леся є дочкою Марії і бл. п. Петра Балагураків. Від малих літ належала до Дітей Марії й Апостольства Молитви. Доналд закінчив університет і став на працю як інженер оливної компанії. Весільне прийняття відбулося при участі майже трьох сотень гостей. Весільну вечерю почали молитвою, яку провів о. Грещук. По вечері гості забавлялися, при чому зложили молодятам щедрі дарунки й побажання. Родина молодої зложила 5 дол. на пресовий фонд СВІТЛА. Всім гостям і родині за весільні дарунки, телеграми й побажання щиро дякують пані Марія Балагурах і інші.

Ніліян Вокер

Новозвінчані Доналд і Леся Вокер

ВП. П. СТЕПАН ШЕЙКА

Вінніпег, Ман.

23 травня 1963 в 38-му році життя вспокоївся в Бозі добре знаний серед трансконського і вінніпезького українського громадянства — Степан Шейка.

Покійний Степан Шейка народився 18 травня 1925 року в Мостах Великий, повіту Жовква, з батьків Івана й Анни Гнук. У 1939 р. Іван Шейка спровадив до Канади свою дружину й діти. Вони осіли в Трансконі й відразу включилися в українське церковне життя.

Діти записалися до української школи, стали активними членами Юнацтва і церковного хору при парохії св. Михаїла у Трансконі. Степан Шейка одружився з Марією Попович 21 листопада 1953. Господь поблагословив їх донечкою Терезою, що тепер має 5 років і сином Андрієм, що має два роки. Зараз після вінчання покійний Степан замешкав у Вінніпегу, де теж став активним членом церковного і релігійного життя. Він належав до хору церкви св. Николая у Вінніпегу, був активним у всіх народних імпрезах. Він був практикуючим католиком і своєю милою вдачею здобув собі багато приятелів.

Увечорі 26 травня (під час панахиди) родина, приятелі й знайомі виповнили церкву св. Николая. Панахиду відправляли о. парох Рафаїл Мельник, ЧСВВ, сотрудник о. Флавіян Кальба, ЧСВВ і о. шамбелян Д. Шевчук, парох із Транскони, при участи хору під проводом о. Протоігумена Бонифатія Слободи. Дня 27 травня заупокійну Службу Божу відправив о. парох Рафаїл Мельник, ЧСВВ, при участи церковного хору парохії св. о. Николая (в числі около 60 осіб) під проводом ВПреп. о. Протоігумена Бонифатія Слободи, ЧСВВ. Проповідь виголосив ВПреп. о. Модест Гнесьо, ЧСВВ. Похоронено покійного Степана на цвинтарі Пресвятої Родини, біля його брата Олександра, що вспокоївся минулого року в 35 році життя.

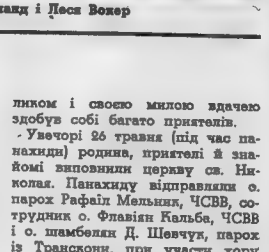

Вп. п. Степан Шейка

Після похорону відбувся спільний обід у церковній залі парохії св. о. Николая. ВПреп. о. Протоігумен Бонифатій Слобода, ЧСВВ, подякував в імені родини всім, що взяли участь у похороні та заохотив приявних до дальшої пам'яти про Покійного у молитвах. Приявні зложили $56.01 дол. на "Поступ" і "Світло".

Покійний залишив в глибокому смутку свою дружину Марію, дочку Терезу, сина Андрія та маму Анну в Трансконі. Його сестра Марія Андрович мешкає у Давфині.

Покійному Степанові Вічная Пам'ять!

ПОДЯКА

Оцим родина Покійного Степана Шейка висловлює свою подяку всім, що взяли участь у похороні, особливо оо. Василіянам, що заосмотрили покійного Степана Св. Тайнами, за всі їх поради і за відправлення похоронних Богослужб. Теж дякуємо хорові церкви св. Николая під проводом ВПреп. о. Протоігум. Бонифатія Слободи, ЧСВВ, і кожному хористові зокрема, що залишив працю, щоб співати Службу Божу. Дякуємо також тим, що несли домовину і всім, що жертвували на численні Служби Божі і цвіти. Також дякуємо похоронному заведенню Кропо за вмілу обслугу і парохії св. о. Николая за вживання церковної залі. Наша щира подяка для ЛУКЖ із різних парохій і всім тим жінкам, що охоче жертвували свій труд, щоби приготовити похоронний обід.

Просимо Вас не забувати нашого дорогого Покійного Степана в своїх молитвах.

Родина

НАГЛА СМЕРТЬ У ПАРОХІЇ

Краків, Альберта

"Від наглої й несподіваної смерти, сохрани нас, Господи", так загал віруючих християн молить Господа Бога тому, що нагла смерть дуже потрясає живих рідних, зв'язаних узлами крови й любови з тим, що нагло вмирає.

Чи нагла смерть є взагалі нещастям для того, хто нагло вмирає, то треба ще розрізнити. Нагла смерть для того, що не приготований до смерти, бо з Богом це все в ладі та в родині ще багато має зробити й упорядкувати, і з ближніми, сусідами не все поладнав, для цього роду людей нагла смерть є великим нещастям і важким ударом.

Однак є і друга кляса людей на світі, що стараються жити з Богом у згоді скільки сили, та з людьми мають справи поладнані, та родинні справи в порядку в них включно з приготуванням відповідного тестаменту (завіщання). Отже для таких то людей нагла смерть не являється страшною та, можна сказати, є навіть великим від Бога добродійством, бо без довгої слабости і страхіть конання переносить їх в обійми Творця до Ісуса Спасителя.

Цього роду наглою смертю помер 26 червня в середу бл. п. Микола Королюк, в автомобілевій катастрофі, коли вертався з жінкою домів. Удар другим автом був такий сильний, що наступила негайна смерть.

Покійний народився 23 жовтня 1902 року в Ендро, Альберта. У 26 році життя одружився зі своєю подругою Анною Варава. Від найранішої молодости старався він жити прикладно по Божому, так як його виховали батьки, головно добра, тепер старенька 80-літня мама, що живе в Едмонтоні. Відразу став він добрим і практикуючим та жертвенним членом парохії Покрову Матері Божої в Кракові. П'ять літ по одруженні, як вибрали його до церковного комітету на секретаря, то був він ним через 30 літ аж до смерти. Не відказувався від ніякої праці чи в парохії чи в парохіяльному Народному Домі. То й не диво, що на його родині сповнилося наше прислів'я: "Який батько, такий син," бо всі діти Покійного, маючи добрий приклад у своїм рідним домі, є також добрими членами парохії і живуть подібно, як їх добрий тато.

Загальна опінія парохіян у Кракові така, що родина Миколи Королюка завжди приїздить на Службу Божу до церкви тай не тільки раз у рік, але частіше приступає до Св. Тайн. Одним словом можна сказати, що в родині покійного Королюка ведеться католицьке українське життя. Це найкращий пом'яник на могилу Покійного.

Зіставив по собі в смутку вірну дружину Анну, трьох синів Євгена, Елана й Едварда, що проживають в Ендро, три доньки: Анелю Фрунчак, що живе в Лемонті, Марію Дзівенко, що також зі своїм мужем проживає в Лемонті, та Лілею Коропок, як також 7 унуків.

Похоронні Богослуження почалися в п'ятницю ввечорі відспіванням парастаса в Нар. Домі, при великому числі учасників. 29 червня в суботу спроваджено тіло до церкви, де мав Службу Божу, похорон і пращальне слово о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру. Як широко знаний і любл ений був покійний Микола, про те свідчить велике число учасників похорону в п'ятницю, а передовсім у суботу на похороні: участь була така велика, що ледве одна п'ята частина людей помістилася в церкві, а інші були на дворі.

По похороні був у Нар. Домі поминальний обід для всіх, що прийшли віддати останню прислугу Покійному. При цій нагоді, щоби подати в пресі до відома про смерть Покійного в інших провінціях Канади, о. Каменецький заохотив до жертви на католицьку пресу. Принесли зложили $38.00, з чого половина пішла до СВІТЛА. Збіркою зайнявся п. Павло Баран, швагер пок. Миколи.

Нехай ласкавий Господь прийме його душу до небесного царства, а спомин його доброго життя нехай останеться потішаючою пам'яткою для його рідних та для парохії Покрову Матері Божої в Кракові.

Всім, що віддали останню прислугу Покійному чи взяли участь у похоронах, оцим щиро дякує родина покійного Миколи Коро-

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА

Мондер, Альберта

24-го серпня 1963 р. відправлено поминальну Службу Божу в церкві св. Ап. Петра й Павла в Мондері, Алта, за пок. Михайла Ружицького, якраз у перші роковини його трагічної смерти. В богослуженні, яке правив о. парох Є. Кушко, ЧСВВ, взяло участь велике число людей.

По богослуженню в церкві відбувся поминальний обід у Народнім Домі за старанням мами Покійного. Обідом займалася місцева ЛУКЖ під проводом голови пані П. Філь. Господар обіду п. Стах Ружицький покликав до слова о. Є. Пашака, ЧСВВ, який зложив родині вислови співчуття по втраті такого доброго сина, брата, приятеля і громадянина. Нехай спочиває з Богом. Відтак покликаний до слова п. Ів. Семенюк завізвав до збірки на українську пресу, яка принесла $28.00, з чого на СВІТЛО призначено $14.00. Збіркою зайнявся п. Гр. Сірацький.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Транскона, Ман.

11-го липня ц. р. відійшла у вічність бл. п. Марія Грін (Кобасів), приявши Св. Тайни в шпиталі у Вінніпегу, де пролежала кілька місяців у тяжкій недузі. Народилася в селі Деревні, повіту Жовква. До Канади приїхала з родичами 1924 р. і поселилися 1929 р. в Трансконі.

Похорон відправив о. шамбелян Р. Добрянський із каплиці св. Михаіла. Тіло Покійної спочило на місцевому цвинтарі.

Після похорону відбулася перекуска в залі св. Михаіла. Пані М. Храплива склала родині Покійної вислови співчуття, подякувала за участь у похороні та закликала приявних до збірки на українську католицьку пресу. Зібрано $12.50, з чого призначено $6.25 на СВІТЛО, а $6.25 на "Поступ".

Усім жертводавцям щира подяка, а покійній Марії нехай Господь буде милосердним суддею. Вічна їй Пам'ять.

Приявна

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Норт Батлефорд, Саск.

31-го травня впокоїлася в Бозі Марія Войтович, приявши Св. Причастя і Тайну Св. Олиєпомазання з рук о. Б. Бачинського, місцевого душпастиря. Марія Войтович походила з родини Деліх, народилася 1884 року в с.

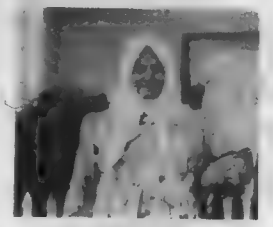

Бл. п. Марія Войтович

Сулимів, повіту Сокаль. Молодою дівчиною виїздила на сезонові роботи до Німеччини, щоб заробити грошей на оплату корабельної карти до Канади. В році 1909 приїхала до Канади та таки цього самого року вийшла заміж за Василя Войтовича, вінчав їх римо-католицький священик у містечку Ростерн, Саск. Замешкали в околиці містечка Альберттавн. Життя було тяжке: морози нищили засіви, чоловік був далеко від дому на роботі, треба було журитися самій і господаркою і родиною. По двох роках перенеслися в околицю нинішнього Виткова, де знайшли своїх кревняків та кращі умовини для своєї господарки.

Покійна була доброю мамою, доброю й вірною дружиною та своїм правдиво християнським життям була примером для других. Її повне труду життя та молитви не було змарноване, виховала добре своїх дітей та навчила їх бути добрими християнами.

Похорон відбувся дня 4 червня в місцевій церкві. В часі прощального слова о. Б. Бачинський підчеркнув її гарні і шляхотні прикмети та сильне прив'язання до нашої рідної Церкви.

В часі обіду, який відбувся в церковній залі, о. парох згадав Покійну кількома словами та закликав до збірки на українську католицьку пресу, яка дала $36.00.

Покійна померла після тривічної тяжкої недуги, проживши 79 літ. Залишила в горю і смутку мужа Василя, дві дочки, сімох синів та багато внуків і правнуків.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(Пресовий фонд "Світла")

З похорону бл. п. Л. Дацюка, Пані Анна Соколка, Ошава 45.00
Едмонтон, Алта $40.00
З похорону бл. п. Анни Дутки, Вінніпег, Ман. $35.00
З похорону бл. п. Степана Шойки, Вінніпег 28.00
З похорону бл. п. Марії Войтович, Норт Батлефорд 18.00
З похорону бл. п. Михайла Михайлюка, Саскатун 10.00
З весілля Теодора Мірчука І Дольорес Федьо, Едм. 10.00
Впр. о. Т. Шевага, Вудсток 10.00
З весілля Михайла і Марії Дацишин, Едмонтон 9.00
З похорону бл. п. Павла Хміляра, Едмонтон 8.00
Пані Люба Кулик, Австралія 7.63
Олекса Курило, Едмонтон 5.00
Марія Теслі, Гартфорд 5.00
Ірена Нестюк, Чікаго 5.00
Дмитро Малиш, Торонто 5.00
о. Т. Прийма, Коністон, Онт. 5.00
Володимир Пащак, Вінніпег 5.00
Іван Кулеба, Торонто 4.00
Волод. Лотоцький, Едмор 4.00
Анна Лисович, Монтреал 3.00
Микола Войчук, Чікаго 2.00
Проць Ясінчук, Торонто 2.00
Йосиф Шпак, Філядельфія 2.00
Данило Данилович, Брукляин 1.50
В. Лесьняк, Ентон 1.19

По $2.00: Петро Котилян, Едмонтон, Павло Кушнір, Портедж ля Прейрі, Анна Вітів, Форт Вільям, Н. Дідик, Торонто, Е. Дідич, Нью Йорк, Юлія Пирожик, Куртизвил, М. Цвах, Вінніпег.

По $1.00: Н. Черемшинський, Вінніпег, І. Петик, Гемтремк, Анна Перун, Т. Пастернак, Василь Пернаровський, Торонто, Е. Петранюк, Форт Вилиям, Ю. Бородайкевич, Монтреал, А. Фолюсевич, Рочестер, В. Пігут, Чікаго, С. Мозевський, Ошава, Л. Черовський, Ірвінгтон, О. Вернер, Едмонтон, Г. Стоцький, Гайнес Кріх, М. Мищатин, Парма, А. Демків, Вофало, Др. І. Т. Решетило, Ліма.

По $1.00: А. Ройко, І. Сиротюк, Микола Лещишин, Торонто, Н. Фарон, Н. Петрик, . С. Вігорай, Едмонтон, В. Качковський, Форт Віллям, Василь Яворський, Дітройт Петро Балагуш, Вінніпег.

Усім жертводавцям і прихильникам щиро дякують

ОО. Василіяни

ЗАКЛИК ОО. СТУДИТІВ ІЗ ВУДСТОКУ, ОНТАРІО, КАНАДА.

Всечесніші Отці й Українська Громадо!

Монахи Студити, які від кількох літ прибули до Канади й замешкали у Вудстоку, Онтаріо, Канада, звертаються до Вас з великим проханням. Просять Вашої ласкавої помочі й жертви на будову церкви й манастиря для прослави Бога.

За благословенням Преосвященного Кир Ісидора Верецького, почали вони грошеву збірку на цю благородну ціль і тому просять Вас, щоб Ви їм допомогли своїми жертвами відновити прадавний ще з княжих часів Український Чернечий Чин, який відновив був наш покійний Святець і Покровитель Митрополит АНДРІЙ, перед 60-літами в старім краю.

Тому просять Вас, щоб Ви не відмовили їм своєї ласкавої жертви, а нагородою за неї будуть їх щоденні молитви, в яких вони моляться й приносять безкровні жертви Небесному Отцеві за своїх ктиторів і благодітелів та всіх, що причиняються своїми жертвами до тієї будови, щоб Господь Бог винагородив Їм стократно вже в цьому житті та колись по смерти вічною небесною славою.

Просимо ласкаво писати на адресу Отця Настоятеля:

Rev. THEOPHAN SHEWAHA, Superior of Studite Monks
Box 10, Parkinson Ave., Woodstock, Ontario, Canada

ОСІННИЙ ЧАС

ЦЕ ПОРА ЖНИВ НА НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

МИ ПРОСИМО ВАС

ЯК ЧИТАЧА - ПРИЯТЕЛЯ СВІТЛА

у цей рік 25-річного Ювілею

ПРИДБАТИ

БОДАЙ ОДНОГО НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА.

Ім'я нового передплатника .....

.....

Адреса .....

.....

(Передплата на один рік — $3.00)

(Придбав (ім'я) .....

Нехай у цьому Ювілейному Році наклад СВІТЛА зросте принайменше на тисячу нових передплатників.

Адреса "Світла":

THE LIGHT — 286 Lisgar St., Toronto, 3, Ont. — Canada

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

LISTENING IN

Before leaving Castelgandolfo for Vatican City, the Holy Father Paul VI celebrated Mass in the Communist stronghold of Genzano where he told the congregation, including the town's Red mayor and Communist municipal council members: "You are children of God and are tied to the Roman Catholic Church." It was noted that he had conspicuously dropped the traditional Papal "We" for plain "I" in speaking to them.

Prior to this, the Holy Father, at an audience attended by two cardinals and 400 priests, voiced what was regarded as his first direct condemnation of communism since he began his pontificate. He warned against any notion that the Church's all-embracing pastoral solicitude "signifies a change of judgment as regards errors spread throughout society and already condemned by the Church."

The first stop on his way back to the Vatican was a Mass celebrated in the Rome church of St. Ignatius for some 5000 members of Marian sodalities gathered at a European congress. He exhorted them to stay close to the traditional Marian devotions sanctioned by the Church. He recommended the meditations of the Rosary in particular. The Holy Father warned, however, against allowing Marian devotion to fall into "sentimentality" and "exaggeration".

Devotion to the Virgin Mary is one of the most "authentic and fecund signs of Catholic spirituality," he declared.

In a recent apostolic exhortation to the world's Catholic bishops, Pope Paul VI has recommended Pope John's prayer for the Council's success. He also asked the faithful to increase their acts of charity, especially those that help the poor and the sick.

***

In his first public utterance since being freed from a Soviet prison, Ukrainian Archbishop Josyf Slipyj told a television audience that "as an Oriental (Eastern Rite) Catholic I see many obstacles to the development, progress and reunion of the Eastern (Orthodox) Church. But I also see no fewer possibilities of success, removing step by step the various obstacles and causes of discontent."

Although it was prepared several days before Greek Orthodox Archbishop Chrysostomos said unity of Catholic and Orthodox Churches was unobtainable, Archbishop Slipyj's words were considered significant.

***

The Most Rev. Howard Hewlett Clark, Primate of the Anglican Church, when asked during and interview in Toronto what constituted the most necessary quality for anyone who is working for Christian unity, said: "Charity, over and above everything else. But whenever we use the word charity we have to translate it to this modern world which has so many different meanings for the word love, many of them unworthy of the greatness of Divine Love. I would say charity, honest charity, theological charity, charity which is God's gift." When asked to comment on the influence of the Vatican Council on Christian Unity, he had this to say: "It is difficult for me to evaluate fully what is happening at the Council and through the Council because I have seen it only from a distance. I have said publicly, and I would like to repeat, that it may be when the full history of the 20th century is written the great man of this century, towering above the Einsteins, the Schweitzers and Churchills, will be Pope John XXIII."

Ignorance of the Whole Church Cause of Narrowness

by Rev. M. Bosey

Converts to the Church are carefully instructed, children are taught their catechism faithfully, and from these instructions they get the impression that the Catholic Church is and has always been the Latin Church. It is only in the past few years that in some localities (such as Sudbury) a few minutes are spent in class referring to Eastern Rite Catholics. Most half-educated people knowing little or no Church history get the mistaken impression that the Church is Latin because they are told nothing to the contrary. They are taught about the Roman Mass, the use of Latin, communion in one kind, celibacy of the clergy and it is almost never mentioned that there are Catholics who assist at Mass in a different form, in their own language, receiving communion under two species from the hands of a married priest. They might hear vaguely from time to time about "the Orthodox," "the Greeks" or the "Ukrainian Church", but this means little except pictures of Churches with funny domes or priests with long extravagant stoles. Constantly they are reminded that they could enter a Catholic Church in any part of the world and attend Mass with all its familiar surroundings and often during these instructions it is at least inferred that no respectable church would tolerate a married clergy.

IT'S SHOCKING TO LEARN THE TRUTH

Consequently when one of these badly informed Catholics discovers that there are Churches with rites and customs of equal antiquity as his own, Churches which are part of Catholicism, he is shocked. He is shocked to learn that the Body of Christ had been wounded with a third of the Church's members breaking away. He is disturbed that the Catholic Church should appear to the world as an apparent champion of a uniformity which many good people find unreasonable and repellent when as a matter of fact She has many different Catholic liturgies and customs and Her discipline is not always and everywhere the same. I still remember the words of a well-educated Latin Catholic who had assisted at the Liturgy of St. John Chrysostom in our Church for the first time. "Father," he said, "only now do I begin to have some idea of what Unity really means, and to realize that Catholicity, in fact and not only in theory, embraces everything except sin and error."

IGNORANCE CAUSES NARROWNESS

Ignorance of the Church as it really exists with all the difference of worship and discipline, the Mass offered in different languages, communion given in two species, married clergy etc.; ignorance of all this is precisely the reason for the narrowness and sectarianism that so often is seen in Catholics in predominantly Protestant countries. A little elementary pulpit and catechism instruction would do much to dispel the illusion that the Catholic Church is the Latin Church, or that faith in Christ involves European civilization, that Benediction and the rosary and statues are essential to Catholicism, if not to salvation. When Eastern Rite Catholics first settled in Canada and the USA, Latin Catholics failed to recognize them as fellow-Catholics and passed them scornfully by. Their ancient rites and customs made them objects of distrust and active dislike. This of course was not due to malice but to ignorance i. e. lack of proper instruction. In present years ignorance of and hostility toward the Eastern Church is being replaced with a genuine desire for more knowledge of the East, there is a better attempt at understanding and cooperation.

OUR ATTITUDE IS IMPORTANT FOR REUNION

An important factor in the work of reunion of Christendom is the attitude the faithful have toward other Churches. I'm afraid that the attitude that many Catholics have is that of a lively terrier who sees a tramp in the garden. Too many think it is more important to know when and how to contradict a non-Catholic than to know when we can cordially agree with him. Others are more concerned to refute a slander so silly that it refutes itself instead of trying to understand what it is that people misunderstand or reject in our religion. Reunion will not be achieved, as some Catholics think, by simply telling the non-Catholics to smarten up and return to the true Church but rather through a renewal of the Catholic Church.

In the work of Renewal we must begin with our attitudes toward those Catholics who are of a different rite or custom. The Eastern Church is not a sort of appendix of the Church, not a dinghy that is being hauled through the troubled waters of this world by the huge powerful Barque of Peter. Many people have a lopsided idea of the Church not realizing that in the words of Pope Benedict XV, "The Catholic Church is neither Latin nor Greek nor Slav, but Universal." It may be that Eastern Rite Catholics are small in number but their value in the Church and importance is immense. The knowledge of the Eastern Churches by the West would mean the recovery of those precious elements in the Christian way of life, which have been hidden, though never really lost in the development of the Church in the West.

Reunion of East and West would be of great benefit to Catholics. On this point we would like to quote Fortescue from his "The Orthodox Eastern Church": "We need their ideas, their traditions and spirit in the Church as well as our own. — Their love of the Liturgy and dislike of innovations has something to teach our people. If we regret the sudden way in which new devotions spread amongs us, the gradual divorce of the people from the real prayer of the Church, the exaggeration of pious fancies above the old essential things, the abuses of such matters as indulgences, privileges, and special favours against which the Council of Trent spoke, we should find the remedy of all these things in the solid piety and the unchanging loyalty towards the customs of their Fathers among the Eastern Christians."

No Room for Jellyfish Leadership

Christians will not exercise effective leadership in a climate of "don't rock the boat" prudence... The young leader will not advance without taking calculated risks

by REV. STANLEY M. GRABOWSKI

Much of the hesitancy and lack of initiative among youthful would-be leaders can be blamed on a popular misconception of one word. Shifts in language have given the word "prudence" a meaning far removed from the original one.

When people, especially young people, are cautioned to be "prudent" they are meant to do nothing. They are told, "You must be careful, lest you make a mistake." This commonly accepted meaning of the word "prudence" conjures up a picture of an overly timid person, so cautions about making exactly the right move, the proper choice, that he ends up in dead center, doing nothing.

As Father Robert R. Gaggener wrote in *The Catholic Reporter*, "If we continue to identify prudence with the kind of caution that never disturbs anyone, causes any discomfort, or costs anything, we should feel no surprise if Christianity, which is a radical religion, lacks appeal for that very element to which it addresses itself."

This is a regrettable caricature of the cardinal virtue of prudence, the most important moral virtue. What ought to be the springboard for action has been reduced to a lame excuse for maintaining the *status quo*. There isn't anything that can contribute more to further deepening the rut and consequent stagnation than this priggishness and superpiety.

In the eyes of many prudence has come to mean something like mediocrity. It has the ring of "stuffiness," a lack of generosity and openness of character. Yet prudence can produce heroes and heroines today.

Precisely because we are called to the heights, we must be prudent. Christian prudence does not moderate the goal; it tells us the best way of getting there. Saint Paul liked to say that the Christian is running a race; he needs prudence to help him win it. He must not dissipate his energies, nor spend himself unwisely. Prudence gives him the direction he needs to win the prize.

Youthful impatience can run amuck with its zeal and enthusiasm. It needs prudence to moderate the harshness of the "bombshell" technique. Prudence sees the actual as well as the ideal. It prevents the leader from immersing himself in the actual and forgetting the ideals. The young leader's zeal needs to be moderated by prudence so that he does not forget his limitations and rush headlong into disaster.

Maybe the reason why prudence is no longer a motivating force is that it is falsely associated with selfishness. Mention of this virtue makes most people think of the careful businessman who has reached the top because he has always played safe and seldom taken a chance. Prudence is confused with a type of covetousness, an immoderate striving for all the possessions which man thinks he needs for his own importance and status.

Stretching the meaning of the word "prudence" to cover a multitude of errors, usually errors of omission and procrastination, is a

handy cloak for fear of criticism or fear of making a mistake. But prudence is not fearful. It is not even slow. Joseph Pieper writes in his book, *„Prudence:* "It is well to remember that there are two ways of being 'swift' and 'slow'; in deliberation and action. Thomas Aquinas says, as did the Greeks before him: In deliberation we may hesitate; but a considered act must be performed swiftly. Moreover, Thomas considers the capacity for instantly grasping an unexpected situation, and deciding with extreme quickwittedness, to be one of the components of perfect prudence."

The late Father James Gillis used to speak out quite forcibly about this middle-of-the-road mentality. He liked to tell of the passage in G. K. Chesterton where he speaks of the element of determination in the character of Saint Joan of Arc. She took time — not too much but enough — to make up her mind as to the road she should follow, but when she had made her choice she "went down that path like a thunderbolt."

In another place Father Gillis makes a distinction between prudence and timidity. He says, "the prudent man looks a situation over, makes a choice, and then acts promptly and with vigor. The timid man sizes up a problem, considers the pros and the contras, the complications, the difficulties, the alternatives and then does nothing. Or perhaps like Stephen Leacock's horseman he dashes off madly in all directions."

Any person resorting to a type of "mousy moderation" runs the risk of a jellyfish leadership. Christians will not exercise effective leadership in the climate of "don't rock the boat" prudence. Just as the turtle makes no progress unless he sticks his neck out, the young leader will not advance without taking calculated risks.

Prudence includes a knowledge of the concrete situation, of the concrete action. The prudent person must have a memory of what things are like, an openmindedness and clear-sightedness of what they are and may become.

Prudence in a leader includes the ability to learn from the past the lessons that may be applicable to the present and the future. Such a leader does not scorn the heritage of past generations. He doesn't discard everything that is old and "traditional" but preserves what is still useful.

By the same token a prudent leader is not afraid of the new, nor is he afraid to reject it if it's not the answer. To dismiss the new as ridiculous because one hasn't seen it before is a little like clinging to last year's newspaper because you are familiar with what is in it.

This kind of leader will not be fossilized in the ancient ways of doing things but will be resourceful and willing to experiment. He enjoys experiments, but he knows when he's made a mistake. Such an individual does not go in for change for its own sake; that is little more than instability. Such a leader belongs to his times; he is mobile, interested, aware.

At times prudence may require the leader to take radical means — radical in the sense of getting down to the roots of things. He isn't satisfied with placing a new facade on a tottering building. Rather, he goes down to the cellar and inspects the foundations and begins the restoration from there.

If there is anything that strikes the truly balanced leader it is that prudence is not at all "a collection of recipes or ready-made opinions, nor a passive submission to utterances of some acceptable official origin." He will have nothing to do with this kind of sham, for he recognizes prudence to be a positive, active commitment.

Father Robert Welch, writing in *The Catholic Messenger*, says: "It is not enough for man to have good intentions and high resolves in the moral life, in the service of God. He must know how to put these intentions and resolves to work in the practical situations of life. This is the function of prudence...

"There is a temptation, you know, to revise the Gospel to our standards of thought and life instead of revising our thoughts and life to the standards of the Gospel.

"If the Catholic is to be a man of Christian prudence, he will have to do many things that sharply do not fit the anemic view of prudence which flits around in our contemporary thought. This is true, if for no other reason, because the Gospel has no part with such an out-of-focus view of prudence."

We are wrong to give the name of prudence to wishy-washy state of mind, for prudence is a strong weapon, while we are indecisive and timid. The people and the times demand magnanimous leaders to point out and lead the way to Christ. And we must do this in such a way that our contemporaries will find a fullness for the vacuum they now experience.

Most failures in potential leaders are the result of a retreat to this misnamed prudence, simply because we fear rebuff, simply because we do not want our tranquil lives disturbed. What is needed is not haste, not foolhardiness, but a deep sense of courage, based on the love of God and man.

Wit is the salt of conversation — not food.

— *Wm. Hazlitt*

Multi-culturism Instead of Bi-culturism

by Michael Luchkovich

When Premier Manning in his letter to Prime Minister Pearson said that "if the objective is to encourage citizens of all racial and ethnic origins to make the maximum contribution to the development of one over-all Canadian culture embracing the best of all, we feel that this would meet with widespread endorsation and support," he virtually implied that Canada was a multicultural rather than a bi-cultural nation.

But even if one were to accept the concept of bi-culturism, or bi-lingualism, it would be pertinent to ask whether the term would be restricted to mean English and one's own mother tongue, whatever that happens to be, or a second language of one's own choice. Whether the Ukrainians or Poles, for instance, are fully bilingual because they speak both English nad Ukrainian or Polish.

Personally I lean to the multi-cultural conception of Canadianism in the light of the Bill of Rights, 1961, with its avowal of equal rights "without discrimination of race, national origin, color, religion or sex."

It is an undeniable fact that the Ukrainians, and the other ethnic groups, played a very great part in the development of the economy of this country, and they will continue to do so.

Here however, I want to deal with the cultural aspects of the question, having due regard to the contributions, real and potential, that are being made, and will continue to be made, to our Canadian Storehouse of Culture.

NEW VIGOR

Multi-culturism was foreseen as a great factor in the United States by the famous essayist Ralph Waldo Emerson when, over a century and a quarter ago, he said:

"The energy of Irish, Germans, Swedes, Poles and Cossacks, and the European tribes . . . will construct a new race, a new religion, a new state, a new literature which will be as vigorous as the new Europe which came out of the smelting pot of the Dark Ages."

Somewhat similiar in thought was the observation of Prof. M. L. Morton when, in his "Manitoba: A History," he said: "It is such transmutation of the folk cultures and genius into the vernacular English that the hope of Manitoba letters seems to lie when at the end of 80 years of provincial history some evidence of more material achievements is sought. If indeed there is anything distinct in the arts and letters, it will come from the mingling and fusion of its many peoples."

There will be those who fear that the problem of Canadianism is being left too much "to nature's courses or the mere exigencies of time," without evoking an "inward spiritual grace and zealous devotion"; but such "devotion" must be predicated upon the prospective citizen's right to walk with dignity and the clear understanding that there is something to be devoted to.

STAKE NEEDED

"No one lives for a thing he does not understand," said Dr. Lorne Pierce, "or believe in, love, and feel a part of himself; but let the prospective citizen feel that he has a stake in the country and he will readily respond without any compulsion. Let us, therefore mobilize our ethnic groups in a manner that would allow them to develop along lines inherent in their own nature and that at the same time would not conflict with the greater good of Canada."

As long as I can remember, our Canadian cultural leaders have been lamenting the lack of a definite Canadian culture. Indeed, the Royal Commission of 1949-51 corroborated this allegation.

We have been shifting the blame onto various factors, such as (1) intrusion of foreign matter; (2) close proximity to a powerful neighbor; (3) lack of a fusing flame; (4) lack of an imperative ideal, an integrating force or core; (5) no joint devotion or destiny; (6) no national sense of direction, avocation or destiny; (7) no adequate medium for interpreting the qualities of our land.

And then there are some antipathetic leaders in our midst who try to place the blame on certain "adventitious" elements in Canada, "standing in the way of a more homogeneous, vital and positive quality in our literature," making their irresponsible charges even in face of other statements by sympathetic writers that "boundary lines have no existence for things of the mind and imagination, language being but the medium rather than the primary factor;" with a foreign-born author being capable

of interjecting a Canadian flavor into our literature.

CONTRIBUTIONS

It is not passing strange, therefore, that Canada's finest literary masterpiece, "Marie Chapdelaine" was written by a native of France during a vacational sojourn in Quebec.

And who was it that wrote that prize-winning classic "The Viking Heart," if not Icelandic Mrs. Laura Goodman Salverson? Or that fine epic "Sons of The Soil" if not the Ukrainian writer, Illia Kiriak, another one of those "adventitious" novelists interjecting a Canadian flavor into our literature.

Hitherto, when Canadianism was being discussed by our writers and cultural leaders, the emphasis was being placed almost solely on the dominant races; the English, Scottish, Irish, Welsh and French; the various other ethnic groups were relegated to comparative oblivion. But the ethnic population is too numerous and important to be ignored.

If it is a cure for Canada's cultural stagnation that we are seeking, why not try Integration for a change?

Already men like Dr. Watson Kirkconnell, Professor George Simpson, Honorable Paul Martin, the Right Honorable John Diefenbaker, and a host of others have accepted the new orientation.

And so had no less a personage than Lord Tweedsmuir, former Governor-General of Canada, when he told a Ukrainian gathering in Manitoba, September 21, 1936, that in their handicrafts, folk songs, dances and folk legends they have a very valuable contribution to make to Canada.

"Any people with a strong tradition like yours," he said, "will be all the better Canadians for being good Ukrainians."

What Lord Tweedsmuir was actually doing in making such a statement was to put the stamp of approval on the policy of Integration, asking his audience to support the new orientation whole-heartedly and to contribute to it the best they had in themselves toward a better, stronger and more unified Canada.

IN DIGNITY

It was the advocasy of better relations between our various ethnic groups that would allow them to walk with dignity and selfrespect whilst at the same time uniting them for a common way of life.

In a correspondence I had with the late Honorable Sidney Smith shortly before his death I received the viewpoint that rather than a blending of many racial and national groups and origins, Canadian society and culture amount to a fusion of various elements in which each retains something of its own special flavor and genius.

We are fortunate in that the various groups are not submerged, losing their identity in a special melting pot, because our cultural life has been, and will continue to be, greatly enriched by the special contributions that the various groups bring with them to their new homeland.

It is contended that this Mosaic will become one of the most vital sources of inspiration for our poets and novelists.

National culture must express something of the essential nature of the society in which it is produced; to be significant it must derive its inspiration from the experiences and achievements of that society.

NONE SO WIDE

It was a former MLA, Mr. C. L. Gibbs, who said that no single national group is wide enough, or eclectic enough to absorb all the other nationalities. I can find no better conclusion to this thesis than to quote what he said on this subject:

"I have no desire to see a flattening out of national personality, or a dead uniformity of culture and behavior . . . nor a fusion of souls in a dead jelly of uniformity as dreary as the caked mud of a dried-up slough . . . Have you ever been at any gathering of our ethnic groups? Have you ever listened to their singing which comes out as sweet and free as the air they breathe? If you have you will understand the spiritual essence of all simple and spontaneous art, and sorrow, in pride and memory, that we all share together; you, too, will understand why I dislike the melting pot and its stifling fumes."

And that is another fundamental reason why we should try out the policy of integration as our new policy of cultural orientation.

Up until the policy of integration was beginning to be acceptible in Canada members of the ethnic groups were virtually marginal people, to borrow a difinition from Robert E. Park, who calls the "marginal man" an incidental product of acculturation, "such as evidently ensues when peoples of different cultures and different races come together to carry on a common life in the sense that they live in two societies and two not merely different but antagonistic cultures. As a result there is a cultural conflict within the 'divided self' of the marginal man who often lives in a permanent state of crisis... spiritual instability, intensified self-consciousness, restlessness and malaise."

It is the result of undue pressure from above and an over-aggressive application of the principle of assimilation. The antidote is INTEGRATION. Thus it is that the best that is in our racial groups can be welded with the finest that we possess ourselves, producing thereby a resultant composite whole that will be better than any of the composite parts, bringing about

that exchange of skills and ideas, and recreating that sense of unity which otherwise would be in danger of being lost. For ever since I was a young boy, playing base-ball on the sand lots of my birthplace with contemporaries of a multitude of racial origins, my mind has always been greatly agitated over the future welfare and security of the GREAT COMMON HERITAGE given to us on this side of the Ocean by a SUPREME BEING to perpetuate the old and yet new doctrine of peace, good-will and the brotherhood of man; and notwithstanding the vicissitudes, the exigencies and the antipathies resultant from a peculiar, complex psychology of racial conflict, I nevertheless still retain the optimism and hope, born of the democracy of youthful experiences, that Canada will some day become a BEACON LIGHT to show the way to a better and complete understanding among the various national groups.

OBNOVA Congress Supports Multiculturalism

A panel discussion on "Biculturalism and the Ukrainians in Canada" highlighted the proceedings of the recent sixth annual congress in Winnipeg of the Canadian Federation of Ukrainian Catholic Student Organizations (OBNOVA).

Prof. Volodymyr Zyla of the University of Manitoba said "the Ukrainian language and culture have a proper place in Canadian life."

He said bilingualism, as it is now being proposed, was "all talk in generalities, and not in concrete proposals." Prof. Zyla added: "Our future here depends on how much value we can place on the Ukrainian language and culture to put it on the level with that of the English and French language and cultures."

Michael Woroby, another panelist, said Ukrainian Canadians have a duty to preserve "our Ukrainian language as well as the knowledge of the English language." He said that if he were living in Quebec, a knowledge of French would also be necessary.

Brian Rebchuk, newly-elected Obnova president, thought that the problem of the preservation of Ukrainian culture should be approached from a practical viewpoint. He said that we should translate books and other publications regarding Ukrainian culture, music and literature into English, in order to perpetuate Ukrainian culture through the medium of the English language.

Anastasia Zuck of Saskatoon, a University professor, also urged fellow panelists to "face the facts". She said that the Ukrainian language and culture have to be first known and appreciated, before they can be put to practical use. She said further "there is very little Ukrainian spoken in the homes today. There was difficulty in getting young people to study Ukrainian. Highlights of our Ukrainian culture, she said, should be presented in the language the young people can understand, appreciate and love."

Ray Michalchyshyn, panel moderator, said such a Canadian personality must come through integration of the best of all cultures and "not by legislation" or by "the flattening out or dissolution of any particular cultural groups."

The panel agreed that the cultural heritage of Canadian Ukrainians, as well as other ethnic groups, can contribute much towards the creation of a distinct Canadian personality in a country which is a multicultural nation.

One of the resolutions adopted by the congress expressed regret that the royal commission on biculturalism and bilingualism is only going to study the problems of two cultures, French and English.

Other resolutions asked that Obnova take greater steps to help Ukrainian Catholic students in less fortunate parts of the world, and that university students in Canada take a greater awareness of problems in the world.

A doctor went hunting and came home complaining that he hadn't killed anything.

"That's what you get," said his wife, "for neglecting your practice."

On the Translation of "Pacem in Terris"

(Editorial in *America* magazine)

No one privileged to hear Leon-Joseph Cardinal Suenens in New York, on May 13, needed to be told that he was listening to the personal emissary of John XXIII. The occasion was the annual meeting of the U. S. Committee for the United Nations. The place was the UN headquarters. To this unprecedented event, attended by such dignitaries as Muhammed Zafrulla Khan, president of the UN General Assembly, and Adlai E. Stevenson, head of the U. S. mission to the UN, Cardinal Suenens brought both the message and the living spirit of the man he represented.

Speaking on the recent encyclical Pacem in Terris (Peace on Earth), the Cardinal described it as "a dialogue with all men of good will." He hailed its language as "simple, direct and man-to-man." His own words and presence that day showed him to be profoundly in tune with the mind and heart of the encyclical's author.

Cardinal Suenens noted that the document nine times repeated its fundamental theme: peace must be based on truth, justice, love and freedom. With an eloquence distinguished for its contemporary style, he voiced the Church's burning concern for peace and social justice. The time has come for the creation of a supranational power adequate to meet the needs of the world community. Referring to the poverty in which two out of three men on earth now live, he warned that "civilization is not worthy of its name if it resigns itself to this collective social sin... the most flagrant of our century."

An undoubted high point of Cardinal Suenen's talk was his stirring call — the one passage he delivered in French — for collaboration among men. The world in which we live demands it. Even in movements based on an unacceptable ideology as Pope John has reminded us, one can find elements "deserving of approval." The Cardinal's moving words, in their dramatic context, ably evoked the mood of Pacem in Terris.

Many in Cardinal Suenens' audience at the UN listened with special attention when he quoted at length the Pope's words on disarmament. Some widely publicized criticisms of the English translation issued by the Vatican had caused many to ask whether the English-speaking world had been misled as to the Pope's real thought.

The Cardinal's words should settle all such doubts. Reading from an English text that was obviously the product of painstaking preparation, he quoted at length one of the very passages questioned by critics. Since he cited without change the Vatican's English version, it is clear that Cardinal Suenens, for one, is satisfied that the disputed translation accurately conveys Pope John's thought.

In fact, careful comparison of the authentic Latin text with this version reveals that the apparent discrepancies are little more than what one must expect when expressing complex ideas on technical subjects in two languages of such different character.

The English version, to be sure, clearly owes much to the Italian version also published by the Vatican. But this should scarcely surprise anyone since scholars know from experience that, as in the case of the great social encyclical Mater at Magistra, such documents are commonly drafted in a modern language. No competent translator need hesitate, then, to appeal to the Italian for clarification of obscurities in the inevitably more abstract Latin phraseology.

In the present instance, certainly, the English text of Pacem in Terris, as it appeared first in the general and religious press as well as in the carefully edited versions now available in pamphlet form from sources such as the American Press, the Paulist Press and the NCWC Social Action Department, is a substantially reliable rendering of the Pope's historic message.

SEREDIUK — SEREDUIK

In connection with valuable unclaimed property, we seek the descendants of William Serediuk, also known as William Sereduik, who was a native of Drahasyinaw, Sniatyn, Galicia, Austria. He immigrated to Canada in about 1910 with his family. At least two of his children so immigrated named Nick and a daughter whose given name was unknown. They were born in about 1900, up or down a few years. It is reported that the daughter married, marriage name unknown, and moved with her husband to Chatham, Michigan. For further particulars write in English to:

HENRY R. FERRIS AND CO.,
228 N. La Salle Street,
Chicago, Ill. 60601.

WRONG EXERCISE

...The only exercise some people get is jumping at conclusions, running down their friends, side-stepping responsibility and pushing their luck.

Hon. Louis P. Cecile, Q.C., LL.D.

Для всіх Канадців

Суспільна Служба в Онтаріо

Услуги Департаменту Публічної Допомоги є доступні без обмежень для всіх мешканців Онтаріо. Погані обставини чи інші особисті труднощі вистачають, щоб одержувати особисту чи родинну допомогу. При тому не вимагається канадського громадянства і фінансову допомогу у якійсь формі можна видавати ще зважаючи, як довго ця особа живе в Провінції.

Онтаріо є в дійсності Провінцією можливостей на щасливе й багате життя. Достатні природні багатства нашої землі, наша жива індустрія і енергійне населення продукують високої міри економічний добробут, з якого користає більшість нашого населення. Але кожний в кожному часі є часом змушений. з причини особистого нещастя чи поганих обставин, звертатися до своїх співгромадян за допомогою.

Допомогу можна отримати через різного роду допомогові програми, які стоять під юрисдикцією департаменту. Деякі з них це:

- Допомога матерям
- Допомога інвалідам
- Дитяча допомога
- Допомога для старших
- Доми для старших
- Реабілітаційна служба
- Денні ясла
- Загальна суспільна допомога

Допомога для вдів і самітніх жінок це є нова програма, особливо зацікавлена віком 60 років і вище (з вимогою замешкання в Онтаріо впродовж тільки дванадцяти місяців).

Ви можете одержати ближчі інформації у Департаменті в Будинках Парляменту в Торонті, або у одному з сімнадцяти місцевих бюр. Вишколений персонал дуже радо дасть вам поради про різні умови, які забезпечують суспільний добробут всіх мешканців Онтаріо.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

ONTARIO DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE

Hon. Louis P. Cecile, Q.C., LL.D., Minister

ВЖЕ ВИЙШОВ І В ПРОДАЖІ

КАЛЕНДАР СВІТЛА

НА 1964 РІК

Має 216 сторінок друку і понад 50 ілюстрацій. Містить твори 32 авторів. Мистецька обкладинка арт. маляра М. Бідняка.

ЦІНА КАЛЕНДАРЯ $1.00.

Для тих, що беруть понад 5 примірників даємо добру знижку.

Замовляти на адресу:

THE BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVI ЛИСТОПАД — 1963 — NOVEMBER Ч. 11 (491)

60-ті РОКОВИНИ
ОТЦІВ ВАСИЛІЯН
У КАНАДІ

ПАРОХІЯ СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ У ВІННІПЕҐУ

святкуватиме цей ювілей у днях

ВІД 10-го до 17-го ЛИСТОПАДА, 1963

з такою програмою:

- **СВ. МІСІЯ** — тиждень від 10-го до 17-го листопада. під проводом Впр. о. Василія Ваврика. ЧСВВ. знаного письменника. проповідника та провідника місій і реколекцій.
- **МІСІЙНІ ПРОПОВІДІ КОЖНОГО ВЕЧОРА В ГОД. 7-ій.**
- Початок св. Місії в неділю 10-го листопада о годині 10-ій на співаній Службі Божій.
- У неділю 17-го листопада закінчення св. Місії.
- У неділю 17-го листопада о годині 3-ій по полудні Святочна Академія в "Пейл Гавс" Театрі.

Ювілейний Комітет парохії св. Отця Николая у Віннінеґу запрошує всіх до ласкавої участи в св. Місії та в Ювілейних Святкуваннях.

СВІТЛО

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік. Поодиноке число 30 центів.

Адреса Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Telephone: LE 5-6483

Адреса Редакції:
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
Telephone: CH 1-9203

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНҐЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Catholic Monthly Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЗМІСТ:

Кров мучеників кличе: "Чому ви роз'єднані?!" *о. В. Дрібненький ЧСВВ* 434

Зі світу й Церкви 435
Про Вселенський Собор

Слово Митрополита Йосифа Сліпого про Вселенський Собор 439

Приймити і ввести в життя постанови Собору *о. В. Ваврик ЧСВВ* 441
Наміреня на листопад 1963

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 442

Багато людей запитує... *о. С. Сабол ЧСВВ* 444
"Ритм" у подружньому житті — Алькоголіки

Мир на землі 447
Енцикліка Папи Івана XXIII-го

Лебідь із Сабавдії *о. І. Назарко ЧСВВ* 449
Св. Франц Салезій — святий письменник

Арфа пустині *В. Юстинів* 452
Син проти батька

Замок Янгола Смерти — повість *Б. Полянич* 457
У замку Дентевіль

Сіґрід Ундсет *др. М. Кушнір* 461
Велика норвезька письменниця

Журавель — *вірш* 462

Серед книжок 463
Дон Боско, людина, педагог, святий

Слідами василіянських місіонарів-піонерів *о. В. Дрібненький ЧСВВ* 465
Строгий, але слушний і справедливий

Пам'яті піонера Костя Середи *о. В. Д.* 466

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 467
День віри й посвяти — Весілля — Похорони

Ті, що нам помагають 471

ENGLISH SUPPLEMENT

Report on Council *By Bernard Daly* 473
A Day of Faith and Sacrifice 473
The Forgotten Epic of Count Sheptytsky *By Leo Heiman* 474
He Lives — and He's Free *By Kay Waymire* 477
My Memoirs *By Michael Luchkovich* 478

На обкладинці: Манастир оо. Василіян у Мондері — пам'ятник праці василіянських місіонарів-піонерів, яких 60-річчя кінчається в цьому місяці.

КРОВ МУЧЕНИКІВ КЛИЧЕ:

"ЧОМУ ВИ РОЗ'ЄДНАНІ?"

Моральні рани в християнському людстві, заподіяні тисячу літ тому сумнівними релігійними спонуками та раз-у-раз відновлювані (чи вдруге започатковані) нехристиянським обопільним наставленням і в меншій чи більшій мірі загорілими стараннями, щоб другого впокорити й перемогти — гояться помалу. На це можемо всі однодушно сказати: Богу дякувати!

У добродійній теплоті та прояснюючім світлі вогню християнської любови, що його перед кількома роками запалив Богом-надхнений Папа Іван XXIII, сьогодні в християнському люді по всьому світу розвивається нова доба — яку кілька років тому не тільки предсказати, але навіть уявити було годі.

А події останнього часу віщують цій благословенній добі ще повніший розвиток.

У своїй промові, якою Папа назнаменував друге засідання теперішнього Ватиканського Собору, Павло VI поставив перед Отцями цього ж Собору такі завдання: 1) відсвіжити (відмолодити) і внутрішні сили Церкви, і приписи, що відносяться до її літургійних форм та канонічної будови. 2) Зблизити всіх християн у єдності. 3) Встановити для Церкви успішний міст до сучасного світу. Ці завдання, що лежать на серці Папі Павлові VI-му — такі самі, яким посвятив був своє правління Церквою його святий Попередник.

Також те, що Папа Іван XXIII раз-у-раз виявляв чи чинив своїм питомим і вимовним, хоч неурядовим способом, усе те Папа Павло потвердив урядово, коли в цій же промові, в імені католицької Церкви чи радше в імені її дочасних урядників і представників, просив у християн-некатоликів вибачення за урази заподіяні протягом століть роз'єднання.

Із другого ж боку, по своїх довгих нарадах з'їзду на Родоському острові, греко-православні епископи врадили накінець однодушно, щоб почати з католицькою Церквою переговори-діялог. Протяжність цього з'їзду та протилежності в переконаннях його учасників на численних засіданнях—є свідком не тільки сили віками закорінених труднощів, але також серйозности, з якою греко-православні владики взялися до цієї великої і важливої справи.

"Ми виходимо з нашого уединення", заявив по цьому з'їзді Патріярх Атенагорас, якого 53 владики вибрали своїм представником у прийдешніх переговорах-діялозі з Ватиканом, "та виходячи, ми отвираємо брами, що нас держали ув'язненими. Католики й греко-православні мають багато спільного: передання, догми, Св. Тайни, катакомби і кров мучеників. Ця кров кличе: Чому ви роз'єднані? Чи на таке принесли ми нашу жертву?"

У своїй заяві про зе'динення обох Церков Патріярх підкреслив, що перешкод до остаточного порозуміння ще дуже багато, але рівночасно додав від себе:

"Я завжди був за з'єдиненням. Коли покійний папа вибрав був собі ім'я Івана XXIII, я йому написав, що він — беручи таке велике ім'я, якого не носив жаден римський архиерей протягом шости століть — призначений, видно, виконати історичну місію. Моє предсказання сповнилося, коли він скликав II Ватиканський Собор. Іван XXIII був великим папою, а теперішний Папа буде неменшим."

Шлях християн до з'єднання може бути ще дуже далекий. Але ми вже на ньому. І чим більше та виразніше всі християни проявлятимуть у словах і чинах засади Христового Євангелія — тим коротшою ставатиме ця дорога.

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО Український Християнський МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЛИСТОПАД, 1963 РІК XXVI, Ч. 11 (491)

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ОГЛЯД СОБОРОВИХ НАРАД

(УПБ, Рим) — Перше засідання (Генеральна Конгрегація) другої Сесії Вселенського Собору відбулося 30-го вересня. Наради Отців Собору відбувалися під проводом Кардинала Григорія Петра Агаджаніяна, Вірменського Патріярха. Перед започаткуванням соборових нарад повідомлено Отців Собору, що ті, які бажали б заняти слово на Загальних Зборах, зголосили в Генеральному Секретаріяті Собору, три дні перед виступом, зміст своєї промови. Щодо часу, поодинокі інтервенції не мають тривати більше десяти хвилин.

Після цих вступних формальностей Отці Собору розпочали наради-дебати над схемою "De Ekklezia" (Про Церкву). Кардинал Оттавіяні вступним словом представив коротко поодинокі розділи доктринальної схеми, що були подані до дискусії.

Схема "De Ekklezia" охоплює чотири розділи, в яких розглядається:

1) ЦЕРКВУ, як Таїнство — Містичне Тіло Христове.

2) Її форму єрархічну, в особливий спосіб Єпископат.

3) Членів Церкви — "Божий Народ".

4) Святість Церкви.

Під час нарад цього першого засідання промовляло десять Отців Собору, одобрюючи в цілості доктринальну схему "De Ekklezia" зібрану в чотирьох вищенаведених розділах; але висловили деякі завваги й уточнення щодо тексту. В більшості завваг, щодо цілости схеми, підчеркнено, що в схемі доктрини про Церкву не присвячено уваги поганам, які сьогодні становлять більшу частину людства. Також підкреслено, що ідейний перехід від поняття про Церкву, як Містичне Тіло Христове, до поняття — "Церква — Народ Божий"; від поняття про рівність членів Церкви — до поняття єрархічности в Церкві, — не ясний.

Інші Отці висловили погляд, щоб у схемі про Церкву вказати точніше ролю Пречистої Діви Марії в Церкві.

Під кінець засідання Генеральний Секретар запропонував Отцям Собору вислати Святішому Отцеві, Павлові VI-ому, привіт із висловами синівської відданости та залевнення вірної й ревної співпраці для успішного завершення Вселенського Собору.

— — — — —

Наступного дня, 1-го жовтня, відбулося друге загальне засідання Асамблеї Отців Собору. Дискусійна частина засідання велася під проводом Кардинала Леркаро, Архиепископа Больонії. Значна частина дебат була присвячена поодиноким розділам доктринальної схеми. "De Ekklezia". У дебатах заняли голос 12 Отців, між ними, третій з черги, говорив Високопреосвященніший Кир МАКСИМ ГЕРМАНЮК, Митрополит для Українців Канади.

У дебатах висунено чимало завваг щодо повноти оформлення доктринальної схеми про Церкву. Кир Максим Германюк запропонував створити ОКРЕМУ КОЛЕГІЮ, очолену Святішим Отцем, до якої входили би Патріярхи, Кардинали епархіяльні, і деяке число Єпископів. Така Колеґія могла б діяти постійно, у позасоборовий час, як наявний АВТОРИТЕТ УСЬОГО ЄПИСКОПАТУ.

Особливої уваги заслуговують підкреслення, в яких вимагається, щоб у схемі про Церкву точніше накреслити зв'язок між Пресвятою Євха-

ристією і Церквою, бо Пресвята Євхаристія є фундаментом єдности в Церкві. Деякі з Отців настоювали ще і в нинішній дискусії, щоб у схемі про Церкву присвятити окремий розділ Пречистій Діві Марії, бо Вона є Матір'ю Христової Церкви.

Після цих дискусій схему як цілість подано під голосування: 2.231 Отців голосували за, 43 — проти.

Того ж дня Свт. Отець, Папа Павло VI-ий, прийняв на авдієнцію журналістів Пресового Бюра при Вселенському Соборі. У своїй промові до них Свт. Отець підкреслив особливо одну думку, а саме:

"Церква — так, як вона представляється перед вашими очима, змушує вас застановитися над її дійсністю та веде вас до Того, Хто є джерелом її життя: до Христа, невидимого Голови видимої Церкви, зібраної на Соборі..."

"Вашим завданням є інформувати об'єктивно ввесь світ про хід подій Вселенського Собору та передати голос Церкви, зібраної на Соборі, людям доброї волі..."

39-те Засідання Вселенського Собору, третє від початку другої Сесії, відбулося 2-го жовтня та було присвячене дискусії над першим розділом доктринальної схеми "De Ecclesia" в подробицях. Дебати йшли під проводом Кардинала Дипфнера, Архиєпископа Мюнхену. В дискусіях заняло голос 19 Отців із різних країн світу. В імені бразилійських Єпископів говорив Кардинал Де Баррос Камара, Архиєпископ Ріо де Жанейра.

Наступного дня, 3-го жовтня, праці Собору відбувалися під проводом бельгійського Кардинала Л. Сіненса. Більш як 20 Отців заняли голос в дискусії. Ішлося про уточнення й доповнення тексту першого розділу схеми про Церкву. Більше ніж про доповнення доктринальне, дискутовано про уточнення термінології. Щодо доктринальної частини, Отці, які інтервенювали в дебаті, настоювали, щоб ясніше показати, що ЦЕРКВА ЯВЛЯЄ СОБОЮ ПРИСУТНІСТЬ ХРИСТА У СВІТІ, де Він є присутній в іншій і іншій формі, — у Пресвятій Євхаристії, у Святішому Отцеві, у Єпископах, у народі.

"ІЗ СИБІРУ НА СОБОР"

(УПБ, Рим) — Дуже розповсюджений італійський католицький тижневик "ОРІЗОНТІ" помістив на цілій обкладинці Соборового числа з 29 вересня незвичайно гарну барвну знимку Митрополита Кир Йосифа в архиєрейських ризах. Підписано: "Монсеньйор Сліпий із Сибіру на Собор". Пояснюючи обкладинку присвячену Соборові, згаданий тижневик пише про Митрополита:

"Двері Ватиканської Базиліки відчиняються, щоби прийняти Єпископів із цілого католицького світу, які прибули до Риму на другу Сесію Собору...

Собор зазначує на цій другій Сесії прияву геройського ісповідника віри, звільненого з Сибіру, який мешкає тепер у Ватикані: Монсеньйор Йосиф Сліпий, Львівський Митрополит, духовний голова Українців католиків."

Також ціла п'ятнадцята сторінка цього тижневика присвячена Митрополитові Йосифові. Тут поміщена його друга велика знимка в усіх архиєрейських ризах та вістки про самого Митрополита, про Українську Католицьку Церкву і її знищення большевиками, і дещо про українську "діяспору". Стаття кінчається словами: "Монсеньйор Сліпий є для всіх Українців СИМВОЛОМ ВІРНОСТИ Католицькій Церкві".

Приявність Митрополита Йосифа на Соборі підкреслили різні римські й італійські щоденники, поміщуючи його знимку з дня відкриття Собору. Між іншими, найбільший римський щоденник "Іль Темпо" з 30 вересня, описуючи похід Отців Собору на відкриття II Сесії, пише про українського Митрополита-Ісповідника таке:

"Відзначалася між Отцями велика постать Монсеньйора Сліпого, окруженого гарною короною 18 українських Єпископів."

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ ЧЛЕНОМ СОБОРОВОЇ КОМІСІЇ

(УПБ, Рим) — Свт. Отець Папа Павло VI-ий іменував Кир Йосифа Сліпого, Митрополита Галицького, Членом Соборової Комісії для Східніх Церков. Таким чином число Отців — членів цієї Соборової Комісії збільшилося до двадцятьсеми.

Як відомо, на першій Соборовій Сесії Отці Собору вибрали по шіснадцять членів до десяти Соборових Комісій; між ними вибрано чотирьох Українських Владик, як членів Соборової Комісії для Східніх Церков. Число членів Соборових Комісій, доповнив Свт. Отець, бл. п. Папа Іван XXIII, додаючи до кожної Комісії по десять Отців. В той спосіб кожна Соборова Комісія складається з двадцятьшістьох Отців Собору.

З огляду на приявність на другій Соборовій Сесії Митрополита Кир Йосифа, Папа Павло VI-ий зволив іменувати його членом Комісії для Східних Церков, збільшуючи число членів цієї Комісії. Дотепер, це одинока номінація Папи Павла VI-го на членів Соборових Комісій.

Таким чином Митрополит Йосиф Сліпий матиме змогу брати ще активнішу участь в Соборових працях, а з його номінацією число українських членів Соборової Комісії для Східніх Церков збільшилось до п'ятьох. Таке поважне число наших Владик між членами цієї Комісії дає їм упривілейоване місце у дискусії над поодинокими проблемами щодо Східніх Церков.

Між членами Комісії для Східніх Церков є двох Кардиналів, шістьох Патріярхів, тринадцять між Митрополитами й Архиєпископами, п'ятьох Єпископів; та один Архимандрит. Президентом є Кардинал Чіконіяні, а Секретарем Впр. о. др. Атанасій Великий, Протоархимандрит Отців Василіян.

ПРЕОСВ. ВАСИЛЬ ГОПКО МІЖ НАЙВИЗНАЧНІШИМИ ВІДСУТНІМИ

(УПБ, Рим) — По промові Святішого Вітця Папи Павла VI-го на відкритті другої Сесії Вселенського Собору, в якій він висловив свій біль задля великого числа порожніх місць на Соборі, призначених для Владик цих країн, де Католицька Церква переслідувана; найбільш поширений римський щоденник "Іль Темпо" помістив у числі з першого жовтня обширну статтю під наголовком: "Коло сто Отців Собору відсутніх з Риму, тому що переслідувані".

Римський щоденник згадує найперше про відсутність вісімнадцятьох польських Владик та чотирнадцятьох мадярських, яким державні власті відмовили паспортів. В окремий спосіб підкреслює відсутність мадярського Кардинала Міндсенті, чеського Архиєпископа Берана, та українського Єпископа Василя Гопка, ув'язненого в Чехословаччині.

Із европейських Єпископів згаданий щоденник вичисляє неприявних чехословацьких Владик, Єпископів Балтійських Країн, румунських, як також Єпископів далекого Сходу. Стаття прикрашена знимками трьох Владик: Кардинала Міндсенті, Єпископа Гопка та Литовця Степановіціюса — в підписом: "Примас Мадярщини Кардинал Міндсенті, український Єпископ Гопко і Литовець Степановіціюс між найвизначнішими Отцями Собору, неприявні в Римі".

Цей же римський щоденник, пишучи про визволення Архиєпископа Берана й чотирьох інших Єпископів Чехословаччини, згадує про долю Преосв. Гопка у числі з дня 5 жовтня так: "Чехословацькі урядовці заявили вчера вечором, що вже немає більше Єпископів чи інших Прелатів у їх в'язницях. Панує слушне занепокоєння у Ватикані про долю українського Єпископа Василя Гопка, Пряшівського Ординарія, про якого знали, що до минулого лютня знаходивсь у в'язниці в Леопольдові біля Братислави."

СПОСТЕРІГАЧІ НА ДРУГІЙ СОБОРОВІЙ СЕСІЇ

(УПБ, Рим) — Секретаріят З'єднення, що його очолює Кардинал Беа, доклав усіх старань, щоб на другу Соборову Сесію якнайбільше Православних та Протестантських Церков прислало своїх спостерігачів. І старання Секретаріяту були успішні, бо число спостерігачів значно збільшилося, як це можна було бачити уже на відкритті другої Соборової Сесії. З-поміж Православних Церков прислали своїх спостерігачів: Московський Патріярхат, Георгійська Церква, Єгипетська, Етіопська, Сирійська, Вірменська й Російська на еміграції. Із Протестантських Церков та Церковних Федерацій є дванадцять приявних на Соборі.

Хоч Православні Церкви, які щойно відбули свої збори на острові Родос, не прислали спостерігачів на Собор, однак одноголосно рішили нав'язати контакти з Католицькою Церквою.

До спостерігачів, приявних на відкритті другої Сесії Собору, в окремий спосіб звернувся у своїй промові Папа Павло VI-ий, передаючи через них свій батьківський і братній привіт тим Християнським Спільнотам, яких вони представляють. Через них Папа звертається і до цих нез'єднених Церков і Християнських Спільнот, які не приняли його запрошення взяти участь у Вселенському Соборі, хоч воно було без найменших зобов'язань з обох сторін.

"Якщо яка вина по нашій стороні — звертається Папа Павло VI до нез'єднених Церков — *за цей роздор, то ми покірно просимо в Бога прощення та просимо також прощення наших Братів, які почувалися б нами ображені. Рівночасно ми готові, щодо нас, простити образи, яких зазнала католицька Церква, та забути біль, що їй завдано довгими непорозуміннями й роздорами".*

"Наша мова до нез'єднених Братів — продовжує Папа в своїй промові — хоче бути мирна та абсолютно щира й льояльна. Вона не ховає в собі ані підступів, ані туземних інтересів. Ми повинні дати нашій вірі, що є Божа, якнайщирішу і якнайсильнішу відданість; однак ми переконані, що вона не є перепоною до бажаного порозуміння з нез'єдиненими Братами, якраз тому, що вона є Божою правдою і тому є підставою єдности, а не розрізнення або розлуки."

Як відомо, спостерігачі є приявні на всіх публичних соборових нарадах, однак не мають права забирати голосу. Їхнє головне завдання — держати контакт із своїми Церквами, інформуючи їх про соборові проблеми та про хід соборових нарад. Однак на Соборі вони мають змогу входити в безпосередній особистий контакт із поодинокими Отцями Собору, обмінюючися думками про дебатовані теми й висловлюючи погляди своїх віровизнань відносно поодиноких тем.

О. ІРИНЕЙ ГОТРА, ЧСВВ, НА СВОБОДІ

Дня 13 вересня приїхав до Америки на сталий побут о. Іриней Готра, ЧСВВ.

Він був один із священників, що залишилися в Україні, щоб ділити недолю з народом під час наїзду большевиків у 1942 р. У 1948 комуністичний уряд засудив його на 10 літ за-

слання на Сибір. По сімох літах каторги його звільняли зогляду на слабе здоров'я та він вернувся до Галичини, щоб там докінчити життя. Одначе його здоров'я дещо покращало і в 1960 р. він одержав дозвіл виїхати до Варшави, де існує ще василіянський манастир. Йому було тоді 70 літ.

О. Ір. Готра має в Америці двох братів і дві сестрі. Одна з них, Марія, одружена з Василем Ємцем, широковідомим мистцем-бандуристом.

ПОСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГЕНЕАЛОГІЧНОГО Й ГЕРАЛЬДИЧНОГО ТОВАРИСТВА

1-го липня ц. р. постало Українське Генеалогічне й Геральдичне Товариство в ЗДА, а в серпні ц. р. вибрано Управу УГГТ в складі: Голова — проф. д-р О. Оглоблин (ЗДА), Заступник Голови — д-р Л. Р. Винар (ЗДА), Генеральний Секретар і Скарбник — д-р Р. О. Климкевич (ЗДА), Предсідник Контрольної Комісії — підполк. М. Битинський (Канада), Члени Контрольної Комісії — дипл. інж. Л. Биковський (ЗДА) і дипл. інж. С. Т. Кульчицький (ЗДА). У вересні ц. р. Управа УГГТ кооптувала одноголосно трьох своїх членів: проф. д-ра Г. Лужницького (ЗДА), проф. д-ра М. Міллера (Німеччина) і Всв. ректора о. д-ра І. Назарка (Італія). На початку жовтня ц. р. УГГТ мало понад 40 членів у сімох країнах більшого скупчення української еміграції.

УГГТ об'єднує науковців, мистців і любителів таких досі занедбаних ділянок українознавства, як генеалогія, геральдика, біографія, сфрагістика, нумізматика й інші допоміжні спориднені історичні науки. Воно сповнятиме своє завдання видавничою діяльністю (періодичний "Обіжний Лист для членів УГГТ", неперіодичні збірники з науковими працями й інші видання) та співпрацею з українськими науковими установами, Церквами та зацікавленими громадськими інституціями, як теж поодинокими особами, а крім того буде в зв'язку з чужинецькими родознавчими й знакознавчими осередками та поодинокими науковцями. Постійно зростаюче число Членів УГГТ виправдує надії на поширений круг діяльности в будуччині.

Брак такого генеалогічно-геральдичного осередку, що існує серед усіх передових націй західньої культури, відчувався в українському суспільстві віддавна. Його потреба спричинена не тільки доцьогочасним занедбанням вище згаданих проявів українського культурного життя, але теж безнастанно зростаючим зацікавленням до української біографії, державної, земської, церковної, міської й родової геральдики та сфрагістики, старо-української нумізматики та генеалогії, яка є важким чинником на службі українського родинного життя. Відносини на Рідних Землях не дозволяють там на свобідний і належний розвиток української науки і тому особливе дотичне зобов'язання паде на нашу еміграцію.

Зацікавлених просимо писати на адресу Генерального Секретаря:

Dr. Roman O. Klimkevich
573 N. E. 102nd Street
Miami Shores 38,
Florida, USA.

СЛОВО МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО ПРО ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР

Митрополит Кир Йосиф Сліпий виступив у п'ятницю 14 вересня в італійській телевізії з промовою про значення Східньої Церкви у Вселенських Соборах взагалі, а в цьому Соборі зокрема. Мільйони італійських глядачів мали так можливість побачити героїчного українського Митрополита, що втішається в цілому культурному світі, особливо ж тут в Італії, яка є його нинішнім тимчасовим осідком, глибокою пошаною та щирою прихильністю. Телебачення представляє Митрополита у ватиканському парку, де він, сидячи на одній із паркових лавок, виголошує своє слово. Підчас промови телебачення час-до-часу ширяє також і по інших місцях Риму, де Митрополит Йосиф відправляв богослужения, або висвячував нових українських священиків. Ціла телепередача викликала в італійських глядачів дуже глибоке позитивне враження. Митрополит говорив доброю італійською мовою. Нижче подаємо наш український переклад тієї промови. (УПБ)

1. У цій короткій розмові розкажу про історію й значення Східнього Християнства на різних Вселенських Соборах. У них Східня Церква діяла як підмет і як предмет. Як підмет вона брала участь у всіх рішеннях Соборів, у приготуванні соборових канонів та в шуканні засобів, щоб запевнити розвиток Церкви на майбутнє. Як предмет: про неї велися часто переговоря у справі з'єднення її з Вселенською Церквою. Присутність Християнського Сходу на Вселенських Соборах мала завжди велике значення. У перших восьми Вселенських Соборах, що головним чином були твором Східньої Церкви, означено й оформлено найтрудніші й найосновніші догми-правди віри вселенської християнської науки: догму Пресвятої Трійці та цілу Христологію. Рішеннями цих Соборів Церква збереглась від єресей та сектанства. Вони також окреслили принцип єдности Церкви на майбутнє.

2. Одначе потому прийшло нещасне роз'єднання: лінгвістичні ріжниці, що не дозволяли взаємно собі вияснити постаючі доктринальні ріжниці, ворогування між народами, поділ імперій та інші політичні події спричинили роздор у Церкві, знищили її єдність. Однак рівночасно не забракло стільки шляхотних зусиль, щоб відновити й зберегти єдність Старинної Церкви, особливо в XI-XV сторіччях.

Пригадаємо тут таких великих і святих мужів, як Олександрійського патріярха Петра (проти Керуларія), патріярха Вехоса, патріярха Бессаріона і митрополита Ісидора на Ліонським і Фльорентійським Вселенських Соборах, та багато інших, імена й зусилля яких є нам відомі, як і тих, про яких в історії не полишилось згадки.

І ми не повинні забувати, що київський митрополит Ісидор порадив Папі Євгенові IV-ому, щоб він не пішов на Собор у Пізі й у Базілеї, який намагався оборонятн блудне вчення про вищість Собору над Папою, а натомість, щоб розпочав переговори із Східньою Церквою. Так знищено цю західню хибну науку, що була б ще залишилася десятки років у лоні Церкви. Так авторитет Католицької Церкви зміцнився, а Вселенський Собор, що розпочався в Феррарі (Італія) та продовжувався потім у Фльоренції, вияснив теологічні й дисциплінарні ріжниці між Сходом і Заходом, відновляючи через деякий час єдність Христової Церкви під проводом єдиного видимого Пастиря — Папи. Фльорентійський Собор не зумів надати тривкости цьому з'єдиненню, однак його рішення й доктринарні окреслення стали міцною основою для єдности Церкви та дороговказом на майбутнє. Частина Греків, Вірмен, Коптів, Українців, Білорусинів, Румунів та Москалів залишилися вірними Вселенській Церкві під проводом Римського Архиєрея та, треба сказати, що вони були завжди живим і тривким мостом, що веде до з'єднання, помимо спротиву їх нез'єднених братів.

3. Коли турецький наїзд на Европу утруднив справу з'єднення з цілим Християнським Сходом, тоді Українська й Білоруська Церква в 1596 році підчас Берестейського Синоду вирішила заявити свою злуку зі Святою Римською Столицею, підчеркуючи устами мого славного попередника митрополита Іпатія Потія, "що ми не впроваджуємо нічого нового, а відновлюємо стан Церкви наших попередників, себто митрополита Ісидора на Фльорентійському Соборі й передше". Апостольська Столиця, приймаючи ці дві Східні Церкви, не виявила себе цим "поспішною" чи "нетерпливою", як це дехто неслушно старається доказати. З'єднення частин роз'єднаного Сходу було життєвою конечністю для Церков поодиноких націй, що шукали помочі в Святої Столиці, щоб не загинути. Отже нічого дивного, що вони, намагаючись за всяку ціну остатися в єд-

ності, судорожно вхопились за деякі несуттєві ознаки католицькости, деформуючи в дечому свій східній обряд і церковну дисципліну. Однак тут мусимо з жалем сказати, що деякі ліке-ревнителі католицькости, для зміцнення своєї національної гегемонії, замість зосередити свої зусилля на притягненні до з'єднання некатоликів, ідуть лівією меншого опору, примушуючи католиків східніх обрядів переходити на латинський всупереч виразним заборонам Римських Пап. Цією своєю безглуздою дією вони підкопують основи Католицької Церкви.

Відносно вище натякнутих закидів "поспішности" чи "нетерпеливости" Католицької Церкви, які нібито виявились у прийнятті до єдности Української й Білоруської Церков, нехай буде мені вільно висловити мою особисту гадку. Протягом XVI-го століття Захід не дуже то цікавився Східньою Церквою, тому що був змушений заниматися евангелицькими протестантами. Через те католицькі полемісти обмежили католицькі ставлення в різних питаннях до надто вузького засягу. Сучасні католицькі теологи стараються поширити теологічний кругозір та спростувати деякі колишні ставлення, особливо відносно єдности Церкви та її мандату зберегти незмінним Св. Письмо й Передання.

4. У Другому Ватиканському Вселенському Соборі історичне значення Східньої Церкви проявляється в силою рівною як у минулих віках. Східня Церква є важливим видимим знаком єдности, католицькости й універсальности Церкви. І це не тільки задля своєї прекрасної східньої зовнішньої екзотичности, що так приємно відбиває своєю врочистою величністю на тлі маси західніх Єпископів підчас соборових засідань, але передовсім тому, що розширює поняття католицькости й універсальности своєю дисципліною, Літургією, обрядом і мовою. До зібраних у той спосіб Єпископів справді відносяться слова св. Павла в своєму посланні до Коринтян: "Ви є свідоцтвом..." (II Кор. 3, 2): Це послання всім відоме... його читають усі християни... воно написане Духом Господнім.

Представники Східньої Католицької Церкви діють у різних соборових комісіях, забирають голос у всіх питаннях, що торкаються Церкви, висловлюючи в усьому свої погляди в дусі своїх церковних традицій. Нинішній Вселенський Собор прийняв дуже шляхетне наставлення щодо Східньої Церкви, як про це свідчать приготовні схеми, що основуються на енцикліках звернених до Східньої Церкви Вселенськими Архиереями: Левом XIII, Пієм X, Пієм XI, Пієм XII та особливо Іваном XXIII, як також поученнями Папи Павла VI-ого. Всі ці Вселенські Архиереї відзначалися великодушністю та свідомістю своєї відповідальности як Видимі Голови Церкви "ін тото орбе террарум" (у цілому світі).

5. Папа Іван XXIII указав Церкві своїм глибоким і далекозорим умом, а ще більше добротою свого серця, новий спосіб зближення між християнами. Він промостив дорогу до з'єднання роз'єднаних братів і в своїй геройській покорі заявив Східнім нез'єдиненим християнам, які скидають вину роздору на Захід, таке: "Не бійтеся, вину роздору беремо також і ми на наші плечі".

Очевидно Собор не могтиме заниматися всіми місцевими подробицями: одначе найважливіша річ це уточнення засад, які часто з труднощами й пожертвою треба буде вводити в конкретне життя.

Багато закидів, що роблять Церкві східні нез'єдинені Брати, уже належать до історії та через те вже полишились без значення. Як це заявив Папа Пій XI, проробленої блуди слід приписати поодиноким особам, яким забракло належної культури. Свята Церква проробила велетенські зусилля та дала численні намагання поступити до кращого, хоч деякі її бажання є ще, нажаль, незадоволені, особливо "проптер політікас реляціонес ет конселляціонес" (із причини політичних відносин і угрупувань). Ми Східні Християни мусимо признатись, що багато речей, на які ми нарікаємо, сталися "проптер неглігенціям Оріенталіюм" — (з причини занедбаности Східніх Християн). Багато енцикліки виготовили Римські Архиереї останніми часами в користь Східнього Християнства. Ті енцикліки є справді прославленням Східніх Церков. Одначе їх практичне застосування натрапило на великі труднощі на територіях, до яких вони відносилися, а й самі Східні Християни могли зробити багато більше в цьому напрямі.

6. Також і я, як приналежний до Східнього Християнства, бачу багато перепон для розвитку й поступу в справі з'єднання Східньої Церкви; одначе бачу також і не менші можливості успіху, якщо мало-помалу буде усунено ті перепони та причини негодувань. І немає сумніву, що своїм життям, яке розвивалося й розвивається у відмінних обставинах від західнього, своєю богословською наукою, що часто відзначується великою оригінальністю, своїм духовно-контемплятивним життям та всіми іншими своїми особливостями Східні Християни виявляють ще й тепер універсальність Церкви та пригадують Християнському Світові, що Захід одержав християнську віру від Сходу!

Так у Вселенському Соборі показується правдиве обличчя Католицької Церкви. Тому що Ісус Христос основав єдину універсальну Церкву під проводом єдиного Видимого Пастиря, немає місця на якусь західню чи східню автономію; одначе в розвитку місцевих Церков протягом століть верховна власть Вселенського Архиерея виразно

або мислено одобрила різні їхні традиційні особливості.

Ніхто не може забороняти католикам, а особливо східним, жалуватись і протестувати проти релігійних, обрядових і дисциплінарних надуживань і утисків та добиватися своїх прав. Однак критика не має статися манією, що шкодила б святій справі. Передовсім повинен панувати у християни дух єдности й підчинення Вселенському Архипастиреві, зокрема підчас Вселенського Собору. Кожний Єпископ є Єпископом "плені юріс" (повноправним) доти, доки полишається в злуці з апостолом Петром. Коли ж він відлучується від Петра, його становище стається ненормальним. Через те всі Східні Християни є переконані, що роздор не є нормальним і постійним становищем, а хворобливим. Юрисдикція в Церкві "нон ест коллегіяліс" (не є збірною), себто зложеною збірно з юрисдикції Папи та з юрисдикції всіх Єпископів світу: зовсім ні! Юрисдикція Папи є верховною, а їй є підчинена юрисдикція Єпископів, так як Апостоли були підчинені св. Петрові. Існування такої верховної юрисдикції в лоні Церкви признають також і Східні Християни.

Сам же Вселенський Собор це не збір Єпископів, так як не є він збором Кардиналів; це навіть не збір' Представників Церкви, а сама Вселенська Церква непомильно навчаюча в супроводі Святого Духа.

Через те, особливо в наших часах, ніхто не може бути байдужим супроти єдности Христової Церкви. Стратегія нинішньої релігійної душі вимагає перш усього ЄДНОСТИ.

† *Йосиф Сліпий*
Архиепископ Львівський
Митрополит Галицький

о. Василь Ваврик ЧСВВ

ПРИЙМИТИ І ВВЕСТИ В ЖИТТЯ ПОСТАНОВИ СОБОРУ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛИСТОПАД

Вселенський Собор, Ватиканський Другий, почав свою другу сесію 29-го вересня ц. р. Багато Отців Собору з першої сесії не приїхали. Вони померли в часі перерви нарад. На їх місце приїхали нові. Найбільша ж зміна: на папському троні сидить тепер не той, "від Бога посланий", (Ів. 1, 6) усіми люблений, Іван Добрий. Його місце зайняв динамічний Папа Павло VI. Дехто боявся, що величне діло великого, а рівночасно як дитина покірного, Папи Івана буде недокінчене. Та Вселаскавий Господь, що обіцяв апостолам і їх переємникам: "Оце Я з вами по кінець віків" (Мт. 28, 20), дав св. Церкві нового Папу, який перейняв не лише уряд, але й одушевлення свого Попередника. І хоч мертве тіло Івана 23-го спочиває в криптах базиліки, то його живий дух відчувають Отці Собору між собою. Загально говорять, що і на дальше це й буде "Його Собор". Папа Павло навіть сказав: "Історія колись признає, що Папа Іван був надхнений Богом", коли рішився скликати цей Собор. (Промова в суботу 28-го вересня, день перед отворенням другої сесії).

На цю сесію приїхало 2.427 Отців. Із них є 75 кардиналів, 2.228 архиепископів і епископів, 59 Апостольських Префектів і 65 Ґенеральних Настоятелів мужеських Чинів-Конгрегацій. Із наших епископів, крім Владик, що були рік тому на Соборі, є двох більше: новопоставлений епископ И. Сегеді (Крижевці, Югославія), і освободжений із сибірської каторги, ісповідник-митрополит И. Сліпий, якого поява викликує всюди бурю оплесків та набожний подив для Його незломности серед нелюдських переслідувань. Жаль нам, що й тепер православні наші єрархи не вислали когось від себе на Собор як спостерігача, мимо численних прохань від церковних і мирян. Один наш православний епископ у своїх величніх ризах серед десяток інших спостерігачів став би відразу осередною точкою притягання. А напр. його солідарність у просьбі за "український патріярхат" була б дуже помічна й усім нам хосенна.

***

Другу сесію отворив Папа Павло VI Службою Божою за поміч Св. Духа й годинною промовою. В ній Він потвердив напрямні Соборових праць, накреслені ще покійним Папою Іваном. Одну річ Папа Павло VI сильніше підкреслив: це змагання до єдности всіх християн. Він говорив: "Якщо ми в якійнебудь мірі винні за роздор, покірно благаємо в Бога прощення та просимо вибачення в наших братів, які почувають, що ми їх покривдили. Певно, що воно не може статися скоро, а треба нам чекати. І ми не боїмося чекати терпеливо на ту блаженну хвилю повної згоди. До приявних тут і до неприявних, що не приймили нашого запрошення, до всіх говоримо

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Іссуа. У зліці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днв відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку за вислухані молитви за посередництвом о. Василя Скубленого.

В. П., ЧСВВ

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне ви-

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

Складаю найсердечнішу подяку Найсвятішому Серцю Ісуса й Матінці Божій за вислухання моїх молитов.

Юлія Флис

Складаємо прилюдну подяку Ісусові Христові і Пречистій Діві Марії та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за всі ласки, які ми одержали до цього часу в своєму житті.

Никола і Ядвига Лисюк

приязно, щиро, льояльно. Немає в нас згірдливости, не оглядаємося за дочасними інтересами, не хочемо задля нашої віри починати полеміки з іншими християнами. Дивимося з пошаною на ту релігійну спадщину, яка нам спільна з ними, або яку наші відлучені брати ще й розвинули в себе. Вся наша надія на Бога"... Нехай це приймуть до відома наші православні брати! З притишеним віддихом зворушених грудей наслухуємо ми подібних слів і збоку наших братів. Бо незмірно радіє наше серце коли ми знаходимо серед них високо-достойних Провідників, які також сміло говорять, при відповідних нагодах, про те, що "обов'язком нашого християнського сумління є не переходити попри такі заяви мов глухо-німий... бо то одинадцята година, а дванадцята недалеко"...

***

Ми щасливі, що живемо в часі отаких небуденних подій. Тому тим щиріше треба нам послухати заклику Свт. Отця та продовж місяця листопада молитися за остаточний успіх Вселенського Собору. Цей Собор зібраний не на те, щоб осуджувати якусь єресь. Він скликаний на те, щоб обновити, відмолодити Церкву, виправити в ній навіть маленькі недоладності, щоб св. Христова Церква була "славною Церквою, що не має скази або порока, або чогось такого, але щоб була свята й непорочна" (Єф. 5, 27).

Діяння Собору, за (повними святої надії) словами Папи Івана, мало би бути для світу неначе повторене Зшестя Св. Духа, наче нові Зелені Свята; щоб ми могли казати словами псальма (104, 30): "Пішлеш Твого духа... та й обновиш лице землі".

Найбільше ж старання Собору є: привести Церкву в усіх ділянках життя й науки до вимог модерного часу. Подати людям віковічні правди св. віри словами й стилем, що відповідає нашому сторіччю. Папа Павло казав: Священики мусять тепер прислухуватися гукові фабричних сирен, гудків, мусять бачити, що крім церков є ще "новітні святині техніки".

Для обнови християнського життя, для отого святого омолодження Церкви, Собор винесе нові постанови, вимагатиме деяких змін, деяких виправок. А така вже людська слабість, що новим приказам-постановам не всі радо підпорядковуються. Тому для правдивого успіху Собору не вистане лише винести щонайкращі постанови й прикази, але ще треба, щоб і духовенство і миряни ті постанови й прикази прийняли та перевели в життя. Бувало ж уже нераз в історії св. Церкви, що постановам Соборів противилися деякі єпископи й вірні. І так декотрі Собори полишили по собі на віки "трагічну" пам'ятку: збунтовані громади, дієцезії, а то й провінції. Могло б воно й тепер статися подібне. Бо люди людьми! Не був щасливий отой поділ соборових Отців на "консервативних" і на "ліберальних", бо це зробили своїм жарґоном репортери зісвітчених "цивільних" часописів. Одначе на Соборі справді є два напрямки: один, що шукає "пасторальної розв'язки" всіх питань, себто такої розв'язки, яка відповідала б сучасній психіці й потребам одиниць і народів; та другий напрямок, що хоче затримати все в давній формі і звичаях. Змін бояться! Жартуючи кажуть: Папа Іван хотів отворити деякі, віками замкнені, вікна; а тимчасом повалив і деяку стінку. От і крізь ті прогалини вітер-протяг віє; а є люди, що мають панічний страх перед протягами.

Одначе ми повинні пам'ятати, що не може бути більшого авторитету й важнішого рішення, як ті, що їх зроблено на Вселенському Соборі, зібраному під проводом Христового Намісника, Папи Римського. І тому ніколи більше про впертих у своєму не будуть такі правдиві слова Христові, як тепер: "Коли і Церкви не послухає, нехай буде тобі як поганин і митар" (Мт. 18, 17). Бо ніде Церква не є так у повності свого авторитету, як на Соборі з Папою.

Каже нам наше місячне намірення просити Пресолодке Христове Серце, щоб ласка Св. Духа так вела людські уми й серця, щоб вони радісно приймили Соборові постанови. Просімо щиро й багато молімся, бо людську впертість і зарозумілість перемогти може лиш один Бог. Просім Його, щоб здійснив на нас обітницю, дану пророком Єзекиїлом: "І дам їм одно серце і вложу в них нового духа..., щоб ходили вони в моїх заповідях та повнили постанови мої і будуть вони народом моїм, а Я буду їм Богом" (Єз. 11, 19-20).

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

НОВИЙ НАКЛАД 15 КАРТОК — $1.00
12 ЛИСКУЧИХ КАРТОК — $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

У Полудневому В'єтнамі побожні буддистські монахи поповнюють самогубства, спалюючи себе живцем, щоб таким способом протестувати проти переслідування буддистської релігії збоку католицького державного уряду. Як задивлятися на такі самогубства? Чи такі монахи-самогубці, вмираючи за високу ідею, є мучениками за віру?

Ні, такі монахи-самогубці не вмирають за високу ідею і їх ніяк не можна вважати мучениками за віру.

Самозванні "знавці" відносин у В'єтнамі, дописувачі деяких "американських" часописів, які побули кілька днів у тій бурхливій країні, звідомляли звідтам, що "католицький уряд" президента Дієма переслідує вірних буддистів. Але скоро після того появилися в пресі звіти також і інших дописувачів, які живуть там уже багато років і вони виказали, що у В'єтнамі переслідують буддистів не за їхню буддистську віру, а за те, що вони, підбурювані комуністами, викликують заворушення і бунти проти державного уряду, який веде затяжну війну проти комуністичних військ Північного В'єтнаму й Китаю. Хоч президент є католиком, то на 17 міністрів в'єтнамської влади тільки 6 є католиками, а решта буддисти, як також переважно буддистами є головніші команданти військ і поліції. Ми ніяк не оправдуємо насилля цієї влади, але не є це насилля католиків над буддистською релігією. Це потверджують і самі старші та поважніші буддистські монахи, які осуджують протидержавний фанатизм, викликування заворушень та реклямові самогубства деяких сфанатизованих молодших монахів. Вони свідчать, що це все — комуністична робота.

Мучеництво є тоді, коли когось убивають за вірність Богові та Його законам. Буддистські монахи не є монахами в нашому значенні чи розумінні, бо вони не вірять властиво в ніякого Бога. Буддистська релігія, це властиво не релігія, а філософічна система, яка взагалі не займається Богом і не звертає уваги на те, чи є якийсь Бог чи ні. Буддистська релігійність є в тім, щоб не чинити гріха, жити в самовідреченні та давати милостиню монахам. Монахи ж, до того, мають жити в безженстві й убожестві та багато роздумувати. Буддисти не дбають про ніякого Бога, а тільки про себе, щоб їм добре було після смерти. Їхня віра в позагробове життя, в "нірвану" (вигаснення) також дуже неясна. Є якесь існування після смерти, але різні буддисти різно пояснюють його. Отже буддисти не віддають життя за Бога, ані за вірність Божим законам.

Мучеництво є тоді, коли ворог віри вбиває когось із ненависти до Бога чи до релігійности даної людини. Буддистських монахів ніхто не вбиває, а вони вбивають себе самих із чисто людських спонук, щоб викликати сенсацію й зискати симпатію світу для справи, яка є чисто політична, пропагована в'єтнамськими й китайськими комуністами. Неодні буддистські так звані "монахи" в останніх кількох роках були суджені за протидержавну комуністичну діяльність у В'єтнамі, Цейлоні, Бурмі, Ляосі та Формозі. Всюди виявилося, що вони були на послугах Червоного Китаю.

Отже буддистських "монахів"-самогубців можна вважати тільки жалюгідними жертвами підступної комуністичної ідеології, а ніяк мучениками за віру.

Моя замужня дочка має троє гарних діточок, але вже 4 роки нема в неї нових дітей і я боюся, що вона живе в тяжких гріхах. Коли я звертаю їй на це увагу, вона оправдується тим, що, мовляв, вона вживає методи ритму, щоб не мати забагато дітей нараз, а священик при сповіді має їй сказати, що Церква дозволяє покористовуватись методою ритму, а забороняє тільки грішне й неприродне обмежування народин. Про ритм я знаю, що він часто не вдається, але чи справді дозволене є придержуватись його?

Так, Церква не має нічого проти вживання ритму в розумному регулюванні подружнього життя, тільки перестерігає своїх вірних та пригадує їм, що до того треба мати поважні причини.

Ані Бог, ані Церква не приписують чоловікові й жінці, скільки дітей вони повинні мати. Все ж таки, подружжя є на те, щоб чоловік і жінка співпрацювали з Богом-Творцем і щоб неначе допомагали Йому продовжувати творення людського роду. В тім є божеська гідність подружжя — співучасть у Божому творенні. Батьки приготовляють тіло нової людини, а Бог вдихує безсмертну душу, образ Божий, що є мов би частиною Бога в людині. Тому то й подружній акт, що дає початок новій людській істоті, є чимось вознесли м і священним. Але вживати той подружній акт самолюбно, для самої тільки розкоші, а недопустити до природних наслідків, або вживати охоронних засобів, — є тяжким гріхом, гріхом проти природи. Дерево є на те, щоб родило. Як воно не родить, вирубують його і спалюють, бо воно не приносить плодів, як повинно, не творить того, на що тримаємо його в саді. Таке саме вирубання і спалення грозить подружжю, яке з власної грішної волі не родить, а хоче тільки вживати розкоші, яку Бог поклав у подружній акт.

Є одначе і дозволений спосіб обмеження родини, це є т. зв. "ритм". Теорія ритму каже, що жінка, звичайно, тільки кілька днів у місяці здібна статись матір'ю, себто тільки тоді вона є плідна. В усі інші дні — вона неплідна. Користати з тих неплідних днів і мати подружній акт тільки в неплідні дні, а оминати його, коли є небезпека запліднення, це т. зв. "ритм" і це дозволене, бо тут нічого не діється проти природи, а тільки використовується звичайний, Богом уложений процес природи.

Подрібніші інформації про спосіб того ритмового, природного обмежування родини, або про його безпеку може дати заінтересованим добрий лікар, спеціяліст у жіночих справах, або можна багато корисного прочитати про це в наукових публікаціях католицьких лікарів, які пишуть про цю справу на підставі довголітніх дослідів. Таких книг є багато в англійській мові. Покійний Папа Пій XII навіть заохочував до того, щоб заінтересовані добре обзнайомилися з тією теорією під медичним оглядом та щоб інформацій про це шукали не в дешевеньких брошурках дурисвітів, а в поважних книжках добрих знавців медицини й біології. Без належного ознайомлення з тією теорією практика ритму може не вдатись і довести до несподіваних клопотів і розчарувань. Я подаю тільки засади Церкви в тій делікатній справі, а ці засади дуже ясно виложив покійний Пій XII у жовтні 1951 р. в своїй історичній промові до лікарів і гінекологів. Ті засади можна згорнути в наступні точки:

1. Чоловік і жінка, обоє разом, добровільно мусять погодитися на цю періодичну повздержність, уважаючи на те, щоб така повздержність не була причиною гріхів одної чи другої сторони.

2. Мусять бути поважні причини до того, щоб уживання ритму могло бути морально дозволене.

3. Вживання методи ритму може бути морально дозволене тільки на якийсь час, себто, як довго існують ті поважні й розумні причини.

А ті причини, менше-більше, є такі:

а) *здоровельні* (як напр. слабе здоров'я батька чи матері або небезпека для здоров'я, чи навіть і життя матері);

б) *фізичні* (напр. не стає сил і нервів виховувати діти, які вже народилися);

в) *евгенічні* (напр. дотеперішні діти показались усі нездоровими, чи й каліками, отже є оправдане побоювання, що й дальші могли б бути ще більш хворовиті);

г) *економічні* (напр. нездібність утримати більшу родину; але правдива нездібність, а не тільки те, що хочеться заощадити більший маєток для тих дітей, які вже народилися, або коли хтось хоче більше користати з вигод, які має, або хоче ще й побільшити собі їх);

д) *соціяльні* (напр. затісне помешкання, небезпечне, чи злочинне сусідство-оточення, в якім діти мали б виростати, і т.п.).

В усіх таких випадках треба засягнути поради сповідника, щоб бути спокійним у сумлінні, що якась із тих причин вистачальна до того, щоб можна придержуватись методи ритму в подружньому житті, а не наразити себе на гріх. Рішати собі самим у такій дуже поважній спразі могло б бути самолюбством і самообманом, головно як небезпекою занапастити свою душу. Свт. Отець Пій XII підкреслив у своїй промові, що довготривале вживання методи ритму без дуже поважної причини могло б бути гріхом проти самої істоти подружжя. Покійний Папа додав також і те, що коли б котресь із молодят перед шлюбом мало намір обмежити подружнє життя до періодів неплідности, отже мало б намір узагалі уникати потомства, тоді таке подружжя було б неважне.

Отже мама, яка запитує про дозволеність уживати методи ритму в подружжі, нехай дасть прочитати своїй замужній дочці те, що тут написане, а решту нехай лишить на її сумління та на Бога. Кожний сам буде відповідати перед Богом за свої вчинки.

Алькоголіки нераз мають дуже добру волю й борються з собою, сповідаються, йдуть до Св. Причастя, щоб могти опанувати свою злу схильність, але мало коли це їм удається. Наука медицини каже, що алькоголізм — це недуга, яку треба лікувати. Чи алькоголік менше винуватий у своєму гріхові, ніж той, що тільки деколи впивається?

Алькоголік — це безперечно хвора людина, яку треба лікувати й треба радше співчувати з нею, ніж осуджувати її. Але ж це недуга, яку алькоголік сам узяв на себе, купував собі її й закріплював її в собі тоді, коли він ще не був безсилим її невільником. Він знав від інших, як небезпечно є часто пити й багато пити. Він бачив неодну нещасну жертву алькоголю, нераз переконався і сам на собі, що алькоголь це шкідлива річ. Коли він усе ж таки віддався п'янству, то зробив це свідомо й добровільно та через таке допустився гріха. Люди впиваються просто зі злої звички, або впиваються з причини якогось великого неповодження, смутку, пригноблення і так стаються алькоголіками. Такі нещасні люди можуть висповідатись і гріх їм прощається, якщо мають щиру волю поправитися. Але Бог не робить чуда там, де не треба, де людина може собі й сама помогти. Святі Тайни Сповіді і При-

частя є на освячення і зміцнення душ, але вони не є чарами, що відіймали б від нас наші злі схильності й погані звички. Коли алькоголік не докладає всіх зусиль, щоб більше не грішити, коли він не уникає пияцького товариства, отже нагоди до гріха, коли він не хоче відмовити собі тієї хвилевої приємности-одуманення, що її приносить алькоголь, тоді він буде падати все нижче й нижче та ставатиме все більшим невільником п'янства, а все це, безперечно, із власної волі.

Не легко відповісти на запит, чи і в якій мірі недуга алькоголізму зменшує вину алькоголіка. Алькоголіком уважається того, хто щоденно, або дуже часто буває в підхмеленому стані. Вина ж, — усяка вина в грісі, отже і відповідальність за гріх, — залежить від того, чи людина свідома того зла, якого допускається та і в якій мірі свідома. Коли хтось робить щось злого, а не знає, що це зле й недозволене, тоді не має гріха. Далі, вина в грісі залежить також і від того, чи людина є свобідна, себто, чи вона добровільно допускається зла, або є присилувана так, що не може спротивитися. А, наківець, вина буде більша, або менша залежно від того, чи хтось прогрішується в великій, або меншій речі. Отже людина, що свідомо й добровільно впивається, має менший, або більший гріх залежно від того, чи зовсім уп'ється, або тільки підхмелиться, чи вона свідома того зла, якого допускається, або несвідома, чи вона використовує свої душевні сили, які ще має, щоби спротивитися злу, або навіть не пробує противитися. Адже ж хтось може статись п'яним зовсім несвідомо, навіть проти своєї волі, бо або не знав сили напитку, або його ошукали, чи навіть насильно споїли. Тому то й вину алькоголіка треба судити поосібно, кожного зокрема, та не можна одною мірою мірити всіх алькоголіків.

Схильність до п'янства — це проблема моралі. Але алькоголізм, себто хворобливе, майже безперестанне п'янство й жагуча спрага алькоголю, це вже щось більше, це вже не тільки проблема моралі, а проблема і моралі, і медицини та психології, чи психотерапії. Це і п'янство і хворобливий наліг і ціла серія життєвих проблем, які є наслідком надмірного пиття. Алькоголік, звичайно, хоче поправитись, бо бачить і сам, до чого довела його горівка, але часто він нездібний поправитися сам, без помочі других, без лікування. Отже вину такої людини треба оцінювати також і за тим, чи вона піддається або не хоче піддатися лікуванню, та й у якій мірі піддається. Бо ж те, що він хворий, не оправдує алькоголіка та не звільняє його від гріха. Хоч він дійсно хворий, отже й ослаблений психічно, усе ж таки він завжди має стільки сили, щоб міг контролювати себе, бо має свій розум і свобідну волю і молитву і Святі Тайни та заохоту й добрий приклад інших. Кому не вистачають ці засоби рятунку, той повинен шукати рятунку також і в лікуванні. Хто зовсім не дбає ні про одне, ні про друге, того тяжко оправдувати. Він увесь час живе в стані тяжкого гріха. Хто ж хапається то одного, то другого засобу, хоч і не завжди успішно, такого вже можна оправдувати і його вина буде більша, або менша, залежно від кожного нового випадку, чи він більше, або менше впився.

Бідна є родина, що має алькоголіка в хаті. Але ще бідніша вона, коли не старається лікувати його. Докоряти йому — мало коли помагає. Проклинати його — ніколи не ломагає. Треба мати вирозуміння для його й терпеливість. Добрим словом, заохотою, намовою з боку добрих приятелів треба довести його до того, щоб він захотів піти до лікаря та піддався належному лікуванню. Коли він у тім виявить добру волю, тоді, помалу, зачне вживати також і духовних засобів рятунку — молитви та Св. Тайн, а тоді поправа певно прийде скоріше, або пізніше.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXII

(Продовження)

ЧАСТИНА III

ВЗАЄМИНИ МІЖ ДЕРЖАВАМИ

Підмети права й обов'язів. — Наші Попередники постійно твердили, а Ми прилучуємося до їх тверджень, що політичні спільноти є взаємодійні підмети прав і обов'язків. Це значить, що їхні взаємини також мусять бути у згоді з правдою, справедливістю, в солідарності праці, в свободі. Те саме моральне право, яке керує взаєминами між поодинокими людьми, служить також порядкуванню взаєминами між політичними спільнотами. Отже легко це зрозуміти, коли візьметься до уваги, що поодинокі представники політичних спільнот не можуть поминути своєї особистої гідности, коли вони діють в імені та в інтересі своїх країн. І що тому вони не можуть порушувати найосновнішого права свого існування, яким є моральне право.

Щобільше, це було б навіть недоречним уявити собі, що люди можуть зректися своїх людських прикмет, або могли би бути приневолені зробити це тільки тому, що їх призначено на якийсь публичний уряд; а це тому тільки, що їм дано це шляхетне призначення якраз завдяки багатству їхніх людських талантів, які приспорили їм їхню репутацію визначних членів політичного тіла. А далі — авторитет є необхідною вимогою морального порядку в людському суспільстві. І тому його не можна вжити проти цього порядку. З хвилиною ж, коли таке намагання було зроблене, авторитет перестає існувати, як перед цим попереджав нас Господь:

"А тепер слово для королівських ушей, щоб почули, і для сердець королів, щоб уважно сприймали: Оце доручення для вас, правителі, де б ви не були! Слухайте добре, всі ви, що маєте маси людей під своєю командою, чужі орди, що виконують ваші накази. Влада приходить до вас тільки від Бога; немає теж королівства, яке не походило б від Того, що є над усіми. Він є Тим, що покличе вас скласти звіт із того що ви робили, на іспиті, на якому читає ваші найтаїнші думки."

І вкінці, треба пам'ятати, що також при порядкуванні взаємин між політичними спільнотами, треба виконувати владу для осягнення спільного добра, яке є причиною її існування.

СВІТЛО

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00

☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00

☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) ..... $ .....

Ім'я (Name) .....

Адреса (Address) .....

.....

Але основним чинником загального добра є признавання морального порядку та зберігання його приписів. Лад між політичними спільнотами мусить бути побудований на непохитній і незмінній скалі морального права; проявляється він у ладі природи, встановленому Самим Творцем, і Він теж виписав його в серцях людей буквами, які ніколи не зітруться. Як промінням мерехтливого маяка, так само його засадами мусять керуватися пляни та політика людей і націй. Такі то є сигнали й перестороги, безпеки та спокійного плавання по морю — вони повинні на них зважати, якщо всіх своїх важких зусиль установити новий лад не хочуть бачити засудженими на бурю і на долю потопаючого корабля.

У правді. — Першою з засад, що керують взаєминами, є правда. Це вимагає передовсім виключення всяких слідів расизму та послідовного визнання засади, що всі держави з природи є рівні у гідності. Згідно з цим кожна з них має право існувати, право до саморозвитку, до засобів, пристосованих до своїх надбань і до того, щоб у першій мірі бути відповідальною за цей саморозвиток. Додати до того ще треба право кожної мати добре ім'я та належну цій державі пошану. Дуже часто досвід учить нас, що люди, як поодинокі особи, поважно різняться між собою знанням, чеснотами, талантом і багатством. Але ці нерівності ніколи не можуть служити за виправдання того, щоб людина намагалася верховодити несправедливо над своїми сусідами. Вони радше становлять джерело більшої відповідальности в допомозі, яку кожний повинен давати для взаємного вдосконалення.

Подібно, політичні спільноти осягнули різні рівені культури, цивілізації чи економічного розвитку. Та ні одне з цих явищ не є достатньою причиною для нікого, щоб осягати несправедливі користі зі своєї вищости над іншими. Вони радше повинні бачити в цьому додатковий мотив для поважнішого включення себе в загальну справу суспільного поступу.

Не є правдою, що деякі людські істоти є з природи вищі, а інші нижчі. Всі люди є рівні у їх природній гідності. З цього виходить, що немає політичних спільнот, які були б із природи вищі, або з природи нижчі. Всі політичні спільноти мають рівну природну гідність, бо вони є тілами, яких членство складається з таких самих людей. У зв'язку з цим не слід також забувати, що народи можуть бути дуже чутливими, і то з узасаднених причин, у справах, які торкаються їхньої гідности й чести.

А далі, правда вимагає, щоб різні засоби суспільної комунікації, доступні на підставі модерного поступу, які дають можливість націям краще себе пізнати, використовувано з розважною безсторонністю. Це, очевидно, не створює потреби виключати управнене підкреслювання додатніх аспектів способу життя даних націй. Але способи інформацій, далекі від правди і через те шкідливі для опінії даного народу, мусять бути відкинені.

У справедливості. — Взаємини між політичними спільнотами мусять бути, крім того, регульовані справедливістю. Це включає в собі передусім визнання їхніх взаємних прав і виконування їхніх дотичних обов'язків.

Політичні спільноти мають право існування, саморозвитку і право до засобів необхідних для цього. Вони мають теж право мати провідну участь у процесі їхнього розвитку та право до доброго імени й до відповідної пошани. Із цього виходить одночасний висновок, що вони мають теж відповідний обов'язок шанувати ці права у відношенні до інших та оминати всякого нарушування цих прав. Як поодинока людина не має права осягати свої інтереси коштом інших людей, так теж на міжнародньому рівені одна держава не може розвиватися обмеженням і утиском супроти інших держав. Св. Августин слушно каже: "Чим є королівства без справедливости, як не бандою грабіжників?"

Не тільки може воно таке статись, але в дійсності воно так і бувае, що користі й вигоди, які нації намагаються здобути для себе, стають предметом спору. Але розходження, що з цього виникають, мусять бути полагоджувані не силою ані обманом чи шахрайством, тільки в одинокий спосіб вартний людської гідности, то значить шляхом обопільного розгляду й оцінки претенсій обох спірних сторін, на підставі зрілого й безстороннього прослідження ситуації та через справедливе погодження ріжниці думок.

(Продовження буде)

Чия ОО. Василіяни усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. Ір. Назарко ЧСВВ

ЛЕБІДЬ ІЗ САБАВДІЇ

Під час останньої душпастирської обслуги української колонії в Женеві (Швайцарія), зацікавило мене те місце, де резидував колишній женевський єпископ, а тепер у Женеві улюблений Святий — Франц Салезій. Відповідна книжка поінформувала мене, що в той час Женева була наскрізь кальвінським містом, а католицький єпископ Женеви мешкав і мав катедру в сусідньому місті Аннесі. Під сучасну пору це місто належить до Франції. Мій добрий знайомий ще зі Львова, інж. Б. Курилко, обіцяв мене завезти туди своїм звинним спортовим автом. Наші добрі паспорти (американський і канадійський) улегшили нам переїзд через границю та, після двох годин їзди, без труднощів ми опинилися в Аннесі. Це гарне, чепурне, середньовічне місто з вузькими вуличками, але й великими, модерними передмістями. Парох першої церкви ввічливо поінформував нас, де нам шукати пам'яток по св. Францові.

Зараз за церквою на площі ми побачили великий і гарний пам'ятник св. Франца Салезія. Святий у латинських єпископських ризах сидить на троні. На поставі з лівого боку такий напис: "Святий Франц Салезій (1567-1622), слава Сабавдії і французького письменства." Із правого боку: "Основник Чину СС. Візиток 1610, основник Академії Фльорімонтанської 1606."

У самому середмісті при вузькій вулиці Ж. Руссо ми побачили стару готицьку катедру. В лівій її нави на стіні дві мармурові таблиці, а на них виписано, що в цій катедрі св. Франц одержав усі свячення, тут продовж 29-и років проповідав, сповідав, тут був висвячений на женевського єпископа 1604 р., помер 1622 р. і тут відбувся його похорон, а 1826 р. його тлінні останки перенесено до монастиря СС. Візиток. У тій же катедрі стоїть старинна дерев'яна проповідниця, а на ній гарна плоскорізьба, що представляє св. Франца, як він промовляє до капітули своїх каноніків. Напроти катедри стоїть колишня резиденція св. Франца. Не можна назвати її єпископською палатою, бо це старий, повурий дім, доволі занедбаний. Над входом напис: "Дім Лямберт, де мешкав св. Франц Салезій 1602-1610 р." Увійшли ми в темний коридор, а відтак старими, крутими сходами почали спинатися на поверх. Над сходами побачили ми новий гарний вітраж, а в ньому відому подобу женевського Владики. До колишнього мешкання св. Франца ми не могли ввійти, бо воно тепер перероблене на приватний апартамент.

Тому поїхали ми за місто, до монастиря СС. Візиток. Гарною серпентиною виїхали на сам шпиль гори, де пишається нова базиліка св. Франца, а поруч неї теж новий монастир із білого каменя. Базиліка простора, ясна, прикрашена новими цінними мозаїками. Із правого боку головного престолу спочивають мощі св. Франца в багатій скляній домовині. Св. Франц, немов живий, у багатих владичих ризах, із жезлом у руках, у ногах золота владична мітра. З лівого боку головного престолу в подібній домовині мощі співосновниці монастиря СС. Візиток святої Івании де Шанталь. Ми помолилися при мощах обоїх святих, а капелян монастиря подав нам деякі інформації та завів до монастиря. С. Настоятелька розказала нам історію монастиря, що його перебудовувано вже чотири рази від смерти його основника св. Франца, наділяла нас інформаційними брошурами й образами і ми попращалися. Цілу поворотну дорогу ми оба були під сильним враженням великої особистости св. Франца Салезія.

Це послужило нам нагодою пригадати собі важніші події з життя цього великого Святого.

Франциск де Саль (з-латинського: Салезій) народився 21 серпня 1567 р. у графському замку Саль, що стояв у підніжжя Пармеляну в Сабавдії (Савоя). Родині де Саль належали ще два замки в Сабавдії. Треба пам'ятати, що тоді минуло щойно двадцять років від смерти Лютра, а Кальвін мав тоді 58 літ життя і розвивав свою широку дію. Розкол у вірі вплинав сильно не тільки на релігійне, але і на політичне, а навіть товариське життя. Одна сторона з завзяттям боронила "старої віри", а друга з люттю переводила частинно оправдану "Реформу". Маленька Сабавдія (Савоя) була тоді самостійним князівством, а її географічне положення між Італією, Швайцарією і Францією, деколи і проти волі її князів, визначувало їй політичну ролю.

Родина графів де Саль належала до ревних, а навіть боєвих католиків. У цьому дусі виховувано теж дітей. А було їх тринадцятеро. Франц був найстарший між ними. Його вихованням в особливий спосіб зайнялася добра, побожна мати, запримітивши у свого найстаршого сина вже в найраніших роках особливу скильність до побожного життя та небуденну бистроту ума. Франц

закінчив вселюдну школу в Ля Рош — віддаленому три милі від родинного замку, а на гімназійні студії перейшов до Аннесі. Юний гімназист не міг тоді ще й припускати, яку роль відіграє це місто в його дальшому житті. В Аннесі Франц закінчив гімназію з відзначенням та хотів перейти на студії богослов'я. Але його строгий батько мав інші пляни щодо свого талановитого сина.

Він вислав Франца на університет до Парижа. У Парижі Франц замешкав в інтернаті ОО. Єзуїтів, слухав деяких викладів у Сорбоні та з зацікавленням вивчав філософію, літературу й мистецтво. Танці, їзда на коні й фехтування належали тоді до програми виховання дворянської молоді. То й зрозуміла річ, що Франц, як молодий студент, був знаменитим вершником, танцюристом і фехтувальником. Батько хотів, щоб Франц став адвокатом, але Бог скерував життєвий шлях його сина в іншому напрямі. Франц заглиблювався що раз то більше в богослов'ю, передовсім у твори св. Августина й св. Томи з Аквіну, а водночас щораз гарячіше бажав стати священиком. Не диво, що впарі з богословськими студіями йшло і його гаряче бажання самовдосконалення. Він дуже часто приступав до Св. Тайн, тричі в тижні постив та віддався під повну опіку Божої Матері.

Після шости років таких студій Франц вернувся до родинного замку, але батько таки примусив його ще студіювати право. З тією метою вислав його на університет до Падуї. В Падуї Франц із неменшим запалом забрався до нових студій, та водночас його змагання до досконалости ще зросло. Він склав собі строгий порядок дня, піддався під провід духовного провідника і ще частіше приступав до Св. Тайн. Після блискучого кінцевого іспиту, як доктор подвійного права, 25-літній Франц покинув Падую, відбув довшу подорож по Італії, зробив прощу до Льорето й Риму та вернувся до батьків. Батько покладав великі надії на Франца, як на свого спадкоємця. Він віддавав Францові один замок з усіма добрами, хотів його подружити з сусідньою багатою графинею та поробив відповідні кроки, щоб дістати для сина номінацію на сенатора. Але Франц уявляв собі свою майбутність зовсім інакше: він хотів бути священиком, помагати другим у спасінні душ, навчати їх правд св. віри, зближати їх до Бога, потішати зажурених, спомагати вбогих і т. п.

Своєю поведінкою і своїм широким знанням Франц дуже сподобався єпископові Женеви де Гарніє, що мешкав у Аннесі. Цей владика висказався про Франца: "Він буде колись моїм наслідником". І сталося, що коли помер найстарший крилошанин і парох катедри, Єпископ запропонував це становище Францові. Франц не був ще навіть священиком, а його батько противився тому. Та єпископ поробив відповідні старання в Римі, а коли батько побачив дозвіл самого Папи, підкорився і Франца висвячено невдовзі на священика. Одночасно став він крилошанином і парохом катедри в Аннесі.

Новий парох із невтомною ревністю взявся до праці. Передовсім своїми блискучими проповідями притягав до катедри маси не тільки віруючих, але й безвірків. Згодом сповідальницю молодого пароха каяльники просто облягали і він мусів у ній сидіти довгими годинами. Вже в перших місцях невтомна праця Франца дала велетенські успіхи: навіть провідники кальвінізму верталися до католицької Церкви. Побачивши це, єпископ Гарніє іменував Франца епархіяльним місіонарем та доручив йому проповідати в усій єпархії.

Положення Церкви в тих сторонах було тоді сумне: Женеву зовсім опанував кальвінізм, що й підгризав усю єпархію. Всі сусідні парафії, що прилягали до женевського озера збоку Сабавдії, перейшли на кальвінізм. Одночасно настала в тих парафіях моральна розбещеність. Франц, часто переслідуваний кальвіністами, що наставали на його життя, ходив пішки від парафії до парафії, нераз у голоді й холоді, проповідав, дискутував, переконував і сповідав. А де іноврці забороняли йому проповідати, там роздавав він і розкидав відповідні летючки. (Тому св. Франца вважають одним із перших винахідників летючки). Після кількох літ такої невсипущої праці він приєднав для Церкви збунтовані парафії, відбудував із руїн катедру та привернув єдність своїй маленькій батьківщині. Вістка про великі успіхи Франца дійшла до французького короля Генрика IV та до самого Папи Климента VIII.

Не диво, що старенький єпископ Гарніє не бачив нікого відповіднішого на свого помічника, як Франца Салезія. З тією метою, а також із деякими дипломатичними дорученнями єпископ вислав Франца до Риму. Франц вив'язався зі своїх завдань знаменито, з'єднав собі прихильність кількох кардиналів і самого Папи та вернувся до Аннесі як єпископ-помічник із правом наслідства.

У 1602 році Франц із доручення свого єпископа і князя Сабавдії поїхав до Парижа в церковних справах однієї провінції, що була прилучена до Франції. У Парижі заблистів великий дипломатичний хист молодого єпископа - коад'ютора. Король Генрик IV, що знався на людях, так собі сподобав Франца, що конче хотів його залишити у Франції. В Парижі Франц у прияві самого короля і цілого королівського двора виголосив низку знаменитих проповідей. Король був захоплений його проповідями, багато королівських дворян приступили до Св. Тайн, а деякі вибрали собі Франца своїм духовним провідником. Із неменшим успіхом Франц виголосив ряд конференцій для інтелектуалів у катедрі Нотр Дам. У поворотній дорозі до Сабавдії Франц довідався про смерть свого єпископа.

На Пренепорочне Зачаття 1602 р. відбулася

інтронізація Франца Салезія, як Женевського єпископа. Новий єпископ склав собі строгі правила і їх стисло придержувався. Женевська епархія мала тоді понад 600 парафій і їх усі знизитував новий єпископ. Новий владика звернув свою увагу найперше на дітей. Тому сам уділяв їм Св. Миропомазання, сам катехизував дітей а священикам доручав часту катехизацію дітей. Відтак єпископ побачив, що виховання дорастаючої молоді залишає багато до побажання. Тому зорганізував хлопців і казав їм приходити на науку релігії. Єпископ невимовно тішився, коли бачив, як понад сотня хлопців іде вулицями Аннесі з прапором на науку релігії, співає побожних пісень і закликає других. Мабуть цю картину мав перед очима св. Іван Боско 250 літ пізніше, вибираючи св. Франца покровителем своєї Ораторії. Щоб впливати в релігійному дусі і на інтелігентів, Єпископ заснував т. зв. "Академію Фльорімонтанську", в якій викладали не тільки філософію, літературу й мистецтво в католицькому насвітленні, але і богослов'ю для світських людей.

Ще одну потребу добачив молодий Єпископ у своїй єпархії. Внаслідок багатьох і частих воєн у Сабавдії було немало вдів, що не хотіли вдруге подружуватися, а бажали вести глибше побожне життя. Крім них були й побожні дівчата, що їх через нестачу здоров'я чи потрібного виховання не приймали ніякі монаші Згромадження. Так постала потреба нового жіночого Згромадження. Одначе брак часу й недостача фондів не дозволяли Владиці взятися за це діло. Він шукав когось, хто під його проводом та вказівками заснував би таке Згромадження. У 1604 році запросили Владику виголосити великопісні проповіді до столиці Бургундії — м. Діжон. Слава женевського Єпископа, як знаменитого бесідника, стягала силу слухачів. Але найглибше запали ці проповіді в душу молодої вдови баронеси Іванни де Шанталь. При кінці цих проповідей Іванна рішилася висповідатися в цього незрівняного проповідника. Сповідь протяглася досить довго... Відтак ще кілька розмов із Владикою й Іванна рішилася бути співосновницею нового Згромадження. Але їй треба було кілька літ на впорядкування родинних справ, бо Іванна мала ще малолітні діти. Щойно при кінці 1610 р. вона приїхала зі своєю приятелькою до Аннесі. Купила малий домик з огородом та зачала нове життя в крайньому вбожестві. Згодом долучилися до них іще дві дівчині. Тоді св. Франц і Іванна приступили до заснування нового Згромадження СС. Візиток на спомин відвідин Пречистої Діви у св. Єлисавети. Владика сам склав перші правила нового Згромадження. Побожні жінки й дівчата в покорі і любові мали вести спільне життя, посвячуючи себе молитві й любові ближнього. "Дух Сестер Візиток — це дух найглибшої покори супроти Бога й найсолодшої любови супроти ближніх" — казав Владика. Без огляду на свої численні й важні зайняття Владика завжди находив час відвідати своїх духовних доньок, виголосити їм науку, висповідати їх, чи відслужити Службу Божу. Найбільше любив, як Сестри ставили йому різні питання з ділянки аскези чи богослов'я, а він їм відповідав, пояснював і навчав. Одна Сестра точно записувала ті відповіді й пояснення; пізніше вони вийшли окремою книжкою п. н. "Розмови".

Нове Згромадження скоро розрослося і ще за життя Франца мало вже 12 монастирів. У зв'язку з цим Мати Шанталь мусіла багато подорожувати, заключати умови й контракти, купувати нові доми і т. п., а Владика був аж до смерти духовним провідником Згромадження.

Без уваги на свої архипастирські зайняття Владика писав безліч листів. Із усіх його листів збереглися по сьогодні тільки 2.100, тобто 11 великих томів. А це тільки одна десята всіх його листів, дев'ять же десятих загинули. В той час вийшла друком його "Філотея" себто введення до духовного життя. Цй, під стилістичним оглядом незрівняна, книжка зробила благословенну революцію, бо погодила релігію зі світом та побожність із гуманізмом. Ще за життя Франца Салезія мала ця книжка 40 видань. Згодом невтомний Владика видав другу знаменту книжку п. н. "Теотіме" — себто трактат про любов Божу, а відтак "Контроверсії" та багато інших творів. Усі твори женевського Владики нараховують 27 великих томів. Крізь усі ці твори золотою ниткою тягнеться заохота й накликування до любови, лагідности, доброти й увічливости — характеристичних чеснот женевського Владики.

Після 1620 р. Владика почав дуже занепадати на силах із перепрацювання й різних недуг, що вже від довшого часу мучили його організм. У 1622 р. важко недужий, на просьбу сабавдського князя поїхав до Ліону привітати нового французького короля Людвика XIII; там і спокійно помер 28 грудня 1622 р. на 56 році життя. Його тлінні останки привезено до Аннесі, де відбувся величавий похорон, і де вони спочивають по сьогодні. Церква проголосила його святим і Вчителем Церкви, а згодом покровителем письменників і журналістів.

Думаємо, що покровитель журналістів, один із винахідників летючки, популяризатор містики й аскези, один із найбільш улюблених письменників свого часу — повнотою заслуговує на увагу в нашому столітті популярної преси, пропаганди, дайджестів і бестселерів, а "лагідний лебідь", аристократичний гуманіст і святий джентельмен має свою особливу вимову в часах нервозности, нелюдяности, а навіть жорстокости...

В. Юстинів

АРФА ПУСТИНІ

5

НАТАН

Сьогодні Давид почувався нездоровим. Голова боліла віддосвітку, ноги умлівали, що й ходить було важко. Коли зійшлися люди на суд, він усіх відправив. Усі його дратували; просидів цілу днину в своїй кімнаті на самоті.

Тільки над вечір почув себе цар дещо краще, прийняв трохи поживи і вийшов на терасу та сів біля Вирсавії. Дітвора весело гралась.

— Яке воно безтурботне те дитяче життя — сказав дружині. — Немов котенята. Ніякої журби; чого забажають, зараз же і мають. Та тільки як підростуть, зрозуміють звідкіля їм таке щастя.

— Не так жилося мені в дитинстві — продовжував задумано, а його зір супровожав думки про самітнє життя на пустині. Дивився на гористий виднокруг поза городом. Надходила громовиця і небо раз-у-раз блимало далекими блисканками.

— Скільки то дощів, буревіїв перебув я з мокрій буді та дрижав цілим тілом як пес. Скільки натерпілися мої стопи від терня й гострих каміщів на пустині. Немало горя пережилось замолоду, але Господь щедро нагородив мене за вірну службу. З погордженого пастуха, переслідуваного скитальця — володарем народу Бог мене зробив. Аж надто винагородив мене. Дав мені успіхи, перемоги, обсипав майном, потішив потомством. Який Бог для мене щедрий! Чи зможу відплатити Йому? —

— Ти ж увесь свій вік тільки й живеш для Нього! — сказала Вирсавія.

— Вірністю, вірністю Йому треба віддячувати. Я маленька людина перед Ним, така маленька, як мурашечка... — не докінчив, бо з вулиці онтам униву почулися крики. Хтось лаявся, хтось погрожував.

Гамір піднімався дужче і з вигуків Давид додумався, що це проти нього. Обережно розхилив листя винограду, що вкривав ґанок і споглянув на гурт чоловіків, що стоючи бундючно проти царського двора, піднімали ворохобню.

— Хто має нас судити?

— Коли не хоче робити суду, нехай другому передасть!

— Та й корону нехай віддасть!

— Данину стягає гірше фараонів!

— Доволі терпінь!

— Геть з ним!

Давид стиснув рукоять меча, але, як досвідчений володар, спинив той мимовільний рух та подався в світлицю.

Яке ж було його здивування, коли в дверях зустрів пророка Натана. Його серце затовклося сильніше, думки збаламутились від якогось невідомого, злого прочуття. Відступив крок назад, не зводячи своїх очей від суворого обличчя Божого слуги. Так, це був Натан, якого устами Бог говорив у всіх справах, що торкалися Його волі щодо Вибраного Народу. Голос самого Бога. Стояв і мовчав, немов кам'яний, високий стовп. Сивіюче волосся спадало йому на рамена та єдналося з такою ж бородою, що оповивала обличчя аскета інеєм холоду.

Давид розгубився, мов хлопчина приловлений на гарячому. Вмить пригадав свою останню зустріч із пророком, коли хотів братися за будову святині, а Натан, надхнений волею Єгови, сказав слова відмови.

— Говори! — сказав Давид.

— Чи вже так злінивів ти, царю, що й суду народові давати не хочеться? Чи чуєш бурю онтам на вулиці? Поганий ти цар, Давиде! Ось і я до тебе зі справою, та ба! — не знаю, чи й починать? — стиснувши раменами, сказав Натан.

— Пробач, слуго Єгови! Не з лінивства залишив я сьогодні свої обов'язки, а нездужав від самого ранку. Не сердься, не обвинувачуй даром, я зараз, я вже готов... Яку справу маєш до мене? Сідай, ось стілець тобі. Слухаю.

— Хай буде. Розповім тобі свою справу, а ти слухай і суд свій дай. В одному городі живе багатій та поруч нього бідняга. У багатого подостатком худоби й усякого добра, в бідного ж одна тільки овечка, яку він собі купив, виховав і виплекав. Вона їла з його стола, пила з його пугарця, спала з ним і неначе дитиною його була. Багатій справляв бенкет, але він пожалував на те своєї тварини, забрав у бідного його одиноку овечку й прилагодив із неї гостям обід. Що скажеш на те, царю? —

— Як Бог на небі, так, мусить той багатій умерти! —

— Ти є ним! — кинув йому звічі пророк. — Оце моїми устами говорить тобі Бог Ізраїля: "Я вирятував тебе з рук Савла, Я поставив тебе царем над Моїм народом, Я наділив тебе Моїм довір'ям; ще й більше, багато більше міг би я дати тобі, ніж досі дав. Навіщо ж ти лукаве вчинив переді Мною!? Як посмів ти взяти Уріеву дружину, його ж убити руками синів Аммона? За те, що ти вчинив, не минає і твого дому вбивчий меч. Та ще й другі кари наведу на тебе. Заберу твоїх жінок і дам другому. Що ти зробив своєму ближньому по-злодійськи, Я зроблю тобі явно перед обличчям сонця і всього Ізраїля!"

Очі Давида не найшли місця; вони бігали від Натанового обличчя до його ніг та до руки, пророкуючої кару, здригались і примикалися від кожного слова, як від в'юнкого пуга, що б'є по живому. Цілою своєю істотою почув Давид тягар провини. Як нагло відкриття дверей до гнізда-змовників руйнує в одну хвилину цілу їх нечесну таємницю, так завалився його самообман. Голос сумління, що хробаком точив його цілий рік, заговорив тепер одверто словами Натана.

— Так, я согрішив важко перед Господом — сказав глухо.

— Задля твого визнання Він прощає Тобі, що не вмреш, але помре син, що тобі народився.

Після цих слів Натан залишив царський дім.

ДАРЕМНІ ЗУСИЛЛЯ

Десь у віддалі проходила туча і над Єрусалимом повисли густі хмари. Продовж кількох хвилин посипалися рідкі, великі краплі дощу, але, як нагло прийшли, так і проминули. І знов стало тихо.

Сатана покинув підбурювати юрбу та подався в царський двір рятувати те, над чим стільки натрудився, а що той ненависний Натан знищив. Невидимою рукою вивів Давида з палати в садок, де стояла кедрова альтана, збудована недавно і прикрашена чужинними митцями. Він знав Давидову вдачу: цар після душевного удару потребує самоти. Якраз тут добре місце; блиск мистецтва, а там вид на город, подальше гори. Така зміна окруження допоможе йому...

***

Давид спер лікті на цямрину посеред альтани та став приглядатися дзьобові кам'яної птахи, з котрого веселими струмочками розсипався водограй. Плюскіт води заспокоював його. В басені, що мав вид великого горшка, вода ворушилася кип'ятком та розносила бульочки по свій поверхні. Вкінці попадала до дірки та спливала в закритий кам'яною, взористою долівкою відплив. Давид дивився мов уперше бачив водограй. Дійсність того безнастанного руху води відсувала його переживання набік, то й любувався тим, розбираючи з дитячою цікавістю закони, що їм повинується вода в водограї.

Але надходив вечір і все в ньому помалу губилося, тільки плюскіт видавався немов то голоснішим.

Давид присів на лавочці та на хвилину прижмурив очі. У його уяві знову виринув Натан, але вже не страшний. Віджили перед ним і події з-перед року та домагалися від нього ж самого — оцінки їх. ...Нерозумно я зробив, що того злощасного дня покликав Вирсавію, бо все, що після того зайшло, важко вже було відхилити. Я ж тільки людина з усіми людськими слабостями. Він милосердний — знає ті людські слабості та простить...

Щоправда, в тій хвилині десь то взялись і зарисувалися перед очима обвідки двох кам'яних таблиць, але Давид потряс головою і той вид іщез.

...Що ж, упав я, але зразу і хотів направити свій блуд. Прикликав Урію до свого стола, їв та пив із ним, потім відпустив до дружини, щоб таким чином звільнитися від неслави, щоб не посіяти злого прикладу в народі. Не вдалось. Урія був упертий. Що було робити? Написав Йоавові поставити Урію до бою. Тут нічого злого немає. Війна, люди б'ються, гинуть. Як не Урія — хтонебудь інший міг на тому місці згинути. Невже ж цар не має права приказувати в війні? Автім Урія не мусів умерти. Був добрим вояком і міг оборонитися. Чого ж Натан так строго обвинувачував?

Сатана радів, а Давид відкрив широко очі, як людина, що віднайшла згубу і прошепотів: — А може Натан не від Бога чув оті зловіщі слова, тільки від товпи на вулиці?

Відчув пільгу в душі, але тоді з глибини пам'яті вимоталося щось на вид звитка папірусу, струснуло з себе царську печатку і розвинулося: "...Постав Урію в першому ряді до бою і там, де боротьба найважча та залиши його, щоб згинув..."

Давид прислонив очі долонями, а потім розганяв ними в повітрі ті слова. Вони ж від тих рухів розбігалися і знов повертались та ставали на своїх місцях упорядковані, мов вояки в марші до бою. Все вперед, вперед щораз то ближче Давида. Попереду Урія з очима уп'яленими в царя.

Давид відступив, затиснув повіки та заперечив головою і знов розсипалися слова написані в листі, а остали тільки послідні

"...і щоб згинув."

І вояки розсипались і щезли. Залишився сам Урія.

Тоді осою засвистіла стріла, поцілила Урію і він упав.

— Не я, не я вбив тебе! — заголосив Давид. Хотів іще щось скрикнути, але тоді наново збіглися букви і поскладалися в письмо: "...Давид".

Цар спустив очі на кам'яну долівку, що й саме роз'яснив місяць. Узори долівки стали порушатись аж уставились у дві таблиці та в букви:

"Не вбивай!"

І впав Давид, і стукнув головою в кам'яну долівку, і тяжким голосом заридав: — Помилуй мене, Боже!

Помалу, немов із засвіту повернулися йому слова щирої молитви. Скапали перлинами з його очей та, піднявши його з долівки, повели стежинами саду, вистукуючи стопами пісню:

— Помилуй м'я Боже, помилуй Ласкавий, відкрий Своє ухо на мольбу мою; на щедрість Твою всю надію кладу. Свій гріх я скривав так єхидно, лукаво, а Ти, мій Єгово, пророка послав; Свою всевідучість мені показав. Ще в матернім лоні був гріх моїм спадком, та вірність мою Ти велично приймив; незбагнуті тайни спасенія світу для мене Ти Словом Твоїм просвітив і духом владичим Своїм утвердив. Тобі согрішив я, єдиному Богу, на вчіху безбожних, на ганьбу мою; Твоя, Боже, милість їх злобу переможе, мене ж уласкавить на вічність усю; покаяння ради відпустить гріха. Зніми з душі кару провини моєї, обличчя Своє від гріха відверни і всі беззаконня

мої очисти. Іссопу нахучого зілля кропилом очисть мою душу з важкого гріха; умий мене й стану біліший снігу. Моєму слуху веселість і радість пішли як ознаку прощення вини і костям смиренним їх утіху верни. Ізплямлене серце важкою виною не зможе опертись покусам лихим; зніми з нього порок, подай йому силу і чистим та правим його учини і праведним духом його обнови. Від кари за кров неповинно пролиту, що кличе до Тебе — ізбави мене! Оправданий Твоїм святим милосердям, служить Тобі вірно я буду усе і ділом прославлю Ім'я Пресвяте. Навчу нечестивих прощення Твойого, Господньої путі я їх наверну і каючі душі к' Тобі приведу. Споглянь же на мене ласкавим обличчям, бо чую в душі вже Твою благодать; Уста вже готові; відкрий їх щоскорше, хай дяку і хвалу Тобі возвістять. Як жертви Ти хочеш — я дам її радо; чи ж пламенна жертва Тебе вдоволить? Сокрушене серце Тобі ось складаю, бо духом смиренним мій Бог не згордить.

Із ГЛ. 12, 13 і 14. *І сталось, як Натан повів, і захворіло новонароджене дитя. Давид же просив Бога за нього і, одівши покутниче одіння, ліг лицем до долівки. І прийшли приятелі намовляти його, щови піднявся і поживу прийняв, але він не схотів. Коли ж сьомої днини дитя померло, ніхто не відважився сказати цареві. Щолиш, як почув шепоти, здогадався і спитав, чи вже померло. Тоді сказали йому і він піднявся, вмився та, одівши шати свої, пішов у храм молитися і вже не сумував. І дивною стала ота поведінка царя в очах слуг і спитали його, длячого так чинить. Він же відповів: — Я постив і покутував, бо думав: хто знає, чи Бог мені його не подарує. Коли ж померло, длячого маю дальше постити, хіба зможу його оживити? І пішов Давид до своєї дружини Вирсавії і спав біля неї. Та породила вона йому знов синка. І послав Бог до Давида свого слугу Натана сповістити, щоб дав синові тому ім'я Соломон, значить "любимець Бога", бо полюбив Бог те дитя.*

Під ту пору Йоав боровся проти синів Аммона. Коли увидів, що перемагає, послав цареві вістку, щоб той прибув і довершив перемогу. Не хотів бо Йоав ставати героєм в очах народу. Давид прибув під мури міста Равви і, взявши його приступом, забрав відти добичу. І забрав здобleну жемчугами корону царя Аммонітів, вагою один талант золота, і коронувався нею.

Того часу син Давида Авесалом намовив своїх слуг і вони вбили його півбрата Аммона з пімсти за Тамару, свою півсестру, що її Аммон був зневажив. Вчинивши те, Авесалом утік із дому свого батька Давида і подався в чужину та й прибув до Фоломея, Амидового сина, що був царем Гессури. І прожив там три роки. Тоді Йоав підступом склонив царя і той дозволив Авесаломові повернутися в дім свій.

Із ГЛ. 15. *Із того часу почав Авесалом тихцем приєднувати собі народ, до батька ж свого — розбуджувати ненависть. Коли йому сповнилося сорок років життя, сказав цареві, щоб відпустив його в Геброн скласти Богові жертву.*

В Геброні розіслав Авесалом гінців по цілому краю і до всіх вірних собі мужів та підняв проти батька ворохобню. І вирушив із ними на Єрусалим. Почувши те Давид, стривожився та подався до втечі з Єрусалиму. Враз із ним вийшли з городу ті, що остали йому вірні, всі Гефетяни, Циретяни й Филетяни та шістсот найманців. І увидів народ свого царя в покутничій одежі, босоніж і заплакав над ним біля потічка Кедрон, звідки простягалася пустиня, в котру вступали. Там дожидав їх Садок із усіми священиками і Скинею Завіту, щоб разом податися до втечі. Але Давид сказав: — Повернися зі Скинею в город. Якщо Бог дозволить, я побачу її знову, коли ж ні, нехай Він чинить зі мною по Своїй уподобі. — І понесли Садок з Авіятаром Скинію назад у Єрусалим. Тоді приступив до царя один слуга і повідомив, що й Ахитофел у змові проти нього. І підняв Давид свої очі до неба і помолився, щоб Господь унівець звів Ахитофелеві заходи. Тоді пішов цар на Оливну Гору помолитися та зустрінув там Хусаю в подертій покутній одежі та глиною на своїй голові. І зітхнув цар на вид тієї вірности і сказав: — Іди в город і скажи Авесаломові, що приходиш служити йому. Як будеш при ньому, зможеш мені більше прислужитися, аніж тут.

Із ГЛ. 16. *У Багурімі зайшов їм дорогу Семея, син Гери з роду Савла. Обкидав царя болотом і камінням та гукнув: — Утікай кровопивче, що зрабував царство Савла! Ось так Бог карає тебе й дає царство Авесаломові, обертаючи твої злочини проти тебе! — Ависая ж не міг слухати тих слів і хотів стяти Семеєві голову. Але цар зупинив його словами: — Остав його, бо не від себе він мене зневажає, а з Божого допусту. Коли так, то хто може цьому супротивитись? Ось мій син проти мене, а цей, що? Хай клене, а як Бог увидить моє горе, може добром заплатить мені. — У той час увійшов Авесалом у город.*

Із ГЛ. 18. *Невдовзі почув Давид вістку, що Авесалом назначив Амазу вождем війська. Тоді цар розділив свої сили на три части та віддав по одній частині Йоавї, Єтаєві та Ависаєві. І остав цар у містечку на пустині, а їх виправив, кажучи: — Збережіть мені мого хлопця Авесалома.*

СИН НА БАТЬКА

Жарка днина вела їх назустріч битві, що мала погубити старого царя та закріпити на престолі сина.

Всі вони ще недавно служили Давидові, а нині ті ізраїльські мужі станули проти нього і кожний із них готов був убити його своєю рукою, щоби приподобатись Авесаломові.

Та зависла над ними Божа кара.

Ішли та їхали верхи, оставляючи позаду втоптану землю й пороху. Несли з собою жах батьковбивства. Поруч ударних сотень, закованих у заліз лицарів, гонили полями навпростець гурми бездомників і бешкетників, охочих на пригоди.

Пробралися на той бік Йордану й ішли низиною на північ, щоб чимскоріш ударити на табір противника та накрити його так, як імей землю накривае.

Трьох Давидових воєводів приглядалося передові того походу з чуба скали. Амаз їхав поруч Авесалома і розглядав околицю. Його зір спинився на овиді, тужній смузі Єфраїмського лісу, що простягався аж до узвіччя Галааду. Там задумав розташоритись.

Але надходив вечір і треба було подумати про нічліг.

***

— Череда овець це, а не військо — кинув Єтай. — Не страшні вони нам!

— Не видержу, друзі! Вбиймось у них і розколімо їх надвоє. Не гаймось! — горячився Ависай.

Та Йоав, що пильно приглядався ворожим колонам, тим на полях і сим, що тільки виринали з-поміж горбів у віддалі, сказав, не то до них, не то сам до себе: — Не легковажмо противника. Це, що бачимо перед собою, тільки мала частина. Автім, є між ними сильні легіони юдейські, залеклі в бою, що стадами вовків нападають і б'ються до загину. Знаю їх добре. Неодин раз їхня завзятість принесла нам перемогу. Кольми вдаримо тепер, ніч перерве битву, а до ранку вони нас проковтнуть. Друзі, поставмо тут звідунів, самі ж ідімо впорядкувати наші частини.

Коли воєводи повернулись, побачили, що число їх частин подвоїлося тими, які по дорозі пристали до них, і треба було назначити нових тисяцьких і сотенних.

Ніч сповила землю й обидва табори противників, але ті табори були відмінні. Серед тих, що в кітловині, панувала тиша, зате потойбіч узгір'я горіли безчисленні ватри, а регіт і п'янічання били зухвало в небо. Але небо не хотіло глядіти на них: заслонилося млою.

В закритому наметі Йоава довго горів смолоскип. Вожді нараджувалися.

***

Не спалося Давидові тієї ночі.

Серед мурів почувався мов у в'язниці. Звикла до воєн душа линула над Йордан, де дзеньків мечів і свист стріл під ритм гураганних криків мали вирішити йому перемогу, або загибіль.

В ухах старого вояка бреніли ті звуки арфовими тонами і самі складалися в акорди, а там і в цілу симфонію. Та десь узявся один фальшивий тон, різкий та лячний, мов скигління гієни в пустині, що дер його душу. Один фальшивий тон, але скільки ж у ньому болю й горя! Врядигоди той тон включався в гармонію, та зараз же знов збивався з неї і дразнив уха Давида, сичав гірською гадюкою, котився проклоном. І як не дошукувався старий музика гармонії в ньому, цей тон щораз виразніше бринів фальшом.

Якись Божий допуст повис над ним, задумався старець, сидючи на самоті. До самого ранку проказував стихи, благав Господа пощади для народу, рятунку для себе.

Господи, усліши молитву мою
І не вдавайся в суд з рабом Своїм,
Бо хто ж невинний перед Тобою?...

(Із псальма 142)

Стало дніти і Давид вийшов на вежу, щоб найтися ближче Того, що від Нього залежить доля всіх людей.

Унизу при воротах мінялися вартові. Біля колодязя товпилися вже пастухи й вівці. Одні за одними відкривалися двері вбогих домів і народ брався за свої щоденні зайняття. Немов і нічого важнішого не було.

***

Сходяче сонце виссало з Йордану широчезний туман і простягнуло його по всій долині.

Ависай аж сплеснув у долоні: — Слава Тобі, Боже!

Його відділи, сотня за сотнею пробиралися узбіччям Галади на рівнину і всі вони, як на долоні бачили ворожий табір, що на нього насувалася густа плахта імли.

Чагарником, продісталися близче і, розсипавшись одинцем, проникнули в той табір. Нерозпізнані просувалися нишком щораз глибше, аж у саму середину. Де-не-де підніналася сонна голова, хтось бурмотів незрозумілі слова, але похмілля вчорашнього вечора перемагало і голова знов хилилася лініво до сну.

Нараз залунав ріг Ависая і на той знак його сотні кинулися на десятки тисячів. Заскочені втікали куди попало, та довкруги діялося те саме. Серед мряки годі було їм найти своїх, а тимчасом бійка, чи радше різня розгорнулася на все поле. Скрізь бряжкіт зброї, крики, метушня. Ось стадо мулів пігналося табором і потолочило багатьох. Хтось підпалив очерет і злякав їх тим іще більше. Натрапили на пов'язаних до воєнних возів верблюдів і завернулись звідкіля прийшли. І знов зчинили крик покалічені їхніми копитами. Амаз умить розгадав підступ Ависая та став наборзі порядкувати своїх. Через хвилину затрубів до протинаступу.

Та що це? Хмари стріл ізза горба, а там виринають відділи в панцирах. Попереду Єтай вимахує мечем і вбивається з першою сотнею в його тількищо зібрані відділи.

Амаз споглянув у бік лісу, звідкіля сподівався помочі Авесалома. Та помочі не було. Тоді підняв високо щита на знак збірки і щолиш таким чином згромадив біля себе зо двадцять повних сотень. Увидів те Єтай і став їх окружувати, а потім відступати на всі сторони і таким способом розтягати битву на довколишні ліси.

Йоав стояв серед чагарників і, де тільки бачив прогалину, посилав туди своїх.

Так билися проти себе брати з братами, діти одного народу, нащадки Авраама, Ісаака і Якова, сини Вибраного Народу, билися через бунт Авесалома.

І перемогли Давидові вожді Амаза та пігналися

за розбитками його війська на всі сторони. І більше їх полягло того дня в лісах, аніж на полі битви.

ІЗ ГЛ. 18. *Склалося, що Авесалом подався в боротьбі перед противниками і, відступаючи, втікав попід росохатого дуба. Його буйна чуприна замоталася об галуззя і він повис на ній, бо мул із-під нього втік. Увидів те Йоавів слуга і доніс про те Йоаву. Йоав же вилався слузі, що не вбив Авесалома, а тоді сам пішов туди та й пробив його.*

І побігли два гінці з поля битви сповістити царя про перемогу. І надбіг перший із них та гукнув цареві: — Кріпись, царю, і нехай слава буде Господеві, що погубив твоїх ворогів! — Але Давид спитав: — Чи все добре з Авесаломом? — Той же відповів: — Коли Йоав висилав мене, я бачив велике збіговище; більше нічого не знаю.

Через хвилину надбіг і другий хлопець та привітав Давида: — Сьогодні Бог учинив справедливість над усіми, що підняли руку проти тебе!

Але і цього спитав цар, як поводиться Авесаломові, а він відказав: — Поводиться йому так, як собі заслужив.

І засумував цар важким смутком і заридав: — Сину мій нещасний, Авесаломе, сину мій! Краще б я був загинув замість тебе, Авесаломе, сину мій!

ІЗ ГЛ. 19. *І стала перемога жалобою для Давида і для всіх слуг, що при ньому були. Він бо, обгорнувши своє обличчя, до нікого не говорив, тільки заєдно кликав ім'я свого сина Авесалома. Коли надійшли переможці з поля бою, ніхто з них не пішов у город до Давида через жалобу його.*

Тоді Йоав пішов до царя і сказав йому ці слова: — Сьогодні ти зарим'янив обличчя всіх тих, які станули при тобі. Ти любиш тих, що проти тебе, а ненавидиш тих, що люблять тебе. Нині пізнав я, що коли б твій син жив, а ми всі полягли, то це було би по твоєму; ти довів нам, що ми байдужі тобі, дарма, що кров свою за тебе ми пролівали. Ото ж заклинаю тебе, покинь ридати і вийди до народу. Коли того не вчиниш, усі ми покинемо тебе і звалиться на тебе таке лихо, якого зроду не зазнав ти.

Тоді піднявся Давид і вийшов до воріт привітати військо. І врадувались усі вони й зібралися біля нього.

Як уже затихло в країні, стали ґомоніти серед народу: длячого цар не повертається в Єрусалим. Тоді Давид послав у свій город спитати Садока, чому то Юдеї не вводять його в город. Амазі ж велів сказати, що після Йоава він буде вождем війська.

Тоді післали Юдеї до царя висланців із проханням, щоби повернувся. І вибрався з військом Давид і, прибувши над Йордан увидів много народу з Юдеї, що вийшов йому назустріч. І врадувався ними Давид. Там підбіг і впав у ноги цареві Семей, той, що обкидав був його камінням і болотом, а тепер каявся словами: — Не пам'ятай мені, пане, моєї провини. Я її пізнав і благаю в тебе помилування. — Увидівши те Давидові слуги стали між собою роптати, що цар не карає виновника, а Ависай, приступивши до царя, сказав: — Невже ради тих слів буде він помилуваний? — Тоді відповів Давид: — Що мені з вами робити? Чого ви так остаєтеся? Чи може в такий радісний день бути хто вбитий в Ізраїлі? — І відпустив цар Семея в мирі.

Отак уся Юдея вітала Давида на річці Йордані, з Ізраїля ж була тільки половина. І прийшли до Давида мужі з Ізраїля та й обвинувати Юдеїв, що вони вкрали їм царя. І настала поміж ними сварня, доки їх сам цар не погодив.

І-ша КНИГА ПАРАЛІПОМЕНОН. ГЛ. 21. *Того часу станув Сатана знов проти Ізраїля і спокусив Давида почислити народ. І сказав цар Йоаву: — Почисліть увесь народ від Вирсави по Дан та принесіть мені облік, щоб я знав. — Але Йоав відповів і сказав: — Нехай Єгова помножить наш нарід іще всотеро, що ж, чи не всі ми твоїми слугами, царю? Навіщо вимагаєш від мене того, що буде гріхом для Ізраїля?*

Та слово царя було тверде і пішов Йоав зо своїми слугами крізь увесь Ізраїль та через вісім місяців повернувся і приніс облік. І найшлося в Ізраїлі тисяча тисячів і сто тисяч чоловіків, що носили меч; у Юдеї ж найшлося чотириста тисячів і сімдесят тисяч чоловіків. Левітів, ані Вен'яминових дітей не числили.

І не сподобалося Богові, що Давид учинив, і Він ударив по Ізраїлеві. І признався Давид до гріха і в молитві сказав: — Я согрішив проти Тебе, але прости мені, Боже! — І звелів Бог пророкові Гадові сказати Давидові оті слова: — Одне з-поміж трьох вибери, щоб Я тобі вчинив: три роки голоду в Ізраїлі, або три місяці будеш скитатися перед ворогами, котрих руки не спасешся, або три дні буде меч стояти над країною і полетить ангел та буде карати народ за твій гріх. Вибирай.

Почувши, відповів Давид: — З усіх сторін лях мене нападає, але ліпше мені попасти в руки Господа, ніж людей, бо Його милосердя велике. — І послав Бог заразу і впало від неї сімдесят тисяч мужів. І коли з Божого наказу станув ангел над Єрусалимом і вдарив по ньому, увидів Бог і змилувався над тим містом, і як станув ангел над садибою Орнана, звелів йому Бог здержати меча.

Тоді підвів свої очі Давид та увидів ангела поміж небом і землею з голим мечем проти Єрусалиму. І не міг Давид глядіти на ангела і затулив своє обличчя, повивалом і впав на землю. І старці, що з ним були, попадали на землю зі страху. І закликав Давид до Бога: — Чи не я согрішив? Що винен народ? Нехай Твоя карająча рука звернеться проти мене і проти дому батька мого, але не карай, Господи, народу, благаю!

І вислухав Бог Давидового моління і повів Гадові, щоб Давид на тому місці жертву склав.

І поклав Давид жертівника і склав Богові жертву і помолився. І послухав Бог його молитви і зіслав з неба вогонь, що спалив жертву.

І став Бог знов ласкавий для Давида.

ІІ-га КНИГА ЦАРІВ. ГЛ. 23. *І. Оці слова сказав Давид, син Єсея, муж, котрого заповів Бог Якова, — співець Ізраїля:*

2. Дух Божий говорив через мене і Слово Його язиком моїм. —

3. Бог Ізраїля промовляв до мене, справедливий володар над людьми.

ІІІ-тя КНИГА ЦАРІВ. ІЗ ГЛАВ 1 ТА 2. — *Коли немощі стали сповіщати Давидові кінець його життя, прикликав він до себе свого сина Соломона, котрому Бог приобіщав царство Ізраїля ще тоді, як він находився в лоні матері своєї.*

І велів Давид Садокові й Натанові помазати Соломона на царя, а потім помолився такими словами: — Благословен Господь Бог Ізраїля, що дозволив моїм очам побачити на престолі того, який з Його ласки буде сидіти на ньому.

І уснув Давид і відійшов до батьків, і похоронили його в городі його. А час правління його був сорок років: у Гевроні сім літ, а в Єрусалимі над цілим Ізраїлем тридцять і три.

Б. Полянич

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Григора графа Орлика

Всі права застережені

РОЗДІЛ 9

У ЗАМКУ ДЕНТЕВІЛЬ

— Не вірю, Гілленборг, що не кажіть, а таки не вірю! Ніякій державі, не тільки в Західній Європі, але навіть у цілому світі, не залежить на тому, щоб на звалищах царської Росії постали національні держави. За таке б'ються тільки уярмлені Росією народи, а серед них два найбільші: український і польський, які, до речі, самі себе поїдають. Усім іншим державам ідеться про те, щоб стати імперіями, загарбати якнайбільше землі й покорити якнайбільше народів, незалежно чи вони білі, чорні, жовті чи червоні...

— Якщо так, Гетьманиче, то навіщо ми стільки праці, труду а то й життя вкладаємо в нашу працю? Хіба ж тоді не краще сидіти нам із заложеними руками та ждати манни з неба?

— Тут ви вже переборщуєте, Гілленборг: не слід нам з однієї крайности попадати в другу. Друже мій, сьогодні міг би я вам присягнути, що не побачу більш моєї України. Що більше, мій покійний батько, нехай Господь світить над його душею, Гетьман Пилип, теж страшенно, просто до болю тужив за Україною, але цю тугу він не виливав у сентиментальних спогадах, "як воно колись бувало", тільки ця туга стала для нього постійним поштовхом до твердої праці в користь цієї землі, яку він мусів покинути та не міг уже ніколи на неї повернутись. Це саме з нами, Гілленборг, це саме з нами! Нашою першою й останньою ціллю є: не дозволяти, навіть як би прийшлося скласти найбільшу жертву крови, не дозволити, щоб із карти Европи щезла "Козацька держава — Україна". Із хвилиною, коли з мапи Європи щезне Україна як держава, в цьому ж моменті ми, як державницький нарід, перестаємо існувати.

— Але не перестаємо існувати, як нарід!

— О, безумовно, ні. Думаю навіть, що при застосуванню найстрашніших засобів фізичного нищення, України ніхто не змете з обличчя землі. І тут, може, полковнику, буде вам смішно і назвете мене містиком, але я, чим більше вглиблююся в минуле нашої України, тим більше починаю вірити, що ми вибраний нарід...

Гілленборг перехилув ногу за ногу і, спершись об лавку, скоса глянув на Орлика.

— Вибачте, Гетьманиче, але в це вже таки не повірю. Скажу вам щиро, по-козацьки, бо ми тут самі й можемо собі сказати правду в очі: такого безглуздого народу я ще не бачив! Кидала й кидає мною доля по цілому світі, багато я бачив, багато пережив, але такого безглуздя, як в Україні, я не бачив!

Орлик хвилину не відповідав: вдивився у далечінь саду, що простягався ліворуч замку Дентевіль та з надходячим сумерком творив якусь суцільну пляму. По хвилині, неначе до себе, сказав:

— А чи ви знаєте напевно, що це безглуздя?

— А як же назвати інакше усі ті витівки, якщо не підлості, що в них така багата наша історія? — кинув із якимсь пересердям Гілленборг.

— Наприклад? — шепнув знову Орлик.

— Хочете прикладу, Гетьманиче? А ось просто: всі в Україні Богдана Хмельницького великим прославляють, а побачите, що незабаром Москва Богданові Хмельницькому пам'ятних у Києві поставить. А всі Українці на радощах довкруги пам'ятника гопака танцюватимуть, за те, що Хмельницький Україну Росії віддав... І ви, Гетьманиче, кажете, що це не безглуздя?..

— Ну, все таки годі сказати, щоб Гетьман Богдан віддав...

— Не віддав? — майже крикнув Гілленборг. — Із ким військом, що він його тоді мав під своєю рукою? Гетьманиче, то ви сьогодні маючи під своєю рукою ледве 10,000 мужви, і то на вигнанні, із королем Франції говорите про включення України в союз держав Західньої Европи, — так що ж говорити б міг Хмельницький, на один кивок руки якого повстала б не десять,

але стотисячна армія? А може хочете ще іншого прикладу? Десь недавно я читав, автора не пам'ятаю, бо де мені в історію пхатися, якийсь Француз, бо знаєте, що Французи під цю пору дуже Україною цікавляться, мовляв, коли б не Українці а радше, коли б не українське військо, яке стояло по боці царя Петра, проти Мазепи, то бій під Полтавою раз на все виключив би Росію з європейської політики?

— Так! — хитнув головою Орлик. — Є такі гадки, головно серед викладачів Військової Академії.

— От, бачите, Гетьманиче! — неначе зрадів Гілленборґ. — А ви кажете, Українці "вибраний нарід"... Добре мені вибраний! Ех, Гетьманиче, хотів би я щось про цю "вибраність" сказати, та соромно мені ваші вуха вразити...

Легка усмішка пробігла обличчям Орлика. Він нахилив голову до Гілленборґа:

— Чого ж ви сердитеся, полковнику? Невже Господь на вибраних намічує тільки мудрі народи?

— Тобто як? — не зрозумів Гілленборґ.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей, внедигування позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

Орлик, усміхаючись, не зводив очей з обличчя Гілленборґа:

— Чи вибрані народи мусять бути наймудріші? Воно таке саме, як би ви сказали, що найкращі й найсмачніші страви є призначені тільки для лакомих і обжор, а для праведників призначено тільки сухий хліб і воду. А воно зовсім не так!

Гілленборґ заклопотано підсміхнувся:

— Та воно ваша правда, Гетьманиче... Тільки знаєте, поки Українці усвідомлять собі, що вони вибрані, то кінець світу буде!

— Ну, так воно але не є! Пригадуєте, полковнику, як говорили в Україні: навчить біда ворожити! Так і з нами буде... Я вповні свідомий, що Москалі зметуть з обличчя землі нашу Січ, що, доки ще живий чоловік цариці Єлисавети, Олекса Розумовський, і доки сама цариця при владі, доти існує Гетьман і Гетьманщина, а прийде час і цього не стане... повторюю вам, боюся одного: що ми з державницького народу станемо масою...

— Ваша правда, Гетьманиче; але завжди найдеться в світі якась держава, що піде на зудар із Росією та буде старатися про нашу поміч, навіть поміч тієї маси, про яку ви згадуєте, щоб цю Росію із середини розвалити.

— А коли ця маса, яка вже по державницькому не вміє думати, створить нову Полтаву? — спитав тихо Орлик. — Що тоді буде?

Гілленборґ хитнув головою:

— Тоді буде нова еміграція! Дай, Боже, тільки, щоб із цієї нової еміграції виросли нові Орлики, тоді все буде добре!

— А чому ж ви такі скромні, полковнику, і не скажете, щоб і нові Гілленборґи були?

— Бо Гілленборґи, Гетьманиче, вже тоді будуть Шведами, чи то пак Манджурцями, то й самі не знатимуть про своє походження.

— А як нові Орлики їм це пригадають? — почав сміятися Орлик.

Легкий скрип піску звернув увагу Гілленборґа. Він бистро вдивився в сутінь, що огортала сад:

— Хтось до нас іде, Гетьманиче!

Орлик замовк і бистро глянув у темну пляму саду.

— Але ж у вас слух і зір, полковнику! Так і видно, що не в місті живете!

— Коли б ви, Гетьманиче, жили над рікою Сунбарі та полювали на білих пантер, ви теж мали б такий слух і зір... — сказав Гілленборґ, та по хвилині додав:

— Це Карло! І неначе щось несе на підносі.

— Один із найвірніших мені запорожців! — кинув стиха Орлик. — І один з останніх прибічної сторожі мого батька. Ми однолітки. До речі, правдиве його ім'я Карпо. Тільки, я чомусь, завжди його звав Карлом, може тому, що король Карло XII так мені в пам'яті засів. І мій Карпо так і залишився Карлом.

Висока кремезна постать, одягнена в козацький однострій, легко коливаючись, яку то ходу мають вершники, наблизилася до лавки, на якій сиділи Орлик і Гілленборґ.

— Ваша милосте! — промовив козак, подаючи

на невеличкому підносі листа — гонець привіз із Парижу.

— Жде на відповідь? — спитав Орлик беручи листа.

— Еге ж! Казав, що жде! — потакнув козак.

— Дозвольте, полковнику?! — звернувся Орлик до Гілленборґа.

— Будь ласка, Гетьманиче, тільки ледве чи в цій сутіні щось бачитимете!

— Ну, ну, не думайте, що тільки у вас очі пантери! — відкриваючи листа всміхнувся Орлик? — Запорозькі очі теж іще не втратили своєї степової сили, правда Карле?

— Так і є, ваша милосте! — усміхнувся широко Карло.

Орлик швидко перебіг очима листа, зморщив його та поклав у кишеню.

— А от, бачите, полковнику, — встаючи з лавки звернувся до Гілленборґа Орлик, — я не тільки прочитав листа, але й вирішив: їдемо в Париж! Очевидно, ви, якщо бажаєте та захочете бути гостем теж і в час моєї неприязности на замку Дентевіль, — тут усе вам до послуг. Але ми з Карлом таки мусимо їхати, правда, Карле?

— Як їхати, то їхати! Буде так, як ваша милість накажуть!

— Не буде це в смак нашої пані-господині, але не порадиш! А моя жінка, Карле, бачила гінця?

— Бачила, ваша милість, та сама від нього листа відобрала й мені передала. А ще й пані графиня просила прийти, бо до вашої милости якась мадам приїхала.

— Мадам? — здивувався Орлик. — А не казала тобі моя жінка, хто це приїхав?

— Ні, не казала. Тільки просила зараз же прийти до замку.

— Ну, якщо так, то ходімо, полковнику! Побачимо, що воно за птиця прилетіла до замку Дентевіль. — А чим вона приїхала, Карле? — спитав Орлик козака, що йшов позаду Орлика.

— Диліжансом, ваша милосте! — відповів козак.

— Диліжансом! — здивовано повторяв Орлик, — Нічого не розумію! Хто б це міг бути?

Збиточна усмішка майнула обличчям Гілленборґа.

— Але знаєте, Гетьманиче, хоч ви сказали, що Дентевіль це кусок України у Франції, таки тут Францією пахне!

— Не розумію! — спинився в ході Орлик, — що ви цим хочете сказати?

— А просто: як тут мадами по ночах заїжджають, то щось офранцужилась ця Україна...

— Ех, полковнику! — засміявся щиро Орлик. — Я думав, що щось справді серіозного... Стривайте, як пічну вам манджурити... Диви, диви, який із нього святий та божий... Окружився у своїй джунґлі українськими дівчатами, а нам однієї мадами жалує! Правда, Карле?

Але Карло швидко минув Орлика й Гілленборґа та спинився на кілька кроків перед ними, стаючи струнко: доріжкою назустріч наближалась жіноча постать.

— Оленка! — майже крикнув Орлик, підійшов швидко вперед та, беручи її за обі руки, спитав: — Що сталося, моя дорога?

— Нічого не сталося! — низьким, м'яким голосом промовила та, беручи легко попід руку Орлика, звернулася до Гілленборґа:

— Хіба ж не вільно, полковнику, затужити за своїм чоловіком?

— Графине! — вклонився легко головою Гіл-

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

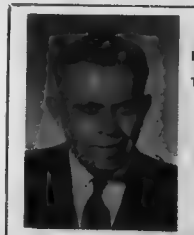
ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

лєнборґ — знаю, що в Україні це звалось обов'язком, але щоб у Франції воно ще було в моді — цього я не знав!

Тримаючи попід руку Орлика з одного боку, графиня Орлик злегка скрутала вбік і взяла попід руку Гілленборґа, залишаючися посередині між двома мужчинами.

— Ви маєте якісь чудацькі думки про Францію, дорогий полковнику, а тимчасом Григор завжди повторяє, що тут у Дентевіль є Україна! — сказала по-французьки та додала по-українськи: — Ви хозумієте?

— Не "хр", Оленко, не "хр", тільки "р"! — нахилився до уха своєї жінки Орлик.

— Графине, повірте, що коли я навіть мав якісь сумніви колинебудь у цій справі, то з хвилиною, коли почув, як ви заговорили по-українськи, всі мої сумніви щезли! — вклонився легко головою Гілленборґ.

— Не вір цьому глузунові, Оленко! Перед хвилиною він сказав, що ми, чи то пак наш Дентевіль, цілковито офранцужився, бо на мене жде якась мадам.

— О, справді, я була б забула! Тебе справді жде якась мадам, а може радше мадмуазель, бо на одружену вона не виглядає!

— Щораз краще! — кинув Гілленборґ.

— Чому краще? — спитала Оленка, йдучи помалу попід руку з Орликом і Гілленборґом до замку, якого освічені вікна вже блищали між деревами. — Чому думаєте, полковнику, що дівчата краші від одружених жінок?

— Ви мене не зрозуміли, графине! Коли я сказав "щораз краще", то тим я хотів стверднти, що наш добрий граф Григор не тільки замужнім жінкам подобається, але теж і дівчата до нього приїжджають ніччю...

— Бачиш, куди він гне, Оленко! І хтось подумав би, що цей наш гість є нашим другом! — засміявся Орлик. — Але до речі, Оленко, ти не знаєш, хто вона?

— Ні! — заперечила поважно графиня Орлик. — Що більше, коли мені зголосила, що приїхала якась мадам, я казала провести її в червоний сальон і за хвилину сама туди пішла. Вона стояла біля вікна та дивилася в сад. Не представилася мені, дарма, що я сказала, хто я, і коли я просила її пождати хвилинку, доки тебе не повідомлять, вона сказала: — У мене дуже пильне діло і я просила б негайно повідомити про це графа Орлика.

Спинилися перед сходами, що вели до бічних дверей замку. Карло відчинив двері замку та мовчки станув біля них.

— Гетьманиче! — сказав нишком Гілленборґ, затримавшися перед сходами, під час коли Оленка уже вступила на перший ступінь сходів — чи дозволите мені на один проєкт?

— Будь ласка, кажіть!

— Дозвольте мені першим зайти до червоного сальону та зустріти цю незнайому!

— Але ж з якої речі? — зчудувався Орлик. — Хіба ж ви думаєте...

І Орлик не докінчив речення.

— Ні, цього я не думав! — живо заперечив Гілленборґ. — хоч, усе може трапитися! Тільки, коли вона не представилася вашій дружині в приїздить до вашого приватного мешкання — то це виглядає мені не на просту справу!

— Ну і що? — знизав плечима Орлик. — Чейже ви не думаєте, що я злякаюсь якоїсь жінки?

І Орлик швидко ступив на сходи.

— Гетьманиче, не про це йде й ніхто про таке й не думає! — сказав спокійно Гілленборґ. — Річ у тому, що я хотів би цю жінку пізнати, я хочу з нею познайомитися.

— Ви хочете з нею познайомитися? — якось сухо спитав Орлик та бачно глянув у вічі Гілленборґові.

— Так, Гетьманиче! — таким же ж сухим тоном відповів Гілленборґ. — І тому я прошу вашого дозволу ввійти першим до кімнати, де вас жде незнайома та сказати їй, що я, як ваш ад'ютант, прохаю її розгоститися, бо ви щойно за кілька хвилин зможете прийти.

— Дуже добре! Прекрасно! — сплеснула руками, Оленка, стоячи в дверях, де вже, крім Карла стояв маленький козачок із свічником, присвічуючи на сходах. — Григоре, погодися! Це прекрасний плян!

— У чому ви бачите тут прекрасне, ніяк не можу второпати. Але як так, Гілленборґ, ви цього дуже хочете, нехай буде по вашому! Мені ж воно виглядає на якусь діточу комедію. Навіщо це все?

— А чому ж нам не відіграти комедії з цією мадам, Гетьманиче, яка не хоче сказати свого прізвища, хоч би навіть і фальшивого?! — засміявся Гілленборґ.

— Про мене, граймо комедію! — посміхнувся Орлик.

Вийшли сходами нагору і на закруті коридору, який вів до червоного сальону, Гілленборґ легко рукою спинив Оленку та зі свавільною усмішкою спитав:

— Графине, гляньте на моє жабо, чи воно не перекрутилося на ліво, вбік серця?

Оленка тихо засміялася:

— Полковнику, виглядаєте небезпечно! Не сумніваюся, що до кількох хвилин незнайома лежатиме у ваших стіп.

Гілленборґ мовчки глибоко вклонився і кинувши Орликові: — За кілька хвилин! — пішов коридором у глибину, скрутив ліворуч та відчинив двері до червоного сальону.

В сальоні панував присмерк. На низькому столичку, в куті між двома з великими, по краях золоченими фотелями багряної барви, стояв п'ятираменний свічник із запаленими свічами, що мерехтливим світлом освічували тільки один кут кімнати. Решта кімнати зникала в тьмі.

Гілленборґ помалу зачинив двері та станув при них. А тоді зза важких багряних котар, які закривали вікна, відділилася якась постать і стануда в світлі свічок. Гілленборґ здерев'яв.

Перед ним стояла Моніка.

(Далі буде)

Др. Михайло Кушнір

СІҐРІД УНДСЕТ

Із-поміж письменників нашого часу, одною із найбільш цікавих постатей є безспірно Сіґрід Ундсет (1882-1949), норвезька письменниця, лавреатка Нобля з 1928 року.

На жаль, її творя, маловідомі українському читачівському загалові, не були ще досі перекладені на українську мову. Совєтська Україна не перекладає їх, бо Сіґрід Ундсет віддана католичка, а її твори сповнені християнського духа, — українські землі під іншими окупаціями не мали фізичної можливости розгорнути свою діяльність на полі перекладної літератури. Але варт, щоб молодше українське еміграційне покоління звернуло свою увагу на творчість Сіґріди Ундсет.

Зусилля Сіґріди Ундсет здобути собі місце в літературі є подивугідні, її ж осяги можемо сприймати тільки з великою вдячністю.

Бо безумовно тут можна говорити тільки про вдячність. Сіґрід Ундсет зуміла переломити байдужість навіть загорілих "ворогів" поважної літератури, які наркотизувалися новелею магазинів, зуміла добитися до широких мас людей, які бояться як вогню всякої проблематики, а вже особливо проблематики спертої на католицькі догми. Вона зуміла приневолити цих людей пробиватися крізь її 1500-сторінкові повістеві циклі, перевантажені надміром чужих їм реалій, вести їх від події до події та приневолити кожного з них вглянути віч-на-віч у самого себе. Вона зуміла показати людині, як дуже тяжке є життя, та зуміла помирити людину з цим життям. Це багато, це дуже багато.

У скандинавських країнах неодин раз призадумувалися над тайною незвичайної почитности повістей Сіґріди Ундсет. Особливо успіх її повісти "Христина дочка Лявранса" (1920-1922) — дивував деяких критиків. Виглядало, що ця повість мала всі дані до того, щоб не найти читачів. По-перше, це була історична повість, яка появилася в часі, коли всякий "історизм" був у Скандинавії дуже непопулярний, коли ті країни, особливо Швеція й Норвеґія, перетворювалися в скорому темпі з бідних рибальсько-рільничих країн у новочасні промислові суспільства, де нівелювалися традиції, де історія сходила на другий плян у відношенні до сучасної матеріяльної культури й добробуту. По-друге, письменниця виступала тут з ідеологією, спертою на католицькі, отже чужі для протестантського суспільства догми.

"Письменниця, яка перед світом є найбільшою постаттю літератури її часів у цілій Скандинавії, не поділяла поглядів свого середовища на найважливіші справи життя" — пише шведський критик Свен Стольпе. "...Письменниця, яка завдяки своїй знайомості життя і людей зуміла продовж кількадесятьох років розбудовувати читачів скандинавських країн, визнавала погляди і віру, які ці читачі, з небагатьома виїмками, вважали за неправильні."

Критики, здебільша, вияснювали це явище просто великим мистецьким талантом письменниці. Але коли ближче приглянемося цій справі, видається, що в цьому є щось більше. Саме мистецтво не вияснює всього, тимбільше, що форма творів Сіґріди Ундсет виявляє деколи чимало недоліків.

Отже повісті Сіґріди Ундсет являлися відповіддю на глибоко заховані, деколи підсвідомі тужіння сучасних людей за чимсь більшим ніж матеріяльний добробут... Трагізм людського життя не зменшився в новочасному суспільстві, а сучасна натуралістична література не доходила до цих проблем. Оця нагла "модернізація" життя скандинавських країн не відбулася без деякого захитання рівноваги між "учора" і "сьогодні". І оце нагло, на тлі цього "вчора", в цілому його могутньому, суворому реалізмі, в цілому багатстві історичної перспективи, а водночас у цілій дошкульній близині безпосереднього відчуття, показано людині сьогоднішнього дня її власні найістотніші справи, її власне минуле і її теперішність, про яку вона так мало в останніх часах знала.

А оце вони: прагнення щастя, неможливість здобути його спираючися тільки на власні сили, людські сили, бунт, упадки, щораз дальше поринання в консеквенцію блудів, каяття, покута, укоєння. Оце схема зовсім середньовічна, але як же сучасна! І скандинавський, і український, і кожний інший читач найде там своє життя, життя людини обдарованої свобідної волею, виставленої на покусу і гріх, але не залишеної невідклично самій собі.

**

На початку своєї творчости Сіґрід Ундсет перебуває у сфері радше односторонньої проблематики сучасности, особливо змагання жінки до індивідуальної свободи. З бігом часу письменниця находить щораз більше зрозуміння для цих

поринаючих у минуле в язів традиції, віри, обйчаю, які часто — як це вона показує в своїх творах — в остаточному розрахунку являються не ненависним тягарем, а навпаки підпорою й поміччю, коли прийдеться шарпатись у болісніше деколи ранячих в'язах — свободи. Повість "Єнні" (Jenny), яка саме є одною з ряду найглибших психологічних аналіз в европейській літературі, розгортає цю проблему особливо яскраво і пластично.

"Єнні" (1911) і "Весна" (1914) — це найліпші повісті з першого, ще дещо сирого періоду творчости Сігріди Ундсет. Їх темою є справи жінки: еманципація, право до свободи, невдачне подружжя. Але Сігріду Ундсет цікавить не так суспільний бік проблеми, як радше моральний. Вона не є борцем еманципації; любов, подружжя, материнство є майже завжди віссю її творів. Із цього приводу робили їй навіть закиди, але це було її добре право повертати заєдно до цієї самої проблеми і показувати її безконечну актуальність.

Переломовим твором у письменницькій діяльності Ундсет є "Христина дочка Лявранса" (1920-22), історична повість з епохи Магнуса Еріксона, отже неначе власність цілої Скандинавії, бо в цій добі особливо тісно сплілалася доля Норвегії, Швеції й Данії. Є це повість дуже скандинавська, що виходить просто з праджерела великої епіки ісландських саг, та водночас дуже загальнолюдська. Є це повість дійсно великої міри. "Є це найвизначніша історична поема і найкращий образ людини в цілій норвезькій літературі" — каже норвезький літературознавець Нільс Бреггер. У ній є і граніт і сила. Граніт: правдивий, не символічний граніт норвезьких скель, тверда почва під ногами людини і граніт твердої дійсности, праці, поту, боротьби за щоденний хліб. І є сила: любов, віра, туга.

Є тут гармонія, синтеза середньовіччя і ренесансу, гармонія повного людства, не вивдеалізованого, не перебільшеного, а однак як рідко деколи монументального в своїй простоті.

Людина є грішна, людина йде крізь життя падаючи й підіймаючися. Немає в дійсному житті героїв без плями, які не знають жадної слабости, які не вгнуться під жадним тягарем. У відношенні до монументального епосу ідеалізованих героїв — епос Сігріди Ундсет є правдивіший. І дивна річ, навіть формальні недоліки повісти наближають її ще більше до читача, роблять її більше людською. Повість є перевантажена надміром подробиць, утомлює довгими описами, кривіє тут і там у композиції, але, як людина, підноситься з упадків, іде дальше, ведучи за собою читача аж до кінця, до розв'язки, якою є в цьому тут нашому житті — смерть.

Треба теж ствердити, що при цілій розтяглості розповіді, письменниця зуміла в кількох словах

ЖУРАВЕЛЬ

Пройшла весна в гармат гудінні,
А потім літо одгуло.
І дні прийшли сумні осінні.
Різьблять узорами чоло.

Ключем злетіли журавлиним,
Друзі по зброї — журавлі.
Шукаю їх по небі синім,
Нема. Розплинулись в імлі.

Пливуть літа, не повертають.
І справді! Пощо їм вертать?
Я вік дожив в чужому краю,
Не хочу ще раз доживать.

А в краю рідному, мій Боже,
Я ще і ще хотів би жить,
Та під хрестом, що при дорозі,
Тебе, мій Господи, хвалить.

Тебе, мій Господи Єдиний,
Тебе, мій Краю дорогий,
Сьогодні славлю на чужині,
Де між чужими я чужий.

сконденсувати такі могутні драматичні образи, що від них зазнаємо майже фізичного зрушення. Оце, наприклад, момент, коли Христина виходить із церкви, де її публично обвинувачено в розпусті:

"Чула колись оповість про людину просічену стільки списами, що не могла впасти на землю. І вона не могла впасти, стільки людських поглядів у ній стирчало."

***

Хтось сказав, що тільки католицький письменник міг так глибоко вчутися в добу середньовіччя. Це певне, що без релігійного підложжя повісті Ундсет стратили б свій глузд. Католицька проблематика, проблематика гріха й покути, поглиблюється вміру того, як письменниця поринає в середньовіччя: У циклі "Оляф Авдунсон у Гестгівкен" (1925) і "Оляф Авдунсон і його діти" (1927) — ця проблематика є домінуючим чинником, формуючим багату фабулу, що розгортається довкруги любови Оляфа й Інгун. І цю саму проблематику находимо в пізніших сучасних повістях: "Гимнаденія" (1929), "Горіючий кущ" (1930), "Іда Елісабет" (1932), "Вірна жінка" (1936) та інших.

Дивне, що так звана літературна опінія, і та віруюча протестантська, і та байдужа супроти віри, і навіть та поборююча католицьку Церкву, — вибачає Сігріді Ундсет цей її домінуючий ка-

толицизм, що формує її діло. І коли навіть пробували ставити під сумнів її світогляд, все ж таки мусіли його шанувати. Бо тут немає брехні, ораторства; тут є просте, закорінене в твердому ґрунті чинне християнство. А в житті письменниці? Це факт, що ціла нагорода Нобля, призначена Сігріді Ундсет у 1928 році (і худи більше), пішла на різні допомоги, стипендії і т. п.

Коли прийшла німецька інвазія, Сігрід Ундсет пішла на еміграцію. Була невблаганим ворогом усякої диктатури та боролася з нею, як могла. Свої спогади з періоду скитання вона назвала по-англійському "Поворот в будуччину" (1943). Дане їй було померти у вільній землі, в рідному Ліллегаммер. Смерть припечатала літературну кар'єру письменниці, яка вміла розуміти й описати грозу життя і любов життя.

Пам'ятаємо сцену смерти Христиня дочки Лявранса:

"...Життя, на яке скаржилася, проти якого бунтувалася і яке кохала... І не було в цьому житті ні одного дня, якого не було б їй жалко віддати Богові, не було в ньому ані одного болю, якого не було б їй жалко виректися..."

СЕРЕД КНИЖОК

М. Рудницька. ДОН БОСКО, ЛЮДИНА, ПЕДАГОГ, СВЯТИЙ, Мюнхен 1963, Вид. "Біблос", 331 стор.

Дуже радісно вітаємо появу книжки М. Рудницької п. н. "Дон Боско — людина, педагог, святий". Вона написана інтересно та легко так, що майже повністю приступна навіть для молоді, бо ж говорить у ній авторка про улюбленого всіми, хто міг тільки його пізнати, опікуна й організатора безпритульної молоді святого Івана Боско. Жив він у минулому столітті та зорганізував оо. Салезіянців, а між своїми виховниками має вже святого, патрона молоді Доменіка Савійо. І в нашому народі маємо вже гурт Отців Салезіянців, із якого вийшов єпископ Аргентини Кир Андрій Сапеляк. Брат Кир Андрея, також Салезіянець, о. д-р Василь Сапеляк веде тепер у Римі Малу Семінарію, в якій виховується наша хлоп'ача молодь в дусі св. Івана Боско. Згадану книжку авторка присвятила своєму внукові.

Коли в німецькій чи у французькій літературі праці з ділянки гаріографії є сьогодні частим явищем, то в нас їх обмаль. Цікаво згадати хочби із всесвітної літератури книжки модерних авторів — визначних жінок Марсель Оклер про св. Тересу з Авілі та деякі писання філософки Едит Штайн.

Тема Дон Боско опрацьована М. Рудницькою з великим відчуттям актуальности ідей святого, який умів поєднати у своїй виховній праці ідею служіння Богові з глибоким патріотизмом. Дон Боско це наскрізь модерна постать, дарма, що жив у минулому сторіччі. Він зрозумів важливі проблеми виховання молоді, зв'язані з робітничим питанням яке за його часів щойно зароджувалося. Своїми гадками він випередив соціяльну енцикліку папи Лева XIII "Рерум новарум". Так само далекосяжною була передбачливість св. Івана Боско в політичних справах.

"Піонерський дух Дон Боска, що виявився найкраще в ділянці виховних метод, заманіфестував себе в цілій його діяльності: Вакаційні оселі для молоді, професійний вишкіл молоді, загальноосвітні вечірні курси для робітничої молоді, церковні відправи опівдні під час обідної перерви для працюючих, католицькі альманахи й інші католицькі видання — все це були новизни, продумані і впроваджені в життя Дон Боском. Він був насправді "модерном" людиною і випередив свою добу в різних ділянках" — каже авторка.

Потреба серця у відношенні до молоді яку виховується, це є те, що підкреслює св. Іван Боско у підході до дітворн. Дон Боско систематично не оформив своєї методи, все ж таки його т. зв. превентивна метода є дуже модерна і дуже корисна, хоч набагато трудніша від репресивної, та вимагає багато жертви, любови і знання молодої душі, такої вразливої на все. Частина праці "Педагог" (193-234) очевидно зрозуміла повністю, коли прочитати цілий твір авторки. Ця нова книжка М. Рудницької написана з відчуттям глибини виховних проблем сучасної доби та дуже цінна для кожного виховника, чи для наших батьків, яким лежить на серці добро їх дітей. Можна побажати, щоб ця книжка знайшлася в кожній українській хаті.

М. С.

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Кострубн, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

ОСІННИЙ ЧАС

ЦЕ ПОРА ЖНИВ НА НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

МИ ПРОСИМО ВАС

ЯК ЧИТАЧА - ПРИЯТЕЛЯ СВІТЛА

у цей рік 25-річного Ювілею

ПРИДБАТИ

БОДАЙ ОДНОГО НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА.

Ім'я і прізвище нового передплатника .....

.....

Адреса .....

.....

(Передплата на один рік — $3.00)

Придбав (ім'я і прізвище) .....

Нехай у цьому Ювілейному Році наклад СВІТЛА зросте принайменше на тисячу нових передплатників.

Адреса "Світла":

THE LIGHT — 286 Lisgar St., Toronto, 3, Ont. — Canada

СЛІДАМИ ВАСИЛІЯНСЬКИХ МІСІОНАРІВ-ПІОНЕРІВ

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СТРОГИЙ — АЛЕ СЛУШНИЙ І СПРАВЕДЛИВИЙ

З усіх Василіян-Піонерів, тих велетнів аскетичного духа й душпастирської посвяти, найбільш цікавою для аналізи постаттю є о. Атанасій Филипів, ЧСВВ.

Він прибув до Канади на настійчивий поклик о. П. Філяса, який коротко передтим був назначений протоігуменом Галицької Провінції Чину. Цьому покликові старався опертися тодішній заступник протоігумена о. Є. Маляцький. Супроти цього непорозуміння між двома настоятелями о. Филипів зберіг строгу невтральність. "Їхати до Канади я не впрошуюся, але теж не противлюся", записав він у своїм дневнику.

Першим тереном його місійної праці був Мондер з околицями. У той час (1905 р.) справа запису церков дійшла була до вершка незрозуміння й колотнечі між народом. Перші враження молодого місіонаря були перемішані з неодною гіркою невдачею. Були комітети, а то й цілі громади, що підозрівали щирість свого місіонаря — зате наосліп ішли за порадами ворожих Церкві агітаторів. Одначе це не зводило о. Филипова з місійної ревности.

По двох роках він одержав нове призначення, а саме на пароха церкви св. Николая у Вінніпегу. Тут він виявив повну душпастирську діяльність і заразом риси своєї особистости — через 26 років.

У 63-ому році життя, вже дещо хворіючи на дихавицю, його призначили настоятелем манастиря в Мондері. По 28 роках переважно самітнього життя, він без труднощів увійшов у порядок монашої спільноти та вдодатку виховував василіянську молодь — більше своїм прикладом ніж словом.

Сьогодні, 26 років по його смерти, можете стрінути ще багато тих його колишніх парохіян — головно з парохії св. Николая у Вінніпегу, що добре його пам'ятають і радо згадують. Всі вони без вийнятку говорять про нього з глибокою пошаною, з їхньої розмови видно навіть деяке прив'язання до нього.

"Він був строгий — але слушний і справедливий", почув я про нього від одної особи з парохії св. Николая у Вінніпегу. Взагалі, з кимнебудь говорити про о. Филипова, виглядало б, на перший погляд, що ця характеристика строгости була його головною рисою.

У своєму поведенні з людьми він мав те, що в англійській мові називають по nonsense approach. Його перші слова до парохіянина, що щойно переступив був поріг до парохіяльної канцелярії, були звичайно: "Що хочеш?" Зустріча-

о. Атанасій Филипів, ЧСВВ

ючися з дітьми при парохіяльній школі св. Николая чи на церковному подвір'ї, він з однаковою легкістю витягав або з одної своєї кишені цукорки для них — або з другої різку. Цікава річ, що те його незвичайне привітання, як і завжди в поготівлі різка, сьогодні є предметами приємних спогадів його колишніх парохіян. Взагалі вони згадують його з особливішим пістизмом.

Вся річ у тому, що ця строгість о. Филипова була спрямована головно і перш наді все супроти себе самого. Себто як монах василіянин і священик-душпастир, він відзначався аскетичною само-опанованістю. У ролі тієї першої характеристики він пильно і вірно зберігав старинні формули василіянського життя. Під цим оглядом він доконав чогось, що вважається неможливим: хоч жив одинцем, його помешкання мало характер не резиденції але манастиря. Змістом і числом

книжок, бібліотека, яку він старанно там придбав, була не особистого, але спільного манастирського об'єму. Після старинного василіянського звичаю, він старанно писав "Василіянський Помʼяник", що містить життєписи покійних монахів.

У ролі священика-душпастиря, він був духовним батьком для всіх. Він не тільки знав усіх своїх парохіян та без розбору цікавився їх клопотами-проблемами — він знав кожну дитину (їх було понад 200) у школі св. Николая та як вона вчиться.

Кажуть, що о. Филипів ніколи з проповідальниці людей не сварив, ані не говорив про гроші. Він свої проповіді приготовляв, починаючи вже від понеділка. Ці проповіді-поучення були змістовні, солідні й позитивного характеру. Не дивно, що він не мусів уживати тих легших, але далеко менш успішних засобів, на які кожний священик на проповідальниці нераз спокушений. Відомий один випадок, коли о. Филипів мусів парохіяльну жертвенність здержувати. Одна парохіянка принесла була до канцелярії свою грошеву жертву — третій раз у розмірно короткому часі. Отець Филипів сказав їй покликати свого чоловіка. Розвідавшись від нього про маєтковий стан у родині, він віддав їм ті гроші, щоб вони вжили їх на родинні потреби.

На перший погляд, у поведінці о. Филипова з людьми, головно в розмові, проявляася деяка різкість. Він сам був цього свідомий — і в приятельській розмові з одним своїм парохіянином признався був, що це була звичка, яку він набув, коли ще обслуговував установу для умово хворих у Кульпаркові. При тім він додав, що ця звичка не була добра.

Без сумніву, що з цією опінією нераз погоджувався кождий його парохіянин із церкви св. Николая у Вінніпегу. Але також немає сумніву, що кожний із них, що тепер живе, скаже вам без вагання, що о. Филипів-був найліпшим священиком-душпастирем з усіх.

ПАМ'ЯТІ ПІОНЕРА КОСТЯ СЕРЕДИ

Приємно літом мандрувати околицею Ледук-Калмар — розкішною й багатою полосою родючого чорнозему, що розтягається куди оком не глянь, усього кількадесят миль на південний захід від Едмонтону. Кругом хвилюють старанно плекані лани стрункої, рясної пшениці, що починає вже золотіти від брилянтових променів албертійського сонця.

І мов би цього багатства було ще замало, серед ланів збіжжя що кілька миль — а подекуди й густіше, стирчать чорні, залізні журавлі — що своїм ритмічним рухом додолу то вгору витягають із глибокого нутра землі "чорне золото" — нафту.

Це багата країна. Багата й вигідна. Легко й швидко везе авто по рівній асфальтованій дорозі.

Не уважаючи на теперішнє своє багатство й вигоду, ця країна ще дуже молода. Всього кількадесят років тому наші поселенці тут мусіли ще мозільною працею видирати з землі коріння решти лісів, що ще тепер, неначе на пам'ятку, ростуть тут то там вузькими рядами по межах.

Із-перед шістдесяти років головним видимим "багатством" цієї околиці були заяці — що околицю Англійці (певно за Індіянами) тоді звали "Раббіт Гіл" (Горб Зайців). Наші перші поселенці перезвали були її "Торбовина" — бо кожний із них, мандруючи (переважно пішки) цією околицею, ніс із собою торбу з поживою й одіянням. Це були піонерські часи.

Сьогодні, вже з деяким опізненням, хочеться ближче приглянутись тим дійсним будівничим теперішнього добробуту, що цвіте на чорноземі степових провінцій. І це здорове й позитивне бажання варт нам, що належимо до першого покоління по цих піонерах, не тільки плекати й посилювати, але допроваджувати до послідовних, конкретних дій. Бо наша доба добробуту, створена нашими батьками піонерами, готова займити нас до тієї міри, що вже не зможемо спромогтися на належну, вдячну увагу пам'яті наших піонерів. А доказом, що не все гаразд під цим оглядом, є те, що минулого літа поставлено в одним з головних парків Альберти мистецький, мармуровий памʼятник нашим піонерам — за ініціятивою і коштом (у цьому й річ!) самих піонерів.

Одним із перших і типічних наших піонерів околиці Ледук-Калмар — був Кость Середа. Два роки тому він відійшов до вічности, проживши 101 років. Історія переживань цього провідного нашого піонера ще не закріплена письмом — живе тільки в пам'яті сусідів та головно його дітей, з-поміж котрих син Іван і донька Анна (заміжня за Ф. Гайдуком) мешкають в околиці.

Кость Середа прибув до Канади зі своєю родиною (дружина Євка, троє малих дітей у віці 6-5-3 років) при кінці минулого сторіччя, 1898 року. Забезпечивши свою родину в одного поселенця вже до тої міри загосподареного, що мав свою хатину, він узяв хріба в торбу та пішов сім миль далі лісами шукати свого гомстеду. Знайшовши землю з добрим чорноземом і лісом, він поставив "бурдей" і по тижневі вернувся по родину.

Першим набутком на новій господарці була курка, яку треба було відробити цілоденною працею при майстерці (заробіток в тих часах приносили 10 центів на годину!) в одного "заможнішого" сусіда, що мешкав 7 миль навпростець, через ліси. Мешкаючи в бурдею, їм скоро наприкрилося ховатися під столом, коли тільки падав рясніший дощ. То рішилися збудувати хату. Зараз могла стануги хата, треба було насамперед зробити на неї місце в лісі. Тато й мама корчували, а діти збирали на купу гілляки.

Із приїздом першої групи василіянських місіонарів у 1902 році, хата Костя Середи стала першим осередком початкової парохії. Там о. Созонт Дидик ночував, відправляв богослуження, катехизував дітей та відбував парафіяльні наради у справі будови церкви.

На письмі це все займає мало місця. Але в житті цього піонера означало воно десятки літ чорної праці та безголосної жертви.

Сьогодні в околиці Ледук-Калмар уже не знайдете знаків піонерської доби. Вона вже минулася. Відійшло вже й до вічности багато з тих, що її творили.

Нехай їх пам'ять в нас не гасне!

В. Д.

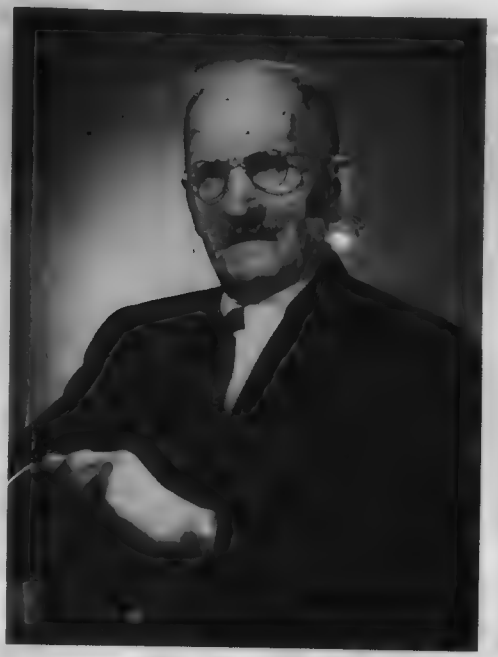

Кость Середа (1860-1961)

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ДЕНЬ ВІРИ Й ПОСВЯТИ

Кожне монаше життя в своїй суті основується на раді, що її дав Христос багатому юнакові, який із щирою настійчивістю допитувався Його, що він має ще виконувати крім Божих Заповідей, щоб "унаслідити вічне життя". Сказав йому Христос: "Ще одного тобі не достає, все що маєш, продай і роздай убогим... і прийди, ходи за мною". (Лука: 18, 22).

Віра того юнака була за сла-

ЧИТАЙТЕ
СВІТЛО
І
ПОШИРЮЙТЕ
ЙОГО
МІЖ
СВОЇМИ
РІДНИМИ
І
ЗНАЙОМИМИ

ба, щоб склонити його до посвяти, якої вимагала ця Христова рада. Але за нею пішли — і по майже 2000 роках — ще далі йдуть, юнаки, скріплені сильнішою вірою.

22 вересня ц. р. громада людей, що зібралася в каплиці Колегії св. Василія Великого в Вестоні на недільну Службу Божу, була свідком такої ж події. Бр. Ігнатій Володимир Головайчук ЧСВВ і бр. Тома Петро Шешко ЧСВВ зложили під час цієї Сл. Божої свою врочисту Професію в старинному й зворушливому обряді Василіянського Чину.

По третьому антифоні вся монаша Братія, що з'їхалася була на це торжество з двох других домів (у Ґримсбі й Оттаві) ввела Братів процесією від входу каплиці до престолу при співі тропаря "Благословен Ти, Христе Боже..." Перед престолом вони зробили три глибокі поклони й лягли навхрест, а монаший хор відспівав пісню "В обняттї батьківських рук..." Потім вони, ставши навколішки перед Впр. о. Протоігуменом Б. Слободою, заявили свою готовість, за Божою поміччю, добровільно й без примусу жити за Христовими радами. Тоді, поставивши свою руку на Христову Євангелію, обидва, по черзі, зложили обіти вбогости, чистоти й послуху.

Бр. Ігнатій Володимир є сином Григорія і Марії Головайчук. Він родився 1935 року в Ендрю, Альберта. Нижчу й середню шкільну освіту побирав у Едмонтоні й Вінніпегу. Потім студіював три роки хемію в альбертійському університеті. До Чину вступив 1958 р.

Бр. Тома Петро є сином Степана й Анни Шешко, народився 1942 року в Монтреалі. Там ходив до нижчої школи і частинно до середньої школи, яку закінчив у Колегії св. Володимира в Роблині. До Чину вступив 1958 року.

Обидва закінчили філософічний курс в Оттавському університеті та виїхали до Риму на богословські студії. Бажаємо їм повного успіху в науці й духовному житті.

Брат Тома Шешко ЧСВВ та брат Ігнатій Головайчук ЧСВВ в день своєї професії

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

Отці і Брати, що з'їхалися на врочисту професію у Вестоні із трьох василіянських домів. Зліва сидять: о. Й. Храпливий, о. С. Якимишин, о. Ігум. Д. Джинголяк, о. Протоконс. С. Куряло, бр. Тома Шешко, о. Протоігумен Б. Слобода, бр. Ігнат Головайчук, о. Консультор М. Ґнєсько, о. Ігумен М. Приїма, о. В. Ваврик і о. В. Дрібнецький.

ПОЧАТОК ШКІЛЬНОГО РОКУ В КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛЯ ВЕЛИКОГО

З початком шкільного року Преосв. Кир Ісидор відвідав нашу школу на Вестоні. На світлині Преосв. Владика в оточенні вчителів і питомців Колегії

ВЕСІЛЛЯ

Едмонтон, Алберта

Субота 27 квітня стала пам'ятним днем для Теодора Марчака і Долорес Федьо, бо того дня вони получилися в Св. Тайні Подружжя та з Божим благословенням вступили на нову дорогу життя. Обряду вінчання довершив парох церкви св. Василія о. Ганас ЧСВВ при участі родичів, родини та приятелів.

Вечером того дня в залі УНДому відбулося весільне приняття, під час якого промовляли: господар В. Процьків, о. М. Ганас, п-і Ю. Піньковська, тітка молодої, батьки молодят та, при кінці, сам молодий Теодор, дякуючи промовцям і гостям за побажання й участь на весіллі.

Молитвою почали та закінчили вечеру, після чого була забава з музикою.

Родичі молодої — п-во Василь і Текля Федьо — 18 років перебували в Калмар, недалеко Едмонтону, а останніх 14 років в Едмонтоні, де багато часу і труду присвячують своїй парохії.

Родичі молодого — п-во Марчаки — перебувають в околиці Атабаски, де вони є взірцевими парохіянами та членами місцевих організацій. То й не диво, що на приняття прибуло велике число гостей.

На другий день, у неділю, родичі молодої п-во Федьо запросили ближчу родину та приятелів до себе на обід, під час якого промовив В. Процьків, бажаючи молодятам щасливих та веселих літ прожити, а родичам склав признання, що гарно, по-християнськи, виховали своїх дітей. На його заклик приявні зложили 13.07 на нашу пресу.

*

У середу 17 квітня пані влаштували передшлюбну забаву для Долорес у парафіяльній залі біля церкви св. Василія. Господинею приняття була п-і Дацьків. Приявні гарно та приємні перевели вечір та склали побажання і подарунки. При цій нагоді пані склали 10.25 дол. на пресу.

Новозвінчаним Теодорові та Долорес Марчакам дай Боже щастя, здоров'я та добробуту на многі літа.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, ненадійно відійшов від нас у Вічність, дня 26-го червня 1963 року, наш найдорожчий Брат і Стрийко, св. п. о. Андрій Роман Ковч, ЧСВВ. У безмежному болю, який принесла нам ця болюча втрата, ми зазнали багато виявів щирого співчуття та піддержки збоку наших Рідних, Приятелів і Знайомих. Почуваємося до нашого родинного обов'язку, цією дорогою зложити Всім їм щиру подяку.

Складаємо найщирішу подяку Впр. Отцеві Прогоігуменові Боніфатієві Слободі ЧСВВ, Впр. Отцеві Ігуменові Миронові Дацюкові ЧСВВ, Впр. о. Корнилієві Пасічному ЧСВВ, о. Сотерові Підскальному ЧСВВ, та Всечеснішим Отцям: о. Патрикієві Байсові ЧСВВ, о. Вен'яминові Бераникові ЧСВВ, о. Амброзієві Винникові ЧСВВ, о. Василеві Волошинові, о. Р. Ганкевичеві, о. Мартинові Грещукові, о. Ісидорові Дзядикові ЧСВ, о. Євгенові Дмитрукові, о. Олександрові Захаріясевичеві, о. Василієві Каменецькому ЧСВВ, о. Флявіянові Кальбі ЧСВВ, о. Юрієві Ковальському, о. Сильвестрові Кузелеві ЧСВВ, о. Євгенові Кусикові ЧСВВ, о. д-рові П. Литвинові, о. Василеві Мартиникові, о. Єпіфанієві Пащакові ЧСВВ, о. Дамаскинові Поповичеві ЧСВВ, о. Никонові Свірському ЧСВВ, о. Ювеналієві Слоті ЧСВВ, о. Костянтинові Стангретові, о. Романові Стародубові, о. Методієві Ханасові ЧСВВ, о. Василеві Чопеєві, о. Йосафатові Шкваркові ЧСВВ і о. Леонтієві Якубову ЧСВВ за відправлення панахиди і єрейського похорону в понеділок 1-го липня та відправлення Служби Божої і похоронів на цвинтар 2-го липня.

Щиро дякуємо Всечеснішому Отцеві Вікарієві Корнилієві Пасічному ЧСВВ, за виголошення зворушливої проповіді.

Сердечно дякуємо Всечеснішому Отцеві Никонові Свірському за уділення Св. Тайн у останніх хвилинах життя Покійного.

Щиро дякуємо Братам і Студентам манастиря ЧСВВ у Мондері за участь у відправах і похоронах.

Із глибини серця щиро дякуємо Преподобним Сестрам Служебницям за участь з чисельною молоддю в відправах і похоронах. Щира дяка Всечеснішому Отцеві Андрієві Улицькому, парохові церкви св. Йосафата в Пармі, Огайо, за відправлення панахиди в неділю 30-го червня та відправлення Служби Божої і панахиди в 40-ий день по смерти.

Сердечно дякуємо всім хористам злучених хорів місцевостей Гіліярд і Чіпмен, де Покійний був парохом, за прегарний спів підчас і після відправ.

Окрема сердечна подяка членам організації "Лицарі Колюмба", за чергування в церкві біля домовини через цілу ніч із 1-го на 2-го липня.

Щиро дякуємо Парохіянам місцевостей Гіліярд і Чіпмен за дбайливе приготування обіду.

Щира й сердечна подяка всім, поіменно невичисленим Парохіянам Покійного, Приятелям, Знайомим та Рідні за пожертви на Службі Божі, за труд і зложення нам співчуття, за вияв християнської любови та всім тим, які чимнебудь причинилися для вшанування пам'яті Покійного, нехай Всевишний Бог нагородить Вас особливими ласками.

Богдан — брат із дружиною Маротю, Роман, Тарас і Петрусь — братаничі.

Бл. п. Микола Королюк
(Допис був у поперед. ч. Світла)

ПОХОРОН ПІОНЕРА І ДОБРОГО ПАРОХІЯНИНА

Едмонтон, Алберта

28 серпня ц. р. в Едмонтонській лікарні попращався з цим світом іще один із наших піонерів, член парохії св. Володимира в Калдер (передмісті Едмонтону), бл. п. Григорій Купновицький, проживши 76 років. Покійний Григорій походив із села Бонів повіту Яворів, Галичина.

До Канади приїхав у 1913 р. і працював по різних місцевостях, як Восетна, Брудергайм і ін. Невдовзі й оженився, дружина його походила з родини Котеляків. По тяжких трудах і праці по різних місцевостях, дружина його впокоїлася в Бозі 1928 р.

Відтак по довшій перерві часу бл. п. Григорій знову одружився з п-ю Кілович 1930 р. та замешкав в Едмонтоні де багато причинився фізично і фінансово при будові Божого храму катедри св. Йосафата а за минувших одинадцять років був жертвенним і взірцевим членом парохії св. Володимира в Калдер, де дальше працював для церкви й добра парохії.

Останніми роками багато натерпівся, бо доскулювала йому недуга.

Покійний залишив у великому смутку жінку і двох синів, Мирона й Івана, як також дві внуки.

30-го серпня о. О. Захаріясевич відправив панахиду в похоронному заведенні Парк Меморіял, а наступного дня похоронне богослуження в церкві св. Володимира при співучасті парохіян.

На закінчення о. парох попрощав покійного щирими та зворушливими словами від родини, приятелів і парохіян. Тлінні останки похоронено на українському католицькому цвинтарі св. Михаїла.

По похороні відбувся поминальний обід у парохіяльній залі, приготований членками відділу ЛУКЖ. Підчас обіду о. Парох висловив слова співчуття родині, згадуючи заслуги Покійного для парафії і громади.

На заклик п. Теодора Кунцяка переведено збірку на українську католицьку пресу, із зібраної суми $12.00 призначено на СВІТЛО. Збіркою зайнялись п. Кунцяк і п. Мартишук.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку, а Покійному нехай Господь Бог дарує царство небесне.

Д. П.

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку Всеч. о. Захаріясевичеві за духовну опіку в часі недуги і за похоронні Богослуження. Дякуємо докторові Середови за лікарську обслугу. Дякуємо всій родині, приятелям та сусідам за віддання останньої прислуги нашому найдорожчому татові. Дякуємо мужчинам які несли тлінні останки до гробу. Дякуємо заведенню Парк Меморіял за совісну похоронну обслугу.

Дякуємо паням відділу ЛУКЖ, що приготовили поминальний обід.

Особлившу подяку складаємо тим, що зложили жертви на Сл. Божі за душу покійного.

Дружина і Сини

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

Зі збірки підчас місії в Калмар у церкві Матері Божої о. Никон Свірський	55.00
Із похорону бл. п. Миколи Королюка, Мондер, Алта	19.00
Зі збірки на поминках Михайла Ружицького, Мондер, Алта	14.00
Із похорону бл. п. Григорія Купновицького, Едмонтон	12.00
Із пращання о. С. Шевчука, Ґрімсбі, Онт.	10.00
Із похорону бл. п. Марії Ґрін, Транскона, Ман.	6.25
Іван Козяк, Едмонтон, Алта	10.00
А. Боровський, Торндейл,	4.00
Марія Ґураль, Файтчвил	3.00
Марія Харабарук, Монтреал	5.00
Я. Крайчик, Кенора, Саск.	3.00
З весілля Олега і Марвін Шикора, Борщів, Алта	$7.00
З пращання о. Б. Ганушевського, в Новому Києві, Алта	7.50

Анна Вус, Чікаґо — $5.00. Юлія Флис, Павтукет — $5.00. Катерина Бочан, Німеччина — $5.00. Іван Андрусишин, Овквил—$2.00. С. Перун, Нью Бритен — $2.00. П. Кавчу, Вінніпеґ — $2.00.

По $2.00:

о. Р. І. Гоменко, Мекфорд, Теодор Кузьмів, Балтімор, М. Шевчук, Гартфорд, М. Флюнт, Німеччина, о. В. Максимець, Алтуна, 1.50.

По $1.00:

С. Шелемей, Гамілтон, І. В. Райца, Бофало, В. Олійник, Нью-Йорк, І. Дук, Едмонтон, М. Роґаль, Мондер, С. Кудлик, Бронкс, В. Тихоліз, Торонто.

По $1.00: О. Захарків, Рочестер, І. Куць, Чікаґо, Ю. Кравець, Нью Йорк, М. Рибка, Бруклин, К. Шульган, Едмонтон, І. Церковний, Форт Вілиям, М. Фікташ, Торонто, А. Сальмонів, Вест Гилл, М. Процик, Філядельфія, Д-р М. Росляк, Едмонтон, В. Гаврилюк, Форт Вілліям. А. Король, Торонто — $0.50.

На будову церкви в Арґентині:

п. Василь Козич — $10.00.

Казимир Грицина	15.00
Лев і Орися Марків	10.00
Іванна Витвицька, Німеччина	25.00.

Усім жертводавцям і прихильникам щиро дякують

ОО. ВАСИЛІЯНИ

Прецікаві й сенсаційні всі три книжки нашого автора **омм.**

Чи це буде книга п. н.

ПОЯВИ ПРЕЧ. ДІВИ ВІД 1830 до 1950 рр. (багато ілюстрована) (Ціна $1.50)

чи книга про

КІНЕЦЬ СВІТУ (з сотнями різних пророцтв її х поясненнями, багато ілюстрована. — (Ціна $2.00)

чи брошура про біснуватих п. н.

ЧОРТ НАПРАВДУ! (Ціна 25 центів).

Усі ті книжки прочитаєте з великим зацікавленням, багато з них навчитеся, отворяться Вам очі на різні, досі незрозумілі речі. — Замовляти:

Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

СЛУЖБА РОДИННОГО ЗДОРОВ'Я ДОСТУПНА В ОНТАРІО

Ви повинні запізнатися з багатьома послугами здоров'я в Онтаріо, які є на те, щоб допомогти вам або членам вашої родини.

Ми пропонуємо вам вирізати це оголошення і задержати при собі, як довідку!

ДЕНТИСТИЧНА СЛУЖБА

Дентистичний Відділ Департаменту Здоров'я охоплює такі послуги:

- Дентистичні послуги в Онтарійських психіхічних шпиталях і Центральній дентистичній лабораторії.
- Дентистичні залізничні вагони, які обслуговують школярів у деяких округах ще незорганізованих територій.
- Допомоги льокальним радам здоров'я на дитячу дентистичну опіку у зорганізованих територіях.

КОНТРОЛЯ ІНФЕКЦИЙНИХ ХВОРІБ

Цим займається Відділ Епідеміології, який допомагає всім муніципалітетам у їхніх намаганнях відкрити фактори, що спричиняються до вибуху епідемій.

ОДИНИЦІ ЗДОРОВ'Я

Одиниця Здоров'я — це союз міських і сільських муніципалітетів на те, щоб краще їх забезпечити суспільною програмою здоров'я. Такий союз може складатися з повітів, дистриктів або груп міських округ разом з їхніми містами або окремими містами. Така одиниця функціонує під наглядом льокальної Ради здоров'я, яка назначує персонал Одиниці, що складається з лікарів, медсестер, ветеринарів, санітарних інспекторів і бюрового персоналу.

САНІТАЦІЯ ДОВКІЛЛЯ

Цей відділ адмініструє приписами і уділяє консультації льокальним властям здоров'я в справі санітарії харчів, молока і молочарських виробів, приміщень харчування, усунення відпадків, розвагової санітації, санітації шкіл, сільсько-господарського постачання води і каналізації, контролі комах і гризунів та інших аспектів санітації довкілля.

ІНФОРМАЦІЯ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

Тут виготовляється пляни в напрямі збудження більшого зацікавлення серед населення Онтарія службою здоров'я і її розпорядженнями.

ГІГІЄНА ІНДУСТРІЇ

Цей відділ підвищує стан здоров'я в індустрії. Працедавцям робиться пропозиції, щоб забезпечувалися службами медичною і медсестер для покращання загального здоров'я.

ЛЯБОРАТОРІЇ

В основному вони займаються бактеріологічним дослідом інфекційних хвороб через медичну професію. Бактеріологічна контроля молока і води також належить до їхніх важливих функцій.

МЕДИЧНА СТАТИСТИКА

Цей Відділ має дорадчий голос і з нього користають всі Відділи Департаменту при аналізах статистичних даних як також при плянуваннях спеціальних обслідувань.

ВІДДІЛ МЕДСЕСТЕР

Цей Відділ має нагляд над школами для медсестер у цілій Провінції відносно освітнього стандарту та житлових умовин.

ДОГЛЯД ПУБЛІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Цей Відділ головним чином старається заінтересувати льокальні ради здоров'я і допомогти їм організувати службу публічного догляду здоров'я.

ЗДОРОВ'Я МАТЕРІ И ДИТИНИ

Відділ Здоров'я Матері і Дитини займається справами, пов'язаними з здоров'ям очікуючих матерів і здоров'ям немовлят та дітей передшкільного віку.

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я

Цей Відділ вдержує психічні шпиталі включно зі шпиталями-школами для умово недорозвинених дітей.

ОХОРОНА ПЕРЕД ТУБЕРКУЛЬОЗОЮ

Онтаріо є у щасливому положенні, бо має дуже добре розроблену програму контролі під загальним наглядом і керівництвом Відділу Туберкулічного Запобігання. Веденням їхніх санаторій по цілому Онтаріо займаються добровольчі групи, а Уряд покриває основні кошти вдержання пацієнтів у цих ТБ шпиталях та призначає фонди на нові будови. Тому, що рентгени ще на дальше є найкращим засобом діягнози в руках медичної науки, Уряд вдержує рухомі рентгенівські одиниці скрізь цілу Провінцію.

РЕАБІЛІТАЦІЯ

Відколи відчинено новий Відділ Реабілітації, відтоді його праця є тісно координована іншими медичними і з медично пов'язаними службами, яких потребують колишні психічні і туберкулічні пацієнти.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

ONTARIO DEPARTMENT OF HEALTH

Hon. M. B. Dymond, M.D., C.M., Minister — Hon. John Robarts, Prime Minister

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

REPORT ON COUNCIL

By BERNARD DALY

(Copywright 1963)

Broad agreement on important principles but heavy going on details seemed evident in the Vatican Council's second week.

While individual fathers questioned certain aspects of collegiality referring to every bishop's right and duty to share in responsibility for the total Church, voices representing many episcopal confreres insisted on giving collegiality a definite place in the constitution of the Church being discussed.

Likewise regarding restoration of a permanent order of deacons, individuals objected but entire episcopal groups spoke in favor.

Voting on Liturgical Reforms recommended during the second week, taking up from last fall's session, and confirmed the predominant trend to respond to Pope Paul VI's call to go forward.

Search of the drama of the Council therefore shifted somewhat from St. Peter's to the table where the theological commission under Cardinal Ottaviani must try to work hundreds of suggestions into the text. Since commission work is one of two remaining areas of secrecy, actual texts being the other, nothing is known about progress of this work, in which Cardinal Leger Archbishop of Montreal, Archbishop Roy of Quebec and Bishop Pelletier of Three Rivers share as commission members.

This is known. Last fall the Council in effect rejected the text from the preparatory theological commission by asking for a massive revision. In the first two days of this session the Fathers agreed that the new text prepared between sessions was a satisfactory working base. But every day the list of amendments grows and progress eventually will be measured by the commissions success in getting hundreds of suggestions consolidated and the text rewritten. Suggested amendments amount to a virtually new text.

The Council clearly wishes that after the first chapter on the mystery of the Church there should be a new second chapter on the people of God, placing all members of the Church in a unified, biblical context.

In the next chapter, on the Church's hierarchical structure, many changes have been suggested, chiefly regarding the collegial aspect of bishops, the importance of the priesthood, and restoration of deacons as a permanent (not lay) order. Still to come are chapters on the laity and on the universal vocation to holiness in the Church.

And, perhaps most difficult of all, the question whether the Blessed Virgin should be dealt with in a separate schema or only in a chapter in the overall constitution of the Church, the latter is the expressed wish of many Latin American Fathers who pointed to the dangers of sentimental and exaggerated devotions and explained that they want their people to understand Mary's role as part of the total Christian message.

A Day of Faith and Sacrifice

In many respects, the most important event in the life of a religious is the day of his solemn profession. He is conscious of the fact that he is offering his life, that he is giving himself to the service of God, the Church and his people. Therefore he has decided to follow the evangelical counsels — these same counsels which Christ gave to the rich young man who wanted to know what he must do in addition to keeping the commandments and Christ advised: "Yet one thing is wanting to thee. Sell all whatever thou hast and give to the poor: and thou shalt have treasure in heaven. And come follow me." (St. Luke 18, 22). From the time he makes his final vows, the religious becomes a full-fledged member of the order to which he be-

longs, for the solemn profession implies a reciprocal engagement between the professed and the order whereby the order agrees to maintain th professed and to admit him to its household.

On Sept. 22, 1963 in the chapel of St. Basil-the-Great College in Weston, this momentous event became a fact for Bro. Ignatius Walter Holowaychuk, O.S.B.M. and Bro. Thomas Peter Shesko, O.S.BM when they professed solemn vows. Both entered the Basilian Order in 1958. They made their novitiate in Mundare, Alberta and then professed temporary vows.

The temporary vows are taken for a period of three years. During this time, the religious has to decide whether or not he is capable of leading a monastic life. If, after this period of time, he feels that the monastic life is not for him, he is then free to leave the monastery.

The present-day rubrics and prayers of the solemn profession date back to the eighth century. Because of its solemnity and importance, the faithful began to consider it as a sacrament, and therefore began to think of it as a new eighth sacrament.

The solemn profession takes place during High Mass. Until the end of the third antiphon, the professant follows the Mass from the vestibule of the church. Then, the professant is led to the main altar in a solemn procession. On this occassion, fifteen Basilian students came from Ottawa to take part. They led the procession singing the hymn on Pentecost "Blessed art Thou, O Christ, Our Lord..." The professants proceeded to the main altar, where they made three great bows and then prostrated themselves in the form of a cross, before the tabernacle. Simultaneously, the beautiful and inspiring hymn "Hasten O God to open your fatherly and embracing arms..." was sung. At the completion of this hymn, the professants knelt before the Very Rev. Boniface Sloboda, Provincial of the Basilian Order in Canada, and who represented the Order. In a series of questions and answers, the professants affirm that, with the help of God, they wish to lead a monastic life, that they do so with forethought and of their own free will and with no undue pressure, that they will remain virgin and chaste until death, that they will live in poverty and that they will uphold the constitutions of the Order as confirmed by the Apostolic See. Thereafter, the professant places his right hand on the Holy Gospel and proceeds to profess his vows. The tonsure follows. Then in a series of significant and symbolic prayers, the professed is vested in his habit, cincture, scapular, cross, mantle, skullcap, cowl and rosary. The ceremony of the solemn profession ends with professed once again prostrating himself in the form of a cross. A black shroud is placed over him. This signifies his death to the world and at the same time is a call to a new life, to a spiritual life.

Present at the solemn profesion were not only friends and relatives but also the students of St. Basil-the-Great Colege. It is hoped that some of those present would also hear and answer the call of Christ. There is a great need for priests (to teach, to provide parishes, to give missions and retreats, to write) and for lay brothers (to assist priests in the great work of saving souls).

The Forgotten Epic of Count Sheptytsky

By LEO HEIMAN

(From the *Jewish Digest*)

A letter written in Latin and post-marked Vatican City was delivered a few months ago to the desk of Col. David Kahana, chief chaplain of the Israeli Air Force. It was signed by a cardinal of the Roman Catholic Church, who is the head of a permanent commission that investigates beatification claims and makes final recommendations concerning eventual elevation to sainthood. The communication sought information about the late Count Andrew Sheptytsky, Metropolitan of the Ukrainian Catholic Church.

To millions of Ukrainians, the Count is a true Christian saint but Moscow is trying to prevent his beatification at all costs. Because the Ukrainians venerate the Count as their greatest nationalist leader, Moscow is trying to prove that he was not a saint but a pro-Nazi collaborator and war criminal. Books, films and other propaganda have been employed by Moscow to vilify the late Metropolitan as an agent of the Gestapo.

The only surviving witness who personally knew the late Count and who can disprove the Soviet charges is Rabbi Kahana. I met the tough-looking rabbi-colonel, known as "the fighting rabbi" throughout the Israeli armed forces, in the concrete and steel building which houses the general headquarters of the Israeli Air Force.

When I brought up the name of Count Andrew Sheptytsky, Chaplain Kahana was visibly moved. For a moment the clock of history seemed to turn back from July, 1962 in Israel to July, 1942 in the Ukrainian city of Lvov (Lemberg), where Nazi officers amused themselves by using Jewish children for target practice. Placing his right hand on the Holy Book, Colonel Kahana said,

"I am willing to swear on the Bible that Count Sheptytsky was one of the greatest humanitarians in the history of mankind, certainly the best friend we Jews ever had. I say this not just because he saved my wife, my child and myself but because he was instrumental in rescuing hundreds of other Jews from certain death.

"When I met him, he was over 80, paralyzed and near death but not broken in spirit. He was well past the need to seek 'respectability insurance' or political gain. And he was aware that when the Nazis found Jews hiding in a church or monastery, they shot all the priests and monks, and either razed the buildings or converted them into barracks. If the Metropolitan was willing to risk his priests and churches, he was moved by true Christianity, by love of our Jewish people and by a sense of national responsibilty. He realized that the enemies of the Ukrainian people would blame the actions of pogrom mobs and rag tag militia on the entire Ukrainian nation. He therefore decreed that it was the sacred duty of every nationally-conscious Ukrainian priest to save as many Jews as possible. Sheptytsky was a Zionist sympathizer and a firm believer in the messianic mission of the Jewish people. In 1942, when Jews were being butchered in the gas chambers of Auschwitz and Treblinka and slaughtered in the lime-filled pits on the outskirts of a thousand European towns and cities, Sheptytsky predicted the creation of an independent Jewish state in the Holy Land."

Pausing only to brush away tears of emotion from his steel-gray eyes, Chaplain Kahana recalled that before World War II Lvov was part of the Polish Republic. "I was the Jewish military chaplain attached to Lvov garrison troops," he said, "rabbi of the Syxtus Street Synagogue and Jewish theology teacher in the city's high schools.

"After the German invasion of Poland, the Nazis tried to wipe out the 200,000 Jews of Lvov and the surrounding hamlets with the aid of pogrom mobs, drunken peasants and locally-recruited militia. But when the Nazis saw that there was more looting than actual killing, and that criminal elements were fighting each other over the spoils rather than murdering Jews, the Nazis brought in the notorious Einsatz-Komando Lemberg and got down to business with Teutonic thoroughness. Slave-labor roundups, street massacres and mass executions followed with agonizing frequency.

"Helpless against the tidal wave of murder and destruction, we sought to save our Torah Scrolls, synagogue records and various sacred books. The only safe place was in the crypts of Catholic monasteries and churches. Together with Rabbi Hamaydess, a famous leader of Polish Jewry, I went to see Dr. Kostelnik and asked for an introduction to Metropolitan Sheptytsky. We had already been herded into a ghetto, forced to wear yellow badges and forbidden to enter the city proper on pain of death. Rabbi Hamaydess could not pose as a Christian, but I shaved off my beard, tore off my yellow badges and stole out at night to see the Metropolitan in his palace on Mount St. George.

"In the old-fashioned, high-ceilinged room that was the Metropolitan's office, I saw him pushed in, in his wheel-chair. Grasping my hand in his two hands and gazing at me kindly, he said gently: 'I see trouble brings you to me, my son. Please sit down and tell me about it.'

"When I described the sufferings of my people, he broke down and cried. 'I know all about it,' he told me quietly, 'and I have sent several letters to all priests, with orders to have them read to their congregations in all churches. I have warned my people that any person helping the Nazis to persecute or kill Jews will be doomed to eternal damnation.

"'But I am sorry to say there is little more I can do than protest. I have also sent notes to all German officials of the Occupation Administration and to Himmler himself, protesting against the use of Ukrainian troops in anti-Jewish actions. These young Ukrainians volunteered to fight Communists, but instead of deploying them at the front, the Nazis are forcing them to participate in massacres of helpless Jews. The answer I received was an insulting warning to mind my own business and that but for my age I would have been shot for interceding on behalf of the Jews. My son, I can only pray for you and your people, and hope that prayer helps. Tell me how I can help, besides praying, and I'll do everything in my power...'

"I asked the Metropolitan to save the Torah Scrolls from the synagogues and the children whose parents had been killed by the Nazis, and who were due to die themselves in the next German roundup. The Metropolitan called in his brother, Clement, who was in charge of all Ukrainian Catholic monasteries, and the Ihumenia Josepha, the head of all convents. Both declared themselves ready to help. But since the Nazis were raiding Christian orphanages and ordering all boys to parade naked to see whether any of them were circumcised, I was asked to select mostly Jewish girls for the first rescue operation.

"The first rescue operation took place on the night of August 14, 1942 when 200 Jewish children, including the sons of Rabbis Hamaydess and Levin and my own daughter, were smuggled out of the ghetto to monasteries and convents where they were concealed in crypts and given forged certificates of baptism and Ukrainian-sounding names. Then they were dispersed among convent schools and Catholic orphanages in and around Lvov. All of them survived the Nazi occupation and that was because the priests, nuns and monks risked torture and death as they played a deadly game of outwitting Nazi spies, collaborators and stool pigeons. The greatest satisfaction of my life was to gather these Jewish children after the war and to smuggle them out of Soviet Russia to Israel via an under-

ground Zionist railroad and then to watch them grow up in a land of their own, serve in the armed forces, get married, raise families and forget their tragic past.

"After hiding my daughter safely, the Ihumenia Josepha asked me to bring my wife to the convent. The Mother Superior took my wife to the priest in charge of administration registers who provided her with forged documents identyfying her as a native-born Ukrainian Catholic. He also furnished her with a false birth certificate, threw a nun's homespun brown robe around her shoulders and escorted her to the German Population Registry Office. There my wife received an Ukrainian identity card, stamped by the German Occupation Administration, food ration tickets, a domicile permit and all other essential documents.

"Thanks to the Mother Superior and the priest, whose name I never learned, my wife was able to pose as a Ukrainian nun and to move freely about the city. She was my principal contact between the ghetto and the monasteries. When the ghetto was liquidated, she maintained a liaison between fugitive Jews and the Ukrainian church leadership. She slept in the Ihumenia Joseph's own cell at the convent, went to church to avoid suspicion and thus avoided exposure and capture for two years.

"When the Nazis liquidated the Lvov ghetto, I was among the Jewish men grabbed by the Nazis and thrown into the Janowaki concentration camp. Each day thousands were killed by the Nazi guards while others were crippled and emaciated by hunger, beatings and disease. During those terrible weeks in Janowski camp I lost all faith in humanity and I might have lost my faith in God too, but for the shining example of Metropolitan Sheptytsky, his brother Clement, the Ihumenia Josepha and hundreds of nameless Ukrainian monks, priests and nuns.

"Desperately looking for a chance to escape before the Nazis killed me in one of their cruel and senseless games, my opportunity came during a sudden rainstorm that flooded the drainage ditches and turned the camp into a morass. While the guards huddled in their watchtowers, studded with searchlights and machine-guns, and the police dogs took cover beneath the watchtower trestles, I crawled on my belly through mud and puddles to the northernmost corner in the fence. Earlier I had noticed that some ricocheting bullets fired by the guards into a group of Jewish prisoners had torn down a few strands of the barbed wire which the Germans had not yet repaired.

"It took me an eternity to get through the gap in the first row of wire and to disentangle myself from the twisted concertina wire of the second security fence. Rolling in the mud to hide from a searchlight's probing beam and burrowing through excrement and pools of coagulating blood to kill the scent of a human body whenever a dog barked, I managed to reach the dilapidated wooden buildings of a Lvov suburb. From there I ran uphill towards the Metropolitan's palace on Mount St. George.

"When a sleepy monk finally opened a small barred window in response to my frantic knocking at the night gate, he took one look at me — ragged, dirty, emaciated, bleeding from wounds and scratches and evil-smelling — crossed himself and shut the gate in my face. I knocked again but there was no answer. Just as I heard the jackbooted steps of a Nazi police patrol approaching, the gate suddenly opened and another monk dragged me inside. 'Brother Mykola almost fainted when he saw you,' the monk explained. 'He was sure you were a ghostly apparition.'

"I must have been a repulsive sight as I followed the monk to the Metropolitan's private apartment. But the prelate of the Ukrainian Catholic Church embraced me and kissed me and then ordered his secretary to take me to a hot bath, burn my rags and dress me in a monk's robes. The Metropolitan was still waiting for me, despite the late hour, when I came out of the bath. He wept again, and asked me to tell him of my life in the Nazi camp. For two hours I talked, until at dawn the Metropolitan asked me to join him in prayer. I helped him out of his wheel-chair and supported him as he knelt before the crucifix. He prayed in his way and I in mine.

"I remained hidden in Count Sheptytsky's private library. Food was brought to me there. Only at night did I go out for a walk in the walled palace garden. In the spring of 1943, the Metropolitan was taken down in his wheel-chair to the garden every day at dusk. He sent away the monk who was his guide and I pushed the chair for an hour through the flowerrimmed garden paths as we talked about politics, philosophy, psychology and theology. Needless to say, the Metropolitan never tried to convert me. Once he gave me an old book to read. It was an Ukrainian priest's account of a visit to the Holy Land which ended with a description of Jewish suffering throughout the ages and a prediction that the Jews were doomed to weep forever because they had rejected Jesus.

"When the Metropolitan inquired if I had finished the book and I replied in the affirmative, he suddenly seized my hand, kissed it and, in a voice choked with tears, apologized. Everybody kissed the Metropolitan's hand, and he himself had to kiss only the Pope's hand, so I could not understand why he was apologizing so tearfully to a fugitive rabbi. The Metropolitan explained that at a time when the Nazis were butchering Jews, it was a tactless mistake on his part to let me read a book whose author denied the Jewish people all hope unless they accepted Christianity. He insisted that I accept his apology.

"When I tell you that Andrew Sheptytsky was a saint, I do not exaggerate. I am a professional officer, with 20 years of military service — 5 in the Polish Army and 15 in the Israeli Armed Forces. I am an Orthodox rabbi and a doctor of philosophy and theology. I know human nature and I know that the qualities which make a saint are so rare as to be almost non-existent. But Count Sheptytsky possessed them all.

"Besides the Count's brother Clement, the Ihumenia Josepha and the hundreds of Ukrainian clergy who risked their lives to save Jews, there was Father Marko, a village priest who rescued more than 40 Jewish children from Nazi firing squads. Later, I had an opportunity to help him escape to the United States, where he now lives.

"After World War II, following Count Sheptytsky's death and the suppression of an anti-Soviet uprising by Ukrainian guerillas, the Soviet authorities imprisoned, exiled or executed most of the Ukrainian priests. I was then a colonel in the Polish Army and also associated with an underground Zionist organization which operated an escape route from Russia across Poland and Czechoslovakia to the American occupation zones in Germany and Austria.

"To avoid certain death, the Ukrainian priests who had helped me masquerade as an Ukrainian, now had to pose as pious Jews with beards and sidelocks. After crossing the River San into Poland, they made their way to Warsaw where they contacted me. Now I was able to repay their kindness. I lived next door to Wladyslaw Gomulka, now the Communist boss of Poland, and our apartment block was guarded by security police but no one suspected my links to an underground Zionist organization. When elderly, pious-looking 'Jews' were seen entering my apartment, the security officers assumed that leaders of surviving Jewish congregations had come to ask me for assistance or to discuss religious problems.

"I gave the priests false Jewish identification cards and smuggled them out of Poland with transports of Israel-bound Jews. When the transports passed through Western Germany, the priests were guided to Ukrainian DP camps where they received new documents and visas for the United States and Canada. I compiled a list of over 240 such priests and monks who had rescued Jews from the Nazis. But this list is not complete. And now the Russians come up with 'documentary proof' that the Ukrainian Catholic Church was a pro-Nazi organization and that the late Metropolitan Sheptytsky was a 'war criminal.'

"The scientific triumps of the Soviets are more than nullified by their basic attitude of deceit, contempt for human decencies and crimes of genocide committed in the name of Communism. In this respect, at least, the Kremlin is ruled by the same kind of gangster regime which brought shame and ruin to Nazi Germany. That is why I felt it my duty to speak up and tell the truth about Count Andrew Sheptytsky, the only saint I recognize..."

As Colonel Kahana accompanied me to the headquarters gate on my way out of his office, supersonic Israeli jet fighters streaked across the sky. Rabbi Kahana pointed upwards and said: "You see this fighter formation? Four pilots in this squadron are among the Jewish children saved by Metropolitan Sheptytsky and his heroic assistants."

He Lives - and He's Free

By KAY WAYMIRE

At 6:30 a. m. a bearded priest slipped into the Ukrainian Catholic Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary in Hollywood.

There he said mass — a simple, everyday ritual for a priest, but to Father Irenaeus Hotra, 73, it is one of heaven's true miracles.

For Father Irenaeus — "dead" for many years to his family — is alive. And he is with them again after 54 tragedy-punctuated years, seven of them in th salt mines of Siberia.

Of those years, he will say nothing. There are others still behind the Iron Curtain to consider.

CAREFUL

Even Mrs. Marie Yemetz, one of his four brothers and sisters in this area, speaks carefully even though she has spent most of her life in this country.

Irenaeus (then Iwan) and a brother, Vassyl, were left behind in the Ukraine when their parents and a younger brother and sister imigrated to the United States in 1909.

During World War I Wassyl died; Irenaeus, a brother in the Ukrainian Byzantine Catholic Rite, was interned. Freed, he was ordained a priest and his family, thousands of miles away, rejoiced as letters kept family bonds close.

"In the early days of World War II, his letters became more guarded," recalled Mrs. Yemetz. "In 1943 we received a note through the Red Cross sending his love and asking us to pray . . . Then, nothing for two years."

PRAYED, WAITED

"Deep in my heart I never accepted that — somehow I knew he was alive," said Mrs. Yemetz. "I prayed and waited . . ."

One spring Monday in 1954, Mrs. Yemetz sat

down to write a list of 10 prayer requests.

"I had heard of this remarkable woman who devoted all her time to prayers and she would pray for me," she said simply. "On my list I put: news of my brother.

"Three days later I had it — in a Ukrainian language newspaper, telling of the release from the Soviet Union of an Italian priest. He had been imprisoned with my brother in Siberia . . ."

Correspondence with the Italian, the Rev. Armando Zavatta, followed. Mrs. Yemetz will not elaborate beyond this, but in 1955 Father Irenaeus was released — three years before his 10-year sentence was to expire.

"He was very, very ill; he was sent to West Ukraina to die," his sister remembered. "But we didn't know this until the following year."

Careful letters followed and in 1960, the priest was permitted to go to Poland. Then more anxious waiting, more prayers . .

Nine days ago on Friday the 13th, Father Irenaeus stepped from a plane at International Airport into the arms of his family: Mrs: Yemetz and brother, Michael Hotra, a super market owner in Huntington Park, and two he'd never seen — a sister, Helen Hotra, a city library employe, and brother, Walter, a Sheriff's detective sergeant

His wordly possessions — papers and personal effects in a brief case and one small suitcase; a bandura (traditional Ukrainian harp) and a blanket (because "it might get cold").

At the Yemetz' home, high in the Hollywood hills, the black-robed priest stood looking down on the city.

"This is the first time in many, many years I breathe the free air," he said simply. "I am so happy . . ."

(Herald-Examiner)

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

19th INSTALLMENT

And now I come to another great event in my Parliamentary career, namely the debate on the Polish Pacification of the Ukraine, a debate which lasted one whole solid day. Never before in the history of Parliamentary politics has any ethnic group been allowed the privilege of presenting its case at such great length. And yet this is exactly what happened through the intercession of various Ukrainian groups in Canada which managed to secure this great privilege after much preliminary spade work and lobbying in the House of Commons. The Rt. Honorable R. B. Bennett was prime minister at the time, and as I remember the interviews we had with him, he was quite sympathetic to the cause of the Ukrainians as well to their request for allowing the matter to be debated on the floor of the House of Commons. I spoke to Senator Beaubien of the Canadian Senate about the prospective debate. When I related briefly the circumstances and the events of the Pacification, he replied in no uncertain words: "There is no shadow of a doubt that the Ukrainians have a just case; I wish you the best of luck!" Later on in the year, when I met him at the League of Nations meeting in Geneva he repeated his felicitation. "When you get down to the Inter-Parliamentary Union Congress at Bucharest don't forget to take a strong stand on the Minority Problem!" he added.

The debate on the Polish Pacification took place on May 8, 1931, on the occasion of a specific item being brought down: "The Geneva item — Canada's contribution to the Expenses of the league of Nations for 1931." I was grateful to both the Right Honorable Prime Minister, Mr. Bennett and the Right Honorable Leader of the Opposition, Mr. Mackenzie King, for expediting the matter so favorably as to bring down the External Affairs estimates in the House earlier than usual.

"This is a matter of great importance," I said in my opening remarks, "not only to 300,000 citizens of Ukrainian extraction who inhabit the various provinces of Canada, but is one which is beginning to be generally recognized as a serious menace to international peace. I refer to the barbarous and inhuman treatment by Poland of her minority people. When one realizes that those citizens not of Polish birth comprise one third of the population of Poland and out of a total population of 30,000,000, there are 7,000,000 Ukrainians, and that just across the border in southern Russia there are 35,000,000 Ukrainians who are sympathetic toward

their compatriots residing in Poland, it is not hard to visualize the conclusion arrived at by a correspondent of the New York Herald Tribune, John Elliott, that the brutality of the Polish troops might readily become the "thrust of a match under a powder magazine," which could easily give rise to a conflict such as was experienced in 1914. The nature of Polish activities in Western Ukraine had been widely broadcast in the world's leading dailies and weeklies, but nowhere has it more truthfully portrayed than in a report by Miss Mary Sheepshanks, forcer secretary of the Women's International League. Her account of the Polish terror appeared in the Manchester Guardian of January 2, 1931, and this has been corroborated by thousands of letters which poured into Canada from Old Country Ukrainian relatives as well as by despatches of foreign correspondents whom the Polish ambassador had so rashly and unwittingly invited to go to Poland to see conditions for themselves. Miss Sheepshanks did see conditions for herself, saw things that were "inevitable when a helpless peasantry is handed over to the armed soldiers and police to do as they like," things that, as the Hon.Earnest Lapointe later in the debate said, "do not speak well for the present state of civilization." He advocated an investigation into the atrocities committed by the Polish Police upon the Ukrainian minority in Western Ukraine. Writing in The Nation of Nov. 5, 1930, Mr. M. S. Hallgren said that "the Peace Conference assigned Eastern Galicia to Poland for 25 years, with a provision for local autonomy. At the end of this period the League of Nations was to decide its future."

I might inform my readers that Poland was thoroughly dissatisfied with the above arrangement because it did not coincide with her ancient imperialistic yearning for a United Poland from sea to sea, at the cost, of course, of the Ukrainians. It was therefore the annexation of Eastern Galicia, lock stock and barrel, which Poland sought without any League of Nations strings attached to it, or no annexation at all. So greatly had Poland been suffering from illusions of past grandeur, so thoroughly had she been imbued with her centuries dream of empire, that not even stipulations affecting social, racial, religious or linguistic minorities contained in the treaty, signed between Poland and the allied and associated powers on June 28, 1919, were ever intended to be carried out. Indeed her main plea in the meantime had been, as it always was, the bogey of Bolshevist invasion. Whether this was or was not a motivating reason, we find the Allies four years later reciting and confirming the northern, southern and south-eastern boundaries of Poland. Mr. Hallgren continues:

"The Ambassadors' Conference, sitting in Paris on March 14, 1923, took the opportunity to confirm in perpetuity the sovereignty of Poland over Eastern Galicia, and in doing so to repeal the promise of independence, the 25 year mandate, and the provision for local autonomy."

"The stolen province has proved somewhat indigestible. The history of its people in the past decade has paralleled the history of most European minorities, but with one notable departure. Other minorities have had no one to speak for them before the League of Nations. According to American correspondents, their petitions and complaints invariably find their way to the scrap basket, as there is no one at the league secretariat who cares anything about these people. According to information I had gathered from the Ukrainian Veterans' Association, the Ukrainian Self Reliable League, and from Father Gigejchuk, who had interviewed many of the members of the House of Commons, the manner in which the punitive expeditions referred to in respect of Miss Sheepshank's report, were carried out against the Ukrainian minority in Poland, the fiendish application of collective responsibility for the individual acts of unsubstantiated sabotage, the wholesale flogging of innocent men, women and children, the desecration of churches, the demolition of homes and businesses, — all constitute an absolute infringement of the following provision of article 2 of the above Treaty:

"Poland undertakes full and complete protection of life and liberty to all inhabitants of Poland without distinction of birth, nationality, language or religion."

Space does not permit me to enumerate the countless acts of horror perpetrated upon the Ukrainian people on territory that had been strictly Ukrainian homeland since time immemorial and on which they had resided for countless centuries. As I said in my speech, "the world cannot expect the Ukrainians to sanction their own crucifixion; on the contrary it would be surprising if they did not use every effort to take the bleeding body of Western Ukraine off the cross while life still exists and place it in the hands of a competent world physician for restoration to health and well being; for every race has the right to live, especially within its own ethnographic boundaries, according to its rights and traditions, and certainly no reasonable person will condemn the Ukrainians on this score for ther unwillingness to commit national suicide."

You never see the stock called Happiness quoted on the exchange. — *Henry Van Dyke*

BUY

CSB 63

ЛЕГКО КУПИТИ

Ви можете купити Канадські Щадничі Бонди за готівку або на сплати. Купуйте їх на праці за Пляном Заощаджування при Платні — або в банках, авторизованих інвестиційних агентів, акційних агентів, повірчих або позичкових компаніях. Вони є у вартостях $50, $100, $500, $1,000 і $5,000 аж до границі $10,000 на особу. Вони відповідають кожній кишені!

ПРОСТО ІНКАСУВАТИ

Ви можете інкасувати Канадські Щадничі Бонди колинебудь по номінальній вартості з добавкою зароблених відсотків. Коли вам треба готівки, ви виповняете тільки формуляр на бонді і приносите його до банку. Негайно вам виплатять гроші. Канадські Щадничі Бонди є кращі, ніж готівка!

ВИГІДНО ДЕРЖАТИ

Ви одержите відсотки за Канадські Щадничі Бонди 1 листопада кожного року — 4¼% в кожному з перших двох років; 5% в кожному з наступних 6 років і 5½% в кожному з останніх 4 років — що дає пересічно 5.03% річно, якщо ви їх держатимете аж до остаточного реченця сплати. За 12 років кожний бонд на $100 буде мати з нагромадженими відсотками вартість $161.00.

CANADA SAVINGS BONDS/63

CSB-16

Вивчайте англійську або французьку мову

Не може бути нічого більш важливого для вас, ніж найскорше й найліпше вивчити мову тієї країни, в якій ви живете — англійську або французьку. Це необхідне для вашого успіху в Канаді.

ПОДАЄМО ДЕЯКІ ГОЛОВНІ ПРИЧИНИ, ЧОМУ ВИ ПОВИННІ ВИВЧАТИ ЦІ МОВИ

- Знаючи французьку або англійську мову, ви зможете легше нав'язувати нові знайомства та здобувати друзів, робити закупи в крамницях, полагоджувати справи в урядових установах та користуватись усілякими послугами, які вам належать як членові місцевої громади —
- Знання англійської або французької мови значно підвищить вартість ваших кваліфікацій та вашого досвіду в очах вашого працедавця —
- У багатьох випадках підвищення в праці залежить у великій мірі від вміння говорити, читати і писати плинно англійською або французькою мовою —
- Якщо ви добре володієте англійською або французькою мовою, вам буде легше скористатися з багатьох технічних курсів для підвищення кваліфікацій —
- Ви зобов'язані знати англійську або французьку мову, щоб стати канадським громадянином.

Вечірні курси англійської або французької мови є майже в кожній місцевості. За інформаціями про ці курси звертатися до директора місцевої школи, до найближчого урядовця уряду громадянства та імміграції, вашого священика або до цієї газети.

Чому б Вам не зареєструватися сьогодні?

ГІ ФЕВРО
Міністер Громадянства та Імміграції

ВЖЕ ВИЙШОВ І В ПРОДАЖІ

КАЛЕНДАР СВІТЛА

НА 1964 РІК

Має 216 сторінок друку і понад 50 ілюстрацій. Містить твори 32 авторів. Мистецька обкладинка арт. маляра М. Бідняка.

ЦІНА КАЛЕНДАРЯ $1.00.

Для тих, що беруть понад 5 примірників даємо добру знижку.

Замовляти на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

SHUMKO CATHERINE, FEB.-6763
5514 - 46th St.
EDMONTON, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVI ГРУДЕНЬ — 1963 — DECEMBER Ч. 12 (492)

CANADA

Більше, ніж 650,000 осіб

стали

КАНАДСЬКИМИ ГРОМАДЯНАМИ

з того часу, як закон про канадське громадянство став діючим у 1947 році.

Лише в 1962 році понад 72,000 новоприбулих склали присягу на вірність та стали повновартісними членами канадського суспільства.

Всі новоприбулі, які були законно прийняті до цієї країни як іміґранти чотири роки і дев'ять місяців тому, можуть подавати заяви на канадське громадянство ТЕПЕР. Якщо ви один з таких новоприбулих, щиро запрошуємо вас негайно подати вашу заяву.

Користайте всіма правами та привілеями повноправних членів канадської нації:

- правом голосування
- правом на урядову працю
- правом на канадський паспорт
- правом брати участь в будові майбутнього Канади

Формулярі для виповнення заяв на громадянство ви можете дістати від урядовця окружного або повітового суду громадянства, або від реєстратора канадського громадянства в Оттаві.

ГІ ФЕВРО
Міністер Громадянства та Іміграції

СВІТЛО

КАТОЛИЦЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Telephone: LE 5-6483

Адреса Редакції:
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
Telephone: CH 1-9203

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Catholic Monthly Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЗМІСТ:

Слава на висотах Богові, на землі мир людям доброї волі — о. В. Дрібненький, ЧСВВ — 482
Редакційна стаття

Свято єдности — о. І. Назарко, ЧСВВ — 483
Різдво Христове

Вітчизна — вірш — І. Калиненко — 484

Через взаємну пошану, довір'я й любов до міжнароднього миру — о. В. Ваврик, ЧСВВ — 485
Місячне наміреннн на грудень 1963

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 486

Ключ до життя: тимчасового і вічного — В. Барка — 487
Любов

Українські Студійні Дні — 488

Огляд Соборових нарад — 489
Колеґіяльність Єпископів — Світський Апостолят — Патріярхальна Богослужба — Проблема світського апостоляту — Календарна справа — Святкування Великодня в майбутньому — Геройська святість переслідуваних християн.

Дві знаменні промови: *Митроп. Йосифа і Папи Павла VI* — 494

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА — 496, 517
60-річчя приїзду оо. Василіян до Мондеру — Нестру-джений душпастир (о. В. Дзюба) — Срібний ювілей о. Івана Когута ЧСВВ) — С. Служебниця скінчила богослов'я в Римі — Похорони.

Мир на землі — 497
Енцикліка Папи Івана XXIII

Багато людей запитує — о. Сабол, ЧСВВ — 499
Душа — Екскомуніка — Великодня Св. Сповідь — Гріх проти Св. Духа

Листи Никодима — І. Добрачинський — 502
У в'язниці Махеронту

Християни і комунізм — 507
Становище Церкви до марксизму

У Казахії — Ст. Гевак — 509
Спомини полоненого

Корисне видання — д-р Дмитро Бучинський — 511
"Записки пароха Старих Богородчан"

Перші твори Наталени Королевої — Ол. Мох — 512
"Во дні они" — "1313"

Слідами василіянських піонерів о. В. Дрібненький, ЧСВВ — 514
"Він був наріжним каменем, філярами і завершенням..."

"Гуманізм" — вірш — Б. Курилас — 516

Море — вірш — І. Калиненко — 516

ENGLISH SUPPLEMENT

Peace on Earth, and Good Will to Men — 521

Topics of the Council — *Bernard Daly* — [illegible]

Eastern Catholics and the Orthodox Church — *Rev. M. Bosey* — [illegible]

The Story of the Little Way — *Bro. Ignatius, OSBM* — 524

Anglican Bishops Pray for Council — [illegible]

Here and There in Rome — [illegible]

На обгортці: Краєвид Юдейських горбів, які близько 2000 років тому були свідками подорожі Марії й Йосифа до Вифлеєму.

РЕДАКЦІЙНА

СЛАВА НА ВИСОТАХ БОГОВІ, НА ЗЕМЛІ МИР ЛЮДЯМ ДОБРОЇ ВОЛІ

Від того дня, коли Папа Іван XXIII несподівано заповів для Церкви теперішній Вселенський Собор, вкоротці (25 січня, 1984) мине п'ять років. Цей короткий час п'яти років не має в собі рівня в усій історії Церкви.

Спочатку, навіть аж до часу відчинення першої сесії цього Собору, можна було запримітити доволі загальну непевність, подекуди навіть сподівання невдачі.

Але час, як найліпший учитель, доказав тепер, що Папа Іван XXIII був справді надхненний Богом, коли дав почин вселенському ділу християнської обнови та взаємного зближення всіх християн до остаточного поєднання.

Завдання й можливі наслідки Ватиканського Собору II є такі многогранні і такого глибокого змісту, що їх трудно не тільки вповні з'ясувати, але навіть в один раз зрозуміти. Схеми (оброблені соборовими комісіями трактати до предложення Соборові для дискусії й одобрення), що вже одобрені чи ще будуть предложені й ухвалені на майбутніх засіданнях, містять життєві, практичні величезної ваги правди для всього християнського загалу. А деякі йдуть ще далеко ширше, бо мають значення для всього людства (напр. про свободу сумління людини).

Цей Собор має зробити сучасній людині Церкву виразнішою і краще зрозумілою. В цій цілі на Соборі відбулася пильна застанова над тим, що це є Церква — ця містична організація, що існує в світі, але установлена й уживотворена Богом. І з неурядових іще звідомлень про засідання Отців Собору ми вже чуємо такі новісні определіння для означення Церкви як: "Нарід Божий", що включає і до самопочуття гідности й відповідальности підносить кожного, який охрещений в ім'я Пресвятої Трійці, — чи: "Божа Родина", де авторитет основується не так на панованні, як на опіці й служінні з любови.

Ціллю Церкви — це саме те, задля чого взяв на Себе людську природу Христос Бог: спасіння людських душ. Тому Церква, так як Христос, не існує сама для себе — вона мусить являтися з благовістям поза всякі границі — всім людям доброї волі.

Це має лежати на серці й сумлінні не тільки єпископів і священиків — але всіх членів Церкви: давати свідоцтво (це слово далеко ширше від "проповідати", бо воно включає слова і діла) Христового Євангелія всім довкола.

Головним змістом Христового Євангелія є дві заповіді Христа: 1) Любитимеш Господа Бога твого всім серцем твоїм, всією душею твоєю і всією думкою твоєю. 2) Любитимеш ближнього твого як себе самого.

Любити Бога — це значить, як навчав Христос, творити Божу волю. А воля Божа супроти кожної людини під сонцем, це — в першому й головному значенні — приносити Богові славу, прославляти Бога.

Тому богопочитання стало окремим предметом для нарад і рішень Отців на цьому Соборі. Звідси і їх рішення: зробити Св. Літургію якнайбільш доступною для участи всіх членів Церкви. Вони в цій цілі дозволили на живу мову в богослуженнях.

Папа Іван XXIII дав усьому світові глибоко, широко й тривало захоплююче свідоцтво Христової любови ближнього. Папа Павло VI рішений продовжати діло свого попередника. "Церква дивиться на світ з глибоким вирозумінням", сказав він у промові при відкритті другої сесії Ватиканського Собору, "та зі щирим замісром не завойовувати його, а служити йому — не осуджувати його, а зміцнювати його і спасати". У вирішуванні важливих питань Церкви Отці Собору руководяться понадусе спонуками душпастирства — що є характеристикою любови ближнього. В ім'я цієї любови втихли теж полеміки, яких ціллю було поборювати й упокорювати.

Роз'єднання зі своїми гіркими овочами сварів і ненависти — є ділом людським. З'єднання зі своїм побажаним і благословенним вислідом миру — є в першу міру ділом Божим.

Зріст християнських засад у думанні, розмовах і ділах нас усіх — приспішить хвилю, коли ця велика Божа ласка стане в нас сприятливою.

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО
Український Християнський
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, ГРУДЕНЬ, 1963 РІК XXVI, Ч. 12 (498)

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

СВЯТО ЄДНОСТИ

Знов завітало Христове Різдво: свято дороге, чарівне й виїмкове. Колись воно опромінювало наше дитинство теплом родинної любови, сердечністю взаємних побажань, обрядом святої просфори, блиском свічок, запахом сіна, співом колядок і смаком дванадцяти страв.

А тепер? Пройшло багато років... Віддалилася від нас родинна хата, може й лягла в румовищах, пірвав нас вир жорстоких подій і на скитальщину кинув. Змінилися місця, особи, зайняття, обставини, а з ними змінилися й наші погляди та розцінки. А все ж таки у свято Христового Різдва ми немов задержуємося в своїй шаленій погоні, бодай думкою вертаємося в світ своїх переживань, глибше зосереджуємося в собі, призадумуємося, і в нашому, вже нераз скривдженому серці родиться якесь вище зрозуміння вселюдського братерства та невгомонна туга за єдністю між людьми. Бо від тієї пропам'ятної ночі, коли Бог-Дитя народився в стайні на сіні, немає вже другорядних людей, немає зненавиджених. Всі є браття і сестри. А між братами й сестрами має бути єдність. Цю тугу за єдністю ще більше поглибив у людських серцях другий Ватиканський Собор, хоч він не є Собором з'єднання в стислому значенні цього слова. Після двох перших сесій цього Собору, наступило духове зближення між поодинокими віровизнаннями.

Зміняється мова давніших дискусій і діялогів: щораз менше в ній полеміки, а що раз більше щирого шукання того, що нас лучить. У дискусіях і діялогах уже не тільки одна сторона, але всі признаються, що причинилися до роз'єднання і покірно визнають: "Ми згрішили разом із батьками нашими" А таке щире визнання очищує атмосферу упереджень, усуває нехіть і дразливість.

Тим розмовам і частим зустрічам товаришать такі знаки як: створення в Римі окремого Секретаріяту для з'єднення християн із широкими правами, візити голов усіх важніших некатолицьких визнань у Святішого Отця, участь у Соборі некатолицьких обсерваторів, яких число зросло із 45 на 64 і т. п. Хіба ж це не докази, що всі ми шукаємо шляхів до з'єднення християн? Справді може цей шлях хресний і не знаємо скільки "стацій", а то й упадків чекає нас на ньому, а однак цей хресний шлях веде до реальної і світлої мети. Кажучи по людськи, до тієї мети — себто до повного з'єднення, нам ще далеко... Бо входить тут у гру не тільки добра воля, якої багато по обох сторонах, але й питання правди — правди богословської і життєвої. А правда — це річ об'єктивна, незалежна від

УСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ "СВІТЛА" ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

бажає

РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

доброї волі. Правда є тільки одна. Тому вона нетерпима супроти неправди, вона не може стерпіти поруч себе неправди чи частинної псевдоправди. Тож чесно й покірно шукаймо тієї спільної й об'єднуючої правди, а — як сказав Христос — "правда нас освободить", як пізнаємо її (Ів. 8, 32).

У цей врочистий момент історії Церкви, християнські народи стають супроти великої проблеми, а водночас супроти важного обов'язку: з'єднення в одній кошарі, бо є один Бог, один Христос, одна правда, а також одна Церква. Немає багато правдивих, Христових Церков! Є тільки одна правдива Церква.

А Церква — це не тільки Христовий Намісник, чи єпископи й священики. Церква — це не ерархія, навіть гльобально взята. Церква — це ерархія і ввесь "Божий нарід" (популюс Деі) — як виражається теперішній Собор.

Мусимо занехати так часто нефортунного відрізнення: "ми", "ви", "вони". Становимо одне "ми". Лучить нас характер Св. Хрещення, спільнота віри й ласки. Через Св. Миропомазання, ми всі сталися лицарями й оборонцями віри. Кормимося тим самим Тілом Господнім. Проказуємо те саме: "Отче наш". Отже ми всі — діти Божі, а між собою браття і сестри.

Тому в глибокому почутті відповідальности за себе і за всю людську спільноту, всі християни, чуючи виразний зов Христа, повинні сьогодні всіми зусиллями змагати до братерства в одній вірі, у спільній любові, в почитанні правдивого Бога, як одне Містичне Тіло Христове. Однак єдности не буде без порозуміння і признання деяких засадничих правд за спільні й недоторкальні. Не обійдеться теж без обопільних уступок у тому, що не є Боже, але має людський початок. Треба зрезигнувати з не одного, що особисте, миле, вигідніше, а здобутися на жертву в дусі любови, в переконанні, що Бог так хоче. Але навіть ще перед здійсненням цього великого завдання, всі охрещені—більше від тих що не знають св. Євангелії,—мають обов'язок ширити світло Божої правди, мостити шляхи до загального порозуміння і співпраці для загального миру на землі. "Мир на землі людям доброї волі". Отже вищий ступінь відповідальности за цілість тяжить не тільки на католицькій Церкві, але й на цілому великому відламі людства, що величається ім'ям Христа.

Накінець звернім ще коротко свою увагу на наш рідний церковний відтинок.

По-перше: З жалем приймаючи факт нашого релігійного роздвоєння, що в Україні від довшого часу існують дві церковні організації, ми мусимо собі відважно поставити питання: по котрому боці повна правда? Бо знаємо, що їх не може бути об'єктивно дві, тільки одна. Тому мусимо бути наскрізь льояльні в шуканні тієї одної об'єктивної правди.

По-друге: Якщо ми не індиферентні, ні не фанатики, то чому ми боїмося нашої церковної проблеми? Чому промовчуємо її і відсуваємо на пізніші часи? Чому вже від кількох століть, властиво від Митрополита Кипріяна Жоховського (1674-1693) не прийшло до ніякої поважнішої розмови на тему нашої церковної єдности? Ми мусимо таки спільно зустрінутися і — так сказати б — "виговоритися". Від цього нас не може звільнити ніщо: ні суцільність одного визвольно-політичного фронту, ні навіть родинний "мир і тишина". Саме навпаки: ці причини роблять це наше зобов'язання ще важнішим. Ми мусимо знайти якусь одну релігійну основу під майбутнє вільної Української Держави, у якій і для добра якої прийдеться спільно працювати католикам і православним.

Якщо в наших змаганнях за святу єдність бачитимемо безнастанно тільки історію, історичні кривди чи правди, то не дійдемо до ніяких позитивних успіхів чи осягів. Нам треба розвіяти взаємні упередження, свобідно обмінятися поглядами та оцінити їх у теорії і практиці. А це неможливе без терпеливости, толерантности й вибачливости.

Врешті мусимо тямити, що тут залежить усе від Божої ласки і Божого благословення. Тому до обосторонніх зусиль додаймо під час Свят Христового Різдва ще сердечну молитву, щоб маленький новонароджений Ісус прискорив ту хвилину, в якій і в нашому народі було б "одне стадо й один пастир" (Ів. 10, 16).

Ігор Калиненко

ВІТЧИЗНА

Вечірні хвилі вод хлюпочуть в береги
Вколисують до сну нагідки й кипариси,
Про тайну життьову нашіптують іриси,
Про тьм'яність людських журб, нестійкість і краси.

Чому тривога ця, чому дошкульність болю,
Чому непевність дня і ночі сліз, зідхань?
Як розриви ядер твою терзають волю
Химери навісні загірних почувань.

Невже у стравах всіх потрібний посмак тризни
І чуєшся завжди осіннім листом клена,
Хоч он кругом весна й снага буя зелена?

Невмісне щастя нам так довго у житті,
Як довго в вільних народів гурті
Не мають прапори солодкої вітчизни.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЧЕРЕЗ ВЗАЄМНУ ПОШАНУ, ДОВІР'Я Й ЛЮБОВ ДО МІЖНАРОДНЬОГО МИРУ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ГРУДЕНЬ

22-го квітня 1964 р. в місті Нью-Йорку розпічнеться всенародня вистава, що буде тривати майже два роки. Запляновано провести її під кличем: "Мир через зрозуміння". Вже деякі головні павільйони майже готові. Будинок Знання мав би бути осередньою точкою всіх. Але ми можемо вже тепер поставити собі питання, повне сумнівів: чи справді знання — науки наші принесли нам мир і зрозуміння між народами? І чи принесуть його колибудь? Др. Оппенгаймер, довголітній голова науковців атомної сили, розважаючи, що наробили відкриття фізиків у світі, сказав: "У якійсь мірі, без жарту і без перебільшення, фізики відкрили гріх! І цієї свідомости вони не годні тепер позбутися!"

Ідемо назустріч Різдву Христовому, святу народин Того, що Його названо у Св. Письмі "Царем миру" (Євр. 7, 2). На цей місяць грудень призначено членам Апостольства Молитви намірення: Міжнародній мир! Призначене воно було ще Папою Іваном 23-ім, потверджене теперішнім Папою Павлом VI. Про покійного доброго Папу Івана знаємо, що він неначе в тестаменті оставив не лише католикам або християнам, але ВСІМ "людям доброї волі" енцикліку: "Мир на землі". Ніяка інша енцикліка у 20-ому віці (а було їх 14 про саме питання миру), не викликала такого відгомону у світі, як власне ота: "Мир на землі!" Папа Іван признався, що в часі першої світової війни він записав собі, як один праведний о. шамбелян при смерті своїй повторяв слово: "Мир, мир..." І додав Папа добрий: "Я хочу, щоб такі слова були моєю останньою молитвою, молитвою Папи-батька, покірного Папи Івана..." (гл. Календар СВІТЛА, 1964, ст. 58).

Тому що так дуже подібний був покійний Папа добротою серця до Преласкавого нашого Спасителя Христа, він мусів так думати, писати, говорити! Бо він був Заступником на землі вічного Царя миру!

Благовість миру співали над колискою-яслами Христа хори янголів: "Слава во вишніх Богу, а на землі мир людям доброї волі" (Лк. 2, 14). Христос іде проповідувати людям цю добру вістку. Вийде сам, і з такою доброю вістю пішле своїх апостолів між народ: "Майте мир між собою" (Мр. 9, 50). "У котру ж господу ввійдете, найперше кажіть: Мир домові цьому" (Лк. 10, 5). Перед своїм відходом із нашого світу, в прощальному слові каже своїм апостолам і нам: "Вам я зоставляю мир, мир мій даю вам!" (Ів. 14, 27). "Це все я вам сказав, щоб ви мали мир у мені! Бо в світі ви страждання зазнаєте, але будьте відважні: я переміг світ!" (Ів. 16, 33). Після свого воскресіння Він, приходячи до апостолів, вітає їх словом: "Мир вам!" (Ів. 20, 21 і 26).

Св. Письмо Ст. Заповіту повне тим самим привітом. Його посьогодні вживають Жиди й Араби. Св. ап. Павло злучив старо-жидівський привіт із новим греко-римським: "Благодать-радість і мир вам від Бога" та ним починає всі свої послання. Апостол Іван в останній книзі Нового Заповіту, в Об'явленні каже: "Благодать вам і мир від Того, Хто є і Хто був і Хто має прийти" (Об. 1, 4).

Звідсіля ж перейшли ці святі привіти-побажання й у новозавітню літургію: "Мир Вам!" Ми ж, пам'ятаючи на слово св. ап. Павла, що Христос є нашим миром: "Він бо мир наш, що зробив з обох одне... щоб зробити одного нового чоловіка, вчинивши мир" (Еф. 2, 14 і 15), можемо розуміти цей привіт священика від Божих престолів: "Христос із вами!" "І мир Божий, що вище всякого розуміння, нехай хоронить серця ваші й мисли ваші" (Флп. 4, 7).

Мир нам усім такий дорогий, як саме наше здоров'я! Чи ж і наші старинні святкові привітання не казали: "Дай вам Боже в щастю, здоровлю, в мирі прожити!"?

**

Але хоч той мир такий дорогий людям, його тяжко дістати, а, діставши, ще тяжче його заховати довший час. Гляньте в історію: скільки воен і які вони страшні були, і які довгі війни! Вже за нашого життя ми пережили дві всесвітні війни. Третя може нагрянути кожного дня! Приватний секретар покійного Папи Івана казав, що перед смертю той добрий Папа із сльозами говорив: "Мені лячно, я боюся, що мої діти будуть знову замішані у війну"... А яка була б оця третя війна в порівнянні до минулих? Усі добре це знаємо й розуміємо! Всесвітнє знищення, катастрофа гльобальна!

Пій XII заповів, що після другої війни люди зміняться більше як сама мапа Европи. Так, ми це бачимо! Зміна на гірше! Чи ж останні вбивства в Америці не є доказом цьо-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв.

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю сердечну подяку Почаївській Матері Божій за вислухання благань та прошу дальшої опіки. К. М. — Малартик

Складаю прилюдну подяку Пресвятій Тройці і Пречистій Діві Марії за вислухані молитви й поміч нашій доні перейти тяжку операцію і за ласку витривалости у наших терпіннях та просимо дальшої помочі. — П. П.

Складаю щиру подяку Ісусові Христові й Преч. Діві Марії за ласку виздоровлення нашої доньки Наталі.

Михайло й Марія Ґлушка

Складаю сердечну подяку Найсвятішому Христовому Серцю, Преч. Діві Марії й св. Антонієві за отриману велику Божу ласку.

Марія

Складаємо найсерденішу подяку Найсвятішому Серцю Ісуса й Матері Божій за вислухання дев'ятниці перших п'ятниць.

Вікторія й Франциска

го? А чи ми знаємо всі злочини, які діються в інших країнах, особливо ж у тих закритих залізною куртиною?

Ані наш поступ, ані знання, ані винаходи самі собою не принесуть миру! Треба наперед у людей, у народів цілих оживити релігію, мораль та почуття: що ми брати, — що кожному належиться пошана, довір'я й любов! Лише на тих основах є можливий міжнародній мир! Не так тримаймося латинської приказки: "Як хочеш миру, готуй війну!", а більше Христових слів: "Блаженні ті, що творять мир, бо вони будуть названі синами Божими" (Мт. 5, 9).

Щоби прийшло до духового переродження в світі, нам конечна поміч із небес! Бо лише "Господь подасть силу народові своєму, Господь поблагословить народ свій миром" (Пс. 28, 11). Тому ставаймо щиро до молитви за Божу опіку над народами і за Його милосердя для цілої землі! Молімося зокрема за мир для свого народу. За мир справедливий і давно вижиданий! Словами св. о. Василія В. просім: "Твій мир і Твою любов даруй нам, Господи Боже наш, вся бо воздал еси нам!"

"І ділом правди буде мир, а служіння правді зродить спокій і безпеку во віки. Тоді нарід мій житиме в домівках миру і в безпечних місцях і в спокійних місцях відпочинку" (Іс. 32, 17 і 18).

В. Барка

КЛЮЧ ДО ЖИТТЯ: ТИМЧАСОВОГО І ВІЧНОГО

Великі релігії, передусім християнство, освячують любов. Перський поет-філософ 13-го століття Джеладу-д-Дін Румі казав: "Астролябія таємниць Божих — це любов."

Ніхто її не пояснив, як і не переміг. Ніхто без неї не збудував нічого вартісного: на байдужності або ненависті, особистій, клясовій чи ненависті війни. Під час війни, у павзах між обстрілами з мінометів і гармат, через фронтову смугу переходили жінки в сусіднє село по молоко для дітей. Війна з її страхом видавалась такою нікчемною проти материнської любови. На стару вдову донесли сусіди, що в дворі вона сховала важко пораненого червоноармійця. За такий переступ проголошена була смертна кара: і схованому і господарям. Прийшли Німці брати на розстріл. Стара жінка відчинила фіртку і вхопилася за стовп, щоб не впасти.

— Нащо ти сховала солдата? — спитав офіцер через перекладача.

Вдова, трохи отямившись, відповіла:

— Я тільки мати. Коли тебе поранять і ловитимуть, я і тебе сховаю. Мій син мобілізований. Десь, може, інша мати його врятує.

Офіцер мовчав; потім зняв картуз, постояв трохи, повернувсь і пішов геть, за ним — вояки і перекладач.

Материнська любов перемагала війну з її ненавистю й ріжницею фронтів і націй, кладучи жертвою власне життя самих добрих людей. Скільки розстріляно тоді за рятування, зокрема — рятування Жидів і допомогу полоненим. Це любов, що її заповів Христос у **новій заповіді.** Ність елліна — ність юдея! Про цю любов не писано під час війни в часописах. Вона становить, називаючи по-гебрейськи, "зафаніяг" — таємницю Божу. Її силою люди стають на місця ангелів: в їх обов'язках на землі. Не та любов формальна, що означив вірш грецького трагіка Евріпіда, пригаданий у повченні святого Василія Великого: "Язик побожився, а душа зовсім не божилась". Ні! любов діяльна, що виявляється навіть проти крайньої загрози, знущання, бруду, розпачу, вбивства, дикости, і не відступить, хоч загине. Апостол Іван писав: "Бог є любов, і хто пробуває в любові, той пробуває в Бозі, і в нім Бог пробуває" (І, 4:16).

Понад сто років жив апостол Іван, улюблений учень Ісуса Христа. Сивого і немічного апостола приносили на руках до церкви. Він, замість проповіді, повторював те саме: "Діти мої, любіть одні одних!" А на запитання, чому повторює, відказував: "Це — заповідь Господа, і як би вона була одна, її однієї досить було б для спасіння."

З любови божественної стався прихід Ісуса Христа в світ: Його Різдво, і також — Його Розп'яття, і смерть на хресті в шостигодинній жахливій аґонії; і Його Воскресіння: все — для порятунку душ людських.

Любов має вище знання. Хто пішов проти її голосу в собі, той терпить велике нещастя, приклад чого бачимо в п'єсах Шекспіра: "Король Лір", "Отелльо", "Коріолян".

У посланні до Коринтян апостол Павло сказав, що коли б він говорив усіма мовами людськими й ангельськими, і мав дар пророцтва і знав усі таємниці, і всяке знання і віру, так

що передвигав би гори, і як би роздав усе майно, і сам пішов на спалення, але не мав любови, то він був би ніщо. Він писав:

"Любов довготерпить, милосердствує, любов не заздрить, не підноситься, не гордиться, не безчинствує, не домагається свого, не дразниться, не мислить зла. Радіє правді, всьому вірить, усього надіється, все переносить" (І до Коринтян 13:1-8).

Тепер, як ніколи, протистоять любов і ненависть. Від "Божої гори", "святилища" і всього неба любови, аж до чорного підсвіття злоби, яка затоплює і обіцяє збудувати "новий світ" на пролитій крові і класовому ненависництві, виданому за "гуманізм". Але, без любови, це обертається в життя під страхом, нудьгою і злиднями. Без любови не буде полагодження світових проблем, як показалося після двох марних війн. Тільки любов у Христі дає ключ до вічної душі і до впорядкування щоденного життя.

Як оповів французький романіст Бальзак у новелі "Обідня атеїста", ця любов приводить найзавзятішого безбожника, славетного лікаря Деплена, в церкву Богоматері. Кидає його на коліна, молитися під час панахиди, чотири рази до року і двадцять сім років підряд, за вбогого і побожного водоноса Буржа, що колись урятував його від загибелі і на свої останні мозольні копійки дав йому освіту.

І тому в книзі святого Бонавентури така багатозначна нагадка, що серафими, себто, "полум'яні", які уособлюють любов і милосердя, перебувають найближче до Божого престолу.

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЙНІ ДНІ

Недалеко Риму, в реколекційному домі о. Льомбарді, званому "Мондо мільйоре" — Кращий світ, відбулися Студійні дні, зорганізовані Українським Християнським Рухом. Участь у них брали наші науковці, культурні й суспільні діячі, що прибули з країн Західньої Европи. Продовж цього тижня виступали доповідачі: 15 обговорювали головну тему "Український мирянин у житті Церкви, суспільности та людства", а 21 промовців розгорнули провідну думку "Релігія в житті українського народу". Духовний провід доручено о. М. Вавринові.

Ця небуденна стріча розпочалася врочистою Св. Літургією, яку відслужив ВПреосв. Архиєп. Іван Бучко, Апостольський Візитатор Українців католиків у Зах. Европі. Проповідь виголосив едмонтонський Владика, Кир Ніл Саварин, ЧСВВ, з'ясовуючи завдання мирян, як світських апостолів. По Службі Божій наступило інавгураційне засідання, що його відкрив проф. д-р Володимир Янів, президент Українського Християнського Руху. Промовець подав коротку генезу цих Студійних Днів. Їх зорганізовано якраз у 10-ліття постання УХР, тієї організації, яка має завданням ширити ідею єдности і співпраці з нашими православними братами; тим то вона близька духові екуменічности, що проникає ІІ Ватиканський Вселенський Собор. Місцем нарад нарочно вибрано Вічне Місто, бо в ньому під цю пору перебуває 17 наших Владик; Рим сьогодні являє собою духовий центр України. Між нашими Єрархами є також той, що на І-ій сесії був ще "Великим неприявним", а на ІІ-ій уже — "Великий приявний". Митр. Кир Йосиф Сліпий приносить із собою подих Рідних Земель. Йому належиться від нас не лише подяка і вислів вдячности, але, перш усього, жертвенний чин. Сьогодні наша Батьківщина не спроможна вислати своїх власних представників, тож ми, тут зібрані, є такими представниками; ми мусимо гідно її репрезентувати. Одинцем ми не зможемо нічого осягнути, однак при тісній співпраці всіх матимемо великі осяги. Закінчуючи свою промову проф. Янів звернувся вбік ікони Богородиці, тієї "Мандрівної Ікони", що всюди супроводила членів УХР і була їм запорукою успішности змагань.

Після цього виступив із своєю доповіддю ВПреосв. Митр. Максим Германюк, ЧНІ. Поділився зі слухачами своїми враженнями і спостереженнями з соборових нарад, насвітлюючи важливі факти, події й постаті. Завданням Собору — з'ясовує достойний промовець, — є допомогти сучасній людині навчитися читати й розуміти теперішні події, щоб використати їх для свого духового зросту. Тим то Собор не осуджує ідей, протилежних християнській вірі, як це було в минулому; правди віри вже достатньо здефініовані; ці правди Церква має викласти так, щоб сучасна людина могла їх сприйняти. Так ото, продискутовуючи схему "Про Св. Літургію", вирнуло від Отців Собору загальне домагання, щоб моління Церкви були в живій народній мові, щоби причасниками Тіла і Крови Господньої були всі вірні, щоб священики латинського обряду також могли спільно відправляти т. зв. "соборову" Службу Божу.

Також і ви, миряни — звернувся ВПреосвященний промовець до своїх слухачів, учасників Студійних Днів — є учасниками Собору. І ми і ви є слугами Божими. Всі ми маємо служити Богові, хоч кожний згідно за своєю спроможністю.

ОГЛЯД СОБОРОВИХ НАРАД

У нашому огляді соборових подій хочемо подати читачам загальну панораму і конспект цілости всього дискутованого на Вселенському Соборі матеріялу про Колегіяльність Єпископів і Світського Апостоляту.

Уточнення терміну "Колегіяльність" і зв'язаного з ним поняття.

У дискусіях поставлено питання: У чому суть *Колегіяльности* Єпископів? яка її дефініція?

Ніхто не сумнівається, що Апостоли становили собою *"Колегію"*; і це легко доказати. Та вже не так це легко доказати, коли ідеться про Колегію Єпископів. Щоб дати цій останній теологічне обґрунтування — певний фундамент — треба покликатись не лише на Святе Письмо і на Передання перших століть християнства, але на Традицію впродовж цілої історії Церкви. *Іншими словами*, треба доказати, що діяльність ("exercitium") цієї Колегії була постійна, загальна, безперервна і не оспорена. Колегія Єпископів мусить представлятися як ісюричний факт щодо буття, і постійно діючий щодо діяльности. Щодо першої частини цього твердження немає сумніву, бо Єпископи є Наслідниками Апостолів, і власть, яку посідали Апостоли як Колегія, передається Колегії Єпископів. Що ця власть була *постійно* діючою, не можна сказати, але тут постійність хронологічна не грає великої ролі, зате певне, що на *Вселенських Соборах* Єпископи виступали колегіяльно, очолені Вселенським Архиєреєм, як учителі і законодавці, як Колегія.

У деяких виступах Отців підчеркнено, що власть Єпископа не є власть делегована, а безпосередньо Єпископ одержує її від Христа, коли входить у склад Єпископської Колегії, себто у хвилині єпископських свячень. Очевидно, що ця власть стає повною і діючою в єдності й залежності від Голови Колегії.

Специфіка післанництва Церкви. Переходячи від зовнішньої єрархічної побудови Церкви до її духовної, невидимої специфіки, взято до уваги Єрархію з її духовим завданням, де Єпископи і священики виступають як "Духовні Отці". Все завдання Єпископського післанництва — це завдання *пастирське*, а доктринальний фундамент *цього завдання* є в науці про Церкву — Містичне Тіло Христове. Єпископ є пастирем не лише тоді, коли править єпархією, де виявляються більше юридичні властивості його єпископської власти, але ще більше і передовсім тоді, коли він навчає й освячує, уділяючи вірним Святих Тайн.

Специфічна спрямованість єрархічної власти — це спасіння душ. "Клявіс кум Ордіне датур" — юрисдикція приходить із Тайною Священства і є йому підпорядкована як функціональний елемент.

Завдання Церковної Єрархії. Звідусіль одноголосно піднявся заклик Єрархії до *"пастирських завдань"*. Якщо Христос є Головою Церкви, а Церква є Його Тілом, тоді кожний, хто є учасником Христового Священства, має наподібнюватися прикладові Ісуса Христа. Як Христос — Добрий Пастир — піклувався ревно своїм стадом, так і кожний єрарх має вести своє стадо-єпархію, присвятити їй усю свою пастирську ревність; а ті пастирські піклування кожного єрарха повинні охопити також і справу цілої Христової Церкви.

Отже звернемо увагу більше на священичу власть і завдання Єрархії, ніж на власть юрисдикції, бо юрисдикція як власть має служити священичим завданням Єрархії. Через священство Єрархії Христос є таїнственно присутній і все діючий у Церкві.

Місце і завдання світських людей у Церкві. Третій розділ доктринальної схеми про Церкву ("De Ecklezia") поділяється на дві частини. У першій розглядається Церкву як "Народ Божий", у другій — світський апостолят. У цьому короткому *конспекті* подається горизонт ідей першої частини ІІІ-го розділу схеми; світському апостолятові буде присвячена окрема стаття.

Соборні наради над цією частиною схеми про Церкву почалися на 49-му засіданні Собору. Передусім у схемі підкреслено, що ввесь "Народ Божий" — Церква — Єрархія і вірні, — мають спільне покликання і спільне завдання перед світом. Треба розвіяти раз на все фальшиве поняття, що ніби-то лише Єпископи і священики становлять властиву Церкву: ні, це всі вірні є покликані до "побудови Христового Тіла" — Церкви.

У Св. Тайнах Хрещення й Миропомазання кожний із нас був "защіплений" — приєднаний до тієї великої Спільноти, що є "Народом Божим" — Церквою, і кожний є зааангажований дбати про своє спасіння і про спасіння всієї Спільноти. Всі члени Церкви є однаково Божими дітьми, з однакою надією на спасіння, всіх живить один Небесний Хліб — Христос.

У схемі термін — "миряни" — світські люди, вірні, це всі ті члени Церкви, які не входять у склад церковної Єрархії. У схемі цей термін має зовсім позитивний зміст, оскільки ним означується *дійсного члена* Церкви — "Божого Народу". Він несе завдання і післанництво — освячуючи перетворювати світ, щоб Христос був

усюди присутній на всіх маргінесах суспільства.

Вірні, як "Народ Божий", є дійсно учасники Христового Священства. Не входячи у склад Церковної Єрархії, бо не втілені до неї Тайною Священства, — вони однак є "духовними" учасниками Христового Священства і то в троякій формі: є учасниками *таїнственного життя* у Церкві; є свідками Христа і Його проповідниками у своєму середовищі і в родині; є учасниками Його перемоги над гріхом святістю свого життя та освяченням середовища. Їх зв'язок із Христом — потрійний: священичий, пророчий, царський.

СВІТСЬКИЙ АПОСТОЛЯТ

Отці Собору уточнили основні риси *Світського Апостоляту*. Накреслено суть *Світського Апостоляту, Апостольські Завдання* мирян у Церкві та вказано на форму і на конкретний спосіб здійснення цього апостоляту.

У дискусіях над *відношенням* між мирянами і Єрархією в Церкві виявилися два напрямки: одні Отці високо цінили поміч мирян у пастирських завданнях Церкви, другі знову звертали більше уваги на те, щоб відношення Єрархії і мирян було доктринально уточнене, теологічно добре обґрунтоване, у якій термінології висловлене, підпорядкованість мирян Єрархії підкреслена, завдання пастирські відмежовані, участь мирян у священстві Христовім і священство інституційне єрархії — відрізнені.

Авторитет - власть Єрархії інтерпретується ввесь час як *завдання — служіння*, а не панування, бо Христос сказав: "Хто у вас найвищий, хай буде слугою всім".

Криза авторитету не повинна б існувати у Церкві, бо Церква — це *"Сім'я Боже"*, побудована на образ Пресвятої Трійці; а в родині криза авторитету настає лише тоді, коли попсувалися родинні зв'язки. Участь мирян в апостоляті Єрархії не означає врахування мирян у склад Єрархії; підпорядкованість мусить бути, або Церква перестане бути такою, як її установив Ісус Христос. У Христовій Церкві немає автономних зон, а лише гармонійна співпраця. Сам факт, що *надприродні обдарування* (те, що св. Павло називає "духовними дарами") не є пов'язані з властями церковної Єрархії і можуть знаходитися як у членів Єрархії так і в кожного члена Церкви, — не сміє бути аргументом, щоб зневажати і критикувати Єрархію, бо власть Єрархії не обумовлена цими обдаруваннями. Тут не йдеться за *"промоцію"* одної категорії з пониженням другої. Позиція мирян у Церкві лишається такою, як була і передтим. Вислів Свт. Отця Папи Павла VI-го: — *"Це година мирян"* — указує на факт, що *миряни* дійшли до повної свідомости своїх завдань християнських у побудові й поширенню Божого Царства — Церкви Христової; що їх співдія є конечна і не менше важна від місії, якою є зобов'язана церковна Єрархія. Зрештою, не лише миряни "прийшли до зрілости й свідомости своїх завдань", але вся Церква стає свідомою нових аспектів свого буття і нових проблем у здійсненні свого післанництва для спасіння душ.

Це дуже влучно підкреслив Свт. Отець Павло VI у своїй промові в день відкриття другої сесії Вселенського Собору: "Надійшла хвилина", — говорив Папа — "коли правда про Церкву мусить бути глибше досліджена, впорядкована й висловлена, може не в тих торжественних формулах, що звуться догматичними дефініціями, а в більше простих формулах, які з більшою ясністю вислову і повнішим учительським авторитетом відкриють Церкві те, що вона думає про себе."

Кінчаючи дебати над третім розділом схеми про Церкву, запропоновано таку дефініцію миран: "Мирянин — це особа, що Тайною Хрещення *'одягнулася в Христа'* і стала членом Божого Народу, Церкви; не диспонуючи властю приналежною Єрархії, живе у світі, як і більшість людей, присвячуючи Богові своє буття, своє життя, свою діяльність і своїм впливом освячує суспільне середовище". Мирянин є учасником Христових властей: священичої, пророчої, царської. Його місія ототожнюється з місією Христа і Церкви; його *перше* завдання, як християнина, посвятитися Богові і, проповідуючи, бути Його свідком перед людьми. Доповнююча місія — освячувати середовище святістю свого життя і впливом.

Так перейшли до дискусій над четвертим розділом доктринальної схеми про Церкву: *"Про Святість Церкви"*.

У чому суть цього розділу? Ідеться тут про покликання до святости в Церкві. У першій мірі мова про покликання всіх членів Церкви до святости, бо святість є об'єктивною ознакою цілої Церкви, а не тільки деяких членів чи категорій вірних.

У дальших параграфах IV-го розділу говориться про окремі форми святости в Церкві: про монаші Чини. Вже від самого початку дискусії Отці Собору, що інтервеніювали в дебатах, обстоювали потребу представити постійну присутність святости в Церкві, як основну ознаку християнської спільноти, в основних своїх прикметах — онтологічній, церковно-динамічній і есхатологічній. Вона зроджується у вірних через уділення Божої Ласки у Св. Таїнах, росте і розвивається через аскезу християнських чеснот та завершується в потойбічньому майбутньому житті в кінцевій есхатологічній фазі буття Божого Народу — Церкви.

Запропонували також, щоб уникати традиційної термінології, в якій духовний стан визначувано терміном — "стан святости", (status perfectionis), або покликання чи стремління до "стану святости". Цей вислів краще заступити цим другим, більш відповідним: духовний стан — це стан наслідування Христа практикою євангельських порад. (УПБ).

"ПАТРІЯРХАЛЬНА БОГОСЛУЖБА"

Соборовий комунікат із 29 жовтня подає довшу як звичайно вістку про Святу Літургію, яку кожного дня приносить у базиліці св. Петра один з Отців Собору, перед започаткуванням соборових нарад.

"Генеральне засідання — пише соборовий комунікат — мало початок о год. 9-ій Святою Літургією, яку відправив у візантійсько-українському обряді Монс. Йосиф Сліпий, український Львівський Архиєпископ у сослуженні Монс. Ісидора Борецького, українського Єпископа Торонта, та Монс. Ярослава Габра, українського Єпископа св. Миколая в Чікагу".

Далі комунікат подає вістки про візантійський обряд, старослов'янську мову, про столицю України, Київ — старинний осередок візантійського обряду; як також про вірних візантійсько-українського обряду — сорок мільйонів православних братів та п'ять мільйонів католиків, із яких багато живе в "діяспорі". Значно ширші вістки про українську Церкву та український обряд мали всі учасники Собору в брошурі, що її видруковано з нагоди цієї Святої Літургії для слідкування за Богослужбою; брошура заразом залишиться всім милою пам'яткою з цієї торжественної події на Соборі.

Не можна собі уявити торжественнішого і більш зворушливого Богослужения. На Вселенському Соборі, перед Патріярхами, Кардиналами, Єпископами цілого світу править торжественну Службу Божу Митрополит - Ісповідник Кир Йосиф, Первоєрарх Української Церкви, в сослуженні двох українських Архиєреїв та при співучасті всіх східніх Патріярхів, які по чері уділяли благословення на "Мир всім".

Багато Єпископів залишили свої місця, щоби зблизька приглянутися цьому небуденному Богослуженню, як також самій найдостойнішій Особі Митрополита-Ісповідника. Через цілу годину очі всіх були зосереджені на Особі Отця Собору — Ісповідника Віри, а чéрез нього на українській многостраждальній Церкві, "яка переживає тяжкі переслідування", як читали Отці Собору в брошурі з поясненнями української Служби Божої.

Торжественна була хвилина, коли серед "многоліть" Митрополит благословив "трикіріем" та "дикіріем" усіх присутніх Владик католицької Церкви та коли з "патріярхальною" повагою підходив із кадильницею до Патріярхів, Кардиналів і Єпископів. Враження, яке зробила Св. Літургія, що її відправив Митрополит - Ісповідник на Соборі, велике і незатерте в пам'яті всіх.

Один із французьких Владик висловився: "Це була дійсно Патріярхальна Богослужба".

Головні римські щоденники: "Ль'Оссерваторе Романо", "Іль Мессаджеро", "Іль Темпо", "Іль Квотідіяно" помістили світлини з Богослужения, подаючи відповідні пояснення. Відгук Св. Літургії Митрополита Кир Йосифа на Соборі знайшов відгомін у пресі інших міст Італії, як надзвичайна, історична подія Собору. (УПБ).

ПРОБЛЕМА СВІТСЬКОГО АПОСТОЛЯТУ НА СОБОРІ

Три засідання Отців Собору були присвячені питанням Світського Апостоляту. Аналізуючи третій розділ доктринальної схеми про Церкву, в якім говориться про місце і завдання мирян у Церкві, треба було очевидно заторкнути проблему апостоляту миран і уточнити його суть, форму і завдання.

1) Суть Світського Апостоляту

Перший раз в історії Церкви на Вселенському Соборі трактується проблему миран так широко закроєну, і це справді новість Вселенського Собору Ватиканського II-го. Апостолят — це післанництво. Воно є наслідком нового буття, яке набуває кожний християнин втілений ("вщіплений") у Христа і врахований у члени Його Спільноти — Божого Народу".

Кожний член Христового Тіла приймає на себе завдання свого Голови, що є Священиком, Учителем і Царем. І якщо *Інституційне* Священство — Єрархія бере безпосередню участь у Христовому Священстві та стає специфічним його виконавцем упродовж історичної фази буття Церкви, то також і миряни, хоч не входять у склад Церковної Єрархії і не мають тих специфічних завдань, що Єрархія, — є однак, до деякої міри, безпосередніми учасниками Христового Священства з його завданнями.

"Церква — сказав Пій XII — є неділимою цілістю, бо Христос не поділений і неділимий". А святий Апостол Павло каже: "Є ріжниця між дарами ласки, Дух же той самий. Є ріжниця між служіннями, та Господь той же самий" (I Кор. 12, 4-5).

2) Форма і завдання Світського Апостоляту

На Соборі було повторено багато разів, що *специфічне завдання — місія* мирян у Церкві —

це освячення середовища (консекраціо мунді). До делегатів II-го Світового Конґресу Світського Апостоляту (в 1957 р.) Папа Пій XII сказав, що у відносинах між Церквою і світом потрібне посередництво світських апостолів, мирян. *"Освячення світу"* (консекраціо мунді) — це завдання специфічне світських апостолів, людей поставлених на всіх щаблях суспільства та заангажованих у всіх структурах людської спільноти, від уряду держави аж до найменших клітин зорганізованого життя. Горизонт світського апостоляту безмежний. Починаючи від найменшої соціальної клітини, від *родини*, яку влучно названо "Малою Церквою", через усе вищі й ширші структури суспільства аж до його верхівки, щоб Христос був усе в усіх.

Щоб християнізувати ці всі складні структури сучасного суспільства, світський апостол диспонує засобами, яких йому уділяє Христос: *священичим*, щоб освячувати середовище у пляні життєво-екзистенціяльному; *вчительським* — у пляні інтелектуальному. Свою апостольську дію втілить у зорганізовану форму в співпраці з другими членами-апостолами, чи-то в клітині парохіяльної організації, чи-то у рямцях ширших діецезальних, національних та інтернаціональних згуртувань.

Сконтактувати й освятити природне надприродним, дочасне вічним, щоб ані це не зазнало профанації, ні те не втратило свого обличчя, а лише відновилось у Христі. (УПБ).

КАЛЕНДАРНА СПРАВА У РІШЕННЯХ СОБОРУ

На нарадах першої Сесії Вселенського Собору порушено справу введення нового сталого календаря, на місце двох календарів, себто Юліянського та Григоріянського, які досі практикуються в християнському світі; Юліянський більше серед православних Церков, Григоріянський у латинській Церкві та частинно і серед вірних східніх обрядів, православних і католиків. Цим разом Вселенський Собор не бере ініціятиви введення нового календаря. Він лише обмежується до ствердження, що не має нічого проти введення такого календаря. Вселенський Собор застерігає собі лиш одну річ, а саме, що між різними проєктами календарів, Собор не противиться таким тільки, які зберігають тиждень зложений із сімох днів.

Підчас дискусії виринули важні застереження відносно нового календаря. Перш за все Церква мусить вимагати, щоб в евентуальному новому календарі була запевнена неділя та щоби, поза тижнями, не було в році так званих "вільних днів", лише щоб тижні слідкували один за одним без порушень. На випадок конечности будьяких змін у наступстві тижнів Церква застерігає собі виключну компетенцію в цій справі.

Усі застереження Отців Собору взяла до уваги Соборова Комісія для літургійних справ та приготовила новий текст, який затверджено майже цілістю голосів ва другій Соборовій Сесії.

Голосування відносилося не до введення нового календаря, лише до заяви, що Церква не противиться різним починам завести сталий календар, застерігаючи собі проте збереження біблійного та християнського тижня.

Правдоподібно введенням нового календаря в суспільне життя занялися б "Об'єднані Нації" при співпраці церковних чинників. (УПБ).

СВЯТКУВАННЯ ВЕЛИКОДНЯ У МАЙБУТНЬОМУ

Вселенський Собор занявся справою святкування Великодня ще на першій Сесії, беручи до уваги побажання багатьох, щоб Великдень не був більше "подвижним" святом, а припадав завжди на цю саму неділю даного місяця. Одною з причин таких побажань були кожнорічні зміни в святкуванню всіх "подвижних" свят, зв'язаних із Великоднем, а ще більше саме святкування Пасхи за Юліянським та Григоріянським календарями з великим замішанням, яке викликують різні часово святкування цього найбільшого християнського Празника, головно ж там, де на цій самій території є різні християнські віровизнання.

Як і в календарній проблемі, Вселенський Собор не бере тут ніякого конкретного рішення, лише заявляє готовість Церкви на святкування Великодня в дану неділю місяця, за згодою передусім нез'єднинених братів. Устаелення святкування Пасхи залежатиме виключно від церковної Влади за порозумінням та згодою нез'єднених Церков; самі ж переговори в цій справі та евентуальна згода всіх християн святкувати разом найбільший християнський Празник — без сумніву будуть новим кроком до взаємного зближення.

Між різними пропозиціями правдоподібно буде введена та, яка передбачує святкування Великодня в першу або другу неділю місяця квітня, бо саме на початку цього місяця припадає подія Христового Воскресіння.

Евентуальне устаелення дати Пасхи було б великим осягом християнського світу, бо тоді, не зважаючи на віровизнання та календарі, всі християни з'єдналися б у святкуванню найбільших подій Христового життя: Його Страстей, Смерти, Воскресіння, Вознесіння, Зіслання Святого Духа. (УПБ).

"ГЕРОЇСЬКА СВЯТІСТЬ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ ХРИСТИЯН"

Підчас 59-го Загального Засідання Собору виступив український Владика Кир Андрій Сапеляк із своєю інтервенцією в дискусії на тему "Святість у Церкві". Український Владика сказав, що 4-ий розділ "Схеми про Церкву неповний, бо в ньому береться до уваги нормальні обставини життя християн, а ні словом не згадується про мільйони християн, які живуть серед тяжких переслідувань і яким у таких умовинах життя звичайні дороги до святости зовсім недоступні. Натомість визнання Христа та Його Церкви серед переслідувань вимагає геройської любови до Бога і цим самим геройської святости. Кир Андрій додав, що Вселенський Собор повинен торжественно проголосити, що всі ті, що терплять за Христа всякі переслідування, далеко попереджують у святості всіх християн, бо вони якнайближче слідують за Христом своїми терпіннями. Крім цього їхнє життя це велике апостольство для всіх християн, бо вони своїм прикладом проповідують усім як маємо любити Бога.

Для підкріплення своїх слів Кир Андрій Сапеляк навів слова Святішого Отця Павла VI, в яких Папа словами, повними батьківського болю представив тяжкий стан переслідуваних християн, промовляючи на відкритті другої Соборової Сесії.

На кінець український Отець Собору зробив пропозицію, щоб у розділі про "Покликання до святости у Христовій Церкві" разом із звичайними дорогами до святости, доступними всім християнам, окремо говорити про надзвичайне покликання до святости, себто про Ісповідників Віри та про Мучеників, підкреслюючи велич такого покликання як особливий таїнственний Божий дар для поодиноких вірних та для цілих християнських Спільнот.

Соборовий Бюлетень із 59-го Генерального Засідання передав зміст виступу Кир Андрія Сапеляка, зазначуючи зокрема слова промовця, що *"брак у схемі про цю проблему тим більш великий, з огляду на те, що нині є багато священиків та вірних, які є покликані до цієї надзвичайної святости"*. "Собор — кінчить Бюлетень — повинен проголосити, що всі ті, що в нинішніх часах терплять переслідування за віру, випереджують усіх на дорозі до святости."

Виступ Преосв. Кир Андрія Сапеляка зі зверненням уваги Собору на переслідувану Церкву знайшов великий відгомін у римській та італійській пресі. Римський щоденник *"Іль Месседжеро"* під датою 1 листопада ц. р. так описує "Праці Ватиканського Собору": "ПРОПОЗИЦІЯ НА СОБОРІ ДЛЯ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ ВІРНИХ" із підзаголовком: "яку представив Преосв. Сапеляк, і підпирає думку, що треба взяти під увагу жертву священиків і вірних у країнах, де Церква переслідувана."

"Іль Темпо", другий великий римський щоденник, говорить про виступ українського Отця Собору у великій статті присвяченій засудженню марксизму італійським Єпископатом: "Тему поборювання комунізму підніс кілька годин перед появою документу італійських Єпископів, на 59-му Генеральному Засіданні Преосв. Андрій Сапеляк, Апостольський Візитатор Українців в Аргентині. Він заявив — продовжує римський щоденник — що Собор мав би обов'язок підкреслити, що переслідувані за віру живуть у стані постійного геройства і тому випереджують усіх на дорозі до святости та своїм щоденним мучеництвом і величчю духа є прикладом і таїнственним і цінним даром для цілої Церкви. Стверджуючи, що в особі переслідуваних ціла Церква є переслідувана, і ціла Церква проливає кров, Преосв. Сапеляк жалував, що Схема "Про Церкву" не підкреслює якслід першенства Церкви Мучеників."

Католицький римський щоденник *"Іль Квотідіяно"* дає як головний заголовок своїй "Хроніці з Вселенського Собору": "УЧИТЕЛЯМИ НА ДОРОЗІ ДО СВЯТОСТИ Є БРАТИ ПЕРЕСЛІДУВАНІ ЗА ВІРУ" з під-заголовком: "У палкій інтервенції українського Єпископа Кир Сапеляка згадано геройство святости, записатане мучеництвом".

Виступ українського Владики особливо актуальний в Італії, тому що припав якраз у день засудження марксизму італійським Єпископатом. (УПБ).

АНГЛІКАНСЬКИЙ СИНОД ПІДДЕРЖУЄ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР МОЛИТОВНИМИ ПОБАЖАННЯМИ

Синод англіканських єпископів Канади, що відбувся в жовтні у Бенф. Альберта, вислав на руки канадійського католицького єпископату молитовні побажання, "щоб Бог ужив цього (Ватиканського) Собору на зріст і поширення братерства й єдности у християнському світі".

"Ми з приємністю вітаємо", кажеться далі в цьому комунікаті, "діялог, що відбувається тепер у багатьох місцевостях Канади між Римо-Католиками й Англіканами, та сподіємося зросту взаємного порозуміння й довір'я між нашими Церквами; молимося за з'єднання всіх, що люблять Господа і Спасителя та служать Йому".

Дай, Боже, такого духа нам усім.

ДВІ ЗНАМЕННІ ПРОМОВИ

МИТРОПОЛИТ КИР ЙОСИФ ВІТАЄ СВЯТІШОГО ВІТЦЯ ПАПУ ПАВЛА VI

18. X. 1963 р. Свят. Отець Павло VI прийняв на приватній авдієнції в консисторіяльній залі ввесь Український Єпископат, провідників Українського Християнського Руху, членів наших наукових установ: НТШ, УБНТ, УВАН і УВУ, та цілу українську римську громаду. В імені Української Церкви та всього українського народу привітав Свят. Отця ВПреосв. Митрополит Кир Йосиф:

"Святіший Отче! Радіючи та глибоко зворушені цією найвищою почестю окремого привілею, що сьогодні ми мали змогу знайтися у стіп Вашої Святости, українські Єпископи, які мають ласку бути учасниками теперішнього Вселенського Собору Ватиканського II, являються на чолі окремої проші провідників і діячів організації, званої "Українським Християнським Рухом", разом з українськими інтелектуалістами, членами 4-ох українських наукових установ, себто: Наукового Товариства ім. Шевченка, Української Вільної Академії Наук, Українського Богословського Наукового Товариства й Українського Вільного Університету. — Ці прочани прибули до Риму з різних країн Західньої Европи виявити Вашій Святости почування своєї синівської любови, послуху та вірности Святій Римській Апостольській Столиці, згідно з католицькою вірою, що її одержали завдяки св. Ользі й св. Володимирові Великому, а яку підтверджли наші святі Пастирі, що з них чимало протягом сторіч, головно ж у новіші часи, наслідуючи славного св. Йосафата, не вагалися віддати своє життя за цю віру.

"До їхнього здвигу долучилася невелика громада Українців Риму, себто: Папська Семінарія св. Йосафата зі своїми настоятелями, Отцями Василіянами; Папська Мала Семінарія зі своїми настоятелями, Отцями Салезіянами Дон Боска українського обряду; Генеральна Курія Отців Василіян із студентами теології; Генеральна Курія Сестер Василіянок; Генеральна Курія Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії і Сестри, приділені до семінарій, разом із багатьома вірними українськими мирянами, зокрема ж студентами, що живуть у Римі.

"Нам, українським Єпископам, мило представити Вашій Святості цю прощу, що під покровом багатонадійної організації "Українського Християнського Руху", як живий вияв релігійного життя нашої еміграції, бо продовж цього короткого побуту згаданих уже прочан у Вічному Місті, відбуваються також християнські Студійні Дні та розважання 15 докладів на тему "Український мирянин у житті Церкви, суспільности і людства", виголошених членами Руху, як світським апостолами, а в найближчій черзі розгляне ться загальну тему "Релігія в житті українського народу", викладену в 20-ох наукових доповідях про отверту релігійність у всіх її проявах суспільного, культурного й наукового життя українського народу протягом його тисячолітньої історії.

"Приємно нам запевнити Вашу Святість, що в ході згаданих Студійних Днів призначено підхожий час на молитву, зосібна за всі святі намірення Вашої Святости, особливо за щонайкращі досяги теперішнього Вселенського Собору, до якого звертаються надії всіх тих народів, які горнуться до Ісуса, тоді коли Ваша Святість докладає загальної горливости й батьківської дбалости, щоб в ім'я Ісуса з'єднати всі народи в одне стадо під одним видимим Пастирем, який указував би ті засади, за якими треба йти у приватному й суспільному житті, щоб одержати дар справедливого миру, спертого на любові, правді, справедливости й свободі.

"Звольте, Святіший Отче, прийняти ці вбогі наші вислови. Припавши до Ваших стіп, просимо благодатного Апостольського Благословення. Звольте, Святіший Отче, дати його зокрема всім нашим Єпископам, приявним і неприявним, нашому духовенству, нашим великим і малим семінаристам, які готовляться до апостолування, нашим черницям, тут приявним і розсіяним по світі, всім провідникам і всім членам нашої багатонадійної організації "Українського Християнського Руху", як світським апостолам, так і всім учасникам вище згаданих Студійних Днів, і всьому українському народові, і тому, що на Батьківщині, і тому, що в розсіянні сливе по всіх континенатх. Благослови нас, Святіший Отче!"

ПРОМОВА СВЯТІШОГО ОТЦЯ ПАПИ ПАВЛА VI ДО УКРАЇНЦІВ

Павло VI, поки ще відчитав офіційну промову, звернувся словами щирого признання д Митрополита й цілого нашого народу. Після цього Святіший Отець виголосив свою прегарну офіційну промову:

"Всечесні Браття і найдорожчі діти, — зворушлива радість наповняє Наше серце, коли приймаємо кваліфікованих членів "Українського Християнського Руху" під проводом шанованого і такого дорогого Кир Йосифа Сліпого, Львівського Архиєпископа, що бажав зробити Нам радість цією зустріччю.

"При нагоді десятиріччя вашого Об'єднання ви бажали принести вияв своєї віри й своїх почувань смиренному Петровому Наступникові. За це Ми вам щиро дякуємо та й любо Нам висловити Наше вдоволення, Нашу пошану, Нашу прихильність.

"Такі почування зроджуються, коли призадумуємося над тією отвертою й недвозначною відміткою, якою ви хотіли позначити ваш Рух, назвавши його у щирім визнанні "Християнський". Ось тут ваша слава, ваша похвала, ваша заслуга. Вашим бажанням було, щоб із своєї тисячолітньої історії добути цю світлу назву та свою незнищенну славу, що тісним вузлом спільности й любови поєднує синів дужої землі. Така назва, печать Божого вподобання, даного у Христі всім людям, набирає ще осяйніших і більш знаменних відблисків у злуці зі святкуваннями, які ввесь час іще тривають, одинадцятого сторіччя апостолування Кирила й Методія у Великій Моравії та в усіх довколишніх землях; багатогранний і шляхетний апостолят, що розсипав благодатне проміння навіть після смерти Святих, поширюючись також і на ваші народи, які відчинили себе впливам ласки, мов цвіти, чулі на пестощі раннього сонця.

"Залишайтеся вірними, дорогі діти, тій справі, що її передав нащадкам приклад ваших батьків, із покоління в покоління, посеред труднощів і небезпек, аж досі. Ви її спадкоємцями, отже, де б ви не жили, міцно зберігайте її цінність. Бо й справді різноманітна релігійна, добродійна, культурна діяльність "Українського Християнського Руху", про що нас докладно поінформовано та про що й тепер була згадка, є вимовним підтвердженням цієї відрадної дійсности.

"Ми з цього ради і, складаючи вашому Об'єднанню побажання завжди радісної щедрости й плодовитого зросту на ті роки, що відкриваються вам для спільної діяльности, прагнемо залишити вам це доручення, що його ви, до речі, носите записаним у вашому серці, раньше ще, ніж на відзнаках ваших: Будьте повсякчас гідні йменя християнина, будьте послідовниками релігійних передань ваших предків; любіть себе взаємно любов'ю Христовою, допомагайте одні одним у братерській відданості; живете в перетворювальнім світлі Божої Ласки, яка прищеплює нас на власному житті Бога, обдаровуючи нас скарбом, що витримує всяку пробу, всяку негоду, всяку турботу. Залишайтесь об'єднаними в молитві та спільноті думок: "Мир Божий, що вищий від усякого уявлення, берегтиме серце й думки ваші у Христі Ісусі" (Флп. 4, 7).

"Ми близькі вам Нашими почуваннями й допомогою, яку дамо завжди вашим зусиллям і вашій діяльности. Будемо вам близькі зокрема вимолюючи повсякчасно дарів Божого вподобання для вас, для ваших родин, для далеких братів і для тих, що вам найдорожчі.

"А щоб підтвердити Наші батьківські побажання, що їх Ми вам з усього серця складаємо, як запоруку щирої прихильности, нехай зійде Апостольське Благословення на вас і на всіх, що вас тут супроводять думкою і почуваннями, бо і про них Нам мило думати, які з вами з'єднані "в єдності духа зв'язком миру" (Єф. 4, 3)".

Після Апостольського Благословення Святіший Отець ще особисто вітався й розмовляв із нашими Владиками, під час того, як хор семінаристів співав пісню "Боже великий..." Прощаючись з Митрополитом Кир Йосифом, Папа підніс його і не дозволив цілувати себе в руку, а обняв його дружньо, по-братерському. Ентузіястичні оплески приявних супроводили Павла VI ще й по його відході. (УПБ).

УКРАЇНСЬКА ПОНТИФІКАЛЬНА КОЛЕГІЯ

14 жовтня ц. р. в Українській Малій Семінарії, що її ведуть наші Отці Салезіяни, відбулося велике свято офіційного проголошення цієї установи "Понтифікальною Колегією". Привітальне слово сказав Високопреосвящ. Митрополит Йосиф Сліпий. Він склав подяку Апостольській Столиці за її щедрий дар та особливу опіку над нашою Малою Семінарією, завданням якої є підготовляти майбутніх священиків; подякував приявному на святі І. Ем. Кардиналові Г. Тесті, особливо ж за те, що він став "безпосереднім визволителем" його з сибірської каторги; слова подяки звернув також убік Впреосв. Апостольського Візитатора, Кир Івана Бучка, першого засновника Малої Семінарії в Україні та незрівняного добродія й опікуна її в екзилі. Митрополит-Ісповідник відчитав папське "Бреве" про піднесення Семінарії до гідности "Понтифікальної Колегії" з усіми правами й привілеями міжнародного значення. — У дальшу програму святкувань увійшли музичні, хорові, балетні й театральні виступи наших малих семінаристів. Гарне свято вшанували своєю приявністю наші ВПреосв. Владики, високі достойники Свящ. Конґрег. для Східніх Церков та представники всіх наших установ на терені Риму.

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА

60-РІЧЧЯ ПРИЇЗДУ ОО. ВАСИЛІЯН ДО МОНДЕРУ

Писати про ці торжества, - то треба би писареві духа й поезії навіть не світової, а ось тієї, що нею надхнені святі Псальми:

"Благословен еси, Господи Боже Отців наших, і хвальне й прославлене ім'я Твоє во віки, во віки..."

Від минулого року, від місяця листопада, від 60-их роковин приїзду перших василіянських місіонарів до Західньої Канади, по цьогорічний листопад, оо. Василіяни відзначують у себе це велике й Богом благословенне — "річчя". В однім містечку далекої Західньої Канади — здавалося мені — і небо й земля разом злучилися, щоб гідно звеличати оті великі роковини.

Тиждень наперед у парохіяльній церкві св. верховних апостолів Петра й Павла в Мондері почалося тижневе моління 24-годинною адорацією Пресолодкого Ісуса, Утаєного В'язня Любови кивотів наших.

У неділю 3-го листопада — найближчу до 1-го листопада, коли то перші піонери Василіяни зійшли з далекобіжних ваґонів канадійської залізниці в Стратконі (нині полудневий Едмонтон) — у манастирській церкві йшли святі відправи: утрення, Сл. Божа з сотками причасників, а в 10-ій годині почав співану Сл. Божу Протоігумен Василіян у Канаді, о. В. Слобода. Він і проповідував на тій Сл. Божій, накреслюючи від василіянського місіонарського служіння Богові й народові від перших манастирців св. о. Василія над берегами ріки Ірірсу в Понті та від величніх харитативних установ нового міста на передмістях Кесарії Кападокійської, тоді названих іменем "Василіяда", а нині одиноким залишком старинного міста в Туреччині, названого Кайсаріє.

Духом свого духовного Вітця Василія пішли оо. Василіяни в українську землю, а з неї аж у нашу Канаду: проповідувати Христа й служити братові своєму в сіряці чи старо-краєвому кожусі. То були великі душі-уми. І о. Пл. Філяс і о. С. Дидик і дальші Отці, Брати Чину та Сестри Служебниці.

У п'ятій годині в манастир-

(Продовження на стор. 517)

Впр. о. В. Ваврик ЧСВВ виголошує проповідь на молебні під час ювілейних святкувань у Мондері.

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXII

(Продовження)

РОЗЗБРОЄННЯ

З другого боку з глибоким смутком стверджуємо величезне накопичення зброї, яку вже випродуковано і далі продукується в більш економічно розвинених країнах, із великим накладом інтелектуальних і економічних сил. І це діється тоді, коли народи цих країн переобтяжені великими тягарами, у висліді чого інші країни позбавлені співпраці, якої вони потребують для економічного й суспільного поступу.

Продукція зброї начебто виправдана тим, що в теперішніх часах передумови миру не можна зберегти без рівноваги зброєнь. І так, коли одна країна збільшить свої зброєння, інші відчувають потребу робити те саме; і якщо одна країна озброєна нуклеарною (ядровою) зброєю, інші країни мусять продукувати свою власну так само нищівну.

У висліді цього народи живуть у постійній тривозі, щоб небезпека, яка кожної хвилини загрожує, не вибухла над ними з жахливою несамовитістю. І тому, начебто, з узасадненої причини треба мати воєнну зброю під рукою. І хоч важко повірити в те, що хтось міг би взяти свідомо відповідальність за жахливу руїну і горе, що їх війна принесла б із собою, то не можна заперечити, що її вибух міг би наступити з причин, які вирвалися б із-під контролі та несподівано. І кожний мусить мати на увазі, що хоч потворна сила модерної зброї діє як чинник відстрашування, то треба боятися, що продовжування ядрових дослідів, доконуваних із думкою про війну, матиме фатальні наслідки для життя на землі.

І тому отже добрий розсудок і людяність настирливо вимагають припинити перегони у зброєннях, щоби припаси зброї, нагромаджені в різних країнах зменшено в однаково рівній мірі та рівночасно тими сторонами, до яких це відноситься. Ця ядрово-атомова зброя повинна бути заборонена. Для цього повинен бути заключений договір про постепенне роззброєння та в справі успішного способу контролі. Ось слова Пія XII, нашого світлої пам'яті Попередника: "До вибуху світової війни, з економічною і суспільної руїною та з моральною нестримністю і розв'язлістю, що її супроводять, не сміється допустити, як і до того, щоб вона обхопила людську расу третій раз".

Кожний мусить усвідомити собі, що не може бути надії на припинення розбудови зброєнь, ані на зменшення існуючих припасів зброї, ані тим менше, на скасування її взагалі, якщо не буде повністю завершений процес, і якщо він не буде проходити з внутрішнього переконання та якщо кожний не буде щиро співпрацювати для усунення страху і тривоги перед сподіваною війною, які опанували людей. Якщо це має статися, то основна засада, від якої наш теперішній мир залежить, мусить бути заступлена іншою, яка заявить, що правдивий і тривкий мир між націями спирається не на рівновазі зброї, тільки на самому взаємному довір'ї. Ми віримо, що це може бути здійснене, і Ми вважаємо, що цього вимагає розсудок; що це є саме те, що гаряче побажане саме в собі, та що це стане джерелом багатьох добродійств.

У першій мірі, є це ціль, якої вимагає сам розум. Це може бути, або принайменше повинно бути, безсумнівним, що взаємини між державами, так само як і між поодинокими людьми, повинні бути реґульовані не силою зброї, але світлом розуму, яким правлять правда, справедливість та щира співпраця.

По-друге, Ми кажемо, що це є мета, якої треба щиро прагнути, самої в собі. Чи є хтось такий, що гаряче не прагнув би бачити, що війна засуджена, що не хотів би бачити зберігання миру та що він із кожним днем щораз більше закріплюється?

І вкінці, це є ціль, яка буде плідним джерелом багатьох добродійств, бо її користі відчуватимуть усюди поодинокі люди, родини, нації, вся людська спільнота. Бо пересторога Пія XII все ще звенить у наших ухах: "Нічого не можна втратити через мир. Усе можна втратити наслідком війни."

А коли це так, то Ми, Намісник Ісуса Христа, Спасителя світу і Творця миру, та як виразник найглибшої туги всієї людської родини, йдучи за голосом Нашого серця, сповненого тривогою за добро для всіх, відчуваємо як наш обов'язок благати людей, особливо тих, що несуть відповідальність за публичні справи, щоб вони не щадили зусиль для забезпечення того, щоб світові події розвивалися в розумному та людяному напрямі.

Нехай люди, в найвищих і найбільш авторитативних зібраннях поважно застановляють-

ся над проблемою мирного пристосування взаємин між політичними спільнотами на світовому рівні; пристосування основаного на взаємному довір'ї, на щирості в переговорах, на вірному виконуванні прийнятих на себе зобов'язань. Нехай вони студіюють проблему аж знайдуть таку точку договорення, з якої буде можливо почати йти вперед до згоди, яка буде щирою, тривкою і плідною.

А Ми, з Нашого боку не перестанемо молити Бога, щоб благословив ці зусилля так, аби вони могли вести до плодотворних вислідів.

У свободі. — І це також має закріпитись у пам'яті, що взаємини між державами мають основуватися на свободі, щоб, сказати б, ніяка країна не була несправедливо пригнічувана іншими, або щоб інші не втручалися безпідставно в їх справи. Навпаки, всі повинні помагати іншим розвивати змисл відповідальности, духа ініціятиви та поважне прагнення бути першими в продвиганні власних досягнень у кожній ділянці.

Розвиток економічно недорозвинених країн. — Тому, що всіх людей лучить разом спільне походження, що всіх їх відкупив Христос і всі вони мають надприродне призначення та що вони покликані творити одну одиноку родину, Ми закликали в Енцикліці "Матер ет Магістра" (Мати і Вчителька) економічно розвинені нації допомагати тим, що є в процесі розвитку.

Ми дуже раді, що можемо бачити, як широко цей заклик був прийнятий. І Ми віримо, навіть більше, що в майбутньому це причиниться до осягнення тієї мети, щоби дібніші країни, в можливо найкоротшому часі приплили до такого ступня економічного розвитку, який зробить здібним кожного громадянина жити в таких умовинах, які відповідали б його людській гідности.

Але ніколи не забагато повторяти, що співпраця, про яку тут була мова, має доконуватися з найбільшою пошаною для свободи тих країн, які розвиваються, бо вони мусять усвідомити собі, що в першій мірі вони несуть відповідальність, та що вони є головними виконавцями в просуванні свого економічного і суспільного поступу.

Наш Попередник Пій XII все проголошував, що на полі нового ладу, основаного на моральних засадах, немає місця для порушування свободи, цілости і безпеки інших націй, не зважаючи, яка їхня територіяльна поширеність чи їхня оборонна спроможність. Це неминуче, що потужні держави задля їхнього більшого потенціялу та їхньої могутности, повинні промощувати шлях для зорганізування таких економічних груп, до яких належали б не тільки вони самі, але також менші і слабші держави. Але при цьому конче треба, щоб в інтересі загального добра, вони, як усі інші респектували право цих менших держав до політичної свободи, до економічного розвитку та до співмірної охорони в випадку конфліктів між націями, їхньої невтральности, яка є згідна з природним і міжнародним правом. І лише таким способом вони будуть здатні до співучасти в спільному добрі та запевнення матеріяльного і духового добробуту їхніх народів.

Це життьово важливе тому, що багатші держави, стосуючи різні форми допомоги бідніщим повинні респектувати моральні вартості й етнічні властивості, прикметні кожній нації, а також, що вони повинні уникати всяких намірів політичного панування над ними. Якщо це буде зроблене, то цим буде довершений великий вклад для утворення світової спільноти, такої спільноти, в якій кожний її член, доки буде свідомий свого індивідуального права й обов'язків, буде працювати у взаєминах рівности для осягнення універсального спільного добра.

Знаки часів. — Люди щораз більше і більше переконуються, що спори, які виринають між державами, не повинні бути вирішувані зброєю, а радше переговорами. Це переконання, згідно з правдою, побудованою на історичній базі, основується головно на жахливо нищівній силі модерної зброї. Його підтримує жах, що виринає в умах на думку про жорстоку руїну та безмірне страждання, які принесло б застосування цієї зброї людському родові. І з цієї причини ледве чи можливо уявити собі, що в атомовій добі війну можна б стосувати як знаряддя справедливости.

Не зважаючи на це, на жаль, страх усе ще руководить народами і приневолює їх витрачати казкові суми на зброєння; не для агресії, як вони кажуть, — і немає причини не вірити цьому — але, щоби переконати інших, аби вони не зважувалися на агресію.

Одначе є основи надіятися, що за допомогою зустрічей та переговорів, люди можуть прийти до відкриття кращих зв'язків, які лучать їх разом, і які випливають із людської природи та які є для них спільні. І що вони можуть прийти до відкриття, що однією з найглибших вимог їхньої спільної природи є те, що ними і їхніми відносними народами, не страх має керувати, а любов; і то любов, яка намагається проявити себе у співпраці, яка є льояльною різнородною в формі і продуктивною багатьма користями.

(Далі буде)

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Звідки береться душа? Св. Церква навчає, що людську душу Бог творить у хвилині почаття. Але ж Св. Письмо каже, що наначатку Бог сотворив увесь світ і все, що є на ньому. Як це можливе, що Бог ще й тепер творить, отже щось нового продукує в кожний час, коли починається нова людська істота?

Є це наукою св. Церкви, хоч не аж догмою, що кожну поосібну душу Бог сам творить у хвилині почаття людини. Церква так навчає не тому, що Св. Письмо так каже, а просто тому, що в ніякий інший спосіб не можна пояснити собі постання нової людської душі.

Церква відсудила давню теорію преекзистенціялізму (передіснування), яка твердила, що людські душі, заки злучаться з тілом у хвилині почаття, існують від віків, окремо й самостійно, як чисті духи. Цю теорію підносили вже в старині деякі грецькі філософи. Вони навчали, що душа існує самостійно й від віків, а пізніше вона перебуває в людському тілі наче ув'язнена в покуті за гріхи свого попереднього життя. Цю теорію, також іще в старині, висміяв славний філософ Аристотель та назвав це абсурдним, щоб душа, яка довго жила своїм самостійним життям і мала свої переживання та досвіди, тепер, злучена з людським тілом, нічого не пам'ятала про своє минуле. Також дивна була б це кара для душі, коли вона, злучена з тілом, нічого не знає, ані не пам'ятає, за що вона покутує. Злука такої душі з тілом була би зовсім принагідна й зовнішня. Вона не творила б одної цілости з тілом, такої інтимної цілости, яку ми знаємо з досвіду. Розлука душі від тіла в годині смерти викликує велику тривогу саме в духовій частині людини, а цього не було б, коли б душа тільки принагідно й тільки зовнішньо була злучена з тілом.

Подібно Церква відсудила також і теорію традиціоналізму (переношення, передавання), яка навчає, що душі Адама і Єви, що правда, Бог сотворив сам, безпосередньо, але душі всіх інших людей походять від душі своїх батьків через родження, або передаються, як частина душі батьків. Але ж душа не може постати з тіла батьків, бо ж вона є духом, а тіло не може родити чогось вищого від себе, як камінь не може родити рослини, а рослина не може родити звірини. Нова людська душа не може постати ані з душі батьків, бо душа, зі своєї природи, це дух, а душа не можна ділити на частини. Отже душа може прийти тільки від Бога, а це через акт творення.

Святе Письмо не каже, що на початку світу Бог створив усі речі зараз. Навпаки, воно описує сотворення неба й землі, потім світла й темряви, постання небозводу й земних вод, пізніше сотворення риб, рослин і звірят, і, накінець, сотворення людини, кожне-кожне окремо і кожне іншого дня, отже постепенно. Біблійні "дні" — це певно були довгі епохи століть, один біблійний "день" може тривав мільйони років. До того багато чудес, описаних у Св. Письмі, як ось, манна в пустині, вода, що вдаряла джерелом із скали, розмноження хлібів і риб, ітп., кажуть нам догадуватися, що це були окремі акти нового творення. Подібно і постання нової людської душі годі пояснити собі інакше, як тільки поновним актом Божого творення.

Кілька років тому священик-приятель сказав мені, що я екскомунікований, себто виключений із Церкви, бо живу на цивільному шлюбі та що через це я не смію приступати до Св. Тайн. Спочатку я легковажив собі це, але, щодалі, то більше переживав це в душі. Важко переживала це також і моя дружина. Вона була замужня, але її чоловік остав у краю і знаємо, що живе. Церковно повінчатись ми не могли і тому рішили розійтися. Їй жаль було мене, що я так мучуся душевно, а я сильно затужив за спокоєм сумління. Я вже висповідався, одержав розрішення від церковної клятви і тепер живу самітньо в надії на Боже милосердя. Але одне мені ще все неясне, а саме: які ще інші шкоди має людина, що попала в церковну клятву екскомуніки?

Клятва екскомуніки є не так карою, як радше лікувальним засобом, яким св. Церква намагається привести своїх дітей, затверділих у злому, до опам'ятання. Для вас екскомуніка була справді спасенним ліком і Божа ласка справді по Божому діяла у вашій душі та в душі жінки, з якою ви жили незаконно. Вона одружена, отже не може вдруге виходити заміж, але ви свобідні, отже ви можете одружитись.

Церковна клятва екскомуніки відбирає католицькому вірному участь у живому містичному тілі Ісуса Христа, себто участь у житті Христової Церкви; так як прогнаний син, позбавлений тепла й користей батьківського дому. Через екскомуніку католицький вірний сам виключає себе з Церкви й через це він: 1) не може приступати до Св. Сповіді і Св. Причастя, хіба тільки в годині смерти; 2) не користає з молитов св. Церкви, які вона щоденно жертвує за своїх вірних; 3) не може дістати ніяких відпустів; 4) не може бути хресним батьком чи хресною матір'ю при

Св. Хрещені; 5) на випадок смерти — не може мати християнського похорону.

Є екскомуніки так звані "вже проголошені", в які хтось попадає автоматично, коли допускається якогось учинку забороненого під екскомунікою; а є екскомуніки, які Церква проголошує в критичному часі, як пр., коли президент Аргентини Перон кілька років тому почав переслідувати католицьку єрархію в своїй державі.

Люди, що з тієї чи іншої причини опинились під клятвою (екскомунікою), повинні старатися якнайскоріш наладнати справу спасіння своєї душі та шукати способів помиритися з Церквою. Найкращим помічником у такій справі є звичайно священик. Треба піти до нього, розповісти щиро й подрібно про своє положення, а він певно охоче зробить усе потрібне й можливе, щоб нам допомогти.

Часте Св. Причастя є великою поміччю для мене в моїх щоденних хрестах. Радію з того, що Бог дав мені ту ласку, що можу майже щоденно причащатися, а через це виєднувати собі багато ласк та спокутувати мої гріхи. Але один священик сказав мені, що Св. Причастя не відпускає дочасної кари за гріхи. Я вірю в це, бо так сказав священик. Але чи могла б я знати, чому Св. Причастя не відпускає кари за гріхи?

Св. Причастя, само від себе, справді не відпускає анї не зменшує дочасної кари, яка належиться нам за гріхи, з яких ми вже висповідалися. Тяжкі гріхи прощаються нам у Св. Сповіді. Те відпущення гріхів є наслідком хресної жертви Тіла і Крови Христової, які були жертвовані "на відпущення гріхів". Відпускаються нам гріхи, отже вина, а також і вічна кара, але не відпускається нам дочасна кара. Це мусимо сплачувати чи спокутовувати ми самі. Пресв. Євхаристію, отже Св. Причастя І. Христос установив не на те, щоб воно зменшувало нашу кару за гріхи, а на те, щоб воно, з'єднуючи нас із Божественним нашим Спасителем, було нашою поживою, силою й охороною перед дальшими упадками в гріхи. Все ж таки належно приняте Св. Причастя розпалює в нашій душі велику любов до Бога і ця любов надолужує Г. Богові за наші давніші гріхи. Отож дочасні кари за давніші наші гріхи, як тяжкі так і повсденні, зменшуються нам у міру нашої любови до Бога. Чим більша любов, тим більше нам прощається кари.

Коли хтось не пішов до Св. Сповіді і Св. Причастя в великодному часі, то що має він зробити?

Хто занедбав свій пасхальний обов'язок у призначеному на це часі, себто від початку св. Посту до празника Вознесіння, той повинен виконати його якнайскоріше. Не буде це вже пасхальна Сповідь, усе ж таки направиться зло, якого хтось допустився. Занедбати свій пасхальний обов'язок, це тяжкий гріх, а хто находиться в тяжкому грісі, той живе в Божому гніві, отже в небезпеці вічного прокляття, то й повинен він старатися якнайскоріше вирватися з того крайне небезпечного стану, а не чекати аж до нового Великого Посту. Бо хто ж може обіцювати собі, що доживе до того часу?

З другого ж боку пам'ятаймо, що хто від одного великоднього часу до другого великодного часу, себто через цілий рік не допустився ніякого тяжкого гріха, той, стисло кажучи, не має обов'язку йти до великодньої Св. Сповіді. Він має обов'язок приступити тільки до великодного Св. Причастя в означеному часі, себто від початку Великого Посту до празника Господнього Вознесіння. Але радиться, щоб навіть і той сповідався перед Великоднем, хто не має тяжкого гріха, а має тільки повседневні гріхи на своїм сумлінні. Така Сповідь буде актом щирої покути. Все ж таки, якщо хтось має на своїй душі тільки повседневні гріхи, а ввесь час настільки занятий, що не знаходить часу на Св. Сповідь, а коли має хвилинку часу та хотів би сповідатись, саме тоді великий натовп людей чекає при сповідальницях, то такий може зовсім спокійно, без Сповіді, приступити до великодного Св. Причастя, збудивши перед тим щирий жаль за свої повсденні гріхи. Тим він виконає свій великодній обов'язок.

У чому властиво є гріх проти Святого Духа, що не може бути прощений ані на цьому, ані на другому світі?

Про гріх проти Св. Духа Ісус Христос говорив після того, як уздоровив біснуватого сліпого й німого, а фарисеї казали: "Він не виганяє інакше бісів, як силою Велзевула, бісовського князя" (Мт. 12, 22-24). Ісус, у відповідь фарисеям заявив, що Він проганяє бісів не силою диявола, а Духом Божим. "І для того кажу вам: усякий гріх і хула будуть прощені людям, а хула на Духа не відпуститься людям... ані на цьому ані на тому світі" (Мт. 22, 31-33). З того виходить, що властивий гріх проти Св. Духа є тоді, коли явне Боже чудо, довершене Св. Духом для зміцнення віри чи для навернення грішників, хтось злобно приписує діянню злого духа. Подібно і сьогодні міг би хтось поповнити гріх проти Св. Духа, коли б уперто заперечував очевидне й доказане Боже чудо, яке багатьох приводить до віри й до навернення, як би приписував його природним силам, а не хотів узнати Божої дії.

Пам'ятаймо, що Ісус Христос не каже, що такий гріх є "непростимий", що його не можна простити, а тільки що він "не буде прощений". Такий гріх міг би бути прощений, коли б винуватець у такому грісі опам'ятався зі свого засліплення, покаявся та навернувся. Але Христос каже, що такий гріх "не буде прощений", бо Він, як Бог, передбачує, що даний грішник остане впертим до останнього свого віддиху і не покається, або, за кару, Бог не дасть йому окремої й надзвичайної ласки, щоб він міг покаятися. В дійсності ми ніколи не можемо знати, чи хтось остав нерозкаяний до останнього свого віддиху, отже що він помер у грісі проти Св. Духа. По зовнішніх признаках судячи ми можемо думати, що хтось умирає закаменілим грішником, а в дійсності він, умираючи, в останній хвилині свого життя, користає з останньої даної йому ще ласки, кається і вмирає помирений із Богом.

Із повищого можемо заключати, що властивий гріх проти Св. Духа рідко коли трапляється. Але вчені богослови, наслідуючи св. Августина, начисляють аж шість гріхів проти Св. Духа. Є це не так шість окремих гріхів, як радше шість форм чи ступенів, якими проявляється нерозкаяність або які ведуть до остаточної нерозкаяности. Ось вони:

1. Надмірна надія на Боже милосердя — вона веде до остаточної нерозкаяности, бо хто живе в тяжких гріхах, надіючися надмірно, що Бог цим разом ще не буде карати, той марнує багато Божих ласк і через це стається негідним дальших Божих ласк, отже і ласки покаяння в годині смерти.

2. Безнадійність на Боже милосердя, себто розпука в гріхах. Якщо хтось до кінця свого життя не старається здобутися на довір'я до Божої доброти й милосердя, той умирає нерозкаяний.

3. Спротив пізнаній правді християнської віри. Це — добровільне заплющування очей на те, що бачимо чи пізнаємо, щоб не мусіти жити так, як пізнана правда вимагає від нас для спасіння нашої душі.

4. Завидування ближньому Божої благодаті, — себто, завидувати ближньому того, що він є Божою дитиною і буде спасений, та бажати йому, щоб він не був Божою дитиною і щоб не був спасений. Це вияв дуже великої ненависти, або принаймні вияв великого браку найосновнішої християнської чесноти — любови ближнього.

5. Закаменілість на спасенні напімнення. Хто відкидає надхнення Божої ласки, здушує голос свого сумління та до кінця не хоче приняти добрих порад, заохот і спасенних напімнень від Церкви, чи від своїх ближніх, той виставляє себе на небезпеку, що Бог, нарешті, покине його зовсім і він умре без Божої ласки.

6. Нерозкаяність аж до смерти, себто свідоме й доброзільне тривання в грісі аж до кінця, без жадної доброї волі впокоритись перед Богом та просити в Нього вибачення.

Такі гріхи, кажемо ще раз, є тільки різними формами гріха проти Св. Духа, гріха остаточної закаменілости у злому до останньої хвилини життя. Такі гріхи справді "не будуть прощені", бо не може бути прощення там, де нема покаяння. Але хто допустився такого гріха (надмірно надіявся на Боже милосердя, противився пізнаній правді св. віри, завидував ближньому Божої ласки, іти.), а Бог іще дав йому Свою ласку й він опам'ятався, щиро розкаявся й висповідався зі своїх гріхів, той певно має прощені навіть і такі гріхи. Отже нема такого страшного гріха, якого Бог не міг би, чи не хотів би простити. За те може бути така страшна людина, що сама, свідомо й добровільно, до того ще й уперто робить таке прощення неможливим.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ДЕСЯТИЙ

Дорогий Юсте!

Вертаюся просто з Махеронту. Послухай, що там сталося.

Антипа влаштував забаву, якої ми не бачили від часів божевілля його батька. Замок був прикрашений барвними плахтами, наче хата муринського вождя, а вечором освітлений мов Єрусалим у перший день свята жнив. Пусте й дике гірське провалля ввесь день гомоніло ревом арабських бубнів, цитер, кінар і сопілок. Справжній син Ірода — хотів усім догодити: були перегони, змагання, мунери для Римлян, дика музика і танцюристки — для Арабів, для вірних побожні пісні, виконувані вранці й вечором привезеними з Галілеї левітами.

Кого ж там не було серед гостей! Першзавсе достойна родина тетрарха: його брат Пилип, губернатор Трахонії, Ватани й Авраніти, його братанок Александер, син Александра, Агрипа, що якраз прибув із Риму, та Ірод, король Халкіди. Найбільш гідним поміж ними є Пилип — тихий і спокійний — від початку криклива забава його не цікавила. Кажуть, що справедливо володіє своєю тетрархією. Александер, нарваний молодик, наче б то спраглий діда, але його бундючність постійно пригасає, залишаючи місце непевності і явному перелякові, можна б сказати, що хлопець жахається, щоб йому перед часом не дали отруї. Побут у Римі основно перевернув голову Агрипі. Говорить тільки мовою Греків і Римлян, зголив бороду та перехвалюється приязню з молодим Гаєм, сином Германіка. Побіч потомків Антипатра бачив я цілу банду зігнаних на врочистість арабських князят і вождів. Облизуються потакуючи й удають захоплення коли доглянуть, що Антипа на них дивиться. На ділі ж ненавидять його за зневагу Арета, який утішається великою популярністю серед Ідумейців.

На врочистість прийшов запрошений Юлій Пилат Понтійський. Я видів його вперше зблизька та мав нагоду з ним говорити. В останньому часі майже не показується в Єрусалимі. У першій хвилині відніс я враження, що ця людина дивиться на ввесь світ із філософською байдужістю. Але це враження змінилося, коли він тільки став говорити. Передімною стояв простакуватий і некультурний жовнір. Кожний його рух є висловом ординарної поведінки. А розказують про нього цікаву історію: кажуть, що він є сином вождя Галів. Коли був дитиною віддали його до Риму на поруку. Називався він тоді Виникс. У Римі заопікувався ним хтось із родини Клявдіїв та златинізував його до тієї міри, що Виникс, дійшовши до літ, не мав охоти вертатись у свояси. Змінив ім'я, вступив до війська, став трибуном, брав участь у війнах, відзначився. Потім одружився з Проклею, дочкою сенатора Марка Метеллі Клявдія, дівчиною вже трохи відцвілою, але зі знатного роду, спорідненого з родиною Кесаря. Хтось мені розказував, що Пилат у тому часі зовсім не був спокійним баранчиком, а мріяв про велике майбутнє. Зрештою в Римі кожний трибун думає, що буде кесарем. Може саме й тому взяв собі дружину погану і в літах, але зі старого роду патриціїв. Але небагато на цьому скористав: несподівано одного дня кесар велів йому йти до Юдеї на становище прокурора. Це було шість років тому. Римляни дивляться на нашу країну мов на якесь заслання. Кажуть, що Валерій Грат говорив, що копальня міді на Кіпрі та уряд у Юдеї — це одно. Для потіхи Тиверій дозволив Пилатові — всупереч римському законові — забрати зі собою дружину (таким чином вона уникнула долі, яка зустріла в останньому часі родину Клявдіїв-Метеллів). Пилат, тільки-но причаливши до Кесарії, забажав показати нам, що це таке влада твердої руки. Може думав, що таким способом зверне увагу цезаря і дістане інше, краще становище. Ти мабуть чув про те, що вночі ввезено до Єрусалиму військові знаки, а пізніше на мурах Антонії на Пилатів наказ розвішено таблиці-вота. Але в обидвох випадках прокурор програв. Мусів поступитись супроти рішучого опору. Це зіпсувало йому настрій на довгі роки. Залишивши комендантом залоги в Антонії свого довіреного трибуна Сарка, Пилат сам замкнувся в Кесарії. У місті показується рідко, підчас більших свят, а його поява є завжди заповіддю кривавих подій. Рік тому в часі свята жнив ні сіло ні пало повелів жовнірам ударити на Галилейців, що прибули принести жертву. Просто кажучи, хотів подивитися на кров. Краще вже коли сидить сам у себе та не показується в Єрусалим. Розпився, потовстів, почав з нудьги, як то кажуть філософувати. Видно зрозумів, що ніколи його звідсіля не відкличуть, бо вже не воює з нами. Взаємовідносини між ним і Синедріоном уклались мовчки таким способом, що він сидить у Кесарії і не мішається до нас, за те ми дбаємо про те, щоб у місті було зовсім спокійно. І все було б добре, якби не його ненаситна пожадливість. Коли не має влади, хоче мати золото. За все велить собі платити і то добре платити. Домагається безсоромно високої ціни. Іноді важко заспокоїти його захланність. Знаю про це, бо Йосиф торгується з ним в імені Синедріону. Тесаме роблять також на свою руку сини Ананії. Безсоромно продає їм уряди та примикає очі, коли обдирають зі шкіри бідних прочан. Зненавиджені всіми садукеї, дякуючи йому поросли в пір'я. На щастя ми теж маємо на нього деякий вплив. Його дружина є гере гатаар — прозелітка брами.

Пилат середнього росту, плечистий, має великі нефоремні долоні, мускулисті рамена і лису голову, на ній скупі останки рудо-білявого волосся. Ходить важкувато мов ведмідь, любить клепати людей по плечу і раз-у-раз без причини вибухає галасливим сміхом. Деякий час проходжувались по городі і розмовляли з Антипою; нагадували собак, що обнюхуються, наблизившись до себе на неподатливих лапах. Видно було, що один одному хоче показати, що зустрічається з ним виключно з доброї волі, але в свідомості, що той другий виконує доручення Вітелія. На ділі обидва ж є забавкою в руках легата.

Пізніше повернулися з городу і Пилат підійшов до нас. Ми стояли під стіною, щоб із ним привітатись. Наблизився, грубо всміхаючись мов трибун, що оглядає новобранців. Одного з арабських вождів ударив жартома долонею в живіт, другого потягнув за бороду. Спиняючись перед кожним вибухав сміхом, блазнував і моргав значуче очима. Легко догадатися, що цей чоловік почувається найкраще в стайні або в казармі. Арабські вожді поклепувані наче були б кіньми, відповідали на це усміхом, подібним до мекання баранів. Але в глибині їх чорних очей приховувалась нехіть. Тим більшу ненависть до прокурора мали ми, над якими він виконував владу. Але треба признати, що супроти нас він заховується менше згірдливо. Тільки з одним Йонатом привітався наче з кимсь добре собі знаним. — Як тобі живеться, Йонате? — сказав складаючи губи наче б мав добрий настрій. — Ах, — звернувся до нього, мов собі щось пригадав — коли ж привезете мені гроші? — Збираємо їх — відповів Йонат. — Збираєте — насміхався — збираєте... Ха, ха, ха! — вибухнув грубим сміхом і знову прижмурив око — не підведи мене. Навіщо ж вам збирати? Вистане, коли вложите руку до скарбниці. Там досить золота. Знаю дещо про це. І кажу тобі: поспішайте... — погрозив Йонатові пальцем напів жартома, напів серйозно. Цей, наче б то намагаючись звернути увагу прокурора на іншу справу, представив мене: — Ось, достойний прокуроре, равві Никодим, великий учений і фарисей, представник Синедріону... — Сальве![1]) — Пилат кивнув мені недбайливо рукою — Фарисей? — раптом здивувався, наче б це слово щось йому пригадало. Зупинився. — Це один із тих — спитав — які оповідають про життя по смерті, про нагороду, про кару, про духів? Що?

— Так, достойний Пилате — поспішив з відповіддю Йонатан — равві Никодим є одним із найкращих фарисейських докторів.

— Ха, ха, ха! — Пилат заревів сміхом вождя, для якого все з виїмком уміння вдарити розгорнутою в бою когортою і здобувати твердині, все є дурницею, якою тільки дурні можуть турбуватися — ха, ха, ха! Це смішне. Духи вам так літають, що? — запитав підносячи руку до чола і перебираючи пальцями — моя дружина страшенно любить такі історійки. Приходять до неї якісь фарисеї і також щось їй базікають про духів. Але, Йонате, ми знаємо, що про це думати, правда? — поклав свою велику лапу на рам'я сина Ананія і знову заревів на цілий замок: — Ха, ха, ха!

Нагло зробив такий рух, наче б хотів своїм подібним до молота п'ястуком глядіятора вдарити мене просто в живіт. Від цього тільки враження потемніло мені в очах. Але він мене залишив, пішов поміж гостей, ревучи дальше і поклепуючи їх по раменах.

П'яничання з кожним днем ставало більше. Забава не переривалася ні на мент. В одній хвилині я побачив Пилата; з вінком на голові, спертий на двох танцюристках, розмовляв із Геродіядою, що лежала по другім боці стола. Вона хоч має свої літа, вміє причаровувати мужчин. Її тіло зберегло чудову лінію. Малощо різниться від дівчини. А коли чорними лискучими очима в оправі довгих вій ніжно стежить за Антипою — годі повірити, що ця жінка, сплюгавлена зносинами з одним із своїх стрийв, зрадила його та покинула, щоб жити з Антипою — також своїм стрием. На ложі Геродіяди, у її ногах, сиділа мала, худа, смаглява й фізично недорозвинена дівчинка. Коли бачу дітей — негайно стає мені перед очима Рута. Краще було б не пам'ятати про неї! Я думав, що це прислуга, а виявилось, що це дитина Геродіяди й Пилипа. Мати вводить її поміж людей, а мала дивиться на всіх своїми великими чорними очима.

---

[1]) Вітай!

Я прислухався хвилину розмові Пилата й Геродіяди: переконувала його, що її новий чоловік хоче бути його найкращим приятелем. — Побачиш, достойний прокуроре, він виявить тобі це в свій час... Коли будеш у потребі...!

— Ніколи нічого не потребуватиму від нього! — кинув чванькувато, обгризаючи ногу індика. — Але коли мене про це запевняєш — кинув кість поза себе — я ладен повідити. — Обтер губи верхом долоні і дивився на жінку. — На Гекату, маєш гарні рамена, Геродіядо — докинув гладячи одночасно рам'я однієї з танцюристок.

Нахилився понад стіл і почав щось потиху говорити, чого я вже не міг почути. Одно тільки слово випало наче сикля з діравого мішка: "корбан". Що ж він може хотіти від скарбниці святині? Усміхнена жінка слухала його: — Так, справді, достойний прокуроре, — погодилась вкінці — цих багатств справді забагато... — Торкнула своїм келихом чару Пилата. — Вип'ємо? — спитала. — А цим поклопочусь сама...

Я зацікавився і не знав, що думати про підслухану розмову. Знав я, що мушу переказати її Йонаті. Але він тільки здвигнув рамена:

— Ох, знаємо добре, про що йому йде! Вже кілька разів натякував, щоб ми гріш ми святині заплатили будову водопроводів із Сільое до Антонії. Обійдеться смаком: водопровід — добре — чому ні? Але не за наші гроші. Не перечимо тому, тільки вдаємо, що не розуміємо, про що йому йдеться і відкладаємо. Тепер шукатиме допомоги в Геродіяди. Дурень! — Відійшов сміючись, а за хвилину бачив я його на веселій розмові з Пилатом. Починаю підозрівати, що вони мають його більше в руках, ніж нам це видиться.

Пир перемінився в оргію. Арабські й нубійські танцюристки пописувалися танцями, потім ішли поміж гостей. Арабські королики товклися з ними по підлозі. Прислуга вносила безупинно амфори з вином та відводила до воміторії тих, які хотіли випорожнити переповнений живіт. Мене брало щораз більш обридження. Пилат при кінці стола ревів весело і валив у карк тих, що стояли довкруги нього, аж відгомін ішов. З другого боку сидів Антипа, щораз більш насуплений, дарма що випив чимало. Між ним і Пилатом залишилося непорозуміння. Геродіяда даремне намагалася їх поєднати! Проте вони собі такі далекі, як дерева на протилежних берегах Йордану. Антипа здається більш упертий: виразно не вірить метушливій сердечності прокуратора.

Одного ранку, коли втомлені цілонічним п'яничанням гості одні побіч одних хропіли на своїх ложах, вийшов я до саду відмовити ранні молитви. Повертаючи наткнувся на Антипу. Король був сам, волівся пригноблений із заложеними назад руками. Думав я, що він пройде, не звертаючи на мене уваги. Але, побачивши мене, він звернувся просто в мій бік, наче б якраз мене шукав. Приязно взяв мене під руку та повів у глибину саду.

— Мабуть обурює тебе, равві, — казав мені, коли ми йшли алеєю, що мала ще нічний холод, у тіні пальмового гілля — те, що що тут діється? Ти фарисей, чоловік чистий і побожний... Але ти не повинен обурюватись. Мушу чейже робити це для тих необрізаних (говорив так, начеб був ісповідником Закону від непам'ятних часів, а це ж тільки Ірод погодився на обрізання синів Мальтанки). Коли б я не намагався жити з ними в приязні, вони могли б мене знищити. Цей Пилат підлий і щоби підлизатись Тиверієві, готов він не знать що на мене набрехати... Агрипа також копає підо мною яму. Думає, що він кращий від мене, бо є внуком Маріямни... Такий самий Александер, тільки дурніший... Скрізь вороги, скрізь... Життя це боротьба з усім. Безупину мушу стерегтись. А я хочу тільки спокою. Нехай собі Пилат "царює" в Юдеї. Мені вистане те що маю... Геродіяда мене любить, я міг би бути щасливим... І цього мені не дадуть. Скрізь заздрісні і погані люди... хочби ті ваші садукеї! Чого вони хочуть від мене? Підлизуються Римлянам, роблять інтереси з Пилатом. Як можна бути чесним у світі, де всі нечесні? Скажи, равві, ти ж мудрий: чи можна завжди боротися з усіми та ніде не мати допомоги?

Ми обійшли малу саджавку, перетканту відблисками сонця так, що здавалася брилою червонозолотого бурштину, в якій застигли риби з вибалушеними очима й хвостами мов шовкова заслона. Ми повернулись у сторону палати.

— Отже скажи — продовжував. Але не чекав на мою відповідь. Викидав зі себе свої турботи наче б віддавав гостину. — Скрізь вороги, скрізь вороги! — розставляв пальці. — Пилат, Вітелій, Тиверій, Агрипа, Александер, Пилип, Арета, садукеї... Ви також не є моїми приятелями. Маєте мене за безбожника — знаю. Йоан також такий суворий... А я хочу тільки спокою і трохи щастя. Геродіяда любить мене і дбає про мене. Ніхто мною не клопотався, ніхто мене не любив. Ніколи не міг я знати, чи не подадуть мені отрути. Я не довіряв також дружині. Якраз тому відслав я її батькові. А Геродіяда пішла б за мною на кінець світу. При мій я безпечний! Що з того, що була жінкою Пилипа? Не хотіла його, він також її не хотів.

Цей плюгавий син проклятого батька вибрав собі мене за повірника своїх турбот. Думаю, що всі ненавидять його (в цьому напевно не

помиляється), що оточують його вороги, що чигають на його життя і що тільки одна Геродіяда турбується його безпекою. У цьому міщанцеві Ідумейця і Самарянки віджили всі страхи Ірода. З надміру почувань він повинен би велїти отруїти Геродіяду, а потім поставити в її честь палату, як це вчинив його батько матері Александра й Аристобуля.

— Чому він мені це закидає! — вибухнув, коли ми повернулися вдруге тінистою алеєю в напрямі саджавки. — Я віддавав йому пошану і дальше віддаю. Це мудрий, святий набі. Це пророк. Величаю його, як би величав я Ілію й Ісаю, як би вернулися на землю. Не засуджу його на смерть, дарма, що вона цього хоче... Але чому він так жахливо говорить проти мене? Що ж я йому завинив? Він каже, що я поступив гірше, як Давид із жінкою Урії. Я нікого не післав на смерть! Я тільки люблю Геродіяду і вона мене любить...

Відразу пригадав я собі Йоана. Зовсім випало мені з пам'яті, що пророк живе тут у льоху під замком і коли над ним відбуваються прийняття й забави, він у своїй в'язниці мріє про втрачену свободу. Цей дурень ув'язнив його, а проте завжди його жахається. Ірод був хитрим, але відважним вовкоп. Але Антипа є — як це правильно казав колись про нього Вчитель — тільки лисом, що вміє підкопатися ніччю, але не ставати віч-на-віч у білий день. Ніколи не здобудеться на великий подвиг.

— Цей Йоан — запевнював мене гаряче (може думав, що всі фарисеї є тієї самої думки) — є направду святим пророком. Я радо з ним розмовляю. Слухаю його. Я зробив би все, що він каже. Я навіть робив... Але Геродіяди не відкину! Ні! Ні!.. Я її люблю і вона мене любить. Тільки при ній я безпечний. Вона мені потрібна... При ній можу бути добрим, справедливим, лагідним... Король, щоби бути добрим, мусить бути любленим. Кажуть, що ви фарисеї знаєте закон, який каже, що завжди в кожній справі можна дати розвід. Пилип напевно дасть їй такий розвід... Приневолю його, щоб дав! Але Йоан не хоче про це і слухати. З ним годі й говорити, бо він зараз зачинає кричати і погрожувати...

Водив мене так добру годину, сюди й назад, завжди розказуючи про те саме. Вкінці, щоб відв'язатися від нього, я сказав, що радо поговорю з Йоаном, — хто знає, може вдасться мені його переконати, що не повинен так гостро осуджувати подружжя Антипа з Іродіядою. Він цим дуже захопився. Хотів мені дякувати. Вже відчував я його гидкі, слиняві губи біля мого обличчя. Голосно кричав, що я є його приятелем. Зараз же повелів покликати начальника в'язниці та приказав йому повести мене до льоху, де перебував в'язень.

Таким чином довелось мені побачити пророка з Бетабари (правду кажучи я міг до нього дійти без допомоги Антипи: загратоване вікно тієї в'язниці виходить на подвір'я і крізь нього син Захарії може розмовляти зі своїми учнями, давати їм науки і пригадки).

Сходив я вділ кам'яними, слизькими сходами. В льоху, на соломі лежав чоловік. Я пізнав його з-місця, хоч за останні два роки він дуже змінився. Змарнів, постарівся, а його шкіра, раніше барви бронзи, стала тепер наче сіруватого вилиняла плахта. У в'язниці ніхто його не мучив: не був скований, а на землі побіч леговища стояв кіш найкращої їжі. Але для людей як Йоан немає нічого, що могло б вирівняти горе неволі. Мабуть якраз тому його полове волосся проткали нитки сивини, порізане ж морщинами обличчя не вирівнюється, а залишається запале наче порожня міховина.

Коли я ввійшов, в'язень не порушився з місця. Навіть не підніс голови. Лежав подавшись поза леговище, тримаючи обличчя на сонячній плямі. Думав, а може й не думав, виставляючи тільки обличчя дії пестощів сонця. Коли я станув над ним, помалу отворив очі, пізніше сів. Сторожа залишила мене і вийшла. Ми були самі в темному льоху, тим більш темнішому, що в його чорній керниці стирчав скісно вбитий стовп сонячного світла. Але помалу мій зір призвичаївся до тієї мерви осліпливого світла і суцільної темноти. Чоловік сидів на віддаль кроку від мене, спершися на піднесених високо колінах. Довга тінь носа жолобила його обличчя: годі було взнати, чи Йоан має отверті, чи замкнені очі. Потім підніс голову до мене і не стало тіні, що її кидали гострі брови: я побачив очі пророка. Вони найменше змінилися: по давньому були розмріяні — очі того, який шукає й очікує чогось. Залишив їх гнів на те все, що було близьке. Подібні були до кораблів, що відпливли в море назавжди. Але тепер, здавалося мені, що повернулись: загорівся в них вогник, повіки затріпались мов вітрила, що ловлять вітер. Я почув захриплий і тихий голос, але той же, що гримів над рікою.

— Чи ти вже прийшов по мене?

— Равві... — почав я. Я не зав, про що питає. Відчував деяку несміливість супроти людини, що невстрашно говорила тоді до юрби. — Я прийшов, щоб тебе побачити. Мабуть не знаєш, хто я такий. Я був у тебе колись, там, у Бетабарі...

— Може бути — погодився, наче б хотів віддалити від себе вантаж пригадки. — Ти фарисей, правда? — спитав.

Я кивнув головою, сподіваючись, що питатиме мене дальше. Але він сидів без слова;

можна б сказати, знову відчалив від берега, до якого я його прикликав.

— Тоді, равві, ти велів мені чекати — продовжував я по хвилині. — І ти сказав, щоб я послужив, але й умів виректися служби...

Знову підніс голову і вп'ялив свій погляд у мене, наче б я сказав щось над міру важне, щось, що помалу але вперто вверчується в думку. Це був зір затриманий у бігу, пересіяний наче вода крізь сито.

— Так — повторив помалу — виректися...

Здавалось мені, що говорить не до мене.

— Виректися — повторив наче хтось, хто віддав приятелеві улюблену дівчину і коли той іде з нею в товаристві дружбів, він стоїть радіючи його щастям. — Зробити своє і щезнути. Вигоріти мов лямпа до останньої краплі оливи... І нічого не жалувати... — Підніс обличчя ще вище а світло сонця лилося тепер на марні лиця й міцно затиснуті уста. Був подібний до людини, що наставляє обличчя на перші каплі дощу, що приходить по довгій, докучливій спеці. Але по хвилині розміряння щезло і на його місце з'явилися жаль чи подразнення. Нагло кинув нерадо:

— Пощо ти прийшов? Чого хочем від мене?

У його голосі росла нетерпляча сила.

— Чого ж хочеш? — Був це наче відгомін громів із Йорданського броду.

— Равві — я намагався несміливо пояснювати: — Тоді ти говорив, навчав...

— Тоді! — сказав наче б із жалем у голосі — тоді було інакше! Я був Голосом, Голосом, що кличе на пустині. Тоді був час на питання і час на відповіді... Сьогодні — просунув пальцями по своїх худих нагих грудях — хто ж я є? Ніщо! Видерли мені язик. Я мовчання... До Нього йди, Його питай — похилив голову, спираючи чоло аж на коліна та швидко дихаючи.

Здавалось мені, що тепер я його зрозумів. Його збанок був до переливу повний. Прийшов Другий, забрав йому учнів, а він сам опинився у в'язниці... Я бачив як натягненою на боках шкірою сильним порухом просуваються ребра. Наче б стрясали його тілом дрижаки.

— Чому ж тут стоїш? — казав знову, не відриваючи чола від колін. — Кажу тобі: йди до Нього. Він має рости — а я малітиму, зісохну, а вкінці прийдуть по мене, як по дитину... Йди — дразлива нетерпляча перейшла в лагідну намову, — йди... Чого сподіваєшся від мене? Я тільки зісохле дерево. Він зеленіє...

Випростувався наче великим зусиллям. Тіло зісунулося назад на мур. Віддихав спокійно і глибоко. Видно було як пульсували жили.

— Він є життям — говорив дальше. Почав півголосом, наче б співав щось тихенько під носом: — Сліпий прозрів, хромий побіг, із прокаженого щезла короста, нуждар почув найкращу новину... Так, Він є — замкнув очі і кивнув головою — Іди до нього. І інші нехай ідуть. Він знає все. Він прийшов із неба. Він каже правду. Мої учні пішли за Ним. Мудрі, второпні учні... Тільки я не можу йти за ним...

Я не міг стриматися від запиту:

— Ти за ним? Та ж це ти Його хрестив, а не Він тебе...

Усміхнувся наче б співчутливо для моєї недогадливости: — Мати кормить сина, але син, коли дозріє, переросте матір — сказав. — Він хоче, щоб дощ із неба спливав на людські руки, а тільки пізніше на землю. Він хоче нашого співу, але коли нам не стає голосу, кінчить за нас краще, ніж ми почали... Людський дух має свою міру. Тільки Він не знає міри. Йому отець дав усе. І хто до Нього прийде — усе матиме.

— Отже думаєш, равві, що Він є — я присів до леговища зі соломи — що Він є Месією...?

Відповів мені виїмком з Єзекії:

— Вже більше не буде в Ізраїлі ні брехливих віщувань, ні пророцтв, яких ми б не зуміли пояснити... — Повернувся до своєї пісні: — Сліпий прозрів, померлий ожив, убогий почув слово потіхи... Питаєш, чи Він є Месією?— сказав наче б іще не відповів на моє питання. — Він є Тим, котрий мав прийти. Це перед Ним я простував дороги. Я заповідав Його. Прийшов Він і приніс спасіння. За Ним ідіть. Мене лишіть. Залишіть мене. — Кричав так, наче б у льоху крім мене було багато людей. — Залишіть мене! Я мов пуста мушля, в якій згинув равлик. Мов хворий. що залишився на дорозі, яку Він пройшов... Ідіть за Ним! Я вже не можу служити. Не маю чим. Я не потрібний Йому...

Я вже тобі писав колись: сумна доля пророків, які дожили кінця своїх віщувань. Слова Йоана сповнені жалем. Є в ньому пустка, але нема бунту. Це дивне! Чейже якраз він, що вважає себе за останнього з пророків, повинен би сподіватися не такого Месії. Тимчасом він турбується зовсім іншою справою. Можна б сказати, що завидує своїм учням, які пішли за Вчителем із Назарету. Вони пішли — він не міг піти... Ісус тоді також так дивно сказав, що Йоан є менший ніж люди царства... Цих двоє людей мабуть знають тайни, яких я не вмію розв'язати.

— Але ж ти є великим пророком... — сказав я, щоб його потішити.

— Я не є пророком — заперечив як тоді, коли ми питали його іменем Синедріону. — Я є Голосом, що замовк... Не треба вже голосу! — закликав несподівано.

Хоч у словах його був іще біль, проте на його обличчі — зовсім як тоді, коли зза мого рамени наглянув надходячого Галилейця — розлилася ясність. Говорив палко, вп'ялившись очі в стовп блиску, в якому вогненно крутилися дробини пилу.

— Тепер усе: люди, дерева, каміння, зорі мусять говорити. Не треба йому Голосу...

— Але не всі йдуть за Ним — докинув я.

На його темному обличчі наче б то загорілася усмішка. Легко кивнув головою.

— Знай. Не приймають Його. Але Він вас закличе — запевнив твердим переконанням — кожного в його власному дні. Мене також. Щераз буду Йому потрібний. Один раз... останній...

ХРИСТИЯНИ І КОМУНІЗМ

В енцикліці "До Петрового престолу" ("Ад Петрі катедрам") Папа Іван XXIII звернувся до всіх християн-некатоликів такими знаменними словами: "Дозвольте мені назвати вас братами і синами. Звертаємося до всіх, що не є в злуці з нами, та називаємо їх братами, вживаючи вислову св. Августина: 'Чи бажаємо ми цього, чи не бажаємо, вони завжди є нашими братами. Тільки тоді перестали б вони бути нашими братами, коли б відреклися нашого Отця' (Бога)."

Здійснюючи послідовно цю ідею, Папа Іван XXIII нав'язав зв'язки з усіма некатолицькими Церквами, головно з протестантами і православними, запрошуючи їх узяти участь у Соборі в ролі спостерігачів. У висліді цієї акції приїхали на Собор також спостерігачі Московської Патріярхії. При цій нагоді Хрущов, намагаючися використати великий моральний авторитет Католицької Церкви для пожвавлення своєї "мирової кампанії", зробив деякі потягнення куртуазійного порядку. Апостольська Столиця дедалі більше поглиблює поробити невластивих висновків, Католицька Церква офіційно висловилася щодо цієї справи, подаючи на хвилях Ватиканського Радія дня 1 серпня 1963 наступні "ЗАСАДИ":

Марксизм і його політичний вислів комунізм нічим не можуть бути окуплені. Їх не можуть собі засвоїти ані християнство, ані вільне і свідоме людство.

Ані розвиток часів, ані географічний або технічний уклад не можуть дати марксизмові-комунізмові права на те, щоб їх поручати вільним народам, і тим менше — католикам.

Попирати, допомагати, заохочувати до починів, які сприяють мирові поміж народами — це обов'язок. Але також невід'ємним обов'язком є спротив марксистській ідеології, повсякчасний і непереборний, який зачиняє всякий шлях проникненню комунізму.

Не може існувати така політична ситуація, не може існувати таке відпруження, не може існувати такий історичний претекст, що виправдував би поблажливість, настанову згодження з марксизмом і комунізмом. Є незчислимі способи, що їх може добувати марксистський комунізм із своєї тактичної фантазії, коби лише впливати на сферу почуття та розбуджувати симпатії, які зродживали б сумнів, вносили б заколот в ідеї, придавляли б відруховий спротив, що постає в кожної вільної людини, у кожного католика супроти марксистської й комуністичної ідеології. Дехто, захоплений сповидністю таких гуманних і християнських барв, дурить себе, мовляв: уже осягнув свою ціль. Інші, що тепер на часі, ще й далі намагаються надавати значення сугестивній і сантиментальній гіпотезі про "гуманний і культурний" комунізм чи марксизм.

Сьогодні, як і вчора, без ріжниці географічних визначень чи етнічних характеристик, **комунізм є антитезою християнства, є запереченням свободи, правди, справедливости і миру.** (Наше підкреслення).

Як на Сході, так і на Заході марксистська і комуністична концепція є і залишається матеріялістичною і безбожницькою.

Як на Сході, так і на Заході практично комунізм є і залишається гнобителем свободи і переслідувачем усякої справжньої віри-релігії, зосібна ж Церкви.

Як на Сході, так і на Заході містика боротьби і революції є і залишається невід'ємним методом проникання і здобування; розбіжности можуть існувати лише в розцінюванні способів і часів.

Достосувальна настанова безнастанного розвитку, продиктована і майже накинута силою самої ж таки дійсности, не означає змін доктрини чи практики, а тактичний, діялектичний зв'язок із різними умовинами.

Осуд і настанова вільних людей, головно ж

католиків щодо марксизму й комунізму не може і не сміє мінятися. Супроти марксистсько-комуністичної ідеології мусимо бути непримиренними. Тим більше непримиренними, чим більше двозначною і витонченою є їхня тактика проникання.

"Сфера природнього права — читаємо в енцикліці "Мир на землі" — пред'являє католикам просторе поле зустрічей і порозумінь... із людьми, непросвітленими вірою... у таких взаєминах наші діти нехай будуть обережні, щоб завжди були у згоді самі з собою, щоб ніколи не пішли на компроміс щодо віри і моралі."

"Засади" ці зразу знайшли коментарі на сторінках італійської преси. МЕССАДЖЕРО (1. 8. 63) передрукував цілий текст під заголовком "Марксизм і комунізм є несприйнятні для людства", пояснюючи в підзаголовку: "Сьогодні, як і вчора, марксистський комунізм є антитезою до християнства, є запереченням свободи, правди, справедливости і миру" (ст. 7). ІЛЬ КВОТІДІЯНО, нав'язуючи до статті Ф. Алессандріні (віцедиректора Оссерв. Романо) в тижневику ЛЬ'ОССЕРВАТОРЕ ДЕЛЛЯ ДОМЕНІКА, пише між іншим: "Це не означає, що настанова супроти комунізму мусить змінитися, бо він загрожує свободі всіх так як учора, а може куди більше як учора. Ось засадничка думка: марксизм-ленінізм не є соціологічною і політичною концепцією, він є і цим, однак головно — це світогляд, "віра", яка намагається закріпитися, перевершити всі інші та підкорити людину своїй абсолютній владі" (ст. 2).

ЛЬ'ОССЕРВАТОРЕ РОМАНО (1. і 2. 8. 63) присвятив цьому дві просторі статті, в яких проаналізовує й опрокидує марксистські теорії. Кінцеві висновки автора, Генриха К'яваччі, такі: "Людство пошукує тепер за соціяльною доктриною, яка була би повністю людська; а такою являється християнська соціяльна доктрина. Яку настанову може прийняти марксистська теорія супроти такого стану речей? Засаднично дві: перша — єдино чесна — полягатиме на відкиненні революційної діялектики і в тому, щоб надати значення, існування тому, що для Маркса було утопією: можливість мирного, бо впорядкованого, суспільства. У такому разі підстава змін зводиться ось до чого: перенесення кінцевої вартости з історичного процесу на остаточно можливий зміст, вже більше не "пролетарський", а просто людський. Змагання мас, що їх досі вважалося за орудник, стається справжньою ціллю. А це смерть комунізму, тож є можливість спокійної будучини людства. — Друга полягатиме у зведенні класовости до націоналізму (може расистського або континентального). Але в такому разі, якщо збережеться діялектика, не збережеться інша засаднича концепція марксизму: розрізнення між державою і суспільністю; а з цим цілковито паде вся економічно-соціяльна доктрина і зводиться радше до якоїсь діялектики наснажености і типу Фіхте. Отже як в одному, так і в другому випадку для марксизму проминув його час. Відома фраза: "Пролетарі всіх країн, єднайтеся", зайшла вже раз на завжди. — Або бажання добра, або бажання сили: класичне роздоріжжя являється в усій своїй повноті перед всесвітнім марксизмом. Свята Мати-Церква, яка завжди і часто, сама і поперед насмішок учених проповідувала той перший шлях, переживає тепер свою велику еру" — закінчує автор.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) — EM 3-8828 Toronto

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гусляную, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

Степан Гевак

У КАЗАХІЇ*)

ПРИМУСОВИЙ ОСІДОК У Г. ПАВЛОДАРІ СЕМИПАЛАТИНСЬКОЇ ОБЛАСТИ

Наша одинадцятка, як приїхала такою з Кургану, попала знов у коло різних національностей, із яких складалася австрійська монархія. Найбільше було Чехів, що ярко насвітлювали свою ворожість до "Раковска" (себто Австрії). Наш гурток, хоч маленький числом, таки ярко виступав проти їх виступів, а вони не могли нас зрозуміти, що ми, такі близькі мовою до Москалів, а так ярко висловлюємо своє вороже наставлення до Росії та таврусмо виступи Чехів по стороні Москалів. Щоб не попасти в халепу, постановили ми не вести жодних дискусій з "пепічками" та на їх запити не відповідати. Перебули ми один день у якійсь школі, звідки ходили на обід більше 2 кілометрів до кухні, що була над самим берегом Іртиша. Кромі кухні були там і будинки пекарні та кілька великих галь на їдальні. Через стіни провівав таки добре сибірський мороз, що тоді нам не дуже то смакувало при 0 степенях холоду. Вдоватку ж пшоняну кашу помастили нам коров'ячим лоєм! З'ївши на морозі цю кашу, уста ціпеніли, гейби їх обхоплено кліщами. Отже вже з цього тільки приводу ми постановили закупити ведро для нашої одинадцятки, щоб за дозволом конвоїра щодня тільки двох ходили та приносили зупу і хліб, а не всі. Треба признати, що замість житнього хліба, яким нас досі увесь час кормили, тут видавали пшеничний хліб, тому, бо жита в цих полудневих степах Казахстану не засівають. Воно тут не родиться, на цій землі, зате пшениця дозріває протягом трьох місяців. Також садять там кавуни, картоплю, огірки, дині, сіють ячмінь і овес, але деревини не видко, хіба біля хат садять осикові кущі та так їх старанно доглядають, як у нас шляхотні рожі. Кругом ані сліду деревини, хіба біля низинного берега широченної ріки Іртиша по лівім боці видніють кущі незнаної породи. Нашого прохання, щоб тільки двох ходило за харчами, конвоїр не міг сам поладнати; сказав, що це може зробити тільки начальство, яке і так уже заповіло конвоїрам, що прибуде до нашого приміщення; отже може воно і вам "розрішить" (дозволить). Після полудня прийшов поручник, який таки не подобав на військового фронтового старшину, ще й у темних окулярах. Спитав нас через перекладача, полоненого Поляка, який, як бачив я, і сам не добре володів московською мовою, а прибув уже раніше в Павлодар, та німецькою мовою передавав бажання начальства до нас. Після всіх завваг до нас начальства, я виступив із проханням дозволити нам, щоб ми могли за "пищею" з нашої десятки (хоч нас було одинадцять) приносити харчі в одному ведрі, а це тому, що з нас майже всі не мають відповідної одежі ні взуття. Своє прохання подав я московською мовою, починаючи словами "Ваше Високородіє". Цього "високородія" дуже здивувало, що полонений говорить "па русскі", тільки з "хахлацкім ударєнієм". Отже спитав, якої я національности. Відповідаю сміло, що я Українець, а за вашим висловом Русин з Галіції. Ні, каже він, із Подяремної Русі, вона вже і так у наших руках і всі Русини є Русскій. Спитав, чому ми попали в те "отдєленіє", коли Русини поміщаються в Народному Домі. Отже дав наказ конвоїрам перевести нас одинадцять до Народного Дому, який був близько собору (а також і кухні для полонених). І так нас іще того самого дня переведено до того Народному Дому, де ми стрітили нових людей; але з наших знакомих ніякого, тільки саме цього одинокого капраля Вергуна, що то в перших днях ми його бачили, як із Москалями призначував транспорти в Києві. Командантом роти був фельдфебель Бомк із ляндштурми, який і тіні своєї боявся. Він ніби і признавався, що Русин, але вже давно вислужив своїх дванадцять років у війську та дослужився при суді в Мединичах "високої" ранги возьного. Отже, попавши в полон, дуже боявся, щоб не стратити своєї "державної" служби і всім потурав; то й дуже був поблажливий і на виступи тих кількох явних москвофілів. Нам свіжо прибулим призначено спальні місця на сцені театральної залі, що було для нас дуже корисне. Обзнакомившись із положенням та національною свідомістю тієї "русинської роти", прийшли ми до переконання, що тут дуже важко прийдеться нам прожити свій час у полоні, якщо не схочемо попасти в якусь халепу в такім непевнім окруженню. Наші проворніші хлопці потрапили вже найти собі фахову працю в корабельних фірмах, як "політеровщікі" меблів на пароплавах, один одержав працю електрика, на що дало свою згоду і начальство. Також і наші конвоїри не робили нам труднощів самовільно

*) Продовження споминів "Як м'я в синій кабат вбрали", що друкувалися в СВІТЛІ цього й минулого року.

ходяти в город на прогулянку та рівночасно пошукувати відповідної праці. І мені всміхнулася доля: найшов працю в одній Павлодарській друкарні; треба було накладати папір на машину за заплатою 25 рублів у місяць. Допомогла мені в тому завідуюча Народним Домом "барина" Кабанова, вдова по полковнику козацьких військ, що згинув 1904 року на японському фронті. Жила вона разом із своїми доньками; одна з них, старша, була вчителькою городської школи, молодша кінчила павлодарську гімназію, а син був у військовій академії в Омську. Часто приходив на контролю поручник, про котрого я вище згадував, Щегловітов, який і настановив мене комендантом цеї сотні та рівночасно і "каптінармусом" на кухні. Я був з того дуже нерадий, бо мусів залишити працю в друкарні. В кухні були ще якісь недоладності, зроблені моїм попередником Чехом, якого відкликали та посадили в тюрму. Обняв я контролю кухні, яку вів російський підстаршина Поляк із Лодзі, а рівночасно і пекарню. Працювали в них самі Чехи, отже прийшлось мені примістити там і наших людей, на разі хоч кількох, у кухні і в пекарні. Видко було, що мусіли бути якісь "недокладності", бо майже кожного дня при поділі м'яса на порції, контролював усе сам поручник: чи мають відповідно приписану вагу 16 унсій (золотників). Також і мене спитав, чи знаю я, "сколька палагаєтса" на душу одного солдата: м'яса, каші, картоплі, хліба, коров'ячого сала, цукру та "кірпічного" чаю. Відповів я, що я вже цю справу прослідив і маю зіставлення, що кому належиться: 3 фунти хліба, 16 золотників вареного м'яса на обід, а на вечерю 8 золотників, каші 10 золотників, цукру 6 зол., коров'ячого сала 3 зол. і чаю 0.5 золотника. Каже він мені тоді "харашо" і такої норми треба дослівно держатися, бо, каже, ходять слухи, що полонені Австрийці ловлять по вулицях собак та їдять їх. Відповідаю, що вони не їдять їх тому, що голодні, а тому, що собаче м'ясо вважають за якийсь присмак і тому це роблять. Мені відомо, що таке роблять Чехи, але ж усі інші національності не можуть за них відповідати. Дальша причина та, що тут собаки не живуть прив'язані до своїх господарів, а ходять самопас гурмами, маючи подостатком харчів, що їх викидають по берегах ріки, всі оті внутренності скоту; тому і не дивне мені, що таке діється.

Із Поляком-кухарем нав'язав я дружні відносини, йому було дуже приємно, що до нього відзивався я по-польському та й сам він виявився доброю людиною і навіть відмірся до поручника з проханням, щоб наділив мене відповідною одіжжю, бо в цій австрійській "мантлині" й черевиках я не всилі повнити добре службу в сибірські морози. Вкоротці дали мені "расписку" зголоситися в казармах конвойного батальйону, яким командував майор Вишняков, найвища військова персона Павлодарського гарнізону. Станувши до "рапорту" перед ним та вияснивши твою працю я вже правильно вжив титулу "Ваше Високородіє" і він поручив видати мені чоботи й "валянки", кожушану "папаху" (шапку) та сибірський кожух, виправлений на чорно. Надівши те все, я справді виглядав уже як правдивий Сибіряк та й сибірські морози не були вже мені такі страшні. Каптінармус, що видавав ці речі, розмовляючи зі мною, пізнав по моєму виговорі, що розмовляє мабуть із Українцем. То й спитав, чи не буду я Українець? Уперше я таке почув; всі ж уживали слова Русин. Мене це дуже здивувало і я спитав його, а ви звідки? Відповів, що з самої Полтави. "Може чували за журнал "Украінская Жизнь", що виходить у Москві? Його видає мій сродственник Петлюра" — каже. Наділивши мене ще й чорними штанами та дижуркою, каже він мені: "Коли у вас буде вільний час, зайдіть до мене, то більше й свобідніше побалакаємо."

Вернувшися з таким крамом поміж своїх, я заявив, що тепер зачну і бороду запускати, щоб стати настоящим сибіряком. Розповів я теж, що стрінув свого чоловіка, хоч у чужому мундирі, але з правдивим українським серцем, який так, як видите, прибрав мене. Хоч я стратив працю в друкарні, але таки оплатилося тут працювати без винагороди.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

102 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

КОРИСНЕ ВИДАННЯ

"Від своєї молодости відчував я любов до своєї руської народности і в цій любові я виростав, учився й кінчив свої науки. Коли я став священиком, з'єднав я два обов'язки в одну душу: бути не тільки добрим душпастирем, але й також руським патріотом та трудитися на добро угнетеного й темного свого народу."

о. Олексій Заклинський

Хіба по старих священичих бібліотеках, яких також у Галичині залишилося дуже мало по першій світовій війні, можна було натрапити на книжку "Записки Алексея Заклинского, приходника Старих Богородчан"; але тому, що вона була написана т. зв. язичієм — молоде покоління з цими записками не знайомилося. Можна навіть сумніватися, щоб о. Заклинський такою мовою написав їх та що мова "Записок..." радше належить москвофільській "Червоній Руси", що їх видала у 1890 році, у Львові. Ці, прецікаві та цінні записки, сьогодні, як запевняє видавець Олександер Мох, без скорочень і цензури, а тільки переправлені на літературну мову, появились другим накладом у В-ві "Добра Книжка", Торонто 1960: друковані в друкарні ОО. Василіян; з портретом автора, обкладинка роботи мистця Бориса Крюкова, що добре відбиває сцену духового двобою студента теології Олексія Заклинського з польським адвокатом Суським на основуючих зборах "Руської Ради" у Львові, 2. 5. 1848 року. Спомини ці, що є другим, справленим і доповненим виданням називаються "Записки пароха Старих Богородчан", о. Олексій Заклинський.

"Записки..." сьогодні мають для нас навіть подвійне значення і досить тяжко було б справедливо сказати: котра саме сторінка важніша: історична чи особиста, самого автора, напоєна великою любов'ю до своєї родини, зокрема до малолітніх братів, хоч сам автор, маючи тільки 12 років, сам потребував батьківської опіки. Коли йдеться про братню щиру й палку любов, то спомини о. Заклинського — хіба не мають собі порівняння; на велику жертву були здібні тодішні юнаки. З цієї причини "Записки..." треба поручити нашій молоді. Це буде для них казка давніх літ, але казка людяна, будуюча, вартісна і гідна наслідування. Маленькі брати — роблять жертву для ще менших своїх братів. І жертва велика: зрікаються усіх своїх юнацьких приємностей, заробляють лекціями гроші і ті тяжко запрацьовані гроші капіталізують на виховання і навчання молодших братіків. Ясне, що подивугідне діло о. Заклинського, у тих старих духових часах, часах людяности — не одиноке, — таких випадків у нашому житті було більше, — а все таки вони замарковані, без самохвальби, ніжними струнами авторової душі.

Це одна сторінка "Записок..." Але є ще друга, не менше цікава, а навіть важлива, як одна зі сторінок нашої історії. Автор, іще студентом теології, не тільки брав участь у праці "Руської Ради", а можна сказати, що своєю обороною прав нашого народу перед Поляками — він змусив Поляків закинути концепцію "єдносьці", а з другої сторони — підніс на дусі Українців і "Руська Рада" таки була заснована. Він був делегатом від "Руської Ради" на Всеслов'янському З'їзді у Празі, він був перекладачем у парляменті, що збирався в чеському містечку Кромержіжі і послом до австрійського парляменту в роках 1873-79. Ця сторінка споминів о. Заклинського також дуже цікава, багата на рідкісний матеріял. Читаються ці "Записки...", як найкраща повість з давно минулих літ, і читаються навіть з деяким жалем, що автор написав їх у досить скороченій формі, бо все таки, як сам він говорить "брав я активну участь у нашому народному русі яких 60 літ". Багато сторінок цих цінних і цікавих "Записок..." є зворушливі до сліз, ще сьогодні наповняють нашу душу певною національною гордістю за своїх, коли хтось не погодиться на слово героїчних, то таки дуже відважних предків.

Не дивлячись на всякі життєві прикрості, автор ціле життя залишився великим оптимістом і така оптимістично-будуюча головна риса його споминів.

Якраз у цьому році минуло 115 років від тих політичних подій, які о. Заклинський згадує у своїх "Записках...", головно від заснування "Руської Ради". Сподіємося, що наш цікавий читач буде пригадувати собі їх і тому він повинен прочитати книжку "Записки пароха Старих Богородчан": довідається з них про ті старі події від живого свідка їх, і довідається багато такого цікавого, чого не знайде в жадній нашій історії.

В-во "Добра Книжка" зробило гарне діло перевидаючи ці спомини. Зокрема "Записки..." поручаємо як добру й виховну лектуру для нашої старшої молоді, бо спомини о. Заклинського яскраво показують, як будував наш нарід та його пионери в половині минулого сторіччя своє національне життя на західніх землях, що в той час належали до Австрії.

Д-р Д. Бучинський

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Коструби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

Олександер Мох

ПЕРШІ ТВОРИ НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

Перша книжка Н. Королевої, видана в Бібліотеці "Дзвонів", була збірка нарисів "Во дні они", нарисів із часів Христового життя на землі. В першому виданні тих нарисів одинадцять, і так же повторено їх у другому, мюнхенському виданні, хоч у тому часі авторка доповнила вже була цю свою збірку трьома дальшими нарисами: один із них п. н. "Подорожній" надрукував я у збірці п. н. "Подорожній" (1953). У нас уважається чомусь то "Во дні они" за збірку леґенд, написану для "збудування" простого читача. Поправді ж "Во дні они" написані, сказати б, учено, на основі археологічних студій авторки, з безліччю цікавих думок і поглядів, які можуть навіть "згіршити" наївного читача, що — слушно — дочитається в них місцями тонких натяків на грубі теми сучасного дня; нпр. "Гадарин": про відкинення правдивого Месії матеріялістично настроєними священиками... Але поруч тієї наукової підстави, що вплетена в оті нариси, виглядає — з-поза суворо вченого обличчя археолога — тепле, м'яке серце жінки-авторки. Хоч Королева за своєю вдачею таки трохи hic mulier, проте саме в дрібних нарисах чи оповіданнях вона більше жінка й поетка, як у своїх більших полотнах — повістях. Жіноче, конкретно змислове перо авторки не тільки пише, але й малює: Н. Королева вчилася ж у малярській академії: "Хтось помалу пройшов дерев'яними сходами на наддашки, що трималися вирізуваними кедровими стовпами. Відчинились двері й крізь них вилетів приглушений, безбарвний голос Марти, а потім заколихався в повітрі солодкаво-гіркий аромат бальзамів. Дбайлива господиня, що перед кількома днями клопоталась про вечерю Вчителеві, тепер приправляла мирру та різні живиці на намащення Його Тіла. — Лише переллємо... бо ж заходить Сабат... Потім... — уловив Петро й двері зачинились."

Як бачимо, у кількох реченнях авторка подає не тільки враження трьох змислів, але й характеристику особи й дому.

Або: "...здавалося, що поміж кривими оливами на узгір'ї гаю, в напрямі до шляху, майнув смолоскип. Хтось і справді швидко вибрався з вогнем на шлях і поспішав до хутора. Апостол спочатку впізнав, що була то — жінка, а враз по тому також пізнав і хто саме. Не можна було не пізнати червоного, як кована мідь, волосся Лазаревої сестри. Від швидкого бігу воно розсипалось по шиї Марії й каскади променистих кучерів, як полум'я, гнались за нею, готові запалити все зустрічне." Чи не гарний малюнок, до того ж який же він іще експресивний!..

Не диво, що ця перша збірка авторки, як оті перші проліски, дає нам найбільше поетичних вражень, яких уже в пізніших збірках так свіжо не сприймемо. "Пишу тільки те, що бавить мене. А це не завжди бавить тих, хто хоче щось друкувати," — пише про себе Королева. Т. Коструба додає: "Так характеризує авторка свій спосіб творчости. Очевидно, не треба цього розуміти так, що Королева ставиться до літератури мов до забави, себто неповажно. Ці слова означають тільки, що її погляди на літературу в *сьогоднішньому* часі, серед *сьогоднішніх* видавців, находять мало зрозуміння. Бо кому сьогодні близький до серця клич "Враз із янголами хвалити Господа", клич Чину св. Венедикта, що ним цілим пройнята наша письменниця? Але це не значить також, що авторка хоче моралізувати, що стає на котурни вчительки суспільности. "Жадної істоти в світі не хочу ані переконувати, ані навчати. Мені досить того, що в світі Божому більше гарного, прекрасного й гармонійного, — більше, як можуть, чи принаймні хочуть те зіпсувати люди." Це теж слова авторки, якими вона окреслює напрям своєї творчости. Як дуже ці засади годяться з властивим завданням католицького письменника: співати похвальний гимн у честь Творця! Не йдеться авторці ні про дешеве неорганічне моралізаторство, ні про неменш дешеву популярність як письменниці. Королева працює в Божій приявності і для прославлення Бога, не дбаючи про те, які будуть наслідки цієї праці для неї самої. Треба додати для цілости характеристики Н. Королевої, що вона переклала "Наслідування Христа" Томи Кемпійського (з латинської мови), а також зладила переклад твору "Дорога до досконалости" св. Терези з Авілії (зі старо еспанської мови, — рукопис із старости вже пожовк, а видавця досі нема... О. М.).

Хронологічно другим (а може таки першим) із черги друкованих творів Н. Королевої була повість із середньовіччя п. н. "1313" (Бібл. "Дзвонів" ч. 9 — Львів 1935). Ця повість не зовсім історична, хоч у її основу покладено факт винаходу стрільного пороху (монах Бертольд Шварц 1313 року). Правда, авторка подає багато даних для вирисування тла тих давніх часів, навіть відповідно остарює мову, щоб викликати в читача враження сірої давнини. Проте головна "ціль" повісти не представити історичні події, а прослідити містичні глибини людської душі. В цій повісті авторка хоче протиставити світ католицького духа й побожности — світові диявола і гордині його. Людина гонів і гордих замислів, лицар Костянтин Анклітцен, утікає з батьківського дому, бо атмосфера того дому не сприяє його намірам. Релігійність Костянтина чисто зверхня, та проте він, без властивого покликання, вступає до манастиря, бо там матиме змогу віддатися вповні своїй улюбленій альхемії. Перед вступленням до манастиря відкидає теж земну свою любов, не для вищого поклику, а з вирахування. У манастирі приймає ім'я Бертольда, а монахи називають його "Шварцом". Монаші обов'язки сповняє так, як йому диктує його гординя: відкидає "ора" (молися), а залишає тільки "лябора" (працюй). Та ось до побожного досі манастиря вдирається ватага вчених монахів з Італії, а за нею підуть гордість, незгода, нарушення монашого правила. Між італійськими монахами є теж брат Бертрам: це диявол, що прийняв на себе постать монаха. Під впливом Бертрама Бертольд Шварц затрачує дитячу віру і в великій гордості забагає іншого раю й безсмертя. Не небо, а земля, — не покора й святість, а вчення й могутність. "І на темному небі, небі, віщуючім громовицю, — засяяла розпеченою міддю, облита сяйвом, сліпуча, велетенська постать: міцний, голий боєць-переможець. Залізні м'язи. Волова шия. Бездумне, низьке чоло, бездушні, гордозлісні очі" — ось той провісник "нових, кращих часів" божества Людини, якому поклонився Бертольд Шварц, замість Христові. Цю постать бійця-диктатора ще часто зустрінемо в пізніших творах Королевої, і сходиться її поява якраз із появою диктаторів Мусоліні, Гітлера, Сталіна й Рузвелта... (нпр. "Старокиївські леґенди").

Спільно з Бертрамом Бертольд винаходить "чорне золото": стрільний порох. Лакомі на те золото-силу монахи стають набивати ним пивниці манастиря. Невідомо від чого порох вибухає й манастир із 109 монахами вилітає в повітря. Може колись прийде час Божого змилування на гордих ченців, та треба на те переждати 1313 років і стільки ж Божих Служб відправити...

Як бачимо, то авторка на тлі середньовічних відносин змалювала незмінну досі психіку людини, яка забуває про Божу ціль людського життя, а дбає тільки про забаганки власного "Я", гонів і гордости. Вислід сьогодні такий самий, як і був у середнєвіччі: Божий лад і життя марнуються й вилітають із чортом у повітря...

"Авторка не упрощує проблем і не послугується примітивною методою чорно-білих контрастів у людській душі. Навпаки, вона вміє зглибити всі нюанси психічного життя та виявляє направду небуденний хист у цьому напрямі, виловлюючи принципи добра і зла не з етичних конструкцій, лише з конкретної безформної мішанини цих первнів у недосконалій людській душі. Таксамо об'єктивна авторка і в усіх інших випадках; нпр. вона не боїться в католицькій повісті стачути віч-на-віч із проблемою інквізиції (стор. 48) та навіть подає приклад трагічної помилки, що виплинула з недосконалости людей, які послугувалися тією системою правосуддя. І саме ця об'єктивність та психологічна безсторонність авторки, при її правдиво католицькому переконанні, робить повість "1313" незвичайно сильною в ідейному глузді; далеко сильнішою, ніж усяка спримітивізована тенденційність і пропаґанда.

"Спосіб опрацювання направду модерний — опертий на синтезі реалістичного відтворювання дійсности з конкретизуванням ідей у тих же самих реалістичних формах. Свого роду надреалізм у найкращому значенні цього слова" — каже один рецензент (чи не д-р М. Гнатишак?) про цю повість Н. Королевої.

Писав я 1936 р. про повість "1313": Треба нам із цілої душі радіти, що врешті діждалися доброї християнської повісти в українській літературі. Правда, в нашому письменстві є вже добрі повісті... Але в тих повістях людина сама зав'язує і розв'язує всі свої проблеми і якось обходиться при тому без Бога. Але, як каже християнський критик о. М. Леки (Lekeux): "...навіть найкращі повісті того роду — злі, бо насичуються вони поганським духом, нарушують почуття надприродности й уводять незгоду між Богом і людиною; а відсуваючи релігію набік, роблять із неї якийсь там маловажний ніби додаток до життя. Коли ж Бог існує й лучиться — це слово вважаю надто слабим іще — з найбільш дрібним навіть нашим ділом, то і повість, як усе в згоді з ладом і правдою, також і повість повинна бути християнською і пам'ятати про Бога." Отже *таких* повістей ми ще досі в нашому письменстві не мали. "1313" це перша спроба цього роду і то відразу вдатна. І рівночасно це збагачення не лише католицької, але і взагалі української великої літератури твором наскрізь західньо-европейської міри, яким ми безперечно вступаємо в світову літературу. ("Нова Зоря" 1936, ч. 27).

Якщо українська суспільність допоможе "Добрій Книжці" розкупленням уже виданих книжок Н. Королевої ("Подорожній" і "Предок"), то за який рік появиться повість "1313" новим виданням.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

НОВИЙ НАКЛАД 15 КАРТОК — $1.00
12 ЛИСКУЧИХ КАРТОК — $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

СЛІДАМИ ВАСИЛІЯНСЬКИХ МІСІОНАРІВ-ПІОНЕРІВ

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

"ВІН БУВ НАРІЖНИМ КАМЕНЕМ, ФІЛЯРАМИ ...І ЗАВЕРШЕННЯМ"

Місійна піонерська праця — подібно як переслідування за віру — вимагає велетнів духа. Слабші характери або заломлюються, або за Божою ласкою виковуються трудами й терпіннями на сталих і сильних.

Завдання піонера-місіонаря надзвичайно вимогливі. Він мусить бути ідеалістом найвищої міри. Його праця невдячна в тому розумінні, що безпосередня винагорода у виді якогонебудь успіху — скупа й непоказна. А деколи буває, що її навіть не видно. Тоді він мусить удодатку поборювати свою знеохоту й зневіру — та далі працювати виключно силою своєї волі.

З усіх василіянських місіонарів у Канаді найдовше працював у піонерських обставинах о. Навкратій Крижановський. Місійні станиці, започатковані по містах, за кілька років виросли на парохії зі сталими відправами та щораз більше зростаючим числом членів. Зате численні фармерські ,околиці, через трудну лучбу та мале число місіонарів, оставалися ще довгий час піонерським тереном місійної обслуги. О. Навкратій Крижановський, сам один, обслуговував місійні станиці в цих піонерських теренах — спочатку в Манітобі, потім в Альберті — майже якого чверть століття.

Це, безперечно, було за Божим Провидінням. Бо ніодин із наших піонерів-місіонарів не посідав сам один стільки прикмет потрібних для твердої, вимогливої праці, що була щоденним хлібом священика-піонера в початках цього століття в Канаді.

О. Крижановський відзначався сильним, кріпким здоров'ям. Він мав теж непересічну відвагу, що межувала з очайдушністю. Він був людиною візії, значить: хоч займався сучасними йому проблемами, він жив теж потребами майбутнього. Все це в ньому завершувала жива й діяльна віра в Боже Провидіння і Його опіку та всеобіймаюча душпастирська ревність.

Щоб представити собі справді вийняткові й майже неймовірні обставини в часах піонерської праці о. Крижановського, наведемо тут уступ із його записника:

"З тої причини, що не було епископської інкорпорації, була велика трудність із записом церков. Люди у згоді будували Божі доми, а пізніше билися, процесувалися й багато церков пропало. (Деякі) парафії записували свої церкви на інкорпорацію нашого Чину. З тої нагоди вороги агітували, що ми запродуємо церкви Французам. До чого доводила така агітація, подам подію, що сталася в Ольга, Манітоба.

"Приїжджаю там на відправу в п'ятницю, 6 жовтня 1909 р. Вже звечора завважав я в людей, котрих знав дуже добре, не таку прихильність якої зазнав був дотепер. На суботу заповів я катехизацію дітей. У суботу раненько приїжджає фіра від церкви на долинах та просять відправити в них похорон зі Службою Божою. Я згодився під услів'ям, що мене зараз потім завезуть назад до середньої церкви, щоб я міг мати з дітьми катехизм.

"По похороні збираюся вертатись назад до церкви в Ольга, аж тут добрі люди Лабаї дуже просять прийти до них на обід. Тому що вони мешкали одну милю по противному боці, я випрошувався. Одначе, коли завважив, що їм ідеться ще про щось інше крім обіду, погодився. Коли ми від'їхали трохи від церкви й нікого не було коло нас, почали вони мене просити і благати, щоб я не вертався до середньої церкви, бо там мали люди мітінґ і врадили: тому, що отець запродали церкву Французам, вони мають отця вбити. Коли з усього того, що мені вони говорили і представляли, я сміявся та по обіді таки настоював, що коли-як-коли, а в такім разі таки мушу вертатися, тоді чоловіки врадили, що поїдуть зі мною і, як не зможуть оборонити, то бодай будуть свідками."

І додає о. Крижановський по цьому уступі від себе загальне спостереження: "Мусілисьмо терпіти від ворогів Бога й народу, а навіть від своїх."

Рік опісля бачимо о. Крижановського на другому й головному терені його діяльности, в околицях довкола Бівер Лейку. Це була колиска української імміграції в Канаді. Полоса чорнозему й лісу в середущій Альберті — приблизно сто миль довга й сімдесят миль широка, — де наші — голодні землі й лісу - - селяни найраньше поселилися, ще від 1892 року.

Хоч отці місіонарі обслуговували ці колонії

вже від 1902 року, о. Крижановський застав тут іще первісний піонерський лад — навіть у дечому ще більше прикрий завдяки посиленій агітації російських батюшок та різного покрою протестантських агентів. Простий селянський люд був до краю збаламучений страхіттям загрози "десятини" на випадок перепису церкви "на французьких епископів". Площа під церкву в Гіллярд була записана на

о. Навкратій Крижановський, ЧСВВ

місцевий "Сток Ярд" (купівлю худоби). Перша парохія в усій цій околиці, у місцевості Стар, програла була в суді коштовну, довгу розправу й судова влада домагалася від парохіян покриття коштів у сумі $70,000. Хтось подав тій владі цілу листу людей, що в часі Різдвяних Свят були дали свою жертву (25 ц., 50 ц.) колядникам на цю церкву. Уряд на них усіх наложив був розмет по кількасот долярів (до $700.00) від кожного на покриття судових коштів. Оповідає Петро Сенюк, що коли о. Крижановський уперше вибирався з відправою на ту колонію, його перестерігали, що там люди роз'ярені до тієї міри, що можуть вбити його. На це він відповів: "Якщо вбʼють, то раз прийдеться вмерти" — і таки поїхав.

Всіх колоній було яких двадцять, а місіонар був тільки один — отже не ставало неділь і свят у році, щоб їх належно обслужити. Тому треба було мати відправи в будні дні. У час великого посту о. Крижановський був безнастанно в дорозі — приїздив на колонію вечором, мав до дітей і старших науку про Св. Сповідь, потім сповідав до півночі, а нераз до 1-2 години. Ранком далі сповідав до 11 години, правив співану Службу Божу — і по пізньому обіді виїздив до чергової колонії. У його записках знаходимо, що в 1912 році він вислухав понад 2,000 великодніх сповідей. І на цьому полі праці він був сам один аж до 1922 року, коли приїхав йому до помочі о. Порфірій Боднар.

Ті, що сьогодні живуть і ще пам'ятають о. Крижановського з піонерських часів, кажуть, що він себе ніколи не жалував, завжди був зайнятий працею — як не місійною, то фізичною на фармі. Про свої клопоти мало говорив, любив розмовляти про розвиток парафії чи Чину в майбутньому. Мав організаторські здібності й умів запалювати інших до чину. Найбільше веселим бачили його тоді, коли у громаді започатковувався рух до нового діла.

Пошесть інфлюенци, що в 1918 році здесяткувала людей по всьому світі, зачепила була і його: мусів покластися до ліжка. Але коли прийшла просьба їхати до хворого, він, не зважаючи на себе, встав з ліжка й поїхав. Кажуть, що о. Крижановський уважав час тієї пошести, коли так багато поселенців хворіли й умирали, за найприкріший час своєї піонерської діяльности.

Як чоловік, що був не тільки всецілo зайнятий ділами теперішности, але і глибоко відчував потреби майбутности, його мрією і журбою заразом було поставити манастир, де виховувалися б майбутні кадри василіянського дороcту. І цю мрію він здійснив — у так само трудний, піонерський спосіб, як свої душпастирські діла.

Коли в осени 1921 року прийшов вагон цегли на будову манастиря, фармері довкруги були в розгарі жнив. О. Крижановський мусів сам фірою всю ту цеглу поперевозити до місця, де мав стануги манастир. До скінченні роботи був так змучений, що не міг їсти вечері. Наступного літа відбулося посвячення угольного каменя. При цій нагоді "таца" принесла $6.80. (Попередніми роками, задля небувалого морозу й посухи, жнива були дуже неврожайні). Рік опісля, у великій мірі завдяки о. Филипові Ру, ЧО, уже стояв збудований манастир. Але не зовсім викінчений. Коли місцевий банкир і адвокат прийшли одного дня оглянути будівлю, побачили о. Крижановського з лопатою в руці, як він клав цементову підлогу. Дещо здивований такою сценою, один із панів спитав: "Чому ви, отче, займаетеся цією роботою?" О. Крижановський узяв на лопату грудку цементу, поклав на долівку, розгладив її — та відповів: "Бо як я її не зроблю, вона не буде зроблена."

У тій відповіді крився ввесь зміст, характер та значення життєвої діяльности цього священика.

Помалу, з роками, піонерська діяльність

скінчилася в житті о. Крижановського. Він бачив як колишні мрії не тільки ставали дійсністю, але росли й розвивалися. Місійні станиці ставали поважними парохіями зі стилевими церквами, сталими відправами. Манастир заповнився новиками, схолястиками, а потім о. Навкратій побачив кругом себе нових, готових до праці священиків.

Але кожного року, на празник св. Петра, він запрошував на празничний обід до манастирської їдальні сідоглавих піонерів із морозом і вітром заправленими обличчями. Таких як він.

Він бачив у цих гостях щось зі свого цінного минулого.

А вони бачили в ньому щось далеко більше, ніж господаря празничного обіду.

Бо, як відповів мені один із них на питання: Чим був о. Крижановський? "Він був наріжним каменем, філярами... й завершенням."

В. Курилас

"ТУМАНІЗИ"

Хоч і балакав би я усіми мовами людськими
і ангельськими, а любови не мав...
Перший лист до Коринтян, 13, 1.

Кажете ви, любителі "реальностей конкретних",
Що знаєте лиш право дужих і машину,
Закон проміжних хвиль і речовину
В вік насолод і льотів міжпланетних.

Дух же говорить: суєвірн. крабів покоління
З мораллю джунглів, безсумлінних знюк!
Не бачите невже ж своїх кривавих рук,
Ви, що нестравністю шлунка звете сумління?

І ми теж генієм захоплені людського чину,
Але у згоді з Євангелієм Христа,
Що наголошує примат любови і добра,

Тиранства крушення прискорює годину.
Любов до Господа й братів переживе терору грози
І визволить назавжди люд з страху психози!

І. Калиненко

МОРЕ

Я милувавсь морським простором безконечним,
Солонкувато-гіркі пахощі вдихав;
Світанками, ясними днями, вечорами
Він ізумрудом, яшмою, берилем чарував.

Та завжди я тужив до батьківської хати
Серед барвистих рос і козельців приводних;
В найчудовішу ніч моментів неповторних
Я мріяв, як солодко дома пахнуть м'яти.

Довгим ключем на Схід пливуть он кораблі
І сонячна снага у золоті емалі
Оздобила ліси, озера сині, далі.

До Тебе, в Отчий дім, зову з глибин душі:
Я часто ласки дав за жолудь і пушпайки,
До Тебе поклик мій заблуканої чайки.

МАРКИ ВАТИКАНУ — ГАРНИЙ ДАРУНОК НА СВЯТА

Поштові марки Ватикану це прекрасні образочки, що являють собою мистецьку ілюстрацію всяких релігійних тем, які цікавлять кожного християнина. Але кромі цього. марки Ватикану це добрий вклад гроша: серія преси з 1936 р. коштувала тоді $1.80, а тепер її ціна в каталозі Скота 1964 є $110.00. Чи є якась акція, що дала б такі відсотки?

Ми маємо якусь кількість марок Ватикану та рішили їх тепер продати для видання нових книжок. Тут подаємо спис тих марок, при чому значимо число каталогу Скота за марки. Продаємо тільки малу кількість марок, отже слід із замовленням спішитися, це вживані марки.

Скота	Назва серії	Ціна в $$
1-7	Перша гербів	1.80
8-13	Папа Пій XI	10.00
14	Передрук	1.50
20-27	Види Ватикану	0.80
28	Пій XI	1.30
29	Пій XI	2.00
32-34	Види Собору	0.80
41-46	Юридичний Конґрес	36.00
47-54	Католицька Преса	20.00
55-57	Археологічний Конґрес	0.80
62. 65, 66, 67	Седе вакантэ	1.00
68-71	Коронація Пія XII	2.00
72-74, 76	Пій XII	1.50
91-98	Пій XII і герби	0.60
77-79	Фонд полонених 1942	0.25
84, 85, 99-101	Фонд полонених 1944-45	0.30
80-82	Срібний ювілей	0.25
87-90	Понтіф. Академія	1.80
102-109	Передруки другі	2.50
110-121	Тридент Собор	0.80
122-125, 127-131	Базиліки Риму	8.00
132-139	Св. Рік 1949	5.00
141-142	Ґвардія Палятину	3.50
145-148	Беатифікація Пія X	13.00
143-144	Догма Внебовзяття	16.00
152-153	Халкедон. Собор	10.00
135	100-ліття марки	5.00
158-168	Папи й базиліка	1.00
171-172	Св. Бернард	5.00
176-179, 181	Марійський рік	1.60
185-186	Базиліка св. Франца	2.50
197-199	Микола V	1.50
216-218	Ченстох. Мати Божа	1.20
223-226	Колеґія Капраніка	1.00
229-232	Марія Цель	0.90
223-238	Люрд	0.60
239-242	Виставка в Брукселі	4.00
250-253	Коронація Івана XXIII	0.60

і багато інших аж до найновіших включно Напишіть свою листу браків (манко, вонтлист) і на інші країни. Замовлень на менше як $5.00 не виконується. При замовленнях прислати завдаток, решта COD. Адресувати:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont., Canada
Tel.: LE 3-5134

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ

(Закінчення зі стор. 496)

ській церкві був соборний молебень до св. священмуч. Йосафата. Опісля коротке слово над похоронно приготованим тетраподом про великих покійників Чину святого Василія, яких "тіні ніяк не сміють стати для нас, нинішніх людців, тінями забутих предків".

Після відправи за покійників-місіонарів, була гостина в мондерському Народному Домі, з привітами від 70 делеґацій, від сіл і містечок, де працювали колись Отці піонери і куди післали вони своїх переємників, уже в Канаді вихованих молодих проповідників Божого царства.

Головну промову сказав Преп. Бр. Методій, ЧБХШ, приятель Чину від многих літ. Діти малі зворушливими словами, піснями й молитвами віддали честь давно згаслим Отцям Місіонарям.

Велике число сусідніх Отців Парохів під проводом Всесв. о. Мітрата В. Лаби, що заступав на святі достойну особу нашого едмонтонського Владики Кир Ніла, ЧСВВ, своєю громадною участю в святі підкреслили одність між духовенством дієцезальним і монашим. Нехай буде слава й подяка Господеві за все!

Діти з Рідної Школи й Сиротинця св. Йосифа в Мондері виступають з піснею "О Йосафате, архиєрею", підготовані Сестрами Служебницями на Ювілейній Академії з приводу 60-річчя приїзду ОО. Василіян.

НЕСТРУДЖЕНИЙ ДУШПАСТИР

До 50-ліття життя о. д-ра Володимира Дзьоби
(1913 — 1963)

"Тільки не дуже мене перехвалюйте, бо мені це не поможе, а люди і так не повірять!" — говорив до мене наш о. Ювілят, коли я прохав у нього деяких подробиць про його життя. А пересилаючи мені знимку-"візерунок" наш добрий о. Дзьоба підписався: "Ваш — людьми і світом недобитий — о. Володимир".

Уже в тих коротких висловах маємо деякі головні риси нашого "п'ятидесятника". Я запам'ятав о. д-ра В. Дзьобу ще від 1929-го року. Тоді він був учнем української державної гімназії у Станиславові, мабуть чи не в 5-ій клясі, а я щойно був першаком Інституту оо. Василіян у Бучачі. Але хотіла доля, що ми ближче пізналися і то при родинній "оказії", бо якраз того року (1929) мій найстарший брат Іван одружився з одною з сестер о. д-ра В. Дзьоби, Анною.

О. Володимир Дзьоба народився в селі Переволока, повіту Бучач, 24-го грудня 1913 р. Його батьками були Іван Дзьоба й Анастасія з дому Ґродзінських (ще живе). Батьків у селі дуже поважали, були вони глибоко релігійні. Молодий Володимир виховувався в школі під проводом о. Івана Олесницького, довголітнього пароха с. Переволоки. Після народньої школи в с. Переволоці о. Володимир перейшов до української державної гімназії у Станиславові та закінчив її матурою 1934 р. Того ж таки самого року вступив до Духовної Семінарії, звідки покійний уже Єпископ-Ісповідник Григорій Хомишин, станиславівський Владика, вислав його на богословські студії до Риму.

В Римі о. Володимир вибув повних 13 років (1934-1947). Увесь час перебував він у Папській Українській Семінарії св. Йосафата на горбку Джаніколо. Через 2 роки студіював філософію, 4 роки св. Богослов'я, а 3 роки Біблійний Інститут. Ступень доктора св. Богослов'я одержав 1941 р., а на священика висвячено його в 1940-му році. Час студій о.

Володимира, особливо ж останні роки випали на воєнну хуртовину, і тому він не мав змоги приїхати до рідньої Переволоки.

Студіюючи на Біблійному Інституті (під керівництвом теперішнього кардинала Августина Беа), о. Володимир присвятив свій вільний час перекладам Псальмів та інших Книг Старого Заповіту, вивчивши добре грецьку та орієнтальні мови. Піддержував його в тому замилуванню до Св. Письма його довголітній Духовник, потім Протоархимандрит оо. Василіян, о. д-р Т. Галущинський, ЧСВВ.

1944 р. для о. Володимира відкривається нове поле праці. Він стає одним із душпастирів тодішніх воєнно-полонених у таборі Ріміні, Італія, та для цивільних скитальців по різних таборах Італії. Через три роки (1944-1947) о. Володимир неструджено працює для тих — війною викорінених — наших братів, працює з повною посвятою й жертвенністю. Неодного з них вирятував від насильної репатріяції. Коли було треба, вживав навіть "підпільних" чи "реакційних" метод душпастирства. Щоб дістатися до табору полонених, мусів нераз перебиратися в уніформу полонених, або в тягаровому авті "шварцуватися" серед мішків муки, бараболі, чи вугілля. Нераз, після такої "шварцованої" переїздки до табору в Ріміні, о. Володимир подобав радніше на коминяря чи святмиколаївського "Антипка", ніж на душпастиря!

За це любили його воєнно-полонені як рідного брата. Він умів стати "всім для всіх" за словом і засадою великого Апостола народів, св. Павла. У травні 1947 р. о. Володимир "замішався" зовсім добровільно між воєнно-полонених, коли їх перевозили до Англії і в уніформі полоненого дістався туди 13 червня. Тут відбув місяць тяжкої "зицирки" в таборі воєнно-полонених у Шеффілд, після чого став капеляном для хворих воєнно-полонених у шпиталі біля Стаффорд, Англія.

Після звільнення з табору полонених (у вересні 1947 р.) о. Володимир став "скитальчим" душпастирем з осідком у Манчестер. Практично, він один через довгий час був душпастирем по різних таборах воєнно-полонених.

Коли вже наших полонених Англійці звільнили з таборів і вони стали поселюватися здебільша в промислових осередках Англії, Манчестер став осередком одної (побіч Брадфорду) з найбільших колоній Українців в

о. д-р Володимир Дзьоба

Англії. А Манчестер був якраз осідком душпастирства о. В. Дзьоби. Для ревного душпастиря було це збільшенням праці, і так уже понад сили однієї людини. Тоді, в Манчестері, о. Володимир став доказувати, що "чуда" можливі. Він став ходити від хати до хати в справі збірки на свою власну церкву в Манчестері. Не всюди його якслід приймали. "Треба було мені задніми дверима впихатися до хати, до тієї самої, з якої мене викинули чи не приймили на фронті", згадує о. Володимир. Однак, він труднощами не зражувався, хоч вони могли зразити пересічного чоловіка. Завдяки його наполегливості, особистій безінтересовності і євангельській добродушності в Манчестері сьогодні пишається гарна, простора і багато вивінувана церква: "Собор Успіння Пресвятої Богородиці". Цю церкву набули 1955 р. і вона є нині найкращим храмом Українців-католиків у Великій Британії.

На терені Манчестеру й околиці о. В. Дзьоба працював повних 15 років. Немає буквально нікого, хто б його не знав у тому терені, бо о. В. Дзьоба визначається рідкою чеснотою "святої влізливости". Власне, завдяки цій чесноті він довершив стільки, що нормальний душпастир мусів би на це посвятити увесь свій вік. О. Дзьоба вміє "відшукувати" свої душі.

Для свого "брата" о. Володимир дав би навіть останню сорочку. Він не дбає про особисте запевнення на старість. "І так умру під плотом", то пощо дбати про накопичення особистого майна? Він держиться засади, що майно священика — це ті душі, для яких він посвятився. О. Володимир нераз із власної кишені докладав до свого душпастирства. Ось було таке, що о. Володимир пустився на "спекуляцію", зачав "грати в пуля". Після початкових неуспіхів заблисло сонце і в його віконце! Він виграв аж 400 фунтів, (а це на наші американські доляри виходить на $1,200). Левину частину тієї виграші о. Володимир обернув на потреби своєї душпастирської станиці!...

Не можна забувати, що о. Володимир завжди знаходить час на свою улюблену працю: переклад Св. Писання. Він уже видав цілий ряд перекладів і то своїм власним коштом. Мова його перекладів щира, українська, поетична і простенька.

Які ж побажання має о. Володимир, коли йому стукнула 50-ка, а незабаром буде святкувати 25-ліття священства? І тут о. Володимир дуже скромний і невибагливий. Ось казав мені таке: "Як я здав іспити з філософії (1936 р.), то дістав золоту медалю. З тієї медалі — після висвяти на священика — одна фірма в Італії зробила мені чашу (1941 р.). Та сьогодні ця чаша витерта, її вже вживати не можна! От, якби трапився якийсь жертводавець і мені зафундував нову чашу з нагоди мого ювілею, то я був би більше, як щасливий!.."

Думаю, що добрі вірники о. Володимира відгадають його задушевне бажання і в день його ювілею справлять йому щось більшого від золотої чаші. Та ця чаша — стара і витерта, з-перед 23 років — нехай остане символом тієї неструдженої праці невтомного о. Володимира Дзьоби — на одному з найтяжчих відтинків душпастирської праці, себто на терені Англії. На Многая Літа, Отче!...

о. М. Соловій, ЧСВВ

******

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ ЗАСЛУЖЕНОГО СВЯЩЕНИКА

Чікаго, Ілл.

У неділю 6 жовтня ц. р. о. Ісидор Іван Когут, ЧСВВ, парох церков св. Михаїла і св. Василія в Савт Чікаго, врочисто обходив 25-річчя свого священства.

Ювілят народився в містечку Нью Колумбас, Па. 3 липня, 1912 року. Його батьки, Михайло і Марія з роду Балащак, походили з Підкарпаття, з села Нижнього Тварисця. Обоє були надзвичайно релігійні й жертвенні для Церкви та в такому ж дусі виховали 8-ро дітей, із них два сини є священиками-монахами василіянського Чину.

16-літнім юнаком о. Ювілят вступив до новіціяту оо. Василіян, а по скінченні філософійних і богословських студій 2 жовтня 1938 року архиєпископ Василій Ладика, ЧСВВ висвятив його на священика.

Зараз по висвяченні працював у парохії в Бруклині. По двох роках вернувся в Канаду до Алберти, де обслуговував кільканадцять парохій. Опісля працював як парох двох церков у Монтреалі. Від 1945 року напостійне переїхав до Америки. Був там парохом церкви св. Володимира в Гемстед, звідки зорганізував нову парохію Пресвятої Родини у Вест Айслип, Лонг Айленд. Останніх 12 років о. Ювілят присвятив праці в парохії св. Михаїла, Савт Парнел, Чікаго, де розбудував організаційне життя та збудував прекрасну стилеву церкву вартости понад чверть мільйона долярів. Крім цього рівночасно обслуговує парохію св. Василія на Бирнсайд.

Якраз ці дві парохії занялися ювілеєм для свого Отця-Пароха. До ювілейного комітету ввійшли з церкви св. Михаїла: Антін Гайдук, Володимир Турчановський, Іван Брегін і Марія Борис, із парохії св. Василія — Юрій Ватаманюк і Михайло Остап.

Торжества почалися процесією від резиденції до церкви. При

о. Ісидор Когут ЧСВВ

чудовій осінній погоді йшов похід, у якому взяли участь сотні народу. Напереді дітвора врочисто несла золоту чашу з різними срібними прикрасами, яка є символом жертви й посвяти. Опісля йшли Сестри Василіянки, Марійська Дружина Дівчат та численне духовенство з Генеральним Вікарієм о. монс. В. Паскою на чолі.

Ювілейну співану Службу Божу відправив о. Ювілят у сослуженні оо. Василіян Юрія Жидана та свого рідного брата, Миколи Когута. Дияконував о. Віктор Сорока, ЧСВВ. Проповідь по українськи виголосив о. Юрій Жидан, по англійськи о. Микола Когут.

Того ж вечора в залі під церквою відбувся святочний бенкет з участю понад 300 людей. Приготуванням бенкету занялося жіноцтво Апостольства Молитви під проводом Олени Гавришків. До столів служили членки Марійської Дружини під проводом пп. Стефанії Заокопної й Стефанії Парійчук. Уся заля прикрашена світлами, цвітами, а над сценою виднів напис: "На Многі Літа, Отче Ювіляте!" При першому столі засіли 9 священиків і близько них дві рідні сестри Отця Ювілята, пані Анна Чорній і панна Олена Когут.

Вечорок отворив п. Антін Гайдук, вніс многоліття та передав програму предсідникові, о. Несторові Феціці, ЧСВВ. Генеральний Вікарій о. монс. В. Паска, зложив Ювілятові побажання в імені єпископа Кир Ярослава Габра та передав у дарунку прекрасну грамоту й папське благословення. Від оо. Василіян промовляв о. Юрій Жидан. В імені дітвори зложили привіт Теодор Турчановський і Катруся Кодельська та вручили Ювілятові золоті колоски пшениці й китиці живого винограду в подяку за його працю й молитви. Від парохії св. Михаїла промовляв п. Корнило Бородайко, а від св. Василія зложив привіт п. Юрій Ватаманюк. Від Апостольства Молитви промовляли пані Ірина Куц і Вікторія Клим. В імені Марійської Дружини Дівчат зложила привіт панна Д. Заокопна, а від Товариства Пресвят. Імени промовляв п. Теодор Вроблевський. Від Провидіння склали привіти пп. Дмитро Прідун і Олександер Зрада. В імені Українського Народнього Союзу промовляли пані Параскевія Мацях і п. Михайло Романик. Від Організації Оборони Чотирьох Свобід України зложив привіт п. Олександер Куц, а від СУМА п. Григорій Дрон. Парохіяни складали щиру подяку за всі прислуги, бажали дальших успіхів та вручали цінні подарунки. Під кінець промовляли о. Микола Когут і о. Віктор Сорока, представник Канади. Вкінці о. Ювілят Ісидор Когут зложив сердечну подяку комітетам за великий вклад праці у зв'язку з ювілейним торжеством, також за численні подарунки, зокрема всім священикам і своїй рідні, що своєю участю зволили так світло відзначити ювілей його

священства. Програму закінчено молитвою, що її провів Впр. о. Сильвестер Колар, ЧСВВ.

Опісля довгими рядами стояли приятелі, парохіяни і гості, чекаючи на свою чергу, щоб особисто зложити Отцеві Ювіляторі свої побажання і подарунки.

УКРАЇНСЬКА СЕСТРА СЛУЖЕБНИЦЯ СКІНЧИЛА БОГОСЛОВСЬКІ СТУДІЇ В ПАПСЬКОМУ ІНСТИТУТІ "ЦАРИЦІ СВІТУ" В РИМІ

с. Анатолія Зиновія Булат

У Марійському, 1954 році, за почином Генеральних Настоятельок та особливим благословенням Свт. Отця Папи Пія XII, відкрито в Римі Міжнародній Інститут Богословських Студій для законних Сестер, під покровом Цариці Світу ("Реджіна Мунді"). Ціллю Інституту є духова формація черниць та поглиблення релігійної культури й підготова до виховної праці над молоддю, у вірі й практиці християнського життя. Від початку Інститут мав характер інтернаціональний і обіймав чотири секції: італійську, англійську, французьку й еспанську. Фреквенція студенток із кожним роком збільшалася.

Свт. Отець Пій XII своїм "motu proprio" з 1956 р. підніс Інститут "Цариці Світу" до ряду Папських Інститутів, бажаючи, щоб він став провідником і зразком іншим інститутам цього роду в світі. У своєму "motu proprio" Свт. Отець виявив бажання, щоб душі посвячені Богові дбали про власне освячення та інтенсивно працювали над приготуванням технічним і інтелектуальним свого апостоляту, щоби під ніяким оглядом не стояли нижче світських. Але якщо до всякого уряду й апостоляту потрібне специфічне приготування, то ще більше для тих, хто посвячується апостолятові найбільш інтелектуальному, яким є формація молоді в школах і навчання релігії. Ця остання вимагає підготовки в богословських науках.

С. Анатолія Зиновія Булат це донька наших українських поселенців у Бразилії, Адама й Параскевії, які в Божому дусі виховали свою доньку, що посвятилася Господеві на службу в Згромадженні СС. Служебниць ПНДМ, які від 1911 року ведуть релігійно-виховну працю над молоддю між нашим народом у Бразилії. Після закінчення студій С. Анатолія вертається на місійну працю до прибраної, гостинної батьківщини своїх батьків, зеленої Бразилії.

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

27 серпня, в дорозі між Ванкувером і Едмонтоном, помер на удар серця Степан Середа. Похорон відбувся в Едмонтоні.

Похоронну відправу відслужив та проповідь виголосив о. М. Ханас, ЧСВВ. Похорон відбувся на кладовищі св. Михаїла.

Покійний народився 1906 р. в селі Пробіжна, Гусятинського повіту. До Канади прибув 1929 року. Спочатку мешкав у своєї сестри Павліни Червоняк, опісля переніся до Ванкуверу.

Покійного оплакують три сестри: Павліна Червоняк, Анна Андрусів і Йосифа Власюк та стрічний брат Микола Середа.

Похоронним обідом зайнялися пані Сацьків, Якимишин, Димарик та Горгіца.

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку о. М. Ханасові за похоронні богослуження, панам за приготування обіду та всім тим, що жертвували на Служби Божі й вінці.

Володимир і Павліна Червоняки із родиною.

†

ПОМЕР С. СТОЙКЕВИЧ

Діймося сумною вісткою з нашими кревними, приятелями і знайомими, що наш найдорожчий Батько, Муж і Дідо — бл. п. Стефан Стойкевич, по короткій і тяжкій недузі, відійшов від нас у вічність 18 жовтня 1963 року. Похорон відбувся в Торонті 21 жовтня п. р. з церкви св. Миколи на цвинтар Проспект.

Вічна Йому Пам'ять і спокій Його душі.

Горем прибиті

Дружина з донькою в Краю,
Діти й унуки у Канаді

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

PEACE ON EARTH AND GOOD WILL TO MEN

PROPHECIES:

Behold, a virgin shall conceive, and bear a son, and his name shall be called Emmanuel. (Is. 7:14)

I will put enmities between thee and the woman, and thy seed and her seed: she shall crush thy head, and thou shalt lie in wait for her heel. (Gen. 3:15)

I will raise up to David a just branch: and a king shall reign and shall be wise: and shall execute judgement and justice in the earth. (Jer. 23:5)

He shall come down like rain upon the fleece, and as showers falling gently upon the earth. (Ps. 71:6)

O that thou wouldst rend the heavens, and wouldst come down! (Is. 64:1)

Drop down dew, ye heavens, from above, and let the clouds rain the just; let the earth be opened, and bud forth a Savior. (Is. 45:8)

Show us, O Lord, thy mercy, and grant us thy Salvation. (Ps. 84:8)

FULFILLMENT:

Now it came to pass in those days, that there went forth a decree from Caesar Augustus that a census of the whole world should be taken. And all were going, each to his own town, to register.

And Joseph went from Galilee out of the town of Nazareth into Judea to the town of David, which is called Bethlehem — because he was of the house and family of David — to register, together with Mary his espoused wife, who was with child. And it came to pass while they were there, that the days for her to be delivered were fulfilled. And she brought forth her firstborn son, and wrapped him in swaddling clothes, and laid him in a manger, because there was no room for them in the inn.

And there were shepherds in the same district keeping night-watch over their flocks. And behold, an angel of the Lord stood by them and the glory of God shone round about them, and they feared exceedingly.

And the angel said to them, "Do not be afraid, for behold, I bring you news of great joy which shall be to all people; for there has been born to you today a Saviour, who is Christ the Lord. And this shall be a sign to you: you will find an infant wrapped in swaddling clothes and lying in the manger." And suddenly there was with the angel a multitude of the heavenly host praising God and saying, "Glory to God in the highest, and peace on earth among men of good will." (Luke 2:1-14).

THE LIGHT WISHES ITS MANY READERS AND FRIENDS THE BLESSINGS OF CHRISTMAS AS WELL AS HAPPINESS AND PEACE FOR THE NEW YEAR.

BASILIAN FATHERS

Topics of the Council

by Bernard Daly

A mistaken idea of the Church is being attacked in the Second Vatican Council's study of the role of the laity in the Church.

In its stead, in keeping with the Council's first objective — deeper knowledge by the Church of what she is — another notion has found expression.

"The mistaken idea of the Church, namely that only bishops and priests make up the Church porperly so called, must be eradicated once and for all," said a press office summary of a portion of the text dealing with the nature of the Church.

In stead, all, "through baptism and confirmation, are incorporated into the holy community of the people of God..."

From that "communitary and basic equality in Christ," explained Rev. Gregory Baum OSA, Toronto theologian and ecumenist, theological thinking about the laity is developed.

LAITY SHARE

The laity are seen as having a share in the priestly, teaching and ruling work of Christ in the world, he said.

Some are called from among the "people of God" to exercise these three roles in a special way, to minister to, or serve, the entire people. They are the bishops, priests, deacons.

The role of this 'ministerial priesthood," added Father Baum, is to make the general priesthood, in all the baptised, more effective.

The ordained or "ministerial" priest has, therefore a common share with all the baptised in Christ's mission as teacher, priest and ruler; and he also has a special share, of a different order, through being called to special service of the "people of God."

TEACHING ROLE

As for the laity as such, continued Father Baum in an interview here, because they share in their way in Christ's teaching role, "they have something to say in the Church, and the right to be listened to, in appropriate ways."

He noted that official summaries of addresses in the Council show that many bishops have urged that the voice of the laity should not be regarded with fear or suspicion, but that people should, rather, be led to a sense of their responsibilities. Some bishops pushed beyond the general topic directly at hand to make practical suggestions for channels of communications between people and hierarchy.

PRIESTLY ROLE

"The priestly role of the laity," added Father Baum, "would include the idea that every baptised person is a priest in life, offering family, profession, labor, every day to God in Christ.

"This sacrifice or gift is pleasing to God, and the action of offering it is therefore priestly, and done not only for self but for the whole world.

ROYAL PEOPLE

The "royal prerogative" of the laity, or their share in the ruling mission of Christ, Father Baum explained, has two aspects.

"Christ's reign over the world is established through the transformation of the world by the Church through works of justice, charity and so on.

"Through working for social justice, the laity share in this royal task, thus establishing the reign of Christ.

"In its second aspect, they share in Christ's victory, which in another sense is already won.

"In this sense, the Christian has radical independence of this world. He knows that he belongs to God, who has conquered... This is the freedom of the Christian... to know that, ultimately, his problems are solved, that he is free..."

PILGRIM PEOPLE

And yet, in still another sense, "we are a pilgrim people, wrestling with the powers of darkness, with Christ in our midst, who lights our way, and lifts us up. But we are still on our way, in pilgrimage."

Later rounds of Council discussions about the laity would deal with the practical implications of these theological insights, Father Baum explained.

The theology, however, is basic. And it is not just theoretical, but has great practical importance, he insisted. For, if people are to take their parts meaningfully and fruitfully as Christians, they must see as deeply as possible into the true nature of their relationship with God and their real role in the Church. This means they must have theological insights and understanding as a basis for participation and action.

And not only the people, but bishops, too, and priests must see deeply into this theological reality, he said.

Eastern Catholics and the Orthodox Church

by Rev. M. Bosey

You would think that if anyone was capable of promoting union between the East and West it is Eastern Rite Catholics who are united in Faith with the West and united in spirit and liturgy with the East. And yet there are several things that make our work of unifying very difficult.

THE FIRST DIFFICULTY IS THAT OUR UNION WITH THE WEST HAS BEEN ALMOST AN ABSORPTION. It is most important that the union of Churches is done in such a way that none of the individual treasures and particular gifts of each Church are lost. But there have been many apostles of uniatism (absorbing the East into the Roman Church) who have tried to take away from the Eastern Catholic Churches their greatest treasures. The Catholic West, as a whole, has not yet realized that in addition to the Liturgy there are in the East other great treasures — spiritual, artistic, theological — that must be safeguarded for the benefit of the whole Church. In the past the West tried to change everything that didn't resemble its own image. And we in the Eastern Church have to admit that they were successful, for, except for the liturgy (which is partly Latinized) nothing could resemble the Western Church more than those Churches that had returned to union with Rome. The responsibility for this lies at the door of the West and also the East. Eastern Catholics were pleased at times to show that they were not members of the Separated Orthodox Church, and they often choose to do this by accepting Latin discipline, theology, devotions etc. *The truth of the matter is that we have no reason for existing unless we remain both deeply Catholic and deeply Eastern.*

ANOTHER OBSTACLE TO OUR MISSION IS OUR SMALL NUMBER

We are so small in number everywhere that it is impossible for us to act on a grand scale and this most often leaves us with an inferiority complex. This inferiority that we often feel, brings with it a certain spiritual poverty. We have lost our Eastern spirituality and have only acquired a veneer of the spirituality of the West. It is true that our union with the Church of Rome has given us many benefits and has brought order and discipline to our Church, but at the same time we have lost many of the spiritual, artistic and theological values proper to our Eastern Rite.

FORTUNATELY OPPOSED TO THESE OBSTACLES THAT HINDER OUR MISSION THERE ARE VALUABLE THINGS WORKING IN OUR FAVOR.

1. We better than anyone else realize the great misfortune that exists with the separation of East and West. Catholics of the Roman Rite have a tendency to see this problem as remote and more than a few have even asked: who needs the East? Could not union with the Orthodox be more troublesome than advantageous? As for ourselves we could never think in this way... we suffer in our minds and hearts that part of our family is separated. The problem of union haunts us constantly.

2. We have the advantage of having the same language, mentality and Liturgy as our Orthodox brethren. For us union would be a family reunion and not a humiliating submission or admission of guilt.

3. Another element in our favour is that we are finally recovering and starting to defend our fidelity to the East. There was a time, and not too long ago, when some Eastern Catholics thought it was a great honour to come as close as possible to the West and copy their theology devotions and liturgy. These people of course had much encouragement from certain Roman Rite ecclesiastics who were determined to take from the Eastern Catholics their own heritage, canonical institutions etc., and give them a Latin feature.

When we critisize these Latinizing tendencies of the past and defend our fidelity to the East we should not be rashly judged as blindly clinging to ancient traditions, or lacking in faith or being narrow-minded, neglecting the essential for the sake of the unimportant. We are attached to our Eastern Church and Rite because we love what is good and true. We are defending the East because we want to safeguard the Apostolic and Universal character of the Church which is able to contain all nations and cultures without assimilating and depriving them of their own identity.

Within our Holy Catholic Church the *faith* is untouchable, unchangeable and uniform in its essential lines but as to how this Christian life will be lived in a particular society or culture, there are many and various ways, and this multiplicity in unity is good.

We must realize that Christianity will never accomplish its mission in the world unless it is

truly CATHOLIC, i. e. universal in actual fact. In the words of the Catholic Patriarch Maximos IV, "If one cannot be a Catholic unless he gives up his own liturgy, traditions, history, art, language, culture and spiritual heritage and adopts the rites, philosophical and theological thought... liturgy, culture and spirituality of a particular group, be it the best, then the Church is not a great gift of God to the whole world but a faction... a human institution subservient to the interests of one group." In defending our own Eastern institutions we are not doing this for some petty parochial reason but rather to defend the Church and be faithful to our mission.

WE HAVE A TWO-FOLD MISSION IN THE CATHOLIC CHURCH.

We must show and insist that Latinism and Catholicism are not the same thing, the Church is open to every culture, to every form of organization that is acceptable to Her unity of faith and love. At the same time by our good example we must show the Separated Eastern Church, that union with the great Western Church can be achieved without giving up any of the spiritual treasures of the East proper to them.

If the Eastern Catholics remain faithful to this mission they shall help shape the kind of union which is acceptable to both East and West, in which all can share in the same faith, sacraments and hierarchy in a spirit of sincere respect for the spiritual heritage and organization proper to each Church. All this of course under the paternal care of the successors of Peter, the Rock upon which the Church is built.

The Story of the "Little Way"

by Brother Ignatius, OSBM

Do you have a vocation? Of course you do; everyone of us has one. For vocation simply means a calling. Some are called to the religious state while others are called to the lay state. God gives each and everyone of us a vocation, a calling to strive for holiness in whichever state we have chosen. Perhaps this is why St. Theresa, the "Little Flower" has won such a great following amongst the ordinary folk. She shows by her little way that holiness is a state which is possible of attainment for everyone, not only for a few chosen souls. She led an ordinary monastic life; she didn't excel in anything except her complete and self-sacrificing love for God and for her fellowman. Today, after her death many graces and miracles are attributed to her. Her autobiography, written under the orders of her superiors, is famous; she has been proclaimed patroness of foreign missions, although she never left the Carmel.

Who is this Theresa, who apparently didn't do anything extraordinary but who has won such acclaim? Theresa, the youngest daughter of Louis and Azelia Martin, was born on January 2, 1873. Both her parents were pious Catholics, who would have liked nothing better than to see their daughter enter some religious congregation. Theresa, being the youngest, was the favorite of her father: "My earliest memories are of smiles and tender caresses". Madame Martin died in 1877. The Martins moved from Avignon to Lisieux where their aunt, Madame Guerin took care of the children. Pauline, Theresa's oldest sister charged herself with the religious upbringing of her sisters. She would read aloud to the family the "Liturgical Year" of Dom Gueranger during the winter evenings. When Theresa was nine, Pauline entered the Carmel. Now a change came over Theresa. She became quiet and sensitive and religion took a hold of her. Undoubtedly she felt inclined to follow the example of her sister Pauline. About this time she offered a beggar a penny. He refused it. She wanted to run after him and give him a cake that her father had bought for her, but she was too shy. Then and there she decided to remember him on her First Communion, which she did, even though it took place five years later.

When Theresa was fourteen, her sister Marie joined the Carmel. On Christmas day of the same year Theresa had an experience which she calls her "conversion". The Infant Jesus "filled the darkness of my soul with the floods of light. By becoming weak and little for me He made me strong and brave; He put His own weapons into my hands so that I went from strength to strength, beginning if I may say so 'to run as a giant' ". The following year when Theresa announced that she wished to enter the Carmel, her father agreed. But because of her age, the Bishop of Bayeau refused to hear of it.

Some months later, Theresa and her father made a pilgrimage to Rome on the occasion of the sacredotal jubilee of Pope Leo XIII. The pilgrims were granted an audience with the Pope. Breaking the rule of silence, Theresa asked: "In honor of your jubilee, allow me to enter the Carmel at fifteen". Pope Leo was obviously impressed by her; nevertheless he referred her to the immediate superiors. At first the Bishop was hesitant about allowing a fifteen year old to enter the Carmel. Finally her prayers were answered for Theresa entered the Carmel on April 9, 1888 with Bishop Hergonin's permission. Her novice-mistress said of her: "From her entrance, she surprised the community by her bearing, which was marked with a certain majesty that one would not expect of a child of fifteen."

Theresa once declared, "my God, I choose all. I don't want to be a saint in halves." The way to sanctify is the way of suffering, is the way of the cross. And Theresa suffered much in the few remaining years of her life. In 1889, Mr. Martin, after having suffered two paralytic strokes, had to be committed to an asylum. Of this Theresa said: "The three years of my father's martyrdom seem to me the dearest and most fruitful of our life. I would not exchange them for the most sublime ecstacies." St. Theresa was professed on Sept. 8, 1890. Although she was of a delicate nature, she did not try to excuse herself from any of the severities of the Carmelite life. She did admit, however, that it cost her a lot during postulancy to perform some of the customary exterior penances. The Carmelites have a duty to pray for priests; this Theresa always did with the greatest fervour. She was not permitted to fast. One of the severest crosses that she suffered was the cold of the Carmel in winter. Speaking of suffering Theresa said: "May Jesus grant me martyrdom of the heart or of the body or preferably of both. I have reached the point of not being able to suffer any more, because all suffering is sweet to me."

In 1893, at the age of twenty, Theresa was appointed assistant novice-mistress. In fact, she was novice-mistress in everything but name. The following year, Mr. Martin died and Theresa's sister Celine entered the Carmel shortly after. Approximately 18 months later, Theresa was stricken with a haemorrhage at the mouth; and she heard "as it were, a far-off murmer announcing the coming of the Bridegroom". About this time, a call came from Hanoi for more Sisters. Theresa wanted to answer this call; but her disease took a turn for the worst. The last 18 months of her life were a time for bodily suffering and spiritual treats. In June of 1897 she was removed to the convent infirmary. During this period she uttered: "I have never given the good God nought but love and it is with love that He will repay." "I will spend my heaven in doing good upon earth." "My little way is the way of spiritual childhood, the way of trust and self-surrender." After Aug. 16, she could no longer receive Communion because of her frequent illness. On Sept. 30, 1897 she died with the words of divine love on her lips.

St. Theresa deliberately and consciously set out to be a saint. She said: "The good God would not inspire unattainable desires. I may then in spite of my littleness aspire sanctity. I cannot make myself greater; I must bear with myself just as I am with all my imperfections. But I want to seek heaven a new way, very short, very straight, a little path." So quickly did devotion to her spread that the Church, yielding to the demand of the faithful, dispensed the usual 50 year period which ordinarily must elapse before canonization. In 1923, Pope Pius XI beatified St. Theresa and declared her a saint in 1925. Two years later, in 1927, still another honor was accorded her when she was named patroness of foreign missions.

ANGLICAN BISHOPS PRAY FOR VATICAN COUNCIL

Canadian bishops at the Second Vatican Council have received greetings and assurances of prayers from Anglicans in Canada.

A resolution passed October 11 in Banff, Alta, at a meeting of the executive council of the general synod of the Anglican Church of Canada, offered greetings and good wishes.

The notion added "the assurance of our prayers that God will use this Council for the increase of brotherhood and unity among Christendom."

"We further assure the Roman Catholic Bishops of Canada of our pleasure at the dialogue now in progress in many parts of Canada between Roman Catholics and Anglicans," it said, "and look forward to an increase in understanding and mutual trust between our Churches; and pray for the union of all who love and serve our Lord and Saviour."

Notice of the resolution was contained in a letter to Archbishop Maurice Baudoux of St. Boniface, Man., as chairman of the board of the Canadian Catholic Conference, from the general secretary of the Anglican synod, Archdeacon Edward H. Maddocks of Toronto.

The letter was delivered in person to Archbishop Baudoux in Rome by Rev. G. W. B. Wheeler, Toronto pastor, in Rome for the Council as special events editor of the Canadian Curchman, Anglican national newspaper.

(CCC)

ВПИСУЙТЕСЯ В ЧЛЕНИ

ЛІТУРГІЙНОГО СОЮЗУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

ПРИ НОВІЦІЯТСЬКОМУ МАНАСТИРІ В МОНДЕРІ, АЛБЕРТА

КОРИСТІ З ТАКОГО ВПИСУ:

1) Через такий впис дана особа чи родина стає духовно сполучена з нашою новіціятською родиною під особливішим покровом Найсв. Христового Серця, св. Василія Великого, св. Йосафата та св. Йосифа—цих вибраних покровителів нашого Василіянського Новіціяту.

2) Служби Божі будуть правитися в Ваших намірениях кожної першої середи місяця через ціле Ваше життя й навіть по смерти.

3) Ви будете учасниками духовних користей з усіх молитов і побожних практик, що відбуваються кожного дня на новіціяті.

4) Вашою жертвою Ви допоможете нам насамперед збудувати гарну й велику каплицю при новіціятському манастирі Отців Василіян у Мондері; а заразом і до покриття коштів вишколу нових місіонарів до великої апостольської праці над спасінням людських душ.

5) Як за життя так і по смерти Ваша душа буде користати з молитов, що линуть щоденно перед Божий престіл у цій новіціятській каплиці.

6) На пам'ятку дістанете багато розмальовану золоту грамоту з іменем Вашим чи Вашої родини, виписаним на ній.

7) Ваші рідні чи близькі також будуть собі дуже цінити Вашу приязнь до них, коли при нагодах уродин, ювілею чи тому подібних оказій, вони одержуть таку грамоту за Вашим старанням.

Впис поодиноких осіб у постійне членство в Літургійному Союзі св. Василія Великого виносить тільки $10.00; а впис цілої родини $25.00.

Свої ласкаві пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

LITURGICAL SOCIETY OF ST. BASIL THE GREAT
Basilian Fathers Monastery
Mundare, Alberta

HERE AND THERE IN ROME

Metropolitan Joseph Slipyj, after having spent the summer in Sicily resting, is again taking an active part in church activities. He is taking an active part in the Ecumenical Council. The Council fathers gave him a round of applause when it was announced that he was to be next speaker. The Metropolitan spoke for twenty minutes without anyone objecting, even though each speaker is only alloted ten minutes. It was a very historical moment to hear him speak before the Council. The Council fathers listened attentively to every word he spoke. Among other things, Metropolitan Slipyj proposed that a Patriarchate be errected in Kiev.

Last October, the Ukrainian Minor Seminary, run by the Salesian Fathers was publicly announced to be a Pontifical Seminary. Metropolitan Slipyj read the decree which was given by Pope John XXIII. Cardinal Testa, the Secretary of the Sacred Congregation of the Oriental Church, was present. All the Ukrainian Bishops attending the Ecumenical Council graced the proceedings with their presence. The students of the Minor Seminary gave a concert in honor of the occasion.

On Oct. 29, a Byzantine-Ukrainian rite Mass was celebrated in St. Peter's Basilica at the beginning of the day's session. His Excellency J. Slipyj, His Excellency I. Borecky and His Excelleny J. Gabro concelebrated the Mass. On Nov. 1, a Mass and Panakhyda were offered in St. Peter's Basilica for the soul of Metropolitan Andrew Sheptycky and for the other martyrs of the Ukrainian Church. Concelebrants of the Mass were His Excellency J. Buchko, His Excellency J. Prashko and His Excellency V. Malanchuk. The solemn Panakhyda was conducted by eleven Ukrainian Bishops.

Bro. Ignatius, OSBM

ЗМІСТ 26-го РІЧНИКА СВІТЛА

ЕНУНЦІЯЦІЇ ЦЕРКОВНОГО ПРОВОДУ

Іван XXIII, Папа:
Мир на землі (енцикліка) 243, 301, 321, 342, 389, 446, 497
Максімос IV, Патріярх:
З'єдинення і православний Схід 339
Сліпий, Митрополит Йосиф:
Слово на Квітну Неділю 46
Слово про Вселенський Собор 439
Дві знаменні промови 494

МАТЕРІЯЛИ, СПОМИНИ, СТАТТІ

Бараболяк, д-р Микола:
За з'єдинення між католиками (Думки з нагоди Вселенського Собору) 155
Бозьо, Михайло:
Дивні діла Твої, Господи! 216
Бучинський, д-р Дмитро:
Книга без слави й чести (З. Дончук: "Море по коліна") 61
З духовної спадщини о. Теофіла Коструби ЧСВВ 255
Корисне видання (О. Заклинський: Спомини пароха Старих Богородчан 511
Вселенський Собор: 3, 5, 24, 31, 33, 50, 51, 52, 101, 155, 195, 339, 343, 434, 435, 439, 441, 489.
Ваврик, о. Василь ЧСВВ:
Взаємна любов і зрозуміння в учасників Вселенського Собору 52
Біблійна основа культу Христового Серця 245
Християнський фронт проти підривання суспільної моралі 248
Навернення переслідувачів Церкви 387
Прийняти і ввести в життя постанови Собору 441
Духовний вишкіл молоді 294
Пізнання Церкви прискорить навернення протестантів 3
Віднова Церкви через поправу кожної одиниці 101
Модерне навчання катехизму 149
Взаємна любов і зрозуміння принесе з'єдинення з християнами Сходу 195
Вимоги модерного часу в письменників і проповідників 293
Ваврик, о. Михайло ЧСВВ:
На службі Церкви й народу (Видавнича дія оо. Василіян) 203
Василіянська Капітула в Римі 227
Василіянин:
Манастир оо. Василіян в Оттаві 37
Вічентін, Павло:
"Я бачив вселенськість Церкви" 5
Гевак, Степан: **"Як м'я в синій кабат вбрали"** 363
У Казакії 509
(Г., о. Р.): **Нова літературна сила ("Пустинник на Зеленім Клині" В. Буженка)** 128
Ді-Біяджо, Монс.: **Генеральна Капітула Сестер Служебниць НПДМ** 39
Дрібненький, о. Вернард ЧСВВ:
Папа та "Його Собор" 50
Місяць доброї преси 50
Ісповідник віри (Митроп. Йосиф) серед нас, на волі 98
Під кінець одного чвертьріччя — і на початку другого (25 літ СВІТЛА) 194
На теми дня (Мирові заклики Папи) 242
Нехай росте в нас благодійний рух до з'єдинення 386
Добрий Пастир (Папа Іван XXIII) 291
Початок і джерело християнської обнови — Св. Літургія 2
Кров мучеників кличе: "Чому ви роз'єднані?" 434
Слава на висотах Богові 482
Строгий, але слушний і справедливий 465
"Він був наріжним каменем, філярами... і завершенням" 514
Пам'яті піонера Костя Середи 466
Вселенський Архиєрей Папа Павло VI 290
Слідами Василіянських піонерів 34, 103, 151, 247, 465, 514
З'єдинення Східніх Церков на нарадах Вселенського Собору (з "Оссерваторе Романо") 51
Колегія св. Василія Великого — Вестон 177
Обкладинка ч. 1, 2.
Косовичева, Марія Я.:
Про гієрархію двох святих ідей 171
Куновський, Адам:
"Мирові нагороди" (Нобля) 259
Ноблеві нагороди за літературу 413
Купранець, о. Орест ЧСВВ:
Українське Христове Різдво 7
Кушнір, д-р Михайло:
Державна установа — а не Христова Церква 17
Душа і тіло 60
Таємниця хреста 99
Свято тріюмфу Бога 146, 148
"Вся оздоба її всередині" (Брус Маршал) 356
Сігрід Ундсет 461
(л) **Банальність сучасн. преси** 71
Літописець:
На вічну пам'ять працівникам для Бога й народу ("регіональні" книги) 403
Мацьків, Володимир:
Дещо про манастирську церкву в Тернополі 163
Мидловський, д-р Лев:
Видавець і журналіст 207
М. М. о.: **Крижевацька Єпархія і її новий Владика Преосв. Кир Йоахим (Сегеді)** 412
Мох, Олександер:
Мала баба три сини 25
Книга найдавнішої культури ("Археологія України" Я. Пастернака) 69
Протисонні пігулки 84
Викликують духа Сталіна 125
Історичні постаті Галичини XIX-XX сторіч (спомини священиків-діячів) 173
Майбутнє "Світла" 205
Подорозі в католицьку літературу 24
"Трозна калини" (М. Островерхи) 274
"У що може повірити хіба цьоця Кльоця" 367
Нова повість Н. Королевої ("Квід ест верітас? — Що є істина?") 316
Перші твори Н. Королевої 512
ммм: **Щоб Вселенський Собор викликав зріст духовних покликань та монашого життя** 343
Книжка про святого кравця (св. Ґерарда Маєлля, о. Гр. Цюпки) 416
Мразницький, Степан:
Книжка про кінець світу 416
Назарко, о. Іриней ЧСВВ:
Державний муж у священичій рясі (о. Ігнатій Зайпель) 29

о. Данкіл (Руфайзен) програв 111, 130
На срібний ювілей "Світла" 199
Святий політик (Тома Мор) 253
Свято вселенськости 338, 359
Свято єдности 483
Герой наших днів (о. Руперт Маєр) 354
Лебідь із Сабавдії (св. Франц Салезій) 449
Н. Й.: В перші роковини смерти священика-ісповідника віри о. Михайла Ганушевського 63, 81
Новий Протоархимандрит 104
Правий, Павло: Душа й тіло 172
Ріпецький, о. Мирослав: Сторінки з історії української Церкви і культури 77, 120, 175, 212, 260
Сабол, о. Севастіян ЧСВВ: Багато людей запитує... 10, 55, 106, 153, 210, 251, 298, 351, 391, 444, 499.
У. С.: В чуда треба вірити 361
Християни і комунізм 507
Юник, о. Сотер ЧСВВ: Моя остання подорож у Карпатську Україну 12
Якимишин, о. Северіян ЧСВВ: Бо я не знав... 105

***

Вісті з Риму (Ватикану): 5, 24, 32, 33, 50, 51, 177, 196, 275, 290, 291, 321, 435, 439.
Вістки про ЧСВВ: 12, 32, 34, 37, 76, 103, 104, 151, 163, 177, 180, 181, 227, 228, 247, 255, 277, 322, 323, 324, 373, 375, 417, 418, 419, 438, 465, 467, 496, 514.
Також на обгортках різних чисел "Світла".
Здалека і зблизька (Дописи) 82, 131, 177, 227, 275, 322, 372, 417, 467, 496.
Зі світу й Церкви 74, 435
Намірення Апостольства Молитви 3, 52, 101, 149, 195, 248, 293, 294, 343, 387, 441.
Сторінка Апостольства Молитви 6, 54, 156, 249, 295, 345, 388, 442
Наші оголошення (вкладки) ч. 2, стор. 209.
Справи "Світла": 40, 50, 72-73, 88, 135, 184, 194, 199, 203, 205, 273, 280, 344, 423, 424, 471.
Ті, що нам помагають (Пресовий фонд СВІТЛА): 40, 88, 135, 184, 280, 423, 471.

РЕЦЕНЗІЇ

Серед книжок 415, 463, 522

ЗРЕЦЕНЗОВАНІ КНИЖКИ

Буженко, Володар: Пустинник на Зеленім Клині 128
Дончук, Зосим: Море по коліна 61
Заклинський, о. Олексій: Записки пароха Старих Богородчан 173, 511
Історичні постаті Галичини XIX-XX сторіч. 173
Ковалик, Володимир: Масонерія — руїна віри і народів 366, 415
Королева, Наталена: Квід ест веритас? (Що є істина?) 316
Коструба: Теофіл: Віра наших предків 255
Нариси з церковної історії України X-XII століття 255
Як Москва нищила Українську Церкву 255
Лексікон дер Вельтлітератур ім 20 Яргундерт 221
Маршал Брус: Ол ґлоріяс [redacted] 356
омм: Кінець світу 416
Островерха, Михайло: Грозна Калини 274
Пастернак, Ярослав Археологія України 69
Рудницька, М.: Дон Боско 463
Цюпка, о. Григорій: Святий Ґерард Маєля 416

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Вірші

Вацлавів, Ірина: Свят-Вечір на засланні 28
Войтович, Євген: Вифлеємська зоря 38
Село моє рідне 272
Журавель 462
Калиненко, І.: Море 516
[redacted] 484
Косовичева, Марія Я.: Прапор України 16
Україно соборна! 39
Вітай, Маріє! 226
Курилас, Богдан (ЧНІ): Предки 167
Сівач і скелиста рілля 257
Із сонетів 364
Гуманізм 514
Мур, Дан: Проміння ласки 226
Каторжник 297
О. Ц.: В блакиті рожі розцвітають 172

Оповідання — новелі — нариси фейлетони

Головінська, Марія Кузьмович: Духове Свято Причастя 365
Чаша Архипастиря 405
Господи! Новий день 73
Добрачинський, Іван: Листи Никодима 14, 57, 109, 161 303, 346, 394, 502.
Керницький, Іван: На Страсті 147
Коссак, Софія: Воістину воскрес! 165
Крименко, Євген: Явился еси днесь вселенній 27
Кучер, Юрко: Люди святкових вечорів 400
Люґаро, Наталь Маріо: Запалимо в печі 124
Полянич, Богуслав: Замок Янгола Смерти 65, 113, 217, 267, 312, 407, 457.
Ростворовський, о. І. І. Т.: Недільний ранок 158
Радуйся, Царице Неба 201
Хомичів, Яків: В боротьбі за Бога 262
Юстинів, В.: Арфа пустині 168, 257, 310, 368, 401, 452.
Ямняк, Петро: Самітня могила 224

Названі автори дописів:

Галабарда, о. Йосиф ЧСВВ 418
Горошко, о. Михайло 86
Мох Олександер 84
Лапицький, Володимир 133
Пащак, о. Єпіфаній ЧСВВ 375
Соловій, о. Мелетій ЧСВВ 517

Переклади з мов:

Польської:
Ярослав Чумак,
о. Мирон Кривицький, ЧСВВ
д-р Михайло Кушнір
Італійської:
о. Михайло Ваврик, ЧСВВ.
Німецької:
Олександер Мох.
Англійської:
Брат Т. Ш. ЧСВВ.
о. В. Дрібненький ЧСВВ.

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

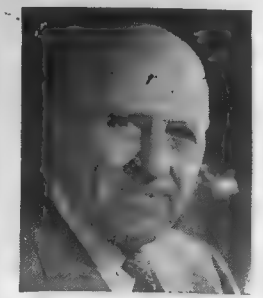
HON. G. C. WARDROPE

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Шахти в Онтаріо ... і ВИ

Кожного року шахтарська індустрія Онтаріо додає коло 900 мільйонів долярів до канадської економіки . . . і частина цих прибутків у формі податків безпосередньо повертається до населення та витрачується на публічні услуги першої потреби.

Шахтарська індустрія Онтаріо *безпосередньо* затруднює 50,000 канадців . . . а *посередньо* вона дає працю багатьом тисячам, які працюють при будові машин, знаряддя і провізії для вжитку шахтарів.

Продукти з шахт Онтаріо вживають всі канадці кожного дня. Дім, у якому ви живете, авто, яким ви їздите, горшки, в яких ви варите, є у головній мірі зроблені з мінеральних продуктів. Справді, тяжко щонебудь придумати у щоденному житті, що не мало б в собі якоїсь складової частини мінералу.

Розвитком шахтарської індустрії та добробутом шахтарів опікується Онтарійський Департамент Шахтарства. За інформаціями відвідайте найближче окружне бюро Департаменту або пишіть прямо до:

THE ONTARIO DEPARTMENT OF MINES

HON. J. P. ROBARTS
Prime Minister

HON. G. C. WARDROPE
Minister of Mines

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ

НА

ІМ'ЯНИНИ ЧИ НАРОДИНИ

НА

Різдво під ялинку

ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ

ДОБРА КНИЖКА

КУПІТЬ СОБІ І ДАРУЙТЕ БЛИЗЬКИМ ТАКІ ВИДАННЯ:

КОЛЯДИ АБО ПІСНІ З НОТАМИ НА РІЗДВО — передрук з жовківського видання оо. Василіян — 80 колят і щедрівок із нотами $1.50

МАЛИЙ КОЛЯДНИК для української молоді — 29 колят. $0.25

КНИЖКОВІ НОВИНИ (1961-2 рік!):

о. Т. Коструба ЧСВВ: НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ—301 ст. $3.00

о. І. Назарко ЧСВВ: КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ — в оправі $5.00

о. Ю. Федорів: НА СВЯТИХ МІСЦЯХ. Дневник паломництва $2.00

М. Александрович: МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ $0.25

М. Головінська: МАРІЯ. Сценічна картина з життя наших засланців $0.50

о. А. Трух ЧСВВ: ЖИТТЯ СВЯТИХ — І-ший том (закінчення) — в полотні $5.00

о. Сабол ЧСВВ: КАТОЛИЦТВО І ПРАВОСЛАВ'Я — роз'яснює відносини в світлі науки віри й історії Церкви. 328 стр. $3.00

омм: КІНЕЦЬ СВІТУ, Чи Коли і Як Буде — 187 стр. $2.00

В. Ковалик: МАСОНЕРІЯ — Руїна Віри й Народів $3.00

КАЛЕНДАР "СВІТЛА" на 1964 рік $1.00

ХТО ЗАМОВИТЬ УСІ ТІ КНИЖКИ РАЗОМ, ПЛАТИТЬ ТІЛЬКИ $20.00 (ЗАМІСТЬ $26.50).

Замовлення слати на адресу:

THE BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

THE LIGHT

РІК XXVII — СІЧЕНЬ — 1964 — JANUARY — Ч. 1 (493)

Преосвященний Кир Ісидор і Впр. о. Протоігумен В. Слобода ЧСВВ з Отцями Професорами і студентами Колегії св. Василія Великого на початку шкільного року 1963-64

Всім нашим Добродіям

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ

НЕХАЙ НАДІЛИТЬ ВАС НОВОНАРОДЖЕНЕ ДИТЯ СВОЇМ БЛАГОСЛОВЕННИМ ДОБРОМ. СВОЄЮ СВЯТОЮ ЛАСКОЮ ТА ЗДОРОВ'ЯМ НА ДОВГІ ТА МНОГІ ЛІТА!

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ
І СТУДЕНТИ КОЛЕГІЇ
СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

ЛАСКАВУ КОЛЯДУ СЛАТИ:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road — Weston, Ontario

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Миряни — чи Християни? *о. В. Дрібненький, ЧСВВ* 2
На теми дня

Ватиканський Собор про Св. Літургію *о. В. В. ЧСВВ* 3

Молитва й праця всіх хрещених для з'єднення християн *о. Василь Ваврик, ЧСВВ* 5
Місячне наміреня на січень 1964

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 6

Молитва 8
Псалом 113 — у перекладі о. Л. Березовського, ЧСВВ

У справі християнської єдности *д-р М. Кушнір* 9
На восьмицю "Згромадження Поєднання"

Листи Никодима *І. Добрачинський* 12
Історична повість з часів Христа

Учімось... читати *Ол. Мох* 17
Треба навчитися розуміти прочитане

Ось знов Різдво — вірш *Є. Войтович* 18

"...У вифлеємській яскині..." *о. С. Шевчук, ЧСВВ* 19
При печері Різдва у Вифлеємі

Час також належить Богові *Л. А. Душенко* 21
Різдвяне оповідання

Замок Янгола Смерти *Б. Полянич* 23
Баль у княжни Герцберг-Княжолуцької

Мир на землі 27
Енцикліка Папи Івана XXIII

Внук безбожника *о. І. Назарко, ЧСВВ* 28
Навернений до Христової віри внук Ренана

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 31
У 60-річчя приїзду оо. Василіян до Вінніпеґу — ОО. Василіяни в Брадфорді — Похорони

ENGLISH SUPPLEMENT

Constitution on Liturgy 39

St. Josaphat Enshrined in St. Peter's Basilica *Bro. Ignatius, OSBM* 44

To Our Teenagers *by Brother Methodius, F.S.C.* 46

My Memoirs *by Michael Luchkovich* 47

На обкладинці: Колядники на Різдво Христове — маляра П. Сидоренка.

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

МИРЯНИ – ЧИ ХРИСТИЯНИ?

[illegible]

[illegible]учість Отців Собору, це та, що "раз-на-все треба [illegible] гадку, що властиву Церкву становлять тільки єпископи і священики". А [illegible] уступ зі схеми про Церкву, що в [illegible] вірним, говорить між [illegible]: "Ми (Отці Собору) сильно підкреслюємо біблійну правду, що в с я Церква має те саме [illegible], одну неподільну місію й відповідальність перед світом".

Рішення Ватиканського Собору II дати [illegible] на живу мову в Св. Літургії було на тлі [illegible] традиції відважним, але безперечно [illegible] кроком у напрямі оживлення все[illegible] християнського життя в усій Церкві. [illegible] сьогодні так мало католицького [illegible] по домах, вулицях і фабриках, то [illegible] причини з того, що досьогодні вірні [illegible] глядачами, ніж учасниками у [illegible] християнській дії в Церкві, себто [illegible] Св. Літургії?

[illegible] цікавим питанням є: скільки в [illegible] Церкви треба дати відповідальності [illegible] вірних, чи до якої міри можна [illegible] до співпраці? Неодин досвід [illegible]

[illegible]

— о. [illegible]

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, СІЧЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 1 (493)

ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР ПРО СВ. ЛІТУРГІЮ

Папа Павло VI 4-го грудня 1963 р. на прилюдному засіданні замкнув другу сесію Ватиканського Собору Другого. Майже 22 сотні єпископів, архиєпископів, кардиналів і патріярхів та понад 20 тисяч священиків, монахів, монахинь і вірних були свідками цього свята. Що більше, мільйони Европейців слідкували за перебігом цього торжества на своїх телевізорах.

Ця друга сесія Собору тривала 9½ тижня, від 29-го вересня до 4-го грудня 1963. На її кінець урядово проголошено одобрені Папою і Собором дві конституції: 1) про модерні засоби комунікації (преса, радіо, телевізія), і 2) Св. Літургію. Декому могло б здаватися, що це дуже бідний вислід такої довгої праці Собору. Але ж крім остаточного тексту цих двох конституцій Собор вложив іще багато праці в вироблення двох дуже важних схем: "про Церкву" і "про екуменізм". Над ними будуть ще дальше працювати в місяцях перерви між сесією другою і третьою, яку вже заповіджено на час: від 14 вересня до 20 листопада 1964 року.

Проголошення конституцій

Замкнення другої сесії і проголошення двох конституцій відбулося способом, старанно приготованим ще за часів Івана 23-го. Коли в базиліці св. Петра Папа Павло VI сів на своєму троні, Генеральний Секретар Собору, архиеп. П. Фелічі приступив до Папи і дістав від нього авторизований текст конституцій. Їх Отці Собору щойно недавно на генеральних засіданнях остаточно потвердили. Наприклад: Конституція про Св. Літургію була прийнята Отцями дня 22-го листопада 1963. На 2178 голосуючих, 2158 голосів було "за" прийняттям конституції. Тоді текст, Собором схвалений, передано в руки Папи. Він його також прийняв. Одначе для правної вартости конституцій, треба було ще торжественного проголошення. Воно відбулося так: Генер. Секретар прочитав текст нових "конституцій" і тоді ще востаннє звернувся до Отців Собору: "Чи подобаються Вам декрети й постанови, що знаходяться в цих конституціях?" Отці Собору щераз голосують. Електронічні машини эчислюють їх голоси. Тепер голосування було вже однозгідне! Тому то архиеп. Фелічі звертається до Папи й каже: "Святіший Отче, декрети й постанови тепер прочитані подобались УСІМ Отцям Собору." На ці слова Папа встає й проголошує: "Маючи згоду Собору і Ми так вирішуємо, ухвалюємо й потверджуємо..." Величнім співом подяки "Тебе Бога хвалимо" папська капеля-хор дала свідоцтво загальній радості! Уділивши Апостольського благословення, Папа зійшов із трону. Треба тут для ясности зазначити, що згадані постанови й рішення Собору не були проголошені як предмет віри для католиків, а лише як урядові, авторитетні постанови й вияснення.

Конституція про Св. Літургію

Подаємо нашим читачам короткий зміст конституції про Св. Літургію, задля величезної ваги, яку Св. Літургія має для життя Церкви й вірних. Переклад конституції подаватимемо частинами в наступних числах СВІТЛА.

Дуже вміло день 4-го грудня дібрано як день проголошення конституції про Св. Літургію. Цього ж бо дня минуло точно 400 років від часу, як Тридентійський Собор 1563 р. проголосив свої постанови щодо Св. Літургії. Отже продовж цих чотирьох соток літ римо-католицька Церква розвивала своє літургійне життя на цих давніх постановах Собору. Але воно ясне, що такі старинні приписи мусіли виказатися невистарчальними в наші модерні часи. Вже від 60 літ у Західній Церкві розпочався т. зв. літургійний рух, рух за виправленням і поширенням літургійного життя в католицькій Церкві. Час показав, (за словами

одного американського священника-літургіста), що "такої реформи треба було, розпучливо було треба". В бігу століть деякі важні частини Св. Літургії відсунено в тінь, зате ж надмірно вироблено й розбудовано її побічні частини. Отже треба вернутись до суттевих частин Св. Літургії, а прибудівки й несуттєві додатки треба закинути. Хто ж міг таке зробити? Католицький Вселенський Собор!

Конституція про Св. Літургію Ватиканського Другого Собору є не лише дуже довга. Вона також знаменито вироблена! В ній слідно десятки літ праці. Сама ця конституція складається із 1) Вступу, 2) сьоми розділів і 3) додатку. Найважніша частина конституції це перший розділ, що своєю довжиною займає майже половину цілої конституції. Тут говориться про головні напрямні думки й основи, на яких має спочивати вся основа Св. Літургії й літургійного життя в Церкві. На самім бо початку конституції кажеться, що священний Собор для розбудження й поглиблення християнського життя вірних "уважає своїм завданням подбати про обнову й розбудову Св. Літургії".

Про це говорить перший уступ конституції. А таких уступів-відділів є в конституції 130. Із них 4 числа припадає на вступ-уведення. І так напр. у числі 3-ім говориться: "Між засадами й нормами є деякі, що їх ми можемо й повинні застосувати і до римського обряду і до всіх інших обрядів. Одначе у практичних постановах говориться лише про римський обряд, хіба б вони зі своєї природи були такі, що торкали б усіх обрядів".

У 4-ому числі Собор заявляє, що Мати Церква вважає всі правно признані обряди рівноправними й рівнодостойними. Вона хоче заховати їх для будуччини й поширяти їх усіми можливими дорогами. Одначе Собор хоче, щоб там, де треба, старанно перевірити ті обряди, в світлі доброї традиції та дати їм нового розмаху, щоб вони могли відповісти вимогам модерного нашого часу. Чуєте? Вимогам нашого модерного часу!

Дальше слідує перший розділ (у числах від 5 до 46, включно). Цей перший розділ має 5 підвідділів. Перший під-відділ говорить про істоту Св. Літургії та про її значення в церковному життю (числа 5 до 13). Тут не йдеться про богословські й наукові означення, а більше про пасторальну — душпастирську думку! Тут отвираються нам "двері богоразумія", розуміння божественного післанництва Церкви та її Св. Літургії. Підкреслено в конституції, що головною особою Св. Літургії є сам Христос і Його Церква, які мають одну й ту ж саму ціль: прославляти Бога й освячувати людські душі. Всі акти вселюдного богопочитання виконуються самим Христом і Його містичним Тілом-Церквою, — себто Головою і членами містичного Христового Тіла. Тому всі літургійні дії Церкви перевищають інші. Бо тут діє Христос і Його св. Церква.

У Св. Літургії ми віднаходимо одність Христа з Його св. Церквою. Він, — Голова містичного Тіла, а ми, діти Церкви, — члени того ж самого містичного Тіла Христового, разом із Ним виконуємо Св. Літургію, або скажімо, беручи значення слова з грецької мови: виконуємо наш спільний, привселюдний акт богопочитання. Вселенський Собор найбільше натискає на те, щоб ми розуміли, що в літургійних діях ("дійствіях") ми в священній містерії маємо віднайти Христа, "присносущого й присноживущого" в Його ж св. Церкві. Він бо, за словами нашої Св. Літургії, є "приносяй і приносимий" — Він той що приносить Богові Отцеві жертву і Він Той, Кого ми приносимо! Він є присутній у Св. Тайнах, бо за словами Св. Отців, "коли хтось хреститься нехрещеного, то Христос, сам Христос хрестить його"! І Він, — Христос, є в нашій богослужбі тоді, коли ми читаємо Св. Письмо, бо ж Св. Письмо то "Його слово", слово Божого Слова! Коли ми слухаємо Св. Письма, то ми прислухуємося до слів самого Христа. Вкінці, коли Церква молиться і співає, то сам Христос є там присутній, бо Він сказав: "де вас двох або трьох зберететься в ім'я моє, там я посеред вас буду" (Мт. 18, 20). Христо-центричности Св. Літургії не можна було ясніше висказати!

Поставивши оті загально-богословські основи літургійної обнови у св. Церкві, священний Собор говорить у другому розділі про Св. Тайну Євхаристії, себто про Сл. Божу і Св. Причастя (для латинників у святочних нагодах під двома видами: хліба й вина).

Опісля в 3-му розділі говориться про інші Св. Тайни й церковні освячення та благословення. Дуже цікаво буде вам почути, що Отці Собору поставили нову назву для Св. Тайни Маслосвятія (Єлеопомазання). Тепер названо її, **"Тайною Хворих"** і дано дозвіл щедріше її вживати для хворих людей. Розділ 4-ий говорить багато про молитву священиків із їхнього часослова (в латинників: "брев'яра"). Тут дається дозвіл, щоб тим, які не розуміють латини, подано переклад молитов у їх материнській мові. Розділ 5-ий говорить про літургійний рік, — 6-ий про церковну музику, — а 7-ий про артизм у будівлях, образах і різьбах церковної потреби.

У додатку говориться про міжнародній календар, запропонований різними всесвітніми організаціями. Католицька Церква готова

приймити одну й ту саму неділю як празник Христового Воскресіння (Пасхи), якщо інші християни на це погодяться. Вона прийме й новий календар ОН, якщо він затримає уклад тижня зі св. неділею як сьомим днем і не буде вкладати безіменних, позатижневих днів. Це тому, щоб не була зіпсута ціла будова християнського літургійного календаря, основана на седмицях-тижнях.

Для наших читачів безперечно найцікавіше буде знати, що вирішено про вживання народньої мови в богослужбах. Відповідь є: так, вирішено її вживати, але про це мають рішати місцеві епископи на своїх нарадах. Не вільно випереджувати постанов епископів на власну руку!

Тут ми можемо додати, що українські католицькі епископи, перед своїм від'їздом із Риму, мали свої спільні наради і на них вирішили: впровадити народню мову як до молитов так і до відправ наших! Першим кроком мало би бути: вчити дітей молитви в українській мові; опісля читати в часі Літургії Св. Письмо (Апостола й Євангелію) в українській мові; дальше: впровадити українську мову в обряд Св. Тайн і благословень церковних (Требник). Укінці і саму Сл. Божу перекласти на українську мову та скоротити її відправу подібно до давнього звичаю наших братів-Закарпатців. Ось так зроблено величезний крок уперед: крок зближення до братів Закарпатців і до наших братів православних, які вже 40 років уживають народньої мови в богослужбах. Це перший крок зближення "брат до брата". Зазначуємо одначе, що ще треба чекати на урядове проголошення рішень нашого епископату про ці питання.

Безперечно, що багатьом із нас треба тут буде великої переміни своєї ментальности-переконань. Але її треба для спільного добра! І понад усе: треба щоб наші вірні зрозуміли своє місце в Св. Літургії. Вони мають бути не німими глядачами-свідками містерії, але активними учасниками в ділі богопочитання й освячення християнських душ!

о. В. В., ЧСВВ

о. В. Ваврик, ЧСВВ

МОЛИТВА І ПРАЦЯ ВСІХ ХРЕЩЕНИХ ДЛЯ З'ЄДИНЕННЯ ХРИСТИЯН

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА СІЧЕНЬ 1964

Свт. Отець просить Апостольство Молитви й інші церковні організації молитись у цьому місяці: "щоб усі хрещені люди станули разом до молитви й до праці для з'єднання всіх християн". Від десятиліть ширяться в християнському світі т. зв. "екуменічний рух", усесвітній рух за злуку християн. Звернім увагу на кілька подій.

Найважнішою подією наших років це Вселенський Собор Католицької Церкви. Папа Іван Добрий задумав його наперед для "обнови" католицької Церкви в надії, що блискуча новою красою Церква скоріше притягне до себе відділені інші Церкви. Він знав, що це не станеться скоро. Навіть приявність "обсерваторів" від інших Церков на Ватиканському Соборі, хоч кард. Беа назвав її "чудом нашого часу", ще не є ділом з'єднання. Це один із кроків до нього. Покійний Папа говорив: "Якщо ми зробимо нині один крок назустріч нашим братам, а вони крок до нас, то колись прийде такий щасливий день, що "брати зможуть обнятись з любов'ю". Він запровадив звичай говорити про інших християн як "про братів". Наводив слова св. Августина: "Чи вони хочуть, чи не хочуть, вони нам брати". "Вони хрещені хрещенням Христовим, вони відмовляють із нами: "Отче наш". Значить — ми брати!" Папа Добрий вітався з православними і протестантами словами апостола Івана, апостола любови: "Я, Іван, ваш брат, спільник у горю" (Об. 1, 8).

Наслідник Папи Івана, Павло VI недавно (17-го листопада 1963) брав участь у Сл. Божій, якою східні епископи в базиліці св. Папи Климента замикали ювілейні кирило-методіївські торжества. Були там і представники православного Сходу. Папа промовив до всіх: "Від Римської Церкви... ось виходить приклад і запросини до щораз то щирішого й гармонійного з'єднання, яке сновується на відреченню й жертві... Наші східні брати є різних гарних обрядів і славної культури... Їм ми висказуємо ще раз нашу пошану й нашу надію. Наша зворушена думка йде і в ті країни, де Церква в мовчанці й сльозах очікує сходу кращих днів. До їх епископів, священиків і вірних звертаємо наші слова надії, заохоти й потішення". Промову Папа закінчив прилюдною молитвою за з'єднання Церков.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміре́ння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку Пресвятому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії і св. Юді Тадеєві за одержані через їх руки ласки і видужання дорогої мені особи.

І. К. — Нью-Йорк

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Osserv. Rom." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, посланий Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що сповнюєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, проснічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея збе́руться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс ясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання науч Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посіятелю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби поставши Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій ві́чарні Ісуса Христа. Вони спадаються іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

Складаю прилюдну подяку за вислухані молитви Пресв. Серцю Ісуса та Пречистій Діві Марії. **Марія П.**

За ласку здоровія з дуже тяжкої недуги складаю подяку св. Терезі від Дитятка Ісус (Лізіє) та Ісповідникові й Слузі Божому Митрополитові Андрієві. Вірю глибоко, що Вони занесли мої гарячі молитви перед Престіл Всемогучого Бога. **о. Олександер Стерканя**

Найсолодшому Серцю Христовому, Матінці Божій, св. Йосифові, св. Терені від Дитяти Ісус й Митрополитові Шептицькому складаю глибоку подяку за поміч у перебутій тяжкій операції.

Софія Гавриляшин

Подібно говорив недавно і царгородський патріярх Атенагорас: "Ми очікуємо від Ватиканського Собору дуже багато. Ми виходимо з нашої ізоляції, а виходячи, отвираємо двері, які нас в'язнили. Католики й православні мають багато спільного: традиції, догми, Св. Тайни, катакомби і пролиту кров мучеників. Ця кров кличе до нас: "Чому ви роз'єднані? Чи для того ми собою жертвували?" Патріярх кінчить так: "Ми рішилися почати діялог-спільну розмову між православною й католицькою Церквою. Ізоляція є нещастям!.. Моїм обов'язком є говорити!"

***

Чи наші православні брати послухають оцих слів патріярха Царгороду? Надіятись каже нам подія, яку широко коментують посьогодні. Владика Мстислав, архиєпископ УПЦ в Америці, відвідав патріярха Атенагораса та за його благословенням вступив опісля до Риму. Приняли його з належною пошаною між "обсерваторів" Собору, а українські католицькі єпископи, члени Собору, щиро гостили його між собою. — Друга подія: у місті Нью-Йорку на доповіді о. М. Соловія, ЧСВВ: "Про Ватикан, Собор і діялог" було багато наших православних братів і вони отверто брали участь у дискусії. Отже "діялог" між нами можливий! Чому ж не поширити його на всі осідки українського громадянства?

Може приклад інших православних Церков заохотить і наші до "діялогу". Всі чекаємо на паломництво Папи Павла до Єрусалиму та на його заповіджену зустріч з патріярхами Сходу. Дай Боже, щоб за словами покійного Папи Івана "всі християни направили те велике згіршення, яке нехристиянам дає роздор і ворожнеча між нами".

Певно, що причиною роздорів і вікового відчуження були більше людські примхи й зарозумілість, як догми віри. Св. Яків писав до перших християн: "Звідкіля у вас війни і свари? Чи не з пристрастей?" (Як. 4, 1).

***

Але чи повинні наші людські слабості нищити найніжніше бажання Христа, Його заповіт і Його св. молитву? Ось коли Він відправив першу Сл. Божу на Останній Вечері, коли настановив апостолів священиками Нового Заповіту, щоб вони "на Його пам'ятку" приносили Пресв. Євхаристію, Він зробив її новим символом одности християн. Як хліб складається з многих частинок-окрушин, як вино є з многих краплин, так і Христова Церква має бути із многих членів, яких Головою є Христос.

Христос молився на кінець першої евхаристійної Жертви: "Не про цих же лише (себто: апостолів) молю, а також про тих, що через їх слово увірують у мене, щоб усі були одно! Як Ти, Отче, в мені і я в Тобі, щоб і вони в нас були одно, щоб тоді світ повірив, що Ти мене післав"... (ів. 17, 20-21).

Це заповіт Христа, висказаний у найсвятіший для людей спосіб: молитвою! І покладається Христос на одність християн так багато, як на ціле своє "посланництво в світ від Отц". Ця одність має бути світові нехристиянському доказом правдивости Божого посланництва Христа, апостолів і Церкви. Отже ж хто молиться, хто працює для одности християн, сповняє заповіт Христа. Хто ж знов цю одність нищить, розбиває або кладе перешкоди до неї, той топче й волю-заповіт і молитву Христа Спаса! Чи ми, Українці-християни, можемо зрозуміти, який це величезний гріх?!!

Спитаєте, що ж то може кожний із нас робити для святої справи з'єднання? Кард. Беа, голова Секретаріяту Християнської Одности, каже коротко: 1) Любити і з любов'ю зустрічати брат брата! 2) Прикладом свого релігійного й морального життя притягати до себе других. 3) Співпрацювати з ними для піднесення християнського духа в нашому народі. 4) Вимінювати свої думки з ними (особливо з провідними особами). 5) Молитись!

Щиро кличмо: "Господи помилуй", коли чуємо поклик від Божих вівтарів: "За спокій цілого світу, за добрий стан святих Божих Церков і за з'єднання всіх Господеві помолімось!" Або за словами Св. Літургії св. Василія Великого молімось: "Нас же всіх, що причащаємось одним хлібом і чашею, з'єдини друга з другом у причасті Святого Духа!" Боже, нам одність подай!

Митрополит Кир Йосиф говорить на зустрічі Папи Павла VI з українською громадою в Римі.

МОЛИТВА

В ЧАС НОВОГО РОКУ, СВЯТ- ЙОРДАНУ І 22-ГО СІЧНЯ

(у роковини Соборної Української Держави!)

Наша молитва це переклад 113-го псалма. Переклад, тут поданий, зробив 1945 року покійний о. Лазар Березовський, ЧСВВ (1868-1952), довголітній редактор жовківського "Місіонаря". Переклад (хоча такий вільний), красою мови чарує нас. Ще більше своїм змістом:

Псалом оспівує дорогу вибраного народу до обіцяної землі. Родиться нова нація, початок нової держави! Псалом оспівує Божу всесильну опіку над вибраним народом. І наш нарід потребує тої самої опіки. Молімся про неї для нього. "Бо як не Господь збудує вам дім, даремне бурівничі трудяться. Як не Господь охоронятиме місто, даремне пильнує сторожа" (Пс. 126).

— о. В. В.

1. Коли виходив Ізраїль із Єгипту,
Дім Якова з-поміж народу чужомовного,
Стала Юдея святинею Його,
А Ізраїль царством Його.

Побачило море й утекло,
Йордан повернувся назад,
Гори підскочили як баранці,
Пагорби ж як ягнята.

Що тобі, море, що втікаєш?
І тобі, Йордане, що ти повернувся назад?
Чого ви, гори, як баранці підскочили,
І ви, пагорбки, як ягнята?

Дрижи, земле, перед Господом,
Перед лицем Бога Якового,
Що обернув скелю в озера водні,
І кремінь у джерела водності!

2. Не нам, Господи, не нам,
А йменню своєму дай славу!
Задля ласки Твоєї й правдивости Твоєї,
Щоб не сказали коли погани:
"Де ж то їх той Бог?"

Бо Бог наш на небі й на землі
зробив усе, що хотів.

А їхні божища то срібло й золото,
Діло людських рук.
Мають уста, а не говорять;
Мають очі, а не бачать;
Мають уші, а не чують;
Мають ніздря, а не нюхають;
Мають руки, а не можуть діткнутись;
Мають ноги, а не рушаться;
Не заговорять горлом своїм.
Подібними до них нехай стануть і ті,
що їх роблять і на них надіються!

3. Дім Ізраїля надіється на Господа,
— Він бо поміч і захист їх!
Дім Арона надіється на Господа,
— Він бо поміч і захист їх!
Ті, що бояться Господа, надіються
на Господа,
— Він бо поміч і захист їх!

Господь пам'ятав на нас,
І благословив нас!
Благословив дім Ізраїля,
Благословив дім Арона,
Благословив тих, що бояться Господа,
Малих і великих!

4. Нехай розмножить вас Господь,
Вас і дітей ваших!
Благословенні будьте в Господа,
Що сотворив небо й землю:
Небо високе собі, Господеві,
А землю дав синам людським.

Не мертві хвалитимуть Тебе, Господи,
Не ті, що сходять в ад!
А ми, живі, благословитимемо Господа
Від нині на віки. Алилуя —
Хваліте Господа!

ПС. Покіль ми живемо, і словом і ділом і всім життям нашим прославляймо Господа не лише як поодинокі особи, але як (вірою святою одушевлені) родини, товариства, нарід і Церква!

Др. Михайло Кушнір

У СПРАВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Нещодавно Свт. Отець Павло VI приймив на спеціяльній авдієнції некатоляцьких учасників - обсерваторів II Ватиканського Вселенського Собору.

Промовляючи до зібраних Папа сказав, що "не можна сподіватися ніяких чудотворних наслідків чи негайної розв'язки проблем християнської єдности" від теперішнього Собору, але треба вірити, що цей Собор покладе тверді підвалини для дальших заходів у цьому напрямку. Щоб осягнути дійсну християнську єдність — казав Свт. Отець — треба перш усього, щоб ми навчилися дійсного християнського прощення та замість глядіти назад, гляділи у завтрішній день та в далеке майбутнє.

Ці слова Святішого Отця відносяться не тільки до некатоляцьких учасників Собору, вони спрямовані теж і до нас. Справа є великої ваги і тому, міркую, ніколи не буде забагато проаналізовувати проблему знайдення шляхів, що ведуть до християнської єдности.

***

Поділ християнства на стільки різних деномінацій і сект, які часто поборюються в ім'я внутрішнього переконання про виключну власну правду — не перестає сповняти великим смутком справжні християнські серця та водночас бути згіршеним — а також предметом наруги — для нехристиян. "Розбиття християн противиться молитві Христа і є каменем образи для світу" — говорить один із місіонарів. А французький єзуїт, отець Йосиф Данієлю, каже у своїх "Діялогах" (Париж, 1948):

"Ніколи без сердечного болю не можу думати про видовище, яке влаштовують поганам розбиті Церкви: бо вони свідчаться Христом, а виступають одні проти других. Який оклик обурення вирвали Павлові ті християни, які тільки групувалися в ривалізуючі каплички внутрі (одного) суспільства: "Чи Христос є поділений?" (I Кор. 1, 12). Чи там, де є Христос, можуть існувати поділи? А коли поділи існують, чи може ще бути Христос?" (стор. 125).

Ісус основав тільки одну Церкву. Це факт історії. І тому в найурочистішій годині Свого життя, бо перед Голготою і саме перед установленням Св. Євхаристії, цієї Тайни надприродної і суспільної Єдности, — Він молився до Батька:

"Я вже не є на світі, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай тих, яких Ти дав мені, *щоб вони як Ми, єдине були.* Коли Я був із ними на світі, Я беріг їх в ім'я Твоє (...) А тепер же Я йду до Тебе, але це говорю на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу (...) Не прошу, щоб Ти їх зі світу забрав, але щоб зберіг їх від злого (...) Освяти Ти їх правдою! (...) А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали і вони."

"Та не тільки за них Я благаю, але й за тих, що задля їхнього слова увірують у Мене, — *щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно були в Нас і вони, — щоб світ увірував, що Мене Ти послав.* А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, *щоб єдине були,* як єдине і Ми."

"Я — в них, а Ти — в Мені, *щоб вони були досконалі в одноті, і щоб пізнав світ,* що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як мене полюбив". (Св. Іван 17: 11-13; 15; 17; 19-23).

Як же мусить зворушувати ця Божа настирливість, з якою Ісус просить Батька про єдність серед апостолів і їх наслідників та тих, які колинебудь будуть признаватися до християнства! Скільки повторень! Скільки наворотів у цій молитві!

З наведених слів Ісуса виникає, що основною умовиною універсальности діла Спасіння і загального прийняття Його науки — є єдність християн. Єдність є умовиною такою істотною, що саме через неї світ має "пізнати", отже має право судити, чи і що Бог "послав" на землю Свого Сина. Ісус молиться про єдність християн, щоб "світ повірив", що Батько Його послав. — Яким отже жахливим злом є те все, що вело й веде до затрати єдности в світі, який признається до Христа! Тому св. Тома з Аквіну, який учив, що немає більшого акту любови ближнього, як перевести його "з блуду до правди", учить теж, що найбільшим гріхом проти любови ближнього є гріх єресі.

Але не думаймо, що це є гріх тільки тих, що їх історія записала як творців схизм і єресей! До нез'єднання причинюється також і той "практикуючий" католик, що відноситься з гордістю, браком зрозуміння і любови до людей іншого віровизнання і не хоче розуміти, що століття

роз'єднання витворили в тих, які за це роз'єднання не поносять особистої вини, — глибокі психологічно-пізнавчі різниці і зміни в способі бачення й переживання правд Віри. Як теж той католик, який позбавлений духа універсальности і католицтва, своє обмеження поняття Церкви прагне накинути іншим як автентичне і який обмежує Церкву до одного (наприклад римського) обряду та зв'язує його з одним якимсь типом культури і цивілізації (наприклад: "латинської" чи "західньої").

Як же можемо осягнути єдність усіх у Христі, коли ми самі не є одне з Ним?

Як же можемо здагідинити схизму, коли стільки в нас самих виломів із-під влади Церкви, для раций, які (навіть) не торкаються правд віри, відривання від єдности, стільки непослуху супроти Святішого Отця і його вказань, байдужости до його виповідей і вказівок на біжучий момент? Як же можемо усунути єресь, наприклад, англіканів чи протестантів, коли самі підпадаємо певним формам невіри, чи то відкидаючи деякі обявлені правди, чи теж інтерпретуючи інші довільним способом, відповідно до хвилевих забаганок чи вигоди? Як же можемо довести Жидів до Церкви, коли ми так як і вони відрікаємося Христа своїм щоденним життям і так як вони відкладаємо на наступний день Його прийняття як Месії? А чи можемо переконати поган про правдивість нашої віри, коли ми, самі почитаємо божків чи то під видом гроша, чи особистої амбіції, коли на вівтар належний Богові ставимо себе самих?

Свідомість актуальної відповідальности кожного з нас за скандал розбиття християнства, отже за перешкоджування самому Богові в ділі "утвердження в Правді" і спасіння людства, — нехай товаришить нам під час октави молитов за християнську єдність. Ця октава припадає щороку між 18 і 25 січня.

Цього року минає 55 літ від часу коли вперше ця октава ввійшла в життя. Тому, думаю, буде цікаво пригадати собі її історію.

Наприкінці минулого століття Луіс Тома Ввотсон, пастор єпископальної Церкви, чи пак американських англікан, заложив невелику монашу групу під назвою "Згромадження Поєднання". Пронизаний духом францисканців — він спер це Згромадження на правилах св. Франциска з Асісі. Зовнішньою ціллю Згромадження він визначив: діяльність у напрямі повороту до єдиної Церкви — відділених Церков, як нез'єднинених, так і протестантських. Постала теж жіноча вітка цього Згромадження, яку очолила протестантська монахиня, сестра Люрана, особа великого внутрішнього вироблення.

Отець Ввотсон, який як монах прийняв імена Павло Яків Франц, здійснював свою діяльність у напрямі повороту до Риму двома шляхами: шляхом молитви й жертвенної аскези та шляхом поширення доступними засобами ідей про конечність і засади досягнення єдности. Отже він виголошував проповіді на тему молитви Господа: "щоб усі були одно". В цих проповідях протестантський монах виказував, що Ісус оснував одну Церкву і що спер її на Петрі та що один був і є Петро й одна є і мусить бути його "катедра", це є наука: отже треба і належить шукати її в Римі.

Ці проповіді викликали в англікан таке згіршення, що вони намагалися поставити отця Ввотсона перед англіканський церковний суд. Але монах не вгнувся та ще й скріпив своє апостольство. У 1903 році він оснував журнал "The Lamp", призначений до пропагування увійних думок серед ширшої публики, а потім другий орган, названий "The Antidote", призначений для протестантських духовних.

У цьому самому часі, діяв у подібному дусі в Англії, англіканський пастор Спенсер Джонс. Він виховався під впливом оксфордського руху і ще знав особисто його головних протагоністів, між ними Нюмена й Пузі. "Апологія" Нюмена зробила на нього потрясаюче враження. Отже він вирішив присвятитись акції повороту англікан до церковної єдности. 29 червня 1900 року, в свято св. Петра й Павла, він виголосив на цю тему проповідь, на запрошення англіканського товариства, пропагуючого єдність християн. Цю проповідь вислухав теж відомий лорд Гелифекс і настоював на проповідника; щоб опублікував її.

Коли пастор С. Джонс взявся за писання, тема розрослась до розміру книжки, яка появилася в 1902 році, п. н.: "Англія і Свята Столиця". Із католицького боку ще в 1940 році, коли цю книжку видано поновно у французькому перекладі, сказано, що вона становить нову добу в англіканстві та являється неначе відродженням оксфордського руху.

Опублікування цієї книжки спричинило, що отець Ввотсон увійшов у зв'язок з її автором і запросив його до співпраці в своєму журналі "Да Лемп". У 1907 році Спенсер Джонс запропонував Ввотсонові запросити так званих "романізуючих" англіканських пасторів виголосити у час урочистостей св. Петра проповіді, які вказували б вірним на духову силу, що пливе зі столиці св. Петра в Римі. Отець Павло визнав цю думку досконалою, але твердив, що, на його гадку, було б куди ліпше й відповідніше, коли б як час молитов і проповідей у цьому наміренні вибрати період між 18 і 25 січня. І навіть не чекаючи відповіді, він перевів анкету в цій справі серед найвизначніших читачів свого журналу, і англіканів і католиків. Спостерігаючи, з якою симпатією вони реагують на цей почин, Ввотсон в обох своїх часописах заповів октаву на січень наступного року.

І так оце перед 55 роками, від 18 до 25 січня 1908 року, вперше католики й протестанти з'єднались з Христом у молитвах до Батька, щоб знов "усі були одно".

Що ця ідея англіканських пасторів постала з Божого натхнення, про це свідчить її дальший розвиток. — Ніколи досі не трапилося таке, щоб Церква прийняла форму Богослужби, що зродилася серед протестантів. Цю однак прийняла. Це зробив св. Пій X у 1909 році, під час сердечної авдієнції, даної Ввотсонові. Папа поблагословив пастора і саме діло та заапробував практику октави молитов. Наступного року Ввотсон, разом із 16 членами своїх обох Згромаджень перейшов до Церкви. Цей факт привернув увагу єрархії й американських католиків. До благословенства св. Пія X долучили свої — кардинали: Фарлей, О'Коннел, Фальконіо, Бурн, Лог, і те саме зробили сотки архиєпископів і єпископів. Нарешті Венедикт XV — своїм бреве з 25 лютня 1916 р. — поширив практику октави на цілу Вселенську Церкву та збагатив її багатьома відпустами.

Протестантський екуменічний рух "Фейт анд Ордер" поручив у 1915 році практику октави та запропонував відмовляти молитви з нею злучені під час нарад з'їздів. Від 1921 року прийнято октаву офіційно, разом із молитвами апробованими Венедиктом XV. Того ж самого року ввели її католицькі єпископи у ЗДА в своїх дієцезіях. Наступного року ввели її голяндські католики, а з Голяндії вона перейшла до інших країн Західньої Европи. Великий папа Пій XI увів октаву до Риму, брав щорічно в ній участь та відправляв Св. Літургію в наміренні октави. Сьогодні октава існує й розвивається у багатьох країнах, практикована католиками, континентальними й американськими протестантами, англіканами в Англії й Америці.

Я не хотів би викликати цею статтею враження, начебто знайомість і практика октави були загально відомі і прийняті. Так не є. І на жаль далеко до такого стану навіть серед католиків. Її знають та практикують душі, яких "принаглює Христова любов", — серед католиків, англікан, протестантів. Але таких християн не забагато. Засоромлююче мало їх є серед Українців, а винуватий за те низький рівень нашого усвідомлення: чим є Церква, на чому основується її істота й природа та неусвідомлення того, що завдяки Втіленню кожний християнин є — має бути — співвідкупителем світу разом із Христом.

Кожний християнин, який живе з Христом, мусить бачити ясно, що ця проблема Великого Повороту, проблема єдности всіх християн і наша в ній участь, є — хоч може найменш окреслена в своїй засаді, — але найважнішим і найбільш універсальним ділом і обов'язком. А цього обов'язку не треба шукати в таблицях права, але, як каже О. Чарлс, "у принагленні нашої охрещеної душі".

Є це такий великий, а водночас — не стидаймося вжити цього слова — такий жахливий обов'язок, що один із сьогоднішніх теологів не вагається висказати побоювання, — саме з уваги на цей обов'язок — "чи справді це таке дуже певне, що згідно з надто вже поширеною й поточною формулою, спасіння внутрі Церкви є завжди легше (...) Очевидно не в цьому глузді, щоб недоцінювати вартости засобів Ласки, які стоять нормально до диспозиції кожного вірного. Але яким надужиттям стала б ця правда, використовувана як претекст до бездіяльности, немовби сам факт, що ми находимося ін Еклезія (у Церкві), потягав за собою те, що ми є теж де Еклезія (від Церкви)!"

(Dr. Roger Aubert: "La Semaine de Prieres pour l'Unite Chretienne. Editions Pro Apostolis, Louvain, 1950).

Отже що треба нам робити, щоб виконати своє завдання? Як діяти для з'єднання всіх християн?

Молитися, як молився Господь! Бо з'єднання християн може доконатися тільки як плід і вислід молитви! Але мусимо призадуматися над тим, чим є молитва і чому **тільки** молитва. Проаналізуємо цю проблему в одному з чисел СВІТЛА.

Бо октава єдности — це тільки вісім днів січня. Але проблема з'єднання, єдности християн, не є і не може бути обмежена до цих кількох днів.

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ 10

Чи міг я сподіватись, що це була моя остання розмова з Йоаном і що життя пророка так швидко дійде до свого краю?

Гості Антипи були вже втомлені бенкетом, що тривав безупину повних шість днів. Але цього вечора пригасаюча забава ожила знову. Антипа, або краще Геродіяда, яка, на мою гадку, хоче за всяку ціну довести до злагоди між Антипою і Пилатом, веліла подати гостям замість вина гострий напиток, вироблюваний у Сирії зі зерен кукурудзи, щоб їх щераз штовхнути до божевілля. Наслідки виявилися змісця: учасників огорнув більший ніж якогонебудь дня досі шал забави й розпусти. Пили і їли, їли і пили, верещали, ревіли, реготались, тулили до себе танцюристок і дівчат, що розносили поміж ними коші з овочами. Якщо раніше мали ми оргію, то тепер оргія замінилась у справжній розгул на подобу гидких фризійських святкувань на честь іхніх божків. Не знаю, справді, хто в цій забаві був першуном: Римляни, Греки чи Ідумейці? Йоната брав також у ній участь. У світлі лямпів, притемненому блакитними смугами спаленого кадила, під фестонами цвітів, у млявій задусі поту й олійків, вина и підливів, бачив я гущавину півнагих сплутаних тіл, що вовтузились мов у гарячці. Я сам стояв набоці та глядів на це, повний почуття огиди. Чекав тільки на нагоду, щоб незамітно втекти із залі. Коли дивлюсь на таке, родиться в мені разом із нежіттю почування відчуження. Відчуваю тоді, що я якийсь інший аніж другі... Мабуть не тільки тоді... Чи вчинила це недуга Рути? Чи пости, милостиня а також роки проведені над письмом? Маю враження, що я інша людина — і зовсім тим не вдоволяюсь. Є так, як я йому тоді сказав: чогось мені недостає...

У юрбі я побачив Антипу. Сидів на своему троні, а над ним нахилялась Геродіяда. Тетрарх слухаючи обіймав її рам'ям, але вона відсунула від себе його руку. Говорила до нього, мов хотіла Його про щось переконати, або до чогось намовити. Вдруге виховзнулась із його обіймів. Неначе ображена якоюсь відмовою, піднесла високо голову та пішла поміж гостей. Я й не думав, що вона зуміє поступитись. Антипа кликав її, але не повернулась. Подалася на своє ложе, в другому кінці залі.

Раптом хтось штовхнув мене, і то так сильно, що я малощо не впав. Оглянувсь я гнівно, переконаний, що це хтось із прислуги дозволив собі на таку необережність. Але побачив перед собою Пилата. Прокурор ішов нерівним кроком. Малі його очі були стулені, рудавий клаптик волосся зісунувся на спочене чоло.

— Я штовхнув тебе? — сказав мені глузливо, наче б хотів викликати колотнечу. Але негайно почав сміятись:

— Ха, ха, ха! То ти, фарисею... — положив мені велику лабу на рам'я. — Ну, не хвилюйся. Мабуть своїм дотиком я занечистив тебе? Ха, ха, ха!

Не здійняв руки з мого рамени, навпаки, пригорнув мене до себе, наче б хотів мене притиснути (яка огида: ранком Антипа, вночі Римлянин!).

— Не хвилюйся — повторив — вимиешся. Треба вмиватись, треба мати під рукою бальнії, тепідарії, судаторії,*) водограї... Вода необхідна... Ха, ха, ха! Слухай, мій фарисею — казав, а я відчував на спині його безволосе рам'я, а на обличчі несвіжий віддих — кажуть, що ти дуже багатий?

Хвилину чекав і на переміну сміявся.

— Люблю багатих... Ти ніколи не мав до мене жодного діла? Чому? Чому ніколи мене не відвідуєш? Хочу пізнати тебе краще... Слухай... хочу, щоб ти приходив... Затям... А вода потрібна... Кажу тобі... Ти вимиешся, я викупаюсь... Ха, ха, ха...

Хитаючись пішов у напрямі стола. Але коли переходив коло ложа Геродіяди, королева зупинила його, вхопивши за туніку. Похилився над нею. Я бачив, як зухвало просуває долоню по її раменах аж до спини. Героядa сміялася, дивлючись йому в очі. Я подумав, що вона п'яна і ладна кинутись йому на шию, а тоді Антипа може вбити її. Дійшли до моїх вух слова прокурора: "А що ж, красунечко, ти видумала?" Я не чув відповіді, бачив тільки, як Геродіяда сперла палець на гладкому обличчі Римлянина. Захоплений до краю хотів сісти біля неї на ложі. Але там сиділа Саломія. Геродіяда повеліла дочці встати. Потім

*) Різні римські купальні.

прикликала її до себе і сказала щось, показуючи на середину залі. Мала непевно піднесла рамена і втиснула поміж них голову. Мабуть боронилась перед домаганням матері. Тепер відозвався до неї Пилат, а його слова вчинили, що Саломія піднесено відійшла від ложа. Римлянин зі сміхом витягнувся побіч королеви.

Я наглядів зором Антипу. Як і раніш, сидів він на своему троні, але я помітив, що уважно слідкує за поведінкою Пилата. Якщо Геродіяда хотіла, щоб цих двоє людей стали приятелями, — то тепер цей задум звела на нівець. Або може вона така мудра, і веде складну гру? Очі Антипи горіли, руки стискалися гнівно на підносі важкої чаші. Здавалось, що тетрарх зірветься за хвилину і кине цим посудом на Римлянина. Але мабуть панував над собою, бо тільки пив раз-у-раз великими ковтками.

Тим часом мала Саломія зіпхнута з ложа матері стояла рогублено на середині залі, в пустому просторі, де недавно танцювали лібійські дівчата. Коли бачу сильветку дитини, зараз постають у мені два суперечні почування: одне сердечности, друге ж гніву, що маю перед собою когось здорового. У першій хвилині відчув я радше жаль; дівчинка виглядала невинно, дивно самітня посеред зворохобленої юрби. Свобідно, наче з цікавости, повернулась на пальцях і глянула по залі. Ніхто нею не займався. Дівчата, які раніше танцювали, обсіли тепер розвалених гостей. Пияцькі верески чоловіків поєднувалися з їх приманливим реготом. Я слідив малу зором. На-пів знуджением, на-пів розбавленим рухом піднесла худі руки понад голову і знову повернулась на пальцях. Здавалось, що наслідує танець, який недавно бачила. Арабські музиканти вели дальше свою мелодію: гуділи бубни, сопілки давали гострі, звірські тони. Її малі стопи вертілися зручно на випрямлених пальцях, срібні кола на литках ударяли в себе. Наче б то танцювала те, що бачила раніш, а проте її танець був інший від танцювання дорослих жінок. Був мабуть більше зрілим... Це дівча з ледве зарисованими грудьми здається краще знало від них, що знають усі ці перечини, хвилювання черева, вимети ніг... Тамті невільниці виконували тільки наказані фігури. Вона ж наче б то підкреслювала їх безсоромне значення. Від несмілливих оборотів проходила до щораз більш стихійних рухів. Її танок почав звертати увагу. Музики, помітивши королівну в танцювальному вирі, з більшою силою вдарили в свої інструменти. Саломія також приспішила темпо танку. Здавалося, забула про все, що було довкруги, послушна тільки покликові музики. Її рухи змагалися з диким ритмом бедуінської мелодії, розвіяна кутона відкривала худе, смагляве тіло. Над яблуками колін миготіли стегна, двоги і гнучкі; груди підносились наче бруньки морви під весняним дощем. Мабуть годі повірити, що вона не знає, що значить кожний її рух! Я не стерпів би, коли б Рута... Не стерпів би? Чи не було б краще, щоб могла хоч так танцювати?

Тепер і гості піднеслись, щоб колом оточити танцюючу дитину. Чимало рук почало плескати до такту. Блискучі від пристрасті очі кидались дико на Саломію. Ця пантоміна втягала в себе глядачів. Я також відчував, що проти моєї волі вміру того, як дивлюся на цей танок, будяться в мені якісь жахливі пориви... Існують хвилини, в яких найкращі галакки вилітають з голови мов дим. Ми слабші в порівнянні з нашим тілом... Коли якийсь із рухів Саломії був більш підкреслений, над колом оточуючих її мужчин пролітав пошум наче виття вовка в місячну ніч. Іноді зривався короткий, розохочений сміх.

Хтось силою вірвався до першого ряду кола. Був це Антипа. Вилиці йому поблідли. Дихав швидко, на устах мав якісь ознаки жорстокости. Зором стежив дівчинку, але його очі раз-у-раз бігли до Геродіяди, яка теж устала з ліжка і, сперта на Пилата, стояла по другій стороні кола. В юрбі пристрасних людей, тетрарх і його дружина були наче дійсна змисловість. Саломія була подібною до метелика, що літає поміж двома квітками. Взяла на себе фурію пожадливости, любови і ненависти.

Але в цій хвилині щось неспостережливе вчинило, що дитина вибилася зі своєї танкової екстази. На скам'янілому обличчі Саломії з'явився вираз переляку і змішання. Раптом перервала танок. Наче перелякане звірятко побігла на край кола, мов шукаючи для себе дороги до втечі. Приявні тунотіли і не випускали її. А вона добігла до матері і сховала голову в згиб її ліктя.

Серед гостей вибухнули крики і сміхи. Піднесення знову переливалось в оргію: одна з дівчат почала пронизливо кричати на притиски римського трибуна. Арабські короленята верталися на свої ложа і гнали перед собою дівчат наче стадо кіз, коли раптом по всій залі загримів голос Антипи:

— Саломіе, — танцюй дальше!

Дівчина виглянула крадькома поза матір і знову знуркувала під її рам'я.

— Саломіе, танцюй! Затанцюй іще раз... — Антипа говорив нагально.

Приступив до неї.

— Затанцюй... Дам тобі за те гарні навуш-

ники. І нараменних... — невижита пристрасть побільшувала його ніздря. — Танцюй, Саломіе, ще раз...

Тетрарх говорив до малої, але слова свої мабуть звертав до Геродіяди.

— Танцюй! Дам тобі невільницю, дві невільниці, дам тобі в'язанку коралів, перли, перстень, два перстені... Вибереш собі зі скарбниці, що захочеш. Тільки танцюй!

Замість відповіді мала ще дужче сховалась за матір.

— Танцюй — казав Антипа. Його хрипкий голос ставав дикий і нагальний. — Танцюй, прошу тебе... Я, король, прошу тебе, танцюй...

Був підхмелений, гойдався на ногах, язик ставав йому дуба.

— Танцюй, чуєш? — заверещав. — Велю тобі... Якщо не послухаєш... Велю їй танцювати! — звернувся до Геродіяди.

— Чей же бачиш, що дитина не має сміливости — сказала ця, вп'явши зір у чоловіка.

— Не має сміливости, але танцювала! — вибухнув. — Вона мусить затанцювати для мене! Чуєш?!

Пристрасть мішалась у ньому з оскаженілістю.

— Мусить! Не танцювала для мене! Отже нехай тепер для мене затанцює. Я не знав, що вона вміє так танцювати... Ти приховувала це переді мною, щоб тепер, для... для... Ти!

— Антипо... — сказала голосно. Голос її звучав металічно, зір непоступливо відбивав блискавки чорних очей короля. Іноді, кажуть люди, що жінка любить чоловіка до божевілля. Але любов Геродіяди вміє опанувати божевілля. Гляділа на нього, як погромник на звіриву, і цей Ідумеєць, якого батько безсердечно вбивав тих, яких любив найбільше, гнувся вдвоє під її поглядом. Геродіяда є в більшій мірі внучкою Ірода, як Антипа його сином. Пригашений у своєму виступі продовжував затьмарено:

— Нехай вона танцює... — скажи їй, нехай затанцює для мене... Зроблю для неї все, що схоче — у новому пориві почав битись у груди. — Все! Матиме, що тільки схоче. Хочби половину царства... Слухайте — крикнув звертаючись до гостей — якщо мала Саломія ще раз затанцює для мене, дам їй усе, чого захоче. Хоч би половину мого царства...

Пилат зареготався:

— Ха, ха, ха, це вже кінець тетрарха. Мушу написати до кесаря, що вже маємо королеву замість короля.

Але Антипа не чув цих слів. Був схвильований, неспокійний, вертівся, бив у долоні, вигукував:

— Якщо Саломія затанцює для мене, клянусь моїм королівським словом, що дам їй усе, чого захоче. Ходіть, ходіть дивитись як мала Саломія танцює...

Мати похилилась над дівчинкою і добру хвилину говорила потиху до неї. Мала помалу кивнула головою і слухняно вийшла на середину залі, в новопостале людське коло. Музики вдарили свою дику і до розгулу подібну мелодію. На обличчі Саломії були несміливість і переляк. Очі мала вп'ялені в матір, наче б шукала у неї сили. Яке вміння приневолювати інших до залежности від себе! Геродіяда всміхнулася до дочки і ця відповіла їй усміхом. Подала голову назад, її малі, босі ноги почали місити землю, зразу помалу, наче б дівчина витискала вино в діжці, потім швидше, щораз швидше, аж вкінці Саломія кинулась у танковий крутіж. Знов побачив я її смагляве тіло серед розвіяного мусліну, широко відчинені очі, розхилені уста, малі ручення, що виконували тисячі швидких рухів. Уся безсоромність її танку знову відкрилася перед глядачами. Я намагався не думати, що цей танок зображує, хотів пам'ятати, що має перед собою дитину... Чи можна говорити про справедливість на світі, в якому діти мають здоров'я, щоб вислуговуватись розпусті дорослих? Безупину стукало мені в голові: коли б це була Рута... Гості плескали, а їх голосні й захекані віддихи були мабуть такі швидкі, як плескання їхніх долонь. Антипа також плескав. Його обличчя сяяло радістю, гордістю, пристрастю. У вирізі широко розпростертої кутони видніли його груди, покриті чорним, крученим волоссям; він рухав грубими губами наче щось лакоме смакував. Його очі або слідили Саломію або бігли до Геродіяди. Я переміг схвилювання, що огорнуло мене і подався до виходу. Хотів скористати з того, що всі зайняті танком, та втекти з бенкету. Але раптом Саломія, вчинивши плюгавий жест, зупинилась. Швидко поклонилась Антипі і одним скоком прибилась до матері. Коли б не зробила цього, пристрасна юрба мабуть би її скривдила: сотки рук уже витягались до неї. Тверді, задихані голоси перемінились майже у крик. Ідумейські королики цмокали зі захоплення та щіпали танцюристок свого товариства.

Знову вибухли крики, сміхи, реготи. Але над усім прогомонів голос Антипи:

— Ходи, ходи тут до мене, моя красна, люба голубко... Ти танцювала чудово...

Геродіяда сказала слово дочці і ця, несміливо на кінцях пальців, підійшла до тетрарха.

— Ходи, нехай тобі подякую. Ти розвеселила моє серце. Ще ніхто так гарно не танцював. Чудово...

Положив їй руки на раменах і прижмуривши очі з розніжнення, поцілував її в чоло.

— Правда, що тільки для мене ти танцювала, скажи... І промов, чого хочеш. Чуєш? Присягаю при всіх, що матимеш, що тільки захочеш. Отже кажи, не бійся. Золото, невільники, замки... що скажеш, буде твоє. Чуєш, достойний прокуроре, — мов із покликом звернувся до Пилата — за те, що танцювала тільки для мене а не для кого іншого, матиме те, що забажає. Кажи, Саломіе, кажи голосно, щоб усі почули.

Настала тишина. Мала оглянулась на матір. Я помітив, як Геродіяда злегка кивнула головою. Тоді зручно виховзнулася з обіймів Антипи, подалася крок назад, напружилась наче до скоку. Метнула з віддалі:

— Коли хочеш мене винагородити, королю, — голос її був низький, недитячий, дещо дрижачий, — повели мені негайно принести на підносі голову брехливого пророка, який є у твоїй в'язниці...

Сказавши це, відбігла і притулилась до Геродіяди. Настала ще більша тишина, така велика, що чути було дзизчання комарів, що літали довкола свічників.

— Хочеш голови набі Йоана Хрестителя? — запитав Антипа помалу, мов не вірив своїм ухам. Із дитини переніс зір на Геродіяду. В його очах блиснув смертельний острах. — Невже вино скаламутило вам розум? — крикнув хрипливо, майже жіночим голосом. — Цей чоловік є святцем, Божою людиною... — кричав щораз голосніше, мов засуджений, що перед суддями відмовляється від своєї провини. — Чи знаєте, що може статись, коли піднесу руку на нього? Це ж ти її на те намовила! — Присів, щоб мати обличчя дитини на висоті свого обличчя. — Саломіе, — казав — дам тобі все, що захочеш. Не слухай матері. Дам тобі золото, перли, шовки, невільниці, коней... отже кажи, що хочеш... Скажи сама... швидко...

Придавленим голосом, як раніше, повторила:

— Дай мені, королю, голову брехливого пророка...

— Проклін! — вибухнув. — Ти мене підійшла! — кричав до жінки. — Я ніколи не хотів тобі дати його. Ти мене підійшла! Кожну річ дам їй, тільки не це. Чи не знаєш? Король, що вбиває пророків, на завжди втратить своє царство...

— Поводишся, як дитина — Геродіяда сказала спокійно. — Я завжди тобі казала: або він, або я — просичала тихіше. Що ж тобі може статись, коли я бережу твого добра? — Тепер промовила голосно, щоб усі могли її почути: — Ти сказав, що даси, чого забажає. Ти заставив королівське слово...

— Я заставив слово — вистогнав. Знову був пригашений, стертий на порох. Розглянувся по залі, по гостях, мов бачив їх уперше. Мусів бачити Пилата, що всміхався агірдливо — але не відповів на цей усміх ненависним поглядом. Був подібний до людини, що довкруги безрадно шукає порятунку. Раптом, як чоловік, що ловить перше з краю опертя, навіть не спробувавши його видержливости, вигукнув:

— Римський прокурор осудить мене за цю смерть...

Зір приявних побіг до Пилата. Той усміхався безупинку, але тепер у його усміху була чемність. Слова тетрарха мусіли йому припасти до вподоби.

— Ти є король — сказав — а він твій чоловік... Мабуть бунтував людей... Роби, що хочеш...

Із розпукою глядів знову на Геродіяду.

— Ти обіцяв — сказала.

— Не можу його вбити! — вигукнув.

— Отже хочеш зломити своє слово?

Повільним голосом мов вивчена папуга відізвалася Саломія:

— Дай мені, королю, голову брехливого пророка...

— Дай, що ти їй обіцяв — сказала Геродіяда.

— Хочете нещастя, хочете нещастя — зойкотів. Острах придушив у ньому пристрасть. Мав сльози в очах. Виглядав мов гидкий пуголовок безсильного жалю.

— Я при тобі — дійшов до мене тихий голос Геродіяди.

— Але пощо вбивати? Не має вже змоги говорити, перебуває у в'язниці... — сперечався з нею півголосом.

Рушила раменами.

— Доки живе, завжди може вийти на волю. А тоді матимеш бунт, війну... Римляни вмішаються в те — додала ще тихіше.

— Це пророк — повторяв — святий пророк...

— Нема що пророкувати — докинула нетерпеливо. — Ти є король. А пізніше — легкодушно махала рукою — це важне, що є...

— Ох, ох, ох, — заходився — ох, ох! Навіщо ти веліла їй танцювати? Я б не обіцював...

— Ти сам хотів.

— Сам! Сам! Навіщо вона танцювала?

Дівчинка знову сказала:

— Дай мені, королю, голову брехливого пророка...

— Дай їй — сказала наказливо Геродіяда. — Ти чув, що сказав Римлянин? Думатиме, що хочеш приховати чоловіка, що бунтував людей у Юдеї...

Тетрарх важко зітхнув. Тримаючи ввесь час голову обидвома долонями йшов помалу, згорблений, до свого трону. Сів на ньому. Тиша дальше залягала залю, чути було як олива тріскає в лямпах. Антипа закричав:

— Проксине! — це провідник охорони тетрарха. — Йди — видав наказ — відрубай голову раввi Йоанові і принеси її тут на підносі...

Проксин поклонився і відійшов. Ніхто не відізвався, глуха мовчанка повисла над залею. Люди завмерли з на-пів відхиленими губами, як завмирає Йордан у тісних обіймах Асфальтового моря. Дівчата тривожно тулились одна до одної. Впав на приявних лях. Лямпи моргали, крізь залю пролітав легіт розганяючи густе і збите повітря. Десь із глибини палати почувся придавлений крик. Людські віддихи ставались голосніші. Було наче перед першим ударом блискавки у зворніле, задихане небо. Пристрасті і п'янство не були вже в голові гостям. Кожний радий був зірватись і втекти, але ніхто не мав відваги рушитися з місця.

Потім почули ми кроки. Почались вони десь у далеких проходах палатних коридорів і наближались — поспішні і повільні водночас, щораз голосніші, що били кожним виступом у наші серця наче в решітку, яка відповідає своїм звуком на удари. Чоловік ішов безупину. Гомін кроків, здавалося, худів оглушливо. Вкінці жовнір з'явився на порозі залі. Коли минав мене, я побачив голову на підносі... Половисто-сиве волосся купалось у крові, очі були широко отворені. Глядiли вгору на уквітчану стелю, подібну до сходячого сонця.

Проксин зупинився перед Антипою і простягнув піднос до нього. Але тетрарх закрив раптом очі долонею і зробив тривожно-оборонний рух.

— Не хочу! — вигукнув. — Віддай їй.

Жовнір підійшов із підносом до Саломії. Дитина взяла піднос із його рук і дальше йдучи на пальцях, занесла відрубану голову матері. Ця спокійно кивнула головою. Хтось засміявся сміхом, подібним до несподіваного скреготу керничного журавля. Перший подолав острах Пилат. Сказав байдуже:

— Треба нищити бунтівників.

— Правильно, достойний прокуроре — потакнула йому Геродіяда — щоби був приклад для інших...

— По Галилеї знову якийсь ходить — відізвався один із гостей.

Раптом Антипа почав верещати диким голосом божевільного:

— Це не хтось інший, це він: Я його вбив, а він знов ходитиме. Його годі вбити... Він же сам казав: Я мушу маліти, згинути, зійти з дороги... Це він!

Закинув собі на голову плащ і з-під нього розніся рев і плач. Геродіяда піднялася з ложа та підійшла до чоловіка. Обняла його за шию, а він, плачучи безупину, притулився до неї як перелякана дитина.

Ще тієї самої ночі втік я з Махеронту. Я не одинокий. Утекли малощо не всі.

(Далі буде)

СХІДНІ ВЛАДИКИ ДОРАДНИКАМИ СВЯЩ. КОНҐРЕҐАЦІЇ ДЛЯ СХІДНІХ ЦЕРКОВ

Свт. Отець Папа Павло VI іменував Дорадниками Священної Конґреґації для Східніх Церков шістнадцять східніх Єпископів різних обрядів, які помагатимуть секретареві та членам цієї Конґреґації у правлінні усіми Східніми Церквами. Між іменованими Архиєпископами та Єпископами є також український філядельфійський Митрополит, ВПреосв. Амвроз Сенишин, та Єпископ для Закарпатців Преосв. Микола Елко. Таким чином число наших дорадників Священної Конґреґації для Східніх Церков збільшилось до п'ятьох, а саме: Митрополит Йосиф Сліпий, Митрополит Амвроз Сенишин, Архиєпископ Іван Бучко, Протоархимандрит Атанасій Великий ЧСВВ, та Єпископ Закарпатців Преосв. Микола Елко.

Як відомо, префектом Священної Конґреґації для Східніх Церков є Святіший Отець, а секретарем — Кардинал Г. Теста. У склад членів цієї Конґреґації входять Кардинали, а за Папи Івана XXIII у склад членів її ввійшли також Східні Патріярхи. Папа Павло VI, іменуючи шістнадцятьох Східніх Владик дорадниками, зробив цю Конґреґацію не тільки більш міжнародньою та міжобрядовою, але також більше "східньою" в дусі передбачених реформ Римської Курії.

(УПБ)

ЛІТУРГІЙНА КОМІСІЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Український Єпископат створив окрему Літургійну Комісію, зложену з українських знавців Св. Літургії. Завданням тієї Комісії є приготування проєктів та схем для введення в життя соборових рішень відносно Св. Літургії в українській Церкві. Предсідником Комісії є Високопреосвященніший Архиєпископ Кир Іван Бучко.

(УПБ)

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXII

(Продовження)

IV

ВЗАЄМИНИ ЛЮДЕЙ ТА ПОЛІТИЧНИХ СПІЛЬНОТ ІЗ СВІТОВОЮ СПІЛЬНОТОЮ

Взаємозалежність між політичними спільнотами. — Сучасний розвиток науки й технології глибоко заторкнув людей, впливаючи на них так, щоб вони працювали разом і жили як одна родина. Очевидним є помітне поширення ідей, обміну осіб і дібр між різними країнами, також взаємини між одиницями, родинами і проміжними товариствами, що належать до різних політичних спільнот, та між публичними владами тих спільнот. Одночасно взаємна міжзалежність державних економік поглибилася і зросла, стаючи кожна з них постепенно ближче пов'язаною з другою, так що вони стають, як і слід, суцільними частинами однієї світової економіки. Подібно соціяльний поступ, лад, безпека та мир кожної країни з конечности є пов'язані з соціяльним поступом, ладом, безпекою та миром усіх країн.

У сучасну хвилину ніяка політична спільнота не спроможна займатися власними справами та розвиватись відокремлено, бо ступінь її добробуту й розвитку є відзеркаленням та складовою частиною ступня добробуту й розвитку усіх інших політичних спільнот.

Неспроможність модерних держав забезпечити загальне спільне добро. — Єдність людської родини існувала завжди, бо її члени були людськими істотами, що всі є рівними завдяки своїй природній гідності. І тому завжди буде об'єктивно існувати потреба сприяти, в достатній мірі, універсальному добру, себто спільному добру всієї людської родини.

У минулому можна було оправдати переконання, що публичні влади різних політичних спільнот могли бути спроможні забезпечити спільне загальне добро чи шляхом нормальних дипломатичних заходів, чи через зібрання найвищих урядовців, користуючися такими правними інструментами, як конвенції й договори; наприклад: правними інструментами, що їх підказує природне право та реґулюють державні закони й міжнародне право.

У висліді далекойдучих змін, які заіснували у взаєминах серед людського роду, загальне спільне добро зродило проблеми, складні, дуже важкі й крайне невідкладні, зокрема, якщо йдеться про безпеку й світовий мир.

Із другого боку, прилюдна влада поодиноких політичних спільнот — що є собі рівнорядні — без уваги на те, як часто вони відбувають свої збори чи загострюють свої уми з метою випрацювати нові правничі інструменти, вони вже не є спроможні подолати завданням знайти відповідну розв'язку згаданих угорі проблем. І це не з причин браку доброї волі чи підприємчивости духа, але через структурні недомагання, які цьому перешкоджають.

Тому можна сказати, що в цю історичну хвилину сучасна система організації і спосіб, на основі якого принцип авторитету діє на світовій базі, вже більше не відповідає об'єктивним вимогам загального спільного добра.

Зв'язок між спільним добром та політичною владою. — Між спільним добром з однієї й структурою та функціями прилюдної влади з другої сторони існує притаманний зв'язок. Моральний порядок, який вимагає прилюдної влади, щоб сприяти спільному добру в людській спільноті, вимагає також щоб влада мала успіх в осяганні тих цілей. Це ставить вимогу, щоб органи, які формують владу, були здібними осягати намічені цілі, складалися і діяли в такий спосіб, щоб могли добитися здійснення нових засобів, за допомогою яких спільне добро могло би проявити свій історичний розвиток людства.

Сьогодні загальне спільне добро створює проблеми всесвітнього значення, з якими не можна успішно боротися чи їх розв'язувати хіба лише при зусиллях прилюдної влади, наділеної шириною власти, структурою та засобами таких самих пропорцій: себто прилюдним авторитетом, що був би спроможний діяти успішно на всесвітній базі. Тому сам моральний порядок вимагає, щоб була встановлена така форма прилюдної влади.

Прилюдна влада створена при загальній згоді, а не накинена силою. — Прилюдну владу з усесвітніми повновластями та наділену відповідними засобами для успішного здійснювання своїх цілей, що є загальним спільним добром у конкретній формі, муситься встановляти при спільній згоді, а не накидати силою. Причиною цього є те, що така влада мусить мати змогу діяти справно; і далі, її акція мусить одночасно бути натхнена щирою й дій-

сною безсторонністю. Іншими словами, це мусить бути дія спрямована на задоволення об'єктивних вимог загального спільного добра. Трудність у тому, що була би причина побоюватися, що понад-державна чи всесвітня прилюдна влада, накинена силою більш могутніх політичних спільнот, може бути або статися інструментом односторонніх інтересів; і навіть, якщо б таке сталося, їй було б тяжко оминути підозріння сторонничости в її діях, а це шкодило б успішності її діяльности.

І хоч можуть бути проголошені ріжниці між політичними спільнотами щодо ступня їхнього економічного розвитку та їхньої мілітарної сили, вони дуже вразливі щодо їхньої правної рівнорядности та їхньої моральної гідности. З цієї причини вони мають право не піддаватися владі накиненій силою, або слухати владу в формуванні якої вони не брали участи, чи якій вони самі не рішили піддаватися свідомим і свобідним вибором.

Універсальне спільне добро й особисті права. — Подібно як це є з поодинокими політичними спільнотами, так і загального спільного добра не можна встановляти інакше, як лише стосуючи засаду пошани до людини. Тому і прилюдна влада світової спільноти мусить також мати за основу головну ціль: визнавання, пошану, забезпечення і сприяння правам людини; це ж можна осягнути безпосередньою дією, згідно з потребою, або встановивши середовище на світову скалю, яке дало б змогу прилюдній владі різних, поодиноких політичних спільнот виконувати легше свої специфічні функції.

Принцип допоміжности. — Як це є з кожною політичною спільнотою, де взаємини між одиницями, родинами, товариствами і прилюдною владою управляються принципом допоміжности, так само і взаємини між прилюдною владою кожної політичної спільноти та прилюдною владою світової спільноти мусять регулюватися в світлі цього самого принципу. Це означає, що прилюдна влада світової спільноти мусить займатися й розв'язувати проблеми економічного, соціяльного, політичного чи культурного характеру, які уявляють собою загальне спільне добро. Бо, з огляду на ширину, складність та невідкладність тих проблем, прилюдна влада поодиноких держав не є спроможна змагатися з ними з будь-якою надією позитивної розв'язки.

Ціллю прилюдної влади світової спільноти є не обмежувати сферу дії прилюдної влади поодинокої політичної спільноти, а тим більше, займати її місце. Навпаки, їхньою ціллю є творити, на світовій базі, умовини, в яких прилюдна влада кожної політичної спільноти, її громадяни й допоміжні товариства, можуть здійснювати свої завдання, виконувати свої обов'язки та здійснювати свої права з більшою безпекою. (Далі буде)

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

ВНУК БЕЗБОЖНИКА

Було це під час першої всесвітньої війни в серпні 1914 р. Повних дванадцять годин не уставала пекельна канонада між Французами з одного та Німцями з другого боку під бельгійським містом Россіньоль. Один очевидець оповідає таку подію з того дня: "Була шоста година вечора. Під деревом біля батерій я побачив молодого поручника, як підтримував раненого сотника. Довівши його до амбулянсу, поручник вертався до своїх гармат. Гук затих, Німці підійшли зовсім близько, може на яких тридцять метрів від поручника. Поручник був відлучений від нас. Я побачив, як він придивлявся тому півколу, що ним його Німці окружали. Відтак похилився над гарматою чи над якимось раненим. І нагло впав смертельно ранений. Упав на гармату, з якої зісунувся на землю. Тих, що поручника пізніше бачили, здивував надземний спокій, що розлився по його гарному юному обличчі, а вервиця обвинута довкола мертвої руки зворушила їх до глибини душі. — Був це внук відомого безбожника Ренана — Ернест Псікарі.

Дивне й коротке, але надзвичайно гарне було життя цього Ренанового внука. Ернест Псікарі народився в Парижі 27 вересня 1883 р. Його батько Іван був французьким науковцем грецького походження, мати Ноемі Ренан була дочкою голосного в той час антирелігійного письменника Ернеста Ренана. Родина Ренанів походила з Бретонії та була глибоко релігійна. Ернест Ренан був теж вихований у релігійному дусі. Що більше, після похвального закінчення гімназії Ернест Ренан вступив до духовної семінарії, щоб стати католицьким священиком. Але віра його не була сильна. При цьому Ренан був надзвичайно здібний і амбітний та здавалося йому, що як священик він не матиме досить широкого поля дії. Тому покинув семінарію, а згодом виступив і з католицької Церкви та став повним скептиком, що не вірив у ніщо. Оженився з протестанткою, яка теж у ніщо не вірила. З цього подружжя народилася дочка Ноемі, що була вихована теж у безрелігійному дусі. Ноемі вийшла заміж також за безвірка Івана Псікарі. Коли їм народився хлопчик Ернест — то його охрестив православний священик, але виховувано його здалека від усякої релігії, а з католицизмом не мав він ніякого контакту.

Незвичайно здібний та інтелігентний Ернест скінчив гімназію й ліцей, а в дев'ятнадцятому році життя здобув із найвищими похвалами ліценціят філософії в Сорбоні. Як студент був обов'язаний тільки до однорічної військової служби. Відбув її на провінції і — дивна річ! — цей пацифіст, ворог армії й анемічний патріот нагло захопився життям вояка помимо дрібних прикрощів, що їх має кожний рекрут. Із любов'ю до армії злучилася в Ернеста любов до батьківщини, любов жадна чину, що так відрізнялася від вилинялого "патріотизму" його покоління. І сталося щось незрозуміле для родини Ернеста: оце той молодий філософ, якому всі ворожили світлу майбутність і якому дідо та батько могли влегшити високу кар'єру, після відбутої військової служби відкидає все і вступає до армії настало, як звичайний гарматчик. Кілька місяців пізніше стає десятником і їде зо своїм командантом у місії до Конго. 1908 року вертається до Франції та привозить зо собою грубу книгу знаменитих вражень "Із країни сонця й дрімоти". Вже в цій книжці заблис геніяльний письменницький талант Ернеста Псікарі. У Франції вступає до військової школи, кінчає її 1909 ступнем підпоручника артилерії та, на власне бажання, знову вертається до Африки. Серед тиші мавританської пустині будиться в нього голод за чимось містичним. Шляхетна Ернестова душа сповняється болем задля самообману його дотепер пустого життя. У військовій школі строгої дисципліни заводить він внутрішній лад у своїй душі, поконує спокусу самогубства, а стрінувшись віч-на-віч із фанатичною вірою мусульман розуміє і бачить як дуже християнство перевищує всяку іншу релігію своєю благородністю та своїм домаганням морального самодосконалення. У той час родиться його друга книжка спогадів п. н. "Голоси, що кричать у пустині".

Після трьох літ побуту в Мавританії, Ернест вертається до Франції з новою пригарною книжкою п. н. "Зов зброї". У світовій літературі дуже мало творів, де б у такому противенстві станули напроти себе два покоління, як саме в цій повісті Ернеста Псікарі. А най-

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

більша оригінальність цього протиставлення міститься в тому, що батько представляє сучасність, а син минуле; батько відкликується до майбутности, а син вертається до історії. "З моїми прабатьками проти мого батька". У цьому короткому реченні Ернеста Псікарі узмістовлюється не тільки ціль тієї повісти, але й усього життя, усіх змагань і чинів Ернеста. У повісті "Зов зброї" Ернест ще не католик. Правда, її герой — вояк, мріє про злуку меча з хрестом, але меч ще йому ближчий, аніж хрест. Одначе Псікарі присвячує свій твір католицькому поетові й натхненому провідникові тодішньої французької молоді Карлові Пегі тими словами: "Тому, що його думка товаришить мені в самоті Африки, цьому другому самітникові, в якому живе душа Франції і якого чин зігнув нашу юність під ярмо любови".

Як у попередній повісті бачимо боротьбу людини з епохою, так у наступній повісті п. н. "Подорож центуріона" Псікарі змальовує барвисто боротьбу людини з Богом. Вкінці Бог перемагає, йому підкорюється свобідна воля людини, а волі підчиняється опір матерії. Є це друге навернення Ернеста Псікарі: через меч до хреста! Найперше армія навернула його з інтернаціонального пацифізму до чинного патріотизму, а пізніше показала йому, що до того, щоби бути добрим Французом, треба бути християнином-католиком. Іншими словами: не можна бути добрим Французом, коли відкидається те, що становило й становить зміст життя Франції — католицизм. Бо — як каже Псікарі — ніяке слово, що його він почув від мудрців світу цього, не було "словом життя". Центуріон — тобто сам Псікарі (бо повість є майже автобіографічна) довгим, мозільним шляхом іде до віри. Йому соромно перед Маврами, що мають свою віру. І коли він філософує, не бажаючи піддатися, мимохіть вириває ся йому болючий оклик: "А одначе без огляду на мою волю Христос в'яже мене". Аж приходить момент, коли його уста вимовляють слова Господньої молитви: "Отче наш, що еси на небі", а згодом центуріон кличе в захопленні: "О, Господи, чи ж це так легко Тебе любити?"

Дня 4 лютня 1912 р. внук Ренана складає визнання католицької віри перед відомим апостолом о. Клерісом і відбуває свою першу Св. Сповідь. 8 лютня версайський єпископ миропомазує Ернеста, а після довершення обряду запитує його: скільки він має літ? "Двадцять дев'ять" — паде сумна відповідь. "Багато страченого часу". А схиливши голову під благословення єпископа, Ернест каже: "Мені здається, що тепер я маю іншу душу". Наступного дня приймає перше Св. Причастя, а відтак відбуває прощу до відпустової місцевости Шартр. Вернувшися відтам каже до о. Клеріса: "Відчуваю, що віддам Богові все, чого від мене зажадає". Від тепер молодий старшина артилерії щодня причащається, довго молиться перед кивотом, має особливіше набожество до Божої Матері, носить при собі вервицю та її щоденно проказує.

Одночасно з навернением його душу опановує сердечна й болюча журба про спасіння душі його діда, апостата Ренана. Має до нього синівське прив'язання та не дозволяє, щоби про нього зле говорили. Тому саме бажає винагородити Христові за провини діда, хоч би ціною найбільшої жертви. Думає, що мабуть добре було б стати священиком у якійсь бідній парафії на місце Ренана, або вступити до манастиря, щоб віддати Богові свое життя за життя діда. Ернест радиться священиків, але вони кажуть йому добре призадуматися, а відтак відбути основні богословські студії в Римі.

Одначе заки Ернест Псікарі виконав свій замір, Бог покликав його до іншої жертви. У 1914 році вибухла перша світова війна і внук Ренана — гарячий католик та автор широко відомих творів, станув на полі бою. Не мав щастя бачити перемогу Франції. Ввечорі 22 серпня 1914 р. впав у бою під Россіньоль впав із вервицею в руці.

Ернест Псікарі мав непереможний вплив на французьку молодь своїм навернением на католицизм та своїми незрівняними творами. Ця особистість наскрізь модерна та глибоко містична — це безперечно одна з найвизначніших особистостей французького духовного відродження напередодні першої всесвітньої війни.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшов другом нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Олександер Мох

УЧІМОСЬ... ЧИТАТИ!

Людина різниться від звірини тим, що людина — **розумна** істота. То й у зоології, навіть дарвіністи, називають людину "гомо сапієнс" — людина розумна. Очевидно присосок, немовля не є ще розумний, але повинен ним колись стати. А вже повинен свого розуму вживати чоловік, коли став дозрілим, покінчив якісь школи та береться читати книжки й газети. Та ще живемо в часах демократії, коли кожний майже має право вирішувати в голосуванні те, що йому "підкажуть": газети, радіо, телевізія. Коли ми вже в демократії стали такі мудрі та моцні, то мусимо бодай **правильно** розуміти те, що "стояло в газеті". Інакше дамо приклад, що повертаємося назад до свого первісного стану: присоска...

Постійно читаємо в різних газетах: "Москва винищила голодом 7 мільйонів Українців" — "Ватикан рішив викинути зі Св. Письма всі вислови, які ображують Жидів як убивників Христа" — "Папа навчає молитися за Сталіна" — "Рим учить молитися за Росію" і т. п.

Тут уже маємо справедливий запит до тих редакторів, які таке пишуть: чи знають вони добре, що вони написали, а якщо знають, то чому брешуть?

Адже це не Москва (столиця Росії), тільки люди з большевицького уряду, в якім сиділи також і наші прихвостні, таке зробили.

Адже не Ватикан (це є тепер Папська Держава, а не Церква, яка вирішує церковні питання), тільки хтось інший вирішує справи Св. Письма. Але ні Папа, ні Собор не можуть і не мають права викинути зі Св. Письма ані одної крапки, бо це Боже Слово. Отже тут ішлося про викинення **пояснень**, які поробили деякі люди, нехай і духовники, в **невідповідних** словах. Бо це таки правда, що не всі Жиди причинилися до засуду Ісуса: чейже не причинилися до того ані Мати Божа, ані апостоли й учні Ісуса Христа, ані навіть цілий ряд Жидів, напр. оті "невісти"; що плакали на вид Ісуса серед Його хресної дороги. І правда теж, що присуд жидівського церковного суду мусів аж санкціонувати не-Жид Пилат і міг він йому був спротивитися, як би не був прагматистом — людиною, яка все мірить тільки власною користю. Отже: не всі і не лише Жиди причинилися до вбивства Ісуса. Коли ж один із Отців Собору вніс проект: скасувати таке фальшиве пояснення Св. Письма, то він тільки вніс проект, але того проекту ще не затвердили, а вже Ватикан (чи як місцевість, чи як держава), не мають із тим проектом нічого спільного. Це тільки свідома злоба наказує нехристам таке писати, щоб підбурити людей проти "Ватикану", а так вони фальшиво називають Непомильну Церкву, яка не має нічого до діла з помильним Ватиканом. Це така сама брехня, як термін "антисемітський, антисемітизм", під якою то димовою прислоною думається властиво: "протижидівський", "ворожнеча до жидівства". Дійсне, правдиве слово "антисеміт" означає поправді "той, що є проти Семітів". Араби є Семіти, отже чи можуть вони бути "антисеміти"?

"Папа казав молитися за Сталіна". Це правда, але казав молитися за його навернення, за спасіння його душі, а не за те, що він злого робив. Навіть як би був Сталін навернувся, то хіба вийшла б із цього якась некористь для України? А молитися за ворогів, то цього не видумав від себе ніякий папа, тільки таке наказав сам Бог, Ісус Христос і те ми читаємо в Св. Письмі, якого ніякий папа не має права змінити. Отже коли хтось є проти того, то нехай не скидає цього по-фарисейськи на "папу", тільки нехай скаже собі правду: я такого не хочу, хоч це мені наказує сам Бог.

"Рим учить молитися за Росію". І це **не** правда. Бо не Рим (місто), тільки Христова Церква каже молитися за всіх людей, отже і за "Росію", коли під цим словом розуміти "людей, що живуть у Росії". Росія чи там СССР тепер, це держава-велетень, у якій живуть також майже всі Українці. А коли б уряд тієї Росії навернувся — і за таке кожний, хто хоч трошки здорово думає, повинен молитися, — то хіба була б від того якась шкода Україні чи Канаді? Молитися за навернення Росії (як уряду і як людей, які в Росії живуть) доручила Мати Божа в Фатімі 1917 року. А папи тільки послухали того заклику, але **не наказують**, тільки **поручають** таке робити. Коли хтось так ненавидить московських людей, що навіть не хоче їх навернення до правдивої Христової релігії, той виглядає просто на жахливого нехриста, а не на християнина, католика

чи православного. Бо такий заперечує Божу заповідь "Люби ближнього свого як себе самого", заповідь, про яку Христос сказав, що на ній спирається "ввесь закон і пророки".

Навчімось бодного: вся так звана "невтральна преса", особливо американська, має таких редакторів і видавців, що їх можемо з повною правдою назвати "нехристами". Себто: вони майже всі або не знають добре християнської релігії, або її ненавидять. Бо їх "філософія" спирається на такій засаді, що "добре є все те, що приносить користь", а не на Божій засаді, що добре є те, що є правдиве, бо тільки таке приносить дійсну користь. Длятого преса нехристів пише всякі брехні; або пише так, щоб із того постала двозначність; або промовчує те все, що їй "некорисне". Коли люди покінчили такі американські університетські студії, в яких їх навчали, що "все корисне то добре", отже і що "ціль освячує засоби" ітп., то такі люди, виховані до того ще в нехристиянській релігії, навіть суб'єктивно не винні в тому злі, яке вони роблять. Але треба бути останнім присоском, щоб такій пресі і таким її редакторам вірити! Колись Церква забороняла таку пресу під карою тяжкого гріха читати; але тепер такі часи, що яку чужу газету не візьмеш у руки, то вся вона така, що її тільки спалити б. Тож треба нам: 1) слухати заповіді церковної та не читати злої преси, не ходити до кіна на злі фільми, ані не дивитися на злу телевізію, та 2) коли вже нам конечно попала в руки газета нехристів, то навчімся її читати: **уважно і з великим недовір'ям.** А то трапилося мені нпр. таке: запренумерував я одному інтелігентові одну протикомуністичну газету. Питаюся його за рік: читаєте ту газету? — Ні, — каже. А чому? — Та хто його знає, що то за газета? — відповідає. Бо цей інтелігентний чоловік попав уже під вплив "невтральної преси", яка мішає правду з брехнею і називає Арабів-семітів антисемітами, а далі приписує Церкві всі гріхи поодиноких церковників, які поступали саме не так, як учить Церква. І ця "невтральна преса" докотилася сьогодні вже до такої "невтральности", що для неї всі Українці антисеміти-погромники. Вже сьогодні ця преса називає консерватистів антисемітами і райтистами, а завтра може й жидівського кандидата Берка Голдвотера назве антисемітом.

Отже: 1) вибираймо добре і з розвагою те, що читаємо та 2) читаймо вживаючи здорового "хлопського розуму", який вірить християнам, а не вірить нехристам, хоч би навіть чванилися, як одна торонтонська газета українською мовою, що вони "практикуючі християни". Подивімся на їх життя, тих "практикуючих" редакторів: якщо вони пишуть нпр. що "священики видумали антисемітизм, щоб закрити свої чорні діла", або що "Ватикан пактує з Хрущовом", або що "масонерія це філантропійне товариство для виховання характеру" і подібні нісенітниці, то скажім собі щиро: або редактор такої газети брехун, або дурний, якщо він себе називає практикуючим християнином. Або: **він має нас за дурнів,** коли нас, християн, кличе передплачувати його "файну газету".

Ірляндські католики в боротьбі за свою самостійність видумали таку потрібну річ, яку назвали від того, до якого її вперше применили "Бойкот". Ми знаємо з краю ще, що воно таке бойкот: відмовити всякої допомоги тому, хто кривдить людей. Ми можемо дарувати свою власну кривду, але ми не сміємо як християни дивитися на кривду наших ближніх і помагати тому, хто кривдить. Нашим обов'язком тоді є боротьба. А бойкот це така боротьба, яка полягає на добровільній згоді, яка не калічить, а веде до повного успіху. Ніхто не обов'язаний пити з криниці, яку затроєно. Збойкотувати таку криницю — **це обов'язок** кожної порядної людини.

ОСЬ ЗНОВ РІЗДВО!

Ось знов Різдво! Радіють діти,
І стільки радости в очах!
Для всіх різдвяні шле привіти,
Вінок зелений на дверях.

Мій батько не радіє нині,
Також і мати щось сумна,
Вони думками в Україні,
Там залишилась їх рідня.

Не дзвонять дзвони Свят-Софії,
І Юр Святий також мовчить,
Знов не сповнились батька мрії,
В різдвяну тиху, білу ніч.

Христос родився! Любі діти,
Для нас родився в чужині.
Нам треба батька звеселити:
Хай линуть радісні пісні.

Мале Дитя лежить на сіні,
Радіє небо і земля,
Співають в небі Херувими,
А на землі співаю я.

Євген Войтович

о. С. Шевчук, ЧСВВ

"...У ВИФЛЕЄМСЬКІЙ ЯСКИНІ..."

Двадцятьом паломникам із Торонта, які в 1960 р. відбули подорож до Св. Землі, кожне Різдво буде пригадувати день 13 серпня. Це був день, у якому вони відвідали місто Вифлеєм, оглянули яскиню де "Христос родився, Бог воплотився" і вислухали Службу Божу, що її при престолі св. Йосифа відслужили отці Юрій Федорів, Стефан Хабурський та Севастіян Шевчук ЧСВВ.

Сьогодні над яскинею стоїть церква Божого народження, яка своїми початками сягає часів Костянтина й Єлени, що в 326 р. розпочали її будову. Вид на цю величаву церкву замкнений мурами трьох манастирів: францисканського від півночі, грецького від лівденного сходу та відменського від південного заходу. Від заходу заслонює її високий масивний мур із вузьким і низьким отвором. Через нього входять прочани на просторе, камінне, перед-церковне подвір'я. Сама церква яких 160 стіп довга та 120 ст. широка. Внутрі вона поділена на п'ять нав чотирьома рядами високих камінних колюмн. При її східній стіні на підвищенні знаходиться святилище, що його відділює від головної нави іконостас високої мистецької вартости.

По обидвох боках святилища перед іконостасом є двері. Це вхід до підземелля. 12 стрімких і вузьких східців, видовбаних у скалі й освічених тільки свічечками паломників, ведуть до яскині та сходяться по одній і другій стороні місця, де народився Христос. Є це півокругле заглиблення в стіні. Його долівка, дещо вижча від долівки цілої яскині, виложена білим мармуром. На самій її середині блестить яскраво чарівної барви 14-раменна зоря. На цій звізді кругловидий напис латинською мовою: ТУТ ІЗ ДІВИ МАРІЇ НАРОДИВСЯ ХРИСТОС. Освічує її кільканадцять лямпад, прикріплених навколо споду мармурової плити, яка спочиває на стовпах над звіздою та служить за престіл. Довжина яскині яких 40, ширина ок. 14 стіп. Долівка й стіни яскині виложені білим мармуром. У додатку ж стіни покриті ще прекрасним, шовкового вигляду й зеленавої барви непальним азбестом. Яскиню освічують 53 висячі вічні лямпади. Кілька кроків від місця народження Спасителя, при бічній стіні є місце, де Пречиста Діва "повила пеленами й положила в ясла" — народженого Месію.

Яскиня народин Спасителя, це найсвятіше в світі місце. У ній "Слово сталося тілом і замешкало між нами" (Ів. 1). Це місце особистої зустрічі Бога з людьми. Скромна й майже незамітна була ця зустріч. Але відгомін її вічно лунатиме в небесних просторах. Син Божий приходить, "щоб землю з небом в одно злучити". Глядиш на це місце, так і не можеш очей від нього відірвати. Вони хотіли б своїм поглядом прошити заслону двох тисяч літ, щоби поглянути на ті святі особи, які в тому часі створили нову, благодатну сторінку в книзі відносин між Богом і людьми; але ж це неможливе. І тому пам'ять та уява починають працювати; пам'ять пригадує події, а уява старається відтворити їх дійсний образ.

Ось місце, в котрому — через брак місця в більш відповідному приміщенні — народився Цар світу. За людськими міркуваннями Христос повинен був народитися в Назареті, бо там мешкали Йосиф і Марія. Але Божі пляни були інакші. Від римського цісаря Августа виходить наказ списати всіх мешканців Палестини. На основі цього голова кожної родини мусів записатися в тій місцевості, звідки первісно походив його рід. Йосиф походив із Давидового роду, з міста Вифлеєму, тож і мав там записатися. Та цей запорядок не був для Йосифа одинокою причиною для послушного виконання його, щоб Св. Родина відбула якраз у тому часі цю подорож до Вифлеєму. Поправді сам Бог вибрав це містечко в юдейській землі на місце народження для свого Сина. Богом надхнений пророк Міхей, що жив 600 літ перед Христом, ось так говорить про це містечко: "І ти, Вифлееме Ефрата, нічим не є менчий між княжими містами Юди; бо з тебе вийде вождь, що буде панувати над Ізраїлем" (Міхей 5, 7). Ефрата, це була околиця в юдейській землі, у якій було місто Вифлеєм. Кажеться "Вифлееме Ефрата" для відрізнення його від Вифлеєму, що знаходився в землі Завулона (Кн. Ісс. Навина 19, 15).

За теперішньою дорогою віддаль між Назаретом і Вифлеємом виносить ок. 100 миль. Ці

міста є сьогодні під двома особливими правлінням Палестини: Назарет належить до Жидів, а Вифлеєм до Арабів Йорданії. Вибираючись у дорогу Йосиф взяв із собою також і Марію. Там, у Вифлеємі, вона буде опічувати сповнення найважнішої для світу події: народження Христа, котрому Господь дасть "престол Давида, Його вітця" (Лука 1, 32). Ця довга й томлива подорож тривала три-чотири дні. Дорога вела почерез родючу долину Єздралону, відтак через долини Самарії й Сихему. Тут ще й сьогодні, в мурах невикінченої церкви, знаходиться криниця Якова, що про неї згадує евангелист, описуючи стрічу Ісуса Христа з Самаритянкою. (Ів. 4, 1-38).

Минаючи Єрусалим наші подорожні перейшли попри гріб Рахилі, жінки патріярха Якова й матері Йосифа Єгипетського, що його Жиди, християни й мусульмани держать у високій пошані. Пройшовши звідсіля ще приблизно дві милі, вони станули вкінці на узгір'ю містечка Вифлеєму.

Увійшовши до містечка Йосиф і Марія звернулися в напрямі гостинниці з думкою, що найдуть там приміщення й відпочинок. Тодішні гостинниці, це були звичайні собі площі, обгороджені високою стіною, в якій знаходилася одна входова брама. Тут подорожний міг із своїм скотом схоронитися, відпочити, набрати води. При стіні знаходилася звичайно одна велика й одна або дві менші кімнати. Скот ночував на дворі серед площі, а подорожні, якщо було місце, приміщувалися в кімнаті, а коли не було місця; то й на дворі на підмурівці, що тягнулася побіч стіни, або остаточно спали біля свого скоту. Менші кімнати були застережені для тих, що за цю вигоду могли заплатити. Для Марії й Йосифа не було місця в гостинниці. Чи справді вона була така переповнена? Можливо, що й була. Однак не виключена і друга можливість. Св. Евангелист говорить, що там не було місця "для них", себто для Йосифа і його подруги Марії. А це могло бути якраз тому, що Марія була в стані близького народження дитини. Не можучи знайти місця в гостинниці Йосиф узяв Марію і, шукаючи захисту перед холодом ночі, звернув свої кроки в напрямі печери, що була на схід від міста. Вона служила, подібно як ще й сьогодні такі печери служать, на захист для овець і кіз у час непогоди. І в цій печері, серед глибокої нічної тишини, Марія "породила свого Сина первенця, повила Його пеленами і поклала в ясла" (Лука 2, 7). У брудній печері родиться сама святість, сама чистота, бо Той, що в своїм руках держить усю вселенну, не міг знайти місця в помешканнях людей!

І ми канадійські паломники, глядимо на те місце, дотикаємося тої звізди, яка вказує, де народився Христос. І в уяві нашій стає образ Немовлятка. На перший погляд воно нічим не різниться від інших дітей: очка прижмурені, устонька замкнені, ручки безсилі. Та нам здається, що ми так близько біля Нього! Не говорить воно, та ми чуємо Його голос; не усміхається Воно, та ми відчуваємо Його любов; само воно безсиле, та ми числимо на Його силу. Родиться Воно у стаєнці, щоб відтак народитися в душах людей доброї волі, котрі приймуть Його до себе. Дрижачі руки молоденької Матері-діви ніжно обвивають Його пеленками та обережно кладуть у ясла. При тих яслах кормилися звірята. А це немовлятко колись назве себе хлібом, що з неба зійшов. І слухачі Його довідаються колись, що тільки той буде мати вічне життя, хто споживатиме Його тіло й питиме кров Його.

Багато визначних людей жило у Вифлеємі й околиці в часі народження Спасителя. Та Він нікого з них не повідомляє про свій прихід на цей світ. Натомість покликав до себе вбогих пастухів. На таких людей фарисеї гляділи з погордою. На їхню думку це були кочовики, бродяги, що не знали Закону та не заховували його приписів про миття рук, чистоту начиння, вибір їди. Вдобавок уважали фарисеї пастухів за злодіїв і перестерігали ще й інших, щоб не купували в них вовни, молока чи чого іншого, бо це може бути крадене добро. І таких то пастухів запрошують янголи, щоб вони явилися перед скромним царським троном свого Спасителя.

Це запрошення приймають пастухи з найбільшою радістю. Як діти вибраного народу вони знали про Месію, Якого прихід предсказали пророки. А може й нераз, у часі своїх нічних чувань, говорили про Нього. І ось невдовзі побачать Його; в одній із печер знайдуть Дитятко повите пеленками і зложене в яслах. Вифлеємські печери не були для пастухів чужі: нераз шукали вони в них захисту перед непогодою, дощем, холодом. А тепер довідуються зі здивуванням, що й Месія знайшов для себе приміщення в одній із таких самих печер.

І зупиняється наша думка над тим знаком, за яким пастухи пізнають того, що є "Сином Найвищого". Це ясла й пеленки, що є ознакою Його крайнього вбожества і найглибшого впокорення. Цим робить Він докір усім тим, що поставили собі за ціль життя здобуття людської слави та земських дібр, маєтків. Гордість і прив'язання до маєтку — це дві великі перешкоди до осягнення небесного царства. Правдиве багатство людини та її гідність становить Божа ласка. Хто працює над її набуттям, той буде щасливий і в цьому житті і в вічності.

Хотілось би задержатися ще коло цього святого місця, яке піддає людині стільки думок. Та час не позволяє. Виходячи з яскині переходимо попри престіл присвячений св. Йосифові, земському опікунові Божого Сина і Його Пресвятої Матері. При цьому вівтарі наші отці відслужили для паломників Св. Літургію. Престіл стоїть на пам'ятку важного поручення, що св. Йосифові дав був у сні янгол, кажучи: "Встань, візьми Дитя та Його Матір і втікай у Єгипет, бо Ірод шукає Дитятка, щоб Його погубити" (Мат. 2, 13). Боявся Ірод, щоб небесний Цар не відібрав йому земської корони, тож робить замах на Ісусове життя. Жертвою його злоби і жорстокости падуть невинні вифлеємські діти. Ця кров немовлят започаткувала ті великі потоки крови мучеників за віру в Христа, потоки, що пливуть упродовж століть і плистимуть до кінця світу. Проливають цю кров ті, що ненавидять Христа та тимсамим і тих усіх, які живуть із Христом і для Христа. Та сумним буде колись кінець переслідувачів: після неуспішної боротьби проти Христа вони в хвилині смерти будуть примушені повторити слова нещасного цісаря Юліяна Відступника: "Галилее, Ти переміг!"

Кожноразові різдвяні свята приводять нам на пам'ять вифлеємську яскиню, що в ній "Бог Предвічний народився". Там Христос у покорі й убожестві започаткував велике діло відкуплення людського роду. Згадка про це повинна наповнити кожного віруючого почуваннями правдивої й щирої любови до свого Спасителя; бо тільки така любов приготує серце кожного на прийняття Христа; адже безцільним було б Його народження у Вифлеємі, якщо б Він опісля не мав народитися й замешкати в серцях людей. Без такої практичної любови різдвяні святкування, коляди, участь у богослуженнях не будуть мати великого значення в очах Божого Дитятя. А найсумніше те, що до таких людей буде можна, з найбільшою вагою докору, віднести слова Св. Письма: "До своїх прийшов і свої не приняли Його". А хто не прийме Христа в цьому житті, того не прийме Христос у другому, позагробному.

Лідія Анна Душенко

ЧАС ТАКОЖ НАЛЕЖИТЬ БОГОВІ

— Мамо, я вже бачу першу зірку, — крикнув восьми-літній Юрко, — ми вже можемо починати Святу Вечерю.

— Але де ж татко? — спитала трохи старша Маруся, — хіба він не буде з нами їсти?

— Цитьте, діти, ви знаєте, що тато зайнятий, він... — і пані Литвенко не докінчила. Їй знов привиджувався той вечір чотири роки тому...

— Ірино, — промовив її чоловік, — я маю чудовий плян, хочу щось винайти. Ось таки нині по вечері починаю.

З того часу щодня по повороті з Інституту для Ядрових Студій при Чікагівському університеті, проф. Литвенко замикався в своїй лябораторії. Над чим він там працював, ніхто не знав — це мала бути несподіванка для всіх.

Час минав. Проф. Литвенко почав занедбувати свої християнські обов'язки. Спочатку опускав недільну відправу лиш час-до-часу, але тепер... тепер не побачиш його в церкві навіть на сам Великдень. А сьогодні Свят-Вечір, уже четвертий Свят-Вечір, як Іван працює...

Мамині думки перебила Маруся:

— Але мамо, нам казала в школі вчителька, що на Святий Вечір ціла родина має разом їсти вечерю. Чому татко не хоче прийти?

— Я ж уже сказала вам, що татко дуже зайнятий. Почекайте, я занесу йому щось з'їсти.

Господиня зійшла сходами до пивниці й постукала в двері лябораторії. Ніхто не відповідав. Постукала ще раз. Двері відчинились і в дверях станув чоловік, якому (хоч не пізнати) вже доходила сороківка. Іван взяв до рук борщ та спитав: — Ірино, а ти з якої нагоди так причепурилася?

Лідія Анна Душенко це 16-літня учениця, яка у шкільному конкурсі одержала першу нагороду за повище оповідання. — Ред.

— Іване, та ж сьогодні Свят-Вечір, я йду з дітьми на Службу Божу опівночі. Я думала, що може й...

— О, то гарно, — відповів чоловік дещо розсіяно.

— Знаєш, що? Правдоподібно я скінчу свій винахід сьогодні.

— А що то за винахід, Іване?

— Та машина часу.

— Яка? Ти сказав: часу?

— Авже ж часу. Така, що зможе на екрані показувати події, що вже давно відбулися.

— Як це можливе?

— Це не зовсім легка справа. Але скажу тобі, що механізм тієї машини оснований на найновіших теоріях про релятивність. Ці теорії дуже важкі до зрозуміння людям, що не цікавляться фізикою. Дякую за борщ.

Пані Литвенко зітхнула й поспішила нагору до дітей.

— Юра, прошу провести молитву.

— Ми не будемо чекати на татка?

— Ні, вже треба починати.

— Окей, мамо, Благослови Господи цю...

Тимчасом голова родини докінчував свою машину, яка занимала всю праву стіну лябораторії. У правім кутку стояло ніби велике пуделко, на 6 стіп високе, а на ньому багато всяких гудзиків. Великий екран на 7 стіп високий та 10 широкий був прикріплений до того центру контролі.

— Ось ми вже готові, — сказав сам до себе науковець, закручуючи останню шрубку. — Ану, що перше спробувати? Вже знаю. Кажуть, що з Джоном Смітом до Америки приїхали також і не-Англійці. Треба це перевірити. Перше треба записати формулу. Дата — 22 травня 1607 по Христі, місце — ріка Джеймс, і особа Джон Сміт. — Професор накрутив машину та пильно дивився на екран. Нараз появився образ — спочатку невиразно, а тоді...

— Кептин Джон, еск гим, айм...

О забув, вони говорять по-американському. Мені легше розуміти по-нашому. Зараз перекручу регулятор мов...

— Пане капітане, спитайте його, я певний, що він буде знати, — сказав один із тих, що веслували човном. Сміт обернувся до юнака й спитав: — Слухай, Грицю, чи як там тебе звуть, ти вмієш переборювати пороги? Може якраз ми їх стрінемо.

— Та вмію, — відповів Гриць, — мій батько не даром перейшов школу на Запоріжжю, не з одної печі хліб їв, то він мене і цього навчив.

— Ну, оповідж нам дещо про свою Україну, — просив один з Англійців.

— Дуже радо, — відповів козацький син та почав говорити.

— От воно що, — подумав собі Литвенко, — то з тим Смітом був наш, Українець. От бравий хлопець. Ану, спробую ще раз. Цим разом щось таке з нашої історії.

Проф. Литвенко почав писати формулу. Дата: 20 лютня 1054 по Христі, місце: княжий терем, Київ, особа: Ярослав Володимирович. Іван зараз накрутив машину і за кілька хвилин появилася простора спальня, а в ній умираючий князь. Повернувшись до своїх синів, Ярослав тихо, але з повагою промовив: — Любіться, діти мої, та шануйте себе. Та щоб згода між вами була, — то бо мати одна вас народила, — а тоді ніщо вас не здолає, не зломить вас ворожа сила. Коли ж буде незгода у вас, то загубите край дорогий, буде лихо страшне він терпіти... — Тут князь замовк і замкнув очі...

— Нехай з Богом спочиває, — подумав Литвенко. — Ану ще раз спробую, тепер десь лиш 9:00. Та це вже буде востанне нині. Цим разом треба щось інше. Вже знаю: похорон Юлія Цезаря. Ага, формулка.

Професор скоренько почав писати. Дата: 17 березня 44 перед Христом, місце: Рим, Італія, особа: Маркус Антоніюс. Накручуючи машину, професор ніби вже чув ту славну промову: "Друзі, Римляни, земляки, прошу вас..."

— Ой, що це — крикнув Іван, — гудзики на машині не хочуть крутитися! Світло само блимає! Тут щось невпорядку! Литвенко простягнув руку до машини. В цю ж мить ціла кімната задрижала й екран прорізала блискавка. Нараз щось появилося на екрані. Дивиться професор і очам своїм не вірить. Якась велетенська зоря освічувала містечко, правдоподібно якесь східне з-перед майже 2,000 літ. Цікаво, думає Іван, та зоря світить якраз над якимись яслами-печерою. Що тут може бути всередині? За хвилину побачив, що було в середині. Перший раз, за чотири роки впав Литвенко на коліна та схилив голову...

Коли збудився з задуми, побачив, що на екрані вже нічого немає і що машина вже затихла. Дивно, але годинник показував уже 11:30. Нараз хтось застукав. Професор зірвався на рівні ноги та відкрив двері. Це прийшла його дружина.

— Христос раждається, Іване! — Він завважив глибокий смуток та біль у її карих очах. — Ми з дітьми вже йдемо на відправу. До браніч, Іване.

Вона скоро обернулася та почала ступати по сходах. Литвенко вхопив свого плаща та скрикнув: — Ірино, чекай, я... я йду з вами.

Б. Полянич

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Григора графа Орлика

Всі права застережені

РОЗДІЛ X

БАЛЬ У КНЯЖНИ ГЕРЦБЕРГ-КНЯЖОЛУЦЬКОЇ

— Ви певні, маркізе, що Куртенза прийде? — спитав шевалє де Дугляс, нахиляючись до маркіза де Фер-Монте.

— Знаю, що він сьогодні заступатиме двір. Врешті гляньте на обличчя Княжолуцької: по обличчі жінки завжди можна пізнати, чи прийде її коханий, чи ні!

Дугляс знизав раменами.

— Хіба треба б спершу ті обличчя наших жінок добре обмити, бо поза верствою пудру й шминки, нічого, крім маски, не можна побачити...

Де Фер-Монте засміявся.

— Старомодний ви, друже! Може ви хотіли б, щоб наші пані таку зачіску носили й так одягалися, як їхні кімнатні служниці?

— А коли ми вже при тому, маркізе, то повірте, що цю кімнатну з біленькою запаскою, що стоїть перед дверима до жіночої вбиральні, оттам праворуч, я не заміняв би за модну нашу княгиню чи графиню...

— Навіть за баронесу де Тоас? — злобно підсміхнувся маркіз де Фер-Монте.

Дугляс легко позіхнув, закриваючи уста рукою.

— Маркізе, ви зачинаєте бути злослив! А це у вашому віці дуже небезпечно...

Двері до балевої залі відкрилися, увійшов маршалок, стукнув тричі паличкою в долівку та, коли гамір розмовляючих гостей затих, голосно проголосив:

— Їх світлість, княгиня і князь де Субіз!

— Ще одна світла світлість! — кинув крізь зуби Дугляс, легко схиляючи голову в поклоні.

— Шевалє де Дугляс! — розсміявся маркіз де Фер-Монте, — ви сьогодні, бачу, не в настрою. Чи може вчорашньої ночі ви програли до князя де Субіз у баккарата?

Дугляс не відповів. Він дивився, як до княгині й князя де Субіз, швидким, енергійним кроком підійшла княжна Герцберг-Княжолуцька, низьким траціозним поклоном вітаючи кузенів короля.

— Прекрасна жінка! — шепнув Дугляс, неначе до себе, та, звертаючись до маркіза де Фер-Монте, додав:

— Маркізе, якщо всі Сицилійки такі красуні, їду на Сицилію одружитися!

— Чому ж не одружитеся із Герцберг-Княжолуцькою? Адже ж вона незаміжня?!

— Жахливе прізвище! Ніяк не можу вимовити! А врешті, вона вже зайнята...

— Невже? — спитав зацікавлений де Фер-Монте. — Я нічого про це не чув? невже Куртенза?..

— Як то, ви не знаєте, що вона просто палає вогнем кохання до Орлика?..

— Ет, — хитнув зневажливо рукою де Фер-Монте, — з цього ж нічого не буде! Або ви не знаєте Орлика?! Він радше смерть собі заподіє, ніж мав би свою жінку в думках зрадити, не то покинути... Я думав, що ви про когось іншого...

— Це правда! — хитнув головою Дугляс. — Це тільки там, десь на далекій сніжній півночі такі вірні подружжя бувають...

— От, бачите! Замість собі з цієї сніжної півночі вірну жінку взяти, вас до гарячої Сицилії тягне! — засміявся де Фер-Монте.

Двері до залі знову відкрилися й увійшов маршалок. Стукнувши двічі паличкою в долівку, він хвилинку пождав, поки не втих гамір розмови на залі, та голосно заповів:

— Генерал-поручник, Григор граф Орлик!

Двері широко розкрилися і на залю ввійшов швидкою, військовою ходою Орлик: при шпаді, в парадній військовій блакитної барви із червоними вилогами уніформі, в лівій руці держав трикутний капелюх із білою кокардою. Направо на грудях, під білосніжним жаботом блестіли діяментами серед численних військових відзначень два ордени: св. Людовіка і шведський орден Меча.

Граф Орлик по військовому вклонився усім присутнім. Побачивши княжну Княжолуцьку, яка розмовляла із княгинею Субіз, підійшов та, спинившись на кілька кроків від неї, низько вклонився.

Легким кивком голови перепросивши Субіз, Княжолуцька підійшла до Орлика, простягаючи йому руку:

— Генерале, я щиро зворушена вашими відвідинами і дуже вдячна, що ви не погордили моїм проханням зайти в мій дім.

— Княгине! — сказав Орлик, цілуючи її руку. — Це для мене ласка й честь зложити вам мій поклін у вашому домі!

— Ваша Світлосте! — звернувся Орлик до княгині Субіз із поклоном.

— Вітайте, маршале! — з сердечною усмішкою привіталася з Орликом княгиня Субіз та, нахиляючися до Княжолуцької, сказала півголосно:

— Я забула тобі сказати, Люїзо, що генерал Орлик назначений уже маршалом Франції, хоч цього ще офіційно не проголошено...

Темно-зелені очі Княжолуцької спинилися на очах Орлика та неначе повисли на них.

— Чи можна привітати вас із цим відзначенням, графе? — спитала тихо Княжолуцька.

— Ще ні, княгине, ще ні! Поки їх королівське велицтво цього не велить проголосити, генерал поручник Орлик стоїть до ваших послуг!

— Мені вистачить тільки Григор Орлик, графе! — немов відповідаючи своїм думкам, сказала тихо Княжолуцька.

В цьому ж моменті паличка маршалка застукала тричі в долівку:

— Їх королівська високість, князь Шарль де Куртенза!

Княжолуцька стрепенулася і кинувшись до прибувших, уже на ході, "вибачте", підійшла швидко до високого, молодого мужчини, що саме входив на залю, вітаючи його низьким поклоном.

Усі прибулі гості схилили голови.

— Ще хвилину, а я був би спізнився! — шепнув до Субіз Орлик.

— Ви таки спізнилися, маршале, але Куртенза ще більше спізнився і вас урятував! — засміялася княгиня Субіз. — Але сьогодні ніхто б не здивувався, як би ви навіть не прийшли були. Адже ж маємо війну! Вам тепер вільно, маршале, ввійти на залю навіть після входу представника королівського двора. Одначе це добре, що ви прийшли!

— Добре? — зчудувався Орлик. — Чому, княгине?

— Люїза дуже вас ждала і було б їй невимовно прикро, коли б не прийшли. Бо кажуть, що ви будете змушені покинути наше паризьке товариство...

Орлик хотів відповісти, та в цій же хвилині оркестра, скрита на бальконі, заграла гримкий марш. Князь Куртенза подав рам'я Княжолуцькій, а маршалок голосно заповів:

— Їх милість княжна Люїза Олена Герцберг-Княжолуцька прохає всіх дорогих гостей зайти до їдальні на маленьку перекусу, заки пічнеться бал!

Широкі двері, що вели з вітальні в дальші кімнати палати відкрилися і гості парами й гуртами почали переходити в простору їдальню, де вже стояли столи з перекусками і побіч них лакеї.

— Дозволите, мадам? — спитав Орлик, подаючи рам'я княгині Субіз.

Княгиня Субіз оперлася легко на його рам'я та, вахлюючися віяльцем, спитала:

— А вам, маршале, не буде жалко за нами?

— Напевно буде! — легко посміхнувся Орлик. — Але що ж робити?!

— Ви тільки так говорите! А так, то навіть і не згадаєте про нас...

— Про це навіть не сумнівайтеся, княгине! Адже ж ми будемо разом із вашим чоловіком!

— Я знаю, він мені згадував, що вам трьом їх королівське велицтво доручило команду над нашою армією. Вам, моєму чоловікові, а третьому, вже не пам'ятаю, кому...

— Князеві Камілеві Льотаринському! — піддав Орлик.

До них приступив лакей із підносом, на ньому чарки, наповнені вином.

— Дозволите, княгине? — спитав Орлик, беручи чарку й подаючи її Субіз.

— За нашу перемогу, маршале! — взяла в руку чарку княгиня Субіз — і на ваш щасливий поворот до Парижу!

Орлик злегка вклонився і підніс чарку до уст.

— Вибач, Маріє! — залунав голос за спиною Орлика — добрий вечір, графе, чи можна тебе на хвилину перепросити? — і побіч них станув князь Субіз.

— У чому справа?

— Куртенза хоче тебе бачити! Має якесь доручення від своєї матері для тебе.

— Дозволите, маршале? — спитала княгиня Субіз.

—Будь ласка, мадам! — вклонився Орлик.

Орлик залишився сам. Протиснувшися крізь гурт гостей і кланяючися знакомим, підійшов до стола, на якому стояли закуски, вихилив чарку та поклав її на стіл. Кинув оком по залі та, побачивши маркіза де Фер-Монте, який стояв під стіною на другому боці залі, помалу почав іти до нього. Нагло овіяв його запах перфуми і тепла жіноча рука всунулася легонько під його рам'я.

— Ви самітні, графе? Що сталося, що ви без товариства? — спитала Княжолуцька.

— Покинули мене всі, княжно! — зажартував.

— У таке не повірю! — покрутила головою. — Не уявляю собі, щоб хтось міг покинути графа Орлика!

— Ви надто ласкаві для мене, княжно! — всміхнувся.

— Не я тільки! Не я! Ви всім жінкам тут закрутили голову!

— Крім однієї! — глянув їй у вічі Орлик.

Видержала його зір і закриваючи довгими віями очі: — Цього не треба говорити! — шепнула.

— Княжно! Чарівниченько! Усі вас шукають щоб хоч раз із вами ковток вина випити, а вас немає і немає! — розгорнув руками, надходячи назустріч, шевальє де Дугляс із маркізом де Фер-Монте. — Чи уділите мені з вашої чарки хоч краплиночку вина?

— Княжно, ваш гарячий поклонник, шевальє де Дугляс, усихає зі спраги! — поважно ствердив де Фер-Монте.

— За мною чи за вином? — спитала всміхаючися Княжолуцька.

— А чи ж добре вино не діє часом так як жінка? — спитав Орлик.

— Направду, княжно, ви дієте на мене як шампан! Дозвольте випити з вами! Маркізе, поможіть мені принести чарки! Вип'ємо в чвірку! Хіба ви, графе — звернувся Дугляс до Орлика — не маєте нічого проти?

— Якщо господиня дому не має нічого проти, то що ж я тут, маю говорити? — сказав усміхаючись Орлик.

— Вже біжимо! — крикнув Дугляс і враз із маркізом де Фер-Монте метнувся в напрямі столів, малощо не зваливши з ніг лакея, який підійшов до княжни Княжолуцької.

— Ваша милість! — сказав кланяючися лакей, — вашу милість просять зайти до одягальні.

Неначе якийсь переляк пробіг обличчям Княжолуцької, але вона швидко опанувалася і хитнула головою лакеєві:

— Сажеш, Жозефе, що я зараз прийду!

І звертаючися до Орлика, взяла його за руку:

— Графе, чи можете мені зробити маленьку прислугу?

— Завжди, княжно, я до ваших послуг!

— Через кілька хвилин зайдіть до малого сальону, от, туди, просто, третя кімната праворуч. Я буду вас там ждати. Я... хотіла б з вами... попрощатися. Мабуть ми вже... не стрінемося.

— Ви хочете покинути Париж? — здивувався Орлик.

— Мушу! — шепнула. — Моя родина хоче мати мене біля себе.

— Розумію! — хитнув головою Орлик. — Хоч повірте, під час війни, Париж є найбезпечнішим місцем. Вам тут волосок із голови не впаде...

— Я теж так думаю, але... мушу. Ви розумієте? Так... прийдете в малий сальон? На кілька хвилин?..

— Прийду, княжно!

— Але сам, без цих... друзів!

— Сам!

— Я вам хочу передати щось... на спогад... про мене...

— Добре, княжно! І не хвилюйтеся! — І Орлик легенько взяв її за руку Але Княжолуцька якось нагально вирвала свою руку з його долоні та швидко зникла між гістьми.

Здалеку наближався Дугляс, який ніс на підносі чотири чарки а дорогу йому робив де Фер-Монте, вибачаючись у гостей, що стояли гуртом ліворуч і праворуч.

— Де ж княжна? — кликнув Дугляс, побачивши, що Орлик сам.

— Зараз прийде, шевальє, вийшла тільки на хвилинку! Маркізе, чи можна вас на хвилинку попросити? Ви дозволите, шевальє?

— Ні, поки не вип'єте зі мною, не дозволю! Та змилосердіться, хіба ж не буду я тут мов блазень із чарками стояти. А як прийде княжна, то вип'ємо вдруге!

— Зробіть йому цю ласку, графе, і випймо! — посміхнувся де Фер-Монте.

— Я готов! — підносячи чарку, сказав Орлик.

— Прозіт!

— Прозіт! — відповіли Дугляс і де Фер-Монте, вихиляючи чарки.

— Маркізе! — сказав тихо Орлик до де Фер-Монте — за кілька хвилин я маю зустрітися сам-на-сам із княжною в малому сальоні...

— Угум! — муркнув де Фер-Монте.

— Має мені передати щось на спомин і хоче зі мною попращатися...

— Угум! — знову муркнув під носом де Фер-Монте.

— Очевидно, я не міг їй цього відмовити!

— Очевидно! — погодився де Фер-Монте і його губи чогось затремтіли. — Ви йдіть, графе, та нічого з її рук не беріть, нічого не пийте й нічого не доторкайтеся...

— Ви надто підозрливі, маркізе! — усміхнувся Орлик.

— Ні! — рішуче заперечив маркіз де Фер-Монте. — А куди вона пішла?

— Сюди! — показав легким кивком голови Орлик, — а закликав її лакей, мовляв, її просять в одягальню...

— Угу! — знову муркнув де Фер-Монте. — Добре! Ідіть, графе, а ми із шевальє до вас прийдемо... за кілька хвилин! Правда Дугляс?

Дугляс, який віддав порожні чарки з підносом переходячому лакеєві й допивав свою чарку, з місця погодився:

— Я готов!

Швидкою ходою, роздаючи усмішки на право й наліво, ввійшла Княжолуцька до одягальні, скрутила праворуч і невеличким коридорчиком увійшла до кількома свічами освітленої кімнати, в якій при столику сидів, у чорну кирею закутаний мужчина. Коли в кімнату ввійшла Княжолуцька, мужчина встав і низько вклонився. Його глибоко осаджені, пулькаті очі вдивилися бистро в обличчя Княжолуцької.

— Мадам, ви робили так, як я вам сказав?

— Так, маестро! — відповіла твердим голосом Княжолуцька.

— Покажіть мені свою руку!

Княжолуцька витягнула свою праву руку. Мужчина взяв її руку, присунув ліхтар із свічками ближче й уважно, від пальців до ліктя оглядав шкіру, натискаючи її пальцями. Відтак розгорнув кирею, витягнув ізза пояса невеличке рильце та гострим кінцем легко прорізав шкіру на руці в кількох місцях. Шкіра зачервоніла, але кров не виступила.

— Добре! — сказав мужчина. — Піднесіть руку догори, мадам!

Княжолуцька піднесла руку до гори, при чому широкий рукав сукні обсунувся на плече.

— Я вам насмарую, мадам, руку аж до плеча! — сказав із якимсь їдким усміхом мужчина. — Закохані мужчини люблять цілувати руки жінок часом і вище ліктя.

Княжолуцька мовчала, тільки в її темно зелених очах замаячіли неначе якісь тіні.

Мужчина витяг із кишені дві пляшечки й шкур'яний платок та поклав усе те на столі. Відкрив одну пляшечку, налив із неї собі на руку та швидко натер нею з обох сторін руку Княжолуцької. Княжолуцька здригнулася, пронизливий холод пройняв її тіло.

— Нічого, мадам! — Будьте спокійні! — сказав спокійно мужчина й відкрив другу пляшечку. Скіряним платком, намоченим у плині, що його вилляв із другої пляшечки, почав уважно натирати руку Княжолуцької, від кінця пальців починаючи аж до плеча.

Тілом Княжолуцької пробігали дрижаки. Якийсь млісний запах розходився по кімнаті, рука почала нити.

— Ще довго? — спитала, важко дихаючи Княжолуцька.

— Ні, мадам! Уже кінець! Можете опустити руку. Але попереджую! — сказав мужчина, — плин ділає не довше, як 10-20 хвилин. Потім його сила слабне і за пів години не має вже ніякої сили. Тому раджу спішитися.

— Дякую! — сказала якимсь механічним голосом Княжолуцька, опускаючи рукав сукні на руку. — Ви заплачені, чи я ще може вам щось винна?

— Ні, мадам! Дякую! — сказав мужчина, ховаючи пляшечки до кишені. — І я завжди до ваших послуг!

Хитнула легко головою та вийшла з кімнати. Скрутила праворуч, перейшла кружганок і швидко збігла сходами вниз, перейшла велику прийомну кімнату й знову сходами вийшла на поверх, пройшла кілька кімнат та спинилася перед котарами, які закривали вхід до малого сальону. Хвилину спинилася і наче віддихнувши, розхилила котари: біля невеликого позолоченого столика, на якому красувалися різнородні цяцьки, сидів Орлик.

Побачивши її, Орлик піднявся з місця.

Швидко підійшла до нього.

— Дякую вам, графе, що ви вволили мою волю, дуже вам дякую! Вибачте, що я на самоті хотіла з вами побачитися, може воно й непристойно з мого боку, але я не хотіла збуджувати загальної уваги а ще більше, не хочу, щоб усі знали, що я покидаю Париж. Про це можете знати тільки ви!

— Дякую за довір'я, княжно! — сказав поважно Орлик, низько кланяючися.

— А на пам'ятку нашої зустрічі, дорогий графе Григоре, — дозвольте, що я вас так при кінці нашої зустрічі звати му, — прийміть від мене невеличкий даруночок.

І Княжолуцька підійшла до невеличкої сервантки, яка стояла в куті, відкрила скляні дверцятка й виняла звідтам невеличке з саф'яну пуздерко, відчинила його та, звертаючися до Орлика, подала йому кажучи:

— Графе Григоре, це грудка землі з України, вашої землі й частинно... моєї. Прийміть її від мене на спогад!

Орлик помалу взяв саф'янове пуздерко, в якому находилася невеличка грудка землі, хвилину дивився на неї, відтак легенько замкнув пуздерко та, кладучи його на столик, глянув в очі Княжолуцької:

— Княжно, прийміть від мене найсердечнішу подяку... Ви не знаєте, навіть, княжно — —

— Кажіть мені: Оленко! — шепнула тихо.

— Оленко? — повторив, немов не розуміючи, Орлик.

— Так мене кликала пестливо моя мати... Колись... давним-давно... — і очі Княжолуцької з темно-зелених, стали чорні.

— Чи дозволите мені поцілувати ваші руки, Оленко, за цей неоцінений для мене дар? — шепнув так-же ж тихо Орлик, нахиляючися до Княжолуцької.

Якимсь наглим рухом витягнула обі руки до нього, заплющуючи очі.

Але в цьому ж моменті котара розхилилася і в сальон увійшли Дугляс і де Фер-Монте з чарками в руках.

Дугляс підбіг до Княжолуцької і припав устами до її витягненої правої руки, безладно повторяючи:

— Княжно моя! Чарівниченько! Пригубіться хоч до моєї чарки, коли не хочете з усіма нами випити, один ковточок, не більше... не біль...

Дугляс не докінчив. Із грудей Княжолуцької вирвався пронизливий крик:

— Шевалє, що ви робите?

Шарпнула рукою вириваючи її від уст Дугляса; одним скоком стануда при стіні, неначе готуючись до оборони. Орлик обернувся до Дугляса і здеревів: очі в Дугляса вийшли наверх, пальці рук розчепірилися, чарка з недопитим вином випала з рук. Він старався зловити віддих, але обличчя скорчене з несамовитого болю, нагло зчорніло, дрижаки струснули цілим тілом і він повалився на землю.

Орлик кинувся до нього.

— Облиште, графе! — сказав холодно, підходячи до Орлика маркіз де Фер-Монте. — Йому вже помочі не треба. Шевалє де Дугляс заступив вас. Це ждало вас. І будь ласка тепер ідіть на залю. А я тут на хвилину залишуся з мадам.

Орлик глянув на Княжолуцьку, яка з білим, мов крейда обличчям стояла нєорушно притиснувшися до стіни сальону, щераз глянув на судорожно скорченого трупа шевалє де Дугляса та хотів щось сказати, але де Фер-Монте спинив його рукою.

— Не треба, графе! Прошу залишити мене з мадам!

Орлик мовчки вийшов із кімнати.

Маркіз де Фер-Монте хвилину пождав. Відтак підійшов до столика, взяв пуздерко до рук і відкриваючи його та дивлячися на грудку землі спитав спокійно:

— Скажіть мені, мадам, це — саксонська земля чи московська?

ЗДАЛЕКА Й ЗБЛИЗЬКА

У 60-РІЧЧЯ ПРИЇЗДУ ОО. ВАСИЛІЯН ДО ВІННІПЕҐУ

14 листопада 1963 р. промину ло 60 років із того часу, коли до Вінніпеґу прибули два душпастирі Василіяни: оо. Матей Ґура і Навкратій Крижановський та тут, у церкві св. Миколи, почали місійну працю. Ці перші скромні початки поширилися в короткому часі на все місто Вінніпеґ, а далі й на цілу провінцію Манітобу а частинно навіть на сусідній Саскачеван. З того часу праця Отців Василіян продовжується в безперервній тяглості по сьогоднішний день. Тому то провід парохії св. Миколи вважав за доцільне відзначити цю небуденну подію окремими святкуваннями не тільки у рамцях своєї парохії, але, було бажання, щоб у цих історичних святкуваннях узяла участь як найширша українська громада.

Місійна підготовка

Щоб гідно зустріти такі роковини, як 60-річчя праці Василіянського Чину в Канаді, годилося бути не тільки в святковій одежі, але до цього треба й святкової душі. Виходячи з цієї потреби організатори святкувань підготовили св. Місію в парохії, що її переводили о. Василь Вавряк ЧСВВ з Торонта та о. Епіфаній Пащак ЧСВВ з Мондеру. Прибули вони до Вінніпеґу, щоб у глибоких місійних роздумуваннях пригадати на тлі вічних правд тверде місіонерське минуле не тільки братів у Чині, але і застановитися, як Господь нагороджує цілу спільноту за повседенні труди й безустанні проби життя. Була деяка символіка у виступах цих двох визначних синів Чину св. Василія. Перший перебув весну на Рідних Землях та прибув до Канади сповістити про терпіння свого народу. Другий виріс з української піонерської гущі, то й міг розказати про тяжкі труди, наруги й проби тих, що ставили тверді основи під наше будуче в Канаді. Крім цього о. Епіфаній це колишній член парохії о. Миколи та учень школи цієї парохії, який точно тому 20 років у тій самій церкві, де тепер проповідував, одержав разом із трьома своїми співбратами єрейські свячення.

Обох оо. місіонарів вітав 10 листопада о. ігумен Рафаїл Мельник, бо в тому дні почалася св. Місія. О. Є. Пащак проповідував у полудневих годинах для шкільної молоді зі школи св. Миколи як теж ранком до старших. Знова о. В. Вавряк мав науки вечором.

У першій проповіді о. В. Вавряк порівняв 60-річчя оо. Василіян, зокрема тих, що відійшли у вічність, з Рімембренс Дей Канади, коли вся країна клонить голови перед тінями безіменних героїв за їх великі жертви для народу. Такі ж тихі і щоденні жертви приносили місіонарі в початках їхньої праці.

Свята Місія почалася піднесенням Місійного Хреста, на якому видніли написи попередніх місій у роках 1923, 1938, 1947 і 1956. Зі св. Місією були получені молебні до св. Йосафата, Серця Христового та Божої Матері. Урочисто відслужено завпокійну панахиду за тих, що гідно орали на надійську ціляну під Слово Боже. Ляста тих, що розпращалися по-вік, уже довга! Серед них перші ігумени парохії о. Миколая: о. Матей Ґура й о. Атанасій Филипів, о. протоігумен П. Філяс, й о. протоігумен Н. Крижановський, місіонарі організатори, а напереді о. А. Г. Трух, перший Василіянський Єпископ в Канаді о. Василій Ладика та десятки других.

У молитвах і глибоких розважаннях приймали участь не тільки парохіяни св. Миколая, але теж парохіяни інших церков.

Шкільна молодь у поклоні Отцям Василіянам

Тісно з працею Отців Василіян у Вінніпеґу пов'язане існування цілоденної школи ім. св. Отця Миколая. Школу цю основав уже в 1904 році о. М. Ґура. Спочатку він навіть сам провадив навчання. У 1905 р. на зміну йому прийшли Сестри Служебниці, що безперервно й успішно вели цю школу повних 58 років. Були довгі роки, коли ця школа була на повному вдержанні парохії св. Миколая. З нагоди Отців-піонерів та їхнім наслідникам за їх опіку й труди, Сестри Служебниці разом із цілою школою не тільки брали участь у місійних науках, але й 15 листопада влаштували Отцям Василіянам миску несподіванку та концертове принятя. Ця зустріч молоді з Отцями відбулася у великій шкільній авдиторії. Одна з учениць привітала Отців Василіян, (що прибули на чолі з о. ігуменом Р. Мельником та о. Протоігуменом Б. Слободою), добре підготованою промовою, в якій підкреслено заслуги Василіянського Чину для розвитку шкільництва, а зокрема ж школи св. Миколая (школа називається тепер "Непорочного Серця Марії") та цілого українського народу в Канаді. Під кінцеві слова привітання "Благаємо Всевишнього, щоб благословив й осьвятив усіх членів Василіївого Чину та дозволив їм трудитися ще многі й щасливі літа", ціла школа відспівала "Многая літа". При цьому Впр. о. Протоігуменові Слободі, як речникові цілого Чину в Канаді, передали учні китицю живих цвітів.

Урочистості в дні 17 листопада

У церкві св. Миколая неділя цього дня проходила у великому піднесенні. Почалося ранніми Богослуженнями та кінцевими місійними науками обох Отців-місіонарів. Наприкінець була спільна торжественна Служба Божа, до якої станули колишні Протоігумени: о. Вен'ямин Баранник із Ванкувер й о. Володимир Шевчук з Оттави. Разом із ними станули о. Мартин Прийма, ігумен із Торонта та о. ченонік А. Луговий із Вінніпеґу. Диякономували: о. Северіян Якимишин й о. Петро Грабець, оба з Торонта. Співав хор під диригентурою о. протоігумена Б. Слободи.

Було це одне з великих торжеств, які запам'ятали дерев'яні стіни цієї колись так званої "Великої церкви". У її стінах відбувалися торжественні акти ще з того часу, коли то о. протоігумен Пік. Філяс у січні 1905 року

на від'їздному до краю посвятив її. У стінах цієї церкви вітав Вінніпег великого митрополита Андрея і то двічі, 1910 і 1921 року. У ній інтронізовано першого українського Владику на Канаду. Кир Никиту Будку 1912 р. Тут відбувалася врочиста інтронізація другого єпископа екзарха для канадійських Українців Кир Василія Ладики ЧСВВ. Вже в 1944 році з нагоди сорокліття цієї церкви Кир Василій закликав, а парохія вирішила збудувати мурована церкву. Багато перешкод стануло на перешкоді, щоб ці плани були вивершені. Треба було станути в пів дороги та ждати, та щойно теперішньому ігуменові о. Р. Мельникові довелося здійснити цей плян у 60-річчя Чину в Канаді.

Багато історії вписано на стінах цієї церкви з часу її побудови в 1904 році. Була вона тоді найбільшою в цілій Канаді, сьогодні знова вона найстаршою в цілій Канаді, що заховалася до наших часів та може ще достатньо служити громаді. І добре склалося, що 60-ліття Отців Василіян у Вінніпегу святковано у цій піонерській церкві, яка в своєму літописі заховала світлі хвилини свого минулого.

Після гарячих молитов та небуденних торжеств у церкві відбувся в полудневих годинах ювілейний концерт для широкого громадянства Вінніпегу.

У концертовій залі Плейгавз

Піснею Д. Бортнянського "Сей день, єгоже сотвори Господь" і "Блажен муж" А. Гнатишина розпочато святковий концерт, який, за словами о. М. Гнеська ЧСВВ, був кінцевою програмою в серії святкувань 60-річного ювілею приїзду оо. Василіян до Канади.

Треба було мати великий гарт душі й духа посвяти для рідного брата, продовжував бесідник, — щоб у перших роках нашого століття залишати, упорядковане життя в манастирях на рідних землях, їхати в дикі степи західної Канади і там без нічого зачинати будову церков, манастирів, шкіл і просвітних домів.

Перша групаченців — василіян і черниць — Сестер Служебниць зробили велике діло. Це видно тепер, з перспективи 60-ти років.

Сьогодні найменше діло, виконане вперше в якійнебудь ділянці, називаємо піонерством. Інакше виглядало те піонерство тоді, коли серед широкого степу Канади, без доріг, комунікації й селищ, треба було вбивати палі під колибу чи хатину і з нетесаних колод будувати приміщення, щоб захоронитися перед химерною степовою непогодою. І сьогодні творимо нові парохії. Однак як дуже відрізнялася піонерська праця в творенні парохій тоді, коли серед викинених з рідного грунту людей, серед бідувань і нужди, вештались різні лжепророки, що релігійно й національно хотіли викрасти одиниці, а то й цілі громади з нашої ще тоді не зорганізованої спільноти. До твердої канадійської цілини, отже, долучувались тоді небезпечні часи, що їх створювали цареславні висланці, самозванське серафимство та агресивне пресвітеріянство.

Піонери зберегли духову рівновагу народу

Саме серед таких важких матеріяльних і моральних обставин доводилось працювати першій когорті василіянських пробощів у Біверлейку - Мондері й Вінніпегу. П'ять священників обслуговували тоді всю українську колонію, що мала бл. 100.000 душ.

Поселенці жили розкинені в чотирьох західних провінціях. Не дивно, що в хроніках оо. Василіян зустрічаємо величезні цифри сповідей, хрещень, шлюбів, які випадали на одного священника протягом одного дня. Отець Дидих записав, що в одній місцевості було 53 хрещень одного дня. Сповіді затягались до першої, другої години ночі. Дві чи три сотні висповіданих за день і вечір — це було в початках пересічне число. Люди приходили не тільки сповідатись із гріхів. Вони йшли до місіонарів теж по душевну пораду і розраду. Не було тоді осьвітніх домів, читалень, не було відповідної преси, де формувалася б думка народу, не було жодних середовищ, звідки можна було б дістати моральну та матеріяльну поміч. Різні душевладжі обіцювали різні матеріяльні допомоги, щоб заманити до себе людей.

Треба було велетенських зусиль, щоб вдержати духову рівновагу наших поселенців у Канаді. З перспективи часу можемо зі сміливістю твердити, що українська спільнота в Канаді багато завдячує оо. Василіянам. Їхні місіонери в Канаді зберегли національну душу українського поселенця. Коли б не було цих перших кадрів у той час, хто знає, яка була б доля української маси в Канаді.

"Віра серця мого, як Бескид, твердо постановилась на любові"

Не можна кращої цитати знайти, щоби схарактеризувати цих перших душпастирів — Василіян у Канаді. Цю шашкевичівську думку і фразу навів о. д-р В. Ваврик ЧСВВ у своєму вступному слові на недавньому концерті

Без глибокої віри й любови до Бога і свого народу не можна було б виконати цих велетенських трудів, перенести невигоди, понижування і зневаги. Саме в любові й вірі корениться сила піонерського духа й завзяття перших українськихченців у Канаді. Всі тоді були синами без рідної землі, а канадська цілина була ще мачухою. Не було тверді під ногами. Був тільки хиткий грунт, і в те трясовиння треба було ставити фундаменти під будову майбутнього. Треба було в оранні й копанні цілими сягати дуже глибоко, щоб видобути тверді вартості і на них будувати релігійне й національне життя

Нива, що її орали отці Василіяни, видала велике жниво. Зорганізовано сотні парохій, постали численні читальні, виросли чудові Божі храми, навчалась молодь, творились Братства тощо. Піонерській ревності двох осередків — Мондеру і Вінніпегу — треба завдячувати теж побудову нової колегії та манастиря в Гримсбі, в Оттаві, манастиря і великого просвітянського дому в Ванкувері. Ювілей оо. Василіян, власне кажучи, є ювілеєм усієї нашої спільноти.

Сей день, єгоже сотвори Господь

Крім згаданих отців промовляв голова крайової управи БУК — інж. С. Романів. Збірний хор під управою протоігумена о. Боніфатія Слободи відспівав в'язанку пісень, як "Сонце на небі сяє" (уривок з поеми "Слово у полку Ігореві"), "Думи мої", Т. Шевченка та "Коваля" І. Франка в музичному опрацюванні М. Гайворонського. У сольовій частині виступали успішно Марія Прокопчук та Ярослав Щур. Представники молодого покоління парохії св. Миколая Євген і Іванна Бодуйкевич гарно виконали декілька народніх танців.

До Вінніпегу наспіло багато привітальних телеграм і привітів від церковної єрархії, установ та окремих людей.

Із різних міст Канади прибули Отці Василіяни, щоб спільно святкувати з Вінніпезькою обителлю. Видано теж 48 сторінкову пропам'ятну книжечку.

День випав прегарний. Тепла сонячна погода вряз із глибокими переживаннями учасників святкувань неначе відзивалася до Господа: "Сей день, єгоже сотвори Господь".

М. Мар.

ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ В БРАДФОРДІ

30-го грудня 1963-го року минає один рік, як до Брадфорду прибули Отці Василіяни, що за стараннями Апостольського Екзарха для Українців католиків на Англію й Валію Кир Августина Горняка, ЧСВВ взяли під опіку брадфордську парафію, де ведуть душпастирську працю.

Брадфорд являється ніше місцем їхнього осідку, бо їх душпастирська праця охоплює ще такі місцевості як Лідс, Вейкфілд, Селби та портове місто Гул.

У тому пам'ятному дні прибуло лише двох отців, а це о. Методій Ничка, ЧСВВ, як опікун нашої парафії, та о. Йосафат Кончак, ЧСВВ, як сотрудник. Тиждень пізніше прибув о. д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ, який дістав завдання вести місійну працю між Українцями, поселеними на Британському острові.

Яке враження зробив Брадфорд на Василіян?.. Думаю, що на перший погляд гнітюче. Бо ж поперше треба собі уявити англійський клімат, у якому бувае дуже мало сонячних днів. Падають часто дощі, віють холодні вітри, бувають густі мряки... А до того саме місто — це ж центр вовняно - текстильної промисловости... Це ліс фабричних коминів, які постійно димлять та занечищують повітря. Від цього диму будівлі Брадфорду чорні. До того коли прибули Отці то і зима наче завзялась на мешканців цього острову та набрала гострого континентального характеру, чого досі в Англії ще не бувало.

У перших тижнях свого побуту в Брадфорді Отці мешкали "кутом" по українських домах, доки за ініціятивою бувшого пароха о. М. Ратушинського (тепе-

Служба Божа в церкві св. о. Миколая в Вінніпегу

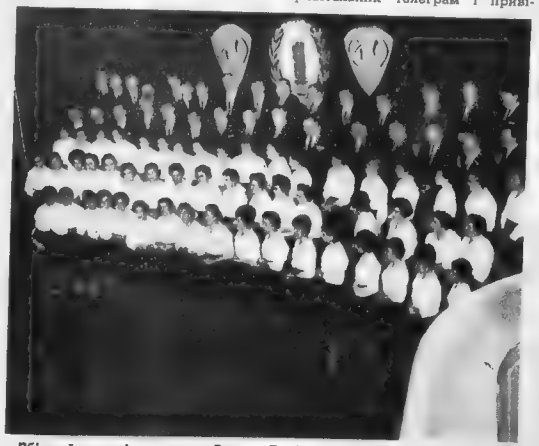

Збірний хор під управою Впр. о. В. Слободи ЧСВВ, Протоігумена

рішнього пароха Галіфаксу), та при повній і жертвенній піддержці вірних парохіян не куплено парохіяльного дому при 26 Фарфілд Ровд, у якому Отці замешкали та де ведуть парохіяльну канцелярію.

По інсталяції, яку довершив Апостольський Екзарх Кир Августин, ЧСВВ, Отці ведуть душпастирську працю, яка має два напрямки: а саме — суто церковний та громадянський.

Що до суто-церковного: що неділі в місцевій парохіяльній церкві Пресвятої Тройці щоранку відправляється дві Служби Божі. Вечором кожної неділі відправляється вечірня. Крім цього що другу неділю відправляється Служба Божа в Лідс. Отці доїжджають іще до подальших місцевостей: Вейкфілд, Селби та надморської портової місцевости Гул.

Перед великодними святами відбулися реколекції в Брадфорд і Лідс.

Отець д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ перевів реколекції в Шотляндії у парохії о. М. Матичака та в Англії у місцевості Волвергамптон, парохії о. І. Музички.

21-го квітня 1963 (в неділю) за почином о. пароха М. Нички відбулося спільне свячене в одній з більших заль Салтера, приявних було ок. 200 людей. Треба підкреслити, що це перший раз від поселення українців в Брадфорді спільно зійшлись люди різних поглядів, члени та симпатики різних політичних партій та конкуруючих організацій, зійшлися, щоби при спільному свяченому побажати собі взаємно добра та кращої долі.

У дні 3-го червня (1963) відбулося врочисте посвячення парохіяльного дому, в якому резидують оо. Василіяни. Яко почесні гості прибули на врочистість посвячення Генеральний Консультор ЧСВВ о. Єронім Химій із Риму та представник Апостольського Екзарха Кир Августина Горняка ЧСВВ о. канцлер М. Вівчарук із Лондону. Як гості прибули всечесні отці з довколишніх парохій, о. радник М. Ратушинський із Галіфаксу, о. радник О. Бабій із Рочдейлу, о. д-р Т. Тисак з Олдгему й о. О. Маркевич із Болтону. По посвяченні відбулося в українській гостинниці п. М. Андрейчука прийняття, на якому були приявні представники всіх суспільно-громадських організацій міста Брадфорду. Прийняття приготовили жінки місцевого відділу ОУЖ та жінки з Материнського Комітету, який існує при парохіяльній школі, що її ведуть Сестри Служебниці.

У місяці серпні сталася зміна в складі Отців: о. д-р М. Соловій виїхав до Риму, а на його місце прибув о. д-р Т. Олійник ЧСВВ.

Ще в березні ц. р. за стараннями о. пароха М. Нички зорганізовано дівоче товариство ім. св. Княгині Ольги, на молебні до Преч. Діви Марії дівчатка у спеціяльних строях урочисто зложили приречення вірно та чесно служити Богові й Батьківщині.

Отці стараються робити також прилюдні доповіді на суспільно-громадські теми. А саме одної неділі місяця липня пополудні в церковній залі о. д-р М. Соловій виголосив доповідь п. н. "Значення релігійного виховання молоді", підтверджуючи тези своєї доповіді прикладами взятими з життя. 27-го жовтня виголосив доповідь о. парох М. Ничка; доповідь складалася з трьох частин: 1) "Діти це не мініятура батьків", 2) "Причини меншевартости у наших людей", 3) "Чому діти цураються батьків". Доповідь була дуже цікава та на часі. Тому від мене побажання: щоб о. парох міг цю доповідь опублікувати в котромусь католицькому часописові або журналі.

Тепер Отці мають у пляні зорганізувати спільну ялинку для дітей обидвох українознавчих шкіл (парохіяльна школа та школа при місцевому відділі СУБ), при чому нагамаються поєднати всіх Українців, щоб усі творили одну родину.

Т. Коляса

61-РІЧЧЯ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ

У неділю 13-го жовтня 1963 р. п-во Григорій і Магдалина Білик відзначили 61-ий рік свого подружжя. Ювілейне благословення одержали в домі свого сина Івана, куди з'їхалося багато знакомих і свояків.

Григорій і Магдалина подружились у 1902 р. в селі Гадинківцях. Того самого року виїхали до Канади та поселилися на гомстеді недалеко теперішнього міста Голден. На цій фармі прожили повних 50 років, а опісля перейшли до Голден. Вони були взірцевими парохіянами церкви св. Івана-Хрестителя в Борщеві. Григорій був у будівельному комітеті в часі будови першої церкви, а Магдалина була головою церковного Сестрицтва св. Варвари протягом 23 років.

П-во Григорій і Магдалина Білики

Ювіляти мають десятеро дітей і 25 внуків, між ними Сестра Дам'яна, тепер у Вінніпеґу.

Ювілейне прийняття відбулося в домі сина Івана. Перед обідом о. Євген Білик ЧСВВ уділив ювілятам ювілейного благословення. Опісля складали побажання п. М. Климочко в імені борщівської парохії, син Петро і донька Марія від дітей і о. парох Є. Білик.

У своїй подяці ювілятка п. Магдалина Білик підкреслила, що успіх життя своєї родини вона завдячує в першій мірі Богові та Його ласкам, якими Господь перепровадив їх через різні труднощі перших років життя в Канаді. Своїм тремтячим голосом напоминала всіх, особливо дітей, бути вірними своїй Церкві та обов'язкам для Бога.

На заклик п. Климочка переведено збірку на добру пресу, з чого на СВІТЛО передано $10.50.

Іван А. Гавриляк закінчив науку в університеті Нью-Бронсвик, здобувши ступінь Бечелор оф Едюкейшин; тепер учителює в школі св. Степана у Ст. Стівен, Нью-Бронсвик. Він є сином панства А. Гавриляків із Сидней, Н. С.

Доналд і Леся Вокер у день вінчання. (В числі за жовтень помилково подано іншу клішу).

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ

За стараннями дітей, відбувся 13 жовтня у Ст. Кетеринс золотий ювілей Івана й Анастасії Остап. Цього місяця минуло 50 літ їхнього подружжя. Ранком уся родина взяла участь у Службі Божій в церкві св. Ап. Кирила й Методія, де приступили до Св. Тайн. По відправі о. парох др. М. Комар вніс ювілятам многоліття.

На святочному обіді, який уладили дві невістки, промовляли о. парох Комар і бр. Мелетій, ЧСВВ (син Ювілятів), який приїхав із Мондеру на цю родинну врочистість. Приявні були теж о. В. Гринишин ЧСВВ та бр. Вартоломей Щерба, ЧСВВ з Ґримзбі.

Крім сина в Чині оо. Василіян, Іван і Анастасія Остапи мають ще двох синів, Петра й Василя, що одружені й мешкають у Ст. Кетеринс.

Панство Іван і Анастасія Остап

ШОСТЕ ГРОМАДЯНСТВО ГРИГОРІЯ Й ОЛЕНИ ЧАЙКА

Недавно панство Григорій і Олена Чайка з Валдор, Квебекської провінції, стали громадянами Канади. Це — з черги їх шосте громадянство, а саме: до 1918 року — австрійське, до 1921 — українське, до 1939 — польське, до 1944 р. — большевицько-українське, до 1957 р. комуністично-польське та недавно канадійське.

В перші дні свого приїзду, панство Чайка відвідали Преосвященного Кир Ісидора, поділившися з ним своїми переживаннями, дякували за висвячення їх сина та просили Архиєрейського Благословення на нове вільне та щасливе життя в Канаді.

Олена і Григорій Чайка походять із Тернопільщини, село Жеребки-Королівські, Скалатського повіту. До 1939-го року вони жили частинно на господарці, частинно ж у Тернополі, маючи гарну посілість при Дубовецькій вулиці.

Характеризується життя панства Чайка їх глибокою релігійністю, здоровою й живою свідомістю їх приналежности та незвичайною працьовитістю. Дім їх був завжди близьким і теплим для нашого льокального та довколишнього духовенства. Отець Дяків, о. Лев Кониський, о. Василь Бачинський, о. Б. Бачинський, о. Плакида, о. Осадца, о. Цимбала, о. Бойко, о. Онуферко, о. Богонюк, о. Банах, а в Тернополі: о. Сембай, о. Стасюк, о. Пасіка, о. Ратич і інші були неначе рідними панства Чайків.

До 1940-го року Григорій Чайка був неначе мотором-живцем культурного, релігійного та національного життя Жеребок Королівських. За його почином збудовано читальню Просвіти, місцеву кооперативу, священичу резиденцію, побільшено школу, збудовано величаву церкву, вліпшено дороги з болотистих, покручених, чорноземних на рівні широкі, кам'яні, даючи так змогу заробітку сотням селян.

Григорій Чайка знав ще з молодих літ Митрополита Кир Андрія Шептицького. Він часто заїздив до львівської катедри св. Юрія, делеґований місцевим парохом о. Василем Бачинським у різних справах, зосібна парохіяльних. Тут він мав змогу бути на послуханнях у першого Єпископа Канади Кир Никити Будки, відвідуючи великого проповідника крилошанина Льва Куницького та його сестру добродійку Дяків, яка пережила численні роки зі своїм мужем пок. о. Дяковом на парохії в Жеребках Королівських.

Друга світова хуртовина перечеркує всі пляни панства Чайків. Із початку вересня 1939-го року польський уряд уночі арештує Григорія Чайку. Без жодного суду чи навіть оскарження, не даючи права на оборону, призначають його до найбільшої тюрми, найстрогішого кацету в Березі Картузькій. Але завдяки Божій помочі й інтервенції повітового старости, інтернованого звільняють.

Із приходом большевиків його знов арештують, тим разом жодні інтервенції не помагають. Перебувши протягом року різні страхіття, нічні допити, голод, нечувані знущання у скалатській, а зосібна у тернопільській тюрмі, засуджують п. Чайку на каторжні роботи, спочатку на Донбас, у Старобільськ, Ворошиловградської области, а з вибухом німецько-большевицької війни на Сибір.

Господнє Провидіння не опускало нашого каторжника-в'язня, зосібна у найтяжчих хвилинах, нечуваних, нелюдських знущань.

Діставшись до армії та попавши в передові фронтові лінії, біля Москви, пан Чайка з відступом німецьких армій дістається до Рівного на Волинь, а звідсіля, діставши коротеньку відпустку, в родинні сторони. Із фронтової лінії пан Григорій Чайка пише листа до Митрополита Кир Йосифа, випитуючи за свого сина, теперішнього о. Лева та дістає відповідь та Архиєрейське Благословення, він тримає цього листа як найкращий скарб упродовж цілої воєнної хуртовини, беручи участь у найгірших воєнних операціях, як здобуття Варшави, Кобленцу, Штетіну та Берліну.

У 1946-му році діставши звільнення з війська він залишається біля Вроцлава, та, стягнувши туди свою жінку та дві доньки, тут і замешкують до 1957-го року. В серпні 1957-го року, за Божою поміччю панство Чайка приїжджають до свого сина Всч. о. Лева Чайки та замешкавши з ним, помагають йому в його многогранній місійній праці.

Бажаємо панству Чайкам ще довго прожити в новій, вільній прибраній батьківщині!

Олена й Григорій Чайка (родичі Всч. о. Лева Чайки)

МОГИЛА ШКОЛЯРКИ

Ґримзбі, Онт.

26-го жовтня 1963 р. перестало битися серце 14-літньої школярки Варварки Анни Мазур. Її смерть попередила важка 8 місячна недуга. Родичі й лікарі робили все, що було в їх силі, щоб рятувати молоде життя, проте всі старання не дали успіху.

Покійна була найстаршою дочкою Володимира, дуже діяльного члена парохії Успіння Божої Матері й містопредсідника церковної управи та його дружини Ольги з р. Бучко. Життя Варварки, хоч коротке, проте записалося милими спогадами в пам'яті тих, що її знали. Варварка Анна була дівчина чемна, тиха, весела й побожна. Щиро любила родичів, пильно вчилася в Рідній Школі, часто приступала до Св. Тайн, радо брала участь у рідношкільних виступах, а вкінці мужньо переносила свої терпіння.

Смерть Варварки Анни зібрала біля її родичів велике число їх приятелів. Усі старалися влегшити біль, що його викликала передчасна втрата дорогої донечки. День похорону назначено на середу 30 жовтня, щоб дати змогу взяти в нім участь родині з Альберти й Манітоби. У міжчасі тіло покійної лежало в каплиці похоронного заведення фірми Гонкинс. Через три вечорі каплицю заповняли родина й приятелі, щоб узяти участь у панахидах, помолитися за душу покійної та розважити засумованих родичів. Зокрема відвідали її групою Лицарі Колюмба, до котрих належить п. Володимир Мазур, із своїм капеляном о. Мирфі-єм і дітвора 8 кляси, однокласники Варварки з учителькою п-ою Моуберлі і директором тоїж катол. школи п. Гийз-ом. Як дарунок покійна одержала від приятелів і родини 65 вінків живих квіток та около сто Служб Божих.

У часі похоронних богослужб церква була заповнена людьми. В передніх лавках сиділа вся родина покійної по стороні батька й матері. Це перший раз вона так зійшлася. Впр. о. парох Д. Джиґолик ЧСВВ, у сослуженні оо. С. Шевчука й І. Процентія, відспівав заупокійну Службу Божу та виголосив пращальну проповідь. Від католицької школи покійну прощав о. катехит Й. Кіллоран. Останнє "Вічная пам'ять" — і люди виходять із церкви. На дворі стрічає їх зворушлива сцена: школярі-однокласники Варварки, уставлені у два ряди, клонять свої голови перед домовиною товаришки, що її несуть до каравану молоді юнаки. Довгий ряд авт супроводжає покійну на цвинтар.

Бл. п. Варвара Мазур

Із цвинтаря майже всі учасники похорону вернулися до залі на поминальний обід, що його приготовила родина покійної, а допомогли видавати членки жіночої організації. В часі обіду промовив до приявних бувший парох Ґримзбі о. С. Шевчук ЧСВВ. З огляду на велике число не-українців, а в тім і студентів катол. школи, промова була виголошена двома мовами. Бесідник переповів гарні прикмети покійної, заохотив шкільну молодь наслідувати її, зложив родичам і родині співчуття, а всім гостям подякував в імені родини за участь в похоронних богослуженнях і спільному обіді.

Покійна Варварка Анна оставила в Ґримзбі у глибокому смутку своїх родичів, сестричку Беверлі й братчика Филипа, дідуся й бабуню, тітку Надійку, Теклю (Н. Лаба) й Марію (П. Мартинович), вуйка Василя Бучка і велику родину на провінції і в Західній Канаді. На ґримзбійському цвинтарі виросла ще одна могила. Це могила школярки, що по короткому життю але багатому в заслуги перейшла з цеї долини сліз до країни вічної радости в злуці з Богом. Нехай же з Богом спочиває!

Із збірки переведеної в часі обіду на фонд католицької преси на СВІТЛО призначено $50.00.

Подяка. Пройняті смутком через утрату дорогої донечки Варварки ми щиро дякуємо Впр. о. парохові Д. Джиґоликові ЧСВВ й оо. Василіянам за духовну обслугу нашої дитини та похоронні богослужби, дякуємо Лицарям Колюмба, дітям школи св. Йосифа, їх парохові й катехитові за спільні молитви в каплиці, дякуємо всім нашим дорогим приятелям, що і словами співчуття, і різними прислугами, і службами Божими за покійну Варварку й вінками на її могилу й участю в її похоронних богослужбах виявили нам свою прихильність та щире серце. Нехай добрий Господь усіх за це щиро нагородить.

Родичі Володир і Ольга, сестричка Беверлі і братчик Филип. о.с.ш.

ПОХОРОН ЗАСЛУЖЕНОГО ПІОНЕРА В ЕДМОНТОНІ

У понеділок ранком 21 жовтня, розійшлася в Едмонтоні й околиці сумна вістка, що упокоївся в Бозі на 74-му році життя бл. п. Франко Пінковський, заслужений громадянин і парафіянин Едмонтону. Покійний був почесним членом УНДому і піонером основником катедральної парафії св. Йосафата.

Похоронні відправи почалися в середу вечером. Парох катедральної парафії о. Ю. Ковальський і парох церкви св. Василія о. М. Ханас ЧСВВ відправили того вечора Панахиду, співав чоловічий хор УНДому під керівництвом М. Свистуна. В четвер рано ті самі священики відправили Службу Божу і похорон, а о. Ковальський сказав зворушливу проповідь, згадуючи заслуги покійного як члена парафії і громадянина. Тлінні останки покійного похоронено на цвинтарі св. Йоахима.

Відтак відбувся поминальний обід у залі УНДому, де О. Прийма, з ґрамени управи УНДому, сказав слово про покійного, згадуючи про його жертвенну працю в УНДомі.

Бл. п. Франко Пінковський

Бл. п. Франко народився у селі Вербівці, пов. Теребовля в Галичині. Ще молодим хлопцем рішився шукати кращої долі в новому світі і вже 1910 р. виїхав зі сестрою до ЗДА. Там пробув на різних роботах чотири роки. У 1914 р. приїхав до Едмонтону і став працювати у копальні вугілля. У копальнях працював 35 років, а дальших 15 літ був затруднений міською управою.

Приїхавши до Едмонтону, покійний став членом катедральної церкви св. Йосафата, в якій молився вже ціле своє життя. В тодішніх часах серед копальняних робітників бушувала сильна протирелігійна кампанія, але покійний ніколи не захитався у вірі. Він підтримував інших та ще більше працював і жертвував на церковні й народні цілі.

У 1915 році почалась будова УНДому. Покійний Франко, по тяжкій і вичерпуючій праці, спішив на будову, щоб допомогти здвигнути цей український центр громадського і культурного життя українців Едмонтону. Так само жертвенно помагав у будові церкви св. Йосафата.

Покійний одружився 1916 р. в Едмонтоні з Юлією Ладиною. Бог благословив їх п'ятьма дочками, які одружені.

Дітей він виховував на добрих християн і національно-свідомих громадян.

На похороні покійного було багато приятелів і знайомих, бо всі поважали й шанували родину Пінковських.

Нехай ця згадка буде китицею квіточ на його могилу, а пам'ять про нього буде довго жити між нами.

На закінк О. Прийми була на поминальному обіді збірка на добру пресу. Зібрано $28.50, за що щиро дякуємо жертводавцям.

ПЕРША Й ОСТАННЯ ПІОНЕРКА ІЗ КРАКОВА, АЛТА

4 жовтня ц. р. перейшла до вічности Марія Королюк у 86 році свого піонерського життя.

Покійна приїхала зі своїми родичами дівчиною до Канади ще 1898 року зі села Завинча, повіт Броди, Галичина. У 1901 році вийшла заміж за Королюка та обоє осіли на фармі в околиці Кракова. Зазнала всіх піонерських "гараздів". Недоставало не то грошей, але навіть нераз і хліба бракувало, щоб поживитися та діточок нагодувати. Знала як виглядає хліб з муки меленої на жорнах тай усякі інші гаразди піонірські не були для неї чужі. До тих усіх "гараздів" прийшло ще й найприкріше: смерть мужа в 1932 році. Зісталася з дрібними дітьми, але в надії на Божу поміч, виховує дітей, як найкраще може. Доказом цього її покійний син Микола, що не тільки був добрим членом парохії, але і взірцевим батьком родини. Друге те, що її діти на старість не відіслали до старечого дому, тільки дожила свого віку при своїх доньках. Зіставила трьох синів: Василя, Івана, Павла та дві доні Анастасію Савчук і Анну Гарабурду, одного брата Григорія Тимчака, що проживає в Ставр, Алта. Крім того оставила 15 унуків і 13 правнуків.

Похоронні Богослужби почалися в неділю 6 жовтня парастасом, що його відправив о. Ісидор Дзядик, ЧСВВ в Народнім Домі у Кракові. В понеділок 7 жовтня спроваджено тіло до церкви, де Сл. Божу, похорон і пращальне слово мав о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру.

По похороні був у Нар. Домі поминальний обід. Під час обіду зібрано на пресу $16.83. Частину грошей призначено на "Світло", решту на "Українські Вісті".

Парохія Покрову Матері Божої попращала свою першу і заразом останню вже піонерку, добру членку парохії, та молить Господа прийняти її душу там, де немає ні болю ні терпіння, а вічне життя.

Усім, що віддали останню прислугу покійній мамі-піонерці та взяли участь в похороні, оцим щиро дякує **родина покійної.**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Едмонтон, Альберта

У понеділок, 21 жовтня 1963 р. померла у Ванкувері, Бр. Колюмбія, бл. п. Анастасія Аскін.

Покійна була родом із села Висоцько, Галичина, де прийшла на світ 26 вересня 1890 р. в родині Й. Бориса. 1911 р. приїхала до Канади й оселилася в Едмонтоні, де пізніше вийшла заміж за Френка Аскіна.

Чоловік покійної відійшов у вічність 22 жовтня 1942 р. Покійна провела велику частину свого життя, бо 30 років у Карвел, Альберта. Тут була ввесь час парохіянкою церкви св. Миколая. Залишивши Карвел, покійна перейшла жити до Едмонтону, де була членкою парохії св. Володимира. Тут вона теж була діяльною членкою відділу ЛУКЖ.

Бл. п. Анастасія Аскін

Покійну оплакують два сини: Василь і Стенлей з Едмонтону, чотири дочки: Йосифа, зам. Цолмер; Степанія, зам. Лучишин в Едмонтоні, Катерина, зам. Атертон в Кентаки, ЗДА. Окрім цього брат Іван Борис у східній Німеччині та 14 унуків.

Тлінні останки покійної спроваджено до Едмонтону. Похоронні обряди відправив у катедральній церкві св. Йосафата парох о. Ю. Ковальський.

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

CONSTITUTION ON THE LITURGY

Following is the text of an English translation of the "Constitution on the Liturgy," promulgated by Pope Paul VI at the closing of the second session of the Second Vatican Council on Dec. 4, 1963.

INTRODUCTION

1. This Sacred Council has several aims in view: It desires to impart an ever increasing vigor to the Christian life of the faithful; to adapt more suitably to the needs of our own times those institutions which are subject to change; to foster whatever can promote union among all who believe in Christ; to strengthen whatever can help to call the whole of mankind into the household of the Church. The Council, therefore sees particularly cogent reasons for undertaking the reform and promotion of the liturgy.

2. For the liturgy, "through which the work of our redemption is accomplished," (1) most of all in the divine sacrifice of the Eucharist, is the outstanding means whereby the faithful may express in their lives, and manifest to others, the mystery of Christ and the real nature of the true Church. It is of the essence of the Church that she be both human and divine, visible and yet invisibly equipped, eager to act and yet intent on contemplation, present in this world and yet not at home in it; and she is all these things in such wise that in her the human is directed and subordinated to the divine, the visible likewise to the invisible, action to contemplation, and this present world to that city yet to come, which we seek (2). While the liturgy daily builds up those who are within into a holy temple of the Lord, into a dwelling place for God in the Spirit (3), to the mature measure of the fulness of Christ (4), at the same time it marvelously strengthens their power to preach Christ, and thus shows forth the Church to those who are outside as a sign lifted up among the nations (5) under which the scattered children of God may be gathered together (6), until there is one sheepfold and one shepherd (7).

3. Wherefore, the sacred Council judges that the following principles concerning the promotion and reform of the liturgy should be called to mind, and that practical norms should be established.

Among these principles and norms there are some which can and should be applied both to the Roman rite and also to all the other rites. The practical norms which follow, however, should be taken as applying only to the Roman rite, except for those which, in the very nature of things, affect other rites as well.

4. Lastly, in faithful obedience to tradition, the sacred Council declares that holy Mother Church holds all lawfully acknowledged rites to be of equal right and dignity; that she wishes to preserve them in the future and to foster them in every way. The Council also desires that, where necessary, the rites be revised carefully in the light of sound tradition, and that they be given new vigor to meet the circumstances and needs of modern times.

CHAPTER I

GENERAL PRINCIPLES OF THE RESTORATION AND PROMOTION OF THE SACRED LITURGY

I. NATURE OF SACRED LITURGY AND ITS IMPORTANCE IN CHURCH'S LIFE

5. God who "wills that all men be saved and come to the knowledge of the truth" (1 Tim. 2:4), "who in many and various ways spoke in times past to the fathers by the prophets" (Heb. 1:1), when the fulness of time had come sent His Son, the Word made flesh, anointed by the Holy Spirit, to preach the gospel to the poor, to heal the contrite of heart (8), to be a "bodily and spiritual medicine" (9), the Mediator between God and man (10). For His humanity, united with the person of the Word, was the instrument of our salvation. Therefore, in Christ "the perfect achievement of our reconciliation came forth, and the fulness of divine worship was given to us" (11).

The wonderful works of God among the people of the Old Testament were but a prelude to the work of Christ the Lord in redeeming mankind and giving perfect glory to God, He achieved His task principally by the Paschal mystery of His blessed Passion, Resurrection from the dead, and glorious Ascension, whereby "dying, he destroyed our death and, rising, he restored our life" (12). For it was from the side of Christ as He slept the sleep of death upon the cross that there came

forth "the wondrous sacrament of the whole Church" (13).

6. Just as Christ was sent by the Father, so also He sent the Apostles, filled with the Holy Spirit. This He did that, by preaching the Gospel to every creature (14), they might proclaim that the Son of God, by His death and Resurrection, had freed us from the power of Satan (15) and from death, and brought us into the kingdom of His Father. His purpose also was that they might accomplish the work of salvation which they had proclaimed, by means of sacrifice and sacraments, around which the entire liturgical life revolves. Thus by Baptism men are plunged into the Paschal mystery of Christ: They die with Him, are buried with Him, and rise with Him (16); they receive the spirit of adoption as sons "in which we cry: Abba, Father!" (Rom. 8:15), and thus become true adorers whom the Father seeks (17). In like manner, as often as they eat the supper of the Lord they proclaim the death of the Lord until He comes (18). For that reason, on the very day of Pentecost, when the Church appeared before the world, "those who received the word" of Peter "were baptized." And "they continued steadfastly in the teaching of the Apostles and in the Communion of the breaking of bread and in prayers . . . praising God and being in favor with all the people" (Acts 2:41-47). From that time onwards the Church has never failed to come together to celebrate the Paschal mystery: Reading those things "which were in all the Scriptures concerning him" (Luke 24:27), celebrating the Eucharist in which "the victory and triumph of his death are again made present" (19), and at the same time giving thanks "to God for his unspeakable gift" (2 Cor. 9:15) in Christ Jesus, "in praise of his glory" (Eph. 1:12), through the power of the Holy Spirit.

7. To accomplish so great a work, Christ is always present in His Church, especially in her liturgical celebrations. He is present in the sacrifice of the Mass, not only in the person of His minister, "the same now offering, through the ministry of priests, who formerly offered himself on the cross" (20), but especially under the Eucharistic species. By His power He is present in the sacraments, so that when a man baptizes it is really Christ Himself who baptizes (21). He is present in His word, since it is He Himself who speaks when the holy Scriptures are read in the Church. He is present, lastly, when the Church prays and sings, for He promised: "Where two or three are gathered together in My name, there am I in the midst of them" (Matt. 18:20).

Christ indeed always associates the Church with Himself in this great work wherein God is perfectly glorified and men are sanctified. The Church is His beloved Bride who calls to her Lord, and through Him offers worship to the Eternal Father.

Rightly, then, the liturgy is considered as an exercise of the priestly office of Jesus Christ. In the liturgy the sanctification of man is signified by signs perceptible to the senses, and is effected in a way which corresponds with each of these signs; in the liturgy the whole public worship is performed by the Mystical Body of Jesus Christ, that is, by the Head and His members.

From this it follows that very liturgical celebration, because it is an action of Christ the priest and of His Body which is the Church, is a sacred action surpassing all others; no other action of the Church can equal its efficacy by the same title and to the same degree.

8. In the earthy liturgy we take part in a foretaste of that heavenly liturgy which is celebrated in the holy city of Jerusalem toward which we journey as pilgrims, where Christ is sitting at the right hand of God, a minister of the holies and of the true tabernacle (22); we sing a hymn to the Lord's glory with all the warriors of the heavenly army; venerating the memory of the saints, we hope for some part and fellowship with them; we eagerly await the Savior, Our Lord Jesus Christ, until He, our life, shall appear and we too will appear with Him in glory (23).

9. The sacred liturgy does not exhaust the entire activity of the Church. Before men can come to the liturgy they must be called to faith and conversion: "How then are they to call upon Him in whom they have not yet believed? But how are they to believe Him whom they have not heard? And how are they to hear if no one preaches? And how are men to preach unless they be sent?" (Rom. 10:14-15).

Therefore the Church announces the good tidings of salvation to those who do not believe, so that all men may know the true God and Jesus Christ whom He has sent, and may be converted from their ways, doing penance (24). To believers also the Church must ever preach faith and penance; she must prepare them for the sacraments, teach them to observe all that Christ has commanded (25), and invite them to all the works of charity, piety, and the apostolate. For all these works make it clear that Christ's faithful, though not of this world, are to be the light of the world and to glorify the Father before men.

10. Nevertheless the liturgy is the summit toward which the activity of the Church is directed; at the same time it is the fount from which all her power flows. For the aim and object of apostolic works is that all who are made sons of God by faith and Baptism should come together to praise God in the midst of His Church, to take part in the sacrifice, and to eat the Lord's supper.

The liturgy in its turn moves the faithful, filled with "the Paschal sacraments," to be "one in holiness" (26); it prays that "they may hold fast in their lives to what they have grasped by their faith" (27); the renewal in the Eucharist of the covenant between the Lord and man draws the faithful into the compelling love of Christ and sets them on fire. From the liturgy, therefore, and especially from the Eucharist, as from a fount, grace is poured forth upon us; and the sanctification of men in Christ and the glorification of God, to which all other activities of the Church are directed as toward their end, is achieved in the most efficacious possible way.

11. But in order that the liturgy may be able to produce its full effects, it is necessary that the faithful come to it with proper disposition, that their minds should be attuned to their voices, and that they should cooperate with divine grace lest they receive it in vain (28). Pastors of souls must, therefore, realize that, when the liturgy is celebrated, something more is required than the mere observation of the laws governing valid and licit celebration; it is their duty also to ensure that the faithful take part fully aware of what they are doing, actively engaged in the rite, and enriched by its effects.

12. The spiritual life, however, is not limited solely to participation in the liturgy. The Christian is indeed called to pray with his brethren, but he must also enter into his chamber to pray to the Father in secret (29); yet more, according to the teaching of the Apostle, he should pray without ceasing (30). We learn from the same Apostle that we must always bear about in our body the dying of Jesus, so that the life also of Jesus may be made manifest in our bodily frame (31). This is why we ask the Lord in the sacrifice of the Mass that, "receiving the offering of the spiritual victim," He may fashion us for Himself "as an eternal gift" (32).

13. Popular devotions of the Christian people are to be highly commended, provided they accord with the laws and norms of the Church, above all when they are ordered by the Apostolic See.

Devotions proper to individual Churches also have a special dignity if they are undertaken by mandate of the Bishops according to customs or books lawfully approved.

But these devotions should be so drawn up that they harmonize with the liturgical seasons, accord with the sacred liturgy, are in some fashion derived from it, and lead the people to it, since, in fact, the liturgy by its very nature far surpasses any of them.

II. THE PROMOTION OF LITURGICAL INSTRUCTION AND ACTIVE PARTICIPATION

14. Mother Church earnestly desires that all the faithful should be led to that full, conscious, and active participation in liturgical celebrations which is demanded by the very nature of the liturgy. Such participaion by the Christian people as "a chosen race, a royal priesthood, a holy nation, a redeemed people" (1 Pet. 2:9; cf. 2:4-5), is their right and duty by reason of their baptism.

In the restoration and promotion of the sacred liturgy, this full and active participation by all the people is the aim to be considered before all else; for it is the primary and indispensable source from which the faithful are to derive the true Christian spirit; and, therefore, pastors of souls must zealously strive to achieve it, by means of the necessary instruction, in all their pastoral work.

Yet it would be futile to entertain any hopes of realizing this unless the pastors themselves, in the first place, become thoroughly imbued with the spirit and power of the liturgy, and undertake to give instruction about it. A prime need, therefore, is that attention be directed, first of all, to the liturgical instruction of the clergy. Wherefore the sacred Council has decided to enact as follows:

15. Professors who are appointed to teach liturgy in seminaries, religious houses of study, and theological faculties must be properly trained for their work in institutes which specialize in this subject.

16. The study of sacred liturgy is to be ranked among the compulsory and major courses in seminaries and religious houses of studies; in theological faculties it is to rank among the principal courses. It is to be taught under its theological, historical, spiritual, pastoral, and juridical aspects. Moreover, other professors, while striving to expound the mystery of Christ and the history of salvation from the angle proper to each of their own subjects, must, nevertheless, do so in a way which will clearly bring out the connection between their subjects and the liturgy, as also the unity which underlies all priestly training. This consideration is especially important for professors of dogmatic, spiritual, and pastoral theology and for those of holy Scripture.

17. In seminaries and houses of religious, clerics shall be given a liturgical formation in their spiritual life. For this they will need proper direction, so that they may be able to understand the sacred rites and take part in them wholeheartedly; and they will also need personally to celebrate the sacred mysteries, as well as popular devotions which are imbued with the spirit of the liturgy. In addition they must learn how to observe the liturgical laws, so that life in seminaries and houses of religious may be thoroughly influenced by the spirit of the liturgy.

18. Priests, both secular and religious, who are already working in the Lord's vineyard are to be helped by every suitable means to understand ever more fully what it is that they are doing when they perform sacred rites; they are to be aided to live the liturgical life and to share it with the faithful entrusted to their care.

19. With zeal and patience, pastors of souls must promote the liturgical instruction of the faithful, and also their active participation in the liturgy both internally and externally, taking into account their age and condition, their way of life, and standard of religious culture. By so doing, pastors will be fulfilling one of the chief duties of a faithful dispenser of the mysteries of God; and in this matter they must lead their flock not only in word but also by example.

20. Transmissions of the sacred rites by radio and television shall be done with discretion and dignity, under the leadership and direction of a suitable person appointed for this office by the Bishops. This is especially important when the service to be broadcast is the Mass.

III. THE REFORM OF THE SACRED LITURGY

21. In order that the Christian people may more certainly derive an abundance of graces from the sacred liturgy, holy Mother Church desires to undertake with great care a general restoration of the liturgy itself. For the liturgy is made up of immutable elements divinely instituted, and of elements subject to change. These not only may but ought to be changed with the passage of time if they have suffered from the intrusion of anything out of harmony with the inner nature of the liturgy or have become unsuited to it.

In this restoration, both texts and rites should be drawn up so that they express more clearly the holy things which they signify; the Christian people, so far as possible, should be enabled to understand them with ease and to take part in them fully, actively, and as befits a community.

Wherefore the sacred Council establishes the following general norms:

A) General Norms

22. a1. Regulation of the sacred liturgy depends solely on the authority of the Church, that is, on the Apostolic See and, as laws may determine, on the Bishop.

a2. In virtue of power conceded by the law, the regulation of the liturgy within certain defined limits belongs also to various kinds of competent territorial bodies of Bishops legitimately established.

a3. Therefore, no other person, even if he be a priest, may add, remove, or change anything in the liturgy of his own authority.

23. That sound tradition may be retained, and yet the way remain open to legitimate progress, a careful investigation is always to be made into each part of the liturgy which is to be revised. This investigation should be theological, historical, and pastoral. Also the general laws governing the structure and meaning of the liturgy must be studied in conjunction with the experience derived from recent liturgical reforms and from the indults conceded to various places. Finally, there must be no innovations unless the good of the Church genuinely and certainly requires them; and care must be taken that any new forms adopted should in some way grow organically from forms already existing.

As far as possible notable differences between the rites used in adjacent regions must be carefully avoided.

24. Sacred Scripture is of the greatest importance in the celebration of the liturgy. For it is from Scripture that lessons are read and explained in the homily, and Psalms are sung; the prayers, Collects, and liturgical songs are Scriptural in their inspiration, and it is from the Scriptures that actions and signs derive their meaning. Thus to achieve the restoration, progress, and adaptation of the sacred liturgy, it is essential to promote the warm and living love for Scripture to which the venerable tradition of both Eastern and Western Rites gives testimony.

25. The liturgical books are to be revised as soon as possible; experts are to be employed on the task, and Bihsops are to be consulted, from various parts of the world.

B) Norms drawn from the hierarchic and communal nature of liturgy

26. Liturgical services are not private functions, but are celebrations of the Church, which is the "sacrament of unity," namely, the holy people united and ordered under their Bishops (33).

Therefore, liturgical services pertain to the whole body of the Church; they manifest it and have effects upon it; but they concern the individual members of the Church in different ways, according to their differing rank, office, and actual participation.

27. It is to be stressed that whenever rites, according to their specific nature, make provision for communal celebration involving the presence and active participation of the faithful, this way of celebrating them is to be preferred, so far as possible, to a celebration that is individual and quasi-private.

This applies with especial force to the celebration of Mass and the administration of the sacraments, even though every Mass has of itself a public and social nature.

28. In liturgical celebration each person, minister or layman, who has an office to perform, should do all of, but only, those parts which pertain to his office by the nature of the rite and the principles of liturgy.

29. Servers, lectors, commentators, and members of the choir also exercise a genuine liturgical function. They ought, therefore, to discharge their office with the sincere piety and decorum demanded by so exalted a ministry and rightly expected of them by God's people.

Consequently they must all be deeply imbued with the spirit of the liturgy, each in his own measure, and they must be trained to perform their functions in a correct and orderly manner.

30. To promote active participation, the people should be encouraged to take part by means of acclamations, responses, psalmody, antiphons, and songs, as well as by actions, gestures, and bodily attitudes. And at the proper times all should observe a reverent silence.

31. The revision of the liturgical books must carefully attend to the provision of rubrics also for the people's parts.

32. The liturgy makes distinctions between persons according to their liturgical function and sacred Orders, and there are liturgical laws providing for due honors to be given to civil authorities. Apart from these instances, no special honors are to be paid in the liturgy to any private persons or classes of persons, whether in the ceremonies or by external display.

C) Norms based upon the didactic and pastoral nature of the liturgy

33. Although the sacred liturgy is above all things the worship of the divine Majesty, it likewise contains much instruction for the faithful (34). For in the liturgy God speaks to His people and Christ is still proclaiming His gospel. And the people reply to God both by song and prayer.

Moreover, the prayers addressed to God by the priest who presides over the assembly in the person of Christ are said in the name of the entire holy people and of all present. And the visible signs used by the liturgy to signify invisible divine things have been chosen by Christ or the Church. Thus not only when things are read "which were written for our instruction" (Rom. 15:4), but also when the Church prays or signs or acts, the faith of those taking part is nourished and their minds are raised to God, so that they may offer Him their rational service and more abundantly receive His grace.

Wherefore, in the revision of the liturgy, the following general norms should be observed:

34. The rites should be distinguished by a noble simplicity; they should be short, clear, and unencumbered by useless repetitions; they should be within the people's powers of comprehension, and normally should not require much explanation.

35. That the intimate connection between words and rites may be apparent in the liturgy:

1) In sacred celebrations there is to be more reading from holy Scripture, and it is to be more varied and suitable.

2) Because the sermon is part of the liturgical service, the best place for it is to be indicated even in the rubrics, as far as the nature of the rite will allow; the ministry of preaching is to be fulfilled with exactitude and fidelity. The sermon, moreover, should draw its content mainly from Scriptural and liturgical sources, and its character should be that of a proclamation of God's wonderful works in the history of salvation, the mystery of Christ, ever made present and active within us, especially in the celebration of the liturgy.

3) Instruction which is more explicitly liturgical should also be given in a variety of ways; if necessary, short directives to be spoken by the priest or proper minister should be provided within the rites themselves. But they should occur only at the more suitable moments, and be in prescribed or similar words.

4) Bible services should be encouraged, especially on the vigils of the more solemn feasts, on some weekdays in Advent and Lent, and on Sundays and feast days. They are particularly to be commended in places where no priest is available; when this is so, a deacon or some other person authorized by the Bishop should preside over the celebration.

36. §1. Particular law remaining in force, the use of the Latin language is to be preserved in the Latin rites.

§2. But since the use of the mother tongue, whether in the Mass, the administration of the sacraments, or other parts of the liturgy, frequently may be of great advantage to the people, the limits of its employment may be extended. This will apply in the first place to the readings and directives, and to some of the prayers and chants, according to the regulations on this matter to be laid down separately in subsequent chapters.

§3. These norms being observed, it is for the competent territorial ecclesiastical authority mentioned in Art. 22, §2, to decide whether, and to what extent, the vernacular language is to be used; their decrees are to be approved, that is, confirmed by the Apostolic See. And, whenever it seems to be called for, this authority is to consult with Bishops of neighboring regions which have the same language.

§4. Translation form the Latin text into the mother tongue intended for use in the liturgy must be approved by the competent territorial ecclesiastical authority mentioned above.

D) Norms for adapting the liturgy to the culture and traditions of peoples

37. Even in the liturgy, the Church has no wish to impose a rigid uniformity in matters which do not implicate the faith or the good of the whole community; rather does she respect and foster the genius and talents of the various races and peoples. Anything in these peoples' way of life which is not indissolubly bound up with superstition and error she studies with sympathy and, if possible, preserves intact. Sometime in fact she admits such things into the liturgy itself, so long as they harmonize with its true and authentic spirit.

38. Provisions shall also be made, when revising the liturgical books, for legitimate variations and adaptations to different groups, regions, and peoples, especially in mission lands, provided that the substantial unity of the Roman rite is preserved; and this should be borne in mind when drawing up the rites and devising rubrics.

39. Within the limits set by the typical editions of the liturgical books, it shall be for the competent territorial ecclesiastical authority mentioned in Art. 22, §2, to specify adaptations, especially in the case of the administration of the sacraments, the sacramentals, processions, liturgical language, sacred music, and the arts, but according to the fundamental norms laid down in this Constitution.

40. In some places and circumstances, however, an even more radical adaptation of the liturgy is needed, and this entails greater difficulties.

Wherefore:

1) The competent territorial ecclesiastical authority mentioned in Art. 22, §2, must, in this matter, carefully and prudently consider which elements from the traditions and culture of individual peoples might appropriately be admitted into divine worship. Adaptations which are judged to be useful or necessary should then be submitted to the Apostolic See, by whose consent they may be introduced.

2) To ensure that adaptations may be made with all the circumspection which they demand, the Apostolic See will grant this power to this same territorial ecclesiastical authority to permit and to direct, as the case requires, the necessary preliminary experiments over a determined period of time among certain groups suited for the purpose.

3) Because liturgical laws often involve special difficulties with respect to adaptation, particularly in mission lands, men who are experts in these matters must be employed to formulate them.

IV. PROMOTION OF LITURGICAL LIFE IN DIOCESE AND PARISH

41. The Bishop is to be considered as the high priest of his flock, from whom the life in Christ of his faithful is in some way derived and dependent.

Therefore, all should hold in great esteem the liturgical life of the diocese centered around the Bishop, especially in his Cathedral church; they must be convinced that the pre-eminent manifestation of the Church consists in the full active participation of all God's holy people in these liturgical celebrations, especially in the same Eucharist, in a single prayer, at one altar, at which there presides the Bishop surrounded by his college of priests and by his ministers (35).

42. But because it is impossible for the Bishop always and everywhere to preside over the whole flock in his Church, he cannot do other than establish lesser groupings of the faithful. Among these the parishes, set up locally under a pastor who takes the place of the Bishop, are the most important: for in some manner they represent the visible Church constituted throughout the world.

And, therefore, the liturgical life of the parish and its relationship to the Bishop must be fostered theoretically and practically among the faithful and clergy; efforts also must be made to encourage a sense of community within the parish, above all in the common celebration of the Sunday Mass.

V. THE PROMOTION OF PASTORAL-LITURGICAL ACTION

43. Zeal for the promotion and restoration of the liturgy is rightly held to be a sign of the providential dispositions of God in our time, as a movement of the Holy Spirit in His Church. It is today a distinguishing mark of the Church's life, indeed of the whole tenor of contemporary religious thought and action.

So that this pastoral-liturgical action may become even more vigorous in the Church, the sacred Council decrees:

44. It is desirable that the competent territorial ecclesiastical authority mentioned in Art. 22, §2, set up a liturgical commission, to be assisted by experts in liturgical science, sacred music, art, and pastoral practice. So far as possible the commission should be aided by some kind of Institute for Pastoral Liturgy, consisting of persons who are eminent in these matters, and including laymen as circumstances suggest. Under the direction of the above-mentioned territorial ecclesiastical authority the commission is to regulate pastoral-liturgical action throughout the territory, and to promote studies and necessary experiments whenever there is question of adaptations to be proposed to the Apostolic See.

45. For the same reason every diocese is to have a commision on the sacred liturgy under the direction of the Bishop, for promoting the liturgical apostolate.

Sometimes it may be expedient that several dioceses should form between them one single commission which will be able to promote the liturgy by common consultation.

46. Besides the commission on the sacred liturgy, every diocese, as far as possible, should have commissions for sacred music and sacred art.

These three commissions must work is closest collaboration; indeed it will often be best to fuse the three of them into one single commission.

(Next month — Chapter II)

FOOTNOTES:

1. Secret of the ninth Sunday after Pentecost.
2. Cf. Heb. 13:14.
3. Cf. Eph. 2:21-22.
4. Cf. Eph. 4:13.
5. Cf. Is. 11:12.
6. Cf. Is. 11:52.
7. Cf. John 10:16.
8. Cf. Is. 61:1; Luke 4:18.
9. St. Ignatius of Antioch, **To the Ephesians, 7, 2.**
10. Cf. 1 Tim. 2:5.
11. **Sacramentarium Veronese** (ed. Mohlberg), n. 1265; cf. also n. 1241, 1248.
12. Easter Preface of the **Roman Missal.**
13. Prayer before the second lesson for Holy Saturday, as it was in the **Roman Missal** before the restoration of Holy Week.
14. Cf. Mark 16:15.
15. Cf. Acts 26:18.
16. Cf. Rom. 6:4; Eph. 2:6; Col. 3:1; 2 Tim. 2:11.
17. Cf. John 4:23.
18. Cf. 1 Cor. 11:26.
19. Council of Trent, Session XIII, Decree on the Holy Eucharist, c. 5.
20. Council of Trent, Session XXII, Doctrine on the Holy Sacrifice of the Mass, c. 2.
21. Cf. St. Augustine, **Tractatus in Ioannem,** VI, n. 7.
22. Cf. Apoc, 21:2; Col. 3:1; Heb. 8:2.
23. Cf. Phil. 3:20; Col. 3:4.
24. Cf. John 17:3; Luke 24:27; Acts 2:38.
25. Cf. Matt. 28:20.
26. Postcommunion for both Masses of Easter Sunday.
27. Collect of the Mass for Tuesday of Easter Week.
28. Cf. 2 Cor 6:1.
29. Cf. Matt. 6:6.
30. Cf. 1 Thess. 5:17.
31. Cf. 2 Cor. 4:10-11.
32. Secret for Monday of Pentecost Week.
33. St. Cyprian, **On the Unity of the Catholic Church,** 7; cf. Letter 66, n. 8, 3.
34. Cf. Council of Trent, Session XXII, Doctrine on the Holy Sacrifice of the Mass, c. 8.
35. Cf. St. Ignatius of Antioch, **To the Smyrnians,** 8; **To the Magnesians,** 7; **To the Philadelphians,** 4.

St. Josaphat Enshrined in St. Peter's Basilica

by Brother Ignatius, OSBM

The relics of St. Josaphat Kuncevich, Archbishop of Polotsk and Martyr, have been once again uncovered for public veneration by the faithful. They were transferred to St. Peter's Basilica and rest under the altar dedicated to St. Basil the Great. On Nov. 25, with His Holiness Paul VI presiding, a solemn Moleben was celebrated in honor of St. Josaphat on the occasion of the uncovering of the relics. Present were many church dignitaries of the Latin and Eastern rites. The Moleben was celebrated by Ukrainian Archbishops and Bishops, with Metropolitan Joseph Slipij at their head. After the Moleben, the Holy Father knelt before the relics for a few moments of silent prayer. Then he rose and imparted the Apostolic Benediction.

St. Josaphat was martyred on Nov. 12, 1623 by an angry crowd, who fell upon the Bishop's residence. When St. Josaphat calmly faced the crowd, they became quieted. Suddenly two assasins attacked St. Josaphat, one hitting him on the head with a mallet, the other splitting his head with an axe. Then the rest of them threw themselves on the fallen St. Josaphat and beat and pounded him until his face was unrecognizable. Thinking he was dead, the crowd retreated. Meanwhile Josaphat raised himself as if to bless his murderers, but he didn't have a chance to finish as someone shot him through the head twice. Not content with killing St. Josaphat, the crowd dragged his body through the streets. One woman, while pulling hair out of Josaphat's head, became blind right on the spot. Finally the body, weighted down by rocks, was thrown into the river Dwina. On the sixth day after the killing, some fisherman spotted a light on the water. Here they found the body of St. Josaphat. The faithful recovered the body and put it on a stretcher. The stretcher was placed on the shoulders of some priests and carried in a procession to St. Michael's Church. Here the relic was dressed in episcopal vestments and placed in the center of the church for public veneration. It lay here in state for nine days. Even though it had been in the water for six days, the body was soft and pliable. Fresh blood flowed from the wound in the head. This miracle effected many conversions. It was decided to transfer the body of the Martyr to Polotsk by canoe. At that time of the year the river is usually frozen over. But it remained half-frozen on this occasion until the relic was transferred to Polotsk. Thereafter, the river froze over completely. The relics remained fresh until its burial on Jan. 18, 1625, in a crypt which Metropolitan Joseph Rutsky had ordered for himself.

The Acts of Beatification of 1637 list 84 miracles, attributed to the intercession of St. Josaphat. On Aug. 21, 1637, a commission for canonization went to St. Sophia's to examine the relics. The faithful had adorned St. Josaphat's crypt with many expensive gifts. On opening the tomb, the vestments were found to be decayed, the hair and beard of St. Josaphat fell off at the touch, but the body was found to be whole and unspoiled. Leo Kasmir Sapiha, inspired while meditating on the life of St. Josaphat, decided to buy a sarcophagus of pure silver for the Saint.

The period 1650 to 1655 was a turbulant time. The Moscovites had conquered almost all of Lithuania and as a consequence, St. Josaphat's relics were hidden to protect them from desecration and robbery. They were being moved from place to place to insure safety. In 1657, Rev. Kolenda brought it to Surpraske, where it remained until the peace of Andrushev. It was decided to return the relics to Polotsk in a triumphal procession. The relics were placed on a horse drawn coach. At Vilna the horses refused to move. They were replaced by a team of horses belonging to a Polish army general. They also refused to move. Then, the citizens carried St. Josaphat's coffin to Holy Trinity Church where it lay in state for 15 days. Many miracles resulted. On Sept 25, 1667, St. Josaphat's relics arrived at Polotsk and returned to St. Sophia's, which had been rebuilt into a cathedral. In 1705, the Moscovites threatened once again. The Basilian Fathers gave the relics of St. Josaphat to Carl Radivil, the Lithuanian King's chancellor, for protection. Prince Radivil had agreed to return St. Josaphat's body when the danger subsided. However, he returned everything but the relics after the war ended. In 1743, Prince Radivil agreed to build a monastery for the Basilian Fathers in Bila and to give some bones from the left hand of the Martyr to Polotsk. In 1764, when the Moscovites again occupied the Polisia district, the relics were hidden deep in the fortress and no one knew where they were. In 1767, the Martyr's relics were exposed for public veneration in the Basilian Fathers' church in Bila. In 1867, St. Josaphat was declared a universal saint by Pope Pius IX. In 1873, it was decided to remodel the church at Bilo. The relics of St. Josaphat were removed to the basement and placed in a crypt in the wall. Afterwards a wall was built in front of the crypt to prevent anyone from molesting the relics.

The First World War broke out. Soon Bila was occupied by the Germans. Father Demchuk, OSBM was able to go to Bila and start searching for the relics. He found an old man, who as a young boy remembered how the Moscovites took over the Church at Bila and how they took the relics and hid them in the basement of the church. After a long search the relics were found on Nov. 20, 1915. They were then transferred by train to Vienna in 1916. Taken to St. Barbara's church, the Martyr's relics were examined and their authenticity established by a papal commission. In 1949, the safety of the relics was again endangered. When an opportunity appeared, they were secretly rushed to an airport and flown to Rome. Taken to the Vatican, they remained in concealment until the recent transfer to St. Peter's Basilica. Everytime that St. Josaphat's relics have been uncovered for public veneration, many miracles have resulted. May it please God to glorify St. Josaphat even more so that his blood may truely be the seed of Unity.

Don't be discouraged. It is often the last key in the bunch that opens the lock.

TO OUR TEENAGERS

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

WHY?

I am starting a series of short articles "TO OUR TEENAGERS". Because, in the past, many "oldsters" spoke and wrote disparagingly, condemning Teenagers, you may get the idea that I am going to do the same. No! Not all of our Teenagers are as bad as some elders make them out to be. There are many Teenagers who are better than their seniors. They wish to use our expanding prosperity unselfishly and with a sense of responsibility. They believe that reform, as well as punishment, should follow wrong-doing. They realize that, whilst we build more roads and faster cars, we need a greater sense of responsibility in their use. Some of the Teenagers even dedicate their lives to the service of God and humanity — as students for the priesthood, as young religious, as participators in Catholic lay Apostolate.

So you see, despite the number of delinquents, beatniks, and social misfits, I cast no stones at the rising generation. I can only stand amazed and grateful for the decency and idealism of so many of our Teenagers when their elders set them such blatant examples of social irresponsibility. I want to help you and to encourage you to do even better than you are doing now.

I am a religious teacher. The religious teacher has, as his important mission, to put across to his students and to those with whom he comes in contact that the Faith is not just a texbook of facts for the next examination, but rather that it is a LIVING OF LIFE that has Christ as its centre every minute of every day of the week. His role is to challenge his pupils and his associates to live lives of meaningful Christian dedication now as Teenagers, and later in their chosen professions and vocations.

YOUR VOCATION — NOW

What happens to you when your teacher in class, or your parish priest in a sermon mentions the word VOCATION? Does it trigger a day-dream about some vague, remote, future choice wherein the central figure is a fervent priest, or a devoted brother, or a holy sister, or a perfect parent — who is the adult YOU in action?

None of these is impossible of fulfilment — in your future. But don't waste your time by concentrating on the remote future. Since it is presumed that you, the Teenagers, already have at least the occasional use of reason, then you must be living a vocation of sorts right now! Your vocation is the way you know, love, and serve God — three activities which are not confined to adults. *You are working your way to God NOW.*

This is not just a ho-hum, valueless existence you are enduring now. It's your way to God. In fact, it could be the only vocation you ever get a chance to live. Some Teenagers die . . . .

If you were to die this evening, you would be judged not on what you were planning to be ten years from now, but on what you are today: how you obey your parents; whether or not you said this morning's prayers; what you talked about on the way to school or to work; how you had assisted at Mass; how you acted in the classroom or at your work; what kind of a job you did on the needs of your neighbors.

In other words, all the seemingly petty details of your life at present, as a TEENAGED CATHOLIC STUDENT OR WORKER make up your road to holiness, happiness, health, and Heaven — YOUR VOCATION NOW.

"Faith is stronger than doubt;
Love is hardier than hate".

Three most difficult things: to forget an injury; to keep a secret; to make good use of leisure.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

20th INSTALLMENT

"The League of Nations has the necessary restorative powers if it only cares to exercise them. According to a treaty signed between Poland and the Allied and Associated Powers, she was bound by guarantees to grant the Ukrainians equal political rights, local self-government, and full freedom with regard to church matters, cultural, educational and economic development. These pledges and obligations were assented to and signed by the representatives of the Polish Government with a great flourish and with many promisses to live up to them. But as soon as the Poles found themselves firmly entrenched in their domination of the whole country these same pledges and obligations were relegated to complete oblivion. In view, therefore, of the gravity of the situation, of the existence of a treaty binding Poland to certain minority guarantees, to which Canada was a signatory, I respectfully urge on behalf of 300,000 Ukrainians resident in Canada, that this matter be submitted to the Council of the League of Nations in order that that body might institute an impartial inquiry by appointing a commission to investigate the whole situation in Eastern Galicia, and take whatever steps it deems necessary to safeguard the rights of minorities in Poland."

I was allowed to speak as long as I liked, a privilege I took advantage of later on in the debate. There were 12 members of the house who took part in the discussion of my proposal, in chronological order: Mr. M. Luchkovich, Mr. Bennett (Prime Minister), Hon. Earnest Lapointe (former Minister of Justice), Mr. Armand LaVergne, Mr. A. L. Beaubien, Mr. M. N. Campbell, Dr. G. D. Stanley, Mr. A. U. G. Bury, Mr. Woodsworth, Mr. Harry Butcher, Mr. J. H. Still, Mr. C. R. McIntosh.

In order to give my readers some idea of how these 11 members took the debate on the Polish Pacification I could do no better than quote a paragraph from Mr. Bury's speech:

"I am glad that the hon. member for Vegreville brought this subject to the attention of the committee for discussion and debate, giving an opportunity to hon. members in all parts of the chamber... representing all sections of political thought, *to show that we are of one mind on this matter*... We have a right to ask for such action for the sake not merely of the Ukrainian people themselves but also of the Polish nation and the Polish Government, whose reputation and good name have been called in question. If the charges are true, they should be proved to be true; if they are false, they should be silenced. That is all we ask. Action should be taken also for the sake of the League of Nations itself. A great many people in Canada and throughout the world regard the League of Nations as a more or less utopian idea. They never conceived that it would be possible for the League of Nations to bring about any real results in the way of pacification or the settlement of great international problems that might be the cause of war.... For the sake of its own reputation and its own effectiveness, for the sake of the hopes that were based upon it when it was brought into being and the hopes that are still harboured in the breasts of people who have faith in its efficiency, it is essential that the League of Nations take action, and I have no doubt that action, such as was pointed out by the Prime Minister, will be taken." And by that action Mr. Bury was referring to Mr. Bennett's words, wherein he said: "The committee, consisting of representatives from Great Britain, Norway and Italy is dealing with the subject matter that we are discussing here today. The Committee of three is making a report upon its investigations of facts."

Apropos of this unanimity of the members may I quote Mr. Milton Campbell (Mackenzie):

"The request that Canada as a member of the league should support an inpendent investigation into this question and let the world know the actual conditions, seems to me to be a modest one."

And Mr. Woodsworth (Winnipeg North Center):

"Poland herself is more or less of an arbitrary creation. The Poland that we have today is not the Poland that once existed, and I think that this new state is one of the big blunders of the peace treaty... As was pointed out by the member for Vegreville, the trouble is that the Ukrainian people have no national home, they have no great national state to back up their petitions and so it is doubly incumbent on the other members of the league that they should take an

active part in pushing forward this investigation."

It was an extremely gratifying matter to have twelve members of the House of Commons agree so unanimously on my proposal. One could almost wax poetical and visualize them as the twelve apostles of justice, justice for the Ukrainians on their own native territory; for it was their own territory by whatever measure you wanted to apply to it. And yet their homes were demolished, their places of worship desecrated, and their bodies mangled, sometimes out of all recognition. And to top it all, on taking over the Ukrainian territories, the Polish government signed a special pledge to create a separate Ukrainian University by the end of 1924. So far the government had not even voted enough money to buy a load of bricks for that university. Just imagine! 7,000,000 Ukrainians carrying 1 3 of the burdens of the state, — without a university. As one correspondent put it:

"These shameful conditions caused many Ukrainian students to scatter all over Europe, seeking higher education, because the Ukrainian Colleges affiliated with the Lemberg University were closed and the Ukrainians applying for admittance were put on quota and were asked to sign very humiliating declarations... Thus many of these students, being unable to finance themselves in other countries of Europe, were forced to form a secret Ukrainian university, which was incessantly persecuted by the Polish police. It was quite a usual occurence for whole classes of students to be arrested en masse and paraded through the city to jails to the accompaniment of the jeers of the Polish populace."

I am sure that my readers will commend these, — call them if you wish, — 12 parliamentary apostles of right and fair play. Their attitude was quite proper under the circumstances. My fondest hope is that my Canadian friends, whether in or outside of parliament, will some day realize the justice of the Ukrainian cause as a whole, comprising 45,000,000 people and occupying a homogenous land where they prevail in history, tradition, customs, ideology and way of life, and that colonialism, whether of the Polish or the Russian brand, will no longer be tolerated among civilized people.

Apropos of the matter of Polish pretentions to Ukrainian territory it will be of interest to my readers to quote a resolution passed at the 5th quadrennial convention of the Polish American Congress, held from September 30th to October 2nd, 1960 in Chicago, Illinois:

"The Polish American Congress will not cease in its efforts to restore to Poland the frontiers of 1939 in the East and that such bastions as Lwow and Vilna can again be returned to the motherly bosom. The Polish Eastern Territories were forcibly transferred to Soviet tyranny, depopulated through mass deportations and finally ceded to the Communists by the Yalta agreement against the will of the populations and without the consent of the legal Polish Government."

Ukrainians throughout the world regard both brands of tyranny, whether Russian or Polish, with aversion.

Thus it is with great satisfaction that I read the reply of the Ukrainian Committee, Oct. 7th, 1960, which read in part as follows:

"The Polish army conquered Western Ukraine at the end of 1919, only because it was equipped and armed by the Allies who provided military aid to Poland in the belief that Poland was fighting the Bolsheviks. From 1920 to 1939 Polish misrule in Western Ukraine was marked by constant 'pacifications' of the Ukrainian people, brutal colonization of Ukrainian lands and systematic destruction of the Ukrainian national, cultural, and religious life. It is recalled that President Roosevelt himself flatly denied any right of Poland to these Ukrainian territories, when he stated:

"These people there are predominantly White Russian and Ukrainian. They are not Polish to a very great majority."

BALANCED SOCIAL ORDER

Every man has the duty to see that all his professional interests are protected and secure. He has the duty to aim at obtaining for himself and his family all that is necessary to lead a truly human life, sheltered against the changes of the future. He has the duty to co-operate for the welfare of this fellow citizens, especially those to whom he is united by common interests. He has the duty to collaborate for the restoration of a more balanced social order by favoring the respect of justice in all the activities of labor, industry and commerce. The isolated worker cannot achieve this. United with his fellow workers, he will be able to perform that imperious social duty. In the present state of things, therefore, this is a moral obligation to take an active part in the professional organization.

—From a letter by the Bishops of Quebec

ДЕПАРТАМЕНТ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРАТОРА

ЛЕГІСЛЯТУРА

Легіслятура Онтаріо є суверенним парляментом. За статтею 92 Закону про Британську Північну Америку, вона має ексклюзивну владу в провінціальних справах.

Уряд Онтаріо складається з Кабінету Міністрів Корони, який іменує Прем'єр-Міністер зі своїх послів у Легіслятурі.

Генеральний Прокуратор уже за традицією належить до відповідальнішої групи членів Кабінету зі спеціяльними завданнями, як наприклад: виготовлювання всього урядового законодавства та правил і поради у легальних справах для Легіслятури й Уряду.

Головні урядники департаменту, які відповідають за це поле, є: Легіслятивний Радний, Муніципальний Легіслятивний Радний, Правничий Урядник Приватних Законопроектів і Реєстровий Писар Правил. (Legislative Councel, Municipal Legislative Councel and Law Clerk of Private Bills, Registrar of Regulations).

СУДИ

Департамент Генерального Прокуратора служить безпосередньо всім судам в Онтаріо, починаючи від Судів для Малолітніх і у Родинних Справах, дальше, Магістратам, Районовим, Окружним і Обласним Судам, аж до Маєткового Суду й Найвищого Суду Онтаріо. (Juvenile and Family Courts, Magistrates' Courts, Division County and District Courts, Surrogate Court, Supreme Court of Ontario).

Головні урядники департаменту та директори відділів мають контролю над працею судових службовців і репортерів, шерифів, судових приставів, реєстровців, судових слідчих, мирових суддів, коронних прокуроріе та інших функціонарів суддейської системи в Онтаріо. (Court clerks and reporters, sheriffs, bailiffs, registrars, coroners, justices of the peace, Crown Attorneys). Головні урядники департаменту, які є на службі судів, є наступні: Директор Публічного Оскарження, Порад і Адвокатів, Адміністратор Окружних і Обласних Судів, Інспектор Правничих Канцелярій, Директор Служби Стажування, Головний Слідчий, Старший Мастер, Реєстратор і Реєстратор Банкрутства Найвищого Суду Онтаріо. (Director of Public Prosecutions, the Councel and Solicitors; Administrator of County and District Courts, Inspector of Legal Offices, Director of Probation Services, Supervising Coroner, Senior Master, Registrar and Registrar in Bankrupcy of the Supreme Court of Ontario).

HON. FRED M. CASS, Q.C., MINISTER

СЛУЖБА ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Вся праця Головного Прокуратора та його службовців в першу міру є для добра загалу, але він крім цього ще має безпосередні завдання у певних спеціяльних сферах охоронити публічні й приватні легальні інтереси, зв'язані з виданням вироків.

Прикладом такої відповідальности може служити Онтарійська Провінціяльна Поліція, Онтарійська Пожарна Служба, Організація Виняткових Заходів, Онтарійська Комісія Безпеки, Лабораторія Генеральної Прокуратури, Онтарійська Поліційна Комісія, канцелярії Публічних Тростів, Урядового Опікуна й Прав на Володіння Землею та відділи Департаменту Асекурації. (Ontario Provincial Police, Ontario Fire Marshal, Emergency Measures Organization, Ontario Securities Commission, Attorney General's Laboratory, Ontario Police Commission, Public Trustee, Official Guardian and Land Titles, and the branches of the Department of Insurance).

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

THE DEPARTMENT OF THE ATTORNEY GENERAL
FOR ONTARIO

HON. J. P. ROBARTS, Prime Minister
HON. FRED M. CASS, Q.C., Minister

CANADA

Суспільні обслуги належать ВАМ!

В більшості канадських місцевостей є служба здоров'я і опіки доступна всім мешканцям завдяки добровільним організаціям та агенствам.

Серед них є:

- Догляд за хворими в хаті
- Допомога в родинних клопотах
- Розривкові програми для молоді та дорослих
- Клініки для немовлят, включаючи щеплення

і багато інших.

Якщо ви або член вашої родини потребуєте будь-яку з цих допомог, не вагайтеся просити її. Вам її радо дадуть. Установи суспільної допомоги ви знайдете на жовтих сторінках телефонічної книги під:

"SOCIAL SERVICE ORGANIZATIONS"

Там вони до ВАШИХ послуг.

ГІ ФЕВРО
Міністер Громадянства й Іміграції

СВІТЛО
LIGHT

РІК XXVII ЛЮТЕНЬ — 1964 — FEBRUARY Ч. 2 (494)

Ціна 30 ¢

Преосвященний Кир Ісидор і Впр. о. Протоігумен Б. Слобода ЧСВВ з Отцями Професорами і студентами Колегії св. Василія Великого.

ДОРОГІ РОДИЧІ

КОЛЕГІЯ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО БУЛА ПОБУДОВАНА ДЛЯ ВАШИХ СИНІВ.

ТОЖ ЯКЩО У ВАС Є СИНИ, ЯКІ ЦЬОГО РОКУ ВСТУПАТИМУТЬ ДО 9-ої, 10-ої ЧИ 11-ої КЛЯСИ, ВПИСУЙТЕ ЇХ НЕГАЙНО ДО ЦІЄЇ КОЛЕГІЇ.

По всі інформації звертайтеся до:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Rd. — Weston, Ont.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Завдання нашої преси — *о. В. Дрібненький ЧСВВ* 50
На теми дня
Спільне пастирське послання українських католицьких Владик, прибувших на 2-ій сесії II Ватиканського Собору 51
"Ми шукали один одного, а разом знайшли Господа!" — *о. В. Ваврик ЧСВВ* 55
Паломництво Папи до Св. Землі
Християнська допомога недорозвиненим країнам — *о. Л. Садовський ЧСВВ* 58
Намірення на лютень 1964 р.
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 60
Слово Свят. Отця Павла VI до католицьких журналістів 61
Завдання українського зорганізованого жіноцтва — *Ірина Повзанюк* 63
Студійні дні католицької преси — *В. Я.* 64, 82
"Громадянин... має право бути інформованим..."
Листи Никодима — *І. Добрачинський* 65
У Вифлеємському вертепі
Різдво між Кіргізами — *Ст. Гевак* 72
Спомини полоненого
В Оливному Саді — *о. І. Ростворовський* 74
Перед Ним станув гріх у цілій гидоті...
Йордан у Перемишлі *вірш* — *Є. Войтович* 77
Нарис життя і творчости проф. Ст. Томашівського — *П. Бажрій* 78
Дозвілля в Єгипті *вірш* — *Б. Курилас* 79
Пригодницька повість мейд ін Ю-еС-еС-Ар — *Ол. Мох* 80
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 83
Новий Рік Митроп. Йосифа — Ювілеї й родинні свята — Посмертні згадки
Ті, що нам помагають (Пресфонд) 86

ENGLISH SUPPLEMENT

Constitution on the Liturgy — Chapter II 87
What About Pope Paul — *by Bernard Daly* 88
The Role of the Basilian Fathers — *by A. Pekar, OSBM* 89
The Reservation of a Heritage — *by Joyce Royick* 91
My Memoirs (22) — *by Michael Luchkovich* 93
A Generation at the Crossroads? — *by Bernard Dribnenky, OSBM* 95
Questionnaire 96

Обкладинка: Папа Павло VI зустрічає Патріярха Атенагораса I

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЗАВДАННЯ НАШОЇ ПРЕСИ

"Якщо є якась професія, що повинна — між усіма іншими завданнями — зберегти свою свободу духа й оцінки з якнайбільшою ґарантією безсторонности, — то насамперед тією професією є Ваша! Для людини пера — письменника, критика, хронікара, — написане слово є тільки висловом думки, а думка не сміє бути в'язнем накинутих схем, опіній подаваних ізгори. Для думки єдиним законом є правда; правда, яка нас освободжує — про що запевняє нас Христос (Ів. 8, 32)."

Це слова Папи Павла VI, з його промови до журналістів (гляди стор. 61).

Служба правді — це завдання, до якого кожна преса повинна прямувати; це мірило, яким повинен кожний із них себе мірити. Бо коли якась преса поставить собі за завдання якусь іншу ціль, наприклад фінансовий зиск, тоді вона вже не є посвячена правді, але зискові — і друкує те, що найширший загал хоче читати, себто те, що сензаційне, але не конче правдиве.

До головних правд наших часів (у яких можна добачувати знаки нової доби історії людства), належить правда про змагання до християнського з'єдинення. Цю правду у її прерізних формах (від заповідження Вселенського Собору Папою Іваном XXIII почавши, на зустрічі Папи Павла VI з Патріярхом Атенаґорасом скінчивши) раз-у-раз не тільки висвітлює, але за спроможністю задовільно інтерпретує всесвітня преса, не тільки релігійна, але і **світська.**

Наша преса, як **релігійна** так і **світська,** не сміє в цьому недописати. Рух до християнського з'єдинення, що його так неймовірно започаткував за Божим надхненням Папа Іван XXIII, це правда, що має особливіше значення й вагу для нашого релігійно роздвоєного народу; це правда, що вимагає пильної уваги й насвітлення на сторінках **усієї** нашої преси. Переочувати чи іґнорувати цю правду було б гріхом проти Божої ласки та провиною перед народом.

А ще більшим гріхом та шкідливішою провиною нашої преси є засадничо ставитися відємно до цієї благодійної правди.

Вже остання пора, щоб наша преса освободилася з нашої "традиційної" протягом віків нападницької полеміки, яка основувалася на воєнній психозі: воюємо з ворогом, по його стороні всяка провина; він несправедливий, кривдячий — його мотиви й діла злобні. Ми його не хочемо зрозуміти — ми хочемо його побідити. Його сторона є вся чорна — наша вся біла.

Таке наставлення на сторінках преси, це **не є служба правді.**

Багато правди в тім, що по обидвох сторонах нема ні зовсім чорного ні зовсім білого — але багато сивого. Тому, за словами Митр. Йосифа Сліпого, на дорозі до християнського з'єдинення в нашім народі ще багато перепон.

Наша преса через своє високе й позитивне завдання спроможна справді виконати левину частину в усуненні цих перепон.

Найперше, зрозумівши якслід велику вагу християнського з'єдинення й ті новітні (хоч заразом і старинні, бо базовані на Христовому Євангелію) напрямні, що започаткували в наших часах нову добу в змаганні до з'єдинення — нехай наша преса щедро сіє здорове зерно — ідеї надії і правди.

Нам треба взаємного порозуміння. Нехай на сторінках нашої преси появляться діялоги — розмови ведені в обопільній щирості й доброму наставленні, намагаючись пізнати добро, що нам спільне, чи навіть однобічне.

Нам треба справжньої християнської любови — цієї найбільшої засади й правди Христового Навчання; хто ж може її більше й ширше об'явити та зростити від нашої власної преси?

Наша преса може з подиву-гідною успішністю здійснювати заповіт Папи Івана XXIII: "Ми не наміряємо творити суд над минулим. Ми не хочемо доказувати, хто був у праві, а хто в блуді. Все, що ми бажаємо сказати, це: зійдімось разом, покладімо кінець нашим розділам."

Це буде служба правді!

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛЮТЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 2 (494)

СПІЛЬНЕ ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ВЛАДИК, ПРИЯВНИХ НА 2-ій СЕСІЇ II ВАТИКАНСЬКОГО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ В РИМІ

Високопреподобному й Всечесному Духовенству й Вірним наших Єпархій Мир у Господі й Архиєрейське Благословення

Уже проминуло споро часу, відколи ми, Ваші Владики, на візвання Святішого Отця виїхали з наших Єпархій на другу сесію цього II Ватиканського Вселенського Собору до Риму, щоб там разом з іншими католицькими Єпископами всього світу дальше розглядати й спільно, під проводом наслідника св. Апостола Петра, вирішувати важливі справи Христової Церкви в сьогоднішньому світі. Та під час наших зайнять у Римі ми ніколи не забували про Вас, Браття й Сестри, та завжди були серцем і духом злучені з Вами. І то не тільки тому, що нас, як Ваших Владик, в'яже з Вами наше спільне, немов родинне, церковне й громадське життя, але й тому, що соборові наради тієї сесії постійно ставлять нам перед очі такі сучасні проблеми Христової Церкви, які нам завжди пригадують наші єпархії, наші парафії, наші організації й наші інституції. Тому, кожного дня, в часі відправи Св. Літургії, що її приносить в Соборі св. Петра один із Отців Собору за успіх соборових праць, ми в окремий спосіб поручаємо нашому Божественному Спасителеві і Його Пресвятій Матері цілу нашу українську Церкву з усіми її єпархіями, парафіями й вірними.

Сьогодні, з приводу торжественного зложення святих мощів Святого Священомученика Йосафата у Престольному Храмі святого Верховного Апостола Петра в Римі, ми бажали б звернутися до Вас оцим нашим спільним Пастирським Листом, щоби поділитися з Вами тими почуваннями, що сповняють наші серця, а при цьому і Вам пригадати ті важні завдання, що їх видвигає сьогодні перед нашою Церквою сучасне положення в світі, та просити Ваших святих молитов, щоб ми Ваші Пастирі й Ви наші вірні ті завдання сповнили на більшу Божу славу й на спасіння наших душ.

1. ГОЛОС НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВЧАЗНОЇ ЦЕРКВИ НА ЦІЙ II СЕСІЇ СОБОРУ

Не сумніваємося, Дорогі Браття й Сестри, що й Ви всі безмежно вдячні нашому Божественному Спасителеві і Його Пресвятій Матері за те, що вкінці, по довгих молінях, вижиданнях і непевностях, наша мовчазна Церква на землях України мала змогу дати почути на цьому Вселенському Соборі свій голос, пригадати Отцям Собору своє велике й славне минуле та поручити їм створення для себе Українського Київсько-Галицького Патріярхату. Наша радість із того приводу тим більша, що цей голос нашої рідної Церкви лунав біля гробу Святого Священомученика Йосафата, Покровителя України й апостола єдности Христової Церкви, бо Його святі мощі саме тепер у часі другого Вселенського Собору зложено в престолі св. Василія Великого в базиліці св. Петра в Римі, а 25 листопада ц. р. сам Святіший Отець Папа Павло VI схотів відправити торжественний молебень на честь цього нашого Мученика З'єдинення в сослуженні всіх нас українських Владик, у приявi Кардиналів, Патріярхів, Єпископів, священиків, цілої нашої української громади в Вічному Місті та численних вірних різних обрядів.

Голос нашої рідної мовчазної Церкви на Вселенському Соборі сповнив безмежною радістю не тільки нас, Українців, не лише всіх Отців Собору, без огляду на їхній край, походження, барву їх обличчя, расу й мову, але в окремий спосіб самого Христового Намісника, Павла VI, як це ясно показалося в часі історичної авдієнції нашої української громади у Святішого Отця, 18 жовтня ц. р., з приводу Студійних Днів Українського Християнського Руху та святочного відзначення існування й діяльности наших наукових установ.

Направду зворушливою була наша Св. Літургія, відслужена в намірені Собору представником тієї нашої Церкви, що міг у приявi всіх Отців Собору благати Небесного Отця, щоб дав ласку цьому світові пізнати святу Христову правду, полю-

бити Його святий закон і зажити святим, Божим життям... Цей благальний голос нашої Церкви на Соборі гідно відмітила вся світова преса та понесла його широкий відгомін до найдальших закутин землі.

Але ця наша радість, дорогі Браття й Сестри, не могла ще бути повною, бо ми таки свідомі того, що наша Церква все ще двигає свій тяжкий хрест на Голготу, а наш Дорогий Владика Василь Гопко, Єпископ Помічник Пряшівської Єпархії не міг явитися на Соборі.

2. ГОЛОС ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Знаємо з історії Христової Церкви, що Вселенські Собори відбувалися звичайно в особливо важких обставинах для Церкви в світі, нераз в особливо сумних умовинах і переломових часах. Немає сумніву, що такими є й теперішні часи, у яких відбувається Вселенський Собор Ватиканський Другий. Головною ціллю кожного Вселенського Собору є застанова Церкви над можливостями поширення й закріплення християнства в світі та перестрога вірних перед загрозою збоку різних ложних навчань, незгідних із Христовою Євангелією. Таку саму ціль має й теперішній Собор, застановляючись над тими важливими завданнями, що їх ставить сьогоднішній світ перед Христовою церковною єрархією, духовенством і вірними.

Ці завдання підкреслив Отцям Собору — як головні цілі тієї другої сесії цього Собору — Святіший Отець Павло VI у своїй історичній промові, дня 29 вересня ц. р., на врочистому відкритті тієї сесії, а саме: повніше пізнання Христової Церкви, внутрішня обнова Церкви, віднайдення єдности поміж усіми християнами та зв'язок-розмова Христової Церкви зі сьогоднішнім світом (Промова 29 вересня, ст. 18).

Отже першим і найважливішим сьогоднішнім завданням Христової Церкви є краще пізнати свою властиву суть, точніше окреслити свою власну місію та дати себе ясніше пізнати сьогоднішньому світові. Христова Церква знає, що вона є таїнством, наскрізь пройнятим Божою присутністю, що його можна все більше досліджувати, щораз краще пізнавати й чимраз глибше розуміти. На думку Христового Намісника й Отців Собору, сьогодні прийшов уже час, коли світ щораз голосніше запитує Церкву, чим вона властиво є і чим вона в дійсності хоче для людства бути. І тому Церква почувається до обов'язку відповісти на таке [illegible] ня в світлі Христової Євангелії й своїх традицій та сказати нинішньому світові, що вона про себе [illegible]

Над цим важливим питанням вже довго застановляється цей Собор. Бо властиво до нього належить вирішення тієї відповіді. Але, разом із Собором, повинні над цим важливим питанням думати, про нього розважати й у намірені правильної відповіді щиро молитись усі вірні Христової Церкви, її священики, монахи, монахині й кожний її свідомий мирянин. Бо Христова Церква, це ми всі разом із Христом — єрархія, духовенство й миряни. Якщо Ви, дорогі Браття й Сестри, добре знаєте ту науку про Церкву, що її Церква голосила про себе аж дотепер, і глибоко зрозумієте її властиве значення, тим легше прийдеться Вам сконяти ті нові насвітлення й ті нові поглиблення тієї науки, що їх здобуває під цю пору цей Собор, під надхненням Святого Духа з участю правних наслідників Христових Апостолів, себто католицьких Єпископів світу.

Значення цього питання надзвичайно важне. Від успішности його роз'язки залежить дальший хід історії людства. Сьогодні кожному християнинові стає ясним, що хаотичне й трагічне положення нинішнього світу лежить передовсім у тому, що сучасна людина не хоче бачити в Церкві діючого Христа, не бажає чути в її проповіді голосу її Божественного Основника, не відчуває в її Св. Тайнах сили Божого життя. Тому дуже часто велика частина сьогоднішньої людської спільноти Церкву обминає, нехтує нею, або, що гірше, її жорстоко переслідує.

Тому Христова Церква, свідома тієї велетенської місії, що її вона одинока може й повинна сповнити для духовного й матеріяльного рятування людства, старається сьогодні дуже основно провірити форму свого єрархічного правління, мову й побудову свого літургійного Богослуження, спосіб формулування і предложення сьогоднішньому світові своєї науки, свою поставу до всіх християн не-католиків, до всіх нехристиянських народів, що вірять в Бога і признають Його моральний закон у світі, та взагалі до всіх людей доброї волі.

Ми певні, що наші духовні отці, церковні й громадські організації, виховні й наукові інституції та цілий наш свідомий український провід відчують усе значення тієї проблеми першорядної сьогодні та доложать усіх старань, у рамцях питомої собі діяльности, щоб якнайактивніше нею зацікавитися, якнайближче з нею запізнатися та якнайщиріше помагати Церкві у сповненні її завдання у світі.

3. ЖИВИЙ ХРИСТОС — ТОЖ І ЦЕРКВА ЖИВА

Найпершим і найкращим виявом глибокого зрозуміння правдивої суті Христової Церкви збоку вірних буде їх духовна обнова. Бо, в широму шуканні ясного зрозуміння своєї властивої суті, Церква Христова, себто її Єрархія, Духовенство й вірні, як каже Святіший Отець Павло VI у своїй вищезгаданій промові на врочистому відкритті тієї другої сесії Собору, "повинні намагатися порівняти свій вигляд зі самим Христом" (Промова, ст. 24) та збудити в собі якнайщиріше бажання поправити в себе все те, що, в світлі цього порівняння, показалося б незгідним із її Божеським прообразом. Ми ж знаємо, що бажанням Христа є святість Його Церкви, як це виразно виходить зі слів Його архиерейської молитви на Тайній Вечері: "І за них я себе посвячую, щоб і вони посвячені були правдою" (Ів. 17, 19). Коли Церква буде прикрашена такою святістю, якої вимагає від неї Христос, тоді вона зможе звернути своє лице до світу й усім сказати: "Хто бачить мене, бачить Христа", так, як колись Божественний Спаситель сказав про себе: "Хто бачить мене, той бачить і Отця" (Ів. 14, 9).

У цьому значенні теперішній Собор є немов новою весною Церкви, що розбуджує в неї ті велетенські сили духа й ту велетенську міць християнських чеснот, які криються в її лоні. До такої духовної обнови приготовляється під цю пору ціла Христова Церква, на таку духовну обнову жде сьогодні теж і наша українська Церква, зокрема в цю пору найтяжчих проб її лихоліття. Вправді, вона — наша українська Церква — вкрита сьогодні славою й блиском своїх геройських мучеників та ісповідників, закріплена по різних країнах світу в своїх єпархіях, парохіях, організаціях і установах, але всюди вона ще потребує великої живої віри, сильної творчої любови до Бога й ближнього, тисячів нових ревних і святих священиків, монахів і монахинь та загалу святих мирян, своїх власних шкіл, своєї християнської преси, своїх наукових і культурних організацій і установ.

Змагаючи до нашої духовної обнови, ми мусимо, дорогі Браття й Сестри, йти всі разом, мусимо об'єднати всі наші духовні сили в одну творчу дію. Це невідкличчна вимога від кожного з нас, — від старших і від молоді, від родичів і від дітей, від нового проводу й від широких кругів нашої суспільности, щоб ми всі разом рішуче станули під прапором Христа і Його Святої Церкви, щоб ми проголосили святу Христову істину непорушним законом нашого особистого, родинного, громадського й державного життя, та щоб ми всі вважали нашим обов'язком бути апостолами Христової правди, бо ми живі християни, а християни це другий Христос.

От тоді, дорогі Браття й Сестри, ми дамо нашій Церкві й нашому українському народові ці життєдайні, творчі сили для зросту й розцвіту. Тоді живий Христос у нашому народі буде мати живу, себто святу, Христову Церкву.

4. СВЯТІСТЬ ЖИТТЯ І ХРИСТИЯНСЬКА ПРАВЕДНІСТЬ — ПІДСТАВА ЦЕРКОВНОГО ОБ'ЄДНАННЯ

Ясно, що святість Христової Церкви не допускає поділу й роз'єднання своїх дітей на різні Церкви й релігійні спільноти. Бо Христова Церква є одна й повинна бути одною, так, як є "Один Христос, одна віра й одно хрещення", як писав св. Апостол Павло до своїх вірних у Єфезі (Єф. 4, 4-5). Ця єдність, як у своєму невидимому таїнстві, так і в своїй видимій формі Христової спільноти, може бути здійсненою тільки у визнанні одної й тієї самої віри, в участі тих самих Св. Тайн і в підчиненні одному й тому самому церковному проводові, хоч можуть при тому бути: різні мови, церковні обряди, традиції, звичаї й церковна карність-дисципліна.

Якщо сьогодні існують у Христовій Церкві поділи й роздори, то вони напевно не є виявом Божої волі, а вислідом тільки людської немочі, впокорюючою плямою на обличчі Таїнственного Тіла Христового. Для досягнення тієї конечної духовної обнови, себто для привернення Христовій Церкві її точної подібности зі самим Христом, її Божеським первовзором, треба цю пляму щоскор[illegible]

Очевидно, Церква свідома, що при цьому виринають дуже важні й складні питання, що їх треба б старанно розглянути, об'єктивно розсудити і справедливо вирішити. Але ті речі треба би зробити щоскоріше, бо дійсна любов Христа не дозволяє відкладати їх на далеку мету. Зокрема, ми, Українці, що вже так довго спільно терпимо через наші релігійні поділи й непорозуміння, повинні б використати цей благословенний час Вселенського Собору, щоб разом, об'єднаними силами, в дусі любови й миру, застановитися над нашими релігійно-церковними порізненнями та й усунути з місця те все, що могло в нас закоренитися через різні упередження, або через затії різних ворогів нашої Церкви й нашого українського народу, те все, що могло постати під впливом недокладних справоздань чи тенденційних оскаржень. Це правда, що продовж нашого віцового роздору витворилося багато перешкод до нашого зближення й об'єднання у вірі, але також правда, що між нами, Українцями-християнами, є далеко більше того, що нас об'єднує, як того, що нас роз'єднує. А якщо таки справді витворилась деяка пропасть між нами — то, повторюючи наші слова Спільного Пастирського Послання з 1959 р., скажемо щераз, що Божа благодать і взаємна християнська любов може засипати ту пропасть так, що й сліду по ній [illegible]

У цьому важному ділі нашого церковного об'єднання, що його можна досягнути тільки при помочі Святого Духа, ми всі, Браття й Сестри, мусимо мати свою участь. Нам треба, попри щиру й покірну молитву, попри добрі діла й учинки покути, найперше щиро й ясно пізнати те все, що нас із православними нашими Братами єднає: ті самі Св. Тайни, віра в ту саму Пресвяту Тройцю: Отця, Сина й Святого Духа, та сама глибока набожність до Пресвятої Євхаристії і Пречистої Діви Марії, Матері Божої й Матінки нашої, той самий наш український обряд, ті самі літургійні свята, часи й пости, та сама наука давніх Отців Церкви, та духова спадщина наших українських святих княжої України, духовні й національні зв'язки того самого минулого нашої спільної любої батьківщини України, ті самі наші прекрасні церковно-народні різдвяні, великодні традиції й звичаї, та сама рідна наша мова, пісня, ціла наша національна культура. Те все нас так єднає і так органічно разом зв'язує, що кожний відрух поділу чи роздору глибоко ранить нашу душу, ослаблює Христову Церкву й розкладає наш український національний організм. Про ті всі речі й Ви, Браття й Сестри, повинні постійно пам'ятати, коли в розмовах із нашими православними Братами доходите й до цього нашого болючого церковного питання. Треба радіти тим усім, що нас разом єднає, а намагатись у братній любові усувати те, що нас розбиває й нищить.

Ми свідомі того, що, попри всі ті речі, що нас Українців єднають, є деякі догматичні й дисциплінарні питання, де наші погляди є розбіжні. Але й ці наші розбіжності ми повинні розглядати в дусі святої єдности Христової Церкви і застановитись над їхнім узгідненням у дусі безмежної любови Христа, що вмер за нас усіх на хресті, заслухані в Його полум'яну архиерейську молитву на Тайній Вечері, де Він, із глибини душі благав Свого Небесного Отця: "Щоб усі були одно: як Ти, Отче, в мені і я в Тобі, щоб і вони в нас одно

буди, щоб увірували світ, що Ти післав мене" (Ів. 17, 21).

При тому ми не повинні старатися зараз таки перетягати один одного до своєї Церкви, свідомі тієї великої правди як Католицької, так і Православної Церкви, що зміна віроісповідання є Богу мила й людині спасенна тільки тоді, коли така зміна під впливом Божої благодаті походить зі щирого й глибокого переконання душі. Найкраще буде, якщо ми при розгляданню таких наших спірних проблем будемо щиро молитися до нашого Божественного Спасителя і Його Пресвятої Матері про ласку сповняти в усьому Його святу волю без ніякого спротиву надхненням Божої благодаті.

Така наша постава до Христової Церкви може дати нам, Дорогі Браття й Сестри, нам Українцям католикам і нашим братам православним багато нагод до зближу нашої правдивої християнської віри, взаємної братської любови, громадської й національної солідарности, а з часом при Божій помочі прийде й об'єднання в одній Христовій Церкві, бо Христос заповів, що це таки стається "І буде одно стадо і один пастир" (Ів. 10, 16).

Самозрозуміле, що обов'язок змагання за привернення церковної єдности тяжить передовсім на совісті Преосвященних наших Владик, католицької і православної Церкви. Це наше спільне завдання й спільна праця. При цій спільній праці ми повинні відкрити собі взаємно серця та з глибини душі простити собі взаємно те все, що в минулому могло скривдити одних чи других. Живим прикладом такої дійсно християнської постави в цій болючій справі поділу Церков є сам Христовий Намісник Папа Павло VI, який, у часі своєї промови на врочистому відкритті тієї другої сесії Собору, 29 вересня ц. р., в базиліці св. Петра перед цілим світом, підсвідомим і до глибини душі зворушеним голосом так говорив про це християнське болюче минуле: "Якщо була б якась провина цього поділу християн по нашій сторонні, ми покірно благаємо прощення в Бога і в наших Братів, якщо вони думають, що зазнали від нас якоїсь кривди. А якщо йдеться про нас, ми готові простити кривди, заподіяні Католицькій Церкві, забути біль, якого вона зазнала з причини довгих непорозумінь і поділів" (Промова, ст. 31).

Із вдоволенням, Дорогі Браття й Сестри, ми, Ваші Владики, відзначаємо як відрадний прояв у нашому церковному житті те, що представники наших православних братів із Злучених Держав Америки прибули на цю другу сесію Собору, саме тоді, коли Отці Собору розглядали схему пастанови "Про Екуменізм або Вселенськість" і мали змогу почути бодай живий відгомін тих благальних слів Христового Намісника, а може й відчути в серці палке бажання єдности Христової Церкви, бо ж таке бажання розбудить нині Святий Дух у серцях мільйонів християн різних віроісповідань.

5. ЗУСТРІЧ-РОЗМОВА ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ З СЬОГОДНІШНІМ СВІТОМ

Повне об'єднання Христової Церкви мало б сьогодні надзвичайне велике значення для її вселенської місії: йти до всіх народів і нести їм спасенне світло Христового благовістя (Мат. 28, 18-20). Церква сміється цього свого основного завдання й бажала б якнайдосконаліше його виконати, не з бажання панувати над різними народами, але їм служити, не з поклею накидати людству якісь земські засади, але дати людині світло Божої істини, не з наміром обмежувати постійний і всебічний поступ людського духа, але з материнським бажанням забезпечити людині повну гідність і повну свободу. Христова Церква, як та добра мати, все йде крок-у-крок із людиною на шляху її історичного розвою та дає одиницям, родинам і народам усе те, що може духово їх підвести, морально скріпити, життєво збагатити. Такої помочі Церкви так дуже потребує сьогоднішній світ, і тому поміч Христова Церква бажає йому нині дати. Але чим більше духове й моральне є роз'єднана сьогоднішня людська спільнота, тим більшої єдности думки й дії потребує Христова Церква у сповнюванні тієї своєї великої й святої місії.

Ми, Українці, знаємо з історії, чим була для нас наша рідна українська Церква. Ми знаємо, що від перших початків, поможених св. ап. Андрєєм аж по сьогоднішній день, вона була і є для нас нашою найбільшою силою, нашим найбільшим надхненням, нашою найміцнішою запорукою на краще майбутнє. Її єдність, живучість і святість у нашому українському народі, це був би найбільший наш духовий скарб, це найбільша наша моральна сила, це запевнення світле майбутнє для цілого нашого українського народу. Тож поможімо Христовій Церкві в українському народі, щоб була одна, жива, свята, а вона поможе нам якнайгідніше сповнити наше церковне, історичне післанництво в себе й серед народів світу.

Дано у Вічному Місті Римі з нагоди празника і торжественного зложення святих мощів Святого Священомученика Йосафата у Храмі Святого Петра, дня 25 листопада, Року Божого 1963.

† ЙОСИФ СЛІПИЙ
† МАКСИМ ГЕРМАЛЮК
† АМВРОЗ СЕНИШИН
† ІВАН БУЧКО
† ГАВРИЇЛ БУКАТКО
† НИЛ САВАРИН
† ІСИДОР ВОРЕЦЬКИЙ
† АНДРІЙ РОБОРЕЦЬКИЙ
† ЙОСИФ ШМОНДЮК
† ЯРОСЛАВ ГАВРО
† ІВАН ПРАШКО
† ПЛАТОН КОРНИЛЯК
† ВОЛОДИМИР МАЛАНЧУК
† ЙОСИФ МАРТИНЕЦЬ
† АНДРІЙ САПЕЛЯК
† АВГУСТИН ГОРНЯК
† ЙОАКИМ СЕГЕДІ

о. В. Ваврик, ЧСВВ

"МИ ШУКАЛИ ОДИН ОДНОГО, А РАЗОМ ЗНАЙШЛИ ГОСПОДА!"

Цими короткими й щирими словами патріярх Атенагорас оцінив прощу до Св. Землі свою та Папи Павла VI. — Його велике слово переконує мене, що наші читачі схочуть мати в СВІТЛІ докладний опис подій із днів 4-6-го січня 1964.

Коли при закінченні другої сесії Ватиканського Собору II, дня 4-го грудня м. р. Папа заповів, що він вибереться до Св. Землі на "прощу молитви й покути", за пару хвилин вістка ця облетіла всю землю та викликала різні здогади й пояснення. Говорилося найбільше, що рішення Папи, таке несподіване й небуденне, це просто щось наче Боже натхнення. Воно може так було і таким остаточно треба його вважати! В місяці листопаді 1963 р. післав Папа прелатів Секретаріяту Стану, щоб вони серед Арабів і Жидів у Палестині перевідали можливість такого паломництва, та щоб повертаючи, вступити до царгородського Патріярха і спитали, чи і він не схотів би приїхати до Св. Землі на ті дні; щоб так вони могли вперше зустрінутися на спільній, святій для всіх християн території.

Відповідь Патріярха була скора, щира та запрошуюча. Арабський король Йорданії, Гуссейн, і уряд держави Ізраїля прислали свої запрошення. Неначе мале чудо сталося на очах цілого світу. За кусень палестинської землі довгі століття кров проливали Араби християнам, християни Арабам у часах хрестоносних походів. А нині Араби просять Папу приїхати до них! Тут колись Жиди почали перше гонення християн, опісля ж християни нераз проливали жидівську кров. А нині вони запрошують себе взаємно! Майже тисячу років християнський Схід і Захід не лише розірвали свою злуку, але й поборювали себе всіми способами. А тепер провідники найбільших — здавалось би — ворогів обіймаються, і з уст сивого Патріярха паде слово: "Довга ніч розділяла нас... і очі наші вже надто змучені вдивлятись у її глуху темряву..."

Здається, що світло Христове ту глуху, безнадійну темряву почало помалу проникати. Папа Іван Добрий напевне радіє зі святими, що його безмежна любов, добрість і гіркі дні конання промостили дорогу цьому світлу.

Субота, 4-го січня

В годині 7.30 ранку з Ватикану виїхала валка авт, що везли Паломника Павла VI і його товаришів прощі (3 кардиналів і коло 25 менших достойників) до римського летовища. На границі Міста Ватикану й міста Риму чекав із привітом італійський міністр закордонних справ. На вулицях стояли групки людей, студентів, монахинь, що молилися та бажали щасливої дороги. Папа казав затримати своє авто, коли переїздив попри велику в'язницю "Реджіна Челі", бо там делегація в'язнів випросила собі честь вітати Папу. Стояли вони терпеливо на зимному вітрі та певне дехто з них згадав тоді Папу Івана Доброго, що першу свою візиту як Папа на Різдво зложив оцим в'язням, кажучи з усміхом: "Ви не могли прийти до мене, то я прийшов до вас". — На летовищі чекав великий італійський джетовий літак, визичений для прощі. На стінах джетового велета розмальовано папський герб, на хвості барви папської держави: біло-золоті. При літаку чекав на Папу італ. президент Сені і прем'єр А. Моро з членами уряду. Вони побажали щасливої дороги, Папа поблагословив і відклонився щераз із дверей та з вікна. Відліт був опізнений майже на годину, бо похід авт затримувався кілька разів. 8 італійських джетів супроводили Папу до границь Італії. Коли літак Папи переїздив понад інші країни, Папа пересилав свій привіт: грецькому королеві та президентам Кипру, Ливану й Сирії. Літак летів три і пів години просто до столиці Йорданії (Амман), що віддалена від Єрусалиму 54 милі. Хмари, вітер, мряка закривали летовище й дехто думав відіслати літак до Бейруту (Ливан), де погода була ліпша. Але молодий король Йорданії, сам знаменитий летун, вийшов до вежі й контролював-наглядав усе. Як літак щасливо осів, король скоро поспішив привітати Папу. Віддано 21 вистрілів із гармат. Мала дівчинка католицької школи подала Свт. Отцеві цвіти. Король сказав: "Від арабського народу й від усіх, хто вірить у Бога, ми приносимо Вам нашу найглибшу вдячність та найщиріші привіти в Йорданії й у Св. Землі!" — Папа відповів: "Дуже цінимо собі Вашу чемність, що Ви самі особисто прийшли привітати нас із приїздом у Ваше королівство. Наші відвідини духовні, це покірне паломництво до св. місць." Свт. Отець обіцяв, що буде молитися на кожному важнішому місці за мир. Поговорили ще трошки, король віддав почесть, авта рушили до Єрусалиму. Молодий король додав поліції поміч

цілої бригади добірного війська, щоб захоронити "Великого Провідника в службі миру" перед можливими несподіванками. Над рікою Йорданом валка авт пристанула. Там вітав Папу губернатор Єрусалиму. Папа зійшов до самої ріки. На її берегах повно народу; шкільні дівчата співали народні й релігійні пісні та піднесли вінок оливкових галузок і цвітів. Король гелікоптером супроводив авта та наглядав за ладом.

Було постановлено, що — в'їжджаючи до Єрусалиму через браму Дамаску — авта пристануть і Папа вийде зложити привіт св. місту. Але не вдалося. Пів години Папа не міг вийти з авта, бо яких 50 тисяч людей (між ними багато туристів) кинулися до нього: розірвали кордони поліції, кричали та вітали Папу всіми мовами. Вкінці під'їхали авта до "хресної дороги", себто тих вуличок, якими — переказують — Ісус Христос ніс св. хрест на Голгофту. У тих вузьких вулицях стиснені люди потурбували Папу та кардиналів і ватиканських гардистів. Їх дітей, жінок і монахинь збита гуща маса носила на всі боки. Треба було Папу витягнути з тої повені людей та яких 20 мінут заводити лад. Усі були нервові, жовніри розганяли прикладами напасну товпу. Могло здаватися, що зроблено напад на Папу, а то лише так виливалася східня гостинність простого народу, підкріплена вісткою, що Папа приїхав до них "як паломник". Паломництво до св. місць навіть араби-мусульмани дуже високо оцінюють. Всі свідчать одначе, що серед того замішання Папа був спокійний: молився, благословив і відбував свою прощу. Ішов із молитвою слідами свого Вчителя!

Як увійшли до церкви Господнього Гробу, знову зробився натовп людей. У середині перед Гробом Господнім поставлено Папі малий вівтар і він відправив там Сл. Божу, затоплений у молитві й сльозах. За якийсь час електричні дроти, переладовані телевізорами й ляпами, загорілись. Розірвано дроти, не стало електрики. Світилося тільки десять свічок на малому вівтарі. По Сл. Божій пішов Папа з Кардиналами в саму каплицю Гробу на тиху молитву, а вийшовши 10 мінут проводив спільну молитву. Папа промовляв по-французьки. Із церкви Господнього Гробу поїхав він до будинку Апостольської Делегатури і там спочив, з'їв вечеру. Туди прийшли привітати його греко-православний патріярх Єрусалиму, Венедикт і вірменський патріярх. Папа вийшов вечором до Гетсиманського саду. Там у саді є церква, а в церкві печера, у якій — кажуть — Христос молився: "Отче, як можливе воно, нехай мене омине ця чаша"... Тут тепер Папа довго молився, припавши до каменя своїм чолом. Відчитано св. евангелію про Гетсиманський Сад у 6 мовах, щоб усі могли молитися зі Свт. Отцем. Вертаючись із Гетсиманії, Папа віддав візиту-честь грецькому єрусалимському патріярхові. Цікава подробиця: коли Папа виходив із церкви, до нього прикляк поцілювати перстень Рибака грецький православний епископ. Папа скоренько зігнувся, підніс його та поцілував в оба лиця. У церкві нарід привітав цей жест любови оплесками. Так закінчився перший день паломництва. 66-літній Папа вже був перемучений. Він перейшов свою "хресну дорогу" та переживав свою душевну Гетсиманію...

Неділя, 5-го січня

Другий день своєї прощі перевів Папа відвідуючи св. місця, що знаходяться в нинішній державі Ізраїля. Папа перебував у Єрусалимі в арабській частині, в будинку Апост. Делегатури. Неділю ранком авта паломництва лишили місто Єрусалим та поїхали на північ через самарянські горби й гарні долини, все ще по стороні держави Йорданії. У нову державу Ізраїля в'їхали авта при містечку Мегіддо, Армагеддон. На цей раз отворено сильно сторожену границю між двома воюючими державами, прочищено міновані дороги, усунено барикади колючого дроту. При границі чекав на Свт. Отця президент Ізраїльської держави, З. Шацар із своїм урядом і всім дипломатичним корпусом (був і совєтський амбасадор). Папа відпочатий, веселий, усміхнений вийшов з авта. Президент Шацар привітав Папу: "З найбільшим пошанівком і в повній свідомості історичного значення нинішньої події, небувалої в історії минулих поколінь, я прийшов в імені уряду Ізраїля і в моїм власнім, привітати Найвищого Архиерея, духовного батька католицької Церкви в усім світі. Я прийшов привітати його віковічним благословенням: "Будь благословенний із твоїм приходом". Дальше говорив він, що в місті Мегіддо, розбудованім колись царем Соломоном, він вітає Папу, знаючи добре всі його попередні заяви, що "це паломництво то дорога молитви за милосердя, мир і благо, свободу й справедливість". Тут президент згадав, що якраз Жиди в останнім поколінню пережили знущання, що остерігають усіх: де образ Божий людина загубить, там вийде на яв звіріюка... Всюди сьогодні чекають люди на моральне пробудження, щоб заступити дорогу злому, викинути голод, ненависть і тиранію, забезпечити мир... Президент згадав про те, що жидівські оселі в новій державі Ізраїля це доказ, що старинні пророцтва сповняються про відбудову їх країни... І закінчив: "Благословен хай буде наш пресвітлий Гість у його приході посеред нас!" На ці слова привіту, перетикані висказами пророків, Свт. Отець відповів: "Шанобливий і сердечний привіт, що його Ваша Ексцеленція нам сказали, прийшовши особисто зустрінути нас, зворушує нас глибоко. Хочемо запевнити вас про нашу вдячність за це як і за всю чемну запобігливість, яку нам жертвували уряди в нашій подорожі. Хотілось би, щоб наші перші слова дали висказ зворушенням, які ми відчуваємо, коли своїми власними очима бачимо і нашими ногами ступаємо по цій землі, — де колись жили патріярхи, наші отці у вірі, — по цій землі — де опіся століттями лунав голос пророків, що говорили в імені Бога Авраама, Ісаака і Якова, — по цій землі (вкінці і особливіше), — яку приявність Ісуса Христа благословила й освятила назавжди для християн і, можна б сказати, для всього людського роду."

(Дальше говорив Свт. Отець): "Ваша Ексцеленціе, Ви знаєте і Бог нам свідком, що в час цих відвідин нами не руководять інші мотиви, лише духовні. Ми прийшли сюди як паломник, ми прийшли пошанувати святі місця, ми прийшли молитися. — З цієї землі, одинокої в світі задля величности подій, що тут сталися, ми підносимо до Бога наше покірне прохання за всіх людей, віруючих і невіруючих, та ми щасливі, що можемо включити там синів Народу Заповіту, яких частка в релігійній історії людства ніколи не може бути забута."

Папа дальше говорив, що він, паломник миру, молиться за мир між людьми і Богом, за мир між людьми і людьмй... "Нехай же ж Він (Бог) подасть сьогоднішньому страдаючому світові незмірний дар, про який говорить кожна сторінка Святого Письма і яким то словом закінчуємо наш привіт, нашу молитву, наші побажання: Шалом, Шалом... (Мир, мир)!"

Зараз після урядових слів привіту велика кавалькада авт рушила крізь зелені й чарівні долини Єзреєля в сторону Галилеї. Бо там у підніжжу галилейських сугорбів лежить, неначе перлина в золотніх рямцях, містечко НАЗАРЕТ.

Почот Папи поїхав просто до церкви Благовіщення в Назареті, містечку, де збулося колись святе Благовіщення й Воплочення, де стільки років жив Ісус із матір'ю Марією та св. Опікуном Йосипом. Назарет сьогодні має 28 тисяч жителів. На вулицях було їх багато більше; це туристи! Папа відправив Сл. Божу в церкві Благовіщення. Після Св. Літургії він промовив (по французьки) до всіх: "У Назареті наші думки звертаються насамперед до Пресв. Діви Марії... Тут ми вчимося розуміти її життя і життя Христа та Йосипа. Вчимося про життя мовчанки, вчимось цінити життя Родини, вчимося цінити працю, бо сам Син теслі вчить нас, що праця не упіддює людину. Назарет — який це контраст до нашого хаотичного й метушливого модерного життя. Тут ми чуємо, як дуже хотіли б ми наново статися дітьми та зачати вчитись у цій покірній, але як же величній школі Назарету." Папа перебув у Назареті півтретя години, найдовше з усіх місць свого паломництва. Його душа, здавалося, ставала знову юна-дорога... душа 66-літнього Папи.

З Назарету авта Папського супроводу погнали крізь Кану Галилейську (якої жителі жалілися, чому Папа не затримався в них) до берегів Генезаретського озера. Тут Свт. Отець відвідав церкву розмноження хлібів, місце проповіді Блаженств і те побережжя озера, де колись Христос казав Петрові: "Паси вівці... паси ягнята мої"... В біднім францисканськім манастирі Вселенський Архиєрей пристанув на хвилину відпочинку та з рук бідненького братчика приймив горнятко кави (з усміхом і папським благословенням для нього).

Щоб виказати ділом абсолютну зв'язь між Старим і Новим Заповітом, Свт. Отець у Капернаумі пішов у руїни давньої синагоги, де колись, дуже давно, засідав сам Христос та проповідував і чуда діяв... У тих руїнах Павло VI молився й розважав... а невгамована рука модерного репортера підіпхала йому під уста мікрофон, щоб записати, про що він молиться... Тоді один одинокий раз за всю дорогу в Палестині Папа знервовано відсунув від себе мікрофон...

Свт. Отець та його супровідники вернулись після 13 годин дороги в ізраїльській Палестині до Єрусалиму. Тепер пішов Папа звидіти святий Сіон. Місце міста Давида царя, і місце де Нове Боже Царство настало. Свт. Отець відвідав також на Сіоні залю Останньої Вечері й церкву Успіння Божої Матері. Під підлогою церкви є різьба Преч. Діви Марії в моменті її смерти. Навколо фігури вмираючої Богоматері виковано слова Пісні Пісень: "Встань моя люба, моя прекрасна, і ходи" (П. П. 2, 10). Коли Папа відвідував місце успіння Богородиці, в той час його відпоручник, декан кардиналів, Є. Тіссеран, пішов до "Музею Страхіть", до "Музею Мучеників", як його тепер названо. Там є надпалені кості Жидів із крематорій Освенціма і Майданека, там є куски мила з тіл попалених Жидів..., там є... там є задокументовано звірства нашої "поступової" пори, пори розуму й надмірних осягнень... і неосяжних проклять... Чи це сентименталізм наш проти т. зв. антисемітизму? Ні! Ні! "Хай люди будуть люди" казав Папа. Кард. Тіссеран запалив над іменами погибших Жидів 6 свічок, одну за кожний мільйон. (Як мало нам дають після нашої смерти!)

Відвідавши св. місця на Сіоні Свт. Отець

мав перейти з жидівської до арабської частини Єрусалиму, до дому Ап. Делегатури. Звичайно обі воюючі сторони не перепускають людей крізь свої барикади з колючого дроту. Папу одначе привели урядники Ізраїля до брами Мундельбавма і там ще гарно попращали. Говорив щераз президент З. Шацар. Від імені свого народу поставив неначе вимогу до мирного співжиття з сусідами, слова пророка Міхея (гл. 4, ст. 5): "Нехай усі народи ходять в ім'я бога свого, а ми будемо ходити в ім'я Господа Бога нашого во віки". Кінчив так: "Ми розстаємося з нашим великим Гостем словами благословення: "Нехай від'їзд Ваш буде в мирі з Єрусалиму, міста Миру". Головний рабін Ізраїля прислав був подібну телеграму: "Нехай молитви визначного Паломника за мир світу будуть відчуті його братами. Нехай мир буде з Ним, коли Він приходить і коли Він відходить."

Просунено кізли барикад, простелено стометровий червоний диван, неначе криваву стяжку або жахливий знак оклику між частинами на двоє "розтерзаного" св. міста. Цею кривавою стежкою тихо відійшов із жидівської частини Єрусалиму до арабської мовтінь білого янгола миру, Його Святість Павло VI. Майже 14 годин був він у дорозі цієї неділі. Що міг він витримати і подорож і голод і зворушений душі на різних св. місцях, то здається найбільше помогла йому тут не лише чудова краса самих тих місць, але і якийсь неземний чар і щастя й тремтіння душі, що їх переживає кожний паломник у Назареті, над берегами Генезаретського озера, на горі Тавор...

Але радість неділешнього дня Папського паломництва ще не була вичерпана. Вона чекала його з новими вибухами надприродного зворушення. Папа спішився до будинку Апост. Делегатури, бо там у год. 9,30 вечора мав прийти до нього з першою візитою-відвідинами Вселенський Царгородський Патріярх Атенагорас І. Саме очікування такої небувалої зустрічі оживляло змученого Свт. Отця. Як не числити короткої зустрічі Патріярха Йосифа II з Папою в часі Фльорентійського Собору, ця зустріч була 1250 років усіми очікувана.

Та про це оповімо вам у наступному числі СВІТЛА.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ХРИСТИЯНСЬКА ДОПОМОГА НЕДОРОВИНЕНИМ КРАЇНАМ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛЮТЕНЬ

У цьогомісячному наміренні Свт. Отець закликає всіх людей доброї волі до помочі недорозвиненим країнам. Мотивом цієї допомоги мають бути і сама біда й нужда наших менше щасливих братів, і християнська любов та справедливість. Іншими словами, Свт. Отець хоче вказати нам на те, що християнська справедливість має спонукати нас до цього благородного діла. Щоб мати правильне розуміння того, що таке християнська справедливість, призадумаймося чим саме ця справедливість відрізняється від справедливости в розумінні поганського світу.

Чеснота справедливости у християнському розумінні, беручи до уваги її внутрішню побудову, величніша за справедливість у передхристиянських системах. Як християнська чеснота, справедливість цілком віддана служінню богословським чеснотам, особливо любові, то й мусимо її прослідити саме в світлі любови. Власне в розумінні справедливости і місця, яке вона занимає в моральній системі взятій як цілість, знаходимо найбільший дефект в етиці старинних Греків і Римлян. Бо ні одні, ні другі не спостерегли, що першою й основною природною чеснотою може бути тільки любов.

Поганські Греки й Римляни підпорядковуючи любов справедливості, понижували тим людську гідність. Бо справедливість безпосередньо регулює відношення до предметів як також і відношення до наших ближніх з огляду на матеріяльні речі, а не бере до уваги внутрішню вартість чоловіка. Це бо любов відкриває одну особистість другій і знаходить те живе джерело вартости в другій особі. Тоді щойно наступає це що друге: справедливість між особою й особою, між особою й спільнотою.

Сконстатувавши чим відрізняється християнська справедливість від поганської, зближімся до нашої теми та поставмо собі такі питання: 1) Звідки недорозвинені країни мають право на допомогу, і 2) Звідки випливає обов'язок багатих держав помогти цим країнам? На ці два питання відповімо собі, беручи до уваги навчання Католицької Церкви про "суспільну справедливість".

Наука про суспільну справедливість бере свій початок від пропам'ятної енцикліки Папи Пія XI про відновлення суспільного порядку (Квадрагезімо Анно). У чому, отже, полягає суспільна справедливість? — Суспільна справедливість займається спільним добром. Із тієї причини вона має ширшу сферу діяльности як, скажімо, справедливість, що керує обопільними контрактами і т. п. Суспільна справедливість вставляється за інтересом громади, особливо ж за тими, що є економічно й політично слабші а які всетаки мають природні права, що їх мусять респектувати як громада так і окремі посідачі великих дібр.

"У суспільній справедливості право на допомогу випливає з природного права на життя тих, які в потребі, та є ним унормоване. Продовження допомоги, однак, залежатиме від самої потреби. Коли тільки людина зможе сама собі допомогти, зобов'язання дальшої помочі зникає".

Суспільна справедливість має ще ту прикмету, яка домагається навіть, щоб одиниці (не беручи до уваги даного уряду держави), не ждучи на жодний позитивний закон, прийшли з допомогою бідним. Багатий мусить дати з надміру своїх дібр, тому що бідні мають природне право на таку поміч, щоб могти жити способом гідним людини. Ця справедливість вимагає також, щоб економічно заавансовані держави прийшли з підмогою своїм менше щасливим сусідам, бодай у вищезгаданій мірі.

Суспільна справедливість прегарно насвітлює ті обов'язки, які безпосередно випливають із соціяльної природи людини як також із соціяльної цілі, яку мають матеріяльні добра цієї землі. Мусимо щераз підкреслити, що остаточною ціллю тієї справедливости є громадське добро.

Одним словом, об'єкт суспільної справедливости становить природне право як громади так і поодиноких її членів. Природне право яке запевняє кожній людині життя гідне людської особи. Звідси випливають зобов'язання і права як бідних так і багатих. З другого боку також і соціяльний характер земських дібр дає право бідним на їх ужиток.

Цей начерк суспільної справедливости вказує нам на джерело як прав так і обов'язків різних суспільних верств сьогодні існуючих. Приступімо тепер до розв'язки тієї пекучої проблеми недорозвинених країн, бо ж сам Свт. Отець нас до цього закликає і сам або через своїх попередників подає відповідні вказівки, такі, що якщо вони були б послідовно виконані, існуюча проблема була б чи не зовсім усуненою.

Свт. Отець Іван XXIII, у своїй енцикліці "Матер ет Магістра" (Мати й Учителька), подає такі помічні поради і вказівки:

"Будучи свідомим нашого завдання як Вселенського Батька, почуваємося до обов'язку врочисто повторити те, що ми вже деінде сказали: ми всі є однаково відповідальні за народи, що їм бракує поживи... тож конечним є розбудити сумління людей до почуття відповідальности, яка тяжить на кожному, передусім же на тих, що щедріше обдаровані земними добрами."

В особливіший спосіб ця енцикліка хоче звернути увагу на те, що цей обов'язок допомоги супроти бідних повинен спонукати до дії католиків цілого світу, тому що вони члени одного Містичного Христового Тіла.

"Кожний свідомий того, що деякі країни мають надвишку споживчих товарів — передовсім рільничих продуктів — під час коли в інших землях великі частини людей терплять голод і вбогість. Справедливість і людяність домагаються, щоби багаті поспішили з допомогою бідним. Нищити чи марнувати товари тоді, коли інші люди їх потребують для збереження життя, це противне всім засадам справедливости й людяности." — Тут, отже, енцикліка наполягає на обов'язок допомоги зі сторони тих держав, які мають надвишку продуктів.

Святіший Отець здає собі справу, що ті вказівки, які Він дотепер подав, не усунуть основної причини голоду й нужди в багатьох країнах. Тому Папа Іван слушно твердить, що здебільша причиною тієї нужди є "примітивний стан економії", в якім є тепер ті держави. Щоб запобігти цьому "всі можливі шляхи мусять бути дослідженими з тим наміром, щоб як з одної сторони подати даним громадянам конечні вказівки відносно потрібних їм фактів та в сповнюванні їхніх обов'язків, так із другої сторони дати їм можливість засвоїти дійсний капітал, що сприятиме економічному ростові держави способами принятими в наших часах".

Очевидно, що там, де бувають взаємовідносини поміж людьми, бувають також і надужиття. І саме проти цього Свт. Отець перестерігає, даючи такі вказівки:

1) використування землі має бути не тільки збільшеним, але також і більш продуктивним;

2) "конечність і справедливість вимагають, щоб вироблені багатства були рівно розподілені поміж усіх громадян держави";

3) упарі з економічним поступом мають бути поліпшені також соціяльні обставини;

4) дуже важливе, щоб рівнобіжно з економічним поступом розвивалися рільничі, індустріяльні й інші ділянки.

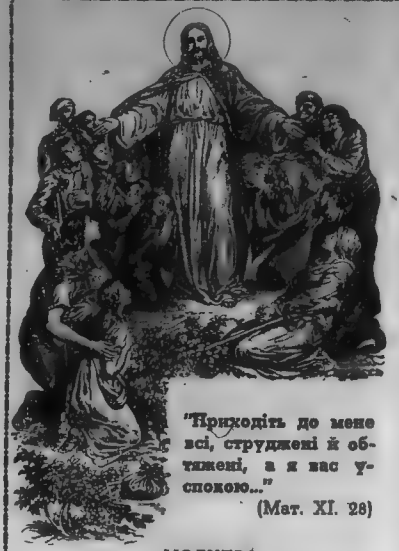

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Дякую Пресв. Серцю Христа та Непорочному Серцю Пречистої Діви за вислухання просьби, за вставленням Слуги Божого Митрополита Андрея. — **С. Прокопович**

Складаю привідну подяку Найсолодшому Серцю Ісуса і Пресвятій Діві Марії за багато ласк і вислухані молитви за посередництвом св. Йосафата, св. Юди Тадея, св. Терені від Дитятка Ісуса, св. Бернадети і Слуги Божого Великого Митрополита Андрія.

— **Ірена Карп'як Ліськевич**

Складаємо сердечну подяку Пресв. Серцю Ісуса Христа, Пречистій Діві Марії за ласку здоров'я в родині.

— **Катерина й Андрій Свистун**

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

За видужання з тяжкої хвороби й душевного пригнобления. — **Леонід Чировський**

Щоб Євхаристійний Ісус щодня царював у серцях всіх людей світу. — **Ірина Повзанюк**

За навернення кількох осіб, за здоров'я і сплату довгів. — **Р. Х.**

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Osserv. Rom." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, посланий Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея збираються на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання науч Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне ви-

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вхіщі одність під одним Пастирем.

Повторя в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.
Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

Кожний народ, продовжує Свт. Отець Іван XXIII, чи він економічно розвинений чи ні, має свої властивості. Тож коли багаті країни помагають біднішим, то мусять вони їх властивості поважати та, що більше, мусять зовсім відкинути думку, щоб тим країнам накинути свій спосіб життя і свої традиції. Не сміє також бути використовування даної політичної ситуації на свою користь, а тим більше спроб підкорити собі економічно слабшу державу. Яканебудь спроба в цьому напрямі становила би поважну перешкоду в міжнародніх відносинах та послідовному поступові.

Досі ми застановлялися над християнською справедливістю. Яка ж, отже, е функція любови у сфері справедливости?

Перш за все, тільки любов потрапить спонукати "великих цього світу" зректися своїх прав та несправедливого індустріяльного порядку. По-друге, тільки любов потрапить піднестися понад тисячі пересудів і упереджень та відкрити перед людьми цю прекрасну панораму прерізних соціяльних груп, кожна зі своїми суверенними людськими правами. Під цим подвійним аспектом любов — це основа і рушійна сила суспільної справедливости.

Коли, отже, Свята Церква закликає нас до молитов у наміренні недорозвинених країн, молімо Всевишнього, щоб у світі зростала щораз більше правдива й безкорисна братня любов та щоб розцвіла в усій своїй красі дійсна християнська справедливість — одинока підвалина під тривкий і вірний Христовим заповідям мир у світі.

СЛОВО СВЯТІШОГО ОТЦЯ ПАВЛА VI ДО КАТОЛИЦЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ

30 листопада та 1 грудня 1963 р. відбулися в Римі "Студійні Дні" Міжнародної Унії Католицької Преси. Учасники цього З'їзду мали рідкий привілей бути на Св. Літургії, відправленій у їх наміренні Святішим Отцем. В часі Св. Літургії сказав Свт. Отець слово, яке нижче подаємо — з огляду на його значення для всіх католицьких журналістів — у перекладі з французького оригіналу.

Лютень — місяць католицької преси, то й годиться відмітити його якоюсь статтею про пресу. А хто ж скаже нам про це краще від самого Свт. Вітця? — *Ред.*

Високопреподобні Браття,
Дорогі Сини — католицькі журналісти, зібрані в Римі на Студійних Днях Вашої Міжнародної Унії!

Ми щасливі, що можемо привітати Вас тут, разом зібраних, у стіп престолу, і таким чином глянути на цю зустріч з особливого релігійного боку, що його нам дано мати з Вами в цей день. Ви журналісти, але журналісти католицькі, що бажають виконувати професію, з усіх поглядів гідну пошани, у спеціяльному світлі, яке ще більше підкреслює величність покликання: світло, що саме виділяється з престолу, є символом віри, що ви її визнаєте, — є символом Церкви, якій ви бажаєте служити.

Ви бажали кілька слів науки й підбадьорення. Ми хотіли б, щоб ці слова саме помогли вам глядіти в напрямі цього світла... А влегшує Нам Наше завдання цитата зі св. Луки, з розділу св. Євангелія, призначеного на цю першу неділю Адвенту. Христос — Ви це чули — саме пророкував та поставив перед очі Своїм учням ті катастрофи, що позначать останні дні історії світу. Доходячи до висновку, Він докидає, щоб скріпити їх відвагу: "Коли ж почне збуватися те, то випростуйтесь, і підійміть свої голови—бо зближається ваше визволення" (Лука, 21, 28).

Підійміть Ваші голови! Підняти голову, глянути вгору! Ось запрошення, яке на перший погляд видається зле застосованим до журналістів. Ваша професія, во істину, приневолює нас найчастіше глядіти на речі під земним кутом, — посвітському; себто треба було сказати: знизіть Ваші голови, щоб мати їх на рівені сцени, на якій проходять випадки, що ви маєте про них звітувати. Але власне в цьому скривається підступна небезпека, проти якої треба себе забезпечити. Цей безпосередній та постійний зв'язок із наочними, конкретними реальностями, полонює журналіста, приневолює його збирати деяку кількість зовнішних та банальних спостережень, коштом свого внутрішнього життя, у постійному риску, що те внутрішнє життя буде постепенно убожіти, ставати порожнім, якщо завчасу не звернеться на це уваги. Для журналіста існує загроза зубожіння, висушення живої субстанції його душі! Як протизасіб може служити: *Підійміть ваші голови!* Дозвольте вашій душі розпочати, чи продовжувати піднесення до духового, зосередитися на правді релігійній, уподібнитися до неї, живитися нею, правдою: на таке треба вміти звільнитися з тремтячого ритму повсденного життя та запевнити собі тривалі хвилини визволеного від суєти внутрішнього життя.

Нутро: це тільки в ньому можна схопити духове, спіритуальне. Отож: чим більше активне життя (а ваше є ним безмежно зі самої вже де-

фінції), тим більше потребує воно повороту до джерел — до тих глибин, де душа відновляє свої сили. А з другого боку, чим активність, що розвивається, є шляхетніша, чим більше вона (як це є у вашому випадку) вимагає відповідальности й свідомости: яка є її остаточна властива мета, тим конечніша є віднова цього контакту — через власне духове нутро з речами, що приходять до нас згори, звідки ціле наше існування отримує свою повну санкцію.

Внутрішнє визволення: бо про визволення таки справді йде! Численні соціологічні впливи й поштовхи та пов'язання, що випливають із тісної мережі наших професійних, родинних і соціяльних стосунків, загрожують модерній людині своєрідною неволею, якщо вона не усвідомлюватиме собі постійно загрози.

Отже, якщо є якась професія, що повинна — між усіми іншими завданнями — звільнитися з цієї неволі та зберегти свою свободу духа й оцінок з якнайбільшою гарантією безсторонности, — то насамперед тією професією є Ваша! Для людини пера — письменника, критика, хронікара — написане слово є тільки висловом думки, а думка не сміє бути в'язнем накинутих схем, опіній поданих згори. Для думки єдиним законом є правда; правда, яка нас освободжує, про що запевняє нас Христос (Ів. 8, 32).

Можна сказати, що тільки для душі, яка звикла часто ставати віч-на-віч із правдою, може заясніти справжня внутрішня свобода, свобода одуховленої людини, певної у своїх оцінках, звільнена (св. Павло запевняє нас у тому!) від сумнівів та помилок: "Духовна ж людина судить усе, а її ніхто не судить" (1 Кор. 2, 15).

Це духове підвищення, ця певність в оцінках, ця внутрішня свобода: Воістину, дорогі Сини, дорогі друзі, — чи можна би бажати кращих речей для католицьких журналістів? Отож: підійміть ваші голови! Так, сміливо підійміть голови і погляд ваш скеруйте у ті простори духа, звідки приходять до нас такі цінні дари...

У цім зусиллі одуховлення й духового піднесення зазнаєте ви ще дечого. Журналіст, покликаний обов'язком своєї професії розповсюджувати світло довкола себе. Він мусить насамперед сам навчитися відкривати, звідкіля походить правдиве світло на земські речі цього світу. Світло приходить згори! А світ може зрозуміть все його значення тільки тоді, якщо він зможе пов'язати його з Христовим Словом, із планами Провидіння щодо життя та людської історії. Це тому треба так дуже "глядіти згору", що ми доходимо аж до виникнення (поскільки це можливе) аж у пляни скриті в глибинах Божества.

Важке завдання! Вистане назвати його, щоб його зрозуміти. Конечне завдання: ви його може краще бачите тепер у світлі Собору: як же сходитя істоту важких проблем, які тут дискутують, якщо ми самі довго не думали й не застановлялися над Божими справами, — "над справами, що є Нашого Батька" (Лука, 2, 49). Це завдання, — і треба це признати, скриває також небезпеки. Що ж легше в цій ділянці, як попустити віжок власній уяві та видвигати власні ідеї, приписуючи"їх Божому Духові?

Але якщо в цім погляді, сміливо спрямованім на Божі Таїнства, ми маємо за провідника Церкву, охоронця справжнього пророчого генія, покликаного інтерпретатора, що вміє розв'язати тайни людського життя і вміє дати нам ключ до розв'язки загадок, тоді то наше зусилля піднести думку аж до тих величніх висот — не буде даремним. Навпаки, це зусилля буде тоді для нас джерелом скріплення, певности й мудрости. Воно запевнить нам, які маємо обов'язки говорити та писатя, — здібність бути тут на землі відгомоном, у зобов'язуючий спосіб, вічного Слова; воно дасть нам, що маємо керувати ділами інших, ласку вести по дорогах світла, правди та життя. Бо це є справжнє завдання журналіста: воно має — і ви це вже замітили — деяку аналогію з Таїною Священства. Як священик, так і ви є тут для інших, не для себе. Покликання служіння, яке включає в собі духа жертвенности, посвяти, але також плідности, величі та краси. Праці ваших римських днів дають вам нагоду посвідчити цю істину ще раз. Поглиблюючи, як ви це робите, психологічні та соціологічні умови кращого передання християнської благовісті за посередництвом преси, ви стаєте здібні краще служити Господеві й вашим братам.

Дорогі Сини, — підійміть ваші голови! Жийте і дійте на землі людей, але з поглядом завжди спрямованим на Небо. Сумлінно обсервуйте — це ваш обов'язок — великий театр людства і його мінливі шляхи, але нехай дух ваш і ваше серце будуть завжди звернені на речі вічні та Божі. Це той овоч, що Ми його просимо для вас у часі цієї Св. Літургії та в часі цієї зустрічі. Щоб ви — як св. Павло — могли сказати в щирості ваших сердець: "наша розмова є в небесах" (Фил. 3, 20). Чи була колись людина більш "заангажована", як це кажеться сьогодні, — включена в усі деталі земських завдань, як журналіст? І чи ж не кажеться, що якщо б св. Павло вернувся сьогодні на землю, то він був би журналістом?... Але його погляд пробивав небеса. Наслідуйте його. І дозвольте Нам залишити вам, як дзвінке слово Великого Апостола його післанництво до синів із Коринту: "Та мавши того ж духа віри, за написаним: 'Вірував я, через те говорив', і ми віримо і тому говоримо... Через те ми не ослабаємо, відваги не тратимо, бо хоч нищиться матеріяльна людина, зате відновляється день-у-день внутрішня... бо не дивимося на видиме, а на невидиме. Бо во істину—видиме це дочасне, а невидиме — вічне". (2 Кор. 4; 13, 16, 18). Амінь.

(Подав *В. Янів*)

Ірина Повзанюк

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗОРГАНІЗОВАНОГО ЖІНОЦТВА

Найвищий ідеал — добро Церкви, боротьба Українського Народу за визволення з-під російсько-комуністичної займанщини та побудова Української Суверенної Держави — вимагають від українського жіноцтва зорганізованости.

І коли в Україні насилля окупанта не дозволяє на свобідний самовияв української жінки, на виконування її обов'язків — то тимбільші завдання стоять перед нами, що внаслідок еміґрації живемо у вільному світі, втішаючись великими можливостями, а потребою поневоленої Батьківщини передовсім. Те зрозуміння українське жіноцтво має, гуртуючися в організаціях жіночих і загальних: релігійних, політичних, суспільних, культурних та інших. Одначе подавляюча частина жіноцтва неохоплена організаційно і тому є потреба повести освідомну акцію, щоб жіноцтво ставало у зорганізовані ряди для прооблення важної праці, що її накладає на нас: час, обставини й сумління, а обов'язком існуючих організацій є: глибока, ідейна на католицьких засадах праця.

Перед усіми нами великим завданням є боротьба за збереження національної субстанції: в Україні в обличчі пляновой русифікації, на чужині перед небезпекою асиміляції. Тому праця в організаціях має бути національно-чітка, обймаюча всі ділянки нашого життя, сперта на твердих національних засадах, замкнених в організаційних статутах.

Кромі національного, передовсім маємо мати духове обличчя — ясний світогляд. За нашою традицією — ми католицький нарід. Про це скрізь і все маємо пам'ятати і в нашому житті і в усій нашій організаційній праці тим руководитися; зокрема жіноцтво повинно бути апостолками правдивої віри із вдячности Творцеві за те, що підніс жінку з пониження до гідности та послужився нею у відкупленні людського роду.

Живемо в часах вирішної боротьби добра і зла, католицького світогляду з матеріялістичним, віруючого світу з невіруючим-комуністичним. Ця частина Українців, що є в Краю під комунізмом, не має змоги на релігійне життя; то там завданням матері є зберігати релігію, за нею жити та передати її своїм дітям. Друга частина української спільноти, що живе у вільному світі, як цього хотілося б: віруючому світі, що в ньому як потуга на перше місце висунулися ЗДА. Як наочні свідки бачимо, що вій хиткий і слабий, невсилі ставити рішучого опору комуністичній агресії. Все нові поступки західнього світу доводять до щораз більшого зростання комунізму. Бачимо, що політика ЗДА хитка. Відчувається брак твердого хребта. Дошукуючись причин цього бачимо, що це вислід фундаментальних недомагань: конституція ЗДА не стоїть на Божих основах. Її творці-масони вдоволялися дочасним, звідси пішло відокремлення держави від Церкви, вслід за тим не моральне виховання суспільности (публічні школи без молитви й релігій) і тому нераз у політиці державних мужів бракує принципової постави супроти противника. З неясної політики ЗДА поневолені народи не вдоволені, і союзники у своєму довір'ї до ЗДА — захитані.

Ясно, що серед такої дійсности завдання української спільноти в світі, зокрема на терені ЗДА дуже великі. В обличчі невідрадної дійсности не сміємо руководитися тільки національним чинником, але слід звернути бачну увагу на чинник духовий і ним кермуватися в нашому житті та всій нашій праці.

Перш за все ми повинні наполегливо працювати над собою, не тільки дбати за придбання освіти й професій, але і дбати за духовий ріст, за поглиблення своєї релігійности. Тоді сумлінно сповнятн свої обов'язки в родині — як матері у дбайливім вихованні своїх дітей. Клопотатися не тільки за вщіплювання в дитину рідної мови, але і вливати в душу дитини Божі правди. Цього треба не тільки для дочасного, але ще більше для вічного добра.

В організаціях бачну увагу звернути на виховну ділянку. Ми повинні допомагати родичам, школі й Церкві у вихованні молодого покоління.

Вишколювати кадри громадських робітниць, свідомих своїх завдань.

Зберігати вікові надбання нашого народу в країнах нашого поселення; тим допоможемо встоятися собі і ближнім нашого оточення та прискоримо визволення свого народу.

У зовнішніх зв'язках і виступах сміло й мужньо треба нести ім'я віруючої України, бо ми не тільки політична еміґрація — але і релігійна.

Як із цього бачимо, перед нами жінками велика відповідальна праця і важні завдання. У Краю не здатися займанцеві, а витривати у вірності Церкві і Народові, на еміґрації мужньо нести прапор віруючої України!

СТУДІЙНІ ДНІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

(З участю українського делегата)

Професійне об'єднання католицьких журналістів "Міжнародня Унія Католицької Преси", відоме в нас із своїх конгресів, у яких і наші журналісти приймали жваву участь. Свій минулорічний з'їзд пов'язала Унія з Собором. Головна Рада Унії рішила відбути свій з'їзд у формі Студійних Днів ("симпозіюм"), які відбулися 30 листопада і 1 грудня 1963 р.

Офіційна листа учасників Студійних Днів подавала 116 прізвищ делегатів, приналежних до 20 народів, але в дійсності делегатів було 82, від 18 народів. З Українців був приявний президент УХР, проф. д-р Володимир Янів, що від 1957 р. є членом Головної Ради Унії, в характері Референта Міжнародніх Зв'язків Асоціяції Української Католицької Преси.

Вертаючися до Студійних Днів, треба й тут висловити жаль, що українська делегація була тільки одноособова, тим більше, що дотеперішні наші зв'язки і знайомства дали б змогу для численнішої української делегації проробити велику інформаційну працю.

Студійні Дні були продумані як обмін думками, як найкраще скріпити зв'язок преси з читачем. Як доповідачі були запрошені професори високих шкіл. Згодом наступали практичні доповнення заздалегідь запрошених журналістів, а потім вив'язувалася дискусія.

Студійні Дні відкрив теперішній Президент Міжнародної Унії Католицької Преси (і рівночасно Президент аналогічного італійського національного об'єднання), Р. Манціні, редактор офіціозу Апост. Столиці "Оссерваторе Романо". Доповідь про "Інформацію та її соціяльну функцію" мав о. Куртней Муррей, Т.І., проф. теологічного каледжу в Вудстак (Мериленд).

Отець Куртней Муррей вказав у своїй доповіді на ріжницю між світською та церковною спільнотою. В першій ліберальні традиції живіші: коли в світській спільноті нема виразного поділу між керуючих та керованих, то в Церкві є ті, що вчать, і ті, що слухають. У здоровій спільноті людина не противиться тому, щоб нею правили другі, але вона застерігає собі право критики, а критика залежить від витвореної опінії, знову ж опінія неможлива без відповідної інформації.

Громадянин хоче бути інформованим, він має право бути інформованим, — ба, що більше, він повинен бути теж інформованим. Між урядом та громадянином має бути постійний діялог. У Церкві нема щоправда права служення з боку вірних, проте задишається необхідність інформації про активність Церкви, і цю необхідність щораз більше відчувається. Картина Церкви в очах вірних мусить бути вірна, а тому нема ограничень у інформації. Засаду вільної інформації виводить Свт. Отець Павло VI із основного принципу визнаваного Церквою — людської гідности, а тому прав людини (в тому числі й її прав на інформацію) не можна порушувати. Зокрема якщо ми хочемо, щоб людина мала почуття своєї відповідальности, якщо її сумління в обличчі всіх подій має бути чутливе, тоді нам треба мати ясну картину всього, що діється. Але інформація і критика в Церкві має відбуватися в дусі послуху та визнавання авторитету, далі сама свобода преси вимагає, щоб підкреслювати відповідальність авторитету. Як бачимо, ріжниці між Церквою та світом затираються. Роля мирянина щораз збільшується, збільшується теж його відповідальність. Тому не можна перед ним скривати нічого правдивого, але в інформації не менше обов'язує засада, що не можна твердити нічого фальшивого. Кожна вістка тому мусить бути відповідно провірена.

Отець де Вольдер ЧФМ звернув увагу, що при студіях взаємозалежних взаємин між пресою і читацькою публікою, треба дуже звертати увагу на тип періодика, бо ж існують великі ріжниці між щоденниками й тижневиками, між інформативними журналами чи ідеологічними, між політичними чи конфесійними. Але доповідач звернув теж увагу на зв'язок читача з деякими окресленими відділами часопису: публика не вся читає ті самі статті, не читає в один і той самий спосіб, неоднаково реагує.

Публика стає щораз більше зрізничкована, і на це треба звертати увагу, якщо хочеться студіювати вплив органу на середовище. Це читач вибирає собі журнал, статтю, а навіть місце в статті якому присвячує увагу. Отже, преса мусить відповідно пристосуватися до читача. Насильне накидування опінії до нічого не приводить. Супрематія суспільности над пресою існує, як факт, з яким треба рахуватися. Як приклад: преса свого часу засуджувала і комунізм, і націонал-соціялізм, — а про-

(Закінчення на 82 стор.)

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ XI

Любий Юсте!

Отже я вчинив так, як ти мені радив. Вирішивши вийти раннім ранком, я став удосвіта. Погода не була заохітлива: всю ніч віяв вітер і падав густий зимний дощ зі снігом. Коли я вийшов на дах, мене вдарив гострий подув так сильно, що я відчув дрижаки по всьому тілі. Скрізь було біло. Чути було шерех води, що спливала з тануючого снігу по стінах. Треба було відкласти мою подорож. Але нагло я пригадав собі, що, як мені розказували, перед роками була така сама жахлива погода, тоді коли Вони мандрували до королівського міста. І, прийшло мені до голови, якщо хочу віднайти все те, що було, на ніщо не оглядаючись, я повинен вибратись у дорогу під це нависле небо, повне снігу й холоду. Це ж ти, Юсте, навчив мене, що коли справді хочеш щось відкрити — тоді треба покинути поставу людини, що дивиться здалеку; і коли хочеться когось пізнати, треба йти його слідом, не тоді коли його вигладить сонце, але коли той слід глибокий і повний снігу змішаного з водою. Бачиш, любий Юсте, що пам'ятаю кожну з твоїх порад.

Отже взяв я палицю, загорнувся в мою сімлягу та, проказавши молитву, залишив дім. Вулиці були пусті, тільки вітер товкся по них, мов безпанський, голодом гнаний пес. Ноги мені задеревіли ще поки дійшов до палати. Тепер там ніхто не живе, але тоді в ньому вмирала ця потвора. Недуга жерла його, не міг спати. Кажуть, що ночами ходив по палаті і вив наче шакал у місячну ніч. Кажуть, що кликав подушених синів Маріямни й Ферораса — цього брата, якого також велів отруїти з дикої любови. Вбивав усіх довкола себе, вбивав пристрасно й нетерпляче, наче б хотів таким чином не допустити до їхньої зради... "Убиваю, — кажуть, (що) так писав до кесаря — бо можуть перестати любити мене. А я хочу, щоб мене любили, щоб раділи, коли я радію, і плакали, коли я плачу..." Август глядів на нього, як на божевільного і саме тому велів легатові Сирії вглядати в справи Юдеї, наче б цей край уже був під владою Риму. Тому то Кирин видав наказ про загальний спис, навіть не питаючи про гадку короля. Люди були дуже здивовані, коли їм відчитали апографи. При наступних списах, як знаєш, приходило до бунтів і проливу крови. Але тоді ніхто й не подумав боротися. Нарікаючи пустилися люди в дорогу. Пора була саме така, як у хвилині, коли я задишив місто: з молочної мряки виповзували засніжені гори, дороги розпливались у слизьке, ледяне болото. Загрузлі в ньому вовтузилися по всій країні каравани чоловіків, що проклинали Римлян і Ірода. Рідко видно було жінку: до них спис не відносився; і в таку погану пору тільки якась залюблена жінка або така, що ні в якому випадку не могла сама залишатись, ішла в дорогу з чоловіком.

А проте цих двоє пішли в дорогу разом. Я не переставав думати про них, як тільки проминув Яфську браму та став мандрувати верхів'ями гори Поганої Ради. Холод пройняв мене до глибини і з кожним кроком здавалось мені, що стає ще зимніше. На північному зборі гори лежали плахти снігу, з них випливали крутими, чорними потоками струмочки води, подібні до вужів, що залишають гніздо. Дорога йшла помалу вгору. Вітер бив просто в лице тисяччю каплин льоду. Пальці в ногах змерзли так, що я вже їх не чув. Карк болів від постійного тримання голови вгору. Іноді вітер запирав мені віддих у грудях. Тоді я корчився в собі та переставав думати. Але коли притихав вітер, я вертався пам'яттю до тих Двоє.

Напевно не була це приємна мандрівка для жінки, що мала родити ще тієї самої ночі. Не знаю, чи їхала на ослі, чи з уваги на їх велике вбожество йшла пішки, сперта на рам'я товариша. Але чи йшла чи їхала — думав я — мусіла опановувати свою слабість. Могла над нею запанувати. Мати великого Чудотворця — може сама вміла творити чуда? Правда, люди з Назарету кажуть, що ота їх Трійка вела роками зовсім звичайне життя... Раніш видавалося це мені незрозумілим. Але помалу починаю розуміти. Пророк — годі мені сказати про Нього: Месія! — якщо має висту-

пити тільки як дозрілий чоловік, мусить приховувати свою місію продовж свого дитинства. Але і приховуючись, він усетаки має силу, якої може вживати. Він, що сьогодні уздоровлює, напевно не знав у дитинстві, що таке недуга! І Вона, Його Мати, не могла знати страшного жаху жінки, яку навідують перші болі, а від них немає надії втекти. Хто зна, може йдучи навіть не чула на обличчі ударів вітру; може її стіп не палила ледяна вода калюж; може не відчувала болю, що хвилями давав знати про себе. Страждання, нужди мусіли бути в Ній тільки сповидом, що приховував майбутню хвалу. Зустрічні може й міркували хвилину, чи така пара мандрівників, що воліклася здавалось останками сил по розкислій дорозі, зуміє перед сумерком добитися до найближчого села. Але думаючи про це — бігли далі, стурбовані, чи буде для них місце в гостинниці. Та чи ця невіста справді йшла останками сил? Ні, ні, напевно ні! Мусіли в ній діяти джерела Його сили. Мусіла знати, що не впаде на дорозі, не зіхляне передчасно, що напевно дійде до місця, де зможе спокійно народити. Але, коли б навіть справді була така слабка — то знала б і про те, що ніщо їй не загрожує! І найгірше не є таке жахливе, коли знати, що закінчиться непогано!

Я дійшов до найвищого місця дороги. Тут просто годі було витримати удари вітру. Але стежка почала вже знижуватися, сходити в долину. Перед мною лежала долина, довга, розлога, загублена в сірій далині. Проти неї на вирваному з гірського ланцюга вирізі був Вифлеєм. Місто присіло поміж двома скальними виступами, наче проступник між двома доглядачами. Вже по кількадесяти кроках долів вітер сповільнів. Зате почав падати сніг. Повітря сповнилось білими плахтами, що летіли помалу й важко, щоб діткнувшись землі, безслідно зникнути.

Доволікся я до міста втомлений, промерзлий і голодний. Тепер мріяв тільки про одне: сісти десь біля вогнища. Залишила мене охота ходити чужими слідами. Зате напала злість на себе самого. Навіщо — думав я собі в душі — залишив я мою працю, розважування Письма, творення гаґгад. Замість тратити час і здоров'я на мандрівку по зимні до міста завиерлої минувшини, краще було в теплі вогню шукати розуміння слів Предвічного. Це ж найважніше, а бодай найважніше для мене. Я відчув, що мій гнів звертається проти Нього, наче б то Він повелів мені йти в цей остогидлий, брудний розкислий ранок до місця свого народження. Як би Він був Месією, товклось мені в голові під насуненим на чоло каптуром, полегшив би цю подорож кожному, хто б хотів іти Його слідами. Це був би також знак, що якраз Він є Ним...

Над дорогою, ближче інших будинків, стояв хан — гостинниця. Я ввійшов до середини. Звичайний вид: огороджене, кругле подвір'я, з підсінками довкруги стін. Нікого там не було. Середина, призначена для тяглових звірят, була подібна до ставка покритого водою, з-під якої виглядало болото змішане з гноєм. У підсінках, на високо підсипаному валі, захоронене матами горіло вогнище, а над ним сонно колисався якийсь чоловік, мабуть господар гостинниці, бо на мій вид швидко встав і чемно привітав мене:

— Нехай Всевишний буде з тобою, гостю...

— І тебе нехай завжди береже — відповів я.

— Повертайся щасливо з кожної мандрівки.

— А дім твій нехай ніколи не буде тобі немилим.

— Нехай Ангел стереже тебе перед розбійниками і нечистими.

— А твої комори нехай ніколи не будуть порожні.

Вкінці сів я при вогнищі та відчув миле тепло. Господар подав мені вино, хліб, сир і оливки. Нарікав на погоду, на Римлян, і на податки. Коли я здійняв мій плащ і він побачив, що я фарисей, почав називати мене "равві".

З даху над підсінками лилася вода, але її плюскіт не був прикрий для тих, що сиділи біля вогню. Мій поганий гумор негайно щез. Я відчув нагло вдоволення, що замандрував сюди та що врешті дійду до джерела правди.

— Слухай — спитав я господаря — ти давно власником тієї гостинниці?

Було так, як я догадувався: хан був раніше власністю його батька, а ще давніше — діда.

— Може ти чув щонебудь про Ісуса з Назарету?

Кивнув швидко головою.

— Так, равві, — сказав — чував. Це Пророк. Було їх двох. Але одного з них, Йоана, тетрарх Антипа повелів убити.

— Чи це правда — мій голос не знаю чому задрижав, коли я ставив те питання, — що цей Ісус народився тут у Вифлеємі?

—,Так — відповів поспішно — тут, у нашій гостинниці.

Я вп'ялив мій зір у нього. Мав чорні лискучі очі й буйну бороду, що сягала аж до грудей. Пізнати було, що виріс в атмосфері життя гостинниці, у місці, де сходяться вісті з усього світу. Не треба було заохочувати його до розмови. Не чекаючи дальших запитів, почав оповідати. Перед роками — його ще тоді не було на світі — прийшло під вечір до гостинниці двоє мандрівників. Хан був повний по береги і не було де примістити прибулих. Батько Маргалоса (так називався теперішній власник хану) спочатку навіть не хотів пустити їх досередини. Але негайно появились знаки мов свідоцтво на те, що новоприбулі є прекрасними чудотворцями: стіни гостинниці розсунулися, щоб усі могли приміститись, сніг із дощем перестав падати як у місяці Тамуз, над містом появилася дивна зоря з хвостом, яким показувала просто на гостинницю батька Маргалоса. На цей знак розуміється негайно впустили прибулих до хану і звільнили для них найкраще місце при вогні. Кожний із гостей і господарів хотів Їм послужити та виявити свою пошану для них. Жінка була вагітна. Ще тієї ночі народила сина. Всі приявні жінки допомагали Їй; купали й перевивали Дитину. А Вона була така гарна, як жодна інша на світі. Зразу по народженні Дитя вміло говорити. Негайно люди пізнали, що на світ прийшов великий Пророк. Хлопець ріс швидко мов молодий ряст морви: коли мав рік, знав уже більше від п'ятнадцятирічного хлопця. Безупинну творив чуда. Коли побачив, що його Мати мусить двигати воду з джерела у підніжжя гори, вдарив ногою в камінь і зі скали добулось джерело. Плило воно повним руслом деякий час, коли його батьки перебували у Вифлеємі. А коли захотіли вернутись до Галилеї, Дитина діткнула ручкою ланцюга, що відмежовував подвір'я і від цього дотику посипалися з нього статері й динари. Його батьки могли купити собі цілу каравану ослів і вигідно повернутись у землю, де колись жили...

— Неправда, неправда, — сказав хтось.

Слухаючи оповідання господаря я не помітив, що наблизилась до нас стара жінка зі збанком на рамени. Мала підгорнену кутону і видно було її сухі ноги, з виступаючими з-під шкіри жилами, покриті болотом вище кісток.

— Брешеш — повторила щераз суворо, зціпивши губи, аж оточила їх сітка дрібних морщин.

— Пощо мама тут прийшли — замимрив нерадо Маргалос. Але увірвав і відвернув голову.

— Пощо я тут прийшла, пощо прийшла — бурмотіла стара — а ти не бреши. Брешеш і брешеш...

— Отже те, що твій син розказував, це не була правда? — спитав я. — А як воно було?

Не звертаюсь ніколи до звичайної амгаарезки, але тепер цікавість не дала мені спокою. Жінка мабуть була заскочена моїми словами, бо якийсь час мовчала. Поки щось сказати, підступила ближче. Стояла переді мною ввесь час зі збанком на рамени, як стоїть жовнір перед своїм вождем, із піднесеною до рамени зброєю.

— Якщо дозволиш, равві, то розмажу тобі... — почала розгублено. — Далеко не так було, як розказував тобі мій син. Він думає, що оповіданням вигадів розважить гостя. Але недотепа він...

Відкашельнула. Не зісунула кутони, отже ввесь час я бачив її сухі, спрацьовані ноги, покриті вище кісток червоним осадом болота.

— Це було так — почала спочатку. — День був як сьогодні. Зовсім такий же. Падав сніг, скрізь стояло болото, верблюди й вівлюки тряслися зі зимна. Їх шерсть позбивалась у кудли; на боках поробилися темні затіки. Тоді з'їхалось було дуже багато людей. А це тому, що був той спис... Коли надійшов вечір, господа була повна звірят, а під дахом чоловік лежав біля чоловіка.

Я жахливо втомилася. Просто падала з утоми. А чоловік безупину кликав то бігти по воду, то товкти зерно в ступі, то знов помагати запарювати верблюдам. Мій Юда, мій малий синок, плакав на моїх руках, бо з утоми я не мала корму. Я вже тільки зітхала, коби надійшла ніч і ті всі люди, що безупину їли й балакали, мов би ніколи не мали скінчити, пішли раз на сіпочинок.

Але саме тоді пропхався до мене чоловік. Мав на собі мокрий плащ — мабуть тількищо прийшов із дороги. Тихо, наче б інші не верещали скільки сили в горлі аж у голові тріщало, спитав, чи не могла б я прийняти на нічліг його і його Дружину. Тлумачив, що вони саме прийшли, що дуже втомлені, що його жінка кілька разів занедужала в дорозі та кожної хвилини надіється розв'язання. Я була мов шалена з утоми. То й зверещала на ціле горло: — Ні, нема місця! Ідіть собі деінде! Хіба ж не бачиш, як тут багато людей? Шукайте собі іншої господи. — Пробував він мене переконати, що обійшли вже ціле містечко, але ніде не хотіли їх прийняти. — Коли б ти була ласкава а люди схотіли дещо стиснутись — говорив завжди цим самим лагідним голосом — мабуть найшовся б якийсь куточок для моєї Дружини... Я сам можу залишитись на дворі. — Цими словами розізлив мене ще більше, Юда бив п'ястуком мою грудь, із якої нічого не міг виссати. Люди довкруги говорили й верещали мов осатанілі. У дурній чоловічій хвальбі кидали погрози Римлянам. Серед гамору я почула голос мого чоловіка, який кликав мене: мабуть хотів, щоб я знов побігла по воду до керниці. На думку, що повелить мені йти в ніч і в холод напав мене шал скаженини. Я почала кричати, наче б цей чоловік зробив мені якесь лихо: — Геть! Геть! Забирайся звідсіль. Чуеш? Немає тут місця ні для тебе, ні для твоєї жінки! Йди геть!

Я кричала мабуть дуже голосно, коли мій

чоловік почув цей крик та підійшов до мене. Він був захоплений вереском, що гудів у господі, радів розмовами із прибулими, слухав радо їх спліток та повторювань дивовиж, які позбирав від попередніх гостей: — Чому так кричиш на достойного мандрівника? — спитав. Не можу стерпіти тієї його купецької ввічливости. Він думає, що кожному новому гостеві треба віддати пошану. Це не він працював понад сили — він тільки говорив, а потім збирав гроші за нічліг і страву. Я зжахнулася, що знов повелить мені покинути мое ложе, про яке я вже мріяла, та віддасть його жінці прибулого! І вибухнула я: — Нехай він іде геть! Немає для них місця! Хочеш, щоб я послугувала леда жебракам? Та ж він дідовід, що не має чим платити з нічліг! Глянь на нього! — Вислів жаху, що появився на обличчі прибулого, переконав мене у правильності моїх здогадів. Це справді мусів бути бідний чоловік. Я кричала тим голосніше, шукаючи в цьому порятунку для себе: — Знаю таких! Тепер просить про хліб і вогонь, а пізніше буде пищати... Викинь його! Нехай забирається він і та його Жінка!..

Мої слова добились успіху. З обличчя мого чоловіка зник вираз надмірної чемности. Але мабуть співчував прибулим, бо відкликав чоловіка набік та почав розмову з ним. Той настоював, просив, показував рукою поза себе. Кілька кроків за ним стояла його Товаришка. Спиралась усім тілом на один із стовпів, що підтримують дах. Якраз цей, равві... Її стопи грузли в болоті, як тепер мої. Її плащ просякнутий водою лежав у калюжі. Притискала посинілі долоні до грудей. Обличчя її мало землисту барву, очі були замрячені, губи зціплені. Видно було, що наближається її година. Але я знову почала кричати, бо мені здавалося, що чоловік мій змилується та повелить віддати Їй мое ложе. Я вже була майже готова кинутися на них, побити їх, як бив мене мій Юда. Мій чоловік підніс рамена та нерадо почухав голову. Коли б не мій крик, може вкінці дозволив би їм присісти десь у кутку. Чоловік просив так сердечно, безупину показував на жінку, яка без слова змагалася зі своїм болем. Я не мала для неї ні дрібки спочуття, випроставшись проти них із затиснутими п'ястуками. Рухом голови мій чоловік показав їм браму господи. — Ходіть, щось вам знайду — пробурмотів. Напів зігнута жінка йдучи ловила подорозі кожний стовп. Мужчина йшов побіч, дивлючись із тривожною надією на обличчя мого чоловіка. Він завів їх до брами, показав їм напрям та щось сказав. Вийшли тоді. Мужчина повів жінку обережно, обнявши її рам'ям.

Довго ще після цього я не могла покластись. Треба було обслуговувати гостей, пекти їм пляниці, носити воду, годувати верблюдів. Кликали мене, підганяли поспішати, сварили, коли я не зуміла догодити. Я плакала з безсилої розпуки. Голодний Юда заснув на моїм рамени, зате мій чоловік ходив задоволений поміж гостей, слухав радо їх оповідань і пив подаване йому вино. Посвистував весело й побренькував грішми, які носив у шкіряних саквах на животі. Проходячи біля мене сказав: — Я дозволив цим людям замешкати в шопі зі жолобом... Там менше дме. — Крізь затиснуті зуби я відбилась: — Треба було їх прогнати! Нацькувати собаками! Безсоромні жебраки! — Який гедзь тебе сьогодні вкусив? — засміявся добродушно. — Бідні людиська. Ця жінка родитиме мабуть ще тієї ночі. Могла б ти до неї заглянути... — Ще чого! — вибухнула я — нехай радить собі сама. Буду дрижати над першою-ліпшою жебрачкою?! Кому забагається дитини... — ненависть била мені горлом наче кров. — Ти, бачу, надміру сьогодні милосердний для приблудів без аса. — І я знов побігла, бо вже хтось домагався посуди для верблюда.

Тільки пізньою ніччю гості скінчили їсти й балакати та поклалися спати. Хан наповнився хропінням. Мій чоловік спав побіч мене. Не залишився на своїй постелі, віддав її, розуміється, за добру заплату, якомусь гостеві. Коли прийшов до мене, було від нього вихлептане вино. Був гидкий... Мимрив задоволено, вкінці заснув. Зіпхнув мене набік, сам розвалився насередині. На решті постелі треба було знайти місце для Юди. Я вже не мала де подітися, залишилась для мене гола земля. Не зважаючи на нелюдську втому — не могла я заснути. Дрижачи зі зимна, я лежала з отвореними очима. На подвір'ю верблюди клякаючи стогнали й покашлювали. Випогодилося. Потім прийшов мороз і зціпив воду в калюжах. Спинився плюскіт води, що стікала з даху...

— Отже стіни вашого хану не розступилися? — спитав я нетерпляче. — І не було зорі, яка мала показувати вашу гостинницю?

Піднесла рамена.

— Жінки, як я, — сказала не підносячи очей угору — не мають часу оглядати зорі — це справа чоловіків...

Хоч говорила довго, не зняла збанка з рамени.

— Але пізніше я чула — продовжувала по малій перерві — говорили люди, що зоря була. Так розказував мені Симхе, син Тимея. Кажуть, що також чули голоси і співи. Я їх зустріла на дорозі зі шопи... Я пішла там тільки

тому, що не могла спати. Пригадала собі, як важко мені було, коли сама родила... Взяла горнець теплої води, трохи оливи, декілька платочків полотна... Ледве пощастило мені добитись виходу: скрізь потоком лежали сплячі. Треба було переступати їх тіла. Хтось із них зловив мене за ногу... Наче не було досить, що крізь довгий день я вислугувалась кожному. На щастя не наробив крику. У шопі, про яку згадав мій чоловік, ми тримали наших звірят: дві кози, під'яремного вола, ослицю. Був там жолоб, випалений із пенька. З отвору вертепу бив на стежку слабкий блиск. Ще не ввійшла досередини, коли прогомонів плач дитини. Народилося заки я прийшла. Жінка клячала при жолобі та похилившися, щось тихенько промовляла до новонародженого. Здивуєтесь мабуть, що негайно по родах могла рухатись і клопотатись? Але ми, важко працюючі жінки, знаємо, що коли треба, сили беруться не знать звідкіля. Її чоловік розпалив у куті вогнище. Але не було продуву, отже вертеп був повний важкого, їдкого диму. Дитина плакала, бо дим втискався Їй в оченята і Мати плакала похилена над нею...

Зжахнулась на мій вид. Мабуть думала, що приходжу прогнати їх із вертепу. Та коли побачила, що хочу Їй допомогти, переляк перемінився на її обличчі в радість. Була для мене сердечна, наче б уже зовсім не пам'ятала, що це я прогнала Їх із гостинниці. Мій прихід був на часі: вона була молода й недосвідчена. Треба було Їй усе показати: як купати дитину, як подавати груді, як завивати в пеленки. Не було також чим загорнути Малого: торбина жінки була майже порожня. Ледве викупали ми Дитину, а вже треба було прати. Я намагалась заколисати її. Дим вигризав Їй очі, дряпав горло. Не переставала плакати. Я співала Її пісоньки, ті самі, які колись співала Юді. Вкінці плач Малого перейшов у голосне ридання: видно, що засинав. Тоді я поклала Його до жолобу. І мені очі пекли і боліла голова, наче б мое чоло було стиснене шнуром. Я ще видоїла козу, бо мала на думці, щоб Мати могла напитись теплого молока. Коли я виходила, жінка підійшла до мене. Сказала:—Дякую тобі, сестро... Обняла мене рам'ям і притиснула обличчя до мого лиця.. Було мокре від сліз: сміялась і плакала водночас. — Дякую — шепотіла — Він тобі віддасть... — Я думала, що говорить про чоловіка, який безупину заходився біля воґню. В голові мені гуділо. Але коли я вийшла зі шопи, обвіяло мене свіже, гостре, здорове повітря. Я сперлася на скалу. Ніч кінчилася, ховаючись у молочній мряці. Іней блистів на траві. Я почувала, що день, який саме поставав, знову буде жахливо томливий, без хвилини відпочинку. По безсонній ночі годі було його собі й уявити. А проте, замість швидко вертатись і переспатися хоч хвилину, я дальше стояла під скалою та помалу ковтала свіже нічне повітря.

Саме тоді побачила я старого Тимея, як ішов у товаристві своїх синів і ще кількох пастухів. Виглядали грізно зі своїми ківями в руках та ножами за чересом.

— Це ти, Саро? — побачивши мене звернувся до мене. — Чи це правда, що в шопі, де тримаєте худобу, народилася Дитина? — Голос мені завмер. Тимей, не зважаючи на свій вигляд, спокійна людина. Але в його словах, здавалося мені, була погроза. Невже хотіли вони напасти на людей, яких я не пустила до гостинниці? Дитина? Що може пастухів із долин обходити Дитина цих бідолахів, що народилась у призначенім для худоби вертепі?

— Ні! Ні! — сказала я швидко. Я думала, що моя брехня їх спинить. Але вони, мов не довіряючи мені, подались таки до вертепу. Тоді я заступила їм дорогу. Почала кричати: — Чого ви від них хочете? Не пущу вас! Це бідні люди... Не дозволю їх скривдити. Якщо треба вам грошей, оце маю два динари... Це небагато, але... — Ти дурна, Саро! — Тимей кинув легковажно в мій бік. Узяв мене за рамена та відсунув із дороги. Увійшов до шопи, а за ним його товариші. Тільки Симхе зупинився хвилину при мені (швидко розказав мені про зірку, про голоси і про світлість. Але я не повірила йому. Не слухаючи навіть до кінця його оповідання, поспішила за тими. Коли вбігла за ними до шопи, побачила я, що стоять на порозі мов онесмілені та оглядають низьку стелю, з якої стікала вогкість. Крадькома підходив за ними день і показував їм усі закутини шопи. Жінка на їх вид зірвалася на рівні ноги. Стояла тепер із Дитиною на руках, притискала її до грудей. І так застигли віч-на-віч: Вона і вони. Потім я почула голос Тимея. Я побачила з подивом, як він клякає та подає жінці мов якийсь безцінний дар білий шматок свіжого сира. Інші також приклякнули. На цей вид неспокій почав уступати з обличчя молодої матері. Вона ще мабуть не розуміла, що означає цей нічний поклін, відданий Їй незнаними й грізними людьми у кожухах. Але тому, хто всміхається до нашої дитини, ми повинні відповісти усміхом. Поступила крок наперед. Наче священик, який — поки посвятить жертву — показує її людям, простягнула свого Сина на руках до пастирів...

— Він і справді був такий гарний та здоровий? — спитав я.

— Дитина є завжди гарна — відповіла. — Але не був дуже здоровий. Плакав часто, а ко-

ли плакав, плакала також і Мати. Був якийсь то дрібний і малий мов діти, що родяться передчасно. Мати не мала корму, отже частенько бував голодний. Мусіли мешкати у вертепі кілька днів, поки вкінці гостинниця опустіла і вони могли до неї перенестися. Було холодно, отже Дитині стерпла й боліла шкіра. Довго ще потім мав очі хворі від диму...

— Твій син казав — сказав я — що Він розвивався швидше як звичайні діти.

Піднесла рамена.

— Розвивався так, як розвивався б кожний інший хлопець на його місці. Був звичайною Дитиною бідних людей, що прийшла на світ серед холоду, голоду невигоди...

— Але чому не створили йому кращих умовин? — викрикнув я. — Коли вміли робити чуда... Він сам, якщо ударом ноги видобував воду зі скали...

— Воду? Мій син збрехав, равві. Я нераз мала на руках його ніжки. Були рожеві, ніжні. Звичайні ніжки дитини, вразливі на біль. Коли б однією з них вдарив у камінь, покалічився б і заплакав. Отже Мати гляділа, щоб не вдарився. Ні, Він не створив джерела на вершку узгір'я. Його Мати, як і ми всі, мусіла щоднини ходити по воду на саму долину.

— А ці гроші, що посипались немов із мішка?

— Це також неправда! — вигукнула. — Брехливий язик лінивого чоловіка! Гроші... Коли покидали наш дім, Його батько приніс мені одного динара і сказав, що більше не може дати, бо не має, але коли хочу, то зробить мені якусь обстановку, бо сам є нагаром і знає теслярську роботу. Сказала я йому зробити стіл, — і зробив. Якраз цей, равві, що стоїть біля тебе...

Я глянув. Стіл був важкий, як ті, що стрічаються в багатіших селянських хатах, тільки краще викінчений.

— І це все, що знаєш про різдво Ісуса з Назарету? — спитав я накінець.

— Усе, равві.

— Бував Він тут ще колинебудь?

— Ні, ніколи. Я чула тільки, що ходить по Галилеї та навчає...

Наближався вечір і я вирішив переночувати в гостинниці та повернутись до Єрусалиму ще тільки ранком. Жінка відійшла; я чув, як заходилася біля господарки. Маргалос, мабуть засоромлений словами матері, не відзивався. Сів на боці та підспівував собі щось під носом. Присмерк спливав на опустошіле подвір'я. Але як потемніло, прибула до гостинниці невелика каравана мандрівних купців із Геврону до Дамашку. Я тримався здалеку від них — не виглядали на чистих людей. Зрештою темний, вогкий вечір на чужому місці, де я почував себе осамітненим, наповнив мене сумними думками. Повернулася пам'ять про Руту... Щонебудь мене заторкне, відчуваю це зі страху про неї... Побачив я, що стара виходить із хану й спитав:

— Може йдеш у напрямі вертепу? Я хотів би, щоб ти мені його показала.

— Отже ходи, равві.

Знову віяв вітер, але небо дещо прочистилось із хмар і появилися зорі. Жінка несла у стулених долонях оливний каганець. Увійшли ми до середини. Вертеп був повний духу звірят і вогкої соломи. Жінка піднесла свою лямпку. Випалений із пенька жолоб лежав на перехрестях. Над ним дихав білий, під'яремний віл.

— Це тут — сказала.

— Це тут — повторив я. Солома була перегнила, жолоб неглибокий і твердий. У куті лежала стирта сміття й звірячого гною. Тільки найбільший нуждар світу — думав я — міг народитись у такому опущенні. Це не було місце для потомка Давида, для пророка, для Месії.

Я став іще більш сумним. Мені здавалося, що низька стеля зісунулась на мою голову та натискає моє чоло своїм тягарем. Полум'я лямпки повзло, тіні мов сполохані лилики билися проміж стінами шопи. Віл жував голосно; слина з його рота капала в жолоб. Стара жінка не говорила нічого. Щераз обкинув я поглядом нутро та вийшов на повітря. Вітер шумів, шарпаючи в сумерках якимсь невидним кущем.

Ми повертались мовчки. Але по кількох роках появилось у моїй голові настирливе питання, на яке хотів я мати готову відповідь:

— Чуеш, — звернувся я до жінки — ти казала, що саме тоді ти мала дитину, сина. Мені навіть здається, що ти називала його Юдою. Це не є той, з яким я розмовляв?

— Ні — відповіла.

Ми йшли хвилину мовчки. Тільки по хвилині сказала придушено:

— Юда не живе...

— Чи це тоді..? — спитав я якось несміливо. Тепер події тих часів стали сходитись у моїй уяві в один образ. Це мабуть тоді ця потвора повеліла вимордувати у Вифлеємі всі малі діти. Аж дивно, що Він уникнув меча трацьких найманців.

— Так — сказала — вбили його жовніри короля, коли шукали малого Ісуса.

— Шукали малого Ісуса... — повторив я. Видалось мені, що я віднайшов нове кільце ланцюга, що помалу добувався з темряви.

— Отже шукали Його?

— Його. Про Нього випитували. Але вони зуміли встигти утекти попередньої ночі. Жовніри не хотіли в це повірити. Грозили, перестерігали. А потім, щоби бути впевненими, що Він їм не втече, повбивали всіх хлопців...

— Отже це Він був причиною, що ти втратила сина... — сказав я крізь зуби.

Не відповіла. Я знову відчув наче б то приплив нехіті, майже ненависти до Чоловіка, якого правду я прийшов тут відкрити. Із гнівом став я говорити:

— У такому випадку погано тобі відплатились за твої турботи про них! Мабуть сьогодні жалуєш, що тоді ти не прогнала їх зі шопи на сніг і холод?

— Ні... — ледве почув я. Її відповідь була тиха, мов приходила з далекої відалі. — Жалію, що я була для Них немилосердна і зла...

Я зупинився. Малощо не зі злобою кинув їй у лице:

— Але ж із їх приводу згинула твоя дитина! Мабуть ти не любила її?!

Зітхнула тільки.

— Коли б не прийшли до вас — сказав я поспішно — може б ваші діти уникнули смерти? Він зберігся, але за це треба було заплатити життям кількадцяти хлопців! Життя дітей — це річ понад усяку ціну! — крикнув я. Про її сина я перестав думати — її мав я перед очима. Вітер роздував мою сімлягу. — Невже мусіло так статися? — продовжував я, наче б у суперечці з кимсь іншим аніж ця стара жінка. — Чому Він одних воскрешує й уздоровлює, а другим дозволяє гинути задля себе? Діти не повинні вмирати! На твоєму місці — гостро спрямував я свої слова до жінки — я б їх зненавидів!

Закинувши плащ на рам'я, подався я вбік хану. Жінка йшла біля мене. Коли ми вже були близько огорожі, почала говорити:

— Я тільки дурна амгаарезка... Що ж можу знати? Чому мала б я їх ненавидіти? Це я була для Них Іогана. Але Вони мені цього не пам'ятали. Були такі добрі... Ніхто ніколи до мене так не всміхався, як ця жінка і ця Дитина... Витягала до мене свої рученята. Що ж — Юда може і так умер би? Може втопився б у керниці, або вмер із гарячки? У всьому воля Найвищого... Що ж я дурна, проста жінка? Кажете, що це з Його приводу згинули наші хлопці? А Він тепер, як кажуть, уздоровлює, воскрешує, виганяє дияволів, проповідує гарні речі... Це так, наче б мій Юда зробив, що так воно є...

Що ж мав я їй на це відповісти? Вернувся я до гостинниці, кинувся на мою постіль та намагався заснути. Сон не прийшов відразу. Із-під даху підсінка я бачив, як на небо виступають зорі. Моє схвилювання знову проходило в смуток. Знаю, чому я сумний. Я знову не відкрив того, що єдине могло б мені дати щастя і спокій. Юсте, хто Він такий? Чому в одному випадку Він діє чуда, а в другому не робить їх? Коби ж Його перемога могла бути моєю перемогою, перемогою Рути... Але ця перемога виглядає на невдачу: мою, Рути, Його самого...

(Кінець 11-го листа)

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Степан Гевак

РІЗДВО МІЖ КІРГІЗАМИ

Зближалися свята Христового Різдва, отже наш гурток,*) постановив заздалегідь відсвяткувати його за своїми родинними звичаями. Приготовлялись ми до цього спільними засобами, від наших поселенців Українців із дооколичних хуторів, які зчаста приїздили на закупна до Павлодару, а також вступали до Народнього Дому на говірку з "Австрійцями". Багато з них мали своїх синів в австрійському полоні, то вступали до нас із проханням: "Напишіть письмо до них, певне що вони його скоріше одержать". За таке привозили нам гостинців. Довідавшися, що ми святкуємо так, як і вони, держачись подібних українських звичаїв, які й вони винесли зі своїх губерній, київської, полтавської чи кам'янець-подільської, наділили нас щедро кутею, капустою, а навіть привезли шинки й ковбаси, бо, кажуть, цього краму не дістанете поміж русскими Чолдонами, вони цього так як і Татари не люблять та ще й дразнять нас, що сало це хахлацька їда. От, коби це було ближче, тоді може б і разом провели ми цей Божий Празник Різдва по своєму. Тоді Поляки всі святочні дні обходили за Юліянським календарем, разом із русскими, а зазначую, що Поляків немало було в Сибірі, вже тут і народжених, а може вже і третє покоління. А ще багато Поляків були вже до того на державних посадах, як чиновники, то й до своєї польськости не дуже признавалися.

Сповняючи свою повинність не тільки стало в кухні, але й маючи до діла також із доставцями, приходилося мені часто бувати в місті, та тим самим пізнати його жителів. Павлодар мав тоді 27 тисяч мешканців. Із того половина жителів були Казахи (Кіргізи), самі погани. Жили вони зимою на передмістях у своїх "аулах" (землянках) і тільки вчасною весною переносяться до своїх безчисленних табунів коней та рогатої скотини, яка перебуває стало, літом та зимою, в сибірських степах. Сторожать її наймлені кіргізи, які проживають у юртах-шаласах, самі ж власники стад переносяться на зиму до своїх аулів.

Одежини Кіргіз із себе ніколи не скидає, хіба коли вже вона зовсім знищиться; ходять убрані однаково літом, яке дуже гаряче, і в тій самій одежі теж зимою. Добрі їздці на конях, вправні киданням арканом на ловлі пів-диких коней; знають способи приготовлювання "кумису" з кобилячого молока, як також і подою кобил. Письменности поміж ними здається в тому часі не було, хоч бачив я їхній буквар, дуже примітивний із 21 буквою; читалось із права, як у всіх східніх народів. Жінки в більшості їздять на конях верхи, не носять завоїв, живляться головно кониною. До російських шкіл дітей не посилають, а їх родинні звичаї варті дива: Родичі дітей іще в дитячому віці заключають поміж собою договір свадьби, коли діти ще й не переступили 10 року життя. Батьки домовляються, скільки "молодий" має внести приданого "калиму" для молодої; звичайно підставою є кількість коней, рогатої худоби й овець. Від часу такої домови батько сина рік-річно віддає батькові молодої умовлену кількість коней і скотини та, коли виповнять свою умову, найчастіше в 14 році віку дітей, тоді родичі молодого приходять в аул і забирають молоду та всі вложені коні, а батько молодої знов дає віно своїй дочці. І тим закінчується весільний обряд. Здавалося мені тоді, що живемо в первісному стані людини на землі...

В часі мого побуту в Павлодарі запросив мене знакомий Кіргіз до свого аулу на чайок. Аул на більшому кругі землі, обсипаний земним валом до якого щільно притикали стіни землянки, а біля землянки малий сарай на дві чи три корови, коня та пару овець. Над тим сараєм складали накошене сіно, що зимовою порою було кормою для звірят. Входилося до цеї землянки просто в це помешкання, в якому, кромі маленького столика на самій середині, не було більш нічого видко. Долівка вистелена верблюжою шкірою, а стіни оздонені орієнтальними килимами. В одному вуглі стояла залізна піч для огрівання кімнати, було також невеличке віконце побіч дверей. Опалювали кімнату "кизяком". Кизяк — це січена солома вимішана з навозом із-під звірят та висушена літом на сонці; у цій степовій полосі кизяк єдиний засіб опалу. Уряд та дехто з заможніших мешканців опалювали свої доми деревом, що його сплавлювали рікою Іртишем із далеких Алтайських гір. Їду пригоговляли Кіргізи на подвір'ю біля своєї юрби. Їжу становили головно кінське м'ясо, молоко. Замість хліба галушки смажені в баранячому товщі, якими можна було б стріляти, такі тверді. Присмаком був напій "кумис", що його препарували з кобилячого молока. Одинокою окрасою хати мого Кіргіза був тульський самовар, що стояв на цьому столику посередині юрти. Воду всі жителі довозили бочками з ріки Іртишу. Кухня була звичайно триніжкова, на ній висів округлий "казан", у якому варили й смажили ті галушки. Посадив мене Кіргіз біля себе на полу та підібгав ноги під себе, а його жінка стала приготовляти самовар. Так почалося "угощеніе": чай подали в чашечках із підставками ("блюдочка") та "сахар" (цукор) на прикуску, а на додаток були ті галушки. Мій Кіргіз дуже слабо володів московською мовою. Проте з його бесіди міг я зрозуміти, що їх колишні вольності дуже сильно здержував російський уряд різними податковими драчками, які їм важко було вносити в "казначейську" касу, бо ціни на коней і скот були дуже низькі, нпр. за чотирирічного коня не одержувано більше десяти рублів, а за корову до 8-ми. Кіргіз наємний у козаків не одержував більше місячно як 5-7 рублів. Тому наймалися до важкої праці караванної: їздили верблюдами вглиб Китаю та привозили звідтам головно чай, овочі й різне коріння, а також потайки опій. Така поїздка тривала нераз більше двох місяців.

*) Полонених, пор. спомин цього ж автора в 12 ч. СВІТЛА в 1963 р.

По кількагодинній гутірці я увільнив нарешті кімнату гостинного Кіргіза, та хоч не дуже добре наївся, проте багато скористав із його оповідань.

У своїй функції каптенармуса я зчаста ходив по доставцях м'яса, муки, цукру та чаю, бо ж було там приблизно 6 тисяч полонених, що одержували приділ харчів на рівні російських солдатів; отже треба було добре контролювати, щоб доставці доставляли доброякісний товар. Рівночасно стало відвідував я один склеп "лярк", де продавцем був, з вигляду судячи, молодий Татарин. Він бачив, що я стало кожного дня купував різні газети: "Новое Время", "Русское Слово", що виходило в Москві, та "Біржевие Ведомості"; ми діставали їх майже більш на тиждень опізнені. Татарина зацікавило те, що я хоч у цивільній одежі, але молодий віком, не служу в армії, а живу вільно та інтересуюся загальними справами, читаючи аж кілька часописів різних напрямків. Тому спитав мене, чим я занимаюсь, бо, як бачить та чує з розмови, я не русский; а до того ще я його просив колиб я не міг зайти, то щоб мені часописи оставити. Отже випадало його цікавість заспокоїти. То я признався, що я полонений з австрійської армії, національністю Українець зі східньої Галичини, на якої території йдуть тепер воєнні дії. Отже причитую воєнні звідомлення, бо мене цікавить, де дійсно ведуться бої, поміж російською й австрійською арміями. Мій Абдул, як він мені подав своє ім'я, закінчив був на казанському, (одинокий татарський у Росії) університеті філологічний факультет. Також бував на студіях у Стамбулі в Туреччині, де вивчав орієнталістику. Саме перед вибухом світової війни вернувся до Павлодару, де його батько в одним із мечетів сповняв ролю "мулля", себто магометанського священика. Ми ближче запріязнилися і він став оповідати мені в частях гутірках, що татарська нація має велике спорідненння з Українцями вже з 12 століття майже через три віки. Що ці події яскраво насвітлені в історії татарського народу, який побирав від наших князів "тарач". Також у вищих верствах були кровні зв'язки: подружжя. Сказав мені також, що наші хани, хоч магометани, не нищили ваших святинь та шанували ваших священиків. Коли так зійшов на нашу історичну дезнину, сказав, що Москалі вкрали вам вашу історію та присвоїли собі її. Був великим прихильником Українців і бажав, щоб Росія програла війну; а що програє, того певен, тому що Туреччина з Австрією та Німеччиною спільно розіб'ють Росію, яка держиться тільки на глиняних ногах. Пізнав я ближче цього Абдулу і він по якомусь часі запросив мене в свій дім. Там трапилось таке дуже рідко, щоб "джавра" запрошували в хату. Абдула познакомив мене зі своєю рідною, почавши від батька "мулла" аж до сестер, які дома дуже ревно сповняли закони Магомета. Одначе це не перешкоджало їм ходити до російської гімназії, без завоїв на лиці. Але в хаті цих своїх правил таки держались. По кількох таких гутірках у хаті обіцяли, що дозволять мені відвідати їхній мечет, щоб я усвідомив собі, які Магометани вірні Коранові. І то чим більше мусульманин освічений, то з більшою ревністю сповняє приписані закони. Прийшли ми в товаристві Абдули до мечету, скинули своє взуття, а одержали якесь дерев'яне. Тоді сівши на почепки в цій білій без сліду якихнебудь візерунків святині, став я приглядатися, як то вірні магометани заносили мольби до Аллаха. Їхні молитви виголошував мулла, згадуючи зчаста пророка Магомета. Закон Корану для вірних магометан святий, але жіноцтво зовсім не бере участи в цих молитвах у мечеті, та мабуть рідко виходить на світ Божий, і то тільки з заслоненим обличчям.

Найцікавіша на подарунки книжка це

В. Лозинський і М. Ценевич

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовлятя на адресу:

Basilian Fathers — 286 Lisgar St.

Toronto, Ont. — Canada

В ОЛИВНОМУ САДІ

На західнім збіччі Оливної гори був невеличкий хутірець Гетсеманія. Управного поля було мало, зате головним приходом хутірця був великий сад оливних дерев, які там так буйно росли, що навіть дали назву цілій горі.

Крім руїн фільварку, в городі повнім розмарину й червоних безсмертників, названих кров'ю Христа, по нинішній день показують вісім пластарих оливних пнів, що мали б іще бути свідками Христових мук.

Цей тихий сад, що ввесь Божий рік зеленіє й цвіте, є немов милою оазою серед понурої пустки долини Йосафата.

Здавна вже любив Ісус це тихе місце.

Перебуваючи в Єрусалимі чи у Витанії, приходив туди часто. з учнями на відпочинок і молитву. І по останній вечері спрямував свої кроки в те місце.

Дорога вела через передмістя Офел та біля полудневої сторони святині сходила на долину Йосафата. Мабуть не багато є місць на світі таких разяче смутних.

Серединою долини тягнеться каменисте ложе потоку Кедрон, що лише зимою слезить трохи водою, а літом дише мертвотою. Навколо стирчать порізані дикими ярами скелі, а узгір'я такі голі, що навіть і трава на них не росте. Не побачиш ніякої зелені, хіба лише там, де колись підносилися мури святині. У розпадинах тих мурів видніє де-не-де кілька напів зісохлих карлуватих деревин.

Можливо, що колись виглядало тут інакше, як ще ліс покривав гору, а в потоці журчала вода, підсилена водопроводами зі святині. У кожному разі і тоді вже ця долина була сумна й понура, мов приноровлювалась до останньої мандрівки Спасителя.

Від хвилини виходу з вечерника залишив спокій Ісуса. Мов темна ніч, що залягла над містом, так і Його душу оповили чорні хмари смутку.

Як фантастичні форми скель маячіють у присмерку, так понурі думки й образи залягли в його душі. Ішов мовчки. Може думав, як то колись тією самою дорогою йшов Давид із мішком на голові, криючись перед злочинним сином.

Нині повторилася ця сама історія. Бо хіба ж у тій хвилині, інший злочинець, упавший апостол, не збирає вояків і товпу на свого Спасителя?

Ісус має, правда при собі жмінку вірних собі й відданих, але як довго видержить їх мужність? Усі ви згіршитеся мною тієї ночі, відізвався до учнів. Бо написано: поражу пастиря і розбігнуться вівці.

Згіршитись Учителем? Гаряче серце Петра збурилося. Хоч би всі згіршились тобою, закликав у запалі, то я ніколи не згіршусь! Христос Господь мовчав хвилину, опісля ж відповів лагідно, та з притиском: Направду кажу тобі, що ти нині, тієї ночі, перше ніж два рази запіє когут, тричі мене відречешся.

Але Петро не хотів піддатись. Тільки що одержав уряд утверджувати своїх братів, а тепер мав би випертися свого Господа? Господи! З тобою я готов іти до в'язниці і на смерть! А коли треба і вмерти з тобою, я не випруся тебе. Інші учні прилучилися до тих запевнювань; на хвилину постав гамір у громаді. Ісус уже нічого не відповів, але в сумній задумі йшов уперед.

Коли прийшли на місце, молодий місяць проясняв дещо темряву. В саді чулося свіжість і тишину, на листях трав блистіла роса, а сиве листя оливок здавалося блакитним у сяєві місяця.

Близько входу була гейби бесідка чи будка. Спаситель звернувся до учнів. Сидіть тут, сказав, а я піду туди та помолюсь. Лише Петро, Іван і Яків мали товаришити Вчителеві на місце муки.

У чотирьох пішли дальше.

Коли були вже самі, то надобре почалася духовна боротьба. Поблід Ісус, обличчя його протягнулось із стради, а по цілому тілі пробігли дрижаки. Апостоли вживають більше рівнозначних слів, щоб описати стан Учителя: почав смутитися, і плакати, і тужити. Іще хвилину йшов мовчки, вкінці ж станув, коли минали дорогу, що перетинала сад. Сумна душа моя аж до смерти, прошепотів із трудом. Зістаньте тут і чувайте зі мною, та моліться, щоб не ввійшли в покусу.

Поступив іще кільканадцять кроків і, мов утікаючи перед бурею переслідуючих його примар, схоронився під вистаючим зрубом скали. Була там печера, заслонена при вході густим корчем, що збереглась і по нинішний день.

Тут упав на коліна та пробував молитись. Як стадо дикого птаства кинулися на нього страшні думки й почування. Сам хотів тієї муки, то й дозволив їм себе шарпати і гнобити. Серце його стискалося болем, кожна жилка в тілі дрижала аж до цілковитого, фізичного й морального вичерпання.

Найперше стали перед ним образи його мук. Усе, що мало невдовзі його ждати, представилося йому мов живе. Бачив біля себе катів і зненавиджену товпу, чув верески, відчув біль і гіркість опущення й погорди.

Спаситель замкнув очі. Надходив Юда з гидким поцілунком зради. Діткнувся своїми устами його лиця, а з них уже чутне було прокляття пекла. Здригнувся з відразою, і вже біля нього стоять диявольські посіпаки, в'яжуть руки, попихають, б'ють серед наруг, сміху й проклонів.

Христос шепче молитву, а душею бачить інший образ. Бачить себе на дворі архиереїв, як предмет ненависти і страшних знущань, чує зневаги й фальшиві свідчення, удари в обличчя і плювки.

Так пересувалися перед ним усі страшні сцени мук: преторія Пилата, палата Ірода, бичування й Голгофта. У кожний нерв тіла Спасителя в'їдалися бичі, і терня й цвяхи: роздирали його серце невірність учнів, і страда Матері, невдяка товпи, несправедливість суддів та жорстокість катів.

Близькі страсті стояли перед ним, впивалися в його душу та обіймали його мов тернистий корч, ранили кожний змисл тіла і серце.

Бідний Спаситель почувався дуже й дуже нещасливим, пригнобленим аж до смерти. Рясний піт зросив його чоло, дрижаки трясли всім тілом, спалені гарячкою уста були повні гіркоти. Падає на лице й закриває його руками: Отче мій, простогнав із болем, якщо можливе, нехай відійде від мене ця чаша! Візьми від мене цю чашу, бо Тобі, Отче, все можливе... Однак не як я хочу, але як Ти, так нехай станеться, не моя а Твоя воля.

Довго повторював цю покірну молитву й свою жертву, немов тією молитвою хотів заглушити страшні образи; так молився й боровся з собою Вождь і Первовзір усіх Божих воїнств. У тих муках була й боротьба: любов до життя і відраза до терпінь змагалися з послухом Божій волі. Раз ревніше й гарячіше вимовляв першу частину просьби, щоб оминула його мука, раз же знову покірніше, мов каявся в дусі й вирікався своєї волі, жертвуючися Отцеві на все.

Вкінці піддання Божій волі перемогло. Вже більше не просив віднять чашу, просив лише сповнення Божої волі.

З перемогою прийшла й полегша.

Спаситель піднявся з зємлі, але піднісся немов по тяжкій недузі: змінений поблід, змучений до фізичного вичерпання.

Вийшов із печери та пішов до місця, де мали чувати три учні. Ніхто не чував з Учителем. Апостоли спали.

Петро збудився, коли Спаситель діткнувся його рамени. Семене, спиш? — сказав йому з викидом. То ти не міг і одної години чувати зі мною? Бідний апостол не знав, що сказати з сорому й страху. Видів Учителя в такім страшнім стані, хотів його порятувати й допомогти, але Ісус не бажав помочі. Лише повторив учням перестерогу: молитись і чувати, бо тіло оспале, хоч дух бодрий, — та назад повернувся до печері.

Місяць світив ясно, чудова ніч, повна весняних пахощів, та тишина в саді впливали заспокоююче.

Для бідного Спасителя вже нема спокою. Падає знов на коліна, щоб молитвою скріпитися в готовості на жертву. Отче мій, якщо не може відійти ця чаша від мене, та щоб я випив її, нехай буде така Твоя воля!

Кілька разів повторив свій чудовий акт резигнації. Нагло здержався й застогнав із болю. Нові дрижаки потрясли його тілом і серце знову скорчилося з болю. Зачиналась нова боротьба, нова хвиля страшних терпінь несподівано вдарила об його душу.

Так страшно й нелюдяно терпіти, а за що і для кого? За гріхи і для людей!

Душі Спасителя представилося те, що апостол називає "тайною неправостей". Перед ним станув гріх у цілій гидоті й грозі.

Оце сонячний, ясний початок Божої любови, щасливий земський рай, що має змінитись у щасливий вічний рай. Чорна хмара перетинає нагло ясну лінію Божих плянів: з глибини вільної людської волі виповзла стоголова потвора, дишучи гниллю й знищенням. Могуча гребля святих Божих ласк прірвана, за первородним гріхом валиться на світ безмежний потоп неправости, а вслід за ним розливається море сліз, крови й недолі.

Перед очима Спасителя почали проходити гріхи всіх людей і народів: ті, що вже були і ті, що будуть до кінця світу.

Бачив чоловіка, цей образ Божий і подобу Його, як валяється в болоті найсоромнішої змисловости, гірше від нерозумної скотини; видів непогамовані інстинкти захланности, гордости, дикунства; видів брехні і кривди, без-

божність і богохульства, безсоромність і гидоту всіх місць і часів. І немов окружили його води того брудного і страшного потопу, проступки і злочини немов здусили його. А пекельні потвори, здавалося, з насмішкою голосять:

Коли хочеш відкупити світ, то мусиш нас усіх на свої рамена взяти, мусиш нас двигати на душі!

Тихий зойк добувся з грудей Спасителя, закрив долонями очі, немов заслонювався від страшних привидів. Лицем припав до землі і знов благав помочі: Отче мій! Якщо ця чаша не може відійти від мене, нехай станеться воля Твоя.

Але і з неба не приходила потіха.

Почувався страшенно пригнобленим і самітним, опущеним і стривоженим. Рішився знову піти до своїх учнів.

Хитаючись на ногах, облитий зимним потом, із трудом встав і вийшов із печери.

Але апостоли знов спали та збудилися допервa на шелест кроків Учителя. Тим разом не казав їм нічого.

Сумно глянув на них, і знову вернувся на молитву.

Та ледве прикляк, а вже як вихор ударила в нього страшна буря нових страждань.

Уже не гріх, але батько всякого гріха станув перед душею його, той самий князь темноти, з котрим раз звів боротьбу на пустині. Став і почав з гірким сміхом говорити: То ти віддаєшся на муку, щоб спасти світ? То ти думаєш, що своєю жертвою потягнеш людей? Дивись, я тобі покажу, які будуть овочі твого хреста!

Як колись на горі покус, так і тепер відслонився очам Спасителя величезний образ. І в тім видінні побачив дії цілого світу та дії людських душ.

Уже проминули сотні літ, як його хрест станув на Голгофті, а де ж спасіння? Як перед тим, так і тепер більшість світу занурена в темноті поганства, забобонів і блуду. Як перед тим, так і тепер тисячі й тисячі людей пропадають у безоднях пекла. Правда, через дії світу тягнеться ясна й світла нитка історії Церкви, але яка ж вона вузенька, яка мала! І на що вона здалася? Хіба на те, щоб стати предметом ненависти і жертвою переслідувань!

Дивиться Христос Господь. А тут на його Церкву, на його хрест любови, на його ім'я, тягнуть до боротьби цілі маси народу! А за кого? Чи на дияволів? Ні! На людей, за котрих він себе жертвує на смерть. Могучі цього світу тягнуть на Церкву, щоб її знищити в ім'я справедливости і правди.

Бачиш? — зашипів диявол з триумфом? Ти думаєш, що мукою вислужиш собі любов? Тож чекає тебе ненависть! Ті люди, за яких ти хочеш умерти, не хочуть тебе, ні не бажають твоєї правди, ні ласки твоєї. Їм добре на землі і без тебе!

Страшний біль стиснув серце Спасителя, в устах почув жовч, по цілому тілі розійшлось смертельне дрижання, наче зблизилось конання. Сперся чолом на скалу і повторяв стогнучи: Не як я хочу, але як Ти: не моя воля, але Твоя нехай станеться воля!

„Ти може числиш на твою Церкву і твоїх вірних? — засичав диявол у злості. Ходи! Поглянь на те діло твоєї крови!

Змучені Христові очі побачили страшний вид. Серед моря темноти, пробивається цілими віками мала громада його вірних. Але не лише ззовні їх гноблять і переслідують: у самім лоні Церкви щораз то постають незгоди; єресі й схизми немов гострим мечем шматують живе тіло його. Обручниці та відривають від неї цілі країни й народи. Кривавиться Церква. Христос бачить, як гниль закрадається в тіло Церкви! Як до неї вдирається дух цього світу, дух гордости, захланности та змисловости. Бувають часи, що, здається, святе дерево сохне, бо вгорі зіпсуття а вдолині байдужість. Всюди розклад і гниль!

Дивися, дивись, сичить диявол, на тих твоїх вибранців!

Перед очима Спасителя просуваються образи: тут бачить манастирі розпущені й зісвітчені, там зіпсутих священиків, святокрадські Служби Божі, опущені престоли, спрофановані Св. Тайни. Серед тисячів, ледве де-не-де знайдеться вірна душа, але яка ж вона слаба, яка скупа на любов, яка вбога у вірі!

Ось що докажеш, додає спокусник. Іди, пролий свою кров до останньої краплі, щоб твоє діло згинуло, як кропля в морю. Іди, посвятися, але ніхто не посвятиться за тебе!

Та Ісус уже не чув, страшні образи знесилили його духа.

Зачалося конання.

Стиснене серце надміром болю, не могло вже втриматі крови. На його чоло, шию і руки виступили криваві краплі, зачали лучитися й тихо спливати на землю.

Як би не тяжкий віддих, могло б здаватися, що Спаситель уже мертвий. Духом лише безнастанно повторював: Да будет воля Твоя! Да будет воля Твоя!

Духова боротьба була скінчена, і виграна!

Розлетілись мучливі привиди, втихла буря думок і чуття. Печеру залило світло ясніше від місяця. До лежачого Спасителя зблизився ангел у золотих, на подобу священичих, шатах. У руках мав чашу, а на обличчі вираз святого спочуття й найглибшої почести. Прикляк при голові Ісуса і подав йому чашу.

Що було змістом того таємничого причастя, яке Цар ангелів прийняв покірно з рук ангела свого слуги?

На знак принятої жертви Небесний Отець післав своєму Синові чашу муки. Але не лише мука в ній була. Там було те, що часто провадить до муки, але саму муку поконує. Це був Божий напій, солодший від меду, сильніший від вина, це був овоч і джерело відкуплення — ЛЮБОВ!

Ум Ісуса навіть серед духової бурі ніколи не стратив ясности і спокою, а тепер і нижча частина його природи поринула в небесну солодкість. Відчув, що в небі над усе його люблять і на землі стільки любови здобуде своєю любов'ю, що нічим будуть здаватися всі ворожі зусилля.

Замість чорних примар, мальованих спокусою, розгорнувся перед ним образ повний потіхи.

Побачив мільйони й мільйони людських душ, що простягають до нього руки, спрагнені його відкуплення. В аді очікували його душі патріярхів, пророків і всіх старозавітніх праведників, а серця всіх живучих і тих, що колись будуть жити, кликали за світло, за силу й за спасіння.

І побачив те спасіння.

Бачив, як його кров не падала даремне; але і назад і вперед, від початку світу аж до кінця пливе як оживляючий потік, вигладжує гріхи, розливає ласки, защіплює чесноти, направляє, будує, спасає. Бачив свою св. Церкву, як іде віками у світлі правди й ласки, мимо боротьби й людської немочі, бачив тисячні громади мучеників і визнавців, безчисленні хори дівиць, бачив небо, повне на віки щасливих, що вмили свої шати в його крові. А в серцях їх усіх горіла любов, а на устах їх бриніла нова пісня: Гідний Ти, Господи, взяти благословення і честь і хвалу і силу, бо відкупив нас своєю кров'ю з усякого покоління і зробив нас нашому Богові царством!

У змучену душу Спасителя вертався спокій. Був іще ослаблений перебутою щойно боротьбою, уста дрижали спалені гарячкою, але помалу і тіло приходило до сили.

Коли відійшов ангел і скінчилися привиди, молився ще трохи, відновляючи свою жертву.

Не було вже його волі і волі Отця, але була одна воля — спасіння люду і одна готовість — випити чашу мук аж до дна.

А був уже час.

Із Юдою на чолі виходив із брам міста відділ сторожі та правцював на Оливну Гору.

(Переклав о. Мирон Кривуцький, ЧСВВ)

ЙОРДАН У ПЕРЕМИШЛІ

(Спомин)

Той день я добре пам'ятаю;
Білів Перемишль на Йордан,
Ми по йорданському звичаю
Святити воду йшли на Сян.

Діждавсь Перемишль того свята,
Ось дзвони грають, дзвони б'ють,
Ідуть з іконами дівчата
І братства з хоругвами йдуть.

В оточенні свойого чину
Преосвященний Йосафат,
Врочисто йде під бальдахином,
Хода достойна княжих шат.

А там народ пливе як море:
Хвилює море без кінця.
Іде народ, співають хори,
Піснями славлять Бог-Творця.

Ось, "З нами Бог", летить світами,
Гремить, гуде з грудей сотень,
Неначе скинули кайдани
І вольні йдуть в той світлий день.

Прийшли і стали над рікою.
Під вітром грають коругви.
І всі водно злились мольбою,
Гарячі линуть молитви.

"Христос хреститься во Йордані!"
І свіч огонь в воді погас.
І дивний шум над головами,
Порушив тишу на той час.

Це голуби злетіли вгору:
За ними пісня в небо мчить,
І десь з небесного простору,
Сам Бог народ благословить.

І в мить таку, Творцем надхненну,
Всім радісну і всім святу,
Владика перший п'е свячену
Йорданську воду зі Сяну.

Той день я добре пам'ятаю,
В сльозах я згадую його.
Перемишль, Сян в далекім краю —
Там туга серця є мого.

Євген Войтович

Петро Багрій

НАРИС ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТИ ПРОФ. СТЕПАНА ТОМАШІВСЬКОГО

Книжка, нариси і статті проф. др. С. Томашівського видані збіркою "Під колесами історії" є непроминального значення пам'яткою думок та поглядів того покоління, яке в період першої світової війни чинно воювало за незалежність Української Держави і, по безуспішних змаганнях, опинилося поза межами рідних земель. Це історично-публіцистичні есеї (нариси) автора, що міркував катеґоріями вченого, а писав стилем журналіста. Теми, що виповняють зміст "Під колесами історії" опрацьовані автором у 1921-1922 рр. на роз'ятрених ранах боїв за визвольну справу, видала оце вдруге видавнича спілка "Булава", Нью-Йорк, 1962 р.

Коли правдою є, що в надрах українського села криється необмежений потенціял сили, тоді голосом тієї прихованої сили є життя і творчість С. Томашівського. Він був знаменитою дитиною українського галицького села. Перші роки свого життя С. Томашівський провів у малому галицькому селі Купновичі, рудецького повіту, де побачив світ 9 січня 1875 р. і де скінчив початкову школу. Діти хліборобів творили перше суспільне окруження С. Томашівського. У забавах із ними молодий Степан досвідчив, що для них, селянських дітей, ідея Української Державности є вродженим хотінням, яке виростає органічно з цілого змісту їх життя. Його батьки, прості селяни правильно оцінили дивні амбіції свого сина, посилаючи його до середньої школи в Самборі. Визначні осяги молодого Степана в середній школі простелили йому шлях до вищих студій на львівському університеті. Вже в перших роках своїх університетських студій С. Томашівський виявив велике зацікавлення історією. Історія стала головним предметом його студій та перших спроб його наукових праць. Викладаючи історію професор Томашівський защеплював своїм учням не тільки вчення історії, не тільки свою наукову методологію, але і свій соціялістичний світогляд. Це ж були такі часи, що майже всі інтеліґенти були перейняті соціялістичними ідеями та виголошували з великим ентузіязмом різні радикальні й атеїстичні кличі. Треба ствердити, що тільки нечисленні одиниці не піддавалися впливам тієї соціялістичної пропаґанди. До тих нечисленних треба причислити Степана Томашівського. Студії С. Томашівського були твердим і впертим ходом селянського сина до джерел правдивої освіти. По закінченні університетських студій С. Томашівський навчав предмет історії в середніх школах у Перемишлі, Бережанах і Львові. Побіч своїх фахових зайнять не переставав він однак працювати науково. В результаті своїх наукових дослідів 1911 року він габілітувався на львівському університеті з історії Австрії та лишився там працювати доцентом. На підставі своєї визначної наукової діяльности став С. Томашівський 1913 року заступником, а згодом і головою Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, керуючи його історично-науковою секцією. В 1919 році С. Томашівський на доручення уряду галицької України очолив мирову делеґацію в Парижі. Від 1921 року Степан Томашівський перебував у Берліні, де редаґував "Українське Слово" та "Літопис". У 1925 році С. Томашівський вернувся до Львова, де редаґував журнал "Політика" та співпрацював з усіма важнішими науковими журналами. Праці С. Томашівського появилися друком у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Крім того його праці друкували такі журнали, як "Літерат. Науковий Вістник", "Життя і слово", "Стара Україна", "Записки ЧСВВ", у збірниках історично-філологічного відділу Української Академії Наук у Києві, та різних періодичних друкованих органах. Також видав друком проф. Томашівський історичні матеріяли про повстання галицьких Українців 1648 року. Доповненням тієї теми були дальші видання збережених в архівах Ватикану історичних пам'яток до історії Хмельниччини, видані в 1901, 1913, 1919 роках. На початку 20-го століття ставала все більш відомою наукова творчість знаменитого В'ячеслава Липинського, що також виразно противився тенденціям народницьких істориків зводити історичні процеси українського народу на вузьку стежину інтересів соціяльно упосліджених верств. І відомо, що В. Липинський та С. Томашівський деякий час спільно працювали в наукових дослідах. Незаперечний факт, що—цитуючи опінію Д. Дорошенка й О. Оглоблина — В. Липинський і С. Томашівський стали основоположниками української державницької історіографії. (Енциклопедія Українознавства, том перший II. Мюнхен-Нью-Йорк, 1949 р., ст. 403). Шукаючи мотивів діяльности С. Томашівського, треба ствердити, що всі його задуми й учинки були на службі національних інтересів. Правди, які він проповідував, були частиною його світогляду. Відвага, з якою він своє Вірую поширював і обстоював, була сильніша, як острах перед публичною опінією, що радше піддається легкій омані новостей. Кличі С. Томашівського провадили на шлях упертих зусиль та важкої праці, що не могло ніяк не викликати ентузіязму — особливо у молоді. Степан Томашівський був однак певний, що саме широкий загал у майбутньому буде користати з поучень і корективів, які він своєю творчістю вніс у скарбницю української культури. У крузі його спостерігання й аналізи були: — дивний брак національної всіх об'єднуючої ідеї, — метушливе політиканство численних політичних груп української еміґрації; — погоня за владою та бажання репрезентувати неіснуючі уряди і продовжувати пропаґувати систему поглядів, що пхнула нашу державність під колеса безпощадної історії.

****

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

В. Курилас

ДОЗВІЛЛЯ В ЄГИПТІ

Чудесно синя ніч, троянд пахуча велич:
Загорнутий у плащ з рукою під виском
Обручник Йосиф спить, заморений шляхом,
Поблизу ж жув в'ючак спроквола сизий терлич.

У Сфінксових підніж, на Ніловім зарінку,
Із косами на грудь сніжна Марії стать*),
І сріблі зіроньки з молодиком глядять
На зоряне Хлоп'я, загорнене в косинку.

Виструнчуються он самотні пальми дві
І Нітрійський пустар**) зажеврів таїнами;
Здається, он Синай горить знов купинами,
Євангельський символ на вигнанців путі...

Лиш загадковий Сфінкс наврочує поля
І зоряне Дитя при грудях віддиха!

*) стать: тут — профіл
**) Нітрійський пустар — одна з давніх пустинь Єгипту, де в IV-ому ст. жили святі пустельники.

Чи, коли
і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?
Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос
усе те найдете в книжці
омм
КІНЕЦЬ СВІТУ
яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.
Пришліть $2.00 на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Олександер Мах

ПРИГОДНИЦЬКА ПОВІСТЬ МЕЙД ІН Ю-ЕС-ЕС-АР

Лариса Письменна: СКАРБ ВОВЧОЇ КРИНИЦІ. Повість. Бібліотека пригод та наукової фантастики. Видавництво ЦК ЛКСМУ "Молодь". Київ 1957. Стор. 91+3 нлг.

А. Конан Дойл: **ПО БАГРЯНОМУ СЛІДУ.** Переклад з англійської мови Е. Хоменка. Видавництво ЦК ЛКСМУ. "Молодь". Київ 1957. Стор. 109+3 нлг.

Андрій Гуляшки. **КОШТОВНИЙ КАМІНЬ.** Пригодницька повість. Переклад з болгарської М. Г. Горбатюк. Державне Видавництво Художньої Літератури. Київ 1958. Стор. 186+4 нлг.

Наклад першої книжки 60 тисяч, другої 90 тис., третьої 40 тисяч примірників. Книжки гарно ілюстровані й видані, як на совєтські умовини, дуже "шикарно". Перша і третя книжка пропагують зовсім відкрито комунізм, їх герої — комуністи; чорні характери — обов'язково "агенти іноземної розвідки", а найбільш світлі характери — очевидно, діячі "Комітету Державної Безпеки", енкаведисти з московськими прізвищами, напр. Орлов.

Цікавий комуністичний "ідеалізм" особливо видний у болгарського комуністичного автора Гуляшкі. Така ідеалізація комуністів цікава для нас, бо ж вона заступає за залізною завісою християнську етику. Ось напр. навчання парторга (парт. організатора) Павела (не Павла, а по-московському Павела) Папазова: "Комуніст повинен бути чистим, як кристал... Ти не подумав, що обманювати партію, що жартуєш з найсвятішим у нашому житті?..." А "небо" для комуніста таке: "Якщо ж ти... покажеш себе дисциплінованим працівником, обіцяю тобі, ...зробити все від мене залежне, щоб з тобою не сталося найгіршого..." (стор. 56). Усі майже діяві особи говорять, навіть при розмові з дівчиною, тільки про поліпшення своєї праці, видобуття кращих норм і т. п. ідеали комунізму. Поняття в тім усім одне: чистота (нехай і в поганському дусі) у міжстатевих відносинах; тут могли б від комуністів Американці таки чимало навчитися. Мотиви життя для вищих ідеалів, тут: комуністичних, нехай і смішні для нас, проте вони на багато вищі від американського стандарту на мейкінг оф лайф: змагання до вигоди, просперіті й саксес.

Одинока авторка-Українка (?) Лариса Письменна так же ж ідеалізує комуністів та й то вовсім у дусі "старшого брата" Москаля: українські діти мають своїми ідеалами большевицьких партизан, їх батько обов'язково найкращим приятелем має Москаля, інженер-винахідник Українець тільки й думає, як би то забезпечити свій винахід для радянської батьківщини. Ну, а виродки — це бувші члени української поліції за Гітлера... Українські діточки бавляться в московських багатирів, а помагає їм у цьому член Ком. Парт. Безпеки товариш Орлов... Є, очевидно, й деяка "ласка" для малоросів. Ось напр. Московка Тамара вивчила українську мову для малороса Сергійка. Але при цьому вона каже: "Нічого це спеціально, — вивчила Тамарочка. — Просто захотіла — і вивчила." Нагадується чисто русске: "Захачу — с'ем, захачу і памілую"...

"По багряному сліду", кримінальна історія апостата-спіритиста сер Артура Конан-Дойла, це його відомий твір, що в нашій мові мав уже кілька видань п. н. "Кривавий шлях". Історія кривавої пімсти на мормонах-кривдниках, обов'язково релігійних фанатиках і злочинцях рівночасно. Ідеалом позитивно представленого героя є пімста. Коли він її довершив, може "спокійно" вмирати... Отже ідеалізація ненависти, а потім осмішення релігійних людей, як злочинців і фанатиків рівночасно. Це вже в традиції большевиків видавати такі книжки, які всяку релігійну людину представляють як виродка, фанатика, дурака і злочинця; ось недавно видали там переклад твору англійського старого письменника Ввикі Колинса п. н. "Місячний камінь", де всякі релігійні особи представлені в різко негативному світлі — врешті нічого комуністичного в тій кримінальній повісті немає, подібно, як і в А. Конен-Дойла. Але одне їм спільне: ворожість до Бога й християнської етики, а то й релігії взагалі. У цьому капіталісти-масони Заходу, чи комуністи Сходу поєднані в одне містичне тіло Диявола: це та найглибша їх лучність, якої, на жаль, не бачать чи не хочуть бачити наші "національні", релігійно літеплі журналісти, якої б вони партії не були...

Цікаво, що наклад книжки Дойла, некомуніста, але кривовірника, аж 90 тисяч, коли книжки комуністів мають усього 40-60 тисячів. Виходить, що була в комуністів якась вища рація аж такий великий наклад цій саме книжці дати. Першу рацію ми вже навели вгорі: пропаганда протихристиянських ідей. А друга рація вже не така містична і не така комуністична: це чисто московська рація. Рація наближати українську мову до московської. Цю рацію ми стрічаємо тепер по всіх сливе книжках советського видання. Для прикладу кілька виїмків. Отже не українське "співмешканець, співжитель", а московське "напарнік", в "українському" виданні "напарник". Не українське "обведений муром", тільки з-московського "обнесений муром". Хоч мали ми досі з 4 різні переклади "Кривавого шляху", деякі справді гарною українською мовою, то ця ж книжка під наголовком "По багряному сліду" (вже сам наголовок: "по" з датівом! — московський) у радянському виданні мусіла вийти в перекладі малороса Е. Хоменка такою "українською" мовою, що навіть рецензентові тяжко її читати, так чужа московщина густо за тією "українською" мовою Е. Хоменка тягнеться. А може й перекладач не так дуже й винен у такій мові: атож він мав іще "редактор Н. І. Свечникова, художній редактор Р. Ф. Ліпатов, технічний редактор С. М. Клокова, коректор О. Я. Лазебна" для тієї своєї книжки: 4 русскі чи жидівські дами на одного-енка, та як тут їх із "чемними" домаганнями справитись?...

Беремо до рук "Українсько-Російський Словник" видання Академії Наук Української РСР, Київ 1958, том II, букви З-Н. У ньому найдемо всякі московські "напарники" як слова української мови. А робиться це дуже просто: малороси-енкови випишуть у своїй "українській" творчості такі слова з "старшобратської мови", а потім учені Академії Наук УССР затягають їх у словник, ну й готово: є і вченість, є і "українська" мова, та ще й старший брат може похвалити та зайву копійку дати... Джерелами для словника української мови АН УССР є: Маркс, Енгельс, Ленін, Сталін (1958!). II. Художня, вибачте, література: 112 письменників, у цьому числі 77 "радянських" новочасних, 12 Жидів, далі такі як Ванда Василевська та Ю. А. Ковпак і под. "Українці". III. "Соціяльно-економічна, політична, наукова та інша література": на 41 "джерел" аж 30 цілком комуністичних із такими "науковими" творами, як напр. Микити Хрущова "Про збільшення виробництва продуктів тваринництва" (як виходить із наголовка, тов. Хрущов поет радянський...). Врешті IV. Різні джерела, наведені в словарі Б. Грінченка, вид. 1907-1909. — Головний редактор цього У. Р. Словника АН УССР це І. М. Кириченко, а члени редколегії: Т. В. Зайцева та М. Т. Рильський.

Шукаємо напр. за "напарником". Єсть: на стор. 625 подано: "НАПАРНИК" (по-моск. напарнік) як приклад: "Він працював напарником у самого бригадира, а це щось та значить! (Яновський)." (Отже Яновський, малорос, воздвигнений нашими тутешніми радянофілами до ступеня великого українського письменника-патріота, хоч саме дружина М. Куліша у своїх споминах представляє його як останнього егоїста і труса!) ставить чисто московське слова в московській фразі ("а це щось та"!) і комуністичному глуздї — усе те "для пріпаровленья к подлості" та для зайвої копійки — ну, а товаришка Т. М. Зайцева (може це й та буде, що дедве втекла з рук польської поліції у Варшаві, як комуністка-шпіонка десь у 20-их рр.?!..) пакує те все, як "українську мову" в словник Академії Наук УССР під патронатом самого І. М. Кириченка та ще розкаяного малороса-писателя М. Т. Рильського. Так постає сучасна радянська "українська", вибачте за слово, мова, а за двадцять років і вона вже переміниться у "язик", а за ще двадцять років просто вже буде: малороссійскій язик. Так відбувається возвращеніе на родіну не тільки людей "українських", але вже навіть самої української мови.

Не дурний він справді, отой малоросійський писатель Микита (покищо) Хрущов; хоч небагацько написав "на українском язике", проте може стануги й поруч самого Шевченка...

А писав я тото тому, бо стрічався вже в українських "національних" бібліотеках та деяких для молоді і пласту (!) з отими радянськими творами. А добираючі отаку лектуру для нашої молоді впевняли мене, що "наша молодь мусить мати пригодницькі романи, бо інакше її при українській мові не втримаєш". Та я собі гадаю, що коли така має бути "українська", вибачте, мова і така "українська" ідеологія в нашої еміграційної "національної" молоді, то, мабуть, здоровіше буде для неї: відразу "спускатися на дно", бо це ще легший шлях, панове національні "ідеологи"...

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

Telephone: RO 7-1728

СТУДІЙНІ ДНІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

(Закінчення з 64 стор.)

те обидві течії дійшли до влади. Пристосування до публіки дуже часто мусить рахуватися з вибором сюжетів, а друге з інтерпретацією фактів. І саме в тому напрямі повинні б іти студії: що вибирати й як інтерпретувати, щоб якнайкраще трапити до переконань.

У дискусії звернено увагу на необхідність вистудіювати соціологічну схему народу, щоб знати, в який спосіб доходити до спільноти. При інформуванні, а зокрема при інтерпретації фактів треба рахуватися з тим, що сьогодні здебільша кожна людина є інформована рівнобіжно з кількох різних джерел, тому накидування якоїсь "обов'язкової" інтерпретації може бути дуже небезпечне.

Інший із дискутантів підкреслював кореспонденції Редакції з читачами. Французький редактор журналу для молоді вказав, що редакція подбала про сітку кореспондентів (3,000!), щоб студіювати смак читачів, для яких доводилося міняти навіть стиль часопису (дуже часто проти опінії фахових виховників!).

Окрему увагу присвячено питанню співзалежности преси від радія й телевізії. Безперечно, технічні винаходи послаблюють значення преси, але коли радіо (чи телевізія) витискають пресу, бо вони дають швидшу інформацію, то вони не можуть конкурувати з пресою щодо основности інформації. Дуже цікаву вістку подав один журналіст з Еспанії, що поінформував про те, що його орган у зв'язку із Собором, збільшив свій наклад на кілька тисяч; автоматично збільшився теж реклямовий відділ на 15%.

І знову цікаво, чи в нас якийсь із наших католицьких тижневиків збільшив свій тираж у зв'язку із Собором? Якщо ні, то чи причиною не є факт, що не вмів зацікавити публики соборовими питаннями? І, послідовно: чи це не в тому, що не мав свого власного кореспондента на Соборі, що вмів би підшукати спеціально цікаві й оригінальні інформації, яких читач не міг би найти в ніякому іншому органі? Чи не варт би застановитися, що зацікавлення Собором може привести до скріплення релігійности спільноти, — і чи тому не треба простудіювати, як саме збільшити зацікавлення спільноти собором, а зокрема, чи не дається того добитися висланням кваліфікованих українських кореспондентів.

Були на Студ. Днях ще й інші доповіді, напр проф. Марціча, який з великою ерудиціею проаналізував, до якої міри людина "зростає" у спільноту, а тому вона "вкладена" у прилюдну опінію та мгр. Адріянополі, який присвятив увагу практичним питанням завдань професійного об'єднання католицької преси. Коли католицька преса має бути просякнута духом компетенції, а ціла її енергія має бути присвячена апостолятові, тоді найважливіша функція припадає професійним об'єднанням на національній базі, а міжнародні об'єднання є тільки другорядні.

На закінчення промовив один з найпопулярніших кардиналів Леркаро, який відзначив значення католицької преси, а тому й підніс велику працю самих Студійних Днів. Достойний промовець вказав на те, що преса є посередником між Собором і світом: вона з одного боку є живою хронікою Собору, але з другого боку інформує також Соборових Отців про реакцію світової опінії. Собор виявив, наскільки свобода панує в Церкві щодо висловлювання думок і переконань, але тепер вже преса мусить причинитися до пожвавлення обміну думок. Преса мусить допомогти здружити Бога до людей всіх рас та мов. Сьогодні Церква всюдиприсутня, вона займає своє слово до голоду, до миру, до найважливіших соціяльних проблем, до жаху нашої доби. Ця всюдиприсутність спричинює великий динамізм. Одна Сесія Собору кінчається, але праця не переривається. Ще не скінчилася сесія, а вже починається підготовка наступної... Той динамізм треба ступіновати, а в тому першорядна роля припадає саме пресі, якої представникам належиться щира подяка за їх витривалість, виявлену в часі нарад.

Слова ПЕм. кард. Леркаро були одним із останніх акордів дводенних нарад; але вершинним акордом була — незаперечно — велична авдієнція у Свт. Отця, який — вийнятково — відслужив сам у приватній (павлинській) каплиці Ватикану для всіх учасників З'їзду Св. Літургію, в часі якої приявні могли прийняти Св. Тайни з рук Христового Намісника. В часі Св. Літургії Папа Павло VI сказав своє батьківське слово до журналістів. Після Св. Літургії всі були представлені (Ген. Секретарем Уніо. Габелем) Свт. Отцеві. На пам'ятку тієї незабуденної авдієнції, яка закінчилася Апост. Благословенням, всі приявні отримали спеціяльні медаліони із плоскорізьбою Свт. Отця.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА

НОВИЙ РІК ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА

Новий 1964-ий рік розпочав ВПреосв. Митрополит Кир Йосиф 1-го січня архиєрейською Службою Божою та висвятою нового священика Павла Барабаша в каплиці Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі.

Невеличка каплиця, що може помістити небагато понад сотку людей, була переповнена Українцями й чужинцями. Між присвячими був також мінутант від українських справ Східньої Конгрегації монс. Ріці та секретар Папського Університету Урбаніяна монс. Віргулін. Співав Службу Божу наш колегійний хор. Ціле торжественне богослужения фільмував наш кінооператор з Австралії п. Кулинич, щоб опісля могти показати його широкому загалові української еміграції.

Зворушливою хвилиною було саме рукоположення нового священика по Великому Вході на Св. Літургії. Важність цієї хвилини підчеркнув ще окремо ВПреосв. Митрополит у своїй проповіді при кінці Служби Божої. Звертаючись між іншим до новоєрея, як і до неприявних його батьків, Владика відмітив, що всі ми, чи ті, що пам'ятаємо українські землі, чи лише знаємо їх з оповідань батьків наших, усі ми належимо до одного українського народу, з якого краю ми вийшли. Потім нав'язуючи до слів Св. Євангелія про знайдення Ісуса-юнака в святині між ученими, ВПреосв. Митрополит сказав, що батьки нового священика будуть тепер постійно шукати свого сина в Божій святині, бо до неї він тепер належить, посвячуючися Богові на службу. У цій святині він приноситиме Безкровну жертву, проповідуватиме Боже слово, лікуватиме душі у Св. Сповіді, уділятиме іншим Св. Тайн — одним словом: роздаватиме людям благодать Божественного Христа. — Згадав ВПреосв. Йосиф давні торжества в Україні, на які збиралися тисячі, нераз цілком бідного, народу. Бажав тоді звичайно Владика наділити тих убогих великим багатством. Та з другого боку, коли б навіть кожному був дав велике майно, то це і так не мало б аж такого великого значення; а можливо, що багато вжило б того майна і на зле. Натомість, коли скріпити тих людей духом віри, підвести їх душі до найвищої Божої сили, тоді вони збагачуються такою духовою силою — багатством, що можуть сміливо йти назустріч усім труднощам життя. А зокрема, коли зустрічається нещасних людей, яким гірка доля все забрала, тоді піддержати їх духово та повести дальше в жит

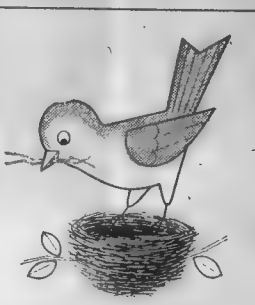

Весна є для птахів...
Ви робіть це тепер...

Чому чекати аж на теплу погоду, щоб починати відновляти свій дім? Ви можете це робити тепер при допомозі позики на направу домів (NHA Home Improvement Loan), яку можна одержати в банку. Тепер можна швидше одержати потрібні услуги й часто при цьому заощадити. Перевірте, що вам треба зробити коло дому й негайно починайте. Зробіть це тепер.

- Додатк. кімнати
- Малюв. і папер.
- Гараж, чи дах на авто
- Веранди
- Водопроводи
- Форнес
- Викінч. піддаша
- Пивниця
- Забав. кімната
- Прибиральня
- Плоти
- Сходи
- Чищення і направа крамниць
- Мулярка
- Підлоги
- Дах
- Ізоляція
- Електрика
- Шафи
- Лазничка чи кухня
- Камін
- Подвійні вікна і двері
- Вбудова кухні, холодільника
- Сітки на вікна і двері
- Фундамент

Хто може користати з позики? Всі власники домів і ті, які наймають посілості, включно з апартаментами.

Коли треба сплатити довг? Це залежить від суми. Але позики можна сплачувати ратами, разом з відсотками, місячно впродовж періоду аж до десять років.

Де можна одержати точніші інформації? Зверніться до менажера свого банку. Зробіть це тепер. Тоді будете мати направи й відновн закінчені негайно на час. Чому чекати аж на весну?

Issued by authority of HON. ALLAN J. MacEACHEN, MINISTER OF LABOUR, CANADA

DIN-263A

[illegible] Христа, [illegible] багатство [illegible] Христовий священик.

[illegible]

[illegible] Йосиф Велямин-Рутський. [illegible]

[illegible] Кир Андрей Шептицький. [illegible]

[illegible]

Прочаний

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ ПАНСТВА ОЛЕКСИ САВЧУКІВ У МОНДЕРІ. АНТА

26 жовтня 1963 року минуло 25 років від коли п-во Олекса Савчуки повінчалися в церкві св. Петра й Павла в Мондері. У срібні роковини подружжя приятелі й родина вшанували Ювілятів гарним бенкетом та різними дарунками.

[illegible] у місто св. Димитрія, [illegible] Савчук ЧСВВ [illegible] Св. Літургію [illegible] Ювілятів [illegible] Юрій Масний, [illegible] Олекса [illegible] Петро Барана [illegible] Мирон Дацко ЧСВВ [illegible] Олекса Савчук [illegible]

[illegible] дивізії в Ламонті. Бере участь у різних інших товариствах. А пані Савчук є діяльною членкою ЛУКЖ і завжди щиро помагає при кожній нагоді в церкві й громаді.

Під час вечері відчитано ряд привітальних телеграмів, від о. В. Шевчука ЧСВВ з Оттави, о. В. Баранника ЧСВВ з Ванкувер, Сестер Служебниць, родини і приятелів. П-ву Ювілятам вручено теж багато дарунків, а між ними - гарне декоративне дзеркало від дітей Розалії-Марії та Івана.

У заключному слові п. Олекса Савчук висловив щиру подяку всім за участь в їх золотому ювілею, за слова признання, телеграфічні привіти, дарунки та всім, які причинилися до звеличання цього пропам'ятного дня в їхньому житті.

Поверх 300 людей брали участь в цьому ювілею. Членки місцевого відділу ЛУКЖ приготовили прийняття в гарно прибраному Народньому Домі. Щасти Боже, Ювілятам діждатися золотого ювілею!

На пресу зложили Ювілятн — $10.00

п. Олекса Савчук із Родиною

Родина п-ва Бориса й Катерини Парфенюк

РОДИННЕ СВЯТО

Розмонт, Кве.

Дня 17 листопада 1963 року о. декан М. Залеський і о. М. Гаврилюк, уділили Лідії Христі, донечці Бориса й Катерини Парфенюк, Св. Тайну Миропомазання. З нагоди цього торжества, яке відбулося у церкві Успіння Божої Матері на Ровзмонт, Кве. п-во Парфенюки запросили своїх чисельних приятелів, до парохіяльної залі на родинну гостину - бенкет. Зі збірки, переведеної під час бенкету на місцеві потреби, призначено $25.00 на Колеґію св. Василія у Вестон, Онт.

Катерина й Борис Парфенюки — люди взірцеві під оглядом і релігійним і національним. Тим здобули вони собі велику пошану серед широких кругів місцевого українського населення. У їх споживчій крамниці покупці завжди дістають добру й чемну обслугу.

На цьому місці хочемо підкреслити жертву, що її з приводу цих малих родинних сходин передано на згадану Колеґію. Скільки ж то подібних бенкетів відбувається по наших парохіях та організаціях! І ледве коли обходиться на них без якоїсь збірки. А чому ж би там не згадати і про потреби цієї нашої, такої важної, української установи? Люди дадуть, тільки треба їх до цього заохотити. Управа Колегії буде вдячна за кожну одержану жертву.

Нехай ласкавий Господь дозволить Лідії Христі та її дорогим родичам прожити ще багато щасливих літ! (м. к.)

ПОХВАЛЬНЕ ДІЛО

Монтреал, Кве.

У суботу 2 листопада 1963 р. рідня й приятелі зійшлися до п. Василя Ленька, щоб його привітати в новому домі та зложити йому і його дружині з цього приводу свої побажання. Користаючи з нагоди п. Володимир Дем'янчук, будівничий дому перевів між учасниками вечірки збірку, яка дала суму $35.00. Її розділено так, що $20.00 призначено на малювання церкви Успіння Божої Матері на Ровзмонті, а $15.00 на Колеґію св. Василія у Торонто-Вестон. Ініціяторами були пп. Василишин і Біда.

П-ву Ленькам бажаємо милого та спокійного життя в новому домі, а жертводавцям щиро дякуємо за дар на згадані цілі. Збірка на Колеґію це річ направду похвальна. Управа Колегії прийме з вдячністю кожну жертву, що її зложать учасники наших милих товариських вечірків, чи несподіванок. Н. К.

БУДОВА ЦЕРКВИ В БУЕНОС АЙРЕС

Дякувати Богові, мимо стільки клопотів і економічної кризи, можуть Українці в столиці Аргентини похвалитися уже побудовою своєї церкви. Якщо добрі люди доложили б іще своїх щедрих лепт, то церкву вкоротці можна б цілковито віддати до всіх відправ Архиєрейських Богослужень. Цією церквою буде заряджувати наш Єпископ і тому вона буде одною з наших кращих церков. Кошти її будови дуже великі, але в Бозі надія, що шляхетні душі вірних Українців завжди знайдуть спосіб помогти нам у цьому величньому ділі на славу Бога й України! Цією дорогою дякую сердечно всім тим, що посьогодні зволили зложити свої пожертви на будову цієї церви.

Вигляд нашої церкви на знимці доказує, що не лише всі пожертви йшли на цю будову, але теж і багато посторонних осіб помагали нам. Бо в такому короткому часі довершено направду дуже багато. Вірю, що й на будуче будова нашої церкви не залишиться без щедрої помочі добрих людей. А Господь, що любить щедрого жертводавця, напевно збільшить свої небесні дари й уділить нам усім того, чого всі собі бажаємо!

о. Йосиф Галабарда ЧСВВ

Так тепер виглядає будова церкви в Буенос Айрес

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ворвик, Алберта

1 грудня 1963 р. впокоївся у Бозі Матвій Палиянк. Народився 1883 р. в селі Білому, пов. Чортків, Галичина. Приїхав до Канади в 1899 р. та замешкав в околиці Мондер. У 1910 р. одружився з Анною Чупкою у Кракові, Алберта, та замешкали обоє в Смокі Лейк аж до 1924 р. У 1926 р. купив фарму в околиці Ворвик і прожив там 37 літ — до своєї смерти. Покійний був слабого здоров'я. По короткій недузі відійшов до вічности.

4-го грудня м. р. о. М. Химій ЧСВВ відправив парастас у похоронному заведенні Парк Меморіял, а наступного дня похоронне богослуження в церкві Всіх Святих у Ворвик.

По похороні була в Нар. Домі перекуска для всіх, що прийшли віддати останню прислугу Покійному. При цій нагоді о. Парох зложив співчуття родині та закликав до збірки на українську католицьку пресу. Зібрано $16.00, з чого призначено $8.00 на Світло.

Покійний залишив у смутку свою жінку Анну, 4 синів і 4 доньок та багато внуків і правнуків. Вічна йому пам'ять.

ПОДЯКА

Родина пок. Матвія Палиянка складає сердечну подяку всім за вияви співчуття, поміч у похороні, участь у відправах, молитви і Служби Божі та вінки, а окремо глибоко вдячна Преп. о. Миронові Химієві ЧСВВ, пароxові Ворвик, за відправу й віддання останньої прислуги їх пок. таткові.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(Пресовий фонд)

Із похорону бл. п. Варвари Мазур, Ґримсбі, Онт.	50.00
Із похорону бл. п. Анастасії Аскін, Едмонтон	13.00
Із похорону бл. п. Василя Гевка, Едмонтон	11.00
Збірка на ювілею п-ва Григорія й Магдалини Біляк, Борщів, Алта	10.50
Збірка на ювілею п-ва Баран, Веґревил	10.00
На поминках бл. п. Франка Пінковського, Едмонтон	8.50
Із похорону бл. п. Марії Королюк, Кравів, Алта	6.85
Із похорону бл. п. Степана Червоняка, Едмонтон	5.00
Із похорону бл. п. Наталки Фарина, Радвей, Алта	2.00
Із похорону бл. п. Івана Леськова, Едмонтон	9.50
Марія Петришин, Кіченер	10.00
Степан Федушак, Торонто	10.00
Юлія Дрегер, Лондон, Онт.	7.00
Михайло Фіско, Бінґгемтон	6.00
П. Кражановський, Едмонтон	6.00

По $5.00:

М. Малярчин, Малартік; М. Дикун, Нью Бритен; Іван і Марія Дзядик, Котедж Ґилз; о. А. Стеранка, Бруклин; М. Площанський, Гамілтон; Марія Пискор, Монтреал; Леґіон Марії — св. Петра, Торонто; Анатоль Лесик, Монтреал.

По $4.00:

Д-р Е. Шкляр, Торонто.

По $3.00:

Юлія Ожга, Торонто; Микола Плаксій, Енціно; о. В. Грабець, Палмертон; Петро Пуцико, Чікаго; Марія Куч. Чікаго; Іван Хрін, Торонто; д-р Г. Бойко, Сарнія; Анна Андрухів, Гамстед.

По $2.00:

С. Дольницький, Т. А. Кохан, Роман Бенеш, С. Романюк, Торонто; Н. Брен, Тімінс; П. Микитюк, Вернон; В. Слободян, Гамілтон; Т. Грицак, Мюнстер; П. Сторожук, Локпорт; С. Шпитко, Кемлупс; В. Пшик, Ґлендон; о. А. Лонкевич, Рочестер; А. Ґайдичук, Бофало; С. Седор, В. Струк, Чікаго; А. Курдила, Ю. Бронгель. Р. Покиньборода, Монтреал; Й. Дячишин, Ляшін; Ф. Кучерава, Р. Іщук, М. Кравчук, Філядельфія; А. Обуховський, Трентон; О. Гриньків, Істон; О. Кузьмин, Нью Йорк; І. Куч, Пасейк.

А. Ворона, Ланґ; О. Гнатюк, Принц Алберт; А. Климко, Форт Францес; Н. Стасюк, Ґвелф; М. Костецька, Стетен Айленд; о. В. Слабий, Портедж ля Прейрі.

По $1.50:

Єва Мацюк, Філядельфія; П. Глібович, Нью Брітен.

По $1.00:

Д-р А. Базар, А. Рагчев, В. Шевчук, Е. І. Пероганич, С. Годований, І. Мараз, П. Мельник, В. Тихоліз, А. Зазуля, С. Голод, І. Юник, М. Джурман, Т. Григорський, М. Особа, І. Лещук, Д. Луців, М. Ратич, М. Михайлів, В. Басараб, О. Недошитко, Торонто; А. Бородей, К. Казанівський, А. Уличний, М. Маслюкевич, П. Крамар, Т. Валентюк, М. Гаврилюк, М. Площанський, М. Освальд, Монтреал; І. Волошин, Вадіна; М. Боровська, Мондер; М. Тарнович, Судбури; Г. Мартинович, Симко; С. Гамила, Сарнія; П. Кравчук, Реджайна; М. Галущак, Скотляндія, Впр. о. Е. Олинек, Віта, М. Хрущ, Форт Вілінм; М. М. Бзовий, Рикрофт; А. Кузик, Ю. Дмитрів, Ванкувер; Н. Іванус, Мелвіл; А. Малайна, Довнсюв; о. В. Панчишин, Пайн Ривер; П. Кушнір, Портедж ля Прері; Д. Василевський, Окбур; Т. Фурда, Арборґ; Сестри Служебниці, Давсон; В. Станчук, Ангесвил; Г. Назар, Пресвил; Н. Тритяк, Рама; Г. Теребенець, Ґронлід; П. Дробіт, Ґлендон; К. Шимко, Веґревил; М. Скоронський, Еґремонд; І. Воркун, Калмар; І. Остапі, Ст. Кетеринс; І. Карпішка, Вердун; Т. Приймак, Лондон; А. Допка, Чамблей; Е. Банира, Десеронто; М. Роґаль, Мондер; М. Глушка, Росбурн; П. Слобода, Вайкінґ, С. Дуляба, Вернон; М. Позернюк, Голден; І. Лозинський, Вокінґ; К. Іванців, Равнд Гилл; Д. Мельник, Гамілтон; І. Москаль, Ст. Кетеринс; П. Береза, Оттава; П. Лемінґтон; С. Шелемей, Гамілтон; Й. Гоменюк, Веґревил; Д. Одинський, Айрон Ривер; М. Ґайдаш, Монітор; С. Градовий, Поплярфілд; О. Вернер, П. Боцяк, В. Бурко М. Ґіль, К. Афонюк, Е. Г. Кріковський, М. Сацьків, Едмонтон; К. Маринюк, М. Пасічний, П. Шевчук, К. Гнідан, Вінніпеґ; С. Чодновський, Метучен; І. Шум, Вайда Монтана; К. Брездень, Вілтон; А. Залепа, Браденвил; М. Всякий, Гастінґ он Гадсон; Б. Маланчук, Питсбурґ; П. Ляшкевич, М. Дудяк, Питсбурґ; Н. Крисько, Бриджпорт; А. Цвях, К. Ільків, І. Білан, І. Макаревич, О. Коницький, М. Польчин, Е. Дідич, Нью Йорк; Г. Коник, П. Тінишин, Нью Брітен; М. Ґаладза, Амбрідж; В. Куцан, П. Баб'як, Ю. Чуб, А. Михайлович, Т. Кірик, К. Фаріон, В. Вавришин, Ф. Панчук, д-р Е. Тарновський, С. Маґас, Чікаґо; А. Мельник, М. Крутиголова, Е. Бедзик, Клівленд; М. Лясовська, І. Бовцайло, А. Томаєр, О. Демчишин, Філядельфія.

Усім жертводавцям щиро дякують

оо. Василіяни

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic MAGAZINE

CONSTITUTION ON THE LITURGY

CHAPTER II

THE MOST SACRED MYSTERY OF THE EUCHARIST

47. At the Last Supper, on the night when He was betrayed, our Savior instituted the Eucharistic sacrifice of His Body and Blood. He did this in order to perpetuate the sacrifice of the Cross throughout the centuries until He should come again, and so to entrust to His beloved spouse, the Church, a memorial of His death and Resurrection: a sacrament of love, a sign of unity, a bond of charity (36), a Paschal banquet in which Christ is eaten, the mind is filled with grace, and a pledge of future glory is given to us (37).

48. The Church, therefore, earnestly desires that Christ's faithful, when present at this mystery of faith, should not be there as strangers or silent spectators: on the contrary, through a good understanding of the rites and prayers they should take part in the sacred action conscious of what they are doing, with devotion and full collaboration. They should be instructed by God's word and be nourished at the table of the Lord's body; they should give thanks to God; by offering the Immaculate Victim, not only through the hands of the priest, but also with him, they should learn also to offer themselves; through Christ the Mediator (38), they should be drawn day by day into ever more perfect union with God and with each other, so that finally God may be all in all.

49. For this reason the sacred Council, having in mind those Masses which are celebrated with the assistance of the faithful, especially on Sundays and feasts of obligation, has made the following decrees in order that the sacrifice of the Mass, even in the ritual forms of its celebration, may become pastorally efficacious to the fullest degree.

50. The rite of the Mass is to be revised in such a way that the intrinsic nature and purpose of its several parts, as also the connection between them, may be more clearly manifested, and that devout and active participation by the faithful may be more easily achieved.

For this purpose the rites are to be simplified, due care being taken to preserve their substance; elements which, with the passage of time, came to be duplicated, or were added with but little advantage, are now to be discarded; other elements which have suffered injury through accidents of history are now to be restored to the vigor which they had in the days of the holy Fathers, as may seem useful or necessary.

51. The treasures of the Bible are to be opened up more lavishly, so that richer fare may be provided for the faithful at the table of God's word. In this way a more representative portion of the holy Scriptures will be read to the people in the course of a prescribed number of years.

52. By means of the homily the mysteries of the faith and the guiding principles of the Christian life are expounded from the sacred text, during the course of the liturgical year; the homily, therefore, is to be highly esteemed as part of the liturgy itself: in fact, at those Masses which are celebrated with the assistance of the people on Sundays and feasts of obligation, it should not be omitted except for a serious reason.

53. Especially on Sundays and feasts of obligation there is to be restored, after the Gospel and the homily, "the common prayer" or "the prayer of the faithful." By this prayer, in which the people are to take part, intercession will be made for holy Church, for the civil authorities, for those oppressed by various needs, for all mankind, and for the salvation of the entire world (39).

54. In Masses which are celebrated with the people, a suitable place may be allotted to their mother tongue. This is to apply in the first place to the readings and "the common prayer," but also, as local conditions may warrant, to those parts which pertain to the people, according to the norm laid down in Art. 36 of this Constitution.

Nevertheless, steps should be taken so that the faithful may also be able to say or to sing together in Latin those parts of the Ordinary of the Mass which pertain to them.

And wherever a more extended use of the mother tongue within the Mass appears desirable, the regulation laid down in Art. 40 of this Constitution is to be observed.

55. That more perfect form of participation in the Mass whereby the faithful, after the priest's Communion, receive the Lord's body from the same sacrifice, is strongly commended.

The dogmatic principles which were laid down by the Council of Trent remaining intact (40), Communion

under both kinds may be granted when the Bishops think fit, not only to clerics and religious, but also to the laity, in cases to be determined by the Apostolic See, as, for instance, to the newly ordained in the Mass of their sacred ordination, to the newly professed in the Mass of their religious profession, and to the newly baptized in the Mass which follows their Baptism.

56. The two parts which, in a certain sense, go to make up the Mass, namely, the liturgy of the word and the Eucharistic liturgy, are so closely connected with each other that they form but one single act of worship. Accordingly this sacred synod strongly urges pastors of souls that, when instructing the faithful, they insistently teach them to take their part in the entire Mass, especially on Sundays and feasts of obligation.

57. §1. Concelebration, whereby the unity of the priesthood is appropriately manifested, has remained in use to this day in the Church both in the East and in the West. For this reason it has seemed good to the Council to extend permission for concelebration to the following cases:

1. a) on the Thursday of the Lord's Supper, not only at the Mass of the Chrism, but also at the evening Mass;
   b) at Masses during councils, Bishops' conferences, and synods;
   c) at the Mass for the blessing of an Abbot.
2. Also, with permission of the Ordinary, to whom it belongs to decide whether concelebration is opportune:
   a) at conventual Mass, and at the principal Mass in churches when the needs of the faithful do not require that all the priests available should celebrate individually;
   b) at Masses celebrated at any kind of priests' meetings, whether the priests be secular clergy or religious.

§2. 1. The regulation, however, of the discipline of concelebration in the diocese pertain to the Bishop.

2. Nevertheless, each priest shall always retain his right to celebrate Mass individually, though not at the same time in the same church as a concelebrated Mass, nor on Thursday of the Lord's Supper.

58. A new rite for concelebration is to be drawn up and inserted into the **Pontifical** and into the **Roman Missal.**

FOOTNOTES:

36. Cf. St. Augustine, **Tractatus in Ioannem,** VI, n. 13.
37. Roman Breviary, feast of Corpus Christi, Second Vespers, antiphon to the Magnificat.
38. Cf. St. Cyril of Alexandria, **Commentary on the Gospel of John,** book XI, chap. XI-XII: Migne, **Patrologia Graeca,** 74, 557-564.
39. Cf. 1 Tim. 2: 1-2.
40. Session XXI, July 16, 1562. Doctrine on Communion under Both Species, chap. 1-3: **Concilium Tridentinum. Diariorum, Actorum, Epistolarum, Tractatuum nova collectio,** ed. Soc. Goerresiana, tome VIII (Freiburg in Br., 1919), 698-699.

What About Pope Paul?

by Bernard Daly

(One of a series of commentaries)

Where does Pope Paul VI stand on questions before the Second Vatican Council?

Such a question is not impertinent, obvious or untimely. Above all, it recognizes that the Holy Father is very much part of the Council as its presiding officer, though not actually present at the daily working assemblies. As such, his views are vital in the day-to-day work, and not just a final judge of Council decisions.

A study of his position might include many subtleties dealing with behind-the-scenes meetings, private letters and the like.

That he exercised such influences seems above question: the rumors and speculation that filled Council circles undoubtedly related to events about which known facts some day will replace present-day speculation.

Meanwhile, there is a public record of what Pope Paul VI has said and done — a record that gives a substantial answer to the question posed here as an echo of that asked by many others.

DECISIONS TAKEN

Among all Pope Paul VI's decisions and actions, special mention can be made of four things he did and one thing he didn't do.

He called the second session of the Council into being, announced a third one, promulgated the two documents on which work has been completed, decided on a completely unprecedented personal pilgrimage to Palestine, and didn't crush or silence anyone.

It is not just a technicality that the Council died with Pope John. There never would have been a second session if Pope Paul had not called it.

His address at the opening of the second session paid glowing tribute to his predecessor and included moving quotations from Pope John XXIII. But the words, "Let us, therefore, brethren, go forward," are Pope Paul VI's.

At the time of his election, many thought he might delay the second session for a considerable period to give himself time "to get used to the saddle," but the postponement corresponded almost exactly with the time devoted to Pope John's funeral and his own election and coronation.

About his decisions to announce a third session and to promulgate the liturgy constitution and communications decree, there is no evidence (or rumor that I know of) that he hesitated or delayed. Both appear as matters of determined course.

His decision to visit Palestine shows, among other things, that Pope Paul has his own flare for the unexpected, and in a big way.

As for the thing he didn't do, it is a fact that Rome was full of stories about various Council groups or individuals appealing to Pope Paul to act decisively for or against other groups or individuals during the second session.

Without trying to sort these into the current progressive or conservative, majority or minority, categories, appeals were being made, everyone was saying, for papal decisions to confirm the collegiality of bishops, to uphold papal primacy, to strengthen the hand of the moderators in the Council, to decide for a separate document on the Blessed Virgin, to "break the deadlock" between the Council's theological commission and the Council as a whole, one way or the other.

Hindsight suggests that to have intervened in response to any of these reported appeals, Pope Paul would have had to decide for or against, silence, or even crush a particular point of view, or several.

There is no way of knowing for sure to what extent he was pressed for a decision on such points, nor what he said or did if or when pressed: but certainly there was no evidence that he closed the door on any viewpoint, however radical or difficult.

"There are two things to be noted about the Council's work," he could say in his address closing the second session. "It has been laborious and, above all, it has enjoyed freedom of expression.

"This two-fold characteristic which marks this Council and which will set an example for the future, seems to us worthy of emphasis," he added. "This is the way that the holy Church works today at the highest and most significant stage of its development: it works intensely and it works spontaneously."

WHAT HE SAID

Books could be written about many other things said by Pope Paul VI during the first six months of his pontificate, each statement a deliberate decision to speak the way he did.

Major items in any list would include his coronation statement, his address to Curial officials and staff just before the second session opened, his address at the opening, his less-widely-reported remarks when he visited the Lateran University during the session, and his address closing the second session December 4.

Each of these addresses has some portion which one or another scholar has signalled as "unprecedented in papal literature."

Besides much else, his closing address contains his comments on four major Council questions: the influence of Council discussions on the work in its commissions; the question of revelation that was a major turning-point during the first session; the place of bishops in the Church; and the schema on the Blessed Virgin.

Pope Paul's answers, in too-brief summary, are that the commission will work "in accordance with the mind of the Fathers"; that Bible studies will continue, using "every good modern scientific tool"; that "the co-ordinate hierarchy will . . . be strengthened not undermined"; and that the solution for the schema on the Blessed Virgin will be an acknowledgement of Mary's place "in the Holy Church."

THE ROLE OF THE BASILIAN FATHERS

IN THE HISTORY OF THE UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH

A. Pekar, OSBM.

"According to our judgment, it is right to hope that with the assistance and favor of God, this Great Order will once again grow vigorously, for when it was strong, the Ukrainian Church was also strong."
— Pope Leo XIII.

The Basilian Order stems from one of the greatest Fathers of the Church, St. Basil the Great, who lived in the IV century. He compiled 55 Long and 313 Short Rules which are the basis of monastic life. The Basilian ideal of religious life took root slowly in the east and eventually became the common heritage of Eastern and Western monasticism.

The beginning of Basilian monastic life in the Ukraine dates to the XI century with the founding of the "Kievo-Petcherska Lavra," the famous Monastery of the Caves in Kiev. The construction of this Monastery was begun by St. Anthony Petchersky († 1073) who in one of the hills overlooking the Dniper River, dug a "Pechera" or a cave, so that he might lead a solitary

hermit's life. In a short time, he was joined by other solitaries. However, it was St. Theodosius Petchersky († 1074) who united all the monks under his rule in one monastic community. The Rule of St. Theodosius was formulated in the spirit of St. Basil the Great according to Eastern traditions. From Kiev, the ideals of St. Basil's monastic life spread rapidly throughout the Rus-Ukraine, to White Russia, and to the Russia of today. Thus, the "Kievo-Pecherska Lavra" became the motherhouse of Basilian monasticism throughout the entire Ukraine.

The history of Basilian monasticism in the Ukraine may be divided into four periods: 1) The Pre-Mongolian Period from the XI to the XIII century; 2) The Period of Decadence from the XIV to the XVI century; 3) The Renaissance of the Basilian Order after the Holy Union of Brest from the XVII to the XVIII century; 4) The Recent Period of Reform from the XIX century until the present.

I. THE PRE-MONGOLIAN PERIOD, which existed until the invasion of the Tartars in the XIII century, was the most glorious in our history. It was a period of the rapid growth of monasticism. At this time, the monastery had become the center not only of religious life but of culture and education. The high esteem in which monastic life was regarded during this period may be evidenced by the establishment of many monasteries by Ukrainian princes. Before their death, many of them as Prince Svjatoslav of Chernyhiv († 1106), Prince David of Smolensk († 1187), Prince Svjatoslav of Kiev († 1194), Prince Vladimir of Pereyaslav († 1229), and countless others embraced the monastic life.

During this period, the Basilian monks attempted to christianize the life, customs and heritage of the Ukrainian people; they took the lead in organizing schools and libraries and were the principal Ukrainian writers and artists. The monks were first in writing chronicles ('Litopysy') — annals regarding the Ukraine's antiquity. Many Basilians were counselors to the princes and many of the early Ukrainian diplomats were monks of St. Basil.

II. THE PERIOD OF THE DECADENCE (XIV-XVI Century)

After a promising beginning, there followed a period of regression. The result was the downfall of the Ukraine followed by the Tartar invasion during the middle of the XIII century; the spiritual life of the people became passive, monastic life deteriorated and decadence of the Ukrainian Church ensued. I do not intend to render a detailed history of a complex of the causes which were responsible for the Ukraine's spiritual downfall during this period. At the end of the XVI century, the Ukrainian hierarchy realized that the only way to halt the decay of religious life in the Ukraine was to promote the Union with Rome. Hence, during the Synod of Brest in 1596, the Union of the Ukrainian Church with Rome was proclaimed; resurgence of the spiritual and religious life followed.

III. THE RENAISSANCE OF THE BASILIAN ORDER AFTER THE UNION (XVII-XVIII CENTURY)

The third period in the history of the Basilian Order commenced after the Holy Union. Reformed by St. Josaphat († 1623) and Metropolitan Joseph Veliamin Rutsky († 1637), the Basilian Order carried the torch of the Holy Union among the Ukrainians and White Russians at the beginning of the XVII century.

St. Josaphat and Metropolitan Rutsky infused a new spirit into the Basilian Order and introduced the monks to a new discipline and a new organization. During the XVIII century, Basilian monasticism in the Ukraine reached its golden age with over 160 monasteries and 1,225 professed monks. Through their schools, colleges, publications, writings, pilgrimages, and "popular missions", the monks accelerated the desired renaissance of the religious and spiritual life of the Ukrainian people. The Basilians advanced the Golden Period of the Ukrainian Catholic Church, a period in which all the Ukraine from the Dniper River beyond the Carpathian Mountains professed the Holy Union with Rome. At this time, almost 20,000,000 faithful were organized in 12 dioceses (eparchies) in communion with Rome. Pope Leo XIII refers specifically to this period saying, "When the Order was strong, the Ukrainian Church also became strong."

IV. THE RECENT PERIOD AFTER THE REFORM (XIX-XX CENTURY)

In 1795, after the third and final partition of Poland, most of the Ukraine was turned over to the Russian Czar, outspoken protector of the Russian Faith. The Union and the greater part of the Ukrainian Church were faced with liquidation. After the "*Ukaz*" of Catherine II in 1795, the Basilian Monks were the first to be destroyed. Professor Luzhnytsky writes: "Catherine II, first turned her hatred against the Order of the Basilian Fathers which at this time was a strongly organized unit within the Ukrainian Catholic Church, and thus, presented the greatest obstacle to the Russification in the Ukraine."[1]

The Basilian Order survived only in the Western Ukraine which was incorporated in 1772 into the Austro-Hungarian Empire. Under the influence of the "Aufklärung" (The Enlightenment) and the antimonastic policy of Emperor Joseph II (1780-1790), the number of Basilian monasteries was reduced to a minimum. A rapid decline of monastic life[2] and the religious life of the Ukrainian Catholics ensued which resulted in renewed Moscophile and Orthodox tendencies among our people.

To cope with the intense Russian drive and propaganda, Pope Leo XIII planned to activate the Basilian Order. Thus in 1882 in the Monastery of Dobromyl, the Basilian Reform was instituted. It rekindled the spirit of St. Basil the Great amongst his sons. Once again, the Basilian Order flourished resulting in the development of the religious life of our people. The characteristic traits of this period of reform at the turn of the last century were the spread of devotion to the Immaculate Heart of Mary, and to the Sacred Heart of Jesus. Recognition for the Sodality Movement, the spread of the Apostleship of Prayer, and the practice of frequent Holy Communion among the Ukrainian Catholics is due to the zeal and labor of the Basilian Fathers at the beginning of our century.

The Basilian Fathers, strengthened in spirit and in number, also followed the Ukrainian immigration abroad. In 1897, they migrated to Brazil, in 1902 to Canada, in 1909 to Argentina, and in 1910 to Yugoslavia. In 1932, the Basilian Fathers arrived in the United States and in 1948, a separate American Province of the Assumption of the Blessed Mother was erected.

THE CURRENT SITUATION

After World War II, the Basilian Order behind the Iron Curtain was the first to suffer the assault of atheistic Communism. The Province of our Savior in Galicia, of St. Nicholas in the Carpatho-Ukraine, of St. Joseph in Roumania, and of St. Cyril and Methodius in Czechoslovakia were completely liquidated, including their 34 monasteries and 490 monks.

Nevertheless, the Basilian Order continues to flourish in the free world. Basilian Provinces are established in the United States, Canada, and Brazil, and a Vice-Province exists in Argentina, comprising 15 monasteries, 20 residences, and 320 monks. The Superior General, called the Protoarchimandrate, with his Curia (Counselors) resides in Rome. In February of this year, the Right Reverend Athanasius G. Welykyj, OSBM, Secretary of the Commission for the Oriental Church at the Ecumenical Council, was elected to lead the Basilian Order to increased progress and expansion for the greater glory of God and the spiritual good of our people.

[1] Cfr. Ukrains'ka Tserkva, Philadelphia, Penna. 1954, page 452.

[2] In the Carpatho-Ukraine, only 6 monasteries from a total of 21 remained after the Decree by Emperor Joseph II in 1788.

The Preservation of a Heritage

by Joyce Royick

Pope John XXIII in his encyclical *Pacem in Terris (Peace on Earth)*, pages 31-32, had this to say of minority groups:

"In the first place, it must be made clear that justice is seriously violated by whatever is done to limit the strength and numerical increase of these minority peoples. The injustice is even more serious if such sinful projects are aimed at the very extinction of these groups.

"On the other hand, the demands of justice are admirably observed by those civil authorities who promote the natural betterment of those citizens belonging to a smaller ethnic group, particularly when that betterment concerns their language, the development of their natural gifts, their ancestral customs, and their accomplishments and endeavours in the economic order.

"It should be noted, however, that these minority groups, either because of a reaction to their present situation or because of their historical difficulties, are often inclined to exalt beyond due measure anything proper to their own people, so as to place them even above human values, as if that which is proper to humanity were to be at the service of that which is proper to the nation.

"Reason rather demands that these very people recognize also the advantage that accrue to them from their peculiar circumstances. For instance, no small contribution is made toward the development of their particular talents and spirit by their daily dealings with people who have grown up in a different culture. This, however, will be true only if they will know how to act as a bridge, which facilitates the circulation of life in its various expressions among different traditions or civilizations, and not a zone of discord which can cause great damage and choke natural development."

In an accompanying note with this article Joyce Royick wrote: "Being an Anglo-Saxon married to a Ukrainian, I have had the opportunity to recognize and study the question of heritage and the prejudices which exist. The misdirected zeal for the preservation of Ukrainian culture, which encroaches on the rights of the non-Ukrainian is an attitude of mind which I have found, from experience, to be quite prevelent in Ukrainian communities, and since I have a sincere respect and affection for the Ukrainian ideal, I feel it is a great pity, that this sympathy on the part of non-Ukrainians is often undermined and even destroyed, by the very people who in the name of patriotism wish to gain allies but blindly defeat their own object by such a wrong approach."

The teaching, by such organizations as *Plast, S.U.M.*, and others, of the historical background and the heritage of the Ukrainian people, to the younger generation, especially those born in other countries away from their Motherland does much also to maintain unity.

However, from this unity springs also a tendency to isolation, which can have its disadvantages and even harm or weaken the Ukrainian situation abroad.

They should not isolate themselves, but "know how to act as a bridge" between Ukrainians and non-Ukrainians.

If Ukraine is to be liberated, it needs allies. It is the duty of all exiled Ukrainians to make these allies among the peoples of other cultures, — to acquaint them with the Ukrainian question, and to arouse interest and sympathetic support, — the support of such people as Professors Watson Kirkconnell, George Simpson, John A. Armstrong, Clarence Manning and many others, who having become inspired by the Ukrainian people and their problems have done a tremendous amount of good towards furthering their cause, whilst yet retaining their own national pride and heritage.

To act as a bridge does not mean assimilation. A bridge is a link, — between two countries, two cultures, two heritages, two peoples, — each appreciating and respecting the rights of the other.

MARRIAGE CAN BE A BRIDGE

The marriage of a Ukrainian to a non-Ukrainian is often viewed with disfavour by the Ukrainian community as a whole. The general opinion is, that the preservation of their heritage is thus threatened, and that the children of such marriages will almost certainly lose their identity with Ukraine, remain ignorant of its language, history, culture, and customs, and be lost to the Ukrainian ideal.

This is a grave injustice to the good intentions and goodwill of the non-Ukrainian, and such and attitude does nothing to "build a bridge", to enlist an ally, or to cement the bond between Ukrainians and peoples of other nationalities, since it is an established fact that children born in Canada of pure Ukrainian stock, are not always educated to the Ukrainian ideal, nor have their parents instilled into them a love of their heritage. One has only to consider the lack of interest, amongst the younger generation of Ukrainian-Canadian, in cultural clubs, the poor response of Ukrainian high school and university students to Ukrainian language courses, the lack of support given to authors struggling to publish Ukrainian books — the dearth of translators willing or able, to translate into the vernacular the riches of Ukrainian literature, for the edification of *non-Ukrainian sympathisers* — to see the truth of the fact that renegades from the Ukrainian ideal do not spring predominantly from the children of mixed marriages.

Far from just tolerating the union of Ukrainians with non-Ukrainians such unions should be welcomed and viewed in its correct perspective. A non-Ukrainian enamoured of Ukrainian ideals will defend them in non-Ukrainian circles.

The children of these marriages have two heritages, two cultures, loyalty to two nationalities, and the unique opportunity of being bi-lingual from birth, and each of these two heritages have equal rights.

The partners in a mixed marriage have a duty, in justice, to respect the liberty, the ideals, the customs, and the culture of the other. Each partner should appreciate the national traits, customs, and ideals of the other, and grant freedom for the cultivation and preservation of both heritages. Neither should try to dominate, suppress, nor subjugate the other to their own ideas. The bridge between them is love and understanding, and a child born to such circumstances will run freely back and forth across that bridge, growing in equal knowledge of both languages, both ideals, both cultures, both heritages. Here we have the perfect bond, the perfect ally.

THE UKRAINIZATION OF NON-UKRAINIANS

It is sometimes erroneously held that unless the non-Ukrainian be subjugated to the Ukrainian influence, and become assimilated and Ukrainized, there is no hope for the preservation of the Ukrainian ideal in future generations, and the first step towards this subjugation is often the insistence by the Ukrainian partner that the non-Ukrainian adopt the Ukrainian language, — in this he has the solid encouragement and support of his community.

Whilst it is not denied that the couple should, if possible be bi-lingual, and whilst the advantages of each understanding the other's native tongue is admittedly great, one must not lose sight of the fact that such insistence violates the right of the non-Ukrainian and is an attempt at subjugation, also since the academic talents of each individual vary, any inability to master the language, by those willing to try, should not be interpreted as a refusal to respect the Ukrainian ideal.

The mother unable to speak Ukrainian to her child, does not necessarily rob the child of that part of its heritage which is Ukrainian, since language is not of primary importance in the instilling of patriotism. One may learn French in school, but one does not thereby become a French patriot.

It is of greater importance that the ideal of Ukraine be instilled in the child in *his formative years, and that customs and culture play a part in home life.* The child will *learn to love* before he *learns to speak.* A knowledge of the Ukrainian language without love of Ukraine and its people, is futile, sterile, and doomed to failure, since the "correct declension of a verb" never yet produced heroes or martyrs for a cause!

The non-Ukrainian mother who teaches love of two countries, two cultures, and two ideals to the child at her knee, be it in her own tongue, does more for the Ukrainian spirit, and fans the flame of patriotism more truly, than does the mother who teaches only the language and neglects to give it life.

Languages can be *learned* in school, but love of ones country, and ones heritage, loyalty and sacrifice to an ideal, *is instilled by the heart.*

A child who has been taught to love Ukraine, will have the desire and the incentive to learn the language when the opportunity arises.

Mr. Michael Luckovich (former M. P.) is a shining example of such an upbringing, — for having first acquired a love of his Ukrainian heritage as a child, he was later inspired to master the language as an adult.

Ukrainians who have themselves rebelled against the forcible imposition of another language and culture, and have been oppressed and subjugated by other nations, should not themselves perpetrate the same crime, in the name of of patriotism, against individuals of other nationalities who joining the community in a mixed marriage, sincerely respect the heritage of the Ukrainians whilst expecting a reciprocal tolerance.

To antagonise and frustrate the goodwill of the non-Ukrainians by an overzealous and domineering desire to Ukrainize them, is in the words of Pope John XXIII "to seriously violate justice, and create a zone of discord", and such attempts at Ukrainization not only arouses ire, but repels rather than attracts.

In conclusion one should add, that what has been said of Ukrainians in exile, applies equally to all other national groups.

Racial prejudice and intolerance begins with individuals and spreads to nations. It is our duty *as Christians to respect the heritage of others, whilst preserving that of our own.*

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

22nd INSTALLMENT

My next great step in international politics was taken when I decided to accept the appointment as the Canadian delegate to the Internationad Interparliamentary Union Congress which was to be held in Bucharest, Rumania, in 1931. It was always my ambition to visit Europe, and thus too, the land of the birth of my parents, on some auspicious occasion, and this was the most propitious moment for a trip to that cultured continent.

A few days before the 1931 Session of Parliament ended, Dr. Authur Beaucheane, secretary of the Canadian Branch of the Interparliamentary Union, as well as clerk of the House of Commons, met me in the corridor of the House of Commons and broached the subject of the Congress Meeting at Bucharest. "Your wide interest in international matters should stand you in good stead as our delegate," he said. I assure my readers that I didn't need much coaxing, for I accepted the appointment without any further preliminaries. This was the grand opportunity that I had been waiting for all my life, so to speak. It enabled me to visit the League of Nation on the way, to take in several weeks in Poland and Bukovina, and to spend some time in Great Britain. I was not only interested in the history and politics of Europe, but in the culture of that continent; and thus it, too, was my intention to find out just what made Europe tick, and why it was that we in Canada had been for so long dependent on the Old Land for our literary plot, genre, milieu and style. Being a non-conformist by nature and a rebel at heart it was extremely galling to me to be dependent on others for our literary progress without developing a distinctive Canadian literature of our own, and to have it dinned into my ears that Canadian Literature was "academic and rootless";that "we should dig out traditions of folklore on which any healthy literature must depend;" that "the best in the arts springs directly from the people; and that if we are ever to create a distinctive Canadian Literature we must anchor ourselves to the Canadian way of life."

Well, I soon found out why Europeans were so far advanced; they couldn't have been other-

wise after having been so thoroughly rooted to and integrated with the soil for many centuries. But Canadians, on the other hand, had become victims of transplantation such as is clarified by the critic Morton Payne in his biological analogy, when he says "that is to be sought not in the growth of the tree from the seedling, but rather in the modifications which the tree undergoes when, full-grown, it is transplanted to new soil. Now the invariable consequences of transplanting a tree to the new soil is that all progress is retarded. It takes him time to recover from the shock of uprooting and then it takes more to strike root in the new earth and test its powers of sustenance. For a while it is a question of keeping it alive at all; such matters as growth and the putting forth of flowers and fruit must wait until existence has been made secure." It may be said that our settlers were transplanted, and thus had to suffer the literary vacuum incidental to transplantation. And thus until such time as "an original idea animates Canada", to paraphrase the words of Mrs. Ossoli, "and fresh currents of life call into being fresh thoughts along its shores", distinctive Canadian Literature will be a matter of the distant future.

My specific mission, however, was political, and my immediate destination was London, England. I boarded the train at Vegreville, transferred to the transcontinental at Edmonton, thence to Montreal and New York, where I boarded the liner Acquitannia en route to England. I had expected to see a turbulent ocean, but over the whole course of the journey the sea had been so placid that one could virtually launch out on it with a row boat without much danger of capsizing. There was no rocking of the boat, as it were, on the sea, although I could not say the same thing about the Session of the League of Nations that I had been watching after I had arrived at Geneva.

At this point I would like to warn my readers about maintaining preconceived ideas concerning people that are not based on facts. My impressions of the English were molded in a large measure by Hollywood movies and comic strips which usually caricatured them with a monocle in one eye and a perpetual "ha-ha-ha!" on the tips of their tongues; or else satirized them in the story which the question was asked: "Were you in the boat when the boat tipped over?", and in which the reply was made: "No, you silly ass; I was in the water!" From the very moment that I landed at the Port of Southhampton, I found the English to be the most imperturbable people in the whole world, the most relaxed, ideally suited by temperament to act as diplomats, as colonial administrators, and with the best sense of law and order of any race on the face of the earth. And when I came into direct contact with them this impression of them grew all the stronger.

When our ship came into port at Southhampton there was none of the demonstrative excitement exhibited such as I experienced when I landed in France several weeks later, where at the Port of Ostende people kept waving their handkerchiefs at us from the windows of the various waterfront building nearest to us. To the French a ship wending its way into dock was an auspicious occasion; but to the English it was just another boat unloading its passengers.

After I disembarked at Southhampton, I immediately took the train to London, where Dr. V. J. Kiselevsky awaited me at the Waterloo Station to take me to the Ukrainian Headquarters, which was a sort of clearing house for Ukrainian affairs. It was very efficiently operated by Mr. Makohin and his rich wife with whom he settled down in London at Grosvenor Place just opposite Buckingham Palace. Indeed from my room on the fourth floor at this headquarters I often saw King George V romping about early in the morning in the garden of his royal residence. During my stay in London Grosvenor Place was to become my temporary residence.

One of my first official visits was to confer with Sir Howard Degville, British secretary of the Interparliamentary Union in his spacious office in the British House of Commons. I introduced myself as the Canadian delegate and immediately found him very cooperative in every way. Indeed during my whole stay in London he kept calling me up asking me to join him for lunch at the parliamentary restaurant. On each occasion he'd have about six or seven other guests from various parts of the British Empire with whom I found it extremely pleasant and profitable to converse, as it gave me an excellent opportunity to exchange opinions on many matters, sometimes even on the Ukrainian question, which invariably interested my newly found friends because of its growing importance. There was one member of parliament in particular who took my fancy and that was the hon. Cecil Malone. He later on used to take me under his wing introducing me to such men as Lloyd George, the Right Hon. Ramsay Macdonald, and even Lady Astor.

I remember once sitting next to a delegate from India. I asked him the frank question: "What is it above everything else that you Hindus are after?" "Home rule," was his unabashed answer; "but if we have to be ruled by anybody, I hope it will always be the British, for they have the best sense of law and order, of justice and fair play, of any race in the world today." And to that observation I replied: "Amen!" "And what is the thing that weighs most heavily on your mind, may I ask?" he said. "The plight of 45,000,000 Ukrainians under various foreign domination," I answered. "Ah, yes," he said, "I've heard about that, but you must tell me more." I promised to phone him and make an appointment; but I never got to it, as Mr. Makohin telegraphed from Geneva to hurry to that city for the sitting of the League of Nations.

A Generation at the Crossroads?

by Bernard Dribnenky, OSBM

It is a fact well worth noting, that the era of pioneers has by now almost totally receded into the pages of the history of our people on this continent.

Sometime within the last decade the inexorable march of time drew a curtain on the era which began around the turn of the century and ran through a mixed gamut of heartbreaking loneliness, backbreaking work, exciting years of dreams and thrilling days of achievements, record sacrifices and admirable accomplishments. Relaxing in its simplicity, yet weary and unrelenting in its requirements — this was the life of pioneers.

It has now become the foundation and cornerstone of another emerging era — that of the first native born generation. Not unlike their parents, the sons and daughters of the pioneers have begun to blaze a trail in which the physical hardships of the pioneers have been substituted by different but nontheless pioneering set of problems and perplexities. These people, a majority of them with adolescent children of their own, are confronted with a veritable task of trail blazing of their own — to arrive at the right and workable solutions which would gap the two worlds: the world of ideas and values of their fathers — and that of their present environment.

This task is an important one, indeed. It should be approached with all realism, and dealt with in a competent manner. No amount of wishful thinking or slogans voiced from our stages or in our press will do us any good. On the contrary, this will only dim the issue — and serve as a damaging factor in allowing time to take the initiative from our own hands and run its own course at random.

The problems facing our present generation are varied and many. The fact that most of them end in a question mark is a peculiarity in itself. It means that the solutions to them must first be searched for and found before they can be worked upon.

To what extent is the Ukrainian language being actually retained in our first native generation? To what extent can it be preserved in the second and third generations? Can the means to this end be made more efficient? These are by no means academic questions. In a western Canadian city a well meaning father decided finally, after repeated tearful protestations of his 10-yr old son, not to force him to attend a Ukrainian school. An inquiry revealed that the class, composed of a great majority of children from newly arrived families, followed an advanced curriculum. A case in point of failure in spite of well meaning all around.

Are the communications media (publications, radio, television, films) being fully utilized to show the value and art in our literature, music and folklore? Do we have an adequate program of scholarships?

What is the future of our Rite? A good, hard look into the existing difficulties within this one or our most distinctive and valuable possessions need not be considered out of order nor a sign of pessimism. We have cases of transfers to the Latin Rite in every major parish. Is the Julian calendar promoting the preservation of our rich festive traditions?

And finally, in this day and age, are we being adequately geared to take up the challenge contained in the new trends of the "rejuvenating" Catholic Church? Do our organizations need some overhauling?

These are some of the problems of our first native born generation. A more thorough and concerted search can, no doubt, find several more.

These problems have arisen in this generation. It is, therefore, proper and logical to state that the right and workable solutions to them must come, to a great extent, from representatives of this generation. They must speak up, loud and clear. More so, because we now have in this group capable and well qualified men and women with a good measure of educational background and respectable social achievements in their own communities.

A successful pooling of their contributions in this important matter will be a good example of "socialization" in action — which is recommended by Pope John XXIII in his Encyclical *Mater et Magistra*.

(See questionnaire on next page)

YOUR RESPONSE TO THIS QUESTIONNAIRE IS REQUESTED AND WILL BE APPRECIATED

The purpose of this questionnaire is stated in the article on the reverse side of this page. It must, therefore, be confined only to those born in this country and whose parents are considered pioneers, i. e. have immigrated in the early part of this century. All information given will be considered confidential in the sense that it will be used solely for the purpose indicated above, and that we will not quote anyone without previously requesting and obtaining explicit permission to do so.

Married couples are invited to fill out the questionnaire jointly. In case of differences of opinion on some question, both opinions should be stated and identified by initials (as a byproduct, this may prove to be an evening of stimulating pastime).

Kindly mail the completed forms to: Rev. B. Dribnensky, OSBM. 3100 Weston Rd., Weston, Ontario. Additional copies of this questionnaire will be gladly mailed on request.

Occupation .....

Children (state ages only) ....yrs. ....yrs. ....yrs. ....yrs.
Engaged in civic or other duties in local community (state office and/or type of activities): .....

Parish standing: Sunday Mass attendence regular ..... not regular ..... Participation in Holy Sacraments: ..... times a year. Total yearly contribution towards church financial needs ..... Are you interested in serving on parish or similar committee? ..... If not, why: .....

Do you consider it more advantageous to belong to Latin Rite parish? ..... If so, state advantages: .....

Do you and members of your family belong to organizations, as: Brotherhood of Ukrainian Catholics ....., UCWL ..... UCYO ..... If not, please state difficulties: .....

Do your children attend a Ridna Shkola? ..... If any difficulties encountered, please state them: .....

Can your children speak Ukrainian ....., read ....., write ..... in what proportion (percentage) of Ukrainian vs. English do you converse with them? .....% Ukr. .....% Engl.

Do you read Ukrainian publications? ..... If so, please state titles of such publications .....

Do you read the English sections of Ukrainian publications? ..... Titles: .....

Do you notice a markedly increased handicap to converse in Ukrainian in children born in the fifties as compared with generations born in the forties? ..... If so, what are the factors accounting for such unusual increase of handicap? .....

Do you feel strongly about the importance of retaining and preserving the cultural values of your Ukrainian background? Very ..... Fairly ..... Not too ..... Not important .....

What are some of the features initiated by Pope John XXIII in the process of "rejuvenating" the Church and making her more relevant to man of the present era? .....

What are your main sources of information concerning recent developments in the Church (e. g. Vatican Council II)? Newspapers & magazines (state titles) .....

(other sources) .....

Do you find any difficulty in understanding Sunday sermons? ..... Suggestions: .....

Have you attended a closed retreat? No ..... Once ..... More than once .....

Do you feel the need of, and would actively participate in, some practical form of adult educational program on topics concerning your Church and faith? .....

What are your opinions and/or desires in matters concerning the role of laymen in the Church? .....

Name .....

Place and year of birth .....

Address .....

(If you need more space than provided in questionnaire, please use an extra sheet of paper).

СЛУЖБА РОДИННОГО ЗДОРОВ'Я ДОСТУПНА В ОНТАРІО

Ви повинні запізнатися з багатьома послугами здоров'я в Онтаріо, які є на те, щоб допомогти вам або членам вашої родини.

Ми пропонуємо вам вирізати це оголошення і задержати при собі, як довідку!

ДЕНТИСТИЧНА СЛУЖБА

Дентистичний Відділ Департаменту Здоров'я охоплює такі послуги:

- Дентистичні послуги в Онтарійських психічних шпиталях і Центральній дентистичній лабораторії
- Дентистичні залізничкі вагони, які обслуговують школярів у деяких округах ще незорганізованих територій.
- Допомоги льокальним радам здоров'я на дитячу дентистичну опіку у зорганізованих територіях.

КОНТРОЛЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРІБ

Цим займається Відділ Епідеміології, який допомагає всім муніципалітетам у їхніх намаганнях відкрити фактори, що спричиняються до вибуху епідемій.

ОДИНИЦІ ЗДОРОВ'Я

Одиниця Здоров'я — це союз міських і сільських муніципалітетів на те, щоб краще їх забезпечити суспільною програмою здоров'я. Такий союз може складатися з повітів, дистриктів або груп міських округ разом з їхніми містами або окремими містами. Така одиниця функціонує під наглядом льокальної Ради здоров'я, яка назначує персонал Одиниці, що складається з лікарів, медсестер, ветеринарів, санітарних інспекторів і бюрового персоналу.

САНІТАЦІЯ ДОВКІЛЛЯ

Цей Відділ адмініструє приписами і уділяє консультації льокальним властям здоров'я в справі санітарії харчів, молока і молочарських виробів, приміщень харчування, усунення відпадків, розвагової санітації, санітації шкіл, сільсько-господарського постачання води і каналізації, контролі комах і гризунів та інших аспектів санітації довкілля.

ІНФОРМАЦІЯ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ

Тут виготовляється пляни в напрямі збудження більшого зацікавлення серед населення Онтарія службою здоров'я і її розпорядженнями.

ГІГІЄНА ІНДУСТРІЇ

Цей відділ підвищує стан здоров'я в індустрії. Працедавцям робиться пропозиції, щоб забезпечувалися службами медичною і медсестер для покращання загального здоров'я.

ЛЯБОРАТОРІЇ

В основному вони займаються бактеріологічним дослідом інфекційних хворіб через медичну професію. Бактеріологічна контроля молока і води також належить до їхніх важливих функцій.

МЕДИЧНА СТАТИСТИКА

Цей Відділ має дорадчий голос і з нього користають всі Відділи Департаменту при аналізах статистичних даних як також при плянуваннях спеціяльних обслідувань.

ВІДДІЛ МЕДСЕСТЕР

Цей Відділ має нагляд над школами для медсестер у цій Провінції відносно освітнього стандарту та житлових умовин.

ДОГЛЯД ПУБЛІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Цей Відділ головним чином старається зацікавити льокальні ради здоров'я і допомогти їм організувати службу публічного догляду здоров'я.

ЗДОРОВ'Я МАТЕРІ И ДИТИНИ

Відділ Здоров'я Матері і Дитини займається справами, пов'язаними з здоров'ям очікуючих матерів і здоров'ям немовлят та дітей передшкільного віку.

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я

Цей Відділ вдержує психічні шпиталі включно зі шпиталями-школами для умово недорозвинених дітей.

ОХОРОНА ПЕРЕД ТУБЕРКУЛЬОЗОЮ

Онтаріо є у щасливому положенні, бо має дуже добре розроблену програму контролі під загальним наглядом і керівництвом Відділу Туберкулічного Запобігання. Веденням їхніх санаторій по цілому Онтаріо займаються добровольчі групи, а Уряд покриває основні кошти вдержання пацієнтів у цих ТБ шпиталях та призначає фонди на нові будови. Тому, що рентгени ще на дальше є найкращим засобом діягнози в руках медичної науки, Уряд вдержує рухомі рентгенівські одиниці скрізь цілу Провінцію.

РЕАБІЛІТАЦІЯ

Відколи відчинено новий Відділ Реабілітації, відтоді його праця є тісно координована іншими медичними і з медично пов'язаними службами, яких потребують колишні психічні і туберкулічні пацієнти.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

ONTARIO DEPARTMENT OF HEALTH

Hon. M. B. Dymond, M.D., C.M., Minister — Hon. John Robarts, Prime Minister

CANADA

Суспільна Служба потребує ВАШОЇ допомоги

Канада дає вам багато можливостей допомагати тим людям, які потребують суспільної допомоги. Багато ділянок суспільної служби завдячують своє існування допомозі і досвідові людей, які добровільно присвячують свій час та знання для добра других.

Постійно потрібно добровільних робітників для праці в:

- Шпиталях
- Розривкових програмах для молоді
- Опіці над дітьми
- Керівництві молоддю
- Реабілітації інвалідів
- Першій допомозі

та в інших ділянках суспільної служби.

Якщо ви є зацікавлені, або маєте відповідний досвід, вас завжди радо стрінуть в одному з багатьох агентств, які ви знайдете на жовтих сторінках телефонної книги під:

"SOCIAL SERVICE ORGANIZATIONS"

Добрий Громадянин той, хто помагає іншим!

Гі ФЕВРО,
Міністер Громадянства та Імміграції

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII — БЕРЕЗЕНЬ — 1964 — MARCH — Ч. 3 (495)

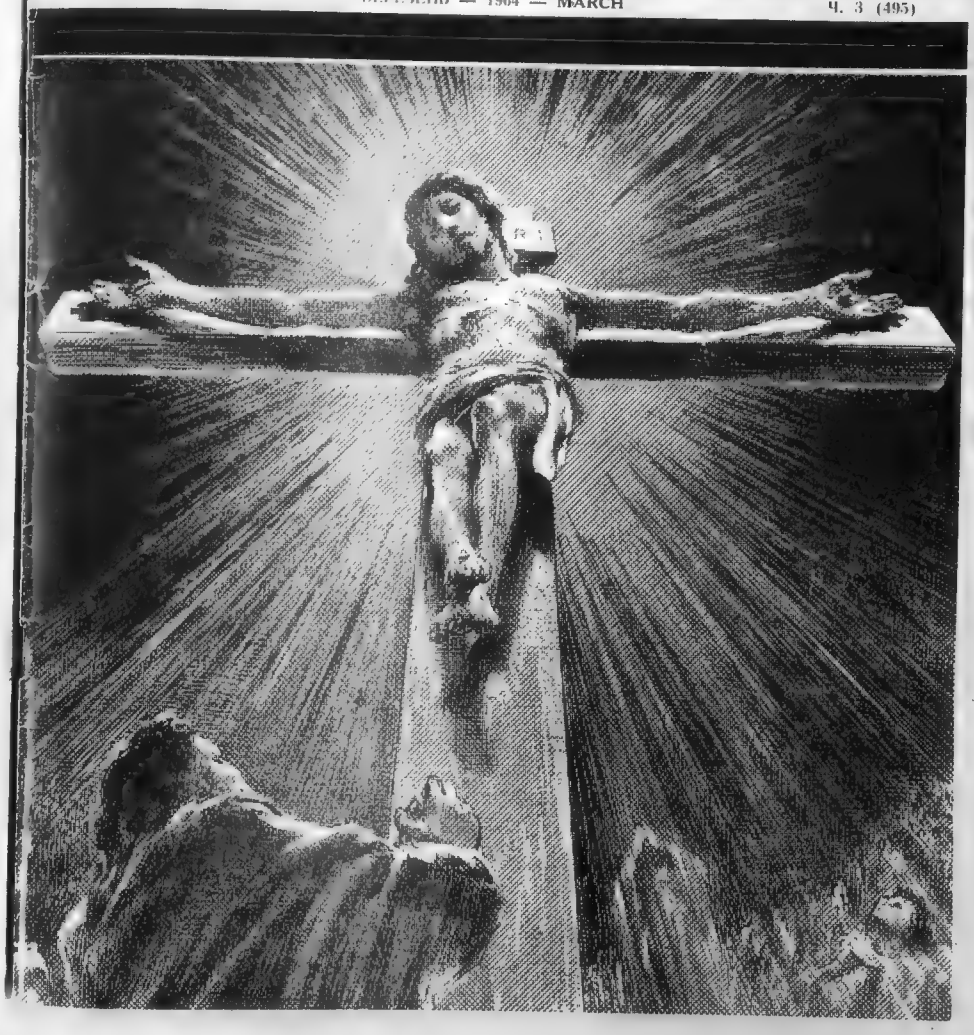

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

П'ятнадцять молодих юнаків, що вступили у ряди Христових борців-василіян. Вони під цю пору відбувають свій перший вишкіл-новіціят у Мондері, Альберта, під проводом Впр. оо. Мирона Дацюка, ЧСВВ, магістра і Єпіфанія Пащака, ЧСВВ, соція.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб їти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

For more information write to:

у Канаді — in Canada

REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.

ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

НА МАРҐІНЕСІ

▲ Один український часопис доводить у редакційній статті, що сучасне змагання до церковного з'єднення в християнському світі це "мода", яку можна поставити нарівні з закликом Леніна (!). Відповідати в СВІТЛІ на такого роду писання значило б вертатися назад до минулої доби негативної полеміки — чого робити рішуче не думаємо.

Що сучасне вселенське змагання християн до з'єднення походить від Христового Євангелія — про це будемо подавати в СВІТЛІ часто й широко.

▲ Із зовсім технічних причин ми були приневолені перервати тягліть статтей о. Севастіяна Саболя, ЧСВВ, п. з. **Люди запитують...** — що викликало численні запити читачів. Нам приємно на таке зазвати, що набудуче доложимо окремих старань, щоб цієї серії не переривати.

▲ У ряді чисел, що бачите біля Вашого імени на наліпці Вашого примірника СВІТЛА, єдино важним для Вас числом є те останнє. Коли, наприклад, тим числом є "3", то це означає, що Ваша передплата скінчилася в 1963 році — себто треба її негайно відновити.

Коли б усі передплатники СВІТЛА вирівняли свої передплати, тоді СВІТЛО стало б цікавішим до читання. Тоді мали б ми відвагу запросити більше співробітників із добрим пером до писання — бо мали б із чого заплатити їм за працю.

В. Д.

ЗМІСТ:

На марґінесі — *Нова рубрика СВІТЛА* — *В. Д.* — 97

Апостолят вірних починається й основується на участі вірних у літургійному житті Церкви — *о. В. Дрібненький ЧСВВ* — 98

На теми дня

Великошісне покаяння в злуці з Літургією — *о. Л. Садовський ЧСВВ* — 99

Місячне намірення на березень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 100

"І заспівавши, вийшли на Гору Оливну!" — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* — 102

Паломництво Папи Павла VI до Св. Землі

Плач любови в Гетсиманії і на Голгофті — 107

Молитва Папи Павла VI-го в Св. Землі

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* — 108

Природний закон — Підозрівати ближнього? — Чи є живі сотворіння на планетах?

Страдальна Мати — *о. І. Ростворовський, Т. І.* — 111, 129

Відзначення Митрополита Кир Йосифа Сліпого — 112

Мир на землі — 113

Енцикліка Папи Івана XXIII

Любов — *вірш* — *І. Калиненко* — 115

Предки — *вірш* — *Б. Курилас* — 115

Поворот Митроп. Андрія Шептицького з заслання — *о. І. Готра ЧСВВ* — 116

Спомини секретаря Митрополита

Апостол прокажених — *о. І. Назарко ЧСВВ* — 121

Святий наших днів

Читаємо, чи ні? — 126

Грішний і святий — *д-р М. Кушнір* — 126

Грішник — кандидат на святого

Соборовий декрет про засоби суспільної лучби — *В. Д.* — 128

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА — 130

Ті, що нам помагають — 134

ENGLISH SUPPLEMENT

The Crosses in Christian Life Need not Mean Unhappiness — 135

The Constitution on Holy Liturgy — 136

Vocations — 138

To Our Teenagers — *Brother Methodius F.S.C.* — 140

My Memoirs — *Michael Luchkovich* — 141

Paul VI Appeals for Understanding and Unity with the East — *Rev. M. Bovey* — 142

In Case You've Missed It — 143

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

АПОСТОЛЯТ ВІРНИХ ПОЧИНАЄТЬСЯ Й ОСНОВУЄТЬСЯ НА УЧАСТИ ВІРНИХ У ЛІТУРГІЙНОМУ ЖИТТІ ЦЕРКВИ

Три місяці тому Ватиканський Собор II видав Конституцію про Св. Літургію, а кілька тижнів тому Папа Павло VI окремим Апостольським посланням поручив "усім християнам, а головно священикам, щоб перестудіювавши її, постановили послідовно переводити в життя її поодинокі уступи — як тільки вони ставатимуться правосильними."

Конституція про Св. Літургію є не тільки першою сучасного Собору; вона теж остане найважнішою, бо вона йде глибоко й широко в саме ядро життя Церкви. Повне її здійснення в нашому практичному християнському житті є всилі принести справжню обнову — "змінити обличчя землі" — подібно, як це зробило Зшестя Святого Духа у початках християнської доби (що й було задушевним бажанням папи Івана XXIII).

Служба Божа була в старинних первісних християнських часах — і повинна бути теж у нашій новітній добі — головною й осередньою дією християнського життя. Зі сторони Бога, це продовження таїнственного відкуплення людського роду та вділення йому ласки й безмежної любови. Зі сторони нас людей, це здійснення суттевої мети існування кожної людини - состворіння — прославляти Бога-Творця. Повинність людей прославляти Бога це правда, яку Христос раз-у-раз підкреслює в св. Євангелію, головно коли говорить про виконання волі Бога - Отця, як наприклад у молитві "Отче наш", що її Він нас навчив, де говоримо: "...нехай прийде Твоє царство; нехай буде Твоя воля, як на небі так і на землі..."

Ми прославляємо Бога в Службі Божій у кожному "возгласі" священика, в якому вірні заявляють свою однозгідну участь словом "Амінь!" (До якої бездушної втертости дійшло в нас це врочисте возвеличення Бога у Пресв. Трійці!). У нашій Службі Божій є ще багато більше висловів Божої прослави, як: "Святий Боже...", "Аллилуя", "Ми, що Херувимів тайно уявляємо..." (Іже Херувими), "Свят...", "Нехай будуть уста наші повні хвали Твоєї, Господи..." (Да исполнятся), і багато більше. У Службі Божій св. Івана Золотоустого маємо понад 60 таких возвеличень Бога. Це значить, що коли Сл. Божа триває пів години, то в пересічі одна молитва Божої прослави приходить що пів хвилини!

Дія Св. Літургії доходить до найвищого, таїнственного вершка, коли Бог-Христос сходить на землю між своїх людей в Освяченні — і коли люди приймають Його до себе у Св. Причасті.

Все це разом становить чудову, таїнственну дію Христового відкуплення грішних людей — і піднесення їх до гідности Божих дітей і спадкоємців вічного життя. "Я прийшов, щоб мали життя, і мали його подостатком" (Ів. 10, 10).

Участь вірних в апостоляті Церкви починається й основується на участі вірних у літургійному житті Церкви. Коли католик іде на Службу Божу (навіть хочби щоденні, бо "цього вимагає заповідь"), бере участь у ній "своєю присутністю", — коли він підчас Служби Божої читає чи напам'ять проказує приватні молитви, які для нього мають більшу вартість аніж молитви Св. Літургії — коли для нього це Богослужения є мало чим більшим ніж церемонія, хочби і як зворушлива — тоді він ледве чи бере участь у літургійному житті Церкви. І як можна сподіватися, щоб такий "голодний і холодний" у душі християнин взяв активнішу участь у житті Церкви на вулиці, в уряді чи фабриці, чи при домашньому вогнищі? І навпаки, перейнятий Божою прославою у Св. Літургії та наповнений Божими дарами віри, любови й миру в цій Божій дії — він буде самочинно удільовати їх довкруги себе, всюди й завжди. Тоді справджуються на ньому слова Христа, який сказав: "Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі" (ів. 5, 6). У цьому, від початку до кінця, є апостолят вірних.

Ця правда відноситься не тільки до християн-католиків, але до всіх християн, які задержали Св. Тайну Євхаристії, отже і до наших православних братів. Всі ми не тільки можемо, але й сильно потребуємо ввійти більше інтенсивно в таке багате життя Св. Літургії. Дбайливою й живою особистою участю в Божественній Літургії ми знайдемо обнову свого християнського життя.

А в остаточній послідовності, знайдемо теж і св. З'єднення!

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT

Український Християнський МІСЯЧНИК

СВІТЛО. БЕРЕЗЕНЬ, 1964

РІК XXVII, Ч. 3 (495)

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ВЕЛИКОПІСНЕ ПОКАЯННЯ В ЗЛУЦІ З СВ. ЛІТУРГІЄЮ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА БЕРЕЗЕНЬ

"Ісус же, повен Святого Духа, повернувся з-над Йордану, і Дух повів його в пустиню, де сорок день його спокушав диявол; і протягом тих днів Ісус не їв нічого" (Лк. 4, 1-2). Цими словами Св. Письмо представляє нам зворушливу картину: образ Господа Ісуса Христа, як він посеред дикої пустині проводить сорок днів у молитві й пості. Для нас християн-католиків це подія неабиякого значення та невичерпне джерело великих правд і глибокої над ними застанови. Нам — а не кому іншому — хотів Господь дати світлий приклад незрівняного самовідречення, щоб як Він поступав, так і ми ступали Його слідами.

Свята Церква ще в зарані свого існування добре зрозуміла цей приклад свого Вчителя, бо ж читаємо в Апостольських Діяннях, що: "Якось одного разу, коли вони служили Господеві й постили, Дух Святий промовив: "Відлучіть мені Варнаву й Савла на діло, до якого я їх покликав." Тоді вони, попостивши й помоливщися, поклали на них руки і відпустили" (13, 2-3). А на іншому місці читаємо: "Вони настановили їм по церквах старших, а після молитви й посту, передали їх Господеві, в якого ті увірували" (14, 23). Отже бачимо, що молитва й піст займали важливе місце в житті перших християн.

З бігом часу практикування посту не тільки не занехалося, а навпаки, так закорінилося в життю Церкви, що вже з початком четвертого сторіччя в Св. Літургії знаходимо приписаний сорокаденний піст, установлений, за гадкою Св. Отців, на примір Господа Ісуса, що сорок днів постив у пустині. Ось що каже св. Василій Великий у своїй другій гомілії про піст: "Отже піст корисний у кожній порі для тих, що його радо приймають... Та далеко корисніший той піст тепер, коли заповідають його по всьому світі. Нема острова, ані суходолу, ані міста, ані народу ні найменшого якогось закутка, який не чув би про це оголошення... Отже, нехай ніхто не виключає себе з числа тих, що постять." А в першій гомілії про піст він каже таке: "А завершенням того, що ми сказали, є те, що й наш Господь уперед постом скріпив тіло... і так щойно призволив на себе прийти диявольським спокусам. Тим учить Він нас, що постом треба нам намащуватися й заправлятися до боротьби..." — Як знаємо, ця практика сорокаденного посту задержалася в св. Церкві і по сьогоднішній день. І саме про цей піст, його ціль, його духа, його значення — як це прегарно змальовує Св. Літургія — ми хочемо тут дещо сказати.

Правда, що обов'язок сорокаденного посту випливає з розпорядку св. Церкви. Сам обов'язок постити, однак, сягає глибше і знаходить свій корінь у людській природі. За вченням моралістів Католицької Церкви саме природне право кладе на людину зобов'язання посту, тому що кожне розумне сотворіння мусить старатися підкорити пристрасті духові. Отже щоб це осягнути, людина мусить ужити відповідних засобів, з-поміж яких перше місце займає власне піст. Як каже св. Василій: "Хіба не знаєш, що... той хто йде за тілом, тим самим поборює духа, а хто стає по стороні духа, поневолює тіло... Отже, коли хочеш зробити духа сильним, то тіло закуй постом!" (Перша гом. про піст). Отже буде функцією позитивного закону, визначити час і спосіб як цей обов'язок посту треба сповнити. З тієї причини, отже, всі ми сьогодні і постимо, і маємо на це визначені дні та спосіб.

Тепер призадумаймося над ціллю Великого Посту, як нам це вказує Св. Літургія.

Найбільше свято християнства, це безпереч-

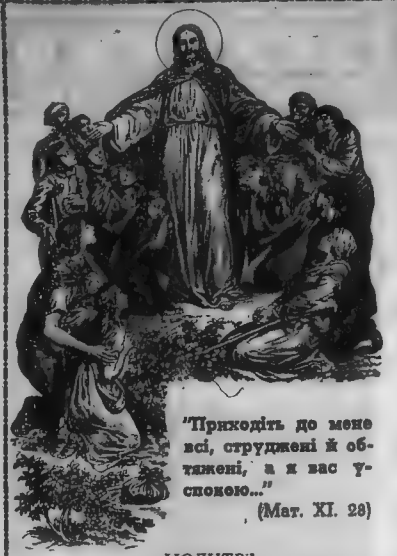

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА
ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ
для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку Господеві Богові і Пречистій Діві Марії, за всі ласки, що їх я зазнав у своєму житті аж до цього часу, а особливо за Божу поміч, що Бог допоміг мені перетривати воєнне лихоліття, страшні бомби, що падали навколо мене під час мого побуту в Берліні (Німеччина). З усього Божою поміччю вийшов я цілий і непошкоджений. Дякую і за часи скитальщини та за все, що при Божій помочі щасливо перебув і встоявся досі.

І. Іваницький

Маю велику вдячність для Матінки Божої за посередництвом Божого Слуги Митрополита Андрія за всі ласки для нашої родини й вислухані молитви.

Оксана Рудакевич, Філядельфія

Слава, честь, любов і подяка нехай буде Непорочно Зачатій Діві Марії і Її Найсолодшому, Непорочному і Страдальному Серцю за ласку охорони сина від смерти й каліцтва підчас страшного автового випадку. — Ласку цю одержала я в часі дев'ятниці за щасливу дорогу і побут на новому місці.

І. Антоняк

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овочев, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

но празник Христового Воскресіння. Усі ми, що ввірували у Христа, радіємо цією Його перемогою, бо це й наша перемога, наш празник, завершення нашої віри. Цей факт Христового Воскресіння повинен, отже, підчас цілого року супроводити нас як факт, із якого ми повинні черпати силу в боротьбі з життєвими злиднями. Знову ж, підчас Великого Посту, наші очі повинні бути в особливіший спосіб звернені на воскреслого Христа, але з тим наміром, щоб у тому часі якнайбільше до Нього вподібнитися. Це значить, що час посту маємо провести так, щоб у часі великодніх святкувань ми могли щиро сказати, що ми "співвоскресли з Христом" — духовним воскресінням. Ось, що читаємо в Сиропусну Неділю: "Почнімо гідно пісний час... очистім душу, очистім тіло, постім, щоб усі ми стали гідними побачити страсті Христа Бога і Святу Пасху, духовно радіючи." — Взагалі, ця пам'ять на Христове Воскресіння постійно виринає підчас великопісних богослужб. Пам'ять, очевидно, яка не є неплідною, а яка завжди пресупонує правдиве уподібнення себе до Христа Господа. І ось саме це — перша ціль Великого Посту.

Всі ми зобов'язані в великодному часі очистити нашу душу з тяжких гріхів, а це через Св. Сповідь. І саме цей сорокаденний піст має нас до цього важливого завдання гідно приготовити. Св. Літургія цю думку гарно підхоплює: "Згрішив я перед Тобою, Христе Спасителю, як блудний син, прийми мене, Отче, каючогося, і помилуй мене, Боже" (стихира другого покаянного гласа). "Хотів я сльозами обмити мої гріхи, Господи, і дальше моє життя покутою зробити Тобі приємним, але ворог обдурює мене... Господи... спаси мене" (стих. 4-го пок. гл.). "Подай мені сльози, Боже, як колись грішній жінці... щоб і я почув Твій голос: віра твоя спасла тебе, іди в спокої" (стих. 8-го пок. гл.). "Христе Ісусе... надіє грішників... і мене каючогося не занедбай... Якщо схочеш, можеш і мої відпустити гріхи, якими я забрудився по хрещенні й по обітниці непорочного життя" (ікос із Другої Неділі Вел. Посту).

Із вище наведених текстів бачимо, якими глибоко-релігійними почуваннями покути, жалю, надії на прощення, віри, поправи, хоче нас св. Церква приготовити до цього найвищого моменту в життю кожного християнина — поєднання з Господом Богом через Св. Сповідь.

Третьою ціллю Великого Посту є, щоб усіх християн-католиків духовно відновити. Бо ж кожна людина тим самим, що вона людина, прогрішається перед лицем найсвятішого Бога. По думці, отже, св. Церкви всі, навіть ті, що живуть побожно, повинні підчас цього посту воскреснути з гробу щоденних гріхів і занедбань та обновитись у новості непорочного життя.

Дотепер ми застановлялися над ціллю св. Посту. Тепер призадумаймося над засобами, яких ми повинні вживати, щоб ту ціль здійснити.

Правда, що підчас Великого Посту ми підпринимаємося надзвичайних діл покути: постимо більше як звичайно, відмовляємо собі навіть і дозволених речей і т. п. Ті діла, очевидно, потрібні й гідні хвали та по думці Св. Літургії. Але чи ми коли застановилися: чому ми ті діла покути сповняємо? — Тому, що Церква приписала, скаже хтось. Правда, але за думкою св. Церкви ті покутничі діла не мають іншої цілі як ту, щоб у нашому серці закорінився, сказати б, "духовний піст" — щире відвернення від гріхів та нагод до них, а з другого боку, щоб наступило правдиве навернення до Христа Спасителя. Ось що каже про те св. Василій: "Одначе не шукай користей тільки в самому стриманні від страв! Правдивий піст — це усунення гріхів..." (Перша гом. про піст). А св. Альберт Великий каже: "Відмовити своєму тілу поживи має малу вартість, якщо в тому самому часі серце й змисли затоплені в приємнощах." — І це одиноко важливе: через піст до внутрішньої злуки з Господом Богом.

"Прийдім і очистімся милостинями і добрими ділами супроти нижчих, не трублячи ні не виявляючи наших добродійств... тільки в укритті... закличмо: Отче, прости нам наші гріхи..." (Перша Нед. Вел. Посту). — Ось ще один засіб до здійснення цієї величної цілі Великого Посту: милостиня й добрі діла супроти наших братів. Що піст без цих діл не повний, це ми добре знаємо: любов Господа Бога, яку в часі посту ми повинні в особливіший спосіб у своєму серці розпалити, не може бути неплідною, а повинна спонукати нас до надзвичайних діл любови й милосердя для наших ближніх. Нагод до цього маємо пребагато: скільки ж бідних сьогодні на світі; скільки ж хворих, яких ніхто ніколи не відвідує; скільки потребують доброї поради чи слова заохоти; скільки потребує братнього упімнення, щоб завернути на шлях чесноти. Отже нагод до добрих діл не бракує. Використаймо їх у часі цього Великого Посту, бо діяльна любов ближнього, це знак правдивого навернення до Христа Господа й запорука щедрої нагороди в другому житті.

Не був би час Великого Посту вповні використаний, якщо б у ньому християни не звернули особливішої уваги на Христові страждання: причину їх спасіння. "Владика вселенної і Господь Слави нині прибитий до хре-

ста... все це терпить задля мене, Спаситель мій і Бог..." (Третя Нед. Вел. П.). — Яким великим підйомом повинна бути для нас ця думка, що Господь Ісус стільки для нас і за нас перетерпів! Свідомість цього незбагнимого Христового діла повинна спонукати нас перевірити щераз наше відношення до хрестів і терпінь з якими щоденно зустрічаємося. Коли це наше відношення правдиво християнське, тоді дивитисьмемо на хрести як на допуст Божий, у дусі віри й підчинення Божій волі. Коли в нас інша думка, тоді час вглянути в себе і сказати собі: "Очисти, Господи, безліч моїх гріхів, і вчиню мене гідним чистою душею побачити Твій хрест..." (Третя Нед. Вел. П.).

Накінець розважмо що каже св. Василій Великий: "Коли ж хід часу приніс нам ці вельми побажані дні, приймім їх усі з радістю. Приймімо їх, як давніх виховників, через яких св. Церква навчила нас побожности."

о. Василь Ваврик, ЧСВВ

"І ЗАСПІВАВШИ, ВИЙШЛИ НА ГОРУ ОЛИВНУ!"

(Мр. 14, 26)

Цих слів евангелиста Марка вживаю, щоби продовжувати оповідання про паломництво Папи Павла VI до Св. Землі. У попередньому числі СВІТЛА ми дійшли до вечора 5-го січня, коли Папа, змучений довгим днем відвідувань св. місць в ізраїльській частині нинішньої Палестини (Назарет, Генезаретське озеро, Тавор, Сіон), радісно поспішив назустріч Вселенському Патріярхові Царгороду, Атенагорасові I, котрий також прийшов як паломник до Св. Землі, щоб зустрінути Папу, свого Брата у Христі. Їх зустріч відбулася на Оливній Горі, де близько себе стоять будинки єрусалимського грецького патріярхату й Апостольської Делегатури. Два учні Христа слідами апостолів виходили на верхів'я св. Гори, а їх зворушене серце співало Господеві, співало подив, подяку, просьбу...

Неділя, 5-го січня, ввечір

Ще 28-го грудня 1963 р. прибув до Ватикану висланець царгородського Патріярха, митрополит Атенагорас (збіг імен нехай вас не мішає), щоби вручити Папі лист Патріярха. Він наперед промовив: "Ваша Святосте! Коли усвідомляю собі значення цієї історичної хвилини, направду охоплює мене глибоке зворушення. Бо після стільки сторіч мовчанки латинський Захід і грецький Схід бажають тепер знов зустрінутись у взаємній любові й пошані, що їх підказує їм евангелія і християнське серце. Вони приходять поглянути на себе, привітатись як брати та, як можна, розпочати діялог... Здається, ви оба покликані виходити на ту саму Гору, Гору Господню. Ваша Святість з одного боку, а Вселенський Патріярх із другого... Св. Петро (якого Папа наслідником) і св. Андрій (якого наслідником Патріярх) були братами. Від сторіч не було в них слів розмови. А тепер вони виявляють взаємне бажання зустрінутися й розмовляти і ходити разом із своїм Учителем... Може Ваша Святість, як **перший єпископ Церкви,** (підкреслення наше), в порозумінні з Патріярхами й Провідниками інших Церков Сходу й Заходу, призначені скликати на Всехристиянську Конференцію всіх представників християнських Церков, щоб у любові й порозумінні обговорити: як поборювати гріх, як захищати Церкву, мир і свободу світу, загрожених спільним ворогом — атеїзмом і тиранією..." Передавши листа грецький митрополит підійшов до обіймів Папи і дістав від нього на пам'ятку дорогоцінний нагрудний хрест.

Хто ж це Патріярх Атенагорас I?

Він не лише великий своєю поставою (6 ф. 4 ін.). Він могутній своїм духом і серцем. Як його мрії сповняться, він ввійде в історію під іменем: Атенагорас Великий. Родився він 1886 року в північній Греції (Епір) за панування Турків. 1922 року став єпископом, від 1931 року був грецький митрополитом для обох Америк з осідком у Нью-Йорку, і тоді прийняв американське громадянство. 1948 року вибрано його Екуменічним Патріярхом Царгороду. Як такий він числиться першим між патріярхами Сходу, з котрими одначе мусить порозумівати в усіх важніших справах. Безпосередньо підлягає йому лиш 2 мільйони вірних (околиці Царгороду, деякі острови, Греки в еміграції). Знає багато мов, великий дипломат, визначний провідник Східньої Церкви, типу Папи Івана 23-го. Багато труднощів має він (чи не дивне?) з митрополитом Хризостомом і єпископами Церкви в королівстві Греції та з патріярхом Москви, Алексієм, якому підлягає майже половина всіх православних (яких числять на 150-180 мільйонів у світі) та який почуває себе покликаним проводити православним Сходом (третій Рим!).

Ще за життя Папи Івана Доброго хотів Патріярх Атенагорас нав'язати діялог із Західньою Церквою. Смерть Папи не дозволила здійснити цю мрію. Тому тепер, коли трапилася добра нагода, себто паломництво Папи до Св. Землі, він також вибрався в прощу до Єрусалиму, 4-го січня 1964. Перед відлетом із Царгороду, між іншим сказав: "Іду зустрінути й обняти Папу. Дискусії ми залишимо богословам." Із Патріярхом виїхало 6 митрополитів, 3 архиєпископів, Секретар Патріярхії — Фанару, 4 (світські) професори богословія.

У неділю 5-го січня ввечорі вони чекали, коли Папа вернеться з прощі північною Палестиною. В годині 9.30 до Апостольської Делегатури, яких п'ятсот метрів віддаленої від будинку грецької патріяршії Єрусалиму, приїхали авта Патріярха та його Ради. У дверях Делегатури чекав на них змучений Паломник Павло. Папа пішов назустріч Патріярхові. Якийсь часок вони гляділи один одному в очі й нараз простягнули руки та обіймались і поцілувались два рази. Папа привітав Патріярха по латині: "Славім Ісуса Христа!" Патріярх відповів по грецьки. Тоді Свт. Отець узяв Патріярха під руку, запровадив його до залі авдієнцій. Там не сів на троні, що стало стоїть у тій залі, але взяв крісло й сів близько Патріярха. Розмова їх тривала яких 20 мінут. Після цього вони запросили до залі своїх товаришів паломництва. Тепер Патріярх прочитав привітальне слово по грецьки. Його слово зараз перекладено на французьке. Коротке це слово, але надміру цінне й тому подаємо його вам у цілості.

"Святіший у Христі Отче! З Божої ласки перебуваючи на Землі, освячений ділами Господа, прославляємо Бога у Пресвятій Трійці, що привів нас із Заходу й Сходу та покликав зустрінутись нам в Ім'я Його! Направду, це причина для великої радости! Тож перш усього, висказуючи радість нашого серця, сповненого веселістю, підбадьорені почуваннями братерства, приходимо назустріч Вашій найдорожчій Святості. Вітаємо Вас із великою втіхою в цьому святому місті, де лунав голос Господа й де Його науку зберігали як дорогоцінний скарб. Тут проповідував Він євангелію любови й спасіння. Недовго перед своїм стражданням в смертельному поті Він молився про закріплення у правді й одності всіх тих, що повірять у Нього. — Ми вважаємо за далекосяглу подію виїмкової ваги в історії й житті Церкви факт, що за поміччю й ласкавістю Бога здійснюється в цій хвилині. З усього серця бажаємо, щоб добрі наміри, які так широко себе проявляють останніми часами з одного й другого боку, стало підтверджували, що як ця благословенна особиста зустріч так і обнятя душ стають передвісниками взаємного поєднання й найповнішого підкорення святій Божій волі, через які відповімо гарячим надіям минулих сторіч і вимогам сучасної доби.

"Від сторіч християнський світ живе в ночі роз'єднання. Його очі втомилися вдивлюванням у темряву. Нехай ця зустріч буде світанком світлого й благословенного дня, у якому майбутні покоління, причащаючись тією самою чашею найдорожчої Крови й Тіла Господнього, вознесуть і прославлять у любові, мирі й одності єдиного Господа й Спасителя.

"Святіший у Христі Брате! Оце намагаючись прийти один до одного, ми разом знайшли Господа. Тож ідімо тією стежкою, що отвирається перед нами. А Він приєднається до нас у дорозі, як це зробив із двома учнями, що йшли до Емаусу. Він покаже нам, яким шляхом іти, Він приспішить кроки наші до тієї мети, до якої змірямо. — Йому ж слава, могутність і похвала на віки вічні. Амінь."

Папа подякував Патріярхові за відвідини й обіцяв віддати їх йому завтра в спосіб, що дорівнював би висказам любови у промові Патріярха. Тепер обидва вони й усі приявні відмовили спільно молитву Господню "Отче наш" (недалеко від дому Апост. Делегатури стоїть "церква Отченашу"), по латині й по грецьки. Тоді в багатьох очах праведних старців по обличчі й по бородах спливали сльози щасливого зворушення. — Папа обдарував своїх гостей пам'ятними золотими медалями, Патріярхові підніс золоту, дорогоцінну чашу.

Не знаю, як докладні є вісті, подані уривками в різних часописах, про приватну розмову Папи й Патріярха. Репортери подають, що тоді Патріярх сказав: "Ця хвилина, Ваша Святосте, це одна з найбільш значних для людства, бо тепер людство через свої найвищі духовні проводи має вкінці нагоду провадити світ до миру." Папа відповів: "Ваша Святосте, ми мусимо привести наші Церкви ближче одна до одної. Це не буде легко, але ми вже на правильній дорозі. Немає нічого непоборного в нашім намаганні злучити людство, але наперед ми самі мусимо з'єднитись." Так говорили між собою Патріярх Заходу й Патріярх Сходу в неділешній вечір на Оливній Горі. Так говорили Голови Церков, роз'єднаних ще від 1054 року. — У дальшій розмові, коли Папа знову назвав Патріярха: "Ваша

Святість" (бо це прийнято в урядових титулах православних Патріярхів) Атенаґорас покірно й тихо сказав: "Я не є Святість, я лише Патріярх". Папа беручи його за руку відповів: "Ви є Святість для своїх людей, а я для своїх". І дальше говорив: "Я хочу пізнати Ваші думки й думки Вашої Церкви". Додав, що тих кілька розбіжностей між Церквами мають розв'язати богослови своїми студіями. Патріярх відповів: "Богословіє властиво є одне, але богословів дуже багато!" Із цих слів уже тоді було ясно, що вирішено справу діялогу між богословами Сходу й Заходу.

При кінці відвідин Папа й Патріярх знову обіймились, а їхне зворушення переходило на кожнього в залі. Папа відпровадив Патріярха аж до порога, глядів за ним, як він сходив сходами до авта і як сів до авта й від'їхав. У кутках очей, що звичайно блискучі й проникаючі як сталь, наче живі брилянти блистіли дві сльозини...

Понеділок, 6-го січня

Цей день у Східній Церкві Єрусалиму був днем Навечір'я Різдва, а в латинській Церкві днем Богоявління. Але зміст латинського свята є: об'явлення Бога в людському тілі народам-поганам, що прийшли з поклоном в особах трьох мудрців Сходу. У той же день Паломник Павло вибрався з поклоном до вифлеємської яскині, де народився наш Бог Предвічний. Авта виїхали з будинку Апост. Делегатури в сьомій годині ранку. Того дня маси народу чекали вже на Папу; але на подвір'я базиліки Рождества Христового їх не допущено, щоб не було натовпу. Папа зійшов до яскині-печери Рождества і там (один репортер написав: клячучи) відправив Сл. Божу. Після відправи Папа перейшов до близької й просторої церкви св. Катерини, де можна було вмістити багато народу, та мав там довгу промову (по французьки). Говорив він не лише до приявних. Він говорив до всіх католиків, до всіх християн, до всіх віруючих і невіруючих. Католиків просив він молитися за Ватиканський Собор та напоминав робити все можливе для обнови Церкви й для справи християнської одности. Зворушення деколи перемагало Папу і тоді він відступав від написаного тексту промови та говорив просто від серця. "Нині воля Христа приналюе нас і зобов'язує робити все, що можемо, з любов'ю та розсудком, щоб для всіх християн принести найбільше благословення й славу, а це: з'єднану Церкву. ...Мусимо виповнити заповіт Христа: "Щоб усі були одно" (Ів. 17, 21). "...Нині, говорив дальше, апологетична й місіонерська сила Церкви залежить від цієї внутрішньої одности." Зазначивши, що Вселенський Собор мусить затримати всі правди віри, додав: "Але ми щераз заявляємо, що готові взяти до уваги всі розсудливі можливості, якими могли би бути скріплені взаємне зрозуміння, пошана й любов, щоб так приготовити дорогу будучій, і дай то, Боже, не дуже вже далекій зустрічі з нашими християнськими братами... Всі ми чекаємо зо щирим серцем! Наше бажання сильне й терпеливе!.. Мусимо надати життю Церкви нове наставлення ума, нові цілі, нові норми поведінки, щоб

"ТАК КАЖЕ ГОСПОДЬ СИЛ: "НЕХАЙ КРІПЛЯТЬСЯ РУКИ ВАШІ... НА ВІДБУДУВАННЯ ХРАМУ-ЦЕРКВИ" (Зах. 8, 9).

Знимка показує, як Папа Павло VI у час першої зустрічі (середа, 5-го січня) в Єрусалимі, на Оливній Горі, впроваджує Патріярха Атенаґораса до вітальної залі в домі Апост. Делегатури

тим збагатити Її всякою формою духовної краси: в думці, в слові, в молитвах, у методах виховання, мистецтва, права. Це ж вимагає від нас нашого спільного старання і тут кожна частина Церкви має відіграти свою ролю..."

І щераз із невимовною силою звернув Папа Паломник до всіх заклик за всесвітній мир. Оце промовляє він при місці народин Дитинки Ісуса, бо вірить, що найсильніший крик за мир у світі йде сьогодні від дітей до їх батьків і до провідників народу. Дитина найдорожча кожному батькові, без огляду на расу, націю, релігію! Любов до дитини в батьків далеко сильніша від любови до гроша, сильніша чим страх перед самою смертю! Папа залишив урочисте "Ми", а говорив: "Тепер, коли я полишаю Вифлеєм, місце чистоти й супокою, де 20 соток літ тому народився Той, до Котрого ми сьогодні молимося як до Князя Миру, відчуваю великий обов'язок повторити наш настирливий зазив про мир у світі до всіх голов держав і тих усіх, що носять на собі відповідальність за нарід!"

Щоб його зазив напевно дійшов до тих провідників він вислав до них 224 відозви: починаючи від Америки, Великої Британії, СССР, аж до найменшої й наймолодшої держави в чорній Африці. Торонтонський щоденник "Глоуб енд Мейл" у редакційній статті сказав: "Папа Павло знайшов дорогу зближення до православних, Арабів, Жидів... І нам треба шукати нових доріг!"

Що знайшов Свт. Отець дорогу до сердець іновірних народів, свідком є ті тріюмфальні брами-луки, що їх ставили із власного почину мешканці палестинських міст і містечок: католики, мусульмани, Жиди... Писали привіт йому всіми мовами: по латині, по італійськи, не згадуючи вже єврейської й арабської мови: "Благословен грядий в ім'я Господне". Доказом того ж були товпи простого народу, що тиснувся до Папи, щоб діткнутись його одежі, або ті арабські й жидівські мами, що підносили своїх дітей понад голови, не так щоб дитина бачила й розуміла (бо замала ще вона), але щоб "Біла Постать" поблагословила їм їхній родинний скарб і надію... Сам Папа пізніше сказав: "Люди пізнали, що в моїй покірній особі Петро прийшов із благословеннями й силою найбільшого Вчителя всеобійманочої любови..."

Із Вифлеєму Свт. Отець поїхав просто на Оливну Гору до будинку грецької патріяршії в Єрусалимі, віддати візиту Вселенському Патріярхові Атенаґорасові. Патріярх чекав на нього у дверях будинку. Коли Папа прийшов на сходи, він обіймив його щиро й поцілував так сердечно, що свідки чули поцілунок його уст. Як увійшли вони до вітальної залі, Папа відчитав своє слово (по латині).

"Велике наше зворушення," говорив Свт. Отець, "глибока наша радість у цю справді історичну хвилину, коли після сторіч мовчання й вичікування, католицька Церква й царгородський Патріярхат наново зустрічаються в особах своїх найвищих представників. Також велике і глибоке є наше вдячне признання для Вас, що ласкаво схотіли на час лишити свою патріяршу столицю, щоб прийти тут нам назустріч!

"Але перш усього до Бога, Господа Церкви, підносяться вислови нашої покірної подяки.

"Старинна християнська традиція любила добачати "осередок світу" в місці, де вкопано славний хрест нашого Спасителя, із якого Він, "піднесений від землі всіх до себе притягає" (пор. Ів. 12, 32).

"Тож годилося — і Провидіння дозволило — щоб на цьому місці й у цьому осередку, завжди святому й благословенному, ми, паломники з Риму й Царгороду, могли зустрінутись і злучитись у спільній молитві!

"Ви бажали цієї зустрічі ще від часів нашого незабутнього попередника Івана 23-го, до котрого Ви не скривали своєї пошани й прихильности, приклавши до нього з надзвичайною інтуїцією слова евангелиста: "Був чоловік, посланий Богом, ім'я йому Йоан" (Ів. 1, 6). Він також прагнув тієї зустрічі, — Ви знаєте про це так добре як і я, — одначе його несподівана смерть не дозволила йому перевести в діло це сердечне бажання. Слова Христові: "Щоб усі були одно — Да всі єдино будут" (Ів. 17, 21), які багато разів приходили на його уста в його конанні, не залишають сумнівів, що це був один із найдорожчих його намірів, за які він жертвував Богові свою довгу агонію й своє цінне життя.

"Певно, що як з одного так і другого боку шляхи, які ведуть до з'єднання, можуть бути довгі й повні трудноцїв. Але ці дві дороги збігаються одна з одною й досягають джерел Євангелії. І чи не є це доброю ознакою, що сьогоднішня зустріч здійснюється в тій Землі, де Христос заснував свою Церкву та за Неї пролляв свою Кров? У кожному разі це пречистий вияв глибокої волі, яка — Богу дякувати — щораз більше одушевляє всіх християн, гідних цього імени: а саме воля працювати для того, щоби перемогти поділи й повалити бар'єри, воля вступити рішуче на шлях, що веде до злагоди.

"Розбіжності порядку доктринального, літургійного, дисциплінарного треба буде перевірити своєчасно і на своєму місці в дусі вірности правді й вирозуміння в любові. Але, що

відтепер може й повинно поступати вперед, це та братня любов, яка вміє знаходити нові форми, що в них вона виявляється, любов, котра, беручи науку з минулого, була б готова прощати, схильна вірити радніш доброму як злому, дбайлива перш усього підкорюватися божественному Вчителеві й дозволити, щоб Він її притягав і перемінював.

"Символом і прикладом такої любови нехай буде поцілунок, яким — із Божої ласки — нам дано обмінятись у цій найсвятішій Землі. Таксамо нехай буде ними та молитва, якої ми навчилися від Ісуса Христа і котру зараз разом прокажемо.

"Не маємо слів, щоб достатньо висловити, як дуже ця Ваша візита нас зворушила; та й не тільки нас! Направду також римська Церква і Вселенський Собор із глибокою радістю приймуть цю історичну подію.

"Наскільки воно стосується нас, ми підносимо до Бога разом із подякою молитви, що благають помочі, щоб могли ми далі йти розпочатою дорогою та щоб Він щедро подав Вам і нам, які її почали з вірою й сильною надією, багатство небесних ласк.

"Маючи такі почуття, не кажемо Вам: "Із Богом", але, як дозволите: "До побачення", основане на сподіванню дальших плодотворних зустрічей "в імені Господнім!" — Це була відповідь Свт. Отця на вчорашнє слово Атенагораса.

Не знаходжу в часописах (уживаю 5 важніших часописів і 5 журналів) точно означеного моменту цієї промови, але всі вони зазначують, що яких десять мінут після того, як Патріярх узяв Папу на приватну розмову, до них силою вдерлися яких 150 репортерів, домагаючись дозволу сфотографувати їх обох. Вони дозволили, дали їм благословення, а тоді Патріярх сказав: "Читайте Св. Письмо" й вони читали його (першу главу евангелиста Івана). Коли репортери їх залишили, вони говорили дальше. Папа був у Патріярха дві години. При кінці Патріярх спитав: "Ну, і що ж тепер?" Папа відповів: "Я буду говорити з кардиналами."

Про свою зустріч вони оба разом зложили урядовий звіт. Текст його такий: "Під кінець своєї зустрічі в Єрусалимі Свт. Отець Павло VI і Вселенський Патріярх Атенагорас, у порозумінні зо своїм св. Синодом, спільно визнали велике значення цієї зустрічі та зложили подяку Всемогучому Богові, Отцеві, Синові й Св. Духові, Який керував їхніми кроками до Св. Землі, де наш спільний Спаситель, Христос Господь наш жив, навчав, помер, воскрес і вознісся до неба, звідкіля зіслав Св. Духа, на Церкву, що народжувалась. Цю зустріч не можна вважати чимсь іншим, лише братерським жестом, надхненим любов'ю Христа, Який лишив своїм учням найвищу заповідь любити один одного, прощати образи аж до сімдесять разів по сім та бути обопільно з'єднаними з собою.

Два Паломники, з очима затопленими у Христа, що є Взором і — з Отцем — є Автором одности й миру, молять Бога, щоб ця зустріч була знаком і прелюдією будучих подій на славу Бога й просвічення Його вірного народу. Після стільки сторіч мовчанки вони тепер стрінулися, бажаючи здійснити волю Господа та проголосити давню правду Його евангелії, що повірена Церкві.

Про ці спільні почування повідомлено всіх членів відповідних єрархій і всіх вірних, щоб і вони схотіли взяти в них участь та підносити до Божого тропу повторювані молитви, щоби щораз то більше сяяла очам усіх християн правда ЄДИНОЇ ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ та ЙОГО ЄВАНГЕЛІЇ, що є світлом і спасінням світу."

Після довгої розмови прийшов Папі час прощатися, бо треба було від'їздити на летовище в Амман і до Риму. Прощання було дуже зворушливе. Патріярх відвів Папу аж до брами саду, в якому стоїть будинок єрусалимської грецької патріярхії. При брамі щераз поцілувалися. Папа всів до авта. Патріярх вийшов аж на вулицю й довго-довго дивився за ним, аж авто зникло на закруті.

Тоді один із його окруження сказав: "Нарешті сталося те, на що ми віками чекали..." Репортери питали Патріярха про його думку. Він, глибоко задуманий, говорив помалу: "Це був великий день, ...більший як можна собі уявити... Леди проломано... скоро начнеться нова ера в історії християнства. Двері отворені... отворені до дальших зустрічей... Він повний чемности, має добре серце, бистрий ум і наповнений знанням!.. Ми беремося тепер до праці..."

Поворот Папи до Риму

Коли валка авт Папського паломництва приїхала до Амману, на летовищі вже чекав король Йорданії. Він прощав Папу словами: "Коли буду працювати для миру, то буду також працювати для справедливости. Бо не буде сталого миру без справедливости для всіх людей." — Папа подякував за гостинність і обіцяв молитися Богові, щоб Він благословив жителів Св. Землі, "щоб отер сльози їхні, щоб дав мир, добробут і правдиве щастя." І додав по арабськи: "Хартікум", себто: До побачення!

Тимчасом вічне місто Рим кипіло. Радіо пригадувало людям, що це їх Єпископ вертається з прощі, вертається здовж доріг, якими колись св. Петро прийшов до Риму. Мільйон людей висипався на хідники міста вітати великого Паломника. На летовищі чекав Папу італійський уряд із президентом Сені в проводі. При Колізею вітав Папу майор міста Риму, Главко. Три години треба було автам паломництва, заки вони добилися до Ватикану. А там на площі св. Петра сто-тисячна маса народу чекала терпеливо на бодай одне слово Свт. Вітця. І дочекалась! Як лише він дістався до своїх кімнат, засвічено у вікнах, залучено гучномовці і пронісся голос, не змученого, але повного бадьорости й радости Павла VI.

"Дякую, дякую, мої діти, за це прийняття... Моїм бажанням (Папа не вживав "Ми") було, не турбувати нікого, вернутися домів простенько й тихо... Приношу Вам поздоровлення з Вифлеєму... приношу Вам мир Господній... Моя подорож може стане початком нових подій, що можуть бути великі й благодатні для Церкви й для людства. Цього вечора скажу Вам лише це: сьогодні ранком я мав велике щастя обіймити, після стільки віків і віків Вселенського Патріярха Царгороду, обмінятися з ним словами миру, братерства, бажання з'єднання... Надіймось, що ці початки принесуть добрий плід, що насіння зійде й дозріє. А між тим молімось усі, бо ці хвилини й ці події напевне великі й назначені Божою доброзичливістю. Прийміть тепер моє благословення в ім'я Отця й Сина і Святого Духа."

Вихорем знялись оклики подяки від сто-тисячної гущі людей. Вікно замкнулось. Папа мав ще приймити кардиналів, що прийшли його привітати та поділитися своїми враженнями.

Але про них, як і про відгук всесвітньої преси та про остаточні висновки з папського паломництва поговоримо в наступнім числі СВІТЛА.

ПЛАЧ ЛЮБОВИ В ГЕТСИМАНІЇ І НА ГОЛГОФТІ

Тут подаємо переклад молитов Паломника Павла VI, якими він голосно і в сльозах молився в суботу 4-го січня 1963 р. в церкві Божого Гробу й у церкві Всіх Народів у Гетсиманії (гляньте в лютневе число СВІТЛА, ст. 56). Переклад робимо з тексту поданого в "Оссерваторе д. Доменіка" з 12-го січня ц. р. ст. 10.
— Молитви ці треба читати дуже помалу та з роздумою над кожним словом, щоб відчути глибину думки й почувань Свт. Отця, Паломника.
— Ред.

І. В ГЕТСИМАНІЇ:

ОЦЕ, ГОСПОДИ ІСУСЕ, МИ ПРИЙШЛИ,
як вертаються злочинці на місце й до тіла-трупа свого злочину!

МИ ПРИЙШЛИ,
як той, що ходив за Тобою, але і зрадив Тебе — як вірні, що стільки разів невірними Тобі стали.

МИ ПРИЙШЛИ,
щоб визнати таємничий зв'язок між нашими гріхами і Твоїми Страстями; наші діла і Твоє діло!

МИ ПРИЙШЛИ:
битися в груди — просити в Тебе прощення — благати Твого милосердя!

МИ ПРИЙШЛИ,
бо знаємо, що Ти можеш, — що Ти хочеш нам простити!

ТОМУ, ЩО ТИ ВІДПОКУТУВАВ ЗА НАС,
Ти наше спасіння, — Ти надія наша!

ГОСПОДИ ІСУСЕ, СПАСИТЕЛЮ НАШ:
— оживи в нас бажання і певність про Твоє прощення;
— підкріпляй постанову про наше навернення й нашу вірність;
— дай нам упевненість і також насолоду Твого милосердя!

ГОСПОДИ ІСУСЕ, НАШ СПАСИТЕЛЮ И УЧИТЕЛЮ:
— дай нам силу прощати другим, щоб також і Ти направду нам простив!

ГОСПОДИ ІСУСЕ, НАШ СПАСИТЕЛЮ И ПАСТИРЮ:
— влий у нас здібність любити, як це Ти хочеш, щоб за Твоїм прикладом і за Твоєю ласкою ми любили Тебе й усіх, хто в Тобі є нам братом!

ГОСПОДИ ІСУСЕ, НАШ СПАСИТЕЛЮ И МИРЕ НАШ:
Ти, що сповістив нас про Своє найвище бажання: "щоб усі були одно", — вислухай його, бо воно є і наше та стається осьтут нашою молитвою: "ЩОБ МИ ВСІ БУЛИ ОДНО!"

ГОСПОДИ ІСУСЕ, НАШ СПАСИТЕЛЮ И ПОСЕРЕДНИКУ:
перед Отцем Небесним надай цій молитвам, що їх ми тепер звертаємо до Нього, у Святому Дусі!

II. НА ГОЛГОФТІ:

ЗАКЛИК:
Браття й сини мої! Нехай збудяться тепер наші уми, нехай наші сумління роз'яснять ся та під просвітлюючим поглядом Христа нехай напружуються сили нашого духа! Із щирим болем перераховуймо тепер наші гріхи, — зважмо гріхи батьків наших, — гріхи з минулої історії, — зважмо гріхи нашого часу, — гріхи світу, в котрім живемо.
А щоб цей наш біль не був ані підлий, ані одчайдушний, а покірний, — щоб не був розпучливий, а довірливий, — щоб не був заспокоєний, а благальний, — нехай сплітається він із болем Ісуса Христа, Господа нашого, терпеливого аж до смерти, послушного аж до хреста! І коли ми викликаємо святу пам'ять про Нього, благаймо спасаючого милосердя.

СПОГАД:
(Стоїмо на місці) Де Ти, Господи, невинний, праведний, святий, був оскаржений, був суджений, був засуджений! — Ти, Син Людський, був мучений, розп'ятий і вбитий! — Тебе, Сина Божого, зганьблено, висміяно, заперечено! — Ти, Світло, був згашений! — Ти, Цар, був піднесений на Хресті! — Ти, Життя, піддався смерти! — І Ти, мертвий, воскрес до життя!

РОЗВАЖАННЯ:
Тепер думаємо: Тут, Господи Ісусе, страда Твоя була приносом передбаченим, прийнятим, бажаним! Була жертвою! — Ти — Жертва, Ти і Священик! Тут смерть Твоя була висловом, була мірою людського гріха, — була цілопальною жертвою найвищого геройства, була заплатою Божій справедливості, була доказом найвищої любови. — Тут збувся поєдинок життя і смерти, — тут збулася перемога Твоя, Христе, що за нас помер Ти і для нас воскрес!

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Священики нераз говорять, що це й те є гріхом проти природи, що природний закон забороняє це й те, але я ще ні разу не чув пояснення про те, що властиво називається природним законом. Чи це не те саме, що Божий закон, Божі Заповіді?

Божі Заповіді, — це те, що в десятьох коротких реченнях Мойсей дістав від Бога написане на двох таблицях на горі Синай. Ті Божі Заповіді знали тільки Жиди, а пізніше всі християни. Але погани не знали про них і багато поган не знає про них до сьогодні.

Природний закон далеко старший, аніж Божі Заповіді. Він не написаний на таблицях Божих Заповідей, за те він глибоко записаний у серці й душі, в людській *природі* кожної людини, від початку існування людського роду на землі. Нпр. не було ще Божих Заповідей, а такі вчинки, як брехня, обман, розпусне неморальне життя, крадіж, убивство ітп. в усіх народів, як Жидів, так і поган, навіть у людей найнижчої цивілізації вважались і по сьогодні вважаються чимось злим, негідним і грішним. Звідки взялось у людей таке поняття і почуття про чесність, або нечесність того чи іншого вчинку? Люди не виробили собі його самі. Закон може установити тільки хтось вищий, а людина не є вищою себе, ані не є своїм підданим. Почуття, що це і те є нечесне та не годиться його робити, — в'яже людину, обмежує її свободу, а людина не любить того. Отже люди не були б себе самі в'язали невигідними законами, а коли б і самі були себе зв'язували, тоді певно сумління не гризло б їх після кожного переступлення свого власного людського закону. А сумління таки гризе і навіть темний поганин у пралісі Африки відчуває в своєму нутрі, що він поступив нечесно, коли збрехав, украв чи вбив. Отож звідки в людини те почуття якогось внутрішнього закону, який каже їй чинити добро та вистерігатися зла? Це почуття може бути тільки від Бога, це Божий

закон написаний у серці, в природі кожної людини і тому називаємо його природним законом.

Поганський філософ Ціцерон іще перед Христом написав таке: "Природний закон, це правий розум, який діє згідно з людською природою. Він охоплює всіх людей і він повсякчасний та незмінний". Можна б окреслити його також і в наступній формі: "Природний закон, це внутрішній диктат, спільний усім людям, що визначує чесність або нечесність людської поведінки".

Цей природний закон спільний усім людям від початку людського роду по сьогодні. Доспіла людина при здоровому розумі не може не знати таких основних засад чи приписів природного морального закону, як ось: роби добро, вистерігайся зла, не роби другим того, чого не бажав би, щоб інші тобі чинили, будь вдячний своїм добродіям, не бреши, не обманюй, не кради, не чужолож, ітп. Але може статися, що якась одиниця, або якесь низько впавше плем'я у деяких речах і в деяких обставинах може не знати зроду-бити собі заключення з головних засад природного закону. Нпр. кожний знає і в своєму нутрі відчуває, що неморальність — це гріх, але хтось може не знати того, що нпр. гріхом є також і грішна думка чи бажання, хоч їх не переведено в діло; може не знати, що нпр. гріхом є також і уникання потомства в родині, стерилізація, вбивство зі співчуття, пімста за вчинену кривду, ітп. Кажу, може статися, що якась слабо розвинена одиниця в культурному світі, або якийсь гурт низько впавших людей може не вважати злом те, що всі інші люди вважають за зло; але воно не заперечує загальної дійсности, що диктат природного закону існує і діє в кожній людині, подібно, як божевілля якоїсь кількости людей не заперечує факту, що люди, — це розумні істоти. Отже природний закон спільний усім людям, себто: люди відчувають у своєму нутрі щось, що каже їм робити добро, а берегтися зла, хоч може бути якийсь гурт людей, що в деяких випадках і обставинах деяке окреме зло можуть уважати за дозволену річ.

Такий природний моральний закон у людських серцях є повсякчасний і незмінний, себто, що було злом тисячі років тому, те останеться злом до кінця світу в усіх людей, без огляду на те, чи вони примітивні, як народи Африки й Азії, або вже дійшли до дуже високої цивілізації чи культури, як ось народи Европи й Америки. Що вважали за нечесне у первісної людини, яка жила в печерах, те будуть уважати за нечесне і в найсучасніших колах поступового суспільства. Але може статися, що хтось засліплений пристрастю, чи через збочення, через незнання, або замішанні — зробить щось злого. У такому випадку зло лишається злом, але менше вини має менше винуватим почуває себе той, хто те зло вчинив. Вбивство остає вбивством, страшною трагедією і нещастям для родини, з усіми своїми наслідками, але коли хтось убив другого не хотячи, тоді його вина менша, ніж у того, хто вбив свідомо, з розмислом. Отже може мінятися особиста вина, чи почуття до вини, але не міняється природний закон, який каже в людському нутрі, що це і це є добре і чесне, а протилежне йому нечесне і грішне.

Чи можна вирвати, або вбити в серці людини відчування диктату природного морального закону? Св. Тома з Аквіну каже, що "не можна вирвати ані вбити в людському серці основних засад природного закону, бо така вже людська природа, що вона завжди вважатиме чесним те, що є чесне, а нечесним те, що є нечесне. Але, каже він далі, вихования, переконування, вмовлювання в себе, злі обичаї, або грішні звички можуть довести до того, що деякі одиниці, або кола будуть помилятися в заключеннях, які випливають з основних засад моралі. Сьогодні немало людей, які живуть у великому добробуті, не бачать або не хочуть бачити ніякого зла нпр. у розводах, у протиприродному обмежуванні родини, у дискримінації чорних, ітп. Але природа мститься. Колись у Советах сильно процвітала "вільна любов", а за нею розводи. Коли однак большевики побачили, що це все веде до повного упадку моралі й соціяльного ладу, отже виходить державі на шкоду, вони почали строго карати за неморальні проступки, а розвід дістати в них сьогодні дуже трудно. Японці роками пропагували вбивство (аборти) ненароджених дітей, бо населення в них забагато, а землі на прожиток обмаль. А тепер приходять до опам'ятання і б'ють на тривогу, бо раптовно меншає наплив нових робучих сил, спеціялістів і інтелігентів. В Америці дискримінація і ставлення до чорних як до людей нижчої кляси може дозести до кривавої пімсти чорних над білими. Може впасти на людство якась кара від Бога за протиприродне і грішне обмежування родини і за собачі розводи молодих подруж. Тоді прийде опам'ятання і люди каятимуться та грішне й шкідливе вважатимуть те, що сьогодні, у розкоші й засліпленні, вважають природним і дозволеним.

Природний закон моралі глибоко записаний у людському серці. Можна не знати Бога і не вірити в Нього, можна не знати Божих Заповідей, але не можна не знати природного закону та його безкарно переступати.

Чи підозрівати ближнього це те саме, що осуджувати його? Та які це гріхи, тяжкі чи повсякденні?

Хто підозріває свого ближнього в чомусь злому, той ще не твердить, що ближній справді зробив щось злого. Не твердить, тільки припускає,

що може він зробив, але не є певний того. Таке підозріння ще не буде гріхом, якщо маємо розумні причини і підстави до такого підозріння. Нпр. не є гріхом, коли підозріваємо когось, що він неправду говорить, бо знаємо з досвіду, що він уже нераз збрехав. Тут ми підозріваємо, але маємо оправдану причину підозрівати і тому не маємо гріха за це. Також не маємо гріха за те, що деяким людям просто з обережности недовіряємо, особливо недовіряємо тим, кого не знаємо аж дуже добре. Тут ми не так підозріваємо, як радше буваємо обережні і тому не маємо гріха за таку стриманість до когось. Отже не є гріхом підозрівати когось, коли маємо розумну причину підозрівати його й недовіряти йому.

Але вже допускаємося гріха, коли підозріваємо когось без розумної причини, без доказу вини. Ось нпр. Анна, мати пророка Самуїла, стоячи в святині, гляділа на престіл і порушувала устами, а священик Гелі підозрівав її, що вона певно п'яна. Вона не була п'яна, тільки тихо молилася, щоб Бог дав їй сина (I Цар. 1, 13). Ось, праведний Йов мав багато терпінь від Бога, пропало все його майно, загинули всі його діти та сам він, покритий проказою, лежав за стайнею на гною. Його ж приятелі підозрівали його, що він мусить бути великий грішник і безбожник та тому Бог так тяжко його карає. Йов був найбільшим праведником перед Богом, а його приятелі безпідставно, без доказів вини підозрівали його в тяжких гріхах. І ми нераз бачимо на вулиці чужого чоловіка та й здібні скоро підозрівати його, що він злодій, або бачимо схорошану й бідно одягнену людину і зараз подумаємо: це певно якийсь п'яниця, розпусник іти., а він може бути тимчасом найчеснішою людиною.

Підозріваючи ближнього безпідставно, допускаємося гріха, бо приписуємо йому зло, якого він може ніколи не допустився, а якщо може й допустився, то ми не маємо доказу на це. Отже провинюємося проти справедливости. Але провинюємося також і проти любови ближнього, бо, як каже Св. Письмо: "любов не думає нічого злого" (I. Кор. 13, 5). Через такі підозріння провинюємося також і проти природного вродженого нам закону, який каже: "не роби другому того, що було б немиле тобі".

Другим таким гріхом, але вже гіршим, є посуджування. Хто лише підозріває когось у своїх думках, той тільки припускає, що той і той може зробив щось злого. Хто ж посуджує, той уже не тільки пряпускає, а йде далі і вже твердить у своїх думках, що даний ближній певно допустився такого й такого гріха. Отже посуджувати когось у своїх думках без певного доказу вини, це вже більший гріх, ніж тільки підозрівати.

Правда, підозрівати когось без належної причини, як також і посуджувати без належної причини, — це, звичайно, тільки повседневні гріхи. Але посуджування може статися навіть і тяжким гріхом, якщо без належної підстави посуджуємо когось у тяжких провинах. Тим тяжчий буде гріх, чим тяжчий злочин приписуємо ближньому без доказу вини та чим більше понижуємо чиєсь добре ім'я, хоч би тільки перед нами самими. Такі гріхи безпідставного посуджування навіть у самих тільки думках, — це гріхи проти справедливости, проти любови ближнього, а також це і гордість, бо ставимо себе на місце Бога і приписуємо собі Божі права. Адже ж Св. Письмо виразно говорить: "Єдин Бог є Законодатель і Суддя, що може погубити і спасти. Ти ж хто такий, що судиш другого?" (Як. 4, 12). Бог бачить серце і душу, а ми найчастіше бачимо тільки зовнішність і руководимося зовнішністю.

Правда, може статися і часто стається, що в думках ми посуджуємо нашого ближнього, але посуджуємо тільки тому, бо маємо розумні й оправдані причини так судити. Нпр. уважаємо когось злодієм чи обманцем, або морально легкою людиною, бо загально всі інші мають його за такого. У такому випадку наше підозріння не безпідставне ні легкодушне, ані злобне. Оправданою підставою такого посуджування в думках є тут гадка інших людей і то багатьох людей, які дану особу знають довше і краще, ніж ми, і тому, в такому випадку, звичайно, ми не маємо гріха за таке посуджування ближнього в наших думках. Говоримо тут про підозріння в думках та про посуджування в думках, а не в словах перед іншими людьми. Підозріння й посуджування передавані іншим словами чи письмом, уже будуть обмовою, або навіть очорненням, отже зовсім іншими гріхами.

Чи можливе, щоб на якійсь планеті нашого зоряного неба жили людські істоти? Якщо так, то чи походять вони від Адама і Еви? Чи вони також відкуплені страстями Христа Спасителя?

Святе Письмо нічого не каже про те, що десь інде, поза нашою землею, існують якісь люди, ані не каже нічого про їхній стан, чи про спасіння їхніх душ. Подібно і модерна наука не відкрила досі ніяких людських істот на планетах. Але не є воно неможливе. Може десь на мільйони миль далеко від нас живуть якісь людські істоти, про яких ми нічого не знаємо та і вони нічого не знають про нас і можуть бути зовсім неподібні до земських людей.

Але, якщо вони існують, то вони певно не походять від Адама і Еви. Навіть і на нашій землі могли колись існувати правдиві люди ще перед тим, заки Бог створив наших перших прабатьків. Науковці відкривають кістяки людей, які мали жити 100,000-500,000 років тому. Може вони походили від Адама і Еви, а може вони жили раніше і всі вигинули від незнаних досі катастроф, що охопили всю земню кулю. Нічого не знаємо про таке давноминуле нашої землі, а знаємо тільки про теперішню епоху людського роду, а вона датується від Адама і Еви.

Коли йдеться про спасіння душ таких людей, які може існують на інших планетах, то вчені богослови припускають кілька можливостей:

1. Такі люди, що живуть на інших планетах, дістали від Бога всі надприродні дари Божої ласки та безсмертність і призначення до вічного життя в небі, як Адам і Єва, але ніколи не згрішили, отже і не втратили тих Божих дарів. Якщо так, тоді вони і фізично і духово багато вищі за нас, отже ліпші і здібніші та багато культурніші, ніж ми на землі.

2. Або такі люди дістали від Бога надприродні дари Божої ласки, як дістали Адам і Єва, отже Божу любов і безсмертність і призначення до вічного життя в небі, але вони згрішили так, як Адам і Єва. У такому випадку Христові страсті на землі могли відкупити також і їх на їхній планеті, або Бог міг придумати якийсь інший спосіб на відкуплення і спасіння їхніх душ. Але який спосіб, — того ніхто не знає.

3. Бог міг створити людей на інших планетах у чисто природному стані, не даючи їм ніяких надприродних дарів Божої ласки, отже і призначення до неба. Якщо вони може і згрішили, то вони не втратили Божої ласки, бо ж не мали її, отже не відчувають утрати Бога. Як люди, вони мусять мати душу, і та душа, зі своєї природи, мусить бути безсмертна, отже буде жити і після смерти тіла, але буде мати тільки природне, а не небесне щастя. Буде вдоволена, як вдоволеною є щаслива людина на землі, якій нічого не бракує, але не буде мати того безмежного щастя, яке мають душі в небі, оглядаючи Бога лицем у лице.

4. Бог міг створити на інших планетах якісь розумні істоти, які подібно як ангели, згрішили проти Бога і Бог не дав їм нагоди відзискати втрачену Божу ласку, як не дав упавшим ангелам. Це були б істоти з дуже бистрим розумом, але злобною волею, затверділою в грісі.

Все це тільки припущення, бо ж нічого конкретного не знаємо про існування людей на інших планетах. Може вони й існують десь там у всесвіті, але того Бог нам не об'явив. Видно, що знати про них — не є конечне до нашого спасіння.

о. І. Ростворовський, Т. І.

СТРАДАЛЬНА МАТИ

Коли в Великий Четвер пополудні Спаситель з учнями залишив Витанію, то і Пречиста Діва пішла за ним до міста з побожними жінками з Галилеї. З ними також спожила пасхальну вечерю, в домі знакомої родини, де на час свят мала замовлене скромненьке мешкання.

По сумній вечері пішла Марія на молитву, щоб хоч духом бути коло сина.

Певно, що не мала осібних об'явлень що, де і коли має стрінути Спасителя, але материне прочуття казало їй, що вже тієї ночі зачнуть сповнятися страшні речі, про котрі стільки разів говорив їй Ісус. Отже стискалося серце Пресвятої Діви непевністю й тривогою, а її нічну молитву переплітали рясні сльози. Як син в огороді, так і мати в самітній кімнаті перемагалася з собою на жертву: Це я раба Господня! Нехай буде воля твоя! Нехай буде воля твоя!

Але до неї не прийшов ангел потішитель.

Уже минула північ; материне ухо тривожно надслухувало, чи не долетить десь із міста якийсь голос розрухи, — коли бідя дому пронісся відгомін скорих кроків. Був це перший вістун злої вісті. Іван знав, де шукати Марії, бо віддавна вже любив її тією любов'ю, якою любив її сина. Ввійшов, блідий із переляку й болю: — Ісус пійманий, — сказав тихо з великим зворушенням. — Підійшли його зрадою на Оливній горі та зв'язаного повели до дому Анни.

Найсвятіша Діва не вибухнула плачем, як Яків над одінням сина, не заводила як Давид над стратою Авесалома, але серце її так боляче корчилося гейби пронизував його меч. Так! Це був меч! Страшний меч Симеона зачинав своє криваве діло!

Минула година — приволікся Петро заплаканий, упав їй до ніг та серед сліз повтаряв: — Осудили Ісуса на смерть, а я вирікся його, я присягав, що не знаю його! —

Марія, як мати, потішала апостола; опісля разом із ним плачучи, слухала гіркої правди, перериваної плачем, як страшно знущалися над її найдорожчим Ісусом. А там від Івана

прийшла вістка: Вже є в домі Каяфи, замкнений у пивниці. Скоро світ відбудеться засідання Великої Ради.

І так приходила новина за новиною, правдиві Йовині посольства: другий раз осуджений на смерть, ведений до Пилата на суд; диявольські знущання в Ірода: знову ведуть його перед Пилата, де архиереї домагаються, щоб розп'яти його.

Коли прийшла ця остання вістка, не видержало її материне серце: чула, що мусить їти співстраждати та спільно вмирати зі страдником-сином. У той час була вже при ній Марія Клеопова, мати Якова Молодшого, та Магдалина. Із ними та вірним Іваном пішла в сторону преторії.

Іздалеку вже чуть було шум голосів великої товпи: хвилинами затихали і тоді було чути голос одного чоловіка, відтак зривалася буря вересків. Це префект Пилат, стоячи на ганку, торгувався з Жидами, що залягали всю площу надолі та щораз то поступався їм коштом Ісуса. Коли Марія вмішалась у товпу й стануда під ганком, скінчився саме перший акт розправи — бичування.

Отже її Ісус буде бичований! Буде битий як невільник, як злочинець без чести й сумління! Прив'яжуть його до стовпа та будуть сікти різками найдорожче її дитя! Будуть знущатись над її Агнцем без цяти!

І серце Марії кривавилося: і її теж бичували кати.

Минула година, Пречиста Мати стояла мов скам'яніла, з сухими очима, но береги напоєна гіркістю. Опритомніла щойно на пекельний крик товпи: це Пилат удруге казав привести Ісуса на терасу.

Очі Марії побігли за очима юрби.

Отже це її Ісус! Той скатований нуждар у лахмані, збитий, опльований, терням вінчаний. це її найдорожчий синок, кращий від сонця, над життя улюблений!

На-пів живими очима дивилася Марія, а уста її почали щось стиха шептати, гейби до себе, гейби до сина. Були це перші на світі "Гіркі жалі": перший раз і то з серця Марії, вийшов сердечний зойк тієї пісні, що мав звучати по церквах мов плач: Мій любий Ісусе!

Душу Марії огорнув великий біль! На вид сина у старій пурпурі й терню огорнуло її неописане й святе здивування. Навіть вона, навіть Мати Божа не розуміла того часу: яка широка й дивна й висока і глибока є сила Христової любови. Показався їй непонятний вид, мов пропасть без дна, без границь: Бог, що сходить на останній степень пониження й ганьби й муки для людської душі.

Це було гейби нове об'явлення, яке хоч і не зменшило її страждань, проте додало сили їх переносити. Від тієї хвилини стануда вже при синові, не лише як мати при катованій дитині, але як та Велика Страдальна Мати, напоєна морем гіркого,— а солодка, прошита сімома мечами а тиха, придушена хрестом, але незломна.

Слухала тому спокійно і тих голосів, що вили довкола: Розпни! і присуду Пилатового, що мається стати так, як жадає жидівський нарід.

Коли Ісус вийшов несучи хрест, вона пішла за ним; серед ридаючих невіст, сама одна без скарги. Але лише один Бог знає, що діялося в її серцю, коли на скрутні дороги присунулася до сина та як зустрінулись їх очі.

Коли кожне око матері вміє говорити, як ніяке інше на світі; що сказала така мати таким поглядом у тій хвилині, такому дитяті? Не говорила, що терпить, а навіть, що любить

(Докінчення на 129 стор.)

ВІЗДНАЧЕННЯ МИТРОПОЛИТА И. СЛІПОГО

Інтернаціональна Пресова Служба дня 5-го лютня подала з Риму, що Свящ. Конгрегація для Східніх Церков ще 23-го грудня м. р. постановила, а тепер проголосила, що Митрополитові И. Сліпому надано титул і права "СТАРШОГО АРХИЄПИСКОПА". Такий архиєпископ на Сході є гідністю вищий від звичайних митрополитів і титулярних архиєпископів. Він іде зараз по патріярхах, рівнозначний він вірменському або халдейському "католікосові", чи сирійському "махреанові". Таким архиєпископом може бути лише митрополит, що не підлягає патріярхові і такого для східніх католиків може визначити лише Свт. Отець або Вселенський Собор.

Східне католицьке право признає такому архиєпископові дуже багато патріярших властей і привілеїв. Він може творити нові епархії, назначувати й консекрувати єпископів, тримати сталий Синод Владик при собі, заряджувати особливші моління, перевіряти літургійні книги й мати свого представника при Ап. Престолі.

У січні місяці знову нове відзначення: Митрополита Йосифа Свт. Отець іменував членом Свящ. Конгрегації на правах східніх патріярхів. — Несповна рік від увільнення митрополита-страдника з сибірської каторги зустріли його ці надзвичайні відзначення. Але вони є рівночасно й відзначеннями нашої страдальної Церкви та одним із кроків до всіми нами очікуваного Патріярхату.

Дякуймо Богові за цю радість, молімось за здоров'я для вінищеного стражданнями нашого Первоєрарха та кличмо йому: "На многі літа Архиєрею!"

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXII

(Продовження)

Модерний розвиток. — Як відомо, Організація Об'єднаних Націй (ОН) основана 26 червня 1945 року, та була відтак доповнена Міжурядовими Агенціями з широкими міжнародніми завданнями в економічній, соціяльній, культурній, виховній і здоровій ділянках. Об'єднані Нації мають своїм головним завданням утримувати й консолідувати мир між народами, плекаючи між ними дружні взаємини, базовані на засадах рівности, взаємопошани й різних форм співпраці в кожному секторі людської спільноти.

Актом найвищого значення, що його ухвалили Об'єднані Нації, який затвердила їх Генеральна Асамблея 10 грудня 1948 року, була Універсальна Деклярація Людських Прав. На вступі до цієї Деклярації проголошено визнання чи пошану цих прав і відповідних свобід, як ідеал, до якого повинні змагати всі народи й усі країни.

Деякі закиди та застереження висунено щодо деяких точок Деклярації. Немає, одначе сумніву, що цей документ являється важним кроком на шляху до правно-політичної організації світової спільноти. Бо в ньому, в найбільш достойній формі, признається гідність особи для всіх людей. І як наслідок цього, проголошено, як основне право, право свобідного руху в шуканні правди та в осяганні морального добра і справедливости, а також право до достойного життя, при одночасному проголошенні права на всі інші управнення з цим зв'язані.

Нашим глибоким бажанням є, щоб Об'єднані Нації — своєю структурою та своїми засобами — сталися ще більше різними щодо величини й шляхетности, і щоб наблизився день, коли кожне людське створіння в цій організації знайде успішне забезпечення для прав, які випливають прямо з його гідности, як особи та які тому є універсальними, непорушними й невід'ємними правами. Цього всього треба тим більше сподіватися тому, що люди щораз більше беруть активну участь у прилюдному житті своїх власних політичних спільнот, виявляючи щораз більше зацікавлення справами всіх народів, та стали щораз більше свідомими, що вони є живими членами світової спільноти.

V

ПАСТИРСЬКІ НАПІМНЕННЯ

Обов'язок брати участь у прилюдному житті. — Ми вважаємо, що тепер є ще одна добра нагода нагадати Нашим дітям про їхній обов'язок брати активну участь у прилюдному

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

житті та причинялися до осягнення спільного добра для цілого людства, як також для їхньої власної політичної спільноти. Тому вони повинні змагати, у світлі віри та з силою любови, забезпечити, щоб різні інституції — чи то економічні чи суспільні, культурні чи політичні в своїх цілях — були такими, щоб не створювали перешкод, але радше помагали або облегчували важкі змагання людини до вдосконалення себе самої в природному ладі, як також і в ділянці надприродного.

Наукова компетентність, технічна спроможність і професійний досвід. — Та все ж, щоб надихати цивілізацію здоровими засадами та оживити її духом Святого Письма, не вистачає бути просвітленими даром віри та запаленими бажанням сприяння добрій справі. Щоб це осягнути, необхідно брати активну участь у різних організаціях та впливати на них ізсередини. А тому, що наша доба відзначається незвичайним науковим та технічним поступом та блискучістю, тільки людині ввійти до цих організацій та працювати в них успішно, якщо вона не є науково компетентна, технічно здібна та вишколена в ділянці практики своєї власної професії.

Апостолят світських вишколених людей. — Ми бажаємо звернути увагу на факт цієї наукової компетентности, технічного вироблення та постійного досвіду, які, хоч конечні, самі по собі не вистачають, щоб підняти взаємини громадянства до такого рівня, що був би дійсно людським; себто до устрою, якого основою є правда, якого міра та цілі є справедливість, чого рушійною силою є любов і якого метода є досягнення свободи.

Для цієї мети людини конечно треба продовжувати її дочасні дії в згоді з законами, які ними управляють та притримуватися метод, що відповідають їхній природі. Та одночасно конечне також, щоб вони вели цю діяльність в рамці всередині морального порядку, [illegible] такими чином, як виконування чи оборона прав, як сповнення обов'язку чи дії служби, як позитивну відповідь на план Божого Провидіння, що скерований у бік нашого спасення. [illegible] конечне воно, щоб людина [illegible] своєї свідомости, жила й діяла в її дочасному житті в методі творити синтезу між науковими, технічними і професійними елементами з одного боку та духовими вартостями з другого.

Інтеграція віри й акції. — Це не менш ясне, що сьогодні серед традиційно християнських націй світські інституції, хоч проявляють високий ступень наукової й технічної досконалости та вправности в осягненні намічених ними цілей, нерідко та недостатньо є під впливом християнських мотивів чи надхнення.

Нема ніякого сумніву, що у творення тих установ укладали і далі вкладають труд багато таких, яких уважаємо, що вони є християни, або вони себе за таких мають; і без сумніву, бодай частково вони такими були і такими є. Як це пояснити? На Нашу гадку, вияснення цього питання можна знайти в непослідовності їхніх думок між релігійними переконаннями та їх дією в дочасній сфері. Тому необхідно відновити їхню внутрішню єдність, щоб у їх дочасній діяльності віра виконувала ролю проміння, яке дає світло й милосердя, як сила, що дає життя.

Інтегральне виховання. — Ми вважаємо, що згадана вгорі непослідовність між релігійною вірою в тих, що вірять, та їхньою діяльністю в дочасній сфері, випливає — у великій частині, якщо не повністю, то бодай частково — із недостачі солідного християнського виховання. І направду, трапляється воно в багатьох місцях і надто часто, що [illegible] пропорції між науковим вишколом та релігійним вихованням: перше продовжується й поширюється аж досягне рівня високого розвитку, а тимчасом це друге залишається на рівені початківства. Тож необхідно, щоб, виховуючи молодь, її вишкіл був повний і без переривань; а саме, щоб в умах молоді плекати релігійні вартості й удосконалювати моральну свідомість у такий спосіб, щоб дотримувати кроку з постійним та щораз ширшим набуванням наукового й технічного знання. І тому конечне також, щоб їх навчати, якими властивими засобами мають вони виконувати свої актуальні завдання.

Постійне зусилля. — Уважаємо за конечне пригадати, як важко є ясно зрозуміти взаємини між об'єктивними вимогами справедливости та конкретними ситуаціями, а саме збагнути ступні й форми, в яких доктринальні основи та напрями слід пристосовувати до дійсности.

І зрозуміння цих ступнів і форм є тим важче в наших часах, як відзначаються особливо підкресленим динамізмом. Із цієї причини проблема узгіднення соціальної дійсности з об'єктивними вимогами справедливости є проблемою, яка ніколи не знайде остаточної розв'язки. У міжчасі, Наші діти мусять слідкувати [illegible] за собою, хіба що вони хочуть відпочивати та почуватися вдоволеними з того, що вже осягнули.

У дійсності, всі людські чесноти повинні ра-

ше погодитися з тим, що вже осягнено, а що мале в порівнянні з тим, що можна б іще зробити: бо органи продукції, професійних спілок, товариств, професійних організацій, обезпечених систем, правних систем, політичних режимів, інституцій для культурних, здорових, розвагових чи спортових цілей — усі вони мусять пристосуватися до атомової ери та до ери, у якій опановується надземні простори; ери в яку людство вже вступило, чим започатковано новий поступ у напрямку необмежених обріїв.

(Докінчення буде)

І. Калиненко

ЛЮБОВ

Любови ще ніхто нè бачив в земній статі,
Не потрапляв в житті на кість її та кров;
Он і чому верзуть всі циніки затяті:
Її нема, бо фантасмагорія — любов.

Та ось любов оця в душі людській скипіла,
Причарувала серце в нас, на трон у ньому сіла,
Славетніша стає за геллєнський Парнас,
Нескопна хоч вона — сіяє над алмаз.

Ніхто не бачив ще оту таємну міць,
Що нею притяга залізний кий магніт,
Проте існує ця потуга дивна

І вірю я тому, що ти, любове, вічна,
Що в Трійці Пресвятій — Любов гіпостатична
І що таки любві довіриться людина.

Б. Курилас

ПРЕДКИ

Туди, туди полинь, у той блакитний світ
До Предків знамена, де перемоги плили,
Могили свіжі де, засіяні кістьми
На весну посипав калини білий квіт.

У трудах й боротьбі за цілість володінь
На захист городів здвигали списів дах.
Спасибі Вам, Діди, що збудували шлях
Для величі грядучих поколінь.

І давно хоч уже над череп'ям Батьків
Курличуть журавлі, гудуть кущі калини
Над насипом м'яким осінної рябини.

То дух незборний ваш у нащадках живе,
До Предків обріїв унуків в бій веде.
За вашу з терній путь унуків вдячний спів!

УВАГА! • УВАГА!
Замовте собі під Великдень
ГАРНІ
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ
Найновіша серія — американського виробу
ціна пачки — 12 карток — $1.00.
Замовляйте в нашому Видавництві:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Розкішне, мистецьке альбомне видання
ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА
Його народження, життя, муки, смерть
і воскресіння
Пера Константини Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - дереворитами мистця Юрія Кульчицького.
Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.
Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.
Замовляйте завчасу
У Видавництві ОО. Василіян на адресу:
BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка
славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"
Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання творів цеі відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти :
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. Іриней Готра, ЧСВВ

ПОВОРОТ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ ШЕПТИЦЬКОГО З ЗАСЛАННЯ

1915 р., коли Москалі, під натиском військової офензиви австрійсько-німецької армії залишали поспішно Галичину, я попав з одним товаришем — студентом богослов'я в московський полон та разом із тисячами цивільного населення опинився в східній Україні. Мене інтернували спершу в Києві, бо не знайшли ніякої причини арештувати, я ж не був ані військовиком, ані в чому причасним до політики. То й дозволили мені замешкати на приходстві римо-католицького пароха, о. Жигродського, у помешканні гімназійного професора о. І. Шафранського, що був великим приятелем і прихильником нашого обряду.

Від о. Шафранського дістав я адресу Митрополита А. Шептицького і зачав із ним переписуватися. Не писав йому багато, але як Митрополитові та Братові по Чину св. Василія В. я нераз писав, що мені жаль перерваних студій, скучно за Галичиною та непевний я завтрішнього дня. Від Митрополита дістав я поштівки, в яких були слова потіхи, розради та архиерейського благословення.

Прийшов 1917 рік. Вибухнула в Росії революція. Я одержав дозвіл виїхати з Києва до села Токарівка (повіту Сквира), де дістав посаду виховника дітей-сиріт на одному дворі. Не довго побував я на тій посаді, бо покликали мене наші священики до Києва, щоб я товаришив митрополитові Андрієві як його співбрат по Чину. Я негайно прибув до Києва (квітень 1917 р.) і зразу пішов привітати митрополита. Він тоді замешкав на приходстві римо-католицької парохії св. Олександра, при Олександрівській вулиці.

Митрополита я майже не пізнав: він був вихуділий, очі були запалі, лице стягнене. "Що ж сталося з Вами, Ексцеленціе?" А митрополит відповів мені, що це наслідки не тюрми, а тяжкої хвороби — запалення легенів, яке митрополит тількищо перейшов у Петрограді. Опісля оповів мені митрополит про свою одисею в царській тюрмі.

Забрали його зі Львова 18-го вересня 1914 р. та вивезли спершу до Києва, звідтам у Нижній Новгород, опісля в Курськ, там у Суздаль, вкінці до Ярославля. Найтяжче жилося митрополитові в Суздалі, а найдовше був у Курську. В Курську інтернували митрополита у домі, у якому ніхто не мешкав. Дім сторожила поліція, нікому не вільно було до дому приходити чи виходити без супроводу жандармів. Тут докучала митрополитві самота і цілковите відокремлення від світу. Одинокою його розрадою було те, що в неділі і свята він міг під ескортою жандарма відвідати римо-католицький костел і там висповідатись у литовського священика о. Димікіса. Але, і під час сповіді — в захристії — двері мусіли бути відкриті, а в них стояв жандарм та пильнував, щоб Митрополит чогось не передав парохові або щось від нього не забрав.

Тепер я зрозумів, чому до Митрополита — під час його перебування в Курську — мусів я писати на адресу о. Димікіса: Митрополит домовився з парохом, що буде подавати його адресу в своїх поштівках, а парох буде пошту для Митрополита давати до Служебника в захристії. Ось так Митрополит міг — після сповіді — відібрати свою пошту, зовсім незамітно від нагляду жандарма.

Із Курська перевезли Митрополита до манастирської в'язниці в Суздалі. Часом дозволяли йому на прохід у манастирському городі, що був обведений високим муром, але не вільно було Митрополитові з ніким говорити, бачитися чи переписуватись без дозволу настоятеля. Настоятель був непривітний, а часом дуже прикрий. Келія, в якій Митрополит замешкав, була мала, низька, загратована. Одинокою лектурою Митрополита було Св. Письмо та московські полемічні твори проти Унії. Харч був неможливий. Митрополит нераз не їв майже нічого цілими тижнями, бо харчу, що давали, не міг стерпіти та вдержати в собі. Це дуже підкопувало його здоров'я.

Якось появився в манастирі молодий послушник, священик Семяцький, який був великим прихильником Унії та Митрополита. Він зразу нав'язав контакт із Митрополитом та помагав йому, скільки міг. Митрополит міг навіть через цього послушника нав'язати зв'язок із деким поза манастирем. Та це не тривало довго. Хтось доніс управі манастиря, що молодий послушник розмовляє з Митрополитом у городі і послушника видалили з манастиря, а Митрополитові дали гостру догану. "Як ви мене тут трактуете? Як гостя чи як в'язня?" — поскаржився Митрополит. "Очевидно, що як в'язня!..." відповів настоятель.

Із того часу напруження між Митрополитом і настоятелем іще збільшилося і, мабуть на домагання настоятеля, Митрополита вивезли до Ярославля та інтернували в приватному домі. У Ярославлі Митрополитові жилось подібно, як у Курську, тільки поліційний нагляд був куди гостріший.

Невдовзі вибухла в Росії революція. Виглянув раз Митрополит через вікно і вже не побачив сторожа біля входу, а молодих людей із червоними перепасками на руці. "Що це?" — спитав Митрополит. "Революція" — відповіли йому. — Ось і так опинився я на волі, — сказав мені Митрополит. Опісля вже прийшло офіційне звільнення з тюрми, підписане Головою Тимчасового Правительства, Керенським.

Після звільнення з тюрми Митрополит просидів іще зо три тижні в Ярославлі, бо не мав грошей, потрібних на виїзд до Галичини. Діставши потрібні гроші, виїхав до Петербурга, щоб тодішньому Тимчасовому Правительству подякувати за своє звільнення та вступитися за численних Українців-Галичан, запроторених на Сибір. У Петербурзі вітала Митрополита колонія Українців, які вможливили йому зустрічі з Керенським, кн. Львовом, Мілюковом й іншими чільними діячами тодішньої революції. Ходив Митрополит теж і до Академії Наук, до славнозвісного академіка А. Шахматова у справі своїх книжок і матеріялів, які йому сконфісковано.

Із Петрограду Митрополит приїхав до Києва, але в стані реконвалесцента, бо в Петрограді був сильно простудився і був уже близький смерти. Це все мені розповів Митрополит, коли я прибув у Київ до нього. Він зробив мене тоді своїм особистим секретарем.

У тому характері став я подорожувати з Митрополитом, найперше по Україні. Перша наша візита була в Бершаді на Поділлі, де перебував його брат Олександер. Пам'ятаю, що в Бершаді в тому часі був соборчик православних панотців. Вони вже роз'їздилися додому, але як почули, що Митрополит Шептицький приїхав, то запросили його на соборчик. Коли Митрополит увійшов, вони всі встали з місць і відспівали: "Ангел вопіяше" (бо тоді було саме по Великодні). Опісля попросили Митрополита на почесне місце та зразу зачали балачки на церковно-релігійні теми. Старші батюшки були крайне консервативних поглядів і говорили: "Нехай уніяти еднаються з нами-православними, бо нас є більше", але молоді панотці виявляли свою охоту за об'єднання з Римом.

Із Бершаді ми вибралися автом до Жабокрича, до п-ва Бжозовських, дальшої рідні Митрополита. Там Митрополит мав Службу Божу для наших полонених, що працювали в панському "фільварку". Звідси ми вибралися поїздом до Житомира, а потім до Києва. Тоді якраз у Києві було свято "теплого Миколи", себто перенесення мощів св. О. Николая (9-го травня с. ст.) і на приходство, де замешкав Митрополит (в/о. Шафранського), приїхав із Житомира римо-католицький єпископ Ігнатій Дубовський. На обіді еп. Ігнатій просив Митрополита зайняти почесне місце; серед польського духовенства було невдоволення з того приводу, головно ж коли в тоці розмов митрополит Шептицький згадав про свої претенсії до Київської Митрополії.

У Києві Митрополит заснував греко-католицьку парохію та призначив її парохом о. шамбеляна Цегельського, бувшого пароха Камінки Струмілової, зробивши його теж своїм Генеральним Вікаріем для Українців греко-католиків в Україні, до помочі додав йому Митрополит о. Щепанюка, бувшого сотрудника св. Юра у Львові. Тоді прийшла до Митрополита делегація наших галицьких переселенців із дочкою Івана Франка та просили Митрополита відправити панахиду за душу Івана Франка. Митрополит, упевнившись, що Франка ховав католицький священик, відправив панахиду в костелі св. Олександра. На цій панахиді було дуже велике число Українців, Галичан-католиків і православних.

Коли люди стали виходити з костела, якийсь соціяліст Антонович задержав людей та на мітингу виступив проти панахиди по Франкові, кажучи: "Це найбільший нонсенс відправляти в католицькій церкві моління за людину, яка в цілому своєму житті нічого спільного не мала з Церквою, а навпаки була ворогом Церкви, духовенства і виступала проти того..."

Із Києва ми вибралися з Митрополитом до Москви. З жалем прощали нас кияни і громадно вийшли на станцію. А в Москві вітали Митрополита дуже багато людей, між ними теж православні Москалі, наші Українці та навіть Поляки. У Москві замешкали ми на приходстві римо-католицького пароха о. Зелінського. Тут Митрополит висвятив одного з наших семінаристів на диякона, а жонатого Абрікосова (Москаля) на священика. Один із старокатолицьких священиків, о. Колпінський, прийняв католицьку віру і його Митрополит відставив до праці між Росіянами-католиками.

Із Москви виїхали ми до Петрограду. Це було вже в другій половині червня. Початково замешкав Митрополит у свого знайомого, д-ра Цибульського, опісля в о. Дайбнера, а я мешкав у римо-католицькій Духовній Семінарії. Моїм обов'язком — як секретаря Митрополита — було вистаратися за документи потрібні для виїзду в Галичину. Справа не була легка, бо

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторінок 270. — Ціна $3.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Найкращими на подарунки книжки це
В. Лозинський і М. Ценевич

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St.
Toronto, Ont. — Canada

Читали Ви певно книжки "Поэзи Пречистої Діви", "Люрд", "Було трое малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу чудес у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки 30 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

Галичина була тоді (як частина Австрії) у війні з Росією. Треба було виїжджати через невтральні країни. Отже я поробив старання про виїзд для Митрополита і для себе. Наші прохання мусіли перейти аж 18 канцелярій, а жодна з них не поспішала з полагодою документів. Коли ж до Петрограду приїхали ще еп. Йосиф Боцян і брат Гродський, ЧСВВ, колишній економ Митрополита, треба було і для них старатися про документи.

Наш побут у Петрограді мусів із конечности продовжитися. В міжчасі у петроградських газетах появилася вістка, що Митрополит А. Шептицький вибраний Митрополитом Києва та всієї України. Вістка ця була неперевірена і непевна, але вона скомплікувала наше положення в Петрограді. Петроградська поліція стала цікавитися Митрополитом та порадила, щоб Митрополит — разом із своїм почотом — чимскоріше виїхав за кордони Росії...

Це приспішило наш виїзд із Петрограду, бо в короткому часі ми всі: Митрополит, еп. Боцян, бр. Гродський і я — одержали заграничні паспорти. Були труднощі дістати квитки на залізничній станції, бо всі білети до Стокгольму (куди ми мали виїхати) були викуплені на 2 тижні наперед. Та і тут Міністерство Закордонних Справ стало нам у пригоді: як довідалося, що ми маємо труднощі дістати квитки, зараз вистарали для нас окремі білети і ми 9-го липня, в 6-ій годині ранку виїхали з Петрограду, з Фінляндського Вокзалу до граничної станції Торнео.

Подорозі мали ми дуже строгу ревізію: позабирали від нас різні записки, адреси, навіть списки Служб Божих, які ми мали відправити. У Торнео — граничній станції — знову нова ревізія і ще гостріша, бо еп. Боцян і брат Гродський мусіли розбиратися до сорочки. Митрополита лишили в спокою, а мені тільки казали розперезати рясу та отворити валізки Митрополита. Навіть харчі забрали від нас під претекстом, що "там вас Австрія краще погодує..."

На граничному пункті Гапаранда у Швеції ждали вже на нас урядники австрійського консульяту. Вони приняли нас гостинно, вгостили підвечірком та вистарали нам потрібні документи і білети до Стокгольму. На другий день, 10-го липня ми вже були в Стокгольмі, де на станції привітала нас графиня Ледуховська, родичка Митрополита. Для нас було вже замовлене місце у виховному закладі в Дірсгольмі, біля Стокгольму. Тут ми зупинилися в гарному пансіоні.

Ще ми добре не розмістилися, як уже стали нас напастувати різні шведські репортери й журналісти. Митрополит був змучений дорогою і я мусів замість нього подати деякі інформації про Митрополита, його звільнення і нашу подорож. Було мені дуже прикро, коли наступного дня ціла шведська преса повиписувала про Митрополита несотворені речі!

У Стокгольмі влаштували для Митрополита величавий концерт, у якому брав участь наш славний оперний співак Модест Менціньский. Про цей концерт широко розписувалася шведська преса. Опісля було в домі цього ж співака прийняття для Митрополита; гостями були визначні представники нашої еміграції, як теж інших народностей.

Із Швеції Митрополит виїхав до Гамбурга, щоб там побачитися з Українською Парляментарною Репрезентацією. 18-го липня 1917 р. ми відплили кораблем через Балтик та причалили до малого граничного міста Ніренберг. Тут стрінула нас неприємність, бо за нами йшла ціла юрба дітвори й старших людей, висміваючи нас і кепкуючи з наших довгих ряс (бо всі ми їхали в духовному вбранні). З немилого положення урятувала нас поліція, яка, перевіривши наші документи, пізнала, хто ми і звідки вертаємося. Ми дістались до готелю, але всетаки кожний наш вихід на вулицю був неабиякою сензацією, бо мешканці міста були протестанти і не привиклі бачити духовних осіб у рясах на вулиці. Особливо ж звертала на себе увагу постать Митрополита. За ним бігали діти та сміялися немв із якого дивогляду. Я прохав Митрополита, щоб не показувався на вулицю, але він з усмішкою відповідав мені: "Та нехай вони ззираються! Думаєш, що вони не мають нічого кращого до роботи, як тільки дивитися на тебе?" Зі слів Митрополита віяла і простодушність і скромність і покірливість. Він немов радів, що став предметом глузувань.

До Гамбургу приїхали ми 22-го липня, пізно ввечорі. Хоч був дощ, то на станції ждали на Митрополита представники різних установ та делегації з представником австрійського консуляту на чолі. Тому що ми спізнили поїзд, багато представників розійшлося домів, думаючи що ми взагалі не приїдемо. Ще таки тієї самої ночі до готелю, в якому Митрополит примістився, прийшли на довшу конференцію: д-р Кость Левицький та посол Микола бар. Василько. Іншими разами заходив до Митрополита архикнязь Вільгельм, полковник Української Галицької Армії з прибраним іменням "Василь Вишиваний".

У Німеччині ми не думали довго задержуватися, бо там був тоді голод і до того Митрополитові було спішно до Риму. Він бажав побачитися з папою Венедиктом XV, щоб здати йому звіт про свій побут у царській тюрмі та

Чим ОО. Василіяни усе дбали про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого приспівувача церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. н.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою В. Стебельського. Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:
THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДІ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка —
в руки кожної української дитини.

про деякі свої церковні потягнення, зроблені в Росії вже після звільнення з царської тюрми. Які ж це були ті потягнення?

Найперше треба пригадати, що Митрополит мав широкі повноваження на цілу Росію, дані йому ще папою Піем X. Але ті папери остались в митрополичому архіві у Львові. Від когось Митрополит довідався, що цей його архів Москалі вибрали зі Львова і перевезли до Петрограду, до Центрального Архіву. Під час побуту в Петрограді, Митрополитові при помочі одного студента вдалося віднайти свій архів і цей студент повибирав із цього архіву найбільш конечні документи, на які Митрополит був звернув його увагу. Так Митрополит дістав у руки знову ті важливі документи, які уповажнювали його до увійної праці в Росії.

На підставі цих документів Митрополит скликав у Петрограді перший Синод Росіянкатоликів, у якому взяли участь російські священики-католики: Фйодоров, Зерчанінов, Дайбнер, Верховський, Колчінський і інші. Були теж приявні латинські єпископи: митр. Е. Ропп, еп. Цепляк, ректор духовної семинарії в Саратові о. Тржецяк і інші. На цьому Соборі вирішили постанови про чистоту східнього обряду та поклали основи церковної адміністрації Російської Католицької Церкви. Митрополит призначив на цьому Соборі о. Леоніда Фйодорова Екзархом на цілу Росію.

Подумав Митрополит теж і про потреби Української Греко-Католицької Церкви, бо в часі заслання висвятив потайки на єпископів: о. д-ра Йосифа Боцяна, о. д-ра Теодора Яремка та о. д-ра Яцковського. Яцковський і Яремко померли на засланні, а еп. Йосиф Боцян помер уже у Львові 1926 р., як титулярний єпископ Луцький і помічник Митрополита у Львові.

Про всі ці церковно-адміністраційні акти Митрополит хотів поговорити віч-на-віч із папою Венедиктом XV, тому й було йому спішно виїхати з Німеччини до Риму. По тижневому побуті в Німеччині Митрополит виїхав до Швайцарії, тоді невтральної держави. Однак і зі Швайцарії тяжко було виїхати до Риму, бо Італія була тоді у війні з Австрією, якої громадянином був Митрополит Шептицький. Тому Митрополит мусів залишити свій первісний плян: відвідати папу Венедикта XV в Римі. Прийшлось йому тільки вислати обширний письмовий звіт Римському Архиереєві. У Швайцарії вітали Митрополита тамошні українські емігранти на чолі з Михайлом гр. Тишкевичем.

Із Швайцарії Митрополит виїхав до Австрії. Найперше зупинився в Інсбруку, і тут — у Канізіянум — відвідав наших богословів, які там кінчили студії та робили докторати. З Інсбруку окремим вагоном приїхав Митрополит до Відня (26-го серпня 1917 р.).

Привітання Митрополита у Відні відбулось дуже величаво й урочисто. На станцію вийшли парляментаристи, посли, професори університету, українське духовенство, молодь різних шкіл та тисячі вірних Українців. Привітання Митрополита перемінилось у величаву маніфестацію. Вітальня віденської станції була прикрашена українськими прапорами. Із тисячів грудей залунало гримке: "Слава", а там заграли гимн: "Ще не вмерла Україна". Після формальних привітань Митрополит із послом Ю. Романчуком сів до авта і приїхав до церкви св. Варвари, де недовго перед тим привезено було мощі св. свящ. Йосафата Кунцевича (із Білої Підляської). Митрополит зарядив урядову церковну верифікацію мощів Святого, після чого їх перенесено на окремий престіл і тут відправлено благодарний молебень.

Митрополит дістав зразу від цісарської канцелярії запрошення на послухання до цісаря (тоді цісарем був Карло I). Зі Львова приїхали до Відня крилошани: о. Тит Войнаровський та о. М. Ковальський, привітати Митрополита та супроводити його з Відня до Львова. А що Львів не був іще належно приготований на приїзд Митрополита, Митрополит задержався ще якийсь час у Відні. Із Відня відвідав він табори наших воєнних переселенців у Гмінді.

До Львова приїхав Митрополит 10-го вересня 1917 р., де його поворот був величавий і тріюмфальний. Сам цісар Карло вислав архикнязя Вільгельма Габсбурґа (Василя Вишиваного), щоб цей в імені цісаря привітав Митрополита. Крім того були представники вищого латинського духовенства, цивільної й військової влади, делегації різних українських установ та непроглядні маси народу з цілої Галичини. Я вже не їздив із Митрополитом ані до Гмінду, ані до Львова, бо ще 3-го вересня я приїхав до Львова, а звідси до Лаврова, де були тоді Василіянські богословські студії.

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Оп. Мох: Самоосвітні видання. 2) Оп. Мох: Добра преса. 3) Річники згп. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Костурби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

АПОСТОЛ ПРОКАЖЕНИХ

Фламандський хлібороб Франц де Фистер записав таке в родинній хроніці:

"Моя восьма дитина — це хлопчик, що називатиметься Йосиф. Він народився 3 січня 1840 р., а наступного дня його охрещено в парохіяльній церкві у Трамелю. Як Бог схоче, то хлопчина буде хліборобом, як його батько. Тому хлопчина мусить бути сильний, як дуб і мусить глибоко запустити коріння у фламандську землю. Божий Закон повинен стояти перед очима його душі щодня крізь усе його життя. Амінь."

Малий Йосиф ріс скоро і гарно розвивався в побожній і веселій атмосфері родинного дому. Коли мав три роки, батько посилав його вже зо старим пастухом на полонину. Пастух умів цікаво оповідати казки й приклади з життя Фламандців, а малий Йосиф слухав їх, мов зачарований. Коли одного дня пастух оповів, що добрий Бог щодня ходить по фламандській землі, Йосиф вибрався на стрічу з Богом. Дріботів своїми ноженятами по полонинах, зайшов у глибокий ліс, але не стрінув Бога. Уже була пізня ніч, коли побережник із сусіднього села привіз хлопця до його батьків.

Коли Йосиф мав шість років, батько записав його до сільської школи. Одного дня вчитель читав дітям оповідання з читанки про відомого фляманського героя. Як тільки вчитель скінчив, зірвався малий Йосиф і закликав: "Я також буду герой!" Діти розсміялися, але вчитель сказав: "Дав би Бог, щоб це сповнилося, бо на фламандській землі ніколи не повинні вигинути герої!"

Йосиф був найживіший, але й порівистий між братами й сестрами. Нераз вертався він із села обдертий, обдряпаний, із заболоченими ногами та покривавленими п'ястуками: бо доводилося йому ставати в обороні слабших або покривджених. У хаті доходило нераз до сварні, а то й до бійки між братами. Коли батько вертався вечером із поля, тоді питав: чи хлопці були чемні? і кожний мусів признатися. Часто бувало таке, що Йосиф мусів за покуту клячати під великим хрестом, що стояв при входовій брамі. Це була тверда, але здорова школа, що її перейшов батько та дідо, і вийшла вона їм на добро.

Йосиф одідичив по батькові гарячу кров, а по матері доброту й побожність. Коли в неділю пополудні мати прочитувала вголос життя Святих, Йосиф слухав її, стримавши віддих. Передовсім подобалося йому життя пустинників. Одного ранку замість до школи пішов він у ліс. Забажав бути пустинником: підшукав відповідну печеру, проказав у ній всі молитви, що їх знав, виспівав усі пісні і все було б добре, як би не голод... Корінці, що їх Йосиф їв на зразок пустинників, були за гіркі. Тож коли ніччю віднайшов його домашній пастух, десятилітній Йосиф без спротиву вернувся з ним додому.

Йосиф був веселої вдачі та розвеселював інших, але й серед найбільшою веселости він часто поважнів і тоді шукав тиші. Одного разу, коли він був на ярмарку з матір'ю й сестрами, нагло десь зник. Зажурена мати й сестри почали його шукати та аж увечері найшли його в церкві перед кивотом. Коли мати під час повороту спиталася його, чому він зник, Йосиф відповів: "Во серед цього гамору й вереску ніяк не можна думати про доброго Бога."

Перше Св. Причастя було для Йосифа великим переживанням. Він дуже довго молився після першого Св. Причастя, був зосереджений і розмолений продовж дня, а коли перед спанням мати прийшла до його ліжка, Йосиф сказав: "Мамо, маю тобі сказати одну тайну. Але це тільки для тебе. Я вірю, що Бог мене сьогодні покликав до себе. Я буду мабуть священиком." "Нехай буде, як Бог схоче — відповіла мати. Але найперше треба бути добрим хлопцем."

Мати Йосифа дала життя восьмеро дітям. Двоє померло, дві дочки вступили в манастир, один син вступив до місіонарів Найсвятішого Христового Серця. А тепер Бог домагається від неї її наймолодшого й найдорожчого сина — Йосифа. Нехай діється Його свята воля.

Минали роки. Йосиф виростав на сильного юнака. Він дуже любив працю в полі, а його батько залюбки дивився, як син кладе глибокі скиби на ниві, як засіває їх золотистим зерном. Йосифові пішло вже на сімнадцятий рік. Було гаряче літо. Кілька місяців не впала ні краплина дощу, жнива були в небезпеці. Тоді хлібороби з Трамелю зробили прощу до поблизького відпустового місця, де була чудотворна ікона Богородиці. Між прочанами був

і молодий Йосиф. Коли він молився гаряче до Богородиці, почув у душі немов якийсь заклик, що казав йому йти на іншу ниву, де "жниво велике, а робітників мало". Але Йосиф не знав, що має чинити.

Батько Йосифа крім господарки, провадив також торгівлю збіжжям. Її задумав він передати в руки Йосифа. Тому батько вислав сина до вальонської школи, щоб він навчився французької мови. Не було воно легко старшому свободолюбному флямандському юнакові серед громади вальонських з'їдливих хлопчаків, яких мова й поведінка йому зовсім не припали до вподоби. Але в короткому часі Йосиф своєю пильністю й солідністю здобув собі повагу. В місті його навчання зачалася св. місія. Йосиф. уважно слухав і глибоко переживав кожну місійну проповідь та щораз більше переконувався, що й він повинен бути місіонарем. Кілька щирих розмов із проповідником місії тільки утвердили його в цьому переконанні. Ще прийшлося йому звести боротьбу з рідним батьком, що спершу не хотів згодитися, але вкінці на настирливі прохання Йосифа й матері, підкорився Божій волі. І так 3 січня 1859 р. в дев'ятнадцятому році життя Йосиф вступив до манастиря Найсв. Серця Ісуса й Марії в Лювен, де вже від кількох років перебував його рідний брат Памфілій.

Тому, що Йосиф був уже старший віком і зовсім не знав латини, настоятель прийняв його тільки на домашнього брата. Брат Дам'ян — таке було його чернече ім'я, працював дальше в полі й огороді. Але при тому він невимовно тужив за священством. За дозволом настоятеля його брат Памфілій почав учити Дам'яна латини. Всюди: в полі, в огороді, на рекреації Дам'ян учився латини. При своїй невсипущій пильності й завзяттю він на диво скоро опанував цю мову. Одного разу неспостережений настоятель дуже здивувався почувши як брат Дам'ян під час праці в огороді вірно перекладав і пояснював новикам літургійні тексти. Настоятель закликав Дам'яна на іспит, Дам'ян здав цей іспит блискуче перед цілою комісією священиків та так перейшов на новіціят клириків.

"З'осередження, молитва й мовчання — це три необхідні чесноти доброго новика" — говорив часто вчитель новиків. Дам'ян скоро засвоїв собі ці чесноти. Осінню 1860 р. Дам'ян переїхав до материного дому в Парижі та жив там черне чі обіти. У Парижі залишився він на дальші студії. У 1863 р. Дам'ян отримав дияконат і вернувся до Бельгії. Тієї ж осені в Бельгії вибухла зараза тифу. Майже щодня в церквах Бельгії відбувалися похоронні відправи. Дам'яна брат — щойно висвячений о. Памфілій теж захворів тифом. А був він призначений до місійної праці на Гавайських островах. Правда, о. Памфілій виздоровів, але був такий ослаблений, що лікарі не погодилися на його виїзд. Тоді диякон Дам'ян попросив, щоб він міг поїхати на місійну працю замість свого брата. Настоятелі згодилися та Дам'ян з іще двома братами відплили кораблем. На кораблі всі три пильно вивчали богословію. Щойно після 139 днів корабель причалив до Гонолюлю. Після двох місяців Дам'яна висвячено на священика в катедрі у Гонолюлю. Щастя о. Дам'яна було невимовне. Тепер він — слуга Божий покликаний до молитви, праці й жертви. Через море до Фляндії переслав нововисвячений ерей своє перше благословення своїм батькам, рідні й усім знайомим у селі.

Кілька днів після висвячення місійний єпископ призначив о. Дам'янові до обслуги цілу округу Пуна на південному сході Гаваїв. Ця округа була без священика вже сім літ. Не було ні церкви, ні каплиці, а малий місійний дімок валився. Отець Дам'ян знав, що кожний початок трудний, але він не зражувався труднощами. У короткому часі о. Дам'ян так собі позискав серця християн, що сусідний місіонар писав про нього до настоятеля: "Християни Пуни одушевлені о, Дам'яном, а він ними теж задоволений." Найперше взявся о. Дам'ян до будови церковці. Тубильці щиро й безкорисно йому помагали. Вкоротці станула гарна дерев'яна церковця посвячена Пречистій Діві Марії. Християни невимовно раділи.

Невдовзі в сусідній окрузі Когаля, що простором була два рази більша від Пуни, важко захворів місіонар і о. Дам'ян серед плачу своїх вірних мусів перенестися до Когалі, бо там була більша потреба. Тут праця була багато трудніша від попередньої, бо околиця була гірська, дика, поперерізувана глибокими ріками, а поодинокі християни мешкали в найдальших закутинах і в найглибших лісах. Продовж цілих місяців о. Дам'ян на коні й пішки відвідував найдальші околиці, хрестив, сповідав, відправляв Служби Божі по бідних хатах із трощі та знову їхав дальше. Після двох років жертвеної праці о. Дам'ян значно поширив місійну округу, збудував гарну церкву й дім для місіонаря та помагав і вчив тубильців будувати тривкіші хати. При помочі одного законного брата о. Дам'ян виплекав великий яринний огород, а потім фарму кави, що давала значні доходи тубильцям. Усе заповідалося найкраще, але... На гавайських островах є остров Мольокай, куди влада звозила прокажених із усіх усюдів. Мольокай — був синонімом пекла на землі. Тисячі прокажених у жахливих гігієнічних умовинах, без лікаря й священика в чорній розпуці, як "ходячі труп" коротали своє життя або й добровільно собі його скорочували.

Отця Дам'яна запрошено на посвячення церкви в сусідній окрузі, де було багато місіонарів і їх місійний єпископ. Після всіх торжеств священики мали свою конференцію із Владикою. Владика заявив свою радість із розвитку місійної праці, подякував усім місіонарям за їх жертвенну працю, а вкінці сказав: "Тільки одне зганяє сон із моїх повік та стискає моє серце журбою, Це Мольокай. Там справжне пекло на землі. Прокажені, а серед них є і християни, без ніякої потіхи, без релігійної опіки, без Св. Тайн і без священика. А вони дуже потребують священика."

Настала гробова тишина. Всі знали, що воно значить: бути священиком на острові прокажених. Це значить: бути опущеним усіми, жити серед жахливих умовин, у крайній нужді, в небезпеці самому заразитися прокозою та вмирати від неї. Але любов до тих найбідніших ближніх була сильніша від страху. Зголосилося аж шістьох місіонарів. Проникливий погляд єпископа переходив з одного на одного, аж затримався на о. Дам'янові.

"Прошу післати мене" — сказав ще раз о. Дам'ян. "Я піду із радісним серцем."

"То йдіть в ім'я Боже" — відповів єпископ і поблагословив о. Дам'яна.

Наступного дня плив корабель із новими прокаженими на остров Мольокай, а на кораблі був єпископ і о. Дам'ян. Коли прибули на остров, зайшли до опущеної церкви, що миттю вщерть наповнилася прокаженими. Єпископ у короткій промові представив о. Дам'яна, а о. Дам'ян промовив так:

"Мої діти! Я приходжу до вас, щоб ділити з вами вашу долю. Ваше життя буде моїм життям. А як Бог схоче, щоб я був, як один із вас та покладе ваш хрест на мої рамена, я готов вмирати з вами."

Всі були глибоко зворушені, а деякі плакали. Цей "білий отець" остається між ними? Не могли зрозуміти цього.

Пополудні єпископ від'їхав, а о. Дам'ян залишився сам між своїми прокаженими. Зараз зачав він відвідини своїх вірних. Стан прокажених був жахливіший, аніж його могла вимріяти найбуйніша уява. На острові жило понад 800 "ходячих трупів", яких 200 з них були католики. Правда, для важко хворих був малий шпиталик, але в ньому не було ні лікаря, ні доглядачки, а воду треба було доносити з джерела на високій горі.

Ще гірший був моральний стан прокажених. Розпука кидала мужчин в обійми п'янства. Вони впивалися до безтями, а тоді зачинали свої сороміцькі танки довкола вогню.

У перших тижнях о. Дам'ян терпів неви-

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першокісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

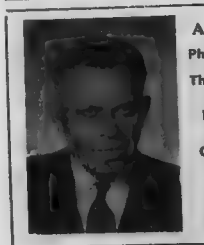
ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Нахмечний

мовно: на кожному кроці стрічався з крайньою нуждою, якої він не міг нічим облегшити. Він бачив великі терпіння своїх "дітей", але не мав змоги їх злагіднити. Сам не мав даху над головою та часто спав надворі під бамбусовим деревом. Крім цього в перших днях їдкий сморід із роз'ятрених ран спирав йому віддих у грудях.

Але о. Дам'ян належав до людей, що їх труднощі не знеохочують, а сталять новим завзяттям. Із цим завзяттям узявся він до боротьби не тільки з нуждою, але і з цивільною владою Гаваїв, яка занехала всяку дбайливість про острів Мольокай. Своїми рішучими домаганнями він "бомбардував" найвищі чинники, писав розпучливі заклики до європейської преси, розсилав сотки листів до знайомих та вкінці виміг те, що влада присилала що тижня відповідну кількість харчів, згодом прийшов транспорт ліків і бандажів, а вкінці й будівельний матеріял. Легше хворих о. Дам'ян запряг до праці, якою сам кермував. У короткому часі згоріли всі хати з трощі й листя, а появилися чепурні дерев'яні дімки. Велике добродійство для цілого села вчинив о. Дам'ян спорудою водопроводів, що давали воду цілій оселі. Але найважнішим його завданням була будова нового шпиталю. До цього змобілізував він усі свої сили, своє вміння, свої знайомства. Центральний уряд післав матеріял на будову, з усіх усюдів напливали щедрі жертви, появилися навіть фахові будівничі з Европи та у висліді цього по двох роках запишався модерний, ясний шпиталь із 150 ліжками, а в шпиталі появилися фахові доглядачки. Згодом у другому кінці оселі станув малий, але найчепурніший дімок. Це був сиротинець. Тут зібрав о. Дам'ян усіх сиріт, дбав про їх виховання й прохарчування, а коли мав вільну хвилину, забігав до них на веселу забаву. Тоді радості не було кінця.

Та ще була одна потреба. А це потреба просторої церкви. Із питомим собі завзяттям о. Дам'ян узявся за це діло, але воно продовжилося на кілька років. Невдовзі залунав спів доброго церковного хору, а потім і звуки музичної капелі. Знову віджила радість на цьому острові смерти. Навіть прокажені навчилися радіти і сміятися. А о. Дам'ян був невичайно винахідливий в уряджуванні різних свят, процесій і фестинів, у яких сам брав живу участь. Передовсім празник Пресвятої Євхаристії з величавою процесією був справжнім тріюмфом Христа та великою радістю геройського місіонаря, якого слава пронеслася вже по всьому світі. Центральний уряд не тільки висловив своє щире признання о. Дам'янові, але й відзначив його золотою медалею заслуги "за жертвенну працю". Одного дня о. Дам'ян дістав із батьківщини жмут часописів і чимало здивувався, побачивши скрізь свою світлину і своє ім'я. Навіть протестантські часописи величали "героя з Мольокай". Отець Дам'ян переглянув це і сказав: "Замість того всього писання зробили б краще, присилаючи нам бодай одного лікаря для прокажених". Отець Дам'ян належав уже зовсім до прокажених.

Одного дня Мольокай відвідала ревентка Гавайських островів. Вона не могла надивуватися тому, що о. Дам'ян довершив на цьому острові смерти. Пришбіцяла йому свою поміч, але найбільшим її даром був лікар, що його вона вислала на остров. Тоді Мольокай стратив свій передсмак пекла. Справді о. Дам'ян не міг прокаженим відняти їх недуги, але приніс їм спокій і радість. —

Був грудень 1884 р. Отець Дам'ян крайно перетомлений вернувся з сусіднього острову. Як завжди після довгих мандрівок, узяв він гарячу купіль на ноги. Але — на диво — вода була холодна. Отець Дам'ян устромив руку в воду і аж закричав. Вода була майже кип'яча, а ноги його цього не відчували! Це був певний знак, що він уже має прокази. Жахливе! Він уже носить у собі зародки недуги, яка буде його щораз жорстокіше пожирати і нема ніякої надії на видужання. На хвилину смуток затьмарив його душу, але він мужно переміг себе, пішов перед кивот та подякував Христові, що вложив на нього "хрест його дітей". Нераз почувався гірше і мусів лежати в ліжку, але в більшості з недугою в тілі дальше сповняв свої обов'язки, передовсім пильнував будови церкви. До помочі хворому зголосився його шкільний товариш — місіонар о. Лямберт. Сильний організм о. Дам'яна боровся з проказою майже п'ять років. Бог дозволив йому ще діждатися посвячення нової церкви, що його він довершив на свою ведику радість у празник Різдва ГНІХ 1888 р. Але після цього захворів безвихідно. Жахлива недуга вже почала руйнувати його колись гарне обличчя. З дружньою любов'ю недужого доглядав о. Лямберт.

Одного дня почув о. Лямберт, як о. Дам'ян скаржився перед Богом: "Боже мій, Боже, чому Ти мене опустив?" Отець Лямберт не знав, як друга потішити, але з його часослова випав чудотворний образець Божої Матері з флямандської відпустової місцевости. Він вложив цей образець у руки недужого. В одній хвилині радістю заблистіли очі о. Дам'яна, а по його прокаженому обличчі поплили сльози. У цьому образку пригадалася йому батьківщина — його улюблена Флямандія.

У новій, гарній церкві щоденно відбувалася адорація Найсвятіших Тайн, а прокажені навколішках молилися за свого хворого Отця.

Дня 2 квітня 1889 р. о. Лямберт уділив о. Дам'янові Св. Тайни Оливопомазання, а 15 квітня о. Дам'ян спокійно помер. Похоронено його на цвинтарі в Мольокай, а на хресті виписано ті слова Св. Письма: "Ніхто не має більшої любови від того, хто своє життя дає за друзів своїх". Весною 1936 р. тлінні останки о. Дам'яна перевезено в тріюмфі до Лювену, де вони спочивають у манастирській церкві.

У Латеранському Музеї в Римі, в його місійному відділі, можна посьогодні оглядати "вимолений" часослов о. Дам'яна, що його він проказував щодня.

Коби цей справжній герой Флямандії випросив і нам у Бога тієї мужности, сили, героїзму і любови, якою сам визначався!

ЧИТАЄМО, ЧИ НІ?

"Відділ робить зусилля в Шевченківському Році завершити впорядкування і розчислення з продажу виданої перед десяти роками книжки в честь свого патрона Ю. Головінського п. н. "Дух, що тіло рве до бою", яку написав відомий в УНРусі діяч д-р Зиновій Книш. Сподіваємося повної співпраці й піддержки в цій справі всього членства ОДВУ в ЗДА, а зокрема відгуку решти довжників", — такий є один з уступів у довгому зрештою дописі 4-го Відділу ОДВУ ім. Ю. Головінського з Дітройту, що мав дату квітня 1961 року та був поміщений у ряді органів української преси. Оригінал допису, що м. ін. був надісланий і нам, переслали ми до одного з наших музеїв-архівів, як своєрідний, — але і який! — документ нашого трагічного часу: Хай колись наші наслідники і дослідники не мають сумніву, яке відношення мали їх батьки до української книжки, навіть книжки про свого патрона і навіть у середовищі, що вважає себе найбільш патріотичним та спадкоємцем великого морального капіталу українських вояків, підпільних борців і Української Повстанчої Армії...

Наш документ — ніякий відокремлений факт. Підіть по українських книгарнях хоч би у Вінніпегу — і власники їх розкажуть вам такі речі про українську книжку, які виглядатимуть на висновки найкрайніших песимістів. Перевірте бібліотеки наших установ, що звичайно мають у своїй назві культуру й освіту, і будете вражені: Нічого нового не докуплено, а старі книжки у скляних шафах їх домівок виглядають на в'язнів за гратами, майже не в русі. Парафія, що мала б свою парафіяльну й активну бібліотеку, могла б сміло претендувати до золотої медалі від українських видавців. Перегляньте думкою доми ваших приятелів і добрих знайомих, навіть чудові й великі доми, які кажуть про їх достаток, — чи там є хоч зав'язок чогось такого, що можна б назвати хатньою бібліотекою. Та нарешті зробіть у тайні рахунок власної совісти з того погляду: Кілько книжок ви маєте і скільки ви придбали їх у минулому році. Дві, одну?

Те, що кажемо про книжку, повністю відноситься і до газети, навіть до нашого "Поступу". Кожний наш Читач знає, скільки разів закликаємо в році, — у часописі і в листах, — наших довжників, щоб вони вирівняли свою передплату, щоб не залягали з нею. Деякі з наших часописів дійшли вже й до того, що для довжників, які вирівнюють залеглу передплату, признають премії і нагороди. Церкви у Вінніпегу, в яких за неділю буває по 600-7000 людей, не продають навіть 10 чисел свого католицького часопису. Є й такі з католиків, що отверто поборюють свій католицький орган, мовляв він забагато займається... Україною і українськими справами. А посередині між книжкою і часописом така історія: Ми друкували в минулому році наш календар на 1964 рік і розіслали його всім нашим передплатникам поза Вінніпегом так, що в себе в видавництві не маємо ні одного примірника, з вийнятком того, що в бібліотеці редакції, оправленого і з печатками. Календар підготовили ми з найкращого, на наш людський погляд, матеріялу і маємо від тих, що прочитали чи переглянули його, численні признання і грамуляції. А висліл: Яких 20% з тих, що дістали календар, прислали за нього по одному долярові. Решта ні не прислає грошей, ні не відсилає книжки, а ми в видавництві мусимо відмовляти і тим, які приходять з готовими грішми і хотіли б собі його купити...

Припинюємо цей реєстр, бо він дає нам усім не найкраще свідоцтво. Не соромимося, бо наші побратими на фронті українського друкованого слова, — книжкові і часописні видавництва, — мають менш-більш таку саму ситуацію. А ситуацію створило таки саме наше громадянство, в якому все глибше і вперті ше вкорінюються два переконання: 1) що за

Все муєте заплатити, але не за українську книжку і газету, та 2) що змагаючи до відповідного, здебільша високого, стандарту життя, ви мусите мати в хаті сотки "необхідних" речей і приладів, але до них не належать у переконанні нашого земляка ні українська книжка, ні українська газета. Кожний із нас соромився б мати довг у ґросерника, у ґараджмена, у кравця чи Ітона, але за довг у рідному видавництві нікому не паленіє обличчя. Оком не моргне і неодин наш громогласний патріот, що в його хаті даремне шукати б української не то бібліотеки, але однієї книжки чи ґазети. Це, зрештою, теж під загальний стиль, на який дехто з нас так наставлений і задивлений, а той стиль найбільш символічний тим, що канадійські фабрики меблів не продукують взагалі шаф чи полиць на книжки, — тих бібліотек, які від віків у культурному світі вважаються за легітимацію духової атмосфери та вартости дому. Такий мебель виглядає, при реклямованому часто тутешньому "вей оф лайф" непотрібним, немає на нього попиту, — то й навіщо його виробляти? А якщо ви не вмостилися в той "вей оф лайф" і таки конче хочете мати бібліотеку, — будь ласка: На ліцитаціях та в магазинах Салвейшен Арми якусь стару дістанете...

Такі наші міркування в місяці книжки, ґазети і друкованого слова. Не рожеві, але ми й не закликаємо змінювати його "революційним шляхом", чи спеціяльною кампанією. Не такі були справи і теж не зворушували ґрунтовно нашої громади. І нам тільки залишається пригадати наших Читачам, нашим землякам, всій нашій громаді, що замість зростати у світі волі, культури і техніки, ми зростаємо у протилежному напрямі..."

("Поступ")

Д-р Михайло Кушнір

ГРІШНИЙ І СВЯТИЙ

Христос, як ножем, перетяв історію наполовину. Із першими роками нашої ери почалося щось, чого раніше не було, хіба в тузі й прочутті. У людське тісто впало дріжджя, здібне до предивних розростів: Боже дріжджя. Безмірно поширився засяг добра і, законом контрасту, з незнаною досі заїлістю розпуталося зло. Ставкою трагічної й достойної гри стала людська душа, відчарована, як ця сп'яча царівна з тисячилітнього сну. Розкрилися перед нею далекі круговиди, яких не обійтя. Якже ж тут далі виправдуватися летаргією блаженного незнання? Хтось із настирливими вимогами заступив людині всі дороги, приневолив до вибору: за або **проти.**

Хто раз Його стрінув, — не мав уже виходу, тільки "так" або "ні". "Так" — дозволяюче на найсміливіші рекорди духа. "Ні" — ведуче до ренеґатства і зради — до боговбивства (гріх називається "смертельним" не тільки тому, що вбивае душі, але теж тому, що **вбив Бога - Людину).**

По правді, ця Людина була каменем образи! Ніхто не зустрічав її безкарно! Вона вдиралася в схороница блаженної мірноти, припирала до муру, переслідувала, наглила. Подібна до інших — і як же інша! Людина як ми, з крови і кости — і безконечно більше, ніж людина: знак утаеної таемниці, сакрамент Бога живого.

"...Бога ніколи ніхто не бачив: Єдинородний Син, що є в лоні Отця, Він виявив" (св. Іван 1, 18). Ці слова із Прологу св. Івана вияснюють невідхильну трагедію всіх релігій світу, які шукали Бога — поза Христом. Він один "Бога виявив", бо він знав Бога, бо провірив у найвеличавішому експерименті неба і землі, що значить бути Богом і людиною заразом, цілковитою людиною, але і вповні Богом. Він унаглядняв Бога землі, спрагненій, як життедайної роси, Спасителя. І унаглядняв не в достоїнстві маестату і в гльорії звеличання, як на горі Табор, але в покорі під кожним оглядом службової кондиції, у винищенні хреста. І Він так удоступнився, так упокорився, давав себе так дешево, що це Боже вбожество збаламутило гордість світу: "Чи ж може щонебудь добре вийти з Назарету?" До кінця віків будуть шукати Його там, де Його немає: на троні, у хвалі, а не на хресті. Хвала є на пізніше, там; хрест є тут, на сьогодні. І людина на землі може пізнати тільки "Розп'ятого" (деколи, як св. Павло, нічого поза тим знати не хоче...).

Він носив робітничий одяг, применшив себе, як тільки міг. Зредукував своє Божество до найбільш прихованої таемниці, під постатю "Сина теслі". А проте...

А проте, хто раз Його стрінув, не міг у ніякому разі перейти байдуже попри Нього. Не було ради! Мусів зайняти становище: за — або проти. Прийняти — або відкинути. Покохати на життя, на смерть — або зненавидіти. Не було вибору. Ця людина, проста людина, була по правді Божою "провокацією". Припирала до муру, змушувала до вибору. Ба що гірше, не тільки з-зовні йшов наступ, у словах, що пробивали немов кинджал, до стрижня костей, поглядом очей, що прозирали до дна: хто раз із Ним стрінувся, віднаходив у собі, немов п'яту колону, Його законспіровану союзницю: власну душу.

Не спосіб було минути Його байдуже: Все — або Ніщо. Хто не впав Йому до ніг, не заприсяг вірности, не відкрив настіж серця, у серці не вгостив, — той завтра кричав: "Розпни, розпни!"

На сто років до Христа — Юда був би, може, оборотним банкирем і, хто знає?, — навіть радним міста. Торговельний талант і змисл до інтересів — річ, якою не погордиш! Він думав, що в гурті дванадцяти жде його кар'єра: чи це щось погане? Перечислився, програв ставку... живого Бога виміняв за тридцять срібняків... Чи він один тільки, від двох тисяч років, зробив такий жепський інтерес? Не було ж то інших, навіть серед вибраних, що торгують святощами, спекулюючи на Божих тріюмфах?

А Петро? Петро до смерти був би ходив із сіттю на озеро Ґенезарет, ловлячи звичайні риби, не душі, коли б того дня, у відомій годині Господь не покликав його. Не був би пережив до дна власної, людської нужди, коли б її не спровокувало трикратне питання, в ту над усе пам'ятну ніч. Не був би навчився любови грішника, коли б не пронизав його милосердний погляд пробачення. Не зневірився, як Юда, і цей акт гірко ридаючого довір'я вистачив Всемогутности, щоб затвердити його скалою на фундамент Церкви. Він, неук, простак, що мав за зброю тільки Слово і Духа, змірився з цезарем золотого Риму! Сучасні могли підсміхатися з поблажливим помилуванням: ми знаємо сьогодні, як закінчився цей нерівний двобій, хто переміг: рибалка, чи цезар?

І ця перемога є неначе першою з серії, у боротьбі, яка триває. Зміняються назви партнерів, зміняється арена, але ставка великої гри все та сама: з Ним — або проти Нього. Юда — чи Петро? І знаменна річ — навіть гріх є тут вирішальним моментом. Згрішив Юда, тяжко впав Петро. Але перший зневірився, зацінений у собі, а наге "я" — це двері відкриті для розпачі! Коли другий, саме у своєму жалісному відступстві, — найшов аргумент до безмежного завірення Милосердю, дав себе пригорнути й у благословенному знанню власної суети найшов вибачливу Божу Всемогутність.

Згрішив Юда, згрішив Петро: не гріх вирішив їх долю, але спосіб, яким вони зареагували на гріх: у себе задивленою розпукою, чи задивленим у Бога безмежним довір'ям.

Тут іде межа і вододіл. Деколи християни хибно ставлять проблему. Їм видається, що про приналежність до Христа рішає святість або щонайменше деякий ступінь досконалости. Що, отже, грішник є поза засягом християнства.

Тимчасом Св. Письмо є категоричне: "Я не прийшов до здорових, але до погано себе почуваючих, не до праведників, але до грішників". Чи це значить, що святі, праведні являються в християнському суспільстві якоюсь послідною категорією? Хорони Господи! Але їх розпізнальним знаком є саме те, що вони вважають себе найгіршими грішниками. Бог або їх наверпув, або зберіг від злого і вони знають про те. А хто не знає про те, має в Св. Письмі спеціяльну рубрику, яка саме для нього зроблена: рубрику фарисеїв. Поза християнством є не грішники, а ті, які не знають, чи радше не хочуть знати, що вони є грішниками, отже хворими, які конечно потребують лікаря.

У засязі християнства грішник — це кандидат на святого: коби тільки **хотів.** Цією дрібкою доброї волі, ніби вудкою тягне з топильні Бог. Це не значить, очевидно, що справа вже легка! Навіть Петро не авансував автоматично: свідчать про це глибокі борозни сліз на його лиці! Але не в тому річ, що легке, а що тяжке — а в тому, що можливе або ні. Фарисей усіх віків сумнівається щодо грішника, або щонайменше подає йому петлю з доброю радою: повішся! Але Бог любить грішника, бо знає, скільки він Його коштував і кожної хвилини готов покинути послушну череду, щоб бігти з допомогою і рятувати оце соте, запутане в терні, перелякане ягня. Роблячи висновок із деяких текстів евангелія, грішник має взагалі позицію упривілеєну та не даром дметься найстарший син по повороті блудного сина. Чи це значить, питає хитро св. Павло, що треба бути грішником, щоб зловити Бога за серце? Хорони, Господи! Вистачить, щоб ти знав, що ти грішник і що від гріхів, яких ти не вчинив, згори вибавив тебе милосердний Бог, підписуючи твій вексель "ін блянко". Отже не маеш чим хвалитися, бо ж добро в тобі не твое, а овоч співпраці з усемогучим Богом. Чи знаеш, що є твое, дійсно твое, тільки твое?

Гріх.

Який може стати шибеницею — або відскочнею, дорогою в розпуку — або джерелом біліших від снігу сліз.

СОБОРОВИЙ ДЕКРЕТ ПРО ЗАСОБИ СУСПІЛЬНОЇ ЛУЧБИ

Другою схемою, що її Отці Собору на другій сесії передискутували й остаточно одобрили (меншою більшістю ніж декрет про Св. Літургію, бо на всіх 2112 тільки 1598 дали згідний голос) це схема про "засоби суспільної лучби". Під цим означенням треба розуміти, як кажеться на вступі в декрет, "технологічні винаходи людського таланту, що стали в людській суспільності засобами поширювання вістей, світоглядів та навчання. З-поміж цих винаходів, найважнішими є преса, кіно, радіо й телевізія."

ВЕЛИКЕ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУСПІЛЬНОСТИ

Ці засоби суспільної комунікації, каже декрет, можуть виконати величезні послуги для людства, бо вони причинюються до розвати й освіти людини. Але, щоб ці засоби справді осягнули свою ціль, треба, щоб ті, які працюють над ними, руководилися моральними засадами, без яких преса, кіно, радіо й телевізія не тільки тратять свій корисний вплив, але ще стають виразно шкідливими для добробуту осіб і всієї суспільности.

Ці засади, які подає декрет, ось такі: а) звідомлення про події й особи, що мають значення для суспільности, мають бути подані правдиво й у повноті, бо кожна людина має право бути поінформованою в справах суспільности. Але і це також не менш важне, щоб ті звідомлення були, коли треба, темперовані справедливістю й любов'ю ближнього. б) У відношенні між так званими правами мистецтва і нормами моральности, першенство належиться об'єктивному моральному порядкові. в) Зображування морального зла, якщо воно має причинитися остаточно до правди й добра, мусить бути до деякої міри контрольоване моральною здержливістю. Інакше штука й мистецтво можуть, зі шкодою для суспільности, бути використані особняками для фінансового зиску.

В декреті Отці Собору звертають окрему увагу родичів на "поважний обов'язок пильно стерегти, щоб морально шкідливі видання й фільми не мали вступу до дому, чи впливу на дітей."

Державна влада має обов'язок берегти правдивої і справедливої свободи інформації, бо "ця свобода вповні конечна для добробуту сучасної суспільности." Ця влада має теж завдання з одного боку плекати культуру й мистецтво, з другого ж боку належними законами берегти суспільність перед шкодами морального пониження засобів суспільної лучби.

ДУШПАСТИРСЬКА ДІЯ

Католицька Церква, якої завданням є ширити між народами Христове благовістя, вважає своїм обов'язком уживати до тієї цілі сучасні засоби суспільної лучби. Тому душпастирі повинні покористовуватися цими засобами якнайбільш пильно. Миряни, які теж мають давати свідоцтво Христовим навчанням, мають своїми здібностями й апостольським духом причинятися також разом із душпастирями до тієї мети.

Отже найперш треба плекати добру пресу. Нехай вона буде редагована з ясною метою: творити, піддержувати чи поширювати публичну гадку згідно з природним законом і навчанням Церкви. Вірним треба вказувати на потребу читати і поширювати католицьку пресу.

Радієві й телевізійні програми, особливо такі, що корисні для всієї родини, треба особливо піддержувати.

Щоб запобігти цим потребам, треба призначити до ділянок цього роду духовних і світських осіб. Отці Собору закликають теж вірних, щоб вони способом, що їм доступний, себто технічно чи фінансово, вдержували та підпомагали католицькі часописи й журнали, фільми та радієві і телевізійні програми. Щоб скріпити апостолят Церкви шляхом преси, радія й телевізії, Собор поручає, щоби по всіх дієцезіях світу був назначений один день у році, в якому пригадувалося б вірним вагу співпраці в апостоляті цих могутніх засобів.

Накінець Собор звертається до "всіх людей доброї волі, передовсім тих, що завідують цими засобами, щоб скеровували вживання їх завжди на виключне добро людської суспільности, якої доля стається щораз більше залежна від належного вживання цих же засобів."

— В. Д.

СТРАДАЛЬНА МАТИ

Докінчення зі 111 сторінки

його. Ціла її душа вирвалася з цим поглядом з її грудей, щоби продертись до Христа і як бальсам вилитись на рани його, охолодити спалені уста його, присмирити біль, заслонити його перед ненавистю й погордою. Але око Спасителя відповіло поважно: Занехай, Мати, бо тепер нам треба сповнити всяку справедливість. І пішла мати мовчки дальше.

Коли вийшов на Голгофту похід, Марія з Іваном і іншими побожними жінками, зіпхнені тиском народу, мусіли станути здалека, трохи нижче верху горбка. У першій хвилині виділа ще сина, як стояв між жовнірами й катами на самім верху гори, а там — уже нічого не бачила. Але долетіли до її вуха зловіщі звуки та страшним відгомоном відбивались у її душі. Молот гатив, а серце матері відповідало йому дрижанням більш від конання болючим. І знову хвилина тяжкого вичікування, аж нараз зробився нагорі рух та відозвались оклики й стогони кількох людей, що правдоподібно несли тягар. Іще хвилина і над морем людських голов зачав помалу підноситися хрест, щораз вище, щораз простіше аж станув просто.

Хоч у товпі вибухали дикі верески диявольських наруг, Марія не чула нічого, не бачила навіть як по боках Спасителя, поставлено хрести двох розбишак. Вп'ялила зір у перший хрест і стояла мов мертва.

З її грудей не виходили ніякі зойки, не плили сльози. Як образ скаменілого болю, не знаючи нічого про світ ані про себе, стояла німа, висівши зором на розп'ятому Синові...

Тільки мертвота оця була зверхна, бо в її душі діялися великі речі. Цариця мучеників училась у великій школі хреста. Вміру як страшний біль роздирав її серце, в душу її вникали якісь непонятні розуміння: чула без звуків якісь таємні слова, яких не годиться чоловікові говорити, про превелику Божу любов, про ціну душі, про відвічні Божі пляни. І в світлі тих розумінь, і безмір'ї своїх терпінь духом підносилася в недосяжні висоти. А підносилася не лише для себе, росла в безграничну святість, але і для нас. Бо як серце сина, обняттям розп'ятих рамен, здавалось: пригортає цілий світ, так і її серце розширялось у грудях, щоб нікому не забракло в ньому приміщення. І як у серці сина гіркість мук перечинювалася на мід милосердя, так і в її серці збиралися невичерпні скарби солодкости, що як ріки розради мали розлитися по всіх людських недолях.

Та невимовна роздума тривала, доки не затьмарилося сонце. Коли запав сумерк і залякані товпи покинули гору, Пресвята Діва з Іваном, Марією Клеоповою й Магдалиною підсунулася аж під самий хрест. Не лише тягнула її туди любов. Спаситель споглядав на неї і, здавалося, мов прикликує її зором: знав бо Ісус, що прийшла година, щоб відійшов із цього світу до Отця, полюбивши своїх, що були на світі, до кінця їх полюбив.

Спаситель хотів зробити розпис послідньої своєї волі, а не маючи вже нічого на цьому світі, лише едину, найдорожчу матір, рішився і її виректися для нас. Знав добре, який болючий удар завдасть її серцю, бо яка це зміна! Але знав також, як нам потреба матері і кого нам оставляє. Спрямував свій зір на Найсвятішу Діву та перервав урочисту тишину жертви: — Невісто, Це син твій — сказав із невимовною повагою, вказуючи очима на Івана. Опісля сказав учневі: — Це Мати твоя!

По обличчі Марії сплили перші сльози під хрестом, але не відповіла ні слова. Оце тепер, Найсвятіша Діво, коли будеш заступатися за нас грішних, за нас винних осудження, пригадай синові, що послідньою його волею ми твої! Одно лише нам дай, одного нам не відкажи: через ті болі, в котрих ти нас родила, нехай стріне нас радше смерть, аніж щоб ми мали відірватися від тебе!

Спаситель мав сповнити ще одне діло милосердя.

Ледве скінчив короткі слова до Матері й Івана: тишину перервав храпливий голос повний муки, ненависти й розпуки: розбійник, що висів по лівім боці хреста, відізвався з пекельною насмішкою: — Якщо ти Христос, то спаси сам себе і нас! — Прийшла відповідь, але не з уст Ісуса. Із правого хреста почули голос повний святого обурення: — То ти ані Бога не боїшся, хоч прийшов на цю муку! А ми ж справедливо, бо гідну заплату за наші діла поносимо, але той нічого злого не вчинив! — Потім добрий розбійник звернув свою бідну й умучену голову. — Господи! — сказав дрижачим від болю й покори голосом, — згадай мене, коли прийдеш до твого царства! — Ісус відповів йому: — Направду кажу тобі: ще нині зі мною будеш у раї!

Марія глянула вдячно на сина: це був перший овоч її материнства над людьми. Тимчасом скоро зближався конець. Тіло Ісусове щораз більше висло, немов цвяхи не хотіли його дальше держати, запалі лиця надавали обличчю щораз більшої гостроти, очі заходили млою, блідість робилася місцями синявою, а кров, стікаючи по тілі, помалу кріпла.

Іще останні пророцтва мали сповнитися. Ісус уже раз покушав жовчі. Щоб сповнилися сло-

ва псальмів, сказав: — Жажду! — Один із воїнів побіг, умочив губку в судині з оцтом, обв'язав її іссопом на кінці довгої тростини та приклав до уст Спасителя. Але не довго тривало послідне освіження. Ісус, коли лише приняв оцет, підніс голову і великим голосом закликав: — Сповнилося! Отче в Твої руки віддаю духа мого. — Як перший погляд у вифлеємській стаєнці, так останній із висоти хреста, стрінув зір Матері. В очах Марії був жах смерти, бо з тією хвилиною була вже сама на землі.

(Переклав на українську мову
о. Мирон Кривуцький ЧСВВ)

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

[illegible] АДВОКАТ

Нещодавно українська суспільність в Калґари дістала нову професійну силу в особі адвоката п. Йоакима Н. М. Стрільчука, сина відомих українських діячів п-ва д-ра Николи й Анни Стрільчуків із Мондеру, Алберта. Свою адвокатську канцелярію молодий адвокат п. Стрільчук відчинив таки в місті Калґари під ч. Сте. 201 - 227 - 7 Аве., С. В.

Адвокат Й. Н. М. Стрільчук

Молодий адвокат жонатий і має 26 років. Народився він у Мондері, Алберта і тут закінчив нижчу школу та частинно середню до 10-ої кляси. Відтак два наступні роки школи кінчив у Колеґії св. Антонія під проводом оо. Францисканців. Ступінь бакалавра з наук (Б. Сц.) одержав в албертійському Університеті, а бакалаврат із права (ЛЛБ) одержав у Бритиш - колюмбійському Університеті в Ванкувері. Адвокатом став перед суддею дост. п. І. В. Г. Милвейном у найвищому албертійському суді в Калґарах.

Достойним родичам п-ву д-р Н. Стрільчукам складаємо щирі ґратуляції сприводу так гарного виховання сина, а молодому адвокатові бажаємо теж успіху в його стані та поручаємо його нашому українському громадянству в Калґарах.

БЛ. П. СЕСТРА ЛЕОНА, СНДМ.

В останню суботу місяця листопада, 30-го дня, 1963 року померла по короткій недузі пістряка, Сестра Служебниця Леона Марія Єлисавета Шевців у шпиталі СС. Служебниць у Виллинґдомі, Алберта, маючи всього 24 роки життя. Покійна Сестра, донька Миколи і Ксені Шевців, походила з родини, де було п'ять братів: Теодор, Антін, Йосиф, Петро і Євстахій, який вступив до Чину ОО. Редемптористів, та одна сестра Ольга, віддана за Йосифа Рушінко. Сестра Леона народилася 10 травня 1939 р. в Лерос, Саскачеван. Нижчу й вищу школи покінчила в тому самому містечку. 30 червня 1957 року в сиротинській каплиці св. Анни в Айтуні, Саск., була торжественно прийнята як кандидатка разом із своєю кузинкою, сестрою Євгенією СНДМ, та від'їхала на новіціят в Анкастер, Онтаріо. Монашу рясу одержала, по шостимісячній пробі, 12 січня 1958 р. і почала свій дворічний новіціят. Разом із Сестрами Євгенією і Станиславою склала свої перші обіти 13 січня 1960 р. Короткі три роки праці знайшли її в різних місцевостях: Пассаїк, ЗДА, де коротко вчителювала, у Вінніпеґу, де вчащала на університет, у Йорктоні, і знов у Вінніпеґу, де розпочала курс норси, відтак була в Домі Старців у Давфині, Ман., і вкінці до шпиталі в Виллинґдоні, де й закінчила своє юне життя.

Передчасна смерть молоденької законної Сестри була неначе відблиском її прикладного, повного хрестів життя. Господь вів її дорогами, що не можна було їх людським оком добачувати, яка їх ціль і до чого вони ведуть. Та віддаючи себе в руки доброго Бога сестра Леона завжди без нарікання приймала все, що приносив їй кожний день. Спокійна, усміхнена, ввічлива, ніжна та при тому щиро послушна йшла, куди посилали її настоятелі, сповняла свої обов'язки, хоч нераз у душі мусіла неодин хрестик сильно притиснути до своїх грудей, та хіба сердечна молитва і велика любов до Бога були єдиними підпорами, що давали їй силу йти нелегкою дорогою законного життя. Вміла вона приховане терпіння заслонити ввічливою усмішкою й услужністю своїм сестрам. Недуга пістряка підкошувала свою жертву вже давніше, хоч про це ніхто не знав. Праця й наука виснажували її та кожний її день кінчився повною втомою, чого дехто не розумів. Але наступний день знову заставав її, по ранніх молитвах, при своїх обов'язках. Сумлінно їх сповняла. Особливо за Божою ласкою добачувала свою звершеність у малих речах. Тому маленькі речі сповняла як великі. До своїх співсестер відносилася з правдивою сестриною любов'ю, що вже в манастирі є свого роду геройською чеснотою. Свої останні дні прожила вона в шпиталі у Виллинґдоні, де в новому, модерному шпитальному будинку, збудованому минулого року та випосаженому в наймодерніші апарати, мала найліпший догляд, та дбайливу опіку своїх співсестер. Коли недуга почала приспішувати хвилину її смерти, настоятелі позволили їй скласти вічні обіти-професію. Це зробила вона у приняві всіх сестер, своєї родини. Впр. Матері Провінціяльної Боніфатії, 10 листопада 1963 року в шпитальній каплиці. Зробила з себе дослівну цілопальну жертву, бо 20 днів пізніше Господь прийняв її до Себе. Вмерла в суботу так, як просили цього у свого Обручника.

Величавий похорон відбувся в Мондері, в манастирській церкві ОО. Василіян у днях 2-3 грудня. В понеділок пополудні спроваджено тіло Покійної до церкви, де відправлено панахиду. Вечором відправлено монаший похорон. Відправляли оо. Василіяни під проводом о. ігумена Мирона Дацюка, а співали Браття ЧСВВ. Коротку науку виголосив о. Дацюк і відтак відбулося "останнє цілування".

У вівторок ранком о. ігумен Дацюк відслужив Службу Божу в асисті оо. В. Каменецького та Н. Свірського, дияконували оо. Є. Кушко і М. Химій. Похоронну науку виголосив о. Є. Пащак ЧСВВ. Монаший хор ЧСВВ відспівав заупокійну Службу Божу. По відправі тіло Покійної Сестри перевезено до Анкастеру, Онтаріо, до новіціятського дому СС. Служебниць, де мають свій чернечий цвинтар. Там о. Патрикій Байс ЧСВВ з о. духовником В. Гуменюком, місцевим капеляном, відпровадили тлінні останки на вічний спокій.

Побіч старших Сестер-піонерок спочила під тінями дерев та недалеко новіціяту, де почала свої перші кроки законного життя Сестра Леона, якій не судилося чекати довго на свого небесного Обручника. Лишила по собі пам'ять праведної сестри і завжди житиме в серцях тих, що її знали та неодну законну душу підбадьорюватиме у стремлінні до цілковитої любови Бога в щирій любові до ближнього. Вічна Їй Пам'ять.

о. Є. Пащак ЧСВВ

БЛ. П. АННА СЛОБОДА

У 84-му році життя та на 67-му році побуту в Канаді впокоїлася в Бозі бл. п. Анна Слобода, мати священика о. Боніфатія Слободи, Протоігумена ОО. Василіян у Канаді й сестри законної Впр. Матері Боніфатії, Провінційної настоятельки СС. Служебниць у Канаді, та бабка трьох унуків: с. Клодети СНДМ, бр. Ігнатія й Антонія, обидвох ЧСВВ. Смерть наступила по короткій недузі паралічу 13 грудня 1963 р. Прийнявши останні Св. Тайни у шпиталі в Мондері, померла на руках о. Боніфатія і м. Боніфатії.

Бл. п. Анна Слобода

Покійна Анна Слобода мешкала на фармі в невістки Анни у Ст. Майкел, Алберта. Чоловік її Антін помер іще 1944 року. Оставила в глибокому смутку п'ятьох синів: Павла, Гриця, Василя, Николая та сина священика о. Боніфатія Володимира, та доньки: Марію Головайчук, о. Боніфатію Юлію, Анельку Байдужу, Ольгу Стоцьку, рідного брата Григорія Стручинського в Баргед, Алта. та сестру Настю в Мондері, 37 унуків і 26 правнуків. Покійна Анна, донька Івана й Параскевії Стручинських походила зі села Щуровичі, пов. Броди. Вийшла замуж за Антона Слободу в 1896 році в рідному селі та зараз наступного року виїхали до Канади, де поселилися коло Едни, Алберта, що сьогодні зветься Ст. Майкел, а передше Восток. Тут узяли гомстед і почали господарити. Їх скромна хата стала скоро місцем, де священики-піонери, як о. Нестор Дмитрів, та всі перші ОО. Василіяни-піонери відправляли свої місійні богослужби, а пізніше й перемешкували, коли приїздили на відправу. То й не диво, що під дбайливим оком християнської матері і серед такого оточення одна родина видала стільки покликань до духовного стану.

Тому автор історії парохії св. Миколи у Пропам'ятній книзі з приводу 50-річчя поселення українського народу в Канаді написав таке: "Особливішим способом прислужилися парохії і тому заслуговують на спеціяльну згадку... Антін Слобода за перетримання священика, за віддання свого дому на богослуження через сім років для цієї парохії і за взірцеве виховання своїх дітей." А жінкам парохії, до яких довгі роки належала й активно працювала пок. Анна Слобода, віддав таку шану: "Особливу увагу звертають невісти і дівчата, щоб церква все мала гарні ризи, цвіти і тримають її дуже чистою". Гарну коштовну чашу та напрестільне євангеліє до церкви справила сама Покійна. Була ревною членкою Апостольства Молитви й Т-ва Доброї Смерти та з особливішою прихильністю відносилася до манастиря ОО. Василіян у Мондері, до Сиротинця і Шпиталю СС. Служебниць. Недільної Служби Божої не опускала і тому можна було її бачити на відправах в Ст. Майкел, Краків, Мондер та де тільки в околиці була богослужба в неділю чи будень. Словом: була прикладною християнкою, матір'ю й парохіянкою.

Похорон бл. п. Анни Слободи відбувся в парохіяльній церкві св. О. Миколи. Тіло напередодні лежало в Народньому Домі в Ст. Майкел, де в неділю вечором Впр. о. протоігумен Боніфатій і Всч. о. парох Євген Дмитрук в асисті священиків - співбратів із Мондеру відправили панахиду. Поминальне слово виголосив о. парох Дмитрук. Наступного дня перевезено тіло до церкви і тут

[illegible]

[illegible]

[illegible]

душу там, де нема болю ні печалі, а вічна радість, канадська же земля нехай зберігає його тлінні останки до дня воскресіння мертвих.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Едмонтон, Алберта

Після довгої недуги, помер в Едмонтоні 18 листопада 1963 р. Стефан Саїк. Прожив 74 роки. Перед смертю прийняв Св. Тайни.

Похоронні відправи відбулися 21-22 листопада в катедрі св. Йосафата. Службу Божу відправили оо. Волошин і Ґрещук.

Після похорону відбулася перекуска, підчас якої син Покійного Володимир попросив П. Кульматицького до бесіди. П. Кульматицький зложив в імені громади співчуття для родини Покійного, а потім заохотив до збірки на нашу пресу. Збірка принесла $18.60, які розділено по половині на Українські Вісті й СВІТЛО.

Покійний Стефан Саїк прибув до Канади 1904 року. Спочатку працював у Німця-фармера біля Стовні Плейн за місяну платню $10.00. Опісля купив фарму коло Іннісфрі й одружився з Марією Юхим. Вони фармерували до 1946 року, коли перенеслися до Вернон, Б. К. Але тут заскучали за дітьми, то й вернулися до Алберти та купили хату в Едмонтоні.

Покійний оставив у смутку дружину Марію, синів Петра й Володимира та три доньки Катерину, Марію й Анну.

Нехай канадійська земля буде йому легкою!

П. К.

СВІЖА МОГИЛА

Едмонтон, Алта.

14 вересня 1963 р. в Едмонтоні упокоїлась у Бозі на 88-ім році життя бл. п. Анна Кобильник.

Бл. п. Анна Кобильник народилася 1875 р. в селі Денисові у Галичині. 1903 року приїхала зі своїм мужем до Канади. Вони замешкали на гомстеді біля Коперник, Алберта. Бог поблагословив їх п'ятьма діточками. Проживши 32 роки на тім гомстеді, вони перебралися до Едмонтону. Останніми роками бл. п. Анна проживала найбільше зі сином Михайлом і дочкою Марією Корбил. Бл. п. Анна залишила в смутку два сини, три дочки, 19 унуків і 13 правнуків.

Службу Божу в церкві на Копернику відправили Отці І. Дзядик та І. Черкавський. Похоронну проповідь виголосив о. І. Дзядик, згадуючи заслуги покійної при церкві в Копернику і церкві св. Василія в Едмонтоні. По Сл. Божій відправився похорон і відтак тлінні останки занесено на вічний спочинок на цвинтар побіч церкви.

Бл. п. Анна Кобильник

ПОДЯКА

Родина Покійної щиро дякує Отцям Василіянам та Всеч. о. І. Черкавському за похоронні відправи; п. Тхірові за дякування підчас богослужень, п. д-рові Середі і норсам за опіку в шпиталі. Дякуємо жінкам із парафії Коперник, що помагали приготовити обід; дякуємо всім тим, хто чимнебудь причинився до останної прислуги покійній. А покійній Мамі й Бабуні "Вічная Пам'ять".

Родина

ПОХОРОН ПІОНЕРА

Едмонтон, Алберта

У вівторок 22 жовтня помер у 77-ому році життя Василь Гевко, широко знаний та заслужений піонер в Алберті. Походив із села Біле, пов. Чортків, до Канади приїхав у 1900 році та осів на гомстеді коло містечка Веґревил. Його дружина походить із села Клекотів, пов. Броди. Їх повінчав о. Атанасій Филипів у 1905 році.

Покійний Василь Гевко був зразковим членом піонерської парафії в Мондері та часто в тих трудних часах довозив фірою харчі до манастирської школи, де його два сини вчилися на священиків. Останніми роками обоє з дружиною мешкали в Едмонтоні.

Покійний полишив у смутку дружину, сім синів і чотири доньки.

Чотири священики: о. Ю. Ковальський, о. М. Ґрещук, о. В. Волошин та о. М. Ханас, ЧСВВ взяли участь у похоронних відправах, що відбулися в катедральній церкві св. Йосафата. Похорон відбувся на кладовищі св. Михаїла.

Поминальний обід у катедральній залі приготовили членки Апостольства Молитви. Підчас нього о. парох Ю. Ковальський висловив співчуття для родини та згадав про заслуги покійного для парохії. Потім на заклик п. Івана Нагірного переведено збір-

Бл. п. Василь Гевко

[illegible]

ПОДЯКА

[illegible]

Родина

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

[illegible]

Із похорону бл. п. Анни Кобильник, Едмонтон	[illegible]
Із похорону бл. п. Онисії Корицька, Монтреал	[illegible]
Із похорону бл. п. Степана Сайко, Едмонтон	9.15
Із похорону бл. п. Матвія Пашинка, Вернон	8.00
Із похорону бл. п. Анни Свободи, Едмонтон	8.00
Зі срібного ювілею п-ва Олекси Савчука, Монтреал	[illegible]
Богдан Ковч, Клівленд	[illegible]
К. [illegible]туб, Торонто	[illegible]
М. [illegible], Торонто	[illegible]
Анна Юрченко, Елизабет	[illegible]
Родина [illegible], [illegible]	[illegible]
Анна [illegible], Йонкерс	[illegible]
М. Шламбара, Нью-Йорк	[illegible]
Ірена Пашковська, Чікаго	5.00
Б. Котула, Чікаго	5.00
Пан Босий, Торонто	5.00
С. М. Вінцент, Нью-Вестм.	5.00
П. Калицький, Кальгари	4.00

По $3.00:

І. Касансаська, Нью-Йорк; М. Прибега, Клівленд; П. Скремета, Трентон; Н. [illegible], Торонто; С. Слонська, Филаделфія; А. Пешишин, Йонкерс; [illegible] М. Балдига, Торонто; С. [illegible], Клівленд; К. [illegible], Филаделфія; М. Трач[illegible], Монтреал.

По $2.00:

[illegible]

Щиро дякуємо

ОО. Василіяни

[illegible]

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE

Ukrainian Section

3300 Weston Road — Weston, Ontario

СВІТЛО THE LIGHT — Ukrainian Catholic MAGAZINE

Crosses in Christian Life Need not Mean Unhappiness

The Christian needs crosses, the feeling of rough wood rasping against his shoulder, because we follow One who carried the greatest cross, the cross of our salvation. That is why crosses do not bring unhappiness into our lives. We carry them; not alone, but in the company of Jesus Christ, who through His Cross gained a world and forever conquered sin and death and all the evils that beset mankind.

Into our lives the shadow of the cross falls, not ugly and terrifying, but with the large shadow that is cast by the glowing figure of the God-Man, who bore our iniquities and was bruised for our offenses.

In the cross are light and life and hope and happiness.

In the Christian attitude toward the cross, sorrow becomes a sweet thing. It may even be precious. The Christian suddenly looks up and sees across his life, not searing pain or deadening sorrow or overwhelming grief that must be drugged with pleasure, but the shadow of the cross. He hears Christ tell him to take up his cross. And then, as if He were supplying an explanation, Christ adds: "My yoke is sweet and My burden light."

EVERY YOKE IS FOR TWO

Cross and yoke — Christ uses these two words as synonyms. He meant that the cross accepted was a joy doubled, a sorrow halved. A yoke is for two; a yoke is not meant to be borne alone. Carrying the burden that has been placed upon him, the Christian sees the head of the Savior near his own. The other half of the yoke is borne by Jesus Christ.

"I object to the cross as I object to all gibbets," cried out George Bernard Shaw on one occasion.

Paradoxically, the cross — the ugliest symbol in the world because it connotes execution, bloodshed, the horrors of brutal punishment — is for the Christian the symbol of hope and the pledge of eternal happiness.

"Cursed is he that hangs upon the tree" was the old Judaic attitude toward the cross. They did not even wish to mention the cross by its true name.

Yet Christ uttered this astounding paradox: "If any man will come after Me, let him deny himself and take up his cross daily and follow Me."

From the tree of the Garden of Eden came death and condemnation for all mankind; from the tree of the Cross of Calvary comes new life and salvation.

The Jews loved their symbolic star of David. Mohammed shrewdly selected the soft crescent moon as the symbol for his followers. The wordly-wed have accepted many symbols from time immemorial in their dance of life. But Christ invited His followers to shoulder a cross and accept it as a symbol of a new life.

The Apostles were almost as startled as were the Pharisees. It jolted them to hear Christ speak almost with affection of this bloody thing that the Romans reserved only for notably atrocious criminals. Calvary came and the shadow of the cross depressed them almost to despair. Easter came and showed them a Christ still marked by the stigmata of the cross. But with Pentecost the mystery was made plain, and the Apostles stretched forth their arms joyfully to this most repulsive of all symbols.

WALK IN NEWNESS OF LIFE

"Do you not know that all we who have been baptized into Christ Jesus have been baptized into His death? For we were buried with Him by means of Baptism into death, in order that just as Christ has arisen from the dead through the glory of the Father, so we also may walk in newness of life" (Romans VI, 3-4).

VICTORY IN SIGN OF CROSS

With astonishment at first and then with a hopeless shrug of indifference the world that did not find Christ Himself any too easy to understand, watched the cross, His cross, become a symbol for something new and different. They watched missionaries going forth to world conquest armed with a victorious cross. They could not fail to see how that cross conquered where the sword — so like the cross in form and yet so unlike — completely failed.

As the centuries slipped by, the world heard a growing chorus of Christians singing mightily: *Ave, Crux, spes unica!* — "Hail, cross, our only hope!"

Moved with a divine instinct the Church conferred all grace with the sign of the cross.

"I bless you," says the priest, signing the bent figure with the cross.

"Peace be with you," says the Bishop, using the unpeaceful sign of the cross.

"Bless me, Father," begs the penitent and the confessor answers with the sign of the cross.

The sign of the cross is now a sign of a blessing, where once it was the sign of a curse. For in this sign was wrought our salvation.

The Constitution on Holy Liturgy

CHAPTER III

THE OTHER SACRAMENTS AND THE SACRAMENTALS

59. The purpose of the sacraments is to sanctify men, to build up the body of Christ, and, finally, to give worship to God; because they are signs they also instruct. They not only presuppose faith, but by words and objects they also nourish, strengthen, and express it; that is why they are called "sacraments of faith." They do indeed impart grace, but, in addition, the very act of celebrating them most effectively disposes the faithful to receive this grace in a fruitful manner, to worship God duly, and to practise charity.

It is, therefore of the highest importance that the faithful should easily understand the sacramental signs, and should frequent with great eagerness those sacraments which were instituted to nourish the Christian life.

60. Holy Mother Church has, moreover, instituted sacramentals. These are sacred signs which bear a resemblance to the sacraments: they signify effects, particularly of a spiritual kind, which are obtained through the Church's intercession. By them men are disposed to receive the chief effect of the sacraments, and various occasions in life are rendered holy.

61. Thus, for well-disposed members of the faithful, the liturgy of the sacraments and sacramentals sanctifies almost every event in their lives; they are given access to the stream of divine grace which flows from the Paschal mystery of the Passion, death, and Resurrection of Christ, the fount from which all sacraments and sacramentals draw their power. There is hardly any proper use of material things which cannot thus be directed toward the sanctification of men and the praise of God.

62. With the passage of time, however, there have crept into the rites of the sacraments and sacramentals certain features which have rendered their nature and purpose far from clear to the people of today; hence some changes have become necessary to adapt them to the needs of our own times. For this reason the sacred Council decrees as follows concerning their revision.

63. Because the use of mother tongue in the administration of the sacraments and sacramentals can often be of considerable help to the people, this use is to be extended according to the following norms:

a) The varnacular language may be used in administering the sacraments and sacramentals, according to the norm of Art. 36.

b) In harmony with the new edition of the **Roman Ritual,** particular rituals shall be prepared without delay by the competent territorial ecclesiastical authority mentioned in Art. 22, §2, of this Constitution. These rituals, which are to be adapted, also as regards the language employed, to the needs of the different regions, are to be reviewed by the Apostolic See and then introduced into the regions for which they have been prepared. But in drawing up these rituals or particular collections of rites, the instructions prefixed to the individual rites in the **Roman Ritual,** whether they be pastoral, and rubrical or whether they have special social import, shall not be omitted.

64. The catechumenate for adults, comprising several distinct steps, is to be restored and to be taken into use at the discretion of the local Ordinary. By this means the time of the catechumenate, which is intended as a period of suitable instruction, may be sanctified by sacred rites to be celebrated at successive intervals of time.

65. In mission lands it is found that some of the peoples already make use of initiation rites. Elements from these, when capable of being adapted to Christian ritual, may be admitted along with those already found in Christian tradition, according to the norm laid down in Art. 37-40 of this Constitution.

66. Both of the rites for the Baptism of adults are to be revised: not only the simpler rite, but also the more solemn one, which must take into account the restored catechumenate. A special Mass "for the conferring of Baptism" is to be inserted into the "Roman Missal."

67. The rite for the Baptism of infants is to be revised, and it should be adapted to the circumstance that those to be baptized are, in fact, infants. The roles of parents and godparents, and also their duties, should be brought out more clearly in the rite itself.

68. The Baptismal rite should contain variants, to be used at the discretion of the local Ordinary, for occasions when a very large number are to be baptized together. Moreover, a shorter rite is to be drawn up, especially for mission lands, to be used by catechists, but also by the faithful in general when there is danger of death, and neither priest nor deacon is available.

69. In place of the rite called the "Order of supplying what was omitted in the Baptism of an infant," a new rite is to be drawn up, This should manifest more fittingly and clearly that the infant, baptized by the short rite, has already been received into the Church.

And a new rite is to be drawn up for converts who have already been validly baptized; it should indicate that they are now admitted to communion with the Church.

70. Except during Eastertide, Baptismal water may be blessed within the rite of Baptism itself by an approved shorter formula.

71. The rite of Confirmation is to be revised and the intimate connection which this sacrament has with the whole of Christian initiation is to be more clearly set forth; for this reason it is fitting for candidates to renew their baptismal promises just before they are confirmed.

Confirmation may be given within the Mass when convenient; when it is given outside the Mass, the rite that is used should be introduced by a formula to be drawn up for this purpose.

72. The rite and formulas for the sacrament of Penance are to be revised so that they more clearly express both the nature and effect of the sacrament.

73. "Extreme Unction," which may also and more fittingly be called "anointing of the sick," is not a sacrament for those only who are at the point of death. Hence, as soon as any one of the faithful begins to be in danger of death from sickness or old age, the fitting time for him to receive this sacrament has certainly already arrived.

74. In addition to the separate rites for anointing of the sick and for Viaticum, a continuos rite shall be prepared according to which the sick man is anointed after he has made his confession and before he receives Viaticum.

75. The number of the anointings is to be adapted to the occasion, and the prayers which belong to the rite of anointing are to be revised so as to correspond with the varying conditions of the sick who receive the sacrament.

76. Both the ceremonies and texts of the ordination rites are to be revised. The address given by the Bishop at the beginning of each ordination or consecration may be in the mother tongue.

When a Bishop is consecrated, the laying on of hands may be done by all the Bishops present.

77. The marriage rite now found in the **Roman Ritual** is to be revised and enriched in such a way that the grace of the sacrament is more clearly signified and the duties of the spouses are taught.

"If any regions are wont to use other praiseworthy customs and ceremonies when celebrating the sacrament of Matrimony, the sacred Synod earnestly desires that these by all means be retained" (41).

Moreover the competent territorial ecclesiastical authority mentioned in Art. 22, §2, of this Constitution is free to draw up its own rite suited to the usages of place and people, according to the provision of Art. 63. But the rite must always conform to the law that the priest assisting at the marriage must ask for and obtain the consent of the contracting parties.

78. Matrimony is normally to be celebrated within the Mass, after the reading of the Gospel and the homily, and before "the prayer of the faithful." The prayer for the bride, duly amended to remind both spouses of their equal obligation to remain faithful to each other, may be said in the mother tongue.

But if the sacrament of Matrimony is celebrated apart from Mass, the Epistle and Gospel from the Nuptial Mass are to be read at the beginning of the rite, and the blessing should always be given to the spouses.

79. The sacramentals are to undergo a revision which takes into account the primary principle of enabling the faithful to participate intelligently, actively, and easily; the circumstances of our own days must also be considered. When rituals are revised, as laid down in Art. 63, new sacramentals may also be added as the need for these becomes apparent.

Reserved blessings shall be very few; reservations shall be in favor only of Bishops or Ordinaries.

Let provision be made that some sacramentals, at least in special circumstances and at the discretion of the Ordinary, may be administered by qualified lay persons.

80. The rite for the consecration of virgins at present found in the **Roman Pontifical** is to be revised.

Moreover, a rite of religious profession and renewal of vows shall be drawn up in order to achieve greater unity, sobriety, and dignity. Apart from exceptions in particular law, this rite should be adopted by those who make their profession or renewal of vows within the Mass.

Religious profession should preferably be made within the Mass.

81. The rite for the burial of the dead should express more clearly the Paschal character of Christian death, and should correspond more closely to the circumstances and traditions found in various regions. This holds good also for the liturgical color to be used.

82. The rite for the burial of infants is to be revised, and a special Mass for the occasion should be provided.

A good listener is not only popular everywhere, but after a while he knows something. — *Wilson Mizner*

VOCATIONS

GOD HAS PLANNED OUR LIVES

The word "Vocation" means "a calling." It is usually taken to indicate a special call from God to do a special religious work, but in a wider sense, it means simply a call from God to serve Him in some state of life.

Strictly speaking, there ore only two States of Life, the married state and the unmarried; and two Vocations, the Priesthood and the Religious life.

In a general way, however, we speak correctly of four states or vocations. These are the unmarried state in the world, the married state, the religious state, and the Priesthood. To one of these states, God calls each of us. That state is best for us in which we can best honor God and save our own soul. By praying, assisting at Mass, receiving the sacraments, and attending other services, everyone may know his vocation and have the grace to do God's work in the state of life to which He has called us.

GOD GIVES EVERY ONE A VOCATION

Speaking of our vocation, Saint Paul said: "Each one has his own gift from God, one in this way and another in that. As God has called each, so let him walk. Let each man remain in the calling in which he was called" (cf. I Cor. 7, 7).

It is God who chooses the state of life in which He wishes each one to serve Him. God directs us to the state in which He wishes us to serve and honor Him by the desires He puts into our hearts, by the counsel and advice of those whom He has placed over and around us, by the health and talent He has given us and by the opportunities He causes to come our way. And God gives to each one who does His will all that is needed to serve Him well and gain Heaven.

THE FOUR STATES OF LIFE

Whom does God call to live in the unmarried state in the world? To this state of life, God calls those who are not yet old enough for marriage, those who are unfitted for it, and those who think they can please God more and serve Him better in the single state in the world. Such a life, if lived in purity and in obedience to God's will, may be even holier than marriage.

Whom does God call to live in the state of marriage? To live in this state, God calls by far the greater number of grown-up people. Unless one is clearly called to one of the other states, every man and woman should consider the married state to be his or her vocation in life. Since the vocation of marriage comes from God, it should be followed as the will of God in our regard.

THE RELIGIOUS STATE

Whom does God call to the religious state? More perfect than married life, or even the life of virginity in the world, is the state of religion. Christ does not command, but He asks a chosen few to live and work for Him in this state of life. He does this so that they may be holier and more useful in His Church on earth and happier and more glorious in Heaven.

Perhaps you believe that God has called you to enter the religious state. Your Confessor or your Pastor encourages you in the thought. You believe that God by His gifts has enabled you to fit yourself to do a certain kind of work in the Church, and that He is calling you to do it for Him. You ask Him in prayer to assist you; then you write to, or call on, the Superior of the Religious Order or Congregation which you decide to enter.

If you are accepted for entrance, you go there at the time appointed. There you prove that you are willing and able to fit yourself for the religious life and its work. First, usually for about six months, you pray and study and work under obedience as a Postulant. The word "postulant" means one who asks to enter the religious state of life. After this, for a year or sometimes two, you are a Novice. The word "novice" means a beginner, one who enters a convent or monastery on trial. These years are spent in prayer and study and work. Then, having proved yourself worthy, you are allowed to take the vows and become a member of the Religious Order or Congregation. The consent and invitation of the Religious Superiors for you to take the vows, is your vocation to the religious life.

THE PRIESTHOOD

What is a vocation to the Priesthood? It is a call from Christ to come and assist Him in the priestly work of the Church.

Not every desire to become a Priest comes from God. Some boys admire the work of the Priesthood and wish in a way or for a time to become Priests. But in reality they are not fitted for the life of a Priests. After a while they forget about their imaginary vocation. But some of them linger on in doubt. They cannot decide for themselves and they are not satisfied with the advice of their Pastor, or Confessor, or parents, or friends. They may even enter the seminary in an uncertain state of mind. Who is to tell them with certainty whether their vocation is real or not?

These young men offer themselves to the Church to become its Priests. It remains for the Church to tell them whether or not God is calling them to the Priesthood. Who does this for the Church? It is done by the Bishop of the diocese for which the young man is to be ordained or by the Superior of the religious house which the candidate for the Priesthood desires to enter. If the Bishop decides that the vocation is real, he confirms the call of God by giving the young man the call of the Church. And this call is his vocation.

A VOCATION MAY BE LOST

Many boys and young men have a real vocation to the Priesthood. They may know this clearly, or only in a dim and doubtful manner. But they can lose it. How can they lose it? Some of them lose it by neglecting to pray, to assist at Mass, to go to the Sacraments, and to attend other services in Church as often or as well as they ought.

Others lose it by not avoiding as they should persons, places, books, papers and magazines, shows, dances and other things which lead them away from the love and service of God into ways that are careless, if not sinful. Others lose it by neglecting to keep in good health, to train themselves for their future work, and to study as they ought to get the knowledge required.

Also, not a few lose their vocation to the Priesthood because they are the children of parents who are poor. They forget that when God gave the vocation, He planned they should receive all that they would need to reach that goal, provided they trusted Him and did their part. So instead of finding out how much would be required to pay for their education, and how this could be obtained, they just give up the idea as impossible and thus fail to follow what may have been, after all, possible by making arrangements with the Bishop or with some Religious Order or Congregation and thus the vocation would have been saved.

Such boys and young men could have followed their vocation and done great work for God merely by going to their Pastor and talking the matter over with him. The Pastor would have made the necessary arrangements and the vocation saved.

Then again there are many boys who have never had an opportunity to attend a Catholic school or college and feel that one who has gone only to a Public school has no chance to go on to the Priesthood. The writer of these lines was himself a poor boy who never had and opportunity to attend a Catholic school. This was not the fault of his good parents. He lived in a rural community where at that time there was no Catholic grade or High school. Thousands of boys who would make wonderful Priests graduate every year from our Public grade and High schools. If you are such a lad, and if God gives you a desire to become a Priest, do go and talk it over with your Pastor or write to one of our Religious Orders. You will be happy to see how eager they will be to help you.

The same holds good for the thousands of fine Catholic girls who graduate year after year from our Public schools. They could do wonderful work for God and God's holy Church in the religious state. Talk it over, girls, with any Priest or Sister.

SIGNS OF A VOCATION

- A sincere wish to develop the spiritual values and ever-lasting merits in one's life.
- A will to accomplish more in life than can be done by observing the Ten Commandments.
- A reasonably good health, not necessarily Al.
- An average intellectual ability, or an aptitude to learn a trade.

If you are satisfied with your score on these requirements, and are between the ages of 15 and 30, you may become a Basilian priest or a lay-brother.

For further information write to:

The Reverend Master of Novices
Basilian Fathers
Mundare, Alberta

If you reside in U.S.A. write to:

The Reverend Master of Novices
Basilian Fathers
Glen Gove. Long Island,
New York

TO OUR TEENAGERS

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL" -

by Brother Methodius, F.S.C.

YOU ARE A TEENAGER

If there are some days when you wonder why you were ever born, and then think that the next day has been the greatest, you are a real, live member of that s o m e t i m e s really crazy and mixed-up teenage world.

If there is one word that describes a Teenager in the years between 13 and 19, that word is *change* — physical, mental, emotional, spiritual. It is no easy way to go through all these changes, to understand them, to be patient till they are finished. But cheer up. Boys and girls have lived through it for thousands of years, and so will you. Let your parents help you, and your teachers, and your confessor or your school chaplain.

But YOU, yourself, must share a big load of the responsibility during this transition stage of adolescence — changing into an adult. You are endowed with many built-in helps which are tremendous potentialities if you use them, instead of letting them rust in you unused. You are blessed with things like energy, enthusiasm, optimism, zest for living, honesty, a sense of fairness, generosity, and ability to recognize and rise to a worthwhile challenge, a contempt for mediocrity, a capacity for love, and an enormous amount of latent courage.

YOU have all these things, and more!

Your Vocation — Right Now — Is To Use Them

Be as perfect a Teenager as possible. Your School life, your Working life, your Social life, your Sports life, your Prayer life, your Home life are just so many arenas wherein that objective should be pursued.

Living in any of the above areas can be monotonous chore, or it can be an adventure if you think of *this period as a Vocation.*

Waste this Vocation, and chances are you'll waste your future too!

"Of all the words of tongue or pen,
The saddest are: 'It might have been'!"

YOU ARE A CANADIAN TEENAGER

This is YOUR Canada — not just a country in which you happen to occupy space or are a statistic — but the country of your birth or adoption, with whose future destiny your whole life is going to be inextricably bound. You cannot be a good Catholic, or an alert student, or a serious worker and be unconscious of the very devoted patriotism which you owe to your country. Many of you are old enough to be expected to die for Canada, should the need arise. All of you have a present duty of living for her.

With 43 nationalities represented in the racial origins of our population, we are a small United Nations in itself. Under the impulse of common citizenship, the best attainments, beliefs, customs and traditions of each group can be welded into a grand culture wherein the unity of diversity shines as a star to mankind.

What can you, a Teenager, contribute right now?

You should be conscious of your own proud history, to give your best efforts as citizens to this wonderful land — Canada. You should contribute the best of the Ukrainian customs, traditions, and branches of culture to the Canadian life. You should also absorb the best Canadian associations have to give. From this process of generous giving and generous getting will evolve a real Canadian patern of life.

You can work daily on that healthy body, that trained mind, and that Christian set of values which constitute the basic ingredient in any civilization.

In your homes, you can participate in the working out of democracy on its lowest plane.

If you are a student, your Religion and Social Study Courses take you all the way from appraisal of good behavior in the school yard, to discussions of the implications of world citizenship.

Racial, Religous, and Cultural appreciation can be practiced in every aspect of your social life.

Youth is the time when habits are formed and virtue, which is a habit, acquired.

Citizenship is not inherited. It must be learned NOW!

"Be not the last that with the new ally;
Be not the first to lay the old aside."

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

23rd INSTALLMENT

My journey to Geneva was a memorable one. During the whole course of that trip my mind was fixed on one single idea: Why was Geneva chosen as the seat of the League of Nations? Was it for sentimental reasons or by virtue of the pragmatic hope that the debates of that body would in some way be equated with the noble design of the constitution of Switzerland and coincide with the propitious and felicitous principles motivating the government of that marvelous country? The wish being father to the thought, I hope I shall be forgiven for nursing such an expectation in face of what was actually happening at the League Session. For there was a great discrepancy between what the League of Nations aspired to do and what it actually did, or tried to do, with the meager weapons at its command or disposal.

I was met at the station by Mr. Makohin's secretary and taken to the hotel where he and Mrs. Makohin were quartered, and where a room was reserved for me. From there I made my way to the League of Nations building to listen to the debates. One of the first men I met there was Senator Beaubien, who again reassured me that the Ukrainians had a good and just cause which deserved to be dealt with on its merits which were considerable. Another man I met was Dr. Riddell, the permament Canadian representative who was stationed in Geneva. He invited me to a get-together of Canadians present at the League Session. Some of the Americans sought out my acquaintance. I had ample opportunity to discuss the Ukrainian question with them. I met Mrs. Amelia Rudnicka and Mr. Pelensky at the League Session. They were anxious to meet the British Lord who headed the League Council, but there was no way to get to him until one of the recesses of that Council. I waited for him at the door of the Council Chamber, and when I saw him coming I steered Mrs. Rudnicka and Mr. Pelensky, both Ukrainian members of the Polish Parliament, toward him, elbowing my way as well as I could until I reached him. I introduced myself and both Ukrainian delegates. I explained to the lord what their mission was and he told me that the matter would be discussed when the Council came to it.

Frankly speaking I did not place too much confidence in the League, for after listening to the debates, and realizing the weakness of the League in not being able to put into execution any of its decisions, especially in face of the current attacks of the Italians on Ethiopia, and the Polish invasion of Vilna, I concluded that the best that could be said of the League was that it could be regarded as a mere sounding board for one's cause. It could not be relied on to settle grievances or rectify injustices. Thus the League began to flounder in a morass of ineptitude, never getting beyond the stage of constant talk, or ever arriving at a practical solution of any problems submitted to it.

The original aim of the League of Nations was indeed noble, but as for equating it with the magnificent design of the constitution of Switzerland — that was merely idle talk. When I pointed this discrepancy out to Dr. Riddell he just smiled without making any comment.

In reading over a description of this small country I was struck with this pertinent paragraph:

"Switzerland shows by its 600 years of heroic history that there is a real need in Europe for its existence. It is for the general political good this Alpine land should be occupied by a small state, which shall have nothing to do with the wars of the greater powers surrounding it. So, for their own sake, to guard against treacherous attacks, one on another, through Switzerland — the powerful neighbours of this mountain republic have joined since 1815 in guaranteeing it perpetual neutrality. But the Swiss do not rely too much on treaties which may at need prove only "scraps of paper"; and all through the two world wars their mobilized army of sturdy citizen-soldiers defended the frontiers against all temptation of the warring powers to find a short cut to success through forbidden paths."

I marvel at the fact that Switzerland has been able for so long to maintain her neutrality; but I would have been more pleased if a great world unit had been able to settle difficulties in ways other than recourse to war.

Futhermore Switzerland is a land of perfect integration and peace, notwithstanding the fact that it is made up of three different races, languages, and religions. Why, therefore, can the

world not enjoy the same kind of successful integration and peace?

I had ample opportunity to observe the almost idyllic life that these Swiss people lead. Mr. Makohin drove me through a great part of Switzerland, over excellent roads, through mountain passes, along a route that took in a great variety of highland and lowland panoramic beauty, as well as a glimpse into the lives of the people who populated the country: farmers plowing with their ox teams in the fertile valleys, or tending their sheep and cattle; women plying their excellent handicraft in every village and town, or men engaged in watch-making and many other trades for which the Swiss are famous. I merely picture these activities as excellent examples of what people can do when they are free, for a free man is a more efficient person than an enslaved man. That is the lesson that I, as a delegate from Canada, wanted to convey to the people of Europe through such bodies as the Inter-Parliamentary Union which I was shortly to attend at Bucharest, Rumania. And tell it I did, both inside and outside the Union, to a variety of people, including even King Carol of Rumania himself, in his palace at Mount Sinai.

I departed from Geneva with a sense of frustration, sorrow and grief. I was charmed by the general atmosphere of the country, but I could not help feeling chagrined over one small country like Switzerland being afforded the opportunity of developing along the lines inherent in the disposition of the polyglot inhabitants thereof, whereas the country of my parents, even in spite of the fact that it suffered more casualties in the struggle against Bolshevism than any other land on the face of the earth, had to bear the shameful ignomy and cruel barbarism of foreign domination. And so during my whole sojourn on the European Continent my mind kept constantly going back to my boyhood days in Shamokin where my contemporaries used to ask me: "Do you belong to a nation that has a state of its own?" This was my problem, and even the League of Nations could not solve it for me. Nevertheless I was not going to let one frustration get the better of me and throw cold water on my burning desire to see my people's country free.

Paul VI Appeals for Understanding and Unity with the East

by Rev. M. Bosey

Last year during a Mass which he offered in an Eastern Rite monastery in a suburb of Rome, Pope Paul said that the 960 year old monastery was a symbol and sign of the future. This ancient monastery of Grottoferrata established by Basilian monks of the Eastern Church before the schism, has always been protected and nurtured by the Popes. Pope Paul mentioned the task of reunion that his predecessor had begun but was unable to see fulfilled in his lifetime. "I desire to make mine," he said, "the wish which, with sudden and spontaneous generosity welled up in the heart of my predecessors, especially John XXIII. Let fall the barriers that separate us! Let us explain the points of doctrine which we do not hold in common and which are still objects of controversy. Let us seek to make our creed common and firm. Let us seek to articulate and compose our hierarchical union."

"We do not want to absorb or kill this great flourishing of the Eastern Church," he continued, "but we wish to regraft it to the single tree of the unity of Christ. Let us pray that, if not in our age at least in succeeding ages, the unity may be accomplished of all who are still authentically Christian, and let us pray especially for unity with the most venerable and holy Eastern Churches."

The Pope noted that the Churches of the East have the same baptism as Catholics, the same basic faith, a valid hierarchy and sacraments. They are separated, he said, for historical reasons, but they are fundamentally and substantially united with us.

He asked if the delay toward reunion could not be due to the lack of understanding on the part of Catholics themselves, and because of the ignorance of our mutual problems.

The Holy Father concluded his sermon with a reference to the Gospel of the Day and said: "We are all a bit deaf and dumb. May the Lord open our senses to understand the voice of history, to understand His voice echoing in the Gospel... the Word of God, which must remain our law and our strength."

HE PRAISED EASTERN RITES

Pope Paul continued: "Recent Popes have always sought to honour and protect the Eastern Rites and to show how much they esteemed their presence in the Church along with the Latin Rite, not considering it a voice of a stranger. Here at Grottaferrata we are witnesses of a great marvel in this respect: and Eastern Rite monastery which has for centuries stood at the very gates of Rome. It is a symbol of the present and a presage of the future. This is precisely why we are here, to bear witness to the spiritual communion of Rome with the whole Eastern Church. The peculiarities of rite, language and manner of worshipping God, which appear to give a different and strange quality to the spiritual atmosphere which We are visiting and honoring today, is nothing other than the addition of a note to the great chorus of Catholic unity. This chorus calls for not one voice but many, voices which can freely express themselves in giving glory to God, confessing Christ and receiving the breath of the Holy Spirit in the Holy Church which Christ founded as ONE but CATHOLIC, i. e. open to all universal and possible expressions, as long as they are good and legitimate."

The Pope emphasized that it is a cause for great joy to him to witness prayer in different rites and languages and know that it is all done in unity. Then he added: "How beautiful it would be if we might sense a great deal more than we do, the spiritual union which unites us to the Eastern Churches. I think especially of the Catholic Churches of the East... this beautiful crown of Eastern Churches which are already in perfect communion with Rome..."

In Case You've Missed It ----

UKRAINIANS DEMAND PLACE IN CANADA'S CULTURAL PATERN

Representatives of various Ukrainian organizations presented a unified stand in their briefs on Ukrainian language before Manitoba's Advisory Committee on Biculturalism recently. The speakers based their appeal on the precept set in the British North American Act of granting to a minority the privilege and rights to its language, culture and religion.

The briefs also asked that all languages spoken by Canadians be given equal time on radio and television to remove the distorted image now presented on the ethnic and cultural composition of Canada's population. "We cannot subscribe to the suggestion that the third element must identify itself to either the French or the English element," said Mrs. Mary A. Wawrykow, speaking for the Ukrainian Catholic Women's League.

"To a Ukrainian in Manitoba, bilingualism means the use of Ukrainian and the dominant language, English," said Boryslav Bilash, from the Markian Shashkevych Society of Ukrainian teachers. Ukrainians in Manitoba represent 12% of the entire population of the province.

RARE TITLE BESTOWED ON METROPOLITAN SLIPYI

A rare and distinguished title, that of "Major Archbishop," was conferred recently on Metropolitan Josyf Slipyi by Pope Paul VI. The title is one peculiar to Eastern Churches not under jurisdiction of a patriarch, and is somewhat akin to the title of Catholicos. It denotes a rank next to the cardinals and patriarchs.

The authority which is bestowed upon the Ukrainian Catholic Primate with this title encludes: 1) The erection of dioceses and the appointment of bishops within the jurisdiction of the major archbishopric. 2) The rivising and printing of liturgical books. 3) The establishment of permanet synods or similar councils.

The only Major Archbishops among the Orthodox are Archbishop Chrysostomos of Athens, Primate of Greece, and Archbishop Makarios of Cyprus.

PROCEEDS FROM MEDALLION TO GO TOWARD BUILDING OF CHURCH

The Order of Sisters of St. Basil the Great has issued a medallion, superbly designed by the noted papal designer Pedro Gianpaoli. This is the second Ukrainian medallion to be issued in Rome. The first was made at the request of Pope Clement VIII in 1595 with the inscription "Rutenis receptis" to mark the unity with the Apostolic See.

The medallion of the Basilian Sisters was issued to commemorate the audience granted to the Sisters by Pope Paul VI on the occasion of the Second General Chapter of the Order. One side of the Medallion depicts the Holy Father blessing the Basilian Sisters, the other side carries the likeness of St. Basil and St. Macrina, with inscriptions in Ukrainian and Greek.

The medallions may be ordered from the Ge-

neral Motherhouse of the Basilian Sisters in Rome: Casa Generalizia delle Basiliane, Via S. Alesio 26, Roma, Italia.

All proceeds will go toward the building of a church of the Basilian Sisters in Rome and a dormitory for the Ukrainian girls which will be conducted by the Basilian Sisters.

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

СЛУЖБА БОЖА

ЗА ПОМЕРЛИХ

на чоловічий хор з Панахидою й похоронними піснями (Св. Боже, Со Святими, Вічная Пам'ять, Тихий Вітер — Нижанківський, Роздольський, Купчинський, Воробкевич). Величина 7x10; сторін 32.

Ціна $2.50.

СЛУЖБА БОЖА

на мішаний хор, вибраних композиторів, видання о. Сапруна; 38 кусників; 17 зошитів.

Ціна $5.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN FATHERS
Mundare, Alberta, Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

- ☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00
- ☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00
- ☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) ..... $.....

Ім'я (Name) .....

Адреса (Address) .....

.....

ECUMENICAL COMMISSION CREATED IN OTTAWA ARCHDIOCESE

Archbishop M. J. Lemieux has created a 16-member archdiocesan ecumenical commission made up of eight priests and two laymen.

Members are Monsignor Raymond Limoges, Monsignor J. L. Lesage, Rev. E. Lamirande OMI, Rev. E. Manard OP, the Capuchin Father Rene, Rev. A. MacInees OMI, Rev. J. Dwyer CSB, Rev. B. McGrory; the laymen are Baudoin Allard and Leo Stock, Ottawa University professors.

"Aware of my double pastoral responsibility, to promote unity and to keep intact the deposit of faith that Christ has entrusted to His Church, I have deemed it wise and prudent to establish a diocesan ecumenical commission, which will decide the opportunity of meetings with different Christian confessions in our diocese, and will determine the conditions in which such meetings will be profitable both for our people and our separated brethren," Archbishop Lemieux said in a letter to his diocese.

He emphasized that the Church of Christ, under the inspiration of the Holy Spirit and the guidance of the Popes John XXIII and Paul VI, has entered a period of ecumenism and has become more and more aware of the need for unity, felt throughout the world and especially among the groups who believe in Christ.

"Our duty therefore is to go before our brothers in Christ and meet them in the spirit of charity that Christ asked of His Father for His faithful disciples."

CHANGES IN RETREAT FORM

Changes in the operation of retreats were outlined to a record-breaking 500 persons at the annual day of recollection of the Holy Family Retreat League at the University of Windsor student centre recently.

Incoming president Ralph J. Webber said that the changes involve matters "such as an increase in Bible devotions and discussion periods."

"This coming year, our plan is to have every retreat filled to capacity with 3,600 for 63 retreats. We are concentrating on overbooking every retreat by 25 percent," Mr. Webber said.

He explained that there were 3,427 persons registered at the retreat house during 1963. Contributions totaled $55,000 to leave a surplus of $2,300 after operating.

Rev. A. L. Meloche, spiritual director of the league, said that retreats for married couples are becoming increasingly popular and more of these retreats have been scheduled for 1964. He pointed out that retreats and days at recollection are open to persons of all faiths

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК
ПРО УСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІЯ

НА ВІЛЬНОМУ ПОВІТРІ...

ЖИТТЯ Є КРАЩЕ

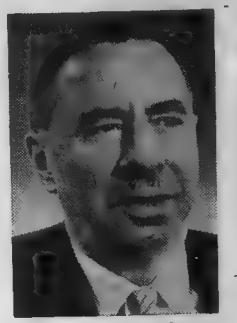

Hon. A. Kelso Roberts, Q.C.

Своєю участю в активності на вільному повітрі — чи то в іграх чи на роботах — нові канадці зміцнили структуру нашого суспільстка. Це знову поширило спільну сферу зацікавлень з тут народженими громадянами і збільшило користування Коронними Землями, які творять 89 відсотків Онтарія.

Те, що новоприбулі дуже охоче перебувають на вільному повітрі й серед природи, має спеціяльне значення для Департаменту Землі і Лісів, під якого заряд також підпадають:

Прозіціяльні парки та засоби в них на пікніки, таборування, мандрівництво, їждження на байдарках, водні спорти й вивчення природи;

Коронні Землі й їхня продаж на ділянки під катеджі;

Доступ до водних просторів — резервація побережжя і розбудова доків для розвагових човнів;

Риболовстзо — керівництво й регулювання ним, щоб якнайбільше людей мали якнайкращі користі;

Полювання — керівництво й регулювання ним, щоб якнайбільше людей мали якнайкращі користі;

Мисливська безпека — нові мисливці мусять закінчити курс безпеки, ще поки одержуть мисливські ліценції;

Охорона лісів і упімнення, щоб в лісах пам'ятати про обережність та не спричинити лісових пожеж.

До важливого розвитку останніми часами належать засновування нових рибальських і мисливських клюбів новими канадцями. Нові клюби будуть мати позитивний вплив на канадське життя, бо у них задержаться старі традиції, а їхні члени запізнаються з правилами, потрібними для мудрого використання наших відроджуваних природніх багатств.

У кожній ділянці працівники Департаменту Земель і Лісів є готові співпрацювати зі всіми групами, які допомагають вдержувати у найкращому порядку наші природні багатства лісів, піль і річок. Якщо ми будемо мудро діяти сьогодні, наше життя завтра буде краще.

Про інформації в справах активности на вільному повітрі, довідайтеся у кожного урядовця Департаменту або відвідайте подане бюро, або напишіть до Департаменту Земель і Лісів, Будинки Парляменту, Торонто.

DEPARTMENT OF LANDS AND FORESTS

HON. A. KELSO ROBERTS, Q.C.
Minister

F. A. MacDOUGALL
Deputy Minister

Випродажа книжок за половину ціни!

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ДАЄ НАГОДУ ВСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ПРИЯТЕЛЯМ ТА ЧИТАЧАМ ДОБРОЇ КНИЖКИ НАБУТИ СОБІ АБО ПРИЯТЕЛЯМ ЧИ ЗНАКОМИМ ВСІ НИЖЧЕ ПОДАНІ КНИЖКИ ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ.

ЦЯ ВИПРОДАЖА ВАЖНА ТІЛЬКИ НА БЕРЕЗЕНЬ, 1964

	Звич. ціна	Ціна на березень
☐ **Божа Криниця — 7 Св. Тайн** — о. А. Трух	$0.40	$0.20
☐ **Було троє малих дітей** — (Фатіма) — о. С. Бартас	2.50	1.25
☐ **Вигнаний Гетьман Мазепа** — О. Купранець	0.25	0.13
☐ **Відродження Церкви в Україні** — Митроп. В. Липківський	3.00	1 50
☐ **Географія України** — д-р І. Тесла	3.00	1.50
☐ **Горбатенька** — М. Головінська	0.50	0.25
☐ **Діялоги Василіянок** — д-р Б. Курилас	1.00	0.50
☐ **395 днів совєтським в'язнем** — д-р І. Німчук	1.50	0.75
☐ **Добра сповідь** — о. А. Трух	0.40	0.20
☐ **Записки політв'язня** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **Згадки про мою смерть** — В. Королів-Старий	1.50	0.75
☐ **Іван Сулима** — В. Буженко	1.50	0.75
☐ **Історія душі** — св. Тереза з Лізіє	2.50	1.25
☐ **Кардинал Мерсіє** — Д. В.	1.50	0.75
☐ **Йосафат Кощіловський** — життя — о. І. Назарко	0.50	0.25
☐ **Католицький катехизм** — о. А. Трух	0.75	0.40
☐ **Католицтво і Православ'я** — о. С. Сабол	3.00	1.50
☐ **Київські і Галицькі Митрополити** — о. І. Назарко	5.00	2.50
☐ **Кінець світу** — омм	2.00	1.00
☐ **Книга мистців**	3.50	1.75
☐ **Книга Товит**	0.25	0.13
☐ **Крізь залізну занавісу** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **Книжки і люди** — Оп. Мох	1.00	0.50
☐ **Літургіка** — 2 част. — о. М. Соловій	2.00	1.00
☐ **Малий колядник**	0.25	0.13
☐ **Марія і ти** — о. І. Назарко	1.25	0.63
☐ **Маркіян Шашкевич** — М. Олександрович	0.50	0.25
☐ **На Божих окопах** — В. Гюнерман	1 50	0 75
☐ **На Вронках** — Ю. Мозіль	1 00	0 50
☐ **На непевному ґрунті** — Ф. Одрач	3 00	1.50
☐ **Нарис історії України** — Т. Коструба	3 00	1 50
☐ **Нарис з церковної історії України** — Т. Коструба	2 00	1 00
☐ **Новий Заповіт, як основа виховання** А. Слабий	0 50	0 25
☐ **Об'єднання Церков і ідея Патріярхату в Києві** — о. д-р І. Нагаєвський	1 00	0 50
☐ **Об'явлення Серця Марії в Фатімі** — о. О. Штавдінгер	0.50	0 25
☐ **Огляд богосл. літературної діяльности св. Йосафата** — д-р Ю. Герич	0.50	0 25
☐ **Перший Василіянин у Канаді** — д-р Б. Казимира	0 50	0 25
☐ **По Василіянських манастирях** — о. М. Ваврик	2.50	1 25
☐ **Подорожній** — Н. Королева	0.50	0.25
☐ **Покинута оселя** — Ф. Одрач	2.50	1 25
☐ **По рідному краю** — О. Кисілевська	2.00	1 00
☐ **Появи Преч. Діви, 1830-1956** — омм	1.50	0 75
☐ **Предок** — Н. Королева	3.00	1 50
☐ **Пропам'ятна книга оо. Василіян у Канаді**	5.00	2 50
☐ **Рим і Візантія** — о. д-р І. Нагаєвський	2.50	1.25
☐ **Свята Єлисавета** — Г. Дардель	0.25	0.13
☐ **Свята Земля** — о. д-р Ю. Федорів	2 00	1 00
☐ **Українські коляди**	1.00	0 50
☐ **Чічка** — М. Головінська	1.80	0.90
☐ **Чорт направду!** — омм	0.25	0.13
☐ **Щоб усі були одно** — о. М. С.	0 25	0.13
☐ **Я була свідком чуда**	0.50	0.25
☐ **Як Москва знищила українську Церкву** — Т. Коструба	0.50	0.25

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII КВІТЕНЬ — 1964 — APRIL Ч. 4 (496)

ВПИСИ

до

КОЛЕГІЇ
СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

на

ШКІЛЬНИЙ РІК 1964-1965

Заряд Колегії Св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX, X й XI кляси.

По інформації й вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається з днем 31 травня, 1964

APPLICATIONS

for

REGISTRATION

for

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE SCHOOL

are now being accepted for the school year 1964-65

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades 9, 10, and 11 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 31, 1964

НА МАРГІНЕСІ

▲ Це було в році 1885. В області Західньої Канади, що сьогодні зветься Альберта, Північно-західній Кінній Поліції вдалося здушити в початках останнє повстання Індіян проти білих поселенців — головно завдяки старому й мудрому ватазі Чорноногих племен, "Ворожо-ногому", що зумів втихомирити своїх менших ватажків. У висліді федеральний уряд Канади, з вдячности, запропонував йому поїздку по тодішніх центрах цивілізованої вже Східньої Канади. Він цю поїздку відбув; бачив дефіляду війська на Полях Авраама в Квебеку, заводи льокомотивних фабрик у Монтреалі, інституції міста Торонта. Коли він повернувся назад, запитав його один урядник: що його на Сході найбільше зацікавило? — "Малпи в торонтонським зоологічнім городі", — відповів старий ватаг.

▲ Що найбільше зацікавлює читачів — не тільки читачів СВІТЛА, але преси взагалі? Життєві правди й проблеми? Новинки? Сенсаційні скандали? Різні редактори мають на це питання різні відповіді, тому маємо різнородну пресу — включно з сенсаційно-садистичною чи порнографічною, і то з немалим накладом.

Очевидно, що відповідальність за існування цього рода преси поділюють видавці й читачі.

В. Д.

ЗМІСТ:

Дво-тисячолітня історія вчить: християнства побороти насиллям не можна — *о. В. Дрібненький, ЧСВВ* 146
По всій землі розійсся голос їхній, слова ж їх до кінців світу! — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 147
Щоб усі високо цінили та користали з частої Св. Сповіді — *о. Лев Садовський, ЧСВВ* 151
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 152
Ранок — *вірш* — *Євген Войтович* 153
Ватиканський II Собор про Жидів — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 154
Мир на землі 155
Багато людей запитує... — *о. Севастіян Сабол, ЧСВВ* 157
Відповідальність світських католиків — *Д-р Михайло Кушнір* 160
Борець за правду — *о. Ір. Назарко, ЧСВВ* 163
Господь віків і сердець — *В. Барка* 165
За одні "наші" свята — *Д-р Микола Бараболяк* 167
Замок Янгола Смерти — *В. Полянич* 169
"Березівське боярство на тлі історії України" — *Ол. Мох* 173
О. ігумен Климентій Шептицький — *Казимир Грицина* 175
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 177
Ті, що нам помагають 182

ENGLISH SUPPLEMENT

Effect of Pope's Visit to Holy Land Lingers On — *by Angus J. MacDougall, S.J.* 183
Akathistos Profound and Full of Praise — *by Daphne D. C. Pochin Mould* 184
Social Catholicism — *by Rev. D. Tuliuk-Kulchyckyj* 186
To Our Teenagers — *by Brother Methodius, F.S.C.* 188
Mystery and Catholicism — *by Rev. M. Bosey* 189
My Memoirs — *by Michael Luchkovich* 190
A Ukrainian High-light in the World of the Free 191
An Impressive Ceremony 192
Come Follow Me! 192

До обгортки:

"ОСЬ... ЗАПАХ ПОЛЯ. ЩО ЙОГО
БЛАГОСЛОВИВ ГОСПОДЬ.
ХАЙ ДАСТЬ ТОБІ БОГ З РОСИ НЕБА
ТА З СИТОСТИ ЗЕМЛІ
І ЗБІЖЖЯ БАГАТО И ВИНА МОЛОДОГО!

(Бт. 27, 27-28)

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ДВО-ТИСЯЧОЛІТНЯ ІСТОРІЯ ВЧИТЬ: ХРИСТИЯНСТВА ПОБОРОТИ НАСИЛЛЯМ НЕ МОЖНА

Вже дві тисячі літ доходить, як провідна верства жидівського народу своєю хитрою пропагандою й демагогією довела римського суддю до вироку смерти на Христа, — затираючи при тім руки із задоволення й певности, що тим способом вдалося покласти кінець Христові та Його Навчанню. Якщо б ті самі "провідники народу" могли сьогодні глянути на розріст християнської релігії по всьому світі — не затирали б вони своїх рук, а заломлювали б їх у свідомості свого так нелюдського а заразом безуспішного вчинку.

Протягом дев'ятнадцятьох століть християнської доби в історії людства ледве чи в котрому столітті бракувало якогось, на меншу чи більшу скалю, переслідування християн. Найбільше з них було те перше, що тривало майже повних три століть. Тоді, між іншим, християн за визнання самої тільки цієї назви кидали на жир диким левам. У висліді християнська віра захопила й самого римського цісаря, навіть стала "державною" релігією.

Так само, хоча може менше драматично, кінчалися всі інші переслідування християнської релігії. У крові мучеників вона очищувалася та являлася ще більш займаючою й живою.

Переслідування християн у СССР, що вже доходить до пів століття, не може закінчитися інакше від всіх попередніх. У боротьбі з Христовою вірою в християнських душах даремно оце починають комуністичні проводирі поновний напад, цим разом для сучасного цивілізованого ока рафінований наступ всього державного апарату, щоб впровадити чи посилити безбожність в усі стадії людського життя від колиски до гробу. Після урядового проголошення цього наступу безбожности, по всіх, навіть найдальших, закутинах советської держави розпочато проти-релігійні курси-навчання в усіх школах, від проти-релігійних баєчок-розповідей в діточих садках почавши, на університетських новостворених факультетах безбожництва скінчивши; проголошено відзначення-нагороди за найбільш успішні безбожні драми, фільми й мальовила; впроваджується силою державного авторитету світські церемонії для відзначення хвилі народження, подружжя й погребу (варта б бачити, як товариш Леонід Ф. Ілічев, голова Ідеологічної Комісії Комуністичної Партії й організатор цієї безбожної кампанії, ломитиме собі голову — образово кажучи — намагаючись створити отаку церемонію на місце обрядів останніх Св. Тайн на годину смерти).

Не зважаючи на всю їх рафінованість та сповидність державно-цивільних розпорядків, ці проти-релігійні установи й потягнення советського уряду є виразним переслідуванням християн — модерним, але не менше дійсним та нелюдським від того давнього першого, поганського.

І ми можемо бути певними, що, так як всі попередні, воно не вдасться. Воно принесе багато діймаючо болючих переживань, смутку й страждань для поодиноких душ та цілих громад в народі — але Бога з душі народу не викорінить. Бо Бог в кожну людину без винятку вложив особисту волю — та дав цій волі наклін шукати за Ним та вірити в Нього. І так як цю особисту волю не вільно із зовні насилувати, щоб вона в Бога ввірила — так само неможливо є насиллям цю віру з неї вирвати.

Вже час, щоб комуністичні урядники зрозуміли це і нарешті чогось навчилися — не від нас — але від дво-тисячолітньої історії людства, та, коли обіцяли "робучому народові" ліпшу долю, нехай принайменше перестануть цей народ мучити.

Безрелігійність у світі була, е й буде. У своїх різних ступенях, її можна знайти розпаношеною в народах по обох боках залізної куртини — і чи не найбільше таки між людьми, що належать до багатших країн. Причина цьому та, що безрелігійність постає із свобідного вибору людини, а звичайно чим більше людина віддана дочасним добрам, тим такий нещасний вибір легший.

Державні проти-релігійні укази, це зовнішні насилля, що релігію скріплюють у душах людей — а з другого боку вони з безбожности роблять щось в роді державної релігії, що є немислимим абсурдом.

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, КВІТЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 4 (496)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПО ВСІЙ ЗЕМЛІ РОЗНІССЯ ГОЛОС ТХНІЙ, СЛОВА Ж ТХ ДО КІНЦІВ СВІТУ!

(Рм. 10, 18)

Слова дев'ятнадцятого псальма, якими св. Павло звеличив проповідь апостолів, могли б ми прикласти до паломництва Папи й Патріярха. Направду до найдальших кінців світу понесли про нього вісті радіо й телевізія. Знову ж часописи й журнали подавали промови й розмови обох Паломників та враження репортерів. У продовженні опису цього паломництва (гл. СВІТЛО 1964, ст. 55-58 і 102-108) подаємо тепер нашим читачам відгомін всесвітньої преси про цю небуденну прощу. Тут читачі пізнають історичну вагу трьох січневих днів у Палестині.

Звітувати, коментувати, повертатись іще та й щераз до того паломництва на сторінках своїх часописів змусила редакторів не лише сама цікавість людей або навіть їх страх, щоб не повторилася трагедія Далласу в країні роздертій ненавистю й частими оружніми ударами Арабів і Жидів. Редактори зрозуміли історичну вагу події, розмов і промов обох Паломників. І тому вони задокументували їх для будучини, щоб християни світу мали до чого відкликатись у своїй святій праці для замирення, зближення і — надіємось — колищнього з'єднання Церков.

Світова преса вислала в Палестину на час Папської прощі понад дванадцять сотень репортерів і фотографів. Вони заслужили на признання: своє завдання сповнили добре й гідно! Із їх звітів і статтей ми передаємо тепер короткі уступи. Переклад старались ми робити старанно й точно. Бо досвід показав, що декотрі українські переклади важних промов були недбалі, часом невірні. Але просимо читачів брати слова репортерів чи редакторів за слова їх, а не за наші. Ми тільки звітуємо вам голоси всесвітньої преси.

1. Щоденники:

"Нью-Йорк Таймс": "Подорож, що не мала собі рівної у двотисячній історії католицької Церкви, вже скінчилася! Наслідки її обов'язково будуть багато значні, хоч ніхто сьогодні не всилі сказати, які вони будуть... Минулись дні, коли Сталін міг зневажливо питати: А скільки дивізій має Папа? Павло VI не має дивізій! (Його подорож) Це не був мілітарний хрестоносний похід. У трьох днях він не міг принести на землю миру або християнської одности. Він і не очікував того! Він був паломником, що вступав у сліди тих, які приходили туди в бігу сторіч. Із дефініції паломництва знаємо, що це є духовна подорож. Не пакти, не розв'язані проблеми, нічого... матеріяльного. А як хто спитає: так що ж? Відповідь на це дуже стара: "Не самим хлібом живе людина!"

"Нью-Йорк Геральд Трибюн": "Дорога перед людьми і Церквою довга й тяжка, але вчорашня зустріч у Св. Землі (Папи й Патріярха) це початок; вона й робить цю подію монументальною. Побачено провідну зорю, назначено мету... Папа Павло був певним і прикладним провідником..."

Торонто "Глоб енд Мейл": "У світі, в якому Церкви сторіччями сиділи в непрощаючім відчуженні, де нація трималась осторонь від нації і народи ненавиділи народи, Папа взяв нову дорогу й на її кінці знайшов Приятеля, щоб його обіймити. Ми потребуємо нових доріг."

"Лондон Обсервер" (Англія): "Паломництво Папи Павла було чимось більше як лише актом набожности... Найважнішою історичною річчю була зустріч Павла й Атенаґора І, вселенського патріярха Царгороду... Патріярх

зробив сміле діло! У його Церкві не всі бажають таких зустрічей... Кажуть, що це жест?! Папа зробив його ва традиціею своїх попередників, а жести часто є так же само цінні, як і більш позитивні діла..."

"Вашингтон Дейлі Ньюс": "Може релігійним провідникам удасться мир там, де не вдалось генераціям політичних провідників. Щонайменше є воно джерелом великих надій."

Вашингтон "Повст": "Подорож Папи була повним тріюмфом. Не зважаючи на поштовх, який вона може дати задумам про християнську одність і мир у світі, — хоч вони, як казав Папа, були найближчі його серцю, — неиа сумніву, що це паломництво і вияви радости, які воно викликало, ще більш підняли престиж Папства у християн і в нехристиян світу."

Вашингтон "Стар": "Візита Папи епохальна... Вона вимовно апелювала до провідників світу: дбайливо й безперестанку працювати для миру. Папа зробив це найбільш молитвами, духовно так делікатними й великими, що навіть воюючі атеїсти, такі як Нікіта Хрущов, мусіли бути ними зворушені."

Чікаго "Дейлі Ньюс": "Паломництво Папи мало за остаточну ціль: з'єднати і сильно скріпити християнство... Папа і Патріярх зустрілися, радилися серйозно й приязно, та погодились, що їхня зустріч може, статися... прелюдією наступних подій."

Філядельфія "Інквайрер": "Не можна було вибрати більш відповідного місця на Папську відозву за мир на землі... Не можемо напевно знати, що може виплисти з цієї небувалої тридневної подорожі. Але покірний паломник із Риму приніс із собою надію, молитву й добру волю! А їх нам так дуже треба!!!"

"Лон-Анджелес Таймс": "Жодна з нових подій не зрушила так історичної уяви, як паломництво Папи Павла до Палестини та його розмови з царгородським Патріярхом... Але поєднання не може бути доконане доброю волею двох поважних Єпископів. Труднощі ерархічні є незмірні. Навіть Папа не може діяти в такій справі без своїх єпископів, а царгородський Патріярх, що є титулярним головою своєї Церкви, не може приказувати іншим патріярхам православного Сходу. Все таки зроблено вступ. Довершено чогось у царині духа і розмови в Єрусалимі не будуть забуті!"

Клівленд, "Плейн Ділер": "Історична візита Папи Павла VI у джерел християнства є вже доконаним фактом. Подорож і зустріч, що звела докупи Голови католицької й східньо-православної Церкви, відчуття доброї волі, що товаришила Папській візиті, хоч-не-хоч, мусіли полишити своє враження на цілий світ... А просьба Папи за мир і порозуміння це місія, в яку можуть свобідно включитися всі народи, без огляду на їх релігійні вірування."

Балтимор, "Сан": "Проща Папи скінчилася ноткою надії після моментів молитви й побоювань, які поділяв увесь світ. Нарід уздовж Хресної Дороги робив деколи похід Папи рисковним. Але штовхаючі приязні товпи не є чимось новим у Св. Землі... Верховною точкою паломництва безсумніву була Павлова зустріч із другим Паломником, старшим Патріярхом православних Церков... У своєму комюнікаті оба Паломники говорять про поєднання з довір'ям, без поменшення перешкод, які залишаються, в науці, Літургії, юрисдикційних претенсіях... Що сталося у Палестині, це лише початок. Але Папська проща сама собою вже була першим овочем Ватиканського Собору та дає нам передчуття важливости того, що може з нього вирости."

ПАПА ПАВЛО VI НАД ҐЕНЕЗАРЕТСЬКИМ ОЗЕРОМ, ОКРУЖЕНИЙ РЕПОРТЕРАМИ СВІТОВОЇ ПРЕСИ

Коли Папа повертався до свого авта, при стежці стояла маленька арабська дівчинка. Чекала на Папу. Хотіла дати йому дарунок, для неї великої вартости: коробку чоколядок. Один фотограф, бігнучи, вибив дитині з рук її коробку. Дитина розплакалась. Папа приступив, погладив по голівці, а до старших людей сказав тихо: "Дозвольте дітям приходити до мене". (Мт. 19, 14).

Ст. Луїс, "Глоб Демократ": "Паломництво Папи збудило уяву людей доброї волі довкруги світу та запалило наново вуглики надії на єдність християн, що їх розпалив був Іван XXIII... Ані православно-католицький роздор, ані національна ненависть, що живуть у серцях Св. Землі, не будуть вимазані цією візитою Папи. Але два святі мужі, Патріярх і Папа, показали нам напрям."

Денвер, "Повст": "Через свою небувалу приявність і зворушливі слова в місці народин християнства Папа Павло зрушив уяву світу. Його зустріч із православним патріярхом Атенагором закінчила віки мовчанки між Римом і східніми православними Церквами та додала значного розмаху далеко замірених мет: до християнської одности... Але в якійсь мірі повний поштовх папської проші не був осягнений, аж коли Папа знову поставив свою ногу в Місті Ватикану... Покірно, як повертаючий паломник, він висказав свою надію, що ці початки принесуть добрі плоди."

Ст. Пол, "Пайонір Прес": "Найважливіший вислід візити той, що вона показала нам Папу як направду модерного Первосвященика, такого, що готовий зломити традиції, піти новими стежками, коли бере до уваги відносини людини до людини, і людини до Бога."

У хорі голосів всесвітньої преси подаємо й один із нашої, що зовсім оригінальний та висказує думки, яких ми не знаходимо в чужих часописах. "Українські Вісті" (Едмонтон) ч. 3 р. 1964 принесли нам редакційну статтю: "Папа і Патріярх". Там читаємо таке:

"Хто каже, що покищо нема справжньої зміни, той не помічає, що справжня зміна вже сталася... Висловом християнських надій і туги за єдністю Церкви було захоплене привітання для Папи і в Св. Землі і в Італії... Зміна вже сталася! Перед Вселенським Собором люди не вірили в можливість християнського з'єднання; у час Собору люди почали вірити в таку можливість. Тепер починають вірити, що з'єднання Церкви таки буде здійснене."

2. Журнали:

І тут великий вибір, багато гарних звітів і особливо знимок... знимок цілі десятки сторін. Ми затримаємось лише на двох журналах загального напрямку, і на двох католицьких.

"Лайф" (Нью-Йорк — Чікаго), число з 17 січня б. р. На окладинці зворушлива барвна знимка: Папа молиться в каплиці "Примату" над Ґенезаретським Озером. У числі чотирнадцять великих сторінок заповнених знимками (переважно в барвах) та гарними рефлексіями і словами. Цікавіші: знимка на ст. 30-ій, що підписана: "Неймовірна сцена на Галилейському Озері". Дійсно неймовірна! Свт. Отець станув над берегом Озера поблагословити його води. Тому, що фотографи не могли зняти його з боків, бо було багато осіб довкола Папи, сім репортерів кинулись у воду, без огляду на зимно, щоб сфотографувати Свт. Отця з фронту. Зазначено також, що окруження Свт. Отця нарікало, що він наражує себе на небезпеку й непошану; а він, навпаки, наче набирав сили з ентузіязму мас.

Впроваджуючи знимки з паломництва Папи, видавці тижневика "Лайф", що має коло сім мільйонів накладу, пишуть (ст. 18): "Ходячи між скалами та оливковими деревами й кипарисами у місцевостях, де Христос народився й довершив свого післанництва, Папа Павло VI зробив прощу, яка схвилювала світ. Він уже зломив традиції замкнености у Ватикані як перший Папа, що вилишив Італію в півтораста років і як перший Папа, що летів. Тепер він був перший Христовий Намісник від св. апостола Петра, що ходив по цих зелених узгір'ях... Павлова фізична приявність (у Св. Землі), здавалося, наблизила віки, які минули від часу, коли Тесля з Назарету проповідував свою бесіду й оповідав свої притчі. Осередною пекучою ціллю Папського паломництва до Палестини було загоїти пролом, дев'ять віків старий, між східньо-православною і римського галуззю католицької Церкви. Папа намагався підтримати розмах до всесвітньої християнської одности, що його розпочав його попередник Іван XXIII."

Та ще більше знаменна редакційна стаття цього тижневика в тім же самім числі, яку одначе легко не доглянути серед сторінок, заповнених усякими оголошеннями (ст. 14). Заголовок її: "Мир Христа і світ". Редактори говорять про мир Христа, "що його світ не може дати" й про мир світу, де мовчать гармати. Одначе ті "два роди миру не відділені від себе". Папа про них відізвався з Вифлеєму до сумління людей. Редактори кажуть: "кожний володар і громадянин кожної держави має якесь серце і якесь сумління, чи признає він це, чи ні!" — Саме ж паломництво було: "...блискучим успіхом! Замість бути лише маневром, це паломництво стало великим духовним, церковним і історичним осягом. У найсвятішому, але й найбільш ненавистю напоєному закутку світу, первосвященик найчисленнішої в світі Церкви змішувався з королями, безіменними масами, патріярхами, християнами, мусульманами й жидами, щоб самому собі і світові пригадати одиноке бездоганне життя в людській історії, життя, яке тут вів, стратив і здобув Ісус. Відколи св. Петро вийшов із

Палестини до Риму, Павло VI був першим єпископом Риму, що зробив поворотну дорогу до місця народин християнства."

Дальше кажеться таке: "Рівночасно Папа зробив великий жест для загоєння найстаршого й постійного роздору в його власній Церкві, себто роздору зо східнім православ'ям. Коли він обмінювався "поцілунком миру" з царгородським Патріярхом, Атенагор назвав це "великим днем — більшим як можна собі уявити". Дальші кроки до християнської одности можуть направду вдіяти таке, що цей день буде виглядати більшим і більшим із ходом часу. Щоб для двадцятого віку зробити живущою евангелію Ісуса, Павло не лише робить свою власну Церкву щораз менше римською і щораз більш католицькою, але він і поглиблює наростаючу свідомість у всіх народів, що їхні поділи неприродні та що цей (наш) світ є якосьто один!"

Зверніть увагу, що це не пишеться в католицькім журналі! Зверніть увагу, що яких 20 мільйонів людей це читало! Зверніть також увагу, що не всі ці вислови є вповні нашими. Наша річ є подати їх вам у точному перекладі. Подати й лишити їх вам до роздуми й оцінки!

Тепер подаємо виїмки з французького тижневика "МАТЧ", що появляється в м. Парижі.

Матч, число з дня 18-го січня б. р.

Вже сама історія, як його зготовлено, просто якась чудасія. Редакція вислала з Парижа 60 осіб, у тому 25 фотографів. Винаймила для них особний літак. У літаку зроблено фотографічну лябораторію, щоб можна було виявляти знимки вдорозі. В дорозі, в леті тобто, (скорість літака 600 миль на годину) приготовлено це число до друку, виявлено 3600 знимок, дібрано їх до тексту, написано статті, обчислено букви, щоб знати, як буде виглядати в друку кожна сторінка. Редактори, стенографи й інші працювали на кріслах і на підлозі літака. У числі: гарна окладинка (Папа, в залі Останньої Вечері, клячить на молитві) та 32 сторінки інших знимок у барвах. Деякі знимки одинокі в світі. (Одну виїмкову знимку, як Папа цілує поріг каплиці Божого гробу, американці відкупили за тисячу долярів). Над знимками й під ними дуже справно дібрані написи. Де Папа й Патріярх ідуть, тримаючись за руки, сказано: "Рука в руку вони отворили дорогу одности!" Де є знимки їхнього "поцілунку миру": "Історичні обійми двох Братів у Христі!" Свій звіт про паломництво Папи ред. Роберт Серру починає заголовком: "Перший тиждень **нової ери".** У статті він пояснює: чому? "Подорож у безпосередньому вдалася. Тут маємо знак, що не ошукує: це оптимізм... і цей оптимізм заразливий... Що сталося в тих днях, належить до історії. Ніхто ніколи не забуде цих годин, одиноких в анналах християнства, що зазначили для Церкви кінець ери Константинової, а початок ери нової... Свідки зустрічі Павла VI і Атенагора I є однозгідні, що це повіяв новий подув Зелених Свят. Вже п'ятсот років як патріярх Заходу — Папа і патріярх Сходу не говорили з собою. А оце вони дають собі поцілунок миру в скромному мешканні на Оливній Горі, далеко від усякої пишноти, під бідненьким хрестом. У двох коротких зустрічах сталися нечувані речі. Людина в білому і людина в чорному стиснули собі руки, обнялися. Разом проказали молитву Отче наш. На зміну, один по латині, один по грецьки, читали 17-ий розділ (Євангелії) св. Івана, що переповідає запрошення Христа до людей: "Будьте одно". Перший раз Папа називає православного патріярха: "Ваша Святосте", а патріярх відзначує Папу іменем: "Святіший Отче". На свою червону пелерину Папа вкладає "енколпіон" (цебто: панагію, відзнаку єпископів на Сході), яку йому дарував Атенагор. А коли Папа дарував патріярхові золоту чашу, він подякував йому отими словами: "Гаряче бажаю, щоб ми одного дня змішали в цій чаші воду з вином" (себто: щоб разом відправили Сл. Божу). Щонебудь би відтепер сталося — рух уже зроблено, створено новий клімат... Маси зроблять одність, — сказав один (грецький) митрополит, — а не теологи... Римська Церква збудилася з тяжкого сну, а з нею все християнство... Це є чудо доброго Папи Івана. За кілька місяців відкриють третю сесію Собору. Немисляме воно, щоб вона перейшла так, неначе би Папа не їздив до Св. Землі. Ця подорож, — сказав один єпископ, — урятувала Собор від застрягнення в дискусіях. І якщо, — дехто ж так сказав, — Рим уже не є більше в Римі, то він стає правдивим центром цілого християнства. Погляди світу звертаються до цієї Церкви, яка не хоче бути іншою, лиш Одною й Апостольською!" (ст. 61).

Чи не сміли це слова?

Тепер поглянемо в два католицькі журнали. Перший із них видаваний у Нью-Йорку мирянами (т. є не священиками), уже 40 років. Назва його: Коммонвіл (ц. зн. Спільний добробут).

Коммонвіл: У 15-ім числі ц. р. читаємо: "Патріярх і Папа продерлися крізь церковну залізну куртину, безперечно наражуючись на невдоволення християн холодної війни в обох таборах. Наступний крок у православно-католицьких відносинах буде тяжкий, але далеко менше трудний тепер, коли символ взаємної непримиримости заступлено символом обіймів у землі Христа. Надіємось, що тепер підуть уже конкретні переговори."

Цей самий відважний католицький тижневик у числі 17-ім ц. р. пише: "Сердечні публічні зустрічі такі, які мали місце в Єрусалимі, абсолютно конечні, заки фахові дискутанти засядуть довкруги конференційного стола! Якщо психологічно не приготується грунту серед вірних обох Церков, заки розпічнуться переговори, то і найуспішніші дискусії будуть мало корисні. Зустріч патріярха старого Риму з патріярхом нового Риму (Царгороду) була безсумніву найважнішою точкою; дехто може думати: була навіть метою цілої подорожі... У вересні 1936 р. на острові Родос Всеправославна Конференція дозволила почати діялог із римо-католицькою Церквою. Невтральна територія Св. Землі дала відповідне місце на початок таких пересправ. Патріярх Атенагор їхав назустріч Папі Павлові за виразним одобренням патріярхів Антіохії, Александрії, Росії, Румунії, Сербії та за тихою згодою єрусалимського патріярха... Тепер ми знаємо, що коли нападаємо одні на одних, то ми ранимо всіх, включаючи нас самих. Ми ранимо тоді себе самих, бо ми банкротуємо в любові, без якої, як казав нам св. Павло, — наша віра не має значення."

Беремо ще один католицький журнал, видаваний "групою Отців Єзуїтів у ЗДА і Канаді". Це тижневик "Америка", що виходить уже 55 років у Нью-Йорку.

Америка: В числі 3-ім ц. р. на ст. 64 в редакційна стаття, з якої вибираємо такі, дуже різькі слова:

"Якщо один образок варта тисячу слів, то одне паломництво Папи варте тисячу проповідей. Що більше, одні обійми в мирі й любові між Папою і православним Патріярхом можуть сказати нам більше теології, як котрась схема Ватиканського Собору... Всі признають, що це був успіх, одначе ніхто не може сказати, що о буде його вислідом... Але... чи латинська Церква вже на межі, щоб закінчити свою, віками довгу, відчуженість від грецького православного Сходу? Чи попливе нова струя доброї волі й довір'я між тими, які виховувалися на традиціях ворожости й підозрінь? Чи сформується в умах східніх православних новий образ про Рим і папство? І чи тимсамим також златинщені західні (католики) будуть більш прихильно настроєні до східнього християнства, яке, — якщо казати правду, — дуже мало або й нічого не завдячує латинству?"

Відважні слова католицького священика-редактора!!!

В наступному числі СВІТЛА читайте про думки Патріярха й Папи після повороту з Св. Землі!

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЩОБ УСІ ВИСОКО ЦІНИЛИ ТА КОРИСТАЛИ З ЧАСТОЇ СВ. СПОВІДІ

(МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА КВІТЕНЬ)

Нема нічого кращого, взнеслішого за праведне, невинне життя. Про це свідчить кожному його совість. Про це свідчить також і життя Святих. Вкінці, про це свідчить і Св. Письмо: "Бо царство Боже не їжа і не пиття, а праведність, мир і радість у Святому Дусі. Хто так служить Христові, той Богові вгодний і людям до-вподоби" (Римл. 15, 17-18). — Ось, заразом, і вказана найкраща нагорода, яку хто міг би собі бажати: прихильність Господа Бога. Умовиною, однак, цієї прихильности, ніщо інше, як справжнє боговгодне життя.

Конкретно кажучи, правдиве боговгодне життя основується на вірнім захованні Заповідей Божих і Церковних. Пригадаймо тільки слова Господа Ісуса звернені до багатого молодця, а побачимо, що *це все*, що Господь Бог від нас вимагає. Якщо так, скаже хтось, то чому буває стільки порушень Божого Закону, і це помимо того, що в Св. Хрещенні людина одержує ласку Божого синівства — надприродне життя.

Річ у тому, що те надприродне життя безнастанно стараються знищити оці наші три архівороги: диявол, світ і тіло. "...мені бо милий, за внутрішньою людиною, закон Божий, але я бачу інший закон у моїх членах, який воює проти закону мого ума і підневолює мене законові гріха, що в моїх членах" (Римл. 7, 22-23). — І мусимо з жалем признати, що це їм дуже часто вдається. Овоч їхньої побіди — це страта Божої ласки, Божого синівства. Це незаперечні факти. Факти, яких свідомий кожний дорослий чоловік. Це дійсність над якою боліє кожне віддане Господу Богу серце.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА
ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ
для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю сердечну подяку Пресв. Христовому Серцю, Преч. Діві Марії з Марія Повч і св. Антонієві за вислухання молитов у важній справі та прошу їх дальшої опіки. — **Т. Чолій**

Із глибини серця складаю прилюдну найщирішу подяку Найдорожчому Спасителеві в Найсвятіших Тайнах, Пречистій Діві Небесній Царици, св. Йосифові, нашим Рідним Святим: Йоасафатові та Володимирові, Слузі Божому Митрополитові Андрієві, св. Терені від Дитятка Ісуса, св. Марії Горетті, св. Антонієві, св. Юді Тадеові за вислухані молитви й одержані многі дуже важливі ласки, які я не могла б одержати іншим способом. Прошу їх дальшої опіки.

Долучую $5.00 на Службу Божу за подяку. — **Наталія Харів, Чікаго**

Мій син довший час мав заражений палець ноги і лікарі не могли його вилікувати. Казали, що мусить іти на операцію та мають йому відтяти палець, бо іншої ради нема.

Ми молилися через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрея та св. Анни де Бопре за вилікування пальця, і справді, вкоротці палець загоївся та нема навіть знаку, де була рана. — **Марія Гайовська**

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Osserv. Rom." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, посланий Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що споконвіку і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвітуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила евангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання науки Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій кіячарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гой би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† **ІСИДОР, Єпископ**

Але не слід знеохочуватися! Не слід зневірятися! Бо є ще більша дійсність, яка своїм блиском спроможна знищити силу гріха, а це дійсність милосердного Господнього прощення в Св. Сповіді. "Ходіть же й розсудимось — говорить Господь. Коли б гріхи ваші були, як багряниця, вони стануть білими, як сніг; коли б мов кармазин були червоні, стануть, як вовна" (Іс. 1, 18).

Господь Бог, сотворивши людину, передбачив її упадок, як також і послідовну немічь. З тієї причини, в своїм безмірнім милосерді, захотів подати їй помічну руку. В Новому Заповіті ця поміч безпосередньо зв'язана із Св. Тайнами. Для тих, отже, які, чито з людської немочі, чи навіть із злоби, спроневірились перед Господом Богом (по Св. Хрещенні), Він установив цей трибунал милосердя, в якому Він сам, через посередництво свого священика, щиро каючомуся грішникові прощає гіхи, віддає страчене ним синівство Боже; віддає право засісти зі всіми Святими в Царстві Божім, право назвати Його своїм Отцем.

З вищесказаного бачимо, якої великої гідности є саме Св. Тайна Покути. Це повинно спонукати нас тим більше її цінити та якнайчастіше з неї користати. Тільки той, хто не розуміє вартости Св. Сповіді обмежуватиме до одного разу в рік, щоб зачерпнути цілющої води прощення із цього джерела милосердя. Правдиво практикуючий католик приступатиме до цієї Тайни стільки разів, скільки цього потребуватиме, щоб бути завжди в злуці з Господом Богом через освячуючу ласку.

В цьогомісячному наміренні, Свт. Отець Павло VI закликає всіх католиків, щоб не тільки високо цінили Св. Сповідь, але також, щоб щиро та з користю приступали до цієї Св. Тайни.

Багато людей думають, що сповідатися, це як-небудь відрецитувати гріхи, легкодушно пообіцяти поправу і це все... Але річ так не мається. Ось, що св. Церква вимагає від нас, щоб ми дійсно скористали із Св. Сповіді.

Перш-за-все, до Сповіді треба відповідно приготовитися. Це значить, що заки ми ще приступимо до сповідальниці ми повинні зробити слідуючі три речі: 1) Ми повинні провести короткий, але совісний іспит совісти. Це значить пригадати собі, о скільки це можливо, всі тяжкі гріхи, якими ми Господа Бога образили від останньої Сповіді; 2) Коли ми вже здали собі справу з наших гріхів, ми тоді повинні збудити щирий жаль: жаль, тому що цими гріхами ми образили Господа Бога — найвище Добро; жаль, тому що в цей спосіб ми заслужили на вічні муки в пеклі; 3) Щиро пожалувавши за гріхи, робимо серйозну безкомпромісову постанову на будуче вистерігатися всіх тяжких гріхів, як також і добровільних нагод до них. Тут включається також бажання задосить учинити за поповнені гріхи покутою, яку наложить священик. — Тепер щойно ідемо до сповідальниці.

Сама Св. Сповідь — саме визнання гріхів — також має свої прикмети: 1) Вона повинна бути покірна: чейже у Св. Сповіді визнаємо гріхи, а не що інше; 2) Вона повинна бути проста, це є, обмежена до скількости і якости гріхів. Уникатимемо тут всякого роду оправдань, як також і непотрібного перебільшення вини; 3) Вона повинна бути щира: визнаймо гріхи так, як вони в дійсности були. Якщо були тяжкі гріхи, визнаймо їх за тяжкі і т. п. Якщо сумніваємося чи ми згрішили, скажім це сповідникові, а відійдемо від сповідальниці зі спокоєм душі; 4) Вкінці, вона повинна бути повна, це є, мусимо щиро визнати скількість і якість всіх тяжких гріхів, якими ми образили Господа Бога за час від послідної Сповіді. Тут треба згадати і обставини, якщо такі є, які могли б змінити природу даного гріха. — Ось так повинна виглядати добра Сповідь.

Цьогомісячне намірення видвигає ще й іншу думку, а саме, закликає всіх до частої Св. Сповіді.

Знаємо, що хто образив Господа Бога тяжким гріхом, поєднатися з Ним мусить через Св. Сповідь. Скільки, однак, буває людей, що тільки раз у рік сповідаються. Правда, і це добре, бо багато є таких, що роками занедбують цей святий обов'язок. Чи ми здаємо собі справу, що ці люди знаходяться з дня-на-день в небезпеці вічного прокляття? — Що за застрашуюча думка! Є над чим застановитися й зробити раз на завжди постанову, щоб чимскорше з гріха повстати й примиритись із Господом Богом, часто користуючись цим трибуналом милосердя, яким є Св. Сповідь.

РАНОК

Приходить день,
І чар пісень
В акордах знов тих самих:
Пташиний спів,
Гудіння бджіл,
І подих трав росяних.

Хвалить Творця,
Душа моя,
Я Бога прославляю.
Йому молюсь,
Йому кор'юсь,
І в Його ласк благаю.

Хай у любві,
Хай у труді,
Пройде цей день Господній.
Блаженний час
Прийшов для нас —
Радіймо всі сьогодні!

Євген Войтович

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ВАТИКАНСЬКИЙ II СОБОР ПРО ЖИДІВ

Недавно покликано мене до телефону. Один з наших людей говорить до мене з'ірітуваним голосом: "Що це таке діється на Ватиканськім Соборі? Як може Собор поправляти св. Письмо й викидати з нього слова, які приписують жидам смерть Ісуса Христа?" Я вияснив питаючому цілу справу й він успокоївся. Може таке саме питання мучить кого й між нашими читачами. Тому й для них подаю коротку відповідь.

Наперед про саме ім'я "жид". Знаємо, що в Сов. Союзі карають людей за вживання цього імени, бо воно образливе для "євреїв". Тимчасом ще перед першою війною самі "євреї" писали таке в "Єврейській Енциклопедії", виданій російською мовою в Петербурзі. "Жид — жидовин, це слов'янська форма латинського іменика "юдеус". В Росії того іменика вживано до часів царя Олександра II, що рядив в роках 1855-1881. Але (пише далі енциклопедія), український (малоросійський!) журнал "Основа" ще 1861 року вживав імени "жид" і це викликало багато суперечок у пресі. "Основа" доказувала, що "в цім народнім, українським висказі" нема нічого образливого. Кінчиться замітка так: "Нині вживання слова "жид" в українськім і русинськім (?) друці стало звичайним. В інших слов'янських народів "жид" заховалось дотепер як **народний** вислів."

1. Та вернімся до нашого питання про справу **жидів** на **Соборі**. Відповідь коротка: Собор **нічого** не поправляв ні не поправить у св. Письмі! Неспокійне питання нашого чоловіка вийшло з непорозуміння. Це ще Папа Іван XXIII наказав у **латинській** богослужбі Великої П'ятниці пропускати при згадці про жидів прикметники: прокляті, безбожні, зловірні, віроломні, зрадливі ітп. Причина цього рішення була в тім, що подібні назви можуть підтримувати в декого ворожість і ненависть до **всіх** жидів. А Собор говорить зовсім про що інше. В схему про т. зв. екуменізм запроектовано вложити четвертий розділ про відносини католиків до нехристиян, в першу чергу до жидів. І слушно! Церква не може ограничувати себе лишень до самих християн, але як і Христос мусить іти до всіх людей. "Бог хоче, щоб усі люди спаслися й прийшли до пізнання правди" (1 Тим. 2, 8). І як Церква не буде дбати про всіх людей, як вона шукатиме лишень якоїсь частини людства, то Вона перестала б бути вселенською, і її "екуменізм", на жаль, не бувби "екуменічний"!

2. Що ж властиво говориться в задуманім розділі про жидів?

Церква вдячно признає, що початки нашої віри сягають до патріярхів і пророків Старого Заповіту. Церква не може й не хоче забути, що сам наш Спаситель і Його Пресв. Мати й апостоли були з жидівського народу. Чи могли б Христос, Марія, апостоли хотіти, щоб ми зневажали їх нарід? Тому й Церква осуджує всяке переслідування й зневагу жидів у минулій історії і в теперішній.

Нелюдські знущання над жидами, їх нищення й палення в крематоріях гітлерівським урядом (що слушно один автор назвав: "злочином, якого навіть ціла німецька нація не в силі спокутувати") пригадують, що треба людей перестерігати перед антисемітизмом. Гітлер не був християнином, але він користав для своєї пропаганди з ворожости християн проти жидів. І якщо християни, якщо католики і в Німеччині і в світі не досить противились такій пропаганді, тепер час їм усім за це покутувати. Не поможуть тут драми в роді "Заступник" (написав Р. Гохгут), що вину за вбивство 6 мільйонів жидів несправедливо й кривдячо припишуть одній особі Папи!

3. Що ж скажемо ми про відповідальність **жидів** за смерть Ісуса Христа?

Вони винні, але не самі! Вина їх більша як напр. римлянина Пилата. Але **ми не можемо** сказати, що **всі** жиди завинили в смерті Христа. Св. евангелисти найчастіше згадують нам, що смерти Ісуса шукали "первосвященики, книжники й старшина", або "первосвященики й синедріон" (найвища рада). Правда — нарід кричав: "Кров його на нас і на дітей наших" (Мт. 27, 25), але евангелисти додають, що робив це "нарід" (Мт.) або "натовп" (Мр.) за намовою первосвящеників і старшин. — А чи справді на весь нарід спадає відповідальність за невинно пролиту кров Христову? Ні! Бо наперед: там не було всього народу, там не було навіть усіх жителів Єрусалиму. Нарід загально був приязний до Христа. В єрусалимі Христос мав приятелів серед самих фарисеїв і вчених (Никодим), серед старшин і багачів (Йосиф з Ариматеї, родина Лазаря, жінки єрусалимські). А навіть як би всі єруса-

(Продовження на стор. 177)

МИР НА ЗЕМЛІ

Енцикліка Свт. Отця Папи Івана XXIII

(Закінчення)

Взаємини між католиками й некатоликами в соціяльних та економічних справах. — Доктринальні основи, викладені в цьому Документі, походять або є сугеровані вимогами притаманними самій людській природі та, в більшості, подиктовані природним правом. Тому вони дають католикам широке поле, на якому вони можуть зустрічатися й порозуміватись і з християнами відділеними від Апостольської Столиці, як також і з тими людьми, які не просвітлені вірою в Ісуса Христа, але які наділені світлом розуму та природною й діючою чесністю. Вірним слід у цих взаєминах бути обережними й послідовними в їх акції, щоб ніколи не йти на компроміси в справах релігії й моралі.

Проте одночасно нехай вони виявляють, що вони наділені духом зрозуміння, але і відокремлення та наставлення працювати льояльно в змаганні до цілей, які по своїй природі є добрими або ведуть до добра.

Одначе не сміється не розрізняти помилки від особи, яка помиляється, навіть тоді, коли в гру входить питання помилки чи недостатнього знання правди в моральній чи релігійній ділянці. Людина, яка помиляється є завжди й першусього людською істотою й вона зберігає в кожному випадку свою гідність, як людина; і тому мусимо її завжди вважати і трактувати згідно з цією високою гідністю. Крім того, в кожній людині є вроджена з природи потреба і вона ніколи не вигасає, яка примушує її пробиватися через павутиння помилки та відкривати ум для пізнання правди. І Бог ніколи не зробить так, щоб людина, яка в дану хвилину свого життя не відзначається ясністю віри чи навіть тримається помилкових доктрин, не змогла в майбутньому просвітитись і повірити в правду. Зустрічі та договори в різних ділянках щоденного життя між тими, що вірять, і тими, що невірять або вірять недостатньо, бо вони тримаються помилки, можуть бути нагодами для відкриття правди й поклонитися їй.

Далі треба пам'ятати, що такого фальшивого філософічного навчання щодо природи, походження та призначення всесвіту й людини, не можна утотожнювати з історичними рухами, які мають економічні, соціяльні, культурні чи політичні цілі, навіть тоді, коли ці рухи беруть свій початок із цих навчань та черпали й черпають із них інспірацію. Тому, що вчення, коли вони викладені й окреслені, завжди залишаються такими самими, тоді коли рухи, діючі на основі історичних ситуацій, є в постійному розвитку, мусять бути під впливом цих останніх і цього не можна оминути. Тому вони є предметом змін, навіть глибшого значення. Крім того, хто може заперечити, що ті рухи, якщо вони згідні з наказами правильного розсудку та є викладачами законних прагнень людини, не мають у собі елементів, що є позитивні та заслуговують на одобрення?

І так може статися, що наближуючися чи зустрічаючися з собою для осягнення якоїсь практичної цілі, яка передтим здавалася непрактичною чи непродуктивною, можна тепер чи в майбутньому вважати її своєчасною чи корисною. Треба рішати чи така хвилина наспіла і також установити, чи шляхи та ступінь, що вможливили б осягнення економічних, соціяльних, культурних та політичних цілей, які є шляхетні й корисні. Такими є проблеми, які можна розв'язати тільки з допомогою розсудливости, яка є керуючим світлом чеснот, що регулюють індивідуальне та суспільне моральне життя. Тому то, якщо йдеться про католиків, це рішення залежить головно від тих, які живуть у спеціяльному секторі людської громади, в якій ті проблеми назрівають, але завжди згідно з принципами природнього закону, соціяльної доктрини Церкви та згідно із вказівками церковної влади. Бо не сміється забувати, що Церква має право й обов'язок не тільки стояти на сторожі принципів етики й релігії, але й інтервеніювати з повним авторитетом у справи своїх дітей у дочасній сфері, якщо виринає питання осуду про застосування цих принципів до конкретних випадків.

Потрохи і помалу. — Є деякі душі, головно такі, які наділені благородністю, що, побачивши ситуацію, яка не вдоволяє повністю або частинно вимог справедливости, вважають себе управненими прагнути змін існуючого стану такими засобами, які виглядали б на революцію.

Треба пам'ятати, що діяння постепенно є законом життя в усіх його виявах; тому також

у людських інституціях не є можливим змагати до кращого інакше, як тільки працювати постепенно знутра. Пій XII проголосив: Спасіння та справедливости не можна знайти в революції, але в еволюції через згідливість. Насилля завжди давало в наслідку тільки знищення, а не будову; розпалювання пристрастей, а не їх заспокоєння, нагромадження ненависти й руїни, а не поєднання сторін, що змагаються з собою. І це примушувало людей і партії братися за важке завдання відбудови, після сумного досвіду, на руїнах незгоди.

Величезне завдання. — Величезне завдання покладене на всіх людей доброї волі, а саме, завдання віднови взаємин людства на правді, справедливості, любові та свободі; взаємини між поодинокими людьми, між громадянами та їхніми політичними спільнотами, між самими політичними спільнотами, між одиницями, родинами, проміжними товариствами й політичними спільнотами, з одного боку, та світовою спільнотою з другого. Це є найбільш захопливе завдання, бо це завдання встановити дійсний мир у ладі, встановленому Богом.

Треба признати, що нема багато таких, які змагали б до встановлення взаємин у суспільному житті на основі згаданих угорі критеріїв. Для них Ми висловлюємо Наше батьківське признання, і Ми щиро запрошуємо їх продовжувати свою працю з іще більшим завзяттям. І Ми сподіваємося, що їхне число буде зростати, зокрема серед віруючих. Бо це є невідкладним обов'язком; це є вимога любови. Кожна віруюча людина в цьому світі мусить бути іскрою світла, центром любови, оживлюючими дріжджами серед своїх співгромадян; і така людина буде ще більш досконалою, якщо вона ближче житиме у з'єднанні з Богом у глибині своєї власної душі.

Бо справді, не може бути миру між людьми, якщо не буде миру в кожному з них; якщо кожна людина сама себе не наставить згідно з бажаннями Бога. І тому св. Августин питається: Чи бажає твоя душа перемогти твої нижчі нахили? Нехай вони будуть узалежнені від Того, що на висоті, і це переможе своє нижче; тоді правдивий мир буде у вас; справжній, забезпечений і впорядкований мир. На чому полягає цей лад? Бог керує душею; душа керує тілом; і немає нічого більш упорядкованого як це.

Князь Миру. — Ці наші слова, що їх Ми бажаємо присвятити проблемам, які найбільш турбують сьогодні людство, та від справедливої їх розв'язки залежить упорядкований поступ громадянства, подиктовані глибоким надхненням, що його, Ми це знаємо, з Нами поділяють усі люди доброї волі: консолідація миру в світі.

Як смиренний недостойний Намісник Того, Якого пророк назвав **Князем Миру,** Нашим обов'язком є застосувати всю Нашу енергію в змаганні охоронити та зміцнити цей дар. Одначе мир буде пустим словом, якщо він не є побудований на порядку, що представлений у цьому Документі, та який накреслений із повним переконанням і надією; порядку побудованому на праві, згідно з засадами справедливости, оживлений і включений у милосердя та здійснений у свободі.

Таким є шляхетне й високе завдання, що його людські ресурси, навіть якщо вони інспіровані найбільш гідними похвали доказами доброї волі, не можуть самі здійснити. Щоб людська громада відзеркалювала так вірно, як це тільки можливе, Царство Боже, потрібна поміч Всевишнього. З тієї причини, під час цих святих днів Наша благальна молитва піднімається з більшим запалом до Того, Який Своїми болючими Страстями та смертю переміг гріх — корінь непорозуміння й джерело прикростей і нерівности — та Своєю Кров'ю помирив людство з Вічним Батьком; бо Він Сам є нашим миром. Він є Тим, що двоє поєднав в одне... "І прийшовши, Він проголосив добру новину про мир для вас, що є далекі, і мир для тих, що близько."

А в Св. Літургії цими днями ми чуємо проголошення: Наш Ісус Христос Господь, після воскресіння, стояв посеред своїх учнів і сказав: "Мир вам, алилуя"; і учні зраділи, побачивши Бога.

"Він залишає нам мир, Він приносить нам мир: Тобі лишаю мир, Я мир даю Вам; не так, як світ, Я даю тобі". Це є мир, що його ми благаємо у Нього з палкою тугою в Наших молитвах.

Нехай Він прожене з сердець усіх людей усе те, що створює небезпеку для миру, нехай Він перемінить їх у свідків правди, справедливости й братньої любови. Нехай Він просвітить володарів над народами так, щоб вони, в додатку до їхньої дбайливости за добробут для своїх громадян, гарантували й обороняли великий дар миру. Нехай Він освітить волю всіх так, щоб вони перемогли бар'єри, які роз'єднують, нехай шанують зобов'язання взаємного милосердя, розуміють інших та прощають тим, що чимось провинились. Із допомогою Його, нехай усі люди на землі стануть братами і нехай із найбільшою тугою прагнений мир процвітає та завжди панує між нами.

Як обіцянку цього миру й із палким бажанням, щоб він осінив християнські спільноти нам дані під опіку, зокрема в користь тим, що є найнижчі та в найбільшій потребі помочі й оборони, Ми з радістю передаємо вам, Преподобні брати, священники, світські й монашого стану та вірним ваших дієцезій, зокрема тим, що всіми силами намагаються здійснювати Наші повчання, Наше Апостольське благословення з благаннями про небесні ласки. І вкінці, всім людям доброї волі, до яких ця Енцикліка також звернена, Ми благаємо у Всемогутнього Бога здоров'я й добробуту.

Дано в Римі, у св. Петра, у Великий Четвер, одинадцятого дня, місяця квітня в 1963 році, п'ятому Нашого Понтифікату.

ІВАН XXIII

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Читаючи Вашу книжечку "Божі люди і малполюди", я не можу погодитися з Вашим твердженням, що "віра не потерпіла б, коли би Бог із тварин витворив тіло першої людини". Ще в народній школі о. П... говорив нам на годині релігії, що "Бог зліпив Адама з глини, вдихнув у нього душу, а відтак із його ребра сотворив Єву." Тут Ваша ловічність і філософія перечила б нашим церковним даним, про що не згадують усі інші священики й єпископи... Так блукати в церковній філософії є неможливо та наша логіка не повинна на це дозволити. Це треба анулювати... Малпа походить від малпи, а людина від людини."

Я щиро вдячний Шановному панові Н. за порушення цієї справи в листі до мене, бо таке питання багатьох цікавить і неодні чекають відповіді на нього.

Автор має деяку правду, коли пише, що "всі наші священики і єпископи не згадують" про ту справу, себто в своїх проповідях чи письмах не порушують тієї чисто наукової, незвичайно скомплікованої та досі ще не вирішеної й неусталеної теорії про такі чи інакші початки людського роду на землі. Коли б кожний священик і єпископ хотів говорити чи писати про це, тоді всі вони мусіли б позамикати свої церкви й канцелярії та посвятитися наукам палеонтології, антропології, біології, генетики, а вже особливо Святій Біблії, щоб не наговорити, чи не написати дурниць про справу, над якою вже від соток років працюють тисячі науковців-фахівців. Не може кожний бути спеціялістом у всіх тих науках і я також не є спеціялістом. Але за науковою літературою про "малп'яче" походження людини я уважно слідкую вже понад 30 років. Це, що тут, пишу на цю тему, не мої особисті твердження чи заключення, а тільки звіт про те, що пишуть католицькі фахівці, які не 30 років, а ціле своє життя посвятили строгим науковим дослідам над тією нелегкою проблемою.

Шановний автор має правду також і в тому, що "малпа походить від малпи, а людина від людини", себто первісна людина походить просто від Бога, бо жадні науковці й дослідники тієї проблеми, навіть найбільші фанатики "малп'ячої теорії" по сьогоднішній день не знайшли і не виявили ні одного-однісінького певного доказу на те, що людина походить від малпи. Навпаки, всі фанатичні проповідники "малп'ячої теорії" зазнали самі тільки нездачі після кожного нового відкриття так званого (на їхню гадку) "перехідового типу" між малпою і людиною.

Шановний автор має правду також і в тому, що "Бог зліпив Адама з глини і вдихнув у нього душу", тільки ж треба пам'ятати, що Святе Письмо — це не підручник антропології, а популярна розповідь про сотворення світу й людини, розповідь для примітивних і простеньких людей, які свої поняття й ідеї витворювали по орієнтальному, в образах. Церковно-слов'янське слово "персть" — це глина. Те саме означає воно і в єврейській біблійній мові. Але "персть" — це також і людина і звірина і рослина, за словами Біблії все, що переминає, що повертається у глину, в порох. Отже Св. Письмо не каже, що "персть", із якої Бог створив людину — це була мертва матерія, глина, болото чи порох, що валяється на землі. Св. Письмо не каже ані того, що ця "персть" — це була якась тварина чи рослина, себто щось живе. Отже, що Св. Письмо називає "перстю" на цьому місці — того не знаємо і тому це питання лишається відкритим та Св. Церква каже, головно Папа Пій XII це ясно висловив у своїй історичній і незвичайно знамен-

вій у цій справі промові до професорів Папської Академії Наук у Римі 1941 р., що "не лишається нічо інше, як тільки чекати, що може майбутність дасть відповідь на це питання, якщо наука, освічувана й ведена Божим Об'явленням, вможе одного дня виявити певні й остаточні осяги в цій, такій дуже важній справі."

Окремим питанням у цій проблемі є сотворення Єви з Адамового ребра. Популярне навчання Біблії каже, що Бог спустив твердий сон на Адама, вибрав із його боку ребро та з нього створив Єву (Бит. 2, 21-22). Ми так і повторюємо дітям ту історію, але вже св. Августин, св. Іван Золотоустий і інші деякі Отці Церкви цей уступ розуміли й пояснювали так, що вся ця "хірургічна операція" Адамового ребра, — це було мабуть тільки сонне видіння Адама, а не дійсне вибирання ребра та що Мойсей таким способом, із Божого надхнення, хотів образово представити простенькому жидівському народові залежність жінки від її чоловіка. Коли сьогоднішні біблісти також так пояснюють цей уступ Св. Письма, тоді вони не кажуть нічого нового ані раціоналістичного, що противилося б Св. Письму. Як розуміти Св. Письмо — можуть знати тільки ті фахівці-спеціялісти, які ціле своє життя студіюють Св. Письмо і всі науки з ним зв'язані. Їхні виводи можуть нам часом не подобатися, бо ми привикли до популярного пояснювання Св. Письма, яке нам, ще малим дітям, подавав катехит у школі. Але ж чи міг він малим дітям у народній школі викладати науково?

Пояснювання Св. Письма вже від кількох десяток років переходить великі зміни, а це на підставі новіших наукових даних. Адже ж правдива й об'єктивна наука не може противитися вірі чи Біблії. Як наука, так і віра чи Боже Об'явлення, походять від одного й того самого джерела, від Бога, а Бог не міг інакше говорити в Св. Письмі, а інакше, може зовсім противно в науці природи. На підставі модерних наукових даних ми не можемо сьогодні говорити про створення світу в 6-ох днях, які тривали 24 годин кожний, коли нпр. наука виказує мільйони й більйони літ від початку існування світу до часу, коли могла зродитись перша найпростіша рослинка на землі. Пройшли дальші мільйони літ, заки з'явилась перша людина на землі, а вона, за популярними даними Св. Письма, з'явилась на землі 6-го дня сотворення. Отже видно, що ті біблійні "дні" треба зовсім інакше розуміти ніж ми це розуміємо тепер. Подібно потоп світу не міг залляти всю земську планету, а тільки край, де жило всеньке, тоді ще невеличке, людство. Відмінне від популярного є наукове пояснення знавців Біблії про багато інших подій записаних в історії Старого Завіту. Мала дитина у школі чує популярне пояснення, з тим виходить у світ і легко може згіршитись, коли пізніше почує чи прочитає, що дану подію треба розуміти трохи інакше, бо повніше, розумніше й науково, так, як це пояснюють знавці-спеціялісти, а не так, як кажеться малим дітям у школі.

Дещо подібне є з поясненням Св. Письма про початок людини на землі. Різні біблійні почитання часу кажуть, що людський рід існує на землі всього 6,000 років, підчас коли науковці витягають із глибин землі кістяки правдивих людей, які жили на землі кількадесят сот тисяч років тому. Тому кажемо ще раз, що Біблія — це не є підручник антропології, геології і т. п. тай вона певно не може противитись певним науковим даним. Біблісти тяжкою мозільною працею відкривають багато нових наукових даних і тисячі років старі документи, при помочі яких поступово доходять до повнішого розуміння багатьох іще неясних і трудних місць у Св. Письмі. І св. Церква дає повну свободу думки та слова таким совісним біблійним науковцям.

Католицькі ж науковці, коли говорять про створення першої людини на землі, беручи під увагу і Св. Письмо, і здобутки модерної науки, кажуть наступне:

1. Нема ніякого доказу на те, що перша людина витворилась із якоїнебудь тварини шляхом еволюції-розвою, як це намагались твердити еволюціоністи, які заперечують Бога та намагаються виключати Його з процесу постання вселенної, зокрема ж першої людини на землі.

2. Нема ніякого сумніву в те, що людина протягом довгих тисячеліть розвивалась і сьогоднішня людина багато різниться від найдавніших знаних досі передісторичних певних людських істот. Існують безсумнівні познаки розвою людини в межах людської породи, але нема ніяких познак розвою людини з якоїнебудь тварини. За безсумнівними даними науки ввесь людський рід походить від одного найстаршого людського типу, якого характер досі незнаний.

3. Наслідком повищого відкриття лишається питання про те, чи можливе є походження людини з тварин. Це питання чисто лише теоретичне. Коли б наука в майбутньому знайшла певні й незаперечні докази на те, що перша людина, під окремим Божим діланням, розвинулась із якоїнебудь тварини, тоді це, в дійсності, не заперечувало б науки Св. Письма про Боже творення першої людини, бо Св. Письмо нічого не каже про те, якою — живою чи мертвою — була глина "персть", із якої Бог створив першу людину. Бог міг, на початку світу, створити якусь кількість первісних організмів, себто живих істот, у які вложив природну силу та здібність розвиватись у Богом визначених напрямках до тієї міри, що по якомусь часі вони, даною їм від Бога силою, могли витворити нові й досконаліші організми. Цю теорію про т. зв. "посереднє створення" вже від 5-го віку підтримували св. Іван Золотоустий, св. Августин та св. Тома з Аквіну. Отже авторитети відомі не тільки зі святости життя, але також і з глибокої науки та незаперечної католицької правовірности. Зі Св. Письма виходить, що безпосередно, себто зовсім із нічого, Бог сворив тільки душу Адама, а тіло його створив уже з існуючої матерії, з "персті", про яку нічого не сказано, чи вона була жива, чи мертва. Могла це бути жива матерія, оживлена персть, отже тварина, яку Г. Бог шляхом доцільного розвою Сам провадив до все більшої досконалости, доки, накінець, не сталась вона зрілою на те, щоб особливим актом творчої Божої сили перетворити її на тіло людини та вдихнути до неї безсмертну душу. Це тільки далеке припущення і нема ніяких наукових доказів ані за ним, ані проти нього.

4. Один із найкращих авторитетів у цій справі, кардинал А. Беа, голова Папської Біблійної Комісії в Римі і сам учений бібліст світової слави, заявив таке: "Чи тваринний світ причинився може в якійсь мірі до формування тіла людини, — це питання остається відкритим". Отже Церква не боїться того, що наука одного дня може поставити докази на те, що людина, шляхом Богом кермованого розвою, витворилась із якоїсь тварини. Це не перечило б ані Св. Письму, ані католицькій філософії чи богослові та й не було би пониженням ані для Бога, ані для людини, чи людського роду.

Такий стан речей може нам не подобатись, але ми не повинні боятися за віру, чи християнську філософію, коли ніякого страху не має сама св. Церква та її вчені богослови, філософи й біблісти. Ані Церква, ані ніякий католицький науковець не каже, що людина походить від малпи, чи від якоїнебудь тварини, а тільки кажуть, що не є воно аж абсолютно неможливе. Ніхто з нас не був при тому, коли Бог творив першу людину. Св. Письмо дуже коротко і тільки загальниково говорить про той акт творення людини і його всяко можна розуміти без жадної шкоди для Св. Письма, чи для віри. Тому ми нічого певного не знаємо в тій справі. Одне є тільки певне, а саме, що таким, чи іншим способом людина, яко людина, образ і подоба Божа, — певно походить від Бога-Творця.

Один із Отців місіонарів говорив у нас на проповіді, що душі праведних у небі знають про все, що діється тут, на землі. Якщо так, тоді як можуть вони бути щасливі, коли бачать і знають, як сумують за ними, а нераз і тяжко бідують та мучаться їхні найдорожчі, які ще остались на землі?

Відповідь на це питання не така легка, як це могло б видаватися. Є багато проблем і питань, про які Св. Письмо не каже нічого, ані Церква не займає офіційного становища, а тільки дозволяє, щоб учені богослови висловлювали свої думки, оскільки вони не противляться Св. Письму та здоровому розумові спертому на вірі.

Ось, колись я написав у СВІТЛІ (березень 1962) про те, що на страшному суді будуть виявлені всі гріхи, навіть гріхи праведників, гріхи щиро висповідані й давно прощені, але ті гріхи не будуть застиджанням для праведників, бо вони щиро й багато покутували за них і саме ця покута буде їхньою славою. Але ж чи є це догмою, спертою на Св. Письмі, чи на офіційному навчанні Церкви, що на страшному суді будуть виявлені гріхи навіть праведників? Ні, не є це догмою і ніхто не знає, чи так воно буде на страшному суді. Є це тільки припущення, приватний погляд св. Томи з Аквіну, на якого покликуються інші вчені богослови, які ще не витворили іншого погляду, може більше спертого на Св. Письмі.

Подібне є також, нпр. із різними поглядами богословів на стан душ у чистилищі, на міру й обсяг їхнього знання про те, що діється на землі після їхньої смерти. Одні богослови є того погляду, що душі в чистилищі знають про все, що діється на землі, інші ж не годяться з таким поглядом. Різні погляди є тут дозволені, якщо вони не противляться букві, або духові Св. Письма.

Таким загально прийнятим поглядом є наука св. Томи з Аквіну про праведників у небі, які знають про все, що діється на землі. Він, аналізуючи погляди св. Августина та св. Григорія, ось так пише про гадку св. Григорія: "Його погляд здається мені найбільш правдоподібним, а саме, що душі блаженних у небі, які оглядають Бога лицем у лице, знають усе, що діється тут, на землі. Вони ж бо рівні ангелам, про яких св. Августин каже, що вони знають усе, що діється між живими на землі. Але тому, що вони найтісніше злучені з Богом, вони не вмішуються в земські справи, бо вони досконало розуміють пляни Божого Провидіння." Отже блаженні в небі не сумують над тим, що нпр. їхні діти бідують і мучаться на світі, бо в Бозі, мов у дзеркалі, вони бачать і знають, скільки добра принесуть ті земні злидні їх безсмертним душам. Блаженні бачать ті майбутні надприродні користі й моляться, щоби Бог допоміг їх найдорожчим щасливо осягнути надприродні добра.

Д-р Михайло Кушнір

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СВІТСЬКИХ КАТОЛИКІВ

У розвідці кардинала Сішарда: "Сумерк чи розцвіт Церкви?" читаємо: "Було б найбільшою помилкою християн XX століття, коли б вони дозволили світові формуватися й об'єднуватися без їх участі, без Бога або проти Нього, коли б вони йшли в апостольській акції за лінією найменшого опору, за лінією рутини та принятих шабльонів (...) І може воно статися хвалою наших часів, коли пічнемо те, що інші доведуть до щасливого кінця: людяність на міру всесвіту та Божих замислів. Під тією умовиною і тільки під нею, наново розцвіте Церква та в недалекій майбутності стане тим, чим була в середньовіччі для Заходу й духовим осередком світу".

"Ця нова візія світу повинна зосередитися довкола подвійної перспективи, яка зціюється вкінці в одну та дає зміст цілій таємниці Церкви: Містичне Тіло — Христос Цар".

Коли споглядаємо поза себе та дивимося на великий дорібок Католицької Акції в цілому світі, а й у нас, перед війною та під час неї, і коли здаємо собі справу з того, як багато цей рух сформував повних людей і як глибоко переорав середовища завдяки впливові світських апостолів, тоді щолиш уповні оцінюємо яке слушне було рішення Пія XI, щоб цей рух світських охопити в офіційні ряди апостольської місії Церкви, спираючи його на єрархію.

Одним із великих досягнень Католицької Акції треба вважати те, що завдяки участі в ній, світські католики краще й глибше зрозуміли істоту Церкви та її значення в переломовому сучасному часі. Бо впродовж трьох останніх десятків літ наука про Церкву наростає особливо в людській свідомості та доповнюється на наших очах. А разом із цим поглиблюється зрозуміння, що всі члени Містичного Христового Тіла є покликані до співучасти й співпраці в ділі Відкуплення. Що світські люди є в своїй мірі відповідальні на розцвіт Церкви, особливо в добі такій як сучасна.

Положення світу є в теперішньому часі більш скомпліковане та викликує більші побоювання ніж перед тридцятьдев'ятьма роками, коли Пій XI у своїй енцикліці остерігав світ перед погубними наслідками вигнання Бога з багатьох ділянок життя.

Оце, дев'ятнадцять літ по закінченні найбільшої зі світових воєн не маємо на землі миру ні ладу. Народи переживають болісну добу, в якій щось скінчилося та інше щось починається, але ніхто не зуміє сказати, що буде знаменем прийдешніх часів. Війна спричинила перемішання людей цілого світу. Сучасні здобутки знання й техніки спричинили, що віддалі в світі зменшилися та перестали взагалі грати ролю в зв'язках між народами. Це облегшило взаємне порозуміння людей та оживило культурний і торговельний обмін. Здавалося б, що й міжнародні зв'язки повинні бутли стати простішими, тим більше, що постали велетенські блоки держав. Але насправді не ступилися гострі кінці старих конфліктів, не зникли побоювання, немає свободи від страху, цілі народи страждають у неволі тиранії, а до ладу й миру дивно далеко.

А проте в цьому хаотичному образі зарисовується якийсь новий порядок, у якому напевне відіграватимуть велику ролю стислі науки, ядрова енергія й механізація та в якому багато ділянок технічної організації життя стануть спільні для людей. Є це заграва нової доби, в якій, як це твердив проф. Меді з Папської Академії Наук, постане нова цивілізація, а перелім буде більшим від перелому на межі середньовіччя і новітніх часів.

Із зацікавленням, але і з занепокоєнням дивимося в передчуване майбутне, бо ставимо собі запит: яка буде ця нова цивілізація? Що дасть їй внутрішній лад, що вдихне в неї душу, отже вирішить про її вартість для людини такої, якою вона є в Божому задумі?

Ми — католики глибоко віримо, що світ не зазнає ні миру, ні ладу — без Бога, без панування в цілому житті правди й Христової любови, без допомоги Його ласки. Ми добре знаємо, що світ не устабілізується, не оформиться і не об'єднається без Христової Церкви. Чому?

Відповідь на це в самій істоті Церкви.

Церква належить до Божого пляну супроти світу, а в цьому пляні є те, щоби Божий Син давав людям Боже життя, Він, що стався Людиною, щоб нас на хресті відкупити й вислужити нам стільки ласк. Однак Бог хоче, щоб ми ті ласки отримали не безпосередньо, а по-через видиму Церкву, почерез божо-людську суспільність, у якій можемо об'єднуватись і суспільно з нею співдіяти, щоб могти користати з цих ласк. Церква є надалі живучим і діючим серед нас Спасителем, є Містичним Тілом Христа.

Як Ісус Христос так і Церква має свій Божий аспект: має свою святу ціль, якою є спасіння людей, та має засоби, що ведуть до тієї цілі; але вона має теж і людський аспект: вона є видимою суспільністю, що діє в світі та є єрархічно зорганізована. Церква є живим організмом, який підлягає законам зростання, а ми становимо живі частини цього організму.

В історії світу, Церква проникала різні цивілізації, але з жадною з них не зв'язувалася, вона оживляла різні людські устрої, але з ними не ототожнювалася, Церква пристосовується до часу й простору, але в них не роздрібнюється, бо завжди має перед очима свою істотну ціль, якою є: віддання відкупленого людства — Спасителеві. І саме тут лучиться наука про Церкву, як про Містичне Тіло Христове, із візією остаточного тріюмфу Христа Царя, якому Церква піддасть вкінці ціле відкуплене людство.

Задивлена в цю свою остаточну ціль Церква є завжди вірна Богові і вірна людям. Щоб осягнути ту свою ціль, Церква потребує людей, потребує вірних, які опановують світ для Бога та неначе доповнюють діло Відкуплення. Але тим більш потребує світ Церкви, без якої він не має рації існування.

У таких як сьогоднішня доба люди дивляться на Церкву вижидаюче і прагнуть, щоб вона дала їм передовсім ясну думку, науку, доктрину вповні католицьку та щоб указала їм поля й способи успішного діяння, корисні також і з людського становища.

Це прагнення загальне, бо деколи очікують цього люди, що є поза Церквою, або що стоять цілком далеко від неї. То й помиляються ті, які кажуть, що з правдою треба підходити до людей обережно, що треба її пачкувати під покришкою милозвучних речей. Але ж воно цілком інакше: ніколи люди не тужили за вічними правдами так сильно, як саме тепер, і тому таке особливе значення має сьогодні апостольство католицької думки, себто віщення правди про Бога і правди про призначення людини, з усіми цих правд практичними консеквенціями. Апостольство думки це перше завдання католицьких інтелігентів.

Люди прагнуть знати, навіщо вони насправді живуть, до чого мають змагати. Багато в нас пишуть і говорять про те, що сьогодні бракує нам великої й поривающої візії майбутнього, яка зуміла б опромінити змаг цілого життя одиниць і поколінь. Нічого дивного, що немає її, коли людина відійшла від своєї цілі, забула про Бога та стоїть осторонь Його Церкви. А такою саме візією — є візія вічномолодої Церкви, яка всі народи, отже і наш, український, разом із їх історичним дорібком має віддати Христові Цареві, тріюмфуючому Спасителеві світу. І такий є на щодень глузд кличa Католицької Акції: "Відновити все в Христі"; це значить: пронизами Ним усі ділянки життя і культури.

А змагаємо до цього передовсім шляхом перетворення способу думання людини, шляхом внутрішнього переформування її та шляхом впливу людини на все, що вона творить як людську цивілізацію.

Католицька думка сильно спирається на основі Христової науки, але тому, що вона католицька, отже загальна й універсальна, вона не відкидає жадної щиролюдської вартости, нічого, що добре й гарне. Вона охоплює і включає до своєї скарбниці всі досяги людської цивілізації, ціле її культурне зусилля, все, що тільки може служити істотним цілям людини. Вона вказує нам, що кожне наше зусилля є творчою співпрацею з самим Богом, коли це зусилля простує до здійснення Його волі та нашого в ній призначення.

Тому ця католицька думка мусить сьогодні боротися з усіми змаганнями, які хочуть зробити з людини тільки колісце в машині або звірину в стаді, вона мусить поборювати виключну турботу про зиск і вживання, всякий культ сили й насилля та людську байдужість супроти пропаганди зла й ненависти.

Католицька думка каже нам, що світ має свій глузд і напрям, а не є лиш іграшкою сліпої матеріялістичної діялектики. Що він має своє призначення в Христі, який нікого і нічого не залишив поза Відкупленням, всіх обмив своєю Кров'ю. Світ — це один великий символ Божої Любови. Отже людина не повинна втікати від світу, а вести його до Бога, кладучи на ньому тавро своєї духовости, завжди відновляючи його в Христі.

Чи можна сьогодні сказати людям щонебудь, що могло б їх більш підбадьорити? Чи не є ця візія джерелом реального, християнського оптимізму?

Католицька думка кладе однак завжди головний натиск на людську особу та на її особисту ціль, а не на суспільство, яке має служити добру всіх своїх членів і кожному з них

зокрема. Вона теж постійно пригадує нам, що нічого в житті не осягаємо без трудів і жертв, без хрестів, без боротьби з противнощами та людською слабістю, без конечности погоджувати противенства.

На ладі й реалізмі католицької думки спирається дія, католицька акція світських католиків. Вони мають обов'язок брати повну участь у житті та сягати глибоко в дочасність, щоб підносити її до Бога. Це наш обов'язок участи в творенні християнської цивілізації, бо післанництво Церкви завершує культурну місію, яку Бог довірив людині, коли її створював та відавав їй володіння над світом.

Тому теж у цьому діянні обов'язує засада ладу, який кладе справи духа перед матеріяльними справами.

Так, отже, почерез людей, які думають, живуть і діють по-християнськи, яких спомагає діяння Божої ласки, які мають "католицький змисл" та почуття своєї відповідальности за середовище, в якому живуть — доконується поволі суправнювання наших суспільств, інституцій і уладів. Тільки почерез людей, по католицьки сформованих, проникає християнський зміст до родинного життя, до виховання й освіти дітей і молоді, до культурного й суспільного життя, до професійних і господарських справ, до суспільного й політичного устрою. І саме це є завданням Католицької Акції, отже: зорганізованого діяння світських католиків під патронатом ерархії Церкви.

Кожний світський католик, у залежности від своїх здібностів, професійної підготовки і життєвих можливостей — може знайти якусь форму своєї особистої участи в цьому діянні. Але папи наших часів кладуть великий натиск на конечність збірного і зорганізованого діяння, вміло керованого, яке творить справні ряди Церкви, воюючої за панування Христа над світом. Звідси виникає наш обов'язок постійно допомагати й доповнювати працю наших душпастирів у багатьох ділянках пляновою суспільною працею світських людей.

Папа Пій XII, у своїй промові до конгресу істориків у Римі, в вересні 1955 року, — сказав: "Бог є справжнім Паном історії" та підкреслив, що "Церква підносить національну культуру до стану ласки і таким чином кладе особливе тавро на всіх культурах, даючи їм надприродну ціль". Наша українська культура носить це Боже знамено вже від тисячі літ. У теперішньому положенні наші брати в Краю і ми на еміграції творимо один християнський народ, який має виконати свою ролю в Божій Церкві, бо має збагатити цілий свій людський дорібок Божими вартощами, християнськими вартощами. Ми тут, на еміграції, маємо доповнювати релігійне життя нашого поневоленого народу в Краю, тому наша католицько-суспільна праця, заборонена там, має особливе значення.

Маємо служити Божій справі, вносячи до скарбниці Церкви дорібок українського католицтва. Він чималий, але нашому поколінню припадає обов'язок додати свій уділ до безупинного зусилля поколінь, які прагнуть віддати Україну тріюмфуючому Христові Цареві.

ПРО СВ. З'ЄДИНЕННЯ

У парохіяльній залі св. о. Николая в Вінніпегу на концерті, яким закінчено тиждень молитов за св. з'єднання християн, митрополит М. Германюк сказав головну доповідь, про яку опісля широко розписались католицькі тижневики в Канаді. Замітніші думки доповіді ось які:

Не є найважнішим те, що ми думаємо про св. одність Церков; ми Українці католики або православні, ми особисто й гуртом. Важне і вирішне є те, що про св. одність думав, говорив і учив сам Ісус Христос. Що ж Він про неї учив, кожний може вичитати з 17-го розділу євангелії св. Івана.

Митрополит пригадав слухачам, що сьогодні є в світі 500 мільйонів католиків і яких 400 мільйонів християн православних або протестантів. Більше ж як половина людства не є християнська, не визнає Христової віри. Одною з перешкод у наверненні поган і нехристиян є розрив між християнськими Церквами. Нехристияни слушно питаються: "А скільки ж тих Христів було, що тільки є вас, різних християн, сьогодні?" Тому ми, всі християни, повинні старатись і молитися за християнську одність у світі. До з'єднання Церков треба одначе взаємного пізнання. У кожній Церкві є захована якась частина Христової науки. Тому треба себе розуміти, себе пізнавати. Присилувати когось узяти наші погляди не можливо. Ліпше буде старатися зрозуміти проблеми й труднощі наших братів-християн.

Митрополит кінчив підкресленням, що український нарід має на собі велике завдання: працювати для св. з'єднання як між своїми Церквами, так і для всесвітньої одности християн. І додав: успіх такої святої праці є нам запевнений словами самого Христа, що таки прийде до того і "буде одне стадо й один пастир" (Ів. 10, 16).

о. Ір. Назарко ЧСВВ

БОРЕЦЬ ЗА ПРАВДУ

З початком лютня ц. р. італійська преса широко розписалася про можливість іменування нових Кардиналів. У зв'язку з тим, що II Ватиканський Собор сильно підкреслив ролю мирян у Церкві, деякі журналісти почали догадуватися, що Папа займенує також одного мирянина Кардиналом, як це зрештою колись бувало. Як першого кандидата на такого "світського Кардинала" багато-хто ставив відомого сучасного католицького філософа Якова Марітена. Життя і наукова дія цього католицького філософа вповні заслуговують нашої особливої уваги.

Яків Марітен народився в Парижі 18 листопада 1882 р. Його батько Павло — бургундський правник, був католиком із метрики, але подружуючись удруге з протестанткою, сам виступив з католицької Церкви. Одначе батьки свого протестантизму не практикували, бо не відчували потреби ніякої релігії. Отже Яків і його сестра виховувалися без ніякої релігії, хоч їх охрестив протестантський пастор.

Треба пригадати, що XIX-е і початок XX-го століття аж до першої світової війни, були — сказати б — клясичним століттям буржуазії. Панував такий нігілізм, така погорда, такі протирелігійні упередження, а то й ворожість до віри, що навіть освічені християни в цьому "міщанському столітті" мусіли несміливо вибачатися за те, що вони сміють вірити. Але з другого боку в ім'я правди треба признати, що європейські християни у великій мірі заслужили собі на цю погорду, бо коли безвірки боролися за суспільну справедливість, за права для робітників, за політичні вольності, то в той же час християни нераз грішно надуживали релігії й Церкви для себелюбної оборони інтересів капіталізму, для підтримки перестарілих і шкідливих привілеїв та інституцій проти робітництва. Християни цього типу не пощадили навіть Папи Лева XIII, коли він виступив із своєю першою соціяльною енцикликою. Не диво, що багато борців за суспільну справедливість і долю робітництва вважали усунення релігії за конечну умову всякого поступу.

В такій атмосфері молоденький Яків ріс, кінчав свої гімназійні студії та записався в Сорбоні на філософію. Повністю "вільнодумний", позбавлений усякої релігії, виніс він із дому свободу, пробоєвість, велику умову цікавість та якусь невгомонну тугу за правдою. У школі найсердечнішим другом Якова був Ернест Псікарі — внук безбожника Ренана, вихований теж без ніякої релігії. На жаль, професори філософії в Сорбоні не дали молодому Якову повної відповіді на життєві питання та не вгасили його жажди правди. Осягнувши ліценціят із філософії, Марітен записався ще на виділ природничих наук та на цьому виділі пізнав свою майбутню дружину й співробітницю Раїсу Уманцов — українську Жидівку з Маріюполя, шляхетну, добру й високо інтелігентну. У своїх цінних спогадах: "Великі приязні", Раїса так описує Якова: "Після викладу про фізіологію рослин, зблизився до мене молодий, незнаний чоловік; обличчя мав лагідне, волосся ясне й буйне, мала борідка; ідучи похилявся наперед. Представився мені і сказав, що організує студентський комітет, якого ціллю є: запротестувати проти переслідування студентів-соціялістів у Росії... Питався мене, чи може втягнути моє прізвище на листу членів комітету. Така була моя перша зустріч із Яковом Марітеном."

Майже після кожного викладу Яків відпроваджував Раїсу додому. Дорога була досить далека. Раїса так оповідає про їх розмови: "Ми розмовляли без кінця... Треба було спільно переглянути думкою цілий усесвіт, ціль життя, завдання людини, проблеми суспільної справедливости. Треба було читати сучасних поетів і письменників, ходити на концерти клясичної музики, відвідувати галерії малярства... Вперше стрінула я когось, хто розумів мене і до кого я мала безмежне довір'я. Яків Марітен мав ті ж самі глибокі турботи, що і я, його непокоїли ті самі проблеми, його мучила та сама жажда правди. Але він був більше зрілий, ніж я, мав більше знання й досвід, а переддовсім був здібніший. Вже тоді кипіло в ньому внутрішнє життя; повний доброти й шляхетности, вільний від усяких пересудів, мав душу свіжу, зовсім не рахувався з людською гадкою, бо скрупулятно рахувався з голосом власного сумління. Завжди був готовий до ініціятиви шляхетного чину, коли йшлося про справедливість і правду."

Обоє наречені: Яків і Раїса не були заспокоєні викладами найславніших професорів Сорбони, бо з них віяв подих матеріялізму й детермінізму, що їх Марітен назве пізніше сцієнтиз-

мом. Був час, коли обоє зневірилися в можливості найти правду і тому обоє прирекли собі, що коли в означений час не найдуть якоїсь розв'язки, обоє відберуть собі життя. І саме тоді прийшло те щось невідоме... Найперше їх старий друг, католицький поет, письменник і видавець Карло Пегі порадив їм покинути зненавиджену Сорбону та перейти напроти до "Школи Франції", де виклади філософії провадив славний тоді професор Анрі Бергзон. Із його викладів повіяло свіжістю, бо Бергзон говорив про інтуїцію, якою досягаємо Абсолюту. Обоїм нареченим усміхнулася радісна можливість, що чейже тут найдуть правду. Але згодом критичний ум Марітена почав відкривати щораз то глибші тріщини в системі Бергзона, а опісля виступив проти неї окремою книжкою.

Дня 26 листопада 1904 р. відбулося вінчання Якова й Раїси.

Цього ж року вичитали вони в літературному щоденнику дуже похвальну рецензію славного письменника М. Метерлінка на нову повість невідомого їм письменника Леона Блюа п. н. "Убога". Зараз купили й прочитали цю предивну повість, таку неподібну до ніякої іншої. І тоді вперше в житті станули вони в обличчі католицизму, досі їм незнаного. "Убога" захопила їх обоє. Крім прекрасної форми, повість відзначалася такою щирістю, праведністю, ніжністю серця, такою силою душі цього католицького письменника, що годі було їм опертися. Віра, вбожество, терпіння і святість однаково вивищені й нерозривно зв'язані. Ось висказ Блюа про вбожество: "Людина не входить до раю завтра, чи за десять літ. Вона вже в раю, якщо вона вбога і страдаюча". Або такий висказ про святість: "Є тільки один смуток: що ми не є Святі". Такі думки густо розсипані по всій повісті. Вони захоплювали обоє юних читачів. Крім "Убогої" молоде подружжя прочитало ще особисті спомини Блюа, з яких довідалося про його нужду. Через свою відвагу й боротьбу з облудою, Блюа був зненавиджений не тільки безвірками, але й багатьома католиками. Зворушені тим, Марітени написали до Блюа сердечного листа та залучили 25 франків. У відповідь на це Блюа запросив їх до себе, а 25 червня 1905 р. Марітени вперше відвідали цього "паломника Абсолюту" — як себе називав Блюа. Їх враження було велетенське. Вони побачили й почули людину подібну до пророка. Раїса пише: "Може так промовляли пророки на перших сходинах християн".

Блюа обдарував їх різними книжками. Вони прочитали їх, крім цього перестудіювали "Духовний катехизм" о. Сірена і перед молодими Марітенами розкрився новий, незнаний, але чарівний світ життя ласки. Решту довершив живий приклад "святого жебрака" Блюв, його євангельський дух, його простота, покора, а передовсім його невгомонна жажда святости. У висліді цього обоє Марітени і сестра Раїси Віра охрестилися 11 червня 1906 р. Їх хресним батьком був навернений Жид — Лев Блюа. Даймо слово Раїсі. Вона так пише про день їх хрещення: "Ми перевели з пам'ятником Блюа цей райський день. Серце нашого хресного батька не могло помістити всієї радости. А на нас сплинув невимовний спокій, несучи з собою скарби віри. Не було вже питань, неспокоїв, сумнів — була тільки безконечна відповідь віри."

Відтак Марітени виїхали на два роки до Німеччини, де в Гайдельберзі познайомилися з новими напрямками німецької філософії. Але і ця філософія видалася Якову неповною й невиліченою. Після повороту до Франції в 1908 р. Марітени замешкали у Версаю, а жадні християнської досконалости піддалися під духовний провід побожного й ученого домініканця о. Клерісак, який порадив їм читати твори св. Томи з Аквіну. Але віддаймо знов слово Раїсі. Вона так про це пише: "Дрижучи з цікавости й остраху ми відчинили вперше "Сумму св. Томи" та почали читати трактат про Бога. Яка погідна ясність стилю, який спокійний труд ума, яка надлюдська справність розуму. Те все ясною хвилею світла заливало наш розум і серце. Тут зрозуміння і молитва були тим самим. Тому Яків пізніше напише про св. Тому, що "його святість — це святість інтелекту". Марітен міг радісно закликати з поганським філософом: "Я знайшов". Відтепер Марітен став беззастережним томістом і ним залишився посьогодні.

Перша праця Марітена, що вийшла друком 1909 р. була з ділянки природничих наук п. н. "Неовіталізм і дарвінізм у Німеччині", бо Марітен є також біологом по фаху. Перша суто філософська праця п. н. "Сучасна наука і розум" із 1910 р. викликала бурхливу полеміку. Року 1912 Марітен, його дружина і сестра дружини стали членами Третього Чину Венедиктинів. Цього ж року зачав Марітен виклади філософії в Колегії св. Станислава в Парижі. Року 1914 видав велику працю п. н. "Філософія Бергзона", в якій гостро скритикував філософію свого колишнього професора. Одначе в тих перших працях Марітен ще не розумів, що правда так, як любов, "є терпелива, лагідна, не поривається до гніву, все зносить, у все вірить, усього надіється, все перетерпить" (І Кор. 13, 4-8). Він був іще нетерпеливий, агресивний і нагальний. Як борець за правду, хотів тій правді за всяку ціну не тільки запевнити, але і вимусити трікомф раз назавжди.

У 1914-1917 рр. Марітен був професором філософії в Католицькому Інституті в Парижі, а також у малій духовній семінарії у Версаї, де між його учнями відзначився пізніший славний невгомонний проповідник Парижа та духовний провідник католицьких лікарів Єзуїт о. М. Ріке. Пізніше всі більші університети обох Америк і Канади вважали собі честю мати Марітена своїм професором. І так Марітен був професором університетів у Нью-Йорку, Торонті, Квебеку, Ріо де Жанейро і т. п. Одночасно він видав понад двадцять томів різних праць, яких завданням було за його словами: "ширити томістичний апостолят правди". У таких його творах, як: "Антимодерне", чи "Три реформатори", "Вступ до філософії", "Елементи філософії", а в першу чергу в незрівняному творі "Інтегральний гуманізм" уже панує спокій, лагідність і надприродна любов, що ними він приєднує собі навіть серця ворогів правди.

Після другої всесвітньої війни, 1945 р. французький уряд іменував Марітена французьким амбасадором при Ватикані. У Римі Марітен познайомився особисто з найвизначнішими римськими томістами і з теперішнім Папою Павлом VI. Але після трьох років покинув дипломатичну кар'єру та вернувся знов до професури в Принстонському Університеті. У роках від 1945-1960 видав понад десять великих творів, між якими найбільший — це "Філософія моральна". А треба знати, що цей славний професор і автор численних творів, щоденно є приявний на Службі Божій разом із своєю жінкою, часто служить до Служби Божої, щоденно причащається та веде життя глибокої молитви, контемпляції й аскези. Самих більших творів Марітена, крім дрібних брошур і статтей, нараховуємо понад 30. І якщо сьогодні неотомізм належить до найбільш динамічних напрямків філософії — то це у великій мірі завдячуємо Марітенові, який часто повторяє: "Горе мені, якщо я не був би пробоєвиком томізму!"

У році 1960 померла дружина і співробітниця Марітена — Раїса. Тоді Марітен усунувся в затишок манастиря Малих Братів о. Фуко в Тулюзі, щоб там "посвятитися молитві та приготуванню до доброї смерти". Там довідався, що 1963 р. його відзначено "великою нагородою письменників" за наукову й письменницьку працю. А 1964 р. Марітена признано першим кандидатом на евентуального Кардинала-мирянина.

В. Барка

ГОСПОДЬ ВІКІВ І СЕРДЕЦЬ

Злагода соняшної системи незрівняно оспівана в "Фавсті" Ґете: серед чудесности всесвіту, в хорі "братніх сфер", сонце звучить піснею змагання, як грім, — ідучи призначеним шляхом. Але ще гарніший устрій людського серця, де в пресвітлому законі злагоджені: любов до ближніх і особлива любов до сім'ї, і найвища — до Бога. Без віри в Нього кожне серце стемнете і схилене в гріх, а щоденне життя нещасне.

З'являються вражаючі ознаки; передбачені в євангельських притчах. На Генесаретському озері Ісус звелів Петрові: попливти на глибину і закинути сіті для лову. Петро відповів, що цілу ніч трудились марно; але послухав. Тоді враз стільки риби вловили, що сіті проривалися; інші човни доверху наповнено.

Подія має сокровенний змисл і повчає вічно. Без Христа — духовна ніч, коли робота людська даремна; але вдень, з Ним, праця завінчується успіхом: матеріяльним і духовним.

І який збіг обставин! — Тепер у СССР, із державним безвір'ям для режиму й суспільности, якраз риба зникла. Хоч багато річок і також моря кругом. Преса підняла тривогу; навіть "Літературна газета" в Москві вмістила низку статтей на тему: чому зникла риба в річках і морях? Літератор і природознавець Паустовський іще 1956 року, в будинку письменників, заявив: "Нема більше риби в Озівському морі, рибні запаси в Чорному морі майже повністю вичерпані." Коли мандрівний "прем'єр" вертався з-за кордону через Далекий Схід, то перша стрічна жінка спитала, чому нема риби? Певно, тут наслідок безгосподарности; але, через нього, чи це не "знамення"?

Потверджується притча: про ловлю риби серед духовної ночі, і ще з характерним значенням! Риба від часів катакомб є символом

Христа Євхаристії. П'ять літер грецької назви: "Іхтіс" (риба), становлять початки слів, що означають: Ісус Христос, Син Божий — Спаситель.

Христос сказав: "Без мене не можете нічого робити". Письменник церкви Августин Блаженний, що провів юність без віри, скрикнув: "Не добре мені без Тебе, Господи!" Бо ще більша, ніж у житті матеріяльному, твориться руїна для серця без віри. Воно втрачає дивну злагоду і зводиться до стану демонів. Так приходять мистці до Христа — "живого істинного Бога", як означено в "Неофітах" Шевченка. Ні одне велике серце мистця в світі не осталося сліпим для Спасителя. Рафаель на картині "Преображення" зобразив гору Тавор: апостоли впали ниць, при сяеві розкритого неба, де Христос — ніби в великому світилі, як ореолі з чудесною прозорістю. На іконі XIV століття, з Переяславу, преображений Ісус — у білій, як сніг, шестипроміннй зірці, в обводі жемчужного кола, на золотому небі. З'явилася слава Спасителя, доти прикрита "видом раба".

Перекав малює Ісуса світловолосим і голубооким, високим на зріст, але худим. Він прямий нащадок царя Давида, пророка і співця, і в Ньому була духовна велич найславнішого дому. Його зразу впізнавали в натовпах. Відчувалася в ньому божественна привабливість, і діти радо линули до Нього — так, що апостоли починали спиняти їх.

У Євангелії Луки читаємо: "Слово Його було владне". Вояки, що в ніч перед розп'яттям прийшли схопити Його, почули відповідь: "Це — Я", відступили і впали на землю. Багатому митареві Він звелів: "Іди за Мною!" — і той усе покинув і пішов. Ісус сказав: "Я — хліб життя, що зійшов із небес; хто їсть цей хліб, буде жити вічно." "Я — світло". Крізь два тисячоліття Його світло шириться в народах, як від сонця духовного. Справді, є в характері Ісуса подібність до сонця: в могутній і постійній ясності, в невичерпності тепла його любови. "Прийдіть до мене всі струджені і пригнічені!" — кликав Він, приготувавши кожному благодать і втішення. Безгрішний і кроткий, прощаючий і люблячий, Він — видимий образ Бога. Апостол Филип просив: "Покажи нам Отця — і вистачить нам." Ісус відповів: "Хто бачив Мене, той бачив Отця"; "Я в Отці і Отець у Мені".

Людське серце, без віри в Нього, тратить благословенну злагоду: як планета, відірвана від світоча, відходячи в темну смерть. Але шукання Його світла вщасливлює серце. Він перебуває "в світлі неприступному", на "святій горі", у "святому святих". Він, згідно з словами Дионисия Ареопагіта, є "Цар віків", "Істина", "нерушима кріпость тих, що увірували". Перед поглядом Його стають в одночасній відкритості всі віки й події. Його святість безмежна, і ніяке інше звертання до Нього не є правдою, крім благоговійної молитви. У Св. Літургії на Великий Піст співають: "Господь господьствуючих приходить... перед Ним — ангельські соньми з усім Зверхництвом і Владою, многоочиті керувими і шестикрилі серафими, що лиця закривають і співають: "алилуя". Його влада основана любов'ю і зброя Його — хрест, на якому Він прийняв смерть і який дав, як ключ неба: для всіх.

У двері кожного серця, що втратило благодать злагоду, Він стукає, кличучи пробудитися і йти за Ним, як сонцем, і нести свій хрест. І говорить через "Одкровення" Йоана, улюбленого учня Свого: "Будь вірний до смерти, і я дам тобі вінець життя."

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Д-р Микола Бараболяк

ЗА ОДНІ "НАШІ" СВЯТА

Дразливу проблему подвійного календаря в нашому церковному житті, головно у ЗДА, порушується в нашій пресі тільки з нагоди свят, і то в пів-поважній формі фейлетонів. Позатим її не дискутується, наче б вона й не існувала, або була зовсім маловажна. Може хто і боїться, щоб ця справа не викликала боротьби та зайвої полеміки? Чи правильний такий підхід? Сумніваюся.

Дуалізм календаря вносить у наше життя за багато замішання, щоб його промовчувати та не старатися щось у тому напрямі зробити. Маю на думці не громадську сторінку того життя; а радше духовну, бо, на мою гадку, і в цій ділянці дуалізм наносить нам чималу шкоду.

Який же в нас тепер "календарний" стан? Одні громади перейшли на новий стиль, другі святкують за старим. Але і в тих самих парохіях деякі парохіяни навибір обходять свята за новим, деякі за старим стилем. І виходить таке, що маємо в одній Церкві, в одній єпархії і одній парохії навіть — два Різдва, два Великодні, а щодо інших свят повний хаос. От для прикладу: Чікаго-північ святкує за старим ст., Чікаго-полудне і Чікаго-захід за новим. В одних Різдво, у других Водохреща, в одних у повному розгоні карнавал, забави і танці, у другій парохії вже піст. А що люди живуть із собою, перемішуються й усякі приписи інтерпретують радше на спосіб вигіднішний для них, то у висліді маємо таку ситуацію, що більшість людей "святкує", себто гоститься і гуляє двічі, і за старим і за новим стилем, чи радше за веселим стилем, а духовне життя сходить на другий плян. Календарне замішання дає людям нагоду давати собі самим диспензи й обминати багато церковних приписів.

Скільки замішання вносить ця справа, це хай зілюструє такий приклад. У суботу 4 січня зачула одна особа в радіо з уст священика, що в неділю 5-го січня піст. Хоч вона святкувала Різдво за ст. ст., проте переконувала всіх, що треба постити за новими розпорядженнями перед Різдвом два дні, тобто і 5-го і 6-го січня, не здаючи собі справи з того, що піст 5-го січня був перед Йорданом за новим ст. Та такий випадок, коли помішання календарів вийде людині на користь, радше спорадичний. У більшості випадків доводить воно до занедбування релігійних обов'язків. Тут м. і. слід згадати, що деякі з тих, що святкують за н. ст., нехтують тими святами, що їх нема за латинським обрядом, чого мабуть можна б уникнути, якби такі свята, як скажімо св. Михайла чи св. Миколи були святковані всіми вірними разом. У тих парохіях нпр., що святкують за ст. ст., нема окремих вечірніх відправ у такі свята, для тих, що визнають н. ст.

Та всі ті замішання, недоліки й непорозуміння не є аж такі грізні для старшої генерації. Зате вони дуже й дуже шкідливі, я сказав би: небезпечні, з уваги на молодь, ту генерацію, що буде творити нашу Церкву у найближчих роках. Незалежно від того, чи батьки святкують за новим, чи за старим ст., ця молодь властиво не святкує ніколи вповні.

Ось недавно мав я розмову з хлопцем і дівчиною, тут уже народженими. Вони наставлені святкувати з усім християнським світом, з усіми їх знайомими й приятелями. Тоді для них нема шкільних годин і не виламатись їм з-під загального "крисмес спірит". У церкві, до якої вони належать, офіційно святкується за ст. ст. Та на Різдво за н. ст. була теж різдвяна відправа. Яка ж їх реакція? "Довкола нас було Різдво, але у нашій церкві бракувало чогось... Не було того духа, того піднесення духа, яке панує на Різдво. Чомусь мали ми враження, що ми не в своїй церкві, а в чужій. Були ми відтак у церкві вдруге 7 січня. Треба було звільнитися зі школи, що не так легко нам і приходилось. Та і тоді не

мали ми почуття, що в нас Різдво, хоч відправа була більше торжественна. Чогось бракувало нам і тоді в душі. Розігране щось у нас в душі. Розірване Різдво — ні тоді — ні тоді."

Так Різдво — це не тільки свято родини, це свято цілого християнства, навіть цілого світу. Ітн нам проти хвиль та відлучуватися від струї? Особливо тут, коли ця струя так поривае?

На всякий випадок, якої ваги не прив'язували б ми до традиції, зв'язаної з датою 7 січня, ми не можемо мати подвійних свят в одній церкві. Або завернутись нам усім до старої дати 7 січня, або всім нам піти за більшістю і святкувати народження Христа — 25-го грудня.

Отже чому нерішучість у тому відношенні? Більше шкоди приносить замішання зв'язане з двоторовістю свят, аніж коли б наша церковна влада вирішила цю справу сюди або туди та встановила для нас усіх старий або новий календар, як обов'язуючий. Одне Різдво, один Великдень, один піст і один празник в одній Церкві!

Наша церковна влада рахується дуже з українським індивідуалізмом. Правда: ми будемо все бунтуватися проти рішення нашої церковної влади, яке б воно не було. Усе найдемо щось проти. Але з другого боку ми вже надто втомлені розсипкою, що панує в усіх ділянках нашого життя, прагнемо авторитетности та остаточно пошануємо її. У глибині душі будемо вдячні нашим Владикам, коли вони вжиють своєї законодатної влади, бо ми хочемо чути цю владу над собою. Наша Церква не є "соборноправна". А навіть коли б вона і була такою, то ситуацію — коли в одному місті дві парохії обходять свята не в той самий час, не можна на довшу мету толерувати. А коли так, то чому не вирішити її, заки вона нанесе нам більше шкоди? Нехай скінчиться поділ на "наші" і "ваші", "українські" і "латинські" свята — нехай будуть одні свята католицькі українського обряду, хоч би вони сходилися зі святами цілого християнського світу. У тому не бачу абсолютно нічого негативного поза тим, що ми визнали б і в тому відношенні, що належимо до одної католицької Церкви.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокольоровими ілюстраціями - деревортами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу
у Видавництві ОО. Василіян на адресу:
BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка
славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"

Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання **творів** цієї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $5.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Б. Полянич

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Ґрігора графа Орлика

Всі права застережені

РОЗДІЛ XI

ІЗ ЗАПИСНОЇ КНИЖКИ ПОРУЧНИКА РЕЙМОНДА ПУЛЕНСІЄ

Сьогодні 1 січня 1759 р. Наші війська зайняли вільне місто Франкфурт над Майном. Учора, під Новий Рік у кватирі маршала Вікгора де Брой відбулася зустріч, але хоч шампанське трохи нас розворушило, настрою не було. Князь Субіз цілий вечір майже говорив із князем Камілем Лотаринським про військові операції, а Губернатор Теас де Торас два рази посилав мене до кватири маршала графа Орлика, прохаючи зайти на зустріч Нового Року.

Коли я вдруге прийшов до графа Орлика — а живе він на кватирі цісарського радника Йоахима Ґаспара Ґете — при вулиці "Перекоп Оленів", відкрив мені двері сестрінок графа Орлика, Карло Стайнфліхт. Стайнфліхт дуже мила людина, веселий, говіркий. Він унук володаря України, Гетьмана Пилипа Орлика, але немає в ньому цієї гордовитости, що нею чванимося ми, Французи. Навпаки, ніхто й не пізнав би по ньому, що в його жилах пливе кров володарів, хоч зразу ж пізнати, що він із козацької нації. Він — до речі — улюбленець графа Орлика, бо мовляв, такий же певний і повний віри в майбутнє свого народу, як його дід, Гетьман України, Пилип.

Граф Орлик лежав у ліжку й дуже нерадо погодився піти на зустріч Нового Року, бо після бою під Крефельдом, ще минулого року, коли то куля ворога пошкодила йому голеневу кість, почувається недобре й важко йому сидіти. Але коли почув, що князь Субіз і маршал де Брой просили його конечно зайти, встав із ліжка та при помочі нас обидвох, Стайнфліхта й мене, почав одягатися. Найбільш невдоволений із цього був малий Йоган Вольфґанґ, син цісарського радника Ґете, з яким граф Орлик кожного вечора, як тільки в нього є час, грає в шахи. Кажуть про цього хлопця, що він незвичайно талановитий, а очі в нього, як тільки граф Орлик починає йому розказувати про Україну, просто горять вогнем. Він уже тепер складає непогані вірші. Але хто з нас у молодості не писав віршів? Може і справді з цього хлопця щось путнє виросте, але вже тепер видно, що він нас, Французів, не любить, а графа Орлика шанує тільки тому, що він не Француз.

Коли ми приїхали повозкою до кватири маршала де Брой, дуже всі втішилися прибуттям графа Орлика, а князь Лотаринський обложив його крісло подушками, щоб йому вигідніше було сидіти. Піднесли тоасти а потім, як звичайно, почали снувати дальші пляни наступу. Ситуація новин не добра, але і не погана, то ж граф Орлик вірить, що незабаром ціла Франція буде наша. Він запевнив князя Субіз, що до кількох днів матимемо докладні вістки про стан московської армії, а коли князь Субіз спитав графа Орлика, як він цього докаже, граф Орлик, усміхаючись сказав:

— В армії генерала Степана Апраксіна служать Українці, яких приневолено служити Москві!

***

17 січня 1759.

Впали великі сніги. Ми до цього не звикли і якось дивно виглядає місто в снігу. Сьогодні зарядили гостре поготівля, бо під Берґеном, дві милі від Франкфурту, де стоїть головна наша армія, появилися стежі Фердинанда з Бравншвайґу. Мені, як зв'язковому, доручено повідомити негайно членів штабу, що в 5-тій годині по полудні у кватирі маршала де Брой відбудеться нарада. Але коли маршал де Брой дізнався, що граф Орлик гарячкує і ледве чи зможе взяти участь у нараді, велів мені повідомити його, що в 4-тій год. він приїде до графа Орлика та відбуде з ним нараду, а потім, о 5-тій годині, відбудеться вже загальна нарада, без графа Орлика, у кватирі маршала.

Маршал де Брой велів тільки мені товаришити йому. Коли ж ми, окутані в кожухи, приїхали санками під дім цісарського радника Ґете, побачили дивне диво: біля входових дверей товпилося кілька десятків вояків. На моє питання, коли я візвав вояків дати дорогу маршалові, що сталося, мені відповіли, що це Українці, Січовики, які служать у нашому війську, прийшли відвідати свого "батька" (Українці свого старшину називають "батьком") графа Орлика. Маршал де Брой був дим видимо зворушений і коли йшов сінями до кімнати графа Орлика а Січовики, уступаючись йому, станули під стінами, поздоровляючи його, віддавав їм військовий привіт, неначе на королівський параді. А коли ми ввійшли до кімнати графа Орлика, кинув мені крізь зуби:

— Неймовірне! Я ще такої любови серед вояцтва не бачив!

Я хотів сказати маршалові, що воно зовсім не дивно, бо ж загально відомо, що граф Орлик є не тільки генералом для своїх Січовиків, але і справжнім батьком і опікуном. Я сам на власні очі бачив, як після бою під Росбах, граф Орлик особисто заопікувався раненим січовиком, відвідував по кілька разів, а вбитих січовиків велів

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Вартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. п.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою В. Стебельського. Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:
THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДП"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кам. дов. 1.50, в твердому переплеті кам. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу:
Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

похоронити разом, бо це, мовляв, родина. А Українці вірять, що вони на тому світі всі будуть разом.

(До речі: не можу якслід зимовити "Січ" і коли говорю "Січ" то в мене виходить "Сяч". А Стайнфліхт із цього реготе, мовляв, сяч це на Україні птаха, яка приносить нещастя. Так, як би якась птаха могла приносити щастя чи нещастя!).

Граф Орлик лежав у ліжку, дуже втомлений. Хотів підвестись і сісти біля стола, коли ми прийшли, але маршал де Брой не дозволив на те, Медик, якого ми застали при його ліжку, сказав, що гарячка впала, але не радив довго з хворим говорити, бо це його дуже томить. Але граф Орлик з усмішкою заявив, що нетерпеливо жде, щоб досісти коня, бо саме ліжко (враз із медиком!) робить його хворим. Та видно по ньому, що в нього сял щораз менше, хоч не показує він того та справді по-мистецьки панує над собою.

Коли медик вийшов із кімнати, я теж хотів вийти та залишити наших полководців самих, але маршал велів мені залишитися. І щойно тепер побачив я, чому і маршал де Брой і князь Субіз та князь Льотаринський так високо цінять графа Орлика. Він велів мені подати мапу, яка лежала розкрита на столі під стіною та так докладно представив свій плян майбутнього бою, який на його гадку повинен відбутися під Бергеном, що маршал де Брой просто з дива не міг зійти. Плян був опрацьований до найменших подробиць і, як сказав граф Орлик, "цей бій ми мусимо виграти, бо від нього залежить доля цілої Франконії". Коли ж у відповідь маршал пригадав генералові Орликові, що у нас є тільки 28,000 чоловік а у Фердинанда з Брауншвайгу 40,000 — граф Орлик усміхнувся:

— Не забувайте, маршале, що мій козацький баталіон треба числити подвійно! А Січовиків до наступу попроваджу я і побіч білого з лелімами прапору Їх Величества короля Франції, маятиме козацький малиновий прапор.

***

5 лютень 1759.

Надсподівано почав топитися сніг. Скрізь по вулицях калюжі а вчора цілу ніч падав дощ із снігом. Дочка моєї господині, де я на квартирі, золотоволоса Гретхен (чого ті Німці так кохаються в імені Маргарита!) заявила мені, що в цій порі ніколи відлиги не бувало.

Я хотів їй сказати, що це жар любови, який скривається у французьких серцях, приніс цю відлигу, але Германки наших дотепів не розуміють. Вони тільки й знають дім та дбають про нього, якби щонайменше цілу вічність мали жити в цьому домі. Це правда, що воно приємно, коли скрізь чисто прибрано й привітно, але ледве чи котра б із наших французьких жінок погодилася мати тільки одну ціль у житті: дім, чоловіка й дітей! Вже нудно стає, коли зайдеш у розмову на цю тему з Германками. Ось недавно мав я розмову з Гретхен (у неї 16 років, хоч виглядом вона схожа на 20-літню!) і вона вже тепер сказала мені, як будуть одягнені її діти і в якої барви одежах ходитиме хлопчик, а в яких дів-

чатка. Їй Богу, смішно! І вже тепер вона, ця мала, уявляє собі, як то буде гарно, коли її чоловік прийде до дому на обід, стіл уже буде заставлений, діти сидітимуть біля стола, а вона подаватиме їм різні ласощі, що їх приготовила на обід — і всі будуть хвалити її, як вона смачно варить.

А коли я спитав її, а що буде, як не буде дітей, вона з величезним здивуванням заявила мені:

— Я вийду заміж за Німця, а кожний Німець має діти!

— А як вийдете заміж за Француза, — спитав я, — то що тоді буде?

І тоді щойно побачив я, як вони нас ненавидять: в її великих голубих очах загорілась така ненависть, що я аж здивувався, щоб дівчина могла так когось ненавидіти. Але вона швидко овололіла собою і твердо відповіла:

— Ні, я вийду заміж тільки за Німця, або... зовсім не вийду заміж! — І сказавши те, вийшла з кімнати.

І так закінчилась наша розмова про одруження. Нехай Бог сохранить мене від німецьких жінок! Та в їхньому товаристві хіба можна повіситися з нудьги!

***

11 березня 1759.

Сьогодні мене трохи болить голова, бо вчора справляли ми уродини Карла Стайнфліхта. Карло не хотів святкувати своїх уродин з уваги на недугу свого вуйка, графа Орлика, але цей не тільки вигнав його на прийом, а ще й (як сказав мені на вухо Карло) дав йому гроші влаштувати бенкет. Було дуже приємно, хоч гурт був невеликий, десяток душ, не більше. Згадували ми старі бої та романтичні пригоди і сміялись, коли Стайнфліхт кожну свою мову починав від слів " у моїй батьківщині Україні"...

— Який ти з біса, Українець! — жартував із нього молодий віцеграф Равль де Сен-Жіліен. —Син шведського генерала, та й ще Стайнфліхт на прізвище — і Українець! Та чи ти хоч бачив одним оком цю свою Україну?

— Але в мене мати Українка! — впирався Стайнфліхт — а син на Україні іде по матері й по дідові, а дід мій Гетьман України!

— Та в тебе навіть і герб не український, а чеський! Хіба ж Орлики Українці?—не переставав де Сен-Жіліен.

— Коли б ти побув на Україні, теж став би Українцем! — відгризався Стайнфліхт, який дуже не любить, коли хтось сумнівається про його українське походження.

І може ця суперечка, правда, що в погідному і дружньому тоні, велась би довше, якби мене нагло не відкликали, бо, мовляв, прибув до нас гість із Парижу, який мусить бачитися з графом Орликом. Жалко мені було залишати товариство, хоч усі обіцяли мене ждати, але не було ради! На кватирі князя Субіз, куди зайхав гість, я побачив невеличкого ростом старцуня, проте дуже швидкого в рухах, який якось досить схвильовано розмовляючи з князем Субіз, глянув на мене з-під ока, неприв'ітно.

— Поручнику Пуленсіе—сказав князь Субіз— від сьогодні ви, на час тривання гостини у нас пана маркіза де Фер-Монте, будете його ад'ютантом. Зараз же сьогодні, маркіз хоче бачитись із графом Орликом. Будь ласка довідайтеся, який стан здоров'я графа і, якщо можна, проведіть маркіза туди!

Найціннішим на подарунки книжки це

В. Лозинський і М. Ценевич

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St.
Toronto, Ont. — Canada

Читали Ви повно книжки "Появи Пречистої Діви", "Люрд", "Було трое малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу **чудес** у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки **30 центів,** а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес"

УВАГА! ● УВАГА!

Замовте собі під Великдень

ГАРНІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Найновіша серія — американського виробу ціна пачки — 12 карток — $1.00.

Замовляйте в нашому Видавництві:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Я мовчки вклонився, та почувши прізвище маркіза де Фер-Монте, зараз же зрозумів у чому річ: адже ж де Фер-Монте це одна з рушійних сил французької розвідки.

Маркіз знову зміряв мене очима і якось дивно, безшелесно рухаючи губами, підійшов до мене та вітаючись зі мною, спитав:

— Ви може кузен адмірала д'Антрім?

— Так, пане маркізе, — відповів я — це мій вуйко!

— Як почувається адмірал?

— Дякую, пане маркізе, добре!

— Поздоровіть його при нагоді від мене! Ми старі знайомі!

— Дякую, пане маркізе!

— А тепер, будь ласка, проведіть мене до графа Орлика!

Тут до розмови вмішався князь Субіз.

— Краще буде, маркізе, коли поручник спершу зайде до графа Орлика. Лейб-медик, що його графові Орликові прислав Їх Королівське Величество, не завжди дозволяє з ним говорити. А ваша розмова, догадуюся, не повинна бути надто коротка.

— То з графом Орликом так погано? — спитав насупивши брови де Фер-Монте.

— Кість не хоче гоїтися, помимо всіх наших старань! — відповів Субіз.

— Чому ж у такому випадку граф Орлик не повернеться в Париж? Там же ж він мав би кращу опіку! — муркнув під носом де Фер-Монте.

— Ви не знаєте, Орлика, маркізе? Він хіба залишив би свій постій і своїх Січовиків, тоді, коли рішається доля його батьківщини?

І, звертаючись до мене, князь Субіз сказав:

— Повозка запряжена! Їдьте до графа, поручнику, та спитайте, чи може до нього зайти маркіз? А ми вас ждемо тут!

Кілька хвилин пізніше я стукав у двері квартири графа Орлика. На щастя лейбмедика не було, а граф Орлик із малим Йоганом Вольфгангом Гете грав, лежачи на ліжку, в шахи. На вістку, що прибув де Фер-Монте, обличчя графа Орлика прояснило. Він негайно попросив мене привезти до нього маркіза, погладив по голівці малого Йогана — до речі дуже невдоволеного моїми відвідинами — та, даючи йому кусок шоколяди, казав, що пішле по нього Карла, як тільки буде вільний.

Я негайно вернувся до квартири князя Субіз і за кільканадцять хвилин де Фер-Монте сердечно вітався з графом Орликом. Орлик велів Карлові подати вина, але коли я хотів відійти, маркіз де Фер-Монте спинив мене:

— Хвилинку, поручнику! Ви дозволите, графе, — звернувся він до Орлика— що ми попросимо поручника Пуленсіє, сестрінка мого давнього друга адмірала д'Антрім, випити з нами чарку вина?

А коли граф Орлик, дуже радо притакнув, де Фер-Монте говорив дальше:

— А крім цього, в мене є ще діло до вас, поручнику! Ви зможете, через годину-дві, вислати спеціяльного післанця в Париж?

Не чекаючи моєї відповіді, де Фер-Монте звернувся до Орлика:

— Нам треба негайно вислати листа до Гілленборга!

— Гілленборг у Парижі? — здивувався Орлик.

— Так! — потвердив де Фер-Монте і додав:

— Моніка теж! Вони ждуть вістки від вас!

І дивлячись на мене, де Фер-Монте спитав:

— Зможете вислати такого післанця?

— Навіть з охороною, пане маркізе! — відповів я.

— Дуже добре! — хитнув головою де Фер-Монте.

Випивши чарку вина, нічого мені кращого не залишилось, як поїхати на кватиру князя Льотаринського, підібрати трьох мушкетників та сказати їм бути готовими до їзди в Париж, а потім зайти ще до мого товариства. Але в ресторані я застав уже тільки малий гурт друзів, бо була пізня година і хтось розголосив, що від завтра буде поготівля. Погуторяли ми трохи і я знову вернувся на кватиру графа Орлика. Розмова вже була закінчена і граф Орлик виглядав дуже втомлено; вперше побачив я в нього під очима сині круги. На столику, де передше лежала шахівниця, лежала тепер велика залякована куверта.

Коли старий Січовик, слуга графа Орлика, Карло, зголосив мене, і я ввійшов до кімнати, граф Орлик утомлено всміхнувся до мене:

— Дякую, поручнику, що ви зайшли та віддаю вам тепер під опіку нашого гостя. Ви, маркізе, заїхали до князя Субіз?

—Так! — сказав маркіз, прощаючись із графом та беручи куверту зі столика.

— Але завтра, конечно зайдіть до мене!

— Очевидно, що зайду! — запевнив де Фер-Монте.

— І дякую вам сердечно, маркізе, за такі милі вістки! — сказав стискаючи руку маркізові граф Орлик.

Маркіз якось пронизливо глянув у вічі графові Орликові:

— Графе, не забувайте, що вашого наказу жде Париж, Рим і Київ!

Ми всіли в повозку і по хвилині маркіз, передаючи мені залякованку куверту, сказав:

— Чи післанець і його охорона певні люди, поручнику?

— Певніших ледве чи можна найти! — відповів я. — Всі три мушкетники з прибічної сторожі князя Льотаринського.

— Чи ви, поручнику, свідомо не взяли Січовиків?

(До речі, я зовсім забув, що може найкраще до такої місії надавалися б Січовики з баталіону Орлика, але треба було якось рятувати ситуацію і я самовпевно відповів): — Так!

— Це ви добре зробили, поручнику! — сказав по хвилині де Фер-Монте.

Мені полегшало на серці, але не відповів я нічого, чекаючи, що скаже дальше маркіз.

А маркіз говорив дальше, мов до себе:

— Січовики задерикуваті, а сьогодні вмотатися в якусь пригоду не важко. Так, ви це добре зробили!

А по хвилині, коли ми вже доїжджали до квартири князя Субіз, маркіз спитав:

— Як гадаєте, чи завтра ранком, буде вже доручений лист у Парижі?

— Зовсім певно, маркізе! І завтра вечором, може і в цій порі, вже буде відповідь! — відповів я.

— Дуже добре, поручнику! Дякую!

Маркіз висів із повозки та щез у дверях квартири князя Субіз. Я велів візникові їхати до квартири князя Льотаринського, де вже ждали, приготовані до їзди, мушкетники. Я пояснив їм у чому річ та передав їм залякована куверту. При світлі смолоскипу невеличкої кімнати, де ждали мене мушкетники, я прочитав адресу: "Гілленоф Гілленборг, полковник військ Його Величества Адольфа Фридриха, короля Швеції, Париж, Меніль Монтан 77, біля готелю де Порт").

А внизу адреси дописка: "Сонце сходить на заході".

Олександер Мох

"БЕРЕЗІВСЬКЕ БОЯРСТВО НА ТЛІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ"

Іван Кузич-Березовський. БЕРЕЗІВСЬКЕ БОЯРСТВО НА ТЛІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. (Детройт) 1962. Видано коштом автора. — Стор. 320 — 1 мапка; форм. 155x235 мм., перепліт у полотні.

СВІТЛО 1963 ч. з жовтня принесло було статтю Літописця п. н. "На вічну пам'ять працівникам для Бога й народу" про т. зв. "регіональні" пам'яткові книги, в яких урожденці якоїсь одної землі (повіту, міста ітп.) закріплюють усе, що відноситься особливо до тієї їх вужчої батьківщини-регіону. Також інші часописи ("Гомін України", "Америка" й ін.) принесли статті — мабуть цього ж самого автора, але під іншими криптонімами — на цю тему. І появилося вже багато різних наших регіональних збірників: Тернопіль, Угнів, Львів, Буковина і б. і. Переважно всі оті збірники це вислід збірної праці різних авторів, які звичайно об'єднує в книгу якийсь один редактор.

Для відміни мусимо тут навести згадану вгорі книжку, яка в дечому різна від інших регіональних книг. Інша, бо написав її о д и н автор; інша, бо присвячена не так землі, як радше одній її суспільній верстві: шляхті-боярству; інша, бо для своєї мети: опису цього ж боярства сягає далеко-далеко аж до археології навіть. Подана на 3 сторінках література предмету (315-317) указує, що автор міг би таки добре бути підготованим до тієї своєї праці. Але його підхід до предмету не такий, як ми звикли вимагати від науковців, хоч із другого боку воно робить його книжку легкостравною для пересічного читача та й очевидно причиниться до поширення тих поглядів автора, які він хотів своїм читачам прищепити. Коли б так хотіти підібрати "науковий ступень" для автора, якусь відповідну назву, то мабуть найкраще було б його назвати англійським терміном "ентикверіян", який не має відповідника напр. у німецькій чи нашій мовах. Він означає людину, яка цікавиться стариною, але не є "методичним" науковцем; хоч і багацько може знати, але не вміє цього всього критично розібрати, не знає з того свого знання витягнути справді наукові консеквенції. Підхід нашого автора-антикварієна до автентичної науки, сказатиб: "аматорський і легковажний.

Т р о х и п р и к л а д і в. — До 13 стор. Станиславів оснував 1662 р. А н д р і й Потоцький (а не Станислав, як пише автор) і назвав його так у честь свого сина Станислава, який 1683 р. поляг під Віднем. Згаданий у книжці Станислав П. не був ані "уніятом" ані фундатором руських церков.

Стор. 229. Російський генерал Паскевич (не Пашкевич!) І. Ф. кн. Еріванський, розбив армію Кошута 13/8 1849 (а не 1848) року. Та й розбив К. властиво не сам Паскевич, а його генерал Ріділгер. Паскевича армія переходила не через Березів, а ввійшла в Галичину з "Конгресівки" та відійшла на Угорщину 23/6 1849 р. через просмик Дуклю. Іншими просмиками переходили тільки поменші російські військові частини.

Митроп. А. Шептицький став Станиславівським єпископом не 1897 р., а 17/9 1899 р. (стор. 245). Його брат Станислав, не був у 1912 р. генералом, бо ж іще в 1914 р. був щойно підполковником генштабу. Отже інформації кап. Урбановича (стор. 254) крайне несолідні, а далі наївненесенькі, бодай у відношенні до пізнішого польського генерала Шептицького.

Наполеон II. у 1867 р. уже не жив, а був це Н. III. (212). Це ж знайдете в кожній енциклопедії! Навіть у березівських справах автор має повно фальшивих і протиречних собі даних. Нпр. на 185 стор. "о. Тимяк" (треба: Тим'к, а радше Тимняк) прибув на пароха Березова 1897 р., а на стор. 241 той же парох значений "1882-1909"... Гора раз називається РАтундул (48, 49), раз РОрундул (49, 283). Раз автор пише АкрешорА (103, 131), раз знову АкрешорИ (159). Божок Світовид мав 4 обличчя, не 3 (114). Незнання істор. дат плюс зла коректа дають у висліді таке нпр. (156): Любарт володів Волинню від 1240 р., а 1382 року веде війну з Казимиром (хоч К. помер 1370 р.!): сам же Любарт помер 1385 р. —

297: містечко Давфин лежить у Манітобі, а не Саскачевані. 296: Арсенич був адвокатом у Вінніпегу, суддею ж у Давфині, а не навпаки. Перші українські емігранти в Канаді були офіційно 1891 р., а не 1887. (290), але то лише офіційно. Вісім наших селян убито за Баденівських виборів у 1897 р., а не 1906 (288). Там же виступає посол Володимир Будзиновський, хоч і юні читачі знають, що він був В'ячеслав та "писав" т. зв. "історичні" повісті; не був він ніколи адвокатом, а був недокінчений медик за освітою.

Автор бавиться також у філолога: 76, 102, 169 ітп. Ця його "філологія" — вершок гумористики, нпр. "дешлєхт" (169), але воно не цікаве для читачів, які самі не є філологи. Автор береться наводити також німецьку мову та при тому робить такі помилки, як пок. Сєнкевич, коли наводив "козацькі" розмови (281: двічі "нур фюр Дойч"!).

Шекерик не був 1913 р. послом, а був ним аж за Польщі (259). Московський батюшка Раєвскій жив у Відні в 1850 рр., а не перед вибухом І-ої світової війни (240), а корони були офіційно введені в 1900 р., не за Раєвського. Ітд., ітд.

За такий "науковий" виклад можна б автора вважати таки дуже "аматором", при всім тім не було б воно такою великою помилкою, як та, що її зробив автор на 284 стор., в якій говорить про "сотні вбивств у Березовах". Це вже нагадує ті жидівські "дані" про погроми, або канадські "Січі", про яких командира В. Босого ред. Назарук писав, що коли має одного члена, то говорить про чоту, а як має чоту, то говорить про батальйони. Як було з тими сотнями, то я не чував. Але знаю про вирізання 14 польських колоністів, факт без сумніву ганебний, але який стався — як кажуть березуни — "за подущенєм" саме колишнього польського сексота... Осуд таких і под. убивств, який висловлює наш автор, зовсім правильний, але не мусить він, на мою гадку, в'язатися конечно з перебільшуванням, бо таке нарушує достовірність автора і так, у корені, нищить його добру думку. Подібно фальшиво висказується автор на 221 стор. "селянство... було... забобонне й побожне"; треба би сказати "віруюче, але без належного релігійного поучення, також і забобонне".

Світогляд автора консервативно-релігійний, лицарський — типовий для дійсного боярина. Правда, тут і там уже слідні риски модерного лібералізму: нпр. замилуваний опис радикальної банд-и-рії для єп. Григорія Хомишина (248-251). Знов же не погодились би ми на виведення українського державного тризуба від Посейдона, як це хотів о. Данилович (261), чи може навіть масон проф. Грушевський: наш тризуб це знак голуба — Св. Духа в стилізації наближеній до хреста, — на нашу гадку. Свій світогляд автор старається вміло пропагувати і робить він це так цікаво, що повинні б від нього вчитися наші проповідники. Взагалі з книжки видно, що її автор має белетристичний талант. Спосіб писання автора ще більше примилюють його дигресії, нераз сплітки, якими він переплітає свою ніби дуже наукову оповідь. Нпр. (154, 202) розмова автора з пок. В. Геником про відкриття, які зробили большевики в костелі Домініканців у Львові про те, що Казимирові Вел. віддали зрадою Львів якраз "грецька партія". Або про інші там же відкриття: чому Хмельницький не здобув Львова. І багато подібного, що виглядає може на сплітку, але тримає читача в постійнім зацікавленні.

Нехай навіть, що багато з того, що нам автор написав і відважився видрукувати, не відповідає дійсній науці, то проте треба би йому щераз порадити переставитись від старовітчика-антикваріяна на інший жанр: автора історичних оповідань. Коли він прочитає твори Поляків Сєнкевича, Пржиборовського, обидвох Лозінських, Англійців та Німців (із яких просто відписував майже без змін наш В. Будзиновський і інші), то, здається нам, вийде з автора несогірший популярний історичний белетрист. Чого від щирого серця бажаємо, бо мало в нас є надійних популярних письменників з історичною тематикою.

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Казимир Грицина

О. ІГ. КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

Будучи в Уневі, був я свідком частих зустрічей убогих із Верховним Настоятелем ОО. Студитів сл. п. о. ігуменом Климентієм Шептицьким. Дуже часто о. ігумена не було в Уневі. Бо перебував біля хворого Митрополита. І от, бачу, коло манастиря крутяться вбогі. Питаю братів: чому ті вбогі не йдуть до фірти тільки крутяться біля манастиря? — Бо вони чекають на о. ігумена. — А що, має приїхати отець ігумен? — Не знати. — А пішла фіра до станції? — Ні. — То якже ж ті вбогі знають, що має приїхати отець ігумен? — Не знаємо, звідки вони знають, але напевно приїде. — Чим? — Найдуть фіру.

Ніколи о. ігумен не наймав візника, а звичайно брав воза з одним конем, воза, що навіть сидіння не мав. Отець ігумен сідав на дошку і брав вервицю в руки та молився. Такий фірман теж був з убогих, то й на зарядження отця ігумена йому дали їсти, коня погодували та ще й крім заплати дістав сіна чи конюшини, а часом і фіру дров чи порося дістав.

Із церкви по посіщенні ми виходили зачинаючи від наймолодшого. Останнім виходив отець ігумен. І ось сцена! Вбогі, мов гриби по дощі, являються ні звідси ні звідти та обступають свого опікуна. Образ гідний артиста. Отець ігумен високий, сивий — білий як молоко, майже наполовину вищий, нахилений до вбогих. А вони тиснуться, щоб привітатися з о. ігуменом. При тім свої болі-журби висказують. Отець ігумен звичайно мав готові карточки і лише дописував, що кому: чи порося, чи дров, чи шкіри на обуду, чи сіна для худібки. А вже не без зворушення пригадую собі по 28 роках, як вітала о. ігумена вбога-глухо німа: цього не вмію описати, цю сцену треба було самому бачити, а зворушувала вона до сліз. І цікаво, та глухоніма все знала перша і перша приходила під манастир вітати о. ігумена. З манастирської кухні видавали місцевим убогим страви, які вони забирали для родини, а зайшлі вбогі споживали їх у кінматі на фірті.

Підчас Свят Різдва чи Великодня в часі обіду отець ігумен брав отця настоятеля, йшли до вбогих у кімнату на фірті та були там із ними якийсь час.

На свята манастир різав корову і 2 свині; половина з цього йшла місцевим збіднілим

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

родинам. На запорядок отця ігумена місцевий учитель давав спис дітей, із яких сорок до пятдесят одержували з манастиря обуву, яку до міри робили брати-шевці. Таке діялося кожного року.

В сусідному селі померла жінка оставила чоловіка з малими дітьми. На те нещастя прийшло друге нещастя: згинула корова. Чим була корова в наших зубожілих родинах, те старша генерація знає, а добре відзеркалене воно в оповіданні "Дай, Боже, здоров'я корові" о. Т. Бордуляка: корова була кормителькою родини. І ось той бідний селянин, батько дрібних діточок, приходить до Унева та оповідає своє горе о. ігуменові. Отець ігумен не питає його, чого він собі бажає, тільки витягає карточку й пише до брата економа "видати найкращу корову, з тим, що поверне її тоді, аж як собі від неї виховає корову". По від'їзді о. ігумена до Львова брат-економ відібрав цю корову. Коли о. ігумен вернувся зі Львова та довідався про це, закликав брата-економа та приказав відіслати цю корову на завжди, без звороту...

Полагоджуючи манастирські закупи я часто їздив до міста. То й доводилося мені їхати часом з отцем ігуменом, який їхав до станції або виїздити до станції по нього. Коли ми переїздили селом, то нарід вибігав до дороги і так сердечно прощав чи вітав особу о. ігумена, що я мусів добре панувати над собою, щоб із зворушення не заплакати, особливо коли ми переїздили тудою, де очікувала нас згадана глухоніма. Вона мешкала збоку, не при дорозі. Навіть ті, які робили на городах чи полі, лишали все та бігли до дороги, щоби повітати чи попрощати о. ігумена. При манастирях в Уневі і на Личакові існували захисти, що були під опікою о. ігумена. Здібніші хлопці зі захистів ішли до школи, а інші вчилися ремесла. Правительство не давало жадних субвенцій, бо перемишлянський староста казав "Маце пшеора графа, нех вам дає..."

Коли в часі довшої неприявности о. ігумена о. настоятель зарядив давати вбогим лиш одну страву і то не всім, то тільки дехто з убогих заходив уже до манастирської фірти. Стало сумно. По приїзді о. ігумен довідався про це і скликав всіх монахів до каплиці та дав конференцію. Заключення було таке: коли гості й убогі оминають манастир, то це знак, що там нема Божого благословення.

З о. настоятелем о. ігумен осібно ще говорив і відтоді о. настоятель часто навіть сам обслугував убогих. Убогі наново зачали відвідувати манастир.

Таким був о. ігумен Климентій граф Шептицький, верховний настоятель Отців Студитів, за свого життя. Тепер із небесних висот глядить на нас та очікує, щоб ми звертались через нього до Всемилостивого Бога, а він виєднає нам те, що нам потрібне.

НОВІСТЬ НОВІСТЬ

СЛУЖБА БОЖА

ЗА ПОМЕРЛИХ

на чоловічий хор з Панахидою й похоронними піснями (Св. Боже, Со Святими, Вічная Пам'ять, Тихий Вітер — Нижанківський, Роздольський, Купчинський, Воробкевич). Величина 7x10; сторін 32.

Ціна $2.50.

— — —

СЛУЖБА БОЖА

на мішаний хор, вибраних композиторів, видання о. Сапруна; 38 кусників; 17 зошитів.

Ціна $5.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN FATHERS
Mundare, Alberta, Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00

☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00

☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) ..... $.....

Ім'я (Name) .....

Адреса (Address) .....

.....

ВАТИКАНСЬКИЙ II СОБОР ПРО ЖИДІВ

(Докінчення зі стор. 154)

лимляни взяли були на себе вину за смерть Ісуса, то як вони могли перекинути свою вину на всі покоління свого народу, аж по кінець віків?

4. То ж нарешті: **хто** винен, **хто** відповідає за гіркі страсті й невинну смерть Ісуса Христа?

І я, і ви, і ми всі... Щодня ми визнаємо: "Вірую... і в єдиного Господа Ісуса Христа... розп'ятого за нас при Понтії Пилаті..." Отже ми й гріхи наші тут винні! На Голгофті, під хрестом нашого Спасителя, нема невинних, крім одної Його Пресв. Матері! Тому не вказуймо пальцем на жидів, а кулаком биймо себе самі в груди! Каймось і любім нашого Спаса, що "взяв на себе гріхи світу" (Ів. 1, 29). "Він був ранений за наші гріхи, за наші провини був мучений... його ранами ми виздоровіли... на нього поклав Господь гріхи нас усіх..." (Ісая 53, 5...).

Тому Папа Павло VI молився на Гробі Господнім: "Ми прийшли, щоб визнати таємничий зв'язок між нашими гріхами й Твоїми Страстями... Ми прийшли битися в груди — просити в Тебе прощення — благати Твого милосердя..." (Гл. СВІТЛО, ч. 3, 1964, ст. 107).

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

СУДБУРИ ПРОЩАЮТЬ СВОГО ДУШПАСТИРЯ

Отець Мирослав Босий, що був сотрудником в українській католицькій парохії св. Покрови від 1957 р. виїжджає із Судбур до Гемилтону, де він має перейняти обов'язки душпастиря в новій парохії. Таке повідомлення, що його передав парохії Преосв. Владика Ісидор Борецький з Торонта, було приняте парохіянами з великим жалем. Під час його побуту в Судбурах вся парохія — так старші як і молодь — бачила в о. Мирославові Босому ревного душпастиря та любого приятеля. Його достойна особистість, з додатком порад потребуючим, була високо цінена всею околицею Судбур і поза ними. В часі свого перебування в Судбурах о. М. Босий запризнив собі всю Єрархію латинського обряду, — яка мала велику пошану до нього і через якого наша Церква і наш обряд були люблені вірними латинського обряду.

Нема другої місцевості, де католики латинського обряду були б такі близькі і щирі до нашого східнього обряду, як це має місце тепер в Судбурах. Це якраз і є заслуга о. М. Босого.

Всеч. о. М. Босий народився і закінчив студії в Торонті. Коли скінчив священичі студії в Семинарії св. Августина, був призначений до катедри св. Йосафата. Як він приїхав до Судбур 1957 р., щоби почати свою службу як сотрудник пароха св. Покрови, то він не був чужинцем для людей, бо він був директором діточої оселі Вілля Марія коло Ричард Лейк від 1952 р. При його співпраці парохія скоро зросталa, а молодь була піднесена духово. Всеч. о. М. Босий був організатором і духовним провідником в клюбах молодих жінок, клюбах молодих мужчин, в Дружині Преч. Діви Марії, Юнацтва і Вівтарної Дружини. В парохії він також був духовним провідником і капеляном Сестер Місіонарок Християнської Любови в Судбурах. В додатку до його

ПРО З'ЇЗД БУВШИХ УЧЕНИЦЬ СЕМІНАРІЙ С. С. ВАСИЛІЯНОК

8-го лютого відбулися чергові збори Комітету З'їзду бувших виховательів і учениць всіх учительських семінарій С.С. Василіянок в Україні. На зборах доповнено Екзекутиву Комітету й вирішено дату З'їзду.

До Комітету входять:

Надія Литвиненко, голова
Марія Демидчук, місто голова
Ольга Ліс, секретарка
Марія Ґумовська, касієрка
Ольга Домбровська, пресова референтка
Марія Клячко, програмова референтка

З'ЇЗД ВІДБУДЕТЬСЯ В НЬЮ ЙОРКУ В ДНЯХ 27-го, 28-го і 29-го ЛИСТОПАДА, 1964.

Комітет просить бувших учениць всіх учительських семінарій С. С. Василіянок в Галичині, що живуть поза межами Рідних Земель, якнайскорше зголошуватися, подаючи точно ім'я і родинне та заміжне прізвище й адресу, на руки секретарки Комітету, щоби можна було вислати обіжники.

Писати до:

Mrs. OLHA LISS — 212 E. 88th St., New York, N. Y. 10028.

Комітет просить, щоб всі інституції, організації та товариства стримались від підприємств в тих днях листопада, в котрих відбудеться З'їзд Учениць Семінарій С. С. Василіянок.

ОЛЬГА ДОМБРОВСЬКА, пресова референтка

го щирої душпастирської праці — о. М. Босий є обдарованим промовцем, викладачем і є знаний як добрий дописувач-кореспондент до місцевої судбурської католицької преси.

У дні 2-го листопада 1965 року відбулось прощальне прийняття, приготоване парохіянами Судбур — на честь виїжджаючого душпастиря, на яке прибуло приблизно 500 парохіян та гостей.

Тому, що наша заля не могла всіх помістити, прийняття відбулось в рямо-католицькій церкві Ст. Жін де Бребиф.

На тому прийнятті парохіяни подарували о. М. Босому новий самохід з 1964 р. марки "Футура Фальком" та багато інших речей. Під час прийняття виступали музики й співаки. М. ін. співала Крися Неміс, багато промовців висловлювали признання о. М. Босому за його віддану працю і труд, що його він вкладав для добра своєї Церкви, дітвори та цілої громади.

При тім усі присутні виявляли свій щирий жаль з приводу виїзду о. М. Босого, — а вже найбільше жалувала молодь та діти, які зі сльозами на очах прощали свого Духовного Батька й Опікуна: Оксана Куриків говорила від шкільних дітей, Варвара Москалик від Дружини Проч. Діви, Орися Гримля від дітей, Маргарита Грицик піднесла о. М. Босому китицю рож.

Василь Буба говорив від Вівтарної Дружини, п-і А. Гуска говорила від Клюбу Молодих Жінок, п-і Пушкаренко подарувала о. М. Босому від Ліги Українських Жінок 100 дол., а ключ до самоходу вручив душпастиреві п. Матвій Лукей, голова Клюбу Молоді, що був також господарем прийняття. Пані М. Яєюк подала список жертводавців на самохід та заразом подякувала всім за зрозуміння справи та поміч. Отець Й. Грегем говорив від імени всього латинського духовенства Судбур.

Під кінець виступив з теплим словом подяки о. Мирослав Босий. Оплескам не було кінця. Відтак люди підходили особисто до душпастиря та висловлювали йому свої щирі побажання.

То була досі небувала подія в Судбурах. **Присутній**

ДЕЩО З НАШОГО ПАРОХІЯЛЬНОГО ЖИТТЯ

Чипман — Гіллярд, Альберта

Наша околиця Чипман-Гіллярд хоч не дуже велика, все ж таки важлива в історії нашого канадійського поселення. Тут довгі літа проживав зі своєю великою родиною перший український поселенець Василь Єлиних, тут також, неделеко теперішньої церкви св. Івана, в латинському костелі мав свою першу проповідь о. Платонід Філяс ЧСВВ, тут через довгі роки велась пожвавлена праця над організацією парохіяльного й народнього життя, над збереженням давніх традицій та вихованням нових поколінь. Тому й хочемо подати вісті з нашого парохіяльного життя за останніх кілька місяців. —

НЕВИДЖАЛУВАНА ВТРАТА

В червні минулого року, в нещасному автомобілевому випадку ми втратили нашого дорогого о. пароха, нашого доброго о. Андрія Ковча, ЧСВВ. Хоч похорон відбувся у Мондері, всі наші парохіяни брали в ньому участь, жертвували багато на св. Служби Божі, а членкині всіх наших відділів ЛУКЖ занялись поминальним обідом. Тепер наші парохії призадумуються, як зібрати фонди на гарний пам'ятник на могилу о. Андрія, щоб наша любов була не тільки в словах і сльозах, але щоби пам'ять про нього була справді вічна між нами.

НАШ ЗБІРНИЙ ХОР

Може жодні інші парохії не можуть похвалитися такою згідливою співпрацею, як саме наші парохії в Гіллярд і Чипман, бо мабуть ніде нема так добре зорганізованого спільного церковного хору, який співає кожної неділі по-порядку в усіх трьох наших церквах. Зорганізував цей хор о. В. Сорока, ЧСВВ, ще три роки тому, а його працю продовжали о. Й. Шкварок (через деякий час), а потім бл. п. о. Андрій Ковч. Наш хор вже через два роки підряд дає різдвяні програми по радіо, виступає при різних нагодах і в інших місцевостях, як ось на ювілейному торжестві оо. Василіян у Мондері. При хорі діє успішно також і драматичний гурток. Хором і гуртком дуже вміло проводить диригент п. Яків Матвіїв.

РІДНА ШКОЛА

В наших парохіях діє також і Рідна Школа. Довгі роки навчання в школі вели самі отці парохи, звичайно в суботи, перед відправами, в наших парохіяльних залях. Цього року, за стараннем теперішнього о. пароха Н. Свірського, ЧСВВ, в школі навчають Сестри Служебниці з Мондеру, а навчання відбувається кожної суботи в модерних приміщеннях державної школи в Чипман. Це навчання є для дітей усіх трьох парохій і треба зложити признання батькам, що привозять своїх діточок навіть таки дуже здалека. В школі навчається 80 учнів. Перед Різдвом Школа приготовила гарний концерт, який відіграли діти дуже вміло, хоч час приготування був короткий.

НАШІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Щоби наша Рідна Школа не була без опікуна, відновлено в наших парохіях також і відділ БУК-а, який діє під назвою "Клюб Мужчин". Найближче його завдання, це старання про Рідну Школу, її удержання і забезпечення, а також справи нашої старшої молоді. Як у кожній молодій чи відмолодженій організації — праця тільки що наладнується і є вигляди на гарні й великі успіхи.

При кожній нашій парохії діють відділи ЛУКЖ. Це одна з найбільш витревалих наших парохіяльних організацій, яка завжди може похвалитися великою жертвенністю і гарними ділами, особливо для прикраси наших церков. Відділи кожного місяця відбувають свої сходини, укладають й уряджують різні імпрези, як базарі, пущення, тощо.

Тому що наша молодь переходить з фарміз до міста, діяльність відділів УКЮ дуже послабилася. Все ж таки час-до-часу, головно чипманський відділ, відбуває свої сходини й уряджує імпрези. Мабуть і для них було б добре створити один відділ на всі три парохії. При Рідній Школі починають організуватися також Вівтарна Дружина хлопців і Марійська Дружина дівчат.

РОДИННІ СВЯТА

В недалекому минулому в наших парохіях відбулось кілька гарних родинних свят.

У суботу 21 вересня м. р. п-во Василь і Олена Шарун з Чипман обходили **срібний ювілей** свого подружнього життя. Сини, родина й приятелі (донечка п-ва Шарунів згинула у нещасному випадку, коли шкільний "бас" зударився з потягом на перехресті в Ламонт), приготовили для них гарний банкет. Перед банкетом о. парох відслужив в наміренні ювілятів Молебень та уділив їм благословення. Під час банкету о. парох, а також дехто з родини й приявних зложили ювілятам щирі побажання на дальше щасливе життя, родина ж дала їм гарні ювілейні дарунки. П-во Шаруни щиро дякували приявним за честь і за дарунки. Зі збірки, переведеної при тій нагоді, на СВІТЛО призначено 10 дол.

Другий срібний ювілей відбувся 14 жовтня м. р. у просторих залях мондерського Народнього Дому. Святкували його п-во Василь і Анна Іваськів з парохії св. Івана в Гіллярд. По Молебні в наміренні ювілятів, до якого приспівував наш хор під управою п. Я. Матвієва, о. парох уділив ювілятам благословення. Простора мондерська церква була заповнена майже цілковито, так багато родини й приятелів з'їхалося, щоби вшанувати достойних ювілятів. Два їх сини Норман, що працює на далекій півночі, й Мирослав, який живе ще при батьках, були головними організаторами того свята. Господарем банкету був п. Я. Матвіїв, який перевів його зручно й весело. Під час банкету промовляли о. парох і дехто з родини й приятелів. Сини й гості зложили ювілятам гарні дарунки, між якими найкращими були заяви вдячности за добре виховання й синівські любови їх синів. З переведеної збірки призначено на СВІТЛО 10 дол.

Шановним Ювілятам, які є добрими членами своєї парохії, нашого хору й наших парохіяльних організацій і не жалують

ВПИСУЙТЕСЯ В ЧЛЕНИ

ЛІТУРГІЙНОГО СОЮЗУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

ПРИ НОВІЦІЯТСЬКОМУ МАНАСТИРІ В МОНДЕРІ, АЛЬБЕРТА

КОРИСТІ З ТАКОГО ВПИСУ:

1) Через такий впис дана особа чи родина стає духовно споучена з нашою новіціятською родиною під особливішим покровом Найсв. Христового Серця, св. Василія Великого, св. Йосафата та св. Йосафа—цих вибраних покровителів нашого Василіянського Новіціяту.

2) Служби Божі будуть правитися в Ваших наміренних кожної першої середи місяця через ціле Ваше життя й навіть по смерти.

3) Ви будете учасниками духовних користей з усіх молитов і побожних практик, що відбуваються кожного дня на новіціяті.

4) Вашою жертвою Ви допоможете нам насамперед збудувати гарну й велику каплицю при новіціятському манастирі Отців Василіян у Мондері; а заразом і до покриття коштів вишколу нових місіонарів до великої апостольської праці над спасінням людських душ.

5) Як за життя так і по смерти Ваша душа буде користати з молитов, що линуть щоденно перед Божий престіл у цій новіціятській каплиці.

6) На пам'ятку дістанете багато розмальовану золоту грамоту з іменем Вашим чи Вашої родини, виписаним на ній.

7) Ваші рідні чи близькі також будуть собі дуже цінити Вашу приязнь до них, коли при нагодах уродин, ювілею чи тому подібних оказій, вони одержуть таку грамоту за Вашим старанням.

Вписи поодиноких осіб у постійне членство в Літургійному Союзі св. Василія Великого виносить тільки $10.00; а вписи цілої родини $25.00.

Свої пасхальні поминки, записи чи листи шліть на адресу:

LITURGICAL SOCIETY OF ST. BASIL THE GREAT
Basilian Fathers Monastery
Mundare, Alberta

ні праці, ні жертви на добрі цілі, хай Господь нагородить стократно й дозволить прожити в щастю на многі і благі літа.

ДЕНЬ ПОДЯКИ

Кожного року наші парохії відзначують день подяки особливим Богослуженням і (звичайно) родинним обідом. У парохії св. Івана в Гіллярд такий день подяки відбувся 31 жовтня м. р. По торжественній св. Літургії відбувся в парохіяльній залі також і гарний родинний бенкет. Промовляли на ньому п. М. Сенюк, п. Ю. Бойко та о. парох, який підкреслив важливість згоди, любови й співпраці у парохіяльному житті. При тій нагоді переведено збірку, що принесла 15.85 дол., з чого на СВІТЛО 7.85 дол. Жертводавцям щира подяка.

НАШІ СУМНІ ХВИЛИНИ

За останніх кілька місяців минулого року наші парохії пережили також і кілька сумних хвилин, втративши добрих парохіян, або згадуючи їх в річницю смерти.

23 серпня відійшла у вічність бл. п. Анна Воляник. Похорон Покійної відбувся у Чипман. Хоронив о. А. Винник ЧСВВ.

13 вересня м. р. упокоїлась в Бозі бл. п. Юлія Гурська. Похоронив покійну 17 вересня на цвинтарі парохії Успення М. Б. у Гіллярд о. Н. Свірський ЧСВВ.

20 липня м. р. Заупокійна Служба Божа за В. Видиковського в першу річницю смерти.

3 серпня Служба Божа за Н. Фірманюка в річницю смерти.

5 жовтня Служба Божа за А. Волиняк в 40-вий день.

12 жовтня Служба Божа за Н. Івасюка в річницю смерти.

9 листопада Служба Божа в сороковий день за Юлію Гурську.

12 листопада Служба Божа в річницю смерти за Лілю Букра.

30 листопада наші парохії пережили ще один тяжкий спомин, а саме спомин про дорогих діточок, що згинули у катастрофі в Ламонті 1961 р. В той день відслужено заупокійну торжественну св. Літургію. Служили о. А. Винник, ЧСВВ й о. Н. Свірський, ЧСВВ; а зворушливу проповідь виголосив о. Е. Пащак, ЧСВВ. Співав спільний хор під управою Я. Матвієва, крім великого числа людей приявними були також і Прп. Сестри з діточками Рідної Школи. Богослуження відбулось у церкві Різдва М. Б. у Чипман.

Ось так коротенько про наше парохіяльне життя. Не щоб хвалитися, але щоб поділитися з вами нашими радісними хвилинами й нашими смутками та й щоб ще раз підкреслити ту велику правду, що згода будує, що "де згода в родині... там Бог перебуває, добро їм посилає і з ними вік живе". **Парохіянин**

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ

піонерів церковного і громадського життя в Едмонтоні, Алта.

Мила вечірка відбулася в едмонтонському УНДомі в суботу, 1 жовтня, якою відзначено 50-річний ювілей подружжя п-ва Олекси і Катерини Жарських. На ювілейному бенкеті зібралося понад 350 гостей, щоб разом з рідною вшанувати ювілей родини, що положила так багато трудів у розвитку церковного і громадського життя нашого міста. На бенкет зволив завітати також Преосв. Владика Ніл, щоб особисто привітати п-во Жарських з їх родинним торжеством. На бенкеті були теж посадник Едмонтону п. Василь Гавреляк і суддя верховного суду Р. Грещук з дружинами. Господарем прийняття був п. Орест Демків, голова Ради сепаратних шкіл Едмонтону.

Родинне торжество почалося Молебнем в 6 год. вечора, який відслужили в катедральній церкві св. Йосафата о. парох Ю. Ковальський, кол. парох о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру і о. М. Ханас ЧСВВ, парох церкви св. Василія в південному Едмонтоні. По відправі о. парох уділив ювілятам церковне благословення.

Опісля зібрані гості перейшли до УНДому, де по молитві й многоліття на честь ювілятів почалася гостина. Наприкінці вечері господар вечора, п. Орест Демків, привітав родину Жарських з їх ювілеєм і прочитав побажання від прем'єра Канади п. Л. Пірсона, губернатора Альберти п. П. Пейджа, прем'єра Альберти Е. Маннінґа і від посадника Едмонтону. Наспіла ще привітальна грамота від Святійшого Отця, про яку постарались Сестри Службениці, а також від окремих родин.

Особисто привітав ювілятів о. Ю. Ковальський, прочитавши на вступі привітання від Преосвящ. Владики. В своїй промові о. парох зупинився над важливістю активної праці громадянина в церковних і громадських організаціях, — ювіляти були прикладні в цьому відношенні. Отець В. Каменецький привітав ювілятів від себе і в імені оо. Василіян. П. Осип Приймак привітав родину Жарських від управи УНДому і переповів їх життєпис, зупиняючися зокрема над діяльністю п-ва Жарських в УНДомі й інших організаціях. Від жіночих організацій привітальну промову виголосила п-і А. Прийма, щиросердечно вітаючи родину Жарських з їх родинним святом. Наприкінець виступила п-і Ю. Коренда, зложила ювілятам дарунок від усіх присутніх — китицю рож, обведену китицею з однодолярових банкнотів, і зложила побажання ювілятам в імені присутних.

П-во Олекса й Катерина Жарські

Від імени родини промовляв син ювілятів п. Орест. Він подякував родичам за дбайливе виховання і щиро дякував усім присутнім, що вшанували 50-річний ювілей його батьків.

Не зважаючи на роки, п-во Жарські є далі активними громадянами і добродіями своїх організацій. Пан Жарський далі співає в парафіяльному хорі. П-і Жарська помагає у всіх підприємствах т-ва "Зоря", в якому вона була діяльна багато років і не раз була в його заряді касіркою. За заслуги для УНДому вже давніше загальні збори УНДому нагородили п-во Жарських почесним членством.

З нагоди Ювілею родина Ювілятів зложила 10 дол. на СВІТЛО. За пожертву щиро дякуємо, а шановним Ювілятам бажаємо ще в щасті й здоров'ї прожити многі літа. **Ш.**

ІНСТИТУТ ІМ. СВ. ЙОСАФАТА

потребує вашої допомоги

Студентський інститут ім. св. Йосафата в Едмонтоні конче потребує направи, треба відновити передусім молитовницю. Ваш датки поможуть справі вихования українського католицького студентства.

Інститут, який знаходиться дуже близько університету, вже 18 років веде виховну діяльність. Установа ввесь час була під управою оо. Василіян. Теперішнім директором інституту є о. Йосафат Шкварок ЧСВВ, магістер учительського факультету Албертського університету.

Протягом 18 років з інституту ім. св. Йосифа вийшло багато професіоналістів Альберти, Саскачевану та інших провінцій.

В інституті щодня правиться Служба Божа. Крім того, студенти ходять на лекції релігійної освіти та української мови. Інститут є також центром діяльности "Обнови" — товариства українських католицьких студентів Албертського університету. Студенти мають хор, яким керує п. Лаврентій Пшик. Вони також організують різні доповіді, дискусійні вечори, спортові ігри, тощо.

В університеті є бл. 300 українських католицьких студентів. В інституті ім. св. Йосафата цього року мешкає лише 19 студентів. Зголошень було куди більше: на жаль, нема в будинку місця для більшої кількости студентів. Поки в Едмонтоні буде збудований більший і відповідніший студентський будинок, негайною потребою є направа старого (понад 50 років) будинку ім. св. Йосафата. Ласкаві пожертви шліть на адресу:

Rev. J. Skwarok OSBM,
8820 - 111 St., Edmonton,
Alberta.

Добродіїв будуть згадувати в молитвах у Службах Божих, що правляться в інституті.

СТУДЕНТИ ІНСТИТУТУ ІМ. СВ. ЙОСАФАТА. — У першому ряді сидять зліва направо: Тома Саналюк, Варен Франко, Петро Опришко, о. Йосафат Шкварок (управитель інституту), Василь Кудрик, Вінстон Герулян, Григорій Люминг; у другому ряді: п-і К. Кравців (господиня), Дейл Варава, Антін Лій, Григ. Шумег, Василь Миконецький, Юрій Ядулин, Роберт Христів, Мирослав Вестром, Річард Гайдун, Василь Кулій, Павло Стефанів, Євстахій Оверко, п-і М. Грабова (господиня).

ПОМИНКИ ПО ТАТОВІ

Дейзленд, Алта.

В січні ц. р. минув рік від смерти заслуженого піонера й ревного діяча на народній і церковній ниві — бл. п. Максима Гармідера. З цієї нагоди в суботу 11 січня ц. р. жона покійного й діти справили по дорогому батькові поминальне Богослуження. Того дня рано Всч. о. Богдан Лозинський відслужив Святі Літургію й Парастас за спокій душі покійного Максима. Численна родина й приятелі виповнили церкву, бо хоч це вже рік від смерти Покійного, то пам'ять про нього живе між усіми, хто тільки знав його добру вдачу та щире серце.

По Богослуженні в домі жони Марії відбувся поминальний обід, на якому о. парох і також дехто з приявних згадав покійного незлим-тихим словом.

Вп. п. Максим Гарнідер

Жона Марія й діти Покійного щиро дякують о. парохові В. Лозинському за Богослуження а всій ближчій і дальшій родині та всім приятелям за ласкаву участь. При тій нагоді складемоть свою жертву на СВІТЛО $5.00.

Спочивай в Бозі наш дорогий мужу і тату, а пам'ять про тебе буде певно вічною між нами.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(Пресовий Фонд СВІТЛА)

По $2.00:

В. Курило, Едмонтон, о. Іван Черкавський, Дервент; І. Метеля, Л. Сенюк, Вінніпег; П. Козель, Рейкровт; В. Стецишин, Чікаго; Т. Стойкевич, Вінніпег; А. Спільчук, Торонто; В. Воробець, Ірвінгтон; А. Гнатів, Форт Вілиям; М. Джурманський, Австралія; С. Оренчук, Англія; М. Царук, Мондер; о. Н. Притуляк, Пасейк; Е. Зварич, Питсбург; Ф. Стефаниця, Австралія; С. Йорк, Сасиатун; М. Возьняк, Елмвуд Парк; І. Голубець, Торонто — $2.50, М. Копер, Верион — $1.80; А. Чорній, Балтімор $1.50; Т. Шимків, Едмонтой $1.50; Т. Печерський, Філядельфія $1.25.

По $1.00:

Є. Касиян, Маганой Сіті; П. Іваньович, Бруклин; М. Осадчук, Е. Турик, С. Шипиявий, Ґ. Г. Войах, О. Салдит, Бофало; М. Чорнодольський, Бронкс; Л. Марків, Нью Гейвен; С. Годованець, Рочестер; М. Дудяк, Пітсбург; М. Нагірна, Джесуп; Г. Романців, Олеан; И. Литвін, Вестчестер; П. Чорнобай, Лодлов; В. Мельник, Честер; І. Мединський, Вунсокет; П. Демчук, Дітройт; Т. Крупка, В. Ковальчук, Гемтремк; О. Андрушків, Дітройт; Я. Тростянецький, Лос Анджелес; д-р О. Волянський, Тепс; І. Доция, Гаверфорт; П. Корменівський, Пітсфілд; В. Пашковський, Мехійз Рок; Горбан, Лудлов; І. Дудик, Галетовн; А. Білоус, Стетен Айленд; М. Поточняк, Овон Парк; О. Голубик, Пітсбург; Н. Гафткович, Н. Кравців, Гартфорд; С. Кудлик, Бронкс; І. Чучман, Дірборн; В. Мілан, Ревдон; А. Ракуш, Чікаго; М. Коханівська, Іст Медов; А. Яцура, О. Цапало, О. Тируля, К. Яримак, В. Берко, М. Винниченко, Г. Загородний, В. Муха, К. Пирчак, А. Кущак, Г. Троян, В. Васько, С. Ляхович, Н. Балицька, Чікаго; І. Комановський, Сиракюс; С. Гуцаль, Ютіка; С. Цецюра, Джерсі Сіті; І. Мельник, М. Барановський, А. Хомик, С. Прокопович, І. Вебій, Дітройт; Т. Брикович, Я. Качанівський, о. О. Кобрин, Е. Писький, М. Угорчак, М. Демянчук, о. Роман Лободич, д-р М. Вілик, Н. Котович, К. Гендей, Ю. Копитко, Філядельфія, М. Абрамюк, М. Крук, А. Камінська, А. Павелків, П. Дідух, М. Червонюк, О. Овсянецька, П. Наконечний, А. Антоня, А. Конюх, О. Щур, Т. Возьна, А. Григус, М. Пшах, М. Мриглод, Нью-Йорк; М. Муха, Клівленд; С Потоняк, Бінгамтон; Л. Філіпчук, Бронкс; Л. Маркус, Нью Варк; П. Зуковська, Фал Гил; Н. Драбінястий, Мічам; Г. Гараш, Райдісон; В. Олексевич, Гадсон Бей; Я. Козубаль, Елфос; Г. Мартинюк, Ногвей; Л. Чировський, Ірвінгтон; М. Соколів, Гемтремк; І. Гінчак, Мекіс Рок; М. Значко, Бофало; А. Посеків, Бруклин; Т. Мизак, Мейвуд; М. Силепкович, Нью-Йорк; В. Кацинець, Кольчестер; І. Гузар, Весфілд; А. Федорук, Ланкастер; А. Зварич, Гецкетови; А. Маруненко, Бетлегем; І. Корменівський, Вилмінгтон; д-р Р. П. Смик, Кол Сіті; С. Балага, Іст Чікаго; К. Душенчук, Гілберт Плейн; П. Маслюк, Транскона; М. Рубчак, М. Коваль, А. Вербіцька, Н. Черемшинський, М. Левицька, М. Строїч, Вінніпег; І. Яник, Оукбурн; С. Пристанський, Портедж ля Прері; М. Вербіцька, С. Попик, Ґ. Сидор, І. Кметь, Ванкувер; І. Іваниха, Кальмар; І. Попик, Лішор; А. Колісник, Ванг; В. Січ, Гей Лейк; П. Колявський, Кемрос; П. Балько, Голден; Е. Никифорук, Т. Кондра, С. Німчук, І. Гутман, Н. Іванків, М. Твардовський, Т. Козик, Л. Проскурник, А. Кузик, М. Ковалюк, М. Левицька, А. Зарський, В. Озубко, М. Ватюк, С. Дацюк, А. Матвіїв, Г. Курило, Д. Сивенький, Е. Гукало, І. Осмак, А. Гнатишин, Едмонтон, П. Крежановський, Чітман, Д. Грабець, Голден, П. Гордій, Г. Місьчій, Мондер; К. В. Бродвей, Бонанжа; Г. Чамрук, Чітман; Е. І. Іванчина, Сарнія; І. Гевус, Віндзор; М. Кусий, Грімсбі; С. Луник, Гамілтон; К. Вітюк, Форт Вілиям; А. Іперсіч, Тимінс; В. Панчук, Судбурн;

Щиро дякуємо —

Адм. СВІТЛА

†

Дня 15-го лютого ц. р. упокоївся по важкій і довгій недузі наш Тато,

ІВАН МАЦЬКІВ,

прожившн 71 років, в Ньюарку, Н. Дж., де відбулися похорони дня 18-го лютого і похоронений на католицькому цвинтарі у Вінах.

Покійний був любителем українського друкованого слова, передплачував українські часописи та журнали, у тому числі і СВІТЛО. Так у краю як і тут на еміграції брав участь у громадському житті. — В. Й. П.

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

Effect of Pope's Visit to Holy Land Lingers On

By ANGUS J. MACDOUGALL, S.J.

Most of the dust stirred up by Pope Paul's visit to the Holy Land has quietly settled. The swarms of journalists, newspaperman and photographers have long been busy pursuing other events in less renowned corners of the world. Yet the effect of the Pope's visit lingers and serves to emphasize the need of reconciliation between Christian East and West.

A few weeks after his momentous pilgrimage, the Holy Father received in private audience at the Vatican two distinguished prelates of the Eastern Church, Metropolitan Athenagoras of Thyateira and Metropolitan Maximos of Laodicaea. Metropolitan Athenagoras visited Pope Paul as a special envoy of his namesake, Athenagoras, the Ecumenical Patriarch of Constantinople. His visit was a bid to continue the all important dialogue between Rome and the East. The Metropolitan, interviewed at Athens while en route to Rome, stated that all the Orthodox Churches had come to realize that unity was not only a wish of our time but also a demand of the Gospel.

The Patriarch himself, when interviewed recently by a French news agency, remarked that all religions were longing for unity and brotherliness, adding that "we will do everything that lies in our power to meet the needs of our age and of all nations." When referring to the great historical encounter with Pope Paul in Jerusalem he paid a glowing tribute to the Holy Father: "This magnanimous man made an unusually favorable impression on me by his wisdom, his dignity, his culture, his simplicity, and his immense goodness. He charmed me as he has charmed the whole world."

We can detect here a gracious charity that will provide the necessary climate of ecumenical dialogue between East and West.

The Orthodox Churches and Rome already have so much in common — episcopal succession, the sacramental system, the Eucharistic Sacrifice, patristic traditions — that hopes rise for fruitful encounters. Perhaps the main obstacle to clear is the basic difference of mentality between East and West. Yet sympathetic realization of this difficulty will achieve more than all kinds of theological manoeuvring.

Pius XI went to the heart of this problem several decades ago when he said, "The venerable Churches of the East have preserved a heritage so holy, so worthy of veneration, that they deserve not only the fullness of respect but also the fullness of sympathy."

Other formidable obstacles to unity strew the way. Even the concept of Christian unity among the Orthodox themselves has changed. The individual churches, with their jealous regard for local autonomy, do not recognize among themselves a single head with authority over all. As Patriarch Athenagoras explained, "We have a federal system within which each of the Orthodox Churches is autonomous and only depends on the authority of the Patriarchate of Constantinople in dogmatic matters."

There exist today 16 national patriarchates which act independently and which are often enough in disagreement. Holy Synods have also been established which combine the directive activity of laymen and prelates, and, as a result, the authority and power of Archbishops and Bishops have somewhat declined.

The West must also remember that the unfortunate incidents of the Crusades, especially the seizure of Constantinople in 1204, still rankle in the hearts of many Christians of the Eastern Church. Even today many of them complain bitterly that the latinizing tendencies of the Crusaders are being maintained in the Latin Patriarchates of the East. The abolishment of the Latin Patriarchate of Jerusalem would in itself create much good-will. If this office were simply designated, some claim, as an ordinary archbishopric, the change would relax much unnecessary tension between Orthodox and Catholics of Eastern Rites. This may happen sooner than we think. It seems that some other titular Latin Patriarchates (Constantinople, Antioch and Alexandria) have been quietly dropped from the 1964 edition of the official Annuario Pontificio.

Other obstacles on the road to union would

be the primacy and infallibility of the Pope and any dogmatic definitions by Rome since the formal rupture between Eastern and Western Christianity in 1054. However, discussion between theologians on each side can fashion a charitable and meaningful dialogue and so, under the guidance of the Holy Spirit, resolve the intricate divisions and misunderstandings, centuries in the making.

The task of reconciliation is not without its perils. The existing difficulties are deeply rooted. But the determination of confronting the great unbelieving world with a world united in Christ and with Christ can overcome gigantic obstacles.

The ecumenical spirit, alive and growing everywhere, is proof positive of a compelling Christian thrust toward unity. Christians caught up in ecumenism may well draw consolation from the words of St. Augustine: "God does not command impossible things. But, in commanding, He asks us to do what we can, and to ask for what we cannot."

There are today roughly 165,000,000 Orthodox Christians, 500,000,000 Roman Catholics and some 250,000,000 other Christians. Here is a force that should act in concert. As Cardinal Bea, the great promoter of Christian unity said in a recent book, The Unity of Christians, "What could it mean for humanity, if the whole Christian world, nearly a billion men, a third of the human race, were to act in complete unanimity on the momentous questions of nuclear arms, disarmament and peace!"

But even the spirit of ecumenism could achieve great things. Christians everywhere should work together — especially in areas where questions of faith are not directly concerned. Co-operation in the defense of Christian principles in public, social and cultural life, in Christian undertakings, and especially in international relations is not as elusive as one may imagine. Charity unfeigned will effect such co-operation. Indeed, in all ecumenism a unity in charity is essential, "a charity," says Cardinal Bea, "which is understanding, delicate, active to the point of sacrifice."

New beginnings can readily dismay us, but begin again we must. Pope Paul has described his pilgrimage to the Holy Land as "like the movement of a plow through old, hard-beaten earth." Patriarch Athenagoras, without minimizing the difficulties, has indicated his ardent desire to promote reconciliation of East and West. Of his meeting with Pope Paul in Jerusalem he said: "We shall develop this meeting further in the interest of unity. We can form a common front to examine the same problems. As Christ's Church we have the same responsibility."

Akathistos Profound and Full of Praise

by Daphne D. C. Pochin Mould

The greatest hymn to our Lady that the Catholic Church possesses is very old, very long, and written in Greek. It is so old that scholars argue about its exact date and author. It is so highly venerated that its name is Akathistos Hymnos, the Standing Hymn, so called because the congregation stands throughout its singing instead of sitting down as they may for other parts of the liturgy.

From the East

The Akathistos belongs to the Byzantine rite, the most widely used of the Eastern liturgies of the Church and in it has something of the place taken by the rosary, the Litany of Our Lady, and the Little Office of Our Lady in the Latin rite.

It comes from the East but it is part of the heritage of the Church and the Church is universal. Any Catholic who wants to salute our Lady in terms that are scriptural, theological, and at the same time poetic and beautiful should use it. It has been translated into English several times. One famous translator was the Dominican Father Vincent McNabb. More recently, from the University Press, Fribourg, Switzerland, has come a fresh version by another Dominican, Father G. G. Meersseman. He calls the Akathistos "the most beautiful, the most profound, the most ancient Marian hymn of all Christian literature."

According to one tradition, the Akathistos was first sung after the raising of the siege of Constantinople in the year 626. Another says it is a thanksgiving to our Lady for her help in raising no less than three sieges of the city, in 626, in 677, and 717-18.

Indeed, the long hymn opens with a dedication: "To thee, Protectress, leader of my army, victory! I, thy city, from danger freed this song of thanks inscribe to thee Mother of God." But this opening verse differs from the rest of the hymn. It seems to have been added to a much older hymn for the occasion of the raising of the siege. The author of the Akathistos may well have been Roman the Melodist who died in 560, but scholars say that there is no reason why the hymn should not be even older than his time.

It is a very carefully composed work consisting of short verses ending with the refrain "Alleluia," and long ones ending in a Greek phrase celebrating Mary's virginity and motherhood almost impossible to translate into a correspondingly brief English line. Father McNabb rendered this second refrain as "Hail Bride, unbrided." Father Meersseman as "Hail Mother, undefiled."

Each section begins with one of the twenty-four letters of the Greek alphabet. For those who like that sort of mathematical break-down, the whole hymn is subdivided into groups of twelve. This is intentional, for Marian piety liked to elaborate on the vision of St. John of the woman crowned with twelve stars.

In the Byzantine rite today, the Akathistos is sung in sections on the Saturdays of Lent; in full on the Fifth Saturday when the liturgy has a special Office of the Akathistos. Its singing thus comes around the feast of the Annunciation, and it seems quite certain that it was originally composed for this feast. In ancient times the Annunciation had a wider meaning than we normally connect with it today. It celebrated the whole mystery of the Incarnation and its implications. And this is just what the Akathistos does.

Scriptural Imagery

It tells the story of how Mary became the Mother of God. It sings of Gabriel's visit, of Joseph's doubts, of the shepherds and Magi coming to the Child, of the flight into Egypt, of ancient Simeon taking the Child in his arms in the temple. Then the second half of the hymn, using all the riches of scriptural imagery and thought, goes on to meditate on the meaning and the implications of the Incarnation and on Mary's part in it.

Each of the long verses, which alternate with the shorter ones, has twelve salutations of our Lady and ends with the refrain, "Hail, Mother undefiled!" Often these salutations are put into the mouths of characters in the Gospel account. Gabriel's salutations include these: "Hail, for thou art the king's seat: Hail, for thou bearest him, who beareth all. Hail, thou star that makest the sun to shine; hail, thou womb of God's incarnation. Hail, thou by whom all creation is renewed; hail, thou through whom the Creator became a babe. Hail, Mother undefiled."

Here is one of the short verses which alternate with the long ones: "Becoming God-bearing heralds, the Magi went back to Babylon. Accomplishing thy prophecy, they preached thee as the Christ to everyone, and left Herod as a fool unable to sing: Alleluia!"

Many and Profoud

The salutations to our Lady are many and profound. Some are a meditation in themselves. She is the "heavenly ladder by which God came down," the one who "enlightenest the mind of the faithful," the "gladdening of all generations," the "rock that waterest the thirsting for life," the "illustration of the angels' life."

These are just examples picked at random. Here is the concluding verse: "O Mother worthy of all praise; O thou who givest birth to the Word most holy above all saints! Accept the present offering, keep us from every hurt, all of us, and deliver from coming punishment those who proclaim in unison: Alleluia!"

Is the Akathistos for us in the West as well as for the East where it was composed and is still sung and recited? The popes have indulgenced it for both Eastern and Latin rite Catholics. It can help enrich our devotion to Mary. We often suffer in the West from prayers and hymns to our Lady which are sentimental and theologically unsound. The Akathistos can be a corrective to them for it is unsentimental and theologically profound, basing its thought about Mary and its devotion to her on her fundamental privilege of being the Mother of God. At the same time, it is as full of praise and poetry as anyone could wish.

Just as with the rosary, we need not say all of the Akathistos at one time. We can say a verse or two at a time and think about what we are saying. East and West can profitably join in this ancient hymn to Mary, whose thought is neither Eastern nor Western but that of the universal Church. —*Messenger*

Live a true life and for each day. Living but the life of yesterdays makes of us a murmurer .... but of the life tomorrow, a visionary.
—Selected.

A gentleman is one who always thinks more of the other people's feeling than of his own right, and more of other people's rights than his own feeling.
—Selected.

Social Catholicism

by Rev. D. Tuliuk-Kulchyckyj

Louis Lochet in his book "Die Sendung der Kirche im zwanzigsten Jahrhundert" says among other things that there's an opinion, rooted and widely spread, that The Church as it were has always taken a protestating and negative attitude towards all the important historical events and human achievements. Some present this position of the Church in this way, that the Church "has turned its shoulders to the world". Jewish in its ancestory, Roman in its beginning, middle-aged in its customs and ceremonies, the Church seems to be estranged and far removed from the endeavours of the world. Only after many years, sometimes after many centuries, the Church gathers the fruit which has been long ripe in the sun of history. Judging by human standards, we can say that the Church postpones important decisions, in other words the Church is far behind time and lags behind in the face of the pace of the historical process. Therefore many people think that the Church lives more in the past, and not with the endeavours of the future plans and structure of the world. She always comes late to christianize by the new world, which arose without her. Some see in this a sure sign of political adjustment and reconciliation on the part of the Church towards the proven facts.

Refering to this opinion, the author further states that it only seems like this to us, however one must look at these matters in a completely different light. We must look on these matters not only with the eyes of contemporary time, but also in regards to eternity. We must see and take into consideration the supernatural role and action of the Church in history, in other words, we must acknowledge the law of divine action on humanity. We can understand much better the position of the Church in regards to the world and to the historical process by looking at concrete examples. When, for example, the Church condemns technical progress, it's only because this progress makes itself free from God and places before the people's eyes a vision of happiness without God. The Church condemns every materialistic organization of the world, which embraces happiness for humanity only in itself without God. It's no wonder that the Church turned away and sharply condemned the Marxian socialistic movement of the 19th century, which separated itself radically from the Church and which in itself and through itself sought to make the workers happy. In this case the Church rejected marxism as a conception of happiness for the person through work and without God. The Church does not condemn a given organization because she's against the individual. Happines, which this wordly organization places before our eyes, is only a deception. The Church knows this very well. The Church does not condemn technical civilization as such, but only in as far as this civilization shuts itself from God, does not acknowledge God and seeks in itself happiness for the world. The Church rejects decisively the opinion which wishes to make of the person merely a worker (a productional factor) without a soul. Facts and historical experiences prove that the Church has reason. It is not without significance that today all modern movements of labor and spiritual process in the world are soaked through with the Christian spirit. The person is convinced and sees that he is not only a worker (a productional factor, as for example, oil), as the liberal and marxian schools maintain. The person knows that he is something more, because under the direction of the Church, a new generation is being born, qualified for the defence of the person and of the world.

We have brought forth here some observations of Lochet in his book on the mission of the Church in the 20th century in order to better understand our theme. It would be a very fatal mistake to think that in the sphere of the social question, the Church has been very much behind times and has allowed itself to be surpassed by various irreligious and anti-christian movements. When we take into consideration the period of christianization and europization, then we come to the conviction that the Church considered social question already when no worldly power even dreamed of it. Already in the first ages of Christianity, the social question played an important role and had to a certain extent a scientific formation. When we consider such sermons of St. Basil the Great as: concerning avarice; homily during hunger and drought; God is not the cause of evil, not to be tied to wordly goods; concerning the meaning of good works of ancient pagans in Christian education, etc., then we see how important already then the social problem was in the Church. Prohibition of usury and the social arrangement of the Christian middle ages — trade guilds, ancestors of the professional-rank organizations (even today warrant respect among respected economists) are historically known to us.

When we come to the most recent times, to the 19th and 20th centuries, then we see that the Church accomplished a majestic deed, because she saved Europe (Western) from the epidemic of Marxism. The Church gathered about herself celebrated European men, who did not allow the economic and cultural catastrophe of Europe. The Church knew that if marxism would have realized its plans in Europe, then it would have afflicted Europe not only with economic misery and cultural decadence, but it would also have completely enslaved the individual and despoiled human freedom. In the defence and preservation of Europe from Marxism lies the greatest social triumph of the Catholic Church. It would be very erroneous to think that not the Church but capitalistic circles and European liberalism prevented the realization of the marxian common-farms program in Europe. History proves that liberalism in spite of itself assisted and caused the growth of marxism in Europe. Liberalism, having false conceptions about liberty gave in quick time all the trumps into the hands of the marxists. That it was thus, is irrefutably proved by the recognized European politician of the 19th century Donoco Cortez, who in his parliamentary speeches placed all the blame for the chaos and disorder in Europe on the liberals and socialists. Only the Catholic Church with its deciding and uncompromising appearance against the liberals and marxists averted from Europe the mirage of a most frightful catastrophe.

As is known, the social problem is as it were an impolite and capricious child, which is hard to bring to order. Having before its eyes these difficulties, social catholicism is trying to investigate very thoroughly all events of social life, therefore a gigantic amount of social literature has resulted. In this connection we want to recall that the Catholic social teaching does not create a monolithic block of dogmas and theses as the respected European socialist economist O. v. Nell-Breuing points out. In the Catholic social teaching a wide expanse for free thought is left, many questions still being unsolved and many discussed. The differences of opinions existing is not only on marginal, related to separate inadequately deliberated questions, but also related to central highly speculative problems. Fortunately these differences of opinions do not constitute great obstacles in the practical social field and do not cause damage. The best proof of this is the collaboration of men in the sphere of the social rebuilding of Germany, which belongs to two different schools, that is to the Dominican and to the Jesuit Orders. The Dominican Order bases its social teaching on the works of St. Thomas Aquinas, while the Jesuit Order takes its philosophical basis from Francis Suarez. We cannot give here more exactly the differences of opinions of these two Catholic schools related to the social problem, we confirm only the bare fact that how the Church is trying urgently to solve the social question and, how active is today's social Catholicism. Theoretic work of social Catholicism is already showing practical fruits in Europe. From these Catholic schools, or under the influence of these schools, came the leadership of European men, who dared to realize the greatest social work that is the unification of Europe, from which will depend the future fate of the world.

Translated by Bro. Ignatius, OSBM

Pope Paul VI chats with Metropolitan Joseph Slipyj following a Moleben in honor of St. Josephat in St. Peter's Basilica.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

YOU ARE A CATHOLIC TEENAGER

As a Teenaged Catholic, you are a parishioner of some Parish — an official area of administration set up for the orderly functioning of the Church of Christ.

According to Church law, every Catholic should be a registered member in his proper Parish, and should be baptized, married, and burried elsewhere only by his Pastor's permission. Each member has an obligation to support the works of the Church according to his income. These are duties which apply to you Teenagers as well as to adults.

A good Catholic sees in his Parish its true spiritual significance: a miniature of the Church Universal, the Mystical Body of Christ functioning on a small scale. The Parish is to give glory to God through the Liturgy — the Holy Spirit in the Mystical Christ adoring the Eternal Father.

From your Parish you receive the teaching voice of Christ, the actions of Christ, the Sacraments, and many social benefits.

Your Parish can flourish only through your interest, your help, your participation, your contribution of time and money.

Here are some complaints about Teenage Parishioners:

1. They don't attend parish devotions.

2. They come to the Sacraments only rarely and under pressure.

3. They hardly ever volunteer to help out around the parish plant.

4. They are "last in — first out" for Mass.

5. They are not very cooperative at Teenage meetings.

6. They seldom call at the rectory for any personal guidance.

7. They rarely invite their parish priest to their activities.

8. They contribute little or nothing to parish support.

Are you guilty?

"Some folks are like blisters:
they don't show up until the work is done."

YOU ARE A TEENAGER OF THE UKRAINIAN ANCESTRY

By Divine Providence most of you were born in Canada, and of the Ukrainian ancestry. Hence, you have obligations to Canada where you were born and where you live; you have obligations to the Ukrainian heritage.

In ages past, the people of the Ukraine contributed a very important requirement for the development of the civilization and culture of Western Europe. No student of history will deny that throughout the centuries of the middle ages it was the Ukrainian people who provided the bulwark behind which the culture of Europe prospered.

Successive waves of barbarous Mongolian and Tartar invaders, knowing no law but that of fire and sword, made repeated efforts to overrun Europe, but each time they were defeated on the plains of the Ukraine whose people acted as a buffer to the violence of the barbarian and forced him to return whence he came.

All the while that the land of the Ukraine was being devastated, while their churches and institutions of learning were being razed by fire, while their people were being mowed down, and while their young manhood and womanhood were being carried away into Asiatic captivity, — Western Europe remained protected and free to develop its civilization.

Who can imagine what European culture would be today had those barbarians broken through and carried their mission of death, plunder and destruction to the coast of the Atlantic?

Such is the history of the Ukraine; a history of blood, toil and oppression, but a history that contributed more to the development of the culture we now enjoy than the modern world is ready to acknowledge.

You have a mission of destiny in Canada. Your ancestors contributed to the development of European culture, — so are you to contribute to the future of Canada.

Canadian culture, which is beginning to take shape, is not European, nor is it evolving along the pattern of any one people of the old land. Rather it is a distinct entity, definitely Canadian. It is a beautiful mosaic embodying in itself the best traits of the combined cultures of all the people who have made their homes here.

You are to see that the best in the Ukrainian culture is not lost, but that it is handed down as a birthright to the posterity of this land.

"The Canadian is half a geography man, clinging to his own land, and half a history man, perpetually looking back with secret nostalgia to his origins in Europe." *(Arthur Irwin)*

Mystery and Catholicism

by Rev. M. Bosey

One of the basic elements of true religion are *the convictions and feelings aroused in the presence of a mystery* which is at the same time tremendous and fascinating. There must be, in other words a sense of awe in our religion.

It is true that we must have theological definitions that are exact and capable of being translated into images that we can respond to. Our religion must appeal to many different temperaments, the hard headed businessman as well as the poet. But underlying all this, religion is based on this sense of awe, reverence, this sense of inexpressible mystery.

The Eastern Church has, to some extent, retained this sense of Mystery much better than the West. The Western Christian has become very practical, very pragmatic in his approach to God. He wants to see and touch everything, he analyzes the Mass and each Sacrament, takes them apart to see what makes them tick. What is the essential part of the Mass? When does the Sacrifice actualy take place? These are the questions that interest him.

The East has never been interested in analyzing and disecting the Mysteries of God. There is an "Iconscreen" separating the sanctuary from the nave of the Church to emphasize the mysterious presence of God in the Holy of Holies. There is never any "exposition" of the Blessed Sacrament, for to stare at these "Holy Mysteries", as they are called in the East, would be considered an insult to God by the Eastern soul. No one asks what part of the Mass is essential or when do you commit a mortal sin when you come late; the whole Mass is the Divine Liturgy, a sacred public act offered by the congregation from the opening words to the final Amen.

The Eucharistic Sacrifice brings to focus many Mysteries of our faith, or we could say the one great Christian Mysterium, our salvation. In the Preface of the Mass, after thanking God we bow our heads and say: Holy, Holy, Holy, — and by this we are trying to say that God is above us, beyond us, within us — "heaven and earth are full of thy glory" — and we acknowledge that we are unable to express God's greatness. This is why we bow our heads, this gesture helps to convey the conviction and feeling that God is an unutterable Mystery to us. The Mass then, includes the whole of the living condescension by which the Divine Goodness comes to us, to give Himself to us; it makes present for us, right here and now, the mystery of Father, Son, and Holy Spirit, the mystery of the Son becoming a real man, the mystery of the redemption and reconciliation accomplished once and for all on the cross and yet continuing to be accomplished in and through our everyday lives.

Our Faith tells us that during Mass the bread and wine of the Eucharist are changed into the body and blood of Christ; how deep a mystery this is, and what a stumbling block for our poor human imaginations! We simply cannot imagine how Christ is present in the Eucharist. Christ is present sacramentally and yet He is truly the living Christ. He is not present in the host as we are present in a room, He is not "localized". Rather, if we can imagine it, the consecrated host and chalice have penetrated beyond time and space, where Christ's resurrected body exists in a way unimaginable and yet most real. "He who eats my flesh and drinks my blood abides in me and I in him" — how is this possible?.. a mystery indeed — the mystery of the Son of God giving Himself to mankind, not merely as an abstract truth, but the mystery of Christ's timeless and living activity to the end of time.

From the very beginning of the Church, the celebration of the Eucharist, through which the whole "Mystery of Christ" came into the Christian community, began to have a setting designed to make the congregation worthy to eat the bread and drink the cup of the Lord. To help accomplish this they read from the Scriptures, gave sermons to instruct and inspire; sang prayers of praise, of thanksgiving, of petition, of sorrow for sin. The whole "Mystery of Christ", mystery of our salvation — awe-inspiring, sacred, venerable — became surrounded with movement, gesture, sound and ceremonial designed to express, and through the expression to intensify and deepen, both the convictions of the mind and the feelings of the heart.

God's salvation, then, does not come to us merely by the understanding of the intellect, but also by the poetry, the music, the drama that can evoke deep feelings. Important among these feelings, as all liturgists agree, are awe, reverence, reaching out to something above and beyond us.

Changes in the Liturgy will come. No doubt, there will be more use of the vernacular, a better choice of reading from the Scriptures, more participation by the faithful; but one thing shall always remain — the greatness of the Mystery.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

24th INSTALLMENT

I left Geneva to go back to London with mixed feelings of disappointment and thwarted effort. What hurt me most was that such little countries like Rumania, Czecho-Slovakia, Holland and Belgium had more say than our 45,000,000 Ukrainian nation. It was galling in the extreme, especially when, later on, I actually heard a Rumanian conductor on the train between Bucharest and Chernovtsi claim that the Bukovinians were nothing else but a tribe of the Rumanian people, and that the same claim was also made by the Russians, the Checho-Slovaks, and the Poles in order to bolster up their particular nationalities. When such unfounded views were being expressed I felt that herein lay the germs of the failure of the League of Nations, for that body by its arbitrary settlement of the minority problems set up many new problems which were even worse than the old ones that were foisted on an unhappy Europe. I had sufficient reasons to support my conclusions when a few weeks hence I noticed on the Hungarian border the sign: "Nem, Nem Sohar!" "No, No Never!" Which meant that they would never agree to the present boundary line. About a decade hence I had good reason to believe that the words, after the fall of the Woloshyn Regime in Carpathian Ukraine, had as much application to the Ukrainian cause as it did to Hungarian rehabilitation, for the Hungarians had no right to regard as a virtue in themselves what they considered a sin in the Ukrainians.

This argumentation does not settle the Ukrainian problem as a whole. It does, however, bring to light what for want of a better term I would like to call poetic justice, namely that when Soviet Russia finally took over the Ukraine, Bulgaria, Rumania, Poland, Hungary and Checho-Slovakia, these countries were given a dose of the same, if not worse, kind of medicine that they dished out to the Ukrainians. But there is no reason to gloat over their plight — they are now in the same boat with the Ukrainians, and whether they like it or not they will all have to hang together or hang separately. They are all now "Captive Nations" with a common grievance against the same enemy: Soviet Russia. Neither one of them can stand against Soviet Russia alone. I will go further than that: neither can the Free Nations stand against Soviet Russia alone. They must have more friends, even if they have to look for them beyond the Iron Curtain. The Free Countries cannot afford to be intransigent toward the Soviets. We, in Canada, cannot condone such weakness, nor can the United States. There must be some kind of a gravity centre for the forces of freedom in the whole world, and Canada and the United States have had that centre thrust upon them by the recent course of history. Intransigence towards the Soviets, therefore, would be tantamount to abdicating the duty of the strong. That duty is to defend and promote freedom wherever our strength can reach and we hope that such strength can be made to reach Ukraine.

Let me repeat in this respect some pertinent remarks I made in an article written by myself for the Edmonton Branch of the Ukrainian Canadian Committee in memory of those millions of Ukrainians who perished in the government-inspired famine of 1932-33, under the title: *"Tragedy the World Forgot"*, Sept. 27, 1953:

"Ukrainians the world over feel it is completely anomalous that a country like Ukraine with a population of over 45,000,000 should be dominated by Russia. They also feel that the liberty of Ukraine is essential to the liberty of the entire world.

"The enslaved nations need more than sympathy. They require actual help. Once they secure it, this terrible Soviet beast can be made to retreat to its swampy habitat in the north where it was spawned and where it will die its unnatural death because of the lack of illegal gains upon which to feed.

"Ukrainians in Edmonton therefore feel that aid to the Ukraine in the long run means aid to Canada. If Communism can be destroyed through the Ukraine, then it is in Canada's interest to aid the Ukraine. The Ukraine has always been in the vanguard of the struggle against Communism. She has sacrificed more lives in this battle than any other country and she will be the last to discontinue the conflict.

"Universalizing our independence and extending aid to the Ukraine, advocating and supporting freedom and independence for all nations enslaved by Soviet Russia should be in line with our own fine tradition of helping all those who are willing to make the fight for freedom and

who, in the final analysis, would promote and strengthen our national security. Universalizing our own independence would have its greatest impact among the non-Russians in the Soviet Union who by their united action could become a tremendous factor in halting the Red Menace, in resuscitating and resurrecting the captive nations, in sealing the free destiny of the Ukraine, her independence, her Christian and democratic future, her peaceful and equal partnership in the restoration of Europe and her power to restore balance to that unhappy continent.

"Eugene Lyons, one of America's foremost authorities on Communist Russia, in an article entitled, *'Is Soviet Russia Collapsing?'* September, 1953, issue of *See* magazine, contends that our secret allies are the peoples of Russia. This is the weakest link in the whole chain of Soviet power. If we concentrate our policies on this link, there need be no Third World War. An alliance with the Minority Peoples, over the heads of their masters, represents mankind's best hope of defeating Bolshevism.

"Since all other methods so far have failed, why not give this one a try? Ukrainians the whole world over feel that this is the only effective alternative.

"The whole world is clamoring for peace but there is no peace without freedom and the extension of the elementary rights of justice and independence to the enslaved nations. As long as the Soviet Union continues her policy of racial extermination, typified by the artificial famine in the Ukraine 20 years ago, she is endangering not only the chances of peace but also the very existence of our Western civilization.

A Ukrainian High-light in the World of the Free

The following is a speech by the Honourable John Yaremko, Q.C., Provincial Secretary and Minister of Citizenship, in the Legislature of Ontario on Monday, March 9th, 1964 — The 150th Anniversary of the Birth of Taras Shevchenko.

Mr. Speaker, I would ask the Honourable Members of the Legislative Assembly of Ontario to join with me in commemorating today the occasion of the 150th Anniversary of the birth of Taras Shevchenko, the poet laureate and national hero of the Ukraine.

As tens of thousands of men and women like themselves did for their children, my parents who immigrated to Canada from that particular part of the world, transmitted to me the life, ideals, and works of Taras Shevchenko as perhaps the most significant part of the culture and heritage of their forefathers' homeland.

Taras Shevchenko was born on the 9th day of March 1814, in the district of Kiev, the son of a serf. After a short lifetime, for he died at 47, he left a legacy of artistic achievement and patriotic fervour which enshrined him in the heart of countless million of Ukrainians, through the past century and a half.

He was the greatest of Ukrainian poets, and he was more than this. He was the first writer who was purely and thoroughly Ukrainian, who dared to dream of a Ukrainian language and literature. He reached into the glorious history of the Ukrainian past and brought forth an identity of which those of his stock are justly proud.

For only nine of his 47 years could he feel himself a free man to come and go as he pleased, yet he dreamed and wrote for the freedom of his people and their land as few men have. Indeed he wrote not only on behalf of his own kin, but on behalf of all men.

His dream has yet been unfulfilled but his writings continue to be an inspiration. His life is still today the shining beacon about which the hopes and aspirations of a freedom loving people centre. Men and women of his stock were to find for themselves and their children the way of free men but they found it beyond the seas from their homeland. Remembering his words, imbued with his ideals, they have not stopped to hope for the same for those on their native soil.

Mr. Speaker, Taras Shevchenko could not have envisaged that men of his people would stand in Parliaments of free men to remember him as they have and do today, and so I utter with reverence as my closing words of a poem which he wrote as his Testament:

"Then, in the mighty family
Of all men that are free
Maybe sometime very softly
You will speak of me."

AN IMPRESSIVE CEREMONY

Three young men made a noble, all-rewarding sacrifice at the altar of God on the Feast of the Purification of Our Lady, February 2, 1964 at St. Josaphat's Monastery in Glen Cove, Long Island.

Under the watchful gaze of St. Josaphat whose portrait hangs directly behind the tabernacle in this tiny chapel, it was fitting that the solemn ceremony of investiture should enfold in the quiet presence of the religious of this community, parents and friends.

As the candidates lay prostrate before the altar, promises of dedication to God were voiced in Psalm and Liturgical prayers. Upon rising, there ensued a dialogue between Father A. Pekar and the candidates in which they expressed a readiness and willingness to embrace the monastic life. As Master of Novices, Father Pekar had labored diligently and meritoriously in their instruction and formation during the past six months.

The actual investiture of the candidates, symbolizing the exterior transformation of their lives, was the next order of the ceremony. First, the act of tonsure in the shape of the cross performed by Father Pekar denoted the renunciation of worldly thought. The succeeding step of name changing designated the abandonment of the world and the desire to become a child of God. Thus, Vladimir Polansky from Milwaukee, Wisconsin was called Brother Mark, Roman Roszkwycz from Chicago, Illinois received the name of Brother Theodosius, and Eugene Pomick from Phoenix, Arizona became Brother Boniface. The new brothers left the chapel to return within a few minutes vested in the Basilian habit, symbolic of the innocence of life. Next, the cowl was placed on the candidate's head as the sign of humility and obedience. Each brother received a rosary from Father Pekar marking him as a man of prayer with God on his mind, in his heart and on his lips. Last, the Cross was placed into their hands to remind them that as disciples of Christ they must pick up their cross and follow Him. The smiling Master of Novices then embraced each new brother as a gesture of acceptance into the Basilian family.

God grant that the seed of religious vocation which has fallen on good ground continue to develop and one day blossom into the holy priesthood; and may they sing the words of the Psalmist: "One thing I ask of the Lord, this I seek: to dwell in the house of the Lord all the days of my life, to enjoy the sweetness of the Lord, to gaze upon his temple."

Come, Follow Me!

Is Christ Calling You?

Yes, you! Why not? Have you ever d r e a m e d of doing something great, in your life, something *REALLY GREAT* for God and for souls?

The need for young, willing religious workers in our Ukrainian Church is very great. Sisters are desperately needed in so many of our parishes (perhaps your very own) to teach eager little children about Jesus. Sisters are needed to guide teenagers (did you never feel the need of someone to confide in?) Sisters are also needed to help the poor and comfort the sick. Much of this work will remain undone... countless teenagers will be lost to our Church for lack of proper guidance... many poor will remain neglected... unless zealous young girls, like yourself, will generously dedicate their lives to saving souls for Christ as Missionary Sisters.

The work of the Missionary Sisters is varied and meaningful

Have you ever heard of the MISSIONARY SISTERS OF CHRISTIAN CHARITY?

I wouldn't be surprised to hear you answer: "No". We are a young, modern Community of Sisters in the Ukrainian Catholic Church, started right here in Canada, but not too many young girls know us. I thought perhaps you might be interested in finding out more about us — about the work we do, the life we live. If so, drop us a line now. We will be delighted to hear from you, better still, come and see us!

Wish to have more information?

Write to: Missionary Sisters of Christian Charity, 382 Main Street West, Grimsby, Ontario.

УКРАЇНСЬКІ РЕЛІГІЙНІ ПІСНІ

Обгортка роботи арт. мал. Марії Гарасовської-Дачишин

ОРИГІНАЛЬНІ Й АРАНЖОВАНІ на хори мішані, чоловічі й жіночі, сольові й інструментальні. **До церковних відправ та релігійних імпрез.**

Пригадних пісень 17, до Божої Матері 15, Різдвяних 9, до Святих 9, Воскресних 4, сольових з фортеп. 3, інструментальних 3.

I част. 52 ст. — 35 пісень

II част. 56 ст. — 28 пісень

Формат: 8¼ x 10¾ інчів

Ціна: $5.00 за комплет.

Видання ОО. Василіян

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN FATHERS
2238 W. Rice St., Chicago 22, Ill.

або:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

КОЛЕГІЯ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО ПОТРЕБУЄ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК

Багато сьогодні говориться й пишеться про нашу молодь. Нам пригадують, що ми повинні виховувати її для своєї Церкви й народу; що ми повинні вщепити в неї любов до всього того, що для нас дороге, рідне. Щоб це осягнути не достарчить навчити молодь читати і писати в своїй мові та дещо співати. Українські виховники мусять показати учням джерело, з якого вони могли б черпати знання про свій нарід, про його славне минуле, його духові цінности і все те, що тісно зв'язане з життям нашого народу. Цим джерелом є українська книжка. Хто навчить дитину любити й читати свою книжку, той навчить її любити свій нарід. Тому дуже важно, щоби при наших виховних осередках були відповідні й доступні для студентів українські бібліотеки.

У Вестон — Торонто існує вже другий рік Колегія св. Василія Великого під управою оо. Василіян. Ця установа в першу чергу призначена для Українців. У її програму навчання включені також предмети з українознавства. Одначе успішне ведення праці в ділянці українознавства надзвичайно утруднює брак відповідної бібліотеки. Та, нема де правди діти, Колегія не має засобів потрібних до розбудови своєї скромної української бібліотеки. Тому Управа Колегії звертається цією дорогою до українського громадянства з проханням допомогти їй своїми жертвами в розбудові такої необхідної та конечної для студентів української бібліотеки.

Управа Колегії прийме вдячно кожну жертву на згадану бібліотеку та проголосить імена жертводавців на сторінках нашої преси.

Жертви просимо слати на адресу:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
Ukrainian Section
3100 Weston Road **Weston, Ontario**

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII ТРАВЕНЬ — 1964 — MAY Ч. 5 (497)

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

П'ятнадцять молодих юнаків, що вступили у ряди Христових борців-василіян. Вони під цю пору відбувають свій перший вишкіл-новіціят у Мондері, Альберта, під проводом Впр. оо. Мирона Дацюка, ЧСВВ, магістра і Єпіфанія Пащака, ЧСВВ, соція.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата
у службі Христа
як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat
in the service of Christ
as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Ґлен Ков, Н. Й.

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

Постарайтесь тепер про Ваше

Соціяльно-Забезпеченеве Число

Ваш уряд видає соціяльно-забезпеченеві числові карти і на місце безробітно-забезпеченевих чисел, які досі мала більшість працюючих людей. Нові числа допоможуть урядові користуватись модерними бюровими методами для більшої справности в полагодженню безробітного забезпечення, а також інших суспільних користей, таких як запропонований пенсійний плян. З цієї причини, Ви прошені постарались про соціяльно-забезпеченевий нумер, навіть, якщо Ви не є учасником безробітно-забезпеченевого пляну.

ЯКЩО ВИ ПРАЦЮЄТЕ, Ваш працедавець дасть Вам аплікаційну форму. Виповніть її і негайно віддайте своєму працедавцеві

ЯКЩО ВИ НЕ ПРАЦЮЄТЕ і одержуєте безробіття, одержите аплікаційну форму, коли зголоситесь до Забезпеченевої Комісії Безробіття особисто або кореспонденційно.

ЯКЩО ВИ ПРАЦЕДАВЕЦЬ, зареєстрований в Комісії, то одержите аплікаційні форми автоматично. Якщо не зареєстрований у Комісії, просимо увійдіть у контакт з льокальним Забезпеченевим Урядом Безробіття і він вишле Вам форми. Роздайте аплікаційні форми Вашим працівникам, веліть виповнити їх і передайте їх усі разом, не індивідуально, Комісії.

ВИ МОЖЕТЕ ДОПОМОГТИ, ВИПОВНЮЮЧИ ВАШІ АПЛІКАЦІЇ НЕГАЙНО Й ДОКЛАДНО

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION
OTTAWA

НА МАРГІНЕСІ

▲ За випуск журналу та його зміст відповідальні редактори. Але це зовсім не значить, що читачі не можуть тут мати впливу, і то не малого.

Для редактора кожний лист читача, навіть такий, що критикує, є цінний. Щобільше, такі листи кожраз стають дороговказом для редактора щодо редагування журналу, це бо він на основі цих листів добирає теми до статтей та авторів.

Тому, коли прочитавши число СВІТЛА, Вам яка стаття в особливішій спосіб подобається або не подобається, коли маєте яку заввагу, що вигляда Вам слушною — пишіть до Редакції.

В. Д.

ЗМІСТ:

Духовні покликання — це справа нас усіх	*о. В. Дрібненький, ЧСВВ*	194
Марія — Мати св. Церкви	*о. В. Вяврик, ЧСВВ*	195
Воскресення і життя	*Д-р Михайло Кушнір*	199
Всесвітній мир оснований на довір'ю й любові	*о. Лев Садовський, ЧСВВ*	201
Місячне наміреня на травень		202
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		203
Голос Святішого Отця в обороні Страдальної Церкви		204
Ісповідник Митрополит Йосиф	*Ярослав Чумак*	
Впр. о. Протоархимандрит, ЧСВВ у Колегії св. Василія Великого		205
У Катедральному Соборі Кардинала Ісидора		207
Багато людей запитує...	*о. Севастіян Сабол, ЧСВВ*	209
Апостольської праці ряди	*М. С.*	212
Уділ Закхея	*В. Барка*	213
Листи Никодима	*Іван Добрачинський*	214
Про кота, що спав на газеті	*Олександер Мох*	223
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА		226
Ті, що нам помагають		229

ENGLISH SUPPLEMENT

The Mother of God		231
The Constitution on Holy Liturgy		232
To Our Teenagers	*by Brother Methodius, F. S. C.*	234
A Citizen's View on Biculturalism	*by Casimir Bielski*	235
The Spirit of Unity	*by Rev. M. Bovey*	236
My Memoirs	*by Michael Luchkovich*	237
In Admiration of the Catholics in the Carpatho-Ukraine	*by A. Pekar, OSBM.*	239

ПОЯСНЕННЯ ОБГОРТКИ

Ікона Пречистої Богородиці приміщена на обкладинці називається в іконографії іконою Богородиці "ЗНАМЕНІЯ". Час поширення таких ікон нам точно невідомий. Знане однак значення Ікони. Тут геній християнського Сходу в найніжніший спосіб змальовує нам старозвітне пророцтво про Месію, народженого з Діви. "ОЦЕ Ж САМ ГОСПОДЬ ДАСТЬ ВАМ ЗНАК = "ЗНАМЕНІЄ": ОСЬ ДІВИЦЯ ЗАЧАЛА І ПОРОДИТЬ СИНА І ДАСТЬ ЙОМУ ІМ'Я ЕММАНУЇЛ" (Іс. 7, 14; пор. Мт. 1, 23). — Тому що св. пророк Ісая дівиче Зачаття Месії — того "Бога з нами" назвав чудним знаком = знаменієм, в іконостасах цю ікону приміщують в середині ряду св. пророків.

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ДУХОВНІ ПОКЛИКАННЯ – ЦЕ СПРАВА НАС УСІХ

Американська католицька преса б'є у дзвін тривоги приводу недостачі духовних покликань в Америці. За статистикою, що її видала Нешіонал Кетолік Едюкейшіонал Асосіяція, зріст католицького населення в цьому краю є пропорційно два рази більший, аніж зріст числа дієцезальних священиків. Це значить, що коли такий нерівномірний зріст у католицькому населенні та в духовних покликаннях буде йти надалі, то в часом прийдеться одному священикові обслуговувати дві парафії, або де тепер є два — там колись буде тільки один священик.

Отже бити тут на тривогу — справедливо й на часі. І коли Американці тривожаться, то тим більш повинні перейнятися недостачею духовних покликань ми. У нас це питання куди більш пекуче вже сьогодні. А що казати про наступні десятиріччя?

Яким тривожним є стан духовних покликань у нас, показує нам статистика з нашої Торонтонської Єпархії, яку беремо за приклад тільки тому, що маємо під рукою щойно виданий Шематизм цієї Єпархії. На 70,000 вірних маємо тут 101 священиків, із яких 16 зайнятих працею в школі чи видавництві. Це значить: на одного священика в душпастирській праці припадає пересічно 825 вірних. Тимчасом в американських дієцезіях латинського обряду на одного священика припадає всього 575 вірних.

Але на цьому проблема не кінчається, а щойно починається. Вимовний покажчик справді надходячої кризи душпастирської обслуги нашого народу дає статистика щодо віку наших отців-душпастирів у цій Єпархії: 31 священиків у віці 60 років і вище, 21 у віці 50-59 років, 17 у віці 40-49 років, 15 у віці 30-39 років — та всього один у двадцятикілька-літнім віці. Цей статистичний образ вказує нам недвозначно, якої треба сподіватися нам будучности в наступних десятиріччях!

З цієї ситуації всі ми мусимо собі здати справу. Як підкреслив сучасний Вселенський Собор, всі ми є членами Церкви — тому всі ми мусимо причинитися до додатньої розв'язки цієї найбільш пекучої проблеми нашої Церкви.

Не слід збувати цю справу тим, що це часи матеріялізму, отже годі сподіватися, щоб серед нашої молоді було стільки духовних покликань як у минулому. За зріст чи упадок покликань відповідають не часи, а люди.

Нам треба більше молитися за покликання. І якщо кому це може виглядає на втерту, "побожну" фразу, нехай подумає, коли він останній раз молився за духовні покликання в нашому народі. Це ж, за словами Христа, один із головних засобів до зросту духовних покликань.

Другий засіб — це живий, захоплюючий приклад. Духовне покликання, це більше Божа справа ніж наша. Бог і сьогодні кладе ласку-порушення в юнацькі душі, але сьогодні їм що іскру виплекати до чинного рішення-діла — значно трудніше. Не так із причини панівного матеріялізму, як через характеристичні прикмети сучасної молоді, яка є далеко більше самостійною й критичною, ніж були попередні покоління. Опитування вказують, що сучасна молодь не сприймає промов, проповідей чи статтей про покликання так, як ми думаємо часами. Її далеко успішніше порушують живі приклади. З цього бачимо, що сучасне плекання духовних покликань кладе неабияке завдання на всі духовні особи, в особливій же мірі на тих, що мають ближчу стичність з молоддю. Особливо в родинних та суспільних колах треба цей взір священика скріпловати, а не руйнувати.

Пекуча справа духовних покликань сьогодні кладе поважну відповідальність на всіх членів Церкви. Вона вимагає сильної віри, посиленого й вимовного прикладу сильної віри — від нас усіх.

Щоденні приклади життя наших духовних осіб, що були б гідні юного подиву й захоплення, щире християнське життя в наших родинах, глибока пошана й оцінка вартостей і жертв духовних покликань у нашій суспільності — це вимоги, з яких ми не можемо себе звільнити в наших часах.

Ці часи вимагають від нас усіх більше жертвенного християнського життя — хоч не в такій мірі як від наших братів, що по тому боці залізної занавіси.

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО

Український Християнський МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ТРАВЕНЬ, 1964

РІК XXVII, Ч. 5 (407)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

МАРІЯ – МАТИ СВ. ЦЕРКВИ

Часто чуємо, що останні сторіччя, 19-е й 20-е, це сторіччя Преблагословенної Діви Марії. Але від десяток років богослови почали також говорити про нове сторіччя св. Церкви. Ще 1922 року писав о. Р. Гвардіні, що люди стали нараз свідомі явища св. Церкви та почали шукати повного змісту великого імени: Христова ЦЕРКВА. Сорок років пізніше ми бачимо, що таки на наших очах Церква стала для світу живучою силою! Сьогодні, багато ліпше як колись, розуміємо, чому то давно святі Отці Церкви так дуже її любили, так гаряче її боронили, так про неї ніжно говорили, як робить кожна добра дитина про свою любу маму.

Теперішнє богословське навчання про св. Церкву, в часах Другого Ватиканського Собору, розворушило до живого ума Преосвященних Єпископів, священиків і мирян. Свт. Отець Павло VI говорив, що Собор хоче знайти опис св. Церкви, відповідний для нашого часу. В замірені схеми Собору про католицьке розуміння Божих правд увійшло теж питання про Пресв. Діву Марію, Преблагословенну Матір Христа Спаса. Бо деякі протестанські групи ще нині не можуть зрозуміти ніжної побожности християн Сходу й Заходу до Богоматері Марії. Їм здається, що, прославляючи Пресв. Діву Марію, християни забувають про самого Христа Спаса. Дальше: вони також думають, що наші звеличування Діви Марії зменшують пошану християн для Христової Церкви. А тимчасом, розглядаючи довговікову історію Христової Церкви, знаходимо в ній, що кожне сторіччя, кожна богословська християнська школа приносили від себе щось у дарі Преблагословенній Матері нашого Спаса Христа.

Це все поставило Отців Ватиканського II Собору перед питанням: що ж ви скажете про Пресв. Діву й Богородицю нашим часам? Щоб дати відповідь на таке важне питання, Отці Собору приготовляють коротку науку (схему) про Пресв. Діву Марію як про *Матір Христової Церкви*. Всі ми віруємо, що Діва Марія є Матір'ю Христа Спаса! Тепер будемо знати, що Вона є також Матір'ю Христової Церкви! — Щоб наші читачі, щиро побожні до Пресв. Богородиці, знайшли собі предмет роздумувань на місяць травень, місяць Марії, стараємося дати їм декілька слів із Св. Писання й Св. Отців Церкви про Марію як МАТІР СВ. ЦЕРКВИ.

МАРІЯ У СТАРОМУ ЗАПОВІТІ

1. Про Преблагословенну Діву Марію, як про Матір обіцяного Месії знаходимо Боже об'явлення вже в самому зарані людського роду. Після впадку перших людей у гріх, коли вони втратили Божу ласку й любов, всемилостивий Бог обіцяє людям спасіння з неволі сатани-змія. "Я покладу ворожнечу між тобою і Жінкою і між потомством твоїм та Потомством Її. Воно розчавить тобі голову..." (Бт. 3, 15). Богослови розвивають подібності та протиставлення між першою Євою і Другою, яка через Христа Спаса бере живу участь у ділі спасіння людського роду. Перша Єва названа у книзі Буття — матір'ю живих: "Тоді Адам дав своїй жінці ім'я Єва, бо вона була мати всіх живих" (Бт. 3, 20).

Як цей вислів Св. Письма переносили вже дуже давні Отці до Діви Марії і через Неї до св. Церкви, побачимо найкраще із слів Єпіфанія (310-403), епископа Саламіни (тодішньої столиці острова Кипру). Цей невтомний винищувач єресей, які заливали християнський Схід у четвертому столітті, написав у 374-7 роках твір "Панаріон", у якому він бореться проти єресей. Між іншими він осудив дві єресі, що в них одна зменшувала, а друга перебільшувала науку про Пресв. Богородицю. Так тим став єп. Єпіфаній одним із головних учителів християнської побожности до Діви Марії вже в четвертому сторіччі. Він писав: "Єва чекає на Марію і саме її ім'я: "мати живих" є таїнственним заповіджен-

ням будучого, бо з Марії народилося саме Життя і тому Вона ще повніше (як Єва) стала "матір'ю живих"... Ми не можемо глядіти на висказ: "Я покладу ворожнечу між тобою і жінкою", наче б цей висказ був прикладений до самої лише Єви: Він бо сповнився направду тоді, коли прийшов Той одинокий і святий Один, народжений із Марії без мужа... Близький тут іще інший висказ: "Тому то полишає чоловік свого батька й матір та пристає до своєї жінки, і стануть вони одним тілом" (Вт. 2, 24). Це ми можемо розуміти про Марію та, я міг би навіть сказати, про Церкву, бо ж апостол говорить до цієї цитати: "Це велика тайна, а я говорю про Христа й Церкву" (Єф. 5, 32). Своє власне тіло Він утворив із Марії, а Церкву Він утворив із рани у Своїм власнім боці, коли спис пробив Його грудь і звідтіля виплило для нас подвійне спасаюче таїнство води й крови" (Панаріон, III, 2, 78).

2. Наука Отців і наша східня богослужба, в чудових своїх поетичних, але на богослов'ю й на християнському переданні основаних піснях, аж переливаються безконечними похвалами Пресв. Богородиці. Вони прославляють Марію Діву, в різних образах і особах Старого Заповіту, заповіджену й дуже точно предзнаменовану. А всі ті прообрази й прирівняння чудово відносяться також і до Христової Церкви. Як в образі праматері Єви бачили ми Марію, правдиву Матір усіх живих, а через Неї й св. Церкву, так можемо сказати, що всюди Марія й Церква стоять нерозлучні в Божих планах спасіння. Вони є всюди щось одне! У Св. Отців і Марія і св. Церква нерозлучно відносяться до центральної Особи Старого й Нового Заповіту, до Христа до Спасителя. Тому тяжко перечислити всі прирівняння Марії Діви, зачерпнені багатими умами Отців із Старого Заповіту. Вони йдуть майже в безконечність: Марія — "мисленний Божий рай", що прозябнула нам Дерево життя — Христа. Чи не скажемо ми цього про св. Церкву, оновлений Божий рай? Марія — "корабель Ноя усім вірним хотящим спастися". Кому ж чуже прирівняння св. Церкви до корабля-рятунку, що над брудними хвилями всесвітнього гріховного потопу виносить до спасіння вибрані душі? Марію названо "райдугою — веселкою", що заповіла Ноєві кінець потопу та звістила кінець Божого гніву. Чи й св. Церква не є знаменем надії спасіння для нас? Марію прославляють Св. Отці "Синайською горою", на яку Бог зійшов та подав людям св. заповіді. Чи св. Церква не є такою ж? — Марію бачили Святі в образі "неспалимого куща-кущини": бачили Її в "ковчезі завіту" — золотій скрині, де таблиці Закону скривались і на якій "сидів Господь Саваот серафимів". Вона "чаша, де зложено манну". Вона "палиця Арона зацвіла". Вона "живий і незавсяний источник" — джерело живої води в пустині людського скитання на землі. Вона "Цариця, що Її Давид бачив одесную Бога на троні", Вона неповинна Обручниця з Пісні Пісень Соломона. Вона, будучи Матір'ю Божої Премудрости-Христа, сама сподобилась бути названа "престолом премудрости". Кому вистане сили виспівати всю красу Богородиці, назначеної в Ст. Заповіті ще й великими святими Жінками? І хто не бачить сполуки всіх тих прообразів через Марію зі св. Церквою? Що ж сказати нам про Новий Заповіт?

МАРІЯ В НОВОМУ ЗАПОВІТІ

У Марії, Христовій Матері, як влучно сказав один богослов, "Старий Заповіт знайшов своє закінчення, а Новий Заповіт має в Ній свій початок". Візьмімо до уваги таїнство божественного "воплочення".

3. У день св. благовіщення Марія стає Матір'ю Христа-Спаса. Богоматеринство це Її найбільша честь. Для нього Вона Богом від віків призначена й вибрана. У Її пресвятому й непорочному лоні "Слово стається тілом". Ангел каже, що Син Марії "царюватиме над домом Якова по віки і царству Його не буде кінця" (Лк. 1, 33).

До тих слів євангелії ось що говорить св. Іриней, учень св. Полікарпа, що був учнем апостола Івана Богослова. Св. Іван спочивав на грудях Христа! Чи не сміємо сказати, що слова св. Іринея — це відгомін того, що св. Іван заслухав у самому серці Христа?

Він каже: "Хто ж інший царить у домі Якова повіки, як не Ісус Христос, наш Господь, Син Всевишнього? У Законі, у пророків Він обіцяв, що покаже "спасіння всякому тілу". Для того Він став людиною-сином людським, щоб людина могла стати сином Божим. Тому Марія зраділа та, пророкуючи в імені Церкви, сказала: "Величає душа моя Господа" (Проти Єресей, III, 10, 2-3).

Св. Гіпполіт (†, к. 236 р.), учень св. Іринея, сказав знову таке: "Мойсей говорив про землю, благословенну Господом та небесними цінощами й росою" (Втзк. 33, 13). Це було сказане про Марію, що була благословенною землею, а Слово, що сталося тілом, зійшло на Неї як роса. Але можемо це сказати і про Церкву, бо й вона благословенна Господом як свята земля і рай насолоди, а росою є Господь, сам Спаситель. Бо ця свята земля наслідила всі благословення Господа зі святого дому, а дівственного різдва, як це показали пізніші віки". Це ж ясно поставлено Марію та Церкву, як щось одне: з дівичої землі Діва зацвіло царство Боже на землі — св. Церква.

Св. Ефрем († к. 373 р.), що в дитячій любові до Пресв. Христової Матері зібрав усю старину маріологію, співає в п'ятому гимні на Різдво Господа про Марію й Церкву таке: "Благословенна Ти, Церкво, бо про тебе говорить Ісая в своїй пророчій пісні радости: Це Діва зачне й породить Сина! О, закрите таїнство Церкви!" Св. Анастасій Синайський († к. 700 р.) молиться так: "Благословенна Ти між жінками; вітай, наше життя, Ти життєдайна Мати вірних, вітай св. Церкво, Мати Христа! Благословен плід твого лона, один нарід з усіх націй світу" (Гексамер.).

Інші Св. Отці: Клим Олександрійський, Василій, Іван Золотоуст, оба Кирили (Олександрійський і Єрусалимський), дальше розвивають ідею св. Церкви, як нашої Матері; Вона бо через Христову ласку зачинає нас як своїх дітей, Вона родить нас у Св. Хрещенню, Вона кормить нас молоком Св. Тайн і науки. Св. Церкву називають вони Дівою! Кажуть, що Вона — повна ласки, зачинає нас від Св. Духа, є спасителькою людського роду, посереднищею ласк Христових і т. д. Марія і Церква стали одне через свою віру: "Блаженна віровавша!" Та віра збудувала тіло Христа в лоні Марії і в св. Церкві. Вічність зустрінулася тут із часом...

4. Згадаймо іншу таїнственну подібність Марії та Церкви: на Голгофті, під Христовим хрестом! Євангелист Іван записав слова вмираючого Спасителя: "Це син Твій!" Синами Марії сталися ми вже в часі Благовіщення. На Голгофті відбулося прилюдне оголошення старої правди. Прегарно говорить Оріген († 253-4 р.): "Повний християнин не живе вже своїм життям, а живе вже в ньому Христос. І до цього (другого) Христа сказано: Це син Твій! Христос бере Івана й нас і Себе як одне. Не каже: це також син твій... а просто: це син Твій!" (Коммент. на Ів.).

Є одна різьба у слоновій кості з дев'ятого віку; на ній під хрестом Ісуса стоять дві Жінки: Церква, яка збирає в чашу Христову кров із пробитого Серця Спаса, а за нею стоїть Жінка, з піднесеними руками до молитви, як "Оранта" (та, що молиться). Зверніть увагу, що кров у Св. Письмі була не лише символом життя, а самим життям (Лев. 17, 14). Христос народився з Діви Марії у Вифлеємі ("домі хліба") — і тому Він скаже, що Він є "хліб життя". Але Христос не минув згадки і про свою кров: "Якщо не споживатимете тіла Чоловічого Сина й не питимете крови його, не матимете життя в собі. Хто тіло моє їсть і кров мою п'є, той живе життям вічним" (Ів. 6, 53-54). На вечірні Покрова Пресв. Богородиці співаємо в четвертій стихирі: "Знаємо Тебе, Богородице, що народила всіх Творця, який вірних кормить хлібом життя".

Може й забагато буде для читача стільки роздумувань про Марію та Церкву. Але читач може щодня в місяці Марії брати цю статтю та роздумувати її по частиночці. То хочу згадати йому ще інші думки про Марію-Церкву.

"ПОМЯНИ ГОСПОДИ СВЯТУЮ ТВОЮ СОБОРНУЮ І АПОСТОЛЬСЬКУЮ ЦЕРКВУ ВІД КІНЦІВ ПО КІНЦІ ВСЕЛЕННОЇ" (Мол. Літург. св. В. В.). Цей образ Богородиці Ча молитві знайдений уже в катакомбах, під назвою ОРАНТА. Хліб і вино, в коші і в збані, зображують нам св. Церкву, скарбницю Тіла й Крови Христа.

5. Незрівняної краси й глибини є тісний зв'язок Марії й Церкви у Зшестю Св. Духа. Празник П'ятдесятниці був для Жидів, крім свята жнив, днем спомину про надання Божих заповідей на горі Синаю. Це був також один із трьох празників паломництва до Єрусалиму. Більше паломників приходило в Єрусалим на Пасху, але вони були переважно з Палестини. На П'ятдесятницю, коли вже починалося літо й була отворена морська плавба, прочан було менше, зате ж вони були з далеких країн, збір людей

із різних держав-провінцій Римської Імперії: "Партяни, Мідяни, Еламії, мешканці Месопотамії, Юдеї, Каппадокії, Понту, Азії, Фригії, Памфілії, Єгипту, околиць Лівії, Римляни... Критяни, Араби"... вичислює св. Лука (Діян. 2, 9-11). Заступлена отже вся, тоді знана, земля; правдивий початок Вселенської Церкви! Апостоли перебувають "на молитві разом із жінками і Марією, матір'ю Ісуса" (Діян. 1, 14). Очікують обітниці Утішителя, Св. Духа. Мати Христа буде й Матір'ю Церкви, що ось-ось має народитися. Ісуса нема, бо вознісся на небо! Св. Дух іще не прийшов! Але є Марія! Колись у Благовіщенні на Марію зійшов Св. Дух, "осінив" її своєю силою і "Бог був із людьми". Тут також наперед у серце Пречистої зійшов Св. Дух, але вже на зачаття містичного Христа, Христової Церкви. Отак Церква почалась у Марії, народилася з Неї. Марія була колись у Вифлеємі, Марія є тепер у "горній світлиці" з апостолами. Вона є перша й остання безмірна Божа ласка — дар Христовій Церкві. Вона між апостолами на молитві є першою, що молиться, перша ОРАНТА. Але тут із приходом Св. Духа народжуються діти св. Церкви. Той самий Св. Дух, що "осінив" Марію у Благовіщенні, "осіяє" тепер Церкву на Сіоні. Там "не від людей а від Бога" народилося Слово-Христос. Тут від Бога Св. Духа родиться Церква, Обручниця Слова. Але там і тут є Марія. Кожне християнське серце має пережити в собі народження Христа через "осіяння" Св. Духа в "прияві Марії. Спитаймо: чи справді Марія є при нас, чи Вона є в нашому серці? Щераз: Марія і Церква є одне! Тому Папа Пій XII закінчував свою славну енцикліку про "Містичне Тіло Христове" словами: "Без вагання присвятили ми все людство непорочному серцю Марії. Нехай же Вона, Пресвята Мати всіх членів Христових, променista тепер, тілом і душею в небесах, славно царствуюча із своїм Сином, випросить у Нього, щоб могутні струї ласки могли безперестанно сплівати з маестатичної Голови на всіх членів Містичного Тіла". (ААС 35 — 1943 — ст.: 248).

6. Дійшовши до тайни-містерії містичного Тіла Христового, так чудово й широко поясненої першій Церкві апостолом народів Павлом, наперед коротко в головних його листах (I Кор. 12, 12-31; Рм. 12, 4-8) а опісля розвиненої у дальших листах (Кол. 1, 15-20; Єф. 4, 4-16 і 5, 23-32), знаходимо такі головні думки: Церква (через неї ж ми всі християни) є тіло Христа! Він голова того тіла, Дух Святий душею того тіла. Чуючи від апостола про "Голову Церкви, яка є його тілом, повнотою (плерома - исполненіе) того, що виповняє все в усіх" (Єф. 1, 22-23), нам ясно що Марія є Матір'ю "повного" Христа, його св. Церкви. Вона є нашою Матір'ю, бо як Мати Голови є Матір'ю всіх членів тіла. Була Вона Матір'ю реального тіла Христа, була Матір'ю першої Церкви, має бути Матір'ю Церкви по кінець цього світу. Але також якщо Церква є матір'ю всіх віруючих у Христа, то вона є другою Марією, а Марія прообразом Церкви. Св. Іриней не вагається сказати, що пісня Пресв. Богородиці ("Величає душа моя Господа") це пророцтво про св. Церкву, — що більше, це пісня самої Церкви, в якій сповнилися пророчі обітниці "Авраамові й потомству його повіки!" (Лк. 1, 55).

7. Навчання апостолів казали про Марію й Церкву як про щось одне. Але ще в останній книзі Нового Заповіту, в Одкровенню, в пророчій книзі, є один розділ про Марію та Церкву. Це видіння ап. Івана (Одкр. 12) про Жінку, одягнену в сонце, про дитину її та про дракона, що хоче знищити це дитя і "решту її нащадків". Знаний сьогодні богослов, о. Карло Ренер, називає це "марійською містерією Церкви". Лише в той спосіб можемо зрозуміти суперечності між славою Жінки й болями її, прославленої в небесах та на землі переслідуваної драконом. Що більше, перші Отці Церкви частіше вияснили це місце Одкровення про Церкву як про Марію. Св. Гіполіт говорить просто: "Нема сумніву, що жінка сонцем зодягнута для св. Івана означає Церкву. Вона зодягнена Словом (Логосом), зачатим від Отця, і тому Воно блистить ясніше сонця" (Про антихр. 61). Інші кажуть, що тим сонцем для Церкви є Христос, Малахієм пророком названий "сонцем правди, що в його промінні буде спасіння" (3, 20). Згаданий Гіполит продовжає свій виклад про Церкву-Матір Христа: "Церква не перестає родити Слово-Логос". Св. Методій, еп. Олімпу († к. 311 р.), великий учитель при кінці перших переслідувань Церкви, каже: "Направду вона, наша Мати, це величня Жінка на небесах... Пані піднесена в чудових блисках, незаплямована й чиста, ясна як небесні зорі. Бо вона була зодягнута Ним, котрого суть (есенція) є безсмертне світло" (Симпоз. 8, 5). Отже ясно, що вже тоді, у перших віках християнства, те саме пророцтво св. Івана, ясновидця з Патмосу, брали в подвійному значенні: про Марію і про Церкву. Взагалі ми бачимо, що Марійсько-церковна ідея була знана грецьким Св. Отцям (Єпіфаній із Саламіни, Андрій із Кесарії, Аретас). Щойно дальші віки розлучили в цім пророцтві Марію і Церкву.

Які чудові думки! Які близькі вони нам тепер, коли св. Церква, особливо мовчазна й переслідувана наша Церква, знов у болях і знову драконом гонена. Нехай вільно буде мені покласти кінець нашому довгому роздумуванню молитвою до Матері Божої за наш нарід, що за словами Пія XII посьогодні зберігає її святі ікони на

кращі часи. Молімося словами Слуги Божого митрополита Андрея: "Ми твої діти! Благослови нас і дай нам усе те, чого нам треба, щоб наше життя могло бути правдиво християнське і бодай трохи щасливе... дай нам багато святих батьків... дай нам багато святих матерей, які виховували б численні діти в Божому страсі, в любові свого народу й любові ближнього. Дай нам матерей, повних геройської любови, які цю любов передали б дітям і внукам... Дай нам мужніх провідників на церковній і народній ниві, а над усе дай нам бути правдивими Твоїми дітьми, Тебе як Матір любити та до смерти вірними бути святій Христовій вірі і Його святій Церкві. Амінь!"

Д-р Михайло Кушнір

ВОСКРЕСЕННЯ І ЖИТТЯ

Внаслідок Втілення — Бог, який був найдальшим обводом речей, став їх середоточкою. Бог, який обливав людство як океан, влився до серця людини. Бог, що був поза всяким скінченим буттям, неназиваний навіть своїм ім'ям, став Чоловічим Сином.

А коли затряслася земля в Єрусалимі, перед світанком неділі, коли душа Ісуса сполучувалася з Його тілом, і янгол Господній зійшов, щоб відвалити камінь гробу, світ, який вирнав із світанку цього дня, був цілковито новим світом, хоча цей факт не усвідомили собі зразу навіть найближчі, навіть вибранці.

Був це світ, який приніс відповідь на запитання Никодима: "Якже людина може наново народитися?" Світ, який вливав живий зміст — і за яку ціну! — в твердження Аристотеля, що вказувати людині тільки те, що людське — це значить зраджувати людину й прагнути її кривди. Світ, який розвіяв мрячний смуток античної доби з приводу посмертної судьби, що так зворушливо висказаний в Гомера, мовляв: краще бути пастухом серед живих, ніж духом героя в царстві тіней. Світ, який кидав людям на рамена небо, не як жахливий тягар Атласа, але як надприродні крила. Світ, який визволював людину і всяке створіння, світ нового Прометея, який страждав не за принесення вогню на землю, але за те, щоб людина сама по вогонь сягала і тільки цього прагнула, "щоб він уже запалав!" (Лк. 12, 49).

Коли Бог мав стати людиною, Його прихід був об'явлений Пречистій Дівиці. Його ж воскресення було об'явлене Марії Магдалині, щоб і найбільше негідний з-поміж людей не залишився без надії спасення через Того, Хто на хресті всіх нас носив у своєму серці.

Коло порожнього гробу Ісуса, в блискавиці зору янгола, народився новий реалізм, реалізм надприродности, який інакше укладав ієрархії і вартості.

Не даром середньовіччя, напоене грецькими класичними творами, назвало Христа Гектором нового часу. Відтоді перемагає переможений, а паде тріюмфатор; відтоді смерть не закінчує, але починає; відтоді навіть первородний гріх стає "щасливою провиною, яка такого і так великого дочекала Спасителя". Вбогість стає щастям і божим даром, страждання королівським помазанням і достойністю, переслідування визволенням, а поразка перемогою над противником.

Такий є переворот вартостей, доконаний християнством. Речі досі протиставні — нерозривно зв'язала хвиля Божої логіки. Не силогізм, але парадокс починає володіти умом.

Чудна є Божа біржа перемінених вартостей. Не диво, що від самого початку вона була скандалом для жидів, а нісенітницею для поган. Бо світ не хотів повірити в відновлене обличчя землі.

У Хресті й у Воскресенню, головній драмі всесвіту, в якій бере участь небо і земля, ролі предивно помішалися. Запрошені завели, не прийшли, а з роздоріж прибули нові, неожидані, як в імпровізованій п'єсі Божественного Мистецтва.

Не ці виявляють Йому співчуття, яких називав приятелями й синами, але "єрусалимські невісти". Не Його заступник, Петро, але випадковий прохожий, Киреней, перший зібрав овочі відкуплення і став навіки живим прикладом, як належить помагати нести Христовий хрест. Розбійник, а не праведник, навіть не робітник, але злодій здобув небо в останній годині, перед усіми святами Нового Заповіту. А римський жовнір, випадково призначений на службу цього саме дня, відкрив таємницю Ісусового Серця.

З усіх постатей, які стояли під хрестом, після занімілої Матері Бога, ні одна так не зворушує серця, як сотник.

В обличчі цілковитого приниження Христа, стоячи біля дерева ганьби, якого будуть стидатися навіть християни перших віків — цей поганин, без традиції віри в Бога, дає свідоцтво потрясаючій правді, що ось цей Муж болісти, опльований, скатований, замучений, хробак а не людина, і вилитий як вода, людське посміховище й обридження суспільства, є справді Сином Божим.

Є це свідоцтво, яке дзвенить голосніше і більше зворушує, ніж те, яке під Пилиповою Кесарією висказав Петро-папа; — бо ж тоді від Христа била міць незвичайности і товпи людей ходили за Ним.

***

На світанку неділі, коли серед струсу природи і в блиску янгольського світла відпадаючий гробний камінь притолочував старий порядок, смерть утратила своє жало, програна перемінилася в тріюмф, біль у радість, сльози і смуток у щастя. Хвала Воскресення стає нашою хвалою, як нашою була боротьба, яку Христос звів зі злом і смертю. Людська природа доступила слави безпосередньої сполуки з Божою природою, через Чоловічого Сина людина стає сином-дитиною Божою.

Міць Воскресіння охоплює цілий надприродний світ і пронизує найтаємніші глибини природного буття. "Чи ви не знаєте, що ми всі, яка є охрещені в Ісуса Христа, в смерть Його є охрещені? Бо через хрещення ми разом із Ним поховані в смерть, щоб, як Христос воскрес із мертвих хвалою Вітця, так і ми стали ходити в обновленні життя... Христос воскреснувши з мертвих, уже більше не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше" (Рим. 3-5, 9).

Християни і критики Христової релігії, віруючі й атеїсти, приятелі Бога та Його вороги погоджуються на погляд, — обі сторони з відмінних причин — що Воскресення є найістотнішим, центральним фактом, серцем християнства. Від Воскресення християнин має ходити в "обновленні", Божими шляхами, які є відмінні від людських доріг. Усіх нас, які забуваємо про Спасителя і линемо до божків землі — остерігає голос янгола: "Його тут немає!". Нехай ці слова будуть для нас таким потрясенням, як тоді, коли вперше вони забриніли в ухах євангельських жінок. Тоді в цілій своїй силі об'явиться нам надприродний реалізм правди, яку почула від Христа сестра Лазаря: "Я є воскресення і життя. Хто в Мене вірить, хоча б і помер, буде жити" (Ів. 11, 25).

У цей Великий День, в цю Велику Неділю вслухаймося в слова найглибшого теолога обновлення християнства: "шукайте того, що є вгорі, де сидить Христос по Божій правиці. Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. Бо ж ви померли, а ваше життя заховане з Христом у Бозі. Коли явиться Христос, наше життя, тоді явитеся з Ним у славі і ви" (Кол. 3, 1-4).

[illegible]

Пам'ятайте, що християнське виховання є більшим добром, ніж усі добра світу! Коли б Ви навіть і не мали що лишити своїм дітям, — то як тільки подали їм справжню побожність, — як тільки навчили чесної праці та правости, — як тільки встерегли їх від неморальности, — то лишаєте їм у спадщині найбільше добро, яке тільки можете їм дати!

Християнин має любити всіх людей. — Одначе це зовсім не перешкоджує йому найпершою любов'ю любити свою родину і свою Батьківщину.

І як любов до ближнього не противиться любові до родини, так теж і не противиться любові до батьківщини.

Християнин може і повинен бути патріотом! Але його патріотизм не сміє бути ненавистю! І не сміє накладати обов'язків, які противилися б вірі! Те, що виглядало б на патріотизм, а на ділі було би ненавистю, або противилося б вірі, не є справжнім патріотизмом.

Митроп. Андрій Шептицький

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ВСЕСВІТНІЙ МИР ОСНОВАНИЙ НА ДОВІР'Ю Й ЛЮБОВІ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ТРАВЕНЬ

У цьогорічному наміренні хочемо заторкнути одну важливу проблему: проблему, яку останні Римські Архиєреї постійно видвигали та за її правильну розв'язку безнастанно молили Всевишнього, себто проблему *справжнього і тривкого миру в світі.*

Мир! — Скільки зітхань викликало це слово з уст тих, які мали нещастя зблизька прожити страхіття однієї чи двох останніх світових воєн. А з другого боку, скільки сліз, скільки нарікань понеслося в сторону смертельного ворога миру — війни! І що ж? Ускорі затихли гармати, перестали співати скоростріли, завмерло оглушливе гудіння бомбовиків... здійснилось інтимне зітхання людства — настав мир.

Але що це? Навколо східньої частини Берліну виріс мур, а на мурі колючий дріт. — Чи це може тюрма? Ні! Це "мирне" співжиття... Комуністи на все горло кричать, що "ми вас похоронимо", а на міжнародніх конференціях представляються за справжніх "миротворців"... Східня Европа стогне під комуністичним режимом... Між Сходом і Заходом зависла залізна занавіса, наступила холодна війна... а світ — світ тішиться миром!

Яке іронічне положення, яке фальшиве розуміння миру! Як різко відрізняється це поняття від правдивого християнського розуміння. За дефініцією св. Августина, мир, це "спокій ладу". "Лад", знову ж, приймає, що є розумові мірила в світлі яких повинні бути унормовані міжнародні справи. Ці мірила, знову ж, це засади суспільні, моральні й політичні, а не біологічні, фізичні чи механічні; не економічна рівновага чи, тим більше, фізична або економічна сила. Як сказав світлої пам'яті Папа Іван XXIII: "Це може бути, або бодай повинно бути, безсумнівним, що взаємини між державами, так же як і поміж поодинокими людьми, повинні бути регульовані не силою зброї, а світлом розуму, яким правлять правда, справедливість та щира співпраця". (Енцикліка "Мир на землі").

Щобільше, людство завжди відчувало глибоке прагнення миру, який заразом і є нормальним станом життя, як поодиноких осіб, так і міжнароднього. З тієї причини, неправдива є дарвіністична теорія, яка стверджує, що нормальним станом людського життя є перевага сильнішого над слабшим. Що гірше, ця теорія основується на нерозумних і нерелігійних мірилах, які суперечать навіть і самій цілі війни, якою є осягнення миру та відзискання втрачених прав через покарання зла. Із вище сказаного, отже, можемо заключити, що якщо людство не звернеться до правдивого джерела миру, то миру на землі не зазнає.

Кожний здорово-думаючий чоловік бачить, що саме складення зброї не вистачає, щоб запевнити тривкий мир на землі, бо ж може ще бути війна навіть без зброї — війна, так звана, "холодна". "Мир! Мир! — а миру немає" (Єр. 6, 14), говорив пророк Єремія проти пророків, що допускалися всякого надужиття в імені миру. Ніхто сьогодні не вірить пустим обіцянкам миру, бо і як вірити, коли країна за країною озброюються нуклеарною зброєю "начебто... в теперішніх часах передумови миру не можна зберегти без рівноваги зброєнь" (Мир на Землі). Тому мусимо щераз і щераз звернути увагу на те, що джерело правдивого миру не лежить у фізичній чи економічній силі, ні в тоталітаризмі чи в націоналізмі; не в ненависті чи невірності. Одним словом, не в відкиненні Бога з-посеред людства. Всетаки, за вченням енцикліки "Мати й Учителька", маємо трагічні вигляди сьогоднішньої культури: людство старається збудувати світ, але без Бога.

Коли світ у такому положенні, коли він перенятий такими ідеями й таким прагненням, то не диво, що втішається він миром, сказати б, холодним, себто миром, що просяк страхом. Правдивий мир, однак, промінює теплом, задоволенням, щастям. Правдивий мир викутий у любові, гріє теплом любови. Міжнародня спільнота, братерство всіх людей будуть тільки пустими висловами, якщо не будуть скріплені правдивою Христовою любов'ю. "І можуть вони прийти до відкриття, що однією з найглибших вимог їхньої спільної природи є те, що ними і їхніми відносними народами, не страх має керувати, а любов; і то любов, яка намагається проявити себе у співпраці..." (Мир на землі). У суспільному, політичному й економічному житті, отже, християнська любов повинна бути основою справжнього всесвітнього миру. Християнство, отже, являється правдивим носієм миру, так як і його Божественний Учитель, який сказав: "Вам я зіставляю мир, мир мій даю вам" (Ів. 14, 27). А на іншому місці сказав: "Це все я вам сказав, щоб ви мали мир у серці! Бо в світі ви страждання зазнаєте, але будьте відважні: я переміг світ!" (Ів. 16, 33).

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА
ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ
для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю найсердечнішу подяку: Отцю Небесному, Св. Духові, Пресв. Серцю Ісуса, Матері Божій Неустанньої Помочі, св. Юді Тадеєві, св. о. Николаєві, св. Ангелові Хоронителеві, св. Терені, Слузі Божому Митр. Андрієві за вислухання моїх молитов та виздоровіння з тяжкої й болючої хвороби.

В. К., Чікаго

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, посланий Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повністю Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвітуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс ясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання науки Церкви та спасенне сприйняття християнських обичаїв!

Найсолодший Посіятелю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне ви-

І ще просимо Тебе про овечок, які не є нині більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християни. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчили, щоб свята Церква, ціла зібрана в найтарчішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.
Ч. Орд. 163/61.

† **ІСИДОР, Єпископ**

Складаю сердечну подяку Христовому Серцю, Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Йосафатові і Сн. Божому митр. Андрієві Шептицькому за виздоровлення моєї доньки по операції.

А. К.

Складаю прилюдну подяку Пресолодкому Серцю Христовому та Матінці Божій за одержані ласки. Також дякую св. Ріті з Кассі, св. Терені, св. Йосафатові, св. Михаїлові та Слузі Божому митрополитові Андрієві за посередництво.

Є. Святик

Дякую Ісусові Христові і Пречистій Дівi Марії за виздоровіння одержане за посередництвом св. Юди Тадея. Також признаю, що я дістала поміч вживаючи води з Лурду.

Анна Дидьо

"Кожний мусить усвідомити собі, що не може бути вадії на припинення розбудови зброєнь, ані на зменшення існуючих припасів зброї, ані тим менше, на скасування її взагалі, якщо не буде повністю завершений процес, і якщо він не буде приходити із внутрішнього переконання та якщо кожний не буде щиро співпрацювати для усунення страху й тривоги перед сподіваною війною, які опанували людей. Якщо це має статися, то основна засада, від якої наш теперішній мир залежить, мусить бути заступлена іншою, яка заявить, що правдивий і тривкий мир між націями спирається не на рівновазі зброї, тільки на самому взаємному довір'ї. Ми віримо, що це може бути здійснене, і Ми вважаємо, що цього вимагає розсудок; що це є саме те, що гаряче побажане саме в собі, та що це стане джерелом багатьох добродійств". (Мир на Землі) — Взаємна любов, отже, родить справжнє довір'я — друге услів'я правдивого й тривкого миру.

Правдивий мир, також, мусить бути збудований на правді. На правді, що є одна. Нема іншої правди для поодиноких членів спільноти, а іншої для держави. Не можливо жити мирно з тими, які під впливом скептицизму чи матеріялізму заперечують абсолютні правди, а духовні вартості вважають за звичайну пусту "ідеологію". Звідси різні непорозуміння на міжнародніх конференціях; звідси трудність дійти до правдивого всесвітнього порозуміння. Звідси і брак правдивого миру. "Першою з засад, що керують взаєминами, є правда. Це вимагає передовсім виключення всяких слідів расизму та послідовного визнання засади, що всі держави є з природи рівні у гідності. Згідно з цим кожна з них має право існувати, право до саморозвитку, до засобів, пристосованих до своїх надбань і до того, щоб у першій мірі бути відповідальною за цей саморозвиток. Додати до того ще треба право кожної мати добре ім'я та належну цій державі пошану". (Мир на Землі)

Також є правдою, що всі люди рівні в їх природній гідності. Отже "всі політичні спільноти мають рівну природну гідність, бо вони є тілами, яких членство складається з таких самих людей." (Мир на Землі). — Ось так треба розуміти правду, що є одна і незмінна. Якщо сьогоднішній світ, зрозумівши цю правду, поступав би за її вимогами, не було б стільки несправедливостей, стільки принижень людської гідности; не було б війни, а запанував би справжній всесвітній мир.

У цьогомісячному наміренні, отже, молімо Всевишнього словами св. Василія Великого: "Тьій мир і Твою любов даруй нам, Господи Боже наш...", щоб на світі запанував дійсний мир, оснований на здорових християнських засадах любови, довір'я і правди.

ГОЛОС СВЯТІШОГО ОТЦЯ В ОБОРОНІ СТРАДАЮЧОЇ ЦЕРКВИ

Дорога на Палятин — це хресна дорога кождої Великої П'ятниці в Римі. Перший раз в історії йшов нею цього року із вірними Вселенський Архиєрей, разом із ними молився, а на закінчення виголосив до зібраних на палятинському горбку свою знаменну промову. Знаменну тому, що в більшій своїй частині вона відносилась до тої частини Церкви, Таїнственного Христового Тіла, що нині ще терпить тяжкі переслідування за віру. Одна третя частина земної кулі опинилась у ярмі воюючого безбожництва, майже сто мільйонів католиків належить нині до т. зв. Мовчазної Церкви, одна третя частина всеї молодої світу не має права на релігійне виховання та не має навіть права знати, хто це Бог і що таке хрест.

Згадуючи про переслідувану Церкву катакомб, Церкву позбавлену всяких прав на свобідне виконування своєї спасальної діяльности в користь людей, Папа сказав дослівно: "Таїнственне Тіло Христа нині розп'яте на хресті в багатьох країнах світу: Мовчазна Церква катакомб є ще далі страдальною Церквою, Церквою терпінь, а в багатьох країнах Церква замучена. Ісус ще й нині питається сучасних нам гонителів Церкви: "За що мене переслідуєте?" (Дії, 9; 4). Тяжка доля тих, що знайшлись у несправедливих умовинах такого життя, негідна постава тих, що переслідують, навіть тоді коли вони закриваються маскою облудних законів. Та Ми певні, що ці довго триваючі страждання переслідуваних за віру скріплює сила Божа та щире спочування цілого християнського братства. Віримо, що ціна терпінь висока, бо вони є в тісній злуці з силою Господнього Хреста, задля якого християни терплять і свої страждання жертвують за цілу Церкву й за ввесь людський рід."

Голос Папи в обороні переслідуваних за віру пронісся могутнім гомоном по цілому світі. Радіо і преса передали слова Христового Намісника на всіх п'ятьох континентах земної кулі. Немає сумніву, що вони дійдуть до ух і сердець терплячих за віру братів і сестер наших та скріплять їх у цю важку годину їх хресної дороги, скріплять сильною надією на світлий день Воскресіння.

(УПБ)

Ярослав Чумак

ІСПОВІДНИК МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ

В останньому часі ширяться татарські вісті про первоєрарха Української Католицької Церкви, Митрополита Йосифа. Дехто закидає йому недостачу українського патріотизму, мовляв, митрополит Йосиф більше католицький як Папа, більше дбає про католицьку Церкву як про Україну, як в'язень Ватикану. Він, не оглядаючись на нікого, зокрема на добро українського народу, виконує тільки волю своїх наставників... Кружляють ще інші, більш недоречні, або, просто кажучи, злобні вигадки, які приписують митрополитові агентурну роботу на користь Совєтів!..

Уважаю своїм обов'язком виступити публично в оборону доброго імени митрополита Йосифа. До цього заставляє мене почуття справедливости і свідомість, що митрополитові зроблено велику моральну кривду. Як колишній учень і довголітній співробітник митрополита Йосифа хочу по своїй змозі цю кривду направити.

Притокою до напастей на митрополита Йосифа стала його участь у відзначенні жовтневих роковин у совєтській амбасаді в Римі. (Однак добре поінформований часопис цю участь взагалі заперечує!). Факт цей, себто участь у совєтських роковинах, на гадку критиків митрополита є грубим нарушенням загально-національного бойкоту ворога, який 45 років уже вогнем і мечем винищує український нарід і його культуру.

На перший погляд критики мають рацію. Але коли приглянутись ближче — тоді ця рація не така вже очевидна.

Це не велика штука бойкотувати і критикувати окупаційну совєтську владу з далекої Канади чи Америки. Але наші брати на рідних землях хоч-не-хоч приневолені засвідчувати свою льояльність ворожому урядові, якщо в умовинах тоталітарної диктатури хочуть зберегти своє існування взагалі.

Митрополит Йосиф, як знаємо з повідомлень його канцелярії, залишився підсовєтським громадянином і має в пляні повернутися в Україну. А коли так, то що дивного, що числиться з опінією совєтської влади і її зарядженнями? Совєтська амбасада в Римі запросила митрополита прийти на жовтневі роковини. Ми знаємо, що значить таке "запрошення". Знаємо або догадуємося також про наслідки злегковаження такого. Немає двох гадок, що в такому випадку двері до повороту в Україну були б для митрополита невідклично замкнені. Тимчасом цей поворот — не тільки мрія, але і життєва мета митрополита Йосифа. Що ж він міг і повинен був зробити в цій складній ситуації?

Може хтось спитати про можливість і доцільність повороту митрополита Йосифа в Україну.

На це питання відповісти не легко. Одно певне, що коли б навіть існувала можливість повороту — то це буде мабуть один із найважчих починів у дуже важкому житті митрополита Йосифа. Він зважиться повернутись із безпечного і спокійного Ватикану в безбожницьке царство, де важко переслідують релігію, де в обороні цеї ж релігії він страждав і карався довгих 18 років. Митрополит добре знає, що в Україні не чекають на нього відзначення, почесті й пошана. Навпаки. Але коли всетаки рішається повернутися в Україну, то тільки тому, що так велить йому його душпастирське сумління, глибоке почуття обов'язку та постанова всього життя: бути зі своїм народом, для нього жити і працювати, а коли треба, то страждати і навіть віддати своє життя.

Не виключене, що такі пляни митрополита можуть показатись нереальними, що Москва у своїй засліпленості й гордості не дозволить митрополитові повернутись в Україну до свого розбитого стада, до поруйнованих церков. (На це вказував би напр. уже тепер протест Москви проти іменування митроп. Йосифа "Великим Єпископом — Еп. Майор"). Існує також правдоподібність, що в Україні щераз зв'яжуть митрополитові руки, замкнуть уста і його мрії щераз розіб'ються об жахливий фанатизм московських диктаторів.

Але навіть і тоді, коли б це сталося, коли б митрополита Йосифа не допустили в Україну, або, дозволивши туди поїхати, запроторили б його в якусь нову Луб'янку — навіть тоді його жертва, так як кожна жертва, не буде даремна. Додана до гекатомб усього українського народу вона тільки прискорить день його воскресення і волі.

Як би не сталося, а в наші змінливі часи важко сказати, що станеться завтра, то, знаючи праведне життя митрополита Йосифа і його гірке страждання в обороні свого народу і його Церкви — кожний свідомий Українець погодиться зі мною, що це велика несправедливість і кривда кидати з легкої руки обвинувачення на людину тієї міри й величі, що митрополит Йосиф. Обвинувачення тим болючіші, що походять від своїх.

Але на Божому світі ніщо не діється з чистого припадку. Чаша страждання митрополита Йосифа, видно, мусить сповнитися, щоб у її повноті заяснів тим краще величній образ митрополита-ісповідника, який в обороні свого народу і його Церкви не лякався нікого й нічого.

У цьому безстрашному поході його колишні учні, співробітники, приятелі й увесь Український Нарід завжди стоятимуть по боці митрополита Йосифа в тому глибокому переконанні, що ця Богом нам дана людина, "в ній же льсти ність", поведе нас, як колись Мойсей Жидів, крізь Червоне море переслідувань і терору до нашої обіцяної землі: України.

ВПР. о. ПРОТОАРХИМАНДРИТ ЧСВВ У КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Дня 6-го квітня приїхав із вічного міста Риму до Канади Всв. о. Атанасій Великий, ЧСВВ, щоб як Головний Настоятель Отців Василіян відвідати василіянські манастирі. Перебуваючи в обителі св. Григорія Ніського у Вестові (Торонто), Достойний Гість у неділю 12-го квітня взяв участь у щорічному святі Колегії на спільному Св. Причасті студентів із їх батьками. Під час Божественної Літургії станув він перед Божим вівтарем у сослуженні своїх духовних синів, отців Василіян, щоби подати Пресв. Євхаристію батькам і синам українських родин. Після Сл. Божої був спільний сніданок-гостина. Господарем гостини був Вприп. о. ігумен М. Прийма, ЧСВВ. Він представив привабним оо. професорів і панів О. Скоценя й П. Стефанюка, голову й містоголову Батьківського Комітету при Колегії, Вприп. о. Протоігумена оо. Василіян у Канаді, Б. Слободу, ЧСВВ та Всесв. о. Протоархимандрита А. Великого ЧСВВ. О. Л. Якубів, директор школи, привітав батьків і сказав їм, що батьків і оо. професорів в'яже одна велика ціль: добра наука й виховання їх синів

Коли п. О. Скоцень говорив своє слово, то наперед привітав від батьків і від Батьківського Комітету Всесв. о. Гостя. У ньому ми бачимо,

Впр. о. Протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ у сослуженні о. Васили Ваврика й о. Леонтія Якубова відправляє Службу Божу в Колегії св. Василія Великого.

казав він, наперед великого мужа науки. Це не лише тому, що о. А. Великий здобув різні наукові звання і є членом наукових інституцій, як напр. НТШ, але він же від довгих років веде наукове видавництво Записок ЧСВВ і за 12 років зробив для науки взагалі, а для української історії зокрема таке, чого не зробив ніхто інший: він зібрав документи римських архівів, що відносяться до нашої Церкви. Василіянський Чин видав дотепер 35 томів цих документів, а ще 30 приготовляють до друку. Українські вчені радіють багатством документів, цінних для нашої історії, бо ними наша Церква й наш нарід виходять на всесвітню арену наукових дослідів. Всв. о. А. Великий є також і великим мужем Церкви. Наперед треба згадати, що таким робить його сам уряд Головного Настоятеля Василіянського Чину, який розкинений сьогодні на чотирьох континентах світу. Та головна його історична повага як мужа св. Церкви у тому, що він як секретар Соборового Секретаріяту для Східніх Церков приготовляв працю, що приносить нашій Церкві не лише велику славу, але й величезне добро. При кінці свого слова п. Скоцень подякував батькам за щиру співпрацю для добра молодої школи та дав признання мамам студентів, які під проводом пані М. Бочар приготували цей сніданок.

Після промови п. Скоценя студенти зробили несподіванку своїм батькам і оо. професорам: своїми силами дали перший раз у Колегії концерт. Під проводом о. диригента Б. Мальованого, ЧСВВ заспівали на початок "Заповіт" Т. Шевченка; потім студент Ю. Ігнатко з молодечим поривом віддеклямував вірш Тараса Шевченка "Іван Підкова". Далі була пісня "Садок вишневий" і відчит студента В. Оленича про "Релігійність Шевченка". Молодий студент чітко зазначив, що цього року ввесь український нарід відзначує великі роковини: 150-річчя від народин Поета. Багато з тієї нагоди пишуть і говорять, але питання про релігійність нашого вічого Поета не рухають. Декому ж здається, що це нікого тепер не цікавить. Тимчасом науковці-дослідники життя Шевченка, напр. проф. Степан Смаль Стоцький, що присвятив понад двадцять років студій над життям Поета, признають, що не зрозумівши глибокої релігійности його душі, не зрозуміти нам його як належить. Вихований побожно матір'ю, вже дитиною вивчив Поет напам'ять цілу Псалтирю, опісля ж за вказівками свого вчителя Брюлова читав Св. Письмо, щоб набирати з нього матеріялу для своїх образів. Шевченко навіть саме завдання поета бере як післанництво посередника між людьми й Богом: "Живе душа поетова святая, живе в святих своїх речах; і ми, читая, оживаєм, і чуєм Бога в небесах". Найбільше засвідчив нам сам Тарас про свою живу християнську віру в час десятилітньої каторги-заслання. Тоді він в однім листі до княжни Репніни пише: "Страшна безнадія! Така страшна, що лише християнська філософія може боротися з нею". Він просить прислати йому книжку "Наслідування Христа" та каже: "Єдина моя втіха тепер — Святе Євангеліє. Я читаю його щодня, щогодини."

Після відчиту малий гурток студентів відспівав дві народні пісні, а там співав хор студентів, з ними ж і гості, "Реве та стогне" і "Думи мої". Концерт закінчено славнем "Ще не вмерла Україна".

Тепер Впр. о. Протохимандрит подякував учням за милий дарунок - несподіванку, похвалив особливо відчит та підкреслив сильно, що про релігійність Шевченка треба нам ще й тому багато говорити, бо наперекір правді й здоровому глуздові агенти безбожного комунізму роблять Шевченка агітатором безбожництва. Опісля звернувся промовець до батьків і подякував їм за довір'я, з яким вони передали своїх синів на виховання й науку отцям Василіянам. Чин же Св. Василія дає зі свого боку своїх синів, молодих отців професорів на посвятну працю для добра українських хлопців.

Тут достойний промовець перейшов до висвітлення провідних ідей Колегії св. Василія Великого. Віднайшов він їх висказані в самому гербі школи. Герб, у формі щита, перетинає широка синя стяжка, на якій золотом нашиті три великі букви: Колегія Святого Василія. "Колегія", отже висока школа, гай-скул. Тому й вимагає вона від студентів старанної, великої науки. "Святого" — каже, що студенти мають набувати не лише самого знання, що зробило б їх лише дуже вишколеними автоматами, але ще треба їм дбати про духовну культуру, про ідеали християнської культури, з котрої виростають святі люди. "Василія" — тим словом означено своєрідність Колегії навіть на полі християнського навчання. Воно має бути надихане великим гуманізмом великого Вчителя Василія, що врятував для християн класичні студії, коли то багато інших виховників бачили в них небезпеку для студента християнина.

Дальше приглядаючись гербові Колегії говорив Тість, що бачить там у лівому полі кленовий зелений листок і на ньому вишитий тризуб св. Володимира. Кленовий листок це знамено Канади, тризуб великого київського Князя це знамено християнської України. Школа св. Василія старається дати студентам синтезу двох тих чинників культури: канадійську шкільну систему й українські християнські традиції. У правому полі гербу вишитий знак Василіянського Чину, горіючий стовп, колюмна вогню. Це знак великої любови — це іскра Божа, що запалює молоді серця і тоді полум'я святе сполучить землю з небом. У долині гербу знаходимо розгорнуту книгу й перо, вічні знаки студента. На сторінках книги нашиті слова: Великого бажайте! Хто бажає великих ідеалів, знайде їх у школі св. Василія, і хто буде тут учитися п'ять років, здобуде великі осяги.

При кінці промови Всесв. о. Протоархимандрита о. ігум. М. Прийма подякував за ясно подані вказівки й від усіх приявних зложив побажання щасливої подорожі в дальші манастирі і провінції Чину. Хор і гості відспівали "Многая літа", а після молитви студенти й батьки могли особисто привітати Гостя з Риму.

На спільнім сніданку по Службі Божій Зліва до права: о. Григорій Сірмачевський, о. Л. Якубів, п. О. Скоцень, о. Прот. В Слобода, о. Протоархимандрит А. Великий, о. Ігумен М. Прийма, п. П. Стефанюк, о. Василь Ваврик.

У КАТЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ КАРДИНАЛА ІСИДОРА

На Празник св. Йосифа Митрополит-Первоєрарх вибрався в недалеку від Риму Умбрію, до місцевини Коллеваленца і там в одному манастирі, італійському "сантуаріо", відправив Божественну Літургію. Манастир цей новий, як і нове Згромадження монахів, що має назву Згромадження Милосердної Любови, та має дві галузі: мужеські й жіночі манастирі. Про манастир, про Згромадження та про його основницю, еспанську монахиню, Мати Надію, треба було б говорити окремо. Також самий опис відправи Богослужби та участи вірних у ній, дав би довшу статтю.

Але в цій короткій статті хочемо радше зосередити увагу на катедральний храм і на єпархію Кардинала Ісидора, митрополита Київського, та й на ті вже ледве видні сліди, що їх 500 років із численними бурхливими змінами не вспіли ще зовсім затерти. Мусимо також признатися, що ледве чи були б ми пережили стільки чудових рефлексій та звернули увагу на ті сліди великих часів і чинів, якщо не прийшла б щаслива нагода, ось тепер у 500-річчя смерти Кардинала Ісидора, коли то Митрополит Йосиф, як великий наслідник свого славного попередника, посвячує увесь свій вільний від пильніших зайнять час на відгребання з порохів забуття творчих діл Митрополита Ісидора. У таких обставинах пам'ять про Митрополита Ісидора оживає, а в історичній перспективі постать його набирає такого чару й величі, що й злощасну дійсність, у якій нині опинилась Київська митрополія, приходиться брати з обновленим оптимізмом та вірою в краще майбутнє.

Митрополит Ісидор був єпископом найважнішої з усіх підміських Риму єпархій, а саме єпархії Сабіна, одним із найкращих пастирів у т. зв. другому періоді історії єпархії Сабіни, тобто від 1000 року до 1942. В цьому бо році перенесено осідок єпископа з місцевости Форум Новум (Фороново), нині Весковіо, до Міляна. Митрополит Ісидор мав особливе почитання до святого хреста. У його гербі знаходимо хрест. В управі єпархії помагав Ісидорові його вікарій, чи як тоді казали віцедомінус. Цей неконечно мусів бути єпископом. Але зате він резидував стало в єпархії Сабіна. Вікарій Кардинала Ісидора називався Анджельо Стелля.

Перша річ, що її виконав Кардинал Ісидор у своїй єпархії — була реставрація єпископської палати. Сталось це в 1452 році, отже можна заключати, що Ісидор сам приїздив до Сабіни, бодай на короткий час. Як кардинал-декан і за звичаєм того часу він стало перебував у Римі. З тієї Ісидорової палати нині остала тільки руїна. Але хто знає, чи не криється під звалищами каміння який документ, картина, церковна посудина, що, якщо не була власністю, то бодай походить із часів Ісидора, як єпископа Сабіни.

Та правдивим скарбом нині з тих давних часів є для нас самий собор у Весковіо (Форум Новум), що був упродовж 11 років катедрою нашого українського кардинала. Собор у старому романському стилі, ще добре збережений, із гарними фресками, старим престолом, на камені якого вириті підписи багатьох єпископів, хто знає, чи не зібраних на якому провінціяльному соборі, катедра-трон владики в апсиді, крипта з гробами мучеників — Максима, Васса та Фавія, побудована ще в перших віках, прегарна вежа-дзвіниця. Одна гармонія, велич і краса. А все це нині серед пустого майже поля, окружене нечисленними будинками місцевих селян. Наче б із перенесенням палати й осідку єпископа і люди забралися й залишили катедру в такому стані, як була вона тому 500 років! Але ні. Усе таким не залишилось: пропало багато пам'яток, документів, чаш, ризи. Нині вони по музеях в Італії, але чи всі вони там, ці найдорожчі пам'ятки старини?

Ісидор подбав у своїй єпархії не тільки про будову палати, але і про віднову катедри. Крім цього за його управи була піднесена церква св. Ліберата в Маліяно до ранги соборної церкви. Про це говорить письмо Папи Пія II до архипресвітера в Сабіні. У письмі також виразно говориться, що акт піднесення церкви св. Ліберата до степеня соборного храму має відбутися за відомом і в порозумінні з Ісидором. Є це наглядний вияв окремого прихильного відношення Папи до Кардинала-Декана Ісидора.

Так отже один архипресвітер катедрального храму в Сабіні у своїй книжці "Сабіна Сакра е Профана", надрукованій у Римі 1790 року, міг був написати такі слова похвали: "Ісидор із Солуня, відомий як Кардинал святого Хреста, бо дуже любив це знамено нашого спасіння, і взяв собі його як мотив до свого гербу. Був він монах Василіянин, а потім руський архиєпископ. На фльорентійськім Соборі брав участь і зроблено його кардиналом. Туркам у полон дістався і був невільником. А як видістався з неволі Папа Микола V зробив його єпископом Сабіни. Пій II іменував його патріярхом Царгороду. Церквами Сабінської єпархії управляв свято (в оригіналі "аммівістрава сантіссіаменте"). Збудував єпископську палату в Форум Новум, здвигнув храм соборний святого Лібератора в Міляно". По стільки трудах для своєї єпархії Сабіна, а ще більше знесиленій працею для добра своєї київської митрополії і цілої вселенської Церкви, митрополит Ісидор спочив на віки в Римі 27 квітня 1463 року, і тут у Римі похований. Де його гріб, чи в церкві Святих Апостолів, чи таки під Собором св. Петра — годі сказати. Історичні вістки суперечать собі і треба ще дослідити, котра з них правдива.

По Ісидорі остались у Ватиканській бібліотеці літургійні книги, а це знак, що був він "муж книжний".

Ісидор діяв тут на Заході, у Фльоренції, Царгороді, опісля в Римі, за часів чотирьох Вселенських Архиєреїв: Євгена IV, Миколи V, Каліста III та Пія II. Працював багато і залишив сліди своєї праці та своїх змагань. Слушно висловився Митрополит-Ісповідник на засіданні Комісії Вселенського Собору для Східніх Церков, що без того великого вкладу праці, що його дав митрополит Ісидор, годі й уявити собі всі дальші змагання для з'єднання християн. Постать митрополита Ісидора справді величня й незвичайно цікава. Ключ до Ісидорової епохи ще й сьогодні може отворити двері для розуміння того положення, що є нині в світі і на релігійному і на політичному полі.

Вкінці порівняння положення київської митрополії з часів Ісидора з положенням тієї ж митрополії в наших часах мусить будити глибоку застанову. Колись митрополит Ісидор на Фльорентійському Соборі був сам один, а нині Первоєрарх України окружений числом 17 українських владик вільного світу. І якщо Ісидорові змагання увінчалися по упливі нецілих 150 років великою в історії народу подією, себто остаточним відновленням єдности, що триває донині, то змагання наших днів, скріплені мучеництвом ісповідників, повинні б скоріш дати найкращі овочі. Такий уже закон історичних подій: великі змагання не пропадають марно. (УПБ)

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Від якогось часу Жиди стараються про те, щоб зняти з них вину за розп'яття Ісуса Христа. Про цю справу говорилось також і на Вселенському Соборі, хоч її не вирішено. Але Жиди самі заявили колись перед чисельними свідками: "Хай кров Його спаде на нас і на наших дітей". Недавно були домагання деяких християнських чинників, щоб найвищий жидівський суд у Єрусалимі уневажнив засуд Синедріону і визначив новий процес, але Жиди це домагання відкинули. Отже на якій підставі наша Церква може зняти з них вину, коли вони, зі свого боку, нічого не хочуть зробити?

Що Жиди зі заздрости й ненависти добились у Пилата, щоб він дав розп'яти Ісуса Христа, — це ясне понад усякий сумнів, воно записане в Св. Письмі і того не може змінити, відкликати, ни зі Св. Письма вимазати ніхто на світі, навіть Вселенський Собор. Видно, автор цього запиту слідкував тільки за щоденною світською пресою, яка по світськи писала про цю справу (та й у чиїх руках, переважно, є ця преса?), а не обзнайомився з церковно-богословською сторінкою тієї справи.

У Жидів не було кари смерти через розп'яття. В них, за законом Мойсея, карою смерти було каменування. А все ж таки в Божому Провидінні було порішене, що Месія, Спаситель світу, буде розп'ятий на хресті. Тому Жиди, в деякій мірі, були тільки знаряддям Божого Провидіння, щоб виповнилися Божі пляни. Вже це одне здіймає з них частину вини за розп'яття Божого Сина. Це вже інша річ, що вони долучили до того також і добру частину своєї власної злоби й ненависти. У цьому вони, безперечно, винуваті і тієї вини ніхто з них не здійме, ані не береться їх оправдувати. Тієї вини не може зняти з них ані найвищий суд у Єрусалимі і тому Жиди відмовляються урядово щераз розслідувати цю справу.

Коли ж Жиди були винуваті в розп'ятті Божого Сина тільки частинно, бо все інше, властиве й основне було постановлене Богом давнодавно, перед віками, тоді видно, що не вони самі винуваті в цьому страшному злочині. Хто ж інший тут може бути винуватий? Чи Бог? Ні, бо Бог, як найдосконаліша істота, не може бути автором, чи спільником якогось злочину, чи навіть і найменшого зла. Тому іншого винуватого можемо шукати тільки між людьми. А тим винуватцем, у дійсності, є все людство.

Ось, коли св. Йосиф, сумніваючись у невинності Пречистої Діви хотів тайком покинути Її, з'явився йому ангел Господній і сказав: "Йосифе, сину Давидів, не бійся прийняти до себе Марію, твою дружину, бо що зародилось у Ній, є від Святого Духа. І вона народить тобі сина й даси йому ім'я Ісус. Він бо спасе людей своїх від їхніх гріхів" (Мат. 1, 20-21). Отже людські гріхи, гріхи всіх людей, а не тільки Жидів, були причиною розп'яття і смерти Ісуса Христа на хресті. Вже пророк Ісаія, 700 років перед народженням Божого Сина предсказав: "Він же був поранений за гріхи наші, роздавлений за беззаконня наші... бо всі ми, як вівці, блукали; кожний ходив своєю дорогою; провини нас усіх Господь поклав на Нього" (Ісаія 53, 5-6). Та й сам Христос Господь заповів: "Як Мойсей змія підняв на пустині, так треба й Синові Чоловічому бути піднесеним" (Ів. 3, 14) — себто піднесеним на хресті. Отож, як Жиди були винуваті в розп'ятті Божого Сина хвилево, то ввесь людський рід, через свої гріхи й беззаконня винуватий у тому злочині боговбивства від часу упадку Адама і Єви аж до кінця світу. Тому то й Отці Вселенського Собору в своїх проектах не кажуть, що Жиди не є винуваті, а тільки підкреслюють те, що я тут щойно сказав, а саме, що вину за розп'яття Божого Сина носить на собі все людство, кожна людина, а не самі тільки Жиди. Ця Божа істина записана в Св. Письмі багато більше разів, ніж окремий злочин Жидів і Отці Собору, видно, хочуть підняти й підкреслити її саме тепер, коли в Європі оце недавно прошуміла кривава протижидівська хвиля, а в багатьох країнах світу вона саме наново піднесеться.

Т. зв. "антисемітизм" має свої глибокі корінця в самих Жидах, у їх расовій вдачі. Багато розумних і тверезо думаючих Жидів бачить це й розуміє та й жаліє над тим, що в багатьох країнах і в багатьох випадках Жиди самі викликують ненависть до себе, з чого потім постають погроми й переслідування. Але, з другого боку, треба пам'ятати також і на те, що напр. у Південній Америці, де в останніх роках сильно кріпшає "антисемітизм", християнське на-

селення, переважно католицьке, з причини застрашаючого браку священиків дуже мало освідомлене релігійно. Віра в них надто чуттєва, а знання віри — надто поверховне. Як їм агітатори й комуністичні майстри заворушень втовкатимуть у голову клич: "Биймо Жидів, бо Жиди вбили Ісуса Христа", то вони скоро спалахнуть фальшивою ревністю й готові справді йти модрувати Жидів. Це не було би по-християнськи, Христос так не навчав. А таких гарячкуватих і "ревних", а при тому релігійно мало свідомих католиків ще багато, особливо між народами латино-еспанської крови. Тому-то Отці Вселенського Собору хочуть підкреслить вину всіх людей у вбивстві Божого Сина, щоб погроми Жидів не поставали на зовсім неоправданому релігійному тлі.

Проклін Жидів 2,000 років тому в Єрусалимі "Кров Його на нас і на наших дітей" — страшно пімстився на них і мститься на їхніх нащадках аж по сьогоднішній день. Ми, християни й католики не можемо бажати Жидам, щоб Бог і надалі карав їх. Між ними є багато чесних і глибоко релігійних та побожних людей. Вони можуть бути спасені так, як ми, християни й католики. Вони можуть бути спасені через те, що вірять у прихід Месії, все ще чекають на Нього й вони охочі прийняти все, що Він їм скаже. Отже вони, принаймні правдиво віруючі Жиди, мають добру волю в відношенні до Ісуса Христа, який уже прийшов, хоч, не знаючи Його, вони відкидають Його. Жидовин — також наш ближній і ми повинні по християнськи любити його, хоч може не кожний із ним варт тієї християнської любови.

Знаю людей, що чекають на наш католицький т. зв. розвід. Як це розуміти? Прошу вияснення, на що вони властиво чекають, коли наша Церква не має розводу, крім мабуть трьох випадків, про які тут нема узгляднення.

На що вони чекають, того я також не знаю. Може такі люди надіються на те, що може Вселенський Собор змінить дотеперішнє становище Церкви відносно розводу, чи відносно подружжя взагалі, як про це тут-там немудро писали деякі видавані не-католиками часописи. Але вони марно чекають: Ані Папа, ані Вселенський Собор не можуть змінити Божого закону, який каже: "Що Бог получив, людина хай не розлучає... Хто відпускає свою жінку й оженився з іншою, той чинить перелюб; і хто оженився з розведою, чинить перелюб" (Мат. 19, 6-9). Це слова самого Божого Сина, ніхто на землі не має сили змінити їх, "зм'ягчити", чи відкликати і тому Церква ніколи не може дати, не дала й не дасть розводу подругам, які були законно вінчані. Про "мабуть" три випадки, про які Шановна Пані згадує в своєму листі, також нема мови, бо не були це розводи, а тільки проголошення Церкви, що такі й такі подружжя взагалі не були подружжями й тому такі особи могли наново одружитися. Але ж таких випадків є не тільки три, їх є багато більше. Я сам мав нагоду полагоджувати справу одного подружжя, в якому чоловік 16 років жив вінчаний із жінкою, але він не потребував жінки, не знав її й не хотів знати її як жінку та й не хотів мати дітей. Таке подружжя вже в самій основі своїй не було правдивим подружжям, бо бракувало в мужчини згоди на істоту подружжя, себто на спільне подружнє життя та на діти, якщо Бог їх дасть. Бідна жінка, повна туги за дітьми, по 16 роках одержала в Римі уневажнення такого подружжя й до кількох місяців могла законно повінчатися з іншим чоловіком. Вона одержала таке уневажнення на підставі того, що її чоловік ніколи не жив і не хотів жити з нею, як холовік із жінкою. Про можливість уневажнити католицьке подружжя та про причини, чи вимоги до такого уневажнення я вже раз писав у СВІТЛІ (вересень 1962, ст. 348) і там можна більше довідатись про цю справу.

Однак, хоч Церква не може змінити Божого закону про нерозривність християнського подружжя, себто хоч Церква не може дати розводу, вона може, в деякій мірі, злагіднити своє дотеперішнє строге ставлення до подруж заключених католиками перед не-католицьким священником. І ось, може на це чекають деякі люди й може навіть багато їх.

До часів Тридентського Вселенського Собору (в 16-ому віці) подружжя заключені денебудь уважалися за правдиві й важні. Тридентський Собор виніс новий закон, на підставі якого подружжя католиків може бути важне тільки тоді, коли воно заключене перед католицьким священником-парохом. У наслідок того й після того подружжя двоє католиків заключене перед некатолицьким священником, чи подружжя католицької сторони з некатолицькою заключене перед не-католицьким священником, або перед цивільним урядом — уважається неважним. Оце строге рішення Тридентського Собору Церква може змінити, щоб некатоликам улегшити дорогу до поєднання з католицькою Церквою. Таку думку висловив недавно відомий експерт ідеї екуменізму, о. Григорій Бавм, ЧСА, директор Центру Екуменічних Студій у Торонтонському Університеті (Ди Сайн, листопад 1963, ст. 22). На місійних теренах, де священик лише кілька разів у році має змогу відвідати своїх розкинених по далеких і недоступних околицях парафіян, подружжя посьогодні часто заключаються так, що молодята перед свідками складають

шлюб-вінчання і від тієї хвилини Церква вважає таке подружжя важним і законним, а священик поблагословить молодят в імені Церкви кілька місяців пізніше, коли буде могти вибратися в ту околицю. Не раз зійдуться тоді разом і вінчання і хрещення. Отож дотеперішній строгий закон про подружжя католиків заключені поза католицькою Церквою може бути злагіднений і змінений, хоч він і дуже корисний, бо стримує багатьох католиків від нерозважного кроку.

На таку зміну в церковному законодавстві можуть надіятись тільки ті, що будучи вільними, повінчались перед не-католицьким священиком, чи перед цивільним урядом і через це вже літами не можуть приступати до Св. Тайн, бо їхнє подружжя вважається неважним. Чи дочекаються вони такої зміни та й чи Церква рішатиме ту справу в недалекому майбутньому — не знати. Але на жадну зміну не можуть надіятись ті, що вже були законно одружені й самовільно (хоч і мали поважні причини до того) живуть з іншими, хоча б і вінчані церковно, але перед не-католицьким священиком. Церква може змінити свої церковні, отже людські закони, що їх вона саме встановила, але вона не має права ані сили змінити законів установлених Богом. А Божий закон так установив, що подружжя є нерозривне.

Коли одна некатолицька й неохрещена, але одружена особа хоче взяти шлюб із католицькою, то чи вистачає цивільний розвід і Тайна Хрещення, або мусить бути ще й позволення від Святішого Отця?

Є випадки, коли Церква все ж таки може розв'язати законне подружжя і то на підставі Св. Письма, але тільки подружжя двоє нехрещених осіб, або, ще в рідкіших випадках, коли йдеться про подружжя хрещеної некатолицької сторони з особою нехрещеною. Церква може це зробити на підставі т. зв. привілею св. Павла. Св. Павло, ведений Святим Духом, у першому посланні до Коринтян написав, що подружжя двоє нехрещених осіб може бути розв'язане, якщо одна сторона навернулась до Христової віри, а друга сторона не хоче мирно жити з навернено стороною в християнському подружжі. Він пише ось так: "Коли якийсь брат має невіруючу жінку, і вона погоджується з ним жити, нехай її не відпускає... Коли ж невіруючий хоче розлучитися, нехай розлучається; брат, чи сестра не зв'язалися в такім випадку. Бог покликав вас жити в мирі" (1 Кор. 7, 12-15).

З того виходить, що хрещена особа може евентуально заключити нове подружжя, але перше мусять бути перевірені дві речі:

1. чи нехрещена особа ніяк не хоче охреститись; якщо вона охоча прийнять Св. Тайну Хрещення, тоді первісне, т. зв. природне подружжя остає ненарушеним і нерозривним;

2. чи нехрещена особа ніяк не хоче жити в подружжі з хрещеною особою в мирі, себто без тяжкої образи Г. Бога. Коли б вона була охоча, залишаючись у поганстві, жити мирно з охрещеною особою, не зводячи її до тяжких гріхів та лишаючи їй повну свободу християнської совісти, тоді первісне, т. зв. природне подружжя оставало б і надалі нерозривним.

Якщо після належної перевірки виявиться, що неохрещена особа не хоче прийняти Тайну Хрещення, ані не хоче жити з охрещеною особою без навертання її назад до поганства, чи без небезпеки інших тяжких гріхів, тоді Церква може вжити вищезгаданий привілей св. Павла та може хрещеній особі позволити одружитись по-християнськи, а тимсамим буде розв'язане попереднє, т. зв. природне подружжя.

Певно, що для безпеки перед цивільними урядами така особа мусить одержати цивільний розвід, щоб не було підозріння, що вона живе в подвійному подружжі та щоб забезпечити себе перед іншими домаганнями покиненої особи. Що ж до урядового дозволу збоку Церкви, то в такому випадку справу полагоджує Єпископ єпархії, в якій дана особа живе, а в тяжчих випадках відсилається справу аж до Святішого Отця в Римі.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!
Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. н.
БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ
Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.
Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою В. Стебельського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.
Ціна тільки $3.50.
Замовляйте в нашому Видавництві:
THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

М. С.

АПОСТОЛЬСЬКОЇ ПРАЦІ РЯДИ

Уже появилося 4-те видання книжки кардинала Лева Суененса "Promotion apostolique de la religieuse" (Desclee De Brouwer Bruges-Paris 1962). Кардинал Суененс є автором цілої низки праць, що займаються проблемою апостоляту, і згадана книжка теж обговорює це питання. Праці автора діждались уже численних перекладів на світові мови. Серед Отців Собору, як кажуть, кардинал Л. Суененс належить до модерних, поступових прихильників широких інновацій. У своїй останній книжці він звертає увагу на поглиблення апостольської праці самих же монахинь та на потребу деяких змін і перевишколу монахинь, щоб нести Христа в якнайширші кола громадянства з глибокою любов'ю до Бога і людей. Книжка 209 стор. друку написана однак не тільки для монахинь, але надається теж для світських, які пожертвували своє життя для Бога. У XX столітті ми живемо властиве серед поганського світу і це треба собі повністю з'ясувати. Сьогодні жінка користає із рівноправности. Християнство вже 2 тисячі літ тому започаткувало нову добу для жінки. Об'являючи світові Боже прибране дитинство всіх Божих дітей, Господь проклямував рівночасно основну рівність статей (полів) та підніс назавжди достоїнство жінки. Антифемінізм датується від Тертуліяна, якого вплив був дуже сильний. На згадку про рай утрачений через Єву, Тертуліян обтяжує всі жінки, які він бажав би видіти в покутничій одежі та жалобі. А під впливом Тертуліяна в декреті Граціяна читаємо: "Жінка не була зроблена на образ і подобу Божу і т. п."

Однак лицарство середньовіччя, мимо жорстоких обичаїв тих часів, віддавало честь жінці та відзначалося чималою формою пошани для неї. Не так було в добі Ренесансу, коли громадянство постепенно ставало неопоганським: тоді законодавство вводить поняття нездібности перед законом заміжньої жінки. Цивільне право під впливом поганської традиції одобрило це та пізніше в результаті традиція почала змішувати християнські ідеї про становище жінки з поганськими практиками. Отець Ж. Леклерк уже в XIX сторіччі висловлював жаль, що в боротьбі фемінізму за права жінки, мало католиків використали позитивну традицію Церкви в цій справі, виявляючи замале зрозуміння до потреб модерної жінки.

Колись життя жінки майже виключно обмежувалося до дому й родини. Століттями існував клич "аут марітус аут мурус — жінці треба або чоловіка або мурів" згадує консультор конґрегації Монаших Чинів Р. П. Ван Бієрвліет. Щоб оборнити жінку перед брутальним світом не бачили тоді нічого іншого. "Жінку заміжню обороняє чоловік у потребі мечем, незаміжню ж, що дбає про свою чесноту, треба замкнути". У модерному суспільстві неморальність є більше фальшива і для жінки, що має принципи і волю легше захоронитися — пише Ван Бієрвліет — під опіку поліції, підкреслюючи рівночасно антифемінізм старих канондетів.

Кардинал Суененс є прихильником більшої свободи рухів для монахинь тільки на те, щоб вони могли успішніше вести апостольську працю в модерному світі; зате ж вимагає від них глибшого розуміння духа любови й жертви в модерному світі та в дусі монашого послуху.

Сьогодні жінка, маючи рівні права, діє в усіх цивілізованих країнах і та її праця являється дуже корисною. Побажаним було б, щоби вплив жінки ішов у напрямку людяности в суспільному житті, а це можливе тоді, коли жінка підходитиме в своїй діяльности до духа Христового.

Думка, що кожний охрещений має бути апостолом, дуже повільно приймається. Хто ж, як не Марійські Дружинниці повинні це зрозуміти, щоб відповісти на поклик теперішніх, світлих папів, поклик до апостольської праці в світі, скрізь там, де жінки працюють та живуть.

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всього прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

В. Барка

"УДІЛ ЗАКХЕЯ"

Нагорна проповідь Ісуса Христа має провідний вислів: "Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне". Хто ж такі — "вбогі духом"? Це — смиренні.

У різних народів старовинні вислови стверджують смиренність, осуджуючи гординю; наприклад: "Повний колос до землі гнеться, пустий угору дереться"; або: "У всякій гордості сатані багато радости". Соломон, цар із найславніших, усе мав найкраще: скарби, палаци, коштовні пахощі, блискучі одежі, вродливі жінки, окраси, землі, рудні, слуги, зброю, коні, військо тощо. В дозрілій мудрості він сказав, що все те — ніщо, по-гебрейськи: "гевел". Але воно схиляло його у гріх.

Переказують, як страшно згордився шведський король Карл XII, кинувши свої могутні війська в битву; він вигукнув, що якби ангели Божі звеліли вернути їх, він би не послухав. І от, стративши війська, він сам, поранений, ледве урятувався.

Перший і найпрекрасніший з ангелів, "Деннця", "Носій світла", як сказано в пророка Ісаї, — був "помазаним херувимом, щоб осяювати", "в саду", "на Святій Горі Божій, ходив серед дорогоцінних каменів" — як сказано в пророка Єзекіїла. Але "від краси твоєї згордилося серце твоє; від марнославности твоєї занапастив мудрість свою". Деннця сповнився неправди і був низвергнутий як нечистий і обернувся в диявола.

Увесь марксизм і безвиглядне строєння комунізму — це модерний міт Вавилонської вежі, з адською гордістю мети: супроти неба вивищити безсвятісний людський витвір, як лад "безклясового суспільства".

У сербській легенді, якою захоплювався письменник Метерлінк, доля дала багатства вбогому господареві з умовою: вони будуть записані на племінницю. Влітку той господар дивись на лани, радіючи, а коли чужинець, що проходив мимо, спитався: "чиї лани?" — він, згорділий, забувши умову, сказав: "мої!" Враз схопилась пожежа в полі. Господар вибіг за чужинцем і закричав: "Я помилився! Не мої лани, а племінниці!" Тоді пожежа вляглась. Наївна легенда висловила таємницю життя, з нагородою для смиренности і карою для гордині; а також — із милістю для покаяння.

У 1941-42 роках поразки армій СРСР були карою за нелюдську зухвалість і терор режиму, так само, як наступні поразки Німців — карою за їх пекельну гординю і жорстокість. У лютні 1944 року стався дивний випадок на Корсунь-Шевченківському напрямку, біля Дніпра. Німці попали в огневий казан, значно щільніший, ніж під Сталінградом. Спроби вирватись були розбиті. Свідок оповідає: в снігу "ряди жовнірів і старшин... опустились на коліна. Німці молились, одні склавши разом долоні і підвівши очі в небо, другі безсило уронивши голову на груди, і вимовляли вони слова молитви, і вимова ця зливалася в неголосний і дивний шум. У густіючій півтьмі розлягалось важке, глухе риданння." Потім сніжна буря закрила степ, і крізь шквальний вогонь головній групі пощастило на 15 хвилин прорвати оточення і вибігти. Там лікувались від бестіяльної гордости.

Від сивої старовини мудрі мужі радили вибирати шлях смиренности; грецький філософ Епіктет наставляв: "Будь ніщо в твоїх власних очах, — якщо ти прагнеш подобатися, ти страчений. Поступайся перед усіма людьми... Допомагай усім!"

Але найповніше дух смиренности розкрито в Біблії. За словом Спасителя, ніхто не ввійде в Царство Небесне, не ставши — як діти: з їх щирістю, кроткістю "малих оцих", і чистотою серця. Бог вибирає "вбогодухих", за виразом Шевченка, супроти зарозумілости гордецїв. Ніхто не сміє величатись перед небом. Апостол Павло вчить: "Немудре світу вибрав Бог, щоб осоромити премудрих, і безсильне світу вибрав, щоб осоромити потужне; і незначне світу і погорджене вибрав Бог, і те, чого нема, щоб те, що є, в ніщо обернути" (до Коринтян 1, глава 1, стих 27). І далі: "Хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі"; "Христос став для нас гордістю".

Закхей, низький на зріст і скромний, виліз на дерево, щоб побачити Христа, і вдостоївся прийняти Господа у своїм домі. Всім узяти собі "уділ Закхея" радив Джон Рескін, визначний англійський мислитель і реформатор. Бо смиренність відчиняє двері вічного рятунку, наближаючи прощення. У своїй молитві Тома Кемпійський написав про "смиренне скрушення" як жертву, благовонну перед лицем Господа більше, ніж "курення фіміяму і миро запашне".

Цікавий приклад знаходимо в св. Василія Великого: одна коротка мить відділяє розкриті очі, що бачать сонячне небо, від очей закритих, у темряві нашої тілесности. Якщо гордість — це самозасліплення своєю минучістю, то смиренність — це відкриті очі, що бачать духовне світло Боже. І через те "ніхто з розумних не буде гордий", — повчає праведник.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ДВАНАДЦЯТИЙ

Любий Юсте!

Минула зима, весна, вже є літо. Таке саме, як завжди, сухе, гаряче, нелюдське. Але я його не бачу, Не млію в горячі полудня мов пальма. Живу, наче б не жив я, тільки біль...

О, Юсте, тямиш, як писав я тобі стільки разів, що мабуть уже не зумію довше переносити тих безупинних припливів і відпливів у здоров'ї Рути. Сьогодні думаю про ті часи як мало що не про щастя! По кожному погіршенні чоловік мав день чи пів дня пільги. Недуга ввійшла в нову фазу: немає вже кращого, але постійно гірше. Раніше віз, з'їжджаючи з узбіччя, сповільняв на часок. Сьогодні біжить — щораз швидше... Цей біг запирає мені віддих у легенях. Заточуюсь мов людина, що стратила рівновагу...

Чи не треба б сказати собі отверто, що вже нічого не зумію їй помогти, — що вона мусить умерти?

Жахливе слово, якого звук викликує дрижання! Коли б мала вмерти... Але чому? Чому? Я хотів би кричати: ні, ніколи не погоджусь на це! Не вмерла, коли пошесть убивала поруч сотні, тисячі людей. Всевишній вивів її тоді наче тих ізраїльських хлопців, яких Навуходонозор укинув до розпаленого кітла. Хіба ж не був я Господеві за це вдячний? Мабуть непотрібна Йому наша вдячність... Зберіг її тоді, — щоб тепер убити... Ні, я цього не сказав! Вона живе, розумієш, Юсте, живе! Житиме! Я довіряю Йому, справді довіряю!.. Що зробити, щоб краще довіряти? Безупину повторюю псалом: "Ти є моїм прибіжищем і кріпостю... Ти прикриваєш мене перами крил своїх... При тобі не боюся нічного жаху, ворожої стріли, що приходить сумерком і пошести, що вбиває в білий день..." Примикаю очі і кажу з усією певністю, на яку тільки можу спромогтись: довіряю, довіряю, довіряю — але вчини ласку, щоб, коли отворю очі, покращало її здоров'я... Вже навіть не прошу: нехай буде здорова... Благаю про те, що було... але отвираю очі — і ніщо не міняється! Її здеформоване, щодня сумніше, щодня більш чуже обличчя... Руто! Руто! Не відходи... Хочу вірити... Ніколи я не думав, що можна так любити і що можна усією істотою любити так... Вона відходить... Вона щораз більш змінена, щораз більше далека. Інша, ніж була... Зникає мов сон, що його день стер із пам'яті. Як виглядала, коли ще вміла сміятися? Руто! Руто! Ох, Адонай...

Я не бачив Його продовж цілого року. Не було Його в часі свята жнив, не прибув на Хануку,*) не з'явився в пасхальному тижні. Догадуюся, що є причиною цього: щораз більше ворогів виступає проти Нього. Якщо садукеї охололи дещо в своєму гніві, то за це вся Велика Рада горить тепер бажанням дістати Його в свої руки. Зі скреготом зубів слухають у Кедровій Залі Його слів, які повторяють вислані за Ним люди. Він справді наче б шукав війни з ними. Кажуть, що коли хтось спитав Його, чому Він і Його учні не зберігають приписів чистоти, відповів звертаючися до приявних у юрбі хаберім:

— Усі ці міцвот*) є вашою вигадкою, а ви поставили їх вище від Божих заповідей. Це про вас каже набі Ісаія, коли переказує, що є люди, які хвалять Предвічного тільки устами, але їх серце прив'язане до багатств, слави, влади, знання... Не голосною молитвою треба славити понад усе свято Шекінаг... І не вистачає обмивати зверху тіло чи горнець... Бруд не приходить іззовні і він не брудить. Це з серця виливається гидь та покриває всього чоловіка. Чому не вчите людей, як вимитись із цього бруду? Ви заохочували їх, щоб ішли до Йоана? Ні! Хочете, щоб тільки до вас ішли, тільки вашу хвалу голосили. Велите хвалити себе, називати "равві" — дарма, що тільки один учитель правдивий — Месія — або домагаєтесь, щоб вам казали "отче" — хоч тільки один є ваш Отець, який мешкає в небі. Ви обвантажили людські душі понад міру, але самі не хочете двигати вантажу. І тому горе вам, які замкнули двері, а ключ — сховали, що ніхто не може ввійти! Горе вам, кривдники удів, докладні у важенні жертви з кмену, скупі ж у жертві серця! Горе вам, помальовані гроби, з яких хоч би і змити вапно, будете дальше воняти! Горе вам, що вихваляєте пророків, але ні однієї з їх наук не пам'ятаєте! Сліпі провідники сліпих! Ви вбивали кожного, хто був посланий до вас! Горе вам, що не добачуєте верблюда, хоч комара вмієте доглянути..."

Це страшні слова. Коли б навіть були вимовлені тільки один раз, означували б стільки, що започаткування війни. Поміж Ним і Великою Радою не може вже бути нічого крім ненависти. Він посмів виступити проти вчителів у прияві цілої юрби амгаарезів. Мабуть сказав ще про нас: "Слухайте того, про що вони говорять, але не поводіться як вони..." А юрба притакувала Йому. Тепер не може вже бути для Нього порятунку...

А проте — я й далі не можу вважати Його ворогом. Я повинен ненавидіти Його... І тепер ще ті проклони! Але, на жаль, я знаю фальш і гріхи чимало наших хаберім. Та чому Він говорить про це голосно? Він хоче — і слушно — щоб люди мали чисті серця, не тільки руки. Але хто знає, чи примусом зберігання багатьох приписів чистоти не наблизиться грішника до чесноти? На мою гадку, Він дуже непрактичний. — Чи не кращий фарисей, що зберігає чистоту, хоч тільки назовні, від амгаареза, так же грішного в серці як і брудного на тілі? Він хоче всього... А з другого боку, допускаючи до себе всяку галайстру: рибалок, митарів, повії, Він поправді вдоволяється нічим... Де ж глузд у Його вчинках?

Я сидів якраз над листом до тебе, коли почув на порозі шерех сандалів. Повернувшись, завважив я з подивом, що маю перед собою Юду з Каріоту.

— Що ти тут робиш? — спитав я. — Ви тут усі прибули?

(А все таки годі мені протиставитись відруховій надії, що Він прийде й уздоровить її.) Але Юда заперечив порухом голови. Неспокійним поглядом обкинув кімнату: Можна би подумати, — хотів переконатися, що немає в ній нікого чужого. На пальцях, обережно, мов підкрадаючись, підійшов до мене. Ніколи краще не нагадував мені переляканого щура. Але цей щур, притиснений до муру, ладен був кусати. З-під звичайного, боязливого наскірня мого гостя добувалося полум'я гніву й розпуки. Поклав палець на устах, наказуючи мені мовчанку. Навіть його рухи перестали бути круглими рухами міняйла з Везети; сталися тверді, гострі, визивні. Я не був упевнений, чи він прийшов розмовляти зі мною, чи погрожувати мені. Потім нагло появилась у моїй голові думка, що може Вчителя ув'язнили. Забуваючи його поклик до мовчання, закликав я:

— Зловили Його?

— Цссс — майже просичав поклавши мені руку на губі. — Цить! Чому кричиш, равві? Навіщо ввесь дім має знати, що я тут? — Стояв при мені сповнений водночас гнівом і жахом. — Ні, ще Його не зловили. Але Його зловлять завтра або позавтра. Тепер уже їм не втече. Це кінець...

— Кінець чого? — спитав я, ще більш здивований Його поведінкою ніж словами.

— Усього — розложив розпучливо руки — наших надій... Він зрадив! — Два великі зуби блиснули йому над долішньою губою, якраз мов у щура.

— Зрадив? — Я був щораз більше здивований і щораз менше розумів слова Юди. — Кого зрадив?

— Нас — вибухнув — нас, людей, усіх... — тепер говорив перебільшено, як звичайно говорив, коли обвинувачував свого сусіда про нечесну конкуренцію. — Злякався... — як кожний боягуз закидав другому якраз боягузтво. — Не хоче станути з ними до боротьби...

— Нічого не розумію з того, що говориш — сказав я. — Сядь і розкажи все від початку. Можеш говорити спокійно, сюди ніхто не прийде.

Не зважаючи на мої запевнення він іще раз оглянувся на всі сторони. Сів на лавці, з широко розставленими колінами. Лискуче волосся звисало йому крученими пасмами на вилиці. Я завважив, що коли я говорив, на його обличчі являвся острах, але коли він починав говорити — острах уступав місця завзятости.

— Добре, розкажу тобі, равві — сказав.

Насамперед кілька разів ударив затиснутим кулаком коліно.

— Чи ж не казав я тобі завжди, равві, що Він коли б тільки схотів, міг би зробити все?

---

*) Жидівське свято.

*) Обрядові приписи.

Має силу, якої ніколи не мав ніодин чоловік. Чув ти про те, що Він зробив? Про те, як накормив тисячі людей?

Я чув, як у Кедровій Залі розказували якусь небувалу історію про те, як Учитель накормив чудом величезну юрбу гоїмів: але не думав я, що це правда. Пам'ятаю, як казав: "Не ходіть до поган ані до Самаритян... ідіть до синів Ізраїля... Син Чоловічий прийшов, щоб знайти те, що згинуло серед вибраного народу..." Але навчав також: "Не думайте, що істимете..."

— Чи хочеш говорити про насичення тих нечистих у Декаполі? — спитав я.

— Це знов було іншим разом — сказав. — Але перший раз дав хліб ячмінним. Перебував тоді над морем, недалеко Ветсаїди. Дорогою проходила велика юрба прочан, що йшли до Єрусалиму на свято Пасхи. Помітивши Його, зупинились послухати Його науки. Говорив до них увесь день, уздоровлював, знову навчав... Коли настав вечір, ми сказали Йому: "Перерви, бо вже пізно, слухали Тебе ввесь день, напевно зголодніли. Нехай тепер розійдуться по недалечких селах купити собі хліба." Відповів так, наче би був злий, що ми Йому перервали: "Ви дайте їм їсти." Знав добре, що на пустелі, де ми були, немає ні крамниці, ні ярмарку. Зрештою, скільки ж треба було б купити хлібів, щоб дати всім! Ми не мали, як звичайно, 'ні аса. Цей недотепа Пилип обчислив змісця, що для такої юрби треба б купити ячмінних паляниць щонайменше за двісті динарів. Двісті динарів! Ніколи не було в нашій сакві стільки гроша! Ми спинились, не знаючи що нам робити. А Він навчав дальше. Знаєш, равві, Він любить увести чоловіка в клопітливе положення, і тільки тоді, коли зовсім не знати, що робити, дає розв'язку, якої ніхто не очікував...

— Так — промовив я — знаю дещо про це... Це була слушна заввага.

— Врешті скінчив говорити — продовжував Юда — і прикликав нас до себе. "Що маєте, спитав, щоб дати людям?" Можна би подумати, що жартує з нас. Андрій бовкнув: "Малий Марко має в коші п'ять малих хлібин і дві риби... Але цього навіть не вистане для нас самих." Наче б не чув тієї уваги, сказав: "Повеліть нехай люди сідають по п'ятдесят, щоб легше було роздавати..." Я вирішив не допустити до поразки — я ж був певний, що воно сумно скінчиться. "Равві, перервав я Йому, нехай собі йдуть. Що ж їм дамо? П'ять паляниць на таку громаду, це стільки, що і ніщо. Подразниш їх обіцянкою, будуть насміхатися з Тебе..." Повторив рішуче: "Веліть їм сісти..." Симон, який зробить усе, чого Він тільки забажає, почав змісця гукати на людей. Обіцював їм хліб іменем Учителя. Прийшло мені до голови: втекти. Я був певний, що недотримання тієї обітниці відіб'ється погано для нас. Він великий чудотворець, але чи міг я припустити, що схоче вчинити таке неправдоподібне чудо? Більше ніж тоді в Кані! Велів підійти до себе Маркові, взяв із його коша хліб і риби. Пам'ятаєш, равві, що Він ніколи інакше не їсть, як тільки ділючи хліб поміж найближчих? Так і тоді: переломив кожну малу паляницю і подавав нам. Повторяв: "Ломіть і давайте". І слухай: це було чудове! Коли я переломив мою частину, я зрозумів, що кожну частину могтиму ломити ще раз і знову ще раз, і так без кінця... Я віддомлював від половини паляниці шматки, що були рівні її цілій і таким чином я міг ділити без кінця... Не знаю, як це могло статися... Те саме було з кожним іншим шматочком. Хліб ріс у руках. Шматочки, переходячи в руки людей, ставались знову цілими паляницями. Хто їх з'їв — цьому нічого не залишалось, але хто їх поділив — цей мав змогу зробити сто, двісті, тисячу нових ячмінних паляниць! Те саме було з кусками риби. Люди не зрозуміли змісця, що біля них діється те, що ніколи досі не трапилось. Але помалу поміж сидячими почав рости гул подиву й здивування. Іли і говорили, наїлись — і почали суматоху. Але їх подив був нічим у порівнянні з нашим захопленням. Мене мов грім поразив. Я зрозумів, що ось то Він нарешті проявив усю свою силу. Тепер, подумав я, муситъ статися те, на що ми чекали. Бо якщо Він уміє множити хліб у безконечне, то могтиме також помножити золото, землю і зброю... Хто ж тоді зможе побороти Його? А ми переможемо кожного! Крик людей зростав у гамір, аж змінився в рев, коли Він повелів зібрати те, чого люди не доїли: а цих решток було двадцять повнісіньких кошів, найбільших, які були між людьми!

— Коли всі напихалися хлібом, Він сидів поміж ними високо на узбіччі пагорба і також покріплявся. Був мабуть утомлений, та вповні вдоволений. Але коли люди зірвалися з землі з криками і многоліттями на Його честь, на обличчі Його появився неспокій. Швидко прикликав нас до себе. "Ідіть до човнів і негайно відпливайте" — повелів. — "Поспішайте!" "А Ти, Равві?" — спитав Симон. "Мною не турбуйтеся. Ідіть до човнів. Швидко!" — Тепер не від'їдемо! — я спротивився. — Ти вчинив найбільше чудо. Нарід і ми хочемо віддати Тобі належну пошану... — Мов у розпуці крикнув: "Замовчи! Негайно відпливіть!" Але й інші почали противитися: "Дозволь нам, Равві, залишитись. Люди хочуть віддати Тобі пошану..." Нагодована юрба серед невмовкаючих окликів наближалася до нього. Виглядав смертельно втомлений. "У цій хвилині йдіть. Чи мушу Вам це повторяти? Ідіть, відпливіть!" Раз просив, раз наказував, відпихаючи нас від себе. Ще ніколи не бачив я Його в такому схвилюванні. Зжахнув нас силою свого переляку. Ми піддались Йому: хоч нерадо подались назад. — Дозволь хоч мені залишитися з Тобою... — шепнув я не поспішаючи, — ті немудрі амгаарези, але я жив у місті... — Вибухнув: "Ти перший мусиш відпливти!"

Ми зійшли долів, на кам'янисте узберіжжя. Вода була чорна, здавалося густа. Відв'язали човен. На узбіччі над нами лежала велика біла пляма, мов плахта снігу — це були люди, що оточили Його. Їхній крик падав згори на озеро, біг по його поморщеній поверхні, мов плоский камінь, що відбивається від води, повертається відгомоном від скал Галааду. "А все таки може би повернутись...?" сказав Тома. "Вертаймось!" настоював я. Я відчував, що саме така хвилина ніколи вже не повернеться. Люди часто заставляють Його творити чуда. Чому ми не мали б зробити те саме? Врешті скінчилося б те вичікування на речі, які можна самому вчинити в кожній порі.

"Люди проголосять Його царем", переконував я. "Він з одного меча вчинить тисячу. Домагаймось направи наших кривд..." "Вертаймось! Вертаймось!" підхопили інші. Я був певний своєї перемоги і поклав ногу поза човен. Але саме тоді Симон сильним ударом відбив човен від берега. "Ні! — закричав. — Учитель велів відплинути!" "Ти дурний! — гукнув я. — Він буде нам колись вдячний за те, що ми Його приневолили..." У відповідь свиснув мені веслом понад головою. "То ти дурний! — задудонів. — Гляньте на нього: хоче бути мудрішим від самого Равві. Роби, що Він велить і не мудруй!" Що ж міг я порадити? Цей шотег сильний мов бик: кинув би мене в воду і втопив наче кота. Я впевнений, що зробив би це без надуми. Його постава перерішила. Ніхто вже не посмів і словом натякнути про поворот. Андрій, Яків і Йоан послушно взяли весла. Ми відпливали проти вітру і хвилі, що била в чуб човна, Малощо не плачучи з безсилої злости, я ще повторяв: — Ви дурні, дурні. Коли б ми Його приневолили, Він об'явився б світові. Дурні, завтра не ці багатії з горішнього міста, але ми були би панами Ізраїля! Дурні, труси, справжні амгаарези від худоби і гнилої риби..." Важко дихали в сумерку, але ніхто не відповідав. Я схвилювавсь понад міру. — Телята, безвільні вівці, дурні — кидав я їм просто в обличчя накриті хусткою ночі — собаки зі спущеними хвостами... Яких же дурнів Він собі підшукав! — У гніві й розпуці товк я п'ястуком у прилавок човна.

Тимчасом огорнув нас чорний простір. Ми не бачили вже узгір'я і тлями тисячів сімляг. Але крик тих ішов безупину за нами. Ударяв у воду біля нас; малів на хвилину, то знову могутнів. Але вміру, як ми віддалювалися, почав притихати. При чому не щораз більша віддаль його прислушувала. Завмирав. Може щораз гостріший подув вітру пригасив захоплення прочан? Може Він, думав я, обіцяв на першому світанку йти в їхньому проводі — а тепер повелів їм спочивати? Але чому прогнав нас? Ми ж одні були Йому вірні від початку. Я вже не викрикував і не проклинав, поринувши в сумну призадуму. Ми пливли в тишині, що сповивала нас мов смертне покривало, далі і далі. Не видно було над нами зірок, але ми виділи, що їх зворотні батоги означують десь своїм оборотом минальні години ночі. Помалу але безупину зростав вітер. Човен колисався щораз сильніше. Білі від піни хвилі йшли просто на нас із далекого берега. Раз-у-раз вода переливалася понад облавок. Могутній вітер ревів, рвав стовп щогли, грав на линвах, що підтримували його. В повітрі чуть було якийсь то швидкий, гарячковий тупіт численних стіп. Тямиш, равві, ту ніч, коли нас малощо не затопила буря? Цим разом вітер не був такий сильний, але віяв з непоступливою впертістю, побільшуючи з кожною хвилиною свій тиск. Укінці перестали ми посуватися вперед: веслуючи з усіх сил, ми з трудом успівали триматися на місці. Від надмірного веслування долоні пашіли, твердли й набрякали. Ті, що не веслували, виливали безупину воду. Ніч просувалася далі по темному небі, мандрувала від першої до другої, від другої до третьої сторожі... Приневолений до безнастанного зусилля перестав я думати про те що сталося і що могло статися. Не думав я зовсім. Піт обліпив моє чоло, на ньому перлилася вода, бризькаючи просто в лице. Плащ і кутона були мокрі, карк болів мене, бо постійно схилявся я над булькітливою водою на дні човна. Серед реву вітру чуть було тільки часом покрики Симона й важкий віддих веслуючих.

Я так був зайнятий виливанням води, що тільки крик, що вихопився всім з уст, звернув мою увагу на те, що діється. У першій хвилині з'ява видалася мені чимось зовсім зрозумілим: я подумав, що зійшов місяць і звисока, якраз над поверхнею моря кидає на розбурхану воду безліч рухливих блискучих смуг, які творять перед ним вистелений срібними плиточками шлях. Але негайно усвідомив я

собі, що місяць не міг би лежати просто на воді і — важніше — не міг би йти до нас швидко посрібленою дорогою. Те, що зразу виглядало на блиском припорошене коло, було на ділі величезною Людською Постаттю, яка йшла, чи пливла, чи летіла — якраз над водою в подивугідному спокої й байдужості супроти хвиль, що перевалювались довкруги й каменіли під Її стопами. Ми почали кричати зі страху, дехто накрив голову плащем, інші кинулись на коліна. З'ява посувалась далі, наче нас не добачуючи. Проходила саме поруч — минала нас. Веслярі опустили весла і деякі з них пірвало море. Хвиля кинула нас назад, малощо не перекинула човна догори дном. Ми були близькі загибелі. Але смерть жахала нас у цій хвилині менш, аніж ця з'ява.

І тоді раптом ми почули якраз поруч себе людський голос. Його слова були міцніші ніж перестрах. Непевні, ми вихилили голови понад облавок. Це Він, стоявши розхвильований, срібній дорозі, під якою заснули хвилі. Наш жах пропав змісця, перемінився в дику й галасливу радість. Пилип ялескав, інші кричали, кликали Його до човна. Раптом побачив я Симона, як одним порухом перескочив облавок. Ми знов заніміли. А він ішов до Вчителя, піднявши руки, несміливо, як чоловік, який по довгій недузі вперше пробує ходити. Вдивлявся просто в Учителя. Був уже поруч Нього. Але якраз саме тоді з великим шумом надлетів водний бовван і завис над срібною дорогою. Симон крикнув — і змісця потонув у воді. Вихилив голову, захлистуючись, бив розпучливо раменами, викрикував щось понад фонтанами розбризканої води. Вчитель похилився над ним, узяв його за руку і сказав щось до нього. А потім легко, наче б кипуче море було м'якою травою, наблизився до човна, тягнучи за собою Симона напів винуреного, відрухово причіпленого до Його рамен. Поміг йому перелізти через облавок, а опісля сам увійшов у човен. Ми розступились і, коли вже стояв перед нами, ми впали на коліна. Ніхто з нас не пам'ятав, що дме вітер, б'ють хвилі... Зрештою це все раптом зникло... Наче швидка стріла — не гребучи ні разу води веслом — ми опинились в обличчі дня й побереріжжя... Перед нами будився Капернаум під дотиком першого цілунку сонця..."

Аж дивно, що Юда таке сказав. Я завжди мав його за чоловіка, якому чужі краса й почування. Зрештою, сказавши це здригнувся, наче б отрясав із себе чужий, немилий дотик. На його обличчя, на якому перед хвилиною видно було щось наче зворушення, повернув вираз нехіті, розчарування, гніву — розпуки. Почав приглушено сміятися.

— Бачиш, равві, — скривив уста, — тоді навіть мені все здавалося сонцем, радістю, цілунком... Є тільки одна радість... — сказав крізь затиснені зуби — але Він... — підніс рамена з погордою.

— Але те, що ти розказував — перервав я йому — це речі понад людську міру. Хто ж Він такий, Юдо? — Я був такий потрясений його словами, що поставив йому це питання, наче б він був не крамарем із Везети, але вченим соферім.

— Хто Він такий? — повторив мій запит помалу, мов пережовував кожне слово. — Зачекай, равві, поки не розкажу тобі всього. Хто Він такий... Коли ми вийшли на берег я мав готову відповідь на це питання. Він дозволив нам відпочати, але я не міг спати. Я думав якраз про те, хто Він є. Пополудні Він покликав нас, щоб ми йшли з Ним до синагоги. Ти мусів її бачити, равві? Це величавий будинок, недавно збудований. Мабуть коштував багато... Гроші є на все, тільки нема їх для нас... Божниця була повна. Стояла там юрба тих, яких Він чудесно накормив. Коли ми вечором відпливали, Він їм утік. Але вони шукали Його і вкінці знайшли в Капернаумі. Обступили Його негайно в передсінку. Хотіли знати, як і коли перебув море. Але Він не відповів їм на це. Суворо, наче б заслужили на цей закид, сказав: "Шукаєте мене, бо ви дістали хліб. Шукайте іншого хліба, а коли спожиєте Його, ніколи вже не будете голодні." — "Де можна його купити?" питали. Тоді сказав: "Вірте моїм словам, а будете його мати..." Чуючи ці слова я присунувся ближче. Віджила в мені надія, що все таки може повернутись хвилина, коли матиму змогу зловити Його за руку та приневолити до дії. "Дай нам знак, що Твої слова правдиві" — просили люди. — "Мойсей дуже часто зсилав нашим батькам манну з неба. Вчини щераз чудо з хлібом..." — Правильно, правильно — підказував я. Він може це зробити. І зробить, тільки просіть Його про це. — Здавалося, що нерадо слухає їхніх слів. Сказав зневажливо: "Це не Мойсей посилав вам манну на пустині, але Отець ваш. І сьогодні знову дає вам хліб, що є життям світу..." "Отже скажи нам де його шукати?" — питали. "Чи це той, що його Ти нам дав? Дай нам знову, нехай спробуємо щераз." Я бачив, як затиснув уста, прижмурив очі. Знаєш, равві, наче хтось, хто рішається обстоювати свою думку. Сказав твердо: "Я є цим Хлібом..." Люди подалися назад, так ця відповідь прозвучала немило й дико. А Він говорив дальше, наче б тимбільш хотів їх зразити: — Кому дам себе, ніколи вже не буде голодним... — Були заскочені. Споглядали на себе взаємно. Здвигали раменами. — Бачу, що не хочете повірити! — закликав. — Але я тому зійшов із неба, щоб ніхто з вас не згинув! — Вибухнули кряками: — Що? Що Він каже? Що Він сказав? З неба? З якого неба? Чи Він думає, що Його тут ніхто не знає, не знаємо хто Він такий? Все таки це син нагара Йосифа. А Його Мати живе у Ветсаїді. Чому Він називає себе хлібом? Здурів Він? — Утихомирив їх наглим криком: — Доволі цих негодувань! Ніхто — продовжував — не прийде до мене, кому цього насамперед не дасть Отець. А ви маєте слова Отця і повинні знати, як іти до мене. Кажу вам — знаєш, равві, цей Його спосіб вислову, коли намагається вразити в пам'ять слухачів деякі слова — кажу вам: хто повірив у мене, знайшов вічне життя. Так, це правда: Я є хлібом. Ваші батьки їли манну і повмирали. Хто буде мене споживати — не помре!

Тепер кликали повні злости, обурення і кпин:

— Що Ти плетеш? Про що Ти балакаєш? Що ж це знову за байки? Хто чував про споживання людського тіла? Ти справді ошалів! Дивіться: хліб із неба! Мишігіне! Мишігіне! Як хочеш, щоб ми Тебе спожили: сирим чи печеним? —

Подив, пошана, честь, які виявляли Йому по цьому чуді, розсипались наче стіна з глини. Я добре прочував. Та хвилина була одинока. Коли б не ці дурні, — можна було б Його приневолити. Тепер уже було запізно. Кепкували з Нього, висмівали Його. Якраз у Капернаумі, де завжди радо Його слухали, в місті, яке називали "Його містом". Викрики: "Мишігіне! Шотет! Море!" дзвеніли під склепінням божниці, прикрашеним у візерунки пальм. Даремне рош гакнесет старався Його боронити. Він не хотів тієї оборони. Замість замовкнути, говорив знову з якоюсь завзятістю, мов хотів усе втратити: — Кажу вам, хто не їстиме Мого Тіла і не питиме Моєї Крови — не матиме воскресіння! Бо тільки Моя Кров є правдивим напитком і тільки Моє Тіло є правдивим Хлібом...

Деінде мабуть викинули б Його з біжниці по цих брутальних словах. Але в Капернаумі стоїть за Ним Яїр і деякі зі старшини. Отже люди тільки плювали Йому під ноги і відходили. Казали: — Доволі слухати дурниць! Що ж це за мова, якої не можна зрозуміти? Залишім цього зайдиголову!

Залишилися з Ним тільки ми і мала жмінка людей, яка Йому постійно товаришить і вважає себе за Його учнів. Але Він, наче б то невдоволений, що налякав тільки тамтих, звернувся до тих, що залишилися: — Ви згіршилися? — спитав. — А потім? Що буде потім? — Похитав головою. — Дух оживотворює, не тіло — сказав. — Але мої слова є Духом... А проте і серед вас є такі, що мені не вірять... — зітхнув.

Я розглянувся. Цей і той з-поміж Його постійних слухачів здвигав раменами й відходив. Громадка довкола Нього стала наче жменя снігу, покладеного на камені в сонці. Чому Він так зробив? Чого Він хоче? Щоби повірити з Нього? Що Він є Хлібом, яким кожний може обжиратися, а проте ніколи Його не забракне? Я повірив і вірю, що Він міг би, як би захотів, принести велику переміну... Але Він не хоче!

— Така твоя гадка? — спитав я Юду.

— Я певний цього! — вибухнув.

Гнів мов піна виступив знов на поверхню його слів і думок.

— Кажу тобі, равві, Він налякався, зрадив справу! Але я ще не скінчив свого оповідання. Слухай до кінця. Переконаешся, що маю правду.

Вигукував, був схвильований, забув про обережність, з якою прийшов до мене.

— Слухай — продовжував далі своє оповідання. — Коли ми вийшли зі синагоги, біля Нього було вже тільки нас дванадцять. Він ішов перед нами, з похиленою головою, сумний, згорблений, без слова. Мабуть тільки тепер зрозумів, що вчинили Його нерозумні слова. Люди на вулиці кричали на Його вид "Мишігене! Хліб з неба! Шотег!" Раптом повернувся до нас, сказав шепотом, що видавався мені криком: — Ходіть! — Змісця, негайно, не кажучи нікому, де і чому йдемо, ми покинули Капернаум. Погнав нас поспішно крізь Гіталю коло Тиру. Завів нас між самих поган. Ми зникли поміж гоїмами мов голки в стирті сіна. Я знаю: Він зрозумів, що програв, отже втік перелякавшись небезпеки, що загрожувала Йому звідусіль. Може тільки тепер догадався, що чатують на Нього з усіх сторін? Минулими роками ми переносилися з місця на місце, мов отара гоненних звірят. Але тепер була це втеча сповнена жахом. Він гнав уперед до глибини переляканий. Ми ночували тільки в полі, а якщо заходили до людей, то тільки на часок, щоб купити хліба, чи радше, щоби просити хліба, бо звідки було взяти гроші на нього? Рідко щастило нам вижебрати щось. — Сирофенікіяни не люблять нас, Ізраїльтян. Отже ввесь час були ми голодні. Він наче б не бачив цього, гнав нас вперед і вперед. Повертався, сходив на бічні шляхи, мож-

на б гадати, що хоче змилити слід перед тим, хто Його переслідує. Ніде не промовляв, не зробив ніодного чуда... Уздоровив тільки дитину якійсь поганці, що не хотіла відійти, дарма що відказався її послухати. По кількох днях такого волокитства ми вернулися до Галилеї. Але (наче злодії) ми прокрадалися поміж містами, ніде явно не виступаючи. Мені пощастило зайти на хвилину до дружини філіярха Хуза, щоб узяти від неї кілька динарів та так забезпечитися перед черговим голодом. У Декаполі довідалися про Нього погани та прийшли цілою гурмою, щоб уздоровлював їм хворих. Зробив чимало чудес, промовляв до них та вкінці чудесно їх накормив. Нечисті наїлися сьоми хлібами а дробин зібрано чотири коші! А ми ходили завжди з порожніми шлунками. Він не має розуму ні за гріш. Чужих годує, — своїх голодує і замучує. Я вже ніг не чув від цього постійного мандрування. Його переляк почав діяти на мене. Тепер узяв човен і поплив із нами до Ветсаїди. Впав до міста наче по вогонь: побачився тільки зі своєю Матір'ю, уздоровив якогось сліпого... Це було останне чудо, яке вчинив. Змісця прийшло мені до голови, що Його сила починає покидати Його. Раніш уздоровляв, навіть воскрешав одним словом. Тепер мусів плювати чоловікові в очі, наче би був якимсь знахуром, а коли спитав того, "чи бачиш?" — сліпий признався, що не видить якслід. Казав: — Бачу людей подібних до дерев... — Щойно коли вдруге діткнув очей чоловіка — цей прозрів. Я не знав що робити від надміру поганих прочуттів...

Ми навіть не ночували у Ветсаїді: цього самого дня, в якому прибув, погнав нас вечором напівніч. Ми мандрували попри Йордан під скалами стежкою, що важкувато крутилася вгору. Ідучи поруч нас, розмовляв багато з нами. Але помітив я, що нічого нового нам не розказує. Повторяв давніше сказані гаґґади й машалі, щераз їх пояснював. Я вже не мав сумнівів: щось змінилося... Наче б вичерпав свої сили на ці два великі чуда. Був тепер мов людина, яка знає що мусить умерти, отже зміцнює тільки те, що пощастило їй доконати в житті. Наші ноги були покалічені від швидкого маршу по скалистій дорозі, ми послабли з голоду, докучав нам жар сонця. Минули озеро Мером і ввійшли в долину болот. Уперто провадив нас далі напівніч. Вкінці опинились ми у гарній і приємній країні. У глибокій долині, де Йордан пливе вузьким, срібним потоком, перескакуючи чорні каменюки, царював розкішний холод. Поміж гіллям в'язів, топіль і сокоморів чути було розговори пташні. Долиною шуміла вода. Іноді з-поміж листя виглянув верх Гермону, ще й досі обтулений плахтами снігу. Тут нарешті Вчитель сповільнив свою втечу. Дозволив нам відпочити в буйній, пахучій траві, або сидіти на каменях над кипучим потоком. Сам відходив на довгий час десь на узбічча та молився. Молився тепер навіть більш як раніше. Мабуть благав Усевишнього, щоби повернув Йому силу, яку втратив. Я слідкував за Ним. Здавався мені неспокійним і дуже сумним... Це вони винні! Вони довели, що Він зніяковів! Тепер уже ніщо не зміниться: по давньому на Сіоні пануватимуть багатії, священики, садукеї... —

Я впевнений, що спинився, щоб не додати: і фарисеї.

— Ми обійшли лісом Панеас, що стався тепер столицею тетрарха і називається Кесарія. За містом підіймається висока скала, а з-під неї б'е вода. Є також у скалі глибокий, чорний отвір-мов брама, яка веде кудись у глибину пекла. Гоїми кидають у цю діру цвіти й кажуть, що таким чином віддають честь своєму богові. Ми проходили попри скалу з відразою, а деякі з нас навіть з острахом. Але Він саме там зупинився. Не розмовляв іще з нами цього дня, зранку йшов окремо, мовчаливий; задуманий. Тепер прикликав нас до себе. Спитав — наче б це питання необхідно треба було поставити в місці, що виглядає на ворота до пекельної святині поганського божка. — За кого мають мене люди? — Ми поглянули по собі. В останньому часі стільки чути було різних поголосок. Прислуга Антипи розказує, що Він є Йоаном, який воскрес і що в це мабуть вірить сам тетрарх. Інші кажуть, що Він Ілія, ще інші, що Єремія, чи Єзехія. Ми повторили Йому те все, а Він слухав наших слів. Похилив голову і вп'ялив очі в воду, що била зі скали. Раптом підніс зір. Я побачив, що має очі схвильовані, неспокійні. Глядів на нас, як глядить чоловік тоді, коли від слова, яке зараз почує, залежить його доля. Здавалося мені, що ввесь дрижить. Обійняв поглядом нас усіх. Не було мабуть нікого, на кого б дивився з особливішою увагою. Але мені здавалося, що звертається в першу чергу до мене... Кинув гостро, твердо, мов би кидав струментом, пробуючи таким чином його міць: — А ви за кого мене маєте?

Повторюю: мені здавалося, що Він питає мене про це більше ніж інших. Ніде правди діти, я є єдиним з-поміж Його учнів, що розуміється на життю та бачив трохи світу... Правда? Але що ж міг я йому відповісти? Коли би був спитав про це там над морем, зараз по чуді з хлібом, моя відповідь була б негайна. Тоді переконав був мене, що є Месією. Але Месія не слабне перед перемогою. Месія

не сміє знати невдачі! По тім усім, що сталося, по цій утечі, хіба ж міг я Йому сказати, що Він є великим чудотворцем? Правда, вчинив два величні чуда... Але на них скінчилася Його сила. А поза чудами — хто Він такий? Ніхто і ніщо... Взагалі це питання було недоречі. Ни й нас, думав я, Він хоче від себе відстрашити? Інші учні стояли мовчки. Не знали також, що мають відповісти. Я відчував, що стається наче вогонь. Нагло прогомонів грімко голос Симона. Цей недотепа, наче б не бачив нічого, що сталося в останньому часі, прогудів: — Ти є Месія і Син Всевишнього! —

Юда захрумтів і пальцями обидвох рук нетерпеливим рухом причесав свою рідку бороду. Я ввесь перемінився в слух. Не без здивування усвідомив я собі, як сильно б'еться моє серце.

— Настала тишина — продовжував — бо таке слово ще ніколи не впало між нами. Я не знав, чи не зганить Він його за це нерозумне слово — яке чейже сам викликав — чи може похвалить? Його зір сплинув із нас усіх, спочив на обличчі Симона. Син Йони стояв перед Ним, великий, із незамкненими губами, дурнувато всміхнений та цим усміхом намагався приховати схвилювання. Раптом видалося мені, що всі переляки, неспокої й смутки, які я видів на обличчі Вчителя, кудись щезли. Обняла Його радість, як вогонь обіймає жмут сухої трави. Коли Він усміхається, все також неначе сміється. Наче б світ не був тоді собою... Підніс обидві руки, рівно поклав долоні над головою Симона: — Благодать Всевишнього — сказав помалу, з повагою, але також наче б із ледве стримуваним захопленням — нехай зійде на тебе, Симоне! Ти сам не пізнав того, що сказав, але мій Отець підказав це тобі. І саме тому даю тобі сьогодні нове ім'я. Відтепер зватимешся Петра — скала, і на ній збудую мою Кеніште — моє царство — і ворота Геєнни не переможуть її. І тобі дам до нього ключі, щоб ними ти мав змогу все отвирати і все замикати. А що отвориш на землі, буде отворене там на небі, і що замкнеш тут на землі — буде замкнене в небі...\ —

— Яка ж обітниця — сказав я. — І кому ж дана!

— Справді, равві! — повторив за мною. — Цей щотег, цей амгаарез... Він учинив його першим по собі! Щоправда невелика це буде Кеніште, яку Він хоче збудувати. Коли б тепер умер, творили б її тільки нас дванадцять — і навіть не стільки. Я й години б не витримав під кермою Симона-Петра! От тобі скала! Глупий і грішний. Ніодна зі сект не пережила б своїх основників, коли б вони назначували якраз таких своїх наступників!

— Маєш правду — признав я йому. — Тільки ти міг би бути їх провідником...

Не зважаючи на задерикуватість, усмішка пройшла обличчям Юди.

— А Симон — спитав я — мабуть стався від тієї хвилини неможливо гордим?

— Ой, — почав сміятися водночас гірко і злобно — бачу, знаєш його, равві. Отже

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаґовані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

змісця допік Учителеві. Але мушу тобі докінчити. Ледве ми прохололи по цім його вирізненні, коли Вчитель сів разом із нами на траві та почав казати, що мусітиме тепер іти до Єрусалиму, а там уб'ють Його соферім, священики, старшина...

— Вб'ють? — спитав я. — Здається мені, що перебільшує... Але може має і правду. Тут усі Його ненавидять від цього уздоровлення при Овечій саджавці. Навіть жебраки... — Не писав я тобі мабуть, що з тієї пори Його чуда вода вже ніколи не закипала. Люди втратили надію на те, що колись ще заворушиться. Вже нема юрби на підсіннях. А Йоната втратив дохід, бо його прислужники брали по два аси від хворих, що чекали на порушення води. — Але коли відчуває, що смерть загрожує Йому, нехай туди не приходить. Легше сховатись у Галилеї і в Трахонікії...

— Він каже, що мусить тут прийти і що треба йому перенести страждання. Сказав: — Яка користь людині з того, що світ увесь здобуде а душу свою занапастить...?

— Мабуть справді ошалів, Юдо? — крикнув я. — Той, хто гине, нічого не здобуде...

— Сам видиш, равві, що з Ним сталося! — Юда потрясав руками піднесеними над головою. — Навіть премудрий вождь, Петро, зрозумів, що це все не має глузду. Але перевернулося йому в голові, отже відвів Учителя набік, щоб у чотири очі звернути Йому увагу на недоречність Його слів. Тимчасом Учитель ледве це почув, крикнув на нього грізно: — Геть! Геть! Геть із твоїми спокусами, сатанаг! — Тільки по хвилині, наче дещо опам'ятавшись, додав: — Не знаєш, що походить від Бога, а що від людей... — Повернувся до нас і говорив далі: — Слухайте діти! Хто з вас хоче йти за мною, мусить узяти свій власний хрест і нести його, як я несу...

— Знову говорить про хрест, — сказав я, зрештою більше до себе ніж до Юди.

— Постійно повторяє про нього — потвердив. — Хрест, хрест і хрест... Гарна мені Кенішта під таким знаком! Він щоправда каже, що воскресне. Сказав навіть, що не вимре, поки не побачимо його як сходитиме в славі.

— Мала і непевна потіха — проімирив я. Відчув я те, що і Юда мусів відчувати: жахливий, знеохітливий до життя смуток. Розпука приводу Рути, про яку, слухаючи цього оповідання, я на хвилину призабув, повернулася помножена цим смутком. Світ видався мені понурим, мов у часи зимової сніговії. Усе набридло мені. — І що ж на це учні? — спитав я ще.

— Стратили духа — сказав Юда. — Крутились і дивились на себе з острахом. Так, це невеличка потіха очікувати чуда, коли його сила зникла і може вже не повернеться... Я думав: не залишити б Його і не відійти? Інші, даю на це слово, хотіли зробити те саме. Він завважив це. Спитав: — Чи і ви хочете мене покинути? — Тоді відізвався Симон, тепер уже покірно й несміливо: — Отже куди ж підемо? До кого — коли ми повірили, що Ти, Равві, Месія? — Але не було в цьому слові захоплення. Учитель спер голову на руках і знову видався мені сумний, неспокійний, збоїлий, як перед тією розмовою у підніжжя скали поганського божка. — Так, — сказав тихо, — тільки дванадцять я вибрав, але і серед них є сатана... — Я почув це і Симон мусів також почути, бо опустив голову. Мабуть зрозумів, що Він говорив про нього.

— Отже ви відійшли? — спитав я.

— Ні, — заперечив. — Вони, коли б відійшли, правду кажучи, не знали б що робити з собою. Я також не відійшов... Повернусь і буду приглядатись... Може Він відзискає свою силу? Але тоді вхоплю Його за руку... Ці дурні не стануть мені удруге впоперек!.. —

Вибіг із мого дому так, як увійшов до нього: тихо, обережно, подібний до щура. Вернувся до свого провідника, до якого втратив довір'я, а я повернувся до недуги, супроти якої почуваю себе такими безсилим... Світ є для мене завжди мов захмарений, дощовий день, один із тих, які приходять негайно по кануті... Бо якщо Він не зуміє вже уздоровлювати, де ж іще знайду порятунок для Рути?..

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Олександер Мох

ПРО КОТА, ЩО СПАВ НА ГАЗЕТІ

Ніч минула щасливо й обидва мої "парубки" вернулися по нічній шихті до дому. Старий пішов зараз на столик біля печі поспати, а Джордж просив найперше їсти. Але по французькій консерві і Джордж пішов спати Вони люблять за кожним разом іти спати в інше місце, та найкраще смакує їм сон, коли підстелити їм українську газету. Моя доня, яка вивчає в університеті так нехристами звану "психологію", каже, що коти занюхують гумор людини, який він є. Якщо воно так, то чому вони йдуть спати вже найкраще на українську газету?... Відповідь не така то трудна: бо вона навівае на них сон уже самим своїм запахом...

Як би я був котом, то, гадаю, найкраще йшов би спати на українські клерикальні газети, а вже потім на газети одного українського середовища. Бо майже всі вони такі нудні, що тільки в руки їх візьми, а вже хочеш спати. Пауки, пауки, пауки... Науки,,, науки... науки... Проповіді й казання, казання й проповіді... А кожна на 2-3 сторінки друку малого, а бодай на 3/4 стор. великого формату довга. Без прикладів, без фактів... А мова, а правопис... Раз конгрегація, раз конгрегація, а ще то й конгрегація...

Був тут один відчит одного недурного редактора в одним політичнім середовищі про часопис того середовища. Говорив той колишній начальний редактор того часопису, що часопис їх нудний і таке інше. А по відчиті теперішній редактор сказав, без почуття всякого гумору, сонним голосом: "А ми далі будемо вести наш орган у гідному напрямі!" Якщо розуміти під словом "гідність" безконечно довгі статті, нудні-пренудні, то певно, що гідно...

Але ще одне словечко: наш орган. Виходить, що часопис є органом редактора... Бо "наш" тут це тільки плюраліс маестатікус". Таке є і в інших. Ось нпр. ред. Роберт Гойт у статті "Свобода в католицькій пресі" пише: "Поміж іншим Церква це організація. Ми ж у католицькій пресі, а спеціяльно в дієцезальній пресі, з конечности наражені на спокусу ідентифікувати її цілі з цілями організації, робити католицьку пресу просто департаментом церковної бюрократії. Але так зрозуміла публікація це хіба тільки домашній орган, а не газета, бо він не дає того, що має газета давати. Він не досліджує. Він не звітує. Він не критикує. Він не дискутує чесно справ. Він радше проголошує, переконує і веде пропаганду. (Німці називають таку пресу "Бетельпрессе" — "дайте, не минайте!" — О. М.).

"Але ж бо Церква це не тільки організація. Це і суспільність, яку творять вільні, відповідальні людські особи; і в нашу пору воно конечне для життя, щоб така суспільність мала орган для комунікації, в якім її члени могли б навчитися правди про цю свою суспільність (Церкву) та в якім могли б вони зазначити свої власні досвіди та почути свої гадки (опі-

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка славної католицької письменниці НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ п. н.

"ПРЕДОК"

Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.

Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання творів цієї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.

Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Розкішно, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константина Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - деревориттями мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу

у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

нії). Свобода в католицькій пресі не є ціллю в собі; вона є засобом-інструментом свободи читача, без якої він не може бути відповідальним чинником у житті Церкви."

У праці над історією української католицької преси мені ані разу не довелось почути про таке, щоб напр. наші церковні чинники вислали якогось католика на студії католицької журналістики, або журналістики взагалі. Щоб дістати право їхати автом, треба здати іспит. Але щоб стати редактором, себто людиною, якої — за словами папи Павла VI — завдання "має деяку аналогію з Тайною Священства",[2]) в нас думають: вистане, коли його настановлять... Але коли є Тайна Священства, то немає ніякої "тайни" журналістики і в жодній догматиці немає про неї згадки...

Не вистачить також навіть докторат якогось факультету: журналіст мусить мати високу освіту, але до неї ще мусить мати талант (щось напр. наче до поезії) та журналістичну освіту, а бодай довголітню практику в якійсь поважній газеті (напр. у Польщі треба було 6 літ практики, щоб дістати титул редактора). І воно зовсім логічне: бо ж редактор має властиво бути духовим провідником суспільности. Яким же провідником буде він, коли сам він неосвічений, без таланту, без духовної свободи? Хіба може сліпий сліпих вести? Чи може мати духовну свободу людина, яку абсолютно некомпетентні люди проганяють із посади редактора за те, що вона в цій чи іншій справі (не в справах етики чи догматики!) має не такий погляд, як ті, що кажуть про газету "це наш орган!" Із одної газети, в якій я працював 8 років, начальний редактор викинув за тих 8 років 18 співробітників (я був тим 18-м). ...Чи можна було назвати таку газету "католицьким" органом?

Теперішній Вселенський Собор матиме велике значення також і для католицької журналістики вже хоч би тим, що навчить великої християнської науки: що мирянин це також член Церкви. Що кожний член Церкви це також і член Таємного Містичного Христового Тіла — Церкви — і як такий він мусить мати право свободи свого висказу, коли той висказ чемний і не колідує з етикою чи догматикою. Словом: час навчитися тим, які мають свої органи, що ті газети не є їх, якщо вони мають бути католицькою пресою: тоді вони є на службі правди, а не чиїсь привати. І журналісти, що такі католицькі органи обслуговують, не мають бути тільки "німими псами", що ласяться панові, а

[2]) Світло, 1964, ч. 2, стор. 81.

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Читали Ви певно книжки "Появи Пречистої Діви", "Люрд", "Було троє малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу чудес у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки 30 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!
"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

дзявкають тільки на тих, на яких їм показали: "А піф!"

Одним із скандалів нашої преси є її цензура. Ось напр. один президент сконфіскував мою статтю так, що пропустив із неї тільки 1/3; а ця сама стаття пішла ціла в "Світлі" і якось ніхто не обурився на неї і ніяка духовна влада мене за неї не надимнула навіть. Ще інший редактор не принимає навіть моїх книжок для рецензії: "Бо ви є проти мене!" — заявив. Приймімо навіть, що я є "проти нього", — то що ж тут винні автори, яких я видав? Ще один президент не принимає навіть рецензій на книжку одного автора, бо він із ним посварився за гонорар... Хіба ж часописи тих обох панів належать виключно до них самих і хіба вони їх видають за свої власні гроші? Чи так "гідно заступають наш журнал"? І звідки людина, що не є ніяким журналістом, має право конфіскувати дві треті статті фахового старого журналіста і то в ЗДА, де ніби є демократія? По нинішній день усі історики лають о. Венедикта Левицького за конфіскату "Русалки Дністрової" в 1837 р. Але він боявся австрійської поліції, боявся свого начальства ітп. А кого ж має сьогодні в 1964 р. боятися демократичний президент, що бавиться в цензора в демократичній Америці?

Або таке диво: в "католицькій Новій Зорі" редактор заборонив був своїм співробітникам писати проти масонів, бо "вони погодилися з єзуїтами". То спитаємо: хто старший, папи з 12 писаннями проти масонів, чи єзуїти? Так звана "згода єзуїтів із масонами" це стара масонська байка, яку залюбки підняли були гітлерівці). Чи така заборона в католицькій газеті свідчить добре про католицтво її редактора?

Коли знов ув "Авр Санди Візитер" о. Дж. Гіндер помістив статтю про мирові нагороди Нобеля, то тут редакція поступила за-демократично: видрукувала ряд нападів на о. Дж. Гіндера, нападів злобних дописувачів, правдоподібно нехристів, хоч повинна була їх сконфіскувати, бо вони і напасливі, і противні дійсним фактам, які подав о. Дж. Гіндер. А подібну статтю про мирові нагороди Нобеля сконфіскував один молодий редактор, а помістив старий редактор у "Світлі"; і світ від тієї статті не завалився...

Багато я знав випадків у Галичині, що наші імості стелили під курей так звану... пресу. А я стелю котам: най їх до сну колише... Котам до сну це не шкодить, що наша преса називає католицьких діячів комуністами, а мені воно не дає спати. Але часом навіть і мені на сон помагає: особливо вступні статті...

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВІД ПЛЯНУ — ДО СПЛАТИ

Гримзбі, Онт.

На терені парохії Успіння Божої Матері в Гримзбі відбуялися, на протязі останніх 8 літ, дві важливі події. Допис про першу подію знаходимо на сторінках СВІТЛА за липень - серпень 1956 року. Він починається цими словами: "День 21 травня записався незатертими буквами в історії нашої парохії. Того дня... започатковано будову величавої парохіяльної авдиторії". Друга подія — з 8 лютня 1964 — це прилюдне спалення, в новозбудованій модерній залі, заставу-"морґеджу" на доказ, що вона вже вільна від довгу.

Програму відсвяткування цієї важливої події розпочато годичною Службою Божою в місцевій церкві. Її відслужив о. С. Шевчук ЧСВВ, нинішній душпастир цієї парохії, в сослуженні о. Ю. Жидана ЧСВВ, свого попередника та о. Д. Джиголика ЧСВВ, теперішнього душпастиря. Із церкви учасники торжества перейшли до парохіяльної залі на спільний банкет — вечерю. До головного стола засіли: Всеч. Отці, члени зарядів церковного, жіночого і молодечого та члени-ручителі за позичку, що її затягнено на залю підчас її будови. Господарем банкету був п. Анатоль Мазур. Під час банкету, що його старанно приготовило місцеве жіноцтво, промовляли: Марія Паламар, Голова жіночого товариства; о. С. Шевчук, ЧСВВ, Іван Панчішин — про поміч Молоді в праці для сплати довгу; о. Ю. Жидан ЧСВВ, бувший парох — будівничий залі; Володимир Мазур, бувший голова будівельного і теперішній міста-предсідник церковного комітету і о. парох Д. Джиголик ЧСВВ.

Промови були короткі, цікаві й змістовні. В уяві парохіян знов стануля образи пережитих подій, починаючи від перших сходин у справі будови залі (27 лютня 1955) аж по сьогоднішній вечір. Основи, що на них стануля ця прекрасна модерна зала, були досить дивні: мала готівка, велика позичка і сильна віра о. пароха Ю. Жидана ЧСВВ та її будівничих. Ручителями за позичку були самі парохіяни. Слід тут відмітити Василя Паламаря. Цей піонер парохії, один із передовиків її членів, головний ініціятор будови залі і тодішній місто-голова церковного заряду, перший підписав позичку на $10.000.00. За його прикладом пішли другі. Будова за позичені гроші поступала скоро вперед. До року біля церкви стояла вже нова викінчена зала. 18 серпня 1957 відбувся в ній перший празничний обід, а торжественне її посвячення й офіційне відкриття відбулося в празі Кир Ісидора 3 листопада 1957 року.

І хоч парохіяни радо привітали повну церковної залі, то однак свідомість того, що вона у великих довгах, не давала їм спокою. Виглядів на їх скору й легку сплату майже не було. Здавалося, що буде треба оподаткувати парохіян, щоб зібрати потрібну суму гроша на сплату річних рат. Та до цього не дійшло. Прихоли з різних парохіяльних підприємств, спонзорованих жіноцтвом і юнацтвом, при тісній співпраці церковного заряду почали помалу звільнювати парохіяни із цього передбачуваного тягару.

1 листопада 1958 р. приніс із собою зміну душпастирів у парохії. На місце уступаючого о. Ю. Жидана ЧСВВ, що через 9 літ з повною посвятою працював у цій парохії, прийшов о. С. Шевчук ЧСВВ. На залі тоді було ще близько 60 тисяч довгу. Не зважаючи на зміну душпастирів парохіяни далі виконували, безкористовно, безплатно й витривало ту працю, що її приносила їм кожноразова нагода. У наступних 5 роках ця томлива праця видала прекрасні овочі. Коли у вересні 1963 р. на місце о. С. Шевчука ЧСВВ прийшов о. Д. Джиголик ЧСВВ, то від свого попередника він перебрав уже тільки невеличкий довг. А цей залишився тільки тому, що гроші, потрібні на його зліквідування, треба було зужити на направу церкви, закупно парцелі землі біля церкви та всього, що було потрібне до устаткування залі.

Вкінці прийшов довгоочікуваний день спалення заставу-морґеджу. Це був день радости для "сильних вірою", що своєю витривалою працею перепровадили залю від плину будови до сплати довгу. Це був день радости для о. пароха і всіх його помічників а в тому. Володимира Мазура, місто-предсідника церковного комітету й Марії Паламар, голови жіночого товариства, котрі вже четвертий рік урацюють успішно на цих становищах, день радости для всіх, котрі в якийнебудь спосіб причинилися до його прискорення. Зазначуємо при цій нагоді, що дата спалення заставу майже зійшлася з датою 35-літніх роковин (30 березня 1929) першої нашої Служби Божої в цій околиці, що її відслужив у домі бл. п. Н. Андрейчука тодішній парох Гемилтону бл. п. о. Петро Пасічник. Це красний здобуток для парохії з приводу милих роковин!

Від часу відкриття залі багато вже в ній відбулося імпрез. Однак тут не будемо про них розписуватися, всетаки дозволимо собі зробити одне спостереження та висловити одне побажання. Сплативши довг парохія має тепер усякі можливості посилити культурно-освітню працю в приміщенні цієї милої церковної залі. В тій цілі вона була збудована і до тієї цілі ми бажали б, щоб вона була часто вживана.

Із нагоди вище-описаного торжества на прес-фонд СВІТЛА призначено $66.00.

Зліва до права: Анатоль Мазур, предсідник вечірки, Впр. о. С. Шевчук, ЧСВВ, бувший парох, Впр. о. ігумен Д. Джиголик ЧСВВ, теперішній парох, Василь Любомирський, рекордовий секретар, Володимир Мазур, заступник предсідателя, Стефан Кузик, фінансовий секретар, Впр. о. Ю. Жидан ЧСВВ, колишній парох і організатор будови церковної залі.

СВІДОМІСТЬ РОДИННОГО І СУСПІЛЬНОГО ОБОВ'ЯЗКУ У НАШІЙ ДРУГІЙ ТА ТРЕТІЙ ҐЕНЕРАЦІЇ

Приходиться нам читати і в розмовах чути докори на адресу народжених тут українських Канадійців. Це тим більше прикро відчуваємо, коли глибше вглянемо в справу й пізнаємо, що дуже часто не обвинувачених це провина, бо ж ми часто не вміємо зацікавити їх усім для нас дорогим.

Відрадно почути з уст досвідченої організаторки, Голови Єпархіяльної Управи ЛУКЖ і Генеральної Представниці Українського Запомогового Братства св. Николая на Східню Канаду, пані Катерини Кравс, що вона в своїх поїздках стрічається з Українцями народженими в Канаді, які своїм патріотизмом не

Зліва до права: Лаврентій Мелет-Микитюк, п-ні Ольга Мелет-Микитюк, п-ні Катерина Кравс, п. Ярослав Казанівський.

уступають нікому з ненародженних у Канаді, хоч рідною мовою володіють слабше не з власної, ані з вини батьків, а через окруження, що не завжди сприяло здобуттю материньої мови. Мимо цієї недостачі, над якою вони самі в дорослому віці вболівають, цікавляться вони проте традиціями своїх предків, слідять за радіовими й телевізійними українськими програмами, одушевлюються рідною піснею, танками й мистецтвом. Вони радіють і горді з успіхів Українців на всіх відтинках людського змагу, де б вони не були. Своєю поведінкою вони мають завжди на увазі добре ім'я свого народу. Треба нам взяти до уваги, що відвага багатьох із них у часі недавньої війни на військовій службі Канаді, здобула нам тут ступінь рівних із рівними в громадянстві прибраного краю, і з правом домагання заслужених. То тяжить на нас національний довг вдячности для них, пошани і повного вирозуміння! А що більшість із них володіє бездоганно урядовою мовою цього краю, зуміймо приєднати їх на своїх впливових амбасадорів.

Дальше, на полі своєї праці при Українськім Запомоговім Братстві св. Николая, п-і К. Кравс подає зі своїх поїздок по Східній Канаді до нашого відома приклади гідні наслідування. Деякі з них позволю собі тут навести.

Молодий український лікар і його дружина в місті Судбурі, на вістку про приїзд генеральної репрезентантки УЗБ св. Николая в їх місті, запросили її до свого дому. Дружина лікаря, як і він, уроджена Канади, донька заслуженого громадського діяча в Нью-Торонто, ввічливо вітала гостю та познакомила із своїми чотирьома діточками, які солодко защебетали українською мовою. На згадку про Братство св. Николая, лікар заявляє: "Це ж мій обов'язок стати членом Братства!"

Інший уроженець Канади, син примірних батьків із Монтреалю, градуант місцевого університету і студент на уділенні права, без жадних заходів репрезентантки, зголошується в члени Братства. Зґаданий студент володіє бездоганно трьома мовами — українською, англійською і французькою та має всі дані на успіх у вибраній професії, а тим самим є многонадійною силою для українського народу.

В Оттаві, другого покоління українського роду, високого ступня офіцир Канадійської Повітряної Фльоти, має два університетські ступні, батько чотирьох дітей, не тільки сам зголошується в члени Братства св. Николая, але, як кваліфікований знавець життєвого обезпечення, добровільно підіймається стати організатором Братства, як уста-

нови найдогіднішних поліс. Ним є п. Лаврентій Мекет Микитюк.

Чайний вечерок звеличала своєю присутністю, в цій Канаді відома адвокатка з Вінніпегу, пані Марія Вавриків. Достойна гостя є містоголовою Краєвої Управи ЛУКЖ, членом Верховної Управи Братства св. Николая, одною з передових борців за права канадійських Українців у теперішніх переговорах двокультурности в цім краю. Вона відограє передову ролю в численних інших українських і англомовних організаціях, де гідно репрезентує наш нарід. Це все віддано сповняє в додатку до ведення дому з трьома дітьми, що учащають до середньої школи й університету. От активність і посвята!

Пані Вавриків передала привіт від Краєвої Управи ЛУКЖ, від Верховної Управи Братства св. Николая, а в своїй промові про вартість для народу бути власниками такої установи, як Братство св. Николая, заохочувала учасників чайного вечірку до поширення членства в такій гідній установі. Дуже цікаво й повчально було почути від цієї невсипущої працівниці дещо про нинішню боротьбу в Канаді у справах мови і культури.

Відрадно є теж згадати, що до Відділу Українського Запомогового Братства св. Николая в Оттаві, подібно як і в інших місцевостях Канади, належать особи нової еміграції, давно прибулі й уроженці Канади. Склад Управи Оттавського Відділу, число членів 49, також зложений із усіх трьох категорій нашої еміграції, гармонійно виконує свої обов'язки. Фінансовий секретар, п. Ярослава Казанівський веде рекорди у взірцевому порядку та постійно здобуває нових членів для Братства св. Николая, яке зі своїм ростом стає сильною фінансовою базою, яка сприятиме релігійно-культурному розвиткові нас і нащадків наших на далеку будучність. Кожний член Братства свідомий правди, що попри своє життєве обезпечення й опіканість на старший вік, він рівночасно стає будівничим Установи, яка буде постійним життєдайним струмом для його нащадків, чим заслуговує собі на їх тривалий спомин та синівську вдячність.

При закінченню цих кількох рядків, бажаю поділитися з читачами інтересною відомістю, що п-і Кравс має в плані видати книжку-спомини із своєї організаційної праці творення ЛУКЖ, як також подати нотатки своїх зустрічей у поїздках за здобуттям членів та творенням нових Відділів Братства св. Николая. Так, Боже, допоможи!

Катерина Дзерович

РОДИННИЙ ЮВІЛЕЙ

День 15 лютня ц. р. був дуже врочистий для п-ва Марії й Івана Проказюків, які обходили в цей день 15-літній ювілей свого подружнього життя. В 7 годині вечора несподівано привітали їх куми, односельчани обох сторін і приятелі. П-во Проказюки були дуже зворушені, бо це була для них велика несподіванка. Між гостями були також дружки з-перед 15 літ: пані Неля Кобилянська і Марійка Чайківська та дружба Іван Косик. Господарем вечора був п. Семен Процишин а господинею пані Ірина Лукасевич. Як усі гості позасідали за столом, тоді господар привітав Ювілятів від усіх присутніх та розпочав вечерю молитвою. По молитві відспівали грімке "многая літа" та піднесли тост за здоров'я Ювілятів.

Найбільш зворушливою хвилиною було привітання від дітей Ювілятів, коли Богдан, Мирослав і Ромчик привітали батьків та вручили їм гарний букет рож.

Родина Івана й Марії Проказюк

Також і похресники вручили Ювілятам образ "Тайна вечеря" у гарно вирізьблених рамках.

Після вечері п. Ростислав Лукасевич заохотив до збірки, що принесла $27.00, із цього $15.00 на СВІТЛО, а $12.00 на школу Св. Василія Великого в Торонто.

С. П.

Дня 18 березня ВПресвященіший Митрополит Максим висвятив у Римі чотирьох дияконів. Зліва до'права: Йосиф Андрейшин, Августин Кузьма ЧСВВ, Лаврентій Лавринюк ЧСВВ, Амвросій Дубина ЧСВВ.

15-ті РОКОВИНИ ПОДРУЖЖЯ

Торонто, Онтаріо

Дня 27 лютня ц. р. родина і приятелі зійшлися до дому п-ва Семена й Ніни Майданських, щоби приємним вечірком відзначити 15-ті роковини їхнього подружжя. По радісній гутірці го-

Семен і Ніна Майданські

сті засіли до святочного бенкету, підчас якого промовляли пані Остапчук і п. Зварич (в імені родичів), бажаючи п-ву Майданським дальших добрих успіхів і здоров'я.

П-во Майданські прийняли також святочні побажання від своїх трое дітей: Василя, Марусі й Ірки.

При кінці цієї радісної нагоди пані Софія Хомин, що 15 літ тому була дружкою для Ніни Майданської, зайнялася збіркою на пресу. Гості зложили 20.00 дол., з чого на СВІТЛО 10.00 дол.

БЛ. П. ІВАН ДАЦЮК

Едмонтон, Альберта

11-го грудня закінчив тихо у своєму домі трудяще життя бл. п. Іван Дацюк на 85-ому році життя. Покійний походив із села Білівці, пов. Броди. У 1900 р. вся родина Дацюків вибралася в Канаду, та Івана завернули з дороги й покликали до військової служби. Отже він у 1903 р. зміг він також виїхати в Канаду до своєї родини, що замешкала була в околиці Мондеру. 1910 року він одружився з Теклею Войтків та почав фармувати. Около тридцятих років закупив він землю в околиці Ренфурлі, а від 1949 перенісся з родиною до Едмонтону.

Покійний Іван Дацюк був завжди зразковим християнином. Любив він Церкву й неодин священик знаходив у його хаті пристановище. Хоч його хата була бідна, зате привітна. А ще й у старшому віці, знемощілий недугою, брав палицю в руку і таки спішив до поблизької своєї церкви, щоб бодай трошки, скільки в нього було сили, допомогти в її будові. Всі його за це любили, всі поважали.

Покійного оплакує дружина Текля та дев'ятеро дітей — Василь і Йосафат, Марія, Софія, Ксеня, Ольга, Настя, Анна й Леся. Дочекався також 22 внуків і 5 правнуків. Полишив у смутку також три сестри — Ксеню Пальцат, Марію Заозірну й Теклю Штик.

Похоронні відправи почалися в п'ятницю ввечорі парастасом у церкві Пресв. Євхаристії в Едмонтоні. Правив о. др. М. Сопуляк та о. М. Дацюк, ЧСВВ, братанич покійного. На другий день ранком завлокійну Службу Божу й похорон відправив о. парох Я. Федуник у сослуженні о. М. Дацюка. Тлінні останки покійного зложено на цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні.

Пагідна вдача покійного та його палка прихильність до церковного й громадянського життя з'єднали йому багато приятелів, які прибули чисельно на його похорон навіть із подальших сторін, щоб молитвами супроводжати його в далеку дорогу до вічности.

По похороні відбувся помінальний обід у парохіяльній залі під церквою. В часі обіду переведено збірку на українську католицьку пресу, з якої на СВІТЛО приділено $10.85. Жертводавцям щиро дякуємо, а покійному бажаємо вічного небесного щастя.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В останньому числі СВІТЛА подано помилкову інформацію про молодого адвоката Йоакима Стрільчука в Калгарах, що він жонатий. Щиро просимо пробачення.

Редакція

НОВЕ ВИДАННЯ:

ПЕРШИЙ ШЕМАТИЗМ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ. Сторін 208. У П'ятнадцяту Річницю Торонтонської Єпархії: 1948-1963. Ціна $5.00, а в твердій оправі: $7.50.

В ПЕРШІ РОКОВИНИ СМЕРТИ БЛ. П. АННИ ДУТКИ

Померла 22-го травня, 1963.

В болючу річницю
Тебе споминаю,
Молитвами і сльозами
Господа благаю,

Щоб щаслива душа була
В тій небесній путі,
Бо ти зійшла з цього світа
В муках і покуті.

Недуга тяжкая
Тіло твоє вбила,
А смерть жорстокая
До гробу зложила.

Земля святая,
Вона наша мати,
Притрусила твої кості
Щоб їх не видати.

І пішла ти до Господа,
Вічно спочивати,
Нехай земля тобі буде
Як рідная мати.

Більш нічого, люба жено,
Тобі не поможу,
Лише Жертву в славі Богу
На вівтарі зложу.

Твій вірний муж,
Іван Дутка

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(Пресовий фонд СВІТЛА)

Збірка на місії в Новому Києві, о. Н. Свірський	$66.00
З нагоди спалення моргеджу, Грімсбі	66.00
З похорону бл. п. Павлини Прокопчук, Келовна	22.00
З похорону бл. п. Анни Варави, Мондер	20.00
З похорону бл. п. Василя Головчука, Транскона	13.50
З похорону бл. п. Івана Дацюка, Едмонтон	10.85
З похорону бл. п. Теодора Зелінського, Едмонтон	10.00
З похорону бл. п. Василини Лаба, Ст. Кетеринс	10.00

З ювілею Василя і Олени Шарун, Чипман	10.00
З ювілею Василя і Анни Олеськів, Гіллярд	10.00
День Подяки, Гіллярд	7.85
Іван Дутка, Вініпеґ	15.00
Марія Петришин, Кіченер	10.00
Пані Гринчишин, Чікаґо	10.00
Петро і Марія Корбиль, Едмонтон	10.00
Аврора — Торонто	10.00
А. Дрись, Брантфорд	4.00
О. Мартинюк, Чікаґо	4.00
С. Н. Собчишин, Вадена	4.00
Петро Конколовський, Вуд- [redacted]	3.00
Ірена Когут, Балтімор	3.00
Орест Корженівський, Вілмінґтон	3.00
Дмитро Хомань, Вінніпеґ	3.00

По $2.00:

О. Кіфяк, Нью-Йорк; П. Пишняк, Монтреаль, Юлія Пенкаль, Бруклин; С. Борейко, В. Ключник, Т. Рошкевич, Чікаґо; З. Шевчук, Анн Арбор; С. Шелемей, Гамілтон; Н. Дідик, С. Дорош, Торонто; Е. Вовк, А. Вербіцька, Вінніпеґ; К. Павликовський, Ривергед; І. Озар, Олеан; А. Свердун, Лі Центер; К. Андрус, Ст. Боніфейс; Юлія Дмитрів, Ванкувер.

По $1.00:

Д. Гарасимчук, Н. Щурик, А. Семенишин, В. Лятишевський, М. В. Слота, Г. Мостовий, О. Ройко, Ґ. Млинарський, П. Ясищук, М. Свистун, Торонто; М. Байлова, Нью-Йорк; М. Куртяк, Гартфорд; І. Чучман, Бронкс; др. М. В. Гнатюк, Сенсенвил; М. Пронюк, Франція; М. Хміляр, Мондер; О. Сенишин, Скаро; Ю. Дубовицька, Джерси Ситі; М. Саварин, Мейспет; В. Шклярук, Оттава; Н. Лисак, Гіллярд; М. Кульчицький, Йонкерс; О. Атанавська, М. Ільницька, Чікаґо; Р. Косіковський, А. Микитюк, Віндсор; о. А. Трешневський, Дітройт; А. Горницький, М. Бартків, Філядельфія; М. Бойко, Ірвінґтон; О. Подоляк, Ідісон; Й. Яцишин, Клівленд; О. Куницька, К. Козопас, Р. Шуган, Нью-Йорк; Г. Ярема, Голден; А. Оскрес, Гай Прері; І. Лучканич, Ля Корей; З. Гарасимович, Елдорадо; М. Чодній, Нора; М. В. Савчук, Шеґо; Р. Брикович, М. Зубан; С. Франков, С. Федущак, А. Мартинюк, Монтреаль; В. Панчук, Судбурн; Н. Петрик, Г. Ворущак, Д. Фермаюк, А. Маік, Н. Олійник, Едмонтон; Д. Кубрак, Веґревил; М. Демянів, А. Дидик, Д. Юськевич, Й. Костюк, О. Мурована, А. Булавка, Вінніпеґ; Д. Данилович, Бруклин; О. Гриньків, Дітройт; В. Карий, Джерси Ситі; С. Божик, Патерсон; М. Стасюк, Нью Бритен; Р. Подоляк, І. Козар, Чікаґо; І. Витвицька, Німеччина; К. Ясінський, Гочкіс; В. Соя, Ґарден Ситі; М. Клецор, Бронкс; А. Прихітка, Гамілтон; пані Парубочна, Австралія; М. Мельник, Парма; Й. Гладун, Гартфорд; А. Кухарська, Ледук; С. Войтас, Вест Бенд; М. Метеля, Скарборо; Л. Завадович, Філядельфія.

Е. Бурда, Кінґстон; М. Козіцька, Брандфорд; М. Гарасим, Скарборо; М. Попик, І. Крупка, І. Кулеба, М. Юник, М. Романець, М. Дорош, М. Кміть, М. Пелех, Т. Рудник, Р. Тивонюк, І. Федорівський, д-р К. Ващук, Р. Івасиків, М. Венгринович, Т. Загребельний, І. Луцька, М. Зварич, П. Семенович, С. Білик, А. Соханівський, д-р С. Годований, о. Я. Бенеш, Торонто, П. Дідич, Ситі оф Лясель, К. Кальба, І. Теленко, Р. Петрусевич, С. Кушнірик, О. Судомляк, С. Франков, Г. Микитюк, Л. Левицька, А. Крушельницька, А. Мельничук, д-р М. Кухаришин, Т. Еванчина, Монтреал; А. Захарчу, П. Олярник, Вінніпеґ; Е. Кекіш, Нью-Йорк; Л. Тимчук, Бофало; А. Воронак, Патерсон; Р. Н. Карачевський, Йонкерс; М. Чемний, Дітройт; А. Зазуля, Ст. Майкел,; І. Микин, Трентон; І. Панчук, Чікаґо; М. Чолій, Нью Варк; М. Вацик, Джонсон Ситі; М. Мацяк, Рочестер; Д. Кузик, Трентон; М. Горбовий, Дерборн; П. Нич, Йонкерс; К. Шебунчак, Рей; д-р В. Шебульчак, Блюмфілд; І. Шебуньчак, Вінінґ; М. Проскіра, Ідосон; Г. Деркач, Стетен Айланд; С. Мельник, Гобокен; В. Воробець, Ірвінґтон; А. Райовська, Бруклин; А. Филипс, Амбрідж; І. Сато, Кливеланд; В. Кузьмюк, Кіченер; Н. Д. Бузанко, Веланд; М. Микитюк, Ейдженкорт; С. Красільчук, Брус; А. Косьцельник, Торигил; А. Сейків, Сайбалд; І. Новак, Ю. Лисак, Мондер,; о. В. Лучків, Сандей Лейк; К. Семко, Донора; о. С. Дмитришин, Німеччина; М. Мищатин, Парма; К. Терлецька, Нью Йорк; М. Косович, Нью Гейвен; І. Фир, д-р І. Кривіч, Клівленд; С. Гаврищук, Елизабет; І. Лякоцький, Бронкс; М. Борачок, Бофало; В. Жеданків, Бінґгамтон; К. Мотало, Помона; О. Помяк, Фенікс; Т. Дмитрів, Маямі; П. Войтина, Гамілтон; В. Записоцький, Ґримсбі; А. Косіковський, Віндсор; о. А. В. Фик, Монтана Ровд; Ф. Козакевич, Парквю; М. Корчинський, Айтуна; І. Гриценко, Амстердам; П. Мулик, Ґранд Прері; І. Химій, Редвей; Е. Чорнобрива, Філядельфія; Н. Федак, Торонто; А. Дацюк, Веґревил; Б. Козак, Гартфорд; К. Долинський, Нью Варк; М. Маковський, Гартфорд; А. Дрібненький, Вилтон; М. Новосад, Ілджін; С. Крук, Вонивил; А. Борецька, Віндсор; І. Панасюк, Оттава; І. Шпиталь, Чікаґо; Д. Осадчук, Бріджпорт; Е. Хлян, Кілялей; С. Осадца, Вайт Плейн; Ю. Полянська, Елизабет; Д. Лоґош, Енціно; В. Заверуха, Англія; М. Косович, Нью Гейвен; І. Ґресько, Вудсток; Л. Лаптута, Оттава; П. Стшалковський, Оуквил; Е. Мазур, Кіченер; С. Сисак, Веґревил; В. Сисак, Едмонтон; М. Козіцька, Іли Пойнт; М. Грабець, Райлей; І. Пацалуйко, Гартфорд; Т. Мельничук, Вінніпеґ; В. Русинко, Бофало; М. Гарматий, Бруклин; А. Ганчарик, Н. Гафткович, Гартфорд; О. Шамбура, Рочестер; В. Каваць, Нью-Йорк; М. Найда, Лейквуд; Н. Яремчишин, Ліма; В. Шабатура, Питсбурґ; Н. Дубіцький, Фрейквил; А. Кулак, Лавой; П. Балицький,Денмарк; Є. Касиян Маганой Ситі; П. Ікалович, Бруклин; М. Осадчук, Е. Турик, С. Шипилявий, Ґ. Г. Войчак, О. Салдит, Бофало; М. Чорнодольський, Бронкс; Л. Марків, Нью Гейвен; С. Годованець, Рочестер; М. Дудяк, Пітсбурґ; М. Нагірна, Джесуп; Г. Романків, Олеан; Й. Литвін, Вестчестер; П. Чорнобай, Людлов; В. Мельник, Честер; І. Мединський, Вунсокет; П. Демчук, Дітройт; Т. Крупка, В. Ковальчук, Гемтремк; О. Андрушків, Дітройт; Я. Тростянецький, Лос Анджелес; д-р О. Волянський, Телс; І. Доцяк, Гаверфорт; П. Корженівський, Пітсфілд; В. Пашковський, Мекійз Рок; Горбан, Лудлов; І. Дудяк, Гакетовн; А. Білоус, Стетен Айленд; М. Поточняк, Озон Парк; О. Голубяк, Пітсбурґ; Н. Гафткович, Н. Кравців, Гартфорд; С. Кудлик, Бронкс.

Щиро дякують, **ОО. Василіяни**

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic MAGAZINE

The Mother of God

It is strange that so many Christians should allege the Bible as the reason why they do not honor Mary as Mother of God, when that very Bible would be proven false if she did not merit that title.

If the Christian religion is unique and transcendant, it is because of the role it gives to Christ as true God and true man. But the only way of proving both facts is to establish that God had a mother according to His human nature.

All the first seven general Councils of the Church were called chiefly to define the nature of Christ. But in order to affirm that Christ had but one divine Person, whereby He performed both divine and human acts, the Council of Ephesus (431) had to define that the Holy Virgin "begot according to the flesh the Word of God made flesh."

Before it could refute the Monophysites, who held that Christ's human nature was absorbed in the divine, it had to affirm that He was born of the Virgin Mother of God *(tes theotokou)* according to His manhood."

So also the Second and Third Councils of Constantinople, which condemned the doctrine that Christ had only one will and one operation, had to reassert that Mary was truly and properly, and in no loose sense, called the Mother of God, according to His humanity.

So today those who hold that Christ is both God and man, either must admit that they are wrong in saying that Mary is not the Mother of God or must confess that the Bible has erred in saying that Jesus is true God.

In the New Testament the Divinity of Christ shines out clearly from the testimony of the Father, and from Christ's own declarations, His mode of acting, and the assertions of the Apostles, as when St. Thomas addressed the risen Christ as "my Lord and my God."

Mary's divine motherhood is clearly shown by St. Paul in Romans IX, 5, when, among the divine blessings of the Jewish people, he lists the origin of the Messias from the Jews, "from whom is Christ according to the flesh, who is over all things, God blessed forever."

In this passage St. Paul says that Christ belongs to human nature because of His descent from the Jewish fathers. But He cannot be descended from the fathers except through Mary, who conceived, carried, and bore Him. Mary is, therefore, the Mother of the One who is at the same time God and man, the mother of the God-man, the Mother of Jesus Christ.

John I, 14 teaches that "the Word was made flesh." The Word is the divine Person distinct from the Father but of the same divine nature as He. "The word was with God and the Word was God."

But how could the word be made flesh except through a woman?

Similarly St. Paul writes (Phillip. II, 6-7) that Jesus Christ, though He was by nature God, divested Himself of His divine privileges by assuming human nature. This human nature He took from a woman: God sent His son, born of a woman" (Gal. IV, 4).

About few things is the Bible so clear as the Divine Maternity.

OUT OF DATE

It is urged that this season's commencement speakers refrain from frightening the graduates by telling them the world is theirs.
— *Grit*

The Constitution on Holy Liturgy

CHAPTER V

THE LITURGICAL YEAR

102. Holy Mother Church is conscious that she must celebrate the saving work of her divine Spouse by devoutly recalling it on certain days throughout the course of the year. Every week, on the day which she has called the Lord's day, she keeps the memory of the Lord's resurrection, which she also celebrates once in the year, together with His blessed passion, in the most solemn festival of Easter.

Within the cycle of a year, she unfolds the whole mystery of Christ, from the incarnation and birth until the ascension, the day of Pentecost, and the expectation of blessed hope and of the coming of the Lord.

Recalling thus the mysteries of redemption, the Church opens to the faithful the riches of her Lord's powers and merits, so that these are in some way made present for all time, and the faithful are enabled to lay hold upon them and become filled with saving grace.

MARY AND THE SAINTS

103. In celebrating this annual cycle of Christ's mysteries, holy Church honors with especial love the Blessed Mary, Mother of God, who is joined by an inseparable bond to the saving work of her Son. In her the Church holds up and admires the most excellent fruit of the redemption, and joyfully contemplates, as in a faultless image, that which she herself desires and hopes wholly to be.

104. The Church has also included in the annual cycle days devoted to the memory of the martyrs and the other saints. Raised up to perfection by the manifold grace of God, and already in possession of eternal salvation, they sing God's perfect praise in heaven and offer prayers for us. By celebrating the passage of these saints from earth to heaven the Church proclaims the paschal mystery achieved in the saints who have suffered and been glorified with Christ; she proposes them to the faithful as examples drawing all to the Father through Christ, and through their merits she pleads for God's favors.

105. Finally, in the various seasons of the year and according to her traditional discipline, the Church completes the formation of the faithful by means of pious practices for soul and body, by instruction, prayer, and works of penance and of mercy.

Accordingly the sacred Council has seen fit to decree as follows:

IMPORTANCE OF SUNDAY

106. By a tradition handed down from the apostles which took its origin from the very day of Christ's resurrection, the Church celebrates the paschal mystery every eighth day; with good reason this, then, bears the name of the Lord's day or Sunday. For on this day Christ's faithful should come together into one place so that, by hearing the word of God and taking part in the eucharist, they may call to mind the passion, the resurrection, and the glorification of the Lord Jesus, and may thank God who "has begotten them again, through the resurrection of Jesus Christ from the dead, unto a living hope" (1 Pet. 1:3). Hence the Lord's day is the original feast day, and it should be proposed to the piety of the faithful and taught to them so that it may become in fact a day of joy and of freedom from work. Other celebrations, unless they be truly of greatest importance, shall not have precedence over the Sunday which is the foundation and kernel of the whole liturgical year.

107. The liturgical year is to be revised so that the traditional customs and discipline of the sacred seasons shall be preserved or restored to suit the conditions of modern times; their specific character is to be retained, so that they duly nourish the piety of the faithful who celebrate the mysteries of Christian redemption, and above all the paschal mystery. If certain adaptations are considered necessary on account of local conditions, they are to be made in accordance with the provisions of Art. 39 and 40.

108. The minds of the faithful must be directed primarily toward the feasts of the Lord whereby the mysteries of salvation are celebrated in the course of the year. Therefore, the proper of the time shall be given the preference which is its due over the feasts of the saints, so that the entire cycle of the mysteries of salvation may be suitably recalled.

NEW VIEW OF LENT

109. The season of Lent has a twofold character: primarily by recalling or preparing for baptism and by penance, it disposes the faithful, who more diligently hear the word of God and devote themselves to prayer, to celebrate the paschal mystery. This twofold character is to be brought into greater prominence both in the liturgy and by liturgical catechesis. Hence:

(a) More use is to be made of the baptismal features proper to the Lenten liturgy; some of them, which used to flourish in bygone days, are to be restored as may seem good.

(b) The same is to apply to the penitential element. As regards instruction it is important to impress on the minds of the faithful not only the social consequences of sin but also that essence of the virtue of penance which leads to detestation of sin as an offence against God; the role of the Church in penitential practices is not to be passed over, and the people must be exhorted to pray for sinners.

PENANCE EXTERNAL, SOCIAL

110. During Lent penance should not be only internal and individual, but also external and social. The practice of penance should be fostered in ways that are possible in our own times and in different regions, and according to the circumstances of the faithful; it should be encouraged by the authorities mentioned in Art. 22.

Nevertheless, let the paschal fast be kept sacred. Let it be celebrated everywhere on Good Friday and, where possible, prolonged throughout Holy Saturday, so that their joys of the Sunday of the resurrection may be attained with uplifted and clear mind.

111. The saints have been traditionally honored in the Church and their authentic relics and images held in veneration. For the feasts of the saints proclaim the wonderful works of Christ in His servants, and display to the faithful fitting examples for their imitation.

Lest the feasts of the saints should take precedence over the feasts which commemorate the very mysteries of salvation, many of them should be left to be celebrated by a particular Church or nation or family of religious; only those should be extended to the universal Church which commemorate saints who are truly of universal importance.

MOTHERS

"Paradise," said an Eastern Sage, "lies at the feet of the mothers." And hell, too. For the mother and child is the unique and inevitable group. You must have a mother, and you have only one. Other family ties are to take or to leave. They can be diverse and various as human nature itself, as saws and proverbs have testified since the world began: "It's a wise child that knows its own father," "They that are of a man's own household are his worst enemies," — the Bible and world literature are full of such.

Between the mother and child, the umbilical cord, forcibly cut to permit physical life, must be also psychologically cut to permit complete maturity. But spiritually, it can never be severed.

Part of the curse of Eve — "I will greatly multiply thy sorrow and thy conception, in sorrow thou shalt bring forth thy children," is the whole glory of Mary: "Behold, thou shalt conceive in thy womb and bring forth a son." *(Anne Fremantle)*

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

TEENAGED STUDENTS

There is all the difference in the world between looking on your *Student State* as only a chore, something that has to be tolerated, and valuing it for what it really is — *a Vocation.* The whole process of knowing, loving, and serving God begins with "KNOW". You cannot love someone you don't know, nor can you voluntarily and faithfully serve someone you don't love. Therefore, *your Student Vocation now is intimately connected with your very purpose in life.*

You learn to know God directly, of course, in your Religion classes and through your scholastic Prayer Life. But there really isn't any fact in the whole field of knowledge that will not teach you something about God, at least indirectly.

Take the simple fact that two-and-two make four, or go as deeply as you can into the most complicated truths of Mathematics. Isn't each mathematical fact only a shadow of TRUTH itself — which is GOD?

What do you learn when you study History but the record of man's relationship to God throughout the years and the centuries?

When you study Science, you learn more and more about God's Creation. Doesn't it become more and more obvious every day, as you probe deeper and deeper into the mysteries of Nature, how little we know, how much is unexplored, how enormous Creation really is?

You cannot read much Literature without encountering, in the portrayal of characters, many reflections of the BEAUTY and GOODNESS — which is GOD. The same applies to the study of such Arts as Music and Painting.

Today there are so many philosophies and so few philosophers; so much education, and so little thinking.

"Learning is the fruit of thought
and the child of solitude."

REACHING A DECISION

As a TEENAGED STUDENT, you have many duties to fulfill right now. However, you are old enough and intelligent enough to realize something more. *You are fast approaching a time of decision about your future.* This is a fact of growth you cannot avoid or forget.

Beneath the placid flow of controlled days and years since the day you were a timid Freshman until you swager onto the stage for your Graduation Diploma, there is a relentless rush of time pressing you toward serious decisions — decisions that will affect yourself as well as others for time and for eternity. Variations on the theme of one's *future State in Life* plague any sensible young person who wishes to do God's Will in this life.

Only He Who gave you life knows what He had in His mind when He did so. As a wise Father, He spotted you for a task in conformity with your strength and talents. He conducts Himself as a good gardener who wishes to place each plant where it can best flourish and beautify the total design of His Creation.

So — in the thinking you do about that future niche in this life which will mean so much for your life here and hereafter — why not try to put your thinking into line with your Creator, your Loving Father, the omniscient Architect Whose blueprint contains you somewhere, doing some specific task, that will not be done UNLESS YOU ARE THERE TO DO IT.

It's a serious business, this matter of *reaching a decision* in the light of God's Will. It demands heavy thought on your part and much prayer, now and throughout adolescence. HAVE YOU STARTED EITHER AS YET?

If you are fortunate to receive the benefit of a Catholic Education, your teachers are cultivating in you a sense of Vocation. Not the least important phase of the Catholic teacher's activity is to provide the background of knowledge on the basis of which the student may make a prayerful and intelligent appraisal of those *States of Life* which are open to him.

In the subsequent issues I will endeavor to provide such background knowledge.

"Do not pray for easy lives.
Pray to be stronger men and women."

A Citizen's View on Biculturalism

by Casimir Bielski

I am speaking as a second generation Canadian. I am neither so called English Canadian or French Canadian and therefore am not approaching this whole business of bilingualism or biculturaliam with any preconceived notions of special rights or privileges or promisses not kept. I stand as a Canadian citizen, an equal amongs equals, interested in Canada, what we make of it, for you and me and generations that will follow us. However, proud as I am as a Canadian I am also proud of my Polish ancestry and under no circumstances can I be deluded that any one group, including the French and English, has any special monopoly on the claim of having made Canada 1964 — the great country it is.

Canada is not Quebec; nor is it merely Ontario — but consists of the east and the west, of all our ten provinces. This fact was quickly discovered by the Royal Commission on Biculturalism and Bilingualism during its recent penetration out west. As a result of this encounter, Davidson Dunton announced in Winnipeg that the Commission's concept of bilingualism did not include the view that all English-speaking Canadians should have to learn French. While his co-chairman Andre Laurandeau allowed that not every French Canadian at Rimouski or some other spot in deepest Quebec need necessarily learn English.

Therefore to follow this up, the same could be said for the other language groups in this country. Therefore not every one of the quarter-million Italians in Toronto need learn English or French and certainly many of the Chinese in Chinatown speak only Cantonese.

The fact of the matter is, that most people learn another language only through economic necessity.

You have been recited a dozen good reasons for learning another language. I endorse this view wholeheartedly — *with one language you are a mere provincial bumpkin — with two you are a citizen.*

But I hasten to add — s'il vous plais ne rammez le pas — down my throat!

The Ethnic groups (and I loath this word as much as that hackneyed term of New Canadian that we have thank the Lord dropped from our vocabulary) are suspicious of the Commission on Biculturalism. They suspect its motives and they regard bilingualism as merely a cover for binationalism. Nobody not even the members of the Commission know what the artificial word, "biculturalism" means. The Ethnic groups particularly note the Commissions binational makeup, the equal numbers of French-Canadian and English-Canadian members, and the minority position of the ethnic representations.

All these things cannot help but leave them with a feeling that the biculturalism or binationalism that the Commission is fostering, would leave them in the position of second class citizens. In fact many of them feel that they already have been consigned to this position.

Which brings me to the matter of discrimination. Nothwithstanding our pious hopes to the contrary, it exists and it is real. And it is in this specific area that I do not feel particular sympathy to the chauvinistic cries of unequal opportunity from our French-Canadian *compatriots!* The new Canadian has been exploited to the hilt by both the founding races. Evidence of this is all around us. How many brilliant civil servants have been by-passed because of foreign accents, and how many non-British, non-French names do we see as chartered bank or trust company presidents. You still have to belong to that exclusive club called the WASP — White, Anglo-saxon, and Protestant.

By what virtue do we in Canada conclude that either culture or language has reached its ultimate in either the English or French version of them?

Why should we presume that *none* of the other ethnic groups in Canada (and here I specifically include the Eskimo and Indian) have a contribution to make? Rather than think in the narrow concept of biculturalism, we should be developing a Canadianism in which we incorporate the best from all cultures.

Most of the non-British and non-French immigrants who came to our shores accept the process of integration and in fact welcome it, but under no circumstances want to forget their culture, or for that matter should we wish that they abandon it. By continuing their customs and culture they are enriching our Canadian culture. Many of us here are old enough to re-

member what Toronto was like only a short 10-15 years ago compared to what it is today thanks to our non-British, non-French immigrants to this city.

It is the height of pomposity and arrogance on the part of certain French-Canadian reactionary elements to suggest that French culture must be preserved at all costs. Culture is a dynamic living thing and not something that can be developed and kept in a test tube.

The sooner the Commission realizes that ours is a multicultural society and not merely narrowly French or English — the better it will be for all of us Canadians. There is only one culture for us and that is *Canadianism* and the sooner we start evolving it the better.

The Spirit of Unity

by Rev. M. Bosey

The Ecumenical spirit means much more then praying for the success of the Ecumenical Council; it applies to a lot more than to the pain of divided Christians, for we know that there is also the agony of being *separated from our fellow Catholics.*

We all know of certain obvious abuses, "distinction of colour, race and Rite" that are taken for granted as a matter of course; and the opposite course of charity which would seem to be the essence of Christianity, is regarded as completely impractical and impossible.

It can be very difficult to achieve Christian oneness even in your own parish. There can be a clash between the mentality of one generation and another, between "old" Canadians and "new" Canadians, between one nationality and another, and this is dangerous to Christian charity and fatal to the oneness of the life of the parish.

One non-Catholic observed that to him there seemed to be three types of Catholics: conservatives, progressives and those who don't care. It is important to recognize that in essentials there is unity, all Catholics believe in the same truths, have the same Sacraments and recognize the same supreme authority in the Church. We must also remember the wonderful richness of the Church with all her different Rites, customs, traditions. Those who do not know the Church think there should be a stifling uniformity and do not see the wide horizons of the Church which encourages the liberty and insures the dignity of each child of God.

It sometimes happens that children in a family can at times feel isolated from the others, excluded in a subtle way from full participation in the life of the family. Is not this the feeling of many Eastern Rite Catholics who are often pushed aside and ignored by Big Brother (the Catholics of the Roman Rite)? This leads to resentment, suspicion, a feeling of inferiority. A small mole-hill becomes a monstrous mountain which a little patience and real interest could have avoided.

The Church asks only that we hold to the truth given us by Christ. She does not demand uniformity in the expression of this faith through the liturgy. Uniformity of Rite is not required, unity of Doctrine is. No one Rite, then, has a monopoly on religious expression. We should be glad that groups within the family of the faith have found themselves closer to God because they expressed their love in a Sacrifice which is in keeping with their temperament, and cultural background. This is when a Rite becomes what it was intended to be, a living prayer and not a dead formality which soon becomes obnoxious and boring. No true Rite should ever separate us one from another in the unity of the faith; no Rite should make Catholics feel they are strangers in the household of the Faith, or be a source of argument and resentment.

It is the unity of our faith which gives a Rite its true dignity and purpose. The Church is Christ with us. We must, then, as true folowers of Christ be united in preserving and increasing this Mystical Body of Christ of which we are all members. That unity grows in the spirit which moves men towards each other in the charity of Christ. Any Rite, then, which would make itself aristocratic in its exclusiveness by that very fact shows signs of its own shallowness in charity and strangeness to the true spirit of Christ. The various Rites of the Church should and must be the arms with which we embrace the God we love in the custom of our ways.

It is not an easy to achieve unity, oneness within oneself. We are so unstable, so changeable, so contradictory; but at least when we pray with our Lord "that all may be one," let us make sure that we are not ourselves "separated brethren", separated from our brothers and sisters in the Faith because they are of a different race, colour or Rite. It is time we stopped talking of our differences and began to realize that we are members of one family, members of the Mystical Body of Christ. The Ecumenical spirit is one of unity through understanding. This has always been the basic spirit of that fraternal charity which is the hallmark of the Christian spirit.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

25th INSTALLMENT

One of my first steps when I got back to London was to revisit Sir Howard D'Egville, secretary of the Inter-Parliamentary Union, British Branch. As always he was very glad to see me, inviting me again to one of those numerous dinners at the Parliamentary Restaurant, where again there were about eight guests from various parts of the British Empire. Our conversation included topics of various interest, including even the Ukrainian question. After lunch Sir Howard led me around to meet some of the notables who were sitting at their respective tables, such as the Hon. Mr. Bevan, the Hon. Rhys Davies, Mrs. Bevan, better known as Jennie Lee, M.P. Outside in the corridor we chanced upon the Hon. Mr. Churchill with whom we shook hands cordially, and then we retired ot Sir Howard's quarters in the House of Commons.

Sir Howard informed me that I most likely would be the only delegate from the whole British Empire, as the British were too busy with the forthcoming election to send any of their delegates to Bucharest. And so it came to pass that when I arrived at the Rumanian capital I learned that I was the only registered British delegate, or rather the lone delegate from the whole British Empire.

I had some trouble securing a pass-port to Poland, one of the countries I had intended to visit on my trip east, because of the part I had played in the Canadian Parliamentary debate on the Polish Pacification of the Ukraine; but through the intercession of Sir Howard D'Egville that matter was soon settled to my satisfaction, especially as I was the Empire's only delegate. Before I left for Bucharest he had arranged for a meeting which I was to address on the Ukrainian question, but it was delayed by so many vote divisions that were then taking place in the British House of Commons at the time owing to the serious economic situation, that it had to be postponed until I got back from Rumania and Poland.

From my conversations with many prominent men in Great Britain and on the continent I could not help but draw the conclusion that all the countries in Europe and on the North American continent were inter-dependent, and that there thus was an absolute necessity for greater mutual cooperation among the countries of the world before it can enjoy, if not greater, then at least some semblance of the prosperity of the past two decades; and that to attain this goal the obstacles that stand in the way must first be removed.

Briefly it is the old story of the futility of trying to make an omelet without breaking the egg, the folly of trying to maintain peace without an application and cultivation of the necessary peaceful arts and pursuits thereof.

At no time has the truth of the situation been brought home with greater force than during the decade before my visit to Bucharest, which

were years of great financial stringency and economic chaos. More and more clearly were people beginning to realize the unified economic character of the world and the utter impossibility in this great age of industrial development of any country *"living unto itself"*. Thus such phrases as *"Self-contained nation"*, *"splendid isolation"*, were rapidly becoming obsolete and devoid of meaning, and even the American doctrine of *"no foreign entanglements"*, which was their policy since the time of George Washington, seemed likely to be discarded as an outworn political anachronism.

It seems strange that the supposedly richest country in the world with all her vaunted wealth and great hoards of gold should nevertheless have one of the greatest armies of unemployed in the world, but such being the case it can be attributed to no other cause than that the economic unity of the universe has in some way been disturbed. For immediate causes must refer to the lack of purchasing power of the people overseas. If Europe cannot buy, America cannot sell. For many decades the European market had absorbed the surplus products of this continent such as wheat, cotton, oil and many finished manufactures. But the accumulating bankruptcy consequent upon the Great World War had left Europe so weak and impoverished as to make it impossible to maintain anything like the trade the European market used to call forth in pre-war days; for things had come to such a pass where our neighbour's troubles are merged with our own difficulties; and where the latter can not be solved without a simultaneous solution of the former.

My travels in Europe led me through most of the Northern and Central parts of the Continent, comprising a long continuously interchanging panorama of formerly bustling urban and industrial activity, majestic beauty and simplicity; and during the entire extent of the journey the sun had shone down on all this wonderful scenery in a veritable blaze of glory, creating in one the momentary delusion that all was right with the world, and that all this glorious sunshine and the products drawn by its powers out of the rich European soil were ever at the undisturbed disposal of the possessors and inhabitants. It was not until I had spoken with the people of the various countries I had visited and had been shown various ruins and relics of the last World War that the other side of the picture began to unfold itself. These ruins and the consequent industrial stagnation, many evidences of which could be seen all over Europe, broke every illusion I ever had about that continent in spite of all its great culture, history, tradition and scenic appeal. I had thought that the devastating character of the Great War would forevermore become an object to the belligerent nations, but it had tended to increase rather than decrease their hatred and suspicion of each other.

I believe that the fault lies in the system under which Europeans have been brought up rather than in the people themselves, who, in my opinion, have merely become victims of a vicious war psychology or propaganda. Propaganda may have had a very doubtful value during the throes of war, but in times of peace it is inconceivable how *hate* and *blindness* and *error* are allowed to stifle the natural impulse of man to seek the truth and live in harmony with his fellow men. I had entertained a somewhat undecided attitude toward the question of disarmament before my departure as Canadian delegate to the Inter Parliamentary Congress at Bucharest, but when I found out during the course of my journey how *alike* are all the people of the world, how *similar* their *cares*, their *joys*, their *longings*, their *life*, when I realized how universal is the *decency*, the *honesty* and the *worthiness* of the common man, I frankly admit that I felt no pangs of conscience by voting against a proposed resolution to set up an international force for the League of Nations as well as other motions that I thought might perpetuate the damnable war spirit that had split Europe into so many fractions and had prevented her from regaining her strength and proper place in the world. And as I sat in my place at that Bucharest Conference I could not help but contemplate the part Canada should and must play in the ever changing scheme of world affairs; for ever since I was a boy in Shamokin, Pensylvania, playing baseball on the sand lots of that coal-mining community with contemporaries of a multitude of racial origins, my mind has always been greatly agitated, especially since I came to Canada, over the future welfare and security of the *GREAT COMMON HERITAGE* given to us on this side of the ocean by the Supreme Being to perpetuate the old and yet new doctrine of *PEACE, GOODWILL* and the *BROTHERHOOD OF MAN;* and notwithstanding the vicissitudes, the exigencies and antipathies resultant from a peculiar complex psychology of racial warfare, I nevertheless, still retain the optimism and hope, born of the democracy of youthful experiences, that Canada will some day become a beacon light to the rest of the world, torn by strife and bitter racial animosity, to show the way to a better and more complete mutual understanding among the various constituents thereof.

IN ADMIRATION OF THE CATHOLICS IN THE CARPATHO-UKRAINE

(A Book Review)

Basil Boysak, Ph. D., THE FATE OF THE HOLY UNION IN THE CARPATHO-UKRAINE. Toronto-New York, 1963, pp. 240, price $5.00.

The **Holy Union** are the words that are on the lips of every true Christian, the Catholics, the Orthodox and the Protestant. What a sublime concept: to be united in the bond of the Love of God and to profess the same true Faith. However, the realization of reunion is a frightening task as may be detected from "THE FATE OF THE HOLY UNION IN THE CARPATHO-UKRAINE" written by Fr. B. Boysak, Ph. D.

This absorbing book presents a deep insight into the unionistic problem in the author's native Carpatho-Ukraine. The author must be highly complimented for this extensive research which makes his book an outstanding addition to the glorious history of the small group of Ukrainians who survived the most adverse conditions during the millennium under the Hungarian occupation.

The book is divided into two parts preceded by the introduction. The first part, consisting of three chapters, studies the **progress** of the Holy Union in the Carpatho-Ukraine; the second part, also in three chapters, deals with the **regression** of the same Holy Union.

To establish a historical background in the first chapter, the author presents the political, social, economic, and religious conditions in the Carpatho-Ukraine during the XVII century. The proclamation of the Holy Union in Uzhorod on April 24, 1646 was preceded by laborious preparations and intensive planning. However, the real difficulties were to be encountered after the act of reunion when the Holy Union in the Carpatho-Ukraine faced acceptance by the Latin Rite Hierarchy and the Hungarian society. Here was the crucial test of the Holy Union.

The Latin Rite Hierarchy spent 125 years struggling for jurisdiction over the Carpatho-Ukrainians (1646-1771) to convert them to their own Rite and to acculturate them into their national character. Thus, "instead of striving for progress, the Bishops of Mukachevo were required to spend time, energy, and talent in defending their legitimate rights and privileges which had been solemnly promissed to them by the Act of the Union and the Pontifical Decrees" (p. 94-95).

After a century of relative peace (1771-1867), the Carpatho-Ukrainian Church was once again exposed to pressure. Now, the antagonists were the Hungarian Administration (1867-1918), followed by the Czechoslovakian Government (1919-1938).

The interference by these states, with the ecclesiastical affairs prior to and after World War I, paving the way for the outbreak of a new Schism in the Carpatho-Ukraine, formt the subject matter of the second part of this treatise. As a concluding article to his work, Fr. Boysak has added the history of the violent liquidation of the Byzantine Catholic Church in the Carpatho-Ukraine by the Bolsheviks (1949-1950).

Father Boysak's book is written in a moving manner and is richly documented, presenting an exhaustive bibliography and history of the Holy Union in the Carpatho-Ukraine. It brings to light the real reasons for the dissident movement in the Carpatho-Ukraine after World War I which until now have never been presented. Here the author is completely original and he sparks with the sense of a deep insight into the history of the Holy Union.

This is the first book to be written by Father Boysak: There are some **typographical errors** (cfr. the list of Printing Errors); **misspelled titles of books** (in particular the Hungarian, e. g. p. 142, n. 1; p. 147, n. 29; etc.); **condensed passages** which will not be too clear to the average reader (e. g. p. 34, paragraph 1; p. 35 paragraph 2, p. 108, paragraph 1; etc.).

I would also call the author's attention to the fact that A. Baran's, **"Metropolia Kioviensis et Eparchia Mukacoviensis"** was published in 1960, but he still quotes from his Manuscript (p. 54, 234). On p. 150, the author confused the Memorandum sent to Rome with the information sent to Fr. Voloshyn from Budapest. The Index, at the end of the book, improves the work considerably.

However, these and similiar imperfections do not diminish the value of the tremendous research done by the author. They simply underscore the vast multitude of information presented to us in this well documented book, the sincere pursuit after truth, and the complication of the problems involved. This book should be read not only by all Ukrainians, but especially by those who are laboring in the field of reunion to realize "the staggering price that the Byzantine-Catholics have had to pay for their loyalty to the Holy See" (p. 229). To conclude with the author, they are truly "entitled to a place of honor and have proved deserving of esteem and admiration in the community of the Catholic Church" (p. 230).

A. Pekar, OSBM

ST. NICHOLAS UCY HAS WINNING STREAK

ST. NICHOLAS UCY WITH SPIRITUAL DIRECTOR FR. F. KALBA, OSBM.

Pictured above are the members of the St. Nicholas UCY and their hoard of Ping-Pong trophies captured at the Regional UCY Tournament. Recalling the famous Tournament of 1959 when they took first place in a similar sweep, St. Nick's again won nine out of possible ten trophies in the Tournament held in December of last year. Chaplain and Coach of the winning team is Fr. Flavian Kalba, OSBM., who incidentlly was the 1961 Champion at the Gregorian University of Rome. Winners were: Leslie Storozuk, Donna Woytowich, Barbara Shaley, Mike Durka, Jim Oste.

Not content with walking off with most of the Ping-Pong trophies St. Nick's took first and third places and the trophy (not shown on the picture), in the Regional Tournament held February 22 at the Cooper-Mosienko Lanes. The First Place team was composed of: Richard Dziedzic, Dawn McBay, Elaine Musik, Mike Durka, Ihor Kachir. In third place was the following team: Jerry Stutnick, Richard Suszinski, George Kirk, Linda Maychruk.

Відвідайте Онтаріо – Велику Країну Ваших Вакацій

Онтаріо має велич і різноманітність, що може дати вам одні з найкращих вакацій у вашому житті.

Перш усього, Онтаріо охоплює простір 415,000 квадратових миль і тут знайдете дуже багато цікавих речей. Ціла провінція є всіяна чвертьмільйоном озер, де під час вакацій можна провести час, плаваючи, їздячи човнами чи ловлячи рибу.

Природа в Онтаріо є чудова. А що більше, в Онтаріо знаходяться старовинні замки й собори, мистецькі галерії і музеї, рожевим серпанком оповиті гори й могутні гармати. Онтаріо — це теж величаві водопади Ніягари та чарівні відкриті каварні.

Ваші вакації в Онтаріо будуть цікавими й зворушливими. Використайте це літо, щоб його пізнати.

По ближчі інформації пишіть до Ontario Department of Travel, Room 271, Parliaments Bldgs., Toronto, Ontario. Літературу можна отримати в англійській мові.

Honourable JAMES AULD, Minister

СВІТЛО

РІК XXVII ЧЕРВЕНЬ — 1964 — JUNE Ч. 6 (498)

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

П'ятнадцять молодих юнаків, що вступили у ряди Христових борців-василіян. Вони під цю пору відбувають свій перший внишкіл-новіціят у Мондері, Альберта, під проводом Впр. оо. Мирона Дацюка, ЧСВВ, магістра і Єпіфанія Пащака, ЧСВВ, соція.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата
у службі Христа
як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat
in the service of Christ
as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

MR. BENNIE WINNICKI
MUNDARE, ALBERTA
OCT.879

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ХРИСТОВІ

У 20-РІЧЧЯ СМЕРТИ СЛУГИ БОЖОГО

МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ

14 ЧЕРВНЯ Р.Б. 1964

ВСЕКАНАДІЙСЬКА ВИСТАВОВА ПЛОЩА - ТОРОНТО

ЦЕНТРАЛЯ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

ПРОГРАМА:

Рано в год. 10.30: Архиєрейська Служба Божа

Пополудні в год. 3.00: Святочний Концерт Молоді й Дітей

НА МАРҐІНЕСІ

Наш коротний заклик на цьому місці в останньому числі СВІТЛА приніс, як нашо приємно здивування, добрий і живий кореспонденційний відгук. Сподіємося, що ще більше наших читачів писатимуть нам. Якщо Ви, прочитавши той заклик, маєте намір сісти й написати свої завваги (так дрібні, як і відомості), будьте ласка це зробити тепер.

Журнал є тоді живий своїм змістом, коли редакція його й читачі творять одну спільноту. А вона є тоді, коли не тільки читачі знають, що думають редактори й їхні співпрацівники — але також коли ці знають вражіння й побажання читачів.

В. Д.

ЗМІСТ:

Наш патріотизм потребує багато обачности
о. В. Дрібненький, ЧСВВ 242

Редакційна — на теми дня

Свято Божої Любови *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 243

"Нові" думки про почитання Христа-Чоловіколюбця

Виховний вплив католицького шкільництва *І. Радієвич* 246

Для тих, що посилають дітей до школи

Ключ до життя: тимчасового і вічного *В. Барка* 248

Визначний український письменник про астролябію Божих таємниць

Християнська розв'язка проблем дотичних рільництва
о. Л. Садовський, ЧСВВ 250

Місячне наміреня на червень 1964

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 251

Папа Павло VI про своє паломництво
о. В. Ваврик, ЧСВВ 252

Наміри й надії та прохання до нас

З УКРАЇНСЬКОГО РИМУ 256

Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 257

Молитва в ліжку — "Розводи" володарів

Далекий шлях поета-ченця *о. І. Назарко, ЧСВВ* 259

Дивна родина голяндського письменника

Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 263

Лист тринадцятий

Замок Янгола Смерти повість *Б. Полянич* 265

Коли меркне зоря...

СЕРЕД КНИЖОК 270

В. Волицький: На Львів і Київ. — *С. Самійленко:* Дні слави. — Перший шематизм Торонтонської Єпархії

Відповідь на критику книжки "Березівське боярство на тлі історії України" *І. Кузич-Березовський* 272

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 273

Протоархимандрит ЧСВВ у Вінніпегу — Рік праці ЛУКЖ у Мондері — Подружжя — Похорони.

ENGLISH SUPPLEMENT

The Primacy of Fervor 279

The Mystery of Life Remains *by A. Pekar, OSBM* 280

The Church is Universal *by Rev. M. Bosey* 281

Bilingualism and Biculturalism as Seen by Western Canadians of Other Ethnic Origins *by Bohdan R. Bociurkiw* 283

To Our Teenagers *by Brother Methodius, F.S.C.* 285

In Case You Have Missed It 286

ДО ОБГОРТКИ

Якщо деяким нашим старшим Читачам цьогомісячна обгортка видаватиметься дещо знайомою, то це тому, що вона взята з жовківського Місіонаря Пресв. Серця Ісусового (число 6, 1931).

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НАШ ПАТРІОТИЗМ ПОТРЕБУЄ БАГАТО ОБАЧНОСТИ

Каже англійська пословиця: Обачність це ліпша частина відваги (Discretion is the better part of valor). Цієї розважливости теж потрібно патріотизмові, що має багато спільного зі справжньою відвагою.

Цієї розважливости особливо треба нашому українському патріотизмові. Ми народ, що задовго вже без волі, без своєї держави. Як народ, ми віками й поколіннями не знаємо що це свій правний політично-державний провід. Ми носимо незагоєні рани гніту й неволі окупаційних властей. І від цього покутує в нас наклін до квапливого і деколи різького протесту проти єдиної нашої ще правної влади, а саме: церковної влади.

У тридцяти роках, ще в Галичині, наше національне життя переживало фазу так званих політичних атентатів. Що це був недоцільний, навіть шкідливий прояв у нашій національній суспільності — це сьогодні, по чверть столітньому охолодженні з гарячки, признають прихильники, навіть організатори цього прояву. Мали ми тоді мудру церковну владу в особі Митрополита Андрія Шептицького, який окремим посланням "До Молоді" видав був відважну, потрібну пересторогу. Але хто цієї пересторогу слухав? Головно сільська молодь, яка на наше щастя тоді була в переважаючій більшості...

Сьогодні цей уряд великого й мудрого Митрополита А. Шептицького займає гідний його наслідник: Архиепископ Йосиф Сліпий. В останніх часах преса почала звітувати новинку, що він має намір надалі остати советським громадянином, очевидно в тій цілі, щоб мати спроможність вернутися назад до Советського Союзу. Також, як звітує і ще до того коментує преса, Архиепископ Йосиф Сліпий мав бути приявним на однім приняттю в советській амбасаді минулого жовтня. До всіх тих коментарів і запитів, які довелося нам читати в нашій патріотичній пресі, хочемо ще додати кілька оцих своїх завваг:

1) УКРАЇНА — це не абстрактне поняття, чи візія майбутнього. Це УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД, ЩО ЖИВЕ ТЕПЕР — У ЦЮ ПОРУ — НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

2) Духовно-моральні потреби нашого народу на українських землях є сьогодні потребами абсолютно ПЕРШОЇ ВАГИ.

3) Про обставини й можливості, якими можна запобігти духовно-моральним потребам нашого українського народу, знає Архиепископ Йосиф Сліпий — що прожив там дві минулі десятки років — багато ліпше, ніж всі ми "в діяспорі" разом.

4) У виді цього всякі формальні заходи збоку Архиепископа, щоб задержати свое дотеперішне громадянство, є самозрозумілого порядку. Отже ставити запит, як це недавно зробив один часопис, як Архиепископ міг бути на принятті в советській амбасаді, було грубим нерозумом.

Що Архиепископ Йосиф Сліпий має намір вернутися назад за советські кордони, щоб бути близько свого народу, на пастиря якого покликав його Бог — це свідчить про справді небуденне самовідречення Архиепископа, про його величній ідеал та про справжню його сильну віру.

Не перешкаджаймо ж йому! Навпаки, нашими молитвами кріпім його в його задумах.

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО. ЧЕРВЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 6 (498)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

СВЯТО БОЖОЇ ЛЮБОВИ

Минулого року в червневому числі СВІТЛА дали ми статтю про біблійні основи почитання Пресв. Христового Серця. Це була коротко вложена думка, що в Св. Письмі як Старого так і Нового Заповіту слово "с е р ц е" найчастіше означає осідок людського розуму. Щоб не повторятись забагато, пригадаймо собі знаний висказ Ісуса Христа: "Те що з уст виходить, те походить із серця, і воно, власне, оскверняє людину. Із серця бо походять лихі думки..." (Мт. 16, 18-19), як також добрі. На основі того ми сказали собі, що в почитанню Христового Серця ми можемо бачити культ дорогий і питомий християнському Сходові, культ Божої Премудрости, Святої Софії.

Не хотів би я одначе, щоб хто подумав, що ніколи в Св. Письмі не береться серце в значенню нами вживанім, себто як орган і знак любови. Взяти напр. слова Пісні Пісень: "Ти полонила моє серце, моя сестро-дружино! Ти полонила моє серце одним лише твоїм оком..." (4, 9). Або читаймо пророка Осію, що говорить іменем Господа: "І як мені тебе лишити, Ефраїме! Як мені видати тебе на поталу, Ізраїле?.. Серце моє в мені обернулось, зворушився ввесь жаль мій" (11, 8).

Не дивуймося, що в словах Св. Письма такі різні значення має деяке слово. Та й не дивне воно, що ми, говорячи про Бога, мусимо говорити багато, говорити різно. Бог є необнятий! Він не є зложений у своєму єстві з частинок. Одначе наш ум є обмежений і він не може обійняти Бога одним своїм розумінням, одним словом. Тому й розбирає він Божі прикмети одну по одній, щоби по людськи вичерпнути зміст того трисвятого імени: БОГ. У Бога Премудрість і Любов є одне. В нашім розумінні вони є відрубні поняття. Але сказавши їх про Бога, ми зараз додаємо: в Бога ті прикмети є щось абсолютно одне. Цього разу звернімо свою побожну увагу на Б о ж у Любов.

БОГ ЦЕ ЛЮБОВ

Не треба доказів на це. Отворім Св. Письмо, візьмім перше послання св. ап. Івана, вчитаймось у четвертий його розділ. Що там написано? "Любі, любім один одного, бо любов від Бога, і кожний, хто любить, народився від Бога і знає Бога. Хто не любить, той не спізнав Бога, бо БОГ це ЛЮБОВ!.. Ми пізнали й увірували в ту Любов, яку має Бог до нас. БОГ є ЛЮБОВ, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому" (4, 7, 8, 16).

Дехто думає, що в Ст. Заповіті ми не знаходимо такої науки. Часом і говориться, що Ст. Заповіт це Заповіт страху й покари, а Новий це Заповіт любови. Велика тут помилка! Вчитуючись у старозавітні книги ми знаходимо там багато назв, титулів для Бога, що самі собою говорять нам не лише про Божу неосяжну славу, маєстат і владу, але також про Його любов, — любов ніжну й дуже інтимну. Направду Бог і в Ст. Заповіті об'явив себе людям як Бог, що любить людей, як правдивий Чоловіко-любець!

1. Знаходимо ми напр. багато місць у Ст. Заповіті, де Бога названо або прирівняно до доброго й дбайливого Л і к а р я. Щоб не розбігатись по псальмах і пророках, читаймо слова Божі, записані пророком Осією: "Я вилікую їхню (Ізраїля) зраду, бо я полюбив їх доброхітно" (14, 5). — І ми добре пам'ятаємо, що й у Нов. Заповіті Христос обходить міста й села Палестини, "вигоюючи всяку хворобу й недугу" (Мт. 9, 35), — або нам каже: "Не здорові потребують Мене — лікаря, лише хворі" (Мт. 9, 12).

2. Ніжніше і більше зрозуміле для рільничого народу Палестини було прирівняння Бога до Пастиря. Скільки в цім слові знаходимо поезії про старанну опіку над улюбленими овечками! Умираючий патріярх Яків благословить свого любого сина Йосифа: "Нехай Бог, ...що був мені пастирем, відколи я існую аж по цей день, Ангел, що рятував мене від усякого лиха, нехай благословить" (48, 15-16). У 80-му Псальмі, в молитві за оновлення народу, читаємо: "О Пастирю Ізраїля, пряхили вухо!" (80, 2). Месію описує цілий п'ятий розділ пророцтва Міхея як Пастиря народу: "Він пастиме у Господній силі та величі імени Господа, Бога свого" (5, 3). Як любо розмалює пізніше цей образ Доброго Пастиря сам Спаситель Христос у Нов. Заповіті: "Я — добрий пастир. Добрий пастир життя своє за овець покладе" (Ів. 10, 11).

3. Псальми й пророки описують нам Бога як Господаря, що гостинно великою й багатою приймає своїх вибраних. Через пророка Ісаю кличе Господь: "О, ви всі спрагнені, йдіть до води, навіть і ті, в кого грошей немає! Ідіть, купуйте і споживайте! Ідіть, купуйте без грошей, без плати, вино та молоко! ...Слухайте мене уважно, і будете їсти те, що добре, і душа ваша розкошуватиме в ситі!" (55, 1, 2). Чи не пригадується нам тут притча Христова про велику весільну вечерю: "Один чоловік справив вечерю велику і запросив багатьох..." (Лк. 14, 16).

4. Або візьмім образ доброго і дбайливого Виноградаря. Пророк Ісая написав нам цілу пісню про виноградник: "У любого мого був виноградник на родючім схилі"... (5, 1-7). Псальмопівець співає: "Вирвав еси з Єгипту лозу винограду, прогнав народи, щоб її насадити. Приготував ти для неї місце; вона пустила корінь і заповнила землю. Горя вкрились її тінню... О Боже сил, ...споглянь із неба й подивися. Навідайсь до цієї лози!" (80, 9-15). Христос скаже опісля своїм апостолам на Тайній Вечері: "Я правдива виноградина, а мій Отець — виноградар" (Ів. 15, 1).

5. Найвиразніше змальовують нам книги Ст. Заповіту Бога повного любови для людей в образі доброго Батька — Отця. "Ось так говорить Господь: Ізраїль — мій син, мій первенець!" (Ісх. 4, 22). Сирах молиться: "Господи, Отче і Владико життя мого, не залиши мене" (23, 1); він співає Йому гімн подяки: "До Господа взивав я, до батька мого, Господа, щоб він мене не покинув за днів тієї скрути" (51, 10). Спаситель Христос не лише буде вживати опісля того солодкого імени про Бога, але навчить нас молитись: ОТЧЕ НАШ! — Ще ніжніше звучить нам слово Господнє в пророка Ісаї: "Як утішає когось рідна мати, так я буду вас утішати" (66, 13). Чоловіколюбець Христос пізніше вжив порівняння: "Єрусалиме, Єрусалиме!.. Скільки разів хотів я зібрати дітей твоїх, як квочка збирає курчат своїх під крила, — але ви не схотіли" (Мт. 23, 37).

6. Доходимо тепер до найбільш інтимного порівняння, яке цілим собою говорить про солодку любов: Бог це молодий Обручник, або повний любови Муж для своєї подруги життя, що нею в Ст. Заповіту був вибраний нарід, а в Новому св. Церква. У пророка Осії Господь говорить: "Я заручу тебе собі на віки, я заручу тебе собі в справедливості й у праві, в ласкавості й у любові" (2, 21). "Ревнивий — ім'я Господнє, бо він Бог ревнивий!" (Ісх. 34, 14). "Я присягнув тобі, увійшов у (подружній) союз із тобою, — слово Господа Бога, — і ти стала моєю" (Єзк. 16, 8). Пізніше Христос Господь прирівняє свій другий прихід до приходу Молодого: "Та опівночі залунав крик: ось, молодий! Виходьте йому назустріч" (25, 6).

7. Отже чи можемо поправді говорити, що Старий Заповіт мало або й нічого не говорить про Божу любов? Що ж читаємо у словах пророка Софонії: "Господь, твій Бог... він буде вельми радуватися тобою, він відновить тебе любов'ю своєю" (3, 17). "У своїй любові й у своєму милосерді він викупив їх, він підняв їх, носив їх за часів минулих", каже Ісая (63, 9). "Я самий, я вчив Ефраїма ходити, брав їх за руки, але вони не розуміли, що то я доглядав їх. Я притягав їх людяними мотузками, — поворозами любови" — так в імені Господа пророкував Осія (11, 3-4). Направду слушно назвав хтось нашу віру, нашу релігію, релігією любови! Бо наш БОГ це ЛЮБОВ!

СВЯТО БОЖОЇ ЛЮБОВИ

Нічого дивного, що людське серце доброхітно й радісно відзивається на кожний заклик святкувати день Божої любови. Якщо ми щодня в церкві багато разів чуємо, що "Христос, істинний Бог наш... є благ і чоловіколюбец", то чи не логічно воно було установити один день у році, день свята Христа Чоловіколюбця? Цей день називаємо також днем Пресв. Христового Серця, вживаючи висказу СЕРЦЕ за ЛЮБОВ.

Римські Архиереї багато разів поручали набожність до Христового Серця як почитання Божої любови. Найобширніше й найновіше писав про це Папа Пій XII у своїй енцикліці "Гавріетіс аквас". Він проголосив її 15-го травня 1956 р., в сотні роковини декрету Пія IX, яким він свято Христового Серця приказав святкувати в цілій римо-католицькій Церкві. Чи це був звичайний припадок, чи Папа Пій XII із розмислом вибрав день 15-го травня 1956 р. на підписання своєї енцикліки? Бо того самого дня він і підписав свій останній тестамент, своє завіщання, свою останню волю!

Викладаючи науку католицької Церкви про набожність до Христового Серця цей Папа каже, що Серцю Ісуса належиться від нас почитання, бо Воно є найшляхотнішою частиною Ісусового Тіла, котре було іпостатично злучене з Божеством. Як другу причину почитання кладе те, що Серце Ісуса є більш як котранебудь інша частина Його Тіла натуральним висказом — символом безконечної Його любови для людського роду. В енцикліці говориться дальше таке: Христос Господь любив людей і любов'ю почування, і любов'ю духовою, що природна розумній людині; вкінці, як Богочоловік, любив нас також любов'ю Божою. Оті всі три любови ми почитаємо в набожності нашій до Пресв. Христового Серця. Папа ще дальше викладає науку: а тому що Христос, як Божий Син, нероздільно злучений із Отцем і Св. Духом, то і Його любов і Їх любов є щось нерозлучно одне. Отже почитаючи любов Христа, ми почитаємо тим самим і любов Пресв. Трійці для людей. "Так ми доходимо до любови всіх трьох Божих Осіб, із якої почалось і зродилося таїнство нашого відкуплення", каже Папа. Тому також назвав він почитання Пресв. Христового Серця "практичним ісповіданням усієї християнської релігії".

Із сказаного кожному ясно, що предметом почитання Христового Серця ніяк не є лише саме Його тілесне Серце, відділене від Особи Христа, а злучене з Ним, як знак і символ безконечної Його любови й любови Пресв. Трійці до людей.

СЕРЦЕ СПАСИТЕЛЯ У СХІДНІХ ХРИСТИЯН

Не будемо тут говорити про християн Сходу злучених із Римом. Бо в них: у Сирійців, Маронітів, Халдейців, Вірмен і Мелхітів першу неділю місяця серпня присвячено Серцю Ісуса (із Калб Ісу). Православний автор В. Вілінскій у своєму творі "Католічество і оцерковленіе жизні" (Париж, 1929) пише на ст. 38: "Поза формою, цей культ (Христового Серця) вже від давна існує в православію. Східня літургія святкує "чоловіколюбіе" Христа і традиційна, дуже знана ікона Спасителя, що правицею благословить, а в лівиці тримає книгу з написом: Прийдіть до мене всі... є не що інше як східнє з'ображення тої самої ідеї. Бракує лише знаку Серця в полумінні".

Сиро-халдейський автор гимнів із 13-го віку, Г. Варда, зложив пісню: "О Серце, повне милосердя... май милосердя над вірними, що тут зібрані" (Аналекта Болл. 1950 р., ст. 305-9). Далеко старша від цієї пісні є анафора (найважніша частина Сл. Божої) св. Івана Євангелиста, захована в сиро-антіохійській Св. Літургії: "Не відвертай, Господи, лиця Твого від нас. Не гляди на нас, Господи, обурено в гніві! Нехай не заходять, Господи, гріхи й злочини наші в Твоє святе Серце..."

Чи не дивне ж воно, що вже при кінці 18-го віку в манастирі св. Пантелеймона на горі Атос російські монахи друкували образець Христового Серця (так як і католики): з терновим вінком, раною, хрестом, кров'ю, що випливає з рани і збирається в чаші?

ДВА ЗНАМЕННІ УКРАЇНСЬКІ ДОКУМЕНТИ

Перший — це "Плач на похорон Христа", зложений св. Димитрієм (Туптало), єпископом Ростовським, що помер 1709 р. Цей вихованець Київської Академії говорить так: Христовий "бік був пробитий списом залізним, широким і гострим, що, входячи глибоко в тіло, досягнув аж до серця. Спис зранив це серце, джерело і початок усієї любови, це серце, що "полюбивши тих, що їх мав у світі, полюбив їх до кінця" (Ів. 13, 1). Спис зранив це серце, ніжне, милосердне, співчуваюче всім, хто в нужді... То світ зранив серце Христа, тому що Христос полюбив світ цілим своїм серцем... Серце Христове горить безмежною любов'ю до людей. Щоб усмирити цю пожежу, хотів Він, щоб Його серце пройшло зимне залізо, щоб отворилися двері в Його боці, вікно в Його серці, щоби провів зменшив гарячі Його серця. Вітри східні, північні й полудневі віють у серці Христа, нашого любителя, що вмер винищений безконечною любов'ю, яку має для для нас. ...Але світ відкидає Божі добродійства, не хоче слухати докорів і скарг Ісуса: Я люблю тебе! Люби мене також і ти!... Я не шукаю нічого більше лише твоєї любови! В заміну за всі мої страждання, мої труди, мої рани не бажаю нічого іншого лише твоєї любови" (Творенія, т. І, ст. 149-152. Петербург (без року). — Яка краса вислову! Це мусіла бути свята людина, що вміла так писати! І та українська людина нічого не знала про об'явлення в Паре-ле-Моніяль, не знала католицького почитання Христового Серця, бо те почитання не було ще поширене в західній Европі!

Другий документ із новіших часів. Впреп. о. И. Жан, ЧСВВ у своїх споминах про слугу Божого митроп. Андрея пише: "Одного разу підчас свого побуту в Відні (1922 року) митроп. Андрей попросив президента Петрушевича, щоб Західню Україну посвятити Найсв. Серцю Ісуса, на що той радо погодився. Тоді др. Кость Левицький взявся до діла й написав прегарного листа до Папи. Цей лист я переклав на фран-

цузьку мову і дав д-рові Петрушевичеві, як Голові УНР Західньої України і д-рові Костеві Левицькому як міністрові закордонних справ підписати. Цей пропам'ятний документ посвяти нашої Західньої України Найсв. Серцю Ісуса передав митрополит власноручно Папі Венедиктові XV. В архіві оо. Василіян у Гризлбі знаходиться копія цього листа президента Петрушевича, що потверджує спомини о. И. Жана, ЧСВВ. Ось вона:

"До Ексценції ВПреосв. Андрея Шептицького, українського католицького Митрополита, тепер в Римі.

Пропам'ятним письмом з дати Відень 25 марта 1922 ми звернулися до Апостольського Престола, засилаючи нашу мольбу до стіп Святійшого Отця, щоби визволив український нарід Галицької Землі з польської неволі та щоби замість моря слїз і крови стануда незалежна Галицька Держава свобідних народів, для слави Бога і мира на землі.

Віддаючи наш український нарід ласці і опіці Серця Ісусового, ми обітуємо, що в незалежній Галицькій державі стане наша Католицька Увія державною Церквою, котра виступить в повнім блеску і буде мати силу притягнути Схід до Католицької Церкви.

Передаючи отсей святий обіт на Ваші руки, Високопреосвященний наш Архипастирю, просимо і уповажнюємо Вас занести сей наш обіт до стіп Святійшого Отця з горячою просьбою, щоби своїм Божим словом заступив наш нещасний нарід та зволив у побідних держав виєднати визнанне незалежної Галицької Держави свобідних народів. Відень, 18 лютого 1923. Др. Е. Петрушевич, Президент УНР Сх. Г." (Лист цей друкується перший раз, заховуючи старий правопис).

Роєм тиснуться в голову спомини й рефлексії! Галицька Земля своїм урядом посвятилася Христовому Серцю. Це ж історична подія! Не забуваймо ії!

Найсвятіше Серце Ісуса, — нехай прийде до нас Твоє царство!

І. Радієвич

ВИХОВНИЙ ВПЛИВ КАТОЛИЦЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

Католицьке шкільництво славилося здавна не тільки своїм високим навчальним рівнем, але й добрими виховними методами. З католицьких шкіл вийшло багато визначних і славних людей із сильним характером. Тому нічого дивного, що навіть і некатолики, у тому й Жиди, — часто посилали своїх дітей до католицьких шкіл, щоб запевнити їм не тільки високу освіту, але й найкраще виховання.

На західньо-українських землях, точніше — в Галичині — всі школи, і державні, переважно — польські, і приватні, тобто — українські, були католицькі. Була обов'язкова наука релігії дві години в тижні, обов'язкові "екзорти" (проповіді) в неділю перед Службою Божою, всі шкільні діти мусіли йти разом до церкви в неділі й свята, двічі на рік були реколекції, спільна Св. Сповідь і спільне Св. Причастя. Отець катехит мав велике слово, дбав не тільки про моральний стан нашої молоді, але й боронив її перед чужими впливами, не давав кривдити польським шовіністичним учителям.

У таборах, на еміграції в Німеччині й Австрії — ніше шкільництво було християнське, ходили разом українські діти, і католики й православні. Панувала стара, виховна система, оперта на християнській релігії.

З масовим виїздом еміграції за море — почалася нова доба у вихованні нашої дітвори. В англосасських країнах, як Америка, Канада й Австралія — державні школи є безрелігійні, немає в них навчання релігії, а вчителі — часто безвірники, "рожеві", або й червоні, "прогресиста", масони, ліберали, захоплені комуністичним "поступом"... Деякі українські діти в Америці й Канаді мали можливість записатися до українських католицьких парохіяльних цілоденних шкіл, де навчають наші сестри. В Австралії постали перші українські суботні школи від 1950 року, переважно заходом наших церковних братств, бо наших священників було тоді всього кількох. До них ходили і дальше ходять українські діти обох віровизнань, одначе чисельно переважають католицькі діти. Проте українські діти мусіли ходити до державних або католицьких, австралійських шкіл. Українські нечисленні священики в Австралії переконували всіми способами своїх парохіян посилати дітей до католицьких, а не державних

шкіл. Правда — за державні школи не треба було платити ніяких оплат, — але в католицьких школах треба було платити. Починалося від 50 ц. тижнево, але у вищих клясах були вищі оплати. Здібні діти були звільнені від оплат, за незаможних дітей платили багаті люди, часто бездітні. Про це дбали австрійські католицькі священики, що дуже ревно підтримували приватне, католицьке шкільництво. Діти автора цієї статті ходили ввесь час до католицьких шкіл і винесли звідтам не тільки освіту, але й солідне виховання, що залишиться їм на ціле життя.

На жаль, багато наших батьків шкодували грошей на шкільні оплати в католицьких школах, а потім жалілися, що їхні діти почали підпадати під шкідливі впливи наскрізь матеріялістичного й неморального оточення. Діти, що ходили до державних шкіл, почали наслідувати несамовиті витівки австралійських "боджів" ("бомів"-волоцюг) і "віджів" (розбещених дівчат - підлітків), як демолювання церков, шкіл, телефонічних будок, биття вікон — "джаст фор фан"!... Прикро згадувати такі прояви звиродніння австралійської молоді під впливом наскрізь неморальних "каміксів" і фільмів. "Боджі" нападали на дівчат, у ясний день і ніччю, на старших жінок, навіть на зовсім малих дівчат під школами, внаслідку чого було багато трагедій... Була така "мода" — втікати зі шкіл домів, мандрувати "на палець" по цілій Австралії, закрадатися на кораблі та нелегально відбувати далекі подорожі. Такі були "ідеали" австралійської молоді тому 15 літ, як ми прибули до Австралії. Наші діти, що через скупарство батьків ходили до державних, безвіроісповідних шкіл, попадали під ті негативні впливи. Зате діти з католицьких шкіл не тільки мали успіхи в науці, діставали стипендії, але й батьки мали повне задоволення, що діти не наслідували "боджів" і "віджів".

По приїзді до Америки записав я знов своїх дітей до католицьких шкіл, — але зустрівся з дивним явищем, що наша молодь переважно ходить до державних шкіл. Вправді шкільні оплати в католицьких школах сягають від 120 до 200 дол. річно, одначе добре виховання завжди сторицею оплачується!

Мережа наших католицьких парохіяльних цілоденних шкіл в Америці є ще слаба, і тому перед більшістю наших дітей в Америці стоїть питання: чи ходити до державних, безплатних шкіл, чи до католицьких шкіл із невисокими оплатами?

Одначе найбільше здивувало мене, що деякі наші священики є радше за тим, щоб наші діти ходили до державних шкіл, бо в католицьких американських школах сестри та священики заставляють наших дітей молитися по англійськи, приступати до першого Св. Причастя, ходити до католицької церкви, — словом, відчужують їх від своєї католицької церкви. Подібне діялося і в Австралії, але там немає цілоденних наших католицьких шкіл, і наших церков спершу не було, а священиків дуже мало так, що наші люди мусіли спершу ходити на австралійські католицькі відправи, а діти до австралійських шкіл. Але наші священики, учителі та батьки в Австралії учили наших дітей релігії в українській мові, — і це рівноважило впливи австралійських сестер і священиків.

Зате в Америці в наших католицьких цілоденних парохіяльних школах учать релігії переважно в англійській мові (бодай у деяких парохіях!), мовляв — діти вже не розуміють добре по-українськи... Але ніщо не стоїть на перешкоді, щоб учити наших дітей релігії у двох мовах: українській і англійській, хоч це вимагає довшого часу.

Одначе вистане тільки приглянутися ближче нашим дітям із католицьких американських і державних шкіл — а відразу побачимо велику ріжницю в їхній поведінці та вихованню. Це річ наших батьків — навчити своїх дітей українських молитов, а наших священиків — учити наших дітей розуміти наші богослужения, наш обряд, очевидно — в українській мові! Бо якщо наука нашої релігії ведеться в англійській мові, — то послідовно, треба вчити дітей і молитов в англійській мові, як теж перекласти нашу Службу Божу на англійську мову, як це зробили наші закарпатські брати... Можливо, що за якийсь час до того дійде, — але наразі ми намагаємося, щоб наші діти молилися так як ми, щоб ходили на наші богослужения, розуміли їх, любили їх і наш обряд, дорожили ним так, як їхні батьки та предки.

На рідних землях ми мали скрізь свої церкви, своїх священиків, — а на еміграції деякі наші люди живуть далеко від своїх церков, замало маємо своїх священиків, — тому деякі примушені ходити до чужих церков, на чужі богослужения.

Одначе і в чужих церквах наші люди, наша молодь — повинні молитися зі своїх молитовників.

Щоб виробити собі повну картину доброго впливу католицького виховання — варт перевести анкету між нашими дітьми, вихованими в католицьких і державних школах. Що відповідять наші діти на ті самі питання з обох родів шкіл?

Також варт перевести статистику малолітніх злочинців: скільки з них ходило до католицьких а скільки до державних шкіл?

Щоденна практика, обсервація наших дітей дома, у церкві, школі, в народніх домах, під час наших імпрез, на спортових площах, у літніх таборах молоді — цей величезний досвід, що йо-

го мають наші виховники й виховниці, які займаються молоддю, — потверджують незбитими доказами неоцінену, незаступну та величезну вартість католицького шкільництва й виховання.

Щасливі ті батьки, що можуть посилати своїх дітей до таких зразкових під кожним оглядом шкіл, як Колегія св. Василія Великого у Вестоні біля Торонта, — але їх ще немає багато. Треба поширити їхню сітку так, щоб вони були в кожному стейті, в кожній провінції.

А загал наших батьків зробить добре діло, якщо буде посилати своїх дітей до найближчих католицьких шкіл; бо довголітній досвід оправдав їх великі навчальні й виховні вартості.

В. Барка

КЛЮЧ ДО ЖИТТЯ: ТИМЧАСОВОГО І ВІЧНОГО

Великі релігії, передусім християнство, оспівують любов. Перський поет-філософ 13-го століття Джелалу-д-Дін Румі казав: "Астролабія таємниць Божих — це любов".

Ніхто її не пояснив, як і не переміг. Ніхто без неї не збудував нічого вартісного: ні байдужності або ненависті, особистій, клясовій чи ненависті війни. Під час війни, у павзах між обстрілами з мінометів і гармат, через фронтову смугу переходили жінки в сусіднє село по молоко для дітей. Війна з її страхом видавалася нікчемною проти материнської любови. На стару вдову донесли сусіди, що в дворі вона сховала важко пораненого червоноармійця. За такий переступ проголошена була смертна кара: і схованому і господарям. Прийшли Німці брати на розстріл. Стара жінка відчинила фіртку і вхопилася за стовп, щоб не впасти.

— Нащо ти сховала солдата? — спитав офіцер через перекладача.

Вдова, трохи отямившись, відповіла:

— Я тільки мати. Коли тебе поранять і ловитимуть, я і тебе сховаю. Мій син мобілізований. Десь, може, інша мати його врятує.

Офіцер мовчав; потім зняв картуз, постояв трохи, повернувсь і пішов геть, за ним — вояки і перекладач.

Материнська любов перемагала війну з її ненавистю й ріжницею фронтів і націй, кладучи жертвою власне життя найкращих людей. Скільки розстріляно тоді за рятування, зокрема — рятування Жидів і допомогу полоненим. Це любов, що її заповів Христос у *новій заповіді*. Ніть Елліна — ніть Юдея! Про цю любов не писали під час війни в часописах. Вона становить, називаючи по-гебрейськи, "зафаніят" — таємницю Божу. Її силою люди стають на місця ангелів: у їх обов'язках на землі. Не та любов формальна, що означив вірш грецького трагіка Еврипіда, пригаданий у повченні святого Василія Великого: "Язик побожився, а душа зовсім не божилась". Ні! любов діяльна, що виявляється навіть проти крайньої загрози, знущання, бруду, розпачу, вбивства, дикости, і не відступить, хоч загине. Апостол Іван писав:

"Бог є любов, і хто пробуває в любові, той пробуває в Бозі, і в нім Бог пробуває" (І Послання 4:16).

Понад сто років жив апостол Іван, улюблений учень Ісуса Христа. Сивого й немічного апостола приносили на руках до церкви. Він, замість проповіді, повторював те саме: "Діти мої, любіть одні одних!" А на запитання, чому повторює, відказував: "Це — заповідь Господа, і як би вона була одна, її однієї досить було б для спасіння."

З любови божественної стався прихід Ісуса Христа в світ: Його Різдво, і також — Його Розп'яття, і смерть на хресті в шестигодинній жахливій агонії; і Його Воскресіння: все — для порятунку людських душ.

Любов має вище знання. Хто пішов проти її голосу в собі, той терпить велике нещастя, приклад чого бачимо в п'єсах Шекспіра: "Король Лір", "Отелло", "Коріолан".

У посланні до Коринтян апостол Павло сказав, що коли б він говорив усіма мовами людськими й ангельськими, і мав дар пророцтва, і знав усі таємниці, і всяке знання і віру, так що передвигав би гори, і як би роздав усе майно, і сам пішов на спалення, але не мав любови, то він був би ніщо. Він писав: "Любов довготерпить, милосердствує, любов не заздрить, не підноситься, не гордиться, не безчинствує, не домагається свого, не дразнитьсся, не мислить зла. Радіє правді, всьому вірить, усього надіється, все переносить" (І до Коринтян 13:1-8).

Впр. о. Протоархимандрит А. Великий, ЧСВВ, між отцями-василіянами й студентами Колегії св. Василія Великого у Вестоні. Знимка взята з приводу канонічної візитації Головного Настоятельства Василіянського Чину.

Тепер, як ніколи, протистоять любов і ненависть. Від "Божої гори", "святилища" і всього неба любови, аж до чорного підсвіття злоби, яка затоплює і обіцяє збудувати "новий світ" на пролитій крові і клясовому ненависництві, виданому за "гуманізм". Але, без любови, це обертається в життя під страхом, нудьгою і злиднями. Без любови не буде полагодження світових проблем, як показалося після двох даремних війн. Тільки любов у Христі дає ключ до вічної долі душі і до впорядкування щоденного життя.

Як оповідає французький романіст Бальзак у новелі "Обідня атеїста", ця любов приводить найзавзятішого безбожника, славетного лікаря Деплена, в церкву Богоматері. Кидає його на коліна молитися під час панахиди, чотири рази до року і двадцять сім років підряд, за вбогого і побожного водоноса Буржа, що колись урятував його від загибелі і на свої останні мозольні сотики дав йому освіту.

І тому в книзі святого Бонавентури така багатозначна нагадка, що Серафими, себто, "полум'яні", які уособлюють любов і милосердя, перебувають найближче до Божого престолу.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ХРИСТИЯНСЬКА РОЗВ'ЯЗКА ПРОБЛЕМ ДОТИЧНИХ РІЛЬНИЦТВА

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЧЕРВЕНЬ

Цьогорічне намірення, як і декотрі попередні, знову звертає нашу увагу на суспільні проблеми. Зокрема, Свт. Отець бажає, щоб ми застановилися над станом сучасного рільництва, над труднощами зв'язаними з цим станом та над християнською їх розв'язкою. Розв'язкою, яка очевидно припускає не тільки стисло людські чинники, але також і Божу поміч та просвічення.

Майже всі країни, включно з Канадою й Америкою, за останніх десять років зазнали великого переселення своєї рільницької сили: ця суспільна верства залишає місце свого поселення, залишає хліборобство та поселюється в більших містах, шукаючи там заробітку. Очевидно, що таке явище мусить мати якісь причини. Причини, знову ж, можуть бути або економічного або, так сказати, особистого характеру, наприклад: бажання свобіднішого життя, ширшої суспільної діяльности і т. п. З другого ж боку, не можна достаточно пояснити факту переселення самим тільки індустріяльним розвоєм або тим, що сільсько-господарське життя не дає стільки вигод, скільки може дати проживання в місті. За вченням енцикліки "Мати й Учителька", причиною фармерської міграції є те, що рільництво це найбільш занедбаний відтинок державного господарства.

Вказавши на головну причину зменшення сільського населення, вище згадана енцикліка ставить такі питання: 1) як запобігти нерівновазі, що існує між індустрією і рільництвом; 2) як зменшити нерівновагу, яка існує поміж життєвим рівнем тих, що занимаються індустрією чи іншими професіями, і тим же рівнем хліборобів; 3) як довести до того, щоб хлібороби не вважали себе нижчими за інших. — Ось проблеми над якими енцикліка "Мати й Учителька" хоче застановитися, щоби подати правдиво християнські засади в світлі яких вони повинні бути розв'язані.

Перш за все, енцикліка наполягає на те, щоби публичні власті постаралися про конечні вигоди для сільського господарства. Ці включають, наприклад, добрі дороги, транспортацію, чисту воду, мешкання, лікарські послуги, школи, відпочинкові й релігійні засоби і т. п. Без цих вигод, каже енцикліка, майже неможливим є якийсь економічний або суспільний поступ. У таким обставинах трудно, щоб фармері не подавалися до міст за заробітком.

По-друге, треба подбати, щоб технологічний поступ захопив також і хліборобський відтинок, особливо щодо продуктивної технології. В цей спосіб рільництво стане не тільки ринком для індустріяльного збуту, але також вимагатиме ліпших фахових сил. Із свого боку сільське господарство подасть як індустрії так і спільноті продукти, які своєю кількістю і якістю задовільнять споживчі потреби. У співпраці, отже, користь для всіх.

У дальшому розвою думок, Свт. Отець подає такі вказівки, які, якщо вони будуть ви-

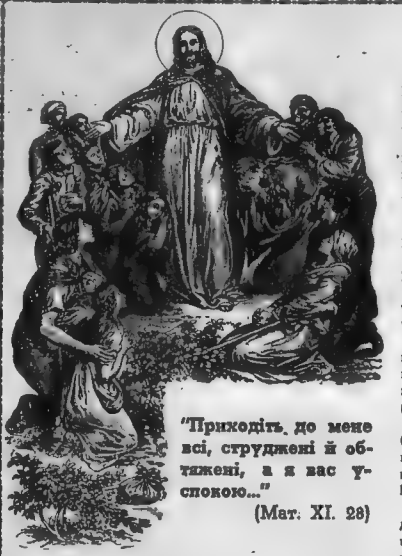

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю найщирішу подяку Ісусові Христові, Цареві Милосердя, Марії Матері Неуст. Помочі, св. Йосифові, св. Арх. Михайлові, св. Терені від Дитяти Ісуса та Слузі Божому Митр. Андрієві за вислухані молитви й одержані ласки.
Ю. Д.

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† ІСИДОР, Єпископ

Складаємо щиру подяку Матері Божій Неуст. Помочі за випрошені ласки й Боже благословення та просимо дальшої опіки.
Родина С. Х.

Складаю щиру подяку Пресв. Серцю Ісуса, Преч. Діві Марії й св. Йосифові за отримані ласки, головно за одну ласку в 1963 році.
Анна Вербицька

Складаю щиру подяку св. Йосифові та Сл. Божому митроп. Андрієві за поправу здоров'я та щасливий перехід смертельної недуги.
Ол. Мох

конані, наступить неабиякий поступ у різних ділянках економічного життя.

Щодо податків, то їх накладання залежить від фінансової спроможности робітника. Все таки, якщо мова про фармерів, то державний уряд повинен пам'ятати, що їх дохід не завжди певний і підлягає деякому ризику. Конечно подбати, щоб фармері мали добре обгрунтовану суспільну забезпеку, яка покривала б не тільки самі особи, але також і їх хліборобську продуктивність. Щобільше, треба забезпечити ціну рільничих продуктів, які мають свою спеціяльну характеристику. Вкінці, самі фармарі повинні організуватися в самозапомогові й професійні стоваришення, з наміром поліпшити своє становище.

Наприкінці своїх поучень, Свт. Отець закликає всіх хліборобів, щоб вони вважали свою працю за завдання, яке дав їм Господь Бог, та посвятили свої праці й труди милосердному Божому провидінню, не забуваючи однак що Божий елемент не виключає людської співпраці. — Ось такі думки, щодо проблем рільництва, знаходяться в тій знаменитій енцикліці "Мати й Учителька".

Просім, отже, милосердного Бога, щоби просвітив тих, яких рішення впливатиме на розв'язку проблем зв'язаних із рільництвом.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПАПА ПАВЛО VI ПРО СВОЄ ПАЛОМНИЦТВО

Подавши нашим читачам опис паломництва Папи й Патріярха Атенагора до Св. Землі (СВІТЛО, ч. 2 і 3 ц. р.), як і відгомін тієї важливої події у всесвітній пресі (СВІТЛО, ч. 4 ц. р.), приходиться нам із черги говорити про оцінку того паломництва в словах самого головного Паломника, Павла VI. Погляньмо в них! Наперед: які наміри мав Свт. Отець у своїм паломництві, і як Він їх осягнув.

НАМІРИ ПАПИ

Про свій намір їхати у Св. Землю і відвідати там місця, освячені життям, терпінням, смертю й прославою Христа Спасителя, перший раз прилюдно сказав Папа в промові, що нею Він дня 9-го грудня 1963 замикав другу сесію Вселенського Собору Ватиканського II. Прощаючися з Отцями Собору Він говорив: "Нехай буде нам вільно сказати ще останнє слово, щоб ним дати вам знати про проєкт, який уже від якогось часу зарисовувався в нашім умі. Ми рішили сьогодні подати його до відома перед цим вибраним і визначним збором. Ми так дуже переконані, що для кінцевого щасливого заключення цього Собору конечні є молитви й добрі діла, що після старанного передумування і багато молитви, вирішили самі стати паломником до землі Ісуса нашого Господа."

"Справді, якщо Бог нам допоможе, бажаємо поїхати до Палестини, щоб на святих місцях, де Христос родився, жив, умер, і возився до небес після свого воскресіння, особисто віддати честь першим містеріям нашої віри: Втіленню й Відкупленню. Ми побачимо благословенний край звідки колись вийшов Петро і куди ні один із його наступників не повернувся."

"З найбільшою покорою й швидкістю Ми повернемось туди для вияву молитов, покути й повтореної пожертви Христові Його Церкви — та — щоби покликати до цієї одної святої Церкви наших роз'єднаних братів,— щоб ублагати Божої милости для миру між людьми, того миру, що сьогодні такий слабкий і хиткий, — щоби благати Христа, нашого Господа за спасіння всього людського роду. ...І як ми будемо носити вас у нашому серці підчас цієї побожної подорожі, так і ви, Преподобні Брати, супроводіть нас своїми молитвами, щоб цей Собор міг осягнути свою мету для слави Христа і добра Його Церкви!"

Уже з попередніх описів наші читачі могли бачити, що направду подорож Папи була повна молитви та правдивої покути-труду. Треба лише згадати ще деякі уступи промови Свт. Вітця у Вифлеємі, яку ми задля її довготи не помістили в нашім оповіданні.

Ранком 6-го грудня 1964 р. Папа, після відправи Сл. Божої при вифлеємському вертепі, почав свою бесіду так:

"Маємо сказати три щирі слова: одне Христові, одне Церкві, одне світові.

"Христові... висловлюємо покірне, тремтливе, проте повне й радісне визнання нашої віри, нашої надії і нашої любови. — Ми торжественно повторяємо Йому визнання Петра як наше власне: "Ти є Христос, Син Бога живого" (Мт. 16, 16). Ми кажемо Йому також як Петро: "Господи, до кого ж нам іти? Ти один маєш слова життя вічного" (Ів. 6, 69). Ми робимо своїм оклик, повний каяття, але й повний також Петрової щирости: "Господи, Ти все знаєш; Ти знаєш, що ми Тебе любимо" (Ів. 21, 17).... Всі ми приймаємо Твою покору і визнаємо Твою величність всі слухаємо Твого слова й очікуємо Твойого остаточного повороту. Всі ми дякуємо Тобі, Господи, що нас Ти спас, зробив нас синами Божими і братами Твоїми, що нас залив єси дарами Святого Духа..."

"Дальше, перед Твоїм вертепом, Господи, ми кажемо Церкві, для якої Ти схотів вибрати нашу скромну особу на загального пастиря, наше друге слово. Воно просто таке: щоб Христова Церква схотіла бути з нами та прилучитися до пожертви зробленої нами Господеві також у Її імені... Ми маємо довести до кінця наш Вселенський Собор, маємо *надати церковному життю нових почувань, постанов, звичаїв, духовної краси в кожнім розумінні: в думці, в слові, в молитві, в методах виховання, в мистецтві, в канонічнім законодавстві!* Для цього треба буде нашого однозгідного змагання... Це ми кажемо католикам! (Тепер Папа звертається до східніх християн, причисляючи їх до тієї самої Христової Церкви, що й католиків). "Але не можемо ми не звернутися з подібним запрошенням до братів християн, що не є в повній злуці з нами. Вже всім ясно, що не можливе воно уникнути проблеми одности: нині ця воля Христа "щоб усі були одно" приневолює наші уми й зобов'язує нас розумно і з любов'ю робити все, що можливе, щоб дати всім християнам утішатися найвищим добродійством і найвищою славою одности Церкви... Їх крок, що мають вони (себто Схід) зробити, *попередила наша любов і він може бути поставлений із честю і взаємною радістю.* Ми здержимося, щоб не вимагати актів, які не були б добровільні і з переконання, себто порушені Духом Господнім, Котрий дихає коли і де хоче. Будемо очікувати тої щасливої години! Тепер ми просимо найдорожчих відділених братів лише того, що самі собі постановляємо: нехай *любов Христа і Церкви* натхне кожний евентуальний жест наближення й діялогу! І ми подбаємо, щоби бажання порозуміння та з'єднання оставало чутке й невсипуще та наше довір'я зложимо в молитві, котра, якщо тепер іще не спільна, то може бути щонайменше одночасна й паралельно підноситися від нас і від відлучених християн, щоб зустрінутись угорі та зробити дугу-лук у Бозі єдности."

Папа на молитві в Св. Землі. Без подушки чи навіть малого килимка під колінами клячить він зосереджений у покірній просьбі: "ХРИСТОВІ... ВИСЛОВЛЮЄМО ПОКІРНЕ ТРЕМТЛИВЕ, ОДНАК ПОВНЕ Й РАДІСНЕ ВИЗНАННЯ НАШОЇ ВІРИ, НАШОЇ НАДІЇ І НАШОЇ ЛЮБОВИ... МИ РОБИМО СВОЇМ ОКЛИК ПОВНИЙ КАЯТТЯ, АЛЕ ТАКОЖ ПОВНИЙ ПЕТРОВОЇ ЩИРОСТИ: ГОСПОДИ ТИ ВСЕ ЗНАЄШ, ТИ ЗНАЄШ ЩО МИ ТЕБЕ ЛЮБИМО..."

"Тимчасом із великою пошаною й любов'ю вітаємо всіх світлих і поважаних Голов Церков інших як наша, тут приявних. Дякуємо їм незмірно за їх участь у цім нашім паломництві; віддаємо честь за те, що вони посідають з автентичного скарбу християнської традиції. Висказуємо наше прагнення за порозуміння в вірі, в любові і в дисципліні одинокої Церкви Христової та пересилаємо наші побажання миру й добра всім Архипастирям, священикам, монахам і вірним тих Церков, призиваючи на всіх світла й ласки Св. Духа!

Ми тепер глибоко щасливі, що зустріч, яку ми мали тут протягом цих блаженних днів з екуменічним Патріярхом Царгороду, здійснилась у наймиліший спосіб і показалася повною найкращих надій."

Третє слово Папи для всього світу ми вже досить докладно переповіли в нашім попереднім описі (СВІТЛО, ч. 3, 1964).

НАСЛІДКИ ПАЛОМНИЦТВА

Коли Свт. Отець повернувся з Св. Землі до Ватикану, кілька разів виявив словом і письмом свої враження та свою радість з успіху.

При зустрічі з Патріярхом Атенагором і з його почотом Папу сильно зворушила їх скромна одежа, брак відзнак, крім нагрудної панагії. У розмові з Патріярхом сказав Павло VI: "І нам треба повертатись до більшої простоти". Відгомоном того слова стала промова Папи до римської аристократії й шляхти, що 14-го січня ц. р. прийшли вітати його поворот із паломництва. Тоді Свт. Отець сказав їм: "Історія маршує вперед... Хоч сьогодні Папа й має маленьку державу, як знак своєї незалежности від світових потуг, він не може й не повинен дальше виконувати що інше, а лише владу своїх духовних ключів... Колись Папи були володарями, роздавали титули й маєтки; нині це все без ефекту. Нині Папа стоїть перед вами, нащадками давніх родів вірних Папі в часах папської держави й папського Риму, стоїть із порожніми руками! Може хто не зрозуміє його; скаже, що він не дбає про традиції, не звертає уваги на їх заслуги... Маємо ще додати, що папство нині, цілком зайняте своєю духовною функцією, поставило собі за мету апостольську діяльність, яку можна описати як ширшу й новішу, чим у минулому."

15-го січня на загальній авдієнції говорив Свт. Отець дуже простеньким способом, бо переповів слухачам легенду про людину, що проспала довгі роки та пробудившися знайшла себе в світі, "у якому вона нікого не знала ні її ніхто не знав." Але в часі паломництва, коли то перший Папа з'явився серед різних народів і Церков Сходу, не було так! Це не було пробудження в незнаному світі. Папа казав: "Замість бути чужим і непізнаним після такого довгого часу і після багатьох радикальних перемін, нас там досконало пізнали не лише як Римського Папу, але також як Петра Месії Ісуса, як голову релігійної спільноти, що називається Церквою. Привітання, що ним нас зустріли брати віри св. Петра, брати століттями відлучені, що більше — навіть мусульмани й Жиди, було несподіване."

17-го січня Свт. Отець Павло VI написав листа до всіх єпископів світу, щоби подякувати їм і їх вірним за молитви про щасливу його дорогу до Палестини. Лист рівночасно заохочував до щирої молитви за з'єднання всіх християн. У листі сказано: "Ми пам'ятаємо зворушливі привітання нас, що перемогли нас у реакції радости й здивування. Де лиш ми пішли, всюди було те саме... Але більш усього ми споминаємо зустріч із достойними Головами Церков Сходу, від якого ми були нещасливо відділені так довго. Особливіше згадуємо нашу зустріч з екуменічним Патріярхом Царгороду, який як і ми був паломником до Св. Землі. Із ним ми обнімалися святим поцілунком, як робили учні Христа. Разом прочитали ми молитву Христа до Вітця за одність Його учнів (Ів., 17 розділ). Разом проказали ми ОТЧЕ НАШ, що вчить нас прощати один одному й визнавати одного Вітця. Це все події, на які ми глядимо як на перший знак поєднання в одній Христовій Церкві, якнебудь віддалена могла би бути повна одність, якої бажаємо." — Заохочуючи всіх до молитви, каже: "Ми не знаємо, коли Провидіння зволить довести до плоду насіння, котре ми вкинули у скиби підчас нашої подорожі. Але ми певні, що овоч той буде зрождений тим скоріше, якщо буде споможений молитвами вірних..."

І ще наводимо вам дуже гарну промову Папи з дня 25-го січня 1964. Того дня дипломатичний корпус при Ватикані мав у Папи торжественну авдієнцію. Декан корпусу, амбасадор Бельгії, у своїй привітальній адресі висказав радість усіх

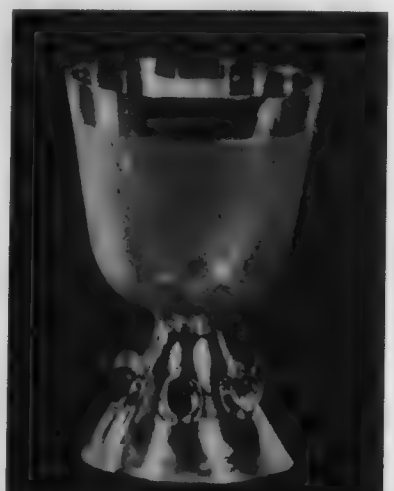

Чаша, дорогоцінна й модерної роботи, яку дарував Свт. Отець Патріярхові Атенагорові в Єрусалимі ввечір 5-го січня 1964 р. Вона є символом містичної злуки у Христі через священну Жертву Його Тіла й Крови. "НАС ЖЕ ВСІХ, ЩО ПРИЧАЩАЄМОСЬ ОДНИМ ХЛІВОМ І ЧАШЕЮ, З'ЄДИНИ ДРУГА З ДРУГОМ НА ПРИЧАСТЯ ЄДИНОГО СВЯТОГО ДУХА" (Літ. св. В. В.)

із щасливого перебігу подорожі в Св. Землю. Папа відповів амбасадорам довгою промовою, з якої вибираємо що важніше.

"...Ця подорож, хоч передусім релігійна, викликала несподівано великий відгомін у цивільних властей і в публичній опінії. Вона набрала світових розмірів. Чому таке загальне заінтересування, таке щире й могутнє зворушення у багатьох? Ця спонтанно віддана честь Голові католицької Церкви це доказ, що люди нашого часу бажають вартостей моральних і духових, що їх вони бачать репрезентовані в особі Папи... Увесь ідеал гідности, миру, братерства, на який модерний світ такий чуткий, пізнано й окликано в нашій покірній особі... Що ж до нас самих, то ми відчули в серці, кажемо просто, що наше вітцівство досягнуло всесвітніх розмірів... вітцівство універсальне, що його обряд коронації мав висловити своєю іератичною мовою, коли проголошує нового Папу "ректором світу". Природно, що цієї формули не треба брати в розумінні, що його надавала йому епоха, далека тепер, у якій її почато, і в якій вона частинно була придатна; але вона дуже добре показує, крізь які історичні й психологічні переміни переходив сталий характер післанництва (Папи), що переступає всі границі, щоб обняти людство і до якого те людство в деяких моментах інстинктовно звертається, як до бігуна (полюсу) одности, правди, миру, якого воно бажає... Якщо нажаль часто одність людського роду виглядає методою дуже далекою і також непевною й тяжкою до осягнення, то лекшим повинно бути зреалізування з'єднання між усіми тими, хто ісповідує віру в Христа. Ми не хотіли нічого занедбати, щоб наша подорож принесла для цієї великої справи свою успішну частку. І ми бачили з незмірною радістю, як нам назустріч виходили якраз ті, до кого ми йшли з серцем повним довір'я й надії..."

"Ми вже казали нераз і мило нам повторити це перед вами, що одним із моментів найсильнішого зворушення в цій подорожі була для нас зустріч із Патріярхом Царгороду. Коли ми молилися при його боці, коли обмінялися з ним поцілунком миру на тих самих місцях, де Христос довершив відкуплення світу, ми були свідомі того, що знову понад многі віки нав'язуємо звена того ланцюга, що ніколи не повинен був бути розірваний, — свідомі, що кладемо перший крок на дорозі поєднання, до якого гаряче аспірують усі християни, гідні цього імені".

"Дорога ця, — вона ж довга і безсумнівно засіяна перешкодами. Не годні в кількох годинах зникнути упередження й непорозуміння нагромаджені з бігом віків.. Але станути на таку дорогу, наново підіймивши особистий кончакт після віків відділення, чи воно — можливо — не є вже благовістям і віщуванням розвитків, які — з Божою поміччю — могли би привести колись аж до з'єднання, так дуже бажаного. Так, ми самі відчуваємо, що наша подорож не буде без овочу на цьому полі..."

НАШІ НАДІЇ

Вони також великі! Особливо, як пригадаємо собі, що ось у канадійському світському журналі МкЛейн (з 7-го березня 1964) визначний протестантський редактор А. С. Форест пише: "Немає в історії тривкішого трону як трон св. Петра і ніяка сила в християнстві не має стільки можливостей для доброго як 550 мільйонів членів католицької Церкви."

Звернім увагу на ці слова протестанта. Він їх пише в час, коли багато людей думає, що релігія, як не вмерла, то вмирає в нашім світі. Аж ось нараз ми бачимо, що урядом і впливами Папи інтересуються навіть ті, що донедавна були до нього упереджені. Думали, що папство це куріоз і залишок давно пережитих віків. А прийшов праведний Папа Іван Добрий, "бідний і покірний слуга слуг Божих" і зробив перше чудо до своєї колись канонізації: перемінив ум людей близьких і далеких. Під впливом такого свого Попередника діє також Павло VI. Гляньте в його слова, вище наведені і нами підкреслені: "нові думки, слова, молитва, методи виховання, мистецтво, канонічне право..." Чим нові? Оновленою силою всеобіймаючої і дбайливо-пастирської *любови!* Із Христових апостолів Іван і Павло найбільше підкреслювали вагу любови. Про св. Івана всіх це відомо. Про св. Павла переконаєтесь самі, як лише прочитаєте 13-ий розділ його першого послання до Коринтян. У своїй ласкавості дав Христос своїй Церкві нового Івана, нового Павла.

Звернім увагу, як делікатно заявляє Павло VI, що з'єднання Сходу й Заходу може бути переведене "в повній любові і з *ненарушеним гонором*". Чи не дав він аж надто великих доказів того у своїй зустрічі з Патріярхом Атенагором і другими патріярхами Єрусалиму? Він же сам приготував усі свої промови й звіт до преси, — він сам по надумі рішився дати їм у дарі чаші до відправи Св. Літургії, щоби підкреслити найбільшу одність християн у Св. Тайнах. Це відчув Патріярх Атенагор і беручи з рук Папи дорогоцінну чашу, зворушений, сказав: "Дуже бажаю колись разом у ній змішати вино й воду", тобто разом відправити Сл. Божу. А після паломництва Патріярх вислає свого відпоручника, тіятирського митроп. з Лондону, подякувати Папі за зустріч та передати йому між іншими дарами ще й вино з острова Патмос, з острова св.

ап. Івана, з острова видінь — Одкровення! Відкриваються перед нами світляні горизонти!

Папа вруслав 20-го квітня ц. р. з подякою аж трьох своїх легатів, соборових секретарів для справи поєднання християн. Ватиканське радіо подало таке вияснення про це посольство: "Папі подобалось заманіфестувати своє постійне зацікавлення у підтримуванні контактів, які він поробив у св. місті (Єрусалимі) в дусі братерства, приязні й свободи та яку обі сторони хотіли б розвивати". Патріярх телеграфував Папі подяку за привіти, виявив свою велику радість і жалів лише, що посли були в нього дуже коротко.

На наших очах назрівають великі події! Серця наші сповнені радости, бо передчувають може і не дуже далекий час, коли остаточно почнуться урядові переговори між Церквами Заходу й Сходу, які будуть класти реальні підвалини до повного з'єднання. Не забуваймо: від нашої щирої молитви багато буде залежати справа з'єднання!

У цьому місяці, в червні, прийде день іменин Папи Павла і перші роковини його вибору й коронації. Коли погляньмо, скільки зробив він за один рік свого понтифікату, і як багато вперед посунув святе діло Папи Івана: обновити любов між самими християнами, прославляймо Бога, що такі великі добродійства дає своїй Церкві та прокажімо тоді щиру молитву за Свт. Вітця словами нашого обряду: "Спаси Господи, святійшого вселенського Архиєрея нашого Павла, Папу римського... і сохрани його під твоїм покровом у мирі..."

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ. Книга про великі в нашій душі Божі діла. 196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.

Історія мондерського манастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

З УКРАЇНСЬКОГО РИМУ

В суботу 4-го квітня в 1,30 год. Святіший Отець Папа Павло VI прийняв на окремій авдієнції Головну Курію українських монахинь Василіянок. Головна Настоятелька Чину, Мати Архимандриня Клявдія Федаш, прочитала гарний змістовний привіт для Святішого Отця від імени всіх членів Генеральної Курії. Нав'язуючи до авдієнції з 3-го серпня 1963 р., коли Папа Павло VI на загальній авдієнції в Базиліці св. Петра щирими батьківськими словами перед усіма численними паломництвами привітав українських Василіянок, зібраних тоді в Римі на Головну Капітулу, — Мати Архимандриня дякувала Святішому Вітцеві за цю прихильність і за те, що Апостольський Престіл апробував нові зреформовані Правила монахинь Василіянок, що будуть основою нового розцвіту і запорукою великого розмаху в апостоляті членів Чину.

При цій нагоді Мати Архимандриня вручила Святішому Отцеві кілька вишиваних напрестольних обрусів полтавського й галицького зразку і на інкрустованій підставці з тризубом золоту медалю, мистецький твір знаного папського медаліоніста проф. П. Джаніголі, видану з нагоди другої Загальної Капітули, що відбулася минулого року в Римі під проводом Митрополита Кир Йосифа.

Святіший Отець дав усім монахиням позолочену медалю, як пам'ятку з подорожі по Святій Землі. Ця медаля зображує проповідь св. Павла в Атенах на Ареопагу. (УПБ)

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. н.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою Б. Стебельського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

В одній місцевості стався прикрий випадок. Місцевий священик відмовився похоронити мерця. Через це родина дуже обурилась і навіть покинула Церкву взагалі, а між людьми почалися негодування на священика, мовляв: яким правом міг він відмовитися похоронити бідного мерця. Адже ж це був хрещений і віруючий чоловік, що довгі літа й дуже чесно жив у тій парохії. Чи можу просити вияснення в тій справі?

Хтось може мешкати в одній парохії і сто років та бути хрещеним і жити, здавалося б, дуже чесно, а проте, на випадок смерти священик мусить відмовити йому християнського похорону. Церква має свої закони і приписи, свій регулямін, як має їх кожна установа на землі. Хто не заховує приписів і постанов організації, до якої належить, того виключають і він тратить усі права приналежні правдивим і чинним членам організації.

І ось, Христова Церква видала свої закони, які вказують священикові, кого він може, а кого не сміє похоронювати. На підставі тих законів не мають права до християнського похорону такі особи:

1. Ті, що померли внаслідок поєдинку та, умираючи, не дали певних ознак щирого покаяння перед священиком, або перед двома свідками.

2. Ті, що живуть на цивільнім, або взагалі некатолицькім шлюбі.

3. Ті, що поручили, щоби після їхньої смерти тіло їх спалити.

4. Ті, що покінчили життя самогубством та, вмираючи, не дали певних ознак щирого покаяння.

5. Ті, що відпали від католицької Церкви, належали до якоїсь секти й умерли нерозкаяні.

6. Ті, що належали до організацій заборонених католицькою Церквою, як масони, комуністи, безбожники.

7. Ті, що дають прилюдне згіршення, як наложники, безвірки, налогові п'яниці, злодії.

8. Ті, що літами не приступали до Св. Тайн, свідомо занедбували великодню Сповідь і так померли.

З повищого слідує, що права до християнського похорону не дає:

1. Ані те, що хтось був хрещений у католицькій Церкві, якщо він не жив за наукою католицької Церкви й віри.

2. Ані те, що хтось брав шлюб у католицькій церкві, якщо він не практикував своєї віри.

3. Ані те, що хтось жив на терені парохії, хоч би й довгі роки.

4. Ані те, що когось іншого з його родини похоронювали з католицької церкви.

5. Ані те, що хтось мав парохіяльну книжечку, але не жив так, як повинен жити правдивий парохіянин.

6. Ані те, що хтось дав більші грошеві жертви на церкву, чи на якусь іншу боговгодну ціль.

Священик знає, кою йому вільно, а кого не вільно похоронювати. Він знає причину (в сумніві він і свого Єпископа запитує), чому він не може похоронити ту чи іншу особу. Найближчій родині він скаже ту причину, але перечулена й слабої віри родина може обуритися на таке: але хіба ж священик мусить розголошувати це всім і вся та тим іще більше понизити перед людьми бідного покійника і його родину? Якщо священик не похоронив когось, то мусіла в тім бути бодай одна важніша з повище наведених причин (звичайно буває їх більше нараз). Якщо люди нарікають на священика й критикують його, то вони, як люди, яким добрий Господь дав здоровий розум, повинні теж подумати, чи розумно й справедливо священика критикують.

Чи це гріх молитись сидячи, або лежачи в ліжку?

Ані Бог, ані Церква не приписує своїм вірним, яке має бути уложення тіла під час їх приватної молитви. Загально прийнято молитися навколішках, або стоячи, але це не є конечне до доброї молитви. Головною річчю є молитва, якою хочемо віддати честь нашому Господеві, подякувати Йому за Його ласки та просити нових ласк і помочі й опіки. Коли тяжко нам клячати, бо ноги болять і клячання перешкаджає нам у молитві, або скоро засипляємо від утоми, тоді можемо спокійно молитися стоячи, або сидячи, чи проходжуючись, — це зовсім байдуже. Головне, щоб ми помолились і добре помолились. Ті, що втомлені або слабі, зовсім спокійно можуть молитися лежачи на софі, чи в ліжку— бо ж не з лінивства вони лягають, а з причини недуги, чи втоми, а все ж таки хочуть помолитись. Така молитва, що її відмовляємо стоячи, проходжуючись, сидячи, чи навіть і лежачи (якщо це не є з лінивства!),

може бути сто разів миліша Богові, ніж молитва тих, що клячать на колінах і устами моляться, але їхні думки блукають по світі, далеко від Бога. Є багато нервових людей, що не можуть спокійно помолитись, коли клячать. І тому кажемо ще раз: кожний може молитися так, як йому ліпше, як йому краще молитися, у якому уложенні тіла він може спокійніше й без нервування та без розсіянь молитися. Головне є молитва, а уложення тіла — це тільки помічний засіб до молитви. Вживаймо такого засобу, який нам найліпший і найбільш корисний.

У товаристві йшла розмова про те, що в католицькій Церкві нема розводу та що Церква навіть не може дати розводу нікому, хоч би й хотіла. Такого погляду були майже всі католики, що були в тому товаристві. Але прикро було мені почути заввагу одного вченого професора, який казав, що Церква властиво давала розводи в минулому, але тільки князям і магнатам, що Папа Олександер VI-ий дав розвід своїй покревній Люкреції Борджія, Папа ж Пій VII-ий дав розвід Наполеонові та його братові Єронімові. Всі ми здивувалися, як це могло статися. Чи це правда?

Ваш "учений професор", Шановна Пані, міг би й повинен би трохи більше підвчитися історії католицької Церкви. Таких розводів, ніби то уділених католицькою Церквою різним королям, князям і магнатам протестанти нараховують багато більше. Протестантський історик Людвик Пастор († 1928) узявся перевіряти ті й інші "бруди" католицької Церкви, а перестудіювавши всі можливі історичні документи побачив, що майже всі ті наклепи на католицьку Церкву — це здумана брехня й перекручені факти, стався переконаним католиком і написав найбільш об'єктивну дотепер і найбільш поважну "Історію Папів", яка нараховує 28 томів. Вашому "вченому професорові" не зашкодило б прочитати той твір, а тоді може говорив би трохи розумніше.

Як стверджує згаданий історик Пастор, подружжя Люкреції Борджія з Іваном Сфорца було уневажнене за Папи Олександра VI-го 1497 р. на тій підставі, що це подружжя ніколи не було консумоване, себто, що Люкреція ніколи не жила зі своїм чоловіком, як жінка з чоловіком. На тій підставі навіть і сьогодні не тільки княжна чи магнатка, але й проста селянка може одержати уневажнення подружжя. Люкреція потім вийшла заміж за Альфонса, сина Альфонса II-го.

Трохи більш комплікована справа є з подружжям Наполеона. Наполеон Бонапарте одружився з Йозефіною Бугарне перед цивільним судом під час французької революції, 9 березня 1796. День перед коронацією Наполеона Папа Пій VII, що був тоді насильно вивезений із Риму й інтернований у Франції, заявив, що він не візьме участи в церемоніях коронації, якщо побоювання Йозефіни відносно її подружжя не будуть усунені через церковне вінчання. Наполеон погодився на це та за дозволом Папи кардинал Феш повінчав їх тайно, без свідків, у Тюїльері. Але 5 років пізніше, 1809 р. Наполеон рішився розвестися із Йозефіною через те, що вона не дала йому потомка-наслідника. На родинному зібранні в Фонтенебло він довів Йозефіну до того, що вона, накінець, погодилася на розвід та скоро після того Сенат проголосив розвід Наполеона з Йозефіною. Наполеон плянував узяти собі за жінку сестру московського царя, а коли це не вдалося, рішився взяти собі за жінку Марію-Люїзу, австрійську княжну. Але католицька Австрія, принаймні "для ока" вимагала, щоб Наполеон постарався про уневажнення свого церковного шлюбу. Наполеон не звернувся з тим до Папи, якого мав під боком і під арештом та й до якого належали справи шлюбів державних володарів, а послужився заляканими нижчими церковними інституціями. Через архиканцлера Камбасереса він предложив церковному судові в Парижі письмове свідчення чотирьох французьких кардиналів, які твердили, що Наполеон сказав перед ними, що він ніколи не годився на церковний шлюб, а підчинився тільки зовнішньо, "щоб заспокоїти боязливо-скрупулятну Йозефіну". Три дні пізніше (як скоро!) митрополичий церковний суд проголосив подружжя Наполеона з Йозефіною неважним, а це на підставі того, що імператор не мав наміру вінчатися з нею церковно, а також, що при вінчанні не було вимаганих Церквою свідків. І одне і друге — було неправдою, бо від Церквою вимаганих свідків дав диспензу сам Папа, а Наполеона ніхто не тягнув силою до церковного шлюбу. Отже уневажнення Наполеонового подружжя було протизаконне принаймні з двох причин: 1. з причини фальшивих доказів, які наводив Наполеон та 2. з причини нижчого церковного суду, який не мав права, ані власти рішати справу подружжя імператора, коли вона належала виключно до Папи. Урядники церковного суду мотивували своє рішення "незвичайними труднощами скомунікуватися з Папою, до якого належать такі надзвичайні справи".

Треба пам'ятати, що кардинал Феш, який найбільше допоміг до того всього, був вуйком Наполеона. Три інші кардинали, Бертіє, Дюрок і Талейран, які подали свідчення про те, що буцімто Наполеон сказав перед ними, що він не мав наміру брати церковного шлюбу, виявили себе слабодухами, що зі страху перед переслідуванням (адже ж Папа вже був арештований і Наполеон попросту знущався над ним), чи з бажання ласки в імператора вгиналисъ перед Наполеоном та хитрощами виснували для нього протизаконне уневажнення церковного шлюбу. Сім інших кардиналів протестували проти незаконного вінчання Наполеона з Марією-Люїзою з Австрії, а Папа викляв Наполеона з Церкви.

Отже ніхто не може твердити, що Папа Пій VII-ий дав розвід імператорові Наполеонові. Хоч би й хотів, Папа не міг дати розводу, бо не було правдивої причини до того. Розвід давали ті, що не мали ніякої власти в тій справі і знали вони, що незаконно поступають. Це так, як би сільський староста звільняв когось від державних податків.

Справа ж подружжя Єроніма Бонапарте, Наполеонового брата, знов інакша. Єронім Бонапарте був жонатий із протестантською дівчиною Петерсон, що походила з Балтимор. Після якогось часу Єронім звернувся до Папи з проханням уневажнити його подружжя, дозволити йому розвестися й подружитись удруге. Папа Пій VII-ий у довгому листі до імператора заявив, що його 4 причини, наведені в листі, не вистачають до того, щоб уневажнити його подружжя та що його шлюб із панною Петерсон, за законами католицької Церкви був важний і тому його подружжя не може бути розв'язане. Після того не Папа, а французька влада проголосила подружжя імператора з панною Петерсон уневажненим, щоб він міг одружитися з одною німецькою княжною.

Протестанти наводять ще, між іншими, уділення розводу Людовикові XII-ому у Франції за Папи Олександра VI, Генрихові IV-ому, також у Франції, за Пап Климента VIII-го й інші подібні випадки, але в усіх тих випадках, головно щодо княжих родів, ішлося не про розвід, а про уневажнення подружжя з причини, що подруги були силувані до подружжя і як силувані за ввесь час, у дійсності, не жили як подруги. Такі подружжя були неважні в самій істоті від початку і тому Церква могла проголосити їх неважними та й через те такі пари могли розійтися і не наново, а вперше правдиво одружитися.

Розводу ж, себто розв'язання правдивого й важного подружжя Церква ніколи не дала й не може дати, бо ніяка людська власть на землі не має сили зміняти того, що установив Бог.

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

ДАЛЕКИЙ ШЛЯХ ПОЕТА-ЧЕНЦЯ

У венедиктинському манастирі Овстергут у Голяндії можна стрінути старого ченця, що є типовим втіленням флегматичного голяндського спокою. А хто б заглянув глибше в його голубі очі, добачив би в них ще вираз легкої іронії притаманної всім Голяндцям. Хоч цей монах старий роками, то чернечим покликанням він належить до наймолодших, бо властиво він уже вдруге вступив до того самого манастиря. Це відомий голяндський поет і талановитий письменник Петро ван дер Мер де Вальхерен.

Петро ван дер Мер народився 1880 р. Зростав у довкіллі голяндського кальвінізму, але це довкілля не мало на нього ніякого впливу, бо молодий Петро і так у ніщо не вірив. Уже в молодих роках писав гарні поезії та видав кілька збірок. Одружився з доброю маляркою Христиною, що походила з католицької фламандської родини, але своєї віри не практикувала. Згодом Петро зруйнував у душі своєї дружини останні залишки св. віри і вона стала марксисткою, а він був дальше повним безвірком. Мали вони малого, здібного й гарного сина, що називався Петрусь Левко. Хоч матеріяльно малися добре, хоч Петро тішився славою доброго письменника, а його дружина славою малярки й небуденною красою, хоч довкруги них зосереджувався немалий гурток інтеліґентної еліти, ван дер Мери відчували душевну порожнечу, не почувалися щасливими, а передовсім журилися тим, які духові змісти й цінності передадуть вони своєму улюбленому синові.

Згодом ван дер Мери перенеслися до Парижа, де Петро працював у великій видавничій спілці, а Христина малювала, ходила на опери, концерти, влаштовувала в своєму домі літературно-мистецькі сходини. Але і в "чарівній столиці над Секваною, місті поезії, мистецтва й краси" ван дер Мери не почувалися щасливі. Одного погідного вечора 1908 р. Петро побачив, що його жінка плаче. Зі співчуттям приступив до неї, а вона пролебеділа: "Вже дальше не можу, вже не видержу тієї понурої безнадійности! Ти зруйнував усе цілковито. Але воно не може бути так, як ти говориш. Мусить бути якась опора. Людина мусйть мати якусь ціль". Заспокоїв жінку і вони обоє з невгомонною тугою почали щиро шукати тієї цілі. Шукали й чекали. Жили очікуванням, що станеться якась несподівана подія і принесе або повну катастрофу або велику радість.

Серед такого душевного настрою, на щастя ван дер Мерам, подібно як Марітенам, попали їм у руки книжки великого французького письменника Леона Блюа. Обоє почали з насолодою розчитуватися в творах цього "містика страждання" і розкрився перед ними новий, досі невідомий світ..., але — вони не могли його зрозуміти, потребували помочі другої людини.

Раннього осінню 1908 р. ван дер Мери вибралися в кількамісячну подорож по Італії. Ніколи Італія не є така гарна, як у погідну осінь, бо ніколи повітря не є там таке прозоре, а небо таке голубе, як осінню. Сонце світить не тільки на небі, але здається, витриснує з-під наших стіп. Петро був поет і письменник, а Христина малярка. Отже обоє мали душі свіжі, вразливі на красу. Піза, Сієна, Фльоренція, Венеція, Падуа, Асізі, а вкінці Рим зробили на них непереможне враження. Не диво, що Петро в своєму "Щоденнику" — перекладеному пізніше на кілька мов, записує таке: "Північна людина проживає тут у стані безперервного очарування". А Христина казала: "Наш виїзд до тієї благословенної країни мусить мати якесь особливе значення. Вірю, що він матиме вплив на нашу глибоку переміну". Але найвлучніше зареагував малий Петрусь. Бачивши поведінку Італійців у церквах та порівнюючи її з поведінкою своїх батьків, Петрусь спитав батька з дитинною щирістю: "Татусю, а чому ми не падемо навколішки? Чому ми не молимося?" Тато мусів — на жаль — мовчати.

Хоч Італія своїм релігійним життям і своїми архитворами мистецтва зробила велике враження на Петра, то проте по-якомусь часі ті враження немов потонули у його застарілих сумнівах. Він шукав не хвилевих зворушень, але переконання, сильного як смерть. Хвилинами здавалося йому, що ось-ось зіллється на нього саме світло, але... нагло воно розпливалося в тінях і присмерках. Поет скаржиться в своєму щирому "Щоденнику"": "Не можу. Не можу! Я бажаю більше, хочу сягнути глибше. Моя душа не насититься сповідами. Розум хоче певности, чогось, що виповнило б його вщерть".

Розчитується у "Визнаннях" св. Августина і бачить, що заки цей святий знайшов спокій віри, переживав подібні сумніви й борсання. Обоє ван дер Мери знову звертаються до творів Блюа і знову відчувають їх благодатний вплив. Петро записує тоді в своєму "Щоденнику" такі слова: "Деколи Лев Блюа видається мені чимось більшим, аніж великим мистцем, особливо ж тоді, коли немов у світлі блискавки відслонює перед нами красу духового світу. Своїми словами кидає він предивне світло на тайни життя й смерти. А цей погляд у таємність потрясає мною, хоч я й безвірок. Блюа — це людина, що має Віру".

Врешті поет рішається і в грудні 1909 р. пише листа до Блюа з запитом: чи може його відвідати? Блюа радо погоджується та сердечно приймає молодого неспокійного поета. Петро говорить про своє захоплення книжками Блюа й запевняє його, що в його книжках криється щось більше, ніж саме мистецтво. Блюа захоплює Петра своєю молодечістю, погодою духа й гумором. Петро щиро заявляє, що не є католиком, а Блюа відповідає на це спокійно: "Друже, якщо ви не є в Церкві — то ви є в блуді". Вернувшися до хати Петро з захопленням оповідає все своїй жінці, а в "Щоденнику" записує: "Це була для мене велика радість, бо я знав Блюа вже з його книжок. Моє враження просте й могутнє. Виглядом він пригадує мені старого Рембрандта, але без його сумного й трагічного осамітнення. В душі тієї людини панує спокій і сяйво".

Відтак Петро розчитується в тих книжках, що їх дав йому Блюа, а зо служебником часто йде на Службу Божу, заглиблюється в Св. Літургію та спостерігає, що краса католицької релігії промовляє до його душі щораз то сильніше. Але ще цілий рік бідний поет живе у ваганнях і "агонії думки". Щойно при кінці 1910 р. після довгих дискусій із старим Блюа, Петро ван дер Мер просить скерувати його до відповідного священика, який приготовив би його до Св. Тайни Хрещення. Два дні перед хрещенням 22 лютня 1911 р. Яків Марітен стрінув ван дер Мерів у домі Блюа, а 24 лютня 1911 р. відбулося хрещення Петра ван дер Мера і його сьомилітнього сина. Цього ж дня Христина вернулася до св. Церкви і всі троє прийняли Св. Причастя. Хресним батьком їх був Блюа, а в цілому обряді брав участь Марітен, що вернувся додому глибоко зворушений. Відтоді зав'язалася сердечна приязнь між ван дер Мерами і Марітенами. Ось що пише Раїсса Марітен про цю приязнь:

"Між нами запанувало повне порозуміння, якого ніщо ніколи не перервало, ні не замішало. Я полюбила їх відразу за те, що вони були такі гарні душею і тілом. Робили враження якоїсь легендарної, трохи романтичної, трохи вагнерівської пари... Обоє високі й стрункі, ясноволосі й голубоокі. В той час у нікого ми не бували так часто, як у них і все, що торкалося їх: чи це була радість, чи журба — ставало для нас глибоким переживанням".

Після охрещення й повороту до Церкви в душах ван дер Мерів запанував глибокий спокій. Їх багаті душі не тільки не стратили нічого зо своєї вразливости, а потенціял їх почувань піднявся ще вище. Петро пише щораз то кращі поезії й повісті з релігійним забарвленням, знаходить щастя в своїй праці, а його творчість щораз вище оцінюється в його батьківщині. Христина здобуває ім'я між малярами.

Крім Петруся-Левка ван дер Мери мали ще гарну донечку Анну Марію, обдаровану надзвичайними даруваннями малярськими й музичними. Ван дер Мери проводили часто літні ферії разом із Марітенами в чарівному селі біля Орсей.

Тут 17 вересня 1915 р. прийшов на світ другий синок ван дер Мерів Івась-Франц. Тут одного ранку дев'ятилітній Петрусь-Левко вертаючися з Марітеном із церкви, заявив йому, що почув внутрішний голос, який сказав йому, що він стане ченцем. Петрусь просив Марітена переказати це батькам. Батько Петруся відповів, що залишить йому повну свободу в виборі стану. Успокоєний відповіддю батька хлопчина вчився і бавився весело, не забуваючи про своє покликання. Маючи 15 років юнак хотів вступити до Венедиктинів в Овстергут, але архимандрит післав його ще на три роки до гімназії в Люксембурзі. Просто з гімназії юнак вступив до манастиря. Хоч батьки погодилися з цим, проте пережили боляче розлуку.

Незабаром трилітній синок ван дер Мерів Івась-Франц тяжко захворів і до кількох днів помер. Ця рана в серцях батьків довгий час не могла загоїтися.

Але при батьках оставалася ще улюблена донечка Анна Марія. Якої ж великої жертви зажадав від них Бог, коли одного дня Анна Марія попросила своїх батьків, щоб дозволили їй вступити до Сестер Венедиктинок в Овстергут, бо й вона відчула в собі голос Божого покликання. Петро й Христина великодушно принесли і цю жертву: їх двоє дітей відданих св. Венедиктові жили щасливо, поступаючи в чеснотах. Передовсім їх син Петро Лев уже за життя тішився в манастирі опінією святости, добре вчився та вкінці став священиком. Петро й Христина ван дер Мери виїжджали двічі в році з Парижа до Овстергут, де в близькому сусідстві обох манастирів проводили кілька днів. Вертался звідтам якось мужніші й сильніші зі спокоєм свідомо зложеної жертви.

Але Божа любов ненаситна: вона зажадала від них іще більшої жертви: оце їх син о. Петро Лев захворів якоюсь злючою грипою та майже нагло помер в опінії святости на тридцятому році життя. Коли ван дер Мери страждали так важко, не було при них їх приятеля Марітена, щоб їх потішити: він був в Америці. Відвідала їх Раїсса зі сестрою Вірою. Вони побачили двоє великих нуждарів ограблених з усього. Але шляхетна пара ван дер Мерів не входила з Богом у торги, тільки приймала Його удари по геройськи. Що більше, саме тоді почало в них назрівати "шалене" рішення. Вернувшись із похоронів сина та відчуваючи, що вони вже не мають нічого на цьому світі, ван дер Мери постановляли, що кожне з них вступить до свого манастиря, щоб посвятити Богові цілковито решткы свого життя.

Архимандрит з Овстергут, якому вони звірилися, казав їм чекати цілий рік. Коли ж їх рішення осталося незмінне, архимандрит погодився. Петро відвіз свою жінку до манастиря св. Кекилії у Франції, а сам вступив до манастиря в Овстергут. Марітени, знаючи добре подружнє життя ван дер Мерів, назвали їх крок невтрополним.

Півтора року жили ван дер Мери розлучені, але з великою душевною мукою. За дозволом настоятелів вели далішу переписку з собою. Аж перед обітами Христина дала архимандритові листи своїх свого мужа, а з них архимандрит переконався, чим була направду їхня любов і тому приказав їм у мирі вертатися на світ. Після повороту до Франції, Петро видав іще збірку своїх релігійних поезій та три томи свого "Щоденника", видавав книжки Марітена і редагував один журнал. Христина часто хворіла і 1954 р. померла, а Петро тоді вдруге вступив до манастиря, в якому помер його син, і в місцевості, де його дочка є венедиктинкою. В 1956 році Петро отримав Св. Тайну Священства.

Один український священик, що часто відвідує о. ван дер Мера в Овстергут, так нам його схарактеризував: "Цей Голяндець, великого зросту, людина простолінійна, великий письменник, глибокий лірик, знавець европейського мистецтва й культури, є тепер покірним ченцем, гарячим молитвенником, мужем покути й жертви".

ТРИВАЛЕ БАГАТСТВО

Хоч би навіть і всі Ви, Любі Браття, були багачами,— а якщо не будете добрими християнами, — то багатства Ваші не будуть тривалі. Не тільки тому, що не матимете благословення Божого, але ще й тому, що не буде поміж Вами ні любови, ні згоди (— так, що нераз і брат братові ворогом стане, —) — ще й тому, що не буде сили яка повздержала б кривди та самоволі злих і яка подала б заохоти до сумлінної та чесної праці, як і несення взаємної помочі.

Митроп. Андрій Шептицький

МОЛОДЬ У ПОКЛОНІ КОБЗАРЕВІ

"Поклін Молоді Кобзареві України" дня 19-го квітня 1964 р. у Детройті увінчався повним моральним і матеріяльним успіхом. Авдиторія була майже вщерть виповнена. На сцені програму виконували разом 650 осіб. Всі точки виконано дуже докладно, бездоганно, а місцями зворушували глядачів до сліз. Концерт зачався точнісінько о год. 3-ій так, як було заповіджено. Участь у ньому брали дві школи: цілоденна-парохіяльна й Українська Вища Школа. Головою ділового комітету був д-р Б. Лончина; мистецький керівник програми, проф. В. Сарамага, професор співу та музики; керівник [illegible] слова, пані С. Березовська; секретар діл. комітету, проф. нашого гайскупу Т. Когут; скарбник — З. Васильківич. Дуже багато праці [illegible] Преп. Сестри Василіянки й Отці Василіяни, щоб якнайкраще концерт підготовити.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ТРИНАДЦЯТИЙ

Це мене дещо заспокоїло. А там я був наче збитий зі шляху, безупину мав я її перед очима саме таку, яку побачив повернувшись домів: безсилу, худу, нездібну перекинутися з боку на бік... Пам'ятаєш, казав я тобі раніше, що вона наче б стидалася свого тіла. Але тоді побачив я вперше на її набряклому обличчі суцільну байдужість. Не цікавив її мій поворот. Зволила обернутись обличчям у мій бік. Легко видула губи, мов із віддалі пересилала мені поцілунок. Але ніщо її не займало: ні мої слова, ні те, що я їй привіз. Не підносячи голови з постелі, кивнула мені рукою. Завжди пам'ятатиму її такою: чорна голова на постелі і жахливо худе рам'я піднесене вгору...

Що ж тобі ще написати? Але тоді вечором мені здавалося, що вернулася надія. — Не думаю, щоби було аж так погано, — запевнював мене Лука. — Вона дуже хвора, але... — Я вхопився жадібно цих слів. Щоби пережити цю ніч, я намагався повірити, що це ще не те... Чи можна спати, коли впевнено знаєш, що це станеться вже завтра? А може якраз тоді я став байдужим на все? Я хотів тільки ковтнути слова лікаря, мов ковток насонного ліку, замкнути очі і не пробуджуватись — аж буде по всьому... Мої сили були виснажені до краю. Я боявся кожної нової проби.

Заснув я важким сном без снів, без свідомости, що живу...

Вирвав мене з нього крик. Ні хвилини не сумнівався я, що воно значить. Зірвався я свіжий, дрижучий, але готовий ще раз боротися з новим досвідом. Покликали мене до неї. Був досвітній ранок, сірий, холодний. А може тільки мені було холодно? Я вбирався дбайливо, наче б їхав у дорогу. Рухався ніби швидко, але думка моя спостерігала з іще більшою швидкістю кожний мій рух. Я був майже здивований, коли мені сказали, що, правду кажучи, все виглядає на кінець, проте нічого ще напевно не знати... Замість післати когось по Луку, я сам подався по нього. Ішов я мов у сні — знаєш оте почування, коли біжимо, і водночас стоїмо на місці? Сива, досвітня мряка була густа і клейка. Якісь люди проходили, минали мене... Мозок працював, спостерігав: скільки ж це людей є на ногах так рано? Чей же не кожному хтось умирає? Вмирає? Ні, розуміється, що ні — розмовляв я сам зі собою. Це — дрібні ремісники, яким ніколи не вистачає часу на працю, купці, які біжать у цій порі шукаючи товару, це митарі, що йдуть на свої місця, жебраки в перегонах за кращим місцем під брамою святині, дівки — вертаються тільки тепер додому... У Єрусалимі повно таких людей. У день їх не побачите. Принаймні я не звертав на них уваги. Треба було мені виходити вдосвіта... Але, до речі, що вони всі мене обходять? Що обходить мене ввесь світ? Рута вмирає... Вмирає? Роками, три довгі роки бачу як безупину вмирає. Що варта буде життя без неї, без турботи про її здоров'я? Може і я мотиму змогу вмерти? Що в'яже мене з життям? Моя праця? Мої гаґґади? Дурниці, я не знаю, як міг я витратити на них стільки часу?.. Промарнував я життя... Треба було ввесь час бути з Рутою... Ні, ні, я боронився — мушу бути тверезий. Чоловік не сотворений на таке існування. Кожний із нас має щось здійснити. Мої гаґґади мають своє значення. Коли би Всевишній не хотів, щоб я їх творив, не керував би мого життя так безоглядно одним шляхом. Міг би я бути кимось іншим, ніж я є? І так — і ні. Міг би, коли б я був знайшов щось інше в життю. Хоч дрібку вдоволення. Але для мене кожна радість перемінювалась у гіркість. Я мав Руту і Рута вмирає... Слава, признання, пошана — далекий відгомін, про який я ніколи нічого певного не знав. Багатство? Ще одна турбота! Стільки разів дякував я Всевишньому за те, що дав мені його. Мені здавалося, що воно є нагородою за моє життя. І що мені з цього? Рути я не зумів вирятувати... Коли б я був жебраком, коли б я вмів жебрати...

Тужив я за раменами, в яких можна б виплакати все, мріяв про долоню, якої дотик творить біль менш гірким.

Дарма! Залишився я сам, сам з усією моєю жалістю і з усією моєю вірою в невидимого. О, Адонай! Ніколи раніше не розумів я, як жахливо важкою пробою для наших сердець є ця невидимість. Тільки дотикальні рамена, тільки справжній дотик долоні мали б змогу очистити смуток від розпуки. Хоч, правду кажучи, не знав я тоді що таке розпука. Розпука — це відкинення надії. Я не відкинув її — вона сама відійшла від мене. Залишила мене в пустці, де нема місця навіть на бунт...

— — — — — — — — —

Якось принесли до Нього паралітика. Людська юрба стовпилася довкруги хати. Годі бу-

ло доступити. Але найближча рідня хворого хотіла за всяку ціну привести його до Вчителя. Понесли його на дах, прорвали стріху і спустили Йому чоловіка під ноги. Він не здивувався, тільки глядів на хворого таким зором, мов не видів його недуги або мов би бачив у ньому іншу недугу, якої ніхто поза Ним не бачив... Сказав: Ти уздоровлений із гріхів твоїх... Але потім сказав також друге слово — і хворий встав.

Я не прорвав стріхи, щоб кинути Йому Руту під ноги. Навпаки! Коли всі шукали в Нього допомоги й сили, я погодився ділити Його слабість. Казав тоді: "Забагато турбуєшся... візьми мій хрест..." Як же ж міг я знати, що Його хрест це водночас хрест кожного з людей і коли я думав, що віддаючи Йому свій хрест, звільняюся від нього, Він звернувся до мене зі своїм хрестом. Оце є Його правда...

Сонце піднеслося понад гори і левіти вдарили в труби. Я спинився, щоби проказати шема.*) Але щоденна, знана молитва завмерла мені на устах. Замість казати: "Слухай Ізраїлю, Господь наш є один..." вибухнув із мого серця поклик: "Адонай, віддай мені Руту!" І так стояв я повторяючи без кінця ці слова: Віддай мені Руту, віддай мені Руту! Та нагло якась незнана сила замкнула мої уста, приглушила цей крик здавалося мені, що деревію, що трачу змисли. Проте — впасти я не міг. Я вмирав і не міг умерти. Біль, що кружляв довкола мене мов готовий до скоку хижак, кинувся тепер і вбив усі кігті в моє серце. Це був вершок страждання — тернина в живій рані. Нємов крізь мряку зрозумів я, що тільки одно слово можу ще вимовити — мушу сказати. Воно одно було моїм порятунком. Прошептав я губами, що вдаряли в себе наче два куски дерева: "Якщо цього домагаешся — прийди і візьми..." І знов відчув я, що розсипуюся немов спалена на сонці покрівля під ударами кия і п'ят. Це не я вносив її крізь стелю до хати, де Він навчав. То я був хатою і це крізь моє розірване тіло Він доконував своє діло...

— — — — — — — — —

...Я біг угору. Біг швидко, але моя думка бігла швидше. Рута сиділа. Але тому, що її підтримували. Її очі втікли під горішню повіку, уста мала недотулені, поміж губами бачив я зуби... Видів я все, тисячі дрібниць, яких раніше не добачував — або не хотів добачувати... Пізніш дозволили їй упасти. Це вже не була Рута... Мавий, скулений мертвяк. Мале столочене мертво. Обдерте з усякої гідности... Я доторкнувся руки, ще не зимної. Це вже не була її рука.

Де є Рута? Де ти є? Не може бути, що тебе нема. Знаю, що ти є... Знаю, відчуваю... Але де? Я завжди хотів іти перед тобою, відсувати геть усякі небезпеки. Тепер Ти пішла перша... немає тебе... Це не ти — це тільки твоє покинуте тіло. Плачки побіч ляментують, музиканти б'ють у бубни і пронизливо грають на сопілках... Знаю, що так є, але не чую нічого. Я вмер також.

Ні, не вмер. Терплю — то б то живу ще.

Той хворий відійшов уздоровлений. Покрівлі мого тіла не затулить ніщо. Я є хатою широко отвореною на дощ і на сонце.

*) молитву.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Б. Полянич

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Григора графа Орлика

Всі права застережені

РОЗДІЛ 12

КОЛИ МЕРКНЕ ЗОРЯ...

Гетьман Кирило вдарив останній акорд на клявікорді й опустив руки. І немов у відповідь об шиби почав бити дощ а сильний вихор потряс деревами в парку.

— Щоб хоч Гануська щасливо дісталася до хати! — подумав, устав від клявікорду й підійшов до вікна.

На дворі сік дощ, вітер бив віттям дерев у вікна замку та зривав листя з дерев. І стелилося воно килимом на стежки сумного парку.

— Коні добрі, дорога недалека. А врешті: Павло з нею! — заспокоював себе Гетьман та звернувся до дверей. Нагло спинився: в кутку музичної кімнати, на софі, підібгавши ноги під себе, як завжди, сиділа Ганусська.

— Ганусько, ти тут? — радісно мало не скрикнув гетьман.

Схопилась із софи й підбігла до нього.

— А я вже довго тут, дядьку! — сказала якимсь стисненим голосом, обнімаючи Гетьмана. — Я тихенько ввійшла, щоб послухати, як ти граєш, бо ти не любиш, коли хтось слухає твоєї музики... А я так дуже хотіла послухати...

Гетьман узяв її за руку й, підійшовши до софи, посадив біля себе.

— І таки діпняла свого, що? — всміхнувся Гетьман. — Ну, нічого, ти, дитино, можеш завжди слухати, як я граю, чи радше, як я розмовляю з мистецтвом. Але ця розмова не для всіх... Ти це розумієш, Ганусько, правда? Не всім людям можна відкривати серце...

— Навіть не треба, дядьку! — шепнула Гануська.

— Диви, диви, яке воно розумне! — засміявся Гетьман і погладив Гануську по голові, — а звідки ти це знаєш, що?

— А ти, дядьку, сьогодні дуже сумно грав! — шепнула, не відповідаючи на запит Гетьмана.

Обличчя Гетьмана споважніло, хвилину мовчав, опісля ж, неначе до себе, сказав:

— Щось у мене поганий настрій сьогодні... Це мабуть через цю негоду! Ну, нічого, скажи тепер мені, вдалася поїздка? Освідчився тобі сотник Танський?

Глянула йому бачно ввічі:

— Невже, дядьку, ти бажав би, щоб він мені освідчився? — спитала поважно. І по хвилині додала:

— Коли хочеш, хай так буде!

— Дозволь! — старався обернути в жарт своє запитання Гетьман — це ніби як? Із твоїх слів виглядало б, що ти скажеш Танському, коли він має тобі освідчитися...

Зневажливо знизала плечима.

— Може й так...

— Щось ти сьогодні, Ганусько, не в настрою! — погладив її по волоссі.

— Може тому, дядьку, що ти такий самий...

Пригорнулася сильніше до нього.

На дворі вітер якось глухо засвистів, ударив дощем у шибки, з дерев посипалося листя і якийсь дивний гул дійшов із парку.

— Дядьку, — сказала тихо Ганусська, — ти напевне щось знаєш, тільки не хочеш мені сказати...

Гетьман усміхнувся:

— Що ж би я такого мав знати, ти мій малий канцлере?

Усмішка майнула по обличчі Гануськи.

— Ну, канцлер, то за високо, але я є одним із твоїх канцеляристів, правда?

— Скажім, товаришів-канцеляристів! — зажартував Гетьман.

— Е, — віддула губи Гануська, — ще чого доброго а джурою мене зробиш! Добре кажуть, що ласка Гетьмана на степовому коні їде...

Обличчя в Гетьмана споважніло.

— Ти чула таке, Ганусько?

— Так, дядьку.

— Хто це сказав?

— Я не знаю, дядьку. Тільки після ради, коли всі твої полковники й отамани, чи як їх там, вийшли з салі засідань, я проходила мимо та почула ці слова.

— Це певно сказав Жураковський! — подумав у голос Гетьман.

— Не знаю, може! — шепнула Гануська, — але коли я почула, мені зробилося чогось боляче.

— Ти не хвилюйся цим, Ганусько, адже знаєш, що ще той не вродився, щоб усім догодив. А ще до того Гетьман в Україні!

— Дядьку! — шепнула. — А ти дуже хочеш бути Гетьманом?

— Дитино, що ти верзеш!? — Звідкіля в тебе такі думки зродилися? Невже і про це мої полковники й отамани говорили? — здивувався Гетьман.

Живо заперечила:

— Ні, ні! Про це мені недавно згадав хтось інший, хтось, хто тебе дуже любить...

— Певно бабуня!

— Ти вгадав, дядьку! — всміхнулася.

— Легко вгадати! — якось гірко сказав Гетьман. — Небагато людей на світі, що мене люблять.

— Не кажи так, дядьку! — пригорнулася до нього. — Я тебе люблю, Таньский тебе любить, а полковник Чорнолуцький і осавул Бутович постійно кажуть, що "за нашого Ясновельможного життя віддали б!"

І по хвилині, якось задумливо повторила: "За нашого Ясновельможного..."

Гетьман усміхнувся:

— Подобається тобі цей титул, дівчино?

— Дуже! — шепнула пристрасно. — І знаєш, дядьку, коли б Таньский став Ясновельможним, я без вагання вийшла б за нього заміж!

Гетьман розреготався, пригорнув до себе Гануську та сміючися, сказав:

— Ганусько, я готов зараз же зректися гетьманства в користь сотника Таньского!

Гануська відсунулася від Гетьмана:

— Ти глузуєш, дядьку, а я цього не хочу! Я з тобою говорю поважно а ти...

І нотка жалю затремтіла в голосі Гануськи.

— Ех, ти розрадо моя мала! Вибач, я не хотів тебе вразити! — промовив Гетьман. — Повір мені, що давно вже я так щиро не сміявся, як оце тепер. Ну, не гнівайся, мала! Ти, моя помічнице!

Швидко присунулася до Гетьмана.

— Серйозно, дядьку, скажи, правда, я твоя помічниця?

— Ще й яка! — поважно сказав Гетьман.

У двері кімнати легко застукано.

— Ввійдіть! — голосно сказав Гетьман.

Двері відкрилися і в сумерку, що оповив кімнату, з'явилася постать Павла.

— Що там, Павле? — спитав Гетьман.

— Може подати світло, пане Гетьмане?

— Подай, Павле!

— Слухаю, пане Гетьмане! — і двері закрилися а через хвилину розкрилися знову: Павло поставив свічник із горіючими свічами на бічному столику під стіною, легко вклонився Гетьманові та вийшов, закриваючи двері.

— Дядьку! — промовила якось несміливо Гануська, — чи можна тебе про щось просити?

— Просити завжди можна! — усміхнувся Гетьман. — А про що йде?

— А зробиш мені це?

— Не знаю що?! А може не зможу цього зробити?

— Зможеш, зможеш, як тільки схочеш! — швидко заговорила Гануська.

— Що ж таке?

— Але скажи, що зробиш! — домагалася вперто і, дивлячись у вічі Гетьманові, сказала: — Це буде від тебе подарунок на день моїх народин!

— Та ж твої народини щойно через тиждень! — здивувався Гетьман.

— Саме тому зроби це сьогодні, ти завжди зайнятий, а сьогодні в тебе трохи вільного часу...

— Ти знаєш, дівчино, що цей час просто крадений?! Але нічого! Ну, скажи, що бажаєш? Тільки не кажи мені тепер, у цю негоду, вдвійку верхом у степи гнати, бо цього таки не зроблю!

— Ні, ні, я хотіла тільки, щоб ти зі мною пішов до... Шабельниченка! — тихо попросила.

— О! о! — захотілося дівчині з зорями поговорити! — всміхнувся Гетьман. — Ну, що ж, гаразд, ходім!

Скочила зі софи й сплеснула руками.

— Дякую, дядечку, дякую! Який ти добрий! Що зараз можемо йти?

— Очевидно, що зараз! Адже ж цей зоряний муж із сонцем лягає й із сонцем уставе. Тільки ледве, чи він тобі сьогодні щось путнього скаже, адже ж у таку негоду всі зорі за хмарами скрилися! Але раз сказано, що йдемо, так ходімо!

— Дядечку, а його попереджувати не треба?

— Ні, не треба! Коли наш шановний астролог спить, то дверей не відкриє, щоб ти цілу ніч добивалася до нього! Бери ліхтар, Ганусько, й ходім!

Перейшли малий сальон, бібліотечну кімнату та увійшли до музейної кімнати, в якій Гетьман зберігав старовинну зброю. Світло свічок відбилося у сталевих панцирях, іскрами заграли козацькі списи й криві турецькі шаблі.

Гануська спинилася, доки Гетьман не станув побіч неї.

— Що сталося, Ганусько? — спитав.

— Глянь, дядьку! — піднесла високо ліхтар. — Він наче рухався б! — показала ліхтарем у бік кімнати, де стояв закутий у сталь зброєносець.

Гетьман глянув у бік: справді, при мерехтливому світлі свіч зброєносець наче ворушився.

Гетьман підійшов до зброєносця, відкрив шолом і глянув у діру. А відтак легко струснув зброєносцем. Задзвеніла зброя і зброєносець захитався.

— Твоя правда, Ганусько! — звернувся Гетьман до відчини. Я навіть не подумав, що сюди дуже добре може скритися котрийсь із моїх... друзів. Треба буде від сьогодні вважати.

— Скажи це Павлові, дядьку! — шепнула Гануська — а може я скажу?

— Ні, ти не говори нічого, ліпши це краще мені! — відповів Гетьман, підходячи до стіни, вкритої кидимом, на якому висіли пістолі. Витягнув із кишені ланцюжок, на якому нанизані були різного виду ,ключики, підібрав один і легко відхиливши килим, відчинив замок замаскованих дверей. Двері відкрилися і в пів-мрячному світлі свіч показалися вузькі, стрімкі сходи.

— Йди попереду, Ганусько! — велів Гетьман.

Підносячи високо ліхтар Гануська ввійшла перша на сходи, які вужеватою лінією пнялися вгору. За нею йшов Гетьман, що старанно замкнув за собою двері. На другому закруті сходів появилися куті залізом двері.

— Застукай кулачком, Ганусю, тричі, раз-по-разу!

Гануська взяла ліхтар у ліву руку та тричі сильно вдарила у двері. Через хвилину заскреготів замок, двері відкрилися і в них появився високий, сухий чоловік із довгою сивою бородою, та живими, лискучими очима.

— До вас візит, шановний і дорогий докторе! Чи зволите прийняти оцю панянку на розмову?

Мужчина низько вклонився, при чому його розкуйовджене волосся поклалося смугою на чоло:

— Вітайте, Ваша Ясновельможносте, та й ви, дорога панянко! Заходьте, прошу! А я оце хотів до вас зайти!

— Із гороскопом, докторе, поганим чи добрим? — спитав Гетьман, входячи до кімнати астролога.

— Дозвольте, шановна панянко, подати мені ваш ліхтар? — звернувся Шабельниченко до Гануськи.

Гануська подала астрологові ліхтар, він поставив його на великому столі, що займав майже пів кімнати. Відсунув рукою цілу купу паперів, на яких видніли якісь чудернацькі знаки, рисунки й цифри. По другому боці стола горіла ясним світлом велика оливна лямпа.

— Будь ласка, дорогі панство, зробіть мені шану та сідайте, щоб усе добро сідало! — підсуваючи два ослінчики, попрохав астролог.

Гануська питаюче глянула на Гетьмана, цей очима дав знак, щоб вона сідала а сам підійшов до стола, посередині якого, серед паперів і звоїв папірусів, стояв прецизно зроблений із металю зодіяк.

— Невже й сьогодні, докторе, в таку негоду, промовляють до смертних зорі? — спитав Гетьман спираючися рукою на стіл.

— Зорі завжди говорять до нас, Ваша Ясновельможносте, тільки ми не завжди їх слухаємо! — відповів Шабельниченко, шанобливо схиляючи голову.

Легко помітна, глумлива усмішка промайнула по обличчі Гетьмана Кирила.

— І що ж сказали вам зорі, шановний докторе й професоре?

— Три місяці тому, Ваша Ясновельможносте, 22 серпня, минуло 50 років від смерти нашого, незабутньої пам'яті, великого Гетьмана, а Вашого, Ясновельможний Гетьмане, славного попередника, Івана Мазепи, хай Господь світить над його душею!

І Шабельниченко поклав на грудях хрест а за ним перехрестилися Гетьман Кирило й Гануська.

— Сьогодні 22-е листопада, Ваша Ясновельможносте, як від кількох днів ніяк не можу найти однієї ясної зорі, що постійно горіла в констеляції зір Вашої Ясновельможности... — схилив шанобливо голову астролог.

Луки брів збіглися на переніссю в Гетьмана Кирила, на чолі появилася пізема пруга й він сухо кинув:

— Вона померкла?

— Ваша Ясновельможносте! Дозвольте пригадати вам, що ще перед пів року тому я говорив вам, що в 50-річчя бою під Полтавою померкне одна з найближчих зір із вашого зоряного кола.

— Пригадую! — хитнув головою Гетьман Кирило. — Можете мені сказати, коли ця зоря померкла?

Астролог узяв зі стола якусь записку, пильно глядів на неї і по хвилині, підводячи свої лискучі очі на Гетьмана, відповів:

— Точно: між 10-им і 20-им дня цього місяця.

— Дякую! — хитнув головою Гетьман Кирило. — Померкла, так померкла! Нема ради! А мені хотілось би, професоре, попрохати вас поговорити з оцією панянкою...

Астролог шанобливо схилив голову перед Ганускою і звернувся до Гетьмана:

— Дозвольте, Ваша Ясновельможносте, я хотів би ще одне вам сказати...

— Будь ласка, кажіть! — якось нетерпеливо відповів Гетьман.

— Стережіться, Ясновельможний, людини в зброї!

— Що? Що? — перепитав Гетьман. — Кого я маю стерегтися?

— Людини в зброї! — повторив значуче й помалу астролог.

— Людини в зброї?! — неначе відгомін повторив Гетьман. — Хіба сьогодні люди ходять у зброї? Що ви верзете?

І Гетьман звернувся до Гануськи, щоби щось сказати та спинився: Гануська заламаними очима вп'ялилася в обличчя Гетьмана, а її поблідле обличчя виявляло таку муку, що Гетьман швидким кроком підійшов до неї та, кладучи руку на її плече, спитав:

— Що з тобою, Ганусько, ти хвора?..

Схопила своєю рукою руку Гетьмана й майже нечутно прошептала:

— Дядьку... зброєносець!..

Гетьман випрямився, в очах у нього замиготіли якісь іскорки і він бистро глянув у вічі астрологові, який мовчки стояв за столом.

— Еге ж! Розумію, професоре Шабельниченку, та дякую вам за попередження. Так! Воне цікаве, справді цікаве! А он мені прикро, що моя кузеночка захворіла... Мабуть ти вже не схочеш прохати нашого астролога про свій гороскоп?

Гануська схопилася з ослінчика.

— Ні, ні, дядьку! Ходім уже, ходім!

— Я дуже вибачаюсь, панянко, що може це мої слова, що їх переказали зорі, так вас схвилювали, прохаю вибачення... — знов легко склонивши голову, сказав астролог.

— О, ні! — живо заперечила Гануська. — Це я вибачаюся перед вами, професоре, та прохаю вибачення... Мабуть ця негода так погано на мене вплинула. Дозвольте, що піду, може іншим разом...

— Але ж чому ти так хвилюєшся, Ганусько? — старався заспокоїти її Гетьман. — Професор напевно не відмовить твоєму проханню і на черговий раз... Та коли хочеш іти, то, очевидно ходім! Завтра теж буде день, правда, професоре?! Ну, так, оставайте здорові та очікуйте нас невдовзі знову!

Гетьман узяв ліхтар у руки та звернувся до дверей.

— Тепер я піду перший, Ганусько! — сказав звертаючися до дівчини.

— А може дозволите, Ясновельможний, що я посвічу на сходах? — спитав Шабельниченко.

— Дякую, професоре, ви собі не перешкоджайте в праці! Всього кращого й до побачення! Ходім, дівчино! Подати тобі руку чи сама зійдеш?

— Дякую, дядьку, я сама...

Зійшли помалу на долину, але перед самими дверима, що вели до музейних кімнат, Гануська задержала Гетьмана.

— Дядьку! — шепнула. — Я піду перша, а ти поглянь на зброєносця!

— Ні, дитино! — відповів тихо Гетьман і наказуючим тоном додав: — Тепер робитимеш усе, що я скажу!

Відкрив двері в кімнату, пропустив повз себе Гануську й увійшов сам, відсуваючи рукою килим. Підніс високо ліхтар і глянув на зброєносця: шолом, що його він оглядав, ідучи на гору до астролога, був звернений праворуч, до дверей, а не як передше, ліворуч, до вікон.

Гетьман глянув на Гануську: стояла, як укопана, а рукою схопилась за уста, щоб не крикнути.

Якась збиточна усмішка майнула обличчям Гетьмана; він поклав ліхтар на столику, що стояв побіч під стіною та даючи знак мовчанки Ганусьці, помалу замкнув на ключ замасковані двері, вигладив килим і звертаючися до Гануськи, сказав уголос:

— А тепер, дівчино, з уваги на день твоїх народин, я хочу вволити твою волю! Ти вже давно хотіла пописатися своїм стрілянням, мовляв, зумієш у леті птаха вбити! Побачимо! Між цими пістолями, ось тут, як бачиш, є завжди одна набита, зараз це провіримо, — Гетьман узяв із килима одну пістолю, клацнув замком та знову голосно продовжував: — у порядку, до стрілу готова! Ось, візьми її, стань ось там, під стіною і попробуй влучити в серце оцього-о, панцеря!

І Гетьман ударив пальцем у панцер зброєносця, де повинно було находитися серце людини, яка б одягла панцер.

Панцер глухо задзвенів. Гетьман усміхнувся до Гануськи та продовжував:

— Але стріляй цільно! Маєш потрапити в саме серце, коли ж ні, так ти програла. Ось тут тобі пістоля, стань під стіною і стріляй! Побачимо, що ти вмієш!

Гануська нерішено гляділа на Гетьмана. Але коли Гетьман моргнув до неї оком і кивком руки велів їй підійти до себе, зробила помалу крок і здеревіла. Бо в цьому ж самому моменті зброєносець порушився, забряжчала зброя, він посунувся кілька кроків у бік і нагло звалився на землю, майже у самих стіп Гетьмана. З нутра панцера загуділи слова:

— Ласки, пане Гетьмане, ласки, ласки!

Зброя розсипалась і перед Гетьманом лежала скорчена людська постать, лебедіючи:

— Ласки, ласки!

Дуло пістолі, що її тримав Гетьман у руці, помалу звернулося у бік скорченої постаті та якісь жорстокі вогники заблисли в очах Гетьмана. Здавалося, рука Гетьмана потисне ось-ось за язичок пістолі та гримне вистріл. Але Гетьман опанувався і, не відводячи пістолі від усе ще лежачої постаті, холодно, звертаючися до Гануськи, що стояла мов укопана, сказав:

— Заклич сюди негайно сторожу!

Гануська здригнулася і стрілою метнулася до дверей.

— Устань! — кинув гостро до лежачого Гетьман.

Постать помалу підвелася і на Гетьмана глянуло сухорляве, бліде обличчя невеликого ростом мужчини, який зробив рух, наче б хотів обняти коліна Гетьмана.

Гетьман із виразною огидою поступив кілька кроків назад.

— Твоє прізвище? — спитав Гетьман.

— Завалиха, Семен Завалиха, Ваша Ясновельможносте! Я не винен у нічому, мене змусили, мене...

— Хто тебе змусив? — перебив сухо Гетьман.

Малі очі мужчини якось боязко забігали і він майже шепотом, сказав:

— Григорій Миколаєвич, Ваша Ясновельможносте, він моїх батьків уб остріг засадив і сказав, що коли я цього не зроблю, так батькам моїм голови з плечей знімуть... я не винен, Ваша Ясновельможносте...

— Ти чий піданий? — перебив знову Гетьман Кирило.

— Григорія Николаєвича Тєплова, Ваша Ясновельможносте, я не винен, простіть...

Двері широко розкрилися і в кімнату вбіг осаул Бутович та кількох гвардистів. За ними тихо просмикнулась Гануська та притулилася до стіни, мов хотіла увійти в неї.

Гвардисти миттю окружили мужчину. Гетьман звернувся до Бутовича і вказуючи кивком голови на Завалиху, що цілий трусився, сказав сухо:

— Закувати його в кайдани й кинути до вежі! Ще сьогодні повідоміть генерального суддю і сказати йому, що слідство я переведу сам!

— Так, Ваша Ясновельможносте! — випрямився осаул Бутович.

Гвардисти взяли між себе Завалиху, який щось шептав збілілими устами й озирався довкруги, наче шукаючи помочі, та вивели його з кімнати. За ними вийшов Бутович.

Гетьман Кирило глянув на зброю, що лежала на землі, подивився на пістолю, яку все ще тримав у руці й усміхнувся.

Гануська відділилася від стіни й тихо підійшла до Гетьмана.

— Ти чого смієшся, дядьку? — спитала стишеним голосом.

— Уявляєш, Ганусько, що ця пістоля зовсім ненабита! — засміявся в голос Гетьман, — і мабуть добрих пів сотні років ніхто з неї не стріляв. І чи не правду каже наш молодий філософ, Грицько Сковорода, що життя це театр?

Гетьман Кирило поклав пістолю на столику й узяв за руку Гануську.

— Ну, Ганусько, тепер ходімо щось повечеряти, за це все належиться нам чарка доброго вина! Ходи, велиш нам щось приготовити! Все це залишимо, як є, тільки треба сказати Павлові, щоб усе це прибрав! — і Гетьман ногою відвернув панцир; зміряючи до дверей.

За ним послушно йшла Гануська.

— Дядьку! — шепнула Гануська, коли перейшли до дальших кімнат.

— Що такого, Ганусько? — спитав Гетьман.

— Дядьку, чи ти справді велиш зняти голову цьому... цьому Завилисі?

— Власне кажучи, Ганусько — тут Гетьман узяв Гануську легко за плече — йому це й належалося б, але справдішня кара належиться тому, хто його послав... А врешті, — і тут голос Гетьмана задзвенів смутком — у нашій історії це явище дуже часто повторяється, ми дуже часто стаємо знаряддям нашого ворога, проти самих себе...

Увійшли до малої їдальні й Гетьман спинився.

— Ну, Ганусько, будь тепер господинею! — сказав весело, сідаючи за стіл, — та вели принести, що Бог дав!

— Я зараз, дядьку! — заметушилася Гануська, вибігаючи до кухні. І в тійже хвилині двері з другої кімнати відчинилися й увійшов Павло. Запорожець помалу кинув оком навколо, неначе перевірюючи, чи нема когось зайвого в кімнаті та нишком підійшов до Гетьмана.

— Що скажеш, Павле? — спитав Гетьман Кирило.

— Довірочний лист, Пане Гетьмане! Велено віддати вам у руки! — відповів Павло, вийнявши із кишені листа та подав його Гетьманові.

Гетьман уважно оглянув печать на листі, а тоді відчинив листа. У листі стояло:

Пане Гетьмане!

14 дня листопада нашого Божого року, Григор граф Орлик, генерал-поручник військ Їх Величества короля Франції, кавалєр Ордену св. Люї і шведського Ордену Меча, помер від ран!

Хай Господь буде милостивий його душі!

Брат Флоріян

Гетьман Кирило потер рукою чоло та почав читати листа вдруге. По хвилині якимсь хрипким голосом спитав Павла, який непорушно стояв перед Гетьманом, ждучи наказу.

— Хто передав цього листа, Павле?

— Отець Гедеон! — відповів Павло.

— Він виїхав уже?

— Ні, завтра ранком буде тут...

— Добре, Павле! — відповів Гетьман, ще раз кинув оком на листа, згорнув його, сховав у кишеню, а відтак, якось важко підвівшися з крісла, підійшов до вікна. Була чорна ніч.

— Чи може подати щось, Пане Гетьмане? — спитав по хвилині Павло.

Гетьман Кирило відвернувся від вікна та спокійно сказав:

— Ні, Павле, дякую! Скажи тільки панночці, що не буду вечеряти!

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константина Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - деревориттями мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із переплатою.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

СЕРЕД КНИЖОК

Василь Волицький. НА ЛЬВІВ І КИЇВ. Воєнні спогади 1918-1920. Накладом видавництва "Гомін України". Торонто 1963. — Стор. 238 + 1 нн.; форм. 141x206 мм. — Обкладинка М. Бідняка. — Ціна $2.50.

Степан Самійленко. ДНІ СЛАВИ. (Спогади полковника української армії). (Вид.) Українська Вільна Академія Наук у США. Нью-Йорк 1958. Стор. 131 + 3 нн., форм. 155x212 мм. — Ціна $2.00. — Обкладинка — П. Холодний. — (Ця книжка видана за матеріяльною участю автора).

Одна і друга книжка це т. зв. в мемуаристиці "спомини (спогади)" себто мемуари написані неодночасно з подіями, які описують. Але спогади Волицького писані на основі записок (своїх і чужих), ще й порівнювані з іншими вже друкованими джередами про описувані події. Зате С. Самійленкові спомини більше чисто пам'ятеві та, маємо враження, з великими пропусками, бо ж присвячені "онукові Денисові". Але і одні і другі написані теж "для будівних цілей", отже місцями трохи патетично, чи "публіцистично". Опис Самійленка в першій особі, а скорочення (чи може: редакція?) надали книжці більш белетристичного посмаку й читати її легше, ніж спомини Волицького, який хоче будівну рацію книжки пов'язати з малощо не чисто науковим дослідом. Волицький старається надати місцями своїм спогадам також чуттєвого підкладу, але це звучить на початку книжки якось підроблено, мов би то автор іще "не розмахався"; пізніше, коли вже ми в ході акції, Волицький забуває на ці штучні прикраси, то й оповідання його пожвавлюється і стає направду цікавим. Моральна наука в цього: не лучити "будуючого" стилю Ю. Шкрумеляка з "Народньої Справи" зі стилем професора, який має свою власну індивідуальність і письменницький талант.

Спогади Волицького написані зі становища радше простого рядовика, а не старшини, як каже ред. І. Вараниця. Але додаймо від себе, цей рядовик став уже давнезно професором, то й багато вже зі свого рядовицтва стратив... Проте не можна заперечити, що його спогади є "доброю лектурою" не тільки для молодого покоління (?), але напевно для старого, яке вже за матеріяльними благами скочується помалу від патріотизму вбік американських "пінків".

Наківці: від видавничого редактора ми бажали б залишити смішну й ненаукову назву для будови державности: "національна революція" (стор. 3). Слово революція походить від латинського слова "револьвере" (грецьке: діяболейн, від чого пішло й слово "диявол"!). Хіба є переворотом будова власної держави? Чому ми все маємо наслідувати дійсних переворотників - диявольств большевиків і інших усяких нехристів? Середовище видавців книжки чимало причинилося до дійсної революції поглядів нашого громадянства від хлібоїдного до державницького наставлення. Але коли ми вже що революцію перейшли, то час цьому середовищу еволюціонувати від "ррреволюції" вбік державного способу думання: будувати, а не валити. І пам'ятати, що "юж нам так не буде, як ми било перше"...

Коли мемуари Галичанина Волицького мають вартість малощо не наукових "записок" історичної вартости, то спомини Степана Самійленка, полковника УНР, радше чисто белетристично-виховної вартости. Не перечу, що вони написані дуже живо, мов справжній белетристичний твір, повні анекдотичних уставок, то й читаються легше, ніж спогади науковця-рядовика Волицького. Але їх мемуарна вартість невисока, то й треба сказати, що це радше мялі й будівні спомини для "онука", бо й живі, та історія в них фризована "для молодого покоління" — деяка аналогія з польською книжкою "Вєчори под лїпом". Щоб не прирівнювати їх до чогось галицького, раджу прирівняти їх до споминів сотн. Бориса Монкевича "Слідами новітніх Запорожців" (вид. "Доброї Книжки" 1928 р.), теж члена полку "Чорних Запорожців": Монкевич пише справжні спогади на основі записок, а Самійленко споминає славні часи більше як дід для внука. І внук, і старий не-внук прочитають їх за одним махом, та може більше "збудуються" ними ніж ученістими, але й тяжчими спогадами.

На тему, що таке мемуари, прочитайте вступ до книжки о. О. Заклинського п. н. "Записки пароха Старих Богородчан", де викладено трохи з теорії мемуаристики.

ПЕРШИЙ ШЕМАТИЗМ ТОРОНТОНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ 1948-1963. З доручення та за апробатою Церковної Влади опрацював Юліян Бескид. — Видання Торонтонської Єпархії, Р. Б. 1963. — Стор. 207 + 1 нн., форм. 155 x 233 мм. — Ціна $4.00, в оправі $7.50. (У тексті 238 світлин церков, священників, збірних світлин груп вірних і т.п.). З друкарні оо. Василіян, Торонто.

Треба сказати, що віддання редакції шематизму в руки досвідного старого редактора Ю. Бескида було щасливою думкою: цей перший Торонтонський шематизм вийшов імпозантно та гідно заступає нашу Єпархію як виразник її праці за перше 15-річчя. Зачинає книгу, як вступне слово цінна розвідка Торонтонського Владики п. н. "Священик — як другий Христос — посередник між Богом і людьми".

Інформативна частина починається списком місцевостей із парохіями Торонтонської Єпархії в англійській мові.

Далі йде поазбучний спис місцевостей із парохіями й місіями, станицями та додатком, де вказано місцевості з меншими або більшими скупченнями Українців на Сході Канади.

Далі за роками 1948-1963 подано, в яких місцевостях здвигнено та побудовано нові церкви; під яким покровом ті церкви і богослужбові каплиці.

Коротко зібрано дані про Згромадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви та Сестер Місіонарок Християнської Любови.

Не забули сказати про католиків із Словаччини й Мадярщини, що належать до Торонтонської Єпархії.

Після поазбучного спису померлих священиків іде теж поазбучний виказ сучасних світських священиків, із життєписом і світлиною кожного священика; далі монахи: Василіяни, Редемптористи, та Студити. В додатковому списі подано про священиків, які працювали в Торонтонській Єпархії та переїхали до інших Єпархій, або вмерли в Бозі. Подано теж світлини Головного Заряду Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії у Провінції Христа Царя в Канаді, р. Б. 1963 та окремо світлини Командирів-Лицарів ордену св. Григорія Великого, п. Гната Поворозника і п. Стефана Романа.

У наступному говориться про українське католицьке шкільництво на терені Торонтонської Єпархії; далі розділи: ЛУКЖ, УКЮ та Запомогового Братства св. Николая на Сході Канади. Прикро вражає один недогляд: нема згадки про католицьку пресу нашої Єпархії: а вона чейже існує... На закінчення подано додаткові інформації та деякі поправки тексту. Поазбучний показник священиків Торонтонської Єпархії та зміст замикають цілість тієї вартісної й небуденної книги.

Побажати б, щоб наступне видання шематизму появилося вже на другий рік. Варт би його доповнити ціннішими доповідями напр. із соборчиків, розглядом католицької преси Єпархії в українській та словацькій мовах. Також слід би звернути більшу увагу на те, що Церкву творять не самі тільки священики, а й вірні, на що звернув особливішу увагу Вселенський Собор, а новочасна католицька література Заходу вже відразу приймається до тих вказівок Собору; для прикладу згадаю напр. 5-ти томову історію Церкви французькою мовою, яка вже виразно зазначує, що історія Церкви це історія в с і х її членів, не тільки духовних.

С. М.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ВІДПОВІДЬ НА КРИТИКУ КНИЖКИ "БЕРЕЗІВСЬКЕ БОЯРСТВО НА ТЛІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ"

У журналі "Світло" з-квітня 1964 р. ред. Мох називає мене аматором та закидає перебільшування фактів братовбивств.

Науковці посвячують увесь свій час науковій праці, аматори, виконуючи фізичну працю, можуть посвятити іншій галузі праці лише уривки часу. Тому їх праця інколи не така докладна. Поза фізичною працею жертвував я історії Березова та повстанню боярської верстви лише окрухи вільного часу. В Дітройті є лиш одна друкарня під зарядом добросердечного фахівця, що в одній особі є директором, адміністратором, друкарем, а часто і складачем. В одній кімнаті є адміністрація і друкарня. Я був змушений друкувати книжку в Дітройті, бо заряд фабрики, в якій я працюю, не давав відпустки на коректу поза Дітройтом, тому я мусів переводити її ночами в місці. Друк тягнувся 10 місяців, бо друкар не відмовляв нікому термінової праці, а друк книжки переривав на 2-3 тижні. У виправлений матеріял, у таких перервах друкарський чортик поробив масу похибок, пропущень та переставлень. Друкар був перемучений, часто працював до 2-ої год. ночі. Навіть деякі мої односільчани, що живуть в Дітройті, яких я добре знаю, позмінювали в той спосіб імена. Це не оправдує, а лише підчеркує аматорство.

А тепер якнайкоротше до завваг критика:

Про ген. Пашкевича споминали в Березовах старі дідусі. Чи він був у поході на Угорщину, чи в поворотній дорозі, того вони не затямили. Усі польські історики називають "Пашкевіч". Ген. Шептицький і посол Шекерик такі титули мали. В листопаді 1917 р., коли формувалися "Київські Січові Стрільці", а було їх не цілі 2 чоти, то командантом їх був полковник Є. Коновалець. ("Історія Українського війська", стор. 386). Як знаємо полк. Коновалець попав у російський полон четарем і тоді полковником не був. У згаданій історії він названий полковником.

Інформації капітана Урбановича, дуже солідні. Це була людина зрівноважена, розумна, холоднокровна. Особа кап. Урбановича буде докладно насвітлена в осібній статті.

Щодо війни Любарта з Казимиром, то в друку зайшло пропущення. В рукописі є написано "Між Любартом і Казимиром та Людвиком". Те саме з Наполеоном. У рукописі є Наполеон III.

Правдиве назвище є о. Тим'як а не Тимняк, як думає Шан. критик. "Ратундул" назва місцева. Я зову "Ротундул" і пояснюю для чого, та виразно зазначую, що наші предки змінили "Ротундул" на "Ратундул" (стор. 50).

Акрешори — А, друк. похибка.

Чи Арсенич мій рідний вуйко, був адвокатом у Дафрині чи навпаки, це не важне, бо він був і адвокатом і суддею. Я наголосив, що інше, а не його звання.

У рукописі є Вячеслав Будзиновський.

"Дешлехт" це не моя видумка, а польського автора, якого я подав у прилозі. З нього польські критики не робили ні вершка ні середини гумору. Я виразно зазначив, "так виводять походження слова шляхта польські історики".

Перейдемо до найважливішого закиду, до сотень убивств. Шан. рецензент мусить бути добре ознайомлений з тими фактами, коли твердить, що було вбито лише 14 польських колоністів. Це така невелика кількість, що Шан. рецензент напевно буде знати їх імена.

Коли цього йому невідомо, то напевно знають і скажуть йому, ті чи та особа, за "подущенням" яких Шан. критик так певно "14 польських колоністів" наголосив. Коли ред. Ол. Мох подасть імена тих колоністів у "Світлі", тоді в цьому ж. журналі прилюдно оголошу не "перебільшення", але навіть "перекручення" фактів. Коли ж ті за "подущенєм" яких ред. Мох те написав, імен убитих не подадуть, тоді Шан. рецензент переконається особисто, що ті, чи та особа, використали довір'я ред. Ол. Моха і коштом його довір'я вирівняли свої особисті порахунки. Чекаю на імена 14 польських колоністів Вшан. п. ред. Мох!

Що до тризуба-гербу, то це висказ не мій, а пок. О. Даниловича. Порівнювання його з голубом — "Св. Духом" виходить трохи неприродно, бо ні зорово-симетрично, ні символічно, голуб в леті до тризуба не подібний. (Крила в голуба кількакратно довші, як голова, у тризуба, навпаки, середня частина довша від крайніх). Зорово, це був би радше бузько, дика качка, гуска, чи журавель. Символічно голуб у льоті, це хрест, а тризуб власне той символ стратив. Та це справа особистих поглядів. При кінці рецензент дає мені поради. Дозвольте завважити Вп. Редакторе, що безсторонній суддя, заки видасть вирок, перевірює докладно докази обидвох сторін. Це роблять судді не-християни. Християнсько-католицького рецензента це правило обов'язує, тим більше.

Іван Кузич-Березовський

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіжи, автомобілі і т. п.

Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ЗДАЛЕКА Й ЗБЛИЗЬКА

ВПРЕП. О. ПРОТОАРХИМАНДРИТ ЧСВВ У ВІННІПЕГУ

Найвищий настоятель Василіянського Чину, Всесвітлішний і Високопреподобний Отець Протоархимандрит, Атанасій Великий, відбуваючи генеральну візитацію василіянських провінцій у вільному світі, прибув у понеділок, 20-го квітня 1964 з Торонта до Вінніпегу — осідку провінціяльної управи канадської василіянської провінції Серця Христового. На летовищі вітали свого найвищого настоятеля василіянські Отці — Севастіян Курило і Рафаїл Мельник.

Вітало теж і велике число світських представників парохії св. Николая, яку від самих початків поверх 60 років тому до сьогодні обслуговують священики цього Чину. Також і репортери англомовної преси Вінніпегу мали "інтервю" на летовищі з Впреп. Отцем Протоархимандритом.

У вівторок 21-го квітня парохія св. Николая вітала гостя з Риму врочистою вечерою. Бенкет у парохіяльній залі попереджено молебнем до Христового Серця, що його відправив Впреп. о. А. Великий, в асисті Впреп. о. С. Курила і Впреп. о. Р. Мельника, пароха церкви св. Николая, та великого числа вівтарної дружини. Хоч був робучий день, церква, а опісля і зала були переповнені, особливо приємно вражало, що крім старших була теж дітвора і шкільна молодь.

Входячи до залі, в якій парохіяни вже чекали на гостя, хор привітав Впреп. о. А. Великого грімким многоліттям, а при головнім столі хлопчик і дівчинка з Рідної Школи вручили йому китицю цвітів. Після вечері, привітав гостя інж. С. Романів, господар вечері. Дальший ряд привітів складали п-на Б. Войтович від УЖЮ, п-на Є. Канчір від ЛУКЖ, п-ні Вербицька від Апостольства Молитви, о. парох Р. Мельник, ЧСВВ від усієї парохії, а Радник Слав Ребчук від міста Вінніпегу вручив Всесвіт. о. Протоархимандритові грамоту почесного громадянина міста Вінніпегу і пам'ятковий медаль міста згідно з ухвалою Міської Ради. Хор ім. св. Николая під проводом Впреп. о. Б. Слободи, ЧСВВ доповнив святочний настрій декількома великодніми піснями. Від парохіяльного комітету промовив президент п. Іван Музичка та передав дарунок від усієї парохії о. А. Великому. Всесвітлішого о. Протоархимандрита представив зібраним о. проф. М. Гнєсько, ЧСВВ, з'ясовуючи важніші моменти з його життя і праці, між іншим, його видатну

ВІТАЮТЬ НА ЛЕТОВИЩІ У ВІННІПЕГУ ВСЕСВІТ. О. ПРОТОАРХИМАНДРИТА

отці і представники парохії св. Николая у Вінніпегу.

З-ліва: П. Свистун, І. Сулимко, Ф. Євтоній, В. Рибчук, Впреп. о. Б. Слобода, Протоігумен, Всесвіт. о. Протоархимандрит А. Великий, ЧСВВ, Впреп. о. С. Курило, ЧСВВ, Впреп. о. Р. Мельник, ЧСВВ, М Дутка, місто-голова церк. ком. І. Музичка, Радник і заступник місто-гол. церк. ком., Слав Ребчук, Н. Яківчук, Б. Скрипник, Д. Майкрук, Н. Майкрук, І. Нячук, Я. Ваврикив і П. Квасний.

працю для видання римських документів, а в останніх часах участь у Вселенському Соборі, як Секретаря Комісії Східніх Церков.

Опісля став до слова сам гість — Всесвіт. о. Протоархимандрит: висловив радість і вдячність за гостинне привітання та щире прийняття у Вінніпегу. "Василіян — це діти Ваші", говорив у своїй промові Впреп. о. А. Великий. — "Ми з-посеред Вас, діти українського народу, і де цей нарід житиме, там будемо з ним та працюватимемо для нього ми — ваша кров і кість. — Від себе хочу дати якнайбільш для Церкви і того народу, з якого я вийшов і з якого Ви всі. А з Вами я буду спогадом і працею". Звертаючись до радника Слава Ребчука, дякував за вручення громадянського відзначення від міста Вінніпегу, яке прийняв ув імені всіх Василіян та через С. Ребчука зложив подяку посадникові міста Вінніпегу й усім його радним. Цю ж подяку висловив теж і англійською мовою.

Прикра була СіБіСі телевізійна преса, яка того самого вечора передала на вечірньому бюлетені фрагменти сфільмовані в церкві під час молебня та з банкету.

Відспіванням "Христос Воскрес" закінчився банкет, а батьки, що мають своїх синів у Василіянському Чині, парохіяни, діти й молодь — горнулися довкруги дорогого гостя, щоб особисто привітатись — поговорити — побажати щасливого побуту в дальших мандрівках по Канаді.

Хоч обмежений часом, у наступних днях Всесвіт. о. Протоархимандрит відвідав ВПреосв. Митрополл. Кир Максима Германюка, ЧНІ, старечий дім Св. Родини, школу Неп. Серця Марії, видавництво "Поступ" та інші установи й особи у Вінніпегу. Познайомився теж із містом, його церквами й організаціями, а в п'ятницю, 24-го квітня, від'їхав у дальшу дорогу до Едмонтону.

Боже благослови Впреп. о. А. Великого у його далекій подорожі та великих і відповідальних завданнях!

Прихильний

РАДНИК МІСТА ВІННІПЕГУ СЛАВ РЕБЧУК ВРУЧАЄ ВСЕСВІТЛІШОМУ О. ПРОТОАРХИМАНДРИТОВІ, А. ВЕЛИКОМУ, ЧСВВ ГРАМОТУ ПОЧЕСНОГО ГРОМАДЯНИНА МІСТА ВІННІПЕГУ.

З-ліва сидить місто-голова церк. комітету п. Іван Музичка, з-права Впреп. о. Р. Мельник, ЧСВВ, парох церкви св. Николая у Вінніпегу.

РІК ПРАЦІ ЛІГИ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК У МОНДЕРІ, АЛТА

Річні збори відділу ЛУКЖ у Мондері, які відбулися нещодавно в новому Народньому Домі, виявили в звітах різних членок Управи гарну діяльність відділу. Збори відкрив молитвою о. Євген Кушко ЧСВВ, місцевий парох і духовний асистент відділу. Членки Управи тоді склали свої звіти за 1963 рік.

У своїй праці членки Ліги зазначили свій вклад у різних ділянках, Рідна Школа, церква, місцева громада, Народній Дім, дитячі й молодечі організації, Музей оо. Василіян, Сиротинець св. Йосифа, ОО Василіяни — всі черпали з допомоги та діяльности ЛУКЖ у Мондері.

61 членка за проводом голови пані Павліни Філ дружньо працювали в минулому році та мали такі успіхи: Комітет Рідної Школи віднотував велику участь дітей у Рідній Школі, яка за проводом Сестер Служебниць Преп. Митрофанії й Андрей уладила гарний різдвяний концерт із прибуттям св. Миколая для дітей. Діти навчаються в рідній школі двічі в тиждень. Рідношкільний Комітет дбає, щоб удержати школу та упримістити їм час, тому й устроїв пікнік для дітей під кінець науки в червні м. р. Духовна Секція ЛУКЖ відмітила участь усіх членок у щомісячному приниманні Св. Тайн, частих пожертвах Служб Божих за померлих та участь у них. Помітний зріст зацікавлення до закритих реколекцій серед жінок, реколекції відбувалися в домі оо. Облятів у Ст. Альберт під проводом о. В. Каменецького ЧСВВ. Із ручних робіт членки вишили й вишили чотири хоругви до церкви, чистили й мили храм, справляли цвіти до церкви, справили чотири стихарі та перевели День ЛУКЖ, чіпляючи при цьому відзнаки.

Мондерська громада у своїй історії збудувала вже три народні доми. Найновіший посвятив Преосв. Кир Ніл Саварин 8-го березня ц. р. Упродовж минулого року Ліга УКЖ уклала багато праці для викінчення та сплати довгу на ньому. Членки помалювали нутро дому, взяли участь у триденному базарі з доходом на залю, купили до дому холодільню та машину до полірування підлоги, обі вартости 1,200 долярів, обслуговували різні банкети й весілля, щоб такими доходами сплачувати довг. Ліга мала в 1963 році прибутків 3,900 долярів, з чого жертвували на довг Народнього Дому 3,100 долярів. Ліга взяла чинну участь у святкуванні 60-річчя приїзду оо. Василіян до Канади та приготовила великий банкет, пошанувала з громадою п. Юрія Мищія, голову Управи Народнього Дому та вручила йому дарунок. Теж попрощала Впр. о. ігумена М. Дацюка ЧСВВ, коли він їздив до Риму на вибори Протоархимандрита ЧСВВ. Членки влаштували спільне сзвачене, продаж печива різдвяних і великодніх страв. Із харитативної сторінки діяльности ЛУКЖ треба згадати: ЛУКЖ відвідувала хворих у шпиталі, обдарувала Сестер і сиріток у сиротинці 25.00 долярами і солодощами, провела збірку в місті Мондері на товариство боротьби з пістряком, що принесла 140.00 долярів. Музейний відділ ЛУКЖ постійно дбає про доповнення чи набуток різних експонатів і вишивок для Музею, трудиться, щоб Музей фінансово піддержувати різними підприємствами та дбає про чистоту й охайність музейного будинку. Місцеві відділи УКЮ, Марійської й Вівтарної Дружин завжди звертаються до Ліги, щоб допомогти їм у власних підприємствах, що Ліга радо робить. Великим полем праці для Ліги буде нова парохіяльна церква в Мондері, що вже її плани викінчуються, на її будову переведено велику кампанію, що принесла 60,000 долярів. Членки активно включилися в збіркову акцію і ходили по хатах, збираючи пожертви. Початок нової церкви запляновано на літо цього року. Ліга ЛУКЖ в Мондері завжди з великою любов'ю й відданістю ставилася до парохіяльного життя й праці і тому є велика надія, що членки її помо-жуть багато в тому недалекому Божому ділі.

Річні збори перевибрали Управу з 1963 року і знов енергійна пані Павліна Філ станула на чолі Управи. Новій Управі і всім членкам нехай Бог благословить великими успіхами у праці для Бога, Церкви і Народу!

Анна Стрільчук
секретарка ЛУКЖ у Мондері

Мондерська Ліга Українських Католицьких Жінок із своїм парохом о. Є. Кушком, ЧСВВ

ПОДРУЖЕНІ 66 РОКІВ

Редвей, Альберта

Золоті ювілеї подружжя тепер часті. У кожній місцевості трапляються тепер щасливі подружжя, що їм дозволив Бог прожити 50 років разом. Та вже рідше доживають 60 років подружжя. Євстахій і Анна Химій із Редвей, Альберта, діждались аж 66 років подружнього життя. Обоє вже поверх дев'ятдесятки років, однак хотіли в найближчім оточенні своїх дітей відзначити ці роковини і тому 4 квітня 1964 призначили як благодарний день своїх роковин. Того дня в парохіяльній церкві в Редвей о. парох Теофіл Гурко в асисті о. Євгена Кушка ЧСВВ і о. Мирона Химія ЧСВВ, внука Ювілятів, відправив співану Службу Божу та вділив п-ву Ювілятам церковного благословення. Прочитав тоді теж побажання від Преосв. Ні-

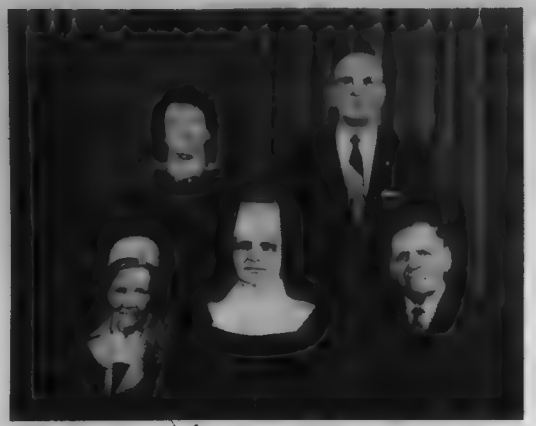

Сидять з-ліва до-права: Анна Химій, М. Єроніма, Євстахій Химій. Стоять: невістка і син Іван.

ла Саварина, Едмонтонського Єпарха та від Впр. о. Єроніма Химія, Генерального Консультора Василіянського Чину в Римі, сина Ювілятів. Окрему втіху справила своїм родичам Впр. Мати Єроніма Химій, донька Ювілятів, що перебуває в Римі і займає становище Генеральної Настоятельки всіх Сестер Служебниць у світі; вона приїхала на це торжество з Америки, де переводила канонічну візитацію домів Сестер Служебниць. Мати Генеральна вручила своїм дорогим родичам гарно розмальовану адресу враз із Папським Благословенням від Свт. Отця Павла VI. Ґратуляційні телеграми прийшли теж від прем'єра Канади Пірсона і прем'єра Альберти Меннінґа.

П-во Химії перебувають при своєму найстаршому синові Іванові на фармі в Редвей. Із родини Химіїв походив теж бл. п. о. Атанасій Химій, Генеральний Консультор Василіянської Управи в Римі, який пару років тому скоропостижно помер у Римі.

П-ву Химіям нехай добрий Бог благословить усім добром із нагоди їх рідкісного ювілею. Многая і благая літа!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Едмонтон, Альберта

Дня 8 січня помер Теодор Зілінський в 35-ому році життя. Похоронні богослуження відбулися в катедрі св. Йосафата.

Бл. п. Теодор оставив в глибокому смутку батька й матір та шість братів і дві сестрі.

По похороні відбувся поминальний обід в катедральній залі, який приготовили жінки з Апостольства Молитви. На цьому обіді промовляли о. парох Ю. Ковальський й Іван Надворний, який зложивши співчуття закликав присутніх до збірки на нашу пресу. Зложено 20 дол., з чого уділено 10 дол. на СВІТЛО.

Родина Покійного Теодора оцим складає щиру подяку всім учасникам похорону за слова співчуття й жертви на Служби Божі.

ПОХОРОН
БЛ. П. ВАСИЛЯ ГОЛОВЧУКА

Транскона, Ман.

6-го березня ц. р. відійшов у вічність по тяжкій недузі Василь Головчук, нар. 2. IV. 1883 р. в с. Новиці, повіту Калуш.

До Канади приїхав 1912 року. Довгі роки проживав у Трансконі. Був парохіянином нашої української церкви св. Михаїла, де також був довгий час членом церковного заряду.

Оставив 5 синів і 2 доньки, 2 братів і 2 сестри та жінку Павліну, що опікувалася ним дома до кінця його життя. Тяжко хворів 5 літ.

Похоронні богослуження відправив о. шамб. Дм. Шевчук. По похороні відбулася перекуска в домі покійного. Після спільної молитви й перекуски, п. Марія Храплива кількома словами зложила родині від себе й привязних глибоке співчуття. Також пояснила значення української католицької преси та попросила привязних зложити свої жертви на таку важну ціль. Привязні не відмовили: зібрано разом $27.25, з чого призначено $13.50 на СВІТЛО і 13.75 на "Поступ".

Жертви зложили: Ст. Головчук 5.00, Н. Головчук 1.00, М. Головчук 1.00, О. Осташ 1.00, п-і В. Головчук 1.00, п. Галащук 1.00, п. Гарасимчук 1.00, п. П. Дудар 1.00, Г. Попович 1.00, В. Скоробогач 1.00, Г. Головчук 1.00, П. Чінький 1.00, Ст. Купчак 2.00, п-і Р. Головчук 1.00, Росадюк 1.00, І. Головчук 1.00, С. Гриньків 2.00. Мр. Брасерлиф 1.00. Решта дрібними датками.

Жертводавцям щира подяка, а покійному сотвори Господи вічную Пам'ять!

П. Храплива

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Ст. Кетеринс, Онт.

29 лютня ц. р. відійшла до вічности Василина Лаба, одна з найстарших парохіянок у Ст. Кетеринс, на 85 році життя. В часі своєї короткої недуги покійна приняла перед смертю Святі Тайни. Похорон відбувся 3 березня в місцевій нашій парохіяльній церкві при співучасті родини й великого числа парохіян. Тлінні останки спочили на місцевому цвинтарі в Ст. Кетеринс.

Покійна Василина Лаба походила з села Вільхівці, Борщівського повіту. Народилася 1879 р. і її родинне ім'я Савчук. До Канади приїхала 1897 р., як двадцятьлітня дівчина враз із своїми родичами, двома братами і

двома сестрами. Родина Савчуків поселилася в околицях Мавнтен Ровд у Манітобі, де в тому часі творилася українська поселенча колонія.

Молода Василина відчула в своїй молодості ввесь тягар і твердість долю піонірського життя українського поселення. У 17-ім році життя вийшла заміж за Івана Лабу. Молода пара набула фарму на Мавнтен Ровд. Бог благословив їх трьома дітьми: сином Михайлом та двома дочками: Марією, замужньою за Миколою Баранюком і Мартою, яка померла в 38-ім році свого життя. Коли в 1921 р. померла жінка старшого брата Василини, лишаючи семеро дітей, то Василина Лаба забрала до себе найменші дві дівчинки (3 роки і 7 місяців) та дала їм старанне виховання. Дбала все за цілу родину й несла всюди свою поміч. У 1940 р. помер її чоловік Іван, то покійна Василина лишилася при своєму синові Михайлові. У 1941. р. широкі родини Лабів і Баранюків перенеслися з Манітоби в околиці Ст. Кетеринс. Тут і покійна Василина продовжувала своє життя до високої старости, доживаючи свого віку при синові Михайлові. Крім сина й дочки залишила 17 унуків і 10 правнуків.

Покійна Василина Лаба відзначалася глибокою релігійністю й побожністю. Служба Божа, релігійні практики, церковні пісні, які все й усюди з любов'ю співала, любов до своєї Церкви і рідного обряду — були для неї тим дорогим Божим світом, у якім і для якого вона жила. Це вона, як тестамент, залишила також і своїм дітям.

У похороні, крім широкої родини, взяло участь велике число парохіян. Похоронними обрядами проводив о. др. Микола Комар, парох церкви св. Кирила й Методія у Ст. Кетеринс. На поминальнім обіді гарне слово як сердечний спомин сказала про свою маму п-і Марія Баранюк, дочка покійної, після чого привязні учасники похорону зложили свою жертву на католицьку пресу, щоб донести вістку про смерть примірної української християнської піонерки до всіх, що її знали.

ТРАГІЧНИЙ ВИПАДОК

Кемлупс, Б. К.

У неділю першого березня ц. р. трапився Іванові й Павлині Прокопчукам із Келовни трагічний випадок. У дорозі з Келовни до Кемлупс в автомобілевому випадку Івана покалічено, а Павлина закінчила життя. Вістка про цей трагічний випадок боляче вразила всіх парафіян Кемлупсу, Келовни, Вернону і Ґрінроду. В усіх бо цих осередках панство Прокопчуки були загально знані, всіми люблені й шановані. Через кілька літ мешкали вони в Кемлупс, де були діяльними й жертвенними парафіянами. Тут за їх стараннім і жертвою одної тисячі долярів закуплено площу, на якій побудовано церковцю й резиденцію. Опісля перенеслися на мешкання до Келовни, де не тільки грошевими жертвами підпомагали церкву, але й увесь свій вільний час посвячували праці для церкви й парохії. Обоє відзначалися дійсно християнською гостинністю. Кожний, хто відвідав їх дім, ніколи не забуде щирости й теплої приязни. Покійна Павлина відзначалася також непересічними чеснотами покори й лагідности, а при цім і погідною веселістю. Не бракувало їй також християнської терпеливости і в фізичних недоманганнях і в інших труднощах. Жива її участь у всіх Богослуженнях та часте приймання Св. Тайн свідчило про її щиру й правдиву побожність.

Це також було спонукою для всіх, що приїхали з Келовни, Вернону і Ґрінрод до Кемлупс у середу четвертого березня, щоб узяти участь у Св. Літургії та востаннє попращати Павлину й віддати їй останню прислугу. Св. Літургію й інші похоронні богослуження відправив місцевий о. парох у сослуженні отця М. Біляка. Болісне й сумне було прощання всіх привязних уже тільки тіла Павлини, яке того ж дня вечором відіслано до Саскачевану в околицю Арону, де Павлина прийшла на світ, а тепер там похоронена.

По богослуженні парохіяки з Кемлупсу урядили в залі під церквою поминальну гостину. Отець М. Біляк підчас обіду виголосив промову про заслуги і працю покійної Павлини для парохії в Келовні. Всі привязні зложили дол. 44.25, щоби про покійну згадати в "Українських Вістях" і в СВІТЛІ.

При кінці обіду отець парох подякував всім привязним за віддання покійній Павлині останньої прислуги та попросив пам'ятати про неї в молитвах. Хоч Бог покликав її до вічности несподівано, всетаки можна вірити, що вона стала перед Богом із гарною житицею добрих діл.

БЛ. П. АННА ВАРАВА

Мондер, Алта.

Бл. п. Анна Варава

Після довгої недуги, заосмотрена Св. Тайнами, померла вона в Сейнт Альберт, Алта., 2-го грудня, м. р. Прожила 69 років. Покійна родилася в селі Конюшків, повіту Броди. До Канади приїхала з батьками 1902 р. Поселилися вони в Мондері. Року 1910 Анна одружилася зі Степаном Варавою, який помер іще 1957 року. По втраті сина Павла слабувала аж до смерти. Покійна була глибоко побожна. Старалася як найкраще по Божому виховати свої діти.

Оставила в глибокому смутку чотирьох синів: Ярослава, Теодора, Євгена та Алвина, та доньки: Надію Лейсі, Анелю Ружицьку, Марію, Настю Вінцентович, Єлисавету Млинарчук, Патрикію Стоцьковську, Ґеральдину Тащук та Маргарету, 21 унуків і 6 пра-

внуків, 93-літнього батька, брата Петра та сестру Юлію Шарун.

Похорон бл. п. Анни Варави відбувся в церкві св. Апп. Петра й Павла в Мондері. Тіло попередньої лежало в похоронній заведенні Парк Меморіял в Едмонтоні, де в середу вечером о. Методій Ханас, ЧСВВ, відправив панахиду. Наступного дня перевезено тіло до Мондеру й тут о. парох Євген Кушко, ЧСВВ відправив заупокійну Сл. Божу, похоронні богослужения та сказав прощальну проповідь. Тлінні останки зложено на парафіяльному кладовищі в Мондері.

Поминальний обід у мондерському Народньому Домі приготовляли членки ЛУКЖ. Під час нього о. парох висловив співчуття для родини покійної. На заклик п. Йосифа Варави переведено збірку на нашу пресу, з чого на СВІТЛО прийшло $20.00, а на фонд запланованої церкви $16.00.

ПОДЯКА

Складаємо нашу найсердечнішу подяку всім тим, що своїм співчуттям показали нам і нашій покійній Матері стійки любови у хвилині глибокого смутку в нашій родині. Дякуємо Отцям Василіянам за відвідини Мами, зокрема о. Ізидорові. Дядинкові, який уділяв їй Св. Тайну Єлеопомазання, о. М. Ханасові за відправу панахиди, о. парохові Кушкові за похоронні богослуження й проповідь, п. Іванові Семенюкові, диригентові та членам парафіяльного хору за гарно відспівану Сл. Божу та похорон, також ЛУКЖ за обід, всім, що взяли участь в похороні та всім ласкавим жертводавцям за Сл. Божі та цвіти. Усім їм хай ласкавий Господь винагородить за останні прислуги нашій дорогій Матері, а Їй нехай буде вічна пам'ять!

Родина

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Вегревил, Алта

Дня 10 березня ц. р. відійшла до вічности бл. п. Теодора Мацюк у лікарні св. Йосифа у Вегревил, на 75 році життя. Покійна Теодора з роду Тимчишин народилася 1889 року в с. Куликові повіту Радехів у Галичині. В 1908 році вийшла заміж за Василя Мотовацка. В 1912 році приїхали обидвоє до Канади, де замешкали на фермі в околиці Смокий Лейк у Альберті. Та муж

Бл. п. Теодора Мацюк

Василь довго не жив, бо за два роки помер та лишив Теодору вдовою з двома донями Софією й Анною. Гірко було жити бідній удовиці з дрібними діточками, то й за два роки віддалася за Онисима Мацюка. Вони переселилися в околиці Мондеру. По роках перейшли на сталий побут до Вегревил.

Покійна Теодора була тихої, лагідної вдачі, любила працювати й читати релігійні книжки й часописи. Від самого початку побуту в Вегревил належала до парохії, де працювала ревно в Лізі Жінок св. Анни, часто приступала до Св. Тайн та відзначалася живою вірою.

Похоронні богослуження почалися звечора парастасом у каплиці похоронного заведення. Наступного дня вранці відправив похорон із Службою Божою та попрощав покійну Теодору о. парох А. Винник ЧСВВ. Відтак відпроваджено тіло на цвинтар до Ренфурлі, де похоронений її чоловік Онисим.

По похороні для учасників похорону був обід у церковній залі. При цій нагоді о. А. Винник подякував усім від родини покійної за останню прислугу, що її віддали, беручи участь у похороні, та й щоби подати до відома іншим знайомим і односельчанам покійної про її смерть, то учасники обіду зложили на "Світло" $27.75, щоб і інші пом'янули покійну молитвою та добрим словом.

Покійна Теодора полишила в смутку 5 синів, 7 доньок, 27 унуків, 11 правнуків та сестру Параню Данилюк, що проживає в містечку Смоки Лейк.

ПОДЯКА

Ми, родина Покійної, дякуємо оцим усім, що відвідували нашу маму в лікарні, дякуємо лікареві, Сестрам і норсам за старанний догляд під час недуги. Впр. о. парохові А. Винникові за духовну услугу й розраду в часі слабости і в похоронах. Також дякуємо похоронному заведенню Парк Меморіял, зокрема ж п. О. Соколюкові за ніжну й старанну обслугу, як і тим, що несли тіло в часі похорону. Дякуємо тим, що зложили жертву на Служби Божі за вічний душі нашої дорогої мами, і тим, що зложили вінці цвітів. Щира подяка членкам Ліги св. Анни за те, що старанно приготовили обід по похороні.

Діти покійної: Семен, Йосиф, Мирон, Михайло, Василь, Анна, Софія, Настя, Геня, Катерина, Джері й Розалія.

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших дітей у юнацькому віці це **передплата** за цікавий, гарний, ілюстрований місячник

ЮНАК

Річна передплата — 4.00 дол.

- **Порадьте Вашим друзям і знайомим,** щоб запренумерували "Юнака" для своїх дітей.
- На бажання висилаємо **безкоштовно,** показове число.

YUNAK Magazine
2199 Bloor St. West, Apt. 3
Toronto 9, Ont., Canada

СВІТЛО THE LIGHT — Ukrainian Catholic MAGAZINE

The Primacy of Fervor

A RECENT and limited survey conducted in a Midwestern diocese indicated that the number of Communions in the various parishes had roughly tripled from 1950 to 1960. This figure may easily be typical of most American dioceses. The increase has been attributed to better religious instruction, increased liturgical awareness and relaxed Eucharistic fast laws.

The Catholic population of the United States and Canada has made a substantial contribution to Christian living by its rapid growth in ways of Eucharistic piety. The long lines, daily and Sunday, before the Eucharistic table in churches throughout the land show that thousands upon thousands of men and women are trying to put Christ into the center of their living and praying and that they value highly the life of grace nourished in them most fruitfully by the sacrament of the altar. This is one hopeful sign lifted high above the clamor and chaos of our secularistic society.

ANOTHER FACET of Eucharistic life and education among the people is sobering and yet, in its own way, stimulating. Its principal lesson needs to be repeated often — sometimes in spite of the increased throngs around Communion rails and sometimes because of them. The lesson is that frequency at Communion is not nearly as important as *fervor* in the Eucharistic union.

There is some reason to think that the Eucharistic crusade has grown more rapidly in width than in depth. There are signs that even in the sacredness of the Eucharistic meal many followers of Christ are more concerned about the mathematics and mechanics of worthy Communions than about the profound dispositions which make Holy Communion the richest sacramental source of supernatural grace.

IN RELATION to Holy Communion, teachers of Eucharistic piety must recall with force and clarity the truth of the primacy of love and longing and inner dedication on the part of the communicant to Christ. Externals and legalisms in sacramental life, as in other departments of sprituality, will never, in themselves produce a vital and fruitful Christianity. This thought is inherent in sound Catholic piety. It is timely now because, in view of the Second Vatican Council, there is much thought and talk in theological circles about the deep inner renewal of Catholic life.

Father R. Garrigou-La-Grange, O.P., one of the modern masters of the spiritual life, makes it very emphatic that "one very fervent Communion is more fruitful in itself alone than many tepid Communions." The purpose of our present discussion is to help turn the many tepid Communions of our day into many very fervent ones.

THE EUCHARIST is one of the approaches of God to man. Holy Communion is the means through which Christians, purified of every serious sin, unite themselves sacramentally with Christ in order that Christ may fill their souls with Himself, His love, His grace, His strength, His joy, His peace. This union of Christ with the human soul is not mainly a sentimental activity. It is the thoughful and prayerful and sacrificial effort of a weak human being to put on Christ in deed and in truth. In this effort man aspires after the God-life. He hopes, through the sacramental touch, to be united with the suffering Christ, the detached Christ, the living and dying Christ, the rising Christ, the triumphant and ruling Christ.

This kind of union does not come about through wishful thinking or pious whimsy. It comes about through faith and sincerity and sacrifice on the part of man and through goodness and condescension and generosity on the part of God.

FRUITFUL EUCHARISTIC UNION demands personal preparation. The more thorough the preparation the more rich and lasting the graces. Lack of thoughtfulness and prayerfulness and earnestness in man's approach to the Communion table could explain why frequent Communion has not, in many cases, produced deep and permanent virtue.

The Mystery of Life Remains

by A. Pekar, OSBM

Although life is weightless, immeasurable and without volume, it has an extraordinary force. By its vitality, the fragile root of an alpine rose can crack the hardest rock. Thus, life dominates the water, has conquered the earth and controls the air by its tremendous power. Life sets nature into a continuous motion, constantly working, changing, and rearranging the surrounding matter.

What is life? It is very difficult to say. A fragrant hyacinth is a form of life; a colorful starfish denotes another life; a smiling baby lying in the crib also represents the wondrous phenomenon of life. We admire the beauty of life and follow its development with amazement. We measure the rythmic beat of life by its pulsating dynamism. However, we are not able to explain what is life.

Although we are surrounded by it, and take an active part and persistently cling to it, we know very little about life. To the human intellect, to scientific research and to an electron microscope, life is and will remain a great mystery. As the English scientist F. G. Donnan affirms in his informative article, "The Mystery of Life —

> The technique of experimental science (a hundred or a thousand years from now) may be something undreamed at the present time. But... the mystery of life will still remain. The facts and theories of science are more mysterious at the present time than they were in the days of Aristotle. Science truly understood, is not the death, but the birth of mystery, awe, and reverence." (cfr. W. P. True, *Smithsonian Treasury of Science*, N. Y. 1960, vol. II., p. 511).

In studying life or rather the phenomena of life, we detect that life may be compared to an architect who creates the towering beauty of a 300 foot California redwood tree; to a sculptor who casts into innumerable varieties of shape and form the smallest leaf, the most minute insect, or the microscopic virus; to a painter who constantly applies a variety of color to the exotic flowers, to "the lilies of the field that not even Solomon in all his glory was arrayed like one of these" (Mt. 6:28-29); to a composer whose coloratura song of the European nightingale or the teasing notes of the American mockingbird excel the musical genius of Bach, Handel or Mozart; to a complex chemical factory which supplies the fruit with a most delightful taste, a rose with the sweetest fragrance, or an organic cell with the essential minerals.

Let us make a microscopic study of an ordinary blade of grass. As St. Augustine affirms, "God shows Himself greatest in the smallest things." What a complicated process of assimilation, growth, and multiplication is constantly going on in this humble creature, its roots implanted into the earth and throbbing with mysterious vitality.

First, let us analyze a blade of grass biologically. A grass tissue is composed of thread-like cells, *filaments* (Lat. *filum*-thread), and is filled with a jellied fluid substance, *protoplasm* (Gr. *protos* — first, *plasma* — moulded thing). Minute tubes, *capillaries* (Lat. *capillum* — hair) carry moisture from the roots into the blade. Tiny *pores* (Gr. *poros* — passage), in a protective *membrane* called epidermis (Gr. *epi* — over, *derma* — skin), serve as lungs, taking the *carbon dioxide* from the air and bringing it into the protoplasm. Small green granulars or pigments called *chlorophyll* (Gr. *chloros* — green, *phylos* — loving, possessing) further saturate the protoplasm of grass.

The chlorophyll gives a blade of grass its vivid green coloring and also serves as a most interesting laboratory, breaking up the carbon dioxide (CO^2) absorbed from the air. It retains the carbon for the regrowth of its plasm and releases the free oxygen into the air. To accomplish this living process, the chlorophyll uses the sunlight for its energy. Thus, the phenomenon is called *photosynthesis* (Gr. *phos - tos* — light, *synthesis* — put together) by the biochemists.

But the question arises: How does the chlorophyll utilize the sun's rays to perform this complex operation in changing inorganic matter (carbon dioxide) into an organic one (protoplasm)? What is the technique behind this whole process which our greatest scientists are not able to discover? On what principle does photosynthesis function? Is it purely a chemical reaction? If so, then why can it not be duplicated in the laboratory? Why does it not occur when the blade is torn from its root?

Now, let the grass be analyzed in the chemical laboratory. The bio-chemist will assure us that the components of a blade of grass are: carbon, nitrogen, hydrogen, oxygen, iron, chlorin, phosphorus, sodium, potassium and silicon. Ask the scientist to mix these elements in the proper combination and proportion so that the simplest action of vegetal life, namely photosynthesis would be reactivated. He would have to answer that it is impossible. Why? Because behind this process is some *principle of life* which completely escapes the scientists. Hence, a humble blade of grass continues to mystify the intelligent, highly educated, and experienced scientist of today. He is not able to grasp the very principle of life behind which is hidden an unknown and superior *Power*, a superhuman *Intelligence* and a mighty *Lawmaker*, that even an irrational blade of grass follows His Law and Order with unfailing regularity and unerring accuracy. In this guiding principle of life may be witnessed Greatness, Order and the Dynamic force of vitality which spell His Name: G-O-D!

Thus, the life of a blade of grass testifies to:

G — *reatness* of form and design
O — *rder* of law and action
D — *ynamism* of movement and process.

We conclude this article voicing the sentiment of Professor W. M. Stanley, the Noble Prize winner in 1946 of the University of California: "Our expanding knowledge of the wonders of nature provides ample opportunities to express our *faith* and only serves to make us full of *humility*" (Ibid., p. 823). Or simply, in the words of the American poet, Joyce Kilmer:

Poems are made by fools like me,
But only God can make a tree!

The Church Is Universal

by Rev. M. Bosey

It is not easy for a Catholic living in the Western part of the world to realize that the Latin Church is not the whole Catholic Church. He might know that there are Eastern Rites within the Church, but if he thinks of them at all he probably considers them as interesting survivals of the past and of no importance today. It is true that Eastern Rite Churches in union with Rome are small in number and only a shadow of their former greatness but *their value in the Church and importance is immense.*

They are important because they are witnesses to the fact that the Catholic Church is not only the Church of the West but also of the East i. e. of Eastern Europe, Asia and Africa. "The Catholic Church," said Pope Benedict XV, "is neither Latin nor Greek nor Slav but Universal." This Universal character of the Church must be underlined because Christianity has come to be known as the religion of the West when in fact it was Asiatic before it was European. It originated in the East. With the calling of the Ecumenical Council we have a new hope that the Universality of the Church will no longer be a thing of the past but could and should be a fact in the near future with the reunion of Eastern Churches and Rome.

But there is always one great obstacle which keeps the Eastern Churches from Rome and that is their fear of "Latinization" i. e. being forced to drop their ancient traditions and Liturgy and adopt the Roman Rite. The Latin Church has become so huge and powerful in its organization that the smaller Eastern Churches fear they will be absorbed and lose their individuality if they were to join it.

It must be remembered that an Eastern Rite Church is not merely a church with different ceremonies, customs or even language. These Churches stand for a different tradition of Christianity, a different way of living and thinking and yet as truly in keeping with the Gospels and the Catholic faith as the Latin Church. They have their own Liturgy but even more than that they also have their own theology and spirituality based on the teachings of the Fathers of the Church.

It is for good reasons that the Eastern Churches fear Latinization from the Latin church, they have only to look at those churches that have been reunited with Rome, such as the Maronites in Lebanon, the Malabars in South India which number over a million members, all have suffered severely from Latinization. The Popes

in recent years have condemned this terrible injustice to the Eastern Churches and have begun the restoration of these Eastern Rites to their original forms — but there is still suspicion and fear on the part of the East. This fear and suspicion can only be overcome when Catholics as a whole come to realize the value and importance of these Eastern Rites and traditions.

Eastern Churches use the language of the people (except in some groups where the language has become dead over the centuries and they continue to use it) in keeping with the oldest traditions of the Christian Church, so that the people can understand and take an active part in the Mass.

They also have their own gestures and attitudes of prayer different from the Latin Rite. They do not genuflect or pray only on their knees. They bow their head and shoulders in adoration, prostrate themselves on both knees with the forehead touching the ground in penance and humiliation. They like to pray standing with hands folded cross the heart or outstretched to the heavens. With these different languages and gestures go different forms of thought and expressions. The Liturgy of the Roman Rite is quite restrained and cold in its language and gestures but the Eastern Liturgies have a more exuberant mode of expression. The Liturgy of St. John Chrysostom used in the Byzantine Rite for example, is full of the most profound symbolism and is one of the most beautiful expressions of worship in the world.

The most valuable thing about the Eastern Churches perhaps is the fact that their theology and spiritual life has not lost its roots in the Bible and the Liturgy. In the West, unfortunately, theology and liturgy have grown apart so that theology has become a science separated from prayer and prayer has in turn become separated from theology and become sentimental.

In the Eastern Church, the Liturgy has always remained the great school of theology and prayer and for this reason the Biblical mode is the basis of their theology. It retains a mystical and symbolic character system of the Western Church. We must admit that to have developed a rational and scientific system of theology is valuable and perhaps necessary in the development of the Church, but the Latin Church deeply feels the need of returning to the sources of theology, to the Bible and the Liturgy and in this way return to the spirituality that was so prevelant in the Early Church.

It is here that the Eastern Churches have so much to give. The reunion of the Eastern Churches with the West would mean the recovery of those precious elements in the Christian way of life, which have been hidden, though never really lost, in the development of the Church in the West. We mean the recovery of the Biblical tradition of theology with its symbolism and mystical character, the recovery of a liturgical tradition which helps the people through its symbolism to live deeply the life of the Church, and above all, it would mean the recovery of the full sense of the Church as the Mystical Body of Christ. These are the aims of the Biblical movement, the Liturgical movement and the development of the doctrine of the Mystical Body that are so active in the West today, but it is only with the reunion of the East and the West that we can hope for their full realization.

The Church would recover her full Catholicity with the union of East and West, and would no longer appear as a Western European organization, but as equally belonging to Asia, Africa, America, in short, to the whole world.

The Church must be presented to the world as an institution which belongs equally to East and West, adapting Herself to every human culture because in Her inmost soul She is above every individual group or culture, and for this reason She has it in Her power to break down the "wall of separation" between East and West and to reunite all men in the Body of Christ.

In character, in manners, in style, in all things, the supreme excellence is simplicity. — *Henry W. Longfellow*

You can tell what a man is by what he does when he hasn't anything to do.

In taking revenge a man is but equal to his enemy, but in passing it over he is his superior. — *Francis Bacon*

Beware of the half truth; you may have gotten hold of the wrong half.

Bilingualism and Biculturalism as Seen by Western Canadians of Other Ethnic Origins

Bohdan R. Bociurkiw
University of Alberta

An address presented at the Community Seminar on Bilingualism and Biculturalism at the University of Alberta in Edmonton, April 23, 1964.

In addressing today's workshop on the views of Bilingualism and Biculturalism held by Western Canadians of non-Britsih and non-French origins, I should like to begin by stressing that I do not represent the official views of any group or of several ethnic groups, for I hold no such mandate and their respective spokesmen, I am sure, are taking part in our deliberations. My objective is rather to assess on the basis of my own observation and of published expressions of opinions, the attitudes towards the issues of bilingualism and biculturalism evident among the Canadians of other ethnic origins, to map out their place in the over-all pattern of bilingualism and biculturalism, and, proceeding from the Royal Commission's terms of reference, to suggest some ways and means whereby the cultural contributions and heritages of these groups could best be safeguarded within the framework of Canadian national unity.

I believe that the ethnic groups in question on the whole welcomed the creation of the Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism. For while called upon to cope with the central issue inscribed in its name, the Commission also symbolizes to Canadians of other ethnic origins the opening of a much needed nation-wide discussion about the meaning of Canadianism, the role of various ethnic strains in Canada's evolving destiny, and the search for a special kind of Canadian unity in a rich cultural diversity of her people.

In assessing the place of ethnic groups other than British or French in the context of bilingualism and biculturalism, I feel that a distinction must be made between the nation-wide and the regional applications of these interrelated concepts in view of the varying numerical weight of the individual ethnic groups in the several regions of Canada, the different history of settlement and development of such regions, and the operation of the Canadian federal system.

At the federal level there can be no other feasible solution acceptable to both major ethnic groups, than an English-French bilingualism and — essentially but not exclusively — biculturalism in the make-up and operation of the federal government and those institutions, public and private, which serve the country as a whole. From the viewpoint of the other ethnic groups there can be no justifiable objection to bilingualism on the federal level. Leaving aside the world-wide importance of the English and French languages, such factors as the history of Canada's growth from colony to nationhood, the contribution of the French-speaking and English-speaking Canadians to this historical process, the constitutional precedents and, obviously, the very numerical weight and the pattern of settlement of the French and British "co-pluralities" in Canada — all these factors single out the two languages as the necessary official media of communication in both the Canadian federal government and Quebec. But while the knowledge of the two official languages may become required for a widening category of posts in government and private institutions, and to qualify for these posts candidates of other ethnic origins may well become tri-lingual, English-French bilingualism must not be understood in terms of special racial privileges that would discriminate against the otherwise qualified Canadians of different origins, solely because of their ethnic descent, religion, social origin, or name. Such a descrimination would make a mockery out of our common heritage of equality before law, of equality of opportunity, of the Canadian Bill of Rights, and, indeed, of Canadianism itself!

At the regional level and, more specifically, in the three prairie provinces, the ethnic and linguistic make-up of the population does not make an automatic application of the federal formula either feasible or acceptable in view of the multi-ethnic nature of the region and the relative numerical weakness of the French group as against other ethnic groups. Take, for example, the ethnic make-up of the three Prairie Provinces: the respective weight of the British group (including the English, Scottish, Welsh and Irish groups) varies from 54.2% in Alberta, to 40.3% in Saskatchewan, and 43.0% in Manitoba. Taking the three provinces together, we find that of the remaining ethnic strains, the Germans account for 13.9%, the Ukrainians for 9.1%, and the French and

Scandinavians for 7.1 and 6.3 per cent respectively. In terms of the retention of their mother tongue by the non-British groups in Alberta, the 1961 census shows the highest retention rate among Ukrainians (79.2%), followed by the Italians (65.7%), the Germans (53.2%), and the French (50.7%). To all of them English has become a common language of administration, school instruction, and economy. In the special circumstances of Western Canada, the concepts of bilingualism and biculturalism have accordingly assumed different forms. They represent a combination of the major language of the region — English — with the languages and cultural backgrounds of the several ethnic groups inhabiting the prairie provinces, producing English-German, English-Ukrainian, English-French, English-Scandinavian (etc.) variations. As far as the non-English ethnic groups in this region are concerned, these types of bilingualism and, to a somewhat lesser extent, biculturalism, have become the established patterns which cannot be reversed except at the price of sacrificing the principles of citizen's equality and of the democratic process. While the learning of the French language by the non-British and non-French groups should be encouraged, trilingualism must not be made compulsory, nor could it be realistically expected to become a mass phenomenon in this region.

It is my basic assumption that the knowledge of one or two languages, other than one's own, is preferable to monolingualism, even from the narrower viewpoint of learning to know one's own language better. It is, moreover, assumed that cultural pluralism, involving the co-existence, interaction, and sharing of either two or more cultures — besides being a fact of life in Canada — is a desirable phenomenon in itself as it (a) essentially contributes to a distinctive national character of Canada; (b) allows for the mutual enrichment of several cultural strains in the evolvement of a common Canadian culture; (c) creates conditions for a wider and more direct participation of Canadians in cultural activities; (d) helps to exploit the unique linguistic wealth inherent in the multi-ethnic population of Canada, for the sake of the special role of Canada in international affairs, as an interpreter, mediator, and peacemaker; and (e) contributes to the development among Canadians of a more "ecumenical", more tolerant and informed attitude towards international affairs, and towards the countries and cultures of origin of their fellow citizens.

The safeguarding of cultural heritages of the non-British and non-French ethnic groups cannot be considered in separation from the question of language. Language represents an important element in the cultivation and, especially, in the continuation of a culture and, moreover, it plays an important role in the preservation of the religious identity or of the distinctive rites of some ethnic groups in Canada.

Proceeding from these assumptions and, accordingly, denying the desirability of a single or dual melting-pot in which Canadians of other origins were to lose their cultural heritage — it is necessary, in my opinion, to go beyond mere declarations in affirming the right of Canadians to preserve in a living form their respective cultural heritage.

Therefore, I believe that the following measures should be taken to safeguard the contribution made by other ethnic groups to the cultural enrichment of Canada:

1. Languages of the "third" ethnic groups should be offered as a credited subject on an optional basis from the earliest grades in elementary schools, wherever there is a demand for them on the part of parents, and whenever it is feasible in terms of the number of children involved. At a later stage students in this category should be encouraged to learn French.

2. Universities, especially in those provinces where languages of the "third" ethnic groups are offered at the secondary school level, should grant matriculation status to these languages and develop programs for the training of teachers in these languages. A division of labour should be agreed upon among the leading Canadian universities in developing at certain universities comprehensive programs of study of the language, culture and history of the individual ethnic groups and their contribution to Canadian life.

3. Publicly operated media of mass communication — the CBC Radio and TV, as well as the National Film Board — should devote greater attention than hitherto to the cultural and artistic contributions and activities of the non-British and non-French ethnic groups.

4. Whenever public support is provided for Canadian cultural and artistic institutions and activities, it should not be restricted to the two major ethnic groups alone, but be extended also to the institutions representative of the best cultural achievements of other ethnic groups.

5. Symbolic recognition should be granted from time to time by the governmental agencies and other public bodies to the presence in Canada and the cultural contribution of the non-British and non-French groups. In particular, official Canadian publications, exhibits and other media portraying Canada abroad, should also depict the contribution of other ethnic groups to Canada's population, history, culture, and economy.

6. Attempts should be made by proper authorities to include into school curricula and texts

reliable information about the "third" ethnic groups and their contributions to Canadian life so as to dispel biases based on ignorance or distorted data.

In summary, I wish to restate the basic thesis of my talk: In the process of Canada's growth from colony to nationhood, the original founders of the Confederation — the French and the British — have been joined by people of other ethnic origins. As Canadians, these arrivals from many lands and their descendants have been contributing to the building of Canada into what she is today and will be in the future, contributing to her evolving destiny as pioneers, farmers, workers, professional people, educators, artists, scholars and politicians. In this process they have added a new dimension to Canadianism, they have widened this notion to admit the people of German, Ukrainian, Italian, Scandinavian, and many other ethnic origins and cultural heritages. To most of them Canadianism comes today by birthright, by the right earned by the pioneers' sweat, by the toil of hand and mind, by the blood shed for Canada in the two world wars.

I cannot find a more fitting expression of the essence of Canadianism than that given recently by a Canadian judge on the occasion of granting citizenship to a group of New Canadians:

> This nation has been enriched by the loyalty and sacrifice of persons who have come from many lands and traditions. To each this nation has given a chance to live and grow and share in the common wealth. From each Canada has accepted the gifts of different cultures and made them into an enduring heritage. From sea to sea, this rich heritage is yours, as it is mine, because we are Canadians.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

FOUR SPECIAL VOCATIONS

Your decision for your future State of Life, as a Catholic, means the study and consideration of *"Four Special Vocations."* You must choose ONE of the FOUR in which to live a full Christian Life:

1 — The Single State.
2 — The Married State.
3 — The Religious State.
4 — The Priesthood.

"Be ye perfect as your Heavenly Father is perfect!" When Christ uttered these words, He was addressing ALL His Followers — not just Priests, Brothers, Sisters!

"What is imperfect cannot survive Heaven any more than dry twig can survive in a fiery furnace!" There are none but saints in Heaven. Therefore, to hope for Heaven means in action: to seek Perfection.

God has lavished physical, mental and moral gifts on you. His purpose? To use them to Know, Love and Serve Him. How? In the fulfilment of the duties of your State. Out of respect for your FREE WILL, the choice is YOURS.

"Freedom of the Will, the greatest gift bestowed on man by God, was not abolished by the appearance of the Messiah." — *K. Stern.*

YOUR CHOICE OF A STATE OF LIFE

"Who do you intend to marry?" "Oh, I don't care. The first girl (or boy) that comes along, I suppose."

If a friend of yours made such a reply to you, you could certainly call him (or her) a fool and be correct. Why? Because one's marriage partner is for life and you know full well that your friend's marital happiness depends upon the wisdom of his choice.

The same can be said about your choice of a State of Life. It should be seen in the perspective of a lifetime and should have the prospect of affording considerable happiness. So it doesn't prove too much sense to drift along in your years of decision with the vague idea that you'll take whatever happens to come along.

Furthermore, God expects you to become a saint 'on the job' — whatever State you choose.

You find it easy to conceive that a priest gets to heaven by doing his work as a priest, or that a religious gets there by doing the work of a religious. Yet nothing could be more wrong than to think that those who are not priests or religious are meant to be second-class citizens of Heaven. ALL MEMBERS of the Mystical Body have as their avenue to heaven the fulfilment of the duties of the State of Life to which they belong. Similarly, each State has its own rewards and problems here on earth.

To make a wise, lifelong choice is important. It also demands the knowledge of each State be considered. During your Teenage years live for something. Do good and leave behind you a monument of virtue that the storms of time can never destroy. Write your name in kindness, love, and mercy on the hearts of those you come in contact with year by year. Then you will never be forgotten.

"The world is divided into three groups:

a) the small group that makes things happen;

b) the larger group that watches things happen;

c) the multitude that never knows what happens."

In Case You've Missed It

CHURCH UNDERGOING CHANGE

In his address to a gathering of 1,100 listeners at the second annual Charity Dinner in Toronto, Archbishop P. F. Pocock had this to say at the end of his report on the second session of the II Vatican Council: "A change has come over your bishops. The Council has been like an extended retreat, an interior spiritual renewal for us. It is now our task to bring about in our dioceses the change that has come about in us."

He urged the people to try to work this change in their own lives and among others.

DRAMATIZED READING OF OLD TESTAMENT

A Scripture service conducted by laymen, a dramatized reading of Old Testament texts on the family, and a report and group discussion of liturgical renewal featured a recent Lenten evening of recollection sponsored by the Christian Family Movement in Saskatoon.

Father Bernard Dunn, who arranged the program with the federation executive, explained the spirit and intentions of the Ecumenical Council's Constitution on the Sacred Liturgy to the gathering of over 40 couples. The dramatized reading of the Old Testament texts on the family was presented by Bill Cameron, as narrator, Clyde Bourassa as the father, Mrs. Bill Purdy as the mother, and Lawrence Currie as the son. Edmund Le Gars was director.

During the discussion period the groups discussed such questions as: "To what extend would you like to see the vernacular extended in the liturgy?"; "Would a parish liturgical commission be helpful?"; "Who is responsible for preparing children for First Holy Communion?" and other dealing with family prayer and the Sacrament of Penance. A majority favored making parents chiefly responsible for preparing children for First Holy Communion.

Suggested tasks for a parish liturgical commission of clergy and laity included talks on the Liturgy, recruitment of readers and leaders for liturgical services, presentation of dramatized Scriptural readings for school audiences and parish groups, and expression of opinions on Church art.

MONTREAL SISTERS HOLD SECOND ECUMENICAL MEETING

Three hundred nuns took part in a recent second meeting which was designed to further the ecumenical movement. A number of Orthodox, Anglican and United Church women also participated, joining in Bible readings, singing of psalms, homilies and prayers.

Rev. I. Beaubien SJ, chairman of the diocesan Ecumenical Commission, presided at the meeting.

TO DRINK (MODERATELY), OR NOT TO DRINK — THAT'S NOT TOO MUCH OF A QUESTION

Catholics admit two valid forms of sobriety, Dr. Jean Louis Allard of Ottawa told members attending the Ontario Temperance Federation convention in Toronto recently.

Dr. Allard explained these as the moderate use of alcoholic beverages, and the total abstinence in some cases.

"Alcoholic beverages are material goods having definite properties. They are not evil in themselves; morally speaking, they are indifferent. On the other hand, even though they can contribute to a certain betterment of life, they are not necessary to life. The moderate use of these can be virtuous, if inspired and regulated by charity and prudence," he said.

"Of its nature, total abstinence is not considered as being more perfect then moderation; both are expressions of the same virtue. But in fact, it can and does become more perfect because of the superior motive which inspires it."

ПРОГРАМА VIII КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ

у днях 1 – 5 липня 1964 року в Вінніпегу

Восьмий Конґрес Українців Католиків Канади відбудеться цього року в місті Вінніпегу, у днях 1 — 5 липня 1964, в Роял Александра Готелі.

Подаємо до відома короткий загальний начерк програми:

СЕРЕДА, 1 ЛИПНЯ, год. 7 ввечорі тільки Ліга Українських Католицьких Жінок Канади (ЛУЮЖ) має: Реєстрацію, доповідь і товариську зустріч у Роял Александра Готелі.

ЧЕТВЕР, 2 ЛИПНЯ, год. 8 ранку Служба Божа в церкві св. Андрея. Від 9.30 ранку до 5.30 ввечорі Ділові Секції для ЛУЮЖ.

У год. 7.30 ввечорі в "Кристал Бал Рум" в Александра Готелі: ВІДКРИТТЯ VIII КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ І ПЕРША СПІЛЬНА СЕСІЯ.

П'ЯТНИЦЯ, 3 ЛИПНЯ, год. 8 ранку Служба Божа в церкві св. Андрея. Від год. 9.30 ранку до пізнього вечора Окремі Ділові Сесії Складових Організацій: Братства Українців Католиків Канади (БУК), Ліги Українських Католицьких Жінок Канади (ЛУЮЖ) і Українського Католицького Юнацтва Канади (УКЮ) в окремих залях Роял Александра Готелі.

СУБОТА, 4 ЛИПНЯ, год. 8 ранку Служба Божа в церкві Христа Царя. Від год. 9.30 ранку до 12.30 по пол. окремі Ділові Сесії БУК і УКЮ та Конґресових Комісій в окремих залях Роял Александра Готелі.

Від год. 2 до 5 по пол. ДРУГА СПІЛЬНА СЕСІЯ КОНҐРЕСУ в "Кристал Рум".

У год. 7 ввечорі КОНҐРЕСОВИЙ БЕНКЕТ у "Бенкет Рум" у Роял Александра Готелі.

НЕДІЛЯ, 5 ЛИПНЯ, ранку Архиерейська Служба Божа в катедрі св. Володимира й Ольги. (Для членів УКЮ в год. 8 ранку Служба Божа в церкві Пресвятої Родини, а опісля закінчення нарад УКЮ).

В год. 3 по пол. в Міській Авдиторії АНТИКОМУНІСТИЧНА МАНІФЕСТАЦІЯ з приводу поновного атеїстичного наступу на релігію в країнах СССР.

Оцим запрошуємо все Членство наших Організацій та Гостей до численної участи в Конґресі.

ЦЕНТРАЛЯ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

МІНІМАЛЬНА ПЛАТНЯ ПОШИРЕНА НА ЦІЛЕ ОНТАРІО

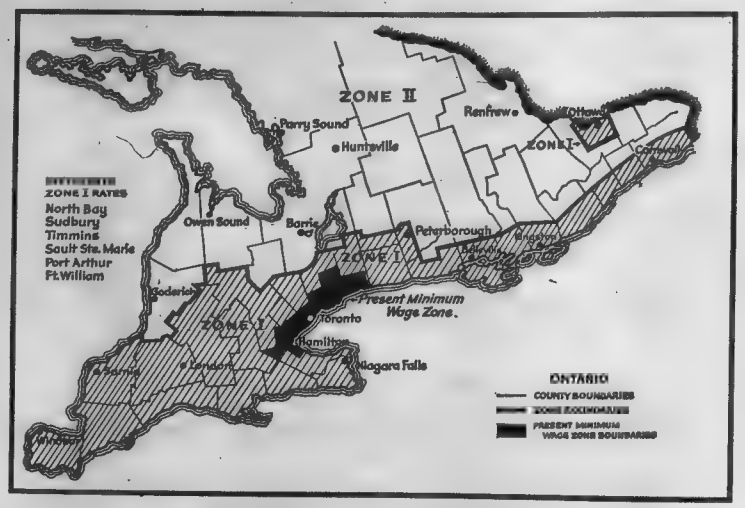

ЗОНА 1

Розпорядження загальні та для готелів і ресторанів

	чоловіки	жінки
29 червня 1964 р.	$1.00	$ .85
28 вересня 1964 р.		.90
28 грудня 1964 р.		.95
29 березня 1965 р.		1.00

Розпорядження для будівельних робіт

29 червня 1964 р.	$1.25

ЗОНА 2

Розпорядження загальні та для готелів і ресторанів

	чоловіки	жінки
29 червня 1964 р.	$ 85	$ .80
28 грудня 1964 р.	.90	.90
27 грудня 1965 р.	1.00	1.00

Розпорядження для будівельних робіт

29 червня 1964 р.	$1.15
27 грудня 1965 р.	1.25

Минулого року введено Закон про мінімальну платню в індустріяльній окрузі Торонто-Гамільтон-Оттава. Він виявився дуже успішним і тепер я маю шану проголосити, що з днем 29 червня цей закон буде поширений на цілу Провінцію: Я прошу Вас докладно прочитати наступні виїмки, щоб Ви точно були поінформовані, які користі принесе Вам це важливе й поступове законодавство.

HON. H. L. ROWNTREE, Q.C.
Minister of Labour

В основному нові Розпорядження про мінімальну платню, які встановляє і переводить в життя ваш Департамент Праці Онтаріо, мають за завдання охороняти кожного працюючого чоловіка й жінку в нашій провінції від визиску та встановляють мінімальну платню $1.00 на годину ($1.25 у будівельній індустрії).

Розпорядження, які вже діють у "підкові" Торонто- Гамільтон-Оттава, з днем 29 червня будуть поширені на цілу Провінцію. Але щоб працедавці мали час пристосуватися і включити вищі ставки, Розпорядження будуть впроваджувані поодинокими стадіями.

Нижче пояснюємо, як ваш Онтарійський Департамент Праці плянує це перевести в життя. Провінція буде поділена на дві зони. Вона і охопить густіше заселені й індустріялізовані округи й центри. У цій зоні мінімальна платня $1.00 буде впроваджена не пізніше ніж впродовж місяця березня наступного року. У зоні 2, яка охопить решту Провінції, мінімальна платня буде впроваджена у місяці грудні наступного року.

У будівельній індустрії мінімальна платня $1.25 на годину буде впроваджена в такий самий спосіб у обидвох зонах.

Мапа і таблиці платень на цій стороні показують обидві зони і плановані підвижки платень.

СПЕЦІЯЛЬНІ ГРУПИ

Загальні розпорядження про мінімальну платню не відносяться до: зареєстрованих челядників; таборових вихователів або студентів, які працюють в деяких розвагових програмах; сторожів апартаментових будинків, які там живуть; продавців нерухомостей і асекурації та продавців, які самі для себе встановлюють години праці; професійних людей і вчителів; хатніх слуг; фармерських робітників.

Спеціяльні ставки (80 ц. у зоні 1 і 75 ц. в зоні 2) відносяться у наступних випадках: студент, який не працює довше ніж 28 годин тижнево; сезоновий робітник, який працює при переробці швидко псувних овочів і городини і який не працює більше ніж 16 тижнів на рік.

Спеціяльні ставки (60 ц. у зоні 1 і 50 ц. у зоні 2) відносяться у наступних випадках: післанців, доставців, продавців часописів, поставців фігурок у кругольнях, носильників гольфових мішків, які мають менше як 18 років життя*).

*) В обидвох категоріях **спеціяльних ставок,** ставки зони 1 будуть відноситися до зони 2 з днем 27 грудня 1965 р.

ЗАВВАГИ ДЛЯ ПРАЦЕДАВЦІВ

Якщо робітникам платиться на основі виконаної поштучної роботи і якщо принаймні чотири п'ятих з них заробляє принайменше мінімальну платню, тоді такий працедавець є зобов'язаний виконати Розпорядження.

Ставки для учнів є такі: коли робітникам платиться на основі виконаної поштучної роботи, учні можуть одержувати платню на 20 ц. нижчу ніж подана мінімальна ставка впродовж перших трьох місяців праці та 10 ц. менше впродовж наступних трьох місяців. У всіх інших випадках учні можуть отримувати 10 ц. менше, як приписано мінімальною ставкою впродовж перших чотирьох місяців праці.

Розпорядження для готелів і ресторанів установляє спеціяльну ставку для учнів, яка є на 10 ц. нижча від приписаної мінімальної ставки впродовж першого місяця праці.

Ваш Онтарійський Департамент Праці підкреслює, що тут наведені тільки важливіші виїмки Розпоряджень про мінімальну працю. Якщо бажаєте докладно познайомитися з Розпорядженнями, тоді просимо писати до: THE LABOUR STANDARDS BRANCH, THE ONTARIO DEPARTMENT OF LABOUR, 74 VICTORIA STREET, TORONTO 1, ONTARIO — Tel.: 365-5251.

ONTARIO DEPARTMENT OF LABOUR

де програми плянуються для народу.

ONTARIO

СВІТЛО
THE LIGHT

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1961 — JULY/AUGUST

Ціна 30 ¢

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

П'ятнадцять молодих юнаків, що вступили у ряди Христових борців-василіян. Вони під цю пору відбувають свій перший вищий-новіціят у Мондері, Альберта, під проводом Впр. оо. Мирона Дацюка, ЧСВВ, магістра і Єпіфанія Пащака, ЧСВВ, соція.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

НА МАРҐІНЕСІ

Якщо "служба правді" має бути не тільки порожньою фразою, але ділом — редакція журналу чи часопису мусить бути свідома свого зобов'язання не тільки супроти своїх читачів, але теж супроти своїх співробітників-журналістів.

Як завважив один сучасний науковець, сьогодні світ робить поступ в економічному й суспільному полі темпом, що десять разів скоріше ніж у минулій добі — себто коли в минулому треба було чекати сто літ, то тепер така значна зміна стається протягом десятиліття. Як видно по дотеперішньому Вселенському Соборі, це саме можна сказати про поступ і на релігійному полі.

Держати крок із цим темпом це трудне завдання, особливо для українського католицького журналіста. Йому треба глибокої інтроспективи, зрозуміння актуальних справ, второпности — нерідко й відваги. Наш споконвічний консерватизм є сильний.

Не річ редакції робити тим журналістам, яких і так у нас обмаль, ще додатню трудність через позачасові засуди їхніх статтей до коша.

Статтю, що виявляє вищезгадані кваліфікації, належить видрукувати. Навіть на випадок сумніву, користь сумніву ліпше поставити по стороні автора й так пустити таку статтю, як дискусійну. Послідовна дискусія, в цивільному якщо не християнському тоні, в цьому чи іншому журналі чи часописі, здебільше правду.

Від журналістів — як відповідальність за власні опінії й ідеї, так і повинність супроти читачів вимагає що одного — а саме повного й автентичного підпису.

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

ЗМІСТ:

Напередодні VIII. Конґресу Українців Католиків Канади
о. В. Дрібненький, ЧСВВ 290
На теми дня — редакційна стаття
Патріярх Атенагор I — чемпіон св. З'єднання
о. В. Ваврик, ЧСВВ 291
Хто він? Що таке патріярхат. Репортери в Патріярха
Більша пошана гідности людської особи
Добробут оснований на християнській науці
о. Лев Садовський, ЧСВВ 295
Наміреня на липень-серпень 1964 р.
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 296
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 299
Чому митроп. Йосиф ще не є кардиналом?
Шевченко — християнин *Др. Дмитро Бучинський* 302
ВІСТІ З РИМУ 304
"Гра осіб" *В. Буженко* 305
Листи Никодима повість *Іван Добрачинський* 306
Вільшанка-червоношийка (легенда) *Сельма Лаґерлеф* 312
Плюю на Папу *Адам Куновський* 315
Нащо писати критику? *Олександер Мох* 318
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 319
Всесв. о. Протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ відвідує мондерський манастир. — ЛУКЖ у Ванкувер — Похорони.

ENGLISH SUPPLEMENT

Love Is Central Theme of Family Life 327
Church Fosters Treasury of Art 328
Which Rites are Right? *by Mary Buchko* 329
Unity is not in Language *by Rev. M. Bosey* 331
To Our Teenagers *by Bro. Methodius, F.S.C.* 332
St. Ignatius Martyr *by Bro. Ignatius, O.S.B.M.* 332
Anti-Semitism in the USSR 333
Miniature Train at St. Basil Villa Named After John F. Kennedy 336

ДО ОБГОРТКИ:

"Титул, що його св. Павло хотів обстояти для себе самого, як: "із волі Божої апостол Ісуса Христа" (I Кор. 1, 1) є щось більше як лиш особисте покликання. Це особливіший мандат-доручення. Перше діло апостола мусить бути: представити світові чудове, привабливе Християнство. Першим свідоцтвом буде наша одність, наша взаємна любов, наша внутрішня єдолука. Другим буде те, щоб ми любили тих, яким хочемо подати Євангелію... Ось вам геній апостоляту: знати, як любити."

Із промови Папи Павла VI-го в день коронації

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НАПЕРЕДОДНІ VIII. КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ

Перед нами Конгрес Українців Католиків Канади, восьмий із черги в історії наших українських католицьких організацій — та перший від започаткування Вселенського Собору Ватиканського II.

Одною з головних точок цього Конгресу буде кінцева, а саме антикомуністична маніфестація спривоДу поновного безбожницького наступу на християнську релігію в країнах СССР.

Щодо ділової частини Конгресу, то трудно в цей час щонебудь певного сказати з тієї простої причини, що не маємо до цього часу поданих тем чи справ, над якими Конгрес буде застановлятися в своїх нарадах.

У нашій пресі досі доволі широко й живо розвинулася дискусія над майбутнім осідком Централі, себто: чи вона має бути "на колесах", чи постійно міститись у Вінніпегу. Ця тема безперечно актуальна й надається до більш аніж пересічно живої дискусії. Хоч заки прийдемо до вирішення цієї справи, ми повинні насамперед рішитися на точно определену ролю як Централі так і всекраєвих зарядів наших організацій. Чи в цих часах, коли навіть у вселенській Церкві чути такі сильні порушення до "децентралізації", не є вказаним дати повну автономію щодо ініціятиви й ділання нашим епархіяльним зарядам? Якщо дамо нашим всекраєвим зарядам лише ролю представництва, тоді відпадають чи не головні спонуки, чому вони не мають міститися там, де знаходиться багато наших інших українських всекраєвих зарядів.

Цей Конгрес буде справді догідним часом, щоби попри цю справу, яка будь-що-будь є технічного характеру, застановитися над ідеологічними справами — та виробити щодо них практичні й ділові резолюції чи хоч би тільки заяви-напрямні.

У цей час, коли за впливом Вселенського Собору, починає йти жива обнова Церкви, було б дуже на часі почути на цьому Конгресі голос наших мирян щодо способів, якими можна оживити їх участь у літургійному житті. Тут же власне починається й основується участь вірних у житті Церкви! Вже сама тільки щира й свобідна дискусія на цю тему напевно була б дуже корисною.

Не від речі — навпаки, це було б найкращою нагодою — на цьому Конгресі застановитися над справою з'єднання — таки в нас самих. Наші сили, передусім на терені БУК-а, далеко не є з'єднані. Наші відділи БУК-а були би багато більш діяльні, видатніші та сильніші, якщо б ми могли в них злучити ті три наші великі українські лави: давноприбулих, недавноприбулих та тут народжених. Що властиво стоїть нам тут на перешкоді? Одні не свідомі своєрідних перешкод та проблем других. Це в чималій мірі причинюється до взаємного відчуження на організаційному грунті. А ми могли б спільними силами багато успішніше і ті своєрідні проблеми і ті проблеми всім нам спільні розв'язувати.

Добре було б на цьому Конгресі взяти до уваги справу українських католицьких шкіл. Замало маємо їх у Канаді. А тих кілька, що їх маємо, не оцінені якслід нашим громадянством. Забагато в нас українських католицьких батьків, що не посилають своїх дітей до цих наших шкіл, хоч мають до цього можливості. У цій справі Конгрес може й повинен сказати своє слово. І навіть започаткувати якийсь чин.

У нас проблем багато. Але й сили наші немалі. Тільки треба їх оживити, з'єднати та одним руслом попровадити. Це може здійснити Конгрес.

Що дай Боже!

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО

Український Християнський
МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 7-8 (499-500)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПАТРІЯРХ АТЕНАҐОР І – ЧЕМПІОН СВ. З'ЄДНАННЯ

Ця стаття остання з ряду тих про паломництво Папи Павла VI й Патріярха Атенагора І до Св. Землі. (Пор. СВІТЛО ч. 2, 3, 4 і 6, ц. р.). Пишемо її не лише тому, що Патріярх був також паломником у той сам час, що Папа, — не лише тому, що його зустріч із Папою це подія великої історичної ваги, — але ще більше тому, що про нього ми мало знаємо. А знати його ми повинні та й глибоко шанувати його Особу і його працю для З'єднання Церков. Про нього з найбільшою пошаною пишуть католики, православні й протестанти. Називають його: "шляхотним Святцем" (Оссерваторе Романо), "Пророком Православ'я" (американський місячник САЙН), "Святцем, що неначе зійшов з ікони" (французький тижневик МАТЧ). Ми називаємо його "Чемпіоном св. З'єднання". Віримо, що читачі, прочитавши цю статтю, признають нам повну рацію.

ХТО ВІН?

У 15-ім числі "Оссерваторе Романо ді Доменіка" ц. р. читаємо: "Його Святість Атенагор І, із роду Аристокл Спіру, народився в березні 1886 р. в селі Вассілікон, пров. Епіру. 1903 року вступив він до патріярхальної семінарії в Галькі (коло Царгороду), вчився там сім років і 1910 р. був рукоположений на священика. 1922 р. поставлено його епископом і вибрано митрополитом острова Корфу. 1931 року післано його до Нью-Йорку, як архиепископа Греків обох Америк. Він прийняв американське громадянство і продовж 18 років уміло правив 350 парохіями. В Америці він наблизився до католиків. Із кард. Кушінгом зав'язалась у них щира приязнь. 1948 року Царгородський Синод вибрав його Екуменічним Патріярхом. Він знову приймив турецьке громадянство та був інтронізований 22 січня 1949 року.

Царгородський патріярхат — перший у православному світі. Титул голови патріярхату є: "Архиепископ Царгороду, Нового Риму й Екуменічний Патріярх". Від нього залежать, крім патріярхальної діецезії, ще митрополії Халкедону, Деркосу, Прінкіпоннесіону, Імбросу, Тенедосу, сім митрополій острова Кріту (Крети), чотири митрополії островів Додеканезу, екзархальний манастир острова Патмосу, монаша республіка св. Гори Атосу, архидиецезія Північної й Полудневої Америки, архиепископат Тіятири з осідком у Лондоні (Англія), архиепископи Парижу, Відня, Австралії й Нової Зеляндії та російський екзархат у Парижі (т. зв. "Зарубежна Церква"). Крім того йому підпорядковувались автономні православні Церкви Фінляндії, Чехословакії, Естонії, Латви й Мадярщини.

ЩО ТАКЕ ПАТРІЯРХАТ?

Патріярхати це типічна установа Східньої Церкви. Про них говорити треба під двома аспектами: історичним і канонічно-пастоальним.

Історія патріярхатів така: Вони постали з поширенням християнства в осідках епископів, які оригінально були основані самими апосто-

НАПЕРЕДОДНІ VIII. КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ

Перед нами Конґрес Українців Католиків Канади, восьмий із черги в історії наших українських католицьких організацій — та перший від започаткування Вселенського Собору Ватиканського II.

Одною з головних точок цього Конґресу буде кінцева, а саме антикомуністична маніфестація сприводу поновного безбожницького наступу на християнську релігію в країнах СССР.

Щодо ділової частини Конґресу, то трудно в цей час щонебудь певного сказати з тієї простої причини, що не маємо до цього часу поданих тем чи справ, над якими Конґрес буде застановлятися в своїх нарадах.

У нашій пресі досі доволі широко й живо розвинулася дискусія над майбутнім осідком Централі, себто: чи вона має бути "на колесах", чи постійно міститись у Вінніпегу. Ця тема безперечно актуальна й надається до більш аніж пересічно живої дискусії. Хоч заки прийдемо до вирішення цієї справи, ми повинні насамперед рішитися на точно определену ролю як Централі так і всекраєвих зарядів наших організацій. Чи в цих часах, коли навіть у вселенській Церкві чути такі сильні порушення до "децентралізації", не є вказаним дати повну автономію щодо ініціятиви й ділання нашим епархіяльним зарядам? Якщо дамо нашим всекраєвим зарядам лише ролю представництва, тоді відпадають чи не головні спонуки, чому вони не мають міститися там, де знаходиться багато наших інших українських всекраєвих зарядів.

Цей Конґрес буде справді догідним часом, щоби полри цю справу, яка будь-що-будь є технічного характеру, застановитися над ідеологічними справами — та виробити щодо них практичні й ділові резолюції чи хоч би тільки заяви-напрямні.

У цей час, коли за впливом Вселенського Собору, починає йти жива обнова Церкви, було б дуже на часі почути на цьому Конґресі голос наших мирян щодо способів, якими можна оживити їх участь у літургійному житті. Тут же власне починається й основується участь вірних у житті Церкви! Вже сама тільки щира й свобідна дискусія на цю тему напевно була б дуже корисною.

Не від речі — навпаки, це було б найкращою нагодою — на цьому Конґресі застановитися над справою з'єднання — таки в нас самих. Наші сили, передусім на терені БУК-а, далеко не є з'єднані. Наші відділи БУК-а були би багато більш діяльні, видатніші та сильніші, якщо б ми могли в них злучити ті три наші великі українські лави: давноприбулих, недавноприбулих та тут народжених. Що властиво стоїть нам тут на перешкоді? Одні не свідомі своєрідних перешкод та проблем других. Це в чималій мірі причинюється до взаємного відчуження на організаційному ґрунті. А ми могли б спільними силами багато успішніше і ті своєрідні проблеми і ті проблеми всім нам спільні розв'язувати.

Добре було б на цьому Конґресі взяти до уваги справу українських католицьких шкіл. Замало маємо їх у Канаді. А тих кілька, що їх маємо, не оцінені якслід нашим громадянством. Забагато в нас українських католицьких батьків, що не посилають своїх дітей до цих наших шкіл, хоч мають до цього можливості. У цій справі Конґрес може й повинен сказати своє слово. І навіть започаткувати якийсь чин.

У нас проблем багато. Але й сили наші немалі. Тільки треба їх оживити, з'єднати та одним руслом попровадити. Це може здійснити Конґрес.

Що дай Боже!

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

СВІТЛО
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 7-8 (699-700)

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ПАТРІЯРХ АТЕНАҐОР І – ЧЕМПІОН СВ. З'ЄДНАННЯ

Ця стаття остання з ряду тих про паломництво Папи Павла VI й Патріярха Атенагора І до Св. Землі. (Пор. СВІТЛО ч. 2, 3, 4 і 6, ц. р.). Пишемо її не лише тому, що Патріярх був також паломником у той сам час, що Папа, — не лише тому, що його зустріч із Папою це подія великої історичної ваги, — але ще більше тому, що про нього ми мало знаємо. А знати його ми повинні та й глибоко шанувати його Особу і його працю для З'єднання Церков. Про нього з найбільшою пошаною пишуть католики, православні й протестанти. Називають його: "шляхотним Святцем" (Оссерваторе Романо), "Пророком Православ'я" (американський місячник САІН), "Святцем, що неначе зійшов з ікони" (французький тижневик МАТЧ). Ми називаємо його "Чемпіоном св. З'єднання". Віримо, що читачі, прочитавши цю статтю, признають нам повну рацію.

ХТО ВІН?

У 15-ім числі "Оссерваторе Романо ді Доменіка" ц. р. читаємо: "Його Святість Атенаґор І, із роду Аристокл Спіру, народився в березні 1886 р. в селі Вассілікон, пров. Епіру. 1903 року вступив він до патріярхальної семінарії в Галькі (коло Царгороду), вчився там сім років і 1910 р. був рукоположений на священика. 1922 р. поставлено його епископом і вибрано митрополитом острова Корфу. 1931 року післано його до Нью-Йорку, як архиепископа Греків обох Америк. Він прийняв американське громадянство і продовж 18 років уміло правив 350 парохіями. В Америці він наблизився до католиків. Із кард. Кушінґом зав'язалась у них щира приязнь. 1948 року Царгородський Синод вибрав його Екуменічним Патріярхом. Він знову приймив турецьке громадянство та був інтронізований 22 січня 1949 року.

Царгородський патріярхат — перший у православному світі. Титул голови патріярхату є: "Архиепископ Царгороду, Нового Риму й Екуменічний Патріярх". Від нього залежать, крім патріярхальної діецезії, ще митрополії Халкедону, Деркосу, Прінкіпоннесіону, Імбросу, Тенедосу, сім митрополій острова Кріту (Крети), чотири митрополії островів Дбдеканезу, екзархальний манастир острова Патмосу, монаша республіка св. Гори Атосу, архидиецезія Північної й Полудневої Америки, архиепископат Тіятири з осідком у Лондоні (Англія), архиепископи Парижу, Відня, Австралії й Нової Зеляндії та російський екзархат у Парижі (т. зв. "Зарубежна Церква"). Крім того йому підпорядковувались автономні православні Церкви Фінляндії, Чехословакії, Естонії, Лотви й Мадярщини.

ЩО ТАКЕ ПАТРІЯРХАТ?

Патріярхати це типічна установа Східньої Церкви. Про них говорити треба під двома аспектами: історичним і канонічно-пастоpальним.

Історія патріярхатів така: Вони постали з поширенням християнства в осідках епископів, які оригінально були основані самими апосто-

лами. Їх апостольський початок придавав їм великої поваги між іншими єпископами. Перший Вселенський Собор у Нікеї (325 р.) урядово проголосив, що віддавна вже було в практиці: єпископи Риму, Олександрії (Єгипет) і Антіохії (Мала Азія) є патріярхами та ведуть Церкву на територіях своїх сумежних країн. Коли цісар Константин В. переніс столицю своєї імперії зі старого Риму до міста Візантії, в травні 330 року, то з малої рибальської оселі виросло величне місто, Новий Рим, якому дали ім'я Константинополь. Єпископ нової столиці скоро зростав повагою між іншими єпископами. Сама амбіція цісарського двора вимагала, щоб їх єпископ мав більші титули. Нічого дивного, що на четвертому Вселенському Соборі в Халкедоні (451 р.) Греки видвигнули гасло "пентархії — п'ятиволодіння" та проголосили два нові патріярхати: Царгородський і Єрусалимський, на тій ніби основі, що обі ті єпископії були основані апостолами: Андреєм (Царгород) і Яковом (Єрусалим). Старий Рим спротивився цій новості. Особливо спротив ішов проти самої головної причини, з якої Греки поставили патріярха Царгороду зараз після патріярха Риму. Причина їх була чисто політична: Царгород є столицею імперії та Новим Римом. Папа Лев В. († 461) боронив привілеїв давніх патріярхатів: Олександрійського й Антіохійського. Одначе тодішній християнський Схід приймив новий лад. Із поширенням християнської віри серед Слов'ян виринули нові патріярхати: наперед Болгарський в Охриді-Трново, опісля Московський.

Цікава історія московського патріярхату. Після невдачі великого київського й московського митрополита Ісидора, родом Грека, запровадити Фльорентійську Унію в Москві 1441 року, Москалі не хотіли більше брати митрополитів із Царгороду. Їх митрополит мав бути незалежний від Царгородського патріярха. П'ятдесят літ після того, як 1453 р. Царгородом заволоділи Турки, Псковський монах Філотей кинув клич: "Два Рими впали, — тепер Москва стає третім Римом. Четвертого вже не буде." В часі відвідин у Москві царгородського патріярха Єремії II (в 1589 р.) упросив цар Борис Годунов зробити московського митрополита Йова патріярхом, щоб знову було п'ять патріярхів, бо римський патріярх "відлучився" від Сходу. За добрі гроші Єремія II не лише вволив волю царя, але надав московському патріярхові третє місце, перед патріярхами Антіохії та Єрусалиму. Осьтак Московський патріярхат був уповні ділом московського уряду; за цим прикладом пізніше купили титул патріярха своїм митрополитам уряди Югославії, Болгарії й Румунії. Одначе ці патріярхи вважаються "меншими", а патріярх Царгороду посьогодні має між усіми патріярхами Сходу право старшинства, президії та ініціятиви.

Який же є канонічно - пасторальний аспект патріярхату? Патріярх не виконує своєї влади над єпископами сам, але через свій Синод митрополитів, якого він головою. Одначе постанови цього Синоду патріярх може відсувати майже в безконечність до дальших дискусій. За розумінням східніх богословів патріярх не має більшої ціни повнотою священства, а є лише головою й центром, що об'єднує дану Церкву. Ті Церкви, будучи Церквами або одного обряду, або навіть і одного народу, забезпечують збереження питоменних їм цін і вартостей, заховують різнородність у ділянках обряду, духовости й навіть церковного права. Так зберігається в Христовій Церкві різнородність у Її одності, яка робить із многих Церков одну апостольську й вселенську-католицьку Церкву.

Тут треба також підкреслити, що християнський Схід старанно береже спільну відповідальність єпископів, як наступників св. апостолів, за добро цілої Церкви. До того ж змагають і голоси католицьких єпископів на теперішньому Ватиканському Соборі, що говорять про "колегіяльний заряд Церкви" та надання більшої автономії т. зв. єпископським конференціям поодиноких країн. Якщо це буде постановлене, тоді Захід наблизиться своїм адміністративним устроєм до Сходу.

ДВА РЕПОРТЕРИ В ПАТРІЯРХА

Коли вже були визначені дні Папського паломництва до Св. Землі та стало відомим, що і царгородський Патріярх буде в ті дні у Єрусалимі, щоб зустрінутися з Папою на невтральній території, французький тижневик МАТЧ вислав свого репортера до Царгороду. Він описав свій побут і розмову з Патріярхом Атенагором І і з його знимок ми подаємо тут відбитку знимки Патріярха та його дому.

Про дім Патріярха Роберт Серру каже, що Фанар, осідок царгородського Патріярха, це православний Ватикан. Одначе теперішній дім Патріярха меленький, бідний, бо його палата погоріла 1940 р. Стоїть цей дім над заливом Золотого Рогу при вулиці Ілдірім, ч. 35. При вході висять два турецькі прапори: червоне полотно з білим півмісяцем і одною зорею. Патріярх займає чотири кімнати на поверсі. Патріярший собор-катедра св. Юрія Переможця стоїть з лівої сторони палатки, в саді. Життя в цім домі подібне до манастирського: аскетична вбогість, спільна їдальня для Патріярха й 12 митрополитів його св. Синоду, що служить часто і за прийомну. Дзвінок скликає всіх на спільну молитву й на їду. Патріярх править торжественну Св. Літургію в своїм соборі чотири рази в рік: на Різдво, на Великдень, у день св. ап. Андрея і в першу неділю Великого Посту (неділя Православ'я).

Патріярх, 76-літній старець, із великою білою бородою, виглядає неначе святець, що

Дім Патріярха в Константинополі

"живий зійшов із якоїсь ікони". Вигляд його милий і живий. Ось деякі слова з розмови Патріярха з репортером "Матчу".

Нав'язуючи до близької зустрічі з Папою Павлом VI у Єрусалимі, Патріярх сказав: "Ми чекаємо дня злагоди вже майже тисячу років. Але тепер я оптиміст!" — "Заповіт Христа був, щоб ми були одно! Є лиш одна Церква! Церква православна і Церква католицька це дві галузі одинокої Церкви. Наші розбіжности дуже малі. Але ж вони були й між апостолами! Щоб зробити одність (Церков), я готов їхати й до Риму!" — "Якщо ми брати, то ми не відділені! Католики і православні є християнами через Св. Хрещення, через віру в Христа Спасителя!" — "Чи покладемо ми границі Божій Всемогучості, припускаючи, що Христос може бути реально присутній у Пресв. Євхаристії лише під квашеним хлібом? Або чи будемо говорити, що Св. Дух не походить і від Сина? Він походить також і від Сина!" — "Розрив між християнами це помилка і скандал, що повинен уступити. Ах, як гарно було б воно, як би ми могли всі разом одного дня відмовити ОТЧЕ НАШ в один голос! Де? В Римі! Так, у Римі! Чому ж би ні? Як можемо ми бути християнами і розлученими?!"

Що ж дивного, що французький репортер кінчить свою статтю словами: "Історія скаже, чи перше паломництво Папи до Св. Землі буде після згоди Ватикану й Фанару початком нових часів для Церкви, що стане одна, як того хотів Її Божественний Основник!"

Другий репортер, що відвідав Патріярха Атенагора І, це американський журналіст Ґері МкІкон, співробітник місячника САЙН (квітень ц. р.). Він був у Патріярха вже після його паломництва до Св. Землі. Свої відвідини описує він так:

"Коли я ввійшов до кімнати, Патріярх встав від свого столика з швидкістю, що ніяк не зраджує його 76 років, щоб мене припровадити до крісла. Скоро я почувся сам собою. Зза густої білої бороди чую голос трохи горлянної англійської мови. Його Святість випитує мене про Америку. Знає її дуже добре. З особливою любов'ю споминає кардинала Кушінга: "Коли ми перший раз публично обнялись як брати, це наробило сенсації. Сотки часописів помістили нашу знимку. Нічого подібного не бувало ще передтим в Америці". Тут перервав і сказав: "У нас є звичай вітати гостя солодощами, щоб висказати, який він нам милий", — і поклав перед мене тарілку з солодким. Жартуючи додав: "Беріть одну ложечку, запивайте водою. Воно смакує як мід, а кальорій у нім без міри". — "Я мрійник! — говорить, усміхаючись, дальше. — Я мрійник! Сьогодні в сні я бачив Папу Павла. Ми вели дискусію, як нам робити найближчі кроки в нашім спільнім підприємстві." — Зідхнув і докінчив: "Але не вистане воно бути лише мрійником! Я є і реаліст! Маємо працювати, щоб перевести в діло наші мрії. Працювати незмучено і з вірою!"

Тут американський журналіст подає свої особисті враження. "При боці Патріярха ви відчуваєте промінювання людини, що живе близько Бога. Він вітав мене як сина. І тому я про нього не можу писати інакше, як син писав би про батька. Пригадалися мені слова підсекретаря Секретаріяту Християнської Одности, о. П. Дюпре, професора св. богослов'я в Єрусалимі, спеціяліста мов і релігій Близького Сходу, шанованого й любленого православними: "У Єрусалимі Патріярх Атенагорас І вітав мене як свого сина. Це людина вповні одуховлена, повна рішучости. Він не дозволить людським оглядам станути впоперек дороги З'єднанню Церков."

При кінці авдієнції Патріярх сказав репортерові: "Мої приятелі до Вашої диспозиції, як довго ви тут. Вони дадуть вам усі інформації, яких про нас шукаєте." — Усміхнувшись додав: "Вони знають мої думки ліпше, як я сам". — Прощаючись, узяв мене за обі руки й каже: "Але я вас іще побачу! Прийдіть завтра на лонч... ні, не лише завтра, але й у неділю і щодня, поки ви тут! Хочу почути всі ваші новості."

Заки цей журналіст поїхав до Царгороду, він був у Ватикані на приватній авдієнції в Папи Павла VI. Порівнюючи обі авдієнції, він пише: "Треба інакше глядіти на Фанар, як на Ватикан. Тут інша атмосфера. Нема тут блискучости й багатства заль, великої обслуги Папського двору. Тут монаша келія, там виставність володаря. Західня Церква затримала традиції старого Риму, де володар був відділений від підданих виставністю й величністю. Правда, Папа Павло не чується добре на своїм троні. Йому найліпше серед бідних, між віруними передмістя Риму, куди він іде як звичайний парох між простий нарід. І тому, що ми маємо такого Папу, Схід і Захід можуть зустрінутись як два брати."

Цей журналіст говорить дальше про настрої патріяршого Синоду митрополитів. Настрої ці в загальному проти-римські. Чути, що вони ще не забули західнім хрестоносцям грабіжництва, насильств і знищення, які ті нанесли Греції й самому Царгородові в своїй жадобі наживи. Західні історики зробили з хрестоносців героїв світлої слави. Але ж їх надужиття показують ясно, що вони негідні були імени хрестових лицарів. Патріярхові Атенагорові тяжко воно, але його любов уміє переконувати своїх близьких, щоб, як св. Павло, вміти забути минулі кривди та братися за теперішні добрі відносини.

ПРАЦЯ ПАТРІЯРХА ДЛЯ СВ. З'ЄДНАННЯ

Щоб дати православній Церкві силу діяти на своє окруження, Патріярх зрозумів, що наперед треба скріпити її внутрі, закріпити її внутрішню одність. Він іде до цієї мети рішуче й витривало. Маючи мало фінансових засобів, він намагає запалом і посвятною працею. Заповів деякі зміни в церквах Царгороду. Привернув давні, оригінально грецькі органи в церквах, запровадив лавки для вірних, казав тримати отворені царські врата іконостасу в часі цілої Служби Божої. Натрапив на опір, але остаточно переміг.

Патріярх скріпив також зв'язки з англіканською й протестантськими Церквами, не посвячуючи при тім нічого з догматичних наук православ'я. Каже, що він сам не богослов, але зате вважає своїм першим обов'язком зберігати неткненим скарб віри.

Як тільки почалися приготування до Вселенського Собору Ватиканського II, ще 1959 року Патріярх посилає архиєп. Якова до Папи Івана 23-го. Цей архиєпископ не лише послухав свого Патріярха та перший із вищих православних ерархів відвідав Папу, але посьогодні поділяє ідеї й пляни Патріярха. Атенагор І у своєму великодньому посланні 1960 року гаряче поручав діло св. З'єднання, кажучи, що воно повинно піти трьома кроками: наперед приязне відношення, опісля взаємне пізнання, вкінці одність. Для справи З'єднання він їде до патріярхів Олександрії Антіохії і Єрусалиму. Пише дальші послання. 1961 року скликує Всеправославну Конференцію на острові Родос. На ній не дійшло до згоди, щоб вислати своїх обсерваторів на Собор, але вже осягнено спільну постанову, щоб відтепер діяти всім спільно, одним фронтом. Цим спинено віковий напрямок до роздробленості. Наступна Всеправославна Конференція у вересні 1963 року увінчалася більшим успіхом Патріярха. Її урядове рішення було таке: "Приймаючи пропозицію Екуменічного Патріярхату, зроблену з ініціятиви Його Святости Екуменічного Патріярха Атенагора, наша Всеправославна Конференція однозгідно вирішила, що наша Східня Православна Церква повинна пропонувати шановній Римській Католицькій Церкві почати діялог між двома Церквами на базі рівности!"

На цій Конференції не було представників Грецької Церкви. Вона і не приймила зразу рішення Конференції. Митрополит Хризостом, архиєпископ Атен, закинув єпископам Конференції, що вони зломили свою присягу боронити любноти віри. Але терпеливість Патріярха і тут перемгола. Його делегація після тижня переговорів виїхала з Атен із рішенням грецького єпископату, яке одобрило Родоську постанову.

Патріярх Атенагор І-ший

Багатьом католикам не сподобалась заввага: "на базі рівности". Патріярх признає одначе за Папою примат гонору. Він сказав: "Як Папа і я прийдемо до дверей, що за вузькі, щоб ми оба перейшли ними, то звичайно він іде перший". І в Єрусалимі Папа Павло VI старався щоб вони разом проходили двері, тримаючи Патріярха за руку. Відкликаючись до того, Патріярх сказав: "Наша зустріч у Св. Землі створила атмосферу, що сприяє вимінї думок. Тепер лише треба означити, коли, як і про що діялог має початись."

ГОЛОСИ ІНШИХ РЕПОРТЕРІВ

Коли Патріярх Атенагор І вернувся з Єрусалиму після зустрічі з Папою Павлом VI, то ще на летовищі сказав журналістам: "Радію зустріччю з Папою Павлом. Тішуся, що він забув усе прикре минуле та згодився отворити нову еру. В обох нас є спільна воля нової зустрічі. Ми побажали її собі, коли казали собі: До побачення! в той сам момент і одними устами. Після стільки віків ми були бік при боці, зі сльозами в очах, самі перед тим самим Богом, тою самою Дівою Маріею, тими самими мучениками, у взаємному невимовному довір'ю. Тепер найближчий етап у руках ласкавого Бога!"

Як питали Патріярха, коли, де і про що буде вестися тепер діялог, він не дав точної відповіді. Сказав: "Будемо розвивати тему одности. Зробимо спільний фронт, щоби перевірити ті самі проблеми. Як Христові Церкви ми маємо ті самі відповідальності!" — Коли Патріярхові донесено, що Папа репортерам медіолянського щоденника ІТАЛІЯ сказав, що наслідком зустрічі з Св. Землі буде "початок розмов між двома Церквами", а на питання: між ким ті розмови будуть? відповів: "Між Патріярхом і мною!" — Патріярх додав: "Я вповні на це погоджуюся!" І додав: "Наша зустріч була зустріччю двох братів! Папа Павло це людина великого серця, що навіває глибоку прихильність. Я певний, що він, може навіть більше як я сам, одушевлений щирим бажанням З'єднання обох Церков!"

Боже Провидіння, що провадить Христову Церкву і в наших часах, дало тепер Сходові такого Патріярха, якого можемо сміло назвати чемпіоном — змагуном З'єднання Церков. Колись могутній князь Костянтин Острозький вимагав від наших єпископів, щоб до діла св. З'єднання приступали за згодою Царгородського Патріярха. Що сказав би він сьогодні? Чи повторив би з нами щиру молитву словами пророка Захарії: "Нехай кріпляться руки ваші, ви, що чуєте в ці дні ці слова з уст пророків, що були того дня, коли покладено основи дому Господа сил — на відбудування храму!" (Зах. 8, 9).

о. Лев Садовський, ЧСВВ

БІЛЬША ПОШАНА ГІДНОСТИ ЛЮДСЬКОЇ ОСОБИ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛИПЕНЬ

Якщо хто думає, що людина це забавка, що це іграшка, якою можна послуговуватися в який-небудь спосіб, то нехай такий, якщо він віруючий, відчинить Св. Письмо і застановиться над таким: "Тож сказав Бог: 'Сотворімо людину на наш образ і подобу, і нехай вона пануе над рибою морською, над птаством небесним...'. І сотворив Бог людину на свій образ" (Буття 1, 26-27). — Що за могутні слова, за якими скривається величня правда незрівняної людської гідности. Але пригляньмося ближче до Св. Письма, щоб цю правду ліпше зрозуміти.

Св. Письмо вживає різних слів-термінів, щоб висловити постання різноманітних сотворінь. За єгзегетами, ця відмінність термінології вказує і на ріжність досконалости поодиноких сотворінь, і на їх специфічну природу. І так, деякі сотворіння постали через безпосередній приказ Божий, напр.: "Нехай буде світло" (Буття 1, 3); інші сотворіння, як рослини, знову ж, постали через посередництво сотворінь уже існуючих, як земля, хоч виконання цього приказу Св. Письмо приписує Господеві Богові. Про великі морські потвори, знову ж, кажеться, що Господь Бог їх "сотворив". "Сотворив"

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА
ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ
для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку за вислухані молитви: Пресв. Серцю Ісуса Христа, мого Спасителя, Преч. Діві Марії, св. Юді Тадеєві й усім моїм заступникам. — **Ярослава Цегельська**

Складаю щиросердечну подяку Всевишньому Богові Ісусові Христові за вислухані молитви за посередництвом Пречистої Діви Марії, св. Священомученика Йосафата й Слуги Божого Митр. Андрея. Вірю глибоко, що вони занесли мої молитви перед престіл Всевишнього Бога. **Віра Кашинець**

Складаю від серця прилодну подяку Господу Богу в Пресв. Тройці і Пресв. Пренепорочній Діві Марії за ласку здоров'я для мене й моєї родини. **С. Шелемей**

Складаємо щиру, сердечну подяку Всевишньому Богові Отцеві, Спасителеві Ісусові Христові та Пресв. Діві Марії за чудесне видоровлення Ромка. **Родина Кузьмів**

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, посланий Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвітуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І що просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій вівчарні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† **ІСИДОР, Єпископ**

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

Прошу Пресв. Родину за вставленням св. Терені від Дитятка Ісус, св. Моніки та Слуги Божого Андрея за навернення одної особи.

М. К.

Господь Бог також і людину. Але досконалість чоловіка така, що він відрізняється від усіх інших сотворінь. Бо **тільки** чоловік був сотворений на божий образ і подобу. Це треба так розуміти, що божий образ і подоба, це в чоловікові те, що в інших живучи сотвореннях є елементом, із якого їх Господь Бог привів до життя. Бо живучі сотворіння постали з землі й води, — з елеемнтів матеріяльних; їх життя, отже, це тільки матерія. Чоловік, знову ж, від Бога походить і тому є божим образом і подобою. Це, однак, треба розуміти в світлі другої глави Буття (2 7). — А в Новому Завіті читаємо: "...до ангелів подібні, вони — сини Божі, бувши синами воскресіння" (Лк. 20, 36). — Яка велика, отже, гідність людської особи за свідченням Св. Письма.

Отці Церкви також не перестають видвигати гідности людин. І так, нпр. св. Юстин твердить у своїй другій Апології (5, 2), що Господь Бог підпорядкував людям усі земські речі. Подібну думку видвигає і "Пастор" Герми, а саме, що Господь Бог сотворив усі речі для чоловіка і для Церкви (Манд. XII, гл. 4, ч. 2). Це вчення Отців Церкви гарно насвітлює цю правду, що чоловік залежить тільки від Господа Бога. Всі інші речі існують задля чоловіка, щоб йому служити. Щобільше, не тільки природа, але також і різні спільноти й установи як держава, Церква, Св. Тайни — всі вони були встановлені для чоловіка. Навіть сам Господь Ісус Христос зійшов із неба для нашого спасіння.

Дивлячися, знову, з чисто природного боку, хто зі сотворінь, навіть і найкраще розвинених, може порівнятися з людиною? Хто з них може похвалитися розумом, що проникає скриті земські скарби, а своїм полетом охоплює абстрактні факти й оформлює їх в одну універсальну ідею; хто з них спосібний свобідно вибрати поміж злом і добром, а любов'ю перемогти навіть і саму смерть; хто з них житиме безсмертно, одержавши нагороду за добрі вчинки а покарання за поведінку незгідну зі своєю природою? — Ніхто, тільки один чоловік, тільки людська особа: тільки цей божий архитвір спроможний це все осягнути. Яка, отже, його гідність!

Така визначна гідність людської особи дає їй деякі ненарушимі й невідступні права, які, зі свого боку, цю її гідність забезпечують.

Звідси, отже, людина має право на життя і його послідовний розвиток, передусім має право на релігійне виховання і на релігійний культ; має людина також право входити в подружні й домашні зв'язки та звідси, послідовно, право родичів вирішувати про навчання своїх дітей згідно з приписами релігії; має право людська особа на працю, щоб піддержати життя як своє, так і своєї родини; має право на свобідний вибір стану, як також, вкінці, має право на відповідне вживання земських дібр. — Ось основні права людської особи, права, які вона має задля незрівнянної її гідности.

Та всетаки, хоч яка гідність людської особи, завжди існувало, сказати б, переслідування цієї гідности, а то переважно через обмежування основних людських прав із боку тих, які несправедливо надуживали дану їм публичну власть. Але навіть і в сьогоднішних часах людська особа зазнала неабиякого понижения. Згадати б тільки тоталітаристичні системи, які панують у багатьох країнах і завдяки яким знівечені чи не всі основні людські права і привілеї. У таких системах чоловіка вважають за частину бездумної маси, а його права приписують спільноті, "колективам".

У більш абстрактній площині, небезпека для людської гідности походить від сучасного матеріялізму. За матеріялістичною тезою, людина це ніщо інше як частина маси чи юрби, що, очевидно, її неабияк понижує. Звідси, брак правдивої взаємної любови, сварки, бійки; звідси надуживання і використовування слабших.

Людську гідність понижує також і розповсюджена публична неморальність, перепинювання запліднення й аборти. Дальше, понижують людську гідність і різні технічні комунікаційні засоби, які через безперестанну пропаганду впоюють у людину те, що вона має думати, що робити, що купувати і т. п., так що вкінці з цього виходить автомат а не свобідно думаюча людина, спосібна дати свій розумний осуд.

Ще одна небезпека збоку модерної техніки. Технічний поступ легко зроджує гордість духа, "самовистачальність", коли то чоловік уважає себе за абсолютного пана світу і тим самим занедбує духовні вартості. Помалу чоловік підкорюється матерії. Як сказав Бердяєв: "Машина позбавляє життя питоменно людського його характеру, а чоловік, що не хотів бути образом і подобою Божою, стається єством створеним на образ і подібність машини."

Яка ж розв'язка усіх цих проблем? — Одно тільки християнство дійсно вивищує людську особу: ставить її понад усі сотворіння. Видвигаючи її надприродну гідність, християнство людину неначе перетворює. Просім, отже, Всевишнього, щоб одиноко правильне християнське розуміння людської гідности розповсюднилося і запанувало навіть у серцях тих, які сьогодні ближче землі ніж неба.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ДОБРОБУТ ОСНОВАНИЙ НА ХРИСТИЯНСЬКІЙ НАУЦІ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА СЕРПЕНЬ

Історія вчить нас, що людство завжди шукало, завжди прагнуло добробуту. І в тому нічого злого. Навпаки, старання поліпшити своє становище, бажання заможнішого життя чи навіть добробуту зівсім згідні з розумною людською природою. Щобільше, читаємо в Св. Письмі таке: "Будьте плідні й множіться і наповняйте землю та підпорядковуйте її собі; пануйте над рибою морською, над птаством небесним і над усяким звіром, що рухається по землі" (Буття 1, 28). Звідси бачимо, що добробут, якщо він не переходить розумних меж, є згідний з Божим велінням. І такого переконання був Ізраїльський народ, який уважав добробут за особливіше Боже благословення а навпаки, недостаток приписував неприхильности Господа Бога. Отже бачимо, що добробут, як такий, є добрий і можна про нього старатися.

Але за добробутом можна старатись у двоякий спосіб: чесно або нечесно. І тут виступає ця відвічна людська трагедія, що продовж довгої історії свого існування значна частина людства старалася збагатитися саме в цей другий спосіб. Римська Імперія напр., на чім стояла? — На могутности своїх полків. Але ті самі полки були й несправедливим інструментом добробуту цієї ж імперії. Та не потрібно нам аж так далеко сягати в історію. Подивімся довкруги себе а побачимо, що надужиття бувають і сьогодні, і то не тільки внутрі даної держави, але навіть і на міжнародній площині. Чому ? — спитає дехто. Можемо сміло відповісти що тому, бо світовий добробут не оснований на християнській науці.

За вченням енцикліки "Мати й Учителька", правдива суспільна наука належить до морального порядку людського життя, і то до тієї міри, що якщо цього суспільного вчення не введеться в практику, то на світі не буде правдивого поступу ні тривкого добробуту. Що сьогоднішний світовий добробут тільки споживний, це наглядно пізнати із таких фактів: дві третини людства проживають у голоді й нужді. Дев'ятнадцять багатших держав користають сьогодні з сімдесяти відсотків земських продуктів, а становлять тільки шіснадцять відсотків усесвітнього населення; з другого боку, п'ятнадцять бідніших країн, які становлять аж п'ятдесят відсотків населення, користуються ледве десятьма відсотками тих же продуктів. — Що за нерівновага, що за контраст! Такий стан, очевидно, аж ніяк не сприяє світовому мирові чи братерству. Навпаки, проблеми голоду не можна відлучити від проблеми війни. Тимбільше, що всі здають собі справу, що завдяки сьогоднішньому технічному поступові голод і нужду можна б усунути, якщо б запанувало щире братерство й рівність.

Треба признати, що деякий поступ у цьому напрямі вже існує, але ще дуже поверховний та незначний. Багатші країни ще з дуже великою неохотою ставляться до розв'язки цієї пекучої проблеми. А якщо помагають країнам, то це часто роблять із стисло політичних мотивів. Але подати поміч, яка суттєво причинилася б до економічної еволюції менше розвинутих країн, на це не знаходиться сьогодні багато охотників. За вченням енцикліки, поміч не тільки треба подати, але вона повинна ще випливати з дійсної християнської любови, а не з цієї капіталістичної ментальности, яка основується на використовуванні другого; не вартуватиме також і поміч, яка має за ціль політичну домінацію.

Ось які практичні поради подає енцикліка "Мати й Учителька" щодо розв'язки цієї проблеми: Не вистачає тільки багато продукувати, але конечним є цей продукт поміж усіх справедливо розділити. Поміж народами мусить запанувати дійсна суспільна справедливість та любов. Справа не в тому, щоб збагачувати державний уряд, а щоб дати змогу чоловікові жити способом гідним людини. Біднішим народам треба настільки помогти, щоб вони самі спромоглися на послідовний економічний і суспільний розвиток. Очевидно, що нема правдивої розв'язки проблеми голоду, коли переступати Божий Закон, а тільки використовувати необмежені земські багатства та високу сучасну техніку.

Молім, отже, Всевишнього, щоб здорові християнські засади, подані в енцикліці, знайшли правдивий відгомін збоку тих, у яких руках спочиває провід народів, а тоді щойно запанує правдивий всесвітній мир і добробут.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Чому наш Ісповідник, Митрополит Йосиф Сліпий все ще не іменований кардиналом? Уся світова преса писала про це вже кількома наворотами, що він є певним кандидатом на цю високу гідність, а ми не можемо дочекатись тієї радісної події в новітній історії нашої страдальної Церкви. Чи є якісь перешкоди до того?

Не знаю про те, що були б якісь перешкоди збоку Святішого Отця, який креує кардиналів. Навпаки, всі три останні Папи — Пій XII, Іван XXIII та Павло VI, ставились, а останній ще й сьогодні ставиться до нашого Митрополита-Ісповідника з такою щирою пошаною й любов'ю, як рідко до кого іншого. Але, оскільки добре орієнтуюся, є перешкоди збоку самого нашого Митрополита Кир Йосифа, який із йому самому відомих причин відмовляється від тієї гідности.

Нашим людям на еміграції якось дуже вбилось у голову кардинальство. Просто мають жаль до Папи за те, що нашого Митрополита Йосифа все ще не зробив кардиналом, а не думають про те, чи не хочуть знати того, що кардинальство, — це тільки титул і особлива гідність найближча до Папи, але майже ніяка особлива власть. Кардинальство, — це установа західньої Церкви (хоч можуть бути також і східні кардинали), мов дорадне тіло, мов Сенат Папи — установлена як така в VIII віці, і кардинали, хоч мають багато високих привілеїв, все ж таки їхні права і власті малощо різняться від прав і властей архиєпископів і митрополитів.

Коли брати цю справу не збоку титулу й гідности, чи розголосу перед усім світом, а збоку практичного і нашій Церкві більш корисного, то я сказав би, що нам треба не українського кардинала, а радше українського патріярха. Гідність патріярха далеко старша, ніж кардинальство і власть патріярха без порівняння більша, ніж власть усіх кардиналів разом узятих. Патріярх — це голова всієї Церкви свого обряду, він, майже як Папа, є речником усієї своєї Церкви й оборонцем її прав і привілеїв. Патріярхові підлягають усі митрополити, архиєпископи, священики і всі вірні свого обряду. Патріярх із своїм Синодом, а не Папа, іменує митрополитів, вибирає нових єпископів і назначує їх на єпископські катедри. Як Папа в латинській Церкві, так патріярх у Церкві свого обряду є найвищим законодавцем і найвищою інстанцією всяких церковних судів, він видає напрямні всім до нього приналежним владикам, він уділяє всякі диспензи в справах подруж, свячень, постів і церковної карности. Багато забрало б місця, коли б я хотів вичислити всі права, що їх має патріярх у Східній Церкві. Але жадних подібних прав і властей не мають кардинали. Вони мають багато особливих привілеїв, але ж усі ті привілеї мають також і патріярхи різних східніх католицьких Церков. Вичисляти їх — також непотрібно забрало б тут місця. Однак патріярхат не мислимий без своєї рідної території та й не мислимий патріярх без сталого осідку. Наша ж рідна територія є під большевицькою займанщиною і тому просто неможливо подумати на те, що антирелігійні большевики погодилися б на те, щоб у Києві чи Львові міг існувати і свої церковні обов'язки та права вільно виконувати український католицький патріярх.

Наша Церква потребує патріярха, а кардинальство могло б бути додатковим титулом, що зробив би нашого патріярха більше голосним і поважаним у західньому світі, де латиняни не мають поняття про високу патріяршу гідність. Але чи нашого Митрополита-Ісповідника зроблять патріярхом, або кардиналом, це, оскільки я добре поінформований, у великій, чи не найбільшій мірі залежить від самого нашого Митрополита Йосифа Сліпого. Він і надалі є совєтським громадянином, він і надалі хоче дертатися назад між своє стадо. Це все, що знаємо, а певно є ще й інші причини чи перешкоди, про які, крім нашого Митрополита й Папи, ніхто інший не знає. Все те, на мою гадку, дуже комплікує справу і в'яже руки Святішому Отцеві, який без найменшого сумніву готовий і охотен кожної хвилини іменувати нашого Митрополита не тільки кардиналом, але й патріярхом.

Покищо мабуть єдиним виходом із тієї замотаної ситуації є те, що вже і сталося, а саме, що Свт. Отець Павло VI-ий іменував нашого Митрополита-Ісповідника "Великим Архиєпископом", що є титулом майже патріяршим, а по друге, також іменував його членом Священної Конгрегації для Східніх Церков, якої членами є самі тільки кардинали й патріярхи, а головою сам Папа. Вимагати від Папи ще чогось більшого для нашого Митрополита-Ісповідника в теперішніх умовинах, у яких находиться наша Церква й сам Митрополит, гадаю, було б нерозважним і немудрим.

В одній дебаті на релігійні теми знайомий пан уперто обстоював твердження, що Бог — це сила, а сила — це природа, всесвіт, та що ніякого особового Бога нема, мовляв, Бога видумали священики й царі, щоб нарід тримати в покорі й залежності від себе. Признаюся, що я змішався і в моменті не знав, що і як відповісти на це. Яка є властива відповідь на таке твердження?

Відповідь на таке твердження дуже проста і може саме тому не прийшла Вам зразу до голови.

Казати, що Бога видумали царі і священики, щоб людей тримати в покорі й залежності від себе, це так, як би хтось казав, що лікарі видумали недуги, адвокати й судді видумали злодіїв, а компанія "Ессо" видумала оливу, щоб із того мати добрий "бизнес". Хіба ж не перше були недуги й аж багато пізніше деякі люди навчилися лікувати їх та ставали лікарями? Навіть неписьменна людина при здоровому розумі мусить признати, що перше мусіли бути злодії і доперва пізніше могли постати судді чи адвокати. А олива мільйони років хлюпала глибоко в підземеллях нашої планети, заки якась мудра людина видобула її на поверхню та зробила "добрий бизнес" для себе і так стала великим добродієм людства.

Твердження, що Бога видумали священики й царі, колись було "модерне": 100-150 років тому, але сьогодні вже не почуєте його з уст жадної розумної і тверезо думаючої людини. Адже ж не було ще ані священиків ані царів, а люди вже вірили в Бога від самих початків існування людського роду на землі, як це знаємо не тільки з Біблії, але також з археології та історії всіх найдавніших відомих мешканців нашої планети.

Твердження, що Бог — це сила, природа, всесвіт — поширюють пантеїсти, які твердять, що наївне розуміння світу витворило в людей ідею Бога. Людина, кажуть вони, хотіла пояснити собі першу причину світу і її відношення до людей. Але людина, кажуть вони далі, пізнає й розуміє перш усього себе й усяку річ пояснює собі на підставі пізнання себе самої. І так людина видумала собі, що перша причина світу — це жива істота, яка думає, любить, гнівається ітд., і так у людини постала ідея особового Бога. Таке пояснення Бога антропоморфізмом (коли людина приписує якомусь предметові прикмети людини) досить поширене сьогодні, щоб тільки вбити в людських душах правдиву віру в Бога. Але ж, якщо людина може колись аж так наївно пояснювала собі світ, то сьогодні вона вже не аж така наївна. Кажу: якщо може колись..., що, однак, не є правдою, бо науковці ствердили, що хоч різні народи мали богів грому, вітру, помсти й кари, яких боялися, то вони мали також поняття про єдиного найвищого Бога, що створив увесь світ і править ним та з яким вони житимуть разом у щасті на другому світі. Того Бога вони не боялися. А сьогодні природничі науки вже дуже високо стоять і модерна людина не кланяється сонцю чи зорям як Богові та не лякається бурі як Божого гніву. Сьогодні вчена людина бачить і знає, що над усією силою, природою, всесвітом мусить бути якась вища й розумна Істота, що все це створила, бо ж світ не міг постати сам від себе, як ніщо на світі не постає само від себе, а все має й мусить мати свою причину. Тому то майже всі правдиві природознавці, як астрономи, фізики, хеміки, біологи світової слави — є глибоко віруючими людьми. Чейже ж вони не пояснюють собі Бога антропоморфізмом, себто приписуванням природі й світові та його явищам, що вони думають, люблять людину, чи гніваються на неї.

Якщо хтось не хоче вірити в Бога й величається своїм плитким знанням і безвірством, ба ще й інших намагається відвести від віри в Бога, до того треба б віднести слова вченого Вайса, який каже: "Вільнодумці не можуть мовчати про Бога, бо їх сумління не мовчить про Нього. Вони нікого не лишають у спокою своїми понизливими бесідами про релігію, бо релігія також і їм не дає спокою." А вчений Гебель додає: "Багато з них не вірять у ніщо, за те всього бояться". Бо хто з них може бути певний того, що справді нема особового Бога, Який і думає про них і може гніватися на них?

Чи св. Йосип, опікун І. Христа, є Святим? Чи в нашім обряді є день призначений для особливого його почитання? Запитую про це тому, що один із наших священиків сказав на проповіді, що Йосип був тільки опікуном у дитинстві І. Христа, а потім зовсім зник з овиду й наша Церква не призначила окремого свята для нього.

Св. Йосип є Святим і то найбільшим Святим після Пречс. Діви Марії. Деякі західні богослови, як св. Тома з Аквіну, св. Альберт В., св. Бонавентура й інші навіть висувають припущення, що св. Йосип, подібно, як Пр. Діва Марія, був непорочно зачатий. Правда, він як за життя, так і після смерти остав у тіні, як зразок покори, щоб уся слава належала Христові Спасителеві та й усе почитання людей щоб зверталося до Ісуса і до Його Пресв. Матері. Але не можна твердити, що наша Церква не призначила свята для св. Йосипа. Бо ж оце в другий день Різдва святкуємо Собор Пресв. Богородиці та її Обручника св. Йосипа, а також у неділю після Різдва святкуємо свято св. Йосипа Обручника, св. богоотця Давида та св. Якова, брата Господнього. Правда, наша східня Церква не призначила окремого свята для почитання виключно самого тільки св. Йосипа, як це зробила західня Церква. Але ж, хоч як це може виглядати дивним, у цілій Христовій Церкві нема окремого свята навіть для самого Бога-Отця, хоч є свята в честь І. Христа, Пр. Діви Марії, поодиноких важніших Апостолів, мучеників, ісповідників, і т. д. З того, однак, не можна заключати, що в Христовій Церкві нема почитання Бога-Отця, бо ж у всі ці свята найбільше почитаємо саме Його, як джерело всієї святости і саму Святість.

У перших віках християнства не знаходимо ніяких слідів прилюдного почитання св. Йосифа, бо тоді почитано тільки мучеників, а коли постали різні проти-Христові та проти-Богородичні єресі, підношено й поширювано почитання Ісуса Христа та Пр. Діви Марії. Але вже й у тих перших віках знаходимо св. Йосипа на різних малюнках і фресках, а письменники й Учителі Церкви, як Юстин, св. Єфрем, св. Іван Золотоустий, св. Єронім і інші славили св. Йосипа та підкреслювали його чесноти й заслуги. Однак у тих самих первісних часах появилися т. зв. "апокрифи", себто письма, які фальшиво й помилково приписувано різним Святим, а в тих "апокрифах" різні єретики понижуюче писали про св. Йосипа і тому від VI-го віку почитання його дещо припинилось між народом на Сході. Усе ж таки свято св. Йосифа обходжено в обряді Коптів, потім у манастирях на Патмосі та в манастирях св. Сави, а в XII віці також і в Царгороді.

У західній Церкві почитання св. Йосифа набрало ширших розмірів доперва в XII-ому віці, стараннєм Отців Венедиктинів, але окреме свято в честь св. Йосипа установив доперва папа Сикст IV-ий у XV-ому віці, а доперва папа Григорій XV-ий підніс це свято до числа врочистих свят у XVII віці. Отже почитання св. Йосипа, що його спочатку святкував Схід, підхопив Захід, як підхопив він і багато інших побожних практик започаткованих на Сході та довів їх до сьогоднішнього високого розвою. Об'єднання Церков, на яке надіємось і за яке щиро молимося спільно зі східніми християнами, певно у великій мірі допоможе також і до того, щоб на Сході прийнялися побожні практики, які не противляться духові східньої Св. Літургії, а між ними також і прилюдне почитання св. Йосифа з окремим святом.

Деякі люди, йдучи до Св. Причастя, цілують іконку на тетраподі, цілують і долівку, на якій клякають, цілують її також і зразу після Св. Причастя, і знову цілують іконку на тетраподі подорозі до своїх лавок. Чи воно так мусить бути? Чи то припис св. Церкви? Чи той, хто не цілує іконки й долівки перед Св. Причастям чи після нього, вже не є добрим католиком?

Оце саме й дивне в деяких наших людей, що в них приватні їхні зовнішні практики деколи важніші, ніж саме Св. Причастя і хто не заховує тих ними практикованих поклонів і цілувань, того готові вже посуджувати, що в нього слаба віра. Це жалюгідний примітивізм.

Іти до Св. Причастя та подорозі поцілувати іконку на тетраподі, — це, само в собі, похвальна річ. Але ж чи можуть цілувати іконку всі, коли до Св. Причастя горнеться нераз багато вірних? Це просто не можливе, або, принаймні, дуже затримувало би багатьох та перешкоджувало б їм зберігати гідний порядок перед Божим престолом у хвилині, коли вже роздається Св. Причастя. Подібно велика затримка була б, як би після Св. Причастя кожний хотів, чи почував себе обов'язаним цілувати іконку на тетраподі, щоб якийсь формаліст, який кладе завелику вагу на зовнішність, не посудив цього як промаху у вірі.

Цілувати долівку, приклякнувши до Св. Причастя, — також похвальна річ, бо це вияв покори перед Христом Царем, якого маємо прийняти до нашого серця у Св. Причасті. Але, з другого боку, це може бути пониженням для Христа Спасителя, коли приймаємо Його брудними устами. Тому краще не цілувати долівки, а тільки глибоким поклоном виявити нашу покору перед нашим Богом і Спасителем. Деяким хворим навіть не вільно низько схилятися, бо це могло би погіршити стан їх слабкого здоров'я.

Цілувати ж долівку після Св. Причастя, може бути навіть великою зневагою для Євхаристійного Христа, бо наші губи ще вогкі, на них може ще Найсв. Кров і якже ж можна змішувати Найсв. Кров із брудом долівки? Та й нащо цілувати іконку на тетраподі, коли в серці маємо самого живого Бога? Чейже ж Св. Причастя мільйони разів важніше, ніж усякі цілування ікон чи долівок. Ніхто не позинен в'язати інших людей своїми власними звичаями, чи мірити їх своєю мірою. Св. Церква вже найкраще знає, що мають робити її вірні перед чи після Св. Причастя. А вона навчає, що треба мати чисте сумління, живу віру та щире бажання приймити Євхаристійного Спасителя у Св. Причасті, а після Св. Причастя привітати Його як найвищого та найдорожчого гостя вірою, вдячністю, покорою, любов'ю та щирою молитвою за потреби свої і своїх найдорожчих і за потреби св. Церкви. Всякі інші, зовнішні практики, як поклони й цілування, — це зовсім приватні речі. Можемо практикувати їх, оскільки вони розумні й доцільні, але не вимагаймо від інших, щоб також таке робили. Це було б насильством над сумліннями наших ближніх і вони були б фарисеями, коли б наслідували кожного у його нераз не конче мудрих зовнішних практиках, яких ані Бог ані Церква не вимагають, а які дехто робить собі аж істотою побожности.

Др. Дмитро Бучинський

ШЕВЧЕНКО – ХРИСТИЯНИН

Про час появи на нашому національному грунті Великого Шевченка, його найстарший біограф Олександер Кониський пише таке: "Темнота тодішніх московських критиків у тому, що треба було їм знати про Україну та її нарід, коли вони бажали про це говорити. Незнання це не дало їм зрозуміти і поезію Шевченка. Вони не тямили, що Шевченкова муза прорвала той підземний льох, де під сьоми замками і під сьоми печатями лежав закутий у кайдани дух волі і демократичний ідеал українського народу. Льох той засипано землею, зверху по ньому виорано й засіяно, щоб живі кріпаки не знайшли стежки до того льоху, де сховано їх волю. Шевченкова муза, сміливою рукою відчинила двері до того льоху, ввійшла туди зі своїм світлом волі і братерства, відкрила туди щілину сонячному промінню поступу. З льоху того тхнуло смородом тієї трути, що отруїла українську волю, демократизм, що люд вільний закріпостила та наплодила тієї "братії", що донос і неволю довела до культу. Муза Шевченкова не побоялася тієї лиходійної пари смердячої і понесла в льох світло, те світло; якого не погасить уже ніколи жадна отрута бюрократизму, станових каст і деспотизму; бо світло його поезії горить вогнем неземним, вогнем Прометея."

Слова ці навіть не потребують ніяких пояснень, бо вони говорять самі за себе. Але треба сказати, що темнота тодішніх московських критиків не дуже далеко відійшла від темноти сьогоднішніх пропаґандистів, які, хоч і знають значення Шевченка для України, то все таки, всіма силами намагаються зробити з нього раба московського імперіялізму, учня московських поетів і письменників, комуніста, а найважніше атеїста-безбожника.

Атеїзм Шевченка — це не виключна видумка московських комуністів, бо вона тягнеться також іще з часів нашого Генія, в головному від Белінського й Волкова, що намагалися прищепити Шевченкові якенебудь безбожництво, щоб за його допомогою відірвати його від Церкви та, вирвавши його з підвалин християнської віри, хотіли зробити з нього такого самого еретика, як зробили з Мазепи, Орлика та багатьох інших християнсько - українських патріотів. Таке намагання Москви мало свою ціль — викопати пропасть між Шевченком і народом.

Але Шевченка від народу, а народу від Шевченка відірвати не можна, бо саме Шевченко є синтезою-завершенням наших думок під кутом зору християнських і національних вартостей, що стверджує один із найкращих знавців Шевченка академик проф. Степан Смаль-Стоцький: "Безперечний факт, що Шевченко спричинив у нас революцію голов, серця, революцію етичну, політичну, соціяльну, духову."

Те саме потверджує нам Олександер Кониський, кажучи: "Шевченко говорив те, що говорила народня душа: що сказав би в Україні кожен кріпак і козак, коли б був тільки спроможен висловити свої думи, свої болі, що кипіли біля серця з тяжкої щоденної праці в ярмі." І ще одно ствердження проф. Степана Смаль-Стоцького, яке цілком заперечує, зокрема старі й нові міркування, на тему Шевченкового безбожництва, з яким він ніколи в житті не мав нічого спільного, а навпаки потверджують факт беззаперечного Шевченкового християнізму найідеальніших форм: "Він ще й тепер, як ніхто другий перед і по ньому, посуває духову й етичну культуру все далі наперед; є все єдиним непереможним речником правопорядку, основаного на волі, справедливості й правді, на християнській етиці, на людському правосудді. Він своїм надхненим словом немилосердно громив усяку казьонність, поліційність і візантійську облуду московської православної церкви та незгідність її практик із правдиво християнською наукою".

Коли додати до цього, що Біблія, св. Євангеліе, "Наслідування Христа" Томи Кемпійського, були книгами життя Шевченка, яких вплив ми маємо в його безсмертному "Кобзарі", в усіх прозових творах, то стане нам цілком ясне, що він був навіть більшим християнином, як ми можемо собі це уявити. З цими книгами він не розставався від дитячих років, зокрема, коли йде про "Псалтир", який він знав чи не напам'ять. Вплив цих книг дуже виразний не лише в його творах, а навіть у приватному листуванні до приятелів. Із ними він не розставався на волі, в тюрмі і на засланнях.

Про Шевченкове християнство маємо ще

одне, важливе для нас, твердження проф. Степана Смаль-Стоцького в якому говориться: "Суддею для Шевченка в етичних справах є власне сумління і сумління громадське. Воно стоїть на сторожі етичного ладу в світі. Сила сумління велика. Брудне сумління годі затопити навіть у доброму вині. Людина радше готова зробитися каторжником, щоб тільки обмити бруд свого сумління. Воно людину страшно мордує, гірше карає ніж людський суд, людська кара. Сповідь приносить полегшу. Тимто свята велика річ релігія для Шевченка, а Біблія це свята, Божественна Книга, єдине пристановище, покрова й упованіе".

Говорити про Шевченка християнина — це б значило писати велику працю, простудіювавши наперед усі його твори: поезію і прозу, все листування та величезну кількість шевченкознавчої літератури. Безсумнівне, що така праця про Шевченка вже давно нам потрібна й конечна, бо всесторонне пізнання Шевченка — це самопізнання, це віднайдення старих шляхів християнської України, якими, з такою величною послідовністю, ціле своє життя — простував Шевченко до національної і державної волі.

Саме, можливо, що навіть перший у нашій історії, Шевченко спромігся погодити зразкове християнство зі зразковим націоналізмом. Таким християнством, що готов був перемиритися навіть з найлютішим ворогом, але рівночасно і з тим християнством, що наказує людині підняти меча справедливости проти зла й фарисейської облуди, і таким націоналізмом, що готов був душу свою віддати за друзів своїх, як говориться у св. Євангелії.

Навіть сьогодні доводиться нам зустрічати людей, що не знають Шевченка в цілій його розкішній повноті, не розуміючи його душі християнської і філософської глибини його думки — твердять, що він безбожник. Не знають вони, що Шевченкове християнство і зразкова християнська віра є найвищою й найчистішою формою і змістом людського життя. Не можуть вони зрозуміти, що ціле життя його — це безприкладне погодження життя з етичними ідеалами не якихнебудь, а тих із Христової Євангелії. Саме тому, цілком слушно пише проф. Степан Смаль-Стоцький: "Ми не можемо змінити самого факту, що Шевченко був наскрізь глибоко релігійною людиною, і рішуче не був безбожником. Висловлені в його творах ідеї Божого ладу в житті людини й суспільности основані на християнській вірі, не тільки словами, але засвідчені добрими ділами й любов'ю брата. Ці віра й любов навсе залишаються живими й актуальними."

"Могутні етичні ідеї науки Ісуса Христа стали Шевченковою релігією. Вулканічна сила слів Христових термосить душу поета, і від цього в його поезії чуємо неначе громіт землетрусу, що все наново вириваеться на верхи, щоб усім суєсловам і лицемірам пригадати правдивий закон Ісуса Христа про любов брата; щоб поставити цю любов, і слово істини, в основу нашого життя, щоб ними надхнути душу християнської громади. Він вірив, що тільки перемога християнських чеснот і християнських етичних ідей у житті людському, в його практиці, спасе людство, знищить пекло на цьому світі, принесе людям на землю мир і радість."

Незаперечний факт, що маємо в мученичому житті Шевченка кілька розпачливих думок, кілька, здавалося б випадків духового заламання, але вони такі короткі, як громова блискавиця серед темної ночі, його віра в Бога така сильна, що зараз же приходить опам'ятання і християнська рівновага духа. А не треба забувати, що диявол так часто підкрадається до розуму навіть святих людей, навіть їх душевний спокій часто заколочує їдкий сумнів. Чи не мав би він доступу до звичайної смертної людини, людини, що, здається була забута Богом, людини якої життєвий шлях — це самі незносимі муки й терпіння?

Сам Шевченко був свідомий своїх гріхів, але навіть ця свідомість не відбирала йому права сказати: "Я тільки не фарисей, не ідолопоклонник такий, як оті християни сіпаки, брехуни!".

Проти Бога Шевченко війни ніколи не провадив, а ціле життя боровся проти лицемірного християнства, що було насміхом із Христової науки, що наказувало бити поклони "за кражу, за війну, за кров!"

Слушно підкреслив зразкове християнство Шевченка, обороняючи його перед несправедливими московськими формалістами, о. проф. Омелян Огоновський, кажучи: "І справді, читаючи поезію Шевченка, замічаємо глибоку релігійність, віру в Бога, яку він виявляв до кінця свого життя!"

"Бог і Батьківщина, — це дві найбільші любови кожної шляхетної душі" — сказав Папа Пій XII, якби пригадав нам, і саме нам, старі гасла християнської України: "За Руську Землю, за княжу славу!" — княжих часів; "За віру Христову, за Україну!" — козацько-героїчної доби.

Ці дві найвищі ідеї, дві найвищі любови кожного християнина й патріота, — були провідними в житті й творчості найбільшого Сина Української Землі — Тараса Шевченка. Вони були початком його титанічних змагань, вони були кінцевим етапом його зразкового

християнського й патріотичного життя, бо дійсно ціле життя Генія України — це творче життя віруючого християнина і творче життя патріота, таке величне, таке героїчне й безприкладне, що дійсно можна повторити: "От Бога бисть сей і есть дивен в очесіх наших!"

Коли ми вважаємо себе синами й наслідниками Великого Шевченка, то навіть не багато нам залишається, щоб сповнити його заповітні слова: вивчити їх і примінити їх у нашому практичному житті, а будьмо певні, що не матимемо ніяких життєвих труднощів, що все інше, як сказав сам Христос Спаситель — додасться нам.

(Кінець буде)

ВІСТІ З РИМУ

ПРОФЕСОР ВОЛОДИМИР ЯНІВ ВІДЗНАЧЕНИЙ ОРДЕНОМ СВЯТОГО ГРИГОРІЯ ВЕЛИКОГО

Папа Павло VI, доцінюючи великі заслуги професора Володимира Янева, Президента Українського Християнського Руху, за праці на науковому й громадському полі відзначив його почесним титулом Командора Ордену святого Григорія Великого. Дотичну грамоту, переслану через Апостольського Нунція у Франції, вручив проф. Яневу Преосв. Кир Володимир Маланчук у неділю 19 квітня ц. р., підкреслюючи працю відзначеного для Церкви й рідного народу. Доречі папське відзначення є дане на внесення самого Апостольського Екзарха Українців у Франції.

Орден святого Григорія Великого був установлений 1 вересня 1831 року Папою Григорієм XVI. Зреформував його св. Пій X Папа 1905 року. Є це одне з вищих відзначень, що їх дає заслуженим світським діячам Святіший Отець. Оба тут згадані Вселенські Архиереї в особливий спосіб звернули свою увагу на долю Української Церкви. Папа Григорій XVI станув в обороні переслідуваних царським режимом на Холмщині й Підляшші, Папа св. Пій X дав великі повновласті Слузі Божому Митрополитові Андрееві не тільки на територію цілої Київської митрополії, але взагалі слов'янського Сходу.

Професор Володимир Янів, син гімназійного професора Осипа й Елеонори з роду Білецьких, народився у Львові 56 років тому. Від студентських років працював на суспільно-громадській ниві. З-під його пера вийшло багато праць. Від 1939 року він концентрується щораз більше на науковому відтинку. На УВУ переходить він усі щаблі від асистента, почерез викладача, доцента, надзвичайного професора аж до професора. Займає пост наукового секретаря НТШ, бере участь у міжнародніх наукових конґресах.

Останніх 10 років неперервно зв'язані з діяльністю Українського Християнського Руху. На тому становищі він організує різні імпрези. Остання в Римі закінчилася пропам'ятною авдієнцією в Папи Павла VI. Його активність, а передусім глибока релігійність і жертвенна посвята для народу стала нині загально відома не тільки між Українцями, але також між чужинцями. У проф. Янева призбирався вже немалий літературний дорібок. Як член проводу Асоціації Української Католицької Преси він входить до Головної Ради Міжнародньої Унії Католицької Преси. (УПБ)

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЛИСТ ІЗ НАГОДИ ЗЕЛЕНИХ СВЯТ

Папа Павло VI звернувся окремим Апостольським Листом до всіх Єрархів світу з закликом до молитов та гармонійної співдії для щасливого продовження й завершення Вселенського Собору. Лист Святішого Отця написаний із нагоди празника Зіслання Святого Духа, Духа Правди, що невидимо діє на Соборі Отців, зібраних в ім'я Христове для обговорення, определення й проголошення непомильної науки в справах віри і моралі.

Покійний Папа Іван XXIII порівняв Вселенський Собор до нового дня П'ятдесятниці, подібного до тих Зелених Свят у Єрусалимі, коли в домівці Тайної Вечері були зібрані Апостоли під проводом св. Петра та з Марією, Матір'ю Ісусовою й іншими побожними жінками, прийняли Святого Духа у вогняних язиках. Тоді вони, Христові Учні, просвічені Святим Духом, пішли в світ проповідувати слово Христової істини. Проповідували відважно без огляду на трудноші, а хоч і переслідувані, не лякалися нічого і невстрашно проповідували Христа та за Христа віддали своє життя.

Святіший Отець Павло VI згадва свою недавню подорож до Єрусалиму, свої молитви на місцях зрошених Христовою кров'ю та свої старання за зближення і за привернення єдности всіх християн. Опісля візвав Єпископів, священників і вірних до молитов за успіх дальших праць Вселенського Собору, а також за тих усіх, що несправедливо страждають, себто за переслідуваних за віру, щоб вони вдостоїлись особливих ласк і потіхи Святого Духа та діждалися релігійної свободи. (УПБ)

В. Буженко

"ГРА ОСІБ"

Часто чуємо чи й самі вживаємо вислову "гра слів" (чи з грецька "тавтологія"). Загально ідеї "гра слів" вживаємо для означення, що різними словами чи їх розставленням ми висловлюємо одну думку.

Гри слів уживають для трьох головних завдань, а це: а) естетичного, як у мистецтві слова (такий вислів "ревуть-стогнуть гори хвилі в синенькому морі; плачуть тужать козаченьки в турецькій неволі"), б) маєстатичности, головно в Св. Писанні, як от: "і на віки вічні, амінь", в) софістичного, коли вживається цілого потоку слів, щоб казати і нічого ясного не сказати, або звести когось на манівці чи ввести в блуд; врешті, можна долучити ще вживання гри слів до комічно-забавового порядку, як це: "не треба говорити тре, а тре говорити треба".

Кромі ж гри слів, є ще куди важніша "гра осіб", а це в подібнім порядку, як вище: а) гра осіб на сцені, як мистців, б) гра, чи краще, вага осіб як авторитету, бо тільки до особи можна прив'язати якусь моральну повагу-владу, а врешті гра осіб, чи влучніше "гра особами" в цілком пасивному значенні для використання своїх непохвальних намірів.

Для цього останнього розряду "гри осіб" наведемо деякі приклади, які вкажуть, що за грою слів чи ідей іде скоро і гра осіб. Ось свіжий іще приклад так званого "возсоединенія", насильного і несправедливого нашої Церкви в Україні зі сталінославною большевиків у 1946 р. Тут кромі жалюгідного викривлювання й генебної гри преси і пропаганди (гра слів) прийшла до мови і гра особами, якими стали три відступники.

Гра осіб куди шкідливіша як сама гра слів, тому Христос у св. Євангелії частенько осуджує згляд на особи:

1. Звичайно велику вагу для кожної людини має родина, але Христос каже: "Хто є моя мати і мої брати?" — І показавши на учнів своїх рукою, промовив: "Оце моя мати і це браття мої!" (Мат. 12, 48-50). Тим Христос не усуває ріжниці, яка є за самою природою між рідними й чужими людьми, але хоче цей зв'язок якнайменше унагляднити!

2. Теж у нагороді тих, що не зі своєї вини не могли мати настільки заслуги на заплату, Христос старається зрівняти з іншими, щоби була рівність і ця соціяльна скаля була якнайпоземіша, як це бачимо в робітників найнятих до виноградника, де всім їм пан платить одну ціну, хоч не всі зачали працю в той самий час. (Мат. 20).

3. Христос хоче навіть затерти межу між прихильними нам і ворожими нам особами, бо каже: Наслідуйте Отця Небесного, що посилає дощ і сонце на добрих і на злих (Мат. 5).

Тому між засвідчити св. Петро перед Корнилієм-сотником: "Пізнаю ж я поправді, що не дивиться Бог на особу" (Дії, 10, 34). Самі ж вороги Христові мусіли це признати, коли казали: "Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий і наставляєш на Божу дорогу правдиво та не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти" (Мат. 22, 16).

На жаль, навіть у Божій Церкві вірні не могли того зрозуміти і таки дивилися на обличчя, аж св. Павло мусів сварити їх: "...чи Павло, чи Аполлос, чи Кифа... все ваше, ви Христові, а Христос Божий" (І Кор 3, 23) — отак пише він Коринтянам, які хотіли поділитися на християн Павлових, Петрових і Аполлосових!

І, ніде правди діти, цей поділ на обличчя триває і по нинішній день, бо мало дивляться християни, кого то заступає носитель церковної влади, а на те, що він сам собою є, тобто чи він даному середовищу милий чи немилий. А це залежить загалом від смаку, який змінюється, як те небо в нестійну погоду!

З нашого життя можна навести чимало подібних прикладів, коли то собі такий вірний говорить: іду до церкви, бо приїхав священик із мого села чи повіту і він мені подобається; а друга родина знову заявляє: доки той отець їздитиме до нашої церкви, то ми ніколи не прийдемо на Службу Божу!... Але трапилося, що по цім священикові вже третій їздив, але ті "побожні" християни таки до церкви не показувалися!...

Не інакше воно і в громадсько-національному житті. Відомий вислів одного з "будівничих" нашої держави в 1917 рр. "Як не буде соціялістичної України, то іншої нам не треба". Така нетерпимість партійна, віроісповідна, загумінковість, тощо не є нічим іншим, як саме цим поганим пороком, що ми звемо "грою осіб"!..

Щоб іще краще зрозуміти нікчемність софістичної "гри осіб", то розважмо таке:

а) Людина, яка бавиться грою осіб виявляє свою велику нікчемність. Бо виказує свою *короткозорість:* вона не може бачити в другому чогось додатнього, не спроможна судити про ближнього об'єктивно, не має в собі снаги перемогти плотяні погляди і не старається вийти з

своїх кривих поглядів на загальні справи. До того кожний розумний добачить малу вартість такого "грача особами", бо треба бути хіба нерозумним псом, щоб кусати патик, замість хватати за руку; що тим патиком кермує! Такий є людиною малого серця і слабого духа. Це пігмей і закала суспільства!

б) "Гра осіб" часто *наносить велику шкоду ближнім*, головно коли вони високо поставлені, бо не можуть вони тоді зробити того, що їм призначено. Дивно воно, що добрі не мають тої жилки ширити добро, а злі не тільки самі зле ставляться до людей, які їм не до смаку чи не на руку, але що більше з якимсь таким сатанічним фанатизмом поширюють наклепи й підозри проти особи, яка є їм немила! Неодин добрий починок пропав, неодна душа пропала для народу, а ще більше для Церкви і неба через таких "душеграїв"!

в) Накінці скажемо, що це велика *кривда Богові нашому Ісусові Христові*, який сказав до апостолів: "Хто слухає вас, — Мене слухає, хто ж погорджує вами, — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, що післав Він мене" (Лука 10, 16). Та не тільки до духовної влади повинно це відноситися, але й до світської законної влади, коли вона розказує для загального добра, за Божим правом, бо нема власти, хіба від Бога (Рим. 13, 1); отже це є зневага самого Бога, коли хтось починає гратися особами, які носять на собі авторитет Божий чи й людський, що теж від Бога. Особа навіть і звичайного християнина повинна бути неторкальна, бо це образ і подоба Божа!

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ

Любий Юсте!

Пробач, що так довго я не писав. Годі було. Час плив, а я залишався поза ним, наче острів, покинений струєю. Але ні — не залишався. Струя несла мене наче шмат сухого дерева. Продовж дня я заснув, а пізніш відчиняю очі і з подивом розглядаюсь довкола: що ж сталося зі мною? Осінь добігає до краю. Проминула спека, і тільки суха, збита в брили чи в порох розсипана земля є спомином літньої муки. Кожного дня на небі облаки укладаються у важкі вали. За кілька тижнів виллються дощем. Але покищо повітря сухе, душне, висливе. Вечором вітер підносить хмари рудої пилюги, трясе фіговими деревами, з яких уже зібрали овочі; влітає до міста й шелестить зі з'ялим листям гиляк, із яких збудовано шатра. Всі огороди, подвір'я, площі заставлено ними. Надійшли свята і ніхто з чоловіків не спав і не харчувався дома. Вчора вечором місто горіло тисячами вогнів а на подвір'ю святині відбувався великий танок. До Єрусалиму прибуло чимало прочан, вулиці повні людей, що мандрують юрбою до святині, то вертаються серед сміхів і співів із-під портиків, потрясаючи святковими в'язанками гілок цитрини, пальми, верби й мірту, під вигуки святих окликів великого: Алилуя: осанна!

Я — не можу бути веселим. Крізь мої уста не проходять слова: "Дякую Тобі, що вислухав мене і став моїм спасінням. Славте Господа, бо добрий Він е..." Дразнить мене ця святкова радість. Це мнимо веселе свято жнив для мене сповнене гіркого смутку. Можна б його з добрим правом назвати святом смерти... Придушена спекою земля дихає наче втомлений працею осел. Жалібно виглядають випалені до дна потоки. Все вмерло, тільки чоловік мов на сміх залишився живим! Чому не можна покласти голову і теж умерти? Не будитись зі сну щоранку перед четвертою сторожею з тим самим, завжди голосним криком у серці...

Рути нема — життя залишилось. Ненавиджу його! Не тільки, що товчеться в грудях, але по місяцях змагань, коли здавалося, що й на ньому лежить рука смерти, починає випростовуватися й відроджуватися. Хоч не хочу цього, родиться в мені надія... Годі зносити це мереживо смерти і життя! Людина повинна жити тільки доти, доки хоче... Ми подібні до дерев: завмираємо, але пізніше приходять дощі і холод, а по них весна і сонце і знову мусимо розцвітати. По кожних сльозах вертається радість. Не хочу її! Рута не живе... Хочу залишитись уже до кінця сумний, сповнений

жалю, з отвертою раною... Що ж коли вона заблизнюється! Навіщо? Невже хтось завидує мені навіть мого страждання?

Тепер мені вже зовсім байдуже, чи побачу його ще, чи ні... А проте міцніше забило моє серце, коли напередодні свята Поєднання з'явився в моїй хаті Іван, син Заведея. Я повинен ненавидіти кожний спомин, що в'яжеться з тим часом, коли я ходив за Вчителем немов жебрак-безмова, що благає милосердя. Проте Іван зробив мені радість своїм приходом. Щось ніжне й заспокійливе (хоч водночас чутке й неспокійне) перейшло з Учителя і на його учнів. Їх прості обличчя, їх незугарні рухи мають мабуть крихітку Його сили. Інша річ, що Іван має привітне обличчя: добре, миле, гарне, вдумливе навіть... Нераз питав я себе: звідкіля ця ніжність обличчя у звичайного амгаареза? Поклонився з пошаною, а я привітав його сердечно. Запросив його сідати, повелів подати хліб, овочі, мід, вино. Ломив паляниці своїми грубими рибацькими долонями — такими незгідними з його обличчям, що нагадують руки зовсім іншої людини — як звичайно Вчитель ломив хліб.

— Що чувати у вас — спитав я. — Що робить Учитель? Ти повинен перестерегти Його, що число ворогів Його зовсім не зменшується...

Відповів мені дещо прихованим голосом:

— Учитель прийде на свята до міста.

Я висловив йому своє здивування. Це легкодушність, що погано скінчиться. Повинен триматися здалека від гнізда ос. Якщо раніше мав причини ховатися й утікати, то тимбільше тепер повинен берегтися. Хоч не було Його півтора року в Єрусалимі, ненависть проти Нього росте безупину. Його життя може справді бути в небезпеці. Наші хаберім можуть накинутися на Нього. Хто ж Його оборонить? Юрба? Це непевний союзник, так легко його ошукати! А що ж діється з Його силою? Невже це правда, що мені розказували, що послабла вона по тих двох великих чудах із помноженням хліба?

— Так... Учитель віддавна не вчинив жодного чуда... — сказав Йоан, спускаючи голову. — В останньому часі тримається здалека від людей, перебуває тільки з нами... Ми також думали, що не повинен сюди приходити. Але Він... Коли Його брати кричали, що повинен іти до Єрусалиму та показати світові, хто Він, відповів, що не піде, бо Його час іще не прийшов... сказав навіть так дивно: "Але ваш час є завжди..." А коли вони вибралися у дорогу, сказав до мене й до Юди, щоб ми забрали жінок: Його Матір, мою, вдову по Альфееві, Івайну, жінку Хузи — та йшли святкувати час Кучок у Єрусалимі. Нічого більше не додав, але я знаю: коли Він висилає денебудь свою Матір, тоді й Він сам незабаром піде за Нею. Може хотів тільки змилити тих, що Його слідкують. Я ж упевнений, що прийде...

— Отже ти їх привів?

— Так, равві, і в зв'язку з тим маю до тебе прохання: чи не прийняв би ти до своєї хати матір Учителя й її сестру? У місті стільки народу, що годі знайти для Неї якесь вигідніше приміщення. Вона не домагається нічого, — але я не можу її денебудь примістити. Все ж таки це Його Мати... Вона багато думає про Нього, молиться... Вона не така як інші жінки... У твоїй хаті, равві, було б їй добре...

— З приємністю. Хата, як бачиш, велика. І пуста... Приведи їх, а нічого їм не буде бракувати.

Я хотів додати ще: коли Він прийде, нехай також замешкає в мене. Але спинився. Коли б якраз тепер виявилося, що Він приховується в моїй хаті, я б заррався з усіма. Ненависть до Нього перейшла б на мене... Це не має глузду. І без цього маю доволі ворогів, хоч усе ж таки роблю, що можу, щоб жити добре з кожним... Зрештою, краще не видіти Його в моїй хаті. Коли я хотів, щоб уздоровив Руту, Він наче б не бачив мого поклику. Сьогодні, коли вже запізно, вид Його постаті при її пустій постелі був би мені не під силу...

Цього самого дня під вечір Йоан привів обидві жінки. Тоді, коли я ходив із Ним, горів я цікавістю побачити, як виглядає Його Мати. Я дріботів за її слідами в Назареті, зображав її собі у Вифлеємі. Тепер також не міг дочекатися хвилини, коли її побачу. Коли ввійшли до моєї хати — я був глибоко здивований. А може так є завжди, коли очікуємо чогось понад міру? Вона зовсім інша від моїх про Неї уявлень. Незамітна жінка, з обличчям обсмаленим вітром і сонцем. Амгааребза, яку годі було б вирізнити в юрбі. Є в ній тільки одне: на перший погляд робить враження дівчинки. Мати дорослого сина, коли до цього важко працює, повинна б мати вигляд знищеної бабуні. А Вона залишилась у повному блиску юности. Цвіт, що розвівся й залишився неторкнутим у своєму розцвіті. Її сестра, мабуть молодша від неї, виглядає на її бабу. Чорні очі Марії повні життя, її устами пробігають усмішки, немов сонячні плями полем. Яка подібність між Нею і її сином! Те саме обличчя у двох повтореннях! Те саме — і зовсім інше. При однакових рисах Він мужеський у кожній подробиці обличчя: відбивається на ньому спокій, воля, сила, енергія, опанування. Її обличчя є обличчям жінки: б'є з нього віддання, жертвенність, доброта, довір'я. Він має поставу, яка кожним порухом велить і переконує. Вона наче б то безупину надслу-

хувала і чекала. Чекала? Навіщо чекає? Не знаю... Кожна жінка чекає на любов, чекає на її жниво. Вона ж одно і друге вже має поза собою. А проте чекає...?

Її голос має лагідний визвук, але так — як у Нього — незначений рішучістю. Говорить тихо й мало. Є зовсім інша від своєї сестри, яка визначається балакучістю й галасливістю правдивої Галилейки (зрештою і наші Юдейки не тихіші!). Мусить любити дітей, бо досить було їй пройти кілька вулиць, щоб уже цілий хоровід чорноволосих обірванців біг поруч, викрикуючи щось до Неї, наче б знав Її віддавна. Уперше від стільки років — уперше і востанне — почув я дитячі голоси в присінках моєї хати... Попрацала малят усміхом, іноді дотикаючи долоню голову або щічку котрогось із них. Ця жінка це справжня мати роду: повинна б мати більше дітей і внуків, які б Її оточували і з усім приходили до неї. Один син — це для Неї замало!

Увійшла до мого жалібного дому з усміхом і — вкупі з Її приходом змалів дещо панівний тут настрій смутку. Скільки в Ній погоди! А проте Вона зовсім не вільна від турбот і неспокоїв. Вистане, коли хтось біля Неї скаже про небезпеки, що загрожують Учителеві, а вже наглий блиск у Її очах зраджує почування, які жевріють глибоко, наче вогонь під насипом попелу. Я знаю, що страх про цього єдиного Сина не покидає Її ні на хвилину. Це Її тайна, як Вона може, живучи з цим страхом, оберегтись від гіркости й роздразнення, від гніву й від обвинувачень. У кожному своєму слові до людей і про людей — Вона проте сповнена солодкости і зрозуміння.

Уночі, навіть у сні, пам'ятаю завжди, що Вона — під моїм дахом. Це не було перешкодою, збудитись як завжди в трагічній годині поклику... Щоранку буджуся, наче б я почув крик, що вона вмирає... Але признаюсь: уперше думав я більше про Жінку, що нагорі, ніж про Руту. Попереднього дня сказала мені ледве кілька слів привітання. А проте ввесь дім змісця насяк тією атмосферою, що її вона принесла...

Досвіта вийшов я на терасу відмовити шема, як годиться: обличчям зверненим до Святині. Зі здивуванням побачив, що Вона є тут також. Стояла задивлена у видніючий овид. Із моєї хати видно святиню й місто в усій їх величі. Під високим, ясним небом, із якого мов то стікає блиск сходячого сонця, лежала звалистим тілицем чорна — чорнотою оливних дерев — Оливна гора, прорізана наче глибоким, скісним видолинком — дорогою що вела крізь її верх до Витанії. Вал гори кінчиться якраз на полудневому мурі міста, залишаючи поміж собою й пірамідою Гори Поганої Ради щербину, немов вікно, широко отворене на асфальтове море. На тлі Оливної Гори підіймається, видвигнена понад масив домів і домиків, пальм, фіг, оливок і тамарисів, біла й золота святиня. Крізь колюмнаду над Тирепеоном видно площу, перегороджену внутрішнім низьким муром, ступні, що ведуть до святині, її величезний фронтон, із-поза якого б'ють у небо блакитні дими і який кидає рожеву тінь на наїжений стрілами дах. Якраз чотири рази вдарив у небо вереск срібних левітських труб. Я похилив голову і, насунувши на чоло талис, молився уважно. Щоб Несказаний, думав я, киваючи головою, вічно зберігав свою святиню перед кожним, хто б насмілився піднести на неї руку. Відмовивши молитву я хотів повернутись долів — не розмовляю з жінками. Але щось торкнуло мене відізватися до Неї. У Неї ж тесаме, що і в Ньому: немов виклик. Вона також своєю поставою наче б говорила: питай — можу тобі відповісти, проси — можу тобі дати...

— Як почуваєшся, Міріям — спитав я. — Відпочала вже добре по мандрівці?

— Дякую тобі, равві — всміхнулася до мене лагідним, неправдоподібно добрим усміхом. Пишу "неправдоподібно", бо в тім усміху існує доброта, яку просто кажучи годі собі представити.

— Я вийшла тут досвіта глянути на святиню, коли на ній кладеться перший блиск сонця. Правда, яка вона гарна? Ніколи не можу на неї доволі надивитись...

— Рідко буваєш у Єрусалимі...

— Тепер рідко. Але довгі роки я мешкала у святині...

— Роки? Що ж ти тут робила?

— Я була з дітьми посвяченими на службу Всевишньому. Я мала кілька років, коли мене тут віддали. Я була першою дитиною моїх батьків, прийшла на світ, коли вони вже стратили надію мати потомків. То й хотіли показати Господеві вдячність за Його доброту і віддали мене до святині. Вчинили мені так велику радість.

Спустила голову немов засоромлена, що так багато сказала про себе. З-під накриття голови, що опадало на обличчя, я бачив Її легко розхилені уста, гладкі, без прихк, мов уста малої дитини.

— Потім священики видали тебе заміж? — спитав я.

— Потім пішла я до дому Йосифа, наґґара — відповіла.

— Але тепер твій чоловік не живе, правда? — пригадав я собі те, що про них розказували мені в Назареті.

— Не живе — підтвердила.

Видалось мені, що в Її голосі прозвучала

нотка смутку, а по Її обличчі, напів відверненому від мене, промайнула тінь. Вона також і в тім подібна до Сина: в Ній смуток мабуть межує з радістю, переплітається з нею немов винне гроно. А може й инакше: може смуток є тільки іншим поглядом на радість, а радість іншим поглядом на смуток?

— Не живе — повторила тихо, — дорогий, найліпший Йосиф. Не дожив великого дня...

— Ти мабуть дуже любила чоловіка — докинув я. — Думка про смерть завжди заторкує мою рану! — Смерть — сказав я гірко — безупинно чатує на тих, яких найбільше любимо...

Піднесла голову, а в Її погляді вичитав я неспокій, що добувався знов наверх. Коли хтось каже "смерть", я зараз думаю про Руту, але Вона напевно думає про Сина. Підкреслено, наче хтось, хто проганяє почування твердим словом розуму, сказала:

— Він переможе смерть...

— Хто Він? — поспитав я.

— Месія... — шепнула. Відвернула голову і гляділа на золотий і колючий дах святині, подібний до велетенського їжака.

Наблизився я до Неї (але завжди було між нами сім кроків):

— Переможе смерть? — Нагло спитав я: — Чи Твій Син є Месією?

Сонце підносилося щораз вище, біле, лагідне, осіннє. Поклала долоню на кам'яній балюстраді. Я бачив Її пальці ніжні, але зі слідами важкої праці. І тепер не глянула на мене. Мабуть надумувалася над відповіддю. Продовжувала помалу, зупиняючись над кожним реченням:

— Я тільки жінка... Це ти, равві, повинен знати. Знаєш Письмо, пророків. Я... — здавалося, що міркує хвилину, чи виповісти свою думку. — Я стільки отримала... Він учинив для мене найбільше... Для звичайної як я, дівчини... Того, що я просила, благав увесь Ізраїль: люди мудрі, святі, пророки... Ніколи не зрозумію, чому Він мене вибрав... Може ти розумієш це, равві? — звернулася до мене.

У Її ласкавій усмішці була дівоча ніяковість і величня, глибока радість.

— Я можу тільки радіти і співати Йому, що Він великий, милосердний, добрий, посітитель убогих, приятель покірних.

Замовкла, але Її слова мусіли котитися дальше, тільки вже безшелесно. Ті, що я почув, були подібні до криги на поверхні ріки, яка вказує напрям течії, але не зраджує глибини її. Видно Він удався до Неї співаком, що думку свою замикає у форму, барву й запах. Вона також має свою пісню, але покищо не сміє, чи не вміє її заспівати. Тиченько жибокить її музика, що довго випробовує струни, заки вдарить до них перед слухачами. Її зір помінув святиню, побіг дальше в чорну гущу оливних дерев і там залишився.

— Не відповіла Ти мені, — сказав я, — чи Він є Месія?..

— Це ти повинен знати — повторила. — Я знаю тільки — висказала це з певністю себе і водночас наче соромлячись, що це про Неї мова — що колись усі говоритимуть про мене: благословенна і благодатна... І все, про що проситимуть, за моєю допомогою проситимуть, і все, що отримають, при моїй допомозі отримають... Але раніш серце моє проб'є сім мечів, а зло виступить на верх як піна...

Дивні є ті Його найближчі! Коли їх спитати, чи Він є Месією, немов потакують, але кажуть це так наче б Його месіянство було тільки гостиною — і то не найважнішою — Його правди. Мають Його за Месію, чи ні? А Він поблагословив Симона, коли цей назвав Його Месією і ще чимось більшим. Але зараз потім говорив про страждання, хрест, смерть...

— Але Він — почав я знову — чейже мусів сказати Тобі, хто Він такий. Це ж Твій Син...

Потрясла легко головою.

— Ніколи про це я Його не питала — винила подивугідне признання — і ніколи Він мені про це не говорив. Хто ж я, щоб мати право допиту? Я тільки дивлюсь на Нього і все, що побачу, нанизую на пам'ять немов оливні кісточки на нить.

— Але продовж стільки років — перервав я — коли був тільки з Тобою...

— Продовж цих років — примкнула очі, немов хтось, хто намагається побачити річ, про яку думає — був тільки моєю дитиною. Найкращим — як найкращим для кожної матері є її перший син. Ці роки — то був час забуття. Частенько починала я вже думати, що те, що трапилось починала я вже думати, що те, що трапилось на початку, це був тільки сон, з якого я пробудилася до життя. Сьогодні думаю, що якраз життя було сном — а дійсність була на початку і є тепер...

— Отже кажеш, що прожиті з Ним роки були інші? — питав я щораз більш зацікавлений. — Далекі від чудес, звичайні?

— Зовсім звичайні — потвердила.

— І як Ти з тим сьогодні даєш собі раду? — скрикнув я.

Тихе зітхнення дійшло до моїх вух. Жінка кивала головою, немов співчувала власній слабості.

— Коли б не мала я цих нанизаних зерен — сказала — не знаю, як би це було... Можна дістати дарунок просто з неба — а проте не стане його на все життя. Коли б не було досить...

— Він творить чимало чудес — докинув я.

— Так — погодилась — безупинно отвирає очі сліпим. Але тому, кого раз уздоровив, одно чудо мусить вистачити. Царство приходить у силі до кожного тільки один раз...

— Ніколи я його таким не бачив — промимрив я. Хмара смутку зупинилася наді мною. Знову повернувсь я думкою до тих днів, коли ходив за Ним, не вміючи словом попросити Його про здоров'я для Рути. Не дав Він мені нічого тоді, коли роздавав направо й наліво. Чого ж маю очікувати тепер, коли Його сила, як каже Юда, вичерпалася чи послабла?

— А чи ти, равві, чув Його машах*) про царство, що воно немов кинуте в землю зерно, що кільчиться і росте днями й ночами, під час коли господар займається чимсь іншим або спить? Те, на що чекаємо, що станеться, може вже сталося? Так було зі мною... Я ще не встигла сказати "нехай буде по слову Твоєму", коли Він уже жив у мені...

— Про що згадуєш, Міріям? — Її слова нагадували блиск каганця, що освітлив нагло величезну, затоплену в сумерку площу.

Похилила голову. На її смаглявому, не пощадженому сонцем обличчі появився рум'янець. Мабуть знову жахнулася своєї сповіді. Відповідала дещо дрижачим голосом.

— Про те, коли ангел Гавриїл прийшов мене сповістити, що Він народиться...

— Ти бачила Янгола? Розкажи мені про це! Я — вірю в Янголів, не буду сміятися з Тебе... — додав я швидко.

Усміхнулася до мене вдячно, мов дякувала мені за останні слова. Згадка, що вирвалася їй з уст, мусіла бути скарбом, який ми б воліли приховати, аніж наразитися на слова без пошани.

— Я виділа його, — казала. — Так виразно, як тепер бачу тебе, равві. Був ранок і сонце тількищо вихилилося з-поза гір Галааду. Був місяць адар. Я наносила води до бочок і станула до варстату ткати. Я добра робітниця — засміялась з повністю в голосі. — Моє полотно було завжди найтонше і найбіліше... Люди приходили по нього здалеку. Цього ранку робота йшла як ніколи: човенце бігало мов блискавка між натягнутими нитками. Раптом відчула я, що хтось є поруч мене в кімнаті... Огорнув мене переляк... Я скрикнула і піднесла голову. Побачила його перед собою. Стояв подібний до великої каплини роси, на якій спинилася тінь сонця: блискуча фігура в райдужному колі крил. Я пізнала зразу ж, хто він такий. Серце моє забилося, я мусіла притиснути його долонею. Мені здавалося, що він хилиться переді мною, немов слуга перед своєю панею. Годі було повірити в це. Це я хотіла поклонитись йому, подякувати йому, що дозволив мені його побачити. Але я не могла - рушитись: перемінилась у камінь немов жінка Лота. Голос його прогомонів: "Радуйся благодатная, Господь з тобою..." Здивування і тривога заперли мені віддих у грудях. Я не знала, що маю сказати, не сміла повірити, що Ангел Всевишнього зійшов до мене, звичайної, вбогої дівчини. Але я мала його безупину перед собою: перлину великого блиску в райдужній мушлі. Раптом прийшло мені до голови, що він зійшов покарати мене. Як могла я бути така зухвала, щоби просити Всевишнього про швидке доповнення часу? Я хотіла впасти на коліна. Але тоді з найбільшим жахом побачила я, що він клячить передімною. Покірно склав долоні, махнув крильми мов плащем, що не торкає землі. "Не лякайся — сказав — не лякайся..." — Немов просив, а його прохання було подібне до поклику дерев, хмар і зір. — "Народиш Сина — продовжував — і назвеш його Ісус. Буде твоїм Сином, і водночас Сином Всевишнього. Вступить на трон свого Вітця, Давида, але Його царство вже е і ніколи не скінчиться..." — Що ти мені кажеш? — шепнула я. — Як це може статися? Випросила ж я Йосифа і він погодився... — Витягнув перед себе руки, немов хотів спинити мої слова. Знову почула я благання в його голосі: "Глянь — сказав — Дух Святий над тобою". Почула я над собою шум, наче вітер вдерся до нашої хати і крутився довкола, шукаючи собі виходу. Я піднесла голову — здавалося мені, що в сумерку, під склепінням тріпочеться щось немов ясний птах або відірване від лямпи проміння. "Одно твое слово — сказав — і станеться... Чи існуе річ, якої Він не міг би зробити? Але сьогодні вся Його сила міститься в твоєму слові, Міріям!" Я справді відчувала, що щось рішається, наче б земля колисалася, під моїми ногами. Я знала: можу прийняти і можу відкинути принесений дар. Він мене просив, не приказував. Я була впевнена, що коли скажу: "Не посмію, не можу..." — опинюся знову при варстаті і час очікування попливе дальше. Але якщо скажу "Так", зорі і сонце від тієї хвилини інакше світитимуть, трава інакше ростиме, сповниться відвічна обітниця, дана праотцеві Авраамові. Час очікування скінчиться... Хіба могла я знати, що чудесна переміна сповниться непостережно, наче б ніщо не сталося? Але коли б я навіть була це знала, я вибрала б Його волю... Бо це була Його воля. І саме тому здійснив її раніше, ніж я сказала Янголові: "Нехай так буде", Він знає мене добре і відає, що інакше я й не відповіла б...

*) Притчу.

— Отже Він? — питав я приголомшений. — Чий Він Син?

Похилила голову, як покірна жінка, коли піддає свою волю під волю чоловіка.

— Його... — А потім усміхнулася з гордістю, що межувала із захопленням — і мій.

— А твій чоловік, Міріям? — Те, що Вона говорила відчиняло нові, приголомшуючі овиди. Сонце здавалось менше ясне, святиня менш величня...

У Її погляді, вп'яленім у простір були ніжність і сердечність.

— Добрий, найкращий Йосиф... Але навіть йому я не вміла тоді цього сказати, хоч почувала, скільки це коштуватиме його, коли довідається. Він любив мене найкращою любов'ю, яка нічого не домагається. Погодився на все, що я просила. Але чи міг передбачити, що місце, з якого він відійде, займе хтось інший? Погодився бути тільки моїм опікуном. Вирікся мене... За цю жертву міг очікувати такої ж посвяти від мене. Я не склала її. Вимагала від нього більшої посвяти від тієї, що він віддав... Прийшла жахлива хвилина, коли я побачила в його очах відкриту тайну. Плач стискав мое горло — а проте й тепер я не могла усього сказати. Як можна признатися до так дуже незаслуженої ласки? Скільки б я дала, щоб він відкрив її сам, як Єлисавета! Скільки б я була дала, щоб могти притулити до себе його найвірнішу голову і сказати йому, що по-людському ніщо не змінилося, зовсім ніщо, що тим, ким він був для мене, залишиться назавжди... Але я не могла... Зі стражданням в очах вийшов до другої кімнати, тягнучи за собою важко ноги. Здавалося мені, що бачу його, як лежить на постелі та гірко й боляче плаче... Довго не могла я заснути тієї ночі. Постійно прочувалося мені, що чую його плач. Я лежала в темноті, повна жалю, що не маю змоги йому допомогти. Моя долоня дітькнула мого тіла: я відчула як Він рухався в мені несвідомим рухом ненародженого... Несвідомим? Ніколи не знаю, де в Нього кінчиться дана Йому мною свідомість, а де починається Його власний таємний правдивий світ. Під пальцями я віднайшла маленьку ніжку. Погладила її пестливо. І шепнула: "Ти, Ти мій, Ти знаеш усе, коли схотів статися дитиною такої як я жінки. Вчини, чого не сміе вчинити твоя мати: Допоможи йому... Нехай і він знае... Він же є тільки чоловіком..." Вкінці я заснула. Вранці разом зі мною пробудилися смуток і тривога. Я не зірвалася з постелі разом із першим блиском дня, що крадькома продирався крізь отвір віконниці. Вставала помалу, помалу як ніколи бралася до своїх занять. Відкладала, зволікала хвилину, в котрій, я знала це, Йосиф прийде до кімнати. Зі жаху побачити його обличчя. Я не тямила мого прохання. Дрижала, що знову буде страждати на моїх очах, а я ні в чому не зможу йому допомогти. Змолола декілька жмень зерна на сніданок. Почула його кроки і мое серце почало битися сильніше. Він увійшов. Я глянула на нього вся дрижучи, переможена вже розпукою — і нагло огорнула мене величезна, поривна радість. Ненароджений вислухав мого прохання! Йосиф стояв переді мною погідний, радісний, воскреслий. Підспівуючи підійшов до варстату. Я не посміла дихати, щоб не сполохати тієї погоди. Чула сміливий порух його рубанка, цвірінькання сверлів, звучний стукіт молотка. Йосиф був глибоко зайнятий своєю працею. Робота росла під його руками. Врешті була готова. Але він уважливим і терпеливим поглядом щераз їй приглядався, наче б йому було жаль розставатися з нею. Потім підніс голову. Я побачила як у його очах радість перемоги перетоплюється в сердечність. Просунув пестливо долоню по гладкій кривині дерева. Спитав немов знеохотя, немов про річ давно знану й очевидну: "Отже твій Син має називатися Ісус?"

— І ніколи вже не захотів, щоб ти була йому дружиною? — спитав я.

— Ні — відповіла. — Він умів мовчати... О, знаю — покивала головою — це не прийшлось йому легко. Повір мені, равві, ми залишились звичайними людьми. Царство росте помалу, незамітно серед таких, як ми. Приходять на них спека, вітри і тучі... Можна б думати, що знищать його. Але стається інакше: Чим труднiше, тим буйніший плід. У Йосифові виросло немов кущ гірчиці, що зрівнявся з деревами. Коли вмирав...

— Мабуть тоді сказав Тобі про свої почування...

— Навіщо мав про це говорити? Царству не треба слів... Водив поглядом за Тим, Якого називав своїм Сином. Кивнув головою і прикликав мене до себе. Шепотів: — голос йому вже ломився: "Я не навчив Його, Міріям, робити колеса... І ще не володіе впевнено стругачем... не зуміе ще заробити... Мусітимеш сама..." Це була його єдина турбота, з якою вмирав.

Чи зрозумів ти, Юсте, значення її слів, які я намагався якнайвірніше тобі повторити? Якщо це правда — хто ж е Він, народжений звичайно серед болів і немочі жінки, але початий з незрозумілого жесту Всемогучого? Не знаю і ніколи не дізнаюся... Невже ж Він справді хтось більший від людини, Він, що не допоміг мені? Я зрозумів її... Вона є дорогою до Непонятного... Коли б я її знав за життя Рути, я зумів би її попросити... Але чи маю знову

дорікати собі, що не зробив того, що міг зробити? Ні, ні. Збожеволію, якщо дорікатиму собі... Вона є шляхом, що веде до незнаного. Це наче Золоті Ворота, якими найшвидше можна пройти з долини Кедрону на подвір'я святині. Кажуть, що колись вони були замуровані, а набі*) Єзехія казав, що отворить їх сам Всевишній... Оце можна б сказати сповнилась заповідь: із долини костей іде простий шлях до Божого вівтаря... Іноді можна знайти незвичайне значення в старих оповіданнях.

Вечером сказала: — Огортає мене схвилювання. Він прийшов до міста... — І справді Йоан прибіг під заслоною присмерку (я заборонив йому крутитися днем біля моєї хати) з вісткою, що Вчитель уже в Єрусалимі... Що тепер з цього вийде? Зжахнувся я на таку. Його легкодушність.

*) Пророк.

Сельма Лягерлеф

ВІЛЬШАНКА - ЧЕРВОНОШИЙКА

(Легенда)

Було воно ще в часах, коли Господь сотворив світ, не тільки небо й землю сотворив, але теж усіх звірів і рослини, та рівночасно надав їм усім імена їхні.

Маємо багато історій про ті часи; а як би всі їх знати, то знайшов би чоловік відповідь на все те в світі, чого ще сьогодні не розуміємо.

Тоді то воно й діялось, коли одного разу Господь сидів у раї та малював пташок. То не стало Господеві красок на його палітрі, і так був би чижик лишився без барв, як би не те, що Господь витер у його перця всі краски зі своїх пензлів.

Тоді теж трапилося, що осел дістав свої довгі вуха за те, що не затямив, яке він дістав ім'я. Просто забув його, як лише зробив кілька кроків на райських лугах, то й тричі завертав назад і запитував, яке його ймення. Аж Господь дрібку зневіпелився, взяв його за обидва вуха й сказав: "Твоє ім'я є Осел, Осел, Осел."

І як таке говорив, натягнув його вуха, щоб той кращий мав слух та спам'ятав, що йому скажуть.

Того ж дня покарано теж бджолу. Бо коли сотворено бджолу, зараз же почала вона збирати мід, а люди й звірі спостерегли, як солодко мід пахне й захотіли його скоштувати. Але бджола хотіла затримати все для себе та своїми їдкими вилсами прогнала геть усіх, хто тільки до меду наблизився. Побачив це Господь і зараз покликав бджолу до Себе та покарав її. "Я дав тобі дар збирати мід, що найсолодший з усього створеного", сказав Господь, "але тим іще не дав тобі права бути твердою для твоїх ближніх. То затям собі тепер: за кожний раз, як укусиш когось, що захотів би скоштувати меду, смертю помреш!"

Так це, справді, тоді також коням стрибунець осліп, а мурашка втратила крила, взагалі чимало див сталося того дня.

Господь наш сидів, величний і лагідний, та ввесь день трудився і все будив до життя. А під вечір прийшла Йому думка сотворити малу, сіру пташку.

"Затям, називаєшся: вільшанка - червоношийка!" — сказав Господь до готової пташки. Тоді посадив її на своїй долоні і повелів літати.

Але коли пташина полетала хвилину й оглянула чудову землю, на якій мала жити, прийшла їй охота приглянутися собі самій. Побачила тоді, що вона зовсім сіра, і горло її сіре, так же саме, як усе інше. Вільшанка обернулась і вертілася, приглядаючись собі у воді, але не могла відшукати ні одного червоного пір'ячка.

Отже вернулася до Господа Бога.

Господь Бог, добрий і лагідний, сидів на троні, а з Його рук вилітали метелики й весело тріпотались довкола голови, голуби воркували Йому на раменах, а на землі довкола Нього буйно вкрилися квіттям троянди, лілеї й амаранти.

Серденько пташки билося сильно з тривоги, але, кружляючи довкола, помалу наближалася вільшанка щораз ближче і ближче до Всемогутнього, аж нарешті сіла Йому на руці.

"Чого ти хочеш?" — спитав Господь Бог.

"Хочу тільки спитати про щось." — сказала пташка.

"Що ж хочеш знати?" — запитав Господь Бог.

"Чому маю називатись вільшанка - червоношийка, коли я вся сіра від дзьобика по хвостик? Чому маю ім'я червоношийка, коли не маю ні одного червоного пір'ячка?"

І мала пташина похилила голівку, благально споглядаючи своїми чорними оченятами. Довкруги виділа бажантів, усіх червоних, припорошених золотим блиском, папугаїв у багатих, кармазинових комірах, когутів із коралевими гребеями, ке кажучи вже про метеликів, золотих рибок і троянди.

Звичайно — подумала собі — як мало треба, однієї цяплини краски на грудях, а була б я гарною пташиною й мала б ім'я згідне з моїм пір'ям.

"Чому маю називатись червоношийка, коли я вся сіра?" — спитала знову вільшанка, потішаючись, що Господь Бог дасть відповідь.

"Ах, моя голубонько, я справді призабув помалювати на червоно твоє пір'ячко на грудях. Зачекай тільки хвилиночку, зараз це направлю."

Але Господь Бог усміхнувся тільки і сказав:

"Ось так я тебе назвав і так називатимешся, але сама мусиш подбати, щоб заробити на червоне пір'я."

Кажучи таке, Господь підніс руку й випустив вільшанку знов у світ.

Пташина глибоко призадумавшись літала по раю. Що вона мала б зробити, щоб заслужити на червоне пір'я?

Надумала тільки збудувати своє гніздечко в кущі дикої рожі: звила його серед колючого й тернистого куща. Наче в надії, щоб хоч один рожевий платочок приліг до її шийки та подарував їй хоч дрібку червоної барви.

Безліч років минуло від того найрадіснішого дня на землі. З тієї ж пори і люди і всі звірята залишили рай та розпорошилися по світі. Люди навчились управляти землю, їздити по морю, готовити собі одіяння і прикраси та навіть віддавна навчились будувати великі святині й величаві міста, як ось Теби, Рим і Єрусалим.

Настав тоді день, що записався незабутніми буквами в історії землі. Ранком того дня сиділа вільшанка на пустому узгір'ю перед мурами Єрусалиму та співала своїм молодим, що лежали в гніздечку посеред низького куща дикої рожі.

Вільшанка розказувала дітям про чудовий день сотворення і про надавання назв. Так, як і кожна вільшанка розказує своїм молодим, почавши від тієї першої, що чула Божі слова, коли з Божої руки вперше полетіла в простір.

"Отже бачите", хінчила сумно, "стільки вже років проминуло від першого дня сотворення, стільки ром відцвіло, стільки пташенят викололося з яєчок, що й годі усіх їх почислити, а проте вільшанка-червоношийка завжди ще є малою, сірою пташинкою, досі ще не пощастило їй дослужитися червоного пір'ячка на шиї."

Молоді широко розхилили дзьобики і питали, чи їхні предки не пробували хоч зробити колинебудь якесь величне діло, щоб таким чином заслужити на цю безцінну оздобу?

"Всі ми робили, що в наших силах", сказала вільшанка, "але нікому не пощастило. Перша вільшанка зустріла іншого птаха, зовсім неподібного до неї, і так глибоко його покохала, що відчувала: груди їй горять. — Ох, тепер уже розумію: Господь Бог хоче, щоб я так гаряче покохала, щоб моє пір'ячко сталося червоне від цього жару. — Але і їй це не вдалося, як не вдасться і вам!"

Молоді цвіріньками жалібно, вже у гніздечку починали журитися, що червона барва не прикрашуватиме їхніх горлянят.

"Ми числили на наш спів", казала мати повільним голосом. "Уже перша вільшанка співала так, що груди її могутніли підйомом і вона мала відвагу мріяти знову. Ох, думала собі, співацький запал, що жевріє в моїй душі, напевно забарвить мої груди кармазином! Але завелася, так, як усі по ній завелися, як також ви заведетесь."

Знову прогомоніло жалісне квиління з півнагих шиєнят молодих.

"Покладімо надію на нашу бездатність і відвагу. Вже перша вільшанка відважно боролася з іншими птахами, а груди її були сповнені боєвим духом. Ох, подумала собі, мої груди почервоніють від готовости до боротьби, що горить у моєму серці. Але і це було дарма, як даремною була боротьба тих, що прийшли їй на зміну, як даремна буде і ваша боротьба!"

Малюсінькі пташенята цвіріньками відважно, на-

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ. Книга про великі в нашій душі Божі діла. 196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Смірський ЧСВВ.

Історія мондерського монастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла другом нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $3.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

те хотіли спробувати своїх сил і здобути вимріяну нагороду. Але мати сумно сказала, що воно неможливе. Чого вони могли надіятися, коли стільки визначних предків це дійшло до мети? Що могли вчинити понад те, як любити і співати? Що могли?..

Пташине перерване посередині речення, бо з єрусалимської брами надходила людська юрба і вся ця громада спішила якраз на горбок, де вільшанка мала своє гніздечко.

Їхали їздці на чудових конях, за ними йшли воїни з довгими списами, прибічники ката з цвяхами й молотами, далі врочисто крокували священики й судді, далі йшли заплакані жінки а перед ними всіми безліч дикої галайстри, гидка й криклива юрба волоцюг.

Невеличка сіра пташинка сиділа і дрижала на краю гніздечка. Боялася, що ось кожної хвилини кущик дикої рожі можуть стоптати та повбивати молодих.

"Тиждіть", казала до безборонних малят, "сидіть тихо, стулені водно! Якраз хінь іде понад нами."

"А тепер надходить воїн у сандалах підбитих залізом. А ось перевалюється вся дика ватага!"

Раптом замовкла й перестала навчати, майже забувши про свою небезпеку.

Спочила на гніздечко і вмить розпростерла крила над молодими.

"Ні, це надто жахливе", сказала. "Не хочу, щоб ви дивилися на щось таке: трьох злочинців мають прибити на хресті"

І перелякано розпростерла крильця, щоб малята нічого не могли бачити. Чули тільки грімкий лоскіт молотів, жалібні зойки жертв та дикі вигуки юрби.

Вільшанка гляділа на те все поширеними з переляку очима. Не могла відірвати зору від цих трьох нещасних.

"Які ж люди жорстокі", сказала по хвилині. "Мало їм того, що цих бідолах поприбивали до хреста, крім цього одному з них поклали ще терневу корону на голову."

"Вачу, що терня поранило йому чоло і що кров стрічкою ллється", казала далі. "А чоловік цей такий гарний і глядить такими лагідними очима, що кожний мусить його любити. Здається мені, що ось пробиває моє серце стріла, коли дивлюсь на його страждання."

Вільшанка відчувала щораз глибше співчуття на вид вінчаного терням. Коли б я була братом-орлом — подумала — я подобувала б цвяхи з його рук, і сильними кігтями я б розігнала всіх тих людей, що його катують!

Вачила, як каплини крови падали на чоло Розп'ятого і вже не могла довше всидіти на гнізді.

Хоч яка я дрібна й безсила, все ж таки мушу зробити щонебудь для цього замученого бідняги — думала, покинувши гніздо та кружляючи здалека й несміливо довкола прибитого до хреста.

Облетіла хрест кругом декілька разів, але не мала відваги приблизитись, бо вільшанка — дуже полохлива пташка й не має відваги до людей. Але помалу набрала сили, прилетіла до самого хреста і витягнула дзьобочком одно терня, що вбилось у чоло Розп'ятого.

А коли це робила, каплина крови з рани впала на її підгорля. Розійшлась, розширилась швидко і почервонила дрібне, ніжне пір'ячко на грудях.

Як тільки вільшанка вернулася до гнізда, молоді закликали:

"Твої груди червоні, твое пір'ячко червоніше від троянди!"

"Це тільки каплина крови з чола Розп'ятого бідняги", сказала вільшанка. "Сполощу її, як тільки скупаюсь у потічку."

Але хоч як пташеня вмивалося, червона барва не щезла з її шийки, дорослі, кармазиновий знак появився на грудях, знак що й досьогодні прикрашує всі вільшанки-червоношийки.

Адам Куновський

"ПЛЮЮ НА ПАПУ"

1.

Так гарно назвав свій нарис проти папи комуніст Ярослав Галан.*) Нетактовність Галана справив Каганович, спинивши друк тієї "гарної" шміри. Але за ліберального Хрущова її таки видрукували... Виходить, що для Хрущова, була якась розумна рація напасти на папу, хоч у родині має він такого "побожного" зятя Аджубея, що ходив до папи на авдієнцію... "Розумна рація" була: боротьба з релігією, яку тепер зачали в Советській Росії, боротьба, як пишуть деякі кореспонденти, гірша навіть, як була за Сталіна! Про цю боротьбу з релігією пишуть дещо скромно наші часописи, то й не будемо над нею спинюватися. Але спинімося довше над тим, про що так звана "світова" (читай: плутократів-нехристів) преса мовчить, зглядно чого вона не добачує.

Ось колишній гітлерівець Рольф Гохгут написав п'єсу п. н. "Заступник", у якій обвинувачує папу Пія XII, що він не боронив Жидів перед Гітлером. "Моє враження таке, що автор старається скинути відповідальність (за переслідування Жидів) із Гітлера на папство. Гадаю, що книжка (Гохгута) є вислідом хворої й роздвоєної думки" — висловився дуже чемно про цю шміру архиєпископ-нунцій у ЗДА Е. Ваньоцці. П'єсу Гохгута пропагує в Америці нехрист Герман Шумлін, відомий із різних прокомуністичних зв'язків. Рівночасно преса нехристів усього світу старається протиставити "гітлерівського папу" Пія XII його наслідникові папі Іванові XXIII, якого хвалить за його "поступовість" та "близькість до робітників усього світу". Коли орган Ватикану "Оссерваторе Романо" помістив статтю, яка спростовувала брехні про "лівість і поступовість" папи Івана, то комуністична "Уніта" написала, що "Оссерваторе Романо" виявляє непошанування до вчення папи Івана XXIII... Справді, гідне воно подиву, тепер комуністи "побожні" стали... (А на допомогу Їм ідуть нехристи Заходу, які тепер навіть таку штуку втяли, що сфальшували аглійський переклад енцикліки папи Івана XXIII так, щоб виходило, що папа поручає Об'єднані Нації!).

"Сьогодні" — заключає свою статтю "Оссерваторе Романо" — "гра йде дальше з тим, що робиться намагання поставити папу Івана XXIII і його наступника (папу Павла VI) ніби в опозиції проти себе." На здоровий хлопський розум: ідеться про посіяння незгоди між католиками, про роздвоєння в Церкві. Коли візьмемо дальше на увагу такі явища напр. в Америці, як виключення молитви в школі Найвищим Судом ЗДА, чи проволікання справи допомоги католицьким школам та пропаганду протихристиянську через Тіві (напр. драма рабіниста Ч. Ізраеля п. н. "Поріжній гріб" саме перед Великоднем) і под. у Канаді, то немає сумніву, що протирелігійна кампанія Хрущова в Советах має свій відповідник у Західньому Світі, світі не "вільнім", а світі різних "прешер ґрупс", опанованих плутократами й нехристами.

Дуже багато різних західніх навіть прелатів, читаючи виключно пресу нехристів цілими роками (48 мільонів американських католиків не мають і досі свого англомовного щоденника, коли навіть ми маємо католицький щоденник "Америку"!), так перенялися її ідеологією "рожевого лібералізму", що переносять її іже навіть у свій католицький табір. Для прикладу: в "Да Кетолик Джурналіст" (березень 1964) монсіньор С. И. Едемо накидається на о. Петрика О'Коннора за те, що той звітує про морди католиків у В'єтнамі не так, як преса нехристів; хоч о. О'Коннор живе вже у В'єтнамі 17 років, а о. монсіньор бачив В'єтнам крізь вікно "Таймсу" чи "Лайфу". А напр. у нас одна католицька газета похвалює розмови наших студентів із представником УСРР, мовляв, цього вимагає свобода дискусії...

*) Читайте книжку про Галана п. н. "Історія одної зради" П. Терещука (Торонто 1962).

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАПОВІДНИК
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
429 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знаменитту гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

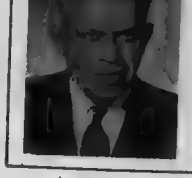
ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Протиставляючи папу Івана XXIII папі Пієві XII преса нехристів малює Пія XII малощо не "антисеміт" та каже, що папа Іван XXIII сказав, що ми не можемо бути антисемітами, бо ми є за Старим Заповітом, із якого ми родом, самі Семіти. Не можемо бути певні, чи папа Іван XXIII таке сказав, але ми певні, що таке сказав іще попередник Пія XII, відомий папа-політик Пій XI. Не тільки сказав таке, але ще й перед тим сказав виразно "але маємо право боронитися" (перед "семітами"). Використовуючи жидівську солідарність, комуністи піддають жидівським газетам отаку неправду, а ті вже йдуть послушно за "паніматкою".

Не наслідуючи о. прелата Едемо, ми підемо в тій справі за інформаціями до того, який довгі роки був редактором комуністичного часопису, та відколи навернувся на католицьку віру, поборює завзято комуну; а знає її наскрізь. Це п. Луїс Будени. (Я шукав за гаслом "Будени" у т. зв. католицькій енциклопедії Гердера: нема. Зате є всякі комуністи, зовсім дрібненького сорту...).

Буденс цитує комуністичний часопис "Ню-Таймс" із 29 грудня 1963 р., в якім у статті про "клопоти Кат. Церкви" звертається увагу на те, що в Церкві йде боротьба між модерними послідовниками папи Івана XIII і прихильниками Пія XII. Пишеться там дослівно: "Консерватисти енергійно, хоч не все простолінійно, підносять погляди й методи Пія XII та відкидають саму ідею регенерації." Так поклавши дальше Пія XII на голову реакціонерів і фашистів, "Ню-Таймс" пророчить, що Католицька Церква мусить розложитися.

Буденц пише, що ця пропаганда проти папи Пія XII і Церкви збоку комуністів запляновано ведеться вже від п'яти років. Чи чули ми досі про те від католицьких епізментчиків? Ні, навпаки, вони усувають від участи в своїх "миролюбних" газетах навіть тих, які сміють думати не по-рожевому. Так напр. вже немає в "Авр Санди Визитер" статтей о. Джіндера, який мав ту пасквудну прикмету, що був консерватистом. А деякі з епізментчиків пишуть уже так рожево, що навіть сам генерал єзуїтів відкликав недавно трьох отців із голяндського часопису "Де Ньюве Лініє"; ну, а відомо, що саме єзуїти стали в останніх часах за "миролюбністю".

2.

Редактор Буденц пише: "Велике гасло: розбити великодушний образ бл. пам. Свт. Вітця Пія XII — комуністи дали вже чотири роки тому, в березні 1960 р., в газеті "Да ворлд мерксист ріно". В цій газеті, яка подає всьому світові головні напрямні "товаришів", появилася дбайливо написана й довга стаття п. н. "Католицька суспільна наука на службі капіталізму". Стаття

викладає так характеристично головну лінію для комуністів на кілька років наперед, що я вважав за потрібне купити кілька дозенів того часопису та розіслати його по країні.

"Яка ж особливість тієї статті? Просто та, що коли вона на показ розглядає і спростовує першу енцикліку папи Івана XXIII, названу "Ад Петрі катедрам", видану 1959 р., то проте 9/10 частин статті присвячено оплюгавлюванню пам'яті та засад бл. пам. Пія XII.

"Це він був той, що "був приязний для фашистів", він же поширював у некомуністичному світі думки проти комунізму — помимо плащика протекції для переслідуваних Жидів та помимо його відомої заяви католикам: "Ми всі є духові Семіти". (Виходило б, що комуністи ототожнюють себе з Жидами? А там: знану ж мішання сдів Пія XI та приписування їх Пієві XII! — А. К.).

"Очевидно, при цьому опльовуванні Пія XII йдеться властиво про повний наступ проти Католицької Церкви. Це ж бо Церква, яку комуністи обвинувачують, що вона "завжди мовчить, коли сконфронтувати її з колоніяльними злочинами". Це ж бо Церква, яку обвинувачується в "проповідуванню співпраці кляс, як суті суспільного навчання Католицької Церкви". Це ж Церква, якій закидується, що вона "горлива в обороні держави монопольного капіталізму", себто обороні наших "(наших"! А. К.) багатомільйонових родин. Рефлексії про чесність папи Пія XII це властиво тільки ввід до масивного нападу на сам Ватикан.

"Через усі ті 4 роки, від березня 1960 року, милевого каменя, товариші ставили Пія XII постійно як вершок усякого назадництва й гніту Ватикану. Придано йому привіску "капеляна НАТО", що кидає світло на те, що ця атака на нього має діяти як вказівка на обвинувачення його в американському капіталізмі.

"Навіть у червні 1963 р. "Политикел Афферс" — які були занятї в перечуванні товаришів, як то вони мають руйнувати католиків, піддаючи їм віру, що всі попередники Пія XII були злодії й тирани — папа Пій XII знову ж висунутий окремо. Його критикується за те, що "загрозив викляттям із Церкви комуністів та тих, що спомагають комунізм."

"Навіть товариш Тіто, що вештається поза лінією Москви в надії на американську допомогу, докинув свою трісочку в своїх інтернаціональних публікаціях, закидуючи Пієві XII "пачеліянський обскурантизм".

"Це вам декілька рацій, з яких видно зразу, чому це Москва старається оплюгавити пам'ять Пія XII. Перша рація досить ясна: Створити мниму ріжницю між папою Іваном і його попередником Пієм XII, та так роздвоїти католиків. Розтягаючи це роздвоєння і на інших, що вірять у Бога, має це допомогти заблокувати екуменічних рух, який Москва признає за свого ворога в часописі "Ню Таймс" із 29 грудня.

"Друга рація та, що в 1959 році, коли ввесь світ мовчав на брутальне переслідування Церкви під комуністичним режимом, Пій XII висказався відважно на цю тему. А не треба забувати, що це було попереднього року, як Хрущов підготовляв атмосферу для "духа в Кемп Дейвид", щоб утопити нас в епізменті...

"Далі було воно те, що Пій XII у своєму зверненні до німецьких католиків у серпні 1956 р., ясно сказав: Католицька Церква вже десятки років, особливо ж в останніх десяти роках підлягає одному з найбільш тяжких, і беручи все до уваги, одному з найбільш небезпечних переслідувань, які вона взагалі колинебудь переживала."

"Звичайно, ці слова відносилися до жорстокостей під комуністичними режимами. Слова ці породили, під авспіціями католицьких інтернаціональних організацій, той визначний, та позабутий твір "Червону книгу про переслідувану Церкву".

"Такі факти, які подає ця книга, мусять бути притушковані Кремлем у ту хвилину, коли генеральна лінія партії (як її висловив недавно центральний Комітет Партії СССР у червні ц. р.) закликає Америку й Захід до підтримки советської економіки й режиму. З тим рухом, який завжди мав свої впливи на нашу націю, Центральний Комітет так же само ніби включає "поширення наукової атеїстичної пропаганди" в світі.

"Коли ж так справа мається, то чи не думаєте, що ви повинні включитися в цю баталію та допомогти регабілітувати правдиво світлу пам'ять папи Пія XII? Та чи не думаєте ви, як віруючі в Бога, що всі ми маємо священний обов'язок зрозуміти, що примиреність контрольованих комунізмом сил мусить нехибно привести нашу націю до знищення всяких віроісповідань?"

Від себе можемо хіба додати, що всякі розмови з чортом ведуть нас тільки до чорта, в його царство.

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

НАЩО ПИСАТИ КРИТИКУ?

"Алем му всадив!..." Ось загальна засада різних наших "критиків", що смарують чорнилом своїх ближніх по часописах. Не йдеться таким "ученим докторам" про те, чи пишуть вони правду, тільки про те, щоб знищити свого "ворога". Любов ближнього для таких типів, правдомовність, чесність і под. поняття — для таких типів чужі. Ось для прикладу: тижневик у Торонті прозиває мене "рутенцем" за те, що я назвав перебрання влади у Львові Українцями в 1918 р. "перебранням легальної влади", а повинен був на думку **непідписаного** автора статті назвати це "національною революцією". Інший непідписаний тип присвятив десять (!) сторінок друку в одним місячнику, щоб "доказати" яка то я "журналістична каналія". Трусам, які не мають відваги підписатися, не випадає називати себе "революціонерами" чи "докторами", кожний бо бачить, які вони "революціонери" чи "доктори" уже з самих їх статтей, коли порівняє їх із тим, що я написав.

Основуючи свою опінію (радше) про критику на таких анонімних типах не-журналісти гадають, що всі критики в журналах це якраз така чісникова цибля, яка має служити тільки на те, щоб комусь "всадити", щоб когось осмішити чи зневажити. Через те й багато не-журналістів гадають, що конечно треба на всяку критику відповідати.

Непідписаним "козакам ізза плота" я взагалі не відповідаю, бо анонімам годі відповідати: чайже за ними ніхто не стоїть, крім їхньої власної трусости. Але випадає мені відповісти п. Іванові Кузич-Березовському, бо він підписав свою відповідь на мою рецензію його книжки п. н. "Березівське боярство на тлі історії України" (СВІТЛО, квітень 1964, стор. 173), а відповідь автора там же червень, стор. 272). Ображений тон відповіді п. І. Кузич-Березовського вказує, що він уважає мою рецензію образливою, небезстороннною і навіть нехристиянською... Видно, що автор не зрозумів чи не прочитав об'єктивно моєї рецензії, а відразу поставився до мене, як до такого, якому йдеться тільки про те, щоб комусь "всипати". Тимчасом я не хотів йому "всипати" ані його осмішити, а назагал моя рецензія на його книжку була позитивна і написана з почуттям поваги і прихильности для автора.

Найбільше вразило автора те, що я закидую йому неправдиве звітування щодо вбивств польських колоністів (чи, як кажуть інші: латинників) у Березовах. Я ж написав (на основі даних від двох березівських інтеліґентів), що їх було 14. Автор вимагає від мене, щоб я подав прізвища всіх 14 вбитих. Відповім просто: нехай автор подасть імена **всіх сотень** убитих, тоді я радо відкличу моє твердження...

Автор закидує мені непровірення даних при виказі його помилок. Якраз маю перед собою лист одного дійсного вченого, в якім він спростовує помилки книжки п. І. Кузича-Березовського лише щодо самої Канади: є в тім листі 3 сторінки машинопису з тими помилками... То, гадаю, я ще не так багато про ті помилки написав.

Що ген. Паскевич не був Пашкевич, про те автор знайде в кожній більшій енциклопедії. Що полк. Коновалець став із четаря полковником, як пише автор, то зовсім не доказ, що підполковник Шептицький в австрійській армії 1918 р. був уже в листопаді того року генералом, а ще менше доказує воно, що Шекерик-Доників був тоді послом, коли послом став він аж за Польщі. Прізвище о. Тимняка було Тимняк, що доказує його власноручний підпис "Тимняк" на метриці з 1904 р. одного з березунів, яку я сам два дні тому бачив на власні очі.

"Чи Арсенич мій рідний вуйко був адвокатом у Давфині, чи **навпаки**" — пише автор. Виходило б логічно із слова "навпаки", що Давфин був адвокатом у Арсенича... Що автор читав усіх польських істориків, в те я не повірю, хоч би автор був навіть самим проф. М. Грушевським...

Вказання річевих помилок у рецензії не є ані ніяк образою автора. Ось для прикладу в моїх книжках є цілий ряд помилок, нераз навіть таких, що мене осмішують. Коли мені в рецензіях звернули на те слушну увагу, то я ані образився, ані простував. Бо я не є Господь Бог, а простий чоловік і помилявся та й буду ще нераз помилятись. А коли навіть якийсь автор є вже великим ученим, а не антикваріяном, то й тоді ще він помиляється. Для прикладу візьміть німецьку енциклопедію Гердера з 1953 р. У доповнюючих двох томах, які вийшли 1962 р., майже на кожній сторінці є кілька спростувань помилок (річевих!), які видруковано в попередніх томах. Енциклопедію звичайно складають учені люди, а проте саме вчені правдивої не бояться вказати свої помилки: бо в науці, **правдивій науці**, йдеться передовсім про **правду**, а не про нехай і як ученого автора.

СВІТЛО не є науковим журналом, а популярним місячником для найширших кіл. То нехай мені автор п. І. Кузич-Березовський вибачить, що я не буду йому вже більше в СВІТЛІ відповідати, бо СВІТЛО не має на те місця.

Гадаю, що вистачить цього спростування, яке начальний редактор і так напевно не дуже то радо надрукує, бо, як самі побачите зі сторінок багатьох річників СВІТЛА, воно не веде безконечних полемік.

Із правдивим поважанням для Вашого труду.

Олександер Мох

Як іржа залізо, так гордість роз'їдає добрі діла.

Св. Франц Сальський

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВСЕСВ. о. ПРОТОАРХИМАНДРИТ АТАНАСІЙ ВЕЛИКИЙ, ЧСВВ У ВІДВІДИНАХ ВАСИЛІЯНСЬКОГО МАНАСТИРЯ В МОНДЕРІ

Ще 6-го квітня приїхав із вічного міста Риму до Канади Всесв. о. Атанасій Великий, ЧСВВ, щоб як Головний Настоятель Отців Василіян відвідати всі василіянські манастирі. В суботу 25 квітня перед обідом прибув він до Мондеру, щоб також у найстаршому й найголовнішому манастирі Канадійської Провінції Чину перевести правилами приписану візитацію. При вступі до дому Впр. о. ігумен М. Дацюк привітав його щирими словами, заявляючи велику радість цілого дому, що можуть вітати свого головного духовного Батька. Звітавшись із усіми зібраними членами Всесв. о. Протоархимандрит по монашому вдався зараз до манастирської каплиці, щоб відвідати Пресв. Євхаристію та просити тут благословення й ласк на час цієї візитації.

Зараз у неділю Всесв. о. Протоархимандрит відправив у мондерській церкві торжественно співану Службу Божу в асисті Отців ігумена М. Дацюка й пароха Є. Кушка та дияконів о. П. Байса й бр. Тараса Лозинського. При кінці Св. Літургії передав він усім людям привіт із Риму та спеціяльне Апостольське Благословення від Свят. Отця Папи Павла VI.

Увечорі того ж дня відбувся банкет-вечера в народнім домі в честь Достойного Гостя, що його влаштувала вся мондерська парохія. Підчас вечері о. ігум. М. Дацюк представив привітним Всесв. о. Протоархимандрита, вказуючи на його високе становище в Чині та його вклад у наукову ділянку чи то при веденні української програми у ватиканському радію, чи в виданні численних томів документів, що відносяться до української Церкви й народу, чи в праці при Другому Вселенському Соборі, де він має становище одного з головних секретарів. Відтак о. ігумен покликав поодиноких осіб до слова-привітів, а іменно: дітей Рідної Школи, що заразом вирушили китицю живих цвітів Всесв. о. Гостеві; п. І. Гаврилюка — майора міста Мондеру, панну Єлисавету Лісову — від УКЮ та Марійських Дружин, п. Яр. Гаврилюка — від Лицарів Колюмба, пану П. Філ — від ЛУКЖ, п. О. Савчука — від мондерської парафії та п. С. Сисака — від довколишніх парохій. Усі ці привіти переплітали хори: Дітей Рідної Школи під проводом Сестер Служебниць та мішаного парохіяльного хору під проводом п. Ів. Семенюка. Під кінець промовив сам Всесв. о. Протоархимандрит, підкреслюючи особливо значення нашої української католицької Церкви і взагалі українського народу тут на американському континенті в очах Отців Собору. Тому закликав усіх дальше велико цінити своє українське рідне. Окремою заохотою до будови нової церкви в Мондері закінчив свою промову Всесв. о. Протоархимандрит, складаючи ще пообідню подяку всім промовцям за привіти. Гучним многоліттям закінчено врочистий вечір.

На вівторок увечір запрошено до мондерського манастиря Пресв. Кир Ніла Саварина й усіх довколишніх дієцезальних священиків, щоб дати спромогу Всесв. о. Протоархимандритові, який дуже обмежений часом, стрінутися з ними всіми. Підчас

Всесв. о. Протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ серед Впр. Отців і Братів мондерського манастиря — з ліва: Впр. о. Б. Слобода ЧСВВ, Протоігумен Канадійської Провінції; з права: Впр. о. М. Дацюк, ЧСВВ, Ігумен мондерського манастиря.

вечері Всесв. о. А. Великий подякував Преосв. Нілові й усім Отцям за прибуття до Мондеру, за прихильність для Василіянського Чину та співпрацю в спільнім старанні над спасінням людських душ. Відтак сказав про великий вклад Василіянського Чину за минулих 60 років у розбудову нашої Церкви на терені Канади, особливо його першими Отцями Піонерами. Накінець він, як Верховний Настоятель цього ж Чину, заявив, що Василіянський Чин і дальше хоче тільки в повній співпраці служити добру нашої Церкви та спасінню людських душ. Тоді Преосв. Кир Ніл у своєму слові подякував від себе й усіх дієцезальних Отців за запросини, підніс вагу Записок Чину та взагалі праці Чину для нашої Церкви й народу. Вказуючи на різні потреби дієцезії, закликав Владика всіх до дальшої інтенсивної спільної праці в розбудові Церкви. Щирими побажаннями Всесв. о. Протоархимандритові закінчив Кир Ніл свою промову. По ній усі Отці відспівали грімке "многая літа" о. А. Великому. Накінець о. ігумен від манастиря подякував усім за участь у вечірці. Ще довго потім Преосвященний Владика та Отці розмовляли з римським гостем.

Почувалися щасливими Отці й Брати мондерського манастиря, що в суботу, 2-го травня припала їм виїмкова честь: разом із своїм Верховним Настоятелем святкувати день його св. Іменника, св. Атанасія Великого. Ранком того дня Всесв. о. Протоархимандрит відслужив для всієї Братії Службу Божу в манастирській каплиці, а зараз по сніданні всі зібралися разом, щоб із приводу ім'яним, за василіянським звичаєм, зложити своєму духовному батькові щирі побажання. Відтак був концерт у честь о. Соленізанта, що його приготовили Брати Студенти новіціяту й схолястикату. Зробили ще спільну снимку, а тоді, пізно по обіді, розпращався Всесв. о. Проторхимандрит із усіми та вділивши всім свого батьківського благословення, поїхав на відвідини інших манастирів Канадійської Провінції та інших Провінцій Василіянського Чину. Його побут у Мондері залишиться в пам'яті та милих споминах на довгі роки.

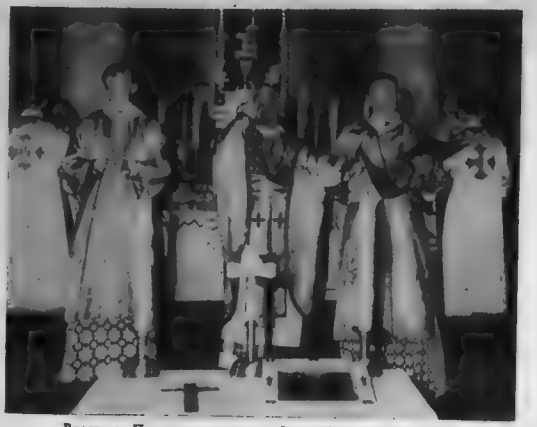

Всесв. о. Протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ підчас Св. Літургії в церкві свв. Ап. Петра й Павла в Мондері

ЛУКЖ У ВАНКУВЕРІ

15 років тому у Ванкувері, Б. К. при українській католицькій церкві св. Покрови зорганізувався відділ Ліґи Українських Католицьких Жінок із невеликою кількістю членок. Сьогодні відділ нараховує 96 членок. Головою є п-і В. Кузик, котра є вже другий рік головою нашого відділу. Ширші сходини відділу відбуваються завжди першого понеділка в місяці, у приявності 30-35 членок пересічно. Рік тому парохія св. Покрови побудувала новий Український Католицький Центр. Членки відділу ЛУКЖ вклали багато праці та далі вкладають у різні підприємства, які відбуваються в Центрі: бенкети, забави, обіди, весілля і т. д. Вкладаючи цю велику працю, відділ ЛУКЖ найбільше помагає сплаченню довгів, як якісь інші організації при парохії.

Треба згадати попередніх голів відділу, як п-і Кітура, котра була головою два роки і дуже багато праці вклала не тільки фінансово, але і в придбанні нових членок. Також й інші членки, а особливо члени управи, котрі є в управі вже по декілька років, звичайно на інших позиціях, та котрі направду вкладають велетенську працю, як п-і А. Тікач, О. Жарська, Ґ. Ґолинська, Р. Кузик, Кошман, Бутула, Кірик та інші.

Минулого року на кожних сходинах відділу мали доповідачів, а як не було доповідача то прочитувано реферат. Відділ має в пляні розгорнути працю ще більше та старається придбати якнайбільше нових членок, а особливо молодих пань, котрі є більш енерґійні та повинні би до нас вписатися.

Відділ займається також харитативною працею. Щороку висилає гроші на сироти до Мондеру та до католицького заведення в Ванкувері на незамужніх матерей, відвідує хворих членок та парохіян.

Думаю, що Відділ і на далі буде продовжувати та розгортати свою працю не тільки на релігійному полі, але й на національному. Бо як не защепимо нашим дітям любови до свого рідного та не навчимо їх хто ми і з чийого роду, то марна буде наша праця, бо не будемо мати кому залишити всі наші здобутки.

Бажаю якнайкращих успіхів Управі та цілому Відділові.

Н. Л-а

ПОХОРОН МИКОЛИ МУЗИЧКИ

Веґревил, Алта

30-го березня вночі відійшов до вічности Микола Музичка, 46 літ, замешкалий у Веґревил, член парохії Пресв. Трійці й Лицар Колюмба.

Покійний Николай був сином Михайла й Марії Музички, що прибули до Канади зі своїми родичами Миколою й Марією Музичка ще в 1901 році. Дідо покійного Миколи дістав гомстед і поселився 7 миль на північ від Мондеру. В тому часі організували парохію св. Івана Хрестителя в Гілярд, якої Музички стали членами. По смерті діда фарму перебрав син Михайло і тут народився бл. п. Микола.

1939 р. молодий Микола вступив до канадійської армії і був у ній до весни 1945 р. Вернувшися з війська подружився з Ольгою Дзівенькою. По шлюбі виїхали до Ванкуверу і там мешкали 5 років, відтак вернулися до Алберти.

Родина Миколи Музички була завжди взірцевою родиною в околиці. Щонеділі й свята був він із цілою родиною в церкві, часто приступав до Св. Тайн з цілою родиною, хоч мешкав 8 миль від церкви. У хаті говорили рідною мовою, хоч добре знають по-англійському. Покійний Микола належав до різних

Бл. пам. Микола Музичка

організацій. Був добрим членом Лицарів Колюмба. Коли цього року в Великому Пості організовано закриті реколекції для мужчин, то не тільки він сам пішов, але ще багато інших своїх молодих приятелів заохочував до участи. Словом, був активним мужем у парохії й товариствах. Коли розійшлася сумна вістка, що Микола Музичка помер нагло на удар серця, ціла веґревильська околиця, особливо родина, дуже боляче її відчула.

Похорон почався вечором 1-го квітня в церкві Пресв. Трійці. Ще заки спровадили тіло до церкви, храм уже був переповнений людьми. Також і наступного дня в часі похорону церква була наповнена по береги. Похоронні богослуження відправили оо. А. Винник ЧСВВ та ігумен Мирон Дацюк ЧСВВ, що є цьогорічним капеляном Лицарів Колюмба у веґревильській окрузі. Тіло покійного спочило на католицькому цвинтарі в Веґревил.

Покійний Микола лишив у смутку жінку Ольгу, троє дітей, Клеренс, 12 літ, Едван, 8 і Єлийн 6, маму Марію, двох братів Павла і Василя та дві сестри.

По похороні родина Покійного приготовила перекуску для всіх учасників похорону в залі під церквою. Під час неї о. А. Винник ЧСВВ подякував в імені родини всім учасникам похорону. При кінці перекуски зібрано на пресфонд "Світла" $43.65.

Учасник

ПОДЯКА

Ми, родина покійного Миколи, хочемо оцим щиро подякувати всім, що брали участь у похоронах: нашим Отцям за духовну обслугу й всім, що зложили жертви на Служби Божі та вінки. Щира подяка жінкам із організації "Молода Парафія" за перекуску звечора і по похороні, та всім, що були розрадою в нашому смутку.

Жінка Ольга, діти, брати Павло і Василь, сестри Анна й Кесі та мама Марія Музичка.

85 Вівтарних Дружинників з українських католицьких парохій Торонтонської Єпархії відбули з'їзд у Колеґії св. Василія на Вестоні під гаслом: "Священичі й Духовні Покликання".

ВПИСУЙТЕСЯ В ЧЛЕНИ

ЛІТУРГІЙНОГО СОЮЗУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

ПРИ НОВІЦІЯТСЬКОМУ МАНАСТИРІ В МОНДЕРІ, АЛБЕРТА

КОРИСТІ З ТАКОГО ВПИСУ:

1) Через такий впис дана особа чи родина стає духовно сполучена з нашою новіціятською родиною під особливішим покровом Найсв. Христового Серця, св. Василія Великого, св. Йосафата та св. Йосифа—цих вибраних покровителів нашого Василіянського Новіціяту.

2) Служби Божі будуть правитися в Ваших намірениях кожної першої середи місяця через ціле Ваше життя й навіть по смерти.

3) Ви будете учасниками духовних користей з усіх молитов і побожних практик, що відбуваються кожного дня на новіціяті.

4) Вашою жертвою Ви допоможете нам насамперед збудувати гарну й велику каплицю при новіціятському манастирі Отців Василіян у Мондері; а заразом і до покриття коштів вишколу нових місіонарів до великої апостольської праці над спасінням людських душ.

5) Як за життя так і по смерти Ваша душа буде користати з молитов, що линуть щоденно перед Божий престіл у цій новіціятській каплиці.

6) На пам'ятку дістанете багато розмальовану золоту грамоту з іменем Вашим чи Вашої родини, виписаним на ній.

7) Ваші рідні чи близькі також будуть собі дуже цінити Вашу приязнь до них, коли при нагодах уродин, ювілею чи тому подібних оказій, вони одержуть таку грамоту за Вашим старанням.

Впис поодиноких осіб у постійне членство в Літургійному Союзі св. Василія Великого виносить тільки $10.00; а впис цілої родини $25.00.

Свої ласкаві пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

LITURGICAL SOCIETY OF ST. BASIL THE GREAT
Basilian Fathers Monastery
Mundare, Alberta

СВІЖА МОГИЛА

Карвел, Алта

Дня 23-го лютня упокоїлася в Бозі Розалія Шайґец, проживши 59 років. Пок. Розалія народилася в с. Димінка, повіту Жидачів. До Канади приїхала з родичами 1905 р., маючи лише 3 роки. Із жидачівського повіту вибралось тоді більше родин, які поселилися в Карвел, 35 миль на захід від Едмонтону.

В 1920 році о. Матей Гура ЧСВВ звінчав Розалію з Григорієм Шайґецом. Бог поблагословив їх 6-ма синами і 3-ма доньками.

Дім пок. Григорія й Розалії Шайґеців нераз гостив Отців, що приїзджали з Едмонтону на богослуження. Пок. Григорій і Розалія працювали щиро при парохії і були примірними членами церкви і Народнього Дому.

Похоронні богослуження відправлено в місцевій церкві св. Отця Николая. Співану Службу Божу відправили о. парох О. Антін Павлюк та о. Ю. Слота ЧСВВ, який виголосив проповідь. При кінці Служби Божої прощальне слово мав о. парох Антін Павлюк.

Із місцевого цвинтаря всі учасники удалися до Народнього Дому, де пані з парохії приготовили перекуску. При тій нагоді пп. Михайло Татчин і П. Хрущ занялися збіркою на пресу, яка принесла $22.90. Розділено її на "Українські Вісті" і "Світло".

Покійна Розалія залишила в глибокому смутку шістьох синів, три доньки, двадцять унуків, сестру і брата.

ПОДЯКА. Щиро дякуємо Всеч. Отцям А. Павлюкові та Ю. Слоті за похоронні богослуження, як також усім учасникам похорону. **Сини, доньки й унуки**

ПОХОРОН ВАСИЛЯ ІВАЩУКА

Веґревил, Алта

Життя наше на землі — це дорога до вічности щасливої або нещасливої. Яка буде вічність, залежить від цього, як поважно ми беремо наше життя. Якщо живемо так, як нас навчає здоровий наш розум, просвічений вірою й наукою Христа Господа, та йдемо дорогою вузькою, дорогою заповідей Божих, то зайдемо до щасливої вічности за

35 українських католицьких хлопців Канадійського Скавтінгу з парохій св. Йосафата, св. Василія і св. Димитрія в Торонті відбули тридневні духовні вправи в Колеґії св. Василія на Вестоні під проводом о. Северіяна Якимишина, ЧСВВ.

словами Христовими. Якщо хтось захоче йти дорогою широкою, не дивлячися на Божі заповіді ні навчання Христа, то певно така дорога заведе його на вічну загибіль за словами Христовими "широка дорога й простора брама веде на загибіль і багато нею йде".

Вузькою дорогою Божих заповідей старався йти в своєму житті бл. п. Василь Іващук, член парохії Пресв. Трійці у Веґревил, Алта. Відійшов до вічности в середу 11 березня, заосмотрений Св. Тайнами в лікарні св. Йосифа в Веґревил на 72 році життя.

Покійний походив із с. Завиче, брідського повіту в Галичині. Приїхав до Канади 1914 року, до Едмонтону. В 1919 році оженився з Катериною Яремко та по шлюбі проживали шість літ в Едмонтоні. 1926 року переселилися на фарму недалеко свого тестя в околиці Києва та прожили тут 34 роки. На старші літа, перетомлені працею, переносяться в 1958 р. до Веґревил. Тут прожив покійний до кінця свого життя.

Похоронні богослуження відправив парох о. А. Винник ЧСВВ. У неділю 15 березня вечором відправлено парастас у каплиці похоронного заведення Парк Меморіял. У понеділок було докінчення похорону, співана Служба Божа та відпровадження тіла на цвинтар. Прощальне слово в

Бл. пам. Василь Іващук

часі похорону мав о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру.

По похороні був поминальний обід у церковній залі. В часі обіду о. парох подякував від родини всім учасникам похорону та пригадав наш давний звичай подавати до відома й іншим односельчанам, своякам чи знайомим про сумну подію, особливо ж, щоб односельчан села Завича, розкиненим по різних провінціях, звістити про смерть бл. п. Василя Іващука. На цю ціль зложили учасники похорону $24.51 на поміщення допису і знимки в "Світлі".

Покійний Василь оставив свою жінку Катерину, сина Петра й доньки Ольгу Пасіку та Єлисавету Кілик, що мешкають у Веґревил, як також Лесю Вемпло, що проживає в Вайтгорзі в Юкон, 9 унуків і рідного брата в Завичу в Галичині.

Упокій, Господи, душу слуги Твого Василія, там де нема ні болю, ні журби, ні зітхань, тільки вічне життя!

Жінка покійного Василя як також і вся родина його оцим щиро дякують усім, що якнебудь причинилися до влегшення останніх днів його життя в лікарні, та всім, що численно прибули віддати останню прислугу в часі похорону.

Нехай ласкавий Господь заплатить за це їх добре діло всяким добром!

ПОХОРОН МОЛОДОЇ ДІВЧИНИ

Канора, Саск.

Сумно загули дзвони в парохії св. ап. Петра Павла, Канора, Саск. на похоронах молоденької,

яніше двадцятьтрилітньої дівчини Фльорентини Заверухи. Одинока донечка Андрея і Марії з роду Яківчуків. Татко її трагічно загинув під автом, ще Фльорентина була дитиною. Так молода мати, сама дуже старанно виховувала свою дитину-сироту.

Фльорентина була надзвичайно люба й мила дитина. Потіха, розрада вся надія вдови-матері. Послушна, пильна, побожна вже з маленької дитини. Успішно покінчивши народну школу в Канорі, пішла до Академії Пресв. Серця Христового в Йорктоні, Саск.

Преподобні Сестри-вчительки мають одно похвальне слово про неї. Своїми здібностями, пильністю, побожністю вона перевершила всіх студентов. Все була провідною між дівчатами. Гарна вродою, милим усміхом чарувала всіх.

Покінчивши XII-ту клясу в Академії, могла Фльорентина йти дальше, навіть на університет, бо ж мала всі здібності й нагороди, та ради матері-вдови, стала до праці таки в Канорі в банку, щоб бути при матері, дати їй поміч, бути її розрадою на старші літа.

Та у вівторок 14 квітня дістала вилив крови в голові. Доставили її амбулянсом до місцевого шпиталю. Місцевий парох уділив їй Св. Єлеопомазання, і вкоротці потім вона померла.

У нашій парохії це була болюча втрата. Покійна Фльорентина навчала катехизму вже через п'ять шкільних років. Належала до УКЮ, була їх проводом, натхненим, ідеалом усього гарного, всього красного, всього доброго. Ні один концерт не пройшов без активної участи покійної. Належала до хору. Була жертвенним членом церкви, на яку покійна Фльорентина зо своєю матір'ю силали 400 долярів.

Похорон відбувся в суботу 18 квітня. Вже два вечорі перед похороном відслужено парастас-панахиди. Такого масового похорону ще не було в нашій парохії. Вся шкільна дітвора взяла участь. УКЮ, в повнім складі. Були всі громадяни Канори: всіх національностей, усіх клас, усіх шарів суспільности.

Місцевий парох о. П. Криворучка при помочі о. Р. Музички з Йорктону відслужили всі похоронні богослуження, в яких узяв участь також і латинський парох о. Шаля.

Величавий похорон був найкращим виявом пошани, поваги й любови до покійної Фльорентини. Як для нас була вона любою квіткою в парохії, так нехай і в небі буде вповні розцвіпою, запашною рожею! А ласкавий наш Спаситель Ісус нагородить її нев'янучим вінцем небесної заплати!

З роду в рід нескінчена Вічная Пам'ять! **Учасники**

ВЛ. П. ПЕТРО КОЗЦЬКИЙ

Еля Пойнт, Альберта

Походив із села Гадиниівці, пов. Гусятин. До Канади приїхав 1903 року. Був взірцевим батьком родини та членом своєї парохії, як теж довголітнім передплатником СВІТЛА.

Помер 3 травня, 1963 р. Жінка, діти, внуки й правнуки спімнули Покійного Службою Божою.

Вічна Йому Пам'ять!

БОЛЮЧА Й НЕВИДЖАЛУВАНА ВТРАТА

"Жив коротко, а сповнив літа многі".

Коли смерть забирає когось у силі віку, в розцвіті життя, коли зебирає діточкам дрібненьким маму або тата, то і найтвердше серце защемить з болю і сліз не можемо втамувати.

Та як зриваємо цвіти в огороді чи на полі, то не дивимося за тими, що вже відцвіли та пригв'яли, але за тими, що в повному розцвіті й красі. Отак і людське життя. Неодин живе довгі-довгі літа, але літа його порожні перед Богом, безвартісні для вічности. А другий живе ледве кількнадцять, чи кількадесять літ, але зе той коротенький час вложить у ті свої літа стільки віри, стільки любови, стільки добрих діл і стільки терпіння — бо й терпіння має своє місце і свою так часто неоцінену вартість у житті людини — що направду виглядає наче би прожив цілу сотню літ.

Таке саме, з повною правдивістю тих слів, можемо сказати про бл. п. Франка Консограду, що відійшов у вічність на 46-му році життя, полишаючи молоду жінку і двоє малих діточок. Жив коротко, але своїм життям виповнив довгі літа — літа глибокої віри, невпинної праці і щирої любови-доброти для своєї родини, для всіх.

Народився Франко 30 січня 1918 р. в околиці Чипман, Алта., де проживали його добрі батьки Гнат і Ксеня Консогради. Як тільки підріс, відразу став до помочі батькам у їх господарці. Коли його родичі постарілись, він завжди був їм до послуг і до помочі. Кожної неділі, чи відправа була в їхній парохії чи в сусідній, він приїздив до їх дому, брав їх на своє авто та від до церкви, щоб тато й мама могли бути на св. Службі Божій. І сам він із родиною ніколи не опускав недільної відправи.

Підчас другої світової війни Франко вислужив 4 роки в канадійській армії. Вернувшись до дому, одружився 1948 р. з Розалією Лакуста, а ласкавий Господь поблагословив їх двома гарними діточками — сином і донечкою. Тяжкою працею, завжди в поспіху, так наче б знав, що час короткий, розбудував свою гарну господарку, тішився діточками, дбав про їх школу й виховання.

Хоч довгі роки не був сильного здоров'я, то останніх кілька місяців свого життя терпів дуже багато й тяжко. Перейшов кілька операцій, але на жахливу недугу пістряка немає ще певного ліку. Свої терпіння переносив з вірою прямо по-геройськи, завжди вповні зданий на Божу волю. Під час недуги, перебуваючи у шпиталі на Лемонті, приймав Св. Тайни кожні тільки мій, а священника виглядав крізь вікно таки кожного дня. І так приявши останні Св. Тайни, спокійно відійшов у вічність. Помер у ветеранському шпиталі в Едмонтоні 21 березня ц. р.

Похорон покійного відбувся в Чипмн, Алта. У понеділок 23 березня о. парох Н. Свірський ЧСВВ відслужив у Народньому Домі панахиду за покійного Франка. Сам похорон відбувся другого дня ранком у чипменській церкві. І на панахиді і на похороні було дуже багато народу — найкращий доказ, як дуже його всі любили й шанували. Спочив на місцевому цвинтарі коло могили своєї доброї мами, що померла саме рік тому. Залишив у смутку жінку Розалію, діточок Давида й Олександру, тата Ігнатія, брата Михайла й сестру Анну Семотюк із Гіллярд.

По похороні відбувся в Народньому Домі поминальний обід, під час якого о. парох щераз зложив щире співчуття для родини, а приявним подякував за участь і за багаті жертви на Служби Божі за Покійного. При тому прияві не забули й за добру пресу. Зі збірки призначено на СВІТЛО $24.00.

ПОДЯКА

Оцим складаємо щиру подяку всім, що часто відвідали Покійного підчас його недуги, всім що взяли участь у панахиді й похороні, що зложили вінки, а головно свої жертви на Служби Божі, всім, що чимнебудь причинилися до полегшення нашого великого смутку по такій дорогій утраті. Зокрема дякуємо о. парохові Н. Свірському ЧСВВ за часті відвідини нашого мужа й тата під час його недуги та за похоронні відправи, п. Я. Матвієву й співакам за гарний спів, а похоронному заведенню Парк Меморіял за щиру послугу.

Жінка Розалія, діти й родина

ПОХОВАЛИ ПІОНІРА

Лемонт, Алта.

Мало-помалу відходять від нас наші піонірі. Залишають по собі великі пам'ятки, яких ані час, ані життя не зможуть затерти. Бо вони лишили нам не тільки землю й господарства, вони полишили нам церкви й свою живу-глибоку віру в серцях наших.

Ось недавно відійшов від нас іще один із тих перших піонірів, будівничих нашого народнього й церковного життя в Канаді, бл. п. Василь Данчук, що впокоївся в Бозі на 77-мому році свого трудящого життя.

Народився Василь Данчук 1887 р в селі Завиче пов. Броди. До Канади приїхав дев'ятьлітнім хлопцем разом із своїми батьками 1896 року. Змалку зазнав усіх піонірських "гаразділ", але серед недостатків виробилася його працьовита вдача, росло завзяття й витривалість, прикмети, що ціхували ціле його дальше життя.

Спочатку проживав із родичами в околиці Една (тепер Восток), та подружившись 1905 р. з Євгенією Гуцуляк спробували свого щастя "за ривером" у містечку Белліс, де перебули 10 років. Потім знову вернулися в околицю Восток, а на старші літа перейшли жити до містечка Лемонт. Всюди, дею тільки покійний Василь перебував, брав він живу участь у церковному житті. Спершу працював при парохії св. Николая на Востоці, а перейшовши настале до Лемонту вложив багато праці і жертви при організації нової парохії й нової церкви. Останніх кількнадцять років був членом парохії Матері Божої на Чипман.

Покійний Василь гарно виховав свою численну родину — двох синів і шість доньок, даючи їм не тільки вище образування, але головно глибоке релігійне життя, в чому з певністю помагала йому і його добра дружина. Помер по довгій недузі у лемонтському шпиталі 29 лютня ц. р., прийнявши ще кілька днів перед тим останні Св. Тайни.

Покійний полишив у смутку жену Євгенію, сина Володимира (один помер передше) і шість доньок, 13 унуків і рідну сестру Тетяну Хомлик в околиці Лемонту.

У вівторок 2 березня Всч. о. Є. Дмитрук і о. Н. Свірський ЧСВВ, в прияві численної родини й приятелів відслужили панахиду в міській залі в Лемонті. Похоронні богослужения відслужили оба Отці другого дня в церкві М. Божої в Чипман, де о. Н. Свірський, як місцевий парох, сказав прощальне слово.

Похоронено покійного на парохіяльному цвинтарі в Лемонті. Тут також у парохіяльній залі відбувся помиальний обід по покійному. Під час обіду Всч. о. Є. Дмитрук, місцевий парох, зложив родині щире співчуття та згадав покійного Василя щирим словом, підкреслюючи його великі заслуги для парохії в Лемонті. При тій нагоді переведено також збірку на добру пресу, яка принесла 33.20 дол., з чого на СВІТЛО призначено 16.00 дол. Усім жертводавцям складаємо щиру подяку.

ПОДЯКА

Оцим складаємо щиру подяку нашому о. Парохові за те, що часто нашого тата в шпиталі відвідували й приносили Св. Тайни. Обидвом Отцям за похоронні богослуження й слова співчуття, п. Я. Матвієву й хористам за спів. Дякуємо щиро всім, що нашого тата відвідували в шпиталі, що прийшли на похорон, усім що зложили вінки, або дали на Служби Божі та всім, які чимнебудь причинилися, щоб улегшити наш великий біль по дорогій утраті. **Жінка Євгенія й діти**

ВЛ. П. АНДРІЙ ДИДИК

По довгій недузі, дома в оточенні своєї родини, заосмотрений Св. Тайнами, впокоївся в Бозі Андрій Дидик, 77 років життя, дня 7 травня р. Б. 1964.

Покійний Андрій народився в

Пацикові, повіту Станиславів. До Канади приїхав 1911 р., та одружився тут із Параскевією Кисіль 14 травня 1912 р.

Через усі роки свого життя в Канаді жив у місті Вінніпегу, де належав до парохії св. о. Николая та був щирим і добрим приятелем Отців Василіян, до котрих Чину вступив один його син.

Був також членом Братства Св. о. Николая від самих його основин.

Залишив у смутку дружину Параскевію, двох синів і дві доньки.

В понеділок вечором 1-го травня ц. р. відправлено панахиду в церкві св. о. Николая. Похоронні богослуження відправив о. Р. Мельник ЧСВВ, відтак випроводили тіло на парохіяльний цвинтар.

Два римо-католицькі священики віддали покійному свою прислугу, Монсіньор С. Емпсон та о. Оросковіц. — В. Й. П.

ПОДЯКА

Складаємо нашу найщирішу подяку усім, що відвідали нашого батька та писали потішаючі листи в часі недуги.

Дякуємо Отцям Василіянам за духовну прислугу й розраду в часі слабости нашого Дорогого Батька та за похоронні богослуження.

Також щира подяка всім тим, що зложили жертви на Служби Божі, за гарні цвіти та за вислови співчуття. Щира подяка всім, що причинилися в якийнебудь спосіб до похорону.

Родина Дидюків

ПОМЕРЛА 92-ЛІТНЯ ПІОНЕРКА ЮЛІЯ ГАСІЙ,

прожившн 70 років у Канаді

15 лютня ц. р. померла, прийнявши Св. Тайни, Юлія Гасій у мондерському шпиталі на 92-му році життя. Від довшого часу була хвора. Її чоловік, Андрій Гасій, помер ще 1933 року і обоє поховані на цвинтарі біля церкви коло Сенюків у Гіллярд, Альберті. Зо смертю бл. п. Юлії відійшла в могилу остання з перших піонерів Гіллярду, що ще пам'ятали бл. п. о. Івана Заклинського й о. Платоніда Філяса ЧСВВ, основників церковного життя в цих околицях.

Бл. пам. Юлія Гасій

Андрій і Юлія Гасій приїхали з дволітнім сином Іваном до Канади при кінці 1894 року з міста Калуша і в 1895 році взяли гомстед коло Чипмену. Та вкоротці заміняли його за гомстед в Гіллярді. Відразу включилися до церковного життя, а покійний Андрій був заступником голови в першому заряді, що його зорганізував о. Іван Заклинський. 1901 року набули місце під цвинтар, і то з трудом: треба було зібрати 10 долярів, щоб заплатити за акри. Перші парафіяни скидалися по 5, 10 центів, а хто дав 25 центів, це була велика жертва. Так зложили 7 долярів і з тими грішми поїхали до Едмонтону купувати землю під цвинтар. Та ґряд не продав, бо бракувало три доляри. Вийшли на вулицю Федір Бойко і Петро Сенюк та питають, чи хто не поможчив би їм 3.00 на купно цвинтаря? Стрінули одного, що звався Франко Скульський і мешкав коло Гіллярду. Мав усього $4.00. Казав, що купить жінці мухи за 9с центів, а цукру за 10 ц., решту нехай беруть на землю... І так купили площу 40-акрову під цвинтар і церкву. Наступного року посвятив її о. П. Філяс ЧСВВ. Збудували маленьку церковцю-капличку і тут сходилися на відправу. Коли 1925 р. почали будувати нову церкву, то Андрій і Юлія Гасій дали вже $100.00 на будову.

Муж Андрій ходив до праці в Калгари й Едмонтоні та працював на секції. Юлія виховувала діти дома. А було їх 16-ро. Померло двоє, але живуть десять синів, Іван, Михайло, Стенлі, Григорій, Василь, Петро, Стефан, Теодор, Михайло і Павло та чотири доньки, Анелька, Олена, Марія й Анна. Усі вони народилися на фармі. На похороні були всі крім найстаршого 70-літнього Івана в Калифорнія.

Похорон пок. Юлії відбувся 20 лютня ц. р. Похорон відправив о. Є. Пащак ЧСВВ. По відправі був поминальний обід і там тепле слово про Покійну та її чоловіка Андрія сказав п. Михайло Сенюк. Багато було вінків від родини і знайомих, а ще більше було Служб Божих, що їх жертвували за душу бл. п. Юлії. При тій нагоді переведено збірку на прес-фонд.

Покійну оплакують іще 18 внуків і 17 правнуків.

ПОДЯКА

Родина пок. Юлії Гасій складає оцим сердечну подяку всім тим, що взяли участь у похороні та віддали останню прислугу їх любій Мамі, жертвуючи на Служби Божі чи пам'яткові вінки. Дякує докторові Н. Стрільчукові та СС. Служебницям за дбайливу опіку в шпиталі та ОО. Василіянам зе відвідини та похорон. Всім сердечне і велике "Спасибі"!

ІЗ ПРАЩАННЯ ДЛЯ о. ПАРОХА

Дня 19 квітня відбулося в парафії Всіх Святих у Борвин, Альта, прощання для о. Мирона Хмія, ЧСВВ, який перейняв нові обов'язки при адміністрації Видавництва Отців Василіян у Торонті. На знимці Софія Яцула, донька секретаря пар. заряду Івана Яцули, вручає отцеві дарунок від парафіян.

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

Love Is Central Theme of Family Life

Parents grow in grace and character by helping their children to grow in grace and character. The spiritual formation of children in the family is a primary apostolate for fathers and mothers.

As in every honest apostolate this one has great potential as a means of deepening the interior life of the apostles. This is so because it offers an excellent means of growing in charity. Genuine charity is the heart of holiness.

The family apostolate is especially rich in training value because educating children clearly involves sound and consistent motivation as well as information. Children must be trained in will as well as in intellect. And the emotional life of the young has to be conditioned to the demands of the supernatural life.

In the course of imparting proper motivation to children, parents must teach them how to love. Love of God, love of neighbor, and proper love of self are the elements of a truly sanctified character. Children have to be taught not only to do the right things but also to do them for the right reasons. They must be fired with desire and enthusiasm for noble conduct.

If there is too much force in their character education the end result could be pretty shabby and shaky. In the past, in families and in schools and in all of public life fear and regimentation have too large a part of the educational process.

Some force and punishment has to be used in the formation of children's character, especially in the younger years. But these elements must cede as the years unfold to arguments from reason and love and grace.

Motivating children toward ideals in conduct means, partly, giving them worthy attitudes — instincts of mind if you will. Primary among the attitude children need is reverence — reverence for God, for all authority, for the human life each one shares with others of the family of God.

Reverence seems to be a vanishing virtue in our way of life. And parents would do well to restore this facet of Christian character to the life of their children.

Discipline is taught better by love and understanding than by force. Children get along faster toward acceptable patterns of obedience, for example, when they are told why they should obey. In this way also they become obedient without becoming dispirited.

Will training demands selfdenial and mortification. Many factors in family life automatically impose restrictions on members of the family. In addition to these, children can be taught to choose voluntarily from time to time to deny themselves comforts and conveniences, particularly in order to favor another member of the family.

A full, rich, happy family spirit will provide good environment to children for growing in fortitude, consideration, helpfulness, discipline. It is most inspiring and helpful to a family to have an *honest* cameraderie among parents and children. Sharing spontaneously in victories and pains is a way to enlarge the victories and to restrict the pain. But beyond this, the willing and mutual acceptance of rewards and penalties is a way to grow in character and grace.

The family is a little world. In family life children can best be taught to subordinate themselves to others at the proper time and to face up squarely to the unpleasant demands of life. Love for God, for the Church, for each other is best taught by way of cheerful practice in the bosom of the family.

Mutual family example and encouragement in the ways of prayer, in the means of grace, in the practice of the presence of God, in the

apostolic mentality, in the life of charity provide the framework of motivation toward the true Christian character.

This pattern of life and training is the principal challenge to husbands and wives in their vocation as parents. It is easy to set down on paper ideals of a family education program. It is much more difficult to put into active, life form the patterns outlined by journalists and preachers.

Church Fosters Treasury of Art

(Chapter VII of The Constitution on Liturgy.)

SACRED ART AND SACRED FURNISHINGS

122. Very rightly the fine arts are considered to rank among the noblest activities of man's genius, and this applies especially to religious art and to its highest achievement, which is sacred art. These arts, by their very nature, are oriented toward the infinite beauty of God which they attempt in some way to portray by the work of human hands; they achieve their purpose of redounding to God's praise and glory in proportion as they are directed the more exclusively to the single aim of turning men's minds devoutly toward God.

Holy Mother Church has, therefore, always been the friend of the fine arts and has ever sought their noble help, with the special aim that all things set apart for use in divine worship should be truly worthy, becoming, and beautiful, signs and symbols of the supernatural world, and for this purpose she has trained artists. In fact, the Church has, with good reason, always reserved to herself the right to pass judgment upon the arts, deciding which of the works of arts are in accordance with faith, piety, and cherished traditional laws, and thereby fitted for sacred use.

The Church has been particularly careful to see that sacred furnishings should worthily and beautifully serve the dignity of worship, and has admitted changes in materials, style, or ornamentation prompted by the progress of the technical arts with the passage of time.

Wherefore it has pleased the Fathers to issue the following decrees on these matters.

123. The Church has not adopted any particular style of art as her very own; she has admitted styles from every period according to the natural talents and circumstances of peoples, and the needs of the various rites. Thus, in the course of the centuries, she has brought into being a treasury of art which must be very carefully preserved. The art of our own days, coming from every race and region, shall also be given free scope in the Church, provided that it adorns the sacred buildings and holy rites with due reverence and honor; thereby it is enabled to contribute its own voice to that wonderful chorus of praise in honor of the Catholic faith sung by great men in times gone by.

124. Ordinaries, by the encouragement and favor they show to art which is truly sacred, should strive after noble beauty rather than mere sumptuous display. This principle is to apply also in the matter of sacred vestments and ornaments.

Let Bishops carefully remove from the house of God and from other sacred places those works of artists which are repugnant to faith, morals, and Christian piety, and which offend true religious sense either by depraved forms of by lack of artistic worth, mediocrity and pretense.

And when churches are to be built, let great care be taken that they be suitable for the celebration of liturgical services and for the active participation of the faithful.

125. The practice of placing sacred images in churches so that they may be venerated by the faithful is to be maintained. Nevertheless their number should be moderate and their relative positions should reflect right order. For otherwise they may create confusion among the Christian people and foster devotion of doubtful orthodoxy.

126. When passing judgment on works of art, local Ordinaries shall give a hearing to the diocesan commission on sacred art and, if needed, also to others who are especially expert, and to the commissions referred to in Art. 44, 45, and 46.

Ordinaries must be very careful to see that sacred furnishings and works of value are not disposed of or dispersed; for they are the ornaments of the house of God.

127. Bisops should have a special concern for artists, so as to imbue them with the spirit of sacred art and of the sacred liturgy. This they may do in person or through suitable priests who are gifted with a knowledge and love of art.

It is also desirable that schools or academies of sacred art should be founded in those parts of the world where they would be useful, so that artists may be trained.

All artists who, prompted by their talents, desire to serve God's glory in holy Church, should ever bear in mind that they are engaged in a kind of sacred imitation of God the Creator, and are concerned with works destined to be used in Catholic worship, to edify the faithful, and to foster their piety and their religious formation.

128. Along with the revision of the liturgical books, as laid down in Art. 25, there is also an early revision of the canons and ecclesiastical statutes which govern the provision of material things involved in sacred worship. These laws refer especially to the worthy and well-planned construction of sacred buildings, the shape and construction of altars, the nobility, placing and safety of the Eucharistic tabernacle, the dignity and suitability of the baptistry, the proper ordering of sacred images, embellishments, and vestments. Laws which seem less suited to the reformed liturgy are to be brought into harmony with it, or else abolished; and any which are helpful are to be retained if already in use, or introduced where they are lacking.

According to the norm of Art. 22 of this Constitution, the territorial bodies of Bishops are empowered to adapt such things to the needs and customs of their different regions; this applies especially to the materials and form of sacred furnishings and vestments.

129. During their philosophical and theological studies, clerics are to be taught about the history and development of sacred art, and about the sound principles governing the production of its works. In consequence they will be able to appreciate and preserve the Church's venerable monuments, and be in a position to aid, by good advice, artists who are engaged in producing works of art.

130. It is fitting that the use of pontificals be reserved to those ecclesiastical persons who have episcopal rank or some particular jurisdiction.

Which Rites Are Right?

by Mary Buchko

The problem has been raised in the minds of many Latin Rite Catholics who have seen a Greek Rite Catholic church of distinguishing the Catholic Eastern churches and the Dissident or Separated Eastern churches, generally referred to as "Orthodox".

Too many people think that the Catholic Church is uniform *in all respects* throughout the world. That is not so. Certainly the Church is one and indivisible in matters of faith, dogmatic teachings, and principles of right conduct. But Catholics do not all worship with the same liturgical form, nor in the same language, nor do they have the same customs. There are Catholics other than those of Roman Rite — some 9 million of them — who are known as Catholics of the Eastern rites. Their liturgy, customs, and canon law differ from those of the Western Catholics; but in faith and morals, all Catholics are *one* under the guidance of Christ's Vicar on Earth, our Holy Father, the Pope.

Catholic diversity is generally expressed in the field of ceremony. A study of the origin and growth of the different rites in the Church reveals that in the very early days of the Church the manner of offering the Eucharistic Sacrifice and of conferring the sacraments varied from city to city. No exact regulations were laid down. Very early, however, we find that the practice of a great city was imitated in nearby towns. Thus from the important centers there grew up various methods and a variety of arrangements in offering the Holy Sacrifice of the Mass, in the administration of the sacraments, and in other ecclesiastical ceremonies.

The most important centers were Rome, Antioch, and Alexandria — all connected with St. Peter: he first established his see in Antioch and later in Rome; Alexandria was organized by his close disciple, St. Mark. These are the three historic patriarchates, or centers, whose bishops, because of the apostolic foundation of their sees, were accorded specail marks of honor by all the other bishops of the Church. Later,

after Constantine had transferred his capital to the East, Constantinople also became a patriarchate. From these four cities stemmed the four chief types of Christian Liturgy in use today.

In the eyes of the Holy See, all the rites in the Church are equal. None has a dominating position over the others, despite its antiquity, its numbers, its prominence. Because of cultural and geographical backgrounds, the Eastern rites have developed in a manner different from the Roman Rite, the rite used almost exclusively in the Western Church. Precision, exactness, restraint mark the Roman Rite. Exuberance, repetition, and lavishness mark the rites of the East.

A basic point that needs to be made, even among educated Catholics of the Latin Rite, is that Eastern Catholics are Catholic. They are not Orthodox, or, as we say, Dissident Christians. On the face of it, this seems strange. So often Roman Catholics say, "But I thought that church was an Orthodox church!" or "They have married priests; they can't be Catholics!"

The Roman Catholic, who all his life has known only the celibate clergy of the Latin Rite, finds it strange to encounter married priests. "But these priests are married men and have sons and daughters living with them!" he may exclaim. But the fact is that it is quite in conformity with the laws of the Church for Eastern priests to be married.

Today in the United States married men of the Catholic Eastern Rites are not ordained to the priesthood. However, there are among the Eastern Catholics many married men ordained when this was still permitted in this country, or ordained in Europe and then admitted into this country. Recent persecutions in Europe have swelled the number of married clergy of the Eastern rites who have been forced to flee to the United States and Canada with their wives and families. They are, of course, priests of the Catholic Church in good standing and continue their priestly work among their own people.

Assisting at the Holy Sacrifice offered in an Eastern rite one can often point up the participation of the faithful in the Mass, so often striven for and so seldom achieved in the Roman Mass. The priest calls out in a loud voice, "This is my body." To this the faithful answer, "Amen."

To attend services where incense is used so lavishly can be a new experience for many Roman Catholics. This use of incense is especially impressive when we learn the symbolism of incense. In this cloud we are symbolically taken from the earth and conducted to heaven to stand before God — in the court of the heavenly King.

The singing is very often plaintive, always impressive. "Lord have mercy," or, as the Greek has it, "Kyrie Eleison," in the Byzantine-Slavonic form "Господи помилуй", will make an even stronger impression on us.

The Catholics of the Eastern rites, those who acknowledge the supremacy of the Pope, are but a small fraction of the vast millions who believe and profess the doctrine of Christ, but are separate from us by schism. In his all-embracing Christian charity, the heart of our Holy Father goes out to these dissident Christians. The Holy Father wants all of us to direct our attention to the efforts of bringing about a basis for peaceful discussion. Only through understanding and tolerance can we come to unity. He exhorts all those who are in Holy Orders and all those who are members of Catholic Action groups to direct their prayers, perseveringly, as well as their discussions and writings, to the promotion of this desired union of all Eastern Christians under the Pope, the common father of all followers of Christ. "More effective than anything else," he continues, "for promoting that reunion of all our separated sons with the one Church of Christ, for which all good men are striving, will be a sincere and practical good will, with the help and inspiration of God."

These are admirable sentiments, worthy of enlisting all of us in the study and understanding, not only of our Eastern brothers in the faith, but of the Dissident Christians as well.

The trouble about modern civilization in a struggling world seems to lie in just this: There is too much love of science and too little science of love.
—Selected.

That the universe was formed by a fortuitous concourse of atoms is as incredible as to think the accidental jumble of the alphabet would produce a literary classic.
—Selected.

Unity Is Not in Language

by Rev. M. Bosey

In the fervor of their zeal in defending Latin as a unique language of the Roman Rite some priests unconsciously t r a m p l e upon the Eastern Rites of the Church and even go so far as to imply that they are not real members of the Mystical Body of Christ. We read in a popular clergy review a statement made by a Fr. Mc Goey ..."Since we cannot have both a universal language and the vernacular, from the point of view of the Universal Church the vernacular is unwarranted despite its value under any circumstances." According to this statement the Universal Church must use a Universal language i. e. Latin... and the Byzantine Rite or other churches of apostolic origin who do not use the Latin, or Universal Language, are not identified with the Universal Church. What nonsense! And yet this "heresy" is common to many priests. Because of their zeal in teaching this error, our good Catholic people are taught to think of the Catholic Church as the Roman Rite church and other Rites in the Church become unimportant oddities merely tolerated within the Church of Christ.

We recognize with pride and joy that the Roman Church is at this time the most efficiently organized church in the world, that she is the most powerful, the richest and most respected part of the Catholic Church. We Eastern Catholics have profited in the past and are still gratefully receiving a share of the material, intellectual and spiritual wealth of the Roman Church. But because of this vast wealth and power and prestige there is the constant temptation to make gods of ourselves by identification with the power and success to which we belong. It is not easy to accept these small groups of Eastern Catholics as our equals, and so they are tolerated and often considered half-brothers.

But condescension, toleration, mere acceptance is not christian fellowship. This must be refused and rejected. The only tie that can bind us to Christ and to each other is recognition and love. Recognizing what each one is and what he stands for and loving him as he is. The Church of Jesus Christ cannot be Latin, or Greek, or Slav, but CATHOLIC; she makes no difference between her children, all nations are equal, all Rites honoured. With all the advantages of prosperity, wealth and strength the Roman Church is still but one member of the Mystical Body of Christ. The Church was born Catholic and Universal on the day of Pentecost. On that day she was born multi-lingual. In the 2nd Chapter of the Acts we read "...tongues of fire descended upon each person and they began to speak in DIFFERENT TONGUES as the SPIRIT GAVE THEM TO SPEAK." The lesson is clear; there is no need of a universal language in the Universal Church. The Church embraces all the nations of the earth, their languages, their customs and their habits. She accepts them as they are, not to denaturalize them but to supernaturalize them; not to latinize them but to baptize them. St. Augustine one of the Latin Fathers says: "I am the Body of Christ, I am the Church of Christ. If the Body of Christ speaks every language, I speak them too. Greek is my language and Syrian is mine; so is Hebrew and the tongue of all nations, for I am within the unity of all nations."

The language of the Church — as it was for Augustine — is the language of the particular place where the baptized in Christ live, the language of the community given life by the Holy Spirit Who is present in Toronto or New York as He is in Rome.

Language is a means of communication. Our Lord prayed and conversed in His native tongue, Aramic. The Gospels were written in Greek. Christian doctrine is different to any particular language.

It is an injustice to the Catholic Church in general to say that any ONE PARTICULAR LANGUAGE is necessary for the Universal Church.

Chop your own wood and it will warm you twice.

(Motto over a fireplace)

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

HOW TO DISCOVER YOUR VOCATION

The intelligent way to seek an answer to a problem is to seek help from authority — the one who knows. God already knows what He wishes of YOU... in which State you are best fitted to serve Him.

WHY NOT ASK HIM?

Turn to Him in a receptive mood. In your own words, tell Him that you know for sure that you can't possibly do anything better in life than what He wants you to do. Ask Him for the light to know and the courage to fulfil whatever it is that He has in His Mind for you. Pray to be able to distinguish between semblance and reality.

Will He answer you? Of course! There is no such thing as an unanswered prayer. True, He may not answer it exactly as you wish or expect. He does not seem to go in too often for "Special Delivery".

After all, you are not a helpless little being. He has already provided you with a functioning mind and has made quite a number of your fellow humans responsible for your welfare.

So, first on the program — put your request in the form of a frank prayer for guidance in making your choice. Then keep your eyes peeled for His answer in whatever guise it may come.

REFLECTION

Reflection means pondering the right choice in the light of your own knowledge and experience. He created you a rational creature with free choice. He expects you to seek His Will through your intelligence and follow it through your free choice. Heaven is for VOLUNTEERS, not slaves. Ask yourself seriously and prayerfully:

1. In what work can I become my best self?
2. In what work can I give to my neighbor the greatest possible service of which I am capable?
3. What would I really like to do?
4. Have I got what it takes (physically, mentally, morally) to accomplish what I want to do?

HUMAN AGENCIES

As instruments to make known His Will, God uses human agencies — a person, a book, an event. For instance, He used your parents to give you life; He uses your teachers to make known His Truth to you.

Your Parents, your Chaplain, your Parish Priest, your Teachers — any or all of these agencies are ready and willing to assist you by providing enlightenment and encouragement in your personal quest for an answer. But, they will not dictate to you because they respect your freedom to make your personal decision. Nor can they be of service unless you take the initial step of consulting them. Their privilege and duty is to help you — if you let them.

So far, the articles in this column were devoted to an effort *to cultivate a sense of Vocation* in the individuals, an awareness of which would give meaning to your present status as Teenagers, and your plans for the future. The subsequent articles will be devoted to a glance at the *"Four Special States of Life"* to which one may aspire.

"O God, grant me *serenity* to accept
the things I cannot change,
courage to change the things I can,
and *wisdom* to know the difference."

St. Ignatius, Martyr

by Bro. Ignatius, OSBM

Those were difficult times for Christianity in the first century. It was the post-apostolic period, and the persecutions had begun. Already the Church had spread its roots beyond Palestine and had begun the conversion of the pagan nations. Christianity had induced the hate of both the Jew and the pagan. The Jew considered the Christians apostates; the pagan eyed Christianity with suspicion because of the newness of Christian ideas and morals. The pagans blamed the Christians for any public misfortune that befell them, surmising that the Christians in refusing to pay homage to the pagan gods had angered them. In the year 63 Nero issued his edict condeming Christians. This persecution had an indirect relation to the burning of Rome, which was probably caused by Nero who, wishing to avert suspicion from himself, blamed the Christians. During this first persecution Saints Peter and Paul were martyred. Following the example of Peter and Paul large number of Christians, imbued with the spirit of self-sacrifice, were willing to suffer martyrdom rather than denounce their faith. Such was St. Ignatius of Antioch who was martyred in 107 under the Emperor Trajan.

St. Ignatius was one of the disciples of the Apostles, probably of St. John, the Evangelist. He was the second bishop of Antioch, which he governed for forty years. In 107 he was arrested by Trajan and was being take to Rome by ship. When the boat stopped at Smyrna, he met St. Polycarp. Here, also, he wrote four of his famous epistles, to the Ephesians, the Tralians, the Magnesians and to the Romans. His other letters were dated from Troas and were written to the Philadelphians, the Smyrnians and to St. Polycarp. These letters reveal the tremendous faith of the aging bishop. He speaks of his forthcoming martyrdom and compares himself to divine wheat which must be ground by the teeth of wild beasts that it may become the pure bread of Christ. In his letter to the Romans, he asks them not to intercede for him because he wishes to imitate his Divine Master by suffering martyrdom. St. Ignatius is the first to use the term 'Catholic Church'. For him, the Catholic Church without bishops is unthinkable "wherever the bishop is, there let the people be, as where Jesus Christ is, there is the Catholic Church." Here is a soul truely dedicated to God — St. Ignatius is 'theophoros', that is, he carried God in his soul.

It is this spirit that has allowed the Church to weather the persecutions and to grow and spread the gospel to all nations.

Anti-Semitism in the USSR

Many articles in the Western press and talks on the radio have commented on the Soviet book "Judaism Unadorned" to the publication of which the Academy of Science of the Ukrainian SSR had been forced to lend its name. The author of the book Trofim Kichko belabours Jewish religion and raises accusations against Jews in general. Illustrations published in the book are offensive to the Jews. The publication of this book has justly evoked indignation among the Jews in Western countries, in particular in Britain. British press has extensively reported on the developments in connection with the publication of this book.

"The Observer" published a report about the book by Edward Crankshaw, and "The Guardian" published several reports by Victor Zorza. So has "Jewish Chronicle" and other newspapers. Communists in France have demanded from the Soviet Government that the book be withdrawn from circulation.

The Ukrainian Information Service in London, which speaks on behalf of freedom-loving Ukrainian emigres who have found refuge from Russian Communist tyranny in Britain wishes to make it known that the Ukrainians strongly condemn Communist Russian drive against any religion, including the Jewish religion, and Communist Russian enslavement of the nations of Eastern Europe, not only Ukrainian, Byelorussian, Georgian, Lithuanian etc., but also the oppression of the Jews in the Russian prison of nations, the USSR. The Ukrainians condemn the publication by the bodies controlled by the Soviet Russian Government of all its anti-religious pamphlets, which are not only blasphemous, but offensive to all decent men. The Ukrainians also condemn the publication by the Soviet Russian Government agencies of books, pamphlets, articles etc. combating the freedom strivings of the enslaved nations — Ukrainians, Byelorussians, Georgians, Azerbayjanis, Armenians, Turkestanis, Lithuanians, Latvians, Estonians and so on, — who suffer under the oppressive colonial yoke of the Communist Russian government in Moscow. Naturally, the Ukrainians also condemn the Russian Communist drive to eliminate the Jews as a nationality, to limit their religious and national rights and to discriminate against them.

We fight against Russian great power chauvinism in the USSR and the oppression of all the non-Russian nationalities which, put together, constitute 50% of the population of the USSR, and we regard the Jews as our potential allies in the struggle against Russian imperialism. Ukrainians are the strongest and most bitter opponents of Russian imperialism and colonialism. We, Ukrainians, oppose discrimination against any nationality, for we have suffered from it for many centuries. In the attempt to keep the tyrannical Russian Communist Empire together, the Moscow imperialists turn their hatred and invective against the Ukrainian nationalists, fighters for the freedom of the Ukrainian and other nations enslaved by Communist Russia. Moscow tries to drive a wedge into the midst of the Ukrainian nation, to set

brother against brother, it also tries to drive a wedge among the enslaved nations, in order to divide and rule them. Moscow, finally, tries to drive a wedge between the Ukrainians and the Jews. The publication of the book "Judaism Unadorned" is just one particular instance of such attempts.

Unfortunately, many Western commentators have been caught on the hook of Russian propaganda. They took appearances for reality. The fact that this particular book was published in Ukrainian by the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR appeared to them to confirm their preconceived notion about an inborn anti-Semitism of Ukrainians. They did not stop to think that Ukrainians are slaves in their own country, that they have no real say in the affairs of State, that Ukraine is ruled as a province of Russia, that the puppet Government of Ukraine in Kiev has no will of its own, but is Moscow's instrument. They disregarded the fact that the so-called "Ukrainian" Government in Kiev is in fact anti-Ukrainian, for its first purpose is to secure the Russian rule over Ukraine and its rich economic resources and to stamp out any Ukrainian stirrings in favour of independence.

Mr. Victor Zorza and others incorrectly and misleadingly referred to the publishers as the "*Ukrainian* Academy of Sciences", as if it was a national Ukrainian institution, although its real name is "Academy of Sciences of the Ukrainian SSR", the policy of which is dictated by Russian Communist authorities. Although the difference between the two names may appear to be merely superficial one, there is in fact quite a world of difference between those two terms. The real Ukrainian Academy of Sciences was "liquidated" in the early 1930's and many of its distinguished professors were exiled to Siberian prison camps where they suffered the usual death from exhaustion. The Academy was then re-named "Academy of Sciences of the Ukrainian SSR" to denote its purge from its national Ukrainian character and its transformation into a local Communist Russian institution, a branch of the USSR (or rather Russian) Academy of Science in Ukraine.

Now, suddenly, at the wave of Mr. Zorza's magic wand the "Ukrainian Academy of Sciences" has been brought back to life, and the blame for a Communist book is placed squarely and unfairly on Ukrainian shoulders without any qualifications. The fact that a book is published in Ukrainian by the Communist Russian authorities in the USSR does not necessarily mean, that it reflects the views of the Ukrainian people in general. In fact, quite the opposite, for very many books published in Ukraine in the Ukrainian language are anti-Ukrainian in character. They are written either by Russians or their lackeys from among Ukrainians and other nationalities with the intent to poison and destroy the very soul of the Ukrainian Nation. This is done by means of exaggerating the importance of everything Russian, belittling and ridiculing the history and culture of the Ukrainian nation, slandering its heroes and freedom fighters, denigrating Ukrainian patriots as traitors, foreign agents, anti-Semites etc.

Russian Communists are well-known for their skilful use of slander and provocation. We do not need to quote proofs in support of this statement. We are firmly convinced that the publication of the book "Judaism Unadorned", was a Russian Communist provocation calculated to turn the wrath of the Jews and other people throughout the world against the Ukrainians in general, and in particular against Ukrainian nationalists who combat Russian imperialism and colonialism, but who have no conflicts with the Jews.

We are greatly grieved that some commentators in the West took the occasion of the publication of the book "Judaism Unadorned" to repeat the well-worn anti-Ukrainian slanders about the alleged special anti-Semitism of Ukrainians. In doing this they do a great disservice to the Jews above all. In fact they merely play into Moscow's hands, for this is precisely what Moscow wants, namely to set the Jews against the Ukrainians in Ukraine and in the West and thus to neutralise any possible opposition to itself, and divert it into other channels.

These commentators overlook the fact, that besides anti-Semitism, there can also be the danger of anti-Ukrainianism. Anti-Ukrainianism has been practised by a number of States and individuals already for quite a long time. Without going too far back into history, we wish to recall only the relatively recent drive to suppress the liberation strivings of the Ukrainian people on the part of the Russians, Poles and Hitler's Germany. Ukrainians have suffered terrible losses at the hands of their oppressors. During the Communist invasion of Ukraine and the Russian war against the Ukrainian National Republic in the years 1917-1921 many thousands of Ukrainian people were brutally murdered by Russian Communists. By the way, not a small part in this war was played on the Russian Communist side by such people as the C.-in-C. of the Red Army Trotsky, as well as Zinoviev, Kamenèv, and many others who were of Jewish origin.

In 1933, by his drive to requisition food and

to collectivise the peasants, Stalin caused a famine in Ukraine which resulted in the deaths of six million Ukrainians. Constant resistance of the Ukrainians to the Communist Russian policies claimed many thousands of victims at the hands of Communist torturers, among whom people of Jewish origin have not been the least numerous. Among them was for instance Kaganovich and the head of the GPU in Ukraine, Khatayevich. The demented policy of Hitler directed against the Ukrainians also claimed millions of victims. Among the prisoners in the Nazi German concentration camps there were also many Ukrainian nationalists who opposed German imperialism and fought for the independence of Ukraine both against Germany and Russia.

The particularly keen attention on the part of some comentators to the very fact of the publication of "Judaism Unadorned" in Ukraine is strange. Suddenly people who usually refer to Ukraine as Russia, and who do not show much interest in the Russian oppression of Ukraine and the struggle of the Ukrainian people for liberation, remembered that Ukraine exists, when it comes to pinning anti-Semitism on the Ukrainians.

They overlooked the fact that anti-Jewish books have been published for many years in Moscow in far greater numbers than "Judaism Unadorned" which was published in 12,000 copies. Let us only give an example, namely the book by Moysey Solomonovich Belenkiy, "What Is The Talmud", published by the USSR Academy of Sciences in Moscow in 1963, in 70,000 copies, in Russian. Of course, this book, written apparently by a Jew "scientifically" "unmasks" the Jewish religion, in particularly the Talmud in a somewhat gentler manner than the book by Kichko. Moscow does not wish to sully its hands with a dirty job, and forces the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR to suffer this humiliation, just as it had forced it to publish quite a number of books distorting and slandering Ukrainian history and preaching hatred of Ukrainian patriots and nationalists.

The unreasoning persistence with which some commentators, without checking the facts, repeat the old untruths spread by the enemies of the Ukrainian freedom, about the alleged especially deep-rooted anti-Semitism in Ukraine is astonishing. If these commentators tried to be a little less biased, if they learnt their history a little more profoundly, they would discover that these assertions are simply not true, that they are legends invented by people who have been hostile to Ukrainian national aspirations.

There is no country with a Jewish minority in the world where anti-Jewish occurences did not take place at one time or another, and Ukraine is no exception. Naturally, where the Jews are few these occurances are relatively rare, but where there are many of them they are bound to be statistically more frequent. For many centuries already Ukraine had one of the largest Jewish minorities in the world. They found refuge there from other countries from which they were expelled. For many centuries most of the trade and much of industry used to be in Jewish hands in Ukraine. Before Hitler's extermination of the Jews during World War II, there were about three million Jews in Ukraine out of the total population of 40 million. Even at present, the Jewish population in Ukraine numbers about 900,000. Prior to 1917 Revolution the Jews were not permitted by the Tsarist Russian Government to migrate from Ukraine to Muscovy, i. e. Russia proper. The Russian Tsarist Government which enslaved Ukraine similarly as does the present Soviet Government sponsored chauvinist "Black Handreds" campaigns against the Jews, to divert the dissatisfaction and anger of the population from itself to other targets. These chauvinist Russian "Black Hundreds" organized the pogroms against the Jews in Ukraine. The Ukrainian national movement always condemned these policies and actions, and one of the first actions of the Government of the independent Ukrainian National Republic in the period 1917-1921 was to grant full cultural autonomy to the Jewish minority. A Ministry for Jewish Affairs was established and a Jew was appointed as its incumbent. Several Jews were members of the Provisional Ukrainian Parliament, the Central Rada. During the Civil War period, when extremely chaotic conditions prevailed in Ukraine, and some criminal elements began anti-Jewish excesses in a few places, the Ukrainian Government did all in its power to prevent these excesses and to punish the culprits. The Supreme Comamnder of the Ukrainian Forces which fought against the White and Red Russian invaders at the same time, Symon Petlura, himself issued a number of proclamations to the population to protect the Jews. It must, however, be realized that most of Ukraine was occupied at that time either by the Red Army or by the White Army of Denikin, and the Ukrainian Government's possibilities were very limited. Some Jews unjustly blame Petlura for excesses which he was in no position to prevent, owing to the revolutionary upheavals and numerous conflicting forces. Many Jews also took part in the fighting on one side or another, mostly on the side of the Bolsheviks, sometimes joining Bolshevik Russian uprising against the national Ukrainian Government in the rear, by

which actions they brought on themselves reprisals of the opponents of the Bolsheviks.

Another question which the detracters of Ukrainian name should ask themselves is: why is it that even today when Jews can migrate from Ukraine to other parts of the Soviet Union, very few of them leave Ukraine? Why is it that the number of Jews in the Russian Republic, the RSFSR, is about the same as that in Ukraine, although the territory of the RSFSR is many times larger than that of Ukraine and the population there is three times that of Ukraine? It is simply that for the Jews life in Ukraine is much more tolerable than life in Russia or Birobidjan.

Mr. Victor Zorza, too, and many others who used to live in Ukraine ought to show at least a grain of gratitude to the people who, although enslaved themselves, made it possible for the Jewish minority to make their living and prosper as far as it was possible under the circumstances.

(U.I.S.)

Miniature Train at St. Basil Villa Named After President Kennedy

The President John F. Kennedy Train made its inaugural run on the spacious, beautiful children's camp — the St. Basil Villa — at Pigeon Lake, Alberta. Robert F. Kennedy, the brother of the late President and Attorney General of the United States has given permission to use his brother's name on this miniature train for children (see box). In warm words of consent the Attorney General mentioned of his brother's "special fondness for young people" and wished continued success for the camp.

June 14th was the official opening of the summer camp for children of Ukrainian descent. The programme began in the morning, on Sunday, with a solemn High Mass, followed by a dinner. The afternoon portion of the opening featured the first run of the childrens train. Many professional men of the city of Edmonton and district have donated to make this another moment of joy for the children at the camp. A huge crowd came to this event with everyone, of course, trying to get on the first run of the historical train. The idea of this pleasant recreational facility for the children was conceived by Father Borys Lysak, OSBM, director of the camp.

THE ATTORNEY GENERAL
WASHINGTON

March 26, 1964

Dear Father Lysak:

I have heard of your desire to name the miniature train at St. Basil's for my brother. He had a special fondness for young people and apparently his faith and trust in the new generation was returned in large measure. Therefore, your request seems especially meaningful and appropriate. I am sure the other members of our family will appreciate this honor as much as I do.

Your work with the Ukrainian children in Canada is of great interest to me and I know you find it most rewarding. Best wishes for the camp's continuing success.

Sincerely,

Robert F. Kennedy

Rev. Boris Lysak
Basilian Fathers
8317 - 105th Street
Edmonton, Alberta

The camp for children has been in operation for a number of years. What started out to be just a place for the children to come a few days during the summer months turned out to be a well, modernly - equipped camp, offering not only fun and relaxation, but also a full programme of Ukrainian singing, dancing, some condensed lectures on the history of Ukraine, the Church, Literature, Liturgy and Ukrainian folklore for the youth. Annually close to 300 children benefit from the Basilian Fathers camp. A competent staff of the Fathers, Sisters Servants, a R.N. nurse, and lay people take care of the children. Camp St. Basil is located about 45 miles south-west of Edmonton. Good roads lead to this growing recreation place by a beautiful lake.

This year's programme includes school children, Altar Boys organizations and leadership courses for the youth.

Простори великого Онтаріо є для ваших вакацій

Призначіть це літо на дослідження вашого великого й чудового Онтаріо, яке має **415 квадратних миль** просторів на проведення знаменитих вакацій.

Ви можете купатися, їздити човном чи тільки плюскатися в одному з чверть мільйона озер. Ви можете до схочу ловити рибу, бо Онтаріо належить до найкращих рибальських країн на цілому світі.

Розбийте шатро в одному з наших 86 Провінціяльних парків, де знайдете місце у коло **8,000** курортів і готелів Онтаріо.

При оглядинні Онтаріо ви відкриєте маєстат Водопадів Ніяґари, мистецькі ґалерії і старосвітські замки, оповиті багряночервоним серпанком гори, гармати, які захищали нашу націю.

Ваше Онтаріо є великим вакаційним простором цілої Канади й тут можете все це робити, від чого залежить чудове переведення вакацій.

Онтаріо є вашою країною, країною, яку люди полюблять навіть, коли переведуть тут тільки кілька днів побуту на відвідинах.

По ближчі інформації пишіть до Ontario Department of Travel, Room 271, Parliaments Bldgs., Toronto, Ontario. Літературу можна отримати в англійській мові.

Honourable JAMES AULD, Minister

НОВА КНИЖКА

МИ — БОЖІ ДІТИ

о. ІРЕНЕЙ НАЗАРКО, ЧСВВ

Це духовна книжка в якій розказується про великі діяння Божої ласки в наших — людських душах. В ній дається пізнати більше гідність Божих дітей, котрими є ми.

Матеріялістичний світ баламутить і зменшує вартість душі та старається відкинути науку про Бога і Його діяння. А ця духовна книжка дасть корм нашим душам протиставитися таким засадам, навчить нас бути вдячними за Божі ласки, та поможе нам бути ліпшими в сповненню наших християнських обов'язків.

Цю книжку поручається всім, особливо членам Апостольства Молитви.

Ціна $2.00

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont., Canada

SHYMKO CATHERINE, FEB.8765
5514 - 4th St.,
VEGREVILLE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII ВЕРЕСЕНЬ — 1964 — SEPTEMBER Ч. 9 (501)

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

П'ятнадцять молодих юнаків, що вступили у ряди Христових борців-василіян. Вони під цю пору відбувають свій перший янцикіл-новіціят у Мондері, Альберта, під проводом Впр. оо. Мирона Дацюка, ЧСВВ, магістра і Єпіфанія Пащака, ЧСВВ, соціа.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
28 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

На маргінесі — *о. В. Дрібненький ЧСВВ* — 337
Із поконгресової застанови — *о. В. Дрібненький, ЧСВВ* — 338

На теми дня

Рідна мова — 339
Чи кінець Церкві в Україні? — *о. В. В. ЧСВВ* — 340
Новий Протоігумен оо. Василіян на Канаду — 342
Спротив надмірним бажанням матеріяльно вигідного життя — *о. Л. Садовський ЧСВВ* — 343

Наміренння на вересень 1964

Гошівська Мати Божа — *Анна Потопник* — 344

Як Божа Мати врятувала мого чоловіка

Слуга Божий Андрій і покривджені — *Каз. Грицина* — 347

Як митроп. Андрій дбав про покривджених долею

Будівничі науки і релігія — *В. Барка* — 348

Чи справді наука протиставиться релігії?

Клеветникам Митрополита (Й. Сліпого) — *Др. М. Бараболяк* — 349
А тепер у нас інакше? — *В. Буженко* — 350

Справа нашого шкільництва

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* — 352

"Комунізм" перших християн — Т. зв. "загальне розрішення" перед боєм — Лікування вірою

Із споминів українського видавця — *Ол. Мох* — 355

Як Русин видавав польські книжки

Замок Янгола Смерти — *Б. Поляничк* — 360

Закінчення повісти

Серед книжок — *Володим. Жила* — 367

"Наші завдання" Митроп. Максима Германюка

Шевченко — християнин — *Др. Дм. Бучинський* — 369

Чи був Шевченко атеїстом?

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — 370

Дописи

ENGLISH SUPPLEMENT:

Christ is the Center — 375
Unity in Diversity — *by Renata A. Rybnik* — 376
The Patriarch of the Melkites — *by Rev. M. Bozey* — 377
Personality in the Making — *by Bro. Ignatius O.S.B.M.* — 378
To Our Teenagers — *by Bro. Methodius, F. S. C.* — 381
Ukrainian Contribution to the Development of Canada — *by Bro. Methodius, F. S. C.* — 382
The Vanier Institute on the Family — *by Bernard Daly* — 383

Наша обгортка це символ до статті "Чи кінець Церкві в Україні?"

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах перед плат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ІЗ ПО-КОНҐРЕСОВОЇ ЗАСТАНОВИ

Що дальше ділить нас час від VIII-го Конґресу Українців Католиків Канади, що відбувся цього літа у Вінніпегу — то більше хочеться його зважити реалістично й змістовно, без зайвих закрашень хвилевого одушевлення чи захопливих фраз, розчислених на "пропаганду для широких мас", що так часто ціхували наші пресові звіти в минулому. Якщо цього року звіти взагалі мали коли яку вартість, то вона завжди була короткотривала.

Кожний конґрес чи з'їзд ділиться на дві головні частини: імпрезову й ділову. До першої належать бенкети, забави тощо. До другої загальні наради, наради комісій, дискусійні панелі чи форуми, напрямні промови, як також і ті позакулісові, свобідні та приватні наради одиниць чи груп, що нераз так багато причиняються до належного висвітлення часто й найтрудніших справ.

VIII Конґрес Українців Католиків був багатий на одно і на друге. Перше тепер уже нас не цікавить, то й перейдемо до другого.

Ділова частина Конґресу була багата. Сесії поодиноких наших організацій були переважно займаві й цікаві. Одному репортерові трудно було бути на всіх засіданнях, бо деколи три засідання відбувалися по різних льокалях у той сам час. Це загальне побажання всіх наших журналістів, щоб організатори майбутніх конґресів взяли до уваги, що наші часописи й журнали мають тільки звичайно по одному репортерові, тому було б добре принайменше важніших засідань не назначувати на ту саму годину. А коли ми вже при пресових побажаннях, то варт додати ще одне: треба по наших з'їздах завести таку відому річ як пресовий стіл. Робити записки на коліні, сидячи позаду залі, де не тільки трудно чути промовців, але й годі їх бачити — це кепська практика.

На Конґресі безперечно найліпше вив'язалися учасниці з нашої організації ЛУКЖ. Їх наради відзначалися тією легкістю в виконуванні діла, що є характеристичною прикметою професіональної вправи. Наради йшли зручно від одної справи до другої, без зайвого й нудного повторювання, розгублювання в темах, та без тих більш чи менш красноріччивих виступів, що звикли забирати так багато часу нашим вічам та з'їздам. Теми під наради були теж змістом і вагою пристосовані до такої нагоди як конґресовий з'їзд, а не місцеві місячні сходини: Причина, чому маємо тільки 37 відсотків нашого жіноцтва в ЛУКЖ та чому й цей відсоток падає? Треба провідницьких курсів, щоб збільшити і число провідниць та піднести рівень наших місцевих сходин. Треба поширити діяльність місцевих відділів ЛУКЖ поза фінансові здобутки до духового піднесення й вироблення в членок. Навчання дітей української мови — але теж і практична толерантність супроти тих народжених уже в Канаді, що не вміють говорити по нашому. Потреба підручника праці на кожний рік для всіх місцевих відділів. Створення "молодших відділів" для жінок, що належать до молодшої генерації. Оце дещо з тематики нарад і дискусій конґресових сесій ЛУКЖ, у яких узяло участь 475 делеґаток і гостей. Не всі ці справи вирішено, але вже саме зацікавлення ними є дуже добрим знаком.

БУК виявив себе слабшою організацією. Виглядало, що він досі ще не ввійшов у методичну працю, яка лучить високі ідеали з практичним виконуванням практичних засобів до цих цілей. Мабуть тому на сесіях БУК-а слідна була не тільки розгубленість у темах, але й доволі часта недоцільність мови учасників дискусій. Це теж виявилося в резолюції: Конче збільшити число відділів та їх членів. Це добре звучить на папері, але ми цю резолюцію не здійснимо доки замість неї не поставимо другу, яка вкаже нам якими способами й засобами збільшити наше членство.

Засідання УКЮ відзначалися серйозним підходом нашої теперішньої молоді. Це і є характеристичною прикметою сьогоднішної молоді взагалі: не зважаючи на свою розбавистість, виявляти глибоке зацікавлення поважними питаннями життя. На це звернули вже свою увагу вчителі й провідники молоді в інших народів. На це треба звернути бачнішу увагу і нам.

Конґресовий з'їзд УКЮ показав, що наша молодеча організація занедбана нами. Про це свідчить хоч би тільки те, що в ньому взяло участь тільки 52 делеґатів, а з того 42 були з Манітоби. Нема де правди діти, ми не виявляємо достаточного зацікавлення нашою молодечою організацією. На це й жалувалися деякі з провідних учасників Конґресового З'їзду УКЮ.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 9 (501)

РІДНА МОВА

ЧИ ВИ ВПИСАЛИ ВЖЕ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО КАТОЛИЦЬКОЇ ШКОЛИ, ЯКА ОДИНОКА ДАСТЬ ІМ ПРОВІД НА ВСЕ ЖИТТЯ?

ЧИ ВИ ВПИСАЛИ ВЖЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА УКРАЇНОЗНАВЧІ ВЕЧІРНІ КУРСИ?

о. В. В., ЧСВВ

ЧИ КІНЕЦЬ ЦЕРКВІ В УКРАЇНІ?

На всіх шляхах, на всіх дорогах дальніх
Кістки розсіяні без сповіді й хреста!
І тільки вітер синій і печальній
Тужить, мов мати з криком на устах...

(М. Прончснко)

Знищивши католицьку Церкву в Західній Україні ще 1946 року, безбожний большевицький уряд на якийсь час дав вольність православній Церкві, підкорившій її патріярхові Алексєєві, що вислугується московській розбійницькій владі. Та з кінцем 1963 року і для тої Церкви вибила смертна година! Воюючі безбожники устами Ільїчева заповіли їй нещадне знищення.

Ільїчев нарікав із жалем, що ще дотепер у Совєтах є понад 40 мільйонів людей, які признаються до Христової віри та стараються жити за її законами. Між віруючими є ще 30 відсотків молоді. Тому він кличе всіх рішучих комуністів допомогти урядові викоренити рештки християнства й релігію серед населення Союзу найдалі до 1980 року. Релігія сама не зникне. Їй треба допомогти зникнути! Т. зв. нормалізація, або терпимість релігії, яку проголосив Сталін у роках останньої війни для свого власного рятунку, тепер має бути погребана. Треба повернутись до законів репресування всякої релігії з року 1929.

Отже насамперед треба замкнути манастирі й духовні семінарії, які отворено після війни. З отворених 67 манастирів остало тепер лише 32. Монахів, що вперто не хочуть покидати свого манастиря, лікарі визнають хворими на умі й віддають їх насилу в лікарні для умово хворих. 1945 року отворено 8 духовних семінарій. Нині з них остало лише три, ні одна в Україні! Семінаристів проти закону, що дозволяє студентам довінчити свою школу перед військовою службою, насильно забрано до війська, до касарень. Із 22 тисяч церков, що ще були отворені 1959 р., тепер половина вже замкнена або знищена. Розпачливі листи, що доходять до нас у вільний світ, приносять усе нові вісті про руїну й замкнення Божих храмів. Недавно писали з Карпатської України, що там із чотирьох соток церков сьогодні лише 38 ще отворені. За причину замкнення церков уряд подає або розбудову міста, або що церква заблизько до школи, або брак священиків. А той брак спричинює сам уряд арештами або заборонами служити. Найзвичайніша ж причина є економічна, себто високі оплати. Вони просто неймовірні! Священик має платити 83 відсотки від кожного свого заробітку. Це обов'язує і назад, за минулі роки. За несплату числених урядом прибутків священика арештують. Церква остається без священика і тоді вони її замикають.

Дальше: всі людські датки на церкву, на Боже, мають бути зложені на рахунок церкви в державнім банку. Щороку з того рахунку уряд забирає майже все на нібито "добровільний даток" для руху за всесвітній мир. На церковну громаду накладають часті й непотрібні поправки церковних будинків, а як громада не в силі їх оплатити, церкву замикають.

Якже ж люди своїми датками таки врятують церкву, то життя церковне всеодно не може розвиватись. Священикам заборонено відвідувати своїх вірних. Їм не вільно відправляти поза дозволеною церквою. Багато наших священиків арештовано й вивезено на заслання за відправу в приватному домі. Церкви можуть бути отворені лише неділями, ніколи на будні. Проповіді цензурують і часто забороняють. Церковною громадою проводить не священик, а церковний комітет із старостою, яких призначення в руках уряду.

Найбільш болючі й нищівні для віруючого нашого народу є закони про дітей-молодь і релігію. Діти до кінця 18-го року життя мають бути цілковито ізольовані від усякого впливу Церкви й релігії. Зате ж вони щодня виставлені на зайлу атеїстичну безбожну пропаганду в школі й молодечих організаціях. Одна бабуся, що недавно приїхала з Західньої України, оповідала мені з рясними сльозами в очах, як у їх селі священик мусів проголосити людям урядовий приказ: якщо хочуть, щоб їх церкву не замкнено, щоб самі випровадили з церкви своїх дітей і більше їх до неї не пускали. Старою церквою потряс всенародній плач! Повторяються монгольські часи:

"Зажурилась Україна
Не знає, де дітись!
Виростають нехрещені
Козацькії діти!"

Щоб охрестити дитину, батьки мусять дістати дозвіл уряду. В уряді сидять воюючі безбожники. Люди ще рятуються підкупством урядників. А як священик охрестив би дитину без дозволу, церкву замикають.

Батькам заборонено вчити дітей релігії, молитви. Навіть і їм самим не вільно молитись дома на очах дітей. Бо тоді батьків карають, а дітей забирають від них у державний діт-будинок. На щастя діти тепер мудрі. Друга бабуся з Галичини оповідала мені, як там діти вміють боронити своїх батьків. Коли їх питають у школі, чому вони моляться, чому носили паску святити, відповідають: нам ніхто того не казав. Ми робили так, бо то наш народній звичай. Так робили давно і так треба робити тепер!

Як про домагання Ільїчева знищити всяку релігію в Сов. Союзі довідались заграницею, то навіть французькі комуністи протестували проти них. 21-го лютня ц. р. на з'їзді їх партії член політичного Бюра, Рожер Гароді сформулював заяву: "Відкидаємо рішення наших советських товаришів у проблемах релігії, як їх з'ясовано в репорті Ільїчева, яко немарксистівські!"

Майор міста Фльоренції, Італія, — Дж. Ля Піра, написав отвертого сміливого листа до самого Н. Хрущова. "Це, що ми вичитали в вашім щоденнику ПРАВДА про наступ на релігію в Совєтах, викликало в нас і страх і обридження. То сталіністи, вороги Ваші, вороги миру й коекзистенції повели таку роботу. Інтернаціональний Конгрес Молоді у Фльоренції осудив такий державний наступ на всяку релігію як інтолеранцію, придушення цивільних і політичних прав людини, як доказ наукової здитинілости й історичної застарілости. Підлий сталінізм нищить усяку релігію і тим нищить усяку надію на зближення народів. Я вірю, що ви самі того не хочете. Тож викиньте з російської землі трупа атеїзму, як викинули трупа Сталіна, що затроює міжнародне повітря!"

**
*

Св. апостол Іван у своїй пророчій книзі Одкровення говорить про великий Вавилон, п'яний від крови священиків і мучеників, про Вавилон, що своєю отрутою як вином напоїв народи світу (Ап. 17, 5 і 6). Багато нас були хоч трохи під владою безбожного комунізму! Багато нас бачили на свої очі страшне похмілля червоного Вавилону, п'яного від крови замучених наших людей! На шляхах цього Вавилону батьки й діти нашого народу за словами пророка Ісаї "поранені лежать у знемозі на рогах усіх вуличь!" (Іс. 51, 19). Св. Іван знову ж "блаженними" називає тих, що померли й уже не мусять глядіти на шал кров'ю п'яного Вавилону!

Що ж на те все кажемо ми? Чому так нас мало обходить нищення віри й релігії в нашій Україні? Чому так мало про це пишуть наші часописи? Чи не тому, що самі не цінимо віри й релігії у своєму власному житті та в житті народу? Скоріше будемо говорити й писати про голод в Україні, про матеріяльну нужду народу, а про голод душ, а про руїну церков лише деколи мала згадка. Чи не свідомі ми того, що над нашою рідною землею, за словами пророка Йоїла (3, 3-4), зависли жахливі знаки: кров і вогонь і курява диму! *Кров*, у якій продовж довгих десятиліть топлять мільйони віруючого українського населення! *Вогонь*, що попалив наші храми й манастирі, наші міста й села, наші доми й господарства, всі вікові надбання наших батьків і кривавицю наших дідів! І *курява* димів над рідними згарищами, курява мандрівних порохів нашого скитання, курява пилу над тими шляхами, що ними котилось до нас гірке горе й бездоля!

Народе страднику, навчи і нас в вигнанні
Любити свій Єрусалим! — писав колись поет О. Олесь.

До нас це слово! Бо ми з жахом бачимо декотрих наших провідних людей із голосними іменами, що забули про страшний, кривавий експеримент над живим тілом і над невмірущою душею свого народу! Вони знецінюють духовні скарби нашої християнської культури й традиції! Чи має бути нашою потіхою, що це ж роблять свої таки люди? Марна, гірка, ніяка це потіха!

Це ж каже нам, що таких навіть історія нічого не навчила! Вони не хочуть чи не можуть зрозуміти, що найціннішим скарбом і живучою силою української душі й українського народу була й буде жива, незахитана віра в Бога! Знаний американський політик, покійний Дж. Ф. Даллес казав: "Ні політична ні мілітарна сила Америки нічого не вдіє безбожному комунізмові, якщо основами американського народу не буде правдиве християнство... У боротьбі з комунізмом треба класти натиск на релігійне переконання, на християнську віру. Питання свободи народів буде розв'язане аж тоді, коли люди зачнуть уважати себе Божими дітьми! Перевага зброї в цім світовім розрахунку матиме другорядне, додаткове значення!"

Тож час і нам піднести проти безбожного комунізму святі прапори: За Бога, за Україну! Лише тоді можемо сподіватись здійснення слів О. Олеся:

Коли обернеться уся земля в Голгофту
І кат останній як Іуда згине,
Тоді народиться нове прекрасне —
Тоді зійде усім нам сонце ясне!

Щодня в своїх церквах ми чуємо заклик священиків Господу молитись за "страждучих братів наших", "за многострадальну країну нашу, щоб у ній запанували безтурбота, мир і благочестя"! Чи впадає цей заклик у нашу душу? Як ми молимось і чи ми взагалі молимось за святі справи свого народу?

"Роздеріть серце ваше, а не одежу вашу, — каже сам Господь через пророка Йоїла, — і поверніться до Господа... Трубіть у ріг на Сіоні, призначіть піст, скличте святкові збори! Зберіть народ, скличте громаду! Старих згромадьте, зберіть дітей і немовлят при грудях! ...Нехай між притвором і між жертовником плачуть священики, слуги Господні, і нехай кажуть: Пожалій, Господи, народ твій! Не видавай твою спадщину на наругу, щоб не глумились над нею погани..." (2, 13-17).

Впр. о. Мирон Дацюк, ЧСВВ
новий Протоігумен Отців Василіян у Канаді

ВПРЕП. о. ІГУМЕН МИРОН М. ДАЦЮК, ЧСВВ ПРОТОІГУМЕНОМ ОО. ВАСИЛІЯН

30 липня ц. р. до манастиря оо. Василіян у Мондері наспіла радісна вістка, що Генеральна Курія Василіянського Чину в Римі призначила Впреп. о. Ігумена М. Дацюка на наступних шість років Протоігуменом, себто головним Настоятелем усіх Отців і Братів Василіян у розлогій Канаді.

Новий Протоігумен народився в Мондері-Спас 16 листопада 1919 року. Охрестив його в нашій церкві 22 грудня того ж року покійний місіонар-піонер о. Созонт Дидик, ЧСВВ. До новіціяту ОО. Василіян він вступив 24 квітня 1936 р., і в нашій парохіяльній церкві зложив свою торжественну монашу професію 15 листопада 1942 р. Рукоположив о. Мирона на священика 10 січня 1945 р. в Ґримсбі, Онт. покійний Архиєпископ Кир Василій, ЧСВВ.

Як священик о. Мирон Дацюк душпастирював у Новому Києві, Плейн Лейку, Іннісфрі, Ранфурлій, Левой і Борщів ув Алберті, також у Монтреалі й Ґрімсбі, де був теж професором для Василіянських студентів. Від 1953 року був маґістром-виховником при новіціяті Отців Василіян у Мондері. Також від 1959 року сповняв рівночасно уряд Ігумена Мондерського манастиря св. Ап. Петра і Павла. Отець Мирон знаний також як добрий провідник місій і духовних реколекцій.

Впр. о. Мирон Дацюк, ЧСВВ перебрав уряд Протоігумена від Впр. о. Боніфатія Слободи, ЧСВВ, за якого урядування Канадійська Провінція Василіянського Чину ще більше розгорнула духовно-виховну шкільну й парохіяльну працю. — Набуто новий манастир св. Григорія Ніссийського на Вестоні біля Торонта, де розбудовано величаву школу — Колеґію ім. св. Василія Великого, в якій виховуються українські юнаки на будучих наших провідних громадян; набуто в Оттаві новий манастир ім. св. Йосафата, звідки при Оттавськім університеті молоді Василіяни здобувають знання та приготовляються до священства. Також на ще краще розгорнулася парохіяльна праця, бо в столичних містах Вінніпеґу, Едмонтоні й Ванкувері набуто посілості, на яких у найближчому часі побудується нові Божі храми й залі для прослави Бога та спасіння душ.

Для Впр. о. Мирона Дацюка, ЧСВВ уряд Головного Настоятеля Василіянського Чину в Канаді приносить багато відповідальности: за стільки домів, осіб, за школи, за видавництво, за місії, за парохії, якими проводять Отці Василіяни. Ця відповідальність нераз буде важенним каменем пригнітати молоді плечі й голову нового Протоігумена. Тому, складаючи йому наші привіти і щирі побажання успіху, ще більше жертвуймо свої молитви за Боже благословення, поміч і просвічення для нього.

Впр. о. Боніфатій Слобода, ЧСВВ
Протоігумен оо. Василіян Канади в 1958-1964 рр.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

СПРОТИВ НАДМІРНИМ БАЖАННЯМ МАТЕРІЯЛЬНО ВИГІДНОГО ЖИТТЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ВЕРЕСЕНЬ

Суспільне вчення Католицької Церкви, так як усе достовірне вчення, має свою ціль. "Католицька Церква була установлена Ісусом Христом як МАТИ й УЧИТЕЛЬКА народів, щоб усі, що з бігом століть віддадуться в її любі обійми, знайшли спасіння як також і повноту визначнішого життя. Цій Церкві, яка є "стовп та основа правди", доручив її найсвятіший Основник подвійне завдання, а саме: породжувати собі синів, як також і виховувати й керувати тих, що вона привела до життя..." (Мати й Учителька). — Отже суспільне вчення Церкви матиме (в першій мірі) завданням виховання своїх власних членів.

Це виховання, розглядаючи річ подрібно, відноситься до суспільної, економічної та політичної ділянки людського життя, за словами вчення самого Господа Ісуса Христа, який дивлячись на голодний натовп народу, сказав: "Шкода мені люду, — ось уже три дні перебуває зо мною, а не має що їсти" (Марко 8, 2). Цим Христос хотів указати, що і Він зацікавлений матеріяльними потребами людства. Щобільше, Христос не тільки словами заявив своє зацікавлення людськими проблемами, але і своїми щоденними ділами, а навіть своїми чудами старався заспокоїти найелементарніші людські потреби. Отже і Церква робить те саме. Свідчать про те найкраще її харитативні діла.

Але так, як Господь наш Ісус Христос бажав земським кормом приготовити людство приняти Божественний Хліб, так само і Церква, через своє суспільне вчення й діла, хоче щоб дух запанував над тілом, щоб духовні вартощі не підлягали земним, щоб розум, просвічений здоровими християнськими засадами, правильно користувався земними добрами. — Ось величня ціль суспільного навчання Христової Церкви.

Цьогомісячне намірення перестерігає нас, "щоб зростаючий рівень матеріяльних вигід не довів до ослаблення правдиво християнського духа".

Католицька Церква, як уже було сказано, бореться за перевагу духа над тілом. Це її мета. Проте воно не значить, що Церква не вміє правильно оцінити правдивого поступу чи то в науці, чи то в техніці. Навпаки, Церква дивиться прихильно на справжній поступ, у якому порядку він і не був би. Щобільше, Церква вчить нас, щоб у модерних наукових і технічних винаходах ми добачували всемогутнього Бога, та хоче щоб ми були співпрацівниками Бога Творця. А воно не легка річ, бо саме завдяки сьогоднішній техніці, яка дала людству стільки матеріяльних вигід, занепав християнський дух.

Із занепадом духа, із залишенням Господа Бога, сьогоднішнє людство звернулося сказати б до ідолів. Сьогодні власний нарід почитається за Бога, а "містика" капіталізму чи комунізму безупинно на устах мас. Сам технічний поступ уважається за "джерело щастя", за "останнє закінчення чоловіка і життя". Отже не дивно, що людство зазнає стільки неспокою, бо ж людина закувала свого духа в брудну в'язницю матеріялізму, а цей же дух прагне до чогось вищого. Завжди було, є і буде правдою, що людина не знайде іншого Месії крім того, що вже був і що щераз прийде в кінці віків судити живих і мертвих. Неможливий є правдивий гуманізм доки людство не прийме здорового християнського реалізму, який маємо в Євангелії та у вченні Католицької Церкви. Знову ж той гуманізм правдивий, який учить нас правдивої надії на Христа Господа, щодо будучого життя та правдиво християнського розсудку щодо теперішнього цьогосвітнього життя.

Отже стоїмо перед фактом ослаблення правдиво християнського духа. Але тут не слід нам знеохочуватися. Бо треба пам'ятати, що поступ аж ніяк не змінює цієї дійсности чоловіка впалого але і відкупленого через Господній хрест. Християнство хоче, щоб ми перемогли й освятили цей світ. Щоб це осягнути мусимо піднестися понад світ, залишивши служіння пристрастям. Тільки ті, що правдиво й глибоко пройняті духом християнства, зможуть привернути сьогоднішний світ Христові. Нехай же ця наша праця буде просякла глибокою надією на остаточну перемогу добра над злом, духа над тілом. І в цьому наміренні жертвуймо свої цьогомісячні щирі молитви.

Мірою католицької живучости нації є жертви, які вона здатна чинити для місійних цілей.
Папа Пій XII

Анна Потопник

ГОШІВСЬКА МАТИ БОЖА

Продовж цілого нашого життя, — у всіх своїх потребах і турботах ми повинні звертатися за поміччю до Преч. Діви Марії так, як безпомічна дитина до матері. — Як Матінка Божа захищає тих, які просять у Неї помочі, — тут хочу знов навести дальший спомин із мого життя.

Десь — колись — хтось із моєї родини, будучи на відпусті в оо. Василіян у Гошеві — приніс на пам'ятку маленький образець Матері Божої з написом. "Чудотворний образ Матері Божої в Гошеві". Образок цей, як десятки інших, знайшов своє місце в старім родиннім молитовнику, який колекціонував образки з усіх відпустових місць — рідної землі — куди відбували прощі наші прадіди, діди й родичі.

Один із тих образків, а саме Гошівської Матері Божої, вручила мені моя дорога Мама як талізман для молодої дівчини, що вперше покидала свій батьківський дім та йшла на "самостійний хліб".

Сумними споминами записалися в пам'яті роки 1930-39 під Польщею, коли то наша молодь, кінчаючи польські школи, готувалася стати в учительські ряди. Щорічно вчительські семінарії випускали десятки кваліфікованих молодих людей, які збільшали кадри народніх учителів, а тимчасом наша молодь збільшала лише кадри безробітної української молоді. Учительських посад не діставали, — бо знайшлася все якась причина до того.

Доперва большевицька "доблесна армія" — яка "визволила народи з панського їга" — пробудила нас молодих з апатичного сну й дотеперішньої безнадійности. Зорганізовне навскорі "Облвна" звільнила всіх дотеперішніх учителів і вчительок-поляків — а покликала українську молодь — заєдно кваліфікованих учителів, як також гімназійних абсольвентів, які обняли посади народніх учителів.

Я була знана на ввесь повіт як "суспільна дівчина". То й зараз з'явилося багато підвод із представниками Сільських Рад, які анґажували мене до їхніх шкіл. По короткій нараді з родичами — рішилась я поїхати в якнайдальш віддалене село, щоб не бути на очах міського елементу, який зараз став на послуги "визволителів".

Коротке — але щире було прощання моє з родичами й рідною. Благословляючи мене мама вручила мені образок Гошівської Матері Божої, просила ніколи не розлучатися з цим образком та молитися до нього в кожній потребі.

Двері рідної хати замкнулися... На воротах іще один хрест — зроблений мамиюною рукою — і заторохкотів по каменистій міській вулиці віз.

Під вечір прибули на село... По довгій дорозі я заснула кріпко на новім місці поселення. Пробудилася — вже як "совєтська вчителька".

Зачалися для мене злидні підсовєтського вчителя. Нові методи навчання, брак підручників до навчання, брак приміщення, опалу на зиму і раптове зубожіння села, брак одягу й обуви для дітей відбивалося на фреквенції дітей та й сильно давалося мені в знаки. Великі обов'язки впали на нас як совєтських учителів. Навчання "мертвих, живих і ненароджених" — історії В.К.П.Б. Сто відсоткова ліквідація неграмотности села, курси для "допризовників" (це ті, які були покликані до військової повинности), навчання по хатах відсталих учнів — вечірні до пізньої ночі засідання в Сіль-раді, які обов'язували й учителів — праця в будівельному комітеті перебудови фільварку на школу, і т. п.

Відповідальність за організацію Комсомолу. Часті візити делегатів із Району, які були язвою села — до того 2-3 рази в тиждень конференції в Районі, віддаленому від школи на 19 км, а які тривали нераз до 12-ої і 1-ої години ночі — це блага совєтського вчителя.

До цього додати обчислювання успішности кожного учня зокрема — кляси й цілої школи — поправа конспектів усіх учителів — приготування до лекцій, — вичерпували останні сили й приводили учителів просто у якусь психічну хворобу.

Безсонність, страх за відповідальність, матеріяльні злидні тодішнього вчителя родили нераз божевільні думки: "Покінчити з собою!"

Товаришка Женя — яка мешкала зі мною в одній кімнаті — а була дуже релігійна — показувала пальцем на килим, який висів над ліжком і казала: "Там шукай помочі!" А під цим килимом ми скривали чудотворну іконку Гошівської Божої Матері, яку вручила мені мама, виправляючи в дорогу.

Скривали ми її, бо заборонено було мати ікони у клясах чи приватних кімнатах учителів.

Щовечера, коли погасили світла, обі ми навколішках довго, довго, молилися, просячи помочі в Божої Матінки. Ще того самого року я вийшла заміж і в усіх моїх клопотах став віруючи мене мій подруг.

Настав день 21 червня 1941 року. Тепла, погідна днина кличе нас на дозвілля. Ох! як своєбідно віддихнулося, як вийшли ми удвоє в ліс, у поле, на гори і звідтам дивилися на погідне небо, на хмаринки, які плили собі свобідно по синьому небі. Ах! як хотіла б я перемінитися в ту хмаринку і хоч на мить скинути з себе тягар обов'язків та свобідно погуляти собі з вітрами!

Найбільший скарб людини це — свобода!.. ...і думки линуть, у ті країни, де люди живуть свобідно!

Чому залишились ми тут?! Чому не перейшли кордонів, як це зробили інші? — запитую себе. Як рада була б я заснути та перенестися бодай у сні десь на відлюдний острів, і жити там мов Робінзон Крузо, коби лише позбутися цього душевного гніту! Коли так сиділи ми на "Дітьковецькій горі" та дихали тією свободою, на гостинці Тернопіль-Броди зачався якийсь оживлений рух, а горою в повітрі зачали зчаста пролітати літаки. Щось наче торкнуло мене! Може ті літаки це віщуни зміни? — прошепотіла я до чоловіка.

— Мовчи — сказав він і озирнувся поза себе, чи не почув хто моїх слів.

Вечірній присмерк западав... — мовчки верталися ми домів — кожне з нас своє думаючи. Над річкою через сіножать біжить проти нас посланець із Сіль-Ради та й відразу з докором: "Куди то ви, товаришко директорко, волочитеся — я за вами ціле село вже збігав! Війна! Приїхали з Воєнкомату, скликають Сіль-Раду — Мобілізація! Скоро ходіть — чекають на вас!" — реферує задиханий.

Стиснулись міцно наші руки! — якась радість заливає груди! — Зміна! Зміна! — якої так спрагнено чекали всі!

Не йду, а біжу до Сіль-Ради, тягну за собою чоловіка за руку. Вбігаю досередини, де сидять із Воєнкомату жовніри — серце лопоче в грудях.

— Це вас бачу востаннє! — Слава ж, Тобі, Боже! — хочеться їх привітати цими словами!

По вислуханні проклонів убік "германцов" та самохвальби про подвиги "Красной, непобєдімой армії" — пізньою ніччю прийшлося нам вертатися домів. У міжчасі мій чоловік уже встиг засягнути інформації від повертаючих людей із Тернополя про "евакуацію урядів" й інтернування наших інтелігентів.

Ми вже з подібним "інтернуванням" були обзнайомлені, то й постановили не ночувати дома. Рішилися піти до сусідиього села, де вчителювала моя своячка Марта. Ніч темна, непривітна, але якось радість пхає нас у цю тьму!

Ідемо гостинцем. Здалеку чуємо чиїсь кроки... клацають підковами. Ближче і ближче! Дві постаті йдуть проти нас! — мужчини!

Один із них блиснув електричною ліхтаркою, другий приложив мені дуло револьвера до грудей!

— Слава Україні! — поздоровили нас. Мороз перебіг поза скіру.

— Пізнаю! — каже один із них, цей із Району, який часто вештався по наших селах, і мав зв'язки з хлопцями — другий теж наш хлопець, колишній міліціонер. Страх і збентеження відібрали мені голос.

За хвилину я розсміялася, маскуючи збентеження, та сказала: — Хіба ж не пізнаєте мене? Я вчителька з М.

— О так, ми вас знаємо! А це хто? — вказують на чоловіка.

— Це мій чоловік, ідемо до тов. Марти, — відповідаю тремтячим голосом.

— Відведіть дружину до вчительки Марти та вертайтеся на міст біля млина, там є збірний повстанський пункт — упав приказ "районового".

Ми відійшли. Ноги чогось гнулися під нами, а руки дрижали мов наелектризовані. Якесь зле прочуття огорнуло мене. Мовчали ми обоє! Дійшли до хати, та не застали кузинки дома. Виїхала до Тернополя.

Випадало вертатися у своє село і ставитися на вказане місце. Але я потягла чоловіка через обійстя — минули ми садок і скерувалися в поля.

Натрапили ми на стебник, де господар переховував зимою пасіку. Стояв порожній. Двері відчинені, входимо. Натрапили на купу сіна, розгортаємо й зариваємося в ньому, якнайглибше. Ховаємося, як звірина перед хижаками. Коли впевнилися, що ми самі, я прошепотіла: "Це провокація!" Тихонько сиділи ми там загребані в сіні. Тай люди не спали цієї ночі. Рух і неспокій панував довкруги. В селі в'їдали собаки. Нараз усе втихло. Я пересувала чотки вервиці, яку носила все зі собою та посилила свої гарячі молитви до Пречистої, що Її я скривала за ки-

У хаті кожного свідомого християнина повинна бути

КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОВ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями ОО. Василіян видрукувано для Українців Святе Письмо СТАРОГО і НОВОГО ЗАПОВІТУ в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру . . . $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями . . $20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

лимом над моїм ліжком. Аж сон склеїв нам очі.

Як довго ми спали?! — не знаю. Нараз... остре торохвотіння скорострільної прошило повітря! Розбудило собак, які почали в'їдати та вити в обох близько себе положених селах. Ми прокинулися.

Якийсь невимовний страх огорнув нас. Ми знову стали молитись. І знов усе втихло...

Удруге озвалися півні — було вже добре по півночі. Ми сиділи притулені до себе, і сиділи так тихо, що чули биття своїх сердець. Темрява ночі почала зникати. На сході небо заморожіло. Наставав день.

Ще час було рухатися з нічного барлогу.

Коли заревла худоба, заскрипіли двері в хлівах, ми почали обтріпуватись із сіна, поправляти волосся й одяг. Незамітно опустили гостинний приют і пільними стежками подались у наше село.

На дорозі стрінули громади людей, які розправляли завзято, жінки заводили. Видно сталося якесь нещастя.

Побачивши нас, секретар Сіль-ради підбіг і сказав, що цієї ночі зниний усім провокатор із району зорганізував хлопців довколишніх сіл у повстанчий відділ і повів їх у Воробіївський ліс, де вже на них чекало НКВД зі скорострілами... Пішли в цю ніч... Перестерегти їх не було як — і всі знайшли смерть!

Свіжа кров скропила нашу землю! Постала нова могила, побіч десяток сотень могил, які вздовж і впоперек покривають рідні землі.

По приході Німців зібралися величезні маси народу з довколишніх сіл, щоби вшанувати їх пам'ять. Висипали спільну могилу. — Відправлено панахиду, здвигнули високий хрест, на якому здалека всі читали напис; "Спіть, хлопці, спіть".

Ледве, чи стоїть нині цей високий хрест — свідок сиротинцу для окупанта! Не стало ні могил, ні хрестів — залишились лише незагоєні рани в серцях близьких-рідних.

Перешуміла друга війна. По повороті до свого мешкання, яке ми покинули були на якийсь час, виняла я Гошівську Матір Божу з-за килиму, впала на коліна й у сльозах дякувала, що Вона приняла мої гарячі молитви та в такий грізний момент поставила мені розум на сторожі почуваць і через те врятувала я свого дорогого чоловіка.

Гошівську іконку не залишила я на поталу ворогам, а дала її на дорогу, коли виправляла чоловіка в невідоме! А коли по 3 місяцях ми віднайшли себе, я оправила її у рямки та повезла на еміграцію.

Чудотворна Гошівська Матінка помагала нам на тяжких роботах у Німеччині, врятувала нам від смерти одиноку нашу дитину, врятувала нас від репатріяції, допомогла виемігрувати в далекий світ!

Нині, коли люди збагатилися й прикрашують свої кімнати коштовними образами світової слави малярів, у моїй хаті на почесному місці пишається маленька незамітна чудотворна ікона Гошівської Божої Матері, якій ціни я не знаю!..

"Не бажаю насіння, що її дістав св. Павло, ані милости, з якою Ти простив св. Петрові: але ту, що Ти дав Її розбійникові на хресті, тієї одної прошу в Тебе".

Напис на гробі славного астронома о. М. Коперникa

Веселість, любов і покора це чесноти, які просто в чудесний спосіб служать приєднуванню людських сердець, зворушують їх для того, щоб вони з відкритими раменами обняли те, що людській природі найбільш противне.

Скільки маєте заперечення себе, стільки матимете росту в чесноті.

Св. Вінкентій а Паоло.

Наставлення серця того, що дає, робить його дар милим або ве-

Св. Амвросій

Через милість (милосердя) стаєтеся подібні до Бога, Отця вашого, про Якого сказано, що Він є Милість.

Св. Іван Золотоуст

Бути жертвенним для ближніх, це направду наслідувати Небесного Отця.

Св. Кипріян

Якщо б ми щороку викоренили бодай один блуд, то скоро стали б ми досконалими людьми.

Тома Кемпійський

Хочеш стати великим? Так зачни від малого!

Св. Августин

Казимир Грацина

СЛУГА БОЖИЙ АНДРІЙ І ПОКРИВДЖЕНІ

Підчас першої окупації Західньо-Українських Земель большевиками в 1939 р. на заряджения ігумена Климентія Шептицького я обняв лікарський консум при Народній Лікарні ім. Митрополита Андрія Шептицького, яка за большевицької окупації називалася 3-тя Радлікарня. Сам консум містився в будинку манастиря ОО. Студитів, який прилучили до 3-ої Радлікарні. Це було нове крило шпиталя, бо старе крило забрали большевики на 10-ту Поліклініку. В консумі я став працювати від половини жовтня 1939 р. Моїм директором був бл. п. директор О. Ш. Дуже гарна людина. На заряджения Митрополита багато з харчів я розділював між тих, які у большевії були поза законом; а багато з них жили в святоюрських будинках. Гірше було з доставою для тих, які мешкали дальше від вул. Петра Скарги де приміщувалися згадані будинки лікарні. З тої причини я особисто мусів ходити до багатьох мешкань. Треба було вважати, щоб не попасти в руки міліції чи НКВД. Ні живий, ні вмерлий був я коли йшов із харчами до манастиря ОО. Редемптористів на Зиблікевича, бо ж його партер займало НКВД.

На весні 1940 р. Народню Лікарню (по бол. 3-тю Радлікарню), яка була призначена для большевицьких достойників від капітана вгору і для цивільних головачів, обняла тов. Жукова, яка зарядила ліквідацію консуму, бо це "буржуазна видумка". Отже треба було поспішно випродати товар і харчі, та й самий я повис у повітрі, бо де тепер дістати мені працю?

Про це я повідомив о. ігумена Климентія. А що бував я в палаті дуже часто, бо закуповував усе, що було вартісне для Митрополита (літургійні вина, родзинки, свічки, дрова тощо), отже о. ігумен зараз доложив про те Митрополитові Андріеві. Другого дня при стрічі о. ігумен сказав мені, що говорив про мене Митрополитові й отець Митрополит (так отець ігумен титулував свого брата) хочуть мене бачити. Від о. ігумена я удався нагору до палати.

Митрополит якраз коґось принимав і тому брат Атанасій сказав мені заждати, "бо Ексцеленція чекають на вас". Ждучи я став на коридорі проти дверей балькону. Святий Юр був відчинений. Видно було все просто до головного вівтаря. В тім моменті, точно 12 год. вполудне, входять у двері церкви дві жінки і військовик-старшина Червоної Армії з дитиною на руках. Ждуть у дверях. Я цілий перенятий цікавістю. Боюся, щоб ось якраз тепер мене не покликали до Митрополита, бо хочу бачити, що дальше буде? З дияконських дверей іде сотрудник при св. Юрі о. С-н. Підходить і починає обряд Св. Хрещення. Який подив постав у мені і пошана до того молоденького старшини і тих жінок зі Сходу! Яка велика була їх віра. Не криються. Він військовик старшина (видно по нашивках), в однострою жовніра. В ході обряду пішли до тетраподу. По скінченні Отець подав їм цілувати хрест. Усі разом вийшли й зійшли сходами, а я все ще дивився в двері Святого Юра, маючи великий подив до віри наших братів зі Сходу.

Зі задуми вивів мене брат Атанасій; каже: "Ідіть, бо я сказав Ексцеленції, що ви вже є". Я такий був зацікавлений подією, що не чув і не бачив, хто саме вийшов від Митрополита.

Увійшов я зворушений до Митрополита. Він сердечно мене приняв. Сказав, що "отець ігумен казав мені, що ви хочете виїздити зі Львова, бо консум зліквідували. Але я хочу, щоб ви остались у Львові, бо мені вас буде треба. До мене напливають великі суми грошей від вірних, отже, хоч ми позбавлені нашого майна, то приходи є. І я хочу, щоб ви скуповували харчі та розвозили на вказані адреси, які я вам дам. Насамперед підете до вдів і сиріт по священиках, потім до судових радників і адвокатів та взагалі до тих, які у большевиків вийняті з-під права. Тут маєте на початок шість тисяч рублів та список 14 родин удів і сиріт по священиках. Коня візьмете від брата, що займається господаркою при палаті." Зі словами "Хай Бог благословить", Митрополит мене відпустив. Та вже при дверях Митрополит порадив мені: "Пам'ятайте, що мені вас потрібно!"

Я зараз закупив решту харчів із консуму, бо багато лікарів уже повикуповували ті харчі. Дещо докупив поза консумом і другого тижня я вже був готовий розвозити харчі на вказані адреси. Щераз зайшов я до Митрополита повідомити, що вже зачну розвозити. Тоді Митрополит сказав мені: "Коли прийдете до якоїсь хати з харчами, то скажете, що ви післанець від мене. Що я посилаю їм архиерейське благословення та хочу знати, як вони живуть. Скажіть, що я за них пам'ятаю. А тоді вручите їм ті харчі."

І ще того самого дня я поїхав на вказані адреси. Входжу до мешкання одної вдови при вул. Курковій. Матері немає в мешканню. Є тільки діти. П'ять чи шість. Я їх поздоровив і кажу, що я посланець від Отця Митрополита, де є ваші мама? У той момент зчинюється крик радости і плачу: "Мамцю, мамцю, посланець від Їх Ексцеленції!" Я добре мушу панувати над нервами, щоб самому не попасти у велике зворушення. Входить мати-вдова. А вої діти: "Мамцю, Ексцеленція за нас пам'ятають!" Я поздоровив удову-матір та кажу: "Приношу вам архиерейське благословення від Їх Ексцеленції Отця Митрополита. Їх Ексцеленція пам'ятають про вас, хочуть знати, як ви жиєте та посилають вам дещо харчів. У той момент зчинився такий плач і крик: "Отець Митрополит про нас пам'ятають, о наш Боже, Ексцеленція про нас пам'ятають!" Я мусів добре кусати себе в губи, бо очі були повні сліз, а я хотів таки показатися посланцем Великого Митрополита. Таке повторювалося в кількох хатах.

У двох хатах гарно подякували, але не прийняли харчів, бо казали: "Нас із хати п'ятеро працюють, то було б гріхом користати з підмоги доброго нашого Отця Митрополита, тоді коли дійсно є люди, які цеї підмоги дуже потребують." Тоді я дістав додаткові адреси і там я повіз харчі. Продовж тижня я розвіз ті матеріяльні дари, які закупив за гроші дані мені Слугою Божим Андреєм, та при цьому в кожну хату я приніс архиерейське благословення Митрополита, Його пам'ять та так оживив пам'ять про нього. А це були великі моральні добра, які бадьорили неодного в тих тяжких часах.

На цім моя акція скінчилася, бо за два дні я мусів покинути Львів.

В. Барка

БУДІВНИЧІ НАУКИ І РЕЛІГІЯ

Старинна японська мудрість учить: "Каміння летить на дерево, на якому є плоди".

З тієї ж причини — багато нападок на релігію; особливо в СРСР, де Большая Советская Енціклопедія, том 36, сторінка 335, проголошує: "Релігія своєю сутністю ненаукова. Релігія — опій для народу."

З цією формулою про опій Енгельс звернувся листовно до Дарвіна, хвалячи його книгу "Походження видів", як "нищівний удар по релігії", Церкві й Біблії.

Дарвін відкинув похвалу і відповів, що він сам і його родина — глибоко релігійні люди і він просить не робити з його книги висновків, які ображають релігійне почуття віруючих. Так Енгельс за напасть на релігію дістав поличника від одного з найбільших творців науки того часу. Науку і релігію Дарвін згоджував у своїй душі.

Не формально-логічне згодження на папері, але живе, в серцях майже всіх геніїв науки, дає вирішальну відповідь. Академик Павлов був церковним старостою до кінця життя. Видатні українські вчені й мислителі нових віків, починаючи від філософа Сковороди і до геохеміка Вернадського, були релігійними людьми.

Погляньмо, як визрівали плоди віри.

Американський проповідник XIX століття Ґоллевей писав у книзі **"Походження і зріст духовного життя:** "Які дивні є міріяди джерел, що завжди б'ють і виливають повноту води і все ж не перестають! Які дивні є великі поля блискучих льодовиків... Яке дивне є сонце, що сходить, ширячи промені світла і тепло навкруг на мільйони миль, осяюючи цілу сонячну систему і даючи життя й освітлення для безлічі живих істот!.. Який дивний є ввесь світ матерії, відкритий удень, і всі зорі неба, відкриті вночі... Яка дивна ця життьовість, що вперше побачена в мікроскопі, є та сама в усіх родах живучих істот! І дивне джерело всіх цих живих істот пояснить тільки так: "Рука, що створила їх, є рука божественна."

Ґоллевей окреслив шлях, який пройшли одночасно і наукова і релігійна думка — до спільного висновку про божественність світопорядку і до пізнання божественної сили Творця.

Основоположник наук Аристотель писав:

"...ті, що першими звернули свій погляд на небозвід, на впорядковані ряди зірок і обертання сонця, шукали Творця і керівника... Все це не могло виникнути випадково, але повинно було бути твором одвічної сили."

Також Бекон, фундатор новітньої філософії, стверджує:

"Я радше повірю в байки, ніж у те, що всесвітній твір — без розуму." "Це правда, що мала філософія схиляє свідомість людини до атеїзму, але глибина в філософії приводить людський розум до релігії."

Математик Ньютон пильно вивчав око, його будову й оптику. Око ввесь час приймає мільйони вражень і точно відтворює їх у барвах і обрисах, як ані один фотоапарат. Око має найдосконаліші пристрої для "наставлення" і безконечно складну лабораторію з масою колбок і реторт, де відбуваються фотохемічні процеси і звідки враження передаються в свідомість. Побудова ока без свідомого прикладення всіх знань оптики, була б цілковито неможлива. І тому Ньютон сказав, що одна будова ока доводить існування Бога.

Галилей, який вірив у правду Біблії, прочитав там, у книзі Йова, як Бог "поклав вагу" для вітру; і Галилей тоді відкрив закон важучости повітря.

Один із першорядних творців модерної астрофізики, Джінс, писав, що образ світу, як великої машини без Бога, скрахував, і тепер наука бачить світ як **велику думку Творця.** Також батько сучасної атомістики й автор теорії релятивности, Айнштайн, зазначив, що релігійне почуття, це "сила всякої справжньої науки". Недавно видатний знавець термоядерної фізики, керівник інституту нуклеарних досліджень, скаав таке: "Християнство основується на великому числі фактів. І тому наша віра є таким самим істотним елементом науки, як і всяка інша наукова правда."

Це надзвичайний факт нашої сучасности: якраз у роки найбільше вражаючих наукових відкрить, найвизначніші вчені врочисто проголошують свою віру в Бога. Бо через ті відкриття виявилася незбагненна мудрість Його — в порядках і житті всесвіту: Його твору.

Др. М. Бараболяк

ІЛЕВЕТНИКАМ МИТРОПОЛИТА

Пише брат зі Львова: "Йосиф поїхав був у гостину до Івана, а що Иван помер, то він тепер у Павла. Як радісно нам, що йому вдалось дістатися туди! Хоч люди кажуть, що Він повернеться назад до нас, краще, щоб оставався там, де є тепер. До Юра ж його і так не пустять. Хоч як же хотілось би бачити його тут між нами! Сама свідомість, що Він між нами, якою розрадою для нас була б... О, коби ви знали, як важко часом, коли віра в будуче заломлюється..."

Він знає, що не лише той, хто писав цього листа, але багато, багато братів, сестер, матерей, батьків ждуть його. А тому він не може не думати про поворот.

Ви вертались колись із чужини попід колючі дроти в Карпатах, ховалися літами від польської поліції, відтак НКВД, Ґештапо. Він так, як і ви, в Україну повернутись не може. Як колись його попередник Андрій, коли виїздив за кордон і вставлявся за Церкву й нарід, ніколи не міг забувати, якої держави він громадянин, так і митр. Йосиф мусить мати все в пам'яті, що йому дорога назад не попід колючі дроти...

Врешті чи знаєте під якими умовами йому було дозволено виїхати? Які зобов'язання мусів він прийняти на себе? А радше: який договір був складений між Ватиканом а Советським Союзом у справі його повороту? А договір такий мусить бути додержаний, бо Ватикан турбується долею не тільки нашого митрополита, але має більше ким опікуватися поза залізною заслоною.

Ви не вірите, що може вдатися відновити католицьку Церкву на українських землях. І я не дуже в те вірю. Але що вчора і нині було не до подумання, завтра може бути здійснене. Незбагнуті ж дороги Божого Провидіння, багато речей міняється нині на наших очах. На всякий випадок ані митрополит, ані ті, що про те думають у римській курії, аж ніяк не наївні люди.

Не квестіоную Вашого патріотизму, навіть не критикую вашого способу мислення. Прикро тільки, що після стільки невдач, ви не навчились одного, чого повинні були навчитися: толеранції. Бо ж хіба повинні ви були пересвідчитися за ті роки, що є різні дороги до мети, а рецепти на ідеальну політичну лінію ще ніхто не найшов.

І з одним іще мусите погодитись: його мислення не йде по лінії вашого. Провідною ідеєю його життя і діяння не земські справи, хоч би навіть такі високі і благородні як національний інтерес. Що для вас мета, для нього лише засіб. Ціль його вести довірені йому душі до Бога, до вічного життя. Він не

політик, до того ж іще не може себе ніяк пов'язувати з якоюсь групою чи партією. І коли нарід у неволі, він мусить вести його до Бога. А боротися з існуючою владою він може тільки до деяких меж. Ісус Христос не ангажував себе в боротьбу проти Римлян за визволення жидівського народу (хоч це була головна вимога "Месії" в жидівському понятті). Нація, як родина, це лише середовище, де людині краще й легше найти дорогу до Бога. Лише Бог абсолютна мета.

Що для нього мета, для вас лише засіб. Признаймось до того відкрито й щиро!

Не визивайте його отже за те, що він не має змоги допомогти вам у здійснюванні ваших завдань. Коли б у нього була змога це зробити, він певно не відмовився б. Але обставини обмежують можливості його політичної діяльности.

Та нераз уже так бувало в нашій історії, що ми обкидували болотом найкращих із нас. Тож не дивуватись і цим разом.

І ще одне хочу підкреслити: він з України. Чужий уже вам? Коли він уже чужий вам, що переживав із вами вашу боротьбу в Україні тому чверть сторіччя, то як же чужими стали ви вже людям в Україні сущим? Словами ви близькі, а способом мислення, серцем?

Читайте лист брата і побачите який митрополит близький і потрібний Україні. А Україна — це той брат, сестра, мати, що там. Вони ждуть його, але чи ждуть із такою ж тугою вас?..

Кажете — він не хоче з вами рука в руку боротися за Україну? А я вам скажу: він не говорив багато відколи приїхав. Але коли забрав слово на Вселенському Соборі, то він сказав світові про Україну більше, чим ви за 20 літ вашого перебування на еміграції. 2500 князів Церкви оплескували не тільки його, але і вашого брата, сестру, матір і батька, цілу Україну. Це був поклін світу Україні.

Чим супроти того ваші слова?

В. Буженко

А ТЕПЕР У НАС ІНАКШЕ?

Що важніше, як виховання молодого покоління, гідної для нас зміни? Як болить нас, що московська рука в нашій Україні московщить школи! З яким болем і острахом дивляться наші передові відповідальні одиниці в майбутнє? Оце питання, які нам майже щоденно стають перед очима і на які ми повинні таки позитивно відповісти, їх розв'язати! Ми, скажу, еміграція. Та ж над нами не висить меч Демокла з Кремля, ми маємо свободу, ми маємо, Богу дякувати, і педагогічні сили, і матеріяльне забезпечення, ми можемо дати не тисячі, але мільйони на рідні школи, на своє власне релігійно-національне виховання... Та що з того. У нас повторюється стара історія, яку хочу навести з історії бойківського шкільництва: "Наш народ усе любить нарікати на біду, на тяжкі часи, і все відкладати на пізніше, а тимбільше школу, як щось нового; школу вважали люди в деяких селах за панщину, котрої за всяку ціну не треба допустятя до села. Деякі священики, ідучи по лінії найменшого опору, відписали в тім дусі, щоб і своє начальство вдоволити, і людей собі не наразити; зложили все на біду, на градобиття, на хмароломи, на сонячну спекоту, і сиділи дальше між темним народом, як у Бога за дверми. О. фон Коростенський відписав просто, що школи не треба, бо його пфаркіндер (парохіяни) пасуть у лісі худобу, а в зимі сидять босо на печі, і так повинно бути дальше, бо пощо Бойкові завертати голову якоюсь школою? Були й люди відважні, як о. Теофіль Калужняцький, котрий умів до людей промовити, заложив школу, постарався за вчителя та доніс начальству, що в нього наука вже відбувається. Таких людей було мало. Длятого ціла шкільна робота йшла якось пиняво та довела до того, що австрійська держава по 1867 році відібрала школу з наших рук, із рук нашого духовенства — а передала цю школу чинникам, котрі вміли вести мудрішу політику, котрі сказали: "Пши Тобє, Панє, стоїми і стаць хцеми". — Поляки, взявши в свої руки нашу школу, повели її по лінії своїх національних інтересів, а нам дозволили протестувати, жалуватися на кривду. Та самі вони робили своє дальше, бо знали, що школа, це найважніший чинник виховання народу, а польський філософ Лібельт проголосив тоді ідею, що "научицель народови, самего Бога капланем"[1]).

І сьогодні, коли ми вдумаємось у справу нашого шкільництва, нашого рідного виховання, то

---

[1]) Іван Филипчак: З історії шкільництва на західній Бойківщині (від 1772-1930)" — Літопис Бойківщини, Самбір 1931 р.).

ми ті самі слова мусимо повторити, а до того ще додати, що нас історія нічого не навчила, як кажуть: "Горбатого і могила не направить!" Тому скиньмо з себе оце вікове очманіння і візьмімся вже раз поважно до такої життєвої справи, як шкільництво. Ми ж на свободі, ми сьогодні куди краще стоїмо, як наш народ на панщині. Ми маємо високу національну свідомість і тепер із нами таки числяться люди, вже хоч би для голосів при виборах. Тому нехай ці слова будуть для нас спасенним моментом. Нехай кожна родина, громада, хоч найменша, першим і суттєвим своїм життєвим завданням уважає *виховання* молоді по своєму: і національно і релігійно. Вже досить насміялися з України сторонні люди, вже раз пора сказати собі, що від тепер у нас буде інакше! Ми поступимо, ми зачнемо інакше на справу рідного виховання задивлятися, ми доложимо всіх старань і серця, і ума, і... кишені, щоб високо поставити українське виховання на поселеннях.

Кажуть, журбою поля не переореш, як теж казанням, що, мовляв, біда, тому годі вислати дітей до рідної школи, нема змоги їх виховати на своїх дітей і своїх громадян, — та це стара вимівка. Це... неправда! Бо тепер матеріяльний стан людства стоїть високо, бодай у так званих вільних країнах. Як воно смішно говорити, що нема кілька сотиків на посібники чи вчителя для дитини, коли вдома мається всі осяги сучасної техніки, включно до найновішої телевізії... Бо навіть, кажімо, коли б це була справжня біда, криза, скрута, то й тоді одиноким виходом для нас, а головно для нашої зміни, є виховання, є наука. Як не можемо дати маєтку дітям, то даймо їм виховання, подаймо їм науку. А ця куди вартніша, як маєток. Науки ні злодій не вкраде, ні вогонь не спалить, ні міль не знищить.

Та однак даймо їм *свою науку, своє виховання*, бо про загальне виховання, про здобуття життєвого становища, кар'єри, наші люди навипередки стараються і до всяких шкіл і на всякі курси своїх нащадків посилають. Сьогодні можемо стрінути нашу молодь, що студіює по різних високих школах, побирає знання фахових наук, наш доріст учиться чужих мов, не лишає і мистецтва (музики, малярства, тощо). І на це завжди є засоби, і тут ніхто не каже, що годі післятя... Але навпаки з якимсь таким ривалізмом наші люди пхають своїх дітей на високі школи, аби тільки виучувалися і визначалися... Однак замало є в наших людей амбіції, щоб їх дитина набула знання про себе, як колись казав грецький філософ: Пізнай себе — це найвища філософія-мудрість. Про свій нарід, про його культуру, минуле й завдання в сучасному та в майбутньому.

Колись, ще в краю був звичай, що як хтось дав голос на чужого, чи купував у чужого, то такого громадськість наша бойкотувала, нічого спільного не хотіла мати з таким безхребетним хрунем. Навіть таких чинно переслідувано. А на еміграції про такі спасенні засоби громадської дисципліни геть забулися! Можуть у пана Х. діти ходити до чужої школи, нашої мови ні словечка не розуміти, до нашої церкви взагалі не заглянути, але пана Х. вибирають громадою на відповідальні пости в громадських установах, йому належиться перше місце, тощо. І він має патент патріота (100%) і християнина. А спробуйте сказати щось проти?! То вас огласять, як казав Шевченко, юродивим! Коби б тільки тим, а то буває грозять, що, мовляв, ми тес, постараємось про репатріяцію такого безличного порушника публичного спокою і прав вільної країни!... Аякже, цур їй та пек оцій нашій атомово-телевізійній панщині!

У Божих справах боюся людських засобів більше, ніж диявола.
Св. Вікентій а Павло

Честь гине, коли її шукати. **Св. Тереза Велика**

Покора це чесноти, якою людина в найправдивішім пізнанні власного Я бачить свою власну дрібноту. **Св. Бернард**

Покора притягає до себе Божу ласку так, як магнет залізо.
Св. Бернард

І побачив я всі засідки ворога, простягнуті на землі та й спитав себе, зітхаючи: І хто ж утече перед ними?... І почув я Голос, що сказав: Покора. **Св. Антоній Пустиножитель**

Будьте покірні, бо інакше видасться Вам Слово Боже казкою! Я навчився багато від дітей, бідних, простих людей і селян.
Св. Климентій Марія Гофбавер

Справді великий чоловік не сходить з себе ніколи дітячої покори.
Китайська приповідка

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Ще в старому краю деякі люди переконували нас, що в початках християнства процвітав найкращий комунізм, бо, мовляв, навіть і Св. Письмо пише, що в тих часах перші християни жили разом і все в них було спільне. Таке говорення можна почути ще й сьогодні, на еміграції. Як задивлятись на таке твердження про перших християн?

Перші християни певно не були комуністами в сьогоднішньому значенні цього слова. Якщо хтось хоче покликуватись на Св. Письмо і з нього доказувати, що комунізм це витвір християнства, бо, мовляв, перші християни все мали спільне, то такий хай прочитає собі не дві слова, а цілий текст у Св. Письмі, де говориться про те "все спільне" у перших християн, а тоді побачить, який безмежно далекий був той "комунізм" перших християн від сьогоднішнього комунізму.

По перше, перші християни жили вірою в Бога, із дня на день зростало їхнє число, вони "постійно перебували в апостольській науці", "перебували в храмі... в молитвах,... на ламанні хліба (себто на Св. Літургії)..., споживали харчі з радістю в і простоті серця, хвалили Бога та втішались любов'ю всього люду" (Діян. Ап. 2,42-47). Сьогоднішній комунізм усіми засобами бореться проти віри в Бога, переслідує апостольських працівників — єпископів, священиків і вірних, що ходять до церкви, замикає Божі храми й духовні семінарії, карає тюрмою, чи засланням за Св. Хрещення, Св. Сповідь, уділювання Св. Причастя, а релігійні вірні втішаються не любов'ю, а погордою й ненавистю всього комуністичного люду. То чи можна сьогоднішніх комуністів прирівнювати до перших християн?

А, по друге, те, що перші християни "мали спільне", не було таке спільне, ані не ставалося таким способом спільне, як це роблять комуністи сьогодні. Перші християни, надхнені Христовою любов'ю до ближніх, самі й добровільно давали багато мов до спільної каси, чи для спільного добра, щоб і найбідніші почували себе щасливими в Божій громаді вірних. Вони роздавали багато, бо правильно судили, що маєток не є виключно їх власністю, а даром від Бога і належить до Бога. У такому й тільки в такому розумінні "всі віруючі були вкупі й усе мали спільне". Ось:

1. Першим християнам, ані Апостоли, ані державний режим поганського Риму не забирали їх маєтків, а "вони самі продавали свої маєтки й роздавали їх усім, як кому чого треба було" (Діян. Ап. 2, 45).

2. Перших християн ніхто не заганяв насильно до колгоспів, бо в Св. Письмі не кажеться, що маєтки всіх були перетворені в один спільний маєток. Навпаки, Св. Письмо, оповідаючи про життя перших християн, виразно говорить, що вони, хоч і роздавали бідним свої маєтки, або, продавши маєтки, гроші з продажі складали "у ногах Апостолів", то все ж таки робили це з власної волі й могли заховати для себе стільки, скільки їм треба було, бо ж це була їх власність. Про це свідчить випадок з Ананією й Сафірою.

3. Ананія й Сафіра мали шмат поля, який самі добровільно рішили продати, а дохід передати Апостолам, щоб ті роздали бідним. Але Св. Письмо каже, що "Ананія... сховав дещо з ціни... решту ж приніс і поклав у ногах Апостолів". Видно, що Ананія шукав слави у людей за свій добрий учинок і послугувався неправдою й ошуканством, бо він, а потім і його жінка Сафіра твердила, що "за стільки" вони продали свою землю, отже що вони все віддають для бідних, хоч не мусіли всього віддавати. Св. Ап. Петро, просвічений Св. Духом, пізнав лукавий намір Ананії і скартав його за це, кажучи: "Ананіє, чому то сатана наповнив твоє серце, щоб обманути Святого Духа і ховати частини ціни поля? Хіба те, що ти мав, не твоє було, і коли його продав, гроші не були у твоїй владі?" (Діян. Ап. 5, 4). З тих слів св. Петра видно, що маєток багатих християн не був конфіскований для якогось спільного фонду-колгоспу, а був він їхньою власністю, вони могли його тримати для себе, а коли й продавали його, дохід із тієї продажі був їхньою власністю, з якою могли робити, що хотіли: могли заховати для себе, або могли роздати його бідним, але ніхто не забирав його від них. Отже видно, що між першими християнами були бідні й багаті. Багаті мали свою приватну власність, із якої, по своїй добрій волі, могли робити пожертви для бідніших своїх братів у Христі.

Такий комунізм, як хтось так хоче його назвати, комунізм повний віри в Бога й повний любови до ближніх, що його бачимо в перших християн, потягав до себе нових віруючих і вони горнулися до Церкви тисячами щоденно. Від сьогоднішнього ж комунізму, що панує в різних комуністичних країнах східньої Европи мільйони втікають і крізь найтяжчі небезпеки вириваються до західнього вільного світу. Чому? Оце тому, що сьогоднішній комунізм такий далекий від "комунізму" перших християн, як далеке є пекло від неба. Тому то покликуватися на комунізм серед перших християн, — це принаймні крайнє неуцтво, якщо не аж диявольська хитрість і злоба.

Перед одним наступом під час війни в Кореї наш капелян дав усім нам загальне розрішення, бо подрібно сповідатись не було ані часу, ані можливости. Але чи всі гріхи прощені таким загальним розрішенням? З того приводу я маю часті неспокої сумління. Що мені робити?

Св. Церква навчає, що можуть бути випадки, коли людина не мусить виявити всіх своїх тяжких гріхів, а все ж таки може гідно одержати розрішення і прощення всіх тих гріхів. Ось, нпр. людина, що швидко вмирає в якомусь нещасті і вже не має часу визнавати всі свої гріхи і їх число, але ще здібна збудити жаль. Подібно й на війні. Військовий капелян фізично не має можливости висповідати всіх вояків, що находяться в небезпеці смерти і тому він тільки скаже, щоб усі пригадали собі свої гріхи, щоб збудили жаль і постанову поправи, а коли це в серці зробили, тоді капелян, без слухання поосібних сповідей, уділяє всім загального розрішення. Через таке загальне розрішення прощаються всі гріхи кожного вояка, що гідно жалував і каявся. Але хто з тих вояків не загинув у наступі, той має обов'язок пізніше, при найближчій Св. Сповіді, подрібно визнати всі смертельні гріхи і їх число. Хто через незнання цього обов'язку не зробив так зразу при першій Св. Сповіді, той повинен це зробити тоді, коли дізнався про те, що такий обов'язок тяжить на ньому. Отже і Ви, Приятелю, будьте спокійні: всі Ваші дотеперішні Св. Сповіді були важні, бо Ви не знали про цей обов'язок, що треба доповнити фронтову "загальну Св. Сповідь" при найближчій мирній Св. Сповіді. Тільки ж тепер, коли знову підете сповідатися, визнайте також і ті давніші Ваші гріхи, за які Ви збуджували жаль перед атакою на фронті, а не мали можливости висповідатись із них подрібно.

Як задивлятись на лікування вірою? Є багато тяжко хворих, для яких лікарі не мають помочі, а, оце, проповідник П'ятидесятників, Орал Робертс, навіть на телевізії виступає з окремою програмою і прилюдно лікує тяжко хворих при помочі їх віри та своєї молитви. Чи такі уздоровлення це правдиві чуда?

Чуда діються навіть і сьогодні, хоч ми довідуємося про них далеко пізніше. Чуда творить Бог, або вибрані люди, яким Бог дає Свою Божу силу творити чуда. Але чуда не діються таким цирковим способом, як це робить проповідник Орал Робертс. Він їздить із міста до міста, розставляє великі шатра, де збирається до 10,000 цікавих на сензацію глядачів, і він перед ними та перед телевізійними камерами, на видовище всієї Америки, як це я і сам бачив кілька разів, із криком "видужай", фабрикує чудо за чудом, а глядачі попадають у гіпнозу та шал-істерію, кричать, плачуть, падають на землю, ну, і складають солені гроші на підтримування його "чудотворної діяльности". У вигляді Робертса (він має 46 років, 4 дітей і свою головну квартиру-каменицю вартости 3 мільйонів дол.) та в цілому його поведенні нема жадної духовности та й нічого духовного він не дає своїм глядачам.

Робертс ніби чудом уздоровлює важко хворих, які вірують у його чудотворну силу. Але лікарі, які слідкують за його методами лікування, мають свої погляди на ті "чуда". Хоч Робертс і його співробітники (він має їх 345) кажуть таким "уздоровленим" піти й показатися лікареві, що оце вони зовсім здорові, то таки добре вважають, щоб "уздоровлений" не пішов до лікаря. Один діябетик (хворий на цукрівку) "уздоровлений" Робертсом, не пішов до лікаря, перестав уживати інсуліни та наступного дня помер. Асоціяція Американських Лікарів є того погляду, що такі видужання є: 1. наслідком сугестії і хворий, справді, може почувати себе краще на якийсь час; 2. або лікар даного хворого поставив мильну діягнозу, отже хворий властиво нездужав на зовсім щось іншого, а не на те, що лікар думав; 3. або йшлося більше про психічну недугу, ніж про фізичну, бо знаним є факт, що багато тілесних недуг постає з психічних, внутрішніх гризот.

Як задивлятись на лікування вірою? Лікування вірою зовсім можливе, хоч воно рідко буває аж чудом, бо чудо — це особлива Божа ласка, яку Бог довільно дає, коли хоче і кому хоче. Навіть і сам Христос вимагав віри в тих, що просили в Нього уздоровлення. Але Бог не робить чуда на показ, для задоволення людської цікавости, а коли робить їх, то не продукує чуда за чудом, мов у фабриці. Ось, у Лурді вже понад 100 років діються чудесні уздоровлення, а, однак, дотепер начислено всього около 40 *чудесних* видужань. Бо ж *чудесне* видужання є тоді, коли недуга очевидно спалює живі клітини організму, як це буває нпр. із раком або сухотами; коли недуга є певно невилікувана, і це ствердило більше лікарів при помочі наймодерніших засобів, коли нпр. кість очевидно зламана, чи людина вже осьось умирає, а, оце, хворий в одній хвилині, під впливом молитви, чи благословення, чи дотикнення посвяченим предметом (як мощі Святих, як

Людська вода, або, хрест) нагло видужає, рани щезають і замість спалених недугою клітин появляються нові, живі клітини, що ніяк не могло статися при допомозі ліків, операцій чи гіпнози. А навіть і такі очевидні наглі уздоровлення Церква часто не вважає аж чудами, бо в лікарській практиці бувають випадки, хоч і дуже рідко (один випадок на 80,000 хворих на рака), що симптоми-познаки недуги самі щезають безслідно. Такі уздоровлення можуть бути чисто провіденціяльні, а не аж надприродні, себто, Бог у Своєму Провидінні може хотіти, щоб дана важко хвора людина видужала, бо хоче винагородити її за якісь добрі вчинки, або має якісь пляни відносно неї, напр. хоче оживити її віру, привести її на добру дорогу, вжити її до виконання якогось післанництва, і т. п. Таке видужання може бути чудом, себто ділом зовсім надприродним, або Бог може так уложити діяння природи й сил організму, що організм вилікує себе сам. У таких не зовсім певних випадках Церква має свої застереження і навіть наглих видужань із важкої недуги не визнає за чудо.

Учений богослов-моралїст Нольдін каже, що ті, через кого Бог нераз уздоровлює хворих, не мусять бути аж святі. Можуть це бути простенькі люди, яких ніхто не вважає аж особливо побожними. Бог може дати їм силу уздоровлювати молитвою, знаком св. Хреста, дотиком, і т. п. Але треба поважно сумніватися, чи Бог, для роздавання таких надзвичайних ласк, уживає шарлятанів, які через сумнівне уздоровлювання шукають сенсації, розголосу і грошей. Вони, зискавши довір'я до себе та до своєї "чудодійної" сили, можуть впливати на нерви, на уяву, можуть гіпнотизувати, розбуджувати істерію, можуть викликувати у хворого почуття, що його ніщо не болить, що він уздоровлений, можуть навіть лікувати недуги, яких властивою причиною є хвороблива гіпохондрія (вмовлювання в себе, що вони хворі на це, або на те), або причиною яких є психічні забурення, неспокої, але назвати це чудом — ніяк не можна. Такі "чуда" може довершувати кожний лікар, який знайде добрий психологічний підхід до недуги свого пацієнта.

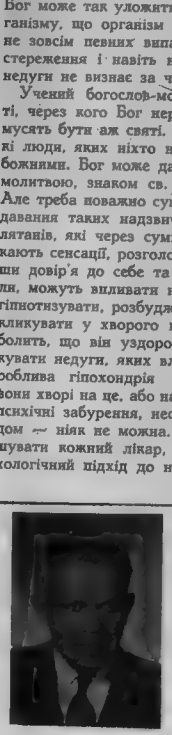

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Олександер Мох

ІЗ СПОМИНІВ УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВЦЯ

Видавець, сміються з нас, видавців, люди, це стан, який вибрав собі заступником Юду Іскаріотського, який перший "видав" Христа... Щось у тім є трохи правди, бо справді багато сучасних видавців це справжні нехристи-Христопродавці. Та й із другого боку і те правдиве, що видавець, особливо ж український, постійно в розшуках за... срібняками; вони потрібні йому на сплату довгів, які він, дурний, наробив, узявшись видавати книжки. Таке діється навіть із Жидами: ось, для прикладу, англійський видавець Фредрік Варбург пише в своїх споминах[1]) постійно про грошеві клопоти й розшуки за грішми, хоч він видавець книжок англійською мовою, сам же з жидівської родини світової слави мільйонерів...

То й хіба ще менше дивуватися треба мені, коли я, по около 15-річній боротьбі з українським нечитальником, оглянувся за якимись срібняками... з іншого боку. Думав я так: коли Жиди доробляються як видавці на Поляках, то чому й мені, хоч Українцеві, на таке не піти б? А зароблю на Поляках, то може поплачу свої довги за видавання українських книжок... Щоб не бути при цьому "хрунем", мушу видавати не книжки авторів-Поляків, а переклади з чужих мов і з такою ідеологією, яка не шкодила б українській справі.

Це вже були часи панування пілсудчиків, так званої "санації". Польська преса була вже вповні майже в жидівських руках (за виїмком націоналістів, але їхні редактори не все давали приклад витривалости своєму націоналізмові: напр. коли один із них у Львові, оженився і потребував більше грошей, то просто "за ніч" перекочував до жидівської преси...) Великі видавництва були теж у жидівських руках, хоч "на око" були польські; напр. велике видавництво "Руй", було жидівське, але головним "показовим" його директором був поляк-сенатор М. Ванькович; він недавно перемігрував до совєтської Польщі, прослідивши перед тим добре лондонський і американський грунти. Також великі книгарі, напр. Полонецькі у Львові (вихрест), та майже всі гуртівники були Жиди.

Перші дві мої книжки в польській мові були перекладами з німецького; перекладав їх мені відомий український письменник Юліян Опільський (Юрій Рудницький). Перша книжка це була протибольшевицька брошура одного німецького дуже культурного графа, що писав під псевдонімом, п. н. "Демони над Европою". Цю брошуру, п. н. "Большевики, Жиди і християнство" перероблив опісля на українське Роман Сказинський, редактор большевицької газети "Сила", якого опісля большевики по його приїзді до Києва, після "процесу 27-ох", негайно розстріляли. Також дві чи три інші протибольшевицькі книжки мого видання приготовляв для мене інший комуніст-письменник: бл. пам. Іван Шкварок; він опісля покинув комунізм і став націоналістом, написав широко-відому книжку п. н. "Проклинаю" (большевиків). Оба ті приклади вказують лише на продажність багатьох лівих літератів, продажність, зрештою, зрозумілу, бо ж основану на матеріялістичному світогляді: нема неба, то треба пожити краще на цьому єдиному для них світі... (Дуже культурно написана ця праця була друкована в відомому католицькому віденському журналі "Дас Ноє Ройх", який опісля об'єднався з іншим католицьким журналом і виходив під ред. д-ра Еберлє; як дуже впливовий журнал із католицькою ідеологією п. н. "Шенере Цукунфт". Наклад тієї праці в польській мові у мене був 16 тисяч, в українській 2 тисячі. Тому, що книга підходила своїм релігійним підложжям читачеві-католикові, а й моє видавництво "Добра Книжка" спиралося на християнських засновках, я розіслав свою першу польську брошуру всім польським священикам. Поштове конто на гроші відкрив я на прізвище проф. Юрія Рудницького, бо таке "щиро-польське" шляхоцьке прізвище надавалося краще від мого руського, хлопського...

З українського духовенства, якому я розсилав українські свої видання, на яких 3,000 осіб платило мені за них ок. 14%; коли додати до цього ще яких 400 світських людей, що платили за українську, післану їм книжку, то разом прибирувалася якась тисячка читальників, що платили за українську книжку. Але їх ставало щораз то менше, бо йшла "світова економічна криза", викликана в Америці для приборкання дрібного приватного капіталу. Мої сподівання на більшу ідейність латинського польського духовенства аж ніяк не виправдали себе: з польських панотців заплатило всього ок. 8%, на 6% гірше від наших... Виявилося, що під яремна нація видає з себе більше ідейних людей, аніж державна: подібне явище випробував я вже на американському грунті, де теж таких ідейників немає більше 8%.

Друга книжка, яку я видав польською мовою, було більше оповідання И. Емонтса (Німця, католицького священика-місіонаря) з екзотичної країни в Африці п. н. "Дух тривоги" (перерібку-скорочення тієї книжки видало Марійське Т-во

[1]) **Fredric Warburg.** An Occupation for Gentlemen?, Hutchinson, London 1959.

Молоді у Львові, п. н. "Дух страху"), теж у перекладі Опільського. Третю книжку, повість про кінець світу Баскійця П'єр Ланда п. н. "Більбіліс", переклала мені з французької мови Яніна Лозінська, польська журналістка зі Львова. Книжки мали по 4000 накладу, отже такий самий наклад, як і мої українські видання. Порозсилавши їх польському духовенству, я зробив тільки більше довгу власній касі: крім ідейного надбання, три книжки з католицькою ідеологією, не придбав срібняків. То рішив я наслідувати жидівських видавців та піти на руку тим, хто мав у своїх руках малощо не всю торгівлю книгою в польській мові. Я вибрав легко пацифістичну повість Роляида Доржелес'а п. н. "Дерев'яні хрести". Сам автор Жид, а його книга мала у французькому оригіналі вже тоді 18 накладів, отже малощо не Ремарк. Переклала на польську мову п. Софія Івановйч із Коломиї. Наклад дав я 8000 примірників, сподіваючись, що така книжка піде через жидівські книгарні.

Коли дотепер жидівські книгарі тільки підсміхалися з мене, називаючи мене продавцем "більбеле" (=бульби, від назви повісти "Більбіліс") та брали моїх видань по 12-13 штук із 33%, себто властиво з 45% опусту, то тепер найбільший львівський гуртівник Флекер, представник "Рою" й под. видавництв, переказав мені, що мене просять "деякі особи" до "Ротари-клюбу" в готелі Жоржа. Знаючи, що там навертатимуть мене, щоб я вступив до масонської льожі, я на оті запросини не пішов. Тоді Флекер і інші, нічого не кажучи, пішли на бойкот моєї книжки, хоч вона була Жидом писана і пацифістична навіть. Казали, що книжка не йде, бо має "кржиже в титулє" (хрести в наголовку). Тоді я змінив наголовок на "Велика парада": наголовок був дуже добрий, бо саме йшов фільм під таким наголовком. Але і тоді гуртівники не брали книжки, бо видавець не був нехрист...

Обгортку "Великої паради" дав я зробити на основі знимки з німецького журналу "Дас Маґаціи"; знимка була підписана якимсь Йоганом Нойманом. Не минуло й два тижні від появи нової обгортки, коли мене відвідали два пани: пан професор Ян Нойман, асистент політехніки, і його адвокат д-р Раппапорт. Зажадали від мене за те, що я не спитав дозволу в. п. Ноймана використати його знимку, тільки 5 тисяч золотих відшкодування! За таку знимку платилося в той час найбільше 50 зол. і то вже в найдорожчого жидівського фотографа. Виходило, що хочуть мене зовсім пустили з більбеле на бенкеле (= бульби на банкротство). Я відіслав їх до мого адвоката, д-ра Степана Шухевича; по довгих торгах спустили на 180 золотих... Так то нераз "Німець" може виявити себе польським Жидом, аби тільки дурного ґоя знайти.

Як із цього видно, нехристи за всяку ціну хочуть знищити християнського видавця чи книгаря, щоб самим мати повний монополь у ділянці видавництва книжок та книгарства.

До того гуртівника Флекера заходила його "флямма" Вишневська, родом із Волині, навірниця одного з членів москвофільського Ставропигійського Інституту, який жив із нею близько мешкання мого приятеля Т. К., який мені про них розповідав. Свою товаришку ця флямма пробувала підсунути в адміністрацію одного нашого католицького тижневика; але що я там був, то справа не пішла. Видно посилали її туди симпатики-однодумці Флекера, большевики. За приходу Гітлера я бачив її в товаристві німецьких офіцирів у Кракові; інша така флямма, чистокровна Жидівка, працювала у львівському ґештапі, хоч її родичів Німці "зліквідували".

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Такі "духові спорідпення" мав Флекер і йому подібні. За руку його при большевицькій шпіонажі я не зловив. Але те, що він пропагував у своїй гуртівні: всі оті "польські" видавництва "Руй", "Ренесанс" і под. були в той час знаменитою підготовою для большевицької інвазії. Писав я про те в одній своїй брошурі[2]): "Придивімся змістові одного такого видавництва ("Руй"). Директори-спільники того видавництва, а може тільки фіґуранти, це два Жиди й один сенатор-санатор М. Ванькович. Назверх видавництво грає ролю чисто польського, хоч капітал у ньому напевно жидівський. Беремо в руки останній каталог того видавництва й обчисляємо. На загальне число 242 авторів є 63 Поляків, 84 Жидів, решта чужинці: Москалі (19), Американці (властиво теж Жиди), Англійці (як вище), Французи й інші. Отже виразно підкреслений момент "інтернаціоналізму" вже в доборі самих авторів. Поляки мають усього 25%, а й поміж їх авторами є всього навсього 6-7 видніших імен, решта сама жидова: ґальорка на власній прем'єрі. Між Поляками — на окрасу — одна католицька письменниця; але її одинокий твір — опис Шлезька. Авторів—комуністів маємо 26 із 65 творами. Авторів воюючих безвірників є 46 (натомість католиків тільки 4 із 13 творами) в тім числі один твір перекладав комуніст, отже напевно сфальшував його католицькі вартості). Авторів пацифістів і дефетистів є 79, порнографів і таких, що виступають проти християнської моральности 143 (60%!), а деякі з них захвалюють навіть содомію. Загалом на 242 авторів є лише 13 ("феральне" число!) морально добрих; решта — коли не зла, то дуже морально сумнівна. Цікаво порівняти добір книжок і авторів "Рою" з каталогом большевицького "Державного Видавництва": відразу кинуться вам у вічі ці самі назвища й ці самі наголовки книжок! А проте 585 книжок цього видавництва це сьогодні (:писано в 1937 р.) підстава майже кожної польської визичальні книжок!

Крім цих книжок більшого об'єму, згадане видавництво видає ще дешеві книжечки (від 20-30 ґрошів кожна), переважно сензаційного змісту в жовтих обгортках. Циклі тих книжечок говорять про їх зміст уже самими своїми назвами: "Обичаєвий" (додаймо на початку слово не-), "Громи й лискавки Сходу", "Славні коханці", "Росія на окраїнах", "Сумерк Габсбурґів" (взагалі антимонархізм пропаґується скрізь у книжках таких видавництв), "Володарі", "Шпіонський", "Кримінальний", "Заговори й замахи" і под. Досі вийшло вже около триста таких книжечок. На зразок тих жовтих книжечок якась невідома рука видає тепер червоні книжечки по 25 ґр.; в них описані заохочуюче всякі замахи, заговори, шпіонажі, політичні морди й революції вже зовсім у марксівському дусі. (У "Гомоні України" читаємо, що на цих книжечках "освічувалися" деякі наші ррреволюціонери...).

Обговорюване видавництво пише в своєму проспекті: "Совєтська Росія" — наша нова серія — має за ціль познакомити польського читача з сучасною літературою найбільшого нашого сусіда — совєтської Росії... Від заходу до сходу СССР, від проблемів внутрішних до зовнішної (!) небезпеки" (читай: інтервенції) "від тихого села до гарячки праці, від актуального репортажу до чолової совєтської епопеї" — ось матеріял їх нових книжок. Для приміру, опис сучасного Сибіру: "Гарна країна!... Сьогодні за Уралом простягнувся Сибір новий, совєтський"... — А-бисте до нього на завжди дісталися! — зітхне хіба на таке кожний, кого ще не одурманила ця знаменито подумана большевицька підлазка.

Читач цієї статті має право запитати, чому я не назвав видавництва, що тут описане. Відповідаю: я дійсно описав реально існуюче видавництво, котрого видання наші люди (!) читають тисячами, затроюючи незамітно себе і своїх дітей. Але не назвав я його тому, бо це видавництво типове в цілій Польщі. Це не виїмок, таких видавництв багато. І тільки над читанням видань одного з них я докладніше попрацював, щоби подати читачам "блискучий" вислід його шкідливої праці. Підтверджують мої слова й тези реферату п. н.: "Просякання безбожництва в Польщі", який виголосив на з'їзді Католицької Преси у Варшаві 1937 р.: єзуїт о. Урбан, редактор "Оріенту". Атеїзм — на гадку прелеґента — стався

[2]) На фронті української книжки. Львів р. Б. 1937. "Добра Книжка" ч. 122. Стор. 19 ідд.

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті про масонів, гарні оповідання, вісті зі світу й т. п.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, як живуть наші земляки в південній Америці?

Так замовте собі тижневик

"П Р А Ц Я"

що його видають ОО. Василіяни у Бразилії

Коштує річно $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

тепер боєвим. Під впливами комуністичними і масонськими з заграниці утворилися в Польщі вільнодумні товариства, що провадять буцімто освітню, як також видавничу діяльність, мають укриті субсидії й навіть акційні спілки. Внаслідок безбожної діяльности є між іншим поява щораз то нових перекладів з советської літератури, прихильні репортажі з подорожей по СССР і т. п.

"Хто згодиться бути (колективною людиною) без власної думки й волі? Той, у котрім нема або в котрім згашено почуття безконечности, релігійний змисл, тугу, що підіймається понад змінчивість і суєту, до речей незмінних і вічних" — пише проф. Здзеховський про нову стратегію Советів. А Мережковський (пор. статтю "Що таке гуманізм" у 664 ч. "Нов. Зорі") каже: "Ми свідки повставання нової породи істот: фізично більшевики нібя люди, морально ні; стоїмо перед страшною загрозою інвазії антропоїдів".

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всього прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Не назвав я був у 1937 р. згаданого видавництва по імени ще й тому, бо не хотів наразитися на евентуальний процес. Сьогодні вже можу це видавництво спокійно назвати, бо воно просперує вже зовсім щиро й відкрито в большевицькій Польщі п. н. "Руй", так як називалося і за "монархістської" Польщі.

Скажете може: "Ну, добре, але вже тепер хіба такого дива на Заході, який хіба пізнав большевиків", не зустрінеш більше!" Груба помилка таке думати. Такі красні видавництва існують на Заході дальше, бо Флекери і по Гітлерові залишилися. Як зразок покажемо в іншій статті друге подібне видавництво вже в Німеччині, де теоретично панують християнські демократи: під тиском різних капіталістичних пресшер групс цілого світу. У порівнянні до паршивенької Польщі все йде в Німеччині на широкий розмах.

Бо большевики мають розмах. Для прикладу: в 1952 році лише в самій УСРР "українські" видавництва видали 3,719 книжок і брошур у накладі 69,263.000 прим. Часописів вийшло там 1179. Книжок "письменників України" вже в 1953 р. видано 6.400 в накладі 4,557.000 прим., як подає "Советская Культура". Словом: "Поступ!"

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ. Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.

Історія монодерського монастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Оп. Мох: Самоосвітні видання. 2) Оп. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Коструби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

А. МОСН — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

ОГЛЯД ПРЕСИ

БРУДНА ПРЕСА

Лондонські часописи повідомили, що англійські митні уряди мають під цю пору справжню мороку з порнографічною літературою, яку просто масами надсилають до Англії зі ЗДА. Крім порнографічної, чи як ми її звемо популярно, брудної преси, англійські митні уряди упродовж двох останніх років сконфіскували більш як мільйон примірників тих гидких публікацій, що їх, на жаль, відкрито продається по містах ЗДА. Уряд Англії у клопоті: що з цим брудом і моральною гниллю робити, бо кошти знищення цього дуже великі й спеціяльних фондів на це нема.

Знову ж американська преса повідомила, що конгресмен Френк С. Осмерс, мол., з Нью-Джерзі, вислав спеціяльного листа до голови Законодатної Судової Комісії, конгресмена Френсиса І. Волтера, в якому пригадує справу своєї резолюції, щоб створити всеамериканську комісію для поборювання порнографії, яка так поширилась у ЗДА, що стала справдішньою язвою. Осмерс уважає, що моральну гниль ширять не тільки порнографічні тижневики, місячники, листівки чи календарі, але перш усього джерелами порнографічної гнилі є театрики, нічні клюби й фільми, оголошення яких находимо на сторінках навіть дуже "поважних" американських газет і журналів. "Доходить до того — пише Осмерс — що редакції журналів, кіновиробництва чи управи театрів не приймають оповідань, п'єс чи повістей, якщо в них немає якогось, принаймні порнографічного натяку. Порнографія — твердить Осмерс, — не тільки залила ЗДА, але є першим експортовим продуктом ЗДА до інших держав світу".

Закликаючи всіх Американців почати справжню кампанію з цим заливом брудної преси, Осмерс перестерігає американське громадянство, щоб "не гаяло часу", бо ніщо інше, а саме моральне звихнення молоді є наслідком читання цієї брудної преси, наслідком бачення порнографічних фільмів, від яких аж кишить по дешевих кінотеатрах. Тоді — пише Осмерс — коли квиток на порнографічний фільм коштує центи, за оглядання правдивого мистецького фільму треба заплатити кілька долярів. Те саме є з брудною пресою, яка є найдешевіша в порівнянні з поважною пресою. І не поможуть тут сьогодні товариства, організації чи цензори. Увесь американський загал мусить почати кампанію проти тих моральних шкідників, які завзялися зламати мораль американського громадянства, першусього молоді. Не знаємо — кінчить свої міркування Осмерс — хто криється за брудною пресою, але що це під цю пору найбільші шкідники, це певне.

Одначе на такому бідьканні і "не знаємо хто".. звичайно кінчиться, хоч тут необхідна продумана і негайна протидія.

("Америка")

НАШІ ЧИСЛА

Числа є числа, і їм треба більш вірити, ніж поверховним враженням чи уявленням.

Багато хто з наших канадійських співгромадян дивиться на українську групу, як на групу здебільшого емігрантську. Такий погляд зовсім не відповідає правді. Емігранти — т. зв. староприбулі і новоприбулі — становлять менше ніж 25% людей українського роду в Канаді. Серед майже півмільйонової української групи є понад 75% канадійських уродженців. Таке числове відношення виявив перепис населення 1961 року.

Минулого тижня оттавське міністерство імміграції оголосило статистику, яка повинна примусити таки нас самих переглянути погляди на так звану хвилю так званих новоприбулих. Були в Канаді новоприбулі Українці, але від десятка років майже перевелись. Була також хвиля післявоєнної еміграції, яку, як це не раз у нас говорилось і писалось — "друга світова хуртовина кинула на безмежні канадійські простори". Однак хвиля ця значно менша, ніж у нас звичайно припускають. У 1946 — 63 рр. до Канади прибуло 37,517 Українців, між ними 786 осіб із ЗДА.

Протягом перших десяти років після війни (1946 — 1955) кількість українських емігрантів була найбільша: 34,759. Чотири наступні роки (1956 — 1960) мали тільки 2,208 українських емігрантів. Ще менше їх було в останніх роках: 1961 рік — 165, 1962 — 170; 1963 — 215.

Наведені дані треба нам брати на увагу, складаючи пляни церковної та громадської праці, якщо ті пляни мають бути реальні і загальні. Наші числа — це база нашої праці.

("Українські Вісті" — Едмонтон)

СПІРНА КНИЖКА

У видавництві "Рендом Гавз" у Нью Йорку появиться незабаром книжка п. н. "Невидимий уряд", яка описує діяльність Агенції Центральної Розвідки ЗДА. Ця книжка вже тепер викликала велике зацікавлення в усьому світі, а також контроверсію в урядових колах.

Голова видавництва, Жид. Б. Серф, сказав, що він просив АЦР, щоб вона висловилася, чи нема в книжці будь-яких недокладностей, про які дехто говорить, але відповіді не дістав. Йому тільки звернули увагу, що "публікація матеріялу, який є у книжці, рішуче непобажана з державних рацій". Та нехрист Серф, нічого собі з патріотизму не робить...

("Америка")

Б. Полянич

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

Сенсаційна повість з часів гетьмана Кирила Розумовського і Григорія графа Орлика

Всі права застережені.

РОЗДІЛ 13

"МІН-ЮНЬ"

Маркіз дю Плессі підніс помалу руку і двома пальцями почав вигладжувати мурщини на чолі.

— Це неприємне, так, це дуже неприємне, але таке бажання Його Королівського Величества. Із смертю графа Орлика, хай Господь прийме його душу в свої хороми, милостиво пануючий нам король велів припинити акцію "1017".

Губи маркіза де Фер-Монте затремтіли й він помалу спитав:

— Пане секретаре, ви, особисто говорили з Його Величеством?

— Так, маркізе! Очевидно, акція "1017" припинена на якийсь час, так принаймні мені сказано, хоч, на мою гадку, вона буде припинена на довший час, якщо не зовсім! — і маркіз дю Плессі глянув бистро в вічі маркізові де Фер-Монте.

— Цього одначе я полковникові Гілленборгові не скажу! — якось твердо відповів маркіз де Фер-Монте.

— Очевидно! — погодився дю Плессі, — це було б навіть до деякої міри недипломатично. Адже ж ми ще довго потребуватимемо козацької розвідки... Такою силою нехтувати не вільно. Це єдина наша зброя проти Москви...

— Тільки хто тепер, пане секретаре, після смерти графа Орлика, керуватиме нею?

Дю Плессі знову підніс руку до чола і почав пальцями вигладжувати мурщини.

— Думаю, дорогий маркізе, що найкраще надавався б до цього полковник Гілленборг... Як думаєте?

— Не Француз? — трохи здивовано спитав де Фер-Монте.

Дю Плессі посміхнувся:

— Дорогий мій маркізе, українська розвідна служба може мати керманичем тільки Українця. Не забувайте, що маєте до діла з військовою еміграцією. Правда, така людина, як граф Орлик, родиться раз на століття, але ви знаєте, що незаступимих людей на світі нема...

— Чи думаєте, пане секретаре, що з полковником Гілленборгом можна вже про це сьогодні говорити?

— Очевидно, якщо ви, маркізе, згідні з цим пляном...

— Я згідний, безумовно, тільки... — — —

— Є якась трудність? — зацікавився дю Плессі.

— Думаю, що так...

— Слухаю, пане маркізе!

— Полковник Гілленборг хоче вертатись назад у Манджурію, що зрештою зрозуміле...

— Ну, це зовсім не перешкоджує справі! — кинув зважаг дю Плессі. — Він людина багата і, як треба буде, може сюди приїхати...

— Так, але він у Манджурію поїде з жінкою...

— Із жінкою? — здивувався дю Плессі. — Невже він одружений? Я про це не знав!

— Ні, він ще не одружений, але виглядає, що подружиться...

Легко глумлива усмішка зависла на устах маркіза дю Плессі.

— Бачу, пане маркізе, що ви цікавитеся не тільки зовнішніми, але теж і внутрішніми справами своїх клієнтів...

— Пане секретаре, чи можна зовнішне відокремити від внутрішнього?

— Гм! — зідхнув чомусь дю Плессі. — Може й ваша правда! Але до речі: чи ця майбутня полковника Гілленборга — Українка?

— Так! Із Франції, докладніше, дочка козацького старшини, вихована вже на французькій землі...

— Прекрасно! Якщо не піде нам із Гілленборгом, то піде з його дружиною! — усміхнувся дю Плессі. — Чи маєте ще якісь сумніви?

— У такому випадку, дозволю собі сьогодні поговорити в цій справі з полковником!

— Будь ласка! І повідомте мене опісля, чи дав він свою згоду. І ще одне: ось тут прошу, — і маркіз дю Плессі взяв із бюрка жмут паперів та, передаючи їх маркізові де Фер-Монте, продовжував. — точний опис передачі офіційного листа Його Величества трафині Орлик у замку Дентевіль. Будь ласка, передайте цей документ до державного архіву.

— Добре, пане секретаре! — сказав маркіз, узяв у руки жмут паперів і чомусь видалося йому, що ті папері дуже важкі.

— Чи не думаєте, пане секретаре, — сказав де Фер-Монте, — що з постаттю графа Орлика зійшов у могилу кусок історії Франції?

— Франції й України! — доповнив дю Плессі, — але не забувайте мій дорогий маркізе, що немає незаступимих людей...

Маркіз де Фер-Монте поглянув на маркіза дю Плессі а відтак зір його спинився на трьох великих портретах, що прикрашували стіни кабінету: кардинала Рішельє, кардинала Мазаріні і кардинала де Флері. А сьогодні в цьому самому кабінеті сидів маркіз дю Плессі, якого кивком

малого пальця своєї руки могла усунути з цього кабінету мадам де Помпадур...

— Справедливо, пане секретаре, незаступимих людей немає! — сказав у голос де Фер-Монте і подумав:

— А все ж таки найбільшим був Рішельє, а рушійною силою союзу Франція-Україна був де Флері! Коли б він жив, усе воно виглядало б інакше!

У двері легко застукано.

— Увійдіть! — сказав голосно дю Плессі.

У дверях появилася в низькому поклоні висока худа постать ченця.

— Що там, патре? — спитав дю Плессі.

— Бажають пана маркіза де Фер-Монте! — сказав із низьким поклоном чернець, схрестивши руки на грудях.

— Дякую, патре! — відповів де Флер-Монте, підіймаючись із фотелю, і перед його очима нагло станула постать Василіянина Гедеона Виговського.

— У нього теж покора, але яка в цій покорі сила! Так мабуть виглядає правдива християнська покора! — подумав де Фер-Монте, порівнюючи в думках постать Василіянина Гедеона й ченця, та вголос сказав:

— Дякую, пане секретаре! Все зроблю згідно з вашою волею! — І кинувши оком на ченця, що схилений у поклоні стояв у дверях, сказав тихо:

— Бачу, пане секретаре, що затримуєте спадщину по кардиналах!..

Дю Плессі вдав, що не чує:

— Жду вашого звіту! До побачення, де Фер-Монте!

Чернець стояв у відкритих дверях і коли побіч нього проходив маркіз, низько вклонився. Де Фер-Монте легко кивнув головою і, не дивлячися на нього, вийшов із кімнати та сходами зійшов униз до ждальні.

У ждальні, оподалік гурта старшин, що про щось живо розмовляли, стояв у військовому однострої шведської королівської гвардії, при шпаді з трикутним капелюхом у руці, полковник Гілленборг. Побачивши входячого маркіза де Фер-Монте, Гілленборг підійшов до нього.

— Вітаю, дорогий пане полковнику! — усміхнувся де Фер-Монте, — що ви так офіційно вдягнені? Чи вибираєтеся кудись?

— Хочу з вами попрощатися, пане маркізе! Тепер я тут уже мабуть непотрібний...

Маркіз живо замахав руками.

— О, навпаки, зовсім навпаки, пане полковнику! Саме тепер ви нам, а ми вам найбільше потрібні! Але будь ласка, заходьте туди — і маркіз відгорнув рукою важку оксамітну котару, яка закривала вхід до невеличкої, оббитої темно блакитнім шовком кімнатки, посередині якої стояв круглий столик а біля нього теж темно-блакитним сукном покриті фотелі — прошу, заходьте!

— Будь ласка, сідайте, дорогий полковнику, розгостіться! А може ви хотіли би поїхати до мене і там собі, при чарці вина, поговорити?

— Сердечно дякую, пане маркізе, за вашу ласкавість. Думаю, одначе, що після смерти незабутньої пам'яті графа Орлика, наша справа, якщо не зовсім, то принаймні на якийсь час припиниться. А тим самим, мені треба буде виїхати назад туди, де котить свої хвилі ріка Сунгарі... до моїх хлопців...

— Воно й так, пане полковнику, і не так! — похитав головою де Фер-Монте. — Немає сумніву, що смерть графа Орлика для нас і для вас, величезна втрата. Ще мабуть більшою втратою — в дипломатичному глузді, і це я тільки вам говорю, буде смерть цариці Росії Єлисавети...

— Цариця померла? — мало не скрикнув Гілленборг.

— Ні, ще ні, вибачайте, я може недипломатично висловився, вона ще не померла, але маємо всі дані на те, що вона незабаром... перестане жити... — якось лукаво посміхнувшися сказав де Фер-Монте.

— Що ви хочете цим сказати, маркізе? — спитав Гілленборг.

— Хіба ж ви не знаєте, дорогий полковнику, — відповів питанням на питання маркіз, — що московські царі й загалом московські політичні діячі не вмирають, тільки перестають жити?

— Таак... — шепнув Гілленборг, — це правда, і тепер політична еміграція готова в корені змінитися...

— Про це саме я хотів з вами, пане полковнику, говорити! — неначе втішився маркіз, — але як ми вже при цьому, то прочитайте собі листа Їх Величества до графині Орлик сприводу смерти маршала Григора Орлика. Цього листа я саме маю передати до Державного Архіву.

І маркіз де Фер-Монте швидко розгорнув звій паперів, що його одержав від маркіза дю Плессі, витягнув із цього один аркуш та передав його Гілленборгові.

Гілленборг розгорнув аркуш і почав читати.*)

"В останніх днях грудня 1759 р. по країні Марни до замку Дентевіль їхало кількох старшин із козацького полку польового маршала Григора графа Орлика під проводом старшини королівського дому Франції. Між старшинами були: Карло-Густаз Стайнфліхт, який віз шаблюку свого вуйка, маршала Орлика, його брат Пилип Стайнфліхт, і старий слуга маршала Орлика, запорожець Карло, який у касеті віз ордени маршала. Королівський драгун вів коня маршала.

"Згідно з традицією замку Дентевіль, коли прибули під брами замку, старшина королівського дому вдарив тричі у браму, а драгун засурмив у сурму.

"На зведженому мості замку появився мажордом і голосно спитав:

— Чого бажаєте?

— "Бачити високомогутню паню Олену графиню Орлик Ле Брін де Дентевіль, яка в глибокій жалобі оплакує свою незаступну втрату.

— "Чому хочете нарушити спокій високомо-

— — — —

*) Лист короля Людовика XV і опис автентичний.

гутньої Олени графині Орлик Ле Брін де Дентевіль?

— "Ми привезли королівського листа, бойового коня й ордени високомогутнього пана Григора графа Орлика, кавалера ордену св. Люї, генерал-поручника й польового маршала військ Його Величества короля Франції.

"На зводженому мості заграла сурма, важкі ворота замку відкрилися і всі в'їхали у двір.

"У великій святочній залі, Олена графиня Орлик Ле Брін де Дентевіль, уся вдягнена в чорне, стоячи зустріла старшину королівського дому й козацьких старшин.

"Старшина королівського дому зняв капелюха, низько поклонився і передав графині листа з королівською печаттю.

"Їх Величество король Франції Людовик XV писав:

'Мадам, Я втратив досконалого шляхтича, Франція смілівого й видатного генерала, ім'я якого залишиться у славетних аниалах армії. У безмежному горі, що Вам трапилося, знайдіть розвагу в цьому Моєму признанні, що пан граф Орлик помер, як слід умирати людині його роду й гідности.'

"Заграли сурми й на високій вежі замку появилися два прапори: один жалібний, другий із гербом Орликів і Дентевілів."

Гілленборг скінчив читати, згорнув аркуш і без слова подав його маркізові.

— Не можете нарікати, пане полковнику, що Франція не пошанувала якслід вашого великого земляка, правда? — спитав маркіз.

— Справедливо, — хитнув головою Гілленборг, — нарікати не можу, Франція як слід пошанувала великого Українця, але нам, Українцям доведеться мабуть ще довго ждати, щоб на українській землі станув пам'ятник Григорові Орликові. І може навіть скорше він стане в Парижі, як у Києві... А ви знаєте, пане маркізе, що в одному з місць осідку мого скитання, у стіп гірського ланцюга Тієн-по-шань, коли якась умова не вдасться, тоді тамошні тубильці, прощаючись, говорять: "Зустрінемося над Срібною Рікою!" Дозвольте, пане маркізе, що і я, прощаючись сьогодні з вами, повторю ці слова: "До побачення, пане маркізе, над Срібною Рікою!"

І кажучи це, полковник Гілленборг устав із фотелю та зложив військовий поклін маркізові.

— Що ви хочете цим сказати, полковнику? Не розумію цих ваших слів! — відповів підніманочись із фотелю де Фер-Монте.

— До побачення у вічності, пане маркізе!

— Нонсенс! — замахав руками маркіз. — Цілковитий нонсенс! Невдача не є програною. Не думаю навіть сьогодні з вами прощатися. Нам треба необхідно ще разом зійтися, адже ж треба переслухати нашого агента Б-15.

Гілленборг здивовано глянув на маркіза.

— Кого переслухати? Б-15? Брянського?

— Його ж самого! — затер задоволено долоні де Фер-Монте. — Він уже у Франції.

— Цього самого, що його схоплено в Глухові, коли він мав зустрітися із Гетьманом Кирилом Розумовським? — усе ще не йняв віри Гілленборг.

— Ege ж. цього самого! — сміявся задоволено маркіз де Фер-Монте.

— Яким же це чином? Та ж його Москалі закатували?

— Що катували це так, але не закатували! А ми його заміняли!

— Заміняли?

— Так, зовсім просто! Ми сказали Саксонцям: якщо ви видобудете від Москалів запорожця Семена Брянського, який тепер сидить у тюрмі й віддасьте його нам, то ми віддамо вам вашу княжну Герцберг-Княжолуцьку, яка, до речі, є такою княжною, як я цісарем Манджурії! А як ні, то "княжна" дістане кульку в лоб, але перед тим ми проголосимо, за її власноручним підписом, усе те, що вона виспівала при переслуханні... А співала гарно, навіть про те, які гроші одержують від Москви саксонські міністри...

— Неймовірне! І Брянський уже тут?

— Через кілька днів буде в Парижі! Я вас, полковнику, негайно повідомлю, як тільки мені його привезуть. Вам необхідно з ним бачитися! Тимбільше, що я маю призначення для вас. То й не думайте навіть тепер їхати до своїх тигрів і пантер. Пізніше, так, але ще не тепер!

— Ви, пане маркізе, маєте призначення для мене? — спитав помалу Гілленборг.

— Так, полковнику, маю для вас призначення! — спокійно і неначе з гострим відтінком у голосі сказав де Фер-Монте. — І може вже незабаром я вручу вам письмо з канцелярії милостиво пануючого нам короля.

Обличчя Гілленборга споважніло і він поневолі глянув на свій військовий однострій.

Маркіз де Фер-Монте завважив це й легко посміхнувся.

— Це дрібниця, пане полковнику, бо Франція і Швеція є союзниками України. Вибачте, що сьогодні не можу ще сказати вам цілого пляну, бо перше всього мушу особисто бачитися з Його Величеством королем. Через кілька днів ждіть від мене вістки. Як то ви самі колись сказали: народами як і людиною рядить "мін-юнь" — призначення.

Гілленборг усміхнувся.

— Але як часто, пане маркізе, ми самі є ковалями нашого "мін-юня"...

— Не завжди, не завжди пане полковнику! — замахав руками де Фер-Монте, — часом доля кує нас, навіть проти нашої волі... Бачите, дорогий мій, коли я сьогодні, стоячи вже, як ви сказали, чи то пак як кажуть там у вас "на березі Срібної Ріки", кину оком на минуле і пригадаю скільки то невдач було, скільки програних, скільки плянів і задумів, то мені завжди нагадуються слова нашого короля Франца I коли він, після програного бою під Павією, 1525 року сказав: "Ми все втратили, тільки чести ми не втратили!" Це великі слова, друже мій, дозвольте що цим словом звернуся до вас, — і поки якийсь нарід не втратив честя, він не згине. Гинуть народи ті, які втратили честь, — нарешті так же ж само буває з людьми...

— Ну, й заговорились ми, а ви хочете йти! Та це нічого! Часом треба виговоритись! Так до побачення, дорогий пане полковнику! Ви збирайтеся у свою подорож, бо вам треба необхідно відвідати ваших тигрів і лямпартів та, думаю, через два-три дні, не довше, ждіть від мене вістки... Не виключене, що вас захоче бачити і сам милостиво пануючий нам Людовик XV. Треба бути на це приготованим... Але, але — —

І маркіз де Фер-Монте, відгорнувши котару рукою та випроваджуючи Гілленборга до ждальні, де вже нікого з гостей не було, тільки при входових дверях стояли непорушно, мов статуї два мушкетники, говорив дальше —

— Але, але, полковнику, я завжди хотів про це говорити з вами і завжди забуваю, чи це правда, що ви там у себе маєте різні ліки, яких Европа не знає, а які варт би у нас прищіпити? Згадуваз мені про це наш високодостойний учений, член Французької Академії і незалежно від своєї вчености, дуже приємна людина, — що до речі рідко трапляється вченим, — доктор Монфлері. Він навіть виготовив був цілу доповідь на тему тигрового товщу, який начеб то має бути найкращим ліком на рани. Правда це?

— Так, це правда! — потвердив Гілленборг. — Узагалі, нутрощі манджурського тигра в лікуванні тубильців грають велику роль: утроба тигра, зокрема лівий бік утроби, відповідно приправлена зіллям, регулює кров, — серце, теж приправлене з зіллям, лікує меланхолію, селезінка тигра, приправлена зі спорошкованими рогами оленя, відмолоджує чоловічий організм, привертає мужність — —

— На милість Божу! — розвів комічно руками де Фер-Монте, лукаво посміхаючися, — коли б ви цей останній лік привезли до Парижу та почали продавати нашим принцам, маркізам і графам, то за ті гроші зможете зробити революцію в Україні! Бійтеся Бога, чому ви так пізно про це говорите, полковнику?

— Бо я в це не дуже вірю, маркізе!

— Ви можете не вірити, воно байдуже, найважливіше ж, щоби покупці повірили! — розсміявся сердечно де Фер-Монте. — Так ось що, дорогий мій, коли приїдете черговий раз до нас —, а думаю, що на це довго не будемо чекати — попривозіть із собою цього зілля, а навіть цілого спорошкованого тигра, повірте, зробимо мільйони! Добре?

— Ну, бувайте! А при нагоді, — і тут знову лукава посмішка пробігла обличчям маркіза де Фер-Монте — поздоровіть від мене, своє "мін-юнь". І ми обидва, а з нами багато-багато і Французів і Українців, не забуваймо, що "Сонце сходить на заході!"

— "Навіть, коли хмарно!" — відповів поважно, з якоюсь твердістю в голосі, полковник Гілленборг, віддаючи військовий поклін.

Мушкетники випрямилися, Гілленборг вийшов на широку терасу, зійшов сходами вниз і по хвилині, ще раз віддаючи поклін військовій сторожі, що стояла біля брами, вийшов на вулицю і спинився: на вулиці було гамірно а Гілленборгові так дуже хотілося самоти. Туди й сюди проїздили карети, юрбами проходили вояки, серединою вулиці проскакували вершники.

— Правда, це ж війна! — подумав Гілленборг і швидко скрутив у бічну вуличку, але і тут було не менш гамірно, бо паризькі міщани, помимо холоду, стояли групами під хатами й гуторили. Приспішив ходи і пройшовши декілька вуличок, вийшов проти готелю де Порт. Скрутив вулицею ліворуч, відкрив хвірточку до городця, посередині якого стояв його невеличкий дімок — і нагло зчудований спинився: на лавочці, під хатою, в городі, сидів о. Іван Проскура й біля нього Моніка. Задивлені в себе, немов коханці, вони щось тихо з собою розмовляли, а руку Моніки тримав у своїх руках о. Іван.

— Що воно таке? — подумав Гілленборг і враз огорнуло його пересердя. — Що, цей чернець женитися хіба хоче?!

І він гостро замкнув хвірточку, аж плотик задрижав. На лопіт хвірточки Моніка й о. Іван здригнулися і, побачивши Гілленборга, встали з лавочки. Але на їх обличчях не видно було ніякого заклопотання, навпаки, з якоюсь внутрішньою радістю на обличчях вони, тримаючися за руки, підійшли до Гілленборга.

— Привітайте нас, полковнику! — сказав усміхаючися о. Іван Проскура.

Гілленборг нічого не розумів і, хоч віяв холодний північний вітер, йому зробилося гаряче. Він зняв помалу капелюх, витягнув із грудної кишені платок, обтер ним чоло та вкладаючи капелюха на голову, якось хрипко сказав:

— Ніби як? — і в цій же хвилині усвідомив собі, що сказав дурницю.

Мов у відповідь задзвенів сміх Моніки. Вона притулилася до о. Івана й дивлячися на збентеження Гілленборга, сердечно реготала.

Але о. Іван, який теж помітив збентеження полковника Гілленборга, рішив вияснити таємницю:

— Дорогий пане полковнику, привітайте нас, бо Господь дозволив мені найти мою єдину рідну сестру, а Моніці найти не лише брата, але й батька, який не знає ще, що його загублена, а така улюблена дочка найшлась жива й здорова!

І тут Гілленборг цілковито розгубився: хотів щось сказати, йому зразу пригадалося давно колись сказане слово Маркіза де Фер-Монте про Моніку — "знайда", — йому блискавкою стануло перед очима поодинокі уривки з недавно минулого: його перша зустріч із Монікою в гостинниці "Під китом", перестрашений вираз її обличчя, коли вона довідалася, що він прибув до "Замку Янгола Смерти" і як вона ждала його ніччю на лавочці біля гостинниці...

Він не сказав ані слова, тільки обидвома руками сильно-сильно притиснув їх до своїх грудей, по хвилині ж Моніка і її брат почули шепіт:

— Слава Богу, слава Богу!..

— Так, — сказав по хвилині о. Проскура, — це тільки Господь міг так зробити, щоб ми найшли себе, більше ніхто! Це не було б можливе у людей!

— Ну, скажіть же ж, під милий Біг, як це сталося в то я, далебі, зовсім розгубився! — сказав по хвилині Гілленборг, коли вони всі троє йшли до лавочки. — І мушу признатися, — продовжував Гілленборг, сідаючи на лавочку, — що я, бачивши вас, задивлених у себе, як якихось коханців, гріховним ділом подумав, от тобі й халепа, чернець закохався і женитися хоче, тьфу, пек тобі й осика!

— Повірте, полковнику, я ще й досі не усвідомлюю собі того, як воно сталося, просто, як сказав маркіз де Фер-Монте, призначення. Він сказав це якось по-китайськи чи по-японськи —

— Маркіз де Фер-Монте? — вирячив очі Гілленборг, — а при чому ж він тут?

— Це він і ви, полковнику, вказали йому слід, як найти Марію Проскуру, себто мене ... — усміхаючись і підкреслюючи своє прізвище, сказала Моніка.

— Я? — зчудовано сказав Гілленборг. — Що ви, шуткуєте з мене, чи що?

— А таки ви, полковнику, таки ви! — сказав поважно о. Іван. — Пригадуєте, ви дали Моніці золоту монету, на якій ви ножем видовбали наш тираменний хрест —

— Пригадую, ще б пак! — признав Гілленборг.

— — а в Моніки, ще як вона манюсінька була, наша покійна мати завісила на ланцюжку золотий тираменний хрестик і наказала ніколи не знімати цього хрестяка. До речі, і мені покійна мати — хай Господь світить над її душею — такий же хрестяк завісила на шиї — о. Іван розіпняв рясу і витягнув невеличкий тираменний хрестик, — бачите полковнику? І мені теж наказала ніколи й ніде не знімати його, чого я додержуюся досьогодні. Ви, полковнику, про це не знали, що в Моніки є на грудях тираменний хрестик, я ж знову не знав, що в Моніки є золота монета з видовбаним тираменним хрестиком, але Боже Провидіння про це знало. І ось, коли маркіз де Фер-Монте арештував баронесу фон Гартбург, його зацікавила "знайда" Моніка, яку взяли на виховання, як свою, власники гостинниці "Під китом", Тілієри. Він велів своїм службовцям провірити, чи хтось колись шукав за загубленою дівчинкою-Українкою. Виявилося, що наш батько, полковник Федір Проскура, не раз і не два, складав зізнання і прохання, зробити розшуки за втраченою дитиною. Крім нашого батька ніхто про це не знав, але Боже Провидіння про це знало. А в кожному проханні батька, було зазначено, що в дівчинки є золотий, тираменний хрестик на грудях...

— Звідкіля ви все те знаєте? — спитав Гілленборг.

— Щоб я про все це дізнався, Боже Провидіння придумало інакший шлях: я, як знаєте, Венедиктинець, а сьогоднішній керманич нашої Церкви, колишній кардинал Лямбертіні, Папа Венедикт XIV, це особистий друг і приятель нашого київського католицького митрополита Флоріяна Гребницького. Не нам, ченцям про те знати, про це хіба знає тільки Боже Провидіння, чому я вдостоївся товаришити й бути помічним виславцеві нашої мученицької Церкви під московським кнутом, братові Гедеонові Виговському, ченцеві Василіянинові. Подружилися ми, бо й герби Виговських і Проскурів посвоячені й ідемо ми спільно в перших лавах Воюючої Церкви. Розказав я братові Гедеонові про себе, розказував він мені про себе. І коли мене відкликано до Риму, щоб там підготовити відповідні документи про переслідування нашої Церкви, брат Гедеон поїхав у Париж. А по кількох тижнях мені наказали поїхати в Париж, у дуже важливій, особистій справі, та негайно зголоситися у керівника розвідної служби маркіза де Фер-Монте...

— І уявіть собі, такий мій приятель, а ані словом не писнув про це! — сплеснув руками Гілленборг.

— І не міг де Фер-Монте цього зробити, полковнику, навіть брат Гедеон, який разом із маркізом старалися усі кінці звести докупи, не могли дати ради з одним: з ім'ям. Звідкіля Марія стала Монікою? Щойно я міг пояснити це, а було воно так: наша Маруся, чи то пак Моніка, назвала себе Мона. Чому так вийшло, не знаю, я ж знову, на кілька років старший від неї, чомусь назвав її Мока. Для мене було легше вимовити "к" замість "н". Це подобалося моїй сестрі й вона почала себе називати Мока, а за нею почали її всі кликати Мока. І коли вона, під час нашого переселення, загубилася, вміючи тільки кілька слів по-французьки, — бо як знаєте, ми прибули сюди з Туреччини, — Маруся називала себе Мока. А Французи зробили з цього Моніка.

— І так наша Маруся Монікою стала! — усміхнувся Гілленборг.

Очі Моніки стрінулися з очима Гілленборґа, помітив це зразу о. Іван і, встаючи з лавочки, звернувся до полковника:

— Ну, ваша милість, що не кажіть, а поставити вина треба!

— Безумовно! От бачите, який із мене господар! Ходіть, дорогі мої, в хату!

— Полковнику, тут хоч і прохолода, але довкруги городчик... Не люблю я дуже великоміських мурів. Хай Івась винесе чарки сюди та дозвольте нам іще тут посидіти — попросила Моніка.

— Побажання гостей, це ж наказ для господарів — казали в нас в Україні! А знаєте, отче Іване, де вино? У першій кімнаті, на миснику, там же ж і чарки!

— А знає він, що таке мисник? — усміхнулась Моніка.

— Диви, як Мока зразу ж Українкою стала! — похитав головою о. Іван відкриваючи двері в хату.

— Ну, слава Богу, слава Богу! — перехрестився Гілленборг. — Повірте, Моніко, я тепер спокійніший поїду у свої джунглі...

— Але я не буду спокійна! — відповіла.

— Як же ж це? — не зрозумів Гілленборг. — У вас же ж тепер і батько і брат...

— Я не буду спокійна за вас, полковнику! — з якимсь притиском у голосі сказала помалу Моніка, дивлячись у вічі Гілленборгові.

Гілленборґ нахилився до Моніки.

— Невже ви хотіли б поїхати зі мною туди, Мока, і бути зі мною назавжди? — спитав тихо Гілленборґ.

— Так! — відповіла тихо й ніжно Моніка, — хочу бути назавжди з... тобою! Я мріяла завжди бути при тобі, з цієї хвилини, коли ти приїхав до Тілієрів... тоді ти сказав до мене "велика рости" а мене кинуло в жар. Боже, як я молилася, щоб я тебе не втратила... бо ж ти був "Гіллен оф Гілленборґ, полковник військ Його Величества Адольфа Фридрика, короля Швеції"', а я... "знайда"...

— Дитино моя, звідкіля ж ти знаєш мій титул? — шепнув Гілленборґ, беручи руку Моніки й притискаючи її до вуст.

Усмішка промайнула обличчям Моніки:

— Будете сміятися: коли нікого не було в гостинниці "Під китом", то часто-густо в ночі я відчиняла шухляду прилавка, витягала звідтіля розписну книжку й десятки-сотні разів читала твій підпис: "Гіллен оф Гілленборґ, полковник військ Його Величества Адольфа Фридриха, короля Швеції..."

— А тепер то я вже не знаю, в чиє то здоров'я ми вип'ємо чарку вина? — почувся голос біля лавочки.

Гілленборґ і Моніка глянули на о. Івана: тримаючи пляшку вина в одній руці і три чарки в другій, він із радісною усмішкою дивився на них.

— Думаю, що перша чарка повинна бути на здоров'я того, про якого ви забули! — почувся чийсь голос за фірткою.

— Гедеон! — крикнула Моніка і, схопивши за руку Гілленборґа, почала бігти назустріч о. Виговському.

— Бачу, що майбутня пані полковникова вже тепер і ченцем не нехтує! — зажартував о. Гедеон, вітаючися сердечно з Монікою й Гілленборґом, — а одного з них навіть своїм підчашим зробила! Їй Богу, шкода, що я не маляр, Іване, а то я розмалював би твій портрет, як стоїш із пляшкою й чарками та цей портрет післав би твоєму приятелеві ігуменові Севастіянові...

Моніка спаленіла:

— Вибачте, о. Гедеоне, простіть, я завжди в думках зву вас Гедеоном, а я знала, що ви напевно мені приносите вістку про батька?!

Найкращий на подарунки книжка це
В. Лозинський і М. Ценович

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St.
Toronto, Ont. — Canada

— Очевидно, полковник Федір приїздить сюди в суботу, тобто через три дні. А якщо ви, панство молоді, згодні, то в неділю може бути ваш шлюб. До речі: маркіз де Фер-Монте прохав вас, полковнику, спитати, чи ви погодитеся на те, щоб він був свідком при вашому шлюбі? Він ще не бачив нашого шлюбу... Тай звелів іще вас спитати, як ви почуваєтесь при своєму "мін-юнь"?

— О, о, о! — так саме назвав Моку при мені де Фер-Монте! — нагадав о. Іван.

— Гей, людоньки! — заломав комічно руки Гілленборґ, — що воно таке? Та де я поступлюся, там назустріч мені де Фер-Монте! Ще чого доброго, коли я приїду в Манджурію, першим вітатиме мене там маркіз де Фер-Монте.

— Але хіба не привітає вас так, як мене привітав мій друг Іван, який дальше тримає три чарки в руках а про четвертого гостя забув! — знов зажартував о. Гедеон.

— Ну й присікався ти сьогодні до мене! — засміявся о. Іван, кладучи чарки на лавочці та хотів піти принести чарку для о. Гедеона.

— Підожди! — сказала Моніка — я принесу чарку, а ти піди по крісла! А може підемо в хату? Вже вечоріє...

Гілленборґ глянув на небо: величезна червона куля сонця неначе затрималася над дахами Парижу.

— Ні, дорогі мої друзі, — заперечив о. Гедеон, — нам з о. Іваном треба поспішати, чимало діла перед нами. Тому дозвольте, що ось тут вип'ємо тост на здоров'я і благо наших молодих, бо на них справдилися наглядно слова церковної молитви: це майбутнє подружжя, наче винницю, "насадила десниця Господня"... Нехай Господь має вас, дорогий полковнику й панно Марусю, а може просто, Моко, у своїй опіці та повірте, хоч як важкі часи переживаємо, остаточна перемога буде наша!

— Коби Бог дав! — зітхнув Гілленборґ.

— Полковнику, і ви і ми, всі ми переживаємо важко цей черговий удар, що стрінув нашу батьківщину, але знайте, що Господь дав знак, що приймає нашу жертву, а це знак, що ми переможемо! — сказав рішуче й твердо о. Гедеон.

— Знак? Який знак? — разом, немов умовившися, спитали Моніка й Гілленборґ.

— Господь дозволив на переслідування Його Церкви в Україні, а ніщо так не лікує національного організму, як мученицька кров, як кров пролита за Христову Церкву, Але не всім народам дана ласка мучеництва... Не мої це слова, дорогі мої! Перед кількома годинами був я на авдієнції в кардинала Парижу і кардинал, прощаючись зі мною, сказав: Просіть свого митрополита в Києві, просіть ваших братів у Чині, щоб молилися до Господа, нехай Він дозволить нам, так як вам, на ласку мучеництва. Бо тільки цілюща кров Христових мучеників і ісповідників за Христа може спасти націю від загину...

Останнє проміння заходячого сонця впало на високу стрункy постать одягненого в чорну рясу ченця, і тінь від тієї постаті клалася широкою смугою на городчик перед хатою, на лавочку під

стіною, та щезала у відкритих дверях хати. І здавалося, що червоною загравою облитий чернець-Василіянин захищає своєю постаттю всіх тих, що стояли біля нього та, рівночасно, веде до перемоги й тих усіх розсіяних по світі Українців, яких об'єднувала одна думка й одна мрія: добути волю своїй Батьківщині.

ЗАКІНЧЕННЯ

Читачу, коли б ти припадково найшовся на півночі Франції, в Нормандії, заглянь до невеличкого рибальського містечка Барфлер. Лежить воно недалеко піскової відноги, яка глибоко врізується туди, де Німецьке море лучиться із Атлянтійським океаном. Піскова віднога тягнеться довго-довго і, коли море спокійне, то можна добачити, як вона щезає в далині моря. І здавалося б, можна цією відногою зайти далеко-далеко в море.

Але не йди, тудою, Читачу! Бо зловісний пісок, який виглядає як тверда стежка, втягне Тебе і не матимеш уже сили вирватися з його смертних обіймів. Кожного подорожнього, який хоче цією піщаною стежкою йти в море, перестерігають рибалки із Барфлер. А старі рибалки з Барфлер розказують, що давно-давно колись, більше двісті років тому, на цій піщаній відносі, яка тоді мала ще тверду землю під собою, стояв замок. Сьогодні вже сліду немає з нього, море поглотило його і тільки тут і там стирчать серед його хвиль куски тесаного каміння з підвалин цього замку.

Збудував цей замок могутній колись пан, маркіз де Фер-Монте. А тому — розказують старі рибалки — що замок був збудований так, як замок Ангела в Римі, назвали його Замком Янгола, одначе став він Замком Янгола Смерти. Бо хто б не прибув до цього замку, живим із нього не вийшов...

І — розказують старики з Барфлер — одного дня прибула на замок жінка незвичайної вроди. Походила вона з далекої країни снігів, із Московщини. Вийшла вона заміж за одного з найбільших багатіїв своєї країни, московського князя. Та коротко тривало їх щастя. Молодий монарх України, що його звали Гетьманом, закохався в молоду княгиню та в двобої вбив московського князя.

Тоді заприсягла помсту всім Українцям молода княгиня-вдова, виїхала в далекі країни та, де тільки могла, нищила Українців. Та Бог за помсту карає — розказують старі рибалки, — і прийшла страшна кара: вона вийшла заміж удруге за могутнього пана з німецького роду, та, коли Їй, зависні за її щастя люди сказали, що її чоловік є на службі ворогів її батьківщини, Московщини, вона повірила брехливим словам і вбила свого власного чоловіка.

Не стало тоді терпцю Божій споаведливості: коли ж ця жінка прибула на Замок Янгола Смерти, зчинилася страшна буря: блискавки прорізували важкі чорні хмари, які зібралися над замком, морські хвилі мов гори, били в мури його. І нагло задрижала земля, повітрям струсонув страшний удар грому і море покрило кусні замку...

А коли уступила темінь і настала погода, рибалки випливли на море, але ніяких людських тіл не найдено.

Зате в чергову ніч, пронизливий вереск мев пробудив мешканців рибальської оселі. Вибігли зі своїх хат і побачили сотні мев — а було це напередодні повні місяця, — які клубилися над одним місцем у морі. І нагло меви затихли й неначе гнані якимсь буревієм, розлетілися на всі сторони світу, а з моря виплила жінка, вдягнена так, як давно колись одягались рибалки: довгий халат із каптуром.

Жінка сіла на одному з каменів, що ще досьогодні стирчать серед моря, довго-довго дивилася в далечінь, нагло пронизливо зойкнула і пішла під воду. А тоді знову продер повітря пронизливий вереск мев...

І кажуть старі рибалки, що ще сьогодні, напередодні повні місяця, коли мешканці оселі Барфлер почують вереск мев, замикають швидко вікна й двері своїх хат, щоб не бачити з'яви й не почути жахливого зойку втопленої.

— — — —

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Читали Ви певно книжки "Поява Пречистої Діви", "Люрд", "Було трое малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу **чудес** у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки **50 центів**, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St. Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

СЕРЕД КНИЖОК

"НАШІ ЗАВДАННЯ". Митрополит Максим Германюк, ЧНІ; Видавництво "Поступ" Вінніпег. 1960. Стор. 176, форм. 165x230 мм. Ціна — $2.00.

Під сьогоднішній час небагато українських книжок, що заторкують глибше й ґрунтовніше питання релігії, життєвих ідеалів, громадської думки тощо. Наші автори чомусь відходять від цих суттєвих питань, залишаючи їх на пізніше, коли для цього будуть більше сприятливі обставини. І так в цій ділянці виникає порожнеча, немає доброї книжки, яка з глибини душі автора розглядала б ці справи і, в міру можливости, давала б конкретну розв'язку, чи хоча б тільки і поштовх до розв'язки, чого так спрагнений наш час. І тому, треба привітати книжку ВПреосв. Митрополита Кир Максима Германюка, яка є на часі, бо заторкує болючі питання наших днів.

"Наші завдання", що є збіркою статтей, які друкувалися в часописі "Поступ" від лютого 1959 до березня 1960 року, не є систематично оформленою працею, в ній немає єдности щодо тематики. Але вона має одну характеристичну рису, якої бракує іншим подібним працям. Автор широко врахував вимоги канадійської ментальности й побудував свою роботу так, що вона повністю відповідає потребам нашого континенту. Насвітлення цієї праці не завжди об'ємисті, вони короткі, але написані так, що спрямовують читача до самої суті справи. Вартість цієї книжки в тому, що вона конкретно обговорює наші завдання, подає, як їх зрозуміти й пристосувати до життя.

"Наші завдання" — це не тільки з'ясовані напрямні для людини в світовому суспільстві, але це рівночасно глибоко аналітична праця, що торкається українського життя і української людини поза межами рідного краю.

Автор розглядає Україну, як незнищиму силу, що перетривала століття неволі, й сьогодні ще гнеться під большевицьким ярмом, але не капітулює, не здає своїх святих і законних позицій, бо вони їй Богом післані. Автор називає Україну нескореною і вірить в її відродження, в живучість її ідеології, в святість її великого майбутнього.

Найбільше чуття вклав автор в питання скитальців. Він відчув трагедію їх долі, зрозумів суть їх життя та терпіння. І він уважає, що ми зобов'язані їм допомогти, щоб розтопити хоч частинно криги їх нещастя і потішити їх в гіркому й незавидному житті. Питання скитальців, на думку автора, повинно бути використане, щоб переконати через їхні терпіння цілий вільний світ про жахливе положення тих мільйонів невинних людей, які не мала змоги видертися з комуністичного пекла, і є нині змушені мовчки переносити всі ті фізичні й моральні тортури, що їх їм постійно завдає безбожний комунізм "за залізною куртиною".

Автор глибоко зрозумів ціль світового конгресу Українців, і, як мало хто, надав їй динамічного характеру, поставив її в центрі загального світового змагання, бо тільки тоді зуміємо вийти на широку міжнародну арену й можемо "звернути увагу всього вільного світу на нашу всеукраїнську й вселюдську боротьбу".

В питаннях української мови в Канаді, автор точно передбачив хід справи: "Якщо ми рішені далі залишитися собою, тобто дійсно жити, духово діяти і при помочі нашої української мови творити нові духові й культурні вартості, Канада готова нам в цьому допомогти". І якраз, офіційне проголошення 9-го липня про введення української мови до середніх шкіл Манітоби від вересня 1962 року, є цією допомогою Канади, щоб ми залишилися собою, зберегли свої пребагаті культурні вартості і їх розвивали.

Книжка обговорює навіть питання архітектури й стилю наших церков у вільному світі. І тут, автор приходить до твердого переконання, що наша церковна архітектура, як зрештою й всі другі форми українського мистецтва, мусить іти за новими вимогами часу й приймати всі ті форми мистецького виразу свого нового окруження, які будуть могти промовляти до серця і душі української нової спільноти.

В книзі Кир Максима Германюка знаходимо відповідні роз'яснення і напрямні щодо кожного майже питання нашого життя. Він старається розв'язувати ті питання в дусі нашого часу, вживаючи всіх засобів, що "найкраще й найсильніше промовляють до серця і душі нашого українського народу".

В книзі домінує глибокий український патріотизм і наскрізь соборний підхід. Автор живе повним українським життям, в якому він бачить велику ціль, до якої він змагає.

Не зважаючи на невеликий розмір окремих статтей, "Наші завдання", — це проблематика нашого часу, де автор розкрив сили людської душі, збагнув вітальність української людини, яка в найтрудніші часи знаходить розв'язку кожної справи. Для здійснення цих ідеалів треба великої взаємної любови й віри в правдивість Божого об'явлення. І автор твердо вірить у слушність його філософсько витриманої аргументації і закликає нас глядіти "на всі сучасні події світу очима Христа й його Церкви, щоб у них побачити невидиму історію Божої руки, що держить цілий світ дотиком своєї Божої любови".

Вся книга носить познаки доброго викладу, де особисті авторові переконання подані формально й витримано і щодо стилю і методи роз'яснення.

Автор розглядає критично найосновніші моральні, філософські й наукові питання, зберігаючи всюди належні риси своєї індивідуальности, яку ми помічаємо в стилі й підході до кожної і найменшої справи. Він розглядає причини зла, що заколочують світове суспільство й викликають загальний неспокій. Він чітко вказує, що тільки сильна віра може врятувати сучасний світ.

Вся праця пройнята глибокою вірою, яка говорить про щирість і правдивість переконань самого автора, який, як визначний теолог і моралїст, уважає взаємну любов і суспільну справедливість за найважніші ідеали в нашому житті й змаганні за кращий світ і за шляхетніщу, більше цивілізовану людину.

Володимир Жила

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - деверитами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу
у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка
славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.

"ПРЕДОК"

Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання творів цієї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!
Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців,
п. н.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.
Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою В. Стебельського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.
Ціна тільки $2.50.
Замовляйте в нашому Видавництві:
THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

Чи, коли
і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?

Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос

усе те найдете в книжці

оми

КІНЕЦЬ СВІТУ

яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.

Пришліть $2.00 на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!
"Нашим Дітям — ОПДД"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".
Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.
Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належність слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.
Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

Др. Дмитро Бучинський

ШЕВЧЕНКО – ХРИСТИЯНИН

(2) Для Шевченка існування Бога, це незаперечна правда. Без Бога він не може обійтися, все робить із Божою волею, бо на його гадку:

". . . . Все од Бога,
Од Бога все! А сам нічого
Дурний не вдіє чоловік!"

Іншими словами цілий всесвіт, все живе й мертве початком своїм має Бога. Він вірить, що без Божої волі, без Його Всемогутньости людині нічого не може статися, тому кличе цілою своєю християнською душею: "не нам на пою з Тобою стати, не нам діла Твої судить!"

Шевченко, дуже часто, у різних розмовах із різними людьми, — все рішуче обороняв Божий авторитет. У дискусії з Козловським, із якої той провокатор хотів зі Шевченка зробити безбожника, наш поет-філософ сказав: "Теологія без живого слова не в силі сотворити ані одного липового листочка. Ми повинні благовіти перед Матір'ю Того, що приняв за нас муки й смерть на хресті!"

Це — можна вважати дійсним вірую Шевченка. Багатство розуму, благородність духа, всі багатства матеріяльні, вбожество духа й великий талант, сіренька свитина й багатий жупан, слава, доля і кожне нещастя людське — це все від Бога, чи самими таки словами Шевченка:

"І талан, і безталання —
Все, каже, од Бога,
Вседержителя святого,
А більш ні од кого".

Французький філософ Паскаль говорить: "Із нещасть нашого людського життя рятує нас не наш розум, бо він слабосилий. Єдиним нашим порятунком є ласка Божа і віра в Боже Об'явлення. Покорися, безпомічний розуме! Мовчи, нерозумна природо!" А Шевченко, пізнавши світ і життя, приглянувшись людині, доходить до такого самого висновку, як Паскаль: "І знову на небо, бо на землі горе, бо на ній широкій куточка нема тому, хто все знає, тому, хто все чує — його на цім світі ніхто не прийма." Не дивлячись на всі закиди, які робили, роблять і робитимуть люди Шевченкові, треба з цілою рішучістю сказати, що його душа християнська була чиста, як сльоза; Бога шукав він у самім собі й поза собою, любив Його, ніколи не відомлювався з Божої дисципліни; хоч, часами, його людська природа заломлювалася, але Шевченко все потішав себе:

"Ти, Господи, помагаєш
По землі ходити,
Ти радуєш мою душу,
І серце врачуєш..."

***

Задоволившись питанням Бога в дусі християнського навчання, Шевченко, якби зараз шукає відповіді на друге важливе питання, а саме: "Нащо нас мати привела, нащо живем?" Питання це таке старе, як старе людство. На нього також відповідає наш філософ Шевченко, кажучи:

"Родилась на світ жить, любить,
Сіять Господньою красою,
Витать над грішними святою
І всякому добро творить..."

Питання цього не можна спрощувати, не можна відносити його виключно до жінки, хоч безпосередньо до жінки звертається Шевченко, бо це найвища життєва заповідь для кожної людини. Коли кожний і кожна, згідно зі своїми духовими спроможностями, буде себе вести в житті так, щоб "любить, сіять Господньою красою і всякому добро творить", тоді, коло кожного з нас знайдеться місце для життя другої людини, ніхто з нас не опоганить своєї Божої подоби, тоді саме:

"Врага не буде, супостата,
А буде син і буде мати,
І будуть люди на землі!"

Німецький філософ Шопенгавер висловив дуже песимістичну думку: "Людське життя — говорить він — це найсумніша трагедія, найбільше жалібна музика, що у виняткових випадках є веселою комедією. Життєвий оптимізм — це абсурд і найбільший глум над безіменними болями людства."

— То йди — топись! — якби перекликався зі Шопенгавером наш філософ Шевченко.

— А жінка? Діти? — паде питання між спірні сторони.

— Отож то, бачиш! Не бреши! Не обдурюй себе, що не маєш мети в житті, яку дав нам Господь уже при нашому сотворенні. Людство, згодом, розгубило свої природжені дари: життя в перемиренні з Богом, любови, Божої краси, творення довкола себе добра. Мусіло приняти за це тяжкі й справедливі Божі кари. Велике, одначе Боже Милосердя до людини, бо на грішну землю прийшов сам Бог Ісус Христос, привернув людині всі її втрачені права.

(Продовження буде)

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

НОВА УКРАЇНСЬКА ПРОФЕСІОНАЛІСТКА

Панна Христина, дочка добрих і щирих жертводавців на різні цілі — пань Андрія й Насті Хрущ із Торонта, повінчила дентистиці, відбула практиву в ЗДА та відкрила свій офис при 131 Блур вул. в Торонті (на вулиці Блур — Евеню). Хоче присвятити свое знання для свого народу, з якого вийшла. Поручаємо цю нову українську професіоналістку та щиро радіємо її успіхами.

НЕСПОДІВАНКА

Мондер, Алта.

У неділю, 19-го квітня ц. р. в Українськім Народнім Домі, відбулася несподіванка — бенкет у честь пана Юрія Мищія з приводу його 70-річчя. Діти справили батькові Ювілятові гарний прийом, у якому взяло участь багато однодумців, приятелів і знайомих: доказ великої значимости й пошани для достойного Ювілята.

Підчас бенкету склали Ювілятові свої щирі побажання п. Дмитро Грабець із Борщева, п. Іван Кузик із Вегревил. В імені родини промовив син — Григорій, а руки внуків вручили Ювілятові цінні подарунки, від парафії промовив о. парох Євген Кушко ЧСВВ, який підкреслив важливість щирої любови Бога та посвяти Церкві, родині й народові, якими відзначалася життєва діяльність Ювілята. Наприкінці Ювілят щиро подякував усім за любов, значимість і подарунки. Програму бенкету дуже вміло переводив п. Олекса Савчук.

Ювілят, син Петра і Євдокії з дому Савчук, народився 18-го квітня 1894 р. в Чорнокінцях малих, Гусятинського повіту, Галичина. До Канади приїхав 1913 р. Працював спершу в Калгарах, відтак у Стрию, Алта. 1915 р. поселився в околиці Борщева, де працював на секції як форман. 1919 р. купив фарму, а 23 січня 1921 р. о. Навкратій Кримановський ЧСВВ вінчав його з Параскевією, донькою Казимира Лукеша й Анни з дому Стецько, з Райлі, Алта. Бог поблагословив їх 4-ма діточками: Іван, Григорій, Анна й Петро. Іван упокоївся в 19-му р. життя. Останні три живуть із своїми вдатними родинами. Петро скінчив хемічний факультет на Альбертійському університеті та сьогодні є практикуючим фармацевтом.

Від самих початків Ювілят відзначався як один із передових провідників борщівської громади. Був довголітнім головою при парафії й Народньому Домі. Вірно співав у хорі. Часто виступав у концертах, представленнях та інших імпрезах. Був також головою місцевого відділу ВУК-а. Як завзятий громадянський діяч, помагав закріпляти св. Віру в обличчі ворожих підступів проти Церкви та парафії. Був один із головних ініціяторів будови теперішньої церкви й Народнього Дому, які стали дійсною твердинею, де зберігласа по сьогодні св. Віра та любов до рідних обичаїв і нашої культури.

У своїй околиці був один із найбільш взірцевих господарів. Коли 1947 р. перебрався до Мондеру, зараз узяв активну участь у праці релігійній та громадській. У 1951, 2 і 5 роках вибирано його головою мондерського Народнього Дому, а від року 1961 був постійно головою Народнього Дому. Коли сьогодні в Мондері пишається новий, модерний та просторий Народний Дім, — то це у великій мірі заслуга невтомного Ювілята. Чим фундамент під будову — такими підвалинами здорового суспільства є провідні мужі, які свідомо жертвують свої сили, час, здоров'я й здібності для релігійно-народньої справи. До таких великих та повної посвяти мужів мусимо причислити й нашого достойного Ювілята. Він посьогодні співає в мондерському парафіяльному жорі, є членом Апостольства Молитви, Третього Чину св. Василія Великого й Лицарів Колюмба, які діють при нашій парафії.

Він є також головою Кампанійного та Будівельного Комітету нової репрезентативної церкви, яку Мондерці запланують будувати з осінню ц. р.

Хай цей допис буде прилюдним виразом нашого загального вшанування особи п. Юрія Мищія та признанням йому за вклад мозільної й некористолюбної праці та за їх посвяту для нашого добра. Хай ласкавий Господь щедро благословить їм і родині ще многі літа!

Приятель

МОГИЛИ ПІОНЕРІВ ЗРОСТАЮТЬ

Айрон Ривер, Алта.

У празник св. Апостолів Петра й Павла, 29-го червня, ц. р., вполудне скінчила своє праведне й піонерське життя бл. п. Теодосія Славута в шпиталі св. Людвика в Боннивил, Алберта. Того ранку прийняла останні Св. Тайни з рук пароха о. Димитрія Гната з Гленлон, Алта. При смерті була дочка Марія. Покійна була членкою парохії св. Івана Хрестителя в Айрон Ривер, де разом із покійним чоловіком Романом Славутою (помер 1955 р.) ставили вони обоє основу під парохію, бо перше богослуження в Айрон Ривер відбулося в їх хаті 1932 р., коли за стараннями Дмитра Панаса й Романа Славути на богослуження приїхав о. Йосафат Тимочко ЧСВВ перед Великоднем.

Покійна Теодосія Славута народилася 23-го березня 1884 р. в селі Стрийка, пов. Збараж та була донькою Франка Білозора й Анни Заверуха. 1901 р. вийшла заміж за Романа Славуту. Трудні економічні обставини висилають Романа до Америки, щоб шукати кращої долі. Двічі він там був сам, а вже третім разом іде до Канади та поселюється в околиці Айрон Ривер, де набуває фарму. 1929 р. спроваджує жінку і дітей. Тут тяжко всі працюють, але по чотирьох роках загосподарилися так, що вже почали з іншими піонерами околиці думати заснувати парохію та просити до себе священика з відправою. І справді родина Славутів стає одною з провідних родин околиці. Релігійне життя дома було взірцеве. Обоє Роман і Теодосія старалися дати своїм дітям якнайкраще виховання. Діти — Марія (Крук), Анна (Махній), Олена (Затильна), Володимир, Василь і Гена, яка вступила до СС Служебниць і сьогодні є сестрою Домінікою, принципалкою Академії для дівчат в Анкастері та належить до провінціяльної управи СС. Служебниць у Канаді, як дорадниця — виховані всі взірцево. Кожне з них бере живу участь у парохіяльному житті, гарно говорять українською мовою, беруть участь у представленнях та тішаться щирою симпатією й любов'ю всіх людей з околиць. Коли Роман і Теодосія Славути почали відчувати, що вже з великим трудом приходиться їм фармувати, перенеслися кільканадцять років тому до Боннивил, Алберта. Тут далі вели своє християнське життя. Часто приступали до Св. Тайн, не опускали недільних відправ аж до смерти. Покійна Теодосія належала до Літургійного Союзу оо. Василіян у Мондері.

Похорон відбувся 2 липня 1964 з церкви св. Івана Хрестителя в Айрон Ривер при участі чотирьох священиків: о. пароха Д. Гната, о. К. Стангрета з Вильна, о. Є. Пашака і о. С. Кужеля, обох ЧСВВ з Мондеру, та двох римо-католицьких священиків: о. Ляберма з Форт Кент і пароха з Ля Корей. Похоронні науки виголосили оо. Гнат і Стангрет у церкві, а о. Пащак промовляв на поминальному обіді. Тіло перед похороном спочивало в похоронному заведенні в Боннивил, відтак у навечір'я похорону в церкві в Айрон Ривер, де о. Гнат відправив парастас. Гарне число парохіян із Гленлону, Ешшав, Боннивил, Малой приїхало на похорон.

Дякували панове Петро Вихопень і Ямнюк із Гленлону. Ціла родина приступила до Св. Причастя підчас Служби Божої. Від СС. Служебниць делегатками були СС. Ілія й Нестора з Мондерського шпиталю. На поминальному обіді пп. Дмитро Одинський і Василь Пелех зібрали 29.75 на

Бл. п. Теодосія Славута

пресфонд СВІТЛА, за що щира подяка їм і всім жертводавцям.

Покійна Теодосія оставила по собі в смутку не тільки своїх дітей, але ще 12 внуків і 4 правнуки. Справді могили піонерів зростають по цілій Канаді, та лишають по собі незатерті сліди. Бо їх діти, це ті живі пам'ятки, що наповнені християнським духом своїх родичів, продовжать діло почате піонерами. Нехай часто пам'ять і серце звертається до тих спочилих, незабутніх перших орачів Божої і земної ниви та черпають від них приклад і силу до дальшої розбудови нашого українського і християнського життя. Вічна пам'ять покійній Теодосії!

ПОДЯКА

У глибокому смутку по втраті дорогої мами й бабуні почуваємося до милого обов'язку скласти сердечну подяку всім тим, що так щиро нас потішали в нашому горю та служили нам у похороні, а саме: Всеч. Отцям Д. Гнатові, парохові нашому за всі відправи і зворушливу проповідь, о. К. Стангретові за науку й участь у похороні, оо. Василіянам за участь у похороні, СС. Служебницям за участь у похороні та молитви, дякам П. Вихопневі та Ямнюкові за гарний спів, усім тим, що услугували при обіді, за всі Служби Божі, вінки й молитви та взагалі всім, що висловили своє співчуття і прибули на похорон. Нашим місцевим Отцям римо-католицьких сусідніх парохій теж щире Спасибіг за участь у похороні. Нехай Господь усім винагородить своєю ласкою, а нашій мамі й бабусі дасть вічне царство.

Діти, внуки і правнуки

65-ЛІТТЯ ПІОНЕРІВ ЦЕРКОВНОГО І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Мила вечірка відбулася в Едмонтоні в суботу, 8-го лютня. Відзначено нею 65-річчя подружжя п-ва Матвія й Марії Максимців. На ювілейному бенкеті, гості заповнили залю, щоб разом із рідною вшанувати ювілей родини, яка поклала так багато труду в розвиток церковного і громадського життя. На бенкет зволив завітати також посадник Едмонтону п. Василь Гавреляк, як також і посадник Джеспер Плейс, п. Нюмен.

Родинне торжество почалося Службою Божою в церкві св. Йосафата в Едмонтові. Вечером гості зійшлися до залі де, по молитві, почався бенкет у честь ювілятів. Наприкінці бенкету, господар вечора привітав родину Максимців з їх ювілеєм та прочитав побажання від королеви Єлисавети, прем'єра Канади п. Л. Пірсона, губернатора Альберти п. П. Пейджа, прем'єра Альберти Е. Меннінга, і також від Отців Василіян. Особисто привітали ювілятів посадники п. Гавреляк і п. Нюмен.

Пан Ів. Лотоцький переповів життєпис п-ва Максимців, зупиняючися зокрема над їх тяжким піонерським життям у Канаді.

Від родини промовляла донечка ювілятів п-і О. Юрчик. Вона подякувала родичам за дбайливе виховання та вручила їм дарунки.

Грімке й щире многоліття, а там і молитва, закінчили бенкет. Гості не розходилися. Всі особисто гратулювали Ювілятам, і забавлялися до пізньої ночі.

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших дітей у юнацькому віці це **передплата** за цікавий, гарний, ілюстрований місячник

ЮНАК

Річна передплата — 4.00 дол.

- **Порадьте Вашим друзям і знайомим, щоб запренумерували "Юнака" для своїх дітей.**
- **На бажання висилаємо безкоштовно показове число.**

YUNAK Magazine
2192 Bloor St. West, Apt. 3
Toronto 9, Ont., Canada

З нагоди Юбілею родина зложила $10.00 на СВІТЛО. За жертву щиро дякуємо, а шановним Ювілятам бажаємо Божого благословення та в щасті й здоров'ї прожити многі літа. Н.

ВІДІЙШОВ ДО ВІЧНОСТИ РЕВНИТЕЛЬ АП. МОЛИТВИ І ЧЛЕН ТРЕТЬОГО ЧСВВ

Мондер, Альта.

Найцінніший Божий дар, це безперечно наше життя, що веде нас до вічности, яку ми собі нашим життям приготовляємо. Всі люди живуть, та не всі однаково. Багато жиє так дочасно, що втрачають вічне, яке з Божої волі мали б обняти в небі. Деякі живуть з дня на день та навіть не хочуть думати про вічність. Інші "вживають світа поки служать літа", ще інші блукають добровільно манівцями всяких сект, людьми придуманих і вигідних для себе "церков". Багато є таких, що живуть християнським життям, але найнижчого ступеня, рисуючи також своєю вічністю. Та не бракує також і таких, що своє життя трактують серіозно, змагають іти вузькою дорогою Божих заповідей і тісною хвірткою ввійти до неба, як пригадує нам наш Спаситель.

До цих останніх "спеціялістів доброго життя" можна зарахувати бл. п. Григорія Михайла Царука, що відійшов до вічности в неділю 12 квітня ц. р. на 66 році життя. Життя використав, як найкраще міг та лишив приклад іншим: як добре жити та при Божій ласці дійти до щасливої вічности.

Короткий життєпис нехай послужить його кревним зі Стоянова як теж і іншим, що його знали, щоб добрим словом його пом'янули.

Бл. п. Царук народився 19 вересня 1897 року в місті Стоянові, радехівського повіту в Галичині. В часі першої світової війни як 18 літній юнак змушений був покидати рідне гніздечко, а Москалі завезли його й багато інших аж за Урал у глибину Росії. Багато там було наших людей із Галичини, що подібної зазнали долі. Там і в 1920 році одружився з доброю побожною дівчиною з села Миклашева коло Львова, Євою Шмитко. Користаючи з перевороту в Росії вернулися назад до свого рідного краю, на згарища й руїну. Замешкали в Стоянові і тут у біді й недостатках прожили до 1928 року. Щоб зарадити злиднями вибирається він до Канади за стараннями свого кревна Дороша. Шість місяців по приїзді до Канади, позичає гроші та спроваджує свою жінку зі семилітнім сином Антоном. Якийсь час проживають на фармі, працюють скільки сил, щоб віддати довг і в 1930 році переходять на сталий побут до Мондеру та тут, у бідненькій хатині, проживають разом із родиною. Важкі були для них тоді часи, бо повоєнна криза дітинула частинно й Канаду. Та Господь не покинув своїх вірних слуг, помалу почали дорблятися. Всяка праця, яка попала під руки, була для них добра. Невтомною працею і при допомозі добрих людей поставили собі відповідне помешкання. Бог поблагословив їх подружжя добрими діточками, що їх вони старалися по Божому виховати тай дати їм відповідну освіту. Найстарший син є професором у колегії св. Йосифа в Едмонтоні, один син у Чині СВВ, кінчає філософічні студії в Оттаві, доньки покінчили норсівський вишкіл та повиходили заміж за добрих, чесних Українців - католиків. Оля і Геня Кошко проживають в Едмонтоні, як також і Соня Грабець. Аделя Крисько живе в Гемилтоні.

Крім синів і дочок полишив іще покійний свою подругу життя Єву, шість унуків і рідну сестру в Нью-Йорку.

Хоч помер наглою смертю, але сподіваною й добре приготованою. Вже більше як три роки ціла родина й він сам відчував, що наближається час його переходу до вічности, то й пильно приготовлявся на стрічу свого Творця.

У 1961 році вступив як один із перших до Третього Чину св. Василія Вел. в Мондері, де був членом його заряду. Щоденна Служба Божа й Св. Причастя були в програмі його життя. Так як кожного дня, так і цю пропам'ятну неділю був на Сл. Божій, прийняв Св. Причастя. Ще був на зборах Третього ЧСВВ в манастирській каплиці. Пів до шостої прийшов до хати, повечеряв, помолився, взяв до рук Св. Письмо, прочитав трохи із книги Премудрости Ісуса сина Сірахова. Думав іти на спочинок, коли йому зле зробилося, прийшла жінка, почала ратувати, та вже не було ратунку. Покликала о. В. Каменецького, що уділив йому Св. Оливопомазання і так спокійно помер.

Похоронні Богослужби почалися в середу вечора в Нар. Домі при численній публиці, відспіваним парастасу, а в четвер у жалібно вдекорованій церкві трьох отців відслужили Св. Літургію. Прощальне слово мав о. В. Каменецький, ЧСВВ.

По похороні був поминальний обід у Нар. Домі. Учасники похорону зложили на пресу $30.46, на Укр. Вісті і СВІТЛО. Нехай Господь прийме його душу до вічного царства, а канадська земля його тіло до дня воскресіння.

Родина покійного оцим щиро дякує всім учасникам похорону як також усім, що своїм словом і ділом старалися осолодити гірку хвилю життя. Нехай ласкавий Господь по Своєму всім нагородить.

Прецікаві й сенсаційні всі три книжки нашого автора **омм.**

Чи це буде книга п. н.

ПОЯВИ ПРЧ. ДІВИ ВІД 1830 до 1950 рр. (багато ілюстрована) (Ціна $1.50)

чи книга про

КІНЕЦЬ СВІТУ (з сотнями різних пророцтв і їх поясненнями, багато ілюстрована. — Ціна $2.00)

чи брошура про біснуватих п. **м.**

ЧОРТ НАПРАВДУ! (Ціна 25 центів).

Усі ті книжки прочитаєте з великим зацікавленням, багато з них навчитеся, створяться Вам очі на різні, досі незрозумілі речі. — Замовляти:

Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

ВЛ. П. СЕСТРА МАРІЯ-ЗИТА

Згромадження Св. Йосифа

Дня 10 січня 1964 р. в шпиталі Св. Йосифа в Копенгазі (Данія) померла Сестра Марія-Зита — в світі Текля Цигальчук — дочка Василя і Єлисавети з дому Ванціцька. Народилась вона 1895 р. в селі Цвітова, п. Бучач. Прибула вона зо своєю сестрою Анною до Данії підчас першої світ. війни в транспорті українських переселенців з табору в Ґмінд (Австрія). Їх працедавець данський багатий католик скоро звернув увагу на велику побожність двох молодих українських дівчат і став спрямовувати їх до манастиря Згромадження Св. Йосифа. Анна однак повернулась до своїх родичів в Україні, а Текля сама вступила до згаданого Згромадження, де одержала ім'я Марія-Зита. В монашому житті відзначалась вона ревністю в праці та великою побожністю. Її богоугодне життя служило гарним взором для інших монахинь. С. Марія-Зита працювала в різних шпиталях Згромадження й усюди її любили. На старші літа важка хвороба стала на жель підточувати її здоров'я, але ревна Сестра не піддавалась, ніколи не нарікала, терпіння зносила спокійно і була завжди усміхнена. Коли вже добра Сестра не могла працювати, її перевели в манастир при шпиталі Св. Йосифа в Копенгазі. Співсестри пів-лувались хворою мов рідною матір'ю, а добра Мати Настоятелька Геновефа не жаліла ніяких видатків і ласкавости, щоб лише продовжити життя С. Марії-Зити.

Наші Богослужби й розмови з нашими оо. духовними багато осолоджували життя хворої Сестри Зити, яка сердечно любила свою рідну Церкву й рідний нарід та за них заносила багато молитов і жертв до престола Всевишнього. С. Зита шанувала чуже, любила та тужила за своїм, добре говорила рідною мовою і була великою патріоткою. Перед смертю казала віддати український молитовник на пам'ятку одному нашому утікачеві з Польщі. В молитовнику були релігійні образки і маленький український жовто-блакитний прапор.

Чи не найбільшу радість справило нашій хворій Сестрі останнім часом Благословення Святішого Отця з повним відпустом на годину смерти, що виєднав для хворої наш ВПреосв. Архипастир Скитальців, Кир Іван Бучко. Померла С. Марія-Зита якраз у часі душпастирських відвідин о. Д. Дзвонина з Бельгії. Тому свій рідний священик відслужив над померлою панахиду і враз із місцевим духовенством на чолі з добрим і прихильним для Українців о. Ректором Вальфісбергом відпровадив її на місцеве кладовище. Були тут і Українці з нашої громади в Копенгазі.

Вічная пам'ять добрій Сестрі Марії-Зиті і хай гостинна данська земля буде їй легкою.

КУПЛЮ КНИЖКИ

давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:

А. М О С Н

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

СВІЖА МОГИЛА

Вегревил, Альберта

20-го квітня ц. р. розійшлася вістка по містечку Вегревил, що помер Михайло Павлій. Люди бачили його цього дня здорового й веселого. Пополудні почув біль у середині, що збільшувався щораз більше. Перед вечером лікар оказав забрати його до шпиталю. При вступі до шпиталю шпитальний капелян дав йому ще розрішення і Св. Тайну Єлеопомазання і так на його руках скінчив своє туземне життя.

Покійний Михайло Павлій народився 1881 р. в селі Конюшків, повіту Броди. До Канади прибув із родичами 1901 р. Замешкали на фармі кількканадців миль напополудне від Мондер. Тут батько Власій Павлій вибрав гомстеди для себе і для обох синів Антошка і Михайла.

У 1903 р. Михайло подружився з Катериною Колодійчук. У тім часі не було ще церкви. Отже Службу Божу відправив о. Платон Філяс ЧСВВ в хаті Йосифа Колодійчука (батька молодої). По Богослуженні о. Філяс повінчав Михайла з Катериною.

Около 1905 р. в цій околиці заснували пошту під назвою "Борщів". Також набули площу на церкву й цвинтар, 40 акрів за $10.00. Того самого року почали будувати церковцю під іменем св. Івана Хрестителя. Також заснували шкільну округу та муніципальний уряд для розбудови доріг. Одним із провідників тих основних груп був Михайло Павлій.

1934 року в Борщеві почали будувати велику й простору парохіяльну читальню. Громада вибрала знов Михайла Павлія на голову будови. Так отже п. М. Павлій був не тільки батьком родини і господарем на фармі, але часто також бував провідником у громаді.

З часом діти підростали, а батьки в році 1949 лишили фармувати та перенеслися на сталий побут до містечка Вегревил.

Покійний лишив у смутку жінку Катерину, 6 синів, 2 доньки, 16 унуків та 12 правнуків, одну сестру Настю Засійбіда у Ванкувері.

Похорон відбувся в містечку Вегревил. У четвер вечором 23-го квітня в церкві Пресв. Трійці відправлено першу частину похорону, а в п'ятницю ранком похоронну Службу Божу відслужив о. А. Винник з о. С. Кумілем. По похороннім богослуженню тіло відпроводили до гробу на місцевий католицький цвинтар.

По похороні родина Павлія запросила всіх учасників похорону на спільний обід до церковної залі. Учасники зложили $16.20 на СВІТЛО. Нехай усім добродіям буде за це подяка, а покійного Михайла нехай Господь наділить вічним життям.

Учасник

ПОДЯКА

Оцим дякуємо Преп. Отцям за духовну услугу в похороні, всім тим, що зложили на Служби Божі чи на цвіти, паням із ЛУКЖ Св. Анни, що приготови-

КУПОН
ДЛЯ АПОСТОЛІВ ПРЕСИ

Коли прийшлете нам $1.00 на пересилку, вишлемо Вам чотири старші календарі "Світла". В них є корисні й цікаві статті, а самих календарів можете вжити для поширення християнської науки між своїми знайомими. Адресуйте:
Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ли обід та всім тим, що якимнебудь способом помогли нам у цім нашім родиннім прикрім положенні. **Жінка Катерина й діти**

ПОМИНКИ ПО БАТЬКОВІ

Ендрю, Алта.

У квітні м. р. упокоївся в Бозі добрий для своєї родини батько і прикладний член парохії Краків, Алта., бл. п. Роман Тимчак. У роковини його смерти сини й доньки та ціла родина справили по своєму батькові поминки-богослужения та дали поминальний обід. Поминальні богослужения, 4 квітня ц. р. в церкві на Краків, у неприявності о. пароха, відслужив о. Н. Свірський ЧСВВ, згадуючи в проповіді велику віру Покійного, яка повинна бути живою силою в житті кожної людини.

Під час поминального обіду в місцевій церковній залі, о. Н. Свірський сказав ще кілька слів розради для родини, а потім згадав також і про добру пресу, на що приявні відгукнулися щедрими жертвами. Зі збірки призначено на СВІТЛО $15.00. Жертводавцям щире спасибі, а покійному Романові нехай буде вічная пам'ять у Бога та між добрими людьми.

ПОХОРОН СТЕФАНА КОРПАНА

Вегревил, Алберта

В едмонтонській лікарні "Дженерал Госпітал" помер 5-го травня 1964 р. Стефан Корпан. Прожив 57 літ, з цього 37 літ був спаралїжований на ногу.

Стефан народився 1907 року в околиці Ворцїв, Алберта. Тут ходив до школи. У 20-тім році життя дістав параліж на ногу. Родичі не оглядався з ратуванням здоров'я молодця. Вдавався з хлопцем до найкращих лікарських клінік у Канаді і в Америці, але все нічого не помогло.

У шпиталі часто приймав Св. Тайни, а пару тижнів перед смертю прийняв Св. Тайну Єлеопомазання з рук о. Ювеналія Слоти ЧСВВ.

В смутку залишив стареньку маму і трьох братів: Івана, Миколу і Павла. Похорон відбувся у Вегревил. Отець А. Винник ЧСВВ, парох, відправив парастас звечора 8-го травня, а відтак ранком 9-го відправив Службу Божу з доповненням похорону. Тіло зложено до гробу на католицькому цвинтарі.

Родина приготовила обід для всіх учасників похорону. На пам'ятку для покійного Стефана учасники похорону зложили на українську католицьку пресу й журнал СВІТЛО $23.50.

Всім, що зложили на Служби Божі й на цвіти нехай буде щира подяка. **Приявний**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Краків, Алберта

У вівторок 19-го травня ц. р. розійшлася сумна вістка, що не стало в живих бл. п. Григорія Кучери. По довгій недузі відійшов у вічність, прожившн 70 років. Покійний народився в селі Завиче, повіту Броди, а до Канади приїхав із родичами 4-річною дитиною в 1898 р., де замешкали в околиці Країв. У 1915 році одружився з Марією Прокопчук. Бог поблагословив їх гарною родиною, 10 дочок і 3 сини. Покійний був згідливий і мав багато приятелів. Його родичі дожили при нім свого віку і на їх могилах поставив гарні пам'ятники. Довший час був у заряді Народного Дому та багато причинився до будови Народного Дому і церкви. Де треба було жертви, то його ім'я було перше, членська вкладка до церкви, завжди була заплачена на час. Тому наша парафія жаліє, що стратила доброго члена.

Покійному не бракувало і прикрих хвилин. Найстарша дочка Анна Сорокан, захворіла на невилічну недугу й померла, оставила мужа Петра і двоє малих дітей. Син Мирослав їхав трьохом і на роздоріжжі неїхав на нього поїзд і так скінчилося його життя. Це завдавало родині великих ударів. Покійний зачав підупадати на здоров'ю і часто мусів їти під лікарську опіку. На весні купив хату в містечку Ламонт і переніся туди жити. При слабім здоров'ю не міг довго тішитися, то й відійшов у вічність. Залишив дружину Марію, два сини: Івана й Михайла, дев'ять дочок: Ксеня Міцах, Настасія Федун, Ольга Барабаш, Параскевія Андрієць, Ангелина Мендюк, Софія Королюк, Марія Кица, Надія і Єлисавета, 18 унуків і три правнуки; два брати: Онуфрій і Амвросій, одну сестру Марію.

Вечером у Краків у залі Преп. о. Сильвестер Кужель ЧСВВ відслужив парастас при великій участі родини і приятелів. Слідуючого дня ранком дев'ять дочок і два сини стали навколо домовини, це був живий вінок. По панахиді в залі, простягся довгий ланцюг унуків, що несли цвіти і провадили тіло до церкви. О. Парох відслужив Службу Божу і родина приступила до Св. Тайн за душу Покійного. Тіло зложено біля його сина і родичів. По закінченні похорону Родина запросила всіх на похоронний обід до залі. Підчас обіду о. парох висловив співчуття від оо. Василіян і від парафії та попросив приявних скласти жертви на пресу. Збіркою занялася пані Ольга Лащук. Зібрали $32.00, з чого $16.00 на СВІТЛО, і $16.00 на "Укр. Вісті". Жертводавцям щира подяка а Покійному Григорієві вічна пам'ять.

Петро Шліхта (дяк)

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку Преп. с. С. Кужелеві ЧСВВ за похоронні Богослуження. Дякуємо всім: Родині, Приятелям та Сусідам, що відвідували Тата в часі недуги дома й у шпиталі, та всім тим, що прийшли віддати останню прислугу. Заведенню Меморіял дякуємо за совісну услугу, а всім нашим Приятелям за жертви на Служби Божі за впокій душі покійного мужа, батька, дідуня і прадідуня.

Дружина і діти

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic MAGAZINE

Christ is the Center

It is rather difficult to define *Kerygma*, a Greek word now in common use in the field of catechetics. It is specially difficult to present a satisfactory definition of the term to persons accustomed to cut-and-dried, logical, abstract-formula types of religious instruction, as most of us are.

Our old catechisms, for example, took the substance of theology and boiled it down to a system of truths, put it out in academic fashion, called for students to cast it into the convenient pigeon-holes of their minds. Religion in that sense became largely a texbook affair, impressive mostly to the intellect.

In the old days an educated Catholic was one who was a walking encyclopedia of religious knowledge. He knew the dogmas, the rules, the definitions. Very often the knowledge was merely of academic interest. It did not deeply touch his will or awaken his love.

The *Kerygma*, the biggest excitement in the current Catholic ferment, presents religion and helps to form Christians in a different pattern. The kerygma can be called the intervention of God in human history — as it happened, in events and not by decrees. It is, in one phase, the tidings of great joy, brought to earth by Christ in a series of historical events rather than in a set of formulas.

The kerygmatic approach follows the historical rather than the logical pattern. It stresses the reading of history by the man of faith. It presents God's way of showing His love for man and suggests man's way of responding with love.

Religion is a life to be lived, not a set of definitions or rules. This life is dominated by a person — the person of Jesus Christ. Christ is the center of salvation history, whether you look at it from the viewpoint of the Old Testament or that of the New Testament.

In the Old Testament Christ was the promise and the hope. In the New Testament He is the Way, the Truth and the Life. The Lord redeemed us and taught us by events rather than by stiff and formal decrees. Salvation comes from putting on Christ. The true Christian is not necessarily one who can boast that he knows by heart the decrees from Mt. Sinai or the Sermon on the Mount but one who can sing the exultant song of St. Paul: "It is now no longer I that live, but Christ lives in me."

It is necessary, of course, to have laws and penalties, definitions and dogmas, organized and abstract arrangements of truths, detailed and specified formalities and procedures.

But the center of the Christian life is CHRIST. And salvation comes from living his life in faith and hope and charity. This warm and human and moving approach to the Christian life explains, partly, the need for renewal of interest in Sacred Scripture and the liturgy.

For it is through Scripture (the word of God) and the liturgy (the public life and mysteries of the Church) that Christ becomes a vibrant, appealing, exhilarating force in the life of modern man.

The liturgy includes the Mass, the sacramental life of the Church, the Divine office. To put it briefly, we put on Christ, receive our first share of the Redemption, make our first pact with the Redeemer to live His life — in Baptism.

In Confirmation we deepen and enlarge this life and expand the horizon of our loyalties and commitments.

In the Mass, by bringing our personal gift of self, spelled out in specific acts of sacrifice from daily life, we are caught up in the life and sacrifice of Christ. This life, the life of God in us, vitalizes us in a way and to an extent that would be totally impossible otherwise.

In the Eucharist we make a new bid each day for the unity of love with the Lord by renewing our pledge of charity and unity toward our neighbor. The Eucharist, as sacrifice and sacrament, is the living, Christ-centered means of expanding charity, brotherhood, and Christian action among the people of God.

The new approach to religious instruction

and, indeed, to the full living of the Christian life, calls for a return of man to Christ, the foundation for his faith, the center of his love, the source of his hope.

Until Christians learn to live richly the life of Christ the Church will never accomplish its mission to the world. But if a significant number of the baptized can be persuaded to live up to the full and glorious promise of their supernatural calling, they will personally reach new heights of human joy and new avenues of peace will be extended through human society.

Unity in Diversity

by Renata A. Rysnik

The uniformity of rites or languages has never been a Catholic ideal — nor ever will be. This is evident from a study of Scripture. For instance, Christ did not demand nor want uniformity in the sense of duplicity. He gave the law, "Amen, amen I say unto you. Except you eat the flesh of the Son of man, and drink his blood, you shall not have life in you," but He did not specify the number of times we should partake, nor whether to receive under one species or two.

The natural principles of unity such as race and nationality serve also at the same time as principles of division. The Italian language binds together a nation, but at the same time separates it from its neighbors. It is true that Christ came to reunite all mankind into one great family, but evidently the above principles could not serve as the basis for this unity. Thus Christ, to effect the desired unity and to insure its permanence, "...built it on supernatural principles of unity in faith, communion, and government. At the same time He endowed it with flexibility, with an elasticity whereby, no matter to what nations . . . . it should be applied, it would remain unchanged, yet retain whole the existing variety willed by the Creator himself."

Admittedly the Church must be one and universal, for these are two of its characteristic marks. But this will not be achieved until the Chinese interprets and expresses the fundamental truths of Catholicism through his customs, until the Negro realizes that his temperament and background can also find expression in the true Church, and until the African celebrates Catholicism with his own special variations. One language or one rite in the Church will not effect unity. For only "...through a multitude of particulars and the resulting diversity can the Church realize her universality in the fullest way."

Rome is aware of this, since all tendencies for change have been in conformance with the principle of "unity enriched by diversity." This movement was initiated by the late Pope John XXIII through his calling of the Second Vatican Council. His pronouncement of May, 1960, makes clear his position: "efforts will be made to make more widespread the use of the language of the people in public religious ceremonies."

The most common, even though false, argument in favor of one common rite is the feeling of familiarity which a Catholic would experience when away from home. If this were true, writes Father Taft, S. J., "...it would not be the glorious thing we might have imagined, but a chilling commentary on the narrowness we had imposed on the Body which Christ fashioned for all mankind. To impose one Rite on everyone does not render that Rite, or the Church, more universal. It only impoverishes the Catholic expression of the Church's life."

To be one in externals does not achieve unity of religion. To be one in faith and morals, communion, and Government, regardless of the diversity of accidentals is to be truly one. We should be less concerned with differences in externals, though important they are, and take time to appreciate the magnificence of the unifying supernatural principles which make all Catholics one. Then only can we understand the full impact of the axiom of St. Augustine: "Unity in things necessary, liberty in accidentals, but charity in all things."

BIBLIOGRAPHY

O'Brien, John H. and John La Farge, S. J. *English in the Liturgy.* New York: The America Press, 1960.

Gulovich, Stephen C., Ph. D. *Windows Westward: Rome, Russia, Reunion.* New York: The Celan X. McMullen Company, 1947.

Taft, Robert F., S. J. *Eastern Rite Catholicism: Its Heritage and Vocation.* Glen Rosk, N. J.: Paulist Press, 1963.

The Patriarch of the Melkites

by Rev. M. Bosey

In recent years the outstanding champion of Eastern traditions and customs has been the patriarch of the Catholic Melkites, Kyr Maximos IV. His presence and zealous defence of the catholic principle *"in necessary matters—unity, in doubtful matters — freedom, in all matters — charity"*, have left a mark on the discussions at the sessions of the Vatican Council.

What are some of the things that concern the Eastern church and the Patriarch, things that he would like to see changed?

1. Attending Non-Catholic Services. There should be some relaxation on the law that forbids Catholics to even go into non-catholic church. How can we talk of unity of Christians while most Catholics still feel that it is a sin to say grace before meals with a non-catholic? But there should be an even greater relaxation in favour of the Orthodox. After all they share much of our faith, have the same Sacraments and a divinely instituted hierarchy. In their case it is not a question of converting them, but rather healing a family quarrel in which the blame is shared; surely there should be as much contact as possible. Secondly we should not presume that every non-catholic is a formal heretic or schismatic. An objective understanding of their spiritual outlook would show us their absolute good faith, and we would recognize that bad faith is an exception. The Church of course must decide in practice just how far restrictions could be relaxed, but we should not exagerate the danger of introducing religious indifference or scandal.

2. Liturgy in a Living Language: There are people who would restrict the use of the vernacular to the first part of the Mass and the Sacraments, but surely the Mass is a liturgical prayer that has no meaning if it is not understood. The example of the Eastern church, which favours the use of a language understood by the people during the whole service, should serve as a model.

3. Attendance at Mass: Pastors must impress upon their people the necessity of attending the entire eucharistic sacrifice and not simply the so called essential parts. There is something unchristian about dividing the Holy Sacrifice into parts and teaching that there are different obligations to attend these different parts. It is also to be hoped that while the obligation to attend Holy Mass is insisted upon, that the terms mortal and venial sin be avoided. Western moralists have adopted a strictly juridical outlook, trying to measure out exactly where a mortal sin begins while at the same time inventing many ways to side-step the obligation; this has tended to confuse people and pervert a good moral sense. The Christian should not be drawn to God by threats of serious sin or punishment by the Church, and he should serve God lovingly and generously without looking for loopholes.

4. The Collegiate Nature of Bishops: The Eastern Catholic Church would like to see more assemblies of bishops in each country and would like them to be recognized as having a real legislative authority. This would help to restore in the Catholic Church the collegiate character of the episcopate. The Church is not made up of individuals joined directly to the head, nor of bishops under the immediate and exclusive direction of the Pope. The Church is an organized body, composed not of separate cells and a head, but of organs of different types and groups each having its different function. Bishops are not only responsible for their own dioceses. United with their head, the Holy Father, they are also responsible in a collegiate way for the Church in their country and even for the Universal Church.

We would like to see synods of a definite Rite or a definite country meeting regularly. These conferences or synods of the hierarchy of a Rite or country should be able to make decisions and laws, provided that they do not run contrary to the common law of the Universal Church.

Personality in the Making

by Ignatius Holowaychuk, OSBM

Each one of us desires to have a pleasant personality — we all wish to be liked and accepted by our fellowmen. Haven't each one of us at one time or another looked on a successful, well-liked person and felt a tinge of jealousy and wished that we could capture the secret of his success? Our personality or the sum total of all our characteristics is that which makes us liked and accepted or not liked and rejected. To develop a healthy personality, each one of us has to work constantly on himself. What are these traits that go into making a christian personality? Some of these desired characteristics are tact, courtesy, generosity, conversation, appearance, a sense of humor, the will to work, perseverance, self-control, sincerity, keeping promises poise, tolerance and the ability to take the opposite sex causually. In all of these Christ is our example, whom we as Christians should all try to imitate.

Tact is consideration for other people's feeling. Little Jimmy was caught using a fellow student for a pincushion. When he saw that it was no use excusing himself, he simply said, "Yes, I've been telling the fellows that there isn't much that you don't see with those beautiful blue eyes of yours." Jimmy was tactful; he picked something agreeable in his teacher and made the most of it. The tactful person knows what to say and when to say it; he has the ability to say that which is best and to avoid that which offends. Tact, being a part of charity, is founded on a genuine liking for people. The tactful person knows and studies the psychological and emotional status of his listener. For example if a friend has suffered a setback, the tactful person takes this into consideration when talking with his friend. Further, the tactful person respects the feelings, opinions and, yes, even the prejudices of others. Tact is not fawning and praising the rich and the powerful, nor is it flattery; rather it is the charitable truth. To be tactless, all one has to do is to learn to nag, to tell others what he thinks irrespective of time and place, to always insist on one's rights and to find the weak points in another's character and to pick on this characteristic every chance one gets. Let us look at Jesus Christ — he was always considerate of other's feelings. One of the most difficult and necessary things is to correct a friend when he does wrong. "But if thy brother sin against thee, go and show him his fault, between thee and him alone. If he listen to thee, thou hast won thy brother." (Mt. 18, 15-16). Only if this fails should one make public another's fault. When the Pharisees tried to involve Jesus in politics by asking Him if it was lawful to pay tribute to Caesar, Christ answered: "Render, therefore, to Caesar the things that are Caesar's, and to God the things that are God's" (Mt. 22, 21).

Courtesy may be defined as polite, kind or considerate behaviour. A group of Americans treated General Foch, French gentleman and world leader, to a banquet. One of the Americans took exception to French hospitality and said it was nothing but "hot air". Marshall Foch answered, "neither is there anything else in tires except air, but it eases the jolts along the highway". The courteous person concedes more than just rights; he is aware of the prevailing rules of social conduct. Marshall Foch was polite — he didn't get upset over the criticism rendered French hospitality and in fact turned it into his own favor. Wherever we open the New Testament, we read and may observe that Christ was always polite. Christ was thoughtful, renewing the dwindling wine at the insistance of the Blessed Virgin Mary and forestalling embarrassment on the part of the newly wed, or again by feeding the multitude with five loaves and fishes. Regarding social protocol, Christ insists more on observance of the spirit of the law, rather on the letter of the law.

Generosity in spirit and in action is a Christ-like characteristic; it is the key to a popular personality. Generosity refers to goods, time and energy. Christ promised, "give and it shall be given to you . . . for with what measure you measure, it shall be measured to you". (Lu. 6, 38). This promise refers to the next life, but it can be applied equally to wordly weights and measures. The impulse to be generous is common, but too often it is stifled. Christ, God-incarnate teaches us how to overcome our reluctance to be generous. The Apostles, having fished all night, caught nothing. On Christ's command, they threw their nets again and behold, they caught enough fish to fill two boats. Christ shares His charismatic powers with the Apostles. He praises very highly the woman who anointed His head and His feet with the expensive ointment. He praises the widow who threw two mites into the treasury for "she out of her want has put in all that she had — all that she had to live on". (Mr. 12, 44).

The soldiers who came to apprehend Jesus, returned empty handed exclaiming that "never has man spoken as this man" (St. John, 8, 44). To master the art of good conversation, learn from Jesus, who only spoke words of wisdom. Look at Him as He teaches at the age of twelve in the synagogue; look at Him as He pronounces the Beautitudes from the Sermon on the Mount. Irresistibly, Christ drew people to Himself because He was sincere. He spoke from the heart to the heart. He spoke on just about every topic. Good conversation and good personality are closely united. To speak well, one must speak. This requires that one be informed so that he may speak on almost any topic. Be well informed by reading much. Opinions, thoughts, beliefs are interchanged through conversation. The good conversationalist is a good listener. It goes without saying that evil conversation should be avoided; frivolous conversation should be kept to a minimum; only useful and good conversations are to be indulged in habitually.

A good sense of humor is also part and parcel of good personality. It acts as salt in our dealings with others. There are many ways of defining a sense of humor — it may be said to be the ability to see, to express and the appreciate things which don't fit. It is founded on a profound knowledge of human nature, its weaknesses and shortcomings. One must be able to feel for others to have it. That person has a sense of humor who can spot the incongruencies of life or who appreciates them when pointed out by another. To know just half of oneself is not sufficient — one must know the whole man, man as seen in the light of faith. Faith broadens one's outlook by bringing heaven onto earth and by showing man's true relation to God and to the world. The Gospels do not record that Christ ever laughed. Certainly there are situations in the Gospels that could evoke a smile. Imagine Zacheus climbing a tree in order to get a glimpse of Jesus as He passes by. A rich man climbs a tree to see a Poor Man — this is a funny situation. But evidently it pleased Our Lord as He said, "Zacheus, make haste and come down; for I must stay in thy house today." (Lu. 19, 5). Christianity is not a religion of gloom. The Gospels record the words "rejoice", "be glad" many times. Christ came to announce the glad tidings, the good news of salvation.

Appearance, poise, self-control and tolerance are probably the most obvious of our characteristics. Appearance is an important factor as it is the first thing other notice in us. It reflects exteriorly one's soul. It includes such factors as health, cleanliness, dress, grooming, one's walk, one's gestures and one's bodily activities. Although the body should not be pampered, nevertheless one should take pains to have a good appearance, for the body is the co-partner of the soul. Poise may be considered as calm composure in whatever situation that may arise. It is balance, balance between power and restraint, between courage and meekness, between humility and self-confidence. Considered physically, it is steady bearing and carriage of the body; considered spiritually, it is that which gives confidence to character and conduct. Jesus displayed poise to the utmost degree before Caiphas. The Sanhedrin brought false witnesses to bear testimony against Christ. "This man said, 'I am able to destroy the temple of God and rebuilt it in three days'. Then the high priest, standing up, said to him, 'Dost thou make no answer to the things that these men prefer against you?' (Mt. 26, 61-63). Jesus remained silent though he was falsely accused, though His resurrection was falsely understood. Christ could have with one act of the will destroyed His opposition, or He could have simply walked away.

What a comfort it can be when things just don't seem to be going our way to drop into Church and pay Christ a little visit! That little prayer will certainly help us regain our poise.

Self-control is the regulating of one's feelings and passions. The person who flies off the handle at the first provocation, the person who lets vent to his feelings and emotions at the drop of a hat, the person who cannot govern his thoughts or conversation in an unwelcome member in any group. We dislike the person who likes to make scenes; on the contrary, we admire the person who controls himself. Judas betrays Christ with a kiss, but Christ doesn't loose control of Himself. "Friend, for what purpose hast thou come?" (Mt. 26, 50). Christ calls Judas friend. This same Christ had previously washed the Apostles' feet though He knew that one would betray Him, others would deny Him and most would flee in fright. Self-control, whether it be of temper, of food and drink or of emotions is not an easy task. It is really self-direction; direction of one's powers and actions. On the other hand, we must allow for variations and failings of others. When they are produced in the mint, no two coins weigh exactly the same. It is called tolerance to allow for these minute differences. Tolerance or allowance for error is much more necessary in our dealings with others. Everyone has shortcomings, failings; anyone can make a mistake in judgement or in action. How unlike the

christian spirit it is to condemn a man because he does not measure up to a certain moral, physical, educational or economic standard. Christ looked on every man as made in the image and likeness of God. He was always tolerant of the sinner; intolerant of the sin. The Jews considered all non-Jews as outcasts. The Jews hated Publicans, yet Christ had Publicans as His disciples. Recall the Canaanite woman who beseeched Our Lord to cure her daughter. At first Christ ignored her saying "I was not sent except to the lost sheep of Israel." (Mt. 15, 24). She continued to plead and Our Lord granted her her petition. Christ commissioned His disciples to spread the Gospels to all nations, "Go, therefore and make disciples of all nations." (Mt. 28, 19).

Each one of us has a certain amount of ability and talents. Unfortunately, many do not make full use of their abilities. They lack the will power. The will is the moving agent of the soul, it is the energy of intention or power of affecting one's intentions. It is a spiritual faculty and cannot be bought; each individual has to acquire it for himself by continual effort. We must have an aim, a purpose for which we strive. Christ is our purpose. Christ choose to be born in the family of a working man. Thus Christ certainly had to work to maintain His existance. He is also our model for mental work. During His public life, He must have been tired more than once from the continual preaching, journeying, consoling, working miracles, praying, fasting... He came to do the will of His Father and His zeal would not allow Him to rest. Once a certain project is started, it is equally important to follow through and complete the endeavour. Many fail, because after having started well, they fail to carry through until the work is accomplished. For every book published, how many are left unfinished; for every successful business, how many more are abandoned. For with the progress of time and the increasing of difficulties, enthusiasm dies and the will weakens. Perseverance is a necessary trait if we are ever to accomplish anything. To persevere means to go on and finish an endeavor once started in spite of difficulties, setback and in spite of opposition. Discouragement or the urge to give up when victory seems impossible is one of the favorite weapons of Satan. This is especially true where spiritual aims and goals are concerned. Interior and exterior influences work to divert us from attaining the strived for spiritual goal. We may even feel that perhaps it just isn't worth all the trouble. This world is an arena where the good and evil forces carry on a continual battle. We are also in this battle. For encouragement at times when it seems we are in danger of loosing the battle, we need but look at the inspiring examples of those who like us have fought the battle and won, namely the saints.

A sincere person is one who is as he appears to be; he is genuine. To be sincere is to be honest with oneself and with others. Sincere speech and sincere action have a lasting quality. The sincere personality avoids hypocrasy, trickery and putting on airs. Christ hated that which was false because He suffered from false witnesses, false friends and false followers. He condemned the hypocracy of the Pharisees, "Beware of the leaven of the Pharisees, which is hypocracy. But there is nothing concealed that will not be disclosed, and nothing hidden which will not be made known." (Lk. 12, 2). The sincere person always keeps his promises. Keeping promises is important in the Christian's life. At Baptism, through our sponsers, we vow enmity against the devil and his pomps. In Matrimony, the spouses vow to take each other for life for better or worse, in sickness and in health. In the Old Testament, God made a covenant with the elected people. He promised to send them a Saviour, but they had to keep His commandments and be faithful to Him. In the New Testament, which is the perfection of the Old, Christ promises eternal happiness to those who remain faithful to Him. That person looses esteem who fails to keep his word or even fails to keep such a trivial thing as an appointment. People loose faith and do no longer trust such a person. No one can depend on such a person; his promises have less and less value. The greatest harm is done to the social status of such a person. No one trusts the politician who fails to keep his election promises; no one can lay too much stock in a friend who breaks his promises continually. Christ kept every promise He made. He promised to give us His body to eat and His blood to drink, He promised to send the Holy Ghost, He promised to rise on the third day, He promised to be with His church unto the consumation of time. He made a special promise to the religious, "and everyone who has left house, or brothers, or sisters, father or mother, or wife, or children, or lands for my name's sake shall receive a hundredfold and shall possess life everlasting." (Mt. 19, 29).

The healthy personality is able to take the opposite sex causually. The Arabs call that man a brother of girls who has the purity of heart to treat all women as his sisters and the strenght and courage to fight for their honor. A brother of girls — this suggests the ideal relationship between a lad and a lass. There are many interests which a lad and lass may enjoy together — sports, books, music, club activities. People are interested in these things and love to share their interests with others. Although it is true that heredity, environment and education play an important part in personality, nevertheless one can improve his personality. We reach the peak of personality the more truely we imitate Christ. Christ was the most attrac tive character in history — irresistably, He draws people to Himself. Amongst all the great men of history, He stands out. He has the greatest number of followers, His Kingdom is the widest spread, He has inspired the greatest number of public benefits such as hospitals, homes for the sick and the aged, orphanages..., about Him, the most has been written. Christ is the Son of God; He came on this earth to redeem us and to give us an example of how we should live. He has inspired many to give up their lives rather than reject their faith; He has inspired millions of others to give up the world and go and follow Him. Surely, such a personality is worthy of our admiration and our imitation.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

WHICH STATE FOR YOU?

In the past articles the stress was laid upon the fact that each one of us has a God-given Vocation, the search for which is an important aspect of our Teenage years.

God gave you your lives, and He requires that you freely surrender them to Him, in some way or other, under penalty of being separated from Him forever after death.

You may give your lives back to God either in *the Single, the Married, the Religious State, or the Priesthood* — just as you may serve your country either as a civilian, or as a member of the Armed Forces. You may be volunteers in your State of Life (priesthood, religious, or married life), or you may be draftees (single, or widowed people). The Armed Forces have their heroes and their cowards, their good fighters or their poor ones; so, too, there are heroes and cowards in every walk of life. Many of our Armed Forces brave members fought and died without praise. And there are many uncrowned saints in the battle of life, who will receive their just recognition only from their Supreme Commander and Chief after death.

What is the highest State in Life? Logically, you are expected to say that the Priesthood, or the Religious Life is the most perfect, because there is in it less consideration of self and more consideration for others, out of love of God. That is logical and true. But, practically speaking, any one of the various States of Life may be the highest for a particular individual, depending upon his personal motives and the manner in which the life is lived. Any State of Life in which a person becomes a saint must be a perfect State of Life for that person.

All the States of Life have one thing incommon: they require genuine sacrifice on your part if they are to be lived intelligently. There must be some sacrifice in the Vocation that you choose, and you must be willing to accept that sacrifice. *When there is no sacrifice, there is no love;* there will be no heaven.

"We become happy only when we give ourselves up to the service of others."

THE SINGLE STATE

To begin with the Single State of Life, *there are volunteers and draftees among those who choose to serve God as bachelors or spinsters.* Some prefer to remain Single because they have no genuine attraction toward any other State in Life, but this number constitutes a smaller percentage of the unmarried people of the world. There are others who are too selfish and too self-centered to make the sacrifices demanded in the other States of Life. There are far too many of these.

Many remain Single through no wish of their

own. They are attracted to the Married State, or to the Religious State, or to the Priesthood, but there is no chance for them to realize their desire because of their poor health, or their lack of ability, or their home conditions, or some other insuperable obstacle. Still others are drawn to the Married Life but cannot find the kind of partner with whom they believe they could make a success of marriage, and so they are smart enough to remain Single. Last of all come the unfortunate who can't get any kind of partner.

Men and women who deliberately choose the Single Life because it involves the least sacrifice will certainly receive the least reward from Almighty God. On the other hand, those who freely give up their chance to enter Married, or Religious Life, or the Priesthood, in order to raise their younger brothers or sisters, or to provide for their aging or infirm parents, will receive probably the greatest reward of all, because they have made the greatest sacrifice. They have neither the rewards of the Married Life, nor the spiritual consolation of Religious Community Life.

You, who may choose your life in the Single State, learn how to make a personal companion of our Blessed Lord through frequent Communion and daily prayers. Then, when moments of loneliness come into your life, when temptations besiege you, you can cling to Him for strength.

Our motto should be:

"God is first,
Others are second.
I am third!"

UKRAINIAN CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT OF CANADA

by Brother Methodius, F.S.C.

It is only seventy years ago when the Ukrainian people started to come to Canada. Historically speaking, seventy years is a very short time — just two generatoins. Yet, in this short span of years, the Ukrainian contribution to the development of Canada was very great. In the short span of two generations, the Ukrainian contribution to Canada has been magnificent — on the farms, in factories, in the Armed Services during the Second World War. Yes, over forty thousands served Canada, and defended our democratic way of life. Hundreds of them paid the supreme sacrifice for Canada and her cultural heritage. In religious, educational, cultural, humanitarian, professional, social, political and civic and patriotic spheres — their contribution was so great, that I hope I am pardoned for using the paraphrased tribtue of Sir Winston Churchill: "Never was so much contributed in such a short time by so few."

Talent, industry, and ambition have brought the Ukrainians up gradually in Canada, and the same qualities are bound to make them hold a dominant place in Canadian history, in Canadian culture. The Ukrainian youth is ambitious to be a leader; and he posseses the talent, the perseverance, and the diligence that will place him there. The Canadians of Ukrainian origin, in seventy years have had: one Federal Cabinet Minister; four Provincial Cabinet Ministers; Mayors of such large cities as Winnipeg, Edmonton, Windsor and Kenora, Ontario; three Senators; eight Judges; several Heads of University Departments, and dozens of university professors and research scientists. They are to be found in every important profession and occupation in Canada. There were and still are dozens of School Superintendents, Members of Parliament, and Members of the Legislatures of Ukrainian origin. The Ukrainian music, choral singing, and folk dancing are known throughout the length and breath of Canada, by everyone who listens to radio and watches television. The stage, radio, and TV stars of Ukrainian origin are contributing their share of the best in the Ukrainian culture to the beautiful mosaic of Canadian culture.

This, in short, is the contribution of Canadians of Ukrainian origin to the development of Canada!

When I consider the phenominal progress of the Ukrainians in Canada, and what a continuation of this will naturally mean within the next few generations, I am inclined to compare their future importance in Canada to the advance and influence of the Northmen in France. I believe the Ukrainians in Canada are destined to play as an important role as the Northmen did in Western France.

When the King of France, Charles the Simple, granted Rollo and his Scandianvian followers a section of land in the north of Gaul, he little dreamed of the wonderful influence this strange people was going to exert on the subsequent history of France. This Norse factor was destined to be one of the most important of all those racial elements, which on the soil of the old Gaul, blended to create the richly-dowered French nation. For the most of the romantic phases of her history, France is indebted to the adventurous spirit of the descendents of these wild rovers of the sea. The Knights of Normandy lent an added splendor to French Knighthood, and helped greatly to make France the hearth of chivalry and the centre of the Crusading Movement of the eleventh and twelfth centuries.

Can we expect the future effect of the Ukrainians in Canada to be any less than these lasting results of the Northmen on French history?

The Ukrainian entrance into Canada, and their carving out homes in the wildest parts of the wooly West, under almost insurmountable difficulties; their easy integration into the Canadian way of life, and fusing the best of their own culture into the structure of Canadian multiculturalism; their zest for living and their generosity of giving; their intense participation in the Canadian educational and political life; — all these demonstrate the possession of the same indomitable spirit.

The present Canadians of Ukrainian origin, have a mission of destiny in Canada! You, the descendents of those sturdy pioneers, are to see that the best in the Ukrainian culture is not lost, but that it is handed down as a birthright to the posterity of this great country, Canada!

When our fellow Canadians of Anglo-Saxon and French origins quarrel and fight about Biculturalism and Bilingualism in Canada, we, Canadians of Ukrainian origin, believe that Canada's hope in finding unity and a national identity lies in Multiculturalism. No culture stems from one or two sources only. We are not going to throw a tantrum and demand concessions for our customs and our language. Naturally, we want to preserve our own language, and our own customs, but only as a part of our Canadian way of life, not as a whole way of life. And we do not want to keep these at the expense of some smaller group, or force our ways on anybody else.

Let us keep on enriching Canada spiritually, culturally, and materially! Let us carve out our niche in Canadian history, as Canadians of Ukrainian origin, whom no future historian *can or will — omit or forget!*

The Vanier Institute on the Family

by Bernard Daly

Scientists and theologians, clergy and laymen, specialists and citizens-at-large, French and English, non-Chritians and Christians of many denominations engaged in truly open and trustful dialogue on matters concerning the family at the recent Canadian Conference on the family in Ottawa.

Important in themselves, these many "unities" take on extending dimensions with the decision to set up a continuing organization, The Vanier Institute of the Family.

DELICATE TOPICS

There was little if any discussion at the conference on some of the "delicate" topics, such as divorce and family planning. The conference planners had avoided highlighting these in the program papers but provided for their free discussion in several of the 20 study groups.

The fact that such particular problems came in for little attention was seen by some as a weakness of the conference. Others saw great advantages in the fact that the more general discussions were resulting in the development of essential basic insights — into such things as the way truth can be arrived at both by experimental science and by reflection on traditional concepts.

One participant found it remarkable that the conference could bring together such opposite disciplines and achieve such harmony and mutual respect in so short a time.

With each of the "sides" or "groups" learning at this conference to understand and trust the others, the ground was being prepared for the possibility of fruitful work another time on specific and delicate problems, it was stressed.

Dr. J. Francis Leddy, in the formal summing up, noted the way scientific insights and traditional principles flowed into each other. He

likened conference discussions to a pendulum swinging from particular to general, from principles rooted in man's heritage to their practical application, from the actual as seen by science to the ideal as seen by theology and philosophy.

FUTURE WORK

Rev. Peter A. Nearing of Ottawa, chairman of the conference's program committee, said he thought the discussions pointed to the need for social scientists and theologians (and probably philosophers) to come together in a seminar of their own to study what each discipline has to offer, and how they compliment each other, in family studies.

Likewise, he thought leaders of all the church groups must get together as soon as possible to discuss common approaches to family problems. He recalled a layman's comment at the conference, that "if the church cannot give society the answers it is seeking, then the members of society have a right to look elsewhere, and they will."

This tied in with the idea that while it was good that Church representatives were present as respected participants, more was demanded of them: that is, they must initiate deliberate steps as moral leaders to bring today's new theological insights to bear on such matters as responsible parenthood.

To do this, he added, the Church needed some kind of institutional structure, to draw its talents and resources to a focus on family problems, not only for co-operation in future work of the Vanier Institute but simply to provide the required moral leadership in this specific field.

CONTINUED SEARCH

This view in a sense echoed a concluding remark by Governor-General Vanier, that "we must find a practical application for what we have studied in theory."

As the initiator of the conference with Madame Vanier, and as the one who gave it its impulse and direction in his opening address (which delegates called "monumental and historic"), the Governor-General concluded that "the last four happy days have taken on a providential aspect for us."

"You have worked for truth, and for the maintenance of spiritual values," he said. "It is my ardent prayer that the Almighty will crown our efforts with success and guide us in the future."

The truth, he might have noted, had been brought in large part in the strictly scientific papers of Dr. Philippe Garigue of the University of Montreal, Dr. N. B. Epstein of the Montreal Jewish General Hospital, and Dr. K. D. Naegele of the University of British Columbia.

The spiritual insights, in turn, were largely contributed by the Governor-General himself, by Dr. Leddy whose summary described the conference as "an admirable, profoundly useful opportunity," and by the panelists who discussed the scientific papers.

And the future lay immediately with a committee headed by Anglican Bishop Reed of Ottawa, which is to set up a provisional board for organization of the Vanier Institute "to maintain, and develop, by positive and continuous action, the interest in family life mobilized through the Canadian Conference on the Family."

TUXEDO JUNCTION LTD

Formal RENTALS

- *Morning Cutaways*
- *Directors' Suits*
- *Full Dress Tails*
- *Tuxedos*
- *White Jackets*
- *Business Suits*
- *Blazers & Flannels*
- *Children's Outfits*
- *Lightweight Playboy Tuxedos*

TEL. 927-1800
432 PARLIAMENT ST.
Toronto Ontario

33%

опусту на таких книжках

ЦЕЙ ОПУСТ ВАЖНИЙ ДО КІНЦЯ ЛИСТОПАДА, 1964 р.

НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ — ЦІНА ТЕПЕР

НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ — Теофіла Коструби. Найновіший (1962) підручник історії України від найдавніших часів до короля Данила. — Стор. 304. — Ціна $3.00 ..... $2.00

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ — В. Королів-Старий. Прецікаві й веселі спогади визначного діяча. 184 стор. — Ціна $1.50 $1.00

ІВАН СУЛИМА

ІВАН СУЛИМА — історична повість з козацьких часів, **В. Буженка.** Стор. 216. — Ціна $1.50. ..... $1.00

ПОКИНУТА ОСЕЛЯ

ПОКИНУТА ОСЕЛЯ — Федір Одрач. Збірка оповідань на рибальські, мисливські та загально-людські теми. 304 стор. Ціна $2.50 $1.70

НА НЕПЕВНОМУ ҐРУНТІ

НА НЕПЕВНОМУ ҐРУНТІ —Ф. Одрач. Спомини про життя й утечу від большевиків. 340 сторн. 1963. Новість! — Ціна $3.00 $2.00

ЗАПИСКИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯ

ЗАПИСКИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯ — Ю. Мозіль. Опис життя у польській слідчій тюрмі. Сторін 128 у гарній обкладинці. Ціна $1.00 ..... $0.70

Разом $8.40

ЯК ЗАМОВИТЕ ВСІ ЦІ КНИЖКИ, ПЛАТИТЕ ЛИШЕ $7.00

Умовина: Готівка при замовленню.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3. Ont., Canada

НОВА КНИЖКА

МИ -- БОЖІ ДІТИ

о. ІРЕНЕЙ НАЗАРКО, ЧСВВ

Це духовна книжка в якій розказується про великі діяння Божої ласки в наших — людських душах. В ній дається пізнати більше гідність Божих дітей, котрими є ми.

Матеріялістичний світ баламутить і зменшує вартість душі та старається відкинути науку про Бога і Його діяння. А ця духовна книжка дасть корм нашим душам протиставитися таким засадам, навчить нас бути вдячними за Божі ласки, та поможе нам бути ліпшими в сповненню наших християнських обов'язків.

Цю книжку поручається всім, особливо членам Апостольства Молитви.

Ціна $2.00

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII ЖОВТЕНЬ — 1964 — OCTOBER Ч. 10 (502)

Ціна 30 ¢

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

П'ятнадцять молодих юнаків, що вступили у ряди Христових борців-василіян. Вони під цю пору відбувають свій перший вишкіл-новіціят у Мондері, Альберта, під проводом Впр. оо. Мирона Дацюка, ЧСВВ, магістра і Єпіфанія Пашака, ЧСВВ, секія.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Ґлен Ков, Н. Й.

НА МАРҐІНЕСІ

Українські католицькі організації, це не тільки добра річ. Вони нам конечно потрібні.

Сьогодні кожна група людей, що має якунебудь одну спільну ціль, починаючи від володіючих державою і кінчаючи на гуляцачах пташок, мають за собою свою організацію. Це вся соціялізації, в тому значенні цього слова, що йому його надав Папа Іван XXIII у своїй енцикліці "Мати й Учителька". Життєві проблеми сьогоднішної людини стають щораз більш складні, і вона починає у змаганні з ними щораз більше користуватися тим могутнім засобом, що називається "спільна сила".

Ми не тільки можемо, але і мусимо цією силою покористуватись у Церкві. Тому нам конечно треба бути зорганізованими.

Роля преси в будуванні й скріпленні організації має першорядну вагу. Ця роля в нас ще не є наслід ані зрозумілою ані оціненою. Бо ця роля не основується на пропаганді (річ перестаріла), але на освідомленні й розумній критиці.

В. Д.

ЗМІСТ:

На маргінесі — *о. В. Д., ЧСВВ* — 385
Папа Павло VI про завдання і значення доброї преси — 386
Цифри обвинувачують нас — 387
Митрополит Максим закликає дбати про релігійне виховання дітей
Християнська розв'язка питання про перенаселення — *о. Л. Садовський, ЧСВВ* — 389
Місячне намірення на жовтень
Здобудьмо для України гору Синай! — *Р. Данилевич* — 390
Пасивність чи "Нація в поході!"?
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 392
"Містик страждання" — *о. І. Назарко, ЧСВВ* — 393
Письменник Лев Блюа
Це трапилося в парку — *М. Понеділок* — 396
Оповідання про багатого жебрака
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* — 398
Книги про сексуальне життя — Св. Причастя вдома? — Чи тяжкий гріх уневажнює подружжя? — Про початки життя на землі
Шевченко — християнин — *д-р Дмитро Бучинський* — 401
Шляхом християнської віднови йшов усе життя
В дорогу вірш — *ю* — 405
Листи Никодима повість — *І. Добрачинський* — 406
Христос і чужоложниця
Три повісті на історичні теми — *Ол. Мох* — 415
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — 417

ENGLISH SUPPLEMENT:

The Increasing Role of Women in the Life of the Church — *B. Dribnenky, OSBM* — 423
Dr. Einstein and God — *A. Pekar, OSBM* — 424
A 'Criminal Mass' Marked May Day in Moscow in '62 — *Dr. P. Krehel, Ph. D., J. D.* — 425
Eastern Liturgy a Sense of Victory — *Rev. M. Bosey* — 428
To Our Teenagers — *Bro. Methodius, F.S.C.* — 429
My Memoirs — *M. Luchkovich* — 430
Holy Land Center of Orthodox Theology — 432
Ecumenism Group — 432

На обкладинці: *Церква оо. Студитів у Львові на Личакові*

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Редактор: о. В. Дрібненький, ЧСВВ. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Address: The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Editor: Bernard Dribnenky, OSBM. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. — Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ПАПА ПРО ЗАВДАННЯ І ЗНАЧЕННЯ ДОБРОЇ ПРЕСИ

Газета повинна не лише інформувати, але теж формувати читача, себто виховувати його, сказав Святіший Отець Павло VI, промовляючи недавно про значення католицької преси.

Часопис це дзеркало, отже мусить бути обширним і вірним дзеркалом. Він мусить виповняти свої основні завдання, а саме: **інформувати,** приносити вістки, говорити про речі так, як вони маються, **служити правді,** себто подавати факти та "фотографувати" об'єктивну правду випадків у світі, який нас окружає і в якому живемо. Це є основний закон, відступаючи від якого преса завертала б із дороги до осягнення своєї цілі, а тим самим затрачувала би глузд свого існування. Також попередній Папа Іван XXIII у своїй енцикліці "Мир на землі" між правами нинішньої людини ставить теж і те, що обов'язком преси є давати людині належні і правдиві інформації.

Однак абстрагуючи від того, що релігійна преса завжди служить правді і під цим оглядом не нарушує доброго почуття свого читача, вона мусить іще повинуватися другому своєму основному законові: має **виховувати** своїх читачів; а це значить: давати властиву оцінку фактів, які довкруги в світі діються і що їх газета як вістки подає. У цей спосіб релігійна газета дає здоровій людській умовості поштовх до клясифікації фактів, згідно з найвищими засадами, а це вже є корм для людського ума та засіб виховання для тих, які газету читають. Іншими словами, релігійна газета служить правді, що її потребує душа та говорить правду, яка людську душу провадить та підносить на вищий ступінь досконалости. Так отже завдання тієї преси велике й святе. Коли говориться тут про "релігійну пресу", то мається на увазі ту пресу, що є речником одинокої правдивої Христової релігії і Божої науки, яку сам Господь Своїми устами говорив, а тепер подає її Христова Церква, яка, як Божа інституція, має спеціяльну місію і право інтерпретувати, тобто пояснювати цю науку.

Преса є не лише пасивним дзеркалом, вона є діючим учителем, а ніщо так не зближає людини до сфери духовости як дія вчителя. Він дає поштовх до думання, творення нових слів, родження нових ідей. Його дія вчить других діяти та причинюється до формування людської особовости.

Здається, що відповідатиме правді, якщо поставимо знак рівняння між діянням учителя і преси, признаючи при цьому вищість пресі, тому що вчитель говорить лише до якогось обмеженого числа слухачів і то через короткий час, натомість газета "промовляє" до багатьох і то в необмеженому часі; учитель звичайно говорить до дітей чи молоді, газета ж учить дорослих.

Газета є щоденною школою для дорослих людей, а в цьому і людей, які є відповідальні за справи навіть загальнолюдського і світового значення; тому преса відограє важливу ролю у творенні долі народів. Вона має теж вплив і голосує "за" або "проти" Божого царства в людському суспільстві. Тому сучасна релігійна преса є необхідним засобом для поширення тих ідей, які оживляють нашу віру та відновляють і підносять нашого духа.

Сьогодні, коли зло різними дорогами і під різними видами вдирається до людського життя і затроює тіло й душу людини та паралізує правильне думання ума, релігійна газета являться джерелом здорових ідей Божої правди, без яких немає правдивого людського життя. Звідси вже очевидне заключення: Кожний християнин, кожна християнська родина повинні мати свою релігійну газету в своїй хаті, читати її й так пізнати сучасний собі світ у світлі найвищих Божих заповітів та обновляти свого духа правдою, якій служить добра преса.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО КАТОЛИЦЬКОЇ ШКОЛИ, ЯКА — ОДИНОКА — ДАСТЬ ІМ ПРОВІД НА ВСЕ ЖИТТЯ?

ЧИ ВИ ВПИСАЛИ ВЖЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА УКРАЇНОЗНАВЧІ ВЕЧІРНІ КУРСИ?

СВІТЛО Український Християнський МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 10 (308)

ЦИФРИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ НАС

МИТРОПОЛИТ МАКСИМ ЗАКЛИКАЄ ДБАТИ ПРО РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Релігійне виховання дітей — це справа, про яку в нас досить багато говориться, але дуже мало робиться. Коли приглянутися статистичним даним, то треба зі смутком сказати, що цифри обвинувачують нас, каже митрополит Максим у посланні до духовенства й вірних Вінніпезької архиепархії.

Стоїмо перед небезпекою в Манітобі, а може, й у цілій Канаді, — каже первоєрарх Канади.

7.500 ДІТЕЙ

У червні ц. р. в Манітобі було 7.500 українських дітей шкільного віку. Скільки дітей мали релігійне навчання?

Українські школи. Є в Манітобі дві цілоденні українські католицькі школи: Роблинська Колегія ім. св. Володимира і Вінніпезька школа Непорочного Серця Марії. Роблинська школа напівпорожня: є лише 35 учнів, хоч має приміщення для 112. У вінніпезькій школі є 235 учнів. Отже, із 7.500 українських дітей лише 270 навчаються у школах, призначених для них.

Римо - католицькі школи. Римо - католицькі сепаратні школи в Манітобі не мають державної підтримки. У тих школах було тільки 252 українських дітей.

У римо-католицьких школах українські діти вчаться не українського, а латинського обряду. Релігійне виховання мусить включати теж навчання рідного обряду, — пригадує митрополит Максим.

Державні школи. У державних (публичних) школах Манітоби є 7.000 українських дітей. Релігія засадничо виключена із програми навчання в тих школах. На домагання батьків 25 дітей шкільна рада може дозволити на півгодинне навчання релігії. На жаль, батьки здебільшого не домагаються цього.

Катехитичні курси. У деяких публичних школах і передусім у парафіях та в рідних школах є цілорічні катехитичні курси. Вони повинні б тривати 6 років. На жаль, діти надто скоро перестають ходити на науку релігії. На катехитичні курси ходило 3,319 дітей. Це значить, що більш як половина українських дітей, які ходять до манітобських публичних шкіл, не мають ніякого навчання ні релігії, ні українського обряду.

Вакаційні курси. На двотижневих або однотижневих вакаційних катехитичних курсах було 1,667 дітей. Багато з тих дітей нічого не знають про християнську віру, багато "не вміють навіть перехреститись". Священики, черниці, вчителі, що ведуть ті вакаційні курси, роблять, що можуть. Але трудно знайти спільну програму і відповідну методу для дітей різного віку (6 - 14 років). "Ясно, що від таких вакаційних курсів не можна сподіватись правдивого релігійного виховання", — каже митрополит у посланні.

Найгірше ж те, що 2.021 українських дітей у Манітобі і досі не мають хоч би найменшого релігійного навчання.

ПОПРАВИТИ СТАНОВИЩЕ

Погане становище, в якому опинилося релігійне навчання українських дітей, мусимо поправити "за всяку ціну", — каже митрополит.

Первоєрарх Канади подає три головні вказівки.

Освідомлення батьків. "Ми конче мусимо освідомити батьків про їх святий незаминний обов'язок якнайстаранніше дбати про релігійне виховання своїх дітей, і то починаючи з моменту пробудження інтелектуального життя в їх дітях аж до хвилин повної зрілости. Бо,

на превеликий жаль, є сьогодні в Канаді багато молодих батьків, а серед них теж Українців, що цю засадничу справу дуже маловажать або її зовсім занедбують. Багато молодих людей починають сьогодні родинне життя майже без ніякого поважнішого приготування. Вони дуже часто поводяться зі своїми дітьми, як із маленькими песиками або котиками: годують їх, захороняють перед різними небезпеками та бавляться з ними, але про властиве виховання дітей вони майже зовсім не дбають, мовляв: на те є Церква і школа. Таке розумування зовсім хибне, бо властиве виховання дитини починається від колиски, а не з 6-им роком життя, коли дитина йде до школи."

Душпастирі мають обов'язок часто пригадувати батькам і матерям про їх святий обов'язок виховувати дітей на добрих християн і членів рідної Церкви. Католицька преса повинна теж допомогти в цьому ділі.

Справа релігійного виховання дітей — каже митр. Максим — повинна стати головною точкою діяльности наших церковних організацій. Зокрема БУК і ЛУЖК повинні "стати душею виховного руху". Архиепархіяльна шкільна кураторія, зі свого боку, має дбати про підготову й поширення відповідної виховної літератури та вишколення, на своїх катехичних курсах, якнайбільшої кількости кваліфікованих світських катехитів.

Власні школи. Найкращою розв'язкою є власні школи. Виховання українських католицьких дітей буде забезпечене, коли в нас будуть українські католицькі школи. "Тільки в такій школі українська дитина може мати все навчання державної програми у світлі Христової науки і тільки в такій школі вона може одержати повне виховання у своєму рідному українському обряді."

Теперішні засоби. Не ждучи зміни, користуймось якмога найбільше засобами, які тепер є у нас. Батьки мусять посилати дітей до рідних шкіл, які в нас є, і на катехитичні курси, які в нас провадяться. "Гасло: кожна українська дитина повинна мати навчання релігії в своєму українському обряді — повинно стати програмовим кличем у виховній дії української дітвори в кожній парафії."

"Для всіх наших дітей, що навчаються в публичних школах, повинні й далі існувати цілорічні або принаймні вакаційні катехитичні курси, але тільки з такою програмою навчання, у такій черзі і за такою методою, як приписує наша Архиепархіяльна шкільна кураторія."

("Українські Вісті" — Едмонтон)

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ в Україні тривають. Вони посилюються! Що сильніший натиск безбожницького режиму, тим сильніші повинні бути наші духові спротиви, тим більша єдність у молитві, тим більша наша солідарність.

Що Ви зробили, щоб улегшити долю переслідуваних за віру братів і сестер? Чи молитеся за них? Чи належите і чи діяте в християнських товариствах? Чи передплачуєте християнську пресу, яка є сильною обороною проти переслідування?

*

"Царице св. Вервиці, Помоче всіх християн, Прибіжище людей, покірно припали ми навколішки перед Тобою, бо вірмо, що дістанемо помилування та ласку й щедру допомогу в сучасному лихоліті — не задля наших власних заслуг, а тільки задля велицної доброти Твого Материнського Серця.

"Ми, як спільний батько родини християн, як заступник Того, Якому була дана всяка власть на небі й на землі, і від Котрого ми дістали опіку над усіми душами, відкупленими Його найдорожчою Кров'ю, доручаємо себе і посвячуємо Твоєму Непорочному Серцю, Маріє, в цій трагічній годині людської історії, не тільки святу Церкву, Таємне (Містичне) Тіло Твого Сина, яка страждає й кривавиться на стількох місцях і яку болюче випробовують на багато способів, але (посвячуємо) теж увесь світ, що його роздирає завзята боротьба й пожирає вогонь ненависти і який падо мертвою власного зла, погляй й неморальности."

Папа Пій XII у радіопосланні до Португалії в жовтні 1942 року

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ХРИСТИЯНСЬКА РОЗВ'ЯЗКА ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕНАСЕЛЕННЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЖОВТЕНЬ

У цьогомісячному наміренні Свт. Отець закликає нас до ревної молитви, щоби питання, які постають у зв'язку з ростом населення світу, розв'язати згідно з любов'ю, справедливістю й Божим законом. Правда, що проблема приросту населення ще здавна турбує людство — у більшій або в меншій мірі. Але давніше це питання не мало тієї актуальности, тих пропорцій, як це воно має сьогодні. Щобільше, у давнині ці проблеми можна було розв'язати при допомозі доброї волі, заховавши справедливість і безсторонність. Одначе сьогодні постійний приріст населення зроджує стільки труднощів, що сама добра воля не вистачає. Треба ще тут і надзвичайної второпности й обачности, як також і почуття відповідальности збоку тих, які можуть зарадити зростаючим питанням перенаселення.

У минувших сторіччях зріст населення був багато менший та повільніше наступав. Сьогодні, знову ж, завдяки медичним винаходам, смертельність дітей набагато зменшилась, а з другого боку, протяг життя людини майже подвоївся. І взагалі, стільки нині маємо засобів до поборювання різних недуг, що безперечно можна сподіватися ще більшого зменшення смертельности. Це факти незаперечні. Однак з другого боку, ті самі засоби причиняються до зросту населення і тимсамим творять чимало труднощів у тій ділянці. Говорять декотрі вчені, що земська куля зможе уділити необхідної поживи для 20.000.000.000 людей. І знову ж не виключене, що людство, при нормальних умовинах, незадовго до такого числа не дійде. Бо ж сьогодні на землі мешкає вже 3.000.000.000 людей. До дво-тисячного року, однак, передбачують, що це число зросте до 7.000.000.000. — Правда, що це тільки припущення, але й вони вказують на одну важливу дійсність, а саме, на скорий зріст населення.

Отже маючи цю дійсність на увазі спеціялісти в економічних, політичних, суспільних і моральних науках щораз більш змагають до того, щоб учасно запобігти труднощам, які ця дійсність зроджує. Однак воно неабияке підприняття, бо проблеми зв'язані зі зростом населення надзвичайно трудні. А трудні тому, бо заторкують, сказати б, цілого чоловіка в його суспільному і приватному житті. З тієї причини, св. Церква домагається, щоб у розв'язку цих проблем увійшли такі чинники, які відповідають Божому законові і які натхнені справедливістю та правдивою любов'ю.

Однак не відповідає Божому законові така розв'язка проблеми перенаселення, яку піддають і практикують "нео-мальтузіянці". На їх гадку, одиноким засобом, яким можна ефективно запобігти біді й нужді недорозвинутих країн, може бути тільки обмеження родини. Бо підвищити рівень життя, це значить зменшити стан смертельности, а тим самим збільшиться приріст населення — і нема розв'язки на проблему. Правда, що в даних обставинах побажаним і дозволеним є саме обмеження родини. Але це може статися тільки згідно з Божим законом, який забороняє аборт, стерилізацію чи інші механічні або хемічні засоби, які припиняють запліднення — а це власне спосіб, яким нео-мальтузіянці послуговуються і який стараються розповсюднити по всьому світі. Отже, бачимо, скільки праці треба вложити, щоб усунути отаке фальшиве поняття, а знайти правильнішу розв'язку.

На нашу гадку, правильнішу розв'язку подають ті вчені, які кажуть, що на світі нема і не буде абсолютного перенаселення, тільки релятивне, це значить, обмежене до декількох країн. Ось їхні рації: 1) зріст населення, тому що він залежить від людської волі, ніколи не буде необмеженим; 2) людство завжди знаходить нові джерела харчування: зріст населення в останніх роках аж ніяк не перешкодив ростові життєвого рівня. Щобільше, багато людей думають, що в світі ніколи не було таких сприятливих обставин на цей зріст, як є сьогодні. Отже послідовно, маючи на увазі релятивне перенаселення, треба пам'ятати, щоб виробництво і розподіл дібр застосовувати згідно з потребами населення.

Це, отже, один засіб: розподіл дібр. Але він сам іще не вистарчає. Християнська справедливість вимагає теж, щоб настав також і розподіл земель та пропорціональне розміщення людей по цілій земській кулі, а не тільки в даній державі. (Згадаймо тут тільки про обмежені іміграційні закони в деяких державах...) Однак, щоб людство дійшло до такого ступеня зрозуміння і взаємного вирозуміння,

не вистачить брати до уваги тільки господарський та політичний бік питання, а треба ще звернути увагу і на стисло людський та суспільний елемент; що не станеться доти, доки дух справедливости й любови не запанує в серцях людей.

Отже як бачимо, багато є проблем і труднощів, багато є і питань, які людство мусить розв'язати в справі перенаселення. Але одно треба пам'ятати, а саме: чим більше будемо над тими проблемами застановлятися, тим скоріше знайдемо на них корисну відповідь — відповідь, яка буде основуватися на здорових християнських засадах справедливости й любови. Однак щоб це осягнути, треба нам помочі Божої ласки. А щоб одержати ласку треба молитви. Молім, отже, Всевишнього, щоби питання, які постають у зв'язку з ростом населення світу, розв'язати згідно з любов'ю, справедливістю і Божим законом.

Роман Данилевич

ЗДОБУДЬМО ДЛЯ УКРАЇНИ ГОРУ СИНАЙ!

СУТЬ КОМУНІЗМУ

Філософ Микола Бердяєв, який займався питаннями релігії й культури, у своїй книжці *"Проблема комунізму"*, розглядаючи генезу комунізму та його поширення, пише:

"...Це важко зрозуміти, якщо вважаємо комунізм явищем виключно політичним чи економічним, та якщо розглянемо його розумово тільки в цих двох точок погляду. Але комунізм у теорії і практиці є також явищем духовного та релігійного характеру... він супротивиться християнству та прямує до його усунення. Комунізм утілює в собі спокусу переміни каміння в хліб та здійснення Царства (раю) на цьому світі."

Така оцінка комунізму велить боротися з ним зокрема в духовій, ідеологічній, точніше кажучи, у світоглядовій площині.

РЕЛІГІЙНИЙ СВІТОГЛЯД

Перший християнський філософ, Апостол Павло, в основному розгляді релігійних світоглядів, пишучи про дії людей та їх ідеології й світогляди, спрямовані на нечисте, низьке, приземне, злобне та лукаве, — чітко протиставляє їм світогляд, у якого основі є віра в особового Бога, найвищого законодавця і водночас захисника святого правопорядку; віру в воплочення Бога для спасіння людини, яка створена на те, щоб, зберігаючи в собі образ свого Сотворителя, причинитися своїми ділами до прославлення Його на землі; віру в позагробове життя, що збільшує відповідальність людини не тільки за її діла і слова, але й за її думки. У цьому й суть освячення життя добрими намірами, поступками та вчинками (освячення світу). *Усі ділянки життя повинні мати на собі знамя християнської повноти.* Як поодинока людина є тільки тоді повновартісна і здорова, якщо вона живе згідно з Божим законом, так і громадянство є тільки тоді здорове й повне сил, якщо воно живе життям спільноти, об'єднаної в дусі Христа. Це добре розуміли перші християни, які, звертаючись до себе, називали себе братами, а первісні християнські громади називалися братствами.

Апостол Павло в Листі до Галатів (3, 26-28) пише:

"Усі бо ви сини Божі вірою в Ісуса Христа. Скільки бо вас у Христа хрестилися, у Христа одяглися... Усі бо ви одне, в Христі Ісусі." Тільки справжній християнський правопорядок може створити міцну і здорову спільноту, що й виразно з'ясовує св. Павло:

"...Усе ваше, ви ж Христові, а Христос — Божий" (Лист до Коринтян, 3, 22-23).

ПАСИВНІСТЬ І ОБЛУДНЕ ЖИТТЯ ХРИСТИЯН

Багато християн упродовж цілих сторіч бажали запевнити спасіння своєї душі визнаванням Христової науки тільки — що так скажу — у своєму серці та виконуванням тільки стисло релігійних практик, часто забуваючи при тому на слова Св. Письма, що віра без діл мертва... Це й довело до зівітчення (секуляризації) та у висліді спричинило викинення Христових засад із громадянського, суспільного, політичного й державного життя. Пасивність віруючих християн у багатій скалі спільнотного життя кинула тінь на християнство в загальному, що, мовляв, Христове вчення тільки позасвітнє (трансцедентальне) та метафізичне, що воно не для цього світу, а тим самим позбавлене практичного примінення в туземному житті людини.

До того стану довела не тільки пасивність віруючих християн, але також облудне життя сповідних християн. На широку міру *практикована т. зв. подвійна мораль*, що стала платною монетою в приватній, родинній, громадянсько-суспільній, політичній і державній сферах, довела до відхристиянщення життя. Коли у такім положенні прийшлося християнам стануги віч-на-віч із новітніми рухами, які приходили до голосу на різних ділянках реального життя, зокрема ж у суспільній ділянці, тоді християнське середовище виказало велику розгубленість та було зіпхнуте до оборонної позиції.

ПОРІВНЯННЯ З ЧАСАМИ 3-ПЕРЕД 1.500 РОКІВ

Американський католицький Єпископат у своєму пастирському листі, який появився 1951 року п. н. *"Десять Божих Заповідей зобов'язують кожного"*, унаглядняв впадаючу в око паралелю (порівняння) між сучасністю а часами римської імперії з-перед 1.500 років. Як тоді, так і в наших часах прийшла до голосу рафінована жадоба розкошів, жахливе варварство та моральний упадок обичаїв. В обличчі цього сумного факту американські єпископи звернули увагу своїм вірним на те, *що для кожної людської дії міродайним є закон, даний Богом на горі Синай: Десять Божих Заповідей!* Божа Воля і Божий Закон є основою моральної постави людини в кожнім її життєвім положенні, і *це є зобов'язуюче для всіх шарів громадянства і то як для їхнього приватного, так і прилюдного життя.* Також державних мужів зобов'язують ті самі засади любови і справедливости в їх публичній діяльности, як і в їх приватному житті. Подібно, як Декалог (10 Божих Заповідей) зобов'язує в політичному житті, так зобов'язує він і в економіці. Якщо економічні життєві обставини робітничої родини є того роду, що не можуть задовільнити її мінімальних життєвих потреб, то *спричинники такого стану допускаються злочину перед Богом та є співвинними за гріхи, що родяться в такій соціяльній нужді.*

У висліді такої дійсности поширювались ідеї скрайньої ляїцизації (надмірного розширення світської влади) та привели до виникнення марксизму-комунізму з усіми його наслідками також і для українського народу, що вже коштувало й дальше коштує нас мільйони жертв. Приходиться при цьому стверднти, що за соціяльну нужду в світі, а вслід за тим і за криваві суспільні перевороти несуть відповідальність також християни, які, будучи при державних кермах, не зуміли перевести вчас соціяльних реформ.

Правильна розв'язка соціяльного питання тісно пов'язана з державною структурою (будовою) поодиноких країн та з особистими вартощами державних мужів. *Якщо державні закони не будуть сперті на справедливості, то як можуть громадяни сподіватися життя в дусі справедливости?*

На українських землях уже майже п'ятдесят років проходять кривавi намагання закладати "нові основи життя". Ця диявольська спроба змагає до того, щоб *викорінити з української душі Христові засади та знищити українську 1000-літню християнську традицію*, а на місце цих високих духових вартостей поставити в основу життя — матерію.

ЗАТРАТА ПРАВИЛЬНОГО РОЗУМІННЯ ПРАВДИ

"Зрозумійте правду і правда визволить вас" — ці Христові слова повинні стати головним кличем одиниць і людських спільнот нашої сучасности, що стоять у затяжній боротьбі проти матеріялістичного комунізму. Причина сучасної духової кризи, у наслідку чого комунізм так дуже поширюється у світі, лежить передусім у тому, що люди затратили правильне розуміння правди, або, ще жахливіше, що для своєї життєвої вигоди одягають неправду в шати правди, і такій підфальшованій правді самі покланяються та і других заставляють до того. Факт, що комунізм узяв свій початок та розрісся в християнських країнах, велить робити нам прикре ствердження, що багато з-поміж християн або самі стали фальшівниками правди, або дали себе фальшівникам правди обманути. А якщо діялось так багато неправди на різних ділянках життя, а зокрема в соціяльному секторі (відтинку), і якщо це нерідко проходило під позором, що саме чиниться правду, то щоб знову привернути панівне місце справжній правді, треба вміти розрізнити правду від неправди, чи від пофальшованої правди. Конкретно: щоб християнин міг зорієнтуватися, де саме є дійсна правда, треба принаймні знати основні засади християнської віри, *треба бути принаймні обзнайомленим із малим катехизмом.* Незнання, а вслід за тим байдужість та оспалість багатьох християн стали причиною розросту загрозливих течій і сил, які остаточно виявили себе у виді матеріялістичного комунізму, що вповні заперечує християнство.

Щоправда, тепер у нас багато говориться та пишеться про християнство як основну протибольшевицьку силу. Однак, насправді, у багатьох випадках трактується християнство тільки як подальший допоміжний чинник, чи навіть кон'юнктуральний засіб у протибольшевицькій боротьбі, а замало розглядається його як *абсолютну вартість, що сама собою є носієм боротьби проти большевизму.* Це коріниться також у тому, що багато Українців, подібно як і багато членів інших народів, розглядають большевизм пе-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, і я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Дякую Матері Божій, Слузі Божому Андрєєві й св. Тересі за вислухання молитов, та прошу дальшої помочі. **Ірина Ярош**

Складаю сердечну подяку Серцю Христовому, Пресвятій Діві Марії й св. Йосифові за отримані ласки й за здоров'я. **А. Кухарська**

Молитва за Вселенський Собор

(подана в "Оссерв. Ром." дня 7 жовтня 1960).

Божественний Душе, післаний Вітцем в ім'я Ісуса, Ти що спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, влий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвічуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея зберуться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила евангелія щоденно більше розростались у людській суспільності;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено гнучке пізнання наук Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Потішителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби посталови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне виконання.

І ще просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій кошарі Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним серцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

Дозволяється друкувати.

Ч. Орд. 163/61.

† **ІСИДОР**, Єпископ

Складаю сердечну подяку Пресв. Серцю Христовому за вислухані молитви. **Є. В.**

Дякую св. Йосифові за вислухані молитви та прошу дальшої опіки над моєю родиною. **М. П.**

Складаю щиру подяку за вислухані молитви: Ісусові Христові, Преч. Діві Марії і св. Терені від Дитятка Ісуса. Пересилаю $5.00 на пресфонд. **І. М.**

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

Прошу Пресв. Родину за вставленням св. Терені від Дитятка Ісус, св. Моніки та Слуги Божого Андрея; за навернення одної особи. **М. К.**

редусім зо становища політичного, а не ідеологічного. *А большевики, чи точніше комунізм* — як стверджує Бердяєв — *це не тільки соціяльна доктрина*, на послуги якої стала велика мілітарна й політична сила, але *це вже свого роду релігія*. Щойно так з'ясована суть матеріялістичного комунізму відтворює його правдиве многобічне обличчя та повноту його небезпеки.

НАЦІЯ В ПОХОДІ

Часто маємо нагоду почути вислів, чи то й самі його вживаємо: Нація в поході! Українська Нація в поході до своєї великої життєвої мети — власної державности.

Повоєнні роки позначились окремим гоном здобути найвищі верхи гір світу. Славою вкрилася англійська експедиція, яка застромила англійський прапор на горі чотирьох вісімок (8888 м. висоти) — Мавнт Еверест. Учасники цієї експедиції оповідали про велику насолоду, яку вони пережили, коли перед ними розкрилися з найвищої гори світу безмежні простори, при чому забули вони на всі небезпеки та труди, що їх треба було перебороти при здобуванні цього вершка.

Чи подібною експедицією не має бути дія членів поневоленої Української Нації? Але наша експедиція як свою ціль повинна поставити собі *поновне здобуття для українського народу гори Синай*. Це зможе відкрити перед нашим закутим у кайдани народом куди більші перспективи від тих, що розлягаються з гори Еверест. А відзискавши їх, ми й відзискаємо справжню життєву силу. Тоді і похід українського народу до високої туземної мети — особистої свободи та державної незалежности зможе закінчитися перемогою!

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

"МІСТИК СТРАЖДАННЯ"

Уже в попередніх двох статтях ми згадали, що завдяки творам великого католицького письменника Леона Блюа, на католицтво перейшли дві подружні пари: Марітенів і Ван дер Мерів. Але крім них, твори Блюа наверну ли ще десятки інших письменників, малярів, музиків та сотні безіменних, невідомих нам шукачів правди. У чому ж криється сила писань цього геніяльного письменника? Щоб відповісти на це, треба пізнати цілий життєвий шлях цього письменника, бодай у головніших етапах.

Леон Блюа прийшов на світ 11 липня 1846 р. в гарному місті Перріґе в південній Франції, де батько його був будівничим (конструктором) мостів і доріг. Батько був ворогом католицизму й належав до т. зв. франко-масонів, а мати, в якої б'ючках пливла еспанська кров, була ревна християнка, з нахилом до містицизму, але без більшого впливу на мужа і на синів через слабке здоров'я. Леон від найраніших років своєї юности проявляв надзвичайні здібности, багато читав, ще більше мріяв, але при цьому був неопанований, вибуховий, примхуватий і мав характер повний противенств. Пробував своїх сил у поезії, але батько й брати висміяли його. Мріяв про славу великого письменника. У шістнадцятому році життя написав трагедію п. н. "Люкреція", але критики знищили її безпощадно. Тоді Леон відчужився від людей, замкнувся в собі, а навіть почав ненавидіти других. Як 18-ти літній юнак пішов до Парижа без грошей, без ніяких свідоцтв і знайомств, сам тип нетоварияський, непривітний і непрактичний. Найперше працював, як дрібний урядовець в одній купецькій спілці, потім перейшов до якогось нотаря, а відкривши в собі малярські уздібнення, записався до школи

У хаті кожного свідомого християнина повинна бути
КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.
Це книга
СВЯТОГО ПИСЬМА
Стараннями ОО. Василіян видрукувано для Українців Святе Письмо СТАРОГО і НОВОГО ЗАПОВІТУ в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.
Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:
оправленого в штучну шкіру . . . $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями . . $20.00
Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

малярства. Мав великі аспірації, але не знав нічого. В школі малярства треба було платити, а Блюа не мав грошей. Тому 1870 р. вернувся до свого родинного міста. Але тут умовини змінилися: мати була спаралізована і не могла Леонові ні в чому допомогти, тільки молилася за нього; батько ним не інтересувався, бо вважав його за такого, що зійшов на манівці. Цього самого року (1877) обоє батьки майже одночасно померли, всі брати розійшлися, а Леон полишений власним силам, вернувся до Парижа.

Тут заопікувався ним відомий письменник і книголюб Барбей д'Оревії і під його проводом Блюа почав свої перші письменницькі спроби. Барбей давав йому вказівки, поправляв, підсував відповідну лектуру. В домі Барбея Блюа познайомився з великим гуртом тодішніх французьких письменників, які там збиралися на свої часті сходини й дискусії. Під час таких одних сходин на молодого Блюа звернув особливу увагу відомий католицький редактор Л. Вейо та притягнув його до співпраці у своєму католицькому журналі "Всесвіт". І тут заясніли перші проблиски генія молодого Блюа. Його статті були блискучі під кожним оглядом. Вкоротці Блюа став редактором згаданого журналу. Його статті жадібно читали понад 50.000 читачів. Але його статті були дуже строгі, вимогливі й радикальні, а його слова, гострі як бритва, розтинали суспільні рани аж до крови. На редакцію посипалися громи негодування. Блюа мусів покинути редакцію.

Цього ж року (1877) заіснували в житті Блюа деякі важні події, що основно змінили напрям його життя і праці. І так: Блюа познайомився з ревним священиком Тердіфом, а цей найперше навернув Блюа до точного виконування всіх релігійних практик, навчив його способів умової молитви й контемпляції, приказав йому щоденно читати Св. Письмо, навчив його т. зв. символічного пояснення Св. Письма та познайомив його з чудесною появою Пречистої Діви в Ля Салет. Відтоді Блюа став безкомпромісовим, стовідсотковим католиком: уложив собі строгий порядок дня, взяв себе в руки, здисциплінував себе. Щоденно брав участь у Службі Божій і причащався, став ревним апостолом Матері Божої з Ля Салет, а передовсім глибоко освідомив собі свою велику місію, себто: він має бути строго католицьким письменником.

У наступних роках появилися друком книжки Блюа, написані давніше, про Марію Антуанетту, Колюмба, листи до різних осіб і т. п. Але перша книжка, що звернула на себе загальну увагу це "Зневірений". У ній Блюа з небувалою досі глибиною і знанням людської душі з'ясував моральні страждання різних нещасних людей.

У той час Блюа уладнав своє родинне життя, подружившись із дочкою данського поета Івана Мольбек, яку він навернув на католицтво. Вона привела йому на світ четверо дітей, але з них два хлопчики померли з нужди й голоду.

Одначе книжка, яка назернула сотки безвірків — це був його великий роман п. н. "Убога". Відомий безвірок письменник М. Метерлінк, так писав про цю книжку до Блюа: "Шановний П... не! Саме тепер скінчив я читати Вашу книжку: "Убога". Здається мені, що це єдиний сучасний твір, у якому безперечно стрічаємо прояви генія, якщо під словом "геній" розуміємо проблиски, що сягають аж до глибин і лучать те, що бачимо, з тим, чого не бачимо, те, чого ще не розуміємо, з тим, що колись зрозуміємо". Інший критик сказав, що "Леон Блюа — це катедральний глечик, який виливає воду небес на добрих і злих". Так. У цій книжці Блюа виливає воду небес, але й Божий гнів та особисте обурення пророка. Він каже: "До раю ми не входимо завтра, чи за десять літ, але сьогодні, якщо ми вбогі й розп'яті." Вбожество, страждання і святість — це в нього синонімя. Сам Блюа проживав серед такого крайнього вбожества, що не мав сорочки, а його діти часто були голодні. Крім повістей Блюа видавав що року один том своїх споминів напр. під наголовком: "Невдячний жебрак", "На порозі Апокаліпси", "Брама покірних" і т. п. В одному місці своїх споминів Блюа скаржиться: "Чи Бог схоче врешті, щоб я жив із своєї праці, як кожний робітник? Це ласка, що про неї я від давна прошу зі сльозами. Але Провидіння — це джерело всякого багатства". Хоч Блюа видавав що року одну повість і один том споминів, то одначе гірко бідував, бо тяжко приходилося йому знайти видавця. Його книжки розходилися в малій кількості, бо безвірки ненавиділи його за глибоку віру, а католики не любили його за його гарячий і безкомпромісовий католицизм.

У той час появилися дві збірки новель Блюа, а відтак оригінальна книжка, що принесла Леонові велику славу п. н. "Спасіння від жидів". Тією книжкою Блюа доказує нерозривну одність обох Заповітів. Із Старого Заповіту через Ісуса Христа переходиться до Нового Заповіту. Через Христа Старий Заповіт вдивається в Новий, а Новий не протиставиться Старому, але доповняє його. Згодом вийшла друком нова книжка Леона Блюа п. н. "Кров убогого", в якій автор знов вертається до своєї улюбленої теми, себто до таїнства терпіння в житті людини. "Коли душа від довшого часу терпить, але терпить по Божому, тоді Бог окружає її спокоєм. А цей спокій сливає, як ріка, що нагло через греблю змінила русло..."

Рік 1906-ий був щасливіший у житті письменника. Тоді він мав щастя стати хресним батьком Марітенів, тоді виїхав він до свого улюбленого Ля Салет, щоб там, де Божа Матя об'явилася 1846 р. пастушкам Меланії і Максиміліянові,

скупитися перед працею над новою книжкою. Вислідом цього були дві його незрівняні книжки п. н. "Та, що плаче" і "Життя Меланії". У міжчасі докінчив він теж наукову працю п. н. "Візантійська епопея". Але книжка про Ля Салет була "занадто побожна" і ніякий видавець не хотів її видати. З цього приводу Блюа писав до Марітенів: "Я сумний і пригноблений. Не можу здобутися на резиґнацію супроти мого важкого положення... Позірна неможливість видання "Тої, що плаче" — це останній удар. А я цілковито належу до Ля Салет, до Непорочного Зачаття, назначеного стигмами й увінчаного терням". На іншому місці писав: "Люди не були б спасені, якщо Христос не обливався б кривавим потом зі страху й тривоги. Зачав сумувати й тривожитися. О, які ж це слова!"

1908 року Блюа дуже занепав на здоров'ї, а в його хаті запанувала крайня нужда. Останками сил видав четвертий том споминів п. н. "Непродажний", у якому писав: "Наш Спаситель — завжди благословенний, певно хоче, щоб я вмер так, як я жив, у кліщах нужди. Годжуся на те". Вкінці "Та, що плаче" появилася друком на велику радість автора. У міжчасі книжки Блюа приєднали йому досить великий гурт однодумців. Крім Марітенів належали до них: Ван дер Мери, для яких він був теж хресним батьком, Руальти, Терміери, один музик, один маляр, один монаший брат і т. д. Були між ними і люди заможні й проворні. Вони вистарали для письменника вигідніше мешкання та помагали йому фінансово. Який же вдячний був їм той, що називав себе "невдячним жебраком"! Це вможливило йому працю на кілька наступних років і Блюа помимо недуги та зростаючого ослаблення зовсім не сповільнив темпа своєї праці. Він пише велику книгу п. н. "Душа Наполеона" і наступний том своїх споминів "Старець із гори", а потім пише ще шість поважних творів, із яких два останні вийдуть уже по його смерті.

Під кінець життя Блюа дуже поглиблює своє духовне життя: цілими годинами роздумує над Св. Письмом, деколи зі сльозами в очах, дістає вищі стани молитви й контемпляції; має якісь містичні видіння, в яких предсказує Божу кару, що незабаром спаде на ввесь світ, бо він не послухав напімнень Божої Матері з Ля Салет. 1913 року пише страшну книжку: "Іванна д'Арк і Німці", у якій предсказує катастрофу Франції, а вже на початку першої всесвітньої війни, 1914 року видає ще страшнішу книжку: "На порозі Апокаліпси", в якій жахливими образами описує свої прочуття великих нещасть, що спадуть на ввесь світ. Блюа пише: "Безконечний кошмар тієї диявольської війни жахливо мене придавлює..., живу в обіймах тривоги"... Дійсно Блюа помітно тратить сили, марніє і хилиться до землі. Як він сам каже: "Від початку війни живу немов у болючому сні". Року 1916 ще пише прекрасні "Розважання самітника". У них каже він: "Я сам. Хоч маю жінку й дітей, які мене дуже люблять — я самий. Чим більше людина зближається до Бога, тим більше стається самітня. Це самітність без меж."

31 жовтня 1917 р. Блюа дістає сильний атак уремії. Терпить невимовно. При ньому чуває Раїса Марітен, що хотіла б узяти на себе трохи його страждання, але Блюа перестерігає: "Не говори цього, бо не знаєш, чого просиш". 1 листопада приймає востаннє Св. Причастя в присутності дружини, дочок і кількох приятелів та, як

Літні курси на Ваваційній Осені ім. св. Василія Вел. (Допис на 418 сторінці цього числа)

звичайно після Св. Причастя проказує: "Величить душа моя Господа", а всі приявні проказують із ним. Хоч терпить багато, проте спокійний. Майже безнастанно молиться. Смерть зближається спокійно, без кривавого мучеництва, якого він дуже бажав.

У суботу 3 листопада 1917 р. раником підводиться з ліжка, каже дружині, що вже ніщо його не болить, але зараз мусить знов покластися. День проходить спокійно, в мовчанці, серед молитви. Блюа спокійно засипляє, а коли ввечері задзвонили на "Ангел Господень", тоді цей великий страдник тихо, без агонії, переступає "Браму покірних", що веде до вічного щастя.

Щойно після його смерти, всі, навіть вороги, признають, що помер великий письменник, гарячий апостол пера, який своїми творами навернув сотки безвірків. За його власними словами "література, для якої він не жив і яка не була ціллю його життя, була чимось припадковим". Блюа своїми творами об'являв Божу дійсність, для якої жив і яка була предметом його творів. Але в першу чергу Леон Блюа, як ніякий інший світський письменник у цілій всесвітній літературі, зглибив і описав психологію людського страждання. Тому католицька критика заслужено назвала його "містиком страждання".

Микола Понеділок

ЦЕ ТРАПИЛОСЯ В ПАРКУ

А сьогодні в парку я нудьгував. Ніхто ні з ким не б'ється, ба навіть не свариться, ніхто нікому на все горло, під сміх юрби, щось не вичитує чи поучає, жінки з дитячими візочками чомусь сьогодні повмощувалися, як завжди, на лавках і спокійнісінько сидять — не решетують язиками усіх своїх знайомих із навколишніх вулиць.

Скука від такого спокою бере. Навіть недоросла, напівнарубоча босячня десь запропастилася, вона сьогодні не розгарцьовується по доріжках і не шмигає наввипередки поміж кущами та деревами.

Мені не лишається нічого, як від нудоти гав ловити. Сяджу і на всю потужність позіхаю. Навіть, на диво, нема з ким перекинутися таким-сяким словечком. Ба, ні! — буде з ким розмовитися. До мене зближається людина. Та яка ж це, Боже змилуйся, людина?! Якийсь або жебрак нужденний або безпросвітний гидосний п'яниця! Аж сірий від бруду, а поприщене обличчя аж паленіє. Обідраний і такий висилений, миршавий — чи то від горілки, чи від недуги.

— Гей, ти, — звернувся він до мене тремким, перехриплим голосом, — поможи мені. Сьогодні, повір, нічого не їв. Сплю під мостом, зробив там із фанери і картону собі хижину. Дай, коли ласка, пів доляра.

Мене перешарпнуло від його слів. І, правду кажучи, я відразу й насторожився і не злюбив обшарпаного незнайомця. Чи, бач, почав якої! Не забалакаєш мене, я горобець стріляний. Пів доляра замандюрилося. Може тобі заманеться чогось іще більшого?! З якими жалісливими словами до мене не підходь — а нічогісінько не вийде. Не на такого ти, братику, натрапив. З якої речі, міркую я собі, я йому грошики давати-му? Півдоляра дай йому, і він його пробайдикує зразу. Видать, п'янюга він. І мабуть злигався з такою ж, як і він, босотою. — і оце для неї та для себе виклянчує у парку копійчину. А, виканючить — тоді чкурне до своєї бродячої компанії, і всі тоді повіються по барах, щоб поскоріше перепаленою та перетухлою горілкою собі очі заливати. Бридкий він! Не дам йому нічого.

— Бачиш, — карбую йому з певною уразливістю майже кожне слово, — я не такий багатий, щоб розкидатися грошима. Поки заробиш того доляра — то натомишся і переклопочешся не знати як і скільки. У мене, чоловіче, велика скрута з грішми. Оце недавно зламав ногу — і в шпиталь за лікування треба викинути не менше п'ять десятків. А поза шпиталем за всякі витирання та огрівання зранених кісток також готуй добру копійчину. Звідки ж я тобі візьму ще півдоляра?

— Як не маєш, пожертвуй бодай двадцять п'ять грошів, і за таке тобі спасибі.

— І цента в мене, грець-ма, — так само неприязно відказую йому. — Я заробляю осьтілечки, і за той зарібок пособляю старому батькові...

— Хай буде по-твоєму. Візьму я й п'ятнадцять-десять центів. — Не відстає від мене. — Десять нікчемних центів.

— Нема й десяти у мене, чоловіче. Ти дослухай, я не доказав: і за ту платню купую інколи харчі та одяг я ще й двом хворим сестрам, а в кожної сестри не менше як чотири душі дріб'язку...

— Дріб'язку? Дітей?

— Ага. Дітей, голодних ротенят, що не розуміють, коли казати їм — нема. Вони все пхинькають і просять: "хліба, мені!" Як бачиш, у мене доляри не залежуються. Не гнівайся на мене, — вже не сердито, а лагідніше, майже з просьбою до нього мовлю. — Іди собі з Богом, може десь зустрінеш багатшого та вижебраєш у нього собі на прожиття.

Обідранець поворушив губами, тоді пошкрябав вказівним пальцем розхристані волохаті груди, аж нарешті запустив долоню у свій чуб розкудовчений і його ще більше розкудлатив.

І все мовчить. Він щось обдумує. Аж ось він якимсь пильним аж зачарованим поглядом прилип до землі і ледве чутно, наче для себе повторяє: "Дітки, дріб'язок". — І знову ані слова.

Аж укінці заговорив до мене:

— Ти, хлопче, герой, коли все це витримуєш. Герой. Як же ти бідуєш! Батька, двох сестер і восьмеро дітей при житті тримаєш. Вони всі мешкають з тобою в одній кімнаті?

— Ні, — кажу, я — сам-один тут в Америці. А тато, сестри і їхні діти далеко і далеко звідси. Тисячу і тисячу кілометрів від мене. Вони поневіряються аж у Сибіру. Я їм посилки туди пересилаю. Знаєш ти, де це Сибір?

Він наче мого питання і не чув. Він ураз став нишпорити по своїх кишенях.

Я ні пари з уст, я затамував віддих, слідкуючи за кожним його рухом...

— Ось, — і він рахує в потатуйованій і засмальцьованій руці визбирані з усіх кишень темно-руді липкі й обваляні у поросі й болоті мідяки. — Ось тобі від мене тринадцять центів.

— Слухай... — далі я не можу нічого вимовити. Я дивлюся навкруги: мені здається, що дерева кружляють, кружляють і наближаються, кружляючи, просто до мене. Ось вони мене гілками вже хвиськають. Мені жарко, я хватаюся за шию...

— Слухай, що ти робиш?

— Це для тих голодних дітей. Бери. Я також мав діти — не восьмеро, а двоє — і знаю, як вони пхинькають. Звідки ж я тобі візьму ще півдоляра?

— Як не маєш, пожертвуй бодай двадцять п'ять грошів, і за таке тобі спасибі.

— І цента в мене, грець-ма, — так само неприязно відказую йому. — Я заробляю осьтілечки, і за той зарібок пособляю старому батькові...

— Хай буде по-твоєму. Візьму я й п'ятнадцять-десять центів. — Не відстає від мене. — Десять нікчемних центів.

— Нема й десяти у мене, чоловіче. Ти дослухай, я не доказав: і за ту платню купую інколи харчі та одяг я ще й двом хворим сестрам, а в кожної сестри не менше як чотири душі дріб'язку...

— Дріб'язку? Дітей?

Він наче мого питання і не чув. Він ураз став нишпорити по своїх кишенях.

Я ні пари з уст, я затамував віддих, слідкуючи за кожним його рухом...

— Ось, — і він рахує в потатуйованій і засмальцьованій руці визбирані з усіх кишень темно-руді липкі й обваляні у поросі й болоті мідяки. — Ось тобі від мене тринадцять центів.

— Слухай... — далі я не можу нічого вимовити. Я дивлюся навкруги: мені здається, що дерева кружляють, кружляють і наближаються, кружляючи, просто до мене. Ось вони мене гілками вже хвиськають. Мені жарко, я хватаюся за шию...

— Слухай, що ти робиш?

— Це для тих голодних дітей. Бери. Я також мав діти — не восьмеро, а двоє — і знаю, як вони пхинькають. Бери для тих дітей і передай від мене туди, де кажеш, до Сибіру.

Поклав на лавці мідяки і рушив. Ось він віддаляється...

А я стою безпорадний, оголений, ницьвартий. І думок зав'юга батожить мене дошкульно.

Як це сталося? Я гарячково шукаю порятунку. Я розторощений. За одну хвилину я прибитий, приплюснутий аж до землі. Який я нараз зробився малесенький, мізерний. І який черствий. Велика, шляхетна і чутлива людина тільки що відійшла від мене. То не п'яниця, не волоцюга — ні!

О, дорога, добра людино, не відходь, так не вражай мене. Вернися. Дай мені усіма найсердечнішими словами тебе перепросити. Я перед тобою, — залахмітеним, брудним, оприщеним — ладний навколішки впасти. Вернися. Обкартай мене, ненажеру, скупаря. Я можу тобі не пів доляра, а десятку, сотку, а то й три сотки тих долярів дати.

Не відходь, благородна та з чистим серцем ти, людино! Іди до мене, бо сором невтихомирений дозолятиме мені щоднини! Мене докори совісти замучать. Вернися. Осрами мене, оббештай, щоб я черствим таким більше не був, щоб я іншим зробився, щоб я цілковито переродився. Я ще недавно думав, що світ гидкий, нещирий. Неправда! Світ не поганий — о, ні! — він доладний, гожий. Тут скільки прекрасних людей проходить побіч тебе, а ти, присліпуватий, їх не помічаєш. Розкрий очі, серце, прагни знайти щиру людину — і ти їх знайдеш. Роздивляйся за нею не в золотих палатах — ні! — дивися на сірій убогій вулиці. Он вона, людина, пішла, вища на дві голови від мене. Он він, брудний, чвалий і понад усе шляхетний, він, оприщений і з турицею на чолі й руках і кришталево чистий у серці... Он від мене віддаляється.

Вернися, чоловіче. Мене розпік до білого і стид і сором. Коли ти дав тринадцять центів, я можу бідним дати долярів сотню. Пробач мені..

Я біжу за ним.

— Слухай, — я задихаюся, — слухай... Ось я отам знайшов аж п'ять долярів. Це не мої, тільки що підняв із стежки. Візьми. Ти ж голодний. Пообідаєш, обмиєшся, у теплому десь переночуєш. Бери. Це ж не мої гроші, я їх знайшов.

Він не ворухнеться. А я з простягненою рукою, розтерзаний сумнівами й докорами, чекаю...

— Візьми, мені полегшає. Візьми, жебраче, я тебе так благаю...

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

НЕ ЛИСКУЧІ 15 карток — $1.00
12 ЛИСКУЧИХ КАРТОК — $1.00
УКРАЇНСЬКІ ВЗОРИ 12 к. — $1.00
СПЕЦІЯЛЬНІ ЗОЛОТІ (15 у пачці) $ .50
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Маємо також з англійським текстом.

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Я заручена і моя приятелька хотіла позичити мені одну наукову книжку про сексуальне життя, мовляв, я повинна прочитати її, щоб знати, як жити в подружжі. Я, однак, не прийняла тієї книжки, бо думаю, що вона може більше пошкодити мені, ніж помогти. Чи я правильно поступила, або чи я повинна прочитати таку книжку?

Про читання книжок на сексуальні теми з певністю можна сказати наступне:

1. Було б це крайньо небезпечно для душі навіть заручені дівчини чи хлопця, читати якунебудь так звану "наукову" книжку про подружнє життя. Саме такі, так звані "наукові" книжки найчастіше вчать неморальних практик у подружньому житті, і взагалі надмірно підкреслюють вагу сексуального життя. Кажу: було б це крайньо небезпечно читати такі книжки, бо особа, що їх читає, без конечної потреби виставляє себе на небезпеку грішних думок, уявлень, подразнень, ітп., отже виставляє себе на небезпеку тяжких гріхів і вже тим самим, звичайно, тяжко грішить.

2. Читати певно добру книжку про сексуальні справи, книжку написану відомим чесним лікарем — є дозволене, але і тоді тільки коротко перед самим одруженням. Адже ж кожний нормально вихований хлопець чи дівчина, звичайно, має загальне й конечне поняття про призначення, функціонування і моральність статі. Повчення про це дорослі діти повинні дістати від своїх батьків, а не з брукових книжок. Те, чого, здається, бракує їм, доповнить їм священик при навчанні їх перед вінчанням, або порадить їм прочитати таку й таку добру книжку.

3. Не є воно гріхом, а навпаки, вказане і потрібне, щоб заручені, ще заки одружаться, шукали ясного й повного пізнання подружніх обов'язків і привілеїв, усього того, що дозволене, або заборонене в подружжі, бо тільки тоді вони будуть могти жити з чистою і спокійною совістю. Але того знання нехай не шукають у ніяких так званих "наукових" книжках, розрахованих на сенсаційність і заробіток, а таки найкраще нехай шукають його у священика, або в книжках, що їх він порадить. Подружжя це занадто поважна справа, щоб брати її тільки з сексуального, змислового боку. Це справа душі і тіла, цілої людської істоти і тому треба приготовлятись до нього під кожним аспектом.

4. Якщо навіть зарученим особам Церква не дозволяє читати книжок про сексуальні справи, то тим більше забороняє вона читати такі книжки молодшим особам, яким ще далеко до подружжя. А якщо Церква забороняє, тоді і гріх таке читати.

Якщо священик приносить Св. Причастя хворому до дому, то чи може причащатися дома також і особа, що напр. доглядає хворого, коли не має можливости піти до церкви, напр. у першу п'ятницю в місяці?

Церковний закон говорить, що Святе Причастя можна приймати тільки там, де служиться Св. Літургія, а хворі можуть причащатися навіть і дома, але тільки хворі. Все ж таки, Свящ. Конгрегація Св. Тайн, відповідаючи на подібне питання, дня 29 липня 1927 р. сказала, що крім хворого можуть дома дістати Св. Причастя також і його домашні, якщо священик має дозвіл на це від свого Єпископа. Єпископ може дати такий дозвіл, але тільки до поодиноких і рідких випадків, то й священик не сміє надуживати такого дозволу. Напр. якщо священик щотижня приносить Св. Причастя хворому, то він не може щотижня уділяти Св. Причастя також і нехворому, але, за гадкою моралістів, може запричащати його напр. раз у місяць. Навіть коли священик і не має окремого дозволу від свого Єпископа, а при відвідинах хворого несподівано заходить потреба запричащати також і нехворого особу, яка не має можливости піти до церкви на першу п'ятницю, тоді він, на загальну гадку богословів, може уділити такій особі Св. Причастя на здогаданий дозвіл, думаючи розумно, що в такому випадку Єпископ дозволив би на таке.

Моя приятелька, законно вінчана в церкві, хоче розвестися й каже, що має надію, що Церква уневажнить її подружжя, бо коли вона вінчалась, вона була в стані тяжкого гріха. Чи таке подружжя справді неважне?

Подружжя заключене перед католицьким священиком не сталося неважним через те, що хтось вінчався маючи тяжкий гріх на душі. Подружжя важне, якщо католицькі сторони заключили його несилувані, якщо мали намірення зобов'язатись до всього, що є істотне в подружжі, якщо вінчалися за всіми приписами церковних законів та якщо не було між ними перепон, які б робили подружжя неважним. Якщо всі ті умовини були виповнені (а священик уже дбає про це!), тоді подружжя є важне, хоч би сторони, що вінчалися, не були належно розположені в душі, щоб гідно одержати Св. Тайну Подружжя, себто, хоч мали тяжкі гріхи на душі.

Але, з другого боку, кожний католик чи католичка, що вступає в подружній стан і вінчається в стані тяжкого гріха, тим самим допускається нового і ще тяжчого гріха, бо гріха святотатства. Священик, що приготовляє молодят до вінчання, в сумлінні обов'язаний подбати про те, щоб вони висповідались і гідно приступили до Божого престолу. Молодята не мусять сповідатись у свого священика, якщо це їм невигідно, вони можуть піти до іншого священика, до зовсім іншої, католицької церкви, але тоді повинні принести своєму священикові письмове потвердження про те, що вони сповідались. Ті, що не сповідались, або зле сповідались, а потім вінчались у стані тяжкого гріха, самі відповідатимуть перед Богом за те, що до інших тяжких гріхів, за які ще не надолужили Богові, вони додали новий тяжкий гріх святотатства. Але, без огляду на те, що вони вінчались у тяжких гріхах, їх подружжя є важне й законно заключене, отже Церква не може уневажнити чи розв'язати його.

На одному викладі я почув цікаву розповідь одного священика про початки життя на землі. Він говорив дуже науково й намагався доказувати, що життя на землі є доказом існування Бога-Творця, від Якого походить життя. Я не розумію того, Що спільного має з Богом і релігією таке чисто наукове питання, як початки життя на землі?

Питання про початки життя на землі є одним із найтяжчих питань науки, воно є, попросту, Голготою для деяких науковців, які всіми силами намагаються доказувати, що світ постав без Бога, що нема ніякого Бога, і, ось тому це чисто наукове питання тісно пов'язане з релігією. Під тим кутом я й розбиратиму його.

Модерна наука має кілька відмінних теорій про початки світу; але в одному годяться всі науковці і всі їх теорії, а саме, що світ на своїм початку був одною великою вогняною масою, в якій не могло бути ніякого життя, нічого живого. Сонце навіть і сьогодні, після стільки мільйонів років охолоджування, на своїй поверхні має 23 мільйони ступенів горячі. Початкова маса матерії, з якої розвинувся світ і його планети, мусіла бути багато гарячіша і модерна наука признає, що життя на землі з'явилося доперва тоді, коли земля вже значно остигла зо свого гарячого стану. Але як з'явилося життя, це величезна загадка, що її різні науковці різно пробували розв'язати.

І. Колись взагалі матеріялісти, щоб виключити Бога і Його участь у сотворенні світу, твердили, що рослини, звірята, ба навіть і люди — існували на землі від віків. Але модерна наука відкинула таке твердження як абсурдне, бо навіть ані світ не існує від віків, а постав у часі. Учений Кювіє, а за ним Лібіг, Віхнер і всі модерні науковці твердять, що колись не було ніякого життя на землі і наука легко може вказати час, коли воно з'явилося на нашій планеті.

2. Деякі науковці, так звані панспермісти, як Гельмгольц, Ріхтер, Томсон і інші, казали, що життя дісталось на землю з інших планет. Але на таке їх твердження модерна наука ставить питання: звідки взялось життя на інших планетах? Адже ж ті інші планети колись також були вогняною масою, в якій не могло бути ніякого життя. А, далі, приходить іще важче питання: якщо з таких чи інших причин існувало життя на інших планетах, то яким способом могло воно дістатися на нашу землю? Родючий пил із насінням рослин не міг пролетіти до нас із планет, бо він мусів би був проблукати тисячі-тисячі миль і блукати у просторах довгі-довгі роки. А що найважніше, делікатне насіння рослин не могло б живим пройти через грубі полоси вбивчих ультрафіолетних променів і космічних радіяцій та через страшний холод, що спадає до кількох соток ступенів нижче зера. Васман каже, що, подібно, життя не могло прийти на землю ані з метеоритами, що тут-там падуть на землю з інших планет, бо воно згоріло б у самих метеоритах через сильне тертя повітря, або згоріло б у вищезгадуваних ультрафіолетних променях і радіяціях, або замерзло б у холоді, заки долетіло б на землю. Отже модерна наука відкинула також і цю теорію про початки життя на землі.

3. Уміжчасі матеріялістичні еволюціоністи видумали ще й третю теорію, а саме теорію самоплодження, себто, що життя зродилось із неживої матерії само від себе, припадково, через щасливий уклад умовин, через щасливу сполуку вуглецю, кисня, водня й інших хемічних складників. Деякі з тих еволюціоністів познаходили в Канаді і в европейських морях та морях Індії дивну желятинову дриглисту слизь і думали, що така морська дриглиста слизь могла бути початком життя на землі. Але вчений Мили Едвардс і інші науковці скоро виявили, що ті сенсаційні знахідки еволюціоністів це ніщо інше, як тільки слизь-вапняку, що його витворюють гриби на дні моря і нічого живого, чи напіживого в ньому нема. Інші ж науковці - еволюціоністи (головно совєтські) намагались витворити життя в лабораторіях, штучним способом, але по сьогодні жадним науковцям не вдалося витворити життя з мертвої матерії. Тому вчений Вірхов ще в половині минулого віку, на з'їзді фізіологів проголосив таке: "Теорія самоплодження — це тільки

здогад, який не має ніякого підтвердження ані в природі, ані в лабораторіях. Ніхто досі не бачив ніякого випадку самоплодження, а хто каже, що він це бачив, то таке його твердження вивернули не церковні богослови, а природознавці." Із того всього науковці дійшли до заключення, що "живе постає тільки з живого" і це сталося засадою, мов би догмою модерної науки.

4. Деякі науковці, як Фляммаріон, пробували ще іншу теорію, а саме, що мовляв, хоч самоплодження неможливе сьогодні, то колись давніше воно було можливе, бо були інші умовини, інша сполука атомів, інакша сполука хемічних складників і багато більша родючість землі. Але модерна наука відкинула також і цей погляд як абсолютно безпідставний, бо ж закони природи є незмінні і як сьогодні не може постати життя само від себе, як сьогодні не можна витворити його штучним способом, так неможливе це було також і в давноминулому. Учений Райнке каже, що як наївним є твердити, що хоч вода сьогодні тече вдолину, то давніше вона могла текти вгору, так же наївним є казати, що хоч сьогодні життя не може постати з мертвої матерії, то воно могло постати з неї давніше, мільйони років тому. Закон причинности каже, що як мертва матерія не має життя сама, то не може й ніколи не могла дати його другому.

Отже звідки взялося життя на землі? Модерна наука не вміє відповісти на це питання і сама вона опрокинула та досі опрокидує всякі здогади, які намагаються доказати, що життя постало само від себе, або з мертвої матерії. На це питання єдиною відповіддю, як каже вчений біолог Пастер, є слова Святого Письма, яке каже, що "Бог сотворив небо і землю і все, що живе на ній". Це єдина відповідь і наука свідома того. Але деякі науковці все ще бороняться, щоб тільки не мусіти признати Бога-Творця. Ось, голосний Вірхов, який сам заявив, що самоплодження неможливе, сказав також і такі характеристичні для атеїстів слова: "Наука не знає ні одного випадку, що свідчив би про постання життя з мертвої матерії, себто, що самоплодження було б можливе. Але, — казав він далі, — якщо не хочемо припустити існування Бога-Творця, тоді мусимо придержуватись теорії самоплодження. Іншого виходу немає." І ось, тут є заповіт для всіх тих, що не хоуть припустити існування Бога-Творця. Хоч самоплодження, чи яканебудь інша теорія про початок життя є абсурдом і протинауковим твердженням, усе ж таки радше тримаймось того абсурду і шукаймо за дальшими абсурдами, щоб тільки так тримати розум напруженим і занятим, щоб він не мав часу займатися думкою про Бога.

Що ж каже віра про початки життя на землі? Свята віра каже, що життя на землі постало так, що Бог його сотворив. Це могло статись таким способом, що Бог сотворив перші насіння різних рослин, перші роди звірят і першу людину, або, Він міг покласти у природу духовий зародок життя, життєву силу, яка в відповідну хвилину почала діяти, розвиватись і розмножуватись. Так навчав уже св. Іван Золотоустий у 3-ому віці, так навчав св. Августин у 5-ому віці і такий початок життя припускав також і найбільший учений богослов Церкви, св. Тома з Аквіну. Вони вчили, що мертва матерія не могла зродити життя, бо як вона не мала життя, так не могла його дати. Але Бог міг засіяти, чи защіпити до мертвої матерії духовий зародок життя і з того зародку помалу постало нове життя. І це вповні згоджується із Святим Письмом, яке ось так каже: "Нехай земля виведе з себе живі сотворіння за їх родом . . . і сталося так" (Буття, 1, 24). Матеріяльні первні і фізично-хемічні сили живих організмів походять справді від землі, з води, з повітря і тепла, але рушій тих сил, себто саме життя — це діло Бога-Творця. Наука знає і твердить, що життя не могло постати само від себе, ані не могло зродитись із неживої матерії. Отже воно мусіло прийти тільки від Бога, що сам є життям, повністю життя і джерелом усякого життя.

Як бачимо, наука не має нічого проти віри. Адже ж вона студіює закони природи, а ті закони є від Бога, як від Бога є і віра. Бог не може противорічити собі й інакше вчити в релігії, а інакше в науці про закони природи. За те можуть противорічити вірі деякі науковці, доки не побачать і самі, що вони помилялися.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ!

Список добрих книжок вишле Вам даром наше видавництво, а також знайдете великий каталог добрих книжок у КАЛЕНДАРІ СВІТЛА на 1965 рік, який уже появився і коштує всього одного доляра. Українську культуру будуємо через українську книжку. Хто цієї української доброї книжки не купує, той доказує, що йому українська культура байдужа. А кому вона байдужа, той не має права називати себе добрим українським патріотом!

Др. Дмитро Бучинський

ШЕВЧЕНКО — ХРИСТИЯНИН

(3)

Цим шляхом християнської віднови ішов ціле своє життя Шевченко.

І тут саме можемо повторити слова проф. Шаяна про Шевченка: "Він свідомо вибрав шлях земної місії. Він не цурається людей, а йде між них, щоб вести їх на ті висоти, де він сам живе. Він не замикається перед світом, не скривається зі своїми думами, а широко розкриває своє серце."

Через ціле пекло життя, через усі його жорстокості, зло, неправду, несправедливість — він переходить, якби через очищуючий вогонь, із якого виносить свою чисту християнську душу та чистотою цієї християнської душі відкриває собі простий шлях до Бога.

Життя Шевченка — це один великий і мученичий шлях. "Побут народу труїв його трутою скорботи" — пише Олександер Кониський. "Кріпацтво серпом різало йому серце. Хоча він перебував і між панами, хоча де з ким із них нібито сприятелювався, а проте всі балі, бенкети, гулянки напували його душу гіркою трутою. Так щиро й так глибоко любити народ, як його любив Шевченко, і дивитися, як той нарід мордують — це велика мука для благородної душі. Це трута, що не тільки серце проймає до самого дна, а ввесь організм чоловіка труїть, робить йому світ немилим."

Коли, одначе, уважніше вслухаємося на який тон була настроена ця велика християнська душа, то без великих трудів переконаємося, що пасивним до всякого зла Шевченко в житті ніколи не був. Він надто свідомий лиха свого й свого народу. Знає ціну добра, краси, волі золотої, але знає також ціну зла. Він, з філософським спокоєм, з найбільшою людською достойністю, з найвищою християнською повагою говорить: "Що ж діяти? На те лихо, щоб з тим лихом биться!"

У Шевченка не маємо рабської покори ані перед несправедливим авторитетом, ані перед ніяким насильством, ані перед ніяким фарисейсько-приятельським ложним добром. Він протестує проти кожного зла, кожного насильства, протестує з християнським героїзмом, послідовно й рішуче, не дивлячись на ніякі наслідки. У нього не існують ніякі особисті калькуляції, ніяке "але", бо він горить вогнем гнівного пророка, він горить і вогнем християнської любови і вогнем християнської ненависти. Ця християнська ненависть — це свята річ, ненависть велика, ненависть достойна, бо ненависть зла, ненависть несправедливости, ненависть кривди, не так особистої, бо Шевченко готов був помиритися з усіми своїми ворогами, коли б вони тільки були зреклися того, що він називав "не люди, а змії!"

Люби ближнього свого — наказує нам Христос-Спаситель.

"Хто не любить, той залишається в стані смерти — говорить св. Августин, бо любов замикає в собі всі кардинальні — головні чесноти". Св. Тома з Аквіну говорить, що "любов — це пан-володар неба й землі. Хто є в стані любови — цей перебуває в Бозі, а Бог у ньому."

"Любов Господня, благодать!
Люби, мій друже, жінку, діток,
Діли з убогим заробіток,
То й дегше буде зароблять!" — навчає наш Великий Шевченко.

Німецький філософ Фіхте говорить: "Тільки в любові є правдиве життя. Вона — любов — є коренем і центральною точкою людського життя. Хто не любить, той дійсно не живе. Без любови життя не має змісту, не має ніякого життя."

А Шевченко, з усією повагою свого слова, твердить:

"І буде варт на світі жить,
Як матимеш кого любить!"

Але не можна сказати, що Шевченко філософ-аскет, що він не знає людського життя і тому визнає тільки любов суспільну, любов евангельську. Ні, Шевченко — це жива людина, з усіма людськими болями й стражданнями. Він цінить, і високо цінить, кожну любов, коли вона є дійсною любов'ю. Коли він був іще молодим студентом і учнем славного Брюлова, тоді, на тлі відвідин його сусідки-пустійки виринули прекрасні думки, що дають нам повну картину його погляду на любов навіть до жінок. Про цю любов читаємо в його "Артистові": "Бережи її, мій друже, або сам бережися від неї. Роби, як чуєш, тільки тям, що жінка річ свята й ненарушима, а рівночасно така привабліва, що ніяка сила волі не може опертися цій принаді. Тільки почуття найвищої, евангельської любови, тільки вона збереже її від неслави, а нас від вічних викидів сумління. Узбройся цим прегарним почуттям, як лицар стальовим панцирем і ступай сміло на ворога!"

Свою любовну тугу, хвилинами, бажав він вилляти перед любою дівчиною: "Але це вразить її скромність дівочу — переконує себе. І я скоріше голову свою розіб'ю об мур, як дозволю образити якунебудь жінку, тимбільше її — прекрасну, пренепорочну дівчину."

І ще одно, подиву гідне признання християнського філософа Шевченка маємо в листі до Богдана Залеського. В новопетровській кріпості полюбив він жінку команданта фортеці, Агату Омелянівну Ускову, але любив її цілком інакшою любов'ю, як ми призвичаєні дивитися на неї. "Я кохав її — пише поет — чисто, високо, всім серцем і всією душею благородною. Але, не думай (злого), мій друже, бо і тіні нічого грішного в моєму коханні непорочному не було." (Лист з 9 жовтня 1855).

"Любов — це животворний вогонь у серці людини, і все, що вона робить під впливом цього божеського почуття має на собі відблиск життя і поезії."

Коли ми зрозуміємо ці величні слова нашого Генія, тоді зрозуміємо його крик, що безслідно пролунав у царстві московського обскурантизму, крик розпуки великої християнської душі:

"Я любить, я жити хочу —
Серцем — не красою!"

Оглядаючись довкола себе, зглибивши всю пропасть життя, втративши надію, — розпалити вогонь святої любови в душі і серці людини, Шевченко спішить за допомогою до самого Бога, просячи Його:

"А дай жити, серцем жити
І людей любити,
А коли ні, — то проклинать
І світ запалити!"

Це саме є вияв святого гніву, такого гніву, яким володіли тільки старозавітні пророки, ті велетні, що підкладали свої сиві голови під каміння збунтованої товпи. Це гнів і обурення високоблагородної християнської душі, якого ми ще й сьогодні не можемо збагнути через здрібніння і змарніння нашого християнського духа.

Коли ми, можна сказати: відчужуємося нашого великого християнського філософа, яким безсумнівно є Тарас Шевченко, коли ми його кожний раз менше розуміємо, то це наслідок здрібнілости нашого власного християнського духа. Не для самої формальности Шевченко йде до Бога з проханням:

"А всім нам вкупі на землі
Єдиномисліе подай
І братолюбіе пошли!", бо, коли ми на них, вкінці, не здобудемося, то дуже тяжко повірити, щоб "кров ворожа потекла у сине

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т.ін.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

море", щоб встала і воскресла наша українська правда. Вона, п'яна поспиться до Суду Страшного, як сказав сам поет.

Коли в цілій всесвітній історії етики маємо багато світлих прикладів, то один із найвеличніших і найсвітліших маємо саме в нашого філософа Шевченка. Його божественне братолюбіє першим своїм джерелом має навчання Христа Спасителя та Його Євангелію. Про інші основні джерела дуже важко говорити. Правда, що можна говорити про етично-моральні впливи таки нашого народу на Шевченка, але в такому випадку ми знову ж дійдемо до цього самого джерела — навчання Христа.

Коли до цього додамо, що крім незрівняних прикладів любови в Шевченка, у найяскравіших і найблагороднішних формах виступає всепрощення, то на таке сполучення може здобутися тільки християнська філософія, яка була основою думок Шевченка. Любов і прощення, навіть найлютішим ворогам, найбільшим кривдникам, — це етика християнська, етика українського народу, етика Шевченка.

Незаперечне, що ця глибока етична риса нашої духовости, продовж довгих віків — була навіть для нас бичем несправедливости, виходила нам "на шкоду", була причиною страждань нашого мисленника, але змінити її не можемо, заступити її чимнебудь другим не дасться, бо вона є невід'ємною частиною нашої душі і була рушієм усіх благородних порухів душі Шевченка.

Знав він, що причиною арештування його й Кирило-Методіївських Братчиків був студент Петров, але не тільки сам простив його, а просить про таке ж прощення для нього інших Братчиків:

"І його забудьте, други,
І не проклинайте;
І мене в неволі лютій
Інколи згадайте!"

Він, зрештою, готов був з усіми перемиритися, всім простити і на тлі цього християнського всепрощення маємо в нього такі величні слова, які можемо, без помилки, назвати словами молитви:

"Злоначинаючих спини,
У пута кутії не куй,
В склепи глибокі не муруй!"

Згадуючи побої в дяківській школі і п'яницю-дяка, який, хоч був "першим деспотом, на якого наткнувся Шевченко в своєму житті", у повісті "Княгиня" записав він таке: "Мир праху твоєму, сліпий Совгіру! Ти ж небораче, сам не тямив, що чинив. Мир праху твоєму, мізерний мандрівниче!"

Великий приклад прощення маємо в його "Щоденнику", під датою 14 квітня 1858 року: "Семен (Артемовський) познайомив мене з дуже порядним молодим чоловіком, з В. П. Енгельгардом. Багато ворушилося в моїй душі при стрічі зі сином мого колишнього пана. Але забуття минулому, а мир теперішньому!"

Ще не закінчилося страждання поета, ще сидів він у Новопетровській фортеці, а вже під датою 13 червня 1857 року маємо таку вимовну записку: "Сама згадка про те, що минуло і що я за той час бачив — наводить на мене жах. А що було б, як би записати ту мрячну декорацію і ті простацькі особи з котрими мені довелося відограти цю понуру, монотонну десятилітню драму! Минаймо, минаймо мою минувшину, лукава пам'яте! Не тривожмо серця люб'ячого приятеля недостойною гадкою, забудьмо і простім темним мучителям нашим, як простив милосердний Чоловіколюбець своїм лютим розпинателям. Звернімося до того, що світле й тихе, як наш український вечір осінній та запишемо все, що бачив і чув, і все, що серце перекаже."

***

Розважаючи Шевченка під аспектом непроминаючих християнських вартостей, мусимо звернути увагу на його молитву. Багато маємо місць у самому "Кобзарі", де Шевченко сам щиро молиться, хоч у поетичній формі, чи наказує молитися другим, бо молитву вважає він тихою розмовою людини з Богом, яка все приносить людині блаженство душі, є живуче-цілющою водою, що гоїть усякі рани, підносить настрій душі, злагіднює болі душевні й тілесні; всі удари життя переходять лагідніше й погідніше саме тоді, коли людина молиться і піддається Божій волі.

Шевченко молився за себе, за своїх земляків, за Україну, а навіть за своїх особистих ворогів. Він наказує нам: "молітесь, братія моя", він наказує всім поколінням українського народу:

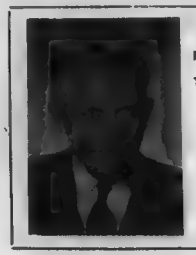
ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Нахоначний

"Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останнюю тяжкую мінуту
За неї Господа моліть!"

Сидячи у в'язниці в 1847 році, бачивши крізь закратоване вікно матір Костомарова, "що чорніша чорної землі, іде з хреста неначе знята", подякував він Господеві за те, що не було кому співчувати з його долею арештантською, а цей вірш є також нічим іншим, як тільки величньою молитвою:

"Молюся, Господи, молюсь!
Хвалить Тебе не перестану,
Що я ні з ким не поділю
Мою тюрму, мої кайдани..."

Наш мисленник вірить, що молитва потрібна людині за життя і потрібна померлим. Тому всіх нас просить він, щоб "пом'янути його не злим тихим словом", а в поемі "Тризна" просить помолитися за гріхи його.

За всі добродійства приятелів він віддячується молитвою, що потверджує сам словами: "Чим я віддячусь вам, великодушні земляки, за оцю щиру жертву? Вольною молитвою, молитвою вдячности". В одному місці свого "Щоденника" записав він: "Хіба може бути молитва чистіша, вища і Богувгодніша, як молитва за нерозкаяного грішника? Християнська віра, як добра мати не відтручує з-поміж своїх дітей навіть переступника; за всіх молиться і прощає всім. А представники тієї лагідної, люб'ячої релігії відтручують якраз тих, за котрих повинні молитися. Де ж любов, яку переказав на хресті наш Спаситель-Чоловіколюбець?"

І своєму другові Щепкинові обіцяє віддячитися молитвою: "Чим я віддячуся тобі за це щастя?" — питає. "Окрім молитви за тебе, крім найщирішої молитви — я нічого не маю!"

У багатьох місцях свого невмирущого "Кобзаря" Шевченко захоплюється молитвою, сам творить одні й знайкращих молитовних поезій, чого прикладом може бути молитва "Неофітів":

". . . . Молились,
Молилися перед хрестом
Закуті в пута неофіти,
Молились радісно. Хвала,
Хвала вам, душі молодії,
Хвала вам, лицарі святії,
Во віки-вічні похвала!..."

"Відпочиваючи на камені, — пише він у Новопетровській фортеці, — глядів я на понуру батерію, що рисувалася високо на скалі. І багато-багато згадав я з мого минулого невільницького життя. Вкінці, подякував я Всемогучому Чоловіколюбцеві, що дарував мені силу душі й тіла перейти цю хмарну, тернисту дорогу, не вразивши себе й не принизивши в собі людського достоїнства. Успокоївшися святою молитвою, я поплівся помаленьку на город."

Віра, надія любов — ці основні християнські чесноти є чеснотами душі нашого Великого християнина Шевченка. Молитва це його найсильніша й найпевніша зброя. І саме тому Шевченко має повне право сказати: "Ми не лукавили з тобою, ми просто йшли; у нас нема зерна неправди за собою."

Проти Бога й проти св. віри Шевченко ніколи в своєму житті не воював. Він, як людина мав повне право на духові, короткотривалі упадки, але зараз же опам'ятувався, зараз же підносився і спішив до Бога, щоб поєднатися з Ним і примиритися з Його св. волею, що так виразно підкреслює він у словах:

"Не мені,
Великий Господи, простому,
Судить великії діла
Твоєї волі. Люта зла
Не діеш без вини нікому!"

Ми свідомі цього, що тема "Шевченко — християнин", цими кількома прикладами — не вичерпана, але свідомо також скажемо, що достаточно й цих кількох прикладів із життя й творчости нашого чи не найбільшого поета-філософа, щоб не тільки наглядно переконатися, що він дійсно великий праведник, що він досяг цієї чудової гармонії людського генія і цього звичайного, здається, але захоплюючого християнського духа, та разом із ним повторити його визнання віри і то як у розумінні християнському, так і національному:

"Ми віруєм Твоїй силі
І духу живому:
Встане правда! Встане воля
І Тобі одному
Поклоняться всі язики —
Во віки і віки!"

Лондон, у березні р. Б. 1959

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже збайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті про масонів, гарні оповідання, вісті зі світу й т. п.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, як живуть наші земляки в південній Америці?

Так замовте собі тижневик

"П Р А Ц Я"

що його видають ОО. Василіяни у Бразилії Коштує річно $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

В ДОРОГУ

Тужити за тобою не буду,
як будеш від'їздити,
як будеш зі мною прощатись —
в очах не завважиш тугу.

Мені не жаль, що від'їжджаєш,
бо злучені Христом ми є навсе
і як Творцеві Жертву принесеш,
слова Христа напевно пригадаєш:
"Щоб одно були, Отче, як я з Тобою,
щоби себе любили братньою любов'ю!"

Щорана, як Жертву піднімеш святу,
коло престола спімну
та молитву тиху, святу
до небес пішлю.
Буду Всевишнього благати,
щоб поміг волю Його сповняти.

— — — — — — —

Іди. Тебе
Христос жде
до праці, змагань, до бою;
в часах страждань
на хрест поглянь,
на Бога любови і болю.
І слово в дорогу прийми,
що колись своїм говорив
Учитель століть:
"Ідіть,
навчайте,
хрестіть!
Я з вами буду повік!"
Вже двадцять століть
слова ці здобувають світ.
То — йди цим слідом —
і стрінешся з Христом.
Які надії Він на тебе покладає!
Його серце до тебе любов'ю палає!

— — — — — — — —

Тож, як прощати тебе буду,
на устах усмішка буде грати
і як будеш від'їжджати —
ні, не побачиш в очах сльозу.
І як колись у житті навсе,
що ці слова хтось повторяє,
що слова молитви шле:
"Щоб одно були, як я, мій Отче, з Тобою,
щоб любили себе...",
мандруючи чужиною,
знаю — і Ти згадаєш мене молитвою святою.

—ЮЮ—

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ 15

Любий Юсте!

Юда мав правду: цей Чоловік передражнюється зі своєю долею! Що ж Він хоче таким чином осягнути? Я вже мабуть писав тобі, що Велика Рада вирішила найсуворіші засоби проти Нього. І небагато хибувало, щоб їх учора виконали... Нагальність рішень наших хаберім здивувала мене до тієї міри, що я зумів стати на Його захист. Вирятував Його випадок.

Виплигнув із юрби в останній день свят наче хмаринка, що не знать звідкіля появляється на чистому небі. Я стояв задуманий у юрбі, що зібралась у божниці при Кедровій Залі, вислухаючи побожних наук. Чекаючи на початок походу, почув я нагло Його голос. Цей голос — я мабуть пізнав би Його поміж тисячами інших! Не тихий, рівний, утриманий на одній ноті, а проте не монотонний, не сухий, не байдужий — дзвінкий тисячами почувань, мов поверхня озера, що заторкнена пестрою стрілою сонця грає тисячами барв. Знаєш хіба людину, яка ніколи не вживає порожніх слів? Я не знаю такої. Кожному з нас доводиться сказати так собі, от щоб щось сказати. Але в Нього найменше слово має вагу скали. Досягає дна. Вдаряє — і викликує відгомін. Якщо не викликує, то мабуть тому, що дно є грузьким багном. Але і тоді... Ні — відгомін розлягається завжди, голосніше або тихіше, раніше чи пізніше...

Розвивав сувій Письма, а поміж людьми пробігав шепіт: "Це Він! Це Він! Це Пророк із Галилеї! Це Той, що уздоровив, що воскресив, що визволив... Це Він, якого хочуть убити..." Це останнє почув я також. Отже й амгарезии говорять про те, що Вчителеві загрожує смерть. Але ніщо не вказувало, щоб Він був хоч трохи схвильований. Почав читати псалом без посліху, наголошуючи кожне слово.

Дивний у справедливості — вислухай нас!
Творче нашого спасіння,
Надіє землі й океанів
Препоясаний силою будівельнику гір,
Підрушнику моря, що шумить під Твоїм
доторком — спаси нас!
Оце народи дрижать, оглядаючи Твої чуда.
Світ розрадувався від Сходу до Заходу
Бо Ти обдарував щедро землю і напоїв
її водою.
Засіяв збіжжя, а воно буйно розрослося,
Ти спустив дощ — і повне колосся хилилось.
Зародили Твої поля жнива багаті,
Луги зеленіють і вівці мають що їсти...

Відкинув сувій у руки газана, глядів в обличчя людей, які схвильовано вп'ялили у Нього свій зір.

— Дивний у справедливості... — повторив. — Чи знаєте, яка є справедливість Всевишнього? Послухайте. Був господар, який вийшов ранком на торг. Хотів найняти там робітників збирати овочі у своїй винниці. І домовився з ними по денарові на день. А коли сонце вже було високо понад горами Моабу, коло третьої години Господар пішов удруге на торг і знову найняв робітників до своєї винниці, обіцюючи дати їм те, що велить справедливість. І зробив тесаме в годині третій і шостій. А під вечір, коли вже сумерк стояв за воротами Великого Моря, в годині одинадцятій, господар пішов на торговицю, і зустрівши там людей, яких цього дня ніхто не найняв і які розпорошені по площі грали за гроші, сварилися, нарікали на свою долю — сказав до них: "Ходіть до моєї винниці" — і вони пішли, одні радо і швидко, інші помалу, зволікаючи, бо цілоденне ледарство розлінивило їх докраю. Але коли надійшов вечір і пора була розчислитися з робітниками, господар покликав їх перед свою хату. —

Він завжди, коли добирає приклади, говорить про те, що діється поруч. Чимало з-поміж тих, що юрбилися в божниці, були господарями винниць і саме перед святом розчислилися зі своїми робітниками, а інші належали до безконечного числа наемників, які, не маючи нічого більше поза своїми долонями, продають свою силу і таким чином заробляють на хліб для своїх дітей. Його слова мають прикмету приковувати увагу. В юрбі чути було швидкі віддихи і шерех стіп; що просувалися дрібними кроками вбік дверей.

— Господар почав платити останнім, яких найняв, — казав дальше Учитель. — Дав кожному з них по денарові, отже вони відійшли, благословляючи його і співаючи з радости.

Пізніше платив тим, яких найняв у дев'ятій і в шостій і в третій. Кожний дістав денара... Отже ті перші, що працювали ввесь день, думали, що дістануть більше. Але й вони отримали по денарові. То почали негодувати. Не хотіли прийняти своєї заплати. Здивувався господар, спитав їх: "Чому негодуєте? Невже я вас скривдив? Ми ж умовились по денарові..." "Так — відповіли — але чому Ти так же дав по денарові тим другим? Ми ж важко працювали ввесь день. Десять разів ми зіпріли від голови до ніг. Ми наповнили цілу бодню. А ті — наїомагали стільки, що витиснули грона. Це не поправді." "Але я обіцяв вам денара і ви погодились на це. Денар є доброю, повною і справедливою платою. Ви заперечуєте це?" "Ні — погодились — ти не є скупарем. Денар за день праці — то добра плата..." "Чому ж тоді не берете його і не вертаєтеся домів зі співом, як тамті?" "Але ж недоречі те, що і їм ти також дав денара... Вони взагалі не втомились. Увесь день вилігувались у тіні пальми, а потім тільки одну годину місили ногами... І такі гроші ти їм дав! Погане твое діло! Несправедливе!.." "Тому несправедливе, що я був добрий? — спитав їх господар. — Хіба не можу бути милосердним для чоловіка, що останній прийшов до моєї винниці? Не дозволите мені поступати так, як я хочу? Заздрість жере вас мов скорпіон... Але це моя винниця і моє жниво, що ви збираєте. Для кожного з вас маю добрі гроші. І кожному їх дам, бо так хочу робити. Отже беріть свою плату і йдіть у мирі. Благословенні вбогі духом, ті, що не пожадають багатств. Можна мати великі гроші — і залишитись убогим, можна нічого не мати — і зберегти серце багатія... Йдіть, поки на вас не гніваюся!" Така, бачите, є справедливість Всевишнього. Милосердна справедливість, для якої перші є останніми а останні — ті відшукані і навіть приневолені — першими... Але чому ж ці останні вдячні, а ці перші, хоч увесь час перебували в домі Вітця — не почуваються до ніякої вдяки? —

Похитав головою, наче б то Він був тим господарем а ми всі — ображеними робітниками. Хтось торкнув мене. Я глянув понад рам'я і побачив Юду. На блідому обличчі колишнього купця був гнів. Можна б було подумати, що він скерував до себе машал Учителя і його зміст вразив саме Юдине серце. Моргнув до мене як до свого однодумця.

— Бачиш, равві, Він справді... — долетів до мене його шепіт. Але дальші слова Юди пропали в гаморі, що постав у юрбі слухачів. Притча, хоч не всі її зрозуміли, викликала загальний подив. Люди хитали головами, говорили одні понад других: "Він мудрий, Він учений... це справжній пророк. Де Він цього навчився? Від кого? Звідкіля Він це все знає? Чий Він учень?"

— Дивуєтесь моїй науці? — почув я голос Учителя. Стояв на підвищенні, наче б мав іще щось сказати. — Дивуєтесь, звідкіля такі слова в моїх устах? Питаєте, хто є моїм учителем?

Мабуть мусів почути їхні окліки і, наче б це було необхідне, збирався на них відповісти.

— Так, це не моя наука. Маю Вчителя... — продовжував. — Чоловік, що шукає своєї хвали, промовляє в своєму імені. Але я не турбуюся про власну хвалу. Шукаю хвали Того, який мене всього навчив і мене післав. Його слова переказую. А ви знаєте, що моі слова правдиві. Бо так промовляв Мойсей, коли ого-

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

лошував Закон. Але що з того! Ніхто з вас не хоче його слухати!

— Ніхто? — вихопилось мені. — Ніхто? — крикнуло ображено кілька голосів. Люди почулися діткнені. "Що ти сказав? — тострі питання падали звідусіль. "Кажеш, що не хочемо слухати Закону? На якій основі таке говориш? Хто дозволив Тобі нас судити? Ми вірні Ізраїльтяни! Сповняємо приписи... Чому Ти таке сказав?"

Утихомирив їх.

— Ви не слухаєте Закону, — повторив суворо. — І тому хочете вбити мене.

Настала хвилину тишина, потім кілька голосів крикнуло:

"Ми? Ми хочемо Тебе вбити? Ти ошалів? Чорт Тебе опутав? Хто хоче Тебе вбити?"

Але я бачив, що решта людей мовчить і тільки дивиться питайки то на тих, що вигукували, то на Вчителя. Коли одні гостро відмовлялись від лихих намірів щодо Нього, інші мусіли пам'ятати погрози, що були спрямовані у Його бік.

— Ви — сказав твердо. — Ви — повторив зі смутком, наче б жалівся перед кимсь. — І завіщо? За те, що два роки тому я уздоровив чоловіка в сабаш. А проте ви обрізуете в сабаш і оправдуєте це діло бажанням здобути нову душу для Ізраїля. А життя людини? Хіба ж воно не має доволі ваги для вас? Осудіть справедливо, чи маєте правду...

Божниця наповнилась криком. Усі тепер говорили, викрикували і перекрикували один одного.

— Що Він каже? Шалений! Опутаний! Хто Він такий? Що це за Людина? Зломив шабас? Тоді, пам'ятаєте, при овечій саджавці... Безупину ломить шабаси! Це мінім! Казали, що цей Ісус згине, якщо посміє прийти до Єрусалиму. А Він говорить зухвало і нічого не лякається... Вигнати Його! Вкаменувати! — Але ж це Месія! Ні, це мінім! — Такі чуда можуть бути ділом тільки одного Месії! — Який там Месія! Письмо каже, що Месія прийде не знать звідкіля, — а цей — відомо — є Галилейцем...

Понад гамором пронісся Його голос немов клич птаха серед бурі.

— Ви добре знаєте, хто я такий і звідкіля приходжу. Майте довір'я до мене, повірте мені... Ви ж бачите, що не говорю від себе і не проголошую своєї науки. Приніс я вам слово Того, Якого ви не знаєте. Але я Його знаю, бо від Нього я прийшов...

— Чуєте?! — закричав якийсь голос у юрбі. — Каже, що прийшов від Всевишнього! Хулить!

— Хулить! — повторило чимало голосів.

Я побачив, як громада фарисеїв пропихається крізь юрбу і викрикує із щораз іншого кінця залі: — Хулить! Укаменувати Його! Хулить!

— Але зробив стільки чудес... — хтось заперечував.

— Хулить! Хулить! Укаменувати! — кричали інші.

Я знову почув на рамені руку Юди.

— Бачиш, бачиш, равві — колишній купець щептав мені в ухо повні гарячки слова, — бачиш... Чи не казав я тобі? Він хоче, щоб Його вбили і нас разом із Ним. Він налякався, втік від своєї сили... Зрадив нас! Казав я тобі... Назвав мене багачем... — у схвилюванні стиснув моє рам'я так сильно, немов хотів вирвати кусок тіла. — Я, багач! — засичав їдким, злобним усміхом. — Чув ти? Так Він платить за вірність...

Я перестав укінці розуміти його слова — вони змінилися в один бовкіт їдкої слини. Інша річ, що в божниці кричали всі, а цей гамір приглушував окремі слова.

— Хулить! Укаменувати!

— Вигнати! Вигнати Його! — Ті, що кричали "вигнати", мабуть не хотіли крови Вчителя.

— Хочете мене вигнати? — почув я Його голос.

Люди притихли, щоби почути, що Він скаже. Знову хитав головою мов спочував їх домаганням.

— Вже недовго буду з вами... А коли відійду, тоді даремне будете шукати мене. Бо там, куди я піду, ви не зможете піти... Повмираєте у гріхах ваших...

— Що Він каже? Що Він каже? — загуділа знову юрба. Розуміли Його щораз менше.

— Куди Він хоче йти? Він хоче себе вбити! — вигукнув якийсь голос, а мені видалося, що це був голос Юди.

— Він мабуть вибирається до гоїмів? — поспитав хтось інший.

— Мабуть знову хоче давати їм хліба! Що Він каже? Що Він каже? — питання перехрещувалися у повітрі.

Нагло якийсь чоловік станув над самою тебутою та підніс голову й кинув просто в обличчя Вчителеві:

— Хто Ти такий?

Я пізнав — і мої рамена стали дрижати від поганого прочуття. Цей малий чоловічок із низький чолом, що втікає дозаду, та з хитрим висловом глибоко прихованих очей, це один із старшин сторожі Великої Ради фарисеїв. Називається Гаді. Тепер пом'ятив я також, що поза ним стоїть декілька членів сторожі з киями в руках. Не було сумніву: наші

хаберім вирішили діяти швидко й безоглядно. Могли дозволити собі на це: Пилат не прибув на свята, а гегемона Сарка вже давно мали в своїх руках. Юрба з божниці, я знав це з певністю, не стане боронити Вчителя. А інші люди в місті навіть не знають, що Він прибув до Єрусалиму. Несподіванка була суцільна.

— Хто Ти такий? — малий сторож повторив своє питання нетерпеливо, наче не міг дочекатися відповіді.

Але й тепер я не побачив на обличчі Вчителя тривоги чи непевности. Може не розумів, що грозила Йому небезпека? Не поспішаючи з відповіддю звернув свої чорні, глибокі і спокійні очі на розбігані сліпаки чоловіка, що Його питав.

— Я є початок — сказав укінці. Підніс голову й обняв поглядом усю юрбу, столочену в божниці. — Але ви відкинули початок — продовжував. — Отже тільки тоді, коли мене піднесете вгору, переконаєтеся, що я є Тим Що Є, і що мої слова є словами Отця... Бо завжди творю те, що Він хоче... А Він ніколи не покине мене...

Зупинився на хвилину. Вони вже не кричали. Стояли з витріщеними очима, з отвертими губами, дивлючись на себе зі запитом, хитаючи головами та здвигаючи раменами. Тепер уже нічого не розуміли. Малий сторож стурбований чухався поза вухом. — Про що Йому йдеться? Про що Він говорить? Що означають ці слова? — чув я довкола себе шепоти. Я самий також був би радо спитав: що означають Його слова? Що ж це значить: "Я є початком?" Раптом крізь голову пробігла мені думка: це мабуть — початок чогось нового! Світ, у котрому я жив, поки зустрів Його, був старим. Усе вже було знане в ньому: любов і ненависть, нужда і багатство. Він приніс щось зовсім нове. Від Нього почалося... Отже може Його слова якраз це означають? Але в такому випадку Він заповідає щось чи когось, хто тільки має прийти?..

— Отже хто Ти такий? — ще раз повторив сторож.

Я видів, як висуненим кінцем язика полизав губи, що йому висохли. Але Вчитель не відповів йому. Підніс руки вгору — був подібний до священика, що за хвилину, цим самим рухом, вноситиме крізь Джерельні Ворота срібний збанок води — і почав говорити тим своїм тоном гарячого виклику, в якому не знаю чого є більше — прохання чи наказу:

— Хто з вас хоче пити, нехай прийде до мене. Я напою його...

За мурами божниці задзвеніли труби, флейти і сопілки і перші слова гимну:

Алилуя
Хваліть, прислуги, Господа
Хваліть Його ім'я
Нехай на віки буде воно благословенне,
Нехай на віки буде прославлене
Від сходу аж до заходу...

Юрба хвилювала нетерпеливо. Пора була йти, щоби взяти участь у поході. Але Вчитель тримав усіх на припоні своїх слів. Казав дальше:

— Хто з вас спрагнений, нехай тільки повірить у мене, а вже не відчуватиме спраги. Ріка живої води поплине з його серця... Не знаєте, що обіцяв Єзекія? Куди пройде цей струмок, оживе кожна істота...

Але люди перестали слухати, потягнені щораз голосніше дзвенячою музикою й співом та гурмою почали виходити з божниці. Біля Вчителя залишилася ще тільки невелика громадка. Я помітив як сторожі щось шепчуть набоці та розглядаються на всі сторони. І стривожився я, припускаючи, що якраз тепер схочуть кинутися на Вчителя. Але вони одностайно похитали головами — і вийшли. Я по-

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ. Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.

Історія мондерського монастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Кострубн, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

чув пільгу. Небезпека, яка загрожувала Йому, приковувала мене до місця. Тепер почув я пільгу. Вже не слухав дальших Його слів. У задумі звернувся я до виходу.

Але якийсь вантаж ще дальше заготів мені на серці. Те, що я бачив, переконало мене, що мабуть чимало правди було в тому, що розказував Юда. Він справді неначе викликає небезпеку. Давніше говорив просто, лагідно, м'яко, — тепер промовляє так, наче б хотів усіх до себе зразити... Це пригнобило мене. Мені здавалося, що Він кінчить говорити, отже я приспішив ходу. У цій хвилині не мав я охоти на розмову з ним. Я боявся, що як тільки відізветься до мене, мусітиму розказати Йому про Руту... А що було б тоді, коли б Він сказав: "Чому ти не прийшов до мене з тією справою?" Ні, ні — це вже сталося і не треба навіть думати, що могло б інакше бути! Коли годі відвернути долю, краще не говорити про неї...

Проте я вирішив, що негайно по закінченні врочистостей піду до Великої Ради переконатися там, що вони затівають проти Вчителя. Прижмуруючи очі, вийшов я на блиск сонця та приєднався до походу, що йшов долів до Сілое, вимахуючи галузками і співаючи:

Оце ворота Всевишнього,
Оце ворота справедливих!
Дякуємо Тобі, що Ти вислухав нас,
І зволив нас спасти.
Камінь відкинений мулярами
Стався новою основою,
Всевишній це вчинив.
Ми бачили це чудо нашими очима
О, Господи, спаси нас!
О, Господи, осанна!

На Великій Раді зібралися всі найдостойніші хаберім.

Оточили вони колом равві Йоната бар Азеля, який у цій хвилині ганьбив суворо скулену в його ногах людину. У лежачому на землі пізнав я Гаді, старшину сторожі.

— Ти дурню! Ти собако! Ти плюгавче! — кричав учений. — Як ти посмів? Хіба ж не казав я тобі виразно, що маєш робити? Чекай — побачиш, на що ти собі заслужив! Знищимо тебе і всю твою родину! Ти нуждо! Ти собако! — Ще мабуть ніколи не бачив я великого доктора в такій замороці. — Так відплачуєшся за ласку, яку ми тобі виявили? — Гнівно підніс ногу і копнув лежачого прислугу в уста. — Ти собако! — пінився. — Я тобі покажу, що значить непослух! Чи ти не бачиш цього, нужденний амгаарезе, хто ми такі?! Ніхто в цілій Юдеї не матиме життя, коли ми постановимо його знищити! Ти нуждо! Ти каліко! З голоду здихав ти, коли ми взяли тебе до служби, і з голоду подохнеш, коли тебе з неї викинемо!

Чоловік на землі намагався притиснути губи до сандала равві Йонати. Але цей знову копнув його в лице.

— Тепер скімлиш! — крикнув. — Але раніш ти наважився спротивитися нашій волі!

— Милосердя, найдостойніший, найсвятіший, милосердя... — янчів сторож.

— Милосердя кличеш, собако? Отже кажи всіх тут зібраним, найдостойнішим: чому ти Його не привів сюди?

— Я не міг..., найбільший із равві..., я не міг...

— Не міг? А що ж Він? видерся із твоїх рук? Кликав юрбу проти тебе?

— Ні, ні — стогнав чоловік на землі. — Він нічого такого не зробив. Але ми не посміли...

— Не посміли! Чуете? — Йоната обурено звернувся до стоячих поруч хаберім. — Не посміли! Не побоялися перечити нашій волі. Але взяти цього нечистого за карк і привести Його тут — не посміли!

— Ти повелів зробити це, достойний? — поспитав я.

Гостро повернув на мене свої малі, блискучі очі. Мені здавалося, що частина фурії, яку в ньому розпалив гнів на Гаді, сплинула на слова спрямовані до мене:

— Ох, це ти, равві Никодиме? — намагався надати голосові солодкого визвуку. — Розуміється, що я повелів. Усі ми дали наказ. Ти також зробив би те саме, коли б знав, що цей Чоловік плів знову — губи йому дрижали наче б стримуваним плачем. Наблизився до мене. — Знаєш, що Він балакав? — крикнув. — Знаєш? Таку склав гагаду: це твоя спеціяльність, равві, ти повинен її належно оцінити... Сказав, що до святині прийшло двоє людей: фарисей і митар. Але знаєш, хто з них був справедливий? Митар! Якраз митар! Бо молився покірно. А фарисей тільки хвалився своїми чеснотами. Це, розуміється, неправда. Отже навіщо Він це оповідає? Щоб сіяти ненависть! Щоби під'юджувати голоту проти нас! Хоче бунту. Це не проорк, а бунтівник! Ломив шабас, ломив приписи чистоти, а тепер хоче повести галайстру проти нас! Уже в Галилеї говорив Він, щоб люди стереглися нашого квасу... Що ж, маємо Його хвалити, пестити за те, дозволити дальше плюгавити нас?! Так, я повелів, щоб сторожа Його сюди привела. Такий Чоловік не повинен ходити на свободі. Коли б святий священичий уряд не був у негідних руках, Він уже давно сидів би у в'язниці. Але чи вони хвилюються, що хтось дзявкає на правдиву віру і спасенні приписи? Вони тільки дбають про золото, про ніщо більше! Самі зраджують Закон! Я повелів Його привести сюди. Йому — пальцем указав на чоловіка, що лежав на землі. — Повернувся з нічим. Не посмів, каже тепер, вхопити пророка з Галилеї за карк. Не посмів. Чому ти не посмів, собако?!

— О, найдостойніший — янчів сторож — о, найдостойніший, я... Він... ніколи ніхто так не говорив, як цей Чоловік. Ніколи, справді...

— Ніхто, ніколи? — у голосі Йонати була погірдлива іронія. — Ніхто з достойних і чесних равві? Але якраз цей... Гей — кивнув на прислугу — візьміть цього дурня і навчіть його розуму киями. Тридцять дев'ять палок — підніс палець пересторога — не переступіть числа. Але бийте щосили, а потім стягніть десять динарів кари...

— Ласки, ласки — почав ридати чоловік — Звідкіля ж візьму я стільки гроша? Мої діти повмирають з голоду...

— Краще виховаєш наступні... — сказав зимно Йоната. Кивком повелів службі подати йому миску і збанок води. Довго й уважливо змивав кінці пальців під срібним струмком. А тимчасом виведено зі залі бідолаху, що скавулів і плакав до безтями. А Йоната стріпуючи долоні, а потім витираючи їх у м'який, льняний рушник, процідив крізь зуби:

— Вирвався нам із рук... Коли б не цей дурень, вже його не було б! Але ми ще Його дістанемо... Довго Він живим ходити не буде...

— Отже ти хотів Його вбити, равві? — спитав я трохи наївно. Тільки тепер я усвідомив собі, перед якою великою небезпекою Учитель зберігся.

— Ні, я хотів Його тільки погладити... — відповів помалу, дивлячись на мене прижмуреними очима.

— Наш Закон велить, — сказав я, а голос мій дрижав із хвилювання, — щоб обвинувачений був переслуханий і належно осуджений...

Йоната не відповів. У щілинах його очей я вичитав погорду і вміло стримуваний гнів. Але зза його плечей вихопився равві Йоїл.

— Ти Його не борони, достойний! — крикнув. — Ти Його не борони! — Великий покутник за гріхи Ізраїля трясся у старечому гніві. — Що, може й ти, Никодиме, стався Галилейцем, відколи пішов за Ним? Ти Його не борони!

— Замість Його боронити — відізвався збоку равві Йоанан бар Закхей, — візьми краще святі книги і прочитай. Пригадаєш собі, що Юдея е матір'ю пророків. Із Галилеї приходять тільки ошуканці...

— Так, краще прочитай Тору — сказав іще хтось.

Учені в Письмі стояли довкруги і просто сверлували мене своїм зором. Під виглядом зичливости я відчув холод їх поглядів, наче доторк безлічі ножів на голій скірі. Моїми плечима спливла хвиля холоду, серце забилося тривожно в грудях, я почувався так погано, наче б мав зімліти. Але переміг себе і вдавав байдужність. Не відповівши ні слова я покинув Кедрову Залю.

На другий день Учитель сидів під портиком Соломона в окруженні учнів і слухачів. Коли я наблизився, Він доброзичливо усміхнувся і сказав:

— Вітай, приятелю, нехай Всевишній буде з Тобою...

Ніколи ще так мене не назвав. І Його усміх був мабуть інший аніж звичайно: ближчий до мене, ближчий до мене самого... Він, я відчув це змісця, знав усе про Руту. Могли також сказати Йому. Але Він зрозумів мій біль краще ніж хтонебудь інший. Друга питаються або висловлюють своє співчуття приготованими згори словами. Він не сказав нічого. Але я зрозумів, що не питатиме більше. Інші прибирають проти мене жалісний вид, наче б хотіли вмовити в мене, що ця смерть і їх заторкнула. Він усміхнувся до мене — просто й радісно... так наче б нас поєднувала якась тайна: глибока тайна, про яку ніхто чужий не знає. І дивна річ — цей усміх не був мені прикрий. Плигнув на мене мов ковток води у спечені від сонця уста. Що він означає? Радість? Із чого радість? Із того, що Рута вмерла і до того так жахливо?! Я хотів бунтуватися —

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - деревориту мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу

У Видавництві ОО. Василіян за адресою:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

але не вмів зробити цього... Чому Він усміхається? Завжди підозріваю Його, що Він не є найщасливіший коли уздоровлює, але був би найщасливіший, коли б хтось прийшов до Нього і не хотів бути уздоровленим...

Моє прибуття перервало Його науку. Не знаю про що говорив раніше, але були це мабуть глибокі слова, бо я помітив, що люди поруч Нього сидять задумані, з пооранимі чолами і стягненими бровами, пальці вплели поміж волосся бороди; а голову сперли на затисненім п'ястуку. Учні були тут усі. Я дивився на їх обличчя і здавалося мені, що читаю на них вислів непевности й жаху. Отже мусіло щось змінитися. Це вже не ті голосні амгаарези, нестерпні в своєму переконанні, що при допомозі Вчителя стануться панами світу.

Раптом відізвався Симон. Поки сказав, хрякнув і стиснув брови так сильно, аж дві жили набрякли йому на висках. Спитав перелякано, наче хтось хто обережно пробує дна, на якому сів його човен:

— Отже коли так... коли так мається діло поміж чоловіком і жінкою... то краще, мабуть, не дружитись...

— Ні, Петре... — вперше я почув, як дав йому це нове ймення. — Є люди обмежені вже в лоні матері, є такі яких обмежив кат, але є й такі, що самі себе обмежили, щоб знайти Царство Небесне. Але будь спокійний. Зрозуміє це той, якому дано зрозуміти...

Проте великий рибалка мабуть не був заспокоєний. Гострим голосом, подібним до розпуки, крикнув: — Як чоловік може жити без жінки, без дітей, без любови?

Чого він знову хоче? — пробігло мені крізь голову. Не люблю Симона. Але його неспокій був зрозумілий. Ідучи за Вчителем, він покинув дім, жінку, дітей. Може з ними навіть не попрощався, відходячи в поспіху? Проте не вирікся їх назавжди. Правда, Вчитель сказав колись, щоб ніхто не відвертався від плуга... Чого ж тепер знову домагається? — повторив я в думці.

А Вчитель сказав лагідно:

— Є речі, яких чоловік ані вчинити, ані навіть зрозуміти не може. Але для вічного Бога немає неможливостей...

Його зір перенісся зі скорченого зусиллям обличчя Симона на стурбовані обличчя інших учнів, пробіг по них мов палець музики по струнах цитри, аж вкінці зупинився на мені. І знов відчув я на собі Його зір подібний до поцілунку сонця, до найніжніших пестощів.

— Вірте мені — сказав — сто разів там же дістане, а вдобавок вічне життя...

Знов усміхнувся, і турбота уступила з їх облич, як уступає нічна тінь із кута, коли його звідтіль вимете сонячне проміння. Вони легкодушні і можна їх чимнебудь потішити. Але признаю, що Його слова і в мене викликали непонятну радість. Знаєш це? Ніщо не сталося, а все таки інакше б'є серце і світ видається інакшим... Я знов хотів ворохобитись. Це так легко говорити, протестував я в думці, що можна все віддати, а те що віддалося, буде повернене стократно! Не хочу сто Рутів...! Колиб тільки вона одна повернулась... Але не повернеться! Це слова... Так говорив я собі. Та коли я підніс очі, побачив, що Він безупину глядить на мене і всміхається. І — я не міг бунтуватись...

Раптом почули ми біля себе крик і гамір. Людська юрба простувала в наш бік. Знову рванув мене неспокій: погрози Йонати ожили в моїй пам'яті. Жах відбився також на обличчях учнів: їх очі почали бігати неспокійно, мов шукали сховку. На чолі юрби, що наближалася, йшло кілька молодих фарисеїв. Але я не помітив сторожі. Ідуча галайстра вела когось між собою. Я бачив їх брутальні рухи, чув вигуки, коли приневолювали когось іти швидше. Люди з Учителевого товариства відрухово подалися назад. А Він сидів непорушно, спокійно, з піднесеною головою, із тим же самим призовним усміхом, який я зустрів перед годиною.

Юрба зупинилася якраз перед Ним. Один із хаберім виступив уперед. Поклонився насмішливо перед Учителем. Я зрозумів, що це не напасть, але якесь намагання побавитися коштом Пророка з Галилеї.

— Вітай, Равві, — сказав. — Глянь, кого ми принесли до тебе. — Велів прибулим розступитися, а вони випхали перед Учителя якусь жінку. Була малощо не нага: тільки нервово притискала до грудей порваний шмат полотна. Хоч удари стерли шминку з її обличчя, а почорнені вії розплилися в смужки чорних сліз, зразу можна було пізнати, в чому її провина. Її плечі дрижали, із розірваного вуха, з якого хтось вирвав ковток, спливала нитка крови. Голову втиснула в рамена, переляканий зір бігав від чоловіка до чоловіка. Мабуть благав у кожного милосердя, кожному все обіцював. Не відомо, що її більше жахало: чи поганьблення її, чи вагроза смерти? Я бачив, як її скопані стопи з незугарно червоними ніхтями, дриботіли неспокійно. Очі жінки шукаючи скрізь порятунку, зупинилися врешті на Вчителеві. У першій хвилині відскочили перелякані: мабуть Його усмішку взяла жінка за ще один насміх тих, які з невідомих їй причин проміняли пестощі на безжалісні побої. Знов скулилася немов їжак. Та по хвилині глянула несміливо вдруге. Мабуть не знала Чоловіка, який сидів перед нею на основі колюмни. Але щось мусіло вразити її в Його вигляді, бо спустила очі та обняла себе раменами, мов хотіла заслонити ними недостатньо приховану нагість.

Молодий фарисей розклав широко руки.

— Це наліжниця, Равві — сказав. — Ми зловили її на грісі...

— Чого хочете від мене? — спитав Учитель.

— Щоб Ти осудив її. Що маємо з нею зробити?

Не встиг я ще второпати, до чого воно все те змагає. Видно було, що це якесь сільце наставлене на Вчителя. Цей намір можна було легко відчитати з облич молодих хаберім.

— А що ж вам велить робити Мойсей? — Учитель говорив без схвилювання, а Його лагідно усміхнений зір спочивав на жінці, наче б не відражував Його її вигляд. Вона мабуть відчувала цей погляд, бо дальше стояла з опущеною головою, стидливо оплетена раменами.

— Мойсей? О, Закон ми знаємо, — фарисей засміявся впевнено. — Тора каже: хто чужоложить із жінкою другого, мусить згинути — і він, і чужоложниця... Ця жінка чужоложила. Таку звичайно каменують. А що Ти про це кажеш? — нахилився мов хижак над Учителем, що сидів у підніжжя колюмни. Мені здавалося, що я зрозумів на чому спиралася їх засідка. Вони знають Його милосердя. Отже хотіли притиснути Його до муру, показати публично, що своєю поведінкою Він іде проти закону.

— Мусить згинути — крикнуло кількоро людей. — Укаменувати її!

— Укаменувати її! Нехай гине! Гидота! — у голосі, що я почув біля себе, була пекельна ненависть. Я оглянувся з подивом: це був голос Юди. Учень із Каріоту стояв із затисненими кулаками, з губами витягненими наче б мав плювати. Робив враження, що ось-ось кинеться на жінку. — Нехай гине! — дихав важко.

— Отже годишся, що таку треба затовкти, наче собаку? — спитав фарисей. У тоні його голосу було розчарування: не прийшов же він сюди, щоби почути потвердження приписів Тори. Жінка, чуючи його голос, задрижала ще сильніше. Але не зробила жодного благального руху. Я побачив тільки, що вгинаються під нею ноги.

Учитель помалу встав. Коли сидів, виглядав серед стоячих людей малим і нужденним. Але коли випростувався, Його голова піднеслася понад голови юрби. Як Він уміє змінятися! М'яка доброта зробила місце маестатичній повазі. Тепер був кимось, перед яким із повагою люди подались назад.

— Ти сказав, — почав помалу, — що згідно з законом чужоложник повинен згинути з чужоложницею? Отже нехай цей з-поміж вас, хто є без гріха, кине на неї каменем.

Із Його чорних очей раптом, так могло б здаватися, посипалися іскри. Він не вибухнув, але Його зір безоглядно вдарив по очах людей, що оточували Його. А вони подалися назад. Деякі з них уже тримали в руках каміння. Тепер поспішно поховали його у складках кутон. Юрба щераз подалася назад. Поміж Учителем і юрбою зробилося пусте місце, де залишилася одиноко жінка, як паль вбитий поміж каміння.

Нічого вже більше не сказав. Похилився, приклякнув і на камінній плиті покритій червоною пилюгою, якраз біля ніг грішниці написав щось витягненим пальцем. Слово тривало тільки одну хвилину, бо легіт, що пролітав цього дня понад містом, змів літери ви-

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Вітецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 4.50, в твердому переплеті кан. дол. 8.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: **Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.**

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

Найцікавіша на подарунки книжка це

В. Лозинський і М. Ценевич

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовляти на адресу: Basilian Fathers — 286 Lisgar St. Toronto, Ont. — Canada

тиснені на піску. Але я зумів відчитати: "І ти чужоложив". Хтось подався в сторону людей і пропав у юрбі. Це був той молодий фарисей. Учитель знову написав слово. Воно знову звучало "Чужоложив". Іще один із недалеко стоячих повернувся і швидко зміщався з юрбою. Довгий, ніжний палець швидко робив знаки. Слова сипалися: іноді я видів, іноді не мав часу їх відчитати. Але по кожному слові хтось відходив. Інші відходили також, наче б не хотіли читати звернених до себе обвинувачень. Юрба прорідилася. Цей або той із людей, що тримав камінь, кидав його крадькома геть. Учитель не переставав писати. Писав немов на воді: слова не залишалися, — зникали, затиралися. Але хвилина, яку тривали, вистачала...

Накінець не було вже ні одного обвинувача. Ще стояв тільки Юда з затисненими п'ястуками, безупинну з ненависним обвинуваченням на устах. Учитель пишучи, раніше не підносив голови. Але тепер підніс її. Його обличчя, таке лагідне цього дня, посіріло. Наче покрила його частина пилюги, на якій виписував людські гріхи. Здавалося, зором викликує Юду. Дивився на нього з невисказаним смутком. Але той стояв повний упертости й завзятости. Тоді Вчитель похилився і щось написав.

Я не встиг прочитати написаного. Але в очах учня з Кариоту блиснув жах мов у звірка зловленого в лапку. Затиснені п'ястуки швидко відчинилися. Юда розглянувся, мов хотів переконатися, що ніхто не видить того, що Вчитель написав. Непомітно подався назад. І бачив я, як сховався за колюмну.

Я чекав, що буде тепер. Учитель клячав дальше з пальцем на плитці. Але вже не писав. Помалу підніс голову. Знову мав обличчя погідне й добре. Скерував зір на жінку а вона змісця вибухла безголосним плачем. Ридала з обличчям викривленим, не могла його приховати, бо обидвома руками притримувала простиню. По почервонілому обличчі спливали знову сльози. Не дивилася на Вчителя. Притискала до грудей дрижачу бороду і щораз нижче схиляла чоло. Брудні, чорні сльози котились на червону пилюгу і на її нагі стопи.

— Не плач, — сказав добряче, — ніхто ж тебе не осудив...

Заридала ще більше жалісно і голосно:

— Але Ти... Ти... Ти...

— Я тебе не осуджую — усміхнувся лагідно. — Іди і вже тільки не гріши.

Плакала далі тихо, щораз тихіше. Потім помалу відвернулась і відійшла. Він дивився за нею довго наче підтримував її зором. Ми мовчали. Його палець знову діткнув плиту припорошену червоною пилюгою. Неначе в задумі рисував на ній якісь знаки. Але приглянувшись їм ближче, я відкрив, що це були слова. Писав щось швидко на безупину вигладжуваній поверхні. Я думав, що зможу відчитати: "...сказав не піду. Але потім відчув жаль і пішов сповнити волю Вітця. А другий сказав: іду: Але не пішов. Чому не йдеш; хоч кликав я тебе стільки разів?"

Може мені тільки здавалося, що Він так написав? Для кого були написані ці слова? Зник... і вже їх не було. Замів їх вітер, вигладжуючи пісок. Але і Він сам, мов даючи знак, що скінчив писати, просунув плоско долонею по камені. Ніхто з нас і далі нічого не говорив. Не знаю чому, але десь у глибині серця постав у мені неспокій. Але був це неспокій лагідний, не рвучкий, далекий від розпуки. Я жахався чогось, що все таки видавалося таке ясне, мов надія... Кому Він написав: "Чому не йдеш?" думав я. — Куди цей хтось має йти? Куди Він його кличе?

Але може Він цього взагалі не написав? Нічого більше не кажучи, встав Він і пішов, а за ним Його учні. Я залишився, як чоловік вирваний із тенет сну. Було тихо, тільки вітер легко дихаючи сплутував сонячні нитки, засновуючи ними Долину Кедрову й чорне узбіччя Оливної Гори. Може Він цього ніколи не написав? повторяв я стоячи при балюстраді над пропастю. Який же Він дивний Чоловік... Ніколи не каже, що чогось хоче, щось велить. Тільки тривожно просить, мов несміливий жебрак. Або пише на піску слова, які розвіває вітер, як тільки написано їх. А проте як важко Йому відмовити!

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. н.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою Б. Стебельського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

Олександер Мох

ТРИ ПОВІСТІ НА ІСТОРИЧНІ ТЕМИ

Юрій Тис: ЖИТТЯ ІНШОЇ ЛЮДИНИ. Повість. Мюнхен, 1958. Українське Видавництво. Обкладинка роботи артиста-маляра Бориса Крюкова. Стор. 187; форм. 122 x 179 мм.

Юрій Тис: КОНОТОП. Оповідання. Накладом видавництва "Гомін України". Торонто, 1959. Обгортка роботи Б. Стебельського. Стор. 172; форм. 150 x 19 мм.

В. Лозинський — М. Ценевич: ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ. Історична повість із козацьких часів. Четверте видання. Українське Видавництво "Добра Книжка". Випуск 156. Торонто, р. Б. 1958. Обгортка Б. Стебельського. Стор. 184; форм. 126 x 180.

Немає сумніву, що в виховному аспекті літератури саме її жанр "історична повість" має чи не найсильніщу позицію. Бо діє він не тільки талантом і ідеями автора, але ще й дійсним життям минулих поколінь, тим, що ми називаємо традицією. Історична повість оживляє традицію, а одночасно традиція надає цьому літературному жанрові рум'янців давнього життя і стає для читача могутнім поштовхом до об'єднання сучасного життя з життям минулого. Не диво, що такі знамениті пропагандисти, як большевики, звертаються постійно в своїх виданнях до історичної повісти, як жанру, що ним можуть закріпляти свої ідеї наснаженням їх силою минулого, у них часто представленого неправдиво, себто так, як вимагає їх безбожницька ідеологія.

Деякі наші сучасні письменники у т. зв. вільному світі, ставши на котурни модернізму, на жаль, мало прикладають уваги жанрові історичної повісти. То й треба похвалити п. Юрія Тиса (псевдонім), який в останніх часах присвятив у своїй творчості чимало місця саме жанрові історичної повісти й оповідання.*) Властиво: не в останнім часі, а від початку своєї кар'єри, як белетриста, бо ж перший, якщо не помиляюся, його друкований твір — це було саме історичне оповідання з часів Хмельниччини.

Наперед оцінимо обговорювані твори під мистецьким, а опісля під моральним оглядом.

Як щодо попередніх творів автора, так і щодо цього твору можна признати йому добре знання історичного підгрунтя його оповідань. Точний опис цього підгрунтя був би може й силою в науковій розвідці; але годі таке сказати про белетристику. Як і деякі інші наші письменники, Тис у деяких своїх повістях не зацікавлює свого читача вже на початку твору, як це було напр. в "Рейді у невідоме". Далеко ліпша під тим оглядом повість "Життя іншої людини", де автор зацікавлює нас уже з самого початку. Ця повість цікава ще й тим, що в ній автор модернізує мотив Марка Проклятого (знаний уже в одному творі Стороженка, в поемі В. Пачовського й ін.). Повість "Життя іншої людини" повертається до призабутої в світовій літературі теми вічного мандрівника, але дає цій темі нове та змінене трактування. Запорожець Марко, герой повісти Тиса, це не покутник за тяжкий злочин, не Стороженків Марко Проклятий, ані не Агасфер. Марко не чинить ніякого злочину. Він покараний лише за буйність і непогамованість своєї степової вдачі, отже за одну з хиб нашого національного характеру. Карою є життя без смерти і без старіння серед щораз то нових поколінь, із якими Марко почуває себе чужим і непотрібним. Особисті пригоди Марка починаються з козацьких походів, із боїв Хмельничан, і перебігають повз життя тих середовищ, які мали вплив на формування історичного чи культурного минулого окремих (українських) поколінь. Кирило-Методіївці, Шевченко, Куліш, Франко, драгоманівці, Грушевський, початок І. світової війни, підпілля УВО, Чупринка, Броди, УПА — ось конфронтація поколінь, ідей та подій. Вона показує тяглість другої великої мандрівки, мандрівки нації, якої Марко є дрібною частиною. Доля його життя збігається з долею його народу і в моментах самовідданого служіння народнім цілям виповняється внутрішня пустка Маркового життя.

Задум цікавий, але маємо проти нього й світоглядово-релігійні застереження (див. далі). Збоку ж критики можна б знову мати до редакції видавництва та й до самого автора — крім далі з'ясованих — і таке застереження: чому вони не викинули з образків повісти (бо вона конструктивно зложена саме з образків, таких, як маємо в деяких інших новелістичних творах автора) деяких не "полотен", а шкіців, як, напр., про Грушевського: вони нічого до ясности цілісного образу не вносять, тільки розбивають основний мотив, як непотрібні для головного подробиці. Надмірна повага, з якою наші редактори ставляться — за европейською традицією — до "непорушного" тексту авторів, шкодить мабуть більше са-

*) Пор. мої рецензії на його книжки: "Звідун з Чигирина" в "Світлі" 1962, стор. 175; знов же у філядельф. "Шляху" (я. 3 з 1958 р.) на книжку Тиса п. н. "Рейд у невідоме".

ме авторам. Нераз деякі викреслення з тексту вийшли б на користь твору як під літературним, так і моральним оглядом.

"Життя іншої людини" має більше літературних вартостей, як інші твори цього автора. В цій повісті зустрічаємось із такими милими несподіванками, як, напр., живі й свіжі образи й порівняння: "Небо і земля з'єднались у мжрі. Ніч стояла без вітру і без голосу" (ст. 24). "Сонце золотило ще білі хмаринки, але степ потопав уже в синяві вечірнього сумерку." (27). Діялог природний, дія жива — не розтягнена.

Одначе, як до всіх творів Тиса, так і до "Життя" можемо мати застереження зі становища християнської науки. Сам уже задум: невміручости героя і його безперервної мандрівки крізь життя інших, криє в собі небезпеку віри в мандрівку душ, яка противиться християнській науці, а яку поширює в Америці теософічна льожа "Розкрушіенс". Автор, на мою гадку, не вповні вільний від таких гностичних поглядів; напр., "людського духа не заверне вже ніхто з обраного, а може *назначеного шляху*" (87, підкресл. моє, О. М.); "ми знову *завершуємо круг, повертаючи в сферу*" (118); також в інших місцях "пахне" метемпсихозою (158, 152 і ін.). Хоч автор і старається висловлюватись у християнському дусі, то проте він неточно висловлюється. Хоч Тис і натякує на деякі неправильності героя щодо 6-ої Божої Заповіді, проте в його творах якоїсь грубости в тій ділянці нема; якщо є якась небезпека, то не в описі, тільки радше в наставленні: у легковаженні цілої справи.

Світогляд автора, як це вже я зазначив був у рецензії на "Рейд у невідоме", якийсь агностично-непевний: якось усе крутиться й повторяється, все неначе має виправдання.

***

Коли повість Тиса "Життя іншої людини" мала в собі більше елементів мистецтва, а менше ідейної наснажености (див. вище), то в оповіданні "Конотоп" є навпаки. Хоч автор саме "відомий із своїх різнобічних літературних, військових, історичних і публіцистичних праць", проте саме ота його знайомість тих різнобічних учинь у "Конотопі" йому як белетристові пошкодила. "Конотоп" далеко більше підходить до традицій наших старих описувачів, аніж до новітнього способу писання образами, а не розумовою розповіддю. Така розумова розповідь - експозиція займає в "Конотопі" близько половину книжки та робить її для читача тяжкою. Зацікавлення і живіший опис виступають тільки від 70 сторінки тексту... Хоч історична експозиція в історичному оповіданні й потрібна, хоч вона тут із точки зору історії досить правильна, проте як белетристичний твір не зацікавлює читача. Автор радше описує, аніж зацікавлює. Таку хибу мають і деякі інші українські автори історичних повістей; напр., нецікавий початок цікавої повісти В. Лозинського "Проклятий камінь" дописав покійний Антін Лотоцький, щоб зукраїнізувати повість "Око пророка" В. Лозинського на український "Проклятий камінь". Саме на тій повісті могли б наші письменники навчитися, як треба писати повість, щоб вона могла зацікавити читача: що якийсь час я читаю цю повість і завжди вона зацікавить мене; але прочитати другий раз "Конотоп" я не брався б.

У "Конотопі" немає ані цікавіших пригод, ані роману (як напр., в історичнім образку польської письменниці Деотими п. з. "Панєнка з оконка"). Цікавіший опис бою під Конотопом, може саме тому, що Тис дав про цей бій науково-стратегічну розвідку. Але це всього б сторінок на 172 тексту. Ми годимося з тим, що ідейного наснаження в творі "Конотоп" дуже й дуже багато. Навіть додамо: християнського елементу в ньому більше, як у якімнебудь іншім творі Тиса. Але чи ті всі ідейні вартості стануть за одну конечну: щоб читач зацікавився і прочитав книжку?

Ми можемо поручити всім читання "Конотопу", бо він морально досить гладкий, але белетристично слабий. Тис із скромних своїх початків уже вирісь на наших очах на справжнього белетриста. Але саме тому не повинен випускати на ринок такої сирої духової страви, як "Конотоп".

При цій нагоді відмічу, що ми потребуємо творів католицької історичної белетристики, які б у цікавий спосіб показали нашим читачам вартості католицтва саме в нашому народі, тим більше, що є українські історичні повісті, написані в іншому дусі.

Коли хочемо направити це наше занедбання, то мусимо не тільки перевидати історичні книжки белетристки Н. Королевої, але й розписати конкурс із більшими грошовими нагородами на ідейну белетристику, зокрема на історичні повісті, написані в католицькому дусі.

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка
славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"
Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання творів цієї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕНА І ЗБЛИЗЬКА

БЛАГОСЛОВЕННЯ НОВОГО БУДИНКУ СЕМІНАРІЇ СВ. ВАСИЛІЯ У СТЕМФОРДІ

В американський День Праці — 7 вересня 1964 р. відбулось у Стемфорді, Конн. торжественне благословення нового будинку каледжу-семінарії св. Василія Великого при участі 6 українських і 3 американських Владик, понад 100 священиків, у тому багато оо. Василіян, і яких 30 наших монахинь. Прибуло около 3.000 вірних, нав'ть із далеких околиць. Прибули: ВПреосв. Митрополит із Філядельфії, Кир Амвросій Сенишин, ЧСВВ, Преосв. Ніл Саварин, ЧСВВ з Едмонтону, Преосв. Ісидор Борецький із Торонта, Преосв. Андрій Роборецький із Саскатуну, Преосв. Йосиф Шмондюк, Єп. Стемфорду, і Преосв. Ярослав Габро з Чікаго. З американських Владик були: Преосв. В. Киртіс із Бриджпорту, Преосв. Е. Прімо з Менчестеру та Преосв. Дж. МекМенус, Єп. помічник із Нью-Йорку.

Архиєрейську Службу Божу відправив Преосв. Йосиф Шмондюк у сослуженні Монс. о. В. Паски, Монс. о. Л. Адам'яка, о. В. Макуха, ректора семінарії у Вашингтоні, о. П. Скрипковського, ректора семінарії у Стемфорді, та о. Ст. Баландюка, пароха Гартфорду. Дияконували: о. С. Данильчук і о. Ст. Чомко. ВПреосв. Митрополит Кир Амвросій Сенишин, ЧСВВ, виголосив проповідь українською мовою. Владика пригадав, що минуло 25 літ, як вибухла друга світова війна, яка довела до знищення Української Католицької Церкви на рідних землях, її Єпархій, священиків і тисячів вірних, а сотні тисячів розкинула по цілому світі. Тоді то Владика Костянтин Богачевський заснував колегію св. Василія Вел., що з неї вийшло багато наших священників і фахівців. У свій срібний ювілей колегія придбала новий будинок завдяки жертвенності наших вірних. З рідних земель дістаємо сумні листи, бо немає там свободи релігії ані слова — тільки терор і нужда.

Одначе большевики не осягнули своїх цілей, а ще більш об'єднали і скріпили морально наш нарід. Тепер большевики хочуть обманути наших людей у вільному світі, щоб знищити наш опір, нашу працю над відродженням України на основах Христової правди й науки. Без Христа — не можливе відродження України, тільки з Христом переможемо всі лихо! Вінці Владика подякував усім жертводавцям.

Преосв. Ярослав Габро виголосив проповідь в англійській мові. Він пригадав історію семінарії, що з малих початків виросла до теперішнього стану. Дух св. Василія панує в ній і впливає на наших священиків, одначе число їх рішуче замале! Батьки повинні впливати у відповідний спосіб на своїх синів, бо католицький дім — це перша школа для дітей. Для трьох дієцезій українців-католиків Америки призначена ця семінарія, і в тому лежить її велике значення.

Велике число вірних приступило до Св. Причастя. Співав чудово хор із Гартфорду під проводом дир. М. Пришляка. Відтак ВПреосв. Митрополит Кир Амвросій із Владиками поблагословив пречарно розмальовану каплицю семінарії, а Преосв. Я. Габро та Преосв. Йосиф поблагословили новий будинок семінарії.

У великій залі семінарії відбувся святочний бенкет при участі наших Владик, священиків, монахинь і около 400 запрошених гостей, жертводавців семінарії, разом понад 500 осіб. Тостмастром був о. д-р О. Манастирський, Генеральний Вікарій Єпархії Стемфорд. Він привітав Достойних Гостей і представив посадника Стемфорду, п. Мейора, що виголосив коротку, але сердечну промову, висловлюючи радість із побудови нового будинку семінарії, що має велике значення не тільки для міста, держави, але й цілого світу, бо ж нові священики розійдуться по цілому світі.

Д-р Мирослав Борисюк, професор латинської мови в семінарії, виголосив замітну промову про значення й завдання семінарії, що в ній навчає вже 16 років. Він висловив надію, що семінарія буде вічнотворчим бастіоном нашої культури, безсмертним символом непокореного українського духа, носієм культурних цінностей, що вплекає нове, здорове наше покоління в релігійному й національному дусі.

Преосв. Кир Йосиф, невтомний подвижник семінарії, пригадав, що тому 57 літ Свт. Отець Пій X вислав до Америки першого нашого Владику, пок. Преосв. Сотера Ортинського, явище унікальне, бо досі всі католики підлягали місцевим католицьким Владикам.

Тому 7 літ почалася акція за побудову нового приміщення для семінарії, що їй патронував наш теперішній Митрополит. У короткому часі зібрано ок. 400.000 дол. Найбільшу пожертву зложила родина Саїв — 62.000 дол., дальше п. Василь Джус дав 10.000 дол. Про всі інші пожертви можна довідатися з пропам'ятної книги.

Наш нарід виявив свою велику жертвенність, будуючи численні церкви, школи, народні доми, сиротинці тощо. Ми будемо старатися виховати наших хлопців в українському дусі. Колись наші оо. місіонарі приїздили з України до Америки, а тепер ми повинні бути готові вислати наших місіонарів з Америки в Україну, коли прийде відповідна пора ширити Христову правду в Україні. — Молитвою закінчив бенкет Преосв. Кир Ярослав Габро.

Відтак відбулося відкриття Українського Музею в єпископській палаті. При семінарії є гарна бібліотека, постійно поповнювана численними жертводавцями.

Серед численних гостей, що прибули автобусами й автами — видно було багато сивих дідусів і бабунь, що на кожному кроці виявляли свою радість і захоплення так гарно вивіненою семінарією. Молодь подивляла модерне устаткування каледжу та семінарії. Можна сподіватися, що і батьки і молодь винесли якнайкращі враження з оглядин нових будинків, які в цьому новому шкільному році наповнять багатьома новими кандидатами. Добре було б, як би наша шкільна молодь із довколишніх місцевостей відбула прогулянки до Стемфордської семінарії, бо тоді неодин юнак міг би набрати охоти до студій у цій зразковій нашій католицькій середній школі. Шкода, що якраз у цих днях наша Пластова й Сумівська молодь мала свої з'їзди й тому не могла прибути до Стемфорду,

[illegible]

[illegible]

... (В. Слобода й Євг. Львова). Опісля всі діти разом рецитували вірш Шевченка: Сонце заходить... та відспівали: Реве та стогне... — У другій частині концерту ми чули пісні: Вознесу Тебе, мій Боже.... Стоїть гора високая... та вірш: На Оселі (Л. Стельмах), — бачили гарні вправи старших і молодших дівчат, танки Катерина (дівчата) й Запорожець (хлоп-

ці). Мала Т. Книш прегарно сказала слово подяки батькам і вчителям за курси. Тоді ж гість, п. С. Ланкастер, телевіз. коментатор з Едмонтону вийшов на сцену, щоб роздати дітям нагороди. Але сказав ще наперед слово, навіяне щирою прихильністю для нашого народу та його змагань. Підкреслив і похвалив батьків і дітей, що пильно плекають свою прабатьківську культуру й мову, переплітав промову добірними жартами, а слухачі нагороджували його частими оплесками. На сам кінець о. директор курсів, П. Байс, дякував гостям за участь у концерті, дітям за гарне поведення й науку, вчителям і Сестрам за працю, паням і паннам за їх роботу в кухні та їдальні, панові Ланкастер за слово й загально відому прихильність для нашого народу. Концерт закінчено всенароднім співом: Ще не вмерла Україна. — На концерті я нарахував понад 5 соток сидячих гостей, а багато стояли попід стіни й у входах на залю. Люди щиро відгукнулись на заклик помогти побудові нової викладової залі, бо вже не стає місця для збільшеного числа дітвори курсів. Також треба сказати прилюдне слово подяки тим фармарам сусідніх місцевостей, що дарували для дітей багато своїх продуктів.

Після концерту гості й діти ще забавлялися, співали, їздили маленькою залізничкою та під вечір із сумом покидали гарну Оселю. Деякі діти просили батьків лишити їх іще надовше в Оселі, але цього не можна було зробити, бо наступний курс призначений для молоді від 14 літ і вище.

Треба зложити повне признання адміністрації і вчителям-учителькам курсів за вміле переведення курсів. Труд їх був немалий із таким великим числом дітвори, але й користі з курсів теж великі. Бажаємо їм дальших успіхів і більшої розбудови Оселі в наступні роки. Господи Боже, помагай!

Гість із Торонта

50-РІЧЧЯ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ ТЕОДОРА І МАРІЇ ҐУЛАЄЦЬ

15 лютня 1964 року минуло 50 років від хвилини, коли Теодор і Марія (з дому Варек) Ґулаєць побралися в хаті Ґриця Мельника в Дервенті, Алберта. Вінчав їх о. Навкратій Крижановський ЧСВВ, а свідками були Іван Харчук і Іван Личак. Це був час, коли шлюби, хрести і взагалі всі відправи відбувалися в хатах. Піонерські були це часи. Та вже цілком інакше відбулося ювілейне золоте благословення п-ва Ґулайців. У новій, просторій, гарній дервентській церкві станули ювіляти до благословення. По відправі молебня о. декан Іван Черкавський у сослуженні о. Є. Пащака ЧСВВ з Мондеру поблагословив своїх добрих парохіян Теодора і Марію, і вложивши на пальці нові перстені, привітав їх у цей благословенний день та вніс многоліття. Поверх сотня людей виповнила церкву. А окрему приємність мали ювіляти, бо на хорах помагали в співі о. Никон Свірський ЧСВВ, приятель родини, і брат Юрій Варек ЧСВВ, їх кревняк. Десятеро їх дітей були свідками цього церковного благословення для заслужених родичів.

По відправі в церкві всі пішли до Гетьманського Дому, де була приготована вечеря. Господарем гостини був п. Моголюк, який дуже гарно вив'язався зі свого завдання. Промовляли о. декан Черкавський, о. Є. Пащак, Іван, син ювілятів, бр. Юрій, Іван Марковський, п. Підганюк, о. Н. Свірський. Всі підкреслювали заслуги п-ва ювілятів для парохії, громади, а особливо у вихованні своїх дітей.

По промовах відспівано многоліття. Всі оглядали дарунки, що їх ювіляти одержали від дітей та багато інших від приявних гостей. Підчас бенкету відчитано ряд побажань, що вплинули від визначних осіб, як Губернатора Алберти Пийджа, прем'єра Канади Пірсона, прем'єра Алберти Меннінґа та родини і приятелів. Найкраще враження зробило Папське Благословення, якого Свт. Отець Павло VI уділив ювілятам.

Теодор Ґулаєць походить із села Грамошівка, пов. Броди і приїхав до Канади 1911 року в околицю Енґел Лейк, де купив гомстед. Марія Ґулаєць походить із села Козівка, пов. Бережани, приїхала до Канади в 1912 році та мешкала при родичах на фармі. У 1914 році обоє побралися. По шлюбі далі мешкали на фармах аж до 1945 року, коли то перенеслися до містечка Дервент. Бог поблагословив їх 11 діточками: Михайло (помер дитиною), Петро, Ганька, Іван, Ольга, Олена, Рузька, Мілько, Єлисавета, Текля і Лелійка. Майже всі вже жонаті або віддані.

Упродовж свого життя Теодор Ґулаєць був членом парохії в Енґел Лейк і багато помагав при ній та служив у церковному комітеті і як старший брат у церкві. У вакаційних місяцях у домі п-ва Ґулайців відбувалися часто катихизм і рідна школа. Пані Ґулаєць належала до сестрицтва та була теж діяльною в парохії. Обоє люблять часто приступати до Св. Тайн. У день перед ювілеєм замовили Службу Божу на подяку за всі ласки в подружньому житті.

Святкувати золотий ювілей серед своїх живучих дітей, і то стількох, та тішитися пошаною громадян, бо поверх 120 прийшло на це торжество, це ознака, що п-во Ґулайці не прожили намарне тих 50 літ у родинному житті. Дай їм, Боже, ще багато таких літ. Із приводу ювілею син ювілятів, Іван, склав 10 долярів на СВІТЛО.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

Райкрафт

Дня 7 вересня в 40-ий день по смерти бл. п. Василя Козел, померлого перечасно через попарення вибухнулим ґазом, відбулося поминальне Богослуження в українській католицькій церкві в Ройкрафт. По Службі Божій із парастасом родичі померлого приймали всіх приявних у церкві, обідом в церковній залі. Гості на заклик о. пароха зложили 15,65 доляра на "Українські Вісті" і СВІТЛО. Вічна пам'ять покійникові.

ВШАНУВАЛИ П-І А. САРАНЧУК

Річмонд, Б. К.

Неділя 7 червня залишиться на довго пам'ятним днем для пані А. Саранчук, бо того дня її діти, внуки й сусіди та гості з Ванкуверу зійшлися привітати 70-річчя її народин. Пані Саранчук не знала нічого, коли закликали її до доньки Марії Ґлутик, де в

хаті вже були столи гарно застелені. "Кейк" пишався зі свічками для пані Саранчук. Коли всі засіли до стола, син Михайло провів молитву. По обіді всі повиходили в сад, а день був гарний, грамофон грав українські пісні, опісля надворі привітали всі діти, внуки й гості пані Саранчук дарунками. Так само були дарунки від пані С. Цитульської (з Ненаймо) і пані Канухів. Так усі заспівали многая літа. Пані Саранчук подякувала всім гостям, дітям і внукам за таку гарну несподіванку.

Пані Саранчук була з дому Личак, із села Радванці, повіту Сокаль. Приїхала до Канади 1913 р. до Едмонтону, а по двох роках 1915 р. вийшла заміж за Д. Саранчука. Звінчав їх О. Владика в церкві св. Йосафата. П-во Саранчуки прожили в Едмонтоні до 39 року, тоді перебралися до Ванкувер, а 1944 року до Річмонд, де прожили до 1955 року. Тоді Д. Саранчук відійшов до вічности. Бог поблагословив їх 5 дітьми: 2 хлопці і 3 дівчини, з того двоє померло маленькими, а троє лишилося: син Михаїл і 2 доньки: Марія й Катерина. Марія віддана за Петром Глутиком, а Катерина за Іваном Бідочком.

З нагоди прийняття передаю на українську пресу 10 дол.

А. В.

Вл. п. Михайло Павлій
(Допис був у 9-ч. СВІТЛА)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Менвіл, Алберта

У вівторок, 25 лютня впокоївся в Бозі широко знаний бл. п. Микола Нацюк.

Покійний походив родом із села Домаморич, пов. Тернопіль,

Бл. п. Микола Нацюк

Галичина, де прийшов на світ у 1895 р. Тут провів він свої молоді роки, звідси пішов на першу світову війну (1914-1918 рр.), під час якої попав в італійський полон, у якому був через два роки. Повернувши до рідного села, покійний Микола в 1920 р. одружився, а в 1924 р. поїхав до Канади й осів на фармі в околиці Менвіл, Алберта. У 1929 р. він спровадив до Канади свою дружину й родину та перейшов жити до Фіделіти, Алберта. Покійний належав до тих українських поселенців, що вивезли з рідного краю релігійне виховання, національну свідомість та любов до традиційної української католицької Церкви та всього рідного. Тому то й у Канаді він був не лише зразковим парохіянином та ревно виповнював усі свої релігійні обов'язки, але ще й помагав при церкві в Фіделіти, де був старшим братом за весь час свого побуту. Перша Великодня Богослужба в тій околиці правилась у його хаті, у нього теж завжди перебували священики, що приїздили туди на відправу. В 1960 р. покійний переніся знову до містечка Менвіл, щоб зажити заслуженого відпочинку.

Оплакують покійного дружина Анна, два—сини Михайло й Василь в Едмонтоні, дві дочки Стефанія й Олена в Техас ЗДА та 13 внуків.

Тлінні останки покійного зложено по відправі похоронних обрядів та заупокійної Служби Божої на цвинтарі в Фіделіти.

Із нагоди похорону зібрано на СВІТЛО $10.00. Щира подяка всім жертводавцям за жертви, а покійному Миколі нехай Господь дасть царство небесне. Вічна йому пам'ять.

ПОХОРОН ПІОНЕРКИ

Стрий, Алберта

8 липня ц. р. заснула вічним сном у загальній лікарні в Едмонтоні бл. п. Єва Гук, прожившн 82 роки, дружина бл. п. Стефана. Вона народилася в селі Поздимир, Сокальського повіту, в родині Івана й Варвари Химків. 1902 року приїхала з батьками та з трьома братами й трьома сестрами до Канади. Її родина поселилася в околиці Давінг, де й зачали фармувати. 1910 року бл. п. Єва вийшла заміж за Петра Ковальського та замешкали разом на окремій фармі, віддаленій 3 милі від Вильна. По 8-ох роках помер її чоловік Петро, залишивши їй синів: Пилипа, Михайла, Івана і Павла та дочки — Марію і Варвару. Щоб дати можність кращого життя своїм дітям, виходить Єва вдруге заміж за Стефана Гука 1919 р. Петро, Ксенька і Василь були її дітьми з другого подружжя. Тяжка праця на фармах та виховання дітей забирали їй цілий час. Із рідного краю та з дому своїх батьків принесла глибоку віру, любов Бога, скромність і побожність.

Серед усіх труднощів піонерського життя зуміла передати глибоко релігійного духа своїм дітям. Її син Пилип вступив до оо. Василіян і живе братчиком у Гримсбі, а дочка Варвара носить чернечу одежу сестри-законниці, тепер у Ванкувері.

Живучи на фармі, була активною членкою спершу церкви у Стрию, а відтак у Вильна, коли там побудовано церкву. Свої жертви щедро давала на обидві церкви. Великий запрестольний храмовий образ Сошествія Св. Духа у виленській церкві це незабутня пам'ятка її та чоловіка Стефана.

Прецікаві й сенсаційні всі три книжки нашого автора **омм.**

Чи це буде книга п. н.

ПОЯВИ ПРЕЧ. ДІВИ ВІД 1830 до 1950 рр. (багато ілюстрована)
(Ціна $1.50)

чи книга про

КІНЕЦЬ СВІТУ (з сотнями різних пророцтв і їх поясненнями, багато ілюстрована. — Ціна $2.00)

чи брошура про біснуватих п. н.

ЧОРТ НАПРАВДУ! (Ціна 25 центів).

Усі ті книжки прочитаєте з великим зацікавленням, багато з них навчитеся, отворяться Вам очі на різні, досі незрозумілі речі. — Замовляти:

Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

Бл. п. Василь Данчук
(Допис був у 7-8 чч. СВІТЛА)

У своїй глибокій вірі, мужньо перенесла смерть синів Івана й Павла, що відійшли зрілими, в силі віку, скоро один по одному. 1952 року помер її чоловік, бл. п. Стефан в Едмонтоні, куди вони перебралися два роки скорше. Вона остала при дітях. Останні два роки пропена у Ст. Альберт, де доживала віку.

У п'ятницю 10 липня, в навечір'я похорону, відслужив о. Юзеналій Слота ЧСВВ в каплиці похоронного заведення Парк Меморіял в Едмонтоні парастас, а заупокійну Сл. Божу з похороном відправили оо. К. Стангрет і Ю. Слота в українській католицькій церкві у Стрию при співучасті багатьох людей, що прийшли з околиці віддати останню прислугу тій, із якою прожили понад 40 років. Привязними були також Сестри з Вильна. Оба священики виголосили пригідні проповіді в укрїнській і англійській мовах, підчеркуючи християнські чесноти та деякі моменти з життя бл. п. Єви. Прощаючи дорогу матір висказали родині слова потіхи. Тіло бл. п. Єзи зложено на стрийському цвинтарі. Родина приняла участників похорону обідом, у часі якого переведено збірку на українську пресу, з чого $7 передано на прес. фонд СВІТЛА.

Бл. п. Єву оплакують, крім синів і дочок із родинами, ще два брати: Олекса і Петро Химко та

Вл. п. Франко Консеградa
(Допис був у 7-8 чч. СВІТЛА)

три сестрі — Лена Дуганін, Стелна Соколан і Олександра Бойчук. За померлу заносять також свої молитви 16 внуків і 3 правнуки.

Складаючи подяку Всч. Отцям за похоронні відправи і слова потіхи, дякуємо всім учасникам за привязність та молитви, та просимо в Господа щасливої вічности для бл. п. Єви — мами й бабуні.

(КС)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Патерсон, Н. Дж.

Вл. пам. Філина Струж

24-го лютня 1964 р. впокоїлася у Бозі Філина Струж, з дому Панас, у Патерсон Н. Дж., ЗДА. Похорон відбувся з церкви св. Петра й Павла в Спрінг Велі Н. Й. 28 лютня 1964 р. при співучасті родини та приятелів. Всч. Отці парох Лев Моско і декан Володимир Андрушків та Йосиф Скульський відправили Св. Літургію й парастаси з похоронному заведенні та на цвинтарі. Покійна народилася 24 липня 1893 в селі Карів повіту Рава Руська в Україні у великій родині Панасів, де було дев'ятеро дітей, іще живуть два брати Ілько і Йосиф Панас на рідній землі. До Америки приїхала 1913 р. і замешкала в Нью-Йорку. 1920 р. вийшла заміж за Томка Струж, який походив також із Карова. Обоє замешкали в місті Патерсон, Н. Дж. де перебували до кінця свого віку. Тут народилося їм п'я-

теро дітей: Текля, Еміліян, Анна, Марія, Євдоким. Обоє були дуже побожні і взірцево виховали своїх дітей у християнській любові й вірі. При своїй родині виховали ще двоє сиріт: Михайла й Павліну. Муж помер 1942 року, а вдова з доростаючими дітьми, при Божій помочі, вела християнське життя та була в пошані серед цілого окружения. Приїздила до Канади з донею Анною на 50-літній ювілей у Манастирі ОО. Василіян у Мондері 1961 р., до св. Анни де Бопре і св. Йосифа та до Вестон до ново побудованої Колегії і видавництва-книгарні ОО. Василіян у Торонто. Передплачувала СВІТЛО від самого початку його виходу. Також їздила по цілих ЗДА.

Унуки Мартин, Павло, Євдоким і Малинка Філинка складають 20 доларів на СВІТЛО за те, що баба навчала їх по-українському молитися, а від доньки Анни теж 5 доларів на пресовий фонд СВІТЛА.

Бл. п. Роман Тимчак
(Допис був у 9 ч. СВІТЛА)

УЖЕ ПОЯВИВСЯ В ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР

СВІТЛА

на 1964 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 208 сторінок друку та багато ілюстрацій-образків.

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ

складається з цікавих статтей — оповідань — віршів і анекдот.

Обкладинка мистця Миколи Бідняка

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 70 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 65 ц. за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street — Toronto 3, Ont. — Canada

КУПОН
ДЛЯ АПОСТОЛІВ ПРЕСИ

Коли пришлете нам $1.00 на пересилку, вишлемо Вам чотири старші календарі "Світла". В них є корисні й цікаві статті, а самих календарів можете вжити для поширення християнської науки між своїми знайомими. Адресуйте:
Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших дітей у юнацькому віці це передплата за цікавий, гарний, ілюстрований місячник

ЮНАК

Річна передплата — 4.00 дол.

- **Порадьте Вашим друзям і знайомим,** щоб запренумерували "Юнака" для своїх дітей.
- На бажання висилаємо **безкоштовно показове число.**

YUNAK Magazine
2199 Blorr St. West, Apt. 3
Toronto 9, Ont., Canada

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

The Increasing Role of Women in the Life of the Church

by Bernard Dribnenky, OSBM

Much has already been written and said (although, by and large, not sufficiently enough) on the emerging status of the woman (both Religious and lay) in the renewed image of the living and active Church of our past John XXIII era. Endowed with the innate psychological characteristics of love and charity, deep-set religious emotions and admirable realism, they most certainly can and should contribute in no small way in the great present task of the Church in making herself more relevant to the citizens of the world of today.

It will still take a great deal of thought and time before this participation of women in the life of the Church develops into its proper and mature commitment which will probably range all the way from a more active participation at the holy Mass to fulfilling the role of witness to Christ's Gospel in a pluralistic society.

The most encouragement to this important movement in the renewal of the Church was provided by Pope Paul VI himself. It was in a sermon to a representative group of Sisters during his Mass on the feast of Birth of Mother of God that he first announced the unprecedented participation of women in the present session of the ecumenical council.

"We believe the day has come," he told them, "to give higher honor and more efficiency to the religious life of women, and that this can be achieved by perfecting the ties uniting it to that of the whole Church."

The group included, by special authorization of the Holy Father, also representatives of cloistered congregations. After speaking of perfecting the ties uniting the religious life of women to that of the whole Church, Pope Paul said:

"In that regard we disclose to you that we have arranged that some qualified and devout women may also attend several solemn rites and several general congregations of the third session of the Second Vatican Ecumenical Council as auditors. We mean (representation) at those congregations at which questions of special interest to the life of woman are being debated.

"In that way, we will have present for the first time at an ecumenical council some small — obviously — but significant, and almost symbolic, representation of women, first of all you religious women, and then of the great Catholic organizations of women, so that woman may know how much the Church honors her in the dignity of her being and in her human and Christian mission."

Pope Paul added in his sermon that sometimes "the sense of the Church is felt less, and less cultivated in certain religious families because they live apart and find within the framework of their own community all the objects of their immediate interest."

He explained:

"They know little of what happens outside the framework of their occupations to which they are completely dedicated. At times it happens that their religious life has limited horizons — not only regarding the development of the things of this world, but also regarding the life of the Church, its events, its thoughts, its teachings, its spiritual fervor, its sorrows and its fortunes.

"This is not an ideal attitude for the religious woman. She loses the total and great vision of the divine design for our salvation and our sanctification. It is not a privilege to remain on the margin of the life of the Church and to build for oneself a spirituality which prescinds from the spread of the Word, of grace and of charity in the catholic community of the brothers of Christ.

"Without depriving the woman Religious of silence, meditation, relative autonomy — the style which her own way of life needs — we look to the restoration to her of a more direct and fuller participation in the life of the Church, particularly in the liturgy, in social charity, in the modern apostolate, and in the service of brothers."

Dr. Einstein and God

Feared Atomic Destruction of Mankind

by A. Pekar, OSBM

During the early thirties, a famous German scientist Dr. Albert Einstein arrived in the U.S.A. and received a hero's welcome. At this time, his name was identified with the "Greatest Modern Scientists".

From 1914, Dr. Einstein was a Director of the Kaiser Wilhelm Institute for Physics in Germany. In 1921, he was awarded the Nobel Rrize for his General Theory of Relativity. This theory was a profound mathematical synthesis of Minkowski's idea of the fourth dimension of space-time and Rieman's spheric Geometry in conjunction with the suggestion of a revolutionary experiment by Michelson-Morely with light. Later, Einstein turned his inquiring mind to the study of "the Quantum Theory" and "Photon" which paved the way for his Nuclear Physics and Atomic Energy.

Without a doubt, Einstein was famous and in the United States he was a sensation. Fr. Fiedler declared that his name was used to advertise everything "from pajamas to a doctor's cap". He was interviewed by reporters on the slightest occasion. Therefore, they had the opportunity to ask the very delicate question concerning his religious convictions.

"Dr Einstein, can you tell us if you have discovered any proof for the existence of God during your tremendous scientific career?"

Dr. Einstein's answer was electrifying: "In my entire scientific career, I have never found any proof that a personal God exists!"

There it was! A real atomic explosion! The news agencies and the broadcasting stations astounded the world with the announcement: "The Greatest Modern Scientist Denies the Existence of God!", "There is NO GOD, —" says Dr. Einstein! "A New War Between Science and Religion?"

Within a few days, Einstein was celebrated throughout the world, becoming a popular figure with the "emancipated" scientists. Einstein was admired by the people not because of his Mass Energy Theory, but for his "courageous denial of God!"

But what really happened?

One of the "world's most brilliant interpreters of Physics" J. W. Sullivan states: "Today, science has become self-conscious and comparatively humble. We are no longer taught that the scientific method of approach is the only valid method of acquiring knowledge about reality. Eminent men of science are insisting... on the fact that science gives us but a partial knowledge of reality, and we are no longer required to regard as illusory everything that science finds itself able to ignore" (Cfr. J. W. Sullivan, The Limitation of Science, N.Y., 1953, p. 139).

Wasn't Einstein humble enough to admit that the existence of God could not be ascertained by a mechanical device or by a mathematical formula, but that it was a great reality and not an illusion of the simple people?

"However, it must be remembered," continues J. W. Sullivan, "that what scientific men mean by truth is, in the last resort, convenience. Scientific men are pragmatists in practice, whatever they may think they are in theory" (ibid., p. 41).

Perhaps, it was "convenient" for Dr. Einstein to give such an equivocal answer concerning the existence of God. Certainly, his silence regarding the overwhelming propaganda of "Einstein as an Atheist" deserves strong censure.

But the time came when Einstein was not able to keep silent. During his retirement after World War II, he turned his thoughts to his "Theory of Relativity", or "Unified Field"; to his own role in the production of the Atomic Bomb which he had introduced to President Roosevelt in October, 1939; and to the frantic fear of the destruction of humanity. Before his "science" did not tell him of a God, but it was surely telling him now. No longer could he speak out of "convenience" but out of conviction!

"The most beautiful and most profound emotion that we can experience is the sensation of the mystical. It is the power of all true science. If we are strangers to this emotion and are unable to wonder or stand rapt in awe then we might as well be dead. In order to know what is impenetrable to us really exists, manifesting itself as the highest wisdom and the most radiant beauty which our dull faculties can comprehend only in their primitive forms — this knowledge, this feeling is the center of true religion."

In his desire to avoid any misinterpretation, Dr. Einstein was not afraid to confess: "My religion consists of a humble admiration of the illimitable superior spirit who reveals himself in the slight details we are able to perceive with our frail and feeble minds. That deeply emotional conviction of the presence of a superior reasoning power, which is revealed in the incomprehensible universe, forms my idea of God" (quotations of Einstein cfr. L. Barnett, The Universe and Dr. Einstein, New York, 1953, pp. 117-118).

This clear and mature profession of "One, spiritual reasoning power, revealed in the Universe," Whom Dr. Einstein explicitly calls "GOD", was ignored by the broadcasting stations and other scientists. They had merely used and abused Dr. Einstein for their "convenience". His recantations were muffled by the explosion of the A Bomb and then the H Bomb which Dr. Einstein had helped to develop.

In accepting any scientific maxims, we should remember that "no scientific principles are sacrosanct; no scientific theory is held with religious conviction. Nevertheless, most scientific men believe that there is a final scientific truth about the universe to which successive scientific theories ever more closely approximate. But this is an article of faith. Science is still an adventure, and all its "truths are provisional" (Cfr. The Limitations of Science, p. 162).

We should always bear in mind that God is "Spirit and Truth", and we cannot find Him with a "telescope" or with a "microscope", but with a humble contemplation of our spirit as St. Augustine did:

"Behold heaven and earth are proclaiming their creation, for they are changed and varied... also proclaiming that they did not create themselves... and the voice of those who speak is evidence in itself.

Thou O Lord, didst make these things, Thou Who are beautiful, for they are beautiful; Thou Who art good, for they are good; Thou Who art, for they are. Nor even are they beautiful, or good, or are they, as Thou their Creator art; compared to Whom they are neither beautiful, nor good, nor are at all. These things we know, thanks to Thee. And our knowledge, compared to Thy knowledge, is ignorance" (Cfr. St. Augustine, Confessions).

A 'Criminal Mass' Marked May Day in Moscow in '62

By Dr. Peter Krehel, Ph.D., J.D.

The Soviets may never give me a visa again. I confess to a "crime" in the Soviet Union for which I could be tried and punished.

Acolytes assist as the sacrifice of the Mass in the Catholic Church outside "the Iron Curtain" for the Greater Glory of God and the salvation of their own souls. But I served similarly as an altar boy in Moscow's only functioning Catholic Church on the day after May Day, 1962, without permission or knowledge of the authorities. This is a "crime" according to Soviet law.

To control the believers in God, Communist authorities regulate the number of services in which priests or ministers can participate, the number of places of worship that are open to the public, and the kind of media that might be used to propagate the Faith. In "licensing" the Catholic priest in Moscow, for example, as to how many Masses in a month he can celebrate, the Communists stipulate that even one additional sacrifice of the Mass would be a violation, a "crime".

My assistance at Mass celebrated by a visiting priest made me a co-conspirator in the clandestine Mass and a "criminal" now safely out of the forest.

Becoming an accessory to the fact of my crime was not a case of instant spontaneity; I had had considerable "soulwashing" in the Catholic Faith, Byzantine style. I had already lived 41 years without training as an altar boy in my own Ukrainian Catholic Rite. Moreover, I was nearing two years of being a daily communicant in the Latin Rite.

The incident of this crime, however, was remotely related to the task I had set out to accomplish earlier in 1960. My concern was the release of an American citizen from Communist

imprisonment. One journey had taken me to Prague, Czecho-Slovakia, near where the prisoner then languished in his eleventh year of prison life. The Czech Communist had heard but not listened to my pleas for amnesty. But I believed that Lord had both heard and listened to my prayers for an appeal to a "higher jurisdiction", some Soviet Communists.

I had left the Kulpmont area of Friday, April 13, 1962, to join a group of New York students en route to the Soviet Union for an Easter Holiday. I was surprised to learn that an American priest, a Jesuit in civil garb, would meet us in Leningrad on the first stop of a four-city tour. We would be returning to New York by the 5th of May after visits to Kiev, Lviv and Moscow.

The priest was introduced to me as "George" and for his sake and safety as well as my own, prudence dictated that I continue to call him "George."

Two facts must be recorded before the chronology of my crime is fully confessed. For one, the side that the legal mission was successful; the American citizen was released by the Czech Communists one week after I left Moscow. And there can be no one to dispute with me that prayer, persistence, and patience were not the key factors, the greatest of these being prayer.

The other is the three-part disharmony of references to religious incidents in other Soviet cities which were visited before the stay in Moscow. In Leningrad, for example, the anti-religious lecture to Soviet and foreign tourists at the former Kazan Cathedral included the heaping of ridicule on the Catholic Church with special emphasis on the period of the Inquisition. The Intourist lady guide who translated for the American students uncovered a "fact" unknown to me.

She stated that, "The Catholic Church had made St. Barbara the Patron of television because she had visions of God." She turned to me and added, "Ha, ha!" My upbringing as a Christian "criminal" began to show.

I answered her that the Soviets should respect John the Baptist as the patron saint to symbolize all of the Russians who lost their heads during the Stalinist period, and concluded, "Ha, Ha!". Her eyelids fluttered, then fell like leaves. And I went South the next day.

It is difficult to come away from Kiev with the memory of four days of not having participated in a holy Mass. My emptiness was small compared to the suffering which George must have felt. It had been 10 days since he celebrated Mass and five more to go before Moscow. He possessed a grace not to complain. To me, he personified the people of Kiev, in this first city of Christianity in Eastern Europe, who now have their Uniat bonds with the Vatican ruptured materially. They suffered spiritually as well, since the Orthodox church, with the Soviet Government's scrutinizing support, has been grafted onto the living branches of believers, and Catholic roots are torn up.

The Western Ukrainian city of Lviv illustrates how roots can be twisted, strained, bent and deprived of spiritual succor. Only one Latin Rite Catholic Church functions in a city where, before 1939, more than a dozen Roman and Byzantine Rite Catholic Churches had been planted, had grown and flourished.

And suspicion is the key word to my crime of serving at holy Mass in Moscow. Earlier in Leningrad, the very-old Latvian priest had been suspicious of George's request to celebrate Mass; similarly, the old Polish priest in Lviv had suspected George's Vatican credentials and denied George his yearning to celebrate Mass. Now this Lithuanian-born pastor at the Church of St. Louis in Moscow did not like the idea of George offering the sacrifice of the Mass, but George's zeal and impassioned plea convinced him of the rightness of this "wrong". I sometimes suspected that George wanted to be arrested, but I was too close a follower by then to care otherwise.

The pastor told us that he was going on his first vacation in five years for a month's rest at a Black Sea cottage, hoping to shake a persistent year-round cold. He, too, seemed beyond caring. So he told us that his Church on Mala Lyublanskaya Ulitsa would be opened for us on May 2, and that the ever-present score of old women worshippers would be there. They had placed their cares in the Hands of The Lord long ago.

Next morning, George and I were joined by the American woman guide for the students in the walk from the hotel to the Church. It was just after 6 a.m.; Mass would begin when we got there. We had to pass a uniformed guard carrying a tommy gun at the entrance of Mala Lyublanya Ulitsa. I was told later by the Intourist guide that the Lyublanya Prison and other Government offices were nearby, and that the day after the big May Day celebration found many more soldiers in Moscow than ordinarily. Further, on May Day all churches had been ordered closed. Nonetheless, it was uncomfortable seeing the armed guard. We had no official permission to celebrate the Mass and the authorities had no knowledge of what would happen within the next hour.

The old sexton opened the side door after we had knocked softly. The building was badly in need of repairs, both outside and indoors. No churchbell rang to call the worshippers, of course. Those who had been called in the past had long gone to meet their Maker, leaving the metal threshold and the stone inside the door worn from the constant rubbing of their footwear as mute evidence. The Church of St. Louis had been supported by the French Embassy until World War II began; now the Catholic colony in Moscow was small and old. Only 30 or so women were waiting for us at the side altar. Some read from Missals that were hand-written copies; none had rosaries. Whispered prayers could be over-heard from impassive wrinkled faces encircled in babushkas.

George and I followed the old sexton into the Sacristy where he offered a soiled surplice to me after showing George to the vestments. This was all new to me. I had not been offered a cassock, and it was incongruous to pull the surplice over any suit without ceremony, without explanation, without full realization of the role assisting at the celebration of the Eucharistic sacrifice. I had never taken care of the light, or served the water and wine at the Holy Mass. Many months later I learned, in deepest humility, that when a acolyte is invested with the surplice, the cleric's words are: "May the Lord clothe thee with the new man who is created in justice and true holiness." My mission concerned justice, and this unexpected blessing was the richest fee ever bestowed on me.

While George vested, he reassured me that he would recite his own responses to the Latin prayers, hoping that I would follow from my Missal and watch for his signals. I remarked about a Time magazine item I had read about another lawyer who stepped out of the congregation at the last minute to serve Mass as an acolyte. He was Attorney General Robert Kennedy who set the precedent to follow. This was no time for comparisons, but the long-sleeved surplice would have fit him better, I am sure. The worn, frayed lace, not laundered for some time, reached beyond my fingertips. But the hem was high enough, and any stumbling would be because of the lengthy time of my performance, not the length of the garment.

I had never been so close to the altar at the miracle of Transsubstantiation. The belief that George's priestly powers invoked the changing of the bread and wine into the very flesh and blood of Jesus Christ numbed me. At one point I forgot to ring the little bell, and George's turn and nod returned me from where God had carried me for the moment or longer.

When I had to move the Missal from the right to the left side of the altar for the reading of the Gospel, near tragedy over-took me. It was not the genuflection in the lose-fitting surplice, but my left sleeve that was nailed to the altar when I put the Missal stand down. The legs of the stand were in the shape of eagle's claws, and my sleeve was hooked as I stood and tried to bow away.

"*Bozhe mij, Bozhe, dopomozhy meni*", my whispered plea for God's help came out in the Ukrainian of my childhood!

I began to sweat and looked up at the Crucifix. The priest saw the hesitation and held the stand while I extricated myself with both hands. This symbolic imprisonment by the Lord, for even these moments at the Mass in Moscow, was terrifying to me even months later. I can readily sympathize with a trapped animal in a forest; I felt my closest kinship for the downtrodden masses of our Christian brethren. The Communist soles they see are the bottoms of their hob-nailed boots.

This spiritual experience was a sound unheard by the authorities. It is just as well; for if the muted rustle had alerted the uniformed robot to the "crime" inside the Church, then the sacrifice of the Holy Mass to the Greater Glory of God in Moscow on May 2nd, 1962, would have been the last for the priest and me. Our trial, if any, would have been anticlimactic; we all know such judgments. (The Register)

COMMUNISM AND RELIGION

"We hate Christians and Christianity. Even the best of them must be considered our worst enemies. They preach love of one's neighbor and mercy, which is contrary to our principles. Christian love is an obstacle to the development of the Revolution. Down with love of one's neighbor! What we want is hate . . . Only then can we conquer the universe." — (Lunarcharsky, former Russian Commissar of Education.)

Eastern Liturgy a Sense of Victory

by Rev. M. Bosey

While the Western Christian sees the Mass as a means of preparing himself "to fight the good fight" and become a militant apostle through the grace and strength received in the Holy Eucharist, the Eastern Christian looks to the Divine Liturgy as a participation in the victory and resurrection of Christ. The Eastern spirit is not one of loving compassion for the suffering Saviour expiating our sins on the cross, but of a glorifying adoration of Christ the King in the renewal of His triumph over death and sin.

If there is one thing the Eastern Christian will find missing in the Roman Mass, it is the sense of victory. The Roman Mass takes sin most seriously which is good, but this element of sin and unworthiness is even emphasized during the reception of Communion. The pervading note is "Behold the Lamb of God Who takes away the sins of the World" and the people receive the Eucharistic Christ on their knees, striking their breast. The idea of death and sacrifice seems to pervade the whole Mass at the expense of the glories of the Resurrection and the wonderful joy of victory over sin and death. How much more meaningful to see the Eastern Christian approaching the altar while singing a hymn of joy and resurrection and receiving our victorious Saviour.

The Sacrifice of the Mass, "The Liturgy", must be related to the whole redeeming action of Christ — His emptying Himself of His Glory, taking the form of a servant, His sufferings and death, Resurrection and Ascension. The Cross must be emphasized, of course, it is the unique symbol of Christ's death. But to have the crucifix constantly hanging before our eyes and to be reminded constantly of our sinfulness that nailed Christ to the cross tends to forget another equally important aspect of our redemption i. e. the glory of the empty tomb, the appearance of the Risen Christ, the new creation that comes from Christ's victory over death and sin.

IMPORTANCE OF THE RESURRECTION

It is difficult to exaggerate the importance of the Resurrection in the life of the Eastern Christian. It has been said that the differences between East and West in liturgy and spirituality can be summed up in the names given to the basilica that stands over the tomb of Christ. To the Westerner it is the "Holy Sepulchre", but the East knows it as "The Resurrection". The whole life of the Eastern Christian is a praise of the "Risen Christ". In the Byzantine Rite, Easter is preceded by 10 weeks of preparation and followed by 8 weeks of Feasting. To this saving "Passover" all other Holy Days and Mysteries point, in it they find their fulfillment. The offices of every Sunday of the year are dedicated to the celebration of the Resurrection.

In the last several centuries christian writers and preachers in the West have pointed to the Resurrection as the strongest "proof" that Our Lord was both God and Man. But they have tended to neglect another aspect of much greater importance in the living of our Faith, that is, that the Resurrection represents the victory of Christ — and therefore Christians — over sin and death. Until the Resurrection, the whole of life had been under the shadow of death and decay, even while men hungered for wholeness and thirsted for life, the gifts of the Living God. The Resurrection answered that hunger and thirst: death was slain, sin overcome, and the Risen Christ enthroned as King and Ruler of the World.

For the Eastern Christian, then, the Resurrection is more than an apologetic "proof": it is the pledge of his own salvation, the assurance that his own hunger and thirst for life will be met, and that his life has for its vital centre not the Cross of suffering and defeat, but THE VICTORY SYMBOLIZED BY THE OPEN TOMB OF CHRIST.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

THE MARRIED STATE

Since the day in the Garden of Eden when Almighty God said to Adam, "It is not good for man to be alone", men and women have experienced the urge to enter into the Matrimonial State. Since the majority of you Teenagers will soon be concerned with this particular State, as the prayerful choice of God's Will in your regard, you must be impressed right away with the fact, that it is a mighty serious proposition, the most serious, perhaps, that you will be called upon to face in your whole life.

Your happiness on this earth and your eternal salvation depend, to a very great extent, upon the kind of person you marry. For the sake of your own immortal soul, and the souls that may be entrusted to your care, don't overlook a single point in making your decision.

Sometimes it happens that young men and women get the idea that marriage is a career for weaklings. If you're not brave enough, or unselfish enough to enter Religious Life, or enter a Seminary, they say, you can always 'get by' in Married Life. When the word 'Vocation' is mentioned, they always associate it with the Priesthood or Religious Life. What a travesty of the truth that is! *Marriage is one of the "Four Great Vocations". It is a grand, glorious, and difficult State of Life; one that requires the practice of the highest virtues.*

The Church depends upon splendid mothers and fathers for the fostering of Religious and Priestly Vocations. Next to Almighty God and His grace, *most religious and priests owe their vocation to the Christian atmosphere of a home,* engendered and maintained by saintly parents.

It should be perfectly obvious that you needn't be ashamed to pray for a good husband or wife. If, as the Church maintains, your happiness on this earth and your eternal salvation are bound up most intimately with your life partner, then you can't pray too much for guidance in selecting one. *If they're worth living with, they're worth praying for.* Ask our Blessed Lady, St. Joseph, and good St. Ann to help you pick a winner.

A friend of mine, now happily married, frequently said this prayer:

> "O good St. Ann,
> find me a man,
> as soon as you can. Amen."

It is true that every marriage involves a certain amount of risk. No one can lay down rules that are absolutely guaranteed for making a perfect choice of a life partner. But it does lie within your power to cut down the odds against you, by taking advantage of the practical advice of your mother and dad, the sermons you have heard, and the books you have read. Your unborn children are pleading with you, right now, to choose the kind of partner who will assure them a happy home.

Here are three time-honored rules:

1 — Don't Base Your Choice on 'LOOKS!'

She may be a 'gorgeous' doll when she is all dressed up for a dance, but how will she look when she has to sit up all night with a sick baby? Many a man married what he considered to be a 'dream' girl only to discover, after a very short ime,, that she was nothing but a 'nightmare'. He may look like Dr. Kildare, or an 'All-Canadian' in his football outfit, but his character is going to make or break your marriage. If good looks are your future partner's only recommendation, then, when they fade, and fade they will, you're going to have only memories to help you to bear difficulties of married life — and memories will not be enough. You needn't go out looking for a 'gargoyle', or a 'Frankenstein', but you'll probably be better off if your lovemate is not a Bob Goulet or Liz Taylor in appearance.

"Love at first sight" marriages may go all right in the movies, but in real life??? That may be the reason why so many Hollywood marriages are such a pitiful joke.

2 — Be Wary of the Problems in a MIXED MARRIAGE

Some Catholics (?) are not better than some non-Catholics; occasionally the contrary is true. *But religion is the most fundamental thing in our lives,* because it determines our relationship toward Almighty God, our Creator. The Lord knows you will find enough accidentals in marriage to disagree upon with your spouse. *The least a married couple can do is start their common life in agreement on the fundamentals* — a position endorsed by clergymen and marriage counsellors of whatever religion.

Your religion will demand sacrifices that a sincere non-Catholic partner will find difficult to understand, or be willing to make. To mention a few: there is the question of being married in the presence of a Catholic priest, or having children baptized in the Catholic Church, of sending them into a Catholic school.

3 — Marry Someone You Can RESPECT

If your girl friend is free with her caresses and does not positively demand that you respect her purity, don't be a fool! Take her off the market. Let someone else get 'stuck' with her. If your boy friend is the type that demands 'liberties' which you have no right to grant, you can save yourself a life-time of grief by breaking up with him immediately, no matter what kind of a line he tries to use as explanation for his lack of control.

The basis of all true love is self-respect. Unless you learn now, by prayerful self-control, to respect the rights and duties of your current companions of the opposite sex, you will never experience the joy of true love.

"Character corresponds to the structural steel framework of a tall building. It is inconspicuous, but is must be strong."

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

26th INSTALLMENT

In order to get a good picture of Europe my readers should visualize to themselves a continent much smaller in size but about thirty times greater in population than Canada and composed of some thirty sovereign (that is, before Russia expanded into Eastern Europe) states, each of them with their own central government in race, language and religion, with all the smouldering feuds and antagonisms of by-gone centuries. What a seething, restless conglomeration of races! Where they all came from, how they all originated, their lives, their loves, their joys, their sorrows, their ambitions, were extremely fascnating queries to me. Taking them individually, I found some very charming, cultural and progressive men and women; but as nations I had seen and heard only too much evidence of the mutual hatred and distrust that has persisted so bitterly down through the ages. And when I had completed my journey in Europe and found myself on board ship, quietly contemplating the whole situation, I could not help but draw the parallel of our own miniature Europe in Canada and note the difference in attitude on the part of our polyglot and cosmopolitan inhabitants not only in regard to the country of their adoption, but also toward the other races that are making their contribution in the building of this great nation. If, therefore, I thought something of the tolerance, goodwill and spirit of friendship and mutual cooperation with which they are approaching their problems could only be infused into their kinsmen on the other side of the Antlantic there would never have been any occasion for the huge burden of debt and nervous piling up of armaments that slowly but surely must bring about the collapse and ruin of every country in Europe. It is true that we in Canada are afflicted with a crisis ourselves, but it is largely due to the breakdown of our foreign markets. Europe has always absorbed our exportable surplus of wheat and other grains and it is thus the resurrection of this market that will bring about a revival of trade and recovery of prosperity in this country. This does not, of course, ignore the existence of vast internal problems that call for immediate solution in Canada, nor the necessity of setting our own house in order so that we might adjust ourselves more effectively to world conditions.

During my visit to Europe I could not help but feel that the Continent was too top-heavy to last very long without collapsing and that only an economic union of all the states there could save it from ultimate ruin. "The way to understand Europe's economic tangle is to picture Canada," says an American editor, "as if it were backed and divided by customs and military barriers, so that goods from Vancouver to Montreal could be inspected and charged duty at every provincial border, and passports would be necessary every few miles. The duplication of governmental military and administrative machinery would be far more than Canada could bear, and it is certainly a load that Europe cannot afford to carry either now or at any future time, particularly now that Russia has made such inroads.

This is the situation in Europe as I saw it, and it was a condition that I intended to discuss if and when the opportunity afforded itself at the Bucharest Conference.

I had no sooner arrived at Bucharest and established myself in my hotel than I was met by the hon. Mr. Mayer Michalsky, lawyer and member of the Rumanian senate, and Dr. Wolodymyr Zalozetsky, member of the Rumanian Parliament, and Ostap Luckyj, member of the Polish Parliament, all of them delegates to the Inter-Parliamentary Union Conference. That evening we all met at the home of Mayer Michalsky, where we discussed affairs of state, exchanged experiences, and planned our future action. After the last day of the conference I was invited to visit Bukowina in the company of Mayer Michalsky and Dr. Zalozetsky, and thence was to go on to Lviv where Dr. Ostap Luckyj was to take me in charge.

In the meantime I had to take in the sessions of the Conference, utilizing every opportunity to say what I wanted to say, paying strict attention to world cooperation, and the minorities in particular.

I remember an incident that left an indelible imprint on my mind. During one of the recesses of the session Dr. Zalozetsky led me to a huge German who was sitting all by himself at a table outside the chamber. Dr. Zalozetsky introduced me to him, telling him that I was interested in the minority question. Sometime later on as I passed his table I heard him say to a couple of Rumanians: "There goes the Ukrainian British delegate that wants to settle the Ukrainian minority question!" Since I noted an ironical tone in his voice I immediately replied: "And I have just as much right to interest myself in the Ukrainian minority problem as you have in the German minority problem." He gave me a wicked look, but I did not stop to wait for his rejoinder. I do not know what prompted him to make that remark, but I figured that he just might have been trying to ingratiate himself with his Rumanian confreres. Perhaps his was a case of "sytyj holodnoho ne znaje."

That evening there was a dance in the Parliamentary ball room. It seemed as if all the Rumanian dignitaries were present. I was introduced to a count Mavrodordato who asked Dr. Zalozetsky and myself for dinner the next day at his home. He was particularly interested in our Canadian economic set-up and I told Him all I could. After lunch he drove me to the session where I again made a fifteen minute speech on world cooperation.

One of the incidents of the ball, small as it was, is worthy of mention in the way it throws light on the characteristics of a nation. In the middle of some beautiful waltz music, rendered by a gypsy orchestra, one of the American guests signaled the leader of the orchestra to stop playing. He then asked him whether he knew the "Star Spangled Banner." Without much more ado the gypsy orchestra threw themselves into a vigorous rendition of the American national anthem, following which they forthwith proceeded to finish off their waltz. This was an unusual incident, disclosing as it did, the ebullient spirit of the Americans with all the faults and energy extreme youth.

I spotted one of the American delegates standing all alone near the door way, whom I recognized as Senator Bert Wheeler of Montana. I introduced myself, and after exchanging a few pleasantries I asked him whether he would care to have dinner with me at my hotel. He accepted the invitation cordially, and so the next day we spent about two and a half hours discussing the Soviet Union, from which he had just returned. While we were talking a lady came over to our table with the greeting: "How are you, Bert?" Mr. Wheeler introduced her as Mrs. Dupont. I met Mrs. Dupont under different circumstances a few days later, in the King's Palace at Mount Sinai, where all the various delegates, and their wives or other members of their families, were invited. I was engaged in a conversation with a count from Italy who had heard me speak at the Conference in Bucharest, and who spoke excellent English, when the order was given for all the delegates to assemble in the large Palace Chamber where the various delegates were being lined up according to their country designation. But of that more in the next installment.

In Case You've Missed It ----

HOLY LAND CENTER OF ORTHODOX THEOLOGY

Pope Paul VI hopes to build a center for Eastern and especially Orthodox theology in Jerusalem as a memorial of his January meeting there with Orthodox Patriarch Athenagoras of Constantinople.

This report from a well-placed and highly-reliable Vatican source received a "no comment" from the Papal Secretariat of State.

But another Vatican source pointed out that the Pope has long thought of creating two memorials to his historic meeting with Patriarch Athenagoras. One such memorial would be an academic foundation (such as the projected center of Eastern theology) and the other would be a charitable foundation.

A German Benedictine priest has already been selected as librarian for the projected theological center in Jerusalem. The faculty, however, may be drawn from scholars of other religious congregations, diocesan priests and laymen. This is among the questions to be discussed at the Paris meeting of the university federation, of which Father Hesburgh is president.

ECUMENISM GROUP

Archbishop Edward F. Hoban of Cleveland has established a commission to work for Christian unity. Father James M. Killeen of St. Thomas Aquinas parish has been named chairman of the eight-priest commission. Twenty-two consultors, including priests, lay men and women and one teaching Brother, also were appointed.

Archbishop Hoban, in appointing the commission, encouraged "Catholic groups to enter into social cooperation and intellectual discussion of Christian religious differences, so long as the rules for the dialogue are known and are carefully followed, and so long as the rules concerning common worship are strictly observed."

He said "no compromise of truth or surrender of belief" was to be involved in the ecumenical discussions; and that indifferentism, which he called the "enemy of true religion," was to be avoided and that no words or activities in the ecumenical efforts should in any way encourage indifferentism.

Purposes of the commission, he noted, were "to direct Catholic participation in activities for Christian unity; to educate the clergy, religious and laity for an active and beneficial part in social meetings and the dialogue; to foster a spirit of charity and understanding, and to encourage all Christians to deepen their own life in Christ and to understand in charity the differing faith of other Christians."

He asked that non-Catholic approaches receive a "knowledgeable, charitable and effective response" from Catholics in the diocese.

TUXEDO JUNCTION LTD

Formal RENTALS

- *Morning Cutaways*
- *Directors' Suits*
- *Full Dress Tails*
- *Tuxedos*
- *White Jackets*
- *Business Suits*
- *Blazers & Flannels*
- *Children's Outfits*
- *Lightweight Playboy Tuxedos*

TEL. 927-1800
432 PARLIAMENT ST.
Toronto Ontario

33%

опусту на таких книжках

ЦЕЙ ОПУСТ ВАЖНИЙ ДО КІНЦЯ ЛИСТОПАДА, 1964 р.

НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ — ЦІНА ТЕПЕР

НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ — Теофіла Коструби. Найновіший (1962) підручник історії України від найдавніших часів до короля Данила. — Стор. 304. — Ціна **$3.00** **$2.00**

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ — В. Королів-Старий. Прецікаві й веселі спогади визначного діяча. 184 стор. — Ціна **$1.50** **$1.00**

ІВАН СУЛИМА

ІВАН СУЛИМА — історична повість з козацьких часів, **В. Буженка.** Стор. 216. — Ціна **$1.50.** **$1.00**

ПОКИНУТА ОСЕЛЯ

ПОКИНУТА ОСЕЛЯ — Федір Одрач. Збірка оповідань на рибальські, мисливські та загально-людські теми: 304 стор. Ціна **$2.50** **$1.70**

НА НЕПЕВНОМУ ГРУНТІ

НА НЕПЕВНОМУ ГРУНТІ —Ф. Одрач. Спомини про життя й утечу від большевиків. 340 сторн. 1963. Новість! — Ціна **$3.00**..... **$2.00**

ЗАПИСКИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯ

ЗАПИСКИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯ — Ю. Мозіль. Опис життя у польській слідчій тюрмі. Сторін 128 у гарній обкладинці. Ціна **$1.00**..... **$0.70**

Разом $8.40

ЯК ЗАМОВИТЕ ВСІ ЦІ КНИЖКИ, ПЛАТИТЕ ЛИШЕ $7.00

Умовина: Готівка при замовленню.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА

МИ -- БОЖІ ДІТИ

о. ІРЕНЕЙ НАЗАРКО, ЧСВВ

Це духовна книжка в якій розказується про великі діяння Божої ласки в наших — людських душах. В ній дається пізнати більше гідність Божих дітей, котрими є ми.

Матеріялістичний світ баламутить і зменшує вартість душі та старається відкинути науку про Бога і Його діяння. А ця духовна книжка дасть корм нашим душам протиставитися таким засадам, навчить нас бути вдячними за Божі ласки, та поможе нам бути ліпшими в сповненню наших християнських обов'язків.

Цю книжку поручається всім, особливо членам Апостольства Молитви.

Ціна $2.00

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII | ЛИСТОПАД — 1964 — NOVEMBER | Ч. 11 (503)

1944 -- 1964

ГОСПОДИ, ПРОСЛАВ СЛУГУ СВОГО!

Canada Savings Bonds

1964

ЛЕГКО КУПИТИ

Ви можете купити Канадські Щадничі Бонди за готівку або на сплати. Купуйте їх на праці за Пляном заощаджування при платні — або в банках, авторизованих інвестиційних агентів, акційних агентів, повірчих чи позикових компаніях. Вони є у вартостях $50, $100, $500, $1,000 і $5,000 аж до границі $10,000 на особу.

ЗВИЧАЙНО ІНКАСУВАТИ

Ви можете інкасувати Канадські Щадничі Бонди колинебудь по номінальній вартості з добавкою зароблених відсотків. Коли Вам треба готівки, ви тільки виповнюєте формуляр на бонді й приносите його до банку. Вам негайно виплатять гроші.

ВИГІДНО ДЕРЖАТИ

Ви одержите відсотки за Канадські Щадничі Бонди 1-го листопада кожного року — 4¼% в кожному з перших двох років; 5% в кожному з наступних 5 років і 5½% в кожному з останніх 3 років — що дає пересічно 5.00% річно, коли їх держати до реченця зрілости за 10 років.

КОЖНИЙ МАЄ ЩОСЬ ЩАДИТИ

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Листопадові дні і наша Церква — *о. В. К., ЧСВВ* — 434
На теми дня
Ода до св. Йосафата — *о. Ст. Семчук* — 435
Конституція про Св. Літургію — 436
Що стверджує Всел. Собор про Сл. Божу
Притча про сівача вірш — *Б. Курилас* — 437
Українська мова літургійною — *о. О. Купранець, ЧСВВ* — 438
Введення української мови в богослуження
Дай Боже, щоб усі жили для вічного життя — *о. Л. Садовський, ЧСВВ* — 440
Місячне наміреня на листопад
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 441
Митрополит Андрій — предтеча Соборового екуменізму — *о. О. Купранець, ЧСВВ* — 443
Велика Постать на великі часи
У 50-ліття УСС-ів — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* — 445
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* — 446
Скрупули - хороба — Шлюб у Юнайтед Чирч — Як вийти заміж, коли нема метрики смерти чоловіка — Чи можна ходити з розведеним?
Із спогадів полоненого — *Ст. Гевак* — 449
Листи Никодима повість — *І. Добрачинський* — 451
Пес і кіт на схрещених дорогах — *Ол. Мох* — 458
Рецензія на три книжки С. Парфановича
Це діялось немов учора — *Лемид* — 460
Рецензія книжки "Записки пароха Старих Богородчан"
Етнічний склад населення Канади — 461
"Какуре Кірітішан" — *Мих. Островерха* — 461
Утаєні християни в Японії
ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА — 463
Свячення і професії — Академія СС. Служебниць в Анкастер — Діточа оселя — Ювілеї — Весілля — Похорони

ENGLISH SUPPLEMENT:

The Increasing Role of Women in the Church — *by B. Dribnenky, OSBM* — 471
Chateaubriand's "Genius of Christianity" — *by A. Pekar, OSBM* — 472
Our Eastern Heritage — *by Daphne D.C. Pochin Mould* — 473
To Our Teenagers — "Vocation" — *Bro. Mehodius, F.S.C.* — 475
In Case You Missed It — 476
The Problem of Authority — *by Rev. M. Bosey* — 477
My Memoirs — *by Michael Luchkovich* — 478
Codes of Conduct urged for Business Community — 479

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Вернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM.; Bernard Dribnenky, OSBM.; Leo Sadowsky, OSBM.; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЛИСТОПАДОВІ ДНІ І НАША ЦЕРКВА

Листопадові дні самі в собі понурі й сумні. Краса природи починає завмирати. Жовкне й паде листя з дерев. Надворі стає чимраз холодніше. Перепадаючі дощі мов плачуть за літом, яке відійшло гейби безповоротно. Розлогі поля вкриваються подекуди білим покривалом снігу. Все приготовляється до нової холодної пори. Тільки час-до-часу золотисте проміння сонця засвітить і загріє своїм теплом. Так буває в природі. Подібно буває в житті людини. Не рідко теж саме переживає і цілий народ.

Починаючи з дня Визвольних Змагань по сьогоднішній день, де тільки була змога та відповідна національна свідомість, відбувались у нас Листопадові святкування. Це подія, що витиснула на всьому народі своє знамено. Подія, що пригадує світлі народні дні та стала незатертим дороговказом прийдешнім поколінням у ближчому й дальшому майбутньому народнього буття. Листопадовий Чин — це важливий історичний акт, якого розуміння та значення понесли вірні сини народу в далеку чужину.

Ми хотіли б, щоб ці дні знову і то в найкоротшому часі, повторились і остали у нас назавжди. Коли це станеться та серед яких обставин, не знаємо. Знаємо одне і то безсумнівно, що на Рідних Землях жахливий північний мороз безсердечно вималить найкращі народні цвіти, що могли би бути справжньою окрасою народу. Живучи на нових місцях нашого поселення, ми багато про це пишемо та ще більше на ці теми говоримо, любуючись у світлих моментах минулого, як теж і болімо над теперішнім всенародним лихоліттям. Проте не ставимо собі подрібного питання: що маємо робити і як підготовити нові Листопадові Дні. Наскільки ми сьогодні готові до наступного Листопадового Чину? Однак у нашій статті маємо на думці не всі ділянки нашого народнього життя, а тільки одну — його духову сторінку — Церкву.

Наша Церква враз із усім народом переживає всенародне горе, перейшла ж у катакомби й останками сил піддержує народнього духа. В Україні нашого духовенства стає щораз менше, а те, що ще осталося, то старці над гробом, бо немає молодого дороста. На нових і чужих теренах нашого поселення ми визнаємо свобідно нашу св. Віру та вільно висловлюємо наші національні почування. З гордістю дивимося на сьогоднішній блискучий розвій нашої Церкви. Радіємо всім серцем, що принаймні тут розвивається те, що зруйноване на землі наших батьків. Але...

Проминули світлі дні 1-го Листопада і Визвольних Змагань. За ними прийшла для народу жорстока зима. По світлих днях остались тільки намогильні хрести та спогади живучих. Саме отой момент підказує нам поглянути — почерез сьогоднішнє піднесення — в завтрішню дійсність. Вона станеться на наших очах. Сьогоднішній стан нашої Церкви — це наче дні Визвольних Змагань. Це наш Листопадовий Чин у церковному глузді. Не є воно нашим бажанням, щоб завмерло це велике діло, яке ми за Божою поміччю самі створили. Не тому будуємо прекрасні церкви, щоб вони мали остатися мертвими монументами, які може століттями свідчитимуть проти нас самих, як доказ нашої церковної й народньої незрілости і неспосібности продовжувати розпочате діло. Саме факти, взяті з нашого щоденного життя, доказують це. Один із них, і то наочний, це вік нашого духовенства. Поміж священиками мало молодших віком, бо переважна більшість їх це "п'ятдесятники". Довго ж вони зможуть іще служити Церкві та народові?

По всьому видно, що ми не жаліємо наших жертв і труду, окрім однієї жертви, а саме найважливішої, без якої все, що робимо чи творимо, не має вартости. Чомусь ми жаліємо віддати на службу Церкві, а тим самим і нашому народові, своїх синів, які за кілька чи кількадцять років зайняли б опорожнені єпископські та священичі місця. Не думаємо теж і про те, що не хто інший, але наші рідні сини мають понести в Україну прапор Визвольних Змагань і продовжати Листопадовий Чин на церковному й народньому полі.

Наша Церква від самих початків була і є остоєю нашого здорового народнього духа. Не хто інший, а саме наша Церква та її духовники виплекали в народі почуття правди й справедливости для народу, борячись за краще його завтра. Величний приклад духа жертви та посвяти для свого народу показали нам наші великі церковні провідники, хоч би в останніх роках, як нпр. Митрополит Андрій Шептицький, Митрополит Йосиф Сліпий та ввесь наш мученицький Єпископат.

Листопадові Дні і Визвольні Змагання хай будуть не тільки матеріялом для спогадів і сценічних виступів, але справжньою заохотою й підбадьоренням до дальшого будування нашого церковного й народнього життя. Фундаментом у цій будові і першим нашим завданням є підготовити та виховати наше молоде покоління так, щоб воно зуміло принести зі себе жертву для Церкви й народу, як священики, що працюватимуть поміж нами, які теж понесуть, коли прийде бажана хвилина, на Землю наших батьків світло Христової Віри і духове відродження народу.

о. О. К., ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИСТОПАД, 1964
РІК XXVII, Ч. 11 (503)

о. Ст. Семчук

ОДА ДО СВЯТОГО ЙОСАФАТА

Образ св. Йосафата в церкві ОО. Василіян у Бучачі.
Малював о. Е. Бобрецький, ЧСВВ, 1923

О, Йосафате, брате наш!
У цей жорстокий, дикий час,
просимо ради, як дійти
почерез повінь до мети?
Занялись іскри, грім реве.
Чи хтось із нас ще доживе,
щоб крізь навалу лютих слів
гимн правди й волі згомонів?
Диявол в бій полки веде;
наш гетьман де,
наш гетьман де?
— — — — — — —

Гряде година вікова,
навальна туча насува,
а наша зброя меч тупий.
Без віри дух — глухий, німий.
Нам віри брак, любви нема.
Хоч вся пора є вогнева,
приглухли ми, не бачим вже,
а час не жде,
а час не ждé.
— — — — — — —

О, Йосафате! В нашу путь
вкажи нам шлях, із нами будь!
Бо біль нас вкрив неначе цвіль,
бо гнів роз'їв неначе сіль.
О, стань при нас; із нами будь,
з'ясни нам ум, зогрій нам путь!
Відвагу дай, слова пошли,
щоб німотою ми не йшли,
щоб вміли стати віч на віч
до вирішальних боїв-стріч.
О, Йосафате, брате наш!
Молись за нас, вставляйсь за нас!
В рабстві зачаті ми зросли,
вина побід не пили ми,
тройзілля грало нам в очах,
ми волю бачили лиш в снах.
А дійсність наче той упир,
що нашу кров віками пив.
— — — — — — —

КОНСТИТУЦІЯ ПРО СВЯТУ ЛІТУРГІЮ

Вселенського Собору Ватиканського II, проголошена дня 4-го грудня 1963 р.

Про цю Конституцію читайте СВІТЛО року 1964 число 1, ст. 3-5; число 3, стр. 98. Тепер починаємо друкувати переклад Конституції, як ми обіцяли нашим читачам. Переклад зробив із латинського оригінального тексту Впр. о. Дамаскин Попович, ЧСВВ, що після тяжкої недуги й утрати одної ноги, приходить тепер до здоров'я в манастирі оо. Василіян у Мондері, Алта.

ВСТУПНЕ СЛОВО

1. Священний Собор, — тому що він задумує: із дня на день збільшувати християнське життя між вірними, — ліпше приспособити до потреб нашого віку установи, що підлягають змінам, — сприяти всьому, що лише може спричинитися до з'єднання всіх віруючих у Христа — і скріпляти все, що тільки служить покликові всіх на лоно Церкви, — уважає за свій обов'язок в особливий спосіб подбати про обнову й розвиток Св. Літургії.

2. Бо Св. Літургія, котрою — найбільше ж у божественній Євхаристійній Жертві — виконується діло нашого спасіння (1), в найвищій мірі помагає, щоб вірні своїм життям виявляли та іншим об'являли таїну Христа і первісну природу правдивої Церкви, Якої питоменністю є, що Вона заразом і людська і Божа, видима і наділена невидимими дарами, кипуча діяльністю і віддана контепмляції, приявна в світі, а всетаки йому чужа. А тож так, що в Ній людське звернено до Божого та йому підпорядковане, видиме до невидимого, активне до контемляції, теперішнє до майбутнього міста, якого шукаємо (2). Тому то Літургія, як і тих, що внутрі Церкви, щодня розбудовує на святий Господній храм, помешкання Бога в Дусі (3) аж до міри часу повноти Христа, (4) та заразом у дивний спосіб кріпить їхні сили до проповіді Христа, так і тим, що ззовні Її, показує Церкву неначе знам'я піднесене народам (5), під яким розсипані Божі діти зберуться в одне (6), аж буде одно стадо і один пастир (7).

3. Тому то Священний Собор уважає, що треба пригадати подані дальше засади для розвитку й обнови Св. Літургії та поставити практичні напрямні.

Між цими засадами й напрямними є деякі, що їх можна і треба прикласти як до римського обряду так і до всіх інших обрядів, хоч треба знати, що подані дальше практичні напрямні відносяться лише до римського обряду, хіба йдеться про щось таке, що з самої природи речі дотикає також інші обряди.

4. Вкінці у вірному послусі для традиції Священний Собор заявляє, що свята Мати Церква тримає в рівному праві й пошані всі правно признані обряди, хоче щоб вони на майбутнє були збережені й розвивалися, та бажає, щоб, де того було б треба, їх у цілості осторожно перевірити в думці здорової традиції та щоб надати їм нового розмаху, відповідно до сьогоднішніх обставин і потреб.

Так ми ровом заклятих днів
ішли, де мрійник наш мигтів.
А вість гуде: ваш гетьман де?
Бо час не жде,
не жде,
не жде.
— — — — — — —
Каліки ми, побиті ми.
Скалічені тепер світи.
І як тут жить?
На небі гнів,
на сході мир цілий згорів,
а наші предки і діди —
зі сходу ми, на сході ми!
О, Йосафате! Нас навчи,
як смерть саму перемогти!
Щоб хан червоної орди
над нами не творив суди
і не казав, що смерть нас жде,
а він нас гребати буде.
О, ні! Не смерть, але життя
і оконечна боротьба.
О, Йосафате, брате наш!
Коли ж нам руку Ти подаш
і скажеш: Тут мої сліди,
тудою вам усім іти!
А ми у відповідь, як грім:
Ходім!
Ходім!

Розділ I.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЛЯ ОБНОВИ Й РОЗВИТКУ СВ. ЛІТУРГІЇ

1. Природа Св. Літургії та її важність у житті Церкви

5. Бог, Котрий "хоче, щоб усі люди спаслися і прийшли до розуміння правди" (2 Тм. 2, 4), "багаторазово й багатьома способами говорив колись до батьків наших через пророків" (Євр. 1, 1), коли прийшла повня часу, післав Свого Сина, Слово, що тілом сталося, помазаного Святим Духом, звіщати добру новину вбогим, уздоровляти розкаяних серцем (8), "тілесного й духовного Лікаря" (9), Посередника між Богом і людьми (10). Бо Його то людська природа в одності особи Слова була знаряддям нашого спасіння. Тому в Христі "збулося повне примирення нашого поєднання і зложена для нас повнота богопочитання (11).

Це ж діло людського відкуплення й досконалої прослави Бога, що його попередили чудні Божі дії в народі Старого Заповіту, довершив Христос Господь, особливо через пасхальне таїнство своєї блаженної Муки, Воскресіння з аду і славного Вознесіння, котрим то Він "умираючи, знищив нашу смерть і воскреснувши, відновив життя" (12). Бо з боку Христа, уснувшого на хресті, зродилося дивне таїнство цілої Церкви (13).

6. І тому, як Христос був післаний Вітцем, так і сам післав апостолів, наповнених Святим Духом, не лише щоби — проповідуючи Євангелію всьому створінню (14) — звіщали, що Син Божий своєю смертю й воскресінням визволив нас від власти сатани (15) і смерти та переніс нас у царство Вітця, але також щоб вони діло спасіння, яке звіщали, здійснювали через Жертву й Тайни, довкола котрих обертається все літургійне життя. Осьтак через Хрещення люди включаються в пасхальне таїнство Христа: з Ним спів-померлі, спів-поховані, спів-воскреслі (16); дістають духа усиновлення, "яким кличемо: Авва — Отче" (Рм. 8, 15), і так стаються правдивими поклонниками, яких Отець собі шукає (17). Подібно скільки разів вони споживають Господню Вечерю, смерть Господню звіщають, аж доки Він не прийде (18). Тим то в сам день П'ятдесятниці, коли світові явилася Церква, ті хто приймив бесіду Петра, охрестились. І "вони постійно перебували в апостольській науці та спільноті, на ламанні хліба й молитвах... хвалячи Бога і втішались любов'ю всього люду" (Діян. 2, 41-47). Відтоді Церква ніколи не залишала сходитися в одне на відправу пасхального таїнства, читаючи "в усіх Писаннях те, що про Нього було" (Лк. 24, 27), відправляючи Євхаристію, в якій "представлені перемога і тріюмф Його смерти" (19) та водночас складаючи подяку "Богові за Його дар несказанний" (2 Кр. 9, 15) у Христі "на хвалу Його слави" (Єф. 1, 12) силою Святого Духа.

7. Щоби ж довершити таке велике діло, Христос завжди є при своїй Церкві, особливо в літургійних дійствах. Він є присутній у Жертві Служби Божої чи то в особі служителя, коли "той сам тепер жертвує у служінню священиків, хто себе самого приніс тоді на хресті" (20), чи найбільше під євхаристійними видами. Він є тут присутній своїм словом, бо ж то сам Він говорить, коли в церкві читають священні Писання. Вкінці є Він присутній, коли Церква молиться і співає псальми, Він сам, що прирік: "де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я серед них" (Мт. 18, 20).

Направду в такому великому ділі, котрим і Бога досконало прославляємо і люди освячуються, Христос завжди присоєднює собі Церкву, свою найлюбішу Обручницю, яка прикликує свого Господа та через Нього складає почитання вічному Отцеві.

Отже справедливо вважаємо ми Літургію неначе справуванням священицького уряду Ісуса Христа, в якому через змислами замітні знаки означується і збувається, способом кожному з них питомим, освячення людини та виконується ціле публичне богопочитання містичним Тілом Ісуса Христа, себто Головою і Його членами.

(Далі буде)

Б. Курилас

ПРИТЧА ПРО СІВАЧА

Крізь бурю й заметіль, почерез дні погожі
Зерно Сівач кида у земляну глибінь.
Добро ясне й Краса пшениці хоче й рожі
На ниві людських душ, народів, поколінь.

Душа моя була, на жаль, не цілина,
Жовтіє де пилок грядучого врожаю.
Учителю, це факт, мою безплідність знаю,
І зграї птах в душі Твої клюють зерна.

Скільки величних ласк і посівів пахучих
Поглинув битий шлях, проковтнув на офіру,
Скільки розчавив рож, мій Господи могучий!

Та не падатиму, Сівачу мій, в зневіру:
Хоч краплю, Спасе дай, з Христа святої Крови
І битий шлях пойме чудна весна обнови!

о. О. Купранець, ЧСВВ

УКРАЇНСЬКА МОВА ЛІТУРГІЙНОЮ

Сучасний нам Вселенський Собор зайнявся різними важливими питаннями Церкви та її життя внутрішнього й зовнішнього. Немає майже ні однієї ділянки церковно-релігійного життя, що не була би предметом опрацювань поодиноких соборових комісій та темою нарад, чи то відбутих, чи намічених. Однією із найважливіших проблем церковно-релігійного життя, яка практично має своє щоденне приміщення, — є саме літургійне питання. Це питання, можна б сказати, для латинського обряду задовільно розв'язане тими засадами та приписами, що подані в "Літургійній Конституції".

Хоч ми Українці маємо не латинський, а східній обряд, чи точніше візантійсько-український, проте входимо в склад Католицької Церкви як рівноправні її члени. Ми визнаємо ті самі засади св. Віри та моралі, але маємо свою окрему юридичну та літургійну побудову, як теж і деякі звичаєві та правні традиції. За нами, як окремою обрядовою одиницею, стоїть право самому вирішувати літургійні питання та предкладати їх для одобрення Апостольському Престолові.

Єпископські Конференції різних країн і народів уже видали точні розпорядки й означили дати, від яких вони набирають правосильности. Проведені літургійні реформи в латинському обряді були темою Собору, як теж про різні проекти та дискусії над ними подавала вістки вся преса, католицька й некатолицька. У нас Українців це питання стоїть ще відкритим, бо покищо під наглядом нашого Єпископату працює Літургійна Комісія в Римі. Про її діяльність, працю та напрямні офіційно нічого не відомо. Тільки загально знаємо, що проведуться різні скорочення чи нові оформлення наших Богослужень і священних дій. Говориться теж і про те, що Комісія має випрацювати та приготовити українські богослужбові переклади.

Українська мова в Богослуженні має всеукраїнське значення. Однак під цю пору можемо говорити тільки про церковні проблеми на місцях поселення нашого народу поза Україною, бо в Україні наша Церква — закована в тяжкі кайдани — мусить мовчати. Саме це ставить на шляху нашої дії деякі труднощі та ускладнення. Тому розв'язка цього питання, якщо хочемо відповісти вимогам життя й обставин, серед яких живемо, мусить бути вповні реалістична. Вона не може бути побудована на поетичному мрійництві минулого й бажаного або, що було б іще гірше, на незнанні реальних обставин місця.

Звичайно ми чомусь не хочемо чи боїмося приглянутися відкритими очима до живої дійсности та побачити наш фактичний стан і до нього пристосуватись, зокрема ж тоді, коли він не такий, як ми цього собі бажали б, хоч і не наша провина в цьому.

Введення української мови

Момент уведення української мови в наші Богослужения аж надто важливий, бо сам собою створює певну атмосферу, в якій скріплюється духова лучність і мовна одність української спільноти поза Україною з українським материком. Вона створить для нашого вірного більшу церковно-народню "своїсть" у Божому храмі. Українська мова в Богослуженні вказуватиме теж нашим вірним на місце нашого походження та буде скріплювати національне самопочуття й любов до рідного. Виходячи з церковно-релігійного боку питання, як основного та властивого підходу до справи, можна сміливо сказати, що введення української мови в Богослужения зродить своєрідну безпосередність і близькість між вірним і його Творцем. Найглибші чи найбільш душевні почування можна висловити тільки рідною мовою, якої ніщо інше не заступить. Повне розуміння текстів Богослуження, в яких ми висловлюємо нашу св. Віру і через них знаходимо наш інтимний зв'язок із Господом, допомагає нам легше здійснити та осягнути нашу найбільшу і властиву мету — наше вічне спасіння.

Не менше важливим моментом уведення української мови в наші Богослужения є теж і те, що на теренах нашого поселення піднесеться наш церковно-національний престіж. Це викличе враження про нашу живучість і силу. Також і не-Українці з нашого оточення, які незаждки нам найприхильніші, не матимуть враження, що ми в українському церковному чи народньому розумінні стали вже мертвим об'єктом. Якщо не введемо рідної мови в наші Богослужения, то для зовнішнього неукраїнського світу це буде доказом, що вже не маємо для кого вводити в Богослужения українську мову. Не без значення теж і цей факт, що українська мова, не згадуючи вже про сам обряд, усуне ще одну точку розходжень із православними Українцями, які від сорока років служать Богослужения в українській мові.

Реальність у новій дійсності

Ми всі, в кого б'ється живе й щире українське серце, радіємо фактом уведення української мови. Та чи всі його так само сприймають? На жаль, не закриваючи правди, оправдано чи неоправдано, проте не всі. Інші обставини створили інше життя, в якому зросли й виросли нові люди, що їх інакше сприймають і бажають, аніж наші предки чи ми самі. З цим невідрадним фактом зустрічаємося щоденно. Це заставляє нас належно проаналізувати та збагнути дійсне положення, щоб знайти правильну розв'язку та пристосувати її до нових умовин нашого життя.

"Старокраєві" та уроженці на нових теренах нашого поселення — це два різні світи, які часто не мають спільної мови, що звичайно є випливом відмінного виховання і світосприймання. Це можна теж сказати і про молодь чи дітвору, хоч неприємний і болючий факт, що родилась вона з батьків останньої нашої еміграції. Ця молодь говорить ще до батьків по-українськи, однак поміж собою мовою краю, а подекуди теж із батьками вживає дома не української мови, але краєвої.

Незнання й нерозуміння української мови посеред молодшого покоління, а подекуди злучені в нього з цим неоправдані комплекси меншевартости, якщо вживати українське ймення та мову, а в інших бажання не "відрізнятись" від оточення, — все те викличе негативне наставлення в тих, яких ми не хотіли б із-поміж нас стратити. Скажімо собі відкрито правду та не затаюймо перед собою факту, що є між нашим клиром і вірними теж і такі, що самі вороже поставляться і таке наставлення викликатимуть посеред інших, якщо ввести тільки українську мову. Іншою трудністю, що сама автоматично насувається — це засвоєння та пристосування нових текстів до давніх і звичних напівів. Досі наш вірний, хоч і не розумів уповні старо-слов'янського тексту, сприймав і співав його підсвідомо як щось самозрозуміле. Тому при опрацьовуванні нових українських текстів треба брати до уваги не якусь штучну "супер-літературну" мову, але таку, щоб для кожного була вона сприємлива. Бо ж остаточною ціллю введення живої мови в Богослужения є дати людині краще його розуміння і тим приблизити людину до Бога.

Під впливом чужого чи почуженого нашого елементу поширена в нас гадка, що під "живою мовою" треба розуміти ту мову, якою вірні користуються як своєю щоденною чи розговірною мовою, себто мову країни, в якій живуть. Не входитимемо тут у розгляд питання про правильність чи неправильність підходу, бо це не є тепер нашою темою. Дійсність диктує, що з цим треба рахуватися, бо такого погляду держаться не одиниці, але доволі значне число, якщо не "сита" половина наших вірних.

Що не все так весело й не завжди так блискуче виглядає, як це нераз хочемо бачити, наводимо для ілюстрації чи доказу тут обговорюваного деякі статистичні дані з надзвичайно цінної студії д-ра Богдана Казимири п. н. "Релігійно-громадське життя в українській митрополії у Канаді". (Цю працю будемо повністю в найближчому часі друкувати на наших сторінках). Отже в Канаді у 1931 р. було 225.113 всіх Українців, з того 186.879 Українців-католиків, тобто католики творили 83%. В 1961 р. ця пропорція сильно міняється, бо всіх Українців у Канаді є 473.337, з того католиків 189.653, тобто тільки ледве 40.1%. Значить десь половина наших вірних пропала. Ми одинока в Канаді релігійна група, що стала на мертвій точці одного числа на просторі тридцяти років, хоч число Українців подвоїлося. Значить десь є дефект, про що дізнаємося з праці д-ра Б. Казимири.

Холодні числа говорять за себе і промовляють до нас, щоб ми врешті зі самої сентиментальности перейшли до життевого реалізму. Тому, якщо не хочемо глядіти на нові відходи від нас і над цими великими втратами боліти, що і так не принесе ніякої користи, шукаймо нової відповідної до обставин розв'язки. При тому нехай буде нашим кличем, виходячи зі становища добра нашого церковного та народнього: нехай кожний вірний у Церкві — як Божій установі — знаходить для свого духовного життя те, чого його душа у Церкві потребує та чого шукає.

Яка ж розв'язка?

Існуючі сьогодні проблеми й труднощі не сміють нас відтрашувати та стати причиною, щоб не ввести української мови в Богослуження. Так само не можемо тепер починати нарікати, чому це не сталось у 1920-тих роках у Львові, хоч деякі кола бажали цього. Годі теж виступати тепер проти тих, що виступили тоді проти вживання української мови в нашій Церкві. Тепер треба застосувати таку норму, щоб задовільнила вимоги обставин і потребу часу. При тому треба звернути наші очі, серце та передовсім холодний розум на нашу молодь, яка з нашої чи не нашої вини нам на очах пропадає. Насилою з нею нічого не вдіємо, бо тим тільки зразимо її й відкинемо від себе. У кінцевому висліді наша молодь і роджені поза Україною покоління скажуть, що й тепер уже нерідко чується в щоденному житті: "України тут не збудуємо, ані

ніхто нас не примусить, щоб ми по старо-крайовому думали чи жили". Значить, ми мусимо рахуватися зі "ситою" половиною. Одинокою розв'язкою цієї трудности є ввести в наші Богослужения подвійність літургійної мови як "живої", тобто крім української, мову даного краю, хоч би воно і вражало наші патріотичні почування. Сентиментом і насиллям нічого не зискаємо, а навпаки, стратимо. До цього заставляють нас несприятливі українському життю місцеві обставини. Нпр. у Канаді з Новим Роком 1965 у латинських церквах Богослужения будуть служитися англійською та французькою мовами. Куди підуть ці наші однокровні діти українського народу, що не розуміють або малощо схóплюють українську мову? Напевно не до наших церков, де вони через нерозуміння почуватимуться чужими. Не нашим воно завданням відпихати від себе наших рідних по крови, які хоч не розуміють і не знають нашої мови, то все ж таки відчувають духовий зв'язок із нами. І тому мýсимо зберегти дуже вéлику обережність, щоб — замість осягнути бажане, — не знищили ми досі існуючого.

Не ми одинокі маємо цю проблему, бо й інші Церкви в такому ж сáмому положенні. Ось недавно архиепископ Яковос, екзарх Царгородського Патріярхату в Америці, повідомив, що допускається до літургійного вжитку, поруч грецької, англійська мова на американському континенті, щоб "піти назустріч потребам Церкви."

Успішність чи неуспішність цілого діла залежатиме від нас самих, а особливо від взаємного зрозуміння загального добра нашої Церкви, як теж від великого вирозуміння до потреб і вимог обох сторін наших вірних.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ДАЙ БОЖЕ, ЩОБ УСІ ЖИЛИ ДЛЯ ВІЧНОГО ЖИТТЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛИСТОПАД

У цьогомісячному наміренні Свт. Отець закликає вірних Католицької Церкви до ревної молитви в тому намірі, щоб усі люди прийняли християнське переконання, що цей світ є тільки приготуванням до вічного життя. Щоб, однак, цей наш обов'язок якнайкраще сповнити, застановімся найперше самі над тими вічними правдами, які вказують на правдивий зміст і призначення людського життя.

Кожний чоловік любить час від часу відвернутися, перервати нудну рутину щоденного порядку і вийти, сказати б, на свіже повітря, посеред природи; любить приглянутися природі, коли вона надíває свій різнобарвний осінній одяг, на чарівний і незрівняний захід сонця, на могутню морську хвилю, — що розбившись об беріг, немов розчарована, зникає в бездонній глибині; любить поглянути на зоряне небо та роздумувати над величчю всесвіту. Але на тім ще не кінець його міркуванням, бо думка, наситившись досхочу природою, мимоволі бере під увагу, мимоволі звертає свій погляд на свого автора: чоловік роздумує над собою самим. І що ж він бачить? — Бачить те, що в порівнянні із цéсвітом він немов порошинка, немов крапля в морі. Цей безмежний світ, одначе, не знає себе; це чоловік, що його знає, бо у видимій вселенній тільки він один утішається розумом. На цій площині, отже, незначна крапля стається спосíбною поглинути і найглибше море.

Будучи обдарований розумом, мусить той же чоловік, скоріше чи пізніше, поставити собі таке питання: "Яке значення, яка ціль цього світу і яке, послідовно, моє місце у ньому?" — На таке питання, очевидно, різні різнородно собі відповідали. Та тільки з приходом християнства людство одержало задовільну й правильну відповідь, бо дана вона, йому самим Господом Нашим Ісусом Христом. У світлі, отже, надприродного об'явлення зрозумів чоловік, що сучасне життя можна пояснити тільки з погляду на вічність; без вічности воно не мало б жодного значення. Та нехай Св. Письмо дасть нам задовільне пояснення нашого життя: "Ось чому ми не втрачаємо відваги: хоч наша зовнішня людина занепадає, однак наша внутрішня обновляється день-у-день. Бо те, що одну мить триває, — наше легке горе — готує нам понад усяку міру вічну ваготу слави, нам, що дивимося не на видиме, а на невидиме. Видиме бо — дочасне, а невидиме —

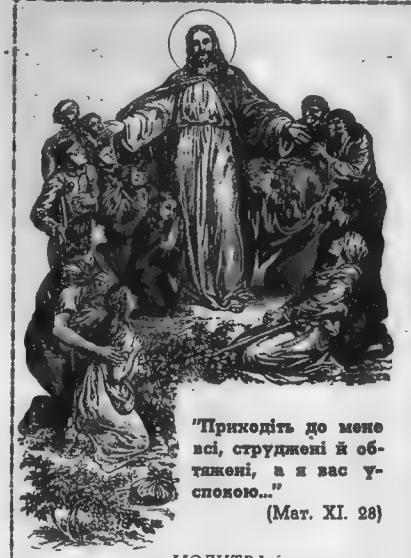

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складають щиро-сердечну подяку Пресвятому Серцю Христовому і Святому Духові за вислухані молитви - просьби за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрея.

Родина Погорецьких

Подяка Найсвятішому Серцю Ісуса і Марії за вислухані молитви. **Оксана Микитюк**

Молитва за Вселенський Собор

Божественний Душе, посланий Вітцем в ім'я Ісуса, Ти ще спомагаєш і непомильно ведеш Церкву, вилий повноту Своїх дарів на Вселенський Собор.

Господи душ, найсолодший Потішителю, просвітуй наших Єпископів, які в сердечну відповідь на заклик Римського Архиєрея збéруться на торжественний Собор.

Дай, щоб цей Собор приніс рясні овочі:

щоб світло і сила євангелія щоденно більше розростались у людській суспільности;

щоб католицька релігія та її місіонерський розмах набрали нової сили;

щоб осягнено глибше пізнання науk Церкви та спасенне скріплення християнських обичаїв!

Найсолодший Посітителю душ, закріпи нашого духа в правді, серця ж наші послушними зроби, щоби постанови Собору знайшли в нас великодушне прийняття і старанне ви-[illegible]

І що просимо Тебе про овечок, які не є вже більше в одинокій кíварні Ісуса Христа. Вони славляться іменем християн. Дай, щоб вони могли знайти вкінці одність під одним Пастирем.

Повтори в наших днях свої чуда, гей би в другій П'ятдесятниці, і вчини, щоб свята Церква, ціла зібрана в найгарячішій молитві довкола Марії, Матері Ісуса, та під проводом Петра, стала царством Божественного Спасителя, царством правди, справедливости, любови й миру. Амінь.

(Відпуст 10 літ тим, що відмовлять цю молитву сокрушеним сердцем. Повний відпуст за звичайними вимогами тим, що її відмовляють щодня продовж цілого місяця. Апост. Пенітенц. 23/IX. 1959).

† **ІСИДОР**, Єпископ

Складаю подяку за вислухані молитви Пресвятому Серцю Ісуса і Пречистій Діві Марії Неустаючої Помочі за посередництвом Митрополита Андрея. **Параскевія Кучма**

Складаємо щиру подяку Пресв. Серцю Ісуса і Марії та всім нашим св. Заступникам у Бога за вислухання молитов і за одержані ласки.

Григорій і Анастасія Миснишин,
Спрінгфілд, Масс.

Складаю щиру подяку Всевишньому Богові і Божій Матері Неустаючої Помочі за вислухані молитви й Боже благословення та прошу дальшої опіки. **С. С.**

Оцим складаю щиру подяку Матері Божій Неустаючої Помочі за вислухання молитов і опіку. **Софія Сокольщини**

вічне" (2 Кор. 4, 16-18). Свята віра вчить нас, що "ми не маємо тут постійного міста, а майбутнього шукаєм" (Євр. 13, 14), та що "...Час короткий. Тож нехай ті... що користуються цим світом, немов би й не користувались, бо проминає образ світу цього" (І Кор. 7, 29-31).

В останньому цитаті сказано, що час короткий. Та це ще не все, бо на іншому місці св. Павло каже, що ми "дійшли до повноти віків" (І Кор. 10, 11). Ця повнота віків у якій тепер знаходимося, знову ж, існує одночасно з тим світом, якого ми мусимо відкрестися, щоб жити у надії на прийдешній вік згідно з велінням Господа Ісуса Христа: "Бо Божа благодать з'явилася спасенна всім людям і навчає нас, щоб ми, зрікшися нечестя та грішних бажань цього світу, жили тверезо, праведно і благочестиво в нинішньому віці, чекаючи блаженної надії і славного з'явлення великого Бога і Спаса нашого Ісуса Христа" (Тит 2, 11-13). Щобільше, і це повинно бути для нас причиною великої радости, через освячаючу ласку ми вже в цьому житті посідаємо, до деякої міри, вічне життя: бо ж ласка, через яку живемо надприродно, і слава вічного життя, належать до тієї самої дійсности. Ласка — це початок слави, а слава — це ніщо інше як завершення ласки. Обидві відрізняються не в суті але в ступні, і тому можемо поправді сказати, що через смерть ми не втрачаємо життя, тільки перемінюємо його на краще.

Ось ті вічні правди, які ясно вказують на величню ціль людського життя. Та трудність у тому, що ці правди належать до дійсности, якої не можна схопити тілесними змислами. Щоб ці правди, отже, нам не збайдужіли, наше життя мусить бути просякнуте глибокою вірою, сердечною надією та щирою любов'ю. Мусимо собі також усвідомити, що без великого цінення освячаючої ласки, християнство, яке визнаємо, буде порожнє і без змісту, неспроможне дати і найменший опір тілесним похотям. Із другого ж боку, правдиве християнство аж ніяк не відкидає наукового поступу. Не тільки, що не відкидає, але й заохочує до нього, пам'ятаючи однак, що всі земські речі остаточно треба оцінювати в світлі вічности. Християнин це чоловік вічности і чоловік цього часу, який однак не позволить, щоб вузька видима і часова дійсність обмежила його духовний політ: він бо знає, що "віра є запорукою того, чого сподіваємося, — доказ речей невидимих" (Євр. 11, 1); а те "чого сподіваємося", дає глузд тому, що вже посідаємо.

Отже, конкретно кажучи, ми мусимо пам'ятати, що правдиве життя чекає на нас щойно у вічности. Цей світ не має для нас тривкого зацікавлення. Ми тільки прочани, подорожні, що перебувають тут тільки через ніч: правдивий день нашого існування — це вічність. Отже молімся, щоб усе людство зрозуміло ці правди та, зрозумівши, увело їх у життя.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

о. О. Купранець, ЧСВВ

...МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ – ПРЕДТЕЧА СОБОРОВОГО ЕКУМЕНІЗМУ

Вже двадцять років віддалює нас від хвилини, коли одна з найвидатніших постатей у василіянському, загально-церковному та українському релігійному й національному житті останніх століть відійшла від нас, щоби — поруч звичайної людської слави — зазнати теж і заслуженої небесної, а можливо, щоб теж у недовгому часі прославлятись на престолах Вселенської Церкви. Цією постаттю є наш Великий Митрополит Андрій Шептицький, ЧСВВ, який величчю свого духа належить до героїв і символів нашої історії.

Митрополит Андрій у своїй багатогранній діяльності звертав широку увагу своїм нещоденним розумом і серцем на доволі занедбану в нашому національно-релігійному житті ділянку — на зцілення й поєднання українського організму. Однією з головних ділянок його праці як Архипастиря було вказати народові на важливість і значення взаємної згоди й любови серед нашого українського суспільства, особливо ж коли мова про церковну єдність. Він змагав усіма можливими засобами до того, щоб повернути історичне колесо до святоволодимирських днів слави та величі, коли то в нашому народі була тільки одна Церква зі східнім обрядом, але в тісній догматично-канонічній єдності із Вселенським Апостольським Престолом у Римі. Митр. Андрій не дивився на релігію і Церкву очима тих, про яких говорить В. Липинський: "Ці наші земляки, що замість релігією об'єднувати — їх під релігійними гаслами роз'єднують; що замість релігійною любов'ю втихомирювати політичні спори і ненависть — їх навпаки розпалюють і що з питань чисто церковних роблять між світськими людьми політично-національну колотнечу — то їх напевно зустріла б незавидима доля анархічних і бунтівничих прихильників утопленого тоді в Дніпрі Перуна". Митр. Андрій безперечно дивився очима Христовими, щоби "було одно стадо й один пастир."

Митр. Андрій уже від перших років свого архипастирського служіння дбає про те, щоб нав'язати дружні зв'язки з нез'єдиненими. Згадати б тут хоч би відвідини-візиту в черновецького митрополита за часів австрійської монархії, які дуже прихильно коментувала тодішня преса, вбачаючи в цих відвідинах не тільки акт куртуазії, але й толеранції та пошани високого католицького достойника до голови православної Церкви в Буковині. Таких зв'язків шукав Митр. Андрій також і тоді, коли в перебранні їздив нелегально на терени царської Росії, щоб там на місці ввійти у зв'язок із тамошнім населенням. Подібних випадків і прикладів нема багато в церковній історії, щоб високий церковний єрарх важився на вчинок, який зв'язаний із різними небезпеками, а зокрема коли взяти до уваги тодішній царський режим і постать зненавидженого "уніятського" провідника.

Під час свого заслання і після нього, перебуваючи в Росії та в Україні, Митрополит організує церковне життя, вливаючи в нього частину свого великого духа. Вислідом цього було створення Екзархату для Москалів-католиків східнього обряду в Росії та Генерального Вікаріяту для Українців-католиків у Києві. Думав він відновити два колишні українсько-католицькі єпископства: в Луцьку й Острозі, висвячуючи для них єпископів Боцяна та Яремка, які мали стати апостолами з'єднання Церков на просторах Волині. Однак, усупереч світлим намірам великого Митрополита, з цього нічого не вийшло, бо ворожі нам чинники знищили ці його далекосяглі пляни.

Після насильного прилучення західньо-українських земель до Польщі старався Митр. Андрій, щоб на теренах, де жили нез'єднані Українці, постали українські унійні станиці, з яких можна було б сіяти зерно св. Віри й любови рідного брата, що був інших поглядів і виховання. Однак вороже наставлення Поляків паралізувало світлі широкозакроєні пляни й діяльність Митрополита в цьому напрямі. Польський уряд у своєму шовіністичному засліпленні подбав про те, що при складенні конкордату між Ватиканом і Польщею виключено українські й білоруські терени з-під духовної опіки нашого Єпископату та підчинено їх під юрисдикцію місцевих польсько-латинських єпископів, що очевидно було для нас великою перешкодою до будьякої акції на цих теренах.

Вже в часі німецької окупації Митр. Андрій хотів нав'язати безпосередній контакт із нез'єдиненими українськими владиками, щоб "Русь не воювала з Руссю", як про це колись писали великі сини Церкви та народу нашого: Митрополит Рутський і Митрополит Могила. Але, на жаль, згадані владики належно не зрозуміли підходу до цього надзвичайно важливого питання, бо думали, що заходи Митр. Андрія у справі поєднання роздвоєного в нашому народі Христового Тіла є якимсь зазіханням на їх "суверенність". І тому Митр. Андрій, оцей наш Мойсей, стрінув від них, замість братнього зрозуміння й любови, прикрі слова докору й заклик... навернутись... і приєднатись до них, хоч можна було про ці справи бодай на "цивільній площині" переговорити.

Не без значення в унійній діяльності Митр. Андрія була його широка діяльність у всьому католицькому світі, а зокрема його переписка, яку за якийсь час зможемо зібрати по різних архівах і від різних приватних осіб. Тоді теж можна буде краще неодну річ якслід зрозуміти та оцінити небуденну велич Митрополита і те добро, яке він робив нашій Церкві та народові. Що ця діяльність приносила велику користь не тільки унійній справі, але теж і всьому українському народові, можна бачити по її наслідках себто по унійній атмосфері, яку виликав Митр. Андрій у католицькому світі, розбуджуючи зацікавлення Східньою Церквою. Для прикладу наведемо, що після візити Митрополита Андрія в Голяндії основано унійне товариство "Апостолят З'єднення", яке сьогодні нараховує близько 300.000 яленів. Про ініційовані Митрополитом славні унійні дні у Велеграді, про подібні до голяндського товариства в інших державах, про створення за його спонукою та гадкою східніх віток у деяких західніх монаших чинах згадуємо тут тільки мимоходом. Увагалі чужинці ставились до Митрополита не тільки як до спеціялістазнавця церковного Сходу, але теж як до людини, що має справжнього духа Христового, що всією душею віддана великій справі церковної єдности.

Тепер згадаємо ще два моменти, які говорять самі про себе.

Коли в 1919-30 рр. Поляки зажадали "звороту" 724 церков від Православної Церкви в Польщі, то Митрополит Андрій ясно з'ясував своє становище кореспондентові варшавського "Дзєнь Польскі". Він став недвозначно в обороні православних. Він керувався тут своїм християнським серцем і здоровим розумом, бо вважав, що з відібрання церков не буде користи нікому. На його гадку, церкви повинні були залишитися при своїх власниках, щоб не кидати через судові процеси невинне й побожне населення в розпуку та в обійми сектантства й комунізму.

Другим таким багатомовним моментом є славне послання Митрополита Андрія з приводу нищення поляками православних церков на Холмщині в 1938 р. і насильного навертання православних на католицизм у латинському обряді. З цього послання можемо ясно й виразно вичитати справжню батьківську любов, якою горіло серце Митрополита, стаючи відважно в обороні покривджених та виявляючи так свої чисті й шляхетні наміри у відношенні до православних. Про це дуже гарно говорять слова листа (Почаїв, 11. XI. 1938) варшавського православного митрополита Дионисія Валединського: "Вже другий раз Ви виявили перед цілим світом свою високу шляхетність до Православної Церкви в Польщі. Вперше пролунав Ваш голос, коли загрожувала нам ревіндикація наших православних храмів. Тепер, коли почалася ревіндикація душ, коли вже не ревіндиковано, а зруйновано більше сотні православних церков. Ви знову піднесли мужньо свій голос в обороні правди Божої і християнської культури. І ми віримо, що Ваш виступ не тільки дав нам моральну підтримку, але й має загально-християнське виховне значення... І Ви своїм чутким, повним любови серцем, як Архипастир, що віддає душу за людей своїх, зрозуміли і пережили ввесь жах доконаного на Холмщині. Ви не пройшли коло людських страждань, як священик і левіт, а захотіли бути подібним до милосердного самарянина..."

На основі цих кількох скромних рядків про Великого Митрополита можемо змалювати собі повнотою його світлу постать, а зокрема його діяльність і відношення до наших нез'єдинених із Апостольським Престолом братів. Коли глядимо на Митрополита Андрія під кутом сучасного нам Вселенського Собору, то велич його духа зростає ще більше, бо ж бачимо, що його ідеї й діяльність не є нічим іншим, але справжнім екуменічним рухом у сьогоднішньому його розумінні. Як Українцеві-католикові чомусь хочеться зробити таке порівняння: св. Іван Хреститель — це Христовий Предтеча, а наш Митрополит Андрій у своїх екуменічних ідеях і діяльности — це Предтеча Папів Івана XXIII-го та Павла VI-го. Ввесь наш український народ може бути тільки гордий із цього, що дав світові такого великого світоча, як теж і щасливий, що має перед Господом достойного заступника, що молить Бога про кращу долю для своєї Української Церкви та Українського Народу.

НОВЕ ВИДАННЯ "НАШИМ ДІТЯМ — ОПДЛ" ДЛЯ ДИТЯЧОГО ТЕАТРУ

НЕБЕСНИЙ ГІСТЬ

СЦЕНІЧНІ КАРТИНИ

І. Шугай

Три — на день св. Миколая, одна — на День Матері й одна — Вертепик — з музикою В. Безкоровайного і ін.

З огляду на обмежений збут сценічних творів і щоб покрити кошти видання, приймаємо готівкові замовлення найменше на 5 примірників — **разом на суму 5.00 долярів.**

Спішіться із замовленнями, бо наклад невеликий.

Належність і замовлення слати:

THE BASILIAN PRESS

286 Lisgar St, Toronto 3, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

У 50-ЛІТТЯ УСС-ів

"О, не хиліть голов своїх в журбі,
Найдіть на рани ліки;
Хто умирає в боротьбі
В серцях живе вовіки!"

(О. Олесь)

28-го червня в Сараєві сербські змовники вбили австрійського престолонаслідника Ф. Фердинанда. У місті Львові закінчувався всенародній здвиг Січей на честь століття народин незмірущого Кобзаря України, Т. Шевченка. Вийжджаючи зі Львова УСС (Українські Січові Стрільці) дістали наказ: Готовсь! 28-го липня 1914 Австрія виповіла війну Сербії. Провід Січових Стрільців 30-го липня 1914 закликав добровольців зголошуватись у стрілецькі ряди. 6-го серпня Росія виповіла Австрії війну. На заклик проводу Січових Стрільців молодь посунула тисячами у ряди добровольців, а з усіх сторін краю посипалися щедрі жертви на їх удержання. Добровольців зголосилось понад 20 тисяч. Це нарід повстав до збройної розправи з ворогом України. Наглий наступ російських військ на Східню Галичину не дозволив усім зголошеним з'явитись у Львові. 30-го серпня сполудня добровольці виїхали до Стрия. Зібралось їх там понад 10 тисяч. Примістили їх на передмісті, на Ланах. У стрілецькій касі не стало грошей. Треба було звернутися до австрійської військової влади. Вона вимагала присяги вірности австрійській імперії та за намовами Поляків зменшила число добровольців до двох тисяч. Із рядів стрілецтва, без наказу згори, вибух спротив, протест! Стихійний, загальний протест! Не за інтереси габсбурської династії вони прийшли битися. Їх ціль була ясна: боротись тільки за Україну, за інтереси української нації, за незалежну українську державу. Лиш ота ціль мала силу зібрати такі тисячі добровольців! Відчували її стрільці, відчував її ввесь нарід! Лунала пісня: "Не пора... Москалеві - Ляхові служить..."

— — — — —

В. Стефаник (СИНИ) виводить нам перед очі старого Гуцула Максима, що так розповідає:

"...Послідний раз прийшов Андрій; він був у мене вчений. "Тату, каже, тепер ідемо воювати за Україну". — "За яку Україну?" — А він підоймив шаблев груду зємлі та й каже: "Оце Україна, а тут — і справив шаблю у груди — отут її кров. Землю нашу ідем від ворога відбирати"... Як та єго шабля блиснула та й мене засліпила. "Сину, кажу, та є ще в мене менший від тебе, Іван. Бери і єго на це діло. Він дужий.

Прапор УСС посвячений Митрополитом Андрієм Шептицьким

Най вас обох закопаю у цу нашу землю, аби воріг з цего коріня її не віторгав у свій бік." — "Добре, каже, тату, підемо оба." — Та як це стара вчула, то я зараз видів, що смерть обвиласи коло неї білим рантухом... А рано вони оба виходили, а стара сперлася на ворота та не говорила, але так здалека' дивиласи, як з неба. А як я їх скідав на колії, то-м казав: "Андрію, Іване, взад не йдіт; за мене памнетайте, бо я сам! Ваша мама на воротях умерла..."

— — — — —

Щоб рятувати стрілецьку організацію, провід (особливо Д. Вітовський), 2-го вересня переконав стрільців, щоб таки зложили присягу. Земля дудоніла під ногами стрільців, що співали про Червону Калину: "Машерують Стрільці Січові у кривавий тан, визволяти братів Українців з московських кайдан..." Хоругви і прапор із св. архистратигом Михаїлом, знаком київської України, шелестіли над ними і гримів спів: "О, Україно, о, рідна Ненько! Тобі вірненько присягнем: серця кров і любов, все тобі віддати в боротьбі! За Україну, за її долю, за честь і волю, за народ!" 4-го вересня 1914 р. УСС виїхали зо Стрия на Закарпаття для військового вишколу.

Ця стаття не є хронікою славних дій Січового Стрілецтва. Це зробили добрі історики. Вона лише пригадує нам провідну соборницьку ідею, за яку стрільці радісно й добровільно несли в

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Один священик уже кілька разів казав мені, що я скрупулятна, а я не знаю, що це значить. Думаю, що це буде щось дуже злого, бо отець часто сварить на мене. Можу просити пояснення в цій справі?

Скрупулятність — це дуже прикра душевна недуга. Прикра для душі, що має скрупули, прикра вона і для священика, що мусять займатись такою хворою душею. Скрупулятним називаємо того, хто бачить гріхи там, де їх нема і все живе в упертому переконанні, що він, навіть і після доброї сповіді, увесь час живе в гріхах. Така душа завжди неспокійна й незадоволена своїми сповідями. Вона вперта в своїх поглядах і переконаннях, бо, мовляв, ніхто не розуміє її, не хоче розуміти її. Ходить від священика до священика, в кожного шукає поради й успокоєння, але жадної поради не приймає, бо "ніхто не розуміє мене". Завжди хоче повторювати давніші сповіді, бо здається їй, що попередні сповіді, з тієї чи іншої причини, були неважні. Але хоч би і скільки разів священик дозволив їй повторити давніші сповіді, така душа завжди вийде незадоволена, бо "священик не дав їй усього сказати", що "священик іритувався", бо вона "щось забула", бо "не мала правдивого жалю" і т.п. Всюди бачить гріх, всюди шукає свого задоволення й успокоєння, боїться себе і людей і священика і Св. Сповіді і Св. Причастій, а властиво в усьому тому проявляє тільки велике недовір'я до Бога, здаючись повністю тільки на свій власний суд і на своє переконання.

Скрупулянти — це бідні душі, бо вони хворі і душевно і тілесно. Хворі тілесно, бо якась невідома ще недуга викликує в них нервове пригноблення, а в стані такої депресії вони нездібні розумно й об'єктивно судити про свої вчинки, з чого потім родиться в них уперте переконання, просто манія, що вони згрішили, що їх гріхи не є, чи не можуть бути прощені. Вони на все дивляться крізь чорні окуляри. Але такі душі хворі також і душевно, психічно, бо сталися дрібничковими, завжди хочуть дійти до абсолютної певности і тому свої вчинки розбирають-аналізують до найдрібніших подробиць, а, загублені в деталях, вони нездібні бачити цілість. У них затьмарений ум і тому вони бачать Бога тільки страшним Суддею, а забувають на те, що Бог це також і милосердний та вирозумілий Батько. Саме тому, що ум у них затьмарений і нездібний розумно думати, вони спокусу до гріха вважають гріхом, почуття вважають згодою на гріх і вперто придержуються таких своїх безпідставних і нерозумних переконань. Їх упертість і зарозумілість є причиною того, що священики не люблять займатися такими хворими, бо, звичайно, це марнування часу, і тому нераз виходять з рівноваги.

Але хворі на скрупулятність не є безнадійно хворі. Вони можуть помалу вилікуватись із своєї недуги, але єдиним ліком для них є послух, всесторонній, безумовний, просто сліпий послух у відношенні до свого сповідника. На це їм, звичайно, дуже тяжко здобутися, то й тому їх недуга довго триває. Якщо хочуть видужати й позбутися своїх тяжких неспокоїв і мук, вони мусять повністю здатися на свого сповідника. Що він скаже, те повинно бути для них святе і всякі свої хворобливі мудрування вони мусять відкинути, як диявольську спокусу. Чим довше будуть вони придержуватися своїх помилкових поглядів, тим довше триватимуть їх душевні муки.

Приписи для скрупулятних душ є наступні:

1. Нехай не шукають абсолютної певности в усьому, напр. чи вони певно визнали всі свої гріхи в минулому, чи певно мали належний жаль, чи певно їх гріхи прощені, і т.п. Будучи хворими й маючи стурбований розум, вони нездібні ясно думати й розумно судити та тому повинні здатися на те, що скаже їм священик.

2. Нехай ніколи не повторюють давніших сповідей і священик ніколи не повинен дозволити їм на це, хіба тільки тоді, коли він сам ясно бачить, що якась їх сповідь напевно була святотатська.

3. Нехай не бояться спокус, напр. злих думок, змислових почувань, які приходять самі від себе, або які хтось спричинив сам не хотячи. Навіть найбрудніші думки та найсильніші почуття ще не є гріхом, як довго ми не хочемо їх і не любуємося ними вповні добровільно. Ми навіть не мусимо сповідатися з таких думок чи почувань, бо де не було згоди, там не було і гріха. Коли ж, для більшого спокою сумління, сповідаємося з них, то не кажімо, що ми згрішили брудними думками чи почуттями, скажімо лише, що ми мали такі й такі думки, але старалися не звертати на них уваги й обвинувачуємо себе так, як Бог це бачив. Кажучи так, ми ані не перебільшуємо, ані не зменшуємо нашої провини перед Богом.

4. Нехай не переривають своїх щоденних Св. Причасть через те, що мали якісь спокуси, або сумніви. Диявол нічого так не хоче, як того, щоб відтягнути їх від частого Св. Причастя, де душа набирає сили до боротьби проти диявольських підшептів і спокус. Нехай стримаються від Св. Причастя тільки тоді, коли могли би присягнути на те, що певно, з розмислом і повною згодою своєї волі допустилися тяжкого гріха.

5. Нехай будуть терпеливі в своїй недузі та покірно і в дусі покути нехай переносять хрест, що його Бог поклав на їх плечі. Терпеливістю, покорою й духом щирої покути вони більше приємности роблять Г. Богові, ніж скільки болю завдали Йому своїми давнішими гріхами.

У нас двоє католиків брало шлюб у "Юнайтед Чирч", а наш парох казав, що вони стали відступниками й підпали під церковну кару та що наші люди, що були на тім шлюбі, мають тяжкий гріх, бо дали згіршення й утвердили молодих у блуді, себто потвердили, що молоді добре зробили. Люди кажуть, що так було в старому краю. Але ж у Канаді так не може бути, бо Канада — вільний край і тут кожний може робити що хоче й іти до церкви, до якої хоче.

Правду кажете, що Канада — вільний край і т.д., але ж чи в старому краю хтось силував Вас, або когось іншого вінчатись у гр. кат. церкві, чи ходити до гр. кат. церкви? Не силував Вас ніхто, тільки ж там люди були побожніші й розумніші та вірно трималися своєї Церкви, а тут, у Канаді, чи в ЗДА з розкоші неодні дуріють. Той самий Бог у Канаді, що і в старому краю, ті самі Божі заповіді й церковні закони обов'язують усюди. Бог нікого не силує заховувати Божі заповіді, ані Церква нікого не силує заховувати її заповіді. "Як хочеш увійти в життя, каже наш Спаситель, додержуй заповідей" (Мат. 19, 17). Не мусиш, а тільки "як хочеш". Але, як не заховуєш їх, то і спасен не будеш. Подібно є і з церковними заповідями та законами. Як хочеш бути католиком, живим членом правдивої Христової Церкви й учасником усіх благодатей, що їх вона передає від Бога своїм вірним, тоді ти повинен повинуватися законам тієї Церкви. Хто ж не повинується їм, а, навпаки, погорджує ними, той сам виключає себе з Церкви. Так виключили себе з Церкви ті молодята, що замість вінчатися по Божому в правдивій Церкві, яку заложив сам Христос Бог, пішли до храму протестантської секти, яку, для своєї вигоди, створили собі люди. Видно, що ті молодята не мали жадної віри, або їхня віра була дуже слаба й поверховна, або з якоїсь причини не могли вінчатись у католицькій церкві. У кожному випадку вони явно погордили Христовою Церквою, явно потоптали її закони, явно станули на дорогу чужолозтва, бо католики, що вінчаються поза католицькою Церквою, не є законно вінчані. Ті ж, що пішли до такої сектантської церкви і своєю приявністю звеличали таке вінчання, — вони явно одобрили грішний поступок відступників. Видно, що ті, які пішли на таке вінчання, це також люди слабої віри і мало в них пошани до законів Христової Церкви. А Христос Спаситель каже: "Хто ж Церкви не послухає, хай буде для тебе як поганин і митар" (Мат. 18, 17). Тому ваш о. парох добре сказав і не маєте чого гніватися на нього, бо він тільки пригадав вам те, чого навчав сам Божий Син.

Молода жінка недавно приїхала з краю з малими дітьми, її чоловік загинув у партизанці, але не має свідоцтва про його смерть і так не може вийти заміж, хоч має добру нагоду, а дітям треба батька. Що має вона зробити, щоб священик повінчав її?

Така жінка повинна постаратись про метрику смерти свого чоловіка; найкраще поможе тут церковна метрика, якщо можна її дістати. У партизанці були також і наші священики, отже хтось із них може виставити таку метрику, або покійний загинув на території якоїсь парохії і тоді місцевий священик (може він буде Поляк) виставить таку метрику, тільки ж треба мати людей там, дома, які походили б за таким документом і переслали б його сюди таким, чи іншим способом. Документ виставлений священиком завжди найбільш авторитетний у таких справах.

Потвердження про смерть може виставити також і цивільний уряд, напр. староста, заряд лікарні, команда військового з'єднання, подаючи ім'я покійного, місце, день і причину смерти.

Потвердження про смерть можна одержати також і при помочі свідків, які під присягою підпишуть заяву, що вони були наочними свідками смерти, або від наочних свідків знають про пев-

---

жертві своє молоде життя. І місце тут вложити оцю думку:

УСС повстали в Галичині; їх склад був в основному галицький. Підкреслюючи всеукраїнську ідею соборної незалежної своєї держави в синів Західньої України й синів української католицької Церкви, тим самим кидаємо крик протесту проти вперто ширеного клича, що добрим Українцем-патріотом може бути лише православний Українець. Хто ще сьогодні таке сміє говорити, той зневажає "стрілецьку славу" оспівану в буйних піснях, живу в щиро-вдячній пам'яті Народу. Легенда лицарів Червоної Калини, "Лицарів абсурду" ще не вмерла! Вона живе й росте! Їй тепер щойно 50 років!

ну смерть даної особи. До того потрібно принаймні двох свідків, але й один свідок може вистачити, коли він точно подає всі потрібні факти і священик бачить, що йому справді можна вірити. Таке свідчення свідків треба зробити перед місцевим священиком, де находиться молода жінка, або такі свідчення списані перед іншим священиком треба передати місцевому священикові, а він вище те до свого Єпископа для перевірення й остаточного вирішення.

Отже є деякі способи на те, щоб дістати таке свідоцтво навіть із території СССР, тільки треба знайти людей, які роздобули б таке свідоцтво і якимсь способом переслали його сюди. Коли ж не можна дістати його, то треба зачекати може й довший час. Обставини міняються і що не можна зробити сьогодні, може статися можливим за рік, чи за 5 років. Те, що хтось не вернувся до дому, чи довший час не було вістки від нього, чи про нього, ще не є доказом його смерти. Багато людей не вернулося до дому з тих чи інших причин, а вони живуть, тільки не можуть дати вістки про себе, щоб не зрадити себе, чи своїх найдорожчих.

Коли йдеться про нове подружжя, то Церква мусить бути дуже обережна з різними свідоцтвами про смерть чоловіка чи жінки. Навіть "наочні" свідки не завжди є зовсім певні й гідні віри. Моїй мамі аж три свідки-сусіди, що вернулись із фронту підчас першої світової війни, твердили, що на власні очі бачили, як мій батько загинув розшарпаний гранатами, а вони ще й коцом накрили його мертве тіло, але моя мама не вірила їм і кілька місяців пізніше дістала картку, яку мій батько сам написав уже з полону в тамбовській губернії.

Як довго згадувана жінка не має певного й вірогідного свідоцтва про певну смерть свого чоловіка, так довго вона не може вдруге виходити заміж, бо ану ж її чоловік живе? Церква не може вінчати одну жінку з двома чоловіками.

Чи це гріх, коли католицька дівчина дорослого віку товаришує з розведеним чоловіком і ходить із ним на вечері, на танці та на прогульки?

Розведений чоловік є законним чоловіком своєї дружини аж до її смерти, а розвід, що його державні уряди так легко удільюють, не робить його свобідним. Подружжя установив Бог, а не держава чи цивільний уряд і тому цивільний чи державний уряд не має сили розв'язати те, що Бог сам установив. За Божим законом подружжя є нерозлучне, а хто розлучує його, той розлучує неправно.

Якщо згаданий "розведений" чоловік католик, а вінчався в некатолицькій церкві, тоді він свобідний, але це вже мусить розглянути священик. Якщо він католик і вінчався в католицькій церкві, або він некатолик і вінчався з некатоличкою в некатолицькій церкві, тоді його подружжя було законне і тому пізніший його розвід є певно неважний.

Ходити дівчині з розведеним чоловіком довший час це гріх, хіба що священик уже перевірив справу його подружжя й переконався, що воно було неважне. В випадку, коли подружжя даного чоловіка було неважне, він є свобідний і тоді дівчина може товаришувати з ним, якщо має намір вийти за нього заміж. Якщо, однак, його подружжя було важне, тоді товаришувати з ним довший час було б гріхом для дівчини з наступних причин: а) таке її товаришування з розведеним чоловіком було б згіршенням і злим прикладом для інших; б) таке її товаришування було б ігрою з вогнем, дорогою до тяжких гріхів, до чужолоства, до незаконного подружжя, до незаконних дітей та до втрати віри.

Не легко воно для католицької дівчини бути вірною високим католицьким ідеалам серед сьогоднішнього поганського зіпсуття, але саме вірність тим ідеалам і Божим законам є її силою, що збереже її від пониження і життєвої трагедії в майбутньому. Того вона ніколи не буде жалувати.

У Видавництві ОО. Василіян приготовляється до друку

НАПРЕСТІЛЬНЕ ЄВАНГЕЛІЄ

українське й англійське.

Великий формат, читкий і великий друк, доброякісний папір.

Просимо Всч. ОО. Парохів і Церковні Заряди й усіх заінтересованих зголошувати свої замовлення та висловлювати свої побажання щодо оформлення цієї літургійної книги.

Степан Гевак

ІЗ СПОГАДІВ ПОЛОНЕНОГО

Від Абдули*) довідався я, що Татари в Сибірі є одною з найстарших груп поселення; вони були там іще перед приходом російського завойовника Єрмака у 17 столітті, якого тепер оспівують як героя підбиття Сибіру в російських піснях "частушках". Часто приходилось мені ті частушки слухати, як співали їх маршуючі колони солдатів-конвоїрів "что не здайотся наш бистрий Варяг, пощади нікаму не дайот". Величається в них опришків Єрмака, а також і Стєнку Разіна, обох "героїв", що безжалісними кривавими "подвигами" здобували велетенські простори Сибіру для русскаво царя. Татари одно з усіх племен найкультурніше на землях Сибіру; інші, а є їх десятки, як: Казахи, Кіркізи (Чолдони), що себе вже зачисляють до Русских, Мордва, Четинці, Хунхузи, Остяки, Самоїди, Кабардинці та в північній полосі Ескімоси, живуть на дуже низькому степені культури, майже первісної людини на землі; деяких, переважно на півночі, Остяків та Самоєдів, дуже використовують неполітичні засланці: конокради та подібний злочинний елемент, що попав сюди за договором місцевого свого правління на неозначений час. Вони сильно використовують тубильців при закупі а також і крадіжі цінних сибірських шкірок із дикого звір'я, при виміні даючи ледве й десяту частину вартости. А також використовувано їх, як невіжих і поган, бо в тих часах вони жили так як їх попередні роди в невіжестві та покланялися невідомій вижчій Силі, якої навіть не мали змоги очеркнути назвою, а для котрої, після добрих ловів та полову високоякісної риби, приносили в подяку, тому незнаному Творцеві, дари в постаті гарних шкур та все те складали в непрохідних лісах тайги, під найкращим деревом, у подяку Тому, що їх наділив цим добром. Злочинна "швая" кримінальних засланців, підглянувши такі місця, по відході тих напів диких людей, усе те забирала, а жертводавці прийшовши по часі на ті місця, були дуже врадувані, що Найвищий Творець вислухав їх благань та забрав їх даруноки. Коли Абдула оповідав мені про такі несамовиті дива та додавав, що це все діється в 20-му столітті, в такій могучій християнській державі як Росія, якось не хотілося мені повірити знаючи, що царський уряд чи там "Святєйшій Сінод" висилає поміж них "місіонерів". Та оті місіонери більше Слова Божого ширять казьонне цареслав'я, що не має більшого впливу на цих наївних людей, а до того ще й злочинні елементи засланців, що живуть поміж тубильцями, все висміюють те, про що говорять "царські місіонери". Спитав я, чому цеї місіонерської праці не ведуть поміж чисельним народом Кіргізів, що живуть у компактній масі в цій їх Кіргізії (Казахстані), що дорівнює величиною Західній Европі. Абдула відповів мені, що Кіргізи кочовики, яких можна бачити тільки хіба зимовою порою в більших скупченнях та по містах, і то багатіших, а літньою порою не побачити їх, бо всі виїздять у безкраї степи до своїх отар, оставляючи в аулах тільки жінок та дітей. Казах, мусите знати, більшу половину життя проводить на коні, в степу; до нього важко підійти, навіть нам Магометанам, — казав Абдула, — що живемо побіч них віками. Що ж доперва сказати про християн та їхніх казьонних місіонарів, яких Казахи бачать наглядно, на цій же землі, як їх церковні достойники запряжені не так до ширення Божого Слова, але в більшості до цареслав'я. При тому ж на їхній землі побудовують у першу чергу величаві тюрми, в яких караються тисячі-тисячі найкращих їх синів, не за кримінальні провини, але за необачний вислів проти царського деспотизму. Бачать як ведуть засланців конвоїри, а поміж засланцями є і закуті в ланцюги. І по відбутті кари не вільно тим нещасним опускати Сибіру, а приречені вони жити під наглядом поліції. — Щоб ви самі про це наглядно переконалися, то знайте, що в віддалі звідси 3 верстви, за казармами, находиться тюрма, яка є одною з найбільших будівель у Павлодарі, а в якій карається мабуть більше тисячі невинних людей, політичних в'язнів. Їхнє життя закрите та строго ізольоване перед суспільністю. За такі "балачки" які ось ми тепер ведемо, як би підслухала їх якась третя особа, то й ми також коротали б своє життя десь подальше в Іркутську або й у Верхоянську, в Колимському краю, довгі роки.

Освідомив мене Абдула, що тут треба бути дуже обережним у висловах, особливо поміж незнаними людьми, та не підносити таких питань, як оце я роблю. Але "мушу вас усвідомити, що поміж Москалями, які тут проживають, є навіть нащадки декабристів та інших політичних засланців, а поміж ними є й немало Поляків та ваших братів Малоросів, а тому, що вони працюють як урядовці (чиновники), то тепер вони вірні царському режимові.

*) Продовження спогадів дир. С. Гевака із 2 ч. 1964 р. СВІТЛА.

Ми Татари, яких тут проживає кілька тисяч, у більшості занимаємося тільки купецтвом. Поміж нами є кількадцять великих купців, що ведуть торгівлю з заграницею, найбільше з Китаєм. Доставляють туди товар караванами за тисячі верстов, на верблюдах. Торгують теж із Японією, що має величезні склади в Китаї. Торгуємо кумисом, який доставляють Казахи (Кіргізи), а який найкраще закупити таки в татарських склепах, бо в них він гігієнічно приправлений. Найкращий чай дістанете тільки в тих же татарських склепах, що самі доставляють його з Китаю. Мають тут більші універсальні магазини два Німці, які до війни засобляли тутешню суспільність европейськими товарами; магазини ці дальше існують, але їх власників Німців виселено дальше на схід, а ведуть підприємство в заступстві Москалі, але вже нема цих европейських товарів, тільки покористовуються товарами з Росії. Перед війною було два бровари, власність австрійських Чехів, але з вибухом війни їх закрили. Діють два млини, що промелюють пшеницю, якої тут є вбрід та й дуже дешева, по 35 копійок за пуд. Вирощують її чисельні поселенці ваші, Хахли, що живуть дальше від Павлодару компактною масою на хуторах, а навіть постало серед тих хуторів містечко Славгород, що буде в будуччині їх центром. До "старожилів" треба зачислити й сибірських Козаків, що їх козачі станиці тягнуться довгим пасмом, починаючи від головного міста Омска, уздовж ріки Іртиша по правій стороні аж до границь Китаю, довжиною поверх 1000 верстов. Ті козачі станиці мають своє власне управління: козацьких атаманів, осаулів, які користовуються великими господарськими маєтностями, що їх обробляють при допомозі наємної сили, переважно дуже дешевої, використовуванням Кіргізів. Також рядове козацтво живе дуже заможньо, має десятки десятин землі, до того дуже врожайної, а до обробки мають відповідні машини американського виробу. Козацькі станиці своїм виглядом дуже різняться від осель Чолдонів, себто місцевих жителів. Будинки станиць у більшості мурована з великими кімнатами; мав я тому нагоду приглянутися в самому Павлодарі. Не диво, що козацтво було головним чинником-остоєю царського режиму. Козаки навіть і в церковному житті мали окрему церкву, а також і свого козачого батюшку. За ці блага козацтво мусіло платити дань цареві, йдучи на війну зі своїм власним конем та зброєю, то знову ж для воєнних цілей розплодновати величезні стада сибірських витривалих коней. Але і заробляли при тому великі суми гроша від держави. Прибувши до Павлодару я не міг бачити вповні тієї остої царя, бо всі козаки поголовно були на фронтах; бачив я хіба старих та отих, що вже для "атечества" стратили руку чи ногу. Козацькі діти навчалися у своїх козачих школах, а жінки козаків були тими, що вели господарство, держачись осторонь від других міщанок не-козачого роду.

У цьому містечку було й кілька видніших пароплавних фірм, що мали свої пароплави на Іртиші, як Жернаков, Плотніков та компанійні Товариства "Русское Азійское Общество" та "Богословско-Горное Заводское Товариство", яке кромі плавби занималось купівлею пшениці, що її магазинували в своїх надбережних магазинах, а також і в величезних під голим небом складах, накритих тільки зверху брезентами. Звозили цю пшеницю з хуторів у кількадесять верстов віддалі, переважно наші українські поселенці. Ця звізка починалася вже в другій половині січня. Оті фірми затруднювали по кількадесять працівників, майже самих Москалів; та тоді мені навіть і на думку не прийшло, що в будучині можу попасти туди на працю. Шкільництво складалось із приходських шкіл біля церковних установ, із городського "училища", із сільсько-господарської школи, "про-гімназії", себто 4 нижчих кляс, а від 5-ої уже рахувалась гімназія. Вчили там і чужих мов, передовсім французької, яка по московській була принята в вищих колах суспільства. Це було для нас може і непривітним, що деякі громадяни відзивалися до нас по французькому, а жінки навіть і насмішкувалися, що Европейці не знають тієї висококультурної мови.

По закінченні цих шкіл дальше студії приходилось уже закінчувати в відповідно фахових школах, які були в Семіпалатинську й Омську, в віддалі сотень верстов від Павлодару. Одиноким університетом на цілу західню й східну Сибір був університет у Томску. Це місто було тоді посеред тайги, в віддалі соток верстов від магістралі залізничої дороги, а також у віддалі кількадесяти верстов від пароходної ріки Обу, яка була сплавна тільки чотири місяці в році. Отже на університетські студії могли собі дозволити хіба дуже добре ситуовані громадяни.

У Павлодарі був усього одинокий собор і нашим полоненим із "Под'яремної Русі" дозволено було в неділі ходити туди на богослужбу (обідню), навіть без конвоїрів. Одначе, коли я пішов туди раз, побачив, що цей собор відвідували миряни кожної неділі. Правив протоєрей, двох священників і двох дияконів. Відправляли богослужбу, здається мені, строго за московським обрядом, із многократним зачинюванням царських врат підчас богослужби; у єктеніях були дуже часто вставки, поминання, поіменне царя, царици, матері царя та всіх дітей а також усіх великих князів і навіть головнокомандуючих на фронтах. Мені здавалося, що багато приявних

не були з того вдоволені, бо зчаста зачував я анекдотки на цю тему. Не відносилися дружньо до священників, яких уважали, що вони головна остоя невиносимого царського деспотизму. Приглянувшись добре тому всьому, я переконався, що друг Абдула, до того вірний магометанин, мав мабуть повну рацію, висловлюючись про вищу російську верству, що вона щодо релігійного наставлення є індиферентною, та що "толстоїзм" опанував вищу сферу, а тим більше і широкі кола місцевих Москалів.

(Далі буде)

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ШІСТНАДЦЯТИЙ

Любий Юсте!

Не зважаючи на осінь, розмазані хмари на небі і перші дощі — ми мали кілька гарячих днів... не маю одначе на думці спекоти, але події, що ще досі тримають людей у напрузі. Місто булькоче як горнець із кипучою водою і скрізь слідне глибоке порушення мов у розбуханім муравлищі. Це схвилювання стало притокою, що люди забули про Вчителя. Воно добре. Його поведінка стала неможливо провокативною і коли б не несподіваний виступ Пилата, вони мабуть знову намагались би Його вбити. Життя Його висіло на волоску. Римлянин урятував Його своєю рішучістю.

По випадку з чужоложницею Учитель зник на кілька днів із міста. Я довідався, де перебував. У Витанії живе родина, що дуже радо гостює Його в себе. Головою дому є Лазар, ткач і огородник, людина тиха й побожна, фарисей низької кляси. Неподружений, живе зі своєю сестрою Мартою, також неодруженою. Це відважна жінка: малого росту, постійно в роботі, завжди в русі, проте безупину радісно всміхнена; перша послужити ближнім, подає їм руку в потребі. Знають її купці у Везел — куди часто приїзджає досвіта з візком, повним городини, овочів або платів чорного сукна, братової роботи — знають її жебраки, що стоять під Гнійними Воротами, яким кожний раз, коли вона в місті, приносить щедру милостиню. Цих двоє гідних людей мають сестру, відому всім зовсім не задля її чеснот. Марія, наймолодша з родини, рудоволоса дівчина, зійшла на погану дорогу. Продовж року чи двох гіршила Єрусалим своєю розпустою. Потім поїхала за одним із дворян Антипи до Галилеї і там почала шаліти в Тиверіяді, Магдалі, Наїмі. Була найкращою повією в усій Юдеї. Я впевнений, що коли б захотіла, то й Антипа і Пилат, хто зна, може навіть Вітелій, були б її коханцями. Але не хотіла в'язатися ні з ким, хоч би й королем. Воліла шукати пестощів серед тих, яких сама вибирала і бути завжди в нових обіймах. Міняла коханців швидше, ніж міська пані міняє сандали. Не було такого, хто б міг бути байдужим на її красу. Дехто запевнював, що свої успіхи вона завдячує талізманові Асмодея, який носить завжди на шиї. Не зважаючи на розпусне життя, вона начебто постійно ставала кращою. Я бачив її кілька разів і вже ніколи не забуду її прегарного, гордого й чудового обличчя... Яка жінка! Її очі блищать мов ошліфований на невеличкі площинки камінь. Погірдливо вигнуті уста начебто кличуть, щоб їх приневолити до послушного усміху... Справді, годі її забути.

Лазар і Марта мусіли страждати сприводу поганої слави сестри. Я бачив нераз Лазаря, як складав у святині благальні жертви та молився з обличчям, на якому видно було гаряче прохання. Я певний, що благав він милосердя для Марії. У цій родині панує повна жертвенности любов. Я ніколи не чув, щоб Лазар чи Марта сказали хоч одно погане слово про молодшу сестру. Навпаки, Лазар сказав якось до мене, притискаючи до обличчя свої довгі пальці: "Це не зла дівчина, але повір мені, равві... Вона тільки не знає..."

Коли Вчитель прийшов на свята до міста, зараз наступного дня вечером прибігла до Його матері якась жінка. Мала голову накриту хусткою, а на раменах бідненьку сім'ягу. Але її рухи були інакші від рухів других жі-

нок. Золото-багряні кучері вихопились з-під складів її хустки, біла стопа з гарним обрисом пальців висунулася з-під кутони. Цікаво глянув я в обличчя прибулої — і занімів. Це була вона, Марія, грішниця, повія! Але яка ж перемінена! На гарному обличчі ні сліду малювання, на прекрасних пальцях ні одного перстеня, нога боса замість у коштовному сандалі. Побачивши Матір Учителя вона впала на коліна, обняла її ноги так, як молоді жінки звичайно обіймають матір свого чоловіка. Мабуть зналися віддавна: розмовляли з собою голосним шепотом немов люди, що мають собі багато дечого сказати. Що може еднати Матір Учителя з тією жінкою? А проте, слухаючи її оповідання, Марія поклала долоні на її раменах. Коли ця щось сказала, обі сміялися радісно добру хвилину. Цей чоловік перевертає догори дном порядок світу! Я був зворушений до глибини, коли Він простив їй, там під портиком. Але пробачення — це ще не приязнь. Він часто повторяє: "Перші будуть останніми — останні першими." Говорив про це також тоді, коли розказував про тих робітників у винниці... Але що ж вона могла зробити такого, щоб їй прислуговував денар ласки?

Я запитав про те Юду. Відповідаючи, засміявся немов заскреготіло колесо під над міру навантаженим возом. Це є справа, якої Юда не може стерпіти, мов бик червону плахту. Зараз же очі йому блищать, скрегочуть зуби.

— Питаєш, равві, про цю дівчину з Магдалі, про цю сестру Лазаря? — занісся поганою дихавицею. — Розуміється... Немає грішниці, що торгує своїм тілом, якій би Він не простив! — засміявся злобно. — Ми зводимо їх із дороги, а потім покидаємо. Але вони ніколи не винні! Знаєш мабуть, ким вона була. Навіть у наших грішних часах така розпуста викликує згіршення. Кого ж вона не приймала, кому не віддавалася!? — Ясна річ, — вибирала тільки найбагатіших... Аж тут раптом, одного дня, в юрбі, що прийшла до Вчителя просити про здоров'я, дивлюсь і не вірю своїм очам: Вона! Ось, подумав я зразу, вкінці прийшла на тебе кара. Недуга придавила тебе. Ти хотіла б, щоб Учитель вилікував тебе, щоб ти знову могла спокушувати чоловіків! Згинь, пропади! Я був певний, що Він зразу ж її оцінить. Я тільки глядів збоку, що то буде. Із голосним криком кинулася Йому до ніг. Мала піну на устах. Кричала: "Рятуй мене! Рятуй! Забери мої очі, моє волосся, мої зуби, все, чого вони хочуть від мене... Тільки мене визволи. Тоді буду тільки Твоя." Яка ж противна! А знаєш, що Він їй відповів? Сказав: "Це все беру і тебе також... А ви — йдіть геть!" Злі духи вийшли з неї зі шумом немов повітря з пробитого міхура. А вона, зімліла, впала долів. Минуло декілька днів. Ми були в Наїм. Учитель був у гостині в одного фарисея... Сидів якраз при столі, коли нагло Марія вдерлася до кімнати. Підбігла до Нього, кинулася Йому до ніг. Ридала і сльозами обливала Йому ноги, а потім витирала їх своїми червоними кудлами... А Він замість прогнати її, ще став її хвалити. Всі були згіршені. Сказав, що вона більше любить, бо більше отримала талантів. І усміхнувся до неї та сказав: "Прощаються тобі всі твої гріхи..." Люди обурювалися. Як можна такій прощати! Так легко і так просто! Розпусниця... А скількох обдерла з грошей! Довела до нужди, а потім покинула. Таких треба б каменувати. Світ ніколи не покращає, якщо жінка матиме змогу йти за тим, хто має більше грошей.

— Але що вона тепер робить? — спитав я.

— Що робить? Послуговує Йому якнайкраще. Стирає перед Ним усяку порошину. Готова видерти очі тому, хто б хотів Його скривдити. Тепер живе дуже чесно! Невелика штука. Пробувала всього, може тепер дозволити собі на часноту. Ти, равві, мабуть любиш з'їсти іноді кусок сухого хліба... Але цей, який завжди жер тільки сухий хліб, або і не мав його!..

Стільки я довідався від Юди. Отже Марія перемінилась із грішниці на послушницю Вчителя? Дивне! І Він дозволяє їй перебувати серед цих простих але чесних жінок, які Йому товаришать у Його мандрівках? Нерозумна доброта! Наразить себе на підозріння, а ця жінка всеодно ніколи не зрозуміє в яких гидких гріхах вона пропадала. Злість Юди іноді розсмішує мене. Але в цьому він має правду: немає гидкішого гріха від гріха Рагаб... Це темна пляма на королівському роді. Але ж і Він походить з цього роду...

Мабуть при її допомозі Він зайшов до Лазаря й Марти. Ніколи тепер не ночує в місті, а приходить присмерком, відходить поза Оливну Гору до Витанії. Кажуть, що з особливою любов'ю відноситься до ткача і його сестри. Пишу з "особливою любов'ю", але поправді ці слова нічого особливого не означають. Бо кого ж то Він не любить "особливою любов'ю"? Тільки тепер, коли дивитися на Нього, чоловік починає розуміти притчу про робітників із винниці... Цей денар подібний до Його любови... Може дати її кожному і не буде це несправедливе. Бо вона — любов є чимсь безмежно великим...

Але хоч від свят показується в місті дуже рідко, проте довів до нового зудару з Великою Радою. Ідучи до святині минав жебрака, що сидів вигріваючись на сонці. Це молодий

хлопчина, якого знає все місто. Батьки викупили для нього право сидіти при воротах. Народився сліпим і ніколи не бачив. Очі просто болять, коли дивитися, як він сидить проти сонця і звертає на його блискуче світло свої мертві зіниці. Коли минали його, спитав Пилип:

— Учителю, Ти знаєш усе, скажи: чи це він сам згрішив чи його батьки, що Всевишній покарав його сліпотою?

Пилип — дурень. А все таки Він зупинився, наче б хотів підкреслити свою відповідь.

— Ні він, ні його батьки — сказав. — Навістила його сліпота, щоб на ньому проявилася слава Всевишнього... —

Замовк, але залишився на місці. Провів свій зір із чоловіка на мури святині, по яких сковзувався лагідний блиск зимового сонця.

— Вже недовго існуватиме цей блиск — сказав. — Іде ніч... (Не знаю, про що Він говорив: тоді був тільки ранок!). А коли прийде, вже ніщо не прожене темряви. Але поки я з вами — буду вам сонцем... — Похилився, плюнув і вложивши пальці в темну пляму слини, розмішав її з порохом. Потім устав, підійшов до жебрака. Мав на пальці грудку болота. Поклав її на невидючі очі хлопця. — Іди, — сказав — до Сілое і обмийся...

Але його чуда вже не такі, як бувало. Цей чоловік почав бачити тільки тоді, коли пішов і обмився. Коли люди помітили, що він бачить, настала велика суматоха. Знали ж його всі в місті. А він розказував направо й наліво, хто і як його уздоровив. Юрба обступила його та, усоте мабуть, слухала його оповідання. Потім прийшов вартовий і покликав хлопця до Кедрової Залі.

Годину пізніше зайшов і я до Великої Ради. Вже на коридорі чути було крики. Равві Йоганан бар Заккай випитував про щось двоє переляканих стариків. Уздоровлений хлопець стояв поруч. Я зупинився та став прислухуватися.

— Отже це ваш син? — спитав великий доктор. — Пам'ятайте, щоб не сказали неправди.

— Так, це наш син — сказала жінка. Чоловік тільки кивнув головою, покритою рідким, білим волоссям.

— І кажете, що народився вам сліпим?

— Було так, як кажете, найдостойніший...

— Отже народився сліпим... А як же це сталося, що тепер він бачить?

Жінка глянула на чоловіка, чоловік на жінку. Погоджувалися зором. Мати хотіла щось сказати, але чоловік швидко поклав на її уста свою малу, морщинами вкриту долоню. Загикуючись, сказав:

— Не знаємо, найдостойніший, не знаємо... Звідкіля можемо знати? Я випалюю горшки, найдостойніший, бо я гончар. Випалюю ввесь день. А моя жінка пере цілими днями. Не маємо часу займатися тим, що люди говорять... Звідкіля можемо знати, як це сталося, що він бачить? Ми люди прості, невчені. Це наш син, воно правда. Чесно народила його мені моя жінка...

— Так, це наш син — сказала стара. — І народився сліпим.

— Якраз це й кажу, найдостойніший — батько уздоровленого воркотів мов голуб.

— Але як це сталося, що тепер видить? — спитав суворо Йоганан.

Знову жінка хотіла щось сказати, і знову чоловік не дав їй сказати ні слова.

— Не знаємо, равві, не знаємо, найдостойніший — казав і кланявся при кожному слові. — Звідкіля можемо знати? Ми невчені. Він — показав на сина — має вже свої літа, нехай він тобі скаже, найдостойніший...

Нетерпеливим жестом Йоганан прикликав до себе хлопця.

— Отже кажеш, що тебе уздоровили? — спитав.

Молодий жебрак кивнув головою.

— Може бути, може бути... Всевишний все зможе. Зложи жертву предвічному Шекінаг за ласку, яку об'явив такому чоловікові, як ти. Він тебе уздоровив, а не той грішник...

— Не знаю, чи Він грішник — почув я раптом гострий, подразнений голос хлопця, — але це знаю, що уздоровив мене Він.

— Він? — равві Йоганан двигнув раменами. — Якже ж Він міг це зробити? Як грішний чоловік може зробити таке чудо?

— Скажи! Скажи! — кликали насміхаючись хаберім, що стояли довкруги равві Йоганана.

— Я вже вам двічі казав — розгарячився молодий жебрак — хочете, щоб я сказав вам щераз? Будьте Його учнями, то знатимете самі...

— Мовчи! — крикнув равві Йоганан. — Мовчи дурню! — тупнув ногою. — Ти собі можеш бути Його учнем. Це якраз Учитель для грішників і жебраків таких як ти! Але праведні мають тільки одного вчителя: Мойсея. Він слухав Господніх слів на горі і з ними прийшов до людей. Наші батьки бачили його хвалу. А звідкіля цей прийшов, — ніхто цього не знає...

— Це дивне, що ви того не знаєте! — крикнув хлопець. — Кажете: "Грішник, грішник...!" — продовжував палко, хоч його батьки давали йому різкі знаки руками, щоб замовк. — Але цей Грішник уздоровлює?! Чи грішник може уздоровлювати? Таке велике чудо?

Усі на вулиці казали, що тільки чоловік посланий Всевишнім міг би таке творити...

— Мовчи! — голос Йоганана загримів мов труба. — Ти, розбійнику, ти нікчемний аїгаарезе! Ти, жебраче! Хочеш учити нас? Геть! Геть! Забирайтеся, геть! Викидаємо тебе з синагоги! Ти нечистий! — Підніс обидві руки вгору, потряс ними понад чолом, оздобленим філактеріями. — Геть! Силою великого Га-Маком, якого ім'я годі вимовляти, а яке пишеться сорок двома літерами, силою відвічного Саваота, силою Архангела Михаїла і дванадцяти інших Архангелів, силою Серафимів і Престолів проголошую тебе нечистим. Геть! Не гиди порога цього дому. Геть! Геть від вірних, щоб ти їх не занечистив. Геть! Геть! Геть! Нехай тебе стріне нещастя! Нехай тебе стріне смерть і загибель. Нехай тебе поглине геенна. Нехай дияволи візьмуть тебе в свої руки. Геть!

Хлопець вилетів стрілою, випхнений вартовими на вулицю. Його батьки припали до землі та з острахом били в неї чолом. Їх виведено також. Равві Йоганан насунув таліс на голову і молився з піднесеними безупинну руками вгору.

— Великий, Предвічний, що благословив Авраама, Ісаака, Якова, Мойсея, Аарона, Соломона, спусти на нас і на місто Твою благодать. Але цього грішного чоловіка не благослови...

— Амінь — сказали хаберім, складаючи побожно долоні. Тоді котрийсь помітив мене. Відізвався задерикувато:

— Виділи тебе, равві, сьогодні з тим знахором...

Усі повернули очі в мій бік. Я прочитав у них гнів і виклик. Серце почало мені битись і скакати, у шлунку зробилася немов велика порожнеча. Зразу хотів я їм пояснити, що зустрічаюся з Учителем тільки для цікавости, що я не є Його учнем. Але не сказав я нічого. Не відповів на зачіпку. Вийшов зі залі без слова.

Саме в такій хвилині, коли могло здаватися, що кожна поява Вчителя скінчиться трагічно, наступили випадки, які зразу відвернули загальну увагу від Його особи. Нагло появився в місті Пилат. Віддавна, як я тобі вже писав, прибуває до Єрусалиму тільки в часі свят. Але тепер приїхав, коли вже давно прошумів відгомін великого Алилуя, що закінчує свято жнив. Злетів несподівано, начеб був шматком чорної хмари, однієї з тих чорних і важких хмар, які вітер навіває щодня з Великого Моря. Ранок устав сірий і вітряний, дім був повний посвистів і скреготів. Сірий присмерк насувався на місто: Я думав, що ось-ось спаде перша оглушлива хвиля осіннього дощу та розіб'ється тисяччю перел на спаленій сам'янілій землі. Але замість дощу — клекочучи копитами по камінних — впав до міста Пилат у почоті воїнів. Зразу ж огорнуло мене прочуття, що станеться якесь нещастя. І справді — не минула година, коли вже прибіг чоловік, поспішно закликаючи мене на засідання Синедріону. Я загорнувся в сімлягу і пішов. Віяв вітер то з того, то з цього боку, вганяючи у вузькі вулички міста хмару докучливої пилюги. Дощ начебто безупину висів у повітрі, проте ж не падав. Було понуро й неприємно. Небом перевалювалися сірі хмари мов звалища брудного білля.

Члени Синедріону зійшлися швидко, гнані цікавістю і, як і я, поганими прочуттями. Тільки зайняли ми місця, виступив Каяфа. Мав обличчя бліде, очі горіли йому понурим блиском. По грубих вилицях пробігали дрижаки.

— Ох, достойні — розпочав. Та ледве сказав слово, вже важко засапався. Добру хвилину натирав пальцями свою грубу, коротку шию, а потім наглим рухом розкуйовдив своє завжди дбайливо причесане волосся. — Ох, достойні — продовжував зловивши віддих — сталося велике нещастя... Цей... цей... цей варвар, цей нечистий гой, цей Едоміт, цей... підніс знову свою безбожну руку...

— Горе! — закликала ціла заля і похилила голови.

— Невже знову покаляв святе місце плюгавими знаками? — спитав равві Йонатан.

— Ще гірше, найдостойніший — гудів Каяфа і рвав свою гарну чорну бороду — ще гірше, найдостойніший. Цей варвар, цей... — священик просто давився своїм обуренням — цей римський парубіка, цей... насмілився вкрасти... вкрав корбан! — крикнув вибалушивши очі, наче б останнє слово було камінням, що застрягло йому в горлі.

— Вкрав багатства святині? — заверещали різні голоси з усіх сторін залі. — Украв багатства святині? — у викликах чути було переляк. — Наважився на скарби Всевишнього?

— Так! Украв скарби! — гукав Каяфа, б'ючи в стіл своїми грубими долонями. — Підлий, нечистий, варвар... вдерся зі своїми і повелів видати собі... всіх триста талантів.

У вигуки обурення, яким сповнилася знову заля дому архипресвітера, вдерлося гостре сичіння равві Онкеля:

— Отже не всі скарби вкрадено, тільки триста талантів?

Настала тишина.

— Кожний ас, що є в корбані, є власністю Предвічного... — сказав один із садукеїв.

— Триста талантів — це величезні гроші! — сказав інший.

— Я знаю, я знаю — погодився равві Онкел. — Але ми хотіли б точно знати, що сталося...

Придушеним голосом, немовбито проходив він крізь затулені хусткою губи, Каяфа вияснив:

— Прокурор Пилат украв зі скарбу святині триста талантів.

— А чому не вкрав чотириста — перервав первосвященикові равві Йоганан.

— Стільки зажадав...

— Ох, який ласкавий! — кепкував собі равві Елеазар. — А навіщо йому стільки треба?

— Хоче будувати водопроводи... — докинув нерадо Йоната, син Ананії.

Знов настала вимовна тишина. Наші хаберім гляділи на себе гей старі коні.

— Це дивне — сказав в'їдливо равві Йоната. — Твориться великий шум. Кличуть нас на нараду. Первосвященик велить нам ломити руки над святотатським чином Римлянина. Що ж показується поправді? Цей варвар чемно приходить і забирає зі скарбу триста талантів. Якраз триста талантів. Де є такий, що не забрав би всього? Але ми знаємо, чому таке сталося — витягнув показно руку вбік лави садукеїв. — Римлянин грошей не вкрав! Це ви їх йому дали!

— Ви самі — закликав равві Йоганан — обікрали скарбницю!

— Як сміеш таке казати! — заревіли на лаві садукеїв.

— Отже скажіть "ні", якщо можете!

— Ви образили первосвященика!

— Злодії золота Всевишнього!

— Мовчіть, ви помивальники горшків!

— Нечисті! Зрадники!

— Мовчіть! Стуліть писки!

— Цить! цить! — почав раптом успокоювати юрбу Йоната. Він сповняє уряд опікуна божниці, отже його обов'язком глядіти за порядком у часі нарад. — Цить! Перестаньте кричати, перестаньте обвинувачуватись! Цить! Я вам усе поясню.

— Добре, зачекаймо. Нехай він вияснить... — сказав равві Йоната повертаючись убік фарисейських лав.

Йоната клопітливо потер долоні. Найстарший син Ананії більше подібний до Грека як до Жида. Читає грецькі книги, веде дискусії з грецькими прибудами-філософами, а вечером поза містом робить грецькі вправи, вправляється в грецькому меті диском і бігу. Любить кепкувати. Але тепер, в обличчі найвищої Ради, не кепкував. Був неначебто заклопотаний.

— Достойний равві Йоната син Азії не має правди. Ми не давали грошей Пилатові. Він забрав самий. Це правда, що вже віддавна він натискав нас, щоб ми йому дали триста талантів на будову водопроводів...

— Щоб він і ви могли влаштувати собі дома римські купелі! — закликав якийсь із кінця лавки.

— Можу влаштувати собі купіль без водопроводів — докинув гордо опікун божниці. — Пилат захотів будувати водопроводи, щоб мати воду для себе. Зажадав на це грошей! Ми вияснювали йому, що золота з корбану не можна вжити на таку ціль...

— Не треба було з ним говорити! Годі говорити з гоїмами! Ви, садукеї, не пильнуєте чистоти і звідсіля пізніше такі речі...

— Достойний равві Елеазар хвилюється без потреби. Хтось мусить говорити з Римлянами. Коли б Римляни мали діло тільки з вами, в країні існувала б безупинна боротьба, а на всіх узгір'ях стояли б хрести...

— Як би прийшло до боротьби — сказав хтось із молодих фарисеїв — Всевишній був би з нами! Ми перемогли б!

— Всевишній помагає мудрим, а не божевільним. Від часу Макавеїв усі наші повстання кінчилися поразкою. Досить цього зайвого проливу крови. Нам треба миру...

— Мир це не приязнь із нечистими! Відійдімо від них і чистим серцем станьмо служити Всевишньому.

— Але хтось мусить вести розмови з Римлянами, Хтось мусить посвятити свою... чистоту. На землі існуємо і ми і гоїми. Ви можете служити Господеві в чистоті тільки тому, що ми взяли на себе обов'язок опіки над народом...

— Єднаючись із нечистими! За це страчено десять поколінь ізраїльських!

— Але що буде з двома останніми, якщо всі будуть їх ненавидіти? Чи зуміють вони боротися з цілим світом?

— Хто має довір'я до Всевишнього, цей не зазнає розчарувань і своїми очима побачить перемогу над ворогами.

— Всевишній дозволяв нераз ворогам перемагати Ізраїля.

— Ви, садукеї, не вірите у Всевишнього?

— Віримо, віримо, краще від вас... Але наша віра не є вірою темних амгаарезів...

— Не дбаєте про чистоту!

— Це ваші вигадки! Помивальники горшків! — піднеслись крики з лавок садукеїв.

— Ша — Йоната знов утихомирював розгукану залю. — Не будемо тепер говорити про це. Обміркуймо, як поступити з Пилатом.

— Що можна вдіяти, коли він має вже золото в руках?

— Можна вдіяти — Йонатa всміхнувся згідливо — можна вдіяти... Чи він нам ніколи не підлягав? Ми йому сказали: береш золото, бо не маємо сили, щоб тобі спротивитися. Але що буде, як про це довідається юрба! Ви ж знаєте, що він боїться збіговища, криків, розрухи... Два рази зробив те, що хотів, і два рази відкликав своє рішення... Якщо нарід виступить, він віддасть гроші. Побачите, що віддасть. Я його знаю... Треба тільки, щоб голота з Офелю піднесла великий крик. Ми не маємо з ними ніякого діла. Але ви маєте вплив на людей...

— Нашою метою є наблизити Закон до народу — сказав гордо Йоїл.

— Якраз, якраз... — підхопив Йонатa. — Це дуже гарна мета. І саме таким способом ви маєте вплив на амгаарезів. Скажіть їм, що сталося і переконайте їх, що Римляни допустилися святотатства. Нехай підуть під Антонію і верещать щосили. А якщо їх поб'ють, тоді...

— Коротко кажучи, хочеш, щоб ми викликали бунт? — спитав доречно равві Йонатa.

— Бунт! Бунт! Навіщо зараз такі великі слова? Ми знаємо Пилата. Це ж трус. На нього не треба бунту. Нехай тільки люди трохи покричать, нехай він повелить своїм жовнірам убити декількох амгаарезів — вистане! Йдеться тільки про те, щоби вістка про його беззаконня дійшла до Вітелія. А цей уже зуміє написати відповідний звіт для кесаря.

— Хотів би ти Йонатo, щоб знову сталося таке, як тоді в Кесарії, у цирку?

— Якраз таке!

— Гм — равві Йонатa хрякнув і розглянувся по наших лавках. — Можна б спробувати... Нарід зробить усе, що ми скажемо зробити — підкреслив сильно "ми". — Але навіщо ми маємо витягати за вас гарячу ріпу з вогню? Яке нам діло, що Пилат забрав вам золото?

— Не нам, найдостойніший, а святні.

— Але ви її опікунами.

— Ми походимо з покоління Аарона.

— Чистота є запорукою священства, а не кровне споріднення.

— Так вам здається. Але... залишім це. Навіщо нам сваритись, правда? Ми просимо вас сьогодні: поможіть нам. Хто зна, може завтра ми матимемо змогу в чомунебудь і вам допомогти? Ну, скажіть — порозумівався зором із своїми — що ви б хотіли за цей малий бунт?

Як далеко сягаю пам'яттю, ніколи Синедріон не був свідком такого торгу. Значення садукеїв мабуть справді кінчиться, коли шукають порозуміння з нами. Сто років очікує наша секта, щоб влада над країною перейшла в її руки. Тепер я переконаний, що це незабаром здійсниться.

— За цей бунт? Що ми хочемо за цей бунт? — голови Йонати, Йоганана, Елеазара наблизились до себе — над тим мусять призадуматись Велика Рада...

— Але бунт?

— Будете його мати. Завтра зранку юрба стоятиме під Антонією. Але ваша обітниця?

— Не забудемо про неї. Ми готові присягнути на золото святині.

Так скінчилося засідання Синедріону. А тепер послухай, що сталося наступного дня. Від самого світанку, як заповів равві Йонатa, величезна юрба стояла під воротами Антонії викрикуючи: "Віддай скарб святині! Віддай сокровище святині!" Наші хаберім влаштували це досконало. Години йшли, та люди не розходились, а кричали щораз голосніше. Були переконані, що Римлянин допустився жахливого святотатства. Амгаарез ніколи не знає направду, що дійсно є злочином... Але за віру готов віддати життя. Минуло полудне, двічі падав дощ, та ніхто не відступав від воріт. Над цілим містом чути було жалібний крик, немов благання жебрачки: "Віддай сокровища святині". Пилат не вийшов до юрби, ворота були замкнені, римські варти відкликано з вулиць поза мури.

Зібрані у святині ми чекали, коли прокурор подасться. Це могло тривати до наступного дня. Тоді, коли йшлося про знаки й прапори легіонів, Пилат стояв при своєму повних три дні. Криком юрби керувала громада молодих фарисеїв. Інші бігали по місті та спроваджували під Антонію людей, які туди іще не пішли були.

Від них дізнались ми про поразку. Цей жовнірчук порозумнішав. Тоді намагався налякати людей блиском мечів — і прорізав. Тепер спробував поступати інакше. Повелів воїнам загорнутись у плащі та незамітно вмішатися поміж юрбу. Аж на знак гегемона жовніри відкинули плащі та вхопили грубі кії, які мали при собі. Громили без милосердя, як тільки Римляни зуміють громити. У юрбі настала паніка. Ті самі люди, що кілька років тому вміли невстрашно дивитися смерті в вічі, тепер утікали перед побоями мов перелякані собаки. А жовніри бігли за ними, громили і ломили кії на головах утікаючих. Немає мабуть людини серед єрусалимської громади, що не дістала б хоч кілька разів по лобі. А є й такі, що мають поломані руки, ноги, розбиті голови. Побили навіть декількох фарисеїв. Замість переможного співу, місто сповнилося зойками й наріканнями.

Ми програли. Пилат покликав до себе наших представників і сказав їм зі сміхом, що він вдячний Синедріонові за золото жертвуване на водопроводи та що негайно приступить до їх побудови. Уже навіть видав відповідні вказівки. Восени, запевняв він, жовніри, що доглядають ладу в місті, матимуть змогу купатися в чистій холодній воді. А в атріюм улаштують Пилатові водограй... Чуючи таке, Каяфа ревів із досади мов недорізаний віл. Ображені садукеї порвали з Пилатом усі зв'язки. А знаєш мабуть, якою ненавистю дише населення Єрусалиму до Римлян.

Але завдяки цим подіям люди перестали говорити про Вчителя. До того Він не приходить до міста. Пішов кудись, а Його сліди засипав свіжий м'який сніг. Але знаю, Він вернувся до Галилеї. Перебуває недалеко від міста мов хтось, що тільки на крок відбився від хати, щоб на перший поклик вернутись домів.

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Костуби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave. Toronto 3, Ont., Canada

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, як живуть наші земляки в південній Америці?

Так замовте собі тижневик

"П Р А Ц Я"

що його видають ОО. Василіяни у Бразилії Коштує річно $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Першоклясне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гусляниy, різнопроцентовy сметанкy, квасну сметанy, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

Telephone: RO 7-1728

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Олександер Мох

ЛЕС І КІТ НА СХРЕЩЕНИХ ДОРОГАХ

Софія Парфанович. НА СХРЕЩЕНИХ ДОРОГАХ. Повість. Накладом автора. Чікаго 1963. Стор. 417 + 2 нен.; форм. 130x184 мм. Ціна $3.00.

ця ж: ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ. Оповідання з життя домашнього кота. Видавництво Миколи Денисюка. Чікаго 1961. Рисунки й мистецьке оформлення Оксани Мошинської. Стор. 207; форм. 130x184 мм. Ціна $2.50.

ця ж: ТАКИЙ ВІН БУВ. Історія одного пса. Повість для молоді. Видавництво "Свобода". Джерзі Сіті 1964. Мист. оформлення: Ніна Мудрик-Мриц. Стор. 198; форм. 128x182. Ціна $2.00.

"Софія Парфанович — лікарка і разом з тим письменниця і то ввесь час чинна, що звичайно не легко дається людині, якої професія така тяжка й відповідальна... ряд лікарів прикрасив сторінки світової літератури. Згадаймо А. Чехова, А. Конен-Дойла, Л. Селіна, А. Мунте, А. Кроніна, В. Самерсет-Мо(ге)ма. Та й у нас були: Т. Окуневський, Ю. Липа, В. Кархут, а тепер є В. Коротич" — пише про "Творчу сильвету авторки" В. Несторович (7 стор. "На схрещ. дорогах"). Есей В. Несторовича варт прочитати всім, хто хоче знати більше про творчий шлях авторки. Подібно цікавий нарис ред. В. Давиденка (в "Такий він був", стор. 7-10) про авторку і її творчість.

У першій своїй книжці з 1936 р. п. н. "Ціна життя" (яку я рецензував у "Новій Зорі") авторка стояла ще на крайнє ліберальному, атеїстичному й інтернаціональному становищі. У теперішніх же її творах вона стала далеко більш консервативною й національною письменницею. Навіть її відношення до релігії стало толерантне і, поза деякою легкою іронією чи представленням "служителів культу" як якихось диваків ("Вірний приятель"), ми вже ніяк не добачимо в авторки якогось антиклерикалізму.

Із наведених угорі трьох книжок літературно найгірша "На схрещених дорогах". Уже в самій підназві "повість" криється якесь непорозуміння: це ж радше літературно закроєні мемуари, а не дійсна повість. Архітектоніка цієї "повісти" фатальна для авторки: це зліпок двох різних репортажів-мемуарів, із яких перший (стор. 23-308) має природний тік оповідання-мемуарів, а другий (стор. 313-417) вже більше "обагачений" літературним стилем аля Багряний, але саме через той свій пафос — літературно досить нестравний. Бракує цілості "На схрещених дорогах" доброго редактора, який видав би був тільки першу частину як репортаж-мемуари, а другу відкинув як матеріял (сирий!) до якоїсь іншої книжки.

Та попри те книжка написана живо, з життєвою правдою і читається дуже легко. Що в ній є "поворот до первісної тематики" авторки з її лікарсько-гінекологічними, подекуди драстичними описами, то вина тут не авторки, а життя, яке вона описує. Через те книжка має навіть велику вартість як причинок до пізнання психіки різних наших племен, особливо т. зв. "східняків", вихованців совєтської системи. Авторка не осуджує, а старається зрозуміти й допомогти: становище наскрізь людяне. Авторка не промовчує непопулярних сьогодні справ, як напр. поведення Жидів супроти українських діпістів (302), за що їй тим більша дяка, коли взяти до уваги її ліберальне минуле. Стоїть вона тут у зовсім непоганому товаристві: такі ж ліберали, як Драгоманов і Франко теж не приховували під корцем такий подій.

Обі дальші книжки авторки належать до "звіринної тематики". Вона має в світовій літературі чималих представників; згадати б хоч Данця Св. Флерон, Англійців Е. Сітон-Тампсон і Р. Кіплінга, Німця Г. Льинса, а з наших В. Королева-Старого та В. Кархута. З минулого авторки заключаючи, вона повинна була б нагадувати дарвіністів Сітона та Кархута. Але її ніжно жіноча душа (пор. її нахил до квіток, навіть до... кухні) вийшла поза песимізм "боротьби за існування" й наче вочоловічила своїх звірят. Коли т. зв. експериментальна психологія нехристів пояснює всі порухи звірят як виключно матеріяльну реакцію, то наша авторка тримається тут старої, правдивої людяної звички: пояснювати все таке антропоморфічно, як це є в наших народніх байках, чи напр. у Кіплінга. До цього ж вона зводить спосіб свого опису життя звірят паралельно з описом людей, чим надає своїм "звірячим" темам загальнолюдської вартости.

Як прихильникові котячого роду мені більше трапляє до переконання історія кітки Джіги і її сина Биця ("Вірний приятель"), хоч я злий на авторку, що дала Бицеві таке нежитєве виховання: видно, що з авторки нездалий виховник через її надмірно ніжне жіноче серце... Але, хоч не долюблюю псів задля їх ворожости до котячого роду, проте глибоко зворушила мене "історія одного пса" п. н. "Такий він був" (як виходить із нарису ред. В. Несторовича, перший наголовок тієї книжки був "З людьми" (11). Це історія одного, так же як і кіт Биць, вірного приятеля людини. Пов'язання історії пса чи кота з життям людей нашої недавньої доби: втечі з рідного краю та скитання нашого — роблять обі ці книжки "звіринні" також глибоко людськими "сторіями". Серед сучасного здичіння людини в Америці ("ток лавд, степ гард!") обі книжки про звірят навчать нашу молодь і старих іншої, більш людяної, то й більш християнської постави до світу живин.

Треба радіти таким розвитком нашої авторки та побажати їй дальшої творчости в такому дусі. Додати б хіба ще, що обі книги авторки надаються дуже добре для молоді, натомість "На схрещених дорогах" уже тільки для зрілого читача.

До дальших книжок авторки повернемось іншим разом.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

НЕ ЛИСКУЧІ 15 карток — $1.00
12 ЛИСКУЧИХ КАРТОК — $1.00
УКРАЇНСЬКІ ВЗОРИ 12 к. — $1.00
СПЕЦІЯЛЬНІ ЗОЛОТІ (15 у пачці) $ .50
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Маємо також з англійським текстом.

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

У хаті кожного свідомого християнина повинна бути
КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.
Це книга
СВЯТОГО ПИСЬМА
Стараннями ОО. Василіян видрукувано для Українців Святе Письмо СТАРОГО і НОВОГО ЗАПОВІТУ в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.
Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:
оправленого в штучну шкіру . . . $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями . . $20.00
Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Найцінніша на подарунки книжка це
В. Лозинський і М. Ценевич
ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ
історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.
Ціна $1.50.
Замовлятн на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St. Toronto, Ont. — Canada

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ
З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ.
Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.
Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ
Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.
Історія мондерського манастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.
Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"
Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання **творів** цієї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $5.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЦЕ ДІЯЛОСЬ НЕМОВ УЧОРА

о. Олексій Заклинський: ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН. Друге, справлене й доповнене видання. Українське Видавництво "Добра Книжка", 161 випуск. Торонто, р. Б. 1960 (на ділі: 1963). Сторін 122, "16-а". Обкладинку виготовив Борис Крюков. Друкарня ОО. Василіян у Торонті, Канада. Ціна один долар.

У вступному слові поясняє видавець, п. Олександер Мох, що такі мемуари (спомини, спогади, записки) і подав коротку характеристику Записок-мемуарів о. О. Заклинського.

До речі, в нас небагато появилось досі мемуарів, хоч цей літературний жанр дуже поширений у Західній Європі та Америці і незвичайно корисний. Мемуари мають поважне значення. Вони є живими ланками, які духово пов'язують людські покоління, утривалюють традицію родів і станів, та на прикладі минувшини дають сучасникам практичні лекції з різних ділянок життя. Мемуари вчать. Із них користають передусім громадські діячі, політики й дипломати, а також інші второпні люди, які хочуть "відбути приємну подорож у минувшину" та чогось корисного навчитися з досвіду попередників. Очевидно, що й серед мемуарів бувають негативні винятки.

У нас ця ділянка, на жаль, занедбана. Масмо невелику кількість написаних і опублікованих спогадів наших земляків. Багато визначних Українців відійшло у вічність, не залишивши нащадкам своїх спогадів, які належали б до надзвичайно цінної духової спадщини по них. А наше сучасне покоління, нікуди правди діти, не дуже цікавиться мемуарами, хоч не зашкодило б їх читати. Можливо, тоді під впливом цієї повчальної лектури, не повторялися б у нас постійно деякі помилки наших предків і не починалася б історія України чи пак деяких давніх починів, рухів, акцій тощо... від нас.

Книжка спогадів о. О. Заклинського невелика. В ній охоплений час переживань і подій, подекуди в нерівномірній пропорції описів, від 1819 до 1890 р. Це минуле 19-те століття уже дуже далеке від нас. Відмежували бо його від нашої теперішности дві морстокі світові війни, жахливі революції, величезні головокружні осяги в технічному поступі та глибокі соціяльні зміни. Тому могло б здаватися, що "Записки" о. О. Заклинського будуть для нас уже тільки "поховкими" листками з давнього, чужого нам світу. На ділі воно зовсім інакше. Автор зумів на схилі свого віку живо передати свої особисті переживання і пластично описати події, свідком яких був він. При читанні його спогадів мається враження, що це діялось немов учора, а не понад сто років тому, що ми разом з ним приглядаємося життєвим сценам і самі переживаємо їх. Не архівний пил, а життєва свіжість є у скромних рядках цих безпретенсійних Записок.

Почавши від часу круглого сирітства (на 11-му році життя), почерез студії аж до душпастирської діяльности — все це знайшло простий (нескладний) опис на тлі тодішніх відносин у Галичині й в інших країнах австрійської монархії Габсбургів. Автор розповідає про себе одверто, не затаює, що він, наприклад, піддався спокусі не послухати заповіту батька, який на смертній постелі сказав був йому: "Тобі, Олексію, приказую, щоб ти вчився і був священиком..." Спершу манила сонаце світська кар'єра і він три роки студіював право у Відні, а щойно потім, по дивних пригодах, пішов на студії теології у Львові.

Чимало місця у спомині присвячено "Весні народів" — 1848 року, тодішньому історичному виступові галицьких Українців у дусі відроджуваного національного самопізнання. Автор грав активну ролю в цій події, а також у Слов'янському Конгресі в Празі. Він був перекладачем при австрійському Парламенті і згодом, навіть його членом, як посол. На цьому становищі він сильно обстоював проект установлення нашого Єпископства в Станиславові, до якого не хотіли допустити польські урядові й політичні кола. Також був він послом Галицького Сойму, але про це згадує небагато. Зате автор цікаво описує свою душпастирську працю в Чернівцях на Буковині й у Галичині. Його дружина походила з Карпатської України. Вона померла в зрапні віку. З приводу її смерти він присвятив їй (колись відому в галицьких приходствах) пісню: Там, де Чорна Гора сумно Угрів край вітає; там де Біла Тиса Чорну доганяє...

У цілості ці "Записки" з життя галицького священика й одночасно українського патріота з минулого століття є вартісні. Їх читається з приємністю і з користю. Вони, хоч не об'ємисті, таки є цінним вкладом у нашу мемуаристику. ("Шлях")

Ділимося сумною вісткою з нашими Читачами, що дня 7-го жовтня 1964 р., у Торонті, на 52-му році життя, відійшов у вічність наш довголітній співробітник

бл. п.

ФЕДІР ОДРАЧ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Редакція і Видавництво ОО. Василіян

ЕТНІЧНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ КАНАДИ

Населення Канади, як показують висліди перепису 1961 року, дуже розмаїтого походження. Населення Канади складається з кількадцяти етнічних груп:

Ось вони:	
Британці	7,996.669
Французи	5,540.346
Німці	1,049.599
Українці	473.337
Італійці	450.751
Голляндці	429.679
Поляки	323.517
Жиди	173.344
Норвежці	148.631
Мадяри	126.220
Шведи	121.757
Австрійці	106.535
Москалі	119.168
Данці	85,473
Чехословаки	73.061
Югослави	68.587
Бельгійці	61.382
Фінляндці	59.346
Китайці	58.197
Греки	56.475
Румуни	43.805
Ісляндці	30.623
Японці	29.157
Литовці	27.629

Редактор Ростислав Шульгин говорив у Гемилтоні під час "Тижня Української Культури" (1964 р.) таке:

"Із загального числа населення Канади, що доходить до 19 мільйонів, близько 5 мільйонів громадян належить до меншостевих т. зв. етнічних груп, яких звичайно й неправильно називають "новоканадійцями". Це не є властива назва, бо вона відноситься до громадян, що мають однакові особисті права перед законом чи то через народження, чи завдяки натуралізації, як і їх англійські чи французькі співгромадяни.

Ці п'ять мільйонів Канадійців знайшли у вільній Канаді справжню батьківщину. Вони широко користуються всіми привілеями, що їх їм гарантують закони. Вони пильнують своїх цивільних прав, але одночасно вони завжди виконують свої громадянські обов'язки, засвідчують свій патріотизм і своє глибоке прив'язання до Канадійської Конфедерації.

Цікаво занотувати одне зауваження, яке знаходимо на сторінках торонтонського щоденника — "Глоб енд Мейл". Д-р Лонг, професор філософії Торонтонського університету, заявив: "Ніхто не любить Канади крім новоканадійців. Французи люблять Францію, Британці — Англію, але ніхто, за винятком новоканадійців, не любить Канади".

Досягнення і вклад Канадійців українського походження добре відомі поінформованим Канадійцям, від перших піонерських поселень у 1891 р. посьогодні. Відома також їхня відданість на

Михайло Островерха

"КАКУРЕ КІРІТІШАН"

Так називають себе ті Японці, що перебули люті переслідування за Христову віру, і які, за сотки років, таємно, скриваючись, при постійній загрозі смерти, втрималися при католицькій вірі. Їх нараховують до 30 тисяч.

Переслідування католицтва в Японії, назагал, знана й у нас історія. Св. Франциск Ксаверій, охрестивши на Зелені Свята 1548 р. трьох Самураїв (японських шляхтичів), що їх надибав у Маляці, — причалив під проводом Яїра з Кагошіми до порту в Кагошімі 15 серпня 1549 року. Як бачимо — в день Успіння Матері Божої. Двадцять дальших років — це був один безперервний успіх місіонарської праці. Сам св. Франциск Ксаверій думав, що приходить час і вся Японія стане християнською. Але, в релігію вмішалася політика і справи змінилися. Перший едикт, що його автором був Тойотомі Гідейоші, з 1578 р., залишився мертвою буквою, але не на довго: в 1597 р., на основі цього ж едикту, вибухло жахливе переслідування християн, що тривало до 1640 року. В цьому році, можна сказати, всі священики зникли. Християни — гонені, переслідувані, а відкриті — були масакровані; усі розсипались, а радше — скрилися. Із півдня багато їх утекло до Гокаїди або на півострів Ното, який, своєю природою пригожий на схоронище. Багато християн виемігрували в Корею й Манджурію. Багато ж заховалися на південні острови, та в горах правінції Нагасакі й околиці. Таке гонення християн тривало аж до едикту про толеранцію — 14 березня 1873 р.

Та ще перед цим едиктом, о. Петітжан, 17 березня 1865 р., відкрив "криптохристиян", що їх усіх було ще до 60 тисяч. Ці християни, тримаючися традиції, передали: хреститись знам'ям Христа тричі. І по цім знамені розпізнавали католицьких священиків, що належать до Риму: "...як післав їх Папа, як нежонаті, а над усе — як почитають Пречисту, як Матір Бога". Добра половина цих криптохристиян визнали в о. Петітжанові правдивого католицького священика і знову почали вести явно свою діяльність, свою релігійну практику.

Яких 30 тисяч цих героїв, що походили з колишніх мучеників, не вміли розпізнати в цім місіонарі та й у наступних священиків правдивої Церкви Христа та замкнулися самі в собі, ще більше відокремилися.

Св. Франциск Ксаверій зобов'язав християн навчитися напам'ять головні молитви, з "Конфітеор" і вервицею включно. Під час переслідування — що кожен раз було жахливе й пе-

реводили його до подробиць — усі книжки були знищені. Криптохристияни, помагаючи собі пам'яттю, передали своїм нащадкам конечні й основні правди віри; а крім цього й формулу хрещення. Далі, вони скрито зложили книжечки, що служили їм, як підручники, на основі яких виховувалися нові покоління. Можна було натрапити на християн, що знали напам'ять християнську науку, що її написали й учили в Японії ще в 1592 році. Не маючи змоги сповідатися, скрито склали собі "трактат жалю" за гріхи. Із Св. Тайн залишилося їм лише Св. Хрещення, латинської форми, яке з бігом віків змінилося. Помалу, помалу, щоб краще оминути поліцію, заховували вони особливі обережності: Пренепорочну, вони називали "Кваннон". Інколи, щоб їх, християн, розкрити, наказувала їм державна влада — і по всіх оселях, і на кого впало підозріння — топтати християнські хрестики, іконки, які влада приносила з собою й кидала на землю; і вони, християни, топтали їх, бо в душі знали, що ці знамена походили з поганських рук і виробів та не були благословлені.

Як би там не було, християнське життя втрималось у багатьох місцевостях області острова Кнушу, хоч і як були жорстокі переслідування. Ще 8 липня 1853 р., в м. Ното, знайшли християнина, що скривався у свого приятеля-бонзи. Привели його до Токіо, тут ствердили, що він християнин, засудили його на смерть. Але він, у міжчасі, між присудом і виконанням присуду, помер у тюрмі.

Кожен начальник громади мав свою маленьку громаду вірних. Він — його звали Хоката, найстарший — мусів ізберігати доктрину й передавати її, а передусім — форму Хрещення. До нього належало укладати календар, заповідати свята й пости. Всі виконували його накази точно та передавали їх негайно всій спільноті вірних.

Коли о. Петітжан відкрив криптохристиян, тоді вони, аби виявити себе перед ним, подали деякі дати за своїм календарем: "Ми обходимо Свято Нашого Господа, дня 25, місяця "зимного". Нас навчили, що Він народився опівночі, в стайні. Потім, Він виріс і потерпів за нас смерть на хресті в 33-ому році свого життя. Тепер, ми є в часі Його Страстей. Чи й ви маєте такі свята?"

Але, тут і там, деякі гурти цих християн не визнали цього священика з Риму; передусім, у місцевості Кітсукі, недалеко Гірадо, де й до нині вони творять велику громаду, ще й нині вони мають своїх катехитів — своїх Хоката — що передають науку Христа, заповідають свята й пости.

У деяких місцевостях, наприклад — Куросакі — все населення є християнське: половина — католики, а половина — "Гінаре", що не признають католицької Церкви, хоч Вона, нині, в Японії стоїть певною стопою. Вони, ці Ганаре, ще вижидають... на три "знамена", що покажуться у когось.

"Ганаре" мовлять своє "Богородице Діво", що має сім версій. У всіх цих версіях збережено латинські "Аве Марія, Санта Марія". Ім'я Ісуса має декілька змін: "Зазусу, Йосу, Ййосу, Ізу, Їзосу".

Ще один цікавий епізод. У місцевості Сендаї, між Осака й Кіото, у 1924 р., вмирала одна старушка, Накатані Іто, народжена в 1838 році. Вона визнавала католицьких священиків і віру своїх прадідів. Її й охрестили умовно. Була вона дочка начальника села, і єдина в цім селі, що мала відвагу зберігати свою віру й молитись на вервиці. Вона сказала місіонареві, що її навчили: "...зокрема, в часах терпіння мовити "Богородице Діво", а це приносить поміч і розраду".

всіх відтинках канадійського життя — у сільському господарстві, освіті, політиці й духовому житті.

Згідно з п. Р. Шульгином, багатокультурність Канади має полягати ось у чому:

1. офіційне визнання культурної і національної самобутности кожної етнічної групи;

2. гарантія навчання їх рідних мов у школах початкових і середніх, а до університетського рівня дійдеться по провінціях;

3. гарантія, що в Канадійській Мистецькій Раді буде справедливо розглянено всі прохання, що приходять від "етнічних груп" у справах культурного життя — бібліотек, театрів, музеїв, концертів, наукових чи фольклорних товариств і т. д.

4. можливість кожній "етнічній групі" вступити в льояльний діялог з іншими Канадійцями у радіо — французькому чи англійському — і телевізії, можливість подавати через радіо й телебачення зразки літератури, театру й музики, що являють їх національні традиції, чим зміцнюватиметься канадійська культура;

5. льояльне представлення географії та історії батьківщини "етнічних груп" Канади у шкільних підручниках.

"Іншими словами, — закінчив п. Шульгин, — багатокультурність означає свого роду культурну автономію, що з національної точки погляду являє дуже скромну претенсію".

"Канадійці українського походження пустили коріння, але коли прийшло питання прийняти дві офіційні мови, чи одну з них, вони мали бажання затримати й розвивати їхню власну культуру. І в кліматі свободи та пошани до людської гідности, вони мали змогу розвивати.

"Між усіми Канадійцями, Українці мають окрему позицію. Їх більше пів мільйона в країні. Вони численні й тверді в західніх провінціях, в розбудову яких вони дали величезний вклад.

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА

ДВА ТОРЖЕСТВА В ЖИТТІ МОНАШІЙ РОДИНИ

ДЕНЬ СВЯЧЕНЬ

У п'ятницю, 28 серпня 1964 р. Преосвященний Кир Ісидор висвятив бр. Даниїла Богдана Гумницького ЧСВВ на диякона. Бр. Даниїл Гумницький є сином Василя та Теклі Василишин із Вінніпегу. Народжений 23 жовтня 1938 року в Вінніпегу, вступив до манастиря в Мондері 18 вересня 1953 р. Перші монаші обіти склав там же 29 травня 1955 р., а торжественну професію 3 вересня 1961 р. в Вінніпегу. Від 1959 р. вчиться на Оттавському університеті, де цього року буде кінчати теологію.

На Службі Божій, що її відправляв Преосвященний Кир Ісидор Борецький в асисті о. Мирона Дацюка ЧСВВ, Протоігумена, та його консультора о. Володимира Шевчука ЧСВВ, після освячення та возгласу "І да будут милости Великаго Бога..." приведено піддиякона Даниїла перед престіл. Зробивши поклін до землі, о. Протоігумен, заступаючи архидиякона, проводив кандидата три рази довкола престола. Кандидат цілував престіл у всіх чотирьох углах. Це пригад кандидатові на те, що він буде поставлений на службу престолу. Вміжчасі братія співали тропарі. Опісля наступило висвячення. Єпископ поклав свій омофор на голову піддиякона, перехрестив його тричі та, положивши праву руку на його голову, відспівав молитву: "Божественна благодать, що завжди уздоровлює хворих та доповняє те, чого недостає, поставляє побожного піддиякона Даниїла в дияконство: помолімось отже за нього, благодать Пресвятого Духа й кажімо всі: Господи помилуй." (тричі).

Тоді єпископ поблагословив його тричі, відтак прочитав другу молитву. Новопоставлений диякон ліг хрестом на землю, а над ним співали ектенію, в якій згадується його потреби: "Щоб милостивий Бог наш дав йому чисту, безплямну службу, Господеві помолімся."

Єпископ, відспівавши ще одну молитву над дияконом, вручив йому дальматику, орар, євангеліє та кадильницю, за кожним разом відмовляючи відповідну молитву і додаючи: АКСІОС — гідний!

Від тоді диякон брав участь у Службі Божій. Проказував ектенії та тримав дискос при Святому Причасті своїх родичів.

Коби він справді був гідним та щоб Г. Бог не жалував нам гідних священослужителів, просімо Господа!

ДЕНЬ ПРОФЕСІЇ

У неділю 13 вересня, два молоді Василіяни вступили невідклично на дорогу життя, якою вже пройшли св. Василій, св. Йосафат та численні їх наслідники. Брати Августин Царук і Тадей Налепа торжественно склали вічні обіти в каплиці Колегії св. Василія Великого у Вестоні в присутності членів родини, Василіянської братії (нової, численнішої родини), студентів та гостей.

Неопрофеси: бр. Августин Царук і бр. Тадей Налепа, ЧСВВ.

Підчас Служби Божої, що її велично співав хор парохії св. Василія під проводом п. Гарасовського, після тропарів, монахи ввели кандидатів перед престіл, де вони припали лицем до землі. Вони ж у Божій приявності! Приступають, щоб скласти Йому обіти. Хто ж вони, що сміють таке робити? "...согріших Отче на небо і перед Тобою, спаси мя" співає братія в імені припавших кандидатів. Не вони самі приступили, а Бог їх покликав. Витривавши час проби, Бог приймає їх до вибраного стану.

Настоятель в імені головного настоятеля Чину, о. Протоархимандрита Атанасія Великого ЧСВВ та неначе в імені самого Бога питає:

— Пощо прийшли ви, браття?

— Бажаємо монашого життя, чесний отче.

— Хочете стати подібними до ангелів і бути зачисленими до монашої спільноти?

— Так, при Божій поможі, чесний отче.

Настоятель вичисляє трудноші монашого життя, і пригадує їм, що словами легко обіцяти, але виконати трудно. На запити, чи вони годяться остатися в Чині до смерти, остатися непоодружимими, послушні настоятелям і Правилам, не шукаючи своєї матеріяльної вигоди (бути вбогими), кандидати відповідають: — Так, при Божій поможі. Настоятель пригадує їм науку Христа, що хто раз прилав руку до плуга, нехай не завертає. Нехай же вони беруть свій хрест і йдуть за Христом.

Помолившися за них, відчиняє книгу. Брати Августин і Тадей, із рукою на св. Євангелії, перед утаєним Христом, обітують Богові ПОСЛУХ, ЧИСТОТУ й УБОЖЕСТВО, вірність св. Римському Престолові, і що не будуть старатися про уряди чи достоїнства. Тоді настоятель узяв ножиці і поклав на Євангеліє. Професи три рази подають ножиці настоятелеві. Аж за третім разом настоятель обтинає трохи волосся на знак їхнього зречення й невідкличного рішення. Тоді проказуючи відповідну молитву за кожним разом, настоятель подає їм параман, нагрудний хрест, мантію, шапочку, каптур, вервицю, ручний хрест, свічку та устави Чину. Це монаша зброя. Із цим вони почнають монаше життя. Цею зброєю будуть боротися з дияволом. Із нею підуть до гробу.

Брати лягли на землю в формі хреста. Їх накрили чорною плахтою, а браття співали стихи з парастасу, пригадуючи всім, що вони вже померли для світу, та народилися другий раз для Бо-

га. для служби Церкві й народові.

Брат »Августин Роман Царук син Михаїла та Єви Царук. Батько його, Михаїл Григорій, був членом Третього Чину Св. Василія Великого. Упокоївся в Бозі 12 квітня цього року, не дочекавшися радісної хвилини професії свого сина. Але професія монаха, це свято також і на другім світі, і немає сумніву, що батько тішився там сином більше, ніж міг би був на цьому світі. Брат Августин народжений 11 липня 1943 року, вступив до Чину 1958-го року. Перші обіти склав 12 травня 1960 року.

Брат Тадей Михайло Налепа є сином Івана й Теклі Титениш. Народжений 11 серпня 1942 року, вступив до Чину 5 вересня 1959 року. Перші обіти склав у Мондері 14 травня 1961-го року. Обидва монахи починатимуть другий рік філософії в Оттаві.

Молодим монахам: МНОГАЯ ЛІТА!

(Бр. Висаріон Кравець, ЧСВВ)

ЗНАМЕННИЙ ПОСТУП НАУЧНОГО ЗАВЕДЕННЯ АКАДЕМІЇ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ В АНКАСТЕР

Треба з приємністю підкреслити, що це вже другий із черги шкільний рік, що в ньому всі студентки Академії Сестер Служебниць в Анкастер закінчили з успіхом 13-ту клясу. Крім цього загального, дуже задовільного успіху, наша Академія зайняла перше місце серед шкіл в Анкастер, бо здобула дві стипендії Онтарійської Провінції. Ці стипендії одержують тільки ті студентки, що пишуть вісім або більше предметів із виспом поверх 80 відсотків у загальному розчисленні.

Студентка, Марія Кляра Дугас, що своїми окремими здібностями вирізнялася протягом п'яти років науки в Академії, закінчила з відзначенням 13-ту клясу — її пересіч із дев'ятьох предметів 89.3 відсотків. Марія думає продовжувати студії на Торонтонському Університеті та студіювати модерні мови.

Студентка, Сестра Константина (Ірина Марія Навроцька) також із відзначенням закінчила 13-ту клясу. Її пересіч із десяти предметів — 85.5 відсотків. Сестра Константина була студенткою Академії Непорочного Серця Марії у Вінніпегу, та недавно закінчила новіціят Сестер Служебниць в Анкастер. На Торонтонському Університеті Сестра Константина буде студіювати математику та природу.

Обі студентки, крім стипендій Онтарійської Провінції в сумі по $400.00 одержали також окремі стипендії від Колегії св. Михаїла в Торонті в сумі $2.668.

Всі Абсольвентки Академії задумують і надальше продовжувати студії та, в залежності від особистого заінтересування, одні вписалися на педагогічні курси, другі до шкіл для медсестер, як також на лабораторійні курси.

Цей гідний відзначування факт щераз потверджує, що Академія Сестер Служебниць в Анкастері наполегливою працею та стараннями Сестер і вчительського складу послідовно стремить стати одною з найліпших шкіл. А виспи іспитів та вдячність батьків нехай будуть нагородою для Всеч. Сестер за їх труди.

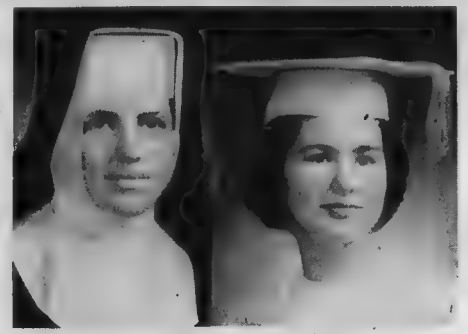

Сестра Константина

Марія Кляра Дугас

ВАКАЦІЙНА ДІТОЧА ОСЕЛЯ

Оттава, Онт.

Серед пісистого гірського краєвиду західнього Квебеку, в прегарній котловині над озером Нюкомб, 30 миль на північ від Оттави, розлягся веселий дитячий гомін. Це вакаційна оселя парафії церкви св. Івана Хрестителя в Оттаві. Ще тому п'ять літ увесь простір фарми був пустарем, порослим лісом, долина підмокла вкрита непрохідними густими хащами, беріг озера зарослий болотяною рослинністю. Тільки на узбіччі гори була прочищена від лісу площа з будинком, у якому приміщено кухню, просторі кімнату і кілька спалень на першому поверсі. За кілька останніх літ уся ця площа змінилася до непізнання. Де були болота й мочари, там просторі площі до ігор. Де був ліс, там тепер культурний парк. У сусідстві незайманого лісу виросли чепурні будинки, деякі з них призначені для родин, в одному приміщена каплиця й помешкання для священика, а два просторі будинки серед сонячної площі призначені на вакаційні оселі для дітвори. Уся ця перемін з дикого пустаря на зразкову оселю серед чудової природи, що нагадує наші любі Карпати, це діло невтомної і плянової кількалітньої праці нашого пароха о. Володимира Шевчука ЧСВВ. Від першого року своєї праці для української католицької парафії в Оттаві о. В. Шевчук звернув окрему увагу на виховання дітей та запляновав використати площу фарми на організацію вакаційної оселі. Завдяки своєму організаційному хистові о. В. Шевчук придбав на розбудову фарми конечні засоби (понад $15.000.00), подбав за вироблення відповідних планів найкращими знавцями, сам наглядав за роботами, а часто сам працював фізично зі своїми парохіянами, що жертвували свою працю, на впорядкування оселі. Нині фарма нашої парафії в Оттаві належить до найкращих цього роду відпочинкових осель.

Минулого року відбулася там перша двотижнева оселя, що її вела пластунка пані Люба Качан. Цього року зголосилося подвійне число дітей. Перші два тижні відбули свою оселю хлопці. Їх провідниками були пп. Микола Смирнів і Віктор Молчанко. У наступних двох тижнях відбули свою оселю дівчата. Провідницями їх були п-і Анна Малик, Анна Тхорівська і панна Селлі Тхорівська. Прохарчування дітей було під зарядом п-і Марії Бриней, а головним інтендентом був її чоловік п. Степан Бриней. На обох оселях панував зразковий порядок і дисципліна. Час був використаний пляхово. День зачинався Службою Божою. По сиданні відбувалися лекції науки релігії й української мови. Решта дня була виповнена іграми, забавами, прогулянками і плаванням. При тому п. Микола Остапик давав лекції правильного плавання і рятівництва. Крім цього діти були заняті ручними роботами, як: вишиванням, плетенням, малюванням, рисуванням і т.п. Під кінець оселі виховниці робили виставку дитячих робіт. Дуже приємними були дитячі пісні й деклямації на закінчення оселі.

Тут належало б висловити вдячність батьків управі оселі; а головно Всч. о. Парохові за те, що наші діти мали змогу перевести кілька тижнів своїх вакацій далеко від міської задухи та подихати свіжим повітрям — запахом живиці, налюбуватися свіжою зеленню, плавати в чистій воді, збирати в лісі малини, наслухатися пташиного співу, словом — зживатися з природою та радіти її красою.

Ю. Теслева

ЮВІЛЕЙНИЙ ОБХІД — НЕСПОДІВАНКА

Торонто, Онт.

Усім торонтонцям та й багатьом із-поза Торонта відомий із праці в католицьких організаціях голова БУК при ц. св. о. Миколи п. Михайло Бозьо. То й не диво, що на несподіванку для Панства Бозів, яку зорганізували їм вдячні приятелі-односільчани з нагоди 15-річчя їх подружнього життя, зійшлася повна заля приятелів та гостей. Треба сказати, що організатори знали своє діло основно, бо подбали про правдиву несподіванку: приїзд родини п-ва Бозів аж із далекого Денверу в Колоредо, ЗДА.

Панство С. і М. Бозьо

Писав колись св. ап. Павло до Коринтян: "Братця... ви знаєте родину... що посвятилася на послуги Святим. Коріться таким людям і кожному, хто співпрацює з ними... Такі люди заслуговують на вашу пошану" (I Кор.). Таке можна сказати і про примірну родину Панства Бозів. Вже те одне, що вони мають за тих 15 років подружнього життя шостеро дітей, заслуговує на нещу похвалу: хто ж бо сьогодні на таке важиться? А всі ті діти ходять за понукою Родичів Божими дорогами — до церкви і католицької школи. Пані Зоня не тільки тримає той великий тягар на своїх плечах, але ще й веде силеп. Пан Михайло знов дбає про домашню "дисципліну", є головою БУК-у довгі роки. Поширює католицьку пресу і книжку (напр. приєднав понад 50 передплатників СВІТЛУ!), належить також до інших добрих організацій і є завжди там, де треба прикласти руку для християнського діла: чи це буде празник в Анкастер, чи паломництво до Св. Землі, чи інша яась така справа. В другому своєму склепі п. Бозьо викинув зразу протихристиянські газети і книжки та магнав їх продавців, хоч із невеличкою матеріяльною стратою для себе. Бо дійсний католик не сміє продавати аморального хламу нехристів!

У суботу 12 вересня ц. р. простору залю під ц. св. о. Миколи виповнили щерть поважані гості несподіванки. Тостмастером прийняття був інж. О. Клюфас. В імені неприявного Владики говорив синкел єпархії о. прел. В. Філевич. Знамените, дотепне й апостольське слово виголосив о. прел. В. Липський. Далі говорили від ЛУКЖ п-ні гон. С. Куник, від БУК секр. В. Дідюк, від Лемківщини о. ред. І. Сиротинський, від Бр. св. о. Миколи п. П. Івахів. Прочитано також деякі привіти, напр. зворушливий лист о. д-ра В. Дзюби з Англії: виявляється з нього, що і там п. Михайло не щадив рук для католицької праці, коли ще пробував в Англії.

Щиро бажаємо милій і багатолюдній родині Панства Бозів усякого Божого добра й ласк та щоб ми дочекалися справляти їм іще й 50-річний їх ювілей!

Гість

ПОДЯКА

Із глибини наших сердець складаємо щиру подяку ініціяторам і організаторам ювілейного прийняття в 15-річчя нашого подружнього життя, дорогим приятелям: п-ву М. Сухий, п-ву В. Гавло, п-ву І. Габер, п. інж. О. Клюфасові, господареві цього гостинного приняття. Всесв. о. прел. синкелові В. Філевичеві, о. прел. протопресв. др. Б. Липському й о. ред. І. Сиротинському, котрі своєю ласкавою приявністю і своїми щирими словами причинилися до звеличання нашого ювілею.

Наша щира подяка представникам Українських Католицьких Організацій пані С. Куник, п. В. Дідюкові, п. П. Івахову за щирі слова признання й звохоти.

Особливу подяку складаємо нашим дорогим родичам, сестрі і швагрові, що не жаліли труду та зволили приїхати до нас із далекого Денверу в Колоредо.

Щира подяка всім Вам, Дорогі Земляки, Приятелі і Знайомі, що причинились до цього радісного й незабутнього для нас родинного дня.

Нехай ласкавий Господь і Пре-

чиста Діва Марія Неустанної Помочі, Котрій ми завдячуємо всі наші благодаті, зсилає на Вас усіх свої щедрі ласки та нагородить Вас небесним добром за Ваші щирі серця для нас у цей радісний і незабутній для нас день.

Родина Бозьо

НОВЕ ПОДРУЖЖЯ

Борщів-Голден

Дня 25-го липня ц. р. подружилися Мирослав Сливка і Діяна Джьобер. Вінчання відбулося в церкві св. Івана Хрестителя в Борщеві, Алта., у приявi пароха о. Є. Білика ЧСВВ.

Молодий є сином примірної родини п-ва Василя й Марії Сливки (з дому Євчин) у Борщеві. Змалку Мирослав часто послугував у церкві при священикові, а опісля став учителем і учителював у Голден. Молода є дочкою п-ва Петра і Софії Джьобер (із дому Куций) з Голден, де й належать до римо-католицької парафії.

Весільних забав було дві: одна в день вінчання у Голден, а одна тиждень пізніше в парафіяльнім Народнім Домі у Борщеві. На цій другій забаві на заклик п. Петра Євчина переведено збірку на українську католицьку пресу. Зібрану суму $17.24 розділено по половині на "Українські Вісті" в Едмонтоні і СВІТЛО в Торонті.

Молодому подружжю бажаємо веселого, успішного і Богом благословенного довгого життя.

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ П-ВА ВАСИЛЯ Й АННИ ОЖІБКІВ

Едмонтон, Алберта

10-го червня 1964 року, після Служби Божої в катедрі св. свящ. Йосафата, о. Юрій Ковальський, парох, уділив церковного благословення п-ву Василеві й Анні Ожібкам, сприводу 50-річного ювілею їх подружнього життя. Ювіляти їх родина та знайомі приступили до Св. Тайн, дякуючи Всемилостивому Богові за одержані ласки та опіку впродовж минулих 50 літ подружжя та заразом благали Божого благословення й надалі.

Того вечора, на запрошення родини, велике число гостей заповнили простору залю, повеселитися з ювілятами, пригадати добробут та злидні минулих літ, та зложити їм щиро-сердечні побажання.

Господарем вечора був п. Олекса Чолак, мейор Лемонту, який із великим успіхом перевів хід гостини, перечитуючи різні листи-телеґрами м. і. від Свт. Вітця, оо. Василіян, СС. Служебниць, прем'єра міністрів, к. прем. Діфенбейкера, прем. Меннінґа, лефт. ґов. Пейджа, послів Томина і Скорейка та б. ін. Далі закликав бесідників до промов. Промовляли: п. Василь Гавреляк, мейор Едмонтону, п. Василь Лазовський, односельчанин та довголітній приятель ювілятів, п. Андрій Швець, дружба, п-і Р. Матішак. Всч. о. Ю. Ковальський склав побажання від Преосвященного Кир Ніла та від парохії, о. Ісидор Дзядик ЧСВВ від Отців Василіян, та о. Василь Чопей, колишній парох церкви в Лемонті, де ювіляти перебували довгі літа.

Панство В. і А. Ожібко

Син ювілятів Петро в англійській мові склав родичам побажання та подякував їм за гарне й побожне християнське виховання, а молодший син Мильон в українській мові. Накінець сам ювілят подякував своїм дітям за приготування гостини, отцям та гостям що прибули й звеличали їх торжества, а головно дякував Богові за ласки та опіку за минулих 50 літ подружнього життя.

Між гістьми, крім згаданих синів, були ще дві заміжні доньки ювілятів: Михайлина Мищій та Стефанія Винник із Брентфорду, Онтаріо, та 11 унуків. Одна внука, донька сина Петра, Преподобна Сестра Берніта у Згромадженні Сестер Служебниць, прислала гарний ґратуляційний лист для ювілятів.

Ювілят приїхав до Канади 1912 року 21-літнім юнаком, та осів у Вінніпеґу. Відтак прибув до Едмонтону, де через 3 роки працював для міста. 10-го червня 1914 року молодий юнак Василь та панна Анна Литвин, донька Петра та Катерини Волан, одержали Св. Тайну Подружжя в Лемонті від о. Крижановського ЧСВВ. Дружбами були: Михайло Литвин та Андрій Швець, а дружками тепер п-і Франка Косовська та п-і А. Музика.

По вінчанні молодята поселилися на гомстеді в Дарлінґ в Алберті, де від 1915 до 1928 року тяжкою мозільною працею обробляли землю, вигодовували та виховували свою родину, та попри те зорганізували церковне та громадське життя, набули цвинтар, постаралися від уряду про пошту та зорганізували школу, де ювілят виконував обов'язки шкільного довіреного.

Від 1928 до 1949 р. фармували ювіляти в місцевості Лемонт. Тут зорганізували вони парохію св. Івана, а в 1938 р. перебудували стару школу на першу тимчасову церкву. Першим її парохом був Прп. о. М. Когут ЧСВВ. Священики, вертаючись до Мондеру по відправленні богослужень на кольоніях Скаро, Делф, Лішор, Пено і і., все заходили на нічліг до гостинного та побожного дому п-ва Василя та Анни Ожібків.

1949 р. перебираються ювіляти на постійний побут до Едмонтону. Перших 4 роки п. Василь працював у Державному Парку в Бенф, а відтак 6 років в Едмонтоні при парляменті. 1960-го року залишив працю, щоб останні роки перебути на заслуженім відпочинку по довгих і тяжких роках праці.

Ювілят, попри свою родину, має ще дві сестри: п-і М. Литвин у Ст. Майкел, та п-і К. Сірінк у Лемонті, брата Петра в Польщі, та брата Івана в Галичині, від якого не мав жадної вістки від 1918 року, аж недавно одержав від нього листа.

Ювілятка має 6 братів — Івана, Михайла, Андрія, Григорія, Василя та Дмитра Литвинів.

П-ву Василеві й Анні Ожібкам ґратулюємо сприводу їх золотого ювілею подружнього життя та молимо Всевишнього і Матінку Божу, щоб обдаровували їх своїми обильними ласками ще на многі літа!

Гість

Вручення пугиру найбільш активному відділові УКЮ зі Су-Сент-Марі — в Оттаві. Вручає дух. асистент УКЮ о. П. Грабець ЧСВВ.

ВЕЛИКА ВТРАТА ЧИНУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

о. Арсеній Антін Кулибаба

Василіянський Чин поніс знов велику й болючу страту з ненадійною смертю о. Арсенія Антона Кулибаби, що впокоївся у Бозі 14. IX. 1964 в головному манастирі Чину св. Василія Вел. в Римі.

Цей визначний єромонах походив із села Ласковець, Теребовельського повіту в Галичині, що видало між обома війнами цілий ряд василіянських ченців, вихованих у відомому Місійному Інституті ОО. Василіян у Бучачі. Народився він 29 липня 1911 в родині одного з найвизначніших ласковецьких провідників та патріотів Дмитра і Теодосії Яцентої. Із ранніх літ виявляв замітний нахил до побожности й науки. По скінченій народній школі, до якої зачав ходити у днях української державности 1918-19 рр., та по 4-ох гімназіяльних клясах бучацького Інституту в 1921-25 рр. під проводом незабутнього префекта о. Іринея Готри (тепер у Ґленкові, Н. Й), вступив він до Василіянського Чину в крехівському манастирі 6. IX. 1945 і в цій початковій духовній школі монашого життя отримав якнайкращу заправу до всіх законних чеснот від глибоко духовного вчителя о. Миколи Лиска (тепер у василіянському манастирі в Іваях у Бразилії). По зложених перших законних обітах 18. VIII. 1927 відбув молодий чернець Арсеній вищі гімназіяльні студії в василіянському клясичному ліцеї у княжій обителі в Лаврові в рр. 1927-30 та дворічний курс схолястичної філософії в добромильському манастирі (рр. 1930-32). Торжественні монаші обіти зложив він на новорічне свято св. Василія Вел. 1933 р. в лаврівському манастирі, де в перерві між своїми студіями навчав у шк. р. 1932-33 латинської мови та інших гімназійних предментів. Богословські студії відбув у кристинопільському та жовківському манастирях у рр. 1933-36 та отримав священичі свячення з рук світлого перемиського єпископа Йосафата Коциловського 21. V. 1936.

Перша Служба Божа в рідному селі була для о. Арсена найкращим духовним переживанням, бо для статочного його батька той день був заслуженим вінцем його світлих чеснот і пошани в цілій громаді: тепер його власними слідами пішов за ним до василіянського Чину молодший брат Петро... Вслід за тим він був висланий на вищі богословські студії в Римі та завершив їх у 1936-38 рр. з найкращими успіхами на Григоріянському Університеті. З поворотом до Галичини став о. Кулибаба професором богословія в лаврівському манастирі головно в ділянці біблійних наук і після совєтської окупації восени 1939 р. продовжав свою світлу навчальну працю з переїздом василіянського богословського заведення до Оломунця і Праги в рр. 1939-43. При тому сповняв він уряд секретаря й дорадника при настоятелеві оо. Василіян у Чехії о. Павлові Миськову та заблистів проповідницьким і письменницьким хистом. У 1943 р. вернувся покійний до кристинопільського манастиря, де були приміщені богословські василіянські студії, і тут остався у страшних роках повороту кому-

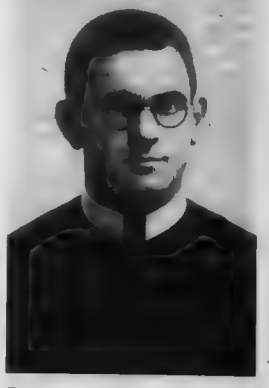

Бл. п. о. Арсеній Кулибаба, ЧСВВ

ністичної влади й повоєнної руїни, щоби бути при своїх вірних до останка. У 1946 р. насильно виселений на окраїни повоєнної Польщі десять літ від священичу працю у Вальчу й околиці, як відзначений до варшавського василіянського манастиря в 1958 році обнув уряд нотаря в церковному суді при варшавській архидиецезії. Вкінці в літі 1963 р. прибув знову до вічного міста на намісника архимандричого манастиря і заіменований дорадником літургійної комісії при Свящ. Конгрегації Сх. Церкви. Ненадійна смерть перервала нитку його життя саме тоді, коли мала розгорнутися його компетентна праця в обрядовій ділянці у зв'язку з рішеним Всел. Собору і Українського Католицького Єпископату.

Покійний о. Кулибаба був людиною постійної молитви і жертвеної праці, високої особистої культури і скромної вдачі. Зокрема залишив по собі великий жаль у молодих серцях василіянських богословів, що ними по батьківськи опікувався, і питомців Української Папської Семінарії, яким ще перед несподіваною смертю проводив у духовних рокових вправах у днях 1-8 вересня.

Похоронний чин відправив Преосв. Августин Горняк ЧСВВ, апостольський екзарх для Українців-католиків в Англії, а останнє цілування ВПреосв. Митроп. Амвроз Сенишин, ЧСВВ, з Філядельфії, у прияві українських католицьких ерархів: Митр. Максима Германюка з Вінніпегу, Архиеп. Івана Бучка, еп. Ніла Саварина, ЧСВВ з Едмонтону, Андрея Роборецького з Саскатуну, Мсра Ді Ваджйо від Сх. Конгрегації, Всч. о. д-ра І. Хоми у заступстві ВПреосв. Митроп. Йосифа Сліпого, Мсра Ю. Мілянника від Конгр. Монахів, Йосифа Мартинця, ЧСВВ з Бразилії та Андрея Сапелика з Аргентини, всієї василіянської спільноти на чолі з Впр. о. Протоархимандритом Атанасієм Великим, ОО. Салезіян, ОО. Студитів, обох Українських Папських Семінарій, СС. Василіянок, Служебниць і Катехиток та інших латинських Чинів. Гарячі молитви, сердечний біль і ясні сльози супроводили скромну домовину з тілом Покійного до василіянської гробниці на головному римському кладовищі. Маленька квіточка, його власною рукою зірвана на квітці ласковецького поля при пращанні з рідним селом у часі відвідин 1958 р., спочила на віки з незабутнім нашим Братом у Христі і ревним робітником на евангельській ниві. Не менш зворушливі були поминки Покійного у василіянській церкві у Варшаві, що ледве могла помістити зібрану звідусіль жалібну громаду на завпокійну відправу за о. Арсена. Своєю милою здачею, простолінійним і отвертим характером, відчутливим і отвореним для всіх серцем, життям сповненим віри, молитви й посвяти, а надівсе подивугідним спокоєм у досвідах і тривогах, увійшов Покійний у сердечні глибини соток і тисячів відданих душ та останеться для своїх і чужих невиджалованою стратою в житті та надійним заступником перед Богом. Вічна Йому Пам'ять!

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Вінніпег, Ман.

8-го квітня ц. р. вспокоївся у шпиталі "Вікторія" бл. п. Олекса Падруський, проживши 60 років. Ця тяжку втрату болюче відчула дружина Покійника — Марія та дочка Оля, заміжня за п. Володимиром Пащаком. Похоронні Богослужения відслужив Всесв. о. монс. Р. Добрянський, парох церкви Покрову Пречистої Діви Марії. Тіло Покійника спочило на цвинтарі Св. Родини.

Вічна йому пам'ять!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Спедден, Альберта

Дев'ятнадцятого травня ц. р., у Вилна шпиталі відійшов у вічність Дмитро Левицький на 73 р. життя. Покійний народився 2-го листопада 1890 р. в с. Яструбичах сокальського повіту.

Покійний був широко знаний і загально шанований, один із основників церкви в Спедден, кілька разів вибираний на муніципального радного, був председателем ради а також шкільним довіреним. Прибув до Канади 1908 р., вісімнадцятилітнім юнаком. Належав до тих Українців, що привезли з рідного краю взірцеве релігійно-моральне виховання, національну свідомість та любов до традиційної української католицької Церкви.

Перше свої заняття знайшов у Саскачевані при будові доріг, на зиму приїхав до Алберти до праці в копальних вугілля. По першій війні на вугілля не було збуту і він маючи досить вільного часу вибрався до Спедден у відвідини сестри Ксені, замужньої Кузьма. У Спедден познайомився з панною Іриною, дочкою Тадея й Магди (з дому Галян) Іванишин, родом із Пилатковець, борщівського повіту, що замешкали тут ще 1912 р. Вінчання відбулося 14 серпня 1918 р. і від тоді в цій околиці провів решту свого життя.

Бл. пам: Дмитро Левицький

Молоде подружжя поблагословив Бог шістьома діточками: три хлопчики і три дівчинки. Найстарший на третьому році життя помер, оставші тішаться добрим здоров'ям, за професією Іван — господар, Василь — інженер працює в Ванкувері, Б. С. Дочки: Розалія (замужня Габа) — доглядачка хворих, працює у Вилна шпиталі. Маргарета й Іванна покінчили фармацевтику і працюють в Едмонтоні. При вмираючому була вся його родина, на руках дочок Дмитро й віддав Богові духа.

Вечором 21 травня о. К. Стангрет відправив панахиду і в короткій проповіді підкреслив жертвенність Покійного на релігійні цілі та національне виховання молодого покоління.

Службу Божу і похорон відправили Всч. о. К. Стангрет і о. С. Дзядик ЧСВВ. Небіщика похоронено на парафіяльному цвинтарі.

Підчас обіду головними промовцями були оба священики. Покійного оплакують: дружина Ірина, два сини, три доньки, 5-ро внучат, брат Теофан, сестрінка Агафія (монахиня) і братанич Степан. Спи дорогий мужу й батьку, хай земля Канади буде тобі легкою.

ПОДЯКА

Родина дякує за вінки, цвіти, за допомогу та співчуття. Всечесним Отцям, за їх труд і скріплення нашої віри своїми цінними проповідями. Хай Бог вам усім заплатить сторицею.

Дружина Ірина й діти

ВП. П. ЄВА ЛАЩУК

Краків, Алта.

24-го червня, ц. р. померла в шпиталі Юніверситі в Едмонтоні бл. п. Єва Лащук, жінка Михайла та мати 4-ро дітей: Марії, Анастасії, Стефана й Єлисавети. Перед смертю прийняла Св. Тайни. У п'ятницю вечором, 26-го червня о. Ю. Слота ЧСВВ відправив над тілом парастас у Парк Меморіялі в Едмонтоні, до якого співав хор під проводом п. Василя Курила. Наступного дня відбувся похорон покійної із церкви в Кракові, Алта., що його відслужив о. парох Сильвестер Кужель ЧСВВ і мав прощальну науку. Похована на місцевому цвинтарі. По відправі був обід, на якім зібрано на СВІТЛО 11.00 долярів.

Покійна Єва Лащук народилася 14 квітня 1920 як донька Григорія й Марії зі Стоцьких, із села Увин, пов. Броди. Приїхали до Канади 1913 р., поселилися в Смокі Лейк, а відтак перенеслися до Гайнс Крік. Єва віддалася за Михайла Лащука 21-го жовтня 1939 р. і обоє замешкали в Ендрю, Алта., на фармі. Належали до парафії в Кракові та були добрими парафіянами, а Покійна любила дбати про церкву, чистила її та завжди була готова до послуг. Лишила по собі ім'я доброї, щирої та працьовитої сусіяки і тому була широко знана. У такому дусі виховала і своїх дітей. Лишила в смутку, крім осиротілих дітей усіх уже старших, ще 8 братів: Луцька, Івана, Василя, Михайла, Петра, Олексу, Стефана і Павла та 4 сестри: Анастасію (Фрикас), Анну (Ериксон), Марію (Сирняк) і Ольгу (Гантер). Нехай спочиває з Богом а її пам'ять нехай буде вічна між нами!

Бл. пам. Єва Лащук

ПОДЯКА

Ми, діти і муж Покійної, почуваємось дуже вдячні всім, які віддали останню прислугу нашій любій Мамі й Жінці. Особливо дякуємо Всч. ОО. Ю. Слоті і С. Кужелеві, нашому парохові, за відправи, всім за цвіти та Служби Божі, за влаштування обіду, п. М. Смоликові з Парк Меморіял за дбайливу обслугу, хорові п. Василя Курила та за кожне слово співчуття і участь у похороні нашої Мами. Мільці і Стефанові Стоцькому за опіку над Покійною, коли лежала хвора. Всім їм нехай заплатить Господь!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Григорій Савчук, 92-літній піонер у Мондері, Алберта

Із кожним роком, місяцем, тижнем, навіть днем меншає число наших дорогих піонерів, що приїхали на початку нашої еміграції до Канади, тих, що невсипуще трудилися, щоб здобути кращу долю для своїх рідних. Маліє число піонерів, що вірно зберігали свою віру, церкву й національну окремішність у Канаді, де так легко можна було втратити одне й друге. Вже чимраз менше в Канаді тих, що перші будували залізниці, ставили мости, з великим трудом корчували ліси та орали прерії, щоб на їх місці засіяти золотоколосу пшеничку, щоб зробити Канаду такою, якою вона тепер є, країною культури й добробуту.

Один із таких незабутних піонерів бл. п. Григорій Савчук попрощався з цим світом, засмотрений Н. Н. Тайнами в мондерській шпиталі 6 липня ц. р., на 92 році життя. Коротку згадку його життєвого шляху разом із світлиною подаємо тут дорогим читачам, знайомим та кревним покійного.

Бл. п. Григор Савчук народився 22 березня 1872 року в подільському селі над річкою Нічлавою, в Ланівцях, Борщівського повіту. Це велике й заразом свідоме село, що мало понад 1000 родин. Там була простора мурована церква, читальня й захоронка, що її провадили Сестри Служебниці.

Покійний Григорій по скінченні військової служби жениться зі своєю дорогою подругою Марією Тарнавською з Мушкатівки в 1897 році. В 1901 р. ціла родина Савуків виїжджає до Канади, себто родичі покійного з дітьми, семи синами і двома дочками. У Канаді замешкали на гомстеді в околиці Нового Києва. Покійний Григорій не бував довго на фармі, але переноситься до Мондеру на сталий побут і там як знаток купує млин, щоб дати людям вигоду могти змолоти собі муки зі свого збіжжя. Наглядне було Боже благословення на його праці: довший час він провадить млин, заробок має вистарчальний, щоб утримати свою родину, яку дав йому Бог. Було 10 діточок, що з них троє померло, а семеро живе. Імена його дітей: Йосиф Савчук, що учителює в Мондері, Іван Савчук, учитель у Нанаймо Б.К., Михайло Савчук у Ванкувері, Едвард Савчук у Фенні Бей, Б.К. Дочки: Розалія Стрільчук, що по смерті мужа невтомно по-

святилася доглядові стареньких родичів, не бажаючи віддавати їх у чужі руки до старечого дому. Дальше є Вероніка Розщипале в Нанаймо Б.К. і Стефанія Стрільчук, що живе в Мондері.

Покійний іще попращав трьох братів Миколу в Мондері, Івана у Вегревил і Семена, що проживає у Вінніпегу. Лишив 10 внучків і 9 правнуків.

Бл. п. Григорій відзначався глибоким релігійним життям. Хоч уже дев'ятдесятка літ, а він ще приходив дрижачими ногами до церкви як також і до Святих Тайн. Ще в 1910 році щедрою жертвою причинився до будови церкви так і до кінця життя любив свою Церкву. Також не байдуже було йому національне життя. Коли мондерська громада не могла спромогтися в початках на купно площі під Народний Дім, то він урятував ситуацію і сам заплатив за площу, на якій сьогодні стоїть новий Народний Дім.

Похоронні богослужби відправив о. парох Євген Кушко ЧСВВ. Відправлено в церкві в середу вечором парастас, у четвер Службу Божу співану та працальне слово й докінчення похорону. Після похорону був у Нар. Домі поминальний обід. По обіді промовляв о. В. Каменецький ЧСВВ, згадуючи примірне життя покійного. Учасники похорону зложили свої жертви на нашу пресу, щоб заразом і подати до відома його приятелям і односельчанам про його перехід до вічности.

Нехай милосердний Господь прийме його душу там, де вже нема смерти, болю ні печалі, а життя безконечне.

ПОДЯКА

Оцим щиро дякуємо всім, що старалися влегшити останні дні побуту нашого Покійного на землі, доглядаючи його та відвідуючи в лікарні, як також усім, що взяли участь у його похороні. Нехай Господь заплатить.

Родина покійного
Григорія Савчука

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА
Станислава Берестянська

Дня 13-го вересня в Шикаго відійшла від нас на вічний спочинок бл. п. Станислава Берестянська. Залишила вона в глибокому смутку мужа Якова, троє дітей і четверо внуків. Похоронні Богослужения відслужено в катедрі св. о. Николая. Тіло поховоено на місцевому кладовищі.

Бл. пам. С. Берестянська

За стараннам п-і Стасини, братової покійниці, дня 22-го жовтня відслужено заупокійне Богослужения — "сорокоусти" в церкві св. Василія Великого в Торонті.

В. І. П.

Бл. пам. Емілія Гутрия

(Допис буде в наступному числі)

Якщо Ви маєте

РЕВМАТИЧНІ БОЛІ

Виріжте оце:

Одна 90-центова скринька для кожного терплячого!

У Сиракюзах, Нью Йорк, винайдено препарат для домашнього вжитку, який, — як каже багато терплячих людей в Канаді, Сполучених Штатах Америки і других країнах, — виявився дуже успішний. Багато повідомило про велику полегшу вже після кількох днів його замивання.

Пан Делано пише: "Щоб допомогти терплячим людям, я дуже радо, якщо ви ще не пробували моєї методи, вишлю вам повного розміру 90-центову пачечку по низькій ціні. Без жадних інших зобов'язань. Ця проба повинна вам допомогти".

Якщо це вам поможе, так само як багато каже, що їм помогло, ви напевно будете задоволені. Прямо виріжте це повідомлення і разом зі своїм прізвищем та адресою вишліть нам, додаючи тільки 25¢ за цю зразкову пачечку.

Адреса:

THE DELANO CO. LTD.
417 St. Peter St., Room 28
Montreal, Que.

ДЕЛЯНО Є УСПІШНИЙ ОСОБЛИВО ДЛЯ РЕВМАТИЧНИХ БОЛІВ!

УВАГА: Це є чесна, отверта й понад всякий сумнів оферта, яка повинна заспокоювати всім тим, які мають такі болі.

СВІТЛО THE LIGHT

Ukrainian Catholic MAGAZINE

The Increasing Role of Women in the Church

CONTINUED

By Bernard Dnibnenky, OSBM

Keeping in tune with the exhortation of Pope Paul VI that "we look to the restoration to her (woman Religious) of a more direct and fuller participation in the life of the Church, particularly in the liturgy, in social charity, in the modern apostolate, and in the service of brothers" — some 380 mothers general of American religious communities gathered recently to discuss the role of the Sisters in the present life of the Church. Invited as partners to the dialogue on the "emerging nun" were two-score "Sisters-Experts" — religious with advanced training or working in specialized assignments.

Questions discussed at this convention ranged from "What place should the Sister have in the modern Church?" to "Considering the outlook of contemporary American girls and women, how should the religious vow of obedience be understood?"

The superiors discussed themselves and their communities — but many more people outside of religious communities would doubtless be affected, at least remotely, by the success of their discussions — school children, parents, pastors, hospital patients and personnel amongst the foremost.

The extraordinary importance of the convention was reflected by the key-note speech made by the outgoing chairman of the major superior's conference, Mother Mary Consolatrice, B. V. M. "In this new era of the Church," she said, "we are to fulfill our gravest concern, our most joyous responsibility — to give to the world vibrant nuns knowledgeable about contemporary events, asking questions, seeking answers, expressing ideas, fearless in the security of responsible freedom."

Commenting on topics scheduled for discussions, Mother Consolatrice underscored such themes as the recognition of Sisters as responsible adults, the exchange of authoritarian government for "fraternal authority", the creation of purposeful involvement in the apostolate on the part of all religious "on all levels of age and rank," an open ear on the part of superiors to the ideas of all members of their communities.

"Increasingly, the Sisters have more dynamic and effective ideas for deepening the spirit of their communities through the medium of their apostolate," she said. "If this modern age needs to hear the religious as witnesses to Christ, they must be heard first of all in their own communities.

"They will be heard in joy and in freedom of intellectual and spiritual youth — intellectual youth that opens up minds to new situations and ideas better suited to handling the problems of a modern age; spiritual youth that will never grow old because it is of another world — because it is of the love of God."

The program of the conference consisted of two parts: a two-day symposium on the liturgy, and a three-day symposium on the American Sister in the Church.

The unity of the two parts — liturgy and updating — was pointed out by Sister M. Josetta, R.S.M., chairman of the first session. "By entering fully into knowledge and experience of liturgical reform," she said, "we will all be the more able to penetrate our mission and emerge with a clear vision of what Sisters can contribute to the Church as a whole."

What can the Sisters contribute to the Church as a whole? Not only they can, but should, contribute a great deal. This is apparent not only because of the varied and numerous congregations of them — but also because, and this is most important, they have dedicated their lives to Christian perfection which basically and in practice entails a continuous renewal and reform of self according to the eternal scriptural truths as reflected in the mind and desires of the Church of today.

We all wish them God-speed in these endeavors which may take a few generations to become accomplished.

Chateaubriand's „Genius of Christianity"

by A. Pekar, OSBM

"Unquestionably, my dear daughter, the most beautiful love was that of the man and the woman who issued from the hand of the Creator. A paradise had been prepared for them. Innocent, immortal and perfect in soul and body, they were suited in every respect; Eve had been created for Adam, and Adam for Eve.

If they however, were not able to remain in the state of happiness, then which couple after them could?"

These utterances of human sentiment by the famous Romantic writer and statesman, Francois Rene de Chateaubriand (1768-1848) infused new life in the static faith of his readers after the French Revolution.

Like many before him, Chateaubriand had acquired his virtue through calamity. After his return from the U.S.A. in 1793, the Revolution forced him into exile in London. Here, he lived "in the most abject misery", removed from his religion and God, embittered against the whole world. But the news of the death of his beloved mother caused his unexpected conversion.

"His heart was moved by the recollection of his childhood days and the pious memories of his mother. In comparing the emptiness of his soul created by false philosophy with the former ineffable peace of his religion his cruel doubts were dispelled in a vale of tears." From his Preface to the Genius of Christianity; "I wept, and I believed."

In 1801 he returned to Paris and published his first story, "Atala". Suddenly, all France was captivated by the richness, expression and elegance of his style which paved the road to fame and success. He touched the proper chord in the French heart and the people loved him. Chateaubriand accepted the challenge of his age, producing the epoch-making book, "Genie du Christianisme" (Genius of Christianity, Paris 1802, 5 vols.).

The true apologetic value of this book is relative. However, its impact on the mind of the people during his century was dynamic for it came at the right moment.

During the eighteenth century, the trend to destroy Catholic dogmas by ridicule caused cultivated minds to be deluded. By his sincere conversion, Chateaubriand proved that this derided religion was the most beautiful and "the most favorable to freedom, the arts, and letters."

Chateaubriand was a master of the sentimental style, reaching the depths of the human heart by his moving descriptions.

"Simaghan's daughter (a young Christian Indian) had recourse to the God of the Christians; she prostrated herself upon the ground, uttering a fervent prayer to the Mother and the Queen of Virgins. O Rene, from this moment, I (a Natchez Indian, a Pagan, who loved Atala) experienced a wonderful feeling for a religion which, in the forests and in the midst of the privations of life, imparts a thousand blessings to the unfortunate; of a religion which, withstanding the torrent of the passions, suffices to conquer them when all else is in their favor.

Oh, how divine the simple savage, the ignorant Atala appeared to me. On her knees before an old fallen pine tree, as at the foot of an altar, she offered a prayer to her God for an idolatrous lover!

Her eyes raised to the stars, her cheeks brilliant with tears of faith and of love were immortally beautiful."

Chateaubriand embodied this sentimentalism in the revival of Catholicism during the Napolenic Era; and it worked miracles.

The hostile critic of "Genius of Christianity", Abbe Pradt had to admit that Chateaubriand "renewed religious interest throughout the world, establishing it on a firmer basis than it had formerly occupied; until then it had followed in the wake of society, and now, it marches visibly at the head." No wonder that some modern authors describe Chateaubriand as the prime factor in "the incarnation of the Catholic resurgence."

By idyllic sentiments and heart warming arguments, Chateaubriand convinced his irreligious century, that "it was undeniably an Infinite Wisdom which revealed faith as the source of all the virtues." Who can resist the realistic statement of the Indian, Chactas? "How weak is the man who is governed by his passion? How strong is he who relies upon God? There was more courage in that religious heart, withered by seventy-six years (of missionary life) than in all the ardor of my youth."

Chateaubriand truly believed that "there is no power but in conviction." Thus, his apology was an apology of the heart. He made the Catholic faith an object worthy of admiration. Therein, was his appeal and his force. He reached the confused mind through the broken heart.

He appealed to the enchanting powers of human imagination, concluding:

"Christianity is perfect; men are imperfect. Therefore, a perfect consequence cannot spring from an imperfect principle. Christianity is not the work of man!"

There were the final words with which Chateaubriand concluded his monumental and revolutionary, "Genius of Christianity". And it was followed by the Restoration of Catholicism in France and abroad.

Our Eastern Heritage

by Daphne D. C. Pochin Mould

One of the results of the schism that cut off great numbers of Eastern Christians from Rome is that the Church appears much more uniform, more western and Latin than she really is.

The Holy Father has asked us to pray that the Council may do something to heal this centuries-old breach. In doing to it would be well for us to recall that in her present unity the Church includes a wide diversity of Eastern rites and that she rightly cherishes this Eastern heritage.

It is a heritage with which we should become familiar because it is our heritage and because such familiarity will enrich our spirituality and our knowledge to the Faith. For East and West, naturally enough, tend to stress different aspects of doctrine and we need both if we are to grasp the fullness of truth.

The liturgy provides one way, perhaps the ideal way, of doing this for here doctrine is prayed, scripture set in the context of the Church's year and of our daily lives.

We might begin with the Mass. Our Lord spoke in Aramaic at the Last Supper and the apostles used the same tongue. But soon the infant Church made Greek her liturgical language. It was widely understood, flexible, capable of expressing deep theological meaning. It, in turn, was replaced by Latin, the common language of the West which became its liturgical language as well.

The first centuries of the Church saw a uniform Mass rite, longer and more leisurely than the one with which we are now familiar. Local variations came into being and in the fourth century there were to be found four parent liturgies, the uses of Antioch, Alexandria, Rome, and Gaul. The Roman rite was plain and brief. The Latin rite of Gaul was longer and more colorful, an embellishment of the original simplicity of Rome.

A variety of different Latin uses existed in different parts of Europe during the Middle Ages, too many as the tempo of life and the speed of communications increased. The Church accordingly adopted the single Roman Latin rite for the West, although leaving in being other Latin uses of respectable antiquity such as the ancient liturgy of St. Ambrose in the diocese of Milan and the special rites of the Carmelites, the Dominicans, and the Carthusians.

So even today in the Latin rite there is no flat uniformity and each variation has its own special beauty. But in the East there is much greater variety and no single liturgical language. The Church recognizes a dozen liturgical languages, including Latin, Greek, Slavonic, Arabic, Armenian, and Syriac.

Visitors to Rome can attend Mass in many different rites in the Eastern churches there and with the aid of translations they will find neither rite nor language a real barrier to understanding. My own experience is that the reality of the Mass, its basic unity, is more striking than any differences between East and West.

The most widespread and best known of the Eastern Mass liturgies is the Byzantine. Radiating out from Constantinople, the ancient Byzantium, it originally was in Greek but it is now celebrated in many other languages. Catholics have the Byzantine liturgy in Greek, Slavonic, old Georgian, modern Romanian, Magyar, and Arabic. The Orthodox have gone much further with vernacular liturgies and have translated the Byzantine rite into many other languages including French and English.

While each of the Eastern rites has its own special features and customs, there is an underlying basic plan to the Eastern Masses. This

plan is easily recognizable, for it is the plan familiar to us in our Latin Mass.

East and West developed their liturgies from a comomn source. But with the Eastern rites, we are much nearer the Church's original liturgical usage. The mood is contemplative, the pace is slower. There are the long and beautiful chants and litanies which in our rite have been cut to the single verses of the Introit, Gradual, and (for Rome never forgot the Greek origin of her liturgy) the Kyrie Eleison.

The East has retained a better appreciation of the sung Mass as the normal Mass and of the part of the congregation in the liturgy. It has kept old customs we have forgotten: the low bow to the Blessed Sacrament; the bare floor space and the standing congregation; Holy Communion given to standing rather than kneeling communicants. Leavened bread is used for the Mass and in many Eastern rites the Eucharist is received under both species.

On the last three days of Holy Week we have returned to the Chureh's primitive use of one liturgy a day for each church. The East still retains that idea. Although Catholic Eastern rites have developed a low Mass, the normal Mass is the sung Mass, the combined prayer of the Christian community.

The liturgy begins with long introductory prayers and ceremonies for the vesting of the clergy and for the preparation of the altar breads. The vestments look rather different from the Roman ones, although they, like the rite, hark back to a common origin.

In the Byzantine rite the liturgy proper begins with prayers and chants in place of our brief Introit. Then there is the Little Entry, the solemn procession carrying the gospel book out from the north door of the screen or iconostasis and in through the central one. The Trisagion chant follows (we sing it at the veneration of the Cross on Good Friday, first in Greek and then in Latin): Holy God, Holy Strong One, Holy Immortal One, have mercy on us.

Then come the Epistle and the Gospel with chants corresponding to the Gradual in the Latin rite. After the Gospel the deacon calls upon the catechumens, those under instruction, to leave (today they remain), reminding us of the universal discipline of the early Church that only the baptized might be present at the actual sacrifice of the Mass.

A solemn procession bearing the bread and the wine for the sacrifice, then the Offertory, Kiss of Peace, and the Creed follow. There is a prologue to the Preface but the priest says the Preface itself silently while the choir sings the Sanctus. The words of Institution, the Consecration, follow at once; then an invocation of the Holy Ghost and prayers for the living and the dead and for the whole Church, after the manner of the Roman Canon. Then the Pater Noster, the Fraction of the Host, the distribution of Holy Communion, and the final prayers, blessings, and chants.

These prayers and chants and hymns are long and contemplative. They bring us many new insights into our Faith. Western piety tends to approach the Incarnation through the humanity of our Lord. The East concentrates rather on His divinity. We need both if we are to understand the reality of the Incarnation.

Cardinal Suhard in a pastoral letter (1948) on "The Meaning of God" wrote that "our age has fortunately rediscovered the extraordinary brotherly character of the Son of Man but misses the mystery of the Son of God . . . in short, we keep the Immanence of God and are in danger of forgetting His Transcedence."

Of course the Latin liturgy corrects this one-sidedness too but perhaps not to as great a degree as do the Eastern which in word and ceremony help us to realize the otherness of the Lord, the mystery of divinity, and the wonder of God made Man.

Christmas is our great popular festival. Easter is that of the East, as it was of the primitive Church for which Easter was the first feast and each Sunday its commemoration. Perhaps the restored Easter and Holy Week liturgy is bringing us closer together in this.

The East has great devotion to the Mother of God which is expressed in many beautiful hymns and prayers. Indeed much of our language of devotion to our Lady comes to us from the Greek and Syriac sources in which these truths were first given verbal expression. The great feasts of the Nativity of our Lady, the Annunciation, the Purification, and the Assumption were celebrated in the East before being introduced into the Roman calendar.

Devotion to the saints is practised in the East much as in the West but with some additions that it will not harm us to recall. The great names of the Old Testament whom we are liable to forget are venerated there. The Fourth Sunday of Advent, for example, is the Sunday of the Fathers in the Byzantine rite. On that day all the just under the Old Law who were ancestors of the Messias are honored.

From such a study of the Eastern rites as this we will gain a deeper realization of the diversity and beauty of our Catholic heritage and of the infinite splendor of God, the Reality with whom our Faith is concerned.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

"VOCATION"

This month, we are going to narrow the term 'Vocation' and consider its implications insofar as it pertains to the *Priesthood and the Religious Life*. Our chief purpose will be to try to straighten out a few warped ideas which one often hears expressed or implied by ordinarily intelligent Catholics. Unfortunately, weird concepts of the Clerical or Religious States are all too common, and this applies to the qualifications which are considered necessary for those who contemplate seeking entry therein. If some people happen to meet a real live, happy Priest, they look upon him as some kind of a 'freak'. And when they meet a singing Brother, or a laughing Sister, most people are absolutely baffled.

Those who haven't the slightest idea of what it is all about, think that Priests and Brothers and Sisters are persons born with a prayer book in one hand and a string of beads in another; who, as they grew older, experienced absolutely no attraction toward the pleasures of the world, or the companionship of the opposite sex. And so the Church, with her usual ingenuity, devised a State of Life for these unusual characters. Sounds far-fetched? A little perhaps, but not as much as you think. Sometimes, religious and priests themselves are a little to blame for the extraordinary misconceptions that abound, because they don't give too much stress to communicating with outsiders in an intelligible way.

The explanation for their existence is really very simple and stems directly from Christ's invitation in the New Testament. In imitation of the Apostles who, to follow their Master, renounced everything (even life itself), for twenty centuries young men and women of every generation and from all walks of life and circumstances have been leaving their homes, their parents, their friends, *all that their hearts have held most dear*, in order to accept Christ's prescription for perfection: "IF THOU WILT BE PERFECT, GO, SELL WHAT THOU HAST AND GIVE TO THE POOR, AND COME FOLLOW ME!"

"Sometimes it is easier to die for God than to live for Him."

VOCATIONS TO RELIGION

A Priestly or a Religious Vocation comes from God. But that does not mean there need be anything mysterious about it. As a matter of fact, every gift and talent we have comes from God. Nor does God communicate this gift to us in any mysterious fashion. Once in a while, He did make His Will known to some great saint in an extraordinary manner, but the rank and file Priest or Religious has never been knocked off his horse nor heard any whisperings in his ear.

Like every Teenager, Priests and Religious moved slowly through elementary school and high school, making the same blunders and sharing the same enthusiasms you possess for studies, sports, and social prestige. Above all, *they all wanted to be a success*, for no one wants to be a mere 'nobody'. *They wanted to be recognized and wished to do something with their lives.*

It was that term 'success' which marked the difference. Success can mean many things. The prevailing image, which is so seductively portrayed on TV, radio, or screen, is pictured in terms of plenty of money, two cars in the garage, a large suburban home, a place in society, and a cottage at the lake. Fortunately, Priests and Religious saw through the artificiality of such a view of life, *and realized that true success is spiritual* — the cheerful knowing, loving, and serving of God in this world.

Knowing this, *they focused their intelligence on the consideration of the best means to achieve the success they were so anxious to attain.* Mix in two ingredients (which every Catholic Teenager also possesses), a *strong fatih and a spirit of sacrifice.* Their free will did the rest.

Every conscientious teacher knows that it is part of his duty to see that his students have

the requisite knowledge of the Four States in Life, so that they can make a prayerful and intelligent choice. Likewise, every conscientious student would resent the omission of such a pertinent function by his teacher.

We will continue giving you the requisite knowledge of the Four States in Life.

"Do not pray for tasks equal to your powers; pray for powers equal to your tasks."

In Case You've Missed It

THE VATICAN

Pope Paul VI told Scripture scholars not to depend solely on the resources of human learning to understand the Scriptures, but also on the authority of the Church, "the custodian and interpreter of divine revelation." Doctrinal orthodoxy, he said, "does not dim the glance into the most arduous and complex Biblical research, but allows the faithful exegete to know all and to lose nothing." He also called attention to the Ecumenical Council's Constitution on the Liturgy and to the instruction of the Pontical Biblical commission last May. The latter document, he said, "while honoring the efforts of modern exegesis for better understanding and evaluation of the holy texts, points out both its danger and limits, and depends especially on the historical truth of the Gospels with calmness and great clarity."

***

By their presence at the Council, they show that "an abyss of distrust and skepticism has largely been overcome," Pope Paul VI declared in addressing non-Catholic observers at the Council at a special audience in the Sistine chapel. The number of observers has increased this year from 66 to 75 and the number of Churches they represent from 22 to 25.

***

The 67th birthday of Pope Paul VI was celebrated without fanfare of official ceremony. An ecumenical celebration of his birthday by Paul VI might be seen in the fact that the day marked the departure of a delegation returning the relic of St. Andrew to Patras, Greece.

***

"Our motivation is not hatred but love . . . love of the Church, love for our brethren the Arab Moslem, for the Arab people, and for the Jews themselves," declared Melkite Rite Patriarch Maximos IV Saigh of Antioch, speaking for himself and two other Patriarchs concerning their fears that the Zionists might use the Council's declaration on the Jews to further their own aims despite the spiritual import of the statement. He stressed this is the fear of the Arab nations.

ENCYCLICAL IN 'RECORD'

Washington — Senator Hubert H. Humphrey (D.-Minn.) has placed the complete text of Pope Paul VI's encyclical, *Ecclesiam Suam*, in the Congressional Record. The Senator said, "If this encyclical is given the thoughtful reflection it deserves, men . . . will be enriched by it and fortified in the patience and perseverance necessary to solve the problems of the great tension and transformations of our times."

TUXEDO JUNCTION LTD

Formal RENTALS

- *Morning Cutaways*
- *Directors' Suits*
- *Full Dress Tails*
- *Tuxedos*
- *White Jackets*
- *Business Suits*
- *Blazers & Flannels*
- *Children's Outfits*
- *Lightweight Playboy Tuxedos*

TEL. 927-1800
432 PARLIAMENT ST.
Toronto Ontario

The Problem of Authority

By Rev. M. Bosey

Authority today is everywhere discussed and threatened, in the family, in the political sphere, in the life of the Church. It could be that the Council will find it necessary to speak about it and to clarify its nature and limits.

Authority is not just a word, an idea of no practical interest to us, but rather it is a fact, something that each one of us must accept or endure. We are given an order and we obey, we have some project in mind and we must ask permission to carry it out. Why, we could ask, are we under this obligation? What right has a man to demand our obedience? Is it a matter of might being right? Do we obey out of fear?

It is obvious that without authority giving direction to our lives, human life would be impossible, it would fall into a state of chaos. In every society, large or small, an individual or a group must make decisions and see to it that they are carried out. In the family this is the duty of the father, in a democratic society the parliament, and in the Church the hierarchy.

The profound meaning of "Authority" is conveyed by the word Author. When we say that our parents are the "Authors of our life", we are saying in the first place, that their bodily union is the basis of our existence, and secondly, that they are responsible for the growth and development for our personality. But in reality, they did not create us out of nothing but rather handed down the life that they had themselves received. God alone is the Creator, the "Author" of our lives, and this authority of the Creator is unique. To confuse this authority with any human authority is a terrible mistake. And yet man is constantly tempted to do this in practice. In the absolute sense of "Creator" man is never an "Author" and possess no authority whatsoever. This is why we spontaneously rise up — and rightly so against all human power which presents itself to us masquerading as, pretending to be, divine.

A man can be an "Author" only in a secondary sense, that is, be called upon to develop, to work for the growth of what already exists. The only legitimate human authority, then, is that which favours the growth and development of the individual person and social life — every authority which claims to go beyond this is tyrannical and false.

We must not forget that human society is a society of equals, a society of brothers, and Christianity has stressed this fact of brotherhood. We are all sons of the same Father, and the same heaven is promised to us all. It follows that no man can discover in himself any natural superiority giving him a right to command others. Every form of human authority is justified only if it is exercised for the good of others, either as individuals or as a community. A man exercising authority can only justify his power in terms of the service he gives to others.

On the shores of lake Genesereth Our Lord defined the vocation of every bishop and priest when He said to Peter: "Feed my Lambs, feed my sheep."

If they exercise authority properly they become the visible image of Christ Himself — "Who came not to be served but to serve, and to lay down His life for His sheep."

Our Holy Mother the Church keeps us in her protecting arms as long as we need help like weak and disobedient children. (And we shall need this help until we are in heaven). But She wishes to see us grow up until we reach a point where "we shall no longer need milk but solid food." In other words the Church is like a happy family in which all good things are given to us and our lives are directed and ordered while we wait for that eternal day when her authority and direction will no longer be needed, when she will disappear to make way for the Family Of God where human authority and direction will no longer be necessary.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

28TH INSTALLMENT

I could not leave Bukowina without meeting a person who had considerable influence on my life. That individual was the authoress Olha Kobylianska, whose book *On Sunday Morning She Dug Up the Herbs* was the first work of literature that I read in the Ukrainian language, the second being *Tsariwna*. Once again Senator Mychalchsky and Dr. Zalozetzky obliged me by taking me to her residence in the suburbs of Chernovtsi. She was a small, frail, intelligent looking woman who seemed a bit upset at first by our visit, settling down, her eyes lighting up, when I mentioned her two books and the effect they had on me. She sloughed off her casual behaviour and immediately entered into a congenial conversation which lasted for over an hour. I gathered from what she said that she was striving for absolute beauty. That was a big order, but, of course, if one is shooting at a star one had a better chance of reaching it than by shooting at an object on a level with one's self. Since my own present series takes on the form of Memoirs, her novel "Tsarivna" has significance in that it is somewhat in the nature of an autobiography, in which, to quote the words of the critic Radzykevich, "Kobylianska has produced a psychological study of the emotions and experiences of a sensitive, poetical soul with noble aspirations and a yearning for beauty, whom fate has destined to spend her life under onerous and bleak circumstances. 'I feel within me', says the heroine, 'a flash of some kind of power, but it is being extinguished by some vulgar influence unhampered all around me...' This heroine, Tsarivna, is Natalka Verkovychivna. She was orphaned by her parents early in her life. She then became the pet of her grandmother who died when Natalka was 12. After her demise Natalka then was taken over by her uncle Ivanovich, a Gymnasium teacher, a kindly person but lacking in will power and energy. Ivanovich's wife, a Polonized German, took a dislike to Natalka, forever reminding her of the refuge she had given this unfortunate orphan. Natalka's suffering knew no bounds. Deprived of the fine warmth of a natural hearth, enveloped in the chill of unfriendly attitudes, exposed to constant jibes and pin pricks, she shut herself up within the shell of her own dreams, finding sole consolation in the lap of nature and in study. She responded with deep feeling to Oriadyn's expressions of love, yet she didn't want to become his wife for the simple reason that he, broken by the exigencies of life in constant struggle with material circumstances, never showed any signs of the strength of character that she wanted to see in him. Faced with pressure from the side of her relatives to become the wife of Professor Lorden, she finally had to take a firm stand, to break with her proposed husband and her family. So she decided to join Mrs. Marko, a rich but ailing resident of Chernovtsi. Here her life took on a more pleasant aspect, meeting up as she did with Mrs. Marko's son, the strength and beauty of whose character, and whose knowledge of the world and its people, appealed to her, so much so, that she finally became his wife."

There is an old saying that virtue brings its own reward. I was interested in the happy ending of the story, and the fact that lovely Natalka finally won happiness. Would that one could say the same thing for beautiful Bukovina, however, I left that province feeling very grateful for the manner in which I was hosted, but I couldn't help but notice that here the same pattern was being followed as in the case of Karpatho-Ukraine, and in Eastern Galicia, the Ukrainian inhabitants in each respective country being referred to as tribes of Hungary, Poland and Rumania. My trip through Bukovina proved to me that by no stretch of the ethnographic and anthropological imagination could these people be designated as Rumanians; and by the same token neither can the Ukrainians in Eastern Galicia nor the Ukrainians in Karpatho-Ukraine be tribes of any other nationality than Ukrainian. We know this, but do our Anglo-Saxon friends know it? And if they do not, then it is our duty to inform them correctly.

I took this matter up with Mr. Peter Savaryn, lawyer, and Dr. Jarema and, in a sort of round table discussion, questioned them about the reason why the anthropogeography of the Ukraine was so unfamiliar a part of geographic science that even, as was once pointed out by the geographer Stephen Rudnitsky, such pioneers as Ratzel, Kirchhoff and Hettner entirely misunderstood and misrepresented the anthropo-geographic conditions of Russia, and especially the racial conditions of this great empire. "The ranks of Russian scholars," writes Dr. Stephen Rudnitsky, "have always worked in the interests of the Russian political idea, and latterly, caught by the mighty wave of Pan-Slavic-Russian nationalism, they are doing their best to represent as actual fact whatever Russian governmental politics would desire to be fact. Russian geography, ethnography, statistics, history, have always worked in accordance with approved 'unifying' designs. Hence, European learning involuntarily sees all that exists and is coming into existence in Russia through the spectacles put on it by official Russia. The same official Russia comes to meet the European traveller upon every step of his journey, and guides him in such a way that he may be sure not to see below the general official Russian varnish what is actual and true. Besides, there is the Russian censorship, which even now, after the introduction of the constitution, takes good care to veil everything from the view of the outside world, which, in the interest of the Russian political idea, should remain hidden."

The fact of 45,000,000 Ukrainians, resident within certain ethnographical boundaries, and so little known to the Western World, is a painful spectacle to me. The lid must be taken off the Russian falsification of Ukrainian history and corrected forthwith.

I have on hand a letter from Mr. Flak, Edmonton architect, who has taken a laudable step in this direction. In a letter to Prof. R. R. Palmer, Princeton University, New Jersey, author of the "ATLAS OF THE WORLD", Mr. Flak drew attention to a number of inaccuracies in that Atlas, especially where Prof. Palmer refers to Kievan Rus as a Russian State. I understand that Prof. Palmer has promised to rectify this mistake in the next edition of his Atlas. If that ever comes to pass, then Mr. Flak deserves to be commended on his vigilance.

I too, quite recently wrote a letter to Prof. Palmer backing Mr. Flak up in his contention, but to date I have not as yet received an answer.

I think it is the bounden duty of every Ukrainian individually and collectively, to be on the watch for such discrepancies and inaccuracies, and to do what they can to correct them. One thousand years of foreign domination has kept the lid tightly on the truth of the Ukrainian problem, and it is up to all of us once and forevermore to wrench that lid off and disclose the truth of the question.

My own letter to Prof. Palmer reads in part as follows:

"Up until the time of Peter the Great the present Russians were known by their proper name: Moscovites. After the battle of Poltava Peter assumed the name "RUSSIA" so that he could henceforth boast that he and all his succesors were Tsars of all Russians. Thus the name "Russians", having been filched from the Ukrainians in the south, became the designation by which the northern Moscovites became known.

"The Ukrainians differ from the Moscovites in ideology, and in race. The present Russians are a mixture of Finns, Tartars and Slavs; while the Slav element prevails among the Ukrainians.

"Why are these matters not given due consideration? The Ukrainians are what the Ukrainians say they are; and not what the Russians say the Ukrainians are.

Hoping that some day you will rectify the inaccuracies in your otherwise very attractive Atlas, I beg to remain,

Yours respectfully,
Michael Luchkovich.

CODES OF CONDUCT URGED FOR BUSINESS COMMUNITY

Possibility of formulating industry-wide codes of conduct for the business community was proposed by Dr. Herbert L. Johnston, associate professor of philosophy at the University of Notre Dame, at a meeting of Detroit business leaders.

Dr. Johnson warned that since the economic order is essentially private rather than public in nature, government regulations of its activities could easily turn into "creeping socialism." The middle road, he said, between laissez-faire and the danger of socialism would seem to be self-regulation by the economic community, as a whole and in its parts.

He suggested a judicial group within each industry made up of executives from within that industry plus qualified representatives of the public to rule on unethical practices. He said although government would not be represented on the board or court, governmental sanction should support its decisions so that a disciplined firm could not simply ignore the decision.

"ЧОМУ Я МАВ БИ БУДУВАТИ СВІЙ ДІМ ЦЕЇ ЗИМИ?"

Оце є одна поважна причина!

$500.00

Для заохоти ви отримаєте $500 готівкою

Щоб дати роботу й вдержáти продуктивність для канадської будівельної індустрії, Федеральний уряд знову буде виплачувати $500 готівкою як заохоту для тих, які будують або куплять для власного мешкання зимою збудований дім.

Що означає зимою збудований дім?

Після цієї програми, зимою збудований дім, це такий дім, якого будова не дійшла вище бальок першої підлоги на день 15 листопада та який буде в основному закінчений на день 31 березня 1965 р.

Що треба робити?

Це є просто. Візьміть форму заяви на затвердження у вашому бюрі Національного Затруднення або в бюрі Центральних Моргеджів і Будівельної Корпорації, виповніть її та перешліть до найближчого бюра СМНС (Central Mortgage and Housing Corporation).
Це теж може за вас зробити ваш будівничий. Вичерпуючі інформації є теж подані на аплікаційнім формулярі.

Зробіть це негайно

Договоріться зі своїм будівничим, щоб він збудував вам дім зимою. Це допоможе вам, бо ви отримаєте $500 для заохоти, а канадській індустрії буде робота на цілу зиму.
Минулої зими в рамках цієї програми збудовано понад 28,000 домів.

WINTER BUILT

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!
Збудуйте свій дім зимою!

Видано за'уповноваженням дост. А. Дж. Мекечен, Міністер Праці, Канада

CANADA

Вивчайте англійську або французьку мову

Не може бути нічого важливішого для Вас, ніж найскорше й найліпше вивчити мову тієї країни, у якій живете — англійську або французьку. Це необхідне для вашого успіху в Канаді.

- Знаючи французьку або англійську мову, ви зможете легше нав'язувати нові знайомства та здобувати друзів, робити закупи в крамницях, полагоджувати справи в урядових установах та користуватись усякими послугами, які вам належать як членові місцевої громади.
- Знання англійської або французької мови значно підвищить вартість ваших кваліфікацій та вашого досвіду в очах вашого працедавця.
- У багатьох випадках підвищення в праці залежить у великій мірі від уміння говорити, читати й писати плинно англійською або французькою мовою.
- Якщо ви добре володієте англійською або французькою мовою, вам буде легше скористати з багатьох технічних курсів для підвищення кваліфікацій.
- Ви зобов'язані знати англійську або французьку мову, щоб стати канадським громадянином.

Вечірні курси англійської або французької мови є майже в кожній місцевості. За інформаціями про ці курси звертайтеся до директора місцевої школи, до найближчого урядовця уряду громадянства та іміграції, вашого священика або до цього журналу.

Чому б Вам не зареєструватися сьогодні?

Rene Tremblay

РЕНЕ ТРЕМБЛЕЙ
Міністер Громадянства та Іміграції

УЖЕ ПОЯВИВСЯ В ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР СВІТЛА

на 1965 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 224 сторінок друку та багато ілюстрацій-образків.

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ

складається з цікавих статтей — оповідань — віршів і анекдот.

Обкладинка мистця Миколи Бідняка.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 70 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 65 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street — Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVII ГРУДЕНЬ — 1964 — DECEMBER Ч. 12 (504)

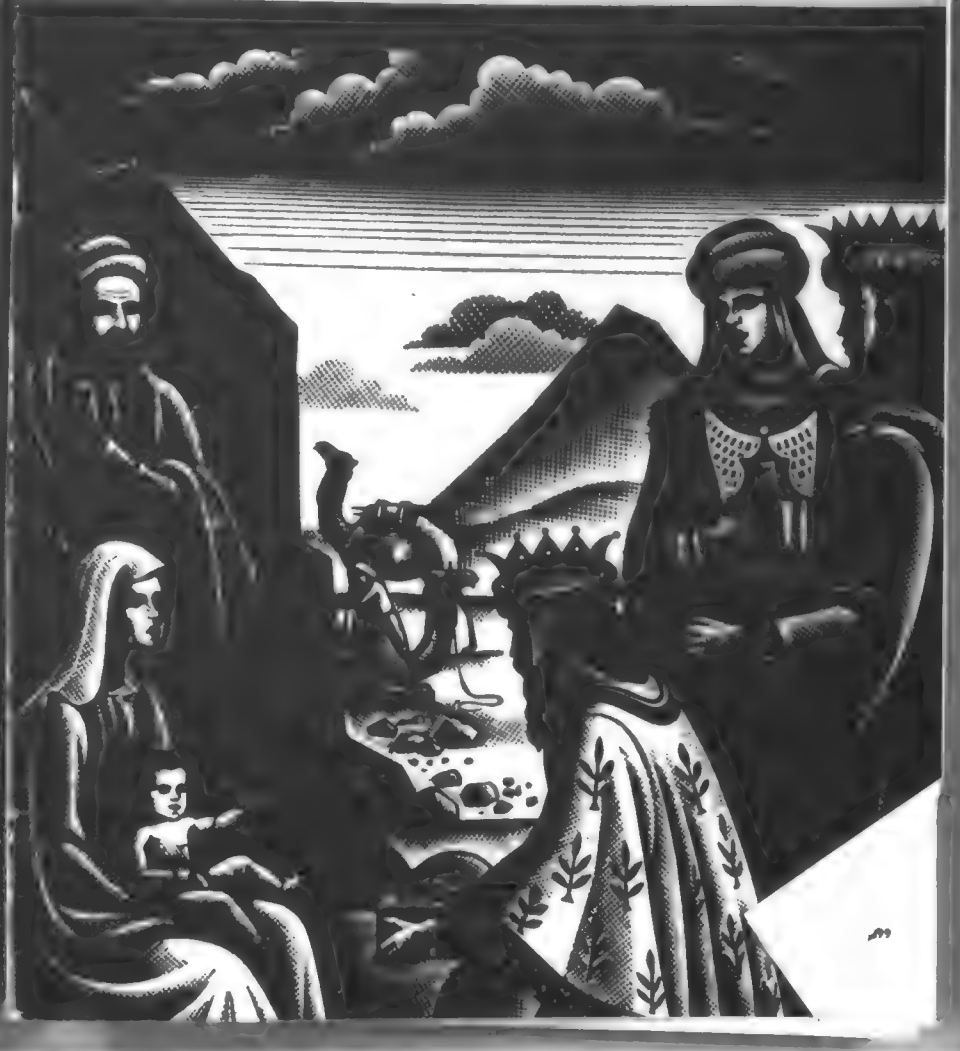

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

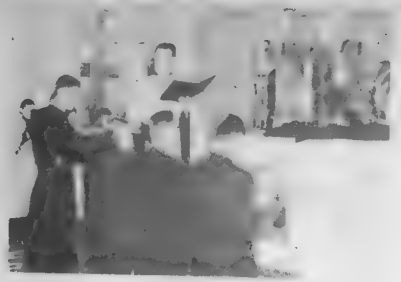

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Стара леґенда, нова реальність і майбутня можливість — о. О. Купранець, ЧСВВ 482

Справді, дні спасіння вже близько — о. О. Купранець ЧСВВ 484
Думки на Різдво

Конституція про Св. Літургію Вселен. Собору Ватик. II 487

Словаки мають свого єпископа 489

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 490

Духовий ріст через літургійну обнову в дусі Всел. Собору — о. Л. Садовський ЧСВВ 491
Місячне наміреня на грудень

Енцикліка Папи Павла VI: "Свою Церкву" — о. В. Ваврик ЧСВВ 492

Багато людей запитує... — о. С. Сабол ЧСВВ 495
Куди йдуть нехрещені діти? — Медалики як амулети. — Пристрасні обійми. — Чи має дівчина сповідатися нареченому?

Володимир Соловйов та Митроп. Андрій Шептицький — о. М. Соловій ЧСВВ 498
Їх церковно-унійна ідеологія

Редактори Світла відвідують православного Архиєпископа 501
Інтерею з Впреосв. Архиєпископом Михаїлом

Колеґія св. Василія Великого на Вестоні в Торонті 502
Як іде в ній наука й виховання

Думки про Церкву — д-р Мих. Кушнір 504
Велика тайна Церкви

Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії в Канаді — д-р Б. Казимира 506

Полк. Андрій Мельник не живе 508

Листи Никодима ..... повість — І. Добрачинський 509

Зблизька і здалека 515
Дописи

ENGLISH SUPPLEMENT:

What Shall I Render to the Lord 521
A Christian Example 521
Liturgy Must Be Vital For Men In This Generation 523
My Memoirs — *by Michael Luchkovich* 524
The Aims And Purposes of Second Vatican Ecumenical Council 525
To Our Teenagers — *by Bro. Methodius, F.S.C.* 526
The Orthodox — *by Rev. M. Bosey* 527

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

СТАРА ЛЕҐЕНДА, НОВА РЕАЛЬНІСТЬ І МАЙБУТНЯ МОЖЛИВІСТЬ

Уся всесвітня преса звіщає світові сензацію: Захід віддав Сходові одні з найбільших святощів Сходу й Заходу. Католицька Церква врочистим актом переслала Грецькій Православній Церкві мощі св. Апостола Андрія Первозванного. Ця сучасна нам і реальна дійсність, що ще так недавно була поза межами можливости та поза межами болю Східньої Церкви. Це вислід сьогоднішньої церковної атмосфери, що має бути основою або принаймні передвісником нової ери в житті християнських Церков. Хто знає, чи цей революційний крок, якщо брати до уваги дотеперішнє співвідношення поміж Церквами, не є переломовою хвилиною в повернення до апостольських і первохристиянських взаємовідносин церковного Заходу та Сходу, коли в усіх християн було одно серце та одна душа. У всякому випадку, дивлячись очима людини навіть не церковної, це великодушний братній жест.

Св. Апостол Андрій — це перший учень Христовий. Це той, що виконав для Христа перше місійне діло. Це він приводить до Христа свого брата Петра, на якому Христос мов на скелі будує Свою Церкву. Св. Андрій — це теж і той, що хоч і був перший покликаний Христом до Апостольської колегії, то підчиняється та клонить свою голову перед своїм братом — св. Петром, бо така воля Вчителя. Як і інші Христові Апостоли св. Андрій іде в далеку місійну дорогу проповідувати евангельську істину та за неї відати своє життя.

Наш літописець підхоплює саме момент місійної подорожі св. Андрія та зручно вплітає його до нашої початкової історії, розказуючи про його побут на київських горах. Розповідь літописця це, очевидно, тільки оповідання-леґенда, яка не має історично-документарної основи. Літописець розказує цю леґендарну подію, бо цього вимагала, так би мовити, національно-церковна гордість великої держави, якою була Київська Держава, а може подає цю леґенду навіть на те, щоб "доказати", що наша українська земля безпосередньо освячена побутом самого Христового Апостола. Це однак історія минулого, що все ж таки має свій великий вплив і значення навіть на сьогоднішнє. За літописцем св. Андрій мав сказати, будучи на терені сьогоднішнього Києва, такі слова: "Тут колись постане велике місто і Божа благодать засяє на ньому. Бог здвигне тут багато церков." Правдиві чи леґендарні ці слова, але вони були через століття дійсністю. Та прийшов час, коли померкло сяйво Божої благодаті та зруйновано чи збезчещено церкви на київських горах. Однак ми віримо, що сяйво Божої благодаті повернеться знову і вдруге сповняться Апостолові, хоч і леґендарні, але нами бажані слова!

Колись св. Андрій привів св. Петра до Христа. І спільно ходили вони за Христом, щоб навчитись у Нього Божої істини та передати її всьому світові. По Зісланні Св. Духа, хоч не було вже Христа на землі між Апостолами, і самі Апостоли поосібно розійшлися по тодішньому широкому світі, проте діяли вони спільно, будучи в євхаристійній одності, навчанні та благодаті зі своїм Учителем-Христом. Усі Апостоли та в дальшому їх учні держались однієї думки, що місце Христа на землі зайняв св. Петро, на якому Христос — як на скелі — будує Свою Церкву та передає йому ключі Небесного Царства (Мат. 17, 18-19), тобто церковне судовластя. Такого погляду та практики держались усі християни до того часу, доки не вмішався в Боже діло людський і політичний чинник, який під покришкою релігійного елементу вніс у церковне життя розодор. З однієї Христової Церкви виросли численні церковні угруповання, що відійшли від скелі-Петра. Деякі з них навіть покликались і відкликаються на св. Апостолів, у тому навіть на св. Андрія, не маючи на це історично-догматичної основи.

Сьогодні мощі св. Андрія повернулися до місця його мучеництва та первісного їх опікуна, бо проминула турецька небезпека знищення їх, як теж і тому, що в Христовій Церкві почалась "нова ера". Немає сумніву, що це не якийсь сліпий припадок чи тільки звичайний жест куртуазії, але що це один із актів дії Божого Провидіння.

Який буде наступний акт у зближенні Церков? Із чийого почину й сторони він прийде? Може не тільки самі мощі св. Андрія переїхали на грецьку землю, але разом із ними теж і дух св. Андрія — Петрового брата? Чи ж би це мало бути першою познакою повернення до первісних днів, коли то святі Брати спільно діяли й творили тільки одну Христову Церкву?

Оце питання, які ждуть своєї відповіді. Можливо, що наші українські Церкви змогли б дати великий причинок до розв'язки цих питань, включившись активно в дії Вселенської Церкви на полі християнського поєднання!

о. О. Купранець ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ГРУДЕНЬ, 1964 РІК XXVII, Ч. 12 (504)

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ! -- СЛАВІТЕ ЙОГО!

Христос Раждається!

Всім нашим Шановним і Дорогим
Співробітникам і Читачам
шлемо побажання
Благословенних і Веселих
Свят Христового Різдва

Редакція і Адміністрація

о. О. Купранець, ЧСВВ

СПРАВДІ, ДНІ СПАСІННЯ ВЖЕ БЛИЗЬКО

Зближається час, що своєю атмосферою психологічно та надприродно підготовляє нас до великих моментів у житті кожного християнина. Ці два моменти-празники дуже тісно зі собою в'яжуться, так що один без одного не мають свого повного розуміння та властивого значення. Бо як би не було Христового Різдва, то не було би потрібне Непорочне Зачаття Діви Марії. Якщо ж знову Пречиста Діва Марія не була б надзвичайною Божою ласкою захоронена від найменшої навіть тіні гріха, то б не змогла була бути матір'ю найбільшої святости — самого Божого Сина, Який почався в Її непорочному лоні, щоби прийняти наш людський вид та вказати нам справжню дорогу спасіння.

Непорочне Зачаття Богоматері і Народження Богочоловіка відіграють у нашому релігійному житті першорядну ролю, бо своїм глибоким змістом дають нам докладний дороговказ, за яким маємо простувати, щоб осягнути нашу властиву мету — спасіння нашої душі, бо як каже Псальмопівець: "Гине тіло моє й моє серце, та Бог — скеля серця мого і моя доля навіки" (Пс., 73, 26).

Господь Бог, вибираючи Марію на матір Свого Єдинородного Сина, вже від перших початків захоронив Її від людських уломностей. Життя Марії від ранньої юности до останнього Її віддиху на землі було виключно й повнотою присвячене Господеві і Його службі. Хоч живе Вона в світі, то не живе Вона цим світом і його злом, яке Її оточує та панує в світі, бо Вона живе кращими та вищими ідеалами, ніж їх дає світ. Вона знає, що жити ідеалами світу, — це означає стільки саме, що віддалювати себе від Бога. Він один повинен бути найвищим ідеалом людини, бо тільки Він один може дати правдиве щастя й вдоволення в житті людини, "щоб прославилося ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за ласкою Бога нашого й Господа Ісуса Христа" (II. Сол. 1, 12).

Пречиста Діва Марія, хоч і була Богоматір'ю, однак була Вона такою ж людиною, як і ми всі. Різнилася Вона від нас тим, що Господь мав супроти Неї інші пляни, як теж і Її завдання на землі було інше від нашого. Пливучи з хвилями життя світу, а при тому не маючи, як Вона її мала, надзвичайної Божої ласки, бути вільними від впливів світового зла, ми нераз проти найкращої нашої волі сходимо з Господньої дороги. Самі часто

завважуємо, що ми відбігли від ідеалів, які Христос через Церкву кладе нам перед очі, щоб ми до них змагали. Збившися з Господньої дороги, часто не чуємо Господнього голосу, який промовляє до нас: "Будьте святі, Я бо святий" (Лев. 11, 44). А св. Петро в своєму Посланні додає: "Послухом правді очистіть ви душі ваші через Духа" (I. Петр., 1, 22) і "бо приймаєте ціль віри вашої — спасіння душам" (I. Петр., 1, 9).

Справжній зразок правильної внутрішньої настанови до Господнього заклику дає нам Пресвята Богородиця таки Своїми власними словами, що їх передає нам св. Євангелист Лука: "Величає душа моя Господа" і "радіє дух мій у Бозі й Спасі моїм" (Лк. 1, 46-47), бо "Я ж Господня слуга: нехай буде мені згідно зо словом твоїм" (Лк. 1, 38). Тому кожної хвилини Її серце було достойне прийняти Господній поклик і його виконати, як своє перше й одиноке завдання життя, включно до того, щоби прийняти в своє непорочне лоно та зродити в людському виді Боже дитя — Ісуса у Вифлеємському вертепі.

Ми християнський народ. Ми вірні члени Христової Церкви, які свято й непохитно вірять у цю велику та таїнственну правду, що

Христос зійшов на землю та народився з Пречистої Діви Марії, щоби, прийнявши вид людини, принести всьому людству спасіння. Нас ніхто не обманить, що такого не було. Про кожного, хто перечить справжній прихід Христа на землю чи заперечує Його божество, говорить св. Іван: "Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий то обманець і антихрист" (II. Ів. 1, 7). Христова Церква навчає нас тільки про правдиве Боже Об'явлення. Наше щире релігійне серце само зі себе відчуває діяння цієї благословенної події. Вже сама передсвяточна атмосфера настроює нас так, що ми наче очима нашої віри бачимо простягнені до нас рученята Божого Дитяти, Яке благословить нас, і зроджує в нашій душі бажання закликати з повноти серця: "Ми знаємо, що Син Божий прийшов і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоби бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя" (I. Ів. 5, 20).

Христове Різдво! Скільки ж ніжних почувань, скільки глибоких переживань, скільки великих сподівань родиться в нашій душі на саму згадку цього слова. Христове Різдво! Це свято не є тільки особистим святом однієї людини. Воно не є тільки святом якоїсь родини чи групи людей. Не є воно навіть святом тільки одного народу, бо це свято всього відкупленого Христом людського роду. Нема на світі сильнішої чи слабшої віри християнина, щоб до цього великого свята не готувався. Куди не поглянемо, всюди приготовляються. Багато людей уже наперед продумують, щоб у дні Христового Різдва мати якнайкращий одяг, прикрасу хати, страви, тощо. Зокрема в уяві наших діточок у кімнаті пишається багатоприбрана й освічена ялинка, біля якої вони граються та радіють благословенним щастям Божої Дитини. У їх уяві зорі, що вкривають небозвід, завжди більше й більше набирають того блиску, що його бачили колись убогі пастушки, коли прийшли до Дитяти-Ісуса з поклоном у вертеп. Дитячі вуха наче чують янгольський спів і тому теж наші діти завжди краще і краще підготовляють спів коляд, щоб ними звеселити та прославити ними Боже Дитятко і Його Пресвяту Матір Марію. Та, чи це вже всі приготування, що ми в передсвяточному часі маємо зробити, заки засядемо до свят-вечірнього стола? Чи всі святкові приготування дадуть нам, коли засядемо до Свят-вечора, почування, що при нашому свят-вечірньому столі запанувало Боже царство — царство правди й любови, покаяння та прощення? Чи відчуваємо в наших душах гаряче бажання, щоб у нашому серці народився Христос? Чи достойне є наше серце прийняти Христа у Св. Причасті в день Різдва?

Хоч уже близько дві тисячі років проминає від хвилини, коли св. Євангелисти написали книги св. Євангелій, то однак богонадхненні слова нічого не втратили на своїй вічній свіжості й актуальності. "А в ті дні прийшов Іван Хреститель і проповідував у юдейській пустині. Він говорив: 'Покайтеся, бо наближилося царство небесне'. Оцей бо є той, що про нього віщував пророк Ісая, кажучи: голос, що накликує в пустині: готуйте дорогу Господеві, рівняйте стежки йому!" (Мат. 3, 1-3). "Сповнився час і наблизилось царство Боже. Покайтеся й віруйте в євангелію" (Мр. 1, 15). На іншому місці знову читаємо: "порох із вашого міста, що причепився до наших ніг, обтрушуємо вам, та знайте оце, що наблизилося царство Боже" (Лк. 10, 11). Свідомий свого завдання християнин, готуючись до Христового Різдва, має передовсім на увазі духовну сторінку в своїх передсвяточних приготуваннях, бо Боже царство стоїть на першому місці, себто перед усіма матеріяльними приготуваннями,

В яслах сповитий...

За Божим велінням українська християнська спільнота розкинена сьогодні по всьому широкому світі. Про нас, що живемо у вільному світі, можна сказати, що Господь "визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Сина Своєї любови" (Кол. 1, 13). Однак, де б не билось українське віруюче серце, пам'ятаймо за словами св. Апостола Павла "про в'язнів, немов з ними були б ви пов'язані, про тих, що страждають" (Євр. 13, 3).

Сьогоднішні дні життя нашого народу, що живе на Рідній Землі, такі важкі та повні страхіть, що може навіть жахливіші від днів приходу Христа на землю. Лютий і жорстокий Ірод безсердечно знущається над народом, навіть помолитися не дає, не то приготуватись чи відсяткувати Христове Різдво. Може навіть наші батьки, матері, сестри, брати чи взагалі наші рідні в гіркому болю та стражданні хотіли б, хоч на одну мить, радіти щастям убогих Вифлеємських пастушків. Вони хотіли би почути та звеселити свою християнську душу янгольськими співами Вифлеєму — наших коляд. Та ні, бо над Українською Землею, замість благословенного світла Вифлеємської зірки, повисла червона звізда, від жару якої згаряє наш народ. Отираючи сльози зі заплаканих очей, наші брати тільки в глибині серця приготовлятимуться та святкуватимуть благословенні дні Христового Різдва. Їх серця сповнені непохитною вірою, бо знають, що "вміє Господь рятувати побожних від спроби, а неправедних берегти на день суду для кари" (II, Петр. 2, 9).

Хоч, коли прийде час святкування Христового Різдва, не лунатимуть в Українській Землі в наших збезчещених Божих храмах могутні різдвяні співи; хоч до наших вірних не промовлятимуть наші одновірні та однокровні Владики та священики, однак у їхніх серцях народиться Дитятко-Ісус. Воно любов'ю Свого Божества огріє їх, та вляне в їх серце мужність і силу видержати в доброму, не заломившись у вірі. Каже Св. Павло, що "хоч тілом я й неприсутній, та я з вами, і з радістю бачу порядок і тверезість вашої віри в Христа" (Кол. 2, 5).

"Для Бога нема жадної неможливої речі" (Лк. 1, 37). "Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені" (Фил. 4, 1). "Щоб ми, визволившись із руки ворогів, служили Йому безстрашно в святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого" (Лк. 1, 74-75). Маючи в душі оці євангельські слова, коли будемо готуватися до благословенних днів Христового Різдва, піднесім усі вгору наші серця. Хай із їх повноти пливе наша сердечна молитва-прохання до Дитяти-Ісуса та Його Пресвятої Матері:

Ісусе любий, споглянь Своїми очима на Твоє вірне стадо — на наш український нарід, що живе на землі наших батьків і переживає ті дні, що Ти їх переживав від лукавого Ірода. Відверни Своїми могутніми та святими руками те горе, що він його переживає, щоб нарід наш радів Твоїм Господнім щастям і миром. Здійми з нього кайдани неволі, пішли йому волю, щоб Твоє святе ім'я прославлялось від Кавказу по Сян.

А Ти, Пресвята Мати Маріе, пригорни нас усіх до Твого материнського серця, як пригортала Дитя-Ісуса, щоб Твоя любов і опіка перейшли на ввесь український народ, де б він не жив. Дай народові нашому радість благословенної Вифлеємської ночі, щоб із кожного українського серця в мирі й щасті, спільно в однодушній братній любові залунало могутнє: Христос Раждається! — Славіте!

УКРАЇНСЬКІ ВЛАДИКИ НА ВСЕЛЕНСЬКОМУ СОБОРІ

У цій осінній сесії Собору брало участь 18 українських католицьких Владик. Преосв. Іван Прашко з Австралії не прибув. Багато з наших Владик приймали живу участь у соборових дебатах.

ВПреосв. Верховний Архиепископ і Митрополит Йосиф Сліпий, який промовляв від Конференції Українського Єпископату та інших східніх Владик, зайняв становище в справі оборони проти латинізації Східньої Церкви. У своїй промові підкреслив, що Східня Церква зазнала великих утрат також завдяки необережній діяльності латинського клиру, чим не принесено ніякої користи Вселенській Церкві. Указуючи на великі цінності, що їх посідає Східня Церква, Митрополит звернувся до Отців Собору: "щоб ці надужиття, які заборонили вже Римські Архиереї, заборонив також і цей Собор" і "допоможіть нам, щоб ми могли сповнити нашу місію в Католицькій Церкві."

ВПреосв. Митрополит Максим Германюк зайняв слово у важливій проблемі екуменізму, а саме в цій частині схеми, де йде мова про нез'єдинені Церкви. Виступ Митрополита Максима був прийнятий із справжнім ентузіязмом і зацікавленням та викликав широкий відгомін у Отців Собору і в чужинецькій пресі.

Крім ВПреосв. Митрополитів брали участь у соборових дебатах теж і інші наші Преосв. Владики.

КОНСТИТУЦІЯ ПРО СВ. ЛІТУРГІЮ

Вселенського Собору Ватиканського II, проголошена дня 4-го грудня 1963 р.

(Продовження)

Тому то всяка літургійна відправа, як діло Христа Священика та Його Тіла, що ним є Церква, це дія превизначно священна і її діючій силі ніяке інше діло Церкви не дорівнює тим же титулом і в тім же степені.

8. Ми участвуємо в туземній Св. Літургії з передсмаком тієї небесної, що то відправляється в святому місті Єрусалимі, до котрого ми як паломники зміряємо, де Христос сидить по правиці Бога, служитель святих і справжнього кивоту (22); співаємо гимни слави Богові з усім множеством Небесних Сил; почитаючи пам'ять Святих, сподіваємося якоїсь частки з ними та їх товариства; очікуємо Спасителя нашого Ісуса Христа, аж доки не явиться Він — життя наше і ми явимося з Ним у славі (23).

9. Священна Літургія не вичерпує всієї діяльности Церкви; бо, заки люди можуть приступити до Св. Літургії, вони мусять конче бути покликані до віри й навернення: "Якже призиватимуть того, у кого не увірували? Якже увірують у того, про котрого не чули? А як почують без проповідника? Якже проповідуватимуть, коли не будуть післані?" (Рм. 10, 14-15).

Тому Церква *невіруючим* проголошує проповідь спасіння, щоб усі люди пізнали одного правдивого Бога й Того що Він післав: Ісуса Христа, та щоб завернули зо своїх доріг, творячи покуту (24). *Віруючим* же Вона має завжди проповідувати віру й покаяння, понадто має приготовляти їх до Св. Тайн, має вчити заховувати все, що тільки доручив Христос (25), та притягати їх до всяких діл любови, набожности й апостольства, з яких то діл стало б ясне, що хоч Христові вірні не є з цього світу, одначе є вони світлом світу та прославляють Отця перед людьми.

10. Всетаки Св. Літургія є вершком, до якого зміряє ділання Церкви й рівночасно є вона джерелом, з якого випливає вся Її сила. Бо апостольські праці зміряють до того, щоб усі, ставши Божими дітьми через віру й Св. Хрещення, сходилися разом, прославляли Бога посеред Церкви, брали участь у Жертві та споживали Господню Вечерю.

Сама ж знову Св. Літургія спонукує вірних до того, щоб вони, насичені "пасхальними тайнами", ставали "однозгідні побожністю" (26); молиться, щоб вони "в житті притримувалися того, що пізнали вірою" (27); обнова ж Господнього Заповіту з людьми у Євхаристії притягає й запалює вірних до принаглюючої любови Христа. Отже зі Св. Літургії, перш усього з Євхаристії, як із джерела, приходить на нас ласка і з найбільшою успішністю осягається оте в Христі освячення людей та прославу Бога, до котрої, як до цілі, зміряють усі інші діла Церкви.

11. Щоб однак ця успішність була повна, конечне воно, щоб вірні приступали до священної Літургії з настроями правого ума, щоб свою думку приспособляли до голосу й співпрацювали з вишньою ласкою, щоб її не надаремне діставати (28). Тому священно-пастирі мусять чувати, щоб у літургійній дії не лише заховано закони щодо важности й правильности відправи, але й щоб вірні брали в ній участь із зрозумінням, діяльно та з користю.

12. Однак духовне життя не замикається участю в самій лише священній Літургії. Бо ж християнин, покликаний до спільної молитви, все-таки повинен входити в свою кімнату, щоб в укритті молитися Отцеві (29), щобільше, за навчанням Апостола, молитися безперестанку (30). Той самий Апостол навчає нас завжди носити з собою в нашому тілі вмертвіння Ісусове, щоб і життя Ісусове явилось у нашім смертнім тілі (31). Длятого ми молимо Господа в жертві Служби Божої, щоб Він "приймивши принос духовної пожертви", нас самих зробив собі "вічним приносом" (32).

13. Дуже поручаємо набожества християнського люду, якщо вони згідні з законами й напрямними Церкви, особливо якщо вони діються з доручення Апостольського Престолу.

Також особливішого гідністю втішаються набожества помісних Церков, які відправляються з доручення Єпископів, за звичаями або книгами правно схваленими.

Але, звертаючи увагу на літургійні пори року, ці набожества треба так уладжувати, щоб вони годилися з священною Літургією, щоб неначе випливали з неї, провадили до неї нарід, бож вона визначається своєю природою далеко понад них.

2. ПРО НАБУТТЯ ЛІТУРГІЙНОГО ОБРАЗУВАННЯ І ПРО ДІЯЛЬНУ УЧАСТЬ

14. Мати Церква бажає дуже, щоб усіх вірних вести до тої повної свідомої та діяльної участи в літургійних відправах, якої вимагає природа самої Св. Літургії і до якої християнський люд, "рід вибраний, царське священство, люд святий, нарід набуття" (I. Птр. 2, 9; пор. 2, 4-5), має право й зобов'язання силою Св. Хрещення.

Про цю повну й діяльну участь цілого народу в обновi й розвитку священної Літургії треба найстараннiше дбати: вона бо є перше і то конечне джерело, з якого вірні черпають правдиво християнського духа; та тому в усій пасторальній діяльності душпастирі змірятимуть до неї старанно через відповідне обучування.

Але що немає ніякої надії щоб це могло здійснитись, коли скоріше того самі душпастирі не будуть наскрізь напоєні духом і силою Св. Літургії та не стануть її навчителями, тому прeконечне воно, щоб надзвичайно подбати про літургійну освіту клиру. Длятого то священний Собор рішив постановити таке:

15. Учителі, що поставлені навчати предмет священної Літургії в семінаріях, у монаших домах студій та в богословських факультетах, мають сумлінно приготовлятися до свого обов'язку в інститутах для цього з особливою дбайливістю призначених.

16. Предмет священної Літургії в семінаріях і в монаших домах студій має бути зачислений до предметів конечних і важніших, а в богословських факультетах до предметів головних, та треба його подавати під оглядом як богословським і історичним, так і духовним, пасторальним та правничим. Понадто учителі інших предметів, особливо догматичного богослов'я, Св. Письма, богослов'я аскетичного й пасторального хай стараються із внутрішніх вимог кожного поодинокого предмету так вичувати таїнство Христа й історію спасіння, щоб із того ставала ясна й відкрита їх зв'язь із Св. Літургією та одностайність священичої освіти.

17. Клирики, у семінаріях і в монаших домах, нехай дістають літургійну формацію духовного життя чи то відповідним проводом, через який вони могли б розуміти священні обряди й цілою душею брати в них участь, чи з самої відправи Священних Таїнств, як також з інших побожних вправ напоєних духом священної Літургії; також нехай вони приучуються заховувати літургійні закони, щоб так життя в семінаріях і в монаших інститутах було вповні пройняте літургійним духом.

18. Священики, чи то дієцезальні чи монахи, що вже працюють у винограднику Господнім, нехай усякими відповідними способами дістають поміч, щоб завжди повніше розуміли, що вони роблять у священодійствах, щоб жили літургійним життям і ділилися ним із вірними, що їм довірені.

19. Душпастирі нехай старанно й терпеливо змагають до літургійної освіти як і до діяльної: внутрішньої та зовнішньої участи вірних, відповідно до їх віку, стану, роду життя й ступня релігійної культури, виконуючи отак один із особливих обов'язків роздавця Божественних Таїнств; і нехай ведуть у цій речі свою паству не лише словом, але також прикладом.

20. Радієві й телевізійні передачі священнодійств, особливо коли йдеться про відправу Служби Божої, нехай будуть второпні й достойні, під проводом і наглядом умілої особи, призначеної єпископом до цього діла.

(Далі буде)

ЗА СВОБОДУ ДЛЯ КАТОЛИКІВ ВІЗАНТІЙСЬКОГО ОБРЯДУ

Із нагоди дебат над схемою про Східні Церкви виступив на Соборі Преосв. Василь Крістеа, Апост. Візитатор для Румунів східнього обряду в діяспорі. Він вказав на трагічну долю католиків візантійського обряду, що живуть у східній Європі, а саме в Україні та в Румунії. Причина їх страдання — каже епископ Крістеа — не тільки у вірності Католицькій Церкві, але теж і у вірності своїй традиції. Владика просив Отців Собору, щоб Собор звернувся до Об'єднаних Націй із спеціяльним апелем домагатися свобідного віровизнавання для шости мільйонів католиків візантійського обряду в східньому бльоці.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Преосв. Ісидор Борецький

ОРДИНАРІЙ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ І ЙОГО ПОМІЧНИК

Преосв. Михайло Руснак

СЛОВАКИ МАЮТЬ СВОГО ЄПИСКОПА

Враз із ростом словацьких церковних громад східнього обряду в Канаді почало посеред словацьких вірних назрівати бажання мати свого Єпископа. Апостольський Престіл пішов цьому бажанню назустріч і дня 7-го жовтня ц. р. іменував ВПреп. о. ігумена Михайла Руснака, ЧНІ, Єпископом для Словаків. Він буде водночас Єпископом-Помічником для українсько-католицької Торонтонської Єпархії та Апостольським Візитатором для Словаків візантійського обряду в Канаді. Це найменування є водночас і великим відзначенням для Преосв. Владики Ісидора Борецького та цілої Торонтонської Єпархії.

Преосв. Єпископ-Номінат народився дня 21 серпня 1921 р. у Бівердейл, Пенсилвенія, ЗДА, з батьків Андрія й Марії з дому Сотак. Початкову освіту одержує в Америці, а гімназійну закінчує в Михайлівцях на Словаччині. 2-го серпня 1941 р. вступає на Новіціят до ОО. Редемптористів у Чеських Будейовіцах. По закінченні філософічних студій на університеті у словацькій столиці Братіславі студіює св. Богословію в Оборіште біля Праги.

Священиче рукоположення одержує з рук Преосв. Павла Гойдича, ЧСВВ, у Пряшеві дня 4-го липня 1949 р. В 1950 р. попадає в неласку комуністичного уряду, який запроторює його в концентраційний табор, із якого щасливо вдається йому вже в 1951 р. втекти й переїхати до Америки. По короткому побуті в нюаркському манастирі оо. Редемптористів переїжає до Торонта, де від 1952 р. проявляє дуже живу діяльність посеред словацьких вірних. Його діяльність не обмежується тільки до самого Торонта, але виходить далеко поза торонтонські межі. При щирій співпраці своїх земляків він зорганізував дев'ять словацьких парохій, збудував церкви й резиденції.

Від 1960 р. був ігуменом оо. Редемптористів у Торонті. За благословенням Владики Ісидора о. ігум. Руснак був організатором Кирило-Методіївського Ювілею в Торонті.

Преосвященному Владиці Михайлові Руснакові найщиріші побажання щедрого Божого благословення та великих успіхів у Архипастирському служінні в Христовому Винограднику складає —

Редакція СВІТЛА

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення єрішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиро-сердечну подяку Всевишньому Богові-Отцеві, Ісусові Христові та Матері Божій Неустаючої Помочі за вислухані молитви, за поміч у науці синові та інші ласки і прошу про дальшу поміч. **С. Радкевич**

Складаю щиро-сердечну подяку Всевишньому Богові-Отцеві та Ісусові Христові за вислухані молитви за посередництвом Пречистої Діви Марії, св. свмч. Йосафата і Слуги Божого Митрополита Андрея. Вірю глибоко, що вони занесли мої молитви перед престіл Всевишнього Бога. **Віра Кашинець**

Прилюдно дякую Матінці Божій за безмежні ласки, які я одержала, та прошу про дальшу опіку й благословення для цілої моєї родини. **Стефанія Пушпар**

До свого брата в Канаді написала з Галичини його сестра, С. Р., такі слова: "Я хотіла б, щоб Ти помістив там прилюдну подяку від мене Матері Божій, св. Йосифові, св. о. Миколаєві, св. ап. Тадеєві (вік рятує нас у безвихідних положеннях нашої організації — Церкви) і о. Василькові Скубленому за всі ласки й добродійства, за вислухані молитви через Їх св. заступництво. Я собі обіцяла так зробити, як я ще лежала в лікарні і як із мужем був такий страшний випадок. Отже зроби це для мене, прошу Тебе дуже."

(В Редакції ми бачили оригінальний той лист і перевірили текст).

Складаю найщирішу прилюдну подяку Всевишньому Творцеві в Пресв. Тройці, Пресв. Непороній Матінці Божій, св. Антоніеві з Падви й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за всі одержані ласки й опіку впродовж цілого життя мого та моєї родини, а особливо за одержану одну ласку в 1954 р. за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія.
Володимира Пятишевська, Торонто

Дякую за одержані ласки й вислухані молитви Найсолодшому Серцю Ісуса, Пречистій Дівi Марії Неустаючої Помочі та Слузі Божому Митрополитові Андрієві.
Софія Підгірна, Сонома, Каліф.

Складаю щиру подяку Христовому Серцю, Матінці Божій Неустаючої Помочі й св. Йосафатові за ласку видужання по моїй операції. **Анна Бородай**, Монтреаль

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ДУХОВИЙ РІСТ ЧЕРЕЗ ЛІТУРГІЙНУ ОБНОВУ В ДУСІ ВЕСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ГРУДЕНЬ

Духовий ріст, поступ — ось завдання кожного християнина, ось покликання кожного члена Містичного Тіла Христового. Однак у цьогомісячному наміренні Свт. Отець бажає, щоб цей духовний ріст настав, увійшов у життя не в якийнебудь спосіб, але через літургійну обновy. Іншими словами, цього місяця молімо Всевишнього, щоб літургійна обнова, поручена Вселенським Собором, довела до обнови духовного життя вірних. — А тепер застановімся ближче над цим питанням.

Як знаємо, Вселенський Собор Ватиканський II стремить радше до душпастирських наслідків: він бажає відновити внутрішнє життя св. Церкви. Щоб це осягнути, береться Собор у першу чергу за обнову того, що суттєве в житті Христової Обручниці: береться за обнову Св. Літургії. Свої постанови Вселенський Собор подає у знаменній "Конституції про Святу Літургію". Ось, що ми там читаємо: "Священний Собор, — тому що він задумує з дня на день збільшувати християнське життя між вірними... сприяти всьому, що лише може спричинитися до з'єднання всіх віруючих у Христа... уважає за свій обов'язок в особливий спосіб подбати про обнову й розвиток Св. Літургії". Отже збільшення християнського життя і обнова Св. Літургії це, по думці Отців Церкви, два нерозлучні поняття.

Бож що це Літургія? Літургія це публичний культ містичного Тіла Христового, як Голови, так і його членів. Цим культом Св. Церква, через зовнішні обряди, почитає Господа Бога; в цей спосіб вона висловлює Йому свої найглибші почуття піддaності, пошани й признання. Очевидно що головний, чи радше одинокий, священослужитель, це Христос; однак Його жертву продовжує Св. Церква, тому що в ній і через неї діє сам Христос-Священик. Щодо зовнішних церемоній, то знаємо що у відношенні до Богопочитання вони мають велику вартість: бож ними віддаємо честь Господу Богу; вони допомагають вірним, щоб ті з більшою побожністю брали участь у літургійних дійствах; через них, розум підноситься до надприродних речей, віра збільшується, плекається любов. — Одним словом: наступає обнова християнського життя. Але послухаймо, що кажуть Отці Собору: "Бо Св. Літургія, котрою, найбільше ж у божественній Євхаристійній Жертві, виконується діло нашого спасіння, у найвищій мірі помагає, щоб вірні своїм життям виявляли та іншим об'являли тайну Христа і первісну природу правдивої Церкви... Тому то Літургія... тих, що внутрі Церкви, щодня розбудовує на святий Господній храм, помешкання Бога в Дусі аж до міри часу повноти Христа..." — Ось як прегарно насвітлено відношення Св. Літургії до духовного росту християнина-католика. Отже обнова Св. Літургії неодмінно причиниться до обнови і внутрішнього чоловіка: а це одиноке, що важливе.

Вище ми згадали про важність зовнішних обрядів. Та не слід забувати, що головним елементом Св. Літургії це внутрішній акт: це значить, що зовнішний культ мусить бути оживлений правдивим духом відданости і пошани, духом покори й покаяння, духом вдячности й любови. Християнин повинен завжди жити в Христі... щоб у Ньому, з Ним і через Нього віддати повинну славу небесному Отцеві" (Енц. "Посередник Бога").

Отже здаючи собі справу зі споріднення, яке існує поміж Св. Літургією і християнським життям, поставмо собі за ціль якнайбільше з цієї літургійної обнови скористати, приймаючи з отвертим серцем усі розпорядки св. Церкви в цій справі. А це буде найкращим доказом, що і ми пройняті духом Вселенського Собору, духом правди й справедливости.

Бог не залишив усього в невідомому, щоб ти не твердив, що нема Божого Провидіння, але Бог також не дав пізнати тобі всього, щоб забагато твого пізнання не спокусило тебе до зарозумілости.
Св. Іван Золотоустий

Добра є молитва з постом і милостинею.
Тов. XII, 8.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI: "СВОЮ ЦЕРКВУ"

6-го серпня 1964 р. Папа Павло підписав свою першу енцикліку звернену до єрархії, духовенства, вірних католицької Церкви й до "всіх людей доброї волі". Енцикліка ця, на яку з нетерпінням всі чекали більш одного року (Папи після свого обрання звичайно видають свою енцикліку, що намічує провідні ідеї їх понтифікату), в загальній світовій пресі не знайшла ні теплого прийняття ні повного зрозуміння. Причин того є дві: наперед у саме найгарячіше італійське літо всі головні й досвідчені репортери всесвітньої преси виїзджають на вакації. Другорядні їх заступники не є в силі схопити тонких викладів церковної науки. Друга ж причина це стиль Папи Павла VI. Він глибокий богослов і мислитель. Його промови й думки треба довго передумувати й важити, щоб хоч частинно їх зглибити. Щоб наші читачі могли самі це віднайти, кладемо перший уступ:

Що Папа сам каже про свою енцикліку?

До учасників великої згальної авдієнції в середу 5-го серпня Папа сказав: "Зустріч Папи з вірними приводить його до промов про Церкву: що вони повинні про Неї думати й що говорити. Тема ця повторяється часто, але вона така широка й складна, що дає різні аспекти. Тому здається нам, що ми не завжди говоримо те саме, хоч мусимо говорити про ту саму правду, про Церкву, про Її науку й події, що до Неї відносяться... Нині хочемо звіритися вам про одну подію, В біжучій мові можна б це назвати: пресовою конференцією. Ми закінчили вкінці редакцію нашої першої енцикліки, що буде носити дату завтрішнього дня, 6-го серпня, свята Преображення ГНІХ. Її латинський текст починається словами "Екклезіям суам" ("Свою Церкву"), якими вона буде й названа. Сподіємося, що вона буде опублікована в найближчому тижні. Це наша перша енцикліка, офіційний лист, що відноситься до початку нашого понтифікату... Ви знаєте що це енцикліка? Це послання Папи до єпископів усього світу. Саме слово "енцикліка" означає "обіжник". То дуже стара форма церковної кореспонденції, що в характеристичний спосіб висказує спільність віри й любови між різними Церквами, або ліпше між громадами, які складаються на одну Церкву. В перших віках Церкви єпископи головних громад після свого обрання посилали обіжні листи до своїх співбратів єпископів і також до всіх вірних, — тому їх і називано "соборними", бо адресованими до всього християнського люду... Енцикліка може бути доктринальна — догматична, якщо вона говорить про правди або блуди відносно віри, або повчальна, напр. про християнське життя, про церковну дисципліну, про злуку Церков. Наша енцикліка є цеї другої кляси. Вона не говорить про богословські догми. Ми вважали, що наша перша енцикліка повинна бути така. Вона є неначе наше звірення-розмова, бо не хочемо рухати предметів, які є в програмі праць Собору. То не є методичний виклад якоїсь науки, а радше це вилив наших почувань і наших думок... Ми воліли говорити про наше серце й почування, що ними хотіли б ми поділитися з серцями єпископів і вірних."

"Що ж ми говоримо в цій енцикліці? Кажемо те, що на нашу думку Церква повинна нині робити, щоб бути вірною своєму покликанню та відповідати своїй місії... Ми могли б дати їй титул: "Дороги Церкви". Їх указуємо три: перша, духовна, що говорить про *самосвідомість*, яку Церква повинна мати. Друга: моральна та відноситься до *обнови* Церкви, якої треба Церкві відповідно до її самосвідомости, щоби була чиста, свята, сильна. Третя частина це справи апостольства; її ми назвали іменем нині загально вживаним: *"діялог"*...

"Як бачите, горизонти широкі! Хоч вона звернена просто до епископату, але не забуває і про християнський нарід. Хочемо сподіватися, що знайде вона прихильне прийняття у великій католицькій родині та що її приязно послухають і з-поза католицької родини, щоб так любов, яка її натхнула, перейшла вузькі межі. І надіємось, що ви, дорогі сини й доні, котрим тепер подаємо перше оголошення про енцикліку, також схочете її читати й розважати."

За чотири дні, в неділю 9-го серпня Папа знову говорив до прочан: "Ми вже підписали нашу першу енцикліку, що буде завтра опублікована. Написали ми її в цілій покорі і з надією в серці. Вона послужить до того, щоб люди ліпше цінили св. Церкву, щоб у них зросла пошана й любов до Церкви ГНІХ, якої ми всі членами та й повинні бути її синами й вірними оборонцями."

Ще варт нам послухати слів Папи, що їх він сказав 19-го серпня до прочан: "Дехто думає, що Церква це інституція інших часів, перестаріла, навіть пережита, цікава історикам, археологам, антикваріям, але не людині нашого часу. Папство то не музей ані цвинтарище, то не цінна й екзотична збірка старинностей, виставлена для оглядання туристам, а жива річ. І тут чудо: вона рівночасно живуща й дуже старинна, дуже старинна й завжди однакова, все вірна своїм далеким початкам. Повторяємо: це ж чудо! Що більше: це містерія!.. Нам треба любити старинність і вічну молодість Церкви!"

Що ж сказали про ту цікаву й своєрідну енцикліку Папи Павла репортери? Як читати їх звіти, то вичитаємо там: в одних розчарування, в інших захоплення, ще в інших зимну здержливість. Часописи більше займалися війною у В'єтнамі й Кипрі.

Дисгармонія голосів преси про енцикліку

Перший відізвався (і трохи неповажно) генеральний секретар Екуменічної Ради Церков (православних і протестантських), др. Віссер Гофт. 13-го серпня він писав, що воно ще за скоро дати оцінку такої довгої енцикліки, але він добачує наперед одну потішаючу річ: що Папа Павло так сильно підкреслює конечність діялогу з християнами, які не належать до римо-католицької Церкви. Але додає, що розуміння діялогу в енцикліці є інше, як їхнє розуміння, на якім вони вже від літ ведуть свою працю. Вкінці йому не сподобалося, що Папа за сильно підкреслює примат Папи, що є якраз проблемою відносин між католиками й іншими християнами. Признає, що воно добре, що так щиро й докладно сказано про примат, але каже: "це доказує, що ми ще далекі до повної одности, бо жодна неримська Церква не прийме думки про універсальну юрисдикцію Папи." Кінчить завваго ю, що ця енцикліка одначе виказує можливість наладнати ліпші відносини між римо-католицькою Церквою й іншими Церквами.

Англійська преса збула енцикліку короткими замітками, підкреслюючи з неї слова про мир і про кооперацію. Але багато нарікали на зміну тону відозви Павла в порівнанні до пок. Івана 23-го. Та представник кентерберійського архиепископа й примаса англіканської Церкви на Ват. Соборі II написав до англіканського офіціозу "Чирч Таймс" (21-го серпня): "Не можна заперечити, що енцикліка "Свою Церкву" не знайшла доброго прийняття в англійській пресі. Але дозвольте мені сказати вам з належною пошаною, що ви перебільшуєте, коли говорите про "глибоку ріжницю тону й змісту" між нею та заявами Івана 23-го. У наставленні Павла VI до діялогу нема "глибокої ріжниці тону й змісту", але є ріжниця в засобах. Як Його Попередник він просить нас звернути увагу радше на те, що ми маємо спільного, ніж на те, що нас роз'єднує. Як Іван 23-ий часто робив, Павло VI повторяє, що діялог виключає всякий компроміс щодо науки та що з'єднання християн не має бути основане на надії таких компромісів. Чи ж і ми не зачали наш діялог (з іншими протестантами) точно з такою самою настановою?... В Папи Павла ми знаходимо той самий тон любови, ту саму науку, але більше реалізму; це все. Була б шкода, якщо англіканці впали б жертвою наївного здивування, висказаного напр. д-ром Гофтом, бо Папа повторив речі, що їх знає вже ввесь світ."

У Франції католицький великий щоденник "Ля Круа" щиро привітав енцикліку й помістив три великі статті: "Дороги Церкви", де широко розібрано провідні думки папського послання. — Знову ж "Ле Монд" (Париж) з дня 22-го серпня жалує, що преса за скоро знецінила енцикліку, без достаточного спокійного її прочитання. "Коли їй ліпше приглянутися, знайдемо в ній багато доказів прямого відзиву духа серця. Папа огортає поглядом усе людство, оцінює зо сочуванням усі великі релігії світу, виразно складає пошану жидівському народові, Ісламові, релігіям афро-азіятським, обговорює дуже докладно проблему атеїзму. Коли котрий Папа колинебудь говорив про атеїзм із таким акцентом?.. Папа каже, що в діялозі з модерним світом Церква має більше що дати, як узяти. Може воно "неполітично", але ж це переконання католиків! Песимістичні рефлексії про діялог із безбожним атеїзмом це ж ствердження явної реальности... В цілості цей документ є вповні позитивний і ліберальний та отвирає неописані горизонти... Це мова Папи модерних часів, яких засоби і примхи він відкидає, але знає й оцінює їх змагання..."

У Західній Німеччині преса підкреслила особливо частину енцикліки про діялог: у Східній Німеччині звернули увагу, що Папа не відкинув діялогу і з комуністами. Австрійський тижневик "Фурхе" написав гарно: "Папа отворив двері для діялогу з усіми і сам став у них, щоб їх більш ніхто не замкнув."

У Північній Америці лише одна щоденник, "Нью-Йорк Таймс", подав цілий текст енцикліки та додав загальну примітку, що в ній є багато з думок Івана 23-го, хоч більше консервативно вони висказані. "Нью-Йорк Трибюн" каже, що енцикліка принесла розчарування тим, хто вже чекав злуки всіх християн, бо Папа заявив, що католицькі догми не можуть бути реформовані. Одначе він не хоче полеміки, а діялогу, не розділу, а одности. Канадський французький "Ле Девуар" (Монреаль) підкреслює, що в Папи Павла є велика віддаль між розумом і серцем; але його серце для всіх отворене. — Грецький архієп. Яков у ЗДА сказав, що в енцикліці слідний брак у порівнянні до "відважного екуменізму Івана 23-го."

Відгук комуністичної преси

Дуже цікава реакція комуністичних пресових органів на енцикліку "Свою Церкву". Совітський ТАСС дав коментар, що в ній усе головне відноситься до внутрішніх справ Церкви. Говорить вона трохи про мир, про загрозу війни, про свободу в світі без переборництва й зради. Підкреслено, що енцикліка вказує на загрозу безбожного комунізму і тому евентуальний діялог тут дуже сумнівний. — "Ізвестія" повторили тесаме, додавши лише про різницю між Папою Павлом і Іваном 23-им.

Щоденник італійських комуністів "Уніта" інформує читачів, що Папа перестерігає перед комунізмом, але це в католицькій Церкві традиційне. Павло стоїть посередині між Пієм 12-им і Іваном 23-им. І додано: "хто підтримує лиш осудження комунізму, той понижує цей папський документ, бо Папа особливо хоче обнови Церкви."

Партійний щоденник французьких комуністів "Л'Юманіте" у редакційній статті з 12-го серпня під многозначним заголовком: "Від часів хрестоносних походів до часів діялогу" подав свої міркування про папський документ. Характеристичне для наших часів, кажеться там, що Папа декілька разів пошанував почування й наставлення навіть безбожників, признаючи, що дехто з них переконаний у своїм світогляді й має шляхетні змагання. Що до діялогу, то в Павла VI є інші обмеження, як вони були в Івана 23-го, доброго Папи. Осуджено філософію матеріялістів і безбожний атеїзм, одначе признано можливість діялогу з комуністами, хоч його тяжко зреалізувати. Не виключається, як колись, осіб, що визнають або прихильні комуністичним режимам. І закінчується стаття отаким пропагандивним кличем: "Комуністи перечать Бога, але не переслідують Церкви". Це вже ми аж надто добре знаємо, що сталося з нашою католицькою Церквою в Галичині та що діється тепер із православною, нібито признаною, Церквою в цілій Україні і в цілім Совєтськім Союзі!

— — — — —

Ось вам коротке звідомлення про появу енцикліки Павла VI "Свою Церкву" й про її відгомін у світовій пресі. Ще дві-три думки.

Коли Папа Павло VI зачав свій потифікат і прямо пішов стежкою створеною великим і добрим Попередником, всі хвалили його. Як ходив до в'язниць, до лікарень бідних дітей, до бідних парохій передмість Риму, як їхав до Св. Землі, звернувся до великих світових релігій словами привіту й створив Секретаріят для контактів із ним, всі оплескували, всі говорили: "Глядіть, які зміни!" Коли ж Папа ясно означив позиції католицької Церкви, в багатьох показався неначе жаль до Папи.

Також неправильне воно протиставити особу нового Папи особі його славного Попередника. Це правда, що вони різні в багатьох точках, але вони оба достойні Голови католицької Церкви на землі. Папа Павло є Павло, а не Папа Іван! Одначе немає в нім якоїсь нерішучости, як дехто говорить, лише більша осторожність у найменших потягненнях чи словах. Це прикмета його характеру! Одначе в усіх його словах і письмах знаходимо і глибину і живучість думки. У своїй енцикліці Павло VI вивів світові перед очі нову візію св. Христової Церкви!

ПАПА НА ЄВХАРИСТІЙНОМУ КОНГРЕСІ В БОМБЕЙ

Вістку про свою участь у 38-ому Всесвітньому Євхаристійному Конгресі в Бомбей подав сам Свт. Отець, заявляючи, що це його обов'язок наближатись у діялогу з усіма "новопробудженими" народами, щоб Католицька Церква могла їх оправдані сподівання відповідно зрозуміти та сповнити своє завдання згідно з Христовим бажанням: "Ідіть же, навчайте всі народи" (Мат. 28, 19).

Поїздка Свт. Отця Павла це надзвичайної ваги історична подія, яку б можна порівняти до місійної подорожі св. Апостола Павла. Це вперше якийсь Папа поїхав у нехристиянську країну на іншому континенті. Тому теж можна би подорож Папи вважати за перше конкретне здійснення енцикліки "Свою Церкву".

Починаючи від хвилини проголошення цієї поїздки, можна було спостерігати різні враження посеред різних кругів і народів. В одних викликала вона протести (напр. у гіндуських екстремалістів та в Португалії), в інших щире захоплення. З нагоди приїзду Папи на Конгрес у Бомбей індійський прем'єр Шастрі заявив, що буде принаймні один день приявним на Конгресі.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Остання моя дитина народилася мертва, отже не була охрещена. Моя сестра поронила дитину в четвертому місяці і її також не охрестили. Наш священик казав нам, що хоч би ті діти були й охрещені, то Хрещення вважалося б неважним. Але що є з душечками наших діточок, коли вони неохрещені, а Церква навчає, що без охрещення не можна дістатися до неба?

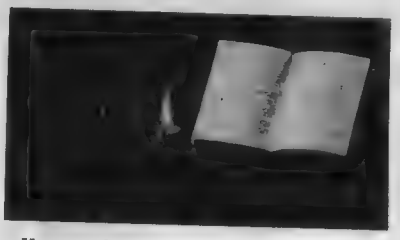

Христос Спаситель сказав: "Хто увірує й охреститься, той буде спасений, а хто не увірує, той буде осуджений" (Марк. 16, 16). А на іншому місці І. Христос сказав таке: "Коли хтось не народиться з висоти..., коли хтось не народиться з води та Духа, не спроможний увійти в Боже царство" (Ів. 3, 3-5). Ваші діточки ще не могли увірити, бо ще не мали вживання розуму, ані не одержали Св. Тайни Хрещення, не "народилися з води та Духа", бо прийшли на світ мертві, отже їх душечки не дістануться до неба. Але вони і не будуть "осуджені", бо ж вони не переступили жадного Божого закону. Без своєї вини вони не могли увірувати та й також без своєї вини вони не були охрещені. Отже Бог не може відкинути їх від Себе до вічного пекла. Але не може їх ані до неба прийняти, бо "не ввійде до нього ніщо нечисте" (Одкров. 21, 27), а душі тих діточок були занечищені первородним гріхом, якого не змила з них Св. Тайна Хрещення. Тайну Хрещення можна уділити тільки живій людині. Якщо дитина народиться нежива, або якщо мати поронить дитину передчасно, навіть у перших місяцях вагітности, тоді таку людську істоту можна охрестити услівно, себто "хрещу тебе, якщо ти живеш." Ані наука медицини, ані Церква не знає, як довго душа позістає в тілі, яке, здається, вже вмерло. Таке услівне Св. Хрещення є важне, якщо душа ще є в тілі, але воно вже нічого не помагає, якщо дитина вже справді мертва.

Яка доля діточок, що вмерли без Св. Тайни Хрещення? Оце, св. Церква навчає, що душі таких діточок будуть вічно жити в окремому місці, де будуть радіти повнотою природного щастя. Це окреме місце Тридентський Собор називає "адом праведних", де праведники Старого Завіту чекали до дня Христового Воскресіння. Сам Христос Спаситель називає це місце "лоном Авраама" (Мат. 25, 10), а вчені богослови називають його "лімбом", окраїною раю, де душі діточок живуть у повному щасті, де вони пізнають Бога природним пізнанням і люблять Його природною любов'ю та тому їх щасливість називаємо природним щастям. Це природне щастя таке, як щастя найщасливішої людини на землі. Людина на землі щаслива, коли має все, чого забажає, що задовольняє її, нічого їй не бракує, ніщо її не болить, ніщо її не гризе, ані не лякає. Правда, природне щастя, це не те, що надприродне щастя в небі, в злуці з Богом. Але ж ті душі діточок не знали Бога як найвище щастя, не знали і того, що є якесь надприродне, небесне щастя, тому і не тужать за ним, як і ми не тужимо за тим, чого не знаємо. Нпр. 40-50 років тому ми не тужили за радієм, за телевізією, холодільнею, пральною машиною, автом, чи іншою вигодою модерного життя, бо ж тих винаходів для нас іще не було та нам навіть на думку не приходило, що щось таке можливе. Отже природне щастя душ неохрещених діточок таке, що вповні задовольняє їх і вони не тужать за більшим, чи вищим щастям (вже сама туга могла би бути мукою для них), бо вони не знають про те, що може бути ще більше щастя, ніж те, яке вони мають. Коли б наше життя на землі було щасливе під кожним оглядом і навіть думка на смерть не огірчувала б нам його, тоді ми й самі не бажали б собі якогось більшого щастя і навіть нас, що віруємо в Бога, в безсмертне життя та надприродне небесне щастя в огляданні Бога лицем у лице — тяжко було б надхнути до того, щоб ми тужили за тим небесним щастям і трудилися для нього.

Отже душі діточок, що вмерли без Св. Тайни Хрещення, є вповні щасливі, тому й матері не повинні гризтися їх долею. Коли б ті діти були народилися нормально, то хто знає, чи вони були б щасливі в житті, а що ще важніше, хто знає, чи вони були б спасені взагалі, хоч би були й охрещені. Бог знає, що робить і чому так робить. Коли батько й мати бажають своїй дитині всього, що найкраще й найліпше та й стараються,

по своїй змозі, дати чи запевнити їй те все, то тим більше бажає їй того всього Бог. "Коли ви, хоч і злі, вмієте давати дітям вашим добрі дари, оскільки більш Отець ваш, що на небі, дасть дари тим, які просять Його" (Мат. 7, 11). Здайтесь на Бога! Він ліпший, аніж найліпший батько чи мати. Він не зробить кривди вашій дитині.

Чи не є то забобон, коли хтось носить на собі хрестики, медалики, шкаплірі, або в авті виставляє маленькі статуї І. Христа, Пречистої Діви або св. Христофора і вірить, що ті медалики й статуї охоронять його від нещастя?

Було б це справді забобоном, коли б хтось вірив, що якась річ, чи якийсь предмет, хоч би це був хрестик, медалик, статуя, і'тп. — захоронить його від нещастя. Дехто вірить, що буде мати щастя, як знайде чотирилисткову конюшину, тримає при собі стару підкову, возить в авті з собою перші черевички своєї дитини, а не буде мати щастя, коли стріне його священик, або чорний кіт перейде йому дорогу. Тут забобонні люди приписують якусь дивну силу самому предметові. Священним речам, як хрестикові, медаликові, шкаплірові, і'тп. не приписуємо такої сили. Ті речі є з дерева, металю, пластики, отже з якоїсь матерії, а матерія, сама від себе, не має ніякої сили, щоб принести комусь щастя чи нещастя. Вся благодатна й охоронна сила тих хрестиків, медаликів, шкаплірів — лежить у тому, що вони освячені благословенням і молитвою Христової Церкви, отже через них діють заслуги самого Христа Спасителя, а людина, що вживає ті освячені речі, лучиться з усією Христовою Церквою, як живий член містичного Тіла Ісуса Христа та й поводиться як живий член Христового Тіла в усіх умовинах свого життя, навіть при забаві чи їзді автом. Такі освячені речі охороняють того, хто своєю побожністю і життям стався гідним такої охорони.

Але мильним було б думати, що освячені хрестики, медалики, і'тп. є автоматичною охороною перед нещастям. У першій мірі вони є пригадкою для нас, щоб ми часто звертались у наших молитвах до Бога та до Його Святих. Через те, що вони освячені благословенням Церкви та заслугами І. Христа, — є вони надхненням до чеснотливого християнського життя. Вони є виявом нашої віри й щирої релігійности. Щойно на дальшому місці є вони охороною для тих, хто гідно носить їх, чи вживає їх із належною побожністю й пошаною. Нещастя може бути, а часто і є благословенням для людини. Коли хтось гідно вживав такі освячені речі, а загинув у нещасті, то це може бути знаком, що він був гідно приготований на смерть, яку Бог йому призначив, ще заки світ постав. Такі освячені предмети є доброю охороною перед нещастям для тих, які також і самі вистерігаються всього, що веде до нещастя. Хто носить в авті статуї Ісуса Христа, Божої Матері, або св. Христофора, опікуна подорожних, а їздить автом із надмірною швидкістю, нехтуючи всякими правилами їзди, той даремне здається на охоронну силу тих освячених предметів. Бог не робить чуда для людської розперезаности чи глупоти.

Мій приятель часто дуже сильно обіймає мене й пристрасно цілує. Коли я боронюсь і кажу йому, що це небезпечна річ і Церква це забороняє, то він, некатолик, каже, що всі католицькі дівчата так роблять і не противляться тому. Що маю відповісти йому на це?

По-перше, відповіджте йому, що він говорить вам неправду просто в очі, бо ж чи міг він так поводитись із усіми католицькими дівчатами? Їх же ж мільйони! Будьте певні, що є дуже багато католицьких, гарно вихованих дівчат, які високо тримають прапор своєї дівичої гідности та нікому не дозволять на подібні речі. Якщо деякі, навіть католицькі дівчата поводяться неморально й такими способами "лапають" собі хлопців, то вони не варті того, щоб називати їх католичками.

По-друге, будьте дуже обережні, бо такі хитруни часто перелітають, мов метелики, з квітки на квітку й нищать одну за одною, спихаючи їх на дно пониження, використавши їх безсердечно для свого змислового задоволення. Дівчина лишиться в ганьбі на ціле життя, а хлопцеві тяжко доказати, що він був причиною тієї ганьби.

По-третє, пам'ятайте, що бувають і чесніші хлопці-приятелі, які випробовують дівчат, щоби переконатись, котра-яка. Вони пробують іти навіть далеко й обсервують, як дівчина заховує себе. Як вона годиться на все, чого тільки хлопець забажає від неї, тоді він бачить, що на неї нема чого робити собі надію, бо коли вона така легка й продажня тепер, то як може він бути певний, що вона буде сильна й вірна йому, коли він, одружившись із нею, буде мусіти бути якийсь час далеко від неї? Таку дівчину покине кожний чесний і розумний хлопець, а для неї лишиться саме тільки сміття.

А, по-четверте, шоста й дев'ята Божі заповіді нарівні обов'язують католиків і некатоликів. Тяжким гріхом для кожного є не тільки тілесний гріх, але також і все те, що природно веде до такого гріха. Тісні обійми, нескромні дотики, довготривалі та пристрасні поцілунки зовсім природно настроюють до тілесного гріха, а вже тим самим можуть бути тяжким гріхом, коли їх легкодушно допускатись. Вони можуть викликувати, і, як лікарі твердять, майже завжди викликують свого роду змислову приємність, яка осліплює розум, ослаблює проти волі, розпалює тілесну

похоть, змислові бажання, і так простенько веде до тілесного гріха. Хто добровільно виставляє себе на таку тяжку небезпеку смертельного гріха, той уже тяжко згрішив, хоч би нічого більше не сталося. Можуть бути й зовсім невинні поцілунки між двома особами відмінної статі, але це буває рідко, а майже ніколи вони не бувають між недосвідченими й гарячекровними молодими людьми.

Чую, що священики, звичайно, радять кожній молодій дівчині перед шлюбом, щоб вона не виявляла своєму нареченому, чи своєму чоловікові давніших упадків проти невинности, якщо такі бували. Я сумніваюся, чи воно мудре так радити. Чи ж не ліпше, щоб дівчина призналася своєму нареченому про такі пригоди ще перед шлюбом і наречений або простить їй і забуде те все, або розійдеться з нею завчасу, — ніж змовчати те все, а потім її чоловік і так довідається про її минуле й дівчина через усе своє життя буде мати тільки пекло в хаті?

Священики часом так радять, як Ви пишете, так радять дівчині, так радять і хлопцеві, які запитують про цю справу. Але не радять так кожній дівчині чи кожному хлопцеві, бо, славити Бога, ще все є хлопці й дівчата, що вступаючи в подружній стан не мають чого соромитись свого минулого, отже і не мають чого закривати одне перед одним.

Можуть бути випадки, що дівчина має оправданий страх, що її наречений чи муж, і так довідається про її давніші упадки, то й думає, що краще їй признатися до всього наперед, бо це захоронить її від майбутніх докорів і хлопець певно не покине її, а, навпаки, таке її щире признання розвіє всякі сумніви й підозріння у його душі та буде початком правдиво щасливого подружжя. Це можливе, можуть бути такі випадки. Але довголітній досвід показує, що такі випадки дуже рідкі. Хтось може не послухати ради священика в цій справі (за це певно не буде мати гріха!) та може добре вийде на тім. Однак гіркий досвід дуже багатьох каже священикам радити інакше і це є загальна порада, хоч можуть бути від неї виїмки, як щойно було сказано. Священики радять не виявляти таких тайних провин із різних причин:

1. Ті минулі гріхи, припускаємо, вже й так прощені у Св. Сповіді і більше не повторюються.

2. Тяжко було визнати їх перед священиком у темноті сповідальниці, то, звичайно, ще тяжче буде признатися до них перед особою, з якою хочемо зв'язатись на ціле життя (і дівчині дуже залежить на тому) а та особа, почувши таку "відкриту сповідь", готова, через це, відвернутися від нас. Не знаючи ж нічого про те все, може була б остала найкращим другом до самої смерти.

3. Якщо дійшло до подружжя після такої "відкритої сповіді", то бідна та дівчина, яка трапила на поганий характер чоловіка. Вона може бути ангелом, а все ж таки за кожну розмову з чужим чоловіком, за кожну усмішку чи подання руки, за кожну довшу, ніж звичайно, відсутність із дому буде чути тільки докори й пониження збоку свого чоловіка, який на потвердження своїх підозрінь буде покликуватись на її власну "відкриту сповідь": ти ж сама призналася, що ти така й така...

4. Побоюєтесь, що ваш партнер може довідатись у майбутньому про ваше понижаюче минуле? Так, він може почути таку поголоску. Але чи дійсно це правда, того він може ніколи не довідається, може взагалі не буде розвідувати й цікавитися тим. А коли б довідався, то що тоді? Тоді вже не може покинути вас, це одне; а друге, тоді подружній зв'язок та вірність і взаємна любов, а може ще й діточки — вже зробили ваше подружжя таким сильним, тривким і дорогоцінним для нього, що відкриття давніх провин уже не зробить великого враження. Адже ж з роками все поважніше думаємо і тоді розуміємо, що в нерозважному й недосвідченому молодому віці всяке могло притрапитися.

Тому кажу ще раз: священики не забороняють дівчині чи хлопцеві признатись своєму нареченому чи нареченій до давніших неморальних упадків. На це вони не мають права і пенітенти не є обов'язані послухати їх у тому. Священики тільки радять одним і другим, що краще й безпечніше є не виявляти таких пригод ані перед подружжям, ані в подружжі. Бо через завелику щирість і багато говорення — можна напитати собі тільки багато лиха.

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького перероблив о. Ір. Назарко ЧСВВ. Книга про великі в нашій душі Божі діла.

196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.

Історія мондерського манастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. М. Соловій, ЧСВВ

ВОЛОДИМИР СОЛОВЙОВ ТА МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

(Їх церковно-унійна ідеологія)

Володимир Соловйов

1887-го року 23-літній Роман граф Шептицький відвідав Україну і Московщину. Перебуваючи в Москві, написав він листа до матері Софії (під датою 17-го листопада 1887 р.), в якому оправдується, чому задержався трохи довше в Москві, довше, ніж плянував. Причиною того було його знайомство із славним тоді на цілу Росію філософом — Володимиром Сергієвичем Соловйовом: *"Це через нього я продовжив свій побут у Москві. Вистачало приїхати до Москви, тільки тому, щоби познайомитись із Соловйовим..."*

У листі Роман Шептицький (що вже за рік вступив до манастиря оо. Василіян під іменням Андрія) не каже, що його притягнуло тоді до Соловйова, чим він так заімпонував молодому Романові, про що вони говорили; який характер мала ця історична зустріч. Однак, хто знає історію життя В. Соловйова, його твори, його церковно-унійну концепцію, — і порівняє це з церковно-унійною ідеологією митрополита Андрея, той мусить ствердити дивну гармонію, велику подібність, спорідненість, а то й тотожність-схожість ідей обидвох великих мислителів та церковно-унійних подвижників.

Власне, темою тієї розвідки є накреслити оту церковно-унійну ідеологію обидвох славних мужів. Тема ця — треба признати — нова, бо дотепер мало хто цікавився і глибше досліджував питання впливу ідей великого філософа, мислителя й богослова В. Солов'йова на церковно-унійну концепцію Великого Митрополита! А ця тема — концепція церковного об'єднання Соловйова-Шептицького — є в сучасну пору незвичайно актуальна, бо вона ще може найбільш правильна, і має всі дані стати концепцією церковного об'єднання теперішнього Ватиканського Собору, себто офіційною унійною концепцією Вселенської Церкви.

І. Церковно-унійна концепція В. Соловйова

В. Соловйов прийшов на світ 16-го січня 1853 року в Москві, а помер у селі Узкое біля Москви 31-го липня 1900 р. на 47-му році життя.

Його батько Сергій — це славний російський історик, автор капітальної праці — "Історія Росії" — в 30 томах. Знову ж мати Поліксена Володимирівна з дому Романових була Українкою і походила з роду славного українського філософа, Гр. Савича Сковороди. Значить, у жилах В. Соловйова плила українська кров, подібно як і в Гоголя, Достоєвського та ще інших славних російських письменників, яких Москва записала на своє "конто", і на свою славу!

Та не тільки українська кров плила в жилах Соловйова: він теж був вдачею і духовістю не Москалем, а Українцем. Приятель і біограф В. Соловйова В. Величко підкреслює, що В. Соловйов мав чисто "український гумор", був веселої, погідної, лагідної вдачі, мав шляхотне і побожне серце, був великим ідеалістом і оптимістом.

Мабуть і тому В. Соловйова сучасні йому Москалі вважали за "ренегата" і то не тільки за ренегата московського православ'я, але теж за ренегата московського народу. Мабуть не було в історії Росії такого гострого критика Росії, її державного православ'я та інших негативних прикмет московської психічної вдачі. Ми Українці повинні звернути на це окрему увагу та В. Соловйова вважати за свого, а не за московського мислителя, бо хоч він писав по-російськи, хоч сам формально не признавався до українства, то однак увесь характер його творчости є наскрізь український, а його критика Росії, слов'янофільства, державного російського деспотизму та цареславного православ'я йшла стовідсотково по лінії українських інтересів: національних і церковних.

Нажаль, твори й ідеї В. Соловйова дуже мало знані між Українцями. Причиною того мабуть треба вважати факт, що В. Соловйов був осуджений і цензурований за свої погляди, зокрема ж за церковно-унійні погляди. Для православних Москалів Соловйов був ренегатом, відступником від московського православ'я, і це ми можемо зрозуміти. Та чомусь тяжче нам зрозуміти, чому Москалям удалось так легко накинути своє осудження Соловйова також і нашому пересічному Українцеві! Це сумне й нездорове явище, що ще і по наш день багато Українців дивиться на минуле свого народу, на свою рідну Церкву (напр. на історію Унії!) чужими, нераз ворожими окулярами.

Та вертаючись до характеристики творчости В. Соловйова, мусимо підкреслити його справжню українську, чужу Москалям, любов до правди. Він любив правду, любив беззастережно, пристрастно, шукав її продовж цілого життя, безстрашно її боронив та не нагинав її до державних чи яких там інших інтересів, імперативів, тенденцій чи течій. У любові до правди Соловйов нагадує свого великого предка Сковороду.

Написав Соловйов за короткий час свого життя дуже багато творів. Дослідники ділять творчість Соловйова на три періоди: теософічний (1874-1881), теократичний (1881-1890) та теургічний (аскетичний, 1890-1900). На всіх писаннях Соловйова лежить печать геніяльности. Він не тільки був філософом і богословом, ученим та істориком, мовознавцем і природознавцем, але теж соціологом і публіцистом, літератом і письменником, навіть був поетом. Соловйов — це наскрізь оригінальне явище в історії слов'янської духовости, це великий, глибокий та універсальний — геніяльний ум!

Основною ідеєю творчости В. Соловйова є його навчання про теократію, за якою Бог є центром всесвіту. Він творець людини: розумної істоти, Він теж творець людських спільнот, народів, держав і всього людства. Тому до Бога має прямувати людська активність, Бог має панувати в світі розумних істот. Теократія — це первісний устрій людських спільнот. Поганські держави були теократичні, теократичним був теж жидівський нарід, носій месіяністичних обіцянок у Старому Заповіті.

Із приходом на світ, Ісуса Христа, Богочоловіка, теократія знайшла свій найкращий вияв, бо Христос основав Боже Царство на землі, установляючи свою Церкву. Церква Христова — це і є теократія, що має повсякчасно здійснюватися на землі між людьми, охоплюючи всі ділянки людського життя: особисте життя одиниць, родинну спільноту, подружжя, різні класи чи професії людей, людські збірноти-організації, різні народи, держави і ціле людство.

У першому періоді творчости В. Соловйов був захоплений ідеями т. зв. слов'янофільства. Слов'янофіли (брати Кірієвські, Аксаков, Хомяков, Самарін й інші) проповідували, що "російський" народ — це "народ-богоносець", його завданням є відродити цілий світ, зокрема ж "гнилий Захід". Європу, католицький і протестантський світ. За їх ученням і Католицька і Протестантська Церкви — це викривлені форми християнства. Єдиноспасаємою й автентично християнською є тільки Православна Церква "російського" народу. Православ'я у злуці з монархією Романових та з "богоносним" московським народом — це не тільки спасіння Росії, але й усього слов'янського світу та цілого людства.

Соловйов спершу був слов'янофілом, але дуже скоро обтрясся з отих впливів, бо пізнав, що слов'янофіли подають невірний образ і російського православ'я, і католицького Заходу, головно ж Католицької Вселенської Церкви. Глибші студії богослов'я, творів Св. Отців, історії Церкви та Вселенських Соборів переконали Соловйова, що Росія і її православ'я не можуть сповнити тієї місії, яку проповідувало слов'янофільство. Зокрема ж російська імперія — це тюрма народів, це не теократія, а царократія, деспотія, імперіялізм, "націоналістичний егоїзм", цезаропапістичний абсолютизм. Спасіння Росії, слов'янських народів, усіх народів, цілого світу Соловйов бачить не у звихненій царократії, але в теократії Вселенської Христової Церкви. Вселенська Церква, — або "монархія св. Петра" — це і є спасіння світу.

Свої погляди на церковне об'єднання висловлював Соловйов майже в кожному своєму творі, зокрема ж у "Руській ідеї", "Росія і Вселенська Церква" та в "Меморандумі" до папи Лева XII з 1886 р.

Погляди Соловйова ми можемо сконденсувати в таких тезах:

1. Для поєднання Східньої Церкви із Вселенською немає ніяких догматичних перешкод, бо в очах східньої догматики Вселенська (Католицька) Церква в нічому не відступила від православної віри. Ніяке її навчання ніколи не було осуджене на Вселенських Соборах, отже Східня Церква не може і не має ніякої підстави називати Католицьку Церкву "єретичною", як теж "схизматичною", бо Католицька Церква не мала над собою якогось центру, від якого вона могла б відділитися.

2. Повлавши в основу всякого зближення відрізнення догми від богословської гадки-опінії, Соловйов твердить, що між Східньою і Като-

лицькою Церквою немає істотних розходжень, обидві є поєднані в одній вірі і Св. Тайнах, бракує тільки єрархічно-адміністративної одности. Це діло єрархів, а не народу, який у своїй простоті і добрій вірі належить до Вселенської Церкви, бо ісповідує вселенську віру. Тому непотрібно "навертати" народ на католицтво.

3. Об'єднання — це зустріч двох Церков із відмінною ментальністю, а з тієї зустрічі можуть вийти великі користі для обидвох Церков. Взаємне збагачення — це один із овочів об'єднання. Особливо ж скористає на тому Східня Церква, яка тільки в цей спосіб може позбутися свого "первородного гріха" — церковного націоналізму, вікового упередження до католицького Заходу.

4. Державна влада кожного народу повинна добровільно ставати християнською і тим способом добровільно допомогти Вселенській Церкві у здійсненню теократії. А всі члени Церкви зобов'язані через подвиг свого особистого життя приспішити прихід Божого Царства на землі, панування любови, справедливости й миру через об'єднання всіх в одній Христовій Церкві.

Це і є Соловйова теократія: "вільна і всесвітня теократія, правдива солідарність усіх народів і всіх їх наверствувань, християнство, застосоване до суспільного життя, схристиянізована політика; — це є свобода для всіх уярмлених, оборона для всіх покривджених, соціяльна справедливість і добрий християнський правопорядок. Отвори ж їм (народам) "слова", Ключарю Христовий, щоб і двері історії були для них і для цілого світу дверима Божого Царства"! (Вступ до "Росія і Вселенська Церква").

(Продовження буде)

СОБОР УПЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ

У днях 23-25 жовтня ц. р. відбувся у Честері, біля Філядельфії, черговий Собор Української Православної Церкви в ЗДА. Собором проводили Митрополит Йоан — її Первоєрарх та Архиепископ Мстислав і Володимир. На цьому Соборі були заступлені 68 парафій своїми 85 священиками і 130 мирянами-делегатами. У великій більшості Собор пройшов у дусі глибокої християнської любови й одности. На діловій програмі Собору були різні, найбільш актуальні проблеми УПЦеркви в ЗДА, між ними і недавня поїздка Архиепископа Мстислава до двох старинних столиць християнства — Царгороду й Риму. Слово про неї забирали всі три Владики. Собор прийняв до відома про започаткування молитовного поєднання своєї Церкви з УАПЦерквою, очоленою Архиепископом Григорієм, та наділив свого Первоєрарха титулом "Їх Блаженство", який являється найвищим ступенем церковної почести у Православній Церкві.

Читаючи звідомлення про Собор УПЦ, треба завважити, що цей Собор виявив позитивні явища, зокрема ж у відношенні до Архиепископа Мстислава. Віримо, що наступний Собор УПЦ у ЗДА зможе звітувати не тільки про внутрішнє наближення Українських Православних Церков, але теж і наближення до Української Католицької Церкви, щоб сповнити Христове бажання; щоб усі були одно!

КОНВЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ЕТНІЧНОЇ ПРЕСИ В КАНАДІ

Федерація Етнічної Преси в Канаді, у склад якої входять усі видавці та редактори часописів і журналів, що друкуються в інших ніж англійська та французька мовах, відбула свою конвенцію в днях 23-24 жовтня ц. р.

Конвенція пройшла в діловому настрою звітів із діяльности управи Федерації, якою проводив дотеперішній президент Федерації Бруно Тенгунен, Фінляндець, на праці поодиноких комісій і виборах нової Управи. Під час конвенції промовляли федеральні міністри Рене Тремблей і Мичел Шарп, онтерійський провінціяльний міністер Іван Яремко та інші. Цікавою була дискусія "круглого стола", під час якої оба федеральні міністри та інші представники уряду відповідали на питання, що мають відношення до етнічних груп і входять в обсяг юрисдикції згаданих федеральних міністрів і представників уряду. Під час бенкету торонтонська Етнічна Пресова Асоціяція вшанувала міністра Яремка грамотою почесного членства за його прихильність і заслуги для етнічних груп. Вкінці обрано нову управу Федерації, якої осідок — згідно з прийнятою практикою — перейде на найближчих два роки до Вінніпеґу. Головою Федерації вибраний Чарльс Доячек.

РЕДАКТОРИ СВІТЛА ВІДВІДУЮТЬ ПРАВОСЛАВНОГО АРХИЄПИСКОПА

Пополудні 21-го жовтня ц. р., в день св. Іларіона Великого, о. О. Купранець і о. В. Ваврик, обидва ЧСВВ, відвідали ВПреосв. Михаїла, Архиепископа Української Православної Церкви на Східню Канаду. Владика привітав їх із правдивою сердечністю. Після привітальних слів оо. редактори з повною пошаною до Владики поставили декілька питань на актуальні церковні теми, на які Владика зволив дати відповіді, що їх подаємо понижче.

1. Питання: Що думаєте, Владико, про теперішній Вселенський Ватиканський Собор?

Відповідь: Ми православні Українці вважаємо, що тут була б кращою назва: не Вселенський але Вселенський Собор Католицької Церкви, бо ж у ньому не приймають участи всі християнські Церкви, тільки католицькі. Всі інші мають тільки своїх спостерігачів, які не беруть активної участи в Соборі.

2. Питання: Чому Владики Православної Церкви не беруть участи в цьому Соборі?

Відповідь: Нас урядово не запрошено. Послання українських католицьких Владик явилося для нас наче образою, бо вони не просили нас на спостерігачів Собору, але щоб ми йшли на Собор, прийнявши католицтво. Ми ж Церква. Ми свідомі того, що в нас правильне апостольське передання й наслідство. Київська подія Митрополита Василя Липківського сталась не так з вини Українців, як радше з тодішніх церковних і політичних обставин, що довели до цього кроку.

3. Питання: Яке враження зробила поїздка ВПреосв. Архиепископа Мстислава до Царгороду й до Риму на інших православних Владик і яка їх настанова до цього факту?

Відповідь: Ми в молитовному єднанні з Українською Православною Церквою в Америці. Все було б у найкращому порядку, якщо був би Владика Мстислав раніш, заки поїхав до Европи, поділився точніше з іншими українськими православними Владиками з намірами своєї поїздки. Ми віримо, що непорозуміння з цього приводу зліквідуються на Соборі американської УПЦ і знову повернеться повна співпраця. За його словами він старався, хоч не як/офіційний представник УПЦ, на-в'язати ближчі зв'язки з царгородським Патріярхатом і католицькими кругами.

4. Питання: Чи взаємовідношення УПЦ до протестантів має якісь глибші основи?

Відповідь: Ми їх шануємо як християн.

5. Питання: Чи зволите, Владико, висловити свою думку про відносини УПЦ до Української Католицької Церкви?

Відповідь: Я кажу: і в нас і у вас є апостольське передання й наслідя. Ми всі маємо переємство священної єрархічної влади від Апостолів. Тому повинно би бути між нами більше взаємне вирозуміння, бо крім Христової Віри лучить нас єдність крови, однобратньої крови.

6. Питання: Високопреосвященний Владико, що думаєте про український Патріярхат, про який тепер говориться й цю справу піднесено на Вселенському Соборі в Римі?

Відповідь: Думаю, що це невідповідний час. Ми православні Українці можемо теж у кожний час проголосити свого патріярха! Чи ж будуть тоді два патріярхи України? Чи не буде воно краще пождати трохи з цією справою?

7. Питання: Які почування, Владико, зроджуються у Вашому Архиерейському серці, коли дивитесь, що Христова Церква роздвоєна на "вас" і "нас"?

Відповідь: Дорогі Отці, болію над цим. От скажу, коли був я в Парижі в соборі Нотр Дам, то заплакав, думаючи, чому ми християни так поділені, що й храми Єдиного Господа наче чужі між собою. Та я свято вірю, що Христос, Який основав Свою Церкву, подбає про неї, щоб вона була такою, якою Він бажав її мати!

Божественний Спаситель каже: "Я пастир добрий, і знаю своїх, і мої знають мене; як знає мене Отець і я знаю Отця, і душу свою кладу я за вівці. Та й інші маю вівці, що не з цієї отари, і ті маю привести, і почують мій голос, і буде одно стадо й один пастир". (Ів. 10, 14-16).

КОЛЕГІЯ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО НА ВЕСТОНІ В ТОРОНТІ

Гарячі бажання й від кількох десятків років нетерпеливі вичікування нашого українського громадянства Східньої Канади вкінці стали радісною дійсністю. На Вестоні в Торонті засновано **першу українську школу — Колегію св. Василія.** Вже третій рік веде вона свою працю в навченні й вихованні наших юнаків, що бажають опісля студіювати в університетах або інших академічних школах.

Навчання в Колегії від 9-ої до 13-ої кляси ("грейду") проводиться за обов'язуючою та державою приписаною програмою для середніх шкіл ("гай скул"). Колегія дає прекрасну підготовку, не тільки в навченні, але теж і у вихованні, для всіх українських юнаків, які в майбутньому мають заповнити ряди активних українських церковних і народніх діячів та продовжувачів українського культурного життя. З уваги на те в Колегії плекається українську духовість і традицію.

Щоб сформувати й поглибити релігійний світогляд, учні Колегії мають систематичне навчання релігії й українського обряду. Для освідомлення учнів в українському дусі проводиться навчання українознавства й української мови, якій посвячується багато уваги й часу. Велика приємність прислухуватися до юнацьких голосів, коли вони співають українських пісень та напевно колись навчатимуть їх і своїх дітей. А в найближчому часі плянується ввести теж і навчання українських народніх танків.

Щирим бажанням дирекції Колегії є теж створити українську атмосферу в мистецькому оформленні школи. Учні-вихованці Колегії повинні би бачити гарно розмальовану шкільну каплицю й іконостас у ній. Щоб наші юнаки мали змогу щоденно приглядатися помистецьки виконаним українським визначним постатям, історичним подіям чи краєвидам України, дирекція Колегії бажала би прикрасити їх образами стіни шкільних будинків.

Всі бажання та пляни дирекції не можуть перетворитися в дійсність, бо на це не дозволяють великі довги, яких ще не сплачено, довги за закуп площі під школу та за будову шкільних будинків.

СВ. ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ
патрон Колегії

Дирекція Колегії переконана в цьому, що наше українське громадянство, свідоме церковно й національно, доцінює працю й важливе значення нашої шкільної інституції, як теж і хоче її підтриамти та тим сповнити свій церковний і національний обов'язок. Тому дирекція Колегії звертається з проханням до всього нашого громадянства, щоб щедро жертвувало та не жаліло гроша на таку шляхетну ціль, якою є виховання наших дітей у своїй рідній українській церковній і народній традиції.

Список Шановних Жертводавців поміщатиметься на сторінках нашої преси, як теж і світлини поодиноких мистецьких творів, що їх придбається для Колегії за пожертви наших Добродіїв-Жертводавців.

Пожертви на вище названу ціль просимо ласкаво слати на адресу:

UKRAINIAN ART
ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Rd.,
Weston (Toronto), Ont., Canada

Колегія виховує українських юнаків у своєму обряді

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО РІЗДВА ТА НОВОГО РОКУ ЯКНАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРИХ БОЖИХ ЛАСК І ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО ШЛЕ СВОЇМ УЧНЯМ І ІХ БАТЬКАМ, СВОЇМ ДОБРОДІЯМ І ПРИЯТЕЛЯМ, ТА ВСІМ, ХТО ЛЮБИТЬ СВОЮ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ Й УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД —

ДИРЕКЦІЯ КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ
Торонто - Вестон

Др. Михайло Кушнір

ДУМКИ ПРО ЦЕРКВУ

Св. Августин каже, що в день П'ятдесятниці прибуває Святий Дух "тамквам наталем сібі апуд нос фаціенс": "неначе доконуючи Свого народження серед нас".

Кожного 25-го грудня з радістю святкуємо народження Божого Сина в тілі. З такою самою радістю, а може навіть глибшою, ми повинні відзначати свято "народження" Духа серед нас. Це "народження" важніше, коли йдеться про ідею, значення, а також літургічну рангу. Бо прихід Святого Духа коронує і завершує діло Відкуплення. Теолог і літургіст пригадують нам, що в тому дні сонце Відкуплення осягає свій зеніт і розточує найсильніший, найжиттєвіший блиск.

У старинній Церкві ми бачимо зразу навіть опір проти введення свята народження Христа. Деяким Отцям Церкви видавалося невластивим відзначати врочистість народження Ісуса. "неначе якогось фараона" — як це сказав Оріген. А однак ця ранньохристиянська Церква — крім Великодня — відзначає серед величавих урочистостей свято П'ятдесятниці і приготовляється до цього свята в найглибшій радості (порівняй 81 проповідь св. Лева Великого). Бо в перших віках у свідомості Отців начальне місце займала економія Відкуплення, а її осередком була Церква: "одне тіло, одна і та сама особа, один Христос, Христос цілий" (св. Августин).

Стисла одність Христа і Церкви була ядром навчання Отців; величчю й тайною того містичного з'єднання жили вірні. Отці не вгавають винаходити щораз нові образи й порівняння, які ілюструють цю тайну і її значення для життя одиниць і для цілого людства; бо ж завдяки їй Господь не закінчив своєї діяльности з Вознесінням, але від п'ятдесятого дня по Воскресінню далі живе на землі почерез Свою Церкву, з якою сам себе утотожнив, сказавши до Савла, що переслідував Церкву: "чому Мене переслідуєш?"

***

Як пригадує Пій XII в енцикліці "Містіці корпоріс". Господь міг був дати ласку спасіння безпосередньо людському родові. Але Він волів зробити це за посередництвом видимої Церкви, що так об'єднує людей, "щоб вони могли з Нею співпрацювати в роздаванні плодів Відкуплення". Отже завдяки Церкві вірний не тільки одинично користає з плодів Відкуплення, але є неначе покликаним до важко зрозумілої нам гідности співпосередника і співвідкупителя разом з Ісусом Христом.

Наука про одність Христа і Церкви, про Церкву як Його містичне тіло, якої Христос є Головою, а всі охрещені членами — належить до найбільших таємниць віри. Це така велика таємниця, що вона ніколи тут на землі не буде відповідно висказана людською мовою, не буде досліджена без решти і вповні відкрита. Великий сучасний теолог, Анрі де Любак — єзуїт, пише, що таємниця Церкви є — якщо це можливе — ще глибшою від таємниці Христа, ще важчою для віри, подібно як таємниця Христа є важчою для віри від таємниці Бога ("Catolicisme — Les aspects sociaux du dogme", стор. 48-49, вид. з 1947).

І про це треба постійно пам'ятати, коли говоримо про Церкву: Церква є таємницею, яка тільки ступнево, а завжди частково відкривається їй самій і нам. Церква є невисловною містерією. Під деяким оглядом Церква є таємницею над таємницями також тому, що вона є з'єднанням усіх таємниць,, які тільки в ній дається людині.

З одного боку є це запрошення до якнайчастішого роздумування над тією таємницею. Однак із другого боку, з розпізнання й прийняття цієї таємниці як факту, виникає обов'язок обережности й покори, коли прагнемо про Церкву роздумувати й дискутувати.

***

Паскаль каже як про один з обов'язків християнина, що той повинен у кожній хвилині тримати обі крайні ланки ланцюга повної дійсности: природну й надприродну. Забути про одну чи невластиво застосовувати другу — бурять цілу перспективу дійсности. Бачимо теж деколи які наслідки у відношенні до Церкви викликує тут пересунення наголосу в невластивому напрямі.

Візьмім хоч би один тільки приклад.

Оце є єпископ Босюет у Франції XVII століття. Як рідкохто тоді, він призадумувався про природу Церкви, зводив доктринальні бої на різних фронтах. Досьогодні повторюємо його влучні й глибокі висказ про Церкву, як наприклад той, що "Церква це Христос поширений і уділюваний". Він зглиблював Божий аспект природи Церкви та ту сторінку християнства, яка є сіллю, що ніколи не вивітрює і не підпадає дією часу.

А проте саме Босюет спричинив великі шкоди і не тільки для Церкви у Франції. Бо він був, як слушно сказано, "людиною мужньої волі, але малого духа". Для тріюмфів над противниками віри, або тими, яких уважав за противників, він потребував зовнішніх рам устрою, укладу й цивілізації, серед яких міг би почуватися певно і вигідно, а які облегшували б йому ті тріюмфи. Тому теж задивлений однобічно в Божий аспект природи Церкви, розумів її тотожність у всіх віках, як іммобілізм (непорушність).

Собор св. Юра у Львові

Церква є "вічністю в часі", але не є застиглою нерухомістю. Її тотожність у всіх віках не є механічною тотожністю закопаного в землю таланту, але особливою і таємничою тотожністю насіння, яке проростає, стає тендітною рослиною, виростає в кущ, врешті стає могутнім деревом.

Тимчасом Босюет трансценденцією Церкви хотів получити те все, що не тільки в Церкві, але і в суспільствах, є приречене змінам, проминанню, а навіть відкиданню. Так діючи, він був переконаний, що без тих рам, які йому найліпше відповідають, і без яких він не уявляв собі життя, мусить упасти і віра. Бог, Ісус Христос і Король: оце навіки три стовпи однаково важні на своїх площинах, щоб віра і Церква могли існувати — гадав Басюет.

Король у цьому дивному для нас зіставленню, символізував для єпископа не тільки — і дослівно — монархію, якої інституцію в його переконанні сам Бог поручає назавжди; не тільки цей устрій і суспільний "лад", який бачив довкола себе, але теж цей тільки а не інший стиль цивілізації, культури й уладження, включно з тюрмами, а навіть смертю для тих, що вірили б інакше. Правда, Босюет добачував у тому тоді існуючому укладі деякі недоліки, деякі помилки, які хотів би був усунути і які мужньо критикував. Але при цьому вживав цілого авторитету Божої науки, щоб цей уклад закріпити "назавжди", бо в його переконанні тільки така система, така цивілізація, таке законодавство, такі кари, такі поняття, такі льояльності гарантували тривання й дію Церкви, вможливлювали плодівництво Відкуплення.

Він сам міг діяти вигідно тільки в тому укладі. Щоби покористуватись скороченням: Бог назавжди поручає короля, а король гарантує Богові здійснення Його плянів для світу. Не тільки, отже, тим, що незмінне і вічне поручав деякий політично - суспільно - цивілізаційний уклад, але тільки в такому укладі бачив можливість існування і дії Церкви. Протиставляючи дійсному злу такі крихкі й безсильні греблі, він водночас придавлював і топтав зародки майбутнього, яке мусіло прийти і яке мусіло виглядати інакше, аніж хотів його собі уявляти цей єпископ Короля-Сонця. Тому, — як сказав отець Андрі де Любак — хоч Босюет залишився сповидно переможцем на всіх фронтах, на яких зводив бої, зиск із його перемоги згорнули сили ворожі релігії: "ce irreligion que dodna" (Пор. "Meditations sur l'Eglise", вид. II з 1953 р., стор. 242).

***

Оце, отже, велика пригадка й пересторога для католиків, особливо для українських католиків на еміграції: що найщиріша навіть відданість Церкві може служити нам до канонізування наших пересудів і спричинювати те, що будемо намагатися накидати свої часткові розуміння абсолютові універсальної віри. Бо багато з нас навіть і не догадується, скільки речей треба в собі змінити, скільки відкинути, позірно найпалкіших, найпідкреслюваніших, серцю найдорожчих, щоб заслужити на ймення: вірний Церкви.

Хто про це не пам'ятає, той, навіть служачи Церкві, властиво хоче тільки нею послуговуватися. Той хоче, щоб Церква гарантувала йому вигоду рухів у такому світі, який він сам хоче вважати "правдивим" світом; щоб гарантувала йому таке чи інше його політичне прив'язання, національні упередження, устроєві, суспільні, цивілізаційні погляди, коли Церква, хоч і є теж зі світу: "ет терра дабіт фруктум суум": не утотожнюється з нічим, що є тільки зі світу. Церква теж не тільки не утотожнюється з тим, що є найбільшим з людських творів, це є з цивілізацією, але жадної цивілізації не визнає своєю "католицькою". Такої цивілізації не було, немає і не буде. Тільки Церква є католицька, коли цивілізації є часточні; тільки Церква є одна, коли цивілізації численні, і коли б навіть вони формувалися з християнського натхнення, не конечно навіть були б рівнобіжні.

Бо тільки Церква є універсальна. Така є її природа, якої не зрозуміє ніхто, ні противник, ні вірний, коли не розглядає її так же в світлі теології, як і в перспективі історії.

"Ані народи, які не чули Слова, ані ті, що його відкинули, ані невіруючі, ані ті, що схоплюють речі категоріями світу, ані політики, ані соціологи, ані самітні містики не знають Церкви. Навіть ми, її діти, навіть ми, які промовляємо в її імені. Всюди в світі болісно надіваємося на

Д-р Богдан Казимира

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ У КАНАДІ

У 1956 р. Апостольський Престіл проголосив рішення про створення української католицької церковної провінції в Канаді та вивищив її до гідности митрополії. Це сталося 65 років від хвилини, коли до Канади стали прибувати перші українські емігранти.

Шість років пізніше, бо в 1962 р., у Вінніпегу торжественно проходили святкування Золотого Ювілею української католицької єпархії в Канаді, які закріплено рішеннями Першого Канадського Провінційного Синоду.

Три випадки, зокрема, вплинули на мене, що я порішив написати коротку розвідку про розвій релігійно-громадського життя у чотирьох українських католицьких єпархіях Канади на тлі історії Української Католицької Церкви в цій країні, беручи до уваги найновіші дані з 1964 р. Тими подіями були торжественні святкування Золотого Ювілею назначення Преосв. Кир Никити (Будки) в 1912 р. першим єпископом канадійських Українців, далі прохання проф. Кубійовича приготовити статтю-гасло про УКЦеркву в Канаді для англомовної Енциклопедії Українознавства, в т. зв. ЕУ (2), та поява перших даних перепису населення в Канаді з 1961 р., зокрема зошити, які мають назву Населення (Попюлейшин).

Коротке зіставлення подій із життя УКЦеркви у Канаді я написав на основі найновіших опублікованих матеріялів. Частину, де говориться про релігійне й організаційне життя в кожній єпархії приготовив я на основі даних із запитника, що його опрацював і розіслав у свій час до компетентних осіб. Із цих відповідей була теж змога приготовити статистичні таблиці про релігійно-громадське життя. Опубліковані дані перепису населення з 1961 р. дають змогу приготовити інші статистичні зіставлення, які говорять своєю окремою мовою.

На цьому місці складаю подяку ВПреосвященним Владикам і Настоятелям чернецтва за поміч, якою вони радо служили, коли я до них звертався, як і тим крайовим чи єпархіяльним керманичам організацій Католицької Акції, які помогли статистичними даними із своїх ланок. Щире спасибі д-рові П. Воробієві за конструктивні завваги при виготовлюванні статистичних таблиць.

Ерекційна булла Вінніпезької митрополії з 1956 року говорить, що "...В країні Канаді встановляємо нову церковну провінцію для вірних Українців візантійського обряду, які там живуть. Вона обіймає такі столиці: Вінніпеґську, Едмонтонську, Торонтонську і Саскатунську, дотепер Апостольські Екзархати. Із тих Церков, Вінніпеґську підносимо до ступеня й гідности митрополичої столиці, а іншим надаємо форму єпархій, наділяючи празами й привілеями відповідними для кожної з них, із захованням приписів і празних звичаїв, властивих Східній Церкві. А на настоятелів, яким доручається провід названих єпархій, накладаємо також тягар і обов'язки, відповідно до гідности кожного. Крім того, єпархії підчиняємо Вінніпеґській митрополичій столиці, якій вони, як помісні, зобов'язані послухом. Це саме встановляємо відносно їхніх єпархів: нехай вони підчиняються своєму митрополитові."

Рішення Апостольського Престолу, безперечно, історичної ваги. Одначе воно не прийшло відразу, а тільки деякими етапами, ступнево. Короткий огляд недавно-минулого пригадає як розвивалося і які форми прибирало релігійно-громадське життя канадійських Українців.

Загально прийнято, що українська імміграція до Канади почалася в 1891 р. Напевно були передтим одиниці, які прибули скорше до цієї країни, навіть на це є певні познаки, одначе вони не мали ніякого впливу ні відношення на пізніше українське поселення в Канаді.

ПОЧАТКИ У.К.ЦЕРКВИ В КАНАДІ

Українські поселенці на початках свого перебування в Канаді не мали священиків українського обряду. Проф. О. Олеськів, який організував українську еміґрацію до Канади, старався наладнати це питання. Не знаємо, чи звертався він до духовних властей у Львові в справі призначення і спровадження священика. Одначе маємо відомості, що він такі старання повів був у 1896 р. через уряд в Оттаві, бо у Львові найшовся молодий священик о. Остап Нижанковський (1861-1919), який був погодився їхати до Канади, щоб душпастирювати для українських поселенців. Цей священик був жонатий. Одначе складною була справа його матеріяльного забезпечення. Нові поселенці не могли, без сторонньої помочі, дати священикові утримання. Олеськів надіявся, що вдасться наладнати матеріяльну допомогу від канадійського уряду. Та уряд не мав на це окремих фондів, хоч до плянів Олескова ставився з повною увагою.

Як у ЗДА, так і в Канаді, на початках поселення правний бік духовної опіки над українськими поселенцями не був наладнаний. Щойно постановами з 12 квітня 1894 р. і 1 травня 1897 р., які видала Священна Конґрегація для Поширення Віри для теренів Північної Америки, порішив Апостольський Престіл, що на нових теренах можуть діяти українські священики. Але на домагання римо-катол. єпархії Канади українські священики мали бути нежонатими, а таких у Галичині майже не було. Тому було це теж одною з причин, що перший добровольець із 1896 р., о. О. Нижанковський, не міг прибути до Канади.

Українські поселенці, не маючи рідних священиків, самі сходилися по хатах на молитву, а часом будували окремі каплиці чи навіть церковці (перша, збудована 1898 р. в Една-Стар в Альберті). Галицькі поселенці, католики українського обряду, підлягали юрисдикції латинських єрархів. Латинські єрархи Західньої Канади (В. Гранден, А. Лянжевен, А. Паскаль, Е. Легаль) намагалися налагодити душпастирську опіку над новоприбулими Українцями при допомозі ченців Облятів. Одначе ці через незнання мови та обряду не могли успішно працювати. Латинські єрархи старалися теж дістати українських безженних священиків, але Галицька митрополія не могла їх вислати, бо таких майже не було, а зреформований Чин Василіян опікувався українськими переселенцями у Бразилії і не міг вислати до Канади своїх місіонерів.

Одночасно між поселенцями в Канаді почали свою працю різні протестантські групи та російська православна місія із ЗДА.

У 1897-1902 рр. у Канаді душпастирювало між українськими поселенцями час від часу 5 священиків українського обряду (першим із них був о. Нестор Дмитрів, який приїздив до Канади зі ЗДА і організував парафію в Една-Стар у теперішній Альберті).

Постійна і плянова обслуга вірних та організація церковного життя почалася щойно в 1902 р. з приїздом, завдяки зусиллям митр. Шептицького і лат. єрархії Зах. Канади, Василіян-місіонерів під проводом о. Пл. Філяса та 4 Сестер Служебниць. Їхніми осередками були Біверлейк (тепер Мондер) в Альберті, Ростерн у Саскачевані й Вінніпеґ у Манітобі. На допомогу українським місіонерам стали деякі лат. священики (напр. о. А. Сабурен, о. И. Жан і інші), які вивчили українську мову і прийняли український обряд. Серед них редемпторист о. А. Деляре, національністю Бельґієць, дав почин українській вітці Редемптористів з осідком в Йорктоні (Саскачеван).

У релігійно-громадському житті канадійських українців відограв велику роль митр. А. Шептицький. Не маючи змоги відвідати своїх колишніх вірних, він писав до них пастирські листи і 1901 р. вислав до Канади о. В. Жолдака, який 1902 р. став візитатором (із функціями ген. вікарія) для Українців із Галичини та був посередником між духовенством і поселенцями з одного боку, та лат. єрархією з другого. Із 1905 р. ці обов'язки виконував Василіянин о. С. Дидяк. Щойно 1910 р. прибув до Канади митр. А. Шептицький, користуючися нагодою Міжн. Євхаристійного Конґресу в Монтреалі, та відвідав голозні українські осередки в Зах. Канаді і ЗДА. Повернувшись до Львова, він написав 1911 р. меморіял по-англійськи і по-французьки*) у справі душпастирської опіки над Українцями католиками в Канаді, чим причинився до призначення для них першого єпископа, з осідком у Вінніпеґу. Ним був о. д-р Никита Будка. Основи на приїзд еп. Будки дав архиєп. Лянжевен, який основав у 1911 р. тижневик "Канадійський Русин" (із 1919 р. "Канадійський Українець"), допоміг збудувати будинок під школу під покровом о. Николая, яку стали вести СС. Служебниці. В цій школі до загальної шкільної програми навчано додатково релігії і української мови.

Перший наш Єпископ у Канаді Н. Будка, титулярний єп. Патари, кол. префект Дух. Семінарії у Львові, прибув до Канади 6 грудня 1912 р. У відрізненні до єп. Сотера Ортинського, який прибув 1907 р. до ЗДА та підлягав юрисдикції лат. єрархії, єп. Будка мав повну юрисдикцію над Українською Католицькою Церквою і вірними в Канаді та підлягав безпосередньо Папі.

У Канаді єп. Будка застав 20 українських католицьких священиків, яких 80 церков і каплиць, 3 школи, Малу Духовну Семінарію в Сифтоні, Манітоба, тижневик "Канадійський Русин", Українське Запомогове Братство св. Николая в Канаді (обезпеченеве т-во, яке з 1905 р. працювало у Вінніпеґу), різні церковні і світські організації та близько 80 тисяч вірних. Єп. Будка подбав найперше про легалізацію Церкви в державі (як "Руської Греко-Катол. Церкви в Канаді"). Єпископська корпорація була затверджена 1913 р.

*) Address on the Ruthenian Question to their Lordships the Archbishops and Bishops of Canada; Memoire sur la question ruthene presente aux Ilustrissimes Archeveques et Eveques du Canada.

незрозуміння її таємниці. Не припиняємо зусилля розпорошувати презирства, яке її закриває; змагаємо, щоб не затратився ні один промінь таємниці. Але постійно треба нам напростовувати погляди на Церкву, які тіло і кров нам самим підсувають. Однак не вистачає тільки охота заглиблюватися в таємницю. Накидається нам безупинне зусилля очищувати навіть нашу вірність і любов, нашу палкість в обороні Церкви і в її поширюванню. (Де Любак, цит. твір, стор. 326).

федеральним парляментом. На цю корпорацію вписувано всі храми й церковні добра. Заходами еп. Н. Будки засновано бурси ім. митр. А. Шептицького в Ст. Боніфас, Ман., та ім. Т. Шевченка в Едмонтоні, Алта, як теж дівочу Академію Пресв. Серця Христового в Йорктоні, що її ведуть Сестри Служебниці, і хлоп'ячу Колегію св. Йосифа в Йорктоні, що її ведуть Брати Християнських Шкіл. У 1914 р. в Йорктоні відбувся перший собор українських катол. священиків, на якому укладено окремі Правила Русько-Катол. Церкви в Канаді, що нормували місійну працю. За єпископства Н. Будки на тлі інкорпорації церковного майна дійшло до конфлікту між ним і частиною української зрадикалізованої інтелігенції, яка також закидувала, що гр. катол. Церква перебуває під чужими впливами. У висліді конфлікту частина гр. католиків відійшла від Греко-Катол. Церкви і 1918 р. засновано світською Українську Греко-Православну Церкву в Канаді. У 1927 р. еп. Будка виїхав ад ліміна до Риму, а опісля переїхав до Львова, де був ген.-вікарієм митр. Шептицького. Помер смертю мученика на большевицькому засланні 1949 р. З виїздом еп. Будки з Канади закінчилася перша фаза організації Української Катол. Церкви в Канаді. В той час працювало вже 47 священиків, було 299 парафій, дочірних і місійних станиць, новіціят ченців Василіян і Редемптористів, різні релігійно-громадянські установи та понад 100.000 вірних.

ЗРІСТ ЄПАРХІЇ І. МИТРОПОЛІЯ

Наступником еп. Будки став у 1929 р. еп. Василій Ладика (1956 р.). Тоді дійшло до зміцнення місійної діяльности, збільшення числа парафій і священиків, почато організувати мирян на засадах Католицької Акції та пожвавлено видавничу діяльність.

У 1947 р. відвідав важливіші українські катол. осередки в Канаді Євген кардинал Тіссеран. У висліді цієї поїздки Апостольський Престіл проголосив 8 березня 1948 р. поділ дотогочасної одної єпархії на 3 екзархати: Східній з осідком у Торонті (еп. Ісидор Борецький), Західній в Едмонтоні (еп. Ніл Саварин, з 1943 р. еп.-помічник у Вінніпегу) і Середущий у Вінніпегу, з якого 1951 р. виділено ще Саскачеванський (еп. Андрей Роборецький). Дотогочасного єрарха всієї Канади, еп. Ладику, піднесено до гідности архиєпископа. По смерті архиєп. Ладики папа Пій XII установив 1956 р. українську католицьку митрополію в Канаді з осідком у Вінніпегу, а існуючі екзархати піднесено до статусу єпархій. Першим митрополитом став Максим Германюк, що з 1951 р. був еп.-помічником Середущого екзархату.

✝

ПОЛК. АНДРІЙ МЕЛЬНИК НЕ ЖИВЕ

У Німеччині, по кількамісячній серцевій недузі, 1-го листопада ц. р. помер полк. Андрій Мельник — Голова Проводу Українських Націоналістів. Народився він 12 грудня 1890 р. в Якубовій Волі, пов. Дрогобич. Перед Першою Світ. Війною вступив до Українських Січових Стрільців і брав живу участь у Визвольних Змаганнях, за що кілька разів був у російському й польському полонах. По вбивстві Євгена Коновальця 1938 р. полк. Андрій Мельник перебрав керму ОУН і, руководячись твердими основами християнської етики, довів її до вершин діяльности вкоротці перед вибухом останньої світової війни. Заслуги цього народнього діяча оцінив і признав Великий Збір Українських Націоналістів у липні ц. р. заявою, що Андрій Мельник на пості Голови ОУН "Своїй Нації Перший Слуга."

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УКРАЇНСЬКА ВАСИЛІЯНКА СЛУХАЧКОЮ НА ВСЕЛЕНСЬКОМУ СОБОРІ

Свт. Отець Павло VI-ий на предложення ВПреосв. Митрополита Йосифа іменував Впрп. Матір Клявдію Федаш, архимандриню СС. Василіянок, слухачкою Вселенського Собору. Це велике відзначення Впреп. Архимандрині не є тільки особистим для неї, але воно і для всієї нашої Церкви, коли зважити, що в Католицькій Церкві існує кількасот монаших жіночих згромаджень, а проте не мають вони своїх слухачок на Соборі, бо ж усіх жінок-авдиторок є всього шіснадцять.

У листопаді 1952 р. в Едмонтоні відбувся перший єпархіяльний синод духовенства Едмонтонської єпархії, який став наче основою під перший Провінційний Синод Української Католицької Митрополії Канади, що відбувся 26-28 червня 1962 р. у Вінніпегу. Цим Синодом українські Владики бажали примінити дисципліну УКЦеркви в Україні до сучасних метод у Канаді.

Тепер приглянемося коротко як розвивається релігійно-громадське життя в кожній єпархії Вінніпегської митрополії у 1964 році.

(Далі буде)

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ СІМНАДЦЯТИЙ

Любий Юсте!

Замість скористати з тишини, яка настала довкола Його особи та спокійно десь сховатися, Він знову шукає нещастя. Прийшов до Єрусалиму на свято Хануках. Цьогорічний обхід випав на зимну й дощеву пору. Дощ зі снігом перевалювався хвилями й заливав світла, позапалювані вірними на дахах домів. Мабуть ніколи обхід посвячення святині не був для мене такий сірий і сумний.

Перемерзлі мешканці Єрусалиму зібралися під портиками. Якраз тоді завважено, що Він іде з гуртом своїх учнів. Хтось крикнув: "Гляньте, Пророк із Галилеї! Прийшов! Не боїться!" Загорнені в свої мокрі плащі люди були сумні і знеохочені. Цей дощ, що заливав святочні вогні та вдирався потоками під мури домів, настроїв їх погано. Яка користь з того, що малощо не двісті років святкуємо день очищення святині, сплюгавленої Єпіфаном? Невже змінилося щось із того часу? Ніхто досі належно не очистив святині збезчещеної вождем римським і ніхто не відзначує цього дня. Але Помпей бодай не забрав нічого. Пилат же безкарно вкрав золото зі скарбниці і будує за нього водопроводи. Хіба не нагадує це ступенів, по яких наш нарід котиться щораз нижче? Ким же ми сталися? Чи прийде врешті колись кінець наших понижень?

Такі думки приходять нам першзавсе в сумний час місяця Кіслев. Отже годі дивуватись, що хтось із юрби крикнув:

— Слухай, Равві! Як довго триматимеш нас у непевності? Якщо ти Месія, скажи нам це виразно...

Учитель зупинився. Мабуть не говорив би нічого, коли б Його не зачіпили. Але звичайно Він не залишає питань без відповіді. Сказав просто, наче б слова Його не мали так небувалого змісту:

— Я казав вам це стільки разів, але ви не слухали мене! Стільки разів доказував я вам це ділами, але ви не хотіли мені повірити! Що ж залишається зробити? Я прийшов, згідно з заповідями пророка, до моїх овець. Шукав я тих, які згинули і прикликав я тих, які відбилися... Життя за них хочу віддати, як віддає добрий пастир за свої вівці! Але видно потрібний є суд поміж вівцею і вівцею. Мабудь ви не є моїми вівцями. Бо коли б ви були моїми, ніхто не вирвав би вас із моїх рук. Того, що дав мені Отець, ніхто ніколи мені не забере. Бо я і Отець — це Одно.

Чи треба було чогось більше, щоб цих згіркнілих людей довести до вибуху? Їх смуток перемінився у гнів. Піднеслися вгору костурі й п'ястуки. Інші кинулись вириватн каміння з землі.

— Хулить! Хулить! — кричали. — Укаменувати Його! Хулить!

Спитав спокійно, наче б не розумів, що грозить Йому смерть:

— Завіщо хочете мене вкаменувати? За яке уздоровлення? За який мій учинок?

— Не за уздоровлення! — кричали. — Хулиш! За хулу треба Тебе вкаменувати!

— Хулю, кажете..? — повторив сумно. — Отже мої слова є для вас хулою? А мої діла? Якщо не хочете вірити моїм словам, повірте ділам. Кожне моє діло свідчить про мене...

Увійшов у юрбу і поки хто надумався кинути на Нього каменем — зник. Мусів негайно опустити місто; бо більше Його не було видно. Але ця невеличка суперечка довела до того, що на місце гніву до Римлян і Пилата, знову появилася нехіть до Нього. Зрештою це є два била, що виростають із цього ж самого кореня. Люди мають доволі такого життя, яким доводиться їм жити. Хочуть визволення. Якраз тому ненавидять Римлян і якраз тому так багато сподівались від Учителя. Починаю розуміти тих усіх, які, як Юда, починають перемінювати вірність у відразу, незаспокоєні жалі, в закид зради... Сподівалися, що по чудах уздоровлень прийдуть чудові перемоги над ворогами. Але Вчитель зовсім і не думає про це. Він не розуміє що це ворог... Можна би подумати, що Пилат і Римляни є Йому такі ж милі, як і Його брати. Я вже колись говорив тобі, що Він мабуть водночас сумує і радіє з тієї дивної думки, що чужі люди прийдуть і перейматуть покинуту спадщину... В Ньому є тисячі тайн. Але люди, як Юда, не люблять, не зносять тайни. Вони завжди хочуть усе знати. Для них денар тієї самої ваги, даний тому, хто працював цілий день, і тому, хто працював тільки годину —

це звичайний обман. Хочби цей денар мав вартість усіх скарбів Офіру!

Але як думає Юда, так зачинають думати в нас у місті багато людей. Міська голота говорить про нього, погірдливо. У Галилеї Він напевно мав і далі має тисячі приятелів і прихильників. Та в Єрусалимі інша справа. Тут кожний рад би видіти, як Він виконує здійснює його бажання. Навіщо Він приходить до Юдеї? Такий мрійник як Він, продовідник гарних наук і гаггад, повинен перебувати поміж своїми. Вони б Його не розуміли, але цінили б Його, особливо як би непотрібно не дразнив наших хаберім. Наша секта дозволює кожному забирати голос про справи Всевишнього. Він гарно говорить... Скільки ж міг би зробити доброго, як би навчав людей любити Всевишнього Текінаг, або уздоровлював. Тимчасом Він думає, що Його завдання виконане, хоч на ділі не зробив нічого. До чого ж Він дійшов упродовж цих трьох років? Здобув собі дванадцять учнів і громаду слухачів. Стільки, що нічо! Коли б навіть мав за собою цілу Галилею, Юдею й Перею а не має Єрусалиму — нічого не осягне! У цьому наші доктори мають правду: пророком можна бути тільки в Сіоні. А Він зразив собі всіх у Єрусалимі: малих і великих. Не залишилося нічого з признання, яким колись Його вітали. Нехай би раз повернув до своїх і там залишився! — Якщо постійно повертатиме до Єрусалиму, боюся, що раніш чи пізніш тут же може Його стрінути смерть...

Так я сказав. Бо — подумай собі — одного дня з'явилися в мене дві сестри Лазаря. Коли б Марія прийшла сама, я мабуть не говорив би з нею. Не хочу мати до діла зі жінками, що грішно жили! Марія ще й тепер очаровує... А я чоловік чистий. Те, що Вчитель прощає таким грішницям як вона, а навіть розмовляє з ними — що більш, приймає їжу з їх рук — зовсім мене не захоплює. Він перебільшує свою доброту. Закон упав би, коли б не було кар на грішників!

Але я не хотів робити прикрости Марті. Це така добра людина! Жінка, як кажуть деякі наші книжники, є останнім твором Всевишнього і хто зна, чи й диявол не мачав у цій справі своїх пальців. Я сумнівався в цьому віддавна та перестав зовсім у це вірити, коли Мати Вчителя замешкала в моєму домі. Але й Марта є повною людиною. Зворушує мене її посвята. Вона не існує для себе. Коли б дійшла до переконання, що є потрібна на світі готовити страву, — до кінця життя не відійшла би від вогнища! У своєму бажанні служити іншим вона не знає меж. Знаю чимало вірних і відданих дружин. Але чи Марта була б доброю жінкою? Побоююсь, що приймала б із рук чоловіка і зло і добро з однаковим погідним усміхом. Цього чоловіки не люблять. Для них жінка не може бути тільки самою добротою і дбайливістю. Це їх занудило б. Але для брата і сестри Марта є приятелем — до того незрівняним приятелем.

Писав я тобі, що від неї завжди б'е погідністю. Але цим разом, коли сиділи в мене на маті, я бачив її очі прижмурені гірко під важким серпанком брів. Сестри неподібні до себе. Марта не є гарна. Її обличчя зберегло багато дитячих нахилів до примхуватости. Не те Марія. Вродливість б'е з неї мов пахощі квітки. Ні червона, ні чорна краска не додають їй і дрібочки до її вродливого обличчя. Голи б і дрібочки до її вродливого обличчя. Голи б і дрібочки до її вродливого обличчя. Голову тримає високо, а зір тільки мов поневолі спинює на прохожих людях: її очі мов би постійно когось шукали понад головами інших. Вона має погляд подібний до погляду Йоана, сина Захарії...

Прийшли до мене зі своїми турботами. Їх брат несподівано й важко занедужав. Дістав велику гарячку, яка звалила його на постіль. Спочатку думали, що гарячка пройде, як проходять недуги спричинені зміннівою погодою зими... Але гарячка Лазаря не минала. Спалила його тіло на суху тріску.

— Якщо потривае таке ще кілька днів, то він мусітиме вмерти... — сказала тихо й наче б висилюючись Марта.

— Чим можу вам допомогти? — спитав я услужливо. Грошей знаю — не потребують: варстат Лазаря й огород Марти забезпечували їм завжди добре життя.

— Порадою, равві — сказала Марта. — Ти знаеш — усміхнулася крізь смуток — що коли б Він тут був, вилікував би Лазаря одним своїм словом...

Але для мене, те що вона сказала, було мов удар просто в груди. Чи ж Він не перебував у Єрусалимі, коли Рута нездужала? Отже чому? Знову це жахливе питання стануло перед мною. Ніколи не зумію на нього відповісти. Або краще — я вже собі відповів... Я пояснив собі, що Він не допоміг мені, бо вважає мене за когось близького до себе... Це смішне пояснення — правда? Але воно мене дещо заспокоїло. А тепер цей спокій вирвали мені слова тієї жінки.

— Так — сказав я, ледве приховуючи гіркість, — Він ваш приятель, отже коли б ви Його попросили... Але Його немає, і навіть не знаю, де Він перебуває.

— Я знаю, де Він — сказала тихо Марта. — Я знаю... Я знаю... Він пішов на пустиню коло Єфрем...

— Отже покличте Його.

Зворохобились обі. Тепер промовила Марія, яка раніш сиділа без слова, дозволяючи говорити сестрі.

— Але якщо прийде сюди, вони готові Його вбити! Кажуть, що хотіли вкаменувати Його, коли був тут востаннє.

Я надумувався над відповіддю і гладив бороду.

— Так — погодився я — небезпека справді Йому загрожує... Має ворогів між священиками, між книжниками а також серед юрби... — Я відчував покусу щоби сказати: "Маєте правду, не треба Його кликати!" Не маю жадної відрази до Лазаря. Не бажав йому зла. Але з глибини душі бажав я, щоб він виздоровів сам, сам без допомоги Вчителя! І інші думки скапували в моє серце: одна каплина, потім друга... Вистачило спинитись над ними і полинули б струєю. Здоров'я й життя Рути, думав я, зовсім Його не займало. Її смерть була для Нього байдужньою справою. Але коли б Лазар помер... Я відчув у серці зловтішну радість. Лазар є Його приятелем. Але, коли б умер, Він мабуть відчув би що відчуває людина, коли не має ні звідки допомоги... Це було так, наче б хтось чужий розпаношився в мені, викрикував, метався, не дозволяв мені прийти до слова... "Не достеріг тоді моеї розпуки — стукало мені в мізку. — Чи достереже тепер розпуку цих жінок? Мені не поміг. Але собі — собі мабуть поможе... Це була б спроба, який Він є..." Час плив, а я далі не знав, що відповісти Марті й Марії.

— Коли б Йому мало щонебудь загрожувати — раптом сказала Марія — нехай краще Лазар помре!

Її слова видались мені дуже без серця. З деяким збентеженням я глянув на сестри.

— Ти, Маріе, — помітив я — мабуть не дуже любиш свого брата...

— Ні! Ні! — поспішила з відповіддю Марта. Миле її обличчя було стривожене, повіки дрижали, велика сльоза появилась у куточку ока. — Ні, равві, не осуджуй її так. Вона дуже любить Лазаря. Вона... Але вона пам'ятає, що Він говорив...

— Не борони мене, Марто — Марія перервала сестрі. — Це правда, що сказав равві: не люблю вас так міцно, не люблю вас так, як ви мене любите. Але я так жахливо побоююсь за Нього... — Її глибокий, мелодійний голос, що раніше зазвучав немилосердно, заломився, повис на одній ноті, мов камінь, що летить у пропасть, на в'язанці трави. — Коли б Лазар зараз умер то... це було б велике нещастя... Я мусіла би плакати до кінця життя. Ніколи б я собі не простила, що так заплатила за його доброту... Але... коли б Йомущонебудь сталося — притиснула звинені в п'ястук долоні до уст — то всі люди... люди і каміння... мусіли б... — Отворила широко очі, немов би доглянула якусь відразу. — Ні! Ні! Ні! — викрикнула — не можна до цього допустити.

Знов погладив я бороду, помагаючи собі таким чином у надумі. Коли б жила Рута і коли б я був певний, що своїм прибуттям Він її уздоровить, я не вагався б ні на хвилину. Раптом у моїй пам'яті появився спомин — Його виклик болючий і наче б грізний: "Чужоложниці перебіжать вас у дорозі до царства". Чужоложниці... Поглянув я на Марію, наче б я її побачив уперше. У її погляді була сліпа вірність і гаряча відданість. Такий вираз обличчя і таку напругу бачив я тільки на лиці Симеона. Але Симеон має обличчя тупе й бездумне, а обличчя Марії приголомшуюче вродливе. Не видно на ній ані сліду давніх гріхів. Немов би їх ніколи не чинила, немов би їх не стидалася. Це обличчя, на якому нове почування затирає сліди давніх поцілунків. Я переніс зір на Марту. Бідна Марта. Я краще її розумів. Вона б не вміла вибирати так рішуче, як вибрала її сестра. Нова її любов не затерла всього, що було раніше. Розумію її. Я також, хоч так багато очікую від Учителя... Очікую? Це слово само з'явилося під моїм писальцем! Що ж можу очікувати від Нього? Рута не живе... Його царство є тільки царством слів і мрій... Він не є Месією... Я і Марта, ми є звичайні люди. Знаємо ціну болю. Знаємо силу людських пов'язань. Лякаємось того, що може прийти...

— Що ж можу вам порадити? — промимрив я. — Думаю — перемагав я себе — що все таки ви повинні ратувати брата... Якщо — говорив я, мов двигаючи каміння — Вчитель прибуде до Єрусалиму, може загрожувати Йому небезпека. Але коли прийде тільки до вас, до Витанії, хто ж про це довідається? Просіть Його тільки — кінчив я крізь затиснені уста — щоб не показувався в місті.

— Ти мудрий, равві — закликала Марта. Усміхнулася, не зважаючи на сльозу, що покотилась по її обличчі. Марія не сказала нічого. Сиділа тільки з низько спущеною головою, як той, хто сказав уже все, що мав сказати.

— Мабуть не маете кого післати — казав я. Зродилася в мені якась потреба дії всуперіч собі, всуперіч своїм думкам, усуперіч своєму жалеві. — Хочете, вишлю мого Агіра до Єфрему. Це зручна людина. Він Його знайде та приведе до вас...

Поклонились мені з пошаною і вдячністю.

— — — — — — — — —

Але проминув тиждень, поки Агір знову з'явився переді мною. Утомлений, стопи мав покриті зісохлим болотом, був у брудній, вогкій симлязі. Агір вірний слуга і вживаю його тільки до справ, що вимагають довіреного чоловіка. Його батько також служив у домі мого батька. Не маю перед ним тайн. Знаю також його зарадність. Не сумнівавсь я отже, що він знайде Вчителя, хоч би Він скрився в найменшому селі.

— Знайшов ти Його? — питав я. Так доцінюю Агіра, що дозволив йому сісти в моїй прияві.

— Знайшов, равві, — сказав. — Знайшов Його і вже йде. Якщо б ти хотів Його побачити, як входитиме до Витанії, негайно поспішися. Під вечір повинен туди прибути...

— Але Ти довго Його шукав?

— Не дуже довго, равві. Щоправда, не було Його коло Єфрему. Відійшов за Йордан. Але коли там я Його найшов, не хотів зразу йти...

— Не хотів іти?

— Це дивна людина. Коли я Йому казав про недугу Лазаря, підсміхався тільки. Сказав до своїх учнів: "Ця недуга не грозить смертю, але нею сплине хвала на Сина Чоловічого." І вже більше не було й мови про те, щоб іти до Витанії. Я не знав, що думати про таке. Він справді дивна людина, равві. Знає мабуть про все, але поводиться так, наче б нічого не знав. Я хотів уже вертатися домів. Але по двох днях Він сам покликав мене до себе. Велів мені щераз розказати про недугу Лазаря. А потім сказав до своїх: "Ходімо до Юдеї." Почувши це Його учні почали кричати, щоб не йшов, бо там загрожує Йому смерть. Але Він сказав: "Поки є день, чоловік видить свою дорогу і не спотикається. Але коли прийде ніч, може впасти... Ходім. Наш приятель Лазар заснув. Треба його збудити." "Якщо спить — сказали учні — буде здоров. Сон є найкращим ліком..." Тоді похитав головою. "Лазар заснув — сказав — сном смерти. Не живе..."

— Ввідкіля Він про це знав!? — спитав я зчудований. Три дні тому прийшла до мене вістка про смерть брата Марії і Марти. Не дочекався бідолаха приходу Вчителя. Згас ранком тихо, немов здмухнений каганець.

— Не знаю — Агір підніс рамена — не знаю...

Отже знав, що Лазар умирає, а все таки не прийшов раніше... Мабуть я добре догадувався, що Він нерадо помагає приятелям. У цьому відкритті я повинен був знайти потіху. Не повівся з ним інакше, як зі мною. А проте відчув я деяке розчарування. І водночас мав я неясну свідомість провини. Немов би то я був винен, що Лазар умер без допомоги Вчителя.

— І тоді вибрався? — спитав я ще Агіра.

— Так — потвердив. — Учні вже не противилися. Один із них сказав: "Коли Равві йде на смерть, ідімо з ним усі разом."

Я посміхнувся легковажно. Хто ж то з них удавав такого героя? Симон чи Тома? Вони оба готові до такої хвальби. Але коли б знали, яка небезпека справді загрожує їм і їх Учителеві, не показали б носа в Єрусалим до кінця свого життя. Геройство — це найчастіше тільки безумство! Іноді жалую, що часом не можу бути безумним... А проте — я усвідомив собі — хочу Його побачити. Хочу переконатися, що скаже, коли будуть Його питати: Чому ж Ти не прийшов раніше, коли всетаки відважився прийти?

— Іди, Агіре — сказав я — поклич Датана й Гефера. Нехай принесуть мені подорожню палицю, симлягу й сандали. Вони також нехай ідуть зі мною до Витанії.

Дім Лазаря був домом жалоби. Вже не було в ньому плачок і дударів, але в кімнатах ще далі заносило пахом спаленого кадила, довкола стола сиділа юрба жалібних гостей. Марта зі службою приносила страву, послуговувала. Мала очі червоні, затиснені уста. Але, не зважаючи на це, гостям нічого не хибувало. Подумала про все, всього доглянула. Працею придусила свій біль. Вовтузилася й поралась мабуть іще швидше, як звичайно.

Зате Марія сиділа на лавці в опустілому закутку огороду. Побачивши мене, зірвалася на ноги й підбігла до мене. Пасмо червоного волосся зісунулося на її чоло й на обличчя мов мідяний вуж. Поспитала швидко: "Равві, чи Він прийде?" Віддихала голосно, в її зеленястих, розширених очах була палка нетерпеливість. "Ось, ось надійде" — відповів я. Опустила голову і зітхнула важко як змагун, що зіхляв, як добіг до мети. Тільки по хвилині подякувала мені кивком голови. Повернулася до своєї лавки. Марта має обличчя людини, що понесла невдачу, але має силу її двигати. Обличчя Марії не нагадує того, що програв. Усе показує на те, що вона ще бореться...

Агір добре вичислив! Сонце почало вже заходити за Оливну Гору, коли хтось прибіг до дому кажучи: "Марто! Маріє! Учитель перед домом." Марта була ближче і вибігла негайно. Я поспішив за нею. Він якраз входив у хвіртку в низькому мурі укладеному з плоского каміння. Був такий, як завжди: спокійний, лагідно всміхнений. Марта вибігла Йому назустріч і кинулась до Його ніг. Тепер побачив я, що її рамена, які з такою силою двигали вантаж домашньої роботи, сталися хиткі, дрижучі, жіночі. Плакала без слова у Його колінах. А Він похилився над нею і ласкаво гладив її по голові. Вкінці піднесла на Нього зір. Її голос, такий опанований у прияві гостей, тепер ломився:

— Коли б Ти був тут, Равві, Лазар не вмер би... — заридала. — Але знаю, — говорила перемагаючи сльози — що й тепер, про що попросиш Всевишнього, Він учинить це для Тебе...

Кивнув головою наче потверджуючи її слова.

— Твій брат воскресне — сказав.

— Знаю, що воскресне — говорила спокійно. — Так кажуть книжники: І так Ти навчав, Равві. Воскресне в останній день...

Спокійно але рішуче положив їй долоні на раменах. Ніжно віддалив її від себе, наче б хотів глянути в її вірні очі.

— Я є — сказав — Воскресіння й Життя. Хто увіруе в мене, хоч би й умер — живе, а хто живе — цей уже не вмре. Чи віриш у це, Марто?

Віднайшов її очі, а вона гляділа на Нього сповнена довір'я й послуху.

— Вірю, Равві — відказала. Раптом із незвичайною в жінок рішучістю додала: — Вірю, що Ти є Месія, Син Всевишнього, що зійшов з неба...

І наче б у почутті, що це відважне признання годі чимнебудь доповнити, встала та поспішно відійшла. Я був приголомшений і потрясений. Зразу ж пригадав я собі, як розказував Юда, що Симон відозвався до Нього такими ж самими словами, десь там у Панеас. Невже ці люди пошаліли? — пробігло мені крізь думку. Що вони бачать у Ньому? Це напевно не є звичайна людина. Це хтось небувалий. Це Пророк. Учитель... але те, про що вони говорять — це хула. А Він не заперечує, не ганить їх за такі слова. Син Усевишнього! Годі таке і слухати!

А Він тимчасом пішов у мою сторону крізь огород. Я глибоко сумнівався: не знав, чи втікати, чи залишитись і привітатися з Ним. Але в цій хвилині вибігла з дому ціла громада людей; з Марією в проводі. Тепер вона впала до Його ніг. Привітала Його тими самими словами, що й сестра:

— О, Равві! Коли б Ти тут був, Лазар не вмер би...

Його долоня пересунулася по її полум'яному волоссі мов збираючи з нього червоно-золотий пилок. І раптом змінилося Його обличчя, наче б цей дотик мав якусь чародійну силу. Спокій і лагідна погода раптом дали місце скорчеві болю. Уперше побачив я те, про що говорив Юда: Цей Чоловік задрижав! Ідучи сюди я думав: Але ж Він байдужний на страждання. В думці я навіть йому це закидав... Тепер побачив я обличчя, яке біль із швидкістю проміння затягав своєю барвою. Виступив на ньому мов маска. Можна б гадати, що прорвалася в Ньому якась гребля, яка раніш це страждання стримувала, що воно тепер Ним дозволене, може навіть прикликане... Я бачив нераз гримаси ридаючих людей і мені завжди здавалось, що ці болючі скорчі нечеб-то мають визвольну силу. Але Він не кривився. Його біль не визволювався гримасом. Залишався у Ньому — невизволений. Обличчя Йому потемніло мов небо затягнене градовою хмарою та сповнилось жалістю. Раптом вибухнув голосним плачем. Ридав як вирвана матері дитина. Ти знаеш, чим була для мене смерть Рути... Але так мабуть і я тоді не страждав... Мій біль мав свої межі. А його біль був як море, тамте, за Великим Морем... У Його риданні чути було крик тисячів людей, що стоять над гробами. Він плакав над Лазарем. Але мені здавалося на хвилиночку, що плаче також над Рутою...

— Де він лежить? — спитав серед плачу.

— Ходи, Равві, покажемо Тобі його гріб — казали люди.

Ми подались у глибину огороду. Він ішов, постійно плачучи, поміж двома сестрами, що також ридали. За ними йшли учні й гості. Ідучи думав я: ніколи не припускав я, що Він його аж так любив. До якої ж любови Він здібний! Мабуть ніколи не дійду до дна Його серця. Коли б цим денаром власника винниці була його любов, чи міг би хтось жалуватися на несправедливість?

Але, якщо Він так любив Лазаря, чому не прийшов на час, щоб його уздоровити? Якщо знав, коли Лазар умер, повинен був знати раніше і про його недугу, поки віднайшов Його Агір. Стільки людей уздоровив, а Лазаря не міг уздоровити? Що ж це за дивна приязнь, що проявляється в знущанні над близькими собі людьми, та і над самим собою? А може це тільки Його боягузтво? Може не хотів уздоровити, бо знає, що кожне доконане чудо у Витанії буде відоме ще того самого дня в Єрусалимі?

Ми зупинилися перед скалою, в якій видовбано гріб. Камінь, що замикав отвір, втолочений був у вузький спадистий коридор. Ми зупинились. Було тихо. Чути було тільки Його плач а мені у висках пульсувала кров мов весняний сік на гіллі кущів, що нас оточували. Він плакав безупину. Виглядав тепер жалюгідною слабою людиною, придушеною понад силу болем. Яка суперечність поміж тим Його станом і словами, що їх висказала Марта! Уся наша безпорадність супроти смерти була в цьому риданні. Я плакав так же

само, коли засували камінь. Кінець, кінець, тепер уже кінець — повторяв я тоді. Інша річ, признаю, для мене не було Рути під цим камінням. Там тільки лежало її бідне, замучене тіло, малощо не відразливе в своїй болізні, у своєму страждании. Вона сама була десь у просторі, невидима, далека... Втолочений камінь відрізує нас тільки від споминів про вмерлого... Пощо Він сюди прийшов? Чи тому, щоби бідкатися над Лазарем? Там під каменем лежить тільки тіло у розкладі...

— Відсуньте камінь — дійшло нагло до моїх ушей.

Здавалося мені, що я недочув. Але шерех подиву й переляку серед людей упевнив мене, що Він це дійсно сказав. Я підніс зір на Нього. Цей Чоловік змінюється зі швидкістю блискавки. Вже не плакав. Стояв випростуваний перед білою камінною стіною. Наче Мойсей, що вдаряє кием об скалу. Не знаю, чому насунулося мені якраз це порівняння. Люди інстиктово подалися назад, задишаючи Його з двома сестрами перед гробом. Марія дивилась на Вчителя розширеними до останніх меж очима. Її темні, довгі вії були розп'яті мов проміння зірки. Ці очі наче кричали надією — кричали надією... Обличчя Марти стягнене раніше корчами болю, сталося знову поважним лицем опанованої людини.

— Вже розкладається, Равві — сказала. — Сьогодні четвертий день, як ми поклали його до гробу.

Перервав їй наче з закидом.

— Я ж тобі сказав: повір мені!

Вже більше не перечила. Кивнула на прислугу. Чотири чоловіки вхопили камінь та з найбільшим зусиллям викотили його знутра. Отвір зачорнів перед нами. немов відхилена пащека. Повіяв із нього холод, дух пахощів, змішаний з нестерпно дразливим смородом розкладу. Учитель розклав руки й підніс голову вгору. Завжди так молиться: швидко, тихо або ледве почутним шепотом. Я не чув того, що говорив. Але слова, з якими знову повернувся до людей, почули всі приявні. Виповів їх голосно мов наказ, що кличе до бою все військо. Я не міг утікати, але заслонив очі долонями. Не знаю, чому лякаємось померших, хоч би це були наші найдорожчі? Мабуть якраз тому, що тіло без життя не є вже ніодним із них... Є тільки тілом. Я тримав пальці на галках очей, але не переставав дивитися. Кричав я мабуть так як і інші. У коридорі видовбаним для камінної затули появилася біла постать, яка незугарними скоками посувалася вгору... Усі кричали, заслонювали очі падали на землю. Над суматохою пролунав Його голос:

— Розв'яжіть його.

Але йихто крім сестер і самого Вчителя не посмів підійти до загорненої в полотно постаті. Цих трое похилилося над нею. Оклики вмовкли. Здавалося, що кожний з нас зберігає останки сил, щоб могти кричати на вид, який покажеться, коли сударій опаде з обличчя воскреслого. Але коли ми побачили поміж Маріею і Мартою голову їх брата, ніхто не крикнув. Не було приводу до крику. Це була жива людина, немов пробуджена зі сну, недовірливо усміхнена, що моргала повіками і споглядала — ніби здивовано — на себе, на сестри, на довкілля... Потім піднесла зір на Вчителя. Що ж було в цьому погляді? Переляк? Захоплення? Подив? Не вмію тобі сказати. Я побачив в очах Лазаря радість. Чи тому, що знову ожив? Чи тому, що першою людиною, яку побачив перед Собою, оживши вдруге — був Учитель? Я бачив, як клякнув, а Він притулив його голову до своїх грудей. Потім сказав у напрямі Марти: "Дайте йому їсти, бачите, що він голодний!" Люди, що це все виділи, стояли далі скаменілі, повні страху й подиву. Але помалу почали насмілюватись. Один за одним наближався до Лазаря, дотикав його несміливо. Я також підійшов. Це був живий чоловік. Сморід розкладу перестав існувати, як не існувала ні блідість, ані холод, ані здеревілість. Лазар усміхався до нас, витягав руки на привітання, як хтось, хто приїхав із далекої дороги. Їв хліб, який подала йому Марта. Мовчаливий подив почав перероджуватись у захоплення. Його учні дали тому перший початок. Розляглися радісні оклики. Всі кричали водночас наче п'яні, що не свідомі цього, що вони кричать. "Алилуя! Алилуя! Великий Равві! Великий пророк! Син Давида! Месія! Месія! Син Всевишнього!" — Щораз сміливіш звучало: "Син Всевишнього! Месія! Алилуя!"

Але я не кричав разом із ними... Коли жалібний пир перемінився в радісний бенкет, я покинув дім Лазаря й Марти. Хоч це був холодний і мрячний вечір, волів я радше вертатись до Єрусалиму ніж брати участь у їх нічній радості. Мабуть розумієш мене, Юсте. Він **його воскресив**... Але коли б я Його запровадив до скали, в якій малощо не від року лежить Рута, чи заплакав би, а потім сказав, як тут: "Вийди з гробу!"? Не вірю в таке і не можу в таке повірити... Він сказав: "Треба мати віру, а гора на твоє слово кинеться в море..." Я хотів би повірити в це. Але не можу! Отже мабуть не заслуговую на це чудо? Не заслуговую — це єдина відповідь. Виходить,

що я гірший від них усіх, від тих амгаарезів, рибалок, митарів, вуличних дівчат! Для Марії зробив чудо, для мене його не зробить... Я є гірший, більш нужденний, слабший, більший грішник. Не знаю, як це сталося, не знаю, як досі я міг цього не помітити! Я був упевнений, що я кращий, чистіший... Але Він обернув світ догори ногами. Віддав його простим людям, як Симон, Тома, Пилип... Для мене в ньому немає місця. Треба було народитися амгаарезом, а не бути книжником, знавцем Закону, творцем гаггад... Але я є таким, яким є. Тому Рута страждала й умерла. Вмерла на знак, що не належу до Його світу. В колишньому світі я пирував а Лазар був жебраком. Тепер змінилися ролі. Але я не хочу крушин із чужого стола! Не хочу уділу в чужій радості! Повертаюсь до себе, до моєї самоти, до мого болю, до згадок про Руту. Не хочу бути з ними! Коли б Він був воскресив мені Руту, я не вимагав би вже нічого від життя...

Не знаю, хто Він є. Одно ж певне, що це мусить бути хтось великий. Може є Месією, може Він справді син Всевишнього... Але хто б Він не був, радість, яку зсилає не призначена для мене.

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА

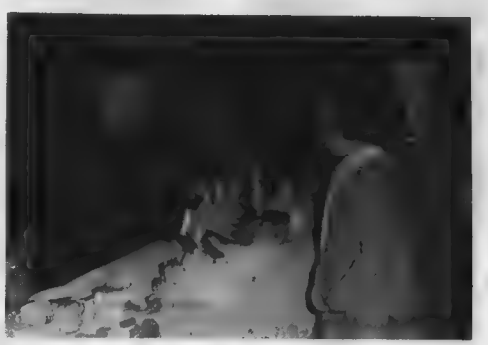

ПАРАФІЯ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ПРОЩАЄ СВОГО ПАРОХА

Оттава, Онтаріо

У неділю 13-го вересня після молебня, що його відправив о. Віктор Сорока, ЧСВВ, парафіяни й гості перейшли до церковної залі. Серед оплесків увійшли Отці та засіли до столів, де відбулася прощальна вечера в честь улюбленого пароха, Впр. Отця Володимира Шевчука, ЧСВВ, що працював в Оттаві майже шість років. Господарем вечірки був п. Юлій Кравс. Молитву провів о. Б. Сорока. Церковна заля була переповнена так, що не стало місць і треба було засідати до стола два рази.

Після смачної вечері була програма, що нею проводив п. Ю. Кравс. У своєму вступному слові він уміло підкреслив заслуги о. В. Шевчука, що всеціло був віддався праці над розбудовою парохії в Оттаві. За його часів розбудовано парохіяльну оселю, започатковано третю недільну Сл. Божу, зорганізовано тов. мішаних подругів, яких є тепер понад 50 пар, улаштовано з'їзди молоді, вакаційні курси при оселі, набуто кільна домів для парафії, і зроблено пляни під будову нової церкви та нової парохіяльної залі.

Від дітей Рідної Школи вітала цвітами й духовною китицею Маруся Тесля, а від Вівтарної Дружини промовляв Василько Бобин. Прекрасний привіт і дарунок від ЛУКЖ зложила її голова п-і Марта Луцишин. У двох мовах промовив від Юнацтва та зложив дарунок многонадійний юнак Степан Клюнковський. Від хору 9-ки промовляв п. Степан Рош, а від хору 10-тки п. Василь Пашин. Від Братства св. Миколи промовляв п. Ярослав Казанівський, від імпрезового комітету п. Михайло Качура, а від мішаних подруж двома мовами зложив привіт п. Стах Клосевич. В імені парохії прекрасну промову виголосив і вручив дарунок п. Антін Попик. Від Отців Василіян прощав о. В. Сорока. Накінець по многоліттях промовив сам парох, дякуючи ЛУКЖ за смачну вечеру, всім за привязність і дарунки та за співпрацю протягом останніх шости літ. Опісля промовляв ще наслідник пароха о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ.

Під кінець вечірки приступали до о. В. Шевчука парохіяни й гості та, стискаючи руки, дякували за всі прислуги, складали особисті дарунки й зі сльозами в очах прощалися та бажали успіхів у новій парафії св. Миколи у Вінніпегу, куди переніс ся їх парох, Впр. о. Володимир Шевчук, що назавжди здобув собі серця оттавських людей.

Приявний

ПАРОХІЯ СВ. МИКОЛАЯ ПРОЩАЄ СВОГО ПАРОХА

Вінніпег, Манітоба

У неділю 4 жовтня вечером Впр. о. Протоігумен М. Дацюк ЧСВВ відправив молебень в асисті оо. Рафаїла Мельника ЧСВВ, дотеперішнього пароха й Володимира Шевчука ЧСВВ, нового пароха церкви Св. Миколая. По скінченні молебня парохіяни перейшли до церковної залі, де відбулася прощальна вечеря, що її вдячні парохіяни влаштували для нового улюбленого пароха. Понад 450 осіб засіли до цієї ве-

чері. Господарем вечора був п. Іван Музичка, місто-голова церковного комітету. У часі вечері приявні любувалися короткою концертовою програмою, що її приготовила пані Романів. Програма складалася з таких точок: музичний дует, панна Ковальчук і панна М. Левицька, деклямації М. Сухінської і П. Левицької, народні танки, Лідія Крук, Славко Співак і Дона Войтович, при фортепіяні Йосип Вавриков.

Після цієї програми господар вечірки у своїй промові підніс заслуги о. Р. Мельника. Завдяки семирічній праці ревного й доброго священика парохія значно скріпилася. Йому у великій мірі завдячується те, що парохія приступила вже до будови поверх пів-мільйонової церкви. Висловив йому щире признання й подяку та побажав кріпкого здоров'я й гарних успіхів у майбутній праці.

По відспіванні многоліття виступали по черзі з привітами й дарунками представники організацій: Ігор Петелецький, Вівтарна Дружина, Оксана Мазур від Дітей Марії, Ричард Дзедзик від Українського Католицького Юнецтва, Іван Беднарський від ВУК, а від Вінніпеґського Відділу Українських Ветеранів ч. 141 подяку склав та вручив дарунок і грамоту, як капелянові Відділу, п. П. Окраінець. Від Ліґи Українських Католицьких Жінок, Церковного Комітету, Апостольства Молитви і від усіх парохіян побажання й дарунки зложила панна Е. Канчір, голова відділу ЛУКЖ.

Впр. о. Протоігумен склав признання о. Рафаїлові за його щиру працю в парохії і великі заслуги в будові нової церкви та привітав нового пароха.

У своїй кінцевій промові о. Мельник подякував своїм настоятелям, що дали йому змогу працювати в парохії св. Миколая, подякував Церковному Комітетові, церковним організаціям і всім парохіянам за їх щиру співпрацю, якій треба завдячувати ті успіхи, що ми їх осягнули. Закликав вірних дальше співпрацювати з оо. Душпастирями в довершенню будови церкви та в посиленню парохіяльної праці.

По закінченні вечірки парохіяни, підходили особисто та, стискаючи руки, прощалися з парохом, що приєднав собі їх серця.

Володимир Рибчук

35-ЛІТТЯ ПОДРУЖЖЯ ІВАНА Й СОФІЇ ДАЦИШИН

Едмонтон, Альберта

3-го жовтня 1964 р. родина і приятелі зійшлися до залі св. Володимира, щоби приємним вечірком і вечерою відзначити 35-літній ювілей подружжя Панства Дацишинів.

П-во Іван й Софія Дацишин

Вечерком занялися діти під проводом сина Василія, котрий також промовляв підчас бенкету. Від цілої родини висловив найщиріші побажання та подяку за всі старання для всіх дітей збоку батьків і за їх відданість своїм дітям, рівночасно побажав їм кріпкого здоров'я. Відтак промовляв о. М. Ханас, ЧСВВ, парох св. Василія, який теж згадав усі ті жертви, які Панство Дацишини вкладають для своєї порохії та їх увічливість до сусідів. Від усіх оо. Василіян в Канаді зложив їм найщиріші побажання дочекати й дожити до п'ятдесят-літнього подружнього життя. Вкінці п. Івана Надзорний склав найщиріші побажання від приявних гостей і приятелів та занявся збіркою на пресу.

За жертву всім гостям щира подяка. А шановним ювілятам бажаємо в щасті, радості й здоров'ю прожити ще многі літа!

Гість

ПОДЯКА

Дякую всім Членкам Апостольства Молитви, всім моїм Приятелям і Знайомим Парохіянам, моїм Дітям, Преподобним Сестрам і всім, хто мене відвідував у шпиталі по моїй тяжкій операції. Завдяки Св. Літургіям, молитвам і спільному трудові добрих людей Милостивий Господь дозволив мені щасливо перeжити операцію та прийти знову до здоров'я та змоги працювати. Прошу прийняти від мене найщирішу подяку за все вчинене мені добро та побажання, щоб Уселаскавий Господь винагородив Вас усіх щедрими благодаттями т добрим здоров'ям.

Анна Бородай, Монтреал

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Едмонтон, Алта.

6-го серпня ц. р. пішла сумна вістка по Едмонтоні про страшний випадок, що стався на полудневому Едмонтоні. У випадку великий вантажник зударився з автом. Згинув на місці бл. п. Емілян Гутнян. Покійний Емілян Гутнян народився в Едмонтоні 21 грудня 1939 р. Належав до всіх молодечих організацій, нпр. до 20 року свого життя належав до вівтарної дружини. Пок. Емілян залишив у глибокому смутку тата й маму, двох братів, п'ять сестер, 10 сестрінків і 7 братаничів.

9 серпня в катедрі св. Йосафата відправлено панахиду, а в неділю привезли тіло до хати, де о. Ковальський відправив панахиду. В 10 годині перевезли тіло до катедри, де почалася заупокійна Служба Божа, до якої станули три священики: оо. Ковальський, Слота і Качур. По похоронних богослуженнях відпроваджено тлінні останки на едмонтонський український цвинтар св. Михаїла. По похороні відбувся обід у залі під катедрою. Обід приготовили членки Апостольства Молитви. Підчас обіду зложив співчуття родині о. Ковальський а о. Слота сказав історію з біблії за Ноя. Зять Гутнянів сказав пару слів по англійськи. Зложив співчуття родині п. І. Надворний та попросив приявних зложити жертву на католицьку пресу. Збірку перевели пані Коренда і Жарська та панове Муж і Антонюк. Зі збірки признаено $15.00 на СВІТЛО. Жертводавцям щира подяка а пок. Еліміяна нехай Господь Бог прийме до царства Небесного. Родина складає щиру подяку всім трьом панотцям за похоронні богослуження. Дякуємо всій Родині, Приятелям і Сусідам за останню прислугу нашому дорогому синові, дякуємо тим, що зложили жертви на Служби Божі і на сироти. Дякуємо Парк Меморіял за совісну обслугу, дякуємо паням від Апостольства Молитви за приготування поминального обіду.

Спи, наш любий сину, вічним сном і нехай тобі буде земля пером.

Тато, мама, братя, сестри, сестрінки і братаничі.

І. Н.

(Знимка була поміщена в попередньому числі).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА ПРО БЛ. П. ГРИГОРІЯ МЕЛЬНИКА З ЕДМОНТОНУ

8 вересня 1964, у свято Різдва Божої Матері, помер на 78 році життя заслужений піонер, церковний дяк, вірний син Церкви й народу, бл. п. Григорій Мельник. Смерть прийшла по довшій недузі пістряка. Недуга виявила християнську терпеливість Покійного, його згідливість з Божою волею та дійсного духа віри в Бога, бо, знаючи про надходячу смерть, гідно приготовився до неї, приймаючи щоденно Св. Причастя та вкінці одержавши останні Св. Тайни, свідомо віддав духа Богові в приявї доньки Софії й жінки Анастасії.

Григорій Мельник приїхав до Канади 1907 р. з села Тишиці, сокальського пов. в Галичині. Замешкав в околиці Дервенту в Алберті, а в 1912 р. оженився з Настею Давидович, яка приїхала того ж року до Канади зі села Стриганки, пов. Камінка Струмілова. Шлюб дав їм о. Н. Крижановський ЧСВВ в Мондері. Спочатку обоє фармували в околиці Дервенту. У їх хаті довший час відправлялися наші богослужения доки не збудували церкви св. Юрія. У 1917 р. перенеслися до Гефорд, Саск., але вскоротці вернулися. В Дервенті Григорій Мельник прожив більшу частину свого життя. Тут і виховав свою велику родину: чотири сини: Івана, Петра, Стефана (що тепер є священиком у Чині СВВ, має ім'я Рафаїла і був парохом церкви св. О. Николая в Вінніпеґу та консултором Провінції ЧСВВ в Канаді) і Михайла, та шість доньок: Марію Федечко, Теклю Курило, Анну Ґантлі, Софію Гуньку, Розалію Ґай і Наталку Колман. Покійний був взірцевий громадянин та побожний християнин. Хоч може нераз піонерські гаразди дошкулювали до живого, у його хаті завжди знаходив гостинну кімнату священик-місіонар, що приїздив з відправами, то на катехизацію, чи новий еміґрант, що не мав де замешкати або щойно починав господарити в Канаді і потребував помочі. Як церковний дяк, п. Мельник їздив на відправи в неділі й свята по всіх церквах дервентської округи, часто за маленьку винагороду, або й без неї, бо любив церковний спів, відправи. У громадянському житті він і його жінка завжди брали живу участь. У такому ж дусі виховували своїх дітей. Всі гарно говорять рідною мовою, є практикуючими католиками та вірно ступають у сліди свого доброго батька й матері.

Бл. п. Григорій Мельник

Від 1953 р. замешкав в Едмонтоні, де разом із своєю жінкою належали до парафії св. Василія Великого. Сповняв і тут уряд дяка та часто виїжджав на поблизькі колонії Ледук, Калмар і Торзбі з оо. Василіянами. Місяць перед смертю хвороба поклала його до ліжка, звідки вже не встав. Одная просив приносити йому щодня Св. Причастя. І якраз у свято Різдва М. Б. ще рано прийняв Св. Тайни, а в год. 12:20 пополудні скінчив життя. Похороном занялося похоронне заведення Парк Меморіял під проводом п. Методія Смолика. У п'ятницю вечором була панахида в церкві, що її відправили оо. Василіяни на чолі з Впр. о. протоконсульторам С. Курилом, який заступав о. Протоігумена М. Дацюка, та о. Деканом І. Черкавським із Дервент і сином Покійного, о. Рафаїлом Мельником ЧСВВ. Наступного дня заупокійну Службу Божу відправив о. Рафаїл у сослуженні о. пароха Методія Ханаса ЧСВВ й о. Амвроза Винника, б. довголітнього пароха Дервенту і приятеля Покійного, та дияконами о. маґ. С Якимишином і сотрудником І. Дзядиком ЧСВВ.

Вівтарними служачими були внуки Покійного, Орест Мельник і Лаврентій Федечко. До величности похорону причинився дуже чоловічий хор парохії св. Василія під проводом п. Василя Курила, зятя Покійного, що співав на панахиді та заупокійній Службі Божій. Проповідь виголосив о. Е. Пащак ЧСВВ і склав щире співчуття від Отців і Братів ЧСВВ горем прибитій родині. На цвинтарі св. Михаїла обряд запечатання гробу виконали о. декан Черкавський і о. Рафаїл, кидаючи грудку землі на могилу батька, як останню свою прислугу з вдячности за все батьківське добро.

По похороні відбувся в парохіяльній залі обід і тут щераз добрим, теплим словом згадали Покійного оо. Севастіян Курило, Методій Ханас і Е. Пащак. У зворушливому слові подякував син Покійного, о. Рафаїл, усім за участь у похороні та всі услуги й вияви любови до покійного батька.

Відійшов у могилу один з небагатьох церковних дяків, що їх тепер чимраз менше. Залишив за собою милий спомин працівника при церкві, доброго слуги священика і невідступного й необхідного церковного півця в наших церквах. Нехай Господь нагородить його за довголітню працю в церкві й народі та долучить його до хору ангельського,

що безустанно співав Всевишньому віну хвалу. Пам'ять його нехай буде вічна!

ПОДЯКА

Ми, нижче підписані, смутком прибиті по втраті нашого найдорожчого мужа, батька та дідуня, почуваємося до глибокої вдячности всім тим, що помогли нам і потішали нас у нашій годині болю. Дякуємо Впр. оо. Василіянам і о. деканові І. Черкавському за духовні обслуги, відправи, пропозіди, уділення Св. Тайн та потіхи й молитви. Дякуємо чоловічому хорові ц. св. Василія Великого за участь у панахиді й похороні та всім парохіянам із парохій св. Василія в Едмонтоні, Ледук, Торсбі, Калмар. Усім за св. Служби Божі, цвіти й вислови співчуття. Управителеві Парк Мемориял п. Методієві Смоликові та його помічникам за совісну й увічливу обслугу, Вайкінг Кейтерерс за гарний помінальний обід і всім, які влегшили нам годину наших терпінь і смутку.

Глибоко вдячні:

Жінка Анастасія, діти і 17 унуків та ціла родина.

ВИРОСТАЮТЬ СВІЖІ МОГИЛИ

25-го липня ц. р. з Божої волі виросла ще одна могила далеко від нашої Батьківщини на канадійській землі в місті Торонто. Виросла над тілом бл. п. Левка Сербина. Народився він 1911 року в селі Виторові станиславівського пов. в Галичині. Майже в середньому віці, по дуже тяжкій і довгій хворобі відійшов завчасно зі світу.

У 1944 році, коли зі сходу вдруге сунулися наші "визволителі" а німецька армія опускала нашу ціллу Галичину, тоді великий відсоток наших свідомих Українців, покидаючи вивсь свій масток, пішли в світ за очі.

Між тими біженцями був покійний Левко із своєю дружиною й одиноким сином Ромком. Доля запровадила їх разом до Німеччини в табір у місті Регенсбург, Баварія.

При тій самій долі в тому таборі ми запізнались із Левком на одній праці при видачі харчів для населення табору. Вже з першого дня нашої праці я вичитав із нього, що це щира душа для всіх. Кожному бажав добра, всіх шанував, а найбільше любив рідну Батьківщину. Увесь час тужив за нашими рідними землями, стало про них думав і дуже хотів якнайскоріше повернутися до рідних і до рідної хати.

З початком 1949 року покійному Левкові пощастило разом із своєю родиною виїхати до Канади. По кількох тижнях на прибраній батьківщині Левко уже старався за поміч для своїх друзів у Німеччині на виїзд до Канади. Тих пару центів, що заробив на протязі тих пару тижнів, уже ділився ними в своїй великій щирості з усіми.

Бл. п. Лев Сербин

Того незабутнього для мене дня 25-го липня ц. р. я стратив раз на все свого найвірнішого Приятеля, але я не стратив найкращого спомину про ті гарні прикмети, які мав у собі мій вірний друг Левко.

Причіпаючи китицю цвітів до нагробного вінка, засилаю 5 доларів як дар на СВІТЛО на відмовлення молитов за душу Покійного, щоб Творець якнайскоріше покликав його на свою праву сторону.

Ти ж, дорогий і вірний приятелю Левку, спи спокійно в землі на придбаній батьківщині нехай буде для тебе найлегшою, спи. Твій вірний друг

Гіларій Папіж

Якщо Ви маєте

РЕВМАТИЧНІ БОЛІ

Виріжте оце:

Одна 90-центова скринька для кожного терплячого!

У Сиракюзах, Нью Йорк, винайдено препарат для домашнього вжитку, який, — як каже багато терплячих людей в Канаді, Сполучених Штатах Америки і других країнах, — виявився дуже успішний. Багато повідомило про велику полегшу вже після кількох днів його заживання.

Пан Деляно пише: "Щоб допомогти терплячим людям, я дуже радо, якщо ви ще не пробували моєї методи, вишлю вам повного розміру 90-центову пачечку по низькій ціні. Без жадних інших зобов'язань. Ця проба повинна вам допомогти".

Якщо це вам поможе, так само як багато каже, що їм помогло, ви напевно будете задоволені. Прямо виріжте це повідомлення і разом зі своїм прізвищем та адресою вишліть нам, додаючи тільки 25¢ за цю зразкову пачечку.

Адреса:

THE DELANO CO. LTD.
417 St. Peter St., Room 28
Montreal, Que.

ДЕЛЯНО Є УСПІШНИЙ ОСОБЛИВО ДЛЯ РЕВМАТИЧНИХ БОЛЮ!

УВАГА: Це є чесна, отверта й понад всякий сумнів оферта, яка повинна заапелювати всім тим, які мають такі болі.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Аделяйда, Австралія

Ділимося з нашими читачами і українським громадянством болючою вісткою: 20 липня ц.р. помер в Аделяйді, на 74 році життя Олександер Паук. Походив із Галичини, де був довгі роки банковим урядником. Належав до братства і брав участь у будові церкви та належав до кооперативи у Львові. Також і тут в Австралії був зразковим громадянином та брав живу участь у громадянському житті. За його порадою заложено Кооперативу в Аделяйді. Все брав участь у богослуженнях, ніколи не опускав Служби Божої. Коли останньо почувався так зле, що не міг брати участи в богослуженнях, то молився дома. Часто належав до церковного комітету, де був заступником голови. Залишив у смутку дружину Марію, доньку, зятя і внуків, сина й невістку.

Бл. п. Олександер Паук

Не маю змоги подякувати кожному зосібна хто в часі мого великого горя поспішив висловити співчуття чи з теплими словами розради! Особливу подяку складаю Всеч. о. парохові Лацикові за відправу Служби Божої й панахиди з рівночасно виголошеним пращальним словом. Дякую всім, хто прислав вислови співчуття листовно. Дякую також тим, що зложили вінки на могилі покійного в останню дорогу! Дякую всім хто прищав Поховального над могилою. Спи, найдорожчий Батьку, глибоким сном, нехай на чужині земля буде тобі легкою, ми твої діти і внуки постійно молитимемо милосердного Бога за спокій Твоєї християнської душі.

Вічна Пам'ять!

Дружина Марія Паук
Донька, зять і внуки
Сини і невістка

ВЕЛИКА ЕНТУЗІЯСТКА УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Замість квітів на могилу сп. п. Галини з Витанцьких Волянської)

До подивугідних ентузіясток української пісні належала довгих 60 літ бл. п. **Галина з Витанцьких Волянська.** Нар. 1894 р. на Підкарпатті, винесла з родинного дому велике замилування до української пісні. Від 10-го року життя належала до шкільних церковних хорів, пізніше співала 22 роки в Перемиському Боянї, як солістка, "гальтерка" сопранів. Обдарована гарним і сильним голосом — драматичним сопраном, що ним володіла помистецькому, вона була прикрасою багатьох хорів в Україні й на еміграції. Вийшла заміж за проф. Павла Волянського, диригента хорів, але повдовіла 1943 р. Вона не тільки співала в хорах і драматичних гуртках, але організувала їх, допомагала диригентам і сама вела хори та драматичні гуртки, притягаючи з успіхом нашу співочу молодь на проби.

Крім того була активною діячкою Союзу Українок у Перемишлі, їздила з доповідями по селах, пізніше на еміграції в Познані й Райне очолювала Організацію Українських Жінок, була культ. - освітньою референткою, вчила в українських школах. В Оттаві була активною членкою ЛУКЖ, належала до Управи, підготовляла імпрези. Своєю активністю, обов'язковістю та запалом до праці притягала всіх до співпраці. Майже до самої смерти співала в хорі та приготовляла імпрези молоді. Померла 19-го грудня 1963 р. у Тілс, Н. Й., залишаючи глибокий жаль у всіх, що її знали та з нею співпрацювали довгі роки.

Від своєї патріотичної та співолюбної матері Олени з роду Баран, і її приятельки, сен. О. Кисілевської, перейнялася вже від дитинства високими ідеалами жертвенної служби для рідного народу. Вже як молоденька учениця учительської семінарії в Коломиї виступала в обороні української мови, а в Перемишлі своєю героїчною поставою оборонила від польської поліції терновий вінок із тризубом у Зеленосвяточному поході на стрілецькі могили на Пикулицькому кладовищі. Була безкомпромісова в національних справах, вроджена інтуіція підказувала їй завжди правильну розв'язку. Ціле життя зберігала наші **національні цінності**, передані їй батьками, щоб передати їх своїм синам і внукам. Ніколи не думала про себе, тільки про свій нарід і рідну культуру, поширювала добру славу України 60 літ, співаючи на українських сценах. Нехай світла пам'ять про Велику Ентузіястку української пісні загріває нові кадри ентузіястів!

Земляна

Бл. п. Галина з Витанцьких Волянська

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!

"СВІТЛО"!

ЗАКЛИК ОО. СТУДИТІВ ІЗ ВУДСТОКУ, Онтаріо, Канада

Всечесніші Отці й Українська Громадо!

Монахи Студити, які прибули від кількох літ до Канади, й замешкали у Вудстоку, Онтаріо, Канада, звертаються до Вас з великим проханням, просять Вашої ласкавої помочі й жертви на будову церкви й манастиря для прослави Господа.

За благословенням Ординарія Преосвященного Кир Ісидора і Високопреосвященного Митрополита Кир ЙОСИФА з Риму, вони почали будову дня 25 липня, де вже малярська праця доходить до кінця, й потім за Божою поміччю ще думаємо до зими повернти цілий дах, щоб не нищилися стіни.

Тому просимо ласкаво, **Високопреосвященних Владик**, Всечесніших Отців парохів й Шановне Громадянство, щоб їм помогли своїми ласкавими жертвами відновити правдивий ще з Княжих часів Український Чернечий Чин, який був відновив наш покійний Святець і Покровитель Митрополит Андрей, перед 60-літами в старім краю.

Для того вони просять Вас, щоб ви не відмовили їм своєї ласкавої жертви на цю благоугодну ціль Божої слави, а нагорода за неї буде в їх щоденних щирих молитвах, де вони моляться й приносять безкровні жертви Отцеві Небесному за своїх фундаторів, ктиторів, благодітелів і тих, що їм помагають, та щоб Господь Бог винагородив Вам стократно вже в цім життю та колись по смерти увінчав Вас небесною славою.

Просимо ласково писати на адресу отця Настоятеля:

Rev. THEOPHAN SHEWAHA, Superior of Studite Monks
Box 10, Parkinson Ave. Woodstock, Ontario, Canada

Уже є в продажу "БОГОСЛОВІЯ"

Після 20-річної перерви, вийшло в Римі чергове (21-24) число журналу **"Богословія"**, органу українського богословського товариства. Число, зредаговане о. д-ром Ів. Хомою, приносить низку статтей на богословські теми і з церковної історії України. Журнал цікавий не тільки для науковців, а й широкого кола культурних читачів.

Число **"Богословії"**, що появилось, має 168 сторінок друку і коштує **3.00 дол.**

ЗАМОВЛЕННЯ ПРИЙМАЮТЬ:

У Канаді:
Ukrainian News, 10967-97 St., Edmonton, Alberta

У ЗДА:
Dr. W. Lencyk, 364E-10th St., New York 9, N. Y.

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

Telephone: RO 7-1728

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Кострубн, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. МОСН — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО THE LIGHT — Ukrainian Catholic MAGAZINE

WHAT SHALL I RENDER TO THE LORD FOR ALL THAT HE HAS RENDERED UNTO ME

These words represent the essence of the spirit of Christmas; they express the chief reason for Christmas joy; they are the inspiration for all my gifts and greetings to my fellow human beings.

The first Christmas brought God into my life, provided the full explanation of why I was born, for what I am to strive in life, how I am to attain that for which God made me. Every succeeding Christmas is a reminder of God's overpowering goodness to me. It is an opportunity for surveying all that has come to me through the little Baby Who was born in an animal's shelter on the first Christmas night.

As I kneel before the crib I think of what He did for me, of what He gave to me; and I am deeply grateful. This Christmas I am especially grateful for the privilege of my baptism.

The Son of God became man on Christmas to elevate all those whose nature He assumed into the kinship with God. To as many as would receive Him He gave the power to become God's children. He established a sign whereby they would become and be recognized as God's children — the sacrament of baptism. *But as many as received Him, to them He gave the power to be made the sons of God.* (St. John).

For the fact that God in His providence so arranged the circumstances of my birth that I may be baptised, I am grateful today. That I may be always worthy of the glorious nobility the baptism gave me, I pray and beseech Him on Christmas Day. I pray also that in his mercy He may extend this favor to the thousands throughout the world who have not yet been born into this new life of Christ.

A CHRISTIAN EXAMPLE

"I had the great fortune to be born in a modest, poor Christian family that feared God, and the fortune to be called to serve. Since childhood I have thought of nothing else, or desired nothing else.

"...For my own part, I do not think I have offended anyone, but if I have, I ask pardon. And you, if you know someone who has not been edified by my behavior, ask him to tolerate me and to forgive.

"In this last hour, I feel calm and certain that my Lord, through his mercy, will not reject me. Unworthy though I be, I wanted only to serve him . . . and bear witness to the Gospel..."

"My days on earth are ending, but Christ lives, and the Church continues her task. The souls, the souls, 'that they may be one, that they may be one'..."

— The words of Pope John XXIII on his death bed.

THE LIGHT WISHES ITS MANY READERS AND FRIENDS THE BLESSINGS OF CHRISTMAS AS WELL AS HAPPINESS AND PEACE FOR THE NEW YEAR.

BASILIAN FATHERS

Called To Happiness

Christmas is and should be a time of intense joy. We exult in the new life which Christ's birth opened to us. The Christ Child is born — not to God, not to the stars of the Universe, not to the angels, but to man.

The Child was not only new. He was news! Only instead of newsboys shouting it on street corners, angels sang it in the skies. It was the front page of the Gospel, meaning "Good News".

His birthday was the best news, the greatest headline of history. But when the story broke, like most "Extra's" it took the town completely by surprise.

But why must this same blunder happen every Christmas? This Christmas? After all it is Christ's "Birthday", isn't it? He alone should be our chief thought! "This is His day!"

Christmas is a feast of joy, of thanksgiving, of Midnight Mass and the lively singing of beautiful Ukrainian carols. There will be the traditional twelve-course Christmas Eve supper with its exchange of well-wishing greetings between ourselves, the glittering Christmas tree, and the sleepy eyes the next day. And yet, Christmas, like Christ, is, was, and will be essentially always the same. The reason for our joy and celebration on Christmas day hasn't changed and that reason is the birth on earth, in human form, of the infinitely majestic God.

Evidently, therefore, the observance of the day should be religious and spiritual. All our merriment and feasting should be the external manifestation of our internal spiritual joy, because the event is related to our everlasting happiness.

Above all, the Child Jesus has come to bring a new meaning into our lives. Let us therefore rejoice that His virtues, His merits, and His graces have come to us through His birth. Were it not for this glorious event, we should not have the benefits of our Holy Mother Church, the Sacraments, the Communion of Saints. More than all this, Jesus Himself has become ours. By His coming, not only have we become rich, and great — but divine.

Could God give greater treasures to us than He gave us the first Christmas and has since continued to give us every day? He could enrich heaven more, He could add to the world, but to us men He could not give a greater gift! For He gave us not only His Divine Son, but His Divine Son become Man — a perfect Man, a perfect example for us.

That we may understand His treasures, His infinitive love, of which the best of us is unworthy, we must imitate the country shepherds in spirit. In the same country with the people of Bethlehem who had eyes and saw not, there were shepherds — "watching and keeping the night watches." And they saw the "night" about them become "the brightness of the Lord." And the "great fear" that filled them was cast out by the good tidings of "great joy." "This day," announced the angel, "is born to you a Saviour, who is Christ the Lord, in the city of David." And the sign: "You shall find the infant wrapped in swaddling clothes and laid in a manger." "And suddenly, there was with the angel a multitude of the heavenly army" praising God and wishing "peace" to men. When the great choir had withdrawn, only a few poor shepherds were left on the hillside, whispering to one another in awe. All Bethlehem was in deep silence. It was in this atmosphere of silence and solitude that these poor nomads greeted the entry of the King of ages, and in their hearts they knew that Christmas meant love, a love that brings with it that great joy of soul that only Christ can give.

"Merry Christmas!" "Happy Christmas!" "Holy Christmas!" Christ came to call us to HAPPINESS. But the secret of this happiness is known to very few. By the vast number of men Jesus is not known at all; He is observed. He is watched, He is dissected, He is discussed, He is summed up, sentence is passed upon Him, and He is voted to be after all little more than others. The secret of Himself, the Light, the Life, the Way, the Truth, the Love, the All-in-all, is absolutely missed; only a few, who have looked with self-forgetting eyes, and have caught the vision, and in turn have themselves been captured, awake to a new understanding, and are lost in an all-consuming love to which all other love is nothing, and live to a new life from which all other life drops away. They cannot speak of it to others, even to themselves it cannot be expressed; if they attempt it their words seem almost a mockery, a description of a shadow and no more. Nevertheless they know it to be true, even as a man knows he is alive and can say no more about it; they know it to be true and can only say so. They know what they have seen and they know it to be true, and they can do no more than reassert it, fall in love with it, and then go forth trying to live it, crying to all the world:

"Glory to God in the highest,
And peace to all men of good will on earth."

Liturgy Must Be Vital For Men In This Generation

The opening paragraphs of the Constitution on The Sacred Liturgy are a theological paeon to the Church's basic course of spiritual formation, the liturgy. The preamble to the Constitution is like a summary in song of liturgical grandeur and of liturgical effectiveness in keeping modern man a child of eternal promise even though he is largely engaged in the City of Man.

A complete view of the liturgy is a summary of Christian theology. And it is in this respect that it will surprise most Christians who were brought up on the scientific, departmentalized, cut-and-dried theological formulae of traditional theological schools.

The very reason that the liturgical movement was initiated at all and the reason that it has come now to be the primary beachhead in the Church's program of spiritual renewal for a securalized society is that it embodies a warm and living and transforming body of theological truths.

These truths concern deeply man's basic need for faith, morality, worship, and for the intervention of God and of grace in His earthly pilgrimage to eternal glory.

The liturgy is not just a structure of ritual and symbols which is able to hold together the worshiping communities of the Catholic Church around the altar of Calvary's sacrifice. The liturgy is a complete system of prayer and action and learning and grace through which the mystery of God is communicated to man and through which man is lifted up to salvation and saved in and through and with Christ the Redeemer-King.

The basic revolution in modern Christian action is the kerygmatic movement. This movement revives an old way of presenting to God's children the substance of religion as the proclamation. The kerygmatic approach promises to revitalize both Christian knowledge and Christian practice by relating God to man and to God in a more meaningful way.

In this plan God is shown as love. Love is the heart of Christian attitudes and procedures. In the center of the plan to fill man's life with God's life is Christ the eternal high priest and mediator.

It is only through Christ and through the vast community of the faithful united with Christ and with each other in faith and love that man has hope for grace and glory.

Christ was a mystery in His Incarnation. He was a mystery in sacrifice and death and redemption. He is a mystery as He continues the work of Redemption and perpetuates His mission to all men. This is the mystery of the Church.

We learn about Christ and the Church not entirely by reading about them and reasoning about them but mainly be experiencing them. And the liturgy is the living, vibrant, promissing means through which we learn Christ and His truth, put on Christ and the life of grace and live Christ and His living and consuming doctrine of supernatural charity.

The liturgy is based upon the sacramental principle. Christ and His Incarnation and Redemption are prolonged in history in the liturgy under a system of signs and symbols. God speaks to man, communicates Himself and His mystery and grace and power to man through the mystical and frequent renewal in time of His historical acts of redemption.

The liturgy is not just a medium of communication and a procedure for public prayer. It is a whole system of theology, a plan for experiencing God, an order of knowledge and action that can transform society and make it Christian again.

The liturgy must be put into a vital and usable form for men of our generation. Only in this way can God be made real to men in wisdom and charity. Only in this way can man adequately honor the Blessed Trinity, make himself holy, and become an instrument of grace for others.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

29th INSTALLMENT

As regards my meeting with King Carol of Rumania I probably should let Mr. M. Koliankiwsky in his article: "One of the Cycle: Unusual Biographies," published in the Magazine "WE AND THE WORLD", June 1955, describe the scene.

"Out of his decade of Parliamentary representation Mr. Luchkovich could relate a lot of interesting experiences, one of which some time ago produced something of a sensation and a lively echo in our Canadian and foreign press. In 1931 the Canadian Parliament saw fit to delegate Mr. Luchkovich to the Interparliamentary Congress Union which was being held in Bucharest, Rumania. This was a rather influential body in international affairs, which encompassed all the members of parliament of the free world. Member of Parliament Luchkovich was the only Canadian delegate at that conference. Almost at the last moment, too, it was learned that the British were unable because of impending elections to send any delegates. Thus it came to pass that Mr. Luchkovich ultimately became the only representative from the whole British Empire to appear at the conference.

On the last day of the conference all the representatives were officially invited to meet the Rumanian king Carol at his palace in the Sinai Mountain. In a large reception room these delegates were lined in order of their country and duly received by His Majesty. But when he came to the British delegation he was greatly surprised to see me there all alone. He introduced me to his son Michael, a seven year old youngster, and then asked me what was of most interest to me in Rumania. When I replied: 'The minority question, especially as it appertained to the Ukrainian people in Rumania', he felt quite abashed, but he held his temper and courteously dismissed me, going on to the next lined-up delegation.

Incidently, when I got back to Canada I was told by Dr. Suchowersky, who at that time was a resident of Rumania, that certain reforms were made in favor of the Ukrainians.

Of course I was coached ahead of time what I was to say to the King by Senator Mayer Mychalsky and Member of Parliament Dr. Zalozetsky, who were only too well aware of repressions against their own people. When Danish delegates who stood next in line to me relayed my conversation with the king to these men their faces only too plainly showed their delight at the results of my talk with the king. Evidently the minority question was of great moment to them; and so it was to me.

The next step in my journey was a visit to Bukowina. I was accompanied by Senator Mychalsky and Member of Parliament Dr. Zalozetsky and a Ukr. member of the Polish parliament, Mr. Ostap Luckyj. Dr. Zalozetsky invited me to stay at his home for the duration of my stay. He spoke excellent German, as indeed all his scientific works were in that language. His wife was an educated German woman. I was deeply impressed by their foundness for each other. His chivalrous attitude toward her was something to behold, and her gentle treatment of him was so rare that I ever since treasured their memory as an example of what two people should do to keep their marriage on an even keel. Senator Mychalsky was a well mannered gentleman who maintained a lawyer's office in Bucharest while his wife had a dentist's office in the same city.

That afternoon I was notified of an appointment with artist Lipinsky who was authorized to make a hurried sketch of me, which he finished in a few hours. I still retain that sketch as one of the souvenirs of my trip to Bukowina.

On the following evening a meeting was called at which, to use the headlines of Chernovtsi "Czas": "UKRAINSKA HROMADA W CZERNIWCZACH WYTAJE POSLA M. LUCHKOVICZA". As this newspaper reported: "By special invitation by our parliamentary representatives in 'CZAS', the Chernovtsi Ukrainian community filled the National Hall to capacity in order to welcome the Canadian Member of Parliament, one of our own Ukrainians, Mr. Michael Luchkovich, who has just come from the Inter-Parliamentary Congress Union Convention in Bucharest, and has stopped off in our green Bukowina, which he knows from countless conversations and description he has had from our fellow-countrymen Bukowinians in Canada."

Following the speeches there was a shower of songs, one after another, sung by the artists in the Male Choir of the City Library under the direction of Engineer Radzijewsky. The occasion, too, was graced by some fine solos on the piano by Halia Wasylaszko, as well as some harmonious songs by the baritone, Mr. Hyszka.

At the closing of the concert I spoke for over an hour, but I shall not repeat what I said on that occasion, as it would have been nothing more nor less that the replica of the philosophy of life that I have discussed throughout these installments. I shall, however, reproduce some of the remarks that editor, Mr. Serbenuk, made in his vote of thanks.

"The evil genius of fate has divided up our territory among several states, encircling us with boundary lines. But today we see that a fervent heart cannot be circumscribed by arbitrary lines, whether by rivers, by mountains, or by the wide expansive sea.

"Our speaker has told us that joy and satisfaction on one piece of land can thus be imparted to the nation as a whole; and that by the same token grief, sorrow and discontent can be transferred in like manner. This can adequately be proven by the manner in which the Polish Pacification of Western Ukraine was accepted by our fellow countrymen in Canada, and even by the parliament of that country, in which Mr. Luchkovich delivered an 1½ hour speech which was generously applauded by the members of the Canadian House of Commons."

The rest of my stay in Bukovina was devoted to an automobile drive through most of that province, including the villages from which many of my electors originated, such as Luzan, Shepynchi, Mamajiwchi, Orszwchi, Berhomet, etc. Indeed I sent a post-card from the native village where Wasyl Huculak was born, and when he received that card in Canada he was amazed how I ever got to Orszwchi. There was jubilation in the village of Berhomet, when the inhabitants learned that Wolodymyr Kupchenko was a particular friend of mine. But I doubt whether there is equal enjoyment now that Bukowina has been taken over by the Bolsheviks.

THE AIMS AND PURPOSES OF SECOND VATICAN ECUMENICAL COUNCIL

1. The principal and immediate aim is THE REJUVENATION OF THE CHURCH.

"The principal aim of the Council itself will be to promote the spread of the Catholic faith, a salutary renewal of the customs of the Christian people, the bringing to light of ecclesiastical discipline in a way conforming to the needs of our time."

2. The secondary and far-reaching aim is THE UNION OF CHRISTENDOM.

"This event will be a wonderful spectacle of truth, unity, and charity. For those who behold it but are not one with this Apostolic See, We hope that it will be a gentle invitation to seek and find that unity for which Jesus Christ prayed so ardently to His Father in heaven."

3. The general aim: PEACE IN THE WORLD.

The problem of world peace was always the constant preoccupation of the Sovereign Pontiff.

"Finally, as far as the whole human family is concerned, which, much beset by threats of fearful struggles, is kept anxious, upset and uncertain, the coming ecumenical council will furnish all men of good will with an opportunity for entering into and promoting plans and proposals for peace. This peace in the true sense can and must be generated by goods of a spiritual and supernatural nature, and by the minds and consciences of men, taking their light and their lead from God, the Creator and Redeemer of the human race."

(Bull Humanae Salutis)

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

PRIESTLY AND RELIGIOUS VOCATIONS

Frequently, when it comes to a consideration of the various Vocations to Religion, it happens that the lunatic fringe in the class or a group seem to imply, by their cynical smirks, that here is a 'sales pitch' to be regarded with suspicion. Fortunately, their reputation usually negates whatever attitude they imply.

The joke is on them, of course. For NO ONE can or will try to entice anyone into something he doesn't want or is not fit for. If you don't believe that it is so in this connection, listen to the Church speaking through her Canon Law # 2352: "All persons, whatever be their dignity, who in any way compel either a man to embrace the clerical state, or a man or woman to enter a religious institute... are ipso facto punished by excommunication". If you think a teacher, or a priest, or a brother, or a sister is going to risk excommunication for you, no matter how fitted they might think you are for such a life, you are really off the beam.

Again, it is one thing to have the qualifications to seek entry to a Seminary, or a Novitiate; it is another thing to accept a vocation. From Christ's time till today, it has been, and still is: AN INVITATION. Your FREE WILL is the deciding factor.

The ordinary signs of a VOCATION TO THE PRIESTHOOD, or TO THE RELIGIOUS LIFE, according to those who have made a study of it, are rather simple.

First, there is a sincere attraction to that kind of life. Of course, the desire alone is not a conclusive sign that one has a vocation, just as the desire to play NHL hockey, or to be an engineer is not enough; one must have the talents to go with the job. *But the desire is one of the most important and necessary prerequisites.* No one in his right senses should go into a State of Life unattractive ho him.

Then, one must possess health that is sufficient for the type of work one will be given to do. In other words, one must be able to pass an ordinary physical examination. The reason for this requirement is very evident. Religious or Priestly Life is not supposed to be a rest-cure for semi-invalids, but a place of real hard work for the Lord.

Next, is the requirement of ordinary intelligence, the kind that will be necessary for the studies and work involved in the work one will be called to do. The emphasis is on 'ordinary'. One needn't be a genius, but to be a good Priest or Religious, one needs sound common sense. That is much more important than any degree of learning.

One should have an active sense of humor. If that is lacking, life can be painful, not only for himself but for those with whom he is to live.

What Degree of Holiness is Demanded of a Would-be Religious or Seminarian?

Just ordinary consistent holiness. One doesn't have to be the 'halo', or 'ecstatic' type; one doesn't have to love to spend long periods in the church, or to be always 'haunting' shrines. If one loves our Lord enough to receive Him every Sunday, one has sufficient religious material to start working on.

If you're the type who has plenty of pep, who likes to dance and sing, who loves a good time, and who enjoys the companionship of girls (boys), you would make a splendid Priest or Religious — *provided you are willing to make the sacrifices that go with the State of Life.* For you are perfectly normal, *and it is normal people who make good Religious and Priests.* In years to come, you would be able to understand and guide the thousands of normal young men, women, and children who will look to you for help in their problems.

Every prospective applicant wonders: *"How can I be sure that the Priest's life, or the Religious life is my Vocation?"* You can't be absolutely certain, BUT how many times in life can you be absolutely certain? You're not sure, either, that you will be in love with your 'Juliet', or your 'Romeo' all your life. Yet, it's the only choice you'll ever have. You must trust God to take care of you once you're taken the step. A young person aspiring to the Priesthood, or to the Brotherhood, or to the Sisterhood, has many years to spend, before he or she is called on to make a lasting decision. If it were half as difficult to get married, as it is to enter into the Priesthood, or Religous Profession, we would probably have far more happy marriages.

"Opportunity is often missed,
because we are broadcasting,
when we should be tuning-in."

The Orthodox

by Rev. M. Bosey

Generally speaking the "Orthodox" are those Eastern communities not in communion with Rome. Who are they? Where did they come from?

As there is only one baptism in Christ, one Church and no salvation outside that Church, we must suppose that christians separated from Rome through no grave fault of their own are in fact our brethren in the Catholic Church, although their membership has yet to receive its perfect expression of union with the Church's head on earth, the Pope.

The present division between Catholic and Orthodox goes back to Michael Caerularius, an 11th century Patriarch of Constantinople. He and his secretary were excommunicated by legates of Pope Leo IX in 1053, but the excommunication was imposed on them alone and not on the whole Orthodox Church. But even this excommunication has been judged as invalid since the legates were not instructed to do this and any mandate they did have expired with the death of the Pope.

After this episode, Rome and Constantinople gradually drifted apart, and a final seal was put on this separation when the Crusaders, turning away from their original purpose of freeing the Holy Land, sacked Constantinople in 1204. When this happened, to be against Rome was a common aspect of Eastern patriotism and religion.

For centuries after, Rome never did officially consider the Easterners as outside the Church; at the Ecumenical Council of Florence in 1438, which attempted a reunion, Orthodox bishops were accepted as participants and Fathers of the Council. There had been many Bishops who remained in the Orthodox Synods even after sending their submission to Rome and having them confirmed, and no one thought this strange.

The real and official break came in the 18th century when a more narrow juridical mentality prevailed at Rome and the Congregation for the Propagation of Faith forbade communion with bishops not formally in union with Rome. This was a time of narrowness — a spirit in complete opposition to that in the Church today.

Pope John 23rd had a passionate love for the East and longed for reunion of the East and the West. He was the first Pope in modern times who stated his position and his aims in such a way that they were acceptable to the Orthodox and most Protestants.

In calling the Council he aimed to reform the Church and give it a new face so that every sincere Christian would recognize it as the Church of Christ and ardently desire its unity. Pope Paul at his coronation stated, "We welcome with emotion . . . the heritage of our predecessor . . . . who filled with the Holy Spirit, brought out hopes that we deem it a duty and honour not to betray." This gives Eastern Catholics special reason to hope that this Council, by its treatment of Eastern Rite Christians already in communion with Rome, will show the Orthodox Church that it has nothing to fear by union with Rome. That they would have complete equality with the Roman Church and would maintain the degree of administrative independence that the Eastern Churches enjoyed from the early centuries.

Orthodox Bishops have been known to admit that they would love to reestablish unity with the Pope, father of the Universal Church. They can hardly deny what the Council of Chalcedon affirmed in 451: that the Pope is the supreme judge and court of appeal on earth in matters of faith, morals and discipline. But as Bishops and Patriarchs of the East, they feel they cannot submit and be pushed around by every minor official of the central office of the Roman Patriarch.

This feeling becomes understandable when we recall the unfortunate incidents of the 19th century when Latin missionaries in the East got tacit support from certain Roman officials in their efforts to weaken the prestige and authority of Catholic Eastern-Rite bishops. During

this time against the desires of the Pope, they tried to "convert" Eastern Catholics to the Latin Rite.

The task of renewal must begin with Catholics ridding themselves of narrowness and parochialism and trying to know and appreciate Eastern Rite Christians as brothers in the faith.

Найкращий Різдвяний дарунок

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

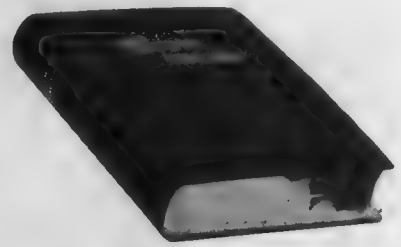

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

CANADA

Більше, ніж 720,000 осіб стали

канадськими громадянами

з того часу, як закон про канадське громадянство став діючим у 1947 році.

Лише в 1963 році понад 69,000 новоприбулих склали присягу на вірність та стали повноправними членами канадського суспільства.

Усі новоприбулі, які були законно прийняті до цієї країни як емігранти, чотири роки і дев'ять місяців тому, можуть подавати заяви на канадське громадянство ТЕПЕР. Якщо ви один з таких новоприбулих, щиро запрошуємо вас негайно подати Вашу заяву.

Користуйтесь **всіма** правами та привілеями повноправних членів канадської нації:

правом голосування

правом на урядову працю

правом на канадський паспорт

правом брати участь в будові майбутнього Канади.

Формулярі для виповнення заяв на громадянство ви можете дістати від урядовця окружного або повітового суду, від урядовця суду для справ громадянства, або від реєстратора канадського громадянства в Оттаві.

РЕНЕ ТРЕМБЛЕЙ
Міністер Громадянства та Імміграції

УЖЕ ПОЯВИВСЯ В ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР СВІТЛА

на 1965 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 224 сторінок друку та багато ілюстрацій-образків.

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ

складається з цікавих статтей — оповідань — віршів і анекдот.

Обкладинка мистця Миколи Бідняка.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 70 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 65 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street — Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII | СІЧЕНЬ — 1965 — JANUARY | Ч. 1 (505)

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:
у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Собор, соборність і одність — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 2

На теми дня

На Різдво вірш — *Р. Купчинський* — 3
З Новим Роком вірш — *І. Франко* — 3
"Возвеселімся всі разом нині" — *о. Дан. Ковалюк* — 4
Діяльність і досягнення Соборової Комісії для Східніх Церков на Ватиканському Соборі — 5

Авторизований звіт

Закінчення третьої сесії Ватиканського II Собору — *о. В. Ваврик ЧСВВ* — 8
Свято Господнього Богоявління — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 11
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ — 12
За перемогу над перешкодами християнського з'єднення — *о. Н. Свірський ЧСВВ* — 13

Намірення на січень 1965

Чи можливо пізнати існування Бога? — *о. Р. Г. ЧСВВ* — 14
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол ЧСВВ* — 16
Всеправославна Конференція на Родосі — *о. Є. Білик ЧСВВ* — 18
Папа Павло VI у Бомбею — *омм* — 19
Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії в Канаді — *д-р Б. Казимира* — 21

Вінніпеґська Архиєпархія — Едмонтонська Єпархія

Так було в давнину — *Мих. Островерха* — 24
Од нині наша Україна вільною — *о. О. Купранець ЧСВВ* — 25
Листи Никодима — *І. Добрачинський* — 26
Маврські струни легенда — *Н. Королева* — 27
Надіслані видання й рецензії — 31
"Early Ukrainian Settlements in Canada" ... by V. J. Kaye

д-р Б. Казимира

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — 33

Дописи

Оголошення — 40

ENGLISH SUPPLEMENT:

New Year of Opportunities — 41
To Our Teenagers — *by Brother Methodius, F.S.C.* — 42
Christ is Divine — 43
The Role of Icons In Eastern Spirituality — *by Rev. M. Bovey* — 45
Ukrainian Sodality Study Day In Edmonton Scores Success — 46
My Memoirs — *by Michael Luchkovich* — 47

На обгортці: Христове Різдво, малював М. Дмитренко (в церкві Непороч. Зачаття Пр. Діви Марії, Гемтремк, Миш., ЗДА)

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

СОБОР, СОБОРНІСТЬ І ОДНІСТЬ

Приглядаючись до оточуючого нас світу, завважуємо на кожному кроці та в кожній ділянці різні елементи чи явища, які своєю різнородністю творять якусь органічну цілість і доцільність. Саме оця різноманітність у цілості дає красу й підносить вартість даної речі.

Обсервація проблем життя вказує на подібні явища. Безліч ідей і різних відтінків людської діяльности створюють деяку гармонію людського життя. По ідеях і діях поодиноких людей чи спільнот розпізнаємо тих, що проводять цими діями чи криються за ідеями. Це приходить у релігійному, церковному, культурному, суспільному чи політичному житті.

Під цю пору однією з таких дій, що на наших очах збувається і є зацікавленням усього світу — це Ватиканський Собор, який аж надто багатий на всякі ідеї і то різних напрямків. Здається, що ніякий досі Собор не мав стільки різновидности поглядів, і то нерідко крайне екстремних і собі протилежних. Поодинокі соборові Отці публично висловлюють свої погляди, за які недавно ще були б осуджені. Сьогодні ті погляди є не тільки предметом дискусій, але багато з них переходить чи перейде у практику церковного життя. Неодин із соборових Отців, будучи протилежного напрямку чи погляду, мусить уступити з позиції своїх ідей, бо знайшовся в меншості. Одная, хоч особисто бажав би іншої розв'язки, приймає рішення більшости як своє, бо перерішене більшістю стає і для нього законом, що зобов'язує всіх.

Соборова авля — базиліка св. Петра в Римі — є не тільки місцем дискусій і розв'язки різних церковних проблем і оформленням ідей, але це справді блискучий приклад різноманітности в одності. Поглядові, мовні, расові, краєві, національні чи обрядові різниці поодиноких Отців Собору сходять на дальший плян, щоб дати місце вищим ідеям, які гармонійно об'єднуються в одній ідеї, якій мусять уступити всі інші ідеї. Цією ідеєю є Христова Церква та спасіння людських душ. Незалежно від різноманітности ідей і проблем у цілій соборовій дії ми відчуваємо, що там виступає не тільки сам людський елемент, але що за ним криється ще інший елемент, а саме Божий. Цей Божий елемент — це Христос, Який невидно проводить Своєю Церквою та дбає про її добро.

Місяць січень у нашому національному українському житті проходить під кличем соборности народу. Це не є якесь абстрактне, позасвітове поняття. Це реальна річ, яка повинна б мати своє приміненя в практиці щоденного життя. Соборність у нашому народньому житті не повинна би бути тільки спогадом оцього формального моменту, що відбувся в днях Визвольних Змагань нашого народу. Поняття соборности домагається від носіїв ідей — провідників народу не тільки проголошування самих ідей, хоч би вони були й найкращі, але деякої означеної спільної дії у розв'язці народніх проблем. Погляди можуть бути різні, як це бачимо на Ватиканському Соборі, але їх розв'язка повинна б відбуватися під кутом вищої ідеї, якою є добро всього народу, а не якогось поодинокого провідника чи якоїсь групи людей. Часто буває, що одна група хоче силою накинути свої ідеї та зробити з цього закон для всього народу, що само в собі противорічить поняттю соборности. Тільки спільне узгіднення різних ідей і однодушна розв'язка спірних проблем може створити атмосферу соборности, за якою криється вища ідея — добро всього народу.

В усьому католицькому світі місяць січень присвячений на підготування й проведення т. зв. "східніх днів" або "молитовної октави" за одність у Христовій Церкві. У цих днях у церквах, організаціях і пресі всього католицького світу проводяться моління, проповіді, доповіді тощо, яких метою є не тільки молитись у цьому наміренні, але теж зазнайомити своїх вірних і членів із проблематикою інших Церков, які не є в одності з Католицькою Церквою. Ми як народ належимо до групи народів, у якого церковне питання не є одноцільне, бо наш народ під церковним оглядом роздвоєний. Однак поза поодинокими випадками та одиницями, які в цьому напрямі потрудилися, це питання не знаходило свого ширшого й належного зрозуміння. Тому було б на місці і з нашого боку проводити подібні "східні дні", під час яких відбувалися б моління та поглядове обзнайомлення з нашими церковними проблемами. А ці проблеми взаємного співвідношення існують по обох боках: — католицькому і православному.

Беручи приклад із Собору щодо узсіднювання різнородних ідей і розв'язки проблем під кутом Найвищої Ідеї, узгіднюймо й розв'язуймо наші українські церковні та національні проблеми так, щоб вони у висліді далі нам бажану соборність і одність Української Церкви й Українського Народу.

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, СІЧЕНЬ, 1965 РІК XXVIII, Ч. 1 (505)

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ! -- СЛАВІТЕ ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

Редакція й Адміністрація "Світла"

Р. Купчинський

НА РІЗДВО

Ісусе Христе, Божий Сину!
Від літ щороку ми ідем
В далекий тихий Вифлиєм,
Стрічати дивную новину.

Несем Тобі не ливан-миро
Ані не злото-серебро,
А наше вбогеє добро:
Любов, прив'язання і віру.

І молимо Тебе, о Христе,
Дай однодушність усім нам:
Родинам, селам та містам,
І добру волю й серце чисте.

І братолюбіе і згоду
І бистрий зір і ясну ціль,
І лік на наш сердечний біль:
Щасливу долю для народу.

Іван Франко

З НОВИМ РОКОМ

З Новим Роком, браття милі,
В новім щастю, в новій силі
Радісно вітаю вас
І бажаю, щоб в здоров'ю,
В мирі з братньою любов'ю,
Відтепер ішов вам час.

І бажаю, щоб трудяще
Те життя вам якнайкраще
Без біди минуло всім,
Щоб думками ви міцніли,
Багатіли, не бідніли,
Щоб веселий був ваш дім.

І бажаю, щоб ви згідно,
Спільно, свідомо, свобідно
Йшли до спільної мети.
В своїй хаті жить по свому,
Не коритися нікому,
Лад найкращий завести.

Щирій праці — Бог поможе!
Дай вам, Боже, все, що гоже!

о. Данило Ковалюк

"ВОЗВЕСЕЛІМСЯ ВСІ РАЗОМ НИНІ..."

Дві великі ночі празнує ціле християнство від самого свого початку. Перша ніч це "Вифлеємська Ніч", початок нашого спасіння. Друга ніч це "Воскресна Ніч", завершення нашого спасіння. Одна і друга повна чудес і небесної радости.

Різдвяна ніч це радісна й настроєва ніч. Своїми чудовими зірками, своїми радісними піснями сходить на Вифлеєм, невеличке місто обіцяної Землі. Дивна, таємна тиша залягає у вселенній. Сама природа відчуває інстинктовно, що гряде якась величня подія, що змінить обличчя землі та перетворить людство. Вифлеєм, переповнений чужосторонніми паломниками, погружується в глибокому сні. Стомлений люд відсвіжує виснажені сили солодким відпочинком. Навіть довколишні пастухи поховалися до обори зі своїми отарами. Цілоденна втома поклала на спочинок своїх діточок.

Усе спить. Не спить тільки в недалекій печері поза Вифлеємом чарівна Дівиця з Назарету, потопаючи в надземному захопленні. Вона одна на світі стрічає Богочоловіка, вкладаючи Його до ясел, що стали колискою Втіленого Бога. Отак виповняється повнота часів, за якою тужили Патріярхи та праведні душі Старого Заповіту.

Ми знову засядемо до Святої Вечері при столі в чужині з важким хрестом душевних страждань і стрічатимемо цей великий день Христового Народження далеко від своїх рідних, поза межами Батьківщини. І хоч на небі засяє ясна зірка, то ми її не побачимо, а навіть не будемо старатися її шукати, бо знаємо, що вона не світить нам так ясно і не дасть нам такої радости, якої ми зазнавали при її появі над нашою рідною українською землею. Кожний із нас лине на крилах мрій у рідні сторони до батьків, до рідних, де так гарно, з таким теплим настроєм, як ніде в іншій країні, обходили ми цей празник Божого Різдва на цій землі. Ми бажали б очима наших думок заглянути крізь морозом заквітчані віконця наших хат, дізнатися, чи живі і здорові наші найдорожчі... Знаємо, що там сьогодні зовсім інакше. Справді — мати готовить кутю, та не медом, а гіркими слізьми заправляє її, бо нікого з родини нема біля неї. Одні діти розбіглися світами, інші, незламні борці за волю, караються в таборах каторжних робіт у далекій Сибірі, ще інші за холодними кратами, за справедливу справу, ждуть смерти в такий світлий празник радости.

Та мимо цього нам треба радіти, бо Різдво це празник радости. "Возвеселімся всі разом

Вже херувими славу співають

нині..." Радіймо, бо народився Христос — Спаситель світу, настав час миру й любови між небом і землею. Тішмося, бо Христос, ставши людиною, братає всіх людей через проголошення свого чудесного кодексу. Веселімось, бо народжений Христос зносить усі станові ріжниці, що ділили людство на два ворожі табори: на вільних і невільників. Христос Брат усіх! Тішмося й радіймо, бо Христос помирив грішне людство з ображеним Богом. Тому веселими устами й душею співаймо в радості: "Возвеселімся всі разом нині, Христос родився в бідній яскині..."

Співаймо і благаймо Христа, щоб ласкавим оком споглянув на Український Нарід, щоб скоротив його вигнання, щоб зібрав водне розсіяних синів і доньок страдницької нашої Батьківщини, щоби плач і горе перемінив у радість, а неволю на волю, щоб чим скоріш у вільній Україні ми могли зустрічати чарівну й повну чудес Вифлеємську Ніч нашою колядою:

"Возвеселімся всі разом нині,
Христос родився в бідній яскині..."

ДІЯЛЬНІСТЬ І ДОСЯГНЕННЯ СОБОРОВОЇ КОМІСІЇ ДЛЯ СХІДНІХ ЦЕРКОВ НА ВАТИКАНСЬКОМУ СОБОРІ

(Подаємо **авторизований звіт** про працю Соборової Комісії для Східніх Церков на II-ому Ватиканському Вселенському Соборі. Звіт роз'яснює деякі неточні дані, що появилися в пресі. Просимо нашу пресу, якщо передруковуватиме цей **авторизований звіт**, щоб не вводила ніяких змін, власних доповнень чи скорочень, які не відповідатимуть дійсності.

РЕДАКЦІЯ

Дня 21 листопада 1964 Другий Ватиканський Вселенський Собор проголосив Соборову Конституцію про Церкву і два Соборові Декрети про Східні Католицькі Церкви і про Екуменізм. Крім інших коротших згадок про християнський Схід та його проблеми в інших документах цього Собору це два головні документи, що в них II. Ватик. Всел. Собор зайняв своє становище до східньохристиянських Церков та їхніх справ. Заразом — це й головний вклад, що його дали представники Східніх Церков на цьому Соборі в його діянь. Головним носієм та впорядчиком східньої тематики на Соборі була Комісія для Східніх Церков, що виготовила ці дві соборові постанови. І про це треба сказати кілька слів, щоб краще розуміти постання і самий зміст, змисл і духа цих Соборових Декретів.

ПЕРЕД-СОБОРОВА КОМІСІЯ ДЛЯ СХІДНІХ ЦЕРКОВ

Приготовляючи скликання Всел. Собору, покійний Папа Іван XXIII заздалегідь установив початкову т. зв. передприготівну Комісію, що діяла в 1959-60 рр. та зібрала від усієї католицької єрархії у світі, від катол. університетів і монаших чинів пропозиції та погляди на справи, що повинні б становити предмет нарад майбутнього Собору. Опісля в червні 1960 р. Папа Іван установив 10 Передсоборових Комісій та три Секретаріяти, які з зібраного отак матеріялу мали перебрати питомі собі справи та їх проаналізувати і підготовити тексти для майбутніх соборових нарад. Між цими комісіями була встановлена теж Передсоборова Комісія для Східніх Церков під председництвом Ем. Кардинала Гамлета Івана Чіконяні, тодішнього Секретаря Конгрегації для Сх. Церкви. Йому до помочі став дня 9 липня 1960 р. Секретар Комісії в особі о. Атанасія Великого, ЧСВВ. Вслід за тим був зложений склад цієї Комісії, що до неї ввійшли члени й дорадники, дібрані з представників східніх Церков. Між ними від Української Католицької Церкви ввійшли як члени Преосв. Митр. Константин Богачевський із Філядельфії та Архиєп. Іван Бучко в Римі і як радник о. Мелетій Войнар, ЧСВВ, професор східнього права у Кат. Університеті в Вашінґтоні. Секретар Комісії о. А. Великий був зрівняний на правах з іншими членами Комісії та мав у її працях вирішний голос і в імені Кардинала-Президента фактичний провід у підготовленні справ та в дискусіях на засіданнях Комісії зокрема від часу, коли кард. Чіконяні став Державним Секретарем Ватикану і не міг присвячувати багато часу комісійним справам.

Зокрема слід зазначити, що Передсоборова Комісія для Сх. Церков зачала свою працю з пропам'ятним святом св. священомученика Йосафата 13. XI. 1960, коли то сам Папа Іван узяв повну участь в урочистій слов'янській Св. Літургії в ватиканській базиліці над гробом св. Ап. Петра. Протягом 1960-62 р. комісія простудіювала приділені собі теми соборових нарад та приготовила їх до соборових дискусій у цілому ряді проектів про східні справи. Праці тієї підготівної Комісії мали перед очима дві головні осередні проблеми: 1. Справа єдности східньохристиянських Церков та 2. Дисципліна Східніх Церков. Обі ці теми, задумані на самому початку, мусіли пройти довгий шлях передсоборових дискусій, поправок, перерібок, доки були прийняті Центральною Перед-Соборовою Комісією і предложені до потвердження Римському Архиєрееві, що остаточно передав їх на наради Всел. Собору. В цей мозільний процес праці ввійшла Передсоборова Комісія для Сх. Церков у складі понад 50 членів та радників і до початку Всел. Собору 11. X. 1962 відбула 60 пленарних засідань та понад сто окремих нарад своїх більших чи вужчих працівних груп і шістьох секцій (богословська, літургійна, правнича, історична, унійна, душпастирська та зв'язків із православними братами).

СОБОРОВА КОМІСІЯ ДЛЯ СХІДНІХ ЦЕРКОВ

Коли напередодні Всел. Собору були в вересні 1962 встановлені т. зв. Соборові Комісії, то на третьому місці між ними стояла Комісія для Східніх Церков під председництвом того самого кард. Чіконяні та з о. А. Великим як її Секретарем. Членів її частинно вибрав Собор на початкових нарадах у жовтні 1962 і частинно назначив Папа Іван XXIII. Згодом Кардинал-Президент дібрав іще для праці в Комісії около 20 соборових знатоків (експертів) з-поміж визначних знавців східнехристиянських справ. У цій Соборовій Комісії і тепер були заступлені

майже всі східні Церкви, чи то в особах її членів, чи через дібраних знатоків. Від Української Католицької Церкви членами Соборової Комісії для Східніх Церков стали Преосв. Владики: Митр. Амвроз Сенишин із Філядельфії, Архиєп. Іван Бучко з Риму, Архиєп. Гавриїл Букатко з Белграду та Єп. Андрій Сапеляк із Буенос Айресу і вкінці в вересні 1963 ще й ВПреосв. Митр. Йосиф Сліпий із папської номінації по його повороті з заслання до вічного міста. Генеральний Секретар Комісії о. Атанасій Великий, затверджений далі на тому пості навіть після свого вибору на Протоархимандрита Чину Св. Вас. В., і о. Мелетій Войнар як знаток доповняють цей поважний український вклад у Соборову Комісію для Східніх Церков, що начисляє до 50 членів і дорадників, зокрема коли взяти до уваги ролю головного Секретаря, який із широкими повновластями від Кардинала-Президента проводить комісійними працями.

УЧАСТЬ СОБОРОВОЇ КОМІСІЇ ДЛЯ СХІДНІХ ЦЕРКОВ У СОБОРОВОМУ ДЕКРЕТІ ПРО ЕКУМЕНІЗМ

Уже між першими п'ятьма схемами, поданими в липні 1962 на І-у Сесію ІІ Ват. Всел. Собору, була принята перша з тем опрацьованих Передсоборовою Комісією для Сх. Церков під заголовком: "Про одність Церкви — Щоб усі були одне", в якій розглянена була справа об'єднання східніх нез'єдинених Церков. І так вона прийшла на чергу нарад Всел. Собору в днях 27. XI. — 1. XII. 1962. Оцю схему предложив і пояснив у соборі св. Петра Секретар Комісії о. Атанасій Великий від імені Передсоборової і Соборової Комісії для Сх. Церков. Упродовж майже цілого тижня численні Соборові Отці забирали в тій справі авторитетний голос і остаточно 1. XII. 1962 Собор її одобрив. Але тому, що подібну тему відносно протестантських угрупувань випрацював теж Секретаріят для З'єднання і Богословська Комісія присвятила справі екуменізму 11-ий розділ запроектованої конституції про Церкву, Собор вирішив, щоб усі три документи були об'єднані в одне ціле та запропоновані в такій формі на наступній соборовій сесії. І так у листопаді 1963 на 2-ій Сесії Собору була Кардиналом - Предсідником Східньої Соборової Комісії А. Чіконяні предложена повна схема про екуменізм та продискутована в усіх її аспектах. По внесенні запроєктованих Соборовими Отцями відповідних поправок нарешті ця схема була схвалена на 3-ій Сесії ІІ. Ват. Всел. Собору та проголошена разом із другим Соборовим Декретом про Східні Церкви.

СОБОРОВИЙ ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ

Виключним вислідом праці Соборової Комісії для Сх. Церков є Соборовий Декрет про Сх. Кат. Церкви в цілім своїм складі та змісті. Виготовлений у 1960-62 рр. та прийнятий Центральною Комісією 1962 р. був у квітні 1963 запробований Папою Іваном XXIII як предмет найближчих соборових нарад і розісланий для перегляду Соборовим Отцям. Він складався з двох частей: дисциплінарної та уніоністичної. У першій частині були поставлені справи дисциплінарного характеру для поліпшення життя й дій сучасних Східніх Кат. Церков. А в другій, уніоністичній, було декілька деклярацій та постанов, що відносилися до взаємин між з'єдиненими і нез'єдиненими Церквами Сходу, бо інші загальніші були включені рішенням Собору до спільного декрету про екуменізм. Через брак часу схема декрету про Східні Кат. Церкви не вспіла прийти на наради 2-ої Сесії Всел. Собору в 1963 р. Її відложено на наступну соборову сесію і за розпорядком найвищої Координаційної Соборової Комісії знову простудіовано і дещо скорочено. Соборова Комісія Сх. Церков внесла ще деякі поправки до цього скорочення і в такому виді передала його в липні 1964 до перегляду Соборовим Отцям і на 3-ю Сесію Собору. На це випрацювання скороченого тексту і його поправок відбула Соборова Комісія Сх. Церков 40 пленарних засідань, не вичисляючи ділових групових нарад, що розглядали підрядні справи чи частини схеми..

Отак на 3-ій Сесії Всел. Собору в днях 15-21. X. східня схема була предложена на соборових нарадах, продискутована і з запропонованими поправками проголосована й схвалена Соборовими Отцями. Зокрема допоручала її до вселенської апробати ясність викладу, чіткість проблем та влучність розв'язок. Ці прикмети схеми треба завдячувати одності проводу та осіб при її приготуванні та опрацюванні, першусього президентом і секретарем Соборової Комісії для Сх. Церков, що вели цю проблематику від 1960 р. Тому в своєму вступному слові до Отців Собору перед отворенням дискусії над текстом декрету про Східні Кат. Церкви виїмковим разом поміж усіх соборових Комісій Кардинал-Президент А. Чіконяні похвалив поіменно "пильність і невсипучість секретаря о. Атанасія Великого, василіянина", перед цілим вселенським збором, відзначуючи таким чином заслуги української людини і сина Української Католицької Церкви у виготовленні Соборового Декрету. Згодом дня 21. XI. в навечір'я торжественного проголошення декрету про Східні Кат. Церкви на Соборі, приймаючи членів Комісії в своїй студії, той самий Кардинал - Державний Секретар Ватикану як Президент Комісії щераз повернувся до цієї справи і в своїй подяці для Комісії відзначив заслуги її Секретаря в тому, що схема була виготовлена

Передсоборова Комісія для Східніх Церков почала свою працю врочистою Службою Божою в слов'янському обряді, в якій Папа Іван узяв повну участь. Руку Свт. Отця Івана цілує Всесв. о. д-р Атанасій Великий, ЧСВВ, Протоархимандрит ОО. Василіян, Секретар Передсоборової і Соборової Комісій для Східніх Церков.

і то виготовлена в такій формі, що знайшла одобрення Соборових Отців, які ранком того дня відголосували її остаточно на загальному останньому засіданні цьогорічної Соборової Сесії, підкреслюючи її ясність, прецизність і змістовність. Загально всі члени Комісії гратулювали о. А. Великому, що він, маючи просто почислені не дні, а години, своїм майже безсонним трудом успів іще на цій Соборовій Сесії довести схему про Східні Церкви до такого щасливого стану, що вона могла всетаки бути схвалена Всел. Собором. Таким чином Соборовий Декрет про Східні Церкви міг у суботу 21 листопада 1964 дістати найвищу папську апробату та бути проголошеним на торжественній сесії Всел. Собору враз із Конституцією про Церкву та Декретом про екуменізм та творити з ними логічно пов'язану трилогію, яка себе взаємно доповняє і пояснює. Без нього бракувало б заокруглення, що вможливлює правильне пояснювання соборових постанов цієї Соборової Сесії, які напевно появляться в найближчих днях і місяцях на тему цьогорічних праць ІІ. Ват. Всел. Собору.

Сам Соборовий Декрет про Східні Кат. Церкви крім короткого вступу та закінчення обіймає 6 розділів із 28 соборовими постановами про східні справи і потреби. Тут маємо розділи: 1. Про помісні Церкви тобто Обряди, 2. Про зберігання духовної спадщини Східніх Церков, 3. Про Східніх Патріярхів, 4. Про дисципліну Св. Тайн, 5. Про Богопочитання та 6. Про церковні відносини до східніх нез'єдинених Церков. Коротка схема, але повна змісту... Предкладаючи її Отцям Собору в дні 15. X., Преосв. Г. Букатко сказав про неї латинською приповідкою: "Не много, але багато". Це зерна вкинені в історичну ниву життя Христової Церкви, що згодом

розвинуться у велике дерево. Бо Всел. Собори діють не з дня на день, але на сторіччя...

Отак можемо відзначити, що крім численної участи єрархів української роду (20) у II Ватиканському Всел. Соборі, українські його учасники причинилися вирішньо теж до його внутрішнього збагачення. При тому й Василіянський Чин через своїх Отців Собору, до яких належить теж о. А. Великий як Протоархимандрит, та через працю своїх членів у Передсоборовій та Соборовій Комісії для Сх. Церков вніс свій історичний вклад у Соборове виповнення Христового заповіту: Щоб усі були одно.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЗАКІНЧЕННЯ ТРЕТЬОЇ СЕСІЇ ВАТИКАНСЬКОГО II СОБОРУ

Третя сесія Ватиканського II Собору скінчена. За нами вже сесія довга, бо ж тривала вона 10 тижнів. Була вона повна живих дискусій, сміливих висловів, спорадичних вибухів, потрясаючих сцен. За нею, як ні за одною з попередніх, із великим напруженням слідкувала загальна опінія й усесвітня преса. Цю сесію торонтонський кардинал МекГівген назвав одною з найліпших!

У празник Введення Пресв. Діви Марії, 21-го листопада 1964, базиліка св. ап. Петра в Ватикані була свідком небуденного торжества. Крім близько 22 соток Соборових Отців, заповнили базиліку тисячі й тисячі священників та вірних. У 9-ій год. ранку внесено Папу Павла VI на т. зв. "седія джестаторія" до храму. Вбраний у біло-злоті ризи він приступив до соборової Служби Божої, окружений 24 кардиналами, єпископами й генералами монаших Чинів, що в їх дієцезіях або манастирських церквах знаходяться славні Марійські відпустові місця. Після відправи Служби Божої приступлено до остаточної й торжественного проголошення трьох декретів, виготовлених Собором. Генеральний Секретар Собору, архиєп. Фелічі прочитав наперед (у скороченні) текст "Конституції про Церкву". Щераз заряджено останнє голосування. Впало 2151 голосів "за", а 5 "проти". Єпископи встали, зняли свої мітри, Папа проголосив:

"В ім'я Пресвятої й нєділимої Трійці, Отця, Сина і Святого Духа! Догматична конституція про Церкву, що її тепер на цім священнім і загальнім Соборі Ватиканськім II коротко прочитано, схвалена Отцями. І Ми, апостольською повагою даною Нам Христом, ураз із Всечесними Отцями, в Святім Дусі цю конституцію апробуємо, постановляємо й ухвалюємо та й поручаємо, щоб те, що було так вирішене на Соборі, було й проголошене на Божу славу."

Величньою базилікою стрясла буря оплесків. — Так само зроблено з наступними декретами. Наперед прийшов декрет "про Східні католицькі Церкви", який за бажанням патріярха Максима IV мав би бути влучений до самої конституції про Церкву (щоб хто не думав, що Східні Церкви це щось інше як ціла Церква). Голоси Отців Собору поділились тепер так: 2110 "за", 39 "проти". — Вкінці голосовано над третьою схемою "про екуменізм", себто про відносини до інших християн. Голоси впали: 2137 "за", 11 "проти".

Для правного введення цих декретів у життя Церкви Папа дав два місяці часу. Але з особливішої поваги для східніх Патріярхів Папа дозволив їм цей час або продовжити, або скоротити. Свт. Отець встав до кінцевої промови. Говорив 40 мінут. Говоривши зворушено; в одним моменті заплакав. Дехто не сподобав собі, що майже половину мови присвячено Діві Марії. Це ж був її празник; це був і синівський поклін самого Папи Божій Матері.

У своїй промові Свт. Отець наперед віддав признання Отцям Собору, що "простудіювали й списали науку про Церкву, виповнюючи тим навчальне завдання Ватиканського II Собору... "Ми дуже вдоволені, що цю науку простудіювано з повною документацією і старанними перевірками та що вона принесла ясні заключення. Зробити це був наш обов'язок, щоб так доповнити науку Ватиканського І Собору. Тай був уже час це зробити з причини поступу богословських студій у модерному часі, з причини поширення Церкви в світі, з причини проблем, що виникали перед церковним зарядом у щоденнім житті Церкви, та з причини вичікування багатьох єпископів, які з тугою вичікували вияснення церковної науки про них самих." Це відносилося до довго диспутованого й різно толкованого питання про "колегіяльність єпископів", себто до третього розділу конституції про Церкву, де говориться, що єпископи є наслідниками апостолів, як Папа є наслідником Петра, і що тому вони з Папою, як із їх головою, виконують "повний і найвищий авторитет над Церквою". Одначе Папа зазначив, що ця конституція не є догматичне, непомильне вирішення науки. Оставлено отвореною дальшу

Базиліка св. Петра в Римі, в якій відбувається Собор

дорогу для студій і дослідів. Папа говорив дальше:

"Найліпше буде сказати, що через цю науку реально нічого не змінено в навчанні Церкви. Що Христос хотів, ми також хочемо. Що було, це остає. Що Церква вчила продовж сторіч, ми також учимо. Одна ріжниця це те, що чим ми дотепер жили, тепер висказане, — що було непевне, неясне, що було передумуване й дискутоване і деколи точкою суперечки, тепер воно осягнуло своє спокійне оформлення."

Останній розділ конституції про Церкву ("Преблагословенна Діва Марія, Божа Мати в містерії Христа й Церкви") Папа назвав широкою синтезою про місце Марії в відношенні до Христа й до Церкви, перший раз зробленою Вселенським Собором. І тут він від свого імені зложив заяву:

"Для слави Діви Марії і для нашої потіхи, Ми проголошуємо Марію МАТІР'Ю ЦЕРКВИ, себто Божого народу, вірних і пастирів, та бажаємо, щоб цим титулом Божа Мати була ще більше вшанована й признавана всім християнським людом."

Папа згадав іще дві справи. Наперед говорив про схему "про Церкву в модернім світі". "Церква є для світу. Церква не шукає земної влади для себе, лише щоб їй було можливе служити й любити. Коли вона усовершує свої думки й свою структуру, Церква не намагається відділитися від переживань поосібних людей, а скоріше вона намагається їх ліпше зрозуміти, дідити їх терпіння та їхні аспірації. (Це відноситься до нуклеарної війни, нужди й перенаселення в світі, контролі народин і т. п.). Це місце Церкви в світі студіоване й дискутоване на цій сесії, дістане своє повне викінчення в найближчій і останній сесії."

Опісля Папа заговорив про всіми очікувану декларацію "про свободу сумління". Він сказав: "Лише через нестачу часу при кінці цеї сесії текст не міг бути приведений до викінчення." Він буде перевірений на самім початку 4-ої сесії Собору.

Папа кінчив свою промову: "Маємо надію, що наука про Церкву буде мило й прихильно сприйнята християнами тепер від нас відлученими. О, коби вона могла статися для них поштовхом до перевірки ідей і наставлення, щоб могла привести їх до злуки з нами..." "Тут іще хочемо зложити наш повний пошани привіт для обсерваторів Собору, що представляють християнські Церкви чи визнання, відділені від нас. Ми їм дякуємо, що брали участь у засіданнях Собору і висказуємо наші найтепліші побажання для їх християнського добробуту."

Вкінці Свт. Отець сказав, що задумує вкоротці вислати посольство до містечка Фатіми в Португалії, щоб занесло туди золоту рожу для святині, що "дорога не лише шляхетному португальському народові, але завжди, особливо ж тепер, для нас найдорожча, а також знана і славна в цілому католицькому світі."

II.

Ось вам коротко переповіджене торжественне закінчення третьої сесії Ватиканського II Собору. Але ми не хочемо на цьому кінчити нашого опису. Живемо ж у світі, повному суперечних напрямків. Читаємо різні часописі, слухаємо радіо-звідомлення. Їх часто виготовляють люди мало обзнакомлені, а то й ворожі католицькій Церкві.

Від них ми чули про соборові диспути, що виявили "розлам" у католицькому таборі. Папські проголошення названо: диктатурою, — запереченням декрету про "колегіяльність єпископів", — глибоким розчаруванням, — не лише розчаруванням а й смутком. Ми бачили в однім часописі силуетку базиліки св. Петра з підписом: "Кво вадіс", Куди йдеш... (католицька Церкво)!

Причини такого відруху є три.

Наперед, що Папа сам і в останні 48 годин вложив 19 поправок у схему про "екуменізм". Найбільше заболіло протестантів, що речення

Колишня катедра св. Софії в Царгороді. Може наступний Вселенський Собор відбудеться в ній?

про них, що вони "знаходять Бога в Св. Письмі", виправлено словами: "шукають Бога". Але це не аж така ріжниця і ці слова ліпше зрозумілі загалові католиків. А цей Собор, то ж Собор католицької Церкви і його наука для католиків.

Дальше критикують Папу, що він сам надав Дівi Марії титул "Матері Церкви", хоч більшість Отців Собору не хотіла тепер додавати нових титулів. Одначе цей титул не є новий; він є традиційний і за нього просили єпископи Східньої Европи, окупованої большевиками, та Єпископи Італії й Еспанії.

Вкінці ще одна причина. Велика більшість Отців Собору просила Папу проголосити вже в цій сесії декларацію про "свободу сумління". Мала часть єпископів два дні перед кінцем Собору заявила, що текст декларації був свіжо переробленний і вони не мали часу його простудіювати. Тому просили президію Собору дати їм час на студії про той текст. Президія прихилилася до їх просьби, а Папа не схотів змінити рішення президії, хоч американські єпископи зібрали понад тисячу підписів із проханням до Папи змінити рішення президії. Тому й деякі єпископи були сим зражені.

Але тепер, спокійніше передумавши цілу справу, і вони й ми можемо казати: слава Богові, що так сталося! Нащо лишати в історії можливий закид, що частині Отців не дано змоги перевірити текст декларації? Папа був свідомий нетерпеливости одної й другої сторони своїх єпископів, бачив їх суперечку і що ж мав робити. Він рішив, але направду зо сльозами. Чому ж він заплакав?

Він уже чув, що він непопулярний Папа, що його енцикліка не зробила враження, що його називають Гамлетом, нерозгаданою особистістю. Але ж він батько всіх своїх синів. І тих, яких названо "прогресивними", і тих, що їм приложено назву "консервативних". Щоби бути добрим для одних і для других, він вибрав середню дорогу. І тому він розп'ятий між тими двома напрямами. Ні одні ні другі його не змонополізували. Але обі сторони можуть бути вдоволені. Ми були свідками, що навіть на політичному полі "безумовна капітуляція" і "тотальна перемога" не виправдали себе. Ще на початку Собору Папа Іван Добрий сказав, що треба буде "багато праці, багато второпности і багато християнської терпеливости". Це важне головно тепер. Не лише бо деякі єпископи невдоволені, протестанти нарікають, але й Араби протестують проти декларації про Жидів і заборонили вступу до Св. Землі тим, хто голосував за неї, а Португалія рішуче спротивилась участі Папи на всесвітньому Євхаристійному Конгресі в Індії. Один канадський репортер слушно назвав всю цю ситуацію: "найчорнішими годинами понтифікату для Папи Павла VI."

III.

Дозвольте ще коротко подати вам перечислення праць Ватиканського II Собору. Було заплянновано 13 схем і дві декларації. З них при кінці другої сесії, року 1963, проголошено конституцію про Літургію й про засоби пропаганди (радіо, пресу, телевізію). Цього ж року, при кінці третьої сесії, проголошено три декрети: про Церкву, про Східні католицькі Церкви, про екуменізм.

Із решти вісьмох схем не всі тепер в однаковій стадії випрацювання. І так передискутовано, виправлено, але ще не голосовано над схемою про "пасторальні обов'язки єпископів" і над декларацією про відносини католицької Церкви до нехристиян, особливо ж Жидів. Вони готові до голосування на наступній сесії.

Дискутовано й відіслано відповідним комісіям до поправок такі схеми: про Боже об'явлення, про монашество, про семінарії, про Церкву в модерному світі, про християнське виховання-школя, про апостолят мирян. У міжчасі комісії виправлять схеми за баженнями Отців Собору, висказаними в дебатах третьої сесії; вони будуть готові до голосування в четвертій сесії. Це також відноситься до одними бажаної, а другими ризиковної декларації про "свободу сумління".

І ще остала одна схема: "про подружжя". Її передискутовано на третій сесії й із приміткаміи єпископів передано Папі, щоб він її сам проголосив, не чекаючи на наступну сесію, бо це справа пекуча для всіх.

Такий білянс праці третьої сесії. Величезний і імпонуючий! Влучно зазначив один протестант: "Невторопно було б нервуватись опізненням проголошення решти схем чи декларацій, а не цінити того, що вже осягнено і зроблено!" Маючи це на пам'яті, дякуймо Св. Духові за Його провід Отцями Собору й Папою! Але й не переставаймо дальше щиро молитися за остаточний успіх і завершення великого Ватиканського II Собору!

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті про масонів, гарні оповідання, вісті зі світу й т. п.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

о. О. Купранець, ЧСВВ

Свято Господнього Богоявлення

Вид на ріку Йордан

Свято Богоявління Господа нашого Ісуса Христа (по-грецьки зветься "Епіфанія"), популярно зване в нас "Йордан", належить до групи найбільших і найстарших свят у Христовій Церкві. Своїми літургійними й народніми звичаями належить це свято до найбільш поетичних у церковному році.

В давнину під "Богоявлінням" розуміли те, що Божество появлялось, або в чудесний спосіб безпосередньо чи посередньо встрявало в земські справи чи події. Старий і Новий Заповіти знають багато таких "Епіфаній"-появлень чи "Теофаній"-Богоявлень. Зі Старого Заповіту згадаймо хоч би тільки для прикладу про появу Господа в горіючому кущі (Вихід, гл. 3) чи на Синай-горі (Вихід, гл. 24 і д.) або при жертвуванні Авраамом Ісаака (Буття, гл. 22).

У Новому Заповіті одним із найбільших Богоявлень уважається саме те, яке мало місце при хрещенні Христа св. Іваном Хрестителем у ріці Йордані, бо тут виступають усі три Божі Особи — Св. Трійця. Про це читаємо в св. Євангелії таке:

Тоді прийшов Ісус із Галилеї на Йордан до Івана, щоб хреститися від нього. Та Іван не допускав його й сказав: "Мені треба б від тебе прийняти хрещення, а Ти приходиш до мене?" Та Ісус відповів і сказав до нього: "Зоставмо тепер; бо так ми маємо сповнити всяку справедливість". Тоді оставив його. Після хрещення Ісус негайно вийшов із води та й ось відкрилось небо і побачив Божого Духа, що голубом злітав і сівшов на нього. І ось голос із неба промовляє: "Це мій син улюблений, у нім моє благовоління" (Мат. 3, 13-17).

Свято Богоявління зродилось у ранньому християнстві на Сході. Першу історичну згадку про нього маємо у Климентія Олександрійського († коло 215 р.). Зразу в святі Богоявління на Сході й на Заході відзначалося Христове Народження, як основний елемент свята. Однак з часом, коли в Західній Церкві витворилось окреме свято Христового Різдва та перейшло теж і до Східньої Церкви, у святі Богоявління висуваються на перше місце інші моменти. На Заході до особливого вислову приходить подія приходу трьох мудрців у поклоні Христові (Мат., глава 2). У Східній Церкві на перше місце вибивається Христове хрещення в Йордані. Звідси теж на пам'ятку Христового хрещення витворюється обряд йорданського освячення води. Звичай йорданського освячення води на Сході відомий уже в IV-ому сторіччі, а на Заході починається приблизно в XV-ому, що відбувається в навечір'я Богоявління.

Давніше в навечір'я Богоявління хрестили т. зв. "Оглашенних", тобто тих, що приступали до Христової Церкви. Тому теж маємо назву на Богоявління "Просвічення", бо Св. Тайна Хрещення — це просвічення у Христовій Вірі.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміряння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю сердечну подяку Найсв. Серцю Ісуса, Преч. Дівi Марії і св. Терені від Дитятка Ісуса за ласку видужання з невриті і щасливої ампутації ноги. Понад рік лежав я в шпиталях і часто відвідували мене Отці, Сестри й діти із Сиротинця св. Йосифа в Мондері, парохіяни, передовсім архиєпископ із Югославії ВПреосв. Кир Гавриїл Бухатко з його помічником Преосв. Кир Яхимом Сегеді, Преосв. Кир Андрій Роборецький і Преосв. Кир Нія Саварин.

о. Дамаскин Пепович ЧСВВ
Мондер, Альберта

Отсим складаю щиру подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Матері Божій, св. Йосифові і Слузі Божому Митрополитові Андреєві, за отриману велику ласку.

о. Теофан Шевага,
ОО. Студити, Вудсток, Онт.

Складаю найщирішу подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Матері Божій Неуст. Помочі та Слузі Божому Андрієві Шептицькому за видоровлення мого сина з тяжкої недуги.

М. М., Філядельфія, Па.

Складаю найщирішу подяку Найсв. Серцю Ісуса й Матері Божій Непорочно Зачатій за вислухані молитви і повернення мені назад мого зору.

Ілія Кузьмінський, Торонто, Онт.

Складаю найщирішу подяку Господеві Богові, що за заступництвом Слуги Божого Андрія Шептицького вислухав моїх молитов і я зазнала бажаної ласки.

Йосифина Стефура, Едмонтон, Алта

Складаю щиру подяку за вислухані молитви та одержані ласки Пресвятому Серцю Ісуса Христа та Матінці Божій Неустаючої Помочі через посередництво Слуги Божого Андрія та Ісповідника за віру Кир Павла Гойдича.

Олена й Роман Кочержуки, Денвер

Складаю мою сердечну подяку Вселаскавому Спасителеві Ісусові Христові й Божій Матері Приснодівi Марії за опіку над моїм сином і донечкою.

М. Я. Т. К-в, Нью Гейвен

Дякую Матері Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові й Митрополитові Андрієві за вислухані молитви.

Ірина Нестюк, Шикаго

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Н. Свірський, ЧСВВ

ЗА ПЕРЕМОГУ НАД ПЕРЕШКОДАМИ ХРИСТИЯНСЬКОГО З'ЄДИНЕННЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА СІЧЕНЬ

"А як зішлеш свого Духа,
то все оживе
І вигляд землі цілої —
відмолодне." (Псал. 103)

Другий Ватиканський Вселенський Собор — це саме оте нове Зшестя Святого Духа, що ожившило релігійне християнське життя та змінило майже до непізнання лице-вигляд Христової Церкви по всій вселенній. Під тим божественним благодатнім подихом Святого Духа Церква свята, за висказом великого папи Івана XXIII, ущоденнилася, включилась у щоденне життя модерного світу й модерної людини. За останні три роки зайшли велетенські зміни, на які передше треба було ждати сотками років.

Головною думкою — провідною ідеєю Собору, було і є те святе й задушевне бажання нашого Божественного Спасителя — одність усіх християн та всіх народів світу в одній родині, в одній Церкві — "Щоб усі були одно". До того великого завдання, до того з'єднання всіх в одній Христовій Церкві були і є спрямовані всі праці Собору, всі його наради й усі рішення. До того також спрямовані діла й молитви теперішнього Вселенського Римського Архиєрея, всіх єпископів, священиків, усіх вірних. Між ними повинні бути також і наші діла і наші молитви.

З'єднення, злука Церков має не тільки багато нетруднощів працівників, але також і багато великих і тяжких перешкод, багато явних і скритих ворогів, що нераз під личиною й оманою великої ревнивости за царство Боже, нищать те царство Боже в самих його основах, через роздори і єресі в святій Церкві. Але найтяжчою і найбільшою перепоною церковного зближення і злуки є, таки людська злоба та людські, нераз дуже нерозумні й безпідставні упередження. Ті упередження накипали нераз цілими століттями — історичні й політичні зудари, національні кривди — з одної чи другої, а то й з усіх сторін — релігійні розходження, особисті амбіції створили оті невідрадні обставини сьогоднішнього поділу одної Христової Церкви на багато частин, на багато більших чи менших груп.

Щоби побороти ті, на вигляд такі непереможні, століттями накипілі болі й закоріненні упередження треба багато молитви, але ще більше таки тої доброї волі між людьми, бо тільки добра воля є запорукою миру й спокою і в світі і в святій Божій Церкві. Таку добру волю, може більше як коли іноді, саме тепер підчас Собору виявляє наша Католицька Церква. Як висловився Мелхітський патріярх Максим IV при зустрічі із вселенським царгородським православним патріярхом Атенагорасом — папа Іван отворив і вікна і двері навстіж, а папа Павло став у тих дверях і не дозволить нікому їх закрити — щоб так завжди і для всіх двері до з'єднання, до повороту до одного стада стояли отвором.

Ту добру волю так дуже виразно вичувається з усіх промов папи Павла VI, з його діл, із його досі нечуваних подорожей, із його зустрічі з царгородським патріярхом у Святій Землі, в зустрічі ось іще так недавно з нехристиянським світом в Індії підчас всесвітнього Євхаристійного Конгресу. Її видно також і по стороні інших віровизнань — участь їхніх представників у ролі спостерігачів на Соборі, недавня всеправославна конференція чотирнадцяти православних Церков на Родосі і її наради саме: як і коли почати діялог — розмову з католицькою Церквою в справі порозуміння і злуки. Таку добру волю виявляє і протестантська Всесвітня Рада Церков і взагалі великий відгомін і щире заінтересування в цілому християнському світі. Це справді великий шум нового Зшестя Святого Духа, як колись у Єрусалимі на Апостолів, це велика й свята хвилина Божого посіщення. О, як дуже гаряче треба нам молитись і просити того Божого Святого Духа, щоб вона не проминула безслідно.

А нам, Українцям, треба ще особливіше й гарячіше молитися, бо й ми маємо у своєму народі католиків і так багато нез'єднених православних братів. І в нас історичні події, народні кривди й особисті амбіції спричинили не тільки двоподіл на католиків і православних, але між православними самими поділ на багато юрисдикційних груп. І коли по цілому світі видно вияви тої доброї волі й намагань до одности Христової Церкви, то між нашими православними братами вона майже непомітна. Не було їх представників-спостерігачів на Вселенському Соборі в Римі, не було їх і на всеправославній конференції в Родосі, а в їхніх деяких часописах все ще таки так багато жовчі.

"Молімось, братя, — братя молімся..." — як кликав колись великий місіонар, організатор і

провідник нашого Апостольства Молитви — о. Андрій Трух ЧСВВ, молімось братя за оте нове Зшестя Святого Духа на цілий світ, на наш нарід, на нас усіх — щоб під Його благодатним діланням Христова правда і любов та молитви і змагання людей доброї волі перемогли всі труднощі й людські упередження, всі перешкоди на дорозі до повного й цілковитого з'єднання християн і цілого світу в одній великій родині, у святій Христовій Церкві.

Р. Г., ЧСВВ

ЧИ МОЖЛИВО ПІЗНАТИ ІСНУВАННЯ БОГА?

"На початку — читаємо в Біблії — створив Бог небо і землю" (Бт. І, 1). Якщо Бог є творцем існуючих речей, то на них залишилися сліди Його творчости. Так тоді зі створених речей можемо пізнати Бога. А втім, так нас повчає і св. Павло, кажучи, що невидиме Бога "після створення світу роздумуванням над творами стає видиме: Його вічна сила і божество" (Рм. І, 20). Подібно й Отці І Ватиканського Собору врочисто заявили: "Свята Мати Церква приймає і навчає, що Бога, початок і кінець усіх речей, з певністю можемо пізнати зі створених речей, за допомогою природного світла людського розуму" (Ench. Symbol., n. 1785).

Це твердження матеріялісти позитивно заперечують, мовляв, воно ненаукове. "Істинність даних науки — кажуть вони — забезпечується тим, що вона бере свої твердження з практики, з досвіду, спирається на факти і всі свої положення перевіряє практикою". — "Зовсім інша справа з релігійними твердженнями і положеннями. Вони не мають і не можуть мати значення об'єктивних істин, бо вони суперечать об'єктивній дійсности. Релігія не посилається на факти, бо відразу ж викривають її, а посилається вона на різні міфи і легенди, які не мають ніякої вірогідности" (Танчер, "Основи атеїзму", ст. 228, 229).

Як у всьому, так і тут матеріялісти признають лише т. зв. "одну істину", себто матеріяльний світ і називають його "об'єктивним", все ж інше — "необ'єктивним". Та хоч таке твердження нібито побудоване на "науковості", то незгідне воно з наукою, яка на ці справи дивиться куди ширше. З'ясуймо насамперед поняття: Що це є наука? Найширша дефініція науки є така: "Досліджування явищ із причин, що їх обумовлюють, та з законів, що ними керують". Коротко ж визначають науку, як "пізнання речей із їхніх причин". Бо власне *причина* є тим, що приневолює науковця уважно придивлятися до явищ і питатися: "Чому?", та й наполегливо шукати відповіді, яку підтверджували б факти. Це і є початок т. зв. *експериментальних-досвідних наук:* біології, медицини, фізики, механіки, геології, астрономії і т. д.

Однак учені, досліджуючи природні явища, не завжди і не кожне явище можуть задовільно розслідити та дати на нього вичерпну відповідь. Так, наприклад, учений дослідник XV ст. НІКОЛЬО КУСАНО, пізніший відомий кардинал, коло року 1450 написав цікаву книжку, якій дав наголовок "Де докта ігноранція" — "Про вчене незнання". У ній він прирівнює знання до сочки, крізь яку, щоправда, можемо докладніше і краще бачити дійсність, все ж таки це не усуває нашого незнання щодо багатьох причин, які пов'язуються з дійсністю. Певне своє вияснення має дійсність у безконечному — в Бозі. Спираючись на цей критерій Кусано висловив думку, небувалу на ті часи, що наша земля не може бути осередком усесвіту, бо він є безконечний, а безконечність не може мати осередку. Погляд цей застосував він до астрономії, кажучи, що все находиться в безнастанному русі, отже й наша земля. Твердження свої намагався Кусано спирати на факти і цій проблемі присвятив він окрему працю "Де екзактіс експеріментіс" — "Про докладні досліди". Твори цього вченого дослідника мали немалий вплив на пізніших учених, зокрема на Коперника, Галілео й Кеплера. Хоч були це справді геніяльні уми, проте і їх супроводила ота "докта ігноранція". Автор твору "Про обороти небесних світів" був відомий зі своєї покори і скромности. Галілео в багатьох місцях признається до обмежености свого ума. Кеплер уклав окрему молитву, яку проказував щодня після закінчення своєї праці: "Господи і Творче! — молився великий астроном — Дякую Тобі за те, що Ти обдарував мене такою радістю у твоїх створіннях, такими радощами в ділах Твоїх рук. Величність Твоїх діл я людям появив *мірою мого обмеженого розуміння.*"

І знову ота "докта ігноранція", знову межа, поза яку не сягають інструменти-апарати дослідника, знову знак запиту, що чекає на якогось геніяльного дослідника грядучих поколінь. Дó таких увесь час нерозгаданих питань належать перш усього: гравітація, енергія, нуклеарні сили, життя. Кожне з цих слів означає так незаперечну дійсність, що її окреслено стислими законами: Ньютона, Айнштайна, Менделя. Щодо їхнього існування нема найменшого сумніву. Та коли науковцям доводиться дати відповідь на питання: Що це є: гравітація? — енергія? — життя? то вони приневолені визнати щиро і сказати: "Не знаємо". У наші дні електронна фізика пішла вже так далеко, що, дібравшись до ядра атому, визначила кількість і якість протонів і невтронів. Та коли компетентних дослідників запитати: "Яка це сила втримує оті протони-невтрони на їх невидимих шляхах?" то вони заявляють: "Природа нуклеарних сил, які держать у сукупності протони і невтрони, є нам насправді невідома" (CHARLES-NOEL MARTIN, L'atomo padrone del mondo, pp. 54-55). Ще донедавна *Лепешинская* переконувала всіх, що врешті знайшла розв'язку на те, як із неорганічної матерії виникає життя, а все ж таки совєтські вчені заявили, що "ноза теорія клітин Лепешинської" не відповідає об'єктивній дійсности, тож залишається лише її суб'єктивним поглядом (ECHO DER ZEIT, 26. 1. 64, S. 11). Так ото питання життя і досі залишається нерозгаданим.

Коли прийде розв'язка? Наука ще менше спроможна дати відповідь. Проте вчені не залишають дослідів. Навпаки, шукають нових шляхів. Коли причин явищ не можна розслідити в лабораторії за допомогою приладдя, то треба розслідувати її розумом. Тут власне і зачинається поле досліджень іншої науки, що її називаємо *філософією.* Є вона справжньою наукою, бо ж спирається на об'єктивні факти, саме на ті, що на них не дала відповіді дослідна наука. Філософія — це наука, що досліджує речі з їхньої першої і найглибшої причини. Інструментом її дослідів є розум. Все ж таки і філософія часто мусить сказати: "Не знаю". Іноді вона робить цілком помилкові висновки. Вистачить згадати одного з найбільших філософів минулого сторіччя, Канта, щоб підтвердити цю дійсність. Своєю критикою "чистого розуму" відкрив він шлях апріорним і суб'єктивним сприйманням дійсности так далеко, що його послідовники, головно Фіхте й Гегель, уважали за реальний світ лише внутрішнє людське "Я" ("Ix"), а все інше за недійсне — оте "не я" (ніхт Ix). Словом, зайшли в своїх філософських міркуваннях у сліпу вулицю, що її так гарно схарактеризував Шевченко словами: "І я — не я, і ми — не ми; нема ні Бога, ані раю, тільки я..." — ота дійсність, над якою повсякчасно висить чи не найбільший знак запиту.

Та є ще одна наука, що досліджує і дає відповідь навіть на ті питання, на які й філософія не може дати відповіді. Тією наукою є *релігія.* У своїх дослідах не користується вона, як твердять усякого покрою атеїсти, ані мітами ані легендами, але спирається на розумові рації. У своїх дослідах релігія бачить ширше і більше, як те, що може побачити експериментатор крізь модерний телескоп або електронний мікроскоп, бо має вона світло об'явленої Богом правди. Тим то відповіді релігії на такі питання як: походження світу, розвиток живих істот, лад і доцільність у світі, врешті ж і чуда — є повні, вірні й об'єктивні. У дослідах своїх релігія спирається на два критерії: 1) на критерій причиновости, і 2) на критерій залежности існуючих речей. Та про це скажемо в чергових наших статтях.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

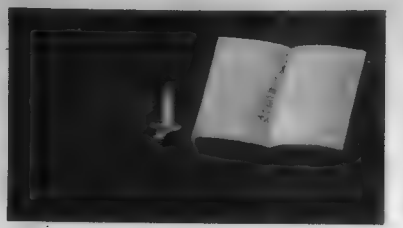

Чому Отець не відповідають на деякі питання, а на інші відповідають щойно після довшого часу?

Таке питання я дістав уже в кількох листах від читачів "Світла" і я дуже радо подам відповідь для пояснення.

Питання від наших читачів приходять на адресу "Світла" й редакція пересилає їх на мою адресу в ЗДА, або питання приходять від моїх добрих знайомих просто на мою адресу. На деякі питання деколи я не можу зразу відповідати, бо або самі запити потребують довшої роздуми й перевірення деяких даних, щоб дати певно добру й вичерпну відповідь, або я занятий місіями, реколекціями та іншою подібною працею, яка не дозволяє мені писати. Тому я приготовляю матеріяли до друку деколи на 2-3 місяці наперед, щоби бути свобідним у виконуванні інших моїх обов'язків. Через це відповідь на деякі питання друкується в "Світлі" з довшим опізненням.

На деякі питання не відповідаю прилюдно з різних причин. Дехто ставить у листах такі запити і так замотує справу, що не знати, про що властиво він запитує. До того ще й не підпишеться. Дехто порушує дуже інтимні питання, які могли би пошкодити неодній душі, коли б їх прочитала у "Світлі". На такі я відповідаю в приватному листі, якщо автор підписався й подав свою адресу. Дехто ставить питання, з яких ясно виходить, що вони поставлені не з бажанням дістати пояснення й поучення, а з наміром "переїхатись" по тих, кого він недолюблює. Католицький часопис не є на те, щоб у ньому виливати помиї на когось. І ще деколи дістаю запити чисто політичного чи партійного характеру. На них також не відповідаю прилюдно, щоб не викликувати непотрібної полеміки, ще й до того політичної чи партійної, бо це не принесло б ані Богові слави, ані користи душам.

Хто хоче, щоб у "Світлі" була відповідь на його питання, нехай пише коротко й до речі, хай чесно підпишеться і подасть свою адресу та хай терпеливо чекає. Питання, на яке варта відповідати, бо відповідь на нього може бути дуже корисна для багатьох душ — певно буде поміщене в свій час, коли я буду могти подати відповідь на нього.

У нашій церкві служить Служби Божі кілька священиків і деякі з них часто сідають до сповідальниці, за що ми їм дуже вдячні. Але один із них дуже кричить майже на кожного пенітента так, що на цілу церкву чути. Замість милосердитись над розкаяним грішником — кричить: замість тішитись, що одна душа вертається назад до Бога — кричить: замість відповісти на запити, порадити, заохотити — кричить. Ми не глухі, ані він не старий, ані не глухий, а тільки любить сварити, уїдати й колоти. На це нарікає вже дуже багато вірних, але кожний боїться заговорити про це зі згаданим Отцем, бо ще гірше буде. Ми так виховані й так віруємо, що священик є і має для нас бути другим Христом. А Ісус Христос не сварив на розкаяних грішників, а лагідно прощав і радів кожною душею, що наверталася на добру дорогу. Не відпихав від себе нікого, а притягав кожного, навіть Магдалину й розбійника. Чому декотрі священики забувають на це?

На таке питання справді тяжко відповідати. Священик не повинен бути таким, як Ви тут описуєте, але знаю, що бувають такі випадки. Може і я сам деколи застрогий до моїх пенітентів, тільки ще не кричу. Я навмисне навів Ваше болюче питання в цілості, щоби прочитав його кожний священик і пригадав собі, яким він повинен бути у відношенні до каянників за бажанням Церкви, яким бажають його мати вірні, а вже найбільше, яким бажає його мати сам Добрий Пастир, Ісус Христос, Якого священик має заступати в сповідальниці. Але, з другого боку, вірні повинні пам'ятати, що священик це також тільки людина, якої нерви не є з заліза. Може він нездужає і тому нервовий і нетерпеливий, може не спить по ночах, може має якісь журби й неприємності. Люди мають різні характери й залежно від того різно поводяться. Хоч священик повинен старатись і певно старається так жити, щоб статися якнайбільш подібним до лагідного Христа Спасителя, то, з людської немочі не завжди це йому вдається, як і кожному з нас багато дечого не вдається.

Тому майте вирозуміння на таке поступування Вашого священика і моліться, щоби Бог дав йому більше Своїх ласк і краще здоров'я, бо священик також потребує Божої ласки та помочі від Бога, навіть більше, ніж його вірні. На щастя, маєте в себе більше священиків, тож коли хочете йти до сповіді, йдіть до іншого.

Як пояснити протестантам значення Служби Божої? Вони її не мають і не розуміють, а все ж таки цікавляться нею, бо бачать, що ми, католики, дуже високо цінимо Службу Божу й щонеділі вислуховуємо її, навіть уважаємо собі тяжким гріхом опустити Службу Божу. Як пояснити її протестантам?

Служба Божа це безкровне повторення Христової кривавої Жертви, яку Він приніс небесному Вітцеві на відкуплення людського роду (Євр. 9, 11-12). У дальшому Служба Божа це коротке й символічне відтворення життя і дій Христа на землі. Початок Служби Божої, головно пісня "Єдинородний" — чудово пригадує нам воплочення Божого Слова та Його народження з Пречистої Діви Марії; вхід із Євангелією, Апостол та читання Євангелії повторюють перед нами навчальну діяльність І. Христа: Пісня "Свят, Свят, Свят" і освячення та Св. Причастя наочно ставлять перед нами Тайну Вечерю та хресну жертву Христа Спасителя, і саме ця частина Служби Божої є найважніша, найістотніша та найсвятіша. Тому то Службу Божу коротко називаємо "безкровною жертвою", яка є повторення кривавої жертви, що її Ісус Христос приніс Небесному Вітцеві за нас майже дві тисячі років тому. Служба Божа не є пригадкою, спомином чи символом Христової жертви, як того навчають протестанти, а є живим повторенням Христової жертви. Коли І. Христос установив Службу Божу на Тайній Вечері та перемінив хліб у Своє Найсвятіше Тіло і вино у Свою Найсвятішу Кров, сказав до Своїх учнів: "Чиніть це на мій спомин" (Лук. 22, 19). Христос дійсно перемінив хліб і вино в Своє Найсвятіше Тіло і Кров та те казав робити Своїм Апостолам, отже дійсно освячувати й дійсно переміновати хліб у Тіло Христове та вино у Кров Христову. Це дійсне освячування й перемінювання буде пригадкою того, що сам Христос учинив. То св. Ап. Павло пише: "Кожного разу, як їсте хліб цей і п'єте цю чашу, звіщаєте смерть Господню, аж доки він не прийде" (І. Кор. II, 26). А щоб не було ніякого сумніву в те, чи освячений хліб є дійсно правдивим Тілом Христовим і освячене вино є дійсно правдивою Кров'ю Христа Спасителя, св. Павло додає: "Тому то, хто буде їсти хліб, або пити чашу Господню недостойно, буде винний за тіло і кров Господню" (там же, стих 27), отже допуститься тяжкого гріха святотатства. Причастя не могло би бути недостойним, грішним і святотатським, коли б воно було тільки пам'яткою і символом, а не правдивим і живим Тілом та Кров'ю Христа Спасителя. Отже, Службу Божу називаємо правдивим повторенням Христової жертви на хресті, бо в ній священик приносить у жертві те саме живе Тіло і Кров Христову, що були принесені в жертві на хресті.

Чому ж тоді Службу Божу називаємо "безкровною жертвою"? На це питання дуже ядерно й гарно відповідає о. М. Соловій, ЧСВВ у своїй книжечці "Жертва Служби Божої" ("Слово Доброго Пастиря", Н. Йорк, 1951, ч. 9), коли пише: "Згідно з наукою св. католицької Церкви Служба Божа є відновленням, повторенням і продовженням Христової жертви на хресті. Однак, це відновлення, повторення і продовження хресної жертви довершується в Службі Божій у *безкровний спосіб* (бо вмирав у кривавих ранах Розп'ятий на хресті), а в Службі Божій приносить себе в жертву безкровно, бо під видами хліба й вина. На хресті приніс себе Христос у власній особі, а в Службі Божій приносить себе за посередництвом священика. На хресті приніс себе Христос одноразово, а в Службі Божій приносить себе стільки разів, скільки разів вона повторюється. На хресті приніс себе видимим способом, у своїй власній людській подобі, а в Службі Божій приносить себе в таїнственний спосіб і під видами хліба й вина. Однак, і тут і там, це значить, і на хресті і в Службі Божій, приноситься той самий Христос, та сама особа, та сама жертва і в тій самій цілі, це значить, для спасіння людства. Звідси то обі жертви: жертва на хресті і жертва Служби Божої є тією самою жертвою. Вони різняться між собою лише відмінним способом жертвування: жертва на хресті була кривава, а Служба Божа є безкровною жертвою."

Знайомий лікар-психіятр казав мені, що я дістаю нервовий розстрій з тієї причини, що я за всяку ціну стараюся чисто жити, а це неможлива річ і дуже шкідлива. Мовляв, багато людей хворіє на різні психічні забурення саме тому, що непотрібно здушують у собі сексуальний він. Це приголомшило мене. Чи я єдиний "дивак" у світі, що старається жити за Божими Заповідями?

У першій мірі я радив би Вам приглянутися тому лікареві таки добре зблизька й перевірити, чи він вірує в Бога, чи молиться, чи ходить до церкви, чи приступає до Св. Тайн. Коли б він жив як чесний християнин, тоді певно не говорив би такого. Отже виходить, що він — недовірок або й зовсім безвірок, а як так, тоді не є

ПАПА ПАВЛО VI У БОМБЕЮ

Так зване "пророцтво", ніби св. Малахії (Профеціо де сумміс Понтіфічіїс) називало попереднього Папу "Пáстор ет наута" (пастир і моряк). Та справді це дуже підхожа характеристика і для нашого теперішнього Папи. Свт. Отець справді знаменитий душпастир для всього світу і до того ще й "моряк", бо постійно подорожує понад морями. Недавно їздив як "паломник" до Св. Землі, а тепер поїхав, знов "як паломник" на Євхаристійний Конгрес до Бомбею в Індіях. Це перший Папа, що покинув велич "монархії" св. Петра, Вічного Міста Риму, щоб як звичайний "паломник миру й любови" уділювати себе всьому світові, навіть поганському, бо ж усі люди брати, як Він заявив.

Теперішня подорож Папи до Індії, держави нехристиянської, в якій на понад 460 мільйонів мешканців є всього 6 мільйонів католиків, відбув наш Папа-моряк на літаку "Ейр Індія" компанії як звичайний пасажир за $985.20, коли всякі багатші люди чартерують звичайно для себе цілий літак. "Подорож Папи до Індії — це найдовша мандрівка, яку відбув колинебудь-хто з римських Папів. Індійські католики вважають це за доказ, що Апостольський Престіл надає особливого значення Індії і її проблемам". Перед своєю мандрівкою Папа вислав для індійських бідаків корабель із пшеницею, а прибувши туди, передав на руки президента Індії суму $50.000 для вбогих. Ще перед тим Папа віддав свою власну тіяру (корону) на продаж для бідних; а це пам'яткова тіяра, бо справили її Йому медіоланські католики. Навіть даровані Папі індійськими католиками ризи, Папа по відправах передав бідній церкві в Бомбею.

Їдучи понад різні держави, переважно арабські, Папа посилав із літака тим державам свій щирий привіт. Літак спинився для танкування в столиці Ливану Бейруті, де Папу вітав президент тієї держави, одиноко християнської поміж арабськими, та велетенські маси народу. У розмові президент нагадав Папі нестерпне положення Арабів у Палестині. (Цьому Рим не винен і не вдержує зрештою дипломатичних зв'язків з Ізраїлем!). На літаку з Папою їхало ще 83 особи, в цьому 33 духовні особи і аж 26 репортерів. Преса нехристів звітувала паломництво Папи досить неприхильно, бо недолюблюють Його нехристи; напр. "Тайм" помістив про те всього одну сторінку в рубриці між медициною і спортом...

Щирі привіти стотисячної товпи Гіндусів із прем'єром Шастрі начолі перервала одна прикрість: тягарове авто вбило гіндуського репортера. Папа зараз вислав до його родини кард. Тіссерана, який передав їм допомогу $5.000. — Членам уряду Папа передав свій привіт та заявив, що приїхав до Індій як "прочанин миру, радости й любови". Коли президент держави, з яким Папа пізніше зустрівся на вечері, просив Папу загостити до столиці Ню-Делай, Свт. Отець відмовився, щоб його паломництво не виглядало на якусь політичну місію.

Як подають "Українські Вісті" (Едмонтон), "Пресове агенство Юнайтед Прес" повідомило з Бомбею про виступи Первоєрарха Йосифа, "українського первоєрарха і колишнього в'язня советських тюрем". Кир Йосиф "слухав сповідей і причащав молодь".

Близько 10.000 хлопців і дівчат узяло участь у сесії молоді в центральній частині великого парку, де відбувався Конгрес. Багато молоді сповідались у церквах, щоб потім спільно приступити до Св. Причастя. Однак церкви були переповнені і молодь сповідалася теж під відкритим небом.

Український первоєрарх головував на сесії молоді, яка принесла йому дари, в тому чаші й інші релігійні речі. Молодь пройшла походом групами, в національних одягах різних частин Індії".

Гіндуси вітали Папу дуже щиро, подібно як Араби в Палестині: видно, яка неправда те, що говорять і пишуть про "непопулярність" Павла VI. Сам переїзд (білого Папського Форда, а "Тайм" пише: Линколна!) з летовища до середини міста тривав повних дві години, які Папа простояв у авті, відповідаючи на привіти! Люди сиділи навіть на деревах, вітаючи Папу як колись митар Закхей Ісуса. Горіли неони написів "Хай живе Папа!" Але маса не вітала Папу так неспокійно, як Араби, а тривала в спокійній радості й якійсь добрій надії. Поліцисти не потребували вживати своїх довгих кийів.

Сьомого дня Євхаристійного Конгресу відправлено богослужения в сиро-малябарському обряді, розповсюдненому в Індіях. На відправі був також Свт. Отець, який уділив при її кінці Апостольського Благословення хворим, як там є звичай у тому обряді. Під час тієї відправи Папа мав промову, в якій зазначив важливість східніх обрядів для всієї християнської спільноти. Різнородність обрядів у Церкві вказує на вітальність Католицької Церкви, яка є для всіх людей, яка простягається на всі культури і виявляє себе відповідно в тих різних куль-

ладним авторитетом у справах моралі. Але в його говорення виходить таком і те, що будучи недовірком, він також і недоук, бо ж кожний добрий лікар, навіть не психіятр, знає дуже добре, що розстрій нервів може походити з дуже багатьох різних причин. А про силу і вплив сексуального гону на психічне розположення людини правдиво вчені й світової слави лікарі-авторитети говорять зовсім інакше.

Ось, голосний французький лікар, др. Рене Бійо, у збірнику ліонського Товариства Лікарів, 1936, пише: "На підставі зізнань свідків, яким із певністю можу вірити, я проголошую і заявляю, що велике число дорослих хлопців і дівчат зберігає чистоту обичаїв повністю і свідомо. Є їх багато більше, ніж було давніше. Одною з причин того поступу до кращого — вважаю розцвіт молодечих організацій, студійних кружків, пласту і т.п., в яких культивується релігійний дух. Колись, пише далі др. Бійо, лікарі видумували всякі можливі закиди проти чистоти, а людей, які зберігали чистоту, лякали всякими найгіршими недугами". Інший славний французький лікар, др. Павло Бюро, в своїй книжці "Розгнуздана Мораль" (Париж, 1922), на шістьох сторінках наводить чисельні цитати з творів славних лікарів, які свідчать про те, що сексуальна повздержність не є шкідлива ні для тілесного, ні для духового-психічного здоров'я молодої людини. Між іншими наводить слова др. Естерлена, професора університету в Тюбінген, який каже: "Сексуальний гін не є сліпий, ані такий всемогутній, щоб його не можна було похорити владі розуму й моральної сили. Молодий юнак, молода дівчина нехай учаться жити повздержно, заки прийде їхній час. Хай знають, що за цю їх жертву вони будуть винагороджені квітучим здоров'ям і сталою свіжістю. Повторюю знов і знов, що повздержність і чистота є в повній згоді з законами як фізіології, так і моралі та що догоджування сексуальним пожадам не є оправдане ні фізіологією, ні психологією, ні мораллю, ні релігією." Наведу ще одного американського лікаря-патолога, др. Говерса, який, хоч і не-католик, пише ось як: "З усією повагою, яку дає мені знання медицини, твердж у, що ніхто ні в найменшій мірі не стався більше хворим через повздержність, ані ніхто не поправився на здоров'ї через неповздержність."

Думаю, що тепер бачите й самі, що Ваш "лікар", у порівнянні з наведеними велетнями науки медицини, виглядає як карлик-ліліпут.

Сексуальний гін, хоч який він сильний, кожний може втримати в належних карбах, як тільки має добру волю та вистерігається непотрібних небезпек і подразнень. Коли ж до природної обережности додати ще й Божу поміч, яку кожний може дістати через молитву, Св. Тайни та гідне християнське життя, тоді повздержність станеться не тільки можливою й легкою, але навіть і приємною, що дає глибоке задоволення, бо нагородою за боротьбу в обороні чистоти є чисте сумління та свідомість Божого вподобання.

о. Євген Білик, ЧСВВ

ВСЕПРАВОСЛАВНА КОНФЕРЕНЦІЯ НА РОДОСІ

За ініціятивою царгородського Патріярха Атенагораса I відбулася в Родосі третя з черги Всеправославна конференція. Участь у ній узяло 14 різних незалежних Церков. Не була заступлена на цій конференції тільки Альбанська Православна Церква. Конференція мала на меті, між іншим, обговорити й установити предмети, спосіб і час майбутнього діялогу з Католицькою Церквою.

У виданім конференцією комунікаті можна завважити значно стримане ставлення Православних Церков до згаданого діялогу. Він повторює рішення попередньої конференції: запропонувати цей діялог як між двома рівними Церквами і додає, що для успішного ходу цього діялогу треба ще дуже багато подрібних підготовлень як щодо самого змісту, так і щодо витворення сприятливих обставин для нього. Комунікат подає, що кожна православна Церква свобідна незалежно від других творити та підтримувати власні братерські відношення до Католицької Церкви.

Причину повільности Православних Церков у зближенні до Католицької Церкви треба добачувати в їхніх віками-триваючих побоюваннях перед Кат. Церквою, передусім перед папським приматом, яким вона, ніби-то хоче верховодити над усіми. На їх гадку, Католицька Церква мусить показати ділом, що вона змінює своє становище під цим оглядом.

Виглядає, що конференція не зробила жадних конкретних кроків у зближенні до Католицької Церкви; радше засадою її є: почекаймо та побачимо. Загально, всі Православні Церкви є найповільніші у теперішньому екуменічному русі; це завдяки їх довгому відділенню і взаємній ігнорації з обох сторін. Цьому зарадити можна тільки через контакт, зближення і добре відношення між вірними, богословами, священиками і проводом обох сторін. Помалу уступлять старі упередження і настане християнське зрозуміння, розуміння, любов і одність.

турах. Саме оцей Євхаристійний Конгрес і дає цьому світлий приклад. У давнину, говорив дальше Свт. Отець, люди не впізнали були ще важливости тієї різноманітности виду Церкви. Тепер із ясних напрямних, які поставив Ватиканський Собор II, виявляється з одного боку зобов'язання бути вірним отим традиціям, та з другого боку обов'язок братерської співпраці між різними традиціями. Рівночасно випливає для нас обов'язок вростати за потребами часу в життя й культуру своєї рідної батьківщини.

Коли Папа Павло VI вийшов між людей, відвідав найбільш убогу дільницю міста, щоби безпосередньо стрінутись з бідними робітничими родинами та тими, що без праці. Поліційні органи безпеки старалися не допускати товпи народу до Папи, але Папа просив, щоб залишили цю надмірну обережність, бо він бажає побачити людей у їх щоденній дійсності. Організаційний керівник Міжнародного Євхаристійного Конгресу, о. М. Балагур заявив, що Папа бажає, щоб нарід знав, що голова Церкви цікавиться їх життям та співчуває з їх недостатками. Дистрикт, що його відвідав Папа, це найбідніша частина Бомбею. Тут Свт. Отець відправив Св. Літургію, на спортовій площі, недалеко католицької катедри св. Павла. На іншій великій площі приготовано велике шатро, в якому Папа споживав сніданок разом із 200 дітьми-сиротами різних релігійних віровизнань.

Дальше Святіший Отець відбув зустріч із духовними провідниками нехристиянських віровизнань та обмінявся дарунками й поглядами з президентом Індії Радгакрішнаном, гіндуським філософом. Святіший Отець промовляв до представників різних індійських віровизнань та підкреслив, що всі люди повинні приступити до будови спільної майбутности людства. Два рази він навів релігійні книги Гінду. Папа одержав різні дарунки, а між ними книгу Коран від музулманського губернатора Панджабу. При тому президент Індії заявив, що він сам і його нарід та цілий світ із великою увагою та вдоволенням слідкує за працею Вселенського Собору в ділі утворення одної Божої родини в світі.

Святіший Отець дав признання моральним і суспільним чеснотам народу та вручив президентові Радгакрішнанові Орден Золотої Остроги, найвище папське відзначення для некатоликів, а також дво-томове видання Св. Письма.

Мимо того, що перед виїздом Святішого Отця до тієї не-християнської країни, були різні перестороги в справі безпеки. Папи, виявилося, що не-християнський світ прийняв голову Христової Церкви з великим ентузіязмом, а це доказ, що ціле людство хоче Бога і бажає Його благословення, від якого залежить справедливий мир у світі і людське щастя.

ВПреп. М. ЄРОНІМА ХИМІЙ —
Головна Настоятелька СС. Служебниць

УЖЕ ДРУГА УКРАЇНСЬКА МОНАХИНЯ СОБОРОВОЮ СЛУХАЧКОЮ

Свт. Отець Павло VI-ий на предложення Його Еміненції Кардинала Густава Тести, Секретаря Священної Конгрегації для Східньої Церкви, іменував ВПреп. Матір Єроніму **Химій**, генеральну настоятельку чернечого Згромадження СС. Служебниць ПНДМ, слухачкою на IV-ій сесії Вселенського Ватиканського Собору. Згромаджения СС. Служебниць гарно розвивається та з успіхом працює в Південній і Північній Америках, Римі, Англії, Німеччині, Франції, Югославії й Польщі. На Західньо-українських Землях воно зазнало загальної долі нашої Церкви. Це не тільки особисте відзначення ВПреп. Матері Єроніми, але теж і нашої Церкви, бо на сотні жіночих чернечих Згромаджень є всього вісім представниць, з чого дві Українки, а саме ВПреп. М. Єроніма та ВПреп. М. Клявдія Федаш, Архимандриня СС. Василіянок.

Д-р Богдан Казамира

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ У КАНАДІ

ВІННІПЕГСЬКА АРХИЄПАРХІЯ

Вінніпегська архиєпархія, яка має свій осідок у Вінніпегу, столиці провінції Манітоби, охоплює провінцію Манітобу і прилягаючі на північні Північно-Західні Території. Архиєпископом-митрополитом є Преосв. Кир Максим (Германюк). Вінніпег є теж осідком протоігуменів: оо. Василіян і оо. Редемптористів. Тут також находиться централя канадської секції Українського Богословського Наукового Товариства.[1]) В архиєпархії працює 57 священиків, з того 42 єпархіяльних і 15 чернечих. Є 40 парафій,[2]) 123 допомічних церков[3]) і 10 місійних станиць.[4]) У тому є 163 церкви й молитовниці, 40 священичих резиденцій та 58.179 вірних.

В архиєпархії працюють такі чернечі Чини чи Згромадження: ченці Василіяни, Редемптористи й Облятн та Сестри Служебниці й Облятки. Ченці Василіяни (6 єромонахів) мають один чернечий дім (Вінніпег), ченці Редемптористи (8 єромонахів і 2 брати) мають два чернечі доми (Вінніпег і Роблин). Ченці Обляти (1 єромонах) мають дім у Кукс Крік. Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії (50 сестер) мають 3 доми (Вінніпег — 2 і Давфин), ведуть 2 доми для старців (Вінніпег і Давфин, разом на 205 осіб), учать катехизму й української мови в суботніх школах при 10-ох парафіях та ведуть ризницю в Вінніпегу. Крім цього, ще є у Вінніпегу дім місіонерок-Облятох Непорочної Діви Марії (3 сестри), який має стати центральним осідком для цих місіонерок українського обряду.[5])

У Вінніпегу існує архиєпархіяльне видавництво "Поступ", що має власну друкарню і з 1959 року видає тижневик "Поступ" і 4-и сторінковий англомовний додаток "Прогрес". Крім цього, видають ще календарі, час-до-часу книжки і різні брошури. При Централі Українців Католиків Манітоби виходить із 1950 р. місячник для дітвори "Мій Приятель", якого редакція спонзорує кожного тижня півгодинне радіомовлення.

В архиєпархії діють такі організації Католицької Акції: БУК (18 Відділів і 480 членів), ЛУКЖ (38 Відділів і 1800 членок), УКЮ (25 Відділів і 750 членів), ТУСК "Обнова" (1 Відділ і 60 членів) і Місійне Товариство св. свщм. Йосафата[6]) із трьома секціями, саме: апостолят священичих покликань, апостолят християнської єдности та апостолят місійної акції. Крім цього існують 10 парафіяльних народніх домів і 105 церковних заль-авдиторій, у яких відбувається катехизація, лекції української мови та інші прояви організаційного життя. Розвиваються ще такі установи: Українське Запомогове Братство св. Николая в Канаді (13 Відділів і 3,526 членів),[7]) Лицарі Колюмба — український відділ ім. св. свщм. Йосафата (150 членів), Товариство Українських Католицьких Учителів (45 членів), Дискусійний Клюб Української Католицької Інтелігенції,[8]) Клюб Українських Католицьких Професіоналісток (65 членок), парафіяльні кредитівки (4 із около 1,000 членами), вівтарні друж-

[1]) Українське Богословське Наукове Товариство відновило свою діяльність у 1960 р. в Мюнхені. Тоді поділено його на три секції: канадську, європейську і секцію ЗДА. Перші збори канадської секції УБНТ відбулися 13 грудня 1961 р. у Вінніпегу. Головою УБНТ у Канаді є о. д-р Михайло Гринчишин ЧНІ.

[2]) Під парафією розуміємо окреслену душпастирську територію зі сталим священиком, у якій кожної неділі і свята є відправа.

[3]) Дочірні (прилучені церкви) — то церкви, що є залежні від парафії. У них відправи не відбуваються кожної неділі і свята, тільки рідше. Вони спільно удержують священика-душпастиря округи. Отже є парафії з одною церквою і парафії з більшим числом церков.

[4]) Місійні станиці — це місцевості, де ще нема церкви і священик відправляє рідше, часом лише кілька разів у році.

[5]) Місіонерки-Облятки — це світський інститут для дівчат, які посвячують своє життя апостольській праці. Вони навчають у школах і садочках, працюють по лікарнях як мед. сестри, у бюрах, бібліотеках тощо. Владика Митрополит поблагословив їх дім у Вінніпегу 19 березня 1963 р.

[6]) Завданням Місійного Т-ва св. свщм. Йосафата є помагати фінансово і морально своїм трьом секціям.

[7]) Українське Запомогове Братство св. Николая в Канаді, обезпеченове т-во, було зорганізоване 11 жовтня 1905 р., звінкорпороване в Манітобі 9 березня 1915 р., а в Федеральному уряді 30 травня 1930 р. На кінець 1963 р. Братство начисляло 5,092 членів, які були згуртовані в 50 Відділах (стан у провінціях: Квебек — 3 Відділи; Онтаріо — 18 Відділів; Манітоба — 13 Відділів; Саскатчеван — 10 Відділів, Альберта — 5 Відділів і Британська Колюмбія — 1 Відділ). Ці члени мали життєвого забезпечення на суму $3,829,409. Майно Братства (більнсова сума) виносить 923.120.00.

[8]) Клюб поставив собі за ціль виробляти християнсько-католицький світогляд у своїх членів, організуючи доповіді на актуальні теми.

жини (40 Відділів і 510 членів) та Діти Марії (15 Відділів і 365 членок). При ЦУК Манітоби існує торговельне підприємство "Достава", що постачає парафіям літургійні речі.

Звернено теж увагу на шкільництво. При Митрополичому Ординаріяті діє шкільна кураторія. Шкільна кураторія працює на основі окремого статуту та має 4 референтури: 1. катехитичний центр, 2. шкільних візитацій (інспекторат), 3. імпрез, виховання і організації і 4. плянів навчання і підручників. В архиєпархії існує 5 садочків (Вінніпег) із 127 дітьми. Парафіяльних рідних шкіл у шк. р. 1963/64 було 45 із 1,750 учнями, з чого постійних рідних шкіл 15 із 550 учнями і 30 вакаційних із 1,200 учнями. Гарно розвивається у Вінніпегу цілоденна школа Непорочного Серця Марії (кол. школа св. о. Николая), де навчається 240 дітей і Академія Непорочного Серця Марії, в якій учиться 55 дівчат. Обидві школи ведуть Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії. Ченці Редемптористи ведуть Колегію св. Володимира (Мала Семінарія) в Роблині, в якій учиться 42 юнаків. При катедрі св. Володимира й Ольги у Вінніпегу зорганізовано дяківську школу, до якої в 1963/64 році ходило 24 особи вивчати церковний спів.[9]) Крім цього активно себе проявляє, починаючи з 1963 р. Український Катехитичний Центр Вінніпегської Архиєпархії, який улаштовує катехитичні курси. У березні 1964 р. відбувся у Вінніпегу другий зчерги такий курс і його закінчило 24 курсанти. Для молоді існує виховно-відпочинкова оселя "Український Парк", з якої літом користає поверх 300 молоді (членство УКЮ, вівтарні дружини, Діти Марії, пластуни і Сумівці).

У митрополичій резиденції є приміщена бібліотека, яка начислює 3,500 томів і митрополичий архів, у якому, між іншим, зберігається листування Слуги Божого Андрея Шептицького до Владик: Кир Никити (Будки), Кир Василія (Ладики) і Кир Дионисія (Няраді).

ЕДМОНТОНСЬКА ЄПАРХІЯ

Едмонтонська єпархія з осідком в Едмонтоні, столичному місті провінції Альберти, охоплює такі провінції: Альберту, Британську Колюмбію, територію Юкон і західню частину Північно-Західніх Територій. Владикою ординарієм є Преосв. Кир Ніл (Саварин). У єпархії працює 63 священиків, з того 40 єпархіяльних і 23 чернечих. Є 14 парафій, 106 дочерних церков і 29 місійних станиць. У цьому є 120 церков і молитовниць, 39 священичих резиденцій і 41,985 вірних.

В Едмонтонській єпархії працюють такі чернечі Чини і Згромадження: ченці Василіяни, Студити, Редемптористи і Сестри Служебниці. Ченці Василіяни (21 єромонахів, 10 братів, 15 студентів-схоластиків і 7 новиків) мають матірний монастир у Мондері. Крім цього мають 3 чернечі доми (Мондер-фарма, Едмонтон і Ванкувер) та ведуть бурсу-інститут св. свщм. Йосафата для студентів Албертійського університету в Едмонтоні, в якій живе 15 студентів. На особливу згадку заслуговує музей-архів у Мондері, один із найбагатших у музейні цінности серед Українців на нових місцях поселення.[10]) Ченці Студити (1 єромонах) і ченці Редемптористи (1 єромонах) працюють місійно в Британській Колюмбії. Сестри Служебниці Непорочної Діви Марії (51 Сестер) мають 6 домів (Едмонтон, Мондер — 2, Калгарі, Вилінгдон і Вегревил), ведуть сирітський дім у Мондері (82 сироти) і 2 лікарні (Мондер і Вилінгдон на 55 ліжок), вчать у 3 цілоденних школах і 5 рідних школах, провадять різницю церковних річей в Едмонтоні, опікуються 6 відділами Дітей Марії і одною вівтарною дружиною.

В Едмонтоні існує Видавнича Спілка "Українські Вісті" та єпархіяльна друкарня. Видавнича Спілка видає з 1929 р. тижневик "Українські Вісті", календарі і книжки релігійного змісту. Тут виходить ще з 1945 р. двомовний місячник "Юнацтво", крайового характеру, для членства УКЮ; з 1950 р. "Католицька Акція", місячний орган ЦУКА Едмонтонської єпархії і з 1960 р. "Юкрейніен Рекорд", місячник, призначений для третього, четвертого і п'ятого покоління, які не розуміють і не говорять по-українськи, а почуваються зв'язаними зі спільнотою канадських Українців.[11]) Ченці Василіяни у Мондері провадять видавництво "Бібліотека Добрих Книжок", що видає музичні й і. твори. Стараннем БУК Едмонтонської єпархії постійно передається кожного тижня півгодинне релігійне радіомовлення українською мовою, а стараннем Єпархіяльної Управи ЛУКЖ релігійна радіопрограма щомісяця.

Із організацій Католицької Акції проявляють себе: БУК (13 Відділів і 300 членів), ЛУКЖ (40 Відділів і 2,200 членів), УКЮ (10 Відділів і 40 членів), ТУСК "Обнова" (2 Відділи, Едмонтон і Ванкувер, і 90 членів) і Місійне Т-во св. свщм. Йосафата. У Єпархії є 29 парафіяльних народніх домів і 25 заль-авдиторій. Розвиваються ще такі установи: Українське Запомогове Братство с. Николая в Канаді (6 Відділів і 337 членів), кредитівки (1 з 270 членами), вівтарні дружини (12 Відділів і 320 членів) та Діти Марії (8 Відділів і 290 членів).

Шкільному питанню, зокрема переводженню катехизації у вакаційних рідних школах, присвячено багато уваги. У шк. р. 1963/64 парафіяльними рідними школами охоплено 3,020 молоді (12 постійних рідних шкіл з 610 молоді, 80 вакаційних рідних шкіл із 2,410 молоді і 2 садочки (Едмонтон) із 57 дітьми. У 1960 р. стараннем парафії св. Юрія в Едмонтоні збудовано будинок, в якому приміщується рідна школа (200 дітвори) і постійний садочок (20 дітей). Далі, для дітвори і молоді діють дві виховно-відпочинкові оселі: вілла св. Василія в Пиджон Лейку, що її ведуть ченці Василіяни. Вона вивінувана у відповідні будинки й устаткування та в ній підчас літніх ферій перебуває около 500 дітвори і молоді. Там відбуваються літні виховні курси українознавства й релігії. Провід курсів у руках ченців Василіян і СС. Служебниць. З цієї оселі користають для своєї виховної праці теж інші організації, нпр. СУМ. Другою відпочинково-виховною оселею є Єпархіяльна оселя над озером Вобляк коло Едмонтону для молоді УКЮ, вівтарних дружин і дітей Марії. Тут у сезоні перебуває коло 100 дітей.

У єпископській резиденції приміщується музей українського народнього мистецтва, яким завідує окрема музейна секція при єпархіяльній управі ЛУКЖ. Цей музей начислює 600 експонатів, із яких вирізнюються збірки народної ноші, вишивок і господарського устаткування українських піонерів в Альберті.[12]) У тій же резиденції при-

---

[9]) Дяківську школу зорганізовано вперше у 1953 році. Тепер навчання відбувається двічі на тиждень, по дві години кожного вечора, починаючи з жовтня 1963 р. Курс тривае пів року. У програмі навчання намічено церковний спів, диригентуру, основи історії УКЦеркви та начерк організаційної схеми організацій Католицької Акції. Головною ціллю школи є підховати професійних дяків.

[10]) Музейний осередок у Мондері — це вислід довголітньої праці оо. Василіян у Канаді. Головно Василіяни-піонери привозили до Мондеру, як до свого материнського монастиря, цінні речі, які сьогодні мають музейну вартість. Так само деякі вірні віддавали до монастиря нераз вартісні "старі" або "старохрайові" речі. Однак значну та найцінішу частину експонатів сьогоднішнього мондерського музейного осередку придбав о. д-р Йосафат Жан, ЧСВВ. Ця збірка постала під час його служіння Україні в Галичині, Великій Україні, Югославії й Західній Європі.

У 1955 р. організацією та оформленням музею зайнявся о. д-р Орест Купранець, ЧСВВ. Як організатор і перший директор музею він подбав, що для музею передано окремий будинок колишньої василіянської друкарні, який за придбані ним фонди відповідно до музейних вимог модерно влаштовано. Щоб доповнити мондерську збірку, о. Купранець стягнув до Мондеру з усіх василіянських монастирів у Канаді, як теж і від деяких приватних осіб усе те, що мало музейну чи архівну вартість. Торжество відкриття та віддання музею для публичного користування відбулося дня 28-го липня 1957 р.

Збірку Мондерського музею можна поділити на кілька частин. У відділі українських рукописів і. стародруків слід згадати тільки найважливіші як: рукописне Євангеліє з 15 ст., рукописну "Цвітну Тріодь" з 15 ст., Львівський Апостол, що його видрукував у 1574 р. Іван Федорів (це перша українська друкована книжка), Острозьку Біблію з 1581 р., Акафістник з 1628 р., Книгу Євангелий з 1644 р., видану Ставропігією у Львові, Требник із 1695 р. (дві частини), виданий у Львові, Служебник із 1692 р., виданий у Вільні, Ірмолой, перший нотодрук у Східній Європі, виданий у Львові 1700 р., служебники (почаївський, унівеський і виленський, третє видання Шевченкового "Кобзаря" з 1860 р. та інші.

Окрему групу становлять чужинецькі стародруки. Згадати б кодекс Ґраціяна з 1472 р., першу латинську ілюстровану біблію з 1520 р., видану в Ліоні, різні французькі та англійські старовинні біблії, хроніку Великого Князівства Литовського і Землі Руської (по-польськи), написану Олександром Ґваніні́юсом, видану в Кракові в 1611 р., тощо. Там є теж позаяка збірка пергаменів і географічних карт із 17 і 18 сторіч, на яких є зазначена Україна.

Відділ документів є цінний цікавими пам'ятками з часів українських Визвольних Змагань (1918-23). Нумізматика заступлена різними монетами і паперовими грішми.

У групі мальовид є декілька перлин української церковної іконографії. Згадати б ікону св. Миколи і Преєв. Трійці, що походить із 14-15 ст. зі села Лінина, пов. Старий Самбір, ікону св. Миколи з 15 ст. з села Ясениця Замкова, ікону св. Анни з Преєв. Богородицею із 11-12 ст. Далі образи таких мистців як Пуссіна, Тінторетто, Бурґкуа та інші. У відділі церковних речей треба відмітити антимінси, ручний дерев'яний хрест із Волині з 17 ст., хрестики та ікони, що сягають княжих часів. Їх було знайдено підчас розкопок у Сокальщині.

Окремий відділ становлять українські народні вироби, як вишивки, килими, кераміка, писанки, різьба, народні строї тощо. Ця збірка постала за стараннем о. Купранця, який збирав поодинокі речі між нашими піонерами в Альберті, головно по буковинських колоніях. У влаштуванні цього відділу багато допомогли членки мондерського Відділу ЛУКЖ та п. Іван Семенюк, диригент церковного хору в Мондері.

(Докладніше про музейний осередок у Мондері в моїй статті "Музейний осередок у Мондері" в "Католицькій Акції", ч. 9, Едмонтон, вересень, 1954 і в статті: Father Jean's Treasure House, by Iris Allan in Family Herald, Jan. 1, 1959.)

[11]) Дивись: Єпископ Ніл у передовій "Перше число англомовної газети" в "Українських Вістях", ч. 3, Едмонтон, 18 січня 1960 р.

[12]) Цей музей постав на основі рішення П'ятого Єпархіяльного З'їзду ЛУКЖ, який відбувся 1952 р. в Едмонтоні.

міщується теж єпархіяльний архів і бібліотека. Єпархіяльна бібліотека начислює поверх 1000 томів та має окремий цінний відділ українських періодиків. Ченці Василіяни мають у своєму манастирі в Мондері бібліотеку, яка тепер зберігає унікати старокрає́вих видань. Бібліотека начислює коло 20,000 томів. У Мондері находиться теж архів чернечого Чину Василіян Канадської Провінції. Там зберігаються коресподенція (між іншим листування Слуги Божого Андрея), хроніки, рукописи та інші матеріяли, що відносяться в першій мірі до історії праці ченців Чину св. Василія Великого в Канаді. Цінною є окрема збірка, придбана о. И. Жаном ЧСВВ, яка складається з відписів документів, що зберігаються в різних архівах у Канаді та відносяться до початків організування релігійного і національного життя канадських Українців.

Михайло Островерха

ТАК БУЛО В ДАВНИНУ...

Місто Карпентрас, давня столиця Контеї, положене між ріками Родан і Дюранс, має чудову катедралю з "Жидівськими дверима". Як воно сталось із "Порта іудеорум" у цій катедралі?

Було це в чотирнадцятому столітті. Усюди Жидів переслідували, забирали усе майно, інколи й спалювали їх; така доля Жидів у той час була в усій Европі. Куди йти, куди подітись? Якось довідались, що на сході ріки Родану простягалась гостинна земля, над якою володіє Голова християн, а якого осідком тоді був Авіньйон. Жиди й добились туди. Папа, вислухавши їх, призначив для них чотири міста на поселення — Авіньйон, Карпентрас, Ковайск і Острів-над-Сорбою. Головним їх осідком став Карпентрас, "Єрусалим Півдня". І до нині є там "Рі де ля жіверіе", що було місцем, де жили колись Жиди. В цім місті було їх у 16 столітті 1.500 душ. Жидівське населення збільшувалось, зростало, а площі-простору на нові будови не було, то вони, вже тоді, подумали і стади будувати каменици угору, що сягали до 7, до 8, а то й до 10 поверхів.

Життя їх не було таке вигідне; окремі приписи були для них невигідні; але, як вони, Жиди, порівнювали свої умовини з тими, де вони були переслідувані, то самі признавали, що ці приписи були ліберальні. А було їм заборонено їсти, пити, розмовляти з християнами; не йти до християн на службу, не можна було нянькою до дітей бути; не вільно було зберігати, читати, продавати талмудичної книжки. За обов'язок було: раз на тиждень, по черзі, кожен мусів бути на проповідях Отців Францисканів, що були знавцями жидівських питань.

Але, ці обмеження, як порівняти з тим, що діялось тоді з Жидами в інших частинах Европи, — де доходило до того, що їх палили на кострищах, — то в Карпентрас був іще рай. Так, що Жиди раз на рік у синагозі заносили до Бога окрему молитву за Папу, що прийняв їх на свої землі; а це був Папа блаженний Урбан V, що прийняв Жидів у 1362 р. Молитва була така:

"Той, що дав кріпость царям, і що спас свого слугу Давида від меча злого, Той, що вдержує князів і робить їх сяйливими як зорі на небесному зводі, Той піднесе збільшить прославить на висотах нашого суверена і Святішого Отця Папу.

"Наш Бог Бог живий і Цар вічний, пішле йому полки ангелів, щоб його зберігали, захороняли і обороняли від усяких терпінь і противностей.

"Наш Бог, Бог правдивий і Цар вічний, скріпить його трон, прославить його царство, продовжить його дні і роки, щоб усюди можна кликати, в кожному місці й оселі: Хай живе наш Монарх і Святіший Отець Папа, на завжди."

Гетта в Карпентрас сьогодні вже нема; є лиш синагога, збудована в 1367 р., найстарша синагога у Франції.

А щодо "Дверей Жидів" у катедралі в Карпентрас, то ця назва прийшла з того, що Жиди з вдячности до цієї гостинної для них місцевости, зробили між собою складку й ці головні двері до катедралі, що тоді її будували, — зафундували.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ОД НИНІ НАША УКРАЇНА ВІЛЬНОЮ

По всім сплюндрованім ворогом і зруйнованім війною просторі Української Землі лунають могутні кличі, що ми стали самостійною, ні від кого незалежною державою. Горіючий смолоскип волі розганяє темряву народньої ночі. Хоч і січень, то тепло смолоскипу волі загріває зболілі й холодні серця дотеперішніх невольників. Розтоплюються кайдани неволі. Ті, що ще вчора не вірили в можливість волі, сьогодні бачать її дійсністю, яка їх стихійно поривае у вир всенародньої боротьби за краще завтра свого рідного народу!

Звуки Святософійських дзвонів так могутньо звіщають дивную новину, що їх гомін несеться по всій Україні та долітає до найдальших її закутків. Безчисленні загони українських бійців, що досі боролись у чужих рядах, спішать у Золотоверхий, щоб тут стати у ряди української народньої армії, яка боронитиме щойно проголошеного народнього бажання: "Однині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу".

З усіх-усюдів народні маси простують у свою Столицю, щоб бути свідком оцієї історичної події, що її Київ переживав іще за часів Великого Богдана. Самі собі не вірять, що це справді можливе, бо один одного питає: Чи справді постала Україна? А що це вона таке? А тут у Золотоверхому вони чують: Це ти, — Народе Український — Україна! — Такий був січень 1918 року на Рідній Землі!

Ще не затих могутній гомін Святософійських дзвонів, коли вже зловіщо загули ворожі дула й ворожі лави наче сарана почали наступати на Матір українських городів — Київ. І знову дивне диво: їм назустріч ідуть не провідники та старшини народу з регулярною армією, але невеличке число юнацьких ентузіястів, що поставили народнє добро понад власне життя. Вони свідомі важливости хвилини. Їхнім бажанням є стати українськими Термопільцями, щоб стати гідним зразком наслідування на всі часи. Вони у своїй юнацькій чесності й запалі воліють згинути за свою Батьківщину на відкритому полі бою, ніж нести безприкладний сором тодішніх непередрішенців, сьогоднішніх кон'юнктурників і сценічних героїв. Наші Крутянські геройські юнаки — це безсмертний приклад великої, несплямленої й безкорисної любови Рідної Землі! Батьківщина в потребі і вона нас кличе помогти їй! — Це клич геройських юнаків із-під Крут, за яких зразком пішли юнаки: Карпатської Січі,

І знову заістять Святософійські дзвони волю України!

УПА та Дивізії "Галичина". Це був січень 1918 року на Українській Землі!

І знов лунають могутні Святософійські дзвони та вістять усій Україні, що: "Однині воєдино зливаються одірвані одна від одної частини єдиної України, Західньо-Українська Народня Республіка (Галичина, Буковина та Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна". Увесь народ радіє, що досі ворогом розділені частини України своєю волею об'єднуються в одну велику державу. Такий був січень 1919 року в Україні!

Січень 1965 року в Україні! Замість Святософійських дзвонів бряжкотять невольницькі кайдани, яким супроводить всенародній стогін і ридання Української Матері! Сьогодні ввесь Український Народ не тільки "злитий воєдино", але "воєдино" закований... У Золотоверхий спішать не лави українських бійців і маси українського люду, над якими майоріє синьо-жовтий прапор волі, але ворожі полчища новітнього фараона, червоність прапору якого насичена народньою кров'ю, що стікає з ран українського поневоленого народу! Чуємо ми, ми, що живемо поза Україною, брязкіт кайдан і стогін болю від народніх кривавих ран? Виховуємо наших майбутніх крутянських героїв? Готові ми до наступного "Однині Україна самостійною та зливається воєдино!"?

Який буде наступний січень і що він принесе нашому Народові?

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ВІСІМНАДЦЯТИЙ

Любий Юсте!

В останніх тижнях смуток, гіркість і малощо не розпука опанували моє серце. Ніколи досі не траплялося мені думати, що смерть може бути предметом наших мрій. Ніколи досі не зловив я себе на покусі мислення, що самогубство може бути іноді порятунком... Я завжди був самітньою людиною. Мабуть саме тому любив я Руту так безконечно щиро. Але тепер мені здається, наче б я тільки тепер пізнав справжню самітність. Тепер коли Він мене звів! Починаю говорити наче Юда. І знаю, що це неправда. Він не зводить. Він навіть не вмів би звести. Це ми зводимо себе, по своєму розуміючи Його слова. Що ж Він мені тоді сказав? Візьми мій хрест — а я візьму твій... Ні словом не згадав про Руту. Це тільки мені здавалося, що мій хрест це та недуга, а Його хрест — турботи з нашими хаберім. Справжній глузд Його слів лежить десь глибше, далеко глибше... Минуло три роки від пори, коли я побачив Його вперше, там, над Йорданом. Мені здавалося, що продовж того часу я проглянув Його наскрізь. Яка омана! На ділі ж я не знаю, хто Він такий! Недавно сказав, що є Початком... Для мене Він стався явним початком. Але початком чого? Маю сорок років, я не є хлопцем. Добивсь знання і значення. Кажуть люди, що вмію творити найкращі гаггади.*) Знайшов я, можна б сказати, свій шлях, яким треба було б спокійно мандрувати аж до смерти. Звичайно так живуть люди. Але в моєму житті ця недуга перевернула все докореня. Недуга і Він. Це був початок чогось нового. Я перестав писати гаггади. Це не є ознакою, що вже не вмію або не можу їх писати. Навпаки! Відчуваю наче наказ, щоб знов їх писати. Але я боронюся перед цим. Не хочу цього... Бо мої гаггади поставали досі без болю, без зусилля, в радісному бажанні служити таким чином Усевишньому. Тепер знаю — це скінчилося. Те, що я тепер писав би, було б знакуванням не на воску, а просто на обнаженому серці. Мушу писати і боюся цього писання. Слухай, Юсте, починаю відкривати те, чого Він домагався від мене... Я мав правду! Це було сільце. Він хотів, щоб я писав гаггаду про Нього. Сам Він не вміє її написати. Може не хоче? Але Він захотів, щоб якраз я стався Його струментом. І саме це мало бути тим Його хрестом. Я уявляв собі, що маю Його боронити, рятувати Його... Але Він цього зовсім не хоче. Наражує себе. Хто зна, може свідомо шукає смерти? Проте повелів мені писати гаггаду про себе. Тепер це знаю з цілою певністю. Він цього хотів. І тому не вилікував Рути. Знав добре про її недугу. Читав розпуку з моїх очей. Знав хвилину її скону. Може... може навіть плакав над нею, як плакав над гробом Лазаря. Але не сповнив мого бажання. Дозволив Руті вмерти. І не воскресив її. Ах, Він не є милосердним для своїх! І для себе також... Його чуда існують для чужих. Юда правду має, коли каже, що його ошукали. Він же ж пішов за ним у вірі, що це буде його Вчитель, його Цар, його Месія. На ділі ж Він є Месією тих, що Його відкидають? А ті, що пішли Його слідами, мають ділити Його долю. Бо Він мабуть є Месією... але іншим, не таким, Якого ми очікували. Знов ми розчарувались... Життя є суцільним розчаруванням. І якраз Він велів мені писати гаггаду про себе. Чому якраз мені? Якраз мені? Я ж чоловік боязливий — признаюся до цього... Вмію жити поміж речами знаними, простими, освяченими традицією. Гаггада про Нього була б запереченням того всього! Хто б її написав, мусів би станути до боротьби з кожним. Гаггада про Нього була б згіршенням... Можна здобути розголос, пишучи про все інше, тільки не про Нього! Я людина спокійна. Ненавиджу сварок. Я готов сто разів уступити, щоб опором не створювати собі ворогів. Гаггада про Нього звернула б усіх проти мене... Всі сталися би моїми ворогами. Не хочу цього, не хочу! Чому Він мене наглядів? Навіщо я Його відвідував? Сказав тоді: "Ти недалеко від царства..." А я зразу відчув, що це неначе визначення моєї майбутньої праці. Пощо я ходив до Нього? Може Рута була б одужала? Звичайно люди не тратять найлюбіших істот. Та ж кожний має на світі якусь потіху... Я не маю жодної! Жодної! Жодної! Вміння творити гаггади! Воно уподібнилось до рани на долоні. Що це значить, Юсте, що я написав: "рана на долоні?" Добре знаю, хто має пробиту долоню. Відчуваю дрижаки... Навіщо я це написав? Як докладно сповняються всі Його Слова. Сказав: "Даю тобі свій хрест..." Маю пробиту долоню до тієї Його гаггади, немов засуджений до шибениці хреста...

*) = притчі, науки.

Наталена Королева

МАВРСЬКІ СТРУНИ*)

— Коли 14 квітня 1701 року, на еспанський престол вступив перший Бурбон, Феліпе V — почала своє оповідання пані Баттістіні, — здавалося, що з глибини віків повіяло духом Феліпе II.

Еспанський нарід, із недовір'ям приймяв цього французького принца, внука тиранського Людовіка XIV, сподіваючись, що новий король схоче офранцужити Еспанію. Франція завжди вважала Еспанію за край дикий та некультурний, тому, що ані світоглядом ані звичаями Еспанія не була подібна до неї. Коли від численних переможних воєн, Франція вважала себе за особливо міцну та певну, то не хотіла бачити, що ті війни зруйнували й виснажили її нарід. Еспанія сподівалася, що й за Піренеями Франція схоче панувати так, як у себе дома. Та сталася цілком несподівана річ. Новий король мов одідичив похмуру меланхолійну вдачу Феліпе II. Король був тяжко хворий. Марно лікарі намагалися перемогти його, межуючу з розпаччю меланхолію. Феліпе V перебував у стані тяжкої апатії. То й порішено перевезти його до найкращого кутка Еспанії — до Гранади.

Але і це не помогло. Король, якби не бачив чарівної краси природи, ані, створеного людською рукою, мистецтва казкового палацу, великого, як ціле місто заховане в чарівних садах. Король замкнувся в своїх покоях. І двір нудився, як у часі врочистих пойнять. Але більше за всіх нудився вісімнадцятилітній королівський паж, маркіз де Аляркон. Тільки й було юнакові розваги, що виїхати на лови зі соколом.

Але урвалось і це. Королева заборонила йому відлучатися від двору. Молодий паж дуже гарно грав на лютні. А король, єдине ще в музиці знаходив розвагу й любив слухати гру маркіза де Аляркон.

У навечір'я св. апостолів Филипа й Якова, день особливо якось догорав, як жевріюче вугілля, розсипане по верхів'ях Сієрри Невади.

Гранада є якби смарагдом оправленим у перли.

Згадав юнак маврську приказку й, зідхаючи подумав: як радо проміняв би він смарагд Гранадських садів і перли снігових верхів Сієрри Невади за першу-ліпшу, повну живого життя — площу чи вулицю Севіллі...

Підкинув угору свого сокола, що саме держав його на руці:

— Втішайся хоч ти волею! — кинув птахові навздогін.

Сокіл піднявся кругами в зеленаве небо, зачеркуючи їх щораз то ширші. І раптом упав додолу, десь над "Вежею Інфант". Цей куток палацу не відновлювали перед приїздом короля. Вежа ця була обкутана завоєм сумної легенди. У мавританських часах, до неї були замкнені три принцеси, доньки Гранадського еміра. Тому й називається вона "Вежа Інфант". Замкнув їх там батько тому, що астрологи прочитали в зорях, що вни всі три стануть християнками.

— Це ясний відгук легенди про св. Варвару! — вставив своє слово дон Сальваторе, якому товариство святих доповнювало реальний світ живих людей. — Тільки там, дівчина, очевидно символ душі, замкнена до вежі, якою треба розуміти — тіло. А тут троє дівчат замкнено в єдину вежу — віру.

— І принцеси стали християнками? — забігав наперед дон Торе, як дитина, якій розказують цікаву казку.

— Тільки дві, милий отче парох. — продовжала оповідання пані Баттістіні. — Наймолодша Зорогаїда на ймення, не втекла зі сестрами, хоч у втечі допомагали їм три лицарі-християни, полонені емірові. Зорогаїда вагалася між коханням і ніжністю до батька. Була вона наймолодша, найулюбленіша й не могла, своєю втечею, завдати своєму батькові болючої рани. Залишилась. Навіть сама забажала не виходити більше зі своєї вежі аж до смерти. Ніхто, крім батька, улюбленої служниці і старої пістуни — її ніколи не бачив. Але люди чули її голос, коли вона співала сумних пісень.

Кажуть, що навіть після її смерти, тихими ночами лунають сумні пісні з Альгамбрських садів. Маврійка оплакує своє промарноване життя, не наповнене ні добрими, ні злими вчинками...

Саме на цю Зорогаїдину вежу спустився Аляркінів сокіл.

Паж обійшов вежу. З одного боку стрімка скеля стоїть стіною. Підступив із другого боку — побачив сад повний троянд, зразково виплеканих пильною рукою. До дверей доріжка веде. Біля входу мале слухове віконце, а в ньому гвоздики цвітуть — усміхаються, як свіжі дівочі уста. Головками кивають, ніби говорять:

— Добре трапив єси, юначе! Саме тут чекає на тебе твоя доля.

Кликав-гукав свого сокола паж, але замість нього, у віконці з'явилося личко молоденької красуні...

Від того часу — вже більше не нудьгував молодий Аляркон.

Ходив на довгі прогулянки, не дивлячись на приказі й заборони королеви. Ходив без сокола. Бо на ці лови йому більше потрібна була лютня, як сокіл.

Але не легке було полювання, бо не сама жила у вежі молоденька Хасінта, а зі старою панною-тіткою, Есперансою на ймення.

Донья Есперанса була дозоркинею Альгамбри. Цей її привілей належав її родові "по вічні часи". А з того роду залишились тільки вона та її племінниця Хасінта. На житло своє вибрала

*) 11-ий розділ із недрукованої повісти.

собі дозоркиня — Вежу Інфант. А що вона мала також право вирішувати: поправляти чи не поправляти свою вежу, тож рішила, що перед приїздом короля не буде нічого поправляти. Як колишній гранадський емір, донья-Есперанса хотіла зберегти свою Хаціянту від світських спокус, бо дівчина вже переступила свою п'ятнадцяту весну. Донья Есперанса боялася, щоб не побачили її прихованого скарбу малярі й різьбарі. Хто ж, як не вони, найбільші мистці, могли б запаморочити голову молоденькій красуні? Донья Есперанса була дуже побожна. Був місяць травень, коли в церкві відправлялися Служби Божі до Пречистої Діви Марії. Хасінту посилала вона до церкви на ранню Службу Божу, коли ще сплять молоді паничі та двірські люди. Сама ж ходила на вечірні травневі Богослужби. Бо хто може потребувати дозоркиню вечором? Ото ж вечором, молоденька Хасінта та паж Аляркон — мали найдогідніший час. Але не опам'ятались молодята, як серед травневих чарів налетіла на них громовиця.

Без попереджень, без приготувань, раптом — королівський двір вирушив до Мадриду. Шепотілось між дворянами, що король хоче зректися трону. Чимало дворян журилося цим. Не тому, щоб так дуже за тим королем побивалися, але ніхто не мав охоти міняти чарівні Альгамбрські сади на мадридську спеку і переживати всі неприємні наслідки, які напевно прийдуть із переміною влади.

— Повернулися часи Феліпа II — зідхали дворяни й не могли собі нічого порадити.

Але найбільша туга впала на донью Есперансу. Як королівський двір виїхав із Альгамбри, то немов неміч короля перейшла на Хасінту. Засумувало дівчатко, захмарилось. Не спить, не їсть, не п'є... Вдень плаче, віконцем у садок виглядає. Уночі, як та сновида — садами блукає. Мала повну свободу — могла цілою Альгамброю проходжуватись.

Якось так блукаючи поночі, Хасінта сіла біля водограю, що з глибокої криниці криштальною свічкою вирвався вгору, розбивався на дрібненькі краплини та співав журно й тихо. Слухала Хасінта, як вода, немов сестра рідна їй відповідає, свої сльози з її сльозами мішає. Дівчина так задумалася, що й не зчулася, як травневий місяць у повні ясній, саме над нею станув, своїм срібним обличчям до дзеркала водного заглядав.

Хасінтине серце такий жаль стис, що вона впала головою на цямриння, а сльози дрібним дощиком закапали до водограю.

Видно, палкі були ці сльози дівочі. Бо вода в басейні закаламутилась, закипіла. Стільки часу минуло, аж два тижні! — а від юного пажа не прийшли ані вістка, ані листочок, — ба! — ані ніяка чутка!

Виплакалась дівчина — піднесла голову. А перед нею, замість водограю, що криницею його називали — справжня глибочезна криниця. І не криниця, а прірва!

Розявила прірва пащу, а з неї в'ється вгору — кадильним димом звивається — легка пара.

Перед Хасінтою стоїть жіноча постать — прозора, легенька. Одежа на ній мавританська, вся всипана перлами й самоцвітами. У руках тримає мавританську лютню срібну, "ліндарохою" звану. Немов тихий вітрець-повівяк на дівчину, так ласкаво й ніжно невірна до неї озвалась:

— Не плач, не журися, дівчатко молодесеньке! Вже кінець твоєму горю. Знайдеш бо щастя своє, що соколом до тебе впало. Здійми тільки з мене закляття, а я поможу тобі.

Мовчить Хасінта, якби забула всі людські слова. Сама не знає: чи з переляку так остовпіла, чи від здивування, що побачила диво-чари, про які люди розповідали.

А Сарацинка до неї:

— Коли ти зробила перший крок задалеко, то не відступай, як зробила це я — Зорагаїда, коли сестри мої і щастя знайшли, і життя пізнали. Я ж тільки до заклятої криниці потрапила! І не знати скільки в ній пробула б, коли б ти не прийшла. Тільки бо дівчина чиста, закохана вірно, може у повні травневого місяця — чари з мене зняти. Візьми води в руку, прокажи святі слова, охрести мене нехрещену, як долею мені судилось! Визволи мою душу, що хоч злого зробити не хотіла, але також на ніякий добрий учинок не відважилась, як квітка придорожня — перецвіло марно моє життя...

Хасінта, тремтливою рукою, зачерпнула води з басейну, покропила Зорагаїду й назвала невірну Марією де льос Міляґрос — чудесною Марією.

Тінь-привид усміхнулася радісно й піднеслася над водограєм вище й вище та розтанула в небі, що спалахнуло ранішнім рум'янцем. А на Хасінту, дрібними бризками — впала прозора роса.

Коли дівчина вступила до кухні, тітка Есперанса приготовляла снідання. Саме, останнє яєчко розбивала на "тортіллю"-яєшню. Але, глянувши на племінницю — мало яєшні не випустила з рук.

— Мати Божа! Змилуйся над нами! Де ж це тебе, дитино, літньої ночі градом обсипало? Та ж ночами граду не буває! — І діткнулась до чорних Хасінтиних кос, що виглядали, якби посивіли. Хотіла струснути крижані кульки, що обсипали дівчину.

Діткнулась — і відступила.

Із кожної згибки Хасінтиної одежі, так як і з волосся, з легеньким шелестом — посипались на камінні плити долівки — діяманти і перли.

Де ж уже там снідати?

На кухонній плиті чадить на вугілля спалена яєшня. А тітка з племінницею — мов у бовдурі позамінялись. У чорному димі посідали одна про одної і нічого довкола себе не бачать, не чують, крім доброї пригорщі самоцвітів, що лежать на столі у двох купках.

Хасінта розказала все тітці. І про молодого маркіза де Аляркона нічого не затаїла. Але панна дозоркиня так духово збентежилась, що й не в думці було їй гніватися на племінницю за пажа. Обиди, одначе, не вірять собі: чи ж би таки не примарилось дівчині, що може, у холодку вогрою — здрімнулась? Але самоцвіти, в промінях ранкового сонця — виблискують!

Дійсні вони? Не привид?

— Тіточко люба, ходім мерщій у сад!

— Та по що вже там ходити? — тільки рукою махнула тітка. Однак, таки пішли.

Коли підійшли до фонтанни, там, на цямринні, мов жива, срібна — лежить жіноча рука. В пучках струн чимало залишилось...

При цих словах, пані Баттістіні, отця пароха — немов пружиною підкинуло. Зірвався вихором і з невідповідною, ані його вікові, ані його станові — прудкістю, майнув рясою і зник у дверях сонного дому.

За хвилину, знову чорним крилом майнула ряса. А на столі лежала срібна рука, величиною справжньої жіночої руки. У світлі, тепер засвічених канделябрів, поблискувало старе срібло, шляхетно-тьм'яне, стемніле від часу.

В пучках блищало кілька коротких срібних дротинок, подібних на струни, хоч положення срібних пальців було таке, як при тримані пера.

— В нашій садибі, у Равельо, знайшли, коли нову криницю копали — промовила донна Кандіда, вказуючи на срібну руку.

— Багато було про неї здогадів. Довго там іще копали. Перекопали так, якби кертиця пройшла! Гадали: скарб знайшли...

— І кожен раз, коли я хотів передати цю ручку Неапольському музеєві — перервав сестрине пояснення отець парох, немов мене ця ручка за рясу держала. Якби говорила: куди ж мене, чоловіче, передаєш, не знаючи ані звідкіля я, ані чия я? І я ждав. Сказано бо: "немає темного, щоб явним не стало". — І от, дякувати Богові і слава Христові! — виявилось!

І впився поглядом блискучих очей у паню Баттістіні.

— Кажуть, що струни, які тримала ручка не були срібні, але правдиві — продовжувала оповідачка. — І багато людей вірить, що ті правдиві струни потрапили на скрипку Паганіні — "чародія музики", що переміг чаром своєї гри всі народи світу.

— Крім одного! — усміхнувся Ваттістіні. — У Празі, в "землі музикантів" — Паганіні був визнаний за неука.*) І свистали йому голосніше за його скрипку-Кремону.**)

— Може про струни Паганінієвої скрипки, це легенда — поклала свою руку на срібну ручку дружина славного співака. — Але перед приятелями можу признатись, що мені здається ніби ті струни звучать у співі мого Маттія. Якою ж дорогою дістались ручка й струни до Італії — вгадати не тяжко. Привезла її сюди родина де Аляркон, за часів неапольського віцекороля Медінаселі.

———

*) Історичний факт, Паганіні був висвистаний у Празі.

**) Кремона в Італії, де виробляли найкращі скрипки майстри: Аматі, Гарцеті і Страдіваріус.

Оповідання було збочило від своєї теми, але знову потрапило до свого річища.

— Паж де Аляркон таки подружився зі своєю Хасінтою. Певно це вже є в нашому роді, що спів чарує нас — всміхнулась пані Баттістіні, що сама була з роду де Аляркон.

— Хасінта, що перша доторкнулась тих Мавританських струн — стала славною співачкою. Мала не тільки винятково гарний голос, але й дар складати чудові пісні. Стародавні перекази говорять, що Зорогаїда не випадково з'явилась Хасінті. Бо третій лицар, що допомагав двом своїм побратимам — утік із мавританської неволі, але сам вернувся додому, без нареченої, а був із роду де Аляркон. Що сила Хасінтиного співу була справді магічна, про це свідчить кінець легенди.

Феліпе V так далеко піддався своїй хворобі, що сам себе признав за мертвого. Звелів покласти себе в труну й відправити похорон. Здавалося, не було вже рятунку для нього, ні жадної надії на його видужання. І саме цю хвилину вибрав юний паж, щоб випросити собі допомогу в королеви. Бо, звісно, Аляркони ані слухати не хотіли, щоб член їхнього роду подружився з племінницею доглядачки Альгамбри.

Юнак запевнив королеву, що Хасінтин спів може привернути королеві не тільки здоров'я, але й розум і охоту до життя.

Дівчина вступила до королівського палацу.

— Або милий уже неживий, або вмерло його кохання — думала Хасінта, коли навіть у Мадриді не знайшов хвилинки, щоб побачитись зі мною.

А паж, тимчасом, тужив за своєю милою, приглядався їй з-поза своїх чорних і жалібних, різнородних замаскувань. Бажав він переконатись у вірності дівчини. Бо й вона змінилася. Не була вона звичайною незнаною дівчиною, а славною, на цілу Еспанію, — співачкою. Співала вона про біль утраченого кохання. Вплітала в гірлянди звуків згадки про своє втрачене щастя, про красу Альгамбри, її садів, про співи й водограїв, що їх не може забути правовірна магометанка навіть у Магометовому раю. І, раптом, урвала свій спів Хасінта, бо зчинився великий гамір. Співачка була за важкою оксамитовою заслоною й не могла бачити, що діялось по той бік заслони, де стояла труна з Феліпом V. А король, що мав себе за мертвого, підвівся в труні і вийшов із неї. Відчув, що життя є найціннішим скарбом даним людині. Залежить тільки: що зробить людина з цим скарбом. І покинула Феліпа V його неміч, що межувала з божевіллям.

Оповідачка замовкла. Мовчали слухачі. Тільки злегка потріскували гноти свічок, раз-у-раз порушувані нічними метеликами, що падали на них, спаливши свої крила.

— Як же чарівно мусіла співати та красуня-співачка — озвалась донна Кандіда, — коли її спів збудив до життя того, що сам себе вважав за мертвого!

— І, як скоро забули про неї! — з ноткою суму в голосі промовив Баттістіні.

— Зрештою, це для нас усіх людей є сумне...

Доки ми в силі, нам плещуть, кланяються, як ідолові. Тріюмфатори-ефемериди ми: кружляємо у відблисках слави зрадливої, доки не спаляться наші крила, що підносять нас понад щоденне життя, понад хмаги темні! Тоді, як ці метелики, попадаємо в безповоротне забуття. І, коли б хто з побожних людей натрапив на наше ім'я, хоч би на сторінках часописів, не міг би собі уявити: чим були ми для своєї доби, яким вогнем палали, яке полум'я запалювали ми в інших!..

Несподівано, немов рятуючи потопаючого, Баттістіні вхопив Естреллітину руку й поклав її на срібні струни.

— Карме! — назвав дівчину неаполькою формою наймення Кармен. — Ось доля вказує вам ваш шлях! Не слухайте тих, хто буде переможляти вас іти на сцену! Пригадуєте, коли ми познайомились у Петербурзі? Де ви з такими великими успіхами випробовували свої сили на сцені? Ви мене зацікавили тоді. Якось я зайшов до вас і чув, як ви співали. Добру хвилину я слухав вас, непомічений вами. І мене здивувало, що з вашим голосом, так прекрасно вишколеним, ви не пішли до опери, а вибрали драму. Ви, сидячи коло піяніна, жартівливо розповідали мені, — перед вами була партитура "Ернані", пам'ятаю це, — що вам подобається співати для себе, уявляючи собі інші персонажі як ті, що їх зображає опера. І тоді сказав я вам, що ви маєте всі дані, щоб стати письменницею. Що це ваш поклик, дарма, що ви обдаровані всім, щоб стати славною співачкою чи драматичною артисткою. Але ви більше навіть за це! Бо ви самі є автором, що може творити живі картини, а не тільки перевтілювати — створені іншими! Отже, нині повторяю вам це. І, коли досягнете своєї мети, згадайте, що був співак Баттістіні, що перший указав вам шлях! Сцена — це Молох, що вип'є сили, душу, кров — і кине в забуття свою жертву!.. Письменництво ж — дає тривале життя!..

Підвівся і почав широким кроком ходити по терасі.

А перед Естреллітиними очами виплив образ перської казочниці...

Починає вона свою кар'єру з дитячих років, провожаючи свою сліпу й стару вітельку-казочницю. В розквіті своїх сил складає і співає їй свої пісні, набирає вражень, вчиться у життя. І тільки в старшому віці сама стає казочницею...

Сива, непоказна — проходиться вона містами й селами... Немає для неї меж просторів, минулого. Вона пряде барвисту пряжу своїх думок, уяв, мрій... Переплітає їх із тим, що пережила сама... Ткає пестрий килим, на якому відпочивають духом струджені, знаходять потіху зажурені, а сумні — радість.

Повними пригорщами роздає вона радість, потіху, забуття болів життя. Скарби її — ніколи не вичерпуються, бо чим більше роздає їх, тим більше їх прибуває. А її власна радість не може ні зів'янути, ні перецвісти...

Бути такою казочницею!

Казочницею, яку кличуть до теремів, де нерухомо-байдужим життям живуть жінки, що продали свою волю, свободу, ініціятиву — за сумне "благо": бути збезчещеною, не здобувати власною працею — своє власне й вільне життя!*)

У селах, казочниця розповідає людям, замореним нелюбою, тяжкою працею, про працю радісну, вільну, яку можна любити...**)

На базарах, по майданах міст говорить тим, що тільки у грошах бачать щастя і мету свого життя, проповідує, що немає ніякої ціни-вартости все те, що можна купити за гроші...

Чи ж би їй, Естреллі, судилася ця прекрасна доля казочниці?

Мавpські струни відозвались у її серці. Може був це голос тієї мавpської крови, що дала їй мавpська Кордоба, як спадщину по далекій прапра-пра-бабусі Хадиджі,***) матері першого Лясерда, Альфонса Лясерда, що ним почався Естреллітин рід...

———

*) В еспанських мавpів, за свідоцтвами їхніх письменників, істориків та літописців, — жінки, що хотіли вчитися мудрости або присвятитися мистецтву, могли бути вільними, не носити заслон лиця, але не могли виходити заміж. Їх поважали нарівні з ученими мужами.

**) У перських селах, у давніх часах — селяни працювали переважно не на власних землях, бо такої не мали, а на панській, яку віднаймали за гроші і мусіли також давати з неї частину збору власникам.

***) Прамати роду Лясерда була Мавpкою і називалася Хадиджа. Одні автори виводять цей рід із Гранади, другі з Кордоби. Останнє припущення правдоподібніше, бо цей рід має додаток у прізвищі "де Кордова", що не було б навіть логічне, коли б Хадиджа походила з Гранади.

Всі примітки письменниці.

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокольоровими ілюстраціями - деревориттями мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу

у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ Й РЕЦЕНЗІЇ

БОГОСЛОВІЯ. Том XXI-XXIV, Річник 1943-1963, Кн. 1-4, видає Українське Богословське Наукове Товариство, Рим, 1963.

По двадцятьрічній перерві появилося перше видання — як продовження львівського "Богословія", що його започаткував і видавав ВПреосв. Митрополит Йосиф Сліпий. Число, зредаговане о. д-ром Іваном Хомою, приносить низку статтей на богословські теми та з церковної історії України, вибрані питання, огляди й оцінки, всячину, хроніку, тощо. Журнал цікавий не тільки для науковців, але для кожного культурного читача.

СХІДНІ ЦЕРКВИ. прот. М. Коржан. (Відбитка з журналу "Український Самостійник" чч. 82-85, 1964), Мюнхен, 1964, ст. 24.

З приємністю треба повітати це видання, яке своїм підходом і обрібкою матеріялу являється позитивним явищем у нашій літературі, що вийшла з-під пера українського православного духовника. Використана багата література, католицька й некатолицька, вказує на те, що автор завдав собі доволі багато труду, щоби подати свої міркування об'єктивно та спертi на основі документів, а не тільки на почуваннях, як це багато інших робить.

ПІСНЯ СЕРЦЯ, Олександер Де, Накладом В-ва "Чайка", Лондон, 1964, стор. 164.

Збірка поезій. Перша частина в українській мові, а друга в англійській, у якій дає теж приклади чи переспіви деяких українських поетичних чи пісенних творів.

UKRAINE-RUS AND WESTERN EUROPE IN 10th-13th CENTURIES, Natalia Polonska-Wasylenko, Published by the Association of Ukrainians in Great Britain, London, 1964.

В одному з найближчих чисел подамо обширнішу рецензію твору.

Early Ukrainian Settlements in Canada, 1895-1900; Dr. Josef Oleskow's role in the settlement of the Canadian Northwest, by Vladimir J. Kaye. Foreword by George W. Simpson: University of Toronto Press. 420 pages.

Нещодавно появилася в розпродажі публікація про початки українського поселення в Канаді. Її видало Юніверситі оф Торонто Прес, відоме видавництво наукових праць. Кошти видання покрили три українські відділи Канадського Легіону, саме: Торонто, Гемилтон і Ст. Катеринс. Титул праці в українському перекладі такий: Ранні українські поселення в Канаді, 1895-1900; роля д-ра Йосифа Олеськова в поселенні Північного Заходу Канади.

Автором є д-р Володимир Кисілевський, проф. Оттавського університету і кол. зв'язковий Міністерства Громадянства й Імігрції з канадськими "етнічними" групами, який довгі роки досліджував

Дост. міністрові Іванові Яремові вручають книжку д-ра В. Кисілевського

історію цих груп із соціо-історичної точки зору. Від трьох років він присвятив усю свою увагу дослідженню раннього поселення галицьких Українців у Канаді і в тій цілі простудіював численні документи, що зберігаються в архівах федерального уряду в Оттаві. В той спосіб він відкрив невідомі матеріяли, які кинули нове світло на початки українського поселення в Канаді. Придержуючися строго наукової методи автор виказав яку роль відограв д-р Олеськів у плянovому поселенню галицьких імігрантів на вільних землях у Канаді. При тому, тут і там, є згадки про о. Нестора Дмитрова, якого можна поставити поруч Й. Олеськова і назвати обидвох провідниками перших українських поселенців у Канаді.

Дотепер появилися були декільки публікацій про українське поселення в Канаді (у формі коротших чи довших праць, або спомнінів піонерів), які в більшості є суб'єктивними причинками, що інколи суперничають із собою.

Проф. Кисілевський у своїй праці подав факти і підтвердив їх цифрами, подаючи від себе тільки пояснення, омиваючи довгого й зайвого говорення. Впродовж цілої праці він старався бути об'єктивним і придержувався засади, що найкраще дати змогу документам говорити самим за себе.

Опублікована книжка має 420 сторінок друку. Вона в основному складається з двох частин. У першій, що має титул: Д-р Йосиф Олеськів (сторінки 3-131), автор подає документальну історію української імігрції в 1895-1900 рр., що носила на собі п'ятно печаливости Й. Олеськова. У другій частині, п. з. Українські поселення в Західній Канаді (стор. 135-376) говориться про українські групові поселення в Західній Канаді в округах: Стюартбірн, Давфин, Плезант Говм, Стратклер і Шол Лейк у Манітобі, Йорктон і Ростерн у Саскачевані та Една-Стар в Альберті. Немов третю частину становлять біографічні відомості (стор. 377-394) про людей, про їхню мова в цій книзі. Цю історично-соціологічну працю закінчує селекційна бібліографія предмету і два показники-індекси: прізвищ і назв місцевостей.

Чим відзначається праця д-ра Кисілевського? Її головною прикметою є оригінальність і новість по-

рушеного матеріялу. Ця оригінальність і новість проявляється в таких моментах, щоб тільки вказати на деякі:

1. Було прийнято, що початок українського поселення в Канаді починається з приїздом Небилівської групи. Одначе тепер ясно, що ця група і ті, які прибули під їх впливом до Канади, позначувалися прикметами приналежности й індивідуальних старань. Д-р Олеськів повів був акцію плянового поселення і в тій цілі відбув поїздку до Канади. Він був упродовж 5 років у безпосередніх зв'язках з урядовими імміграційними колами в Оттаві.

2. Під впливом книжечки Й. Олеськова та його писань у тогочасній пресі відвернуто масовий виїзд Галичан до Бразилії, чим урятовано від очевидної загибелі велике число нещасливців, які в заокеанських країнах шукали порятунку й матеріяльного забезпечення для себе і своїх родин.

3. Було переконання, що за океан їхав найбідніший і найменш освічений галицький елемент. Праця нашого вченого з Оттави виказала, що між імігрантами, яких спрямовував до Канади Олеськів, були матеріяльно незле ситуовані селяни, деякі з них представники української зубожілої шляхти. Це був національно свідомий елемент. Його відсутність відчували дуже в Галичині, що наглядно бачимо зі збереженого рукопису споминів о. Івана Озаркевича, кол. посла до Державної Ради і до Крайового Сойму, п. з. Письма до друга (Ці спомини я бачив у 1955 р. в іміх. Ів. Озаркевича в Торонті — Б. К.). Там він в одному місці говорить таке: "...Від кількох літ, що другий-третий день вертається число часопису з'дописною по-німецьки "Зворот, виїхав до Бразилії, або Канади". Від 1895 р., т. зв. від страшної еміґраційної горячки до сьогодні відпало "Свободі" (т. зй. газеті, що виходила у Львові в рр. -897-1939 — Б. К.) напевно не менше як 80% давніх передплатників. Коли питається редактора, що то були за люди, то він вам скаже, що підпора народнього руху, стовпи народньої організації. По їх виїзді в громаді нема газети, читальня упала, а при виборах вперше схрунили. Починай роботу наново, виховуй нових селян-патріотів на те, щоб нужда, а ще більше переслідування вигайди їх у чужину."

4. Нова праця відкриває теж іншу сторінку діяльности д-ра Олеськова, саме його доцінювання ваги й потреби рідного духовенства для галицьких поселенців. На це вказує його кореспонденція з провідними Канадцями у справі спровадження до Канади о. Остапа Нижанковського, який хотів тут душпастирювати. Треба припускати, що д-р Олеськів не він цих старань "на власну руку", а тільки зв'язався з тогочасною ерархією. В той час на Галицькому митрополичому престолі був митр. Сильвестер Сембратович (1885-1898). На жаль, дійсність не дає нам змоги прослідити збірки Святоюрських архівів щодо старань про духовну опіку для українських поселенців у Канаді.

5. Вона говорить теж про шляхетних представників канадського уряду, яким було повірено справу заселення Північного-Заходу Канади. Це видно зокрема, коли мова про особу Т. Мейна Дейлі і сера Клифорда Сифтона, які були міністрами внутрішніх справ у тих часах.

6. Найновіша довідкова публікація, яку читається незвичайно легко й цікаво, є обов'язковою необхідністю для кожного, хто студіюватиме питання заселення степової Канади. Тому вона найдеться на поличках публичних, університетських і приватних книгозбірень.

Автор, у своїй делікатности, присвятив цю працю пам'яті піонерів, які своєю відвагою і витривалістю помогли в будові Заходу Канади. У книзі поміщено 33 світлини. Вступ написав незвичайно тепло проф. Дж. В. Симпсон зі Саскатуну.

Сердечно вітаємо Достойного Аавтора з появою цієї публікації та бажаємо дальших творчих успіхів і ждемо на появу нових праць. Своєю невсипущою і послідовною працею наш земляк з Оттави здобуває собі належну честь, а українському імені добру славу.

Богдан Казимира

Чи, коли
і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?

Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос

усе те найдете в книжці

ОМИ

КІНЕЦЬ СВІТУ

яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.

Пришліть $2.00 на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. **Ір. Назарко ЧСВВ.**
Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.

Історія мондерського манастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

СВЯЙСЬКІ СВЯЧЕННЯ В РИМІ

Ряди молодих василіянських священиків постійно зростають. Цей зріст свідчить про невпинний розвиток Української Католицької Церкви, як також про збільшення членів Василіянського Чину. Щораз більше число ідейних юнаків, вслухуючись у слова Божественного Учителя: "Жнива велике — робітників мало", стає у ряди Його працівників.

У свято Царя Христа, 25 жовтня м. р., в церкві оо. Василіян у Римі, через святительські руки ВПреосв. Митрополита Кир Амвросія Сенишина ЧСВВ, сплила Божа благодать на трьохченців-священиків: Августина О. Кузьму, Лаврентія П. Лавринюка й Амвросія А. Дубину.

В год. 10-ій почалася Архиєрейська Служба Божа, що її відслужив Впреосв. Митрополит Кир Амвросій у сослуженні Отців ЧСВВ: Впр. о. Йосафата Роги й Впр. о. проф. Мелетія Войнара. Гарно відспівував хор питомців Української Папської Колегії св. Йосафата під проводом піддиякона Павла Бумбара, що також того дня ранком одержав на Джаніколо з рук Преосв. Йосипа Шмондюка піддияконське свячення.

Між гостями був привавний Архиєп. Е. Дельбу з Куритиби, Єп. Філд з Австралії, Генеральна Курія СС. Василіянок і Сестер Служебниць П. Н. Д. М., шкільні товариші новосвяєв із Григоріянського університету й інші запрошені. До о. Августина Кузьми приїхала з Канади, Торонто, дальша рідня Преціозів, до о. Амвросія Дубини приїхав з Америки знайомий п. Тома Майлот.

О. Августин Кузьма родженний у Манітобі, Канада. Побирав філософічні студії в куритибській Архидієцезальній Семінарії, Бразилія, а теологічні на Григоріянському університеті в Римі.

О. Лаврентій Лавринюк походить із Дорізону, Парана, Браз. Філософію студіював у Іваї, а теологію на Григоріянському університеті в Римі.

О. Амвросій Дубина походить із Пальо Бранко, Парана, Бразилія. Вчився філософії в Іваї, а теології в Римі на Григоріянському університеті.

Зліва: о. Л. Лавринюк, ВПреосв. Митрополит Амвросій Сенишин, о. І. Патрило, о. А. Кузьма і о. А. Дубина.

Дня 26 жовтня, у свято св. Димитрія, новосвяї відправили перші Служби Божі в базиліці св. Петра: О. Августин відправив на гробі св. Апостола Петра, а о. Лаврентій і о. Амвросій при престолі св. Василія, де знаходяться від недавна мощі св. священом. Йосафата.

Бажаємо новим і многонадійним працівникам на Христовій ниві великого Божого благословення та успіхів на шляху їх священичого життя. Многая літа!

ПРОЩАННЯ О. ПАРОХА

Торонто, Онт.

Неділя, дня 29-го листопада 1964 р., залишиться надовго в пам'яті парохіян церкви св. Василія Великого в Торонті. Того дня відбулося прощання дотеперішнього о. пароха — ВПреп. о. Петра Грабця ЧСВВ і привітання його наступника — о. Дам'яна Велещука ЧСВВ, який досі був сотрудником у цій же парохії.

З тієї нагоди в год. 7-ій вечора в парохіяльній церкві відслужив подячного молебня о. Віктор Сорока — ігумен манастиря та студійного дому ЧСВВ у Оттаві. Безпосередньо після молебня священики, парохіяни й гості перейшли до парохіяльної залі, яка приміщується під церквою, де відбулося прийняття, що його приготовили пані з ЛУКЖ. Під час прийняття займали слово різні промовці, висловлюючи свою вдячність і подяку за працю о. пароха: п. Крушельницький — містоголова Церковного Комітету й предсідних вечірки, д-р Сілецький — рекордовий секретар парохії й голова хору, п-і Текля Кавун — голова ЛУКЖ, п-на А. Дидик — голова УКЮ, Володимир Сілецький — голова Вівтарної Дружини, п. П. Крисак — провідник парохіяльного відділу Скавтів, п. А. Курмей — голова Церковного Комітету, який теж і вручив дотеперішньому о. парохові П. Грабцеві дарунок від парохіян. Від Настоятелів Чину та приявних Отців прощальне слово виголосив о. Мартин Прийма ЧСВВ, ігумен манастиря на Вестоні — Торонто, змістовну промову, в якій підкреслив великий вклад праці о. Грабця та його заслуги для розбудови па-

Преп. о. Петро Грабець ЧСВВ

рохії св. Василія, що приявні прийняли гучними оплесками. Опісля о. ігумен В. Сорока гарними словами представив нового о. пароха, вітаючи його, побажав найкращих успіхів на новому пості його праці. Приявний на цьому святі о. проф. Григорій Сірмачевський ЧСВВ, — вікарій манастиря на Вестоні-Торонто та професор Колегії св. Василія, значно причинився до того, що вечірка пройшла в такому гарному настрої.

ВПреп. о. Петро Грабець ЧСВВ, уродженець Алберти, покінчив у 1953 р. з успіхом свої богословські студії в Римі з академічним ступенем "ліценціята св. богословія", займав досі різні пости в різних місцевостях у Канаді. Будучи від 1961 р. парохом церкви св. Василія, при щирій співпраці парохіян багато натрудився при розбудові парохії. Великою його заслугою є те, що він зорганізував, хоч невеликий, але дуже добрий церковний хор, яким від початку провадить п. диригент Гарасовський, що зумів приєднати для цього хору добрих співаків і солістів, які є прикрасою не тільки хору, але займають визначне місце посеред українських співаків-мистців у Торонті. Як єпархіяльний духовний асистент УКЮ о. Грабець здобув собі загальну симпатію й пошану посеред нашої молоді, зокрема ж у Торонті. Щоби поширити круг зорганізованої католицької молоді заснував у парохії св. Василія відділ католицького Скавту. З доручення Настоятелів ЧСВВ о. Грабець перейшов на нове місце праці — управителя василіянської друкарні в Торонті "Базіліен Прес". Хай Господь благословить великими успіхами на новому відповідальному пості!

Славка Кунанець

ПРОЩА ДО ОТТАВИ НА ПРАЗНИК

Монтреал, Квебек

Неділя 15 листопада 1964 р. для мотреальських прочан останеться глибоко в пам'яті: вранці год. 7.30 коло 90 осіб вибралися автобусом до Оттави на празник св. священомуч. Йосафата. Це були переважно членки Ліґи з трьох парохій, між ними чотири Сестри Служебниці і нас трьох чоловіка.

Прибули ми до Оттави якраз на співану Службу Божу, що її відправляли три священики і два клирики, що служили при престолі. Між ними по-середині о. Ректор Віктор Сорока ЧСВВ. Співав побожно й маєстатично хор василіянських богословів. Ми ввійшли цілою фалянґою та заняли всі вільні місця. Місцевих людей на тій Службі Божій було мало, то й було досить місця для гостей із Монтреалу. Сповідало кілька священиків. Длятого всі прочани пішли до сповіді та з нагоди празника прийняли Св. Тайни — як було колись у Зарваниці в старому краю. Змістовну проповідь про любов ближнього виголосив парох о. В. Дрібненький ЧСВВ. Опісля о. В. Сорока привітав нас усіх і запросив гостей на празничний обід до залі за церквою. Богослуження закінчено многоліттями та окремою хоровою піснею в честь св. Йосафата.

По переведеній молитві всі засіли до багато розложених столів. Крім гостей із Монтреалю взяла участь у цьому бенкеті Ліґа з Оттави, Сестри Служебниці та ОО. Василіяни й студенти-богослови. Разом понад 160 осіб. Обід був смачний. Приготовлено все в манастирі, а видавали оттавські жінки. До стола служили дівчата з Юнацтва. Під кінець обіду о. ректор Сорока сердечно привітав усіх гостей та подякував монтреальським жінкам за образ св. Йосафата, який якраз мали посвятити того дня пополудні. У заплату за той цінний дарунок ОО. Василіяни дали даром цей празничний обід. Від оттавської Ліґи вітала гостей голова пані Марта Луцишин. Промовляв також д-р В. Кисілевський та дякував жінкам Ліґи з Монтреалю за те, що рік-річно приїзджають помолитися на гробі його мами бл. п. Олени Кисілевської, колишньої сенаторки й редакторки жіночого журналу "Жіноча Доля". Накінець прекрасну промову виголосила на адресу Отців Василіян пані Ольга Федорик із Монтреалю, яка разом із головою Ліґи, панею Галиною Кріса, зорганізувала цю прощу.

Опісля всі пішли до манастиря. Тут у новій каплиці відправлено молебень до св. Йосафата, посвячено запрестольний образ Святого та закінчено богослуження благословенням Св. Тайнами. Гості мали нагоду оглянути цілий манастир та поговорити зі студентами, що посвятилися праці для своєї Церкви й свого народу. Варт було бачити радісні очі всіх, що щиро вітали гостей та оповідали про своє життя в манастирі. Із нагоди цих відвідин жінки з Монтреалю зложили свої дарунки для манастиря, деякі ж замовили Служби Божі.

Уже смеркалося коли всі прочани разом з о. Ректором вибралися на цвинтар, де відправлено панахиду за спокій душі бл. п. Олени Кисілевської. По молитвах о. Ректор і д-р Кисілевський прощали нас, а ми обіцяли приїхати колись на посвячення нової церкви й залі, але вже 4-ма автобусами!

П. С.:

Якраз у день празника св. Йосафата о. парох В. Дрібненький ЧСВВ проголосив, що Оттава будуватиме нову церкву й нову парохіяльну залю. Як знаємо зі статистики, Оттава має дуже мало наших людей. А варт, щоб там Отці Василіяни збудували величаву стилеву церкву, яка пишалася б у столиці Канади як писанка.

Длятого ми, дорогі читачі, з цілої Канади, повинні написати до них листа заохоти з залучником, щоб наша церква в столиці дійсно була репрезентативна й величава. Преса подасть імена всіх добродіїв з-поза Оттави. Я висилаю свою жертву. Хто наступний?

Жертви слати на адресу:

BASILIAN FATHERS
520 Driveway
Ottawa 1, Ontario, Canada

Читач із Монтреалю
Микола Заяць

ПОЧАЛИ ЛІКАРСЬКУ ПРАКТИКУ В ЕДМОНТОНСЬКИХ ЛІКАРНІХ

Троє молодих лікарів, парохіян церкви св. Василія, почали лікарську практику в різних лікарнях Едмонтону.

д-р Іванна Байдужа

Д-р Іванна Євгенія Байдужа працює тепер у лікарні "Мізерікордія". Народилася 2-го червня 1940 року в Веґревилі в родині Володимира й Наталії з роду Слобода. Вчилася в Едмонтоні у школі Мавнт Кармел, а потім у гайскулі Ст. Мері. П'ять років була членом УКЮ парохії св. Василія, належала теж до найдіяльніших членів Марійської дружини. Увесь час співала в парохіяльному хорі, до якого належить і тепер. Як студентка Альбертського університету, була членом "Обнови". Щоліта п'ять разів була учасницею курсів на літній оселі ім. св. Василія. У 1955 р. одержала кубок оо. Василіян як нагороду за найвищі оцінки з усіх предметів літніх курсів.

Вона має двох братів: Йосипа й Євгена.

У червні цього року, закінчивши медичні студії, була прийнята до професії лікарів.

***

Також у лікарні "Мізерікордія" почав лікарську практику

д-р Орест Биковський

д-р Орест Маршал Биковський, син Івана і Софії з роду Яцула. Народжений у Дервенті, Алта, 31 березня 1939 р. Орест закінчив народню школу в Мирнамі, а середню в Дервенті. В 9-ій клясі здобув нагороду за пильність, у 12 клясі одержав від уряду стипендію за найвищі оцінки в науці. Разом із батьками виїхав на постійне перебування в Едмонтон. Був членом УКЮ й "Обнови". Щонеділі любив і любить прислугувати на Службі Божій.

У червні цього року д-р Орест Биковський був прийнятий до професії лікарів. У серпні одружився з Єлисаветою Якимчук, дочкою Андрія й Олени із Сокольських. Молодий лікар має дві сестри: Емілію, яка працює медсестрою, і Марлін, яка є ученицею середньої школи.

***

У загальній лікарні практикує тепер д-р Еллен Мальований, син Степана й Дороти з роду Байдужа. Народжений 27 травня 1942 р. в Бертірвіл, у Квебеку, Е. Мальований закінчив середню школу в Едмонтоні. Студіював три роки в університеті ім. МекҐіла, після цього продовжував медичні студії в Альбертському університеті.

Разом із своїм молодшим братом Еллен услуговував у церкві св. Василія в богослуженнях. У часі вакацій він бував пильним учасником літніх курсів на оселі ім. св. Василія. Належить до УКЮ св. Василія.

Чотири місяці тому д-р Еллен Мальований став членом лікарської професії.

Усім трьом лікарям бажаємо Божого благословення в праці та особистому житті.

д-р Еллен Мальований

КУПОН ДЛЯ АПОСТОЛІВ ПРЕСИ

Коли пришлете нам $1.00 на пересилку, вишлемо Вам чотири старші календарі "Світла". В них є корисні й цікаві статті, а самих календарів можете вжити для поширення християнської науки між своїми знайомими. Адресуйте:
Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВІВТАРНА ДРУЖИНА НА ВІЛЛІ СВ. ВАСИЛІЯ В ПИДЖОН ЛЕЙК, АЛТА

Літні курси для членів вівтарної дружини відбулися цього літа на оселі св. Василія на Пиджон Лейк від 16-го серпня до 23-го серпня 1964 року. Курсами займався о. Ісидор Дзядик, ЧСВВ, а віллею о. Борис Лисак, ЧСВВ. До вчительського складу входили також о. А. Винник, ЧСВВ, о. Б. Мальований, ЧСВВ, Петро Малько, пані Малько (жорна), Теодор Борис, Давид Малько і Кенні Балко. До кухарського складу входили пані Ю. Лисак, Ф. Медюх, А. Рибі з помічницями А. Лисак, Н. Котиляк, О. Поніч, А. Байдужа і Е. Пасічник. Усіх хлопців було разом 73. Із Торгилл 1, із Скаро 1, із Лішор 1, із Ледук 1, із парохії св. Йосафата в Едмонтоні був 1, із парохії Новий Київ був 1, із парохії Чипмен було 2, із парохії Вегревіл було 2, із парохії Торзбі було 3, із парохії Гіллярд було 4, із парохії Калмар і околиці було 7, із парохії св. Василія в Едмонтоні було 38.

20-го серпня на оселю прибув Преосвященний Кир Ніл Саварин, ЧСВВ та раненько відправив Службу Божу, на котрій члени вівтарної дружини відповідали вголос і читали всі тропарі й апостола. По Службі Божій Преосвященний прибув на спільне снідання з хлопцями в гарно прикрашеній залі. Під час снідання хлопці під проводом Впр. о. Б. Мальованого відспівали кілька церковних пісень; відтак під проводом Петра Малька хлопці відспівали три народні пісні. По сніданню Преосвященний засів до спільної знимки з хлопцями й учительським складом. По знимці Преосвященний роздавав хлопцям солодощі, відтак отці і члени вівтарної дружини попращалися з Преосвященним і далі продовжали денний порядок.

23-ий серпня, останній день, був днем нагород за найкращі осяги в різних предметах і поведенні. За служення до Сл. Божої нагороду дістав: Лері Миськів (старші хлопці), Стефан Кучмак (молодші хлопці).

Релігію: Джиемс Лисик (старша група), Айвен Лисак (молодший).

Розмовна українська мова: Давид Негайовський (старша група), Євген Павлеса (молодша група).

Українська граматика: Лері Захарко (старша група), Крис Трохимчук (молодша група).

Оперявид спортсменшип: Ніл Старко і Бернард Котеляк.

Найкращі провідники: Росел Воркун (старша група), Брус Петрук і Євген Козел (молодша група).

Усім професорам щира подяка за їх працю й посвяту для молодих дружинників Христових.

ТЕЛЕГРАМА Л. Б. ПІРСОНА ДО КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ В ТОРОНТІ

На закінчення Шевченківського року Комітет Українців Канади, Відділ Торонто, відсвяткував пам'ять нашого Пророка каменим концертом-академією в неділю, 29 листопада ц. р. в Месей Гол. У зв'язку з цими святкуваннями прем'єр Канади, Дост. Лестер Б. Пірсон прислав наступну телеграму:

"Д-р Осип Бойко, президент Відділу Комітету Українців Канади в Торонто. — Я був би дуже вдячний, якщо б Ви передали мій щирий привіт усім присутним та тим, що відзначують недільним пам'ятковим концертом 150-ліття народження Тараса Шевченка, найславнішого поета України. Його безсмертна поетична творчість стала натхненням поколінь далеко й поза межами України, яку він так любив. Його відданість і зрозуміння волі, висказані понад сто літ тому, залишилися і надальше надією на остаточне визволення поневолених народів у цілому світі.

Від імені уряду Канади та від мене особисто пересилаю з нагоди цих святкувань усім Канадійцям-Українцям і їх демократично наставленим організаціям щирий привіт та найкращі побажання

сердечно Вам відданий

Лестер Б. Пірсон,
премієр Канади".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА ТЕОДОР САЦЬКІВ

Едмонтон, Алта

16 вересня 1964 р. перенісся до вічности Теодор Сацьків, прийнявши Св. Тайни. Відійшов від нас по довгій недузі примірний муж, батько й дідуньо, добрий сусід та щирий парохіянин. Покійний народився 20 жовтня 1886 р. в с. Білявці, пов. Броди в Галичині. До Канади приїхав 1908 р. молодим хлопцем та тут перебув усі піонерські тяжкі часи. Працював, де тільки міг дістати працю, то в Альберті, то в Брітіш Колюмбії, щоб лише заробити трохи гроша й зачати господарку. В 1911 р. переїхав в околицю Мирнам, де взяв гомстед і почав фармувати. Фармувати було тяжко, а до того не було рідної церкви, куди б можна було піти помолитися та себе розважити. Але з часом обставини поправилися, постала парохія, побудовано церкву Успіння Матері Божої. У Мирнам покійний Теодор був жертвенним членом парохії, а його гостинний дім завжди був отворений для священиків, що туди приїздили на душпастирство. Покійний радо возив священиків по колоніях, якщо їм було потрібно кудись поїхати.

У 1923 р. покійний одружився з Марією родом Дмитрів із села Білявці. У 1943 р. покійний перенісся з родиною до Едмонтону, де став членом парохії св. Василія і залишився зразковим її членом аж до смерти. Покійний оставив у смутку дружину Марію і двох синів: Івана в Мирнам і Мирослава в Трентон, Онт., дочку Параню та сестру Катерину Миськів у Тушелс, Алта, також 9 внуків і 1 правнука.

Похорон покійного почався в неділю 20 вересня панахидою у каплиці Парк Меморіял. Відправляли оо. Василіяни М. Ганас та Ю. Слота. У понеділок 21 вересня відслужили завпокійну Службу Божу та похорон у церкві св. Василія — оо. М. Ганас ЧСВВ, Є. Пашак ЧСВВ і А. Винник ЧСВВ, парох Мирнам і щирий приятель родини Сацьків. У прощальному слові згадав о. парох, що покійний залишив у своїй останній волі жертви на церковні цілі. $500.00 на нову церкву св. Василія в Едмонтоні, $50.00 на Сиротинець у Мондері св. Йосифа, $100.00 на манастир оо. Василіян в Оттаві і $100.00 на Колегію св. Василія в Торонто. Ці жертви є може найкращим свідоцтвом щирого серця покійного. Тлінні останки покійного зложено на цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні. Після похорону відбувся поминальний обід у залі Норвуд Ліджен. З нагоди похорону дружина Марія передала $10.00 на Світло.

Бл. п. Теодор Сацьків

ПОДЯКА

Почуваємося до глибокої вдячности всім тим нашим Приятелям та Знайомим, що потішали нас по втраті покійного та помагали нам у перевеженні похорону, чим виявили свою пошану до покійного, а нам зменшили смуток, що покрив нашу родину. Особливо вдячні ми оо. Василіянам за відвідини в шпиталі, за уділювання Найсв. Тайн та слова потіхи під час тяжкої недуги. Дякуємо теж за відправу похоронних обрядів та прощальну проповідь. Похоронному заведенню Парк Меморіял дякуємо за совісну обслугу. Щиро дякуємо всім нашим Приятелям за жертви на вінок Служб Божих. Також дякуємо тим що прийшли на похорон та віддали так останню прислугу. Тим, що склали нам співчуття й усім, ми щиро дякуємо та збережемо нашу вдячність для них у нашому серці. Всім ще раз сердечне спасибіг.

Дружина Марія

БЛ. П. ТАРАС ПЕТЕЛИЦЬКИЙ

Вінніпег, Ман.

У п'ятницю 20-го листопада, 1964 р. перестало битися молоденьке серце 10-літнього Вівтарного Дружинника, школяра Тараса Петелицького.

Тарас, син Степана й Софії Кавчук, народився 15 березня 1953 р. у Вінніпегу. Тут у родинному місті ходив до п'ятої кляси публичної католицької школи і четвертої кляси Рідної Школи при читальні "Просвіта". Також належав до Пласту, де був новаком зі ступенем "юного орлятка" та ройовим рою "Зайчики" в Пластовій Станиці у Вінніпегу. Він був гарним взірцем під кожним оглядом. Це дуже гарно окреслила пані пп. сен. Іванна Качор: "Він був побожний, тихий, але дуже життерадісний, пильний, лагідний, слухняний а при тому веселий і дуже приятельський". Інший висліз про нього був би неповний, бо будучи одним з найкращих Вівтарних Дружинників, він мусів мати всі ті прикмети і тому репрезентував свою організацію в якнайкращому світлі чи в Пласті, чи школі, чи в зустрічі зі старшими чи ровесниками. З-посеред 54-ох членів "Вівтарної Молодшої Дружини", в більшості старших від нього, він був вибраний за рішенними організації мужчин та провідника Вівтарної Дружини о. Ф. Кальби, ЧСВВ, другим найкращим Дружинником та був відзначений другим степенем Вівтарної Дружини й нагородження золотим хрестом із ланцюжком.

Його побожність, щирість, ревність та невинність відбивалися в його цілому поведенні: приступав щоденіді до Св. Причастя, брав участь у відправах: молебнів, вечорень, вервиць, Хресних Доріг і т. п. Його дзвінкий голос часто можна було чути під час співаної Служби Божої, коли він удвійку з іншим Дружинником співав "Вірую".

Тому великий біль і жаль огорнув не тільки добрих батьків і родичів, але й усіх, що його знали або чули спів цього маленького хлопчини. Ми всі співчуваємо з вами, Дорогі Родичі! Хай Господь скріпляє вас у цьому горі та нагородить вас за

Бл. п. Тарас Петелецький

гарне-добре виховання, що Ви дали своєму синові.

Похорон відбувся дуже величаво. В суботу, в свято Введення Преч. Діви Марії, по співаній Службі Божій громадно відправлено панахиду, відтак того ж самого дня по вечірній Службі Божій знову відправлено панахиду з вірними. У неділю 22 листопада в переповненій церкві св. Отця Николая, відбулася спільна панахида, яку відслужили оо. Протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ, В. Шевчук, ЧСВВ, Ф. Кальба, ЧСВВ і Р. Кисілевський. Дуже багато молоді взяло в похороні участь: у тому около 120 пластунів і пластунок, шістнадцять Дружинників служило біля домовини, інші Дружинники та парохіяльна молодь занимали місця по бічних лавах церкви.

В понеділок ранком завпокійну Службу Божу й похорон відправив о. парох В. Шевчук, ЧСВВ, а проповідь виголосив о. Провідник Вівтарної Дружини. Відтак вірні Дружинники віднесли та відпровадили свого друга Тараса на спочинок на цвинтар Пресвятої Родини.

Із цвинтаря майже всі учасники похорону вернулися на поминальну перекуску, що її приготовили панство Петелицькі й Мазурі. У часі перекуски дуже гарно промовила пл. сен. пані Іванна Качор, представляючи життя покійного Тараса як пластуна-новика і свого учня Рідної Школи. Відтак зложив співчуття та

сказав гарні слова розради о. парох В. Шевчук, ЧСВВ.

Нехай ці слова і проповідь, що я виголосив про тебе, мій маленький приятелю Тарасе, хай вони залишуться глибоко в серця всіх, що тебе знали. А Ти молися за своїх добрих батьків, за брата і сестричку, за родичів, за свою вірну Вівтарну Дружину й усіх, що тебе люблять, і мене не забудь, що пишу ці слова та лучуся з тобою.

Ми всі разом не кажемо до тебе: "Прощай Тарасе!", але кажемо: "До побачення, Тарасе, в небі!"

о. Ф. К., ЧСВВ

Бл. п. ВАСИЛЬ СЛИВКА

з Борщева, Алта

29 жовтня 1964 р. впокоївся у Бозі на 70 р. життя бл. п. Василь Сливка, парохіянин церкви св. Івана Хрестителя в Борщеві, Альберта. Смерть наступила по короткій недузі серця. Покійний приготовляв хату для себе й своєї дружини Марії в місті Голден, де задумували перенестися й відпочивати на старі літа, а тут дістав атак серця. Прийнявши останні Св. Тайни, помер у шпиталі в Голден у присутності родини, що молилася на вервиці в тому часі при ліжку вмираючого.

Похорон був дуже гарний, бо й заслужив собі на те цей піонер-працівник при церкві. Родину добре виховав і вивінував як совісний батько. Ніколи не відмовляв своєї столярської праці в громаді чи в церкві. Жінка Марія і пок. Василь дуже дбали про церкву — він коло будинків, якщо треба було щось направити, а вона внутрі, біля престолів ц ризи, чи її окраси, чистоти. Покликав Господь теж їх одну дочку — Сестру Кассіяну до Згромадження СС. Служебниць. Вона приїхала з Аннастер, Онт., де вчителює в Академії СС. Служебниць до хворого батька, була при його смерті й на похороні.

1-го листопада, в неділю вечором була в борщівській парохіяльній залі панахида, що її відправили оо. парох Йосиф Храпливий і Севастіян Шевчук, що виголосив слово при домовині.

Бл. п. Василь Сливка

Люди виповнили цілу залю, а між ними було поверх 20 Сестер Служебниць із різних домів.

2-го листопада, в понеділок відбувся похорон у церкві. Три Отці Василіяни станули до похоронних відправ: Й. Храпливий, Сильвестер Кужель і Єпіфаній Пащак, що виголосив прощальну науку. По Службі Божій і останнім цілуванні тіло Покійного поховано на цвинтарі біля церкви. Відтак родина прийняла всіх учасників похорону поминальним обідом у парохіяльному удомі. І цього дня церква була наповнена людьми, а між ними Сестри Служебниці з сиротинця й шпиталя в Мондері, з Вегревил і Вилингдон.

Проханням родини було, щоб ті, що хочуть виявити свою любов і співчуття, замість квітів, складали пожертви на Служби Божі або сиротинець св. Йосифа в Мондері. Поверх 100 дол. склали на ті цілі. Гарне розуміння вартости Безкровної Жертви та добродійних інституцій.

Під час поминального обіду С. Касіяна, ССНЗДМ, в імені цілої родини сердечно подякувала всім за молитви, участь у похороні й відправи та просила, щоб надалі пам'ятати в своїх молитвах про її покійного батька. На прес-фонд наших газет зібрано $21.00.

Покійний Василь Сливка лишив у глибокому смутку жінку Марію, сина Ярослава в Едмонтоні, дві доні: с. Касіяну, Служебницю і Лелію заміжню за Іваном Малогоником із Голден, 3 внуки, трьох братів: Дмитра, Петра й Івана та дві сестрі: Анну Сингер і Єлисавету Бері.

ПОДЯКА

Серед глибокого смутку почуваємося до великої вдяки Господеві, що забрав нашого любого Тата до вічного щастя з Ним, а в годині нашої невиджалуваної втрати післав нам сільки потіхи і розради в наших добрих приятелях, що ними стали ОО. Василіяни, Сестри Служебниці, наші сусіди, приятелі, ближча й дальша родина. Тому всім наше велике щире Спасибі за молитви, слова потіхи, Служби Божі, цвіти, участь у похороні, а Парк Меморіялові за обслугу. Всім вам нехай ласкавий Бог стократно нагородить.

Жінка Марія, доні й син.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

з парохії Покрову Божої Матері Краків, Алта

До непроглядної черги нещасних автомобілевих випадків долучився ще один, що мав місце 6 жовтня пополудні на дорозі недалеко містечка Ендро, Альберта. Дві рідні сестри вчительки з Ендро, Лелія Стельмах і Ганна Скраба, вибралися з Левом Скрабою, мужем Ганни до Віктора Стельмаха мужа Лелії. На перехресній дорозі зударилися з вантажним автом. Водій згаданого вантажного авта прибіг скоренько рятувати та вдалося йому тільки виратувати Ганну Скрабу, а Лев Скраба і Лелія Стельмах згоріли в огні на місці нещасливого випадку. Ганна Скраба важко покалічена й попечена находиться в лікарні в Едмонтоні.

Похоронні богослужби почалися з п'ятницю ввечорі. У міській залі в Ендро зібралося около 3 тисячі людей, старші й діти, вчителі й учительки прийшли попращати свою подругу, а діти свою дорогу вчительку Лелію Стельмах.

У просторій залі стояли побіч дві домовині. Похорони відправив о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру. По відправі мав прощальне слово, нав'язуючи до слів Спасителя: "Не знаєте ні дня ні години коли прийде Син Чоловічий, отже чувайте і моліться". Попращав покійників від родини і всіх учасників цього сумного випадку.

У суботу в церкві Покрову Божої Матері в Кракові була Служба Божа і докінчення похорону. По всім був поминальний обід у церковній залі. По обіді п. Іван Шліхта занявся збіркою на пресу, яка принесла $10 і 60 цен. З цього призначено на Світло $5.00 і $5.00 на "Українські Вісті". Нехай Господь буде милосердним для покійників.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

з парохії св. ап. Петра й Павла в Мондері, Алта

Хоч передвимно всі християни, що вірять у Бога та життя поза гробом та признають і ту правду, що життя на цій землі це тільки приготування до вічного життя, але на жаль не всі так живуть, щоб можна було пізнати, що вони вірять і приготовляються до вічного життя.

До християн-католиків, які практикою показують, що дочасне це приготування до вічного життя належала безперечно Анна Осецька, що відійшла до вічности в першу п'ятницю місяця 2 жовтня м. р.

Покійна Ганна в дитинстві зазнала сирітської долі. Коли підросла, вийшла заміж за Стаха Осецького в 1945 р. і прожила з ним до своєї смерти. Півтора року хворіла на важку невилічну недугу. По першій операції покращало її здоров'я так, що виглядало, що вже небезпека проминула. Однак не довго це тривало, бо занедужала вдруге, перебула в лікарні в Едмонтоні 4 місяці тай розпращалася з цим світом.

Ціле своє життя була доброю парохіянкою, доброю мамою українкою, що прикладно виховувала в релігійнім і національнім дусі своїх діточок. Замолоду належала до Апостольства Молитви. Майже кожної неділі приступала до Св. Причастя, а перша п'ятниця місяця і перша неділя, що присвячені почитанню Пресвятого Христового Серця, ніколи не пропустила в ці дні винагородного Св. Причастя. Скільки раз треба було якої помочі в церкві, покійна радо спішила, щоб допомогти. Не менш активною була покійна Ганна як членка ЛУКЖ. Від початку оснування цієї організації вона була її членкою та щиро трудилася для загального добра. Ніколи місячних зборів Ліги не пропустила, без огляду яка була на дворі погода. Отже не дивно, що її смерть це болюча втрата і для парохії і для Ліги і Народнього Дому.

Похоронні богослужіння почались у вівторок вечором парастасом у Народному Домі, що його відправив о. Єпіфаній Пащак ЧСВВ. Ще перед відправою діти-сирітки разом із Сестрами Служебницями проказали вервицю за спокій душі покійної Ганни. У середу вранці Службу Божу, прощальне слово й докінчення похорону мав о. В. Каменецький, ЧСВВ, а на цвинтар відпровадив о. Єп. Пащак ЧСВВ. По похороні був у Народньому Домі поминальний обід старанням Ліги.

Покійна оставила в смутку свого мужа Стаха Осецького, сина Едварда Мазепу і доню Ольгу Шелест як також сім унуків.

Нехай спочиває з Богом до другого приходу Христового.

Вічна їй пам'ять!

Оцим родина покійної щиро дякує всім учасникам похорону, що в більшій чи меншій мірі причинилися, щоб за життя злагіднити терпіння покійної через відвідини її в лікарні, а по смерти, щоби попращати її на вічний упокій та подати розраду родині покійної.

Муж Стах Осецький, Едвард Мазепа, Ольга Шелест, діти й унуки.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

СТЕПАН НІМЧУК

11-го жовтня 1964 р. у лікарні в Вінніпегу, впокоївся Степан Німчук (70 літ), замешкалий на 510 Ріджент В. Транскона. Народився 1893 р. в селі Джурин на Україні. Приїхав до Канади 1896 р. і з родиною замешкали на Кукс Крік коло Вінніпегу. Відтак перенеслися до Гайвел Гіел, де проживали до 1961 р., коли перенеслися до Трансконі, щоб там проживати старші літа.

Похорон відбувся в церкві св. Михаїла в Трансконі 14 жовтня. Сл. Божою. Похоронні відправи відслужив о. Р. Романишин, при великім числі людей, бо покійний Степан був добре знаний і всі його любили. Тому не дивно, що так багато прибуло віддати йому останню прислугу.

По співаній Службі Божій похоронено тіло на місцевому цвинтарі.

Покійний оставив у глибокому смутку жінку Христину, 3 синів; Гаррі в Мінеаполіс, Никифор в Лос Анджелес та Володимира в С. Бонифес; 3 доньки: паню Анну Лукс, п-ю Емілію Черних у Трансконі та п. Єлисавету Каффей у Мінеаполіс; 7 братів: Василя в Лос Анджелес, Івана в Дітройт, Павла в Онола Маю, Романа в Трансконі, Олексу в Газенбридж, Ман., Миколу у Анола Ман., і Михайла в Порт Артур, Онт.; 2 сестрі Маргарету у Кукс Крік й Анну в Торолд, Онт. та 18 унуків. Покійний був добрим християнським батьком і примірним парохіянином.

Після похорону відбулася перекуска в залі св. Михаїла. При кінці о. Петро Романишин від себе й усіх приявних зложив глибоке спочуття родині по втрати чоловіка, батька й дідуня та попросив приявних не забувати покійного в своїх молитвах на будуче. Також в імені родини подякував усім приявним за останню прислугу й молитви. Далі пояснив значення католицької преси і попросив, щоб із нагоди зложили свою жертву на ту ціль. Пані Марія Храпliва і п. М. Орищук занялися збіркою, що принесла $39.25. З цього призначено $20.00 на "Поступ" і $19.25 на місячник Світло в Торонті.

Всім жертводавцям щира подяка, а покійного хай Господь прийме до Свого Небесного Царства.

Вічна йому пам'ять!

Приявна

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається
ВАСИЛІЯНСЬКІ
ЦЕРКОВНІ НАПІВИ
Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.
Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"
Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання творів цієї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
Telephone: RO 7-1728

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) — EM 3-8828 Toronto

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

New Year of Opportunities

During the life of each person there exists thousands of opportunities. Our job we have, the books we read, our conversations are all opportunities. Almost everything that surrounds us offers an opportunity to unveil our dynamic personality, our uprightness, our capacities and our self-expression. Opportunity offers something to one's development, to one's personal strength and value. Opportunity can either make or mar our success, happiness and our future. Our whole life is filled with opportunities and it is our privilege nay, our obligation to use the opportunities to our advantage as well as to the advantage of our fellow man.

As the heart is the pulse of life, so too, opportunity is the pulse of life. Open eyes will see favourable occasions; open ears will hear those in need; generous hearts will meet those who are in want; willing hands will always find some noble deed to be done.

Opportunities, surprisingly enough, are neither loud nor great. It is precisely for these reasons that few people recognize opportunity when it does reveal itself to them. Opportunity does not linger and once having been left unnoticed, it goes away, very often, never to return.

Much, if not all, of the goods, artifacts and progress of the world present is due to the alertness of some individual person who was wide awake, saw the opportunity, took time to consider it and in the end realized and materialized it. By so doing, the individual, not only contributed to his own happiness and success, but also to the happiness and success of mankind in general. For by taking advantage of this one opportunity, he created opportunities for others, and these others to still others, from individual to individual, from generation to generation. Worthy of note here is the fact that progress is the sum of small victories won by individuals who took advantage of opportunities which unfold themselves to the individuals.

However we must be aware that with opportunity difficulty also presents itself. Not every opportunity has difficulties but most do. Some opportunities have no difficulties, others have difficulties which are easily overcome and still others have difficulties or obstacles which are most difficult to overcome. These difficulties are only a challenge to our courage and if we are men of will power, of self-confidence and of self-respect we shall meet the obstacles with determination to overcome them. If we can't remove the obstacles, then we shall plow around them. But conquerers we shall be.

There are as many opportunities to do evil as there are to do good. The evil opportunities or rather the opportunities to do evil must be converted to good. From them we must be able to create good deeds, noble works, and from them we must learn to ever prosper and turn them to our advantage. Here we may exert our will power. Here we may temper our character and reinforce our habits in avoiding evil. These opportunities of evil are sources, are fountains of enriching, of ennobling our character, our personality.

It is important that we take advantage of the small opportunities for they will enhance our certainty of taking advantage of what we call the golden opportunities. Golden opportunities are so called for the very reason that they, for the most part, appear once in a life time. Rest assured, that if one is asleep, is blind to the small opportunities, he will be asleep too or unwary of the golden opportunities. At least, he will be unqualified for taking advantage of the golden opportunity.

Since we are entering upon the new year, it is an opportune occasion to reflect on the past year and resolve for the future. Let us resolve firmly to make no similar mistakes of the past during the new year, and the rest of our life. Let us be alert. Let's not just look but observe. Let's not just read, just listen but understand. Let's not just wait for favourable occasion or

favourable opportunities. Create them ourselves. Create them as one who wishes some objective Remember that even the greatest of opportunities will not bring laziness any gain. Only dilligence and effort will turn common events as well as great opportunities into a source of success and happiness for ourselves as well as for others.

It is with this thought that we should wish and pray that each and every one of us will begin the new year, continue through the new year and throughout our entire life. This new year and future years will unfold to us many opportunities. Opportunities to do good, to avoid evil. Opportunities to disperse love, kindness and peace. Opportunities to make this world a decent and a better world to live in.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"
by Brother Methodius, F.S.C.—

WHAT'S A BROTHER, BROTHER?

Though well acquainted with the priestly vocation through their parish activities, most Catholics are unfamiliar with that of the thousands of men who populate the BROTHERHOODS, devoting their lives and talents to the service of God and their fellowman in the classrooms, hospitals homes for the underprivileged, the mission field, or doing the domestic work. Their external apostolate may be carried out in practically any field of service. But, a BROTHER, regardless of his field of operation or Congregation, is first, a RELIGIOUS.

Many of the great saints of the Church have lived and died as BROTHERS: St. Francis of Assisi, St. Benedict, St. Aloysius, St. Stanislaus, St. Conrad, St. Gerard Majella, St. John of God, Blessed Brother Solomon, F.S.C., and Blessed Brother Benildus, F.S.C., to mention those that come to mind. With such an all-star rating in God's heaven, why is their vocation so unknown to the public, or so often misunderstood? The answer is simple: caring for the young or unfortunate, or doing domestic work is one of those essential tasks which *do not make the headlines.* Neither do the labors of parents or their sacrifices, for that matter. But does that make them any less important in the eyes of those that depend on them?

Take the Montreal Island as an example. There are eleven different *Congregations of Brothers* who staff, fully or partially, 89 schools or other Institutions. What a gap there would be in the apostolic work of the Church in that area, should these men cease to function!

In our Ukrainian Catholic Church in Canada, we have the *Basilian Brothers* who help the Basilian Fathers in their apostolic work; the *Redemptorist Brothers* who help our Redemptorist Fathers in their missionary work; the *Studite Brothers* who follow an ascetical discipline, and the *Christian Brothers* who teach in and conduct the St. Joseph's College in Yorkton, Saskatchewan, and the Junior University College, also in Yorkton. The work of these *Brothers* must continue. There must be enough recruits to keep pace with the ever increasing need for their service.

Speaking generally, it is unlikely that you are a potential recruit, though you should not fail to consider the possibility carefully. But you do have a duty, as an informed Catholic student or worker, to act as an intelligent interpreter to the general public of *the task the BROTHERS are trying to accomplish.*

The next few articles will be devoted to a consideration of this particular branch of Religious Life — THE BROTHERHOOD. The particular Congregation chosen to exemplify the many choices available to our youth of Canada is THE CHRISTIAN BROTHERS. Why? Well, I AM a CHRISTIAN BROTHER; for the past forty-five years they have been teaching in and conducting the first Ukrainian Catholic High School for boys in Canada, and now have started to teach in the first Ukrainian Catholic Junior College in Canada.

In this age of creature comforts and lucrative positions, the rugged life of the TEACHING BROTHER demands real generosity and apostolic desire from potential aspirants. Yet, I am sure that many of our boys and young men are seeking such a challenge to put to the test their zeal to serve Christ and to help their fellowman. Three last year's graduates of St. Joseph College have accepted such a challenge and are now in the Novitiate.

"Time is not measured by the years
that you live,
But by the kindly deeds you do and the
service that you give."

FOUNDER OF THE CHRISTIAN BROTHERS

The CHRISTIAN BROTHERS owe their existence to a man, anxious enough for Christ's Kingdom to spot a need, and zealous enough to do something about it. JOHN BAPTIST DE LA SALLE (1651-1719) possessed the mental, social, and financial wherewith to lead a very soft life in the luxury loving society of seventeenth century France. But, even before his own ordination, he had spotted a big gap in Catholic France: the lack of Christian Educational opportunities for the children of the average workingman. To show the practical side of his nature, he realized that such a need could not be filled except by training competent teachers to do the job.

Two hundred and eighty years ago, he met with a dozen laymen whom he had interested in the problem. The outcome was a unanimous decision to do something about it, a decision which resulted in the foundation of a revolutionary new type of Religious Congregation in the Church, one made up entirely of lay male religious whose objective was to be *"Christian Education in all its aspects". Thus was the CONGREGATION OF THE CHRISTIAN BROTHERS established.* Their field of labor was the sons of working class families at a time when education was reserved to the aristocracy. Their medium of teaching was to be the vernacular instead of the traditional Latin. Little wonder that their first projects were labelled radical by their opponents, or impractical by their friends. Yet, think of the compulsory education in the vernacular that we have today, and you will see the justice of De La Salle's title of "Father of Modern Pedagogy".

For nearly forty years, until his death in 1719, La Salle's genius was devoted to the establishment of Normal Schools, Technical and Training Schools, Parish and Boarding Schools, the production of vernacular texts, and the training of recruits to his Congregation.

Saint, Founder, Scholar, Innovator, he was canonized in 1900, and in 1950, Pope Pius XII proclaimed St. De La Salle, "PATRON OF ALL TEACHERS".

"One man with courage makes a majority."

Christ is Divine

Despite the fact that Jesus Christ is repeatedly declared to be God, there are some sects that deny His Divinity and there is an amazing scattering of people in other sects who will not admit He is God, though their denominations call themselves Christian.

The whole basis of Christianity is the fact that its founder is the Second Person of the Blessed Trinity, who assumed human nature and is genuine man as well as God, for He is only one Person and that Person is God.

That Christ is truly God is known from many prophecies in the Old Testament, from the testimony of His own Father (God), from His own testimony, from the teaching of the Apostles, and from the teaching of the Catholic Church.

The prophets are eloquent in the names they give to the Messias who in their day was still to come, often centuries hence — for instance, they call Him God, God With Us, the Most Holy, the Wonderful, the Father of the World to Come. Examined in their context, these terms cannot mean any thing less than Divinity.

GOD GAVE PROOF FROM HEAVEN

God the Father testified that Jesus is God when, at Christ's Baptism, a voice came from heaven: "This is My beloved Son, in whom I am well pleased" (Matt. III, 17). The Trinity was manifested on that occasion, for in addition to the voice of the Father from heaven identifying His Son the heavens opened and Jesus saw the

Spirit of God, the Holy Ghost, descending as a dove and coming upon Him. Similar Divine testimony to Christ's Divinity was given at His Transfiguration on Mount Tabor.

Christ Himself often gave testimony to the fact that He is the Son of God and true God like His Father. He said that He and the Father are one (John X, 30) — that is, they are one God. He who sees Me (Christ) sees also the Father (John XIV, 9). When solemnly adjured by the Jewish High Priest to declare whether He was the Christ, the Son of God, Jesus answered: "Thou hast said it" (Matt. XXVI, 63). He also called upon His miracles and other wonderful deeds to prove His Divinity when He declared: "The works that I do in the name of My Father, these bear witness concerning Me... If I do not perform the works of My Father, do not believe Me. But if I do perform them, and if you are not willing to believe Me, believe the works, that you may know and believe that the Father is in Me and I in the Father" (John X). The works, He argued here, are manifestly above man's power. His statement that the Father is in Him and He is in the Father is an open claim to Divinity, which as He shows is proved by His miracles.

Jesus' healing of many sick persons, His raising of dead persons to life, His own resurrection from the dead, and the prophecies that He made and that were fulfilled, as well as His clear fulfillment of many prophecies made about Him down through the centuries and recorded in the Old Testament — all these most certainly prove that He was right when He claimed to be God.

What the Jews of His time saw was, of course, a man, for the Incarnation gave Him two natures, the eternally existing and absolutely perfect Divine Nature, and the created human nature, which existed in the same Divine Person as His Divine Nature. No firmer proofs of His Divinity could have been given than were. The Jews were spiritually blind to the many proofs He offered and they were morally culpable for their unbelief.

ST. PAUL TAUGHT CHRIST IS GOD

The Apostles taught that Jesus Christ is true God and that all should adore Him. St. Paul called Him "Christ, who is over all things, God blessed forever" (Romans IX, 5); and said that in "Him dwells all the fullness of the Godhead, corporally" (Colossians II, 9); that "in the name of Jesus every knee shall bow of those that are in heaven, on earth, and under the earth" (Phillippians II, 10).

The Catholic Church has ever taught that Jesus Christ is true God and of one divine substance with the Father. This is the fundamental doctrine of Christianity. Jesus Christ is called Our Lord because He is God and because He is Our Redeemer who, as man, bought us with His blood. The Mass, our chief form of public worship, is the highest form of worship, because in it bread and wine by the consecration of the priest, through the command of Christ at the Last Supper, become the Body and Blood, Soul and Divinity of Jesus Christ, offered up for us. Christ is still true God, true man, and Catholicity has His true and complete Revelation and the methods of worship; and sanctification, such as the even sacraments, that He instituted.

America's most outstanding figure is the national debt.

When the doctor gives you a diet to follow, and you do — that's middle age.

Lots of people are smart up to a certain point — their heads.

The trouble with driving a midget car is that your knees interfere with your vision.

Experience is the difference between keeping your chin up and sticking it out.

An optimist is a person who counts out his fare while running for a bus.

Sometimes the quickest way to brighten the corner where you are is to get out of it.

The Role of Icons In Eastern Spirituality

by Rev. M. Bosey

Any Western observer of a service in an Eastern Christian church will immediately notice the special place that ICONS have for the faithful. On entering his church he will come up to the "Tetrapod" or the Icon-screen and kiss the icons of Christ, the Mother of God or the Icon of the Feast day, he will bow and cross himself before them and only then will he join the congregation. Many Eastern christians have icons at home where there is a special corner reserved for them.

The Westerner will be struck by the style of these icons, they are quite strange and archaic, they lack originality, creative expression as do sacred pictures in the West. In the Eastern church the church painters of icons, for the most remain anonymous. Its not supposed to be the work of an "artist" but a sacred work often done in monasteries. For the Easterner the icon is a sacred thing, a consecrated image. The painter monks prepare themselves for painting by fasting and penance. The materials are consecrated before they are used.

From the very first Eastern theologians did not consider icons as products of the creative imagination of man. Rather they are manifestations of heaven... windows through which the inhabitants of heaven could look down into our world. Through icons, Christ, the Mother of God, and saints manifested themselves to the congregation and united themselves with the people at prayer. This idea of an Icon being a epiphany, a "showing forth" of the inhabitants of heaven, may seem very strange to us ... but for the Eastern mind many of these pictures were "not made by hands", appeared by some miracle or attributed to one of the Apostles, e. g. Mother of Perpetual Help, Lady of Protection, This is why there is a constant repetition, not because the artist lacked imagination, but because any human invention that would change this "miraculous picture" would be a sacrilege, an intrusion.

In the Eastern Church the icons and the Liturgy are closely related. During the celebration of the Eucharist (The Mass) they believe that the congregation experiences a foretaste of the Second Coming of Christ in His Glory. During the Eucharist there takes place a meeting of the whole Mystical Body of Christ.... within the church heaven descends upon the earth, Christ enters as triumphant Lord surrounded by choirs of angels "borne upon the spears of the Heavenly Powers" as the liturgy puts it.

The images in the church represent this epiphany. In view of this these holy pictures have their fixed place within the church. Each icon is assigned a certain place within the sanctuary, icon-screen or church. For example, on the icon-screen, the icon of Christ is always to the right, beside the central door, to its left is the icon of the Mother of God.

Icons carry out still another liturgical function. Each Feast day has its special icon e. g. Christmas, Epiphany etc. and on the day the icon is brought out for veneration. These icons present the faithful with the sacred event which corresponds exactly with the established prayers and liturgical texts. For example the Christmas Liturgy, prayers and songs dating back to the 4th century, presents the traditional concept of the birth of Christ taking place in a cave. The icon of Christmas also sets the scene of the Nativity in a Cave. If the artist were allowed to use his imagination, as in the West, and painted the scene in a stable, the prayers of the Liturgy and the icon manifesting the event would no longer correspond. The whole liturgical order of the Church depends upon the faithful reproduction of time honored archetypes.

The Eastern painters adhered to the traditional form prescribed by the church not because they could not do better, but because they would not dare to do anything more but reproduce and copy the heavenly models that have manifested themselves in a miraculous way.

When we understand the importance of icons in Eastern worship we are better prepared to understand the religious system of the East, for the idea of icons themselves is a central point of dogma which crops up again and again in all aspects of Eastern thelogy.

The idea of the IMAGE is found in the relationship between man and God. Man is created in the "image of God"; he carries the icon of God within himself. This belief is so central to

Eastern theology, the consciousness that man was imprinted with the image of God from the day of creation is so dominant, that blunt Western idea of original sin never did become established in the East. Sin is understood as a distortion, a damaging a spoiling of the image of God; but it cannot rob man of his original greatness and nobility. He always remains the image and likeness of God.

This image-idea dominates the teaching on the Trinity and the Incarnation in the Eastern Church. The divine Word is the image of the Father, "the stamp of His nature", the "radiance of His glory" (Heb. 1:3). The work of redemption by the incarnate Word, who is an image of His Father, consists in renewing the image of God which the first man stained by sin.

Christ is the "New Adam" in whom the original image of God is restored. The whole meaning of redemption, then, is linked with this concept of image; the redemption of man consists in man being renewed in the image of Jesus Christ, incorporated into Christ and thus renewing his status as image of God.

The Church exists so that its many members may be incorporated into the image of Christ, the "perfect man" (Eph. 4-12). Individual believers are to be "changed into His Likeness" (2 Cor. 3:18).

To understand the Eastern theology of the icon is to have the key to the understanding of Eastern doctrine.

The debt of gratitude flows from charity,
which the more it is paid the more it is due --

St. Thomas Aquinas

Ukrainian Sodality Study Day In Edmonton Scores Success

First steps towards unifying the sodality activities among the sodalists of the Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton were taken by the directors and moderators of the groups in arranging a Study with group discussions, held in the St. Josaphat's Cathedral in Edmonton on Sunday, November 15th. The first attempt in a spiritual function of this kind proved very successful. Over 150 sodalists from Edmonton, Calgary, Vegreville and Mundare participated in the sessions, listened to the up-to-date talks given by Father Severian Yakymyshyn, OSBM.

The whole idea was conceived by Sister Margaret, SSMI, moderator of the Vegreville Sodality, who has had experience in Study Days, engaging in them in Winnipeg and Regina. She was ably assisted by other Sister Servants — Moderators, namely, Sr. Metrophane and Sr. Theophane from Edmonton, Sr. Artemia from Calgary, Sr. Andrea and Sr. Rita from Mundare and Sr. Esther from Vegreville.

Rev. Father Basil Woloshyn, curate at the Cathedral and Diocesan Director of Sodalities, opened the Study Day with greetings and blessings from Bishop Savaryn, who was attending the Ecumenical Council in Rome.

The program of the Study Day commenced with an opening prayer by Father Joseph Krupp, OSBM, who acted as chairman throughout the day. Two talks were given by Father Yakymyshyn; Vatican Council II — How are we as sodalists involved? and Youth and Maturity — "Is our relationship with God "childlike" or "childish"? Beginning with registration at 12:30 noon, the entire afternoon was taken up with group discussions, reports, interviews with Sodality Prefects, question period, and ended with the Divine Liturgy celebrated by Father Basil Woloshyn in dialogue. The church services concluded with an act of consecration to the Blessed Virgin Mary and a joyful singing of the Sodalist's hymn "Stanmo zhidno" (Let us Stand in Union). Lunch wound up the activities of the day.

An item worthwhile mentioning is that all sodalists were divided into 14 groups with a Leader and Recorder heading each group. The Leaders then reported the outcome of their discussions. Many proved themselves to be able conveyers of new ideas and positive as well as honest criticism.

The following parish sodalities participated in this first Study Day: St. Basil's, Edmonton; Assumption, Calgary; Holy Eucharist, Edmonton; St. Josaphat's Cathedral, Edmonton; Holy Trinity, Vegreville, and SS. Peter and Paul, Mundare.

The little mustard seed thus sown may one day develop into a giant tree, whose roots shall extend throughout the entire Eparchy, from which shall spring up new Sodality groups in parishes, and bringing together these blue-caped daughters of Mary to assume their new role as forseen by the Ecumenical Council in Rome, to women — lightbearers in the modern Church.

A pleasant feature of this Study Day was the attendance of a dozen of young boys who, inspired by this rally, expressed desire to form boys sodality groups. The sodality movement originally had as its aim to organize men under the banner of Immaculate Mary.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

30th INSTALLMENT

My next port of entry was Poland, or more specifically, Eastern Galicia, now better known as Western Ukraine. I confess it was not specifically without misgivings that I entered that country. As I have said before, I was originally refused admission because of my stand in the House of Commons in regard to the "Polish Pacification of the Ukraine", and it was only through the intercession of Sir Howard D'Egville that I had secured that right. I had no doubt that my movements would be closely watched as soon as I passed the border and that I would be tailed during my stay in that country. Nevertheless I felt that my status as a British delegate would give me some immunity and would protect me from any untoward action on the part of the Polish authorities, especially as they were completely at fault in their treatment of the minorities, whose rights were guaranteed and should have been protected by the Minorities Treaty.

I had no sooner crossed the Polish-Rumanian border that it became quite evident to me that this was not indigenous Polish territory, although ruled by Poland, and that the people resident therein were most decidedly not Polish tribes. It was precisely because of their strong Ukrainian nationalism, giving the lie to Polish claims of monolithic homogeneity, that these people were "pacified", perforating the common disease of illusions of past grandeur with which Poland, even in this atomic age, is still seriously affected. There is an old saying that "hell hath no fury like a woman scorned"; paraphrased it could just as well read, "Hell hath no fury like a country frustrated!" Perhaps this explains the motivating reason for this Polish Pacification. The fear of being thwarted in their historic march eastward, the stubborn resistance of the peasant inhabitants, were both contributing factors. Thus it was that the Governmental officials, according to "Rebirth of a Nation" (No. 9-10, Prague), "decided with one stroke to liquidate the Ukrainian question in Poland by methods formerly practised by the Turks against the Armenians, or by the Russian Black Hundred against the Jews. They sent to Ukrainian territory punitive, expeditionary police forces and cavalry, who committed horrible ravages in the lands of Eastern Galicia, destroying cultural and economic achievements of the Ukrainian people and savagely persecuting the peaceful Ukrainian population.

The Polish Government called this mad and disgusting pogrom of the Ukrainian people "The Pacification of Eastern Galicia". This wild

"pacification" began in the middle of August, gathering momentum as it proceeded, and assuming different forms. The events that followed cannot but evoke the horror and indignation of every cultured person. Briefly the case is as follows:

Originally only those districts, villages and towns, where Ukrainian nationalism was strongest and where cultural and economical activity was most deep-rooted, were chosen for initial attack, finally becoming all-pervasive. In every town and village visited by the punitive expeditions ,and this included hundreds of villages the pacification was executed as follows: a division of 80 or 100 policemen or Uhlans suddenly surrounded a village so that no victim could escape. Afterwards these divisions were reduced to still smaller groups so as the better to facilitate their instructions. The community councils were given 2 or 3 hours to scrape up their contribution, which consisted of from 5 to 200 "sotnars" of oats or other grain, several hogs, a few dozens of wagon-loads of feed or straw, and in addition, for every soldier or policeman to prepare a plucked chicken or goose.

In some localities in addition they demanded the delivery of several barrels of beer or other strong drinks, failure to do so being punished by doubling the amount of the delivery and beating up on the "mayor" of the village. There, too, were monetary payments. The army, of course, imposed the most onerous contribution, the police limiting themselves to articles of subsistence, such as chickens, pigs and geese.

In the meantime a separate punitive regiment arrested those persons whose names were supplied by the local police, or by the local Poles, and they were driven into certain quarters where they were tortured in true middle-age style, usually in the presence and supervision of the divisional commandants.

Included among the victims were the local intelligentsia and the most progressive peasants without consideration of age or sex, who beside their means of earning a livelihood were engaged in much cultural and educative work among the people. Thus included were heads of economic institutions, reading clubs, directors of choirs, orchestras, etc. in a word all people who could in any way facilitate the advancement of the people.

It is inconceivable how in this 20th century the responsible headers of any self respecting country could have committed such unbelievable atrocities upon an innocent people; and yet there is ample proof that such has been the case in Eastern Galicia. There is a saying "Whom the gods wish to destroy they first make mad;" and this observation adequately aplied to Poland. Much as I rue the terrible degradations perpetrated upon the Poles subsequently, I nevertheless am tempted to gloat over the poetic justice that subjected them to a taste of their own medicine, but my desire to do so is dulled by the fact that those atrocities are committed by the super-genocidist Russians.

These are matters that seethed through my mind as my train roared on to Lviv. When I arrived at that destination I was met by Ostap Luckyj and a small delegation of Ukrainian leaders who took me to my hotel, the "Narodna Hostynnycia", and then hosted me at a cabaret supper. There was a floor show on that night in the Polish language with dancers, singers and monologists on a program much similar to what we see in Canadian floor shows. After this initial affair I was taken back to the hotel, whence, after a night's sleep I was to be accompanied on a round of visits to various Ukrainian institutions and personages, the routine of which was described by *Dilo*, Oct. 13, as follows:

"Accompanied by engineer E. Chraplywyj our guest was introduced to the heads of the various Ukrainian Cooperatives by Messrs. Luckyj and Fylypovicz: Later on he was shown the various departments of RSUK. At the Hypothetical Land Bank dyr. Singalevicz explained the workings thereof. Dr. Choleczuk and engineer Chraplywyj, representing "The Village Husbandman", outlined the cooperative movement in Western Ukraine, and the set-up of "Maslo-Sojuz" was described by dyr. M. Tworylo and dyr. I. Martuk. To Dr. Kost Levytsky and dyr. Sijevicz fell the duty of explaining the intricacies of the "Centro-Bank". J. Pawlykowsky, M. Zajaczkiwsky, M. Kuzmovicz and M. Konowalec were four others with whom our guest had long talks. Accompanied by editor W. Mudryj, our guest visited "Proswita" where he learned something of the cultural work that is being carried on in Western Ukraine. Following visits to our various cultural institutions Mr. Luchkovich was hosted at a dinner by Dr. L. Makarushka. On the afternoon program was a visit to the National Museum accompanied by Roman Kupchynsky, and on the same evening our guest was hosted at a supper at the home of Dr. D. Levytsky. Greeting our welcome guest in our own homeland we wish him God-speed in his return to Canada. May he never forget his own countrymen in the land of their birth."

Читали Ви певно книжки "Появи Пречистої Діви", "Люрд", "Було троє малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу чудес у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки 50 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. н.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою Б. Стебельського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

Уже є в продажу "БОГОСЛОВІЯ"

Після 20-річної перерви, вийшло в Римі чергове (21-24) число журналу **"Богословія"**, органу українського богословського товариства. Число, зредаговане о. д-ром Ів. Хомою, приносить низку статтей на богословські теми і з церковної історії України. Журнал цікавий не тільки для науковців, а й широкого кола культурних читачів.

Число **"Богословії"**, що появилось, має 168 сторінок друку і коштує 3.00 дол.

ЗАМОВЛЕННЯ ПРИЙМАЮТЬ:

У Канаді:
Ukrainian News, 10967-97 St., Edmonton, Alberta

У ЗДА:
Dr. W. Lencyk, 364E-10th St., New York 9, N. Y.

Найцікавіша на подарунки книжка це
В. Лозинський і М. Ценевич

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St.
Toronto, Ont. — Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра праса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Косгруби, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін. 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII — ЛЮТЕНЬ — 1965 — FEBRUARY — Ч. 2 (506)

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб ітти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

У Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada

У З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Не китайський Пекінг, але св. Павло почав — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 50

На теми дня, редакційна

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ ЦЕРКВИ 51

Повний текст в українському перекладі

Кілька думок із моєї подорожі до Індії — *о. А. Пекар, ЧСВВ* 57

Спомин і звітування

За поліпшення християн через Собор — *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 59

Наміреня на лютень 1965

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 60

Бог-Творець — *о. Р. Г., ЧСВВ* 61

Вчені про Сотворителя

Стрітення Г. Бога і Спаса нашого Ісуса Христа — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 63

Історія цього свята

Єпископські свячення Владики Михайла Руснака — *О. К.* 64

Верховний Архиепископ і Митрополит Йосиф — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 65

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 67

Чому Св. Письмо дороге? — На тему календаря — Молитва грішників

Чи не нова ознака слабости й нежиттєвости комуністичної партії й системи в СССР? — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 69

Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії у Канаді — *д-р Б. Казимира* 71

Торонтонська Єпархія

Листи Никодима — *повість І. Добрачинського* 73

Лист дев'ятнадцятий

До св. Йосифа — *вірш У. Кравченко* 77

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ И РЕЦЕНЗІЇ 78

Повісті Федора Одрача — *Ол. Мох* 79

"В дорозі" і "Щебетун"

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА 82

Дописи

ENGLISH SUPPLEMENT:

Christianity and Charity 89

Why Learn Ukrainian? — *by Geo. W. Simpson, Ph.D.* 90

The Eastern Church and Legalism — *by Rev. M. Bosey* 92

To Our Teenagers — *by Bro. Methodius, F.S.C.* 93

A Priest Forever — *by Ignatius* 94

My Memoirs — *by Michael Luchkovich* 95

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НЕ КИТАЙСЬКИЙ ПЕКІНҐ, АЛЕ СВ. ПАВЛО ПОЧАВ!

911 рік своєрідно започаткував нову добу в історії культурного розвою людства. В тому то 911 році появився перший друкований часопис у світі — "Кінґ Пао" (Звідомлення великого міста) в далекому китайському Пекінґу. Під цим оглядом Европа стоїть далеко позаду, бо в сьогоднішньому розумінні часопису европейська преса починається 1609 роком появою друкованого часопису "Штрасбурґ уяд Вольфенбіттель".

Християнська преса починається вже за Христових часів. Христове навчання можна би поділити на дві частини: "редакційні передовиці" й "звідомлення", до яких очевидно не треба в земському глузді підходити. Христові "передовиці" — це напрямні в божеських справах усьому людству по всі часи, а "звідомлення" не були теж вістками земської сензації, але звідомленнями про Небесне Царство. Увесь цей матеріял, що усно передавався, доходив до всіх суспільних верств тодішнього суспільства й до найдальших закутин Ізраїля. Ввесь цей матеріял закріпили на письмі та передали нам свв. Євангелисти.

Другим етапом, а фактично навіть першим і властивим початком християнської преси — це Послання Апостолів, а зокрема св. Павла, що їх розсилали до поодиноких християнських громад. Із слів самого Апостола дізнаємося, що поодинокі громади обмінювалися цими листами-посланнями, що можна би прирівняти до сьогоднішнього пресового обміну.

Христос і Апостоли — це перші християнські пресові бюра й органи Божого благовістя. Це основа й початок християнської преси, хоч може не всі будуть із цим згідні, бо різні різно дивляться та підходять до цього питання.

Що це таке преса взагалі та які її завдання? Це щоденні, періодичні чи спорадичні видання друкованого слова. Преса в країнах вільного світу — це вільна трибуна публичної думки, опінії й інформації, хоч на жаль не завжди й не всюди правдивої чи збудованої на етично здорових засадах. В основному це залежить від відповіді на деякі питання: хто є власником часопису; якого світогляду та моральної вартости видавець і редактор; чи часопис видається тільки для того, щоб на ньому заробити гроші; змагає до якоїсь політичної цїли; стоїть за ним якась партія чи ідеологічна група?

Преса в СССР і країнах комуністичного володіння — це урядовий засіб: обману народніх мас, преслави своїх провідників і ідеологічного спотворення всього, що не відповідає вимогам панівного народу або матеріялістично-комуністичному світоглядові.

Преса має багато завдань, які вона сповняє в щоденному житті. Їх можна б звести до таких головніших цілей:

1) Преса формує у великій мірі світогляд маси й створює в ній відповідні настрої чи наставлення до подій або осіб, залежно від переконань і поглядів часопису й читача.

2) Преса — це джерело всякої інформації. Із преси дізнаємося про хід подій із релігійного, політичного, культурного, економічного, соціяльного чи інших ділянок людського життя. Словом, преса дає широке знання щоденного життя в усьому світі.

3) Преса — це могутня модерна зброя, якою сьогодні здобувається великі народні маси й ставиться їх у фронтову лаву своїх прихильників чи противників.

Ми, що живемо духом часу, звичайно читаємо іншомовну щоденну пресу місця нашого поселення, бо це життєва необхідність, хоч би тому, щоб не бути позаду актуального життя. Поруч неї читаємо, а може навіть тільки, українську пресу, що знову випливає з нашого почуття національної приналежности та бажання бути в курсі українського життя. І правильно робимо. Однак ми повинні би пам'ятати на ще одну велику істину, а саме, що ми не тільки добрі громадяни краю нашого поселення й свідомі члени українського народу й політичного угрупування. Ми є не тільки "також", але й то на першому місці — християни.

Скільки з-посеред нашого народу читає католицьку пресу, а зокрема українсько-католицьку пресу? Українсько-католицька преса дає нам не тільки матеріяли на церковно-релігійні теми, але вона стоїть теж на сторожі здорового українського патріотизму. Тому самому читати й поширювати поміж другими українсько-католицьку пресу це не якесь тільки "конечне зло", але обов'язок сумління й честь для кожного християнина, якщо він не є тільки християнином із метрики.

Цей важливий обов'язок поширювати українську католицьку пресу, а в тому і "Світло", лежить передовсім на членах католицьких організацій, бо ж це якраз одна з ділянок т. зв. світського апостоляту, про який сьогодні так багато говориться. Тому кожний католик, свідомий свого завдання в сьогоднішньому світі, повинен приєднати принаймні одного передплатника для "Світла"!

І о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, ЛЮТЕНЬ, 1965 РІК XXVIII, Ч. 2 (506)

ПАВЛО ЄПИСКОП

СЛУГА СЛУГ БОЖИХ

СПІЛЬНО З ОТЦЯМИ СВЯЩЕННОГО СОБОРУ НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ СПРАВИ

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ

ВСТУП

1. — Східніх Церков установи, літургійні обряди, церковне передання та правопорядок християнського життя, Католицька Церква високо цінує. В них бо, славних шанигідною давниною, виявляється те передання, що походить від апостолів через Отців[1]) та становить частину божественно об'явленої і неподільної спадщини цілої Церкви. Тому то, дбаючи про Східні Церкви, що є живими свідками цього передання, цей Священний і Вселенський Собор, бажаючи щоб вони процвітали та з новою апостольською силою сповнили доручену собі місію, постановив видати деякі статті, крім тих, що відносяться до цілої Церкви, залишаючи інше до розпорядження східніх синодів та Апостольського Престолу.

ПРО ПОМІСНІ ЦЕРКВИ АБО ОБРЯДИ

(Одність і різнородність)

2. — Свята й католицька Церква, що є таїнственним Тілом Христовим, складається з вірних, що об'єднані органічно в Святому Дусі тою самою вірою, тими самими Святими Таїнами та тою самою владою, зрослись у різні злучені єрархічно громади та творять помісні Церкви або Обряди. Між ними існує подиву гідна спільнота так, що різновидність у Церкві не тільки не шкодить її одності, але її ще більше виявляє; бо католицька Церква має те на меті, щоб зберігалися завжди та непорушно передання кожної помісної Церкви тобто обряду, як також хоче вона достосувати свій спосіб життя до різних потреб часів і місць[2]).

(Рівноправність)

3. — Ці помісні Церкви, як Сходу так і Заходу, хоч частинно відрізняються між собою так званими обрядами, тобто Літургією, церковним правопорядком та духовною спадщиною, то однак у рівній мірі є доручені пастирському проводові Римського Архиєрея, що з Божої установи є наслідником святого Петра в первенстві над цілою Церквою. Тому вони втішаються однаковою гідністю, так що одна одної не перевищає по причині обряду, та вживають таких самих прав і мають такі самі обов'язки, також що відноситься до проповіді Євангелії в цілому світі (пор. Мар. 16, 15), під кермою Римського Архиєрея.

(Співпраця)

4. — Отже треба подбати всюди в цілому світі про збереження та зріст усіх помісних Церков і тому нехай будуть установлені парохії та власна єрархія всюди, де цього вимагає духовне добро вірних. А єрархи різних помісних Церков, що ви-

[1]) Лев XIII, Ап. лист "Тідність Східніх", 30 лист. 1894, в Діянія Льва XIII, том XIV, стор. 201-202.

[2]) Св. Лев IX, лист "Мир на землі", р. 1053; "Во щоб"; Інокентій III, Латеранський Собор IV, р. 1215, гл. IV: "Хоча Греки", Лист "Між чотирьома", 2 серп. 1206 р.: "Вимагали ви згодом", Інокентій IV, лист "А коли впрочім", 27 серп. 1247, лист "В католицькій", 6 берез. 1254 р., на вступі; Николай III, інструкція "Це є пам'ятка", 9 жовт. 1278; Лев X, Ап. лист "Одержали ми недавно", 18 травня 1521; Павло III, Ап. лист "Давно", 23 грудня 1534; Пій IV, конст. "Римський Архієрей", 16 лютня 1564, § 5, Климент VIII, конст. "Великий Господь", 23 грудня 1595, § 10; Павло V, конст. "Звикла осторожна", 10 грудня 1615, § 3; Бенедикт XIV, Окружний лист "Доручена", 24 грудня 1743, § 3; Окружне послання "Донесено", 26 червня 1755, §§ 3, 6-19, 32; Пій VII, Окружний лист "Католицької спільноти", 24 травня 1787, Пій IX, лист "На найвищій", 6 січня 1848, § 3; Ап. конст. "Церкву Христову", 26 листопада 1853; Конст. "Римського Архиєрея", 6 січня 1862; Лев XIII, Ап. лист "Преславні", 20 червня 1894, ч. 7; Ап. лист "Тідність Східніх", 30 листоп. 1894, на вступі, і т. д.

конують правосуддя на одній і тій самій території, нехай дбають, щоби, порадившись на періодичних з'їздах, підпомагали спільну дію і об'єднаними силами підпомагати спільні діла для скорішого укріплення добра релігії та успішнішої охорони правопорядку між клиром[2]). Усі клирики та ті, що приступають до свячень, добре нехай будуть вишколені щодо обрядів та головно щодо практичних норм у справах між-обрядових, щобільше, і миряни нехай мають поучення про обряди та їх приписи в катехитичному вишколі. А, вкінці, всі і поодинокі католики та хрещені кожної некатолицької Церкви чи громади, коли приходять до повноти католицької спільноти, нехай по всьому світі держаться свого обряду, його плекають та по силах заховують[4]); зберігаючи за собою право віднестися до Апостольського Престолу в окремих випадках осіб, громад чи країн, а він, як найвищий сторож між-церковних відносин, подбає про потреби в дусі екуменічному, самий або через інші власті, даючи відповідні норми, декрети чи рескрипти.

ПРО ЗБЕРІГАННЯ ДУХОВНОЇ СПАДЩИНИ СХІДНІХ ЦЕРКОВ

(Заслуги і правопорядок)

5. — Історія, передання та церковні установи дають гарне свідчення, як дуже Східні Церкви заслужилися для вселенської Церкви[5]). Тому священний Собор не тільки належно оцінює та справедливо похваляє цю церковну й духовну спадщину, але також твердо вважає її за спадщину цілої Церкви Христової. Тому й торжественно заявляє: Східні так як і Західні Церкви мають право й обов'язок правитись своїм окремим правопорядком, як таким, що допоручається шани достойною старинністю, є відповіднішій обичаям своїх вірних та виглядає відповіднішим для забезпечення добра душ.

(Знання і праця для Сходу)

6. — Нехай знають та будуть упевнені всі Східні, що вони завжди будуть могти та повинні будуть зберігати свої правні літургійні обряди і свій правопорядок, та в них можна буде вносити зміни тільки з рацій властивого й органічного поступу. Все це, отже, нехай із найбільшою вірністю зберігають самі Східні; вони бо повинні щораз більше зростати в знання цих справ та набувати більшої досконалости в їх уживанні, а якщо б від них невмісно відступили через невигодини часів чи осіб, нехай стараються повернутися до прадідних передань. Ті ж знову, що через свій уряд чи через своє апостольське служіння мають частіший зв'язок із Східніми Церквами або з їх вірними, нехай будуть вишколені в знанні й пошані до обрядів, правопорядку, вчення, історії та питоменностей Східніх, докладно та відповідно до завдання, що його мають[6]). Допоручається також усильно чинам та товариствам латинського обряду, що в східніх країнах або між східніми вірними виконують свою місію, щоб для більшого успіху свого апостоляту, по можности, основували доми або й провінції східнього обряду[7]).

ПРО СХІДНІХ ПАТРІЯРХІВ

(Особа)

7. — Від найдавніших часів існує в Церкві патріярхальна інституція, визнана вже першими Вселенськими Соборами[8]).

Патріярх же східній — це єпископ, якому належить правосуддя щодо всіх єпископів, не виключаючи й митрополитів, клиру і народу своєї території або обряду, відповідно до приписів права та за збереженням первенства Римського Архиєрея[9]).

А де поза межами патріярхальної території поставляється єрарха якогось обряду, він причисляється до єрархії патріярхату того самого обряду, відповідно до приписів права.

(Рівність)

8. — Патріярхи Східних Церков, хоч одні від других є пізнішого походження, всі однак є між собою рівні щодо патріярхальної гідности, за виїмком почесного першенства між ними правно установленого[10]).

[2]) Пій XII, Motu proprio "Святості клиру", 2 червня 1957, кан. 4.

[4]) Пій XII, Motu proprio "Святості клиру", 2 червня 1957, кан. 8: "без дозволу Апостольського Престолу", йдучи за практикою попередніх століть, так само щодо хрещених некатоликів в кан. 11: "обряд який хочуть можуть собі вибрати", в тексті апробованім у спосіб позитивний поручається заховування власного обряду для всіх і по цілому світі.

[5]) Пор. Лев XIII, Ап. лист "Тідність Східніх", 30 листопада 1894; Ап. лист "Преславні", 20 червня 1894, та документи в замітці 2.

[6]) Пор. Бенедикт XV, Motu proprio "Католицького Сходу", 15 жовтня 1917; Пій XI, Окружне послання "Східніх справ", 8 вересня 1928, і т. д.

[7]) Практика католицької Церкви за часів Пія XI, Пія XII, Івана XXIII доказує цей рух.

[8]) Пор. Собори: Нікейський I, кан. 6; Константинопольський I, кан. 2 і 3; Халкідонський, кан. 28, кан. 9; Константинопольський IV, кан. 17, кан. 21; Латеранський IV, кан. 5, кан. 30; Флорентійський, декрет для греків, і т. д.

[9]) Пор. Собори: Нікейський I, кан. 6; Константинопольський I, кан. 3; Константинопольський IV, кан. 21; Латеранський IV, кан. 5; Флорентійський декрет для Греків, 6 липня 1439, § 9; Пор. Пій XII, Motu proprio "Святості клиру", 2 червня 1957, кан. 219, і т. д.

[10]) Пор. Собори: Нікейський I, кан. 6; Константинопольський I, кан. 3; Константинопольський IV, кан. 17; Пій XII, Motu proprio "Святості клиру", кан. 216, § 2, 1.

Папа Павло VI-ий і нат. мелхітський Патріярх Максим

9. — За дуже старинною традицією Церкви, треба окремою честю окружати патріярхів Східніх Церков, бо ж вони кожний у своєму патріярхаті є немов батьками та главами.

Тому постановляє Священний Собор, щоб були обновлені їх права та привілеї, відповідно до старих традицій кожної Церкви та декретів Вселенських Соборів[11]).

Ці права та привілеї це ті, що існували в часі єдности між Сходом і Заходом, хоч треба їх дещо пристосувати до сучасних обставин.

Патріярхи зі своїми синодами творять вищу інстанцію в усіх справах патріярхату, не виключаючи права встановляти нові єпархії та назначувати єпископів свого обряду в межах патріярхальної території, зберігаючи невід'ємне право Римського Архиєрея для інтервенції в поодиноких випадках.

(Архиєпископи)

10. — Те, що сказане про патріярхів, важне також, відповідно до приписів права, щодо архиєпископів, які стоять у проводі якоїсь цілої помісної Церкви чи обряду[12]).

[11]) Пор. вище, замітка 8.

[12]) Пор. Собор Ефезький, кан. 8; Климент VIII, конст. "Достоїть Римського Архіерея", 23 лютого 1596; Пій VII, Ап. лист "У вселенській Церкві", 22 лютого 1807; Пій XII, Motu proprio "Святості клиру", 2 червня 1957, кан. 324-339; Синод Картагінський, р. 419, кан. 17.

(Нові патріярхати)

11. — Тому ж, що патріярхальна інституція у Східніх Церквах є традиційною формою управи, Святий і Вселенський Собор бажає, щоб, де цього зайде потреба, були встановлені нові патріярхати, яких установа застерігається Вселенському Соборові або Римському Архиєреєві[13]).

ПРО ПРАВОПОРЯДОК СВ. ТАЇН

12. — Священний Собор потверджує й похваляє старинний правопорядок щодо Св. Таїн, що зберігається у Східніх Церквах, як також і практику в їх відправлюванні й уділюванні, та, якщо заходить такий випадок, бажає, щоб вона була обновлена.

(Миропомазання)

13. — Правопорядок про служителя святого мира, що від давніх часів існує у Східніх, нехай буде вповні обновлений. Тому священики можуть уділяти цю Св. Таїну, вживаючи мира благословленого патріярхом чи єпископом[14]).

14. — Усі східні священики можуть цю Св. Таїну уділяти важно, разом із Хрещенням чи віддільно, всім вірним кожного обряду, не виключаючи і латинського, зберігаючи щодо дозволености приписи права загального чи місцевого[15]). Також і священики латинського обряду, відповідно до повновластей, що їх мають в уділюванні цієї Св. Таїни, можуть важно уділяти її і вірним Східніх Церков, без шкоди для обряду, збе-

[13]) Пор. Собор Ефезький, кан. 8; Климент VIII, конст. "Достоїть Римського Архіерея", 23 лютого 1596; Пій VII, Ап. лист "У вселенській Церкві", 22 лютого 1807; Пій XII, Motu proprio "Святості клиру", 2 червня 1957, кан. 324-339; Синод Картагінський, р. 419, кан. 17.

[14]) Пор. Іннокентій IV, лист "В католицькій", 6 березня 1254, § 3, ч. 4; Собор Ліонський II, р. 1274 (визнання віри Михайла Палеолога дане Григорієві X); Євген IV, на Соборі Флорентійському, конст. "Радійте Богові", 22 листопада 1439, § 11; Климент VIII, інстр. "Найсвятіший", 31 серпня 1595; Бенедикт XIV, конст. "Хоча пастирська", 26 травня 1742, § II, ч. 1. § III, ч. 1, і т. д.; Синод Лаодикійський, р. 347/381, кан. 48; Син. вірменський в Сизі, р. 1342; Син. Ливанський мелхітів, р. 1736, часть II, розд. III, ч. 2, і інші помісні синоди.

[15]) Пор. Конгр. св. Оффіцієм, інст. (до еп. Спіш-ського), р. 1783; Конгр. Поширення Віри (для коптів), 15 березня 1790, ч. XIII, декр. 6 жовтня 1863, С, а; Конгр. для Схід. Церкви, 1 травня 1948; Конг. св. Оффіцієм, відп. 22 квітня 1896 з листом з 19 травня 1896.

рігаючи щодо дозволеності приписи права чи загального чи місцевого[16]).

(Свята Літургія)

15. — Вірні мають обов'язок у неділі й у святкові дні брати участь в божественній Літургії, або, по приписах чи звичаях свого обряду, в відправі Божої Хвали[17]). Щоб тим легше вірні могли виповнити цей обов'язок, установлюється хосенний час для виповнення цього обов'язку від вечірні в навечір'я аж до кінця неділі чи святкового дня[18]). Пильно поручається вірним, щоб у цих днях, або й частіше, а навіть і щоденно приймали Пресвяту Євхаристію[19]).

(Тайна Покаяння)

16. — Через щоденне змішання вірних різних помісних Церков у цій самій країні чи східній території, власть священиків якогонебудь обряду слухати сповіді, дана від власного єрарха правильно і без жодних обмежень, поширюється на цілу територію того, що її дає, і на всі місця та вірних якогонебудь обряду на цій території, хіба що місцевий єрарх, щодо місць свого обряду, виразно на це не погодився б[20]).

(Дияконат)

17. — Щоб старинний правопорядок щодо Св. Тайни Священства знов ожив у Східних Церквах, бажає цей Святий Собор, щоб установа постійного дияконату, де вона вийшла з ужитку, знову була востановлена[21]). А щодо піддияконату та нижчих чинів, їх прав і обов'язків, нехай подбає законодатна влада кожної помісної Церкви[22]).

(Мішані подружжя)

18. — Щоб знеможливити неважні подружжя, коли східні католики з хрещеними східніми некатоликами дружаться, та щоб подбати про тривкість і святість подруж і про домашній мир, Священний Собор постановив, що канонічна форма заключування таких подруж обов'язує тільки щодо їх дозволености: для важности ж вистачає приявність священослужителя, зберігаючи все інше, що правно треба зберегти[23]).

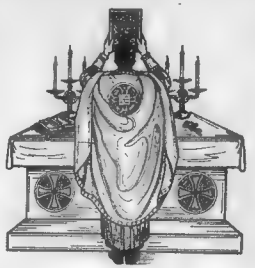

ПРО БОГОПОЧИТАННЯ

(Священні часи)

19. — Установляти, переносити або зносити святкові дні спільні для всіх Східніх Церков на майбутнє належатиме до Вселенського Собору або Апостольського Престолу. А в поодиноких помісних Церквах установляти, переносити чи зносити святкові дні, крім Апостольського Престолу, належить до патріярхальних чи архиєпископальних синодів, маючи однак належний огляд на цілу країну та на інші помісні Церкви[25]).

---

[16]) Кодекс Кан. Права, кан. 782, § 4; Конгр. для Схід. Церкви, декрет "про уділювання Св. Тайни Миропомазання також вірним східнім, священиками лат. обряду, що мають цю повноваст для вірних свого обряду", 1 травня 1948.

[17]) Пор. Синод Лаодікійський, р. 347/381, кан. 29, св. Теодор Студит, проповідь 21, св. Нікифор Костянтинопільський, розд. 14; Син. Вірмен у Дуїні, р. 719, кан. 31; св. Николай I, лист "На ваші поради", 13 листоп. 866: "В яких то апостолів", "Бажаєте щоб ми", "Що ви запитуєте", "Крім того дораджуєте", "Якщо в неділю", та синоди помісні.

[18]) Це новість, принайменше там, де існує обов'язок вислухати Св. Літургію, впрочім, відповідає літургійному дневі на Сході.

[19]) Пор. Апост. канони, 8 і 9; Син. Антіохійський, р. 341, кан. 2; св. Тимотей Олександрійський, запитання 3; Інокентій III, конст. "Тому що божої", 4 січня 1215 та багато помісних соборів Східніх Церков новішої дати.

[20]) Зберігаючи територіяльність церковного правосуддя, цей канон хоче подбати, для добра душ, про розв'язку проблеми множини правосуддя церковного на одній і цій же території.

[21]) Пор. Собор Ніхейський I, кан. 18; Синод Новокесарійський, р. 314/325, кан. 12; Синод Сардикійський, р. 343, кан. 8; св. Лев Великий, лист "Усіх вправді", 13 січня 444; Собор Халкидонський, кан. 6; Собор Константинопольський IV, кан. 23, 26, і т. д.

[22]) У Східніх Церквах під-дияконат уважається нижчим чином, але в Motу пропріо Пія XII, "Святості клиру", йому приписані обов'язки вищих чинів. Канон предкладає поворот до старинного правопорядку помісних Церков щодо обов'язків піддияконських, відкликуючи загальне право "Святості клиру".

[23]) Пор. Пій XII, Motу пропріо "Часті донесення", 22 лютня 1949, кан. 32, § 2, ч. 5 (право патріярхів звільняти від форми), Пій XII, Motу пропріо "Святості клиру", 2 червня 1957, кан. 267 (право патріярхів уважнювати в основі), Конгр. св. Оффіцієм і Конгр. для Схід. Церкви, 1957 р., дали повноваст звільняти від форми та уважнювати в основі через незахована форми (на п'ять років): "поза патріярхатами — Митрополитам та іншим місцевим єрархам... що не мають вищого настоятеля поза Апост. Престолом".

[24]) Пор. св. Лев Великий, лист "Що дуже часто", 15 квітня 454: "А прохання", св. Нікифор Константинопольський, розд. 13; Синод патр. Сергія, 18 вересня 1596, кан. 17, Пій VI, Ап. лист "Звичне батьківське", 8 квітня 1775, і т. д.

[25]) Пор. Собор Ватиканський II, конст. "Про Святу Літургію", 4 грудня 1963.

[26]) Пор. Климент VIII, інстр. "Найсвятіший", 31 серпня 1595, § 6; "Якщо самі Греки", Конгр. св. Оффіцієм, 7 червня 1673, до 1 і 3; 13 березня 1727, до 1; Конгр. Поширення Віри, декрет 18 серпня 1913, арт. 33; декрет 14 серпня 1914, арт. 27; декрет 27 березня 1916, арт. 14; Конгр. для Схід. Церкви, декрет 1 березня 1929, арт. 36; декрет 4 травня 1930, арт. 41.

[27]) Пор. Син. Лаодікійський, р. 347/381, кан. 18; Син. Халдейців Мар Ісаака, р. 410, кан. 15; св. Нерзес із Глаї Вірменів, р. 1166; Інокентій IV, лист "У католицькій", 6 березня, 1254, § 8; Бенедикт XIV, конст. "Хоч пастирська", 26 травня 1742, § 7, ч. 5; інстр. "Хоч у тому часі", 4 травня 1745, §§ 42 спід., та новіші помісні синоди: Вірмен (1911), Коптів (1898), Маронітів (1736), Румунів (1872), Українців (1891), Сирійців (1888).

[28]) Із східнього передання.

(Спільна Пасха)

20. — Доки не дійдеться до бажаної угоди між усіми християнами про одинокий день для святкування всіми празника Пасхи, тимчасом, для плекання одности між християнами однієї і тої ж країни чи нації, доручається патріярхам чи найвищим місцевим церковним властям, щоб за однодумною згодою та, порадившись з тими щодо них це відноситься, прийшли до угоди про святкування празника Пасхи одного й того самого недільного дня[26]).

(Церковна діяспора)

21. — Поодинокі вірні, перебуваючі поза краєм чи територією власного обряду, щодо закону про священні часи, можуть пристосуватися вповні до правопорядку, який існує в місцевості, де вони проживають. У сім'ях мішаного обряду можна заховувати цей закон по одному і тому ж обряді[26]).

(Церковні моління)

22. — Східні клирики й ченці, відповідно до приписів власного правопорядку і традицій, нехай правлять Хвалу Божу, що була здавна у великій пошані в усіх Східніх Церквах[27]). Також і вірні, за прикладом предків, нехай побожно та по силах прикладаються до Хвали Божої.

(Літургійна мова)

23. — До патріярха спільно з Синодом або до найвищої влади кожної Церкви з Радою єрархів, належить право нормувати вживання мов у священних літургійних дійствах, а також, звітуючи до Апостольського Престолу, апробувати переклади текстів на рідну мову.[28])

Папа Павло VI-ий і Патріярх Атенагор

ПРО СПІЛКУВАННЯ З БРАТАМИ НЕЗ'ЄДИНЕНИХ ЦЕРКОВ

(Старання про єдність)

24. — Східні Церкви, що в єдності з Римським Апостольським Престолом, мають окремий обов'язок старатися про одність усіх християн, зокрема східніх, відповідно до засад декрету цього Священного Собору "про екуменізм"; і то передовсім молитвами, прикладами життя, шанобливою вірністю до старинних східніх традицій, взаємним та кращим знанням себе, співпрацею та братнім цінуванням справ і поглядів[29]).

(Об'єднання нез'єдинених)

25. — Від нез'єдинених Східніх, що під поштовхом ласки Святого Духа доходять до католицької одности, нехай не вимагається більше, як потрібне для простої ісповіді католицької віри. А тому, що в них збережено важне священство, східнім клирикам, що приступають до католицької одности, вільно є виконувати свій чин, відповідно до норм установлених відповідною владою[30]).

(Спілкування з нез'єдиненими братами)

26. — Спілкування в Св. Тайнах, що противиться одності Церкви, або включає формальне прийняття фальшивої науки чи небезпеку відступлення від віри, згіршення чи байдужости, заборонене божим законом[31]). Та душпастирська

---

[29]) Із змісту унійних буль поодиноких східніх католицьких Церков.

[30]) Це є соборове зобов'язання зглядом східніх нез'єдинених братів і щодо всіх чинів якогонебудь ступня, божого чи церковного права.

[31]) Ця наука важна і в Церквах нез'єдинених.

практика показує, зокрема щодо східних братів, що можна і треба мати згляд на різні обставини поодиноких осіб, за яких ані не нарушується церковна одність, ані не існують небезпеки, що їх треба уникати, а навпаки примушує конечність спасіння і духовне добро душ. Тому католицька Церква, відповідно до обставин часу, місця й осіб часто вживала і вживає лагіднішого способу поведення, даючи всім засоби спасіння та свідчення любови між християнами, через участь у Св. Тайнах та в інших священних дійствах і речах. Розваживши це, Священний Собор, "щоб не бути нам через строгість вироку перешкодою тим, що спасаються"[32]), та щоб щораз більше плекати одність із нез'єдиненими Східніми Церквами, таку встановляє засаду поступування.

(Участь у Св. Тайнах)

27. — Поставивши згадані засади, Східнім, які в добрій вірі знаходять роз'єднані з католицькою Церквою, якщо самохіть просять та належно розположені, можна уділяти Св. Тайни Покути, Євхаристії та Олиєпомазання недужих; щобільше, також і католикам вільно просити ті самі Св. Тайни від некатолицьких служителів, у яких Церквах є важні Св. Тайни, скільки разів потреба або справжня духовна користь цього дораджували б, а доступ до священика католицького є фізично або морально неможливий[33]).

(Участь у церковних речах)

28. — Також, зберігаючи ці самі засади, спілкування у священних чинностях, речах та місцях між католиками та східніми нез'єдиненими братами із слушної причини дозволяється[34]).

---

[32]) Св. Василій Великий, Канонічний лист до Амфілохія, в Патр. Грецькій, вид. Міня, том. 32, кол. 669 В.

[33]) За основу злагіднення править: 1) важність Св. Тайн, 2) добра віра і розположення, 3) потреби вічного спасіння, 4) неприязність власного священика, 5) виключення небезпек, що їх треба уникати, та формального приєднання до фальшивого вчення.

[34]) Діло тут про так зв. "спілкування поза Св. Тайнами". Це є Собор, що дає це злагіднення, за збереженням того що потрібне.

(Нагляд єрархії)

29. — Цей лагіднішій спосіб спілкування в святих речах із братами Східніх нез'єдинених Церков доручається чуйності та проводові місцевих єрархів, щоби, порадившись між собою, і, якщо зайде випадок, вислухавши думки також єрархів нез'єдинених Церков, відповідними та успішними розпорядками та нормами управляли це спілкування між християнами.

ЗАКІНЧЕННЯ

30. — Дуже радіє Священний Собор із плідної й діяльної співпраці Східніх і Західніх Католицьких Церков та рівночасно і заявляє: всі ці правні розпорядки встановляються на сучасні обставини, доки католицька Церква та нез'єднені Східні Церкви не дійдуть до повної спільноти.

Тимчасом же всіх християн, східніх і західніх, проситься, щоб гарячі та невпинні а то й щоденні возносили до Господа молитви, щоб, за поміччю Пресвятої Богородиці, всі стали одне. Нехай моляться також, щоб на стільки християн кожної Церкви, які хоробро визнаючи ім'я Христове, терплять та перебувають у скорбі, зійшла повнота підкріплення та потіхи Святого Духа, Утішителя.

Любіть один одного братньою любов'ю. Пошаною один одного випереджуйте (Рим, 12, 10).

— — — —

Усе це разом і поодиноко, що в цьому декреті наказується, подобалося Отцям. І Ми, апостольською властю даною Нам Христом, усе те, спільно з Високодостойними Отцями, в Святому Дусі потверджуємо, вирішуємо та постановляємо, і що так соборово було постановлено на Божу славу приказуємо проголосити.

У Римі, при св. Петрі, дня 21 місяця листопада, року 1964.

Я ПАВЛО Католицької Церкви Єпископ
Слідують підписи Отців.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Для Декрету "Про Східні Католицькі Церкви" Найвищий Архиерей установив "свободу від закону" на два місяці, даючи однак повноваль патріярхам її зі слушної причини скоротити чи продовжити.

ПЕРІКЛЬ ФЕЛІЧІ
Архиєп. Самосатський
Свящ. Собору Генеральний Секретар

■

Цей урядовий переклад редакція одержала від Всесв. о. д-ра Атанасія Великого, Протоархимандрита ОО. Василіян — Отця Собору й Секретаря Соборової Комісії для Східніх Церков.

о. А. Пекар, ЧСВВ

КІЛЬКА ДУМОК ІЗ МОЄЇ ПОДОРОЖІ ДО ІНДІЇ

По повороті Святішого Вітця Папи Павла VI з Євхаристійного Конгресу в Бомбею, місцева газета "Да Таймс оф Індія" писала: "Ніщо інше, як тільки добро може вийтя з папських відвідин Індії". І дійсно, кожен, хто мав щастя бути наочним свідком цієї небуваної подорожі Христового Намісника до далекої Азії, з почуттям задоволення мусить признати, що це паломництво "Папи-Місіонера" принесло з собою Боже благословення не тільки для католицької меншости, але й усього індійського народу, до якого Святіший Отець прибув як "Благовісник Миру".

38-ий Міжнародній Євхаристійний Конгрес відбувся цього року перший раз на Азійському континенті, в модернім місті Індії — Бомбею, що його називають "Воротами Індії". У пристані сьогодні тут стоїть мармуровий пам'ятник у формі арки-воріт, названий "Да Гейтвей оф Індія". Відбитка цього пам'ятника — "Воріт Індії" знаходилась теж і на конгресових медальйонах. Перед цим пам'ятником і Свт. Отець другого дня по свому приїзді приклякнув, і, споглядаючи в задумі через далекий океан у сторону Риму, гаряче молився, щоб уже раз "відкрилися широко ворота для Христової Євангелії й на азійському континенті."

Хвіртка для християнства в Індії відкрилася ще за апостольських часів. Після передання, св. апостол Тома проповідував Боже слово вздовж малябарського побережжя в Полудневій Індії. Ще й сьогодні в цій частині знаходиться до півтора мільйона католиків-Малябарців халдейського обряду, що себе гордо називають "християнами св. Томи". Найголосніщим місіонарем в Індії був однак еспанський монах-Ісусовець, св. Франциск Ксаверій. Він прибув до Індії 1542 р. та проповідував християнство переважно в Гої, 200 миль на полудне від Бомбею. Підчас Євхаристійного Конгресу його мощі були виставлені для почитання в містечку Стара Гоя, де він спочиває в церкві "Бом Єзус" — тобто "Добрий Ісус". Я мав те щастя відправити при мощах св. Франциска Ксаверія Св. Літургію в понеділок, 30-го листопада 1964 р, при чому звидів я всі місійні осередки "Любки Матері Природи" — як назвали Гою індійські поети.

Відкриття Євхаристійного Конгресу відбулося в суботу 28-го листопада на головному майдані Бомбею, названому "Оваль", в атмосфері щирої вдячностй індійському народові й владі за їхню

Папа в Бомбею

ласкаву гостинність для католиків, що, як говорив Папський Легат, Кардинал Григорій П. Агаджаньян, відчули "теплоту щирого прийому." В імені індійської влади привітав Конгрес віцепрезидент держави, др. Закір Гуссейн, який висказав надію, що Євхаристійний Конгрес в Індії спричиниться у великій мірі "до наближення поодиноких людей і цілих народів."

Сам Конгрес розвинув свою діяльність під кличем *"Євхаристія і Новий Чоловік"*. "Пресвята Євхаристія, — говорив головний промовець Архиєпископ Вестмінстеру (Лондон), Кир Іван Гінан — це постійне повторення Христової Жертви, що з неї випливає наше надприродне життя. Пресв. Євхаристія — це таємниця Христової любови, звідкіля приходить постійне відновлення життя св. Церкви. Тому через Св. Причастя теж і ми — члени св. Церкви, постійно відновляємось у Христі", щоб так і нам "ходити в любові, за прикладом Христа, що полюбив нас і приніс себе за нас... як приємну жертву Богові" (Єф. 5, 2).

Нас Українців у Бомбею зворушила приявність нашого Верховного Архиєпископа, Митрополита Кир Йосифа Сліпого, що прибув на Конгрес із Ватикану в почоті Папського Легата. Головний його виступ на Конгресі відбувся в неділю 29-го листопада, коли він відібрав гарно впорядковану дефіляду тисячів індійської като-

лицької молоді, що в пошані до Владики-Страдника клоняли перед ним свої прапори й хоругви. Митрополит, за взором Мойсея, молитовно простягав свої руки до молоді, благаючи для неї Божого благословення. Знимку Митрополита-Страдника, як він благословить індійську молодь, наступного дня помістила майже вся індійська преса. Пізніше наш Владика відправив для молоді архиєрейську Св. Літургію та взяв участь у їх засіданню.

По приїзді Папи до Бомбею наш Митрополит знову звернув на себе увагу, коли в Папському почоті вітав представників не-християнських віровизнань. При цій нагоді Свт. Отець заявив: "Нам треба зблизитись один до одного. Ми мусимо наблизитись до себе нашим серцем, взаємним пізнанням, взаємною пошаною й любов'ю до себе."

Як католики так і не-католики очікували приїзду Святішого Вітця з великим напруженням. По вулицях появлялися надписи: "Mr. Pope — go home!" Група фанатиків організації "Гінду Магашабга", член якої поповнив атентат на Гандія, грозила "чорною демонстрацією". Політиканти знов остерігали перед політичними комплікаціями від відвідин Папи. Навіть католицька Португалія протестувала задля окупованої Індійцями в 1961 р. колонії Гоа. Та дійсність перших хвилин розвіяла всякі побоювання.

Від хвилини, коли Христовий Намісник ступив на Індійську землю, він відразу здобув собі серця індійського народу. Коли я старався знайти причину такого захоплення, одна старушка відповіла мені: "Лице Папи виражає в собі все те, про що наш великий Магатма Ганді боровся й загинув, тобто: любов, правду й спокій!" Цілий Бомбей висипався вітати Папу. Християни й не-християни відчули в особі Христового Намісника глибоку покору, ніжне співчуття й люблячe серце. По привітанні прем'єр-міністра Шастрі, Папа запевнив усіх, що він прибув до Індії як "паломник миру", "благовісник радости, спокою й любови". Навіть про-комуністичний тижневик "Бліц" признав: "Ми були свідками відвідин Айзенгавера, Хрущова, Чу-ен-Лая, королеви Англії, іранського Шаха й інших державних мужів, однак цей покірний Божий прочанин і Намісник Христа одержав таке прийняття, як ніодин із них!"

Для католиків Індії, яких на 500 мільйонову масу мешканців є ледве 6 і пів мільйона, приїзд Папи був джерелом великої заохоти й душевної сили. Де тільки Папа не зайшов, а заглядав він до церков, семінарій, шкіл, шпиталів, сиротинців, манастирів та інших добродійних заведень, всюди висказував слова подиву, признання й вдячности для індійських католиків та їхнього клиру.

Митрополит ЙОСИФ

Христовий Намісник зайшов і в бомбейські нетрі (слямс), найбідніше передмістя Бандра, де заплакав над людською нуждою та щедро благословив жебраків і калік, які хотіли бодай діткнутися цього "бурра гуру" ("святого чоловіка").

Серед цієї людської мізерії знаходиться й найбільше відпустове місце Індії, святиня Пречистої Діви Марії на Горі. Її початки сягають XVI століття. Тут відбув теж і Папа свою прощу, вітаючи інших паломників словами: "Ми не можемо закінчити наші відвідини у вас без того, щоб в окремий спосіб не віддати честь і поклін Божій Матері, тут на цій Горі Марії в Бандрі, до якої ви всі так ніжно горнетесь, як до Цариці й Матері цілої Індії."

Після три-дневного побуту в Індії Святіший Отець повернув до Риму в суботу, дня 5-го грудня. Він виніс зі собою "незабутні спомини свого паломництва", "небувалу ласкавість і благосклонність індійського народу." Виніс він зі собою теж і "велике довір'я до індійського народу" — признався Папа у своїй прощальній бесіді.

Відвідини Христового Намісника викликали теж незатерте враження у цілій Індії, як говорив один таксівкар у Нових Делгах: "Папа розпращався з Бомбеєм, але з собою забрав він частину серця Гіндусів." Цих кілька моїх думок із нагоди папських відвідин кінчаю словами одного гіндського аскета-"йогі" (Свамі Рама Ананд): "Відвідини Папи були наче струєю чистого повітря у придавлюючій цілий світ атмосфері ненависти, постійного напруження й війни."

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЗА ПОЛІПШЕННЯ ХРИСТИЯН ЧЕРЕЗ СОБОР

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛЮТЕНЬ

Ось уже лоза нами — записана в аннали історії — і третя сесія Вселенського Собору Ватиканського II. Та не поза нами ті величні ідеї, ті глибоко обдумані і Св. Духом надхнені постанови і вказівки цього ж Собору. Щобільше, тому що — згідно з бажанням великого Папи Івана XXIII — ці вказівки спрямовані безпосередньо до внутрішньої обнови Католицької Церкви, перед нами, чи радше перед цілим католицьким світом, щойно стоїть це величне завдання увести в життя, пройнятися цим новим, божественним духом, який повіяв на Католицьку Церкву: "...Коли довершимо цього працьовитого діла й усунемо все, що могло б спиняти скорий поступ, представимо Церкву в цілому її блиску всім від нас відлученим братам — православним, протестантам і іншим, та скажемо їм: Глядіть браття! Оце Христова Церква!" (Іван XXIII). — Отже в цьому місячному наміренню молімо Всевишнього за поліпшення всіх християн через Собор та за нашу власну обнову.

Говорячи про поліпшення чи про обнову, йдеться нам тут про релігійно-моральний поступ. Конкретно кажучи, треба нам у релігійно-моральному житті зробити крок уперед. Однак поступ, до якого відтинку життя він і не відносився б, завжди трудний, бо вимагає зусилля, — а людина така скора серед труднощів знеохочуватися. Отже і поступ до якого спрямовує нас Вселенський Собор також не легкий — нема що себе задурювати — він вимагатиме від нас багатьох зусиль і праці: однак зусилля, яке при співділанні ласки Божої остаточно увінчається гарними плодами духовного відмолодження. Пригляньмося тепер деяким із тих труднощів, які мусимо побороти, щоб здійснити задуми Вселенського Собору.

Історія вчить нас, що перешкодою введення в життя Соборових постанов бувають часто, сказати б, зовнішні перепони. Трентський Собор, наприклад, не міг здійснити багато зі своїх заплянованих та корисних змін відносно церковного життя тому, що група католицьких князів не дозволила, щоб ті зміни були введені в життя на їхніх державних територіях.

Сьогодні — в часі Другого Ватиканського Собору — ледве чи повстануть які католицькі князі проти заряджень Собору. Сьогодні справжні перепони відносно здійснення цих постанов знаходяться внутрі самої Церкви. Знаходяться вони в незрозумілій байдужності багатьох церковних установ, як також і в сумнівнім щодо розміру й енергії дусі реформи, який тепер усюди повіває. Однак вирішальна проба прийде щойно тоді, коли стане ясним, чи саме ці постанови знаходять серед вірних той одушевлений відгомін, якого вони вимагають, та який заразом надасть їм і життєдайного характеру і значення. Ми ж бо знаємо, що постанови Другого Ватиканського Собору це конкретний вислід конкретної праці, спрямований до конкретних людей, а матиме він щойно тоді конкретні життєві наслідки, коли ввійде у щоденне життя тих же людей-християн, у життя Церкви, в наше життя.

Із нашого боку найбільша трудність буде в тому, що всі ми, духовні й миряни, мусимо, сказати б, переучуватися — наново вчитися нашої віри. У світі науки маємо теж щось подібне. Родичі, які помагають своїм дітям розв'язувати математичні проблеми, легко спостережуть, що ці проблеми інакші від тих, яких вони самі колись училися. Подібний розвиток знаходимо тепер і в католицькій релігії. Правда, і це треба завжди пам'ятати, що основні католицькі вчення залишаються незмінними, так як і математичні реляції незмінні, хоч вони тепер висловлені новими поняттями. Сам Вселенський Собор, знову, вніс в ужиток багато нових понять, які відносяться чи то до Церкви чи то до релігії: поняття, з якими ще не ознакомлене велике число католицького люду, а які все таки треба буде собі за своїти.

Наприклад, завдяки Соборові "змінилося саме розуміння Церкви з поняття, концепції і формули на динамічний похід 'Вожого Народу'..."; наша місія у світі це "світло народам"; наше покликання, це покликання "служіння"; наше відношення до інших християн, це відношення до "братів у Христі". — Не думаймо, що це тільки відмінні вислови, нова термінологія, і вже все. Ні! Під цими висловами знаходяться нові, свіжі стверджування глибоких християнських правд, які помалу ввійдуть у цілу сферу католицького життя. І для нас тут є виклик: щоби бути в дійсності повністю католиками — ми мусимо і собі їх засвоїти, а тим способом надамо нашій вірі глибшого значення й багатішого зрозуміння. Конкретно кажучи, це значить, що ми мусимо з отвертим серцем і розумом слідкувати за вченням Церкви, за Літургією і за катехизацією, щоб у цей спосіб, крок за кроком, "настроїти наші уми і серця до ума і до серця Христа в 1960-их роках."

— Ось декілька думок над якими варт би нам

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиросердечну подяку за вислухані молитви у важній справі й одержані ласки: Найсолодшому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії Неустаючої Помочі, св. Антоніеві з Падови й Слузі Божому Митрополитові Андрієві.

Марія Чолій, Ньюарк, Н. Дж.

Складаю найширшу подяку Найсвятішому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії Неустаючої Помочі і св. Йосифові за одержані ласки.

Е. П.

Складаю дуже щиру подяку Пресвятому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії, св. Юді Тадеєві за вислухані молитви, в яких я просила про здоров'я дорогих мені осіб.

Ярослава Цегельська, Клівленд, Огайо

Складаю найсердечнішу подяку Пресвятому Серцю Христовому, що за посередництвом Пресвятої Матінки Божої, вислухав моїх молитов у часі тяжкої хвороби моїх маленьких унученят.

Ярослава Брицівська, Монтреал

НА СЛУЖБИ БОЖІ ПРИСЛАЛИ:

Прошу відправити Службу Божу. Ярослава Цегельська, Монтреал — $5.00.

. . . прошу ласкаво відправити Службу Божу за спокій душі пок. Анни і всіх душ у чистилищі. Другу Службу Божу за моє здоров'я й мого мужа Тараса. Пересилаю $10.00.

Ольга Вран, Монтреал

. . . на відслуження трьох Служб Божих у моєму наміренні пересилаю Вам $15.00.

Марія С., Чікаго

. . . за моїх померлих родичів Івана й Анастасію посилаю на дві Служби Божі й два Парастаси $15.00.

Михайло Д-цький, Нью-Йорк

. . . відправте в честь Серця Христового й Матері Божої по одній Службі Божій і по одному молебневі за моє здоров'я. Залучую $25.00. Хай це буде моя жертва Богу.

Василь і Анна К-чуя, Торонто

За присланні Служби Божі щиро дякують

ОО. ВАСИЛІЯНИ

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

Р. Г., ЧСВВ

БОГ - ТВОРЕЦЬ

Засадою матеріялістів-безбожників є: так довго заперечувати правди віри, поки, врешті безкритична маса, ізольованих від решти світу, слухачів не прийме це за правду. Візьмім для прикладу те, що читаємо між іншим в "Основах атеїзму". Там записано наступні рядки: "Прибічники релігійно - ідеалістичних поглядів намагаються твердити, що світ не має ніяких законів розвитку, що над усім панують надприродні сили, все, мовляв, залежить від *волі божої*" (ст. 231). Якщо б автор цих слів був завдав собі труду й уважно перечитав Біблію, був би переконався, що віра вже щонайменше 4.000 років учить діяметрально протилежних істин. Віра вчить, що все у світі й у всесвіті існує й розвивається згідно з законами, що їх установив Бог іще при творенні, як сказано в книзі Буття: "На початку створив Бог небо і землю" (I, 1). А щоб люди зрозуміли, що не творив Бог руками, як вони, але законами, то священний, Богом надхненний письменник багато разів повторює ось які слова Творця: "Нехай буде світло! — Нехай посеред вод буде твердь! — Нехай зберуться води... в одне місце і хай з'явиться суша! — Нехай земля зростить рослини! — Нехай закишлять води живими створіннями! — Нехай земля виведе з себе живі створіння! — Будьте плідні і множіться!" (Бт. I, 3, 6, 9, 11, 20, 24, 22).

Кожне оте "сказав Бог" — це *закон*, тобто "виданий у встановленому порядку акт". Закон цей, у такій чи іншій формі, проявляється в матерії, нею керує і визначає їй напрями фізичного, хемічного чи біологічного розвитку. Учені, досліджуючи природу, ввесь час натрапляють на оте Боже "Нехай буде!" Це й відкриття існуючих уже законів у природі. Їх тільки невластиво називаємо "творцями законів". Такими були: Піtагор, Архімед, св. Альберт В., Галілео, Кеплер, Ньютон, Ампер, Вольта, Гершель, Пастер, Вірхов, Мендель, Планк і чимало інших. У величезній більшості це глибоко віруючі люди. Лондонське "Крищен Евіденс Сосаєті", щоб статистично унаглядити цю дійсність, розіслало 1932 р. до всіх найбільших тогочасних науковців світу анкетні листки, в яких між іншим запитується: "Чи ви вважаєте, що віра в розвиток світу пов'язується з вірою у Творця?" — На це 7 науковців дало заперечну відповідь, 51 — висловили сумнів, а 142 (тобто 70%) признали, що в них поняття про розвиток світу тісно пов'язується з вірою в Бога-Творця. До таких науковців у давнину належав, наприклад, *Ньютон* (1645-1727). Коли запитали його, який він має доказ на існування Бога, то він показав пальцем на звізди, що саме почали мерехтіти на небосхилі, і сказав лаконічно: "Ось там!" І Ньютон і Кеплер, оба ці знамениті астрономи, скидали з голови шапку, скільки разів вимовляли ім'я Боже, така велика була в них пошана до Творця, якого непорушні закони відчитували вони щодня в безмежному космосі.

На це матеріялісти мають готову відповідь, що таке траплялося в давнину, коли науковці жили і творили в панівному оточенні церковного елементу. У наші ж дні, при заникові такого впливу, вчені повнотою вільні від "релігійних пересудів". Та навіть і це твердження безбожників не є правдиве. Ось його заперечують слова такого світоча сучасної науки, як *Макс Планк*, відомого творця "теорії квантів". Він каже: "Куди б ми й не глянули, ніде між релігією і природою не знаходимо суперечности, але повну однозгідність, і то якраз в істотних речах. Релігія і природознавство не виключають одне одного. Мабуть найбільшим безпосереднім доказом цього — відмічає Планк — є історичний факт, що саме найбільші дослідники природи всіх часів, як Кеплер, Ньютон, Ляйбніц, були пройняті глибокою релігійністю." Так писала людина, яка не мала нічого спільного з богословськими студіями. Богословом не був також і *П'єр Леконт-дю-Нуї*, коли прилюдно заявив: "Я був би дуже щасливий, коли б у мене була спроможність привести всіх без вийнятку науковців до віри в Бога. Я певний у тому, що наука без Бога може принести світові повну руїну... Пригадую, що велике число дослідників наших днів дійсно вірить у Бога. І мушу підкреслити, що наукові досліди продовж останніх сорок років не тільки не підтримували матеріялізму, а навпаки, вони його захитали." — Це слова директора біофізичного відділу Інституту Пастера; він також жив оподалік церковних впливів і не керувався "релігійними пересудами" (1947).

Сучасні дослідники природи в особливішій мірі захитали твердження матеріялістів щодо вічности матерії, з якої — як твердять вони — виникають "об'єктивні закони". Так між іншим висловлюється Танчер у своїх "Основах атеїзму",

Закінчення з 59 сторінки

цього місяця застановитися. Просім сердечно Всевишнього, щоб дав нам силу поконати всякий опір проти цих корисних постанов Вселенського Собору, а з другого боку знову якнайкраще і якнайкорисніше пристосуватися до його вимог.

пишучи: "Насправді ж об'єктивні закони розвитку самі по собі притаманні матерії, вони виходять з об'єктивності її існування". І далі: "Якщо ж щось може існувати без причини, то сам світ не гірше бога може існувати без причини, тобто без бога" (ст. 128-129). — Тут знову помилка матеріялістів у висновках. Щось може існувати без причини тоді, коли воно само в собі й незалежно від іншого має причину свого існування. Таким є тільки і єдино Бог. Навпаки, матерія, складена з безлічі частинок, підпадає безнастанним змінам, які здійснюються згідно з законами природи. Тим то матерія, існуючи в залежності від іншого, не може бути вічною. Залежність матерії від законів каже ще, що закони є перші і, сказати б, старші від матерії, що закони є залежні від Законодавця. Матерія без законів взагалі не може існувати. Найменші її частинки — протони і нейтрони — пов'язані так стислими законами, що від них матерія не може відступити. Всяка зміна в матерії може наступити тільки зі зміною її законів. На цьому спираються власне всі 20-літні досліди і творення "ізотопів" — нових хемічних елементів, які в природі не існували. Найперше треба було, щоб якийсь Берклей чи Фермі поробив докладні обліки, щоб винайшов закон творення нових елементів, і щойно тоді почали робити спроби "бомбардування атому". Спроби ці так довго не мали успіхів, поки їх докладно не достосовано до законів "електронної фізики". Щойно тоді появилися ізотопи. Сьогодні їх нараховуємо 1200. — Здійснення цього було нелегке. Щоби підпорядкувати матерію новим законам, треба було докласти чимало зусиль. Про їх величину може дещо сказати апарат, що його назвали "Космотроном". Має він 20 м. проміру, важить 2200 тонн, електрична його потужність досягає 2.300.000.000 електрово-вольтів; завданням його є прискорювати нормальний біг електронів так, щоб за їх допомогою можна було "бомбардувати" інші атоми. Це насправді вже не "апарат", а справжня споруда. Глядачі з подивом придивляються і запитують: "Хто є конструктором цього гігантичного апарату?" — Технік пояснює: "Конструктором його є *Брукгевен*. Космотрон цей здійснений ним 1952 р. згідно з законами нуклеарної фізики".

Подібно й кожна людина, яка не підпала матеріялістичним пересудам і комплексам, коли уважно придивляється до землі чи небесних тіл, питається: "Хто це все створив?" — Вова не повірить, що все це "самочинно виникло з вічної матерії". Не вірить у це з тієї причини, що в усіх речах спостерігає закони. То й слушно питається: "Де є Той, що встановив оті закони?"

Тим то в давнину псалмоспівець, оглядаючи зоряне небо, промовляв: "Нехай ім'я Господнє хвалять! Він повелів, і створилось. Поставив і на віки вічні і дав закон, який не перейде" (П. 148, 5-6). Тим то і в новітню добу *Кеплер* (1571-1630), відкривши т. зв. "третій закон" астрономії, прославляв Творця немов старозавітній пророк: "Великий наш Бог і велика Його могутність і безконечна його мудрість! Хваліте, небо і земля, сонце і місяць і звізди, своєю мовою... Нехай прославляє моя душа Його, Господа, Творця щомога. Бо Його слава і шана і хвала на віки вічні. Амінь" — закінчив великий астроном.

ОЧИЩЕННЯ ДУШПАСТИРСТВА З БАРОКОВИХ ФОРМ І ТИТУЛІВ

Віденський священичий місячник "Душпастир" пише: "Наші Єпископи могли б добрим прикладом зробити почин і зрезигнувати з титулу "Ексцеленція", бо сьогодні до міністра говориться тільки "Нане Міністре". Так само деякі форми священичого виступу мають ще "бароковий вид", що є перешкодою в душпастирському контакті. Також треба на думку "Душпастиря" зреорганізувати багато дечого в душпастирській праці, як напр.: ведення парохіяльних метрик повнотою можуть перебрати світські урядовці, фінансові справи парохії передати церковним урядам, як теж якось розв'язати питання навчання релігії в школі, щоб парох мав більше часу та міг краще зайнятися парохією.

НАВІТЬ ПОЛІТИКИ-СОЦІЯЛІСТИ ПІШЛИ НА РЕКОЛЕКЦІЇ

Мабуть уперше в історії відбулися реколекції — однодневка "віднови духа" для представників політичного життя в манастирі Ст. Габріель біля Відня. "Віднова" відбулася на запрошення айзенштадтського єпископа — д-ра Стефана Ляслю. На це запрошення прибули: уряд провінції Бургенлянду, парляментарні посли, старости повітів і інші визначні політичні особи політичного й громадянського життя. Замітним є те, що в цих реколекціях узяли участь не тільки члени християнсько-народньої партії, але теж і соціялісти. У програму реколекцій входили духовні конференції, що їх виголосив о. д-р Кох, богослуження й проповідь Єпископа Ляслю.

Подумати тільки: чи в нас було б щось таке можливе? Всі одної української крови і принаймні теоретично члени Католицької чи Православної Церков, а однак, які далекі від того, щоб зійтися разом на спільну релігійну відновуду духа, що може принесла б теж відновуздорового національного духа в нашій політиці.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

СТРІТЕННЯ ГОСПОДА БОГА І СПАСА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА

Празник Стрітення Господнього закінчує різдвяний цикл у церковному календарі. Замовкають колядки, зближається час Великого Посту. Це свято, сорок днів після Христового Різдва, постало з ось-цього оповідання євангелиста Луки: "А коли, за законом Мойсея, минулись дні їх очищення, принесли Його до Єрусалиму, щоби доставити Його перед Господом, як у законі Господнім написано: 'Кожне хлоп'я, що розкриває утробу, має бути посвячене Господеві', — і щоб зложити жертву, як у законі Господньому сказано: 'пару горличат або двоє голубенят'" (2, 22-24). Єв. Лука розказує дальше про стрічу праведних Симеона й Анни пророчиці з Дитятком Ісусом та Його Преєв. Матір'ю. Із того пішла й сама назва празника: Стрітення-Стрічі, в грецькому обряді. У латинському ж обряді воно назване: Презентація — Пред'явлення Ісуса Марією Дівою.

Цікава історія розвитку цього свята. Як нам відомо, в перших віках Церкви святкували Христове Різдво разом із Богосявленням, 6-го січня. Тому й свято Стрітення мусіло бути 14-го лютня, сорок днів пізніше. Як же ж празник Різдва Христового перенесено на день 25-грудня, тоді, відповідно до того, і празник Стрітення перенесено на день другого лютня.

Найстаршу згадку про празник Господнього Стрітення знаходимо в описі паломництва Етерії з року 416-го. Вона каже, що в Єрусалимі була свідком торжества, яке "відбувалося з найбільшим пошанівком... бо того дня відбувається процесія до церкви Воскресіння й усе збувається в порядку з найбільшою радістю, неначе на Пасху". (Треба знати, що Костянтин Великий збудував дві величаві святині, злучені довгим портиком: одну над скалою Голгофти, другу над Божим Гробом, яку й називали коротко: Воскресіння). Етерія не згадує в своєму описі про світло-свічки в часі процесії. Аж Кирил із Скитополя оповідає, що якась пані Ікалія в часах цісаря Марціяна (450-457) піддала думку, щоб у тій процесії народ ніс запалені свічки (Патрол. Грец. 114, 469). З того й пішов звичай благословити свічки в день цього свята.

Празнувати день Стрітення поза містом Єрусалимом, у якому збулася ця свята подія, почали в цілій Палестині в шостому віці, за свідоцтвом антіохійського патріярха Севера (512-518). Із Палестини перейшло це свято й у Царгород. За цісаря Юстина, каже історик Никифор, святкували його як щось нове у кількох церквах столиці вже 527-го року. Другий історик, Теофан Ісповідник, оповідає нам, що в часі великої пошести року 542-го цісар Юстиніян приказав святкувати цей празник у всіх церквах Царгороду й цілої імперії. Так було на Сході. В Римі впровадив це свято Папа Сергій І (687-701), Сирієць, бо сам був зо Сходу. Навіть латинські антифони того свята це переклад грецьких стихир на стиховнях всеношні. В той день відбувалася також процесія. З Риму поширювалося це свято далі на Захід та дійшло в Еспанію в одинадцятому віці. Стародавня Русь-Україна приняла це свято та його богослужби разом із християнством просто з Візантії.

Найзамітніша в богослужбі празника є дев'ята пісня канону утрені. Вона виспівує такі заклики: "Богородице Діво, надіє християн, покрий, збережи і спаси тих, що на Тебе надіються! — Богородице Діво, добра Помічнице світові, покрий і збережи від усякої нужди й журби! — Симеоне, ти що Бога носиш, прийди й піднеси Христа, якого родила Діва, чиста Марія! — Обіймає руками старець Симеон Творця закону і Владику всіх! — Не старець Мене держить, а я держу його; він бо просить у Мене відпущення (роз. з туземного життя)! — (Маріє), таїнственна кліще, як носиш Ти Жаринку, як кормиш Ти Того, хто кормить усіх?! — О, дочко Фануїлова, прийди, стань із нами і благодари Христа Спаса, Божого Сина! — Неповинна Анна проказує страшне, визнаючи Христа Творця неба й землі! — Те, що з Тобою сталося, Мати, Діво чиста,

ЄПИСКОПСЬКІ СВЯЧЕННЯ ВЛАДИКИ МИХАЙЛА РУСНАКА

Дня 2-го січня ц. р. торонтонська латинська катедра св. Михаїла була місцем архиєрейської хіротонії Преосв. Владики **Михайла Руснака**, титулярного єпископа Черніка, Апостольського Візитатора для Словаків візантійського обряду в Канаді й Єпископа-помічника Преосв. Ісидорові Борецькому для Словаків візантійського обряду в Торонтонській Єпархії.

Урочистість єпископської хіротонії відбулася під час архиєрейської Св. Літургії, яку служили Преосв. Владики: Ісидор Борецький, Николай Елко — Пітсбурський Екзарх, і Йоаким Сегеді — помічний Єпископ Крижевацької Єпархії в Югославії. Незвані Владиків через покладення своїх святительських рук передали новому Владиці єпископську "Божественну благодать" і апостольське наслідія в Архипастирському служінні. З Архиєреями співслужили Всеч. Отці: прелат В. Філевич — ген. вікарій Торонта, протоігумен П. Малюга ЧНІ, ігумен М. Прийма ЧСВВ і Ф. Фута — словацький священик. Численні диякони, церемоніярі й аколіти доповнили велику асисту. Проповіді в англійській і словацькій мовах виголосив Преосв. Андрій Грутка, словацького роду, латинський єпископ із Гері в ЗДА. До Служби Божої співав український церковний хор із парохії св. Василія в Торонті під умілою управою п. Гарасовського.

По церковній частині торжества відбувся в "Роєл Йорк Готелі" великий бенкет, під час якого промовляли: Й. Еміненція Кардинал Джеймс МекГівиген, Филип Гивенс — посадник Торонта, представник Апостольського Делегата Сергія Пінєдолі, Преосв. А. Грутка, Преосв. Николай Елко, Преосв. Ісидор Борецький, Дост. П. Геллієр — федеральний міністр оборони й інші. Хорову програму виконав ансамбль Івана Романофа з Сі. Ві. Сі. Господарем свята був п. Стефан Роман — відомий словацький католицький і народній діяч у Канаді.

На закінчення бенкету промовив новопоставлений у архиєрейський сан — Преосв. Владика Михайло. Між іншим у своїх словах виявив він щиру вдячність своєму Ординаріеві — Преосв. Ісидорові Борецькому за те, що Владика Ісидор виявив себе справді великодушним Архипастерем, який щиро опікувався словацькими вірними та виявляв їм батьківську прихильність.

Подія єпископського свячення Владики Михайла Руснака хидає ясне світло на словацьку групу в Канаді, як теж і стає моментом, що над ним треба призадуматись. Загально кажучи, можна сказати, що це ще один доказ на те, що не велике число і багато шуму, але згода, дипломатичність дії й сила духа зроджують великі діла та осяги. Тому невелика група Словаків візантійського обряду може сьогодні з повною та здоровою гордістю сказати: ми досягнули своєї мети — ми маємо нашого першого словацького єпископа візантійського обряду, який поведе нашу словацьку групу до кращого церковного й народнього завтра. Цей факт треба відмітити як один із гарних прикладів, на якому теж і ми Українці можемо багато навчитися та пристосовувати в нашому українському церковному й національному житті.

ОК.

ЖИВА СЛОВАЦЬКА МОВА ЛІТУРГІЙНОЮ

"Народна Воля" подає за словацьким братським часописом "Єднота" (за 9 грудня 1964), що в словацьких парохіях католицької Церкви в ЗДА, вже від грудня введено до Св. Літургії й інших богослужень словацьку мову. Текст перекладу Служби Божої одобрений 7 листопада 1964 р. відповідною комісією в Римі й Папа дав постанову, що в цьому перекладі треба відправляти богослуження у словацьких парохіях у ЗДА. Словацька громада в ЗДА добре зорганізована й активна, тепер дуже вдоволена новим станом богослужби в своїх парохіях. Дописи з місць вказують на піднесення духа й активности громади з цього приводу.

НАВІТЬ ДІЯЛЕКТИ БУДУТЬ УЖИВАНІ В БОГОСЛУЖЕННІ

Еспанський єпископат усуперіч дотеперішній урядовій політиці дозволив на введення як літургійної мови каталонську й баскійську. Поруч цих мов еспанська Єпископська Конференція признає — як можливу літургійну мову галісіянський діялект, яким говорять у північно-західній Еспанії в провінції Галісія. Подібно у Франції очікується розпорядку Єпископату на дозвіл вживання бретонської мови.

воно недослідиме й анголам і людям! — Чиста Голубка, нескверна Ягничка приносить у церкву Ягнятко й Пастиря! — О, Христе, Царю всіх, даруй перемогу над ворогами нашій Церкві, вірній слузі Твоїй! — О, Христе, Царю всіх, подай мені теплі сльози, щоби плакати над моєю душею, яку я злощасно погубив! — Трисяйне і триособове Божество набожно хвалім! — О, Дівице Маріє, просвіти мою душу, жорстоко затьмарену життєвими розкошами!

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

р. Євген Білик, ЧСВВ

ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП І МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ

Верховний Архиєпископ Митрополит Йосиф

На початку 1962 р. сталася неймовірна й небувала досі подія. На велике здивування цілого світу, на радість Католицької Церкви, а спеціяльно Української Католицької Церкви і народу, вийшов на волю з московських каторг Первоєрарх нашої Церкви в Галичині — Митрополит Йосиф Сліпий. По сімнадцяти літах незнаних переслідувань і безнадійних ув'язнень, його не то що нагло звільнено з в'язниці на засланні, але й дозволено йому виїхати у вільний світ.

Світла постать цього великого Мученика й Ісповідника вже в минулому відограла важну ролю в нашій Церкві на рідних землях. В часі воєнної хуртовини Митрополит Йосиф своїм прикладом та батьківською второпністю і дбайливістю провадив нашу страдальну Церкву і нарід шляхом мучеництва за вірність Богові і Христовому Намісникові на землі. Цю повну посвяти, жертви й відданости службу своїй Церкві й народові на рідних землях закінчив він сімнадцятилітньою каторгою по комуністичних засланнях і тюрмах. Боже Провидіння, що допустило на цього живого мученика такі важкі і довгі допусти, тепер вивело його на волю в дуже важному часі, бо саме в часі Вселенського Собору.

Як колись на рідних землях, так тепер на чужині велич його світлої постаті сягає вершин. Сам Папа, Івян XXIII, перший привітав його і заопікувався ним; усі єпископи зібрані на Соборі в Римі привітали його появу серед них нечуваними овиціями; а його власні виступи і заяви на Соборі і поза ним, показалися дійсно гідними Первоєрарха Української Католицької Церкви.

Свою дбайливість про долю і добро не тільки Української Церкви, але й усіх Східніх Церков, з'єдинених і нез'єдинених, виявив Митрополит Йосиф у своїх виступах на Соборі. Він оплакував там долю деяких Східніх Церков перед якими стоїть запит: бути їм, чи не бути; він скаржився на втрати в числі вірних Східніх Церков, приписуючи їх у великій мірі неоправданій ревності багатьох латинських єпископів і священиків, які різними способами перетягають і переводять тих вірних на латинський обряд; він відважно й рішуче п'ятнує таку поведінку як "дуже злу прислугу вселенськості Церкви". Свої гідні і дуже слушні завваги на ці й подібні теми Митрополит закінчив майже розпучливою відозвою до всіх приявних єпископів: "Натомість допоможіть нам, щоб ми могли сповнити нашу місію (Східніх Церков) у Католицькій Церкві". Ці й інші виступи Первоєрарха Української Церкви приймали і нагороджували надзвичайними оплесками не тільки представники Східніх Церков, обсерватори нез'єдинених Церков, але й найвищі достойники і ряди латинської Церкви.

Та чи не найбільше виявилися старання й журба про свою рідну Церкву цього Митрополита в нарадах Собору про устрій Східніх Церков. Коли говорилося про привернення Східнім Патріярхам давних властей, він відважно поставив формальний внесок про створення українського патріярхату. Внаслідок цього і подібних внесків, Собор ствердив, що традиційною формою правління у Східніх Церквах є патріярхальний устрій, а створення окремих патріярхатів полишається Папі. Хочеться вірити, що внесок Митрополита у справі створення українського патріярхату, що і є гарячим бажанням вірних цієї Церкви, невдовзі стане дійсністю.

Із поза Соборових виступів Митрополита Йосифа найбільше впадає в очі його участь у недавньому Євхаристійному Конгресі в далекій Індії. Взяти участь у цьому Конгресі Митрополит одержав особисте запрошення від індійського Кардинала. Із звідомлень преси (Катпрес, Відень, 5. 12. 1964, ч. 284) дотепер знаємо тільки, що до найвеличніших подій цілого Конгресу належали якраз богослуження, які відправляли там Святіший Отець Папа Павло VI і Первоєрарх Української Церкви Митрополит Йосиф Сліпий.

Які дальші пляни Божого Провидіння для цієї величньої і світлої постаті відносно Української Церкви і народу — нам, людям, не відомо. Знаємо певно, що Митрополит-Ісповідник живе цією думкою - надією, що Господь дозволить йому повернутись у Рідний Край, який його вичікує як свого Архипастиря. Задержиться Верховний Архиєпископ поза межами України у своєму сьогоднішньому осідку — в Римі, з якого продовжатиме свою велику працю для нашої Церкви і народу, чи за Божим велінням сповниться його і нас усіх бажання, щоб він повернув на землю наших батьків і там відновив Христову Церкву? На це питання сьогодні тільки один Господь може відповісти.

Згідно з засадами християнської і звичайної людської чесноти ніхто і нікому не дає права фальшиво насвітлювати правдиві факти чи викривлювати правду, як теж нагинати й використовувати її для своїх цілей чи інтересів. І так, коли наш журнал "Світло" став в обороні Митрополита - Ісповідника (Ярослав Чумак, Ісповідник Митрополит, травень, 1964, ст. 204-5; Д-р М. Бараболяк, Клеветникам Митрополита, вересень 1964, ст. 349-50), деякі наші націоналістичні круги несправедливо накинулись на "Світло" та дали свій фальшивий коментар. Що "Світло" стало на правильні позиції та писало в дусі Верховного Архиєпископа Кир Йосифа свідчать слова з листа Преосвященного Владики Ісидора Борецького (Рим, 11-го жовтня 1964) до тодішнього редактора "Світла" Преп. о. Вернарда Дрібненького. Ці слова подаємо дослівно:

"...в імені нашого Митрополита Кир Йосифа дякую за красну статтю в "Світлі", що була в його обороні. Кир Йосиф Вам дякує!.. Ваш † Ісидор".

Тому ми не підходімо до справ Божого Провидіння надто по-людському, а залишімо Богові те, що Боже.

ПАПА И СИРІЙСЬКИЙ КАТОЛІКОС

Голова сирійсько-православної Церкви в Індії — 81-річний Католікос Василій Оуген І. заявив, що підготовлюване Папою Павлом об'єднання християнського світу матиме свій успіх. Це він висказав після стрічі з Папою в Бомбею. Задля цієї зустрічі Католікос їхав поверх 1000 миль до Бомбею з далекого Коттаян. Католікос сказав: "У Папи була видна божеська іскра. Усмішка електризуюча. Я надзвичайно щасливий, що міг це пережити".

ПАТРІЯРХ МАКСІМОС І МЕЛХІТИ В АМЕРИЦІ

Хоч поверх 150 тисяч Мелхітів живе на еміграції, а зокрема в ЗДА й Аргентині, не мають вони там своєї єрархії. Це велика журба для мелхітського патріярха Максімоса, бо мелхітські священики й вірні підчинені під латинських місцевих єрархів, які досі утруднювали справу створення мелхітського єпископату, хоч на теренах їх діецезій існували православні мелхітські єпископи. Це ж творило небезпеку для католицьких мелхітів. Тільки в Бразилії є мелхітський єпископ, який однак є тільки помічним латинському ординаріеві. Згідно зо східнім канонічним правом і соборовими постановами патріярхові прислуговує право засновувати нові епархії. З цієї причини патріярх вислав архиєпископа Гакіма з Галилеї, щоб на місці простудіював цілу справу.

ПРАВОСЛАВНИЙ ПАТРІЯРХАТ ДЛЯ АМЕРИКИ

Один православний священик, о. Стефан Упсон, пише в американському православному часописі "Ортодокс" в Нью-Йорку, що створення окремого православного патріярхату для Америки являється життевою необхідністю. На це складаються різні причини, зокрема ця, що европейські православні єрархи не мають знання і розуміння американських відносин і проблем. На його гадку, створення власного американського патріярхату усуне багато труднощів із життя Православної Церкви в Америці. Він каже, що европейська інтервенція в американські справи часто приносила тільки додаткові замішання, замість розв'язки труднощів.

ЧИТАЙТЕ! — ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! — ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"
Передплата за "Світло" — тільки 3 доляри річно.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

У Вінніпегу вийшла книжка з сильними закидами проти Вселенських Архиєреїв. Чому дотепер не появилася рецензія, ані критичний підхід до такої книжки? — Нарешті появилось українське Святе Письмо католицького видання. Але яке ж дороге! В Англії появилося Св. Письмо, католицького видання, — ціна $1.00. Чи ж наші не могли видати Св. Письмо в доступній ціні?

Тут порушені дві справи, на які постараюся відповісти бодай коротко.

1. Протестантське видавництво й автор, що написав, чи переклав згадану Вами книжку — спізнилися на кількасот років. Протипапські твори виходили колись навіть і в Україні, коли протестантизм був там у моді. Але від того часу появилось уже багато поважних творів, які з коренем вивернули всякі видумані чи перебільшені закиди проти Вселенських Архиєреїв-Папів, так, що навіть запеклі вороги папства сьогодні вважають за пониження для себе послугуватися такими давно опрокиненими байками. Коли б наше католицьке видавництво хотіло реагувати на кожну протикатолицьку книжечку, то тільки виставило б себе на сміх, що воює "з вітряками" та ще й робило б рекляму книжкам і авторам, яких старосвітські погляди й закиди вже давно спочивають у гробі. Якщо б згадана книжечка наводила якісь новіші закиди проти Папів, то й тоді не варт реагувати на неї. Декотрі некатолики аж фанатично ненавидять Папу й Ватикан, а фанатизм побиває себе сам. Як любимо когось, то в ньому бачимо саме тільки добро, навіть злі його прикмети вміємо оправдувати. Як же ж ненавидимо когось, то навіть найкращі його прикмети і найкращі його наміри й бажання пояснюємо собі як злочин.

2. Хто хоч трохи розуміється на видавництві, той легко зрозуміє, що книжка видавана для мільйонів читачів, отже в великому накладі — завжди буває дешевіша, ніж книжка, яку видається для кількох тисячів людей. Англійських та англомовних католиків є понад 75 мільйонів, отже вони можуть видати Св. Письмо мільйоновим накладом примірників, навіть у ціні одного доляра, особливо коли з великого й люксусового видання зроблять фотографічну, зменшену відбитку для популярного видання. Але я навмисне переглянув кілька різних католицьких видань Св. Письма, що новіше вийшли в видавництві Гердера в ЗДА (Ст. Луіс, Мінн.) і ось, знаходжу, що Св. Письмо з обкладинкою "марокко", з золотим обрізом (як видання ОО. Василіян у Римі), коштує $25.00. А це ж видання призначене для 40 мільйонів американських католиків! Українських католиків у вільному світі є всього кількасот тисяч, а й між ними може розійдеться всього кілька тисячів примірників Св. Письма. Видавець мусить рахуватися з тим і тому, якщо не хоче залізти в довги, мусить поставити вищу ціну за кожний примірник, щоби поплатити всі видатки зв'язані з виданням Св. Письма. Українське православне видання Св. Письма могло вийти дешевше, бо його видало протестантське Біблійне Товариство в Англії, яке розпоряджає мільйоновими фондами. ОО. Василіяни, які видали українське католицьке Св. Письмо (його видання коштувало понад $50.000) таких фондів не мають. Не має їх ані жадне інше українське видавництво.

Вселенський Собор у 4-ому віці встановив, що Свято Христового Воскресіння не сміє припадати разом із жидівською Пасхою. Чи вказане завадити в нас новий стиль, коли це противиться постановам згаданого Вселенського Собору?

Справа введення нового стилю календаря натрапляє на великий спротив у деяких наших громадах на еміграції просто з незнання, а може ще більше з тієї причини, що декотрі наші вірні справу календаря ставлять майже як справу святої віри. Новий календар наробив колись великого шуму в усьому некатолицькому світі в 16-му та 17-ому віках. Розгорілися тоді пристрасті навіть у нашій Україні. Ось, що пише про це православний учений історик Михайло Грушевський: "Новий факт у тім часі потряс православну суспільність і викресав із неї нові іскри відпорної енергії. Це була реформа календаря, переведена папою Григором XIII восени 1582 р. Сталий Юліянський календар, прийнятий тисячолітньою церковною практикою за основу церковного календаря, відкидався. Щоб вирівняти ріжницю між часом астрономічним і календарним, яка зайшла через недокладність Юліянського числення (на 400 літ календарний рік на три дні відходив від астрономічного) та повернути весняне зрівняння (равноденствіе) на день 21 марта, прийняте постановами Нікейського Собору про святкування Великодня, — папа наказав дочисляти 10 день до дня 5 лютого (має бути: 5 жовтня) 1582 і на будуче опускати три високосні дні на кожні 400 років. *Отже ця реформа в основі мала вповні консервативний характер, привертаючи календар до норми прийнятої Нікейським Собором і опиралася на вповні об'єктивних, астрономічних підставах. Але то-*

му, що була проголошена папською курією... вона викликала опозицію в сферах настроєних ворожо до папства і не була прийнята ані православними, ані в протестантських краях та кругах" (М. Грушевський, Історія України - Руси" (Львів-Київ) том VI, ст. 462-463).

Отже новий стиль заведено саме для того, щоб заховати постанови Нікейського Собору.

Із самими ж постановами Нікейського Вселенського Собору (325 р.) справа мається трохи інакше, ніж дехто думає. Адже ж у жадних документах того Собору, ні інших Всел. Соборів, — нема найменшої згадки про святкування Пасхи. Про календарні постанови Нікейського Собору є згадка тільки в деяких натяках церковного історика Євсевія ("Життя Константина Великого") та в творах деяких Отців Церкви. З усіх натяків, що їх маємо в різних післясоборових документах про справу Пасхи на Нікейському Соборі, вчені заключають, що там рішено: 1) ніколи не святкувати Пасхи в день 14-го Нізана (в день жидівської Пасхи), але завжди в неділю (це була постанова проти декотрих Церков на Сході, які святкували Великдень у четвер, на пам'ятку пасхальної Тайної Вечері); 2) ця неділя мусить слідувати після дня 14-го Нізана, але не сміє припадати перед весняною еквінокцією (рівноніччям), а завжди після неї; 3) Пасха має святкуватися після першої весняної повні місяця". Такий був звичай у Римі й Олександрії і на тому вздрувались Отці Нікейського Собору. Але Греки почали толкувати собі день 14-го Нізана не як один день, а як цілий жидівський пасхальний круг, що обіймав цілий тиждень, себто був уже попразденством жидівської Пасхи. Це було вже натягненням постанов Нікейського Собору. Пізніше, в 14-ому віці, візантійський каноніст Матей Властаріс святкування Великодня почав переносити з місяця на місяць, беручи під увагу те, коли є перша, або друга весняна повня, або весняна еквінокція. А це було вже зовсім довільне, безпідставне й фальшиве толкування постанов Нікейського Собору. Але, на жаль, саме на такі фальшиві пояснення постанов Нікейського Собору покликуються ті, які не знають оригінальних постанов того Собору. Внаслідок того деякі з православних Церков, які завели в себе новий стиль календаря, Великдень вимково святкують таки за старим стилем, а декотрі за новим обходять уже всі свята, разом із Великоднем.

Отже: "чи є вказаним заводити в нас новий стиль календаря?" Так, є вказаним, особливо на еміграції, де ми живемо дрібною меншістю в морі чужинецьких народів. Старий календар не є ніякою українською традицією, бо він є радше традицією ще поганського Риму, пізніше християнських народів Греків, Сирійців, Вірменів і, як ми вказали вище, він є карикатурою і натягненням постанов Вселенського Собору в Нікеї, а ми тільки перебрали його від Греків, разом із обрядом. Якщо православні Церкви вже майже в усьому світі завели в себе новий стиль календаря і не "златинщилися", тоді не маємо чого боятись златинщення ані ми, Українці. Мудро сказав православний делегат румунського патріярха на Соборі в Москві 1948 р., що "тільки там бувають труднощі з заведенням нового стилю, де нарід темний і вище ставить справу календаря, ніж віру". Думаю, що це є єдина й найкраща відповідь на адресу тих між нами, які приводу зміни календаря в парафії роблять бучі в ім'я сумнівної "української традиції". Розумні люди повинні відгородити себе від таких, які замість концентрувати енергію до творчої праці й поступу, марнують її на боротьбу між рідними братами.

Моя приятелька казала мені, що молитва за душі померлих нічого не помагає їм, коли хтось молиться в стані тяжкого гріха. Я живу в цивільному подружжі, але ходжу до церкви й моїх дітей виховую на добрих католиків, щоб вони не були такі нещасні, як я. Я не молюся за себе, бо я знаю, що я не варта того. Але я молюся за моїх померлих батьків та приятелів. Чи моя молитва справді не має ніякої вартости перед Богом?

Так, Ваша молитва має вартість перед Богом. Але кожний, навіть найбільший грішник, повинен молитись у першій мірі за своє власне спасіння. Хто перестав молитися за себе, той виявляє, що він не має надії на Боже милосердя. А Боже милосердя відкрите для кожного, навіть для найбільше грішної Магдалини та найбільш грішного злочинця, що повис на дереві ганьби. Молитися за інших — дуже похвальна річ і така молитва за інших може навіть миліша Богові, ніж молитва за себе самих, усе ж таки кожний повинен дбати в першій мірі за свою власну душу і молитися за своє спасіння.

Це не є абсолютно конечне бути в стані освячаючої ласки, щоб наша молитва була вислухана. Вистачає вже те, що душа хвилюється й непокоїться станом, у якому находиться. Це вже початок покаяння. Хоч Ви не можете сповідатися, бо живете в грішному цивільному подружжі та через те, що в Вас є малі діти. Ви покищо не можете розійтись із чоловіком, з яким живете все ж таки Ваше почуття вини та Ваше шукання виходу з такого прикрого положення — є вже виявом Вашої доброї волі. А Бог добрий і милосердний, Він має вирозуміння для Вас. Тому Ви повинні молитися за себе, вірно ходити до церкви й виконувати всі свої обов'язки супроти Г. Бога, щоб вислужити й вимолити собі ласку спасіння Вашої душі. Моліться, щоби Бог улегшив Вам повне навернення, поворот до Божої ласки і дав силу в відповідний момент відійти від чоловіка, з яким живете. Якщо Ви молитеся за це, тоді воно знак, що Ви маєте добру волю, а коли так, то Бог Вас не відкине.

Молитва за душі покійних, коли Ви живете в стані тяжких гріхів, має таку саму вартість перед Богом, як коли молитеся за себе в стані гріха. Як написано вище, не мусимо бути аж у стані Божої ласки, коли молимося за покійників. Інакша є справа, коли хочемо зискати відпусти в користь душ наших дорогих покійних. У цьому питанні думки вчених богословів розходяться. Одні є того погляду, що людина, яка живе в стані гріха, не може зискувати відпустів. Інші ж кажуть, що навіть і така людина може зискати відпусти, бо таке добре діло, як відпустова молитва, має свою вартість не залежно від гідности людини, а залежно від рішення Церкви. В кожному випадку, чи молитва є наділена відпустами, або ні, вона напевно приносить користь душам, за які молимося.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ЧИ НЕ НОВА ОЗНАКА СЛАБОСТИ Й НЕЖИТТЄВОСТИ КОМУНІСТИЧОЇ ПАРТІЇ Й СИСТЕМИ В СССР?

В останніх часах щораз частіше помічуємо різні нові ідеї щодо наставлення чи взаємовідношення комуністичної партії й СССР до релігії та Католицької Церкви. З одного боку завважуємо — принаймні на словах — "зміну курсу", а з другого скріплення жорстокого нищення релігії й Церкви. Як би не дивився на цю справу, можна сміливо сказати, що в СССР (на що теж вказують унутрішні політично-режимові й соціяльні переміни!) шукають якоїсь розв'язки в пекучих проблемах щоденного життя. Однією з таких проблем є церковно-релігійне питання, яке по своїй суті є есенціяльною й невідлучною частиною людської душі. СССР є нічим іншим, але людською спільнотою, як і кожна інша державна спільнота, що складається з поодиноких людей із душею. Цілі народи можна винищити фізично, але людської душі ніхто не зможе. Скоріше чи пізніше душа людини, хоч би й як переслідувана, переможе всі моральні й фізично-матеріяльні знущання.

Церковно-релігійна советська дійсність

В одному з останніх своїх чисел "Комуніст", офіційний орган комуністичної партії СССР, закликає членів комуністичної партії до поважного провірення свого становища супроти релігії й Церкви. "Комуніст" пише про "глибокі переміни" внутрі Церкви, на які марксистська критика тепер змушена інакше дивитись, ніж це досі було. "Ми були б" — дослівно пише — "короткозорі, що є чуже марксизмові, якщо б ми не зважали на цю поважну кризу релігійної доктрини, через яку Церква хоче обновитися, як теж і церковні спроби, щоб час "хрестоносних походів" і "полювання на чарівниць" перемогти".

Відкликаючись на видану в минулому році Педагогічним Інститутом у Ярославлі книжку "Наукові основи атеїзму", між іншим "Комуніст" завважує: "деякі автори попали в інертність у своїй критиці прикмет, які їх ідеологічний противник у міжчасі вже закинув". На думку "Комуніста" це наочно показує, "що це якраз примітивний спосіб думання, коли вважати, що стосунки між Ватиканом і провідними колами ЗДА чи Західньої Німеччини є тільки питаннями виконання заряджень малої індустріяльної кліки".

Завданням марксистських студій про релігію мусить бути — пише "Комуніст" — "об'ектив-

на аналіза дійсности": вона мала б відповідати фактові, "що духовенство, якщо не хоче в кінцевому ефекті стратити контролі над церковним народом, мусить знайти нові розв'язки й нові можливості 'діялогу зі світом' і є змушене до визнання вимог часу, як теж і до перевірки своїх вартостей". У дальшому згадується, як знаменне в цьому змаганню діло Папи Івана XXIII-го та про "реалістичне становище (католицької) ерархії в питанні про війну й мир", як теж і висловлюється погляд, що коекзистенція між різними соціяльними й політичними системами є конечна. Все ж таки внутрі Католицької Церкви, каже "Комуніст", існують групи, які цим реформаторським напрямкам противляться, а Папа Павло VI-ий стоїть "посередині" цієї дороги.

Якийсь визначний рух чи активність — говорить "Комуніст" — не може бути відкинений тільки тому, що він "контрреволюційний" або "реакційний", бо він відбувається посеред християн. Історія дає приклади на це, "що ті маси, які були кормлені виключно релігійною дієтою, свої основоположні інтереси зодягали в релігійні форми". "Це стається в цілому ряді молодих країн, де певні народні рухи, помимо свого релігійного вигляду, глибоко поступові".

"Відсутність революційного елементу в релігійній ідеології, а особливо в "аджорнаменто" (пристосуванні до дня)" — каже "Комуніст" — не дає "ніякого аргументу проти тісної співпраці між комуністами й віруючими в боротьбі за поступ і людяність. У сьогоднішніх обставинах можливості (такої співпраці) стаються через різнобічність політичних і соціяльних причин постійно більшими, а зокрема через конечність нової політичної орієнтації численних духовних. Практика в СССР і в інших соціялістичних країнах у блискучий спосіб показує можливість і конечність спільної дії атеїстів і віруючих, і то не тільки проти інтриг тих, які вороже наставлені до свободи народу, але теж при будові нового суспільства".

Не зважаючи на цей клич співпраці, "Комуніст" зовсім не затаює, що саме на цю Церкву, що переходить свої внутрішні переміни, все ж таки треба дивитись як на "небезпечного ворога". "Комуніст" указує марксистським теоретикам на те, що теперішні реформи Церкви відповідають цьому процесові, який Ленін назвав "очищенням". А Ленін — додає "Комуніст" — уважав таку "очищену Церкву" тимбільше небезпечною, бо "діялектика очищення" Церкви принесе "засіб до поширення її впливів".

Повище з'ясовані ідеї, передані з "Комуніста", для людини, що слідкує за комуністичними діями й їх станом, є певним показником, що на комуністичному фронті не все в найкращому порядку. Певним є тільки одне, що не можна вірити в будьяку щирість комунізму, бо вже по самій своїй природі в комуно-совєтській системі щирість неможлива. Це звичайний підступ, яким хочуть закрити свою власну слабість і пізнану силу християнства, а зокрема католицтва. Комуністам відкрито визнавати свою слабість і нетривкість перед світом надто тяжко й тому шукають на ось це такого "маскування".

Коли дивитись на справу комунізму як на явище, що по своїй суті ненормальне та протинне людській природі, то можна сказати, що комунізм мусить зникнути з лиця землі. Людство, як певний організм, викине зі себе те, що йому неорганічне. Чи це станеться дорогою революції чи органічної еволюції, сьогоднішні годі щонебудь на цю тему пророкувати. Очевидно, що нашим бажанням, християн і Українців, є, щоб це сталося чимскоріше, а особливо тоді, коли згадаємо на страдання нашої Церкви й Народу. Божих доріг і плянів ми не знаємо! Зате знаємо, що Господь знає день і годину, в яких має положити край якійсь речі. І тому ми підім на співпрацю, не на таку, про яку говорить "Комуніст", але щиросердечну співпрацю з Господом, включаючись у Його пляни й дії нашою молитвою, що пливе з віруючої душі!

КАРДИНАЛ ФАВЛЬГАБЕР ГОВОРИВ ІЗ ГІТЛЕРОМ

Щойно тепер довідуємось за "Ля Чівільта Каттоліка" (Рим), що текст до папської енцикліки "З пекучою журбою" приготовив Кардинал Фавльгабер, мюнхенський архиепископ. Офіційно видав цю енцикліку Папа Пій XI-ий у 1937 році. Вона осудила нацистівське "расове" законодавство.

Заки однак видано цю енцикліку, то п'ять місяців перед тим за посередництвом тодішнього Ап. Нунція Орсеніго Кардинал Фавльгабер відбув тригодинну розмову з Гітлером. Ній розмові був приявний, тільки як третя особа, Рудольф Гес. Розмова не дала на жаль бажаного висліду, бо нацистівський режим продовжував переслідувати Церкву в Німеччині тому самому посиленому виді, що й раніше не додержуючись обов'язуючого конкордату. Дуже цікаві й важні доповнення до цієї справи подав мюнхенський помічний єпископ Ной гойзлер.

Д-р Богдан Казимира

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ У КАНАДІ

ТОРОНТОНСЬКА ЄПАРХІЯ

Торонтонська єпархія з осідком у Торонті охоплює провінції Онтаріо, Квебек, Ню Бронсвик, Принс Едвард Айленд, Нову Скошію і Нову Фунляндію. Єпископом-ординарієм є Преосв. Кир Ісидор (Борецький). Торонто є осідком Провінціяльної Управи Сестер Служебниць. У єпархії працює 104 священиків, з того 68 єпархіяльних і 36 черенчих. Є 63 парафії, 30 дочірних церков і 26 місійних станиць. У тому є 63 церков і 12 молитовниць, 68 священичих резиденцій та 54,661 вірних. Під юрисдикцією єп. Ісидора находяться 4 парафії Словаків східнього обряду і 2 парафії Мадярів східнього обряду.

У торонтонській єпархії працюють такі черенчі чини і згромадження: ченці василіяни, редемптористи, студити, Сестри Служебниці і Сестри Місіонарки Християнської Любови. Ченці василіяни (24 єромонахи, 9 братів і 17 студентів-схоластиків) мають 3 монастирі (Вестон-Торонто, Гримсбі й Оттава) і черенчий дім у Торонті. Студенти-схоластики студіюють філософічні і богословські предмети в Оттавському університеті. Ченці редемптористи (8 єромонахів, 3 братів і 15 студентів) мають 3 черенчі доми (Торонто 2 і Медоввейл). Студенти студіюють у Великій Семінарії Пресв. Ізбавителя у Виндзорі, а в Медоввейл ведуть новіціят (7 новиків). Монахи Студитського Уставу[13]) мають свій осідок у Вудсток (4 єромонахів, 6 братів і 3 новики), займаються працею на фармі, помагають у душпастирській праці та плекають церковне малярство.

Сестри Служебниці Пресвятої Непорочної Діви Марії (59 сестер і 45 новичок) мають 8 черенчих домів (Торонто, Аннестер — 2, Форт Вилліям, Виндсор, Кичинер, Оттава і Монтреал та ведуть новіціят в Аннестері. В Оттаві мають дім, у якому літом перебуває 15 до 20 сестер, які підчас ферій ходять на виклади в Оттавському університеті. Вони теж учать у цілоденних, як теж у рідних школах, ведуть ризницю в Торонті і провадять у тому ж місті школу гри на фортепіяні. Сестри Місіонерки Християнської Любови (13 сестер і 4 новички) мають 2 черенчі доми (Гримсбі, де ведуть новіціят, і Судбурі).

Єпархія має власний тижневий орган "Наша Мета", що почав виходити в 1949 р., та друкарню. Крім цього, ченці василіяни ведуть у Торонті власну друкарню і видавництво, яке видає журнал - місячник "Світло", що появляється з 1938 р. Кожне число має кілька сторінок додатку в англійській мові. Далі, вони видають кожного року календарі і книжки (белетристика і наука). В Торонті має також свій осідок В-во "Добра Книжка", якого власником є ред. Ол. Мох.

У єпархії діють такі організації Католицької Акції: ВУК (18 Відділів і 523 членів), ЛУКЖ (47 Відділів і 2,295 членок), УКЮ (21 Відділів і 210 членів), ТУСК "Обнова" (1 Відділ, Монтреаль і 32 члени) і Місійне Т-во св. свщм. Йосафата. Крім цього існують 12 парафіяльних народних домів і 63 церковних заль-авдиторій. Розвиваються такі установи: Українське Запомогове Братство св. Николая в Канаді (21 Відділів і 866 членів), Лицарі Колюмба — український відділ ім. Митрополита А. Шептицького (125 членів), парафіяльні кредитівки (6 із 7,000 членами), вівтарні дружини (30 Відділів і 485 членів) та Діти Марії (8 Відділів і 247 членок). У Торонті є теж єдина на Східню Канаду єпархіяльна крамниця церковних речей і устаткування.

Шкільним справам присвячено належну увагу.[14]) Із початком шк. року 1963/64 парафіяльне шкільництво в Торонті охоплювало 1208 дітвори, яка ходила до 8 рідних шкіл. У цих школах учать фахові світські вчителі, пан-отці і Сестри Служебниці. На увагу заслуговує ініціятива парафіян із церкви св. о. Николая, які літом 1963 р. вибудували модерний шкільний будинок коштом $300,000, що прийняв назву Свято-Миколаївська Українська Шхола. В цьому будинку приміщується садочок, рідна школа і курси українознавства.[15]) До рідної школи ходить 413 дітей (кляси 1-ша до 6-ої), охоплені в 16 відділах, яких учать 10 учителів і 2 о. катехитів. Курси українознавства відвідувало в шк. р. 1963/64 72 учеників, які були поділені на три відділи.[16]) Із дитячого садочка користає 35 дітей. У Торонтонській єпархії постійним рідним шкільництвом охопле-

[13]) Це загально-принята назва. Одначе в Західній Україні монахи студити прибирали назву лаври чи обителі, в якій жили. Напр.: монах Студитського Уставу Свято-Успенської Лаври в Уневі, або монах Студитського Уставу Свято-Іванської Обителі у Львові.

[14]) Частину про шкільні справи написав я на основі рукопису ред. Юл. Тарновича п. з. "Українське католицьке шкільництво, Торонтонська Єпархія", що його отримав 28 листопада 1965 р.

но 3,031 молоді (68 рідних шкіл). У парафіяльних рідних школах учать Сестри Служебниці (15 шкіл), Сестри Місіонерки Християнської Любови (4 школи), світські вчителі і пан-отці. Крім цього, літом діє 36 вакаційних рідних шкіл, до яких ходить 845 молоді. У єпархії існує 4 постійні садочки (Торонто — 2, Виндзор і Монтреаль) із 160 дітьми і 1 вакаційний садочок (Бурлінґтон), до якого ходить 18 дітей. Починаючи з 1961 р. при катедрі св. свщм. Йосафата в Торонті працює українська сепаратна цілоденна 8 клясова школа, побудована коштом $350,000, при якій находиться теж дитячий садочок. До цієї школи ходить 190 молоді. У трьох місцевостях (Виндзор, Ляшін і Торонто) відбуваються курси українознавства, на які ходить около 180 молоді.

Сестри Служебниці Пресвятої Непорочної Діви Марії провадять в Анкестері Дівочу Академію Пр. Діви Марії, в якій вчиться 192 дівчат. Ченці василіяни збудували в 1962 р.[17]) у Вестон-Торонті коштом поверх $800,000 модерне заведення, в якому приміщується василіянський монастир св. Григорія Нисейського і Колегія св. Василія Великого (9 до 13 кляси), у якій в 1963/64 шк. р. було 84 юнаків. У 1962 р. василіяни набули в Оттаві будинок папської делегатури, який перемінили на монастир св. свщм. Йосафата[18]) і там примістили своїх студентів-схоластиків. У манастирі в Гримсбі о. И. Жан ЧСВВ впорядковує експонати музейної вартости.[19])

Чотири парафії мають вакаційні виховно-відпочинкові оселі для молоді, і саме парафія св. Михаїла в Монтреалі (для 50 молоді), св. Івана Хрестителя в Оттаві (для 96 молоді), Святого Духа в Гемилтоні (для 164 молоді) і в Судбурах оселя Вілля Марії, що її провадять Сестри Місіонерки Християнської Любови, а з якої користає 102 дітвори.

У єпископській резиденції міститься бібліотека, що має коло тисячу томів. Крім цього поодинокі манастирі мають вартісні книгозбірні.

---

[15]) Будинок має 8 шкільних заль, 2 учительські канцелярії, приміщення для кредитової спілки, 2 парафіяльні канцелярії, велику залю на імпрези, кухню в підвалі й резиденцію для парафіяльного духовенства.

Навчання в рідній школі відбувається тричі на тиждень, по дві години кожного разу. У програму входить навчання релігії й співу по одній годині та чотири години української мови (історія й географія включені) за програмою Об'єднання Педагогів Канади.

[16]) Програма курсів українознавства охоплює такі предмети: історію української літератури, українську мову, релігію, географію України, історію України, культуру України (звичаї, археологія, мистецтво тощо) і співи.

[17]) Угольний камінь посвячено 8 липня 1962 р. Школу відкрито у вересні 1962 р. В ній учить 9 професорів-ченців. Викладають такі українознавчі предмети: українська мова, література, історія, географія і релігія.

[18]) Цей манастир став студійним осередком для василіянських ченців, які студіюють в Оттавському університеті. В акад. році 1963/64 перебувало там 7 єромонахів (3 з них є студентами, а 2 з них викладають в університеті східне право і філософію) та 17 студентів-схоластиків.

[19]) У цій цінній збірці находяться предмети (книжки, рукописи, відзнаки, гроші тощо), які о. Жан призбирав нещодавно в Канаді, як перебував в Едмонтоні, Ванкувері та тепер у Гримсбі. Слід згадати, що тут зберігається відпис Студитських Правил разом із листом Митрополита Андрея з 4 листопада 1924 р., адресований до студитів Університської Лаври із власноручним підписом Митрополита, єдина копія у вільному світі.

У ЛИТВІ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ

Під сучасну пору Литва — одне з більших скупчень католицької віри в СССР. Литовський народ сильно держиться своєї прадідної католицької віри, з чим не може погодитися советський окупант, бо бачить, що всяка антирелігійна акція не дає бажаного успіху. Як подає советський "Агітатор" у статті присвяченій литовським обставинам, то треба "атакувати релігію, бо католицькі священики Литви використовують кожну нагоду, щоб тільки не стратити грунту під ногами". Як можна заключити зі слів названого антирелігійного часопису, проводиться там посилений "монтаж атеїзму". Щоби послабити вплив Церкви, проведеться численні антирелігійні дії, які входитимуть у цілість антирелігійної кампанії. До засобів винищення релігії втягнено молодь, як теж і дітвору — "піонерів", яких завданням у боротьбі проти релігії стояти при церковних дверях і нотувати для поліції імена тих, що відвідують церковні богослуження. Комуністичний литовський часопис "Тієса" жаліється, що тільки нечисленні лікарі приготовані на те, щоб діяти як атеїстичні пропагандисти, а тільки небагато з них робить доноси про своїх пацієнтів, які носять на шиї хрестики!...

ЖИДИ ПРОПОНУЮТЬ

Директор жидівського "Де Джуїш Едвокейт оф Бостон", — д-р А. Брин публично запропонував, щоб мирову нагороду Нобля на 1965 рік вручено Кардиналові Ричардові Кушінгові, архиєпископові Бостону. Д-р Брин заявив, що Кардинал "є достойний нагороди Нобеля" задля великої активности у працях Вселенського Собору, особливо задля розвиненої ним акції для миру в рямцях Собору.

Слідують три важні сторінки

про місяць лютень!

"СТАРІ РОЗРАХУНКИ"

Передплатник, це той, що платить за свій часопис рік або більше наперед. Завдяки нашим передплатникам ми можемо видавати СВІТЛО, що коштує нас понад тисячу долярів м і с я ч н о.

Залягти з передплатою не трудно. Вистачить забути, коли вона кінчиться, або відложити пересилку "на пізніше". Але коли накопичиться кількасот чи навіть тисяча задавнених передплат, тоді Управа Видавництва в клопоті: нема звідки покрити щомісячні видатки.

Щоб знати, коли кінчиться Ваша передплата, погляньте на серію чисел, які подані при Вашому імені й адресі на обгортці СВІТЛА чи на кувертці.

ВІЗЬМІМ ДЛЯ ПРИКЛАДУ ТАКУ АДРЕСУ:

ZAHIRNIY IVAN. Dec. 8765⁴

444 Wall Street

TORONTO, ONTARIO

- "Dec." означає місяць грудень (December), коли кінчиться передплата І. Загірного.
- "4" — останнє з п'яти чисел означає 1964 рік, останнє число 1964-го року.
- Це останнє число "4" означає, що передплата І. Загірного закінчилася з місяцем груднем, 1964-го року.
- Коли І. Загірний відновить передплату на наступний 1965-ий рік, тоді замість "4" кінцеве число буде вже "5", отже на його наліпці буде Dec. 8765. Останнє число "5" тоді означатиме, що його передплата кінчиться 1965-го року.
- Якщо останнє число на Вашій наліпці є "2", то це означає, що Ваша передплата скінчилася 1962-го року, якщо "3", то 1963-го року, і т. д.
- Якщо на адресі І. Загірний мав би о с т а н н е число "9" або "8", то це означало б, що його передплата закінчилася ще 1959-го чи 1958-го року.
- Покажчиком щодо передплати є останнє число.

НОВІ ПОСТАНОВИ

- Погляньте при Вашій адресі на останнє число зі серії чисел, що там подане.
- Це число пригадає Вам, чи Ви маєте заплачену передплату "Світла".
- Якщо Ви ще не передплатили на 1965 рік "Світла", вжийте вигідної картки, нижче поданої, видріть її, підпишіть, залучіть $3.00 або чек або моні ордер на $3.00 і вишліть на адресу:

"THE LIGHT"
286 Lisgar St.
TORONTO 3, ONT., CANADA

З НАГОДИ ПОДАРУНКІВ ПЕРЕДПЛАТІТЬ "СВІТЛО" ДЛЯ РІДНІ, ПРИЯТЕЛЯ ЧИ СУСІДА, АБО ЗДОБУДЬТЕ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА.

ПЕРЕДПЛАТА "СВІТЛА"

Посилаю $..... як передплату на 196... рік

Моя точна адреса (по-англійськи)

_____

_____

Посилаю $..... як передплату на 196... рік як дар для:

_____

_____

Посилаю $..... як передплату на 196... рік нового передплатника:

_____

_____

Подаю адреси людей, які могли би стати передплатниками "Світла":

_____

_____

_____

_____

МІСЯЦЬ ЛЮТЕНЬ — МІСЯЦЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ!

У цьому місяці добрий християнин має дещо сповнити, щоб допомогти розвиткові католицької преси і так, причинившися до апостольства преси, збільшити свою вартість перед Господом.

Які ж важливіші діла католицького апостольства преси? Ось кілька:

1) Молитися за католицьку пресу, щоб її видавці й редактори робили те, що повинні робити, не шукали себе й свого власного вподобання, а Божої слави (ів. 12, 43). Щоб вони дбали більше про духовне добро читачів, аніж про своє власне добре ім'я.

2) Зробіть іспит сумління: як Ви ставитеся до католицької преси, що Ви доброго для неї зробили, чи не залягаєте з передплатою, їтп. Кожний християнин, як пригадує Всел. Собор, належить до "королівського священства", отже має святий обов'язок бути апостолом супроти своїх ближніх. Не кожний може повчати свого ближнього у справах релігії, але майже кожний може причинитися до цього через апостольство преси. Хіба випадає нам сказати словами Каїна "або я сторож мого брата"?...

3) Не робімо великих постанов і планів, але зробімо дрібні, зате конкретні речі:

а) заплатімо свої довги за католицьку пресу;

б) приднаймо бодай одного-двох нових передплатників для неї з-поміж наших знакомих;

в) передплатім добрий католицький часопис, який самі любимо, для когось із наших знакомих, що його не мають, а треба б їм мати;

г) пришліть нам адреси Ващих знакомих, щоб ми вислали їм оказові числа часопису;

г) складайте бодай раз у рік якусь жертву на пресфонд католицького часопису;

д) говоріть і поручайте, де тільки можете, католицькі часописи;

е) пишіть до редакції свої завваги щодо способу редагування і под. в часописі, але не гнівайтеся, коли редактори не візьмуть конечно Ваших думок на увагу, бо не все вони можуть те зробити, та й не все Ви мусите мати правду.

ДЯКУЄМО ВАМ ЗА ЛАСКАВУ УВАГУ

та просимо взяти на увагу те, що кожний із нас колись на Страшному Суді здасть справу не тільки за те, що він зробив злого, але і за те, чого він не зробив доброго, хоч міг зробити. Ісус Христос у своїй мові про Страшний Суд виразно підкреслює вагу добрих діл: хто їх має, той стане до праведників; хто ж їх не має, такого Христос не оправдає.

Світ заливає повінь злої преси: масонської, большевицької, так званої "невтральної" і под. Вона затоплює світ та веде його в табор Антихриста. То й дуже підленький такий християнин "із метрики", який байдуже дивиться на цей антихристівський потоп і не робить нічого позитивного: не протиставиться цьому потопові через апостольство католицької преси!

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ

Любий Юсте!

Коли виходив я з хати воскреслого Лазаря, то був переконаний, що вже ніколи туди не повернуся. Але сталося навпаки. Якраз маю намір туди піти...

Прийшов до мене посланець від Лазаря. Брат Марти велів мені переказати: "Прийди до нас на бенкет. Учитель у моєму домі. Хочемо тебе побачити."

Це мене заскочило. Заскочило, здивувало і перелякало. Я ж докладно повідомив про те, що вирішено на засіданні Синедріону та просив, щоб це переказали Вчителеві. До того всі говорять про це щораз голосніше, а теляхи відчитували в синагогах поклик Найвищої Ради. Та й Лазареві грозить також небезпека, тим паче, що люди безупину розказують про його воскресіння та приходять до Витанії навіть із далеких сторін побачити живим чоловіка, що був помер.

Щоправда, час трохи спокійніший. За кілька днів початок свят і вже юрби прочан почали напливати до Єрусалиму. Серед тисячів людей легше сховатися перед нагінкою. Саме тепер Синедріон напевно не виступить проти Вчителя. Люди переконані, що Галилейці боронили б свого Пророка, а знаємо, до чого вони здібні. Але навіщо викликати вовка з ліса? Замість лізти ворогам в очі, краще поки час відійти десь за Йордан або до Трахонітіс і там пропасти на яких два-три роки. Це зайва побожність приходити на свята, коли присуд уже немов видано...

Тепер я навіть не мав би змоги рятувати Його. У Синедріоні й на Великій Раді мені не вірять та приховують переді мною пляни проти Нього. Але — якщо це сам Усевишній домагається Його смерти? Це думка, що не перестає вертіти немов свердло у моєму мізку. Підсвідомо я був досі переконання, що Він усе таки є кимсь, кого Всевишній наділив спеціяльною місією... Науки деяких пророків були також до деякої міри згіршенням і зухвальством. Проте Всевишній їх охороняв. Зберігав їх чудом своєї опіки. А того видає на смерть? І дивна річ — хто зна', чи Він не відчуває цього? Чому ж так наражується? Поступає, як чоловік, який свідомо змагає до назначеної йому мети. Але, якщо так, то в тому всьому приховується якась величезна і мені незрозуміла тайна... Який же це Месія, що прийшов на землю, щоб тут його вбили з волі Всевишнього? Ми очікували Месію — переможця, тріюмфатора, а не месію придушеного небом і землею. Справді не знаю, що про це думати...

Проте ти мене мабуть не розумієш. То мушу описати тобі все і тільки тоді могтиму надіятись від тебе ради й поради.

Вже наступного дня по чуді воскресіння Лазаря сторожа Великої Ради подалася до Витанії, щоб ув'язнити Вчителя. Але Він відійшов перед світанком і вислана погоня не зуміла Його відшукати. Стражники були безоглядні: побили Лазаря, вдарили Марію, поперевертали й понищили обстановку, порубали верстат Лазаря. Відходячи погрожували, що коли прийдуть удруге і не довідаються, де сховався Вчитель, буде далеко гірше. Велика Рада викинула Лазаря з-поміж членів нашої секти.

Два дні пізніше покликали мене на збори Синедріону. Мало це бути дуже врочисте засідання, бо якраз вибрали Каяфу п'ятнадцятий раз із черги первосвящеником. А Пилат потвердив цей вибір. Я не думав, що так станеться з уваги на напружені відносини поміж садукеями й Пилатом. Але Пилат мабуть хоче придобритися синам Ветії й Ананії, щоб мати змогу знову з ними торгувати. Він же незле заробляв на цьому інтересі. Тепер єдиним посередником поміж ним і Синедріоном є Йосиф, але він не має жодних особистих амбіцій отже не можна натягнути його купівлею урядів.

Каяфа виступив на зборах у священних ризах первосвященика, які Пилат повелів видати йому на час свят з антонійської скарбниці. Ми вшанували його піднявшися вгору та поклонившись, а він нас поблагословив. Не люблю Каяфи. Це ненаситний і злобний обжора. Для нього немає поганого способу, коби тільки здобути гроші. Всі купці з терену святині платять йому частину зі свого обороту, а Каяфа і його сини докладно провірюють, чи арендарі їх не ошукують. Каяфа і Юда мають подібні вдачі з тією ріжницею, що Юда бідак, жадний на малі гроші, а як би мав до діла з великими, то не знав би взагалі, що робити, тоді коли хапчивість Каяфи така велика, що не погорджує навіть асами, здираними з найбільшої бідноти, яка міняє на банкирських прилавках привезені поганські гроші на податко-

ву монету. Такий Каяфа міг дійти до найпочеснішого місця в народі тільки в наших сумних часах, коли то розбійники й недовірки сповняють святі дії при святині! Ніхто його не любить, навіть серед своїх він має ворогів (зрештою садукеї жеруться поміж собою як скажені собаки і тільки перед нами виступають спільно). Але всі його бояться, бо в гніві він не знає міри. Має біле, набрякле обличчя, з обвислими вилицями, що надуваються і пульсують, коли Каяфа скаженіє, чорне волосся і чорну бороду, причесану грецьким способом у чудернацьку зачіску. Як і всі вони — Каяфа хотів би бути подібним до Грека, але що йому не хочеться виконувати грецьких вправ, двигає перед собою зовсім не грецький, великий і висунений живіт. Дивлюсь на нього з обридженням. Але все таки мушу сказати, що коли стоїть перед нами у святому меїлі*) і в святому ефоді**), з чолом прислоненим золотою бляхою, на якій в'ється напис: "Святий Господь" — робить враження зовсім іншої людини. Тоді не видно його ненаситних очей, лакомих губ, надригуватих вилиць і великого живота. Велика гідність прислонює на хвилину плюгавого сина Ветія.

Я і Йосиф були останніми, що прийшли на збори. Мешкаючи якраз біля Каяфи приходжу звичайно на збори Синедріону одним із перших. Але цим разом, коли я входив на залю, більшість членів Ради була вже на місцях. Раптом зродилось у мені підозріння, що запросили мене навмисне пізніше, щоби перед моїм приходом радити про щось, чого я не повинен був чути. Я поділився моїм відкриттям із Йосифом і він признав, що має те саме враження. Але висміяв це зразу ж. "Боятись нас — сміявся — ох, що ж це за дурні! Які ж це дурні!" Йосиф є невстрашимий: не боїться нічого й нікого, а в відношенні до більшости членів Синедріону вічувае погорду. Думає, що вони здібні тільки до інтриг, сварні і взаїмного очорнювання. Але я був неспокійний, переконавшись, що радили над чимсь у тайні переді мною. Не можу стерпіти ворогування, а ворогування приховане, незалежно від кого походить, завжди викликує в мене переляк.

Саме тому я здригнувся, коли під кінець нарад Йоната раптом звернувся до мене:

— Кілька днів тому трапився тут, біля міста, у Витанії, дивний випадок. Маємо надію, що равві Никодим, що був, як кажуть, свідком цього випадку, схоче нам розказати, як там поправді було.

*) Меїл — священичий одяг.

**) Ефод — частина священичого одягу.

Тон голосу насі*) був увічливий, отже я опанував свій неспокій. Остаточно: що ж можуть мені вчинити? — сказав я собі. І чому ж не мав би я бути приявним у часі чуда у Витанії? Я піднісся і докладно розказав усю подію. Заля слухала мене мовчки, ніхто не перивав мені ні питаннями, ні окликами. Але з облич слухачів зробив я висновок, що справа їм не байдужна. Тепер я був упевнений, що те, про що говорили заки я прийшов, відносилося до Вчителя.

— Отже кажеш, достойний, що Він воскресив Лазаря? — спитав Йоната, коли я скінчив. На обличчі насі появилась насмішлива усмішка.

— Так — потвердив я.

— Гм, виходить, що сталася незвичайна подія. — Я відніс враження, що вся ця історія в більшій мірі забавляе, аніж хвилюе Йонату, але з якихсь оглядів він почувався до обов'язку випитувати мене. — Гм... Але може Лазар просто сховався в гробі, щоб таким чином допомогти своєму Приятелеві в цьому чуді?

— Ні — заперечив я досить рішуче. — Це неможливе. Лазар уже раніше був хворий. Коли ми прийшли до гробу камінь уже був втолочений перед входом. А пізніше, коли відсунено камінь, з нутра бухнув пах гнилі. І Лазар вийшов загорнений у полотно і простирала...

— Ну, це все не штука змайструвати — засміявся насі. — Міг виздоровіти. Вхід можна було засунути, особливо коли до гробу існував доступ з другого боку, правда? Живу людину можна також загорнути в полотно... а при вході вистане покласти подохлого барана...

— Чи доказано всі ті ошуканства? — спитав несподівано Йосиф.

Поміж Йонатаном і Йосифом нема згоди. Неприязнь зросла від пори, коли Йосиф переговорює з Пилатом, а Йоната на домагання Каяфи пірвав із прокурором усі зв'язки. Догадуюсь, що мій приятель, якого ціла справа напевно зовсім не обходить, хотів тільки допекти насі. Йонатан відповів із з'їдливою чемністю:

— Ні, не доказано. Ніхто їх не шукав. Але ж усі, як ми чули, були захоплені тим... чудом. Нікому мабуть і крізь голову не пройшло, що та вся історія може бути звичайною брехнею. Кажу, річ ясна, про Лазаря. Достойний равві Никодим безсумніву зберіг здоровий глузд і не піддався наївній вірі у пробудження вмерлого.

*) Голова Синедріону.

— Я є фарисеем, Йонатане — перервав я насі. — Вірую у воскресіння...

Я почув довкола себе придушені голоси. Слухаюча досі в тиші заля пробудилася до життя. Із лавок наших хаберім посипались голоси:

— Що ти кажеш, Никодиме? І ми віримо в воскресіння! Але люди воскреснуть в останній день! І воскресить їх Усевишній, а не якийсь грішник. Що ти кажеш? Він не може воскрешувати!

— А проте — повернувся я до наших — Він воскресив. Раніше також казали, що воскрешуе. Але цим разом я сам бачив.

По моїх словах настала тиша, яку переривали тупіт і шепіт. Йоната розклав руки і знову насмішливо всміхнувся.

— Але коли равві Никодим бачив...

— Це неправда — закликав раптом равві Йоната. — Никодим цього не бачив! Це значить, я знаю, що він не говорить неправди — поправився. — Але безсумніву став жертвою ілюзії.

— Чи жертвами ілюзії стають усі, що бачуть Лазаря в святині, на торзі? — відізвався Йосиф. — Я сам бачив його якраз учора.

Знову настала погана, насичена гнівом тишина.

— Так, це правда... — сказав накінець Йонатан, важко, мов хтось, що приневолений податись. — Лазар ходить і горлає всім про це своє воскресіння. Може бути, що це було обманство, як про це сказав достойний насі. Але обманство — чи ні — ця справа мусить нарешті скінчитися! Досить підбурювань збоку цього Галилейця! По цьому чуді всі за Ним полетять. Знаю про що люди говорять в останньому часі у місті. Хочете мати завтра війну з Римлянами?

— Розуміється, що ні! — відізвався Каяфа. — Достойний равві Йоната мудро каже. Ми раді, що він так говорить. Ніхто з нас не хоче війни. Така війна була б нашою погубою.

— Треба скінчити з тим нечистим! — закликав равві Елеазар.

— Слушно. Покінчімо з Ним. Ви, достойні — Каяфа повернувся в нашу сторону — зловили Його, як я чув, нераз на фальшивій науці. Отже, що ж простіше? Нехай тільки вами післаний чоловік перший кине камінь. І нехай добре кине... Вистане, щоби поплила кров, а кинуть також інші...

— Це буде годі зробити — Йоната потряс головою.

— Чому?

— Наші люди вже нераз хапали каміння... Ніщо з цього не вийшло. Він хитрий. Має також багато приятелів. Особливо тепер.

— Отже стягнім Його тут, покараймо сорока буками і не дозвольмо перебувати в місті. Нехай собі йде назад до Галилеї!

— На це вже запізно! — почувся голос равві Йоіля, наче храпливо запів старий когут. — Запізно! Він уже навчив людей грішити і погорджувати святими обрядами промивання. Він мусить згинути!

— Так — сказав рішуче й понуро равві Йонатан. — Він мусить згинути!

— Я не противний цьому — відізвався Йонатас, байдуже здвигнувши раменами... — Знаете, що я мав великі втрати з Його приводу. Ніхто тепер не чекае на чудо при Овечій Саджаві... Це безсумніву шкідлива людина. Але застановімся хвилину над одним. Якщо схочемо звичайним способом засудити його на смерть, наш присуд вимагатиме згоди Пилата. А Пилат, знаете його, може якраз зробити нам на злість...

— Отже краще — вмішався Єгуда, брат Йонатана — нехай це зроблять сікаристи...*)

— Ні, ні! — обстоював равві Йонатан. Я бачив завзяття на обличчі голови Великої Ради. — Ні! Він і сікаристам може виховзнутись. Його треба вбити, і науку Його знищити. Він мусить бути засуджений і ганебно згинути на очах усіх...

— Але Пилат — повторив своє застереження Йонатас.

— Може б це Йосиф полагодив... — хтось піддав думку.

— На мене не числіть! — загудів Йосиф своїм грубим голосом. — Не буду торгувати людською смертю. Я купець, а не вбивник!

— Ти є купцем понад міру, Йосифе! — сказав з'їдливо равві Елеазар.

— А ти ким є понад міру? — відказав мій приятель.

— Успокійтеся! — сказав насі, вдаряючи в землю своєю палицею. — Не сваріться! Я також думаю, що Йосиф не повинен полагоджувати тієї справи. Він тільки звернув би увагу Пилата на те, що нам залежить на цій смерті. А що Пилат нажерся золота і ще його мабуть не стравив, то чимнебудь він не обійдеться.

— Нечистий собака! — гаркнув Каяфа, який від часу справи з водопроводами завжди нервувався на згадку про Пилата.

— Отже що робити? — відізвався равві Йонатан. — Він мусить згинути! — сказав щераз підкреслено. — Наш договір...

— Пам'ятаємо — швидко впевний його Йонатас.

— Насі роздумуе тільки — заспокійливо

*) Терористи, повстанці.

сказав Каяфа — якою смертю має згинути цей Чудотворець...

— Досі Його не засуджено — насмілився я крикнути.

Мої слова викликали замішання. Але насі зразу ж його опанував.

— Розуміється — сказав дивлячись на мене й усміхнувся дещо іронічно — розуміється, равві Никодиме. Мусимо Його наперед зловити й засудити. Добре і справедливо, — звернувся до фарисейських рядів. — Для того треба передусім знати, де Він є. Оголосіть в усіх синагогах, що шукаємо Його. Незначімо нагороду для того, хто покаже місце Його побуту...

— Але не надто високу — докинув Каяфа. Пересуваючи пальці по прикрашеному дорогоцінним камінням гошені,*) додав: — Надто висока нагорода робить визначним того, кого шукаємо. Визначімо малу нагороду. От, скажім, тридцять сиклів, стільки, що варт невільник, якого поколов віл сусіда. Вистане... Не насмілюймо того, хто схоче його видати. Це напевно буде якийсь смердючий амгаарез.

— Найдостойніший архисвященик має повну правду — замітив насі.

— А що далі? — нетерпеливо спитав равві Елеазар.

— Треба буде подумати над тим — сказав Йонатас. — Може треба б зробити малий бунт...

— Знову бунт! — невдоволено крикнули деякі молоді фарисеї. — Щоб ізнов цілий Єрусалим побили киями?

Але втихомирив їх сам равві Йонатан.

— Цить! — сказав. — Не хвилюйтесь! Кий е добрим учителем... Коли б не кий, заржавіла б наша ненависть до Римлян. Вони ще можуть нам придатися... Добре. Подумаєм і ми, як цей Чоловік має згинути. Бо Він мусить умерти!

— Мусить! — повторили деякі голоси наших хаберім.

Я думав уже, що на цьому засідання скінчиться, коди раптом равві Йонатан знов піднісся та звернувся до Каяфи:

— Найдостойніший, — сказав — сьогодні починаеш новий рік свого володіння. Мабуть пам'ятаеш, яким привілеем відзначено тебе в сьогоднішньому дні...

Я був спантеличений тією мовою: в першу чергу подиву гідною шанобливістю, з якою равві Йонатан звернувся до свого ворога. Отже щось змінилося у зв'язках поміж нашими хаберім і садукеями з тієї пори нашого спільного виступу проти Пилата.

— Сьогодні — продовжував Йонатан — можеш бути пророком при допомозі посвяченого каміння Урім і Туммім. Кличемо і благаемо тебе: провісти. Скажи, що цей грішник мусить умерти.

— Навіщо питати? — вирвався равві Елеазар. Я бачив, що й іншим провідникам хаберім не був до вподоби виступ провідника секти. — Навіщо питати? Ми самі знаемо, що Він небезпечний і що треба, щоб згинув..

— Навіщо питати? — відізвалось чимало голосів. Я не схопив легкодушности равві Йонатана: він спокушує Всевишнього! — подумав я. — Але — раптом усвідомив я собі — якщо пророцтво скаже "ні", хто ж тоді насмілиться піднести руку на Вчителя? Завзяття мабуть опанувало Йонатана. Щораз більше голосів кричало: "Навіщо питати?" Але великий учений потряс уперто головою.

— Нехай святе каміння скаже. Я благаю тебе, найдостойніший...

— Благаеш, — сказав Каяфа голосом, у якому бриніла нотка несподіванки — благаеш... Чи тільки ти, равві, благаеш про це? Навіщо ж для такої марної справи кличеш допомоги Всевищнього?

— Я також благаю тебе про це! — сказав я гостро. Я був упевнений, що таким робом урятую Вчителя. Всевишній чейже не може стати там, де неправда. Тут кували злочин проти невинної людини. Він повинен кинути громи на це. Каяфа е людиною, яку ненавиджу. Але пророкуватиме як найвищий священик. У таких хвилинах Всевишній промовляе навіть устами грішника. Нехай скаже! Для всіх буде тоді очевидне, що Вчитель е Чоловіком, який від Нього прийшов. Нехай Він захоронить Його своею силою, коли я не зумію нічого вчинити.

— Якщо хочете... — Каяфа розложив руки. Відступив нерадо. Не мав охоти на це пророкування й оглядався на всі сторони в пошуканці, хто б звільнив його від цього. Але на залі стратили голову і не знали як відбити наш виклик. Архисвященик безрадно шукав чогось по нашивках гошену. Розумів мабуть, що кожне пророцтво буде йому важким завданням: або повелить йому клопотатися про згоду Пилата на виконання присуду, або повелить йому стерегти Його життя як недоторкальної особи, яку він на ділі вважав за небезпечну людину... Але вже не міг відступити: архисвященик мусить пророкувати на вимогу двох членів Синедріону. — Як хочете — повторив. Щераз розглянувся. Навіть Йонатас, звичайно такий дотепний, не міг йому допомогти. А наші хаберім розгубилися зовсім на виступ провідника Великої Ради. — Моліться — сказав Каяфа — щоб Господь послав свою відповідь моїми руками... — Вкінці широко розложив свої рамена, похилив голову, почав проказувати початок пророкування: "О, Адонай, Савaот, Шекінаг! Дай знак мені, твоєму архипастиреві, якого Ти зволив покликати до Твоеї служби. Дай мені знак і скажи: Чи треба, щоб той Чоловік згинув для добра Твого вибраного народу? Дай знак! Оце вкладаю праву руку до святого гошену. Під пальцями чую два святі камінці, Урім і Туммім. Не знаю, котрий е чорний, а котрий золотий. Але цей, який я узяв, нехай буде Твоєю відповіддю. Якщо це Урім — означуватиме, що Ти відповів "ні" на моє питання. Якщо Туммім — відповідь звучатиме "так". О, Адонай, Савaот, Шекінаг! Семи разів святий взиваю Тебе! Я вже вибрав камінь. Тепер добуваю його зі святої торби. Оце знак Всевишнього! Глядіть!

Відчинив свою пухку долоню. Люди зірвалися з лавок і оточили довкруги архисвященика.

— Туммім! Туммім! — ураз бухнули окрики. Заперло мені віддих у грудях. — Туммім! — почув я поруч себе. — Господь сказав! Він мусить умерти!

*) Свята торба, частина ритуального одягу архисвященика.

— — — — — — —

Юсте, що це значить? Відпиши мені швидко, що може значити таке пророцтво? Отже Він повинен згинути? — Які ж наймовірні наслідки спричинило це воскресіння. Я зразу повідомив про все Лазаря та повелів йому сказати, щоби переказав вістку Вчителеві. З того часу минуло кілька тижнів. Наші хаберім радяться, як Його зловити. В усіх синагогах оголошено заклик, щоб Його видати. А Він у міжчасі преспокійно мандрує до Витанії! І Лазар запрошує мене прийти туди...

Мабуть піду... А повернувшись, негайно напишу до тебе. Але ти, не чекаючи мого нового листа, напиши мені свою гадку про те все.

(Кінець 19-го листа)

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Уляна Кравченко

ДО СВ. ЙОСИФА

Ти квітку з Назарету —
Марію без гріха —
Із волі Провидіння —
Охороняв від зла.

Опікуне все добрий
І діточок і дів —
Шлемо в блакит до Тебе
Палку молитву — спів:

В життя важкій мандрівці
Опікуном нам будь —
Батьківською рукою
Веди на добру путь!...

Прийми і нас в опіку,
О, Йосифе Святий! —
Не покидай до віку —
Захорони — скріпи!

Повнимість дай сповнити,
Веди нас до мети,
Благослови на труди
В честь Бога й Вітчизни!

Не дай нас на поталу
Іродам — ворогам —
Нехай наш труд будує
Добра та світла храм!

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ Й РЕЦЕНЗІЇ

ANALECTA ORDINIS S. BASILII MAGNI, Miscellanea in honorem Cardinalis Isidori (1463 — 1963), Rome 1963, Sumptibus PP. Basilianorum.

ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО, Серія II., Секція II., Том IV (X), Вип. 3-4, ст. 329-569, Рим, 1963.

Випуск, що його наводимо, появився в честь Київського Митрополита й Кардинала Ісидора, з нагоди 500-річчя його смерти (1463-1963). ЗАПИСКИ — це наукове видання, що його видають оо. Василіяни в Римі під проводом Всесв. о. д-ра Атанасія Великого, Протоархимандрита оо. Василіян. У цьому томі подибуємо імена визначних наших науковців, таких як: о. А. Великий, о. Михайло Ваврик, о. Ірині Назарко, всі ЧСВВ, о. Олександер Баран, ред. Володислав Віберович і проф. Любомир Винар.

Названі автори в поодиноких розвідках і статтях опрацювали різні теми з нашої церковно-національної історії, як теж і інші, яких досі ніхто по науковому не опрацював.

У найближчому часі дамо обширніші рецензії на цей збірник.

о. Мелетій М. Соловій, ЧСВВ. "БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ". Історія — Розвиток — Пояснення. Рим, 1964. ОО. Василіяни. "Записки ЧСВВ", серія II, секція I, том XX (стор. XIV + 422). — Велика вісімка 9½ + 6½).

"Довгі роки визрівала праця о. Мелетія Соловія, ЧСВВ, що її сьогодні Видавництво **"Записки ЧСВВ"** передає в руки читача. Вибрана автором тема сама в собі вимагала довгої муравлиної праці та глибоких роздумувань, що в висновку дали великий твір науки та душпастирства".

Ось так уводить Всесв. о. Протоархимандрит Атанасій Г. Великий, ЧСВВ — довгоочікувану, дуже потрібну й вельми актуальну працю о. М. Соловія, ЧСВВ **"Божественна Літургія"**.

Праця — розкладається на дві частини: "Історичне введення до Служби Божої" (стор. 1-146) — й систематичне "Пояснення молитов та обрядів Служби Божої" (стор. 147-422). Зокрема цікаві — у своєму роді капітальні — розділи: "Обрядовий розвиток Служби Божої в Українській Церкві" (I. Частина — Розділ 4-тий, стор. 69-109) — "Літургійні Коментарі до візантійсько-слов'янського обряду" (I. Частина, Розділ 5-тий, ст. 110-146) та "Епіклеза" (II. Частина, стор. 348-367).

"Божественна Літургія" о. М. Соловія визначається солідним опрацюванням теми, подає багату літературу до кожного розділу і переводить — так би мовити — "аналогію" молитов-обрядів та дійств Служби Божої".

"Божественну Літургію" можна замовляти у видавництві оо. Василіян:

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada.

В. Полянич. ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ. Сенсаційна повість з часів Гетьмана Кирила Розумовського і Григора графа Орлика. — Українське Видавництво "Добра Книжка", 178 випуск. Торонто, р. В. 1963 (дата неправильна, бо книжка вийшла щойно у січні 1965 року!). — Стор. 200, форм. 5 x 7 і. — Обкладинка Бориса Крюкова. — Ціна $2.00.

Нова книжка рухливого видавництва (178 випуск!) подає нашим читачам безпретенсійну розважову й сенсаційну повість на тлі ніби історичного підкладу. Полянич це улюблений автор читачів, які шукають зацікавлення й розваги. Книжка повинна найтися в кожній українській бібліотеці-книгозбірні як така, що привчить читати навіть лінивого читача

PROBLEMS OF COMMUNISM, The Iron Curtain today, Nov.-Dec. 1964.

PROBLEM OF THE PEOPLES OF THE USSR, Munich, 1964, Nr. 23.

ORIENTE EUROPEO, Revista trimestral del Centro del Estudios Orientales, XIV, Nr. 3, 1964, Madrid.

ПАМ'ЯТКА ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ —

Golden Jubilee Souvenir, Immaculate Concepti on Ukrainian Catholic Church, Hamtramck, Michigan, 1913-1963.

Українська католицька парохія Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Гемтремку з нагоди 50-річчя свого існування видала пропам'ятну книгу. Це надзвичайно гарне видання, що може послужити за зразок іншим парохіям, що відзначають свої ювілеї. Особливою прикрасою цього видання є декільна кольорових картин із розмальовання церкви кисти М. Дмитренка. З багатого матеріялу, документарного й ілюстративного, дізнаємося про історію цієї парохіяльної громади.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1965 РІК, зредагував Юліян Бескид, видання Організації Оборони Лемківщини, Торонто-Пассейк, Н. Дж. 1965, ст. 160, обкладинка роботи арт. М. Левицького.

Редактор календаря завдав собі багато труду, щоб зібрати цей великий і багатий матеріял, що дає читачеві змогу познайомитися з різними питаннями й життям Лемків на Лемківщині й на еміграції. Різнородність і багатство ілюстративного матеріялу ще більш підносить вартість видання. Читаючи його, можна відчути велику любов редактора й авторів до своєї "вужчої батьківщини" — української Лемківщини.

ПРИГОДИ ГНОМИКА РОМТОМТОМИКА, Роман Завадович, видання Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Торонто-Нью Йорк, Р. Б. 1964, ілюстрації мистця Едварда Козака.

Це одне з видань, що знову збагатило українську дитячу літературу.

Олександер Мох

ПОВІСТІ ФЕДОРА ОДРАЧА

7 жовтня 1964 р. помер наш співробітник, письменник Федір Одрач (правдиве прізвище: Шоломіцький, "Народився був у с. Місятичі на Поліссі 13 жовтня 1912 року. Студіював на університеті у Вильні, брав участь в українській визвольній боротьбі в УПА, перебував на еміграції в Німеччині й Англії, а 1953 р. прибув до Канади й оселився в Торонті. Покійний був активним членом численних українських організацій і видав ряд літературних праць, із яких найголовніші є: "В дорозі", "Щебетун", "Півстанок за селом", "Покинута оселя", "На непевному грунті" й ін." — подає його дружина в похоронному оголошенні. Залишив по собі ще ряд інших творів, розкинутих по різних часописах чи журналах: мемуарних творів, репортажів, літер. критичних статтей, оповідань і т.п. та ряд розпочатих творів; деякі на більшу міру, напр. якась трилогія, як мені сам оповідав. Друкуватись почав у 1946 р. Згадані вище белетристичні твори вийшли осібними книжками, а крім них вийшла книжкою ще його розвідка про Полісся.

Книжковий дебют автора це видана вид. "Перемога" в Буенос Айресі 1954 р. мала повість п. н. "В дорозі". Звичайний "наголовок книжки не викликає зацікавлення, проте вже перші сторінки її починають інтригувати і стає зрозумілим, що інакшої назви автор дати не міг. Перед читачем розгортається трагічна в своїй суті мандрівка безіменних українських героїв, які з абсолютно нерівною силою піднесли зброю проти двох мілітарних потуг. Автор тепло і щиро, так би мовити, цілком людськими красками змальовує своїх персонажів. Без надуманости, без гурра-патріотизму й без того пропагандивного фальшу жертвенности, який так прикро вражає в "документальних" творах. Головний персонаж твору Безіменний не легендарний месник, — це звичайна собі вольова людина, яка в потрібний момент виростає на героя, а потім знову втягає маску сірого мандрівника. А побіч мандрівника юне, тендітне, але яке привабливе своїми духовими (не лише фізичними) рисами створіння! Веселка. Наша українська дівчина-воїн, що займе в ненаписаній іще історії боротьби — найкращу, найзолотішу її сторінку. Аж шкода, що автор не перекинув ту дівчину по цей бік залізної заслони, а лишив її на непевному роздоріжжі, майже в оточенні червоної орди.

"Неперечним побутовим сатириком виявляє себе Ф. Одрач у змальованні західньо-українських "доробкевичів". Він їх не шаржує. Кольоритні постаті директора Пурхавки і його пані Мурці ми часто бачили і бачимо на еміграції. До речі буде тут сказати, що галицький діялект між подружжям Пурхавок, шофером Федиком і наймичкою Піською зовсім не разить мовознавчого вуха. Діялект тут на місці. Навпаки всі діялоги значно програли б, коли б автор відшліфував їх під літературну мову.

"Читаючи Одрачеве "В дорозі", ми наче бачимо знову дні "великого ісходу", ми знов тяжко відриваємось від своєї землі, де кожний лишив щось дороге: матір, сестру, наречену. Книжка Одрача будить уже призабуту нашу пам'ять, будить заховану в закутку душі любов до минулого. Серед різних блідих, хоч і багатосторінкових романів і мемуарів, ця безпретенсійна книжка вирізняється так, як свіжа зелена травичка серед пожовклого бадилля" — пише про цю першу Одрачеву книжку ред. А. Галан ("Наш Клич", Буенос Айрес, 7 квітня 1955).

Ця невеличка "повість" (146 стор. друку) цікава особливо тим, що в ній автор втяв неабияку штуку: получив досить умілo в одну цілість два літературні жанри: ідилії й сатири. Це такі два протилежні бігуни, що получити їх — треба великої відваги. А вже чималого мистецтва треба, щоб получити їх уміло, гармонійно, як цього досяг саме тут Одрач. Не диво, що ця повість Ф. Одрача знайшла багато прихильних відгуків та рецензій літературознавців. "Головним героєм повісти є Петро Безіменний, який є "В дорозі" з рідної землі на еміграцію пам'ятного року українського "ісходу" (1944). На тлі мандрівки Безіменного через різні небезпеки і пригоди автор змальовує постаті українських повстанців і людей у запіллі німецького окупанта. Одрач старається накреслювати позитивні українські типи без зайвої пропагандивної фразеології та уникаючи описів морального розперезання, якими інші письменники (напр. Любомирський і Бендер) у своїх творах "прикрасили" героїв українського повстання проти різних окупантів. Це на нашу гадку велика позитивна прикмета Ф. Одрача, який так свідомо ігнорує й відмежовується від аморальних "героїв", що, на жаль, мають своїх звеличників між українськими письменниками. Ф. Одрача цікавить тут перш усього духова і моральна велич змальовуваних ним постатей." ("Світло", 1955).

Другою хронологічно книжкою нашого автора є "Щебетун" (1957), "повість про романтичного інтелігента і неромантичне село" на Поліссі. До поліського села приїхав по 14 роках, проведених у Львові, колишній селюх і ось переживаємо вку-

пі з ним поліське село і його проблеми. Повість ця цікава ще й тим, що тут, уперше мабуть у нашій белетристиці, зазначено вартість західньо-українського середовища для національного розвитку Полісся.

"Борис Олександрів у своїй передмові називає повість "Щебетуна" — "поемою про Полісся" і "врочистим пеаном Поліссю". І справді треба підкреслити ту велику любов і поетичність, з якою автор описує в поодиноких фрагментах повісти природу Полісся... Зате друга сторона... поліське село та його мешканці — не мають уже в повісті того, — конечного для повноти образу — природного тла... Через те мало поглиблена психіка Поліщука виглядає в повісті Одрача на змальовану однобічно й неповно..." пише в своїй рецензії на "Щебетуна" ред. Василь Софронів-Левицький ("Вільне Слово", 25. І. 1958 р.).

Цю другу книжку Одрача деякі рецензенти зачислили чомусь то до жанру "побутової повісти", добачуючи в ній тільки один, знов же ідилічний жанр, із головним героєм: Поліссям. Тимчасом це лише так сповидно здається, бо — хоч у "Щебетуні" поруч головного героя: Василя Груда - Щебетуна, зустрінемо як другого "героя" таки мотив Полісся, то зустрінемося там іще й із збірною душею поліського села. Поруч справді блискучих картин поліської природи, поруч ідилії, зустрінемося там знову ж із різько сатиричним описом різних поліських людей довоєнної Польщі. Тут, автор знову ж повторює свою небезпечну мішанку ідилії з сатирою. Але тут, уперше в книжках Одрача, виступає новий мотив у його творчості: якась "містика", якась казковість, щось трохи наче з Чапленкового "збагаченого реалізму". "Щебетуна" сповиває атмосфера нереальної мрії: і в особі дівчини-мрії, і в особі "деус екс махіна" мільйонера Піктуса (казка-ідилія та казка-сатира!) автор творить щось наче повість-казку типу напр. німецького письменника Павла Келлера ("Вінтермерхен") укупі з сатирою, напр. Дж. Папінія ("Гог").

В обидвох перших книжках Одрача знаходимо навіть подібності сцен: напр. рубання фортепіяну із рубанням машкари; щось майже психопатологічне, як отой "жестокий талант" Достоєвського: описи снів-привидів ітп. Хоч обі речі Одрача ще не кажуть про нього, як про викінченого мистецьки, цілоповного мистця, все ж таки видно з них нам дуже великі можливості для такого розвитку і то в дуже оригінальному, в західньо-українській літературі дуже рідкому напрямі. Місцями може нам здаватися дещо навіть манерою роздвоєної особовости, як у деяких останніх творах уже хворого І. Франка. На всякий випадок, називати "Щебетуна" побутовим, на нашу гадку, це грубе непорозуміння, подібно як напр. ніяк не є тільки побутовим твір Коцюбинського "Тіні забутих предків". Розбиття реального в уявне і навпаки, щось у роді Піранделло, якийсь недотягнений екзистенціоналізм чи навіть нахил до "теософії" якогось "православного" типу, чи може методизму? в ідеях — уся та дуже нестравна мішанина, з якої автор створив свій твір, усетаки свідчить про велику відвагу його замислу (або про... фантазію критика, що всього того в "Щебетуні" дошукується...) Як би там не було: у майбутньому Ф. Одрач гарний матеріял для дослідників нашої літератури.

"В дорозі" Одрача слідний був нестримний гін до еротичного, хоч виходило воно ідилічно. У "Щебетуні" еротичне відбивається тільки мрією й одним актом погоні за дівчиною; отже це теж рідкість у нашій літературі, особливо ж новій: повість без "романсу". Ми припускаємо в авторові аж надто сильний еротичний первень, проте його стриманість у "Щебетуні" щодо цього імпонує нам і етично й із становища поета. На перше місце в ідеології повісти вибиваються шукання релігійної натури, правда дуже недогматичної і трохи зманіровано-штучної. Кілька етичних наставлень: Щебетун (вітаїст із наставленням методиста до релігії); православний панотець, що поступає менш-більш у дусі теж більш чуттєвого, як догматично-морального православ'я; дід Кіндрат (серцева релігійність упарі з поліським забобоном, "натурменш"); — проти них: темне й заздрісне поліське село, в якому проте вже світає українським націоналізмом (тенденція пришита досить видними нитками...), — польська урядова верхівка з гміни, — врешті мільйонер-цинік Піктус. Автор є за чуттєвим християнством, але, на жаль, як майже всі наші новочасні письменники, знає його тільки мабуть із неглибоких статтейок, хоч і говорить про Канта... Цікаве явище: чомусь то наші творці беруться сьогодні до релігійних питань, але майже ніколи не вважають за відповідне пізнати дійсну Христову віру. Так і Одрачеве "православ'я" панотця, чи погляди на молитву "Щебетуна", це не православ'я, а якась пістистично-методистська кваша. Бо чи напр. потрібно для доброї молитви тільки чуттєвого "наставлення", як це в багатьох місцях проповідує автор, і навіть малощо не "чудом" урятування з виру (236) свого героя підтверджує...? І виходить із такого вітаїстичного розуміння Христової релігії якась карикатура християнства: ані церкви, ані сповіді, ані життя з віри в "Щебетуна" нема. І отака "релігійність", розпливчаста як футуристична плязма, дає у висліді й розпливчасту душу: обломовщина, нехай і високо-поетична, в такого націоналіста. Брак любови до ближнього й погорда та гордість у серці — ось прикмети "Щебетуна", які мусіли зразити до нього людей, що живуть саме підсвідомістю, почуваннями. Цього саме автор не спостеріг, хоч навіть на звичайній звірині можна переконатися, що тільки любов приближує, урозумлює, єднає. І саме тут, у погорді чисто гітлерівського типу до власних земляків, найбільший гріх героя. І нехай, що автор наприкінці книжки якось "вирівнює" моральні зудари Щебетуна в селом, то не звучать вони переконливо для нас. Як би вийшло евентуально якесь продовження "Щебетуна", напр. про події другої світової війни, УПА, в якій був автор, то, проте, не здається нам, щоб у такім продовженні в сучасному наставленні автора — виграла морально особа Щебетуна: вийшла б мабуть боротьба "івців" з "івцями" і "блюнде бестіє" в українському виданні.

Здається нам, що сучасним нашим письменникам бракує найбільше розумово - виправданого християнського світогляду, який щоліш дав би "просту лінію і контур строгий". Чи взяти твори Самчука чи тепер Одрача, то ні "Волинь" ані інші твори Самчука, ні тепер Одрачеві цікаві змагання, — не дають читачеві морального вдоволення: всі вони не мають задовільної моральної розв'язки, щось як ота старовинна поганська трагедія. Коли взяти твори християнських авторів, напр. "Предов" Наталени Королевої, чи навіть сумно закінчений "Володар Світу" Р. Г. Бензона, то всі такі твори викликують у читача моральне вдоволення, бо вони згідні з отою душею-аніма людини, душею, що є природно християнська. Тимчасом у багатьох інших авторів наших блукає в душі отой, вигаданий Кленом і Мосендзом, Порфір Горотак із його "Диявольчиними параболями" — і псує вдоволення читача, а то й відводить його від проповідуваної тим же Кленом "гострої лінії й строгого контуру" в бік демократичної плязми, яка аж ніяк не встоїться перед аскетизмом комуністичного світу.

Повість "Щебетун" не дасть повного морального вдоволення християнському читачеві, як його зрештою не дає й сучасне життя. Але і не зведе вона читача своєю атмосферою й описами навіть негативного в ній — на манівці. Зрозуміти ж її, мало який читач у напрямі небезпечного методизму зрозуміє. Досить прихований глум над релігією православних панотців читача мабуть не надто зворушить, а хто з них більш у науці віри обзнайомлений; той мабуть і підсміхнеться більше зі самого Щебетуна... Захопить знов же неодного читача з поетичною душею справжній поет Одрач, чи сатирика злослив ий глузун-автор, напр. у знаменитій сцені бійки дітей із старостою. А там: Рабле, Папіні, Павлъ Келлер, Гессе — читав їх автор чи ні — всі вони визирають до нас із його "Щебетуна". Не здається мені, щоб автор їх читав. І воно вказує саме на неабиякий поетичний його хист і — відвагу, гідну малощо не Джемса Джойса.

КАРДИНАЛ КЕНІГ У ЄГИПТІ

У поворотній дорозі з Євхаристійного Конгресу віденський Архиепископ Кардинал Кеніг відвідав Єгипет на запрошення уряду Об'єднаної Арабської Республики. Під час свого п'ятиденного побуту в Єгипті Кардинал Кеніг переговорював з єпископами різних східніх обрядів, особливо з єпископами Коптійської Церкви. Між іншим Кординал Кеніг мав теж стрічу з головою суннітських мусульманів — шейхом Аль Азгар Гассан Магмун. Єгипетський міністер культурних зв'язків із заграницею дав бенкет у честь Кардинала Кеніга.

ТІЛЕСНА РЕВІЗІЯ ЮГОСЛАВСЬКОГО ЄПИСКОПА

Щойно кілька тижнів пізніше дізнався світ про факт, що югославські митні урядовці провели на границі коло Спліту докладну ревізію трьох югославських Єпископів: Франіча, Буріча й Павлесіча, які повертались із Собору автом. Єпископ Франчіч мусів піддатися строгій тілесній ревізії, при чому митні урядовці сконфіскували йому все, що він віз зі собою, в тому релігійні книжки, релігійні образці й вервиці.

ДО СІЧНЕВОГО ЧИСЛА

Справлення помилок

1) В Календарі "Світла" на 1965 р. на сторінці 82-ій зайшла помилка в подавні імени автора: замість **о. Семен Семчук** має бути **о. Стефан Семчук.**

2) В числі "Світла" за листопад 1964 р. в "Оді до Святого Йосафата" о. Ст. Семчука в 26-ому рядку на сторінці 435-ій зайшла друкарська помилка: замість **"з'ясни нам ум, зогрій нам путь"** має бути **"з'ясни нам ум, зогрій нам грудь".**

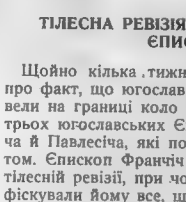

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Нахоничний

ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА

ЗАКІНЧЕННЯ ЮВІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРОХІЇ В ГЕМТРЕМК, МІШ.

13 грудня 1964 року закінчено ювілейні торжества з нагоди 50-ліття існування парохії Непорочного Зачаття та закінчено Ювілейний Рік, який започатковано в грудні 1963 року.

Останній тиждень перед закінченням Золотого Ювілею, 5-13 грудня, названо "Ювілейним Тижнем". Його започатковано виставою на честь Божої Матері п. н.: "Поява Божої Матері", та концертом. Це був черговий, під кожним оглядом дуже вдалий, культурний виступ наших обох шкіл. Співав прегарно хор Укр. Вищої Шк., грала оркестра обох шкіл, а учні парохіяльної школи грали на сцені та спільно декламували. Про цілість вистави й концерту дбала Впр. С. Емелія ЧСВВ, директора гайскулу. Про мистецький спів і музику подбав проф. В. Сарамага. Таники вивчила наших "артистів" Мотря Макар. При постановці концерту й вистави співпрацювали Сестри Василіянки та професори й учителі наших шкіл.

Ювілейний Концерт наших шкіл відбувся два рази: 5 і 6-го грудня.

6 грудня зачалася Ювілейна Місія під проводом о. В. Гавліча ЧСВВ і о. Є. Вернича ЧСВВ, яка тривала до 13 грудня. Під час св. Місії відновлено посвяту Пречистій Діві Марії, влаштовано процесію та відновлено приречення, зложені при Св. Хрещенні. Місію закінчено окремим благословенням і роздачею пропам'ятних образочків.

Закінчення Золотого Ювілею відбулося дуже святочно в неділю 13 грудня при масовій участі вірних. Преосвященний Кир Ярослав Габро, Ординарій Єпархії св. о. Миколая в Чікаго, відслужив торжественну Архиерейську Службу Божу в асисті о. Монсіньора Володимира Паски, Генерального Вікарія Чікагської Єпархії, та більшого числа священиків. До Архиерейської Служби Божої асистували: Впр. о. Протоігумен Микола Когут ЧСВВ, о. С. Курило ЧСВВ, Економ Василіянської Провінції в Канаді, о. І. Прокопович із Дирборн, о. Л. Якубів, Директор Василіянської Вищої Школи в Торонто. Дияконували та проповідали: о. В. Гавліч ЧСВВ і о. Є. Барнич ЧСВВ. Около 30 аколітів, студенти каледжу, гайскулу та парохіяльної школи, прислуговали до Св. Літургії. Всі, духовенство і прислуга, були вбрані в нові золоті ризи, що на тлі новорозмальованої церкви, робило величне враження. На почесних місцях були численні визначні гості, духовні й миряни. Могутньо співав хор під управою, мабуть найстаршого віком поміж усіми диригентами, п. Дмитра Атаманця.

Вечором відбувся в авдиторії школи ювілейний бенкет, у якому взяв участь Їх Ексцеленція Кир Ярослав Габро, о. Монс. В. Паска, о. Монс. М. Божневич, о. Монс. Смаляж, о. Монс. Керн, що був представником Посадника Дітройту мейора Є. Кевенаг, Монс. Валков'як, о. Протоігумен М. Когут ЧСВВ та всі повище згадані Отці Гості.

Із світських визначніших гостей були присутні: посадник Гемтремку, мейор Гмецкі, а з ним від Управи міста Гемтремку пані Рукс і п. Гаєвський та численні представники церковних і громадських установ, товариств і організацій.

Бенкетом уміло провадив п. В. Кузак. Представників Організацій представив о. П. Пащак, ЧСВВ, який також прочитав листа від Дост. Губернатора Ромні та від Управи міста Гемтремку.

Промовляли: Дм. Атаманець, Марія Смарш, студ. М. Лончина в імені кол. учнів і студентів наших шкіл, Монс. Керн в імені мейора Є. Кевенаг, Мейор Гмецкі, Впр. о. Протоігумен М. Когут, Впреос. Кир Ярослав Габро, а при кінці подякував усім за все Впр. о. Ігумен І. Потоцький ЧСВВ.

Преосвященний Кир Ярослав Габро у своїй промові згадав теплим словом попередніх парохів і теперішніх душпастирів, зложив признання піонерам і парохіянам, візвав до плекання української мови й українських традицій та вказав на пекучу потребу покликань до духовного стану.

Ювілейний Комітет очолював о. Парох, а до нього входили особи: З. Василькевич — діловий голова, д-р В. Лончина, П. Стасів, Я. Савка, Марія Смарш, Марія Явна, Ольга Кузак, Степанія Филипів. Про оголошення дбав о. В. Гавліч ЧСВВ.

Парохія видала гарну Пропам'ятну Ювілейну Книгу, якої укладом, оформленням і виданням займався о. П. Пащак ЧСВВ. Головні статті: Історія парохії, товариств і статті про піонірів, як також усі життєписи душпастирів по пильних розшуках зібрав і написав проф. І. Боднарук. Англійські переклади зробила студ. І. Зубальська. Платними оголошеннями займалася М. Смарш і частинно Г. Кул. При укладі знимок і впорядкуванні оголошень та привітів багато натрудилася С. Печенюк. Кромі того статтю про Українську Вищу Школу написав проф. П. Стасів, про парохіяльну школу п. Ольга Михайлович, про радіогодину Отців Василіян о. В. Гавліч ЧСВВ.

Золотий Ювілей парохії увінчався повним успіхом. В один тільки день закінчення Ювілею понад 600 осіб приступило до Св. Причастя.

Хай Всевишній Господь і Пресвята Діва благословить і опікується нашою парохією і в майбутньому.

Учасник

ЮВІЛЕЙ о. В. ДОВГОВИЧА

Немає кращого слова на означення особистости **о. ювілята — Володимира Довговича, як—праведник!** Продовж 80 літ свого трудолюбивого життя і 57 літ священства — Достойний Ювілят присвятився невсипущій праці для добра нашої Церкви й народу під Покровом Преч. Діви Марії.

Прийшов на світ у селянській, побожній родині 8. 12. 1884 р. в селі Сороки, пов. Львів. Середню школу закінчив у Золочеві, богословські студії у Львові, де 15. X. 1907 р. висвятив його на священика Митрополит Андрій Шептицький. Свою душпастирську працю почав у Полохові, пов. Збараж, звідки перейшов до Гниличок. На бажання першого нашого Владики в Америці, Кир Сотера Ортинського, ЧСВВ, виїхав до Америки осінню 1909 р. і тут почав душпастирювати у Клівленді, де збудував церкву. Відтак був секретарем Владики, деканом у Пітсбургу, душпастирював в Аленстані, Дітройті, Блек Рак-Бофало, Йонкерсі, Стемфорді, Елмайра Гайтс, звідки від 1961 р. у Трой. Був 4 роки головним предсідніком "Провидіння", потім 4 роки його фінансовим контролером. Продовж 9 літ був редактором і видавцем "Місіонера", був Дієцезальним Директором Апостольства Молитви. Побудував церкви у Стемфорді та в Елмайрі, де заложив Український Католицький Пост Ветеранів ч. 1178, що допоміг багато нашим скитальцям. За 55 літ своєї ревної душпастирської праці в Америці о. Ювілят завжди був у тісних зв'язках з рідним краєм, допомагав йому морально й матеріяльно, виступав в обороні переслідуваних, а для всіх нових емігрантів був добрим опікуном, батьком і дорадником. У всіх своїх парохіях здобув собі загальну любов, пошану й послух, опікувався ревно молоддю, рідним шкільництвом, організаціями молоді, релігійними товариствами. Зокрема заохочував завжди до читання релігійної преси.

Тому вдячні парохіяни Трой відзначили ювілей свого улюбленого о. Пароха святочним прийняттям 13. 12. 1964 р. Голова Ювілейного Комітету, п. В. Боднар, привітав Ювілята від парохіян, дальше вітали: о. дек. д-р Б. Волошин, о. П. Теодорович, о. Н. Вояковський, що подав життєпис о. Ювілята. Від Відділу УККА вітав голова п. М. Філь, п. В. Коцур від "Провидіння", ред. Іван Дурбак від католицької преси і від Пласту, був привіт від Українського Студентського Т-ва у Трой. Пан В. Боднар вручив подарунок від парохіян. Вкінці промовив сам о. Ювілят, підкреслюючи, що народився у свято Неп. Зачаття ПДМ, був висвячений на свято Покрови, ціле життя працював під Покровом Божої Матері, і її опіці завдячує дуже багато. Найбільшу увагу звертав на нашу молодь, щоб духом і серцем була українська! Під Покровом ПДМ осягнемо якнайкращі поступи на церковному і національному полі!

Парохіяни Трой завдячують багато о. Ювілятові, що об'єднав парохію, затер непорозуміння, опікується парох. школою, Пластом, бере діяльну участь у всіх імпрезах парохії, заохочує всіх

Всч. о. Володимир Довгович

до спознювання наших церковних і національних обов'язків. Кожний, хто має нагоду пізнати о. сен. В. Довговича — зараз відчує, що має до діла з священиком, що не живе для себе, але для парохіян, що ціле життя присвятив службі Богові та українському народові!

І. Дурбак

РОЗДАЧА СТИПЕНДІЙ ФУНДАЦІЇ ІМ. ВПРЕП. О. Й. ЖАНА, ЧСВВ У МОНТРЕАЛІ

У Монтреалі кілька років тому створилося Об'єднання Католицьких Українських Молодих Мужчин — ОКУММ. Сьогодні вони мають 80 членів, їх головою є адв. В. Данчишин, містоголовою дир. Е. Крук, секретарем Т. Дмитришин. Коли Впреп. о. Й. Жан, ЧСВВ відзначував 50-ліття свого служіння Богу й народові, ОКУММ запросило його до Монтреалю, бо о. Ювілят працював довгі роки в монтреальській парохії св. Арх. Михаїла. Як сталу пам'ятку того ювілею створено тоді Фундацію ім. о. Жана, щоб із неї оплсля щорічно удільовати стипендії—поміч молодим університетським студентам у Монтреалі. Це була щаслива думка й гідна наслідування. Ставити пам'ятники заслуженим особам похвальна й потрібна річ, але ще краще створити фундацію імени заслуженої особи, бо з неї опісля щорічно користатиме потребуюча молодь та щорічно буде хтось ім'я тої особи споминати з правдивою вдякою.

21-го листопада 1964 р. в парохіяльній залі Успіння Діви Марії в 8-ій годині вечора була забава для молоді і батьків, а в год. 10.30 почалася сама роздача стипендій. ОКУММ запросили на той вечір самого о. ювілята Жана, але він не міг прибути. Голова ОКУММ п. В. Данчишин отворив програму короткими словами привіту. Опісля д-р С. Е. Климчук, як Голова Стипендійного Комітету, говорив про саму ідею Фундації, про заслуги о. Жана перед Церквою й нашим народом та передав слово о. Василеві Ваврикові, ЧСВВ, що приїхав заступити неприязного Ювілята. Отець Ваврик говорив до молоді, передаючи їм привіт о. Жана і його заповіт для них: іти його слідами! Себто: любити наш нарід і наш св. обряд. О. Жан, із роду канадійський Француз, умів полюбити український нарід і Церкву так дуже, що ціле своє священиче життя віддав їм на службу, а свій 50-літній ювілей священства не хотів святкувати від року своїх свячень у латинському обряді, але від року, коли він приймив наш обряд (1911 р., Крежів). Це нехай учить нашу молодь у Канаді й Америці, що живе серед окруження, яке їх нераз манить забувати своє й примінюватися до сильного й багатого католицького чи й некатоляцького світу. Негідне воно доброго й дозрілого характеру відрікатися свого, а переходити до чужого табору, бо він багатіший і могутніший.

— Опісля роздавано стипендії. Першу дістав Євген Струмінський, але він, подякувавши за честь, звернув її відразу до фонду Фундації, бо його батьки (лікар, д-р Р. Струмінський) вспіли самі провадити його крізь роки студій. Дальші стипендії дістали: Марія А. Лихач, Рута Пукавеська, Іванна Сеген, Тарас Загоруйко, Марія Жербебецька, Галя Бродович і Степан Лапчак. На цей день ОКУММ видало й книжечку: "Пам'ятка уділення першої стипендії Фундації ім. Впреп. о. Й. Жана, ЧСВВ". Кличем її є слова подяки Стипендійного Ко-

мітету: "Нехай цей скромний почин служить заохотою до ще вищих осягів нашої дорогої молоді на академічному шляху, для кращого майбутнього Українського Народу!" Знаходимо в тій книжечці цінні статті. О. проф. М. Залеський пише: "На Вашому Об'єднанні, на святі науки-знання, де об'єднані старші ідеалісти, що посвячують науці, і ті молоді ентузіясти, що посвячуються науковій праці, звернімо глибоку увагу на науку Небесного Учителя, що вчить як своїх учнів і нас: високого бажайте!" О. проф. Н. Кушнірик, духовний опікун університетської молоді Монтреалю, кличе студіюючу молодь до ідеалу, станути в житті так високо, щоб показатися "незаступимим". "В історії української нації завжди бракувало достатнього числа таких ідейників і в цьому власне ціла трагедія України, яка осталася славною замість славнішою, невільною замість свобідною, другорядною замість провідною державою". Голова ОКУММ, адв. В. Данчишин пише отак: "Новим часам треба нових людей. Тими новими людьми для нас наша молодь. Тому Об'єднання звернуло свої очі на студіюючу молодь. Фундація о. Жана була задумана нести поміч молоді, спрагненій знання. Український завтрішній світ не буде й не може бути інший, як лише той, якому дозволить існувати наша щедра допомога. Ми мусимо сіяти, якщо хочемо збирати багате жниво". Євген Круль, одинокий директор школи з Українців у Монтреалі, вкінці кличе всіх високо цінити нашу студіюючу молодь, з якої ми маємо відмінників і то одних із найперших у щорічних державних іспитах. Одначе як мало ми їм даємо признання! Стипендії з Фундації о. Жана будуть вкінці тим бажаним признанням!

о. В. В. ЧСВВ

НЕСПОДІВАНКА ДЛЯ ПАНІ ЄВИ ЦАРУК

Мондер, Альберта

Вернувшися з Торонта (Вестон), де була приявна на професії свого сина бр. Августина Царука, ЧСВВ, пані Єва Царук була приємно заскочена товариською вечіркою, яку справили їй сусідки й приятельки в четвер 24-го вересня. На вечірці пані Царук поділилася враженнями з торжества складення вічних обітів у Василіянському Чині її сина Августина, що відбулося в неділю 13-го вересня в каплиці Колегії св. Василія Великого в Вестоні, Онтаріо. Приятельки теж пригадали, що то вже 36 років минуло, як пані Царук приїхала була до Канади зі своїм чоловіком Михайлом, що помер саме місяць тому. То й ця вечірка була теж свого роду розвагою для пані Царук по втраті.

Єва Царук є одною з дуже активних членок ЛУКЖ у Мондері, довгі роки належить до Апостольства Молитви та одна з перших членок Третього Чину СВВ, разом із своїм мужем, у Мондері. Три її доні є кваліфікованими норсами, а один син, Антоній, учителює в гай-скулі в Едмонтоні. Наймолодша дитина в родині, син Августин, вибрав монаше життя в оо. Василіян і тепер студіює філософію в Оттавському університеті. Всі діти брали живу участь в УКЮ й Марійській Дружині.

Вечірка пройшла в дуже гарній родинній атмосфері. Приявні склали $7.85 на піддержку нашої преси.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ПАРОХІЇ СВ. МИКОЛАЯ

Вінніпег, Манітоба

Річні загальні збори парохії св. Миколая у Вінніпегу відбулися в неділю 29-го листопада 1964 р. Збори отворено молитвою "Царю Небесний". Після того прочитано імена тих парохіян, що впокоїлися в минулому році, за їх упокій всі приявні прочитали молитви "Отче наш" і "Со святими упокой". На председника зборів покликано п. інж. Семена Романова, на секретарів пп. Володимира Рибчука і Степана Ковальчука.

Насамперед прочитано програму зборів, потім ішли поодинокі звіти: протокол минулорічних загальних зборів, звіт скарбника, звіти інших відділів, а вкінці звіт контрольної комісії. Відмічено велику подію, що сталась у недавному часі, а саме почато будову нової церкви й монастиря. Будова поступає згідно з передбаченим планом і буде готова в жовтні 1965 року. Минулої неділі збірковий комітет, зложений зі сто мужчин, перевів успішно кампанію на фонд будови. Приявні парохіяни прийняли звіти з почуттям вдоволення, бо кільканадцятьрічна мрія здвигнути нову святиню на честь Всемогучого Бога сталася тепер дійсністю. Зрозуміло, що збори заявили уступаючому Комітетові повне довір'я.

До нового Церковного Комітету ввійшли: Іван Музичка — предс. комітету, Семен Круль, заступник, Володимир Ребчук — рекордовий секретар, Едвард Кізней — фінансовий секретар, Іван Сулимка — скарбник, А. Просоловський, І. Беднарський, В. Скрипник — контрольори. Членами комітету вибрані: Н. Майхрук, С. Лебідка, І. Ничак, В. Кізний, Ф. Гнатович, П. Квасниця, М. Дутка, П. Свистун, Й. Вавриков, В. Костарева, С. Петелецький і Н. Яківчук.

Отець парох В. Шевчук ЧСВВ ствердив, що комітет під проводом попереднього пароха о. Р. Мельника ЧСВВ, заслуговує на повне признання за великі досяги в минулому році та просив тієї самої співпраці для себе, зложив подяку всім організаціям, що гуртуються при нашій парохії і побажав новому Комітетові великих успіхів у біжучому році.

Володимир Рибчук

ПОХОРОН БЛ. П. ІВАНА ФІРМАНЮКА

Мондер, Альберта

10 вересня 1964 р. упокоївся в Бозі Іван Фірманюк, літ 52, уроджений Мондеру і член парохії св. Івана Хрестителя в Гіллярд. Смерть наступила по довшій недузі й по прийнятті Тайни Маслосвяття в шпиталі СС. Служебниць у Мондері.

Похорон відбувся 15 вересня в церкві св. Івана Хрестителя в Гіллярд. Похоронну богослужбу відслужив о. парох Патрикій Бейс ЧСВВ і сказав прощальну науку. Тіло Покійного поховано на парохіяльному кладовищі. На помінальному обіді приявні

1907 р. в Сенькові, повіту Радехів, приїхав до Канади 1926 р. і тут, одруження із Бронславою Завольською 28 листопада 1937, провадив спільно тихе, трудолюбиве життя на протязі 27 років. Якраз у день 27 роковин свого подружжя, залишив її в глибокому смутку, як теж дві доньки Петрусю й Маріянну та багато щирих приятелів. Похоронні богослужения відправлено трьох священників у четвер і п'ятницю. Таком і в суботу, 28 листопада в новій церкві М. В. Н. П., де відслужив заупокійну Службу Божу о. Гр. Цюпка, в сослуженні о. капелана Ст. Хабурського та о. Яр. Бенеша, який виголосив над домовиною свого парохіянина сердечну прощальну проповідь. По закінченню відправи в церкві, всі три Отці відпровадили тіло покійного Михайла на цвинтар Проспект. Під час обіду-тризни в домі Покійного, о. Гр. Цюпка зложив родині від втраті дорогої їм особи заяву щирого співчуття й потіхи та засхотів учасників до жертв на несплачену ще церкву й католицьку пресу. Промовців тем о. Ст. Хабурський. Зібрано $117.00 на церкву й $26.00 на пресу, які розділено пополовині на "Нашу Мету" й на "Світло".

Жертводавцям щире спасібі, а покійному Михайлові Вічная Пам'ять.

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ.
Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ

Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.

Історія мондерського манастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.

Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Розкішне, мистецьке альбомове видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константина Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - деревориторами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.00, в твердому переплеті $1.50.

Замовляйте завчасу
у Видавництві ОО. Василіян на адресу:
BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ҐУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Чи, коли
і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?
Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос
усе те найдете в книжці
ОММ

КІНЕЦЬ СВІТУ

яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.

Прищіть $2.00 на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Читали Ви певно книжки "Поява Пречистої Діви", "Люрд", "Було трое малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу чудес у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця неватоличка. Ціна книжечки 50 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont.. Canada

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Найцінніша на подарунки книжка це
В. Лозинський і М. Ценевич

ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ

історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.

Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St.
Toronto, Ont. — Canada

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 2) Ол. Мох: Добра преса. 3) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 4) Всі книжки автора Теофіла Кострубн, видані до 1939 року. 5) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 6. О. Петрійчук: Про це, що люблю я, та інші давніші видання.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave
Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

Christianity and Charity

Charity, in its broadest sense, is love, first the love of God and then the love of men for the sake of God. The love of God determines love for the neighbor and makes it charitable. Without love of God as the dominating motive, love for neighbor becomes pity, benevolence, sentimentality, but not charity.

The infused virtue of charity enables us to love our neighbor because he is loved by God and because God is reflected in him, either because he is an adopted child of God by sanctifying grace or because God calls him to be one.

NONE OUTSIDE CHRISTIANITY

From this definition it follows that charity cannot exist outside Christianity, or some relation to it. It is indeed possible for a pagan to have the love of God above all things, and indeed he must have it if he is to save his soul, but he does not have it as a pagan. He has it because God has infused this controlling virtue into him, presuming that he has been aided to make in some way an act of charity. Thus it is literally true that pagans never go to heaven. If they have charity they are no longer really pagans.

All true religion is catholic, even that which existed before Christ. Revelation was given only once, in a gradual development from Adam to Christ, but men outside the Mosaic or Christian religion have shown that they have received some glimmerings from it. For example, Homer connected hospitality for the stranger with love of God (Zeus); the Egyptians linked aid to the poor with worship of the Deity.

Speaking generally, however, we can say that pagans, if they help the poor, never do so out of charity, because they do not see in their fellow men the adopted children of God, which can be known only from revelation.

In the ancient Greco-Roman world there was a love that attached to the family or the city, but which hardly extended beyond that. The mass of men did not rise above a benevolence confined to those whose connection with them enabled them to count, in case of need, on a return of services and devotion. They scarcely looked beyond the circle of the family, the city, or at most the empire.

TRUE CHARITY UNSELFISH

True charity, however, is most genuine when it is exercised toward someone who means nothing to me beyond the fact that he is a man, equally redeemed and destined with me for God. In the ancient world, even the most unselfish feeling of benevolence toward others was motivated mainly by philanthropy, the feeling that causes anyone to sympathize with a fellow in distress.

We may well believe that millions of souls outside the pale of revelation have approximated to an authentic charity of Christ, that God supernaturalized their aspirations and infused charity into them. But charity, as such, remains only within the pale of revelation.

CHANGES WROUGHT BY CHARITY

In order to see the difference that charity brought into the world, we need only glance at the normal workings of society in pagan times, ancient or modern:

In war, the noncombatant had no rights. If a city were spared it was only for reasons of expediency or the good-natured whimsy of the victorious commander. If the lives of the captured were spared they were sold into slavery.

Modern international law, with its respect for enemy rights, is a product of Christian charity.

So also is international aid. Even the Communists, who make this aid serve their own ends, render hypocritical homage to charity, for without charity international help is meaningless, since it is not usually demanded by strict justice.

The hospital system, organized charities, the amelioration of the penal code, the care of the sick and helpless, the spread of education, the abolition of brutal amusements, the raising of living conditions among the poor — all these are directly or indirectly the work of Christianity, and were unknown in the regions that escaped the influence of revelation.

It may be said that with the coming of democracy, with its concept that the state has a duty to all members of society, these things have become matters of social justice, but then the question arises: Why the democratic ideal? It makes no sense unless there exists an obligation to help men who did nothing tangible for us, and whose only claim on us is that they bear the image of the same God. That is, only by charity can democracy be justified.

Why Learn Ukrainian?

by Geo. W. Simpson, Ph. D.

PART I.

Fifty or sixty years ago Ukrainian settlers in Alberta used to gather together in their small, white-washed pioneer houses, and in their loneliness they would talk about everything under the sun. Sooner or later their conversation would turn to the long-distance prospects of the Ukrainian people in Canada. On such occasions someone would raise the question whether the Ukrainian language would ever be taught in Canadian schools, collegiates and universities. The possibility was as stimulating to the imagination as the accompanying liquid refreshments was to the body. A lively exchange of opinion would follow, but as the possibilty was remote extravagant ideas were freely thrown into the pot and the fermenting bubbles rose to the surface and twinkled in the midnight light. When the grey morning dawned the settlers had to resume the hard labor of establishing their immediate, economic survival in the new land and leave their rosy dreams to the future.

No one then could have forseen the shape of the future — two world wars, a severe intervening economic depression, the revolutionary technological changes and a new world-wide political form emerging. Nevertheless something of the old dream persisted. It has now taken a new form imposed by the necessity of recasting it to fit the new community and the world conditions which have emerged.

It was not until 1959 that Ukrainian was accepted by the University of Alberta, as one of the regular subjects among the modern language courses, that the subject was put on the list of accredited subjects in the High Schools of the Province, and that a principle concerning language was adopted by a Royal Commission which might result in the ultimate inclusion of Ukrainian in the public school courses. Up to this time interest in the Ukrainian language has been kept alive by Ukrainian churches, institutes and societies and through night classes, folk classes, summer schools and special courses. Now that Ukrainian has been adopted in the educational system of the Province on the basis of public policy it remains to be seen what response there will be on the part of that section of the Canadian public which one might presume to be most interested in its success — Canadians of Ukrainian origin.

THE INTERNAL DEBATE

In the early days when Ukrainian was spoken by the first generation as their mother tongue, and the English language painfully acquired, it was natural that Ukrainian should be cherished as an intimate possession. Now after one or two generations English is spoken as the common tongue and Ukrainian, heavily charged with English words and lamed by uncertain accents, is spoken only on special occasions. The situation in most cases has become reversed. The worth of the all-essential common language of English is taken for granted while the value of the Ukrainian language becomes more and more a matter of debate. There are some Canadians of Ukrainian origin who pride themselves on taking a common sense view of things and who argue that the task of maintaining the Ukrainian language as a series of scattered linguistic islands in a continental English sea is not worth the effort. Their children diverted by a thousand and one occupations and pleasures throughout the day and evening heartily agree with them.

There are other Ukrainian Canadians who deplore this attitude. They have a deep suspicion of the so-called common sense argument. They believe that common sense is often made an excuse for sheer mental laziness and is frequently based on a very superficial view of what constitutes success in life or richness of personality. Honest ignorance can be answered by honest argument but a philosophy of self-indulgence and short-cuts to success is always difficult to analyze and even more difficult to reform.

It must be admitted that where there is much intellectual fare and other trimmings offered in our academic institutions we must select with care in order to get adequate nourishment and avoid indigestion. If Ukrainian is selected it should be done with due deliberation, and then chewed thoroughly in order to secure the maximum benefit. What are some of the benefits and advantages to be derived from the study of Ukrainian?

THE SENTIMENTAL APPEAL

An appeal based on sentiment is regarded by some people as a soft and not very convincing justification for action. To hold such a view is to misunderstand completely the part which sentiment plays in the life of everyone. If we understand by the term sentiment thoughts which are prompted by feelings and emotions then we must recognize that a great part of our life is ruled by sentiment. The question is not a matter of eliminating sentiment, which we cannot do, but of attaching sentiment to worthy and enduring objects. One of these objects is the sense of community solidarity, based on the common experiences of past generations, the common security of the present, and the common expectation for the future. An individual by himself is a poor, thin being whose life is short, whose accomplishments are limited, and whose worth can only be realized in association with others. One of the associations which has magnified the individual has been the historic nation, whose identity has generally been revealed through a common language.

By the decree of fate which cannot now be altered Ukrainian Canadians have their origin in a particular historic past. A great deal which has given significance to their lives has a definite historical and cultural background. The key to that background is the Ukrainian language. To ignore this, or to cut themselves off deliberately from the roots of their past is to impoverish themselves as individuals. It is true that we share with other nations a common past, but no past is so intimate and revealing as our own particular national past. Those who are convinced of this have warm and natural feelings with regard to it.

Hence the appeal based on sentiment is not something artificially cultivated and maintained but is something which is fundamental and sound. Like all values of life it may be exaggerated, distorted and misused but Ukrainian Canadians need not apologize any more than Scotch Canadians, English Canadians, French Canadians, etc., who wish to preserve a sense of organic connection with the past. In the case of Ukrainian Canadians the maintenance of this connection involves many of their people learning thoroughly the Ukrainian language which is now possible in the High Schools and University. Without this opportunity the disappearance of the Ukrainian language would be accelerated and ultimately the language in Canada might become an historical curiosity rather than a living historical link. All of us in Canada would be poorer if in fact the language were to disappear in our midst.

One thing that keeps a family together — is owning just one car.

Nowadays the college student who stares into space is likely to get an engineering scholarship.

The disappointing thing about color television is that our neighbor didn't buy one.

Time flies, all right, but during working hours it often seems to be bucking head winds.

The Eastern Church and Legalism

by Rev. M. Bosey

We could say that the most striking feature of Eastern Christianity is its lack of those features that depend on the idea of religion as a legal relationship. Instead, the mystical aspect of the New Testament is much more emphasized. There is little emphasis on justification. Instead, the major themes of the Eastern Church are the rebirth, re-creation, resurrection and transfiguration of man. The central theme is not God's justice but His love. For this reason, the whole development of religious life in the Church and for each individual believer has taken a course quite different from that of the Western Church.

This is quite obvious when we consider the Sacrament of Penance. In the Eastern Church, penance is not connected with the idea of justification, making up for one's sins, but rather with the idea of the Christian's education to a life of sanctity. Penance is not thought of in legal terms, therefore, no doctrine or practice of indulgences ever arose. Since penance is considered as a means of sanctity rather than an act of compensation, there could be no thought of substituting somebody else's good works for personal acts of atonement.

The legalistic principle is also absent from the way the Eastern priest regards his priesthood. Nowhere in the Liturgy does the priest refer to his office or title, instead he often expresses his own sinfulness and unworthiness, emphasizing that he is no less a sinner than his parishioners. In the administration of Sacraments the formula is not declaratory i. e. (I baptise, I absolve), but rather the emphasis is on Christ acting in the Sacraments. The Eastern priest says, "The servant of God... is baptised... is absolved."

The great theme in Eastern theology has remained the incarnation of the Son of God and the resultant rebirth of man. The emphasis has always been the remaking of man, reshaping him into a new creature, his being resurrected with Christ and rising with Christ to God. Fulfillment of man's being and his transfiguration by grace are all important to the Eastern theologian. It is no wonder then, that the doctrine of justification has been ignored by Eastern theologians. The best known exponent of Eastern doctrine, St. John of Damascus (c. 700 to 750), doesn't even mention the idea of justification.

This basic Eastern atitude is again reflected in their idea of sin. Whereas the Western christian defines sin as a violation of divinely established legal relationship between God and man, the Easterner — influenced by Greek philosophy — defines sin as a loss of substance, a wound or infection of the original image of God. Redemption, therefore, is not a restitution of a relationship that has been upset by sin, but rather it is a renewal, transfiguration, fulfillment, perfection, edification of man's being.

THE PRIMACY OF LOVE

The idea of love rather than justice dominates Eastern religiosity. This is beautifully shown in St. John Chrysostom's sermon on the parable of the toilers in the vineyard. In most Eastern churches this sermon is read to this day at Easter time. It is a triumphant hymn of the victory of love. Becoming aware of the overflowing fullness of divine love we lose all thoughts of any plans of restitution and satisfaction.

Divine grace is bestowed as generously upon those who are called at the eleventh hour as upon those who were called in the 8th or 9th hour. The sermon goes: "You who are first and you who are last, receive your reward. Rich and poor rejoice together. You who are dilligent and you who are neglectful, honour this day. You who have fasted and you who have not fasted, rejoice today. The table is laden; let all take part. The calf is fattened; let no one be hungry. All may partake in the feast of faith. All may partake of the wealth of Goodness. Let no one be poor for the kingdom for all is here. Let no one cry over sins, for forgiveness has risen radiant from the grave. Let no one fear death, for the Saviour's death has freed us from death."

There is no room here for legalism and justification or haggling over one's right to salvation; there is only confidence in the grace of God and the love of man which is the main attribute of the Son of God.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

YOU KNOW YOUR ABC's, BUT DO YOU KNOW THE FSC-s?

"By their fruits you shall know them!" There you have Christ's own measure for estimating the true worth of human achievement. Politicians, like Pearson, businessmen, like Ford, celebrities, like Gordie Howe, share a common fate: one hundred years from now, only students of History will be aware of their deeds, or even their names.

But Saints, like St. De La Salle, continue to grow in prestige through the work and influence of their disciples. His first followers numbered 12 (as did our Lord's); at his death, there were slightly more than a hundred; in 1900, there were 15,000. Today, his Congregation, despite the ravages of the two world conflicts, exceeds 25,000 (including some 7,000 in Formation). They are spread among 1,400 centers throughout the world and instruct 700,000 boys and young men.

The Brothers of the Christian Schools, in short, Christian Brothers, use F.S.C. after their names. These are abbreviations of the Latin words: "Fratres Scholarum Christianarum" — Brothers of the Christian Schools.

More than twenty other Congregations of BROTHERS, founded since De La Salle's time, have based their way of life and their objectives on the principles which he enunciated and formulated for the CHRISTIAN BROTHERS.

The Causes of Beatification of over twenty CHRISTIAN BROTHERS have been introduced for consideration by the authorities in Rome. Two CHRISTIAN BROTHERS, Blessed Brother Solomon and Blessed Brother Benildus, are on the threshold of canonization.

A few years ago, a worldwide study was made to determine the LIVING VOCATIONS to the Priesthood and Religious Life who had received their early education from the CHRISTIAN BROTHERS. Here are the results:

Cardinals, Archbishops, Bishops	178
Monsignori and Secular Priests	7,898
Alumni who are Christian Brothers	7,296
Alumni now in other Congregations	5,757
Seminarians in Formation	3,018

Close to 25,000 Vocations in one sampling! It is impossible to even approximate how many workers the CHRISTIAN BROTHERS provided for the apostolate of Christ over the last 280 years. Much less is it possible to tabulate the number of zealous Christian laymen and Catholic heads of families throughout these years.

To quote Christ once again: "THOSE WHO INSTRUCT OTHERS UNTO JUSTICE SHALL SHINE AS STARS FOR ETERNITY."

The CHRISTIAN BROTHERS need your prayers in their continuing mission. They need your active help, either as a fellow worker in this field of the Christian Apostolate, or as a vocal interpreter of their objectives and vocational needs to the general Catholic population.

"God rewards effort rather than success."

THE CHRISTIAN BROTHERS IN CANADA

In 1837, four Brothers arrived in Montreal from France to inaugurate the work of the Congregation in North America. Their first school was opened that same year in the Parish of Notre Dame, Montreal. That little nucleus has expanded, today, to six separate Canadian Districts (Provinces).

Throughout the nineteenth century, groups of Brothers were sent from Montreal to various centers in the United States. Their number totalled 284 over a half century. Thus, the Canadian Brothers can take pride in the fact that,

in the United States today, over 2,000 of their confreres are doing a tremendous apostolate for the Church there.

At the present time, there are 115 Canadian CHRISTIAN BROTHERS laboring in the mission fields of Africa, Asia and Japan.

To facilitate administration, the Brothers are grouped into separate Districts, or autonomous Provinces, each administered by a Provincial. The English-speaking CHRISTIAN BROTHERS belong to the Toronto District (Province), where 234 Brothers teach 8,135 pupils in 24 Institutions. The French-speaking CHRISTIAN BROTHERS have five Districts (Provinces): Montreal, Quebec, Three Rivers, Ottawa and Longueil. There are 1,263 Brothers teaching 35,243 pupils in 105 Institutions.

In 1919, three CHRISTIAN BROTHERS from the Toronto District (Province) arrived in Yorkton to work among the Ukrainian Catholics. They opened St. Joseph's College in 1920 and have been conducting it ever since. Today, St. Joseph's College is not only a first class high school in the province of Saskatchewan, but has started university courses of the first two years of Arts and Science as a Junior College.

The first Ukrainian boy joined the CHRISTIAN BROTHERS in 1923. Today, there are 9 Ukrainian CHRISTIAN BROTHERS — 6 teaching and 3 in Formation. It is our hope that in the near future there may be enough Ukrainian CHRISTIAN BROTHERS to form a separate branch in the Ukrainian Rite.

Is God calling you to become a CHRISTIAN BROTHER? The Christian Brothers are teachers, counsellors and friends of Catholic youth. Do you want to help? If you are interested in this vocation write to: "The Christian Brothers, St. Joseph's College, Yorkton, Saskatchewan" for further information.

"The heights by great men reached and kept,
Were not attained by sudden flight;
But they, while their companions slept,
Were toiling upward in the night."

"A Priest Forever"

October 25, 1964, the Feast of Christ the King was a memorable day in the lives of three young men. It was a day of great joy and accomplishment both for them and the entire Basilian community in Rome. For on that day, in the main monastery and home of the General Curia of the Basilian Order, these three, Augustine Kuzma, OSBM, Lawrence Lawryniuk, OSBM, and Ambrose Dubena OSBM were ordained priests by His Excellency Metropolitan Ambrose Senyshyn, OSBM, Archbishop of Philadelphia, who was in Rome attending the third session of the Ecumenical Council. Assisting the Metropolitan as chaplain was Father Isidore Patrylo, OSBM; co-celebrants were Father Josaphat Roga, OSBM and Father Meletius Wojnar, OSBM. The Pontifical High Mass was sung by the choir of St. Josaphat's Major Seminary in Rome, under the direction of deacon Paul Bumbar. Thus the ranks of the Basilian priesthood has grown. This fact speaks for the continual growth of the Ukrainian Church as well as the Basilian Order.

Father Augustine Kuzma was born in Manitoba, Canada. He made his novitiate at the Basilian Father's Novitiate in Mundare, Alberta. He completed philosophical studies in Curitiba, Brazil and is now completing theological studies at the Gregorian University in Rome. Father Lawrence Lawryniuk was born in Parana, Brazil. Father Ambrose Dubena was born in St. Catherines, Brazil, The latter two studied at the Basilian Father's Minor Seminary in Prudentopolis, Brazil and subsequently entered the Basilan Fathers' Novitiate in Ivai. They finished philosophical studies in Curitiba, Brazil and are now completing theological studies at the Gregorian University in Rome. Basilian students come from the various Basilian monasteries to Rome to study Theology and to obtain doctorates, so that they may be better prepared to meet the ever increasing demands made on priests by the modern world. These students have the great privilege of meeting students from all parts of the world and of seeing the very heart of the Church in action.

Present at the ordination were students from the Ukrainian Minor Seminary in Rome, students from St. Josaphat's Major Seminary and representatives of both the Sister Servants of Mary Immaculate and the Basilian Sisters. Also present were Fr. Kuzma's relatives, Mr. and Mrs. Sam Preziso, who came from Canada especially for the ordination and Fr. Dubena's acquaintance from New York, Mr. Thomas Mylott. May the Almighty bless them in their future endeavours. "Na Mnohaia Lita!"

Ignatius

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

31st INSTALLMENT

My itinerary during my stay in Lviv included a special meeting of all the Ukrainian Parliamentary members of the Polish Sejm, headed by Mr. Levitsky and held in his own home. Here all their plans were outlined to me with a special request that we Ukrainians in Canada do what we could to aid and propagandize their struggles for autonomy. So far as I personally was concerned I promised that I, as a Canadian Member of Parliament, would do everything in my power to help along their cause and to popularize it wherever feasible; and this promise was further bolstered at a large gathering of the Ukrainian elite at a banquet held in the large hotel George several days later. During my address I noticed several men who were planted near the door way, constantly opening and closing the door. Later on, when I asked the reason thereof, I was told that it was to prevent any eavesdropping by any suspicious characters. When one considers how soon after the recent "pacification" this banquet was being held, one can readily understand the precautions taken by the arrangers of the banquet.

My next visit was to Peremyszl accompanied by Mrs. Rudnitska, Ukrainian Member of the Polish Sejm. Here we were met by Dr. Zahajkevicz, another member of the Sejm, a brilliant lawyer and speaker. In true European fashion he kissed me on both cheeks, happy and joyous over the fact that the Ukrainians in Eastern Galicia were not forgotten by their brethren overseas. After showing us around the girl's institute, and introducing us to the various personages gathered for the occasion, we were treated to a program of songs, dances, and a beautiful speech by Dr. Zahajkevicz. During the whole affair, carried on out-doors, the sun had flooded down in a brilliant blaze of glory evoking in me the feeling that all that was needed to give this "impresa" a greater sense of reality was that these beneficent sunbeams might have fallen down on a free people on their own free soil.

I was shown some of the landmarks around Peremyszl, including the famous fortress that the Russians tried so hard to capture and failed in the attempt. "Would that their failure had been in equal proportion in Western Ukraine!"

I was told about a certain "graf Lipinsky" who once owned a very large farmstead in the vicinity of Peremyszl. He was a wastrel and chronic gambler, finally dissipating his patrimony by fast living in Warsaw. Having been reduced to bankruptcy, he saw no point in remaining on his land, and so departed, not without leaving this significant notice on his gatepost: "Gospodaz Ty, Panie Boze, bo Lipinsky juz nie moze!" Today as I sit writing this 30th installment my chief regret is that all the Poles residing in this historical Ukrainian territory did not follow Lipinsky's example. Indeed I think that it is a "rendering unto Caesar what is Caesar's, and unto God what is God's" which is essential for the peace of the world.

A trip to Stry rounded out my visits throughout Eastern Galicia. From this city I could see the silhouette of the Beskid branch of the Carpathian Mountains about which I had read so much, and which extended down into the legendary land of the outlaw, Oleksa Dowbush, who was so exciting a personage in the stories of the author J. Fedkovich. Nothing would have pleased me more than to make an extra trip down to Kolomea and then a hike up into the mountains to the region where Dowbush made his headquarters. There is still much of the romantist about me, and I approve of the principle that this outlaw stood for not of course his robberies as such, but his struggle for his own people. But for the present, this was Stry and not Zabie. I had been brought here for the specific purpose of learning first hand about some of the economic achievements of our people in Western Ukraine, and this was one of the Maslo-Sojuz and Kooperatyva, both housed in one large building. I spent several hours in this building, gleaning from their records data which threw much light on the economic progress made by our organizations in the field of business. Indeed I was led to believe that our cooperative organizations and establishments

excelled even over those set up by the Poles. If such success had been attained while under domination, would it not be fair to assert that much greater things could have been accomplished under freedom?

And now I wish to refer to one of the most interesting and enlightening interviews that I have had during the whole course of my visits and sojourn throughout Europe. On four occasions I have had the great pleasure of being entertained by His Excellency, Metropolitan Sheptycky at his St. Yuryj Palace in Lviv. Attending two of those meetings were Bishop Budka, formerly of Canada, and Bishop Ivan Buchko, now Archbishop and Apostolic Visitor for the Ukrainians of Western Europe, both of whom were anxious to get the latest news on events in Canada. As for his Excellency the Metropolitan Sheptycky he was keenly interested in the details of the day's debate on the Polish Pacification of Eastern Galicia, his face lighting up with delight at the mention of the part that the Hon. Earnest Lapointe played in the debate and the line of argument that he followed. Mr. Lapointe, formerly Minister of Justice, at that time was the recognized leader of the French Canadians and one of the most skillful debaters in the House of Commons. When I mention these facts to my readers I merely do so to inform them that His Excellency ever had the good of the Ukrainian people at heart and was always ready to advance their cause. But he was a realist, knowing full well that Ukrainian independence was a relative matter, relative to the course of events in the Ukraine dominated by Soviet Russia. To him Lenin was the greatest personality emerging from the halocaust of the First Great World War — an evil genius, and in that light he must be regarded in any analysis of his impact upon the world, particularly the Ukrainian part of that world. Somehow I got the impression that he foresaw the time when Eastern Galicia would be overrun by the Communist hordes bringing our people under one homogenous whole but making it more easier to dominate our people in toto, and to exercise genocide with impunity.

After my last conference with Metropolitan Sheptycky, I left with a feeling of renovated energy and a growing sense of respect for the great man I had just interviewed. I had never met any person like him either before or after my Lviv visit. For dignity of bearing, terseness of thought and expression, depth of reasoning, quickness of perception, eloquence of utterance, majesty of appearance, few men were his equals. When finally it was time to leave, it was more of physical farewell rather than a spiritual departure; for his image would forever remain as a source of inspiration.

When I spoke of education and democracy as being caught rather than taught, I should have added that religious faith, too, must be caught rather than taught. For one could readily see how the vast host of the Metropolitan's parishioners may have been drawn into the fold by imbibing something of his teachings. It was religious faith that held our people together in Western Ukraine, and it will be religious faith which will ultimately reunite them again in the future. With a 70-year period having been rounded out these truths now become apparent; but I can remember the time during my college days when my colleagues were not so aware of this fact in their patronizing attitude toward religious faith, arguing that religious faith was chiefly essential to prevent the subversion of society. Even Zerebko during his young days was tainted with a semi-atheistic bias, influenced no doubt by too much reading of Draper's "Conflict between Science and Religion". Once in Saskatoon at a Mohyla Institute Convention some years later, after he had returned from Eastern Galicia, I taunted him with this charge. He merely smiled and said: "Jakyj wik, takyj rozum!" Whether Zerebko actually caught religious faith, or whether he turned to religion in desparation as a means of securing peace of mind, I do not know; but I do know that such men as John Esaiw and George Skwarok did believe consistently in the salvation of religion. They took but little stock of Draper's conclusions, and neither did Zerebko; for that matter, in the declining years of his life.

The sure way to keep a home going nowadays is by buying a trailer.

If the rocket age has accomplished nothing else, it has taught a lot of us to count backwards.

The test a teen-age is least likely to flunk is the one he takes to get his driver's license.

CANADA

Вивчайте англійську або французьку мову

Не може бути нічого важливішого для Вас, ніж найскорше й найліпше вивчити мову тієї країни, у якій живете — англійську або французьку. Це необхідне для вашого успіху в Канаді.

- Знаючи французьку або англійську мову, ви зможете легше нав'язувати нові знайомства та здобувати друзів, робити закупи в крамницях, полагоджувати справи в урядових установах та користуватись усякими послугами, які вам належать як членові місцевої громади.
- Знання англійської або французької мови значно підвищить вартість ваших кваліфікацій та вашого досвіду в очах вашого працедавця.
- У багатьох випадках підвищення в праці залежить у великій мірі від уміння говорити, читати й писати плинно англійською або французькою мовою.
- Якщо ви добре володієте англійською або французькою мовою, вам буде легше скористати з багатьох технічних курсів для підвищення кваліфікацій.
- Ви зобов'язані знати англійську або французьку мову, щоб стати канадським громадянином.

Вечірні курси англійської або французької мови є майже в кожній місцевості. За інформаціями про ці курси звертайтеся до директора місцевої школи, до найближчого урядовця уряду громадянства та імміграції, вашого священика або до цього журналу.

Чому б Вам не зареєструватися сьогодні?

Рене Тремблей

РЕНЕ ТРЕМБЛЕЙ
Міністер Громадянства та Імміграції

ОСЬ ТРИ ВАЖЛИВІ ПРИЧИНИ, ЧОМУ ДЛЯ ВАС БУДЕ КОРИСНО ВІДНОВИТИ І ПЕРЕДЕКОРУВАТИ ВАШ ДІМ ТЕПЕР!

1 МОЖНА НАЙНЯТИ ФАХІВЦІВ — ТЕПЕР! Хоча кожної зими чим раз більше споруджується будівель, через холодну погоду діяльність при зовнішній конструкції є зменшена. Тому контрактори для направи домів і фахові ремісники шукають за меншими роботами всередині домів, яких вони не можуть принимати під час літа. Ви користаєте, бо можете найняти досвідчених ремісників, які фахово викінчать вам роботу саме тоді, коли вам найвигідніше це робити!

2 МОЖНА ОТРИМАТИ ЗНИЖКУ Й ПОЗИКУ — ТЕПЕР! Щоб пожвавити будівельну індустрію і допомогти задержати на праці всіх робітників впродовж цілого року, склади з будівельними матеріялами перепроваджують зимові випродажі. Такий опуст дасть вам можливість направити й відновити ваш дім по якнайнижчій ціні. Вам варто теж піти до банку, бо там можете отримати низько-відсоткову позику на направу вашого дому, згідно з Законом про національне житлове будівництво Можна одержати до $4.000.00 на сплати аж до десять років!

3 МАТЕРІЯЛУ Є ДОВОЛІ — ТЕПЕР! При зменшенні будівельної діяльности легше можна отримати матеріяли. Результат: не буде небажаних запізнень при закінченні вашої роботи через недоставлення на час матеріялу!

Без найменшого сумніву, зима це — найкращий час на віднову вашого дому (і вашого бизнесового приміщення) — скоро, добре, дешево!

По поради і допомогу звертайтеся до вашого Бюра Національного Затруднення Кожний користає при збільшенні зимових робіт.

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!

Видано за повноваженням Hon. Allan J. MacEachen, Minister of Labour, Ottawa.

WARAWA ROMAN, APR.876743
BOX 151,
MUNDARE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII БЕРЕЗЕНЬ — 1965 — MARCH Ч. 3 (507)

ВПИСИ

до

КОЛЕГІЇ

СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

на

ШКІЛЬНИЙ РІК 1965-1966

Заряд Колегії Св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX, X, XI і XII кляси.

По інформації й вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE

3100 Weston Road

Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається

з днем 20 травня, 1965

APPLICATIONS

for

REGISTRATION

for

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE SCHOOL

are now being accepted for the school year 1965-66

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades 9, 10, 11 and 12 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE

3100 Weston Road

Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 20, 1965

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. L, Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Від тернового до лаврового вінка *о. О. Купранець, ЧСВВ* 99
Верховний Архиєпископ Йосиф Кардиналом
Конституція про Св. Літургію Вселенського Собору Ватиканського 100
Христове бажання — одність Церкви
о. О. Купранець, ЧСВВ 102
Самопожертва Агнця *В. Барка* 106
"Голгота продовжується крізь час і простір"
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 108
За апостольсько-місійного духа в кожній парохії
о. Л. Садовський, ЧСВВ 109
"І роздерлася занавіса храму надвоє" *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 110
Сварки на церковному полі
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 111
Чи можна змінити сповідника? Нудно буде в небі? Чому католицька Італія така комуністична?
Найпотрібніша книга 114
Інтерв'ю із членом Біблійної Комісії
Ваші сини — надія й сила цілого нашого народу
о. О. Купранець, ЧСВВ 116
Послання *Т. Шевченко* 117
Не тільки одним хлібом... *о. Н. Свірський, ЧСВВ* 118
Дієта для душі
Вол. Соловйов та митр. Андрій Шептицький
о. М. Соловій, ЧСВВ 120
Митрополит Андрій про В. Соловйова
Релігійно-громадське життя в Української Катол. Митрополії в Канаді *д-р Б. Казимира* 123
Саскатунська єпархія
"Береться два фунти чистої поезії..." *Ол. Мох* 125
Старий припис на нову революцію
Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 127
Лист двадцятий
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 133
Випродажа книжок за половину ціни! 136

ENGLISH SUPPLEMENT:

Song in Holy Liturgy 137
Our Heritage *by Ignatius Hołowaychuk, OSBM* 138
To Our Teenagers *by Brother Methodius, F.S.C.* 141
Red Vision 141
Why Learn Ukrainian? *by Geo. W. Simpson, Ph. D.* 142
My Memoirs *by Michael Luchkovich* 143

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ВІД ТЕРНОВОГО ДО ЛАВРОВОГО ВІНКА

Верховний Архиепископ Йосиф Кардиналом

Пройшло 500 років історії, але до сьогодні ніщо не змінилось у двох протилежних світах у східній Москві й західньому Римі, коли мова про відношення до нашої Української Церкви й народу. Східня Москва залишилася далі символом нашого переслідування й руїни та фізичного відокремлення нас від духового й культурного зв'язку з західнім світом. Західній Рим остався й надалі не тільки символом, але й реальним чинником розбудови й піклування над нашою Українською Церквою, даючи їй життедайне джерело правдивої Христової науки й духової лучности з західньою культурою, як теж змогу виступати на всесвітньому форумі, а при тому зберегти свою особовість.

500 років тому на небозводі нашої історії заблисла велика постать нашої Церкви — Київський Митрополит і Кардинал Ісидор, який перейшов до історії Вселенської й Української Церков як постать, якої велич навіть довгі сторіччя не можуть притемнити. Велич, життєвий і дієвий шлях Кардинала Ісидора, хоч і по сторіччях, мають аж надто багато спільних рис із великою постаттю сьогоднішньої нашої української історії — з Верховним Архиепископом Йосифом. Ще так недавно відзначуване 500-річчя Кардинала Ісидора — це наче історичне й психологічне приготування - введення до формального й урочистого проголошення нашого Первоєрарха Йосифа Кардиналом. Усіх спільних моментів у житті обох Митрополитів, Ісидора й Йосифа, як сказано, маємо багато. У цих кількох рядках не будемо входити в якусь наукову їх аналізу чи критику, просто наведемо декілька з них, які найбільш маркантні і своїм змістом собі найближчі.

Кардинал Ісидор і Кардинал Йосиф не тільки виступають на тлі своїх діб, але вони є наче символами цих історичних діб, загально-церковної й української, які, хоч і відділені 500 роками, до себе взаємно подібні. Як за часів Ісидора, так і тепер за Йосифа, Східня Церква переживала злощасні хвилини свого буття. Тоді турецько-мусульманська, сьогодні большевицька навала й мусульманська небезпека на Близькому Сході наче Дамоклів меч повисли над Східньою Церквою. Розчленована внутрі, попавши в залежність від світського чинника, Східня Церква, придавлена внутрішнім і зовнішнім ворогами, не знаходить сама в собі настільки сил, щоб скріпитись і протиставитися ворогові. Її очі в ході історії нераз повертаються за порятунком на Захід, де бачить розв'язку, а принаймні частинну, своїх труднощів. Не беремо тут до уваги московської Церкви, ні колись, ні сьогодні, бо це специфічне питання, яке не входить в обсяг сьогоднішньої теми.

Західня Церква, хоч теж має свої великі, внутрішні й зовнішні труднощі, розв'язує їх своїми власними силами. Її високий авторітет, спертий на Христовій Скелі — св. Петрі, і внутрішні духові сили перемагають усіх внутрішніх і зовнішніх ворогів, і вона оновлена йде переможно до кращого завтра.

Український народ, як тоді, так і сьогодні, позбавлений своєї держави й волі, бореться з ворогом і шукає розв'язки своїх життєвих труднощів. Те саме з Українською Церквою. Кардинали Ісидор і Йосиф — духовні провідники нашої Церкви, маючи з одного боку любов і довір'я народу до себе, з другого боку бажають у щирій любові до свого духовного стада знайти якусь розв'язку труднощів, що їх переживає ними очолювана Українська Церква, за яку ж вони відповідають перед Богом, Вселенською Церквою й Українським Народом.

Великі ідеї обох Кардиналів однаково не підходять під смак і інтереси Москви, то за те стають вони московськими в'язнями. Обидва переходять моральні й фізичні знущання й наруги над собою. І знов обидва, будучи мужами великого і непохитного духа, не дають себе зломити ворогові. Правда, різними способами й дорогами, обидва дістаються щасливо до Риму, де знаходять не тільки особистий захист, але щире розуміння своїх ідей та піддержку для своїх великих діл.

Обидва Кардинали за волею Божого Провидіння є не тільки звичайними учасниками Вселенських Соборів, але їх видатними особистостями, на яких звернені очі всього світу, тодішнього й сьогоднішнього. Вони символи Страдальної Церкви. Вони гідні представники й оборонці Східньої Церкви на цих же Вселенських Соборах.

Вселенський Архиерей обох їх відзначає цією самою гідністю — Кардинальством, що наче лавровий вінок вінчає їх голови за їхнього сильного духа та непохитну вірність Апостольському Престолові.

Кардинал Ісидор, не діждавшись здійснення своїх пляній і мрій, перейшов у вічність у стіп св. Петра. Перед нашим Кардиналом Йосифом стоїть майбутність! І ми свято віримо, що так само, як проти всякого людського сподівання він за волею Божого Провидіння знайшовся на свободі, так він у недалекому часі понесе вимріяну свободу Українській Церкви й Народу в Україну, про що ввесь Український Народ щиро молить Бога!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, БЕРЕЗЕНЬ, 1965 РІК XXVIII, Ч. 3 (507)

ЙОГО БЛАЖЕНСТВУ

БЛАЖЕННІШОМУ КАРДИНАЛОВІ

ЙОСИФОВІ СЛІПОМУ

ВЕРХОВНОМУ АРХИЄПИСКОПОВІ

УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

найщиріші побажання щедрих Божих благодатей, кріпкого здоров'я й сили в благословенній праці для добра Української Церкви й Українського Народу

від Читачів і Співробітників

ШЛЮ

Редакція й Адміністрація

"СВІТЛА"

КОНСТИТУЦІЯ ПРО СВ. ЛІТУРГІЮ

Вселенського Собору Ватиканського II, проголошена дня 4-го грудня 1963 р.

(Продовження)

3. ПРО ОБНОВУ СВЯЩЕННОЇ ЛІТУРГІЇ

21. Щоб християнський нарід певніше осягнув у священній Літургії щедроту ласк, свята Мати Церква хоче старанно подбати про загальну обнову самої Літургії. Бо Літургія складається з частини незмінимої, а саме установленої Богом, і з частин підлягаючих змінам, які з бігом часу можуть — а навіть мусять мінятися, якщо до них припадково ввійшло щось, що менш добре відповідає найсамійшій природі самої Літургії, або якщо вони були зроблені менш удало.

Отже у цій *обнові* так треба уладнати тексти й обряди, щоб вони святість, яку означають, ясніше виражували та щоб їх християнський нарід, наскільки воно можливе, міг легко збагнути і брати участь повною, активною й громаді відповідною відправою.

Томуто священний Собор постановляє оці загальніші норми.

А) Норми загальні

22. § 1. Заряджувати священною Літургією належить одиноко до церковної влади, себто до Апостольського Престолу і, за нормою права, до Єпископа.

§ 2. Із власти, наданої правом, заряджувати літургійними справами в усталених границях належить також до різнородних компетентних територіяльних епископських конференцій, правно створених.

§ 3. Томуто взагалі ніхто інший, хоч би він був і священиком, нехай нічого в Літургії самовільно не додає, не уймає, ні не зміняє.

23. Щоб заховати здорову традицію, а одначе щоб і була отворена дорога для правного поступу, нехай про поодинокі частини Літургії, які мають бути перевірені, завжди наперед зробиться докладні досліди: богословські, історичні й пасторальні. Крім того треба взяти до уваги чи то загальні закони укладу і змісту Літургії, чи то досвід здобутий новішим літургійним рухом або пригадно даними вирішеннями. Не творити вкінці інновацій (себто нових звичаїв), хіба того вимагає правдива й певна користь Церкви, і тоді вживати осторожности, щоб нові форми начебто органічно виростали з уже існуючих форм.

Треба також вистерігатися, наскільки воно можливе, щоб не було значних ріжниць обрядів між сусідніми країнами.

24. У відправі Літургії найбільшу вагу має Святе Письмо. З нього ж бо читаються читання та в гоміліях пояснюють їх, співається псальми, як також із його надхнення і впливу виливаються просьби, моління й літургійні співи, та з нього набирають свого значення дійства і знаки. Звідси для переведення обнови, поступу й применення священної Літургії треба плекати ту солодку й живу любов Святого Письма, про яку засвідчує нам пошани гідна традиція як східніх так і західніх обрядів.

25. Чимскоріш треба перевірити літургійні книги, вживши до того знавців і порад Єпископів із різних країн світу.

Б) Норми з самої суті Літургії, як дійства єрархійного і питомого спільноті вірних

26. Літургійні дійства не є дійства приватні, але це відправа Церкви, яка є "таїнством одности", себто святий нарід, зібраний і впорядкований під зарядом Єпископів (33).

Томуто вони належать до цілого тіла Церкви і його вони об'являють та заторкують; а поодиноких його членів вони дотикають у різний спосіб, відповідно до різнородности, станів, урядів і діяльної участи.

27. Скільки разів обряди, за питомою кожному з них природою, вносять за собою спільну відправу, з приявністю та діяльною участю вірних, треба, скільки це можливе, настоювати, що її повинні ставити вище ніж їх відправу поосібну й неначе приватну.

Це особливо зобов'язує в відправі Служби Божої, завжди зберігаючи публичну й соціяльну природу кожної Служби Божої, і в уділюванню Св. Тайн.

28. У літургійних відправах кожен, чи то служитель чи вірний, справляючи свій уряд, нехай робить лише те і все те, що належить до нього з природи речі й із літургійних приписів.

29. Також прислугуючі, четці, пояснювачі й ті, що належать до церковного хору, всі вони виконують правдиво літургійне служіння. Тому то нехай вони виконують свій уряд з такою щирою набожністю й порядком, які відповідають такому служінню і яких Божий нарід від них правно вимагає.

Тимто треба їм, кожному на свій лад, старанно пройматися духом Літургії та треба їх обучувати, як вони мають виконувати правильно й порядочно свою часть.

30. Для посилення діяльної участи треба дбати про всенародні оклики, відповіді, псальмодії, антифони, пісні, як також про акцію, рухи й поставу тіла. В свій також час треба заховувати святкову мовчанку.

31. У перевірці літургійних книг треба старанно звернути увагу, щоб рубрики (приписи) відмічували, що належить до вірних.

32. У Літургії крім відзначення (осіб), яке виходить із їх літургійного уряду або з їх священичої гідности і крім почести, що за нормою літургійних законів належить цивільним властям, нехай не буде жодного вирізнення для приватних осіб чи станів чи то в церемоніях чи то в зовнішніх торжествах.

В) Норми з дидактичної й пасторальної суті Літургії

33. Хоч священна Літургія це передусім богопочитання Божого маєстату, то вона має в собі також велике виховання вірного народу. Бо в Літургії Бог промовляє до свого народу, Христос ще й тепер звіщає свою благовість, а нарід відповідає Богові чи піснями чи молитвою.

Щобільш — молитви звернені до Бога священиком, що проводить громаді в особі Христа, проказуються в імені всього святого люду й усіх приявних. Остаточно видимі знаки, якими послугується священна Літургія для означення невидимих Божих справ, вони ж дібрані Христом або Церквою. Тому не лише, коли читають те, що "написано для нашої науки" (Рм. 15, 4), але також коли Церква або молиться, або співає, або діє, віра приявних підживається й уми їх звертаються до Бога, щоб Йому віддати "розумну службу" й дістати щедрішу Його ласку.

Звідси в переведенні обнови треба заховати норми, як слідує:

34. Хай обряди блистять шляхетною простотою, хай відзначаються короткістю й обминають безкорисні повторення, хай будуть примінені до зрозуміння вірних та щоб не потребували в загальному багато вияснень.

35. Щоби було ясно видко, що в Літургії обряд і слово найтісніше з собою злучені:

1) Треба в священні відправи впровадити більше різнішого й відповіднішого читання Святого Письма.

2) Треба також у рубриках (примітках) зазначити відповідне місце для проповіді, як частини літургійного дійства, в міру того, як дозволяє обряд. Служіння проповіді треба найвірніше й правильно виповнювати. Її ж знову треба першусього черпати з джерела Святого Письма й Літургії, як звіщення чудних діл Божих в історії спасіння чи в містерії Христа, яка є в нас завжди присутня і в нас діє, особливо в час літургійних відправ.

3) Треба також усіми способами настоювати на проповідь прямо літургійну; і в самих обрядах, хай будуть предвиджені як їх потрібно, короткі пригадки, що їх прокаже священик або компетентний служитель приписаними чи подібними словами, але лиш у відповідніших моментах.

4) Треба сприяти священній "відправі" Божого слова в навечір'я торжественніших свят, у деякі дні Пилипівки й Великого Посту, також у неділі й у свята, особливо в місцях, де нема священика; в такім разі нехай відправою проводить диякон або інший відпоручник Єпископа.

36. § 1. Вживання латинської мови, з заховання особливішого права, треба задержати в латинських обрядах.

§ 2. Одначе тому, що чи в Службі Божій чи в уділенні Тайн чи то в інших частинах Літургії вживання народньої мови часто може бути народові дуже хосенне, можна йому дати більше місця, особливо ж у читаннях і в завваженнях, у деяких молитвах і піснях, за нормами, що поставлені про це подрібно в наступних розділах.

§ 3. Заховуючи оті норми компетентна церковна територіяльна влада, про яку говорилось у ч. 22, § 2, може, порадившись, як буде треба, з Єпископами сусідніх країн тої самої мови, також виносити постанови про вжиток і спосіб народньої мови, але ті постанови мають бути одобрені й потверджені Апостольським Престолом.

§ 4. Переклад латинського тексту на народню мову, що його буде вжито в Літургії, повинен бути одобрений відповідною церковною територіяльною владою, про яку говорилося вище.

(Далі буде)

ВЕЛИКИЙ ПІСТ — ЦЕ ЧАС ПОКАЯННЯ Й МОЛИТВИ!

Небесний Отче, тяжкими гріхами осквернилася моя душа!

Покаяння відкрий мені двері, Життядавче! З ранку бо лине дух мій до Храму святого Твого, бо храм же мій тілесний увесь осквернів, а Ти, як Щедрий, очисти (мене) добросердечною милістю Твоєю.

О, Господи Царю! Дай мені бачити мої гріхи і не осуджувати брата мого, бо Ти Благословенний на віки вічні!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ХРИСТОВЕ БАЖАННЯ – ОДНІСТЬ ЦЕРКВИ

ДІЯЛЬНІСТЬ ХРИСТА НА ЗЕМЛІ

Ісус Христос, прийшовши на землю, мав ясну ціль, яка не була продуктом якогось сліпого припадку чи надзвичайних обставин, як це нераз буває в людському житті. Христова діяльність на землі була передбаченим актом Божої всемогутньости та любови до людського роду. Ціль приходу Христа на землю була точно означена, а саме: поєднати землю з небом, тобто направити блуд-помилку наших прародичів, які прірвали цей святий зв'язок неба й землі.

Приглядаючися життю Ісуса Христа, бачимо виразно, що вся Його діяльність була спрямована до одного, тобто відповісти на розпучливий крик людства: "Господи рятуй нас! Ми гинемо!" (Мат. 8, 26). Тому Христос приходить на землю: щоби привести те, що відпало від неба; віднайти те, що загубилося в світі; дати радість тому, що сумує. Однак не в земському розумінні бере Христос ці речі. Його завданням є об'явити людству Бога, про що сам Христос теж і говорить: "Я об'явив ім'я Твоє людям, що Ти дав мені зі світу; Твої вони були, а Ти дав їх мені, і вони зберегли Твоє слово. Тепер зрозуміли вони, що все, що тільки Ти дав мені, походить від Тебе; бо слова, що Ти дав мені, я передав їм, і вони прийняли й зрозуміли дійсно, що я вийшов від Тебе, і увірили, що Ти мене післав" (Ів. 17, 6-9). "І я об'явив їм ім'я Твоє і об'являтиму, щоб любов, що Ти нею полюбив мене, в них була, а я в них" (Ів. 17, 26).

Христос не вдоволився самим тільки голошенням науки та подаванням способів, як маємо поступати в такому чи іншому випадку нашого життя, але Своїм життям засвідчив це в практиці. Він дав нам практичний приклад, як ми маємо пристосовувати Його науку в щоденному нашому житті, щоб вона була корисною, щоби принесла вона бажаний плід, а не осталася "неплідною смоковницею" та голосом "вопіющого в пустині". Ісус Христос у Своїй науці розв'язував не тільки Своїм сучасникам, але водночас усьому людству всіх часів і місць, різні проблеми, які в будьякий спосіб в'яжуться з життям людини і мають відношення до вічного спасіння. У науці Христа знаходимо все, що тільки потрібне до того, щоби бути щасливими на землі, як теж і те, щоб осягнути найвище щастя й радість неба, що для нас від віків приготовані.

Розглядаючи науку та життя Христа, навіть без більшої уваги, спостерігаємо наче провідний мотив Його науки та земного життя: ідею одности. Христос бажає, і то понад усе, щоб усюди панувала одність: одність людства з Богом, одність у Його вибраному народі, одність у родинному житті, одність у Його вибраній спільноті Апостолів. Христос бажав, щоб ця одність була наче досконалою відбиткою тієї нерозривної одности, що ціхує Св. Трійцю, де ні один Член не діє, що так скажемо, "на власну руку". І, беручи одність за основу всього спільнотного життя, Христос указував, що моментом першорядної ваги є дух взаємної вирозумілости, яка мусить базуватися на доброті, сердечності, відданості ідеї й то до тієї міри, щоб віддати своє життя за цю ідею, що Христос доказав Своєю смертю на хресті та чим практично довершив поєднання людства з небом.

ХРИСТОС ОСНОВУЄ ТІЛЬКИ ОДНУ ЦЕРКВУ

Коли приглянемося до Христових Апостолів, а зокрема до мети їх покликання, завважуємо, що Христос покликав їх не для чого іншого, але й тільки для того, щоб вони продовжували та ширили Його науку, що Він її проповідував. Ми сказали, що ціллю Його науки було привести людей до неба, до якого вони властиво призначені. Тим самим Апостоли, як Його вибрані учні, мали проповідувати Христові ідеї одности людства в Божому Царстві.

Христос не вдоволився однак тільки тим, що живучи посеред людей, голосив їм Свою науку, як теж і не задовільнився тим, що покликав і вишколив Апостолів. Він засновує на твердих основах Свою Церкву.

Будучи всевідучим Богом, що Своєю всевідучістю все проникає, хоч би що було найтайніше, заповів Христос Своїй Церкві, що прийдуть на неї важкі дні, в яких ворог намагатиметься знівечити святе діло. На розгорнених сторінках історії читаємо, що вже від самих початків існування Церкви йшли намагання всякими засобами розторощити Христове діло. Були навіть такі хвилини, коли здавалося, що Христова Церква ось-ось і зникне з обличчя землі. Та ні, бо Христос сказав: "Я з вами по всі дні до кінця віку" (Мат. 28, 20) і "ворота пекельні не переможуть її" (Мат. 17, 18).

Христос заснував Свою Церкву, щоб вона була продовженням Його життя й діяльности на землі, освячуючи своїх членів, держала безперестанний зв'язок людського роду з небом. Ми є членами цієї Христової Церкви. За словами Св. Письма ми є не тільки членами Церкви, але таки Божим храмом, бо ми є мешканням Св. Духа. Який же дух панує в наших серцях? Чи в храмі нашої душі проповідує тільки один проповідник — Христос, чи може є там більше їх, які заглушують слова Христа та проганяють із неї Св. Духа?

Ісусе Христе, Твоїми святими страстями очисти і освяти мою душу!

ПРОДОВЖУВАЧІ ХРИСТОВОГО ДІЛА

Покликані Христом Апостоли йшли радо аж до загину за своїм Учителем, Який з'єднав їх Своєю Божою наукою, надприродною любов'ю та провідною ідеєю — бути в сталій одності з Богом. Як колись Христос покликав перших Апостолів, так сьогодні кличе нас до Своєї служби. Як колись сам Христос вишколював Своїх Апостолів, так сьогодні вишколює нас Христова Церква. Як Христові Апостоли були повні різних недотягнень і людських немочів, так і ми їх маємо, бо ж вони й ми тільки люди.

Апостоли були людьми різної професії. Походили вони з різних околиць Палестини. Їх інтелектуальний рівень був різний, як теж і їхня спроможність сприйняти Христову науку. Однак одне було в них спільне, а саме Христовий дух одности, що їх споював ув одну гармонійну цілість, яка дала їм спроможність доконувати великих діл у розбудові фундаментів під величну будівлю Христового Царства на землі.

Ми, сьогоднішні люди, яких Христос через Свою Церкву кличе бути модерними Апостолами, походимо з різних теренів. Наш вік не однаковий. Наші професії та праця різні. Коли розглядаємо наше соціяльне походження і положення, то воно теж не однакове. Наші інтелектуальні спроможності не стоять на одному поземі. Наші здібності чи працьовитість нераз зовсім не йдуть упарі. Наш психологічний підхід до різних проблем часто далекий від себе. Так само й наше християнське переконання не завжди таке, як повинно бути. Це природні чинники, що звичай-

Христос велить Апостолам продовжувати Його діло.

но викликають непорозуміння та утруднення праці для добра Церкви посеред людей. Хоч Апостоли в особливіший спосіб були обдаровані ласками, яких ми не маємо, то й між ними виринали на денне світло деякі людські амбіції чи інші від'ємні риси характеру або поведінки. Однак вони, свідомі свого завдання, яке наклав на них Христос, скоро усували моменти, що могли ставати причиною взаємних непорозумінь і розбурхувати людські пристрасті та в своїх наслідках могли нанести велику шкоду Христовому ділу — Церкві.

НЕ ВСІ ПРОДОВЖАЛИ ДІЛО В ДУСІ ХРИСТА И АПОСТОЛІВ

В Апостольських Діяннях читаємо, що перші християни перейняті Христовою любов'ю та апостольським духом, у своїй діяльності й житті були одним серцем і одною душею. Як колись у небі зчинився бунт Ангелів проти Господа, так сталося і в Церкві. Деякі церковні круги, в яких людський елемент переміг Божий, почали в ході історії відділюватися від одности. І знову, як колись на Голготі, потекла Пресвята Кров із ран Христового Тіла. Це сталося теж і в нашій Українській Церкві, яка розділилася на дві частини, які ще сьогодні не йдуть спільним шляхом до тієї самої мети.

На просторі століть було багато світлих постатей, які розуміли й боліли над злощасним роздором Христової Церкви. Вони були горючими смолоскипами, від яких промінювало світло любови та бажання відновити одність у Христовому дусі. На жаль людський елемент не дозволяв добачити цього світла та за ним піти. Сьогодні теж не багато інакше воно виглядає.

Християнські спільноти помалу починають бути свідомі того, що сталося, і належно розцінювати сьогоднішнє своє положення, маючи перед собою спільних ворогів, яких досі не було. Також ми Українці починаємо усвідомлювати собі, що в обличчі спільного ворога не сміє між нами бути роздвоєння, яке виснажує наші сили та нищить нас, зокрема ж у сьогоднішніх обставинах нашого народу.

На Українських Землях, звідки прийшли ми чи наші батьки, шаліє жахлива хуртовина переслідування наших братів у вірі й крові. Багато з них віддало своє життя мученицькою смертю, щоб тільки не зрадити великої ідеї — вірности Христовій Церкві, а безліч дальше карається по тюрмах, концентраційних лагерах у непроходимих сибірських тайгах чи пустинних пісках Казахстану. Кров мучеників і страждання ісповідників повинні б до нас промовляти та зроджувати в нас бажання Христове — бути одним у Христі.

Правда, не легка воно справа, бо це, що творилося сторіччями чи десятиріччями, не може відразу й нагло так перетворитись, щоб нараз запанував ідеальний стан, бо вимагає воно довшого часу, щоб загоїлися заподіяні рани. Однак одне є завжди можливе, а саме шукати спільних доріг і спільних моментів, що єднають роз'єднану українську спільноту, як теж дають поштовх шукати дальшого зближення. Поминаючи вже такий важливий чинник, як приналежність до одного народу, української Церкви, себто католицька та православна, мають стільки спільних моментів, що їх не посідають ніякі інші церковні спільноти.

ЯКИМ ШЛЯХОМ ІТИ НАМ?

Приглядаючись до сьогоднішнього релігійного стану українського народу в Україні і поза нею спостерігаємо, що він аж надто різновидний. Виразно зарисовуються поодинокі ідеологічні групи, з яких можна три як головні зазначити: віруючі, індиферентисти й невіруючі. Коли поглянемо на безмежні простори Української Землі, то подекуди пригадуються нам святоволодимирські часи перед хрещенням нашого народу в 988 р. у Дніпрі. Просто не хочеться вірити, що сьогодні — колись щирохристиянський край — Україна стала новим місійним тереном, що жде нашої

християнської духової й духовної помочі, яку ми чи наші молодші покоління мають їй дати.

І тому на нас, духовних чи світських, — сьогоднішніх модерних апостолах тяжить важливий обов'язок сповнити приказ-бажання Христа: іти й шукати тих, що відбились від Христового стада або принаймні не є в цій же самій загорожі. Христос у своїй Благовісті говорить: "Ідіть до загублених овець дому Ізраїля. А йдучи проповідуйте: приблизилося царство небесне" (Мат. 10, 6-7). "Як ви думаєте? Коли б у кого було сто овець, а одна заблукалась, чи не покине він дев'ятдесят дев'ять у горах, і не піде шукати заблуканої? І коли доведеться йому знайти, поправді кажу вам: що більше тішиться нею, ніж дев'ятдесят дев'ятьма, що не заблудили" (Мат. 18, 12-13). "Та й інші маю вівці, що не з цієї отари, і ті маю привести, і почують мій голос, і буде одна отара й один пастир" (Ів. 10, 16).

Ми не можемо від нас цього відвернути, бо це Божа справа, а не людська, ані теж не є вона річчю нашого особистого чи групового вподобання.

Віруючих можна б теж поділити на декілька груп, відповідно до їх релігійного усвідомлення й практики, як теж церковної приналежности, тобто на католиків, православних чи протестантів. Першою й основною річчю у взаємному наближенні поміж віруючими буде наша духова підготова, яка створить психологічну підбудову всякої нашої дії в цьому напрямі: Найсильнішими чинниками в цій підбудові безсумнівно є елементи надприродного порядку: молитва та любов. Любов як найсильніший чинник родинного, дружнього чи суспільного взаємовідношення може багато вплинути на зміну цілої ситуації. Любов, із її прикметами, яку так гарно й обширно описують свв. Апостоли Іван і Павло, зможе розтопити навіть найбільші кригн льодового холоду, який нераз проявляється у взаємному відчуженні чи навіть нетолеранції, що зі шкодою для наших церковних спільнот, католицької й православної, доволі глибоко вкоріпився. Це від'ємне явище має теж свій негативний вплив на цілість нашого національного чи суспільного життя.

Незвичайно важливим чинником, що має велике значення на майбутній розвій взаємовідношення — це взаємне пізнання, очевидно, не в негативному розумінні, але в об'єктивному, яке спиратиметься на докладній аналізі історичних фактів, які заіснували, як теж і досліді їх причин, хоч би вони даній стороні не були приємні, однак правдиві. Знання чи пізнання основане на правдивій і науковій студії, а не на суб'єктивному сентименті чи часто на людських пристрастях, які розбурхані ворожим нам елементом, доводять нераз до зайвого скріплення відчуження. Хочемо чи не хочемо цього, але життя пливе

Новітні апостоли йдуть за Христом і продовжують Його діло.

своїм руслом, якого нам не спинити. Обидві сторони в міжчасі поносять доволі великі втрати, замість плисти одним, а не подвійним руслом і скріпити взаємно свої береги перед напором надміру чужої води.

Саме студіювання — навіть об'єктивне — не багато допоможе, якщо воно не буде збудоване на добрій волі хотіти дійти до правди та відповідно до цього витягнути висновки, які стали б основою спільної дальшої дії. При чому не сміємо забувати, що довгий час відчуження, як теж і деякого "змагання", витворив не тільки відрубну ментальність внутрі обох спільнот, але теж і окремі форми чи спосіб дії назовні. Під яким кутом не дивитись на цю проблему, то завжди можна дійти до одного висновку: ми діти одного Бога, ми учні одного Вчителя — Ісуса Христа й ми сини одного Українського Народу. А це наша вихідна точка!

Продумавши оцих кілька кинених думок, зробімо деякі висновки, що були б вступним кроком може близької майбутньої дійсности.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!

НАЙКРАЩА МОЛИТВА —

ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Василь Барка

САМОПОЖЕРТВА АГНЦЯ

Його розп'яли після безсонної ночі, замученого у трьох допитах, коли назнущались, плювавши на Нього і бивши кулаками, слуги синедріону, тілохоронники Ірода, римські легіонери. Украй стортурували карою бичування, бо Пилат, засідаючи на гавваті — судовому помості — згадався: розжалобити натовп видом кривавo стерзаного Христа і відпустити Його.

Солдати когорти, глумлячись, накидали на Нього царський пурпур. Наділи терновий вінок, що гостряками вп'явся в голову.

Христос був знеможений і впав, несучи хрест за місто, до вапнякового горба, прозваного Голготою або "Череповищем".

Мучителі не виявили ні проблиску людяности. Були, мов поскаженілі. Зовсім скатованого прибили до хреста.

І тоді відбулася вражаюча подія: Христос став молитися за своїх мучителів і убивць. Перемагаючи хресні муки, Він вимовляв: "Отче, прости їм, бо вони не знають, що роблять."

Крізь віки пройшла, освітлюючи небесним світлом, ця молитва. Навіть серед атеїзму у Франції XVIII століття найглибший письменник так званого "просвітництва" — Руссо, в творі "Христос і Сократ", визнав: "Ісус під нестерпними тортурами молився за своїх мучителів. Отже, якщо життя і смерть Сократа були мудрецеві, то життя і смерть Ісуса були Божі."

У наш час італійський історик і філософ Джованні Папіні висловив таку думку в чудовій книзі "Життя Христа": "Ніколи більше божественна молитва не підіймалася до небес. Люди, які не можуть простити навіть невинности невинній людині, ніколи до того дня не мріяли, що людина могла молитися за прощення тих, котрі віддавали її на смерть." Папіні бачить, що то молитва Господня. Це визнання знаходимо в багатьох визначних мислителів — творців духу, за два тисячоліття. Вразлива, крім самої молитви, мовчазна тихість, з якою, як Агнець жертовний, Христос терпів несвітські муки: вона створила божественний вінець навколо Його чола.

Перед розп'яттям Ісус не прийняв суміші скислого вина з бальзамічним наркотиком, що приглушувала нерви, — і повністю вистраждав муки тієї казні, яку ще в Ціцерона названо "найстрашнішою" й найжорстокішою. Коли муки перейшли міру терпіння в живій істоті, тоді пролунав скрик: "Елої, елої, лама сабахтані," — "Боже мій, Боже мій, нащо Ти мене зоставив". Після шости страстотерпних годин останнє Його слово було: "Звершилось".

Його смерть ствердив "екзактор мортіс", як називали центуріона, що стежив за виконанням страти і помилок не робив. Для певности, досвідчений вояк Лонгінус списом пробив серце Христа — потекла вода і кров; на хресті висів покійник, який на третій день воскрес і з'явився сотням людей.

Лонгінус мав хворі очі. Коли бризнула кров із серця Христа, декілька крапель упало на очі цього вояка і він вилікувався враз. Навіть у земній смерті серце Спасителя було джерелом любови й милости. Відомо, що Лонгінус, під враженням події на Голгофті, став християнином і покинув службу в легіоні.

Над мертвим тілом Ісуса вже навіть не вчинили "круріфрагіюм" — себто перебиття гомілок, як над двома розбійниками, розп'ятими поруч; і так сповнилося ще одно з пророцтв.

Коли ж роздерлася пополам занавіса у храмі, висока і груба, як два килими, то ця ознака вказувала на закінчення святости храму, бо зруйнований був світоч його. Але створилася зоря всіх нових храмів на землі — розп'яття Ісуса. Воно піднялось над перехрестям великих шляхів: із Яффи і Дамаску; там проходила сила народу перед Паскою, і Римляни числили, що всі мусять бачити страчених і страхатись.

Подія, що сталася на Голготі, продовжується, вже піднята тепер над перехрестям доріг усього людства, і кожен бачить її. Верхів'я хреста підводиться в небо Серафимів, що окривають його вогненними крилами; а низ хреста — в ґрунті Голготи, де згідно з апокрифом, поховано першу людину — Адама, і на череп його спадає кров Хреста, змиваючи і спалюючи первородний гріх.

Доки падший рід чинить беззаконства, доти ллється кров від ран Христових. Вона — викуп за душі всіх часів: за минулі, до Голготи, які перебували у скорбному й млистому підсвіті (погебрейськи: "шеол"); і також за душі сучасні і майбутні. Сказано про кров розп'яття: "За вас і за многих проливається". Визначний мислитель і проповідник, американський єпископ Фултон Шін означив у книзі "Вічний Галилеянин": "Голгота продовжується крізь час і простір". Так; крізь віки і країни на всій землі, до кінця цього світу.

З тригодинної темряви на Голготі зійшло сонце, що світлом обняло всіх, очищуючи душі для Єрусалиму нового й вічного. Христос — це найчистіше і безмежно коштовне жертвоприношення, що примирило Бога з відступним людством. Кров жертви погасила ворожнечу, бо покрила незмірену величину людських провин. Задоволь-

Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо жадного оправдання не маючи, ми грішні Тобі, як Владиці, цю тільки молитву приносимо: Помилуй нас.

Душе моя, душе моя! Вставай, чого спиш? Кінець наближається і ти засмутишся. Пробудись же, щоб пожалів тебе Христос Бог, що Він скрізь і все наповнює.

Боже, милостивий будь мені грішному! Боже очисти гріхи мої і помилуй мене! Без числа згрішив я, Господи, прости!

нилась правда судів Божих, бо на безгрішній особі Христа здійснилася страшна кара, заслужена кожним із нас. У любові Божій, через Христа, "звершилося" спасіння людей. Тому Сина Божого, звуть жертовним Агнцем, принесеним за гріхи. Він поніс наші провини на Розп'яття. Він і в світ прийшов для цього, прийнявши плоть і кров людську. Він, бувши жертвою, сам став і Тим, Хто приніс її — своєю волею — первосвящeником навіки: перед Отцем своїм.

Піднята на жертовнику хреста в небо, жертва відкрила собою шлях для всіх, хто має віру в Христа, як Господа свого і Спасителя.

Колись виголосив мученик і будівничий церкви Юстин: "О, незбагненна зміна і дивна премудрість Божа!.. Праведний платить те, в чім не повинен, і викупає грішників із боргів їх."

Христос, "незходиме сонце" для людей, прийшов і прийняв хресну муку ради їх визволення. Вернув людям святість; лише повинні вірувати і причащатись тіла і крови Його — в незбагненному таїнстві Причастя — і ставати рідними і'споду в плоті і Крові.

Нема іншого Христа, — тільки цей, з безконечною любов'ю божественною, який, в аґонії повиснувши на роздертих залізом ранах, як Агнець саможертви, викупив людей і взяв собі в наслідця для неба, ждучи, щоб ми любили Його хоч трішки подібно до того, як Він любить нас усіх.

ПАТРІЯРХ АТЕНАҐОР ЗА ПРОДОВЖЕННЯМ ДІЯЛОГУ З РИМОМ

Православний царгородський Патріярх Атенагор в одному з послань до вірних своєї области висловлює велику радість про "поступаючий діялог між Католицькою й Православною Церквами". Каже, що зокрема "цей важливий розвиток, який з великою мудрістю й у дбайливому підготуванні" розпочався в минулому році, як наголошує Патріярх, буде теж і в майбутньому продовжуватися.

ЄПИСКОП ДЛЯ ЛИТОВСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

Папа Павло VI-ий іменував для Литовців-еміґрантів у західній Европі власного єпископа. Цим єпископом став о. Франциск Брезис, член Згромадження ОО. Маристів.

ВПЕРШЕ МУРИНКА ГЕНЕРАЛЬНОЮ НАСТОЯТЕЛЬКОЮ СЕСТЕР У ЗДА

Сестра Анна Михаїла, яка від вісьмох років належить до СС. Францисканок у Райс Лейк, одна з трьох муринок у манастирі, стала через вибір генеральною настоятелькою цієї американської конґреґації. В цей спосіб вона є першою "кольоровою", яка зайняла пост головної настоятельки в ЗДА.

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте! Найкращий католицький журнал "Світло" Передплата тільки $3.00 річно.

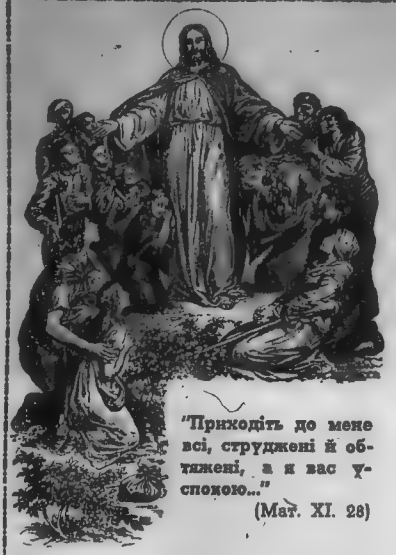

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Дякуємо Ісусові Христові й Матінці Божій за ласки, що їх ми отримали в нашій родині. Молимо й далі Всевишнього про потреби нашої родини.

Іван і Доротея Крупка, Торонто

Складаю щиру подяку Божественному Спасителеві й Пречистій Діві Марії за всі одержані ласки й опіку наді мною. Молитва — розрада моєї душі.

В. Котула, Чікаго

Висловлюємо прилюдну подяку Матінці Божій за чудесне збереження при житті нашого внука в жахливій автомобілевій катастрофі.

Іван і Марія Гутняк, Едмонтон

Щиру подяку складаємо Пресв. Серцю Христовому й Пречистій Діві Марії, що за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія, моя жінка проти всякого людського сподівання виздоровіла.

Євдокія й Іван Гінчак, Микисрокс

Посилаю $5.00 на Службу Божу й $1.00 на лямпадку перед Святими Тайнами. Помоліться до Господа Бога й Божої Матері про мене.

Теодор Курило, Лік Кастанжіс, Кве.

Складаю щиру подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії й св. Йосифові за всі одержані ласки в минулому році, а особливо за одну особисту.

Анна Вербіцька, Вінніпег

Прошу відправити 30 Служб Божих (григоріянку) за душу бл. п. Ольги Держко. Залучую на це $75.00 чеком.

Марія Цікало, Філядельфія

За прислані Служби Божі щиро дякують

ОО. ВАСИЛІЯНИ

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЗА АПОСТОЛЬСЬКО-МІСІЙНОГО ДУХА В КОЖНІЙ ПАРОХІЇ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА БЕРЕЗЕНЬ

Цьогорічне намірення закликає нас до застанови над однією важливою справою, яка безпосередньо заторкує усіх нас, і старших і молодших, а саме: до застанови над нашим парохіяльним життям і над прикметами, якими воно повинно б відзначатися.

Приглянувшись ближче до зовнішнього вигляду даної парохії, неможливо є нам не спостерегти цієї подібности, яка існує між парохією і християнською родиною. Кажемо, що це подібність, бо кожна установа має свої дані прикмети, питомі тільки їй одній. Отже родина, це батько, мати і діти. Подібно і парохія: це о. парох, це церква-мати, це парохіяни. Але так як родину не становить ані сам батько чи самі діти, лиш усі вони злучені родинними вузлами, так само і парохія це не один о. парох чи самі парохіяни, але і один і другі, всі, злучені вузлами приналежности до одного і того самого Тіла Христового, яке розвивається і росте і працює на даній території. Правда, що о. парох, так як батько, це голова парохії і йому безсумнівно належиться послух і любов, але це аж ніяк не значить, що ми, члени цього тіла, можемо забути за нашу власну вкладку до цього спільного життя.

Родина — це початок і розвиток нового, природного життя. В нутрі парохії ми також знаходимо життя, але життя надприродного порядку: в даній парохії — беручи до уваги нормальні обставини — всі ми народились, через Тайну Хрещення, до нового, надприродного життя. У даній парохії ми перший раз — і скільки разів пізніше — приняли до свого серця нашого Божественного Спасителя. Там же ми зв'язалися нерозривними вузлами Тайни Подружжя. У тій же парохії, правдоподібно, відведуть нас і на вічний спочинок, заосмотривши нас уперед Тайною Хворих. У даній парохії знаходимось ми і в цій хвилині. Отже, як бачимо, немало добра завдячуємо ми цій мікроскопійній частині Божого Народу.

Але візьмім тепер до уваги іншу думку. Свт. Отець бажає, щоб кожна парохія визначалася своїм апостольсько-місійним духом. У чому ж полягає цей дух?

Насамперед це дух співпраці і ревности. Члени ж бо однієї родини, коли хочуть, щоб усе гармонійно процвітало, мусять із тією родиною співпрацювати. Те саме в парохії. Щоб був поступ у будьякій ділянці парохіяльного життя, поодинокі члени мусять співпрацювати, як із о. парохом чи його сотрудниками, так і поміж собою. Із практики ж бо знаємо скільки намічених проектів ніколи не здійснюється через брак спільних зусиль. Правда, що співпраця вимагає жертви, а жертва не легка. Та з другої сторони жертва, відданість указують на зрілу християнську душу, яка не тільки користає, але вміє щось зі себе дати.

Не дармо бажає св. Церква, щоб цього місяця ми в особливіший спосіб молилися за духа ревности, який повинен процвітати в кожній парохії. Погляньмо тільки на св. Апостолів, а побачимо яких великих діл вони доконали через ревну працю в Господньому Винограднику. Погляньмо на перші християнські церкви-згромадження, а побачимо з яким божественним запалом вони працювали для добра Церкви. І не диво, бо в кого в серці процвітає правдива Божа любов, той не може бути бездіяльним, він хоче і мусить працювати і жертвуватися для добра других. Божа Любов неначе змушує його йти назустріч потребам і бажанням своїх братів. І це є, отже, правдива ревність: зроджена з любові а загартована в ділах.

Дальше, апостольсько-місійний дух, це дух злуки з Христом Господом через Св. Тайни. Усі ж бо праці, всі труди в апостольських часах і в житті первісної Церкви зосереджувалися довкола споживання Тіла Христового. — І в наших парохіях цей самий дух повинен процвітати. Скільки разів, однак, зайняті різними справами, ми забуваємо на ту важливу правду! Пам'ятаймо, що ніщо не заступить частого і ревного принимання Св. Тайн, особливо ж Пресв. Євхаристії. І можна поправді сказати, що парохія настільки дійсно процвітає, настільки росте, наскільки її члени вірно приступають до Св. Тайн.

Молім, отже, Всевишнього, щоб дав нам ласку зрозуміти цю глибоку християнську правду а саме, що віра, яку ми одержали в Св. Хрещенні, не повинна бути в нашому житті чимось мертвим, неплідним; навпаки, вона повинна процвітати, повинна спонукувати нас до діл, бо ж чи не сказав св. апостол Павло, що "віра без діл мертва?"

о. В. Ваврик, ЧСВВ

"І РОЗДЕРЛАСЯ ЗАНАВІСА ХРАМУ НАДВОЄ"

В часі Великого Посту наша думка часто несеться до подій гірких Христових страстей і Його жорстокої смерти на хресті. Ми часто чуємо про них у проповідях, у богослужбі, або й самі вчитуємось у сумні оповідання евангелистів. Євангелист Матей, описавши смерть Ісуса Христа, додає: "І ось занавіса храму роздерлася надвоє, від верху аж до низу" (Мт. 27, 51). Ці слова навівають на душу якийсь священний острах, якесь незрозуміле почування. Як це сталось, чому, яке тому значення?

***

У первісному св. наметі Мойсея було дві занавіси. Одна відділяла частину звану СВЯТАЯ від храмового подвір'я. Друга, внутрі відділяла Святая від СВЯТАЯ СВЯТИХ. Соломон у своєму храмі поставив замість занавіс дорогоцінні двері. У храмі Зоровавеля й Ірода Великого (часів Ісуса Христа), привернено назад занавіси. У храмі Ірода за першою занавісою була ще й золочена брама, така масивна, що її отвирали 20 священиків. Друга занавіса — "парокет" (у тексті Нового Заповіту: "катапетазма") з дорогоцінного однобарвного темнявого полотна була подвійна. Себто тут було дві занавіси, віддалені від себе на три лікті. Між ними був прохід. Туди переходив первосвященик раз у рік із кров'ю примирення, якою кропив насамперед занавісу, опісля святилище. Щоб навіть услугуючі священики не могли заглянути у найсвятіше місце, як би первосвященик отвирав одиноку занавісу, тут їх було дві: перша була відсунена трошки від північної стіни храму. Туди первосвященик входив, ішов тим ходом; при кінці друга занавіса була відсунена трішки від полудневої стіни храму. Отак, не відсуваючи нічого, ні не відкриваючи самого святилища, первосвященик міг увійти до нього без труду.

Смерть Ісуса Христа була кінцем Старого Заповіту й старого храму. Тому й занавіса, що відділяла СВЯТАЯ СВЯТИХ роздерлася, як непотрібна. І показала, що це найсвятіше святилище було **порожне...** Кивоту Заповіту не було там, лише на підлозі виставала на три цалі кам'яна плита, на якій колись стояв Кивот. Роздерта від верху до низу подвійна занавіса це символ кінця й порожнечі старозавітнього храму.

***

Роздумуючи над цією подією знаходжу далеку подібність і в нашому теперішньому народньому й церковному житті. Не кінець! Але ж все таки якусь порожнечу виказали ми, роздерши занавісу нашого церковного життя.

До сьогодні ми, Українці католики, хоч і були різних політичних, партійних і громадських угрупувань, на церковному полі стояли тісно одною лавою. Але від якогось часу своїми сварами, суперечками й випадистими писаннями перейшли ми на наше церковне поле. Увійшли до самої нашої святині, яку до тепер тримали в високій пошані. Тут була в нас одність, згода, провід і послух проводові. А тепер через питання про календарі й про патріярхат розгорілись уми, посипалися статті вірних проти вірних, вірних проти своїх парохів, а навіть проти наших Владик. Ми топчемо свідомо або несвідомо церковний авторитет. Хай він буде нам не до вподоби, але ліпше мати якийсь авторитет, аніж ніякий! Бо тоді прийде між нас, навіть на церковному полі, **хаос.** Тоді може сповнитись остерігливе слово нашого Спасителя "про мерзоту запустіння на святому місці — хто читає, нехай розуміє" (Мт. 24, 15). Святу занавісу, скроплену кров'ю наших мучеників за Церкву, ми самі роздеремо й незичливим очам покажемо хіба наші браки любови, взаємної пошани й карности. Виставимо на посміховище свою Церкву та її провід.

А ще може бути, що неодне питання, за яке ми сьогодні так завзято побиваємось, само життя інакше розв'яже. Возмім хоч би календарне питання. Недавно дістав я листа від найвірнішого свідка з Західньої України, листа писаного 20-го січня ц. р. Там написано: "Тепер ми вже по святах, а говорять: на другий рік будемо святкувати всі разом в один час. Якось то дивно буде виглядати, але як мають бути всі одно, то нехай так буде"... (В тім селі ще діє церква, — при ній є наш священик, що підписав православ'я).

Нам не вільно тепер розпорошуватися, дробитися на відлами в одній і тій же парохії, не вільно ділитись ані духовенству ані його проводові. Ми мусимо творити наш церковний моноліт! Бо, як читаємо в УПБ ч. 27, ст. 11, "у противнім випадку найпишніші кам'яні церкви, школи чи інституції, а навіть найвищий титул помісної Української Церкви залишиться холодною мертвеччиною, бо її не буде оживляти дух зрозуміння потреб Церкви і християнської любови, як вічних вартостей. Так то проблема "бути чи не бути" Українській Церкві лежить тепер і в зовнішніх обставинах і в руках духовенства і його єрархії."

Добре було б тепер часто служити, чи подавати духовним отцям на Сл. Божу "за умноження любови й викорінення ненависти і всякої злоби". Там є чудові молитви на лекучу нашу потребу в розбитті. "За те, щоб викорінено в нас ненависті, зависті, роздори й усі інші пристрасті, що нарушують братолюбіє і щоб усіялась між нас нелицемірна любов, усердно Господеві помолімся."

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Чи може каяник, якому священик відмовив розрішення, піти до іншого священика до Сповіді та й чи мусить сказати йому, що попередній священик не дав йому розрішення?

Каяник, якому священик не дав розрішення, може піти до іншого священика й у нього висповідатись наново з усіх своїх гріхів і не мусить згадувати про відмову розрішення в останній Сповіді.

Священик рідко відмовляє розрішення, бо припускає, що каяник, який сповідається, також і щиро кається своїх гріхів і щиро бажає поправитися з них. Однак коли хтось уже довший час сповідається в того самого священика і священик бачить, що його каяник довший час поповняє ті самі і таке саме число тяжких гріхів і ніяк не поправляється, тоді священик у совісті обов'язаний перше напоминати таку душу, а потім і відмовити їй розрішення, коли нема поправи. Це не для кари, а радше для опам'ятання даного каяника. Інший священик, до якого такий каяник піде, може не догадуватися, що дана людина вже довший час не поправляється зі своїх тяжких гріхів. Він дасть розрішення без трудности, але таке розрішення буде неважне, коли каяник не має щирої і сильної волі справді поправитися.

Тому, заки такий каяник піде сповідатися в іншого священика, нехай добре призадумається над собою та над станом своєї душі. Відмова розрішення повинна потрясти ним. Це напімнення від Бога та від Церкви. Він повинен зрозуміти, що з його душею щось дуже не в порядку. Отже хай дуже поважно спитає себе, чи він справді хоче поправитись із своїх гріхів та чи хоче доложити всіх зусиль, щоби поправитися. Бо коли хтось не має щирої і сильної волі зірвати з гріхом, тоді він не має правдивого жалю за гріхи. А як нема правдивого жалю, тоді і Сповідь нічого не варта, хоча б кілько разів священик дав йому розрішення. Кожна Сповідь без правдивого жалю та без щирої волі поправитися — є тільки новим і ще тяжчим гріхом, що тяжить на душі, і така Сповідь, замість спасати душу, робить її ще більше гідною вічного прокляття.

Вічне існування, хоч би і в неби, у радості й щасті, — видається мені страшно монотонним і нудним. Адже ж і найкраща музика скоро знудиться нам. Як властиво розуміти вічність?

Вічність — це щось безконечне, безмежне. Наш скінчений і обмежений розум не може обіймити того, що безконечне й безмежне, і тому ми, люди, не здібні виробити собі належного поняття про вічність. Вона якось далеко від нас, вона надприродна. Але ж ми не розуміємо багато речей навіть близько нас, які бачимо, яких доторкаємось і які переживаємо. Чи ж ми розуміємо, що це життя, енергія, магнетизм, і тп.? Живемо життям, насолоджуємось ним, користаємо з нього, але навіть найбільші науковці не знають, що воно є, або що це енергія, магнетизм, електрика.

Вічність — це дійсність, це безконечне існування душі і ми не можемо сумніватись у тому, бо це правда св. віри, об'явлена самим Богом. Але наше поняття про вічність недосконале, обмежене, принижене, земське, бо вічне існування ми, з природи, міримо мірою часу. По людськи ми рахуємо рік за роком, століття за століттям і уявляємо собі безконечну чергу віків і не бачимо тому кінця. Це нас утомлює і пригноблює. Але ж вічність — це не час, це не безконечне чергування хвилин, годин, днів і місяців, чи віків. Вічність є поза часом і понад часом. Це таємниця, якої не зглибить ніхто на землі, бо ми все звикли міряти мірою часу і тому не здібні розуміти існування без часу. Все ж таки ми можемо принаймні "здалека" й при помочі порівнянь пояснити собі, що це є: вічне щастя в небі.

Ось, композитор у творчому захопленні творить чудову симфонію. Дружина кличе його до вечері, а він того не чує. Він, хоч голодний, не відчуває голоду. Хоч уже давно час було лягати спати, він не заспаний. Уже північ, і він, мов відірваний від землі, стратив рахубу часу. Ніщо не осталося йому, тільки він сам і його окри-

лена творча уява, що наповняє його невимовним щастям. Він пише, творить, захоплюється, горить, переживає — і вже не стямився, коли ранє сонце засипало його кімнату ясним промінням. Пережив довгі години захоплення й творчої розкоші мов одну щасливу хвилину. Він не нудився. Навпаки, йому жаль, що тіло вимагає сну й пожив. Ранком він уже почуває себе втомленим, бо його дух і уява зв'язані з матеріяльним тілом, а воно невмолимо ставить свої вимоги. Дух бажав би і далі творити та насолоджуватись, але тіло силує мистця відпочити сном і покріпитись їжею. У вічності, в небі, душа переживатиме безконечно більше щастя, ніж мистець на землі в своєму творчому захопленні. Але там душа вже не буде зв'язана з тілом і його вимогами, то й довга вічність здаватиметься їй одною короткою хвилиною щастя. Це ніяк не буде монотонне й нудне.

Люди з естетичним смаком люблять читати гарні книжки, бо в них знаходять усе щось нового, захоплюючого, що дає їм велике вдоволення. Люблять слухати гарну музику, бо в ній кожний новий акорд викликує в них приємність. Науковці люблять заглиблюватися у тайни природи, бо кожне нове відкриття відкриває перед ними нові світи, нові ідеї, нові пляни, а це захоплююче. Всім їм жаль, що мусять перервати читання гарної книжки, слухання захоплюючої музики, чи коли науковець мусить перервати свої досліди, бо прийшли гості, бо треба їсти, бо треба вже йти спати. У вічності, в небі, оглядаючи Бога, відкриватимемо в Ньому завжди щось нового, щось захоплюючого. Бог — безконечний і тому ніколи не настане така хвилина, коли ми вже не будемо мати що пізнавати в Бозі. І саме це завжди нове відкривання Бога й насолода, що її даватиме нам кожне нове пізнання Божих таїнств, заливатиме душу невимовним щастям. Душа буде насичена тим щастям і ввесь час спрагла того щастя. Тіло ж буде вже духовим, як тіло воскреслого Христа, і тому воно вже не буде перешкоджувати нам і переривати нашої небесної радости.

Це тільки порівняння, які помагають нам, зматеріялізованим людям, принаймні здалека розуміти те, що нематеріяльне. Дійсність у вічному небі буде далеко краща, ніж ми можемо собі уявити. Вона певно не буде монотонна й нудна. Бо "чого око не бачило й вухо не чуло, що на думку людині не спало, те наготував Бог тим, що люблять Його" (І. Кор. 2, 9).

Як знаємо, Італія на 99% католицька, а все ж таки комуністична партія там найсильніша у всьому світі. Як це пояснити?

Щоб зрозуміти католицьку Італію й успіхи комуністичної партії серед католицького населення тієї країни, треба прожити в Італії хоч кілька років, простудіювати її історію за останніх 100 років і добре приглянутись Італійцям, їхній ментальности та їхньому господарському положенню.

1. Яка Італія багата культурно й інтелектуально, така вона бідна економічно. На півночі — самі гори й скелі, на полудні самі майже піски і тільки середуща Італія сяк-так урожайна. Італія сильно перелюднена (6-8 дітей у родині навіть високих інтелігентів — це зовсім звичайна й природна річ і вони люблять дітей), а її земля ледве може прохарчувати половину понад 40 мільйонового населення. Тому там багато справді бідних людей, які живуть у руїнах давних римських мурів і просто животіють із дня на день. Муссолині хотів рятувати населення свого краю експанзією до Африки, шукаючи простору й урожайної землі, шукав колоній, але це йому не вдалося. Невдала війна в Африці проти Етіопії, а скоро потім друга світова війна принесла ще більшу нужду населенню Італії. А біднота, шукаючи виходу з розпучливого положення, завжди жадібно слухає революційних кличів і оце в Італії вона йде за комуністичними кличами, які обіцюють рай на землі.

2. До того Італійці — це полудневий нарід, мінливий і емоційний, і він часто йде більше за почуттями, ніж за розумом. Релігійні переконання в нього поверховні. В Італійців ще заховалися сліди антицерковности з часів революції Гарібальді та пізніших масонських, антиклерикальних часів, коли то дітей не вільно було навчати релігії в школі, і так цілі покоління виростали в протицерковному дусі. Але Церква все ж таки й надалі мала великий вплив на вірних і релігійний дух знову піднявся високо від часів першої світової війни. Італійці потраплять участвувати в Службах Божих у неділі і свята, приступати до Св. Тайн, а при тому бути членами комуністичної партії, чи принаймні голосувати за комуністичною партією, бо в Італії комуністи не виступають проти релігії, ані проти Церкви чи священиків. Що діється з Церквою та духовенством у комуністичних краях, — простий Італієць того зовсім не знає. Церква в Італії не має ніяких великих маєтків і священики, подекуди, живуть незвичайно скромно, якщо не аж нужденно. Тому італійський бідняк не голодний церковного майна, а магнати, які колись були великими багатіями, мають переважно тільки гарні старинні палаци й мистецькі збірки, чи дорогоцінні приватні музеї, а мало землі. Італієць жадний усе нової зміни й сензації, а при тому не скорий до роботи. Там ще й сьогодні багато неписьменних, а ті, що вміють читати й писати, взагалі Італійці нижчої освіти, — це переважно сіра, безкритична маса, що живе почуттями, які міняються із дня на день. Недавно ця маса віддано стояла під прапором фашизму й обожала Муссолінія, а сьогодні вона віддано стоїть під червоним прапором

комунізму, але не обожає ні Леніна, ні Сталіна, Ні Хрущова, ні Тольятті ні жадного комуністичного лідера. Недостаток і нужда женуть її в обійми комунізму, а простий нарід навіть поняття не має про те, чим є комунізм у нагій своїй дійсності, або як він виглядає у країнах, де комуністи захопили владу.

3. Комуністична партія в Італії виїмково звинна й хитра. Як ми вже згадували вище, вона взагалі не виступає проти Церкви й релігії, бо її провідники свідомі того, що боротьба проти Церкви й релігії припечатала б долю компартії в Італії. Тому вони звертають сконцентровану вагу на покращання долі італійського робітника. А це приманчиве. Мабуть ніде на світі нема так багато страйків, як в Італії, де комуністи переважно є провідниками робітничих спілок, але ті страйки, звичайно, тривають не довше, як один день, бо комуністи свідомі того, що довші страйки тільки настроїли б усе населення проти них, а робітникам вийшли б на шкоду. Але і короткий страйк розбурхує пристрасті та пригадує робітникам, що тільки комуністична партія дбає про їхні права. А це комуністам вистачає. Робітники є за ними.

В останніх 5-ох роках 2 мільйони робітників переселилось із обідніло й перелюдненого полудня на північ, із піскових пустель до фабричних центрів Міляна, Дженови й інших міст. Ті міста не були приготовані до гідного приміщення такого великого напливу емігрантів. Але комуністи кожний такий новий транспорт вітали орхестрою, промовами й маніфестаціями, заопікувалися робітниками, розшукували за помешканнями, перевозили з місця на місце, знаходили зайняття, одним словом, комуністична партія займилась ними в найбільшій потребі; тому італійський робітник вдячний комуністам і стається членом партії, або принаймні голосує на комуністів. Але ж такий італійський робітник голосує на комуністів не тому, що він вірить у комунізм і не для того, щоб комуністи перебрали владу в Італії, а просто тому, що він бідний, а державний уряд мало дбає про нього. На анкету часопису "Стампа" кількасот робітників відписало, що вони для того голосували на комуністів при останніх виборах, "щоб викликати страх Божий у тих, що при владі" або "щоб упімнути й заалярмувати державну адміністрацію". Італійський робітник не вимагає удержавнення, чи розподілу приватної власности, а тим менше вороже ставиться до капіталізму. Навпаки, він сам бажає статися капіталістом, бо Італієць любить добре жити.

При останніх виборах два роки тому на 31 мільйонів голосуючих 7 мільйонів Італійців голосували за комуністичною партією. Вільний світ здивувався й налякався. А спокійний відомий італійський журналіст із того приводу написав таке: "Я певен того, що коли б Італійці були свідомі того, що своїми голосами вони готові привести комуністів до влади, то принаймні 5 мільйонів із тих 7 мільйонів не були б голосували за комуністичною партією." Хто знає Італійців, той повністю погодиться з поглядом того італійського журналіста. Це не значить, що комуністи не є загрозою для католицької Італії. Вони можуть бути аж дуже поважною загрозою навіть у недалекому майбутньому. Але, покищо, сьогодні італійський робітник більш незадоволений, аніж скомунізований, і він більше прагне покращання своєї особистої долі, ніж запанування комунізму в своїй батьківщині.

ЖІНКИ ДОМАГАЮТЬСЯ БУТИ ДИЯКОНАМИ

Папська Комісія, що займається реформою канонічного права, одержала цікаве меморандум, у якому жінки домагаються, щоб усунути з кодексу канонічного права ті канони, які вже не відповідають "сьогоднішньому громадянському й соціяльному становищу жінок". Провід у цьому має жіноча організація "Інтернаціональний Аліянс св. Іванни (д'Арк)". Між іншим згадується в меморандумі, щоби право проповідування не було виключним правом мужчин, як теж за бажанням організації в майбутньому теж і жінки повинні би бути допущені до дияконського свячення.

КОРОТШІ СПІДНИЦІ НЕ ЗАВАЛЯТЬ ЦЕРКВИ

"Церква не завалиться, якщо спідниці сестер-монахинь будуть коротші" — відповідає ватиканський тижневик "Оссерваторе делля Доменіка" на письмо однієї своєї читачки. Одна дама перестрашилася, що в Америці сестри-монахині мали би покинути дотеперішню чернечу довшу рясу й вельони-покриття голови. "Чому треба тим шокуватися, якщо бачите монахиню зодягнену як і всі інші жінки?" — питає "Оссерваторе". — "Чи справді одяг робить монахинею, чи нема в цьому ще чогось глибшого? Скромність і мораль є однакові для всіх. Якщо якийсь одяг є нескромний для монахині, то також і для всіх жінок. Всі жінки в світі — також і та, що писала листа — зодягаються також і до церкви так, як це сьогодні звично, а ніхто проти цього якось не виступає." "Оссерваторе" вказує на те, що сама Церква заохочує монахинь, щоб вони "спростили" свій чернечий одяг. І закінчує "Оссерваторе", що не треба заплутуватись у поверховних порушеннях, бо суть Церкви вимагає відкритого, свобідного й мужнього духа.

НАЙПОТРІБНІША КНИГА

НОВИЙ НАКЛАД СВ. ПИСЬМА

(Інтерв'ю із членом Біблійної Комісії)

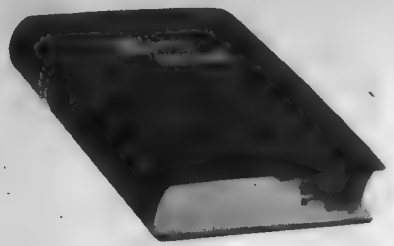

Редакція "Християнського Голосу" мала нагоду одержати від одного з членів Біблійної Комісії деякі цінні інформації про новий наклад Св. Письма, яке старанням оо. Василіян у Римі недавно знову появилося в розпродажі, та вважає корисним поділитись ними зі своїми читачами.

1. Запитання: Чи є якісь зміни в новому накладі Св. Письма?

Відповідь: Про якісь основні зміни і не приходиться говорити, бо це не нове видання, а тільки новий наклад із попереднього набору. Все-таки, дещо нового там вміщено, напр., Родинний листок із 4 сторінками, а також карту Палестини Н. Завіту, якої, як слушно завважено, ще бракувало в першому накладі.

2. Чи узгляднено завваження, які до того часу появилися в пресі чи приватно?

Очевидно, що всі завваження, які ми тільки отримали перед здачею до друку, узгляднено, якщо це було можливе, маючи на увазі, що це був новий наклад, а не нове видання.

3. Чи не можна було ілюстрацій, які хоч і класичні та гарні, замінити східніми, як це й інші завважили?

Завважа зовсім слушна і немає сумніву, що ці останні краще б надавалися до нашого українського перекладу. Однак, таких ми, на жаль, готових таки не маємо. Можна було б замовити в наших артистів, але, мабуть, мало хто здає собі справу, що виготовити тільки 10 кольорових кліш (у нашому виданні є їх 14) було би подвоїло кошти друку; значить, що наклад Св. Письма був би вдвоє дорожчий, а тимсамим також і розпродажна ціна була б мусіла настільки ж піднестися. А тоді, в наших обставинах, які не дозволяють на високі наклади, яка була б ціна одного примірника, коли й тепер у деяких країнах вона досить висока? Над цією справою Комісія застановляється і хоч-не-хоч мусіла зрезигнувати з первісних плянів. Із тієї ж причини годі було дати більше кольорових географічних карт, хоч, без сумніву, такі були б дуже побажані. Малі еміграційні наклади ледве чи скоро дозволять нам на сповнення таких побажань.

4. Чи не було б побажаним подати більше пояснень під текстом?

Без сумніву, що чим більше пояснень, тим краще. Бувають видання, в яких деколи на сторінці більше тих пояснень як самого тексту. Але це видання багатомовні. Сьогодні ж популярні видання Св. Письма все видаються в одному тільки томі, і тому в такому випадку тяжко відступити більше місця на пояснення, якщо хочемо задержати вигідний формат, як це назагал прийнято. Бувають і однотомові видання, в яких знаходимо більше пояснень, але тоді сам текст Св. Письма набирають дрібнішими буквами, що теж не дуже популярне, бо дрібний друк невигідний при читанні.

З тієї самої причини тяжко здійснити деякі побажання, які хотіли би більше відступів. При тому зазначимо, що були деякі побажання, щоб узагалі кожний стишок зачинати від нового рядка — для проглядности. Поминаючи тут вищезгадану рацію, відмітимо тільки, що сьогодні немає католицьких видань (хіба поза дуже малими виїмками, звичайно старшими), які друкували б кожний стишок із нового рядка. За багато взяло б місця наводити тут причини, але вони є, і тому така загальна практика. Без сумніву, що поміщення нумерації стишків у тексті перешкаджає при читанню, і тому деякі видання (не всі) містять ці нумери меншим письмом трошки вище від самого тексту. Але для нас це може бути тільки побожною мрією, бо всі наші друкарні технічно не спроможні зробити такий набір. Давати ж знову ці нумери на маргінесі, як це теж деколи практикується, має ту невигоду, що тоді часто не знати, де саме даний стишок починається.

5. Чи були вже фахові рецензії в нашій пресі на Св. Письмо?

Багато фахових рецензій і не можемо очікувати, бо мало в нас справжніх біблістів, які могли б це зробити. Все ж таки і такі вже були, напр., в "Українських Вістях" чи "Євангельській Правді". Коли хтось їх не завважив, то мав на думці, очевидно, — доступну йому пресу.

При цьому висловлено побажання "золотої середини", щоб Св. Письмо було приступне і для інтелігентів і для простолюддя. Редакція мала це на увазі, але, очевидно, не так то легко її знайти, бо мимо всіх зусиль ніхто не спроможеться перекласти ціле Св. Письмо тим обмеженим засобом слів, які загально бувають в ужитті. У Св. Письмі засяг проблем такий широкий, що й для інтелігента не кожне поняття буде зовсім зрозуміле, тому в ньому конечні пояснення, і як сказано, чим більше їх, тим краще. Мимо того, не одне, без сумніву, можна б іще упростити та при новому виданні редакція зверне на це особливу увагу. І будемо тільки вдячні, коли, як це було вже сказане у вступі до Св. Письма, якнайбільше читачів звернуть нам увагу на такі місця. Однак, немає теж найменшого сумніву, що перший повний переклад Св. Письма в українській мові мусів появитися в літературній мові, а не розговірній, і то літературній не 20-их, а 60-их років.

6. Чи плянується вже окреме видання Нового Завіту?

Таке видання було в плянах іще перед повним Св. Письмом і воно появиться, та сьогодні ще за скоро подавати якийсь певний реченець. Багато буде залежати і від цього, яке зацікавлення знайде це перше видання. До цього ж часу таке зацікавлення не зовсім задовільне і, поза малими виїмками, найменше виказали його саме ті, що передше найбільше налягали на скору появу Св. Письма. До запевнень про "масове розповсюдження" рад-не-рад мусимо дуже тепер обережно поставитися, бо подібно говорилось і передше, та на ділі не показали цього саме ті, що так говорили. Без сумніву, покутує серед нашого народу взагалі мале заінтересування релігійною тематикою, а тим більше Св. Письмом. Те, що в інших народів уже зовсім самозрозуміле, серед нас ще треба тільки виробляти і тут, очевидно, велике поле до праці саме для наших оо. душпастирів, від яких залежить більше чи менше релігійне вироблення. Буває, що дехто ще навіть повторяє давно вже на Заході "перестарілу" думку, мовляв, людям небезпечно давати в руки Св. Письмо, хоч у Пашів знаходимо стільки закликів та заохот до його читання! Це правда, що не всі належно підготовані, щоб із нього належно користати, але це підготування саме завдання нашої преси, конференцій, проповідей, бо на теми суто біблійні в нас майже не писалося, а ще менше проповідувалося. Так було колись і в інших

Між розбійниками розп'яли Христа

народів, а сьогодні в них тяжко стрінути віруючу родину, в якій не було б Св. Письма, яке і читають і на якому формують свій релігійний світогляд.

У нас для цього треба ще приложити чимало праці, та все-таки не сумніваємося, що зореться і цей переліг, і тому також сподіваємося, що не треба буде довго ждати і на окреме видання Нового Завіту.

У хаті кожного свідомого християнина повинна бути

КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями ОО. Василіян видрукувано для Українців Святе Письмо СТАРОГО і НОВОГО ЗАПОВІТУ в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру . . . $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями . . $20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВАШІ СИНИ – НАДІЯ Й СИЛА ЦІЛОГО НАШОГО НАРОДУ

Українські юнаки — вихованці Колегії моляться, щоб знайшлися щедрі добродії, які жертвували б на розмальовання каплиці й поставлення в ній іконостасу.

Гарячі бажання й від кількох десятків років нетерпеливі вичікування нашого українського громадянства Східньої Канади вкінці стали радісною дійсністю. На Вестоні в Торонті засновано **першу українську школу — Колегію св. Василія.** Вже третій рік веде вона свою працю в навчанні й вихованні наших юнаків, що бажають опісля студіювати в університетах або інших академічних школах.

Навчання в Колегії від 9-ої до 13-ої кляси ("грейду") проводиться за обов'язуючою та державою приписаною програмою для середніх шкіл ("гай скул"). Колегія дає прекрасну підготовку, не тільки в навчанні, але теж і у вихованні, для всіх українських юнаків, які в майбутньому мають заповнити ряди активних українських церковних і народніх діячів та продовжувачів українського культурного життя. З уваги на те в Колегії плекається українську духовість і традицію.

Щоб сформувати й поглибити релігійний світогляд, учні Колегії мають систематичне навчання релігії й українського обряду. Для освідомлення учнів в українському дусі проводиться навчання українознавства й української мови, якій посвячується багато уваги й часу. Велика приємність прислухуватися до юнацьких голосів, коли вони співають українських пісень та напевно колись навчатимуть їх і своїх дітей. А в найближчому часі планується ввести теж і навчання українських народніх танків.

Щирим бажанням дирекції Колегії є теж створити українську атмосферу в мистецькому оформленні школи. Учні - вихованці Колегії повинні би бачити гарно розмальовану шкільну каплицю й іконостас у ній. Щоб наші юнаки мали змогу щоденно приглядатися помистецьки виконаним українським визначним постатям, історичним подіям чи краєвидам України, дирекція Колегії бажала би прикрасити їх образами стіни шкільних будинків.

Всі бажання та пляни дирекції не можуть перетворитися в дійсність, бо на це не дозволяють великі довги, яких ще не сплачено, довги за закуп площі під школу та за будову шкільних будинків.

Дирекція Колегії переконана в цьому, що наше українське громадянство, свідоме церковно й національно, доцінює працю й важливе значення нашої шкільної інституції, як теж і хоче її підтримати та тим сповнити свій церковний і національний обов'язок. Тому дирекція Колегії звертається з проханням до всього нашого громадянства, щоб щедро жертвувало та не жаліло гроша на таку шляхетну ціль, якою є виховання наших дітей у своїй рідній українській церковній і народній традиції.

Список Шановних Жертводавців поміщатиметься на сторінках нашої преси, як теж і світлини поодиноких мистецьких творів, що їх придбається для Колегії за пожертви наших Добродіїв-Жертводавців.

Пожертви на вище названу ціль просимо ласкаво слати на адресу:

ST. BASIL'S-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Rd. — Weston, Ontario

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ НАМ СВОЮ ПОЖЕРТВУ?

МАЛА АВСТРІЯ ДОКОНУЄ ВЕЛИКИХ ДІЛ

У січні проведено в усіх церквах Австрії збірку на місійні цілі Папського Місійного Діла, яке з зібраних фондів будує різні інституції в місійних країнах. Цим разом збірку проведено на будову Духовної Семінарії в мільйоновому місті Калькуті в Індії. Семінарія є там життевою необхідністю і для майбутньости Церкви у східній Індії має майже рішальне значення.

Чи не гарний і гідний це приклад, який можемо взяти й наслідувати від Австрійців у нашому українському житті? На жаль, у нас якось воно виглядає інакше, бо не то що не помагаємо чужим і біднішим від нас народам, але самі для себе не даємо, а принаймні не багато. Ми свідомі цього, що наша церковна й народня майбутність залежить від нас і тільки від нас самих. Якщо не матимемо наших шкіл, де б виховувалися наші діти, то в дуже скорому часі затонемо в чужому морі і по нас слід не залишиться. Патріотичні й шумні слова, як теж і зайві вболівання над нещасним нашим станом, не мають ніякого глузду, коли в них нема змісту, а діла самі за себе говорять.

До **масового поширення** надаються такі метелики (памфлетки):

ГОЛОС ІСУСА У ПРЕСВ. ТАЇНІ ЄВХАРИСТІЇ. Ця книжечка така популярна, що оце вже являється 10 накладом. Ціна 10 центів.

СВЯТА ГОДИНА, як її відправляти. Ціна 10 ц.

ХРЕСНА ДОРОГА. Ціна 15 центів.

ВІДПУСТОВІ МОЛИТВИ. Ціна 10 центів.

ДВА МОЛЕБНІ Й ВЕРВИЦЯ. Ціна 15 ц.

МОЛЕБЕН ДО СВ. ЙОСАФАТА. Ціна 15 центів.

НАБОЖЕНСТВО В ЧЕСТЬ СВ. АРХАНГЕЛА МИХАЇЛА. Ціна 10 центів.

При більших замовленнях добрий опуст.

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Тарас Шевченко

ПОСЛАНІЄ

(Уривки)

Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь, —
Свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає.

Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата, —
Нехай мати усміхнеться,
Занапана мати!

Благословіть дітей своїх
Твердими руками,
І обмитих поцілуйте
Вольними устами!

І забудеться сромотня
Давняя година,
І оживе добра слава,
Слава України,

І світ ясний, невечерній,
Новий засіяє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

о. Никон Свірський, ЧСВВ

НЕ ТІЛЬКИ ОДНИМ ХЛІБОМ...

Кожного року проходимо й переживаємо цей святий великий час — святий, великодній, або як кажемо, Великий Піст. Сама ідея посту сьогодні дуже немодерна. Постити у наших часах, у двадцятому сторіччі — якось не йде, не пасує. Якщо б може перезвати піст дієтою, або якщо б його приписали лікарі, а не Церква, то ще було б можна витримати, а так — немодерне, тай годі.

А все ж таки й сьогодні — і сьогодні навіть більше як коли іноді — нам треба посту, щирого, дійсного посту, бо сьогодні більш як колинебудь перед тим, нам треба часу, треба нагоди призадуматися над своїм життям, над його вартістю, над його метою. Наше життя, як усе інше на світі, вимагає провірки, відсвіження, направи. Піст це саме та нагода, щоб ми наше життя впорядкували, спрямували на правильну дорогу до дійсної мети, а за все, що досі сталось не так як треба, за всі промахи і провини, не тільки перепросили ласкавого Бога, але й надолужили, чи як звичайно кажемо, спокутували.

Цілий Божий рік турбуємося передусім про цей хліб наш насущний, намагаємося перетворити у той хліб не тільки кожний камінь, але й кожне зеренце піску. До життя треба хліба — але не тільки одним хлібом живе людина — не тільки з тяжкої праці, не тільки з оранння й сіяння, навіть не з того, що здобуває всесвітні простори й підбиває сили природи. Більше як того всього треба людині — сьогоднішній модерній людині — божеського надхніння, корму Божого слова, чесного, чистого життя, радости серця і спокою ума. Нас очаровує краса цього світу так, що ми забуваємо про чудову красу внутрішнього світу нашої душі; осяги науки й техніки проганяють думку про небо та, будуючи новий світ на землі, не маємо часу подумати про вічність. Ліком на це захоплення минущими справами, одиноким ліком, є хвилина зрілої, тихої застанови. Саме на цей лік указує нам Христос на самому вступі у своє прилюдне життя, коли йде не на хвилину, але на сорок днів у пустиню — на піст і на молитву, як каже св. Євангелист: "І відразу повів Його Дух на пустиню; і Він перебував на пустині сорок днів..." (Мар. І, 12-13).

Людині треба праці, але сама тільки праця, самі здобутки науки й техніки не дадуть нам щастя. І тому Христос кличе й нас на пустиню, на хвилинку самоти й застанови, далеко від гамору щоденного життя, щоб ми мали нагоду призадуматися над тим, що направду гарне, величне і святе — над подихом, над словом, що виходить з уст Божих.

Саме тому Церква й забороняє на деякий час гучні забави. Бо щоб ми могли призадуматися над своїм життям, над його вимогами, над словом уст Божих — нам треба тиші, нам треба спокою — спокою ума і серця і спокою окруження. Треба спокою серця — бо якщо серце наше прив'язане до земських дібр, до бизнесу, до господарки, чи ще гірше, до наших пристрастей, приємностей, привичок і налогів, словом до гріха, якщо день і ніч наш ум не може думати про ніщо інше, як тільки про ці справи, ці діла, місця чи особи — то коли і як зможемо подумати про дійсне життя, про життя душі, про життя людини з Богом?

Для зрілої застанови треба також і спокою окруження — треба самоти й тиші, бо тільки на самоті зроджуються великі ідеї, сильні рішення й постанови, тільки на самоті можна почути Божий голос. Самоти бояться тільки душі малі й мізерні, люди, що мало, або й нічого не знають про релігійне життя, для яких віра й релігія це тільки привичка, тільки формальність, чи фасон життя. Такі люди, як маленькі діти, бояться бути на самоті. Вони мусять мати когось коло себе, мусять безнастанно говорити, мусять завжди жити серед руху й гамору, в них завжди грає радіо, патефон чи телевізія, або йдуть безконечні розмови "на телефоні". І як серед такого гамору можна почути голос Божий, як можна хоч на хвилинку призадуматися над своїм життям? А саме оте наше життя — це наша найважливіша справа.

Євангельський багач їв, пив і забавлявся весело й не журився ні бідним Лазарем, ні своїми братами — аж доки не опинився у пеклі. Блудний син, поки їв і пив та розтринькував батьківське добро, не думав ні про своє життя, ні про свого батька. Але як притиснула біда, як почав голодувати, як не дали йому їсти навіть того лушпиння, що свині їли — щотільки тоді почав думати й застановлятися, щотільки тоді прийшов до рішення "встану й піду до свого батька..." Час святого посту, це саме час такої зрілої застанови, провірки й поправи нашого християнського життя.

Дійсною рацією, причиною посту є гріх. Якщо б не було гріха, не було б і того безладдя в нашому житті, не було б що поправляти й не було б за що покутувати. Гріх — початок усього зла й усякого нещастя на землі. Від гріха Адама аж до сьогодні гріх заливає світ як розбурхане море й нищить людське життя і людське щастя. Нема дня, нема хвилини, щоб те море не доповнялось ріками нових гріхів й нових нещасть цього нужденного життя. Між цими гріхами, між тою нуждою є також і наші провини — так їх багато, так дуже багато. Багато на світі тих що грішать, тих що ранять Боже Серце, але так мало, так дуже мало тих, що за ті провини хочуть покутувати, хочуть надолужити й перепросити те Боже Серце. І це ще одна причина, чому Церква заохочує нас до посту — перепросьби й покути — за себе, за братів, за цілий світ.

Покута, це зовсім природне явище. Кожне нарушення закону — Божого чи природного — потягає за собою кару-покуту. Якщо знехтуємо природній закон, що огонь палить, і вложимо в нього свою руку, то за покуту, за кару того знехтування, будемо мусіти терпіти болі попечення. Піст, жертва, покута, це не тільки наслідки, але й лік на наші провини. Звичайно, ми маємо про це деяке уявлення, бо зрікаємося на час посту деяких приємностей, але так часто те наше поняття неправильне, або аж до болю й аж до смішности викривлене й спотворене. Так дуже часто відмовляємо собі дрібничок, чим чванимося перед цілим світом, але рівночасно не хочемо відректися великих, тяжких гріхів і поважних промахів, ховаємо їх і боронимо. Не їсти цукру, чи солодощів, це велика жертва для дитини, але для дорослої людини це дрібничка, яка зрештою ще й вийде на здоров'я і на збереження стрункої фігури. Але так часто саме такими дрібничками задурюємо себе, своє сумління, як малу дитину порожнім "смочком". Відрікаємося солодощів, але не думаємо відректися гніву, ненависти, обмови... перестаємо курити, але не думаємо заперестати пиятики, злого товариства, грішних знайомств, привичок чи налогів, не ходимо до кіна чи на забави, але зате у своїм домах виправляємо що тижня, як не щодня, такі кіна й такі партії-пиятики, що тамті навіть і не вмились — але... постимо. Перше треба відректись отих головних промахів, великих провин, перше треба погамувати нашу хапчивість і захланність, а потім уже й тих маленьких речей собі відмовити — щоб і про нас не сказав Господь того слова, що й про фарисеїв — що проціджують комарів, а проликають верблюдів... дають десятину з кропу і з м'ятки, а забули за любов і за справедливість...

Великий піст, це справді святий і важливий час — час перед великими подіями Страстей, Смерти й Воскресіння Христового — це час приготування. Сорок літ ходив вибраний нарід у пустині, поки ввійшов до обіцяної землі; сорок днів постив Мойсей, заки дістав таблиці Божого закону; сорок днів постив пророк Ілля, втікаючи від гніву лютої цариці, і так урятував своє життя; і сорок днів постив наш божественний Спаситель заки почав благовістити радісну новину, що наближається до нас царство небесне. Нехайже ж цей час великого посту буде й для нас нагодою до поважної застанови над нашим християнським життям, його важливістю й обов'язками, щоб і ми через боротьбу й терпіння за гідність нашого життя, як життя людини, могли дійти не тільки до Голгофти, але й до світлого славного воскресіння, до нового, дійсного, правдиво-християнського життя.

III СЕСІЯ СОБОРУ В СВІТЛІ СТАТИСТИКИ

Недавно Архиепископ Фелічі, генеральний секретар Собору, подав статистику з III Сесії Ватиканського Собору, з якої подаємо деякі дані: довжина магнетофонної ленти виносить 80 кілометрів, вона обхоплює около 800.000 слів; час Сесії — 68 днів; генеральних конгрегацій — 48; усні інтервенції — 659; письмові інтервенції — 1586; голосування — 149; листки голосувань — 327.000; листки приявности — 120.000.

СВ. ЛІТУРГІЯ В ЕСПАНСЬКІЙ МОВІ

Окрема комісія приготовила новий переклад літургійних текстів для еспансько-мовного світу, тобто для: Еспанії, її колоній, всієї Південної й Середньої Америк, як теж для еспансько-мовних частин Тексасу в ЗДА. Його вживатимуть від 1-го березня ц. р. Комісія, яка оформилась 1963 р. у Римі, складалася зі священиків, науковців, журналістів і письменників усього еспансько-мовного світу. Зокрема в Південній Америці будуть уживатися в Богослуженні різні індіянські діялекти, як напр. Аймара, Гварані й інші.

ЖЕСТ ВАТИКАНУ ДЛЯ ТУРЕЧЧИНИ

Турецьку воєнну коругву, яку здобула папська фльота у славній морській битві біля Лепанто, повернув Ватикан турецькому урядові. Битва біля Лепанто (Наупактос), невеличкого грецького острова, що лежить недалеко від Коринтського заливу, відбулася в 1571 році. В ній брали участь еспанські, венецькі й папські фльоти, які перемогли турецьку. Папою був тоді св. Пій V.

о. М. Соловій, ЧСВВ

ВОЛ. СОЛОВЙОВ ТА МИТР. АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

2. МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРО В. СОЛОВЙОВА

Як уже на самому вступі згадано, 23-літній Роман Шептицький познайомився 1887-го року в Москві з Володимиром Соловйовом. Ця зустріч майбутнього Митрополита Галицької Землі з геніяльним мислителем залишила в серці Романа Шептицького незатерте враження. Він став читати твори Соловйова, студіювати його філософію, його богословські ідеї, зокрема ж гадки про всехристиянське об'єднання. Чи після 1887-го року Роман (а після 1888-го року) Андрій Шептицький був в особистих чи листових контактах із В. Соловйовом, про це годі з певністю сказати. Історики й життєписці митр. Андрія Шептицького і В. Соловйова ще цього питання якслід не встановили, і листи як В. Соловйова, а тим більше митр. А. Шептицького ще вповні не відомі й неопубліковані.

Та мені не йдеться тут, чи і в якій мірі В. Соловйов дорогою переписки мав вплив на нашого Слугу Божого. Для мене досить того, що — порівнюючи твори В. Соловйова з писаннями митр. Андрія Шептицького — знаходжу спільну ідейну спадщину і площину. Вистачить порівняти В. Соловйова: "Росія та Вселенська Церква" з посланнями митр. А. Шептицького про Христову Церкву чи з листами його до українських православних Владик і українських православних віруючих інтелігентів, щоб зразу добачити велику ідейну подібність, а то й схожість у думках між тими великими умами.

Митр. А. Шептицький дуже високо цінив твори В. Соловйова, хоч і виразно мало коли на них посилається, ані з них не наводить своєї думки. Митр. А. Шептицький умів навіть бути критичним щодо ролі і впливу В. Соловйова серед учнів та спадкоємців його мислення. У своїй статті: *"За єдність Церкви"* (Дер христліхе Остен, Регенсбург 1939) Митрополит так говорить про В. Соловйова:

"Коли говорити про слов'янський Схід, що обіймає найбільшу кількість (православних) християн, то часто порівнюють російського філософа Володимира Соловйова з Ньюманом. Безперечно, Соловйов був оригінальним і великим філософом, він залишив школу в російській літературі, та, на жаль, важко добачувати в учнях Соловйова спадкоємців його католицької думки. Він, правда, мав кількох учнів також і по цій лінії, але годі про це говорити, як про рух, сприятливий Католицькій Церкві..." Згаданий митр. А. Шептицьким Г. Ньюман був з уродження англіканцем, але через глибші студії історії, філософії й богослов'я Католицької Церкви став конвертитом, а навіть започаткував ув Англії т. зв. Оксфордський Рух, що згодом причинився до навернення тисячів англікан на лоно Католицької Церкви.

Ставлячись критично до порівняння В. Соловйова з Г. Ньюманом, митр. А. Шептицький хотів тільки підкреслити те, що Ньюман (1801-1890) залишив по собі "Оксфордський Рух" англікан у сторону Католицької Церкви, а В. Соловйов не вспів своїми могутніми й геніяльними думками створити щось подібне в своєму російському середовищі. Тією критичною заввагою митр. А. Шептицький ніяк не принизив вартість творів, ідей і задумів В. Соловйова, а тільки ствердив сумну дійсність: майже цілковитий неуспіх ідей В. Соловйова про Вселенську Церкву та про єднання східнього православ'я із західнім католицтвом.

Ось слова митр. А. Шептицького про ці "неуспіхи", які наводимо з того самого уступу розвідки: *"За єдність Церкви"*, де він висловив думку свою про Соловйова як російського "Ньюмана":

"На жаль, треба сказати, що змагання Церкви за єдність залишились аж по сьогодні майже без успіху. Або радше, є успіхи, які одначе залишають багато до побажання в усіх відношеннях... Коли, напр. порівняти унійні змагання стосовно Східньої Церкви з такими ж змаганнями супроти Англіканської Церкви, то доведеться ствердити, що ми ніколи не мали на Сході таких успіхів, як в Англії. Т. зв. Оксфордський Рух з'єднив сам тільки, я сказав би, завдяки внутрішньому переконанню, тисячі і тисячі душ для католицької правди... Нічого подібного не мало місця на Сході..."

Митр. А. Шептицький говорить тут загально про неуспіхи унійних змагань на Сході, і дорогою порівняння наводить неуспіхи унійної діяльности В. Соловйова, великого подвижника й борця за Вселенську Церкву. Порівняння це не виходить на некористь чи шкоду для В. Соловйова чи його церковно-унійної ідеології. Та ж і сам митр. А. Шептицький не мав видних успіхів своєї унійної діяльности. Його старання нав'язати контакт з українськими православними Владиками і віруючими інтелігентами (в 1941-43рр.) та дорогою тих контактів створити сприятливу атмосферу для майбутнього поєднання й об'єднання Українських Церков, — стрінулися з відмовною поставою-настановленням і Владик і віруючої інтеліґенції православних Українців. Митр. А. Шептицький, хоч і немало розчарувався вислідом своїх унійних старань у 1940-их роках, все ж таки і на це був уповні приготований. Між іншими і тим, що знав добре, які неуспіхи мав у своїй унійній праці В. Соловйов.

Можна би поставити питання про причини тих неуспіхів: і в В. Соловйова і в митр. А. Шептицького. На нашу гадку, причиною неуспіхів унійних змагань і В. Соловйова і митр. А. Шептицького була якраз їхня унійно-церковна ідеологія. А це розуміємо в тому глузді, що унійно-церковна ідеологія В. Соловйова та митр. А. Шептицького на свій час була майже зовсім незрозуміла для їх сучасників, або іншими словами: В. Соловйов і митр. А. Шептицький своїми ідеями відносно церковного єднання випередили свою добу, своїх сучасників і їх ментальність бодай на 50 років! І це відноситься не тільки до "нез'єднених" братів, але в такій майже самій мірі і до "з'єднених" і католиків - латинників. Або скажімо простіше: католики і православні не розуміли вповні ідей В. Соловйова і митр. А. Шептицького. Для них їх церковно-унійна концепція-ідеологія були наскрізь чужими, дивними, а навіть подекуди їх "тіршили". Щотільки сьогодні, в добі Ватиканського Собору, що став глибше студіювати справу екуменізму, регабілітації Східніх Церков та взагалі концепції і методів церковного єднання, і католики і православні стають помалу розуміти велич, глибину й актуальність унійної ідеології В. Соловйова та Митр. А. Шептицького. Та про це ще будемо говорити на окремому місці.

Повертаючись до справи "неуспіху" ідей В. Соловйова, не можна забувати, що він був одним із перших, що в православній і цареславній Росії так відважно і без обмняків заговорив про Вселенську Церкву, про націоналістично-шовіністичний характер російського православ'я та про конечність для добра Росії ввійти в одність із Вселенською Церквою. Це, повторяємо, було на той час справді революційною, "єретичною" думкою! Власне і тут лежала причина "невдачі" чи "неуспіху" В. Соловйова. О. др. І. Гриньох у своїй цінній книжці: *"Слуга Божий Андрей — Благовісник Єдности"* (Мюнхен 1961, стор. 121-122) каже, що митр. А. Шептицький "боронив концепцію з'єднення, речником якої, благовісницею і реалізаторкою мала би бути українська Церква", а водночас перестерігав "західній християнський світ, щоб не попадав у непотрібні ілюзії, зокрема ілюзії, які створював собі Захід в оцінці перспективи з'єднення, живий струм якого мав би вийти з Москви..." Під цю другу "концепцію", основану на "ілюзіях" о. др. І. Гриньох підтягає і В. Соловйова, бо "з його думок західній християнський світ створив у своїй фантазії великий рух... Митрополит Андрей, який зрештою шанував Соловйова і цікавився його писаннями, про які завжди з признанням висловлювався, неначе перестерігає перед ілюзією..."

На мою гадку, о. д-р І. Гриньох інакше зрозумів слова митр. А. Шептицького про В. Соловйова, які я в цілості вище наводив. Ніде митр. Андрій не говорив про "ілюзії" В. Соловйова, чи про "ілюзії" його унійної концепції. В. Соловйов ніде не заступав гадки, що нібито перспективи з'єднення мають вийти "з Москви". Навпаки, він бажав бачити, щоб та "Москва" позбулася свого вікового упередження до Католицької Церкви і включилася у Вселенську Церкву. Якщо на Заході були такі ідеологи, чи ще і тепер є такі, що оглядаються на Москву як на реалізаторку і благовісницю церковного з'єднення, то цього ніяк не треба зв'язувати з іменням, творами чи ідеями В. Соловйова.

Також неправильно ставити концепцію митр. А. Шептицького в справі єднання Церков як якусь протилежну концепції В. Соловйова. Якраз навпаки, митр. А. Шептицький майже в усіх принципах унійної концепції йде за В. Соловйовом. Це побачимо зараз у черговому уступі. Тяжко було б доказати з писань митр. А. Шептицького, що він "боронив концепцію з'єднення, речником якої, благовісницею і реалізаторкою мала би бути українська Церква", принаймні в цілому християнському чи хоч би слов'янському православному світі. Митр. А. Шептицький був скоріше такого переконання, що Українська Церква має об'єднитись силами своїми, власними, а не чужими, але щоб Українці мали "навертати" Московію, чи якусь іншу православну країну, то це було дуже далеке від церковного мислення Митрополита, як теж далеке від мислення В. Соловйова було, що нібито Москва має "навернути" і привести всі православні чи тільки слов'янські народи до Вселенської Церкви, до Риму. Концепція всякого "навертання" православних до католицтва була чужа і В. Соловйову і митр. А. Шептицькому. Якраз у цьому оригінальність тієї концепції, ну — і джерело неуспіху її на той час і на ту ментальність християн, що в них довелось жити обидвом великим унійним подвижникам.

Мимоходом додаймо, що В. Солойов став непопулярний своєю унійною концепцією не тільки серед своїх сучасників-земляків, православних Росіян, але теж дехто з сучасників, уже католиків і то Росіян знецінюють його. Ось напр. о. Іван Кологрівоф, що став Ісусовцем (і то в латинському обряді), видав 1948 р. свій твір про російського мислителя Леонтієва: *"Від Геллади в манастир. Життя і мислення Костянтина Леонтієва (1831-1891)"*. Регенсбург 1948 р. (у німецькій мові) і в тому творі протиставить він двох

російських мислителів: Леонтієва і Соловйова. Перший, бувши царським дипломатом у різних європейських столицях, вступив остаточно до манастиря. Він (Леонтієв) часто з політичних мотивів заступався за римськими папами, хоч до кінця життя остав ворогом папства як церковно-релігійного центру. Спочатку він дружив із В. Соловйовом, але коли В. Соловйов став католиком, Леонтієв став його безпощадним противником, і вже з православного російського манастиря закликав царську владу, щоб Соловйова видалили за кордони російської імперії. І ось єзуїт-Росіянин І. Кологрівоф представляє в своїм творі К. Леонтієва в суперлятивах, а В. Соловйова змальовує, де лише може, в чорних барвах. Просто незрозуміла річ!

Та о. І. Кологрівоф не одинокий, що — так би мовити — ігнорує В. Соловйова. На Заході, з католицькому і протестантському світі, дуже велике захоплення письменником Фйодором Достоєвським (помер 1882 р.). Достоєвський належить до найбільш почитних письменників на католицькому Заході, а Соловйова мало хто знає. Про Достоєвського пишуть твори й розвідки від кількох десяток років, його твори перевидають раз-у-раз у Німеччині, Франції, Англії, Америці, малощо не в кожному університеті читають про Достоєвського лекції визначні професори! Німецькі вчені круги мають про Достоєвського таких спеціялістів, як католицькі священики Гвардіні, Штайнбюхель, Кампман, а про Соловйова мало хто пише, мало хто знає чи читає про нього лекції. Це тим дивніше, що Достоєвський у своїх творах пристрасно поборює Захід і Католицьку Церву (пор. його відому легенду про "Великого Інквізитора"), а спасіння Росії і цілого світу бачить у російському православ'ю, під час коли В. Соловйова, найбільшого подвижника Вселенської Церкви та церковного об'єднання між Росіянами навіть католицькі автори просто ігнорують!

Чому В. Соловйов зустрівся і ще дотепер зустрічається з таким негативним ставленням і своїх і чужих, і католиків і православних? На це, мабуть, та сама відповідь, що ми її подали вже вгорі: В. Соловйов своєю унійною концепцією "випередив" і католиків і православних на десятки років! І це саме — зразу — треба сказати і про унійну концепцію нашого Слуги Божого, митр. А. Шептицького. Пригляємось, отже, ближче цій концепції!

(Далі буде)

МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ — ЦЕ МІСЯЦЬ ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ!

Оголошення дешевих книжок на 136 сторінці

БОЛЬШЕВИКИ РУЙНУЮТЬ ЦЕРКВУ В МОСКВІ, А ІНШІ ВІРЯТЬ У ІХ КУЛЬТУРУ

Зо звідомлення литовського пресового бюра "Ельта-Прес" у Римі дізнаємось, що совєтська влада приказала висадити в повітря церкву свв. Петра й Павла в Москві. Притоку до цього знайдено в тому, що минулого року в липні помер о. Сергій, душпастир цієї церкви, як теж, що церква має дуже незначне приміщення. Коли вістка про висадження церкви розійшлася поміж вірними, вони швидко зійшлись перед церквою, до якої дорогу загородила поліція. Около тисячу вірних прорвались через кордон поліції та протиснулося до церкви. Переконування поліції, щоб люди розійшлись, не мали успіху. Одна жінка з книжкою совєтського законодавства кричала, що поліція не має права руйнувати церкви, на що дістала від якогось високого урядовця відповідь: "Нам усе вільно". Енергійні протести вірних спричинили, що висадження в даний момент не відбулося. Зате в год. 4-ій досвіта, коли вірні спали, поліція доконала свого злочинного діла.

ЗМІНИЛИ СОВЄТСЬКОГО ЄПИСКОПА У ВІДНІ

Дотеперішній совєтсько-російський єпископ у Відні Філарет (Денисенко, нар. 1929 у Донбасі), покликаний на професора до Духовної Академії в Загорську біля Москви. На його місце прийшов єпископ Вартоломей Гондеровський, який від 1961 р. був провідником "духовної місії" в Св. Землі. Єпископ Вартоломей, нар. 1927 р., як і еп. Філарет є людиною совєтського виховання й духа.

НОВА СОВЄТСЬКА ЗАСІДКА

Останніми часами московський патріярх Олексій трудиться над тим, щоб перебрати в свої руки російські церковні добра, які знаходяться на території Йорданії. Російські манастирі й церкви в Святій Землі підлягають юрисдикції т. зв. Закордонної Російської Церкви, якої осідком є Джорденвил у ЗДА. Недавно заявив для преси йорданський король Гусейн, що не думається про якісь зміни щодо стану посідання російських манастирів у Йорданії. Навпаки ж діється в Ізраїлі, де держава купила численні російські церковні об'єкти. Загалом московська патріярхія намагається скріпити свій вплив і свою приявність у Св. Землі. Між іншим вже вислано 10 "монахів-новиків" до манастиря Ен-Керем. Останньо за дозволом совєтської влади виїхало 14 совєтських особистостей на "довшу прошу" до Палестини й Сирії.

Д-р Богдан Казимира

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ У КАНАДІ

САСКАТУНСЬКА ЄПАРХІЯ

Саскатунська єпархія, що має свій осідок у місті Саскатуні, охоплює провінцію Саскачеван і на півночі прилягаючі Північно-Західні Території. Єпископом-ординарієм є Преосв. Кир Андрій (Роборецький). У єпархії працює 41 священиків, з того 29 єпархіяльних і 12 чернечих. Є 24 парафії, 121 дочерних церков і 23 місійні станиці. В тому є 162 церкви, 6 молитовниць, 24 священичі резиденції та 34,828 вірних.

У єпархії працюють такі чернечі чини і згромадження: ченці редемптористи, Сестри Служебниці, Сестри св. Йосифа і Брати Християнських Шкіл. Ченці редемптористи (12 єромонахів і 4 брати) мають матірний дім-монастир у Йорктоні і 2 чернечі доми (Айтуна і Саскатун). Сестри Служебниці Пресвятої Непорочної Діви Марії (51 сестер) мають 5 чернечих домів (Айтуна, Йорктон, Принс Альберт, Ріджайна і Саскатун), ведуть сирітський дім у Айтуні, провадять інтернат для дівчат (Йорктон), провадять цілоденні сепаратні школи в Принс Альберт (школа св. Анни) і в Йорктоні (школа Пр. Діви Марії) і ведуть школу гри на фортепіяні в Йорктоні. Крім цього вчать катехизму і ведуть парафіяльні рідні школи. Сестри св. Йосифа (5 сестер) працюють як норси в лікарні в Саскатуні, де мають свій дім і ведуть ризницю.[20]) Брати Християнських Шкіл (9 братів-учителів, в тому 3 Українці) провадять Колегію св. Йосифа в Йорктоні.[21])

Ченці редемптористи мають у Йорктоні своє видавництво, що з 1923 р. видає релігійний місячник "Голос Спасителя". В ньому половину матеріялу друкується по-англійськи; це для тих читачів, які не знають української мови. Вони видають теж, починаючи з 1950 р., богословський квартальник "Логос" із гомілетичним додатком, наукову і популярну літературу історичного й богословсько-релігійного змісту (по-українськи і по-англійськи). Від довгих років передають кожної неділі по-українськи пів-годинне релігійне радіомовлення з Йорктону.

У Саскатунській єпархії діють такі організації Католицької Акції: БУК (7 Відділів і 347 членів), ЛУКЖ (47 Відділів і 1,010 членок), УКЮ (15 Відділів і 450 членів), ТУСК "Обнова" (1 Відділ і 123 членів), Місійне Т-во св. свщм. Йосафата. Крім цього існують 64 парафіяльні народні доми і 25 заль-авдиторій. Розвиваються ще такі установи: Українське Запомогове Братство св. Николая в Канаді (10 Відділів і 208 членів), Лицарі Колюмба — український відділ ім. митр. А. Шептицького в Саскатуні (125 членів) і український відділ ім. о. А. Деляре в Йорктоні (103 члени), Т-во Українських Католицьких Учителів (90 членів), Клюб Українських Катол. Професіоналістів і Промисловців у Саскатуні (66 членів), Священичий Допомоговий Фонд, вівтарні дружини (18 Відділів і 175 членів) і діти Марії (4 Відділи і 225 членок). Крім цього, існує Єпархіяльний Музей Ліги Українських Католицьких Жінок, який зорганізовано в 1953-55 рр. Він приміщується в будинку Інституту ім. митр. А. Шептицького та начислює коло 1,500 експонатів, головно народнього мистецтва.

Шкільна справа, чи радше навчання української мови у середніх школах (гай скул) представляється тут чи не найкраще з усіх провінцій Канади. Саскачеван — перша провінція, де заведено навчання української мови, за яку учні діставали кредит. Саме в червні 1947 р. Саскачеванський університет дозволив своїм студентам писати офіційні іспити з української мови як кредитового предмету. П'ять років пізніше, себто 4 вересня 1952 р., міністерство освіти Саскачеванської провінції визнало українську мову як надобов'язковий, але кредитовий предмет для двох шкіл: Академії Пресвятого Серця і Колегії св. Йосифа, обидвох інституцій у Йорктоні. У 1954 р. міністерство освіти поширило своє рішення в справі української мови як кредитового предмету на всі середні школи (гай скул) у Са-

---

[20]) Їх спровадив Преосв. Кир Андрій із Польщі в 1961 р.

[21]) Колегію основано в 1919 р. за стараннями еп. Будки та фінансовою допомогою Католицького Товариства Церковної Розбудови (Catholic Church Extension Society of Canada). Ціллю Колегії, крім навчання, є виховувати українських юнаків на добрих канадських громадян і защіплювати їм українську культуру. Вже з перших років, тобто із 1920 р., в Колегії заведено навчання української мови. Між братами Українцями активно виявили себе зокрема брати: Методій, Ісидор і Йосафат. Крім цього, четвертий брат-Українець є директором підготовної семінарії в Торонті, 2 студенти-схоластики кінчать університетські студії у Виндзорі, а один новик перебуває у материньому домі у Скарборо-Торонті. Всіх Українців, які є Братами Християнських Шкіл, 7 осіб.

скачевані. Українську мову в шк. р. 1963/64 як кредитовий предмет побирало в Саскачевані 1,074 учнів.

У Єпархії є один постійний дитячий садочок (Саскатун), до якого ходить 60 дітей. Парафіяльних рідних шкіл у шк. р. 1963/64 було 88 із 3,209 учнями, з чого 9 постійних рідних шкіл із 450 учнями і 79 вакаційних із 2,759 учнями. Сестри Служебниці Пресвятої Непорочної Діви Марії провадять сепаратну 8 клясову школу в Йорктоні, до якої ходить 245 молоді, в більшості українського походження. Вони теж ведуть у Йорктоні Академію Пресв. Серця, до якої ходить 198 юначок. Для цієї Академії збудовано в 1958 р. нові модерні приміщення. При Академії існує інтернат для около 100 дівчат. В Айтуні Сестри ведуть сирітський дім св. Анни (40 сиріт). Брати Християнських Шкіл ведуть Колегію св. Йосифа в Йорктоні, в якій навчається 293 хлопців.[22]) Недалеко забудувань Саскачеванського університету в Саскатуні збудовано в рр. 1950-53 Виховний Інститут ім. митр. А. Шептицького, в якому живе 70 студентів. У цьому Інституті підчас шк. року відбуваються курси української мови, які є визнані міністерством освіти і на які ходило в акад. р. 1963/64 52 студентів. У 1963 р. закінчено будову репрезентаційного парафіяльного будинку - галі св. Юрія, на площі недалеко катедри, коштом коло $400,000. У ньому приміщується на партері велика заля-авдиторія на внутрішні спортові гри та різні виступи (концерти, вистави тощо, що може помістити 700 осіб) із відповідними роздягальнями і теплими тушами.[23]) Для молоді існують три виховно-відпочинкові оселі: оселя св. Михаїла в Медж Лейк біля Кемсек, оселя в Пайк Лейк коло Саскатуну і оселя Редбері Лейк коло Геффорду, із яких літом користає яких 200 дітвори.

Треба згадати, що ченці редемптористи в Йорктоні мають цінну богословсько - історичну бібліотеку, яка начислює коло 6,000 томів[24]) та гарну колекцію українських пластинок, що їх використовують підчас своїх радіограм.

---

[22]) В листопаді 1962 р. приступлено до будови нових приміщень Колегії, коштом $1,175,000. Сто тисяч на будову дало Католицьке Товариство Церковної Розбудови в Торонті. Решту складають вірні різних єпархій Канади, в тому передусім колишні абсольвенти Колегії. Новий будинок складається з шістьох сполучених будівель. У першому будинку (старому) находяться спальні для студентів, їдальні, кухня, кімнати для куховарів. У чотирьох нових крилах будинків приміщуються викладові залі (8), бібліотека і дві хемічно-фізичні лябораторії. У другому крилі є канцелярії, почекальні, мешкання для директора та одна велика викладова заля на 150 слухачів. У третьому крилі находяться 14 кімнат для братів викладачів, мешкання для о. капеляна та кілька заль на проведення дозвілля і практичних занять. У четвертому крилі є авдиторія і рухлива заля з призначенням на різні вистави, концерти і внутрішні спортові гри. Ця заля може помістити поверх 1,300 осіб. Завершенням цих крил є кругла каплиця з банею й іконостасом, що находиться посередині будівлі. У каплиці може поміститися 250 осіб. Усі будинки збудовано з залізобетону, назовні покриті гарною цеглою.

Як згадано, у 1963/64 шк. р. в Колегії навчається 293 хлопців, із яких 193 мешкають у Колегії. Їх навчає учительський склад у числі 11 осіб (9 братів і 2 світські вчителі). 126 учнів вивчає українську мову як кредитовий предмет, а 56 учнів записалося на початковий курс. Відсотково є найбільше студентів українського роду, які походять із провінцій: Альберти, Саскачевану, Манітоби, Онтерія і Квебеку. Декільке є зі ЗДА.

12 листопада 1963 р. дирекція Колегії отримала офіційне повідомлення, що кляси гуманістичних і технічних предметів ("Артс енд Свенс") тієї Колегії будуть афільйовані зі Саскачеванським університетом у Саскатуні. Зв'язок з університетом почнеться з новим акад. роком восени 1964 р. В той спосіб Колегія св. Йосифа буде першою українською т. зв. Джуньйор Каледж у Канаді.

[23]) Подібна заля з кухнею є в підвалі на парафіяльно-громадські підприємства (забави, весілля тощо). На поверсі є 4 кімнати, з чого 2 призначено на канцелярії для організації Католицької Акції, а 2 на приміщення для рідної школи, до якої ходить 162 дітей.

[24]) Сюди входять книжки з таких ділянок як: Св. Письмо, історія Церкви, канонічне право, проповіді, життя святих, апологетика, психологія, соціологія, література, наукові й популярні місячники тощо. Дивись: Яр. В. Рудницький "Українські бібліотеки в Канаді" 2-го вид. Вінніпег, 1954, стор. 10 і 11.

Читали Ви певно книжки "Поява Пречистої Діви", "Люрд", "Було трое малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу **чудес** у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки 50 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

Олександер Мох

"БЕРЕТЬСЯ ДВА ФУНТИ ЧИСТОЇ ПОЕЗІЇ..."

Старий припис на нову революцію

У ЗДА вийшла, накладом досі: 7 мільйонів примірників!, книжка Стормера "Нон дейр кол іт трізен", у якій автор розказує дуже цікаво про те, як то зрада, подавана дрібними дозами, перестає бути зрадою, а стається зрозумілим щоденним явищем. Це стара большевицька рецепта на все нову революцію. Так Мао-це-тунь був поданий урядові Рузвелта в ЗДА як "хліборобський реформатор", Кастро навіть як "католик", що тільки бажає поправи перекупства й злодійства і под. Що сталося з тими "невинними ягнятами", коли ім повірили наївняки, те бачимо й переживаємо гірко тепер.

Був 1922 рік, коли у Львові появився журнал "Митуса". Очолювали його О. Бабій, В. Бобинський та Р. Купчинський. Казалося тоді, що журнал має давати **чисту поезію** та розяснювати положення на поетичному ринку. Я теж послав туди свої вірші та дістав листа від редакторів. Особливо пропагував цей журнал поетів із Вел. України, спеціяльно Тичину. В тім же часі вийшла накладом в-ва "Новітня Бібліотека" збірка поезій Тичини, яка дістала одностайну похвалу, особливо в "Ділі", якого редактор др. Ф. Федорців очолював тоді з ред. М. Голубцем оте видавництво. Скоро "Митуса" (символ бунту проти князів!) минувся, але вже в 1927 р, постали "Нові Шляхи" уже радянофільський грубий місячник, який редагував офіційно Антін Крушельницький, а в якому писали явно такі підпори нашого лібералізму, як Юл. Опільський і інші. Потайки писали там нач. ред. "Діла" Федь Федорців та офіційний критик "Діла" др. Михайло Рудницький, оба ніби ундівці. Журнал пропагував льояльність супроти "рідної держави УРСР", а платив по $17.00 за аркуш друку авторам тоді, коли справді національні журнали могли заплатити по 6-8! Особно від радянофільських "Н. Ш." виходили явно комуністичні часописи "Вікна" (ред. В. Бобинський, той же з "Митуси"!) та "Сила" (ред. Р. Сказинський, колись член католицького "Логосу"!). Після впадку українофільського курсу та М. Скрипника в УРСР, "Нові Шляхи" замінила більше червона "Критика", в якій редактором був теж А. Крушельницький із своїм сімейним колхозом. На невдоволення советського консулату, Федорців — старий лис — помер, а Крушельницький редагував оба журнали **занадто скоро наліво** — і фонди впали, а Крушельницький із Сказинським і Бобинським виїхали "на Радянську Україну", яка Сказинського до 3 тижнів поставила під стенку, а Крушельницького й Бобинського післала на заслання. Федорців помер у Львові; а др. Мих. Рудницький є там тепер деканом філософ. факультету та "письменником", який до спілки з москалем Беляєвом пише памфлети проти Церкви й "буржуазних націоналістів"... Підлазка "Нових Шляхів" не вдалася була тому, що дози большевицької отруї йшли занадто скоро та були завеликі як на галицьку наївність. Зрада йшла за скоро й у надто великих дозах, щоб могла була "проскочити". Номер не пройшол....

"Наближення і зрозуміння" для підбольшевицької літератури українською мовою ввесь час від кінця війни, а то ще й перед тим пропагує у нас — навіть між націоналістами! — кілька дуже рухливих учених і редакторів, таких як проф. ун. Юрій Шевельов-Шерех, проф. Григорій Костюк, ред. Юрій Лавріненко-Дивнич, арт. Йосип Гірняк, ред. М. Шлемкевич-Іванейко, а навіть ред. Б. Кравців право-націоналістичних поглядів. У цілому ряді статтей "Світла" від кількох років я пробував виявнити загрозу новочасного радянофільства, яке зачинається за старою рецептою: "Береться два фунти чистої поезії", як це було від "Митуси" до "Нових Шляхів". Але тепер рецепта трохи змінилася, бо додається ще "спочування для жертв сталінського терору", далі "відродження 20-тих років" (коли там почався саме якнайбільший занепад національного життя та народження культурного большевизму!) і т. п. красиве словечка. Оте "зрозуміння для справ радянської культури" пішло вже так далеко, що сьогодні вважається за злий тон згадувати про те, що багато тих діячів культури це були рівночасно соратники Чека й Енкаведе, як от М. Хвильовий і інші. Зовсім забувається про те, що різні оті жертви сталінізму це були завзяті комуністи, які відзначалися не тільки ідейною пропагандою комунізму, але ще й нацьковували в комгазетах проти інших своїх товаришів пера, видаючи їх отак пізнішому переслідуванню.

У ЗДА фондами Форда й і. видається під фірмою УВАН і НТШ твори тих комуністів: Миколи Куліша, В. Підмогильного й і., а в Торонті виходить їхне листування, з якого видно саме їх червоні обличчя. У таких збірниках, як напр. "Розстріляне відродження" й под. описані ті комуністи й енкаведисти поруч дійсних мучеників за українську ідею так, на-

че б це були однозначні вартості! Рівночасно з тим ідуть напади на Церкву в деяких журналах, які редагують тепер ті самі "демократи", що то за Гітлера їздили з відчитами про націонал-соціялізм! Для відміни деякі з колишніх радянофілів, що за Польщі перевидавали большевицьку макулятуру, стали тепер "націоналістами", а деякі колишні націоналісти змінили не тільки прізвища, але й свою чорно-червону шкіру на демократично-ліберальну. Людей із ясно протимосковським обличчям, як нпр. пок. Косаренко-Косаревич, уважається в отих нових демо-ліберялів за щось у роді львівських "свірків". Читайте згадану книжку Стормера, а побачите, що в нас діється подібне, як в Америці: зрада стає таким щоденним явищем, що вже не видається зрадою... Навіть свою українську мову пристосовують вони вже до "радянської" та пишуть "комюніке", "положення", "по відношенні" і под. кацапізми. Рівночасно йде відгребування всякої стерв'ятини, яку були вже в нас забули, а вона потрібна до морального нашого розкладу: нпр. "відроджується" ганебної пам'яті Винниченка. Дехто ще й б'ється за "круглим столом" публично в груди та присягається не бути більш антисемітом...

Осібно йде зрада грубими дозами в большевицькій помийниці "За синім океаном", але за скоро, в дусі неб. Крушельницького. Це, щоб відмежувати ніби "незалежні дії" прихильників розмов за круглим столом...

Але комуністи, як моральні мерці, не мають часу: "небіжчики їдуть прудко!" І врешті тріскає чиряк. "У п'ятницю, 27 листопада 1964 прилетіли до Ню-Йорку: Катерина Колосова, голова "Українського Товариства для Культурних Зв'язків з Закордоном" (так зв. ВОКС, про нього і його секції писав я вже в моїй книжці "На фронті української книжки" ще в 1938 р.!), яке видає "Вільну Україну", що її висилають нам із Сх. Німеччини даром для розкладу. З тією славною "культурницею" приїхало ще 12 інших комапостолів, між ними кол. москвофіл Б. Дудикевич і под. Голова Клюбу Круглого Стола в Ню-Йорку Валентин Новицький і організатор Клюбу Є. Стахів зорганізували зараз "зустріч" із "милими гостями", на яку зійшлося ок. 60 Ню-Йорчан, а м. н. були: проф. Ю. Шевельов-Шерех, проф. Гр. Костюк, арт. Я. Гірняк, ред. М. Шлемкевич, ред. Б. Кравців, ред. Ю. Лавріненко-Дивнич, др. В. Голубничий, кол. член Ц. Ради Л. Чикаленко, др. Марія Клячко і под. (Десь то ми вже читали їхні прізвища?...).

Не забули "дорогі гості" і про Канаду: були в Вінніпегу й Торонті, де теж мали зустрічі, на яких представляв їх Канадцям редактор комуністичного "У. Життя". Відвідали не тільки КУК, де прийняв їх екзекутивний директор В. Кохан, але й Осередок Культури й Освіти в Вінніпегу, куди випадково саме прийшов на той час проф. Я. Рудницький, що був "повожатим" тих "радянських людей", як представила їх зустрічанам тов. Колосова. "Вінніпег Фрі Прес" подав іще, що вечором деякі з "радянських людей" зустрінулися ще з членами хору УНО! У Торонті були зустрічі також по приватних хатах, особливо тих, що обстоюють уже від довшого часу "Культурні зв'язки", розбиваються за радянський правопис, "культуру" тощо. Як пише "Поступ" (ч. 49, стор. 5), на пресовій конференції в КУК дир. В. Кохан виправдувався тим, що ясне в справі "культобміну" становище УККА в ЗДА "не мусить обов'язувати КУК, бо ми в Канаді" тай він не міг "з основних засад культурности" не прияти приїзжих-гостей...

Приїзд 13 комапостолів на чолі з енкавеедисткою Колосовою та прийняття їх у Ню-Йорку відомими редакторами в Клюбі Круглого Стола повинні відкрити нашим наївнякам очі на небезпеку "чистої поезії" та вказати ясно пальцем на тих, що в нас пропагують "культурні зв'язки" з "радянськими людьми".

ОБОВ'ЯЗКОВІ КУРСИ АТЕЇЗМУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Недавно введено в усіх советських університетах, високих школах і вчительських інститутах як обов'язкові курси про "основне знання наукового атеїзму". Курсами проводить інститут "наукового атеізму", який є відділом академії соціяльних наук.

ПАРИЖ НАЙБІЛЬШ ЗАБОБОННЕ МІСТО СВІТУ

Урядові досліди в Парижі виявили, що в Парижі на кожних 120 мешканців припадає одна ворожка. За обрахунками кожного дня около 300.000 Парижан відвідує ворожок. "І тому" — як коментує вислід дослідів відомий французький соціолог д-р Коссу — "Париж це найбільш забобонне місто в світі."

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ДВАДЦЯТИЙ

Я побував у Витанії, бачився з Ним... але те, що сталося пізніше, відсуває в тінь бенкет у домі Лазаря, бенкет, із якого я повернувся в сумному настрої. Два дні пізніше настав звору шливий день. Ніколи досі такого я не пережив. Мені здавалося..., ні, не здавалося — я був упевнений! Я кричав, а поруч мене сотки людей кричали те саме що і я. Мабуть знаєш, що означує почуття такої спільноти. Але вечір приніс хвилююче отверезіння. І врешті сьогодні...

Але зачну від початку. Я пішов до Витанії. Лазар справив бенкет для Вчителя і Його учнів. Крім них був тільки один я. Писав я тобі, що сторожа, шукаючи Вчителя, побила Лазаря. Виходить, що тоді зломили йому руку і декілька ребер, вибили око, покалічили ціле тіло. Кричали побиваючи його, щоб добре собі запам'ятав, що він ніколи не був умерлим. Чоловік, що встав із гробу в повноті сили, є тепер болісно скорченим калікою. Не мав сили встати, щоб нас привітати. А проте, коли Вчитель наблизився до нього, поквапно вхопив Його руку і притиснув її до губ. Сидячи на другім боці стола, я думав: "Але ж це воскресіння не вийшло Лазареві на добро. У першому житті люди його шанували й поважали. Тепер від початку зустрічають його кривди і страждання. Смерть Рути була закінченням її мук. Невже це воскресіння станеться для Лазаря їх початком? Але в такому разі навіщо Він його воскресив? І завіщо Лазар проявляє Йому стільки вдячности?"

Я сидів у глибокій задумі, Коли на мені спочив Його зір, я підніс голову. Він глядів на мене, наче кликав мене. Я мусів спитати:

- Хочеш чогось, Равві?

- Хочу спитати тебе, приятелю — так тепер завжди каже до мене — чи любиш притчі?

- Люблю, Равві. Мудрість життя видно краще в машалі і в гаггаді.*) Я склав неодну...

— У такому випадку послухай тієї, яку тобі розкажу. Вийшов господар сіяти. І сіяв зерно перед себе. Одно впало на добру землю, м'яку й вогку — і швидко пустило коріння. Але друге впало на землю тверду і ялову. І хоч також пустило коріння, хоч скільчилося — зяб був такий слабкий як дитина, що тільки починає ходити. Але господареві стало жаль землі, з якої виростав нужденний колос. Щераз узявся до неї, глибоко її поскородив, вибрав уросле в неї каміння, почав підливати водою...

А коли прийшла пора жнив, плоди з тієї поганої землі були такі багаті, як із землі доброї. І сказав тоді господар: "Не жаль мені моєї праці і зусиль, бо тепер дорожчою стала земля, в яку я вложив стільки труду. І плід принесла достойний..." Що ж думаєш, приятелю, про цю притчу?

— Це гарний машал — відповів я. — Нема сумніву: при його допомозі Ти хотів сказати, що людина може працею навіть із найгіршого вчинити вартісну річ?

— Ти правильно схопив — похвалив мене. Але в Його похвалі було наче б то якесь добряче зрозуміння: можна би подумати, що говорить до дитини, яка второпала з Його слів тільки, скільки могла.

— Нема такої нужденної шкаралущі — продовжував — із якої годі було б видобути перлину. Нема вівці в череді, якої не варт було б шукати поночі серед скель і терня... Але так поступає тільки добрий господар... Саме тому і Син Чоловічий підливає слабкі колоски та йде шукати овець, що загубились...

Мені видалося, що з Його слів добувається новий зміст. Він хіба має на думці своїх учнів і притчами ніжно пояснює їм, чому якраз їх собі вибрав. Мій зір перебіг по черзі їх обличчями: вони такі приземні і наче б то натавровані нахилом до сварки. Погана земля, що вимагає великого піклування. І не знати ще який принесе плід. Він далі глядів на мене і немов знов домагався, щоб Його питати.

— Але — відізвався я — труд господаря не завжди приносить жниво...

— Не завжди — погодився. По Його обличчі промайнув смуток. — Не завжди — повторив. — А проте Син Чоловічий кожної години раден іти хоч би в дощ і бурю шукати загубленої вівці. Як жінка, що згубила денар, так довго вимітає кімнату доки його не знайде. Як рільник, що так довго нагноює, перекопує й наводнює погану землю, доки вона не видасть доброго плоду...

Опустив голову. Знову на цього Чоловіка прийшов жаль і пригнув Його до землі, як надто зрілий плід нагинає молоду, ще не досить сильну яблінку. І раптом блиснула мені в голові думка: цей Чоловік також розчарувався! Очікував перемоги. Але потребував

*) Повісті і притчі.

співробітників, і вибрав собі їх з-поміж найбільшої голоти. Це була помилка, важка помилка. Він був переконаний, що все таки зуміє перевиховати цих рибалок, ремісників і митарів. Не перевиховав їх. Залишилися тими, якими були. Те, що Він тепер каже, це тільки самопотіха. Всуперіч дійсності й досвідові обстоює, що нема поганої землі, з якої не можна б добути доброго плоду. З тієї амгаарезької землі не виросте ніщо гідне. Він це відчуває, хоч іще обстає при своїм...

Але чому домагався неймовірного? Амгарез завжди залишиться амгаарезом. Можна дещо зробити для покращання його долі, проте ніколи нічого не вдієш разом із ним. Чому не звернувся до таких людей, як я? Не мусів би опісля нарікати, що погана земля, не зважаючи на обрібку, принесла погане жниво... Тоді, по нашій першій розмові, я вийшов потрясений і захоплений. Я готов був іти за Ним. І подався до Галилеї — очікуючи на кивок із Його боку. Коли б Він був уздоровив Руту... Тоді я зробив би все для Нього...

Послугувала нам Марта, як завжди уважлива і дбайлива, щоб нікому нічого не забракло. Марії не було в кімнаті. Я був тим здивований: вона звичайно не відходить від Учителя: сидить поруч і немов ловить кожнісеньке Його слово. Тоді не бачив я її від самого приходу. Але якраз, коли я думав про те, вона ввійшла до хати. Ішла похилена, боса, з волоссям розсипаним на раменах, тримала щось у руці і пригортала до грудей. Була подібна до жалібної плачки, а не до жінки, що вітала достойного і бажаного гостя. Навіть тоді, коли Лазар лежав у гробі, не була така повна розпуки. Ішла потиху на пальцях, попри стіну, наче б не хотіла звертати уваги на себе. Зупинилася позаду за ложем Учителя. З-під волосся, яке пасмами спливало на її обличчя, я бачив її очі, потемнілі, малощо не чорні, легко прижмурені, наче стримуваним болем. Раптом відняла руки від грудей і тоді я побачив, що вона тримає в долонях чудовий збанок з алябастру. Зручним рухом скрутила йому шийку. Запаморочливий пах змісця наповнив усю кімнату. Це мусів бути дорогоцінний олій, на ринку звали його "королівським", дуже коштовний. Дозволила йому спливти на голову Вчителя. Тепер ніжно збирала на кінці пальців розсипані каплини і розтирала їх по чорних пасмах волосся мов вправний стрижій.

Бесіда, що йшла при столі, раптом увірвалася. Коли Вчитель цього вечора був сумний і мовчазний, Його учні говорили більше як звичайно. Тарабанили мов пущені в рух веретена, сміялися або сперечалися зі собою. Але тепер утихомирились, дивлячись мовчазливо на Нього і на Марію. Не говорили взагалі, а їхній вигляд проявляв одну думку. Прожебонів ії Пилип:

— Гм, гм, гм, які пахощі! Справді "королівські". Такий збанок мабуть коштує зо два денари...

— Три — поправив Юда з фаховим досвідом. — Повні три денари.

— Чудово пахне...

— Але який видаток — крикнув Симеон Зилот.

— Можна купити пахучий олій за менші гроші — закінчив Яків "більший".

— Навіщо взагалі олій? — закликав Юда. — Тільки розпусниці вживають таких пахощів. Навіщо олій? Замість видавати гроші на таке, краще було б роздати їх бідним!

Останні слова тріснули мов удар у лице. Юда глядів на Марію і видно було, що до неї спрямовує свої уваги. Його нехіть до Марії корінниться мабуть у минулому — стільки в ній давньої пристрасти, скріпленої нараз наново відігрітим гнівом. Знав її мабуть раніше. Знає, якими словами можна їй найбільше допекти.

— Неправда? — звернувся до інших учнів.

— Правильно, правильно — притакнули йому однозгідно. — Правильно. Добре кажеш: Юда має правду. Навіщо такі дорогоцінні олійки? Краще роздати гроші вбогим... Равві напевно був би з такого більше радий.

Жінка мовчки впала на коліна. Не намагалася боронити себе. Я бачив її обличчя під червоно-золотою хвилею розсипаного волосся якраз при ногах Учителя. Він, дивлячись на її смуток, ніжно торкнув її чола та погладив її голову. Посеред говірливих учнів, що голосно викрикували свої завваги, цих двоє нагадували чужинців, досвідчених стражданням, якого їх найближчі не відчувають, ані навіть не розуміють.

— Чому їй дошкулюєте? — сказав тихо. — Співчує зі мною і хотіла мені послужити. Вбогих завжди матимете поміж собою і ніколи про них не забувайте. А я вже не буду довго з вами... І вона намазала моє тіло на смерть, до гробу... Не робіть їй пакости. Кажу вам: де-небудь на світі говоритимуть про новину, що я приніс, про її вчинок згадуватимуть також...

Учні вмовкли. Настала тишина. Його слова мусіли їх зразу ж потрясти: пригасла їх радість. Гляділи на себе запитно та залякано порозумівалися зором, щось шепотіли до себе. "На смерть? На смерть? — почув я. — Про що Він знову говорить?"

Щераз промовив в імені всіх Пилип. У його великих, безбарвних очах блестіли сльози.

— Равві, ми також співчуємо з Тобою — пробурмотів. — Навіщо говориш нам про

смерть? Якщо не підеш до міста, ніщо злого тебе не стріне... Не йди...

— Не йди — повторили інші.

Повільним але рішучим рухом повернув голову немов хтось, хто віддавна вирішив і вирішив невідмінно.

Мушу йти туди... — сказав.

— Але священики й фарисеї дізнаються про це! — сказав Юда.

Вп'ялив у нього свій зір спокійний, але безконечно сумний.

— Світ увесь — відповів — знатиме про це.

Справді, світ увесь дізнався про це.

Ще й досі маїорить перед моїми очима початок подій цього дня. Я йшов до святині вулицею, що кипіла людським муравлищем. Крик, що гомонів поза мурами збоку Кедрону, навіть не звернув моєї уваги. Напередодні свят місто сповнене криками, співами, вигуками, суперечками й торгами. Деякі прочани прибувають до міста зі співом і при звуках кіпорів. Я задумався і не знав, що недалеко відбувається небувала подія. Раптом хтось поруч мене визвав моє ім'я голосом знайомим, але водночас дивно чужим. Я підніс голову і побачив перед собою раввів Йоіля і Йонатана. Дивно звучали не тільки голоси обидвох докторів: їх вигляд був далеко дивніший. У цій хвилині це не були достойні соферім,*) що заглибившись у думках ідуть містом далекі від неспокійної юрби. Переді мною було двох схвильованих людей, що гостро вимахували руками. Обступили мене з двох сторін.

— Равві Никодиме! Що Він хоче вчинити? Ти мабуть знаєш... Чого Він хоче?

— Хто, хто, достойні? — я не знав, про що мене питають.

— Та ж — Він! Цей ваш... Пророк! — процідив равві Йоіль. У його словах не чути було в цій хвилині погорди, тільки острах.

— Нічого не знаю... Його нема — відповів я непевно, заскочений їх словами.

— Якто нема? Якто нема? — закликали водночас. — Він якраз іде сюди і веде тисячі людей. Усі амгаарези побігли до Нього. Всі люди... Чого Він хоче, Никодиме? Ти ж приятелюєш із Ним... Він же не велить убивати? — пробурмотів равві Йоіль. — Правда, що Він добрий..?

— Іде сюди?

— Не чуєш? Дивися! — вхопили мене за руки і потягнули під портик.

Крізь в'язання колюмнад я справді побачив величезний похід, який ішов шляхом з Оливної Гори в долину Кедрону.

*) Судді, вчені, доктори.

— Глянь! — сказав Йоіль — усі пішли за Ним! Увесь Єрусалим! Чимало наших хаберім! Ідуть, вітають гілками, кидають одяг під ноги осла, на якому їде... Ти мабуть сказав Йому про цю гаггаду, яка розказує, що Месія приїде на ослі... Чуєш? Кричать: хвала Синові Давида!..

— Він є Сином Давида — повторив я не надумуючись.

— Хто зна, хто зна... Якщо так говориш... — кудкудакав Йоіль. — Але скажи: що Він хоче зробити? Чи розжене Синедріон і проголосить себе Месією?

— Він, — казав я, прислухуючись крикам, які, вміру як наближався похід, ставалися лоскотом бурі, та придивляючись людям, що висувалися з міських брам і з'єднувались із юрбою — Він хоче свого царства.

— Його царство це влада амгаарезів, митарів і повій! — засичав із зимним завзяттям у голосі равві Йонатан. — Краще б народові ніколи не мати свободи, ніж мати такого короля!

— Найдостойніший! — запіяв равві Йоіль, підносячи з остраху обидві руки вгору і неспокійно дивлячись на мене. Я зрозумів, що достойний покутник за гріхи Ізраіля боїться і ладен навіть признати, що Вчитель є Месією, щоб тільки він не втратив життя в колотнечі. Зате ненависть Йонатана не знає меж. Цей чоловік ніколи нікому не уступив і я впевнений, що ніщо його не приневолить податися. Він волів би згинути ніж піддатися.

Крики юрби, що наближалася, злопотіли під подвійним луком Золотих Воріт. Мене огорнуло почування захоплення й насолоди. На хвилину я призабув про всі мої турботи, журби і мій острах. Вкінці — подумав я — Він виступив. Показав, хто Він такий. Все інше: його втечі, острах, заповіді — пророцтва про смерть — це все було тільки випробовуванням учнів. Але скінчився час проби і надійшла пора перемоги. Тепер Він не буде вже заблуканим і гоненим усіма Вчителем. Виступив — і ввесь нарід Йому повірив. Мені здавалося, що має ворогів, що втратив значення й симпатію в людей. Але діється навпаки. Оклики, якими місто вітало Його, свідчать про тріюмф. А цей переляканий Йоіль і надармо схвильований Йонатан були мов немічне листя, що його змітає з гиляк сильний подув зимового вітру. Щоправда, існують ще Римляни... Але в цій хвилині вони не виглядали мені страшними. Ніщо не виглядало страшним. Нагла зміна положення сповнила мене величезним довір'ям у всемогутність Учителя. Він усе може зробити — думав я. Він є Месією! Приховувався, але тепер виступив. Осія велів затрубіти і завалилися мури Єрихону. Що таке Рим-

ляни? Хто зна, може погодяться визнати Його? Зрештою Він усе може зробити...

— Месія, — сказав я дивлючись визивно в очі Йонатана — буде такий, якого нам пошле Всевишній.

Відповів із таким же визивним завзяттям:

— Не хочемо такого Месії, хоч би Його прислав нам і сам Шекінаг!*)

Похід уже столочився на подвір'ю. Я не мав більш охоти сперечатися з Йонатаном. Цей чоловік, якого безоглядність завжди мене жахала, тепер неначе перестав існувати для мене. Я залишив його як маловажну річ. Виломавши гілку я підбіг до юрби. Поза мною чути було недолугі кроки Йоіля. Видно, великий доктор почувався безпечнішим біля мене.

Протиснутися до Вчителя не було легко. Сотки, тисячі людей оточували Його тісною юрбою. Усі вигукували на Його честь. Це був тріюмф, у який я не повірив би ніколи, коли б мені хтось його заповідав попереднього дня. З людської гущі доходив мов гук бубна голос Симона. Учні оточували свого Вчителя як гвардисти свого короля. Втиснувшись між людей я побачив Учителя в хвилині, як сідає з осла, на якому приїхав. Учні, розрадувані й захоплені перемогою, не відступали від Нього ні на один крок. Я побачив посеред них Юду. Він також немов напух із гордости. Бігав, вештався, видавав доручення: одним людям велів податися назад, іншим дозволяв підійти ближче до Вчителя. Побачивши мене кивнув мені головою, але так недбайливо, наче б я не був великим фарисеєм, а він — марним крамарем із Везети. Це вже не був нуждар, що приховував свою злобу під маскою покірної усмішки, але найвищий королівський достойник.

— Наблизися, равві — сказав ласкаво. — А ти — зверещав на якогось амгаареза, що перепихався до Вчителя. — йди геть! Смердиш! Іди геть — чуєш? Чи ж я тобі вже раз не казав? Чого ж ти витріщив сліпаки?

Юрба кричала і співала.

— Алилуя! Алилуя! Вітай, Сину Давида! Блажен, хто йде в ім'я Всевишнього! Осанна! Вітай, Царю, приїжий на осляті! Алилуя.

— Ох — почув я поза мною шепіт. — Він не повинен дозволити на таку мову. Це гріх, це великий гріх...

Йоіль сказав це тихо, але Вчитель, що саме зісів з осла та йшов у сторону святині попри нас, мусів почути його слова. Раптом повернув своє обличчя у наш бік. Не було на ньому радости дарма, що всі втішались. Так як тоді, коли вволяючи прохання уздоровляв і очищував людей, мав тепер в очах смуток і вираз примусу. Коли йшов, оточуючі Його амгаарези розстелювали тепер під Його стопи свої плащі. Ішов по них, але так, мов би пощана яку Йому виявляли була радше недоречна. Його босі ноги виразно зарисовувались на чорній килимі. Не спиняючись, глянув на Йоіля, а побожний доктор скорчився під цим поглядом немов гриб, що сохне від сонячного жару.

— Якщо ці люди вмовкнуть — сказав — почне говорити каміння...

І йшов далі, а я побіг за Ним. Але по хвилині спинився, немов вражений образом, який побачив. Сходи святині, як завжди у днях празників, були обліплені стільцями крамарів. Продавали тут звірята призначені на жертву, тут також на найвищих ступенях сходів, якраз перед самими воротами було двадцять міняйлів, які оплачували Каяфі важкий податок від своїх торгів. До вигуків людей, що йшли за Вчителем, приєднався вереск міняйлів, брязкіт грошей киданих на камінь для випробування звуку або дзеленькання об шальки ваги, мекання овець, рев корів і телят, воркотіння голубів і лопіт їх крил. Ця торговиця, саме під воротами святині, є гидким видовищем. Вона не повинна тут бути. Але правду кажучи, ми вже привикли до цього. Інша річ, що священики впровадившись до нової святині зразу ж узяли її у свої руки та зробили з неї джерело своїх доходів. Він уже мабуть нераз бачив цей торг. Але сьогодні глядів на нього палаючим зором, наче бачив його вперше. Його обличчя прозраджувало почерзі почування відрази, обурення, жаху, вкінці гніву. Гніву — але не оскаженілости. У Його очах ніколи не появляється полум'я ненависти. Не мав її і тоді, коли повільним, доцільним рухом розплутував ремінь, якими були підперезані Його бедра, і складав його в бич. Юрба, що йшла за Ним, відрухово спинилась. Учитель ішов сам у сторону сходів, помалу, мов чоловік, що йде виконати погану, але необхідну працю. У своєму гніві більше співчував, як грозив. А ті навіть Його не помітили, так дуже були зайняті купівлею і продажем. Непомітно пройшов крізь юрбу, вийшов на сам верх сходів. Потім наблизився до одного з банкових столів. Урочисто і достойно вдарив по столі своїм ременем, а потім зіпхнув стіл зі сходів. Струм злота посипався на камінні під ноги юрби, вага з брязкотом шальок покотилася на саму долину. Міняйло зірвався зі свого стільця і закричав диким голосом, наче хтось здирав із нього шкуру. Скочив на Вчителя, здавалося, що хоче Його бити. Але зараз, немов відіпнутий, подався назад та змішався з людьми, збирати розсипані гроші.

А Вчитель пішов далі в гущу міняйлів, перевертаючи столи, кидаючи клітки, розкидаючи загороди для тварин. Над торговицею знявся зразу ж вереск і лемент. Але ніхто не поважився Йому противитися. Купці хапали свій товар і втікали з ним зі сходів. Від одного чоловіка втікали сотки людей, маючи на руках найбільш урядово виписаний і опечатаний дозвіл торгувати біля святині. Юрба, що засмічувала сходи, подалася геть, мов курява змита струмом дощу. Вчитель залишився одинокий — біла висока сильвета з ременем, що звисав зі спущеної руки. Поруч Нього валялося декілька загублених монет — немов зернята бурштину — і багато зелено-чорних брил погною — немов купини морського зілля залишеного хвилями, що відпливли. На пустому березі залишився Чоловік, недавно маєстатичний і могучий, тепер згорблений і немов утратив силу. Проте юрба цього не бачила. Для неї Він був погромником священичого визиску, тріюмфатором, переможцем, королем і Месією. З новим запалом і ентузіязмом люди почали кричати:

— Хвала Синові Давида! Хвала! Слава Тобі Царю, що прийшов в імені Всевишнього! Осанна! Осанна!

Учні наблизилися до Нього, оточили Його колом. Я підійшов ближче і почув, що Він говорить їм про щось. Але слова, які дійшли до моїх вух, сповнили мене подивом і острахом. Кінчив:

— Огорнула мене тривога... Але, чи можу сказати Вітцеві: спаси мене? Ні, чейже на це я прийшов...

Ще говорив про щось, але я не дочув... Загриміло, мов грім ударив недалеко. Я підніс голову вгору, але не бачив хмари. Тільки по ясно-блакитному небі пливло декілька білих хмаринок.

Коли я далі шукав, звідкіля надтягає буря, в юрбі хтось закричав:

— Ангел промовив до Нього! Це ж справжній син Давида! Алилуя!

Не заперечував. Поспитав, звертаючи свої слова до учнів:

— Ви чули? Це був голос для вас, — продовжував урочисто. — Оце розпочався суд над світом. Треба тепер, щоб мене піднесли на хрест, а всіх до себе пригорну...

— Не говори такого! — сказав Симон.

— Не говори так! — кричали учні. — Не губи нашої радости! Месія не вмирає! Не може вмерти! Месія живе вічно. Не говори так...!

— Не говори! — сказав я також — Месія не вмирає...

Але я відчув, що моє захоплення і моя радість уже скінчилися. Він засипав їх жахом, як ворожі вояки засипають камінням криниці в переможеній країні. Не розумію: навіщо Він приходив захоплювати собою юрбу, щоб тепер крадькома втікати з міста до Витанії? Він правду казав: увесь світ дізнався про Його силу. Але запаливши світло, — Він зразу ж його погасив. Люди, як Йоіль, уже мабуть охололи зі свого страху і ненавидять Його ще більше за цю хвилину своєї слабости. А садукеї? У них розігнання торговиці мабуть викликало пекельний гнів! Уявляю собі Каяфу! Досі вдавали, що виступають проти Вчителя тільки на наше бажання. Тепер готові переганятися з нашими хаберім у намаганні вбити Його.

Навіщо Йому цей тріюмф, коли це не є перемога?

— — — — — — — — — —

А врешті сьогодні:

Ранком прийшов Він до міста і декілька годин перебував під портиками. Я помітив, що в юрбі, яка Його оточувала, було багато молодих фарисеїв, мабуть насланих Великою Радою, щоб слідити Його. Він мусить про це докладнісінько знати, а проте, мов легковажучи небезпеку, щораз гостріше атакує нашу секту. В одній хвилині чуючи, як люди, що звертались до Нього, називають Його Сином Давида, спитав приявних хаберім:

— Чиїм сином, на вашу думку, буде Месія?

Нерадо і нешвидко відповіло Йому декілька голосів:

— Давида. Так кажуть пророки...

Поспитав знову, наче б ця відповідь була Йому незадовільна:

— А яке значення мають слова псальму: "Сказав Господь Господеві моєму: сядь по правиці моїй, а всіх ворогів твоїх покладу тобі під ноги?" Отже Давид називає Господом свого рідного Сина? Як це можливе? Як ви це розумієте?

Глянули по собі похмуро і, спустивши голови, відійшли нічого не сказавши. Провів за ними свій зір, сповнений сумної любови. Потім сказав:

— О, нерозумні і невидющі! — І тепер не було гостроти в Його голосі. — Нерозумні і невидющі... — повторив, хитаючи головою. Продовжував знову гірко: — стільки разів я посилав вам моїх пророків, але ви їх усіх укаменували і повбивали. Вже сповнилася міра ваших злочинів! О, місто! — вибухнув, знову не гнівом, але розпучливим і болючим жалем. — Місто, що вбиваєш пророків і тих, що їх до тебе післано! — Стояв із витягненими руками, дивлючись на лежачі у Його ніг ліп'янки Офелю і палати на узбіччях Сіону. — О, місто — голосив голосом ридаючим, як ридає мати по втраті сина, який пішов у світ і загинув. — Стільки разів я хотів зібрати твоїх дітей, як квочка збирає курчат під свої кри-

*) Ім'я Бога.

ла, але вони не схотіли! О, місто! Чекає тебе погуба! Будеш пусте немов дім, крізь який віють вітри. Але і вони не побачуть мене, поки не скажуть: "Благословен, що йде в ім'я Господнє..."

По Його обличчі спливали грубі сльози. Люди довкруги мовчали. Були збентежені Його вибухом і схвильовані Його словами, дарма що їх не розуміли. Кожного дня Він наче б то ставив сумніший. Навіть Його обличчя сталося більш худе і бліде, наче б цьогорічне сонце не схотіло Його причепурити.

Кивнув на учнів, щоб ішли за Ним і подався у сторону Золотих Воріт. Я помандрував разом із ними. Наближався вечір і зубата тінь мурів покривала яр мов плащем та йшла далеко аж до гробу Авесалома. Зате широке узбіччя Оливної Гори купалось у рожевому блиску. В завмерлому й застиглому повітрі було тихо.

Минули ми ворота і почали сходити в глибину долини. Учитель ішов перший, мовчаливий і згорблений, мов далі плакав над містом, якому провістив нещастя. Учні тягнулися за Ним, столочені в малу громаду, мов стадо переляканих птиць. Тихо обмінювалися якимись увагами. Їх самопевність, проявлена три дні раніше, безмірно щезла. На кінці йшли ми, я і Юда. Учень із Кариоту знов перемінився в малого чоловічка, жертого прихованим гнівом. Коли ми вийшли на місток, під яким плив зі шумом ще багатий на воду потік, сказав тихо і швидко:

— Видиш, равві, видиш. Він знову вертається. Не хоче... Тоді, коли хотів, пірвав усіх за собою. Отже має силу. Але не хоче. Чому Він не хоче?

— Не знаю... — промимрив я.

— Чому Він не вхопив тоді влади в руки? — питав далі Юда схвильованим шепотом. — Міг це зробити, міг... Але Він зрадив. Зрадив справу...

— Яку справу? — спитав я, не дуже думаючи про те, чого хочу довідатись.

Підніс на мене свої почервонілі очі. По Юді також пізнати події останніх днів: змарнів, споганів, зчорнів, можна би подумати, що змалів і здивоглядів. Нагадує мені тепер, сам не знаю чому, великого павука, який давно вже не мав мухи в своїх лабах.

— Справу... — почав і ввірвав. Глянув на мене з-під лоба зором, у якому здавалося мені, читав я ненависть. — Ти, равві, ніколи цього не зрозумієш... — промимрив нерадо по хвилині.

Вже більше не говорив і я не починав розмови. Бо й про що я мав із ним говорити? Когось зовсім іншого шукав кожний із нас в Учителеві. — Проте Він не відповів на очікування ні одного з нас. І не тому, що є кимсь малим. Навпаки, Він напевно є понад міру великим, більшим від усього, що люди очікували від Нього. Колись, коли приходило до Нього безліч хворих, щоб їх уздоровив, глядів на них таким зором, мов питав їх здивовано: "Тільки цього хочете?" На всі наші домагання мав мабуть таку саму відповідь: "Тільки цього хочете? Те, що я вам приніс є непорівняно більшим дарунком..." Але в такому випадку що ж такого Він приніс? Чи сонце інакше світить, відколи Він ходить по землі і розказує про те своє царство?

Тим часом ми вийшли з тіні і почали підійматися на залите блиском узбіччя. Тіні наших постатей видовжувалися перед нами і ломилися на ступенях, убитих у червону, гливку землю. Сірі оливні дерева блистіли на сонці, низькі і присадкуваті. Учитель увесь час ішов помалу, важко волік ноги, наче виснажений надмірним зусиллям. Помітив я також, що постійно підносить руку, мабуть, щоб стерти піт із чола. Хто зна, може Він обтирав не піт, а сльози? (Далі буде)

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

КОМУНІКАТ

17 січня 1965 р. в Домі УНО в Торонті відбулися 8-мі Звичайні Загальні Збори Канадійського НТШ, на яких вибрано таку Управу з каденцією на три роки:

Голова: проф. д-р Євген Вертипорох, 1. містоголова: проф. др. Василь Іваниє; 2. містоголова: інж. Осип Сецінський, секретар: др. Степан Росоха, скарбник: др. Богдан Стебельський, члени Управи: інж. Ярослав Гарасевич, др. Степан Кучменда, проф. інж. Василь Янішевський, проф. Зенон Зелений.

До Управи належать із титулу: голова Осередку в Едмонтоні: інж. Володимир Мацьків, голова Осередку в Оттаві: др. Іван Тесля, делегат до Головної Ради НТШ: проф. др. Василь Іваниє, делегат до Президіяльної Ради КУК: мгр. Іван Геврин, пресовий референт: пані інж. Леоніда Вертипорох, референт празничої Комісії: др. Осип Бойко, референт філософічної Комісії: о. др. Орест Купранець ЧСВВ, референт Комісії дослідів наукової проблематики: др. Богдан Стебельський.

Контрольна Комісія: о. Степан Хабурський, др. Григорій Шиманський, мгр. Ярослав Онищук, артист Михайло Голинський, проф. Володислав Біберович.

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Віндзор, Онт.

21-го грудня 1964 українська католицька громада у Віндзорі відпровадила на місце вічного спочинку всіми любленого й дорогого члена парохії й Січової Організації, пок. Степана Сулиму, що помер несподівано 16-го грудня. Покійний перебув тяжку операцію і щойно повернув до своєї хати. Скріплюючись на здоров'ї, надіявся повернути скоро до праці.

Народився пок. Степан у 1901 р. в пров. Саскачевані. Там із родиною проживав аж до 1923-го р. на маленькій фармі. 1924-го року переселився з батьками, братами й сестрою у Східню Канаду, до міста Віндзору, де батько його одержав сталу працю в фабриці Форда, а пок. Степан у сусідньому Детройті. Там працював кілька років, а опісля став на постійне до праці у Форда.

Покійний Степан був глибоко-релігійний. Таке виховання дала

Вл. п. Степан Сулима

йому давно покійна мати, що теж була дуже релігійною і визначалась великою побожністю. Знову ж почуття карности й дисципліни в громадянській роботі вщіпив йому — його також давнопокійний батько, що був підстаршиною у кол. австрійській армії. То й Степан був добрим і примірним християнином-католиком та здисциплінованим і карним членом в організаціях чи товариствах до яких належав. Будучи глибоко віруючим християнином, завжди на першому місці ставив службу для Бога, а зараз же після Бога для кесаря.

Коли в 1924-ім р. існуюча тоді Січова Організація приняла монархістично-гетьманську ідеологію Вяч. Липинського, то пок. Степан став гарячим визнавцем тої ідеології, вступив у ряди Січ. Організації та став її карним членом, що совісно сповняв усі обов'язки. Пок. Степан дуже любив військові вправи і треба було подивляти його, коли він їх відбував. Там ціла його істота, кожний нерв був укладений вповні в усякий рух чи зворот. Поза працею "на хліб", він відбував вечорами 2 рази тижнево, військові вправи в місцевім полку канад. армії. Коли затягнув на себе однострій Сіовика, здавалося, що ціла його фізична й духова істота сповнялися великою радістю й гордощами. Любив бувати на організаційних з'їздах і маневрах. У всякому ділі для Організації можна було на нього полягати як на тверду скалу, можна його було порівняти з вояком, якому дано до виконання дуже важне завдання і він його виконує навіть тоді, як його життя виставлене на смертну небезпеку. Не любив демократичної розперезаности і завжди висловлювався про неї згірдливо, називаючи її "димократією". Дуже любив читати і слухати виладів про ідеологію трудової монархії та глибоко вірив у те, що одиноко тільки Трудова Монархія в формі традиційного гетьманства принесе спасіння поневоленій Україні.

Хоч народжений у Канаді, Україну любив так гаряче якби там народився, якби соками її землі кормився. Навіть йому самому тяжко було сказати чи любив він більше Канаду чи Україну.

Був глибоковіруючою в Бога людиною і на тій глибокій вірі будував свою життєву філософію. Був дуже жертвенний і тому ніколи не скупився на жертви, в першій мірі на церковно-релігійні цілі, але також і на світські. Особливо любив жертвувати на цілі доброї преси, а в першій мірі католицької преси. В матеріяльному житті обмежувався до великих скромностей. Здавалося, що цей світ з усіми матеріяльними вигодами й розкошами до нього зовсім не належав, для нього не існував, хоч міг собі дозволити на найліпші вигоди й догоди для свого життя, бо посідав великі матеріяльні достатки. З тих то достатків покійний у своєму останньому завіщанні, залишаючи частину їх для рідні, залишив прещедрий дар у сумі поверх 20-ти тисяч дол. на місцеву церкву. Цей великий дар може стати гід-

ним до наслідування всім добрим християнам. Не помиїув покійний і Січової Організації, якої від 1924-го року був усе примірним членом. У своїм завіщанні також обдарив її кількома тисячами долярів. І наші українські католицькі часописи будуть пам'ятати і згадувати добрим словом пок. Степана, бо для них також залишив гарні жертви в сумі від 500-1000 дол. Такий щедрий подарок одержало і наше "Світло" в Торонті, якого покійний був довгими роками сталим передплатником і великим прихильником.

Похоронні обряди по покійному відправив о. декан Ю. Габрусевич у супроводі оо. Є. Яреми і Ю. Карпінського. Над гробом попрощав покійного від Січовиків-гетьманців кошовий п. І. Смик. По похороні учасники похорону зійшлися до парох. залі на поминальний обід, що його приготовили членки ЛУКЖ з поміччю членок-гетьманок. Підчас цього обіду, ще раз попрощав покійного автор цього допису та п. М. Мельник, один із прихильних гетьманців Дітройту.

У глибокім смутку по втраті свого брата, свого друга і ближнього, трудолюбивого і жертвенного члена парохії й організації, залишилися брати Йосиф, Михайло і Франко і сестра Маргарета, приятелі, друзі й уся українська католицька громада. Пам'ять про нього останеться в серцях і душах на довгі-довгі часи.

Нехай тіло Твоє, Степане, прикрите рідною канадійською землею, спить до суду солодким сном, а душа Твоя праведна нехай заносить гарячі молитви перед престіл Всевишнього за нас, ближніх Твоїх, та за Україну, яку Ти так гаряче за свого життя полюбив.

Твій друг — **Вол. Дужий**

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Внаслідок ненадійної серцевої недуги відійшов передчасно у вічність у Кентон, Огайо, ЗДА, 26 листопада 1964 р. **бл. п. шкільний інспектор Дмитро Головатий**. Покійний, син Семена й Анастасії, народився 27 липня 1895 р. у Вратишеві, повіту Товмач, Галичина. Перед початком першої світової війни Покійний закінчив

Бл. п. інспектор Дмитро Головатий

був учительську семінарію в Станиславові, потім упродовж чотирьох років повнив активну військову службу в рядах австрійської армії, а від 1 листопада 1918 р. брав активну участь при будові рідної держави на Західньо - українських землях, спершу при організації української цивільної адміністрації в повіті Товмач, а потім як активний старшина у рядах Української Галицької Армії. Покійний брав активну участь у боях за Львів, відвороті з-під Львова, в Чортківській офензиві, пізніше в поході на Київ, перейшов чотирокутник смерти, аж укінці опинився в польському таборі для українських военно полонених у Тухолі.

Після закінчення першої світової війни Покійний переходить до учительської праці спершу в Хотимирі, Товмацького повіту, а потім польська окупаційна влада перенесла його за політично-культурну діяльність між рідним народом у глибину корінної Польщі, на Мазури. Після упадку Польщі покійний повертається при кінці 1939 р. на рідні землі, в 1942 р. стає інспектором народніх шкіл у Самборі, а в 1943 р. стає повновласником Військової Управи у Львові на округу Самбір для організації 1-ої Дивізії УНА. До боротьби з відвічним ворогом України Москвою голосяться з самбірської округи до рядів 1-ої Дивізії УНА понад 800 добровольців, а між ними 1 єдиний син покійного Мирослав.

У 1944 р. покійний разом із рідною залишає рідні землі, щоб не попасти в большевицьку неволю. Після кількарічного побуту в Грацу, Австрія, переселюється разом із дружиною Стефанією на постійний побут до міста Кентон, Огайо, ЗДА, де дальше, в міру своїх особистих можливостей і при зовсім змінених життєвих обставинах, у вільному від заробкової праці часі бере активну участь у суспільно-громадянському житті нашої української громади. Невмолима смерть перетяла зовсім ненадійно нитку його чесного й трудолюбивого життя 26 листопада м. р. Похорони покійного відбулися 2 грудня м. р. з церкви св. О. Миколая на цвинтар Проспект у Торонті, Канада, де чужа канадійська земля прийняла його тлінні останки на вічний спочинок.

В особі покійного його дружина Стефанія втратила доброго й вірного мужа, дочка Ірина зі своїм мужем Орестом Проконом, як теж син Мирослав зі своєю дружиною Наталією з Тарнавських печаливого та ласкавого батька, семеро внуків коханого дідуся, а наше суспільство зразкового, чесного та трудолюбивого громадянина, що впродовж цілого свого життя вірно й відцано служив рідній церкві та своєму рідному народові. Вічна Йому пам'ять!

О. Т.

ПОДЯКА

Після болючої й невиджалуваної втрати, які ми зазнали через передчасну смерть нашого найдорожчого Мужа, Батька та Дідуня бл. п. шкільного інспектора Дмитра Головатого, що ненадійно помер 26 листопада 1964 р. у Кентон, Огайо, ЗДА, а був похоронений 2 грудня 1964 р. на цвинтарі Проспект у Торонті, Канада, пбчуваємося до обов'язку подякувати якнайщиріше тим усім, що в цих важких і болючих хвилинах прийшли нам з поміччю та передали нам вислови співчуття і слова потіхи, а нашому найдорожчому Покійному віддали свою пошану й останню прислугу.

Засмучена Родина

ДВА ПОХОРОНИ В РОДИНІ ДОВГАНЮКІВ

Едмонтон, Алта.

В суботу, 17 жовтня 1964 року впокоїлася в Бозі бл. п. Анна Довганюк. Покійна прийшла на світ 24 січня 1894 р. в родині

Бл. п. Анна Довганюк

Фреда й Парані Фірманюк у селі Гадинківці, пов. Гусятин, Галичина. До Канади приїхала 1911 р. з мамою й сестрою та заїхали на фарму в околиці Вох, де батько покійної був уже від трьох років на гомстеді. У 1913 р. о. М. Гура ЧСВВ звінчав покійну зі Стахом Довганюком у церкві св. Йосафата в Едмонтоні. Після вінчання молоде подружжя жило на Вох до 1920 р., коли то перебрялися до Едмонтону, де провадили крамницю з харчовими товарами. Покійна була доброю парафіянкою церкви у Вох, а відтак парафіянкою катедральної церкви св. Йосафата в Едмонтоні. Була теж членкою УНДому в Едмонтоні.

Оплакують покійну чоловік Стах, діти: Катерина, зам. Бінр, 4 внуків і одна правнука, брати: Роман, Стах, Михайло й Микола — всі в Едмонтоні, сестри: Донка Мостова в Едмонтоні, Стефка Вавриків в Егрімонт і Магда Зелінська у Вох.

Похорон покійної відбувся в середу, 21 жовтня, з катедральної церкви св. Йосафата на український цвинтар св. Михайла. Похоронні відправи відслужив катедральний парох о. Ю. Ковальський. Він теж виголосив прощальне слово.

Після похорону відбувся в катедральній залі поминальний обід, що його приготовила родина покійної.

Усього тиждень після похорону бл. п. Анни Довганюк, перейшов у вічність її син Василь, проживши всього 49 років. Покійний помер наслідком нещасливого випадку — зудару його авта з залізничим поїздом, накоротко перед смертю своєї матері. Наслідком недуги обоїх ані мати не знала про нещасливий випадок сина, ані син не довідався за життя про смерть матері, бо був увесь час непритомний.

Покійний Василь народився на гомстеді в околиці Вох, а в Едмонтоні вчився в школі Сейкред Гарт. Працював на різних роботах, а останніх 13 років працював у федеральному уряді. Полишив він у смутку дружину Анну, дочку Шерок, зам. Дюмонт, Діяну, сина Глен та внука Мартина.

о. В. Волошин відправив у вівторок, 27 жовтня в катедральній

Бл. п. Василь Довганюк

церкві св. Йосафата заупокійну Св. Літургію й похорон. Тлінні останки покійного зложено на цвинтарі св. Йосифа в могилі побіч його матері. Після похорону відбувся в домі покійного поминальний обід.

ПОДЯКА

Глибоко прибиті смутком по втраті наших незабутніх — жінки, матері, бабуні та сестри бл. п. Анни Довганюк і нашого чоловіка, батька, дідуня та брата бл. п. Василя Довганюка, дякуємо Всч. о. Ю. Ковальському та о. В. Волошинові за відправу похоронних богослужб та слова прощання. Дякуємо всім, що взяли участь у похоронах покійників та віддали їм останню прислугу. Нехай милостивий Господь нагородить вам сторицею, а покійних прийме у своє царство.

Родина

АСЕКУРАЦІЯ

всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Випродажа книжок за половину ціни!

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ДАЄ НАГОДУ ВСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ПРИЯТЕЛЯМ ТА ЧИТАЧАМ ДОБРОЇ КНИЖКИ НАБУТИ СОБІ АБО ПРИЯТЕЛЯМ ЧИ ЗНАКОМИМ ВСІ НИЖЧЕ ПОДАНІ КНИЖКИ ЗА П О Л О В И Н У ЦІНИ.

ЦЯ ВИПРОДАЖА ВАЖНА ТІЛЬКИ НА БЕРЕЗЕНЬ, 1965

	Звич. ціна	Ціна на березень
☐ **Божа Криниця — 7 Св. Таїн** — о. А. Трух	$0.40	$0.20
☐ **Було трое малих дітей** — (Фатіма) о. С. Бартас	2.50	1.25
☐ **Виклятий Гетьман Мазепа** — О. Купранець	0.25	0.13
☐ **Відродження Церкви в Україні** — Митроп. В. Липківський	3.00	1.50
☐ **Географія України** — д-р І. Тесля	3.00	1.50
☐ **Горбатенька** — М. Головінська	0.50	0.25
☐ **Діялоги Василіянок** — д-р В. Курилас	1.00	0.50
☐ **595 днів советським в'язнем** — д-р І. Німчук	1.50	0.75
☐ **Добра сповідь** — о. А. Трух, ЧСВВ	0.40	0.20
☐ **Записки політв'язня** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **Записки пароха Старих Богородчан** — О. Заклинський	1.00	0.50
☐ **Згадки про мою смерть** — В. Королів Старий	1.50	0.75
☐ **Іван Сулима** — В. Буженко	1.50	0.75
☐ **Історія душі** — св. Тереза з Лізіє	2.50	1.25
☐ **Кардинал Мерсіє** — Д. В.	1.50	0.75
☐ **Йосафат Кощиловський** — життя — о. І. Назарко	1.50	0.25
☐ **Католицький катехизм** — о. А. Трух	0.50	0.25
☐ **Католицтво і Православ'я** — о. С. Сабол	3.00	1.50
☐ **Київські і Галицькі Митрополити** — о. І. Назарко	5.00	2.50
☐ **Кінець світу** — омм	2.00	1.00
☐ **Книга мистців**	3.50	1.75
☐ **Книга Товит**	0.25	0.13
☐ **Крізь залізну завісу** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **Книжки і люди** — Ол. Мох	1.00	0.50
☐ **Літургіка** — 2 част. — о. М. Соловій	2.00	1.00
☐ **Малий колядник**	0.25	0.13
☐ **Марія і ти** — о. І. Назарко	1.25	0.63
☐ **Маркіян Шашкевич** — М. Олександрович	0.50	0.25
☐ **На Божих окопах** — В. Гюнерман	1.50	0.75
☐ **На Вронках** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **На непевному грунті** — Ф. Одрач	3.00	1.50
☐ **Нарис історії України** — Т. Кострyба	3.00	1.50
☐ **Нариси з церковної історії України** — Т.Кострyба	2.00	1.00
☐ **На святих місцях** — о. д-р Ю. Федорів	2.00	1.00
☐ **На степу червоної землі** — В. Буженко	1.00	0.50
☐ **Новий Заповіт, як основа виховання** — А. Слабий —	0.50	0.25
☐ **Об'єднання Церков і ідея Патріярхату в Києві** — о. д-р І. Нагаєвський	1.00	0.50
☐ **Об'явлення Серця Марії в Фатімі** — о. О. Штавдінгер	0.50	0.25
☐ **Огляд богосл. літературної діяльности св. Йосафата** — д-р. Ю. Герич	0.50	0.25
☐ **Перший Василіянин у Канаді** — д-р Б. Казимира	0.50	0.25
☐ **По Василіянських манастирях** — о. М. Вавpик	2.50	1.25
☐ **Подорожній** — Н. Королева	0.50	0.25
☐ **Покинута оселя** — Ф. Одрач	2.50	1.25
☐ **По рідному краю** — О. Кисілевська	2.00	1.00
☐ **Поляк Преч. Дівк, 1830-1956** — омм	1.50	0.75
☐ **Предок** — Н. Королева	3.00	1.50
☐ **Проклятий камінь** — В. Лозинського — М. Ценевича	1.50	0.75
☐ **Пропам'ятна книга оо. Василіян у Канаді**	5.00	2.50
☐ **Пустинник на Зеленому Клині** — В. Буженко	1.00	0.50
☐ **Рим і Візантія** — о. д-р І. Нагаєвський	2.50	1.25
☐ **Свята Єлисавета** — Г. Дардель	0.25	0.13
☐ **Свята Земля** — о. д-р Ю. Федорів	2.00	1.00
☐ **Українські коляди**	1.00	0.50
☐ **Чічка** — М. Головінська	1.80	0.90
☐ **Чорт направду!** — омм	0.25	0.13
☐ **Щоб усі були одно** — о. М. С.	0.25	0.13
☐ **Я була свідком чуда**	0.50	0.25
☐ **Як Москва нищила українську Церкву** — Т. Кострyба	0.50	0.25
☐ **An appeal to the Ukrainian Catholic Youth** — by Brother Methodius F.S.C.	0.25	0.13
☐ **Catholic Cathechism** — A. Truch, OSBM. In Ukrainian and English	0.75	0.40
☐ **The Largest Eastern Rite in the Catholic Church.** — Rev. J. Skwarok OSBM.	0.15	0.10
☐ **The Need for Responsibility in Catholic Church,** by Brother Methodius, F.S.C.	0.15	0.10
☐ **The Ukrainian Settlers in Canada and Their Schools 1891-1921.** — By Rev. J. Skwarok, OSBM.	2.00	1.00
☐ **Ukrainians,** their rite, history and religious destiny. By J.F. Coughlin, K.C.	0.15	0.07

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

Song In Holy Liturgy

For a long time our Sunday congregations have been "displaced" people. Cut off from the sanctuary and separated from the choir, they have become a seeing and hearing people. They watched the priest at the altar, listened to the choir. Now the Church desires that they become a speaking and singing people.

This will take time and patience. The Church of silence cannot become the Church of song overnight. However, Vatican II urges us to begin.

"The musical tradition of the universal Church is a treasure of inestimable value greater even than that of any other art. The main reason for this preeminence is that, as sacred song unites to the words, it forms a necessary or integral part of the solemn liturgy" (112 Constitution).

We have always sung at Benediction. We have sung hymns at May devotions, and the like. We sang at the Low Mass. We know our parish choir does a good job at Sunday High Mass. On Easter and Christmas the choir members let out all the stops.

We have recognized singing as a part of our Catholic life. But it has been a fringe part at least for the "displaced" congregation. We will sing, it is true, but most people feel that the real moments of prayer are the silent ones. It is not yet in our mentality that singing sacred songs can be real experiences of authentic prayer. Perhaps this is why it is so difficult to teach people to sing at the Communion of the Mass. Vatican II assures us that song and music add "delight" to prayer (112 idem).

Through no fault of our own, most of us have a "low" Mass mentality. All of us can remember at one time or another dodging the Sunday High Mass. Still today some do this with great consistency.

Cardinal Lercaro wisely remarked, that in reality the Low Mass is a High Mass on one note. Historically, we know that the familiar Low Mass was not always so familiar. It arose from a missionary condition. In fact, considering the entire history of the Church, it is of recent origin.

This "Low Mass mentality" has led to a certain fearfulness about singing loud and clear within the sacred precincts of the Church. Instead of the singing people of God, we are the embarrassed people of God. Part of this is due, not only to years of silence in church, but also in our homes.

As a people we do not sing as much as formerly. Family recreations used to involve a lot of singing. Because people could both pray and sing, novenas became popular. Psychologically though, we have always associated the Mass with great prayer and silence.

Understanding more completely our part in the Mass will demand of us that we prayerfully sing those parts assigned to us. We will do this for two reasons:

Song, more than mere spoken words, is a sign of joy.

Singing together at Mass is the sign that we are glad to be Christians. Also, it is a sign of our oneness. This is of the essence of the Eucharistic celebration. We are the one people of God, made one in Christ by the one Bread that we eat. Sacred song is the outward sign of this inner unity.

One thing to be thankful for is that some people do their worst driving on golf courses.

OUR HERITAGE

by Ignatius Holowaychuk, OSBM

The Church is a treasure given to us because it is founded by Jesus Christ, God and man. The Ukrainian Church is our national treasure because it is Catholic and because it is the Church of our first kings. St. Paul describes Christ's mission in these words: "But when the fullness of time came, God sent his Son, born of a woman, born under the Law that he may redeem those who were under the Law that we may receive the adoption of sons." (Gal. 4, 4:5). When Christ was thirty years old, he began his public life. He founded the Church, which he ordained should spread throughout the whole world sanctifying all of mankind. For this purpose, he chose twelve men, the Apostles, from amongst all of his disciples and made them participants of his powers of teaching, sanctifying and governing. Christ picked one Apostle to be the head of his Church here on earth: "And I say to thee, thou art Peter and upon this rock, I shall build my Church, and the gates of hell shall not prevail against it." (Matt. 16:18). The meaning of this promise appears clearer in the Greek text where the word for Peter and for rock are exactly the same. Therefore Christ promises to build his Church upon a solid foundation, upon a rock and this rock is Peter. Although many churches claim to be founded by Christ, only the Catholic Church is the church founded by Christ because it has the characteristics of the church founded by Christ. These characteristics are given to us by the Fathers of the Second Ecumenical Council in 381. They are: one, holy, catholic and apostolic. Each one of us reaffirms this in our profession of faith: "I believe . . . . in the one, holy, catholic and apostolic Church."

Christ founded one Church. Christ taught but one doctrine and this he entrusted to the Apostles under the leadership of Peter; he instituted but one Baptism, one sacrifice and he left his Church under one leadership and power. Whenever Christ spoke of his Church, he stressed that it should be one — one in faith, one in sacrifice and one in leadership. Christ speaks of my Church, "...upon this rock, I shall build my Church," One church built upon one man clearly indicates that all men who belong to his Church should be under one leadership. Christ is the Good Shepherd who fervently prays that "there shall be one fold and one shepherd." (John 10:16). Christ prayed "that all may be one, even as thou, Father in me and I in thee," (John 17:21). This is further confirmed by the Apostles, but especially by St. Paul: "...one Lord, one faith, one Baptism; one God and Father of all." (Eph. 4:5-6). This is the teaching of the Fathers of the Church. St. Irenaeus in "Adversus Haereses" about 185 states: "the Catholic Church has one and the same faith throughout the whole world." St. Cyprian in "De unitate Ecclesia" about 252 writes, "There is one God and one Christ and one Church and one people filled with the bond of harmony in the unity of a firm body." Today, wherever one may go on the globe, there he will find Catholics, who profess the same faith, recognize the same head and who create one community. The same act of faith is said by the white American, by the yellow Asiatic and by the black African.

The Catholic Church is holy because its founder is the most Holy. He is true God and true man, the second person of the Holy Trinity. Such was his holiness that Christ could openly challenge his enemies: "Which of you can convict me of sin?" (John 8, 46). The Church must excel in holiness because her end is the sanctification of souls. St. Paul exclaims: "..Christ also loved the Church and delivered Himself up for her in the bath of water by the means of the word; ...that she might be holy and without blemish." (Eph. 5, 25-27). The Catholic Church is holy because her teaching is holy, because the means of sanctification she uses are holy and because she has a great number of members who excel by the heroic sanctity of their lives. She teaches that man's eternal happiness consists in the possession of God and to attain this happiness, man must live according the Commandments. She promulgates laws to help man keep the Commandments; she encourages certain persons to follow the evangelical councils as a more excellent and surer means of sanctification.

The Catholic Church is catholic or universal. When he was about to ascend into heaven, Christ commanded his apostles to: "Go, therefore, and make discipline of all nations, baptizing them .... teaching them to observe all that I have commanded you." (Matt. 28, 19). The Church has, is and always will continue to teach all nations Christ's doctrine. She always stands ready to accept anyone of good will so that St. Paul can say: that there is not: "Gentile and Jew, circumcised and uncircumcised, Barbarian and Scythian, slave and freeman, but Christ is all things and in all." (Col. 3, 11). Thus despite many persecutions, the Church continues ever to grow from humble beginnings, she has grown into the largest Church in the world. Today there are 835,564,542 Christians in the world — this number represents 30% of the world's population. Of these, 496,512,000 are Catholics, 129,192,755 are orthodox and 209,859,787 are protestants. The universal character of the Catholic Church becomes even more striking when we consider that the Protestants and the Orthodox are not in fact united, but are composed of many different churches.

The Catholic Church is Apostolic. That church is apostolic which teaches the same doctrine as did the Apostles, which administers the same Sacraments as did the Apostles, and whose leaders are the true heirs of the Apostles possessing the power which Christ gave the Apostles. The Catholic Church fulfils these conditions, for she teaches that which the Apostles taught, she uses the Evangel written by the Evangelists, and defends those doctrines which are of Apostolic origin. It is true that theological thought has developed with men's endeavours but the basic doctrine remains the same. The Church administers seven and only seven sacraments for Christ instituted but seven. She is apostolic because Christ made the Apostle Peter her visible head and gave the Apostles and their successors a participation of His power: "And I will give thee the keys of the kingdom of heaven; and whatever thou shalt bind on earth shall be bound in heaven, and whatever thou shalt loose on earth shall be loosed in heaven." (Matt. 16, 19). All bishops in the Catholic Church form a moral unity with the Apostles because they have received their power by the imposition of hands which traces itself back to the Apostles. From St. Peter's death until today, there exists an unbroken line of bishops in Rome, who have been recognized as the successors of St. Peter. Indeed, the Catholic Church is Apostolic.

Ukraine was officially converted in the year 988. Several chronicles relate that Volodimir the Great sent envoys to all parts of the known world in order to find the most beautiful faith. As a result, the Byzantine Rite was chosen. At this time, the Byzantine Church was Catholic for it was in 1054 that the East fell into schism permanently. Thus Ukraine was definitely con-

FIRST VOCATIONAL CONFERENCE IN EPARCHY OF TORONTO

Participants of the first vocational conference in Toronto. The purpose of the conference was to study the vocational situation in the diocese and to find ways and means to increase the number of vocations to priesthood and religious life.

verted to Catholicism. Even though he accepted the Byzantine Rite, St. Volodimir had direct communications with Rome. The Chronicle relates that in 988 several envoys arrived from Pope John XIV, bringing with them the relics of several saints. This legation also brought St. Volodimir and the whole Ukrainian nation the Pope's blessing on the occasion of the acceptance of Christianity. Papal envoys again visited Volodimir three years later. In 994, Volodimir sent envoys to the Pope. Again in the year 1000, along with Hungarian and Czechoslovakian delegates, Papal envoys visited Kiev. Volodimir also extended his protection to missionaries whenever they visited Kiev. This is confirmed by a letter written around 1008 by Bishop Bruno-Boniface to the German monarch Henry I. Volodimir warned Bruno of the danger awaiting him in the territory of the Pechenegs, but as Bruno was intent on going anyway, Volodimir escorted him to the border of his kingdom. However, amidst many dangers and difficulties, Bruno convérted many of the Pechenegs. On his return to Kiev, Bruno consecrated a bishop of the latin rite for the Pechenegs.

Yaroslav the Wise succeeded Volodimir as monarch after driving off Sviatoslav. During his 35 year reign, Ukraine consolidated relations with western European nations and at the same time with Rome. Yaroslav's children contracted marriages with the ruling families of Poland, Sweden, Norway, Hungary and France. Yaroslav's daughter Anna married the French king Henry I and after his death, she reigned as regent of France. Pope Nicholas II praised her for her piety. She built a church in France; her son, Hugo took part in the first Christian Crusade. In 1021, Yaroslav beseeched Pope Benedict VIII to name an exarch in Ukraine, which he did in the person of Alexander Bolharyn, who, however, on account of Greek intrigues was not exarch for very long. In 1051, Ilarion was made Patriarch against the will of the Byzantine Patriarch — by this act Yaroslav showed that he is breaking relations with Byzantium. For this reason, Cardinal Humbert returned to Rome via Kiev after excommunicating Kerularius, Patriarch of Constantinople in 1054. Iziaslav, son and successor of Yaroslav welcomed Cardinal Humbert with open arms. Iziaslav's wife, the German princes Gertrude was a strong Catholic, who brought up their children as practising Catholics. When Iziaslav was exiled for the second time on account of war failures, he sent his son Yaropolk to Pope Gregory VII in 1077 confirming his faithfulness to the Apostolic See and expressing the desire of receiving the Kievan crown from the Pope. Subsequently, Iziaslav returned to Kiev as the "Apostolic King" in 1077. Later, Iziaslav built a church in honor of St. Peter in Kiev, where he is buried.

In 1089, Pope Urban II instituted a holyday to mark the successful transfer of St. Nicholas' relics to Bari Italy. The Western Church rejoiced while the Eastern Church became sad. This feast day was introduced at the end of the eleventh century in Ukraine — thus Ukraine rejoiced with the West. This holyday is celebrated on May 9 on the Julian Calendar and is also found in the Ukrainian Orthodox Church, in the Whiterussian and even the Russian Churches. However, the Orthodox in Greece, Serbia and Bulgaria do not have this feast day. During the Tartar anarchy, Ukraine's relations with Byzantium were strengthened. But the creation of new bishoprics in Ukraine resulted in attempts at union with Rome. In 1253, as a result of talks between Papal delegates, Ukrainian bishops and Daniel, Daniel was crowned king of Galicia and a short lived union of the Ukrainian Church with Rome was announced. Union failed because of Tartar pressure. In 1439 at the Council of Florence, union was again realized by Metropolitan Isidor. Ukrainians rejoiced — they accorded Metropolitan Isidor a solemn welcome at Sanch, Lviv, Kholm and Kiev. However, Moscow destroyed this union. But the desire for union stayed alive and permanent union was realized in 1596 at Brest. At this time Ukraine found itself in a most difficult position — she was partly under Russian rule, partly under Polish. Poland tried to latinize Ukraine in order to strengthen her power over Ukraine. From her part, Moscow after the creation of a Patriarchate in Moscow, began to extend her power over the Ukrainian Church. The Union of Brest-Litovsk was signed to save the Ukrainian Church and nation. Thus being Catholic, the Ukrainian Church saved herself from the influences of Moscow; being eastern rite, she saved herself from Poland. In contemporary times, we have such shining examples as Metropolitan Andrew Sheptytsky, O.S.B.M., Metropolitan Joseph Slipy, Bishop Gregory Khomyshyn, Josaphat Kotsylowsky, O.S.B.M., Theodore Romzha, Mykola Charnetsky, Nykyta Budka, Gregory Lakota and Paul Gojdich, O.S.B.M., who have all suffered and some even died for their national treasure, the Ukrainian Catholic Church. Consequently, we must conclude that the Ukrainian Catholic Church is our national treasure because first of all she is Catholic, because she is the church of the first Ukrainian kings and because she has always been closely connected with the fate of the Ukrainian nation.

++++++++

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

"STATE OF LIFE" AND A "CAREER"

It would seem that many Teenagers have only a cloudy grasp of the difference entailed between choosing a *"State of Life"* and a *"Career"*. We hope that the following explanation may be of assistance to you in clarifying this point.

One's *"State of Life"* is concerned primarily with one's relationship to God; one's *"Career"* belongs to one's life in this world. Hence, these two choices must not be regarded as of equal importance.

To say, for instance, that one's choice lies between the priesthood, the brotherhood, the sisterhood and medicine, teaching, nursing is inaccurate. The correct procedure is to give priority to the choice of one's *"State of Life"*; only after one has settled that point should one consider what *"Career"* to follow.

It is only after one has chosen to remain in ordinary life as a member of the "Single State", or the "Married State" that one should begin to consider what *"Career"* to adopt within that state — to be a doctor, an engineer, a mechanic, a painter, a farmer, a teacher, a nurse, etc.

If, on the other hand, one decides that he is called to the priesthood, the brotherhood, the sisterhood, it will be time enough to select that field of the priestly, brotherly, sisterly apostolate which is best suited to his talents and temperament.

"If you're not doing what you like to do,
Try liking what you do!"

WHAT IS A PRIEST?

He is an "Alter Christus": offering the Sacrifice of the Mass; preaching and teaching God's Truth to mankind; forgiving sinners; dispensing the Sacraments to the faithful.

He is the Father of his Flock: he gives up the right to any family of his own, living a celibate life to ensure that no other love or interest can come between him and the loving care of souls entrusted to him. He is forbidden to engage in commercial enterprises to free himself for the sole task of the care of souls.

He is the Servant of the People: their eternal salvation is his daily concern; he is on twenty-four hour duty to provide their spiritual succor. The poor, the young, the sorrowful are his special care.

He is Physician of Souls, Good Shepherd, Spiritual Lawyer, Sanctifier, Teacher, Exemplar of his Master!

A Priest is trained in a very special manner for a long period of years in the Seminary in order that he might be fitted to undertake his very special mission upon reception of "Holy Orders".

THAT IS A PRIEST!

"We make a living from what we get;
We make a life by what we give."

RED VISION

"The churches (of America) will remain free to continue their services (in the United Soviet States of America), but their special tax and other privileges will be liquidated. Their buildings will revert to the State. Religious schools will be abolished and organized religious training for minors prohibited. Freedom will be established for anti-religious propaganda. God will be banished from the laboratories as well as from the schools. The press, the motion picture, the radio, television and the theater will be taken over by the Government." — Wm. Z. Foster, Head of Communist Party in the U.S.A., in the "United Soviet States of America," Page 316). 1964.

Why Learn Ukrainian?

by Geo. W. Simpson, Ph. D

PART II

THE PRACTICAL APPEAL ON THE BASIS OF EDUCATION

There was a time when the sentimental appeal was the chief or only appeal made on behalf of the formal academic instruction of Ukrainian. That time is definitely past. Indeed the sentimental appeal may be allowed to obscure the situation as a whole, and thus the very practical considerations may not receive the attention which they deserve. These practical considerations have to do with educational principles, international necessities, and Canadian political life.

The study of languages has suddenly acquired a new significance in the field of modern education. It is now fully realized that communication through language has a far greater significance in the process of changing civilization than had been suspected hitherto. As one of the most advanced and subtle arts developed by mankind, human speech must be studied from every angle in order to appreciate fully its great resources and its limitations. This can best be done through a comparison between two or more languages. Even a superficial knowledge of a second language brings out the varied devices used by man to convey meaning. A thorough knowledge of a second language reveals the unbelievably fine shades of meaning produced by grammatical devices. If one might use a comparison from the mechanical field, one can understand a particular motor car by driving it or taking it apart; but one cannot thoroughly understand motor mechanics unless one could operate more than one make of car, could take them apart, and explain the principles of the differences as well as the similarities between the makes. Not everyone needs to have this information to drive his own car, but the maintenance of the motor industry in modern society depends on an increasing number of people who have this knowledge at their disposal. In the same way in a world of increasing close communication, if one is to avoid the fate of those building a Tower of Babel, the precise nature of language must be understood by more and more people.

The Ukrainian language is a fully developed language spoken by some fifty million people. It belongs to a branch of the Slavonic languages. Other large branches of this Slavonic group are Russian, Polish, Czech, Serbo-Croatian, Bulgarian, etc. In structure Ukrainian is similar to the Russian, phonetically it approaches the Serbo-Croatian, and in vocabulary it has much in common with the Polish. The Slavonic languages now spoken by some two hundred million people are part of the much larger family group known as Indo-European. To this family belong not only Greek and Latin, French and Spanish, but also German and English. Thus while the Slavonic languages have their own distinctive features they are not insuperably difficult for English-speaking people. Nevertheless students who have some knowledge of Ukrainian, however slight, have a great initial advantage if a systematic study of it. It would be a great waste of natural resources if such students should not use the advantage which they have and select Ukrainian as a second language in advanced education. Some knowledge of Ukrainian, could only be a handicap for students who were under the illusion that hard work was not essential for a full understanding of a language.

Closely connected with the study of any language is the study of its literature. No one can claim to be educated who has not some acquaintance with the best historical literature of his own people. But the understanding of this literature is greatly enhanced for the student who also has some systematic knowledge of a particular body of literature in another language. For Ukrainian Canadian students who already have knowledge of Ukrainian literature — of the mediaeval chronicles, folk songs, concerts and cultural contests in the regular school course — he has some systematic training in English literature. The learning of both literatures in advanced courses would give him a wider humane education than is received by those students whose second language has no emotional appeal and a common body of literature and in association no attraction.

To gain the full benefit of a literary study necessary to speak the language as well as read it. This is particularly true of poetry and drama. In the modern study of language more attention is being paid to the moral mastery of the subject. Here too the Ukrainian Canadian student should have an initial advantage. There is still available opportunity for hearing the language and practising the spoken speech. In this respect the student requires the full co-operation of his family, his church, and other organizations. The school alone cannot, as a rule, achieve both reading and oral mastery of a language.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

32nd INSTALLMENT

I left the land of my forbears with mingled emotions of satisfaction and sadness; happy in the thought that the spirit of my fellow Ukrainians was unquenched, but restive over the fact that they were still subordinated to other powers.

I left Great Britain, too, with a greater sense of respect for the British people who, I thought were still the champions of those nationalities who still retained the courage to fight for themselves, for their own independence, and the cause of universal freedom.

My trip to Europe was over a calm sea, but my return journey back home was over a turbulent ocean which was in line with my disquieting thoughts. As I crossed that beautiful continent again I could plainly see that the current period of peace was to be of short duration, as in fact subsequent events were to prove the correctness of my observations. All these apprehensions were duly recorded on the floor of the House of Commons, and they were noted particularly in the article which I wrote for an Oshawa paper in 1932. It dealt particularly with the general situation in Europe.

But my thoughts as the Aquitania churned its way through the turbulent waters, centered on that most unfortunate 45,000.000 Ukrainian nation which to date was subjected to foreign domination. I tried hard to get down to the root cause of the Ukraine's misfortune. The Ukraine had always been a country "with milk and honey blessed", and that is why from time immemorial various enemies hidden in ambush, had waited to waylay her, until ultimately she had been conquered and enslaved — such was the explanatory reason given me by the Ukrainians. I noticed, however, that the common people remained steadfast, unassimilated and unbroken. "They can't oust us from our peasant status", was their comment. "The peasant was, is, and will always remain a virile element." Who, therefore, must bear the major part of the blame for the downfall of the Ukrainian state? Some critics analyze the reasons under these headings: (1) Geographical boundaries; (2) Leadership; (3) Lack of unity and coherence; (4) Inherent faults in the Ukrainian make-up; (5) Lack of adequate propaganda; this latter observation being the basic topic of my journey across Europe, namely, *The Ukraine in the light of international politics*, although all the above itemized reasons are closely interrelated with each other. Each one of these causes is partially correct, but the main reason lies within all five causes. Thus if one were to come to a correct analysis of the matter one would have to approach the problem from all angles.

The first cracks that appeared in the state structure were noticed during the dukedom era, at which time our land was divided up among various dukes or princes, who spent their time in destructive internicine warfare that finally brought about ultimate ruin. There is no valid reason why the Princedom state should have fallen other than lack of unity. The country was large and potentially strong. With proper defence it could have warded off all its enemies.

The leadership, however, was not concentrated in one strong command, and that is why Andrej Boholubsky found it so easy to sack and destroy Kiev. Viacheslav Lypynsky analyzed the matter as follows: "Our democratic-republican historians and politicians curse Andrej Boholubsky for destroying Kiev. But they refrain from mentioning that Kiev then was a hotbed of anarchy in the midst of Russky leading spheres, and that it was for this reason that Andrej Boholubsky transferred central power to Moscow in the north, giving it discipline over the ruins of the southern Russky state. Thus if the Ukraine wants to have a state of its own, with power to ward off her enemies, let her stop being anarchistic." Such a state of affairs must have been the case, otherwise it is hard to explain away the deplorable lack of vigilance that permitted Boholubsky to take the Ukrainians so unawares. But if this was the situation in the 12th century should the Ukrainians not have learned the lesson over the 8 intervening centuries that eternal vigilance is the price of liberty, and that only in unity is there strength? If it were deplorable in the 12 hundreds, should it not be equally deplorable in the 19 hundreds? Listen to what Petlura had to say about some of the elite leaders of his day:

"These for the most part were people who sought easy means for earning a livelihood, or had accustomed themselves to looking for governmental jobs. So long as they were paid well in those civil service employments, they were able to maintain a firm character. But when they were cut off, or discharged because of inadequacy or intractability, they became free agents for a while relying on the balance of their savings; upon which, having been dissipated, they then decided to jump on the Bolshevik band wagon and allowed themselves to become slaves."

If such were the case during the Petlura Regime, then it is a living example of what we will have to cope with in the future; but deal with it we will have to, since we can't run away from ourselves and must face things as they are try as well as we can to change them to what we think ought to be.

I have often heard it said that the Ukrainians are what they are because of natural circumstances; such circumstances having great influence on the history of nations and states.

A historian-philosopher once made the observation that the history of a people cannot be disassociated from the surroundings with which it is intertwined by thousands of roots, all deeply embedded. Thus without this natural landscape, the life, soul and mind of the people cannot be adequately understood. This is an incontrovertible truth, for even if a person reached a high level of culture, yet he cannot separate himself from nature, since he is a part of nature. Thus in analyzing the relations of the Ukraine with Muscovite Russia, geographical conditions are of prime importance, that is, Moscow with its bleak monotony, Ukraine with her colorful variety; Moscow with its frosts, and the Ukraine with her warm climate; Ukraine with grass lands, and Moscow with its forests. Even the water system is different: the Central Ukrainian River, the Dnipro, flows into the Black Sea, while the central Muscovite Volga empties into the Caspian Sea. This indicates that Moscow developed along Asiatic lines, while Ukrainian development was associated more with the West. The Ukraine bordered on Byzantium and other Western Nations, thus imbibing much of the western humanities and culture.

Although the Muscovites never were touched by any of the Western cultural movements, they nevertheless developed a spirit of unity, a quality absolutely essential if a nation is to develop into a separate entity, or is to survive. It is true that Russia never had as many enemies as the Ukraine, but they were inclined to bow abeisance to centralized authority. Among the Ukrainians there were three main factors of influence: (1) The Cossacks; (2) the Clergy; (3) the Burghers; but with the Muscovites there was only one strong hand, that of the Tsar.

It will not be amiss to mention lack of cruelty as a characteristic of the Ukrainian people. The Muscovites, on the other hand, possessed this quality in abundance, and it would not be wrong to say that it helped them to build up their state. When Ivan Wyhovsky, for instance, decisively defeated the flower of the Russian army at Konotop in 1659 he refrained from following up his victory with indiscriminate slaughter all the way to Moscow, as the Muscovites would have done had the fortune of war been in their favor, just giving them time to mount a propaganda machine and infiltrate the Ukrainian populace, thus warding off the effects of the catastrophic defeat, and ultimately turning the tables on the Ukrainians.

Well, then, what is the lesson to be drawn from the aforementioned defeat? Shall we resign ourselves to the inevitable, thrust our legs beneath our thighs like the Turk and cry over out misfortune? No, a thousand times, no? A good soldier is knocked down, only to rise again and continue the battle; and our battle must become a permanent one, causing us to fight even against hope until the final victory is won.

CANADA

Більше, ніж 720,000 осіб стали
канадськими громадянами

з того часу, як закон про канадське громадянство став діючим у 1947 році.

Лише в 1963 році понад 69,000 новоприбулих склали присягу на вірність та стали повноправними членами канадського суспільства.

Усі новоприбулі, які були законно прийняті до цієї країни як емігранти, чотири роки і дев'ять місяців тому, можуть подавати заяви на канадське громадянство ТЕПЕР. Якщо ви один з таких новоприбулих, щиро запрошуємо вас негайно подати Вашу заяву.

Користуйтесь **всіма** правами та привілеями повноправних членів канадської нації:

- правом голосування
- правом на урядову працю
- правом на канадський паспорт
- правом брати участь в будові майбутнього Канади.

Формуля́рі для виповнення заяв на громадянство ви можете дістати від урядовця окружного або повітового суду, від урядовця суду для справ громадянства, або від реєстратора канадського громадянства в Оттаві.

РЕНЕ ТРЕМБЛЕЙ
Міністер Громадянства та Імміграції

ЧЕКАЄТЕ АЖ НА ВЕСНУ, ЩОБ ЩОСЬ НАПРАВИТИ ЧИ ВІДНОВИТИ?

ЧОМУ?

ПОЗИКИ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ ДОМІВ І ФАРМ МОЖНА ОТРИМАТИ ЧЕРЕЗ ВАШ БАНК

САМЕ ТЕПЕР!

Розсудливі канадці використовують зиму для своєї користи.

Фахівці звичайно є вільні під час зимової погоди і виконають роботу, коли ви забажаєте. Матеріялів є подостатком на складах, а позасезоновий опуст та довгі сплати дають можливість поширити ваш бюджет на більшу скалю.

Згідно з Законом про народне житлобудівництво, спеціяльні позики для направ домів можна отримати тепер через ваш банк по низьких відсотках; можете позичити до $4.000 на сплати аж до десяти років.

Позики на поліпшення фарми можна отримати до висоти $15.000 на сплати аж до десяти років.

Урядом спонзоровані позики для малих підприємств можна теж отримати через ваш банк для направи й відновлення приміщень і устаткування малих підприємств.

КОЖНИЙ КОРИСТАЄ, КОЛИ ЗИМОВІ РОБОТИ ЗРОСТАЮТЬ.

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!

Видано за повноваженням Hon. Allan J. MacEachen, Minister of Labour, Ottawa.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII КВІТЕНЬ — 1965 — APRIL Ч. 4 (508)

ВПИСИ

до

КОЛЕГІЇ

СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

в

ШКІЛЬНИЙ РІК 1965-1966

Заряд Колегії Св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX, X, XI і XII кляси.

По інформації й вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE

3100 Weston Road

Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається з днем 20 травня, 1965

APPLICATIONS

— for

REGISTRATION

for

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE SCHOOL

are now being accepted for the school year 1965-66

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades 9, 10, 11 and 12 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE

3100 Weston Road

Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 20, 1965

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. L, Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Через смерть до життя — о. О. Купранець, ЧСВВ 146

На теми дня

Христос на хресті — о. Д. Ковалюк 148

Конституція про Св. Літургію 150

Христове воскресіння основою нашої віри — о. М. Дацюк, ЧСВВ 151

Радість Пасхи — В. Барка 154

За вірну оцінку праці духовних установ — о. Н. Свірський, ЧСВВ 155

Наміреня Апостольства Молитви на квітень 1965

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 156

Наша мовчазна Церква — о. Є. Білик, ЧСВВ 158

У 20-річчя ув'язнення наших Владик

Привітання Кардиналові Йосифові вірш — М. Борисюк 161

Вийнятковий день в історії Української Церкви — о. Р. Головацький, ЧСВВ 162

Поставлення на Кардинала Кир Йосифа — Промова Папи до Українців

Багато людей запитує... — о. С. Сабол, ЧСВВ 164

На тему: священики, священики...

Мужчина в Церкві — о. І. Назарко, ЧСВВ 166

Його роля й домагання хвилини

Христос і діти — о. С. Шевчук, ЧСВВ 168

Слово до родичів

Церковна політика Мадярів на Закарпатті — о. А. Пекар, ЧСВВ 170

Сумні наслідки мадярського націоналізму

Зіставлення релігійно-громадської діяльности в Єпархіях Канади — д-р Б. Казимира 173

Дія нашої Церкви в Вінніпегській Митрополії

Листи Никодима повість — І. Добрачинський 175

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ И РЕЦЕНЗІЇ 178

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 179

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА" 183

Ті, що нам помагають

ENGLISH SUPPLEMENT:

Christian Charity Inspired Origins of Hospital System 185

Women at the Resurrection — *by Helen P. Pasternak* 186

Why Learn Ukrainian? — *by Geo. W. Simpson, Ph. D.* 187

God's Challenge to Our Boys — *by A. Pekar, OSBM* 189

The Eastern Church and Creation of Man — *M. Bosey* 180

To Our Teenagers — *by Bro. Methodius F. S. C.* 191

St. Nicholas U.C.Y. Concert Group 192

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЧЕРЕЗ СМЕРТЬ ДО ЖИТТЯ

Вулицями міста Єрусалиму йде торжественний похід. Радісні й гучні звуки народу лунають широко і несуться ген далеко поза мури міста. Цікаве око учасника походу хоче бачити того, перед яким кидають пальмові й оливні галузки. Цей скромний мужчина, що їде на осляти, мав би бути провідником народу! В ньому народ бачить свого Месію, що має принести духове відродження й національне воскресіння із гробу римської неволі. Так, цей добрий і простодушний народ зготовив цей тріюмф зі щирого переконання і з вірою в краще завтра свого народу. Та, чи всі так думали й раділи?

Ні, бо інші не брали участи в радісному вітанні, а відбували свої потаємні сходини-наради змови. Це, так би мовити, "офіційні" провідники й "учені" народу. Вони радили, як їм позбутися незручного Христа, що Своєю Божественною місією перекреслював їх честилюбні й владожадні пляни. Христос спричиняював у їх плянах замішання та відвертав народ від них. Тому вони рішили: Христос мусить згинути!

Декілька днів пізніше вулицями того ж самого Єрусалиму знову йде похід, але який він різний від попереднього! Замість радісних окликів "Осанна" - "Слава" лунає злорічне "Розпни". Замість кидати своєму провідникові-Христові під ноги пальмові й оливні галузки, завдають Христові тяжкий хрест на плечі.

Доконали сини темряви свого діла — розп'яття Христа на Голготі. Тепер вони спокійно пішли підготовлятися до Пасхи, бо ніщо вже не порушило їх щастя. Вони ж позбулися ненависного їм Христа, Якого запечатали в гробі, перед яким для ще більшої певности поставлено військову сторожу. Але не так сталося, як цього бажали "офіційні провідники народу". Сталося так, як воно в боротьбі проти Божих правд звичайно буває. Коли вороги правди й добра розпинають свого противника, тоді якраз кладуть найтривкішу основу під його перемогу й воскресіння правди. Так було й із Христовим Розп'яттям, покладенням у гріб і Воскресінням!

Правда, яка любить волю, а до того ще Божа правда як безсмертна сила, не дасться покласти в ніякий гріб, щоб у ньому завмерти, як теж не здержать її ніякі, хоч би й найсильніші військові сторожі. Сьогодні чи завтра Божа правда відвалить камінь гробу, вийде на волю та поразить сторожу. Про це вчить нас Христове Воскресіння та історія Церкви на просторі сторіч.

Уже дві тисячі років близько від тієї хвилини, коли християни, поздоровляючись у Пасхальному часі, водночас висказують велику істину, яка в теперішньому житті є однією з непохитних основ нашої віри, що зроджує надію на майбутнє вічне життя. Те коротке, але глибоко догматичне, поздоровлення "Христос Воскрес!" і "Воістину Воскрес!" не є тільки зовнішнім виявом якоїсь старої традиції. Воно є, чи мало би бути, виявом нашого внутрішнього переконання і змістом нашого щоденного життя. Зовсім слушно тому говорить св. Павло: "Коли Христос не воскрес, то марна наша проповідь, то марна й ваша віра" (I. Кор., 15, 14).

Віра в Христове Воскресіння знаходить своє пристосування в нашому особистому релігійно-духовному й загальному церковно-національному життю.

Як з одного боку Христове Воскресіння стало блискучим початком Його прослави й розцвіту Його діла — Церкви, так із другого боку продовжується Жертва Голготи, хоч в іншому виді, ніж її відбув Христос. Сьогодні розпинають Христа у Його вірних визнавцях не тільки поодиноко, але розпинають цілі Христові спільноти — християнські Церкви, в тому й нашу Українську Церкву. Сьогоднішня найбільша в світі гробниця, бережена військовими мільйоновими сторожами, огороджена кільчастим дротом і оточена підмінованими полями, що важчі до переходу ніж гробний камінь. Та чи довго зможе ця велика гробниця, якою безсумніву є СССР, придавлювати й неволити в собі Божу правду й волю, яких ніхто й ніщо не зможе скувати в кайдани неволі чи придавити гробним каменем? Тому даремні зусилля совєтської влади, що вона їх викладає на марно в боротьбі з Христом. Як колишні офіційні провідники й учені народу Ізраїля безслідно зникли з лиця землі і сьогодні залишилася про них тільки згадка, як про тих, що хотіли боротись із правдою, так Христова правда живе й тріюмфує посеред лукавого оточення, фальшу й облуди світу.

Наша Українська Церква й Народ переживають свою Голготу страждань і мовчазно в гробі спочивають. Хоч оточені військовою сторожею безбожництва та придавлені важким каменем неправди й лукавства комунізму, вони не вмерли справжньою смертю. Вони тільки сплять у Христі й вичікують свого світлого третього дня, який може прийти кожної хвилини, щоб у славі й блиску Христового Воскресіння знову воскреснути й звістити всьому світові святу істину: Христос був із нами і Він нас воскресив Своєю силою! І тоді знову залунає могутнє й радісне всенароднє: ХРИСТОС ВОСКРЕС!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський
М І С Я Ч Н И К

СВІТЛО, КВІТЕНЬ, 1965, РІК XVIII, Ч. 4 (508)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! — ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ И УСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація СВІТЛА

Воскреслий Христос звіщає воскресіння волі Україні!

(Ця картка прийшла до нас із України. Зліва: собор св. Юра, Успенська церква й церква ОО. Василіян у Львові)

Благообразний Йосиф із дерева зняв Пречисте Тіло Твоє, плащаницею чистою обвив і, пахощами покривши, у гробі новім по-

Не ридай надо мною, Мати, бачивши в гробі Сина, що його в утробі пречистій безсіменно зачала Ти, бо встану Я і прославлюся і безперестанно підноситиму зі славою, як Бог, тих, що з вірою й любов'ю величатимуть Тебе.

Хресту Твоєму покланяємося, Владико, і святе Воскресіння Твоє славимо!

о. Д. Ковалюк

ХРИСТОС НА ХРЕСТІ

Що робить? Терпить із любови.

Подвійні муки терпів Христос на хре́сті: біль і ганьбу. Із усіх мук найстрашніша була розп'яття. "Життя розп'ятого, пише Сенека, це повільна смерть. Член за членом завмирає і так тратить помалу життя. В безупинній безсильності очікує смерти — а живе тому тільки, щоб відчувати, як мога найдовше, смертні болі."

Ця мука для Божого Сина була в особливий спосіб болюча через Його ніжність до зневаг та мук.

Поглянь на Спасителя, людину болів, на якім від ніг до голови немає нічого здорового. Глянь на Його найсвятішу голову, в якій скривається безконечна Божа мудрість. Вона подіравлена гострим терням. Безліч терневих голок у голові Спасителя.

Його очі, що так солодко, приємно й любляче гляділи на всіх людей, навіть на катів і грішників, зайшли кров'ю — не бачать.

Уста, якими голосив чудесні Божі науки, що поривали слухачів, спалені й жовчю напоєні.

Його лице, що було окрасою неба, — збите, вкрите синцями.

Його руки, якими свідчив усім стільки добродійств, прибиті цвяхами.

Його ноги, якими ходив по Святій Землі й вишукував грішників, проколені гвоздем.

Його ціле тіло — це одна жахлива рана, яке держиться на цвяхах рук і ніг.

До тілесних мук приходить душевна: ганьба. Тільки найбільш злочинців розпинали на хрестах. Така смерть уважалася за найбільш ганьбливу. Щоб нанести Христові більшу ганьбу, розп'яли Його між двома розбишаками, в ясний день, у великий час Пасхи, в якім тисячі й тисячі приходили з усюдів до Єрусалиму спільно святкувати Пасху. Крім того Його Ім'я написали у трьох мовах, щоб кожний міг пізнати Христа, як провідника бунтарів. А коли кожному розп'ятому давали спокій у годині смерти — то Христові в останній хвилині і найстрашнішій — найбільше докучали кпинами й богохульствами, що було для Христа далеко більшою мукою, ніж тілесні терпіння. З диявольськими кпинами говорили: "Ти, що руйнуєш святиню і знов у трьох днях будуєш, поможи собі самому", "Якщо Ти Божий Син, зійди з хреста" (Мат. 27, 40), "Собі не можеш помогти — а другим помагав?" "Буде насичений ганьбою" (Пс. 3, 30).

Все те Христос терпить з любови. Гарно пише св. Августин: "Я згрішив, а Тебе Господи карають; я гордився — а Тебе понижують; я бунтувався проти Божого Закону — а Ти мусиш покутувати; я вживав грішних радощів і розкошів — а Тобі роздирають цвяхами тіло; я коштував солодощів гріха, а Ти мусиш пити, на згашення спраги, жовч змішану з оцтом."

Ще що робить Христос на хресті? Промовляє з любови.

Подвійні муки терпить Христос на хресті: біль і ганьбу. Не лише терпить, але ще й промовляє. Його слова — є словами любови. Він молиться, і Його молитва — це просьба любови. Він обіцює — а його обіцянки пливуть з любови; Він дає зарядження, але з любови, і Він жаліється, але це жалі з любови; Він потішає — але з любови; Він навчає, але остання Його наука це любов. Із терпеливости мовчав досі, — але любов отвирає Йому замкнені уста. З висоти хреста бачить довкола своїх ворогів — катів, суддів, ложних свідків і богохульників. Підносить свої закривавлені очі до небесного Вітця і благає, без винятку, ласки для всіх. "Отче, кличе, прости їм, бо не знають, що роблять". Христос боронить їх, як найлучший адвокат, і то серед найстрашніших мук. А разом з устами кличуть рівночасно Його рани, краплі Його крови, всі душевні муки: "Отче прости їм". Чи ці слова не доказують, що Христос любить не тільки добрих, але також і найбільших грішників? Але цю любов хотів ще яскравіше представити й показати. "Згадай мене, Господи, коли прийдеш у своє царство", кличе один із розбійників на хресті. Христос почув і дає йому запевнення словами: "Направду, кажу тобі, ще сьогодні будеш зо мною в раї" (Л. 23, 42). В одній хвилині відпускає Христос численні гріхи страшному розбійникові і бере по смерти його душу з хреста до неба. Всім нам хоче Христос простити, якщо ми звернемося до Нього, як розбійник зі щирим жалем. Небо і рай від нас залежать.

Ще що робить Христос на хресті? Дає зарядження, але повні непоятної любови. В особі св. Івана передає нас, як дітей, Божій Матері. "Це твоя Мати" а до Матері своєї: "Це твій син" (Ів. 19, 26). Чи цей запис-заряджения не є доказом найбільшої любови? Христова Мати стала нашою Матір'ю, а ми її дітьми. Чи може Божа Мати відвернутися від нас, закмкнути перед нами своє серце, якщо її Син на хресті нас Їй поручив і Їй під опіку передав?

Вкінці Христос на хресті жаліється, — але ці жалїння це жалїння любови. "Боже, Боже мій, чому Ти мене опустив?" І зараз: "Жажду". Цими двома жалями вказує нам Христос на свою страшну муку, в якій кличе: "Сповнилося" (Ів. 19, 20). Це клич любови. Я довершив усього що мав сповнити, щоб рятувати людський рід і здобути в людей любов. Все, що від віків постановив мій Отець і віками предсказував, — діло відкуплення, довершилося.

Кінцевим словом любови, яке висказує завмираючими устами на хресті, вчить нас найважнішої штуки: щасливої смерти. "Отче, в Твої руки віддаю мою душу" (Л. 23).

Яка важна річ: добра смерть! Від неї залежить добра, щаслива вічність. Тому люблячий Христос, власним прикладом, хоче нас повчити, як кінчити життя. Як Христос так і ми маємо цілковито піддатися волі небесного Вітця і в Його руки зложити наше спасіння. Так отже слова Спасителя на хресті це слова любови, які завзивають нас до любови. "Любіть Бога, що нас скоріш полюбив" (Ів. 4, 19).

Що ще робить Христос на хресті? Вмирає з любови.

Поручивши Богові свою душу, мовкнуть Його уста, впадає на грудь його голова, гаснуть очі, бліднїють уста, серце перестає битися — а Отець приймає душу свого Сина. Христос помер з любови за всіх нас. Тому, що устами не може вже промовляти, промовляє ще своєю смертю. Заки душа вийшла з тіла — склонив голову, щоб дозволити смерти приступити до Дателя всякого життя та показати, що Він добровільно вмирає. Цим останнім склоненням голови говорить: За вас, за вас умираю з любови. Все дише любов'ю: повисла голова, розтягнені руки, отворені уста. А тепер, як завдаток Його любови, дає останнє, що мав, своє серце. Позволяє списою пробити бік, щоб ми могли доступити до Його Серця, що є осідком любови, а любови безконечної нашого Спасителя на св. дереві хреста.

Христос, це найбільший любитель людства. А ми — чи любимо нашого Спасителя? Багато нас своїми гріхами завдали Йому терпінь. А нераз не хочемо найменших терпінь перетерпіти з любови до Спасителя. Смерть Божого Сина повинна нас змінити. Оплакуючи щирим жалем свої гріхи і провини, обіцяємо нашому Спасителеві любов і вірність у боротьбі з пристрастями, у щасті й терпіннях, бо Твій я є, Господи Христе, в житті, Твоїм хочу бути в годині смерти, і по смерти у вічності.

Ісусе Христе, Ти, що задля нас страдав, помилуй нас!

КОНСТИТУЦІЯ ПРО СВ. ЛІТУРГІЮ

Вселенського Собору Ватиканського II, проголошена дня 4-го грудня 1963 р.

(Продовження)

Г) Норми про приспосіблення Літургії до духа й традицій народу

37. Церква навіть у Літургії не бажає накладати закляклої однообразности форми в тому, що не нарушує віри або добра цілої спільноти; щобільше — вона цінить і розвиває красу й дарування духа різних родів і народів; томуто на все, що в народніх звичаях не є зв'язане нерозривним вузлом із забобонами й блудами, вона ласкаво глядить та, як може, заховує ціле й ненарушене, ба щобільше — деколи припускає в саму Літургію, якщо воно годиться з ідеями правдивого й автентичного літургійного руху.

38. Заховуючи сущну одність римського обряду, треба дати місце оправданим різнородностям і приспосібленням для різних громад, країн, народів, — особливо в місійних країнах, — коли будуть перевірятися літургійні книги; і про це треба відповідно пам'ятати при укладі обрядів та при зложенні рубрик.

39. Відповідно до постановлених обмежень у друкуванні літургійних книг компетентна церковна територіяльна влада, що про неї мова в ч. 22 § 2, може визначувати приспосібления, особливо щодо уділювання Тайн та щодо благословень, процесій, літургійної мови, церковної музики й штуки, одначе за основними нормами поданими в цій Конституції.

40. Але тому, що в різних місцях і обставинах наглить потреба глибшого приспосібления Літургії (роз. до згаданих вимог) і тим самим вона стає тяжча:

1) Нехай компетентна церковна територіяльна влада, про яку мова в ч. 22, § 2, старанно і второпно розважить, що в цім ділі можна відповідно припустити в Божий культ із традицій і духа поодиноких народів. Приспосібления, що виявляться хосенними або й конечними, треба предложити Апостольському Престолові та за його згодою впроваджувати.

2) Щоби ж такі приспосібления робилися з конечною оглядністю, Апостольський Престіл дає право тій же церковній територіяльній владі в такім випадку в деяких громадах для того спосібних і то на означений час дозволити й переводити підготовні спроби.

3) Тому що літургійні закони звичайно несуть із собою особливіші труднощі щодо приспосібления (роз. до місцевих вимог), найбільше у місійних країнах, то до їх виготовления треба вживати мужів досвідчених у справі, про яку йдеться.

IV. ПРО ПЛЕКАННЯ ЛІТУРГІЙНОГО ЖИТТЯ В ДІЄЦЕЗІЇ І В ПАРОХІЇ

41. Єпископа треба вважати за первосвященика свого стада, від якого в якійсь мірі виходить і залежить життя в Христі його вірних.

Треба тому всім найвище цінити літургійне життя дієцезії навкруги особи Єпископа, передусім у катедральній церкві; хай будуть переконані, що найвизначніша маніфестація Церкви збувається в повній і діяльній участі всього святого люду Божого в тих самих літургійних торжествах, передусім у тій самій Євхаристії, на одній молитві, при однім вівтарі, при якім предстоїть Єпископ окружений своїм священством і служителями.

42. Тому що Єпископ у своїй Церкві (роз. дієцезії) не завжди й не всюди може сам проводити цілому стадові, з конечности мусить установити громади вірних, між якими найперші є парохії, впорядковані під місцевим парохом, що заступає єпископа. Парохії в якійсь спосіб становлять видиму Церкву встановлену по всій вселенній.

Томуто треба плекати в умах і в практиці вірних і клиру літургійне життя парохії та її відношення до єпископа і треба працювати над тим, щоби процвітало почуття парохіяльної спільноти, особливо ж у спільнім торжестві недільної Служби Божої.

V. ПРО ПІДСИЛЕННЯ ПАСТОРАЛЬНО-ЛІТУРГІЙНОЇ АКЦІЇ

43. Дбайливість про розвиток і обнову священної Літургії слушно вважаємо наче знаком опіки Божого Провидіння над нашим віком і наче переходом Святого Духа в Його Церкві. Вона особливою рискою відзначує її життя, а навіть увесь спосіб духовної думки й діяння цього нашого часу.

Длятого щоб цю пастурально-літургійну акцію в Церкві ще більше підсилити, Священний Собор постановляє:

44. Добре буде, якщо компетентна церковна територіяльна влада, про яку мова в ч. 22, § 2, установить літургійну Комісію, котрій помагали б знатоки літургійних наук, церковної музики й штуки та душпастирства. Цій Комісії по змозі хай допомагає якийсь Інститут пасторальної Літургії, зложений із членів, визначних у цій справі, не виключаючи й мирян, коли такі трапляються. Завданням тієї Комісії буде, під проводом церковної територіяльної влади, про яку вище, кермувати пасторально-літургійною акцією в своїй території та розвивати студії й конечні спроби там, де йдеться про приспосібления, що мають бути предложені Апостольському Престолові.

45. У той самий спосіб нехай зложиться в поодиноких дієцезіях Комісія священної Літургії для поширення літургійної акції під проводом Єпископа.

Деколи ж може виявитись корисним, щоб кілька дієцезій створили одну Комісію, яка спільними нарадами буде розвивати літургійну справу.

46. Крім Комісії священної Літургії нехай у кожній дієцезії будуть створені, оскільки воно можливе, також Комісії церковної музики й штуки.

Конечно воно, щоб ці три Комісії співпрацювали дружніми силами; а навіть часто буде воно вказане, щоб вони злилися в одну Комісію.

(Кінець першого великого розділу, правдиво богословського викладу про священну Літургію. Крім уступів виразно звернених до римського обряду, вся ця наука є також для нас міродайна й хосенна. Дальших розділів, які подають практичні зарядження щодо обнови чи переміи у Сл. Божій, уділюванню Св. Тайн ітд. не перекладаємо для наших читачів, бо говориться там лише про латинський обряд. У примітці Собор заявляє ще готовість латинської Церкви приймити новий календар, якщо такий буде зготовлений і прийнятий іншими християнами).

о. Мирон Дацюк, ЧСВВ

ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ ОСНОВОЮ НАШОЇ ВІРИ

Великого розголосу набрала нова книжка під назвою "Да Комфортебл Пюв" написана П'єр Бертоном про англіканську Церкву, де між іншим він представляє особу Ісуса Христа як вороховника народу, за що й заслужив Він на свою смерть на хресті. Цим автор хоче підкопати божеський авторитет Христа та чи не захитати у вірі своїх читачів, а то й допровадити їх до безвірства, в якім то стані знаходиться, здається, самий автор, бо не причисляє себе до жадного віровизнання.

Ця його спроба повалити основу нашої св. віри у Христа та Його св. Церкву не перша, ані послідна. Протягом двох тисяч літ існування Христової Церкви на землі часто знаходилися люди, нераз і вчені, що сподівалися бодай ослабити, коли вже не цілком повалити будову нашої св. віри. Однак усі їх спроби звичайно розбивались перед одним незаперечним фактом, так виразно записаним у Св. Письмі аж чотирьома Євангелистами, а це, що Христос, по страшній і жорстокій смерті на хресті у Велику П'ятницю, третього дня раннім ранком "воскрес із гробу." (Мат. 28, 6; Марк. 16, 6; Лук. 24, 6; Ів. 21, 14). "Докази" всіх віків проти Христа, Його життя і Його Церкви упадають перед цим одним величнім фактом, що Христос своєю власною силою встав із гробу, Жадний факт в історії людства не є більше певний від цього. І жадний інший факт не був виставлений під такі розшуки, такі проби, як Воскресіння Христа. Однак він непохитно простояв через довгі століття та стоятиме сильно по всі віки. А цим він незаперечно найсильніше доказує, що Христос направду Бог, а Церква Ним основана, це Божа Церква.

Кільканалцять років тому назад у Москві, столиці червоної Росії, зібралося багато людей, послухати викладу одного російського Комісара (міністра) Освіти. Хитро, майже по диявольськи, промовець нап'ятновував християнство як витвір капіталізму, як систему думання зовсім уже не на теперішні часи. Цей викладач такий був задоволений своїми успіхами, що на кінець свого викладу закликав до слухачів: хтонебудь почувається в силі збити ці його аргументи, має право відізватись. Хоч він забрав більше години часу, щоб атакувати релігію Христа, то відповідь слухачів обмежив до п'ятьох хвилин. Чи буде хто такий, що схотів би повалити його аргументи?

Серед слухачів запанувала тишина. Нараз встає один молодий чоловік. Зодягнений був простенько, навіть несмілий у вигляді. З саркастичною усмішкою комісар іще раз перестеріг:

"Пам'ятай, маєш тільки п'ять хвилин часу."

"Я не потребую навіть стільки," відповів спокійно молодий чоловік і сміло та з виразом певности себе спрямував свої кроки до підвищення, відтак звернувся до слухачів, підніс дещо свою голову вгору, а тоді майже скрикнув до всіх:

"Брати й сестри — Христос вокрес!"

Наче відгук далася чути відповідь сильного мужеського голосу з-поміж публики:

"Воістину воскрес!"

Відтак другий голос, а зараз іще один підхопив цю відповідь, і так далі, аж поки не знявся цей клич, як рев сильних хвиль, що б'ють без-

переривно в беріг — цими відвічними словами: "Христос воістину воскрес!"

Це й закінчило збори. Ціла фальшива, хоч і як образова промова викладача розвалилася в одну мить перед цим одним твердженням — Христос воскрес!

І дійсно, "коли б Христос не воскрес," як писав уже св. Павло до Коринтян (I, 15, 14), "марне є наше проповідування, марна є ваша віра". Цей факт є першою підставою цілої нашої віри.

Я знаю, що ви, дорогі читачі, вірите в Воскресіння. Ви вірите, що Ісус Христос устав із гробу своєю власною силою. Однак не пошкодить навести тут ще й кілька доказів на потвердження цього факту, щоб вони поелужили нам для ще більшого скріплення нашої віри у Христа Бога та в ділу Його святу науку.

Найсильнішими свідками правдивости даного факту є таки очевидці. Якраз такі очевидні свідки нехай послужать і нам потвердженням правдивости Христового воскресіння. Їх маємо аж три різних груп: Перша група включає апостолів; друга складається з Христових ворогів: сторожі та жидівських первосвящеників; третя кляса становить людей Христових часів і всіх часів по сьогодні.

Чи апостоли направду бачили воскреслого Христа? Так, вони бачили Ісуса живого, не раз чи два, але часто серед різних обставин за час Його сорокоднєвного побуту ще на землі аж до світлого вознесіння на небо. Так ясно й певно вони Його бачили, що перед Жидами й поганами, перед приятелями й ворогами, перед визначними й низькими, перед ученими й простими, вони проповідували це воскресіння Христа як основу цілого християнського вірування.

Ось слова великого Апостола Народів: "Пригадую вам, брати, Євангелію, яку я вам проповідував, яку ви й прийняли, у якій і стоїте. Нею ви також спасаєтеся, коли держите її такою, як я вам проповідував; інакше ви увірували надармо. Я бо вам передав найперше те, що й сам прийняв був: що Христос умер за наші гріхи згідно з Писанням; що був похований, що воскрес третього дня за Писанням; що з'явився Кифі, потім дванадцятьом; опісля ж з'явився він більш, як п'ятистам братів разом, більшість яких живе й досі, деякі ж померли. Опісля з'явився Якову, згодом усім апостолам. А наостанку всіх, немов якомусь недоноскові, з'явився і мені; бо я найменший з апостолів, я недостойний зватись апостолом, бо гонив Церкву Божу." (I Кор. 15, 1-9).

А може був це тільки якийсь обман? Коли б Христос був з'явився тільки одному чи двом апостолам, тільки раз чи два рази, ми ще б могли брати їх свідоцтво під знак запитання. Але Він з'являвся їм усім у різні часи, як бачимо хочби з повищого уривку взятого з листа св. Павла до Коринтян. Він показував їм знаки своїх ран. Він дозволяв їм Його доторкуватися. Він сідав до стола та їв разом із ними. Отже не міг тут бути жадний обман в апостолів.

Ані не могли апостоли мати жадного наміру обманювати других цим твердженням. Вони ж були правдомовні, отверті, щирі й прості люди. І яку користь мали б вони осягнути такою неправдою? Коли б були якінебудь причини до заперечення Христового воскресіння, то напевно ці люди, стільки років по смерти Христа, не були б дальше так сильно й непохитно твердили, що вони бачили воскреслого Спасителя, коли вони знали, що це твердження накличе на них тільки ненависть, висміювання, переслідування, терпіння, а то навіть і смерть. Що більше, всі апостоли, за виїмком одного, віддали своє життя за це вірування. Люди не вмирають в обороні брехні. Ані не віддають вони життя за щось таке, чого вони не є зовсім певні.

А зрештою вони й не могли б обманути других хоч були б і хотіли. Та ж вони навчали цю правду якраз у тій місцевості, де жив і працював Христос; проповідували її тим людям, які знали Христа особисто; людям, що нерадо хотіли вірити в це. Такі слухачі напевно дуже скоро були б збагнули обманчиві заміри в апостолів.

Та не тільки апостоли, прихильники Христові, були свідками Його воскресіння, але також і Його вороги. Сторожа, що була поставлена пильнувати Божого гробу, сповістила жидівську старшину, що Христос воскрес. А Жиди тоді підплатили їх, щоб вони казали тільки, що Христос не воскрес, а що апостоли викрали з гробу тіло Христа, коли вони позасипляли. Яка це дурниця збоку жидівських старшин! Як могли вони заглушити радісне твердження соток очевидців воскреслого Христа тими кількома підплаченими сторожами, що перестрашені з'явою ангелів, які відкочували камінь від порожнього вже гробу, повтікали з переляку зі своєї сторожевої стійки. І тому їх твердження не мали ніякого ґрунту та скоро зовсім заникли.

А вкінці можемо додати ще й те, що помимо найбільш інтензивних різних розшуків усіх часів аж по нинішні дні, де відгребують навіть старинні пергаміни, однак немає ніде згадки, щоб хтось колинебудь віднайшов тіло Христа. Маємо мощі різних і найдавніших святих, навіть апостолів Христових. По довгих десятиліттях, за стараннням цариці Олени, віднайшли хрест, що на ньому вмер наш Спаситель, і віддали його на прилюдне почитання. Чому ж ці перші християни, що з любови до Христа так мужньо й охоче йшли на найжорстокіші муки, а то й смерть, чому вони не завдали собі труду, відшукати бодай мощі того, що за Нього так по-геройськи вмирали? Відповідь на це проста. Вони були певні, вони свято вірили, що Христового тіла на цій землі не знайдуть, бо Він воскрес і сорокового дня вознісся на небо, щоб аж при кінці світу, в день останнього суду знову зійти на землю судити всіх живих і мертвих, як це. Він сам був предсказав.

І так утверджені про правдивість слів записаних у св. Євангелію, що "Христос устав із гробу", можемо тепер зробити ще такі висновки з цієї основної правди нашої св. віри:

1. Воскресіння. Христа ввело Церкву в світ. Без Великодня не було б і католицької Церкви, бо ніхто не був би пішов за новою наукою Апостолів, коли б не той незаперечний факт, що Христос устав із гробу, факт, що примушував людей повірити в Нього, як Того, що мусів мати в собі Божу силу.

2. Воскресіння Христа дало найсильніше запевнення Церкві, що вона перетривае до кінця віків. Цю запоруку дає нам сам Спаситель ось цими словами, зверненими до апостола Петра: "Я тобі заявляю, що ти Петро (скеля), і що я на цій скелі збудую мою Церкву і що пекельні ворота й не подолають." (Мат. 16, 18). А Його воскресіння доказало, що Він є Бог, і що Він як Бог дотримає свого слова. Його Церква ніколи не буде знищена. І ми маємо жити тим довір'ям у Божі слова особливо сьогодні, коли наші брати й сестри так дуже терплять переслідування від ворогів Бога й Його Церкви. Так, вороги Христової Церкви можуть гнобити нас, але вони ніколи не зможуть знищити нас, бо за нами стоїть воскреслий Христос.

3. Це воскресіння доказує дальше правдивість католицької віри й католицького навчання. Наша віра прийшла просто від Христа, Божого Сина. Ми не тільки певні, що ми приймили віру чисту й ясну так, як вона вийшла з уст самого Бога, але ми заразом певні, що Його Церква, ведена Св. Духом, заховає цю віру чистою й ненарушною до кінця світу, бо з нею стоїть завжди воскреслий Христос Бог.

4. Воскресіння, вкінці, потверджує власть Христової Церкви провадити людей до їх вічного спасіння. Той сам Христос, що воскрес із мертвих, назначив Церкву як свою репрезентантку на землі. Їй Він передав власть проголошувати Його науку, приносити в Його імені святу Жертву, уділяти Св. Тайни. Їй Він дав усе потрібне до очищення й освячення людини. Які ми щасливі, що маємо цю Христову Церкву на землі, що можемо бути її членами, що можемо участвувати в тих превеликих багатствах Божих дарів, залишених нам у Його святій католицькій Церкві.

Нехай отже світлий празник Христового Воскресіння послужить нам усім до ще сильнішого утвердження себе в святій вірі; до вірнішої участи в чисельних користях із приналежности до Його св. Церкви; до глибокої та сердечної вдячности Господеві за Його нескінчену й таку благородну любов і дбайливість про нас усіх тут на землі; та вкінці до великої радости й повсякчасної пам'яти, що той Ісус Христос, який умер на хресті за наше спасіння, той самий Христос третього дня воскрес, воістину воскрес.

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!

ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЙНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

В. Барка

РАДІСТЬ ПАСХИ

Боже вислухай благання,
Нищить недоля наш край,

В єдності сила народу.
Боже, нам єдність подай!

Боже, здійми з нас лайдання,
Не дай загинуть в ярмі,

Волю зішли Україні,
Щастя і долю дай їй.

Старі й достойні Гебреї: Йосиф з Ариматеї і Никодим, мавши дозвіл від прокуратора, зняли тіло Ісуса з хреста та понесли в сад до гробниці. В сутінку, при смолоскипах, обмили; вкрили запашною сумішшю мира й алое, зарівнявши нею глибокі рани від списа і цвяхів. Сповили, як велів звичай, плащаницею й обвинули смугами полотна; голову обгорнули пов'язкою і на обличчя поклали хустку. Хоронивши, голосно читали псалом. Гробницю заслонено каменем і, на домагання "законників", запечатано й обставлено сторожею.

У той час апостоли притихли в замкнутому домі. Але воскресіння Ісуса, що сталося на третій день, відродило їх душі. Про воскресіння свідчить писемно апостол Павло, який сам, на власні очі, при цілому загоні озброєних, побачив Ісуса — ніби з грозового світла, в дорозі на Дамаск. Павло передає також свідчення багатьох, тоді ще живих: Петра та інших учнів, кому з'являвся Ісус по воскресінні, а їх було одного разу п'ятсот. Також чотири євангелисти згідно оповідають про події того світанку (Матей — глава 28; Марко — глава 16; Лука — глава 24; Іван — глава 20 і 24): про жінок-мироносиць, відкриту гробницю без сторожі, ангела в одежі ясній як сніг, виглядом — як блискавка, його мову, зустріч Ісуса, повеління для апостолів — ждати в Галілеї.

Здійснився вихід Ісуса: із глибини смерти, з тюремности небуття, над тьмою якого створено світ. Звідти, де душі зв'язано в'язилищами, незмірно твердішими, ніж кайдани у каторгах.

Поглинула смерть жертву, взявши з Голготи, і вкинула в надра аду, що зрушився умить, бо прийняв Сонце всякого життя. Взялось руїною царство скорби, тіснота, стогону, мороку, розпачу, повстали правдені душі, уклонитись Начальникові життя.

Він вивів їх на волю, у височину світла, куди мов птиці весінні за світочем, піднялися з пресподньої. Ісус переміг смерть, зоставивши її для вірних тільки — як перехід до вічного життя в святості раю. Із гробниці зійшло сяйво в час воскресіння, ніби з чертогу небесного.

Люди завжди пробуватимуть уявити воскресіння. Хоч би так, як Грюневальд, майстер XVI століття, який зобразив гробницю, що червонастим каменем палахкотить від дивного блиску; тоді впали перелякані вартові з їх зброєю. І з'являється в крузі великого пурпурового сонця, Ісус, напроти тьми, Вогненні тони зображення тут — співзвучні рядкам із "Проголосного слова" Івана Золотоуста: "Де твоє жало, смерте! Де твоя перемога, аде! Воскрес Христос, і ти повержений! Воскрес Христос, і впали демони. Воскрес Христос і радуються ангели. Воскрес Христос і водворяється життя."

Слово "Пасха" в Гебреїв означало "проходження", бо доми їх проминала сила знищення первістків у Єгипті. Християнство надало Великодневі інший зміст: позбавлення — через воскресіння Ісуса, який "смертю смерть подолав". У каноні подвижника Івана Дамаскина співають: "Очистимо почуття і побачимо Христа, осяяного неприступним світлом воскресіння."

Христос оновив образ людини і освятивши Собою підніс на престол неба, звідки той образ був даний.

Після численних тисячоліть, коли панували гріх, диявол, нечестя, насильство, обман, жорстокість, безвір'я, жадоба, ненависть і все боговороже, — приїшов обіцяний Месія і провіщене "звершилось". Подолано люту неволю. Перше слово, що світ почув від Спасителя по воскресінні, було: "Радуйтеся!" Він відродив плян божественної гармонії, що в гріхопадінні був зруйнований. Він воскрес і навчив нас розуміти: тільки Він має силу — воскресити всіх в Останній день. Він єсть, як славиться в грецькому слові: "Кіріос" — Господь, Владика. Йому належить "шекіна": слава Божа, провіщена пророками Ізраїля. Як писав Августин Блаженний: Христос "воскресінням із свого гробу показав, що Він — Бог".

Радість воскресіння має прообраз у природі, яка, вставши з крижаної труни, вдягається у весняний цвіт, ніби воскресні ризи.

Пасха — свято всіх свят, що світлом наповнює церкви і серця людські скрізь, і в нашій Україні. Урочисто благовістили дзвони. Люди вітались словами: "Христос воскрес — Воістину воскрес". І всі ставали рідні всім.

Пасха — свято всепрощення й радости, яке не відбереться ні в кого, бо люди, освячені в церкві, з'єднуються з ангелами і Христом в одній родині: благословенній від Отця. Пасха провіщує майбутній вік, що повинен прийти з неба, в сяйві Святого Духа, який і сам єсть радість Бога-Отця в Ісусі, і радість Сина Божого в Отці: нею збагачується заповітний ковчег у серці кожного, хто приймає її, як радість Пасхи.

о. Никон Н. Свірський, ЧСВВ

ЗА ВІРНУ ОЦІНКУ ПРАЦІ ДУХОВНИХ УСТАНОВ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

Вселенський Собор, у проголошеній папою Павлом VI-им конституції про Церкву, накреслив не тільки світлий образ Христової Церкви, але також і її величні завдання та напрямні її змагань і діяльности.

Щоб відповісти тим величним завданням у сучасності, серед теперішнього світу й теперішнього життя людини, Церква мусить переродитися, відновитись і приноровитися до щоденного життя, якщо справді вона має те життя вбожественнити й освятити. Тому також Свт. Отець у недавній енцикліці "Свою Церкву" начеркнув напрямні тієї віднови й переродження Христової Церкви через повне усвідомлення завдань і обставин, через віднову засад і життя, через діялог-розмову не тільки з християнським світом, але й з нехристиянським, а то протихристиянським світом взагалі.

Як відгомін папської енцикліки й рішень Собору пішли в церковному житті великі, нераз драстичні зміни. Те, що ще навіть на початку Собору видавалося недосяжним, сьогодні вже є законом, який послідовно переводиться в життя. Але реформа й віднова Церкви не є в зовнішніх змінах чи в самих законах, а в переміні внутрішнього наставлення й переконання одиниць — кожної зокрема й усіх разом. Зовнішні зміни мають тільки вможливити: зблизити людину до Церкви й Церкву до щоденного життя людини, щоб те життя відновити внутрішньо, духово й релігійно — в любові Бога, в любові ближнього — у святій вірі.

Бо не багато поможе обернути престіл у ту чи іншу сторону, не багато поможе впровадити таку чи іншу мову, якщо за тим, чи радше разом із тим і через те не прийде віднова внутрішнього життя людини, її повне усвідомлення своєї гідности, своїх обов'язків та способу й обсягу дії. А віднова духовного життя не приходить машинально, відрухово, чи масово. Це не є масова продукція, як "асемблі лайн" у фабриці авт, чи чого іншого — це є особиста справа кожної одиниці і тому над кожною одиницею треба поодиноко працювати, треба до неї іншого підходу.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміряння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиросердечну подяку Матері Божій Неустаючої Помочі й Цариці Вервиці за вислухані молитви й отримані ласки.

Наталія Базарко, Бронкс, Н. Й.

Складаю щиру подяку Матері Божій за оздоровлення мого мужа за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія.

Теофанія Зарицька, Торонто, Онт.

Складаю мою найсердечнішу подяку Пресвятій Родині за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія за одержані ласки й прошу помочі й опіки над моєю родиною.

М. К., Ню Йорк

Складаю прилюдну подяку Господу Богу, Найсв. Серцю Ісусовому, Св. Духові й Матінці Божій за одержані ласки й поміч. Також дякую св. Йосифові, св. Михаїлові, св. Ріті й Слузі Божому Митрополитові Андрієві та всім Святим за заступництво.

Є. Святик, Вестон, Онт.

Посилаю Вам, Дорогі Отці, моней ордер на суму $100.00 на **григоріянські Служби Божі,** що будуть правитися по моїй смерти. Ваш лист, в якім посвідчуєте одержання, пішлють Вам по моїй смерти. Хай Господь прийме жертву на щасливу вічність. Тепер поручаюся під опіку Пречистої Діви Марії.

Тома Урбан, Клифтон, Н. Дж.

Складаю найщирішу свою прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії Неустаючої Помочі й Люрдській Матері Божій за вислухані молитви й одержані ласки. Прошу відслужити дві св. Літургії: за подяку й за здоров'я мого мужа. Запучую $5.00.

М. Брикович, Монтреал

За прислані Служби Божі щиро дякують

ОО. ВАСИЛІЯНИ

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

Віднова життя, як узагалі віри, це не щось, що його можна накинути чи передати з покоління в покоління, їх треба виробити в особистій свідомості кожної одиниці, в кожному поколінні і в кожному часі. А це знову праця не одної людини, ані не одного дня, чи навіть року часу. І тут саме приходять ті, такі конечні й корисні в житті Церкви а так мало цінені загалом, духовні установи, в яких сотки тисяч жертвенних душ віддають своє життя саме на службу Церкві й людині.

Саме тому, що справа духовного життя, це не справа маси, але справа поодинока кожної людини і саме тому, що люди не тільки зміняються, все приходять нові покоління, але і зростають чисельно — саме тому важливість цих духовних установ сьогодні більш потрібна, як колинебудь перед тим.

До тих духовних установ належать у першу чергу Семінарії й Католицькі Університети, які виховують молоде покоління "новий нарибок" працівників для Церкви; далі монаші Чини, Згромадження й Інститути, які не тільки виховують молоде покоління працівників, але й безпосередньо працюють над тією відновою духовного життя у школах, парохіях, на місіях та сотнями інших способів праці між своїми і між чужими, часто не тільки без належної винагороди, але й без конечних засобів до життя і навіть без словечка признання чи подяки. Це саме тут ріщається доля майбутніх поколінь, а тим також і доля Церкви, бо як вони виховають нових провідників, так ті поведуть працю над відновою життя, так воно й буде виглядати. В історії були вже неодні рішення Соборів і неодні енцикліки навіть недавніх ще папів — а так багато з того лишилось "голосом, що кличе в пустині", бо не було кому, ні не було змоги ввести їх у життя, не було сил, не було зрозуміння, не було пригожого грунту.

На жаль і сьогодні ці духовні установи — особливо монаші — знаходять мало зрозуміння серед загалу, а тому також і ще менше підтримки й помочі в їх змаганнях за віднову християнського життя у відновленій Христовій Церкві. Так часто ще для багатьох вони являються пережитками середньовіччя, або й ще гірше, непотрібним крамом на ринку модерного життя. Брак того зрозуміння бачимо в такій маленькій кількості покликань до тої духовної священичої чи монашої праці, у ще меншій жертвенності, помочі й зайнтересуванні до їхньої праці, а нерідко й у ворожому наставленні. А тимчасом на їх плечах лежить вложена Церквою левина частина праці над відновою християнського життя.

І саме тому Свт. Отець поручає нам молитися — не так за ті установи, як радше за нас самих, за отой християнський загал, за ті середовища, серед яких вони працюють — щоб виблагати того нового Сшестя Святого Духа, який "коли прийде, навчить нас усякої правди", щоб серед того загалу й у серці кожної одиниці зокрема збудилось і зростало правильне, вірне й високе цінення і тих установ і їхньої апостольської праці.

Треба нам щиро молитися, щоб така правильна

оцінка перемінила наставлення кожної людини. Щоб кожна одиниця знайшла перш за все, не тільки якесь загальне поняття про ці установи чи те, "що газети пишуть", але щиру правду про вклад їхньої праці в духовне життя загалу й одиниць, а вслід за тим також знайшла особисте зрозуміння і зацікавлення. Бо тільки при особистому зрозумінні і зацікавленні загалу, ті духовні установи, що їх Церква так дуже поручає — зможуть знайти серед нас задовільне число покликань між молоддю і щиру піддержку й співпрацю вірних та так сповнити наложену на себе місію над відродженням духовного життя і над відновою Церкви, й впливу в нашому щоденному житті.

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!

ЧИ ТИ ПРИЙМЕШ ДО СВОГО СЕРЦЯ ВОСКРЕСЛОГО ХРИСТА ЧЕРЕЗ СВ. ПРИЧАСТЯ НА СВ. ПАСХУ?

о. Євген Білик, ЧСВВ

НАША МОВЧАЗНА ЦЕРКВА

У 20-річчя ув'язнення наших Владик

Головний вхід на подвір'я Собору св. Юра у Львові

Початок другої світової війни восени 1939 року застав Українську Католицьку Церкву в Західній Україні сильно розвиненою та добре зорганізованою. Завдяки століттям безнастанного гарту й боротьби за існування вона перетворилась у могутню твердиню, дуже відпорну та майже нечулу на різні труднощі, які били на неї ззовні. Перед першою окупацією цієї частини України большевицькими військами в першому році війни ця наша церковна провінція мала: архиепархію у Львові, епархії в Перемишлі й Станиславові, Апостольську Адміністратуру в Лемківщині та Апостольську Візитатуру на Волині. Під проводом слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького, сімох Єпископів й одного Апостольського Візитатора працювало на релігійнім терені около 3,000 епархіяльних священиків, були сильно розвинені й процвітаючі чернечі Чини і Згромадження, мужеські і жіночі, як оо. Василіяни, оо. Редемптористи, оо. Студити, Сестри Василіянки, Сестри Служебниці, СС. Мироносиці, СС. св. Родини, СС. Йосифітки та інші. Вірних було около чотири мільйони. Всі відтинки церковного життя і праці були сильно розвинені, то й тішилися гарними успіхами. Надії на майбутнє були майже необмежені. Але прийшло воєнне лихоліття, а з ним червона большевицька навала і з нею й початок плянового й систематичного переслідування та постепенного нищення Церкви. Коли надійшла назначена година, безбожницька Росія одним махом розвіяла всі надії, а дійсність Церкви жорстоко знищила. Цю саму долю пережила наша Церква на Закарпатті й Буковині.

Правда, з першої майже дворічної большевицької окупації Церква вийшла, як заявив тоді Митрополит Андрій Шептицький, "із Богом даною найбільшою ласкою жертви мучеництва багатьох своїх вірних", але поза тим, можна б сказати, вона вийшла майже ненарушеною. По цій першій окупації Українська Церква пережила також болючу й докучливу чотири-літню займанщину німецьких військ. У цих пробних роках Церква встоялася без значніших утрат. Щойно з поновним поворотом большевицьких військ у 1944 році почалася дійсна Голгофта Української Церкви, бо щойно тепер виявилися ненависть і диявольські пляни Росії щодо неї.

Коли наш Спаситель заповідав своїм апостолам і Церкві будучі гонення й переслідування, він сказав, що ворог наперед "ударить Пастиря", щоб настрашити й розігнати стадо. Точно так зробив гонитель нашої Церкви. Бо вже першого дня листопада 1944 року "помер" Митрополит Андрій Шептицький — Батько Українського Народу та символ його Церкви. Сам Хрущов недавно, коли ще був при владі, признав, що смерть Митрополита "не була природною". Оця смерть Митрополита, оце "вдарення Пастиря" було тільки початком, тільки першим громом, по якім мала прийти довготривала громовиця страшного й нечуваного в модерних часах переслідування та майже остаточного знищення Української Католицької Церкви. Протягом кількох місяців безбожний уряд Москви підготовляв усе до остаточного зудару з Церквою. Зі зовні ставлено Церкві різні, майже неможливі до виконання вимоги, щоб її змішати, ослабити. Рівночасно йшли старання намовами й усякими залякуваннями спонукати духовенство до відступства від Церкви. По кількох місяцях таких подвійних завзятих старань прийшли великі нові удари на Церкву. Почалося явне й насильне переслідування церковної єрархії, духовенства й вірних. Це переслідування довело до майже цілковитого зруйнування Церкви кілька років пізніше.

Першою жертвою цієї нової тиранії впав переємник престолу по Митроп. Андрієві — Митрополит Йосиф Сліпий. Його безпідставно арештували, вивезли і засудили на 8 літ каторги на заслання. Коли Митрополит відбув цю "кару" його засудили на дальших 5 років за те, що він не погодився на пропозицію перейти до нез'єдинених. Коли і цю "кару" він відбув, йому запропоновано поворот на рідні землі, але під умовою, що він не буде там виконувати ніякої душпастирської праці. Коли Митрополит на це не погодився, його засудили втрете на 7 років каторжних робіт весною 1959 року. З цієї каторги його ненадійно звільнили і перевезли у вільний світ у лютні 1963 року.

До кількох днів по першому ув'язненню Митрополита Йосифа Сліпого, большевики ув'язнили й вивезли решту Української Католицької Єпархії. І так Преосв. Никиту Будку, помічника Митрополита Йосифа, засуджено на 8 років тяжких примусових робіт; Преосв. Григорія Хомишина, єпископа Станиславівського і його помічника Преосв. Івана Лятишевського засуджено — першого на 10, другого на 8 років примусових робіт; Преосв. Николая Чарнецького, ЧНІ, Апостольського Візитатора Волині запроторено на 5 років тяжких робіт; о. д-ра Петра Вергуна, Апостольського Візитатора для Українців-католиків у Німеччині вивезено на Сибір; вкінці в червні 1946 року польська поліція арештувала та передала російській поліції Преосв. Йосафата Коциловського, ЧСВВ, єпископа Перемиського та його помічника Преосв. Григорія Лакоту. Знаємо що з цих Владик напевно повмирали у в'язницях або внаслідок засудів такі: Н. Будка, Г. Хомишин, І. Лятишевський, Н. Чарнецький, Й. Коциловський, Г. Лакота. Слідами своїх єпископів пішли відважно в большевицькі тюрми й каторги у знані й незнані нам місця майже 2,000 священиків і самому Богові відомі числа вірних Української Церкви. Ось яке "визволення" приніс із собою комунізм нашому народові і його Церкві. Ось яку ціну заплатили і нарід і наша Церква за свою вірність Христовій Церкві.

У кількох наступних роках прийшла черга на Церкву поза Галичиною. Найперше на Закарпаттю впав жертвою замордований Преосв. Теодор Ромжа, єпископ Мукачівський. Услід за ним пішли Преосвященні Павло Гойдич, ЧСВВ, єпископ Пряшівський та його помічник Василь Гопко. У тому самому часі йшло безпощадне переслідування Української Церкви в Румунії, на Буковині, Мадярщині та Югославії. Тут помер ісповідницькою смертю Преосв. Іван Шімрак, єпископ Крижевацький.

Митрополит Йосиф, совєтський в'язень

Не маючи єпископів ані священиків, вірні осталися без обслуги, без опіки, без потіхи, без помочі. Церкви перед ними позамикані, їх релігійні організації понищені, церковно-релігійна преса вся закрита, школи перетворені на розсадників безбожного комунізму. Монахів і монахинь розігнано, а манастирі перемінено на різні урядові потреби. Нарід став круглим сиротою. Не було перед ким пожалуватися, перед ким звіритися, у кого потіхи й помочі шукати. Справді, вдарила ворожа рука по пастирях, а перелякане й безпомічне стадо розбіглося.

Це все діялося тихо, незамітно. Увага світу

в той час була звернена на воєнні події в інших частинах світу і малохто почув плач переслідуваної Української Церкви. Недолю цієї Церкви побачив, відчув та представив світові Свт. Отець Папа Пій XII двома своїми енцикліками. У них він указав світові на несправедливі засуди українських єпископів, на їх мужність і рішучість перед судами безбожників, на їх вірність Богові й Церкві та геройську готовість усе перетерпіти, навіть і смерть, за віру, за Бога. Він оплакував недолю духовенства й вірних, а заразом подивляв їх витривалість та вірність своїй Церкві, хоч багато з них були запроторені в далекі околиці і багато терпіли морально й фізично. Він поручав Українську страждучу Церкву як приклад для всіх, а рівночасно гаряче поручав її молитвам усіх.

Нам, вірним тієї ж Церкви, випадає склонити наші голови перед нею та багато від неї навчитися. Перш усього повинні ми подякувати Богові, що дав нашій Церкві на рідних землях таких великих, неустрашимих і святих людей, як у самій єрархії, так і в духовенстві і вірних. Ми повинні щодня благати ласкавого Бога, щоб чимскоріше довів ті страждання нашої Церкви й народу до світлого й переможного завершення; а заки до того прийде, випрошувати в Бога сили, витривалости й мужности для тих, що ще далі страждають за своє прив'язання до Церкви, до Христа, до Бога. Дальше треба нам учитися від них пошани до своєї Церкви та її влади. Нашу пошану, любов і послух ми винні Церкві не тільки тоді, коли вона йде на руку нашому ідеологічному переконанню чи політичному наставленню, але і тоді, коли церковна влада поступає незгідно з нашим, часто дуже вузьким і односторонним способом думання. Ми, вірні, не наставляємо нашої церковної влади, тож і не маємо ніякого права брати її від нашого "народній суд", тобто публичний, ані тягнути її до відповідальности перед нами. Мильно робимо, коли поводимося так, наче б демократичні права у вільному світі давали нам право з якоїнебудь причини накидатися на нашу церковну єрархію. Церковна влада є не людської, а Божої установи і, як такій, ми все винні їй послух і підданість. Бо до неї сказані слова Спасителя: "Хто слухає вас - Мене слухає, хто ж погорджує вами погорджує Мною, хто ж погорджує Мною погорджує Тим, Хто послав Мене" (Лука 10, 16).

Хай наша страждуча Церква на землях наших батьків, а передовсім її влада, яка перша внала від руки безбожників, покажуть і нам, як нашу Церкву цінити, любити, шанувати, її слухати, за неї терпіти і за неї молитися

Блаженніший Кардинал Йосиф між Василіянськими студентами в Римі.
По лівій руці Кардинала о. др. Ісидор Патрило — Генеральний Секретар ЧСВВ.

Святіший Отець Павло VI вітає Кардинала Йосифа

Мирослав БОРИСЮК
Колегія св. Василія, Стемфорд, Конн., ЗДА

Привітання Кардиналові Йосифові

Тайга... Сибір неісходима...
Тюрма... І кат... Жорстокі муки
Не знищили Вкраїни Сина,
Тебе Борця, Героя і Владики!

В Петровім храмі Ти тепер Слугою,
Як Жрець Найвищий нашої спільноти
Серця всіх линуть до Тебе з любов'ю,
Бо Ти показав нам геройські чесноти!

Серед темрявй буднів, що гнітить наші душі,
Серед важких страждань всенародньої неволі,
Серед життєвих бур, Ти маяком остати мусиш,
Щоб нам показувати шлях до Правди й Волі!

Прийми, Владико Йосифе, Привіт наш щирий,
Слова сердечні глибокої пошани,
Ми все за Тебе у цих днях гірких і сірих,
Молились ревно благальними устами!

Хай Добрий Господь подасть Тобі наснагу,
І міць борців великих у цих днях непевних,
Щоб з уст Твоїх слова Христових заповітів
Гриміли сміливо на страх врагам нінчемним!

Прийми нашу любов, і дай нам її обильно,
Щоби з'єдналнсь ми разом до змагу тяжкого,
Щоб ішли ми за Тобою відважні й сильні,
Співаючи рапсод народу вільного!

Для нас Ти сонцем будь у днях негоди,
Ясною зорею, що вела Мудрців із Сходу,
Вкраїнським Мойсеєм могутнього походу
У Рідні Землі нашого з'єднаного народу!

Хай слава й мудрість Великого Андрея
Осінить блеском всі Твої починання,
І нашій Рідній Церкві подасть авреолю
Великого мучеництва й світлого існування!

о. Р. Головацький, ЧСВВ

ВИЙНЯТКОВИЙ ДЕНЬ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Урочистість поставлення нових кардиналів — вийняткова під багатьма оглядами. Перш усього ж тому, що це вперше здійснено її за новими вимогами латинської Літургії. Підкреслив це Папа Павло VI у своїй заключній промові до новопоставлених кардиналів: "Ви бачите, що з цією метою Ми бажали надати цій консисторії (святковому зборові) священного вигляду, перетворивши звичайні церемонії в одне зворушливе сослужіння, з якого вона зможе зачерпнути своє справжнє і глибоке значення та своє багатство ласки" (Ль'Оссерв. Романо ч. 47-65, ст. 1).

Початок архиєрейської Служби Божої попередило процесійне вшестя Його Святости, в супроводі нових кардиналів, до базиліки св. Петра. Після цього Папа відійшов до свого трону, щоб зодягнути священні ризи, а нові кардинали уставилися довкола престолу двома півколами обабіч нього. Перше півколо очолювали два кардинали-патріярхи: Максим IV Саїг і Стефан І Сідарус; друге ж — Павло П. Меуші й Верховний Архиєпископ Йосиф Сліпий, якого біла намітка виразно зарисовувалася на темному тлі довкілля. Св. Літургію сослужили також східні кардинали, кожний у ризах властивих своєму обрядові. Апостола церковно-слов'янською мовою, в заступстві Кард. Йосифа, відчитав о. шамб. М. Марусин, а євангелію грецькою мовою — Кард. Максим IV.

Після цього Вселенський Архиєрей покликав за чергою старшинства нових кардиналів, щоб довершити чину поставлення, який відбувся у формі діялогу. Українські глядачі слідкують за достойною постаттю свого кардинала. Владика Йосиф підходить до Його Святости Павла VI, віддає поклін, складає свої руки в його руки. Вселенський Архиєрей питається:

— Чи обіцяєш блаженному Апостолові Петрові, якому Бог дав власть в'язати й розрішати, Нам та й іншим Вселенським Архиєреям, наступникам у першості самого блаженного Апостола Петра: вірність, братність, послух і повсякчасну співпрацю?

— Обіцюю! — несеться базилікою св. Петра вивнена відповідь Ісповідника віри.

— А Ми — продовжує Папа — за поміччю Господа нашого Ісуса Христа й святих апостолів Петра і Павла, вибираємо тебе кардиналом-пресвітером святої Римської Церкви з титулом церкви св. Атанасія в Римі і назначуємо тебе співробітником нашого служіння — в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь." — При цьому Вселейський Архиєрей обнимає і цілує новопоставленого кардинала, проказуючи "Мир тобі!", на що він відповідає: "Амінь!" — нехай так буде.

Під кінець Служби Божої Вселенський Архиєрей знову покликає нових кардиналів і, дорученочи кожному по черзі перстень, виголошує: "Прийми перстень з руки Петрової та знай, що любов твою до Церкви скріпляє любов Верховного Апостола Петра". — А подаючи багряні берети, каже: "Во славу Всевишнього Бога й на прикрасу Апостольського Престолу прийми оцей багряний берет, символ високої кардинальської гідности, який означає, що маєш бути мужнім аж до пролиття крови, на прославу віри, за мир і спокій християнського народу й поширення святої римської Церкви." — Блаженніший Йосиф Сліпий замість латинського берета, який одержав тільки символічно, дістає багряну східню намітку-клобук. — Священний обряд закінчується похвальною піснею "Тебе Бога хвалим."

Із нагоди цієї небувалої врочистости Вселенський Архиєрей виголосив довшу промову. Спочатку пояснив символіку священних обрядів. Вони підкреслюють авторитет і гідність кардиналів, як найближчих співробітників Його Святости. "Що ж до Нас — закінчив Папа — то буде нам великою потіхою мати вас, найдорожчі Отці, Брати й Сини — за співробітників, дорадників і приятелів; тягар найвищих ключів є досить важкий; ви допоможете Нам його нести. А першою допомогою буде єдність, яка має нас взаємно лучити. Це ж бо давня заповідь: "щоб не було розколів поміж вами" (1 Кр. 1, 10); та це Ми маємо не тільки кожночасно пригадати, але й виразити та підтвердити. З цього матиме приклад вся Церква, яка сьогодні відзеркалює отут свою одність і свою католицькість; із цього будуватиметься ввесь збір Єпископату, що власне в цій хвилині такий Нам близький і такий спаяний спільністю почуттів, задумів і надій" (там же, ст. 2).

Для Українців цей пропам'ятний день ще й тим незвичайний, що мали вони того самого дня по полудні, в годині 5-ій, окрему авдієнцію-побачення, цим разом під проводом свого власного кардинала. Консисторіяльну залю заповняли представники церковної владу, духовенство, чернецтво, відпоручники наукових інституцій та політичних груп.

Вселенського Архиєрея привітав Блаженніший Кардинал Йосиф Сліпий. Високодостойний промовець дав найперше короткий історичний огляд зв'язків української Церкви з Апостольським Престолом, і перелік тих добродійств, що їх зазнала вона від Петрових наступників продовж довгих сторіч. Останній виявив батьківської дбайливости Римських Архиєреїв — це підвищення Первоєрарха тієї Церкви до гідности кардинальської. Гідність ця — підкреслив Високодостойний Промовець у своїй скромности — припала йому не за його власні заслуги, але заради страждань і вірности всієї Української Церкви й усього народу. В їх імені складає він Його Святості свою подяку: і від тих, що тут пріявні, і від тих, що не мали змоги взяти участи в цій незвичайній урочистості.

Кардинал Сліпий з іншими новойменованими Кардиналами

У відповідь на оті подячні слова Папа Павло VI промовив італійською мовою, звертаючися до Кардинала Йосифа й до всіх пріявних: "Вам легко зрозуміти, яка це для нас радість із приводу цієї зустрічі. Таким бо чином можемо доповнити той великий релігійний обряд сьогоднішнього ранку, висловлюючи деякі з тих почувань, які по ньому наступали та які відносяться зокрема до одного з тих кардиналів, що їх ми прийняли до Священної Колегії, а саме: вашого великого Митрополита Кир Йосифа Сліпого. Намагаючися звести й поєднати ті дійсні почування, що в цій хвилині зворушують нашого духа, ми перш усього скажемо вам, що наше почуття задоволення походить з тієї дійсности, що ми змогли віддати шану Преосвященному Сліпому й цілому Українському Народові. — Також бажаємо додати, що це свідчення відноситься, як ми сказали, до вашого Кардинала Митрополита з-за великих спонук, що їх Церква зберігає немов свій скарб, та й записані вони щонайкраще в її історії: страждання, свідчення, героїзм, вірність, що їх Преосвященний Сліпий виявив вірі та Христові. А тоді й вам усім, Найдорожчі Українські Діти, розсіяні по світі: Ми знаємо які ви вірні та як зберігаєте ваші традиції, ваш обряд, вашу мову, вашу науку, ба навіть і ту заслугу, що її ми признаємо перед усією Церквою, перед світом, піднісши понад вас того, хто вас може добре представляти, вести, продовжувати отой ваш шлях, освячувати й благословити. Ось між нашими думками першою є та, якою ми власне бажаємо віддати шану вашому імені та вашій Української Католицькій Громаді. Та є ще й інше почування: теж і воно глибоке й дуже живе... Друга наша думка ось яка: дати вам пункт відношення, щоб ви віднайшли причину пов'язаности, щоб дати вашій спільноті висліб об'єднаности, щоб покласти поміж вас один осередок, до якого всі могли б звертатися з дитинним довір'ям, із братньою любов'ю. Це є наш намір, ми цього бажаємо, щоб ви це прийняли та це здійснили. Зважте: якщо будете однозгідні, житимете; якщо будете однозгідні, будете добрі: якщо будете однозгідні, виконаєте євангельські чесноти — над усе ж любов; і якщо будете однозгідні, знайдете також і силу для виконання тих жертв, що їх таки домагатиметься витривання при вашому імені й історії. — Будьте однозгідні! любіть себе, віддайте вашому Кардиналові Митрополитові поклін синівської і приязної відданости та побачите, скільки питань можна буде спростити та скільки питань можна буде вчинити плодовитими в нові добрі діла. Так тоді, ось те наше почування випливає з нашого серця якраз, щоб з'ясувати той намір, що нас провадив до того, щоб піднести до кардинальської пурпури Кир Йосифа Сліпого — а він ось який: дати українському народові НАДІЮ! Найдорожчі Діти! Вгору серця — "Горі іміїм сердца!" Майте надію на Господа, на Бога покладайте ваше довір'я!" Намагайтеся бути гідними, щоб Бог благословив ваше бажання, тим то й доручаю вам, щоб це сталося овочем тієї стрічі, яку ми тепер відсвятковуємо. — Чи ми ще побачимося? Чи ще матимемо щастя прийняти вас так численних та з'єднаних? Не легко буде. Але пам'ятайте про цю хвилину, в яку говорить вам слово Папи, слово Петрове, що тривкими робить почування та й припиняє хвилини і творить із них історію. Будьте витривалі! Моліть Господа, любіть себе, як Ми казали, і віруйте, що Український Нарід, підтримуваний своєю Вірою та своїми провідниками, не тільки не загине, але затріюмфує!"

Після промови Його Святість попросив Кардинала Йосифа, щоби підійшов до нього й разом дав пріявним апостольське благословення. По благословенню Вселенський Архиєрей зійшов до пріявних, українських Владик і представників, і з кожним зокрема вітався й розмовляв.

По відході Вселенського Архиєрея увага пріявних, цілком природно, звернулася до особи Кардинала Йосифа. Всі бажали наблизитися, привітатися, особисто висловити свої побажання, перекинутися бодай кількома словами. Тісним вінком обступили вони свого найвищого духовного Провідника і так супроводили його вздовж коридорів, через подвір'я св. Дамаза аж до кардинальського помешкання потойбіч базиліки св. Петра.

Це справді був вийняткоий день, що в історії української Церкви й народу запишеться золотими літерами.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Священики й Церква забагато мішаються до справ, які до них не належать, напр. платня робітників, інтимне життя між чоловіком і його жінкою, обмежування народин, зрівняння негрів з білими, і т.п. Я думаю, що все це — приватні речі кожної одиниці, і священики, чи єпископи не повинні мішатись до приватних справ своїх вірних. З того приводу чути багато критики, а це не виходить на добро Церкви.

Церкву критикують люди, які або нічого спільного не мають із Церквою, або дуже мало знають про Церкву, про її засади, чи про її обов'язки. Вони хотіли б, щоб єпископи і священики пильнували тільки Св. Тайн, богослужб чи догм віри, отже щоб замкнулися в Божих храмах і не дивились на те, що роблять і як живуть їхні вірні. Але ж обов'язком священиків і єпископів є не тільки те. Чи було б досить, коли б мама народила дитину, викупала її, погодувала й одягла і так пустила в світ? Ісус Христос не казав Своїм Апостолам замкнутись у храмі, а "йти й проповідувати всім народам... навчаючи їх берегти все, що я вам заповідав" (Мт. 19, 20). Між тим, що Христос заповідав Своїм учням і про що казав проповідувати, є не тільки те, що торкається віри й богопочитання, але також і все те, що відноситься до моралі людського життя. Віра має означені догми, богопочитання має традицією освячені форми. Мораль розтягається далеко ширше й дальше. Вона обіймає кожну дію людини, бо все, що робимо, може бути чесне й добре, або нечесне й грішне. Боже Об'явлення каже, що гріхом є не тільки вбивство, але й використовування робітника, вдовиці чи сироти, не тільки вбивство фізичне, але також і вбивство моральне, себто потоптання доброго імени ближнього. У подружньому житті можна жити чесно, коли подруги живуть так, як Бог приказав, прямуючи до цілі, для якої подружжя було установлене, себто, стараючись жити в любові й мати потомство, але можна жити й дуже грішно, омираючи ціль подружжя, вживаючи його самолюбно, тільки для своєї особистої вигоди й розкоші. Війна може бути оборонна чи визвольна, і тоді вона морально оправдана, але може бути війна також і задирлива, агресивна, для поневолення іншого народу, а тоді вона морально грішна. Трактування чорних може бути справедливе, а при тому й гідне, людяне та християнське, або може бути несправедливе, понижаюче й нехристиянське. Політика, державний режім можуть бути морально чесні й корисні для всього народу, або можуть бути шкідливі, брехливі, насильні, що поневолюють власне населення і приносять користь тільки вибраній кліці. Навіть такі прості й конечні акти людини, як їсти, пити, відпочивати, працювати — можуть бути морально добрі, або морально грішні, отже приносити Богові славу, або зневажати Його, помагати людині до її освячення і спасіння, або вести її до вічної загибелі. Тому то Церква і її священики та єпископи з Божого поручення, а не з власної примхи, мусять "мішатися" навіть до соціяльного життя, до політики, до подружнього життя, щоб оборонити Божий закон, вірних перестерігати перед злочинами, підносити чесноту й давати вказівки тим, що хочуть жити в мирі з Богом та з своїм власним сумлінням.

Папа св. Пій X кількадесять років тому сказав таке: "Щонебудь християнин робить, навіть у чисто світовій справі, він не може не звертати уваги на те, що надприродне; навпаки, він повинен звертати все до найвищого добра, як до остаточної своєї цілі згідно з диктатом християнської мудрости. Усі його дії, морально добрі, чи злі — є піддані судові й авторитетові Церкви... Соціяльне питання є більш моральної і релігійної натури, ніж економічної і тому треба полагоджувати його згідно з законом моралі та з розсудливістю, що спирається на релігії." Хто призадумається над тим, той побачить що нема тут чого критикувати Церкви, ані священиків. Як би кожний так жив, як Церква навчає, тоді не було б стільки несправедливости, кривди і злочинів на світі.

Чому Отці місіонарі й Сестри, що вибираються на місійну працю до поганських країн Азії, Африки й Полінезії, учаться різних мов тамошніх мешканців, а деякі наші священики й Сестри в Америці майже не вміють і не розуміють української мови? Як це погодити з пастирським посланням наших владик, які закликають бути готовими до великої місійної праці над відродженням християнства в Україні після звільнення її з большевицько-безбожницького ярма?

Є це болючий закид, що його висловлює багато вірних, одні в добрій вірі, зі здивуванням і острахом за долю нашої Церкви на еміграції, інші ж з іронією та в'їдливо. А всі ми, новоприбулі громадяни Америки, чи Канади, звичайно глядимо тільки на одну сторону медалі, а не завдаємо собі труду, щоб по справедливості подивитись також і на другу сторону.

Перша сторона медалі, що правда, часом сумна й пригноблюча. Є деякі українські священики та Сестри, що справді слабо володіють мовою своїх батьків, але, на щастя, таких не багато. Якщо хочемо бути чесними та справедливими, тоді мусимо признати, що батьки тих Отців і Сестер, які приїхали сюди 50-60 років тому, не мали тієї національної свідомости, що її маємо ми сьогодні, бо в тих роках ще і в Галичині не було тієї свідомости. Отже ті батьки не могли натхнути своїх дітей патріотизмом, яким ми живемо сьогодні. У "Новому Світі" довго не було українських шкіл, отже в чужих школах діти часто забували й те з української мови, чого навчились дома, у своїх батьків. Але ж сьогодні маємо новоприбулих українських батьків, свідомих Українців, ще й інтелігентних із вищою освітою, або з високопатріотичним минулим, а їх діти вже не хочуть учитись по українськи навіть в українській школі. Деякі з батьків навіть не хочуть, щоб їх діти вчилися української мови, бо, мовляв, в Америці їм того не треба. Чому ж дивуємось і чи можемо строго осуджувати тих, що були дітьми 30-40 років тому і не мали ні української школи, ні українських книжок, ані подостатком українських священиків і Сестер?

Але подивімось іще й на другу сторону медалі. Ми бачимо брак належного знання української мови в деяких наших священиків і Сестер, а не бачимо тієї жертви і труду, що вони приносять для добра душ своїх українських парафіян. У старому краю священик був і душпастирем і майже завжди провідником у національно-культурному житті своєї парафії. Тут, у ЗДА, чи Канаді структура церковно-парафіяльного життя зовсім відмінна. Тут священик має багато більше журби і більше скомплікованої праці, ніж у старому краю й через це він майже не має часу, або перепрацьований не має вже сили й охоти вдосконалювати своє знання української мови. А Сестри? Ось, пригляньмося Сестрам. Вони мають свої монаші обов'язки, духовні вправи й богослуження, а також обов'язки шкільні. Хто ніколи не вчив, той не знає, що то значить учити денно 6-8 годин у школі, а потім ще поправляти задачі і приготовлятись до викладів на наступний день. Батько-мати часто не можуть дати, ради з своїми двома-трьома дітьми, а Сестра в школі мусить уміти й уміє дати собі раду з 50-60 дітьми в одній клясі. Як прийдуть вакації, кожний виїжджає кудись у гори, на відпочинок на кілька тижнів, на місяць, на два місяці, а Сестри, замість вакацій ходять у тому часі на різні курси до різних університетів, щоб далі спеціялізуватись у потрібних їм предметах науки, щоб статися більше корисними для дітей, яких учать, щоби причинитись до культурного піднесення парафії, в якій працюють. Хто з мирян дає із себе так багато українському народові і так безкорисно, як Сестри? Деякі з них може не вміють добре говорити по українському, але в своєму жертвенному патріотизмі своїм чином вони безперечно перевищують усіх своїх критків.

Хто піде до великої місійної праці в Україні? Як би ця радісна хвиля прийшла сьогодні, то я певен, що неодні з тих наших священиків і Сестер, які сьогодні не говорять добре по українському, зголосилися б на таку апостольську працю. Але ця хвиля мабуть ще не скоро прийде і до того часу ті священики й Сестри, які дають із себе все вже сьогодні, будуть уже вичерпані на силах і неспосібні до тяжкої місійної праці. До такого гігантичного подвигу треба буде свіжих молодших сил і їх повинна дати вже новіша еміґрація, яка ще живе пульсом рідного краю і ще сильно відчуває його потреби. Але новіша еміґрація, на жаль, по сьогодні аж до болю мало дала священиків та Сестер нашій українській Церкві. Кого ж тоді пішлють наші Єпископи на поміч рідному краєві?

Критика — добра річ і корисна, якщо вона справедлива та конструктивна. Тому, коли критикуємо інших і беремо їх під мікроскоп, тоді будьмо справедливі й подивімся також і на себе. Такий погляд, на жаль, не буде веселий.

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

МУЖЧИНА В ЦЕРКВІ

Третього дня після жахливої смерти на хресті, Христос воскрес! І немає сумніву, що Воскреслий Христос з'явився найперше Своїй Матері-Марії. Хоч цього не записано у книгах св. Євангелії, то одначе можемо це вичитати в живій книзі Христового синівського Серця.

А вже в книгах св. Євангелії ясно й докладно описано, як Воскреслий Христос з'явився жінкам-мироносицям (Мар. 16, 1-9), а ще окремо Марії-Магдалині (Ів. 20, 11-19). Із тих і подібних випадків деякі історіософи (напр. В. Шубарт) заключають, що Христос зрегабілітував і двигнув понижену жіноту, а жінка із вдячности за те почала відплачуватися Христові і Його Церкві живою участю в релігійному житті і точним виконуванням церковних практик. Таким чином дійшло до переваги жіноцтва в церковних богослуженнях і практиках. Такі докази деяких мислителів є трохи однобічні і не вияснюють, чому колись у душпастирстві була перевага мужчин.

Одначе це факт, що під сучасну пору участь мужчин у церковному житті під оглядом чисельности зовсім незадовільна. Три четвертини приявних у Церкві — це жінки. Такий стан триває вже від кількох поколінь і не обмежується тільки до наших обставин, але так є майже в цілій католицькій Церкві. Така велика перевага жінок у Церкві, а радше недостача мужчин у Церкві — це явище нездорове, а його причин треба шукати у невластивому душпастирському підході до мужеського роду.

Знаємо, що мужчина — це людина ініціятиви, міцної, творчої, завойовницької дії, що заключає в собі засадничі чинники творчого вітцівства у противенстві до жінки, яка є родом пасивним, сприймаючим і консервативним, словом: має те все, що в людському житті лучиться з материнством. У дальшій послідовності вдача мужчин має в собі велику здатність до акцій відважних і рішальних. Саме життя ставляє мужчину в перших рядах бойового фронту. Тому мужчина — це вроджений вождь, володар, завойовник та ініціятор.

Притаманні особливості мужчин — це міць, мужність, скора й рішуча децизія, динаміка і безбоязкість перед відповідальністю навіть із ризиком на небезпеку. Саме ці прикмети можуть мужчину довести до "мужеської" крайности, а коли забракне "золотої середини" (в якій міститься чеснота), тоді всі мужеські особливості можуть перемінитися в нелюдські проступки, як дикість, строгість, насилля, непогамування, рознуздана змисловість, а в першу чергу жажда панування за всяку ціну.

У відношенні до життєвих проблем, мужчина своїм холодним розумом із його залізною логікою добачує радше ідеї і напрямки, під час коли жінка зо своєю інтуїцією бачить радше особи й подробиці. Мужчина бачить цілий ліс, а жінка добачує поодинокі дерева.

РОЛЯ МУЖЧИНИ В ЦЕРКВІ

Увесь цей мужеський тілесно-духовий вантаж треба брати до уваги в релігійному житті і в Церкві. Легковаження цього або невластиве відношення до нього може потягнути за собою дуже прикрі наслідки, а навіть катастрофу релігійного життя в душах мужчин. На нашу скромну гадку *сьогоднішній, попросту тривожний брак мужчин у Церкві, у великій мірі є наслідком маркантних хиб, що дотичать якраз особливостей притаманних мужеському світові*, бо сьогодні їх узгляднюється замало та з замалим притиском.

Христос Господь віддав керму Церкви в руки мужчин, себто: Апостолів та їх наслідників — єпископів і священиків. Нормальну власть уділювання Св. Тайн і цілу Літургію, себто прилюдну й офіціяльну. Службу Божу Христос віддав теж мужчинам. Справді за туземного життя Христа і в часах апостольських жінки — як повноправні людські одиниці, брали чинну участь у релігійному, а частинно й душпастирському житті. З діянь Апостольських, а також із листів св. Павла бачимо, яку рухливу ролю відіграли жінки в первопочинах християнства не тільки в Палестині, але й Малій Азії, Греції й Римі. Одначе жінки ніколи не виступали в ролі урядових "жрекинь".

Бо провідництво в релігійному житті Церкви належить мужчинам і немає ніяких підстав думати, що це колись зміниться. В цьому ж значенні треба розуміти висказ св. Павла: "Жінки в Церкві хай мовчать" (І Кор. 14, 34). Літургія, як культ прилюдний і офіційний належить *засадничо* до мужчин, незалежно навіть від найбільшої переваги жінок у церкві. А душпастирство Христа, відтак душпастирство в часи апостольські й пізніші, мало помітні прикмети мужеські. Це було християнство відважне, завойовницьке, а навіть рискове. Св. Павло закликав боєво "до звершености мужа, до міри повного зросту повноти Христа" (Еф. 4, 13), а про себе самого казав: "Коли я став мужем, покинув те, що дитяче" (І Кор. 13, 11).

Ні! Направду не можна первісній Церкві закинути якогось сфемінізування, браку мужности чи розніжнення. Це була Церква направду "воююча", що воювала й здобувала по мужеськи. А, якщо її переслідували — то кожна з її частин: мужеська і жіноча, переносила терпіння по геройськи.

СЬОГОДНІШНЕ ПОЛОЖЕННЯ

На жаль, сьогоднішне положення змінилося на гірше. Хтось прирівняв сьогоднішнього мужчину в церкві до євангельського митаря. Він справді прийшов до церкви, але пристанув у куті, при дверях, не йде перед престіл. Митар отримав розгрішення, але не за те, що стояв в останньому куті, тільки за внутрішній стан своєї розкаяної душі.

У час богослужень не видко сьогоднішних мужчин близько престолу, вони не беруть такої живої участи в Літургії, як жінки й діти. Особливо молодші мужчини люблять стояти за порогом церкви і тому жінки жартома називають їх нащадками "за-порожців". Також молитовників чи служебників майже не побачимо в руках мужчин. Це свідчило б, що сьогоднішні мужчини не почуваються зовсім добре в церкві, не відчувають гармонії між атмосферою Божого дому і внутрішньою атмосферою їх власної душі.

Які причини цього?

На гадку деяких богословів Вселенського Собору (як: Ранер, Кюнг і інші), життя Церкви вже від кількох поколінь було *наставлене на консервацію*, себто на зберігання депозиту віри й скарбу Св. Тайн. Різні секти, реформації, роз'єднання, модернізми, а в першу чергу т. зв. "дух часу" намагалися всіми способами вирвати бідні людські душі з-під опікунчих крил св. Церкви, яка своїм материнським інстинктом берегла їх, як квочка свої курята. У висліді цього зродилося окреме душпастирство, а навіть богословія моральна з виразним намаганням "зберігати людські душі, боячись за їх спасіння". Справді й тоді наша Церква була воююча, але це була тільки позиційна війна в окопах, а радше тільки дефензива. І чи такий стан материнського береження перед небезпеками відповідав пробоєвій і завойовницькій вдачі мужчин? Певно, що ні! Тому мужчини станули в резерві.

По друге: на нашу скромну гадку, Церква майже не мала в своєму лоні *церковних організацій*, які відповідали би боєвій мужеській вдачі. Всякі свічкові Братства, чи Апостольства Молитви, чи навіть деякі харитативні організації не притягали мужчин. Натомість знаємо, яких чудес доказував незабутній о. Абль Т. І. зо своєю Марійською Дружиною мужчин у Відні. Для мужчин треба було творити Марійські Дружини, чи Католицьку Акцію, але таку, що своєю активністю дійсно виправдувала б свою гарну назву.

Врешті треба додати ще одну причину сьогодні дуже актуальну. Одна з засадничих прикмет стилю сучасного життя суспільного, а навіть особистого — це його змагання в напрямі *природи, техніки й технізації життя*. Це має вплив теж на життя релігійне, особливо в мужчин. Мужчина уляг могутньому поривові технічного прометеїзму, бо це терени діяння мужчин. У природі й техніці мужчина — це вроджений мистець і господар. Тому Церква мусить помогти мужчині відшукати таємні зв'язки природи з техніки з релігією.

МУЖЕСЬКЕ ХРИСТИЯНСТВО

Отже в душпастирстві треба обнови стилю, який більше відповідав би потребам душ сьогоднішніх мужчин. Тут не йдеться про якісь зміни у правдах віри чи моралі, ані про якісь бурхливі реформи душпастирські. Йдеться тільки про зміни в духовій атмосфері. А до цього причиняться деколи дрібниці, як напр. більше мужеський наголос у проповіді, чи розумний доказ. Бо:

1) Сьогоднішний мужчина прагне в першу чергу *християнства дозрілого*. Сьогоднішний "володар" світу, а завтрішній володар космосу не може задовольнитися якимись здитинілими формами християнства, хоч і до нього відносяться слова Христові: "Якщо ви не станете, як діти, не ввійдете в Царство небесне" (Мат. 18, 3). Отже повна духовна зрілість вимагає покори і від мужчин. А немає покори без самопокоєння, без аскези.

2) Зріле християнство домагається ясно поставлених *високих завдань*, що їх можна осягнути тільки при помочі Божої ласки і точно означених заказів і приказів, що вимагають скорого рішення та відваги. Того всього сьогоднішній мужчина вичікує від Церкви. Та, на жаль — не завжди він знаходив це в Церкві, тому й відчужився від неї.

3) Ми сказали, що мужчина своїм розумом охоплює ідеї, напрямки і проблеми. Але в них прагне *справжньої глибини*. Сьогоднішна галаслива плиткість його не задовольняє. І саме таким "істотним християнством" мусить Церква обслужити сьогоднішнього мужчину річево, розумово й глибоко. Мужчину мучить ненаситний голод справжнього релігійного знання. На всіх мовах проявляються переклади суто богословських творів, навіть св. Томи з Аквіну. А в нас? Та що й казати...

4) Врешті душа новітнього мужчини прагне *християнства правдивого, автентичного*, а не фальшивого, чи вдаваного. Благословенний цей крик людського серця за правдою й автентичністю. Не дивно, що такий автентичний "слуга слуг Божих", як Папа Іван XXIII написав свою першу енцикліку про правду в житті. Це заклик до цілої Церкви, а для священиків це дороговказ у душпастирській праці серед модерних мужчин.

Такими засобами Церква обновлена на Все-

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

ХРИСТОС І ДІТИ

Услужливість Христа не мала меж. Він приймав кожного, хто до нього приходив, кожному помагав у міру його потреби. Цілі дні проводив Він між людьми, що були "наче вівці без пастиря"; завжди був вірний своїм словам: "прийдіть всі до мене... Я є пастир добрий... а того, хто приходить до мене я не відкину." Він обходив усі міста й села, навчаючи в їх синагогах, проповідуючи Євангеліє царства та вигоюючи всяку хворобу і недугу" (Мт. 9, 35). А дні Його місійної праці були подібні один до одного.

Цю одноманітність праці перервав одного дня милий образ, мила подія. До Ісуса Христа почали зближатися добрі й побожні Його слухачки — матері зо своїми діточками. Вони вже добре знали цього молодого проповідника, лікаря й великого добродія людей. Їх серця були переповнені щирою любов'ю та глибокою до Нього пошаною. Та для мамів це не вистарчало. Вони хотіли поділитися тими почуваннями зі своїми діточками; хотіли їм Його показати, просити Його благословення для них, вщепити в них любов до Нього, витиснути в їх пам'яті образ Його милого лиця.

Ніжний погляд Ісуса паде на приближаючийся гуртоя матерів із діточками, а на Його святому обличчі зарисовується мила усмішка. Він забуває за голод і змучення бо ось перед ним стоять діти, що для них Він має особливше місце в своєму серці. Нараз цей похід спинюється. Заступає йому дорогу дванадцятка мужчин — Христових Апостолів. Вони знають, що Христос утомлений довгою працею. Досить уже того, що старші не дають Йому спокою! Пощо ще тут дітей? Вони і так нічого ще не розуміють, а до Христа йдуть тільки тому, бо влізливі мами їх до Нього провадять.

Ми ледве чи можемо осудити поступок апостолів. Вони ж мали добрий намір. Однак Ісус не погодився з їх думками. Він мав свій погляд на цю цілу справу, мав свої особисті пляни щодо дітей. Підступивши до Апостолів, Він велить їм лишити дітей у спокою, а дітям і матерям дає знак наблизитися до Нього. "І приносили до нього дітей, щоб доторкнувся їх, але учні забороняли. Бачивши те Ісус виявив невдоволення і сказав їм: Пустіть дітей приходити до мене, не бороніть їм, таких бо царство небесне... І, обнявши їх, клав на них руки і благословив їх" (Мар. 10, 13, 16).

Не тільки Христові слова, але й ціле Його поведення вказують на велику Його любов до дітей. Повища подія це тільки повторення і продовження того, що Він уже перед тим був сказав. Знаходячись одного разу з апостолами в Капернаумі Христос, "узявши дитину, поставив її посеред їх, і обнявши її, сказав до них: Хто прийме одне з таких дітей в ім'я моє, мене приймає... хто ж згіршить одне з малих цих, що вірують у мене, то краще було б такому, щоб йому млиновий камінь завісили на шию та й укинули в море" (Мар. 9; 36, 42). Цими грізними словами Христос пригадує, як мають на дітей глядіти їх родичі й виховники. Як колись, у Старому Завіті дочка Фараона до матері маленького Мойсея, так тепер Христос ось такими словами відзивається до виховників молодого покоління: "Візьми це дитя і виховай його для мене" (Вих. 3, 9).

Про тих, що віддаються праці над вихованням молоді, ось так висказується св. Іван Золотоустий: "Що може бути більше шляхотне ніж праця над вишколюванням умів та формуванням характерів молодого покоління? Твір мистця артиста чи різьбаря очевидно заслуговує на наш подив, на наше признання. Однак, на мою гадку, особа досвідчена у штуці виховання молоді виконує працю багато кращу чим артист або різьбар."

Виховати дитину значить указати їй на ціль її життя як дочасного так і вічного; — це значить вивчити її на доброго громадянина і земської і небесної вітчизни. Стріла одержує свій напрям від стрільця, а дитина від виховників. Куди її спрямують, туди вона й полетить.

Гарно про цю річ висказується також і св. Тереза. Ось її слова: "Я часто призадумуюся над тим, якою то вдячністю огорнуть діти свою матір, коли стрінуться з нею в місці вічної радости, за те, що вона помогла їм його осягнути; а також і над додатковою радістю матері, окруженої в небі вінком своїх діточок." А щодо почувань родичів у пеклі, то їх не трудно буде відгадати передовсім тоді, коли вони стрінуться там зі своїми дітьми, з проклонами на устах та в обіймах агонії й розпуки.

Ця правда, хоч дивно звучить у нашому розмашистому двадцятому сторіччі, то мимо того вона тривала й незмінна. Як колись так і тепер і так до кінця світу на родичах буде тяжіти важка відповідальність за виховання своїх дітей у

ленському Соборі знов відзискає свій вплив на душу сьогоднішнього мужчини. А він під проводом Церкви з повною вірою діткнеться ран Воскреслого Христа і закличе зо св. Томою: "Господь мій і Бог мій" (Ів. 21, 28).

дусі Божої боязни й любови. Христові слова "Пустіть дітей приходити до мене і не бороніть їм" ніколи не стратять своєї сили, свого значення. Сказані початково до Апостолів, вони відносяться з тою самою вагою і пересторогою як до родичів так і до всіх виховників, що за словами св. Ів. Золотоустого займаються "вишколюванням умів та формуванням характерів молодого покоління."

Людська душа сотворена на Божий образ. Над усовершенням цього образу повинні постійно працювати родичі, вчителі, виховники. Це завдання не легке. Світ уживає всіх засобів, щоби втиснутися до молоденької душі зі своїм крамом та приєднати її для себе. Щоб цьому запобігти, треба молодь уже від найраніших літ учити, як вона має будувати тами проти влізливости світу і його навчань, що ніби одиноку вартість у житті людини мають тільки вигода й матеріяльний добробут.

Душа дитини є з природи християнською. Це значить, що в тій душі знаходиться природний голод, бажання пізнати Бога і Його любити. Малі діти вірять без застережень. А коли подавати їм дравду Божу, то вони, наче шостим змислом, відчувають, що це є якраз те, за чим тужить їх молоденька душа, ніжне серце. І щасливі є ті діти, що мають добрих родичів — виховників. Вони без проволоки вложать у сприятливий ум дитини зерно знання про Бога, а в ніжну душу іскорку Божої любови. Без проволоки значить: як тільки молоденький ум і серце покажуть перші прояви можности прийняти ці святі речі. А це значить випередити світ, який борється за вступ до душі дитини.

Родичі й виховники повинні брати собі за приклад пильного знавця цвітів, що ніколи не спускає свого бачного ока з квітника. Він старанно обробляє кожну грядочку, піклується ніжно кожною квіткою. Як заплату за цю працю він одержує не тільки особисте вдоволення, дивлячить на красний квітник, але й матеріяльний зиск, що йому його дає продажа вирощених ним цвітів. Він сіяв труд, та збирає заплату. Не від речі буде собі тут іще раз пригадати перед тим наведені слова св. Терези про сгрічу родичів зі своїми дітьми.

Дивлячись на теперішній доріст, завважуємо серед нього чимало хлопців і дівчат без здорових засад, без релігійних переконань, без пошани старших та будьякого почуття обов'язку чи відповідальности. З дому виходять і до нього повертаються коли їм захочеться; над їх лектурою, товариством, дозвіллям ніхто не має нагляду. Вони повними грудьми втягають у себе атмосферу зіпсутого довкілля та ще й інших заражують прикладом свого непохвального поступування. Шукаючи за причиною цього явища ми частенько знайдемо її таки в їх родинному домі,

Чисті серця дітей бажають бути з Христом-Учителем!

у їх родичів, що занедбали святий обов'язок виховування дітей за вказівками Христового навчання. Вони забули, що й до них кличе Христос: "Пустіть дітей приходити до мене і не бороніть їм". Тепер вони вже бачать наслідки свого недбальства та, на жаль, часу вже не завернеш а з ним і страченої раз на все нагоди виховати для Бога те, що вони від Нього одержали.

Пишучи ці рядки, маю на думці також і деякі наші українські доми, українські родини, а там і нашу молодь, дітвору. І хоч це спостереження не звучить мило, то мимо цього воно, на жаль, дійсне і правдиве. Зле вихована молодь є якраз тим, чого ми не хочемо мати й бачити серед нашої спільноти, серед нашої суспільности. А цього напевно не було б, якщо б ті наші родичі були належно зрозуміли важкий і відповідальний обов'язок, що його на них накладає їх батьківська і материнська гідність. Якщо будемо мати глибоко релігійних родичів, то вони, на подобу евангельських матерів, заведуть своїх діточок до Христа. Тим вони зроблять їм велику прислугу, собі придбають велике вдоволення й радість, Церкві дадуть вірних членів а своїй українській суспільності свідомих і щиро їй відданих синів і дочок.

о. А. Пекар, ЧСВВ

ЦЕРКОВНА ПОЛІТИКА МАДЯРІВ НА ЗАКАРПАТТІ

Релігійне життя обабіч Карпат розвивалося паралельно. Та сама мова, та сама віра, ті самі звичаї й ті самі аспірації тісно лучили Закарпаття з Галичиною. Маючи зв'язки з українськими князями через подружжя, мадярські королі з роду Арпадовичів дуже часто простягали свої руки за Галичем, а саме Закарпаття в 1280-1320 рр. належало до держави Романовичів.

Церковно Закарпаття довго підпадало під юрисдикцію українського єпископа в Перемишлі, а перший історичний Мукачівський єпископ Іван (1491 р.) походив теж із Галичини. Та релігійно-культурні зв'язки Закарпаття з Галичиною продовжувалися аж до кінця XVI ст., коли нарешті Мукачівська домінія, де знаходився осідок єпископа, попалася в руки мадярських протестантських власників. Від тоді й зачинається ізоляція Закарпаття від Галичини.

1. Зародки ізоляцій

Побоюючись з'єднення, Мукачівські пани по Берестейській Унії (1596 р.) зачали систематично ізолювати Срібну Землю від решти Українців. Як противники Габсбургів, вони хотіли створити на Закарпатті свою революційну базу та забезпечити собі перехід до прихильної їм Польщі. Ось головні причини, які й започаткували той довгий процес ізоляції всього Закарпаття.

Коли 1613 р., на запрошення католицької родини Другетів, прихильників Габсбургів, на західні частини Закарпаття прибув з унійними ідеями Перемиський єп. Атанасій Крупецький, пани-протестанти обрушились. Побоюючись, що Унія відбере їм право вмішуватися в церковні справи Закарпатців та викличе між населенням симпатії до католицьких Габсбургів, вони в самім зародку знівечили змагання Крупецького при манастирі у Краснім Броді. Від того часу Мукачівські пани заборонили єпископам - номінатам удаватися до поблизької Галичини для хіротонії і вони були змушені їхати аж до далекої Молдавії чи Семигороду. Та насіння унії вже було кинене на Закарпаття.

На Київськім митрополичім престолі в тім часі сидів великий Митрополит Йосиф Велямин Рутський (1613-1637), що відзначався небувалою ревністю за поширення св. Одности. Він вислав на Закарпаття двох монахів Василіян, Івана Григоровича й Василія Тарасовича, які й підготовили ріллю до з'єднення. Вони обидва згодом стали Мукачівськими владиками.

Іван Григорович дав висвятитися на єпископа 1627 р. в Ясах, на Молдавії. Коли однак повертав із своєї хіротонії, їхав через Галичину й там зустрінувся з Митроп. Рутським. Вони обидва обговорили можливості унії на Закарпатті. Нажаль, накреслених Митрополитом плянів не вдалося здійснити, бо Григорович передчасно помер (1633 р.). Однак йому ще вдалося забезпечити Мукачівський престіл для свого однодумця, В. Тарасовича.

Єп. Василій Тарасович відразу по своїх священнях нав'язав зносини зі згаданим Перемиським єп. А. Крупецьким. І якраз тоді, коли Тарасович збирався вже відкрито прийняти унію, комендант замку ув'язнив його (1640 р.) і не випустив його з в'язниці, доки Тарасович не заявив під присягою, що він "зірве зносини з Галичиною", а сам "цілковито й у всім підчиниться Мукачівському панові."

Хоч сам Тарасович у себе не міг був нічого зробити, зате він вислав на західню частину Закарпаття свого співробітника Василіянина, Партенія П. Петровича. Західнє Закарпаття, з Ужгородською та Гуменнянською домініями, належало вже тоді до католицьких Другетів. До помочі Партенієві приїхав із Галичини ще один Василіянин Гавриїл Косовицький. Вони обидва поклали підвалини під т. зв. Ужгородську Унію (1646 р.), що відтак пізніше була поширена на ціле Закарпаття.

Ось так, завдяки унії, Київські Митрополити змагалися включити українське Закарпаття під свою владу. Зате Мукачівські пани-протестанти кинули перші зародки ізоляційної церковної політики на Закарпатті, що й ціхувала наступні століття.

2. Підчинення Ягерському мадярському єпископові

1660 р. властителька Мукачівського панства, вдова Софія Баторій - Раковцій навернулася з протестантизму до католицької Церкви. Можна було сподіватися, що єп. П. Петрович займе тепер архиєрейський престіл у Мукачеві. Однак через ривалізацію з родиною Другетів, що підпирали Петровича, вдова-княгиня звернулася тоді по нового кандидата до Галичини, що його мав висвятити Київський Митрополит. Українські владики якраз тоді зібралися на синоді в Жировицях (1663 р.) і рішили, що "на будуче Мукачівська єпархія буде залежна від Київського Митрополита." У цій справі клопотався в Римі делегат синоду, єп. Яків Суша, однак безуспішно.

Це наполохало Мадярів. Примас Мадярщини, Архиєпископ Ю. Селепченій нарешті переконав княгиню, що Мукачівський владика не може підлягати "кому іншому", а тільки Остригомському Архиєпископові, на взір інших (розумій — *латинських)* суфраганів. Коли Рим назначив на Мукачівського єпископа Івана Малаховського з Галичини, Мадярська Надвірна Канцелярія відкинула його кандидатуру тільки тому, бо він був "підданий Київського Митрополита" і тому "міг був підчинитись його юрисдикції". Тоді 1677 р., щоб тільки забезпечити свою зверхність над Закарпаттям, Примас — АЄпископ Ю. Селепченій займенував до Мукачева, як *свого Адміністратора*, єп. Теофана Маврокордато, походженням Грека. У 1689 р. на владичому престолі в Мукачеві бачимо іншого Грека, єп. Й. Декамеліса, що його Мадярська Надвірна Канцелярія підчинила вже прямо Ягерському римо-катол. єпископові, як "ординарієві", хоч про це Апостольська Столиця нічого не знала. Ось до чого довів "страх перед Києвом", що заіснував у мадярських кругах протягом XVII ст.

Єп. Й. Декамеліс, добре обучений у церковних канонах, не зважав на неканонічне підчинення його Ягерському єпископові та дальше самостійно управляв єпархією. Та по його смерти (1706 р.) треба було чекати аж 10 років, заки Ягерський єпископ не піднайшов собі "послушного" кандидата Юрія Бізанція, якого й змусив зложити "присягу послуху Ягерському єпископові." Тим фактом було знесене існування Мукачівської епархії, а Мукачівський єпископ став тільки "обрядовим вікарієм" Ягерського єпископа.

Єп. Ю. Бізанцієві не подобалося таке положення. Тому, коли прибув 1716 р. на хіротонію до Львова, він домовився з Київським Митрополитом Левом Кішкою (1714-1728), щоб справу Мукачівської епархії піднести на Замойському Синоді, що до нього вже тоді були приготування. На жаль Бізанцій звірився зі своїми плянами своєму ген. вікарієві І. Годермарському, який відразу доніс про те до Ягеру, мовляв, єп. Бізанцій має *"тайні порозуміння"* з Київським Митрополитом. Ягерський єпископ оскаржив тоді Бізанція в Римі за нарушення "канонічного й державного права" та примусив його цілковито зірвати зносини з Галичиною й митроп. Л. Кішкою. Самому ж Бізанцієві було заборонено теж і поїхати на Замойський Синод, що відбувся 1720 р.

Таким способом Мадяри відмежили не лише національно, але й релігійно Срібну Землю від решти Українців-католиків.

3. Змагання за спільну Митрополію

Ягерські єпископи своїм умішуванням до церковних справ Українців довели до великого напруження між клиром обидвох обрядів і українські богослови "щодня молилися, щоб вони могли чим скоріше вирватися з Ягерської неволі". Коли ж у половині XVIII ст., наслідком сваволі Ягеру, зачала на Закарпатті грозити схизма, цісарева Марія Тереза (1740-1780) підпомогла домагання єп. М. Ольшавського (1743-67) за канонічне усамостійнення Мукачівської єпархії. По довгій і нерівній боротьбі, нарешті дня 19 вересня 1771 р. Мукачівська єпархія була висвободжена з-під влади Ягерських єпископів, зате вона залишилася в залежності Остригомського АЄпископа, якому була підчинена як "своєму Митрополитові." Таким робом контроля церковно-релігійного життя на Закарпатті лишилася й надалі в руках Мадярів.

Єпископ Андрій Бачинський

По першому поділі Польщі 1772 р., коли Галичина припала Австрії, вирнула думка відновити давню Галицьку Митрополію, що до неї мали включити теж і Мукачівську єпархію. Кандидатом на першого Митрополита був Мукачівський єп. А. Бачинський (1772-1809). Та Мадяри знов спротивились. На оправдання вони твердили, що *"з'єднані й скріплені Українці могли би бути загрозою для цілої імперії."*

Закиди Мадярської Надвірної Канцелярії були такі: 1) Греко-католики в Мадярщині вже мали свого Митрополита в особі Остригомського АЄпископа-Примаса. 2) Підчинення *"чужому"* (розумій "українському", бо Бачинський був Закарпатець) Митрополитові могло би позбавити Мукачівського єпископа його дотацій, бо всі єпископські добра були взяті з римо-катол. бенефіцій. 3) Залежність від Галицьких Митрополитів потягнула б нарушення державних законів. 4) Закарпаття, як культурно так і релігійно, більше користало з підчинення Остригомському АЄпископові, ніж *"чужоземному"* (розумій "українському"), бо йому ніколи не буде на серці лежати добро *"батьківщини"* (розумій "Мадярщини").

Таким способом справа об'єднання Закарпаття з Галичиною в одну церковну провінцію перепала, бо того вимагала мадярська політика, що змагала чим скоріш віднародовити Закарпаття. Однак, завдяки школам і культурним зносинам із Галичиною, "було ще багато ниток особливо ж релігійних, що зв'язували їх."

Справа церковного об'єднання з Галичиною виринула знова 1843 р., коли Папа Григорій XVI задумав створити окремий Патріярхат для всіх Українців-католиків колишньої Австро-Угорщини. І цим разом Мадяри розбили шляхетний почин Христового Намісника. Під впливом мадярських кругів Віденський Нунцій відкинув згаданий проєкт, бо "мадярський нарід і їхній єпископат дуже зле відчули б відділення греко-кат. єпархій від Церкви в Мадярщині, а з цим треба числитися..."

Щоб скріпити становище Галицького Митрополита, Папа Лев XIII 188[illegible] р. знова задумав влучити під його владу Мукачівську і Пряшівську єпархії. І така реорганізація, як пише проф. Е. Вінтер, "певно відповідала бажанням унійтської Церкви й довела б також на ділі прихильність Риму до унії. До того вона тільки поставила б речі на своє належне місце." Мадяри однак і цим разом обурилися, бо якраз у тім часі вони започаткували рух за мадярським богослуженням. АЄп.-Кардинал Іван Симор публічно виступив проти папських плянів, обороняючи "свої приматські права", і чим його підпомогла й уся мадярська преса. Папа мусів уступити.

Показалося, що Мадяри рішилися вжити української катол. Церкви як засіб мадярщення Закарпаття.

[illegible] *Мадярщення Церкви*

Мадярська денаціоналізаційна індустрія, як її називає новіший публіцист L. [illegible], не пішла так гладко, як того можна було сподіватися. Слов'янське богослуження й український обряд були [illegible] в винародовленні бодай простолюддя. Тому Мадяри не завагалися простягнути свою руку й на цю релігійну святість і зачали несамовиту пропаганду за мадярське богослуження і створення "мадярської греко-катол. єпархії". Та цим разом сама Апостольська Столиця взяла Українців під свою охорону.

Папа Пій X, щоб зберегти бодай більшість Українців Закарпаття від мадярщення, створив 1912 р. для змадярщених уже Українців т. зв. Гайдудорозьку Єпархію, однак рішуче заборонив уживання мадярської мови в Літургії, бо вона "не є літургічною й тому її у Св. Літургії ніколи не вільно вживати!"

Не зважаючи на заборону Риму, *"Комітет Мадярів Греко-Католиків"* продовжував пропагувати мадярське богослуження, а на оборонців слов'янської мови нападав, як на "зрадників батьківщини", "противників мадярської культури", "ворогів мадярської мови, що її *Свт. Отець позволив* уживати в богослуженні". У такому дусі велася пропаганда мадярського богослуження в школі, у пресі, на зібраннях, а навіть і в парляменті, доки не вибухла світова війна.

Настав "час терору". За всякий спротив владі Мадяри платили "кулькою в лоб", або частіше "шибеницею". Серед таких обставин влада постановила скінчити з українською катол. Церквою. Священики, що відважилися відправляти Св. Літургію із Львівського служебника, були оскаржені "за зв'язки з Русинами за границею", тобто за зраду держави. В тім часі ув'язнено до 30 священиків, переважно в Мукачівській єпархії. Страх напав на всіх.

Серед такого терору, дня 9 серпня 1915 р. Примас Іван Чернох скликав до Будапешту наради представників Мукачівської, Пряшівської та Гайдудорозької єпархій, щоб усунути з усіх церковних шкіл і богослужбових книг кирилицю, змінити Юліянський календар і очистити літургічні книги від "руського духа". Примас подав такі причини згаданих реформ:

1. Кирилиця й Юліянський календар є "мостом до москвофільства й православ'я". 2. Чисто "руські святі", як св. Антін Печерський, св. Теодозій Печерський, св. Володимир, св. Ольга, Святі Кирило и Методій і т. п., можуть мати — "політичні наслідки". 3. Треба викинути і свято Покрови П.Д.М., хоч йому посвячена Мукачівська єпархія, бо воно наскрізь пересякле "руською національною закраскою". 4. Треба було натомість увести *"своїх"* (розумій "мадярських") святих, як св. Стефана, св. Емерика, св. Елисавету, щоб тим робом піддержати в народі "патріотичного духа".

Засідання, в якому взяли участь теж і представники влади, відкрив сам Примас-Кардинал І. Чернох. Він ударив на патріотичні почування делегатів, мовляв, задля "скріплення релігійної одности" народ й духовенство Закарпаття мусять принести деякі "жертви". На думку Примаса, сама кирилиця містила в собі "отрую" та стелила дорогу "до схизми".

Тоді в імені делегації Мукачівської єпархії встав шамбелян о. Ю. Шуба і заявив, що Апостольський Нунцій запевнив їх, що припинить усяку акцію мадярської влади в цьому напрямі. Це заскочило Примаса й він відразу розпустив делеґатів, щоб уже більше їх не скликати. Мадярська преса повела тоді заїлу пропаґанду проти Консисторії Мукачівської єпархії, яка одинока стояла на заваді "поступового патріотизму" (розумій: насильного мадярщення народу).

Апостольський Нунцій не допустив до літургійних реформ. Зате він не міг нічого вдіяти проти декрету Міністерства Шкільництва, яким 1916 р. заборонено вживати кирилицю в усіх школах Закарпаття та насиллям запроваджено Ґриґоріянський календар. Це були останні хвилі мадяризації.

Прийшов 1918 р., а з ним розпалася й Австро-Угорщина. Закарпаття двигнулося до релігійної боротьби. Під кличем *"за руську віру"*, як протест проти насильної мадяризації, відпало від св. Одности понад 100,000 вірних. Для народу пропало понад 200,000 помадярщених Українців. Для півмільйонової горстки людей — це великі втрати, не кажучи вже про втрату тисячів змадярщеної інтеліґенції, відчуження духовенства від простолюддя та повне спаралізування культурно-церковного життя. Ось гіркі наслідки церковної політики Мадярів, що вони її продовжають ще й сьогодні на еміґрації.

Др. Богдан Казимира

ЗІСТАВЛЕННЯ РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ В ЄПАРХІЯХ

Указане зробити зіставлення з пророблленої праці в Вінніпеґській митрополії в релігійно-громадській ланці. Ті осяги, якими радіємо, це не здобутки одного дня, а витвір мозільної й невсипущої праці, що проходила продовж поверх 70 років.

Як бачимо, УКЦерква в Канаді має тепер своє правне завершення у формі окремої церковної провінції з 4 єпархіями (у тому числі одна архиєпархія), один митрополит і 4 єпископи. Осягнено великий поступ на організаційному відтинку церковного життя, зроблено перехід від початкового "говмстеду" в релігійно-громадському житті до зорганізованої митрополії. Усіх священиків, під теперішню пору, як виказують статистичні зіставлення, є 265 осіб, у тому числі 86 єромонахів, які працюють у 609 парафіях, дочерних церквах і місійних станицях. Число вірних коло 200.000 душ (за переписом населення з 1961 р. є 189,653 особи). У канадській митрополії є 520 церковних храмів (більших і менших), 171 священича резиденція, 115 народних домів і 218 заль-авдиторій (порівняй таблиці ч. 1 і ч. 6).

Релігійно-громадські організації беруть у свої основи засади Католицької Акції. Вони охоплюють дорослих і молодь, є загального і спеціялізованого характеру. На початку 1964 р. було 509 організаційних клітин із 27,783 членами. До організацій дорослих зачислюємо Братство Українців Католиків, релігійно-національну організацію мужчин, що постала в 1932 р. в Саскачевані, пізніше з відділами по цілій Канаді. Спочатку БУК мав також жіночі і юначі відділи, тепер організаційно охоплює тільки чоловіків. Разом у митрополії є 56 Відділів БУК із 1,650 членами. Ліга Українських Католицьких Жінок стала незалежною від БУК у 1943-44 р. і є під сучасну пору одною з найбільш динамічних організацій Католицької Акції серед канадських Українців. ЛУКЖ начислює 172 Відділи з 7,305 членками. До молодечих організацій зачислюємо УКЮ, ТУСК "Обнову", Дітей Марії і вівтарні дружини. Українське Католицьке Юнацтво (для молоді обидвох полів) діє з 1945 р., а ТУСК "Обнова" почала проявляти свою активність серед університетської молоді по другій світовій війні з приїздом новоприбулих. Діти Марії і вівтарні дружини — це релігійні організації молоді. Молодечі організації начислюють 211 Відділів із 4,732 членами. Організації для дорослих (БУК і ЛУКЖ) та молодечі (вище вичислені) є загальними організаціями Католицької Акції. Крім них є ще організації спеціялізованої Католицької Акції, як Українське Запомогове Братство св. о. Николая в Канаді, кредитові спілки, українські відділи Лицарів Колюмба, Т-ва Українських Католицьких Учителів та Клюби Українських Католицьких Професіоналістів і Промисловців. У митрополії начислюємо 60 відділів організацій спеціялізованої Католицької Акції з 14,096 членами (Порівняй: таблиці ч. 2 і ч. 3).

У кожній єпархії діє Централя Українців Католиків, що є надбудовою згадуваних організацій Католицької Акції і репрезентує канадських Українців-католиків назовні. Єпархіяльні орга-

нізації та їх централі мають завершення у Всеканадській Централі Українців Католиків, яка в липні 1964 р. відбула у Вінніпегу свій 8-ий з'їзди конгрес. Осідок Всеканадської Централі Українців Католиків переходить що кожних два роки до іншої єпархії у такому порядку: Вінніпег, Едмонтон, Торонто і Саскатун.

У чотирьох єпархіях митрополії звернено увагу на культурно-освітню й харитативну діяльність. Перед веде шкільництво, зокрема парафіяльні доповняючі школи, звані рідними школами (постійні і вакаційні). У них навчають, поруч релігії й катехизму, також української мови та дещо з історії й географії України. У митрополії діє 329 таких шкіл, із яких користає 11,855 молоді у віці від 7 до 16 року життя. Крім того працюють 3 цілоденні школи, 6 середніх шкіл, званих Академіями (для дівчат) і Колегіями (для хлопців), у яких навчається 1,539 молоді. Більше чи менше пляновою виховною системою охоплено 15,517 молоді обох полів (Порівняй: таблиці ч. 4 і ч. 5).

Широко розвинена єпархіяльна і чернеча преса та видавництва. 4 видавництв, 5 друкарень, 1 квартальник, 6 місячників і 3 тижневики. Більшість друкованих видань появляються в українській мові, але частина з них має англійські додатки. Два місячники видаються виключно по-англійському. Вище згадані видання мають заспокоювати духові потреби дітвори, молоді і дорослих. Квартальник "Логос" друкує, по більшості, розвідки членів УБНТ (Порівняй: таблиця ч. 4).

Важливу працю на релігійно-національному і виховно-культурному відтинках розгортають чернечі Чини і Згромадження. Найдовше з них діють ченці *василіяни*, які прибули до Канади в 1902 р., а з 1948 р. творять тут окрему провінцію. З їх рядів вийшло двох Владик: архиєпископ Василій (Ладика) і єп. Ніл (Саварин). Головні їх осередки: Мондер (новіціят, музей-архів і бібліотека), Едмонтон (бурса, відпочинково-виховна оселя для молоді), Вінніпег (осідок протоігуменату), Торонто (видавництво, друкарня, місячник "Світло", Колегія св. Василія), Оттава (студійний осередок, відпочинково-виховна оселя для молоді). Василіяни мають 9 манастирів і чернечих домів та 109 членів (51 єромонахів, 19 братів, 32 студентів і 7 новиків). Ченці *редемптористи* теж діють на терені всієї Канади, творячи тут із 1961 р. окрему провінцію. Початок їх українській вітці дав о. А. Деляре, який 1906 р. отримав дозвіл від Апостольського Престолу прийняти український обряд. Із їх рядів вийшло двох Владик: митрополит Максим (Германюк) і єп. Володимир (Маланчук). Головні їх осередки: Йорктон (видавництво, друкарня, місячник "Голос Спасителя", квартальник "Логос", бібліотека), Вінніпег (осідок протоігумената), Роблин (Колегія св. Володимира), Медовейл (новіціят). Вони мають 7 чернечих домів і 56 членів (29 єромонахів, 9 братів, 15 студентів і 3 новиків). Із 1951 р. у Канаді перебувають *Брати Студитського Уставу*, які осіли у Вудсток. Онт., де працюють на фармі та продовжують традиції малярської студитської студії в Уневі, Галичина. Вони мають 1 манастир і 14 членів (5 єромонахів, 6 братів і 3 новиків). *Брати Християнських Шкіл* зосередили свою виховну працю в Саскачевані, де з 1920 р. ведуть Колегію св. Йосифа в Йорктоні. Усіх Братів Християнських Шкіл — Українців є 7 осіб (4 братів, 2 студентів і 1 новик). У Вінніпегській архиєпархії працює чернець-*облят*.

Сестри різних Згромаджень ведуть садочки, школи, сирітські доми, лікарні, доми для старших віком, різниці тощо. Найдовше працюють *Сестри Служебниці*, які прибули сюди в 1902 р. і діють на терені всієї Канади. Їх головні осередки такі: в Альберті — Мондер (лікарня і сирітський дім), Вилліндон (лікарня), Едмонтон і Келгарі (шкільництво); в Саскачевані: Йорктон (цілоденна школа й Академія Пресвятого Серця Христового), Айтуна (сирітський дім), Саскатун, Ріджайна і Принс Альберт (шкільництво); в Манітобі: Вінніпег (цілоденна школа, Академія Непорочного Серця Марії й дім для старших віком), Давфин (дім для старших віком); в Онтаріо: Торонто (провінціяльна управа і цілоденна школа), Анкастер (Академія Непорочної Діви Марії), Форт Вілліям, Віндзор і Кітченер (шкільництво), Оттава (осередок для Сестер, які підчас літніх ферій учаться окремих предметів в Оттавському університеті); у Квебеку: Монтреаль (шкільництво). Мають 22 чернечі доми і 256 членок (211 Сестер і 45 новичок). У Торонтонській єпархії працюють *Сестри Християнської Любови*, які мають 2 доми і 17 членок (13 Сестер і 4 новички), у Саскачеванській єпархії *Сестри св. Йосифа*, які мають 1 дім і 5 Сестер; та у Вінніпегській архиєпархії *Сестри Облятки*, які мають 1 дім і 3 членки.

У Вінніпегській митрополії є 17 чоловічих манастирів і чернечих домів, 86 єромонахів, 37 братів, 49 студентів, 19 новиків, разом 186 осіб. Сестри начислюють 26 чернечих домів, 232 Сестер, 49 новичок, разом 281 осіб. Усього чернецтва у Вінніпегській митрополії 467 осіб. Вони ведуть 3 Колегії, 3 Академії, 3 цілоденні школи, 2 сирітські доми, 2 лікарні, 3 доми для старших віком, 2 видавництва, 2 друкарні, 2 місячники, 1 квартальник, 4 різниці, відпочинкові оселі, музеї, архіви, бібліотеки і т. п. (Порівняй: таблиці ч. 7, ч. 8 і ч. 9).

Моїм завданням не є повністю інтерпретувати й аналізувати ці статистичні зіставлення, бо не місце на це ось тут, хоч це завдання незвичайно цікаве. Одначе, коли порівняти теперішні дані з подібними зіставленнями з попередніх років, то наглядно бачимо, що спільнота канадських Українців-католиків зростає здобутками (в більшій чи меншій мірі) в матеріяльних і духових надбаннях. Насувається питання, чи ці надбання і розгорнута праця є задовільні, чи цей ритм проходить пляново і продумано? Щоб відповісти на це питання, треба було б довше задержатися над аналізою цілости зорганізованого життя спільноти канадських Українців. Тут треба було б включити теж дані з проявів релігійно-громадського життя православних Українців, як теж інших національно-творчих організацій. Та це виходить поза рямці моїх можливостей (час і місце) і хоч така студія важна і потрібна, слід цей дослід залишити комусь більш компетентному, або відкласти його на догідніщу хвилину.

Одначе, коли приглянутися офіційним даним перепису населення з 1961 р., то побачимо, що спільнота канадських Українців католиків зазнає втрат. Це загрозливе явище. Йому слід ставити чоло. Компетентні кола, зокрема церковна єрархія й керманичі релігійно-громадських організацій мусять, виглядає, зайняти до цього становище.

Тепер залишається сказати кілька слів про переписи населення в Канаді, присвячуючи окреме місце такому перепису з 1961 р.

(Згадані в тексті таблиці будуть поміщені у відбитці з цієї цінної праці. — **Ред.**).

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Нагло спинився. Простягнув долоню в напрямі невеличкої сіножаті, що розпростерлася здовж низької огорожі з плоского каміння. Сів перший, а ми присілися поруч Нього. Довгий час тривала мовчанка. У долині перед нами лежало місто, згущене, столочене, придавлене пружуватою, мов шкура тигра терасою гори Моріяг і сонцем, що протікало крізь колюмнаду понад Тиропеоном. Звідсіль було добре видно, як на подвір'ї святині крутилися люди. Сонце хилилося щораз нижче, а його проміння ковзались плоско по дахах і подвір'ї. Але якраз тому сама святиня, якої колюмни продовжені своєю тінню рисувалися гостро на тлі багряного неба мов велетенська сходова піраміда звернена фронтоном до нас, була в цій хвилині більше як звичайно величава й могутня. Проти нас, заглиблені в глибокій тіні були Коринтійські ворота, подвійні, крізь які йшов шлях на подвір'я жінок. Само подвір'я було подібне до криниці, з якої немов камінь із дна води, сяяли золотом ворота, що вели до жертовного вівтаря. Чудова будова панувала над широкою площею та приковувала наші очі. Годі було на неї надивитись. Це гордість і любов усього народу. Сонце приховане з-позаду просвічувало завішені вгорі колюмни, а відбиваючись від золотої покрівлі й насичуючи своєю багряною барвою турбан диму, що підносився над жертівний вівтар, розпинало понад усім авреолю блакиті багру й золота. Святиня неначе підіймалася вгору, подібна в усьому до неземної з'яви.

Яка ж вона гарна! Хоч усе життя я провів біля її мурів, завжди захоплено дивлюся на її легку і водночас маестатичну будову. Ірод був нелюдом без чести й віри, але його твір*) мабуть сплатив частину його злочинів. Поки існує святиня — нераз приходить мені на думку — навіть найгірша доля не є вже безнадійна. Мабуть не я один таке відчуваю.

— Поглянь на неї, Равві —, крикнув хтось із учнів, здається Іван. — Яка вона чудова!

А Він сказав тоді тим самим жалібним, близьким до плачу голосом, яким промовляв раніше, перед портиком:

— Не лишиться з неї камінь на камені.

Я відніс враження, немов повіяв льодовий вітер і вдерся під наші плащі. Огорнув мене жах.

— Що Ти кажеш, Равві? — закликало декілька дрижучих голосів. — Так не буде! Так не може бути!

— Не залишиться камінь на камені... — повторив підкреслено. Я бачив Його збоку: жили на скроні пульсували Йому швидко, мав сльози в очах а скривлені губи висловлювали глибокий смуток. — Але ви — продовжував по хвилині болючої надуми — побачивши військо, що оточуватиме місто — втікайте! Втікайте з Єрусалиму до інших міст, на поля, в гори. Нехай ніхто з вас не вертається по забуту річ! Утікайте! Бо тоді надійдуть дні помсти, страшні дні, пророками заповідані. Нарід гинутиме від голоду й меча, а по ру-

*) Ірод відбудував святиню.

інах будуть шлятися погани. І так буде повторятися до кінця, аж до повні часу...

А тоді? — спитав я пожадливо.

Не глянув на мене, продовжував:

— Тоді появляться знаки на сонці і на зорях, а поміж людьми настане гонення, якого раніш не було. Жах мешкатиме поміж вами, жах очікування, від якого згине чимало людей. Але виступлять проти вас ще до того часу. Будуть вас переслідувати, засуджувати, в'язнити й убивати. Будуть вас немов злочинців видавати судам. Брат видасть брата, а батько сина... Любов остигне в неодному серці. Тоді пригадайте собі, що я вам про це говорив. А коли вам прийдеться станути перед трибуналом, не плянуйте наперед, що вам казати. Дух Святий скаже вам і навчить вас. Світ зненавидить вас за те, що ви хотіли бути вірні мені. Але ви будьте витривалі. Будьте витримані! Будуть намагатись ошукати вас. Прийдуть люди і казатимуть: "Ми маємо післанництво месії." І творитимуть великі знаки, і обіцюватимуть... Не вірте їм! Не слухайте їх! Чекайте на мій прихід. Я прийду. Не залишу вас та моїх приятелів опущених і переляканих. Прийду і до тих, яких я вибрав, скорочу жахливі дні...

Ми мовчали, перелякані і пригноблені. Хто зна, може ніколи не здійсниться те, що Він каже. Пророки нераз заповідали речі, які не сповнилися. Але Він говорить із такою певністю, мов би слово Його ніколи не мало звести. Він мабуть знає про що говорить — і тому поданий нам образ є водночас такий хвилюючий — і такий дивно неясний...

— Скорочу... — Цим разом Його голос прозвучав більш ласкаво. Можна би подумати, що Він спостеріг, у яке жахливе пригноблення нас заставив, і хотів нас потішити. — Не бійтеся — казав лагідно. — Коли це станеться, сміливо і з довір'ям підносіть голови вгору. Вже тоді буду близько... Тільки глядіть, щоб я не застав вас у сні або при забаві... Моліться багато. Не переставайте...

— Отже скажи нам зразу, коли це буде — попросив Пилип.

Потряс головою.

— Кінця днів — сказав — ніхто не знає, крім Отця. Мусите бути напоготові. Син Чоловічий прийде як блискавка, немов злодій, нічною порою, перед піянням когутів закрадеться до дому. Отже моліться і бережіться, щоб із вами не сталося те, що з людьми за часів Ноя, які не помітили грядучого потопу. Будьте напоготові, як готовими повинні бути дружки, чекаючи на поворот молодих із весільного бенкету... Будьте уважні, але не стривожені...

Хоч як нас потішав, ми були прибиті жахом візії, яку нам показав. Раптом у тишині прогомонів дрижучий голос Симона:

— А Ти, Господи, де тоді будеш?

У відповідь усміхнувся ніжно. Сонце заходило поза зубаті мури святині і тільки його проміння лежали смугами на небі, що пристигало. Оточена авреолею святиня скам'яніла в чорну брилу. Повіяв вітер. Зашелестів листям оливних дерев і знову щез у тишині.

Його відповідь поплила на море нашого жаху струєю оливи. Можна би подумати, що Він на це нас тривожить, щоби, побачивши наш острах, тим швидше прогнати його одним своїм словом. Як тоді — на морю. Хоч те, що сказав, відносилось тільки до Симона, кожний з нас відітхнув легше в неясному прочутті, що це також відповідь на тривогу його серця. Упали слова тихі, але насичені такою силою, немов би ніколи не мали вмовкнути:

— Там, де ти будеш, Петре...

ЛИСТ ДВАДЦЯТИЙ

Дорогий Юсте!

Сталося! Сталося те, що мусіло статися! Схопили Його! Хто зна, може вбили... Він сам цього хотів. Зробив усе, щоб стягнути на себе всю ненависть священиків і вчених докторів. Це правда — Він не віддав себе в їх руки. В останніх часах Він висмикувався незамітно з міста і крутими стежками йшов до Витанії, або ночував у першому-ліпшому саді на Оливній Горі. Але залишився в Єрусалимі і не мовчав — аж до останнього дня. Іще вчора ранком промовляв під портиком. Змагався в палкій дискусії з людьми, яких післали на Нього Велика Рада, садукеї й іродіяни. Перемагав їх... але це була тільки словна перемога. Що з того, що відходили серед насміхів юрби, осоромлені, сповнені бажанням помсти. Слова, якими їх перемагав, були однаково чужі тим, які їх оплескували. Це завжди були Його слова, виключно Його, неподатливі, іноді несподівані, інші в порівнянні до всіх людей... Він завжди є Собою. І мабуть не признає жодних правил. Тим часом навіть найкращі речі в нашому житті треба схопити в бережені законом форми. Чоловік повинен слухати деяких приписів: годі навіть бути добрим, от так собі. Він інакше: хоче, щоб кожне правило подалося перед єдиним законом, який — на Його гадку — має безоглядну вартість і мусить бути збережений за рахунок усіх інших: законом милосердя... Хто творить діла милосердя, цей наче б сповняв усі інші приписи. Закон дав нам десять заповідей. Наші соферім опрацювали чимало приписів. Але для Нього, коли не любити Всевишнього і ближнього — не має значення зберігання заповідей: не вбивай, не кради, не пожадай, не має жодної вартости

зберігання всіх приписів чистоти й шабасу! Він збудував свою науку на Законі, але і понад Законом. Це, — що в Законі є завершенням людської досконалости — для Нього є тільки початком. Закон велить: "Будь чесним чоловіком". Зате Він навчає: "Коли ти є чесною людиною, можеш бути моїм учнем. Проте, якщо навіть ти не є чесним чоловіком — тільки люби, — а зможеш статися моїм учнем."

Тільки люби... А все таки ця проста наука дуже важка. Проте чому ненавидять Чоловіка, який домагається тільки безоглядної, безкомпромісової любови? Перед годиною сторожа святині мала Його в руках... Може Його не вбили? Оповідання Якова спричинило, що ввесь дрижу. Це страшне, жахливе...

Я мав би охоту зачинати мій кожний лист із кінця: Події Його життя такі зворушливі, що кожна остання коментує попередню. Але я бажав би, Юсте, щоб ти знав кожну дрібницю. Отже буду намагатися розказати тобі почерзі випадки, що летять швидше від партійської стріли.

Сьогдні ранком я зустрів равві Йоіля. Я мав правду — достойний жрець — покутник за гріхи Ізраїля — вже повністю охолов зі свого переляку. Його очі бігають швидше ніж колинебудь а голос нагадує жаб'ячий скрегіт.

— О кого бачу, кого я бачу... — підніс руки вгору, побачивши мене. В устах блистіли йому два криві, жовті зуби. — Равві Никодим... Ми давно не бачилися (повних чотири дні)... Достойний равві ніколи не приходить на засідання малого Синедріону...

Його слова потвердили мій здогад, що в тайні переді мною відбуваються засідання поменшеного гурта Найвищої Ради. Служба казала мені, що старшина садукеїв сходиться щодня вечором у палаті Каяфи на узбіччі гори Поганої Ради, сходиться з найповажнішими нашими хаберім. Ні мене, ні Йосифа ніхто не повідомляв про ті зустрічі. Зір Йоіля бігав швидко по моєму обличчі, наче б хотів прослідити мої почування. Я намагався бути байдужним.

— Годі мені — сказав я — бути на всіх засіданнях.

— О, так, так — поспішив погодитися. Затирав руки по своєму і не переставав мені приглядатись — так, так — булькотів. — Достойний равві Никодим мабуть працює? Пише свої чудові гаґґади? Ах, коли б я вмів так писати! Велике багатство поклав Усевишній у твої руки, достойний. Велике! Пиши, пиши, Никодиме! Таким робом прислужишся Всевишньому, а собі добудеш славу. Колись увесь нарід буде вивчати гаґґади равві Никодима бар Никодима. Щоб ти ніколи не робив нічого іншого і не розпорошував своїх думок на зайві речі. Чекаємо від тебе гарних і мудрих оповідань... Пиши. В останньому часі я стурбувався, бачивши, що замість писати, ходиш за цим Чоловіком із Галилеї. Шкода твого часу, достойний... Ти тільки пиши. Оце правдива служба Всевишньому. А я тебе видів з галуззям у долоні, коли ти біг за Ним... Ти мабуть також казав, що це Месія...

Я не відповів, удаючи, що не дочув його останніх слів. Він не настоював. Але згорбившись стояв і з зайвою старанністю затирав долоні.

— Цей Чоловік — додав — дуже прогрішився... Він не тільки не виконував святих приписів чистоти, але ще й розігнав купців... Може й мав правду, так поступаючи... Але напитав собі ворогів. О, садукеї не подарують Йому цього ніколи! Вони домагаються тепер Його смерти. А той, хто має Каяфу за ворога, може сподіватись усього... І в кожній хвилині... Так, так, — зітхнув раптом — важкі гріхи нашого народу, важкі гріхи... Чимало мусить страждати той, хто взяв за них покуту на себе...

Пішов геть, волікши ноги. Я почав думати, навіщо він розказав мені те все. І дійшов я до висновку, що мабуть притокою до цього була нехіть, яку має до Каяфи. Йоіль має первосвященика за роз'ятрілий веред на народньому організмі. Смертельно його ненавидить. Мабуть ненависть до Вчителя маліє в ньому, коли порівняти її з ненавистю до первосвященика. Нерадо мабуть погодився на союз, який Йонатан заключив із садукеями в імені наших хаберім. Мені здавалося, що Йоіль свідомо попереджував мене про небезпеку, яка вже тепер погрожує Учителеві. Це ж головно священики настоювали, щоб відложити ув'язнення Вчителя на посвяточний час. Тепер, заторкнені до глибини понесеними втратами, готові забути про засоби обережности.

Вияснивши собі таким чином слова Йоіля я вирішив діяти. Як тільки запав перший присмерк, я взяв осла і виїхав поза Гнійні Ворота на дорогу, що йшла до Вифлеєму. Але віддалившися дещо від міста, я повернув на узбіччя Оливної Гори, щоб городами дістатися до Витанії. Таким чином хотів я уникнути шпигунів, які — мабуть — слідять мої кроки.

Дім Лазаря був такий тихий, що здавалося, наче б усі спали. Я постукав калаталом у двері і довго чекав, поки їх відчинили. Вкінці пролунав важкий хід і на порозі станув Лазар. Намагається ходити при допомозі милиць. Кажу щиро, що скільки разів стрічаюся з ним віч-на-віч, стільки разів відчуваю острах.

(Далі буде)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ Й РЕЦЕНЗІЇ

ІСТОРИЧНІ ПІДВАЛИНИ УАПЦ, Н. -Полонська-Василенко, вид. 2, Записки ЧСВВ, Рим, 1964, ст. 125.

ПОГЛЯД НА ІСТОРІЮ ТА ВИХОВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МОНАХИНЬ ВАСИЛІЯНОК, Д-р М. Саломія Цьорох, монахиня Василіянка, друге видання. Бібліотека Наукових і Популярних Творів Монахинь Василіянок виходить під проводом Архімандриної Ради, Том III, Рим, 1964, ст. 254.

ОДНІСТЬ ХРИСТИЯНСТВА В КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ, о. М. Щудло, ЧНІ, Йорктон, Сась., 1965, ст. 207.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, Словникова частина, Випуск 19. Головний редактор — проф. д-р Володимир Кубійович, Наукове Товариство ім. Шевченка, Видавництво "Молоде Життя", ст. 1441-1520, Гасла: Максименко Олександер — Меретин Бернард.

НАУКОВІ ЗАПИСКИ, український Технічно-господарський Інститут, V (VIII), Мюнхен, 1964, ст. 224.

ПІД ПРАПОРОМ СУМА. Огляд діяльности Спілки Української Молоді Америки, Ілюстрований Збірник, Видання Головної Управи СУМА, Нью-Йорк, 1964, ст. 133.

УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО У БРАЗИЛІЇ. Матеріяли зібрала, опорядкувала і зредагувала Наталія Лиса, 1924-1964, ст. 86.

КАНАДІЙСЬКА ТЕРЕБОВЛЯ, М. Г. Марунчак, Вінніпег, Загальна Бібліотека "УКТ", 1964, ст. 40.

**

МОЇ РОКИ В ЦАРГОРОДІ. 1919-1920-1921. Олекса Грищенко. Видавництво "Дніпрова Хвиля". Мюнхен-Париж 1961. Стор. 258 — 2 нот., форм. 7¾ x 9¾ ін.

Той же: УКРАЇНА МОЇХ БЛАКИТНИХ ДНІВ. — Видавництво "Дніпрова Хвиля". Мюнхен 1958. Стор. 256, форм. 5½ x 7¾ ін.

Обі книжки це спогади відомого маляра. "Мої роки в Царгороді" постала хронологічно перше та появилася була вперше французькою мовою. Книжку читається тяжче, бо повно в ній мистецьких рефлексій автора, які не надто цікавлять профана. Видання справді мистецьке також своїм книжковим виглядом, гідне стати "сальоновою" настільною книгою.

Не така вже мистецька щодо видання "Україна моїх блакитних днів", зате вона багато тепліша й белетристично майже визріла. Це опис діточих і молодечих днів автора, що не постидається стануги поруч таких шедеврів мемуаристики, як напр. "Згадки про мою смерть" В. Королева-Старого, "Під сонцем Поділля" В. Приходька та "Спогадів" Ол. Кошиця. З останнім має ще й те спільне, що подає, на жаль, і брудні спомини. Справді, великий жаль, що через моральний брудь — якого, гадаю, автор був уповні свідомий — не можемо поручити тісі книжки нашим читачам. (омм)

**

КАМ'ЯНІ ЛУНИ, Вадим Лесич, Поезії 1960-1964, Обкладинка Якова Гніздовського, Видання Організації Чотирьох Свобід України (ОЧСУ), Ню Йорк, 1964, ст. 88.

"К 7", Юрій Тис. Фантастичне оповідання. Накладом Видавництва "Томін України", Торото, 1964, ст. 207.

КАЛЕНДАР "ПОСТУПУ" на Рік Божий 1965, Річник п'ятий. Накладом Видавничої Спілки "Поступ", Вінніпег, 1965, ст. 160.

АЛЬМАНАХ-КАЛЕНДАР "ПРОВИДІННЯ" на рік 1965, Видавництво Союзу Українців Католиків "Провидіння", Філядельфія, 1965, ст. 194.

АЛЬМАНАХ КАЛЕНДАР "ТОМОНУ УКРАЇНИ" на 1965 рік у десятиріччя видавання, Видавництво "Томін України", Торонто, ст. 208.

КАЛЕНДАР УНСоюзу на 1965 рік, Видавництво "Свобода", Джерзі Сити, Ню Йорк, 224 ст.

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ НОВОГО ШЛЯХУ на 1965 рік, Вінніпег, ст. 160.

КАЛЕНДАР "СЛОВО" на рік 1965, Видавництво "Вільне Слово", Торонто, 1965, ст. 96.

НОВИЙ ЛІТОПИС, Жовтень-грудень, 1964, Вінніпег.

METROPOLITE ANDRE SZEPTYCKYJ, 1865-1944, Cyrille Korolevskij, Opera Theologicae Societatis Scientificae Ucrainorum, Vol. XVI-XVII, Romae, 1964, pag. 429.

THE CHURCH OF EASTERN RITE IN NORTH AMERICA by Michael Lacko, S.J., reprinted from Unitas, Vol. XVI, No. 2, 1964, pag. 89-115.

LIBRI ET PERIODICA edita a Pontificio Instituto Orientalium Studiorum, Catalogus Generalis, Roma, 1964, pag. 16.

У хаті кожного свідомого християнина повинна бути

КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями ОО. Василіян видрукувано для Українців Свяге Письмо СТАРОГО і НОВОГО ЗАПОВІТУ в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру . . . $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями . . $20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО БРАТСТВА ІМ. СВ. ВАРВАРИ У ВІДНІ В 1964 р.

Звіт культурного референта проф. А. Гнатишина

Длятого, що культурна праця Братства органічно зв'язана з діяльністю Церковного Хору, бо одним із найважніших завдань Братства є стало вдержувати церковний хор, який причинюється до піднесення торжественности богослужень, а дальше і длятого, що майже кожна наша імпреза зв'язана з виступами хору, — та ще й тому, що майже всі члени виділу являються членами хору, — длятого, коли на цьому місці пишу про діяльність хору, то розумію і діяльність Братства.

Відколи відновлено Братство, кождий виділ разом із парохом нашої церкви, вважав своїм високим і конечним завданням популяризувати ім'я тої ж церкви, її обряд, який тісно зв'язаний з хоровим мистецтвом, старався поширювати добре ім'я і славу нашого народу, яке так підхопала остання війна, — длятого і наш останній виділ враз із парохом о. д-ром О. Купранцем ішов тою дорогою.

І так, заходом культурного референта Братства відбулася передача українських коляд і щедрівок на саме Різдво в 1963 р. По цій авдиції багато австрійських радіослухачів висловило своє задоволення і до радія наплило багато листів.

У неділю 29 грудня 1963 р. відбулася просфора в залях дому Нанзена. Щирість, увічливість і запопадлива праця нашої жіночої секції та наших виділових винагороджено виявом радости й задовілля на залях. Із визначних гостей мушу згадати одного з найкращих фільмових артистів, члена бург-театру Вальтера Райера.

У четвер 16 січня хор співав Службу Божу в церкві св. Єлисавети, яку правив о. др. Кундриневич.

У неділю 19 січня 1964 передало австрійське радіо нашу Службу Божу просто з церкви св. Варвари, яку відправляв парох, о. др. Купранець, а дияконували о. сотник Данило Ковалюк і о. Тарас Прокопів, а обряд пояснював о. ректор Гергард Вольф у німецькій мові. Цю передачу попередили статті у віденській пресі. Після інтерв'ю з проф. А. Гнатишином появилася його знимка і знимки солістів хору св. Варвари, а на першій сторінці під титулом "Дас зольтен зі гирен" (Це ви повинні послухати). Після цієї передачі одержала дирекція радія багато листів з висловами одушевлення, а також і парохія і диригент особисто.

Проф. Андрій Гнатишин диригує хором питомців Дух. Семінарії Ст. Габрієль у Відні

Та нас тішить не тільки щире признання чужинців, але ще й те, що ці авдиції слухають наші рідні брати і сестри в Україні. І ось на цьому місці я передаю листа від одного лікаря, який довший час працював на віденській клініці, а якого забрали наші "рідні визволителі" в 1945 р. то держали по концентр. лягерях десь аж у Якутії. Він пише: "Дорогий Друже! В неділю зовсім випадково, слухав я по радіо передачу з Відня і Твоє прізвище. Моє зворушення можеш собі уявити. Радість тиснула сльози до очей і я тішився і плакав." Цей лист прийшов на адресу парохії і в ньому він переслає привіт усій віденській, нашій громаді.

Я вже раз писав, що в 1962 р слухала Сл. Божу моя рідна мати і ціле село. Як бачимо, такі авдиції дуже корисні.

На цьому місці подаю до відома, що наша слідуюча передача Служби Божої з церкви св Варвари відбудеться в цьому році 25 квітня, о годині 10-тій, — себто в Томину неділю після нового, а на сам Великдень за старим календарем.

Тепер же 23 січня на запрошення ректорату семінарії в Ст. Габрієль, відправили Сл. Божу протоархимандрит о. др. Атанасій Великий, а дияконували парох о. др. Купранець і о. Прокопів у семінарійській церкві у Ст. Габрієль. Сл. Божу попередив виклад про нашу церкву та обряд. Там співав хор латинських теологів під управою проф. Гнатишина.

В тижні молитов за об'єднання всіх церков відбулася Служба Божа в Швехаті біля Відня, 25 січня. В неділю 26 січня співали знову Сл. Божу в т. зв. "Альзерхірхе". — Тут на "горнім сідалищі" засів папський нунцій, Ексц. Отіліо Россі, який опісля проповідував. Співали наші парохіяльні отці і хор у повному складі 45 людей.

Щоб урізнородинити настрій наших членів, влаштувало Братство в суботу 15 лютня масковий баль, який увінчався добрим моральним і матеріяльним успіхом. За старанням о. д-ра Купранця

парохіяльну домівку цілковито перебудовано, відновлено, справлено нові меблі і вона набрала дійсно культурного европейського характеру. Братство тут одиноке має свою власну домівку.

9 лютня небуденна подія в нашій церкві, — співав хор богословів із Ст. Габрієль під управою нашого диригента. Ці молоді студенти-богослови розходяться по закінченню своїх студій по широкому світі. Вони стають священиками, професорами, місіонарями і, як вони самі зазначили, "понесуть у своїх серцях спомин про українське богослужения, про церкву і про щире приняття, яке влаштувало їм українське Братство після Сл. Божої в домівці прикрашеній портретами визначних українських діячів, творців української історії."

У неділю 8 березня відбулася ювілейна академія в честь Тараса Шевченка у великій залі віденської консерваторії. Музичну частину виконало Братство (співав хор і соліста), а промови й рецитації інші Товариства.

Дня 27 березня була радіопередача в Зальцбургу, а саме концерт релігійних пісень, які наш хор наспівав у часі Кирило-Методіївського конґресу в Зальцбургу від 14-16 липня 1963 р. Передача тривала пів години.

Дня 8 квітня відбувся вдруге концерт у честь Тараса Шевченка, який був призначений для німецько-мовної публики. Наш хор виконав пісні до слів Шевченка.

В неділю 12 квітня відспівано Сл. Божу в Корнойбургу к. Відня і це був останній наш виступ з о. д-ром О. Купранцем, який у міжчасі виїхав уже з Відня. В суботу 9 травня співали ми Сл. Божу в Горні (горішня Австрія), де вже відправляв сам о. Тарас Прокопів.

У неділю 24 травня 1964 відбувся концерт на честь Матері Божої, у вел. залі консерваторії. В цьому концерті побіч нашого хору з солістами Сільвією Штайн, Христиною Любченко, Любкою Гнатишин, Міляном Вукайловичем і Юлієм Лінднером, узяв участь хор богословів із Ст. Габрієль, і співав під управою проф. А. Гнатишина українські релігійні пісні. Це знову перший раз в історії української віденської громади, що австрійські богослови (але є там і студенти різних европейських народів) під управою українського диригента беруть активну участь в нашому концерті.

Це сталося завдяки о. д-рові Орестові Купранцеві, який за той час, коли був у нас парохом, зумів нав'язати широкі й успішні зв'язки з високими державними й церковними достойниками, різними інституціями й особами, яких зробив нашими приятелями, а вони гарно й радо йшли на співпрацю з нашою українською церковною громадою. Для прикладу тільки згадати такі особи як кардинал Ф. Кеніг, Апостольський Нунцій Россі, Премієр Австрії — д-р А. Горбах і інші, які досі бували гостями в нашій церкві й парохіяльнім домі, як теж о. д-р Купранець бував частим гостем у них.

30 травня відбулася Братська Сл. Божа, щоб випросити Божого благословення і ласк для наших членів, підчас якої майже всі члени приступили до Св. Причастя.

Останньою передвакаційною імпрезою була проща до Марія Ґуттінґ у віденському лісі, дня 5 липня. Помино непевної погоди зібралось велике число людий, переважно чужих.

Після вакацій, 26 вересня хор і багато членів Братства взяли участь при посвяченню пам'ятника за Українців уєспших у першій світовій війні в Ґмінді. Торжественна Сл. Божа відбулася там, у "Терц Єзу-кірхе". Сл. Божу відправив і дохонав посвячення пам'ятника новий наш парох, о. др. Венедикт Сютик, ЧСВВ. Дияконував о. Прокопів. При посвяченні пам'ятника, поміж німецькими та українськими промовами, виконав наш хор кілька релігійних пісень.

У неділю 4 жовтня відспівано Сл. Божу в італійській церкві оо. міноритів.

У днях 31 жовтня і 1 листопада відсвяткувало Братство разом з усіми українськими товариствами Листопадові Роковини, в нашій церкві і в залі Нансена.

24 жовтня відбулася Братська забава, яка пройшла з добрим успіхом. Усі наші забави організує і докладає багато зусилля організаційний референт п. Михайло Остапчук.

На свят-вечір, дня 24 грудня відбулася радіопередача наших коляд і щедрівок.

Хор має ще й цю добру сторону, що об'єднує нашу молодь. Є в нас ще молоді студентки, що мають добрі голоси, але їх батьки не дозволяють їм брати участи в хорі. Вони відчужуються від нас, від церкви, а опісля й від української громади. А ті що з нами йдуть, тішаться нашою працею, тішаться, як ми співаємо по чужих великих церквах, концертних залях, радіях, телевізії, на прощах і т. п. та з'єднуємо собі і нашій громаді щораз то більше приятелів.

Тут ще згадаю, що виділові Братства, як нпр. пані др. Дарія Дзерович, учать українських дітей у парохіяльній шкільці української мови.

На загальних зборах Братства, дня 16 січня ц. р. вибрано таку управу: голова — др. Маркіян Дзерович, перший заступник — інж. Роман Щуровський, другий заступник — Ігор Гнатишин, референтка жіноцтва — Ольга Левинцька, її заступниця Ольга Залозецька, скарбник — дир. Юрій Плешкевич і Василь Рогацький, секретар — інж. Богдан Панич, заст. — Генрик Штайнгаген, організаційні референти — Михайло Остапчук і Любомир Мудрицький, культурний референт — проф. Андрій Гнатишин, заст. Вільгельм Штайнгаген, господар — Іван Циганюк. Три члени контрольної комісії: Анна Сапрун, Ольга Вундерле і надрадник, інж. Іван Жупник.

ІЗ ПАРОХІЇ УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ

Розмонт - Монтреал

Дозвольте поділитися з Вами й Вашими читачами в розлогій Канаді й Америці вісткою, як ми святкували Навечір'я Різдва Христового, з Архиєрейською Сл. Божою, "Пастиркою" в 12-ій год. в ночі, котру правив Достойний Гість із далекого Керестура Руського Преосв. Йоахим Сеґеді, котрого щойно недавно Папська Столиця іменувала, за вірність Христовій Церкві, Єпископом. За 200 літ не пропали наші бідні Бачванці емігранти і хоч їх діялект змінений під натиском інших сильніших груп — то у Церкві затрималаса та сама відправа, що й у нас, і співають ті самі пісні, з котрими їхали в світ за очі, радше як робити панщину на займанців-ворогів. Добра імператорка Марія Тереза поборола труднощі, бо "пани вороги" не пустили б своїх безплатних рабів, вона — мала своїх 16 дітей — відчула як то тяжко проживати на 2-5 моргах биндочках — а там у "Славонії" 2.000 кв. кілометрів урожайної землі стояли від віків облогом. Це та сама пані, що у своїй столиці Відні подарувала Українцям церкву св. Варвари, в котрій досьогодні б'ють поклони побожні наші люди. І вона перейшла також тяжкий хрест - терпіння, бо ж її прекрасна донька Марія Антоніна, французька королева, віддала життя на гільотині невинно!

Преосв. Йоахим відвідали нашу найменшу парохійку св. Йосафата насамперед, де знаходиться дрібочка мощів цього ж святого, оправлена в золоченім медальйоні. Відколи вона прийшла з Відня (2 роки тому), було парохіян із 14 — тепер 27 фамілій — однак ще 40 фамілій бойкотують церкву!

Всеч. о. Й. Жан, 1-ий фундатор тої найменшої церковці, купив землю з будиночком за смішно малу ціну $760.00 і тільки 14 фамілій повинувалися йому, а решта викпили: багачі їхали 14 миль своїми лімузинами до церкви Св. Духа, а свою зі своїм святим Патроном обминали і обминають уже 12 літ!

"Керестур" у мадярській мові значить хрест. Наші емігранти поставили собі хреста біля своїх 5-ти початкових хатинок і така була їх початкова капличка: килячник і полички на цвіти, які клали на Божу славу й молились і Бог поблагословив їх. Тепер на тім місці стоїть прекрасна церква св. Николая, у котрій заблисла єпископська мітра в їх столиці Керестурі Руським якнайкраще. У той їх мініятурний "Париж моди" з'їжджаються всі Бачванці - Русини подивитися на найновіші строї-ноші. Доми і все там найкраще і люди також. Коли мадарський "легінь" залюбиться в Русначці, то часом прийде до згоди, але вона перевірне всей його дім: усі мусять говорити її мовою.

Наколи ж наші хлопці женились зі Словінкою або Мадяркою, то зайва всяка згода — вона вже буде наша. Наші люди-Бачванці носяться з артизмом, так само зберігають високу мораль! Про те все знає Примас Архиєпископ Кир Гавриіл Бухатко, він то представив о. д-ра Й. Сеґеді на єпископа — дар для Бачванців — і вони варті його. А що ми маємо в багатій Канаді? Правда, є тут також у провінціях гарні церкви, але там, де треба б: у столиці Оттаві, не годні ми самі гідний храм поставити, а поміч хочби від заможніших повинна прийти. Наприклад монтреальські Жиди зібрали на Ізраіль 5 мільйонів долярів, то хоч 5.000.00 з Монтреалю пішлім на поміч Оттавцям!

І в нашій великій парохії є також 75 фамілій, що знова також бойкотують свою прекрасну велику церкву і їздять 8 миль до церкви св. Михаїла (поминувши тих, що вже 25 літ перейшли на православ'я і поставили біля нашої церкви катедру св. Софії в надії, що заберуть решту, однак уже ні, бо наша виграє боротьбу: люди самі вже знають хто ми. Треба тепер добрих місіонарів, щоби повели нас до остаточної перемоги.

М. Заяць

15-ЛІТТЯ ПОДРУЖЖЯ

Вестон-Торонто

Панотцу Петрові й Меланії Засадним 29 січня 1965 року минуло 15 років їх подружнього життя. З цієї нагоди замість якихсь подарунків, ми, як їхні дружба і дружна та ще й чум, почуваємось до цирого обов'язку побажати їм і їх діточкам, Васильові, Славкові й Ганусі всього найкращого, кріпкого здоров'я і багато щастя, а особливо, що найголовніше, Божого благословення на ціле життя. Та дай, Боже, щасливо дочекати срібного ювілею.

З тієї нагоди пересилаємо від себе малу жертву і просимо прислати журнал "Світло" на їх адресу та прошу відправте Службу Божу в їх намірянні і за благословення родини. Нехай Мати Божа опікується і допомагає та стереже їх від усього злого.

Кромі цього залучуємо ще $10 на пресфонд "Світла".

Софія і Стефан Хомин із родиною

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ванкувер, Б. К.

16 січня 1965 р. перенеслася до вічности, прийнявши Св. Тайни у шпиталі, Анна Бурейна жінка Івана. Прожила 71 літ, із цього поверх 24 роки у Ванкувер. Народилася 1894 р. в селі Дзвинячка, повіт Борщів, Галичина. До Канади приїхала 1926 р. до свого мужа Івана, що будучи дяком приїхав три роки скоріше. До Ванкуверу приїхали вже разом із сином Олександром 1940 р. Покійна оставила в смутку мужа Івана, сина Олександра та внука Дионисія.

Похоронні Богослуження відправилися 16 січня 1965 р. в церкві св. Покр. Божої Матері, відслужив о. В. Бараник, ЧСВВ та сказав прощальне слово. Після похорону син Олександер запросив усіх приявних на обід до свого дому. З цього приводу муж покійної Іван Бурдейний жертвував на пресу $5.000.

ПОДЯКА

Муж Іван та син Олександер щиро дякують за обслугу похоронів та прощальне слово о. В. Бераникові та всім учасникам на похоронах за молитви.

ПОХОРОН ПІОНЕРА

Едмонтон, Альберта

Із кожним роком меншає число піонерів, які своїм тяжким трудом корчували ліси, заорювали прерії, будували залізниці, доро-

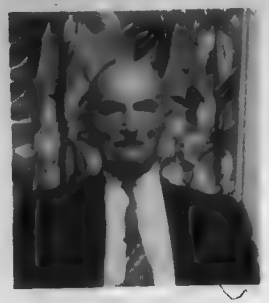

Бл. п. Матвій Максимець

ги й мости та крок за кроком переробляли великі простори в загосподаровану й цивілізовану країну. Одним із таких піонерів був бл. п. Матвій Максимець, що заосмотрений Найсв. Тайнами спокійно відійшов у вічність 4 грудня 1964 р. Покійний прожив 89 років, 3 місяці й 15 днів, із того в подружньому житті 65 років. Покійний Матвій походив із села Щуровичі, повіту Броди. До Канади приїхав 1913 року разом із жінкою та двома хлопцями: Іваном і Яковом. Заїхав до свого вуйка біля Чіпман, звідки за рік перебрався на гомстед коло Белс, де мусів тяжко працювати. За 9 років продав і перебрався на фарму на Товфіль і там фармував до 1936 року, а від 1936 року пок. Матвій перейшов жити з родиною до Едмонтону. Відколи пок. Матвій перейшов до Едмонтону, зараз включився до катедральної церкви св. Йосафата. Щонеділі й свята обоє Максимці ніколи не опускали Богослужень.

Покійний Матвій залишив у смутку жінку Марію, трьох синів: Івана, Богдана й Володимира, і одну дочку Ольгу (всі діти живуть в Едмонтоні) та 17 внуків і 10 правнуків, дві сестри: Текслю Лотоцьку в Едмонтоні та Настю в Україні. У понеділок 6-го грудня в катедрі відправлено панахиду, в вівторок завпокійну Службу Божу й парастас, правили оо. Волошин і Ісидор. Отець Волошин попрощав покійного від родини на вічний спочинок. Тління останки спочили на цвинтарі ст. Йоакима. Після похорону відбувся поминальний обід, який приготовила родина. По обіді о. Волошин промовив пару слів до приявних та дав заклик на збірку на пресовий фонд. Збіркою занялися пп. Іван Надворний і Іван Гутняк, котра принесла 14 дол. на "Світло".

Родина складає щиру подяку Всв. о. Волошинові й Отцеві Ісидорові за похоронні відправи. Дякує Парк Меморіялові за солідну обслугу. Дякує жінкам за приготування обіду, та всім, що взяли участь у похороні. Нехай вас всіх Господь Бог винагородить стократно а покійному Максимові вічная пам'ять. Спи, дорогий мужу, тату, діду й прадіду до воскресіння та нехай тобі буде канадська земля пером.

Жінка Марія, сини, доня, внуки і правнуки.

ВІНОК НА МОГИЛУ СИНОВІ МИКОЛІ

Сину дорогенький,
ти рожа зів'яла,
ти вже був в могилі
а я ще від тебе
листів виглядала.
Тебе поховала,
твоя рідна мама,
Сестри, брат, шваґри
і твої дружби і старости.
З канадської зброї
й американської,
над твоєю могилою
загриміли вистріли.
І в труби заграли,
з тебе прапор здоймили,
і мамі подали.
Над твоєю могилою фани
повівали
і труби заграли.
Як тебе молодого до гробу
спускали.

По під нашу хату
все ворона кряче.
Прийде сестра в хату,
за братчиком плаче:
Нема мого брата
вже нема Миколи,
вже він не поверне додому
ніколи.

Спи дорогий сину,
вічним сном,
нехай канадійська земля
буде тобі пером!

Мама Євдокія Вовк
Вінніпег

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ройс, Алта.

16 січня 1965 р. похоронено на українському катол. цвинтарі в Ройс довголітнього дяка при храмі Верховних Апостолів Петра й Павла бл. п. Григорія Стоцького.

Покійний народився 15 квітня 1985 року в селі Увин, Радехів-

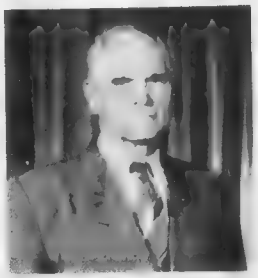

Бл. п. Григорій Стоцький

ського повіту, одружився з Марією, з дому Лотоцькою, 1907 року, а до Канади прибув 1909 року. Покійний Григорій прожив 34 літ у Смовк Лейк, а 21 у Ройс. У подружжі було 14 дітей, 8 хлопців і 6 дівчат, померло 2 доньки, а осталих 12 дітей всі живуть і є одружені, кромі одного сина. Внуків тепер є 57, а правнуків 10. Покійний — кромі фармування — займався дяківством і був дуже добрим батьком-виховником для своїх дітей, у серцях яких зумів защіпити віру в Бога і Його святу Церкву, навчив їх любови до нашого українського народу та глибокого прив'язання до нашого обряду. То й не диво, що наш отець парох у часі прощальної проповіді сказав такі слова: "Як би я мав бодай одну родину Стоцьких у кожній парохії моєї округи, то був би щасливий, бо, ідучи на Богослуження до даної парохії, знав би наперед, що родина Стоцьких буде і церковні лавки не застану порожніми."

Покійний помер у лікарні у Ферві 10 січня. Похорон почався 15 січня вечером парастасом у парохіяльній церкві та читанням псалтирі через цілу ніч. 16 січня вже від ранку прибували люди з довколишніх місцевостей, щоби віддати останню прислугу померлому, якого всі дуже поважали й любили за його спокійну й милу вдачу.

Похоронний обряд і Службу Божу відправив наш отець парох Каричек, що в теплих словах згадав померлого, ставлячи його за взір як доброго парохіянина, громадянина і батька родини.

По похороні родина приймала приявних обідом у церковній залі та зложила $10.00 на пресовий фонд Українських Вістей та $8.00 на пресовий фонд Світла, з проханням подякувати всім за вислови співчуття з нагоди похорону покійника, якому нехай буде Вічна Пам'ять.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"

ЧИ ВИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД?

Із похорону Степ. Німчука $19.25
Із ювілею п-ва Дацишин 24.00

По 50 центів:

Тома Бантрох, Вудстак; Тетяна Кривуцька, Сарнія; Іван Шліхта, Восток; П. Боцяк, Едмонтон; Анна Король, Торонто; Петро Кіт, Менвил.

По 70 центів:

Василь Муха, Чікаго;

По $1.00:

М. Малюшкевич, Монтреаль; Павліна Кравчук, Ріджайна; О. Бараник, Монтреаль; Д. Кубрак, Вегревил; О. Малайний, Торонто; Й. Литвин, Вестчестер; Н. Микитюк, Монтреаль; А. Микитюк, Виндзор; Юліян Калинко, Ошава; Іван Остап, Ст. Катеринс; Паньо Дробот, Глендон; Т. Приймак, Лондон; Й. Дулич, Амстердам; А. Вальсевич, Ванкувер; М. Андрухів, Монтреаль; Олена Процишин, Чікаго; Д. Осадчук, Бриджпорт; Іван Стечинський, Дейзленд; Наталія Ярема, Ліма; Сен. Кудлик, Бронкс; Б. Паненко, Нюарк; С. Осадца, Вайт Плейнс; М. Федчук, Н. Йорк; К. Маковий, Едмонтон; п-ні Маринюк, Вінніпег; Анастасія Непотюк, Торонто; Єва Царук, Мондер; Софія Бойко, Чікаго; Катря Фаріон, Чікаго; М. Освальд, Монтреаль; Анна Чорній, Балтимор; Анна Біловус, Стейтен Айленд; Марія Нагірна, Джессан; Стеф. Любенко, Флин-Флон; Марія Гаврилюк, Монтреаль; Анна Сеньків, Сибболд; Вм. Середа, Калмар; Д. Стасюк, Вінніпег; Д. Мельник, Гемилтон; Іван Процишин, Честер; М. Значко, Бофало; Іван Кузменюк, Ошава; Мих. Галадза, Ембридж; Катя Улан, Клівленд; Й. Юник, Торонто; Віра Кащинець, Колчестер; Степ. Ходковський, Метючін; Є. Турин, Бафало; Петро Кавацін, Чікаго; др. С. Кочій, Чікаго; о. Каричек, Гайнс Крік; Олекс. Федорук, Ланкастер; Богдан Білинський, Ірвінгтон; К. Ільків, Н. Йорк; О. Недошитко, Торонто; М. Мазяр, Вейн; К. Ю. Бровдвей, Бонвинза; П. Кушнір, Портедж Ле Прері; Петро Шевчук, Вінніпег; Василь Ковальчук, Гемтремк; Й. Карпішко, Верден; М. Особа, Торонто; Павло Береза, Оттава; Анна Костюк, Н. Йорк; Й. Корженьовський, Вилмингтон; А. Й. Сич, Калмар; Ю. Кривор, Едмонтон; Марія Мудра, Озон Парк; Д. Сивенький, Едмонтон; о. Вас. Лар, Анзонія; М. Й. Бігус, Торонто; Ю. Василевський, Овкбурн; М. Твардовська, Едмонтон; С. Шелемей, Гемилтон; П. Балько, Голден; Н. Фаріон, Едмонтон; Стан. Магас, Чікаго; Мих. Пожернюк, Голден; о. Е. Іжак, Скрентон.

По $1.30:

О. Андрушків, Дітройт;

По $2.00:

С. Луник, Гемилтон; М. Олеська, Калгар; С. Сисак, Вегревил; п. Молящий, Філя.; Агафія Допко, Шамблі; Олена Домашовець, Вайт Вотер; Я. І. Макарушка, Івенс Милс; О. Судомляк, Монтреаль; Ілярій Назар, Прісвил; П. Хлібович, Ню Бритейн; Софія Сидор, Чікаго; С. Рудий, Бофало; С. Грабенях, Олбани; Марія Рудницька, Ню Гейвен; Я. Хамрик, Монтреаль; Ф. Мартинюк, Грімсбі; С. Німчук, Едмонтон; С. Шпитко, Кемлуж; Ю. Костечко, Сарнія; Й. Налепа, Сідні; І. Голубець, Торонто; Михайло Дикун, Ню Бритейн; С. Цюцюра, Джерзи Сіті; Віра Кобасяр, Гастінґ он Гадсон.

По $3.00:

Павло Таращук, Монтреаль; А. Марущенко, Бетлегем; Смик, Кол Сіті; Марія Куч, Чікаго; о. В. Грабець, Палмертон; Й. Шура, Гранд Прері.

По $3.75:

Мм. Сенишин, Нюарк Вели.

(Продовження списка жертводавців буде в наступному числі "Світла").

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
276 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангеліє. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

УВАГА! • УВАГА!
Замовте собі під Великдень
ГАРНІ
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ
Найновіша серія — американського виробу
ціна пачки — 10 карток — $1.00.
Замовляйте в нашому Видавництві:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти в Торонті
Це ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136
У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.
ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.
Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:
Мариян Когут і Дарія Залозецька
Замовлення готелів, спроваджування своячів, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації та поради у справі імміграції та багато інших справ — **все це легко полагодите в нашому бюрі.**
• **ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!** •
Власники.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Нахоничний

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

Christian Charity Inspired Origins of Hospital System

The civilization that preceded Christianity made almost no provision for the poor. Blood relationship imposed a duty and created a claim on others, but beyond that there was almost nothing to bind men to one another.

The best demonstration of this is the fact that the modern idea of a public hospital was unknown in the pre-Christian time. There were hospitals for the care of sick soldiers, which were maintained at government expense, and there were similar institutions in which ailing slaves would be cared for at the expense of their masters, but is is easy to understand how far such institutions were from public hospitals as we know them.

If you belonged to someone else your health was a subject of special interest and would be cared for. But if you belonged merely to yourself, and fell sick, unless you were in a position to help yourself, or had friends or relatives to assume that burden for you, there was no provision to help you regain health, or to soothe your last hours if you could not get well.

'LOVE NEIGHBOR AS SELF'

Christianity changed all that: "Thou shalt love thy neighbor as thyself" was one of the two great laws of Christianity. Your neighbor, according to the parable of the Good Samaritan, was anyone who needed you and the more he needed you the greater was your duty to help him. If he were old and poor and in suffering you had an obligation to him no matter who he was. This was the virtue of charity, as distinguished from the family or clan solidarity of pagan times.

Hence there arose, just as soon as Christianity had a chance to express itself in a public way, a series of institutions in which all classes of the helpless could be cared for.

The first hospitals came into existence shortly after Constantine's edict in 313, which allowed the Christians freedom of worship and permitted them to exercise publicly the various functions of Christianity.

'REPUBLIC OF HELPERS'

How efficient and how "modern" some of these early hospitals could be is found in the famous foundation of St. Basil, Bishop of Caesarea, which he built in the later fourth century. It was in fact a republic of the helpless.

It had regular streets, buildings for different classes of patients, a house for infants, another for orphans, another for the aged, a place for those with contagious diseases, and separate dwellings for physicians and nurses. Not only this, but rehabilitation of the handicapped was practiced on a grand scale. Maimed men were taught trades that they were able to follow in their crippled condition, and they had employment agencies and other arrangements for making life easier for those who needed special care.

During the 13th century an immense number of hospitals were built. Milan had no less than a dozen hospitals, and Florence before the end of the 14th century had some 30 of them. Every city of Germany of 5,000 inhabitants had its hospital.

To the great Pope of the early 13th century, Innocent III, is owed the foundation of the Hospital of the Holy Spirit, which was the beginning of modern public hospitals. After this model hospital at Rome, others were built, un-

der the care of the Brothers and Sisters of the Holy Spirit.

IMPETUS TO MEDICAL SCIENCE

The hospitals of medieval and later times gave the first impetus toward medical science and the practice of sanitation. The statutes of 1182 of the Order of St. John of Jerusalem provided that the beds of the sick were to be made in length and width as comfortable as possible for repose, and every bed was to have perfectly clean sheets. Fresh air and water, cleanliness and hygiene were insisted on by St. Camillus in the 16th-century hospitals under his care.

From the 14th century, leprosy began slowly but steadily to disappear from the West, the result of the severe prophylactic measures taken in the 12th century. Medieval hospitals accepted some rules of antisepsis and sanitation that were in advance of medical science in the 17th century.

The growth of the medieval hospitals resulted in the establishment of medical faculties, and they in turn began the systematic study of the human body through dissection. In the University of Bologna, established by the Pope, corpses were dissected in the 13th century, and manuals on surgery were compiled from these studies.

But the scientific contributions of the Christian hospital, however great, were only a by-product of Christian charity. The charity that was employed in the hospitals of those days was a personal charity, not confined to giving alms so that others might take care of the poor and sick.

Real charity is a relationship of love between God and man through our neighbors. It demands personal contacts, a knowledge, a direct understanding of those we have to love with a genuine love. This was understood by the men and women who gave not only their fortunes but themselves to the work of the hospitals. Their work survives in the hospital orders of today and in the idealism of the nursing profession.

Women at the Resurrection

by Helen P. Pasternak

Why are you sad little one, that some day your brother may have the honor and privilege to join my disciples and me in our missionary work for Christ, while only the dull monotony of home fills your youthful vision? Never forget, there are many ways in which to serve God.

Look to the good women of Galilee among whose number was my own dear mother, Salome. I shall always esteem these dedicated souls as the silent soldiers of Christ. During the years of the Messiah's public ministry, they unselfishly provided for our material needs; truly these noble women were both mother and sister to us. And on that Good Friday, as I stood beneath the Cross with His Mother Mary, they too were there. Deserted by the other Apostles, I remember well the tear-stained faces of my mother, Mary Magdalen, Mary of Cleophas and the nameless others who stood off at a distance. How eager we all were to indentify ourselves with Jesus when He walked the neighboring towns in triumph, but how few followed His bloody steps to Calvary Hill. Long forgotten were His kind deeds, His miracles and His teaching by an ugly crowd gone mad in anticipation of the shedding of His innocent blood. Yet these devoted women braved the mockery and the jeers to publicly share the shame of their beloved Savior. One succeeded to brush pass the guards and wipe His face with a towel; but as for the others, they could only stand completely helpless and watch in silence His intense suffering. Truly, His pain was their pain!

In the third hour the bruised body of Christ was taken down from the infamous Cross and buried in great haste by Joseph of Arimathea. Without a doubt, Jesus was dead for the last drops of blood and water had drained from His sacred side, pierced by the Centurion's lance. The entrance to the tomb was sealed with a heavy stone, and as added security a guard was posted by the Pharisees to see that His body was not stolen during the night.

On the first day, early Sunday morning, these loyal women went out to buy spices in order to anoint His body. Jesus had been buried according to Jewish ritual, and their present action was really unnecessary. However, as women will in time of stress, they tried to busy themselves so that their sorrow would be less painful. Most important their love for the Messiah prompted them to serve Him even in death.

Well might we have imitated their inspiring example of complete resignation to God instead of permitting ourselves to be swallowed up in self-pity and disbelief.

The Apostles and I were so positive that they would soon return for who was to remove the barrier which sealed His tomb. However, when the women reached the sepulcher, they found that the stone had been rolled away. After a moment's hesitation, the braver ones ventured into the tomb and were greeted by a radiant angel who saluted them saying: "Do not be afraid, for I know that you seek Jesus who was crucified. He is not here, for He has risen even as He said." Fear clutched their hearts, when suddenly Christ stood before them gently saying: "Hail! Do not be afraid; go, take word to my brethren that they set out for Galilee; there they shall see me." And in great haste, these dedicated women ran to tell us that Christ had risen, glorious and immortal.

In this day when the Resurrection is an accepted truth, we may well reason with Paul: "If there is no resurrection of the dead, neither has Christ risen; and if Christ has not risen, vain then is our preaching, vain too is your faith." However, in those first dark moments, these holy women kept their trust in Him. They had experienced the same desolation and fear as we, His chosen Apostles, and yet, they manifested their faith and love by continued service.

Little did I dream that in the early evening hours, as these devoted women moved quietly in the background busily preparing our meals how they must have listened to catch every word spoken to us by Jesus. Did He not say: "Whatever you do to these, the least of my Brethren, you do unto Me." Truly, His words fell upon good ground for they put His teaching into their daily lives. Had He not also admonished us saying: "Weep with those who weep and rejoice with those who rejoice." Could He ever forget the compassion and pity that were evident in their eyes when He passed them on the road to Golgotha? To them Christ's teaching meant falling in love with God. And in return for their undivided and lasting love, the Risen Savior rewarded them that first Easter morning by coming to them, humble handmaids, in all His glorious splendor.

Perhaps, some day you will follow in the footsteps of your own good mother. Long and dark was the night as she sat holding your tiny hand in hers when you burned with fever. And with the dawn when you awoke and said that you were hungry, do you remember how her tears of sorrow turned to tears of joy. Then, there was the time when she convinced your brother to continue helping the priest with his chores after school hours although the wild crowd of boys ridiculed him. And somehow, she always managed to know when to prepare that favorite dish for your father after he had spent a particularly hard day in the fields. As wife and mother, does she not also love and serve Christ?

Perhaps, you will wish to imitate your mother's sister, Miriam. When your grandmother passed away, she spent many years caring for your ailing grandfather. And after he died, she turned to teach all the little ones like yourself, their letters and cathechism. Yet, there is always time for her to clean and scrub the House of God and to keep it filled with beautiful flowers. Truly, this is no way of life for weaklings. In her own small way, does she not love and serve Christ?

In His church there will always be the need for dedicated virgins, wives and mothers, compassionate women who can suffer in silence. Therein lies true dignity, worth and mission in life. And will you be ready little one, to meet the challenge with the same noble calling as these good women of Galilee?

Why Learn Ukrainian?

by Geo. W. Simpson, Ph. D.

PART III.

THE PRACTICAL APPEAL — UKRAINIAN SCIENTIFIC ACHIEVEMENT

The study of science may be as much a humanistic pursuit as is the study of literature but in most cases it is pursued for more limited ends which have to do with industry, business, and power. This is particularly true under communistic regimes which emphasize the subjection of all activity to the interests of the state and its philosophy of material advancement. Terrific emphasis is placed on the study of science. The result is a great outpouring of scientific achievement. It is a common error to designate all scientific work in the Soviet Union as Russian. In the Republic of the Ukraine

science is pursued no less avidly than in the Federal Republic of Russia. In the Ukraine, so it is claimed by the Soviet Literary Magazine, Vitchyzna (Vol. 1, 1958, p. 208), there are 438 scientific research centres, employing 32,000 research workers. The Soviet Ukrainian Academy of Science alone has 50 scientific research centres with a staff of 9,000. It publishes 14 scientific periodicals in the Ukrainian language. In order to keep up with Ukrainian scientific work in mathematics, engineering, physics, chemistry, radio-astronomy, agriculture and medicine it is absolutely essential that humbers of our Canadian scientists should know Ukrainian. In a few years we can no longer depend on the displaced Ukrainians in our midst for this valuable translation service but we will have to rely on our own Canadian scholars trained in our own institutions. Any student therefore who has ambition for a scientific career and can master the Ukrainian language will have valuable additional qualification to ensure his success. Canada is one of the places in the Free World where such students should be available.

THE PRACTICAL APPEAL — SOCIAL AND BUSINESS CONNECTION

It is extremely difficult to adjust our thinking to the changes in communication and transportation which have occured in the last fifty years. There are now, relatively speaking, no isolated or remote areas on the earth. Many people previously learned to read other languages but did not bother to speak them because there was little likelihood that they would have the occasion to hear or use them. We are now crowded on our little planet, with speech-laden airways circulating in seconds about the earth, and jet-propelled, giant passenger liners reaching distant places in eight hours which formerly required in older form of transport eight days, eight weeks or eight months. The Soviet Union, our near neighbor, which was formerly separated by the Polar ice-cap is now joined by short-wave radio and easy arctic flight. Part of that Soviet Union is the Ukrainian Republic. Communication is inevitable and business connection is likely to increase. In the High Schools of the Ukraine English is being taught. We cannot do less than learn Ukrainian if the communication on the social and business level is not to be entirely one-sided. A linguistically blind man is at a great disadvantage when confronted with a person who has both eyes open. Newspapers, novels, radio, television, and movie pictures originating in the Ukraine as well as from other centres and using the Ukrainian language are going to be commonplace by the time the boys and girls who are now in High School grow up to full adult life and begin to take over the affairs of our country. Those who are far-sighted now will begin to prepare for the future.

THE PRACTICAL APPEAL — POLITICAL AND DIPLOMATIC NEEDS

In the last twenty-five years Canada has found herself pushed into the centre of the world affairs. She can no longer bask in the security provided by the British and her own isolation and insignificance, nor can she rest in the comfortable shade provided by the gay umbrella of stars and stripes. She must now play a positive part in that dangerous world of international affairs which has suddenly emerged. Canada has responded to this challenge by enlarging its diplomatic staffs, entering into alliances such as NATO, and playing a small but active part in the affairs of the United Nations Organization. However the general popular basis of its world-wide political knowledge must be enlarged and deepened. This involves a wider knowledge of the Soviet Union, among other regions. An extremely important factor in Soviet politics is the complicated relationship between the dominant Russian Republic and the subordinate Republics. The largest and the most important of the latter is the Republic of Ukraine. To understand the Ukraine one must know its language and read widely of the literature relating to it. The production of scholars who have this knowledge will not take place haphazardly, or through spontaneous birth. There must be planning, cultivation and encouragement.

CONCLUSION

Great civilizations and little minds cannot exist together. We have the possibility before us of a free and abundant life. But we cannot achieve this unless we strengthen every sound element in the structure of our society. Among these elements is the unused, uncultivated and undeveloped linguistic resources of our people. The existent knowledge of Ukrainian is one of these linguistic resources. Whether to use it should not be left to casual decision, superficial consideration, or to the languid mood of choice suitable to the selection of a colored shirt or a spotted tie.

"Each man's fate is special to him
And his own broad highway
One man builds, another ruins
Looks a third beyond the horizon."

—Taras Shevchenko

God's Challenge to Our Boys

A. Pekar, OSBM

As a little boy, St. Josaphat often prayed for his vocation before the Crucifix in his parish church. One day while he was praying, a spark of fire from the open side of Jesus penetrated his pure heart. Inflamed with the love of God, Josaphat joined the Basilian Order, became a

St. Josaphat in prayer

zealous monk, and finally, a holy bishop. His love for Christ in the monastery was so intense that in the end he shed his blood for the cause of the Holy Union, and thus merited the crown and glory of the Martyrs.

The Basilian monks, worthy sons of St. Basil the Great (379), are all dedicated men of God. In their hearts, they too feel the spark of love for Christ and His Church. In their religious life, they seek to uphold the spirit of St. Basil the Great and to emulate the love of St. Josaphat. Their burning desire is the preservation and spread of the Holy Union, which is *"one of the principal concerns of the Second Vatican Council"* (cfr. Decree on Ecumenism).

Young Man! As all men, you have an ideal in your life, challenging you toward greatness. How can you achieve this burning desire of our heart? Simply, ask yourself this most important question: *"What does God want me to be?"*

Answer it truthfully and sincerely. Do not shrink from the responsibility. Turn to God for His help and guidance. Pray to Him for enlightment. Beg Him to make His Will known to you, saying:

> O, Lord, grant that I may know the vocation, to which Thou hast destined me from all eternity. Give me the courage to embrace it generously, and to follow it faithfully. From this moment, I abandon myself to Thy Holy Will. Amen.

Let not the incitement for pleasure engulf your heart. Let not the promise of a splendid career cloud your mind. Let not the desire of material wealth suffocate your love for God. Remember, true joy and happiness in our life come from God and are not experienced by the rich or the famous, but by those who do His Will.

Maybe, Jesus Christ has placed a little spark of His love into your heart. Maybe, deep down in your soul you hear His encouraging voice: "Come, follow Me!" Maybe, you long to do *"a little more"* for Him and His Church. Maybe, you feel the desire to give yourself to God. Then — *pray* — *think* — and — *ask* — yourself often, this question: *"Wat does God want me to be?"*

The answer to these sentiments of your heart is — *The Basilian Way of Life!* In the spirit of St. Basil the Great, the Basilian Way of Life unites two great loves, the love for God and the love for your fellowman. In speaking of the love God, St. Basil the Great declares: "What desire of the soul is so poignant and so intolerably keen as the desire implanted by God in a soul purified from vice and affirming with sincerity — 'I languish with love'. Completely ineffable and indescribable are the lightning flashes of Divine Beauty... This Beauty, in-

visible to the human eye, is apprehended by the mind and the soul alone: 'As the deer longs for fresh water, so my soul longs for the living God'." (L. R. 2)..

By dedicating a great part of the day to prayer, meditation, spiritual reading, and liturgical praises of Divine love, the Basilian monk pursues his daily work in conjunction with the second "Greatest Commandment", namely the love of his neighbor. In offering his priestly service to the people, in teaching, in preaching, in conducting a retreat or a youth organization, in speaking on the radio, in writing, or as a lay-brother, in assisting the priest in his missionary work, he becomes an Apostolic man. He is truly a man of prayer and action, a dedicated worker in the vineyard of Christ.

How much higher can one aspire?

Would you like to serve Christ in the Basilian Way of Life? To be a Champion of Christ in the Order of St. Basil the Great, you need the following qualifications: 1) The right intention to serve God; 2) Average intelligence; 3) An inclination for piety and prayer; and 4) Between 15 and 30 years of age. If you meet all four qualifications, you have the chance to become a Basilian Monk. Do not delay. Act now!

If living in Canada, for free information write to:

REV. NOVICE MASTER
Basilian Fathers
Box G, Mundare, Alberta.

If living in the U.S.A., write to:

REV. NOVICE MASTER
Box 231,
Glen Cove, L. I., N. Y. 11542.

The Eastern Church and Creation of Man

by Rev. M. Bosey

Man was made for friendship, oneness with God; this is the first and basic teaching of Christian doctrine on man. But the second basic truth is just as important. Man, who is created for friendship with God, constantly turns away from that friendship. In the language of our catechism books: 1. Man was made in the image and likeness of God, and put into paradise, 2. But man, in Adam, turned away from God and fell into sin — this "original sin" — has affected all mankind.

CREATION OF MAN

"And God said, let us make man according to our image and likeness" (Gen. 1, 26). For most of the Greek Fathers, the term 'image and likeness do not mean the same thing. St. John Damascene wrote: 'according to the image indicates rationality and freedom while according to the likenes indicates becoming like God through virtue.' The IMAGE of God, then, signifies man's free will, his reason, his sense of moral responsibility, in other words, everything that raises him above the animal, and makes him a person. But the LIKENESS of God means more than that. It means that we are God's children that there is a point of contact between us. Because we are made in the Image of God, we can know God and have communion with Him, and if we make proper use of this communion with God then we will become 'like' God, become assimilated to God through virtue.

For the Eastern Christian the 'Image' means the power which everyone has from the moment of his existence; the 'Likeness' man does not have at first but a goal which he must strive for, something acquired only by degrees. No matter how sinful, man can never lose the 'Image' of God; but the 'Likeness' depends upon our moral choice, upon our virtue, and so it can be destroyed by sin.

Adam and Eve were, therefore perfect, not actually but potentially. They were given the 'Image' from the start and were called upon to acquire the 'Likeness' by their own efforts strengthened by the Grace of God. St. Irenaeus wrote, "Adam began in a state of innocence and simplicity. He was a child, with imperfect understanding . . . . it was necessary that he should grow and so come to his perfection.

This picture of Adam and Eve before the fall is a little different from the one generally accepted in the Western Church. The West sees Adam in a static state of perfection from the very beginning.

Eastern religious thought lays great emphasis on the image of God in man. Man is an 'icon' of God, and because of this he can find God by looking within his own heart. "The kingdom of God is within you" (Luke 17, 21); "Know yourself, said St. Anthony of Egypt, . . . he who knows himself, knows God."

Because he is an 'icon' of God, every member of the human race, even the most sinful, is precious in the eyes of God. "When you see your brother," said Clement of Alexandria, "you see God." This respect of every human being is expressed in the Byzantine Liturgy where the priest not only incenses the altar and holy pictures, but also turns and incenses the people, saluting the image of God in each person. "The best icon of God is Man".

GRACE AND FREE WILL

Because man is created in the image of God he has free will. God wants sons not slaves. The Eastern Church rejects any teaching about Grace that would infringe on the free will of man. The word cooperation is used. In the words of St. Paul, "We are fellow-workers (cooperators) with God." (1 Corinth. 3, 9). Man must do his part if he is to achieve the true Likeness of God, even though what God does is immeasurably greater. The incorporation of man into Christ and his union with God requires the cooperation of two unequal, but equally necessary forces; divine grace and human will.

The grace of God invites but compels no one. "It is for God to give His grace," said St. Cyril of Jerusalem (died 386); "your task is to accept that grace and to guard it."

The Eastern Church does not for a moment teach that because a man accepts and guards God's grace, he earns 'merit'. God's gifts are always free gifts, and man should never have any claim on them. But man while he can never 'merit' salvation, must certainly work for it, since "faith without work is dead." (James 2, 17).

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

CHOICES WITHIN THE PRIESTHOOD

The Secular Priest: is directly under the authority of the Bishop of the Diocese. He may be assigned to a parish, to a school, hospital or home for the aged chaplaincy, to be editor of a diocesan publication, or to some form of administration. In Canada, due to shortage of priests, many of our Ukrainian Catholic Secular Priests of the four dioceses: Winnipeg, Edmonton, Toronto and Saskatoon, are given two and three assignments. Needless to say, that they are overworked, and the assignments suffer.

He is concerned with the Church's most necessary task at a local level, the day-to-day spiritual or temporal problems. The Secular Priests form the most intimate link between the parishioners and Christ through the Church.

The 'Order' Priest: belongs to a. Religious Order or Congregation: the Basilians, the Redemptorists, etc. — and is attached to a particular Order or Congregation Province. In Canada, the Ukrainian Basilians and Redemptorists have only one, Canada-wide, Province each.

He is bound by his vows and follows a specific Rule. His Superiors assign him to a particular form of missionary labor, such as the preaching of missions and retreats, teaching school, editor or manager of their publications. They also write many pamphlets and books. In Canada, due to shortage of Secular Priests, the Ukrainian Basilian and Redemptorist Fathers are in charge of many parishes and the surrounding missions.

The Monastic Priest: follows some modification of the Rule of St. Basil or St. Benedict, and is dedicated essentially to a life of contemplation and prayer within the confines of his monastery.

The Ukrainian Catholics in Canada have only "The Studite Fathers", Woodstock, Ontario, as the Monastic Priests. Their functin is to add the barrage of prayer to the battle that is raging between heaven and hell, with a view

to hasten the coming of God's kingdom among men.

"The trouble with people these days is that they want to reach the promised land without going through the wilderness."

SUPPLY vs. DEMAND

The following excerpts from Catholic publications illustrate the SHORTAGE OF VOCATIONS CRISIS:

"While there is a slight increase in the number of priests and religious being currently recruited and trained, it is not sufficient to keep pace with the progressive growth of the world's population. The annual birthrate of the world is now 47 million — approximately the total population of Italy or Great Britain — yet the Church is able to reach or influence only 18%."

"A generation ago, Europe furnished 85% of the Foreign Mission personnel. Today, European dioceses cannot even maintain their own institutions, much less send out missionaries."

"In 1960, there were 4,238 priests ordained in the world. Exactly 50% of that number were in America (2,119), and just slightly over half of them (1,149) were in the United States."

"The area of greatest need is South America. There are 4,461 Catholics for each priest. To obtain the desired ratio of priests to people — *one priest per eight hundred faithful* — there is an immediate need for 130,000 priests."

"The majority of priests have to say two or even three Masses every Sunday in Canada in a desperate attempt to serve as many Catholics as they physically can. Many flourishing and populous towns are reduced to the status of mission posts, localities which can only be visited occasionally by a priest on full time duty in a neighboring city."

The desired ration of priests to people is: *one priest per eight hundred faithful.* Some Catholic nations have one priest per four hundred faithful. Taking all our Ukrainian Catholic priests in Canada — the retired ones, the seriously sick ones, those that teach and those engaged in printing establishments — *we have one priest per nine hundred faithful.*

Think this over seriously! Think also about the fact that 50% of our priests in Canada are over fifty years old!

YOU, TEENAGERS, also, as active members of the Mystical Body, share responsibility in helping to alleviate THIS CRISIS! Christ, Whom you acknowledge as your Head, has willed to have Co-workers, not angels of heaven for this particular job, but men. Students, sharing the same classroom as you right now, have been assigned the task, inadequate though they might seem. Help them, now, to accept the invitation by: YOUR PRAYERS, EXAMPLES, ENCOURAGEMENT!

"Fools think they can find heaven in themselves when they were made for God."

ST. NICHOLAS U.C.Y. CONCERT GROUP

The members of the St. Nicholas Parish Youth under the spiritual direction of Father Flavian Kalba O.S.B.M. visited the Saint Boniface Sanatorium, and the Holy Family Home in Winnipeg. The members were gratiously received at both places at which a small concert was put on for the amazed audience. This was a most arousing but inspiring tour. Each member spent a profitable and rewarding evening — bringing happiness to the disabled.

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата у службі Христа як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat in the service of Christ as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями $20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII | ТРАВЕНЬ — 1965 — MAY | Ч. 5 (509)

ВПИСИ

до

КОЛЕГІЇ

СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

на

ШКІЛЬНИЙ РІК 1965-1966

Заряд Колегії Св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX, X, XI і XII кляси.

По інформації й вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE

3100 Weston Road

Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається

з днем 20 травня, 1965

APPLICATIONS

for

REGISTRATION

for

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE SCHOOL

are now being accepted for the school year 1965-66

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades 9, 10, 11 and 12 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE

3100 Weston Road

Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 20, 1965

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
28 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

З М І С Т:

Завтрішнє будуймо вже сьогодні! *о. О. Купранець, ЧСВВ* 194

На теми дня

Жона одягнута в сонце *В. Барка* 198

Роздума про Боже й вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 199

Трохи потрібної та правдивої філософії

"Чистая Діво радуйся, Твой Син воскресе тридневен от гроба" *о. Д. Ковалюк* 201

Гимн до Богородиці *О. Грицай* 203

До стіп Твоїх, Маріє! *О. Ф.* 203

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 204

За більший вплив Св. Літургії на наше щоденне життя *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 205

Наміреня на травень 1965

Привітання Блаженнішого Кардинала И. Сліпого оо. Василіянами (Рим) 206

Архиєпископ Іван Бучко — народолюбець і Мойсей скитальщини *о. О. Купранець, ЧСВВ* 207

Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 209

Передпородова операція — Чому Бог не карає грішників? — Чи є душа?

Молебні в каторгах Сибіру *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 212

Пам'яті Кінгірських героїнь

Розбудова Колегії св. Василія в Торонті на Вестоні *о. О. Купранець, ЧСВВ* 214

Релігійно-громадське життя в українській католицькій митрополії у Канаді *Др. Б. Казимира* 216

Перепис населення Канади — Мова статистики

Чортівські нашепти *Ол. Мох* 219

"Хто бо поставить на мого рота сторожу?"

Отець Ігумен Климентій Шептицький при богослуженню *К. Грицина* 221

Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 222

Прощай, старенька церкво! *К. Баран* 226

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 227

Дописи

Пресовий фонд "Світла" 231

ENGLISH SUPPLEMENT:

The Blessed Virgin Mary, Mother of God in the Mystery of Christ and the Church 233

Oriental Cardinals *by I. Holowaychuk, OSBM* 236

The Eucharist as the Mystery of Christ *by Rev. M. Bosey* 237

Father, I'm Afraid *by Fr. Severian, OSBM* 238

To Our Teenagers *Bro. Methodius, FSC* 240

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЗАВТРІШНЄ БУДУЙМО ВЖЕ СЬОГОДНІ!

На святковому бенкеті, що відбувся в Колегії св. Василія в Торонті на Вестоні з нагоди відкриття великої збіркової кампанії на дальшу розбудову школи, промовляли різні визначні церковні й державні мужі. Ними висловлені думки саме стали спонукою написання оцих рядків під розвагу нашого українського громадянства.

"У ніякому часі історії не було так важливим розвивати великі навчальні інституції, як саме сьогодні... Але освіта сама в собі не вистачає... Багато більше потрібна, від самої тільки технічної компетенції або придбання знання, потрібна духовість, яка теж мусить бути присутня, тобто те широке філософійне й духове зрозуміння, що виключає людину як бездушну складність, кладе натиск на безсмертну вартість людської душі... Колегія св. Василія втілює ці особливі прикмети, що творять цю різницю... Тому дуже підбадьорююче бачити дійсні зусилля людей, що посвятилися цьому ділу. Щоби посилити нашу організацію й наші зусилля в майбутньому, ми мусимо мати провідників майбутнього. Колегія св. Василія має за ціль виховати молодих людей для справи свободи й людської еманципації... Закликаю вас до великодушної піддержки: допоможіть їм здійснити потрібну розбудову інституції, відданої такій цілі" — говорив Дост. Павло Т. Гелліер, канадійський міністер національної оборони.

"Моя люба Україно!" — говорив Преосв. Владика Ісидор Борецький — "Ми Українці мусимо зрозуміти наше найважливіше завдання в сьогоднішньому часі, а саме: ми мусимо мати своє шкільництво, якщо хочемо зберегти себе на майбутнє та безслідно не розплистись у чужому морі. Без власного шкільництва ми нічого не значимо в очах інших співгромадян. Нашу молодь виховуймо самі, щоб вона була нашою... Покажім себе любителями школи! Допоможім українській молоді статися такими, якими ми їх хочемо мати!"

Так говорять високі церковні й державні мужі, які способом свого думання й розуміння вимог сьогоднішнього життя реально оцінюють сьогоднішню ситуацію й дивляться на майбутнє, яке має бути теж чимось реальним, а не чимось недосяжним, що виходить поза межі нашої дії. Завтрішнє будуємо сьогодні, користуючись учорашнім. Будувати завтрішнє тільки вчорашнім, а при тому жити в сьогоднішньому не узгляднювати його, було б чимось, що свідчило би про нашу духову й умову незрілість.

А що ж ми, українське громадянство, говоримо, коли дивимось у минуле і прийдешнє, а при тому живемо реальним життям сьогоднішнього? Менш-більш говоримо таке:

бажаємо, щоб наша молодь одержала здорові морально-етичні основи, що базувалися б на християнських засадах, які були б її дороговказом і скарбом на все життя;

хочемо, щоб наша молодь пізнала й полюбила своє, навчилася чужого, посеред якого живе, а при тому зберегла свою українську особовість;

змагаємо до того, щоб наше молоде покоління продовжувало і плекало нашу українську, церковно-релігійну духовість, культуру й традиції;

хочемо вщепити в юнацькі серця й уми знання й розуміння українських проблем на українських землях і на теренах нашого нового поселення;

маємо виховати з нашого молодого покоління дисципліновані кадри майбутніх провідників у боротьбі за долю нашого українського народу на своєму й чужому полі;

кажемо, що ми вже вийшли з "шараварної" доби нашого етнографізму, що ми стали зрілою нацією, яка своєю культурою, політичним розумінням, зовнішньою дією й громадським підходом дорівнює чи навіть переростає інші народи.

Таке в основному й загальному можемо почути від наших людей!

ПРИСТОСУВАННЯ НАШОГО ГОВОРЕННЯ ДО ЖИТТЯ И НАШОЇ ДІЇ

Якщо ми хочемо знати реальну вартість нашого говорення, то мусимо собі поставити декілька запитів і на них відповісти.

Що ми реально *робимо* в цьому напрямі, щоб наші бажання й говорення стали дійсністю? Куди ми спрямовуємо нашу енергію, зусилля й дію? До чого використовуємо нашу духові й умові сили? Чим руководимось у наших почуваннях? На що ми жертвуємо наш час і наші гроші? Чи наша журба про нашу молодь знаходить правильну розв'язку? Чи використовуємо тепер наші такі сприятливі обставини, щоб сповнити наші бажання і наше говорення щодо нашої молоді перетворити у дійсність?

Нема найменшого сумніву, що багато, крім говорення, теж діємо. Однак наша дія не завжди стоїть на вершинах, як теж не завжди вона спрямована в належному напрямі, а відповідно до цього не дає бажаних осягів і успіхів, зокрема ж коли мова про якусь координацію праці. У декількох прикладах пригляньмося нашій дії, зокрема ж дії тих, які своєю словесною дією нищать усякий здоровий прояв позитивної дії, замість того, щоб її підтримати та допомогти їй стати наочною дійсністю. І так:

Ми осуджуємо кожний почин, що незгідний із нашим ідеологічним угрупуванням, хоч би цей почин сам у собі був найшляхотніший, бо він не зродився в нас або ми над ним не будемо мати якщо не повної, то принаймні частинної контролі. Так само тоді, коли ми не зможемо собі приписати його як "наше діло" чи "наш здобуток", або принаймні сказати, що ми маємо в цьому якусь нашу заслугу. А є теж і немало таких, які без ніякого ідеологічного напрямку "діють", щоб тільки виявити свою "особистість", яка проявляється в руйнуванні всього. Це та наша анархістична "махнівщина", яка не дає спроможности здорово оцінити дану річ, а деструктивно кричить проти неї, хоч сама не дає нічого конструктивного, бо і духово й фізично неспосібна до цього.

Ми так багато говоримо про те, що треба в нашої молоді виплекати духа національної чи церковної одности-братьости, як теж, що цій нашій молоді треба дати авторитет, на який вона орієнтувалася б, мовляв, у молодих мусимо зродити духа пошани й дисципліни. А що показує життя? Самі "в ім'я високих ідеалів" поодинокі групи чи одиниці валять усякий церковний чи національний авторитет і нищать дисципліну, вживаючи до того нераз навіть дуже брудних засобів. Вистарчить хоч би поглянути тільки на дію й писання, що проявлюється чи появляються в останніх часах збоку деяких т. зв. "патріотично-націоналістичних" кругів, для яких нема вже нічого святого, хоч кажуть, що це все стається задля добра Церкви й Народу. Валять усе, щоб тільки валити, не оглядаючися ні на що, бо вони, мовляв, неофіційно "офіційні провідники народу", або "вічні народу", а це дає їм право "займати становище" до всіх справ. Однак чи це засіб виховання нашого молодого покоління?

Хочемо, щоб наша молодь держалася свого, але чомусь не хочемо зрозуміти, що в загальному наша молодь, народжена з батьків-піонерів і батьків уже нової еміграції, не хоче жити стилем своїх батьків. Стверджуємо наочний і сумний факт, що наша молодь утікає від нас, і то доволі багато, щоб не сказати масово. Причина лиха не в самій молоді, а принаймні не основна. Втікає наша молодь від нас не тому, щоб вона не любила своїх батьків чи їх ідеалів. Утікає вона радше тому, що спосіб вщіплювання цих ідеалів невідповідний і непереконливий для неї відповідно до нових обставин життя й щоденного оточення, як теж дієві методи батьків не завжди сприємливі для молодих. Однією з найповажніших причин, чому наша молодь не захоплюється українським політичним і громадянським життям — є те, що наша молодь не хоче жити життям сварів, упереджень, взаємної партійної чи організаційної нетолерантности й незгоди. Наша молодь не хоче бути повторенням і продовжувачем вічних квасів у суспільному житті, які ворожі нам елементи внесли в життя наших перших поселенців - піонерів, як теж не хоче жити життям "високої політики" укрівських таборів. А вже зовсім певно наша молодь не може жити життям і думати думанням передвоєнних "старокрайових" обставин і людей. Наша молодь домагається від свого старшого покоління чогось позитивно-конструктивного, але такого, що промовляло б до її способу думання й обставин серед яких вона живе, а все інше, хоч би й найкраще само в собі, до неї не апелює, бодай у загальному. Кожне угрупування чи організація хоче, щоб так само й молодь замкнулась із ними в якесь "своєрідне єдиноспасаємое гетто", а вона того не хоче. Таким способом ми не позискаємо нашої молоді, а навпаки, ми її на наших очах стратимо, що вже й стається. Чи це бажаний нами ефект?

УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО, ПРИСТОСОВАНЕ ДО НОВИХ ОБСТАВИН — ЦЕ РЕАЛЬНИЙ ЗАСІБ ЗБЕРЕГТИ НАШУ МОЛОДЬ ПРИ НАС

Приглядаючись до теренів нашого поселення поза Україною, самі бачимо, яку маємо шкільну сітку й скільки є наших цілоденних народніх, середніх і званевих шкіл, не згадуючи вже про академічні. Правду кажучи, трохи маємо, але чи це вистачає на велике число нашої молоді й дітвори? Маємо те, поза одним-другим виїмком, що збудувала наша "стара" і то католицька еміграція! А де ж школи нової еміграції, яка пишається й гордиться шумним ім'ям політично й національно зрілої й провідної верстви народу? Хоч одна-одніська цілоденна школа, а не тільки сама критика, буде великим монументом національної зрілости нашої політичної еміграції, яка доволі сильна чисельно, як теж і матеріяльно стоїть доволі сильно!

Ми часто кидаємо каменем, і то тяжким нераз, на наше католицьке шкільництво, а самі при тому, як сказано, не збудували ні однієї цілоденної школи. Ми не тільки судимо, а нераз і несмачно лаємось і добачаємо всякі недостачі в системі й методиці навчання в цих же школах, але зовсім не добачаємо нічого злого, хоч його нераз повно в чужих, протестантських, іншонаціональних, а то й ліво-забарвлених школах, куди ми посилаємо наших дітей. Там усе в порядку не тому, щоб там було якраз усе в порядку, а тому, що це чуже і ми там не можемо виступити як великі герої. Виступаємо там, як маленькі люди, які нераз навіть не можуть висловити своєї думки, бо не вміють висловити її мовою даного

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський
М І С Я Ч Н И К
СВІТЛО, ТРАВЕНЬ, 1965 РІК XXVIII, Ч. 5 (309)

краю, а при тому ще можна почути, "щоб не пошкодити дитині".

Для прикладу хай послужить дійсний приклад із життя. Було це в одному великому нашому центрі під час ходження зі "святеною водою". Заходить священик до одної родини з нової політичної еміграції. Священик, канадський уроженець, питається про дітей. Дізнається, що діти не ходять до української католицької, а до... польської, як теж там саме підготовляються до 1-го Св. Причастя. Коли священик каже, що це незгідне з духом церковного й народнього закону, як теж, що він сам піде й скаже польським Сестрам, що це наші діти, до яких вони не мають права, дістає від батька таку відповідь: "Отче, не псуйте мені бизнесу!" А цей самий батько, будучи членом одної національної організації, на кожній національній параді виступав із синьожовтим прапором, якого навіть часто держав в українсько-католицькій церкві під час "національної" панахиди. Він теж і оборонець української скости наших дітей..., українськости обряду проти латинізації ...українських традицій... А цей батько не стоїть одинцем у нашому українському суспільстві!

Ми судимо українських уроджениів даного краю, дітей наших піонерів, що вони не мають зовсім або мають дуже слабий патріотичний дух і не передають його нашим дітям. Ми дорікаємо їм, що вони не ведуть чи не доцінюють належно навчання української мови й українознавчих дисциплін, як теж, що наші діти належно не опановують у школі української мови. Дуже часто чуємо: дитина не знає по-українському, хоч і ходить до української школи. Це стовідсоткова правда. Але будьмо теж і в цьому випадку чесними та скажім собі повну правду, а не тільки половину. Правда буде повною тоді, коли ми доповнимо її, коли скажемо, що самі наші батьки не дають своїм дітям потрібного початкового, а нераз мінімального знання української мови. І тому мабуть, щоб скинути на когось пекучий докір сумління, знаходять причину всього лиха в українсько-католицькій школі й її вчителях, але аж ніяк у собі самих. Атмосфера рідного дому, батько й мати, є основою всього дальшого наставлення й виховання дитини, а школа є тільки його доповненням.

А ось деякі приклади з життя. Приходить народжений уже в Канаді священик у відвідини до одної "новоприбулої" родини, що належить до "дипломованої" інтелігенції, а синок увесь час говорить до нього по-англійськи. Мама кілька разів напоминає синка, щоб говорив по-українськи. Вкінці синок не видержує й каже патріотичній матері: "А чому, коли отця нема в нас, мама кажуть мені, щоб я говорив по-англійськи?"

Батько й мати нарікають на те, що їх дитина комплетно нічого не користає з навчання української мови в суботній "рідній шкілці" при парохії. Заходите до цієї родини до хати, а там бачите наочне заперечення говореного, бо батько й мати не вживають до своїх дітей української мови, але мову краю, мовляв, ми вже так привикли, ну й "із огляду на сусідів".

В одному великому місті є відомий патріотичний і навіть церковний діяч, якщо Церква піде по його лінії, тобто підчиниться його волі. Він хотів би очолити чи навіть свого часу очолював деякі українські організації, які гуртували українських громадян, крім його власної жінки і дітей... І це з простої причини, бо свого часу його жінка заявила, що забула говорити по-українському (хоч з українських земель виїхала тридцятькількалітньою), то й мусить говорити мовою даної країни. А кількоро дітей, теж народжених іще в Україні, крім здається, однієї дитини, що народилася "подорозі" на "політичну скитальщину", не знає чи не хоче знати й розуміти ні одного-однісінького українського слова... Але це не перешкаджає мужеві й батькові "української родини" завжди бути першим кандидатом на голову таки української організації, хоч він не очолив тих, від яких повинен починати, тобто своєї власної родини, бо вона вже на жаль, не-українська.

До одного пароха приходить один національний діяч, здається, що навіть член краєвого проводу в даним краю, щоб у даній громаді заснувати молодечу організацію, мовляв, ми мусимо рятувати нашу молодь і усвідомлювати її в українському дусі, хоч уся майже молодь, яка почувалася українською, в даному місті була вже згуртована в українсько-католицькій організації і хорі при церкві. Питається його парох, чому цей діяч так дуже журиться чужими дітьми, коли його власні діти не то, що не вміють ані одного слова по-українськи, але навіть і не почуваються Українцями. На своє оправдання мають доволі слушну причину: "Що хоче від мене тато й чому він хоче з мене зробити тепер Українця, коли перед тим сам забороняв мені говорити по-українськи". Сердега! У патріотичному запалі українізування молоді призабув чи недобачив власних дітей! А цей батько теж не одинцем стоїть!

А що ж сказати на таке, що якийсь там батько чи мати всі громи сипле на українське шкільництво, мовляв, воно не дає достатнього знання української мови або замало часу присвячується в школі українознавчим предметам. Це теж може і правда, але теж неповна. Відомі нам випадки, що в деяких українських школах були не поодинокі й рідкісні випадки, що батьки приходили й просили, щоб їх дітей звільнити з навчання українських предметів. За причину подавали, щоб їх дитина "не мішала собі мови при вивченню мови краю", як теж і такий аргумент, що "дитина зискає більше часу для вивчення інших предметів, бо українське і так не належить до 'кредитових' предметів".

Ми судимо вчителів — дітей наших українських піонерів, але ж тоді чому ми самі не посвячуємося вчительській праці, зокрема ті, які все поголовно критикують у нашому вже існуючому шкільництві. Відповідь на це теж можна знайти і то без надто великого труду. Одні не вспіли опанувати мови й шкільної системи даної країни, щоб стати вчителями, що є передумовою бути кваліфікованим учителем у даній країні, а інші, що могли би бути вчителями, кажуть, що це мало попатне, бо вчительські платні не надто високі, а при тому праці багато, і тому радше шукають іншого звання, яке багато більше річно приносить...

СІСТИ И ПЛАКАТИ ТА ВСЕ КРИТИКУВАТИ, ЧИ ПОЗИТИВНО ДІЯТИ И ІТИ ВПЕРЕД?

Заломлювати руки й проливати гіркі сльози ридання на нїщо не пригодиться, бо це був би наявний знак нашої нездарности й нежиттєвости. Критикувати й руйнувати все вже існуюче, теж не належить до позитивної дії зрілого громадянина, бо дух розкладу ніколи не будує.

Спитаймо себе: скільки з наших дітей чи молоді знає настільки українську мову, щоб у ній зуміли вести розмову чи висловити вповні те, що бажають сказати чи відчувають? Аж надто мало, якщо ще до цього додати, що батьки, а принаймні багато їх, належать до, так би мовити, "дипломованої інтелігенції" чи "свідомої політичної еміграції" чи навіть "національно- ідейлогічної верхівки". Однак чи це є вже достаточною причиною того, щоб ми відкидали чи викидали від себе оцих таки наших рідних дітей? Відповідаємо, що під ніякою умовою, бо це не тільки наша кров, але наша таки українська душа й також наше майбутнє! На жаль дуже часто можна почути: "Якщо не знає по-українському, нехай забирається від нас, бо тут нема для нього місця", хоч нераз у даний момент дана особа зовсім призабуває, що в цьому числі знаходиться теж і його рідна дитина чи внук, але це якось у даний момент наче переочується. А знаємо неодин такий випадок! Як би пішли за цією методою Ірляндці, Жиди чи інші деякі народи, то всі ті народи автоматично вже зникли б зі землі.

Всі ми віримо, що одного дня сповниться бажання всього українського народу: повстане свобідна Українська Держава! Знаємо докладно про стан, який існує сьогодні на українських землях, у тому теж і мовний стан українського народу. А що, ж ми зробимо в свобідній Україні з цими кількома мільйонами Українців, у тому теж у самій столиці Києві, що зі своєї чи не своєї вини не знають по-українському зовсім або дуже слабо? Скажемо може їм, щоби покинули Україну, хоч вони народились на українській землі і любять її, як теж і почуваються Українцями. Напевно не в одному випадку, але напевно в багатьох між ними багато чесніших і ширіших Українців від тих, що досконало знають українську мову та своїми патріотичними кличами розпинаються за Україну й думають, що самими тільки писаннями й виступами на сценах спасуть Україну. А скільки знову було чи є таких, що просто блискуче знають українську мову, але своєю дією руйнують усе, що є будь-яким проявом українства. Такий підхід до справи, тобто "хто не знає по-українському, нехай забирається від нас" — основна помилка й самообман у самій основі. Такий підхід теж не тільки вказує, але й доказує, що поза високопарними словами про нашу державну зрілість, ми навіть неспосібні по-державницькому думати.

Такі розуміння бувають не тільки між самими світськими громадянами, але не чужі вони теж і декому з-посеред духовних кол. Наслідки цього ми можемо наочно добачити. Особливо неприємно вражає, коли нераз чується: "Для мене ще вистачить цих старших, що маю". Хоч не всі мають такий підхід, що теж дає різний вислід.

Один приклад. В одній невеликій парохії є всього може яких 80 дітей, але з цього числа ходить до суботньої парохіяльної шкілки поверх 60 дітей. Це не тому, що це ввесь патріотичний елемент, а тому, що прийшов туди один із молодших священиків, теж із т. зв. "новоприбулих", який зрозумів ситуацію. Із цих 60 дітей може яких 10 дітей знало слабенько по-українському, а інші зовсім не знали або малощо. Сьогодні ті діти вже дещо знають говорити й читати по-українському. Сам о. парох, може навіть і смішно комусь це видається, купив підручник українських народніх танців, і з нього сам навчався крок за кроком поодиноких танців, які під час суботньої шкілки передав дітям. Те саме зі співом. У короткому часі за дітьми почали цікавитися цим і батьки, тобто ті, "які не знають по-українському, і нехай ідуть собі від нас", І так постав церковний хор і українсько-католицькі організації, хоч вони далі говорять у щоденному житті англійською мовою. Нема де правди дітям, але якраз ті, що "нехай ідуть собі" в основному без порівняння більше жертвують і підтримують українське церковне життя й інституції, як теж і народні, від тих, які знають і то добре по-українському. Щоб не говорити багато, вистачить переглянути списки жертводавців на українські цілі, з яких легко переконатися про те, що рука "Джері" чи якоїсь "Ненсі" нераз щедріша від руки "Богдана" чи "Слави".

Дальший приклад. В одному великому місті є велика наша парохія, у якій є теж парохіяльна шкілка, що нараховує около 60 дітей. Отець парох гордиться нею, бо всі діти знають по-українському говорити. Однак на терені цієї ж парохії є около чи поверх 500 дітей, які не ходять до парохіяльної шкілки і не знають по-українському, крім одного-другого може слова. Однак даний о. парох зовсім цим не "драматизується", мовляв, "полови нам не треба, якщо не знають уже по-українськи, то хай ідуть собі вже до чужих". І вони таки йдуть до чужих церков і до чужих організацій, де їх радо вітають і пригортають до себе, бо добре розуміють, що завдяки нашому незрозумінню справи чужі мають "чистий зиск" і то без труду, який ми їм із своєю власною втратою, але таки "власноручно" прибрали. Це теж не є підхід до справи, яким треба б гордитись, бо фальшивий у самій основі. Він теж аж ніяк не годиться з ніякими засадами християнського й національно-державницького духа, бо це незворотні втрати для нас, які вкінці доведуть нас до повної руїни, у кінцевому висліді не збережемося мовними Українцями, але

і не станемо духовними Ірляндіями, крім незначного числа.

Щойно тоді станемо на правильну і властиву площину, якщо зуміємо спромогтися на таку нашу духову й національну зрілість, яка нам підкутує, що: одних треба зберігати або пригортати до себе, а інших відшукувати й виявляти їм любляче серце й щире зрозуміння, щоб вони відчули, що ми їх бажаємо мати при собі, а не відкидати від себе.

Цілоденні школи, цілоденні школи і зараз цілоденні школи в кожній нашій громаді! У кожній більшій громаді свої хлоп'ячі й дівочі середні школи! Це одинока правильна розв'язка нашого самозбереження в чужому бурхливому морі! Інакше пропадемо та й слід по нас не залишиться. Цілоденні народні школи для нашої дітвори, середні для нашої молоді — це повинно би бути не тільки щоденним пустим кличем, але реальністю наших днів, як вислід правильного нашого думання й зусилля. Сьогодні будуймо завтрішнє! Це нас збереже! Цим спасемо й збережемо нашу майбутність на нових теренах нашого поселення, як теж кожний із нами буде рахуватися як із культурною одиницею та зрілою спільнотою, що розуміє своє завдання й вимоги часу!

о. О. Купранець, ЧСВВ

Василь Барка

ЖОНА, ОДЯГНУТА В СОНЦЕ

Наприкінці всесвітнього потопу, як відомо з Біблії, ковчег Ноя пристав до Арарату, на Закавказзі. Випущений удруге голуб вернувся з маслиновим листком. Після виходу з ковчега, Ной і родина побачили барвовесельчату райдугу на хмарі: знак, що такого потопу вже ніколи не буде.

Біблійні події мають, як учив наприклад Сковорода, значення і пряме і символічне. Зелений листок — вістка про мир людей із Богом. Райдуга провіщує заповіт спасіння. В образі ковчега символізована Церква; обпертя на скелях Араратських прообразує її підстави в божественності Христа. Церква — корабель, стерничий якого — сам Господь: над безодніями смерти і пекла, крізь негоду гріхів і духовну темряву, рятує вірних.

Слово "Церква" (від грецького "кіріаке") означає приналежність до Господа, і має два значення. Перше: Церква, це — спільнота ангелів і людей, нового неба і нової землі; Царство Спасителя. Друге значення: церква, це — храм, як дім молитви, дім Божий.

Храм будується в різних формах: корабля, хреста, кола, яке, без кінця ідучи в собі, символізує вічне життя. Базиліка має вигляд царської палати. Восьмикутня будова зображує провідну зірку.

В часи гоніння перші християни тайно збиралися до схід-сонця в гірських печерах, лісних нетрях, підземних кладовищах-катакомбах. Місця молитви відзначали умовними зображеннями: хреста у вигляді якора або літери "Т", хресного коліщати сонця, риби ,тощо.

Храм зберігає тричасний поділ, від часів Соломона. Найважливіша частина — вівтар: "святе святих" скинії, "небо небес", місце перебування престолу Божого. Олтар звернений на Схід: для спогаду про втрачений рай і для нагадки про майбутній прихід Христа; там перебуває народ і приходять священослужителі. Над "кораблем" поставлено купол, який зображує піднесення молитов у небо; він завершується хрестом. Третя частина — притвор: означає землю в гріхах, місце, де в покаянні люди готуються вступити до Церкви.

Перед 2-ою війною комуністи в Україні, руйнуючи храми, вбили більшість єпископів, священства та мільйони прихожан, і продовжують гоніння тепер, щоб знищити Церкву. Але не можуть!

Таємницю незнищимости Церкви відкриває в "Апокаліпсисі" Іван Богослов. Він побачив знамення в небі: стала жона, одягнута в сонце, під стопами її — місяць, а на голові — вінець із дванадцяти зірок.

І от виходить "великий *червоний* дракон із сімома головами і десятьма рогами, на головах його сім діядем". Кидається дракон пожерти дитя, що народить жона. Але народженого взято "до Бога і престолу Його".

Жона в одежі сонця, на двох великих орлиних крилах, тікає в пустиню.

Дракон, щоб їх утопити, послав із паші річку, однак земля поглинула воду. Жона, одягнута в сонце, є Церква, яка народжує для вічного життя.

Червоний дракон, це — диявол у кривавій личині, особливо: у личині комунізму. Насилає течію злочинства, яка розсотується в грунті життя.

А пустиня означає неприступний для сил пекла, таємний сховок Церкви — у серцях людських і незнаних духовних просторах подвигу.

Відродження Церкви в наші дні, після страшного знищення, потверджує слова Христа: "Збудую Церкву Мою і ворота адові не подолають її".

Церква творить собою містичне тіло Христове, у світі видимому і невидимому. І вкріплена Духом Святим, вірою, заповідями Євангелії, молитвами, священодіяннями й таїнствами. Через неї дається благодать і життя вічне.

Апостол Павло назвав Церкву: "стовп і ствердження істини". Вона і співами, і зображеннями, і світоносними предметами, як відсвіт невидимого неба, відмінна від щоденности. Богослужения має несказану духовну красу і джерела високого релігійного надхнення.

А найцінніший скарб Церкви — сама *істина Христова, як небесний хліб, що кормить без вичерпання.* Бо Христос є "дорога й істина і життя". Його викупну жертву приймаємо до кінця світу — в Церкві. Таїнство Св. Причастя становить її серце; молитва — її кров; славословлення триіпостасного Бога — її дихання. Її названо "Нареченою Христа", яка з весільними світильниками зустріне Його в день Другого Пришестя.

До неї належать "і мертві і живі і ненароджені". Вона торжествує на небесах і воює на землі. В ній усі — як брати.

При будові собору в Шартрі, поруч запрягалися в шлею, тягти каміння, граф і кріпак.

Церква стала вогнищем свободи. У XVIII столітті один американський проповідник переконав церковні громади щоб поборювали рабство. Їх мета здійснилася! Слідом зразу ж пішла Франція, а 1861 року — Росія.

Тепер вороги Церкви встановили знов кріпачину — колгоспну, і рабство в "концлагерах", 40 мільйонів громадян СРСР пройшло шлях рабського каліцтва.

Але відроджується Церква і починає звільнювати душі від влади гріха і диявола з його тортурами.

Сьогодні в Кремлі шаленіють, бо навіть комсомольці масово звертаються до Церкви. У листі до часопису "Литература й життя" вони признаються: "У Церкві так тепло і люди там інші". Серце молоді вже змучене злобою і неправдою; прихиляється до материнського тепла Христової Церкви, до істини, як благодатного світла.

Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ Й ВІЧНЕ

1. Значення принципу причиновости

Принцип — це перше засадниче і вихідне положення якоїсь науки погляду, ідеології; також засада поведінки. Таким вихідним положенням є також **принцип причиновости,** що його ми висловлюємо ось як: **"Кожне буття, що не має причини існування у собі, мусить її мати в іншому".** Слово "буття" походить від дієслова "бути" і має значення "існувати"; воно означає в загальному кожну річ, яка існує, а далі кожне явище, що його ми спостерігаємо. Наше буденне довкілля кожночасно повчає нас, що все чим ми користуємося — це речі, які мають своє існування в іншому. Наприклад: хата, в якій живемо, стіл, при якому працюємо, ліжко, на якому відпочиваємо і т. д. Все це само не виникло, але сторудив його якийсь майстер, отже в ньому є причина існування тих предметів. Це стосується тих речей, що їх зробила людина. Але коли візьмемо до уваги інші речі, тоді не завжди, бодай на перший погляд, так очевидною є причина постання якоїсь речі. Наприклад, дерево: виростає з насіння. Зразу так і насувається питання: а звідки взялося зеренце - насіння? Бачимо, що перша причина появи дерева не є ще задовільна, щоб могти заспокоїти нашу цікавість. Починаємо шукати дальшої причини, яка дала б задовільну відповідь. І тут нам із допомогою приходить другий принцип — **задовільної причини,** який каже, що **"кожне буття мусить мати задовільну причину свого існування або в собі, або поза собою",** значить в іншому. З появою першого авта розбудилося велике зацікавлення новим винаходом. Прохожі питалися, як це можливо, що їде віз без коней. Обзнайомлені з новою технікою пояснювали, що працю коней заступив мотор. Слухачів таке пояснення не задовольняло: "Мотор. Прегарно. Та все ж таки, як воно само їде?" "В авті сидить водій і керує автом. Тим то воно й їде" — пояснив технік. Цим разом він повнотою заспокоїв цікавість слухачів, подаючи задовільну причину невиданого ще явища. Принцип задовільної причини пов'язує з собою дві речі: одну, що її ми схоплюємо нашими змислами, і це ми називаємо "явищем", та другу, що її ми схоплюємо нашим розумом, і це є причина даного явища; так довго не наступить пов'язання наслідку з причиною, як довго тому наслідкові не відповідатиме задовільна, йому відповідаюча причина. Тим то філософ **Вундт** пояснює: "Ми не можемо безпосередньо міряти ті причини, що дають якесь явище, ані ті сили, що дають рух, але можемо їх міряти за посередництвом їхніх наслідків." А звідси висновок,

що "наслідок мусить бути у пропорції до причини."

На цьому ось принципі спирається вся наука. Звичайне знання явища без причини, яка його зумовила, і без законів, які ним керують, ще не є наукою. Таке знання щойно тоді стає наукою, коли задовільно з'ясовує причину, і послідовно, закони даного явища. Вже перед **Ньютоном** усім було відомо, що кинуте додолу тіло паде. Та коли Ньютон розслідив причину цього явища й висловив закон, згідно з яким те явище відбувається ("гравітація" = тяготіння), щойно тоді оте знання стало наукою. З огляду на те принцип причиновости має майже таке значення, як експериментальна наука, тож слушно являється фундаментом наукових валожень. Далі значення цього принципу є ще в тому, що він є **евідентний** — такий очевидний, що не потребує для свого підтвердження окремих доказів. Через те розум відразу до нього прихиляється і дає свою згоду, як на певну й незаперечну істину.

Відомий астроном **Кірхер** безуспішно намагався переконати свого приятеля - недовірка, що світ сам із себе не міг постати, що свою причину мусить він мати поза собою — в Бозі, який є первопричиною всього. Та розумові докази не мали переконливої сили. Тоді астроном придумав такий доказ, який своєю наглядністю міг переконувати. Перед приходом свого приятеля поклав він на своєму столі майстерно виконаний гльоб. Коли приятель увійшов, зразу й спостеріг отой гльоб: "Прегарний! — завважує. — Чи це ви його зробили?" — "Ні!" — відповідає Кірхер. "Так тоді хто?" — допитується приятель. "Ніхто його не зробив", — продовжує астроном. — "Та киньте жартувати! Кажіть хто зробив?" — "Кажу ж вам, що цей гльоб не знає автора. Він так припадково отут сам виник." — "Пробачте — обурюється співрозмовник — я ані дитина, ані дурень, щоби повірити в таке пояснення..." — "Я також ані дитина, ані дурень — відповідає Кірхер — а ви намагаєтеся переконати мене, мовляв світ сам собою припадково постав. Коли цей простенький гльоб домагається відповідної причини свого існування, то наскільки більше домагається того так дуже складний під кожним оглядом світ."

І це є дійсність, з тією хіба ріжницею, що ми є свідками поставання різних речей нашого буденного вжитку, а ніколи ними не можемо бути, коли йдеться про світ-космос, якого виникнення є у вічності й безконечності, в мірилі тієї міри, що нею міряє тільки Бог, оте єдине буття, яке причину свого існування має сам у собі. Тим то лише Він є **абсолютним буттям**, усяке ж інше — зумовне й залежне.

Зваживши це, вчені **Ґаррігу** і **Лягранж** завважують: "Заперечувати принцип задовільної причини, значить, твердити, що буття неконечне, тобто те, що в собі не має причини існування, може бути неспричиненим (без причини) і одночасно незумовленим (абсолютним). Так ото буття неконечне і незумовлене було б одночасно само від себе (поскільки неспричинене) і не від себе самого (поскільки неконечне). А це абсурд."

Принцип причиновости приневолює наш розум визнати появлену істину своєю наглядністю й необхідністю. Тож така згода не зроджується внаслідок якогось сліпого природного інстинкту, але з приводу ясности й незаперечности пізнаної істини тією мірою, що її ми неспроможні розумно заперечити. Це ж бо сама природа речі накидається нам і домагається визнати дійсність, або інакшими словами: достосувати наш розум до дійсно й об'єктивно існуючої речі. А це саме називаємо істиною. Принципи причиновости й задовільности не мають на увазі лише змислові речі, змислами сприймальне буття, але всяку існуючу річ. Звідси принципи мають значення **універсальне:** все, що тільки є буттям, підпадає під цей принцип. З огляду на це ті принципи називаємо також **трансцендентальними,** тобто такими, що охоплюють усе існуюче, навіть те, що не підпадає під змислове пізнання, а є доступне тільки для розуму. Таким незмисловим буттям, що його лише розумом можемо схопити, є Бог. Так ото за допомогою принципу причиновости ми від створінь підносимося до пізнання Творця, як первопричини всього існуючого.

Щойно на острові св. Олени, за днів свого заслання, Наполеон почав уважніше придивлятися і призадумуватися над цим світом, що його він ще так недавно наміряв здобути й підкорити своїй незламній волі. Розмови імператора щораз частіше починають сходити на релігійні теми. Він так упевняється у своїх релігійних переконаннях, що береться переконувати свого приятеля, ген. Бертранда. Колишній його ад'ютант не вірить: "Що є Бог? — питається. — Хіба ви його будь-коли бачили?" — Наполеон відповідає: "Ані ви не бачили мого духа, а все ж таки, подивляючи мої перемоги, ви казали, що маю могутнього духа. А що являють собою мої перемоги, коли їх порівняти з ділами Всемогутнього? Що є мої, хоч би і найбільш блискучі воєнні чини, у порівнянні з оборотами зір? Якщо ви з діл якоїсь людини вносите про могутність її духа, дарма, що його ви не можете бачити, то чому відказуєтесь виснувати з величніх діл невидимого Творця існування цього ж таки Творця?"

о. Д. Ковалюк, Грац

"ЧИСТАЯ ДІВО РАДУЙСЯ, ТВОЙ СИН ВОСКРЕСЕ ТРИДНЕВЕН ОТ ГРОБА"

Христове воскресіння, є найбільшим Христовим тріюмфом. Те, що Христос не лишився в гробі, як усі прочі померлі, але як "первенець із мертвих", власною, не чужою, силою від смерти повернувся третього дня до прославленого життя, це доказує, що Він є Богом та що Його наука Божа, що знов наповняє радістю усіх християн. Тому великдень — це день радости.

Та з усіх людей, Божа Мати, найбільш раділа воскресінням свого Сина — так як і найбільш терпіла в страсний тиждень. А вершком тієї радости була поява воскреслого Христа своїй Матері.

Хоч Св. Письмо нічого не згадує про таку появу, то найбільші католицькі вчені і святі, як Сварез, Бонавентура, Ігнатій і ін. твердять і вчать, що воскреслий Христос напевно з'явився своїй Матері. І така саме гадка є загальною в св. Церкві.

Те, що св. Євангелисти нічого про таку появу не згадують, мусить мати розумні причини. Ті, що пояснювали Св. Письмо, подають аж дві: Перша та: що Божа Мати на початку християнства повинна була бути дещо в тіні, щоб новонавернені погани, які звикли були почитати богині, не вважали Матір Христа за богиню. Св. Дионисій Ареопагіт оповідав одному визначному навернених поганинові, що він, побачивши в об'явленні Пречисту Діву, був би сам уважав Її за богиню, задля Її краси й величности, якщо б віра не була його від цього здержала.

А другу причину, чому св. Євангелисти не згадують нічого про таку появу, подає св. Ігнатій. Євангелисти нічого про це не згадують, бо припускали, що всі здорово думаючі повірять і без згадки в Св. Письмі, що воскреслий Христос появився своїй Матері. Бо якщо Христос появився Марії Магдалині, Апостолам і то більше разів, і побожним жінкам — то чому мав би не об'явитися своїй Матері, що так ніжно й гаряче любила свого Сина? На таку появу Вона заслужила Собі своєю любов'ю, вірністю й жертвою більше аніж усі інші. Тому загальна гадка Церкви така, що Христос появився своїй Матері — по своєму воскресінні.

А якщо таке переконання є загальне — то коли Христос об'явився Преч. Діві? На саме воскресіння і то дуже раненько, а до того ще Їй найперше, так бо і випадало Христові, як Її Синові.

Пресвятая Богородице, спаси нас!

Як появився? Коли Йосиф з Ариматеї і Никодим зложили Христове тіло до гробу, Божа Мати повернула до світлиці, де і в якій Христос улаштував останню Вечеру для Апостолів та установив Св. Тайну Євхаристії. Там, замкнувшися в кімнаті, Мати Божа тужила за своїм померлим сином.

Колись і патріярх Яків банував за своїм сином — побачивши його одіж у крові. А банував так, що ніяк не було можна його потішити. Безупинно кликав: "Бажаю відійти в царство небіщиків до мого сина". Гірко колись ридав цар Давид за своїм сином Авесаломом. Закривши своє обличчя, безупинно повторяв: "Авесаломе, Авесаломе, сину мій, коби я міг умерти і з тобою бути".

Та найбільшу муку в своєму серці відчувала Божа Мати, коли по похороні самітня знайшлася в світлиці. Роздумуючи про життя свого сина — а особливо Його розп'яття, муку і смерть та похорон, Вона в душі говорила: "Хочу відійти в царство мертвих до свого Сина". Але надія побачити воскреслого Христа осолоджувала ті Її муки: Її думки були при Синові в Його гробі. "Що робиш, Сину мій?", говорила. — Чому проволікаєш поворот до життя? Воскресни. Сьогодні

Чудотворний Образ Пречистої Діви Марії в селі Черніхові, Тернопільського повіту в Галичині.

бо третій день, у якому маєш себе найбільше прославити. Прийди, з'явися своїй Матері! Розлука з Тобою це для мене дуже тяжка мука. Прийди і потіш мене".

Серед такого душевного пережиття кімната заясніла нараз, мов би сонце виключно її освітило. З'явилася сила небесних духів і поклонилися Божій Матері, здоровлячи Її словами: "Радуйся! Твій Син воскрес тридневен от гроба!" Саме в цій хвилині ангельського поздоровлення з'явився воскреслий Син своїй Матері. Хто всилі описати ту радість-щастя, яке переживала Божа Мати, — бачивши своїми очима воскреслого до прославленого набожного життя свого Сина? Не могла надивитися на Його красу, насититися Його щастям, бо було воно безмежне!

Чи довго був Христос із своєю Матір'ю — не знати. Припускають, що кілька годин, які були небом на землі для Божої Матері. Нараз зникає світло — відходять янголи, невидимим стає Христос — позістала сама Мати, розпливаючись у небесних розкошах із появи свого воскреслого Сина. Так то воскресіння Божого Сина сталося днем Господньої радости для Божої Матері, побожних жінок, Апостолів та всього християнства.

ПАПА ПАВЛО VI-ИЙ ПРО КРИТИКУ ЦЕРКВИ

В одній із своїх промов Папа Павло закликав ув останньому часі, щоб критикувати Церкву, але з мірою. "Що ми маємо сказати про тих"— питаючи, говорив Папа — "яких причинок до католицького життя складається тільки з гіркого, розкладового й систематичного критикування Церкви? Про тих, які важність традиційного навчання Церкви ставлять під сумнів або відкидають, щоб винайти нову й нетривку теологію? Про тих, які знаходять смак у цьому, щоби протилежні напрями витворювати, підозріння сіяти, авторитету, довір'я й послуху відмовляти та сприяти "незалежності", яка є без основи і яка з второпністю немає нічого спільного? Або про тих, які, щоби бути модерними, все те гарне й незаступиме, що вони в інших бачать, але в своєму власному середовищі для них усе нестерпиме, дискусійне й застаріле?" Папа у своїй промові висловився за процесом очищення й відновлення Церкви, але процес цей не сміє вести до деструктивної критики Церкви.

КЛОПІТ ЗІ СПАДЩИНОЮ ДЛЯ ПАПИ ПАВЛА

В минулому році помер у Феррарі, Італія, 80-літній "старий парубок" Маріо Маргіні, який мав величезний маєток у земельних посілостях, домах, мистецьких збірках і готівці. Все це разом виносило поверх мільярд італійських лірів. Коротко перед своєю смертю Маргіні все це легальним тестаментом записав на Папу Павла, який однак зрезигнував із цієї спадщини в користь архиепископської духовної семінарії в Феррарі. Всі були переконані, що померлий Маргіні не мав ніякої рідні, а може він сам навіть не знав про якусь рідню. Тепер зголосилися два брати Орляндіні, які заявилися двоюрідними братами померлого та домагаються спадку. Вони обидва живуть у скрайній нужді в Міляно. Згідно з італійським спадковим законом це дуже складна справа. Остаточно цю справу має вирішити президент Італії.

У 1964 РОЦІ СОВЄТИ ЗАМКНУЛИ 2.000 ЦЕРКОВ

За інформаціями литовського пресового бюра "Ельта-Пресс" у Римі, в минулому 1964 році замкнено кругло 2.000 православних церков у Советському Союзі. Церкви здемольовано або обернено для профанних цілей. У Мінську, столиці Білоруси, в останніх місяцях замкнено 3 церкви. На 700.000 населення Мінська тепер є всього дві церкви, яких ще не замкнено.

Остап Грицай

ГИМН ДО БОГОРОДИЦІ

Царице неба, Божа Мати,
Пречиста, Пресвята,
О, як Тебе не обожати,
Родительо Христа?
Ти світла небесам леліє,
Пренепорочная Маріє,
Хвала Тобі, хвала!

Покрово, Господом ізбранна,
Защитнице краю!
Владарко, ангелами званна,
Хто збагне міць Твою?
Ти омофор, щит України,
Блистиш Едемом в тьмах руїни,
Хвала Тобі, хвала!

Прещедра ласкою для люду,
Бездонна доброти,
Ти твориш діла всилу чуда,
Щоб люд від гроз спасти.
Як на Почаїв йшла навала,
Ти кулі Турків відвертала,
Хвала Тобі, хвала!

А козакам на Запорожжю
Ти сторож, мов скала:
Борола з ними тьму ворожу
І морем їх вела.
У церкві ж, у Твоїй на Січі,
Усе Тобі горіли свічі,
Хвала Тобі, хвала!

Ти ж плакала, Святая Мати,
За військом козаків,
Як довелось їм Січ кидати
У час полтавських днів,
І в Крим йти під татарські стріли,
Де церкви бувать не сміли...
Хвала Тобі, хвала!

Твоєю міццю чудотворні
В нас вівтарі Твої:
Красою всі нерукотворні,
Бо з неба чар її.
Де Лубні, Гошів, Зарваниця —
Скрізь чудом образ Твій славиться,
Хвала Тобі, хвала!

Княгине неба, Божа Мати,
Пречиста, Пресвята,
О, як Тебе не обожати,
Родительо Христа?
Ти світла небесам леліє,
Пренепорочная Маріє,
Хвала Тобі, хвала!

Голова Божої Матері з Собору св. Софії в Києві

О. Ф.

ДО СТІП ТВОЇХ, МАРІЄ!

Хочу співати Тобі пісню, Маріє,
Пісню, що з серця іде,
Хай хвиля любови і шани до Тебе
Перед престіл Твій пливе.
Понад поля і луги і діброви,
Хай пісня наша дзвенить
У гимні, нехай могутніе
І до стіп Твоїх летить.
Хай пісня дзвонить весняним чаром,
Чаром співучих пташат
І через Тебе долине, Маріє,
До Сина Твого палат.
Ти наша Мати, а ми Твої діти,
Крім слави для Тебе і чести,
В пісню вплітаєм наші благання:
Дай сили тягар життя нести.
В цій пісні, Маріє, вся тайна замкнена,
Все, що нас мучить, болить,
Ласкою пісня Твоєю натхненна,
Від Божих кар захистить.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Серцю Христовому й Матері Божій Зарваницькій за вислухані молитви й одержані ласки складає щиру подяку

о. Мирослав Байрак, Лондон, Онт.

Жертвуючи $5.00 на Службу Божу, бажаю приводно подякувати Пречистій Діві Марії за всі ласки, які сплинули на нашу родину впродовж останніх років.

— **О. Г. Савин**, Чікаго

Дякую Всемогутньому Богові й Матінці Божій за вирятування мого життя при зударі з [redacted]

Омелян Вернер, Едмонтон

Складаю щиру подяку Пресв. Серцю Христовому, Св. Серцю Марії й св. Йосифові за отримані ласки.

Анна Кухарська, Ледук, Алта.

Засилаю $10.00 на сорокоусту поминальну Службу Божу за жінку Параскевію, родичів, Петра, Анелю, Василя, Олену й інших. $1.00 на лямпадку перед Найсв. Тайнами.

Теодор Курило, Ляк Кастанжіс, Абітібі, Кве.

Прошу відправити **григоріянку** — 30 поминальних Служб Божих за нашого сина Івана Семанишина. Ми мали тільки його одного і його нам милий Бог узяв до себе. На світло перед Св. Тайнами залучую $5.00.

Анна Семанишин, Метакен, Н. Дж.

Прошу ласкаво про св. молитви до Ісуса Христа, Пречистої Діви Марії, св. Терені, Слуги Божого Митрополита Андрія й о. Андрія за Божу опіку над М. і А. Прошу відправити св. Службу Божу в дуже-дуже важній справі, на що залучую $5.00.

Л. Л., Нью-Йорк Стейт

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Л. Садовський, ЧСВВ

ЗА БІЛЬШИЙ ВПЛИВ СВ. ЛІТУРГІЇ НА НАШЕ ЩОДЕННЕ ЖИТТЯ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ

У цьогомісячному наміренні Церква закликає нас до застанови над однією преважливою справою: над справою, яка, так сказати б, заторкує наше — бути чи не бути правдивими й зрілими християнами-католиками. Конкретно кажучи, Церква бажає, щоб Св. Літургія вплинула ще більше й основніше на життя її вірних. Та щоб це бажання Церкви здійснилося, те буде залежати, як побачимо, від деякої духовної зрілости її членів.

Що ж це, отже, Св. Літургія? Найкращу відповідь на оте питання знаходимо в Конституції про Святу Літургію Другого Ватиканського Собору: "...справедливо вважаємо Літургію неначе справуванням священицького уряду Ісуса Христа, в якому змислами замітні знаки означується і збувається, способом кожному з них питомим, освячення та виконується ціле публичне богопочитання містичним Тілом Ісуса Христа, себто Головою і Його членами." — Отже як бачимо, Св. Літургія це не щось статичне, неплідне, це-є не тільки зовнішні церемонії-знаки і на тім кінець; навпаки: Св. Літургія це щось живого, динамічного, це джерело вічного життя — вся ж бо вона спрямована на те, щоб через ласки, які з нею сполучені, наблизити людину щораз то ближче до одинокого джерела всіх ласк, до Господа Ісуса. Також через Св. Літургію віддаємо Господеві Богові найсовершеннішу прославу, на яку тільки може спромогтися людина: бо ж прославляємо Господа не самі, а в злуці з Його Однородним Сином. — Ось що воно таке Св. Літургія.

Св. Літургія, отже, це джерело нашого освячення. Якщо воно так, тоді справді нерозумним був би той, хто високо її не цінив би. Якщо так, тоді невторопним був би той, хто не старався б щораз то більше й більш увійти в її духа. А щоб цього доконати, треба необхідно старатися про зрозуміння: так, ми мусимо старатися, щоб зрозуміти як самі слова, яких уживаємо в Св. Літургії, так і зовнішні її обряди, всі ж бо вони мають питоме собі значення. Особливо ж тепер, коли Вселенський Собор дозволив на те, щоб літургійні богослужби збувалися в мові зрозумілій даному народові, бачимо яку велику вагу покладає Церква на правильне зрозуміння цього преважливого діла. І зовсім слушно.

Та щоб увійти в духа Св. Літургії потрібно ще щирої застанови. Не вистарчить бо саме зрозуміння слів, над ними ще й треба призадуматися. Якщо потрібно роздуми над якимнебудь письменницьким твором, то тим більше треба роздумувати над прегарними й високими молитвами Св. Літургії, які такі багаті у взнеслі думки — зродили ж бо їх найкращі уми Христової Церкви. Застановившись, знову, не можливе воно, щоб ми не пройнялися тими величніми почуваннями жалю, підданости, любови божої і братньої, до яких спрямовують нас публичні молитви Церкви. Застановившись щиро, неможливим є, щоб ми не схотіли взяти більш активної участи в літургійному житті Церкви: а це вже початок зрілого християнського життя.

Але це ще не все. Мірилом християнської зрілости є морально здорове щоденне, конкретне життя. Той є правдивим католиком, хто вводить у щоденну рутину свого життя ті засади, яких учить його св. Віра, хто живе тими почуваннями, яких зачерпнув через свою активну участь у Св. Літургії, хто постійно приятелем Господа Бога в долі і недолі, в щасті чи горю. — І цього саме бажає Церква. І цього повинні бажати і ми. Не забуваймо: Христові страсті і хресна жертва, це основа Св. Літургії; Св. Літургія є для нашого добра, отже користаймо з неї якслід, щоб не спроневірилися Христовим страстям і хресній жертві, але щоб вони були скріпленням нашого щоденного релігійного життя.

НОВІ КНИЖКИ!

о. др. І. Нагаєвський: ОБ'ЄДНАННЯ ЦЕРКОВ Й ІДЕЯ ПАТРІЯРХАТУ — $1.00. Дуже на часі!

о. М. Соловій: БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ (пояснення) — $7.00.

Єпп. Ф. Шін: ВЕСЕЛКА СТРАЖДАНЬ — $0.50. Для тих, що терплять!

Вогірський: ЦАР ДАВИД, оповідання — $0.50.

В. Поляник: ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ, сенсац. повість — $2.00.

Д. Ярославська: ПОВІНЬ, повість з життя в таборах — $3.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ПРИВІТАННЯ БЛАЖЕННІШОГО КАРДИНАЛА Й. СЛІПОГО ОТЦЯМИ ВАСИЛІЯНАМИ, Рим 28. 2. 1965

о. д-р Ісидор Патрило — Ген. Секретар ЧСВВ вручає ікону Кардиналові Йосифові.

Ваше Блаженство — Князю і Славо нашої Церкви!

У цей радісний святковий день, українська римська громада разом із гостями зібралася вперше відсвяткувати велику подію піднесення Вашої Достойної і найбільш Заслуженої Особи до гідности Кардинала.

Верховна Управа ОО. Василіян з цієї нагоди долучує від себе та цілого Чину висловий найбільшої радости, а теж і найщиріші побажання, щоб Ваша місія і Ваші труди вінчалися успіхами, гідними тієї високої гідности, а в першій мірі, щоб це високе відзначення, в якнайскорішому часі, ще гідніше та ще достойніше, відзначила вся наша Церква, не тільки на еміграції, а й на рідних землях — у катедрі св. Юра й старинній святій Софії.

Висловом цих побажань хай буде цей скромний, але дорогоцінний дар, у формі ікони Божественного Спасителя, витканої золотими дротиками та срібними нитками, яку пощастило нам придбати в Царгороді, а яку, за думкою знавців, виготовили набожні й мистецькі руки наших козаків, які ще в 18-тому сторіччі, випереджуючи наше 20-те сторіччя, були змушені залишити свій край і поселитися в околицях центру східнього християнства.

Хай ця ікона буде для Вашого Блаженства символічним зв'язком із віруючим народом Української Землі, який сьогодні не має ще змоги зложити Вашому Блаженству висловів своєї радости та свого поклону.

На Многая Літа, Блаженніший Владико!

ВЕРХОВНА УПРАВА ОО. ВАСИЛІЯН і ченці римської обителі

ВЖЕ 1500 ДИЯКОНІВ ВИБРАНО В ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ

З вереснем ц. р. пічне діяти в Пуерто Ріко організація, якої завданням буде приготовити й вишколяти мирян до дияконського стану для церков Південної Америки. Тимчасові пропоновані пляни предкладено Єпископові Альфредові Мендез з Аресібо. Патронат над цією групою перейняв Кардинал Кушінґ, Архиепископ Бостону, який напевно буде фінансувати цю справу, беручи до уваги матеріяльну нужду країн латинської Америки. Єпископ Мендез підкреслив, що Соборова Конституція дала доволі вільну руку краєвим Єпископським Конференціям у справі введення дияконату. Диякони, чи молоді й неженаті, чи старші й жонаті, являються життевою конечністю для Церкви, щоби працювати як асистенти священика. Досі вишколено вже 40 дияконів, а нових 1500 вже вибрано, але ще не вишколено. Єпископ сподіється, що посадників міст, католицьких учителів та інших урядовців удасться позискати для дияконату. Диякони мають дозвіл проповідувати, хрестити, асистувати при церковному вінчанні, служити похорони й уділювати Св. Причастя.

о. О. Купранець, ЧСВВ

АРХИЄПИСКОП ІВАН БУЧКО — НАРОДОЛЮБЕЦЬ І МОЙСЕЙ СКИТАЛЬЩИНИ

ВПреосв. Владика Іван

Господь Бог, покликуючи ідейного українського юнака — Івана Бучка — до священичого стану, дав нам справжній зразок священика, до якого вірно стосуються слова Св. Письма: "І я собі настановлю священика вірного, який буде чинити за моїм серцем і за моєю волею. Я йому збудую дім сталий". (І. Сам., 2, 35).

У сьогоднішніх рядках не виводитимемо життєписних даних Владики-Ювілята, а приглянемося тільки деяким питомим йому рисам. Цілий життєвий шлях нашого ВПреосвященнішого Архиєпископа Івана — це найкраще відзеркалення Божих засад у щоденному житті. Його служіння в священичому й архиєрейському сані — це дійсне служіння любови Богові, Церкві й Народові. За оцю потрійну любов, що ввесь час є провідним мотивом усякої діяльности Владики Івана, не тільки Господь, але і Христова Церква і Український Народ можуть із повноти серця сказати: "Я йому збудую дім сталий!" в історії, що останеться по всі віки людського існування.

Глибока віра й відданість Господеві, незвичайне почитання Євхаристійного Христа, велика набожність до Пречистої Діви Марії й любов до свого рідного по крови св. Йосафата витиснули на Владиці Іванові своє тавро та створили з нього небуденну духову велич, сьогодні таку рідкісну. Названі моменти давали Владиці настільки сили, що він ніколи не лякався ніяких труднощів, хоч би й найтяжчих, що їх приносили невідрадні обставини. Крізь найбільш горезвісні й несприятливі церковні й національні обставини нашого народу він ішов незломним кроком у краще завтра, бо велич його духа додавала сили перемагати все, що не годилось із Божими і людськими законами.

Любов і беззастережна вірність Христовій Церкві — це друга притаманність Архиєпископа Івана, який від своєї ранньої молодости прекра-

"Слабістю" Архиєпископа Івана є передавати "Божественну благодать" — святити нових священиків!

сно зрозумів, що це не є якесь абстрактне поняття, але реальне, яке вимагає свого об'єкту. І саме тут може найкраще чи найбільш наочно приходить до вислову велика особистість Владики Івана. Цим реальним об'єктом його любови є ніщо інше, але таки його рідний український нарід, якому в служінні віддає Він усі свої сили, щоб тільки цей народ жив життям Церкви. І знову слова Св. Письма знаходять повне приміненння до особи нашого Владики: "Я буду веселитися Єрусалимом, я радуватимусь моїм народом" (Ісая, 65, 19); "Чи ж я не плакав над тим, кому живеться тяжко? Чи ж моє серце до бідного не мало жалю?" (Йов. 30, 25); "І вони будуть призивати моє ім'я, і я відповім їм. Я скажу: Це народ мій" (Зах., 13, 9). Так, любов свого рідного українського народу — це невіддільна частина душі Владики Івана. Якщо можемо комусь дати — в повному того слова розумінні — ім'я патріота-народолюбця, то ним є напевно як класичний і гідний до наслідування приклад — Владика Іван.

У невідрадному положенні нашої Церкви й Народу в передвоєнних і повоєнних роках Владика Іван виявився невгнутим оборонцем людських прав свого народу. Щоб тільки натяком згадати такі події всенаціонального значення як: злощасна польська "пацифікація" в 30-тих роках у Західній Україні, про що цілий світ документарно дізнався завдяки Владиці Іванові; врятування кругло 16.000 вояків Української Дивізії в Римині перед нелюдською видачею їх большевикам. Якщо б навіть Владика Іван більш нічого в своєму житті не зробив тільки те, що врятував духове й фізичне життя наших дивізійників, то вже воно вистарчало б, щоб наша історія збудувала йому "сталий дім" церковно-національного провідника й оборонця.

Про непевні дані невідомого прийдешнього скитальщини за всіма скитальцями може смиливо Владика Іван сказати: "Я був батьком для вбогих, я розглядав справу невідомого" (Йов. 29, 16), "Я бо рятував убогого, що кликав, і сироту, і того, кому ніхто не допомагає" (Йов, 29, 12). "Я призначав їм дорогу, я був їм головою. Я жив, неначе цар при війську і куди б я їх тільки вів, — ішли за мною" (Йов, 29, 25). У той час не було між скитальцями більшого авторитету, яким утішався Архиєпископ Скитальців, як теж не було нікого, хто б утішався більшою любов'ю. Мабуть не було теж і української людини, яка не знала б імени ВПреосв. Бучка. Це ім'я було не тільки символом надій, потіхи, помочі чи оборони, але воно було живим їх втіленням. Усі горнулися до нього, і то без різниці на свої погляди й переконання, бо Владика Іван був батьком для всіх. Будучи справжнім Добрим Пастирем свого стада, Владика Іван нікому не жалів своєї щирої любови, якою палало його серце до рідного народу, а кликав усіх за Христом: "Прийдіть до мене всі втомлені й обтяжені, і я облегшу вас" (Мат., 11, 28).

Наші народні провідники без різниці на їх віроісповідну чи партійну приналежність, різні церковні, громадянські, суспільно-харитативні інституції, науковці, мистці, студенти й кожний, хто тільки потребував моральної чи матеріяльної підтримки, аж надто добре пам'ятають щедру й завжди готову помогти руку свого Архипастиря, який давав і не дивився на те, що нераз у тому самому часі зустріне його від цих же самих, яким будував життя й "випускав їх у люди", чорна невдячність — це не зупиняло Владику Івана творити дальше добро, бо йшов він слідом за своїм Учителем-Христом, за Яким із глибини серця кликав: "Отче, відпусти їм, бо не знають, що роблять". (Лук. 23, 34).

Не маючи свого державного чи формального політичного проводу, який би респектували неукраїнські чинники, український народ знайшов в особі Владики Івана гідного, а при тому особисто безкорисного, свого заступника й амбасадора. Не хто інший, але Владика Іван фактично перебрав функції, крім церковних, національного представництва в Західній Европі, зокрема ж у такому всесвітньому центрі, яким є Рим. Основою всякої його дії став принцип, що нічого не поможуть його пасивні страждання чи вболівання над нещасною долею Української Церкви й Народу, але потрібна активна дія й систематична боротьба, які дадуть у висліді бажані успіхи, що їх Владика Іван має.

Вкінці хочемо ще кількома словами згадати в загальному про, так би мовити, "службові" й "приватні" прикмети нашого Дорогого Владики Івана, що так гармонійно в ньому сполучуються, як теж можуть послужити кожному, хто хоче бути людиною великого формату. Зі "службових" назвемо: апостольський дух і ревність, невичерпана енергія, муравлина працьовитість, адміністративна прецизність, організаційний хист, рішучість і солідність у виконанні діла. Хто знає ВПреосвященного Владику Івана приватно, цей не міг не завважити хоч би трьох його головних "приватних" прикмет: глибоку внутрішня духовість, сильний інтелект і велика очитаність у різних ділянках науки, як теж товариська соціяльність, яка так природно випливає з його сердечної і по своїй суті веселої вдачі.

Хай ці короткі рядки будуть скромним даром у світлі дні Ювілеїв нашого справжнього й великого Народолюбця й Архипастиря скитальців, якому бажаємо, щоб Євхаристійний Христос і Пресвята Богородиця благословили Його на Многі й Благі Літа у благословенній праці для добра Української Церкви й Народу!

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Моя дружина мусить піддатись тяжкій операції, а при тому вона чекає дитину. Добрі знайомі перестерігають мене, що за навчанням св. Церкви вона не сміє йти на операцію тепер, бо при операції могла б загинути також і дитина. Лікарі ж кажуть, що відкладення операції на пізніше, це майже певна смерть. Чи ж моя дружина мусить умерти через те, що дитина ще не народилась?

Те, що казали вам добрі знайомі, зовсім не відповідає правді. Ваша дружина не мусить умирати передчасно тільки через те, що вона чекає дитину. Церква не забороняє операції матері, що саме находиться в благословенному стані, а вимагає тільки, щоб лікарі витинали те, що є конечне для рятування життя матері, а не те, що не є конечне. Церква забороняє тільки такі операції, в яких лікарі першу й головну увагу звертають не на властиву причину недуги (як оеь, тумор, боляк і т. п.), а на те, щоб убити дитину, яка в якійсь мірі може робить недугу матері тяжчою і більш небезпечною. За навчанням св. Церкви лікарі не сміють робити нічого такого, що просто атакує життя дитини чи матері. Як мати, так і дитина мають повне право до життя. Але можуть бути й бувають такі випадки, коли лікар оперує жінку, щоб рятувати її життя, а при тому, не просто і не хотячи, наступить смерть дитини. Клясичним прикладом може послужити тумор в утробі матері. Якщо це конечне для рятування її життя, тоді тумор можна витяти, хоч при тому, проти волі лікарів, загине дитина. Витинати тумор — це одна річ і властиво тільки він загрожує життю матері. Просто вбивати дитину — це зовсім інша річ. Дитина в тому випадку може погіршувати стан матері, але не вона є причиною її важкої недуги. Тому то совісний лікар ніколи не зробить нічого такого, що просто загрожувало б життя дитини. Він зробить усе можливе, щоб зберегти і матір і її дитину. Якщо операції не можна відкласти на пізніше, на час після народження дитини, а є небезпека, що при операції матері дитина може загинути, тоді лікар і його прислуга повинні доложити всіх старань, щоб у випадку небезпеки можна було дитину охрестити.

Якщо Бог справедливий, то чому Він дозволяє на гріх і не карає грішників, ба навіть щедро благословить тих, що грішно й безбожно живуть. Адже ж грішникам найкраще поводиться на світі, а ті, що стараються чесно й побожно жити, завжди мають тяжке життя. Як погодити це з Божою справедливістю?

Бог дав людині свобідну волю й вона може послухати Бога, або не послухати, може вибрати те, що Богові миле, або те, що противне Богові, може вибрати дорогу до спасіння, або йти дорогою вічного прокляття. Ось, ми дали бідному милостиню. За це він може купити собі хліба, або впитися, підкріпити своє здоров'я або нищити його. Бог міг не дати людині свобідну волю. Бог міг так зробити, що людина не могла б згрішити. Але ж тоді людина не могла б заслужити собі на вічне життя в Божому щасті. Бог не хоче, щоб ми служили йому як невільники, Він нікого не тягне силою до неба і тому не відбирає людині свобідну волю. Він знає дуже добре, що наша воля дуже хитка, що служити Богові не приходиться нам легко і саме тому дає нам Свою поміч і ласки, Церкву і Св. Тайни. Отже Бог дозволяє на гріх у тому значенні, що Він не хоче позбавити нас свобідної волі. Розум і свобідна воля — це великий Божий дар, що виріжнює нас від тварин і робить нас майже рівними ангелам, але, як бачимо, вона є також і небезпечною для нас, коли не вміємо розумно покористуватися нею.

Чому Бог не карає за гріх? Він карає, аж дуже тяжко карає, але може не саме тоді, коли ми того бажали б. Бог нераз навіть довго терпить гріх, бо злу волю одних Він може обернути на велике добро для інших. Дуже грішно поступили брати біблійного Йосифа, коли з заздрости та для зиску продали його єгипетським купцям, але Бог обернув це на добро, бо Йосиф помалу стався намісником Фараона й урятував своїх братів і батька від голоду. Переслідування Христових учнів було гріхом, але воно розпорошило їх по всьому світі і вони понесли Христову благовість до багатьох народів східньої Европи, Азії й Африки. Зрештою Бог не тільки справедливий, але також і милосердний. Коли б він був тільки справедливий і зразу карав за гріх, тоді хіба ніхто не був би спасенний, тоді не було б великих святих Магдалин, Августинів і багатьох інших, що раніше були великими грішниками.

Не дивуймось отже, що грішникам і безбожникам "найкраще живеться на світі" та й не завидуймо їм, Бог, покищо, не карає їх саме тому, що Він справедливий. Адже ж справедливість — це не тільки покарання за гріх, але також і справедливе винагородження за добрі вчинки. Ніхто не є аж такий грішний, щоб не було в ньому також і чогось доброго. Ті грішники певно щось доброго зробили колись, може колись і молились і до церкви ходили й чесно жили. За ті добрі вчинки Бог мусить по справедливості винагоро-

дити їх. Винагороджує їх тут, на землі, дочасними успіхами і щастям, бо в вічності буде мусіти тільки карати.

Якщо комусь дуже добре поводиться, то він повинен боятися, чи Бог не винагороджує його вже тепер, на землі, за його колишні добрі вчинки, бо не буде могти винагороджувати його на другому світі.

В одному товаристві зійшла розмова на релігійні теми, на існування душі. Помалу виявилося, що ніхто з нас не міг подати ясного доказу на те, що людина справді має душу. Ніхто не заперечував її існування, але говорення про неї було якесь неясне, непевне й викликувало радше сумнів, ніж певність. Які є докази на існування душі?

Вже те одне, що людина думає, є великим доказом існування духової душі в людині. Душа — це щось нематеріяльне, духове, і тому не можна бачити її, як не можна бачити Бога чи ангела, як не можна бачити навіть матеріяльні речі чи сили, напр. магнетизм чи енергію. Але хоч не бачимо самої речі, можемо бачити її діяння, її наслідки та з того доходимо до розумового заключення, що дана річ мусить існувати. Людської душі не бачимо, але бачимо й усвідомлюємо собі її діяння. Ось:

1. Є в нас щось, що пригадує нам минуле. Це наша пам'ять, сила нашої душі. Вона наводить перед очі наше минуле життя, наших дорогих, що їх ми любили, пригадує милі і прикрі пригоди з нашого минулого. Все це давно минулось, а оце воно знову живе перед нами. Оце пам'ять, сила душі.

2. Є в нас щось, що думає, вдосконалює, влегшує життя, винаходить, модернізує. Пташка мільйони років одноково в'є своє гніздо, бджола однаково творить клітини на мед, "наймудріший" собака не потрапить розкласти вогню, докинути дров, щоб загрітись. Думає тільки людина. Ось розум, сила душі.

3. Є в нас щось, що приказує. Це воля. Вона каже "вважай!" і ми обережно розглядаємося, чи не грозить нам якась небезпека. Вона каже серцю "прости!" і воно здібне простити навіть найтяжчу кривду. Вона каже тілу "працюй!" і воно береться до праці, хоч як не хочеться йому. Отже є в нас щось, що потрапить бажати проти прагнень тілесної матерії і потрапить приказувати їй. Напр. тіло не любить посту, самовідречення, а проте, для вищої цілі, якась сила в нас потрапить накинути тілу те, чого воно не любить. Так ми постимо, щоб виповнити Божу заповідь, так виконуємо діла покути, щоб надолужити Богові за наші гріхи, так вправляємося в різних формах самовідречення, щоби похоті тіла втримати в належних карбах, так ми готові на всяку, навіть тяжку жертву для вищого добра, для себе, для свого народу. Ось, є в нас щось, що стоїть вище тіла, щось надтілесне й надматеріяльне що потрапить приказувати матеріяльному тілу, як чомусь нижчому. Це воля, сила нашої душі.

4. Чи не найбільш переконливим доказом існування духової душі в людині є те, що людина потрапить витворювати собі ідеї, поняття. Напр. ми вміємо виробити собі поняття про Бога, про красу, добро, чесноту, посвяту, характерність. Бог — це щось нематеріяльне, це Дух, що не має тіла й ми не можемо бачити Його, чи діткнутись Його, а все ж таки ми здібні витворити собі в нашому розумі ідею-поняття про Бога, як про щось вищого над увесь світ, як про найвищу силу, як про найвищу причину всього існування. Існує природа, в якій бачимо різні відтінки краси, існують люди, в яких спостерігаємо різні ступені доброти, краси, чесноти, характерности, посвяти. Краса, доброта, чесната, характерність, посвята — не існують конкретно, матеріяльно, а все ж таки ми здібні витворити собі ідею-поняття про них. Ті ідеї-поняття є абстрактні, нематеріяльні, а все ж таки ми потрапимо цікавитись і захоплюватися ними, ба, що більше, ми потрапимо надхнути себе так, що ми готові навіть і життя віддати за ті ідеї, як ось мученики віддавали своє життя за віру в Бога, за любов до чесноти. Якщо є в нас нематеріяльні овочі-наслідки, тоді мусить бути в нас також і причина тих наслідків, причина також нематеріяльна, духова. І саме цю причину, це джерело, що витворює в нас абстрактні поняття-ідеї про щось нематеріяльне, називаємо душею. Ті, що заперечують існування духової душі, покликуються на мозок, мовляв, це мозок витворює ідеї-поняття і чим більший мозок, тим досконаліші поняття. Але ж слонь має багато більший мозок, ніж людина, а проте, він не здібний виробляти собі ідеї. Мозок — це матерія, а матерія не здібна зродити щось нематеріяльного, духового, щось вищого за себе, як земля не здібна зродити життя, як тварина не здібна зродити людини. Мозок, що правда, грає велику ролю при творенню наших духових понять і людина з пошкодженим мозком не може витворювати ідей. Але матеріяльний мозок служить тут тільки як умовина, а не як причина духових ідей, подібно, як світло й тепло є умовиною, а не причиною життя. Адже ж життя, як доказує наука біології, родиться завжди тільки з живого насіння, а ніколи з неживої енергії світла й тепла. Коли Рафаель збирався намалювати свою Мадонну, він мусів мати під рукою краски, пензлі, полотно, але хто скаже, що Мадонну намалював пензель, а не Рафаель? Щоб заграти серенаду, музика мусить ужити скрипки, фортепіяну, чи іншого музичного інструменту. Але хто скаже, що скрипка, фортепіян — заграли серенаду?

5. Для багатьох дуже переконливим є ще один доказ, а саме доказ із науки фізіології про склад і розвій людського тіла. Ця наука каже, що тіло людини змінюється кожних 7-8 років. Живі клітини нашого організму поступово ослабають, вичерпуються і завмирають, але в тому самому часі на місце завмираючих клітин наростають нові і так тіло людини по 7-8 роках уже не є те саме, що було раніше. Отже організм напр. 70-річного чоловіка основно змінився 9-10 разів і в ньому немає вже ані одного молекула того тіла, що його він мав 30-40 років тому. А все ж таки, хоч організм так багато разів основно змінився, людина в 70-80-ох роках відчуває, що вона та сама, що була 40-50-60 років тому. В ній увесь час остається щось незмінне, що не старіється, і людина після тільких змін тіла почуває себе тією самою людиною, людиною відповідальною за вчинки, що їх допустилася 30-50 років тому. Вона має докори сумління, кається й чинить покуту за давні свої гріхи, хоч уже давно нема того тіла, яке грішило. Те, що не змінюється в людині й не старіється, це її "Я", її сумління, її душа.

Ось, якими різними способами наш здорово думаючий розум переконує нас про те, що є в нас щось вище, ніж саме тільки тіло, що є в нас духова душа, яка продукує в нас щось вище, духове. Душа в людині, це "дух одягнений у тіло", як казав славний грецький філософ Піtагор. "Людина — це храм духа". Тіло складається з частин і тому воно розкладається і гине, вмирає. Душа ж це дух, що не має частин і тому душа не може вмерти, вона зі своєї природи безсмертна. Навіть найдавніші й найбільш примітивні народи завжди вірили в безсмертність душі, бо вірили в позагробове життя. Своїм мерцям вони давали до гробів зброю, гроші, дорогі одежі, щоб вони мали чим послуговуватися на другому світі, а на гробах писали: "До побачення! Пам'ятайте на нас!" Тому славний римський поганський філософ Ціцеро писав: "Коли загальна думка всіх народів є голосом природи та й коли всі народи є однозгідні в тому, що зі смертю не всьому кінець, тоді ми мусимо це приймити як факт, що наша душа живе і після смерти тіла". Про саму ж душу той самий Ціцеро написав таке: "Бог защіпив у нас душу. Ми споріднені з небесними істотами. Наш родовід Божий і корінь наш у Бозі".

Після такого розумового заключення легше нам приймити й розуміти Божі слова, які говорять про існування безсмертної душі в людині: "В домі Отця мого багато жител... Я іду наготовити вам місце, щоб і ви були там, де я". (Ів. 14, 2-3); "У воскресінні не женяться і не виходять замуж, а є як ангели на небі" (Мат. 22, 30); "Така бо воля мого Отця, щоб кожен, хто бачить Сина і вірує в нього, жив вічним життям і щоб я воскресив його останнього дня" (Ів. 6, 40).

Запити слати на адресу:
Rev. S. SABOL, OSBM.
185 East Main Street
Uniontown, Pa. 15401

КАРДИНАЛ ВИШИНСЬКИЙ НЕ ПРИЙМАЄ НІМЕЦЬКОЇ ДОПОМОГИ

Кардинал Вишинський заявив, що підчас сесії Вселенського Собору відмовив німецьким католицьким Єпископам прийняти від них грошеву допомогу на відбудову польських церков, знищених у часі війни. Він сказав: "Час прощення й забуття ще не дозрів. Зло, яке так розповсюднилося, мусить бути вирване з корінням".

КАРДИНАЛ ДЕПФНЕР ЗАСТУПНИКОМ КАРДИНАЛА ФРІНГСА

Відомий німецький Кардинал Йосиф Фрінґс, Архиепископ Кельну й предсідник Німецької Єпископської Конференції в Фульді, займенував Кардинала Юлія Депфнера, Архиепископа Мюнхену - Фрайзінгу, своїм заступником у предсідництві Єпископської Конференції. Як причину подав Кард. Фрінґс свою тяжку недугу очей і слабість зору, що у великій мірі утруднює йому виконувати це завдання.

40 ЄПИСКОПІВ У ШКІЛЬНІЙ ЛАВЦІ

Около 40 бразилійських Єпископів у другій половині квітня знову засіли на шкільну лавку, щоб у ній перейти курс пасторальної теології, що його давало 6 священиків і мирян. Курси відбуваються в католицькій школі в Наталь, що належить до дуже відсталих частин Бразилії. На тих курсах Єпископи навчалися пасторальної психології, катехизи й літургійного розуміння, як теж через прогульки в околиці мали змогу познайомитися з різними соціяльними проблемами на практиці.

АРХИМАНДРИНЯ ВАСИЛІЯНОК ПОВЕРНУЛАСЯ З ПОЛЬЩІ

Мати Клявдія, архимандриня СС. Василіянок у Римі, недавно щасливо повернулася з візитаційної поїздки до наших СС. Василіянок, що ще перебувають на терені Польщі. Архимандриня Клявдія є авдиторкою на Вселенському Соборі.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

МОЛЕБНІ В КАТОРГАХ СИБІРУ

Травень — місяць весни і цвітів, — місяць Пресв. Діви Марії! В наших церквах будуть правитись молебні в Її честь. Радіє серце тоді, як бачите в церкві не лише стареньких бабусь, побожних жінок, невинних діточок, але також тяжко змучених цілоденною працею батьків. Усі вони, одушевлені великою вірою, співають: "Не замовкнемо ніколи, Богородице, вислявляти силу Твою, ми — що такі недостойні; бо якщо б Ти не заступалася молитвою за нас, то хто ж урятував би нас від стільки бід"... Віра в могутнє заступництво Преч. Діви Марії кріпить нас, як і кріпила колись прадідів наших, опісля батьків наших, сьогодні братів-сестер наших у лютій неволі безбожного советського ярма.

1954 року п'ять соток українських каторжанок загинули геройською смертю під гусеницями советських танків. Світ довідався про те два роки пізніше від визволених із Сибіру німецьких жінок, свідків тієї нечуваної трагедії, жахливої загибелі п'ятьох соток Кінгірських героїнь.

Большевики з найдальших кінців підяремної нашої батьківщини зібрали їх у новітній ясир. І вони обнялись у передсмертному єднанні сестер одної родини, що носить найкращу назву: Україна! Прибрались вони на привітання своєї страшної смерти в найкращі свої вишиванки: гуцульські, подільські, полтавські. То не п'ять соток слабих жіночих істот розчавили гусениці червоних танків. То наша ціла Україна роздавлена залізними ногами московського молоха.

Сьогодні в кожній українській родині жалобою вкриті вибавлені від смерти сини, брати, мужі: за матір'ю, за донькою, за сестрою, за подругою своєю, що своє серце й долю й саме життя зложили гекатомбами як найдорожчий окуп найвищого добра нації: народньої волі. Тому то й хилиться чоло наше в доземному поклоні української жінці Героїні, що не боялася найбільшої жертви, що вмирала для перемоги, що не знала меж у любові аж до смерти, аж до невідомого гробу.

Спогадуючи геройство українських героїнь, підкреслюємо основу їх подвигу, а саме глибоко в душі закорінену християнську віру та високу моральність. Висоти й сили їх геройства не зрозуміти нікому, якщо не буде він пам'ятати про незнищиму силу християнської віри й жертвенности в житті і в смерті Українки-героїні.

Свідоцтво про те зложила перед цілим західнім світом Німка Валлі Шліс, що перебувала з Українками в советських невільничих таборах. Вона після свого звільнення зложила прилюдне й беззастережне признання та найвищу оцінку їхньої релігійности. Вона так пише:

"Молитва держала нас і була тим найближчим другом, який ніколи нас не покидав. Бо різно воно буває. Нераз режим ставав гострішій, переслідування скріплювалися. Тоді ми не могли мати спільного молебня. За це карали, кидали в карцер, відбирали право листування. При обшуках відбирали вервички й іконки, забирали молитовники. Але молитви не могли нікому відібрати. Навіть у час найбільш "скріпленого режиму" ми молились у бараку потихи. Дехто закривав свою лежанку коцом і світив свічку. Одна тишина зраджувала, що тут щось діється. Нечутно ворушилися губи, в руках пересувалася вервичка. Молитовник був великою рідкістю. Його дуже цінили, бо з нього можна було проказувати молебень. А це мало велике значення для тих, що молилися гуртом. Здавалося тоді, що людина бодай коротко побула в церкві. Спільною молитвою Українок звичайно проводила котрась із інтелігенток. У нашому бараці була це старша, около 50-літня жінка. Я не брала участи в тих молитвах, бо не вміла; але стояла на варті, охороняючи свої подруги. Завжди треба було бути напоготові.

Крім того Українки носили на шиї хрестик, зроблений із зубних щіточок... Я приглядалася, як Українки робили собі вервичку. Вони добре пережовували хліб, опісля місили в пальцях тісто так довго, аж воно вже не липло. З того робили малі кульочки й насилювали їх на нитку. Щоби при обшуках можна було їх легше сховати, робили вервички маленькі й завішували їх у складках завісок, де шукати їх нікому не впадало на думку... Були це жінки середнього віку й старші, але траплялися між ними теж молоді дівчата. Справжніх черниць, із малими вимками, між нами не було. Але всі вони глибоко й твердо вірили та жадні заборони тюремної влади не здержували їх від релігійних практик. Віроісповідних ріжниць між ними не було. Греко-католички й православні трималися разом. Наприклад, у дні свят вони не виходили на роботу. За це влада карала їх жорстоко. Їх били, замикали в карцер, не давали їсти, заковували в кайдани і силою вели до роботи. Це нічого не помагало. Вони були неначе раді цьому терпінню...

Не зважаючи на всі переслідування їх число не меншало, а зростало. Казали мені, що їх вплив простягається також і на вільнопоселених у Воркуті."

Валі Шліс з іншими Німками була звільнена при кінці 1954 року. Першого січня 1955 р. вони прибули в табор, де було багато Українок. Вона пише: "Ми почули, що в великому бараку відбувається молебень. Тож вирішили туди піти. ...За столом, що був прикритий білою скатертю, стояла висока стара жінка. Вона проводила молебень із пам'яті. Жінки стояли як у церкві. Підчас молебня часто хрестились і били поклони. Коли молебень скінчився, заспівали всі церковну пісню. Потім молились разом уголос і я такої молитви ще досі не чула. Вони молилися за своїх ворогів!

Від старої жінки била якась незрима повага. Я розглянулася по приявних. Хоч усі були вихуділі й дуже бідно зодягнені, та було в них усіх щось спільне, це вираз великого щастя в очах! Обличчя були дуже різні: молоді й старі, прості й інтелігентні. Але всі вони були глибоко перейняті молитвою. Це так потрясло нами, що деякі з нас заплакали, хоч більшість не розуміли молитви. Ще й досі зворушує мене згадка про той молебень і стару жінку, що його проводила. Потім я довідалася, що вона справжня монахиня і вже 20 літ провела в концтаборі. Їй було 92 роки. Коротко перед виїздом з Абезу я прийшла попрощатись із нею та попрохати в неї благословення. Вона поблагословила мене в дальшу дорогу...

Я поговорила з Німками, товаришками подорожі. Мені хотілося чимось порадувати тих жінок, що так твердо й непохитно стояли за свою віру. В тому часі Німці вже діставали пачки від Червоного Хреста й ми мали чим їх обділити. Але, чи приймуть вони від нас подарунок? Мені доручено це провідати, бо я найліпше говорила українською та московською мовами. Коли ж вони погодилися, ми поділилися з ними всім, що мали. При від'їзді вони провели нас аж до брами табору, хрестили нас довго на дорогу та привітно махали нам руками..."

Ось це чужинкою змальований могутній і чарівний образ Українки героїні, — описана її віра та молитва віруючої християнки в концтаборах модерних Неронів, сказати б: на самому дні безбожного червоного пекла. Німка зложила своє свідоцтво перед усім світом, висказала свою віру в благословення, що його просила й дістала від української монахині-каторжанки. Давні наші думи співали про молитву козаків у турецькій неволі:

"Визволь, Господи, всіх бідних невольників
з тяжкої неволі турецької,
з каторги бусурманської
на тихі води,
на ясні зорі,

Ікона Пресвятої Богородиці в манастирі ОО. Василіян у Ґроттаферрата біля Риму

у край веселий,
у мір хрещений,
в городи християнські!"

(М. Возняк: Іст. Укр. Літер. III, ст. 466).

Тепер чужинка з подивом оповідає про молебень, про хрестики, іконки й вервички українських жінок у ще страшнішій каторзі концтаборів советської тиранії. Вірмо, що Господь, вселаскавий Батько народів, чує ці слізні молитви невинних героїнь Христового Царства в опоганілій далекій стороні. Він бачить і рахує кожну їхню сльозу, їх болізнь, їх жертву. Побіч кожного кращого сина народу, бійця і в'язня, стоїть також українська мама, сестра, подруга, великі праведні страдальниці наших часів. Нація не спасається самою тільки боротьбою її геройських синів! Її, поневолену, але незламну, незборену, піддержують молитва й пожертва українських дівчат і жінок Героїнь!

І нам, вирятуваним із многократної смерти, не можна забувати, що і тепер і тут: наше молоде покоління, наше загрожене завтра вимагають не лише посвятної праці батьків, але й отієї святої молитви жінки в її домі, мами при колисці української дитинки.

"За всіх Ти молишся, Благая, що з вірою прибігають під могутній Твій покров, бо ж іншого порятунку не маємо ми, грішні, в наших бідах і скорботах... Рятуй від усякої напасти слуг Твоїх!"

о. О. Купранець, ЧСВВ

РОЗБУДОВА КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ В ТОРОНТІ НА ВЕСТОНІ

П'ять років уже минає, відколи за благословенням Преосв. Владики Кир Ісидора Борецького розпочалася велика збіркова кампанія на будову нашої першої української вищої школи у Східній Канаді — Колегії св. Василія в Торонті на Вестоні, яку ведуть оо. Василіяни. Три роки минає, відколи в Колегії ведеться систематичне навчання й виховання наших юнаків, що підготовляються до дальших університетських студій. Колегія своїм зовнішнім видом і внутрішнім устаткуванням, яке вона має, вповні відповідає вимогам модерного шкільництва, як теж державним приписам. У збудованому досі шкільному будинку шкільні залі легко можуть примістити 450 учнів. Шкільна авдиторія, що є водночас спортовою залею може примістити около 1500 осіб на імпрезах чи около 100 осіб за столами під час бенкету. Великі спортові площі та шкільний ставок і купальний басейн займають поверх 50 акрів землі.

Із уваги на те, що покищо в останніх трьох роках не велося ще навчання в усіх клясах, частину шкільних заль можна було хвилево вжити на спальні для учнів, які мешкають у шкільному інтернаті. Але вже в наступних двох роках, коли вже будуть усі кляси, тобто 12-та й 13-та, питання окремого приміщення інтернату для учнів, в особному будинку, стає пекучою проблемою щоденної необхідности. Заплянований інтернат для учнів мав би приміщувати 120 учнів.

Тому, що розпочата посеред українського громадянства збіркова кампанія в 1959 році не дала бажаного висліду, бо до кінця 1964 р. зібрано всього $213.490.70, що є ледве неповною четвертиною коштів закупу площі ($256.000) і коштів будови шкільних будинків ($800.000). Узята в банку позичка стоїть несплачена. Саме це є причиною, чому тепер розпочато чи радше відновлено продовжувати давню збіркову кампанію, бо муситься сплатити існуючий уже довг і збудувати заплянований інтернат, якого будова буде коштувати около $500.000. Кампанію розпочато з цим переконанням, що наше українське громадянство добре розуміє і щиро доцінює важливість такої установи, якою є Колегія св. Василія; для виховання й навчання нашої молоді, якщо хочемо зберегти її при нас Українцях. Цим разом задумано кампанію поширити теж і на не-українське громадянство, щоб роздобути необхідні фонди. (Докладні інформації про цю важливу справу кожний може одержати з виданих для цієї цілі брошурок українською й англійською мовами. Якщо хто бажав би докладніше про це дізнатись, просимо ласкаво написати до нашої редакції, а ми радо пришлемо всі потрібні матеріяли).

Започаткуванням цієї нової збіркової кампанії був бенкет, що відбувся 21-го березня ц. р. у шкільній авдиторії, на якому було поверх 700 осіб. У бенкеті взяли участь визначні представники церковного, державного, культурно-освітнього й громадянського життя. Із промовами виступали: Владика Кир Ісидор, Дост. Павло Гелліер — заступник прем'єра і міністр національної оборони Канади, Дост. І. Яремко — міністр громадянства й секретар провінції Онтаріо, С. Т. О'Ніл — заступник міністра освіти на Онтаріо, монс. Дж. А. МекДоналг — президент Товариства Поширення Віри, Дж. В. Арчер — представник і контрольор Міської Ради Торонта, Дост. Вернон Сингер — член парляменту і представник жидівської громади, д-р Осип Бойко — голова КУК на Східню Канаду та о. Дж. Бренч — головний організатор збіркової кампанії. Бенкет спонзорувало Об'єднання Українських Канадійських Професіоналістів і Підприємців, якого президентом є п. Іван Ілащук, який був теж і церемоніємером-господарем бенкету. Приємно було привітати той факт, що наші професіоналісти й підприємці виявили зацікавлення школою, зокрема ж тому, що п. Ілащук є членом катедри св. Володимира Української Православної Церкви в Торонті.

Монс. МекДоналг вручає чек на $3.000 на розбудову Колегії. З приявних на знімці вже дали: п. Г. Поворозник — $5.000, п. А. Колодій — $2.000 і п. Г. Вінтон — $1.000. Хто буде наступним добродієм української школи-колегії св. Василія — майбутнього українського університету на Сході Канади й Америки?

Частинний вид на залю під час бенкету

Тут теж треба відмітити один момент, який може досі був незвичний і нашій українській спільноті, а саме, що на початку бенкету молитву, хоч і було двох католицьких Єпископів і багато католицьких священників, провів о. І. Кулурас — представник торонтонського грецько-православного Архиепископа Тимотея, а на закінчення молився о. д-р Ф. В. Бірч — представник торонтонського англіканського Архиепископа Вилкинсона. Це було ніщо інше, а практичне пристосування екуменічного соборового напрямку на громадській площині, що є мабуть першим таким явищем в українському житті. Шкода, що не було теж і духовного представника Української Православної Церкви, яку теж формально запрошено.

Мистецьку частину бенкету виконали гарно: хор церкви св. Василія в Торонті під орудою п. Ст. Гарасовського, солістка Маркіяна Дубляниця-Гузар й танцювальна група під управою В. Календаря з Гемилтону. Акомпаньювала Христя Гарасовська.

Дирекція Колегії переконана в тому, що заплянована й започаткована збіркова кампанія пройде з якнайкращим успіхом посеред українського громадянства. Українці в першу чергу повинні б мати велике зрозуміння й доцінення власної школи, яка згодом має дати початок до українського університету, де працювали б українські науковці, бо така пропозиція була вже минулого року від компетентних канадійських урядових чинників, що мається теж у плянах праці й дальшої розбудови Колегії. Сьогоднішня Колегія завтра може стати українським університетським і науковим центром на всю Східню Канаду й Америку. Це буде велике досягнення українського громадянства, якщо воно зуміє належно зрозуміти справу й піддержати її своїми щедрими пожертвами, маючи на увазі майбутність нашого українського життя й добро власної української молоді.

Наше завтра вже сьогодні в наших руках! Отож будуймо його ще таки сьогодні, щоб завтра не було вже запізно!

Д-р Богдан Казимира

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ У КАНАДІ

ПЕРЕПИСИ НАСЕЛЕННЯ В КАНАДІ

Під "переписом населення" в сучасну пору за даними Encyclopedia Canadiana (2-ий том, Оттава, 1958, стор. 299-300) розуміємо "номінальний або прізвище за прізвищем перелік населення та їх характерних особливостей, як стать, вік, подружній стан, етнічне походження, заняття, заробіток, тощо".

Крайовий перепис населення в Канаді відбувається що кожних десять років. Переводження перепису має подвійну ціль, саме: а) виправити крайові виборчі округи, і б) періодично збирати дані про населення.

Перший перепис населення в Канаді переведено 1666 року між мешканцями Нової Франції. Три роки по проголошенні Конфедерації в 1870 р. проведено т. зв. Закон про Перепис Населення (Census Act) і наступного року відбуто перший перепис населення в Домінії. Від тої хвилини аж до тепер такі переписи відбуваються що кожних десять років.

З уваги на те, що в Манітобі процес поселювання відбувався в скорому часі, тому там стали переводити крім того ще переписи населення що кожних п'ять років, починаючи з 1886 р. Коли в 1905 р. постали дві нові провінції, Альберта й Саскачеван, тоді для трьох Степових Провінцій порішено переводити перепис населення кожних п'ять років. У 1955 р. Федеральний уряд вирішив, починаючи з 1956 р., включити до цього п'ятирічного перепису теж декілька питань всеканадського характеру.

Перші переписи населення переводили окремі установи, а в 1905 р. створено Уряд Перепису Населення (Census Office). У 1918 р. цей уряд став частиною Крайового (Домініяльного) Статистичного Бюра.

При переписі населення окремі перепищики збирають від кожної особи відомості, які включають такі дані: ім'я і прізвище, вік, стать, родинний стан, місце народження, громадянство, етнічне походження, мову, релігію, освіту, заняття. Вони реєструють ще число слідних, як теж відповіді про стан будинків, число фарм, дані про живий інвентар, число гуртівень і торговельних підприємств, та все інше, що має відношення до цілости економічно-господарських проблем країни. Ці дані пересилаються до Оттави, де урядовці Крайового Статистичного Бюра їх опрацьовують і публікують пізніше в одній серії. Ця серія може начислять 10 до 12 томів (при десятилітньому переписі населення) або 3 томи (при п'ятилітньому переписі населення).

Перепроваджувані переписи населення на початку 20-го сторіччя не подають точних даних про Українців, бо Українці в Канаді виступали тоді під різними назвами: як Русини, Українці, Галичани, Буковинці, Австріяки, тощо. Тепер публіковані числа в історичному зведенні від 1901 р. вже включають такі дані. Ці числа додані разом подають кількість Українців як цілість за роки 1901, 1911 і 1921. У початкових роках, тобто в роках 1901, 1911 і 1921, подавано "грекo-католиків" і "греко-православних" під одною загальною рубрикою "Грецька Церква" (Greek Church). При переписах населення у роках 1931 і 1941 не подавано окремого числа, яке вказувало б на чисельний стан Українців-католиків, а тільки під рубрикою "римо-католики" схоплювано Українців обидвох обрядів, українського і римського.

Починаючи з переписом населення у 1951 р. ці дані точніші, бо заведено докладніше зрізничкування. Подається число населення українського роду, яке себе определило чи то до Української Католицької чи Української Православної Церкви, чи до римо-католиків, англікан, Юнайтед Чирч або інших протестантських сект. Водночас почато вживати термін "Ukrainian (Greek) Catholic", як очеркнення віровизнання. Це впроваджує інколи замішання в інтерпретації зібраних статистичних даних, коли не знається, як цей термін розуміють у Крайовому Статистичному Бюрі в Оттаві. Нераз можна почути, ба навіть читати про те, що "Ukrainian (Greek) Catholic" — це українці католики. Така інтерпретація є помилковою, бо вона не є згідна з дефініцією яку подають і розуміють у Крайовому Статистичному Бюрі.

Згідно з дефініцією чи радше інструкцією Крайового Статистичного Бюра очеркнення "Ukrainian (Greek) Catholic" слід розуміти "приметниково", т. зн. як "українсько-католицький обряд", що рівнозначне до нещодавно вживаного "грекo-катол. обряд", до якого належать різні етнічні групи.

Нещодавно опубліковані перші зошити перепису населення з 1961 р. подають дані щодо числа канадських Українців та їхньої приналежности до різних віровизнань і число Канадців із різних етнічних груп, які належать до Української Католицької Церкви (Дивись: Таблиці ч. 10 і 11)[25].

У переписі населення з 1961 р. Українцями подали себе 473,337 осіб. З того числа до Української Католицької Церкви належить 157,559 осіб, до Православної Церкви 119,219 осіб (тут включені Українці, які належать до різних православних Церков), до Юнайтед Чирч 59,825 осіб, до Англіканської Церкви 19,140 осіб, до інших протестантських сект определили себе 37,956 особи. Приналежними до римо-катол. Церкви подали себе 79,638 канадських Українців. Відсотково цей стан представляється так: до Української Католицької Церкви належить 33.3%, до Української Православної Церкви 25.1%, до римо-катол. Церкви 16.8%, до Юнайтед Чирч 12.6%, до інших груп 12.1%. (Порівняй: Таблиця ч. 10).

Як було вже згадано, до Української Католицької Церкви крім канадських Українців належать теж члени інших етнічних груп. При переписі населення з 1961 р. вірними Української Католицької Церкви подали себе 189,653 особи. Таблиця ч. 11 показує хто і з якої етнічної групи заявив себе приналежним до УКЦеркви. Найчисленніші — це Українці, бо вони в числі 157 тисяч 559 осіб. Далі йдуть Поляки (10,681 особа), пізніше Австрійці (6,337 осіб), далі Британці, Чехо-словаки, Французи, Мадяри, Німці, Москалі та інші (тут включені такі національності: Голяндці, Ескімоси, Італійці, Індіяни, Жиди, Китайці, Скандинавці, Фінляндці, Японці і незкляровані). Приглядаючися ближче цьому статистичному зіставленню виглядає, що деякі числа при поодиноких національностях є сумнівні, бо зависокі. Зокрема це можна запримітити при рубриці "Поляки" і "Австрійці". Можливо, що деякі перепищики індентифікували національність із державною приналежністю запитуваних, а може деякі відповідачі змішували етнічне походження з державою, в якій вони чи їхні предки жили. Все ж таки, таблиця ч. 11 цікава зі соціологічного боку, бо вказує, що Українська Католицька Церква починає в собі включати 16.9% неукраїнського елементу, який збільшує її число, в більшості, через мішані подружжя.

МОВА СТАТИСТИКИ

Статистика — це не мертві числа. Ці числа говорять своєю мовою, інколи нас обвинувачують. Перепис населення з 1961 р. вказує, що спільнота канадських Українців росте. За останніх десять років вона збагатилася на 78,294 особи. Одначе з другого боку, за даними офіційної статистики Українська Католицька Церква в Канаді не виявляє зросту. В 1951 р. заявили себе 191,051 осіб приналежними до УКЦеркви, а в 1961 р. тільки 189,653 осіб. У тому самому часі інші віровизнаневі групи збагачувалися Українцями, зокрема римо-католицька Церква (в 1951 р. — 56,650 осіб, в 1961 р. — 79,638 осіб), Юнайтед Чирч (в 1951 р. — 28,190 осіб, в 1961 р. — 59,825 осіб). (Порівняй: Таблиця ч. 10).

Обговорюючи релігійно-громадянську працю, що проходить у Вінніпегській митрополії, ми бачили, що вона вказує на зріст активностей спільноти канадських Українців католиків. Одначе приглядаючися, з другої сторони, зіставленням офіційної статистики, вона заставляє нас до призадуми. Насувається питання; де шукати причини, що частина канадських Українців починає затрачувати свою релігійну ідентичність?

На це питання нема відповіді "на скору руку", бо воно за важливе і вимагає застанови. Тут, здається, потрібно глибшої соціологічної студії чи дослідів, переведення порівняння з подібними проявами в інших етнічних груп, використання, якщо можливе, їхнього досвіду, а по можності й засобів їхньої протидії.

У своїй соціологічно-історичній розвідці п. з. "До питання релігійної ідентичности Українців у Канаді"[26] я старався заторкнути це складне питання. Одначе мені не залишилось нічого іншого як оставити відповідь на поставлене питання відкритою для спеціялістів чи радше для більшого числа осіб для збірної праці.

В тій же доповіді, я між іншим, відмітив, що офіційним даним перепису населення з 1961 р. Українці присвячують мало уваги. Властиво, єдині "Українські Вісті", тижневик з Едмонтону, зайняв становище у тій справі[27]. Цікаво буде, думаю, познайомитися з головними думками одної статті. У передовій з 9 серпня 1962 р. п. з. "Чи вірити статистиці?" редактор говорить таке:[28])

"Варт звернути увагу на факт, що кількість українців католиків зменшилась у всіх степових провінціях. Це явище не дозволяє нам надто сквапливо "виправдуватись" невірними даними перепису. Опубліковані Статистичним Бюром дані ясно засвідчують, що вода безнастанно підмиває наші береги. Рух населення з фарми в місто завдав і далі завдає нам шкоди. Наші парафії в містах здебільшого не збільшуються, а фармерські парафії меншають.

"Не треба нам надто радіти й тим, що протягом десяти років кількість українського населення в Канаді зросла майже на 80 тисяч. Не забуваймо, що в час перепису опитувана особа майже не могла не подати свого українського походження, зате її віровизнання записувалось так, як вона цього бажала. Це принесло прикрий для нас вислід. Щойно тепер, відсвяткувавши у Вінніпегу золотий ювілей створення першої нашої єпархії в Канаді, ми дізнались, що протягом десяти років ми втратили біля 50 тисяч людей, себто більш ніж одну єпархію".

Майже два роки пізніше, ця сама газета в передовій п. з. "80 тисяч"[29]) вдарила у дзвін тривоги на факт, що майже 80 тисяч католиків українського обряду його змінили і перейшли до католиків римського обряду. В тій статті говориться, між іншим, таке:

"Ювілейні наші промовці, які люблять тріюмфально говорити про чотири українські католицькі єпархії в Канаді, повинні б тоном менш тріюмфальним згадувати також дві єпархії, що їх ми вже втратили. На що пору в римо-католицьких парафіях уже є 80 тисяч осіб, які в час перепису населення 1961 р. сказали, що вони українського роду. 80 тисяч — це половина з того, що мають наші чотири єпархії...

"Між українськими членами різних протестантських Церков і сект є не тільки кол. православні; можна припускати, що між ними є також десятки тисяч кол. грекo-католиків. А вже ніякого сумніву не може бути щодо 80-ти тисяч українських "римо-католиків". Серед них є якась незначна кількість римо-католиків, є між ними також ще менша група людей, які з різних причин одержали церковний дозвіл змінити обряд; однак величезна більшість — це кол. греко-католики, які всупереч церковним законам покинули рідний обряд. Насправді вони перестали бути греко-католиками, а законно римо-католиками не стали.

Ті 80 тисяч, які від нас відійшли, вже ніколи до нас не повернуться. Це хіба кожному ясне. А ще гірше те, що за тими 80-ма тисячами підуть нові тисячі, нові десятки тисяч, якщо далі будемо соромливо промовчувати велику втечу і не шукатимемо протизасобів. Тут не вистачить праця і запал окремих священиків; задовільної розв'язки не знайдуть навіть окремі єпархії. Лише спільний план дії і спільна праця всієї Української Католицької Церкви в Канаді можуть урятувати те, що можна врятувати".

Навіть, коли прийняти, що під час перепису населення заходили деякі неточності, як нераз доводиться зачувати в розмовах (кажуть, що перепищики інколи записували в рубриці "римокатолик" особу, яка подавала себе як "українець католик"), то всетаки треба погодитися з дійсністю, що поважне число канадських українців самовільно покинули свій обряд".

Я навмисне навів більший уступ із статті в "Українських Вістях", щоб пригадати голос з Едмонтону. До слів про спільну дію, нема що багато додавати.

———————

[25]) Ці таблиці я приготовив на підставі зіставлень, поданих у переписах населення з років 1931, 1941, 1951 і 1961.

[26]) Прочитана на науковій конференції в Римі в серії т. зв. Римських Днів (18-20 жовтня 1963 р.).

[27]) Тепер тією справою теж більше цікавиться "Новий Шлях", тижневик у Віннінегу.

[28]) "Українські Вісті", ч. 32, 9 серпня 1962 р.

[29]) "Українські Вісті", ч. 10, 5 березня 1964.

ПОДАРОВАНІ ХРУЩОВОМ ІКОНИ НА ВИСТАВЦІ В РИМІ

У приявності нашого Кардинала Йосифа відбулося відкриття виставки візантійських Богородичних Ікон в Українській Папській Колегії св. Йосафата в Римі. Виставка охоплює ікони різних шкіл і епох, починаючи з XIV сторіччя по сьогодні. Особливо точкою зацікавлення на виставці є ікони, що походять із XVIII і XIX сторіч; їх власником є відомий римський кравець Анджело Літріко. Ці ікони є дарунком колишнього советського можновладця Хрущова для кравця Літріко за декілька ним ушитих для Хрущова убрань.

ПРОМОЦІЯ ПРОФ. Д-РА К. БІДИ

При кінці березня, ц. р., Оттавський Університет уділив промоцію д-рові Констянтинові Біді до найвищої академічної ранги — титулярного (повного) професора. Професор Біда є головою Департаменту Слов'янознавства в тому університеті від 1961 року. Його невсипуча праця спричинила великий і поважний зріст цього департаменту.

Промоція проф. К. Біди припадає на час великої розбудови цього канадського університету в столиці Канади. Цього року Оттавський Університет переходить із статусу "приватної" інституції до статусу провінційного (державного) університету.

Проф. К. Біда працює в ділянці слов'янських літератур і мовознавства. В Оттавськім Університеті дисципліни з московської, польської, української й інших слов'янських мов і літератур трактовані як рівнорядні. Тут українська література, мова й історія займають поважне місце, маючи зростаюче число студентів, що здобувають степені М. А. і докторат.

Автор наукових розвідок і праць, проф. К. Біда бере участь у різних наукових конференціях. Він є бувшим президентом Асоціяції Канадських Славістів. Тепер є президентом Українського Шекспірівського Товариства в західньому світі й президентом Товариства Плекання Української Мови. Він член кількох північно-американських і европейських наукових товариств.

П. Ю.

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

Олександер Мох

ЧОРТІВСЬКІ НАШЕПТИ

Був 1917 рік, коли митрополит Андрій, як ісповідник вертався з царської неволі з тріюмфом до Львова. Віталй його подорозі тисячі людей, від Відня починаючи і Львовом кінчаючи. Вийшла книга "Царський в'язень", у якій змальовано живо страду нашого Ісповідника. Мій знайомий радник М., щирий прихильних Церкви, носився по всьому місті з похвалами для "найбільшого Українця" — "нашого Мойсея" Митрополита.

Минуло кілька місяців і всі наші єпископи видали спільне послання з закликом, щоб на богословію вступали тільки ті, які хочуть висвячуватися в безженному стані. Бо були надії на місію в Україні, де саме постала Українська Держава. І зразу ж оклики "Осанна" замовкли та почулося "Распни!". Пан радник М. ходив після церкви по місті та розказував людям "про того Валенрода з польського роду, що запродує нас латинізації Поляків і Ватикану!" — З Мойсея — Валенрод, — не легко таке стрінеш; імпосибл, бат єт гепнед, — кажуть Американці...

Наслідника Слуги Божого Андрія чекала подібна доля. Найперше: найбільший Українець нашого часу. А зараз потім: зрадник, що ходить на советські прийняття. Найперше: мученик за Церкву й Нарід, а потім "та йому там зле не було, от як він добре виглядає" — казав мені один пан, що "на знак протесту проти візити в советському посольстві" перестав дописувати до одної католицької газети... А між паломниками до Риму найшовся теж один "представник", відомий із того, що веде акцію "не марнувати народнього гроша на якийсь там університетський фонд у Римі": оте славне галицьке: "А не дай му!"

Робить торонтонський БУК замкнені реколекції для мужчин, і вже "побожні" церквоходи ведуть акцію проти "латинізації нашого обряду", мовляв, це латинське робити реколекції. В одним побожнім товаристві члей виділу говорить виссані з пальця байки про голову товариства, щоби підбурити проти нього голову другого товариства. Один старий католик під час відчиту в цьому ж товаристві ходить поміж членів: "Не слухайте його, його мама була Полька!" І то все "побожні" люди, дехто навіть на реколекціях буває...

"Не треба нам ватиканського університету" — агітує один чоловік, що —, коли раз дав $50.00 на одну церковну ціль, то потім робив собі з того рекляму для своєї фірми. Та то ще мало. Зараз другий "проповідник" кличе "народ": "Не давайте на Колегію, бо то Василіяни навмисне тепер роблять збірку, щоб ми не давали на фонд Кардинала в Римі!" Але той "побожний" не дав ані на одно, ані на друге, хоч має дві хати, авто і прочая. Словом: "Не дай му!"

В житті Церкви, яка є містичним (таємним) Тілом Христовим, повторяються події з Ісусового життя, отже і тріюмфальний в'їзд з "Осанна!", і ганебне осудження з "Распни!" Це явище нормальне і так воно буде до кінця світу. А ми всі, як тодішні жиди, поступаємо: одні йдемо зі св. Іваном і Пред. Дівою сострадати з Ісусом на хресті, а другі кричимо "Распни!" та домагаємось Його смерти. Але найгірші, то оті фарисеї, що ходять до церкви на те, щоб зараз же кликати "Распни!"

"Дурень галасує без причини," говорить недоречі, вмішується в чужі справи, до яких нема йому ніякого діла. Він не всилі зрозуміти, хто бажає добра, а хто зла" — каже гіздуська мудрість. Хочемо заслужити на "королівський титул — Дурня", то слухаймо таких наклепників. Але пам'ятаймо, що написано у св. Матея (18: 36-37): "Кажу бо вам: За кожне пусте слово, яке скажуть люди, — дадуть відповідь судного дня за нього. Бо за словами твоїми будеш виправданий і за словами твоїми будеш засуджений".

Коли тільки в 1941 р. отворився для нас еміґрантів у Кракові доступ до Львова, то зараз поїхав туди член масонської льожі проф. Ф. А коли повернувся назад до Кракова, привіз із собою "шептану пропаганду" проти митроп. Андрія. Так прилучився до брошури, яку видала була в Кракові одна група проти Католицької Церкви. А цю групу очолював пан, що жив на віру. У Канаді маємо вже кілька груп, які ведуть акцію роз'єднання нашої Церкви. Отже є група масонів близьких до одної канадської партії, яку очолюють ліві масони. Ця група об'єднується в одним органі з групою, що знову стоїть за домову з УРСР. На диво близько до них стоять деякі дуже впливові і "світлі" одиниці, які в своїм "католицькім" лібералізмі йдуть на руку американським масоно-лібералам, бо так мають змогу стати модними в "світлій" громаді "мудреців". А з-поза них нечутно віє духом від самого Диявола з СССР, де саме йде посилений наступ на релігію.

І ми є свідками об'єднаної змови зовсім собі противних партій під одною спільною егідою: Сатани. В Америці й Канаді постають комітети для мнимої "оборони" церкви, одні за Х-ом, другі проти нього. Люди, які донедавна брали гроші від Церкви, тепер виступають проти неї. Люди, які взагалі до церкви не ходять, тепер стали оборонцями Церкви. Люди, які за Ґіглера їздили з відчитами про виховання нашої молоді на

націонал-соціялістів, тепер поставали демократами та "боронять" Бога, про якого за Гітлера писали: "Бог себто нація". А до них прилучаються церквоходи-селепки: "Серце дурних у них на роті, мудрих же уста в їхньому серці. Плямить себе самого наклепник..." (Сирах 1:26, 28). А про таких каже св. апостол Яків: "Коли хтось уявляє собі, що він побожний, а не стримує язика, (той) лиш обманює своє серце, побожність того марна". (Яків 1:26).

Христовий Намісник Павло VI у своєму слові до української групи сказав нам виразно премудрі слова: "Сильно наголошую перед вами, мої сини Українці, що таку важливу істину: Якщо будете згідливі між собою, то будете національно живі, будете розвиватися, будете рости у добрих і величніх ділах, будете плекати чесноти Євангелія, матимете ту велику енергію й відпорність, яка є і буде вам конечна для того, щоби перенести всі ті жертви, труди й зусилля, що їх безсумніву жадатимуть від вас грядучі історичні події в боротьбі за збереження вашого національного імени!"

В обличчі посиленого наступу Диявола на Христову релігію правдиві християни - Українці візьмуть ці слова Батька всього християнства та заховають їх глибоко в своєму серці. Від слів злорічивих "оборонців" цеї чи тої партії в нашій Церкві правдивий християнин, не фарисей, ухилиться, пам'ятаючи на слова Апостола: "А від дурних та безглуздих питань ухиляйся: сам бо знаєш, що вони породжують сварки". (II Тим. 2:23). Коли хтось під'юджує проти монахів світське духовенство чи навпаки, коли хтось ставить одного митрополита проти другого, коли хтось "знає", що думає цей чи той Владика, Чин чи священик — такий неправдомовець, син погуби, агент Диявола. Навіть, коли б він був у духовній рясі: "Що довбня, меч та стріла гостра, — те чоловік, який на ближнього ложно свідчить". (Прип. 25:18).

Писав Шевченко в однім із псальмів про нашу нужду: "І всякий день перед нами /Стид наш перед нами. Окрадені, замучені, /В путах умираєм/ ...Смирилася душа наша, /Тяжко жить в оковах!" Хіба треба нам оту чужу ганьбу нашої святої справи плямити ще й власним злорічивим язиком?! Хіба маємо піти за агентами Диявола? Чи не краще молитися словами Св. Письма: "Хто бо поставить на мого рота сторожу, і на губи мені — належну печать, аби не впав я з-за них, і мене не погубив мій язик!" (Сирах 22:27). Даваймо свій останній гріш і на Університет Кардиналові Йосифові, і на Колегію св. Василія, і на будову всяких церков і особливо католицьких цілоденних шкіл, бо все те конечне для виховання нас, не тільки Церкви нашої, але й Української Нації. Не ті всі цілі противні собі, а противні нам і Богові малодушність, скупарство і брехня тих, які ними грішать. Які мають на сите життя, але не мають для Церкви й Нації. Які хваляться як оті фарисеї, що давали на святиню, але гоніли від порога бідного та ще й хвалилися своєю "праведністю". А той бідний під порогом, що простягає свою руку до нас, то не тільки якийсь один чоловік, — це теж і громада наша, Церква наша, Нація наша.

І ще одне: наслідуймо фарисеїв бодай в одному — вони давали *десятину* свого майна на Церкву. Спитаймо в серці себе самих: чи бодай у тім однім добрім, ми їх наслідуємо? Себто: коли наш річний прихід є $3.000.00, то чи даємо ми річно на церковні цілі $300.00? Подумаймо добре: якщо тих 50 тисяч католицьких родин, що їх маємо в Канаді лише, дали би по $300.00 річно, то наша Церква мала б річно 15 мільйонів доларів. Чи важився б тоді якийнебудь злоріка цькувати людей в ім'я цеї чи тої церковної установи проти другої такої ж?...

"Хай кожний буде скорий до слухання, повільний (же) до говорення". (Яків 1:19). Коли ж хтось націьковує нас проти Церкви нашої, чи проти ближнього нашого, чи проти стану якогось як цілости, — такому відповіджмо словами Христа: "Коли хтось каже: "Я люблю Бога", а ненавидить свого брата, той не правдомовець. Бо хто не любить свого брата, якого бачить, той не може любити Бога, Якого він не бачить. І таку ми заповідь одержали від Нього: Хто любить Бога, той нехай любить і свого брата" — впевняє нас св. апостол Іван (I Йоан 4:20-21).

ДОМАГАЮТЬСЯ ОПРАВДАННЯ ГУСА

Тепер виринуло питання, чи можливо оправдати засудженого на Вселенському Соборі в Констанці 1415 р. Івана Гуса, якого тоді засуджено на смерть через спалення задля його еретичного навчання. Це питання поставили не тільки різні чеські часописи, але теж інститути й церковні науковці, як тему публичної дискусії. Чеський часопис "Лідове Демокрація" повідомив своїх читачів, що в квітні ц. р. мали би початися в Римі перші спроби регабілітаційного процесу, щоб через це усунути напруження. Кажуть, що директор міського архіву в Констанці мав би вже нав'язати неофіційні контакти в цій справі з Римом і німецьким єпископатом.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!

НАЙКРАЩА МОЛИТВА —

ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Казимир Грицина

ОТЕЦЬ ІГУМЕН КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИ БОГОСЛУЖЕННЮ

Ген далеко в московській землі у Воркуті зложив свої кості на вічний спочинок великий Божий угодник отець ігумен (а після смерти митроп. Андрея — Архимандрит) Климентій граф Шептицький, Верховний Настоятель Чину оо. Студитів. Цей мій спомин, спомин колишнього головного захристіяна Свято-Успенської Університської Лаври Студитського Уставу, це спомин чоловіка, який через майже п'ять років був учасником і служителем у часі Богослужень, що відправляв цей великий Божий угодник і святець. Нехай же цей спомин буде нев'янучою квіткою на незнану могилу нашого Ісповідника, який мав умерти голодовою смертю в непривітній холодній воркутській землі.

Що то за Богослуження правив отець ігумен Климентій? ОО. Студити це контемплятивний Чин, у якому відправляється ціле Церковне правило, т. є Вечірня, Повечеріє, Полунощниця в 12-ій год. ночі. Утреня і Час Перший та Божественна Літургія, Час Третій, Час Шостий і Час Дев'ятий. Коли є Бдініе, себто Всеночне, тоді по Часі Дев'ятому правилася Мала Вечірня. Всеночне — Литія правилося в год. 7-ій. У цю ніч відпадали Повечір'я й Полунощниця. Ще в часі Вел. Посту правиться Обідниця, але ці певні зміни в часі року нам не такі важні. Також у часі Вел. Посту правили в п'ятницю вечором Пасію. (Требник типом і іждивенієм Петра Могили). Пасія це чудове страсне Богослуження, про яке згадаю нижче.

Вечірню правиться в год. 6. Повечеріє в год. 8-ій. Полунощниця год. 12. Утреня і Час Перший 5-та ранку, потім Служба Божа. Час Третій год. 9-та ранку. Час Шостий год. 12-та вполудне і Час Дев'ятий год. 3-тя пополудні.

Тому, що ОО. Студити жили з праці рук, то самі, за дуже малими виїмками, виконували все. Через те багато братів не могли брати участи в повнім Церковнім Правилі. Перед і в часі великих Свят майже всі брали участь у Церковному Правилі й Літургії. А було в Уневі понад 120 монахів. Час Третій і Дев'ятий та Малу Вечірню перед Всеощним правив диякон.

Отець ігумен часто правили Правило, головно ж, коли приходили більші свята чи Страсний Тиждень і Великодні відправи. Чи зможу я гідно представити величню неземську постать того великого аскета і святця, сумніваюся. Бо це треба було б власними очима оглядати і переживати, а не все, що ми бачимо чи переживаємо, можемо гідно висловити. Щоб ми могли зрозуміти, як велично, як по святому відправляв кожне Богослужения отець ігумен Климентій, то хіба треба б нам уявити собі, що з ікони в церкві зійшов святий і правив по святому на честь Трієдиного Бога святі відправи. Але це не була з'ява, це була дійсність! А я, як головний захристіян у Лаврі, мусів бути при кожному Богослуженні, яке правив верховний настоятель. Отець ігумен понад сім стіп високий (2 метри з лишком), волосся на голові й бороді сніжно біле, худий. У приписаним монашім строю, підрясник опережаний ремінцем, якого один кінець звисав, ряса і каптур із параманом. Коли я знімав каптур і рясу, то все тремтів, бо під пальцями чув костілопатки. Постать неземська. На обличчі спокій і совокупленя. Милі проникаючі до глибини душі очі. Коли я служив до Богослужень отцеві ігуменові, то все мені на думку приходив той цитат зі Святого Письма: "Ти єси єрей во вік по чину Мелхіседекову". В Уневі постійно було сім отців та п'ять дияконів. Дуже часто бували гості священики — архимандрити (бенедиктини) — єпископи. І звичайно коли правилася Литія, то всі, єреї і диякони, брали участь. Пасія в Пості чи у Великий Тиждень Страсна Єрусалимська Утреня а відтак Воскресні Богослуження. А теж і Богослуження Різдва і Йордану. А тривали ці Богослуження на Різдво і Йордан від год. 2-ої по півночі до 9-ої чи 9.30 ранку без перерви. Або Страсні в страсний Четвер та Єрусалимська Утреня у Велику П'ятницю від год. 5-ої попол. до 11 чи 11.30 ночі. Все співали монахи, лише Службу Божу співав парохіяльний хор. Церква була набита так, що нераз ледве перепхався, щоби посвітити павуки-свічники. То були часи. То були Богослуження! Ви думали, що з вами Ангели співають. Нині вже не так, усі спішаться. Усім за довго. Але отець ігумен Климентій Шептицький був свідомий того, що святі речі по святому мають бути справовані і тому в часі Богослужень з найбільшою набожністю і точністю їх відправляв. І так коли мала бути Велика Вечірня з Литією, коли всі точно ввійшли до церкви й відмовили молитву наміреня, Отець ігумен і диякони входили до захристії одягатися в церковні ризи. Мої помічники освічували престіл і церкву, бо при Великій Вечірні зі світлом мусить бути збережена символіка. На "Слава Святій" освічена церква — сотворення світу, по "Прийдіте поклонімся" гаситься все світло, кромі найконечнішого — це упадок у гріх. "Світе тихий" знову велич світла, бо з'явилося Найбільше Світло Сини Божий, наш улюблений Спаситель. Коли цих приписів не заховується, то не винесеться того нераз потрясаючого враження, яке робить на вас така від-

права. Але без іконостасу не вдасться символіку зберегти. Коли ввійшли до вівтаря отець ігумен із диякónами і отворили Царські Врата, тоді я подавав диякóнові кадильницю, а лодку з кадилом давав отцеві ігуменові і вони ложечкою насипали кадила та все при тім мовили молитву "кадило Тебі приносим, Владико..." і т. д., я брав лодку з рук отця ігумена, вони кадильницю, а диякони брали свічки і ставали все напроти єрея, який обкаджує престіл, ікони і все інше, так теж кадили хліби на тетраподі. То дуже гарно виглядає, але диякони мусять бути дуже вправлені. На інших частинах диякони кадили звичайним способом. Коли обкаджували престіл, усі відступалися назад і ніколи престола не кадили з плечей єреїв. На престолі був кивот, євангеліє, хрест і сакраріюм (посудинка з водою). За престолом семираменний свічник із лямпками на оливу. Побіч престолу стояв пульпіт зі Служебником. І на цей пульпіт клали єреї книжки, яких уживали при Богослуженнях, бо на престіл не вільно було нічого класти, ані самому спертися. Я лише тоді дотикався олтаря, коли його перебирав, але тоді все мусів при тім бути хтось з отців чи дияконів, щоб піднести кивот. Отець ігумен говорили, що довкола вівтаря Херувими й Серафими, заслонившися крилами, адорують утаєного Божественного Спасителя і тремтять перед Ним. То і нам, людям, теж треба зі страхом і трепетом ходити біля престолу. Коли відправа йшла при головнім престолі, то отець ігумен кожний раз, коли оберталися від престолу чи повертался, робили глибокі метанії, сягаючи пальцями руки до землі. І навіть тоді, коли всі знали, що вони хворі, то у відправах все було так, як при найліпшім стані здоров'я. На всі частини Богослужень отець ігумен являлися точно, а виходили останні, особливо коли вже по відправі не слідували жадні спільні частини-правила. Вони говорили, що точність це золота королівська чесnота. А я прийшов до переконання, що точність це прикмета Божих Угодників — Святих.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Смерть віддалює й вивищує людину, а я не можу призабути, що недавно я стояв перед замкненим гробом Лазаря. Ніколи потім я не говорив із ним про ці справи. Але хто зна, — може я повинен був це зробити? Може зумів би він мені сказати дещо про Руту...? Там мабуть одні знають дещо про других... Але я не мав відваги поставити йому це питання. А може пам'ять про шеоль*), щезла з хвилиною, коли він повернувся до життя? Але чи можна жити знаючи, як там є?

— Всевишній із тобою, равві — привітав мене. — Прошу, заходи. Ти приїхав пізно і мабуть відчуваєш утому. Вчитель не спить, ми зібрались усі. Говорив сьогодні про тебе...

— Я якраз хотів Йому дещо сказати...

— Отже заходи. Марта зараз подасть тобі воду помитися.

Усі були в долішній кімнаті. Від вогнища бив блиск а в його осередку видно було гурток задуманих людей. Він сидів посередині, довгий, величній у своїй білій кутоні, з долонями сплетеними на коліні. Не говорив нічого — дивився в огонь. Вразило мене зразу те, що Його обличчя цього вечора перемінилось майже в обличчя старої людини. Від кількох днів Він продовж кожної години неначе переживає довгі роки. А все ж, не зважаючи на свою повагу, Він молодий чоловік, повний здоров'я і сили. Із найважчої подорожі звичайно повертався в повноті сил. Тепер у Його рисах видно виснаження, нестачу енергії, наче б якесь заломання під вагою досвідів. Дихав важко крізь дещо відхилені губи. Високе чоло було покрите морщинами. Подібний був до когось, хто втратив усю надію і без жодного спротиву чекає на прихід нещастя. Почувши мої кроки помалу підніс голову. Бліда усмішка, наче з осіннього дня заблуканий блиск сонця, замиготіла на Його устах.

— Мир з тобою, приятелю — сказав.

Розгорнув рамена і цим рухом прикликав мене до себе. Таким способом Він часто вітав своїх учнів, але мені не виявляв досі такої сердечности. Я відчув на плечах Його гарячі долоні. Невже шукав Він у мене порятунку? Мимовільно я намагався здобутись на свободу й силу: неміч інших звичайно зміцнює нас.

*) Той світ.

Але в цьому випадку я не міг... У мене також існували острах і розпука, приховані якраз під скірою. Ніодин із нас двох, подумав я, не має змоги вирішити якусь важну справу. Дотикаючи грудьми його грудей я глянув понад його рамена: учні й жінки сиділи похиливши голови. Мабуть спочували духовному пригнобленню Вчителя. Навіть Марта, така зарадна в найважчих хвилинах, була розгублена й розбита.

— Я думав сьогодні про тебе, Никодиме — почув я. Пустив мене, і я видобувся з його обіймів. — І дуже, дуже хотів я тебе побачити...

— Хочеш чогось від мене, равві? — спитав я.

Я очікував, що Він гідно заперечить головою, як заперечує часто, коли Його питають, чи хоче їсти, пити, спати, відпочити. Але Він підніс на мене зболілий зір, наче погляд одного з тих недужих, яких стільки уздоровив, і сказав тихо:

— Так.

— Чого хочеш? — питав я далі. Хоч бачив я Його в такому пониженню, проте не міг повністю позбутися пам'яти тамтих хвилин, у яких раптом, в одній хвилині, щезала з нього чоловіча неміч, щоби проявилась непонятна і прихована сила. І не тільки це. Він чейже стільки разів об'явив свою незрівняну доброту. Не врятував Рути — це правда... Але роздав іншим стільки, що і я, хоч не отримав нічого, почуваюся перед Ним довжником.

— Чого бажаєш? Скажи тільки. Негайно Тобі послужу. Знаєш, із чим я тут приїхав? Хочу Тебе рятувати. Грозить Тобі небезпека. Але завтра досвіта пішлю сюди пару ослів або ще краще — верблюдів і чоловіка довіреного і зручного. Від'їдеш із ним далеко. Тут небезпечно для Тебе. Фарисеї й священики щось затівають. Сьогодні я довідався дещо і з того догадуюся, що можуть Тебе потурбувати ще в часі свят. Обов'язково виїдь. Прийде хвилина, що все успокоїться і може тоді матимеш змогу повернутись.

На долоні я почув дотик його руки.

— Не говори мені про це, приятелю — сказав тихо. — Не виїду. Кожний день має свій вечір... Чекаю від тебе чогось іншого...

— Що ж отже можу тобі дати, Равві?

— Никодиме, дай мені свої турботи.

— Мої турботи?

— Так, приятелю. Ми ж тоді так умовилися. Час прийшов. Дай мені свої турботи. Мені їх треба. Я чекав на них. Ще мені їх бракує...

— Не розумію — промимрив я. Тепер уже зовсім не можна Його розуміти. Але і тоді на початку — що це значило: "народитись удруге"? Ніколи мені не вияснив цього. Він рідко коли хоче тлумачити свої слова. Коли Йому кажуть, що незрозумілі, Він глядить у вічі, всміхається, наче б казав: "Не розумієш? — Колись зрозумієш." Його наука неподібна до вчення грецьких філософів. Вони пояснювали світ зразу: розказували, який він є. Він хоче, щоб чоловік ішов від просвічення до просвічення, щоб сам собі вияснював усі тайни. Він не дає зброї на життєвий змаг. Кидає незрозумілі слова, які не знать коли і як проявлять своє значення. Тоді здається, що перечить сам собі. Я чув як Він казав нераз: "Будьте як діти, треба, щоб ви були наче діти..." А водночас — ці непонятні слова, що неначе б то говорили: Мусите до них дорости. Але хто дорастає, не є вже дитиною, хто ж є дитиною мусить погодитися з тим, що не розуміє світу...

Проте Він нічого мені не вияснив. Показав тільки низький стілець, кивнув, щоб я сів, і дивився на мене. У Його погляді були сердечність, любов і відданість. Був подібний до того, хто просить, покірно просить. Повторив іще раз:

— Дай мені свої турботи...

Тверде дерево тріщало на вогнищі. Марта підійшла до нас на пальцях, щоб спитати мене, чи хочу напитися теплого молока.

"Дай мені свої турботи..." — думав я. Це звучало немов насміх, коли б Він умів насміхатися. Очевидно, я зразу ж готов їх віддати. Не жаль мені їх. Не хочу їх для себе. Якраз на те, щоб їх позбутися, прийшов я сюди ніччю, мандруючи вертепами й бездоріжжям. Привіз я їх із собою разом із гаманцем, який маю під ременем. Але тут вони ще збільшилися. "Дай мені свої турботи..." І тоді їх від мене не взяв... Понад череп'яний горщик пішов мій зір на Вчителя. Я чекав, може Він іще щось скаже. Але Він знову вп'ялив зір у вогонь, а на його обличчя повернулось тавро розгублення, страждання й заломання. Це тільки слабка людина! — пробігло мені крізь голову. Від трьох років думка ця повертається до мене безупину. А я вже був переконаний про незнатищо...

Була пізня ніч, коли я взнав, що пора мені вертатися. Марта пішла випровадити мого осла зі стайні. Я встав і підійшов до Вчителя. Він наче б то спав з обличчям прихованим у долонях. Але піднісся, почувши мої кроки, і тоді я побачив, що має обличчя мокре від сліз. Віддавна мусів так плакати тихцем. Тільки губи і борода йому дрижали.

— Всевишній нехай буде з Тобою, Равві, — сказав я.

— Відходиш? — спитав.

— Іду. Пізня ніч. Когути швидко почнуть піяти.

— Так, шепнув немов до себе — ніяня ніч... і когути... — Зітхнув. — І хотів би я, щоб минула швидко і хотів би я, щоб тривала без кінця — зробив незрозумілий натяк.

— Незабутня ніч... — Запам'ятав я твердо, що сказав: незабутня. — Пам'ятай — сказав звертаючись від своїх думок до мене — що чекаю на твої турботи. Мир із тобою, дитино...

Цей молодший від мене Чоловік говорить як старець, як батько роду. Витягнув руку й отвертою долонею провів по моєму обличчі. Його пальці були теплі і м'які. Ніколи не зазнав я більш зворушливого дотику. Навіть тоді, коли Рута гладила долонею моє обличчя, щоб мене потішити, коли я був близький розпуки приводу її страждання.

Перед домом стояла Марта, тримаючи осла, і ще дехто. По небі перевалювалися важкі хмари, раз-у-раз спиняючи хвилю місячного блиску. Але в цій хвилині місяць вимотався із хмар та вилетів угору світляною дугою. Людські тіні наче розпливалися на шляху, що жевріх мов ріка пливкого металю. Я пізнав, що коло Марти стоїть Юда.

— Дозволиш, учителю, — спитав — що піду з тобою до міста? Мушу там перед світанком полагодити деякі справи...

— Ходи — сказав я. Навіть був я вдоволений, що його приявність звільнить мене від боротьби з моїми думками. Я сів на осла, сказав Марті: "Господь зо Тобою" — і подався на стежку, яка завела мене була до хати Лазаревої родини. Юда йшов поруч. Ми ввійшли під тіні дерев, що по їх листю спливав блиск місяця і скапував великими каплями на кам'янисту стежку. Тут і там гавкали собаки. Але коли ми видобулись із безлічі будинків, охопила нас тишина, яку переривав тільки шелест оливного листя, об яке лопотів вітер.

— Ти мабуть мав правду — сказав я в одній хвилині. Досі ми не сказали до себе ні слова. — Учитель повністю заломився. Кудись поділася його сила...

— Він сам її позбувся! — почув я раптом поруч себе пристрасний шепіт. Поміж мінливістю цяток блиску й тіні я не бачив мого товариша. Але пристрасть, із якою перервав мої слова, свідчила, що він також не перестає думати про Вчителя. Не допускаючи мене до слова, Юда говорив далі з постійно з кожним словом зростаючою нетерпеливістю. — Я вже казав, тобі, равві: Він її відкинув! Міг перемогти! Міг! Мав змогу розігнати цю банду багачів, лихварів, убивників, злодіїв, експльоататорів, дармоїдів — лінтаїв, що задихуються динарами... Міг їх знищити! — Спинив свій гнів, немов шаленого коня. Я чув його приспішений віддих, подібний до голосного ридання.

— Боюся — продовжував я — що коли б наставники Синедріону довідалися про цю Його слабість, вони б не надумувалися довше. Не стратили б Його вже з очей і зараз по відході людей, що посходилися на свята, кинулись би на Нього.

— Вони не чекатимуть кінця свят! — перервав мені знову насильно. — Вони Його зб'ють. Може вже сьогодні, може завтра...? Він уже згинув! — не надумуючись поклав долоню на карк мого осла. Тварина спинилась, Юда шарпав зігнутими пальцями немов пазурі її марну гриву. — Він уже згинув... — повторив. — Але чому я не мав ніколи навіть п'ять денарів!? — Його крик у повній жару темноті, що нагадувала розсипану позолоть, пропящів скавулінням, подібним до гикавки вмираючої людини. Несподівано спер на осла все своє тіло. Я відчув на обличчі його душний віддих. І не міг я зрозуміти, про що йому йде. — Я не мав навіть п'ять денарів свого майна, щоб купити собі вина, олійків, любови... Він каже, що любить людей! Байки! Він не розуміє, що ніхто не любитиме людину, коли вона є дідом, нуждарем, жебраком... Йому давали гроші. Але Він наче б не мав їх... Я так не міг — голос Юди дрижав. Його зуби дзвонили — Я не міг... не міг... Ніколи вина, ніколи приятелів, ніколи чогось кращого на карку, ніколи жінки, яка б була сама... сама... — Знову повторяв спазматично: — Я не міг... я не міг... я не міг...

Майже лежучи на ослі він раптом вихилив голову з сумерку, наче б вихопив її з заслони або вийняв із води. Місяць світив йому просто в обличчя, змив із нього барви, морщини, тіні — було воно тепер біле, без життя, наче обличчя статуї. Долішня щока зісунулась мов у трупа.

— Їдьмо ж — сказав я. Коливаючись відступив від осла. Ми подалися вперед. Я чув його важкі кроки — волікся коло мене немов п'яний, можна було подумати, що цей вибух знівечив його силу. Дихав голосно, посвистуючи. Потім почув я, що чимсь побренькує: видно, мав декілька срібняків — уперто підкидав їх угору і ловив. Мабуть усе кипіло в його нутрі.

Стежка вела в глибину чорної долини. Осел сповільнив хід і обережно ставив ногу за ногою. Я чув стукіт його копит на плоскому камені. Над нами була кам'яна стіна, темна, але немов просвітлена блиском, що відбивався на ній. Я дрижав увесь від холоду долини, а може від внутрішнього неспокою. Що Він казав? — пригадав я собі: "Дай мені свої турботи..." Що це значить? Може це одна з Його тайн, жахлива і болюча, але як усі Його тайни сповнена несподіваного спокою? Хто зна,

а може це тільки напівпритомні слова людини вибитої з дороги? Остання з Ним розмова веліла мені повернутись думкою до тієї бесіди на горі. Там Він казав: "Візьми мій хрест — дай мені свій..." Я не розумів і тоді цих слів. Все таки я очікував, підсвідомо сподівався, що Він уздоровить Руту. Проте Рута вмерла... Її недуга це був мій найважчий хрест, коли називати речі Його мовою. Він не взяв його на себе. А тепер — хто зна — може Його чекає справжній хрест... Це жахлива тортура! Ніколи я не міг дивитися на розп'яття. Годі навіть уявити собі, як би це було, коли б мене розп'яли. Сама думка про те спиняє мій віддих та спричинює гострий біль у руках... Зімлію, якщо довше думатиму про це! Юда мабуть також боїться хреста. Може, щоби приглушити свій острах, він безупину видзвонює тими гріхами? Але я не можу стерпіти цього дзенькоту. Я хотів на нього крикнути, щоби перестав підкидати гроші. Але спинився. Побоювавсь я, що мої слова знову викличуть потопу його божевільної мови. Мовчки їхав я дальше серед відблисків місячного світла, які наче б то підскакували та своєю мінливістю сліпили мої очі. А Юда йшов і безупину побренькував своїми сиклями...

Ранком зайшов я до варстату, що був якраз біля мого дому. Я хотів замовити дещо, але у варстаті було так приємно, що замість вийти, я сів на якійсь колоді і слухав як весело стукали молотки. Робітники кували й підспівували. Ті прості люди радіють, що свята недалеко і вони матимуть змогу відпочити. Коли б я зумів мати їх свободу! Їх погода розвіяла трохи мій неспокій і я вже почав дещо забувати про погані привиди, що переслідували мені ніччю. Але раптом появився у дверях Агир і кивнув на мене. Серце в мені завмерло. Зразу ж усвідомив я собі, що безтурботний час минув, а мій слуга є посланцем, що кличе мене вертатися до світа переляку й турбот. Кожного дня я щораз більше впевнювався, що наближається якесь лихо; тепер у кивку голови Агира видалося мені, що воно вже невідклично прийшло.

Я покинув варстат. Перед дверима чекали на мене Йоан і Симон, яких Агир зустрів коло Сільое і які прийшли з ним, щоб сказати мені, що Вчитель просить віддати Йому на сьогоднішній вечір горішню частину моєї хати, бо хоче там з'їсти з учнями "галилейську пасху". Ця думка ще побільшила мій неспокій. Я не хотів відмовляти — не годиться зрештою відмовляти прочанам хати, коли хочуть спожити в ній пасхальну вечерю. Проте чому Він це робить? Навіщо приходить у сутінку вечора до міста, де завжди може чатувати на Нього небезпека? А вдобавок хоче вечеряти два кроки від дому первосвященика, в моїй хаті, у мене — якого Синедріон підозріває, що належу до Його учнів? Яка ж це жахлива необережність, а може й свідоме спокушування Всевишнього! Сказав я Симонові:

— Коли Вчитель цього бажає — очевидно — не відмовляю. Але благаю вас: не робіть дурниць. Нехай не буде більше врочистого в'їзду до міста. Прийдіть тихо, гурткими, загублені в юрбі. Було б найкраще, щоб ніхто не знав, що хочете залишитися наніч у Єрусалимі.

Йоан кивнув головою на знак згоди. Але Симон неможливий. Знов огорнула його хвиля самовпевнення й зухвалости. Підперся попід боки і сказав (а верещить немов труба і коли своє починає всі хоч-не-хоч звертають на нього увагу):

— Учитель нікого не боїться. Нехай би хтонебудь намагався Його напасти! Я йому покажу! Особливо тепер... — Значуче потряс клунком, що мав під пахвою.

— Що там маєш? — спитав я неспокійно.

Розгорнув клунок і переможно показав мені два короткі, широкі мечі, що їх можна купити на кузнях.

— Можуть знадобитись — перехвалювався, загортаючи їх знову. Ох, який нерозумний! Хоче ставати до бійки зі службою святині й Великої Ради? Останки мого спокою щезли мов чічка з індійського скла. Почали мене переслідувати найгірші передбачування... Ніщо не гірше від лиха, якого не знаємо, а прихід якого сповняє нас острахом. Його видиво мабуть гірше від нього самого.

(Далі буде)

До **масового поширення** надаються такі метелики (памфлетки):

ГОЛОС ІСУСА У ПРЕСВ. ТАЇНІ ЄВХАРИСТІЇ. Ця книжечка така популярна, що оце вже являється 10 накладом. Ціна 10 центів.

СВЯТА ГОДИНА, як її відправляти. Ціна 10 ц.

ХРЕСНА ДОРОГА. Ціна 15 центів.

ВІДПУСТОВІ МОЛИТВИ. Ціна 10 центів.

ДВА МОЛЕБНІ И ВЕРВИЦЯ. Ціна 15 ц.

МОЛЕБЕН ДО СВ. ЙОСАФАТА. Ціна 15 центів.

НАБОЖЕНСТВО В ЧЕСТЬ СВ. АРХАНГЕЛА МИХАЇЛА. Ціна 10 центів.

При більших замовленнях добрий опуст.

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Карло Баран

ПРОЩАЙ, СТАРЕНЬКА ЦЕРКВО!

Коли Тебе ще не було, діти Твої дуже й дуже тужили за Тобою, бо приїхали з рідної своєї країни, полишили своїх рідних і знайомих, полишили свою церкву, котру так дуже любили, і свій прекрасний обряд, котрий так старанно виповняли, і знайшовшися на далекій чужині, без ніякої опіки зо своєї сторони, — то туга за своїм рідним була така велика, що ранила серце і душу дуже й дуже глибоко. Отож віра в Бога що була найбільшим ідеалом у тодішніх часах, то молитви і всякі богослужби, набожні пісні й усякі релігійні спомини діти Твої самі відправляли по хатах. І відтак понеслась думка про тебе: збудувати протягом кількох років. Із великим трудом Тебе дочекалися, а як Тебе збудували, то втіха була така велика, що діти Твої зі сльозами в очах дуже радісно вітали тебе. То було в 1916-тім році, коли то Преосвященний Владика Єпископ Будка Тебе посвятив і тоді то слава Господня від твоїх дітей залунала перед вівтарем твоїм.

І ось уже більше 40 років проминуло, як ти служила нам як рідна мати і ти своїм омофором усіх нас прикривала й усім дітям твоїм сердечно помагала.

А в часі воєнної заверухи, то й вороги твої ховалися під твоє імено, а ти їх обороняла. І що ж дальше, яке щастя й утіху душі діти твої знаходили в тебе після Св. Сповіді й Св. Причастя і дуже-дуже багато твоїх покровителів перед твоїм престолом принимали Тайну Подружжя. І дуже-дуже багато тут у тебе приняли Св. Тайну Хрещення в своїй прадідній вірі. Через Твої пороги перейшло вже більше як два покоління. Твої вікна нераз плакали, коли від тебе виносили в домовині Твоїх перших будівничих і довголітніх Твоїх членів. І з великим жалем Ти дивилася, як діти Твої й довголітні члени Тебе покидали і до іншої віри приставали, і широко Ти свої двері отвирала, і весело Твої дзвінки дзвонили для тих, котрі вертался назад до Тебе, хоч декотрі до Тебе таки не вернулися. Ти гордилася тоді, як Твої діти прибрали Тебе і Ти вітала в себе своїх великих Достойників, котрі Тебе відвідували. Ти була притуловищем для всіх і найбідніших і невідомих дітей Твоїх, котрі у Твоїх стінах знаходили спокій душі, і щастя, і много-много Твоїх дітей сходилось до Тебе в день Твого Патрона на Служби Божі. І Ти дуже радо всіх вітала. І так рік за роком Ти горнула усе більше і більше членів. Аж для Твоїх дітей так тісно в Тебе стало, і замало місця для них стало, тоді діти Твої почали будувати нову церкву.

І Ти не противилася тому, як добра мати, Ти з великою любов'ю дуже й дуже щиро їм помагала і при Твоїй помочі Твоя Донька стала могуча мурована велика пишна напроти Тебе. І може вона помістити втрое і вчетверо стільки Твоїх дітей і Ти тішишся тим, що Всевишній Господь допоміг Тобі перенести всі Твої труди і клопоти на славу Божу і на славу свого Українського Народу і на спасіння наших душ. А тепер, як звичайно старенька мати, передаєш своїх дітей до новозбудованої своєї дочки. Отож благослови, Старенька Мати, дітей своїх в ім'я Боже. І пожелай їм усього добра, щоб у любові й єдності в Католицькій Церкві жили та щоб і теперішні діти Твої любилися такою любов'ю, якою Ти їх учила через ціле Твоє життя.

Отож, Дорогенька Старенька Мати, ми клонимо свої голови перед Тобою, складаємо Тобі сердечну подяку від усіх нас, що тут знаходимося, а передовсім від Твоїх будівничих, котрі ще остались при життю, і від усіх дітей Твоїх, котрих Ти вінчала, і хрестила, і від усіх новоприбулих, котрі пізніше приїхали та сердечно Тебе привітали, і від усіх люблячих дітей Твоїх сердечна подяка. Отож прощай, прощай, Старенька Церкво!

АПЕЛЬ РАБІНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДО СОВЄТСЬКОГО УРЯДУ

У Лондоні відбулася V-та Европейська конференція рабінів. Д-р Броді, головний рабін у Великій Британії, закликав советський уряд припинити "негативне наставлення" супроти жидівської меншости. Він указав на обмеження жидівського релігійного життя в СССР, хоч при тому висловився, що можна бути вже вдячним, що в цьому році принаймні значна частина Жидів була засоблена неквашеним хлібом ("мацою"), хоч навіть не всі Жиди в Москві його дістали. Також висловлено вдоволення, що цього року вперше в рабінській конференції взяли участь рабінські делегати з Будапешту й Братіслави, сподіючись, що в майбутньому в їх конференціях візьмусь участь також і інші представники зі Східньої Европи, де ще сьогодні живе майже четвертина всесвітнього жидівства.

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ НАМ СВОЮ ПОЖЕРТВУ?

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВІДГУКНІТЬСЯ

У неділю 23 травня 1965 року о. редактор СЕМЕН ІЖИК від' значує СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ свого священства та 20-річчя звільнення з німецького концентраційного табору і першої Служби Божої в Ганновері, Німеччина.

Оцим звертаємося до колишніх мешканців "Січі", табору Лисенка в Ганновері і других таборів англійської зони, як теж до всіх, які знають о. Семена Іжика чи то з Рідних Земель чи зі скитальщини і бажали би привітати його з цим подвійним ювілеєм: прохаємо чимскоріш подати свою адресу на руки Ювілейного Комітету до Вінніпегу:

Jubilee Committee (Rev. S. Izyk)
418 Aberdeen Ave.,
Winnipeg 4, Man., Canada

РІЧНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ ЛУКЖ парохії св. Василія в Північному Едмонтоні

2 березня 1965 р. відбули річні збори ЛУКЖ, у залі за церквою, в приві духовного асистента о. М. Ханаса, пароха церкви. Збори відкрила п. Галя Салевич, голова Ліги та попросила о. пароха провести молитву. Дальше йшли звіти голів поодиноких комітетів; зроблено підсумки праці та ссягів за минулий рік.

Членки ЛУКЖ помагали товариству мужчин приготовляти пущення, а в Великодну П'ятницю перевели продажу пасок і писанок. Прикрасу церкви й утримання порядку в ній теж провадила Ліга. Приготовано 4 обіди, свячене на Великдень та уряджено обід у день празника. В кожну першу п'ятницю місяця приготовувано та видавано снідання для шкільних і тих дітей, що приступали до першого Св. Причастя.

У день св. Миколая уряджено пікнік та роздано дарунки шкільній дітворі. Членки Ліги відвідували хворих у шпиталях, а на Різдво й Великдень подбали про дарунки для них. У квітні наша Ліга взяла також участь в уряджению чайного прийняття в нащого Преосвященного. У червні наші жінки посвятили кілька днів праці, роблячи порядки в домі ім. св. Йосафата та в приготуванні там чаю з полуницями.

Піврічну працю закінчено гарним бенкетом у школі св. Йосафа, де всі дуже гарно забавлялися.

Голову Ліги, п. Галю Салевич і п. Л. Козак, виделеговано на крайовий з'їзд до Вінніпегу. У березні уряджено "Огляд хутряних мод" із великим успіхом.

У жовтні, наша Ліга відсвяткувала день ЛУКЖ із таким порядком: Служба Божа, Св. Причастя, спільне снідання, "тег дей". Приязним був почесний гість о. протоігумен М. Дацюк. Також у жовтні наші членки брали участь у збірці на "УСФ". У листопаді відбувся парохіяльний базар.

На прохання товариства мужчин, членки Ліги помагають вивчати дітей українських танків. У грудні наш відділ вислав 3 делегатки на діцезійну конвенцію, яка відбулася в Едмонтоні.

На спеціяльну увагу заслуговує рішення Ліги у справі створення фонду на вишколення одного свящ'еника Чину Василіян. Впр. о. протоігумен М. Дацюк дав радо свою згоду на ніще згадану пропозицію. На зборах Ліги рішено здобути фонд на те, не нарушуючи фінансів Ліги, а саме через улаштовування різних імпрез і складання добровільних датків. Тут потрібна більша сума, але при Божій помочі можна буде це осягнути. Коли б виявилося, що справа за тажка для одного відділу, тоді інші відділи напевно прийдуть із поміччю.

Також треба спеціально підкреслити реферат виголошений п. Іриною Павликовською, темою була "Роля жінки в суспільним і родиннім житті".

Прелегентка сильно підкреслила вагу виховання дітей та перестерігала перед скорим закінченням школи. Обов'язком мами повинно бути, щоб дитина здобула вищу освіту, знання української мови повинна дитина винести з дому, і в цей спосіб також навчилася шанувати своє рідне.

Пані Анна Прийма, провінційна організаторка, говорила спеціально до молодих членок про виховання маленьких дітей та навчання їх української мови, бо від цього у великій мірі залежить будучність нашої церкви й народу.

Отець парох М. Ханас подякував за жертвенну й ентузіястичну працю Ліги, на цім дискусію закінчено. Опісля вибрано нову управу, до якої ввійшли: голова п. Г. Салевич, перевибрана одноголосно; перша заступниця п. К. Гарпанюк, друга заступниця п. К. Байдужа, третя п. Л. Козак. Секретар п. Г. Гнатишин, скарбник п. О. Костинюк, персональна секретарка п. Й. Кобітович, кореспондентка п. А. Остри, пресова кореспондентка п. М. Вінтерс і п. І. Трилін. Крім цього вибрано членів до таких комітетів: Ком. відвідування хворих, Духово-культурного, Куховарської книжки, Церковного бібліотеки, Першої П'ятниці та Стипендійний комітет.

Після виборів п. Г. Салевич, голова Ліги, подякувала приявним за довір'я й обіцяла, разом із управою і при активній співпраці всіх членів, продовжати далі свою працю.

П. Л. Головата в імені цілої Ліги подякувала о. парохові за його щиру співпрацю й опіку. Вона теж подякувала п. Г. Салевич за її жертвенну працю та зложила гратуляції з нагоди її вибору а теж із приводу вибору на першу заступницю пані К. Шклянки, голови спархіяльної управи ЛУКЖ.

Чайним принятям, у щирому й сердечному настрої закінчено 1964 та започатковано 1965 рік праці.

РІЧНІ ЗБОРИ ЛУКЖ у Мондері

відбулися 10-го лютня ц. р. в Народнім домі. Збори виявили, що наш відділ веде живу працю. Ми цього року маємо 66 членок, що під умілим проводом пані Павлини Філь працювали енергійно й успішно. Прихід на 1964 р. був $5.137.43. Із цього на борг Народного дому жертвува-

ян $3.219.35, а на будову нової церкви $739.00.

Духовна секція ЛУКЖ відмітила участь у частому спільному приношенні Св. Тайн, частих пожертвуваннях Сл. Божих за померлих, чищення і прикрасу церкви, зацікавлення для закритих реколекцій зросло і 16 членок поїхали ц. р. на реколекції до Ст. Альберт, де дім оо. Облятів.

Членки цілий рік укладали багато праці: обслуговували різні банкети, весілля, чайки, бінго, обіди, базарі і т. п., щоб доходом із них сплачувати довг Народного дому та скласти свою жертву на будівний фонд на нову церкву. Пам'ятають також наші членки за хворих, за сиротн, за "Фонд Боротьби з Раком" ($252.40).

Не забуваємо про нашу молодь і місцеві відділи УКЮ, Марійську Дружину, як теж і про Вівтарні Дружини, котрі часто звертаються до Ліги про допомогу.

Ліга подарувала також $50.00 для студентів Василіян, що виїхали дальше вчитися.

Музейний комітет постійно дбає про Мондерський Музей та трудиться, щоб його фінансово піддержати.

Духовний Асистент нашого відділу Впр. о. Віталь Підскальний усе нас заохочує до праці та часто звертає нам увагу на наші обов'язки щодо нашої молоді — щоб ми все ними інтересувалися, щоб ми їх затримали при нашій мові і при нашому обряді. Також щоб ми заопікувалися їх організаціями. З таким умілим проводом і з Божим благословенням ми далі йдемо вперед.

Ново-вибрана Управа на наступний рік така:

Голова п. Павліна Філь, 1 заст. п. Анна Безуб'як, 2 заст. п. Александра Хміляр. Рекорд. секрет. п. Анастазія Гевко, асист. секр. п. Євгенія Поломарк, фінанс. секр. п. Аделя Безуб'як, касієрка п. Розалія Стрільчук.

Музейний Комітет: голова п. Марія Кітлярчук, секр. п. Параня Сацьків, п. Анна Безуб'як, п. Варвара Лисак, п. Розалія Стрільчук.

Шпитальний Комітет: п. Юлія Скрипник, п. Ангела Ружницька, п. Ксенія Масгера, п. Стефанія Гевко, п. Вікторія Лисак.

Куховарки — пані: Марія Кітлярчук, Параня Сацьків, Катерина Бартків, Олександра Хміляр.

Культурно-Освітній Комітет: пані Анна Стрільчук і Євгенія Поломарк.

Пресовий кореспонд. п. Анна Стрільчук.

ЛІГА УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК
при церкві Успіння Божої Матері Монтреаль

Пересилаю грошевим переказом десять долярів на пресовий фонд "Світла". Гроші зібрані на святочних сходинах нашого відділу в честь Героїнь. Завізвала до збірки на католицьку пресу п. Софія Барабаш, наша освітньо-культурна референтка. Зібрано $20.00 та рішено дати $10.00 на Сторінку ЛУКЖ у Нашій Меті та $10.00 на пресовий фонд "Світла".

Бажаємо Хвальній Редакції успіхів та остаємося з християнським привітом Слава Ісусу Христу! За провід ЛУКЖ "Успіння" пересилає Галина Кріса, голова відділу.

СПОГАД ПРО НОВИЙ КИЇВ

На розлогих просторах Зах. Канади в Альберті є невелика й мало відома українська оселя, названа гарною історичною назвою Нового Києва. Дехто висказує гадку, що це невелике "гірське село", чи радше: його перші поселенці мали забагато буйної уяви, даючи оселі таку назву. Інші знову кажуть (між ними і автор цих рядків), що як не тепер, то колись у будучому ця назва таки буде виправдана.

Околиця там дещо горбувата та виглядає дуже гарно. Перші поселенці прийшли сюди з початком двадцятого віку, тому оселя багато молодша. Лежить яких 70 миль на схід від Едмонтону.

Поза матеріяльними недостатками, найбільше відчували поселенці брак духовної опіки. Були тут люди з різних сторін Галичини. Велика більшість їх мали сильну віру в Бога, але було й декілька родин із Снятинщини, де вже в той час був поширений радикалізм; ті родини відносились вже до Церкви байдуже, навіть вороже. Були також деякі з бувшого російського пограніччя, що мали нахил до москвофільства; ті скоро дали себе звести російським духовникам, що появилися тут рівночасно з першими поселенцями.

Що велика більшість людей таки залишилася вірними своєї Церкви, це треба завдячувати великому місіонареві пок. о. Пл. Філясові, що перший відвідав околицю Києва та відправив тут першу Сл. Божу в хаті пок. Семена Кіца на празник св. Івана, 7 липня 1903 р. Його зворушливі проповіді та добрі батьківські поради мали такий благородний вплив, що хоч від цього часу минуло більше 60 літ і дідів-піонерів заступає вже третє, а то й четверте покоління, то київська парафія помимо різних перешкод росте й розвивається дотепер та є певна запорука, що буде вона розвиватися і в будучому.

Найбільш болючим ударом київській парохії були переломові часи 1916-18 років у час наступу відомого в той час відступництва. В той час поширився був рух за тим, щоб інкорпорувати наші церкви на єпископську корпорацію і так зберегти їх і їх майно від не зовсім чистих рук, що по них простягалися. Після довгих короводів та сварок, більша частина парохіян, щоб обминути судові кошти та небажаний розголос, рішилася зорганізувати обновлену громаду під іменем св. Вознесіння та 1918 року збудували, хоч не дуже велику, але гарну стилеву церкву. Досьогодні стоїть вона наче писанка на одній із "Київських гір". Значна частина парохіян, котрі, хоч мали добру волю, але дали себе звести розвезеним духом часу, включилися скоро назад у громаду. Стара церква враз із 10 акровою площею перейшла згодом у посідання місцевих комуністів...

Національної свідомости на початках оселі не було ніякої. Школу збудовано 1908 р., дали їй ім'я "Київ" та з того пішла назва самої оселі. У рр. 1911-12 учителював у тій школі п. Григорій Нова, пізніше відомий лікар у Вінніпегу. Йому то треба завдячувати, що ми пізнали "хто ми і яких батьків діти". Він навіть заснував щось у роді читальні для шкільних дітей та дістав для них дещо підхожих книжок. На жаль гурток той довго не вдержався, бо між хлопцями було декілька москвофілів і це внеможливило дальшу працю.

Згодом у 1917-18 рр. обняв учительську посаду молодий і працьовитий учитель (пізніший перший посол Українець до федерального парляменту), п. Михайло Лучкович. Наш родинний дім був дуже близько школи і ми кожного дня стрічалися та, як було в той час у моді, дискутували "за віру". В мене знання було мало і хоч була запальчивість, то не вистачало того і він звичайно брав гору. Потім, щоби позбутися накопиченої енергії, я відійшовши плакав. Воно помагало. Хоч нас різнили релігійні погляди, зате спільним було бажання піднести рівень національної свідомости околиці. В короткому часі п. Лучкович при помочі свідомших громадян, зорганізував освітній гурток, започаткував бібліотеку та аматорський гурток. Були навіть пляни будувати народній дім, але з різних причин удалося це здійснити аж десять років пізніше. Із відходом п. Лучковича, товариство не проявляло більшої діяльности через брак інтелектуального проводу та недостачу доброго приміщення. Щойно в 1929 р. збудовано біля церкви гарний народний дім і від того часу праця на освітньому полі пішла скорим кроком вперед.

Як тільки постав будинок, зараз заряд подбав при допомозі п. О. Григоровича, що був у той час представником одного з більших видавництв у старому краю, про одну з найбільших і відповідних для вимог часу бібліотеку в Альберті.

Заведено добрий церковний хор та аматорський гурток, що міг ставити і найтрудніші драми. Далі заряджено багато викладів на різні теми, наукові й господарські. Коли тільки були богослуження в церкві, то вже обов'язково потім були виклади нашої історії або віри й обряду, котрих радо уділяли нам наші парохи або гості оо. Василіяни: В. Барвник, С. Дакович, А. Трух і б. і.

Найліпшим доказом того, що Нар. Дім у Києві виконав своє завдання, це факт, що 32 років пізніше, а саме 1961 р. на місці старого дому, що вже не відповідав новим вимогам, постав величавий новий дім, уже в більшості завдяки новому поколінню, бо багато основників першого вже нема між живими; але душі їх певно спокійні й радісоть тим, що їх зусилля не пішли в забуття.

Мало кому відомо, що в Новокиївській громаді сталася подія, яка, якщо не тепер, то певно в недалекій будучині буде мати велике історичне значення.

У цьому ж то Новому Києві між іншими жили три молодих ще в той час побратимів, а саме: Михайло, Степан і Василь. Помимо дальшої віддалі, вони часто любили сходитися та переводити довгі зимові вечорі на корисних гутірках і дискусіях, при тому вчилися церковного співу, науки котрого уділяв їм дуже добрий дяк і диригент, покійний уже Юрій Ладубець.

У той час у декого почали появлятися радія і ми зі слухавками на ухах, залюбки слухали, особливо перед і підчас Різдвяних свят, коли то передавалися різдвяні програми та різні святочні побажання. Коли ж приходили наші свята, тоді вже нічого подібного не було і ми почували себе покривдженими й пониженими.

Далі прийшло необхідне: Чому? Від того часу дискусії на повищу тему відбувалися не тільки в кружку згаданої "трійці", але і на всіх зібраннях товариства. Із преси ми довідалися, що в Злучених Державах Ам. існувало в той час т. зв. Товариство Мазепинців, котрого головною ціллю було зрівняння календаря. Ми навіть пробували нав'язати порозуміння з ними, але це нам із різних причин не вдалося.

На місці може і треба пригадати, що я мав нагоду бути (припадково) приблизно в той час на одному зібранні представників українських православних громад Вегревил і Січ-Коломия, де на внесок п. Петра Зварича ухвалено резолюцію в справі зрівняння календаря; ця резолюція мала бути внесена на найближчому Соборі Братства. Що з нею сталося, не знаю.

З бігом часу появилися голоси преси в тій справі, бо вона набирала більшої ваги. Вкінці, по добрім підготуванні, ми внесли резолюцію на річних зборах парафії 21 січня 1936 р. і всі учасники одноголосно прийняли рішення вислати прохання до Преосв. Василія Ладики у справі прийняття нового Григоріянського календаря. Відповідь Єпископа була прихильна, одначе вони радили бути обережними і ще якийсь час підіждати.

Від того часу минуло більше трьох років і аж в осені 1939 р. прийшло повідомлення з єпископської канцелярії: скликати надзвичайні збори парохії, на яких обов'язково мають бути всі члени і, якщо на це згодиться не менше як 90 відсотків усіх парохіян, тоді нам дадуть дозвіл святкувати надходяче Різдво вже за новим стилем. Збори скликано і вони пройшли з великим успіхом. Голосування пройшло на сто відсотків за прийняттям нового календаря. Наші довголітні бажання сповнилися і ми нетерпеливо чекали першого Різдва Христового, котре будемо святкувати разом із рештою християнського світу і разом із своїми дітьми та другими членами родини засісти до святої вечері, бо всі вони будуть вільні від праці в той день.

Услід за Новим Києвом пішли за малими вийнятками майже всі інші громади. На жаль, майже одночасно кинулися "до праці" деякі реакційні й невідповідальні одиниці, котрі мішали календар із "гура патріотизмом", а навіть із обрядом. Вони захитали довір'я поодиноких людей до тієї міри, що справа такої великої ваги, хоч посувається вперед, але повільніше як могли передбачувати ті, що перші порушили її в Новому Києві.

Багато з тих, що важилися на такий сміливий крок вперед, уже не живуть. Немає між живими і двоїх найбільш заслужених осіб парохії і подвижників тої історичної події в Новому Києві, а саме Михайла Самойла і Степана Буська, але пам'ять про їх зусилля для обнови церковно-народного життя в Новому Кие-

ві знайде добре місце не лише в серцях тих, що прийдуть по нас у даній околиці, але також і певне місце в історії нашого культурного вкладу в розвій нової вітчини, Канади.

У 25-літні роковини, котрі може проминути незамітно поза межами Нового Києва, якщо вже не вся наша спільнота, то бодай у ближчому окруженні ті, що оцінюють велике значення зрівняння календаря повинні на хвилину схилити голови та вдячним серцем згадати тих, котрі поклали основи великого діла для кращого завтра.

Василь Стебляк

НЕЗВИЧАЙНО ДОРОГА ГОСТЯ

Прилетіла до Монтреалю з хором "Думка" (Н. Йорк) п. Галина Андрадіс, родом із далекої Аргентини, однак із рідним українським співом соловейка — сильним меццо-сопраном.

Заплакані монтреальські патріотки благословили її: "Нехай Бог благословить Тебе Дитино, що тримаєшся своїх, так гарно співаєш пісні своєї матері, котра — гадаємо — не з розкошів опинилася в Аргентині, однак зуміла виховати Тебе й навчити мови й рідних пісень. Честь Їй!"

Дві дівчини в чудових українських одягах передали Їй в'язанку троянд, а п. сотник Панчук зложив подяку у 2-х мовах, підніс вагу української пісні як такої, що гідна стати між найкультурнішими націями.

А сталося це якраз тиждень тому, коли в цій же залі попису-валися в українських строях танцюристи під орудою Мойсєєва Жида з СССР.

Подаю цих кілька щирих слів для п. Галини - Гості і остороги перед жидівсько - масонською принадою.

М. Заяць

ДЕЩО ПРО ЦЕРКОВНИЙ ХОР ПРИ ПАРОХІЇ УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ НА РОЗЕМОНТІ, МОНТРЕАЛЬ, КВЕБЕК.

Згаданий хор має вже за собою понад сім років праці. По створенні нової Української Католицької Парохії Успіння Божої Матері на Розємонті, Монтреаль, виринула потреба зорганізувати церковний хор при цій парохії. Хор почав діяти тому сім років. Першим його диригентом був бл. п. Михайло Мариняк. По його передчасній смерті диригентуру хору обняв др. Володимир Грицай, який і веде його по сьогоднішній день.

Стан хору сьогодні 35-40 осіб. Голосовий матеріял добрий, хористи зіспівані і хорово заавансовані. Виблискаються солісти: Пані Н. Мадай (сопран), п. Паньків (тенор), п. М. Мартин (баритон) і п. В. Мота (бас).

Проби хору відбуваються раз у тиждень.

Хор співає кожної неділі під-час Служби Божої. Крім цього хор брав участь у деяких імпрезах загально-громадського характеру, як нпр. концерт у честь Л. Українки, Свято Героїв, концерт у честь М. Шашкевича, академія у честь Кардинала Сліпого, а також в імпрезах льокально-парохіяльного характеру, як кутя, свячене, 10-ліття парохії, 50-ліття священства о. Жана, ЧСВВ і под.

Репертуар хору переважно релігійного характеру. Літургійні пісні таких композиторів: Бортнянський, Лисенко, Леонтович, Вербицький, Вахнянин і ін. Крім цього хор вивчив псалом Бортнянського "Господи Силою Твоєю", Лаврівського "Услиши, Господи", Леонтовича "Почаївська Божа Мати", Демуцького - Котка "Страшний Суд", "Через поле широкеє", а також низку коляд і щедрівок в укладі Стеценка, Людкевича, Купчинського і пр. Тепер хор інтенсивно приготовляється до участи в концерті на честь Т. Шевченка.

Пишу цих кілька слів про працю нашого парохіяльного хору, бо хочу висловити цією дорогою вдячність і признання хорові, а також подяку і признання від багатьох членів парохії для хору за його жертвенну працю на славу Божу і для добра цілої Монтреальської Громади. Зокрема належиться сердечна подяка диригентові, др. В. Грицаєві за його шляхотну впертість і витривалість у веденні хору, а також його родині, яка колективно і послідовно співає в хорі.

Варт згадати, що членами хору є люди різного віку, стану а навіть політичних переконань. Це дуже позитивне явище, що є ще щось, що може зібрати разом тих людей, людей різних світоглядів, людей часто змучених тяжкою щоденною працею. Тим "чимось" є якраз наша, рідна, українська Церква, яка має високе післанництво замирення і об'єднання усіх Українців у діяспорі.

Прикро вражає, що відносно дуже мало молоді є членами хору. Для дальшого вдержання і розвитку нашого хору було б дуже побажаним, щоби наші духовні й Парохіяльні проводи виявили дещо більше зрозуміння і моральної піддержки, от хочби через посилення серед членів парохії і парохіяльних молодечих організацій акції за вступленням молоді в члени хору, бо час минає і треба приготовлятися на зміну "варти".

Вдячний парохіянин

НА СПОМИН

бл. П. Аґнн Дутка

Вінніпег, Ман.

Відійшла у вічність
дня 22 мая 1963 р.
Муж твій діти й унуки
Складаємо поклін невичерпаній
любові й вірності вічного
Твого духа, який живе
в нашій родині і заповнює
кожний куток наших хат.
Твій незабутній образ
стоїть перед нами
і так здається, що недавно,
як ти між нами ходила.
А вже два роки минуло,
як ти нас лишила!
Ми тебе, дорога жено і мамо,
ніколи не забудем,
кожний ранок і вечір
у молитві згадувати будем.
Спочивай спокійно, дорога
жено і мамо, вже скінчились
твої труди. Хай земля
канадська тобі легкою буде!
Муж твій Іван,
діти Розі, Софі і син Йосиф.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

У сам день Преображення Г.Н. І.Х., — 6 серпня 1964 р., відійшла до вічности по роках тяжких і довгих терпінь Єва Герісон, дружина Василя Герісона. Покійна Єва поверх 30 років спокійно й терпеливо переносила тяжку недугу, злучену з великими операціями, завжди здаючись на Божу волю.

Бл. п. Єва Герісон

Єва Герісон походила з родини Дивіцьких. Народилася 13-го серпня 1885 р. Приїхала з Галичини до Злучених Держав Америки в 1913 р. Відтак 1921 р. переїхала до Канади й одружилася з Василем Герісоном. Довго жили вони разом в околицях Ріджайна, Саск., де В. Герісон працював при залізниці СНР, як форман. Тому десять років перенеслися до Віндзору, Онт.

Бл. п. Єва завжди була доброю й прямірною католичкою. Завжди старалася відбути свій християнський обов'язок. Від молодих літ ніколи не опускала Служби Божої, хоч нераз зимою морози, непогода й далека відаль (около 20 миль) ставали їй на перепоні. Завжди була жертвенна на добрі цілі.

Залишила в смутку свого мужа Василя, доньку Емілію з чоловіком і двоє внуків, Михайлику й Михайла.

Нехай Господь прийме до небесного царства свою вірну слугу й нагородить її за терпеливе і трудолюбиве християнське життя!

Вічна їй пам'ять!

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"

ЧИ ВИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД?

Із нагоди річних зборів пар. св. о. Миколая, Вінніпег $7.60
Із похорону бл. п. Довганюка, Едмонтон $10.00

По $11.00:

Й. Гринишин, Чікаго.

По $6.00:

А. Лещишин, Йонкерс, Іван Дзядик, Катедж Гілс, Марія Маік, Едмонтон.

По $5.00:

Іван Кінчак, Мексикорос, Анна Прус, Вімсвил, С. М. Виксент, Ню Вестминстер, Тео. Грицак, Мюнстер, Ю. Бринявська, Монтреаль, А. Лесик, Верден, О. Гриньків, Істок, Петро Пуцило, Чікаго, Михайло Площанський, Гемилтон, П. Шкремета, Трентон, Б. Горбай, Флатінг, Семен Клюка, Ню Бритейн.

По $4.10:

Ірина Пашковська, Чікаго.

По $4.00:

Д. Кузьмин, Н. Йорк, Д. Герасимчук, Торонто, Г. Гнатів, Форт Вилліям, Іван Кулеба, Торонто, Софія Слонська, Філяд., Юлія Ожга, Торонто, М. Нагірний, Монтреаль, Т. Стойківих, Вінніпег.

По $3.00:

Іван Табер, Іслінгтон, Іван Ковальчик, Гартфорд, Дм. Кузик, Трентон, М. Новосад, Елджин, Надя Головата, Торонто.

По $2.31:

о. Йосиф Дорожинський, Австралія.

По $2.00:

Є. Лисюк, Монтреаль, Петро Костюк, Торонто, Юлія Кащук, Ню Бритейн, Я. Крайчик, Кенора, Микола Банира, Дезеронто, Ів. Козар, Чікаго, Й. Хрін, Торонто, Анна Ворона, Ленг., о. М. Харина, Філяд., Антін Обуховський, Трентон, Джов Гоминин, Вегревил, Іван Олійних, Чікаго, В. Гнатюк, Принс Альберт, П. Кавчук, Вінніпег, Й. Шевчук, Торонто, Й. Медурас, Асторія, Н. Стецюк, Івелф, Іван Середа, Ледук, оо. Василіяни, Марія Повч, Метеван, Г. Герасимчук, Ню Гейвен, Дм. Мудрий, Гемтремк, Анна Шульковська, Чікаго, С. Кальмук, Торонто, І. Поломарк, Мондер, Іван Кузь, Пасейк, Від. Ней, Едмонтон, Ф. Покиньборода, Монтреаль, М. Гранківський, Стенелтон, Б. Савчинський, Чікаго, Павло Лобай, Торонто, Юлія Бронґель, Ст. Мішель, К. Кальба, Монтреаль, Й. Горбаух, Бафело, Н. Кужель, Вернон, М. Прихідко, Торонто, Анна Дацюк, Вегревил, Марія Костецька, Лонг Айленд, Марія Кантор, Бруклин, Степ. Романюк, Торонто, Мил. Загрибельний, Брентфорд, Ірина Танчак, Торонто, А. Гнатишин, Едмонтон, Н. Стефанів, Ріго Парк, Стефа Смуляк, Мінеаполіс, Й. Гьннас, Ледук, Р. Гной, Н. Йорк, Анна Андрухів, Гемпстед, П. Биковська, Тімік, А. Куницький, Ц. Терлецька, Н. Йорк, Степан Гуцал, Ютика, Анна Курдила, Монтреаль, П. Михитюк, Вернон, Марія Процик, Філяд., о. П. Криворучка, Кенора, Петро Задорецький, Еккокік, М. Олеська, Кастелгар, Іван Юрчук, Чікаго, Наталія Кравців, Гартфорд, І. Метелля, Вінніпег, Василь Струць, Чікаго, Текля Равлів, Торонто, о. Вас. Волошин, Едмонтон, Катря Клим, Рейсвил, П. Ілерсич, Тимминс, Іван Млинарський, Вудстак, М. Волошанський, Вернон.

Продовження списку жертводавців буде в наступному числі "Світла".

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont., Canada

Чи, коли і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?
Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос
усе те найдете в книжці
ОМИ
КІНЕЦЬ СВІТУ
яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.
Пришліть $2.00 на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти в Торонті
Це ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136
У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.
ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.
Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:
Мариян Когут і Дарія Залозецька
Замовлення готелів, спроваджування своїхів, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації та поради у справі імміграції та багато інших справ — **все це легко полагодите в нашому бюрі.**
● **ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!** ●
Власники.

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

The Blessed Virgin Mary, Mother of God in the Mystery of Christ and the Church

(From: Constitution on the Church)

INTRODUCTION

Wishing in His supreme goodness and wisdom to effect the redemption of the world, "when the fulness of time came, God sent His Son, born of a woman, . . . that we might receive the adoption of sons" (Gal. 4, 4).

"He for us men, and for our salvation, came down from heaven, and was incarnate by the Holy Spirit from the Virgin Mary." This divine mystery of salvation is revealed to us and continued in the Church, which the Lord established as His body. Joined to Christ the Head and in the unity of fellowship with all His saints, the faithful must in the first place reverence the memory "of the glorious ever Virgin Mary, Mother of our God and Lord Jesus Christ" (Gal., 4, 15).

The Virgin Mary, who at the message of the angel received the Word of God in her heart and in her body and gave Life to the world, is acknowledged and honored as being truly the Mother of God and Mother of the Redeemer. Redeemed by reason of the merits of her Son and united to Him by a close and indissoluble tie, she is endowed with the high office and dignity of being the Mother of the Son of God, by which account she is also the beloved daughter of the Father and the temple of the Holy Spirit. Because of this gift of sublime grace she far surpasses all creatures, both in heaven and on earth. At the same time, however, because she belongs to the offspring of Adam she is one with all those who are to be saved. She is "the mother of the members of Christ . . . having cooperated by charity that faithful might be born in the Church, who are members of that Head." Wherefore she is hailed as a preeminent and singular member of the Church, and as its type and excellent exemplar in faith and charity. The Catholic Church, taught by the Holy Spirit, honors her with filial affection and piety as a most beloved mother.

Whereof this holy synod, in expounding the doctrine on the Church, in which the divine Redeemer works salvation, intends to describe with diligence both the role of the Blessed Virgin in the mystery of the incarnate Word and the Mystical Body, and the duties of redeemed mankind toward the Mother of God, who is mother of Christ and mother of men, particularly of the faithful. It does not, however, have it in mind to give a complete doctrine on Mary, nor does it wish to decide those questions which the work of theologians has not yet fully clarified. Those opinions therefore may be lawfully retained which are propounded in Catholic schools concerning her, who occupies a place in the Church which is the highest after Christ and yet very close to us.

ROLE OF BLESSED MOTHER IN THE ECONOMY OF SALVATION

The Sacred Scriptures of both the Old and the New Testament, as well as ancient Tradition show the role of the Mother of the Saviour in the economy of salvation in an ever clearer light and draw attention to it. The books of the Old Testament describe the history of salvation, by which the coming of Christ into the world was slowly prepared. These earliest documents, as they are read in the Church and are understood in the light of a further and full revelation, bring the figure of the woman, Mother of the Redeemer, into a gradually clearer light. When it is looked at in this way, she is already prophetically foreshadowed in the promise of victory over the serpent which was given to our first parents after their fall into sin (cf. Gen. 3, 15). Likewise she is the Virgin who shall conceive and bear a son, whose name will be

called Emmanuel (cf. Is. 8, 14; Mich. 5, 2-3; Mt. 1, 22-23). She stands out among the poor and humble of the Lord, who confidently hope for and receive salvation from Him. With her the exalted Daughter of Sion, and after a long expectation of the promise, the times are fulfilled and the new Economy established, when the Son of God took a human nature from her, that He might in the mysteries of His flesh free man from sin.

The Father of mercies willed that the Incarnation should be preceded by the acceptance of her who was predestined to be the mother of His Son, so that just as a woman contributed to death, so also a woman should contribute to life. That is true in outstanding fashion of the mother of Jesus, who gave to the world Him who is Life itself and who renews all things, and who was enriched by God with the gifts which befit such a role. It is no wonder therefore that the usage prevailed among the Fathers whereby they called the mother of God entirely holy and free from all stain of sin, as though fashioned by the Holy Spirit and formed as a new creature. Adorned from the first instant of her conception with the radiance of an entirely unique holiness, the Virgin of Nazareth is greeted on God's command, by an angel messenger as "full of grace" (Lk. 1, 28), and to the heavenly messenger she replies: "Behold the handmaid of the Lord, be it done unto me according to thy word" (Lk. 1, 38). Thus Mary, a daughter of Adam, consenting to the divine Word, became the mother of Jesus, the one and only Mediator. Embracing God's salvific will with a full heart and impeded by no sin, she devoted herself totally as a handmaid of the Lord to the person and work of her Son, under Him and with Him, by the grace of almighty God, serving the mystery of redemption. Rightly therefore the holy Fathers see her as used by God not merely in a passive way, but as freely cooperating in the work of human salvation through faith and obedience. For, as St. Irenaeus says, she "being obedient, became the cause of salvation for herself and for the whole human race." Hence not a few of the early Fathers gladly assert in their preaching: "The knot of Eve's disobedience was untied by Mary's obedience; what the virgin Eve bound through her unbelief, Mary loosened by her faith." Comparing Mary with Eve, they call her "the Mother of the Living," and still more often they say: "death through Eve, life through Mary."

This union of the Mother with the Son in the work of salvation is made manifest from the time of Christ's virginal conception up to His death. It is shown first of all when Mary, arising in haste to go to visit Elizabeth, is greeted by her as blessed because of her belief in the promise of salvation and the precursor leaped with joy in the womb of his mother (cf. Lk. 1, 41-45). This union is manifest also at the birth of Our Lord, who did not diminish His mother's virginal integrity but sanctified it, when the Mother of God joyfully showed her firstborn Son to the shepherds and Magi. When she presented Him to the Lord in the temple, making the offering of the poor, she heard Simeon foretelling at the same time that her Son would be a sign of contradiction and that a sword would pierce the mother's soul, that out of many hearts thoughts might be revealed (cf. Lk. 2, 34-35). When the Child Jesus was lost and they had sought Him sorrowing, His parents found Him in the temple, taken up with the things that were His Father's business; and they did not understand the word of their Son. His Mother indeed kept these things to be pondered over in her heart (cf. Lk. 2, 41-51).

In the public life of Jesus, Mary makes significant appearances. This is so even at the very beginning, when at the marriage feast of Cana, moved with pity, she brought about by her intercession the beginning of miracles of Jesus the Messiah. (cf. Jn. 2, 1-11). In the course of her Son's preaching she received the words whereby, in extolling a kingdom beyond the calculations and bonds of flesh and blood, He declared blessed (cf. Mk. 3, 35; Lk. 11, 27-28) those who heard and kept the word of God, as she was faithfully doing (cf. Lk. 2, 19, 51). After this manner, the Blessed Virgin advanced in her pilgrimage of faith, and faithfully persevered in her union with her Son unto the cross, where she stood, in keeping with the divine plan (cf. Jn. 19, 25), grieving exceedingly with her only begotten Son, uniting herself with a maternal heart with His sacrifice, and lovingly consenting to the immolation of this Victim which she herself had brought forth. Finally, she was given by the same Christ Jesus dying on the cross as a mother to His disciple, with these words: "Woman, behold thy son" (Jn. 19, 26-27).

But since it has pleased God not to manifest solemnly the mystery of the salvation of the human race before He would pour forth the Spirit promised by Christ, we see the apostles before the day of Pentecost "persevering with one mind in prayer with the women and Mary, the Mother of Jesus, and with His brethren" (Acts 1, 14), and Mary by her prayers imploring the gift of the Spirit, who had already overshadowed her in the Annunciation. Finally,

the Immaculate Virgin, preserved free from all guilt of original sin, on the completion of her earthly sojourn, was taken up body and soul into heavenly glory, and exalted by the Lord as Queen of the universe, that she might be the more fully conformed to her Son, the Lord of lords and the conqueror of sin and death.

THE BLESSED VIRGIN AND THE CHURCH

There is but one mediator as we know from the words of the apostle, "for there is one God and one mediator of God and men, the man Christ Jesus, who gave himself a redemption for all" (1 Tim. 2, 5-6). The maternal duty of Mary toward men in no wise obscures or diminishes this unique mediation of Christ, but rather shows His power. For all the salvific influence of the Blessed Virgin on men originates, not from some inner necessity, but from the divine pleasure. It flows forth from the superabundance of the merits of Christ, rests on His mediation, depends entirely on it and draws all its power from it. In no way does it impede, but rather does it foster the immediate union of the faithful with Christ.

Predestined from eternity by that decree of divine providence which determined the incarnation of the Word to be the Mother of God, the Blessed Virgin was on this earth the virgin Mother of the Redeemer, and above all others and in a singular way the generous associate and humble handmaid of the Lord. She conceived, brought forth, and nourished Christ, she presented Him to the Father in the temple, and was united with Him by compassion as He died on the Cross. In this singular way she cooperated by her obedience, faith, hope and burning charity in the work of the Saviour in giving back supernatural life to souls. Wherefore she is our mother in the order of grace.

This maternity of Mary in the order of grace began with the consent which she gave in faith at the Annunciation and which she sustained without wavering beneath the cross, and lasts until the eternal fulfilment of all the elect. Taken up to heaven she did not lay aside this salvific duty, but by her constant intercession continued to bring us the gifts of eternal salvation. By her maternal charity, she cares for the brethren of her son, who still journey on earth surrounded by dangers and difficulties, until they are led into the happiness of their true home. Therefore the Blessed Virgin is invoked by the Church under the title of Advocate, Auxiliatrix, Adjutrix, and Mediatrix. This, however, is to be so understood that it neither takes away from nor adds anything to the dignity and efficaciousness of Christ the one Mediator.

For no creature could ever be counted as equal with the Incarnate Word and Redeemer. Just as the priesthood of Christ is shared in various ways both by the ministers and by the faithful, and as the one goodness of God is really communicated in different ways to His creatures, so also the unique mediation of the Redeemer does not exclude but rather gives rise to a manifold cooperation which is but a sharing in this one source.

The Church does not hesitate to profess this subordinate role of Mary. It knows it through unfailing experience of it and commends it to the hearts of the faithful, so that encouraged by this maternal help they may the more intimately adhere to the mediator and Redeemer.

By reason of the gift and role of divine maternity, by which she is united with her Son, the Redeemer, and with His singular graces and functions, the Blessed Virgin is also intimately united with the Church. As St. Ambrose taught, the Mother of God is a type of the Church and perfect union with Christ, in the order of faith, charity and perfect union with Christ. For in the mystery of the Church, which is itself rightly called mother and virgin, the Blessed Virgin stands out in eminent and singular fashion as exemplar both of virgin and mother. By her belief and obedience, not knowing man but overshadowed by the Holy Spirit, as the new Eve she brought forth on earth the very Son of the Father, showing an undefied faith not in the word of the ancient serpent, but in that of God's messenger. The Son whom she brought forth is He whom God placed as the first-born among many brethren (cf. Rom. 3, 29), namely the faithful, in whose birth and education she cooperates with a maternal love.

The Church indeed, contemplating her hidden sanctity, imitating her charity and faithfully fulfilling the Father's will, by receiving the word of God in faith becomes herself a mother. By her preaching she brings forth to a new and immortal life the sons who are born to her in baptism, conceived of the Holy Spirit and born of God. She herself is a virgin, who keeps the faith given to her by her Spouse whole and entire. Imitating the mother of her Lord, and by the power of the Holy Spirit, she keeps with virginal purity an entire faith, a firm hope and a sincere charity.

But while in the most holy Virgin the Church has already reached that perfection whereby she exists without spot or wrinkle, the followers of Christ still strive to increase in holiness by conquering sin (cf. Eph. 5, 27). And so they turn their eyes to Mary who shines forth to the whole community of the elect as the model of virtues. Piously meditating on her and con-

templating her in the light of the word made man, the Church with reverence enters more intimately into the great mystery of the Incarnation and becomes more and more like her Spouse. Since she has entered intimately into the history of salvation, Mary, who unifies and re-echoes in a certain way the greatest teachings of the faith in herself, when she is being preached and venerated calls the faithful to her Son and His sacrifice, and to love of the Father. Seeking after the glory of Christ, the Church becomes more like her exalted Type, and continually progresses in faith, hope and charity, seeking and doing the will of God in all things. Hence the Church, in her apostolic work also, justly looks to her, who, conceived of the Holy Spirit, brought forth Christ, who was born of the Virgin that through the Church He may be born and may increase in the hearts of the faithful also. The Virgin in her own life lived and example of that maternal love, by which it behooves that all should be animated who cooperate in the apostolic mission of the Church for the regeneration of men.

Oriental Cardinals

by Ignatius Holowaychuk OSBM

The Consistory of Feb. 22, 1965 elevated 27 Prelates to the College of Cardinals. Among them were four Oriental Prelates: His Beatitude Maximus IV Saigh, Patriarch of Antioch for the Melkites; His Beatitude Paul Peter Meouchi, Patriarch of Antioch for the Maronites; His Beatitude Stephen I Sidarouss, Patriarch of Alexandria for the Coptic Rite; and Metropolitan Joseph Slipyj, Archbishop Major of Lviv. This Consistory was the first to elevate so large a number of Orientals to the College of Cardinals. We must go back to the time of Pope Eugene IV and the Consistory which was held during the Council of Florence, Feb. 18, 1439, to find the names of two Oriental Prelates raised to the College of Cardinals simultaneously: Cardinal Bessarion of Nicea and Cardinal Isidore of Kiev. In the past, there have been five Oriental Rites which have had Cardinals. The Greek Rite had the already mentioned Cardinal Bessarion (1402-1472); the Melkite Rite has had Cardinal Gabriel Acacio Coussa (1897-1962) nominated by Pope John XXIII in the Consistory of March 19, 1962, and now they have Cardinal Maximus IV. The Ukrainian Rite has had Cardinal Isidore of Kiev (1380-1463), Cardinal Michele Levytskyj (1774-1858), nominated by Pope Pius IX in the Consistory of June 16, 1856, and Cardinal Silvester Sembratovich (1836-1898), nominated by Pope Leo XIII in the Consistory of Nov. 29, 1895, and now has Cardinal Joseph Slipyj. The Armenian Rite has had Cardinal Anthony Hassoun (1809-1884), nominated by Pope Leo XIII in the Consistory of Dec. 13, 1880, and has Cardinal Gregory Peter XV Agagianian, Prefect of the Sacred Congregation of the Propaganda Fidei, nominated by Pope John XXIII in the Consistory of Feb. 18, 1963. The Syrian Rite has Cardinal Gabriel Tappouni, Patriarch of Antioch, nominated in the Consistory of Dec. 11, 1935. Now two more Oriental Rites have representatives in the College of Cardinals, namely the Melkite and the Coptic Rites.

Cardinal Joseph Slipyj makes the third Ukrainian to be elevated to the College of Cardinals. Metropolitan Slipyj was born on Feb. 17, 1892 in Zazdrist, and was ordained a priest on Sept. 30, 1917. Later, he became the first Rector of the Theological Academy of Lviv, instituted by Metropolitan Andrew Sheptyckyj, OSBM. He was consecrated Auxiliary Bishop with right of succession on Dec. 22, 1939, and when Metropolitan Andrew Sheptyckyj passed away on Nov. 1, 1944, Monsignor Slipyj succeeded him. At that time as now, Ukraine was occupied by the Communists, but because they wished to win the Ukrainians to the Bolsevik Movement, the enthronement of Metropolitan Slipyj was accompanied with all the pomp and ceremony due to such an occasion. In order to obtain a "modus vivendi" with the Communist Government, Metropolitan Slipyj offered the war wounded 100,000 rubles in the name of the Catholic Church. A delegation including Rev. Kostelnyk, Rev. Clement Sheptyckyj, Rev. Buchynskyj and Rev. Kotiv brought this offering to Moscow. They had hoped to present this offering to Joseph Stalin, but were disappointed. The delegation was told that the Government's favour depended on the Church's collaboration in combatting the partisan movement, which was particularly strong in Ukraine. Soon afterwards things took a turn for the worst. Soviet

agents began "inviting" priests to conferences which were designed to disparage the history of the Church, to dishonor Rome, the Papacy and the Catholic Church. Then on April 11, 1945, five Ukrainian Bishops were arrested in Lviv and Stanislaviv; they included Metropolitan Joseph Slipyj, Bishop Nikita Budka, Bishop Gregory Khomyshyn, Bishop Gregory Latyshevsky and Bishop Nicholas Charnetskyj. A sixth was arrested in Berlin, Monsignor Peter Werhun. A few hours before his arrest, Monsignor Slipyj had an inkling of imminent danger and wanted to delegate his powers to two priests, but they did not accept because they didn't believe the danger to be so imminent. Although he should have been tried in Lviv, Metropolitan Slipyj was tried in Kiev behind closed doors. He was condemned to eight years of hard labor and to deportation. He served one year of his prison term in Kiev, two years in Siberia and the rest of the time somewhere in Northern Russia. With the hierarchy out of the country, a movement for "reunion" of the Greek Catholic Church with the Orthodox Church was begun under the leadership of the fallen away priest Kostelnyk. The movement succeeded in "converting" several priests, but the majority preferred imprisonment and deportation. Then on Feb. 9, 1963 through the efforts of Pope John XXIII, the whole Catholic world rejoiced to hear that Metropolitan Slipyj was released. Later, on Dec. 23, 1963, he was formally recognized Archbishop Major. He was nominated Cardinal on Jan. 25, 1965, and was created Cardinal in a secret Consistory on Feb. 22 and a public Consistory on Feb. 25.

The Eucharist as the Mystery of Christ

by Rev. M. Bosey

The Eucharistic Sacrifice brings to focus many Mysteries of our faith, or we could say the one great Christian Mystery, or salvation. The unfathonable condescension of God, Father, Son and Holy Spirit giving Himself to us, the mystery of the Son becoming man, the mystery of our redemption by His death and resurrection accomplished once and for all, and yet continuing to be accomplished in and through our everyday lives.

Jewish and Greek forms of worship found their way into the liturgy of the Eastern church . . . many traditions of the late Jewish synagogue service were merged with the ritual practices of the Greek mystery religions. The Eucharist (Mass) as celebrated in the Byzantine Rite is very close to the celebration used in the primitive church. It is an elaborate, complicated mystery play.

The liturgy is divided into 2 parts, one for the catechumens and one for the believers. This goes back to the time when the church was filling its ranks with adults that needed to be instructed in Christian doctrine. They were excluded from the central mystery of the Eucharist because they were not yet baptised. While being prepared for baptism they were admitted to the first part of the Service that consisted mainly of readings from the Scripture and sermon. When it came time for the enactment of the Eucharistic Mystery itself, they were told to leave.

Then the initiates, the baptised believers began the Eucharist. Again and again we see the emphasis on the mystery shared only by the baptised. Before the singing of the creed the priest cries out "The doors, the doors..." directed to the doorkeepers to close the door and make sure only the true members were present.

Just before communion the celebrant sings: "Holy things are for the holy... as a warning to the congregation to receive the Mysteries worthily. During the prayer before communion there is a passage: "Let me partake of Your Mystical Supper, O Lord; for I will not betray Your Secrets to Your enemies nor give You a kiss like Judas..." The believer renews his vow not to betray the Mystery to God's enemies.

THE PRESENCE OF CHRIST

One of the striking differences between the Eastern Eucharist and the Roman Mass is that the whole of the Liturgy is an epiphany of Christ. One part is not singled out as the es-

sential part, the climax. The Roman Mass reaches its climax when, at the recitation of the word of consecration by the priest, the bread and wine become the Body and Blood of Christ. This is dramatized to the congregation by the ringing of bells and the elevation of the consecrated elements.

The Eastern liturgy follows another pattern. No bell is to be rung at any time to announce the climax of the ceremony. The whole service is a mystery drama reenacting the entire history of salvation . .. the incarnation, death and resurrection of the Word of God and the outpouring of the Holy Spirit. The Eastern church also lays stress on the fact that during the course of the mystery an actual transformation of the bread and wine takes place, but this is not the central event. For the Eastern Christian the central event of the Eucharistic Drama is the descent, the appearance, the divine presence of th resurrected Christ. This thought colours every moment of the Liturgy. He is frequently reminded of this throughout the Liturgy. Just prior to the singing of the Creed there is a "kiss of peace" where the celebrants greet each other with the words "Christ is in the midst of us". "He is and ever will be". While Communion is being distributed the congregation sings "Blessed is he who comes in the name of the Lord. The Lord is our God and has appeared to us." And after Holy Communion we hear the hymn. "We have seen the true light; we have received the Holy Spirit; we have found the true faith. Let us worship the inseparable Trinity, for it has redeemed us."

The personal presence of Christ brings about the transformation of the bread and wine. The Messianic meal is so completely bound up with the immediate presence of the resurrected Lord that the consecrated elements are only considered during the Liturgy itself. The East knows nothing of an adoration, exposition or benediction with the Holy Eucharist outside of the Liturgy.

The character of the Eucharist as a sacrifice is not so strongly emphasized in the Eastern Church as in the Roman Mass. To be sure, the Eucharist represents the bloodless sacrifice of Christ on the cross, but this idea is overshadowed by the larger concept of the Eucharist as a mystery presenting the whole story of redemption, the incarnation of the Son of God as well as His suffering, death and resurrection. To the mind of the Eastern Christian the real significance of the Eucharist (Mass) is not so much the repitition of the sacrifice of Calvary, but rather the meeting with, the encounter with the living resurrected Christ.

THE EUCHARIST AND THE CONGREGATION

Just as adoration of the Eucharistic elements is not separated from the Liturgy so also the consecration is not done without a congregation. Celebration of the Eucharist (Mass) without a congregation present is unthinkable in an Eastern Church. The congregation plays a vital part in the Eucharistic celebration. The whole meaning of it is the union of the earthly and heavenly congregation — Mytical Body — brought about by the descent of the resurrected Christ.

The Christian congregation makes Christ present in a mysterious but real way. This congregation deserves great respect, great devotion and should be greeted as making Christ Himself present. It is because Jesus is in the midst of them in this way that Christians form a "chosen generation, a kingly priesthood, a holy nation, a purchased people" (St. Peter 2, 519).

Father, I'm Afraid

by Father Severian, OSBM

Young Johnny C. wrote me a letter for some information about our life in the Basilian Order. At the end of his letter, he added a P.S.: "Father, I'm afraid."

Maybe there are other boys, like Johnny, who think they would like to be priests, but are afraid even to write and ask for information. Maybe my answer to Johnny's letter will also answer other letters that were never written.

Dear Johnny:

Thank you ever so much for your wonderful letter. I do hope that your great plans to study for the priesthood will be realized soon. I could be prejudiced, but I think that no other work could be more satisfying and fruitful than a priest's life. A priest takes God's place in a special way on this earth, and the need for good priests is so great today — especially among our own people. And it makes me happy that you want to be a Basilian like myself!

You wrote: "Father, I'm afraid." Sure you have fears. I had them. I still do. It is only normal to have fears when you think of the challenge of the priesthood.

There are good reasons to be afraid. First, there is the thought of leaving home... mom and dad, your brothers and sisters. But, you know, you have to leave them all sooner or later. You can't hang on to mom's apron strings forever, and she wouldn't want you to.

Then, you might be wondering what goes on inside these monastic walls! You will never know what really goes on in an operating room unless you enter medicine. You do not know what it feels like to stand in front of a class as a teacher until you become one. And it is the same with the priesthood, in a way. You will never really know what it is like to be a priest until you become one.

Many sacrifices are demanded of a priest. But try to find a profession that demands no sacrifices. You have to work, and sacrifice and suffer to achieve success in life. Ask your dad what he went through to gain the success that he had. Maybe he is still striving and working and sacrificing and suffering.

Maybe your friends and even your family kid you about becoming a priest. This is hard to take, and could be discouraging. The best solution is: don't do a lot of talking about it to just anyone — keep it to yourself. Tell your mother and dad, your parish priest, close friends, your brother or sister. Do a lot of straight thinking about the value of a vocation to the priesthood. After Baptism, a vocation to the priesthood is the most marvellous blessing that anyone can receive. As a priest, you lead the people of God in their worship. You bring Christ to them in the Eucharist which they offer with you. Especially in these days, both the priest and the people are gaining new appreciation of their roles in the Church. It is an exciting time, a time of growth and life in the Church — and it is just beginning! Never, since the days of the early Church has the priesthood brought with it more challenges.

Also, consider the sick you will visit, the sorrowful you will console, the worried people you will comfort, and the broken families you may help bring together again. These are just a few of the works of your ministry which will merit for you the title "Father".

God is tremendously generous with His graces to those whom he calls to serve Him. Fervent prayer to Jesus, the Supreme Priest, and Mary, Queen of the Clergy, will help you face up to the difficulties connected with a vocation to the priesthood. And, Johnny, once you have accepted the challenge of this vocation, then all your fears will not stop you. You will follow your vocation, despite your fear.

Do you have the necessary requirements to follow this vocation? Let's see. First, you must want to serve God — anything less will never get you through. It is more than just another career, and it goes without saying that it isn't an easy life. And you may never get your name in the paper! You need ability — the abiilty to study, to gain the knowledge you will need as a priest, and later, as a priest, to use it. If you are an average student, have successfully completed high school, and are willing to study for another six to eight years, you qualify. A willingness to work, common sense and good judgment are also necessary for a priest.

So is good health. You have to be healthy to study. The life of a priest is demanding. There are long and irregular hours, and the work is sometimes strenuous, requiring a willingness to be open to people and their problems constantly. All seminaries require a medical examination.

Generosity and the spirit of charity are the main requirements. If you have these, the rest will come.

Still afraid, Johnny? Probably you are. And there are still so many things that I could say to you. Let me hear from you soon. In the meantime, I will be praying for you. God bless, love and keep you always.

Sincerely yours in Christ,
Rev. Severian Yakymyshyn, OSBM
Vocational Director,
Basilian Fathers Novitiate,
Mundare, Alta.

THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00
☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00
☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) ..... $.....

Ім'я (Name) .....
Адреса (Address) .....
.....

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

THE ROLE OF THE LAYMAN

For the past year and a half we have been writing a series of articles: "TO OUR TEENAGERS". If you have read them thoroughly and conscientiously, we hope that you have gained much in the way of background material concerning the important choice which faces everyone of you in the near future.

The material in the next few issues will cover an aspect of life which is of vital importance to the vast majority of the present day Teenagers. *Our era has been called, "THE CENTURY OF THE LAITY".* Their role is certainly one of the most pertinent subjects of discussion in the Catholic Church today. Today's Teenagers will be the active laity of the last quarter of this century.

The intelligent, alert Catholic layman of today is aware of his potential. He is appreciative of his religion. He wishes to 'get things rolling' — revitalize dormant fellow Catholics, Christianize the community, plays his part in ecumenism and the 'aggiornamento' which is taking place within the Church.

He has already demonstrated his ability to run Catholic organizations which are vital in an Apostolic Church — the men's, the women's, the youth's, the professional, and the business.

"Let us reconcile ourselves to the mysterious rhythm of our destinies, such as they must be in this world of space and time. Let us treasure our joys, but not bewail our sorrows. The glory of light cannot exist without its shadows. Life is a whole, and good and ill must be accepted together." — *Sir Winston Churchill.*

CHRIST'S APOSTOLIC SQUAD

Not a single one of you has come this far in your education without having had some experience as a member of some type of a team. Whether your role was a major or a minor one, whether the team made headlines, or was a permanent doormat, is of no importance. For you, it was an essential part of your education; in addition to helping prevent you from becoming a selfish, egoistical brat, it gave you the chance to absorb the fundamentals of social action which will carry over into every phase of your future contacts with your fellow humans.

Your Baptism and Confirmation not only qualify you for full membership on Christ's Apostolic Squad; they have also delegated certain responsibilities for which you must prepare.

1 — You cannot Christianize anybody or anything unless YOU are thoroughly CHRIST-LIKE yourself. Therefore, you must train yourself to think Christ by growing spiritually by prayer, through thinking out the Gospels, through your participation in the Mass, and the regular reception of the Sacraments.

— 2 You cannot Christianize your home, your neighborhood, your school, your social and working milieu, unless you know what a Christian family, a Christian neighborhood, a Christian social milieu, and a Christian working milieu should be. Therefore, you must observe and study NOW.

3 — You cannot create a Christian Life around you by prayer and study alone — not even by talk. YOU MUST ACT! Alone, you are powerless against the organized Christlessness around you. You must multiply your strength by united effort with like-minded Catholics. There are many of them, straining for action, yearning for the moment when your bench-warming days are over and you have joined them in the arena of Apostolic Action.

"If you're going to complain about the way the ball bounces, don't drop it."

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Vocational Director
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

МОЛОДІ ЮНАКИ СТАВАЙТЕ У РЯДИ

YOUNG MEN JOIN THE RANKS OF

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата у службі Христа як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

For more information write to:
у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat in the service of Christ as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

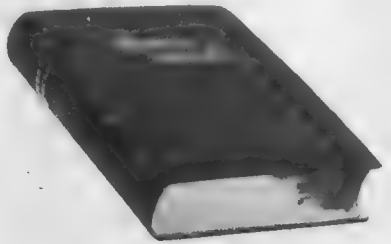

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII ЧЕРВЕНЬ 1963 - JUNE Ч. 6 (510)

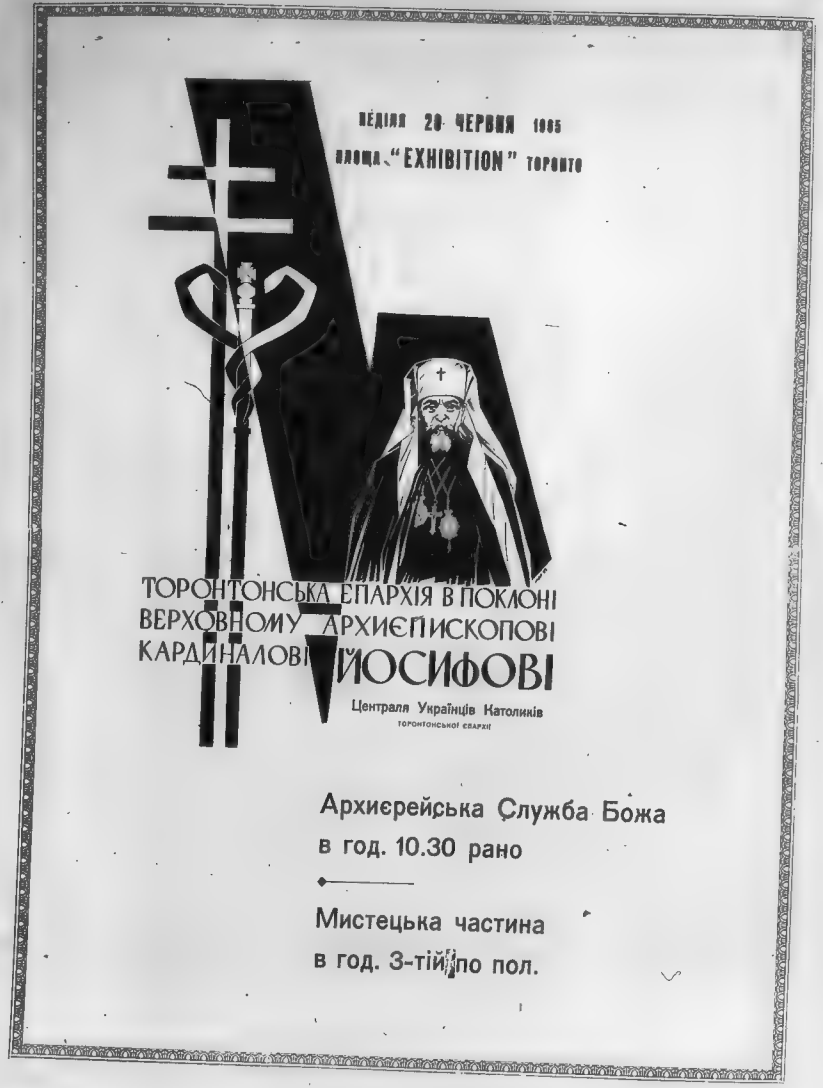

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Чи справді чужинці переймуть духовий провід над Українцями? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 242
Боже Серце *о. В. Зінько, ЧСВВ* 245
Із уст дітей... *о. С. Якимишин, ЧСВВ* 248
Пора нам призадуматися над тим... *М. Б.* 249
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 252
Повнота віри — основою з'єднення християн *о. Н. Свірський, ЧСВВ* 253
Наміреня Апостольства Молитви на червень 1965
Причастя *В. Барка* 254
Український Патріярхат і Василіяни в світлі фактів і правди *о. О. Купранець, ЧСВВ* 255
Багато людей запитує *о. С. Сабол, ЧСВВ* 257
"З ранніх весен" *О. Мох* 261
У 30-річчя виходу першої збірки Зореслава
Вибір із поезій Зореслава 263
Визначний український католицький діяч і громадянин *о. О. Купранець, ЧСВВ* 265
У 20-річчя заслання д-ра М. Дзеровича
Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії в Канаді *Др. Б. Казимира* 267
Причини відпаду наших католиків від Церкви
Отець Ігумен Климентій Шептицький при богослуженню *К. Грицина* 269
Спомини зі Студитського манастиря
Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 271
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 276
ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА" 279

ENGLISH SUPPLEMENT:

Historical Background of the Liturgy of St. John Chrysostom *Rev. Basil Shereghy* 281
New Image of the Church 282
Cult of Mary in the Church 283
The Eastern Church and the Missions *Rev. M. Bosey* 284
Help Children Come to God *Ignatius Holowaychuk, OSBM* 285
Making a Will 286
My Memoirs *Michael Luchkovich* 287

ОБГОРТКА: Візантійське зображення Пресв. Євхаристії. Взяте від: KENOSIS: A Publication of the Brothers of Holy Protection Monastery.

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Вавряк, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЧИ СПРАВДІ ЧУЖИНЦІ ПЕРЕЙМУТЬ ДУХОВИЙ ПРОВІД НАД УКРАЇНЦЯМИ?

Усякий народ, хоч би й найбільший, який сам не може собі допомогти, духово чи фізично, виявляє тим самим свою життєву нездарність чи неспосібність творити своє власне життя. Зовнішні чинники теж мають неабиякий вплив на життя народу, але не аж такий, щоб могти бути абсолютно вирішними для долі всього народу на просторі довгих сторіч. Життя народу мусить творитись унутрі шляхом систематичної позитивно-конструктивної праці, а не постійним розбиттям і демагогічними кличами, бо це в висліді не дає нічого. Життя — це творчий чинник, який зроджує в організмі нові сили до дії, бажання продовжувати дотеперішнє, збагачувати сьогоднішнім і творити нове завтрішнє. Життя організму не знає застою, а вже ніяк не допускає в своєму процесі заniку, бо це вже зовнішня познака хвороби, яка через деякий час розкладатиме організм, доки не доведе його до мертвоти.

Народ — це живий організм, здоровий або хворий, залежно від його духового й фізичного стану. Одним із показників стану його життя й здоров'я — є його духовість. Найважливішим чинником, що творить і формує духовість народу — це Церква. Церква, що складається з двох елементів, Божого й людського, поміж людьми репрезентована Єпископами і священиками, потребує людської співпраці й помочі. Ця поміч приходить від народу, який дає Церкві, але для себе самого, своїх синів і доньок, які через служіння Церкві служать своєму народові, заспокоюючи його духові й духовні потреби. Священики, монахи й монахині, а зокрема їх якість і кількість, — це жива відбитка духовости й духовної життєздатности даного народу.

Наша українська християнська історія має за собою кругло 1000 років. Ми можемо вичитати в ній дуже багато світлого й темного. Останнє мабуть сильніше й переважаюче, бо довело нас до сьогоднішнього стану — обездоленого й безсилого каторжника, чи "паралітика" про якого говорить наш великий Іван Франко. Придавлений зовнішнім тягарем він не може чи не вміє знайти настільки сили, щоб скинути зі себе зовнішній сором ярма та викинути зі себе внутрішній розклад розбиття й негоди. Зайві всі наші деклямації про високу нашу духовість і культуру духа, силу й осяги, які є тільки короткотриваючими й скоропроминаючими, а по суті не залишають на дальшу мету нічого або дуже мало. Самопохвала, за якою не стоять реальні й конкретні діла, не значить нічого, бо не має фундаменту. Так само нічого не поможе, що будемо добачати в наших Єпископах, священиках, монахах і монахинях різні недомагання чи недостачі, бо вони є теж нічим іншим як відбиткою народнього духа і його загальної культури.

Оскільки не помиляємося, то було це в 1925 р., коли до Кардинала Каковского, Архиєпископа Варшави, прийшов польський державний діяч і відомий українофоб — Станіслав Грабскі, щоб висловити невдоволення й жаль на "нездалість" польського духовенства. На це відповів Кардинал Каковскі, що "Церква повертає народові тільки те, що дістала від народу, а якщо народ хоче мати численніший і кращий клир, то хай народ дасть його Церкві". Так само є в нас, але не вповні так, бо дещо інакше.

Перед війною наші духовні семінарії, можна сказати, що були переповнені, однак чомусь не давали достатньої кількости священиків, не зважаючи на пекучі потреби Церкви й народу. Тоді ми не могли сказати, що маємо надмір духовенства, але радше таки недобір у пропорції до числа вірних, парохіяльних станиць і церковних інституцій, які навіть не могли народитися, бо замало було священиків і чернечих покликань. За совєтської окупації Церква була спаралізована, а за німецької якось не було видно надто великого ентузіязму до духовного стану, хоч запотребування на священиків зросло набагато більше. Та якось не знаходився потрібний ідеалізм посеред нашої молоді, як теж і посеред батьків, які не мали настільки справжнього релігійного духа, як теж і любови Церкви й народу, щоб зрозуміти важливість цього питання та прийти зо своєю допомогою Церкві й народові.

На нових теренах нашого поселення, починаючи від самих ранніх початків, справа священичих покликань завжди якось недомагала і ми ніколи не мали навіть конечного числа духовних, а не то задовільного. Не зважаючи на повоєнний приїзд краєвих священиків на нові терени нашого поселення, стан далі вповні незадовільний хоч би чисельно. Це наочно бачимо, коли глянемо на наше духовенство нпр. у Канаді, посеред якого аж роїться від сімдесятників, шістдесятників чи п'ятдесятників. А де ж наші двадцятники чи тридцятники посеред духовенства? Поза незначними виїмками їх нема. Не маємо тут на думці складених у банку 20 чи 70 тисяч долярів, але

СВІТЛО THE LIGHT

Український Християнський МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ЧЕРВЕНЬ, 1965

РІК XXVIII, Ч. 6 (310)

віх священика. Якщо сьогоднішній стан у найближчому часі не зміниться, тобто якщо наше громадянство не вийде зі сфери кличів і не перейде до реального розуміння справи, даючи своїх синів і доньок у духовний стан, то за двадцять років, а може вже за десять, навіть половини не будемо мати з того, що є сьогодні. Одні зі священиків підуть до Господа по свою заплату, а другі будуть підтоптаними життям старцями чи шпитальними об'єктами, а не активними душпастирями.

Про положення нашої Церкви в Україні та стан тамошнього духовенства не треба ніяких пояснень чи коментарів, бо всі добре знаємо, що в Україні тепер повна руїна, яку спричинили совєтські, щоб не сказати властивим іменем, дияволські сили. Давні старші священики вимерли чи вимирають, а нові не прибувають, як теж і сама здушена ворогом релігії атмосфера релігійного життя неспосібна скоро бути пригожим грунтом для духовних покликань. Земля наших батьків чи нас самих засуджена на довгі роки повної відсутности наших духовників, які мали б оживити Свято-Володимирське християнство. Це реальний стан в Українській Землі.

Виринають деякі питання:

Хто перейме духовно-церковну опіку і функції священика для нашого віруючого народу? Хто за якийсь час на нових теренах нашого поселення буде хрестити, вінчати, хоронити чи служити Богослужения в наших церквах, які тепер такі численні? Хто заступить місце теперішніх наших священиків, коли ми самі в нашій релігійно розкладеній духовості неспосібні з-поміж себе дати їх?

На як довго ще можна рахувати час існування наших митрополій, епархій чи екзархатів без священиків? Чи маємо власними очима й совістю дивитися на їх ліквідацію? Чи є рації держати єпископства, якщо вони не мають духовенства й вірних? Рим, коли творив їх, вірив у нашу релігійність, якої ми ділами не доказуємо!

Чи наша релігійна й патріотична любов і совість нічого не говорить нам, що треба буде принаймні деяке число священиків вислати в Україну, які будуть принаймні початком початку релігійного відродження народу і його духовости? Хто туди піде? Кого пішлемо в Україну, коли тут ми самі не маємо навіть для себе достатньої чи конечної кількости? Це є правдою життя! Та ще більша правда той факт, що стоїмо зовсім не то, що недостатньо приготовані, щоб не сказати, зовсім неприготовані, але просто духовними мерцями, коли мова про нашу церковно-релігійну поміч Україні! То що ж буде?

Буде одне, а саме: на нових теренах наших поселень Єпархії перетворяться в давні місійні терени, коли священик раз на пару місяців, чи в кращому випадку раз на кілька тижнів, буде приїздити відправити Богослужения. Дуже значне число, як поодібні одиниці вже роблять, наших вірних у дальшому покине нас, бо такою духовною обслугою не задовільниться, та перейдуть до латинників. Інші, тобто маловіруючі чи недовірки, відійдуть зовсім від Церкви. Мабуть одинокою розв'язкою буде те, що вже починає бути дійсністю, що духовну опіку над українськими вірними переймуть священики іншонаціонального походження, що вже подекуди стається, бо наші Єпископи не мають на це іншої ради. А ми, щоб заспокоїти свою хвору церковно-релігійну совість, будемо говорити безглузді слова й виявляти свою облуду, мовляв, "чужинці захоплені нашим чудовим східнім обрядом, пристають до нього", а це буде і є вже неправдою, бо де ж наші сини українського роду для Українців, якщо ми направду релігійний народ, що любить свій чудовий обряд?

А хто ж піде в Україну? Наші українські сини й доньки не підуть, бо їх не маємо в духовному стані, а навіть не бажаємо цього. Багато батьків убиває всяке наставлення в синові чи доньці посвятитися духовному станові, а навіть, на превеликий жаль, деякі священики роблять це, хоч цього аж ніяк не можна зрозуміти. Силою факту й обставин гнилої духовної атмосфери, яка тепер запанувала посеред нашого громадянства, всяке духовне покликання не може народитися, коли в батьківському домі дитина чує тільки гидкі наклепи й бачить їдь проти Церкви, якої ніби вони є якимись "визнавцями" й "оборонцями".

Нашими власними руками й ділами Україну й її віруючу людність віддаємо в руки Москалів чи москвофілів, проти яких ніби боремося, але реально їм нашою дією сприяємо. В Україну підуть вихованці "Руссікуму", священичої колегії в Римі, де від довгих років постійно школяться в слов'янському (російсько - синодальному) обряді

й московській мові студенти й священики різних національностей, які підготовляються до місійної праці на теренах сьогоднішнього СССР. До того в нашому патріотичному захопленні змагаємо? Це буде теж реальність, а не тільки якесь урочення! Причиною цього буде наша духова незрілість і неспосібність, якої ми чомусь не хочемо ніяк добачити, як теж не бачимо того, що на очах стаємося духовими мерцями.

В останніх часах чуємо по всіх-усюдах шумні, повні пеанів, заяви в честь Кардинала Сліпого, як теж і різні звеличувальні концерти чи академії, якими хочемо виявити нашу пошану, признання чи любов до нього. Одне певне, що Митрополит-Ісповідник не потребує й не хоче наших сценічних заяв і звеличувальних признань, бо його героїчність і страдання говорять самі за себе. Митрополит-Ісповідник хоче від нас чогось іншого, але ми йому цього не даємо й духово неспосібні дати: ВІН ХОЧЕ ВІД НАС НОВИХ МОЛОДИХ СВЯЩЕНИКІВ, ЯКИХ ВІН ПОВЕДЕ В УКРАЇНУ ДЛЯ ДУХОВОГО ВІДРОДЖЕННЯ НАРОДУ! Цього він хоче!

Кардинал Йосиф, який бачив власними очима й переживав глибиною свого архипастирського й українського серця насильну ліквідацію нашої Церкви, не хоче вдруге такого переживати на нових теренах нашого поселення. Тут не буде насильної ліквідації, але нашими власними руками зготовлена самоліквідація через брак священиків, як теж і з інших причин, яких ми через нашу духову незрілість, загомінкуватість і може злобність не можемо добачити чи зрозуміти. Чи хочемо, щоб напр. у Канаді зі сьогоднішніх уже тільки 156.000 наших Українців-католиків залишилось за 10 років може яких іще найбільш 100.000 вірних? Беручи до уваги природний процес, сьогодні ми повинні б мати в Канаді бодай поверх 300.000 Українців-католиків!

Наш Первоєрарх — Кардинал Йосиф, будучи сам чесною й праведною людиною, вірить, що теж і всі інші є такими самими чесними, а зокрема ті, які з природи речі повинні б ними бути. Так само всі, що дають Кардиналові різні інформації про терени нашого нового поселення і їх реальні обставини, повинні давати їх такими, якими вони є направду, бо ж Митрополит-Ісповідник ніколи на цих теренах не був, зокрема на американському континенті, тож і не знає цих реальних обставин із власного досвіду. Хочемо вірити, що ніхто напевно не відважується своїми інформаціями вводити в блуд нашого Верховного Архиєпископа, який сказав, що він буде таким Архипастирем, яким ми будемо його народом. Він не хоче повної руїни нашої Церкви, але її добра й розвою! Чи, здорово думаючи, можна прийняти за правду те, що деякі в "ім'я" Кардинала Йосифа, покриваючись авторитетом його, що напевно нічого про це навіть не знає, "діють", і вносять тим заколот і незгоду по наших громадах? Чи свідомі вони того, що це ніякий вияв любови й пошани Митрополитові-Ісповідникові, але саморуїна, за яку вони перед Богом мусять відповісти, як теж упаде на них ще за життя кара за вчинене зло?

Не використовуймо особи й імени Великого Страдника для наших низьких цілей, що вносять у нашу спільноту на чужині розбрат і заколот! Хай особа й ім'я Кардинала Йосифа — цього символу нашої Страдальної Церкви й Народу служить збудуванню й піднесенню нашого церковного й народнього духа, насиченого Божою любов'ю, яка єднала б нас і зроджувала посеред нас духовні покликання, що під проводом Великого Страдника переймуть духовну опіку над українською віруючою людиною!

о. О. Купранець, ЧСВВ

УЧАСТЬ У СВ. ПРИЧАСТІ ЗРОСЛА НА 25 ВІДСОТКІВ

Починаючи з листопада м. р., коли нові приписи щодо полегші евхаристійного посту стали правосильними, число вірних, що приступають до Св. Причастя зросло на 25%. Це помічується зокрема в Голяндії й ЗДА. У різних країнах поміж католиками народжується тепер гадка, щоб дотеперішні латинські білі гостії (частиці до Св. Причастя) заступити "брунатними" гостіями. В цей спосіб, беручи оптично, гостії стали би подібніші до хліба. Покищо збоку Церкви однак нема ще ніяких офіційних напрямних у цій справі.

ГОЛЯНДЦІ ЗА ЖИВОЮ МОВОЮ В ЛІТУРГІЇ

Католицький часопис "Нова Лінія" перевів між своїми читачами анкету щодо нових літургійних реформ, яка виявила, що чотири п'ятих вірних є за живою мовою. 86,8% щиро привітало введення живої голяндської мови. 80,4% запитуваних висловило гадку, що оживлення Літургії є великим кроком уперед. Тільки 12% бажає, щоб Літургія була служена старим способом. 72% заявилися за тим, щоб час-до-часу служити Службу Божу в латинській мові. 63% переконаних у цьому, що через нову Літургію не буде порушений спокій у Церкві.

о. Василь Зінько, ЧСВВ

БОЖЕ СЕРЦЕ

Д-р Антін Княжинський, уже покійний, колишній в'язень совєтської каторги, оповідає таку подію: Захворів він на сибірську малярію. Лікарі давали йому вже мало днів життя. Одного разу до його кімнати прийняли бандита. Ніччю цей скиглів: Води, води. Я бачив, що людина вмирає — пише д-р Княжинський — хай він і бандит, але чоловік і кожен із живих мусить відчути

Пресяте Серце Христове, передай нашому народові Свою любов, щоб ми любили один одного!

масштат смерти. Мені здавалося, що я повинен йому подати води. З великим трудом зволіклся я з постелі і, побачивши, що до бочки з водою не маю сили дійти, навколішках доповз туди і приніс горня води.

Пізніше довідався я від лікаря, що бандитові не грозить небезпека смерти. І лікар Жид завважив: — Антоне Петровичу, закиньте своє европейське розніження. Лагер повинен уже навчити вас егоїзму. — І справді бандит скоро почав приходити до себе та під вечір зав'язалася така розмова між Княжинським і ним:

— Це ви дали мені в ночі води? — Я. — Чому ж ви це зробили? — Ти ж хотів пити і нікому було тобі подати. — Ви ж ішли навколішках до бочки... — Бо мені важко ходити. — А ви "поп"? — Ні, я світський чоловік. — Православний? — Католик. — Не розуміо... Так, чому ж ви це зробили? — Так мені велить моя віра. — А ви знаєте хто я? — Знаю, ти вбивник. — Знаєте скільки вбив я людей? — Одного чи двох, це однаково великий злочин. — Ні, не однаково; я вбив 12 людей. І всі вони просилися, хотіли жити...

Мені стало погано. Я з трудом відвернувся і сказав: — Відійди, мені недобре.

— Як би я був стрінув вас, може не вбивав би людей... — При тім бандит відвернувся і сказав до хворих: — А він "чудак". Знав, що я горлоріз, і приніс мені води, коли ніхто з санітарів не піднявся. І я бачив: він повз навколішках. "Чудак".

Потім той бандит приніс докторові Антонові коржиків, щоб він угощався. Коли доктор відмовився, то цей сказав: — Не хочете? Думаєте, що це все пограбоване? — Так. — Тут є і те, що я купив. Я вам покажу. — Тоді Антін узяв коржика. Пізніше ще два рази мав стрічу з тим бандитом: раз покарав той банщика, що образив хворого д-ра Княжинського, а другий раз д-р Княжинський випросив у нього життя лікарки Олександри Михайловни, яку засудили блатні на смерть...

Цей може і задовгий вступ указує нам на одну силу, що її має людина і то навіть такого покрою, як отой бандит... А це *серце*. Можемо сказати велике і дивне та незбагнуте є людське серце! Тим паче Боже Серце, яке так людей полюбило... Серце ж *уосіблення любови*. І в Господа Ісуса воно не тільки знаком-символом. Ні, воно інструментом богочоловіцтва.

Ще до народження Воно своєю ласкавою зичливістю огортає свого Івана Предтечу. У покинутому вертепі стає сонцем для Пречистої та її подруга. Серце Христове дає велику радість пастушкам, що принесли дари. Окрилює вірою та любов'ю мудреців зі Сходу.

І так, як Шевченко не міг зробити з своїм серцем, що радив другим робити, а це: "Читай, читай і слухай дзвона, — А серцеві не потурай! Воно тебе ввесь вік дурило. Воно тебе в Сибір водило. Приспи ж його і занехай". Так і Христове Серце не може відмовити проханню власної Матері в Кані, хоч іще час не прийшов Йому творити чуда. Воно водило Месію по широ-

них дорогах Галилеї й Юдеї, а навіть у сторони Фенікії ходив Христос та й до Самарії, де очікував на жінку-Самарянку. Воно прощає тій, що мала сім демонів. І опісля це засвідчує Ісус, що Магдалина багато полюбила. Серце жаліється над народом без пастиря, над тими, що голодом примирають, і обіцяє їм дати Самого Себе на поживу. Серце веде Ісуса в Єрусалим, щоб умерти за своїх і тих, що не є з Його отари. Усіх притягти до Себе...

Христове Серце Солодке плаче над невдячним Єрусалимом, над проводом, над Юдою. До свого серця Христос дозволяє пригортати невинних дітей, а теж і улюбленому учневі на тайній вечері дозволяє спочити в Себе на грудях!

1 Кажуть, що недугу серця спричиняє між іншим *осідання крови* і тоді може наступити криза і смерть на серце. Загалом, як знаємо, людство хворе на духовний гемоседимент — затрату шляхетности серця-любови, заник вдячности, і то від гріху перших родичів. І тому на такі великі докази любови люди-християни з бігом часу призабули...

Аж ото мусів сам Божий Спаситель з'явитися св. Марії Алякок та показати своє поранене і вогнем любови горіюче Серце, та й поскаржитися, що Серце, яке так полюбило людей, дізнає невдяки й забуття. Ця свята апостолка Христового Серця не жаліла нічого, щоб тільки привернути належну увагу до Божого Серця, як і перший ревнитель цього прегарного набоженства св. Іван Ед та другий апостол Христового Серця блаж. Клявдій де ля Кольомбіє. Останньо знову апостол родинної інтронізації о. Матей Кровлі

Духовний гемоседимент був глибоко закоріненим у людських душах і важко було зрушити серце людей до любови Божого Серця та до безмежної вдячности за вічну любов і до краю жертовну, то Ісус полюбив нас аж до смерти і то смерти засудження на хресті. Отак то янзеністи*) зокрема на псевдосиноді в Пістої 1785 року хочуть покласти край тому так конечному набожеству, однак не можуть нічого вдіяти. Пій же VI, 1794 року, булею "Авкторем фідеї" осуджує ці зазіхання ворогів об'явлень у Паре-ле-Моніяль, а Пій IX посвячує Пресвятому Серцю, 1875 року, всю Церкву. 1900 р. наступає посвята Пресвятому Серцю всього світу. Нарешті святом Христа-Царя, 1925 року, ще тугіше прив'язує Церква нас до Христа-Господа, до того Пана людських сердець та Царя-Миру й Любови.

Найкращим ліком на духовний-релігійний гемоседимент це ревність, яка є сущним складником набоженства до Пресвятого Христового Серця. Природне серце це дуже досконала та складна помпа, а щоб ця помпа була чинна та виконувала своє завдання, вона потребує руху. Серце ж працює повних 24 годині на добу і не даром у Пісні над Піснями знаходимо такий вислів: "Я сплю, та моє серце чуває."

У час рокового празнику Пресвятому Серцю ми повинні згадати передусім ревність, що блаженну чесноту, що є наче тим квасом, що заквашує все тісто. Це субстанція, яка має перейти всі прояви нашого духовного життя. Без ревности приходить до нашої аскези атрофія-завмирання зразу частинна, а опісля і цілковита.

Тепер у моді *масові провірювання* лікарями сердець, щоб запобігти атакам серця та наглим смертям із того приводу. То ми теж зробімо собі в час цього празника провірку, чи наші артерії часом не погрубли шкідливими наростами, які можуть викликати духовний розрив проводів до серця і наглу смерть. У нашім житті ми виставлені на затрату духа Божого. Ми можемо збайдужніти та зледеніти до найбільш важливих справ, а врешті і відпасти, як Юда, від Божого покликання та зі смутком вдавитися світом і стати сином погибелі.

Недуга серця розвивається довгі роки. Теж і наш занепад у духовному житті починається віддавна і тому лікування його не може наступити блискавицею, а вимагає обережних і дуже наполегливих та на довгу віддаль обчислених заходів.

2. Другим сущним складником набоженства до Христового Серця є *любов*. Любов це давати, жертвуватися, уділюватися, бути зичливим.

Звичайне серце дуже загрожене, коли навколо нього призбирується багато товщу. Лікарі роблять спеціяльні заходи, щоб цей товщ усунути видалити його з організму. В серці християнському забагато світового товщу приводить до вдушення, до знидіння молитовного життя і занику життя ласки.

Варт знати, що наше християнське серце має безмежні можливості. І так, як його щонебудь не наповнить, хоч воно маленьке, бо Його може тільки Бог наповнити, то теж наше серце мусить із себе *безконечно давати*. Ласка має безмежжя і ця освятна і ця актуальна. Із того приводу ми маємо постійно видавати з себе все пришпароване. Не тільки не поглощувати світового хламу, але й духову продукцію маємо зичливо виділяти з нашої душі, з нашого серця. І оце є те постійне прямування до досконалости без зупинки, без стриму.

Напрямок нашого сердечного видавання повинен бути найдоцільніший і такий, щоб ніколи наші посилки не верталися з підписом "адресат помер" чи "перенісся в інше місце" або "відмовився прийняти посилку". А тим Адресатом є Христове Серце. Воно ніколи не минається і ніколи не втомиться нашими посилками-уділюваннями нашого серця. Хоч би ті уділи-комунікації були маленькі, кволенькі і недосконалі. Христос бо не може змінитися, бо Він учора, сьогодні і повік той же самий!

Одначе як мало посилок іде на цю найкращу і неминучу адресу! Недаром і сьогодні не перестають бути актуальні слова-скарга Ісуса:

Люди більше полюбили тьму, як світло. Більше для них варта неправда, як правда. До своїх прийшов Він, але Свої Його не прийняли. Хотів, як квочка, зібрати їх під Свої крила, та вони не пізнали часу навіщення. Ісус ішов, щоб дати життя за многих, щоб вічно вони жили, а люди казали: Не хочемо, щоб цей над нами панував. Маємо кесаря земського, жорстокого і нам цей вистачить!

І сьогодні, головно в дні празника, Христос, як той розбійник у сибірськім лагері хотів води, так Ісус просить-благає від нас любови-зичливости.

Як людське серце не може відмовити услуги такому горлорізові і то серед таких нелюдяних і хижацьких обставин та при повній своїй немочі, то як же б ми могли сказати: А що мені до того? Наша віра у Христове Серце, наша сердечність ніколи не може дозволити на лід, на зимноту супроти такої великої і наказної просьби!

Зробімо акт гарячої любови та скажімо Ісусові: Ти мене полюбив вічною, предвічною любов'ю, а я Тебе бажаю любити довічною-повсякчаснішою любов'ю. Доки я, доти висилатиму Тобі мої найгарячіші почуття мого серця та найшляхетніші пориви й аспірації моєї цілої істоти!

3. Третім сущним складником почитання Пресвятого Серця це *винагорода*. Невдяка і забуття це страшні бактерії, бо вони сягають аж до глибини Божого серця. Вони витискають слова скарги і сльози Ісусові при в'їзді до Єрусалиму. Вони нищуть тканки і м'язи Христового Серця. Отже треба нам вливати кров здорового серця в це зранене Серце. Знаємо ж із медицини, що здорове серце якнайкраще поборює всякі бацилі та бактерії. Воно хоронить організм від заразливих недуг. Отже уздоровімо власне серце на те, щоб оживити Боже Серце і наповнити Його потіхою.

Це ж нам зробити не важко. Бо поміч маємо від Господа, Який каже прийти Петрові по воді, на власне бажання апостола, а водночас і рятує його, коли цей перелякався. І нам легко вчинити акт переблагання. Ісус, як батько блудного сина, безуговку споглядає, чи не йдемо до дому, щоб упасти Йому до ніг і за себе та за других сказати: — Отче, ми згрішили на небо і перед Тобою! Ми були невдячні і то чорною невдякою супроти Тебе, Ісусе, Сину Давидів і Сину Божий!

Уздоровимо ж власне серце, коли матимемо дієту і то строгу на товщ гріха та світу. Тоді тільки зможемо зробити цю нечувану трансфузію нашої крови, винагороду для Найсолодшого і Найчистішого Божого Серця!

Подужає наше хворе серце, коли матиме здорову поживу, а нею ж є Пресвята Євхаристія та слово Боже й молитва. Без цього не матимемо свіжої і здорової крови в нашім організмі ні не зможемо її переляти в винагородних актах для Божого Серця!

Уникаймо і завеликого напруження: зменшімо поле зору наших думок. Не про всіх і про вся, без розбору і без жадного рахунку та контролі. Це ж розсіяння, яке не дає нам сконцентруватися та застановитися над Божим у нас і в світі. Розсіяний ніколи не може вибрати "єдине на потребу, а клопотатиметься про многе."

Новітні винаходи, як от такий "глазер", це сконцентроване проміння сонця або електрики, смертоносно і вбивчо діє на далеку віддаль. Теж наше совокуплення це той духовний "глазер", яким ми вбиватимемо ворожі затії сатани, світу і власного тіла, а пробиватимемось через густу земську атмосферу розсіянь та дочасних журб аж у сфери Божого космосу — високого Боговидіння.

Вседосконале Серце Ісуса має єдиний брак, якого Само собі не може дати, бо було б контрадикцією, як і Бог *Сам собі слави не може віддавати*, бо це є зовнішнє признання від вільної істоти, коли це формальна слава, так і любов це зовнішня, з-поза суб'єкту любленого, зичливість. Єдиним браком Христового Серця є бажання нашої любови, нашої вдяки та признання за пожертву.

Це тільки ми можемо Йому з власної нашої волі дати. І Христос *просто жебрає цієї дрібки любови* за такий безмір любови, яку Він без нашої спонуки нам дав та виявив.

Отже ми, люди, які часто своїм ближнім, які й не варта нашої прихильности, даруємо їх і довір'ям і зичливістю, чому б ми не могли тої зичливости дати для Ісуса?

Він же має до того найбільш вимовний і автентичний титул: Коли ми ще були Його ворогами, то Христос віддав себе за нас, умер за мене!

Та ж немає більшої любови, як душу покласти за друзів своїх! А Христос однак ще більше дав, бо поклав себе за ворогів своїх, щоб ми стали Його друзями.

Отже, в це *свято дружби* з Христом Богом, із нашим Чоловіколюбцем, ми здобудьмося на правдиву ревність у доброму на справжню й непідроблену любов та врешті вміймо винагородити й загоїти ті рани, що їх спричиняють Божому Серцю невдячності й невірності наші та й людські!

О Найсолодше Серце Ісуса, прийми моє мале серце! Візьми його на вічну власність і дай, щоб я ніколи не відкликав моєї передачі для Тебе!

---

*) Єретики з 18-го сторіччя

Господи, молю Тебе, благослови мене, мою рідню й увесь наш нарід! — молиться монах.

Але, ніде правди діти, забуваємо за ОДНЕ! У цій країні добробуту і свободи ми забуваємо про Того, що дав нам і життя, і щасливу долю, і родину, і майно і все, з чого людина живе і чим дихає. Мимоволі приходять на думку слова св. Євангелії: "Рабе Божий, ще цієї ночі заберу твою душу!"

Тут і фундаментальне питання: де ж наші євангельські чесноти: молитва, піст, милостиня? Коли жили ми в таборовій нужді, може й пам'ятали про них, сьогодні думати про них, а ще й критикувати, це комусь у деяких випадках непотрібне, або навіть смішне. Оцінивши зовсім об'єктивно наше положення на тепер, мусимо признати, що всі прояви нашого життя назовні формуються в усяких громадянських імпрезах, святкуваннях, ювілеях, деклярціях і протестах. Все це робимо з докладністю, з неабиякою посвятою і, може, навіть у цій довгій черзі не маємо змоги зробити точних підсумків. Напевно, коли всі ті речі проводимо в загально-громадському маштабі, тоді про підсумки не треба журитися, бо майбутні історики все це докладно занотують і оцінять.

Так! Це буде одна сторінка медалі нашого світлого росту на цій землі! А друга? Хочу сказати: ДУХОВА, на якій в основному базується наша віра, посвята, любов і вічне життя? У великій суматосі подій і шумних сенсацій, поневільно забуваємо про нашу духову матір — нашу Церкву. Яка вона там на рідних землях, не треба повторяти, яка вона тут — це ви власними очима оглядаєте.

Ріст нашої Церкви з Вашим приходом подвоївся, у деяких випадках, узявши на облік деякі парохії, потроївся, але страшно сказати, що вже в цих роках починає поменшуватися з очевидних причин. Раз, реалізується тут приповідка: "як тривога — то до Бога", друге, що в погоні за добрами і приємностями, не маємо достатньо часу, щоб у глибшому спокою порозмовляти з Богом, у призначений ним день святий неділю, а третє: так розірвалися ми на крикливому базарі життя, що забули, а з цим загубили наших дітей.

Як це розуміти? — спитає кожний, та ж наші діти всі з нами?

Фізично так, але духово? Вони розбіглися в іншому світі, вони закоштували іншого, дешевого стилю життя, і приняли безоглядно такі манери, які подиктувало їм чуже середовище, а в більшості вулиця.

Змісця і легке оправдання може дати заінтересований батько, чи мати: "А як нема де дитині приміститися між своїми, то вона мусить десь пошукати собі якогось пристанівку чи товариства!" Це може правда. В основному обвинувачення під власною адресою. Бо, коли в родинному гнізді забракло рідного духа, коли місце й мову материнського навчання заняли телевізія і подібний брейнвошінг, коли замість батькового твердого слова науки й дисципліни, дитина чує вуличну лайку, коли замість бути на відправах у церкві, вона добивається вступу на всякі неістотні видовища, коли замість рідної книжки, пожиточної й побожної, читає брукову літературу каміксів, коли так мало говориться їй про Бога і посвяту для рідного, тоді вона не повноцінна дитина, а бездушний манекен, егоїст і ренегат!

Тоді що треба робити? Відповідь: ВИХОВУЙТЕ ДІТЕЙ ТАК, ЯК ЦЕ ЗРОБИЛИ ВАШІ БАТЬКИ! З Шевченком "благословіть їх на працю твердими руками, і умитих — від чужого хламу — поцілуйте вільними устами!" Не давайте їм спонуки думати, що вони тут на світі, щоби панувати й надуживати вигод. Скажіть їм, що перш за все наполеглива праця, наука, чесний труд, мораль —це зміст їх життя, а надівсе служба Богові! Чи із вдячности, що вам і їм добре ведеться, не варт післати дитину до власної рідної школи, до своєї інституції, щоб вона виплекала у своєму серці щиру любов до Вас і до Вашого рідного? Чи не пора, склонивши голову перед маєстатом Всевишнього, сказати собі і дитині, що найвища почесть і заслуга перед Богом і Нацією — це цілковита посвята свого життя нашій вірі, що тримає при житті наш народ? У роки тяжких переживань нашого народу, коли ми маємо показатися перед світом, як християнська нація, *де наші духові провідники*, кожний нас спитає? *Їх тільки горстка тут, і який сором, що з такого многотисячного числа новоприбулих їх тільки кілька!* Дайте відповідь, батьки і матері: чи хочете, щоб наш страдних Митрополит, і тут чувся осамітненим, щоб не бачив коло себе своїх визнавців?

Зродіть священичі покликання, зробіть, викресайте, збільшіть, дайте їх нашій Церкві — так молить і благає вас тепер наш Єпископат і всі ми у Христі браття ВАШІ!

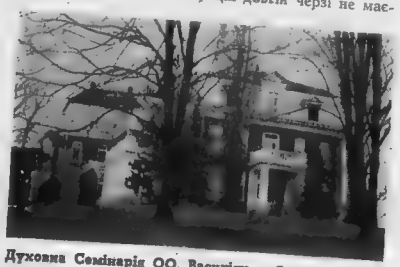

Духовна Семінарія ОО. Василіян у Оттаві, Канада

Вони посвячуються, по закінченні студій, на службу Господнього престола й спасіння українських душ

Кардинал Йосиф не тільки просить, але благає нас виявити ділами нашу любов до Церкви й Народу! Найкраща пошана для нашого Кардинала й любов до своєї Церкви й Народу — це дати йому нових молодих священників, що підуть відновляти й ширити християнство в Україні! (На знимці Кардинал Йосиф і о. д-р Атанасій Великий, Протоархимандрит ОО. Василіян поміж Кардиналом висвяченими Василіянськими священиками)

Український народ — велике живе, та жінок нема, хоч Христос кличе!

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Дякую Пресвятому Христовому Серцю й Матінці Божій Неустаючої Помочі за ласки для мене й цілої родини за посередництвом св. Юди Тадея й Слуги Божого Андрея.

Наталія Качмар, Ньюарк, Н. Дж

Складаю щиру подяку Пресвятій Родині за одержані ласки.

А. К.

Прошу відправити Службу Божу за нашого сина, який є в манастирі у Глен Кові, щоб Господь допоміг йому видержати й стати священиком. Залучую $5.00.

— **Г. Пом'як,** Фінікс, Арізона

Залучую $3.00 і прошу відправити Службу Божу в наміренні про спеціяльну ласку для двох осіб.

І. Антоник, Філядельфія

Складаю з глибини серця найщирішу подяку Христовому Серцю, Пречистій Діві Марії, св. Антоніеві й Митрополитові Андрієві Шептицькому за одержані терпіння й ласки-потіхи в моєму довгому житті.

Софія Барановська, Чікаго

Складаю прилюдно найщирішу подяку Найсв. Серцю Христовому й Божій Матері за одержані ласки.

Олена Блавацька, Балтімор

Пересилаю чек на $5.00 і прошу відправити дві Служби Божі в наміренні померлих осіб, яких імена подаю.

Єфросина Гайда, Джемейка Плейнс, Масс.

Посилаю переказ на суму $10.00 на Служби Божі, які прошу відправити в незначеному часі. Опісля пришлю ще.

Іванна Шпиталь, Чікаго

За вислухані молитви складають прилюдну подяку Слузі Божому Митроп. Андрееві

Піна і Григор Лужницькі, Філядельфія Па.

Щиро дякуємо за прислані Служби Божі:

ОО. Василіяни

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Н. Свірський, ЧСВВ

ПОВНОТА ВІРИ – ОСНОВОЮ З'ЄДИНЕННЯ ХРИСТИЯН

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ

З'єднення християн, єдність Христової Церкви, вимагають також, і то в першу чергу, єдности у вірі, в її суцільній повноті — як навчав сам Христос, Його апостоли і Його Церква продовж століть. Це дуже важлива справа, якої не вільно нам стратити з очей, головно ж сьогодні, коли є так багато старань і так багато надій на церковне з'єднення християн усього світу.

Щоби бути правдивим християнином, чи правдивою Христовою Церквою, треба зберегти повноту Христової науки, християнського віровизнання. Того вимагає сам Христос, того берегли й вимагали Його апостоли, того береже також і Його Церква через навчання Святих Отців і рішення Вселенських Соборів. На цьому основному домаганні розбивалася й сьогодні розбивається одність християн, бо чи через людську немічь чи людську зарозумілість християни намагаються поправити й самого Христа у Його навчанні. Одні хотіли б додати щось із своєї людської мудрости, другі намагаються усунути чи заперечити те, що їм не вигідне, чи не вповні зрозуміле, або не так сказане, як того бажалось би. У висліді — сотні різних "Церков" і різних віровизнань, які останньо,певно під благодатним діянням Святого Духа, почали шукати доріг до порозуміння і до з'єднення. І знову ж повнота віри може стати в тих змаганнях або великою перепоною, або великою заохотою і притягаючою силою, величним ідеалом за бажанням Христового Серця: "Щоб усі були одне".

Щоб зберегти скарб повноти віри Церква завжди осуджувала й відкидала різні єретичні навчання, як також і тих, що ті єресі чи роздори свідомо викликали й поширювали. Але сьогодні на світі є багато християн, які не з власної вини опинилися поза Католицькою Церквою, які дістали єретичну науку, чи церковний роздор у спадщині та живуть у ньому в добрій вірі й щирому переконанні свого сумління. І тому було б кривдою осуджувати їх за те, в чому вони особисто не винуваті. Тут треба великого вирозуміння й любови.

Та з другого боку вирозуміння й любов не можуть відступити від вимог повноти, суцільности у віровизнанні, як того бажали б ті, що стремлять до поєднання за всяку ціну, навіть за ціну "переочення" головних ріжниць у правдах віри. Тут криється небезпека, що "бігаючи" за тими, які є поза правдивою Церквою, самі можемо опинитися поза нею. Легковірність приманливим кличам, прикритим сповидною ревністю за церковну одність, а ще як до того додати й національну одність, мовляв, "та ж усюди один Бог", або що "це ж навіть сам Папа каже нам єднатися", (не дивлячись одначе як він каже нам єднатися), або "що того вимагає національна справа", без огляду на правди віри й навчання самої Церкви — може справді принести більше лиха, як добра.

І тому треба нам шукати правильної розв'язки. А її можемо знайти у правильному розумінні нашої віри, церковного з'єднення і нашого відношення до тих, що не з нами. Щоб ми могли приєднати когось до якоїнебудь справи, не тільки до церковного з'єднення, то насамперед мусимо самі бути свято переконані у правильності нашої справи, у її святості. Тільки тоді дана справа набирає блиску великого ідеалу, за який варт посвятити навіть життя.

Церковне з'єднення, це не справа одиниць — єрархії чи мирян — це справа загалу, це справа цілої Церкви; але що в Церкві вчительський уряд даний не мирянам а тільки єрархії, то і праця над з'єдиненням, навіть як праця цілого загалу й поодиноких одиниць, мусить піти за проводом і вказівками єрархії. Власновільні змагання за з'єднення могли б статися ще тільки одним дальшим роз'єднанням.

У праці над поєднанням християн важливе особливо наше відношення до тих, що не з нами. Працювати для з'єднення, це не значить "бігати" за другими, їм улещувати, а може ще й кинути яким камінцем на свою власну Церкву чи її провід — таке відношення, з якоїнебудь сторони, було б тільки пониженням великої ідеї й упідленням себе самого. У нашому відношенні треба зберегти людську й християнську гідність, сильну віру, любов правди й вирозуміння на людську немічь. Нам не вільно дивитися на інших як на "противників", а як на братів, що злучені з нами в одному Хрещенні і в тій же великій Тайні Божої любови, у Пресвятій Євхаристії, братів, що разом із нами кличуть до Бога: "Отче наш". Праця над з'єдиненням можлива тільки тоді, коли наше відношення буде повне пошани й братньої любови, буде відношенням рівного з рівним, як брата до брата, що один одному помагають щиро й необлудно знайти дорогу до дому спіль-

ного Батька, знайти повноту віри, знайти правдиву Христову Церкву.

А щоб наша повнота віри могла потягати інших, могла бути заохотою на дорозі з'єднання, щоб могла ясніти світлим ідеалом для всіх, то в першу чергу ми самі мусимо її знати, нею дорожити, не зрікатись її ні защо в світі, і нею жити. Приклад нашого життя, це найкращий і найсильніший чинник у праці над поєднанням християн. А як те життя ще скріплене щирою молитвою — чи ж може бути більша сила й краще запевнення здійснення Христового бажання?

Молімось отже, за правильне й повне розуміння повноти віри між усіми християнами, щоб усі нею дорожили, щоб ті, що її не мають, могли знайти її у самих джерел Правди, а ті що мають її, ту повноту-суцільність віри, щоб так нею жили в своєму щоденному житті, щоб вона могла бути для інших світлом серед темряви і дороговказом на роздоріжжі, як сказав нам Господь: "Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Вітця, що на небі." Молімось, браття!

Василь Барка

ПРИЧАСТЯ

Таїнство Євхаристії або Причастя установив Христос — при загадковій події. Він послав апостолів Івана й Петра знайти в Єрусалимі чоловіка з глечиком води, який до його дому. І спитати, де кімната в яким Учитель і учні спожинуть Пасху. Чоловік показав світлицю нагорі, і там відбулася, згідно з юдейським обрядом, Таїна Вечеря. При її четвертому келехові установлено Св. Причастя.

Євангеліст Матей оповідає: Ісус узяв хліб і, поблагословивши, ламав, давши учням, сказав: Прийміть і споживайте — це тіло Моє. І взявши чашу і вчинивши подяку, подав їм і сказав: Пийте з неї всі, бо це кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів."

Однозгідно з апостолами про Євхаристію вчать Святі Отці і письменники Церкви Амвросій, Кипріян, Іван Дамаскин, Кирило Теодорит, Атанасій Великий, Єронім, Августин Блаженний, Іриней, Григорій Ніський та інші — понад шістдесят праведників від І до IV століття. Усі стверджують дійсну присутність тіла і крови Христової — у Св. Причасті. Ось вислови їх: св. Ігнатій (учень Петра): Євхаристія є "тіло нашого Спасителя"; св. Юстин (II ст.): "Євхаристія є одночасно тіло і кров", "від самого втілення Христа"; Оріген (III ст.): Христос дає Пасху "хліб благословення, Своє власне тіло", і вшановує "Своєю власною кров'ю."

Це відчували серцем великі творці в мистецтві: Джотто, фра Анджеліко, Дюрер, Гольбайн та інші. Апокаліптичний образ Євхаристії: "посеред престолу стояв Агнець, якби заколений", — переходить на картину Грюневальда. Агнець тримає хрест коло плеча, а з грудей полум'яними струмками точиться кров у золотий келех, що сіяє небесним відсвітом. Леонардо да Вінчі відав неземну врочистість і передчуття смертного горя в "Тайній Вечері". Після реставрації, декілька років тому, виявився, замість млистого, вогненний колір туніки Христа, як символ самопожертви. У 1593 році Тінторетто з глибинною містикою зобразив сцену таїнства: на фоні ночі, за столом, у сяйві, ніби сонячній зірці — Христос, що подає Дари учням.

Першорядні поети прославили Грааль, легендарний посуд, у який стікала кров від ран, коли Йосиф Ариматейський знімав тіло Ісуса з цвяхів на хресті. У поемах Роберта Боррона і Кретьєна де Труа (XII-XIII ст.) Грааль — чаша Євхаристії. Вона змінена у творі Вольфрама фон Ешенбаха (1205-1215) на дорогоцінний камінь, чудесна сила якого оновлюється при появі голуба з небес. Це взяв Ріхард Вагнер для своєї "Парсіфаля", вершинного взірця співно-музичної драми. Минулого століття Шатобріян у книзі "Геній християнства", і Микола Гоголь, у "Роздумах про Божественну Літургію", склали надхненні сторінки про таїнство Св. Причастя. Ось — слова Гоголя: "Ніби до самого огненного серафима приступає кожен, готуючись відкритими устами прийняти "огнепальний вугіль святого жала і крови Господньої, який мусить у ньому спалити" "весь чорний дрязг його гріхів, прогнавши вічну ніч із його душі"; "сповнений святого жаху стоїть причащений: святим повітрям висушуються уста його..." Вирази Гоголя такі підносені, як і в "Слові про животворчі Тайни" св Єфрема Сирина: "Приймем страшне це причащення", "як від самого серафима з огненною тією ложкою, що бачив Ісая". Прийнявши Таїни, ми, вже причасники єства Божого, відходимо — по означенню Іоана Золотоуста, — "як леви, що огнем дишуть... страшні для диявола."

Євхаристія — найбільше з чудес Господніх. Тайна тайн, якої навіть небо янголів не має і вони незримо тут приявні при ній і причасні. Слово: Євхаристія означає подяку, — на спомин про безмежну ласку Христову. Чашу таїнства названо чашею благословення, а самі Тайни — Дарами, бо видимо возносяться, посвячені Богу, а від нього послані як дарування незримі і надприродні. Євхаристія — пожива, приготована огнем Святого Духа на олтарі. Це пожертва найбільша і найсвященніша.

Хто істинно й вірно, із благоговінням приймає Св. Причастя, дістає запоруку блаженного безсмертя. І зобов'язаний підготуватися: щиро, із скрушенням серця каючися, благаючи прощення гріхів, у повному примиренні з Церквою, у Сповіді й молитві. Уже через саму приявність при таїнстві невидимим живим огнем духовним освячуються душі.

Христос дарував радість Євхаристії всьому світові: для вірних, що причащаються "нового виноградного плоду", від того приходить "божественне веселіє" Царства Небесного. Для нього Церква приймає своїх дітей, що спішать, як "богосвітлі світила" з усіх кінців світу, благословлячи Спасителя. Коли в Пасхальній Літургії відкриваються двері, це — знак відкритого неба, і торжественний ірмос 5-ої пісні звучить крізь світи видимі й невидимі: "встанем раннім ранком і, замість мира, пісню принесем Владиці і Христа побачим — Сонце Правди."

о. О. Купранець, ЧСВВ

УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ І ВАСИЛІЯНИ В СВІТЛІ ФАКТІВ І ПРАВДИ

Вже від довшого часу значна частина українського громадянства на нових теренах нашого поселення, байдуже континент чи державу, сильно заворушилась у своїй дії й писаннях, чого провідною ідеєю було почасти створення Українського Патріярхату, абстрагуючи від самої Його назви, яку він мав би мати. Різні українські пресові органи висловлювали через своїх авторів різні думки, які часто противорічили собі, не згадуючи вже про їх авторів. Різні редакції й різні автори старалися займати до цього питання своє становище, а при тому деякі з них, не шануючи ні гадки другого, ні другої особи, переходили на звичайну дешевеньку демагогічну агітку, деколи з вуличним посмаком. Ця агітка, що нераз не перебирала в засобах і висловах, не тільки, що зовсім себе не виправдала, але наробила багато шкоди, бо безпотрібно розбурхала народньо-масові пристрасті, які вийшли з-під контролі. "Народні провідники" й "учені народу", яких завданням є нормувати й держати контролю над народніми пристрастями, стратили самі всяку контролю, за чим прийшли деякі дії й писання негідні такої великої й важливої справи.

Справа Патріярхату стала темою навіть для тих, які з природи речі не мали би права займати до неї становища, а не то вмішуватись у цю справу. Як бачимо з досвіду, то в цю справу вмішувалися навіть такі деякі одиниці, які з Христовою вірою й Церквою не мають нічого спільного, бо церковні справи і їх вирішування не належить до тих, які хотіли б їх вирішувати, але до компетентних чинників. Різні по різному діяли чи писали, чим викликали між народом замішання й заколот, ворожнечу й збентеження, і не тільки не принесли ніякого добра для самої справи, але на довгі роки начинили багато лиха самій Церкві, за що мусять відповісти перед Богом, Церквою й Народом.

Не знати звідки потворились "чорні ради" й "народні суди", що навипередки старались і змагались у тому, хто й кого більше дасякими наклепами й очорненнями зуміє перемогти. Посипалися брудні й безбожницького характеру писання й говорення деяких безвідповідальних і нечесних людей. А їх навіть залюбки поміщували деякі українські часописи, щоб бути "сензаційними", а при тому, мовляв, це "голос народу" проти "ворогів народу". Деякі не щадили своїх несовісних нападів і "народньо-демократичних" погроз нашим Митрополитам, Єпископам, Чинам, різним шануючим себе національно-громадянським інституціям і поважним часописам. Не було ніякого розбору, тільки: "Бий бусурмана!" — лунав клич. Ментальність і логіка різних осіб, що діяли в гарячці, переходили часто в своєрідну істерію. Засадничі принципи холодного розуму й здорового глузду вийшли, що так скажемо, з ужитку, чого вислідом було внесення чи допущенням в наше церковно-громадянське життя хаосу й посилення ворожнечі, і так доволі достатньо виплеканої в народі, а для якої не повинно би бути місця взагалі. А на додаток лиха різні одиниці, дозволяють собі на таке святотатство,

що до цього користуються іменем і авторитетом нашого Великого Страдника — Кардинала Йосифа Сліпого. А це напевно не є аж ніяк його бажанням, щоб його — стражданням освячене — ім'я, кров і страдання цілої нашої Церкви й Народу були використовувані для таких низьких цілей, що нас як спільноту понижають.

У цих безосновних і несовісних випадках, зліплених якоюсь ненавистю чи може навіть підсічених ворожою нашій Церкві й Народові чужою рукою, появлялися "достовірні" і "з коме петентного джерела" різні інформації, які розповсюднювано поміж народом. Посеред них не забракло теж і проти ОО. Василіян. Не поминено теж і о. д-ра Атанасія Великого, Протоархимандрита, тобто Верховного Настоятеля ОО. Василіян, якому чомусь у злобний спосіб приписано "опозицію до Патріярхату". За тим чиясь лукава уява зродила клич і кинула його на вуличку: "Василіяни виступають проти Патріярхату! Бийте їх!".

У цих рядках не входитимемо в питання, хто кинув цей клич, як теж чому це зробив, бо це за деякий час само зі себе вийде наверх. Одно певне: коли порівняти деякі виступи проти Василіян і проти деяких наших українських Владик, то можна сказати, що вони аж надто подібні до тих, що їх подибуємо в пропаганді здекларованих ворогів усякої Церкви й Українського Народу. Зацікавлених відсилаємо до різних совєтських видань, у яких говориться про Василіян як найбільш запеклих "ворогів народу" про що зацікавлені можуть легко переконатися. Нам цікаво тільки знати, звідки це взялося поміж нами, що живемо не поза залізною заслоною, але у вільному світі?

Яке ж тоді ставлення Василіян до справи Українського Патріярхату?

Становище Василіян до цього питання є тільки таке, яким є становище Вселенської Церкви й Українського Народу, на що знаходимо докладну відповідь в історичних і сьогоднішніх фактах, які говорять за себе й за Василіян. А вони не є звичайною самохвальбою чи демагогією, але документарним історично-науковим матеріялом, із якого користають правдиві науковці свої й чужі. Дія Василіян не обраховане на дешеву хвилеву й скоропроминаючу популярність у народньому загалі, для якого задля браку потрібного знання справи й відповідної науки ще речі недоступні або за тяжкі, щоб їх зрозуміти, а людям злої волі і так ніщо не поможе, хоч би які речі ставити їм перед очі. Це не пустий клич без основи, але доказаний факт!

Ідея Українського Патріярхату зродилася таки не посеред кого іншого, але таки посеред Василіян, і не сьогодні, як теж ними була ведена і плекана вже цілими сторіччями. Про це говорять документи архівів, а не безглузда фразеологія необізнаних зі справою народніх демагогів і пустомельців. Ідея Українського Патріярхату зродилася, кувалась і вирастала таки в чернечих келіях Василіянських монастирів. У Василіянському Чині й посеред Василіян, який би вони титул, гідність чи уряд не мали в ході історії нашої Української Церкви, ідея Українського Патріярхату кристалізувалась і передавалася дальшим поколінням, скінчивши нашими днями.

Починаючи від двох великих Василіян-Митрополитів, католицького Йосифа Велямина-Рутського і православного Петра Могили, за яких справа створення Українського Патріярхату була справою порядку дня, — велику ідею Патріярхату продовжували далі інші Василіяни, будучи митрополитами, єпископами чи монахами, як: Корсак, Селява, Коленда, Жоховський, Смогоржевський, Шептицький, Суша, Винницькі, Білозор і інші. Вони ставили цю справу на порядок дня, підготовили її й запроєктували, доказали й обороняли її перед церковною й державною владами в Римі, Варшаві чи Відні, відновляючи її завжди через Василіянських Прокураторів, тобто офіційних представників Василіян при Апостольському Престолі в Римі. Майже через два сторіччя на Василіянських Соборах, де обмірковувались усі важніші справи цілої нашої Церкви й Чину, були координовані плани й дії в справі Патріярхату, як завершення церковного об'єднання й структури нашої Церкви. Це не голі безпідставні твердження чи побажання Василіян, щоб так було, але вдокументовані історичні факти, які знаходяться в архівах, як живі свідки правдивої історії нашої Церкви. Хто це заперечує чи не може або не хоче цього добачити, цей виявляє своє незнання справи й несовісність, як теж уводить у блуд українське громадянство.

Яке ж сьогодні становище Василіян до Патріярхату?

"На основі достовірних джерел і компетентних чинників Василіяни є проти Патріярхату" — інформували неправдиво деякі автори й деякі українські часописи своїх читачів. Частина нашого громадянства, необзнайомленого й несвідомого часто в добрій вірі, не знаючи дійсної правди, повірила за цим злобним і фальшивим у самій основі кличем. Хто ж це "достовірне джерело" і цей "компетентний чинник", які чомусь не виявляють себе? Популярно-демагогічні статті, у підрядному часописі, є хіба таким чинником?

За час дії Собору й Соборових праць Василіяни зробили й роблять для справи Українського Патріярхату багато більше ніж дехто думає, хоч про це не говорилося на сторінках нашої преси, ані не продавалося на українському "ярмарку", бо це за поважні речі, щоб із них робити народню крамцину. Василіяни там, де й коли треба, виявили своє становище до справи створення Українського Патріярхату і свою працю для цієї справи задокументували для майбутньої історії, яка скаже свою й усю правду, коли на це прийде свій час.

Василіяни, ще на багато раніше, заки хтонебудь міг думати про щасливий вихід нашого Великого Митрополита-Ісповідника, Блаженнішого Йосифа, зі заслання, поставили справу створення Українського Патріярхату на порядок дня ще передсоборових і опісля соборових праць. Коли Василіяни провадили вже реальну й конкретно-позитивну працю для цієї справи на властивому місці, а не тільки якусь акцію в справі Патріярхату, то всі ті, що сьогодні "горіють" цією ідеєю й її обороною, безсердечно розпинаючи Василіян, мовляв, "Василіяни в опозиції до Патріярхату", може навіть сном не снили про ідею Патріярхату.

Мабуть перша публична думка в часі Соборових днів у справі створення Українського Патріярхату, була висловлена таки Василіянином зимою 1962 року, і на чужому полі, а не тільки на внутрішньому українському. Тодішній парох Відня, о. д-р Орест Купранець ЧСВВ, теперішній редактор "Світла", який водночас був українським церковним настоятелем на всю Австрію під юрисдикцією віденського Архиєпископа, згідно з декретами Апостольського Престолу й Кардинала Кеніга, фактично репрезентував Українську Католицьку Церкву перед церковними й державними владами Австрії. Це було теж і причиною чому репортери деяких віденських часописів і радія, які проводили з латинськими, православними, протестантськими й іншими церковними достойниками інтерв'ю під наголовком "Чого вичікують церковні достойники від Собору?", прийшли теж і до о. Купранця поспитати про його гадку. Тоді він, між іншими думками, недвозначно заявив, що сподіється від Собору, створення Українського Патріярхату, введення живих мов у Богослужения, як теж, що у східніх країнах у веденні місійної праці матимуть першенство східні обряди перед латинським.

На офіційному форумі, а не публичному, Католицької Церкви, тобто у працях Передсоборової й Соборової Комісій для Східніх Церков, також не хто інший, але таки Василіянин був тим, хто поставив справу створення Українського Патріярхату на порядок дня й нарад. Ним був о. протоархимандрит А. Великий. Будучи Секретарем обох названих Комісій, а відтак Отцем Собору, він, як Верховний Настоятель Василіянського Чину, був зрівняний у всіх правах з іншими членами Комісії в її працях та мав вирішний голос, як теж в імені Кардинала-Президента Чіконяні фактичний провід у підготовленні справ і в дискусіях на засіданнях Комісії, зокрема ж від часу, коли Кардинал Чіконяні став Державним Секретарем Ватикану. В підготовному доборі тематики Собору о. А. Великий поставив під розгляд Комісії для Східніх Церков, якої членами були теж деякі наші Владики, справу патріярхів узагалі та створення нових патріярхатів зокрема, серед яких не бракувало й Київського Престолу. В 1960-62 роках ці проєкти були передані до вирішення Вселенського Архиєрея, включно з побажанням, запропонованим компетентною Комісією, щоб була піддана студії справа піднесення Київської Митрополії до Патріярхату. По дискусії в Центральній Підготовній Комісії справу Українського Патріярхату було схвалено залишити до вирішення Вселенському Архиєрееві.

Зимою 1963 року до Риму прибуває Блаженніший Йосиф, якого Папа у вересні 1963 року іменує членом Соборової Комісії для Східніх Церков, чим ми всі дуже раділи. Правдою є, що Кардинал И. Сліпий в останній фразі своєї промови на Соборі сказав про Український Патріярхат, як теж по цій промові залунали оплески Отців Собору в базиліці св. Петра. Однак тут треба ще зробити розрізнення відносно оплесків: оплескували вони поставлену пропозицію Патріярхату чи його історичну заслугу перед Богом і Церквою та величність геройської постаті Владики-Страдника? Цим ми не зменшуємо велич Митрополита-Ісповідника, ані теж його заслуг, бо його велич і заслуги говорять самі за себе!

Тому дивно виглядає для людини, обзнайомленої зі справою, коли читає в одному часописі: "Чиє становище в справі Київського Патріярхату правильне? — Українського Єпископату й Верховного Архиєпископа Йосифа, що поставив внесок на створення цього Патріярхату, а далі Соборових Отців, ба навіть самого Папи, які погодилися на цей внесок, чи... Владики Михаїла?" Тут відповідаємо тільки те, що про становище Отців Собору щодо справи створення Українського Патріярхату ми вже виявили. Щодо Владики Михаїла, як Архиєпископа Української Православної Церкви, скажемо також тільки те, що він має повне право висловити свою думку й зайняти становище до цієї справи, яка є не тільки справою нас, тобто католиків, які є абсолютною меншістю в українському народі, бо це справа всього українського народу, як теж і обох Українських Церков. Справа Патріярхату не є справою одного дня чи нашого ультімату, але справою всього народу і цілої Христової Церкви. Христова Церква за поважна на те, щоб діяти під впливом хвилини чи "акції" якоїсь малої групи людей, яка криком хоче диктувати Цер-

кві, не маючи в руці аргументу, який би переконував.

Загальне становище Василіян

Загальне становище Василіян ясне й недвозначне. Його можна б звести до таких точок:

1) Василіяни стоять непохитно на принципах, яких основою є добро Христової Віри і Вселенської Церкви, в тому Української Католицької Церкви, що є їх завданням і до чого вони покликані Христом і Його Церквою.

2) Василіяни, як вірні й щирі сини Української Церкви й Українського Народу діяли досі, діють сьогодні й діятимуть у майбутньому тільки в інтересі цієї ж Церкви й цього ж Народу, що вже незаперечно доказали, хоч цей незаперечний факт деякі злобні одиниці хочуть чомусь заперечити.

3) Василіяни своєю працею (церковно-релігійною, науковою, культурницькою, виховною, громадсько - національною чи ще іншою) дали тверді докази Церкві й Народові про свою чесну дію. Також Церква й Народ дали Василіянам повне признання за їх працю й висловили бажання продовжувати що працю. Відомо ж, що успішна праця Василіян для добра Церкви й Народу є непобажаною деяким деструктивним чи ворожим Церкві й Народові чинникам, однак Василіяни не звертають на них уваги, а виконують далі свою конструктивну працю.

4) Василіяни своєю науковою працею, хоч би за останніх 15 років, під науковим проводом о. д-ра А. Великого, теперішнього Верховного Настоятеля, дали українській і всесвітній науці 70 томів наукового історично-документарного матеріялу, що є живим монументом нашої історії та доказує, що ми не є якимись "безбатченками" в "народів колі", але Церквою й Народом, що мають за собою свою історію.

5) Василіяни ставляться до Православних Церков не інакше, як ставиться до них Вселенська Католицька Церква. Наставлення Василіян щодо цієї справи можна передати словами статті віденського часопису "Ноес Естеррайх" (11. I. 1964, ст. 3) під наголовком: "Духовні й дипломати про подорож Папи" до Св. Землі: "Представник Української Церкви в Австрії, о. д-р Орест Купранець. думає так: Фронт уже проломаний Іваном XXIII-ім. І так розпочатим шляхом іде дальше його наслідник, що зробив виразним і видним своєю подорожжю до Св. Землі. Ми маємо враження, що Папа Павло VI-ий бажає усунути всі блуди, які заіснували в ході історії з обох сторін, щоб на новостворений площині братньої любови змагати до одности Церкви."

6) Василіяни, тобто Василіянський Чин як корпорація, щодо справи створення Українського Патріярхату, до сьогодні не були запитувані чи консультовані в цій справі, ні від української Єрархії, ні від Апостольського Престолу. Василіяни ж знову, як одиниці, дали для цієї справи свій великий вклад свого знання й свого досвіду та виконали льояльно всі доручення українських Владик на місцях своєї праці. Якщо за сучасних нам днів і обставин Найвища Церковна Влада очолить нашу Українську Церкву гідністю й особою Патріярха, то Василіянський Чин, що живе й діє життям нашої Церкви, дасть цьому Патріярхові щиро відданих працівників, які не дивитимуться на своє власне добро, але загальне добро нашої Церкви, що теж і досі робили, не збираючи для себе похвал.

Що ж робити тепер і в майбутньому в справі Патріярхату?

У цій важливій справі треба насамперед задержати спокій, рівновагу духа й холодний розум, а не викликати різні зайві дії, а не орудувати неправдою і сипати наклепами, якими нічого не допоможемо, якщо тільки не пошкодимо справі. Апостольський Престіл, який досі не зробив нам кривди, і в майбутньому нам її не зробить. Не підриваймо самі нашого, церковного й національного, авторитету перед Церквою й світом, щоб не осмішувати самих себе речами, які не мають місця в дії поважних і здорово думаючих людей.

Вселенський Собор рішає про вселенські справи, а не партикулярні чи помісні. Справу створення нашого Патріярхату Собор чи радше Соборові Комісії передали до вирішення Вселенському Архиєрееві, який мав би в свій час це питання вирішити, що є теж і краще. Кращим воно є тому, що Собор таку пропозицію може прийняти або відкинути, як теж відложити до рішення наступного Собору, який може знову за сто років відбутися. Такого ризика ми не хочемо! Поставити справу створення нашого Патріярхату до вирішення Папи, як Вселенського Архиєрея, є більше правильним, бо обставини Папи більше гнучкі та його дія елястична на потреби поодиноких Церков. Собори крокують почерез історію довшими кроками, сказати б, стомилевими. Кроки Римських Архиєреїв є кроками галилейського Рибалки, що йдуть більше нога в ногу з нашими людськими часами, що розмірюються днями й роками, як теж очі Римських Архиєреїв бачать у щоденному житті те, чого не бачать Собори, які дивляться на справи очима сторіч і цілости.

З нашого боку підтримуймо й підбудовуймо справу створення Патріярхату, не криками й розбиттям, але чесним християнським життям і молитвою, щоб ми були правдивими християнами, для яких є потреба створити Патріярхат.

Патріярхат без священників і вірних не має рації буття, бо тоді він не має кого очолювати. Священиків не даємо з-поміж себе, як теж нашими діями вбиваємо всяке священче покликання. Даймо наперед священиків, щоб цей Патріярх міг ними нас духово обслужити, а не самі тільки заявки.

Маймо настільки довір'я до Вселенського Архиєрея й до наших Владик, які бажають нам тільки добра, а вони поведуть нас у краще завтра — сповнення наших мрій і потреб!

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ ПУБЛИЧНИМ СВЯТОМ ІНДІЇ

Цього року вперше премієри сімох союзних індійських держав проголосили Велику П'ятницю державним святом. Це сталося на пропозицію сирійського православного Єпископа Атанасія.

СИРІЙСЬКИЙ МУФТІ ЗА СПІВПРАЦЮ МІЖ ХРИСТИЯНАМИ И МАГОМЕДАНАМИ

Про взаємовідносини між християнами й магомеданами в серії телевізійних доповідей говорив сирійський муфті — шайх Агмед Кефтару. У своїх доповідях він виразно заявився за братнім відношенням обох релігій, а саме щоб вірні обох релігій визбулися всякого фанатизму та в любові й толерантности співпрацювали. Шайх Кефтуру сказав, що Коран — "це в арабській мові інспіроване Євангеліе".

ПОДРУЖЖЯ ІМЕНОВАНЕ СОБОРОВИМИ АВДИТОРАМИ

Одну мексиканську подружню пару, яка саме тепер вичікує своєї 12-ої дитини, Папа Павло йменував авдиторами Собору. Це перший такий випадок. Ідеться про 44-річного інж. Хозе Альварез Іказа і його 42-річну дружину Люз Марію, які зорганізували й ведуть у Мексіко "Християнський Родинний Рух".

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Я дістала гарне релігійне виховання, на жаль, не в родинному домі, а в школі. Я певна моєї віри й стараюсь вірно виконувати мої релігійні обов'язки. Мої ж батьки часом ідуть до церкви, але я не бачу, щоб тато чи мама молились, я ще ніколи не бачила, щоб мій батько йшов до Св. Сповіді і Св. Причастя, я не чую, щоби батько чи мама заговорили деколи про Бога, про молитву, чи Службу Божу, за те наслухуюся багато критики на Церкву та на священиків. Мені дуже жаль, що вони такі пусті й світові, а нічого не дбають про свою душу. Що я повинна робити, щоб їх опам'ятати?

Ваша скарга — це скарга багатьох дорастаючих синів і доньок, які відчувають потребу шанувати батьків, а батьки, через отаке нехристиянське життя, самі понижають свій авторитет в очах своїх власних дітей. Такі скарги ми, священики, часто мусимо вислухувати при всяких нагодах. Вони свідчать про те, що сумління нашої молодої еміграції ще не зовсім затовчене долярами та американськими достатками. Ваша скарга справді болюча. Усе ж таки пам'ятайте на те, що батьки, які б вони не були, це Ваші батьки, що дали Вам життя, турбувалися Вами, трудилися для Вас, щоб дати Вам належну шкільну освіту, і вони певно готові на ще більші жертви, щоб тільки зробити Вас щасливою. Вже хоч би тільки за те все дочасне Ви повинні цінити їх і бути їм вдячною. Вони люблять Вас на свій лад, матеріяльно й однобічно, бо інакше може і не вміють, але певно люблять щиро. Ви ж повинні любити їх ще краще, бо всебічно й надприродно, виявляючи їм належну пошану, виконуючи совісно їхню волю в усьому, що не гріх не, помагаючи їм у їхніх потребах, зносячи терпеливо їх злі вчинки, опікуючись ними щиро в їх занедужаннях, ітп. Вже ці прості і природні речі є великим засобом до опам'ятання Ваших батьків. Пошана, послух, услужність, поміч, опіка, — це також і виконування IV-ої Божої Заповіді, отже вони націховані чимось надприродним і Божим, якщо виконувати їх у дусі віри й любови до батьків. За те все не тільки Ви маєте велику заслугу перед Богом, але також і вислужите в Бога ласку навернення для Ваших батьків.

До того придержуйтесь наступних засад:

1. Не дорікайте Вашим батькам за їх занедбування релігійних обов'язків, а радше дайте їм добрий приклад: моліться, приступайте до Св. Тайн, починайте розмови на релігійні теми й викликуйте в батьків більше зацікавлення справами душі й віри. Хоч не дорікаєте їм, все ж таки спробуйте делікатно піддавати їм думку про обов'я-

зок Служби Божої в неділі і свята, про великодню Сповідь і тп. Як не зразу, то пізніше колись це так може вплинути на них, що вони почнуть більше дбати про свою душу.

2. Не дивуйтеся їм, що вони часто критикують Церкву й священиків. Коли б вони ближче пізнали Церкву, коли б вони знали не тільки про евентуальні людські немочі одного-другого священика, але також і про величезну працю, яку священики виконують для душевного, а то й дочасного добра поодиноких душ і загалу, вони перестали б критикувати. Критикують із незнання, судять односторонньо, бо вони може не дістали такого виховання, як Ви, і може ніхто не навчив їх розумніше думати й судити. Ви навчіться обороняти те, що вони критикують, а помалу побачать, що вони не аж такі мудрі, як думали про себе. Покажіть себе вищою без того, щоби понижувати Ваших батьків.

3. Будьте терпеливі і не знеохочуйтеся тим, що Ваш батько може вже давно не сповідався, або що й мати не дуже дбає про свою душу. Ваші батьки певно не є аж безвірками. Адже ж навіть найбільші безбожники, як Вольтер, Шопенгавер і інші, — зверталися до Бога й каялися, коли прийшли на них тяжкі хвилини недуги. Бог певно має щось приготоване також і для Ваших батьків, якесь розчарування, неповодження, недугу, нещастя, або якесь надхнення, ласку прозріння. Вони певно також і щось доброго зробили в житті, то й Бог не покине їх.

4. Моліться за них багато, жертвуйте за них свої Св. Сповіді і Св. Причастя, вервиці й інші побожні практики, як також і Ваші самовідречення. Робіть це з великим упованням і чекайте на Боже змилування. Бог певно вислухає Вас тепер, чи пізніше, а Ваші батьки може доперва на другому світі побачать, скільки добра Ви зробили для них. І їхній і Вашій радості не буде кінця.

Я думаю, що я маю призвання до монашого стану, але я не певний того. По чім міг би я впевнитись у тому, що Бог справді кличе мене, та щоб я міг нарешті рішитися піти до манастиря?

Не шукайте аж абсолютної певности і не чекайте на Божого янгола, який скаже Вам, що Ви маєте йти до манастиря, бо Бог хоче Вас там мати. Сотки-тисячі молодих душ пішли до манастиря, не розсліджуючи того, чи вони певно мають покликання. Відчували нахил до духовного життя, пішли за тим нахилом і сталися щасливі.

Є деякі загальні познаки, за якими можна пізнати, чи хтось має покликання до духовного життя. Тих познак є більше й вони не мусять бути всі разом у людині.

1. Бажання, щоби Бог дав мені покликання і почуття, що Бог хоче мати мене ближче Себе. Це почуття може бути не аж повністю з'ясоване, чи переконливе, але воно сильне і його відчувається після доброї Св. Сповіді і Св. Причастя та на молитві, підчас побожної роздуми.

2. Зростаюче замилування до молитви разом із тугою за укритим життям, далеко від світового гамору та за тіснішою злукою з Богом.

3. Внутрішнє відвернення від світу, щире переконання про те, що він пустий і нездібний задоволити нашу душу.

4. Боязнь перед гріхом, до якого так легко впасти й бажання вирватися з небезпеки, в яку ставлять нас щоденно спокуси світу.

5. Ревність за спасіння душ, високе цінення безсмертної душі, за яку Христос пролляв Свою Кров та бажання працювати для спасіння душ.

6. Бажання посвятити своє життя за навернення когось, хто нам дуже дорогий.

7. Бажання жити життям покути, щоб надолужити Г. Богові за наші гріхи та за гріхи інших людей, які тяжко ображають Бога.

8. Замилування до стану невинности, чистоти душі й тіла.

9. Туга за тим, щоб жертвувати себе Г. Богові, кинути все з любови до Христа й терпіти для Нього.

10. Правдивим знаком покликання в тих, що не мають високих здібностів до науки, є готовість виконувати якенебудь заняття в манастирі, щоб тільки приймили їх туди.

Менш-більш отакі є познаки правдивого покликання до монашого життя. У кого вони проявляються, той дістав велику ласку від Бога і тому нехай не важиться легковажити собі її. Для більшого впевнення себе добре є порадитися свого сповідника, добре є відбути замкнені реколекції та шераз порадитися священика - провідника реколекцій. Вступлення до манастиря й довгі місяці новіціятської проби, коли кандидат учиться духовного життя і пробує привикати до нього, — покажуть, чи хтось має правдиве покликання, або чи це тільки самообман.

У Святому Письмі читаємо, що змій спокушував Єву. Чи це був правдивий змій і чи він справді промовляв до Єви, а Єва до нього?

Певним є, що там був диявол і він спокушував Єву. Це ясне з цілої біблійної розповіді і Біблійна Комісія в Римі заявила, що так треба розуміти це місце Св. Письма. Що ж до змія, про якого говорить Св. Письмо, то це можна різно розуміти й учені біблісти різно це пояснюють.

1. Диявол міг ужити правдивого змія як оруддника спокуси. Бог міг дозволити на це, як дозволив, щоб дияволи увійшли в безроги, коли Христос проганяв їх із біснуватого. Багато знавців Св. Письма є саме того погляду, що диявол увійшов у змія і так спокушував Єву. Св. Письмо каже, що "з усіх польових звірів, що їх сотворив Господь Бог, найхитріший був змій" (Бут. 3, 1).

2. Інші біблісти є того погляду, що диявол міг узяти на себе тільки подобу змія. Якщо цей погляд правдивий, тоді виходить, що це не був правдивий змій, а тільки щось таке, що подобало на змія. Бог міг також і на це дозволити, як дозволяв, щоб янголи являлися на землі в людській подобі, а Св. Дух явився в подобі голуба.

3. Деякі ще інші біблісти є того погляду, що змій згадуваний у Св. Письмі — це тільки символ, що його Мойсей ужив, щоби більш приступно й по орієнтальному образово описати невидиму диявольську спокусу. На підставі того погляду Єва нічого не бачила очима, ані не чула слухом, а тільки внутрішньо відчувала спокусу підсувану дияволом. Ця спокуса була така слизька й хитра як змій і тому священний автор ужив порівняння зі змієм. Спокуса певно походила від диявола, а тут вона тільки зображена символом змія і тому цей погляд не противиться вище згаданій заяві Біблійної Комісії. Святе Письмо часто говорить символами, бо воно було писане людьми, які думали й говорили образами-символами і їх сьогодні нам не так легко розуміти.

Якщо приймити погляд, що змій згадуваний у Св. Письмі не був правдивим змієм, ані прибраною подобою змія, а тільки символом змієвої хитрости, тоді диявол, у дійсності, не промовляв до Єви, ані Єва не відповідала дияволові усно. Розмова між Євою і дияволом, у такому випадку, була тільки внутрішним психологічним переживанням, що його священний автор символічно описав.

Є багато місць у Св. Письмі, які сьогодні тяжко нам розуміти. Можна вивчити староєврейську мову, можна знати значення поодиноких слів і десятки значень кожного слова, але незвичайно тяжко вжитися до давного орієнтального способу думання та цвітистого способу висловлювання орієнтальної думки. Тому то в пояснюванні Св. Письма ми не можемо покладатися на наше власне розуміння, як це роблять протестанти, а мусимо йти за думкою тих, що ціле своє життя посвятили різним наукам старовини, щоб могти науково пояснювати значення Божого Об'явлення.

Запити слати на адресу:

Rev. S. Sabol, OSBM.
185 East Main Street, Uniontown, Pa., 15401.
U.S.A.

Олександер Мох

"З РАННІХ ВЕСЕН"

У 30-річчя виходу першої збірки Зореслава

Зореслав. З РАННІХ ВЕСЕН. (Вибране). Накладом "Карпатського Союзу". Нью-Йорк 1963. Стор. 113 — 2 нпг., форм. 136 x 203 мм. (Літературна редакція і стаття Богдана Кравцева. Обкладинка роботи Якова Гніздовського).

У десятиріччя виходу першої збірки поезій Зореслава (о. др. Севастіян Степан Сабол ЧСВВ, нар. 7. 12. 1909 р. у Пряшеві), найбільшого католицького українського поета Карпатської України, мала в 1943 р. у Жовкві накладом оо. Василіян вийти збірка всіх творів поета, друкованих до того часу. Я зредагував цю збірку й написав довший нарис про творчість Зореслава. На жаль, друк книжки протягнувся і, коли набір був уже готовий, прийшли большевики. Аж два роки тому, в 30-річчя виходу першої збірки Зореслава гурток приятелів автора та "Карпатського Союзу" видав тижку вибраних творів автора п. н. "З ранніх весен". Знаменитий вступ ред. Б. Кравцева про творчість Зореслава такий, здається, повний, що говорити мені по ньому і сказати щось своє — прийдеться досить трудно. Також вибір творів Зореслава в отій збірці назагал досить влучний.

Св. пам. о. Теофіл Костручба ЧСВВ у своїй розвідці про католицьку літературу пише, що "ідеал католицької літератури — це писана католиками така література, що виливає з освідомленого життя ласки в письменника, є органічно (не проповідницькі) моральна, а в ділянці словесного мистецтва є гимном у честь Творця." (Пор. "Життя і Слово" ч. I з 1948 р., стор. 59). Причислюючи з повною рацією Зореслава до нашої католицької літератури, о. Т. Костручба писав: "Довше й витриваліше працює в ділянці української лірики о. Севастіян Сабол ЧСВВ (псевд. Зореслав), що дав дві книжечки лірик: "Зі серцем у руках" (Ужгород 1933) і "Сонце й блакить" (Ужгород 1936). Зі Зореславом не лише Карпатська Україна, але й ціла наша батьківщина дістала поета з досконалою формою вірша, щиро поетичними малюнками в описах (напр. "Пряшів") і широким діяпазоном голосу — від патріотичних лірик аж до найвищих підненсень душі до Бога (лірики в збірці "Сонце й блакить". (Там же, ч. 3-4, стор. 245).

"Творчість Зореслава, його обидві перші збірки "Зі серцем у руках" і "Сонце і блакить" зустріли дуже прихильну оцінку західньоукраїнської й емі-

ґраційної критики. Видатний український поет й есеїст Євген Маланюк писав у львівському "Віснику" з приводу виходу збірки "Зі серцем у руках", що ця збірка залишиться "помітним культурним фактом в українському житті Закарпаття і вимов-

о. д-р Севастіян Сабол, ЧСВВ — Зореслав

ним літературним документом у всеукраїнському літературному процесі" та визначував Зореслава, як справжнього поета. Як про "сформованого поета" говорив у своїй статті у львівському "Ділі" галицький літературний критик Євген Ю. Пеленський. "Зореслав здобув собі новими мотивами, артистичною культурою і досконалою формою не тільки перше місце між поетами Підкарпатської Руси, але й вибився на одно з перших місць на Парнасі загально української літератури" — стверджував Федір Моґіш у надрукованому в той час огляді закарпатської поезії. ("З ранніх весен", с. 11).

Осяг Зореслава в українській ліриці тим замітніший, що автор як син Пряшівської Землі, яка під українським національним і мовних оглядом була відсталою, прийшов до повного українства щойно у василіянському манастирі. То з більшою рацією мусимо похвалити автора за його чисту українську літературну мову, якою він помітно відбивається від інших поетів Карпатської України. Взагалі Зореслав визначається працею над своєю літературною формою: коли взяти до уваги його першу збірку й порівняти її з останніми творами, то видно дуже великий поступ. Це тим важніше, що якраз чомусь то деякі католицькі поети, що давали велику надію на дальший розвиток, на еміґрації або замовкли, або скотилися аж до силябічного вірша!... Осяги Зореслава ще й тим помітні, що їх автор — монах а монашество-священство забирає дуже багацько праці-часу людині, так що не стає його вже звичайно на поетичне мистецтво. Один із найбільших поетів Англії Дж. Менлі Гопкінс (1844-1889), коли став єзуїтом, то закинув був писати і аж по кількох роках розпочав наново, його ж твори вийшли аж 30 років по його смерти. Монашество також до деякої міри обмежує зміст лірики: нпр. відпадає еротична лірика. Зате збагачує чернечий стан поета в широкий діяпазон релігійної тематики, як це маємо в Зореслава. Гопкінс дає збірці своїх поезій мотто "Людина була сотворена, щоб хвалити Бога." Зореслав уже в першій своїй збірці пише:

В великий день Завіту з серцем у руках
Тебе шукав я, Ягве, на верхах Синаю...

А в другій збірці:

І я
в величнім божеськім надхненні
стою німий —
на ступенях під олтарем
над келихом вина і крови,
і руки взношу
і молюсь
Йому —
Красі-Любові.

А далі:

І щодня в мене пісня й радість,
і щодня в мене сонце й весна...
На руках в мене колос доспілий
і червоне вино на устах
і усміхнена соняшність
Христа.

Попри релігійні мотиви маємо в збірках Зореслава мотиви соціяльні, національні, може навіть з націоналістичним звучанням:

Перед нами шлях останній —
Шлях невблаганих борень,
Лиш у бою, лиш в змаганні
Нам засяє новий день.
Ми стихією грізною
Йдем вперед на ясний шлях,
А за нами йде горою
Перемога в блискавках.

Отой широкий діяпазон творчости Зореслава поширюється ще навіть так, що в його творчості являються нотки пророка. "Крізь "розспівані хвилі і замріяні фйорди" він вчуває ходу східньодиких орд", їх спів, що пролунав "лютим ревом левиним". У половині 30-их років Зореслав, поет-чернець створює в забутому світом і людьми закарпатському Ужгороді, в манастирських мурах віршвізію майбутньої тоді для нього, сьогодні ж уже сучасної апокаліптичної доби з її атомами й ракетами:

Ми пишемо нову Апокаліпсу —
Грядучим поколінням заповіт:
Лябораторії розбили тайни Сфінксів
У жмені стиснувши мільйон століть.

Розірвано космічну барієру
У гостру мить завзяттям і знанням,
І вистрелено бунт у стратосферу —
Земний привіт зоріючим вогням.

В грізній зухвалості конкістадорів
Тріскучегромним рокотом ракет
Окрилимо несамовитий порив
Й здобудем серце соняшних планет.

"Цією своєю візією, що здійснюється з таким розмахом і так негадано сьогодні на наших очах, ужгородський поет-монах Зореслав поставив себе у славному ряді своїх великих попередників — богоугодних ченців із українських лавр, що не тільки знали й бачили минуле і його історію, але так же ясно провіщали і бачили майбутнє..." (Б. Кравців, стор. 11).

Згоріла приготована до друку в 1943 р. Зореславова третя збірка віршів "Блакитні ескадри", пропали його рукописи підчас утечі від большевицького арешту. Але такий прекрасний вірш "На чужині", що вже постав на еміґрації, вказує великі можливості поета на майбутнє.

Звертаючи щераз увагу цікавих для творчости Зореслава читачів на широкий і знаменитий вступ ред. Б. Кравцева до збірки "З ранніх весен", ми тут наведемо декілька поезій поета-василіянина: нехай самі читачі гідно його оцінять на основі тих зразків.

ВИБІР ІЗ ПОЕЗІЙ ЗОРЕСЛАВА

ЗАВТРА

Ми знаємо — Завтра в заграві,
Ми знаємо Завтра в вогні.
По небі бронзово смуглявім
пролине на білім коні
Окрилений Лицар казковий
із прапором в дужих руках.
Стогромом озвуться діброви,
Луною підків — срібний шлях.
І встане на Заході сонце
(В шоломах ряди — моноліт)
і встане грізним оборонцем
міцною стопою на Схід.
Криваво розквітнуть атаки
у п'яній оркестрі заліз,
навколо лиш маки і маки
й еліпси розбитих коліс.
Бундючно зніметься угору
окрилена пісня осан
від бань вогняного собору
від Дону по Тису, по Сян.
І в'їде Князь Лицар казковий
у Київ на білім коні,
як Завтра займеться в заграві,
як Завтра розквітне в вогні.

ІДЕМО

Юнацтву Підкарпаття

В ореолі ранку йдемо
У заграві вогняній,
Долам і верхам несемо
Зрив розкованих стихій.

Ми — воплочене хотіння,
Ми — непереможний чин,
Ми — підвалина й коріння,
Ми — окрилення вершин,

Ми — нестримане завзяття,
Ми — любов і правда й гнів,
Ми — світанок Підкарпаття,
Ми — пролог великих днів.

Перед нами шлях останній —
Шлях невблаганих борень;
Лиш у бою, лиш в змаганні
Нам засяє новий день.

Ми стихією грізною
Йдем вперед на ясний шлях,
А за нами йде горою
Перемога в блискавках.

ПРИВІТАННЯ ВЕСНИ

Шляхи засипані гірляндами пісень —
Виходьте, друзі зустрічать весняний ранок.
Нехай уста цвітуть цілунками веснянок
Мов пуп'янки розквітлі груш і черешень.

Співаючи, зривайте прядиво заслон цих,
Що вкрили сонністю розмолену блакить.
До вас надхненним льотом янгола злетить
Розкішний усміх ранку, роджений на сонці.

І серце відчиніть, мов келехи лілей,
І пийте ранній чар юнацькими устами.
Кохайте янгольським коханням до нестями
І ранок, і весну, і квіти, і людей.

І будьте мов ясні крилаті херувими
В симфонії осан окрилених сердець:
Несіте Богові безсмертний свій ралець —
Молитву сяйних ранків з співами дзвінкими.

В безмежжі неба соняшність блакитних рос,
Над головами храм зростає шафіровий,
Молитвою землі цвіте вівтар шовковий,
На вітарі ж Він Сам — усміхнений Христос.

В ПОЛОНИНІ

Овечки білі — сни мої пасуться,
У полонині став я вівчарем...
Блакитних усміхів потоки ллються —
Долонями їх п'ю, мов пугарем.

У золоті горять Карпат верхів'я,
Кришталем ясним давонить водоспад...
Ще змалечку, ще змалечку хотів я
Почути голос тих гірських принад.

І ось заслухався в блакитну казку,
У музику барвисту далини,
І сам співаю так собі без зв'язку,
Як хлопські пошматовані лани.

І чую, як росте з землі надхненно
Молитва спраглих трав і колосків,
І бачу: божий світ, мов веретено,
А прядиво — людина, серце й спів.

Зростає світ у соняшній долоні,
Далекі гльоби зоряно цвітуть,
Серця окрилені, золотодзвонні
Блакитну синь, співаючи, прядуть.

На небі голуба, прозора тиша,
У полонині сонце на квітках.
І кожний день свою поему пише
На вітрових розспіваних листках.

Ідуть ті дні, співучі, сонцем п'яні,
А літо ллється, мов вино із чаш,
Виблискують на сонці роси ранні
Благословенням полонинських паш.

До ніг ягнятам трави й квіти гнуться,
Мов келехи налиті нектарем...
Овечки білі — сни мої пасуться,
У полонині став я вівчарем

НА ЧУЖИНІ

Остання ще сльоза на рідному кордоні,
Останнє "Прощавай!" — і я пішов у путь...
В широкий світ розбіглися шляхи червоні,
Шляхи, що маком крови рідної цвітуть.

Над ними гук апокаліпс, що пролунали,
Боїв кривавих злий, скажений гураган...
Холодна чужина, холодні люди й скали,
І скорбна самота спливає кров'ю ран.

Байдужі хвилі каламутного Дунаю,
Байдужий шум баварських соняшних рівнин,
Ліси й верхи Тиролю ввік не заспівають
Пісень свобідних рідних піль і полонин.

А все ж, крізь гір туман, крізь сонце
Форарльберґу
Крізь дальні простори, крізь шум
чужинних вод
Ввижається Дніпро і Київ злотоверхий,
І Львів горючий в сонці й рідний Ужгород.

А в серці покрик туги: ой, ще раз додому,
Ще раз дихнути вільно на землі батьків,
Займитись бурею, смертельним впасти громом
І впитись піснею звитяжних прапорів.

Та ось, з одчаєм схилиш голову в долоні.
Останнє "Прощавай!" — і ти пішов у путь...
В широкий світ розбіглися шляхи червоні,
Шляхи, що маком крови рідної цвітуть.

10 листопада 1948.

СПОМИН

Немов ввижається: столиця Хуст —
Замаєний, розспіваний і гордий,
А з півдня, з висохлих угорських пуст
Знімаються, мов хмари, дикі орди.

Ой, буде буря, ой, ударить грім,
Зачервоніє кров'ю Срібна Тиса!..
Заклекотів, урвався хмаролім,
І спів і сум в один акорд злилися

Ревли гармати, гори заревли,
Мов львиця зранена — земля зривалась...
Кров потекла, могили поросли,
Коли орда столицю здобуваля.

І від тоді, як вітер загуде
І панахиду править у Карпатах,
Хтось склипує й питає: де ж ви, де
Ой, лицарі абсурду, соколята?

Минулося, та не забулось! Хуст
Остався спомином живим понині:
Розстріляний стрілець, а з його уст
Останній покрик: "Слава Україні!"

5 березня 1962.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВИЗНАЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ДІЯЧ І ГРОМАДЯНИН

У 20-річчя заслання й 10-річчя повернення д-ра М. Дзеровича

Д-р Маркіян Дзерович

Приглядаючись визначним постатям нашого українського громадянського життя в Україні й на теренах нашого нового поселення, подибуємо серед них тільки дуже незначне число таких, що про них можна б сумлінно сказати: це щирий католик і чесний Українець-патріот. Однією з таких наших видатних постатей, що про них виразно й без перебільшення можна б за Христом сказати: "Ось справжній Ізраїльтянин, що нема в ньому лукавства" (Ів. 1, 47) — це загальновідомий український католицький діяч — д-р Маркіян Дзерович.

Д-р М. Дзерович займає посеред наших видатних світських діячів у католицькому українському житті видне становище. Його скромна постать зарисовується сильніше від багатьох інших, коли взяти до уваги факт, що все своє трудолюбне життя працює він особисто безкорисно для Церкви й Народу, як теж ніколи не робив у своєму ідейному житті ніяких ідеологічних "скоків" чи "перескоків" у цей чи інший напрямок, відповідно до обставин чи особистої користи, щоби "пристосуватись". У всій його діяльності бачимо, що він вірно й гідно служить Найвищому Ідеалові — Христові, Який сказав, що "Я — дорога, правда й життя" (Ів. 14, 47). Застосування цієї засади ми бачимо у щоденному приватному й громадянському житті д-ра Дзеровича. Може воно навіть дивно звучатиме й незвичним видаватиметься тому, хто не знає особисто д-ра Дзеровича, але воно правдиве. Зовсім слушно одного разу висловився о. д-р І. Назарко, ЧСВВ, ректор Папської Колеґії св. Йосафата в Римі, коли сказав: "Якщо б усі наші католицькі діячі мали цю правдиву побожність і щиру відданість Церкві, що їх має д-р Дзерович, то були б направду добрими і праведними християнами, з яких Церква й Народ мали б велику користь." Те саме можна теж сказати про нього як Українця-патріота: якщо б наше українське суспільство мало більше таких громадян, то ми мали б сьогодні нашу державу, бо інші не мали б сили її завалити. На жаль у нас це рідкісні одиниці, що визначаються такою щирою релігійністю, вродженою шляхетністю характеру й чесною українською патріотичністю.

Д-р Дзерович народився 4-го листопада 1899 р. у Львові в родині полкового лікаря австрійської армії д-ра Олександра й Валерії, з дому Голлер, Дзеровичів. Народню школу й гімназію покінчив у 1906-18 рр. у Новому Санчі. Медичні студії відбув на Краківському Ягайлонському Університеті в 1918 - 1924 рр. Докторизувався 9-го грудня 1924 р. До 1927 року працював асистентом цього ж університету при катедрі внутрішніх хворіб. Спеціялізацію у внутрішній медицині відбув при катедрі внутрішніх хворіб у професора Хвостека у віденському університеті.

По закінченні спеціялізації в 1928 році осів на постійне у Львові, одружившись із д-ром філософії й маґістром фармації Дарією Вітошинською, дочкою д-ра Айталя й Олени, з Бородайкевичів, Вітошинських. Батько п-і д-р Дзерович це одна з визначних постатей нашого українського громадянського й політичного життя. Д-р Айталь Вітошинський до 1918 р. був радником Найвищого Суду в Відні, а в 1918-23 рр. займав різні пости в українському державно-політичному житті Визвольних Днів, як: голова Військової Кодифікаційної Комісії Української Народньої Республики в Києві, леґаційний радник Української Місії в Празі та правничий дорадник екзильного уряду ЗУНР у Відні. Українська потріотичність

і релігійність родинного дому стали твердим і здоровим фундаментом особистого й родинного життя п-ні Дарії. Панство Дзеровичі мають п'ятеро дітей: інж. Мирон, о. Олександер, який саме тепер докторизується з теології в Григоріянському Університеті в Римі; Володимир, що кінчить медичні студії на віденському університеті; Олена й Марія.

Починаючи з 1928 р. д-р Дзерович осідає настало у Львові, де виконує свою лікарську практику як спеціяліст-інтерніст до 1939 р. Українська "Народня Лічниця" іменує його своїм ординатором при амбулаторії внутрішніх хвороб. Від 1940 р., крім десятилітньої перерви заслання, по сьогоднішній день д-р Дзерович виконує лікарську практику як загально відомий інтерніст у Відні. Як лікар д-р Дзерович визначається надзвичайною солідністю й сумлінністю та має марку першорядного діягноста. У місті Відні й поза ним є кілька відомих випадків, коли найбільші віденські медичні зірки "засудили" пацієнта "на смерть", а д-р Дзерович піднявся лікування, рятуючи на довгі роки життя тих пацієнтів.

Як видатний український католицький діяч д-р Дзерович відомий від ранньої своєї молодости. Будучи ще дуже молодою людиною, бо всього 34-літнім, ухвалою Єпископської Конференції Церковної Галицької Провінції, дістав у грудні 1933 р. номінацію на Президента Генерального Інституту Католицької Акції Української Греко-Католицької Церковної Провінції з осідком у Львові. На цьому пості, при тісній співпраці з Митрополитом Андрієм Шептицьким і Владикою Кир Іваном Бучком, маючи їх повне довір'я, д-р Дзерович працював успішно аж до дня совєтської окупації Львова в 1939 році. Переселившись до Відня в 1940 р., д-р Дзерович відразу активно включається в церковно-релігійне й національне життя української громади. Тут він стає членом, відтак містоголовою Церковної Ради й головою Братства при церкві св. Варвари, зискуючи велике довір'я до себе у віденських Єрархів: пок. Кардинала Інніцера, Архиєп. Яхима й Кардинала Кеніґа, як теж і в Апост. Нунція Россі. З деякими перервами, зокрема ж через його заслання, виконує ці уряди по сьогоднішній день. Тут треба відмітити, що віденське Українське Католицьке Братство св. Варвари, засноване 1862 р., — це перша українська організація поза межами України. Воно через десятки років вело й веде не тільки церковну акцію, але теж позитивно-конструктивну українську культурну й національну працю посеред українського й німецько-мовного австрійського громадянства.

Приходить у житті родини д-ра Дзеровича злощасний 1945 рік, у якому совєтські війська займають Відень. Під закидом "папського шпіона й диверсанта" віденське НКВД арештує д-ра Дзеровича й вивозить у глибину СССР, де про-

Батько й син!

Д-р Дзерович цілує руки свого сина по одержанні його першого священицького благословення

довж 10 років доводиться йому зазнати всякого лиха й горя совєтської дійсности в концентраційних лагерах тяжкої праці. Однак він сприймає це як Божий досвід, що ще більше скріплює його духові сили, зокрема ж його релігійні переконання та вірність Католицькій Церкві й Українському Народові. Там же мав він те велике щастя зустрічатися з нашим Первоєрархом-Ісповідником Кардиналом Йосифом Сліпим, як теж і з багатьма іншими, з якими ділив долю й недолю каторжника. У 1955 році повертається щасливо до Відня, де тепер живе й гідно працює в своєму лікарському званні, а при тому активно, повний посвяти віддається праці в українському церковному й національному житті нашої віденської громади.

Доцінюючи великі заслуги д-ра Дзеровича у праці для Католицької Церкви в ділянці світського апостоляту, як теж особисті високі й шляхетні прикмети його духа, Папа Іван XXIII-ий у 1963 році іменував його Лицарем Папського Ордену Святого Григорія Великого. Оте високе Папське відзначення — це заслужене признання й наче офіційне визнання д-ра Дзеровича справжнім і відданим діячем не тільки нашої Української Католицької Церкви, але всієї Католицької Церкви!

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

Д-р Богдан Казимира

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ У КАНАДІ

ДЕ ПРИЧИНИ І ЩО РОБИТИ?

Де шукати причин, які склалися на те, що таке поважне число кандських Українців, головно другої і третьої генерації, затрачують свою релігійну ідентичність і переходять до інших релігійних спільнот?

Це питання мене від довшого часу непокоїло й цікавило та ще далі цікавить. Щоб заспокоїти це бажання "чому воно так склалося", стараюся при різних нагодах переводити розмови між Українцями католиками чи Українцями православними, які змінили свій обряд чи віровизнання. У цих розмовах ставлю різні питання, що мали б улегшити відповідь, чи радше, щоб довідатися з першого джерела, що властиво було причиною їхнього кроку.

У більшості випадків, відповіді були відкриті, не було намагання недоговорювати чи закривати правду. На підставі цих відповідей від людей, із якими я мав інтерв'ю, та гадок різних авторів, що виловлював їх тут і там, із різних писань, доходжу до заключень, які, я свідомий, не покривають цілости. Тут потрібно ще буде доповнень. Одначе виглядає, на основі цієї, скажім, анкети, що важливішими причинами затрати релігійно-національної ідентичности є:

1. *Почуття меншевартости.* Це соціяльно-психологічне явище, на яке можуть скластися різні причини. Воно може виступати не тільки серед новоприбулих імігрантів, але теж серед їхніх дітей уже народжених у Канаді. Ті люди не можуть "найти собі місця" і хочуть у скорому часі вподібнитися до окруження, звичайно до індивідуальностей сильніших за них.

Дальшими причинами затрати релігійно-національної ідентичности, які тісно в'яжуться з проблемою почуття меншевартости, є асиміляція і дискримінація.

2. *Асиміляція.* Під впливом духово сильнішого осередку слабші одиниці з етнічних груп починають уподібнюватися до свого окруження, затираючи сліди своїх культурних надбань і окремішности. Це проявляється, як виявили соціологічні студії, у намаганні "загубитися" в чужій гущі та затерти сліди свого походження і зв'язку з власною національною групою. Така людина, звичайно, міняє своє прізвище, віровизнання, забуває добровільно батьківську мову, тощо. Це явище вже був завважив митрополит Андрей під час своєї візити в Канаді в 1910 р. і про це він виразно говорить у своєму меморіялі до латинської єрархії Канади такими словами:[30] "...Українці закривають свою національність, думаючи, що через те зможуть дістати кращі заробітки або одержать наділи кращих земель. Я бачив родичів, що при записі дітей до школи перекладали їх українські прізвища на англійські. Вони надіялися, що в той спосіб зможуть запевнити своїм дітям краще трактування." Так асиміляція поступає вперед і одиниці, затрачуючи свою ідентичність, не додають від себе ніякого культурного вкладу до розбудови нової, прибраної батьківщини.

3. *Дискримінація.* Це інше соціологічне явище. Воно виявляє себе як вислід непорозуміння у відношенні людини до людини. Дискримінація, явище негативне, може проходити скорше, зокрема тоді, коли держава чи громадянство "матискають", не даючи змоги новоприбулим повністю включитися в життя. Звичайно слабші відпадають, піддаючися асиміляції, а твердші ставлять опір. Вони стараються відгородити себе від нового середовища, перещіплюючи повністю свої установи, які знали у себе вдома. В той спосіб витворюється штучне гетто, що існує якийсь час, а опісля заникає, бо нема природного допливу членства.

4. *Мішані подружжя.* Це один із незвичайно болючих фактів дійсности національних меншостей у діяспорі. У Канаді бувае так, що молодець чи дівчина з іншої етнічної групи є індивідуально сильніші за канадських Українців. Мішані подружжя доводять до того, що числом українських душ збагачуються ряди римо-католиків, а то й інших віровизнаневих груп.

5. *Домашнє виховання.* Негативно впливає т. зв. тип "домінуючих" родичів, які стараються насильно, без пояснень, уживаючи тільки свого авторитету, закріпити релігійно-національну ідентичність у своїх дітей. Це в більшості родичі мало-грамотні, а то й неграмотні, які в релігійно-національному питанні руководяться чуттям, а не розумовими аргументами релігійно-національної свідомости. Таке поступування, звичайно, дає від'ємні наслідки. Дітвора, яка доходить до юнацьких літ, із призирством глядить на те все, що дороге його родичам, і радіє, коли може забути, і то якнайскорше те, що примарою залягало над ними в дитинстві. Пізніше, в середніх літах, зроджується деяка туга до минулого бать-

[30]) Address on the Ruthenian question..., op. cit., p. 6.

яів, але тому, що не було розумової основи, а тільки чуттєві переконування, а то й насилля, це бажання пізнати своє проминає безслідно.

6. *Брак впливу Церкви.* З уваги на брак задовільного числа духовенства, або фінансової неспроможности вірних дати матеріяльне забезпечення священикові, щоденні явища в діяспорі, у деяких околицях Богослуження відправлялися, а то й відправляються зрідка. Це має той злий вплив, що старші, зокрема ж молодь відчужуються від рідної Церкви й обряду, не розуміють символіки і значення відправ в українському обряді та легко переходять до латинян, мовляв "це те саме".

7. *Особисті мотиви.* Бувають випадки непорозумінь між душпастирем і вірними по парафіях, ба навіть між членами тієї самої родини (напр. між братами, чи між братом і сестрою). Це є нераз причиною, що допроваджує до втрат у рядах членів УКЦеркви. У висліді таких непорозумінь ціла родина покидає свій рідний обряд і переходить до римо-католиків. Що більше, батько родини міняє прізвище і, аж дивно, він самий, або разом із своєю жінкою проявляють себе тепер активно в нових обставинах, а перед тим стояли осторонь організаційного життя канадських Українців.

8. *Незацікавлення молоддю.* Великий відсоток молоді покидає середовище своїх родичів, бо його не розуміє. Коли спитати чому так роблять, то в більшості випадків свою втечу пояснюють незнанням української мови, незнанням українського обряду, історії УКЦеркви, не бачать різниці між двома обрядами та заявляють "наші церкви своїм устаткуванням малощо різняться від римо-католицьких і в латинських церквах нами більше цікавляться і дають нам змогу себе проявити". Зокрема пропадає молодь із фармів, яка була активною в парафіяльному житті своєї околиці, ця себе мало, а то й цілком не проявляє, коли прибуде до міста. Відчувається брак зорганізованого і плянового передавання і перебирання молоді з-під душпастирської опіки одного пароха і передання другому.

9. *Сепаратне шкільництво і "місійна" праця латинського духовенства.* Завважується, що ці два чинники відограють деяку ролю в затрачуванні релігійно-національної ідентичности канадських Українців. Найперше кілька слів про шкільництво. Як відомо, молодь переводить ранок і майже ціле пополудне у школі. Публічні школи не звертають уваги на релігійне виховання і під впливом закону переваги іншонаціональної більшости молодь затрачує своє обличчя. Із прослідженого та виловленого із преси можна робити заключення, що в сепаратних школах, які веде чернецтво римського обряду, ведеться т. зв. сепаратну акцію. Вони стараються збільшити кількість членства латинської Церкви підшептами й намовою самої дітвори або теж і їхніх родичів. Тут аж проситься пригадати головну істину, що правдиве релігійно-національне виховання в нових обставинах, сподіємося, дадуть українські сепаратні школи, що їх буде вести чернецтво українського обряду.

Українці, зі своєї природи, релігійні і прив'язані до Церкви. Цю правду збагнуло латинське духовенство і радо вітає у своїх церквах канадських Українців, які інколи, через обставини, відвідують богослуження в латинському обряді. Спеціяльно латинські священики є активні між Українцями в околицях, де нема українського священика чи церкви.

10. *Брак одностайного й систематичного підходу до релігійно-церковних справ.* Неоформлене календарне питання, незберігання обрядових приписів, будова церковних храмів не в дусі українських традицій, тощо, є тими іншими недоліками, що залишають від'ємне п'ятно на спільноті канадських Українців, впливають негативно на збереження релігійно-національної ідентичности і причинюються до аж такої втрати душ, які своїм числом могли б утворити дві нові українські католицькі єпархії в Канаді.

***

Шукаючи за засобами для збереження й закріплення релігійної ідентичности канадського Українця, маючи при тому на увазі повну інтеграцію в канадське суспільно-громадянське життя, ярко зарисовуються дві площини. Перша з них релігійно-духова, і тут слово за церковною Єрархією, яка має до того відповідні засоби. У другій площині, саме в релігійно-громадянській ланці, мусять проявити себе всі. Що ця справа "на порядку дня" видно вже хоч би з того, що вона занимала поважне місце підчас нарад 8-го Конгресу Українців Католиків Канади, що відбувався у Вінніпегу від 1 до 5 серпня 1964 р. У цій справі палко говорив на загальній сесії Конгресу Владика Митрополит Кир Максим, про неї дискутовано підчас нарад БУК, питанням збереження релігійної ідентичности канадських Українців зацікавилися духовні і світські, а Конгрес схвалив резолюцію, яка каже:

"Доручає Централі Українців Католиків Канади докласти старань, щоби провести плянову дію за збереження релігійної й національної ідентичности канадських Українців."[31])

Отже тепер слово за ЦУККанади. Виглядає, що вказано створити студійний осередок, який старався б науково подавати свої завваги й рекомендації у пляновій акції. До цього слід при-

---

31) Дивись: "Українські Вісті", ч. 28 з 9 липня 1964 р.

тягнути людей із Північно-Американського континенту, як теж наших фахівців - соціологів з інших країн поселення. Українська преса мусить призначити цьому питанню більше місця на своїх сторінках. Якщо заіснували б якісь непередбачені труднощі, тоді треба було б навіть засягнути ради окремих професіоналістів - дорадників. Своїм досвідом можуть нам послужити інші неукраїнські спільноти, які скорше за нас, Українців, зустрілися із подібними проблемами. Тут, зокрема, думаю про Шведів у ЗДА, які в "Аугустана Гісторікал Сосаєті", побіч історичних студій ведуть соціологічні досліди у справі збереження ідентичности Шведів у ЗДА і мають публіковані праці з тої ланки.

Журба і старання про майбутнє канадських Українців, які мають включитися в громадянсько - культурне і політично - національне життя Канади, не затрачаючи при тому свого власного обличчя, кладуть на наше покоління важкий обов'язок заняття цією справою з повною увагою і свідомістю її потреби та ваги. Така плянова дія матиме свій вплив на релігійно-громадські прояви в Українській Католицькій Митрополії у Канаді та напевно причиниться до розгорнення нових ділянок в організованому житті.

Казимир Грицина

ОТЕЦЬ ІГУМЕН КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИ БОГОСЛУЖЕННЮ

Але ми ще при Всеночному. По "Світе Тихий" підчас Чтеній-Парамій світилося павуки-свічники і всю решту світла. Підчас просительної єктенії всі єреї які були, свої чи гості, а часом і гість Єпископ, облекалися і входили до олтаря, крім головного єрея всі діставали свічки і підчас співу стихир Литійних диякони кадячи олтар, Святая Святих і т. д. вірних на обі сторони в церкві, всі йшли в притвор. Вже єромонахи досить впереді, за ними диякони, які кадять вправно на обі сторони, а на кінці отець ігумен із хрестом у руці з найбільшою повагою входять у притвор, отці їх оточують, а вони, вищі від усіх бодай на голову, з найбільшою набожністю, яка так і б'є з їх лиця, проводять цілій тій відправі. І я хоч так часто служив, а ще з гімназійних часів мій, славної пам'яті, отець катехит др. Микола Конрад, якого большевики страшно закололи на смерть, коли їхав із Найсвятішими Тайнами до хворого, ще він вповів у мене велику любов до обрядів. При тих величних відправах, які мені ніколи не буденніли, коли я глядів як отець ігумен правлять, то часом тер чоло, щоби бути свідомим чи я на землі, чи це все не з'ява. А часом такі Всеночні з Литією правилися, коли для мирян не обов'язувало свято. І відправа йшла так, як при биткім набитій церкві. Читав я спомини д-ра Назарука, як він об'їздив Василіянські монастирі в Галичині. Коли він був у Добромилі, то там у манастирській церкві оо. Василіян правилася Велика Вечірня, але не було нікого з мирян, бо то було церковне свято. А монахи правили так, як би церква була повна людей, і він писав, що та відправа потрясла до глибини душі. Там славилося Творця-Бога. Читав я раз, що один Єпископ на місійні терени спровадив контемплятивні Чини. Коли його питали, чому він це робить, чому не спроваджує місійних Чинів, то він пояснив: "Щоб наступ на війні вдався, то наперше діє артилерія і то тяжка, а тоді щоліш іде наступ піхоти. Артилерія приготовляє терен до наступу. Так і на місіях. Найперше треба молитвою й ділами вмертвіння монахів приготовити терен під діяння Божої ласки в людських душах, до яких будуть добиватися вже місійні дієчі священики й сестри. О скільки Божих ласк спливало на наш нарід задля таких величних відправ! Казав нам на реколекціях для богословів у 1939 р. Слуга Божий Митрополит Андрій, що чим священик побожніший, тим його жертва миліша Богові. А отець ігумен Климентій таки був великий Божий угодник, по-людському кажучи й не випереджуючи рішень Церкви, це був Святий. І я мав щастя через майже п'ять років служити при всіх частинах Церковного Правила отому Святому. Це дійсно велика Божа ласка.

На Полунощницю ставали турами кожної ночі інші монахи. В літі правили Полунощницю в церкві, а в зимі у домашній каплиці. Казали мені браття, яким черга випадала з отцем ігуменом, якби я був на такій відправі, а я уявляв собі, що то виглядало рішуче на з'яву. А ще як прийшла хвиля де співалося маленький 120-ий псалом київським напівом "Возведох очі мої вгору". Коли взимі правилася Полунощниця в домашній каплиці і я входив у святилище засвітити світло та коли я ішов за престіл, то злякався, але зараз успокоївся, бо то погружений у молитві клячав отець ігумен Климентій. І коли підчас рекреації я це оповідав одному братові, то він мені казав "на нашій Полунощниці теж ми їх застаємо за престолом на молитві і лишаємо їх,

а другі браття кажуть, що на їх Полунощницях теж часто застають отця ігумена."

Коли ми при Полунощниці, то не від речі буде згадати, як одного року приїхала рогатинська гімназія з отцями катехитами й учительським збором. Коли вночі в год. 12-ій почала дзвонити сигнатурка на Полунощницю, то велика частина студентів удалися до церкви. Потім оповідали мені з найбільшим зворушенням, що вони щасливі, що чули і бачили таку гарну відправу. Особливо зворушив їх спів псальма "Возведох очі мої в гору от людуже прийдет помощ моя."

Ці спомини сягають яких двадцять п'ять років назад. Добре пам'ятаю слова того чудового псальма. І коли монахи співали гарно, то той спів уночі виходив іще величавіше.

Заки прийдемо до найважнішої частини всіх Богослужень, до Божественної Літургії, мусимо здати собі справу, що всі Божі угодники, в тому й отець ігумен Климентій Шептицький, Верховний Настоятель Чину ОО. Студитів, цей Божий угодник, аскет і святець, із найбільшою набожністю відправляв Божественну Літургію. Тільки ще одно треба тут нам знати, щоб ми не думали, що Святі виглядають сумні, скулені чи щось, що може вони не подібні до людей. Ні, ні. Вони такі як усі, тільки від них так, як від лілей запах, так від них б'є щось неземське. Щось, що вас самих наповняє інтуїтивно великою пошаною до них. Раз по Вечірні отець ігумен кажуть до мене: "Попросіть отця настоятеля, бо я хочу сповідатися." І коли отець настоятель сів за престолом, а отець ігумен клякнули до Святої Сповіді, то я чомусь і сам клякнув у захристії та й дуже був зворушений. Отже до Божественної Літургії отець ігумен Климентій приступали з усяким благоговінням. Тільки зі своєї скромности любили вбиратися у старші ризи. А було в Уневі кілька цінних фелонів. Був золотом тканий фелон іще з часів Варлаама Шептицького, унівського архимандрита. Був інший, зі сирого шовку, темно-кремовий, цілковитий грецький старий стиль, довкола рівний, справив його Слуга Божий Митрополит Андрій, дуже коштовний, а такий широкий, що щоб складати його, треба було найширшої кімнати, бо мав тридцять п'ять складок з одного боку і тридцять п'ять із другого. І от я довго придумував чи вдасться мені у той фелон убрати нашого Верховного Настоятеля. Тим більш був я непевний, що браття запевняли мене, що ще ніхто зі захристіянів не зумів у цей фелон убрати отця ігумена. Одного разу був в Уневі бенедиктинський архимандрит із Намюр у Бельгії. Тоді правилася Велика Вечірня з Литією і я отця архимандрита таки вбрав у цей фелон. А що отець архимандрит Ідельфонс був сильної будови (хоч нижчий від отця ігумена), то дуже маєстатично виглядав у цьому фелоні. От тоді постановив я собі, що на якесь велике свято я вберу отця ігумена. Нагода прийшла на Йордан. Я приготовив цей фелон до Служби Божої для отця ігумена. І коли браття по Утрені прийшли до захристії і побачили, що я цей саме фелоні приготовив, то кілька старших братів-схимників підійшли до мене і казали, щоб я мав готовий інший фелон, бо отець ігумен цього фелону зі скромности напевно не приймуть. Бо ще нікому не вдалося в цей фелон убрати отця ігумена. Трохи я збентежився. Це ж Верховний Настоятель. Але подумав собі, що Господь вложить мені на язик таке слово, що я зможу їх переконати, щоб вони вбралися в цей фелон. Аж ось отець ігумен входять до захристії. Увага всіх насторожена, що то буде: візьмуть чи ні цей фелон. А я ще розраховував на короткий зір отця ігумена. Бо вони зблизька не бачили, лише здалека добре бачили. Може не добачать. Вже я заложив єпітрахиль, опоясав і подаю нараквиці, коли цілували ліву вже нараквицю, подумав я собі: от і не добачують і мені вдасться штука, а всі браття задивилися великими очима. Якраз тоді отець ігумен добачили, що це той найдорожчий фелон. Не закладають лівої нараквиці, а питають мене шепотом (у захристіях по манастирях обов'язує мовчання): "Ви чому даєте мені цей фелон?" Подумав я собі: скажу, що вони Верховний Настоятель, то пропаде все, бо з покори не візьмуть його. Тоді інша думка прийшла і кажу: Зле, як фелонів час до часу не провітрюється, тай вони злежуються і це теж зле. Тоді отець ігумен на це кажуть: "Так то правда, добра заввага" і почали вбиратися, а властиво дозволили, щоб я їх убрав. Коли я вбирав їх у фелон, то браття не могли з дива вийти. Бо всі бачили, що вони говорять зі мною про цей фелон і всі були певні, що мені не вдасться вбрати. А не думайте, що в манастирі нема людських уломностей. Мене назначили на головного захристіяна. Унівський захристіян був вийнятий із-під права настоятелів і підлягав Верховному Настоятелеві Чину в усім, що стосувалося церкви. Ну я був тоді щолиш кандидатом, а мені до помочі був брат рясофор. А деякі браття схимники думали, що силою їх схими вони можуть мені давати вказівки чи накази. А що вже говорити про дияконів і єреїв! Отже нераз було багато неприємностей. Але я знав, що за мною стоїть найвищий настоятель Чину і такий випадок з отим найціннішим фелоном підніс мене трохи в очах братів, які побачили, що мені вдалося без труду вбрати отця ігумена в цей фелон, хоч нікому досі не вдалося їх убрати. Підчас рекреації всі мене обліяли й допитували, що вони мені говорили, а що я їм відповів і дивувалися, що на такий скромний доказ не заперечили вбрати себе в цей фелон. А вони в цім фелоні виглядали маєстатично.

(Далі буде)

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Вони вечеряли нагорі і співали псальми, а я неспокійно проходжувався по кімнаті, прислухуючися гомонові, що приходив знадвору. Кожні твердіші кроки перед дверима дому були причиною, що моє серце починало битися швидше. Пізніше, коли наставала глуха тишина, його удари сповільнювалися до тієї міри, що я був обезсилений і близький утрати притомности.

Настала вже ніч, коли я врешті почув, що виходять. Я відітхнув із полегшею. Немов перетомлений великим зусиллям кинувся я на постіль і зразу ж заснув. Але не спав я довго. Збудили мене. Агир похилився наді мною і шарпав моє рам'я. Сказав, що хтось прийшов до мене і негайно хоче мене бачити. Зміцця зірвавсь я на рівні ноги. Сон мене відлетів: я був притомний, тільки дрижав усім тілом: навіть у часі сну я очікував, що надійде нещастя. Загорнувшись плащем вийшов я привітати гостя. Був це Яків, брат Йоана. Сини Заведея, дарма, що різняться віком, все таки подібні до себе: ніжні й несміливі, приховують свою гарячу вдачу і часто не вміють її проявити. Але Вчитель, що наскрізь знає людей і їх найбільше скриті почування, назвав їх колись Синами Грому. Коли пригадую собі, як без труду, немов читаючи з розвиненого скрипту, відкривав у людині її чесноти й хиби, набираю знову переконання, що Він не може бути кимось звичайним... Яків завжди буває гарненько зодітий, волосся має причесане, з його постаті б'є чистота й уважлива дбайливість. Але тепер переді мною була людина в пом'ятій сімлязі, з мокрим і розвіяним волоссям, що спливало на чоло й очі. Його стопи були заболочені, позбивані об каміння. Стояв увесь у дрижаках. Не сказав зразу з чим прийшов, змагався з тим якийсь час, немов би слова не могли пройти йому крізь горло. Вкінці видусив:

— Узяли Його!..

Я зігнувся, мов побитий громом, дарма, що сподівався цього. Ноги збунтувались, я присів на стільці, у голові зробилася пустка, перед очима пролітали чорні платки. Я відчував загальну неміч, здавалося, зімлію. Отже все таки — почало дзвонити в мізку — отже все таки... Всі мої думки, всі розмови з Ним зосередились у цій хвилині в тих двох словах.

— Отже все таки — повторив я голосно — отже не зумів утекти, забезпечитися, сховатися... Зловили Його!

Сидів я, мабуть, довго. Зі спущеною головою, трясений дрижками, відчуваючи в горлі нудоту. Коли я підніс голову, чоловік далі стояв переді мною, мов розірване громом дерево. Дивлючись на нього я зрозумів, що для цього учня не є найжахливішим те, що Вчителя зловили... Його очі висловлювали не тільки біль і жах. Там була також розпука. Цього роду почування зарозливі: на чолі, якраз під корінцями волосся почув я каплини поту, мов дотик жаб'ячих ніг. Зуби мені дзвонили, а цей повторюваний звук у пустому, приспаному домі розлягався як тупіт швидко біжучих стіп. Із трудом прошепотів я:

— Як це... було?

— Як було... — повторив помалу, наче б не розумів цього питання, наче б тільки сам мусів вияснити собі те, що сталося. Непевно, загикуючись, продовжував: — Ми споживали пасху в твоєму домі, равві. Як завжди... Він... Він... був сумний. Кілька днів уже був сумний... Ти це мабуть помітив... Казав... Не знаю, я не зрозумів усього... Казав, що незабаром відійде і знову швидко повернеться, бо не хоче, щоб ми залишились сиротами... Може Його випустять? Як думаєш, равві? — Сумніваючись потряс я головою. І почув, як сильно й гірко ковтнув він слину. — Ми казали, що підемо з Ним, де треба і що не боїмося навіть смерти. — Усміхнувся жалібно, мов би не вірив. — І повелів, щоб ми любилися, як ніхто на світі... Маємо тямити, що Він завжди є з нами і з любови до Нього ми повинні сповняти наші обов'язки... Довго, довго говорив, годі все повторити... По вечері помив нам ноги. Петро не хотів, але Він сказав, що так треба. Отже погодились і ми всі. А пізніше, хоч пасха була вже скінчена, взяв Хліб і почав нам його роздавати. Кожному. Потім Вино. Також кожному. І казав так, як тоді, коли люди відійшли обурені, що це є тепер Його Тіло і Його Кров — і що ми повинні їх їсти і пити... Але це був далі тільки хліб і вино... Ми не знали, що думати. Потім Юда негайно вийшов. Учитель сказав йому щось і ще додав: "Роби швидше". Знову казав, щоб ми любилися... і що хто Його бачить, бачить і Вітця... Бо Пилип спитав, який є Отець і що

ми хотіли б, щоб нам Його показав... Довго говорив... Це все тепер мені мішається... Йоан і я сказали, що перші будемо в царстві. Тоді Симон обурився, а Яків казав, що це він буде першим, бо є його "братом". Але Вчитель велів нам замовкнути. Сказав, що на світі королі є першими, але в Його царстві той, хто є першим, мусить бути найнижчим слугою... Як слуга слуг... А вкінці спитав, чи нам чого бракувало, коли ми ходили з Ним по Галилеї, Переї, Самарії і Юдеї. Ми сказали Йому, що нічого. Це ж правда: завжди було що їсти і пити, хоч Господь не дозволяв турбуватися наступним днем. Але тепер, казав, уже так не буде. Тепер, казав, мусите думати про торбу на сиклі і на харчі, а хто торби не має, нехай продасть сімлягу і купить меч. Тоді Симон крикнув, що мечі вже куплено і поклав перед Ним два. Ми почали хвилюватись і кричати, що будемо битися і не дамо Його скривдити, а найголосніше кричали Симон і Тома. Але Він навіть не глянув на мечі. Сидів хвилину, сперши голову на руках і сховавши обличчя в долонях, наче б ми зробили Йому велику прикрість. Потім устав кажучи: "Досить, ходімо вже звідсіля." Була пізня ніч, місяць зійшов понад вежі святині. У палаті первосвященика горіли світла і чути було голоси. Я дивувався, що там не сплять, хоч була пізня пора. Ми рушили тихо в сторону Офелю. Раптом якась постать станула перед нами. Це була Марія. Досі сиділа вона, під кривим фіговим деревом і мабуть чекала, поки вийдемо. Тепер швидко йшла в сторону Вчителя. Ми зупинились. Цих двоє стали поруч себе під цятками місячного сяйва, просіяного крізь безлисті гілки дерева. — "Сину — почув я, як говорила жінка — благаю Тебе, не йди... прошу Тебе..." Ще щось казала, але її шепіт стався невиразним. Пізніше Він говорив, також тихо, тільки до Неї. Раптом крикнула гірко, подалася назад, заслонила обличчя. Підійшов до Неї, похилився над Нею, поклав пальці на її обличчі і гладив його наче б це Він був матір'ю, що хоче стерти біль і сльози з обличчя своєї дитини. Не казав уже ні слова. Це тривало хвилину. Потім м'яко, але рішуче, відсунув її набік. Іще наче б Йому опиралась, іще її руки хапались Його плаща. Поспішний віддих Жінки був повний сліз. Але Він уже пішов у долину до Джерельних Воріт. Не оглянувся. Кричала Йому вслід: "Буду з Тобою...!" Ніхто з нас не знав, що це значить. Ми поминули її — коли стояла непорушно з витягненими руками під деревом фіги; сходили ми в яр, у сумерк, до саджавки. Офель лежав ліворуч немов ліс кущів — темною гущею домів, понад ним, за портиком жевріла святиня. Знову була подібна до вечірньої краси і сили. А тямиш, равві, Він сказав, що з неї не залишиться камінь на камені...? Невже це можливе? Скажи сам, равві? Бо я думаю, що так не буде. Це тільки Йому здавалося, що Він переможе людей святині. Але на ділі вони перемогли Його! Хто б зумів розвалити такі мури на такій скалі? — Потягнув носом. По хвилинній перерві продовжував далі: — Праворуч, де мур заломлюється при Вежі над Гнійними Воротами — увесь цей кут повний шатер і прочан, що прийшли на свята. Ми минули ворота і сходили далі в долину. Кедрон шумить уночі немов море в час бурі. Як тільки ми вийшли з міста, Він знову почав говорити. Зупинився при кущі винної лози, поклав на нього руку. Сказав: "Ми подібні до цього куща. Я — це пень, ви — гілля..." Знову повторяв, щоб ми любилися... — "Любіть одні одних, любіть завжди, любіть особливо у найважчу пору..." Ми не розуміли Його, штовхали себе ліктями... Він це бачив. "Зрозумієте все" сказав "коли зішлю вам Утішителя... Він навчить вас про все... Я мушу відійти, бо інакше Утішитель не прийде... А я відійду до Вітця..." Тоді Йоанові й мені видалось, що ми зрозуміли Його. Він був колись з нами й зі Симоном на горі... Ми не говорили про це, бо Він велів мовчати. Там... Справді, не знаю, чи можу тобі, равві, про це розказати..? Але ми подумали, що Він іде до свого Вітця якраз так, як тоді на цій горі. І що знову станеться чудо, тільки тепер усі побачуть Його... Увесь світ! Отже ми сказали, що тепер віримо вже всьому, що Він говорить. Проте Він, замість зрадіти, глянув на нас сумно, як тоді, коли ми сперечалися, хто буде першим у царстві. "Тепер уже вірите...?" Прикусив губи. "Прийшов час, коли втечете і залишите мене одного" — сказав. "Але я не одинокий..." Потім піднісся і молився розклавши руки.

— Місяць підносився щораз вище і лляв світло, мов воду з ведра, в глибину яруги. Ми були втомлені — продовж останніх днів не спали як треба. В головах нам гуділо від слів, що гомоніли перед нами. Нога за ногою тягнулися ми через міст. Він вирішив переночувати в Оливному Городі. Ледве ми спиннлися під деревами у м'якому сутінку, зразу почали скидати зі себе плащі й розкладати їх на землі. Але Вчитель не сів. Стояв у темноті, немов біла, поганська різьба. "Спіть тут" — сказав — "я буду там недалечко..." Ніхто з нас цьому не дивувався. Він часто молився ніччю, коли ми спали втомлені днем. Але відходячи кликнув на мене, Йоана й Симона: "Ходіть зі мною."

Ми підійшли під гострий виступ скали. Зупинився, сказав: "Чувайте і моліться. Я також буду молитися, Сумно мені, як умираючій лю-

дині..." Сказав це таким голосом, що ми всі три піднесли на Нього свої очі. Ніколи ще не промовляв так до нас. Він був сумний від часу бенкету в Лазаря, але цей смуток не спиняв Його говорити до нас і навчати. Ще перед хвилиною промовляв спокійно. Але тепер цей спокій тріс, як тріскає банька на поверхні води. Був подібний до чоловіка переляканого, прибитого розпукою.

"Моліться, чувайте" — повторяв кілька разів. "Дух — сильний, але тіло — немічне". Помалу, наче б ноги вгиналися під Ним, віддалився, але недалеко, на віддаль мету каменя. Там світив місяць, отже ми виділи Його, як упав на коліна, лицем до землі. Симон сказав: "Моліться, коли Равві цього бажає."

Ми не клякали задля великої втоми. Тільки повторяли слова Гаїла. Але Йоан змісця заснув... Такий хлопчина, як він, не вміє чувати, нераз засипляв нам у човні... Та й мені повіки, також обважніли і молитва застигла на устах... Раптом почув я, що Симон хропе. Опритомнівши не знав я, чи сплю, чи сторожу. І тоді прийшло мені до голови, що мабуть уже не треба сторожити... Сперши голову на пень я змісця заснув, мов упав у воду.

Збудив мене голос Учителя. Я як стій схопився. Стояв над нами і говорив плаксивим голосом, немов жебрак із-під Єфремових Воріт. "Чому спите? Важко вам було посторожити цю годину?"

Під гіллям було темно, хоч сяйво місяця спотужніло і лежало на верхах дерев мов іней. У сумерку ридав Його голос. На коротеньку мить Учитель став на місячній плямі і тоді я побачив Його обличчя. На чоло Мойсея! Виглядало жахливо! Ти, равві, мабуть бачив обличчя каменованих? Воно було зовсім таке саме: біле, скривлене болем, напружене мов тятива... Ні! не говорю до речі, не як обличчя каменованих. Як обличчя вдушеного, що помалу дусився і боровся до кінця за кожну дробину повітря. Ніч була дуже холодна, але Його чоло було мокре від поту; деякі каплі спливали темними вужиками, наче б були не потом, але кров'ю... Його віддих мішався зі смертними судорогами... Ми здеревіли... Справді, я не знав, що Йому могло трапитися. Коли б була змога, — я би був зірвався на рівні ноги і з криком утік, мов від поганого сну. Але був наче прикований до землі. Він стояв над нами, видаючи з себе слова, що падали з цих судорогів мов іскри з-під гостреного ножа. Говорив тихо, але мені здавалося, що кричить... І знаєш, як кричить? Немов калікажебрак, що не має сили пробитись крізь юрбу. Стільки разів ми чули цей крик по другому боці юрби — пташиний, плаксивий, жалібний. "Чому спите?" повторяв. "Я ж перестерігав... Не спіть. Мені треба вас. Моліться, чувайте. Моліться... Тільки перша спокуса приходить одинока. Десята приходить із п'ятою, двадцята з дев'ятою... Остання — разом з усіма іншими..."

Підніс руку, просунув долоню по обличчі. Заточуючись, повернувся на місце, де молився раніше. Через хвилину був мов неспостережною тінню в коридорі сумерку, потім знову заллявся сяйвом як поставлений на сонці меч. Помалу зісувався на коліна. В тишині, в яку постійно бив грім потоку, я чув його риданння. Повторяв щось боляче, завжди декілька тих самих слів. Постійно, від нова — немов співав. Не знаю, що говорив — але це було завжди те саме. Іноді повторяв швидше, немов у пропасниці, — іноді помалу, немов надумуючись. Що Він міг говорити? Жах огортав мене щораз більший. Казав, щоб ми молилися, але слова псальмів деревіли на моїх устах. Я обертав їх, не міг ковтнути, не мав сили, щоб іти далі. Симон щось там бурмотів, що коли Вчитель нас потребує, не сміємо заснути. Але ледве це сказав... Видиш, равві, сон видався мені одинокою втечею перед жахом... Почувши, що Симон хропе, я відчув заздрість... Він уже про нічо не дбав — але я далі постійно жахався..! —

Думаєш Юсте, що я його не розумів? Дрижучи мов трава злизувана вогнем, я відчував, що в мені росте палке бажання заснути і забути про все! Це наш порятунок, якщо можемо втекти хоч таким способом. Але біда в тому, що мій сон ніколи не є втечею. Іноді ще більш мене вимучить аніж ява. Чимало таких снів я мав по смерти Рути — снів, коли вона верталася до життя, щоб знов умирати... Щасливі люди, що замкнувши очі, забувають про все!

Я зрозумів, чому він стидливо перервав. — Отже ви знову поснули?

Застогнав, немов хтось ударений у незагоєну рану:

— Я так боявся — цокотів зубами — я так боявся...

— І тоді вони прийшли і вхопили Його?

— Ні, — відповів — Він прийшов до нас іще раз. Тепер уже не стогнав, не плакав. Тільки жалісно сказав: "Уже можете спати..." Ми дивилися на Нього, протираючи очі. Нам було соромно, що заснули. Але чому Він не сказав, що це була остання хвилина? Стільки разів повторяв: "Чувайте разом зі мною..." — Але як ми могли знати?

Раптом прогомоніли крики, поміж деревами зажевріли багряні блиски смолоскипів. Сторожа оточила огород і тепер звідусіль надходили жовніри, самоневні, що ми не втечемо.

Симон, що мав меч, вихопив його з-під ремення і почав поспішно питати:

— Господи, ставати до боротьби? Починати битись?

Я почув перелякані оклики — це пробудилися інші з нашої громади. Тим часом сторожа святині затискала ланцюг. У непевному відблиску смолоскипів я бачив мечі, довбні, дручки, щити, обличчя людей, що гнівно викрикували. Симон вискочив уперед... —

Але Він, Юсте, зганив свого найвірнішого учня. Вилікував рану, що її той зробив одному з прислужників первосвященика. Не міг Він утекти? — Він, який нераз щезав з очей юрби? Кажуть, що Він мабуть сказав: "Тепер уже не буде чудес... тепер пора мати торбу і меч". Меч? Про який меч Він говорить, коли не дозволив битися Кифі?

Я втратив надію на новий сон. Отже сів, щоб тобі те все описати, коли раптом хтось почав добуватись до дверей. Серце мое завмерло. Зразу прийшла мені думка, що в цю ніч вони хочуть викінчити також усіх приятелів Учителя. Замість іти до дверей, я побіг на терасу — очі мої заходили мрякою, так швидко працювало серце. Але внизу стояв тільки один чоловік.

— Хто там? — крикнув я.

— Це я, Хай. — Я пізнав одного з ашарів.*)

— Чого хочеш у цій порі?

— Первосвященик повелів сказати тобі, раві, щоб ти негайно прийшов до палати. Увесь Синедріон збереться там швидко. Буде суд над Бунтівником із Галилеї...

— Ніччю? Не може бути суду в ночі. Закон не дозволяє.

— Не знаю, раві, не моя справа знати Письмо. Так веліли мені сказати... І йду далі...

Пропав у темряві.

Я повернувся до долішньої кімнати. Яків сидів під стіною здеревілий, сповнений страждання. Не може собі простити, що заспав. Казав: "Учителеві треба було нашого чування... просив, щоб ми чували..." А він заснув. Але він не зважав на все, хоч спав поруч нього... Жалі нічого не вдіють. Стільки разів я засипляв поруч Рути... Ми всеодно не вирятували б Його. І не вирятуємо, якщо Він сам собі не допоможе. Не допоможе, чи не схоче допомогти. Месія, що прийшов, але не хоче перемагати — це кінець віри в Месію. А коли не має сили? Тоді це доказ, що Він не є Месією. Що краще: бути свідомим своєї помилки, чи знати, що сама віра є оманою? Досить! Досить! Не вмію цього розв'язати. Мушу йти. А може б краще зробитися хворим? Але яка буде з цього користь? Засудять Його без мене. Але коли Він тільки тому піддався їм, щоб у приявності їхнього суду виявити всю свою силу? Тоді буду я подібний до плівака, що топиться при самому березі... Ні, треба йти. Треба бути відважним. Треба стати в Його обороні. Не хочу бути подібним до Якова, що плаче і не має відваги вихилити голову на вулицю. Не пережив я — щоправда — щасливих днів галилейських. Я прийшов укінці на останню хвилину, немов цей спізнений робітник до винниці з його машалу...*) Я думав, що це буде хвилина перемоги. А тимчасом це хвилина гіркої невдачі. Годі. Бувае таке, коли гра непевна. Хто зна, може жалуватиму своїх вагань, а може нарікатиму на себе, що я щераз не сумнівався... Проте доволі! Треба врешті бути кимсь... Треба випити своє вино. Йду. Складаю листа і беру з собою. Якщо зустріну під Ксистом подорожню каравану, негайно тобі його вишлю. Ох, чому чому тебе тут немае, Юсте! Ти мабуть сказав би мені, яке значення мали Його слова: "Віддай мені свої турботи..."? Що вони значать? Чому Він хоче взити мої турботи? Як це зробити, щоб Йому їх віддати? Нажаль, ніхто мені на це не відповість... О, Юсте, коли б хоч ти зумів мені сказати: чекае Він ще? Він же казав: "Чекаю... пам'ятай, що чекаю на них..." Говорив, мов чоловік, що говорить у пустині про воду... Але тепер Він е в'язнем, Якому загрожуе смерть... Чи можу в'язневі добавити ще більш вантажу? А проте, якщо не Він — то хто? Хто? Тільки Він так гаряче їх домагався...

*) Прислуга святині.

*) Оповідання.

НОВІ КНИЖКИ!

о. др. І. Нагаєвський: ОБ'ЄДНАННЯ ЦЕРКОВ Й ІДЕЯ ПАТРІЯРХАТУ — $1.00. Дуже на часі!

о. М. Соловій: БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ (пояснення) — $7.00.

Єпп. Ф. Шіп: ВЕСЕЛКА СТРАЖДАНЬ — $0.50. Для тих, що терплять!

Вотірський: ЦАР ДАВИД; оповідання — $0.50.

Б. Полянич: ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ, сенсац. повість — $2.00.

Д. Ярославська: ПОВІНЬ, повість з життя в таборах — $3.50.

П НЬЮ-ЙОРК. Повість. — $2.00.

о. А. Мельник: МАТИ БОЖА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ. — 64 стор. — 50 ц.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ГОСТИННИЦЯ ДЛЯ ВБОГИХ ПРОЧАН У ЄРУСАЛИМІ

Саме тепер улаштовується в Єрусалимі гостинницю для тих прочан, що відвідують Св. Землю, але не в спромозі оплатити собі готелі. Дім називатиметься "Дім Авраама" і буде призначений для всіх обрядів. На виразне бажання Папи Павла гостинниця прийматиме студентів теології, які щораз численніше відвідують Св. Землю підчас літніх вакацій. Цим заведенням керуе француська "Карітас".

СВЯЩЕНИК ГИНЕ ПІДЧАС РЯТУВАННЯ ЖИТТЯ ДИТИНИ

У часі проходу 30-ти хлопців під проводом о. Р. Льотрам уздовж ріки Сени в Парижі один 12-літній хлопець похвизнувся й полетів у ледяні хвилі ріки. 54-літній о. Льотрам відразу скочив за ним у воду. За допомогою інших мужчин їх обох витягнено з води. Хлопця врятовано ще штучним віддиханням, а для священика всяка поміч була запізнена.

КАРДИНАЛИ БУДУЮТЬ ПАМ'ЯТНИК ПАПІ ІВАНОВІ

Кардинали, яких іменував Папа Іван, рішили збудувати йому пам'ятник напроти пам'ятника Папи Венедикта XV-го, у лівій нави базиліки св. Петра в Римі. Мистецький проект доручено виконати скульптурові Еміліо Греко. Згідно з бажанням кардиналів пам'ятник буде виконаний у традиційному стилі, себто Папа буде в стоячій поставі; на пам'ятнику будуть вирізьблені два епізоди з життя Папи, правдоподібно, його відвідини в'язнів і хворих.

СОБОР ЗАКІНЧИТЬСЯ ПРАВДОПОДІБНО В 1966 РОЦІ

Генеральний Вікарій Ватикану — Владика Петро Канізій ван Ліерде в одному інтерв'ю вказав на можливість, що Вселенський Собор закінчиться не в 1965, як було пляновано, а в 1966 році весною. Папа, як сказав Єпископ, бажав би, щоб Собор закінчився цього року осінню, але ніяк не бажае, щоб свобода Соборових Отців була в будьякий спосіб порушена.

ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ ПАТРІЯРХ НЕ ХОЧЕ РЕЗИГНУВАТИ

Вже від довгих років 89-літній олександрійський православний Патріярх Христофор II-ий хворіе й перебуває поза своїм осідком. Через своє довголітне перебування на лікуванні у Греції він практично не виконуе патріяршого уряду в Олександрії, що стало причиною критичного положення, духовного й адміністративного в Олександрійському Патріярхаті. Як подае атенський часопис "Етнос", митрополити Патріярхату звернулися до Христофора II-о з рішучим домаганням, щоб він зрезигнував із свого уряду та не був перешкодою. На цього листа, як і на інші, він зовсім не відповів. У духовних колах припускають, що евентуальними кандидатами е Архиепископ Макарій, президент Кипру, або Архиепископ Спиридон із Родосу. Інші джерела подають однак, що митрополити Олександрійського Патріярхату мали відкинути їх кандидатури.

АВСШВІЦ — КАЛЬВАРІЯ НОВІТНІХ ЧАСІВ

Краківський Архиепископ Карло Войтила закликав своїх вірних брати численну участь у поминальних богослуженнях, які служаться з нагоди 20-річчя звільнення концентраційного табору в Авсшвіц і жертв націонал-соціялізму. Архиепископ сказав: "Стараймося дивитися очима віри на цю гігантичну Кальварію нашого часу. Ми віримо, що жахливі терпіння й смерть, які потерпіли там численні люди різних релігій, національностей і переконань, не є даремними, але причиняються до навернення людства на дорогу взаємної справедливости й правдивого миру."

ПАПСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ ДІСТАЄ НОВІ ОДНОСТРОЇ Й ПІСТОЛІ

Ватикан як держава мае свої органи публичної безпеки й порядку, між якими е теж і жандармерія. Дотеперішній її однострій буде заступлений новим формою, що буде більш подібна до британської королівської гвардії, як теж на багато легший. Нове накриття голови виготовляється в Англії. Револьвери будуть заступлені автоматичними пістолями.

ЗАКОН ПРОТИ НАВЕРНЕНЬ В ІЗРАЇЛІ

Ізраїльський парлямент затвердив закон, що малолітнім Жидам забороняється без згоди обоїх батьків або законного опікуна перейти на християнство. Цей закон е вислідом довгої кампанії ортодоксальних Жидів, які навіть іще дальше йшли в своїх вимогах, а саме, щоб перехід на християнство узалежнити від рабіна. Кара за протизаконний перехід до християнства виносить шість місяців в'язниці...

"ДНІ ХРИСТИЯНСЬКОГО АПОСТОЛЯТУ" ЕСПАНСЬКИЙ ЦИГАНІВ

У приявності Кардинала Арріба і Кастро, архиепископа Таррагони, відбулися в місяці квітні "Дні християнського апостоляту між Циганами" у "Долині Поляглих" біля Мадриду. В нарадах брало участь 110 циганських делегатів із 28 еспанських епархій. В Еспанії живе кругло 80.000 Циганів, із яких більшість у крайній нужді.

ЦЕРКОВНИЙ ХОР МОЛОДІ ПРИ ПАРАФІЇ ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ У БРАДФОРДІ, АНГЛІЯ

1-ий ряд. Зліва сидять: Анна Лотоцька, Ірина Знак, Надя Андрушко, Оксана Решетівська, Михайл Шевчук, диригент Ярослав Горобець, Духовний Асистент о. Євген Кушко, ЧСВВ, Ігор Мельник, Дарка Писарчук, Марія Михалків, Славка Ревіляк, Оля Понаднець і Леся Писарчук.

2-ий ряд. Зліва стоять: Марія Лейчук, Марія Мораро, Ірка Лаврів, Олена Ревіляк, Марія Дацишин, Анна Панків, Марія Ганчарик, Дануруха, Оля Демко й Марія Лотоцька.

3-ий ряд. Зліва стоять: Ярослав Лучин, Ярослав Хомішак, Микола Фортуна, Іван Фесич, Андрій Горобець, Мирослав Пиляк, Іван Пробоздовський, Ігор Волосецький, Роман Лучин і Володимир Шевчук.

На світлині нема: Анна Шабат, Марія Калита, Ірина Кузмінська, Богданна Кулинцан, Ігор Різ, Адам Антошків, Петро Ковальчук, Богдан Федоришин, Григорій Голюк, Петро Лихолат і Іван Кулик.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ БОГОВІ!

Брадфорд, Англія

Ми перша генерація — уродженці Англії. Журба наших батьків і релігійно-національних провідників про будучність нашого народу, а стисліше про нас — викликала в наших серцях застанову над рекучістю цієї важливої справи. До цього причинилося і те, що бачимо та чуємо як наші ровесники, яких батьки творять менші громади в інших осередках Англії, де немає наших церков та осідку священика, — помимо всяких зусиль батьків ці діти невмолимо тратяться для нашого народу тим, що скоро абсорбуються в чужих англійських середовищах. Також застановила нас вістка англійського щоденника про одноголосну постанову державного уряду припинити дальшу імміграцію до цієї країни, а в міжчасі посилити акцію систематичної та повної інтеграції дотеперішніх імігрантів.

Справді з подивом слідкуємо за імпрезами й різного роду акціями, які наші батьки влаштовують, щоби познайомити Англосаксонців про характер нашого народу та його національні змагання. Горді ми, що до цього діла і ми з деякими успіхами причиняємося, виступами чи то в балеті СУМ-у під майстерним проводом п. професора - хореографа Буряка, чи в діточій оркестрі - хорі п. професора - диригента Гаврилюка при брадфордському Осередку СУБ-у. Окрім згаданої та радої участи в народніх імпрезах, відчули ми потребу присвятити наші ще юні сили також щирій праці на релігійно-церковному полі, бо зрозуміли, що нарід настільки сильний — наскільки живучі його Віра та Церква, та що живуча Віра нашого народу саме зберігла його в обличчі найтяжчих переслідувань продовж довгих сторіч тільки тому, що він зберіг св. Віру та був вірний св. Церкві. Знову вистачило нам кинути оком на римо-католицькі чи навіть англіканські парафії, де аж верх активностей для молоді, — які приваблюють і втягують також і нашу молодь. Коли при іхніх церквах співають хори молоді — чому ж би й нам не взятись до діла? Остаточно штовхнуло нас незабутнє й зворушливе слово до Українців Святішого Вітця Папи Павла 6-го.

Отже спонтанно, на заклик нашого молоденького диригента п. Ярослава Горобця, градуанта Римської Малої Семинарії — взялись ми творити парафіяльний хор молоді. Перший виступ хору в день світлого Празника Христового Воскресіння. У міжчасі, з важливих причин переконані, що нам вказано мати повний заряд хору — приступили до вибору заряду 30-го березня, б. р. У його склад увійшли: духовний асистент — о. Євген Кушко, ЧСВВ, голова — Ігор Мельник, заступник голови — Михаїл Шевчук, касієрка — Оксана Решетівська, фінансова секретарка — Люба Олеськів, рекордова секретарка — Славка Ревіляк, предсідниця Соціяльного Комітету — Дарка Писарчук, Духовно - культурного Комітету — Марія Михалків, Членського Комітету — Іван Фесич і Чайного Комітету — Надя Андрушко.

Щоб розположити себе гідно в часі хоральних проб, ми, за проводом о. духовного асистента, молились у наміренні тих мільйонів української молоді й дітвори, які на рідних землях чи засланнях, де Церква мовчазна, не мають змоги, так як колись, гуртуватись у тінях церкви, щоб із повних грудей оспівувати Христове Воскресіння або виводити гагілки.

Для кращого освідомлення про ціль нашого церковного хору — ми взяли собі клич: "На більшу славу та вподобання Божі!".

Наші наміченні напрямні справді багатогранні. Розуміється, найважливішим нашим завданням є сердечним співом прославляти Бога в Пресвятій Тройці на землі, так як ангельські хори безперестанку оспівують Його в небі, щоб Його переблагати й рівночасно випросити Його щедре благословення для наших батьків та випросити світле так довго вичікуване воскресіння нашого многостраждального й поневоленого народу. Як повторюють нам наші батьки: "Без Бога, ані до порога".

Також, подібно як робимо на культурно-народньому полі, будемо старатися відправами в римо-католицьких церквах і школах гідно познайомлювати вірних латинського обряду з нашим українським обрядом та дати їм вістку про мученичий шлях нашої св. Церкви й народу.

Ми певні, що зможемо виконати ці заміри — бо вони на славу Бога й нашої Церкви, тож Господь не зможе відмовити нам необхідного Свого благословення.

Минуло вже свято світлого Христового Воскресіння. Тремтячими голосами відспівали Св. Літургію. Спільно приступили до Господньої Трапези. Ми пережили вже "перший огонь" і набралися ще більшої відваги та охоти для продовження цього нашого новопіднятого діла.

Анна Шабат
Пресова Референтка

Бл. Пам. ГРИГОРІЙ СІРАЦЬКИЙ

Мондер, Алта.

Несподівано, на удар серця, помер добре знаний і всіми люблений Григорій Сірацький. Сталося це в силепі, де покійний розмовляв із приятелями. На поклик склепаря, п. Іг. Гаврилюка, о. Северіян Якимишин ЧСВВ прийшов і уділив останніх Св. Тайн. Так нагло на 61-ому році життя відійшов бл. п. Григорій по свою вічну нагороду. А людськими очима дивлячись є і за що. Був прикладним парохіянином церкви Спаса в Москаликах, де сповняв уряд скарбника передше через 20 років. Довго був шкільним тростисом, коли ще не введено консолідації фармерських шкіл. Коли будувалася церква, а в Мондері шпиталь, сиротинець, Григорій разом із своїм покійним батьком Петром та братом Михайлом привозили

Бл. пам. Григорій Сірацький

пісок, каміння, і помагали при будові. В часі літньої катехизації у його хаті Сестри перебували. Приготовив статут для громади в Спасі, що його описля Преосв. Василій Ладика потвердив. Разом із батьком і братом побудували маленьку, мурованку, придорожну каплицю, що є рідкістю в Канаді, а так нагадує гарний старо-крайовий звичай. Коли не було відправи в Москаликах, щонеділі був у церкві в Мондері. Тому й не диво, що мимо сильної заверюхи (того дня не могли поховати тіла на цвинтарі, бо дороги завіяно), дуже багато людей прийшло на його похорон у суботу 20 лютня 1965. У навечір'я похорону відправлено парастас над домовиною Покійного в Народньому Домі в Мондері, якого Покійний був членом і помагав його будувати. У день похорону була співана Служба Божа й останнє цілування що його відправив о. парох Сильвестер Кужель ЧСВВ, а відспівував церковний хор п. Івана Семенюка. Проповідь виголосив о. Є. Пащак ЧСВВ. По відправі прийнято всіх поминальним обідом, підчас якого гарно українською мовою подякував усім син Йосиф. Погреб тіла відбувся аж у понеділок, коли прочищено дорогу на цвинтар. Підчас обіду зібрано на "Світло" $10.00.

Покійний Григорій народився 3 лютня 1904 р. в Мондері, був сином Петра й Єви Стеблик. У родині ще був брат Михайло і сестра Анна. Зі своєї власної родини оставив у смутку жінку Ксеню, синів Йосифа і Євгена, доньок Єлисавету, Гертруду Марію, 18 унуків. Увесь час проживав на фармі біля Мондеру аж до своєї смерти, 16-го лютня.

Родина Сірацьких належала до піонерських твердих і непохитних родин. У родині завжди панував християнський дух і в такому дусі виховували своїх дітей. Коли провінційний уряд роздавав почесні грамоти албертійським піонерам, пок. Григорій Сірацький дістав і свою, справді заслужену. Висить вона на стіні в хаті, але ще більше її значення у праці й житті Покійного. Лишив по собі ім'я чесного, доброго й щирого Українця-католика. Вічна йому пам'ять!

ПОДЯКА

У невиджалуваній втраті нашого дорогого дідуня, батька й мужа знаходили ми потіху в словах наших приятелів, у їх послугах для Покійного, у щирих молитвах, Службах Божих, що їх стільки добрі люди помертвували за душу Покійного. Тому ми глибоко вдячні всім: оо. Василіянам, Преп. Сестрам Служебницям, сусідам, приятелям та знайомим за найменшу послугу нам і Покійному. Нехай Господь усіх нагородить і благословить. А зокрема дякуємо Мондерському Хорові під проводом п. Івана Семенюка за участь у похороні.

Родина Покійного

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Едмонтон, Альберта

У п'ятницю 5 березня ц. р. впокоївся в Бозі бл. п. Стефан Дерко, прожившн 78 років трудолюбивого життя. Покійний прийшов на світ 17 травня 1887 р. в Дзвинячі, пов. Чортків, Галичина. До Канади приїхав 1904 р. До 1915 р. працював він для залізничної компанії СіЕнАр. Того року одружився він з Катериною Довганюк, що була родом із села Загайпіль, пов. Коломия. Молоде подружжя осіло на фармі в околиці Вох, Альберта, а в 1940 р. перейшли жити на Легаль, де були до 1946 р. 5-го січня 1941 р. п-во Дерко перейшли жити до Едмонтону, де покійний дістав працю в Едмонтон Спрінг Воркс. Тут працював він до 1961 р., ко-

Вл. пам. Стефан Дерко

ли перейшов на заслужений відпочинок. Оплакують покійного дружина Катерина, син Іван з Едмонтону дочка Марія, зам. Гроселл у Кемлупс, Бр. К., Софія, зам. Вайганд у Вікторії, Бр. К. і Йосифа, зам. Водон у Вайтгорс, Юкон.

Крім того 5 внуків, одна правнука, брат Михайло з Бойл, Альберта і другий брат Микола у Ванкувері, Бр. К.

Похорон покійного відбувся у вівторок 9 березня з катедральної церкви св. Йосафата. Попереднього дня відбулася в каплиці похоронного заведення Парк Меморіял панахида, що її відслужив катедральний парох о. Ю. Ковальський. Він теж попрощав покійного в останню дорогу від імени парафії, родини, приятелів та знайомих.

Після похорону відбувся поминальний обід, під час якого на закпик о. Ю. Ковальського переведено збірку на "Світло", з якої прийшло $16.00. За жертву щиро дякуємо, а покійному вічна пам'ять.

ЗАМІСТЬ ЦВІТІВ
на могилу о. С. Гаврилюка

Замість цвітів на свіжу могилу бл. пам. Отця Симеона Гаврилюка, що помер на Рідних Землях, складаємо 10.00 долярів на пресовий фонд "Світла" та висловлюємо сердечне співчуття Всч. о. Михайлові Гаврилюкові й усій його родині.

За Управу ЛУКЖ при церкві Успіння Божої Матері на Роземонті

Галина Кріса — гол.
Станіслава Гірняк — секр.

ПОХОРОН
ІВАНА БЕРЕЖАНСЬКОГО

Вегревил, Альберта

У 1897 році вибралася одна родина, Михайло і Євдокія Бережанські, з рідного краю, з села Пробіжної повіту Гусятин, Галичина, у далеку дорогу в світ за очі в Канаду. Прибули вони в околицю звану тоді Бівер Лейк. Осіли на фармі яких дев'ять миль на полудневий захід від теперішнього Мондеру близько озера Бівер Лейк. Привезли з собою троє дітей: дві дівчині, Павліну і Юстину, та одного сина, Івана.

У 1912 році о. Н. Крижановський ЧСВВ повінчав Івана з Варварою Садівник. Молода пара почала також працювати на фармі в сусідстві своїх батьків Бережанських.

Вони виховали шестеро дітей: п'ять доньок і одного сина. Всі вони подружені і фармерують в околиці Рейлі; Рузя видана за Івана. Дутку і фармерують в околиці Голден; Анна видана за Михайла Ковальчука і фармерують в околиці Райлі; Маріїка видана за Івана Нагірняка, а Стефка за Петра Сидора і живуть в Едмонтоні, а син Петро фармерує на батьківських землях.

Тому п'ять літ Іван Бережанський із жінкою перенеслися нагстало до містечка Вегревил.

Із початком цього року здоров'я Івана почало підупадати, при кінці лютня перевезено його до лікарні св. Йосифа у Вегревил, однак недуга дальше збільшилась. Укінці прийняв останні Св. Тайни з рук свого пароха о. А. Винника і так приготований перейшов до вічности 30-го березня 1965, проживши 76 літ.

У смутку лишив жінку Варвару, шестеро дітей, вісімнадцять унуків і троє правнуків, та сестру Юстину Бандура, що живе в Мондері.

Похоронні богослуження відправив о. А. Винник у Вегревилській церкві, а тіло спочило на мондерському цвинтарі св. Ап. Петра й Павла. По похороні відбувся похоронний обід у парохіяльній залі. По обіді привязні зложили в дарі на Католицьку Пресу "Українські Вісті" і "Світло" $26.00. Нехай добродіям буде за дар подяка, а покійного Івана нехай Господь прийме до Свого царства.

Учасник похорону

ПОДЯКА

Ми діти разом із мамою складаємо подяку всім, що були нам помічні в цім сумнім нашім положенню. Особливо дякуємо шпитальним сестрам, що доглядали нашого батька в шпиталі, Парк Меморіялові за солідну похоронну обслугу, отцеві парохові за духовну обслугу в часі недуги нашого батька і в часі похорону, та всім тим, що зложили на Служби Божі за Тата та брали участь у похороні нашого дорогого Батька.

Жінка Варвара, діти: Йосифа, Розалія, Анна, Маріїка, Стефанія і Петро.

ПОХОРОННА ВІСТКА
з парохії св. Апп. Петра й Павла в Мондері, Альберта

Ряди наших піонерів у парафії в Мондері чим раз меншають. Вісім місяців і 17 днів по смерти 92 літнього піонера Григорія Савчука відійшла до вічности його вірна дружина, бл. п. Марія Савчук на 83 році життя, що спокійно заснула в мондерській лікарні, засострена Н. Н. Тайнами на дорогу до вічности, дня 23 березня ц. р.

Бл. п. Марія прийшла на світ 18 жовтня в селі Мушкатівці, борщівського повіту, в родині Тарнавських, що з неї вийшли священики та інші замітні одиниці української спільности. У 1897 р. вийшла заміж за бл. п. Григорія Савчука і від цієї хвилини поділяє долю свого мужа. В 1901 р. виїзджає родина Савчуків, тобто батьки покійного Григорія разом із своїми синами й невістками до Канади з села Лановець та осідають на гомстеді в околиці Нового Києва. Тут деякі з родини Савчуків остають аж досьогодні, але бл. п. Григорій і Марія переходять до місточка Мондер, де для вигоди головно наших людей тримають млин і тут у Мондері переводить бл. п. Марія ціле своє життя.

Бог поблагословив їх родинне життя 10-ма діточками, з котрих троє померло, а семеро живе досьогодні, що їх покійна Марія старанно в набожности й любові до своєї Церкви й свого народу виховала. Імена дітей є: Йосиф Савчук учитель у Мондері, Михайло Савчук у Ванкувері, Іван Савчук учителює в Нанаймо, Б. К., Едвард Савчук проживає у Фені-Бей, Б. К., та три доні Вероніка Віргінія Розшипала в Нанаймо, Б. К., Стефанія Стрільчук у Мондері і Розалія Стрільчук. Крім дітей покійна Марія оставила ще 10 унуків і стільки ж правнуків.

Належить іще додати, що покійна Марія довголітна членка Апостольства Молитви, часто разом із своїм мужем приступала до Св. Причастя, не тільки в неділі, але і в будні. Покійні Савчуки не жаліли жертви на церкву чи Народній Дім. Також від початку основання Покійна була ревною активною членкою Ліги Українських Католицьких Жінок.

Похоронні Богослужби відслужив о. В. Каменецький ЧСВВ, який теж виголосив прощальне слово. На цвинтар відпровадив о. Сильвестер Кужель ЧСВВ. Для всіх учасників похорону відбувся в Нар. Домі обід, підчас якого переведено збірку на пресу, з якої призначено на "Світло" $10.00.

Чесно, достойно і прикладно перейшла покійна свій життєвий шлях. Нехай гарний приклад буде заохотою і натхненням для її родини і інших мамів, щоб достойно вступали в сліди праведних піонерів. Нехай Господь нагородить її за вірну службу та прийме до небесного царства.

ПОДЯКА

Сини, доньки, зяті й невістки, внуки і правнуки та вся родина покійної щиро дякують за останню прислугу всім учасникам похорону та всім, що причинилися до влегшення останніх хвилин життя дорогої їх серцю особи. Нехай їх Господь нагородить!

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"

ЧИ ВИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД?

По $1.50:

Мик. Галущак, Скатленд, Онт., о. М. Збир, Філяд.

По $1.00:

Е. Дзявроник, Петро Нога, Е. Савин — Чікаго; Анна Мельник, Клівленд, Долинський, Ньюарк, Павло Сенниця, Олекса Костковський, Виндзор; М. Шевчук, Шіго, Й. Пічура, Кичинер; С. Гнідан, Вінніпег, Степ. Романків, Гартфорд; П. Стрирачинко, Рочестер, Г. Шевчук, Торонто; Іван Химій, Редвей; Стеф. Пристанський, Портедж Ле Прері; Марія Мельник, Парма; Г. Курило, Едмонтон, Анастасія Мельничук, Монтреаль; Т. Загребельний, Торонто; Е. Касіян, Маганой Сіті; Романа Поповичі, Гартфорд; Іван Новак, Мондер; С. Годований, Торонто; Й. Маракевич, Н. Йорк; Микола Гарматій, Брукдин; Гр. Поміш, Фенікс; Дан. Кілик, Торонто; Ярослава Панчук, Чікаго; Теодор Кірик, Чікаго; Ник. Валів, Йорктон; Текля Крупка, Гемтремк; С. Мотало, Помона; Марія Пелех, Торонто; Й. Гевусь, Виндзор; Іван Кмець, Ванкувер; Ів. Дуб'як, Едмітставн; о. Мик. Левицький, Філяд., Іван Дацюк, Гаверфорд; С. Йовик, Саскатун; Григ. Мостовий, Ню Торонто; В. Макух, Ввінс; П. Ковальчук, Ліміктон; К. Павликовська, Ріверґед; Анна Дячук, Вінгтемптон; С. Перейма, Гудів; Анна Сенів, Білровз; В. Січ, Гейлейкс; Іван Попик, Іван Сниший, Стар; П. Крижановський, Едмонтон; П. Демчук, Дітройт, Марія Силепковнч, Н. Йорк; Марія Соколів, Гемтремк; Дмитро Одинський, Айрок Ривер; Юліян Сохоцький, Монтреаль; М. Стельмах, Торонто, М. Чорнодольський, Бронкс; Анна Коваль, Рочестер; Осипа Демчишин, Філяд., Й. Оберишин, Кю Гарденс; Й. Тростянецький, Лос Енджелес, Мих. Ратич, Анна Химій, Рома Тивонюк, Василь Тихоліз, Торонто; Голуб'як, Пітсбург; Г. Хомляк, Чипмен; Мат. Пальцат, Анна Зазуля, Ст. Майкел, Марія Павелків, Н. Йорк; Е. Питель, Едмонтон; Іван Микитин, Трентон; Текля Пумняк, Виндзор; М. Поточняк, Озон; Марія Горбова, Дірборн; Катря Козак, Філяд.; Т. Валентюк, Монтреаль; Анна Юсак, Мондер; Р. Івасишів, Торонто; М. Леміщук, Н. Йорк; Й. Сербин, Монтреаль; С. Шиповський, Ст. Кетеринс; Н. Гафткович, Гартфорд; Е. Пирський, Філяд.; С. Дольницький, Й. Й. Маразин — Торонто; Марія Гіль, Едмонтон; А. Уличний, Монтреаль; Ірина Дзедзик, Мейпелвуд; С. Гаврищук, Елизабет; М. Волошин, Вадена; Марія Прибега, Клівленд; Макс. Гармидер, Дейсленд; Катря Брездень, Вінктон; о. І. Клепарчук, Пасейк; Анна Лисівська, Кірклеид; Емілія Білик, Мондер; Ольга Овсянецька, Н. Йорк; Г. Костишин, Вінніпег; Е. Никифорук, Едмонтон; Стеф. Круп, Бонивин; Марія Яні, Вінніпег; Теодосія Брикович, Юрій Тимко, Філяд., Мих. Сірий, Чікаго, Юрій Войчак, Бафело; Анна Бородач, Монтреаль; Нат. Балицька, Чікаго; П. Корженівський, Потсвил, Анна Демків, Бафело; Е. В. Криківська, Едмонтон; Г. Теребенець, Гронмед; Роман Кочержук, Денвер, Еміль Ковальчук, Вест Бенд; Сам Красильчук, Брюс; о. В. Лучків, Сенди Лейк; Анна Аниськевич, Н. Йорк; Ілля Мединський, Вунсакет; Ц. Легкун, Павло Баб'як — Чікаго; Юлія Копитко, З. Терлецька — Філяд.; К. Климців, Етобікок; А. Балага, Іст Чікаго;

Продовження списку жертводавців буде в наступному числі "Світла".

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Чи, коли і як буде
КІНЕЦЬ СВІТУ?
Всякі пророцтва на цю тему, від найдавніших аж по наші часи, пояснення тих пророцтв, пояснення: що таке пророцтво, чи треба в нього вірити, і врешті: що каже нам про те сам Ісус Христос
усе те найдете в книжці
ОМИ
КІНЕЦЬ СВІТУ
яка щойно вийшла, має багато ілюстрацій, гарну обкладинку.
Пришліть $2.00 на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
109 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти в Торонті
Це ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136
У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.
ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.
Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:
Маркіян Когут і Дарія Залозецька
Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і паспортів, безкоштовні інформації та поради у справі імміграції та багато інших справ — **все це легко полагодите в нашому бюрі.**
● **ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!** ●
Власники.

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

Historical Background of the Liturgy of St. John Chrysostom

by Rev. Basil Shereghy

The Byzantine rite is the form of worship and administration of the sacraments proper to the Christians of Byzantium (Constantinople) and to the peoples evangelized by them. Because of the political, cultural and religious influence of the capital city of the Byzantine empire, its rite became by far the most widespread of all the Eastern rites. This is why, in current usage, "Byzantine rite" is almost synonymous with "Eastern rite." Numerically it is the most important of the Eastern rites, both for Catholics and the Orthodox. It is the rite of approximately nine million Catholics united with Rome and about two hundred million Orthodox Christians.

The Byzantine rite has not been confined to any one particular country or language. The political prestige of Constantinople carried the rite throughout the Byzantine empire and even well beyond its borders, notably to the Slavs. At present there are approximately one million Byzantine-rite Catholics in North America, second in number only to those of the Roman rite. It is also the rite of hundreds of thousands of Orthodox Christians on this continent.

LITURGIES OF THE BYZANTINE RITE

"Liturgy" is a word of Greek origin meaning a public duty, work or service. In our day the term is usually restricted to its religious significance, and as such is used in two senses. On the one hand, it may refer to the public worship of the Church, the round of official services, sacraments and prayers. In this sense "liturgy" is synonymous with "rite". In its other sense, the word is limited in meaning to the chief official service, namely, the Sacrifice of the Holy Eucharist, called the "Mass" in the Roman rite. In this booklet we will use the word only in this latter sense, sometimes adding the word "holy" or "divine."

Three Liturgies are used in the Byzantine rite: the Liturgy of St. John Chrysostom, which is the one most often used among both Catholics and Orthodox; the Liturgy of St. Basil the Great, used only ten times during the year; and the Liturgy, or rather the Service, of the Presanctified Gifts, used on non-liturgical days of Lent. This last is ascribed to Pope Gregory the Great.

All of these Liturgies can be traced back to at least the eighth century. Dating from this century is the *Codex Barberini*, now in the Vatican Library, in which all three Liturgies are found. This does not mean, of course, that these Liturgies did not exist earlier; they did indeed exist before, as we know from many other reliable sources. However, the *Codex Barberini* is the first written source in which all three Liturgies are given in their entirety.

AUTHORSHIP OF THE BYZANTINE LITURGIES

Very often the question is asked: "Are the Byzantine Liturgies really the work of the saints by whose names they are called?" This question cannot be adequately dealt with in the pages of a small booklet; but in order to provide at least a general answer, we can mention a few basic principles underlying the development of the various rites and Liturgies.

The Liturgy is a complex of prayers, hymns and ceremonies that make up the service of the Eucharist. The Liturgy began, of course, with the Last Supper and has been celebrated continuously since that time. But for some time the

A 32-2631

first Liturgy was fluid and variable in many of its details. The texts were not stabilized; the ceremonies and movements of the celebrant were not fixed. All the Liturgies were developed in the course of long centuries and were often enlarged, abbreviated or otherwise modified. The outline of the original Liturgy remained, but new ceremonies and prayers were fitted in. Thus, one should not be disturbed at the fact that a Liturgy, as it stands today, cannot be ascribed exclusively to one saint or author. Liturgies have been named after saints linked by tradition to the churches where they were celebrated. The Liturgy is not the result of the study, prayer or meditation of one man, but belongs to the Church. It is the property of the Church, under whose guiding care and watchful eye it developed.

AUTHORSHIP OF THE LITURGY OF ST. JOHN CHRYSOSTOM

The prayers attributed to St. John Chrysostom in the *Codex Barberini* (prayer for the catechumens, prayer at the Offertory, prayer "behind the ambo") may be authentic; we may have here a genuine literary tradition. As for the Anaphora, or Canon, it is closely related to the Syriac Anaphora of the Twelve Apostles, which dates from at least the sixth century. The two have a common source, which could be very ancient and could have existed before St. John Chrysostom's time. (There cannot be the least doubt that certain Liturgies existed already before the time of St. Basil, who died in 378, and St. John Chrysostom, who died in 407). We certainly have no evidence that St. John Chrysostom substantially revised this Anaphora, as we have in the case of the one attributed to St. Basil. Possibly he introduced this Anaphora (of Syrian origin?) at Constantinople, but again there is no evidence for this hypothesis.

It seems most likely that the Anaphora was attributed to him later in order to balance the one justifiably attributed to St. Basil with one attributed to the patriarch who was by far the more celebrated as an author and beloved as a hero.

NEW IMAGE OF THE CHURCH

"The old image of the Church as a beleaguered citadel, so dear to generations of Catholics, is being replaced by the more authentic concept of the Church as God's people, continuing the work of redemption amongst mankind, necessarily acting and living in the world as it exists — instead of trying to withdraw inside distinctively Catholic structures — and requiring a correspondingly greater degree of maturity and responsibility on the part of the individual Catholic. Above all, we are losing the idea of the Catholic Church as a pyramid with the pope at the top, the bishops below him, then the clergy ,and at the bottom the great dumb mass of the laity. Instead, we are becoming aware of the Church as a diversity of functions and services, rather than a rigid hierarchy, where the layman has his part to play as well as the priest."

Bernard Bergonzi

"Some Catholics talk as if nothing had happened in the Church during the last few years, and their mentality still retains the anti-Protestant attitude of the past. But the real thinking of the Church about the problem of unity is expressed in the Vatican Council's Decree on Ecumenism. This document does not speak about the 'return' of 'heretics' and 'schismatics', but of a movement not only in the direction of separated Christians towards the Catholic Church, but also of the Catholic Church towards the other Christians. Unity will thus be a meeting in which the Catholic Church will give the separated Christians what they lost when they left it. But it will also receive the really Christian heritage which has been produced by the separated Christians during the centuries of separation, under the impulse of the Holy Spirit."

La Civilta Cattolica

Cult of Mary in the Church

(From The Constitution on the Church)

Placed by the grace of God, as God's Mother, next to her Son, and exalted above all angels and men, Mary intervened in the mysteries of Christ and is justly honored by a special cult in the Church. Clearly from earliest times the Blessed Virgin is honored under the title of Mother of God, under whose protection the faithful took refuge in all their dangers and necessities. Hence after the Synod of Ephesus the cult of the people of God toward Mary wonderfully increased in veneration and love, in invocation and imitation, according to her own prophetic words: "All generations shall call me blessed, because He that is mighty hath done great things to me" (Lk. 1, 48). This cult, as it always existed, although it is altogether singular, differs essentially from the cult of adoration which is offered to the Incarnate Word, as well to the Father and the Holy Spirit, and it is most favorable to it. The various forms of piety toward the Mother of God, which the Church within the limits of sound and orthodox doctrine, according to the conditions of time and place, and the nature and ingenuity of the faithful has approved, bring it about that while the Mother is honored, the Son, through whom all things have their being (cf. Col. 1, 15-16) and in whom it has pleased the Father that all fulness should dwell (cf. Col. 1, 19), is rightly known, loved and glorified and that His commands are observed.

This most holy synod deliberately teaches this Catholic doctrine and at the same time admonishes all the sons of the Church that the cult, especially the liturgical cult, of the Blessed Virgin, be generously fostered, and the practices and exercises of piety, recommended by the magisterium of the Church toward her in the course of centuries be made of great moment, and those decrees, which have been given in the early days regarding the cult of images of Christ, the Blessed Virgin and the saints, be religiously observed. But it exhorts theologians and preachers of the divine word to abstain zealously both from all false exaggerations as well as from a too great narrowness of mind in considering the singular dignity of the Mother of God. Following the study of Sacred Scripture, the Holy Fathers, the doctors and liturgy of the Church, and under the guidance of the Church's magisterium, let them rightly illustrate the duties and privileges of the Blessed Virgin which always look to Christ, the source of all truth, sanctity and piety. Let them assiduously keep away from whatever, either by word or deed, could lead separated brethren or any other into error regarding the true doctrine of the Church. Let the faithful remember moreover that true devotion consists neither in sterile or transitory affection, nor in a certain vain credulity, but proceeds from true faith, by which we are led to know the excellence of the Mother of God, and we are moved to a filial love toward our mother and to the imitation of her virtues.

MARY, SIGN OF HOPE AND SOLACE TO THE WANDERING PEOPLE OF GOD

In the interim the Mother of Jesus in the glory which she possesses body and soul in heaven, is the image and beginning of the Church as it is to be perfected in the world to come. Likewise she shines forth on earth, until the day of the Lord shall come (cf. II Pet. 3, 10), a sign of sure hope and solace to the wandering people of God.

It gives great joy and comfort to this holy and general synod that even among the separated brethren there are some who give due honor to the Mother of Our Lord and Saviour, especially among the Orientals, who with devout mind and fervent impulse give honor to the Mother of God, ever virgin. The entire body of the faithful pours forth instant supplications to the Mother of God and Mother of men that she, who aided the beginnings of the Church by her prayers, may now, exalted as she is above all the angels and saints, intercede before her Son in the fellowship of all the saints, until all families of people, whether they are honored with the title of Christian or whether they still do not know the Saviour, may be happily gathered together in peace and harmony into one people of God, for the glory of the Most Holy and Undivided Trinity.

The Eastern Church and the Missions

by Rev. M. Bosey

The Eastern Church has often been charged with failure in its missionary work. Prejudiced observers have said that it didn't bother to work for the conversion of the non-Christian people living close by, that it was satisfied with preserving the status quo and prefered to keep its dogmas and liturgies to itself. This type of prejudiced opinion is largely due to ignorance, in the West, of the actual missionary work carried out by the Eastern Church. It is also formed, perhaps, by judging the situation of the Eastern Church remnants who found themselves overwhelmed by the triumphant sweep of Islam in the Near East and Central Asia.

It is true that tiny remnants of the Eastern Church in Syria, Lebanon, Palestine, Egypt and Ethiopia, display little missionary activity today. During the time of the Mongol invasion in the 13th and 14th centuries, and again since the establishment of the Turkish rule, these churches were subject to such violent persecution that these once flourishing christian communities were almost wiped out. The Mohammedan authorities have forbidden the survivors to undertake any missionary work among the Muslims. The law, moreover provides severe penalties for any Muslim who would convert to christianity. Centuries of political repression, then, of these Eastern christian churches have snuffed out any missionary zeal that might have been felt by these persecuted christians.

Even when times changed and persecutions ceased, these churches were no longer able to recover their zeal and militancy.

How different it was for the West, during the period of European colonial expansion, France, Spain, countries of the West, wrote clauses concerning missions into their treaties. In this way the Western Church was able to begin its missionary work under the most favourable conditions.

MISSIONARY METHODS OF THE EAST

It is wrong, therefore, to conclude from the above circumstances, that the Eastern Church from the very beginning lacked the missionary spirit. As a matter of fact, the Eastern Church took part in a most vigorous missionary work during the period of its most vital growth. By the 3rd and 4th centuries it had penetrated eastward as far as Persia and India, and from those countries, in its Nestorian group, to China, Asia and Mongolia. It also expanded westward; the Germanic tribes migrating through Western Europe were first christianized by missionaries from Asia Minor and Byzantium. The Byzantine Church also sent missionaries to the north and west; the Southern and Eastern slavs were converted by them.

Much of this missionary activity was later forgotten by the West because the Western missionaries took over these lands, and incorporated the Germanic and West Slavic tribes into the community of the Western patriarchate.

In its time, however, the missionary work of the Eastern Church was a tremendous achievement and the effects lasted for many centuries.

MISSIONS AND THE VERNACULAR

During its most flourishing period the Eastern Church poured much of its life and spiritual dynamism into the spreading of the gospel — and it did this in the language of the people. They held to the principle that the Gospel must be preached in the language of the people and the liturgy offered in that same language. It was Syrian in the Syrian Church, Armenian for the Armenians, Ukrainian for the Ukrainians, etc. The vernacular was used in all aspects of their religious life. The Eastern Church believed that the "miracle of tongues" at Pentecost was a showing forth of God's mercy and His desire to redeem all nations. The Pentecostal miracle was considered to be the baptism of the vernacular tongues, and from that time the vernacular was chosen to be an instrument for the announcing of the Gospel message of redemption throught the world and among all the people.

Since this was their belief, Eastern missionaries of all countries laboured to clothe both the Gospel and the liturgy in the vernacular. In this way the Eastern Church missions, in the Germanic, Slavic and Asiatic lands had a tremendous influence in creating and developing the vernacular of these lands. Many of the languages of Europe, the Near East and Central Asia were raised to the rank of literary languages by this work of the Eastern missionaries in translating the Bible and liturgical books. To produce such translations, meant, in fact, to conquer for the first time the intellectual and natural universe for the language in question, and therefore for the people who spoke that language.

Help Children Come to God

by Ignatius Holowaychuk, OSBM

The problem of teaching children to love God is rather a problem of fostering those conditions which will develop their faith than a problem of religion. Each child has some natural religious aptitudes — it is the parents' duty to help these aptitudes blossom forth. There is no question of waiting for catechism. One would not send a child to primary school if he has not as yet learned to talk. Likewise, it is equally necessary to teach the children the meaning of God and to foster in him a love for prayer from an early age. The parents are for their children the first representatives of the Church. It is their responsibility to bring up their children, to sustain and fortify them in their progress to the knowledge of God. Here are six basic principles or if one prefers, six "trails" to explore towards realizing this end.

The environment. The family environment has a very great influence in the child's development. A child becomes unstable if his parents are in continual strife. On the contrary, if the parents know how to create a peaceful family atmosphere, the child acquires the desired equilibrium. The family should permeate an atmosphere of faith. The child is sensitive to the gestures and expressions of his mother. Just watch him respond to his mother's smile. In the same way, he will respond to the gestures his mother makes which are addressed to God. The child's faith will grow proportionately to the faith demonstrated by his parents. But if the faith which they received at Baptism is absent in the parents' lives, it will be weakened in the child. Until the age of three or four, the child will try to imitate his parents. Wishing to assert himself, he imitates those who surround him to have the joy of equating himself to them, to have the joy of appropriating for himself their personality. The child who sees his parents praying regularly, who sees them leading virtuous lives, who sees them going to church regularly will surely be favourably influenced.

God is not a compartment. Religious education should be considered as an integral part of the whole education of the child. To limit God's presence in the child's life to his night prayers is to greatly minimize God's importance. One can impregnate the whole of the child's life with the presence of God, by speaking of God as one does with a friend, naturally. Thus the child will discover the world, a world created by God.

Minimize the use of baby talk. To present an "infant Jesus" to continual use by children is to deform the child's image of God. The child has the right to discover the truth, and he has the capacity for it. The child is attracted to that which is great, to that which is awesome. Thus it would not be amiss to call God "God" or "the Lord" instead of always adding the "Good God" or the "Sweet Jesus". Neither the liturgy nor the Gospels use these latter two expressions. The young child's character seems to crave for that which is great; just watch him look up to his parents with great confidence when he asks a question or when he needs help. It is necessary to persuade him that God is great, to satisfy this desire of his.

In order to develop physically, intellectually and spiritually, *a child needs to be loved.* He will love according to the amount he feels it, or is able to say 'love'. The quality of love which he will develop depends on the quality of love which surrounds him. One should never make of God a bogeyman to whom one has recourse when parental authority does not suffice. The expression "God will punish you" creates a conception of God as a being without love. How

can a child love Him? It is better to show the child the love which God has for him, by stressing that it is God who blesses with the happy moments which he has, with the joys which he has.

The child learns and progresses by assimilating and retaining that which he perceives. An abstract notion is formed by the intellect after a thing has been perceived many times. One does not, therefore, teach a child to be neat and orderly simply by saying that it is necessary to be neat and orderly. One makes him appreciate order in practical ways by folding his clothes at night, by keeping his room in order, by hanging up his coat... Equally in the christian formation of the child, one does not start by explaining abstract things to the child. It is more beneficial to make him pray, to make him manifest gestures of prayer... Towards this end, one can draw inspiration from the Bible and the liturgy.

Children have a right to the truth and *parents ought to adhere to the truth with the greatest fidelity.* Child specialists and psychologists add that the young child has a far greater need of affirmations than of explanations. The long chain of 'whys' a child asks do not demand long explanations. The child wants a clear and distinct answer and above all affirmative. Our own experience confirms this: it is equally true for a child of seven. A child is starting in his search for truth and is usually satisfied to know it a little bit at a time. Thus it often suffices to say, we will talk about this matter later when you want to. For one cannot know and discover God in one day. The most important role of the parents is to direct their children in their search for God, so that they are not led astray.

The Church urges parents to make their children attend Mass when they reach the age of reason, usually at the age of six or seven, at the normal age of their First Holy Communion. Parents should teach their children to love their own rite. This they can do by taking them to Church with them, by explaining to them the parts of the Mass, by showing them the beauty of their rite, by making them aware of their national origin, by making them proud of their Ukrainian heritage... In one word, bring up your children to be conscientious Catholics, who are conscious of their national origin and are proud of it.

Making a Will

A salutary practice, more honored in the breach than in the observance among Catholics, is that of making last wills or statements in favor of some charitable, educational or other activity of the Church. Non-Catholics, it would seem, are more mindful of the worth of leaving parts of their material wealth to church or charitable organizations, upon their demise. Occasionally, the religious press reports Catholic causes as the beneficiaries in wills.

The practice of "leaving something" to the Church and its agencies is one that should be encouraged. When a Catholic sets his worldly affairs in order and specifies in writing what disposal he wants made of his worldly belongings, surely religious charities and educational institutions should not be forgotten. In life a Catholic contributes to the Church not only because it is considered a duty, but because he wishes to help the cause of Christ prosper. If he is willing to do this in life why should he not be desirous of making provisions in his will for the same laudable purpose as a consolation to himself as he faces his Maker and as a good example to his fellowmen.

In the will of every Catholic some provision should be made, even though it be slight, for his parish church, his diocese and its multiple needs, and for any other Catholic cause which may have a particular appeal for him. If God has been more generous to him in bestowing the good things of life, he should endeavor to make a suitable return in the will which he leaves as a testament of his Faith and gratitude in those he esteems. Many a fortune left behind has been dissipated and soon lost which would have remained more intact and would have done much good if it were left to the Church and the cause of religion.

We are in the world to become saints, and the only failures are those who do not reach that great destiny. The things of the world come and go. There is nothing permanent but Heaven. We want to live our vocation, which fits us for Heaven. We want to feel that we have a glorious opportunity, of which we can never be sufficiently worthy. Only through Christ can we rise to any degree of worthiness.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

32nd INSTALLMENT

1935 for me was a year of gloom and consternation. For many years thereafter a veil of extreme depression hung over me like a pall. I have often tried following the unsuccessful election of that year, to analyze the term "good loser," but from my experience I have never known such a person to exist. It is all a matter of degree. Those candidates with ample bank accounts to fall back on feel the blow less, while those candidates with lack of security have no such consolation to cushion their defeat. In my case I had tried to develop my Parliamentary career into a full-time job, devoting practically every moment of my life to its fullfillment, neglecting as I did the practical, daily, humdrum duty of becoming a provider; and if I have failed in that regard I leave it to my readers to judge me according to their own light.

In my very first installment I have pointed out that "grey hair obligates one to something. There is no point in hiding the past. Old age cannot tell an untruth." And so it is in this vein that I write this installment on one of the most critical periods of my life.

I hope that in my former installments I have not wrongly created the image of a noble, faultless and infallible character, calculated to give a false impression of myself. For I am an ordinary person, with all the sins and faults inherent in the average individual.

Ever since childhood I have been troubled with serious nervous troubles or ailments, sometimes of an extreme nature, which I must mention to be "honest with myself", and give an air of honesty to my Memoirs.

When I got back from my trip to Europe, financed, incidently, out of my own pocket, I began to develop a gnawing feeling in my stomach-ulcers, a result of the fast pace I had set for myself, or, rather, which others had set for me, with hardly an interval of rest. It was just another type of the numerous ailments which constantly dogged my foot-steps.

The election of 1935, in which I was defeated by a small margin of votes, was a matter of pain and disappointment to me. I knew I had a battle on my hands with Social Credit, but that, strange as it may seem, did not cut me as deeply as the intimation of a certain small group of individuals who arrogated to themselves the arrogant credit that they were the "corner-stones of my carreer" and I was not the "standard-bearer of the ideas which were essential if our immigrants were to realize the mission which the times had thrsut upon them under God's will." And as if to match up their words of arrogant threat, that group actually did try to secure that nomination of an opposing candidate, who failed, however, to secure said nomination. I refused to accept the narrow viewpoint of that group as a matter of principle, for I considered myself a representative of all Ukrainians and not of one particular group. In the years that followed I have always strictly adhered to this universal principle, for I believe it was because of such steadfast practice that I did my best work, particularly in the literary field. And when the Ukrainian Canadian Committee (KUK) was organized during the 1940-s, I was the happiest man in the world. Now at long last I felt that here was an organization that could speak in the name of all the Ukrainians, irrespective of religious or ideological differences, and not for one fraction alone, trying to monopolize hegemony over the minds of all Ukrainians.

But to get back to the chronological order of my activities, I studied law for a while, but I found that my confused mind could not absorb details, and so I had to leave that sphere for some less onerous and more curative line of endeavour; I spent a year and a half in an iron works trying to build up an emaciated physique, and then was advised by my doctor to try a business which entailed small detailed attention without too much fatiguing mental responsibility. And so I decided to open up a combined variety and grocery shop in 1942 which I ran until 1959, when ill health once again forced me to seek another kind of anti-

dote. The long hours of my store business had taken their toll. I had dwindled down to a skinny 140 pounds, and thus found it necessary to enter the hospital for a physical check-up. My case was finally diagnosed by Dr. Melnyk as "arterio sclerotic heart desease with congestive heart failure, the symptoms of which were insomnia, water-logged legs, loss of appetite, general lassitude. I was pleased to note that after a week's treatment all those symptoms disappeared, for which I owed the good doctor an expression of deep gratitude. It was in face of all these wretched ailments that I decided on some sort of hobby to get my mind off my troubles. At first this was my primary reason, but as time went on it grew into a genuine love of literary pursuits. It was a tedious process. I had to do a lot of cleansing of the mind and restore it with what the writer Peale called "The Power of Positive thinking".

And as I began to drag myself out of my current mental morass I recalled the statement once made by a Bern physician, Hermann Sahli, who wrote: "The influence of the mind on the body demonstrates the energetic nature of the mind, particularly, the powerful action of will and morale in physical illness and functional capacity." These words fascinated me. I turned them over in my mind so many times that their true significance began to manifest itself.

In my time I had done my share of whining and bemoaning my fate; but I soon learned it was getting me nowhere, leading me deeper into my mental morass. It took my reserves of will power to pull me out of it. Instead of resigning myself to what I thought was my predestination I launched into what I considered would be a new lease on life; and it worked. I found it was possible to develop not creative faith in oneself but creative result in one's work by right thinking and strict adherence to the proper principles of life. You can be what you want to be through a system of creative living based on spiritual techniques, as was pointed out by Dr. Peale in his "Power of Right Thinking".

It was a tedious process. At first I commenced writing 10-page articles on the Ukrainian question which I sent to all the leading periodicals and personages on the North American Continent; and then I turned to translating certain Ukrainian books which were very well received by the critics.

Amongst other things I evolved a philosophy of life for Ukrainians to follow in Canada which was published by the "CANADIAN AUTHOR AND BOOKMAN" in English and a Ukrainian version in the Canadian Farmer. Then again I edited an "ANTHOLOGY OF UKRAINIAN SHORT STORIES" in English, and now I am completing my "MEMOIRS" in English and Ukrainian, which I hope in due time will be published in book form.

YOUTHFUL CHEER IN THE HOSPITAL

Members of St. Nicholas Ukrainian Catholic Youth, Winnipeg, performing in national costumes for the benefit of patients in the hospital

Відкрийте

ОНТАРІО

і приємності
вакацій,
повних
пригод
по Великому Онтаріо,
насичених
історією,
природною красотою,
правдивою насолодою.

Пишіть по
нашу безплатну книжечку
(52 сторони у
повних кольорах)

Province of Ontario, Dept. of Tourism & Information
Parliament Buildings, Room 1999, Toronto 2, Ontario.
Please send my free copy of
the Ontario Travel Booklet.

Name_____

Address_____

City_____

Province_____

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

SHUSKO CATHERINE, FEB.876
5514 - 46th St.
EDMONTON, ALTA.